חסידות · ברסלב · ספרי רבי נחמן

ליקוטי מוהר"ן מנוקד

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ליקוטי מוהר"ן מנוקד

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ליקוטי-מוהרן-מנוקד/
הקובץ נוצר ב־15 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

ליקוטי מוהר"ן - חלק א 13
שיר נעים מאדוננו מורנו ורבנו זכר צדיק לברכה 13
מסוד גדלת התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי ז"ל 14
א - אשרי תמימי דרך 15
ב - אמר אל הכהנים 18
ג - אקרוקתא 22
ד - אנכי ה אלהיך 24
ה - בחצוצרות וקול שופר 32
ו - קרא את יהושע 37
ז - ואלה המשפטים 45
ח - ראיתי מנורת זהב 49
ט - תהמת יכסימו 58
י - ואלה המשפטים 63
יא - אני ה הוא שמי 70
יב - תהלה לדוד 75
יג - להמשיך השגחה שלמה 81
יד - להמשיך שלום בעולם 87
טו - מי שרוצה לטעם טעם אור הגנוז ... 94
טז - האי כורא דאפיק רישה ממיא 98
יז - ויהי הם מריקים שקיהם 99
יח - קרטליתא 109
יט - תפלה לחבקוק 114
כ - תשעה תקונין יקירין 124
כא - עתיקא טמיר וסתים 130
כב - חותם בתוך חותם 140
כג - הוי לן כדניתא וילדה 151
כד - אמצעותא דעלמא היכא 159
כה - אחוי לן מנא דלא שויא לחבלא . . 163
כו - רציצא דמית בביעותה 167
כז - רציצא דמית בביעותה 167
כח - בני לן ביתא באוירא דעלמא 170
כט - האי גברא דאזל בעי אתתא ולא קיהבי לה 173
ל - מישרא דסכינא 179
לא - אית לן בירא בדברא 187
לב - אדני שפתי תפתח 199
לג - מי האיש החפץ חיים 199
לד - ואתם תהיו לי ממלכת כהנים 205
לה - אשרי העם ידעי תרועה 209
לו - בקרב עלי מרעים לאכל את בשרי . 213
לז - דרשו יי ועזו בקשו פניו תמיד 218
לח - מרכבת פרעה 222
לט - ונתתי עשב בשדך לבהמתך 228
מ - אלה מסעי בני ישראל 228
מא - רקודין 229
מב - וירא בצר להם בשמעו את ר"ותם. 230
מג - הדבורים של הרשע מולידים נאוף בהשומע 231
מד - מה שמכין כף אל כף בשעת התפלה 232
מה - מחאת כפים בתפלה 234
מו - מחאת כף בשעת התפלה 235
מז - ואכלתם אכול ושבוע 237
מח - על אשר מעלתם בי 241
מט - לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יצא מחפתו וכו 243
נ - כל הפוגם בברית, אין יכול להתפלל. 251
נא - כשאתם מגיעין לאבני שיש טהור . 253
נב - הנעור בלילה והמהלך בדרך יחידי. 256
נג - עקר הולדה תלוי בה"א 258

נד - ויהי מקץ שנתים ימים 260
נה - אבא שאול אומר קובר מתים הייתי 269
נו - וביום הבכורים 275
נז - אימתי יבוא בן דוד 286
נח - באר וענן ומן, כלם חזרו בזכות משה 293
נט - מי שמשתדל תמיד לקרב בני אדם לעבודת השם יתברך 296
ס - דע שיש שבילי התורה, שיש בהם התבוננות גדול 299
סא - על ידי אמונת חכמים 312
סב - על ידי אכילתם של ישראל, נעשה יחוד 318
סג - סוד כונת המילה 324
סד - ויאמר ה אל משה בא אל פרעה .. 328
סה - ויאמר בעז אל רות 335
סו - ויהי נא פי שנים ברוחך אלי 341
סז - ויבן ה אלקים את הצלע אשר לקח 351
סח - כל הנפשו"ת תאבים ומתאוים לממון 357
סט - הגוזל את חברו ממון, בזה הוא גוזל ממנו בנים 358
ע - ויהי ביום השמיני קרא משה 365
עא - קשה מאד להיות מפרסם 367
עב - לפעמים בא לאדם הרהור תשובה 367
עג - כי תעבר במים אתך אני 372
עד - רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך 372
עה - יברכנו אלקים ויראו אתו כל אפסי ארץ 377
עו - והאלהים נסה את אברהם 381
עז - והיה ה למלך על כל הארץ 383
עח - ויתן עז למלכו וירם קרן משיחו .. 384
עט - בטח בה ועשה טוב 387
פ - ה עז לעמו יתן ה יברך את עמו בשלום 389
פא - עלו זה בנגב ועליתם את ההר 392
פב - הנעלבים ואינם עולבים 393
פג - מתן בסתר יכפה אף 394
פד - במה הארכת ימים, אמר לו ותרן הייתי בממוני 394
פה - פוסעים בו פסיעה קטנה 395
פו - פוסעים בו פסיעה קטנה 395
פז - תכף כשאדם רוצה לילך בדרך הישר 396
פח - המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר 397
פט - ותחסרהו מעט מאלקים וכבוד והדר תעטרהו 397
צ - אנכי אשמח בה יתמו חטאים מן הארץ 398
צא - ויהי ידיו אמונה עד בא השמש ... 398
צב - על ידי מה שאדם נע ונד בתוך ביתו 398
צג - כל העושה משא ומתן באמונה ... 399
צד - זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל .. 399
צה - כשפרנסי הדור ומנהיגי הדור נתגאים 401
צו - זמם רשע לצדיק 401
צז - אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל 402
צח - נתן בו עיניו ונעשה גל של עצמות 403

צט - ואתחנן אל ה בעת ההיא לאמר . . 403
ק - צדיקים אשר מזגם וטבעם 404
קא - בקרוב עלי מרעים 404
קב - אתה תהיה על ביתי 407
קג - כל המונע הלכה מפי תלמיד כאלו גוזלו מנחלת אבות 407
קד - בשביל שאמר משה לבני גד תרבות אנשים חטאים 408
קה - עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה 408
קו - אשרי משכיל אל דל 411
קז - כי תצא למלחמה על איביך וכו ושבית שביו 412
קח - זבחי אלקים רוח נשברה 412
קט - יש הבל אשר נעשה על הארץ 413
קי - לא ימוש ספר התורה הזה מפיך . . 414
קיא - ראשי תבות רבי 414
קיב - צהר תעשה לתבה 414
קיג - ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו 418
קיד - המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר וכו 419
קטו - ויעמד העם מרחק ומשה נגש אל הערפל 419
קטז - הנותן צדקה נצול מעברות 420
קיז - הענין שקשה לישן במוצאי שבת . 420
קיח - כשלומד איזה דבר, טוב לפרש הדבר 421
קיט - הנכנס לבקר את החולה בשבת . 422
קכ - הענין מה שצריכין לנסע להצדיק, ולא די בספרי מוסר 422
קכא - הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי 423
קכב - וגם נצח ישראל לא ישקר 423
קכג - לקשר עצמו להצדיק שבדור 423
קכד - שיר מזמור למנצח, זמרו למי שמנצחין אותו ושמח 424
קכה - ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה 424
קכו - ששבחו החבריא את רבי שמעון בן יוחאי 425
קכז - הבגדים הם בסוד החשמ"ל, שהוא שמירה 425
קכח - כחלינהו לעינה ושבקוהו 425
קכט - ארץ אכלת יושביה 426
קל - כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו . 427
קלא - צריך להתירא ולפחד מן הכבוד . 427
קלב - יש צדיק שהוא מפרסם גדול במדינה אחת 428
קלג - וארח צדיקים כאור נגה 428
קלד - עבודה גדולה לומר תורה אפלו ליחיד, כל שכן לרבים 429
קלה - כי אקח מועד 430
קלו - אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו 432
קלז - חלקי ה אמרתי לשמר דבריך 433
קלח - לך אמר לבי בקשו פני 433
קלט - צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו 433
קמ - ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו 434
קמא - אם יזכה שירגיש באמת כאב חטאיו 434
קמב - מי שאי אפשר לו ללמד כלל 435
קמג - מעלת המקבל עצה מחכמי הדור 436
קמד - אין אדם מת וחצי תאותו בידו . . 436

קמה - אין אדם מת וחצי וכו 437
קמו - עדות ה נאמנה 437
קמז - כשם שמי שהוא עזות פנים אין לו חלק בתורה 437
קמח - מדת היראה בעצמה היא יראה מהשם יתברך 438
קמט - חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך 439
קנ - דמות דיוקנו של אביו ראה 439
קנא - סגלה לזרע של קימא 439
קנב - כשבא נשמה קדושה לעולם עם הענפים השיכים לה 440
קנג - ענין קבלת פני תלמיד חכם 440
קנד - דע כי יש יראות נפולות 441
קנה - עצבות הוא מדה רעה מאד 442
קנו - מה שמדברים בינו לבין קונו הוא בחינת רוח הקדש 444
קנז - אם יתדבק עצמו לדברי התורה היוצאים מפי הצדיק 445
קנח - ראו לפעמים אש בוער מרחוק . . 445
קנט - דע שיש אמצעי והיא השכינה ... 446
קס - הדפק דופק ונוקש באדם 448
קסא - המחלקת מגביה ומרים את האדם 448
קסב - בימי המגיד, היה איש עשיר ומיחס 448
קסג - לפעמים מנח הדבור ומוכן לצאת 448
קסד - לענין ספורי דברים של הצדיק האמת 450
קסה - ואהבת לרעך כמוך אני ה 451
קסו - כשהעולם אצל הצדיק אז יש לו ממשלה 451
קסז - השבתים ששובתים אצל התלמיד חכם האמת 451
קסח - כשבא לאדם גדלות, סימן שיבוא לו צרה חס ושלום 451
קסט - והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה 451
קע - ה מה רבו צרי רבים וכו 452
קעא - ורבים מישני אדמת עפר יקיצו . 453
קעב - כל החסרונות שיש לאדם 453
קעג - על ידי הכתב יכול הצדיק האמת להכיר הנפש 454
קעד - כשהדינין, חס ושלום, גוברים על האדם 455
קעה - מעלת הבכיה הוא כשהיא מחמת שמחה וחדוה 455
קעו - צריך האדם למהר מאד לגרש מקרבו הרוח שטות 455
קעז - ויאמר י"י סלחתי כדבריך 456
קעח - צריך דוקא ודוי דברים 457
קעט - כנגד כל מיני מחלקת הן בגשמיות הן ברוחניות 458
קפ - בענין סגלת הפדיון 460
קפא - כשמתקשרים בקשר איזה אנשים על איש אחד 460
קפב - מה שהעולם מדברים בספירה . . 461
קפג - הצדיקים שבדור הם יושבין בעגול 461
קפד - כשאחד מדבר עם חברו ביראת שמים 462
קפה - עקר השלמות היא היראה 462
קפו - מה שמספרין מופתים מהצדיקים 464

קפז - ולך ה החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו 464
קפח - צריך לנסע להצדיק לחזר על אבדתו 465
קפט - צריך לזהר מאד מעצבות ועצלות 465
קצ - ויגד משה את דברי העם אל ה ... 465
קצא - דע שאפשר שישב אחד אצל חברו במקום אחד בגן עדן 466
קצב - דבור אמת שיוצא מפי הצדיק האמת 467
קצג - המחשבה יש לה תקף גדול 469
קצד - מי שרוצה כבוד הוא שוטה 470
קצה - בצר הרחבת לי 470
קצו - אל תעשה תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים 470
קצז - לשון הרע של העולם מזיק ופוגם את העניוות 471
קצח - כשאחד צועק להשם יתברך 471
קצט - דע שיש המתקה להנצל מענש של אלמן 471
ר - הטעם שהצדיקים שבזמן הזה הם עשירים 472
רא - בפסח צועקין בהתפלה 472
רב - כל מי ששכלו קטן ביותר, צריך לחלק לו כבוד ביותר 472
רג - מספורי דברים של הנשים יכולים לידע מעמד השכינה 472
רד - המעות שנותנין לתלמיד חכם הוא בחינת תורה 472
רה - תקון למקרה לילה 473
רו - תעיתי כשה אבד בקש עבדך 474
רז - כל הדבורים הם בחינת גבורות 475
רח - צופה רשע לצדיק ומבקש 476
רט - תפלות כנגד תמידין תקנום 477
רי - על ידי משא ומתן באמונה הוא מקים "ואהבת" 477
ריא - מה שהעולם נוסעין על ראש השנה לצדיקים 477
ריב - זה בחינת מחאת כף אל כף 478
ריג - כשהקדוש ברוך הוא רוצה להסתיר ולכסות את האדם 478
ריד - בדורות הראשונים כשהיו יודעים יום מיתתם 479
רטו - דע שיש עשרים וארבעה מיני פדיונות 479
רטז - הפילוסופים קורים להטבע "אם כל חי" 480
ריז - זכרו תורת משה 480
ריח - לפעמים כשנגזר על האדם 480
ריט - בצע אמרתו 481
רכ - יש כמה דברים יקרים בעולם 482
רכא - על ידי שנותנין מעשר נצול משונאים 482
רכב - צריך להיות תמיד בשמחה ולעבד ה בשמחה 483
רכג - כשהצדיק צריך לבקש מאת השם יתברך 483
רכד - אפלו הרחוקים מן הצדיק 483
רכה - כשהראה בשלמות על ידי זה הבטחון בשלמות 484
רכו - נגונים של יללה ועצבות 485
רכז - מה שאומרים כשעוברין על הקוצרים ה יעזר 485
רכח - כשהקדוש ברוך הוא מסתכל בנשמה 486

רכט - דע שיש עצים שכשעושין מהם מטה 486
רל - מי שיש לו עינים לראות 486
רלא - וצבא השמים לך משתחוים 487
רלב - הללו את ה מן השמים וכו 487
רלג - כשמתגברים על האדם מחשבות רעות והרהורים 487
רלד - ספורי מעשיות מצדיקים הוא דבר גדול מאד 488
רלה - מי שהולך ונחלק ונופל 489
רלו - מי שנוהג רבנות בכשרות ובתמימות כראוי 489
רלז - עקר הנגון והכלי שיר, הביא לוי לעולם 490
רלח - כששני אנשים מחלקים ביניהם על איזה ענין 490
רלט - על ידי מחלקת אי אפשר לדבר . 490
רמ - כל ההשפעות וכל הדברים הם באים רק מהצדיק האמת 491
רמא - כשיש דינים, חס ושלום 492
רמב - יש בחינת אריך אנפין בקלפה . . 492
רמג - יש צדיק גדול מאד, שאין העולם יכול לסבל קדשתו 493
רמד - מי שהוא מערב בין העכו"ם 493
רמה - דע שיש חדרי תורה 493
רמו - לפעמים צריך האדם שיהיה לו גדלות 495
רמז - "תיקו" - הוא בחינת מחסר תקון . 495
רמח - ספורי מעשיות מצדיקים, הוא דבר גדול מאד 495
רמט - עקר הגבורה בהלב 495
רנ - כל מיני צער וכל היסורים אינם רק מחסרון הדעת 496
רנא - על ידי מלחמות הינו מחלקת . . . 498
רנב - כשיש אחדות בין הצדיקים, אין הצדקה מזקת 500
רנג - מעוט שנה, הוא ממעט תאות נאוף 500
רנד - עינים הם דברים עליונים וגבוהים מאד 501
רנה - כשהאדם הוא מאמין בהצדיק בלי שום דעת 501
רנו - שם אתה מסגל על הים 501
רנז - כי תבא בכרם רעך 502
רנח - כשיש מחלקת על האדם 502
רנט - כשאדם מתבודד ומפרש שיחתו . 502
רס - השם הוא הנפש 502
רסא - כשנופל אדם ממדרגתו ידע שמן השמים הוא 503
רסב - על ידי התחדשו"ת התורה נעשה נהרות 504
רסג - חלי הקדחת - בא על ידי מה שאדם אוכל אכילה יתרה 504
רסד - צדקה היא תקון הברית 505
רסה - טעם על שבירת כלי חרס בשעת התקשרות השדוך 505
רסו - מיתות בהמות וחיות בלא זמנן . . 506
רסז - שבועות הוא רפואה להראה 507
רסח - כשאין האדם מסתכל על התכלית, למה לו חיים 507
רסט - מדירת הצדיק נכר מעשה הדור . 507
רע - כמו שיש התעוררות מאדם לחברו 507
רעא - צריך שיהיה להאדם עזות דקדשה 508
רעב - היום אם בקולו תשמעו 508

רעג - יש בני עליה גדולים מאד שמולידים נשמות 508
רעד - יש רשעים שעובדים ויגעים כל ימיהם 509
רעה - כל מצוה ומצוה שעושין, נעשה ממנה נר אחד 509
רעו - אכילת שבת אינה בשביל שביעה כלל 509
רעז - כשיש מחלקת על האדם, אין לעמד עצמו כנגד השונאים 510
רעח - דע שעל חליף [סכין שחיטה] טוב 513
רעט - יש שאומרים תורה מלמטה למעלה 513
רפ - מי שצריך לדון לפני דינים בדין תורה 514
רפא - אם ישב עצמו על הספר יכול לראות חדשו"ת ונפלאות 516
רפב - צריך לדון את כל אדם לכף זכות 516
רפג - יש שני צדיקים שהם משרש אחד 519
רפד - הוכיח את אחד שאמר לו, שאין לו פנאי ללמד 520
רפה - טעמה כי טוב סחרה 521
רפו - יש גן עדן, והם שני בחינות: גן ועדן 521
ליקוטי מוהר"ן - חלק ב 522
א - תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגנו 522
ב - ימי חנכה הם ימי הודאה 531
ג - כשחלה רבי אליעזר הגדול 538
ד - וביום הבכורים 539
ה - תקעו בחדש שופר, העקר הוא האמונה 550
ו - על ידי זעה טובה, על ידי זה נעשה שמחה 567
ז - ויהי מקץ - כי מרחמם ינהגם 568
ח - תקעו בחדש שופר 583
ט - אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו 597
י - העולם רחוקים מהשם יתברך, מחמת שאין להם ישוב הדעת 598
יא - כשאדם מתפלל בשדה 599
יב - כשאדם הולך אחר שכלו וחכמתו 600
יג - כל מה שחולקין עליו יותר, מקרבין אותו יותר להשם יתברך 602
יד - רבים לוחמים לי מרום 603
טו - אלו המתפארין עצמן בשקר בגדולות ונפלאות 603
טז - מפני מה כשהאדם מבקש פרנסה 605
יז - צריך לזהר מאד להיות שמח וטוב לב בשבת 607
יח - סכנה גדולה להיות מפרסם ולהנהיג העולם 608
יט - עקר התכלית והשלמות הוא רק לעבד השם בתמימות גמור 608
כ - על ידי המחלקת שיש בעולם, נעשין מפרסמים קדם זמנם 610
כא - כשמחדשין חדושי תורה 611
כב - בענין ההכנעה, טועים העולם הרבה 611
כג - בענין השמחה 611
כד - מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד 612

כה - ההתבודדות הוא מעלה עליונה וגדולה מן הכל 613
כו - צריך להרחיק משכרות 614
כז - מי שהוא פרנס חדש או מנהיג 615
כח - יש חלוקים בין התורות 615
כט - כשארע שאלה בבית האדם על ידי תערבת אסור בהתר 616
ל - כשבא ספר חדש לעולם 616
לא - על ידי הנגינה אדם נכר 617
לב - יש צדיקים גנוזים 617
לג - ויחד יתרו על כל הטובה 619
לה - לומדי תורה ראוי להם לידע עתידות 620
לו - תכף שנעשה ספר מן התורות הגבוהות והנפלאות 620
לז - עקר התכלית הוא רק לעבד ולילך בדרכי ה לשמו יתברך 620
לח - לפעמים הגדול הולך ונוסע להקטן, ולפעמים להפך 622
מא - לפעמים השם יתברך עושה מופתים 623
מב - כי אני יי רפאך 623
מג - על ידי חלישו"ת הלב נופלים פחדים עליו 623
מד - האמונה תולה בפה של אדם 624
מה - בענין בני אדם שרוצים לנסע לצדיק האמת 624
מו - מסירת נפש יש לכל אחד ואחד מישראל בכל יום ובכל שעה 625
מז - סכנה גדולה לומר תורה 626
מח - כשאדם נכנס בעבודת השם, אזי מראין לו התרחקות 627
מט - לפי גדלות השם יתברך ועצם רוממותו יתברך 629
נ - המחשבה ביד האדם להטותה כרצונו 630
נא - היצר הרע נוקש באדם בכל פעם . 630
נב - מה שקשה קשיות על הצדיקים ... 630
נג - גדל יקרת המחשבה 630
נד - הבחירה ביד האדם לעשו"ת כרצונו 631
נה - רוח העולם הזה אין לשער 631
נו - כשיש להאדם לב, אין שיך אצלו מקום כלל 631
נז - כשצדיק גדול אמתי מגלה תורה ... 631
נח - יש בני אדם שאומרים, שכשהצדיק גדול במעלה 632
נט - יש זריז ונשכר, זריז ונפסד 632
ס - כשיש מלחמות בעולם, השכל מחיב שיהיה יקרות 633
סא - השם יתברך הוא למעלה מהזמן . 636
סב - אלה מסעי בני ישראל 637
סג - יעקב אבינו, כששלח את בניו 638
סד - כל הנגידים הגדולים, כמעט כלם, הם משגעים ממש 639
סה - כשמקנאין קנאת ה צבאות, נחשב כמו צדקה 639
סו - הצדיק הוא מכרח לעשו"ת תשובה בעד ישראל 640
סז - בראשית לעיני כל ישראל 642
סח - עקר שלמות הצדיק שיוכל להיות למעלה ולמטה 647
סט - מה שנוהגים לתן ברכה 648
ע - מי שגדול יותר, צריך לבקש מבקשו ברחוק מקום יותר 649

עא - יש מחין של ארץ ישראל ויש מחין של חוץ לארץ 649
עב - לראות את עצמו עם הצדיק האמת 653
עג - מי שרוצה לזכות לתשובה, יהיה רגיל באמירת תהלים 660
עד - אחר פורים קורין פרשת פרה 661
עה - הסתכלות פני הצדיקים לבד הוא גם כן דבר גדול מאד 661
עו - ישראל הם נעשים אדונים לבעליהם 662
עז - דע, שכל אחד מישראל, צריך שיהיה לו איזה צער בכל יום 662
עח - בענין הנהגת הפשיטות של הצדיק האמת 664
עט - הקול קול יעקב 669
פ - בראשונה כל מי שרצה לתרם תרומת הדשן תורם וכו 673
פא - כשאדם משמח עצמו בשמחה של מצוה 674
פה - אגוזים הנקראים לוזים 674
פו - על ידי שהעולם הם מקטני אמנה . 675
פז - כונת אלול הם תקון לפגם הברית . 676
פח - שלא לאכל פרי, שלא נתבשלה כל צרכה 677
פט - הדעת משדך כל השדוכים 678
צ - טעם על שבירת כלי חרס בשעת השדוך 679
צא - וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר 679
צב - תקון למקרה לילה 682
צג - לענין המחלקת שהיו חולקים עליו 683
צד - ענין שצריכין לנסע לצדיקים על ראש השנה 683
צה - לענין התבודדות ושיחה בינו לבין קונו 683
צו - לענין התבודדות 684
צז - לענין מעלת השיחה בינו לבין קונו 684
צח - לענין התחזקות בהתבודדות ותחנות ובקשות 685
צט - עקר ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו בשלמות הוא 685
ק - כלם לא באו למדרגתם כי אם על ידי התבודדות 685
קא - על ידי אמירת תקון חצות יכולין לפרש שיחתו 686
קב - מענין בעז ורות 687
קג - כל זמן שהאדם שומע עוד איזה אדם, הוא לא טוב 687
קד - היה אוהב מאד את העבודות הפשוטות 688
קה - ישתדל לעין בתורתו, ויראה לחדש איזה דבר 688
קו - ראוי להרהר בדברי תורה בשעת זווג 688
קז - מענין מאוס והרחקת התאוה הכללית 688
קח - מענין מעשה בני אדם 689
קט - מענין קבר הבעל שם טוב 689
קי - כיצד הוא הבחירה 689
קיא - על ידי תפלה יכולין לבוא לכל, לכל טוב 689
קיב - אם אתה מאמין, שיכולין לקלקל, תאמין שיכולין לתקן 690
קיג - מי שרק מתנוצץ לו השם יתברך . 690

קיד - עצם פגם ההרהור חס ושלום 690
קטו - ספר שהיה לו התחזקות גדול בעבודתו 690
קטז - ארץ ישראל היא בזה העולם ממש 691
קיז - מה שמבלבל את האדם, כשנכנס לקדשה גבוהה 692
קיח - לענין חדושי תורה 692
קיט - מענין יסורי עולם הזה 693
קכ - לא יתפלל עם כונות, רק יכון פרוש המלות כפשוטו 694
קכא - היה מחזק את אנשיו 695
קכב - לענין המחשבות זרות שבתפלה .695
קכג - מקוה אינה מזקת כלל 696
קכד - לפעמים מגיע לאדם הרהור תשובה 696
קכה - מענין אמירת תהלים 696
תורות מכת"י - בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וכו 697
תורות מכת"י - כי איש הישראלי אם צריך לעצה 700
תורות מכת"י - כי אם אין טומאה אין צריך טהרה 702
תורות מכת"י - כשרואה אדם שהקליפות והתאות גוברים עליו 703
תורות מכת"י - ע"י צדקה מקררין חמימות תאוות ממון 706
תורות מכת"י - רב לכם סוב את ההר פנו לכם צפונה 710

ליקוטי מוהר"ן

ליקוטי מוהר"ן - חלק א

רבי נחמן מברסלב זצוק"ל

שיר נעים מאדוננו מורנו ורבנו זכר צדיק לברכה

וְאֵלֶּה דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שִׁיר נָעִים כּוֹלֵל עִנְיָנִים רַבִּים בִּדְבָרִים מֻעָטִים מֻעָט מַחֲזִיק הַמְרֻבֶּה יְדַבֵּר נִפְלָאוֹת מִשֶּׁבַח תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה וּמִשֶּׁבַח משֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וּמוֹסֶר נִפְלָא וְהִתְעוֹרְרוּת עָצוּם שֶׁיְּעוֹרֵר כָּל אֶחָד אֶת נַפְשׁוֹ וִידַבֵּר מִגְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְנִפְלְאוֹת בְּרִיּוֹתָיו וִינַצַּח בְּשִׁירוֹ לְהַזְכִּיר נִפְלְאוֹת עֲרֻבַת נְעִימַת תַּעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַבָּא וְשַׁעֲשׁוּעָיו לְכָל הַזּוֹכִים אֲלֵיהֶם וְהַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד וּלְהֵפֶךְ מְרִירַת הַמַּכְאוֹב וְקַהֲיוֹן שִׁנַּיִם שֶׁל הַנִּדְחִים מֵהֶם וְאוֹבְדִים אֲבֻדָּה שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרֶת יְעוֹרֵר יְשֵׁנִים יָקִיץ נִרְדָּמִים יְחַזֵּק עֲיֵפִים יוֹדִיעַ לְהָאָדָם מִגְּדֶל כֹּחוֹ אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וְכֹחוֹ לְזַכּוֹת לְכָל אֵלֶּה כְּשׁוֹפָר יָרִים קוֹלוֹ לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד הֵן אֵלֶּה קְצוֹת דַּרְכֵי הַשִּׁיר הַזֶּה. נִימוּסֵי הַדִּתּוֹת כֻּלָּם לֹא יִשְׁווּ לְדָתֵנוּ חַכְמֵיהֶם בָּדוּ מִלִּבָּם נִימוּסִים בְּשִׂכְלָם הָאֱנוֹשִׁי מֹשֶׁה עָלָה לַמָּרוֹם וְעָנָן לְבוּשׁוֹ נִמְצָא הַמְחַיֵּב דִּבֵּר עִמּוֹ בְּכָל פַּעַם, וּפֵרֵשׁ מִן הָאִשָּׁה נִבְזִים וּדְווּיִים וְסִחוּפִים אֲנַחְנוּ חָכְמָתוֹ מֵאַיִן תִּמָּצֵא, מִמֶּנּוּ לֶקַח טוֹב לָקַחְנוּ מֶלֶךְ בִּישׁוּרוּן עִם דָּתֵנוּ כִּשְׁנֵי אַחִים לֹא יִתְפָּרְדוּ נִשְׁמָתוֹ וְגוּפוֹ הַזֹּךְ, זוֹ מִזּוֹ לֹא נָדוּ נַפְשׁוֹתָם רַבִּים, כֵּן רַבּוּ דֵּעוֹתֵיהֶם, וְחִלּוּף סְבָרוֹתֵיהֶם חֲדָשִׁים מִקֶּרוֹב בָּאוּ עֲבוֹדוֹתֵיהֶם מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם לֹא מַחְשְׁבוֹתֵינוּ, וְלֹא דְּרָכֵינוּ דַּרְכֵיהֶם נַפְשׁוֹתֵינוּ אַחַת הִיא, וְאֵינָהּ נוֹטָה לְרִבּוּי צַלְמֵיהֶם נַפְשִׁי הַחֲזָקָה וְהַפִּקַּחַת לָמָּה לֹא חַסְתְּ עָלַיִךְ וְשָׁכַחַתְּ אוֹמֵן הַמְגַדֵּל אוֹתָךְ וְהָאֻכְיָלֵךְ מַמְתִּקִים וְהִלְבִּישֵׁךְ אַרְגָּמָן וְעַתָּה אַתְּ רְמוּסָה בֵּין עִקְבֵי צֹאן וּבֵין רַגְלֵי הַתַּאֲוֹת הֶעָבִים וְהַגַּשְׁמִיִּים וְאַתְּ עֵרֹם וְעָרְיָה יֵין מִשְׁתַּיִךְ נֶהְפַּךְ לְמִשְׁתֵּה דְּמָעוֹת חָזָק וְנִתְחַזֵּק וְאַל תִּהְיֶה כַּפִּיל הַגָּדוֹל וְכַגָּמָל אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּשְׁכֵּהוּ בְּחָטְמוֹ הָעַכְבָּר לֹא יִבְעַט בּוֹ וְכָל זֶה מֵחֲמַת שְׁטוּת שֶׁאֵין יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ אֲבָל נַפְשִׁי הַפִּקַּחַת וַחֲזָקָה מַה תַּעֲשֶׂה לְיוֹם פְּקֻדָּה וּמַה תָּשִׁיב לְשׁוֹלְחֵךְ דָּבָר אַל תַּבֵּט עַל מְצָהֳלוֹת הַזְּמַן כִּי גּוּפֵךְ חַלָּשׁ וָדַל הַזְּמַן הוֹלֵךְ וְהוֹמֶה וְהַגּוּף אֶפְשָׁר עַכְשָׁו בָּא יוֹמוֹ נָקֹב לֵב הָאֶבֶן וְהָאֵר לִי מִשָּׁם מְעַט פָּנֶיךָ בָּרָה כַּחַמָּה יָפָה כַּלְּבָנָה אַל תַּחֲרִישׁ וְאַל תִּשְׁקֹט הָרִימָה קוֹלֵךְ הֶעָרֵב בְּשִׁירוֹת וְהוֹדָה וּפְתַח פִּיךְ וְתוֹצִיא דְּבָרֶיךָ הַנֶּעְיָמִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּלוּ עֵינֶיךָ לַמָּרוֹם וּזְכֹר אַהֲבָתֵךְ הַיְשָׁנָה נְהָרוֹת נְחָלִים אֲפִיקֵי מַיִם רַבִּים וְיַמִּים גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים נִפְלָאִים וּמְשֻׁנִּים בְּצִבְעֵיהֶם וּבְטַעֲמֵיהֶם וּבְטִבְעֵיהֶם חַיּוֹת קְטַנּוֹת וּגְדוֹלוֹת בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד אֵין מִסְפָּר לְמִינֵיהֶם מְשַׁבְּחִים וּמְהַלְּלִים

כֻּלָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל אֵיבְרֵיהֶם מִלִּין יַגִּידוּן תָּמִיד וְלֹא יְכַחֲשׁוּן מַנְהִיגֵיהֶם נוֹצְצִים אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת בְּעָמְקֵיהֶם נֶחְבָּא בָּהֶם אוֹרוֹת כְּלֵיהֶם נְשָׁמוֹת הַגְּוִורִים מִתַּחַת כִּסֵּא כָּבוֹד נִכְסָפָה תָּמִיד אֶל שָׂרְשָׁהּ לִהְיוֹת לָבוּד חַיִּים וְחֶסֶד שׁוֹאֶבֶת מֵחַסְדֵּי דָּוִד חֵן רוּחַ מִטִּפֵּי גַּן עֵדֶן מִמֶּנָּה לֹא אָבַד מוֹשְׁבוֹת הַהֵיכָלוֹת וְאָהֳלֵי הַשָּׁלוֹם לְכָל אַחַת וְאַחַת נִסְמַן וְנִתְוָה תֵּיו הוֹד מַה פֹּעַל אֵל הַמַּלְאָכִים יִשְׁאֲלוּ, וִירוּצוּן בִּשְׁלִיחוּתָם כְּכוֹכָבָא דְּשָׁבִיט מְרֻחָקִים וּמְסֻלָּקִים מִכָּל הַתַּעֲנוּגִים, מִי שֶׁאֶרְחוֹתָיו עָבִיט [מַלְשׁוֹן וְלֹא יְעַבְּטוּן אֹרְחוֹתָם (עַיֵּן רַשִׁ"י יוֹאֵל ב)] נִשְׁאָרִים בְּרָעָב וּבְחֶרְפָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקֶּלַע זֶבֶד נָשׁוּבָה עַד ה וְלֹא נִהְיֶה אֲבַד נָקֵבֶל רַע וְטוֹב בְּאַהֲבָה וְנַלְבִּישׁ לְאָב עַד בְּרִיאַת הָאֲדָמָה וְכַדּוּרֶיהָ אֲרָצוֹת וּמְדִינוֹת רַבּוֹת סְבִיבֶיהָ בְּנֵי אָדָם אִישׁ לְלִשׁוֹנוֹ וְדָתוֹתֶיהָ נִצָּנִים וּפְרָחִים וְאִבֶּיהָ נְפִילַת הַמְּדִינוֹת מֵרוּחוֹתֶיהָ נִשְׁאֶרֶת עוֹמֶדֶת וְהַגַּלְגַּלִּים מַקִּיפִים סְבִיבוֹתֶיהָ שַׂיָּטוֹת הַשֵּׁדִים וְהָרוּחוֹת בָּאֲוִיר שׁוֹמְעִים גְּזֵרַת הַשֵּׁם וְשׁוֹלְטִים בְּאַרְבָּעָה הָאָבוֹת שֶׁהֵם הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר וְהַמַּבָּעָה וְהַהֶבְעֵר (עיין זוהר דף קצא ויקרא כה) מְשֻׁתָּפִים עִם הַמַּלְאָכִים וְעִם בְּנֵי אָדָם בְּגִמּוּל (חֶגִינָה ט"ז) מִבְּרִית קֹדֶשׁ בּוֹרְחִים הַנֶּאֱמָר בּוֹ הִמּוֹל יִמּוֹל (עיין זוהר לך לך צה: עיין שם, ובתיקון כא ובתיקון ע) חוֹבְטִים כִּבְמַקֵּלוֹת בְּצוּרוֹתָם הַמְּשֻׁנּוֹת חוֹבְרֵי חֲבָרִים וּמְכַשְּׁפִים מַכְרִיעִים אוֹתָם בְּהַשְׁבָּעָתָם בַּשֵּׁמוֹת הַמְכֻוָּנוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹמֶרֶת אוֹתָנוּ מִכָּל טֻמְאוֹת הַצְּדָקָה מַצֶּלֶת מִמִּיתוֹת מְגֻנּוֹת נְבוּאָה אֵין לָנוּ חֲרִיקַת שֵׁן הָאֱמוּת עַל אֱמֶת יְחִידָה, תְּבוּנָה אֵין בָּנוּ מְרִירַת הַצָּרוֹת אֵיךְ לְהַשְׁקוֹת הֵם דְּנוּ נִסְבַּל עוֹלָם עַד יָבוֹא עָנִי בֵּן יְחַפֵּשׁ בְּגִנְזֵי אָבִיו נֶזֶר עֶטֶרֶת נָעֲטֵר בְּבֵן חָבִיב שִׁיר חָדָשׁ אָז נָשִׁיר מַלְכֵּנוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַרְאֶה בְּאֶצְבַּע בָּשָׂר חָתוּם תּוֹרָה בְּלֵב כָּל אֶחָד מִלְּהִשְׁכֵּחַ הַמָּוֶת לָנֶצַח יְבַלַּע כִּקְטֹרֶת רֵיחַ נָבִיא לְבַב חָכְמָה לְהָבִין תִּכּוּנַת גּוּפֵנוּ וּמֶרְחַקֵּי פְּרָקָיו וַעֲרִיכוּת אֵיבָרָיו חִיּוּב הֲבָנָתוֹ מוֹעִילָה לִידִיעַת הַבּוֹרֵא הַמְצַיֵּר אֵלּוּ הַיְצִירוֹת כֻּלָּם מְרֻפֶּא כָּל חֹלִי וְאִישׁ מַכְאוֹבוֹת עִוֵּר וּפִסֵּחַ צָרוּעַ וְנָגוּעַ דּוֹאֵג וְכוֹאֵב נֹאכַל לְבַד לְקִיּוּם נַפְשׁוֹתֵינוּ וּלְמַעַט תַּאֲוֹת טִבְעֵנוּ חֲזַק

מסוד גדלת התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי ז"ל

לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלּוֹת ה הִתְגַּלּוּת נִפְלָא מִסּוֹד גְּדֻלַּת הַתַּנָּא הָאֱלֹקִי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי זַ"ל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי הִבְטִיחַ שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל עַל יָדוֹ כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קלח:) : כְּשֶׁנִּכְנְסוּ רַבּוֹתֵינוּ לַכֶּרֶם בִּיבְנֶה אָמְרוּ: עֲתִידָה תּוֹרָה שֶׁתִּשְׁתַּכַּח מִיִּשְׂרָאֵל וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח (נְשׁא קכד:) : בְּהַאי חִבּוּרָא דְּאִיהוּ סֵפֶר הַזֹּהַר יִפְקוּן בֵּהּ מִן גָּלוּתָא וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה וְהֵבֵן נִפְלָאוֹת נִסְתָּרוֹת שֶׁל תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה כִּי עַל כֵּן סָמַךְ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי עַצְמוֹ עַל זֶה הַפָּסוּק כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ

כִּי בֶּאֱמֶת בְּזֶה הַפָּסוּק בְּעַצְמוֹ מְרֻמָּז וְנִסְתָּר סוֹד הַזֶּה שֶׁעַל יְדֵי זַרְעוֹ שֶׁל יוֹחַאי שֶׁהוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי עַל יָדוֹ לֹא תִּשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל כִּי סוֹפֵי תֵּבוֹת שֶׁל זֶה הַפָּסוּק כִּי לֹא תִּשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ הֵם אוֹתִיּוֹת יוֹחַאי וְזֶה שֶׁמְּרֻמָּז וּמְגֻלֶּה הַפָּסוּק כִּי לֹא תִּשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ, מִפִּי זַרְעוֹ דַּיְקָא הַיְנוּ מִפִּי זַרְעוֹ שֶׁל זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מְרֻמָּז וְנִסְתָּר בְּזֶה הַפָּסוּק שֶׁהוּא הַתַּנָּא יוֹחַאי כִּי עַל יְדֵי זַרְעוֹ שֶׁל יוֹחַאי שֶׁמְּרֻמָּז בְּזֶה הַפָּסוּק בְּסוֹפֵי תֵּבוֹת כַּנַּ"ל שֶׁהוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי וְדַע שֶׁסּוֹד רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּעַצְמוֹ הוּא מְרֻמָּז בְּפָסוּק אַחֵר כִּי דַּע כִּי הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן הוּא בְּחִינַת (דְּנִיֵּאל ד) : עִיר וְקַדִּישׁ מִן שְׁמַיָּא נָחִית רָאשֵׁי תֵּבוֹת שִׁמְעוֹן וְכוּ

א - אשרי תמימי דרך

אַשְׁרֵי תְמִימֵי דֶרֶךְ הַהוֹלְכִים בְּתוֹרַת ה (תְּהִלִּים קי"ט). דַּע, כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה נִתְקַבְּלִים כָּל הַתְּפִלּוֹת וְכָל הַבַּקָּשׁוֹת, שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים וּמִתְפַּלְּלִים וְהַחֵן וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִתְעַלֶּה וְנִתְרוֹמֵם בִּפְנֵי כָּל מִי שֶׁצְּרִיכִין הֵן בְּרוּחָנִי הֵן בְּגַשְׁמִי. כִּי עַכְשָׁו בָּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים חֵן וַחֲשִׁיבוּת הָאֱמִיתִּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל נָפַל כִּי עַכְשָׁו עִקַּר הַחֲשִׁיבוּת וְהַחֵן הוּא אֶצְלָם. אֲבָל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, נִתְעַלֶּה הַחֵן וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת (מִשְׁלֵי ה) : "אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן" שֶׁמַּעֲלָה חֵן עַל לוֹמְדֶיהָ (עֵרוּבִין נ"ד:). כִּי אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ תָּמִיד לְהִסְתַּכֵּל בְּהַשֵּׂכֶל, שֶׁל כָּל דָּבָר וּלְקַשֵּׁר עַצְמוֹ אֶל הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר כְּדֵי שֶׁיָּאִיר לוֹ הַשֵּׂכֶל, שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַדָּבָר. כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא אוֹר גָּדוֹל וּמֵאִיר לוֹ בְּכָל דְּרָכָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ח) : "חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו". וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב כִּי יַעֲקֹב זָכָה לַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא רֵאשִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה (תִּקּוּנִים תִּקּוּן י"ד, זֹהַר מִשְׁפָּטִים קכ"א:) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי"א) : "רֵאשִׁית חָכְמָה" (בְּרֵאשִׁית כ"ז). וזה בחינת "וַיַּעֲקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם", וְתַרְגּוּם אוּנְקְלוֹס: וְחַכְמַנִי. וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ. כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא מֵאִיר לוֹ בְּכָל דְּרָכָיו כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ד) : "וְאוֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם". וְזֶה בְּחִינַת חֵית לְשׁוֹן חִיּוּת (עיין זוהר פנחס רמ"ה: ובתיקונים תיקון ס"ה) כִּי הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז) : "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה" וְכוּ. אַף מֵחֲמַת שֶׁאוֹר הַשֵּׂכֶל גָּדוֹל מְאד אי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת אֵלָיו כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת נוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ע"ב) : "לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: לִשּׁוֹן מַלְכוּת. וְזֶה בְּחִינַת לְבָנָה כִּי הַלְּבָנָה אֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ כִּי אִם מַה שֶּׁמְּקַבֶּלֶת מֵהַשֶּׁמֶשׁ (זֹהַר וַיְחִי רל"ח). וְזֶהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת, דְּלֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם אֶלָּא מַה שֶּׁמְּקַבֶּלֶת מִן הַחֵית, שֶׁהִיא בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ כַּנַּ"ל וְנֶעֱשָׂה (יְשַׁעְיָהוּ ל) : "אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה" אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַשֵּׁר עַצְמוֹ אֶל הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה וְהַחִיּוּת, שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר

וֶה בְּחִינַת עֲשָׂו שֶׁבְּזֶה אֶת הַבְּכוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ה) : "וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכוֹרָה" דְּהַיְנוּ הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י"ח) : "לֹא יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה כִּי אִם בְּהִתְגַּלּוֹת לִבּוֹ" וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בְּחִינַת לְבָנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָהוּ כ"ד) : "וְחָפְרָה הַלְּבָנָה" וְכוּ (עַיִן תִּיקּוּן ח) וְזֶה בְּחִינַת יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר הָרָע. כִּי הַיֵּצֶר טוֹב נִקְרָא "מִסְכֵּן וְחָכָם" (קֹהֶלֶת ד), (עַיֵּין רש"י ועיין זוהר וישב קע"ט ובמ"ר קהלת ובנדרים ל"ב:), בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲנִיָּה וְדַלָּה דְּלֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם כִּי אִם מַה שֶּׁמְקַבֶּלֶת מֵחָכְמָה. וְ יֵצֶר הָרָע נִקְרָא "מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל" (שָׁם) בְּחִינַת מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁאֵינָהּ חֲפֵצָה בְּחָכְמָה וְשֵׂכֶל, בְּחִינַת "לֹא יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה" וְכוּ, כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִתֵּן כֹּחַ לִבְחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְהִתְגַּבֵּר עַל מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ה:) לְעוֹלָם יַרְגִּיז אָדָם יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר הָרָע. וְעַל יְדֵי מַה נוֹתֵן כֹּחַ לְמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה ? עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּכֹחַ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שָׁם: לְעוֹלָם יַרְגִּיז וְכוּ אִי אָזִיל מוּטָב, וְאִם לָאו יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ל:) : אִם פָּגַע בְּךָ מְנַוָּל זֶה, מְשָׁכְּחוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה נוֹתֵן כֹּחַ לְמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וַאֲזַי מְקַבֶּלֶת הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת נ חִיּוּת מִן הַחָכְמָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת ח וְנִתְחַבֵּר וְנִתְקַשֵּׁר הַח וְהַנ וְנַעֲשֶׂה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה. וּכְשֶׁזֶּה קָם, זֶה נוֹפֵל (רש"י בראשית כ"ה פסוק כ"ג) וַאֲזַי נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ י"ד) : "כִּי יִשָּׁרִים דַּרְכֵי ה, צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם, וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם". הַיְנוּ עַל יְדֵי דַּרְכֵי ה, הַיְנוּ הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיקִים, שֶׁדִּבֵּקִים בַּמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הֵם נִתְחַזְּקִים וּמְקַבְּלִים כֹּחַ עַל יְדֵי זֶה "וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם" בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁנּוֹפֵל וְנִכְנָע עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַבְּלִים כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת כִּי עִקַּר מַה שֶּׁאֵין נִתְקַבְּלִין הַבַּקָּשׁוֹת הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין לְהַדְּבָרִים חֵן וְאֵין נִכְנָסִין בַּלֵּב שֶׁל זֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁין מִמֶּנּוּ כְּאִלּוּ אֵין בְּלִבּוֹ מָקוֹם שֶׁיִּכָּנְסוּ הַדְּבָרִים בְּלִבּוֹ מֵחֲמַת שֶׁאֵין לְהַמְבַקֵּשׁ חֵן, שֶׁיִּכָּנְסוּ הַדְּבָרִים בְּלִבּוֹ שֶׁל זֶה, שֶׁמְּבַקְּשִׁין מִמֶּנּוּ אֲבָל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַבְּרִין וְנִתְקַשְּׁרִין הַנ וְהַח כַּנַּ"ל, וְנַעֲשֶׂה חֵן וְעַל כֵּן נִקְרֵאת הַתּוֹרָה (מִשְׁלֵי ה) : "יַעֲלַת חֵן" וַאֲזַי זוֹכֶה שֶׁדְּבָרָיו הֵם דִּבְרֵי חֵן, וַאֲזַי נִתְקַבְּלִין דְּבָרָיו וּבַקָּשׁוֹתָיו כְּמוֹ מִי שֶׁמְּדַבֵּר דִּבְרֵי חֵן שֶׁנִּכְנָסִין הַדְּבָרִים בְּלֵב הַמִּתְבַּקֵּשׁ דְּהַיְנוּ זֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁין מִמֶּנּוּ וְזֶה בְּחִינַת ת הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְחַבְּרוּ וְנִתְקַשְּׁרוּ הַחֵי"ת וְהַנּוּ"ן וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת חֵ"ן עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תְּ"ו, שֶׁהוּא לְשׁוֹן חֲקִיקָה וּרְשִׁימָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאלט) : "וְהִתְוִיתָ תָּ"ו" כִּי עַל יְדֵי הַחֵן נֶחְקָק וְנִרְשָׁם מָקוֹם בְּלֵב הַמִּתְבַּקֵּשׁ לְקַבֵּל הַבַּקָּשָׁה כִּי עַל יְדֵי הַחֵן נִתְקַבְּלוּ דְּבָרָיו נִמְצָא, שֶׁבְּחִינַת הַחֵ"ן חָקַק מָקוֹם בְּלֵב זֶה שֶׁמְּבַקְּשִׁין מִמֶּנּוּ כְּדֵי שֶׁיִּכָּנְסוּ דְּבָרָיו בְּלִבּוֹ, וְיִקַּבֵּל בַּקָּשָׁתוֹ וְהַחֲקִיקָה וּרְשִׁימָה זֶה בְּחִינַת

תְּ"ו כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (קֹהֶלֶת ט) : "דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים" נַחַת דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּחִינַת חֵן הַנַּ"ל וְהַת הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אוֹתִיּוֹת נַחַת, וְאָז נִשְׁמָעִים דְּבָרָיו, וְנִתְקַבֵּל בַּקָּשָׁתוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל עַל כֵּן זָכָה לְחֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ל"ג) : "כִּי חַנַנִי אֱלֹקִים" וְכוּ וְעַל כֵּן בֵּרַךְ אֶת הַשְּׁבָטִים בְּחֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) : "הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן" וְכוּ וּבִנְיָמִין לֹא הָיָה אָז (שָׁם דחה מ"ג) ועל כן ברכו יוסף בחן. כמו שכתוב : "אֱלֹקִים יָחְנְךָ בְּנִי" (עיין ב"ר וישלח פ ע"ח מקץ פ צ"ב). וְדַוְקָא יוֹסֵף הָיָה יָכוֹל לְבָרְכוֹ בְּחֵן כִּי יוֹסֵף הָיָה כָּלוּל בְּיוֹתֵר מִבְּחִינַת יַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ל"ז) : "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף" כִּי הוּא הָיָה עִקַּר תּוֹלְדוֹתָיו כִּי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף כְּחַדָּא חֲשִׁיבִי, (עין זוהר וישלח קע"ו: וישב קפ"ב) וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּיוֹסֵף (דְּבָרִים ל"ג) : "בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ" בְּכוֹר הוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שׁוֹרוֹ לְשׁוֹן הִסְתַּכְּלוּת כִּי צְרִיכִין לְהִסְתַּכֵּל בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר כַּנַּ"ל וְזֶהוּ הָדָר לוֹ תִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס. זִיו לֵיהּ לְשׁוֹן אוֹר כִּי הַשֵּׂכֶל מֵאִיר לוֹ בְּכָל דָּבָר אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה אפֶל וְחֹשֶׁךְ, מֵאִיר לוֹ הַשֵּׂכֶל כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ שָׁם בְּכָל דָּבָר וּמְקָרֵב אוֹתוֹ לְהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ וְזֶה פֵּרוּשׁ מַה שֶּׁאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה (בָּבָא בַּתְרָא עג:) הַאי גַּלְיָא דְּמַטְבַּע לְסִפֵּינְתָּא מִתְחַזְיָ כִּי צוּצִיתָא דְּנוּרָא חִוַּרְתָּא בְּרֵישָׁא. פֵּרֵשׁ רַשְׁבַּ"ם: אֵשׁ לָבָנָה וּמַלְאָךְ מַזִּיק הוּא וּמָחִינָן לֵיהּ בְּאַלְוָתָא דְּחַקִּיק עֲלֵיהּ "אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה". גַּלְיָא הוּא הַיְצָר הָרָע. דְּמַטְבַּע לְסִפֵּינְתָּא, הוּא הַחֵן וְהַחֲשִׁיבוּת, לְשׁוֹן סָפוּן וְחָשׁוּב (מו"ק כ"ח מאן חשיב מאן ספון) כִּי הַיֵּצֶר הָרָע רוֹצֶה לְהַטְבִּיעַ וּלְהַשְׁפִּיל, חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת הַחֵן וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וּמִתְחַזְיָ כִּי צוּצִיתָא דְּנוּרָא חִוַּרְתָּא בְּרֵישָׁא כִּי מִתְּחִלָּה הַיֵּצֶר הָרָע מִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּמִצְווֹת, וּמַטְעֶה אֶת הָאָדָם כְּאִלּוּ מְסִיתוֹ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וזהו בחינת צוּצִיתָא דְּנוּרָא חִוַּרְתָּא אֵשׁ לְבָנָה אַף עַל פִּי כֵן מַלְאָךְ מַזִּיק הוּא וּמָחִינָן לֵיהּ בְּאַלְוָתָא דְּחַקִּיק עֲלֵיהּ אֶהְיֶה וְכוּ הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַכְנָעָתוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא כֻּלָּהּ שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (עיין זוהר פקודי רכ"ו:) כִּי הַלּוּחוֹת, אַרְכָּן וְי"ו וְרָחְבָּן וְי"ו (בָּבָא בַּתְרָא יד) וְזֶהוּ בְּחִינַת אַלְוָתָא, דְּהַיְנוּ מַקֵּלוֹת דְּחַקִּיק עֲלֵהּ אֶהְיֶה וְכוּ הַיְנוּ שֵׁמוֹת, בְּחִינַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת וְי"ו וְ הַוֵּי"ו הוּא צוּרַת מַקֵּל וְהִיא כֻּלָּהּ שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא מַכְנִיעַ אֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת אֶת הָאָדָם מְשֻׁגָּע מַמָּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם. כִּי בַּעַל עֲבֵרָה הוּא מְשֻׁגָּע כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ג:) אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת וּכְמוֹ שֶׁהַמְּשֻׁגָּעִים צְרִיכִים לְהַכּוֹתָם וְלָשׂוּם עֲלֵיהֶם שֵׁמוֹת כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ הַתּוֹרָה שֶׁעוֹסְקִין הוּא בְּחִינַת מַקֵּלוֹת וְשֵׁמוֹת שֶׁבָּזֶה מַכִּין וּמַכְנִיעִין אֶת הַיֵּצֶר הָרָע וּמְגָרְשִׁין מִן הָאָדָם אֶת הַשִּׁגָּעוֹן וְהָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁנִּכְנַס בּוֹ בְּחִינַת וּמָחִינָן לֵיהּ בְּאַלְוָתָא, דְּחַקִּיק עֲלֵיהּ שֵׁמוֹת וְכוּ, כַּנַּ"ל (עיין מ"ר קדושים תחלת פ

כ"ה:). וְזֶהוּ: "אַשְׁרֵי תְּמִימֵי דָרֶךְ", אַשְׁרֵי לְשׁוֹן הִסְתַּכְּלוּת תְּמִימֵי דָרֶךְ בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ"ה) : "יַעֲקֹב אִישׁ תָּם", שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל כַּנַ"ל הַיְנוּ לִזְכּוֹת לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁהוּא בְּחִינַת "יַעֲקֹב אִישׁ תָּם" זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ: הַהוֹלְכִים בְּתוֹרַת ה כִּי עַל יְדֵי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה בְּכֹחַ עַל יְדֵי זֶה נוֹתֵן כֹּחַ לַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת נו"ן לְקַבֵּל מִן הַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חי"ת וַאֲזַי נַעֲשֶׂה חֵן וְנִתְקַבְּלִים דְּבָרָיו כַּנַ"ל וַאֲזַי נִתְעַלֶּה הַחֵן וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַתְּפִלּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת נִתְקַבְּלִים

ב - אמר אל הכהנים

[וְלִשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] וַיֹּאמֶר ה אֶל מֹשֶׁה: אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם: לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו (וַיִּקְרָא כ"א). אִיתָא בְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא (עיין אד"ר נשא ק"ל: ובא"ז האזינו רפ"ט פֶּרֶק ב זֹהַר תְּרוּמָה קעז:) מְנוּקְבָא דְּפַרְדֵּשְׁקָא מָשָׁךְ רוּחָא דְּחַיֵּי לְמִשְׁיְחָא א. כִּי עִקַּר כְּלֵי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹטֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ מ"ח) : "וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ" וּמִשָּׁם עִקַּר חִיּוּתוֹ וְכָל מִלְחַמְתּוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה וְכָל הַכְּבִישׁוֹת שֶׁיִּכְבֹּשׁ הַכֹּל מִשָּׁם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם י"א) : "וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה" וְכוּ זֶה בְּחִינַת חֹטֶם וְזֶה עִקַּר כְּלֵי זֵינוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ח) : "בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מ"ד) : "כִּי לֹא בְקַשְׁתִּי אֶבְטַח וְכוּ בֵּאלֹהִים הִלַּלְנוּ" (עיין ב"ב קכ"ג) בְּחִינַת: "תְּהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ" ב. וְזֶה הַכְּלִי זַיִן צָרִיךְ לְקַבֵּל עַל יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף, הַיְנוּ שְׁמִירַת הַבְּרִית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מ"ה) : "חֶגְוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ" (עיין זוהר ויחי ר"מ: תְּהִלִּים קל"ב). וכמו שכתוב "מִפְּרִי בִטְנְךָ אָשִׁית לְכִסֵּא לָךְ" זֶה בְּחִינַת מָשִׁיחַ, בְּחִינַת תְּפִלָּה "אִם יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ בְּרִיתִי", הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף וְיוֹסֵף שֶׁשָּׁמַר אֶת הַבְּרִית נָטַל אֶת הַבְּכוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה בְּחִינוֹת פִּי שְׁנַיִם. כִּי הַתְּפִלָּה הוּא פִּי שְׁנַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם וּשְׁאֵלַת צְרָכָיו (עיין ברכות ל"א) וְהוּא בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ט) : "וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם" בְּחִינַת שְׁתֵּי פִּיּוֹת, בְּחִינַת פִּי שְׁנַיִם (בפ ויחי) כִּי הִיא תְּלוּיִי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית. וְעַל כֵּן יוֹסֵף בִּשְׁבִיל שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת "תְּהִלָּתִי אֶחֱטָם" בְּחִינַת חִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מִנּוּקְבָא דְּפַרְדֵּשְׁקָא כַּנַ"ל, עַל כֵּן נִקְרָא בֵּן פּוֹרֶת יוֹסֵף, שֶׁהֵם בְּחִינַת תרפ"ו אוֹרוֹת שֶׁהֵם שִׁבְעָה שֵׁמוֹת: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, קס"א, קנ"א, קמ"ג, שֶׁעוֹלִין תרפ"ו, שֶׁמְּקַבֵּל מִנּוּקְבָא דְּפַרְדֵּשְׁקָא, כִּי פַּרְדֵּשְׁקָא בְּגִימַטְרִיָּא תרפ"ו] ג. וּמִי שֶׁזָּכָה לַחֶרֶב הַזֶּה צָרִיךְ לֵידַע אֵיךְ לִלְחֹם עִם הַחֶרֶב שֶׁלֹּא יַטֶּה אוֹתָהּ לְיָמִין אוֹ לִשְׂמאל וְשֶׁיִּהֶא קוֹלֵעַ אֶל הַשַּׂעֲרָה וְלֹא יַחֲטֵא. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא עַל יְדֵי בְּחִינַת מְשִׁפָּט כִּי מִשְׁפָּט הוּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא (הקדמה שניה לתיקונים דף י"ז:) הַיְנוּ שֶׁקּוֹלֵעַ עִם כְּלֵי זֵינוֹ אֶל הַמָּקוֹם הַצָּרִיךְ וְאֵינוֹ מַטֶּה לְיָמִין וְלֹא

לִשְׁמאל, אֶלָּא לְאֶמְצַע וזה בחינת (תְּהִלִּים קי"ב) : "יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט" וּבְשָׁבִיל זֶה קִבֵּל יוֹסֵף אֶת הַבְּכוֹרָה דַּוְקָא מִיַּעֲקב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ח) : "וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ" וְכוּ אֲנִי דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט וזה (תְּהִלִּים פ"א) : "כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא", בְּחִינַת בְּרִית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "חֹק בִּשְׁאֵרוֹ שָׂם" "מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקב" הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ יוֹסֵף לְקַבֵּל זאת הַחֶרֶב מִבְּחִינַת מִשְׁפָּט כְּדֵי שֶׁיְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בַּמִּשְׁפָּט וזה (תְּהִלִּים ע"ב) : "מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן" ד. וְ עַל יְדֵי מַה זּוֹכֶה לִבְחִינַת מִשְׁפָּט ? עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה אוֹחֲזִין בְּמִדַּת הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל"ג) : "צְדָקַת ה עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו". וכמו שכתוב (תְּהִלִּים צ"ט) : "מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקב" וְכוּ כִּי צְדָקָה הוּא עַל יְדֵי מִשְׁפָּט כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ע"ה) : "אֱלֹהִים שׁוֹפֵט, זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים" שֶׁמּוֹרִישׁ לְזֶה, וּמַעֲשִׁיר לְזֶה וּ כְשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה הוּא בִּבְחִינַת זֶה יַשְׁפִּיל, שֶׁמְּחַסֵּר מָמוֹנוֹ וּבִבְחִינַת וְזֶה יָרִים, שֶׁמַּעֲשִׁיר לָעָנִי נִמְצָא, שֶׁאוֹחֵז עַל יְדֵי זֶה בְּמִדַּת מִשְׁפָּט. וּבְשָׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה (בָּבָא בַּתְרָא י וּבְשֻׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים סִימָן צ"ב סָעִיף י) כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט שֶׁיִּהְיֶה קוֹלֵט אֶל הַשַּׁעֲרָה וְלֹא יַחֲטֹא וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא קכג:) לָמָּה נִתַּן יַעֲקב אֶת הַבְּכוֹרָה לְיוֹסֵף ? בִּשְׁבִיל שֶׁכִּלְכֵּל אוֹתוֹ. מָשָׁל לְבַעַל הַבַּיִת שֶׁגִּדֵּל יָתוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכוּ. כמו שכתוב (בְּרֵאשִׁית מ"ז) : "וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו לֶחֶם לְפִי הַטָּף" (יְחֶזְקֵאל כ"א) : כמו "הַטֶּף אֶל דָּרוֹם" [לְשׁוֹן דִּבּוּר] "לְפִי הַטָּף", הַיְנוּ שֶׁהָיָה שְׁגוּרָה תְּפִלָּתוֹ בְּפִיו עַל יְדֵי הַצְּדָקָה וְעַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁעָשָׂה נָתַן לוֹ יַעֲקב, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט אֶת הַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שְׁכֶם" אֲנִי דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט. ה. וְעִקַּר שֶׁל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת הֵם עַל יְדֵי קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט כִּי מִשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת עֵינִין (בְּרֵאשִׁית י"ד) כמו שכתוב: "וַיָּבֹאוּ אֶל עֵין מִשְׁפָּט" זה בחינת (דְּבָרִים ל"ג) : "עֵין יַעֲקב" וְ עַל יְדֵי קִלְקוּל מִשְׁפָּט בָּא קִלְקוּל לָעֵינִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ט"ז) : "כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר עֵינֵי חֲכָמִים" זֶה בְּחִינַת מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה, שֶׁהֵם עֲנָנִין דִּמְכַסִּין עַל עֵינִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ג) : "סַכּוֹתָה בָעָנָן לָךְ" וְכוּ (עיין תיקונים תיקון כ"א דף נ:) וּלְעֻתִּיד שֶׁיִּתָּקֵן בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ א) : "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה" אָז יִתְעַבֵּר עֲנָנִין דִּמְכַסִּין עַל עֵינָא (שָׁם נ"ב) : "כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב ה צִיּוֹן" וּבְשָׁבִיל זֶה נִקְרָא יוֹסֵף (בְּרֵאשִׁית מ"ט) "בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן". ו. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ, שֶׁיְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ לַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר כִּי כָּל צַדִּיק שֶׁבַּדּוֹר הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ, שֶׁהַצַּדִּיקִים קוֹרִין זֶה לָזֶה מֹשֶׁה, כְּמוֹ מֹשֶׁה שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ (שבת ק"א:) וּמֹשֶׁה זֶה בְּחִינַת מָשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה" דָּא מֹשֶׁה מָשִׁיחַ (זוהר בראשית כ"ה: כ"ז) וְכָל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה שֶׁכָּל אֶחָד מִתְפַּלֵּל הוּא בְּחִינַת אֵיבָר מֵהַשְּׁכִינָה, שֶׁהֵם אֵבְרֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁאֵין שׁוּם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יָכוֹל לְאַעֲלָא

שַׁיְּפָא בְּשַׁיְּפָא כָּל חַד לְדוּכְתֵּיהּ אֶלָּא מֹשֶׁה בִּלְחוּד וּבְשָׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהָבִיא וּלְקַשֵּׁר כָּל הַתְּפִלּוֹת לְצַדִּיק הַדּוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ל"ט) : "וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה" וְהוּא יוֹדֵעַ לְאַעֲלָא שַׁיְּפָא בְּשַׁיְּפָא וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ קוֹמָה שְׁלֵמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם מ) : "וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן" (עיין זוהר פקודי רל"ח:). וְכָל הַתּוֹרָה שֶׁאָדָם לוֹמֵד לִשְׁמר וְלַעֲשׂוֹת כָּל הָאוֹתִיּוֹת הֵם נִיצוֹצֵי נְשָׁמוֹת וְהֵם נִתְלַבְּשִׁים בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה, וְנִתְחַדְּשִׁים שָׁם בִּבְחִינַת עִבּוּר כַּמּוּבָא בַּגִּלְגּוּלִים שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת בָּאִים בְּתוֹךְ הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת עִבּוּר וְנִתְחַדְּשִׁים שָׁם וְזֶהוּ (תְּהִלִּים י"ט) : "הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל", הַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁהוּא אֵשׁ וּמַיִם, הַיְנוּ בְּחִינַת הַנְּשָׁמוֹת וּבָאִים בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹד אֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ס"ו) : "שִׂימוּ כָבוֹד תְּהִלָּתוֹ", בְּחִינַת: "תְּהִלָּתִי אֶחְטָם לָךְ" (נ"א נקרא כבוד מצאתי), עַל שֵׁם שֶׁהִיא מַלְבֻּשֶׁת [בכת"י אותם] אוֹתָנוּ כִּי ר יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵיהּ מְכַבְּדוּתָא (שבת קי"ג) וְעַל יְדֵי זֶה נִקְרֵאת כְּבוֹד אֵל וְהֵן מְאִירִין זֶה לָזֶה הַנְּשָׁמוֹת מְאִירִין לְהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין וְהַתְּפִלָּה מְאִירָה לְהַנְּשָׁמוֹת בִּבְחִינַת חִדּוּשִׁין שֶׁהִיא מְחַדֶּשֶׁת אוֹתָם בִּבְחִינַת עִבּוּר וְהַנְּשָׁמוֹת הַמְלֻבָּשִׁין בַּתְּפִלָּה, הַמּוּבָאוֹת לַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, הֵם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מ"ה) : "בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ" אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: זִמְנָא חָדָא הֲוָה קָאָזְלִינָן בְּסִפִינְתָּא, וְחָזִינָן הַהוּא כַּוָּרָא דְּיָתְבָא לֵיהּ חִלְתָא אַגַּבֵּיהּ, וְקָדְחָה אֲגַמָּא עִלּוּיֵהּ סַבְרִינָן יַבֶּשְׁתָּא הוּא, וְסַלְקִינָן וְאָפְינָן וּבַשְׁלִינָן אַגַּבֵּיהּ. וְכַד חֲם גַּבֵּיהּ אִתְהַפִּיךְ, וְאִי לָאו דַּהֲוָה מְקָרְבָא סְפִינְתָּא, הֲוָה טָבְעִינָן (בָּבָא בַּתְרָא עג:) פֵּרוּשׁ רַשְׁבַּ"ם: דְּיָתְבָא חִלְתָא אַגַּבֵּיהּ שֶׁהָיָה חוֹל נִקְבָּץ עַל גַּבּוֹ: וְקָדַח עֲשָׂבִים עַל הַחוֹל: וְסַבְרִינָן יַבֶּשְׁתָּא הִיא אֵיֵי הַיָּם הִיא. וְזֶה שֶׁאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: חָזִינָן לְהַאי כַּוָּרָא וְכוּ כִּי בְּגָלוּתֵנוּ, כִּבְיָכוֹל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל) : "הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ", שֶׁהוּא בְּחִינוֹת רַחֲמִים וּפָנָה עֶרֶף שֶׁהוּא בְּחִינוֹת דִּין וְכָל תְּפִלּוֹתֵינוּ וּבַקָּשׁוֹתֵנוּ עַל זֶה שֶׁפָּנָה עֶרֶף אֵלֵינוּ, שֶׁיַּחֲזֹר אֶת פָּנָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם פ"ו) : "פְּנֵה אֵלַי" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר ו) : "יָאֵר ה פָּנָיו" וּכְשֶׁאָנוּ רוֹאִים אֶרֶךְ הַגָּלוּת וּבְכָל יוֹם אֲנַחְנוּ צוֹעֲקִים אֵלָיו וְאֵינָם נוֹשְׂעִים וְיֵשׁ מֵעַמֵּנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁטּוֹעִים, חַס וְשָׁלוֹם, בְּלִבָּם, שֶׁכָּל הַתְּפִלּוֹת הֵם לָרִיק אָבֵל בֶּאֱמֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר הֵם מַעֲלִים אוֹתָם, וּמְקִימִים אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן" וּמַעֲלִין כָּל שַׁיְּפָא וְשַׁיְּפָא לְדוּכְתֵּיהּ וּבוֹנִין קוֹמָתָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה מְעַט מְעַט עַד שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם שִׁעוּר קוֹמָתָהּ אָז יָבוֹא מָשִׁיחַ, דְּא מֹשֶׁה וְיַשְׁלִים אוֹתָהּ, וְיָקִים אוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּת וְזֶה פֵּרוּשׁ: חָזִינָא לְהַאי כַּוָּרָא הוּא בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר, הַנִּקְרָא דָּג (עיין מאורי אור ערך דג ובזוהר ויקרא מ"ב ובדף רע"ח:) זֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ דְּיָתְבָא לֵיהּ חִלְתָא אַגַּבֵּיהּ הַיְנוּ הַתְּפִלּוֹת שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים עַל זֶה, שֶׁכְּבִיָכוֹל פָּנָה עֶרֶף אֵלֵינוּ יַתְבָא לֵיהּ הַיְנוּ: "וַיָּבִיאוּ אֶת

הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה" כִּי צָרִיךְ לְהָבִיא וּלְקַשֵּׁר אֶת הַתְּפִלָּה לְהַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר וְקַדְּחִי עָלֵהּ אֲגְמָא הַיְנוּ הַנְּשָׁמוֹת הַבָּאִים עִם הַתְּפִלָּה בְּחִינַת "בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ" וְכוּ כִּי הַנְּשָׁמוֹת הֵן נִקְרָאִין עֲשָׂבִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל ט"ז) : "וְרִבָּבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךְ" וְסַבְּרִינָן יַבֶּשְׁתָּא הוּא הַיְנוּ שֶׁהַתְּפִלּוֹת אֵינָם עוֹשִׂים פֵּרוֹת אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, אֶלָּא סַלְקִינָן וַאֲפִינָן וּבַשְׁלִינָן הַיְנוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת סַלְקִינָן וְעוֹלִין וְכָל מַה שֶׁמַּרְבִּין בִּתְפִלָּה, נִבְנֶה הַשְׁכִּינָה בְּיוֹתֵר וּמְכִינָה אֶת עַצְמָהּ לְזִוּוּג וְזֶה אֲפִינָן וּבַשְׁלִינָן כִּי אֲפִיָּה וּבִשּׁוּל הֵם הֲכָנָה לָאֲכִילָה, לְבְחִינַת זִוּוּג כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ל"ט) : "כִּי אִם הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל" כְּשֶׁיִּשְׁתַּלֵּם קוֹמָה שֶׁל כָּל הַשְׁכִּינָה הַיְנוּ עַל יְדֵי רב הַתְּפִלּוֹת יִכְמְרוּ רַחֲמָיו, וְיִתְהַפֵּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים וְזֶה כַּד חַם הַיְנוּ כַּאֲשֶׁר יִכְמְרוּ רַחֲמָיו גַּבֵּיהּ אִתְהַפֵּךְ, הַיְנוּ שֶׁיִּתְהַפֵּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים וְאִי לֹא הֲוֵי מְקָרְבִינָן לִסְפִינְתָּא הַיְנוּ: "לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה זאת" (יְשַׁעְיָהוּ מ"ח) כְּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (וַיִּקְרָא כ"ז) "מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם לוֹ" מִי עָשָׂה לִי מְזוּזָה קֹדֶם שֶׁנָּתַתִּי לוֹ בַּיִת וְכוּ נִמְצָא, שֶׁכָּל מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלָּנוּ וְכָל הַתְּפִלּוֹת הַכֹּל מֵאִתּוֹ וְאֵין רָאוּי לַחֲשֹׁב לְקַבֵּל שָׂכָר עַל שׁוּם דָּבָר. וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּרְאֶה, שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלָּתֵנוּ וְתוֹרָתֵנוּ יִהְיֶה הַגְּאֻלָּה אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין אֲנַחְנוּ לְחַסְדּוֹ, שֶׁבְּחַסְדּוֹ יִגְאַל אוֹתָנוּ אִי לֹא מְקָרְבִינָן לִסְפִינְתָּא זֶה בְּחִינַת חֶסֶד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (קידושין פ"ב) הַסַּפָּנִין רַבָּן חֲסִידִים אִי לֹא חַסְדּוֹ, טַבְעִינָן, חַס וְשָׁלוֹם, בַּגְּלוּת וְזֶה פֵּרוּשׁ: אֱמוֹר אֶל הַכֹּהֲנִים, בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כ"ו) : "אֶת ה הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם" כֹּהֲנִים הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה בְּחִינַת נְשָׁמוֹת כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ב) : "כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה" וְכוּ אַהֲרֹן בְּחִינַת מִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ"ח) : "וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (חסר וצ"ל) כי צריך לזה בחינת משפט כנ"ל ואמרת אליהם, ואמרת דייקא (מצאתי בכת"י המועתק מכת"י רבינו ז"ל) כִּי צָרִיךְ לְהָבִיא כָּל הַתְּפִלּוֹת לִבְחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ (חסר וצ"ל) והוא יקים [אותם כמ"ש ויביאו את המשכן אל משה ויקם משה] את המשכן (מכת"י) וְהוּא יָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן וְזֶה פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: לְהַזְהִיר הַגְּדוֹלִים עַל הַקְּטַנִּים הַיְנוּ צַדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָאוֹר הַגָּדוֹל יַזְהִיר וְיַאִיר אֶת הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מָאוֹר הַקָּטָן (עיין זוהר פקודי רל"ח:) וּלְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו הַיְנוּ עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַּ"ל כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (עיין זוהר ויקרא ט"ו: ועיין זוהר פקודי רס"ג רס"ד ועיין ת"כ פ"ט) עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא עַל עָרְיָן וְהִיא עִקָּרָא דְּמַסָּאֲבוּתָא וּ כְּשֶׁיִּשְׁמֹר אֶת הַבְּרִית, זוֹכֶה לִבְחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְזוֹכֶה לִבְחִינַת "תְּהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ" כִּי עִקַּר הֲרִיחַ תָּלוּי בַּטָּהֳרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה מח:) מִשֶּׁבָּטְלָה הַטָּהֳרָה בָּטְלָה הֲרִיחַ (שָׁם מט) שֶׁאָמַר: רֵיחָא דְּחַנּוּנִיתָא אֲנִי מֵרִיחַ. אָמַר לֵיהּ: בְּנִי, טָהֳרָה יֵשׁ בְּךָ

ג - אקרוקתא

אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חַנָּה: לְדִידִי חָזֵי לִי הַהִיא אַקְרוֹקְתָּא, דְּהַוֵי כְּאַקְרָא דְּהַגְרוֹנְיָא. וְאַקְרָא דְּהַגְרוֹנְיָא כַּמָּה הֲוֵי ? שִׁתִּין בָּתֵּי ! אָתָא תַּנְיָנָא בַּלְעָהּ. אָתָא פּוּשְׁקַנְצָא וּבַלְעָהּ לְתַנְיָנָא, וְסָלִיק יָתִיב בְּאֵילָנָא. תָּא חֲזֵי כַּמָּה נָפִישׁ חֵילֵיהּ דְּאֵילָנָא רַשְׁבַּ"ם: אַקְרוֹקְתָּא צְפַרְדֵּעַ: כְּאַקְרָא דְּהַגְרוֹנְיָא גָּדוֹל הָיָה כְּאוֹתָהּ כְּרָךְ: וְאַקְרָא דְּהַגְרוֹנְיָא כַּמָּה הֲוֵי ? שִׁתִּין בָּתֵּי תַּלְמוּדָא קָאָמַר לָהּ: אָתָא תַּנְיָנָא רַבָּה קָאָמַר לָהּ: פּוּשְׁקַנְצָא עוֹרֵב נִקֵּבָה הִנֵּה מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ נְגִינָה מִמְּנַגֵּן רָשָׁע קָשֶׁה לוֹ לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא. וּכְשֶׁשּׁוֹמֵעַ מִמְּנַגֵּן כָּשֵׁר וְהָגוּן, אֲזַי טוֹב לוֹ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר כִּי הִנֵּה קוֹל הַנְּגִינָה נִמְשָׁכֶת מִן הַצִּפֳּרִים כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (וַיִּקְרָא רַבָּה, טז). מִפְּנֵי מָה מְצָרָע טָהֳרָתוֹ תְּלוּיָה בִּשְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת ? יָבוֹא קַלַּנְיָא וִיכַפֵּר עַל קַלַּנְיָא. כִּי נִלְקָה מֵחֲמַת קוֹלוֹ שֶׁדִּבֵּר לָשׁוֹן הָרָע. נִמְצָא, מִי שֶׁהוּא כָּשֵׁר נִמְשָׁכֶת הַנְּגִינָה שֶׁלּוֹ מִן הַשְּׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת (וַיִּקְרָא נג:) שֶׁ הַשְּׁתֵּי צִפֳּרִים הַנַּ"ל, יוֹנְקִים מֵאֲתַר דְּנְבִיאִים יַנְקִין לְכָךְ נִקְרָא הַמְּנַגֵּן חַזָּן מִלְּשׁוֹן חָזוֹן, הַיְנוּ לְשׁוֹן נְבוּאָה כִּי לוֹקֵחַ הַנְּגִינָה מֵאֲתַר דְּנְבִיאִים יַנְקִין וּכְשֶׁהַמְּנַגֵּן הוּא רָשָׁע אֲזַי הוּא לוֹקֵחַ הַנְּגִינָה שֶׁלּוֹ מִצִּפֳּרִים אֲחֵרוֹת שֶׁבִּקְלִפָּה וְכָתוּב בַּזֹּהַר: כִּי הַצִּפֳּרִים שֶׁבִּקְלִפָּה יוֹנְקִין מִדִּדֵי הַמַּלְכוּת. וְכֵד אִתְפָּלַג לֵילְיָא כְּדֵין כְּרוֹזָא כָּרִיז: "כִּצִּפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפַּח, כָּהֵם יוֹקְשִׁים בְּנֵי אָדָם" (זוהר ויחי רי"ז: ועיין בע"ח שער הקליפות פ"ב). וְהַתִּקּוּן הוּא שֶׁיּוּכַל לִשְׁמֹעַ נְגִינָה מִכָּל אָדָם הוּא עַל יְדֵי שֶׁיִּלְמַד בַּלַּיְלָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַיְנוּ גְּמָרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת לַיְלָה כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (שוחר טוב תהלים יט), כְּשֶׁהָיָה מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, לֹא הָיָה יוֹדֵעַ מָתַי יוֹם וּמָתַי לַיְלָה, רַק עַל יְדֵי זֶה כְּשֶׁהָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא יוֹם, וּכְשֶׁלָּמַד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא לַיְלָה נִמְצָא, שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא בְּחִינַת לַיְלָה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין כד:) "בַּמַּחְשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי" זֶה תַּלְמוּד בַּבְלִי וזהו (בְּרֵאשִׁית א) : "וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה" הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁיִּלְמַד שַׁ"ס יְתַקֵּן הַשֵּׁית עִיזְקִאין שֶׁבִּקְנָה, שֶׁמֵּהֶם יוֹצֵא הַקּוֹל וְזֶהוּ (אֵיכָה ב) : "קוּמִי ר"ן בַּלַּיְלָה" הַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה תְּקוּמָה לְהַרְוָחָה הַיְנוּ עַל יְדֵי הַלַּיְלָה שֶׁהִיא גְּמָרָא שַׁ"ס אַךְ כְּשֶׁלּוֹמֵד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, הַיְנוּ בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְקָרֵא רַבִּי הַלִּמּוּד אֵינוֹ בַּחֲשִׁיבוּת כָּל כָּךְ וכשלומד בלילה חוט של חסד נמשך עליו (חגיגה יב:) וּמֵגֵן עָלָיו שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ הַמַּחֲשָׁבָה הַנַּ"ל וְאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאָר"י זַ"ל כִּי צִפֳּרִים שֶׁבִּקְלִפָּה הֵם מִחִין שֶׁבְּמַלְכוּת דִּקְלִפָּה וְהַשְּׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת, הֵם בְּנִין הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לפיכך נשתבח דוד לפני שאול (שְׁמוּאֵל א ט"ז) : "וְיוֹדֵעַ נַגֵּן" כִּי הַנְּגִינָה הִיא בְּנִין הַמַּלְכוּת לְכָךְ רָאוּי הוּא לְמַלְכוּת וזה שכתוב אצלו (תְּהִלִּים ע"ח) : "מֵאַחַר עָלוֹת הֱבִיאוֹ" הַיְנוּ מֵאַחַר הַמִּינִיקוֹת, הַיְנוּ נָצַח וְהוֹד כִּי הֵם מְנִיקִין לַנְּבִיאִים וְהֵם בְּנִין הַמַּלְכוּת וְזֶה שֶׁאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: לְדִידִי חָזֵי לִי

הַהִיא אַקְרוֹקְתָא. וּפֵרֵשׁ רַשְׁבַּ"ם: צְפַרְדֵּעַ, הַיְנוּ צְפוֹר דֵּעָה (עיין תדא"ר פ"ז ועיין בכוונות האריז"ל על ענין דם צפרדע) דַּהֲוֵי כִּי אַקְרָא דְּהַגְרוֹנְיָא מִלְּשׁוֹן "קְרָא בְּגָרוֹן" (יְשַׁעְיָהוּ נ"ח) הַיְנוּ שֶׁהַנְּגִינָה נִמְשֶׁכֶת מִמֶּנּוּ וְאַקְרָא דְּהַגְרוֹנְיָא כַּמָּה הֲוֵי ? שִׁתִּין בָּתֵּי. הַיְנוּ עַל יְדֵי מָה תְּתַקֵּן בְּחִינַת קְרָא בְּגָרוֹן ? עַל יְדֵי שִׁתִּין בָּתֵּי, הַיְנוּ עַל יְדֵי שִׁתִּין מַסֶּכְתּוֹת וּפֵרֵשׁ רַשְׁבַּ"ם: תַּלְמוּדָא קָאָמַר לָהּ, הַיְנוּ שֶׁיִּלְמַד תַּלְמוּד אָתָא תַּנְיָא בַּלְעָהּ וּפֵרֵשׁ ר"ש: רַבָּה קָאָמַר לָהּ הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁיִּלְמַד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, יִבְלַע אוֹתָהּ הַנָּחָשׁ וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁבַּ"ם, רַבָּה קָאָמַר לָהּ הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁיִּלְמוֹד בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְקָרֵא רַבִּי אָתָא פּוּשְׁקַנְצָא וּפֵרֵשׁ רַשְׁבַּ"ם: עוֹרֵב הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁיִּלְמַד בַּלַּיְלָה, מִלְּשׁוֹן עַרְבִית (עיין רש"י עירובין כ"ב ד"ה שמשכים ומעריב) וּבַלְּעָהּ הַיְנוּ וּמֵגֵן עָלָיו מִן הַנָּחָשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל וְסָלִיק יָתִיב בְּאִילָנָא פֵּרֵשׁ הַמַּהַרְשָׁ"א, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁכָּתוּב אָצְלוֹ (בְּרֵאשִׁית כ"א) : "וַיִּטַּע אֵשֶׁל" שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד הַיְנוּ שֶׁהַחוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו מֵגֵן עָלָיו מִן הַנָּחָשׁ הַנַּ"ל תָּא חֲזֵי כַּמָּה נָפִישׁ חֵילֵיהּ דְּאִילָנָא הַיְנוּ שֶׁרַבָּה מַתְמִיהַ אֶת עַצְמוֹ שֶׁכָּל כָּךְ גָּבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ, שֶׁאֲפִלּוּ עַל זֶה יָכוֹל לְהָגֵן וּבָזֶה יִתְיַשֵּׁב הַסְּמִיכוּת שֶׁל הַמִּשְׁנָה (אָבוֹת פֶּרֶק א). עֲשֵׂה לְךָ רַב, וּקְנֵה לְךָ חָבֵר, וֶהֱוֵי דָּן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת כִּי עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹמֵעַ הַנְּגִינָה כַּנַּ"ל הוּא מְתַקֵּן בְּנִין הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ וְזֶה עֲשֵׂה לְךָ רַב, הַיְנוּ שֶׁיְּתַקֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת וְזֶה עַל יְדֵי קְנֵה לְךָ חָבֵר הַיְנוּ עַל יְדֵי קָנָה, שֶׁהַקּוֹל יוֹצֵא מִמֶּנּוּ שֶׁמְּחַבֵּר הַשְּׁנֵי כְּרוּבִים לִהְיוֹת פָּנִים בְּפָנִים "כְּמַעַר אִישׁ וְלוּיוֹת" (מלכים א ז) בְּזֶמֶן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם (עין בבא בתרא צט וברשב"ם שם) וַאֲזַי כְּשֶׁיְּתַקֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁלּוֹ וְיוּכַל לִמְשֹׁל בְּכָל מַה שֶּׁיִּרְצֶה וְיוּכַל לְהָמִית לָזֶה וּלְהַחֲיוֹת לָזֶה וְנִמְצָא עוֹלָם חָרֵב לָזֶה אָמַר: וֶהֱוֵי דָּן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת שֶׁצָּרִיךְ לָדוּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָפֵץ בְּחֻרְבַּן הָעוֹלָם "כִּי לֹא לְתֹהוּ בְּרָאָהּ, לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ" (ישעיה מ"ה) וּבִשְׁבִיל זֶה מַרְגְּלָא בְּפוּמָא דְּאִינְשֵׁי עַכְשָׁו לוֹמַר שֶׁהַחַזָּנִים הֵם שׁוֹטִים, וְאֵינָם בְּנֵי דֵּעָה כִּי עַכְשָׁו מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה בַּגָּלוּת וְעַל כֵּן הַנְּגִינָה שֶׁהִיא נִמְשֶׁכֶת מֵאָתַר דְּנְבִיאִים מִבְּחִינַת מוֹחִין וְדַעַת דְּמַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה וְעַכְשָׁו שֶׁהַמַּלְכוּת בְּגָלוּת, וְעַל כֵּן הַנְּגִינָה נִפְגֶּמֶת וְעַל כֵּן הַחַזָּנִים הֵם בְּלֹא דַּעַת כִּי אֵין לָהֶם כֹּחַ עַכְשָׁו לְהַמְשִׁיךְ הַנְּגִינָה מִשָּׁרְשָׁהּ שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹחִין וְדַעַת שֶׁל מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, כַּנַּ"ל אֲבָל לֶעָתִיד שֶׁיִּתְעַלֶּה מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה וְיִהְיֶה "ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ" אֲזַי תִּתְעַלֶּה וְתֻשְׁלַם הַנְּגִינָה בִּבְחִינַת דַּעַת דְּמַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁמְּשָׁם נִמְשֶׁכֶת הַנְּגִינָה כַּנַּ"ל וזהו (תְּהִלִּים מ"ז) : "כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִים, זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל" כִּי אֲזַי כְּשֶׁיִּהְיֶה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וְיִתְעַלֶּה מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה אֲזַי: "זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל", הַיְנוּ שֶׁהַחַזָּנִים הַמְזַמְּרִים יִהְיוּ בְּדַעַת וּבְשֵׂכֶל עַל יְדֵי שֶׁיִּתְעַלֶּה מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה וְיִקָּבְלוּ הַנְּגִינָה מִשָּׁרְשָׁהּ שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת וּמוֹחִין שֶׁל מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל [שַׁיָּךְ לְעֵיל] (עיין

פסחים נ: ועיין זוהר ויחי רי"ט) "כִּי גָּדל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ" (תְּהִלִּים ק"ח) שָׁמַיִם הוּא בְּחִינַת קוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ קוֹלֶךָ" כִּי עַל יְדֵי הַחֶסֶד הֵינוּ בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד, הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה בַּלַּיְלָה עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַקּוֹל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ" כַּנַּ"ל הַשְׁתֵּי צִפֳּרִים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁמִּשָּׁם הַנְּבוּאָה נִמְשֶׁכֶת, הֵם בְּנָיִן מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְעַל כֵּן הָעֲמָדַת מֶלֶךְ הָיָה עַל פִּי נְבוּאָה כְּכָל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שֶׁהָיָה עַל פִּי נְבוּאָה וְהַנְּבוּאָה נִמְשֶׁכֶת מִן הַכְּרוּבִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי צִפֳּרִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּנָיִן מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל מֵאַחַר עָלוֹת הֲבִיאוֹ, הֵינוּ מֵאַחַר הַמֵּינִיקוֹת כִּי הֵם יְנִקִין לַנְּבִיאִים וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "מֵאַחַר עָלוֹת" הֵינוּ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם הָיָה יָכוֹל לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת גַּם הַנְּגִינָה שֶׁאֵינוֹ מֵאָדָם כָּשֵׁר לְהַעֲלוֹתָהּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְזֶהוּ: "מֵאַחַר עָלוֹת הֲבִיאוֹ" הֵינוּ גַּם הַנְּגִינָה, שֶׁהִיא מֵאֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת "מֵאַחַר עָלוֹת", מֵאַחַר הַמֵּינִיקוֹת כִּי הַנְּגִינָה דִּקְדֻשָּׁה הוּא מֵאַחַר דִּנְבִיאִים יְנִקִין וְהַנְּגִינָה שֶׁאֵינוֹ בִּקְדֻשָּׁה הִיא בְּחִינַת מֵאַחַר עָלוֹת, מֵאֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה וְדָוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיָה יָכוֹל לְתַקֵּן נְגִינָה זוֹ גַּם כֵּן וְעַל יְדֵי זֶה נִתְעַלָּה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "מֵאַחַר עָלוֹת הֲבִיאוּ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב" וְכוּ כִּי עַל יְדֵי זֶה זָכָה לְמַלְכוּת כַּנַּ"ל

ד - אנכי ה אלהיך

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] אָנכִי ה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים (שְׁמוֹת כ) א. כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁכָּל מְאוֹרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ זֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"ו) : "בַּה אֲהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר" (עיין ברכות ד"ס ע"ב) וְזֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים נ:) "בֵּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה אֶחָד" וְכוּ וְהִקְשׁוּ: וְכִי הָאִידְנָא לָאו הוּא אֶחָד ? וְתֵרְצוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הָאִידְנָא מְבָרְכִין עַל הַטּוֹבָה הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב וְעַל הָרָעָה דַּיָּן אֱמֶת וּלְעָתִיד כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁיִּהְיֶה שֵׁם ה וְשֵׁם אֱלֹקִים אַחְדוּת אֶחָד ב. וְזֹאת הַבְּחִינָה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֶלָּא כְּשֶׁמַּעֲלֶה בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהַגָּלוּת מִבֵּין הָעֲכּוּ"ם כִּי עַכְשָׁו הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה לְהָעֲכּוּ"ם וּ בְּשִׁבְיל זֶה נִקְרָאִים עֲבוֹדַת אֱלִילִים שֶׁלָּהֶם בְּשֵׁם אֱלֹהִים כִּי יוֹנְקִים מִבְּחִינַת מַלְכוּת הַנִּקְרָא אֱלֹהִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ע"ד) : "אֱלֹהִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם" וּכְשֶׁמַּעֲלִין בְּחִינַת מַלְכוּת מִבֵּין הָעַכּוּ"ם אָז נִתְקַיֵּם (שָׁם מ"ז) : "כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִים" ג. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיב הַמְלוּכָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא עַל יְדֵי וּדוּי דְּבָרִים לְפָנָי תַּלְמִיד חָכָם עַל יְדֵי זֶה מְתַקֵּן וּמַעֲלֶה בְּחִינַת מַלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ וזהו (הוֹשֵׁעַ י"ד) : "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים" זֶהוּ וּדוּי דְּבָרִים, זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ דָּבָר אֶחָד לְדוֹר (סַנְהֶדְרִין ח) דָּבָר, לְשׁוֹן מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל וְשׁוּבוּ אֶל ה שֶׁיְּתַקְּנוּ וְיַעֲלוּ אֶת הַדְּבָרִים, אֶת בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת

אֱלֹהִים אֶל ה הַיְנוּ כַּנַ"ל וזהו : "בַּה אֲהַלֵּל דָּבָר, בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר" הַיְנוּ שֶׁיֵּדַע, שֶׁכָּל מְאֹרְעוֹתָיו, כֻּלָּם לְטוֹבָתוֹ וִיבָרֵךְ עַל כָּל הַדְּבָרִים הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב ד. וּכְשֶׁיֵּדַע כָּל זאת נִקְרָא יְדִיעָה שְׁלֵמָה כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא אַחְדוּת שֶׁל חֶסֶד וּגְבוּרָה (כמובא בכתבי האריז"ל) זֶה נִקְרָא דַּעַת הַיְנוּ שֶׁלֹּא יֵחָלק בֵּין חֶסֶד לְדִין, וִיבָרֵךְ עַל כֻּלָּם "הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב" וְזֶה נִקְרָא: "ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד" כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֶּעָתִיד יִהְיֶה אַחְדוּת גָּמוּר, שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב וְזֶה ה אֶחָד וּשְׁמוֹ זֶה בְּחִינַת אֱלֹהִים מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל ב ח) : "וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם" אֶחָד גִּימַטְרִיָּא אֲהָבָה הַיְנוּ הֵן ה שֶׁהוּא רַחֲמִים הֵן שְׁמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹהִים, בְּחִינַת דִּין כֻּלָּם לְטוֹבָתְךָ מַחֲמַת אַהֲבָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתְךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג) : "אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהַב ה יוֹכִיחַ" וּכְתִיב (עָמוֹס ג) : "רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה, עַל כֵּן אֶפְקוֹד עֲלֵיכֶם עֲוֹונוֹתֵיכֶם" ה. וַעֲוֹונוֹתָיו שֶׁל אָדָם הֵם עַל עַצְמוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל ל"ב) : "וַתְּהִי עֲוֹנוֹתָם חָקוּקָה עַל עַצְמוֹתָם" וְכָל עֲבֵרָה יֵשׁ לָהּ צֵרוּף אוֹתִיּוֹת וּכְשֶׁעָבַר אֵיזֶה עֲבֵרָה, אֲזַי נֶחְקַק צֵרוּף רַע עַל עַצְמוֹתָיו וְעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיס בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל הַלָּאו הַזֶּה שֶׁעָבַר, בְּתוֹךְ הַטֻּמְאָה הַיְנוּ שֶׁמַּכְנִיס בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבֵּר אֶחָד לַדּוֹר הוּא מַכְנִיס אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הָעַכּוּ"ם, וְנוֹתֵן לָהֶם מֶמְשָׁלָה לִמְשָׁל, אִם עָבַר עַל דִּבּוּר שֶׁל הַלָּאו לֹא יִהְיֶה לְךָ (שמות כ) אָזַי מַחֲרִיב הַצֵּרוּף הַטּוֹב שֶׁל הַדִּבּוּר וּבוֹנֶה צֵרוּף רַע וְנֶחְקַק הַצֵּרוּף הַזֶּה עַל עַצְמוֹתָיו, וְנוֹקֵם בּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָהוּ ה) : "עֲוֹנוֹתֵיכֶם הִטּוּ אֵלֶּה" וּכְתִיב (תְּהִלִּים ל"ד) : "תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה" וְעַל יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים יוֹצֵא מֵעַצְמוֹתָיו הָאוֹתִיּוֹת הֶחָקוּקִים עֲלֵיהֶם וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם הַדִּבּוּר שֶׁל הַוִּדּוּי כִּי הַדִּבּוּר יוֹצֵא מֵעַצְמוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ל"ה) : "כָּל עַצְמֹתַי תֹּאמַרְנָה" וּמַחֲרִיב הַבִּנְיָן וְהַצֵּרוּף הָרַע וּבוֹנֶה מֵהֶם מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ז:). בְּשָׁעָה שֶׁהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, הָיוּ עַצְמוֹתָיו שֶׁל יְהוּדָה מְגֻלְגָּלִין עַד שֶׁאָמַר מֹשֶׁה: "שְׁמַע ה קוֹל יְהוּדָה" שֶׁבִּקֵּשׁ מֹשֶׁה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיִּזְכֹּר לִיהוּדָה הַוִּדּוּי שֶׁהִתְוַדָּה וְכֵן הָיָה לֵיהּ וְזֶה דָּוְקָא עַצְמוֹתָיו הָיוּ מְגֻלְגָּלִין עַל שֵׁם: "וַתְּהִי עֲוֹנוֹתָם חָקוּקָה עַל עַצְמוֹתָם" וְעַל יְדֵי הַוִּדּוּי נִתְתַּקְּנוּ וְעָלוּ כָּל חַד לְדוּכְתֵּיהּ וְ יהוּדָה זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת רָמָז, שֶׁבְּחִינַת מַלְכוּת נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים וְזֶה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי מֹשֶׁה, שֶׁזָּכַר מֹשֶׁה הַוִּדּוּי כִּי כֵן צָרִיךְ, שֶׁיִּהְיֶה הַוִּדּוּי לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם וְ כָל תַּלְמִיד חָכָם הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ מֹשֶׁה שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ (שבת ק"א:) וּבָזֶה שֶׁזָּכַר מֹשֶׁה הַוִּדּוּי נַעֲשָׂה כְּאִלּוּ הִתְוַדָּה עַכְשָׁו לִפְנֵי מֹשֶׁה וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת מַלְכוּת וְנֶחֱרַב הַצֵּרוּף הָרַע שֶׁנֶּחְקַק עַל עַצְמוֹתָיו ו. וְזֶה בְּחִינַת הַחֲזָרַת הַמַּלְכוּת לְשָׁרְשָׁהּ כִּי שֹׁרֶשׁ הַמַּלְכוּת הוּא אֵשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין קא:). לָמָּה טָעָה נְבָט ? שֶׁרָאָה שֶׁיָּצָא אֵשׁ מֵאֲמָתוֹ וְ הַתּוֹרָה נִקְרֵאת אֵשׁ, שֶׁמִּשָּׁם הַמַּלְכוּת כְּמוֹ

שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָהוּ כ"ג) : "הֲלוֹא כֹּה דְּבָרִי כָּאֵשׁ" וּכְתִיב (מִשְׁלֵי ח) : "בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ" וְעִקַּר הַתּוֹרָה הֵם הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כב:). כַּמָּה טִפְּשָׁאֵי דְּקַיְמָא מִקַּמֵּי סֵפֶר תּוֹרָה, וְלָא קַיְמָא מִקַּמֵּי צוּרְבָּא מִדְּרַבָּנָן וְזֶהוּ (בְּמִדְבַּר ל"א) : "כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ" דָּבָר זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּתוֹךְ הַטֻּמְאָה בְּתוֹךְ חֲמִימוּת הַיֵּצֶר כְּמוֹ (קִדּוּשִׁין פא:) נוּרָא בֵּי עַמְרָם תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ תְּקוּנוֹ עַל יְדֵי אֵשׁ הַיְנוּ וּדוּי דְּבָרִים לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם כַּנַּ"ל וְזֶה לְשׁוֹן עֲבֵרָה שֶׁהַצְּרוּף שֶׁל עֲבֵרָה עוֹבֵר בְּתוֹךְ עַצְמוֹתָיו מַעֲבָר אֶל עֵבֶר וּ מְצָוָה לְשׁוֹן הִתְחַבְּרוּת כְּשֶׁעוֹשֶׂה חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת שֶׁל מִצְוֹת, (וַיִּקְרָא רַבָּה כא). אֲזַי נִתְחַבְּרוּ שִׁבְרֵי עַצְמוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ד) : "שׁוֹמֵר כָּל עַצְמוֹתָיו" ז. וְזֶה פֵּרוּשׁ (מִשְׁלֵי ט"ז) : "חֲמַת מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי מָוֶת" כִּי חֲמָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁבְיל הַמַּלְכוּת שֶׁהִשְׁפִּיל עַל יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו "וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה" הַיְנוּ בְּחִינַת תַּלְמִיד חָכָם, בְּחִינַת מֹשֶׁה הוּא יְכַפֵּר לוֹ (מִיכָה ז) וזהו: "וְעֹבֵר עַל פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית" לְמִי שֶׁמַּשִּׁים עַצְמוֹ כְּשִׁירַיִם (רֹאשׁ הַשָּׁנָה יז:) נִמְצָא, כְּשֶׁבָּא לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם וּמוֹצִיא כָּל צְרוּפָיו לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם וְהַתַּלְמִיד חָכָם הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמַּשִּׁים עַצְמוֹ כְּשִׁירַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר י"ב) : "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד" וְ עַל יְדֵי זֶה נִקְרָא אִישׁ חָכָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב כ"ח) : "וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא" (עֵין סוֹטָה כא:) וּבָזֶה יֵשׁ כֹּחַ לְתַלְמִיד חָכָם לְכַפֵּר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה וּבִשְׁבִיל זֶה כְּשֶׁהִתְפַּלֵּל מֹשֶׁה עַל חֵטְא הָעֶגֶל אָמַר (שְׁמוֹת ל"ב). "אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם, וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא" כִּי זֶה מִן הַנִּמְנָע שֶׁלֹּא יָבוֹא לְאָדָם אֵיזֶה גַּדְלוּת, כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ שֶׁמְּסַפְּרִין שִׁבְחוֹ כָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמַּלְךְ גָּדוֹל מְשַׁבֵּחַ וּמְפָאֵר אֶת הָאָדָם אֲזַי בְּוַדַּאי מִן הַנִּמְנָע, שֶׁלֹּא יָבוֹא לוֹ אֵיזֶה גַּדְלוּת אֲבָל צָרִיךְ לָזֶה בִּטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו וְחָמְרִיּוֹתָיו אֲזַי יָכוֹל הָאָדָם, לִשְׁמֹעַ שִׁבְחוֹ וְלֹא יָבוֹא לוֹ שׁוּם גַּדְלוּת כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁרָאָה כָּתוּב בַּתּוֹרָה: "וַיְדַבֵּר ה אֶל מֹשֶׁה", "וַיֹּאמֶר ה אֶל מֹשֶׁה" וְיִשְׂרָאֵל קוֹרְאִין בְּכָל יוֹם בַּתּוֹרָה שִׁבְחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְהוּא בְּעַצְמוֹ מְסַפֵּר לָהֶם שִׁבְחָיו וְלֹא הָיָה לְמֹשֶׁה שׁוּם הִתְפָּאֲרוּת וְגַדְלוּת מִזֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד" וּבְוַדַּאי עַל יְדֵי עֲנָוְתָנוּתוֹ הָיָה כֹּחַ בְּיָד מֹשֶׁה לְכַפֵּר עָוֹון הָעֶגֶל וְזֶה שֶׁטָּעַן מֹשֶׁה: "וְאִם אַיִן" הַיְנוּ "אִם לֹא תִּשָּׂא חַטָּאתָם" בָּזֶה אַתָּה מַרְאֶה שֶׁאֵין לִי כָּל כֹּךְ עֲנִיווּת, שֶׁאוּכַל לְכַפֵּר לָהֶם עָוֹון הָעֶגֶל בְּכֵן בַּקַּשְׁתִּי "מְחֵנִי נָא" כְּדֵי שֶׁלֹּא אֶכָּשֵׁל בְּגַדְלוּת שֶׁאֲנִי רוֹאֶה וְשׁוֹמֵעַ בְּכָל עֵת סִפּוּר שְׁמִי וְשִׁבְחִי בַּתּוֹרָה כִּי מִי יוּכַל לַעֲמד בָּזֶה שֶׁיִּשְׁמַע סִפּוּר שִׁבְחוֹ וְלֹא יִתְגָּאֶה אִם לֹא עָנָו גָּדוֹל וְאִם אֲנִי עָנָו צָרִיךְ לְךָ שֶׁתִּשָּׂא חַטָּאתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְעֹבֵר עַל פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית" וכו וְזֶה (דְּבָרִים ל"ג) : "וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ" הַיְינוּ שמלכות עלה לשורשה כמו שכתוב (תְּהִלִּים ל"ז) : "וַעֲנָוִים יִרְשׁוּ אֶרֶץ" וְאֶרֶץ הִיא דִּינָא דְּמַלְכוּתָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב כ) : "וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ" ח. וְזֶהוּ

שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה כא). מָשָׁל לְאֶחָד, שֶׁהָיָה מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה וּמִתְיָרֵא מִן הַקּוֹצִים וּמִן הַפְּחָתִים וּמַחֲיָה רָעָה וּמִלְסְטִים וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ מְהַלֵּךְ וְכוּ כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁכָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן נִמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, מֵאַרְבַּע מָרוֹת כַּמּוּבָא בְּמִשְׁנַת חֲסִידִים. עַצְבוּת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן נִמְשָׁכִין מִדּוֹמֵם תַּאֲוֹת רָעוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן נִמְשָׁכִין מִצּוֹמֵחַ דְּבָרִים בְּטֵלִים וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן נִמְשָׁכִין מֵחַי גַּאֲוָה וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן נִמְשָׁכִין מִמְּדַבֵּר וּ מִי שֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ צָרִיךְ לְשַׁבֵּר כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְיִסַּפֵּר לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם הַיְנוּ וִדּוּי דְּבָרִים וְהַתַּלְמִיד חָכָם יְפָרֵשׁ וִיבָרֵר לוֹ דֶּרֶךְ לְפִי שֹׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ וְיֵשׁ שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת בְּהִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיקִים שֶׁעַל יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְאֵלּוּ הֵם הַשְּׁלוֹשָׁה בְּחִינוֹת הַבְּחִינָה הָרִאשׁוֹנָה. כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ ל) : "וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ" וְזֹאת הַבְּחִינָה מְבַטֶּלֶת הַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשְּׁנֵי הַיְסוֹדוֹת: דּוֹמֵם צוֹמֵחַ הַיְנוּ עַצְבוּת וְתוֹלְדוֹתֶיהָ, וְתַאֲוֹת רָעוֹת כִּי צַדִּיק הַדּוֹר נִקְרָא אֵם עַל שֵׁם שֶׁהוּא מֵיניק לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹר תּוֹרָתוֹ וְהַתּוֹרָה נִקְרֵאת חָלָב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) : "דְּבַשׁ וְחָלָב תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ" וְזֶה אָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ כְּשֶׁהַתִּינוֹק הוּא בְּעַצְבוּת וְעַצְלוּת כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת אִמּוֹ הוּא נִתְעוֹרֵר בִּזְרִיזוּת גָּדוֹל לִקְרַאת אִמּוֹ הַיְנוּ לְשָׁרְשׁוֹ גַּם אָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ כְּשֶׁהַתִּינוֹק עוֹסֵק בְּדִבְרֵי שְׁטוּת שֶׁלּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּאֲוָה גְּדוֹלָה לָזֶה אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת אִמּוֹ הוּא מַשְׁלִיךְ כָּל תַּאֲוֹתָיו אַחַר כְּתֵפָיו וּמוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ לְאִמּוֹ נִמְצָא, שֶׁנִּתְבַּטְּלִין הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל שְׁנֵי הַיְסוֹדוֹת: דּוֹמֵם צוֹמֵחַ עַל יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת פְּנֵי הַצַּדִּיק וְזֶהוּ וּמִתְיָרֵא מִן הַקּוֹצִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת צוֹמֵחַ וּפְחָתִים שֶׁהוּא בְּחִינַת דּוֹמֵם וּכְשֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ אֲבוּקָה שֶׁל אוֹר זֶה תַּלְמִיד חָכָם, שֶׁהוּא אֲבִיק בְּאוֹר הַתּוֹרָה וְעַל יָדוֹ נִצּוֹל מִמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל שְׁנֵי יְסוֹדוֹת: דּוֹמֵם צוֹמֵחַ וְאָז נִצּוֹל מִן הַקּוֹצִים וּמִן הַפְּחָתִים הַבְּחִינָה הַשְּׁנִיָּה: הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לְתַלְמִיד חָכָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל שְׁנֵי יְסוֹדוֹת: חַי מְדַבֵּר שֶׁהֵן בְּחִינַת חַיָּה רָעָה וְלִסְטִים שֶׁהֵן דְּבָרִים בְּטֵלִים וְגַאֲוָה וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן כִּי עַל יְדֵי דְּבָרִים בְּטֵלִים וּלְשׁוֹן הָרַע, בָּא עֲנִיּוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ד) : "כִּי מִתּוּ כָּל הָאֲנָשִׁים", זֶהוּ עֲנִיּוּת (נדרים סד: קִדּוּשִׁין מט:) גם בגאווה אמרו (ע"ש ועיין סוכה כ"ט: ועיין מגילה י"ג: ברש"י ד"ה ואם הגיס) : סִימָן לְגַסּוּת הָרוּחַ עֲנִיּוּת וְ עַל יְדֵי צְדָקָה נִתְעַשֵּׁר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (גִּטִּין ז:) אִם שְׁלֵמִים וְכֵן רַבִּים וְכֵן נָגוּז וְעָבַר וְעָנִיתִיךְ לֹא אֶעֱנֶךָּ, שׁוּב אֵין מַרְאִין לוֹ סִימָנֵי עֲנִיּוּת וְזֶהוּ, כֵּיוָן שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר, נִצּוֹל מֵחַיָּה רָעָה וּמִלְסְטִים עַמּוּד הַשַּׁחַר רֶמֶז לִצְדָקָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ נ"ח) : "כִּי תִרְאֶה עָרֹם וְכִסִּיתוֹ וְכוּ, אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ" נִמְצָא, עַל יְדֵי צְדָקָה נִצּוֹל מִמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל שְׁנֵי יְסוֹדוֹת: חַי מְדַבֵּר שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיָּה רָעָה וְלִסְטִים הַבְּחִינָה הַשְּׁלִישִׁית: כְּשֶׁמִּתְוַדֶּה וְדוּי דְּבָרִים לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה

הַתַּלְמִיד חָכָם מַדְרִיךְ אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לְפִי שׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ וְזֶה הִגִּיעַ לְפָרָשַׁת דְּרָכִים וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם סוֹטָה) : זֶה תַּלְמִיד חָכָם וְיוֹם הַמִּיתָה זֶה בְּחִינַת וּדוּי דְּבָרִים לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם וּדוּי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין מג:) : כָּל הַמּוּמָתִין מִתְוַדִּין וְזֶה נִקְרָא פָּרָשַׁת דְּרָכִים כִּי הַתַּלְמִיד חָכָם מַפְרִישׁ לוֹ דֶּרֶךְ לְפִי שׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ אֲזַי נִצּוֹל מִכֻּלָּם כִּי קֹדֶם שֶׁהִתְוַדֶּה אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה אֵצֶל הַתַּלְמִיד חָכָם וְנָתַן לוֹ מָמוֹן עֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶהוּ דֶּרֶךְ הוּא מְהַלֵּךְ כִּי "יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לְפָנֵי אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת" (מִשְׁלֵי י"ד) אֲבָל כְּשֶׁהִגִּיעַ לְפָרָשַׁת דְּרָכִים, זֶה תַּלְמִיד חָכָם וְיוֹם הַמִּיתָה הֵינוּ וּדוּי דְּבָרִים לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם אֲזַי נִצּוֹל מִכֻּלָּם ט. וְזֶה בְּכָל פַּעַם שֶׁבָּא אֵצֶל תַּלְמִיד חָכָם וּמְסַפֵּר לְפָנָיו כָּל לִבּוֹ וְ הַתַּלְמִיד חָכָם הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא" וְ עַל יְדֵי זֶה אַתָּה נִכְלָל בָּאַיִן סוֹף וזה בחינת (עיין תיקון כ"א ותיקון ס"ד) זַרְקָא דְּאִזְדְּרִיקַת לְאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן שֶׁתַּחֲזִיר אֶת הַמַּלְכוּת לְאֵין סוֹף שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁבְּכָל הָרְצוֹנוֹת כִּי הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּרִים כָּל אוֹת וְאוֹת מְלֻבָּשׁ בָּהּ רָצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁרָצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָיָה שֶׁזֹּאת הָאוֹת יִהְיֶה לָהּ תְּמוּנָה כָּזוֹ וְאוֹת אַחֶרֶת יִהְיֶה לָהּ תְּמוּנָה אַחֶרֶת נִמְצָא, שֶׁרְצוֹנוֹת, הֵינוּ תְּמוּנוֹת אוֹתִיּוֹת הֵם הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְ כָל אֵלּוּ הָרְצוֹנוֹת, הֵינוּ הַתְּמוּנוֹת נִמְשָׁכִין מֵרָצוֹן אֵין סוֹף, שֶׁאֵין בּוֹ תְּמוּנָה וְכָל הַדְּבָרִים וְהַיְשׁוּת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם מֵהָאוֹתִיּוֹת, הֵינוּ מִמַּלְכוּת כִּי יְשׁוּת הוּא מֻחְמַת הַמַּלְכוּת שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ בָּעוֹלָם וְעַל יְדֵי זֶה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם מֵאַיִן לְיֵשׁ וְ כָל הָרְצוֹנוֹת, הֵינוּ הַתְּמוּנוֹת, וְכָל הַיְשׁוּת, הֵינוּ בְּחִינַת מַלְכוּת מְקַבְּלִים חִיּוּתָם מֵרָצוֹן אֵין סוֹף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְגִלָּה לא:) בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵינוּ מַלְכוּתוֹ, הֵינוּ רְצוֹנוֹת שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ, הֵינוּ רָצוֹן אֵין סוֹף וְזֶה בְּחִינַת הִתְפַּשְׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת. כִּי כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַכְלִל בִּרְצוֹן אֵין סוֹף צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת הַיְשׁוּת שֶׁלּוֹ וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּזֹהַר (חֵלֶק ב פח:) שֶׁהִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה בְּשַׁבָּת בְּשַׁעְתָּא דְּמִנְחָה שֶׁאָז הִתְגַּלּוּת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן אֵין סוֹף שֶׁכָּל הָרְצוֹנוֹת מְקַבְּלִין חִיּוּתָם מִמֶּנּוּ וְזֶה מֻחְמַת שֶׁבִּטֵּל מֹשֶׁה כָּל יֵשׁוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ט"ז) : "וְנַחְנוּ מָה" וְזֶה פֵּרוּשׁ: (דְּבָרִים ל"ד) : "וַיְקַבֵּר אוֹתוֹ בַּגַּיְא" זֶה בְּחִינַת אַיִן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ מ) : "כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא" "בְּאֶרֶץ מוֹאָב" זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁדָּוִד בָּא מִמּוֹאָב שֶׁנִּסְתַּלֵּק מֹשֶׁה בְּתוֹךְ אֵין סוֹף בְּתוֹךְ רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, בְּתוֹךְ רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן אֵין סוֹף הַמְלֻבָּשׁ בִּרְצוֹנוֹת, בִּתְמוּנוֹת אוֹתִיּוֹת, בִּבְחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדֻלָּתוֹ" הֵינוּ מַלְכוּת בְּחִינַת רַעֲוִין "שָׁם אַתָּה מוֹצֵא" רַעֲוָא, רָצוֹן אֵין סוֹף וְזֶה "מוּל בֵּית פְּעוֹר" כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרַשׁ אַגָּדָה, מוּבָא בְּתוֹסְפוֹת סוֹטָה יד:) לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ פְּעוֹר עַל שֵׁם שֶׁפּוֹעֵר פִּיו כִּי כְּשֶׁפּוֹגְמִין

בְּמַלְכוּת אֲזַי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לִפְעֹר פִּיו בְּצַרוּפִים רָעִים אֲבָל מֹשֶׁה שֶׁתִּקֵּן מִדַּת הַמַּלְכוּת עַל יְדֵי זֶה לֹא הָיָה יְכֹלֶת בְּיַד פְּעוֹר לִפְעֹר פִּיו וְזֶה: "וְלֹא יָדַע אִישׁ", אֲפִלּוּ מֹשֶׁה לֹא יָדַע כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה יד) כִּי נִתְבַּטֵּל לְגַבֵּי אֵין סוֹף וְכָל זֶה הָיָה בְּמוֹתוֹ אֲבָל בְּוַדַּאי גַּם בְּחַיָּיו הָיָה לוֹ הִתְפַּשְׁטוּת הַנַּשְׁמִיּוּת וְהָיָה מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּאוֹר אֵין סוֹף. אֲבָל הַהִתְפַּשְׁטוּת הָיָה בִּבְחִינַת (יחזקאל א) : "וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב" כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְאָבִית תְּהִלָּה מְגוּשֵׁי עָפָר, מְקֻרוּצֵי חֹמֶר וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר כֵּן אֶלָּא עַד עֵת שֶׁיָּבוֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ וְיִטֹּל נִשְׁמָתוֹ וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִים, שֶׁלִּפְעָמִים נִתְלַהֵב אָדָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְאוֹמֵר כַּמָּה תֵּבוֹת בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל זֶה בְּחֶמְלַת ה עָלָיו שֶׁנִּפְתַּח לוֹ אוֹר אֵין סוֹף וְהֵאִיר לוֹ וּכְשֶׁרוֹאֶה אָדָם הִתְנוֹצְצוּת הַזֹּאת אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ לָא חָזֵי מַזְלֵיהּ חָזֵי (מְגִלָּה ג) תֵּכֶף נִתְלַהֵב נִשְׁמָתוֹ לְדַבֵּק גָּדוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּאוֹר אֵין סוֹף וּכְשֶׁעוֹר הִתְגַּלּוּת אֵין סוֹף לְפִי מִנְיַן הַתֵּבוֹת שֶׁנִּפְתְּחוּ וְהִתְנוֹצְצוּ כָּל אֵלּוּ הַתֵּבוֹת אוֹמֵר בְּדִבֻּקוּת גָּדוֹל וּבְמִסְירַת נַפְשׁוֹ וּבְבִטּוּל כֹּחוֹתָיו וּבְשָׁעָה שֶׁנִּתְבַּטֵּל לְגַבֵּי אֵין סוֹף אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת: "וְלֹא יָדַע אִישׁ" שֶׁאֲפִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵעַצְמוֹ אֲבָל זֹאת הַבְּחִינָה צָרִיךְ לִהְיוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם יְשׁוּתוֹ נִמְצָא כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וָשׁוֹב אֲזַי צָרִיךְ לְהַרְאוֹת גַּם לְדַעְתּוֹ כִּי מִתְּחִלָּה, בִּשְׁעַת דְּבֵקוּת הָיָה נִתְבַּטֵּל הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְלֹא יָדַע אִישׁ" וּכְשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וָשׁוֹב, שֶׁשָּׁב לְיֵשׁוּתוֹ אָז שָׁב לְדַעְתּוֹ וּכְשֶׁשָּׁב לְדַעְתּוֹ, אָז הוּא יוֹדֵעַ אַחְדוּת הָאֵין סוֹף וְטוֹבוֹ וַאֲזַי אֵין חִלּוּק בֵּין ה לֵאלֹהִים בֵּין מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים כִּי בְּאֵין סוֹף אֵין שַׁיָּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, שִׁנּוּי רָצוֹן כִּי הַשִּׁנּוּיִים אֵינוֹ אֶלָּא בְּשִׁנּוּי הַתְּמוּנוֹת אֲבָל עַל יְדֵי הַדְּבֵקוּת שֶׁל אָדָם בְּאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם אֵין שִׁנּוּי רָצוֹן, כִּי שָׁם רָצוֹן פָּשׁוּט וְאַחַר כָּךְ נִשְׁאָר בּוֹ רְשִׁימוּ מֵאַחְדוּת הַזֹּאת וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת וָשׁוֹב אֲזַי הָרְשִׁימוּ מַרְאֶה לְדַעַת שֶׁיֵּדַע שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וְכֻלּוֹ אֶחָד. וְזֶה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה לְדוֹרוֹ (דְּבָרִים ד) "אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה הוּא הָאֱלֹהִים" כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת אַיִן וְדוֹרוֹ הַדְּבוּקִים אֲלֵיהֶם רָאוּי לָהֶם לָדַעַת הֵינוּ לְהָאִיר לַדַּעַת, בְּחִינַת אֵין סוֹף, בְּחִינַת רָצוֹא דְּרָצוֹן בְּחִינַת: ה הוּא הָאֱלֹהִים וְזֶה פֵּרוּשׁ: אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא: זִימְנָא חַדָּא הֲוָה קָאָזְלִינָן בְּסָפִינְתָּא, וַחֲזִינָן הַהוּא כַּוְרָא דְּיַתְבָא לֵיהּ אָכְלָה טִינָא בְּאוּסְיֵהּ, וּמַתָּה (כ"ה גי הב"ח בגמ, וכ"ה בדברי רבינו ז"ל להלן בפירוש המאמר) וְאִידְחוּהוּ מַיָּא, וְשַׁדְיוּהוּ לְגוּדָא, וַחֲרוּב מִינֵיהּ שִׁיתִּין מְחוֹזֵי, וְאָכְלוּ מִינֵיהּ שִׁיתִּין מְחוֹזֵי, וּמָלְחוּ מִינֵיהּ שִׁיתִּין מְחוֹזֵי, וּמָלְאוּ מֵחַד גַּלְגַּלָּא דְּעִינָא תְּלָת מֵאָה גַּרְבֵּי מִשְׁחָא. וְכִי הַדָּרָן לְבָתַר תְּרֵיסַר יַרְחֵי שַׁתָּא, חֲזִינָן דְּהַוָה קָא מְנַסְּרֵי מַגְרְמֵיהּ מְטַלְלְתָּא, וְיָהֲבֵי לְמַבְנְיָנְהוּ הַנָּךְ מְחוֹזֵי (בָּבָא בַּתְרָא עג:) רַשְׁבַּ"ם: כַּוְרָא דָּג: אָכְלָא טִינָא שֶׁרֶץ קָטָן: בְּאוּסְיֵהּ בִּנְחִירָיו שֶׁל דָּג נִכְנַס הַשֶּׁרֶץ: וְאִידְחוּהוּ מַיָּא הִדִּיחוּהוּ הַמַּיִם וְהִשְׁלִיכוּהוּ לַיַּבָּשָׁה כְּדֶרֶךְ יָם, שֶׁאֵינוֹ סוֹבֵל

דָּבָר מֵת: חָרְבוּ מִינֵיהּ שִׁיתִּין מְחוֹזֵי שֶׁהִשְׁלִיכוּהוּ הַמַּיִם עַל שִׁשִּׁים כְּרַכִּים וּשְׁבָרָן כֻּלָּם, שֶׁהָיָה גָּדוֹל כָּל כָּךְ: וְאָכְלוּ מִינֵיהּ שִׁיתִּין מְחוֹזֵי בְּעוֹדָנוּ לַח: וּמָלְחוּ מִינֵיהּ שִׁיתִּין מְחוֹזֵי אֲחֵרִים, שֶׁהָיוּ רְחוֹקִין מִשָּׁם, מָלְחוּ מִינֵיהּ וּנְשָׁאוּהוּ לִמְקוֹמָן: מֵחַד גַּלְגַּלָּא דְּעֵינָא מַגְלְגֵל עֵינוֹ לָקְחוּ שֶׁמֶן תְּלָת מֵאָה גַּרְבֵי: הַוָּה מְנַסְרֵי לִבְנוֹת מֵעַצְמוֹת הַדָּג אוֹתָן מְחוֹזֵי שֶׁהִפִּיל פֶּרוּשׁ: סְפִינָה לְשׁוֹן חֲשִׁיבוּת, בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁרַבָּה בַּר בַּר חָנָא חָקַר בְּשִׂכְלוֹ אוֹדוֹת הַמַּלְכוּת אֵיךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַעֲלִין אוֹתָהּ הַאי כַּוְרָא יִשְׂרָאֵל מְכֻנִּין בְּשֵׁם דָּגִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ח) : "וְיִדְגוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ" דְּיַתְבֵי לֵיהּ אָכְלָא טִינָא בִּנְחִירָיו זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ מ"ח) : "וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ" שֶׁ נִּתְעָרֵב שֶׁרֶץ, הַיְנוּ טֻמְאָה בִּתְפִלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ וּבִלְבֵּל אוֹתוֹ וְלֹא הָיָה יָכוֹל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הַזֶּה לַעֲבד עֲבוֹדָתוֹ תַּמָּה מֶה עָשָׂה הָאִישׁ הַזֶּה ? עָשָׂה שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל הַיְנוּ הִתְקַשְּׁרוּת לְהַצַּדִּיק וּנְתִינַת הַצְּדָקָה וּוִדּוּי דְּבָרִים וְזֶה פֶּרוּשׁ: וּמֵתָה, וְאִידְחוּהוּ מַיָּא, וְשַׁדְיוּהוּ לְגוּדָא וְהִזְכִּיר הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת מֵעֵילָא לְתַתָּא וּ מֵתָה זֶה בְּחִינַת וִדּוּי דְּבָרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כָּל הַמּוּמָתִין מִתְוַדִּין" וְאִידְחוּהוּ מַיָּא זֶה בְּחִינַת צְדָקָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י"א) "שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל פְּנֵי הַמָּיִם" וכתיב (יְשַׁעְיָהוּ ל"ב) : "אַשְׁרֵיכֶם זוֹרְעֵי עַל כָּל מָיִם" וְשַׁדְיוּהוּ לְגוּדָא הַצַּדִּיק נִקְרָא גּוּדָא, לְשׁוֹן גָּדֵר שֶׁהוּא גּוֹדֵר פִּרְצוֹתֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל (יְחֶזְקֵאל כ"ב, יְשַׁעְיָהוּ נ"ח) (מגילה י"ג) וְזֶה: וְשַׁדְיוּהוּ לְגוּדָא, שֶׁהִקְרִיב אֶת עַצְמוֹ לַצַּדִּיק וְעַל יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ וְחָרוּב מִינֵיהּ שִׁיתִּין מְחוֹזָא שֶׁעַל יְדֵי הַמִּיתָה, הַיְנוּ וִדּוּי דְּבָרִים הֶעֱלָה אֶת הַמַּלְכוּת מִבֵּין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַצַּדִּיק הוֹרָה לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַפְּטָרַת בְּרֵאשִׁית (יְשַׁעְיָהוּ מ"ב) : "אַחֲרִיב הָרִים וּגְבָעוֹת" רָמֶז עַל חֻרְבַּן מָמְשֶׁלֶת הָעַכּוּ"ם "וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים בְּדֶרֶךְ לֹא יָדָעוּ" זֶה בְּחִינַת שֶׁהַצַּדִּיק הוֹרֶה לוֹ דֶּרֶךְ יָשָׁר זֶה בְּחִינַת פָּרָשַׁת דְּרָכִים כַּנַּ"ל וְשִׁיתִּין מְחוֹזָא, רָמֶז עַל עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת דִּכְתִיב בֵּהּ (שִׁיר הַשִּׁירִים ו) : "שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת" וְאָכְלוּ מִינָהּ שִׁיתִּין מְחוֹזָא רָמֶז עַל שְׁנֵי מִדּוֹת רָעוֹת שֶׁל חֵי מְדַבֵּר שֶׁעַל יָדוֹ בָּא עֲנִיּוּת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי צְדָקָה מְתַקֵּן אוֹתָם וַיַּמְשִׁיךְ שֶׁפַע וְזֶה: אָכְלוּ מִינֵיהּ וְשִׁיתִּין מְחוֹזָא רָמֶז עַל בְּחִינַת שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים, שֶׁמִּשָּׁם בָּא פַּרְנָסָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בְּרָכוֹת לג:) גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים וּמָלְחוּ מִינָהּ שִׁיתִּין מְחוֹזָא זֶה רָמֶז עַל תִּקּוּן שְׁנֵי מִדּוֹת רָעוֹת דּוֹמֵם צוֹמֵחַ עַל יְדֵי קִרְבָתוֹ לְהַצַּדִּיק כִּי הַצַּדִּיק הוּא "בְּרִית מֶלַח עוֹלָם" גַּם עַצְבוּת וְתַאֲוֹת בָּאִים מִדָּמִים עֲכוּרִים ו עַל יְדֵי מֶלַח פּוֹלֵט הַדָּמִים רָעִים וְשִׁיתִּין מְחוֹזָא זֶה רָמֶז עַל שִׁשִּׁים אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּבְרִכַת כֹּהֲנִים שֶׁהֵם בְּיַד הַצַּדִּיק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י) "בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק" וּמָלְאוּ מֵחַד גַּלְגַּלָּא דְּעֵינָא תְּלָת מֵאָה גַּרְבֵי מִשְׁחָא גַּרְבֵי מִשְׁחָא, זֶה בְּחִינוֹת הַדַּעַת כִּי "שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ" (שְׁמוֹת ל), זֶה בְּחִינַת שֵׂכֶל וּ תְלָת מֵאָה, זֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶׁהַצַּדִּיק מַקְטִין אֶת עַצְמוֹ, בִּבְחִינַת מָה בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת צָרִיךְ לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ כְּמוֹ

שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָהוּ ט) : "אַל יִתְהַלֵּל חָכָם, גִּבּוֹר וְעָשִׁיר" נִמְצָא שֶׁבְּכָל בְּחִינָה מֵאֵלּוּ שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הוּא נַעֲשֶׂה מָה וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ הִתְפַּשְׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת וּמְדַבֵּק בְּאוֹר אֵין סוֹף, שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם שִׁנּוּי רָצוֹן אֶלָּא: ה הוּא הָאֱלֹקִים, כַּנַּ"ל הַיְנוּ כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב וזה בחינת חד גלגלא דעינא כמובא באידרא (זֹהַר נָשֹׂא קלז:) : וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי יִשְׁתַּכַּח בָּה עֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי זֶה בְּחִינַת כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב נִמְצָא כְּשֶׁהַצַּדִּיק עוֹשֶׂה עַצְמוֹ מָה מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לְעֵינָא חַד דְּרַחֲמֵי הַיְנוּ לְאֵין סוֹף וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹזֵר בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב אָז מַמְשִׁיךְ מֵאוֹר אֵין סוֹף הָאַחְדוּת הָרָצוֹן הַפְּשׁוּט שֶׁם דֶּרֶךְ הַמָּה שְׁלוֹ וְ נַעֲשֶׂה מִמָּה מֵאָה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: אַל תִּקְרֵי מָה אֶלָּא מֵאָה (עיין מנחות מ"ג ועיין רש"י ותוספות) וְנַעֲשֶׂה תְּלַת מֵאָה מִתְּלַת מָה וּמַמְשִׁיךְ אוֹר הַזֶּה לְדַעְתּוֹ וּלְשִׂכְלוֹ הַיְנוּ גַּרְבֵי דְּמִשְׁחָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל, כַּנַּ"ל אַתָּה הָרְאֵיתָ לָדַעַת, שֶׁמַּמְשִׁיךְ אוֹר אֵין סוֹף לְדַעְתּוֹ שֶׁיֵּדַע הָאַחְדוּת, שֶׁה הוּא הָאֱלֹקִים וִיבָרֵךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב עַל הַכֹּל כְּמוֹ לֶעָתִיד לָבוֹא כִּי הַדֶּרֶךְ וְאָתָאן לְבָתַר תְּרֵיסַר יַרְחֵי שַׁתָּא, וְקָחָזִינָן דְּהָווֹי מְנַסְרָא מִגַּרְמֵיהוּ לְבַנְיָנָא הַנָּךְ מְחוֹזָא כִּי מֵאָחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁעַל יָדָם נִתְתַּקֵּן מַלְכוּת הַנַּ"ל (עיין זוהר ויחי רמא) וְאַחֲרֵיהֶם הוּא הַטָּמְאָה וְיֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁיּוֹצְאִין מֵהַקְּדֻשָּׁה וְזֶה שֶׁסִּפֵּר הַתַּנָּא שֶׁהִדַּר וְחָזַר לְעַיֵּן בְּאֵלּוּ שֶׁהֵם בָּתַר תְּרֵיסַר יַרְחֵי שַׁתָּא שֶׁהֵם אֲחוֹרֵי שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיּוֹצְאִין מִכֹּלָּל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים וַחֲזִינָן דְּהָווּ מְנַסְרֵי מִגַּרְמֵיהוּ הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים הַחֲקוּקִים עַל עַצְמוֹתָם וְהַחֲקִיקָה עוֹבֵר מֵעֵבֶר לְעֵבֶר כִּנְסִירָה מַמָּשׁ אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הַנַּ"ל נִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵי שֶׁרֶץ קָטָן שֶׁבִּנְחִירָיו עַל יְדֵי שֶׁהִרְגִּישׁ טֻמְאָה קְטַנָּה שֶׁמְּבַלְבֶּלֶת אוֹתוֹ עַל יְדֵי תְּשׁוּבָתוֹ גּוֹרֵם שֶׁגַּם אֵלּוּ הָרְשָׁעִים נַעֲשׂוּ כִּסֵּא לַקְּדֻשָּׁה וְיִהְבֵי לְבַנְיָנָא הַנָּךְ מְחוֹזָא שֶׁעוֹזְרִים גַּם הֵם לְעוֹבְדֵי הַשֵּׁם שֶׁיִּבְנוּ הַנָּךְ מְחוֹזָא הַנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ: אָנכִי ה אֱלֹהֶיךָ פֵּרוּשׁ, הֵן ה הֵן אֱלֹהֶיךָ תְּבִין, שֶׁכָּל זאת אָנכִי הַיְנוּ שֶׁתְּקַיֵּם: "בַּה אֲהַלֵּל דָּבָר, בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר" הַיְנוּ כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, כַּנַּ"ל אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה טז) כִּי כָּל הַגְּלִיּוֹת נִקְרָאִים עַל שֵׁם גְּלוּת מִצְרַיִם מִפְּנֵי שֶׁהֵם מִצְרִים לְיִשְׂרָאֵל הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַצַּדִּיק נִתְבַּטֵּל מַלְכוּתָם וּמֶמְשַׁלְתָּם שֶׁל הָעַכּוּ"ם כִּי עַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה מִתּוֹכָם מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל מִבֵּית עֲבָדִים זֶה רָמַז עַל בְּטוּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל אַרְבַּע יְסוֹדוֹת הַמְכֻנִּים בְּשֵׁם עֲבָדִים כִּי כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הֵם מִתַּחַת גַּלְגַּל הַיַּרֵחַ וְהַיַּרֵחַ מְכֻנֶּה בְּשֵׁם עֶבֶד כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (וַיֵּשֶׁב קפ"א) : "הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי" דָּא סִיהֲרָא פֵּרוּשׁ: עַל יְדֵי הַצַּדִּיק עוֹלֶה הַמַּלְכוּת מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְנִתְבַּטְּלִים הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְעַל יְדֵי זֶה הָאָדָם בָּא לִבְחִינַת עוֹלָם הַבָּא לִבְחִינַת "בַּה אֲהַלֵּל דָּבָר, בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר"

ה - בחצוצרות וקול שופר

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] בַּחֲצוֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי וְכוּ (תְּהִלִּים צ"ח) א. כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לוֹמַר. כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִילִי (סַנְהֶדְרִין לז) נִמְצָא כְּשֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בִּשְׁבִילִי צָרִיךְ אֲנִי לִרְאוֹת וּלְעַיֵּן בְּכָל עֵת בְּתִקּוּן הָעוֹלָם וּלְמַלְאוֹת חֶסְרוֹן הָעוֹלָם וּלְהִתְפַּלֵּל בַּעֲבוּרָם וְעִנְיַן הַתְּפִלָּה הֵן בִּשְׁנֵי פָּנִים קֹדֶם גְּזַר דִּין מִתְפַּלְּלִין כְּסֵדֶר הַתְּפִלָּה וְאֵין צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה אֲבָל לְאַחַר גְּזַר דִּין צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבִינוּ הַמַּלְאָכִים הָעוֹמְדִים לִשְׁמאל, וְלֹא יְקַטְרְגוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דָּנִיֵּאל ד) : ''בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָמִין'' הַיְנוּ לְאַחַר גְּזַר דִּין אֲזַי ''בְּמַאֲמַר קַדִּישִׁין שְׁאִלְתִּין'' אֲזַי הַצַּדִּיקִים מַלְבִּישִׁים שְׁאֵלָתָם בְּמַאֲמָר ב. אֲבָל אֵיךְ יַדְעִינָן בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְבֵין אַחַר גְּזַר דִּין ? עַל יְדֵי הַמִּצְווֹת שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים יְכוֹלִין אֲנַחְנוּ לֵידַע בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְאַחַר גְּזַר דִּין וְדַוְקָא כְּשֶׁעוֹשִׂין הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין רוֹצֶה בְּשׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא אֶלָּא הוּא רוֹצֶה שֶׁיְּזַמְּנוּ לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִצְוָה אַחֶרֶת בְּשָׂכַר מִצְוָה זאת כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת ד) : שְׂכַר מִצְוָה מִצְוָה כִּי הוּא נֶהֱנֶה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין נְבוּאַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְבֵין נְבוּאַת שְׁאָר נְבִיאִים כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י: ''וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת וְכוּ זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה'' (בבר ל) פֵּרַשׁ רַשִׁ"י: כָּל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ בְּ"כֹּה אָמַר ה'' נוֹסַף עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה, שֶׁהִתְנַבֵּא: בְּ"זֶה הַדָּבָר'' כִּי בְּחִינַת ''כֹּה'' הוּא אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה וְ''זֶה הַדָּבָר ''הוּא בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה וְ אֵלּוּ הַשְׁתֵּי בְּחִינוֹת נְבִיאוּת יֵשׁ בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יֵשׁ אָדָם הָעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בִּשְׂכַר עוֹלָם הַבָּא שֶׁאֵינוֹ נֶהֱנֶה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ אֶלּוּ לֹא הָיוּ נוֹתְנִין לוֹ עוֹלָם הַבָּא בִּשְׂכָרָהּ לֹא הָיָה עוֹשֶׂה אוֹתָהּ וְזֶה בְּחִינַת ''כֹּה'', אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה כְּמוֹ אָדָם שֶׁרוֹאֶה אֵיזֶה דָּבָר מֵרָחוֹק (עיין זוהר וירא ק"ך) כֵּן הוּא עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בִּשְׂכַר שְׂכָרָהּ הַבָּא לְעֵת רָחוֹק הַיְנוּ אַחַר עוֹלָם הַזֶּה ו שילום שכר נקרא בשם נביא כי ראשי תיבות של יָבא בְּרִנָּה נשֵׂא אֲלֻמּוֹתָיו וְשָׁם בַּפְּסוּק הַזֶּה נִרְמַז עַל שִׁלּוּם שְׂכָר (תְּהִלִּים קכ"ו). ''הֹלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נוֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע'', שֶׁמִּצְטַעֵר בַּעֲשִׂיָּתָהּ ''בֹּא יָבֹא בְּרִנָּה נוֹשֵׂא אֲלֻמּוֹתָיו'' שֶׁיִּשְׂמַח לֶעָתִיד, כְּשֶׁיְּקַבֵּל שְׂכַר הַמִּצְווֹת יָבֹא בְּרִנָּה נוֹשֵׂא אֲלֻמּוֹתָיו, רָאשֵׁי תֵּבוֹת נָבִיא אֲבָל נָבִיא שֶׁמִּתְנַבֵּא בְּ"זֶה הַדָּבָר'' שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בְּשׂכַר הַמִּצְווֹת אֶלָּא רוֹצֶה בְּמִצְוָה בְּעַצְמָהּ שֶׁהוּא מְשַׂמֵּחַ כָּל כָּךְ בַּעֲשִׂיָּתָהּ עַד שֶׁמְּמָאֵס בְּכָל מִין שָׂכָר נִמְצָא שֶׁעוֹלָם הַבָּא שֶׁלּוֹ בְּהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְזֶה בְּחִינַת נָבִיא, הַיְנוּ שִׁלּוּם שָׂכָר, בִּבְחִינַת: ''זֶה הַדָּבָר'' בִּבְחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה כְּמוֹ אָדָם הָרוֹאֶה דָּבָר מֻקָּרוֹב בִּרְאִיָּה יָפָה וּבָרָה כְּמוֹ כֵן הוּא נֶהֱנֶה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וּשְׂכָרוֹ נֶגֶד עֵינָיו וּמִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה הַזֹּאת שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין רוֹצֶה בְּשׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׁבִילָהּ הוּא יָכוֹל לֵידַע בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְאַחַר גְּזַר דִּין כִּי

הַמִּצְוֹות הֵם קוֹמָה שְׁלֵמָה וְהֵם מְחַיִּין אֶת כָּל הַקּוֹמוֹת הֵן קוֹמַת אָדָם, הֵן קוֹמַת עוֹלָם, הֵן קוֹמַת שָׁנָה כִּי עוֹלָם שָׁנָה נֶפֶשׁ, הֵן מְקַבְּלִין הַחִיּוּת מֵהַמִּצְוֹות כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ג) : "וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה" וּכְתִיב (שָׁם קי"ט) : "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה" וְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא אַחְדוּת פָּשׁוּט עִם הַמִּצְוֹות וּכְשֶׁמַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּתִקּוּנָן וּכְסִדְרָן אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׂמֵּחַ בָּהֶם וּמִתְעַנֵּג בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ק"ד) : "יִשְׂמַח ה בְּמַעֲשָׂיו" כְּמוֹ בַּעַל מְלָאכָה, שֶׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה כְּלִי וְהַכְּלִי הוּא יָפֶה אֲזַי הוּא מִתְעַנֵּג בָּהּ וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִיא מְלֻבֶּשֶׁת בְּהַמִּצְוֹות כִּי הֵם אַחְדוּתוֹ וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ נִמְצָא כְּשֶׁנִּכְנָס בְּהַשִּׂמְחָה שֶׁבַּמִּצְוָה הוּא נִכְנָס בְּשִׂמְחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמְּשַׂמֵּחַ בְּמַעֲשָׂיו וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם קמ"ט) : "יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו" נִמְצָא כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה צַעַר וְדִין בְּעוֹלָם שָׁנָה נֶפֶשׁ אֲזַי בְּוַדַּאי נִגְרָע מִשִּׂמְחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ו) : "וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (סַנְהֶדְרִין מו:) שְׁכִינָה מָה אוֹמֶרֶת קָלַנִי מֵרֹאשִׁי וכו' וְזֶה שֶׁנִּכְנָס בְּתוֹךְ הַשִּׂמְחָה יָכוֹל בְּוַדַּאי לֵידַע לְפִי עִנְיַן הַשִּׂמְחָה אִם הוּא קֹדֶם גְּזַר דִּין, אִם הוּא לְאַחַר גְּזַר דִּין גַּם יָכוֹל לֵידַע עַל אֵיזֶהוּ חֵלֶק מֵהַקּוֹמָה נִגְזַר הַדִּין כִּי יוֹדֵעַ לְפִי קוֹמַת הַמִּצְוֹות אִם אֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּשִׂמְחָה רָאשֵׁי הַמִּצְוֹות הֵינוּ מִצְוֹות הַתְּלוּיִים בָּרֹאשׁ יֵדַע שֶׁהַדִּין נִגְזַר עַל רָאשֵׁי עוֹלָם שָׁנָה נֶפֶשׁ וְכֵן בִּשְׁאָר קוֹמַת הַמִּצְוֹות וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכָרוֹנָם לִבְרָכָה (מְכִילְתָּא, וְעַיֵּן בֵּיצָה טז:) בְּשַׁבָּת, זְכָרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת הֵינוּ שִׂמְחַת וְתַעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת יַרְגִּישׁ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהֵן בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹות שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ עוֹלָם שָׁנָה נֶפֶשׁ וזהו (דְּבָרִים כ"ד) : "בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ" שֶׁיִּהְיֶה שְׂכָרוֹ מֵהַמִּצְוֹות בְּעַצְמָן "וְלֹא תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ" שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה הַמִּצְוֹות בִּשְׂכַר עוֹלָם הַבָּא שֶׁהִיא אַחַר בִּיאַת שִׁמְשׁוֹ אַחַר מוֹתוֹ ג. וְ עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא בַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד) : "נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי" וְ אִי אֶפְשָׁר לַלֵּב לִשְׂמֹחַ אֶלָּא עַד שֶׁיָּסִיר עַקְמוּמִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְשָׁרוּת לֵב וְאָז יִזְכֶּה לְשִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם צ"ז) : "וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה" וְ עַקְמוּמִיּוּת שֶׁבַּלֵּב מַפְשִׁיטִין עַל יְדֵי רְעָמִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת נט:) לֹא נִבְרְאוּ רְעָמִים אֶלָּא לְפַשֵּׁט עִקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וּ רְעָמִים הוּא בְּחִינַת קוֹל שֶׁאָדָם מוֹצִיא בְּכֹחַ בְּתִפְלָּתוֹ וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה רְעָמִים כִּי אִיתָא בְּזוֹהַר (פִּינְחָס רלה:) כַּד קָלָא נָפִיק וְאַעֲרָא בְּעָבֵי מַטְרָא אִשְׁתַּמַּע קָלָא לְבָרְיָתָא וְדָא אִינּוּן רְעָמִים וְ עִקַּר הָרְעָמִים הֵם מִגְּבוּרוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב כ"ו) : "וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן" וּבִשְׁבִיל זֶה אָנוּ מְבָרְכִין: שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ וְכוּ וְהַגְּבוּרוֹת הֵם בְּחִינַת כֹּחַ וּגְבוּרָה שֶׁאָדָם מוֹצִיא אֶת הַקּוֹל בְּכֹחַ גָּדוֹל וְהַקּוֹל הַזֶּה פּוֹגֵעַ בְּ עָבֵי מִטְרָא הֵינוּ בְּחִינַת מחין, שֶׁמִּשָּׁם יוֹרְדִין טִפִּין טִפִּין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (פִּינְחָס רלה:). "בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן" מִן לְבוּנָא דְמוֹחָא וּכְשֶׁפּוֹגֵעַ בְּעָבֵי מִטְרָא

אֲזַי אִשְׁתַּמַּע קָלָא לִבְרִיָּתָא, הַיְנוּ בְּחִינַת רְעָמִים וְזֶהוּ (תְּהִלִּים ע"ז) : "קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל" הַיְנוּ בְּגַלְגַּלְתָּא דְּמוֹחָא כַּד אַעֲרָא בְּגַלְגַּלְתָּא דְּמוֹחָא נַעֲשֶׂה מֵהַקּוֹל רְעָמִים, וְנִשְׁמָע לִבְרִיָּתָא וְזֶה (שָׁם מ"ט) : "פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת" הַיְנוּ הַדִּבּוּר הַיּוֹצֵא מִפִּי פּוֹגֵעַ בַּחָכְמָה הַיְנוּ בְּגַלְגַּלְתָּא דְּמוֹחָא וְעַל יְדֵי זֶה: "וְהָגוּת לִבִּי" וְכוּ הַיְנוּ עי"ז שנתעורר הָרַעַם, נִתְעוֹרֵר הַלֵּב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ: קוֹל מְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה (עיין ברכות כ"ד: ובהרא"ש ורבינו יונה שם ובש"ע סי ק"א ובסי ס"א סעיף ד) וזהו (בְּרָכוֹת ו:) מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאָה, קוֹלוֹ נַעֲשֶׂה רְעָמִים כִּי רַעַם מִסְטָרָא דִּיצְחָק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו" וְעַל יְדֵי זֶה דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין הַיְנוּ מִשְׁתַּמַּע קָלָא לִבְרִיָּתָא כִּי תַּמָּן תַּלְיָא שְׁמִיעָה (זוהר פנחס ר"ל) כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (חֲבַקּוּק ג) : "ה, שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי" וְזֶה פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים ק"ג) : "גִּבּוֹרֵי כֹחַ עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" אִיתָא בַּזֹּהַר (לֶךְ צ:) זַכְיָן לְמִשְׁמָע קָלִין מִלְּעֵילָּא הַיְנוּ עַל יְדֵי הַגְּבוּרוֹת נַעֲשֶׂה רְעָמִים וְעַל יְדֵי זֶה הַלֵּב שׁוֹמֵעַ וְהַיְנוּ: "וְהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים א ג) : "וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שׁוֹמֵעַ" וְגַם דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין לִבְרִיָּתָא וְזֶהוּ: "לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" וְזֶה בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר דָּא שׁוֹפָר שֶׁל אַיִל, אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק (זוהר פנחס רל"ה:) בְּחִינַת: "וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו" (תְּהִלִּים פ"ט) וזהו "אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה" יוֹדְעֵי דַּיְקָא שֶׁיִּפְגַּע הַקּוֹל בַּמֹּחַ, בְּחִינוֹת עָבֵי מִטָּרָא וְיִהְיֶה בִּבְחִינַת רְעָמִים וּ מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ תְּקִיעַת שׁוֹפָר מֵאִישׁ יָרֵא וְחָרֵד בְּוַדַּאי לֹא יִדְאַג כָּל הַשָּׁנָה מֵרְעָמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים עֲלֵיהֶם נְגִלִּיתָ, וּבְקוֹל שׁוֹפָר עֲלֵיהֶם הוֹפַעְתָּ" שֶׁבְּקוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹפִיעַ עֲלֵיהֶם מִקּוֹלוֹת וּבְרָקִים ד. אֲבָל צָרִיךְ לְפַנּוֹת אֶת הַמּחִין מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת מֵהֶחֹמֶץ שֶׁלֹּא יַחְמִיץ אֶת חָכְמָתוֹ בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּבְתַאֲווֹת כְּדֵי שׁכְּשֶׁיּוֹצִיא אֶת הַקּוֹל וְיִפְגַּע בְּמחוֹ יִתְעַבֵּד מִמֶּנּוּ רַעַם אֲבָל כְּשֶׁגַּלְגַּלְתָּא דְּמוֹחָא אָטוּם בְּטֶמְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא י"א) : "וְנִטְמֵתֶם בָּם" אֲזַי אֵין קוֹלוֹ נִשְׁמָע גַּם יִשְׁמר יִרְאָתוֹ, שֶׁמִּמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו" שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ יִרְאָה חִיצוֹנִית וְזֶה (אָבוֹת פֶּרֶק ג) : אִם אֵין חָכְמָה אֵין יִרְאָה אִם אֵין יִרְאָה אֵין חָכְמָה וְזֶהוּ (שַׁבָּת נו: וּבְסַנְהֶדְרִין כא:) : יָרֵד גַּבְרִיאֵל וְנָעַץ קָנֶה בַּיָּם פֵּרוּשׁ: מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַגְּבוּרוֹת הַיְנוּ יִרְאָה חִיצוֹנִית נָעַץ קָנֶה בְּיָם הַחָכְמָה קָנֶה דָּא בְּחִינַת קוֹל הַיּוֹצֵא מֵהַקָּנֶה (ברכות ס"א) הַיְנוּ עַל יְדֵי הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַגְּבוּרוֹת שֶׁהִיא בְּחִינַת סוֹסְפִּיתָא דְּדַהֲבָא, יִרְאָה חִיצוֹנִית נִשְׁאָר הַקּוֹל נָעוּץ בַּאֲטִימַת הַשֵּׂכֶל וְלֹא יִשְׁתַּמַּע לִבְרִיָּתָא וְ עִקַּר לִשְׁמר מחוֹ שֶׁלֹּא יַחְמִיץ וְזֶהוּ (תְּהִלִּים ס"ח) : "גְּעַר חַיַּת קָנֶה", כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר (פִּינְחָס ר"ן"ב) קָנֶה חֵי"ת תְּשַׁבֵּר וְתַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה ה"א וְתַעֲשֶׂה מֵאוֹתִיּוֹת חֶמֶץ מַצָּה הַיְנוּ שֶׁלֹּא תַּחְמִיץ חָכְמָתְךָ וְזֶהוּ לְשׁוֹן גְּעַר לְשׁוֹן מְרִיבָה כִּי מַצָּה לְשׁוֹן מְרִיבָה דְּצַדִּיקַיָּא עָבְדִין מַצּוּתָא בְּסִטְרִין אָחֳרָנִין דְּלָא יִתְקְרִיבוּ לְמִשְׁכְּנָא דְּקֻדְשָׁה הַיְנוּ כְּשֶׁתִּשְׁמר אֶת חָכְמָתְךָ שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בּוֹ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת

שֶׁלֹּא תִּתַּרְהֵר בְּהַרְהוּרִים רָעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת קְנָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא כְּנֶגֶד קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִּינָה דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה תִּנָּצֵל מִבְּחִינַת חָמֵץ שֶׁהִיא סִטְרָא דְּמוֹתָא כִּדְאִיתָא מַחְמֶצֶת, תַּמָּן סִטְרָא דְּמוֹתָא וְתַאֲמִין כִּי כָּל מַצּוּתָא וּמְרִיבָה שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַצַּדִּיקִים הַשְׁלֵמִים אֵין זֶה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּגָּרְשׁוּ סִטְרִין אָחֳרָנִין וְזֶה פֵּרוּשׁ (מִשְׁלֵי ט"ו) : "אֹזֶן שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין" לְשׁוֹן תְּלוּנָה וּמְרִיבָה (ועיין זוהר חדש ס ויצא וילן שם כד"א וילונו העם) כְּשֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ מְרִיבוֹת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים תֵּדַע, שֶׁזֶּה מַשְׁמִיעִין אוֹתְךָ תּוֹכָחָה עַל שֶׁפָּגַמְתָּ בְּטִפֵּי מֹחָךְ שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי ב) : "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן, וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים" שֶׁאַתָּה דָּבוּק בְּסִטְרָא דְּמוֹתָא בְּחִינַת חָמֵץ בְּחִינַת יָרֵד גַּבְרִיאֵל וְכוּ וְתֵדַע שֶׁנִּצַּץ קְנֵה הַיְנוּ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת נְעוּצִים בְּיִם חָכְמָתְךָ וּבְוַדַּאי אִם לֹא הָיָה נִפְגָּם מֹחָךְ לֹא הָיָה נִשְׁמָע לְךָ מְרִיבוֹת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים וְאֵין הַמְּרִיבָה אֶלָּא בִּשְׁבִילְךָ כְּדֵי שֶׁתָּשׁוּב מִמָּוֶת לְחַיִּים, מֵחָמֵץ לְמַצָּה, מֵחֵי"ת לְהֵ"א וְתָשׁוּב מִיְּרָאָה רָעָה, מִקּוֹל פָּגוּם, מֵחָכְמָה פְּגוּמָה לְיִרְאָה טוֹבָה, לְקוֹל טוֹב, לְחָכְמָה טוֹבָה וּ כְשֶׁתִּשְׁמֹר אֶת מֹחָךְ מִבְּחִינַת חָמֵץ שֶׁלֹּא יִהְיֶה אִטּוּם אָזַי יִפְגַּע קוֹלְךָ בְּגַלְגַּלְתְּךָ וְיִתְעַבֵּד רַעַם וְיִתְפַּשֵּׁט עַקְמוּמִיּוּת שֶׁבִּלְבָּךְ וְאָז תִּזְכֶּה לְשִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה" וְזֶה פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים פ"א) : "אֶעֱנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם, אֶבְחָנְךָ עַל מֵי מְרִיבָה סֶלָה" מֵי מְרִיבָה זֶה בְּחִינַת מַצָּה בְּחִינַת מחין עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה רְעָמִים ה. וְתֵדַע, שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁתֵּף הַגְּבוּרוֹת בַּחֲסָדִים שְׁמֹאלָא בִּימִינָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כ) : "בִּגְבוּרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ" כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת עַל יְדֵי הַחֲסָדִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ק"י) : "שֵׁב לִימִינִי" וְכֵן צָרִיךְ לְשַׁתֵּף הָאַהֲבָה עִם הַיִּרְאָה כְּדֵי שֶׁיִּתְעַבֵּד רְעָמִים וְזֶה מִסִּטְרָא דִּימִינָא, מִחָא חְוָרָא כְּכַסְפָּא (תִּקּוּן ע) וְזֶה "וַיָּשָׂב הַיָּם" (שְׁמוֹת י"ד), הַיְנוּ יָם הַחָכְמָה "לִפְנוֹת בֹּקֶר" דָּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם (עיין זוהר תרומה ק"ע:) בְּחִינַת: "אַבְרָהָם אוֹהֲבִי" (יְשַׁעְיָהוּ מ"א) "לְאֵיתָנוֹ" דָּא גְּבוּרוֹת הַיְנוּ בְּחִינַת: "קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל" וְזֶהוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) : "מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה" כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת עַל יְדֵי הָאַהֲבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "שֵׁב לִימִינִי" וְכוּ וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים כ"ט) : "אֵל הַכָּבוֹד" אֵל דָּא חֶסֶד כָּבוֹד דָּא חָכְמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג) : "כָּבוֹד חֲכָמִים יְנְחָלוּ" הִרְעִים דָּא בְּחִינַת רְעָמִים הַיְנוּ הַגְּבוּרוֹת בְּחִינַת רְעָמִים צָרִיךְ לְשַׁתֵּף עִמָּהֶם אַהֲבָה כְּדֵי שֶׁיִּפְגְּעוּ בַּכָּבוֹד בִּבְחִינַת חָכְמָה שֶׁיִּתְעַבֵּד מֵהֶם רְעָמִים וְתִתְגַּבֵּר עַל אוֹיְבֶיךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "שֵׁב לִימִינִי" וְכוּ וְזֶה פֵּרוּשׁ: אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא: זִימְנָא חַדָּא הֲוָה אַזְלִינָן בְּסִפֵּינְתָּא, וְסָגֵאי סְפִינְתָּא בֵּין שִׁיצָא לְשִׁיצָא דְּכַוָּרָא, תְּלָתָא יוֹמָא וּתְלָתָא לֵילוֹתָא, אִיהוּ בְּזִקִיפוּ וְאָנָן בְּשִׁפּוּלֵי. וְכִי תֵּימָא, לָא מַסְגֵּי סְפִינְתָּא טוּבָא ? כִּי אָתָא רַב דִּימִי אָמַר כְּמֵיחַם קֶמְקוּמָא דְּמַיָּא. מַסְגֵּי שִׁתִּין פַּרְסֵי, וְשָׁדֵי פָּרְשָׁא גִּירָא וְקִדָּמָה לֵיהּ אִיהִי. וְאָמַר רַב אַשִׁי הַהוּא גִּילְדָּנָא דְּיַמָּא הֲוָאי, דְּאִית לֵיהּ תְּרֵי שִׁיצָא (בָּבָא בַּתְרָא עג:) רַשְׁבַּ"ם: שִׁיצָא סְנַפִּיר:

בֵּין שִׂיצָא לְשִׂיצָא סְנַפִּירִין בְּגַב הַדָּג, אֶחָד לְצַד הָרֹאשׁ וְאֶחָד לְצַד הַזָּנָב: אִיהוּ בְּזִקִיפוּ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ כְּנֶגֶד הָרוּחַ: וְאַנַן אַזְלִינָן בְּשִׁפּוּלֵי כְּמוֹ שֶׁהָרוּחַ הוֹלֵךְ, דְּמַיִם שֶׁל יָם אֵינָם נוֹבְעִין, אֶלָּא עַל יְדֵי רוּחַ הוֹלְכִין בָּהֶן: כְּמֵיחַם קָמְקוּמָא דְּמַיָּא כְּשִׁיעוּר שֶׁמְּחַמְּמִים קָמְקוּמָא שֶׁל מַיִם חַמִּין: וְשַׁדְיָא פָּרְשָׁא גִּירָא כְּשֶׁהָיָה שׁוּם אָדָם יוֹרֶה בְּחֵץ וּבְקֶשֶׁת עַל שְׂפַת הַיָּם לָאָרֶץ, הָוֵי חֲזִינָן דְּקַדְמָה לָהּ סְפִינְתָּא לַחֵץ סְפִינְתָּא לְשׁוֹן חֲשִׁיבוּת דְּא בְּחִינַת גְּבוּרָה יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ ל"ג) : "יִרְאַת ה הִיא אוֹצָרוֹ", שֶׁהִיא עִקַּר הַחֲשִׁיבוּת שִׂיצָא לְשׁוֹן צָרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר ט"ז) "וַאֲכַלֶּה אֹתָם כְּרָגַע", וְתַרְגּוּמוֹ: וַאֲשֵׁצֵי יַתְהוֹן תְּלָתָא יוֹמָא וְלֵילְוָתָא דְּא בְּחִינַת מִצְווֹת, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מֻשְׂכָּלוֹת וּמְקֻבָּלוֹת וְחֻקּוֹת וּכְתִיב בָּהֶם (יְהוֹשֻׁעַ א) : "וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה" אִיהוּ בְּזִקִיפוּ וְאַנַן בְּשִׁפּוּלֵי זֶה בְּחִינַת: "יִשְׂמַח ה בְּמַעֲשָׂיו, יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו" כְּמֵיחַם קָמְקוּמָא דְּמַיָּא, דְּא מִחָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) : "וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן" מַסְגָּא שִׁתִּין פַּרְסֵי דָּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים, וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו וְכִי שָׁדֵי פָּרְשָׁא גִּירָא פָּרְשָׁא: דְּא בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁהוּא מוֹצִיא לָאוֹר תַּעֲלוּמוֹת, דְּבָרִים הַמְּצֻמְצָמִין הוּא מְפָרֵשׁ אוֹתָם גִּירָא דָּא (תְּהִלִּים קמ"ד) : "שְׁלַח חִצֶּךָ וּתְהֻמֵּם" דָּא בְּחִינַת: "שֵׁב לִימִינִי" וְכוּ קַדְמָה לֵיהּ אִיהִי דָּא בְּחִינַת יִרְאָה שֶׁהִיא קֹדֶם שֶׁהַיִּרְאָה הִיא קוֹדֶמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קי"א) : "רֵאשִׁית חָכְמָה" וְכוּ שַׁרְבָּה בַּר בַּר חָנָא סִפֵּר, שֶׁהָלַךְ כָּל כָּךְ בְּמִדַּת הַיִּרְאָה וְרָאָה גְּדֹל כֹּחַ הַיִּרְאָה עַד שֶׁיָּכוֹל לְהָבִין עַל יָדָהּ בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין לְאַחַר גְּזַר דִּין וְזֶהוּ בֵּין שִׂיצָא וְכוּ וְהָדָר מְפָרֵשׁ אֵיךְ יָכוֹל לְהָבִין הַיְנוּ עַל יְדֵי הַמִּצְווֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלָתָא יוֹמָא וְכוּ יָכוֹל לְהָבִין וְדָוְקָא כְּשֶׁעוֹשִׂין אוֹתָן בְּשִׂמְחָה וְעַל יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְווֹת יָכוֹל לְהָבִין כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׂמֵּחַ בְּמַעֲשָׂיו וְהַשִּׂמְחָה הִיא מְלֻבֶּשֶׁת בְּמִצְווֹת, כַּנַּ"ל וַאֲנַחְנוּ מְשַׂמְּחִין לְמַטָּה גַּם כֵּן בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו" וְ אֵין רְצוֹנֵנוּ בְּשׁוּם שָׂכָר, אֲפִלּוּ שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא, כַּנַּ"ל וְזֶה, אִיהוּ בְּזִקִיפוּ וְאַנַן בְּשִׁפּוּלֵי לְפִי שִׂמְחָתוֹ כֵּן שִׂמְחָתֵנוּ וְעַל יְדֵי זֶה אֲנַחְנוּ יְכוֹלִין לְהָבִין וְהָדָר מְפָרֵשׁ אֵיךְ לְהַשִּׂיג בְּחִינַת שִׂמְחָה עַל יְדֵי בְּחִינַת רַעַם וְזֶהוּ: כִּי אָתָא רַב דִּימִי אָמַר: כְּמֵיחַם קָמְקוּמָא דְּמַיָּא וְכוּ הַיְנוּ בְּחִינַת: קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל שִׁיתִּין זֶה בְּחִינַת גְּבוּרוֹת הַפּוֹעֲלִין בְּגַלְגַּלְתָּא וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ רְעָמִים וְאִשְׁתַּמַּע קָלָא. זֶה בְּחִינַת הַקּוֹל מְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה בְּחִינַת: לֹא נִבְרְאוּ רְעָמִים וְכוּ וְהָדָר אָמַר שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַגְּבוּרוֹת אֵינוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי חֲסָדִים וְצָרִיךְ לְאַכְלְלָא שְׂמאלָא בִּימִינָא, כַּנַּ"ל וְאַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְאַקְדָּמָא אֶת הַיִּרְאָה (עיין תקונים בהקדמה) כִּי בַּעַל אֲבֵדָה מַחֲזִיר עַל אֲבֵדָתוֹ וְכַמּוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ב:). דְּרִכּוֹ שֶׁל אִישׁ לְחֲזֹר אַחַר אִשָּׁה מָשָׁל לְאָדָם, שֶׁאָבְדָה לוֹ אֲבֵדָה וְכוּ פֵּרוּשׁ: כִּי אַהֲבָה הוּא בְּחִינַת אִישׁ וְיִרְאָה הִיא בְּחִינַת אִשָּׁה כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַקְדִּים אֶת הַיִּרְאָה כִּי אָז תָּבוֹא אֵלָיו הָאַהֲבָה מֵאֵלָיו כִּי הָאַהֲבָה הוֹלֶכֶת

וּמְחַזֶּרֶת אַחַר הַיְרֻאָה תָּמִיד כִּי בַּעַל אֲבֵדָה מַחֲזִיר אַחַר אֲבֵדָתוֹ כַּנַּ"ל כָּךְ שְׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ] וְזֶהוּ בְּחִינַת: וְכִי שָׂדֶה פָּרְשָׁא גִּירָא וְכוּ וְאָמַר רַב אַשִׁי: הַאי גִּלְדָּנָא דְיָמָא וְכוּ גִּילְדָּנָא הוּא בְּחִינַת שֵׁם אג"לא שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת כִּי הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת: אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדנָי, כַּמּוּבָא (ז"ח פר תרומה) כִּי גִּלְדָּנָא הוּא אוֹתִיּוֹת אג"ל, וְשֵׁם אֲדנָ"י בִּשְׁלֵמוּת הַיְנוּ שֵׁם אגל"א, כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ: בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר וְכוּ הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת קוֹל דְּנָפִיק, כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה יִרְעַם הַיָּם וְכוּ נַעֲשֶׂה בְּחִינַת רְעָמִים, בְּחִינַת: "קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל" תֵּבֵל וְיִשְׁבֵי בָהּ דְּא בְּחִינַת לְבָא וְעִרְקִין דִּילֵהּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ: לֹא נִבְרְאוּ רְעָמִים וְכוּ כִּי תֵּבֵל אוֹתִיּוֹת תָּיו לֵב, לְשׁוֹן רְשִׁימָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל ט) : "וְהִתְוִיתָ תָּו" שֶׁנִּרְשָׁם הַקּוֹל בַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: לֹא נִבְרְאוּ רְעָמִים וְכוּ נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ כָף, בְּחִינַת שִׂמְחָה, כַּנַּ"ל, "וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה" וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ רִנָּה: לְשׁוֹן תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים א ח) : "לִשְׁמֹעַ אֶל הָרִנָּה" וְכוּ הָרִים בְּחִינַת צַדִּיקִים (עיין מ"ר בא פ ט"ו) הַיְנוּ עַל יְדֵי שִׂמְחַת הַלֵּב יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל וּלְהַלְבִּישׁ אֶת תְּפִלָּתָן בְּמַאֲמָר כְּשֶׁיָּבִינוּ כִּי נִגְזַר הַדִּין וְזֶה פֵּרוּשׁ יַחַד שֶׁמַּלְבִּישִׁים תְּפִלָּתָם בְּסִפּוּרִים יַחַד

ו - קרא את יהושע

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] וַיֹּאמֶר ה אֶל מֹשֶׁה, קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ (דְּבָרִים ל"א) א. כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְמַעֵט בְּכָבוֹד עַצְמוֹ וּלְהַרְבּוֹת בִּכְבוֹד הַמָּקוֹם (עיין תנד"א פי"ג, מ"ר בבר פ ד) כִּי מִי שֶׁרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד אֵינוֹ זוֹכֶה לִכְבוֹד אֱלֹקִים אֶלָּא לְכָבוֹד שֶׁל מְלָכִים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (מִשְׁלֵי כ"ה) : "כְּבֹד מְלָכִים חֲקֹר דָּבָר" וְהַכֹּל חוֹקְרִים אַחֲרָיו וְשׁוֹאֲלִים. מִי הוּא זֶה וְאֵיזֶהוּ, שֶׁחוֹלְקִים לוֹ כָּבוֹד הַזֶּה וְחוֹלְקִים עָלָיו שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לַכָּבוֹד הַזֶּה אֲבָל מִי שֶׁבּוֹרֵחַ מִן הַכָּבוֹד שֶׁמְּמַעֵט בִּכְבוֹד עַצְמוֹ וּמַרְבֶּה בִּכְבוֹד הַמָּקוֹם אֲזַי הוּא זוֹכֶה לִכְבוֹד אֱלֹהִים וְאָז אֵין בְּנֵי אָדָם חוֹקְרִים עַל כְּבוֹדוֹ אִם הוּא רָאוּי אִם לָאו וְעָלָיו נֶאֱמַר (שָׁם) : "כְּבֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר" כִּי אָסוּר לַחֲקֹר עַל הַכָּבוֹד הַזֶּה ב. וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַכָּבוֹד הַזֶּה אֶלָּא עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁיִּשְׁמַע בְּזִיּוֹנוֹ, יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק כִּי לֵית כָּבוֹד בְּלֹא כָּ"ף (זוהר פנחס ר"ן"ה: שם ובתיקונים) והכ"ף הוא כֶּתֶר בְּחִינַת אֶהְיֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כִּי אֶהְיֶה דְּא אָנָא זִמִּין לְמֶהֱוֵי הַיְנוּ קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה עֲדַיִן אֵין לוֹ הֲוָיָה כְּאִילּוּ עֲדַיִין לֹא נִתְהַוָּה בָּעוֹלָם כִּי טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא מִשֶּׁנִּבְרָא וּכְשֶׁבָּא לְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אָז הוּא בִּבְחִינַת אֶהְיֶה הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם הַיְנוּ אָנָא זִמִּין לְמֶהֱוֵי וְזֶה בְּחִינַת כֶּתֶר כִּי כֶּתֶר לְשׁוֹן הַמְתָּנָה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא לח: לט:) הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ. מָשָׁל לְאֶחָד, שֶׁבָּא לִקְנוֹת אֲפַרְסְמוֹן אוֹמְרִים לוֹ: הַמְתֵּן וְכוּ וְזֶה

בְּחִינַת כֶּתֶר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ל"ו) : "כַּתֵּר לִי זְעֵיר וַאֲחַוֶּךָּ" אֲבָל קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה אֲזַי בְּחִינַת אֶהֱיֶה בְּהַסְתָּרַת פָּנִים מִמֶּנּוּ כִּי עֲדַיִן לֹא הֵכִין אֶת עַצְמוֹ לִמְהֻוֵי בָּעוֹלָם וְ הַסְתָּרַת פְּנֵי אֶהֱיֶה גִּימַטְרִיָּא דָּם הַיְנוּ שְׁפִיכוּת דָּמִים וּבְזִיּוֹנוֹת עַל שֵׁם (שְׁמוּאֵל א ב) : "וּבְזֵי יֵקָלוּ" כִּי עֲדַיִן הַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְׁמָאלִי שֶׁבַּלֵּב, שֶׁשָּׁם מְדוֹר הַיֵּצֶר הָרָע כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י) : "וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמאלוֹ" עֲדַיִן הוּא בְּתֹקֶף וְעוֹז וּבִשְׁבִיל זֶה בָּאִין עָלָיו בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים כִּי זֶה בְּחִינַת הַסְתָּרַת וְהַחְזָרַת פְּנֵי אקי"ה, גִּימַטְרִיָּא דָּם [פְּרוּשׁ: כִּי אֲחוֹרֵי שֵׁם אֶהֱיֶה הוּא בְּגִימַטְרִיָּא דָּם, כַּמּוּבָא. הַיְנוּ כְּשֶׁכּוֹתְבִין הַשֵּׁם בַּאֲחוֹרַיִם דְּהַיְנוּ א, אה, אהי, אהיה, שֶׁחוֹזְרִין בְּכָל פַּעַם לְאָחוֹר הוּא בְּגִימַטְרִיָּא דָּם וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחְזָרַת וְהַסְתָּרַת פְּנֵי אֶהֱיֶה, שֶׁעוֹלֶה דָּם] וְתִקּוּן לָזֶה, שֶׁיַּהֲפֹךְ דָּם לְדָם שֶׁיִּהְיֶה מִן הַשּׂוֹמְעִים חֶרְפָּתָם וְאֵינָם מְשִׁיבִים וְלֹא יְדַקְדֵּק עַל בִּזָּיוֹן כְּבוֹדוֹ וּכְשֶׁמְּקַיְּם דּם לַה אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַפִּיל לוֹ חֲלָלִים חֲלָלִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ז) : "דּוֹם לַה וְהִתְחוֹלֵל לוֹ" וְהוּא יַפִּיל לְךָ חֲלָלִים (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל גִּטִּין ז,) הַיְנוּ: "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי" (תְּהִלִּים ק"ט) הַיְנוּ עַל יְדֵי זֶה נִתְמַעֵט הַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְׁמָאלִי וְ זֶה בְּחִינַת זְבִיחַת הַיֵּצֶר הָרָע וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְכָבוֹד אֱלֹקִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם נ) : "זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי" וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין מג:) עַל זְבִיחַת הַיֵּצֶר הָרָע ג. וְ צָרִיךְ לֶאֱחֹז תָּמִיד בְּמִדַּת הַתְּשׁוּבָה כִּי מִי יֹאמַר: "זִכִּיתִי לִבִּי, טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי" (מִשְׁלֵי כ) כִּי בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם אוֹמֵר: חָטָאתִי, עָוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי אֲפִלּוּ זֶה אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּבַר לֵבָב בְּלִי פְּנִיָּה וְזֶהוּ: מִי יֹאמַר: "זִכִּיתִי לִבִּי, טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי" הַיְנוּ מִי יוּכַל לוֹמַר שֶׁלִּבּוֹ זַךְ וְטָהוֹר מִפְּנִיּוֹת אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר: חָטָאתִי וְכוּ וְזֶהוּ: "מִי יֹאמַר וְכוּ: טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי" הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה טָהוֹר מִן הֶחָטָאתִי, עָוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי שֶׁאָמַר כִּי גַּם אָז אֵינוֹ זַךְ וְטָהוֹר בְּלִי פְּנִיּוֹת, כַּנַּ"ל] נִמְצָא, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַתְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה הַיְנוּ עַל חָטָאתִי, עָוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי שֶׁאָמַר כִּי עָלָיו נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָהוּ כ"ט) : "בִּשְׂפָתַיו כִּבְּדוּנִי" כִּי עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה זוֹכֶה לְכָבוֹד ה "וְלִבּוֹ רָחַק מִמֶּנִּי" וַ אֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ אָדָם בְּעַצְמוֹ, שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה כִּי מִתְּחִלָּה כְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה עָשָׂה לְפִי הַשָּׂגָתוֹ וְאַחַר כָּךְ בְּוַדַּאי כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּוַדַּאי הוּא מַכִּיר וּמַשִּׂיג יוֹתֵר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא לְפִי הַשָּׂגָתוֹ שֶׁמַּשִּׂיג עַכְשָׁו בְּוַדַּאי הַשָּׂגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה הוּא בִּבְחִינַת גַּשְׁמִיּוּת נִמְצָא, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַשָּׂגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה עַל שֶׁהִתְגַּשֵּׁם אֶת רוֹמְמוּת אֱלקוּתוֹ וְזֶה בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ שַׁבָּת, הַיְנוּ כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל) : "וְשַׁבְתָּ עַד ה אֱלֹקֶיךָ" כִּי עִקַּר עוֹלָם הַבָּא הוּא הַשָּׂגַת אֱלקוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָהוּ ל"א) : "וְיֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם" נִמְצָא בְּכָל עֵת שֶׁיַּשִּׂיגוּ הַשָּׂגָה יִתֵּרָה אֲזַי יַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה עַל הַהַשָּׂגָה הָרִאשׁוֹנָה וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: (שָׁם

בְּסַנְהֶדְרִין). כָּל הַזּוֹבֵחַ אֶת יִצְרוֹ הַיְנוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת: "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי" בְּחִינַת דֹּם לַה בְּחִינַת אקיה בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת כָּבוֹד, כַּנַּ"ל וּמִתְוַדֶּה עָלָיו הַיְנוּ שֶׁמִּתְוַדֶּה עַל זְבִיחַת יִצְרוֹ הַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָתוֹ וְהַשָּׂגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה כְּאִלּוּ כִּבְּדוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת כִּי תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה בְּחִינַת כָּבוֹד עוֹלָם הַזֶּה וְאַחַר הַתְּשׁוּבָה שֶׁזּוֹכֶה לְהַשָּׂגָה יְתֵרָה וּמַכִּיר בְּיוֹתֵר אֶת רוֹמְמוּת אֱלקוּתוֹ וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָתוֹ זאת הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד עוֹלָם הַבָּא וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים נ:) "אוֹר יְקָרוֹת וְקִפָּאוֹן" (זְכַרְיָה י"ד), אוֹר שֶׁהוּא יָקָר בָּעוֹלָם הַזֶּה, יִהְיֶה קִפּוּי וְקַל לָעוֹלָם הַבָּא נִמְצָא בָּעוֹלָם הַבָּא כְּשֶׁיִּזְכּוּ לְהַשָּׂגָה יְתֵרָה בֶּאֱלקוּתוֹ בְּוַדַּאי יִתְחָרְטוּ וְיַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה עַל הַשָּׂגַת עוֹלָם הַזֶּה כִּי הַשָּׂגַת עוֹלָם הַזֶּה בִּבְחִינַת גֶּשֶׁם נֶגֶד הַשָּׂגַת עוֹלָם הַבָּא וְזֶה כְּאִלּוּ כִּבְּדוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת כִּי זְבִיחַת הַיֵּצֶר הִיא תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד עוֹלָם הַזֶּה וְהַוִּדּוּי עַל זְבִיחַת הַיֵּצֶר, הַיְנוּ תְּשׁוּבָה שְׁנִיָּה הִיא בְּחִינַת כָּבוֹד עוֹלָם הַבָּא שֶׁהַכָּבוֹד הָרִאשׁוֹן נַעֲשָׂה קִפּוּי וְקַל נֶגֶד הַכָּבוֹד הַשֵּׁנִי וְזֶה שֶׁאוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (תְּהִלִּים נ). "אֵלֶּה עָשִׂיתָ וְהֶחֱרַשְׁתִּי, דִּמִּיתָ הֱיוֹת אֶהְיֶה כָמוֹךָ" כִּי הָאָדָם עַל יְדֵי שֶׁמַּחֲרִישׁ נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אקיה, כַּנַּ"ל אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַה שֶּׁמַּחֲרִישׁ לָאָדָם אֵין זֶה בִּשְׁבִיל אקיה, חַס וְשָׁלוֹם כִּי זֶה אֵין שַׁיָּךְ אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין זֶה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּקָּבְלוּ עָנְשָׁם בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז מְסַדְּרִין לְעֵינָיו עֲוונוֹתָיו וְיוֹכִיחַ אוֹתוֹ עַל פָּנָיו וְזֶה: אוֹכִיחֲךָ וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ ד. וּ כְשֶׁרוֹצֶה אָדָם לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה וְ צָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוּת הַיְנוּ בָּקִי בְּרָצוֹא, בָּקִי בְּשׁוֹב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: זַכָּאָה מַאן דְּעַיִל וְנָפִיק (זֹהַר וַיַּקְהֵל ריג:, הַאֲזִינוּ רצב) וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קל"ט) : "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה" בְּחִינַת עַיִל בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ" בְּחִינַת וְנָפִיק בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב וזהו (שִׁיר הַשִּׁירִים ו) : "אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי" אֲנִי לְדוֹדִי, זֶה בְּחִינַת עַיִל וְדוֹדִי לִי זֶה בְּחִינַת וְנָפִיק וְזֶה סוֹד כַּוָּנַת אֲלוּל] וְזֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ וְזֶה (יְשַׁעְיָהוּ נ"ח) : "וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ" דְּרָכֶיךָ לְשׁוֹן רַבִּים הַיְנוּ עַיִל וְנָפִיק וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵלּוּ הַשְּׁנֵי בְּקִיאוּת הַנַּ"ל אָזַי הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה וְזוֹכֶה לִכְבוֹד ה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ" הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְכֶתֶר כִּי לֵית כָּבוֹד בְּלֹא כֶתֶר וְאָז יְמִין ה פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל תְּשׁוּבָתוֹ [וְזֶה סוֹד כַּוָּנַת אֲלוּל] ה. וְ עַל יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת חִירִיק כַּמּוּבָא בְּתִקּוּנִים (בְּהַקְדָּמָה ז) "וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר" (שְׁמוֹת כ"ד) דָּא חִירִיק וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ ס"ו) : "וְהָאָרֶץ הֲדם רַגְלָי" הֲדם זֶה בְּחִינַת דְּמִימָה וְזֶה בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל תְּמוּנַת א וּנְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעַל הָאָלֶף זֶה בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת (יְחֶזְקֵאל א) : "וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא" דְּמִתְכַּסְיָא לְעֵילָּא מִוָּא"ו שֶׁבְּאָל"ף, דְּמִתְקָרְיָא רָקִיעַ (שָׁם בַּתִּקּוּנִים) וְהַנְּקֻדָּה הִיא כִּסֵּא

דְּמִתְכַּסְיָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (חַגִּיגָה יג:) "בַּמַּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ, וּבַמְכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחְקֹר" וְזֶה בְּחִינַת: "כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר" בְּחִינַת כֶּתֶר וְ הַוָא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף, הוּא רָקִיעַ, שָׁמַיִם, אֵשׁ וּמַיִם בְּחִינַת הַבּוּשָׁה שֶׁנִּשְׁתַּנָּה פָּנָיו לְכַמָּה גְוָנִין (עיין חא"ג ברכות ו: [בד"ה מאי כרום]) וְזֶה בְּחִינַת רָקִיעַ כְּלִלְיוּת הַגְּוָנִין וְנַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם בְּיֶחֱזְקֵאל) : "וּדְמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה" כִּי לֵית אָדָם בְּלָא אֶל"ף (שָׁם) וְזֶה אוֹתִיּוֹת אָדָם, אֶלֶף דָּם. הַיְנוּ עַל יְדֵי דָּם לָה, נַעֲשֶׂה אֶל"ף וְנַעֲשֶׂה אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא (עיין זוהר תזריע דף מח) כִּי הַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף הוּא רָקִיעַ, כְּלִלְיוּת הַגְּוָנִין, הַיְנוּ הַבּוּשָׁה, כַּנַּ"ל וְהַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא הַשְּׁתִיקָה וְהַדְּמִימָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְהָאָרֶץ הָדם רַגְלָי" וְזֶה בְּחִינַת חִירִיק, בְּחִינַת: "וְתַחַת רַגְלָיו" וְהַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה הוּא כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת: "כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר" בְּחִינַת: "בַּמְכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחְקֹר" בְּחִינַת: "וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ דְּמוּת כִּסֵּא וְכוּ" וְנַעֲשֶׂה "אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא" בְּחִינַת: "כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה" וְאָז נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין חַמָּה לִלְבָנָה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר לַלְּבָנָה וְנַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ כִּי (בָּבָא בַּתְרָא עה) פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפְנֵי חַמָּה וְדָא נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בְּחִינַת כִּסֵּא בְּחִינַת מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ט) : "וְכִסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי" בְּחִינַת: "וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ דְּמוּת כִּסֵּא" וְהַ נְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא יְהוֹשֻׁעַ בְּחִינַת לְבָנָה בְּחִינַת: "וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת" דְּא לְבָנָה וְהַוָּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף הוּא הָרָקִיעַ הוּא בְּחִינַת הָאהֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ל"ג) : "וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאהֶל" וְ אהֶל הוּא רָקִיעַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ מ) : "וַיִּתְפַּחֵם כָּאהֶל לָשָׁבֶת" וּכְתִיב (תְּהִלִּים ק"ד) : "נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה" וְזֶה (שְׁמוֹת כ"ו) : "יְרִיעוֹת הָאהֶל" וְכִסֵּא הָעֶלְיוֹן הַיְנוּ נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה נֶחְלֶקֶת לְשָׁלֹשׁ טִפִּין כִּי תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּשָׁלֹשׁ תְּנָאִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ ו) : "פֶּן יִרְאֶה בְעֵינָיו, וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע, וּלְבָבוֹ יָבִין וְשָׁב" וְאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הֵם נְקֻדַּת סְגוֹל"ל וְסֶגוֹל דָּא חַמָּה (תִּקּוּנִים בְּהַקְדָּמָה ז:) הַיְנוּ פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפְנֵי חַמָּה ו. וְזֶה פֵּרוּשׁ: אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: זִימְנָא חַדָּא הֲוָה אַזְלִינָן בְּמַדְבְּרָא, וַחֲזִינָן הַנֵי אַוְזֵי דִּשְׁמִיטִין גַּדְפַּיְהוּ מִשַּׁמְנַיְהוּ, וְקָא נָגְדֵי נַחֲלֵי דְּמַשְׁחָא מִתּוּתַיְהוּ. וְאַמִּינָא לְהוּ: אִית לִי מְנַיְכוּ חוּלְקָא לְעַלְמָא דְּאָתֵי ? חַדָּא דַּלְיָא לִי אַטְמָא, וְחַדָּא דַּלְיָא לִי גַּדְפָּא. כִּי אֲתָאי לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לִי: עָתִידִין יִשְׂרָאֵל לִתֵּן עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין: (בָּבָא בַּתְרָא עג:) רַשְׁבַּ"ם: דִּשְׁמִיטִין גַּדְפַּיְהוּ נָפְלוּ נוֹצָה שֶׁלָּהֶם מֵרֹב שׁוּמָן: דַּלְיָא לִי גַּדְפָּא הִגְבִּיהַּ לִי הַכָּנָף, רָמַז זֶהוּ חֶלְקִךְ לֶעָתִיד לָבוֹא: לִתֵּן עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין שֶׁבַּחַטָּאתָם מִתְעַכֵּב מָשִׁיחַ, וְיֵשׁ לָהֶם צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים, לְאוֹתָן אַוָּזִין, מֵחֲמַת שׁוּמָנָן שֶׁהָלַךְ לַחֲקֹר בְּמַדָּה הַטּוֹבָה שֶׁל עֲנָוָה שֶׁאָדָם מֵשִׂים עַצְמוֹ כַּמִּדְבָּר, לָדוּשׁ. (עיין עירובין נ"ד) שֶׁהַכֹּל דָּשִׁין עָלָיו וְרָאָה חֲכָמִים, וְזֶה בְּחִינַת אַוָּזֵי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת נז:) הָרוֹאֶה אַוָּז

בַּחֲלוֹם יְצַפֶּה לְחָכְמָה דִּשְׁמִיטִין גַּדְפַּיְהוּ פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: נוֹצוֹת, זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת וּבְזִיּוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כ"ה) : "כִּי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים" הַיְנוּ שֶׁאֵין מַשְׁגִּיחִין עַל מַחֲלֹקֶת וּבְזִיּוֹנוֹת שֶׁמְּבַזִּין אוֹתָן וְשׂוֹמְעִים חֶרְפָּתָן וְאֵינָם מְשִׁיבִים ו על שם השתיקה נקראים חכמים כי (אָבוֹת ג) : סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה [כִּי הַשְׁתִיקָה הִיא בְּחִינַת כֶּתֶר כִּי עַל יְדֵי הַשְׁתִיקָה זוֹכִין לְתְשׁוּבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כֶּתֶר, כַּנַּ"ל] וְזֶה לְשׁוֹן דִּשְׁמִטִּין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ט"ו) : "שָׁמוֹט כָּל בַּעַל מַשֵּׁה יָדוֹ" הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְבַּע עֶלְבּוֹנוֹ וְזֶה בְּחִינַת: סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה סְיָג דַּיְקָא זֶה בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת סְיָג וְגָדֵר סָבִיב סָבִיב שֶׁמְּסַבֵּב וּמַכְתִּיר וּמַעֲטִיר אֶת הַחָכְמָה וְזֶה הַכֶּתֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת סְיָג נַעֲשֶׂה מֵהַשְׁתִיקָה, כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ מִשַּׁמְּנִיהוּ מִלְּשׁוֹן: "שָׁמַנְתָּ עָבִיתָ" [כְּלוֹמַר: מֵחֲמַת שֶׁאוֹחֲזִין עַצְמָן בִּבְחִינַת (דְּבָרִים ל"ב) :שָׁמַנְתָּ עָבִיתָ] הַיְנוּ בִּשְׁבִיל זֶה שׁוֹמְעִין חֶרְפָּתָן וְאֵינָם מְשִׁיבִים כִּי זֶה עוֹשִׂין בִּשְׁבִיל תְּשׁוּבָה עַל עֲוֹנוֹתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) : "וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן" [בְּחִינַת הַשְׁמֵן לֵב וכו, וְאָזְנָיו וכו, פֶּן יִרְאֶה וכו שֶׁהַתְּשׁוּבָה צְרִיךְ לִהְיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה תְּנָאִים אֵלּוּ] וְנִגְדֵּי נַחֲלֵי דִּמַשְׁחָא מִתְּחוּתַיְהוּ הַיְנוּ עַל יְדֵי הַשְׁתִיקָה זוֹכִין לְכָבוֹד אֱלֹקִי שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מ"ה) : "אָהַבְתָּ צֶדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע, עַל כֵּן מְשָׁחֲךָ" וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם כ"ד) : "מֶלֶךְ הַכָּבוֹד" וְאַמִּינָא לְהוּ: אִית לִי מִינַּיְכוּ חוּלְקָא לְעַלְמָא דְּאָתֵי ? חַדָּא דַּלְיָא לִי אַטְמָא זֶה בְּחִינַת: "וְהָאָרֶץ הָדם רַגְלָי" בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כַּנַּ"ל וְחַדָּא דַּלְיָא לִי כְּנָף זֶה בְּחִינַת כִּסֵּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ ל) : "וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ" זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה הַיְנוּ שֶׁהֶרְאוּ לְרַבָּה בַּר בַּר חָנָה שֶׁגַּם הוּא זָכָה לְאַלּוּ הַבְּחִינוֹת אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: עֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לִתֵּן עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין כִּי יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים אָדָם וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד (עיין זוהר חיי שרה קכ"ו: ובתנחומא פ קדושים [פ"א]) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְעַל הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם" וְיִשְׂרָאֵל יִתְּנוּ דִּין לְכָל בָּאֵי עוֹלָם הַיְנוּ הֵם יִשְׁפְּטוּ בְּעַצְמָן כָּל הַדִּינִין ז. וְזֶה פֵּרוּשׁ: (תְּהִלִּים מ"ז) : "יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ" זֶה בְּחִינַת חִירִיק נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל אֶלֶף שֶׁהוּא בְּחִינַת: "וְתַחַת רַגְלָיו" בְּחִינַת: "וְהָאָרֶץ הָדם רַגְלָי" "יִבְחַר לָנוּ אֶת נַחֲלָתֵנוּ", זֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הָאֶלֶף בְּחִינַת: "וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ דְּמוּת כִּסֵּא" "וְכִסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ" פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (זְבָחִים קיט:) ר שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: נַחֲלָה זוֹ שִׁילֹה שִׁילֹה דָּא מֹשֶׁה (זֹהַר בְּרֵאשִׁית כה: וּבְתִקּוּן כא) "אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב" זֶה בְּחִינַת וָא"ו שֶׁבְּתוֹךְ אֶלֶף בְּחִינַת אהֶל בְּחִינַת אוֹר שֶׁמֹּשֶׁה מֵאִיר לִיהוֹשֻׁעַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ה) : "וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אהָלִים" וְזֶה בְּחִינַת (סַנְהֶדְרִין כ:) : שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּכְלוּ זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, זֶה בְּחִינַת: "יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ" וּלְמַנּוֹת לָהֶם מֶלֶךְ, זֶה בְּחִינַת "גְּאוֹן יַעֲקֹב" בְּחִינַת (בְּמִדְבַּר כ"ד) : "דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב", בְּחִינַת מֶלֶךְ וְלִבְנוֹת לָהֶם בֵּית הַבְּחִירָה, זֶה

בְּחִינַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת דַּעַת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג:) מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה, כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו וְזֶה בְּחִינַת: "יִבְחַר לָנוּ אֶת נַחֲלָתֵנוּ" [מִסִּימָן ד עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] וְזֶה פֵּרוּשׁ: "וַיֹּאמֶר ה אֶל מֹשֶׁה: קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ" מֹשֶׁה הוּא נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וִיהוֹשֻׁעַ הוּא נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה "וְהִתְיַצְּבוּ בָאֹהֶל" זֶה בְּחִינַת הָרָקִיעַ בְּחִינַת הַוּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶף "וָאֲצַוֶּנּוּ" כִּי מֹשֶׁה הָיָה צָרִיךְ אָז לִמְסֹר הַכֹּל לִיהוֹשֻׁעַ "וְאֵין שִׁלְטוֹן בְּיוֹם הַמָּוֶת" (קֹהֶלֶת ח) כִּי בִּשְׁעַת הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק אֵין לוֹ שִׁלִּיטָה וְכֹחַ לְהָאִיר לִיהוֹשֻׁעַ עַל כֵּן דַּיִּיךְ וַאֲצַוֶּנּוּ, אֲנִי בְּעַצְמִי כִּי חָזְרָה הַמֶּמְשָׁלָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְלַל כָּל הָעִנְיָן כָּלוּל בְּתְמוּנַת אָלֶף שֶׁהוּא נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, וְנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה וּוֹא"ו וְהוּא עִנְיָן שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁקֹּדֶם כְּנִיסַת יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ הֻזְהֲרוּ לְקַיֵּם שָׁלֹשׁ מִצְווֹת לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וְלִבְנוֹת לָהֶם בֵּית הַבְּחִירָה וּלְמַנּוֹת מֶלֶךְ לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק הִיא בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ, נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ז) : "צֵא הִלָּחֶם בַּעֲמָלֵק" וְכַמְּבֹאָר בַּזֹּהַר הָעִנְיָן (בְּשַׁלַּח סה:) וְלִבְנוֹת בֵּית הַבְּחִירָה הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה, כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו וּמֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת וּלְמַנּוֹת מֶלֶךְ הוּא בְּחִינַת רָקִיעַ הַוּא"ו שֶׁבְּתוֹךְ הָאָלֶ"ף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "דֶּרֶךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב" שֶׁקָּאֵי עַל שֶׁיְּקוּם מֶלֶךְ מִיַּעֲקֹב "וְדֶרֶךְ כּוֹכָב" הוּא בְּחִינַת רָקִיעַ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְהַיְנוּ "מִיַּעֲקֹב" כִּי "יַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים" בְּחִינַת רָקִיעַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיְמַתְּחֵם כָּאֹהֶל" כַּמְּבֹאָר בַּזֹּהַר, שֶׁיַּעֲקֹב הוּא בְּחִינַת וָא"ו כִּי שָׁלֹשׁ מִצְווֹת אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, וְהֶבֶל [מִן וּכְלֵל עַד כָּאן כָּפוּל לְעֵיל בְּשִׁנּוּי לָשׁוֹן קְצָת]. [שַׁיָּךְ לְעֵיל], וְזֶה סוֹד כַּוָּנוֹת אֲלוּל. שְׁמַעְתִּי קְצָת כְּטִפָּה מִן הַיָּם עַיֵּן שָׁם בַּכַּוָּנוֹת שֶׁל אֲלוּל, מְבֹאָר שָׁם, שֶׁכְּלַל כַּוָּנוֹת אֲלוּל הוּא, "הַנּוֹתֵן בַּיָּם דַּרֶךְ", שֶׁצְּרִיכִין לְהָאִיר בְּחִינַת דֶּרֶךְ בַּיָּם וְכוּ, וְזֶה הַדֶּרֶךְ הוּא בְּחִינַת שְׁתֵּי פְּעָמִים הַשֵּׁם יב"ק, כִּי שְׁתֵּי פְּעָמִים יב"ק עוֹלֶה דֶּרֶךְ, וְזֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׁנֵי שֵׁמוֹת, שֶׁהֵם קס"א ס"ג, כִּי אֵלּוּ שְׁנֵי שֵׁמוֹת קס"א ס"ג, הֵם עוֹלִים בְּגִימַטְרִיָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים יב"ק, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא דֶּרֶךְ, כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ לְכַוֵּן שָׁם קס"א בְּסָגוֹל, וְשָׁם ס"ג בְּחִירִיק וְסָגוֹל דקס"א וְחִירִיק דס"ג הֵם עוֹלִים תֵּי"ו, כִּי שָׁם קס"א הוּא שֵׁם אקי"ק בְּמִלּוּאוֹ כְּזֶה: אָלֶף קֵי יוּד קֵי, שֶׁהֵם יוּד אוֹתִיּוֹת, וְכָל אַחַת נְקֻדָּה בְּסָגוֹל, וְסָגוֹל הוּא שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת, וְעַל כֵּן הוּא עוֹלֶה שְׁלֹשִׁים, וְעַל כֵּן יוּד פְּעָמִים סָגוֹל עוֹלֶה שִׁי"ן וְס"ג הֵם יוּד אוֹתִיּוֹת שֶׁל מִלּוּי הֲוָיָ"ה, יוּד קֵי וָאו קֵי, וְכָל אַחַת נְקֻדָּה בְּחִירִיק, עוֹלֶה ק, וּשְׁנֵיהֶם חִירִיק דְּס"ג וְסָגוֹל דְּקס"א עוֹלִים יַחַד תֵּי"ו, בְּגִימַטְרִיָּא פְּשׁוּטָה, וְאָז עַל יְדֵי כָּל בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, הַיָּמִין פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל תְּשׁוּבָתוֹ, כִּי יָמִין בְּמִלּוּאוֹ עוֹלֶה דֶּרֶךְ עִם הַשָּׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, שֶׁהוּא שְׁתֵּי פְּעָמִים יב"ק וְכוּ, עַיֵּן שָׁם וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה וְהֶבֶל אֵיךְ כָּל הַכַּוָּנוֹת הַנַּ"ל מְרֻמָּזִים וְנֶעֱלָמִים בְּדֶרֶךְ נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַנַּ"ל כִּי מְבֹאָר

שָׁם, שֶׁ מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוּת הַיְנוּ בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת עַיִל וְנָפִיק בְּחִינַת: "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה" שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ", שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב וְכוּ כַּמְבאָר לְעֵיל, עַיִן שָׁם וְהַפֵּרוּשׁ הַפָּשׁוּט הוּא שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה צָרִיךְ לַחֲגר מָתְנָיו, שֶׁיִּתְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּדַרְכֵי ה תָּמִיד בֵּין בַּעֲלִיָּה בֵּין בִּירִידָה שֶׁהֵם בְּחִינַת: "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל" וְכוּ הַיְנוּ בֵּין שֶׁיִּזְכֶּה לְאֵיזֶה עֲלִיָּה, לְאֵיזֶה מַדְרֵגָה גְּדוֹלָה אַף עַל פִּי כֵן אַל יַעֲמד שָׁם, וְלא יִסְתַּפֵּק עַצְמוֹ בָּזֶה רַק צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בָּקִי בָּזֶה מְאד לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁהוּא צָרִיךְ לְלֶכֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא, בְּבְחִינַת עַיִל שֶׁהוּא בְּחִינַת: "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה" וְכֵן לְהֶפֶךְ שֶׁאֲפִלּוּ אִם יִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, לְמָקוֹם שֶׁיִּפֹּל אֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת גַּם כֵּן אַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ לְעוֹלָם וְתָמִיד יְחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיַחֲזֵק עַצְמוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּכָל מַה שֶׁיּוּכַל כִּי גַּם בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת נִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְגַם שָׁם יְכוֹלִין לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְזֶה בְּחִינַת: "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ" וְזֶה בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב כִּי אִי אֶפְשָׁר לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה כִּי אִם כְּשֶׁבָּקִי בִּשְׁנֵי הַבְּקִיאוּת הָאֵלּוּ וְדִקְדֵּק רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְקָרָא עִנְיָן זֶה בִּלְשׁוֹן בָּקִי כִּי הִיא בְּקִיאוּת גָּדוֹל מְאד מְאד שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע עַצְמוֹ וְלִטְרֹחַ בַּעֲבוֹדַת ה תָּמִיד וּלְצַפּוֹת בְּכָל עֵת לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָ יוֹתֵר וְאַף עַל פִּי כֵן אַל יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר וַאֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם אַף עַל פִּי כֵן אַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל וְיקַיֵּם: "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ", כְּנַ"ל. [וְעַל פִּי סוֹד נֶעְלָם בָּזֶה סוֹד כַּוָּנוֹת אֲלוּל הַנַּ"ל, כִּי בָּקִי הוּא בְּחִינַת שֵׁם יב"ק הַנַּ"ל, שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת בָּקִי (עיין זוהר משפטים קט"ז:, וזוהר פנחס רכ"ג). וְזֶה שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁנֵי הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם שְׁתֵּי פְּעָמִים בָּקִי, דְּהַיְנוּ בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְדֶרֶךְ הַתְּשׁוּבָה, כִּי שְׁתֵּי פְּעָמִים בָּקִי, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי פְּעָמִים יב"ק, הַנַּ"ל, עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא דֶּרֶךְ כַּנַּ"ל. כִּי עַל פִּי הַכַּוָּנוֹת נַעֲשֶׂה זֶה הַדֶּרֶךְ מִבְּחִינַת סָגוֹל דְּקס"א וְחִירִיק דְּס"ג, שֶׁהֵם בְּגִימַטְרִיָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים יב"ק, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וְזֶה בְּעַצְמוֹ סוֹד, בְּחִינַת שְׁנֵי הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל, כִּי בָּקִי בְּרָצוֹא, שֶׁהוּא בְּחִינַת "אִסַּק שָׁמַיִם", זֶה בְּחִינַת סָגוֹל דקס"א, כִּי אֶסַּק אוֹתִיּוֹת קס"א וּבָקִי בְּשׁוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת: "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ", זֶה בְּחִינַת חִירִיק דְּס"ג, מִלְּשׁוֹן: "אַל תַּסֵּ"ג גְּבוּל עוֹלָם", שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמַּסִּיג גְּבוּלוֹ וּמַחֲזִירוֹ לַאֲחוֹרָיו, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְרִידָה, שֶׁהָאָדָם נוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, מִמַּדְרֵגָתוֹ, וְהוּא נָסוֹג אָחוֹר, חַס וְשָׁלוֹם. אַף עַל פִּי כֵן יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, וְאַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ לְעוֹלָם, כִּי גַּם שָׁם נִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת: "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ", כְּנַ"ל, וְזֶה בְּחִינַת שֵׁם ס"ג, כַּנַּ"ל. כִּי סָגוֹל דָּא חַמָּה, שֶׁהוּא נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁעַל הָאָלֶף, הַנֶּחֱלֶקֶת לְשָׁלֹשׁ טִפִּין, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "אֶסַּק שָׁמַיִם", בְּחִינַת סָגוֹל דְּקס"א, שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת אֶסַּק, כַּנַּ"ל וְחִירִיק הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הָאָלֶף, שֶׁהוּא

בְּחִינַת: "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ", שֶׁהוּא בְּחִינַת חִירִיק דְּס"ג הַנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתַב שָׁם לְמַעְלָה בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל: "וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵלּוּ הַשְּׁנֵי בְּקִיאוּת הַנַּ"ל אֲזַי הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה", כִּי מִשְּׁנֵי פְּעָמִים בָּקִי, שֶׁהֵם בְּבְחִינַת קס"א וס"ג, "אֶסַּק שָׁמַיִם וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל" וְכוּ, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת דֶּרֶךְ, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים בָּקִי, שֶׁהֵם קס"א וְס"ג וְכוּ, כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל יְדֵי שְׁנֵי הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל, וְאָז יְמִין ה פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל תְּשׁוּבָתוֹ, כִּי יְמִין בְּגִימַטְרִיָּא דֶּרֶךְ, שֶׁהֵם שְׁתֵּי פְּעָמִים בָּקִי, כַּנַּ"ל וּפְשׁוּטָה בְּגִימַטְרִיָּא סָגוֹל דְּקס"א וְחִירִיק דְּס"ג, שֶׁהֵם בְּעַצְמָם בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, הֵן לְמַעְלָה הֵן לְמַטָּה, בְּחִינַת: "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה, וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ", שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל, וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל, אָז הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, וְאָז יְמִין ה פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל תְּשׁוּבָתוֹ וְהֶבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב, כִּי הֵם דְּבָרִים עֲמֻקִּים מְאד וְעַל פִּי זֶה תָּבִין לְקַשֵּׁר הַתּוֹרָה הֵיטֵב, שֶׁמַּה שֶּׁכָּתַב בַּסּוֹף מֵעִנְיַן נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הָאָלֶף, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת שְׁנֵי הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל, [כִּי זֶה אֵינוֹ מְבאָר בְּפֵרוּשׁ בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, רַק עַל פִּי כַּוָּנוֹת הַנַּ"ל מוּבָן זאת מִמֵּילָא לְמַשְׂכִּיל] וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, שֶׁכָּתַב שָׁם כִּי זְבִיחַת הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּם לַה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹד עוֹלָם הַזֶּה, זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁנַּעֲשֵׂית מִבְּחִינַת הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה, מִבְּחִינַת דָּם לַה וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת חִירִיק דְּס"ג וְכוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב, כַּנַּ"ל וּתְשׁוּבָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁעוֹשֶׂה עַל תְּשׁוּבָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹד הָעוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת: "כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר", זֶה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, בְּחִינַת כֶּתֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשֶּׁה, בְּחִינַת סָגוֹל וְכוּ וְהֶבֵן הַדְּבָרִים הֵיטֵב, אֵיךְ כָּל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם, בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, נִקְשָׁרִים וְנִכְלָלִים אַחַר כָּךְ בְּיַחַד בְּקֶשֶׁר נִפְלָא וְנוֹרָא, וְהַמַּשְׂכִּילִים יָבִינוּ קְצָת] וְ עִקַּר הַדָּבָר שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם, כְּשֶׁהוּא בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאד וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא מְחַזֵּק עַצְמוֹ וּמַאֲמִין שֶׁגַּם שָׁם יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה עֲדַיִן כִּי גַּם שָׁם נִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת: "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ" אָזַי מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַקְּדֻשָּׁה מִשֶּׁם הַקְּדוּשׁ הֲוָיָה בְּמִלּוּי ס"ג שֶׁהוּא מְחַיֶּה אֶת כָּל הַנְּסוֹגִים אָחוֹר מִקְּדֻשָּׁתוֹ לְהַחֲזִיקָם לְבַל יִפְּלוּ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם וְזֶה בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב שֶׁזֶּה הַבְּקִיאוּת הוּא בְּחִינַת שֵׁם יב"ק הַקָּדוֹשׁ, בְּחִינַת שֵׁם ס"ג וְכֵן כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לָבוֹא לְאֵיזֶה מַדְרֵגָה בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ עוֹמֵד שָׁם וְהוּא מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר לַעֲלוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר אָזַי מַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה עַל עַצְמוֹ מִשֶּׁם הַקְּדוּשׁ אקי"ק בְּמִלּוּי קס"א שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא כִּי הָאָדָם כְּפִי תְּנוּעוֹתָיו וּכְפִי הִתְחַזְּקוּתוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כֵּן גּוֹרֵם לְיַחֵד הַשֵּׁמוֹת לְמַעְלָה וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַקְּדֻשָּׁה מִשָּׁם וְהֶבֵן הֵיטֵב וְהִנֵּה מְבאָר לְעֵיל שֶׁעַל יְדֵי הַדְּמִימָה

וְהַשְׁתִּיקָה שֶׁשּׁוֹתְקִין לַחֲבֵרוֹ כְּשֶׁמְּבַזִּין אוֹתוֹ עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כִּי סִיָּג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל כִּי צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאד לָדוּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת וַאֲפִלּוּ הַחוֹלְקִים עָלָיו וּמְבַזִּין אוֹתוֹ צָרִיךְ לְדוֹנָם לְכַף זְכוּת וְלִשְׁתֹּק לָהֶם וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת כֶּתֶר כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ: מָשָׁל לְאֶחָד, שֶׁמָּצָא אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כֶּתֶר אָמַר לוֹ: בִּשְׁבִיל מִי, אָמַר לוֹ: בִּשְׁבִיל הַמֶּלֶךְ. אָמַר לוֹ: כֵּיוָן שֶׁהוּא לְצֹרֶךְ הַמֶּלֶךְ, כָּל אֶבֶן טוֹב שֶׁתִּמְצָא, תְּקַבְּעֶנּוּ בּוֹ (וַיִּקְרָא רַבָּה פָּרָשָׁה ב) כְּךָ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת כֶּתֶר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְצָרִיךְ לְהַכְנִיס בּוֹ כָּל מִין אֲבָנִים טוֹבוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לִמְצא דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר כָּל צַד זְכוּת וְדָבָר טוֹב שֶׁאֶפְשָׁר לִמְצא בְּיִשְׂרָאֵל וְלָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת כִּי הֵם בְּחִינַת כֶּתֶר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וְכָמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: הֱוֵי דָּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁדָּנִים אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה שׁוֹתְקִין לוֹ כְּשֶׁמְּבַזֶּה אוֹתוֹ כִּי מוֹצְאִין בּוֹ זְכוּת, שֶׁאֵינוֹ חַיָּב כָּל כָּךְ בַּמֶּה שֶׁמְּבַזֶּה אוֹתוֹ כִּי לְפִי דַּעְתּוֹ וּסְבָרָתוֹ נִדְמֶה לוֹ שֶׁרָאוּי לוֹ לְבַזּוֹת אוֹתוֹ וְכוּ עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת כֶּתֶר הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת כֶּתֶר, כַּנַּ"ל

ז - ואלה המשפטים

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם (שְׁמוֹת כא) אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: הֱשָׁווּ אִשָּׁה לְאִישׁ (קִדּוּשִׁין לה בָּבָא קַמָּא טו) וְאִיתָא בְּמָכִילְתָּא: יָכוֹל יִהְיוּ הַתַּלְמִידִים לוֹמְדִין וְאֵינָם מְבִינִים תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם" עָרְכֵם לִפְנֵיהֶם כְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ א. דַּע, כִּי עִקַּר הַגְּלוּת אֵינוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל חֶסְרוֹן אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) : "תָּבוֹאִי, תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה" (עיין תנחומא פ בשלח [פ"י]) וְ אֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ז) : "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה", וְתַרְגּוּמוֹ: פְּרִישָׁן בִּצְלוֹ וְזֶה בְּחִינַת נְסִים לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע כִּי הַתְּפִלָּה לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע כִּי הַטֶּבַע מְחַיֵּב כֵּן וְהַתְּפִלָּה מְשַׁנָּה הַטֶּבַע וְזֶה דְּבַר נֵס וְלָזֶה צָרִיךְ אֱמוּנָה שֶׁיַּאֲמִין שֶׁיֵּשׁ מְחַדֵּשׁ וּבְיָדוֹ לְחַדֵּשׁ דָּבָר כִּרְצוֹנוֹ וְעִקַּר אֱמוּנָה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת נְסִים אֵינוֹ אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ז) : "שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה" וְשָׁם עִקַּר עֲלִיּוֹת הַתְּפִלּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ח) : "וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם" (שָׁם ט"ו) ובשביל זה כשפגם אברהם "במה אדע" וּבָזֶה פָּגַם בִּירֻשַּׁת אֶרֶץ שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה הָיָה גָּלוּת מִצְרַיִם וְדַוְקָא יַעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרַיִם כִּי הֵם בְּחִינַת שְׁנֵים עָשָׂר נָסְחָאוֹת הַתְּפִלָּה וְהוֹרִיד אוֹתָם בְּגָלוּת וּ מִצְרַיִם הוּא הַפּוּךְ הַנִּסִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ד) : "וּמִצְרַיִם נָסִים לִקְרָאתוֹ" שֶׁאֵין שָׁם מְקוֹם הַנִּסִּים וְאֵין שָׁם מְקוֹם הַתְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט) : "וְהָיָה כְּצֵאתִי אֶת הָעִיר אֶפְרשׂ אֶת כַּפַּי" (ב"ר ט"ז)

ו כל הגלויות מכונים בשם מצרים עַל שֵׁם שֶׁהֵם מְצֵרִים לְיִשְׂרָאֵל וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בֶּאֱמוּנָה, בִּתְפִלָּה, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא יוֹרֵד לְגָלוּת וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין צז:) אֵין מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד בָּא, אֶלָּא עַד שֶׁתִּכְלֶה פְּרוּטָה מִן הַכִּיס הֵינוּ, שֶׁיִּכְלוּ הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה בְּנְפָשִׁים וּמְכַסִּים כָּל הַנְּפָשִׁים בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע כִּי עִקַּר הַנְּפָשִׁים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי (תַּעֲנִית י) אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹתָה תְּחִלָּה וּשְׁתִיָּתָהּ מַהַ תְּהוֹמוֹת שֶׁהֵם לְשׁוֹן: "וַתֵּהֶם כָּל הָעִיר" (רוּת א) שֶׁעַל דָּבָר נִסְּי תְּמַהִין הָעוֹלָם וזהו (תְּהִלִּים מ"ב) : "תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא" כִּי יֵשׁ נִסִּים עִלָּאִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּהוֹם עִלָּאָה וְיֵשׁ נִסִּים תַּתָּאִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּהוֹמָא תַּתָּאָה וּ מַלְאָךְ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַנְּפָשִׁים מִשְּׁנֵי הַתְּהוֹמוֹת דָּמְיָא לְעֶגְלָא (תַּעֲנִית כה:) שֶׁהוּא בְּחִינַת עִגּוּלִים בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ט) : "וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ" וּפְרִיטָא שִׁפְוָותֵהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם נ"א) : "אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח" וְהוּא כְּלָלוּת הַנְּפָשִׁים וְזֶה פֵּרוּשׁ: עַד שֶׁתִּכְלֶה פְּרוּטָה מִן הַכִּיס כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם הַמְכַסִּים כְּלָלִיּוּת הַנְּפָשִׁים הַכְּלוּלִים בַּמַּלְאָךְ דִּפְרִיטָא שִׁפְוָותֵהּ מְכַסִּים בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע וּכְשֶׁתִּכְלֶה זאת וְתִתְרַבֶּה אֱמוּנָה בָּעוֹלָם אָז יָבוֹא מָשִׁיחַ כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה תָּלוּי בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "תָּבוֹאִי, תָּשׁוּרִי מֵראשׁ אֲמָנָה" ב. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לֶאֱמוּנָה אֶלָּא עַל יְדֵי אֱמֶת כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (בְּלָק קצח:) : "וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וֶאֱמוּנָה" וְכוּ (יְשַׁעְיָהוּ י"א) הֵינוּ צֶדֶק, הֵינוּ אֱמוּנָה וְאָמְרוּ שָׁם: אֱמוּנָה אִתְקְרִיאַת, כַּד אִתְחַבַּר בַּהּ אֱמֶת ג. וְ אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לֶאֱמֶת אֶלָּא עַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים וְיֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ עֲצָתָם וְעַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל מֵהֶם עֲצָתָם נֶחְקָק בּוֹ אֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"א) : "הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ" כְּשֶׁאַתָּה חָפֵץ אֱמֶת "בַּטֻּחוֹת וּבְסֵתֶם חָכְמָה תוֹדִיעֵנִי" כִּי הָעֲצוֹת שֶׁמְּקַבֵּל מֵהֶם הוּא בְּחִינַת נְשׁוּאִין וְזִוּוּג וּכְשֶׁמְּקַבְּלִין עֲצוֹת מֵרָשָׁעִים הוּא בְּחִינַת נְשׁוּאִין בַּקְּלִפָּה וזהו "הנחש השיאני" (בְּרֵאשִׁית ג) לְשׁוֹן נְשׂוּאִין עֲצוֹת הַנָּחָשׁ שֶׁקִּבָּלָה הוּא בְּחִינַת נְשׂוּאִין וְעַל יְדֵי נְשׂוּאִין הֵטִיל בָּהּ זֻהֲמָא ובמעמד הר סיני פסקה זוהמתן (שַׁבָּת קמו) כִּי שָׁם קִבְּלוּ תַּרְיַ"ג עֵטִין דִּקְדֻשָּׁה (זֹהַר יִתְרוֹ פ"ב:) וְהָיְתָה לָהֶם נְשׂוּאִין בִּקְדֻשָּׁה וְ לָמָּה נִקְרָא עֲצָה בִּבְחִינַת נְשׂוּאִין ? כִּי (בְּרָכוֹת סא) הַכְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת וּכְלָיוֹת הֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה, כְּלֵי הַזֶּרַע נִמְצָא, כְּשֶׁמְּקַבְּלִין עֵצָה מֵאָדָם כְּאִלּוּ מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ זֶרַע וְהַכֹּל לְפִי אָדָם אִם רָשָׁע אוֹ צַדִּיק וּבְשָׁבְיל זֶה הַתּוֹרָה מַתִּישׁ כֹּחַ (סַנְהֶדְרִין כו:) וְנִקְרֵאת תּוּשִׁיָּה כִּי הֵם תַּרְיַ"ג עֵטִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח) : "לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה" וְעֵצוֹת הֵם בְּמָקוֹם נְשׂוּאִין בְּחִינַת זִוּוּג הַמַּתִּישׁ כֹּחַ וְעֵצַת הַצַּדִּיק הוּא כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת וְזֶה פֵּרוּשׁ (יִרְמְיָה ב) : "וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק" בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה י) : "אֶשְׁרְקָה לָהֶם וַאֲקַבְּצֵם" וְעַל יְדֵי מָה ? עַל יְדֵי: "כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת" (שָׁם בְּיִרְמְיָה) [סִיּוּם הַפָּסוּק "וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ" הַנ"ל] עַל יְדֵי עֵצַת הַצַּדִּיקִים תָּבוֹא לֶאֱמֶת וְעַל יְדֵי זֶה נִקְרֵאת אֱמוּנָה, כַּד אִתְחַבַּר בַּהּ אֱמֶת וְעַל יְדֵי זֶה

תְּבוֹא הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל כִּי הוּא מְקַבֵּל טִפֵּי הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַצַּדִּיק עַל יְדֵי עֵצָה שֶׁמְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ וְזֶה: "הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַטֻּחוֹת" בַּכְּלָיוֹת "חָכְמָה תוֹדִיעֵנִי" שֶׁאֲזַכֶּה לְקַבֵּל טִפֵּי הַמּחַ, טִפֵּי הַשֵּׂכֶל עַל יְדֵי עֵצָה שֶׁאֲקַבֵּל מֵהֶם וְאָז אֶזְכֶּה לֶאֱמֶת כִּי הַטִּפֵּי הַשֵּׂכֶל נִקְרָא "כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת" ד. וְדַע, שֶׁעַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִית הָאָדָם נִצּוֹל מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ מִנְּשׁוּאִין שֶׁל רָשָׁע מִבְּחִינַת נאוף כִּי צִיצִית שְׁמִירָה לְנָאוּף כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן יח) : "וַיִּקַּח שֵׁם וַיֵּפֶת אֶת הַשִּׂמְלָה וַיָּשִׂימוּ עַל שְׁכֶם שְׁנֵיהֶם" (בְּרֵאשִׁית ט) זֶה בְּחִינַת צִיצִית "וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ" כִּי צִיצִית מְכַסֶּה עַל עֶרְיַיִן אֲבָל חָם, דְּהוּא יֵצֶר הָרַע דְּמְחַמֵּם גּוּפֵהּ דְּבַר נָשׁ בַּעֲבֵרָה הוּא אָרוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) : "אָרוּר כְּנָעַן" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ג) : "אָרוּר אַתָּה מִכֹּל הַבְּהֵמָה" וְהַשִּׂמְלָה הַיְנוּ צִיצִית הוּא שְׁמִירָה מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם מ"ט) : "בֵּן פֹּרָת עָלֵי עַיִן" בִּשְׁבִיל צִיצִית לְשׁוֹן (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) : "מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים" עַל יְדֵי זֶה זָכָה לִבֵּן פֹּרָת שֶׁנִּשְׁמַר מִנְּשׁוּאִין שֶׁל נָחָשׁ מִזּוּוּג שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְזָכָה לְזִוּוּגָא דְקֻדְשָׁה וְזֶה: "פֹּרָת", לְשׁוֹן זוּוּג לְשׁוֹן: "פְּרוּ וּרְבוּ" וְ עִקַּר הַנְּאוּף תְּלוּי בָּעֵינַיִם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (סוֹטָה ט:) : שִׁמְשׁוֹן הָלַךְ אַחַר עֵינָיו וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר ט"ו) : "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם" וּשְׁמִירַת צִיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם הוּא שְׁמִירָה מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ וְיָכוֹל לְקַבֵּל הָעֵצוֹת מִצַּדִּיק שֶׁהוּא כֻּלּה זֶרַע אֱמֶת ה. וְזֶה פֵּרוּשׁ: אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: אָמַר לִי הַהוּא טַיָּעָא, תָּא אַחֲוֵי לָךְ טוּרָא דְּסִינַי. אַזְלִי וַחֲזָאי דְּהַדְרָן לֵהּ עַקְרֵבֵי, וְקָיְמִין כִּי חַמְרֵי חִוָּרְתָּא. וְשָׁמַעְתִּי בַּת קוֹל שֶׁאוֹמֶרֶת: אוֹי לִי שֶׁנִּשְׁבַּעְתִּי, וַעֲכְשָׁו שֶׁנִּשְׁבַּעְתִּי, מִי מֵפֵר לִי רִשְׁבַּ"ם: "שֶׁנִּשְׁבַּעְתִּי" מִן הַגָּלוּת, כְּדִכְתִיב קְרָאֵי טוּבֵי בִּנְבִיאִים תָּא וְאַחֲוֵי לָךְ טוּרָא דְּסִינַי שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵצוֹת כִּי שָׁם קִבְּלוּ תַּרְיַ"ג עֵטִין חֲזַאי דְּהַדְרָן לֵהּ עַקְרֶבָא הַיְנוּ שֵׁישׁ עֶצֶת נָחָשׁ עֶצֶת רְשָׁעִים שֶׁעַל יְדֵיהֶם אֵין יְכוֹלִים לְקַבֵּל עֶצֶת צַדִּיקִים, זֶרַע אֱמֶת וְקָיְמוּ כִּי חַמְרֵי חִוָּרְתָּא זֶה בְּחִינַת צִיצִית שֶׁהוּא שְׁמִירָה מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ, מִנְּאוּף כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת מג:). אֵיזֶה עָנְשׁוֹ גָּדוֹל, שֶׁל לָבָן אוֹ שֶׁל תְּכֶלֶת ? וְאָמְרוּ: מָשָׁל לְאֶחָד, שֶׁצִּוָּה לְהָבִיא לוֹ חוֹתָם שֶׁל זָהָב, הַיְנוּ תְּכֶלֶת, וְחוֹתָם שֶׁל טִיט, הַיְנוּ לָבָן וְזֶה: "חֲמָרִי" לְשׁוֹן חֹמֶר וְטִיט "חִוָּרָא" הַיְנוּ לָבָן כִּי עִכְּשָׁו זֶה עִקַּר הַצִּיצִית וְשָׁמַעְתִּי בַּת קוֹל שֶׁאוֹמֶרֶת, אוֹי לִי שֶׁנִּשְׁבַּעְתִּי פֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שְׁמוּאֵל: עַל הַגָּלוּת הַיְנוּ, עַל יְדֵי צִיצִית יְכוֹלִין לָבוֹא לַעֲצַת צַדִּיקִים לִבְחִינַת אֱמֶת וְעַל יְדֵי אֱמֶת בָּאִים לֶאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה בָּא הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁשָּׁמַע חֲרָטַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הַגָּלוּת כִּי הַצִּיצִית שֶׁהֵם חֲמָרֵי חִוָּרָא גָּרַם כָּל זֶה וְזֶה פֵּרוּשׁ: "וְאֵלֶּה" כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵלֶּה מוֹסִיף זֶה בְּחִינַת יוֹסֵף בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּחִינַת צִיצִית הַמִּשְׁפָּטִים, זֶה בְּחִינַת כֻּלּה זֶרַע אֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים י"ט) : "מִשְׁפְּטֵי ה אֱמֶת" שֶׁזּוֹכֶה לַעֲצַת צַדִּיקִים, לִבְחִינַת אֱמֶת אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם זֶה בְּחִינוֹת כַּד אִתְחַבַּר בַּהּ אֱמֶת וְזֶה בְּחִינַת

הֲשָׁוּוּ אִשָּׁה לְאִישׁ כִּי זֶה אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה וּבָזֶה תָּלוּי הַגְּאֻלָּה כַּנַּ"ל וְזֶה: יָכוֹל שֶׁיִּהְיוּ הַתַּלְמִידִים לוֹמְדִים וְאֵין מְבִינִים תַּלְמוּד לוֹמַר וְכוּ, עָרְכֵם לְפָנֶיהֶם כְּ שֻׁלְחָן עָרוּךְ זֶה בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה שֶׁלֶּעָתִיד יִתְגַּלּוּ כָּל הַחָכְמוֹת כְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ י"א) : "וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה" [עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זְכָרוֹנוֹ לִבְרָכָה] [הַשְׁמָטוֹת הַשַּׁיָּכִים לְהַתּוֹרָה הַזֹּאת]. הַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, וְהוּא בְּחִינַת הַנְּסִים, כִּי נֵס לְמַעְלָה מִטֶּבַע, וְלָזֶה צָרִיךְ אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם וּבְשִׁבְיל זֶה, הַתְּפִלָּה מְסֻגָּל לְזִכָּרוֹן כִּי תְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְשִׂכְחָה הוּא עִנְיָן שֶׁהָיָה לְפָנֵינוּ דְּבַר מָה וְנִשְׁכַּח וְעָבַר מֵאִתָּנוּ וְהִיא דֶּרֶךְ הַהַנְהָגָה עַל פִּי מַעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת שֶׁמִּתְנַהֵג כְּסֵדֶר יוֹם אַחַר יוֹם וְהוּא הִפּוּךְ הָאֱמוּנָה מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם מַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ מְחַדֵּשׁ הַכֹּל בְּרְצוֹנוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד וְהוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַכֹּל תָּמִיד וְהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן אֵין כָּאן שִׂכְחָה, וְדו"ק וּמֵעַתָּה תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קד:) מ"ם וְסָמֶ"ךְ שֶׁבַּלּוּחוֹת בְּנֵס הָיוּ עוֹמְדִין כִּי מַס הוּא בְּחִינַת הַשִּׂכְחָה וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֲגִיגָה ט:) אֵין דּוֹמֶה הַשּׁוֹנֶה פִּרְקוֹ מֵאָה פְּעָמִים לְמֵאָה פְּעָמִים וְאֶחָד מַס בְּגִימַטְרִיָּא מֵאָה וְעַד מֵאָה שׁוֹלֵט הַשַּׂר שֶׁל שִׂכְחָה וזה שֶׁהַמְתִּיקוּ חָזַ"ל: מ"ם וְסָמֶ"ךְ הַיְנוּ מַ"ס שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׂכְחָה בְּנֵס הָיוּ עוֹמְדִין כִּי נֵס הוּא הֶפֶךְ הַשִּׂכְחָה כִּי נִסִּים הֵם בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהִיא הֶפֶךְ הַשִּׂכְחָה, כַּנַּ"ל וְדַע וכוּ כִּי צִיצִית שְׁמִירָה לְנָאוּף וכוּ עַל שְׁכָם שְׁנֵיהֶם, זֶה בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל שֶׁהִיא שְׁמִירָה לְנָאוּף וְהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהִיא בְּחִינַת יוֹסֵף עַל כֵּן אָמַר יַעֲקֹב לְיוֹסֵף "הֲלוֹא אַחֶיךָ רֹעִים בִּשְׁכֶם" שֶׁהוּא בְּחִינָה שֶׁלְּךָ "לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֲלֵיהֶם" וְזֶה פֵּרוּשׁ: "וְאָנכִי נְטַעְתִּיךָ שׂוֹרֵק" וכוּ כִּי הוּא מְקַבֵּל טִפֵּי הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַצַּדִּיק עַל יְדֵי עֵצָה שֶׁמְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ וְזֶה שׂוֹרֵק הוּא בְּחִינַת שׂוֹרֵק שֶׁהוּא תְּלָת טִפִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (וּבַתִּקּוּנִים, תִּקּוּן נ"ו) וְהוּא תְּלָת מִחִין כִּי הוּא עִנְיָן אֶחָד כִּי הַטִּפָּה בָּאָה מֵהַמֹּחַ וּמַגִּיעָה לְהַכְּלִיוֹת שֶׁהֵן כְּלֵי הַהוֹלָדָה, שֶׁמְּבַשְּׁלִין הַזֶּרַע כֵּן הַשֵּׂכֶל נוֹלָד גַּם כֵּן בְּמֹחַ וּמַגִּיעַ עַד הַכְּלִיוֹת הַיּוֹעֲצוֹת ותלת מוחין הוא בחינת (יְשַׁעְיָהוּ ו). "הַשְׁמֵן לֵב וכוּ וְאָזְנָיו וכוּ וְעֵינָיו וכוּ, פֶּן יִרְאֶה בְעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ יָבִין וְשָׁב וכוּ" כְּלוֹמַר, שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְדַבֵּק עַצְמוֹ לַצַּדִּיקִים פֶּן יִרְאֶה וכוּ אֲבָל כְּשֶׁמְּדַבֵּק עַצְמוֹ לְצַדִּיקִים וּמְקַבֵּל מֵהֶם עֵצָה אָז הוּא בְּחִינַת כְּלִיוֹת יוֹעֲצוֹת שֶׁהֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה שֶׁמְּקַבֵּל הַטִּפָּה מִהַ הַמְתְחַלֶּקֶת לִתְלָת טִפִּין תְּלָת מִחִין כַּנַּ"ל וְאָז יִרְאֶה בְעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ יָבִין וכוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשְּׁלִשָּׁה מִחִין וְשָׁב וְרָפָא לוֹ וְזֶהוּ: "וְאָנכִי נְטַעְתִּיךָ שׂוֹרֵק כֻּלּה זֶרַע אֱמֶת", וְהֶבֶן וְזֶה פֵּרוּשׁ: אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וכוּ וְזֶה רָמַז גַּם כֵּן בְּפֶתַח דְּבָרָיו אָמַר לִי הַהוּא טַיָּעָא וּפֵרֵשׁ רַבֵּנוּ שְׁמוּאֵל: בְּכָל מָקוֹם סוֹחֵר יִשְׁמָעֵאל כִּי יִשְׁמָעֵאל הוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ט"ז) : "כִּי שָׁמַע ה אֶל עָנְיֵךְ" וְתַרְגּוּמוֹ: אֲרֵי קַבִּיל ה יָת צְלוֹתִיךְ וְהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַ"ל וְזֶהוּ סוֹחֵר, מִלְּשׁוֹן סְחוֹר סְחוֹר [בְּחִינַת מַקִּיפִים] שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַ"ל, "וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ" (תְּהִלִּים פ"ט) וְזֶהוּ (רוּת ג) : "וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתֶךָ" כִּי צִיצִית דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם כַּנְפֵי מִצְוָה הוּא שְׁמִירַת הַבְּרִית וְהוּא בְּחִינַת זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה וזהו ששאל חגי הנביא (חַגַּי ב) "הֵן יִשָּׂא אִישׁ בְּשַׂר קׇדֶשׁ בִּכְנַף בִּגְדּוֹ וְנָגַע בִּכְנָפוֹ אֶל הַלֶּחֶם" כִּי פְּגַם הַבְּרִית הֶעְדֵּר הַלֶּחֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ו) : "בְּעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לֶחֶם", וְהֶבֵן "וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ וְכוּ, מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל" (בְּרֵאשִׁית מ"ט) אֲבָהָן וּבְנִין בְּחִינַת הַתְּפִלָּה יַעֲקֹב וּבָנָיו סְגֻלָּה לְחוֹלֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הַצִּיצִית והסוד בפסוק (שָׁם מ"ח) : "הִנֵּה בִנְךָ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ" כִּי כָּל אֵלּוּ הַתֵּבוֹת מְרַמְּזִין עַל הַצִּיצִית דְּהַיְנוּ מִנְיַן הַחוּטִין וְהַחֻלְיוֹת וְהַקְּשָׁרִים כַּמְבאָר בִּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים" (בְּשַׁעַר הַצִּיצִית, פֶּרֶק ד, בַּהַגָּ"ה, עַיֵּן שָׁם) [ז"ל הפע"ח: ט"ל כריכות הם קנ"ו כמנין יוסף. וסמ"ך גודלין יש בכל הכנפות עם הציצית כמנין הנה וכמנין בנך. חוליות וקשרים והחוטין הם ל"ב והם שזורין הרי ס"ד כמנין בא אליך ע"כ]. וְזֶהוּ: "הִנֵּה בִנְךָ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ" דְּהַיְנוּ בְּחִינַת צִיצִית כַּנַ"ל עַל יְדֵי זֶה "וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל"

ח - ראיתי מנורת זהב

רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ וְגֻלָּהּ עַל רֹאשָׁהּ וְכוּ (זְכַרְיָה ד, הַפְּטָרַת שַׁבַּת חֲנֻכָּה) א. הִנֵּה יָקָר גְּנוּחֵי וְנהַ [שֶׁקּוֹרִין קְרֶעכְץ] מֵאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי כִּי הוּא שְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת הַנְּשִׁימָה שֶׁהוּא הָרוּחַ חַיִּים נִבְרָא הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ג) : "וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם" וְ חִדּוּשׁ הָעוֹלָם יִהְיֶה גַּם כֵּן בִּבְחִינַת הָרוּחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ק"ד) : "תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה" וְהוּא גַּם כֵּן חִיּוּת הָאָדָם כִּי חִיּוּת הָאָדָם הוּא הַנְּשִׁימָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) : "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים" וּכְתִיב (שָׁם ז) : "כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו" וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים: אִם תֶּחְסַר הַנְּשִׁימָה תֶּחְסַר הַחַיִּים נִמְצָא, כִּי עִקַּר חִיּוּת כָּל הַדְּבָרִים הוּא בִּבְחִינַת רוּחַ וּ כְשֶׁיֵּשׁ חִסָּרוֹן בְּאֵיזֶה דָּבָר עִקַּר הַחִסָּרוֹן הוּא בִּבְחִינַת הַחִיּוּת שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל אוֹתוֹ הַדָּבָר לַאֲשֶׁר הָרוּחַ הוּא הַמְקַיֵּם הַדָּבָר וְהָאֲנָחָה הוּא אֲרִיכַת הַנְּשִׁימָה וְהוּא בִּבְחִינַת "אֶרֶךְ אַפַּיִם" דְּהַיְנוּ מַאֲרִיךְ רוּחֵהּ וְעַל כֵּן כְּשֶׁמִּתְאַנֵּחַ עַל הַחִסָּרוֹן וּמַאֲרִיךְ רוּחֵהּ הוּא מַמְשִׁיךְ רוּחַ הַחַיִּים לְהַחִסָּרוֹן כִּי עִקַּר הַחִסָּרוֹן הוּא הִסְתַּלְּקוּת הָרוּחַ חַיִּים כַּנַ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הָאֲנָחָה מַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן ב. אַךְ מֵאַיִן מְקַבְּלִין הָרוּחַ חַיִּים ? דַּע, שֶׁעִקַּר הָרוּחַ חַיִּים מְקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק וְהַרַב שֶׁבַּדּוֹר כִּי עִקַּר רוּחַ הַחַיִּים הוּא בְּהַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם א) : "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם" הוּא הַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקִים דְּבֵקִים בַּתּוֹרָה וְעַל כֵּן עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים הוּא אָצְלָם וּכְשֶׁהוּא מְקֻשָּׁר

לְהַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר כְּשֶׁהוּא מִתְאַנֵּחַ וּמַאֲרִיךְ רוּחֵהּ מַמְשִׁיךְ רוּחַ הַחַיִּים מֵהַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהוּא דָּבוּק בְּהַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם הָרוּחַ וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא הַצַּדִּיק (בְּמִדְבַּר כ"ז) : "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ" שֶׁיּוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם) כִּי הַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ וּמַשְׁלִים הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (בְּרָכוֹת ג:) : רוּחַ צְפוֹנִית הַמְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד כִּי כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד הָיָה שֶׁל חֲמִשׁ נִימִין כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה וְרוּחַ צָפוֹן שֶׁהָיְתָה מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ הוּא בְּחִינַת "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם" הַנַּ"ל כִּי רוּחַ צָפוֹן הוּא בְּחִינַת הָרוּחַ הַצָּפוּן בְּלִבּוֹ שֶׁל אָדָם (עיין תיקון ס"ט) שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים כִּי צָפוֹן חָסֵר (בָּבָא בַּתְרָא כה:) וְ הַחִסָּרוֹן הוּא בַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ז) : "וַיִּתֶּן לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ" "יְמַלֵּא ה כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ" (שָׁם כ) וְ עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים הוּא בַּלֵּב וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתִקּוּנֵי זֹהַר (תִּקּוּן יג) : כֻּלְּהוֹ שַׁיְפִין מִתְנַהֲגִין בָּתַר לִבָּא כְּמַלְכָּא וכו, כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (יְחֶזְקֵאל א) : "אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת" וכו כִּי הָרוּחַ הוּא בַּלֵּב וְהַחִסָּרוֹן הוּא הִסְתַּלְקוּת הָרוּחַ שֶׁמְּקוֹמוֹ בַּלֵּב וְעַל כֵּן נִרְגָּשׁ הַחִסָּרוֹן בַּלֵּב וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּתְמַלֵּא הַחִסָּרוֹן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הָרוּחַ כַּנַּ"ל נֶאֱמַר: "וַיִּתֶּן לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ, יְמַלֵּא ה" וְכוּ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְקַבְּלִין הָרוּחַ חַיִּים מֵהַתּוֹרָה נִקְרָאִים עַל שֵׁם צָפוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ג) : "עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל צְפוּנֶיךָ" ג. אַךְ רְשָׁעִים הַדּוֹבְרִים עַל צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וּבוּז מֵאֵין מְקַבְּלִין הֵם הָרוּחַ לְהַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן ? אַךְ דַּע שֶׁיֵּשׁ רַב דְּקְלִפָּה וְהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּעֵשָׂו (בְּרֵאשִׁית ל"ג) : "יֶשׁ לִי רָב" וְהוּא בְּחִינַת (שָׁם ל"ו) "אַלּוּפֵי עֵשָׂו" וּכְמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס: "רַבְרְבֵי עֵשָׂו" בְּחִינַת הָרַב דְּקְלִפָּה וּמֵהֶם מְקַבְּלִין הָרְשָׁעִים הָרוּחַ וְהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַטֻּמְאָה בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם כ"ז) : "הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִיר" (עיין תיקון ס"ט) וְעַל כֵּן הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם גָּדוֹל וְתַקִּיף לְפִי שָׁעָה כְּמוֹ רוּחַ סְעָרָה שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּשָׁעָתוֹ וְעַל כֵּן "כֹּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם" (תְּהִלִּים י) "יָפִיחַ" דַּיְקָא שֶׁמִּתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם עַל יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ פִּיו שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּשָׁעָתוֹ אַךְ שֶׁאֵין לוֹ קִיּוּם כְּלָל וְלַסּוֹף כָּלֶה וְנֶאֱבָד וּמְסֹעָר גּוּפֵהּ וְנִשְׁמָתֵהּ (עיין תיקון יח) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ז) : "וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו אֶל פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ" וּמְשַׁלֵּם לְשׁוֹן שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן שֶׁנִּמְשַׁךְ לוֹ דְּהַיְנוּ בְּחִינַת אֲרִיכַת הָרוּחַ וְזֶהוּ: אֶל פָּנָיו כִּי פָּנָיו הוּא בְּחִינַת הָרוּחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ ג) : "הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנָתָה בָּם" זֶה הַחֹטֶם (יְבָמוֹת קכ) שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים" "כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו" אַךְ הוּא לְהַאֲבִידוֹ כִּי אַף שֶׁהוּא גָּדוֹל לְפִי שָׁעָה לַסּוֹף נֶאֱבָד כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת (יְרוּשַׁלְמִי תַּעֲנִית פ"ב ה"א) : אֲרֻךְ אַפַּיִם לְרְשָׁעִים (ועיין עירובין כב) כִּי הָרוּחַ הַנִּשְׁימָה הוּא בִּבְחִינַת אֲרֻךְ אַפַּיִם וְהַיְנוּ מַאֲרִיךְ אַפֵּהּ וְגַבֵּי דִּילֵהּ (ב"ר פ ס"ז) כִּי אַף שֶׁלְּפִי שָׁעָה הָרוּחַ גָּדוֹל וְתַקִּיף בְּחִינַת מַאֲרִיךְ אַפֵּהּ אַךְ לַסּוֹף גַּבֵּי דִּילֵהּ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן

נְקֻרְאִים יִשְׂרָאֵל (יְשַׁעְיָהוּ נ"ד) "עֲנִיָּה סֹעֲרָה" כִּי הֵם עַכְשָׁו תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה הַנַּ"ל אַךְ הַדָּבוּק בְּצַדִּיקִים מְקַבֵּל הָרוּחַ חַיִּים, שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן מֵהַצַּדִּיק וְהָרַב דִּקְדֻשָּׁה ד. וְעַל כֵּן "וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה" (מִשְׁלֵי ט"ז) כִּי הַחִסָּרוֹן הוּא מֵחֲמַת עֲוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת נה:) אֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא וְאֵין יִסּוּרִים בְּלֹא עָוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ט) : "וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם" וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק הַמַּמְשִׁיךְ רוּחַ הַחַיִּים וּמַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן מְכַפֵּר הֶעָוֹן וְהוּא מְגַדֵּל רַחֲמָנוּת וַחֲנִינוּת מֵהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁצִּמְצֵם עַצְמוֹ לִהְיוֹת הָרוּחַ חַיִּים אֲצֶל הַצַּדִּיקִים דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם יְקַבְּלוּ הָרוּחַ חַיִּים מֵהַתּוֹרָה וְהֵם מַמְשִׁיכִין רוּחַ הַחַיִּים אֶל הַחֲסָרוֹנוֹת וּבָזֶה מְכַפְּרִין הָעֲוֹנוֹת וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת (שְׁמוֹת ל"ד). "ה ה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם" אֶרֶךְ אַפַּיִם הוּא בְּחִינַת הָרוּחַ, שֶׁהוּא מַאֲרִיךְ רוּחֵהּ בְּחִינַת אֲנָחָה עַל הַחִסָּרוֹן וְהַיְנוּ "וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שֶׁמְּקַבְּלִין הָרוּחַ חַיִּים מֵהַצַּדִּיק רַב דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא "רַב חֶסֶד" הֶפֶךְ עֲשׂוֹ רַב דִּקְלְפָּה שֶׁהוּא אַדְמוֹנִי תִּקֵּף הַדִּין וְהַיְנוּ "וֶאֱמֶת" כִּי הַצַּדִּיק מְקַבֵּל הָרוּחַ חַיִּים מֵהַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת (מַלְאָכִי ב) : "תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ" וְהַיְנוּ "נִצַּר חֶסֶד לָאֲלָפִים" לָאֲלָפִים זֶה בְּחִינַת אַלּוּפֵי עֵשָׂו רַבְרְבֵי עֵשָׂו שֶׁהֵם רַב דִּקְלְפָּה וְזֶהוּ: "נִצַּר חֶסֶד" שֶׁחֶסֶד, בְּחִינַת הָרַב דִּקְדֻשָּׁה נוֹצֵר וּמַמְתִּיק בְּחִינַת אַלּוּפֵי עֵשָׂו רַבְרְבֵי עֵשָׂו וְעַל כֵּן "נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע" כִּי עַל יְדֵי רוּחַ הַחַיִּים שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן שֶׁמַּמְשִׁיכִין מֵהַצַּדִּיק עַל יְדֵי אֲנָחָה עַל יְדֵי זֶה נִתְכַּפְּרִין הָעֲוֹנוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה" כַּנַּ"ל ה. וְהִנֵּה, כְּשֶׁמַּתְאֲנֵחַ מַמְשִׁיךְ רוּחַ הַחַיִּים אֶל הַחִסָּרוֹן שֶׁמַּתְאֲנֵחַ עָלָיו וּמַשְׁלִים אוֹתוֹ אַךְ לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר כִּי כְּשֶׁמִּתְגָּרֶה בְּהָרָשָׁע וְהוּא מִתְאַנֵּחַ וּמַמְשִׁיךְ הָרוּחַ מֵהָרַב שֶׁלּוֹ דִּקְלְפָּה וְהָרוּחַ שֶׁלּוֹ גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ וְעַל כֵּן "כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם", כַּנַּ"ל וְיוּכַל לְהַזִּיק לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם וְעַל כֵּן לָאו כָּל אָדָם יָכוֹל לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים אִם לֹא מִי שֶׁהוּא צַדִּיק גָּמוּר ו צדיק גמור הוא כשהוא בבחינת (מִשְׁלֵי י"ב) : "לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן" דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָר גֵּרֵשׁ וּבִטֵּל כָּל הָרָע שֶׁלּוֹ עַד שֶׁבָּטוּחַ שֶׁלֹּא יֵאָרַע לוֹ שׁוּם מִכְשׁוֹל עֲבֵרָה. וְהָעִנְיָן כִּי יֵשׁ אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר וּלְמַעְלָה בְּשָׁרְשָׁם הֵם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַוַּי"ה (עיין סוף תיקון כ"ב) וּלְמַטָּה הֵם מְעֹרָבִים טוֹב וָרַע וְהַצַּדִּיק גָּמוּר שֶׁהִבְדִּיל וְהִפְרִישׁ הָרַע מִן הַטּוֹב לְגַמְרֵי עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר לוֹ שׁוּם רַע מֵאֶחָד מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם כְּלַל הַמִּדּוֹת כַּיָּדוּעַ וּכְשֶׁהוּא בִּבְחִינָה זוֹ מֻתָּר לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים. וְהָעִנְיָן כִּי כָּל רָשָׁע הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ צִנּוֹר שֶׁיְּקַבֵּל דֶּרֶךְ שָׁם הָרוּחַ שֶׁלּוֹ לְהַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן וְהַצִּנּוֹר הוּא דֶּרֶךְ הַמִּדָּה רָעָה מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהִמְשִׁיךְ וְהִגְבִּיר הוּא הַדֶּרֶךְ וְהַצִּנּוֹר שֶׁמְּקַבֵּל דֶּרֶךְ שָׁם הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלּוֹ לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹנוֹ וּכְשֶׁהַצַּדִּיק רוֹצֶה לְהַשְׁפִּילוֹ הוּא מֻכְרָח לֵירֵד לְהַמִּדָּה רָעָה הַהִיא שֶׁהִגְבִּיר עָלָיו הָרָשָׁע לְהַכְנִיעָהּ וּלְקַלְקֵל הַצִּנּוֹר הַהוּא שֶׁל הָרָשָׁע שֶׁמְּקַבֵּל מִשָּׁם

הַחִיּוּת שֶׁלּוֹ וְעַל כֵּן מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה זֶה הַצַּדִּיק צַדִּיק גָּמוּר שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם רָע לְמַעַן לֹא יִהְיֶה כֹּחַ לְהָרוּחַ סְעָרָה שֶׁהוּא הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל הָרָשָׁע לִשְׁלֹט וּלְהַזִּיק, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַצַּדִּיק בְּעֵת שֶׁיִּוָּרֵד לְהַמַּדָּה רָעָה שֶׁל הָרָשָׁע לְקַלְקְלָהּ כִּי אֵין לְהָרָע שׁוּם תְּפִיסָה וַאֲחִיזָה בְּהַצַּדִּיק גָּמוּר וְאֵין לוֹ מָקוֹם לֶאֱחֹז בּוֹ וְגַם מֵהַמַּדָּה רָעָה בְּעַצְמָהּ שֶׁיִּוָּרֵד לְהַכְנִיעָהּ אֵין לוֹ שׁוּם תְּפִיסָה, חַס וְשָׁלוֹם רַק מַה שֶּׁיִּוָּרֵד לְתוֹכָהּ הוּא לְהַכְנִיעָהּ וּלְהַשְׁפִּילָהּ בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית י"ג) : "וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם"] וְזֶהוּ (תְּהִלִּים קמ"ז) : מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אֶרֶץ רָאשֵׁי תֵבוֹת: אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר שֶׁהֵם כָּל הָאַרְבַּע יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרָם בְּבֵרוּר גָּמוּר עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ שׁוּם אֲחִיזָה מִשּׁוּם רַע שֶׁבְּשׁוּם מִדָּה מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנַּ"ל וְאָז הוּא צַדִּיק גָּמוּר כַּנַּ"ל וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁמַּבְדִּיל הָרָע מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר אָז הוּא מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אֶרֶץ כַּנַּ"ל מַה שֶּׁאֵין כֵּן צַדִּיק שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר אַף שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם עֲבֵרָה אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא הִבְדִּיל הָרָע לְגַמְרֵי וְהָרָע עֲדַיִן בְּכֹחַ וְעַל כֵּן אָסוּר לוֹ לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים כִּי יֵשׁ מָקוֹם לְהָרָע לֶאֱחֹז בּוֹ וְיוּכַל לְהַזִּיק לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם הָאֲרִיכַת רוּחַ שֶׁל הָרָשָׁע שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּשִׁעְתּוֹ בִּבְחִינַת רוּחַ סְעָרָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ז:). וְהָכְתִיב: "אַל תִּתְחַר בִּמְרֵעִים" ? (תְּהִלִּים ל"ז) מִי שֶׁלִּבּוֹ נוֹקְפוֹ אוֹמֵר כֵּן פֵּרַשׁ רַשִׁ"י: הַיְרֵא מַעֲבֵרוֹת שֶׁבְּיָדוֹ דַּיְקָא זֶהוּ שֶׁאָמַרְנוּ כִּי בֶּאֱמֶת אֵין לוֹ שׁוּם עֲבֵרָה רַק שֶׁהוּא יָרֵא עֲדַיִן מֵעֲבֵרוֹת שֶׁבְּיָדוֹ וְכוּ' לַעֲשׂוֹת כִּי הָרָע עֲדַיִן בְּכֹחַ כִּי לֹא זָכָה עֲדַיִן לִבְחִינַת לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן וְאֵינוֹ בָּטוּחַ עֲדַיִן שֶׁלֹּא יֵאָרַע לוֹ מִכְשׁוֹל עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם וְעַל כֵּן אָסוּר לוֹ לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "תַּחֲרִישׁ כְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ" (חֲבַקּוּק א) וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא מְצִיעָא עא) : צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ בּוֹלֵעַ דַּיְקָא כִּי הוּא בּוֹלֵעַ אוֹתוֹ מַמָּשׁ בַּאֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּשִׁעְתּוֹ אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ כִּי אֵין לְבּוֹ נוֹקְפוֹ מֵחֲשַׁשׁ מִכְשׁוֹל עֲבֵרָה כַּנַּ"ל כִּי כְּבָר בִּטֵּל הָרָע לְגַמְרֵי מִכָּל הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲווֹת שֶׁל כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְעַל כֵּן זֶה הַצַּדִּיק גָּמוּר וְכָל הַנִּלְוִים אֵלָיו מֻתָּרִים לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים כִּי זֶה הַצַּדִּיק יָכוֹל לִירֵד לְתוֹךְ כָּל הַצִּנּוֹרוֹת שֶׁל כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהִגְבִּירוּ עַל עַצְמָם וּלְשַׁבְּרָם וּלְבַטְּלָם וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אֶרֶץ, כַּנַּ"ל ו. וְלָבוֹא לָזֶה לְהַפְרִישׁ וּלְהַבְדִּיל וּלְבַטֵּל הָרָע מֵהַטּוֹב הוּא עַל יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְלִמּוּד הַתּוֹרָה יִהְיֶה לְלוּן לְעָמְקָהּ שֶׁל הֲלָכָה (עיין מגילה דף ג) הֵינוּ לִלְמֹד פּוֹסְקִים כִּי יֵשׁ בְּהַתּוֹרָה אֲחִיזַת הַטּוֹב וְהָרָע שֶׁנֶּאֱחָזִין מִבְּחִינַת אִסּוּר וְהֶתֵּר, טָמֵא וְטָהוֹר, כָּשֵׁר וּפָסוּל, שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה וְכָל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵר הֲהֲלָכָה הוּא מְעָרֵב טוֹב וָרַע וְעַל כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִישׁ וּלְבַטֵּל הָרָע מֵהַטּוֹב וְהוּא בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי י"א) : "וְדֹרֵשׁ רָעָה תְּבוֹאֶנּוּ" עַד אֲשֶׁר הוּא מְעַיֵּן וּמְבָרֵר הַפְּסַק הֲלָכָה וּמְבָרֵר הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר וְכוּ' דְּהֵינוּ עַל יְדֵי לִמּוּד פּוֹסְקִים אָז מַפְרִישׁ הַטּוֹב מֵהָרָע (עיין זוהר

בהר דף קי"א) אַךְ לִזְכוֹת לָזֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁיּוּכַל לָלוּן לְעָמְקָהּ שֶׁל הֲלָכָה הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַשֵּׂכֶל ז. וְהָעִנְיָן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתִקּוּנֵי זֹהַר (תִּקּוּן י"ד, כט:) : גַּן דָּא אוֹרַיְתָא כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת גַּן וְ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַמְעַיְנִים וּמְבִינִים בְּהַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת עֲשָׂבִין וּדְשָׁאִין דְּאִתְרְבִיאוּ בַּגַּן וּמַאַיִן הֵם גְּדֵלִים ? הוּא מִמַּעְיָן, דָּא חָכְמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) : "מַעְיַן גַּנִּים" וּמֵהֵיכָן מְקַבְּלִין הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּעְיָן ? הוּא מֵהַתְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יוֹאֵל ד) : "וּמַעְיָן מִבֵּית ה יֵצֵא" הוּא הַתְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ נ"ו) : "כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה" וְהוּא בְּחִינַת מַבִּיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כִּי תְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כִּי תְּפִלָּה הוּא שֶׁמַּאֲמִין שֶׁיֵּשׁ מְחַדֵּשׁ אֲשֶׁר בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹנוֹ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע וְהוּא בְּחִינוֹת בְּרִיאָה בְּכֹחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ד) : "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ" שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא מַעְיַן הַחָכְמָה כַּנַּ"ל וְ הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת בְּרִיאָה בְּפֹעַל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח) : "וֶאֱהֶיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן" אֱמֶן לְשׁוֹן פּוֹעֵל כִּי בְּהַתּוֹרָה נִבְרָא הָעוֹלָם וּכְשֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל אֵיזֶה דָּבָר הוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְהוּא בְּחִינַת בְּרִיאָה בְּכֹחַ וְהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַחָכְמָה שֶׁהוּא בַּתְּפִלָּה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל: "וּמַעְיָן מִבֵּית ה יֵצֵא" זֶה הַתְּפִלָּה כִּי שָׁם נִתְעוֹרֵר הַחָכְמָה כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמַּעְיָן הוּא הַחָכְמָה אֶל הַתּוֹרָה וְשָׁם יוֹצֵא אֶל הַפֹּעַל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב) : "מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה" כִּי בְּהַתּוֹרָה הוּא הִתְגַּלּוּת הַחָכְמָה וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה מַעְיַן גַּנִּים שֶׁהַמַּעְיָן מַשְׁקֶה הַגַּן וְעַל יְדֵי זֶה אִתְרְבִיאוּ עֲשָׂבִין וּדְשָׁאִין כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לב:) : הַמַּעַיִן בִּתְפִלָּתוֹ בָּא לִידֵי כְּאֵב לֵב וְכוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי י"ג) : "תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלָה לֵב". מַאי תַּקָּנְתֵּהּ ? יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: (שָׁם) "וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה" זֶהוּ שֶׁאָמַרְנוּ, כִּי בְּהַתְּפִלָּה עֲדַיִן הוּא בְּכֹחַ וְאֵינוֹ יוֹצֵא אֶל הַפֹּעַל עַד שֶׁבָּא אֶל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּרִיאָה בְּפֹעַל וַאֲזַי נַעֲשֶׂה בַּקָּשָׁתוֹ עַל יְדֵי שֶׁיּוֹצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְהֵינוּ דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ב) : "וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים" הוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה כִּי עֵדֶן "עַיִן לֹא רָאֲתָה" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לד:) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַטֶּבַע כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה מְשַׁנֶּה הַטֶּבַע כַּנַּ"ל [שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵדֶן "עַיִן לֹא רָאֲתָה" כִּי לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע אֵין לָנוּ שׁוּם תְּפִיסָא] וְהֵינוּ: וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן הֵינוּ מֵהַתְּפִלָּה, כַּנַּ"ל "וּמַעְיָן מִבֵּית ה יֵצֵא" לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן הוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, "מַעְיַן גַּנִּים" וְכַאֲשֶׁר נִמְשָׁךְ מַעְיַן הַחָכְמָה מֵהַתְּפִלָּה אֶל הַגָּן שֶׁהוּא הַתּוֹרָה אֲזַי אִתְרְבִיאוּ עֲשָׂבִין וּדְשָׁאִין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כְּלוֹמַר שֶׁגְּדֵלִים בְּהַגָּן וּמְבִינִים וּמַשְׂכִּילִים בְּהַתּוֹרָה וַאֲזַי זוֹכֶה לָלוּן בְּעָמְקָהּ שֶׁל הֲלָכָה לְבָרֵר הַדִּין, הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר, הַטָּהוֹר וְכוּ וּבָזֶה מַפְרִישׁ הַטּוֹב מֵהָרָע כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: וּמִשָּׁם יִפָּרֵד כִּי עַל יְדֵי זֶה נִפָּרֵד הָרָע מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְלֹא נִשְׁאַר רַק הַטּוֹב וַאֲזַי: וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים הֵם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַוַּי"ה שֶׁהֵם

שֹׁרֶשׁ הַטּוֹב שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כַּנַּ"ל ח. וְזֶהוּ בְּחִינוֹת אַרְבַּע צִיצִית כִּי אַרְבַּע צִיצִית, הֵם בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל ל"ז) : "כֹּה אָמַר ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ" שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הָרוּחַ סְעָרָה שֶׁהוּא הָרוּחַ שֶׁל הַמִּתְנַגְּדִים הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמַּמְשִׁיכִין אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם מֵהָרַב דִּקְלִפָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צִיצִית הוּא לְשׁוֹן שֵׂעָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ח) : "וַיִּקְחֵנִי בְּצִיצִית רֹאשִׁי" כִּי עַל יְדֵי נִכְנָע עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת טַלִּית לָבָן שֶׁנִּתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְסִדֵּר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת (רֹאשׁ הַשָּׁנָה י"ז:) כִּי הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הֵן בְּחִינוֹת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת טַלִּית שֶׁהוּא אַרְבַּע כְּנָפוֹת בְּחִינוֹת הָרוּחַ מֵאַרְבַּע רוּחוֹת כַּנַּ"ל וְהֵיְנוּ טַלִּית לָבָן הֶפֶךְ בְּחִינוֹת רוּחַ דִּקְלִפָּה, בְּחִינַת עֵשָׂו שֶׁהוּא "אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר" (בְּרֵאשִׁית כ"ה) וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: כְּטַלִּית כְּטַלִּית דַּיְקָא בְּחִינַת טַלִּית דִּקְלִפָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת טַלִּית אָדוֹם שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָרוּחַ שֶׁל הָרְשָׁעִים כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי טַלִּית דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת טַלִּית לָבָן מַכְנִיעִין אוֹתוֹ כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּטַלִּית לָבָן דַּיְקָא וְסִדֵּר לְפָנֵי מֹשֶׁה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי טַלִּית דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּבְחִינוֹת מַקִּיף שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים בְּחִינוֹת (קֹהֶלֶת א) : "סוֹבֵב סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ" נִכְנָע טַלִּית דִּקְלִפָּה בְּחִינַת הָרוּחַ דִּקְלִפָּה וְזֶהוּ (אִיּוֹב ל"ח) : "לֶאֱחוֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה" כִּי עַל יְדֵי הָאַרְבַּע כְּנָפוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע רָאשִׁים הַנַּ"ל עַל יָדָם וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים בְּחִינַת מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עָדֵי אָרֶץ רָאשֵׁי תֵבוֹת: אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר, כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ: אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: אָמַר לִי הַהוּא טַיָּעָא, תָּא וְאַחְוֵי לָךְ מֵתֵי מִדְבָּר. אַזְלִי וַחֲזֵיתִינְהוּ, וְדָמוּ כְּמָאן דִּמְבַסְּמוּ וְגָנוּ אַפַּרְקִיד, וַהֲוָה זְקִיפָא בְּרֵכָּה דְּחַד מִנַּיְהוּ, וְעַיֵּל טַיָּעָא תּוּתֵהּ בְּרֵכָּה, כִּי רָכִיב גַּמְלָא וּזְקִיפָא רֻמְחֵהּ וְלָא נָגַע בֵּהּ. פַּסְקֵי חֲדָא קָרְנָא דְּתִכְלְתָּא דְּחַד מִנַּיְהוּ וְלָא הֲוֵי מִסְתַּגֵּי לָן. אָמַר לִי: דִּלְמָא שְׁקַלְתְּ מִידֵי מִנַּיְהוּ ? דְּמָאן דְּשָׁקִיל מִידֵי מִנַּיְהוּ לָא מִסְתַּגֵּי לֵהּ. אַזְלִי אַהֲדְרֵתֵּהּ, וְהַדַּר מִסְתַּגֵּי לָן פֵּרוּשׁ רַשְׁבַּ"ם: טַיָּעָא סוֹחֵר יִשְׁמָעֵאל: אַזְלִי וַחֲזֵיתִינְהוּ וְדָמוּ כְּמָאן דְּמִבַסְּמוּ שֶׁהֵיוּ שׁוֹכְבִין בְּפָנִים צְהֻבּוֹת כִּשְׁתוּיֵי יַיִן: אַפַּרְקִיד פְּנֵיהֶם לְמַעְלָה: וְעַיֵּל טַיָּעָא תּוּתֵהּ בְּרֵכָּה כְּלוֹמַר, רָאִיתִי שֶׁטַּיָּעָא הָיָה הוֹלֵךְ תַּחַת בִּרְכֵּי הַמֵּת, רָכוּב עַל הַגָּמָל וְרָמְחוֹ בְּיָדוֹ, וְלֹא נָגַע בֵּהּ בַּבִּרְכָּה: שַׁקְלָא חֲדָא קָרְנָא כְּנַף הַטַּלִּית לְהַרְאוֹתוֹ לַחֲכָמִים, לִלְמֹד מִמֶּנּוּ דִּין צִיצִית, אִי כְּבֵית שַׁמַּאי אִי כְּבֵית הִלֵּל, כְּדִלְקַמָּן: וְלָא הֲוֵי קָא מִסְתַּגֵּי לָן בְּהֵמוֹת שֶׁהָיוּ רוֹכְבִין לֹא הָיוּ יְכוֹלִין לַהֲלֹךְ. תָּא וְאַחְוֵי לָךְ מֵתֵי מִדְבָּר הַיְנוּ שֶׁהֶרְאָה לוֹ הָרְשָׁעִים שֶׁאֵינָם דְּבֵקִים בַּצַּדִּיקִים וְהֵם נִקְרָאִין מֵתֵי מִדְבָּר כִּי מִדְבָּר לֹא הָיְתָה רוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ (יְבָמוֹת עב)

הַיְנוּ בְּחִינַת רוּחַ הַחַיִּים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת רוּחַ צְפוֹנִית שֶׁהָיְתָה מְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד כַּנַ"ל וְהָרְשָׁעִים הַלָּלוּ שֶׁאֵינָם דְּבֵקִים בַּצַּדִּיקִים וְאֵין לָהֶם הָרוּחַ דִּקְדֻשָּׁה וְהֵם בְּחַיֵּיהֶם קְרוּאִים מֵתִים וְהֶרְאָה לוֹ מֵהֵיכָן מַגִּיעַ לָהֶם שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן וְזֶהוּ שֶׁהֶרְאָה לוֹ. דַּהֲווֹ דָּמוּ כְּמַבְסְמֵי פֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שְׁמוּאֵל, כְּשְׁתוּיֵי יַיִן בְּחִינַת עֲשָׂו אַדְמוֹנִי, שֶׁהוּא הָרַב דִּקְלִפָּה אֲשֶׁר מִשָּׁם מְקַבְּלִין הָרְשָׁעִים הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלָּהֶם לְהַשְׂלִים הַחִסָּרוֹן וְזֶהוּ: וְגָנוּ אַפְרְקִיד פֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שְׁמוּאֵל, פְּנֵיהֶם לְמַעְלָה פְּנֵיהֶם זֶה בְּחִינַת הָרוּחַ כַּנַ"ל. הַכָּרַת פְּנֵיהֶם וְכוּ וְהַיְנוּ לְמַעְלָה כִּי הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם גָּדוֹל לְפִי שָׁעָה עַד אֲשֶׁר עוֹלֶה הַצְּלָחָתָם לְמַעְלָה כַּנַ"ל בְּחִינַת כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם כַּנַ"ל וַהֲוָה גְּבַהּ בִּרְכֵּהּ דְּחַד מִנַּיְהוּ זֶה מוֹרֶה עַל גֹּדֶל הַהַצְלָחָה שֶׁל הָרְשָׁעִים כִּי הֶעְדֵּר הַהַצְלָחָה נִקְרָא "בִּרְכַּיִם כּוֹשְׁלוֹת" (יְשַׁעְיָהוּ ל"ה) : וזהו וְגָבַהּ בִּרְכֵּהּ הַיְנוּ רוּם הַהַצְלָחָה וְעַיֵּל טַיְעָא תּוּתֵהּ בִּרְכֵּהּ הַיְנוּ הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא טַיְעָא כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שְׁמוּאֵל בְּכָל מָקוֹם: סוֹחֵר יִשְׁמָעֵאל וְסוֹחֵר הוּא בְּחִינַת הָרוּחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת א) : "סוֹבֵב סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ" וְהַיְנוּ הַצַּדִּיק שֶׁמְּקַבֵּל הָרוּחַ מֵהַקְּדֻשָּׁה וְזֶהוּ: סוֹחֵר יִשְׁמָעֵאל עַל שֵׁם (בְּרֵאשִׁית ט"ז) : "כִּי שָׁמַע ה אֶל עָנְיֵךְ" כִּי הַצַּדִּיק שׁוֹמֵעַ כָּל הָאֲנָחוֹת שֶׁל הַדְּבֵקִים בּוֹ כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים לְכָל אֶחָד כִּי הוּא אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ כַּנַ"ל כִּי רָכִיב גַּמְלָא בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י"א) : "גּוֹמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד" זֶה בְּחִינַת רַב חֶסֶד כַּנַ"ל וּזְקִיף רֵמְחָא רוֹמַח הוּא בְּחִינַת רוּחַ מ"ם בְּחִינַת "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם" הַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה מִ יוֹם שֶׁשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים כַּנַ"ל כְּלוֹמַר, שֶׁהַצַּדִּיק הָיָה לוֹ בְּחִינַת הָרוּחַ שֶׁמְּקַבֵּל מֵהַתּוֹרָה כַּנַ"ל וְעִם כָּל זֶה נָחִית תְּחוֹת בִּרְכֵּהּ תַּחַת הַצְּלָחַת הָרָשָׁע בְּחִינַת "כְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ" וְקָא פַּסְקֵי קָרְנָא דְּתָכֶלְתָּא דְּחַד מִנַּיְהוּ הַיְנוּ שֶׁפָּסַק וְשִׁבֵּר הַמִּדָּה רָעָה מֵאֶחָד מֵאַרְבַּע יְסוֹדוֹת שֶׁהִגְבִּיר וְהִמְשִׁיךְ הָרָשָׁע עַל עַצְמוֹ שֶׁהוּא הַצִּנּוֹר שֶׁלּוֹ כַּנַ"ל וְזֶהוּ: וְקָא פַּסְקֵי קָרְנָא דְּתָכֶלְתָּא וְכוּ הַיְנוּ שֶׁפָּסַק אַחַת מִן הַצִּיצִית שֶׁלָּהֶם שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶׁפָּסַק וְשִׁבֵּר הַמִּדָּה רָעָה שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא הַצִּנּוֹר שֶׁלָּהֶם כִּי כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת נִמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם אַרְבַּע צִיצִית כַּנַ"ל וְלֹא מִסְתַּגֵּי לָן כְּלוֹמַר, שֶׁאַף עַל פִּי כֵן לֹא עָלְתָה לוֹ לְהַשְׁפִּיל אֶת הָרָשָׁע וְלָצֵאת מִתַּחַת בִּרְכָּיו אַף עַל פִּי שֶׁפָּסַק וְשִׁבֵּר הַמִּדָּה רָעָה שֶׁל הָרָשָׁע שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם אַרְבַּע צִיצִית כַּנַ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְקָא פַּסְקֵי קָרְנָא דְּתָכֶלְתָּא דְּחַד מִנַּיְהוּ כַּנַ"ל אַף עַל פִּי כֵן לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַשְׁפִּילוֹ וְלָצֵאת מִתַּחַת בִּרְכָּיו בְּחִינַת וְלֹא מִסְתַּגֵּי לָן שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִין לָצֵאת מִשָּׁם הַיְנוּ כַּנַ"ל אָמַר לִי: דִּלְמָא שַׁקְלִית מִידֵי מִנַּיְהוּ ? הַיְנוּ, שֶׁמָּא יֵשׁ לְךָ אֶחָד מֵאַרְבַּע יְסוֹדוֹת שֶׁלֹּא תִּקַּנְתָּ בִּשְׁלֵמוּת לְהַפְרִיד מִמֶּנּוּ הָרַע לְגַמְרֵי וְעַל כֵּן לָא מִסְתַּגֵּי לָן כְּמַבְאָר לְעֵיל שֶׁכָּל זְמַן שֶׁנִּשְׁאָר בּוֹ אֵיזֶה אֲחִיזָה בְּעָלְמָא מֵהָרַע שֶׁל אֵיזֶה מִדָּה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַכְנִיעַ אֶת הָרָשָׁע וְזֶהוּ: דִּלְמָא שַׁקְלִית מִידֵי מִנַּיְהוּ שֶׁמָּא לְקַחְתָּ קְצָת מֵהֶם הַיְנוּ, שֶׁמָּא יֵשׁ בְּךָ עֲדַיִן

אֵיזֶה אֶחָיזָה מֵאֵיזֶה מִדָּה רָעָה שֶׁל הָרְשָׁעִים שֶׁלְּקַחְתָּ לְעַצְמְךָ אֵיזֶה מִדָּה וְתַאֲוָה שֶׁלָּהֶם וְעַל כֵּן לָא מִסְתַּגֵי לָן וְעַל כֵּן אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לָצֵאת מֵהֶם כַּנַ"ל דִּגְמִירֵי דְּמָאן דְּשָׁקִיל מִידֵי מִנַּיְהוּ לָא מִסְתַּגֵי לֵהּ הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁיֵּשׁ לָנוּ קַבָּלָה שֶׁכָּל מִי שֶׁלּוֹקֵחַ לְעַצְמוֹ אֵיזֶה דְּבַר תַּאֲוָה וּמִדָּה רָעָה שֶׁל הָרְשָׁעִים הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה אֶחָיזָה מֵהַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶן אֵינוֹ יָכוֹל לָצֵאת מֵהֶם וּלְהַכְנִיעָם כַּנַ"ל אַזְלִי אַהֲדְרְתֵּהּ הַיְנוּ שֶׁהֶחֱזַרְתִּי מַה שֶּׁהָיָה אֶצְלִי אֵיזֶה מְעַט אֶחָיזַת הָרַע מֵהַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם הֶחֱזַרְתִּי וְהִפְרַשְׁתִּי מִמֶּנִּי וְהַדַּר מִסְתַּגֵי לָן שֶׁאָז עָלְתָה בְּיָדֵינוּ לָצֵאת מִתַּחַת בְּרָכָיו לְהַכְנִיעוֹ וּלְהַשְׁפִּילוֹ כְּמַבְאָר לְעֵיל שֶׁצַּדִּיק גָּמוּר שֶׁמַּפְרִישׁ מֵעַצְמוֹ כָּל אֶחָיזַת הָרַע שֶׁלָּהֶם לְגַמְרֵי הוּא יָכוֹל לָצֵאת מֵהֶם וּלְהַכְנִיעָם וּלְהַשְׁפִּילָם בִּבְחִינַת "מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אֶרֶץ" כַּנַ"ל וְזֶהוּ: רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב הִיא הַתּוֹרָה הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וְגֻלָּהּ עַל רֹאשָׁהּ פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: מַעְיָן הוּא הַמַּעְיָן הַיּוֹצֵא מִבֵּית ה הוּא הַתְּפִלָּה וְ שִׁבְעָה נֵרוֹתֶיהָ הֵם הַנִּשְׁמוֹת דְּאִתְרְבִיאוּ בַּגָּן הַנֶּחֱלָקִים לְשֶׁבַע כִּתּוֹת (עיין רש שוח"ט מזמור י"א) שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת הֵם מ"ט אוֹרוֹת שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז לֶעָתִיד (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם) בְּחִינַת עֵדֶן עַיִן לֹא רָאָתָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל וּשְׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: שְׁנֵי אִילָנוֹת הַיְנוּ אִילָנָא דְּחַיֵּי וְאִילָנָא דְּמוֹתָא הַיְנוּ טוֹב וָרָע כַּנַ"ל וְזֶהוּ: אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל כַּנַ"ל "וּמִשָּׁם יִפָּרֵד" שֶׁנִּפְרָד הָרָע מֵהַטּוֹב זֶה לְיָמִין וְזֶה לִשְׂמֹאל וְאָמַר אֶל הַמַּלְאָךְ מָה אֵלֶּה. ויען וכולי לא בחיל ולא בכח כִּי אִם בְּרוּחִי הַיְנוּ בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים הַנַ"ל בְּחִינַת "כֹּה אָמַר ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ" וְכוּ כַּנַ"ל כִּי עַל יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין הַטּוֹב מִן הָרָע כַּנַ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת כָּל מַרְאֵה הַמְּנוֹרָה כַּנַ"ל עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְרוּחַ הַחַיִּים וְנִשְׁלָם כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת כַּנַ"ל וְזֶהוּ: "לֹא בְחַיִל וְלֹא בְכֹחַ כִּי אִם בְּרוּחִי אָמַר ה צְבָאוֹת מִי אַתָּה הַר הַגָּדוֹל לִפְנֵי זְרֻבָּבֶל לְמִישׁוֹר" וְכוּ כִּי זְרֻבָּבֶל הָיָה אָז הַצַּדִּיק הַדּוֹר וְעָמְדוּ כְּנֶגְדּוֹ כַּמָּה רְשָׁעִים לְבַטְּלוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ כַּמְבֹאָר בְּפִסּוּקִים רַבִּים וְעַל זֶה נֶאֱמַר שָׁם: "לֹא בְחַיִל וְלֹא בְכֹחַ כִּי אִם בְּרוּחִי" וְכוּ שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הָרוּחַ חַיִּים הַנַ"ל שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק גָּמוּר וְכוּ כַּנַ"ל עַל יְדֵי זֶה יַכְנִיעַ וְיַפִּיל כָּל הַשּׂוֹנְאִים בְּחִינַת "מִי אַתָּה הַר הַגָּדוֹל לִפְנֵי זְרֻבָּבֶל לְמִישׁוֹר" שֶׁכָּל הַמּוֹנְעִים הָעוֹמְדִים לְפָנָיו כְּהַר כֻּלָּם יִתְבַּטְּלוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים הַנַ"ל, כַּנַ"ל] ט. וְהִנֵּה מְבֹאָר לְמַעְלָה כִּי הָרוּחַ חַיִּים הוּא בְּהַתּוֹרָה בְּחִינַת "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם" כַּנַ"ל וְעַל כֵּן בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיָה קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְלֹא הָיָה לָהֶם מֵהֵיכָן לְקַבֵּל הָרוּחַ חַיִּים נֶאֱמַר בָּהֶם (שְׁמוֹת ו) : "מִקֹּצֶר רוּחַ" כִּי לֹא הָיָה לָהֶם מֵאַיִן לְקַבֵּל הָרוּחַ חַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם מַאֲרִיךְ רוּחֵהּ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בָּהֶם מִקֹּצֶר רוּחַ שֶׁהוּא הֶפֶךְ אֶרֶךְ אַפַּיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל יְדֵי אֲנָחָה לְהַשְׂלִים הַחִסָּרוֹן כַּנַ"ל כִּי הָרוּחַ הוּא שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן כַּנַ"ל בְּחִינַת "וְיִתֶּן לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ" וְזֶהוּ בְּחִינַת: "הַרְחֶב פִּיךָ

וַאֲמַלְּאֵהוּ'' שֶׁנִּתְמַלֵּא הַחִסָּרוֹן וְזֶהוּ בְּחִינַת מְלֹא פּוּם וְהָעִנְיָן, כִּי מְלֹאפּוּם הוּא יוּד וָאו וְהוּא בְּחִינַת יו"ד מִינֵי דְּפִיקִין כְּנֶגֶד יו"ד הַדִּבְּרוֹת וְהַדָּפֵק הוּא עַל יְדֵי הָרוּחַ, כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן הֵם עֶשְׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין כְּנֶגֶד עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת כִּי הָרוּחַ שֶׁהוּא הַדָּפֵק הוּא בְּהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְהַוָּאו הוּא בְּחִינַת הַמְּשָׁכַת הָרוּחַ וְהַיְנוּ מְלֹאפּוּם מְלֹא פּוּם כִּי עַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת הָרוּחַ נִשְׁלָם הַחִסָּרוֹן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ''הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְּאֵהוּ'' שֶׁנִּתְמַלֵּא הַחִסָּרוֹן כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְלֹאפּוּם, מְלֹא פּוּם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁדִּקְדֵּק: (תְּהִלִּים פ"א) : ''אָנכִי ה אֱלֹקֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם'' וְקִבְּלוּ הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם הָרוּחַ וַאֲזַי דַּיְקָא ''הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְּאֵהוּ'' בְּחִינַת מְלֹאפּוּם כַּנַּ"ל בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן כִּי דַּיְקָא אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּחִינַת ''הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם'' שֶׁאָז נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת מִקְצָר רוּחַ הַנַּ"ל כִּי קִבְּלוּ הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים כַּנַּ"ל עַל כֵּן אָז דַּיְקָא: ''הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְּאֵהוּ'' בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַחִסָּרוֹן בְּחִינַת מְלֹא פּוּם בְּחִינַת ''יְמַלֵּא ה כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ'' כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִזְכָּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּפָרָשַׁת צִיצִית כִּי צִיצִית בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים בְּחִינַת מֵאִרְבַּע רוּחוֹת וְכוּ כַּנַּ"ל גַּם דִּבֵּר אָז מֵעִנְיָן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַיּוֹם וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הַלַּיְלָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁנֵים עָשָׂר צְרוּפֵי הַוָּיָ"ה בְּכָל שָׁעָה יֵשׁ צֵרוּף אֶחָד וְכָל שָׁעָה נֶחֱלֶקֶת לְתתר"ף חֲלָקִים וְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק מִתתר"ף חֲלָקִים יֵשׁ בּוֹ גַּם כֵּן צֵרוּף הַשֵּׁם וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת רוּחַ הַחַיִּים שֶׁבְּהַדָּפֵק (עיין ר"ח שער היראה פ יוד) [וְלֹא זָכִיתִי לִשְׁמֹעַ בֵּאוּר עִנְיָן זֶה הֵיטֵב, גַּם שִׂכְחְתִּי קְצָת מִזֶּה, וְהַמַּשְׂכִּילִים יָבִינוּ] ''רֶכֶב אֱלֹקִים רִבֹּתַיִם בְּחִינַת קַבָּלַת שְׁנָאן'' (תְּהִלִּים ס"ח) אַלְפֵי בְּחִינַת אַלּוּפֵי עֵשָׂו וְעַל יְדֵי רֶכֶב אֱלֹקִים רִבֹּתַיִם בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין הָרוּחַ חַיִּים הָרַבָּנִים דִּקְדְּקָה עַל יְדֵי זֶה אַלְפֵי שִׁנְאָן כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲבוֹדָה זָרָה ג:) : אַל תִּקְרֵי שִׁנְאָן אֶלָּא שֶׁאֵינָן הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁשָּׁם הָרוּחַ דְּהָרַב דִּקְדְּקָה עַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין וְנִכְנָעִין אַלּוּפֵי עֵשָׂו רַבְרְבֵי עֵשָׂו שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַב דִּקְלְפָּה בִּבְחִינַת אַלְפֵי שֶׁאֵינָן שֶׁאַלּוּפֵי עֵשָׂו, רַבְרְבֵי עֵשָׂו נִתְבַּטְּלִין וְאֵינָן ''מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרת שָׁמַעְנוּ צְבִי לַצַּדִּיק וְאמַר רָזִי לִי רָזִי לִי אוֹי לִי, בּוֹגְדִים בָּגָדוּ וּבֶגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ'' (יְשַׁעְיָהוּ כ"ד) ''מִכְּנַף הָאָרֶץ'' זֶה בְּחִינַת כַּנְפֵי הַצִּיצִית שֶׁשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁהָיָה מְנַגֵּן עַל יְדֵי הָרוּחַ צְפוֹנִית וְכוּ כַּנַּ"ל (עיין זוהר שלח קע"ה:) כִּי הַנְּגִינָה וְהַזְּמִירוֹת נִמְשָׁכִין מֵהָרוּחַ חַיִּים שֶׁבְּכַנְפֵי רַאֲה כַּיָּדוּעַ וְזֶהוּ: ''זְמִרת שָׁמַעְנוּ'' בְּחִינַת הַנְּגִינוּ שֶׁל כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּנְפֵי הַצִּיצִית בְּחִינַת מִכְּנַף הָאָרֶץ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין הָרְשָׁעִים בִּבְחִינַת ''לֶאֱחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה'' וְזֶהוּ: ''צְבִי לַצַּדִּיק'' פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: עָתִיד לִהְיוֹת מַצָּב וּתְקוּמָה לַצַּדִּיקִים הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי הָרוּחַ חַיִּים הַנַּ"ל מִתְגַּבְּרִין הַצַּדִּיקִים עַל הָרְשָׁעִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: ''וְאמַר רָזִי לִי'' וְכוּ אוֹי לִי, פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁנִּגְלוּ לִי שְׁנֵי רָזִים: רַז פָּרְעָנִיּוּת וְרַז יְשׁוּעָה, וַהֲרֵי תִּרְחַק הַיְשׁוּעָה עַד

וְכוּ הַיְנוּ כַּנַ"ל כִּי הָרוּחַ שֶׁל הָרָשָׁע גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ בִּבְחִינַת רוּחַ סְעָרָה שֶׁמַּשְׁם כָּל הַצָּרוֹת וַאֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ: "בִּגְדִים בָּגָדוּ וּבֶגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ" כִּי יְנִיקַת הַבּוֹגְדִים וְהָרְשָׁעִים הוּא מִבְּחִינַת פְּגַם הַבְּגָדִים דְּהַיְנוּ פְּגַם הַצִּיצִית שֶׁהֵם בְּכַנְפֵי הַבֶּגֶד דְּהַיְנוּ מִפְּגַם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁאֶחִיזָתָן וְשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן הוּא בְּחִינַת אַרְבַּע צִיצִית כַּנַ"ל אֶבֶל סוֹף כָּל סוֹף: "פַּחַד וָפַחַת וָפַח עָלֶיךָ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ" וְכוּ כִּי כָּל הָרְשָׁעִים יִכְרְעוּ וְיִפְּלוּ כִּי לְסוֹף כָּלָה וְנֶאֱבָד וְכוּ כַּנַ"ל כִּי הַצַּדִּיקִים גְּמוּרִים מַכְנִיעִין אוֹתָם וּמַשְׁפִּילִים רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ עַל יְדֵי הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית בְּחִינַת "מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרת שָׁמַעְנוּ" כַּנַ"ל כְּנוֹר שֶׁל חֲמֵשׁ נִימִין, בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְכֵן כָּתוּב בַּזֹּהַר (צַו לב:) וְתוֹפְשֵׁי הַתּוֹרָה אִלֵּין דְּתָפְשִׁין בְּכִנּוֹרָא חֲמֵשׁ אֲנֵי אִית לֶרֶאָה (חֻלִּין מ"ז) כִּי רוּחַ הַחַיִּים הוּא בְּהֶרְאָה וּמִשָּׁם הַמְשָׁכַת הָרוּחַ שֶׁל הָאֲנָחָה, כַּיָּדוּעַ בְּחוּשׁ וְעַל כֵּן אִית לֵהּ חֲמֵשׁ אֲנֵי לֶרֶאָה כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה (עיין תיקון כ"ה:) ה נִימִין דְּכִנּוֹר דָּוִד, שֶׁשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים כַּנַ"ל (עַיֵּן בַּתִּקּוּנִים, תִּקּוּן י: כַּנְפֵי מִצְוָה, אִנּוּן ה קִשְׁרִין לְקֶבֶל שְׁמַע וְכוּ, דְּאִנּוּן לְקֶבֶל ה נִימִין דְּכִנּוֹר דָּוִד וְכוּ, ע"ש)

ט - תהמת יכסימו

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] תְּהֹמת יְכַסְיֻמוּ, יָרְדוּ בְמִצוֹלת וְכוּ (שְׁמוֹת ט"ו) א. כִּי עִקַּר הַחִיּוּת מְקַבְּלִין מֵהַתְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מ"ב) : "תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי" וּבשביל זה צריך להתפלל בכל כוחו כי כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכָל כֹּחוֹ וּמַכְנִיס כֹּחוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה אָזַי נִתְחַדֵּשׁ כֹּחוֹ שָׁם בִּבְחִינַת (אֵיכָה ג) :חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ וְכוּ כִּי אמונה היא תפילה כמו שכתוב (שְׁמוֹת י"ז) : "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה" תַּרְגּוּמוֹ: פְּרִישָׁן בְּצָלוֹ ב. וְדַע, שֵׁשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטִים כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר מַזָּלוֹת (תִּקּוּן יח, וּבְתִקּוּן כא) וְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט יֵשׁ לוֹ נֶסַח מְיֻחָדֶת וְיֵשׁ לוֹ שַׁעַר מְיֻחָד לִכָּנֵס דֶּרֶךְ שָׁם תְּפִלָּתוֹ וְכָל שֵׁבֶט מְעוֹרֵר בִּתְפִלָּתוֹ כֹּחַ מַזָּלוֹ שֶׁבִּשְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת וְהַמַּזָּל מֵאִיר לְמַטָּה וּמְגַדֵּל הַצֶּמַח וּשְׁאָר דְּבָרָיו הַצְּרִיכִים אֵלָיו וְזֶה פֵּרוּשׁ (בְּמִדְבַּר כ"ד) : "דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקב וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל" וְקָם זֶה בְּחִינַת עֲמִידָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּשֶׁשֵּׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל עַל יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר כּוֹכָב וְהַכּוֹכָב הוּא דּוֹרֵךְ וּמַכֶּה הַדְּבָרִים שֶׁיִּגְדְּלוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה י). אֵין לְךָ עֵשֶׂב מִלְּמַטָּה שֶׁאֵין לוֹ כּוֹכָב וּמַלְאָךְ מִלְּמַעְלָה, שֶׁמַּכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ: גְּדַל! וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קיח:) קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כְּקֶרִיעַת יַם סוּף וְקָשֶׁה זִוּוּגוֹ [כְּקֶרִיעַת יַם סוּף] וְכוּ (סוֹטָה ב) כִּי הַיַּם סוּף נִקְרַע לִשְׁנֵים עָשָׂר קְרָעִים כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטִים (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מב, עַיֵּן תִּקּוּן כ"א נט) וּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלָּתָם גּוֹרְמִים זִוּוּגָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ס"ח) : "סֹלּוּ לָרֹכֵב עָרְבוֹת" רוֹכֵב,

דְּא קַדִּשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲרָבוֹת, דְּא שְׁכִינְתֵּהּ שְׁנִתְעָרֵב בָּהּ כָּל הַגְּוָנִין וּ לְפִי הַזִּוּוּג שֶׁגּוֹרֵם בִּתְפִלָּתוֹ כֵּן זוֹכֶה לְזִוּוּגוֹ וְהַתְּפִלָּה הֵם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה נֶסְחָאוֹת לְפִיכָךְ הַזִּוּוּג כִּקְרִיעַת יַם סוּף שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר וְגַם יִשְׂרָאֵל מְפֹרָנָסִים לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם בִּתְפִלָּתָם (עיין זוהר ויקרא ז: פנחס רכ"ו) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ק"ה) : "וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק" וְ חֹק לְשָׁנָא דְּמָזוֹנָא הוּא (בֵּיצָה ט"ז) וְאֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה (בְּרָכוֹת ו:) וְזֶה פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים צ"ט) : "שָׁמְרוּ עֵדְתָיו וְחֹק נָתַן לָמוֹ" עֵדוּת זֶה תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קכ"ב) : "שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְהֹדוֹת לְשֵׁם ה" גם אמרו חכמינו זכרונם לברכה (שבועות ל:) אֵין עֵדוּת אֶלָּא בַּעֲמִידָה וַעֲמִידָה זֶה תְּפִלָּה שֶׁאָנוּ מְעִידִין עַל אַחְדוּתוֹ וּ כְפִי שֶׁמְּפֹרָנָס לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם בִּתְפִלָּתוֹ כֵּן נוֹתְנִין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ וְזֶה: קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כִּקְרִיעַת יַם סוּף הַיְנוּ מְזוֹנוֹת נִתְחַלֵּק לִשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבִילִים לְפִי שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה תְּפִלּוֹת שֶׁבְּטֵי יָהּ וְצָרִיךְ לָזֶה זְכוּת גָּדוֹל שֶׁיִּזְכֶּה אָדָם לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּתוֹ דֶּרֶךְ שַׁעַר הַשַּׁיָּךְ לְשִׁבְטוֹ וזה שאמר אבא בנימין (בְּרָכוֹת ה:). כָּל יְמֵי הָיִיתִי מִצְטַעֵר עַל שְׁנֵי דְבָרִים: עַל תְּפִלָּתִי שֶׁתְּהֵא סָמוּךְ לְמִטָּתִי הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁיִּתְפַּלֵּל דֶּרֶךְ שַׁעַר הַמַּטָּה שֶׁלּוֹ כִּי יֵשׁ שְׁנֵים עָשָׂר מַטּוֹת וְכָל אֶחָד יֵשׁ לוֹ שַׁעַר מְיֻחָד וְהִתְפַּלֵּל עַל שֶׁלֹּא תִּתְרַחֵק תְּפִלָּתוֹ מִמַּטָּה שֶׁלּוֹ וְזֶה לְשׁוֹן מַטָּה, כִּי מַטֶּה לְשׁוֹן זִוּוּג כַּמַּאֲמָר הַסָּמוּךְ: עַל מִטָּתִי שֶׁתְּהֵא נְתוּנָה וְכוּ וּ מִטָּה הוּא בְּחִינַת זִוּוּג גַּם מַטֶּה הִיא בְּחִינַת פַּרְנָסָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כ"ו) : "בְּשִׁבְרִי לָכֶם מַטֵּה לֶחֶם" כִּי שְׁנֵים עָשָׂר מַטּוֹת גּוֹרְמִין זִוּוּג וּמְפַרְנְסִין כַּנַּ"ל קָשֶׁה זִוּוּגָן וְקָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו וְכוּ גַּם הִתְפַּלֵּל עַל שִׁבְטוֹ שֶׁיִּזְכּוּ לִשְׁנֵי שֻׁלְחָנוֹת וְזֶהוּ: וְעַל מִטָּתִי שֶׁתְּהֵא נְתוּנָה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא כה:). הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים וְכוּ, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר וְכוּ וְיַעֲקֹב, שֶׁהוּא כָּלוּל כָּל הַשְּׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים וְהָיָה יוֹדֵעַ כָּל מַטֶּה וּמַטֶּה בְּשָׁרְשׁוֹ בִּשְׁבִיל זֶה כְּתִיב בֵּהּ (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "וַיֶּאֱסֹף יַעֲקֹב רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה" רַגְלָיו זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ה) : "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ" (עיין ברכות יד:) הַיְנוּ, שֶׁהָיָה מְאַסֵּף כָּל הַתְּפִלּוֹת, כָּל אַחַת לְשָׁרְשָׁהּ גַּם הָיָה כֹּחַ בְּיָדוֹ לִתֵּן חֵלֶק מֵחֶלְקֵי עוֹלָם לְיוֹסֵף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ח) : "וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שְׁכֶ"ם אַחַד עַל אַחֶיךָ" וְכוּ כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ הָיָה מַשְׁפִּיעַ חִיּוּת לְכָל שִׁלְשָׁה חֶלְקֵי עוֹלָם שֶׁהֵם עוֹלָם הַשָּׁפָל וְעוֹלָם הַכּוֹכָבִים וְעוֹלָם הַמַּלְאָכִים. וזה שְׁכֶ"ם שָׁפָל, כּוֹכָב, מַלְאָךְ כִּי כָּל זֶה זָכָה עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) : "אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד וְכוּ בִּתְפִלָּתִי וּבְתַקְשָׁתִי" ג. אֲבָל כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל אָזַי בָּאִים מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּקְלִפּוֹת וּמְסַבְּבִין אוֹתוֹ וְנִשְׁאָר בַּחֹשֶׁךְ וְאֵין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ג) : "סַכּוֹתָ בָּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה" וּכְתִיב (תְּהִלִּים י"ב) : "סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן" שֶׁהָרְשָׁעִים, הַיְנוּ הַקְּלִפּוֹת, מְסַבְּבִין אוֹתוֹ כְּרֶם זֶלֶת הַיְנוּ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם (בְּרָכוֹת ו:) וְ דַע, שֶׁיֵּשׁ פְּתָחִים הַרְבֵּה בַּחֹשֶׁךְ הַזֶּה לָצֵאת מִשָּׁם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ

חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא לח:). הַבָּא לִטָּמֵא, פּוֹתְחִין לוֹ יֵשׁ לוֹ פְּתָחִים הַרְבֵּה (עיין תו שבת ק"ד) נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ פְּתָחִים הַרְבֵּה בַּחשֶׁךְ גַּם לָצֵאת מִשָּׁם. אֲבָל הָאָדָם הוּא עִוֵּר וְאֵין יוֹדֵעַ לִמְצֹא הַפֶּתַח. וְדַע, שֶׁעַל יְדֵי אֱמֶת זוֹכֶה לִמְצֹא הַפֶּתַח כִּי עִקַּר אוֹר הַמַּאִיר הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כ"ז) : "ה אוֹרִי וְיִשְׁעִי" וְ עַל יְדֵי שֶׁקֶר הוּא מְסַלֵּק אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ) : "לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה לַשָּׁוְא" כִּי עַל יְדֵי שָׁוְא מְסַלֵּק אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי "דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי" (תהלים ק"א) אֲבָל עַל יְדֵי אֱמֶת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹכֵן עִמּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה) : "קָרוֹב ה לְכָל קוֹרְאָיו לְכֹל אשר יקראוהו באמת" וְכוּ וּ כְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמּוֹ הוּא מֵאִיר לוֹ אֵיךְ לֵיצֵא מֵהַחשֶׁךְ הַמּוֹנֵעַ אוֹתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "ה אוֹרִי" וְזֶה פֵּרוּשׁ: (בְּרֵאשִׁית ו) "צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה" פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: יֵשׁ אוֹמְרִים חַלּוֹן, וְיֵשׁ אוֹמְרִים אֶבֶן טוֹב וְ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין חַלּוֹן לְאֶבֶן טוֹב כִּי הַחַלּוֹן אֵין לוֹ אוֹר בְּעַצְמוֹ אֶלָּא דֶּרֶךְ שָׁם נִכְנָס הָאוֹר אֲבָל כְּשֶׁאֵין אוֹר, אֵין מֵאִיר אֲבָל אֶבֶן טוֹב אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין אוֹר מִבַּחוּץ הוּא מֵאִיר בְּעַצְמוֹ כֵּן יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁבְּבוֹרָם הוּא חַלּוֹן וְאֵין [את ה]כַּח לְהָאִיר, לָהֶם בְּעַצְמָם וְזֶה: יֵשׁ אוֹמְרִים, וַאֲמִירָתָם נַעֲשָׂה חַלּוֹן וְיֵשׁ שֶׁאֲמִירָתָם נַעֲשָׂה אֶבֶן טוֹב וּמֵאִיר וְ דַע, שֶׁהַכֹּל לְפִי גֹּדֶל הָאֱמֶת כִּי עִקַּר הָאוֹר הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא עֶצֶם הָאֱמֶת וְעִקַּר הִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ אֶלָּא אֶל הָאֱמֶת וְזֶה: "וְאֶל אַמָּה תְּכַלֶּנָּה מִלְמַעְלָה" לְשׁוֹן (שְׁמוּאֵל ב י"ג) : "וַתְּכַל נֶפֶשׁ דָּוִד" אַמ"ה הִיא ה מוֹצָאוֹת, הַכְּלוּלִים מֵאֵשׁ וּמַיִם הַיְנוּ שֶׁתִּרְאֶה שֶׁיֵּצְאוּ הַדִּבּוּרִים מִפִּיךָ בֶּאֱמֶת וְאָז יִשְׁתּוֹקֵק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלְמַעְלָה לִשְׁכֹּן אֶצְלְךָ וּכְשֶׁיִּשְׁכֹּן אֶצְלְךָ הוּא יָאִיר לְךָ וְזֶה: אַמָּה תְּכַלֶּנָּה מִלְמַעְלָה, רָאשֵׁי תֵבוֹת אֱמֶת כִּי עַל יְדֵי אֱמֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חוֹמֵד מִלְמַעְלָה לִשְׁכֹּן עִם הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "קָרוֹב ה לְכָל קוֹרְאָיו" וְכוּ וְאָז: "וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים" הַיְנוּ הַתֵּבָה הַיּוֹצֵאת בֶּאֱמֶת הִיא תָּשִׂים לְךָ פֶּתַח בַּחשֶׁךְ שֶׁאַתָּה נִצּוֹד בּוֹ וְזֶה: "בְּצִדָּהּ" הַיְנוּ הַקְּלִפָּה הַצַּד צַיִד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ה) : "כִּי צַיִד בְּפִיו" כִּי מִתְּחִלָּה לֹא הָיָה יָכוֹל לְדַבֵּר מֵחֲמַת הַחשֶׁךְ הַסּוֹבֵב אוֹתוֹ וְעַל יְדֵי שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַחשֶׁךְ וּמִתְפַּלֵּל הֵיטֵב עַל יְדֵי זֶה הוּא מְתַקֵּן "תַּחְתִּים שְׁנִים וּשְׁלִישִׁים" הַיְנוּ עוֹלָם הַשָּׁפָל וְעוֹלָם הַגַּלְגַּלִּים וְעוֹלָם הַשֵּׂכֶל [אַף אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל רַק כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה כִּי לֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד (אָבוֹת ב) וּכְתִיב (מִשְׁלֵי כ"ח) : "מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ תּוֹרָה גַּם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה" כְּתַב יַד הַחֲבֵרִים] ד. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְקַשֵּׁר אֶת תְּפִלָּתוֹ לְצַדִּיק הַדּוֹר וְהַצַּדִּיק יוֹדֵעַ לְכַוֵּן הַשְּׁעָרִים וּלְהַעֲלוֹת כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה לְשַׁעַר הַשַּׁיָּךְ כִּי כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (שבת ק"א:) : מֹשֶׁה, שַׁפִּיר קָאָמַרְתְּ וּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה" דָּא מֹשֶׁה (זֹהַר בְּרֵאשִׁית כה:) וּמָשִׁיחַ הוּא כָּלוּל כָּל הַתְּפִלּוֹת וּבִשְׁבִיל זֶה יִהְיֶה

מָשִׁיחַ מוֹרַח וְדָאִין (סַנְהֶדְרִין צג:) כִּי הַתְּפִלּוֹת הֵם בְּחִינַת חֹטֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ מ"ח) : "וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ" (עיין זוהר נשא ק"ל:) וְזֶה פֵּרוּשׁ: אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא: זִמְנָא חָדָא הֲווֹ קָאָזְלִינַן בְּמַדְבְּרָא, וְאִתְלַוִּי בַּהֲדָן הַהוּא טַיָּעָא, דַּהֲוָה שָׁקִיל עַפְרָא וּמוֹרַח לֵהּ. וְאָמַר: הָא אִרְחָא לְדוּכְתָּא פְּלָן וְהָא אִרְחָא לְדוּכְתָּא פְּלָן. אָמְרִינַן לֵהּ: כַּמָּה מְרַחֲקִינַן מִמַּיָּא ? וְאָמַר לָן: הָבוּ לִי עַפְרָא יַהֲבִינַן לֵהּ. אָמַר לָן: תְּמַנְיָא פַּרְסֵי. תָּנֵינָן וְיַהֲבִינַן לֵהּ, אָמַר לָן: דְּמָרַחֲקִינַן תְּלָתָא פַּרְסֵי. אֲפֵכִית לֵהּ וְלָא יָכְלִית לֵהּ. רַשְׁבַּ"ם: טַיָּעָא סוֹחֵר יִשְׁמָעֵאל: וְהָפְכִינַן הַאי עַפְרָא בְּהַאי עַפְרָא, לְנַסּוֹתוֹ אִם יִהְיֶה בְּקִי כָּל כָּךְ. זִמְנָא חָדָא אִתְלַוִּין בַּהֲדָן הַהוּא טַיָּעָא, סוֹחֵר יִשְׁמָעֵאל וֶה בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא כְּלוּל כָּל הַתְּפִלּוֹת כְּמַשִּׁיחַ וּ תְּפִלּוֹת וֶה בְּחִינַת סוֹחֵר יִשְׁמָעֵאל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ט"ז) : "כִּי שָׁמַע ה אֶל עָנְיֵךְ" וְתַרְגּוּמוֹ: קַבֵּיל ה צְלוֹתֵיךְ וְזֶה סוֹחֵר, כִּי סָבִיב, תַּרְגּוּמוֹ סְחוֹר וְזֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ט) : "וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ" וְאִתְלַוִּין בַּהֲדָן הַהוּא טַיָּעָא שֶׁקִּשַּׁרְנוּ אֶת עַצְמֵנוּ עִם צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, כְּלָלְיוּת הַתְּפִלָּה וְשָׁקִיל עַפְרָא וּמוֹרַח וְאָמַר: הָא לְדוּכְתָּא פְּלָן וְהָא לְדוּכְתָּא פְּלָן עפרא זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ מ"א) : "יִתֵּן כֶּעָפָר חַרְבּוֹ" וְ חֶרֶב זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי" וּמוֹרַח כִּי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ הַזֶּה לְהָרִיחַ עַל יְדֵי שֶׁהוּא כָּלוּל כָּל הַתְּפִלּוֹת וּכְתִיב: "וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ" וְאָמַר: הָא לְדוּכְתָּא פְּלָן שֶׁהֵיְה יוֹדֵעַ שַׁעֲרֵי תְּפִלּוֹת וְהֵיְה יוֹדֵעַ כָּל תְּפִלָּה הַשַּׁיָּךְ לְשִׁבְטוֹ וְאָמְרִינַן לֵהּ: כַּמָּה מְרַחֲקִינַן מִמַּיָּא ? וְאָמַר: הָבוּ לִי עַפְרָא וְיַהֲבִינַן לֵהּ. אָמַר לָן: תְּמַנְיָא פַּרְסֵי תָּנֵינָן וְיַהֲבִינַן לֵהּ, אָמַר לָן: תְּלָתָא פַּרְסֵי הַיְנוּ אָמְרִינַן לֵהּ כַּמָּה אֲנַן מְרַחֲקִינַן מִ מַּיָּא מִבְּחִינַת (אֵיכָה ב) : "שִׁפְכִי לִבֵּךְ כַּמַּיִם נכח פְּנֵי ה" אָמַר לָן, תְּמַנְיָא בְּחִינוֹת הַיְנוּ לְמוּד הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה וְשִׁלְשָׁה תְּפִלּוֹת תָּנֵינָן וְיַהֲבִינַן לֵהּ תָּנֵינַן, לְשׁוֹן לְמוּד וְאַחַר הַלְמוּד יַהֲבִינַן לֵהּ לְהָרִיחַ כַּמָּה מְרַחֲקִינַן מִזֹּאת הַבְּחִינָה שֶׁל מַיִם וְאָמַר לָן, תְּלָתָא פַּרְסֵי הַיְנוּ שְׁלִשָּׁה בְּחִינוֹת תְּפִלּוֹת וְהֶרְאָה לָנוּ סִימָן עַל זֶה שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגַּעְנוּ לְמַדְרֵגָה זֹאת שֶׁנִּתְפַּלֵּל כָּל כָּךְ בְּכַוָּנָה עַד שֶׁנִּשְׁפּךְ לִבֵּנוּ לְפָנָיו כַּמַּיִם אֲפֵכִית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ט) : "אַף תָּשִׁיב צוּר חַרְבּוֹ וְלֹא הֲקֵמוֹתוֹ בַּמִּלְחָמָה" כִּי כָּל הַתְּפִלּוֹת הֵם בְּחִינַת חֶרֶב אֲצַל מָשִׁיחַ וְאִם הָיוּ הַתְּפִלּוֹת בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל בְּוַדַּאי לֹא הָיָה מֵשִׁיב צוּר חַרְבּוֹ וְזֶה סִימָן שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגַּעְנוּ לְמַדְרֵגַת "שִׁפְכִי לִבֵּךְ כַּמַּיִם נכח פְּנֵי ה" ה. וּ תְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת נְסִים שֶׁהוּא אֵין דֶּרֶךְ הַטֶּבַע כִּי לִפְעָמִים הַטֶּבַע מְחַיֵּב אֵיזוֹ דָּבָר וְהַתְּפִלָּה מְהַפֶּכֶת אֶת הַטֶּבַע וְעִקַּר הַנִּסִּים, הַיְנוּ עִקַּר הַתְּפִלָּה אֵינוֹ אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ז) : "שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה" וֶאֱמוּנָה זֶה תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ז) : "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה" כְּתַרְגּוּמוֹ וּבשביל זה היא גבוהה מכל הארצות (זֶבָחִים נד:) עַל שֵׁם שֶׁעִקַּר הַנִּסִּים שָׁם הֵם וּכְתִיב (יְשַׁעְיָהוּ ס"ב) :

"הֲרִימִי נֵס" וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרֵאת אֶרֶץ כְּנַעַן כְּנַעַן לְשׁוֹן סוֹחֵר, בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתָיִךְ" וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית י:) אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹתָה תְּחִלָּה וְהַגְּשָׁמִים בָּאִים מִתְּהוֹמוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מ"ב) : "תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא" וּ תְהוֹם לְשׁוֹן נֵס, (עיין בר"ר פ"ד מעשה נסים יש בדבר ועיין רש"י שם:) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (רות א) : "וַתֵּהֶם כָּל הָעִיר" כִּי עַל נֵס, הַיְנוּ עַל דָּבָר חִדּוּשׁ, מַתְמִיהִין וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית כה:). קוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ לְעָנְיַן גְּשָׁמִים כִּי עִקַּר הַגְּשָׁמִים נִשְׁמָע בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי שָׁם הַתְּהוֹמוֹת, הַיְנוּ הַנִּסִּים, הַיְנוּ אֱמוּנָה, תְּפִלָּה וְזֶה לְעֻמַּת זֶה עֲשָׂה אֱלֹקִים וּמִצְרַיִם הוּא הֶפֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, זֶה לְעֻמַּת זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ד) : "וּמִצְרַיִם נָסִים לִקְרָאתוֹ" שֶׁמִּצְרַיִם לְעֻמַּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְעֻמַּת הַנִּסִּים וּבִשְׁבִיל זֶה אֵין מְקוֹם תְּפִלָּה בְּמִצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט) : "וְהָיָה כְּצֵאתִי אֶת הָעִיר אֶפְרֹשׂ כַּפַּי" בִּשְׁבִיל זֶה, כְּשֶׁפָּגַם אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁעָה שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יֵרֻשַּׁת אֶרֶץ אָמַר (בְּרֵאשִׁית ט"ו) : "בַּמָּה אֵדַע" עַל יְדֵי זֶה יָרְדוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם כִּי פָּגַם בֶּאֱמוּנָה, הַיְנוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת נִסִּים וְיָרַד יַעֲקֹב וּבָנָיו לְמִצְרַיִם שֶׁשָּׁם הֶפֶךְ הַנִּסִּים שֶׁזֶּה לְעֻמַּת זֶה וְיָרְדוּ דַּוְקָא יַעֲקֹב וּבָנָיו כִּי הוּא פָּגַם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת תְּפִלָּה וְיָרְדוּ יַעֲקֹב וּבָנָיו, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנַיִם עָשָׂר שַׁעֲרֵי תְּפִלָּה וְעַל יְדֵי שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה הֵם יַעֲקֹב וּבָנָיו כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה לֹא זָכָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לִבְחִינַת תְּפִלָּה, אֶלָּא יַעֲקֹב וּבָנָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"א) : "כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע" וְלֹא כָּל יִצְחָק (נְדָרִים לא) וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ח:) אֵין הַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין אֶלָּא בִּשְׁבִיל אֲמָנָה הַיְנוּ בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת אֱמוּנָה וְהֵיא שׁוֹתָה תְּחִלָּה שֶׁשָּׁם הַתְּהוֹמוֹת בְּחִינַת נִסִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַתֵּהֶם כָּל הָעִיר" וזהו (שָׁם ח:) : בְּשָׁעָה שֶׁהַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין, אֲפִלּוּ פְּרוּטָה שֶׁבַּכִּיס מִתְבָּרֶכֶת פְּרוּטָה זֶה בְּחִינַת קוֹל הַתּוֹר וכמ"ש (שָׁם כ"ה:) : הַאי רוּדְיָא דְּמָיָא לְתוֹר, וּפְרִיטָא שִׁפְוָתֵהּ וְהוּא עוֹמֵד בֵּין תְּהוֹמָא לְתְהוֹמָא שֶׁהוּא כְּלוּל מִשְּׁנֵי הַתְּהוֹמוֹת, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַנִּסִּים וְזֶה: פְּרוּטָה שֶׁבַּכִּיס, שֶׁפְּעָמִים נִתְכַּסֶּה כֹּחַ הַנִּסִּים וְעַל יְדֵי הַגְּשָׁמִים נִתְבָּרֵךְ הַפְּרוּטָה הַיְנוּ הַנִּסִּים, דְּפְרִיטָא שִׁפְוָתֵהּ וְאִלּוּ בְּנֵי אָדָם הַמַּכְחִישִׁים כָּל הַנִּסִּים וְאוֹמְרִים שֶׁהַכֹּל דֶּרֶךְ הַטֶּבַע וְאִם רוֹאִים אֵיזֶהוּ נֵס הֵם מְכַסִּים אֶת הַנֵּס עִם דֶּרֶךְ הַטֶּבַע שֶׁאוֹמְרִים שֶׁזֶּה דֶּרֶךְ הַטֶּבַע נִמְצָא שֶׁפּוֹגְמִים בַּתְּפִלָּה כִּי הַתְּפִלָּה הִיא נִסִּים, שֶׁמְּשַׁנֶּה אֶת הַטֶּבַע וּפוֹגְמִים בָּאֱמוּנָה שֶׁאֵין מַאֲמִינִים בְּהַשְׁגָּחַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּפוֹגְמִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא מְקוֹם הַנִּסִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ" וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ: אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹתָה תְּחִלָּה כִּי שָׁם הַתְּהוֹמוֹת מְקוֹם הַנִּסִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַתֵּהֶם כָּל הָעִיר" וְעַל יְדֵי זֶה צָרִיךְ לִפֹּל בְּגָלוּת מִצְרַיִם כִּי זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה כַּנַּ"ל וְכָל הַגָּלֻיּוֹת מְכֻנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם עַל שֵׁם

שֶׁהֵם מְצָרִים לְיִשְׂרָאֵל (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בְּרֵאשִׁית רַבָּה טז) וְזֶה פֵּרוּשׁ: תְּהמת יְכַסְיֻמוּ מִי שֶׁמְּכַסֶּה אֶת הַנְּפָשִׁים וּמַרְאֶה לְכָל דָּבָר שֶׁהוּא דֶּרֶךְ הַטֶּבַע יָרְדוּ בְּמְצוֹלֹת כְּמוֹ אָבֶן (בְּרֵאשִׁית מ"ט) "מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל" תַּרְגּוּמוֹ: אָב וּבְנָן מְצוֹלֹת, זֶה בְּחִינַת מְצָרִים שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת י"ב) : "וַיְנַצְּלוּ אֶת מִצְרָיִם" כְּמוֹ אָב וּבְנָן הֵינוּ יַעֲקֹב וּבָנָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת נְסִים, בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְפִי יְרִידָתָם וּלְפִי הַפְּגָם שֶׁפָּגַם בִּתְפִלָּה וּבֶאֱמוּנָה וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כֵּן צָרִיךְ לֵירֵד לְעֻמְקָ הַגְּלוּת שֶׁל מִצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁיָּרְדוּ יַעֲקֹב וּבָנָיו לְמִצְרַיִם כְּשֶׁאָמַר אַבְרָהָם בַּמֶּה אֵדַע עַל יֵרֵשֶׁת אֶרֶץ [עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ זַ"ל]

י - ואלה המשפטים

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם וְכוּ (שְׁמוֹת כ"א) א. כְּשֶׁיֵּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, דִּינִים עַל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי רְקוּדִים וְהַמְחָאַת כַּף אֶל כַּף נַעֲשֶׂה הַמְתָּקַת הַדִּינִין ב. כִּי עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא שֶׁגַּם הָעַכּוּ"ם יֵדְעוּ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים שֹׁלִיט וּמוֹשֵׁל, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (יִתְרוֹ סט:) כַּד אָתָא יִתְרוֹ וַאֲמַר: "כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה" וְכוּ, כְּדֵין אִתְיַקַּר וְאִתְעַלָּא שְׁמָא עִלָּאָה ג. וּ לְעַכּוּ"ם אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לֵידַע גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ ב) : "בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר ה" כִּי הוּא גִּלָּה אֱלקוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִשְּׁאָר הָאָבוֹת כִּי אַבְרָהָם קָרָאוֹ הַר וְיִצְחָק קָרָאוֹ שָׂדֶה (פְּסָחִים פח) וְשָׂדֶה הוּא יוֹתֵר מֻשָּׂג וְנִצְרָךְ לְהָעוֹלָם מֵהַר וְיַעֲקֹב קָרָאוֹ בַּיִת שֶׁהוּא מָקוֹם יְשׁוּב לִבְנֵי אָדָם יוֹתֵר מִשָּׂדֶה הֵינוּ שֶׁיַּעֲקֹב קָרָא אֶת מָקוֹם הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁהוּא מָקוֹם הַתְּפִלָּה בֵּית שֶׁהוּא מָקוֹם יְשׁוּב לִבְנֵי אָדָם כִּי הֶעֱלָה אֶת הַתְּפִלָּה מֵהַר וְשָׂדֶה לִבְחִינַת בַּיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תְּפִיסָה לִבְנֵי אָדָם יוֹתֵר מֵהַר וְשָׂדֶה כִּי בִּבְחִינַת בַּיִת יֵשׁ גַּם לְעַכּוּ"ם הַשָּׂגָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ נ"ו) : "כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים" וּכְשֶׁהוּא בִּבְחִינַת בַּיִת כְּדֵין אִתְיַקַּר שְׁמָא עִלָּאָה כַּנַ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ: (תְּהִלִּים מ"ח) : "גָּדוֹל ה וּמְהֻלָּל מְאֹד" כְּלוֹמַר אֵימָתַי גָּדוֹל ה ? כְּשֶׁהוּא מְהֻלָּל מְאֹד מִסִּטְרָא דְּמוֹתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַכּוּ"ם [כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ט) עַל פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית א) : "וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד" "מְאֹד" זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת] כְּשֶׁהוּא מְהֻלָּל מֵהֶם אֲזַי הוּא גָּדוֹל כִּי הוּא עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וְאֵימָתַי הוּא מְהֻלָּל מֵהֶם ? "בְּעִיר אֱלֹקֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ" דְּהַיְנוּ כְּשֶׁבְּחִינַת הַר נַעֲשֶׂה עִיר אֱלֹקֵינוּ שֶׁהוּא יְשׁוּב בְּנֵי אָדָם בְּחִינַת בַּיִת, שֶׁהוּא מֻשָּׂג יוֹתֵר מֵהַר וְשָׂדֶה דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמַּעֲלִין אֶת בְּחִינַת הַתְּפִלָּה מִבְּחִינַת הַר לִבְחִינַת עִיר וּבַיִת שֶׁאָז יֵשׁ גַּם לְעַכּוּ"ם הַשָּׂגָה כַּנַ"ל אָז דַּיְקָא גָּדוֹל ה כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁגַּם הָרְחוֹקִים יוֹדְעִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל ד. וְעִנְיָן זֶה לְהַעֲלוֹת הַתְּפִלָּה מִבְּחִינַת הַר וְשָׂדֶה לִבְחִינַת בַּיִת בְּחִינַת עִיר אֱלֹקֵינוּ כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ גַּם לְעַכּוּ"ם שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם

גַּם כֵּן הַשָּׂנְאָה בְּאֱלִקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהֵעָשׂוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא קטז:) מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹלֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, יֵלֵךְ אֵצֶל חָכָם וִיבַקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה אֵינָם יוֹדְעִים כִּי אִם צַדִּיקֵי הַדּוֹר כִּי יֵשׁ בַּעֲלֵי גַּאֲוָה שֶׁאֵינָם רוֹצִים שֶׁיֵּלְכוּ לְצַדִּיקִים וְאוֹמְרִים שֶׁהֵן בְּעַצְמָם יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל וּמוֹנְעִים גַּם אֲחֵרִים כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם צַעַר אוֹ חוֹלֶה לֵילֵךְ לְצַדִּיקִים עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כ) : "הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ" וְכוּ כִּי זֶה הַבַּעַל גַּאֲוָה מְכֻנֶּה בִּלְשׁוֹן אֲבִימֶלֶךְ אֲבִי לְשׁוֹן רָצוֹן כִּי הוּא רוֹצֶה לִמְלֹךְ וְהַיְנוּ אֲבִימֶלֶךְ כִּי בֶּאֱמֶת צַדִּיק מוּשָׁל בִּתְפִלָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל ב כג) : "צַדִּיק מוֹשֵׁל" וְכוּ וְהוּא מִתְגָּאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁיְּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל וְיֵשׁ לוֹ הַמֶּמְשָׁלָה וְעַל כֵּן מְכֻנֶּה בְּשֵׁם אֲבִימֶלֶךְ כִּי הוּא רוֹצֶה לִמְלֹךְ וְאוֹמֵר: אֲנָא אֶמְלֹךְ וְזֶה פֵּרוּשׁ: "הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ" אֵשֶׁת רָאשֵׁי תֵּבוֹת "אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח" (תהלים נא) זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה דְּהַיְנוּ הָשֵׁב אֵשֶׁת, בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, לְהַצַּדִּיק כִּי נָבִיא הוּא כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים (חֻלִּין ס:) וּמְשַׁגֵּר תְּפִלָּה סְדוּרָה בְּפִיו כְּדֵי שֶׁיֵּהָנֶה מִתְּפִלָּתוֹ וְזֶה: כִּי נָבִיא הוּא, לְשׁוֹן נִיב שְׂפָתַיִם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לד:). "בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם" אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתוֹ בְּפִיו וְכוּ הָשֵׁב, רָאשֵׁי תֵּבוֹת: הַר שָׂדֶה, בַּיִת זֶה רֶמֶז שֶׁתְּפִלַּת הַצַּדִּיק הִיא בִּשְׁלֵמוּת שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ מִבְּחִינַת הַר וְשָׂדֶה לִבְחִינַת בַּיִת כַּנַּ"ל אֲבָל אִלּוּ הַבַּעֲלֵי גַּאֲוָה מְעַכְּבִים תַּאֲוָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵינָם מְבַקְּשִׁים מִצַּדִּיקִים שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עֲלֵיהֶם כִּי חוֹשְׁבִים שֶׁהִתְעַנּוּ וְסִגְּפוּ אֶת עַצְמָם, וּבָזֶה הֵם צַדִּיקִים אֲבָל הָאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן כִּי כָּל הַתַּעֲנִיתִים שֶׁהִתְעַנּוּ אֵין זֶה אֶלָּא כְּמוֹ שַׂק שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חוֹרִים הַרְבֵּה וּכְשֶׁמְּרִיקִים אֶת הַשַּׂק אַף עַל פִּי כֵן נִשְׁאָרוּ בּוֹ הַחוֹרִים וְ הַגּוּף נִקְרָא שַׂק כְּמַאֲמַר הַתַּנָּא: שִׁינְנָא, שְׂרֵי שַׂקָּךְ (שַׁבָּת קנב) וְאִם הִתְבּוֹנְנוּ בְּעַצְמָן הָיוּ רוֹאִים אַחַר כָּל הַתַּעֲנִיתִים עֲדַיִן נִשְׁאָרוּ אֶצְלָם כָּל תַּאֲוָתָם קְשׁוּרִים בְּשַׂקָּם, הַיְנוּ בְּגוּפָם וְלֹא תַּאֲוָתָם בִּלְבַד נִשְׁאַר קְשׁוּר בְּגוּפָם כִּי אִם גַּם תַּאֲוֹת אֲבִיהֶם שֶׁיֵּשׁ אֶצְלָם מִשְׁעַת הַהוֹלָדָה מֻחֲמֶת שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ אֲבִיו בִּשְׁעַת זִוּוּג גַּם זֶה קְשׁוּר בְּגוּפָם עֲדַיִן וּבְוַדַּאי אִלּוּ הָיוּ רוֹאִים אֶת כָּל זֶה חֲרָדָה גְּדוֹלָה הָיָה נוֹפֵל עֲלֵיהֶם כִּי הָיוּ רוֹאִים אֵיךְ הֵם עוֹמְדִים בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה וּשְׁפָלָה וְזֶה פֵּרוּשׁ (בְּרֵאשִׁית מב) : "וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׂקֵּיהֶם וְהִנֵּה אִישׁ צְרוֹר כַּסְפּוֹ בְּשַׂקּוֹ" אַחַר כָּל הַתַּעֲנִיתִים שֶׁהוּא הֲרֵקַת הַשַּׂק, בְּחִינַת הַגּוּף עֲדַיִן וְהִנֵּה אִישׁ צְרוֹר כַּסְפּוֹ שֶׁקְּשׁוּר וְצָרוּר כַּסְפּוֹ וְתַאֲוָתוֹ בְּשַׂקּוֹ וְגוּפוֹ וַיִּרְאוּ אֶת צְרֹרוֹת כַּסְפֵּיהֶם הֵמָּה וַאֲבִיהֶם הַיְנוּ, לֹא דֵּי צְרוֹרוֹת כַּסְפֵּיהֶם, שֶׁהוּא תַּאֲוֹת עַצְמָן כִּי אִם גַּם הֵמָּה וַאֲבִיהֶם הַיְנוּ הַתַּאֲוֹת שֶׁל אֲבִיהֶם גַּם הֵמָּה לֹא נָפְלוּ מֵהֶם וַיִּירְאוּ כִּי חֲרָדָה נָפְלָה עֲלֵיהֶם וַאֲזַי לֹא הָיוּ רוֹצִים לְהִשְׁתָּרֵר וְלִמְלֹךְ וְזֶה פֵּרוּשׁ: וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אֹתִי שִׁכַּלְתֶּם, יוֹסֵף אֵינֶנּוּ וְכוּ זֶה רֶמֶז עַל תּוֹכַחַת הַשֵּׂכֶל כִּי הַשֵּׂכֶל מוֹכִיחַ אֶת הַבַּעֲלֵי גַּאֲוָה הָרוֹצִים לְהִתְגַּדֵּל יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם

אוּנְקְלוֹס (בְּרֵאשִׁית כז) : "וַיַּעְקְבֵנִי" וְחַכְמַנִי אֲבִיהֶם, כִּי אָב בְּחָכְמָה (מגילה י"ג) וְהַיְנוּ שֶׁ הַשֵּׂכֶל מוֹכִיחָם וְאוֹמֵר לָהֶם. אִתִּי שִׂכַּלְתֶּם, כִּי כָּל הַמִּתְגָּאֶה חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ (פְּסָחִים סו:) יוֹסֵף אֵיפֹא זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמְּעָוֻּת הַיְנוּ עֲדַיִן לֹא תִּקְּנָתָם הַמְּעָוֻּת שֶׁהוּא לְחֶרְפָּה וּלְקָלוֹן וְיֵשׁ לָכֶם לְהִתְבַּיֵּשׁ מֵחָמָתוֹ כִּי תִּקּוּן הַמְּעָוֻּת הוּא בְּחִינַת יוֹסֵף עַל שֵׁם (בְּרֵאשִׁית ל) : "אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי" וְשִׁמְעוֹן אֵינֶנּוּ הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁאֵין לְךָ בְּחִינַת יוֹסֵף אֵין לְךָ בְּחִינוֹת שִׁמְעוֹן וְ שִׁמְעוֹן הוּא בְּחִינַת (שָׁם כ"ט) "כִּי שָׁמַע ה כִּי שְׂנוּאָה אָנכִי" כִּי אַתָּה אֵינְךָ שָׂנוּא כִּי מֵחֲמַת שֶׁלֹּא תִּקַּנְתָּ אֶת עַצְמְךָ בְּוַדַּאי אֵינְךָ יָכוֹל לְהוֹכִיחַ אֲחֵרִים כִּי יֹאמְרוּ לְךָ קְשֹׁט עַצְמְךָ תְּחִלָּה וכוּ (ב"מ קז:) וְעַל כֵּן אֵינְךָ שָׂנוּא כִּי הַמּוֹכִיחַ הוּא שָׂנוּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כְּתֻבוֹת קה:) הַאי צוּרְבָא מֵרַבָּנָן דְּמְרַחֲמֵי לֵהּ בְּנֵי מָתָא, לָאו מִשּׁוּם דְּמַעֲלֵי טְפֵי, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּלָא מוֹכַח לְהוּ בְּמִלֵּי דִּשְׁמַיָּא נְמָצָא שֶׁהַמּוֹכִיחַ הוּא שָׂנוּא וְאֶת בְּנְיָמִין תִּקְּחוּ זֶה מוֹרֶה עַל גְּדֻלּוּת כִּי פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (בראשית לה) : בְּנְיָמִין, עַל שֵׁם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בֶּן יָמִין וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא גְּבוֹהַּ מִכָּל הָאֲרָצוֹת (זְבָחִים נד:) וְהַיְנוּ, לֹא דַּי שֶׁאֵין לָכֶם כָּל הַבְּחִינוֹת הַלָּלוּ עִם כָּל זֶה וְאֶת בְּנְיָמִין תִּקְּחוּ שֶׁאַתֶּם לוֹקְחִים לְעַצְמְכֶם גְּדֻלּוּת וְהַיְנוּ דְּסֵיֵּם הַשֵּׂכֶל הַמּוֹכִיחַ אוֹתָם עֲלֵי הָיוּ כֻּלָּנָה כִּי הַכֹּל נוֹפֵל עָלַי כִּי כָּל הַמִּתְגָּאֶה חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ ה. וְהָעֵצָה הַיְעוּצָה לְבַטֵּל (י"ג לבעל, ועיין באהל"ק במהד"ב) הַ גַּאֲוָה שֶׁהִיא הָעֲבוֹדָה זָרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ט"ז) : "תּוֹעֲבַת ה כָּל גְּבַהּ לֵב" (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה סוֹטָה ד:) הָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיקִים כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כא מ"ח:) בְּתִרוּעָה דְּאִיהוּ רוּחָא, אִתְעֲבִיר אֵל אַחֵר וְ צַדִּיק הוּא בְּחִינַת רוּחָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר כ"ז) : "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ" וְעַל יָדוֹ נִכְנָע רוּחַ גְּבוֹהַּ, אֵל אַחֵר וְ נַעֲשֶׂה מֵאַחֵר, אֶחָד כִּי הוּא קוֹצָא דְּאוֹת ד (תִּקּוּן כא נ"ה:) שֶׁמִּמֶּנּוּ אַרְבַּע רוּחוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל ל"ז) : "כֹּה אָמַר ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ" וְזֶה לְשׁוֹן תִּרוּעָה לְשׁוֹן (תְּהִלִּים ב) : "תְּרֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל" (תִּקּוּן י"ח וְתִקּוּן כ"א) כִּי הוּא מְשַׁבֵּר רוּחַ גְּבוֹהַּ אֵל אַחֵר, כְּפֵירוֹת ו. וְזֶה בְּחִינַת רְקוּדִין וְהַמְחָאַת כַּף כִּי רְקוּדִין וְהַמְחָאַת כַּף נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ כִּי עַל יְדֵי שִׂמְחַת הַלֵּב הוּא מְרַקֵּד וּמַכֶּה כַּף אֶל כַּף וְכַמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כא נ"א:) : וְהַאי רוּחָא נָשַׁב בְּשִׁית פְּרָקִין דְּרוֹעָא וּבְשִׁית פְּרָקִין דְּשׁוֹקִין וְהִיא בְּחִינַת הַמְחָאַת כַּף וּבְחִינַת רְקוּדִין וְזֶהוּ בְּחִינַת: "לִבּוֹ נָשָׂא אֶת רַגְלָיו" (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, וַיֵּצֵא, פָּרָשָׁה ע) הַיְנוּ עַל יְדֵי הָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב בָּאִים הָרְקוּדִין הַיְנוּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ כַּנַ"ל נִתְבַּטֵּל הַגַּאֲוָה כַּנַ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ו) : "אַל תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה" וְנִתְבַּטֵּל הָעֲבוֹדַת אֱלִילִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם" (בְּרֵאשִׁית י"ח) זֶה עֲבוֹדַת אֱלִילִים (ב"מ פ"ו: ומובא ברש"י שם). וּכְשֶׁנִּתְעַלֶּה הָרַגְלַיִן עַל יְדֵי הָרְקוּדִין בְּחִינַת נָשָׂא לִבּוֹ אֶת

רַגְלָיו וְנִתְבַּטֵּל הַגַּאֲוָה, הַיְנוּ הָעֲבוֹדָה זָרָה עַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין הַדִּינִים כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה זָרָה בָּעוֹלָם, חָרוֹן אַף בָּעוֹלָם (סִפְרִי, רְאֵה) וּכְשֶׁנִּתְעַבֵּר הָעֲבוֹדָה זָרָה נִתְעַבֵּר הַחָרוֹן אַף וְנִמְשָׁכִין חֲסָדִים וְאָז הָרַגְלַיִן הֵם בְּבְחִינַת רַגְלֵי חֲסִידָיו (שְׁמוּאֵל א ב) הַיְנוּ בְּבְחִינַת חֲסָדִים הַיְנוּ בְּחִינַת "חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים" (יְשַׁעְיָהוּ נ"ה) הַנֶּאֱמָנִים דַּיְקָא, כִּי נִתְבַּטְּלוּ הַמִּינוּת וְהַכְּפִירוֹת וְגַם זֶה בְּחִינַת הַמְחָאַת כַּף כִּי עַל יְדֵי הָרוּחַ נִתְגַּלֶּה הֶאָרַת הַיָּדַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : "קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק" דּוֹפֵק זֶה בְּחִינַת רוּחַ, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כה ס"ח) וְסָמִיךְ לֵהּ: "דּוֹדִי שְׁלַח יָדוֹ מִן הַחוֹר" זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הֶאָרַת הַיָּדַיִם הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְחָאַת כַּף וְאָז נִתְבַּטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה, הַיְנוּ הַכְּפִירוֹת וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת י"ז) : "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה" נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַיְנוּ בְּחִינַת רוּחַ שֶׁבַּלֵּב נִתְגַּלֶּה הֶאָרַת הַיָּדַיִם וְהָרַגְלַיִם הַיְנוּ בְּחִינַת רְקוּדִין וְהַמְחָאַת כַּף וְנִתְבַּטֵּל הַגַּאֲוָה וְהַכְּפִירוֹת וְנִתְרַבֶּה הָאֱמוּנָה וְאָז נִתְקַיֵּם (תְּהִלִּים כ"ו) : "רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר" שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה (שָׁם ע"ג) כִּי הַמִּינוּת הִיא בחינת נטיו רגלי כמ"ש "כִּמְעַט נָטָיוּ רַגְלָי" שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם עַל שֶׁהִשִּׁיאוֹ לִבּוֹ לְמִינוּת, כַּמְבֹאָר שָׁם וְ"רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר" מוֹרֶה עַל אֱמוּנָה וְאָז נִתְקַיֵּם "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה" ז. וְ הַתּוֹרָה הִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת יָדַיִן וְרַגְלַיִן כִּי יֵשׁ בְּהַתּוֹרָה נִגְלֶה וְנִסְתָּר נִגְלֶה הוּא בְּחִינַת יָדַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחוֹר" מִן הַ חוֹר הַיְנוּ חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת (שְׁמוֹת ל"ב), שֶׁהוּא בְּנִגְלֶה וְ נִסְתָּר הֵם בְּחִינוֹת רַגְלַיִן כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֶכָּה מט:) : "חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ" מַה יֶּרֶךְ בַּסֵּתֶר וְכוּ וּ כְלָלִיּוּת הַתּוֹרָה נִקְרֵאת לֵב שֶׁמַּתְחֶלֶת בְּ"בֵּית" וּמְסַיֶּמֶת בְּ"לָמֶד" שֶׁשָּׁם מִשְׁכַּן הָרוּחַ דְּנָשִׁיב בְּשִׁית פִּרְקִין דְּדִרוֹעִין וְשִׁית פִּרְקִין דְּרַגְלַיִן הַיְנוּ בְּנִגְלֶה וּבְנִסְתָּר ח. וְזֶה בְּחִינַת מֶרְכָּבָה וְאֶסְתֵּר, וְהָמָן בְּחִינוֹת פּוּרִים בְּחִינַת גּוֹרָל שֶׁהִפִּיל הָמָן בְּחִינַת עֵמֶר שְׂעוֹרִים כִּי הָמָן בְּחִינַת הָעֲבוֹדַת אֱלִילִים כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁעָשָׂה עֲצָמוֹ עֲבוֹדַת אֱלִילִים (מְגִלָּה י:) וּבְשָׁבִיל זֶה הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל בַּחֹדֶשׁ שְׁמַת בּוֹ מֹשֶׁה (שָׁם י"ג:) כִּי מֹשֶׁה הוּא מְבַטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וּבְשָׁבִיל זֶה נִקְבַּר מוּל בֵּית פְּעוֹר כְּדֵי לְבַטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבַּפְּעוֹר כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סוֹטָה יד) (ועי"ש בתוס) כי מֹשֶׁה גִּימַטְרִיָּא חָרוֹן אַף (כמובא במגלה עמוקות אופן קלז) כִּי הוּא מְבַטֵּל חָרוֹן אַף שֶׁל הָעֲבוֹדָה זָרָה כִּי הוּא קִבֵּל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יָדַיִן וְרַגְלַיִן כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵיהֶם נִתְבַּטֵּל הָעֲבוֹדַת אֱלִילִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הִפִּיל פּוּר בַּיֶּרַח שֶׁמֵּת בּוֹ מֹשֶׁה כִּי חָשַׁב כִּי כְּבָר מֵת מֹשֶׁה הַמְבַטֵּל כֹּחַ הָעֲבוֹדַת אֱלִילִים וְאֵין עוֹד מִי שֶׁיּוּכַל לְבַטֵּל כֹּחַ הָעֲבוֹדַת אֱלִילִים אֲבָל מֶרְכָּבָה וְאֶסְתֵּר הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְבַטֵּל הָעֲבוֹדַת אֱלִילִים שֶׁל הָמָן וּבְשָׁבִיל זֶה בִּימֵיהֶם קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת פח:) "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ" קִיְּמוּ מַה שֶׁקִּבְּלוּ כְּבָר וזה קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ קִיְּמוּ, זֶה בְּחִינַת רַגְלַיִן וְקִבְּלוּ, זֶה בְּחִינַת יָדַיִן וְהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מֶרְכָּבָה

וְאָסְתֵּר מרדכי מר דרור (חֻלִּין קלט:) דְּרוֹר, לְשׁוֹן חֵרוּת זֶה בְּחִינַת יַדִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחוֹר" כַּנַּ"ל וְ אָסְתֵּר הוּא בְּחִינַת שׁוֹקַיִן מַה יֵּרֶךְ בַּסֵּתֶר כַּנַּ"ל וְזֶה לְשׁוֹן פּוּרִים הַיְנוּ בְּטוּל הָעֲבוֹדַת אֱלִילִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ ס"ג) : "פּוּרָה דָּרַכְתִּי לְבַדִּי וּמֵעַמִּים אֵין אִישׁ אִתִּי" וְעַל יְדֵי הֶאָרַת מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר הַיְנוּ בְּחִינַת הַיָּדַיִן וְרַגְלַיִן נִתְבַּטְּלוּ הַכְּפִירוֹת וְנִתְרַבָּה אֱמוּנָה בָּעוֹלָם עַל יְדֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ב) : "וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה" וּבָהּ כְּתִיב (שָׁם) : "כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ" כִּי שְׁנֵיהֶם הֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה (עיין תיקון כא דף נז נח ועיין מ"ר שה"ש בפסוק זאת קומתך) וְזֶה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הָרוּחַ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (מְגִלָּה ז:) אֶסְתֵּר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמְרָה הַיְנוּ בְּחִינַת "לִבּוֹ נָשָׂא אֶת רַגְלָיו" כִּי עִקַּר הָעֲבוֹדָ"ם תָּלוּי בָּהּ שֶׁהִיא בְּחִינַת רַגְלַיִן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ה) : "רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת" וְעַל כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הָעֲבוֹדַת אֱלִילִים עַל יָדָהּ וְעַל כֵּן דַּיְקָא אֶסְתֵּר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמְרָה אַף שֶׁבֶּאֱמֶת תִּקּוּן הָעֲבוֹדַת אֱלִילִים הוּא גַּם כֵּן עַל יְדֵי מָרְדֳּכַי כַּנַּ"ל רַק מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הָעֲבוֹדַת אֱלִילִים תְּלוּיָה בָּהּ וְעַל כֵּן עַל יָדָהּ עִקַּר הַתִּקּוּן וְעַל כֵּן נִקְרֵאת הַמְּגִלָּה עַל שֵׁם אֶסְתֵּר וְהַיְנוּ דְּדַיְקָא אֶסְתֵּר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמְרָה כִּי הָרוּחַ הוּא בַּלֵּב וְעַל יָדוֹ נִתְגַּלֶּה הֶאָרַת הַיָּדַיִם וְהָרַגְלַיִם רַק הָעִקָּר תְּלוּיָה בָּרַגְלַיִם, בְּחִינַת אֶסְתֵּר וְזֶה בְּחִינוֹת עָמֹר שְׁעוֹרִים עָמֹר זֶה בְּחִינַת מָרְדֳּכַי עַיִן מר מָר דְּרוֹר דְּרוֹר לְשׁוֹן חֵרוּת הַיְנוּ בְּחִינַת חָרוּת עַל הַלֵּחוֹת (עיין תיקון נה פ"ח:) וְכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (עֲרוּבִין נד:) אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת] שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה בְּנִגְלֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת "עַיִן בְּעַיִן" (בְּמִדְבַּר י"ד) שְׂעוֹרִים זֶה בְּחִינַת אֶסְתֵּר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל"ב) : "כִּשְׂעִירִים עֲלֵי דֶשֶׁא" שֶׁהוּא לְשׁוֹן רוּחַ וּבִשְׁבִיל זֶה כְּשֶׁבָּא הָמָן לְמָרְדֳּכַי מְצָאוֹ עוֹסֵק בְּעָמֹר שְׂעוֹרִים אָמַר לָהֶם: עָמֹר שְׂעוֹרִים דִּידְכוּ אֲתֵי וְנִצַּח אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו, כַּמְבאָר בַּמִּדְרָשׁ (אֶסְתֵּר רַבָּה פָּרָשָׁה י, מְגִלָּה טז,) כִּי עַל יְדֵי עָמֹר שְׂעוֹרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת יַדַיִן וְרַגְלַיִן שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּחֲאַת כַּף וְרִקּוּדִין נִתְבַּטֵּל הָעֲבוֹדַת אֱלִילִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הָמָן בְּחִינַת גֵּאוּת כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה צִוָּה הָמָן לַעֲשׂוֹת עֵץ גָּבהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה כִּי רָצָה לְבַטֵּל כֹּחַ שֶׁל חֲמִשִּׁים יוֹם שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא הַכֹּחַ שֶׁל מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר ט. וְזֶה פְּרוּשׁ: אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: אָמַר לִי הַהוּא טַיָּיעָא: תָּא וְאַחֲוִי לָךְ בְּלוּעֵי דְּקַרְחָ. אַזְלִי וַחֲזָאי תְּרֵי בְּזָעֵי דְּהַוֵי נָפֵיק מְנַיְהוּ קִטְרָא. שְׁקַל גְּבָבָא דְּעַמְרָא וּמַשְׁיֵהּ בְּמַיָּא. וְאַנְחֵהּ בְּרֵישֵׁהּ דְּרָמְחֵהּ וְעַיְּלֵהּ הָתָם, וְכִי אַפֵּיק, הַוֵי אִחְרֵךְ אִחְרוּכֵי. אָמַר לִי: אַצִּית ! מָה שְׁמָעִית ? וְשִׁמְעַת דַּהֲוֵי אָמְרִין: מֹשֶׁה אֱמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת וְהֵן בַּדְּאִין. אָמַר לִי: כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹמָא מְהַדְּרָא לְהוּ גֵּיהִנּם לְהָכָא כְּבָשָׁה בְּקַלַּחַת, וְאָמְרִי הָכִי: מֹשֶׁה וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת וְהֵן בַּדְּאִין. רַשְׁבַּ"ם: בִּזְעֵי בְּקָעִים דִּכְתִיב: וַתִּבָּקַע הָאֲדָמָה וְגוֹ. קִטְרָא עָשָׁן. שְׁקַל גְּבָבָא דְּעַמְרָא לָקַח גִּזַּת צֶמֶר וּשְׂרָאהּ בְּמַיִם. וְאִחְרֵךְ אִחְרוּכֵי הַנֵי גְּבָבֵי. וְאַף עַל פִּי שֶׁשָּׁרוּ אוֹתָהּ בְּמַיִם. אַצִּית הַסְּכֵת וּשְׁמַע. וְשִׁמְעַת דְּקָאָמְרֵי

שֶׁהֲרֵי יָרְדוּ חַיִּים שְׁאוֹלָה. כָּל תְּלָתִין יוֹמִין כָּל רֹאשׁ חֹדֶשׁ. בְּקַלַּחַת שֶׁמְּהַפְּכִין אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁתִּתְבַּשֵּׁל. בְּלוּעֵי דְקַרְח כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּמִדְבַּר רַבָּה פָּרָשָׁה יח, יְרוּשַׁלְמִי סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק חֶלֶק) : קַרְח מִין הָיָה הַיְנוּ בְּחִינַת הָעֲבוֹדַת אֱלִילִים, מִינוּת וְחָזְאֵי תְּרֵי בִּזְעֵי דְּנָפִיק מִנַּיְהוּ קִטְרָא הַיְנוּ בְּחִינַת הַחֲרוֹן אַף שֶׁגּוֹרְמִים בְּמִינוּת כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כָּל זְמַן שֶׁעֲבוֹדַת אֱלִילִים בָּעוֹלָם, חֲרוֹן אַף בָּעוֹלָם וּ תְרֵי בִּזְעֵי זֶה בְּחִינוֹת תְּרֵי נְקֵבֵי הָאַף, שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶם הֶעְשָׁן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים י"ח) : "עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ" וְשִׁקּוּל גְּבָבָא דְּעַמְרָא זֶה בְּחִינַת עִמָּר כַּנַּ"ל וּמַשְׁיְהּ בְּמַיָּא זֶה בְּחִינַת שְׁעוֹרִים בְּחִינַת אֶסְתֵּר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן כַּנַּ"ל כִּי הָרַגְלַיִן הֵם אֶפִּיקֵי מַיִם כִּי הֵם בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֻכָּה נג:) רַגְלוֹהִי דְּבַר נָשׁ אִנּוּן עָרְבִין לֵהּ עָרְבִין זֶה בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל, אֲפִיקֵי מַיִם הַיְנוּ בְּחִינַת מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר בְּחִינַת יָדִים וְרַגְלַיִם בְּחִינַת הַמְּחָאַת כַּף וְרִקּוּדִין כַּנַּ"ל וְאַנְחֵהּ בְּרֵישֵׁהּ דְּרַמְחֵא רַמַח, דָּא רוּחַ מֵ"ם שֶׁהוּא מַאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ כִּי הַמֵּ"ם הִיא אַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁהִיא בְּחִינַת רוּחַ הַצַּדִּיק דְּנָשַׁב בְּיָדַיִן וְרַגְלַיִן כַּנַּ"ל וְ ראשׁ הָרַמַח הוּא הַצַּדִּיק כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת הָרוּחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ" כַּנַּ"ל וְאַפְקִינְהוּ, וְאִחֲרֵךְ אִחְרוּכֵי אִחֲרֵךְ, לְשׁוֹן חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֵרוּבִין נד:). לֹא יַחֲרֵךְ רְמִיָּה צֵידוֹ לֹא יִחְיֶה וְלֹא יַאֲרִיךְ וְהַיְנוּ: וְאִיחְרֵךְ אִיחְרוּכֵי לְשׁוֹן חַיִּים וַאֲרִיכַת יָמִים כִּי עַל יְדֵי בִּטּוּל הַגַּאֲוָה, הַיְנוּ הָעֲבוֹדַת אֱלִילִים עַל יְדֵי זֶה הַחָכְמָה עַל תִּקּוּנָהּ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי חָכְמָה יִחְיֶה וְיַאֲרִיךְ יָמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז) : "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה" וְכוּ אָמַר לִי: אַצִּית לְהוּ. וְשִׁמְעֵת דְּאָמְרִין: מִשֶּׁה אֱמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת שֶׁהֵן מוֹדִין עַל הָאֱמֶת. כִּי כְּשֶׁמִּתְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְצַדִּיקִים כְּדֵי לְקַבֵּל מֵהֶם הָרוּחַ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁבָּר הַגַּאֲוָה וְהָעֲבוֹדַת אֱלִילִים וְאָז מַכִּירִין אֲפִלּוּ אִלּוּ שֶׁהֵם מִסְטְרָא דְּמוֹתָא אֶת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ כַּנַּ"ל וְאָמַר לִי: כָּל שִׁלְשִׁים יוֹמִין מְהַדְּרָא לְהוּ גֵּיהִנֹּם לְהָכָא. וְאָמְרִי הָכִי: מֹשֶׁה וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת. פֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שְׁמוּאֵל: בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ הַ תְּשׁוּבָה הוּא רֹאשׁ חֹדֶשׁ כִּי בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (לשון זה הוא ב חולין ס שְׁבוּעוֹת ט) וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְהַתְּשׁוּבָה הַזֹּאת נִשְׁתַּלְשְׁלָה בְּכָל הַנִּבְרָאִים בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וּבְשָׁבִיל זֶה גַּם קֹרַח וַעֲדָתוֹ מֻכְרָחִים לְאֵיזֶה חֲרָטָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲבָל הַתְּשׁוּבָה אֵינָהּ מוֹעִיל לָהֶם כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא רַק בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי מִי שֶׁטָּרַח בָּעֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ (עֲבוֹדָה זָרָה ג,) וְנִמְצָא בְּוַדַּאי לֹא נִפְטָרִין בְּזֶה הַהוֹדָאָה שֶׁהֵן מִתְחָרְטִין וּמוֹדִין מִדִּין גֵּיהִנֹּם וְעַל כֵּן מְהַדְּרָא לְהוּ גֵּיהִנֹּם לְהָכָא כִּי אֵין נִפְטָרִין בָּזֶה וְאַף עַל פִּי כֵן אֵין גֵּיהִנֹּם בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כְּמוֹ בְּשָׁאָר יָמִים (זֹהַר תְּרוּמָה קנ:) וְ הַגֵּיהִנֹּם שֶׁל ראשׁ חֹדֶשׁ אֵינוֹ אֶלָּא הַחֲרָטָה שֶׁמִּתְחָרְטִים וּמוֹדִים וּמִתְבַּיְשִׁין זֶה בְּעַצְמוֹ גֵּיהִנֹּם שֶׁלָּהֶם וְזֶהוּ דְּדַיֵּק: מְהַדְּרָא לְהוּ גֵּיהִנֹּם לְהָכָא דְּהַיְנוּ

מַה שֶּׁמְּהַדְּרָא לְהוֹ לְהָכָא, שֶׁחוֹזְרִים וּמוֹדִים הוּא הַגֵּיהִנּוֹם שֶׁלָּהֶם י. וְזֶה פֵּרוּשׁ: וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם כִּי אִיתָא בְּמִכִילְתָּא: אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם הֶשְׁוּוּ אִשָּׁה לְאִישׁ לְכָל דִּינִים שֶׁבַּתּוֹרָה פֵּרוּשׁ, לְכָל דִּינִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְתִּיקָם צָרִיךְ לְהַשְׁוּוֹת, הַיְנוּ לְיַחֵד, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת אִשָּׁה וְאִישׁ בְּחִינַת מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר וְזֶה פֵּרוּשׁ: וְאֵלֶּה כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵלֶּה, מוֹסִיף עַל הָרִאשׁוֹנִים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, נחַ פָּרָשָׁה ל) בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת וְרִבּוּי בְּחִינַת גַּאֲוָה, עֲבוֹדָה זָרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ז) : "לֹא מֵרֻבְּכֶם חָשַׁק ה" שֶׁפֵּרוּשׁוֹ גַּאֲוָה (ע"ש בפירש"י ובחולין פ"ט) וְזֶה בְּחִינַת: מוֹסִיף עַל הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הָמָן עֲמָלֵק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר כ"ד) : "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק" וְתִקּוּנוֹ: הַמִּשְׁפָּטִים, בְּחִינַת רוּחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ כח) : "וּלְרוּחַ מִשְׁפָּט וְכוּ מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה" כִּי עַל יְדֵי הָרוּחַ נִתְתַּקֵּן הַגַּאֲוָה וְהָעֲבוֹדַת אֱלִילִים כַּנַ"ל אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם הַיְנוּ הֶשְׁוּוּ אִשָּׁה לְאִישׁ לְכָל דִּינִים שֶׁבַּתּוֹרָה הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדַת אֱלִילִים בָּעוֹלָם, חָרוֹן אַף וְדִינִים בָּעוֹלָם וְעַל יְדֵי הָרוּחַ הַנַּ"ל נִתְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ וְנִמְתָּקִין הַדִּינִים וְנִסְתַּלֵּק חָרוֹן אַף מִן הָעוֹלָם וְהִנֵּה, כְּלַל הַדְּבָרִים אֵלּוּ שֶׁעַל יְדֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ אִתְעֲבֵר אֶל אַחֵר, כְּפִירוֹת וְעַל יְדֵי הָרוּחַ בָּאִים רְקוּדִין וְהַמְחָאַת כַּף כִּי עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ נִתְעַלּוּ הָרַגְלַיִן, וְנִתְגַּלָּה הֶאָרַת הַיָּדַיִם, וְנִתְרַבָּה הָאֱמוּנָה כַּמְבֹאָר לְמַעְלָה וְעַל כֵּן כְּתִיב בְּיוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק (בְּרֵאשִׁית מ"א) "וּבִלְעָדֶיךָ לֹא יָרִים אִישׁ אֶת יָדוֹ וְאֶת רַגְלוֹ" כִּי בִּלְעָדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת וּלְהָרִים הַיָּדַיִם וְהָרַגְלַיִם כַּנַ"ל וְהִנֵּה, מִכְּלַל הַדְּבָרִים אַתָּה שׁוֹמֵעַ שֶׁ נִּגְלֶה הוּא בְּחִינַת יָדַיִם וְנִסְתָּר הוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן בְּחִינַת מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר וְאַף שֶׁנִּסְתָּר הוּא לְמַעְלָה מִנִּגְלֶה עִם כָּל זֶה הִתְגַּלּוּת הַנִּגְלֶה הוּא בְּמָקוֹם גָּבוֹהַּ, דְּהַיְנוּ הַיָּדַיִם וְהַנִּסְתָּר בָּרַגְלַיִן, שֶׁהִיא לְמַטָּה מִיָּדַיִם וְהָעִנְיָן עָמֹק אַךְ הוּא עִנְיָן שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר, תַּנָּאִים בַּשׁוֹקַיִן וְאָמוֹרָאִים בַּיָּדַיִן וְאַף שֶׁהַתַּנָּאִים לְמַעְלָה מֵאָמוֹרָאִים מִכָּל מָקוֹם הֵם בְּמָקוֹם שֶׁהוּא לְמַטָּה מִמְּקוֹם הָאָמוֹרָאִים וְכֵן נְבִיאִים וּכְתוּבִים וּכְבָר מְבֹאָר עַל זֶה תֵּרוּץ (עיין בפירוש שנדפס בסוף התיקונים בדף י שם מבואר ענין זה) [עוֹד רְאֵה זֶה מָצָאתִי מִכְּתַב יַד רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּעִצְמוֹ מֵעִנְיַן הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וְזֶהוּ:] וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים וְכוּ גאות מוּדַעַת זאת בְּכָל הָאָרֶץ שֶׁהִיא מִדָּה מְגֻנָּה וְצָרִיךְ לִבְרֹחַ מִמֶּנָּה אֲבָל יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁרוֹדְפִים אַחַר כָּבוֹד וְרוֹצִים לִמְלֹךְ וּלְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם וְאוֹמְרִים שֶׁיֵּשׁ לְאֵל יָדָם לַעֲשׂוֹת פִּדְיוֹנוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל תְּפִלּוֹת וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר: "הֲשֵׁב אֱשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְיִתְפַּלֵּל בַּעַדְךָ וְחֵיֵה" כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא [מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים וְצָרִיךְ לֵילֵךְ אֶצְלָם שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עָלָיו] עֲלֵיהֶם אֲבָל בַּעֲלֵי גַּאֲוָה אֵין הוֹלְכִים אֶל צַדִּיקִים לְבַקְשָׁם שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עֲלֵיהֶם וְגַם אֵין מַנִּיחִים שְׁאָר בְּנֵי אָדָם

שֶׁיֵּלְכוּ אֵצֶל צַדִּיקִים שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עֲלֵיהֶם כִּי אָמְרוּ אֵלּוּ בַּעֲלֵי גְּאָוָה שֶׁגַּם הֵם צַדִּיקִים וְיכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל וְאֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ יוֹתֵר מֵהֶם וּבָזֶה הֵם נִקְרָאִים בְּשֵׁם אֲבִימֶלֶךְ אֲבִי לְשׁוֹן רָצוֹן כְּמוֹ "וְלֹא אָבָה ה אֱלֹקֶיךָ" וְכוּ

יא - אני ה הוא שמי

אֲנִי ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים (יְשַׁעְיָהוּ מ"ב) א. כִּי יֵשׁ יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה הַיְנוּ: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד (זֹהַר בְּרֵאשִׁית יח:) וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה זאת עַל יָדוֹ עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לָבוֹא לְתִבּוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ כִּי מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה הוּא עֲדַיִן רָחוֹק מִתִּבּוּנוֹת הַתּוֹרָה רַק עַל יְדֵי אֶמְצָעוּת הַדִּבּוּר יָכוֹל לָבוֹא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁהוּא מְדַבֵּר בְּהַתּוֹרָה בְּדִבּוּרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ד) : "כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם" לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה (עֲרוּבִין נד) מֵאִיר לוֹ הַדִּבּוּר בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כב:) פְּתַח פִּיךָ וְיֵאִירוּ דְּבָרֶיךָ וּ בְכָל פַּעַם וּפַעַם, עַל יְדֵי כָּל תְּשׁוּבָה וּתְשׁוּבָה הוּא הוֹלֵךְ מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה עַד שֶׁיּוֹצֵא מִמַּדְרֵגָה פְּחוּתָה וּבָא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ וְזֶה שֶׁשָּׁאֲלוּ יוֹחָנִי וּמַמְרֵא לְמֹשֶׁה (מְנָחוֹת פה:) תֶּבֶן אַתָּה מַכְנִיס לַעֲפָרִים ? הֵשִׁיב לָהֶם: אָמְרֵי אֱנָשֵׁי, לְמָתָא יַרְקָא, יַרְקָא שְׁקֵל תֶּבֶן זֶה בְּחִינַת תְּבוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב) : "תְּבוּנָה תִּנְצְרֶךָּ" שֶׁהֵם הֵבִינוּ שֶׁמֹּשֶׁה רוֹצֶה לְהַכְנִיס תְּבוּנוֹת הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן שָׁאֲלוּ כִּי בִּזְמַן שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם הֵם מְשׁוּלִים לְעָפָר (עיין מגילה טז) וְאֵיךְ יוּכַל לַהֲבִיאָם לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָ, לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה ? וְזֶה: תֶּבֶן לְשׁוֹן תְּבוּנוֹת הַתּוֹרָה אַתָּה מַכְנִיס לַעֲפָרִים זֶה בְּחִינַת עָפָר, הַיְנוּ מַדְרֵגָה פְּחוּתָה הֵשִׁיב לָהֶם: אָמְרֵי אֱנָשֵׁי הַיְנוּ עַל יְדֵי הָאֱמִירוֹת עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא מֵאִיר לוֹ לְכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְזֶהוּ: לְמָתָא יַרְקָא לַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה יַרְקָא הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה מג) : "וַיֵּרֶק אֶת חֲנִיכָו" אוֹרְיקֵן בְּפָרָשַׁת שׁוֹפְטִים הַיְנוּ שֶׁזֵּרְזָם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה כִּי פָּרָשַׁת שׁוֹפְטִים נֶאֱמַר עַל תְּשׁוּבָה: "מִי הָאִישׁ הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּבָב" הַיָּרֵא מֵעֲבֵרוֹת שֶׁבִּידוֹ (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סוֹטָה מג) (ועיין בהקדמת תיקונים ירוק מסטרא דאימא דאיהו תשובה קו ירוק) וְזֶהוּ: אָמְרֵי אֱנָשֵׁי, לְמָתָא יַרְקָא הַיְנוּ עַל יְדֵי הָאֱמִירוֹת וְהַדִּבּוּר שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לְמָתָא יַרְקָא לַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְזֶה: שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה יָאִיר לוֹ הַדִּבּוּר, שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְזֶה: יַרְקָא שְׁקֵל בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל שֶׁהַדִּבּוּר יָאִיר לוֹ שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל מַמָּשׁ ב. אַךְ לַדִּבּוּר שֶׁיָּאִיר לוֹ אִי אֶפְשָׁר לְזָכוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי כָּבוֹד הַיְנוּ שֶׁיִּרְאֶה שֶׁיִּהְיֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

בִּשְׁלֵמוּת שֶׁיִּהְיֶה כְּבוֹדוֹ לְאַיִן נֶגֶד כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַיְנוּ עַל יְדֵי עֲנָוָה וְקַטְנוּת כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַדִּבּוּר הוּא מִכָּבוֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כ"ד) : "מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד" הַיְנוּ מַלְכוּת פֶּה (תקו"ז בהקדמה שני, פתח אליהו:) כִּי כְּשֶׁהַתּוֹרָה בָּאָה לְתוֹךְ דִּבּוּרִים פְּגוּמִים לְפֶה פְּגוּם לֹא דַּי שֶׁאֵין דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה מְאִירִים לוֹ כִּי אִם גַּם הַתּוֹרָה עַצְמָהּ נִתְגַּשֵּׁם וְנִתְחַשֵּׁךְ שָׁם מִפִּיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְהוֹשֻׁעַ א) : "לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ" בְּחִינַת "וְיָמֵשׁ חשֶׁךְ" (שְׁמוֹת י) הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְגַּשְּׁמוּ וְיִתְחַשְּׁכוּ מִפִּיךָ כִּי עַל יְדֵי שֶׁאֵין מַשְׁגִּיחִין שֶׁיִּהְיֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת הַיְנוּ עַל יְדֵי גַּדְלוּת עַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לִפְתֹּחַ פֶּה בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים י"ז) : "סָגְרוּ פִימוֹ דִּבְּרוּ בְגֵאוּת" כְּמַעֲשֶׂה דְּלֵוִי בַּר סִיסָא שֶׁהֶעֱלוּהוּ לַבִּימָה, וְטָפַת רוּחוֹ עָלָיו, וְלֹא אָנִיבוּן (יְרוּשַׁלְמִי יְבָמוֹת פֶּרֶק יב) כִּי עַל יְדֵי הַגַּאוּת, הוּא בְּחִינַת עָבוֹדַת אֱלִילִים (סוטה ד:) וּבַעֲבוֹדַת אֱלִילִים כְּתִיב: "פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ" (דְּבָרִים ז) וְכָל הָעוֹסֵק לִשְׂרֹף כְּשָׂרוּף דָּמֵי, וְכִתּוּתֵי מִכְתָּת שִׁעוּרֵהּ כַּמּוּבָא בַּגְּמָרָא (ראש השנה כח) לְעִנְיַן שׁוֹפָר שֶׁל עֲבוֹדַת אֱלִילִים וְכֵיוָן שֶׁמִּכְתָּת כָּתִית שִׁעוּרֵהּ אֵין לוֹ כְּלֵי הַדִּבּוּר לְדַבֵּר עִמָּהֶם אַף כְּשֶׁהוּא נִזְהָר וְשׁוֹמֵר כְּבוֹד ה שֶׁיִּהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהוּא נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְדַבֵּר דִּבּוּרִים הַמְּאִירִים בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל מ"ג) : "וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ" וְהֵם מְאִירִים לוֹ לִתְשׁוּבָה וְיָכוֹל לָבוֹא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ כַּנַ"ל ג. וְכָבוֹד בִּשְׁלֵמוּת אֵינוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי וָא"ו שֶׁמַּשִּׁיךְ לְתוֹכָהּ כִּי בְּלֹא וָא"ו נִשְׁאָר כְּבַד פֶּה (שמות ד) וְעַל יְדֵי וָא"ו הוּא בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל) : "כָּבוֹד וְלֹא יִדֹּם" כִּי כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וָא"ו, הוּא מוֹסִיף (פְּסָחִים ה) הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה, הַיְנוּ שְׁמִירַת הַבְּרִית כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גֶּדֶר עֲרָוָה, אַתָּה מוֹצֵא קְדֻשָּׁה (וַיִּקְרָא רַבָּה כ"ה, הוּבָא בְּרַשִׁ"י) כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, גֵּאוּת וְנַאוּף כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (סוֹטָה ד:) עַל פָּסוּק (מִשְׁלֵי ו) :"וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה תָּצוּד" וְעַל כֵּן בִּבְרִית מְכֻנֶּה בְּשֵׁם שַׁדַּ"י כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ל"ה) : "אָנִי אֵל שַׁדַּי פְּרֵה וּרְבֵה" כִּי שַׁדַּי הוּא בְּחִינַת שֶׁיֵּשׁ דַּי בֶּאֱלִקוּתִי לְכָל בְּרִיָּה (כַּמּוּבָא בְּפִירַשׁ"י לֶךְ לְךָ יז) וּ כְשֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר הַבְּרִית הַיְנוּ עַל יְדֵי גֵּאוּת הוּא עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ עֲבוֹדַת אֱלִילִים הוּא מַרְאֶה שֶׁאֵין דַּי לוֹ בֶּאֱלִקוּתוֹ עַד שֶׁצָּרִיךְ עֲבוֹדַת אֱלִילִים וְעַל כֵּן פּוֹגֵם בְּשַׁדַּי שֶׁיֵּשׁ דַּי בֶּאֱלִקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה וּ כְשֶׁשּׁוֹמֵר הַבְּרִית הוּא זוֹכֶה לְאוֹר הַמֵּאִיר לוֹ לִתְשׁוּבָה כַּנַ"ל ד. וְאוֹר הַזֶּה הוּא בְּחִינַת טַל אוֹרוֹת (ישעיה כו:) הַכְּלוּלִים בַּוָּא"ו שֶׁל כָּבוֹד בִּבְחִינַת (אִיּוֹב ל"ג) : "הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר" פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ הֵם בְּחִינַת טַל אוֹרוֹת שֶׁל מִלּוּי שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת רֹאשׁוֹנוֹת [פֵּרוּשׁ, כִּי שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת רֹאשׁוֹנוֹת שֶׁל שֵׁם הֲוָיָה בְּמִלּוּי אַלְפִין, הֵם בְּגִימַטְרִיָּא טַ"ל, וְהֵם בְּחִינַת טַל אוֹרוֹת, וְהֵם כְּלוּלִים בְּהַוָּא"ו שֶׁל הַשֵּׁם (עיין זוהר תצא רפ:)] עִם גָּבֶר שֶׁהֵם כְּלוּלִים בַּבְּרִית כִּי כָּאִישׁ גְּבוּרָתוֹ (עין ב"מ פ"ד:) וְעַל שֵׁם

וֶה נִקְרָא בְּרִית בּעַז (תִּקּוּן לא) בּוֹ עז, בּוֹ תֻּקְפָּא אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר הַבְּרִית הוּא מְקַלְקֵל הַטַּ"ל אוֹרוֹת וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עַל הַפְּרָנְסָה הַיְנוּ טַ"ל מְלָאכוֹת כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (ח"ד ר:) מָאן דְּזָרַק פֵּרוּרִין דְּנַהֲמָא עֲנִיוּת רָדַף אַבַּתְרֵהּ כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּזָרַק פֵּרוּרִין דְּמִחָא וְזֶה: בּוֹ עַז בּוֹ כָּלוּל שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַיְנוּ ל"ט אוֹרוֹת מִי שֶׁשּׁוֹמֵר הַבְּרִית וְל"ט מְלָאכוֹת מִי שֶׁפּוֹגֵם בּוֹ כִּי עַז עִם הַכּוֹלֵל שְׁתֵּי פְּעָמִים טַל וְזֶה: "מִשְׁכָּן מִשְׁכָּן" (שמות לח) שְׁנֵי פְּעָמִים שְׁנֵי פְּעָמִים ל"ט כִּי ל"ט מְלָאכוֹת גָּמְרִינַן מִמִּשְׁכָּן (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל שַׁבָּת מט:) וּ מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה הַל"ט מְלָאכוֹת הֵם בְּבְחִינַת מְלָאכֶת הַמִּשְׁכָּן הַיְנוּ מִשְׁכָּן בְּבִנְיָנָהּ בְּחִינַת ל"ט אוֹרוֹת אַךְ מִי שֶׁפּוֹגֵם בַּבְּרִית הַמְּלָאכוֹת שֶׁלּוֹ הֵם בְּבְחִינַת מִשְׁכָּן בְּחֻרְבָּנָהּ בְּבְחִינַת ל"ט מַלְקוֹת (בְּהַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים וּבְתִקּוּן מח) בְּחִינַת (דְּבָרִים כ"ה) : "אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ וְלֹא יוֹסִיף" הַיְנוּ בְּחִינַת פֶּגֶם הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹסָפוֹת כַּנַּ"ל ה. וּשְׁמִירַת הַבְּרִית יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי בְּחִינוֹת יֵשׁ מִי שֶׁזּוֹכֶה בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא שׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ עַל פִּי הַתּוֹרָה שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא מִדִּינֵי הַתּוֹרָה וְיֵשׁ מִי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית שֶׁזּוֹכֶה לְשַׁבָּת וְהוּא בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה וְזֶה בְּחִינַת שַׁדַּי שֶׁל שַׁבָּת שֶׁאָמַר לְעוֹלָמוֹ דַּי (בְּרֵאשִׁית רַבָּה מו, חֲגִיגָה יב) שֶׁצִּמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מִכָּל הַמְּלָאכוֹת וְזֶה בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה וְיֵשׁ בְּחִינַת שַׁדַּי שֶׁל חֹל שֶׁגַּם בְּחֹל יֵשׁ צִמְצוּמִים מִמְּלָאכָה לַחֲבֶרְתָּהּ וְזֶה בְּחִינַת מט"ט שֶׁשֶּׁלְטְנוּתֵהּ שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל בְּחִינַת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקְּדוֹשׁ בתקו"ז בהקדמה ובתי יח וּבְכִתְבֵי הָאַרִיזַ"ל) שֶׁשָּׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ"ג) : כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ (כַּמּוּבָא בְּפֵּירֻשֵׁ"י שָׁם) וְזֶה בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה הַיְנוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמט"ט בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וּמַנְהִיג הָעוֹלָם עַל יָדוֹ ו. וְזֶה בְּחִינַת הֲלָכָה וְקַבָּלָה (תְּהִלִּים כ"ט) קבלה היא בחינת "הִשְׁתַּחֲוּוּ לַה בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ" רָאשֵׁי תֵּבוֹת קַבָּלָה וַהֲלָכָה הִיא בְּחִינַת (שָׁם ק) : "הָרִיעוּ לַה כָּל הָאָרֶץ" רָאשֵׁי תֵּבוֹת הֲלָכָה כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת "הִשְׁתַּחֲוּוּ לַה בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ" וְזֶה בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה הַיְנוּ זִוּוּג שֶׁל שַׁבָּת וְזֶה בְּחִינַת בְּרִית עִלָּאָה שֶׁשָּׁם עִקַּר הַהִשְׁתַּחֲוָיָה בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ב) : "וַיָּבֹאוּ אַחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ" וְהוּא בְּחִינַת הַדְרַת קֹדֶשׁ בִּבְחִינַת (דְּבָרִים ל"ג) : "בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ" "הָרִיעוּ לַה כָּל הָאָרֶץ" וְזֶה בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה הַיְנוּ זִוּוּג שֶׁל חֹל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מט"ט שֶׁשֶּׁלְטְנוּתֵהּ שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה וְזֶה: הָרִיעוּ [לְשׁוֹן תְּרוּעָה וְזִמְרָה] בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ כ"ד) : "מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ" כִּי מט"ט הוּא בִּבְחִינַת כָּנָף לְשׁוֹן "וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ" (שָׁם ל) כִּי בּוֹ מִתְלַבֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כַּיָּדוּעַ ז. וְזֶה בְּחִינַת רְזִין וְרָזִין דְּרָזִין רָזִין הוּא בְּחִינַת הֲלָכָה רָזִין דְּרָזִין הוּא בְּחִינַת קַבָּלָה הִתְלַבְּשׁוּת הַקַּבָּלָה בַּהֲלָכָה הוּא בְּחִינַת הַנְהָגַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה וְזֶה בְּחִינַת: [סִיּוּם

הַפָּסוּק מִכְּנַף הָאָרֶץ הַנַּ"ל] "צְבִי לַצַּדִּיק רָזִי לִי" צְבִי לַצַּדִּיק הַיְנוּ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַזִּוּוּג יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי רָזִין הַיְנוּ יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הֲלָכָה וְקַבָּלָה בְּחִינַת רָזִין וְרָזִין דְּרָזִין וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין ס:) "יְהִי כְבוֹד ה לְעוֹלָם", שֹׂר הָעוֹלָם אָמְרוּ. בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאֵילָנוֹת לְמִינֵהוּ, נָשְׂאוּ דְּשָׁאִים קַל וָחֹמֶר בְּעַצְמָן: מָה אֵילָנוֹת, שֶׁהֵם גְּבוֹהִים וְאֵינָם תְּכוּפִים, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמִינֵהוּ, כָּל שֶׁכֵּן אֲנַן, שֶׁאָנוּ קְטַנִּים וּתְכוּפִים, שֶׁצְּרִיכִים לְצֵאת לְמִינֵהוּ. פָּתַח שֹׂר הָעוֹלָם וְאָמַר: "יְהִי כְבוֹד ה לְעוֹלָם". כִּי בֶּאֱמֶת גַּם הַגְּדוֹלִים, שֶׁזִּוּוּגָן אֵינָם תְּכוּפִים רַק מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת גַּם לָהֶם הַזְהִירָה הַתּוֹרָה עַל שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁיִּשְׁמְרוּ אֶת עַצְמָן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ל"א) : "וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת" רָאשֵׁי תֵּבוֹת בִּיאָה כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת הַיְנוּ אַף עַל פִּי שֶׁזִּוּוּגוֹ הוּא רַק מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה בְּחִינַת וְשָׁמְרוּ וְכוּ כָּל שֶׁכֵּן הַקְּטַנִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּשָׁאִין שֶׁזִּוּוּגָם תְּכוּפִים גַּם בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁצְּרִיכִים שְׁמִירָה גְּדוֹלָה לִשְׁמֹר אֶת בְּרִיתָם שֶׁיִּשְׁמְרוּ אֶת עַצְמָם עַל פִּי הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת לְמִינֵיהֶם מִיָּד כְּשֶׁשָּׁמַע שֹׂר הָעוֹלָם שֶׁהוּא מט"ט שֶׁשַּׁלְטָנוּתָהּ שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל בְּחִינַת דְּשָׁאִים בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה פָּתַח וְאָמַר: "יְהִי כְבוֹד ה" כְּבוֹד דַּיְקָא כִּי עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה הַיְנוּ מֵאֵילָנוֹת וּדְשָׁאִים גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים זִוּוּג שֶׁל שַׁבָּת וְזִוּוּג שֶׁל חֹל בְּחִינַת הֲלָכָה וְקַבָּלָה רָזִין וְרָזִין דְּרָזִין אֲזַי הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הַכָּבוֹד זוֹכֶה לְדִבּוּר הַמֵּאִיר וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר יָכוֹל לָבוֹא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: זִמְנָא חָדָא הֲווֹ אָזְלִינַן בִּסְפִינְתָּא, וַחֲזָאי לְהַאי צִפַּרְתָּא, דַּהֲווֹ קָאֵי עַד קַרְסֻלֵּיהּ בְּמַיָּא, וְרֵישֵׁיהּ בָּרָקִיעַ וְאָמְרִינַן: לֵית מַיָּא, וּבָעֵינַן לְמֵיחַת לַאֲקוּרֵי נַפְשִׁין. נְפַק בַּרַת קָלָא וְאָמַר לָן: לָא תְּחוּתוּ לְהָכָא, דִּנְפַלָא לֵהּ חֲצִינָא לְבַר נַגָּרָא הָכָא הָא שְׁבַע שְׁנִין, וְלָא מָטֵי לְאַרְעָא. וְלָא מִשּׁוּם דִּנְפִישָׁא מַיָּא, אֶלָּא מִשּׁוּם דִּרְדִּיפָא מַיָּא. אָמַר רַב אָשֵׁי: הַאי, זִיז שַׁדַּי הוּא, דִּכְתִיב: "וְזִיז שַׁדַּי עִמָּדִי" רַשְׁבַּ"ם: וְחֲזִינַן לְהַאי צִפַּרְתָּא וכו הֲכֵי נָרְסִינַן וְאָמְרִינַן לֵיכָּא מַיָּא הֵיינוּ סְבוּרִין שֶׁאֵינָן עֲמֻקִּין, הוֹאִיל וְלֹא קָאֵי בַּמַּיִם אֶלָּא עַד קַרְסוֹלֵיהּ. חֲצִינָא גַּרְזֶן אוֹ מַעֲצָד. לְבַר נַגָּרָא חָרֵשׁ עֵצִים. וְלָא מִשּׁוּם דַּעֲמִיקָא מַיָּא מַהֲלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים לֹא הִגִּיעַ הַחֲצִינָא לַקַּרְקַע. אֶלָּא מִשּׁוּם דִּרְדִּיפֵי מַיָּא מִתּוֹךְ חֲרִיפוּת הַנָּהָר לֹא הָיָה נִצָּלֶל עֲדַיִן, וְלֹא מֵחֲמַת הָעֹמֶק בִּלְבַד. וְזִיז שָׁדַי עִמָּדִי רֹאשׁוֹ מַגִּיעַ לָרָקִיעַ. צִפַּרְתָּא זֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁהוּא אֶמְצָעִי בֵּין הָאָדָם שֶׁהוּא נִתְהַוֶּה מִמַּיִין דּוּכְרִין וְנוּקְבִין וּבֵין הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּבוּנוֹת הַתּוֹרָה כַּמּוּבָא (וַיִּקְרָא רַבָּה ט"ז, וּבְעֶרְכִין טז:) עַל מְצֹרָע שֶׁצָּרִיךְ לְהָבִיא שְׁנֵי צִפֳּרִים. יָבוֹא פַּטְטָיָא וִיכַפֵּר עַל פַּטְטָיָא דְּקָאֵי עַד קַרְסֻלֵּיהּ בְּמַיָּא כִּי מֵאַחַר שֶׁהַדִּבּוּר צָרִיךְ

לְהָאִיר לוֹ בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת שָׁם תְּשׁוּבָה הוּא לִפְעָמִים בִּבְחִינַת (רות ג) :וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו (עיין תיקון כ"א ותיקון ע) וַתִּשְׁכָּב שֶׁהַדִּבּוּר צָרִיךְ לְהָאִיר בָּאָדָם שֶׁהוּא לְמַטָּה בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה וְעַל כֵּן נִקְרָא הַדִּבּוּר צִפּוֹרְתָּא דְּקָאֵי עַד קַרְסֹלֵּהּ בְּמַיָּא מַיָּא הוּא בְּחִינַת הָאָדָם שֶׁנִּתְהַוֶּה מִמַּיִּין דּוּכְרִין וּמַיִּין נוּקְבִין כַּיָּדוּעַ וְהַדִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִפּוֹרְתָּא קָאֵי עַד קַרְסֹלֵּהּ אֵצֶל הָאָדָם שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה כְּדֵי לְהָאִיר לוֹ בִּבְחִינַת וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ דְּקָאֵי עַד קַרְסֹלֵּהּ בְּמַיָּא כַּנַּ"ל וְאָמְרִינַן לֵית מַיָּא הַיְנוּ שֶׁהֶבְיְנוּ שֶׁ אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְדִבּוּר אֶלָּא עַל יְדֵי כְּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם בְּעֵינָיו אֶפֶס וְאַיִן וְזֶהוּ: לֵית מַיָּא שֶׁהָאָדָם יַחֲזִיק עַצְמוֹ לְאַיִן וּבָעֵינַן לְנַחוּתֵי לְשׁוֹן שִׁפְלוּת הַיְנוּ לִהְיוֹת שָׁפָל וְעָנָו אַף שֶׁהָיָה לְאַקּוּרֵי נַפְשִׁין לְשׁוֹן (יְשַׁעְיָהוּ י"ג) : "אוֹקִיר אֱנוֹשׁ מִפָּז" הַיְנוּ שֶׁהָיָה הֶעָנָוה בִּשְׁבִיל גַּדְלוּת כְּדֵי לְהִתְכַּבֵּד וּלְהִתְיַקֵּר כִּי מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדְעִין גֹּדֶל בְּזוּי הַגַּדְלוּת עַל כֵּן הֵם עֲנָוִים בִּשְׁבִיל לְהִתְכַּבֵּד וּלְהִתְיַקֵּר עַל יְדֵי הֶעָנָוה וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲנִיּוּת שֶׁהוּא תַּכְלִית הַגַּדְלוּת וּבָעֵינַן לְנַחוּתֵי לִהְיוֹת שְׁפָלִים וַעֲנָוִים לְאוֹקוּרֵי נַפְשִׁין כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִהְיֶה יְקָרִים וַחֲשׁוּבִים כִּי הַגַּאֲוָה מְבֻזֶּה מְאד נִפְקַ בְּרַת קָלָא וְאָמַר, לָא תְּחוּתוּ לְהָכָא לָא תְּחוּתוּ לִהְיוֹת שְׁפָלִים בִּשְׁבִיל זֶה בִּשְׁבִיל לְאוֹקוּרֵי נַפְשִׁין שֶׁהִזְהִירָם הַבַּת קוֹל שֶׁלֹּא יִהְיוּ עֲנָוִים בִּשְׁבִיל לְהִתְיַקֵּר וּלְהִתְכַּבֵּד כִּי זֶה עֲנִיּוּת הִיא תַּכְלִית הַגַּדְלוּת דִּנְפַלְּה חֲצִינָא לְבַר נַגָּרָא הָא שְׁבַע שְׁנִין, וְלָא מָטְיָא לְאַרְעָא שֶׁהַבַּת קוֹל הוֹדִיעָה לָהֶם שֹׁרֶשׁ הַגַּדְלוּת כְּדֵי שֶׁיִּתְרַחֲקוּ עַד קָצֶה אַחֲרוֹן וְלֹא יְחוּתוּ לְהָכָא שֶׁלֹּא יִהְיוּ עֲנָוִים בִּשְׁבִיל גַּדְלוּת כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ד) : מְאד מְאד הֱוֵי שְׁפַל רוּחַ הַיְנוּ שֶׁהוֹדִיעָה לָהֶם שֶׁ הַגַּדְלוּת הוּא מִנְּפִילוֹת הַהִתְפָּאֲרוּת וְהַגַּאֲוָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא לְבוּשׁוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צג) : ה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ דִּנְפַלְּא חֲצִינָא בְּחִינַת לְבוּשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קכ"ט) : "וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר" בַּר נַגָּרָא זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ק"ד) : "הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו" וּכְמַאֲמַר (חֻלִּין ס:) אֱלֹקֵיכֶם נַגָּר הוּא מִנְּפִילַת הַלְּבוּשׁ הַזֶּה נִתְהַוֶּה הַגַּדְלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁבַע בְּתֵּי עַכּוּ"ם שֶׁעַל יְדֵי זֶה גָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (גִּטִּין פח:) לֹא גָּלוּ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁעָבְדוּ בָּהּ שֶׁבַע בָּתֵּי עַכּוּ"ם וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא עַכּוּ"ם בְּלָשׁוֹן תְּפָאֶרֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ מ"ד) "כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לְשֶׁבֶת בָּיִת" כִּי הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא הַגַּדְלוּת הוּא מִנְּפִילַת הִתְפָּאֲרוּתוֹ הָא שְׁבַע שְׁנִין זֶה בְּחִינַת הַגַּדְלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁבַע בָּתֵּי עֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: וְלָא מְטֵי לְאַרְעָא הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הֶעָוֹן הַזֶּה עֲדַיִן לֹא חָזְרְנוּ לְאַרְצֵנוּ כִּי עַל יְדֵי הֶעָוֹן הַזֶּה שֶׁהוּא הַגַּדְלוּת שֶׁהוּא כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה בְּחִינַת שֶׁבַע בָּתֵּי עֲבוֹדָה זָרָה עַל יְדֵי זֶה גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עֲדַיִן לֹא חָזַרְנוּ לְאַרְצֵנוּ הַכֹּל עַל יְדֵי הֶעָוֹן הַזֶּה שֶׁל הַגַּדְלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה כַּנַּ"ל (עיין תדא"ר פרק ל"א) וְלָא מְשׁוּם דִּנְפִישֵׁי מַיָּא הַיְנוּ לֹא תֹּאמַר שֶׁבִּשְׁבִיל

וֶה לָא מְטֵי לְאַרְעָא דְהַיְנוּ שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְהַגִּיעַ וְלָשׁוּב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִשּׁוּם דִּנְפִישֵׁי מַיָּא מֻחָמַת שֶׁהָעַכּוּ"ם הֵם רַבִּים בְּחִינַת "רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה" (דְּבָרִים ז) שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם רַבִּים (שה"ש ח:) אֶלָּא מִשּׁוּם דְּרְדִיפֵי מַיָּא שֶׁהֵם רוֹדְפִים אַחַר הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִם בְּחִינַת "אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים, ה עַל מַיִם רַבִּים" (תְּהִלִּים כ"ט) עַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְהַגִּיעַ וְלַחֲזֹר לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיְנוּ עַל יְדֵי רְדִיפַת הַכָּבוֹד וְהַגַּדְלוּת כִּי עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁאֵין יְכוֹלִין לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ הוּא רַק מֻחָמַת עָוֹן הַגַּדְלוּת וּרְדִיפַת הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל כָּל זֶה הוֹדִיעָה לָהֶם הַבַּת קוֹל גֹּדֶל בִּזּוּי הַגַּדְלוּת כְּדֵי שֶׁיִּתְרַחֲקוּ מֵהַגַּדְלוּת עַד קָצֶה אַחֲרוֹן כַּנַּ"ל וְאָז כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל וְאָז זוֹכִין לַדְּבוּר הַמְּאִיר שֶׁהוּא בְּחִינַת צִפֹּרְתָּא הַנַּ"ל כַּנַּ"ל אֲבָל אֵיךְ זוֹכִין לָזֶה לְשַׁבֵּר הַגַּדְלוּת וְהַכָּבוֹד שֶׁל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וְשֶׁיִּהְיֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת הוּא עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה וְזֶהוּ שֶׁאָמַר רַב אָשֵׁי הַאי זִיז שָׁדַי הוּא הַיְנוּ בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה שֶׁעַל יְדֵי יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה הַכָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת וְעַל יְדֵי כָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת זוֹכִין לְצִפֹּרְתָּא, שֶׁהוּא הַדִּבּוּר שֶׁהוּא אֶמְצָעִי בֵּין מַיָּא לָרָקִיעַ כַּנַּ"ל כִּי זִיז הוּא בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה בְּחִינַת מט"ט בְּחִינַת מִכְּנַף הָאָרֶץ כַּנַּ"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה יט, וַיִּקְרָא רַבָּה כב). עוֹף אֶחָד יֵשׁ בְּשָׁעָה שֶׁמַּפְרִישׁ אֶת כְּנָפָיו הוּא מַחֲשִׁיךְ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְזִיז שְׁמוֹ וְזֶה בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה בְּחִינַת מט"ט בְּחִינַת מִכְּנַף הָאָרֶץ שֶׁבּוֹ מִתְלַבֵּשׁ בְּרִית עִלָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֶּׁמֶשׁ (עיין זוהר שמות ג: וזוהר פנחס רי"ז) שָׁדַי זֶה בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה כַּנַּ"ל וְזֶה אֲנִי ה, יְחוּדָא עִלָּאָה הוּא שְׁמִי, יְחוּדָא תַּתָּאָה וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן זֶה בְּחִינַת כָּבוֹד בִּשְׁלֵמוּת וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים זֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה) : "תְּהִלַּת ה יְדַבֶּר פִּי" הַכֹּל כַּנַּ"ל

יב - תהלה לדוד

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלֹהַי וְכוּ (תְּהִלִּים קמ"ה) א. מַה שֶּׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁעַל פִּי הָרֹב הַלּוֹמְדִים חוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים וְדוֹבְרִים עַל הַצַּדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וָבוּז זֶהוּ מְכֻוָּן גָּדוֹל מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי יֵשׁ בְּחִינַת יַעֲקֹב וְלָבָן. יַעֲקֹב הוּא הַצַּדִּיק הַמְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא וְלוֹמֵד תּוֹרָתוֹ לִשְׁמָהּ וְטוֹבוֹ גָּנוּז וְשָׁמוּר וְצָפוּן לֶעָתִיד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: לְמָחָר לְקִבֵּל שְׂכָרָם (עֲרוּבִין כב,) וְ עַל שֵׁם שֶׁשָּׂכְרוֹ לְבַסּוֹף עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא יַעֲקֹב לְשׁוֹן עֵקֶב וְסוֹף שְׂכָרוֹ לְבַסּוֹף ולבן הוא תלמיד חכם שד יהודי (עיין זוהר פנחס ר"וג:) שֶׁתּוֹרָתוֹ לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר וְתַלְמִיד חָכָם כָּזֶה נְבָלָה טוֹבָה הֵימֶנּוּ (וַיִּקְרָא רַבָּה א, עַיֵּן מַתָּנוֹת כְּהוּנָה) וְזֶה יָדוּעַ, שֶׁאֵינוֹ נִקְרָא תַּלְמִיד חָכָם אֶלָּא עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל

פֶּה כִּי זֶה שֶׁיּוֹדֵעַ לִלְמֹד חָמֵשׁ אֵינוֹ נִקְרָא תַּלְמִיד חָכָם אֶלָּא זֶה שֶׁהוּא בָּקִי בְּגֶמָרָא וּפוֹסְקִים וּ כְשֶׁלּוֹמֵד בְּלֹא דַּעַת נִקְרָא לָבָן עַל שֵׁם עַרְמִימִיּוּת שֶׁנִּכְנָס בּוֹ וְשׁוֹנֵא וְרוֹדֵף אֶת הַצַּדִּיקִים צַדִּיק עֶלְיוֹן וְצַדִּיק תַּחְתּוֹן כִּי שְׁכִינְתָּא בֵּין תְּרֵין צַדִּיקַיָּא יָתְבָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (וַיֵּצֵא קנג:, וַיְחִי רמה:) : צַדִּיקִים יִרְשׁוּ אֶרֶץ צַדִּיקִים תְּרֵי מַשְׁמַע וּשְׁנֵי צַדִּיקִים אֵלּוּ הֵם זֶה הַצַּדִּיק שֶׁחִדֵּשׁ זאת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה זֶה צַדִּיק עֶלְיוֹן וְצַדִּיק הַתַּחְתּוֹן זֶה שֶׁלּוֹמֵד הַחִדּוּשִׁין וְ תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַיְנוּ שְׁכִינְתָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּפָתַח אֵלְיָהוּ) : מַלְכוּת פֶּה, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קְרִינַן לָהּ וּ כְשֶׁהַשְׁכִינָה הַנִּקְרָא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בָּאָה בְּתוֹךְ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁד יְהוּדִי זֶה נִקְרָא גָּלוּת הַשְׁכִינָה וְאָז יֵשׁ לוֹ פֶּה לְדַבֵּר עַל צַדִּיק עָתָק וְכוּ וּ כְשֶׁהָאָדָם לוֹמֵד בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה אֵיזֶה דִּין וּפְסָק שֶׁחִדֵּשׁ אֵיזֶה תַּנָּא אוֹ צַדִּיק אַחֵר עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְשִׁיקִין (עיין זוהר פנחס ר"כ אתא האי טולא ונשיק לי:) וּ נְשִׁיקִין זֶה בְּחִינַת הִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא כִּי הַפְּסָק הַזֶּה, הוּא דִּבּוּרוֹ שֶׁל הַתַּנָּא וְ דִבּוּר הוּא הַחִיּוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) : "לְנֶפֶשׁ חַיָּה", וְתַרְגּוּמוֹ: לְרוּחַ מְמַלְלָא וְרוּחַ מְמַלְלָא הַיְנוּ הַנֶּפֶשׁ חַיָּה הִיא בָּאָה מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם א) : "תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה" נִמְצָא, בְּשָׁעָה שֶׁמְּחַדֵּשׁ הַתַּנָּא אֵיזֶה חִדּוּשׁ וּמְדַבֵּר זֶה הַחִדּוּשׁ זֶה הַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ הִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁחִדֵּשׁ כִּי מִשָּׁם מוֹצָאָהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה" נִמְצָא עַכְשָׁו כְּשֶׁלּוֹמְדִים אֶת הַחִדּוּשׁ הַזֶּה וּכְשֶׁמַּכְנִיסִין הַלִּמּוּד וְהַחִדּוּשׁ בְּתוֹךְ פֶּה נִמְצָא שֶׁמְּדַבְּקִין רוּחַ הַצַּדִּיק שֶׁחִדֵּשׁ זֶה הַחִדּוּשׁ עִם רוּחַ מְמַלְלָא הַיְנוּ עִם הַדִּבּוּר הַלּוֹמֵד זֶה הַחִדּוּשׁ עַכְשָׁו וְזֹאת הַ הִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא נִקְרָא נְשִׁיקִין (זוהר משפטים קכ"ד: תרומה קמ"ו פקודי ר"ן ד"ו:) נִמְצָא, כְּשֶׁלּוֹמְדִין אֵיזֶה הֲלָכָה שֶׁחִדְּשׁוּ הַתַּנָּאִים עַל יְדֵי זֶה נִתְדַּבֵּק רוּחַ הַתַּנָּא עִם רוּחַ הַלּוֹמֵד וְדוֹמֶה כְּאִלּוּ נוֹשֵׁק אֶת עַצְמוֹ עִם הַתַּנָּא אֲבָל תַּלְמִיד חָכָם שֵׁד יְהוּדִי כְּשֶׁלּוֹמֵד גְּמָרָא אוֹ פְּסַק דִּין עָלָיו כָּתוּב (מִשְׁלֵי כ"ז) : "נֶעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא" כִּי הַתַּנָּא אֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל רוּחוֹ שֶׁל תַּלְמִיד חָכָם שֵׁד יְהוּדִאין כִּי מִי יָכוֹל לִסְבֹּל לְנַשֵּׁק אֶת עַצְמוֹ עִם נְבֵלָה כָּל שֶׁכֵּן שֶׁנְּבֵלָה טוֹבָה הֵימֶנּוּ וַ אֲפִלּוּ צַדִּיקִים שֶׁכְּבָר הָלְכוּ לְעוֹלָמָם וּכְשֶׁאָנוּ לוֹמְדִין תּוֹרוֹתֵיהֶן עַל יְדֵי זֶה נִתְדַּבֵּק רוּחָם בְּרוּחֵנוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְבָמוֹת צז). שִׂפְתוֹתֵיהֶם דּוֹבְבוֹת בַּקֶּבֶר וְזֶה עַל יְדֵי בְּחִינַת נְשִׁיקָה וְזֶה בְּחִינַת: (בְּרֵאשִׁית כ"ט) "וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל, וַיִּשָּׂא קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ" פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: שֶׁצָּפָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁאֵינָהּ נִכְנֶסֶת עִמּוֹ לִקְבוּרָה רָחֵל בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא כְּרָחֵל לִפְנֵי גּוֹזְזֶיהָ שֶׁהַכֹּל גּוֹזְזִין וּפוֹסְקִין מִמֶּנָּה הֲלָכוֹת וְהֵם נַעֲשִׂים לְבוּשִׁין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כ"ז) : "כְּבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ ג) : "שִׂמְלָה לְכָה, קָצִין תִּהְיֶה לָנוּ" כשאדם כשר לוֹמֵד תּוֹרַת הַתַּנָּא אָזַי הַתַּנָּא נוֹשֵׁק אוֹתוֹ וְהוּא נוֹשֵׁק הַתַּנָּא וְגוֹרֵם תַּעֲנוּג גָּדוֹל לְהַתַּנָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: שִׂפְתוֹתָיו דּוֹבְבוֹת בַּקֶּבֶר וְכוּ וְזֶה בְּחִינַת: וַיִּשַּׁק

יַעֲקֹב הוּא הַתַּנָּא לְרַחֵל הִיא הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁחִדֵּשׁ שֶׁנִּשַּׁק וְדִבֵּק אֶת רוּחוֹ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁבַּשְּׁכִינָה וַיִּבְךְּ שֶׁצָּפָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלּוֹ שֶׁהוֹצִיא מִפִּיו וְהִכְנִיס בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְרָאָה שֶׁבַּגָּלוּת הַזֶּה עַל פִּי הָרב הַלּוֹמְדִים אֵינָם הֲגוּנִים נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי לִמּוּדָם שֶׁיִּלְמְדוּ לֹא תִּכָּנֵס רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל רָחֵל שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לִקְבוּרָה שֶׁאֵין שִׁפְתוֹתָיו דּוֹבְבוֹת בַּקֶּבֶר עַל יְדֵי לִמּוּדוֹ שֶׁל רָשָׁע וְעַל יְדֵי זֶה וַיִּבְךְּ עַל גְּלוּתוֹ. וְעוֹד שֶׁלִּפְעָמִים הַלִּמּוּד אוֹמֵר אֵיזֶה חִדּוּשׁ בְּשֵׁם עַצְמוֹ וְלֹא בְּשֵׁם הַתַּנָּא נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ נִכְנָס עִם הַתַּנָּא לִקְבוּרָה כִּי אֵין אוֹמֵר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ (עיין סנהדרין צ:) ב. וְ אִם יִקָּשֶׁה לְךָ. הֲלֹא תֵּכֶף כְּשֶׁלּוֹמֵד הַלִּמּוּד הַחִדּוּשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָיָה לוֹ לַחֲזֹר בְּתִשּׁוּבָה וְאֵיךְ מַנִּיחַ הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֶת הַלִּמּוּד לְיַלֵּךְ בְּרִשְׁעָתוֹ ? תְּשׁוּבָה עַל זֶה "וַיִּגַּד יַעֲקֹב לְרָחֵל כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא וְכִי בֶן רִבְקָה הוּא" פֵּרוּשׁ: בְּשָׁעָה שֶׁהִגִּיד הַצַּדִּיק הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִגִּיד אוֹתָהּ בִּבְחִינוֹת (הוֹשֵׁעַ י"ד) : "צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם" וְזֶה: "כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא" בְּרַמָּאוּת בִּבְחִינַת "וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם" "וְכִי בֶן רִבְקָה הוּא" הַכְּשֵׁרָה וְזֶה בְּחִינַת "צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם" וְלֹא עוֹד וַתָּרָץ וַתַּגֶּד לְאָבִיהָ הַיְנוּ זאת הַבְּחִינָה שֶׁל "וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם" בָּא לוֹ בְּנָקֵל יוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (סוֹטָה כא:) : אֲנִי חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה כִּי כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה נִכְנָס בּוֹ עַרְמִימִיּוּת וְזֶה: "וַתָּרָץ" כְּאָדָם שֶׁרָץ בְּמְהִירוּת וּבְנָקֵל וַתַּגֶּד לְאָבִיהָ שֶׁהַתּוֹרָה הִיא מַגֶּדֶת לְהַלִּמּוּד עַרְמִימִיּוּת וְזֶהוּ: וַתָּרָץ וַתַּגֶּד לְאָבִיהָ שֶׁ הָעַרְמִימִיּוּת בָּא בְּנָקֵל וּבִמְהִירוּת יוֹתֵר לָאָדָם כִּי הַקְּדֻשָּׁה צָרִיךְ סִיּוּעַ מִלְּעֵלָּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (עֲבוֹדָה זָרָה נה) : הַבָּא לְטַהֵר, מְסַיְּעִין לוֹ אֲבָל הָעַרְמִימִיּוּת פּוֹתְחִין יֵשׁ לוֹ פְּתָחִים הַרְבֵּה (עיין שבת ק"ד) וּבָא לוֹ בְּנָקֵל ג. וְאִם יִקָּשֶׁה לְךָ אִם הַתַּנָּא הָיָה צַדִּיק גָּמוּר אֵיךְ בָּא זֶה הַדָּבָר שֶׁאוֹמֵר תּוֹרָתוֹ שֶׁיָּכוֹל לִסְבֹּל שְׁנֵי מַשְׂמָעוּת מַשְׂמָעוּת טוֹב דְּהַיְנוּ צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּמַשְׂמָעוּת לְהֶפּוּךְ דְּהַיְנוּ וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם אֲבָל דַּע שֶׁהַתַּנָּא הָיָה צַדִּיק גָּמוּר וְתוֹרָתוֹ זַכָּה מִבְּלִי פְּסֹלֶת וּמַה שֶּׁנִּרְאֶה בָּהּ מַשְׂמָעוּת עַרְמוּמִיּוּת זֶה, כִּי כָּל הָעוֹלָם מְקַבְּלִים פַּרְנָסָתָם מִשְּׁמאלָהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג) : "מִשְּׁמאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד" בְּשֹׁבֶל זֶה נָפַל הַתַּנָּא בִּשְׁעַת אֲמִירַת תּוֹרָתוֹ לְאֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה לִבְחִינַת שְׁמאלָהּ כדי שעי"ז יקבל שפע ופרנסה כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת שְׁמאלָהּ יְקַבֵּל שֶׁפַע וּפַרְנָסָתוֹ לְעוֹלָם וּלְהַמְשִׁיךְ לָהֶם עֹשֶׁר וְכָבוֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "מִשְּׁמאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד" אֲבָל מִצַּד הַתַּנָּא אֵין נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ וְעַל זֶה צָרִיךְ הַלִּמּוּד לֵידַע קֹדֶם לִמּוּדוֹ שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁיּוֹשֵׁב לִלְמד הַצַּדִּיק שֶׁבְּנֵן עֲדֶן צַיֶּת לְקָלֵהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) : "הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ" (וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר לֶךְ לְךָ צב ובזוהר פנחס רי"ג.) וְזֶה: וַיְהִי כִּשְׁמעַ לָבָן אֶת שֵׁמַע יַעֲקֹב בֶּן אֲחוֹתוֹ הַיְנוּ, כְּשֶׁהַלִּמּוּד יוֹדֵעַ שֵׁמַע יַעֲקֹב שֶׁיַּעֲקֹב בֶּן אֲחוֹתוֹ, בְּחִינַת כַּשְׁרוּת שֶׁלָּמַד וְאָמַר זאת הַתּוֹרָה בְּכַשְׁרוּת לִשְׁמָהּ וְיַעֲקֹב, הַיְנוּ הַתַּנָּא, צַיֶּת לְקָלֵהּ וַיָּרָץ

לְקָרֵאתוֹ וּמְחַבֵּק וּמְנַשֵּׁק לוֹ הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי לְמוּדוֹ מִתְדַּבֵּק רוּחַ הַתַּנָּא בְּרוּחוֹ זֶה בְּחִינַת נְשִׁיקִין וַיְבִיאֵהוּ אֶל בֵּיתוֹ שֶׁמֵּבִיא אֶת רוּחַ הַתַּנָּא לְתוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמֵד עַכְשָׁו כִּי שָׁם בֵּיתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה" וַיְסַפֵּר לְלָבָן, לְשׁוֹן סַפִּיר וְאוֹר שֶׁרוּחַ הַתַּנָּא מֵאִיר לְהַלַּמְדָן וּמְבָאֵר לוֹ אֶת הַדְּבָרִים הָאֱלֶּה פֶּרֶשׁ רַשִׁ"י: שֶׁלֹּא בָּא אֶלָּא מִתּוֹךְ אנֶס אָחִיו, שֶׁנָּטַל מִמֶּנּוּ מָמוֹנוֹ פֵּרוּשׁ, שֶׁרוּחַ הַתַּנָּא מוֹדִיעַ לְהַלַּמְדָן שֶׁלֹּא בָּא הַתַּנָּא לְבְחִינָה הַזֹּאת שֶׁיִּסְבֹּל תּוֹרָתוֹ מַשְׁמָעוּת עַרְמִימִיּוּת אֶלָּא מִתּוֹךְ אנֶס אָחִיו שֶׁנָּטַל מָמוֹנוֹ כְּדֵי בְּשִׂמְאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם שֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת כְּשֶׁיֵּדַע הַלַּמְדָן כָּל זֶה יאמַר לָבָן: אַךְ עַצְמִי וּבְשָׂרִי אָתָּה דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְקַשֵּׁר הַלַּמְדָן עִם הַתַּנָּא בְּהִתְקַשְּׁרוּת גָּדוֹל וַיֵּשֶׁב עִמּוֹ חֹדֶשׁ יָמִים וְיִתְיַשֵּׁב בַּדָּבָר עִם רוּחַ הַתַּנָּא אֵיךְ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה לְחַדֵּשׁ יָמָיו שֶׁעָבְרוּ בַּחֹשֶׁךְ בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ק"ג) : "תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי" אֲבָל תַּלְמִיד חָכָם, שֵׁד יְהוּדִי אֵינוֹ רוֹאֶה כָּל אֵלֶּה וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ שֶׁמַּע בֶּן אֲחוֹתוֹ "וַיֹּאמֶר לוֹ אָחִי אַתָּה" שֶׁלָּבָן חוֹשֵׁב וְאוֹמֵר שֶׁגַּם הַתַּנָּא לֹא אָמַר תּוֹרָתוֹ אֶלָּא בְּעַרְמִימִיּוּת וְאֵין בָּהּ שׁוּם צַד כַּשְׁרוּת וְחוֹשֵׁב שֶׁהוּא אָחִיו בְּרַמָּאוּת, שֶׁכֻּלּוֹ רַמָּאוּת, חַס וְשָׁלוֹם וְאֵינוֹ רוֹצֶה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה וְדוֹבֵר עַל צַדִּיק עָתֵק בְּגַאֲוָה וָבוּז ד. וְדַע, שֶׁזֶּה מְכֻוָּן מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַפִּיל אֵיזֶה צַדִּיק גָּדוֹל בְּפִיו שֶׁל הַלַּמְדָן הַיְנוּ הַלַּמְדָן דּוֹבֵר רָעוֹת עַל הַצַּדִּיק כְּדֵי שֶׁהַצַּדִּיק יִקַּח הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַיְנוּ הַשְּׁכִינָה מֵהַגָּלוּת שֶׁבְּפֶה הַלַּמְדָן וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ לְשָׁרְשָׁהּ מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה. מִתְּחִלָּה לִבְחִינַת חִבּוּק וְאַחַר כָּךְ לִבְחִינַת נְשִׁוּק וְאַחַר כָּךְ לִבְחִינַת זִוּוּג כמו שכתוב (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) : "אֲנִי חֲבַצָּלֶת הַשָּׁרוֹן" בִּתְחִלָּה הִיא יֶרֶקָה כַּחֲבַצָּלֶת (עַיִן בַּזֹּהַר וַיְחִי רכא) כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (מְגִלָּה יג:) אֶסְתֵּר יְרַקְרֶקֶת הָיְתָה וְזֶה בְּחִינַת חִבּוּק "וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי" (שה"ש ב) כִּי הַשִּׂמְחָה בָּא מֵהַלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד) : "נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי" וְ הַלֵּב הוּא בִּינָה (פתח אליהו) שֶׁשָּׁם יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ שֶׁהוּא עָלְמָא סְתִימָא בְּחִינַת (שָׁם קד) : "וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב" וְהַצַּדִּיק שֶׁנּוֹפֵל לְתוֹךְ פֶּה הַלַּמְדָן שֶׁהַלַּמְדָן דּוֹבֵר עָלָיו עָתֵק וְהוּא מֵבִין שֶׁאֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁהַלַּמְדָן דּוֹבֵר עָלָיו הֵם צְרוּפִים מֵאוֹתִיּוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וּמֵבִין מֵאֵיזֶה הֲלָכוֹת נַעֲשׂוּ הַדִּבּוּרִים אֵלּוּ וּמְקַבֵּל אוֹתָם בְּשִׂמְחָה וּבְאַהֲבָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח:). הַנֶּעֱלָבִים וְכוּ, שְׂמֵחִים בְּיִסּוּרִים וְעוֹשִׂים מֵאַהֲבָה וְאַהֲבָה, שֶׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל אֶת הַחֶרְפָּה בְּאַהֲבָה זֶה בְּחִינַת חִבּוּק, "וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי" וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁשָּׂמֵחַ בַּיִּסּוּרִין [הוּא] מַעֲלֶה לִבְחִינַת "אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן" לִבְחִינַת לֵב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי" וְאָז הוּא בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ע"ג) : "צוּר לְבָבִי" שֶׁבִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַנִּקְרֵאת צוּר כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כ"א מג:) אִלְמָלֵא לֹא הִכָּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אֶת הַצּוּר, לֹא הָיוּ צְרִיכִין לִטְרֹחַ כָּל כָּךְ בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית י"ד) : "וַיְבָרֶק אֶת חֲנִיכָיו" שֶׁ אַבְרָהָם

הוּא בְּחִינַת יָמִין בְּחִינַת חִבּוּק וְיָרֵק זֶה בְּחִינַת קַו הַיָּרֵק שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבִּינָה וּמַקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם (עיין חגיגה יב) וַ חֲנִיכָיו זֶה בְּחִינַת חֲסָדִים כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה מג), לְשׁוֹן חֲנִיכָתוֹ שֶׁשְּׁמָן אַבְרָהָם כִּשְׁמוֹ הַיְנוּ שֶׁקַּו הַיָּרֵק מִבְּחִינַת אֲנִי חֲבַצֶּלֶת בְּחִינַת אִסְתֵּר יְרַקְרַקֻּת זאת עָלֶיהָ יֵשׁ לַשְׁכִּינָה עַל יְדֵי חִבּוּק יָמִין וְעִקַּר בְּנִינָהּ עַל יְדֵי חָכְמָה שֶׁאָז רְאוּיָה לְזִוּוּג כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ) : "וְגַם אָמְנָה אֲחוֹתִי בַת אָבִי אַךְ לֹא בַת אִמִּי" וְכוּ וְאָז: "וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה" שֶׁאָז הִיא רְאוּיָה לְזִוּוּג [כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (אֱמר ק:) רַבִּי אַבָּא שָׁלַח לֵהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, אֲמַר: אִימָתַי זִוּוּגָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא ? שָׁלַח לֵהּ: וְגַם אָמְנָה וְכוּ עַיֵּן שָׁם] וְאִיתָא בְּפֵרוּשׁ סִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא שֶׁהַנְּשִׁיקִין הִיא עַל יְדֵי הַחָכְמָה כְּשֶׁנִּתְעוֹרְרִים הַשִּׂפָתַיִם ע�ֶלְיוֹנִים שֶׁהֵן נֶצַח וְהוֹד עֶלְיוֹנִים לְבְחִינַת זִוּוּג לְאִתְדַּבְּקָא גּוּפָא בְּגוּפָא נִמְצָא, כְּשֶׁהַצַּדִּיק מַשְׂכִּיל בְּחָכְמָתוֹ וְיוֹדֵעַ מֵאֵיזֶה צְרוּפִין שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נַעֲשָׂה אֵלּוּ הַצְּרוּפִין שֶׁהַלִּמּוּד דִּבֵּר עֲלֵיהֶם וְהַצַּדִּיק לוֹמֵד אֵלּוּ הַצְּרוּפִין וְעוֹשֶׂה מֵהֶם צְרוּף הֶלְכָה שֶׁהָיָה מְקֻדָּם שֶׁנִּתְקַלְקֵל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ זאת הַחָכְמָה אָז עַל יְדֵי הַחָכְמָה הַזֹּאת הַשְׂכִּינָה הִיא מִבְּחִינוֹת (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) : "שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים" מִבְּחִינַת נְשִׁיקִין בְּחִינַת "שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים" בְּחִינַת אִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא וְאָז מִתְעוֹרֵר זִוּוּגָא דְּגוּפָא בְּגוּפָא שֶׁהַשְׂכִּינָה בֵּין תְּרִין צַדִּיקַיָּא יָתְבָא בֵּין צַדִּיק עֶלְיוֹן שֶׁהוּא הַתַּנָּא שֶׁחִדֵּשׁ זאת הַתּוֹרָה וְעַכְשָׁו מַשְׁפִּיעַ בָּהּ וּבֵין צַדִּיק הַתַּחְתּוֹן הַלּוֹמֵד לְהַתּוֹרָה וּמַעֲלֶה לְהַשְׂכִּינָה מַיִין נוּקְבִין כְּדֵי שֶׁתִּתְדַּבֵּק וזה (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : "שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים" עַל יְדֵי בְּחִינַת נְשִׁיקִין "נִטְפוֹת מוֹר עבר" לְשׁוֹן מֵעֵבֶר לְעֵבֶר הַיְנוּ שֶׁנּוֹטֵף לְהַשְׂכִּינָה רֵיחַ טוֹב מִשְּׁנֵי עֲבָרִים מִצַּדִּיק עֶלְיוֹן וּמִצַּדִּיק תַּחְתּוֹן וְזֶה (שָׁם ז) : הַדּוֹדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ שֶׁשְּׁנֵי דּוֹדִים, הַיְנוּ שְׁנֵי הַצַּדִּיקִים נָתְנוּ רֵיחַ וְזֶה שֶׁאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: לְדִידִי חָזֵי לִי הוּרְמִיז בַּר לִילְיָתָא, דַּהֲוָה קָא רָהֵט אַקּוּפָא דְּשׁוּרָא דְּמָחוֹזָא, וּרְהֵט פָּרְשָׁא כִּי רָכֵב סוּסְיָא מִתַּתָּאי, וְלָא יָכֵיל לֵהּ. זִמְנָא חָדָא הֲוֵי מְסָרְגִין לֵהּ תַּרְתֵּי חִיוּתָא, וְקָיְמִין אַתְרֵי גִּשְׁרֵי דְּדוֹנַג, וְשַׁוּר מֵהַאי לְהַאי וּמֵהַאי לְהַאי, וּנְקַט תְּרֵי כָּסָא דְּחַמְרָא בִּידֵהּ וּמוֹרֵק מֵהַאי לְהַאי, וְלָא נָטְפִי מִנַּיְהוּ נַטְפָא לְאַרְעָא. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְּהוֹמוֹת הֲוָה, וְשִׁמְעַת מַלְכוּתָא וּקְטַלֵהּ רַשְׁבַּ"ם: הוּרְמִיז שֵׁד הוּא, כְּדְאָמְרִינַן בְּסַנְהֶדְרִין: מִפַּלְגֵהּ לְתַתָּאי דְּהוּרְמִיז אַקּוּפָא דְּשׁוּרָא עַל שְׁנֵי הַחוֹמָה, וַהֲאי עֲבָדָא, לְהוֹדִיעַ צִדְקוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁמְּרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו וְאֵינוֹ נוֹתֵן רְשׁוּת לְאֵלּוּ לְהַזִּיק, וְגַם שֶׁלֹּא לָצֵאת בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי וּרְהֵט פָּרָשָׁא לְפִי תֻּמּוֹ וְלָא יָכִיל לֵהּ שֶׁהָיָה הַשֵּׁד רָץ בְּיוֹתֵר וּמִיהוּ, הַפָּרָשׁ לֹא הָיָה מִתְכַּוֵּן לְכָךְ מְסָרְגִין שֶׁהָיָה אֶכֶף וְסַרְגָּא נְתוּנִין עַל הַפְּרָדוֹת אַתְרֵי גִּשְׁרֵי דְּדוֹנַג שָׁם אוֹתוֹ נָהָר, וְהָיוּ רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה, וְהַשֵּׁד מְדַלֵּג מִפְּרָדָה זוֹ לִפְרָדָה זוֹ תַּרְתֵּי כָּסֵי דְּחַמְרָא שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים יַיִן תַּרְוַיְהוּ בְּיַחַד, זֶה בְּתוֹךְ

וֶה, בַּהֲדֵי דְקָא מִשַׁוֵּר, וְאֵין נִשְׁפָּךְ אֲפִלּוּ טִפָּה אַחַת, וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיָה אוֹתוֹ הַיּוֹם רוּחַ סְעָרָה, שֶׁהָיוּ עוֹלִים יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת עַד לֵב הַשָּׁמַיִם וְיוֹרְדִים עַד תְּהוֹמוֹת מִכּחַ הָרוּחַ, וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא נָפְלָה טִפָּה לָאָרֶץ יַעֲלוּ שָׁמַיִם וְגוֹ' פָּסוּק הוּא גַּבֵּי יוֹרְדֵי הַיָּם בִּתְהִלִּים שִׁמְעָת בֵּי מַלְכָּא וּקְטַלֵּה מַלְכָּא דְּשִׁידָא, שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ שֶׁל שֵׁד לְהֵרָאוֹת לִבְנֵי אָדָם, וַהֲרָגוּהוּ מִפְּנֵי שֶׁהָיָה מְגַלֶּה סוֹדָם וְאִית דְּאָמְרֵי: בֵּי מַלְכָּא קֵיסָר, שֶׁהָיָה יָרֵא שֶׁלֹּא יִטֹּל מַלְכוּתוֹ, שֶׁהָיָה אוֹתוֹ שֵׁד מֵאָדָם שֶׁבָּא עַל שֵׁדָה, וְהָיָה דָּר בֵּין הָאֲנָשִׁים לְדִידִי חָזֵי לִי הוּרְמִיז פֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שְׁמוּאֵל: שֵׁד הוּא בַּר לִילִיתָא וֶה תַּלְמִיד חָכָם, שֵׁד יְהוּדָאִין וְזֶה: בַּר לִילִיתָא כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (שׁוֹחֵר טוֹב תְּהִלִּים יט) : אֵיךְ יָדַע מֹשֶׁה בֵּין יוֹם לְלַיְלָה כְּשֶׁהָיָה בָּרָקִיעַ ? וּמוּבָא, כְּשֶׁלָּמַד עִמּוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, יָדַע שֶׁהוּא לַיְלָה וְזֶה בַּר לִילִיתָא שֶׁעִקֵּר הַלַּמְדָן מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וַהֲוָה רָהֵט אַקּוּפָא דְּשׁוּרָא וֶה צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁתַּלְמִיד חָכָם, שֵׁד יְהוּדָאִין רוֹדֵף אֶת הַ צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁנִּמְשָׁל לְחוֹמָה כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זַ"ל (בָּבָא בַּתְרָא ז:). תַּלְמִיד חָכָם אֵין צָרִיךְ לְנָטִירוּתָא, עַיֵּן שָׁם וּרְהֵט פָּרְשָׁא פֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שְׁמוּאֵל: לְפִי תֻּמּוֹ פָּרְשָׁא זֶה הַמַּנָּא שֶׁחִדֵּשׁ זאת הַתּוֹרָה וּפֵרְשָׁהּ אוֹתָהּ יָפֶה וְהוֹצִיא לְאוֹר תַּעֲלוּמָה גַּם אוֹתוֹ רוֹדֵף אֲבָל לְפִי תֻּמּוֹ כִּי תַּלְמִיד חָכָם, שֵׁד יְהוּדִי אֵינוֹ מְכַוֵּן לִרְדֹּף אֶת הַמַּנָּא וְזאת הָרְדִיפָה נַעֲשָׂה מִמֵּילָא כִּי רָכֵב סוּסְיָא מִתַּתְאֵי כִּי הַלַּמְדָן עַל יְדֵי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרַת הַמַּנָּא עַל יְדֵי זֶה מַחֲזִיר נַפְשׁוֹ שֶׁל הַמַּנָּא לְתוֹךְ גּוּפוֹ שֶׁל הַמַּנָּא הַחֲזָרַת נֶפֶשׁ לַגּוּף כְּמוֹ רְכִיבַת הַסּוּס, שֶׁהַסּוּס טְפֵלָה לוֹ (עיין זוהר פנחס רכ"ח:) וְזֶה מִתַּתְאֵי כִּי הַתַּחְתּוֹנִים גּוֹרְמִים בְּלִמּוּדָם לְהַרְכִּיב נֶפֶשׁ הַמַּנָּא עַל סוּסוֹ, עַל גּוּפוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "שִׁפְתוֹתָיו דּוֹבְבוֹת" וְכוּ אֲבָל וְלֹא יָכִיל לוֹ שֶׁהַמַּנָּא לֹא יָכוֹל לִסְבֹּל נְשִׁיקָתוֹ כִּי נִבְלָה טוֹבָה הֵימֶנּוּ וְנֶעֱתָרוֹת נְשִׁיקוֹת שׁוֹנֵא וְהַמַּנָּא בּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ וְאִם יִקָּשֶׁה לְךָ אֵיךְ הוּא אֵינוֹ מַחֲזִיר תּוֹרָתוֹ שֶׁל הַמַּנָּא לַלַּמְדָן לְמוּטָב וְאַדְרַבָּא, שֶׁנִּתּוֹסֵף לוֹ גַּדְלוּת בְּיוֹתֵר וְאֵיךְ בָּא זֶה שֶׁמִּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַמַּנָּא יָכוֹל הַלַּמְדָן לְהִכָּשֵׁל וְתֵרֵץ עַל זֶה זְמָנָא חָדָא הֲוֵי מְסָרְגִין לַהּ תַּרְתֵּי חִיּוּתָא כִּי לִפְעָמִים הַמַּנָּא נוֹפֵל לְאֵיזֶה שְׁגִיאָה דַּקָּה מִן הַדַּקָּה כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַמְשִׁיךְ לְעוֹלָם תַּרְתֵּי חִיּוּתָא כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי חִיּוּת. חִיּוּת רוּחָנִי אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ וְחִיּוּת גַּשְׁמִי "בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד" וְהַמַּנָּא מֵחֲמַת דְּבֵקוּתוֹ הָעֲצוּמָה בַּחִיּוּת הָרוּחָנִי אֵינוֹ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל וָכל מֵחִיּוּת הָרוּחָנִי וּמֵחֲמַת שֶׁהוּא נָפַל לִבְחִינַת הַלִּמּוּד [שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ] בִּשְׁבִיל חִיּוּת גַּשְׁמִי קָיְמִין אַתְרֵי גִּשְׁרֵי דְּדוֹנַג, וְשַׁוֵּר מֵהַאי לְהַאי כְּמוֹ אָדָם שֶׁעוֹמֵד עַל גֶּשֶׁר שֶׁל שַׂעֲוָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמד קוֹפֵץ עַל גֶּשֶׁר הַשֵּׁנִי וּמֵחֲמַת שֶׁגַּם הַשֵּׁנִי שֶׁל שַׂעֲוָה קוֹפֵץ עַל הָרִאשׁוֹנָה קוֹפֵץ מֵהַאי לְהַאי כֵּן הַמַּנָּא עִקַּר לִמּוּדוֹ תָּמִיד לִשְׁמָהּ וּמֵחֲמַת שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת גַּשְׁמִי לָעוֹלָם מַפִּילִין אוֹתוֹ לְלִמּוּד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ אֲזַי נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ לִמּוּד בְּחִינַת לִשְׁמָהּ וְשׁוֹוֵר מִלִּשְׁמָהּ לְשֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ וּמֵחֲמַת קְדֻשָּׁתוֹ וּפְרִישׁוּתוֹ שׁוֹוֵר וְקוֹפֵץ

מִשֶּׁלֹּא לִשְׁמָהּ לְלִשְׁמָהּ כִּי זֹאת הַבְּחִינָה אֲצִלּוֹ כְּמוֹ גֶּשֶׁר שֶׁל דּוֹנֵג שֶׁאֵין יְכוֹלִים לַעֲמד עָלָיו שׁוֹוֵר לְתוֹךְ לִשְׁמָהּ וּמִלִּשְׁמָהּ מֵחֲמַת הֶכְרֵחַ לְטוֹבַת הָעוֹלָם שׁוֹוֵר מֵהַגֶּשֶׁר הַזֹּאת שֶׁהוּא אֲצִלּוֹ עַכְשָׁו כְּמוֹ גֶּשֶׁר שֶׁל דּוֹנֵג וְשׁוֹוֵר מִזֶּה לָזֶה וּמִזֶּה לָזֶה וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ בְּתוֹרָתוֹ בְּחִינַת "וּפִשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם" הַתִּקּוּן לְכָל הַנַּ"ל וְנָקִיט תְּרֵי כָּסָא דְּחַמְרָא בִּידֵהּ כִּי יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינַת יַיִן בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּחִינַת יַיִן מַלְכוּת רָב (אֶסְתֵּר א) וּבְחִינַת בֵּינָה לִבָּא שִׂמְחַת הַלֵּב "וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב" גַּם הוּא בְּחִינַת יַיִן וּמוֹרֵק מַהַאי לְהַאי שֶׁיִּמְשִׁיךְ קַו יָרֵק מֵהַאי בְּבְחִינַת "וְיֶרֶק אֶת חֲנִיכָיו" כַּנַּ"ל וְזֶה חִבּוּק שֶׁיְקַבֵּל בְּאַהֲבָה אֶת הָרְדִיפָה וְיִשְׂמַח בַּיִּסּוּרִין עַל יְדֵי זֶה הַשְׁכִּינָה שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא בְּבְחִינַת חִבּוּק בִּבְחִינַת "אֲנִי חֲבַצֶּלֶת" יְרֵקָה כַּחֲבַצֶּלֶת שֶׁיִּהְיֶה הַחִבּוּק בִּשְׁלֵמוּת וְלֹא נָטְפָא מִנַּיְהוּ לְאַרְעָא וְאוֹתוֹ הַיּוֹם יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְּהוֹמוֹת הֲוָה הַיְנוּ, שֶׁהַשְׁכִּינָה יָשְׁבָה בֵּין תְּרֵין צַדִּיקַיָּא צַדִּיק עֶלְיוֹן זֶה בְּחִינַת "יַעֲלוּ שָׁמַיִם" "יֵרְדוּ תְּהוֹמוֹת" זֶה בְּחִינַת צַדִּיק תַּחְתּוֹן זֶה בְּחִינַת נְשִׁיקִין בְּחִינַת "נִטְפוֹת מוֹר עבֶר" כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי מַה נַּעֲשֵׂית בְּחִינַת נְשִׁיקִין בְּחִינַת "נִטְפוֹת מוֹר עבֶר" ? עַל יְדֵי הַחָכְמָה כַּנַּ"ל וְזֶה: וּשְׁמַע מַלְכוּתָא וּקְטַלֵּהּ הַיְנוּ שֶׁיַּשְׂכִּיל וְיִשְׁמַע אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַנִּקְרָא מַלְכוּת פֶּה וְיַשְׂכִּיל מִצַּרְפֵי הַיּוֹצְאִים מִתַּלְמִיד חָכָם, שֵׁד יְהוּדִי יִשְׁמַע וְיַשְׂכִּיל בְּשֶׁעָה שֶׁשּׁוֹמֵעַ הַחֲרוּפִין וְהַגִּדּוּפִים הַיּוֹצְאִים מִפֶּה תַּלְמִיד חָכָם שֵׁד יְהוּדִי יִשְׁמַע תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה עַל יְדֵי זֶה קְטַלֵּהּ כִּי עִקַּר חִיּוּת שֶׁל הַקְּלִפּוֹת וְהַשֵּׁדִין אֵינָם אֶלָּא מִנִּיצוֹצֵי הַשְׁכִּינָה כָּל זְמַן שֶׁהִיא אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת וְיֵשׁ לָהֶם חִיּוּת כְּשֶׁמַּעֲלִין אוֹתָהּ לִבְחִינַת חָכְמָה שֶׁשָּׁם עִקַּר בְּנִינָהּ וּכְשֶׁנִּבְנֵית בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי זֶה וּקְטַלֵּהּ לְשֵׁד יְהוּדִי וְזֶה פֵּרוּשׁ: "תְּהִלָּה לְדָוִד" תְּהִלָּה לְשׁוֹן עֵרְבוּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ד) : "וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תְּהִלָּה" דָּוִד זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַיְנוּ כְּשֶׁהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נוֹפֶלֶת וְנִתְעָרֵב לְצַרּוּפִים אֲחֵרִים כַּנַּ"ל "אֲרוֹמִמְךָ אֱלֹקַי הַמֶּלֶךְ" הִתְרוֹמְמוּת שֶׁלָּהּ עַל יְדֵי אֱלֹקַי בְּחִינַת חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם (תְּהִלִּים נ"ב) "הַמֶּלֶךְ" לִבְחִינַת בֵּינָה לִבָּא שֵׂ הַלֵּב בַּנֶּפֶשׁ, כַּמֶּלֶךְ בַּמִּלְחָמָה (סֵפֶר יְצִירָה פ"ו) "וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ" הַיְנוּ אַחַר כָּךְ מַעֲלֶה אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לִבְחִינַת חָכְמָה כַּנַּ"ל הַנִּקְרָא בָּרוּךְ עַל שֵׁם רִבּוּי דִּבְרָכָאן כִּי הַחָכְמָה הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה (עיין זוהר תרומה קס"ב האזינו רפ"ט ובתיקון ע, ובבחיי פ ויחי ופרשה בשלח)

יג - להמשיך השגחה שלמה

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] אַשְׁרֵי הָעָם יֹדְעֵי תְרוּעָה וְכוּ (תְּהִלִּים פ"ט) [עיין בסוף הספר כל התורה הזאת מכת"י רבינו ז"ל בעצמו בנוסח אחר] א. לְהַמְשִׁיךְ הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא עַד שֶׁיִּשְׁתַּבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן וּשְׁבִירָתָהּ הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה כִּי אִיתָא בְּזוהר (פִּינְחָס

רכד:) רוּחָא נָחֵת לְשַׁכָּךְ חֲמִימָא דְלִבָּא וְכַד נָחֵת רוּחָא לִבָּא מְקַבֵּל לֵהּ בְּחֶדְוָה דְנִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי רוּחָא זֶה בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהוּא רוּחַ נְדִיבָה עַל יָדוֹ מְקָרְרִין חֲמִימוּת תַּאֲוֹת מָמוֹן וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ע"ו) : "יִבְצַר רוּחַ נְגִידִים" שֶׁהָרוּחַ מְמַעֵט תַּאֲוֹת הַנְּגִידוּת וְהָעֲשִׁירוּת נִגּוּנָא דְּלֵיוָאֵי זֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שֶׁשּׁוֹמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְאֵינוֹ אָץ לְהַעֲשִׁיר כִּי הַנְּגִינָה זֶה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם פ"א) : "שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף" חֶדְוָה זֶה שֶׁשּׂוֹמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְזֶה בְּחִינַת קְטֹרֶת שֶׁמְּקַשֵּׁר חֻמּוּם הַלֵּב עִם הָרוּחַ וְזֶה (מִשְׁלֵי כ"ז) : "קְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב" וְזֶה בְּחִינַת (דִּבְרִים ל"ג) : "יָשִׂימוּ קְטֹרָה בְּאַפֶּךָ" שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת קְטֹרֶת הַנַּ"ל נִתְבַּטֵּל בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג) : "בְּזֵעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל" וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מָשִׁיחַ שֶׁאָז יִתְבַּטֵּל חֻמְדַּת הַמָּמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ ב) : "בַּיּוֹם הַהוּא יַשְׁלִיךְ הָאָדָם אֶת אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וֶאֱלִילֵי זְהָבוֹ" וזהו (אֵיכָה ד) : "רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה" וְ כָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה זָרָה זאת שֶׁל מָמוֹן בָּעוֹלָם חָרוֹן אַף בָּעוֹלָם (עיין סנהדרין קי"ג ועיין ספרי פ ראה:) וּ כְפִי הַבִּטּוּל שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה זאת כֵּן נִתְבַּטֵּל הַחָרוֹן אַף בִּבְחִינַת "רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה" וְנִתְמַשֵּׁךְ חֶסֶד בָּעוֹלָם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים י"ח) : "וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ" וּ כְשֶׁיִּתְגַּלֶּה חֶסֶד הַזֶּה יִתְמַשֵּׁךְ הַדַּעַת שֶׁהִיא בְּנֵין הַבַּיִת בִּבְחִינַת (שָׁם ה) : "וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (פִּינְחָס רכ:) : וִימִינָא דְּא זָמִין לְמִבְנָא בֵּי מַקְדְּשָׁא כִּי הַ דַּעַת הוּא בְּחִינַת בַּיִת כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג) : מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה, כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ ב. וְזֶה בְּחִינוֹת הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁל לֶעָתִיד לָבוֹא כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (עיין זוהר בהעלותך קנ"ב) שֶׁלֶּעָתִיד יִתְגַּלֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא מֹשֶׁה מָשִׁיחַ (זוה"ק בראשית כ"ה כ"ז) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כא) : "עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם" וּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ יוּכַל לְקַבֵּל תּוֹרָה וְיָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרַת הַתּוֹרָה לְלַמֵּד שְׁאָר בְּנֵי אָדָם כִּי הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בָּא מֵיְהוּדָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם א) : "שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ" וְכוּ אָבִיךָ דָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִמֶּךָ דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (זֹהַר יִתְרוֹ פה פִּינְחָס ריג) וְיִחוּדָם עַל יְדֵי הָעֲלָאַת נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וְהָחָכָם יָכוֹל לִקַּח הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין בִּבְחִינַת (שָׁם יא) : "וּלְקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם" וְעַל יְדֵי הַיִּחוּד הַזֶּה נוֹלָד הַתּוֹרָה וּכְשֶׁעוֹלֶה הֶחָכָם עִם הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם עַל יְדֵי זֶה "וַיֵּרֶד עז מִבְּטֶחָה" ג. וְ נֶפֶשׁ זֶה בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁכָּל אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם הַבָּאִים לַחֲכָם הַדּוֹר כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ אֵיזֶהוּ רָצוֹן וְהַצַּדִּיק לוֹקֵחַ כָּל הָרְצוֹנוֹת וְעוֹלֶה עִמָּהֶם וְאַחַר כָּךְ "וַיֵּרֶד עז מִבְּטֶחָה" בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל א) : "וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב" רָצוֹא בַּעֲלִיּוֹת הַנְּפָשׁוֹת וְשׁוֹב בַּחֲזָרַת הַנְּפָשׁוֹת עִם הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר (תִּקּוּן ע, דף קט:) רָצוֹא דָּא נוּרִיאֵל וְשׁוֹב דָּא מְטַ"ט שַׂר הַפָּנִים נוּרִיאֵל דָּא נוּר דְּלוּק (זֹהַר

בְּרֵאשִׁית כג: וּבְתִקּוּנָא שִׁבְעִין) בַּחֲמִימוּת תַּאֲוַת מָמוֹן וְשׂוֹב דָּא מְטַ"ט שַׂר הַפָּנִים דְּאִיהוּ רָשִׁים בְּשֵׁם מֹשֶׁ"ה דְּאִיהוּ מָשִׁיחַ שֶׁהוּא "רוּחַ אַפֵּינוּ" שֶׁעַל יָדוֹ נִשְׁתַּכֵּךְ הַחֲמִימוּת שָׁכְכָה גִּימַטְרִיָּא מֹשֶׁה (זֹהַר בְּהַר קיא: פִּינְחָס רלא) שֶׁהוּא מְשַׁכֵּךְ אֲלִילֵי כֶּסֶף וְזָהָב רָצוֹא דָּא רָצוֹן שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ וְשׂוֹב דָּא מֹשֶׁה שֶׁמְּקַבֵּל הַתּוֹרָה ד. וְעַל יְדֵי הַמְּשָׁכַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחָה כִּי הַתּוֹרָה הִיא טַנְתָּ"א [טָעֳמִים, נְקוּדוֹת, תַּגִּין, אוֹתִיּוֹת] שֶׁהֵם תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא, וּבַת עַיִן (תִּקּוּנֵי זֹהַר דַּף יח:) וזה שמתחלת התורה בבראשית תַּמָּן רָאשֵׁי, תַּמָּן בַּת ראשי "אלה ראשי בית אבותם" (שְׁמוֹת ו) שֶׁהָאָבוֹת הֵם תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא תַּמָּן בַּת דָּא בַּת עַיִן נִמְצָא, כְּשֶׁחָכָם מֵבִיא תּוֹרָה כַּנַ"ל נִמְצָא שֶׁמֵּבִיא כֹּחַ הָרְאוּת שֶׁל הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ וְכָל אֶחָד כְּפִי קֵרוּבוֹ אֶל הַתּוֹרָה כֵּן הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו כִּי עִקַּר כֹּחַ הָרְאוּת מֻחָמַת שֶׁמְּכֻסֶּה בַּדָּבָר הַנִּרְאֶה וְחוֹזֵר כֹּחַ הָרְאוּת מֻחָמַת הַהַכָּאָה לָעֵינַיִם וְנִצְטַיֵּר הַדָּבָר הַנִּרְאֶה בָּעֵינַיִם וְאָז הָעֵינַיִם רוֹאִים אֶת הַדָּבָר הַנִּרְאֶה כִּי הָרְאוּת מֵבִיא אֶת הַדָּבָר לְתוֹךְ הָעֵינַיִם אֲבָל כְּשֶׁהַדָּבָר הַנִּרְאֶה הוּא רָחוֹק אָז קָדֵם שֶׁיִּגִּיעַ כֹּחַ הָרְאוּת לְהַדָּבָר הַנִּרְאֶה מִתְפַּזֵּר בְּתוֹךְ הָאֲוִיר וְנִתְעַכֵּר וְאֵין מַגִּיעַ בְּהַכָּאָה עַל הַדָּבָר וְעַל יְדֵי זֶה אֵין חוֹזֵר הָרְאוּת לָעֵינַיִם וְאָז אֵין הָעֵינַיִם רוֹאִין כִּי עִקַּר הָרְאוּת הוּא מֻחָמַת הַהַכָּאָה וְזֶה (תְּהִלִּים פ) : "שׁוּב נָא הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה" שֶׁיְּשׁוּב הַבָּטָה שֶׁמַּבִּיט מִשָּׁמַיִם עָלֵינוּ יָשׁוּב עַל יְדֵי הַהַכָּאָה יָשׁוּב הָרְאוּת לְעֵינָיו וְאָז: וּרְאֵה כִּי הָרְאִיָּה עַל יְדֵי הֶשְׁבֵּת הַבָּטָה וְזֶה בְּחִינַת: "וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב" וְהַחַיּוֹת הֵינוּ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַחַיִּים רָצוֹא בִּבְחִינַת הַבָּטָה מַעְלָא לְתַתָּא וְשׁוֹב בִּבְחִינַת הַכָּאַת הָרְאוּת בַּדָּבָר הַנִּרְאֶה וְנֶחֱזָר לָעֵינַיִם וְנִצְטַיֵּר בָּעֵינַיִם כִּי הָעֵינַיִם הֵם כְּמַרְאָה לְטוּשָׁה שֶׁנִּתְרָאֶה בָּהֶם כָּל דָּבָר שֶׁעוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ וְ עַל יְדֵי שֶׁאֲנַחְנוּ קְרוֹבִים אֶל הַתּוֹרָה נִמְצָא שֶׁאֲנַחְנוּ קְרוֹבִים אֶל הָרְאוּת וְעַל יְדֵי זֶה כֹּחַ הָרְאוּת נֶחֱזָר לְעֵינָיו וְנִתְרָאִים וְנִצְטַיְּרִים אֲנַחְנוּ בְּעֵינָיו אֲבָל הָעַכּוּ"ם מֻחָמַת שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה הֵם רְחוֹקִים מֵהַשְׁגָּחָתוֹ וְהַשְׁגָּחָתוֹ אֵין מַגִּיעַ עֲלֵיהֶם בְּהַכָּאָה נִמְצָא הַשְׁגָּחָתוֹ עַל הָעַכּוּ"ם בַּחֲצִי הָרְאוּת בִּבְחִינַת רָצוֹא וְעָלֵינוּ הַשְׁגָּחָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת ה. וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּנָא דְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וּמֶרְכַּבְתָּא תַּתָּאָה שֶׁעַל יְדֵי הֶחָכָם שְׁלוֹקֵחַ הַנְּפָשׁוֹת וְעוֹלֶה עִמָּהֶם וְיֹרֵד עַז מִבְּטָחָה נִתְתַּקְּנוּ שְׁנֵי הַמֶּרְכָּבוֹת כִּי יֵשׁ אַרְבַּע חַיּוֹת בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ וְכִסֵּא, וְיוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּאאַרְיֵה שֶׁבִּבְחִינַת נֶפֶשׁ זֶה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : "אֲרִיתִי מוֹרִי עִם בָּשְׂמִי" מוֹרִי זֶה בְּחִינַת "מָרַת נַפְשׁ" (שְׁמוּאֵל א א) בְּחִינַת (מְלָכִים ב ד) : "וְנַפְשָׁהּ מָרָה לָהּ" זֶה בְּחִינוֹת פְּגַם הַנֶּפֶשׁ פְּגַם הָרָצוֹן כְּשֶׁרוֹצֶה דְּבַר תַּאֲוָה זֶה הָרָצוֹן הוּא פְּגָם וּמָרָה לַנֶּפֶשׁ וְעַכְשָׁו כְּשֶׁבָּא זֶה הָאָדָם לַחֲכַם הַדּוֹר עִם נַפְשׁוֹ וּרְצוֹנוֹ וְהֶחָכָם הַדּוֹר לוֹקֵחַ כָּל הָרְצוֹנוֹת וּלוֹקֵט אוֹתָם אֶחָד לְאֶחָד כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אוֹתָם כַּנַ"ל וְאָז מְלַקֵּט גַּם כָּל הָרְצוֹנוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּפְלוּ וְזֶהוּ בְּחִינַת: אַרְיֵה לְשׁוֹן לֶקֶט שֶׁמְּלַקֵּט מָרַת הַנֶּפֶשׁ הֵינוּ פְּגַם הַנֶּפֶשׁ "עִם בָּשְׂמִי"

עִם הָרָצוֹן הַטּוֹב שֶׁמַּעֲלֶה רֵיחַ טוֹב וּבְחִינַת שׂוֹר שֶׁבַּנֶּפֶשׁ זֶה הָאוֹר הַמְצֻחָצָח שֶׁנִּתּוֹסֵף בַּנֶּפֶשׁ מֵחֲמַת הַקִּבּוּץ שֶׁנִּתְקַבֵּץ פִּזּוּרֵי הַנֶּפֶשׁ וְאָז מֵאִיר הַנֶּפֶשׁ בְּיוֹתֵר כִּי כְּשֶׁהָרָצוֹן אֵין מֵאִיר אָז הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת וֶנֶפֶשׁ רְעֵבָה כִּי עִקַּר הָרָעָב מֵחֲמַת הֶעְדֵּר הָאוֹר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא עד:). "וַיִּעַנְּךָ וַיַּרְעִיבֶךָ וַיַּאֲכִילְךָ אֶת הַמָּן" מִכָּאן שֶׁהַסּוּמָא אֵינוֹ שָׂבֵעַ כִּי עִקַּר הַשִּׂבְעָ מֵחֲמַת הָאוֹר שֶׁיִּרְאֶה בְּעֵינָיו וְעַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אֵין נִתְמַלֵּא נַפְשׁוֹ הַיְנוּ רְצוֹנוֹ כִּי "טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלֹךְ נָפֶשׁ" (קֹהֶלֶת ו) וּכְשֶׁמְּצֻחְצָחַ נַפְשׁוֹ בְּצַחְצָחוֹת הָאוֹר אָז "וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מְלֵא טוֹב" (תְּהִלִּים ק"ז) בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ נ"ח) : "וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ" וְזֶה בְּחִינַת שׂוֹר, לְשׁוֹן הִסְתַּכְּלוּת בְּחִינַת מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלֹךְ נָפֶשׁ וְ נֶשֶׁר שֶׁבִּבְחִינַת נֶפֶשׁ זֶה הַחִדּוּשׁ שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ הַנֶּפֶשׁ בַּעֲלִיָּתָהּ בִּבְחִינַת עִבּוּר וְזֶה בְּחִינַת נֶשֶׁר "תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרֶיכִי" (תְּהִלִּים ק"ג) וְאָדָם שֶׁבַּנֶּפֶשׁ זֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) : "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה" כִּי הָאָדָם בְּחִינוֹת מִסְכְּנֵי וְעַתִּירֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּהַקְהֲמַת הַזֹּהַר יג:). "נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ" עַתִּירֵי "כִּדְמוּתֵנוּ" מִסְכְּנֵי וּכְשֶׁנִּתְלַקְּטוּ הַנְּפָשׁוֹת אָז הֵם בִּבְחִינַת אָדָם נְפָשׁוֹת גְּדוֹלוֹת וּקְטַנּוֹת בִּבְחִינַת מִסְכְּנֵי וְעַתִּירֵי וְ אוֹפַנִּים הֵן הַגּוּפִין כִּי עִקַּר פְּעֻלּוֹתֵיהֶן שֶׁל הַגּוּפִין אֵינוֹ אֶלָּא מִן הַחִיּוּת שֶׁבַּנֶּפֶשׁ שֶׁהַנֶּפֶשׁ מַרְאֶה פְּעֻלּוֹתֶיהָ עַל יְדֵי אֵיבְרֵי הַגּוּף וְאֵין לַגּוּף שׁוּם תְּנוּעָה עַצְמִית וְהַכֹּל עַל יְדֵי כֹּחוֹת הַנֶּפֶשׁ וְכֹסֶא שֶׁבִּבְחִינַת נֶפֶשׁ הוּא נֶפֶשׁ הֶחָכָם שֶׁנִּתְכַּסָּה, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ג) : "יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים" [כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ד:) : מִכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנַס לִפְנֵי וְלִפְנִים] כִּי מֵחֲמַת שֶׁנֶּפֶשׁ הֶחָכָם הוּא יָקָר הוּא נִתְכַּסָּה לִפְנֵי וְלִפְנִים וְכָל הַנְּפָשׁוֹת נַעֲשִׂין לְבוּשִׁין אֲצִלָהּ וְ הָאָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא הוּא דִּעְתּוֹ שֶׁל הֶחָכָם כִּי "גַּם בְּלֵא דַעַת נֶפֶשׁ לא טוֹב" (מִשְׁלֵי י"ט) וְיֵשׁ אַרְבַּע חַיּוֹת בַּתּוֹרָה. אַרְיֵה שֶׁבַּתּוֹרָה כִּי הַתּוֹרָה נִקְרָא עז "וּמֶה עָז מֵאֲרִי" (שׁוֹפְטִים י"ד) וְשׁוֹר שֶׁבַּתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ח) : "בִּי שָׂרִים יִשְׂרוּ" וְנֶשֶׁר שֶׁבַּתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא, בִּבְחִינַת "תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר" וְאָדָם שֶׁבַּתּוֹרָה זֶה בְּחִינַת (בְּמִדְבַּר י"ט) : "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם" וְיֵשׁ בָּהּ קַלּוֹת וַחֲמוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִסְכְּנֵי וְעַתִּירֵי וְכֹסֶא שֶׁבִּבְחִינַת תּוֹרָה הֵם דְּבָרִים שֶׁכִּסָּה עַתִּיק יוֹמִין (פְּסָחִים קי"ט,) וְהֵם מְכַסִּים אֶת עַצְמָן בְּסִפּוּרֵי הַתּוֹרָה וְיוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא הוּא עַתִּיק יוֹמִין בִּבְחִינַת (דָּנִיֵּאל ז) : "וַעַתִּיק יוֹמִין יְתִב" וְאוֹפַנִּים שֶׁבַּתּוֹרָה הֵן הֵן גּוּפֵי הֲלָכוֹת (עיין זוהר הנ"ל) וְזֶה שֶׁמֵּבִיא בְּתַעֲנִית (כג:) : מַעֲשֶׂה דְּרַבִּי יוֹנָה: כַּד הֲוָה אִצְטְרִיךְ עָלְמָא לְמִטְרָא, אָמַר: אֵזִיל וְאֵיתֵי בְּזוּזָא עִבּוּרָא, וַהֲוֵי קָאֵי בְּאַתְרָא עָמִיקָ, בְּאַתְרָא צְנִיעָא מִכְסֵי שַׁקָּא, וְעַל יְדֵי זֶה וְאָתֵי מִטְרָא כַּד הֲוָה מִצְטְרִיךְ עָלְמָא לְ מִטְרָא הַיְנוּ לַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל"ב) : "יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי" אָמַר, אֵזִיל וְאֵיתֵי בְּזוּזָא עִבּוּרָא זֶה בְּחִינַת ע"ב רי"ו (עיין תיקון י ותיקון כ"א ותיקון ס"ט) ע"ב הוּא שִׁכּוּךְ רי"ו זֶה בְּחִינַת חֲמִימוּת בְּזוּזָא זֶה בְּחִינַת תַּאֲוַת

מָמוֹן הַיְנוּ דְּאָזֵל לְשַׁכֵּךְ תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל וַהֲוָה קָאֵי בְּאַתְרָא עֲמִיקֵי עַל יְדֵי שֶׁשִּׁכֵּךְ תַּאֲוַת מָמוֹן זָכָה לְ אַתְרָא עֲמִיקֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד כְּמַרְאֵה הַחַמָּה עֲמֻקָּה מִן הַצֵּל (שְׁבוּעוֹת ו:) וְ חֶסֶד הוּא אוֹר יוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מ"ב) : "יוֹמָם יְצַוֶּה ה חַסְדּוֹ" וְעַל יְדֵי הַחֶסֶד זָכָה לְבִנְיַן הַבַּיִת לְבָחִינַת שֵׂכֶל כַּנַּ"ל וְזֶה: אַתְרָא צְנִיעָא שֶׁהוּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"א) : "וְאֶת צְנוּעִים חָכְמָה" וַהֲוָה מִכְסֵי שַׁקָּא זֶה בְּחִינַת לְקִיחַת הַנְּפָשׁוֹת לְהַעֲלוֹת אוֹתָם כַּנַּ"ל: "וְלֵקַח נְפָשׁוֹת חָכָם" וּ כְלָלִיּוּת הַנְּפָשׁוֹת הֵם מְכֻנִּים בְּשֵׁם שַׁק כִּי הֵם מִתְעַדְּנִים מִשַּׁקְיָא דְּנַחֲלָא בִּבְחִינַת "וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ" וְעַל יְדֵי זֶה: וְאָתֵי מִטְרָא שֶׁהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה בִּבְחִינַת "וַיֵּרֶד עֵז מִבְטָחָה" ו. אַךְ צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מְאד וְלַחֲזר אַחַר חָכָם כְּזֶה וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לִמְצא חָכָם כְּזֶה שֶׁיְּקַבֵּץ הַנְּפָשׁוֹת, בִּבְחִינַת: "וְלֵקַח נְפָשׁוֹת חָכָם" וְיַעֲלֶה אוֹתָם וְיוֹרֵד עִמָּהֶם תּוֹרָה כִּי גַּם הֶחָכָם בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר שֶׁיַּעֲשֶׂה זאת בְּשֵׂכֶל אֶחָד כִּי הֵם שְׁנֵי שִׂכְלִיִּים. מַה שֶּׁמְּקַבֵּץ הַנְּפָשׁוֹת הוּא שֵׂכֶל אֶחָד וּמַה שֶּׁמַּעֲלֶה אוֹתָם וּמוֹרִיד עז מִבְטָחָה הוּא שֵׂכֶל אַחֵר וְזֶה בְּחִינַת שִׁין שֶׁל שִׁלְשָׁה רָאשִׁים וְשִׁין שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁהַשְּׁנֵי שִׁינִין הֵם הַשְּׁנֵי שִׂכְלִים וְזֶה פֵּרוּשׁ: אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: אִשְׁתָּעוּ לִי נְחוּתֵי יַמָּא: בֵּין גַּלָּא לְגַלָּא תִּלְתָּ מְאָה פַּרְסֵי, וְרוּמְיָא דְּגַלָּא תִּלְתָּ מְאָה פַּרְסֵי. זִמְנָא חָדָא הֲווֹ אָזְלִינַן בְּאַרְחָא, וּדְלִינַן גַּלָּא, עַד דַּחֲזִינַן בֵּי מַרְבַּעְתָּא דְּכוֹכְבָא זוּטָא, דַּהֲווֹ כְּמִבְזַר אַרְבְּעִין גְּרִיוָא בְּזָרָא דְּחַרְדְּלָא, וְאִי דְּלֵינַן טְפֵי, הֲווֹ מַקְלִינַן מֵהַבְלָא וְרָמְיָא לְהּ גַּלָּא קָלָא לַחֲבָרְתָּהּ וְאָמְרָה לָהּ: חֲבָרְתִּי מִי שַׁבְקִית מִידֵי בְּעָלְמָא דְּלָא שַׁטְפִית, וְנֵיתֵי אֲנָא וְנַחֲרְבֵהּ. אָמְרָה לָהּ: פּוּק חֲזֵי גְּבוּרְתָּא דְּמָרָךְ, דַּאֲפִלּוּ כְּמִלְא חוּטָא דְּחָלָא לֵית דְּעָבַר, שֶׁנֶּאֱמַר: הַאוֹתִי לֹא תִירְאוּ נְאֻם ה וכו' רַשַׁבַּ"ם: בֵּין גַּלָּא לְגַלָּא וכו' מִשּׁוּם דְּקָאֲמְרִינַן בְּסָמוּךְ, וְרָמָא גַּלָּא קָלָא לְחַבְרֵהּ, אִצְטְרִיךְ לְאַשְׁמְעִינַן דְּמִשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת פַּרְסֵי שָׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ דְּלֵינַן גַּלָּא יוֹתֵר מִשִּׁעוּר גָּבְהוֹ הִשְׁלִיכָנוּ לְמַעְלָה עַד לָרָקִיעַ, אִי נָמֵי, הַבְלָא דְּרָקִיעַ נָפִישׁ עַד מַהֲלַךְ קָרוֹב לְת"ק שָׁנָה שֶׁיֵּשׁ מִן הָרָקִיעַ לָאָרֶץ מַרְבַּעְתָּא שְׁכִיבָא דְּכוֹכְבָא זוּטָא כּוֹכָב קָטָן שֶׁבְּקָטַנִּים בִּזָּרָא בֵּית זָרַע אַרְבָּעִים כּוֹר שֶׁל חַרְדָּל, דִּנְפִישֵׁי מִכָּל שְׁאָר זְרָעִים מַקְלִינַן מֵהַבְלָא נִשְׁרָפִין מֵחֹם הַכּוֹכָב וְרָמָא לֵהּ גַּלָּא נָתַן קוֹלוֹ, כְּלוֹמַר, צָעַק, כְּדָגְמַת תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל וְגוֹ, וְשָׁמָא הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עֲלֵיהֶם הֵם שַׁבְקִית מִידֵי בְּעָלְמָא וכו' מִפְּנֵי שֶׁהַגְּבִיהַּ כָּל כָּךְ, הָיָה סָבוּר שֶׁיָּצָא חוּץ לִשְׁפַּת הַיָּם וְשָׁטַף אֶת הָעוֹלָם וְנִתְחָרְבֵהּ מִפְּנֵי עֲוֹון הַדּוֹר אָמַר לֵהּ גַּלָּא לְחַבְרֵהּ פּוּק חֲזֵי גְּבוּרְתָּא דְּמָרָךְ וכו' כְּלוֹמַר, אֵין לִי רְשׁוּת לָצֵאת כִּמְלֹא חוּטָא דְּחָלָא כִּמְלֹא רַחַב הַחוּט אֵינִי יָכוֹל לָצֵאת חוּץ מִן הַחוֹל שֶׁנֶּאֱמַר הַאוֹתִי לֹא תִירְאוּ תַּלְמוּדָא קָאָמַר לֵהּ נְחוּתֵי יַמָּא הַיְנוּ מַמְשִׁיכֵי יַמָּא דְּאוֹרִיתָא לְזֶה הָעוֹלָם בֵּין גַּלָּא לְגַלָּא תִּלְתָּ מְאָה פַּרְסֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁין הַנַּ"ל וְרוּמְיָא דְּגַלָּא תִּלְתָּ מְאָה פַּרְסֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁין שְׁנֵיָה הַנַּ"ל וְהַיְנוּ בְּחִינַת שְׁנֵי

הַשְּׂכָלִיִּים הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁל קִבּוּץ הַנְּפָשׁוֹת וְהַשֵּׂכֶל שֶׁל הַעֲלָאַת הַנְּפָשׁוֹת לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה שֶׁאֵלּוּ שְׁנֵי הַשְּׂכָלִיִּים שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא חָכְמַת הָאֱמֶת הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי שִׁינַיִן כַּנַּ"ל) וְהַגַּלִּים הֵם הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת גַּלִּים שֶׁהִיא בַּת אֲבָהָן (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל סַנְהֶדְרִין צד: עיין זוהר ויחי רמ"ט:) בֵּין גַּלָּא לְגַלָּא אֵלּוּ הַחֲכָמִים שֶׁהֵם בֵּין גַּלָּא לְגַלָּא הַיְנוּ מְחַבְּרִים כָּל הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינַת "וְלִקַּח נְפָשׁוֹת חָכָם" תִּלְתָּ מֵאָה פַּרְסֵי שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁין אַחַת וְרוּמְיָא דְּגַלָּא תִּלְתָּ מֵאָה פַּרְסֵי הַיְנוּ לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת זֶה בְּחִינַת שִׁין אַחֶרֶת זְמָנָא חֲדָא אַזְלִינַן בְּאַרְחָא הַיְנוּ שֶׁאֲנַחְנוּ נִכְנַסְנוּ לְעוֹרֵר זוּוּג, הַנִּקְרָא אַרח כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קל"ט) : "אָרְחִי וְרִבְעִי" וּדְלֵילַנַן גַּלָּא הַיְנוּ שֶׁדְּלֵילַנַן הַנְּפָשׁוֹת לְמַעְלָה בִּבְחִינַת עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה חָכָם עַד דַּחֲזֵינַן בֵּי מַרְבַּעְתָּא דְּכוֹכְבָא זוּטָא הַיְנוּ שֶׁגָּרַמְנוּ זוּוּגָא עִלָּאָה מַרְבַּעְתָּא זֶה בְּחִינַת זוּוּג כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אָרְחִי וְרִבְעִי" שְׁכִינְתָּא נִקְרֵאת בִּשְׁעַת זוּוּג כּוֹכָבָא זוּטָא כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (בָּלָק קצא), אִתְעֲבִידַת נְקֻדָּה זְעִירָא מִגּוֹ רְחִימְתָּא, כְּדֵין אִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ, עַיִן שָׁם וַהֲוָה כְּמַבְזַר אַרְבְּעִין גְּרִיוָא בִּזְרָא דְּחַרְדְּלָא כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (פִּינְחָס רמט:) הַאי חַיָּה כַּד אִתְעַבְּרָא, אִסְתַּתְּמַת וְלָא יְכֵילַת לְאוֹלָדָא, עַד דְּאַתְיָא נָחָשׁ וְנָשַׁךְ בְּעֶרְיָתָא, כְּדֵין אִתְפַּתְּחַת וְנָפֵק מִנָּהּ דְּמָא, וְהִיא שְׁתִית לְדָמָא וְזֶה בְּחִינַת בִּזְרָא דְּחַרְדְּלָא הַיְנוּ בְּחִינַת טִפַּת דָּם כְּחַרְדָּל דְּנָפֵק מִנָּהּ מְחָמַת הַנְּשִׁיכָה בְּבֵית הַזֶּרַע בִּזְרָא פֵּרֵשׁ רַבֵּינוּ שְׁמוּאֵל: בֵּית זֶרַע וְאַחַר כָּךְ אוֹלִידַת וְהַתּוֹלָדָה הַזֹּאת הִיא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְהַתּוֹרָה הַזֹּאת הִיא הוֹלֶכֶת דֶּרֶךְ אַרְבָּעִים יוֹם הַיְנוּ בְּחִינַת שֶׁאָר חֵיוָתָא שֶׁהֵם אַרְבָּעִים עֲשָׂרָה לְכָל סְטַר, כַּמּוּבָא שָׁם (בַּזֹּהַר הַנַּ"ל) וְזֶה בְּחִינַת אַרְבְּעִין גְּרִיוָא בְּחִינַת אַרְבְּעִין חֵיוָתָא שֶׁהֵם אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁל הַתּוֹרָה וְאִי דְּלֵילַנַן טְפֵי, הֲוָה מַקְלִינַן מֵהַבְלָא כִּי (קֹהֶלֶת ח) : "יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים" וְכוּ וְעַל יְדֵי הַהֶבֶל הַזֶּה רַבִּים נִתְפַּקְּרוּ שֶׁרוֹאִים "צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ" וְאִי דְּלֵילַנַן הַרְבֵּה נְפָשׁוֹת אֲזַי בְּוַדַּאי הֲוָה מַקְלִינַן לְשׁוֹן קוֹלָא מֵהַבְלָא מֵהֶבֶל הַזֶּה וְלֹא הָיָה הֶבֶל הַזֶּה כָּל כָּךְ קָשֶׁה עַל הָעוֹלָם וְרִמְיָא גַּלָּא קַלָּא לַחֲבֶרְתָּהּ חֲבֶרְתִּי, מִי שַׁבְקִית מִידֵי בְּעָלְמָא דְּלָא שְׁטַפִּיתֵהּ, וְנֵיתֵי אֲנָא וְנַחֲרֵבֵהּ הַיְנוּ, כְּשֶׁאַחַר כָּךְ כְּשֶׁכָּל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת חוֹזְרִים מֵעִבּוּר הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי הַכְּלָלִיּוּת נִתּוֹסֵף בָּהֶם אַהֲבָה זֶה לָזֶה וְאָז מְעוֹרְרִין אֵלּוּ לְאֵלּוּ וְאוֹמְרִים זֶה לָזֶה וּמַזְכִּירִין זֶה אֶת זֶה אָחִי שֶׁמָּא שְׁבַקְתָּ אֵיזֶה מִדָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁעֲדַיִן הִיא מוֹשֶׁלֶת עָלֶיךָ וְאֵין אַתָּה יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר עָלֶיהָ וְנֵיתֵי אֲנָא וְנַחֲרֵבֵהּ הַיְנוּ אֲסַיַּע לְךָ לְכַלּוֹת אֶת הַמִּדָּה הַזֹּאת מִמְּךָ וְהֵשִׁיב לוֹ: פּוּק חֲזֵי גְּבוּרְתָּא דְּמָרָךְ שֶׁהוּא הֶחָכָם הַנַּ"ל רְאֵה כַּמָּה כֹּחוֹ גָּדוֹל דַּאֲפִלּוּ כְּמִלא חוּטָא דְּחָלָא לֵית דְּעָבַר פֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שְׁמוּאֵל: אֲפִלּוּ כְּמִלא רֹחַב הַחוּט לֹא יָכוֹלְתִּי לָצֵאת חוּץ מִן הַחוֹל פֵּרוּשׁ: אַתְּ שׁוֹאֶלֶת אוֹתִי שֶׁמָּא שְׁבַקְתִּי מִדָּה בָּעוֹלָם שֶׁעֲדַיִן לֹא תִּקַּנְתִּי אוֹתָהּ תִּדַּע חֲבֶרְתִּי שֶׁעֲדַיִן אֲנִי מְשֻׁקָּע בְּכָל הַתַּאֲווֹת וַעֲדַיִן לֹא יָצָאתִי מִן הַחוֹל

אֶל הַקָּדֵשׁ אֲפִלּוּ כִּמְלֹא חוּט וּבְוַדַּאי מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה כָּזֹאת בְּוַדַּאי לֵית דְּעָבַר הַיְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָבוֹא לִבְחִינוֹת עִבּוּר הַנַּ"ל (עיין זוהר ויקהל קצ"ה: רי"ג:) וְ אַף עַל פִּי כֵן פּוֹק חֲזִי גְּבוּרְתָּא דְּמָרֵךְ הַיְנוּ כֹּחַ הֶחָכָם שֶׁכָּל כָּךְ כֹּחוֹ חָזָק שֶׁאֲפִלּוּ נֶפֶשׁ שֶׁלִּי הֶעֱלָה בְּעִבּוּר וְזֶה פֵּרוּשׁ "אַשְׁרֵי הָעָם" זֶה בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה "יְדֵעֵי תְרוּעָה" זֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב (עיין תיקון נ"ה) שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צ"ט) : "מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ" ה זֶה בְּחִינַת הַוָּיוֹת בְּחִינַת חֲסָדִים בְּאוֹר פָּנֶיךָ זֶה בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ח) : "חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו" יְהַלְּכוּן אֱלוּ הַנְּפָשׁוֹת בְּחִינַת מַהֲלָךְ נֶפֶשׁ [עוֹד מָצָאתִי כְּתַב יַד רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁשָּׂיַךְ לְהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. אַךְ מָצָאתִי רַק קְצֵה הַנְּיָר, וְלֹא נִכְתַּב שָׁם רַק סוֹפוֹ שֶׁל עִנְיָן, וְחָסֵר הַתְּחָלַת הָעִנְיָן, וְזֶהוּ:] הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רְאִיָּה, טַנְתָּ"א כַּנַּ"ל "כָּל בָּשָׂר יַחְדָּו" זֶה בְּחִינַת לְקִיטַת הַנְּפָשׁוֹת כֻּלָּם בִּבְחִינַת לִקַּח נְפָשׁוֹת חָכָם כַּנַּ"ל כִּי פִּי ה דִּבֶּר כָּל זֶה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי רוּחַ נְדִיבָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא פִּי ה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל: בְּפִיךָ זוֹ צְדָקָה [עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ זַ"ל] וּמוּבָן הַדָּבָר שֶׁמֵּבִיא הַמִּקְרָא: "וְנִגְלָה כְבוֹד ה וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי ה דִּבֶּר" וּמְבָאֵר כָּל הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁהוּא מְפֹרָשׁ בְּפָסוּק זֶה אַף בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים חָסֵר פֵּרוּשׁ רֵישֵׁהּ דִּקְרָא [עיין בסוף הספר בנ"א של כת"י רבינו ז"ל בעצמו מובא כל הפסוק הזה]

יד - להמשיך שלום בעולם

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶא וְכוּ (תְּהִלִּים פ"א) א. לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשָׁרְשׁוֹ הַיְנוּ לַיִּרְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כ"ח) : "לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד" ב. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת אֶת הַכְּבוֹד אֶלָּא עַל יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד "וְתוֹרַת חֶסֶד" אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֻכָּה מט:). זֶהוּ הַלּוֹמֵד תּוֹרָה עַל מְנָת לְלַמְּדָהּ כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (יִתְרוֹ סט:) בְּשַׁעֲתָא דִּשְׁאַר עַמִּי"ם אָתַיִן וְאוֹדָן לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדֵין אִסְתַּלַּק וְאִתְיַקַּר שְׁמָא דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלָּא וְתַתָּא, כְּמוֹ גַּבֵּי יִתְרוֹ: בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר יִתְרוֹ: "עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה מִכָּל הָאֱלֹהִים", כְּדֵין אִסְתַּלַּק וְאִתְיַקַּר שְׁמָא דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִמְצָא, זֶהוּ כְּבוֹדוֹ כְּשֶׁבְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם מִחוּץ לַקְּדֻשָּׁה מְקָרְבִין אֶת עַצְמָן לִפְנִים מֵהַקְּדֻשָּׁה הֵן גֵּרִים שֶׁמְּנַיְרִין הֵן בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁגַּם הֵם הָיוּ מִבַּחוּץ וּכְשֶׁמְּקָרְבִין וּמַכְנִיסִים אוֹתָם לִפְנִים זֶהוּ כְּבוֹדוֹ וְעַכְשָׁו הַכְּבוֹד בַּגָּלוּת כִּי עִקַּר הַכָּבוֹד אֵצֶל הָעַכּוּ"ם וַאֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁפָלִים וְנִבְזִים וְ לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁיִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ מִבֵּין הַחשֶׁךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ מ) : "וְנִגְלָה כְּבוֹד ה" וְכוּ כִּי "אָז יָטוּ כֻּלָּם לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד" (צפניה ג) "אָז יאמְרוּ בַגּוֹיִם לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר ה" (שָׁם ב) וְ כָבוֹד נִקְרָא אוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל מ"ג) : "וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ" ג. וְ אִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב אֶת הַגֵּרִים עִם בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה אֶלָּא

עַל יְדֵי תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ה) : ''יָפוּצוּ מַעְיְנוֹתֶיךָ חוּצָה'' שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁקוֹת אוֹתָם שֶׁהֵם מִבַּחוּץ לְהוֹדִיעַ לָהֶם הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָהּ וזהו שאמרו (אָבוֹת ו) : אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה וְזֶהוּ (יִרְמְיָה ט''ו) : ''אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל'' וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא מְצִיעָא פה:) אֵלּוּ שֶׁמְּקָרְבִין בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי זֶהוּ נִקְרָא ''מוֹצִיא יָקָר'', הַיְנוּ כָּבוֹד ''מִ זוֹלֵל'' מִזִּילוּתָא דְּגָלוּתָא וזה (תְּהִלִּים קי''ג) : ''רָם עַל כָּל גּוֹיִם ה'' הַיְנוּ כְּשֶׁהַעֲכּוּ''ם מוֹדִין וּמְשַׁבְּחִין לֵהּ אֲזַי ''עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ'' אֲזַי נִתְעַלֶּה הַכָּבוֹד מֵהַחשֶׁךְ וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְהִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה הֵן לְרִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, הֵן לַגֵּרִים אֶלָּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמְּאִירִין לָהֶם אֶל מָקוֹם שֶׁהֵם שָׁם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ''יָפוּצוּ וְכוּ חוּצָה'' חוּצָה דַּיְקָא כִּי הַתּוֹרָה הֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים רִבּוֹא נְשָׁמוֹת וְ יֵשׁ לְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה בְּמַחֲשָׁבָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּי יִשְׂרָאֵל עָלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה תְּחִלָּה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה א) וְ עַל יְדֵי זִוּוּג הַנְּשָׁמוֹת נִבְרָאִים נְשָׁמוֹת גֵּרִים (עיין זוהר שלח דקס''ח ע''א) וּכְשֶׁנִּתְעוֹרְרִים הַנְּשָׁמוֹת עַל יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהוֹצִיא מִפִּיו וּ מִתְּנוֹצְצִים זֶה לָזֶה זֶה בְּחִינַת זִוּוּג שֶׁזֶּה מְקַבֵּל הָאָרָה מִזֶּה וְעַל יְדֵי הַזִּוּוּג שֶׁל הִתְנוֹצְצוּת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּמַּחֲשָׁבָה נִבְרָאִים נְשָׁמוֹת גֵּרִים גַּם הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו [כִּי נִקְרָא פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל נִמְצָא שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עַל כָּל פָּנִים עָלָיו עֲדַיִן מֵאַחַר שֶׁנִּקְרָא פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל] אַף עַל פִּי שֶׁחָטָא, יִשְׂרָאֵל הוּא (סַנְהֶדְרִין) יֵשׁ לוֹ אֲחִיזָה וְשֹׁרֶשׁ בְּמַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה וְעַל יְדֵי הַהִתְנוֹצְצוּת הִתְנוֹצְצוּת גַּם שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ בֵּין שְׁאָר הַשָּׁרְשִׁים וּמַגִּיעַ הָאָרָה לָזֶה הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ וְעַל יְדֵי הָאָרָה הַזֹּאת חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה ד. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים פא:) מִפְּנֵי מָה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין בְּנֵיהֶם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים ? מִפְּנֵי שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה שֶׁ צָּרִיךְ כָּל אָדָם וּבִפְרָט תַּלְמִיד חָכָם לְבָרֵךְ וּלְהָאִיר בִּלְמוּד תּוֹרָתוֹ בְּשֹׁרֶשׁ הַנְּשָׁמוֹת הַיְנוּ בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה כִּי שָׁם שָׁרְשֵׁנוּ נִמְצָא, כְּשֶׁמַּבִּיא הָאָרָה וּבֵרְכָה לְתוֹךְ תְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה וְעַל יָדוֹ מִתְנוֹצְצִין וּמִתְבָּרְכִין הַנְּשָׁמוֹת נִמְצָא כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ נְשָׁמָה לְבָנוֹ בְּוַדַּאי הוּא מַמְשִׁיךְ נְשָׁמָה בְּהֵירָה וְזַכָּה וְעַל יְדֵי זֶה גַּם בָּנוֹ יִהְיֶה תַּלְמִיד חָכָם אֲבָל כְּשֶׁאֵין מֵאִיר וּמְבָרֵךְ אֶת הַתְּחִלָּה עַל יְדֵי לִמּוּדוֹ אָז כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ נְשָׁמָה לִבְנוֹ הַנְּשָׁמָה הִיא בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : ''אֲנִי יְשֵׁנָה'' וְאֵינָהּ מְאִירָה מִפְּנֵי זֶה לֹא יִהְיֶה בְּנוֹ תַּלְמִיד חָכָם וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה הַיְנוּ שֹׁרֶשׁ הַנְּשָׁמוֹת בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה ה. וְ אֵין אָדָם זוֹכֶה לְתוֹרָה אֶלָּא עַל יְדֵי שִׁפְלוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ''ל (עֲרוּבִין נד) : ''וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה'' שֶׁיִּשְׁתַּבֵּר גַּאֲוָתוֹ מֵאַרְבַּע בְּחִינוֹת שִׁפְלוּת כִּי צָרִיךְ אָדָם לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ לִפְנֵי גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ וְלִפְנֵי בְּנֵי אָדָם כְּעֶרְכּוֹ וְלִפְנֵי קְטַנִּים מִמֶּנּוּ וְלִפְעָמִים שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ קָטָן שֶׁבְּקְטַנִּים וְצָרִיךְ לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ כְּנֶגֶד מַדְרֵגַת עַצְמוֹ וִידַמֶּה בְּעֵינָיו שֶׁהוּא לְמַטָּה מִמַּדְרֵגָתוֹ בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת ט''ז) : ''שִׁבוּ אִישׁ

תַּחְתָּיו'' וְזֶה שֶׁאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: לְדִידִי חָזֵי לִי אוּרְזִילָא בַּר יוֹמָא, דַּהֲוֵי כְּהַר תָּבוֹר. וְהַר תָּבוֹר כַּמָּה הֲוֵי ? אַרְבָּעָה פַּרְסֵי תְּלָתָא פַּרְסֵי, וּבֵי מַרְבַּעְתָּא דְּרֵישֵׁהּ פַּרְסָא וּפַלְגָּא רַשְׁבַּ''ם: אוּרְזִילָא בַּר יוֹמָא רְאֵם בֶּן יוֹם אֶחָד, דְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נוֹלָד. כְּהַר תָּבוֹר כֵּן הָיָה גָּדוֹל. בֵּי מַרְבַּעְתָּא דְּרֵישֵׁהּ מְקוֹם הַנָּחַת רֹאשׁוֹ כְּשֶׁשּׁוֹכֵב עַל הַקַּרְקַע. רְמָא כּוּפְתָּא הִטִּיל רְעִי. סַכְרָא הָרְעִי לְיַרְדְּנָא לְפִי שָׁעָה, עַד שֶׁמִּסְמְסוּהוּ הַמַּיִם מְעַט מְעַט אוּרְזִילָא בַּר יוֹמָא הַיְנוּ בְּחִינַת כָּבוֹד שֶׁהוּא בָּעֲכּוּ''ם, בְּזִלּוּתָא אוּר זִילָא הַיְנוּ בְּחִינַת כָּבוֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ''וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ'' בַּר יוֹמָא כִּי לֹא יִתְגַּלֶּה הַכָּבוֹד אֶלָּא בְּבִיאַת מְשִׁיחֵנוּ וּכְתִיב בֵּהּ: אֵימָתַי יָבוֹא מַר ? הַיּוֹם ''הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ'' (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה סַנְהֶדְרִין צח,) וּבְכָל יוֹם מוּכָן הַכָּבוֹד לְצֵאת מִזִּילוּתָא וַהֲוָה כְּהַר תָּבוֹר שָׁרְאָה שֶׁ הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד תָּלוּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מְשַׁבֵּר גַּאֲוָתוֹ כְּפִי הִשְׁתַּבְּרוּת גַּאֲוָתוֹ כֵּן הוּא הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד כִּי כְּבוֹדוֹ נִתְעַלֶּה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ''ל וְאֵין אָדָם זוֹכֶה לַתּוֹרָה אֶלָּא עַל יְדֵי שִׁפְלוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ''ל: ''וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה'' הַר תָּבוֹר הַר לְשׁוֹן גַּדְלוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל) : ''הֶעֱמַדְתָּ לְהָרִרִי עֹז'' וְ תָבוֹר לְשׁוֹן שְׁבִירָה וְהַר תָּבוֹר כַּמָּה הֲוֵי ? אַרְבַּע פַּרְסֵי הַיְנוּ אַרְבַּע בְּחִינוֹת שִׁפְלוּת הַנַּ''ל שֶׁצָּרִיךְ לְהַקְטִין לִפְנֵי צַדִּיקִים, בֵּינוֹנִים, רְשָׁעִים, וְלִפְנֵי מַדְרֵגַת עַצְמוֹ וְשֶׁיְּדַמֶּה בְּעֵינָיו כְּאִלּוּ לֹא בָּא עֲדַיִן לִפְנֵי מַדְרֵגָתוֹ שֶׁהוּא בְּהּ הַר תָּבוֹר אַרְבַּע פַּרְסֵי שֶׁשְּׁבִירַת הַגַּדְלוּת הֵם בְּאַרְבַּע בְּחִינוֹת הַנַּ''ל וּמַשְׁכָּא דְּצַוְּארֵהּ תְּלָתָא פַּרְסֵי זֶה בְּחִינַת הַדִּבְּרִים שֶׁדָּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהִתְגַּדֵּל בָּהֶם הֵם שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ט) : אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְכוּ וְ הֵם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת: חָכָם, גִּבּוֹר, עָשִׁיר וְ הַגַּדְלוּת נִקְרָא מַשְׁכָּא דְּצַוָּארָא בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ע''ה) : ''תְּדַבְּרוּ בְצַוָּאר עָתָק'' וּמַרְבַּעְתָּא דְּרֵישֵׁהּ פַּרְסָא וּפַלְגָּא זֶה בְּחִינַת זוּגִ הַנַּעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה מַרְבַּעְתָּא לְשׁוֹן זוּגִ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קלט) : ''אָרְחִי וְרִבְעִי'' וְעַל יְדֵי זוּגִ הַזֶּה נַעֲשֶׂה פַּרְסָא וּפַלְגָּא. פַּרְסָה זֶה רֶמֶז עַל הַמַּשְׂכֹּת הַנְּשָׁמוֹת לִבְנֵיהֶם זֶה מְכֻנֶּה בְּשֵׁם פַּרְסָה שְׁלֵמָה וְהִתְנוֹצְצוּת שֶׁהַנְּשָׁמוֹת מִתְנוֹצְצִין וּמְאִירִין וּמְעוֹרְרִין אֶת הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה וּמוֹלִידִין נְשָׁמוֹת גֵּרִים זֶה מְכֻנֶּה בְּשֵׁם פַּלְגָּא כִּי עֲדַיִן הֵם רְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאד וְיָכוֹל לִהְיוֹת לָהֶם מְנִיעוֹת רַבּוֹת וְ צָרִיךְ לָהֶם יְגִיעוֹת רַבּוֹת כְּדֵי לְהַפְשִׁיט מֵהֶם הַבְּגָדִים צוֹאִים שֶׁהִלְבִּישׁוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה ג) : ''הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים'' כִּי אֵלּוּ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים הֵם מוֹנְעִים אוֹתָם מִלַּחֲזֹר לַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֵם מַפְסִיקִים כְּמוֹ נָהָר הַמַּפְסִיק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲלֹךְ דֶּרֶךְ אוֹתוֹ הַנָּהָר וְצָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְזֶה: רְמָא כּוּפְתָּא וְסַכְרָא לְיַרְדְּנָא עַל יְדֵי שֶׁמַּפְשִׁיטִין וּמַשְׁלִיכִין מֵעֲלֵיהֶם הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים נִתְבַּטְּלִים כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַמְּסַכִּים הַמַּבְדִּילִים בֵּינָם לְבֵין הַקְּדֻשָּׁה וְזֶה: וְסַכְרָא לְיַרְדְּנָא כִּי הַיְרְדֵּן מַפְסִיק בֵּין קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לָאָרֶץ וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים בְּשֵׁם

פַּלְגָּא כִּי עֲדַיִן צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ מֵהֶם הַבְּגָדִים הַצוֹאִים כְּדֵי לְהָסִיר הַמַּפְסִיקִים וְהַמוֹנְעִים וְהַמְסַכִּים הַמַּבְדִּילִים בֵּינָם לְבֵין הַקְּדֻשָּׁה אֲבָל, אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁתַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַמְשִׁיכִין לִבְנֵיהֶם כַּנַ"ל זֶה מְכֻנֶּה בְּשֵׁם פְּרִסָה שְׁלֵמָה כִּי אֵין לָהֶם מְסַכִּים הַמַּבְדִּילִים וְזֶה: וְכִבַּדְתּוֹ (ישעיה נח) כַּבְּדֵהוּ בִּכְסוּת נָקִי, (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק: וְלִקְדֹשׁ ה מְכוּבָּד וְכוּ, שַׁבָּת קיט) כְּסוּת נָקִי הֵינוּ לְהַשְׁלִיךְ הַבְּגָדִים הַצוֹאִים כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ "אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל" לְהַחֲזִיר בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה וּלְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים וְגֵרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין הֵם בָּאִים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְׁכִינָה וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא גֵּר צֶדֶק (כַּמּוּבָא בְּהַקְדָּמַת הַזֹּהַר ו) וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר (יִתְרוֹ בר"מ צג:) כְּסוּת נָקִי, דָּא כַּנְפֵי מְצָוָה הַיְנוּ שְׁכִינָה הַנִּקְרֵאת מִצְוָה בִּבְחִינוֹת (תְּהִלִּים קיט) : "כָּל מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק" וְזֶהוּ: וְכִבַּדְתּוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר כְּבוֹדוֹ שֶׁיַּכְנִיס גֵּרִים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְׁכִינָה כַּנַ"ל ו. וְ כָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ יָכוֹל לֵידַע הַעֲלָאַת הַכָּבוֹד לְשָׁרֵשׁ הַיִּרְאָה לְפִי הַכָּבוֹד שֶׁמְּכַבֵּד אֶת יִרְאֵי הַשֵּׁם כֵּן עָלָה הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת (שָׁם טו) : "וְאֶת יִרְאֵי ה יְכַבֵּד" כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַכָּבוֹד הוּא בַּגְּלוּת כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ הוּא מְזַלְזֵל בְּיִרְאֵי הַשֵּׁם וְכָל אֶחָד לְפִי תִּקּוּנוֹ אֶת הַכָּבוֹד כֵּן הוּא מְכַבֵּד יִרְאֵי הַשֵּׁם ז. וְעִקַּר הַדָּבָר שֶׁיְּכַבֵּד יִרְאֵי הַשֵּׁם בְּלֵב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין לב:) דָּבָר הַמְּסוּר לַלֵּב, נֶאֱמַר בּוֹ וְיִרֵאתָ מֵאֱלֹקֶיךָ וְשָׁם עִקַּר הַכָּבוֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ כ"ט) : "בְּשִׂפְתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבּוֹ רִחַק מִמֶּנִּי" ח. כְּשֶׁמַּחֲזִיר הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ הַיְנוּ לְיִרְאָה כַּנַ"ל וְאָז נִשְׁלָם פְּגִמֵי הַיִּרְאָה וְאָז זוֹכֶה לְשָׁלוֹם. וְיֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי שָׁלוֹם יֵשׁ שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו כִּי תְּחִלָּה צָרִיךְ אָדָם לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו כִּי לִפְעָמִים אֵין שָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ח) : "אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי" וְ עַל יְדֵי הַיִּרְאָה זוֹכֶה לְשָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר בְּאַתְרָא דְּאִית דְּחִילָא תַּמָּן תִּשְׁתַּכַּח שְׁלִמְתָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו" כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי הַיִּרְאָה בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ל"א) : "אִשָּׁה יִרְאַת ה הִיא תִתְהַלָּל" כִּי הַתְּפִלָּה בִּמְקוֹם קָרְבָּן (שו"ע או"ח סי צ"ח סעיף ד) ובקרבן כתיב בה (וַיִּקְרָא כ"א) : "כֹּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב" וּכְשֶׁאֵין בּוֹ מוּם הַיְנוּ בְּאַתְרָא דְּאִית דְּחִילָא אֲזַי יִקְרַב לַעֲבד עֲבוֹדָתוֹ תַּמָּה וזה שכתוב בחנה (שְׁמוּאֵל א א) : "וְחַנָּה מְדַבֶּרֶת עַל לִבָּהּ" עַל יְדֵי הַיִּרְאָה זָכְתָה לְתְפִלָּה כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה הוּא בַּלֵּב כַּנַ"ל וְ עַל יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכֶה לַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי הַיְנוּ שְׁלֵמוּת הָעוֹלָמוֹת כִּי עַל שֵׁם זֶה תְּפִלָּה נִקְרָא קָרְבָּן עַל שֵׁם קֵרוּב הָעוֹלָמוֹת לְשָׁלֵמוּתָן ט. וְזֶה שֶׁאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: אֲמַר לִי הַהוּא טַיָּעָא: תָּא וְאַחֲוִי לָךְ הֵיכִי דְּנַשְׁקֵי אַרְעָא וּרְקִיעַ בַּהֲדֵי דְּמַצַּלֵּינָא בָּעוּתָא, וְלֹא אַשְׁכְּחִיתָהּ אֲמָרִי: אִיכָּא גַּנְבֵי הָכָא אֲמַר לִי: גַּלְגַּלָּא דְּרָקִיעַ הוּא דְּהַדַּר נְטַר עַד לְמָחָר כִּי הַשְׁתָּא, וּמַשְׁכַּח לָהּ רַשְׁבַּ"ם: הֵיכָא דְּנַשְׁקֵי אַרְעָא

וּרְקִיעָא מָקוֹם גָּבוֹהַּ הָיָה שָׁם, שֶׁנּוֹשְׁקִים יַחַד זֶה לָזֶה וְלָאוּ הַיְנוּ סוֹף הָעוֹלָם, דְּהָא מַהֲלַךְ הָעוֹלָם ת"ק שָׁנָה הֲוֵי, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶמְצָעִיתוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הִיא, דִּכְתִיב: יֹשְׁבֵי עַל טַבּוּר הָאָרֶץ, וְהַיְנוּ מְקוֹמוֹ שֶׁל רַבָּה בַּר חָנָה סַלְתָּאי סַל לֶחֶם שֶׁלִּי דְּהַדַּר חוֹזֵר, כִּדְאָמְרִינַן בִּפְסָחִים: גַּלְגַּל חוֹזֵר וּמַזָּלוֹת קְבוּעִים דְּנַשְׁקֵי אַרְעָא וּרְקִיעָא זֶה בְּחִינַת שְׁלוֹם בַּעֲצָמָיו אַרְעָא זֶה בְּחִינַת גּוּף וְרָקִיעָא זֶה בְּחִינַת נְשָׁמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ) : ''יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעָל'' זֶה הַנְּשָׁמָה ''וְאֶל הָאָרֶץ'' זֶה הַגּוּף (סַנְהֶדְרִין צא:) וּכְשֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם שָׁלוֹם עַל יְדֵי זֶה עֲבִידֵי כַּוּי עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה תְּפִלָּה, כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת (דָּנִיֵּאל ו) : ''וְכַוִּין פְּתִיחָן לֵהּ בְּעִלִּיתֵהּ'' וְשַׁקְלִית לְסַלְתָּאי, וְאַנְחִתֵּיהּ בְּכַוָּתָא דְּרָקִיעַ זֶה פִּרְנָסָה כְּמוֹ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ פַּת בְּסַלּוֹ (יוֹמָא עד:) הַיְנוּ שֶׁלֹּא רָצָה לַעֲסֹק בְּשׁוּם עֵסֶק מֵעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה רַק בִּשְׁבִיל נִשְׁמָתוֹ גַּם כָּל תְּפִלּוֹתָיו לֹא הָיוּ אֶלָּא בִּשְׁבִיל לְקַשֵּׁר נִשְׁמָתוֹ אֶפִלּוּ אֵלּוּ תְּפִלּוֹת הַמְפֹרָשִׁים בַּתְּפִלָּה שֶׁהֵם לְצֹרֶךְ הַגּוּף כְּגוֹן ''רְפָאֵינוּ'' וּ''בָרֵךְ עָלֵינוּ'' וּשְׁאָר צָרְכֵי הַגּוּף לֹא הָיָה כַּוָּנָתוֹ שֶׁל רַבָּה בַּר בַּר חָנָה בִּשְׁבִיל גּוּפוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל נִשְׁמָתוֹ שֶׁהָיָה מְכַוֵּן לְפַרְנָסַת נִשְׁמָתוֹ וְלִרְפוּאָתָהּ וְשַׁקְלִית לְסַלְתָּאי וְאַנְחִתֵּיהּ בְּכַוָּתָא דְּרָקִיעַ שֶׁשָּׁקַל לַתְּפִלָּה שֶׁהוּא לְצֹרֶךְ הַגּוּף וְאַנְחֵהּ בִּתְפִלָּה הַכֹּל לְצֹרֶךְ נִשְׁמָתוֹ כִּי מִמֵּילָא כְּשֶׁנִּתְקַן שָׁם בְּרוּחָנִיּוּת נִתְקַן גַּם בַּגַּשְׁמִיּוּת וְעַד דְּמִצַּלֵּינָא בָּעוּתִי לָא אַשְׁכְּחָה הַיְנוּ אַחַר כָּךְ לֹא מָצָא כְּדֵי פַּרְנָסָתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁתִּקֵּן בְּרוּחָנִיּוּת אַף עַל פִּי כֵן לֹא נִמְשַׁךְ לוֹ שֶׁפַע בְּגַשְׁמִיּוּת אָמַר: אֵיכָא גַּנְבָא הָכָא שֶׁגּוֹנְבִים הַשֶּׁפַע שֶׁלִּי הֵשִׁיב לוֹ גַּלְגַּלָּא דְּרָקִיעָא דְּהַדָּרָא הַיְנוּ גַּלְגּוּלִין דְּנִשְׁמָתִין הִיא הַגּוֹרֶמֶת שֶׁאֵין לַצַּדִּיק כְּדֵי פַּרְנָסָתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב גַּבֵּי רַבִּי פְּדָת (תַּעֲנִית כה:) אִי בָּעִית דְּאִחְרוּב עָלְמָא, וְאֶפְשָׁר דְּאִיבְּרִית בְּשַׁעֲתָא דְּמָזוֹנָא (עיין תיקון ס"ט ד"ק ע"ב). וְזֶה (בְּרֵאשִׁית ו) : ''קִנִּים תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה'' אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה לא) : מַה קִּנִּים מְטַהֲרִין אֶת הַמְצָרָע, אַף תֵּבָתְךָ מְטַהַרְתְּךָ הַמְצָרָע זֶה נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף (מִשְׁלֵי טז) וּמַפְרִיד בֵּין אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה: בְּדַד יֵשֵׁב (עֲרָכִין טז,) וְקִנִּים מְטַהֲרִים אוֹתוֹ אַף תֵּבָתְךָ, הַיְנוּ תֵּבַת הַתְּפִלָּה מְתַקְּנִין אֶת הַמַּחֲלֹקֶת וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם הַכְלָלִי שְׁלוֹם כָּל הָעוֹלָמוֹת י. וְזֶה פֵּרוּשׁ: תִּקְעוּ לְשׁוֹן שָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ כב) : ''וּתְקַעְתִּיו יָתֵד בְּמָקוֹם נֶאֱמָן'' בְּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בְּהִתְפָּאֲרוּת חָדָשׁ הַיְנוּ הִתְעַלּוּת כְּבוֹדוֹ עַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת הַגֵּרִים אוֹ בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה בַּכֶּסֶא זֶה בְּחִינַת יִרְאָה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכָּבוֹד וְ כֶּסֶא לְשׁוֹן הִתְכַּסְיָא שֶׁזֶּה בְּחִינַת: דָּבָר הַמָּסוּר לַלֵּב נֶאֱמַר בּוֹ וְיִרֵאתָ מֵאֱלֹקֶיךָ שֶׁזֶּה הַדָּבָר מְכֻסֶּה מֵעַיִן כל לְ יוֹם זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם בַּיִת כִּי יוֹם הוּא בְּחִינַת אוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) : ''וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לָאוֹר יוֹם'' וְ אוֹר הוּא שָׁלוֹם בַּיִת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת כג:) : נֵר שַׁבָּת קוֹדֵם לְקִדּוּשׁ הַיּוֹם כִּי שָׁלוֹם בַּיִת קוֹדֵם חַגֵּנוּ זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, עֲבוֹדָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קיח:) לָמָּה נִסְמְכָה פָּרָשַׁת עֲכוּ"ם לְמוֹעֲדִים ? לוֹמַר, כָּל הַמְבַזֶּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדַת

אֱלִילִים נִמְצָא שְׁמִירַת הַמּוֹעֵד זֶה בְּחִינַת עֲבוֹדָה תַּמָּה וְאֵין עֲבוֹדָה אֶלָּא תְּפִלָּה (ספרי פ קב:) וְעַל יְדֵי תְּפִלָּה יָבוֹא לַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל נִמְצָא מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם הַכְּלָלִי צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ הַיְנוּ לַיִּרְאָה וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה הוּא זוֹכֶה לִשְׁלוֹם בַּיִת וְעַל יְדֵי שְׁלוֹם בַּיִת הוּא זוֹכֶה לִתְפִלָּה וְעַל יְדֵי תְּפִלָּה הוּא זוֹכֶה לַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי יא. זאת הַתּוֹרָה שַׂיָּךְ עַל פְּסוּקִים אֵלּוּ (תְּהִלִּים קמ"ה) : "טוֹב ה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו" וְכוּ "טוֹב ה לַכֹּל" זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁמַּאֲמִין בַּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טוֹב לַכֹּל הֵן לִרְפוּאָה, הֵן לְפַרְנָסָה, הֵן לְכָל הַדְּבָרִים כְּשֶׁמַּאֲמִין כָּךְ בְּוַדַּאי יִהְיֶה עִקַּר הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בְּתַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֹא יִרְדֹּף אַחַר תַּחְבּוּלוֹת רַבּוֹת כִּי מִי שֶׁאֵין מַאֲמִין בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל אַחַר תַּחְבּוּלוֹת רַבּוֹת לְמָשָׁל, כְּשֶׁצָּרִיךְ לִרְפוּאָה צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל אַחַר עֲשָׂבִים רַבִּים וְלִפְעָמִים אֵלּוּ עֲשָׂבִים הַצְּרִיכִים לוֹ אֵינָם בַּנִּמְצָא בִּמְדִינָתוֹ וְהָעֲשָׂבִים הַנִּמְצָאִים אֵינָם טוֹבִים לְמַכָּתוֹ אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טוֹב לְכָל הַמַּכּוֹת לְרַפְּאוֹתָם וְהוּא בַּנִּמְצָא תָּמִיד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ד) : "מִי כָּה אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו" וְעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה זוֹכֶה לַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי וְזֶה: "וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו" הַיְנוּ שֶׁרַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתְמַשֵּׁךְ עַל כָּל הַבְּרוּאִים וְכָל הַבְּרוּאִים יְרַחֲמוּ אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ (עיין ב"ר פר לג) וְיִהְיֶה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ י"א) : "וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי וְכוּ, לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ" כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם וְזֶה: "וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנא:). כָּל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת, מְרַחֲמִין עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרִחֲמֶךָּ" וְאַחַר כָּךְ מְפָרֵשׁ הַפָּסוּק אֵיךְ יִזְכֶּה לִתְפִלָּה עַל יְדֵי שָׁלוֹם בַּיִת יְהֵא שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו, בֵּין גּוּפוֹ וְנַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה: "יוֹדוּךָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ" מַעֲשֶׂיךָ זֶה בְּחִינַת עֲשִׂיָּה בְּחִינַת גּוּף "וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה" חֲסִידֶיךָ זֶה בְּחִינַת נֶפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"א) : "גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד" וְאַחַר כָּךְ מְפָרֵשׁ הַפָּסוּק אֵיךְ יִזְכֶּה לִשְׁלוֹם בַּיִת עַל יְדֵי שֶׁיַּעֲלֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְ שָׁרְשׁ הַיִּרְאָה הַנִּקְרָאִים גְּבוּרוֹת וְזֶהוּ: "כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ" שֶׁיִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ וְיִתְעַלֶּה לְשָׁרְשׁוֹ וְזֶהוּ: "וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ" וּגְבוּרָה זֶה בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת נט:) "וֵאלֹקים עָשָׂה שֶׁיִּירְאוּ מִלְּפָנָיו" אֵלּוּ רְעָמִים וּכְתִיב (אִיּוֹב כ"ו) : "וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן" [מַסִּימָן יב עַד כָּאן, לְשׁוֹנוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] יב. וְזֶה בְּחִינַת מְצוַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁמְּצְוָתָהּ לְהַדְלִיק סָמוּךְ לְפֶתַח הַבַּיִת (שבת כ"א: ובש"ע סי תרע"ב) כִּי הַדְלָקַת הַנֵּר הוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַכָּבוֹד בְּחִינַת "וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ", כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מִצְוָתָהּ לְהַדְלִיק סָמוּךְ לְפֶתַח הַבַּיִת דְּאִ פִּתְחָא עִלָּאָה בְּחִינַת יִרְאָה (עיין ז"ח פ תשא ובהקדמת הזוהר ז: יא:) הַיְנוּ לְהַחֲזִיר הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ דְּהַיְנוּ לַיִּרְאָה כַּנַּ"ל וְאֵימָתַי עוֹלֶה הַכָּבוֹד ? כְּשֶׁמַּחֲזִירִין בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה וְעוֹשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים שֶׁזֶּה עִקַּר כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁזְּמַן הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהוּא הָאָרַת הַכָּבוֹד

הוּא מִשְׁעַת יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים, עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק (שַׁבָּת כא: וּבְשֶׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן תרע"ב) יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים זֶה בְּחִינַת (דָּנִיֵּאל יב) : "מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים" דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים וְעוֹשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הַכָּבוֹד וְחוֹזֵר לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשָׁלוֹם וְנִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק [הַשּׁוּק הוּא מְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים] רֶגֶל זֶה בְּחִינַת "נִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף" הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ בַּעֲלֵי לָשׁוֹן הָרָע וּמַחֲלֹקֶת הַהוֹלְכִים וּמְרַגְּלִים וּמְדַבְּרִים רְכִילוּת וְלָשׁוֹן הָרָע וְעוֹשִׂין מְרִיבָה וּמַחֲלֹקֶת בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בְּחִינַת (תְּהִלִּים ט"ו) : "לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ" וְזֶהוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהָאִיר וּלְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה סָמוּךְ לַפֶּתַח דְּהַיְנוּ לְהָאִיר הַכָּבוֹד וּלְהַחֲזִירוֹ לְשָׁרְשׁ הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְשָׁלוֹם וִיבַטֵּל וְיכַלֶּה הַנִּרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף וְזֶהוּ: עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק שֶׁיִּתְבַּטֵּל בַּעֲלֵי לָשׁוֹן הָרָע וּרְכִילוּת אֲשֶׁר רָגַל עַל לְשׁוֹנָם וְיִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם בָּעוֹלָם וְעַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם זוֹכִין לִתְפִלָּה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכִין לַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי אֲזַי יִתְבַּטֵּל כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִן הָעוֹלָם כִּי כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבָּעוֹלָם הוּא מֵהֶעְדֵּר הַשָּׁלוֹם כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה רָצוֹן הַמּוֹכֵר וְהַקּוֹנֶה שָׁוֶה כִּי זֶה רוֹצֶה לִמְכֹּר וְזֶה רוֹצֶה לִקְנוֹת וְאִם הָיָה רְצוֹנָם שָׁוֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה שׁוּם מַשָּׂא וּמַתָּן נִמְצָא, שֶׁכָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְהַסְּחוֹרוֹת הוּא רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁאֵין שָׁלוֹם בֵּין הָרְצוֹנוֹת וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית י"ג) : "וַיְהִי רִיב בֵּין רֹעֵי מִקְנֵה אַבְרָם וּבֵין רֹעֵי מִקְנֵה לוֹט, וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ" כְּנַעֲנִי בְּחִינַת סוֹחֵר כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק (הוֹשֵׁעַ י"ב) : "כְּנַעַן בְּיָדוֹ" וְכוּ הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת רִיב וּמַחֲלֹקֶת בְּחִינַת "וַיְהִי רִיב" וְכוּ עַל יְדֵי זֶה: "וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ" עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ סוֹחֲרִים וּמַשָּׂא וּמַתָּן בָּעוֹלָם אֲבָל, לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁיִּהְיֶה הַשָּׁלוֹם הַמְּפֻלָּא בָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי" אֲזַי יִתְבַּטֵּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה י"ד) : "וְלֹא יִהְיֶה כְּנַעֲנִי עוֹד" כַּנַּ"ל וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק הַיְנוּ שֶׁמְּצַוֶּה לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק הַיְנוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַחֲזָרַת הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר שׁוּם רֶגֶל בַּשּׁוּק כִּי יִתְבַּטֵּל כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל יג. [שַׁיָּךְ לְעֵיל] לְפִי הַכָּבוֹד שֶׁמְּכַבֵּד יִרְאֵי הַשֵּׁם כֵּן עָלָה הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַכָּבוֹד הוּא בְּגָלוּת כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ כֵּן הוּא מְזַלְזֵל בְּיִרְאֵי הַשֵּׁם וְכָל אֶחָד לְפִי תִּקּוּנוֹ אֶת הַכָּבוֹד כֵּן הוּא מְכַבֵּד יִרְאֵי הַשֵּׁם וְכוּ וְעַל יְדֵי זֶה הַיְנוּ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁמְּכַבֵּד יִרְאֵי הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲזָרַת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ דְּהַיְנוּ לְיִרְאָה עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשָׁלוֹם כַּמְבֹאָר לְעֵיל הֵיטֵב וזהו (שַׁבָּת קיט:) : הַמְבַזֶּה תַּלְמִיד חָכָם, אֵין רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ כִּי הַמְבַזֶּה תַּלְמִיד חָכָם וּמְזַלְזֵל יִרְאֵי הַשֵּׁם נִמְצָא שֶׁפּוֹגֵם בַּכָּבוֹד וְאֵינוֹ מַחֲזִירוֹ לְשָׁרְשׁ הַיִּרְאָה וַאֲזַי אֵין זוֹכֶה לְשָׁלוֹם

וְעַל כֵּן אֵין רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ כִּי כָּל הַחוֹלַאַת בָּאִין עַל יְדֵי בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כִּי כָּל הַחוֹלַאַת הֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁאֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו וְהַיְסוֹדוֹת מִתְנַגְּדִין זֶה עַל זֶה וְאֵין מִתְנַהֲגִים בְּשָׁלוֹם בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה וְעַל יְדֵי זֶה בָּא חוֹלַאַת כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּבַזֶּה תַּלְמִיד חָכָם וּפוֹגֵם בַּשָּׁלוֹם עַל כֵּן אֵין רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ כַּנַ"ל כִּי עִקַּר הָרְפוּאָה עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם כַּנַ"ל בִּבְחִינַת: "שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר ה וּרְפָאתִיו" (יְשַׁעְיָהוּ נ"ז) גַּם בְּעֵת אֲמִירַת הַתּוֹרָה הַנַ"ל, הַזְכִּיר רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה: אֵין מַסְפִּידִין בַּחֲנָכָה (שַׁבָּת כא: וּבְשֻׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן תר"ע) וְאִיתְּי זוֹכֵר מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ בּוֹ [וְהַנִּרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי כִּי הַהֶסְפֵּד הוּא בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן הִסְתַּלְּקוּת הַכָּבוֹד שֶׁנִּפְגַּם עַל יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁהָיָה מַצְדִּיק אֶת הָרַבִּים שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הֶאָרַת הַכָּבוֹד כַּנַ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה. הֶסְפֵּדָא יְקָרָא דְּחַיֵּי אוֹ יְקָרָא דְּשָׁכְבֵי (סַנְהֶדְרִין מו:) וְעַל כֵּן בַּחֲנָכָה אֵין מַסְפִּידִין בּוֹ כִּי אָז מֵאִיר הַכָּבוֹד עַל יְדֵי נֵר חֲנֻכָּה כַּנַ"ל] לְעֵיל וְזֶהוּ: וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה (מִשְׁלֵי טו) כִּי עַל יְדֵי עֲנָוָה זוֹכִין לְכָבוֹד, כַּמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר הִתְעַלּוּת הַכָּבוֹד הוּא עַל יְדֵי גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂין וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי תּוֹרַת חֶסֶד וְכוּ וְלַתּוֹרָה אֵי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי עֲנָוָה וְכוּ, כַּמְבֹאָר לְעֵיל נִמְצָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה כִּי אִם עַל יְדֵי עֲנָוָה וְזֶהוּ: "וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה", כַּנַ"ל יְסוֹד הָעִנְיָן חֲמִשָּׁה דְּבָרִים לְהַחֲזִיר כָּבוֹד לַיִּרְאָה וְיִרְאָה אֶל הַלֵּב וְשָׁלוֹם הַכְּלָלִי וְשָׁלוֹם הַפְּרָטִי לְהַחֲזִיר בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל כַּנַ"ל הוּא תִּקּוּן קֶרִי אַתְוָן דְּדִין כְּאַתְוָן דְּדִין

טו - מי שרוצה לטעם טעם אור הגנוז

[וְלָשׁוֹן רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה] וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְכוּ (שְׁמוֹת יט) א. מִי שֶׁרוֹצֶה לִטְעֹם טַעַם אוֹר הַגָּנוּז הַיְנוּ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת מִדַּת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ ב. וּ בַמֶּה מַעֲלִין אֶת הַיִּרְאָה ? בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כט) : "מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ" וְ אֶרֶץ הוּא בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ע"ו) : "אֶרֶץ יָרְאָה" הַיְנוּ שֶׁיִּשְׁפּט אֶת כָּל עֲסָקָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קי"ב) : "יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בַּמִּשְׁפָּט" הַיְנוּ שֶׁיִּשְׁפּט וְיָדִין בְּעַצְמוֹ כָּל עֲסָקָיו וּבָזֶה יָסִיר מֵעָלָיו כָּל הַפַּחְדִים וְיַעֲלֶה בְּחִינַת יִרְאָה בָּרָה וּנְקִיָּה וְתִשָּׁאֵר אַךְ יִרְאַת הַשֵּׁם וְלֹא יִרְאָה אַחֶרֶת כִּי כְּשֶׁאֵין אָדָם דָּן וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ אָזַי דָּנִין וְשׁוֹפְטִין אוֹתוֹ לְמַעְלָה כִּי אִם אֵין דִּין לְמַטָּה יֵשׁ דִּין לְמַעְלָה (דְּבָרִים רַבָּה ה) וּכְשֶׁשּׁוֹפְטִין אֶת הָאָדָם בְּמִשְׁפָּט דִּלְעֵלָּא אָזַי הַדִּין נִתְלַבֵּשׁ בְּכָל הַדְּבָרִים וְכָל הַדְּבָרִים נַעֲשִׂים שְׁלוּחִים לַמָּקוֹם לַעֲשׂוֹת בָּזֶה הָאִישׁ מִשְׁפָּט כָּתוּב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים מא). "לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ", אָזַי "הַכֹּל עֲבָדֶיךָ" לַעֲשׂוֹת דִּין בְּזֶה הָאָדָם אֲבָל כְּשֶׁשּׁוֹפֵט אֶת

עַצְמוֹ וּכְשֶׁיֵּשׁ דִּין לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה וְאֵין הַיְרָאָה מִתְלַבֵּשׁ בְּשׁוּם דָּבָר לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ נִתְעוֹרֵר וְזֶהוּ (תְּהִלִּים נ) : "וְשָׂם דֶּרֶךְ" מִי שֶׁשָּׂם אָרְחוֹתָיו (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה סוֹטָה ה:) הַיְנוּ שֶׁשּׂוֹפֵט אָרְחוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ"א) : "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים" (עיין ב"ר פ כ"ו משפטים פ ל) עַל יְדֵי זֶה "אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹקִים" זֶה בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י"ב) : "אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא" הַיְנוּ בְּחִינַת יִרְאָה עוֹלָה מֵהַקִּלְפָּה וּמֵהָאֻמּוֹת עַל יְדֵי מִשְׁפָּט כִּי מִתְּחִלָּה הָיְתָה נִתְלַבֵּשׁ בַּקְּלִפָּה וְזֶהוּ שֶׁהָאָדָם מְפַחֵד אֶת עַצְמוֹ מֵאֵיזֶה דָּבָר מִשֵּׁאר אוֹ מְגַנֶּבִים וּשְׁאָר פְּחָדִים זֶה הוּא שֶׁהַיִּרְאָה נִתְלַבֵּשׁ בָּזֶה הַדָּבָר כִּי אִם לֹא הָיָה נִתְלַבֵּשׁ הַיִּרְאָה בָּזֶה הַדָּבָר לֹא הָיָה כֹּחַ בָּזֶה הַדָּבָר לְהַפְחִיד אֶת הָאָדָם ג. וְ שֹׁרֶשׁ הַיִּרְאָה הוּא דַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּעֵץ הַחַיִּים שֶׁמַּנְצְפַּ"ךְ הוּא בְּדַעַת דְּזְעֵיר אַנְפִּין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב) : "אָז תָּבִין יִרְאַת ה וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא" וְ עִקַּר הַדַּעַת הוּא בַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כ"ט) : "וְלֹא נָתַן לָכֶם לֵב לָדַעַת" גַּם שָׁם עִקַּר הַיִּרְאָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (קִדּוּשִׁין לב:) : דָּבָר הַמְסוּר לַלֵּב, נֶאֱמַר בּוֹ: "וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹקֶיךָ" הַיְנוּ שֶׁיֵּדַע מִמִּי יִתְיָרֵא הַיְנוּ לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד יִרְאַת הָרוֹמְמוּת (עי לקמן סימן קנד) ד. וּ כְשֶׁמַּגִּיעַ לִבְחִינַת דַּעַת זוֹכֶה לְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח) : "אֲנִי חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה" שֶׁשְּׁכוּנַת הַתּוֹרָה אֲצֶל בַּר דַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דָּנִיֵּאל ב) : קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהֵב חָכְמְתָא לְחַכִּימִין אֲבָל יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת תּוֹרָה. יֵשׁ בְּחִינַת נִגְלֶה וּבְחִינַת נִסְתָּר אֲבָל לִבְחִינַת נִסְתָּר אֵינוֹ זוֹכֶה אֶלָּא לֶעָתִיד לָבוֹא אֲבָל בָּזֶה הָעוֹלָם זוֹכֶה לִבְחִינַת נִסְתָּר עַל יְדֵי תְּפִלָּה בְּמִסִירַת נֶפֶשׁ וְ לְתְפִלָּה זוֹכֶה עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה כִּי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּנִגְלֶה הִיא בְּחִינַת סִינַי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת סד:) סִינַי וְעוֹקֵר הָרִים, הֵי מִנַּיְהוּ עָדִיף ? וְהֵשִׁיבוּ: סִינַי עָדִיף, כִּי הַכֹּל צְרִיכִין לְמֵרֵי חִטָּיָא וְהַתּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה הַכֹּל צְרִיכִין לָהּ אֲבָל הַתּוֹרָה שֶׁבְּנִסְתָּר זְעֵירִין אִנּוּן דִּצְרִיכִין לָהּ וּ בְּחִינַת סִינַי הוּא בְּחִינַת שִׁפְלוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ה,) שֶׁהִנִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל הֶהָרִים וְלֹא נָתַן הַתּוֹרָה אֶלָּא עַל הַר סִינַי וַחֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָמְרוּ (שָׁם ה:) שֶׁ תְּפִלַּת הַשַּׁפָּל אֵין נִמְאָסֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"א) : "לֵב נִשְׁבָּר" וְכוּ וְ עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּמְסִירַת נֶפֶשׁ שֶׁמְּבַטֵּל כָּל גַּשְׁמִיּוּתוֹ וְאֵין גְּבוּל וּכְשֶׁאֵין גְּבוּל אֲזַי יָכוֹל לְהַשִּׂיג הַתּוֹרָה שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁהִיא אֵינָהּ גְּבוּל וְאֵין נִתְפָּסֶת בִּגְבוּל ה. וְזֶה שֶׁאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: לְדִידִי חָזֵי לִי הַהִיא אַקְרוֹקְתָא, דַּהֲוֵי כִּי אַקְרָא דְּהַגְרוֹנְיָא. וְאַקְרָא דְּהַגְרוֹנְיָא כַּמָּה הֲוֵי ? שִׁתִּין בָּתֵּי. אֲתָא תַּנְיָא בְּלַעָהּ. אֲתָא פּוּשְׁקַנְצָא וּבְלַעֵהּ לְתַנְיָא, וּסְלֵק יְתֵב בְּאִילְנָא. תָּא חֲזֵי כַּמָּה נָפִישׁ חֵילָא דְּאִילְנָא. אָמַר רַב פַּפָּא בַּר שְׁמוּאֵל: אִי לָאו דַּהֲוֵי הָתָם לָא הֵימְנֵהּ. רַשְׁבַּ"ם: אַקְרוֹקְתָא צְפַרְדֵּעַ כְּאַקְרָא דְּהַגְרוֹנְיָא גָּדוֹל הָיָה כְּאוֹתָהּ כְּרַךְ. וְאַקְרָא דְּהַגְרוֹנְיָא כַּמָּה הֲוֵי, שִׁתִּין בָּתֵּי תַּלְמוּדָא קָאָמַר לָהּ. אֲתָא תַּנְיָא

רַבָּה קָאָמַר לָהּ. פּוּשְׁקַנְצָא עוֹרֵב נְקֵבָה. בְּאֵילָנָא עַל עָנָף אֶחָד כְּדֶרֶךְ הָעוֹפוֹת. לָא הֵימְנִי לֹא הֶאֱמַנְתִּי. אַקְרוּקָתָא פֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שְׁמוּאֵל: צְפַרְדֵּעַ וְזֶה בְּחִינַת עֲלִיַּת הַיְרָאָה לְשָׁרְשָׁהּ הַיְנוּ דַּעַת כִּי צְפַרְדֵּעַ הִיא מִלָּה מֻרְכֶּבֶת: צִפּר דֵּעָה (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ ז וּבְכַוָּנוֹת הַהַגָּדָה) וְצִפּוֹר הוּא בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת אֶרֶץ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ כ"ד) : "מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִירוֹת" וְכוּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ס) : "מִי אֵלֶּה" אוֹתִיּוֹת אֵלְקִים כָּעֵב תְּעוּפֶינָה וְכוּ וְ דַעָה הִיא שֹׁרֶשׁ הַיִּרְאָה וְדַמְיָא לְ אַקְרָא דְּהַגְרוֹנְיָא לְשׁוֹן (שָׁם נ"ח) : "קְרָא בְגָרוֹן" שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲרוּבִין נד:) לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה כִּי עַל יְדֵי עֲלִיַּת הַיִּרְאָה לְבְחִינַת דַּעַת זוֹכִין לַתּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה וְאַקְרָא דְּהַגְרוֹנְיָא כַּמָּה הֲוָה ? שְׁתֵּין בָּתֵּי זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה כִּי כְּשֶׁאָנוּ קוֹרְאִין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּתָאֲרִים שֶׁל בָּשָׂר וָדָם וְהוּא נִמְצָא לָנוּ בְּכָל קְרָאנוּ אֵלָיו זֶה חֶסֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ כִּי אִם לֹא הָיָה בְּחַסְדֵּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לֹא הָיָה כְּדַאי לִקְרֹא וּלְכַנּוֹת אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּתָאֲרִים וּשְׁבָחִים וְתֵבוֹת וְאוֹתִיּוֹת אֲבָל זֶה הַכֹּל חֶסֶד שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְזֶה: שִׁתֵּין בָּתֵּי זֶה בְּחִינַת חֶסֶד בְּחִינַת אַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ו) : "שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת" פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: זֶה בְּחִינַת אַבְרָהָם ו בָּתֵּי לְשׁוֹן בָּתֵּי מַלְכוּת (סוטה י"א: ומובא ברש"י שמות א י"ט שָׁם ב) וזה "סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת" כְּמוֹ שֶׁמְּשִׁימִין אֲשִׁישׁוֹת כְּנֶגֶד אוֹר גָּדוֹל כְּדֵי לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹר הַגָּדוֹל עַל יְדֵי אֲשִׁישׁוֹת כֵּן גָּזַר חַסְדּוֹ לִסְמֹךְ אוֹתָנוּ בַּתָּאֲרִים וּשְׁבָחִים הָאֵלּוּ וְזֶה לְשׁוֹן: "סַמְּכוּנִי", שֶׁהוּא בְּחִינַת סְמ"ךְ וּבְחִינַת שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת סְמ"ךְ בָּתֵּי וַאֲתָא תַּנְיָנָא וּבְלַעֲהּ תַּנְיָנָא זֶה בְּחִינַת נָחָשׁ שֶׁמַּסִּית אֶת הָאָדָם שֶׁיִּתְפַּלֵּל לְתוֹעֶלֶת עַצְמוֹ כְּמוֹ: הַב לָנָא חַיֵּי וּמְזוֹנָא, אוֹ שְׁאָר תּוֹעֶלֶת וַאֲתֵי פּוּשְׁקַנְצָא וּבְלַעֲהּ פֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ שְׁמוּאֵל, עוֹרֵב וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲרוּבִין כב:) מִי שֶׁמַּשְׁחִיר פָּנָיו כְּעוֹרֵב וּמִי שֶׁנַּעֲשֶׂה אַכְזָרִי עַל בָּנָיו כְּעוֹרֵב הַיְנוּ שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּלִי שׁוּם כַּוָּנַת תּוֹעֶלֶת עַצְמוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב לְכָלוּם אֶת עַצְמוֹ וְנִתְבַּטֵּל כָּל עַצְמוּתוֹ וְגַשְׁמִיּוּתוֹ וְנִתְבַּטֵּל כְּאִלּוּ אֵינוֹ בָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מ"ד) : "כִּי עָלֶיךָ הרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם" וזה בחינת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : "שְׁחוֹרוֹת כְּעוֹרֵב" וְעַל יְדֵי זֶה: סְלֵק וְיִתֵּב בְּאֵילָנָא שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינוֹת תּוֹרָה שֶׁבְּנִסְתָּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים י"ח) : "יָשָׁת חשֶׁךְ סִתְרוֹ" שֶׁ סִּתְרֵי תּוֹרָה אָדָם זוֹכֶה לָהֶם עַל יְדֵי חשֶׁךְ הַיְנוּ מְסִירַת נֶפֶשׁ שֶׁמַּשְׁחִיר פָּנָיו כְּעוֹרֵב כִּי הֵם בְּחִינַת חשֶׁךְ עַל שֵׁם עֶמֶק הַמַּשָּׁג וְזֶה בְּחִינַת: סְלֵק וְיִתֵּב בְּאֵילָנָא שֶׁשָּׁם מְדוֹר הַנְּשָׁמוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זֹהַר מִשְׁפָּטִים צט:) כָּל נִשְׁמָתִין מֵאֵילָנָא רַבְרְבָא נָפְקִין וְהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁשָּׁם אֲרִיכוּת יָמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ ס"ה) : "כִּימֵי עֵץ יְמֵי עַמִּי" וְזֶה זוֹכֶה עַל יְדֵי תְּפִלָּה כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל (עיין חולין ד"ס:) וּ כְשֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפַּלְּלִין לְפָנָיו וּמְמַלְּאִין תַּאֲוָתוֹ אֲזַי נַעֲשֶׂה כְּבְיָכוֹל בִּבְחִינַת אִשָּׁה שֶׁהוּא מְקַבֵּל תַּעֲנוּג מֵעִמָּנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר כ"ח) :

"אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'" עַל יְדֵי הֲרֵיחַ נִיחוֹחַ שֶׁמְּקַבֵּל נַעֲשֶׂה בְּבְחִינַת אִשָּׁה "וּנְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר" (יִרְמְיָה ל"א) שֶׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת מַלְבּוּשׁ נִגְלֶה הַיְנוּ מִבְּחִינַת שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּה בְּנִסְתָּר עַכְשָׁו נִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרַיְתָא כֻּלָּא חַד וְאָז עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִתְגַּלֶּה אוֹרַיְתָא, הַיְנוּ סִתְרֵי אוֹרַיְתָא תָּא חֲזֵי כַּמָּה נָפִישׁ חֵילָא דְּאִילָנָא הַיְנוּ, כַּמָּה נָפִישׁ חֵילָא דְּהַאי סִתְרֵי תּוֹרָה שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְהִתְלַבֵּשׁ בְּשׁוּם דָּבָר מָגֶבֶל בְּשׁוּם גּוּף אֶלָּא בְּמִי שֶׁמַּשְׂחִיר פָּנָיו כְּעוֹרֵב וְנַעֲשֶׂה כְּעוֹרֵב עַל בָּנָיו ו. וְזֶה בְּחִינַת (אָבוֹת ו) : חֲמִשָּׁה קִנְיָנִים שֶׁקָּנָה בְּעוֹלָמוֹ תּוֹרָה קִנְיָן אֶחָד וְ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה שָׁמַיִם וָאָרֶץ קִנְיָן אֶחָד וְ בְּחִינַת הַעֲלָאַת הַיִּרְאָה לַדַּעַת אֶרֶץ וְ בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל וְ שָׁמַיִם וְ בְּחִינַת דַּעַת כִּי דַּעַת הוּא חִבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד) : "וְהָאָדָם יָדַע" וְזֶה בְּחִינַת שָׁמַיִם אֵשׁ וּמַיִם מְחֻבָּרִין יַחַד (חֲגִיגָה יב) אַבְרָהָם קִנְיָן אֶחָד וְ בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת שִׁתִּין בָּתֵּי שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת כַּנַּ"ל יִשְׂרָאֵל קִנְיָן אֶחָד וְ בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַמַּעֲלֶה אֶת הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ז) : "חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל" בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִנְיָן אֶחָד וְ בְּחִינַת סִתְרֵי אוֹרַיְתָא שֶׁזּוֹכִין לָהֶם עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אַבְרָהָם וזה (שָׁם ע"ח) : "הַר זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ" שֶׁזֶּה יָמִין, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת אַבְרָהָם וְנִקְרָא הַר עַל שֵׁם עֹמֶק הַמַּשָּׂא וְנִקְרָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינוֹת קֹדֶשׁ בְּחִינוֹת רֵאשִׁית "וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ" (וַיִּקְרָא כ"ב) וְלֹא יֹאכַל בּוֹ אֶלָּא מְקֻדָּשָׁיו וּמְקֻרָאָיו ו בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת סִתְרֵי אוֹרַיְתָא ז. וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ: וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים מַמְלֶכֶת זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה כִּי "בְּהּ מְלָכִים יִמְלֹכוּ" (מִשְׁלֵי ח) וּמַלְכוּת הוּא בְּחִינַת נִגְלֶה כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם וְהַכֹּל צְרִיכִין לְמֶלֶךְ כִּי הַכֹּל צְרִיכִין לְמָרֵי חִטַּיָּא וְכֹהֲנִים זוֹ בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינוֹת אַבְרָהָם כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים לב:) שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם: אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם וְכוּ וְגוֹי קָדוֹשׁ זֶה בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחִינוֹת תּוֹרָה שֶׁבִּנְסְתָּר, הַנִּקְרָא קֹדֶשׁ וְעַל יְדֵי מַה זּוֹכֶה לְאֵלּוּ הַבְּחִינוֹת ? עַל יְדֵי שֶׁיַּעֲלֶה וְיִקַּשֵּׁר בְּחִינַת יִרְאָה לִבְחִינַת דַּעַת עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר זֶה בְּחִינַת יִרְאָה, הַנִּקְרָא דָּבָר כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר שָׁם הוּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו:) : מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, דְּבָרָיו נִשְׁמָעִים מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת דַּעַת וְזֶה: אֲשֶׁר תְּדַבֵּר דַּיְקָא וְזֶה (שְׁמוֹת י"ח) : "כִּי יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר בָּא אֵלַי" שֶׁיִּשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל הֵם מַעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין [הַיִּרְאָה] לִבְחִינַת מֹשֶׁה לִבְחִינַת דַּעַת וְזֶה: אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא כִּי הֵם בְּחִינַת מִשְׁפָּט כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל" נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין הַיִּרְאָה עַל יְדֵי מִשְׁפָּט לִבְחִינַת דַּעַת זוֹכִין לַתּוֹרָה שֶׁל נִגְלֶה וְעַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה וְעַל יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכִין לְסִתְרֵי אוֹרַיְתָא דָּבָר זֶה בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג) : "אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה" ח. זאת הַתּוֹרָה שַׂיָּךְ עַל

פָּסוּק (תְּהִלִּים ק"א) : "עֵינַי בְּנֶאֱמְנֵי אֶרֶץ" וְכוּ עֵינַי זֶה בְּחִינוֹת דַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג) : "וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם" גַּם דַּעַת הֵם עֶשֶׂר שְׁמוֹת [הַוַיָ"ה] גִּימַטְרִיָא שְׁנֵי פְּעָמִים עַיִן כַּיָדוּעַ בְּנֶאֱמְנֵי זֶה בְּחִינַת אַהֲרן כַּמּוּבָא בְּמִדְרַשׁ שׁוֹחֵר טוֹב וְ אַהֲרן הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ"ח) : "וְנָשָׂא אַהֲרן אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" אֶרֶץ זֶה בְּחִינוֹת יִרְאָה כַּנַ"ל לָשֶׁבֶת עִמְּדִי זֶה בְּחִינוֹת סִינַי, שִׁפְלוּת, "אֶשְׁכֹּן אֶת דַּכָּא" (יְשַׁעְיָהוּ נ"ז) כַּנַ"ל הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ תְּמִים זֶה בְּחִינוֹת תְּפִלָּה, בְּחִינַת אַבְרָהָם כַּנַ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית י"ז) : "הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים" הוּא יִשְׂרָתֵנִי זֶה בְּחִינַת סִתְרֵי אוֹרַיְתָא זֶה בְּחִינַת הוּא, בְּחִינוֹת עוֹלָם הַבָּא (זֹהַר וַיֵּצֵא קנד: קנח:) בָּרוּךְ הַבּוֹחֵר בַּעֲדַת מִי מָנָה, אֲשֶׁר עַד כֹּה עֲזָרָנוּ לִשְׁמַע פְּלָאוֹת כָּאֵלֶּה עַל מַאֲמְרֵי רַבָּה בַּר בַּר חָנָה תָּא חֲזִי כַּמָּה נָפִישׁ חֵילֵהּ דְּהַאי אִילָנָא כְּעַן בִּרְשׁוּתָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, קֳדָמֵיכוֹן יַסִּיק לִתְמִדָּא אִמְרֵי יָאֵי, רַב טוּב הַצָּפוּן וְגָנוּז בְּמַאֲמָרִין קַדִּישִׁין דְּאַרְיָוָתָא דְּבֵי עִלָּאָה, אִנּוּן מְחַצְּדֵי חַקְלָא דַּהֲווֹ מִשְׁתָּעֵי, דִּי בְּהוֹן גְּנִיזִין עֲטִין קַדִּישִׁין דְּנָפְקִין מֵאוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה לְכוּ חֲזוּ מִפְּעָלוֹת ה, דִּרְכוּ נִפְלָאָה, רָבָה אִילָנָא וּתְקִף, וְרוּמֵהּ מָטֵא לְצִית שְׁמַיָּא, וַחֲזוֹתֵהּ לְסוֹף כָּל אַרְעָא, אִנְבֵּהּ סַגִּיא וְחֶזְוֵהּ יָאֵי שִׁמְעוּ וּתְחֵי נַפְשְׁכֶם, וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה

טז - האי כורא דאפיק רישה ממיא

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] רַבִּי יוֹחָנָן מִשְׁתָּעֵי: זִמְנָא חֲדָא הֲוָה קָאָזִלְינַן בִּסְפִינְתָּא, וַחֲזֵינָא הַאי כַּוְרָא דְּאַפֵּיק רֵישֵׁהּ מִמַּיָּא, וְדָמְיָא עֵינֵהּ כִּתְרֵי סַהֲרֵי, וְנָפֵיק מַיָּא מִתַּרְתֵּי אוּסְיָא כִּתְרֵי מַבְרֵי דְּסוּרָא (בָּבָא בַּתְרָא עד) רַשְׁבַּ"ם: וְנָפֵיק וְשָׁפֵךְ. אוּסְיָא נְחִירָיו. מַבְרֵי דְּסוּרָא נְהָרוֹת שֶׁבְּסוּרָא וַחֲזֵינָא הַאי כַּוְרָא שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, הַמְכֻנֶּה בְּשֵׁם דָּג, כַּיָדוּעַ (עיין מאורי אור ערך דג) דְּאַפֵּיק רֵישֵׁהּ מִמַּיָּא, וְדָמְיָא עֵינֵהּ כִּתְרֵי סַהֲרֵי, וְנָפֵיק מַיָּא מִתְּרֵי אוּסְיָא כִּתְרֵי מַבְרֵי דְּסוּרָא כִּי אִי אֶפְשָׁר לַצַּדִּיק לִהְיוֹת מַחֲשַׁבְתּוֹ מְשׁוֹטֶטֶת תָּמִיד בְּחָכְמוֹת עֶלְיוֹנוֹת כִּי לִפְעָמִים צָרִיךְ לָצֵאת לַחוּץ לַעֲסֹק בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת צט:) פְּעָמִים בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זוֹ הִיא קִיּוּמָהּ וְכֵד אַפֵּיק רֵישָׁא מִמַּיָּא הַיְנוּ כַּד מַפֵּיק אֶת עַצְמוֹ מֵחָכְמוֹת עֶלְיוֹנוֹת אֲזַי: וְדָמְיָא עֵינֵהּ כִּתְרֵי סַהֲרֵי כִּי פְּקִיחַת עֵינַיִם מְכֻנִּים עַל שֵׁם הַחָכְמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג) : "וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם" וּ כְשֶׁעוֹסֵק בְּחָכְמָתוֹ אֲזַי עֵינָיו בִּבְחִינַת שֶׁמֶשׁ וּכְשֶׁמְּסַלֵּק אֶת עַצְמוֹ מֵחָכְמָה עֶלְיוֹנָה הַוּה זֶה כְּמוֹ בֵּיאַת שֶׁמֶשׁ וּכְשֶׁבָּא הַשֶּׁמֶשׁ אֲזַי נִשְׁתָּאֲרִים עֵינָיו בִּבְחִינַת סַהֲרֵי כִּי סַהֲרָא אֵין מְאִירָה אֶלָּא כַּד נִסְתַּלֵּק הַשֶּׁמֶשׁ וְזֶה בְּחִינַת: וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיֶּרַח לִפְעָמִים מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ כַּד אֲנַחְנוּ דְּבֵקִים בְּחָכְמָה וְלִפְעָמִים מְאִירוֹת כַּיֶּרַח כַּד מְסַלְּקִין אֶת עַצְמֵנוּ מִלְּשׁוֹטֵט בְּחָכְמָה וְנָפֵיק מַיָּא

מִתְּרֵי אוּסְיָא הֵם בְּחִינַת תְּרֵין מְשִׁיחִין (עיין זוהר פנחס רמ"ו: ר"ן"ב:) שֶׁאֲלֵיהֶם הָעַכּוּ"ם יִדְרְשׁוּ וְיִמְשְׁכוּ אֶת עַצְמָם אֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ ב) : "וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם" וְזֶה: תְּרֵי נְהָרוֹת דְּסוּרָא סוּרָא זֶה בְּחִינוֹת עַכּוּ"ם עַל שֵׁם עֲבוֹדָה זָרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ל"ב) : "סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ" וְהֵם נִכְלָלִים בִּשְׁתֵּי אֻמּוֹת: עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְעַל יְדֵי אֵלּוּ תְּרֵין מְשִׁיחִין שֶׁהֵם תְּרֵי אוּסְיָא בְּחִינַת (אֵיכָה ד) "רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה" עַל יָדָם יִגָּאֲלוּ וְיִמָּשְׁכוּ כְּנָהֳרוֹת אֲצִלָם לִלְמֹד דְּבַר ה ו תְּרֵין אֻמִּין עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל אִנּוּן תְּרֵין עֲנָנִין דְּמַכְסִין עַל הָעֵינִין שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְהָאִיר תָּמִיד בִּבְחִינַת שֶׁמֶשׁ ו בְּשָׁבִיל זֶה צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְבַטֵּל אֶת דִּבְקוּתוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הָאֻמִּין עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל עַל עֵינָיו וְיִתְבַּטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, חָכְמָתוֹ לְגַמְרֵי אֲבָל עַל יְדֵי תְּרֵין מְשִׁיחִין שֶׁיְּפוּצוּ מַעְיְנוֹתֵיהֶם חוּצָה וְיַהֲפֵךְ לְכֻלָּם שָׂפָה בְּרוּרָה אָז יִתְקַיֵּם (יְשַׁעְיָהוּ ל) : "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה" וְאָז לֹא יִצְטָרֵךְ לְבַטֵּל מִדְּבֵקוּתוֹ [מִסֵּימָן טו עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה]

יז - ויהי הם מריקים שקיהם

וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׂקֵּיהֶם וְהִנֵּה אִישׁ צְרוֹר כַּסְפּוֹ בְּשַׂקּוֹ, וַיִּרְאוּ אֶת צְרֹרוֹת כַּסְפֵּיהֶם הֵמָּה וַאֲבִיהֶם וַיִּירָאוּ. וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אֹתִי שִׁכַּלְתֶּם, יוֹסֵף אֵינֶנּוּ וְשִׁמְעוֹן אֵינֶנּוּ וְאֶת בִּנְיָמִן תִּקָּחוּ עָלַי הָיוּ כֻלָּנָה (בְּרֵאשִׁית מ"ב) א. כִּי יִרְאָה וְאַהֲבָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר כִּי הַצַּדִּיק הַדּוֹר הוּא הַמְגַלֶּה הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה כִּי הַצַּדִּיק מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ תָּמִיד לְגַלּוֹת הָרְצוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי יֵשׁ בְּכָל דָּבָר רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵן בִּכְלַל הַבְּרִיאָה דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רָצָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בִּכְלָל וְכֵן בִּפְרָטֵי הַבְּרִיאָה בְּכָל דָּבָר וְדָבָר בִּפְרָט, יֵשׁ רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דְּהַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רָצָה שֶׁזֶּה הַדָּבָר יִהְיֶה כָּךְ בַּתְּמוּנָה הַזֹּאת וּבְכַמָּה הַזֶּה וּבַטָּבַע הַזֹּאת וְדָבָר אַחֵר יֵשׁ לוֹ תְּמוּנָה אַחֶרֶת וְכַמָּה אַחֵר וְטֶבַע וְהַנְהָגָה אַחֶרֶת וְהַצַּדִּיק מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ תָּמִיד אַחַר אֵלּוּ הָרְצוֹנוֹת לְהַשִּׂיג וְלֵידַע רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר כְּגוֹן: מִפְּנֵי מָה הָיָה רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהָאָרֶץ יִהְיֶה לוֹ כַּח וּגְבוּרָה כָּזוֹ וּבְזוֹ הַתְּמוּנָה וּבְזֹאת הַטֶּבַע וְהַהַנְהָגָה שֶׁיֵּשׁ לָאָרֶץ וּלְהֵפֶךְ, יְתוּשׁ קָטָן הוּא חַלָּשׁ כַּח מְאד וְיֵשׁ לוֹ טֶבַע וּתְמוּנָה וְהַנְהָגָה אַחֶרֶת וְכֵן בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת כְּגוֹן בְּהָאֲרִיֶה בְּעַצְמוֹ מִפְּנֵי מָה זֶה הָאַיְבָר שֶׁל הָאֲרִיֶה צוּרָתוֹ כָּךְ וְיֵשׁ לוֹ כַּח וְטֶבַע כָּזֹאת וְאֵיבָר אַחֵר יֵשׁ לוֹ צוּרָה אַחֶרֶת וְכַח וְטֶבַע וְהַנְהָגָה אַחֶרֶת וְכֵן בִּשְׁאָר כָּל הַבְּרוּאִים שֶׁבָּעוֹלָם דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר שֶׁבְּכֻלָּם יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר בֵּין כָּל אֶחָד לַחֲבֵרוֹ וְכֵן בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּעַצְמוֹ יֵשׁ בּוֹ שִׁנּוּיִים רַבִּים בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת בֵּין כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בַּעֲשָׂבִים וְאִילָנוֹת וּשְׁאָר פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה שֶׁבְּכֻלָּם יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים מְאד בִּתְמוּנוֹתֵיהֶם וּבְכֹחוֹתֵיהֶם וְהַנְהָגוֹתֵיהֶם

וְהַכֹּל הָיָה מֻחְמָת רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁרָצָה שֶׁזֶּה יִהְיֶה כָּךְ וְזֶה כָּךְ וְהַצַּדִּיק מְחַפֵּשׂ תָּמִיד אַחַר אֵלּוּ הָרְצוֹנוֹת וּמַשִּׂיג וּמוֹצֵא אוֹתָם עַל יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמּוֹצֵא בְּיִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת כִּי כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ: בְּרֵאשִׁית בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּקְרָא רֵאשִׁית (ויק"ר פל"ו) כִּי יִשְׂרָאֵל עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה תְּחִלָּה (ב"ר פ"א) דְּהַיְנוּ שֶׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָפָה הַהִתְפָּאֲרוּת וְהִשְׁעַשְׁעוּעִים שֶׁיְּקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ מ"ט) : "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר" וּבִשְׁבִיל זֶה בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם נִמְצָא שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ נִבְרָא רַק בִּשְׁבִיל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיִּתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל וְזֶה הָיָה כְּלַל הַבְּרִיאָה דְּהַיְנוּ שֶׁכְּלַל הַבְּרִיאָה הָיָה בִּשְׁבִיל כְּלַל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיְּקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל וְכֵן פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה הוּא בִּשְׁבִיל פְּרָטֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הִתְפָּאֲרוּת בִּפְרָטִיּוּת, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִמּוֹ בִּפְרָטִיּוּת וַאֲפִלּוּ בַּפָּחוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו כִּי נִקְרָא פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ הִתְפָּאֲרוּת פְּרָטִי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִמּוֹ בִּפְרָטִיּוּת וְכֵן בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת כִּי יֵשׁ בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִתְפָּאֲרוּת אַחֵר וְיֵשׁ לְפָעָמִים שֶׁאֵיזֶה פָּחוּת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה נַעֲנוּעַ עִם הַפֶּאֶה שֶׁלּוֹ וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ הִתְפָּאֲרוּת גָּדוֹל גַּם מִזֶּה וְהַצַּדִּיק, עַל יְדֵי שֶׁמְּבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ תָּמִיד וּמוֹצֵא הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת בְּכָל אֵיבָר וּתְנוּעָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה יוֹדֵעַ וּמַשִּׂיג כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהָיָה לוֹ בְּכָל הַבְּרִיאָה בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת כִּי כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְכָל דָּבָר וְדָבָר נִבְרָא בִּרְצוֹנוֹ בָּזֶה הַכֹּחַ וּבָזֶה הַטֶּבַע וְהַנְהָגָה כְּפִי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִמְצָא, כְּשֶׁיּוֹדֵעַ וּמוֹצֵא הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת יוֹדֵעַ כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכְלַל הַבְּרִיאָה וּבִפְרָטֵי הַבְּרִיאָה וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת [כִּי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל הוּא שֹׁרֶשׁ הַבְּרִיאָה הַיְנוּ: כְּלָלִיּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל זֶהוּ שֹׁרֶשׁ כְּלָלִיּוּת כָּל הַבְּרִיאָה בִּכְלָל וְכֵן פְּרָטִיּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִם כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּפְרָטִיּוּת זֶהוּ שֹׁרֶשׁ שֶׁל אוֹתוֹ דָּבָר הַפְּרָטִי שֶׁל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִיל זֶה הַהִתְפָּאֲרוּת וְכֵן בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת שֶׁהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת מִכָּל אֵיבָר וּתְנוּעָה שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל זֶהוּ שֹׁרֶשׁ שֶׁל פְּרָטֵי פְּרָטִיּוּת שֶׁל הַבְּרִיאָה דְּהַיְנוּ שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת שֶׁל כָּל נִבְרָא וְנִבְרָא וְהַכֹּל, כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיָה בִּשְׁבִיל הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיִּתְפָּאֵר עִם יִשְׂרָאֵל וְזֶה הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא הַשֹּׁרֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת כִּי כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבִפְרָטֵי

פְּרָטִיּוּת הָיָה כְּפִי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת כִּי כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה נִבְרֵאת בְּזֹאת הַתְּמוּנָה וּבְזֶה הַסֵּדֶר וְהַהַנְהָגָה שֶׁיֵּשׁ לִכְלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה כְּפִי כְּלָלִיּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּקַבֵּל מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל וְכֵן כָּל דָּבָר בִּפְרָט נִבְרָא בְּזֶה הַתְּמוּנָה וּבְזֶה הַטֶּבַע כְּפִי פְּרָטִיּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמְּקַבֵּל מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּפְרָט וְכֵן בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל תָּמִיד בִּכְלָל וּבִפְרָט וּבִפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת עַל יְדֵי זֶה הוּא יוֹדֵעַ טַעַם כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁהָיָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַבְּרִיאָה, בִּכְלָל וּבִפְרָט וְכוּ כִּי כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל הַבְּרִיאָה בִּכְלָל וְכוּ הָיָה כְּפִי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיְּקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל בִּכְלָל וְכוּ כַּנַּ"ל וְהֶבֵן הַדְּבָרִים הַיֵּטֵב, כִּי הֵם דְּבָרִים עֲמֻקִּים מְאד וּמֵהֶם תּוֹכַל לְהָבִין גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּגְדֻלַּת יִשְׂרָאֵל וּגְדֻלַּת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אֵיךְ הֵם מִסְתַּכְּלִים בָּעוֹלָם שֶׁיּוֹדְעִים בְּכָל עֵשֶׂב וַעֲשָׂב וְכֵן בְּכָל נִבְרָא שֶׁבָּעוֹלָם טַעַם תְּמוּנָתוֹ וְכוּחוֹ וְהַנְהָגָתוֹ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת וְכַנִּזְכָּר לְעֵיל עַל כֵּן הָאֲרַכְתִּי לְחַזֵּר הַדְּבָרִים, מִגֹּדֶל דַּקּוּתָם וַעֲמֻקוּתָם] וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁהַצַּדִּיק מְגַלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּתְפָּאֵר עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה כִּי עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת נִתְגַּלֶּה הַיִּרְאָה וּכְמוֹ שֶׁעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִתְפָּאֲרִים עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל יִרְאָה כִּי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִים פְּאֵר (בְּרָכוֹת יא) וְעַל יָדֵם נִתְגַּלֶּה יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו) : מִנַּיִן שֶׁהַתְּפִלִּין הֵם עֹז לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ" נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְפָּאֲרִין יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל יִרְאָה כְּמוֹ כֵן עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁ זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) [מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַנִּיחַ תְּפִלִּין וְכוּ וְאִיתָא שָׁם שֶׁהַתְּפִלִּין שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּתוּב בָּהֶם הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, כִּדְאִיתָא שָׁם שֶׁתְּפִלִּין דְּמָארֵי עָלְמָא כְּתִיב בְּהוּ: וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְכוּ, כִּי מִי גּוֹי גָּדוֹל וְכוּ] עַל יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת מִתְגַּלֶּה הַיִּרְאָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דְּהַיְנוּ לְיִרְאָה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הַיִּרְאָה אֲפִלּוּ עַל שְׂנְאֲנֵי שַׁחַק כִּי בֶּאֱמֶת מִלְּפָנָיו הַמֶּלֶךְ בְּוַדַּאי הַכֹּל יְרֵאִים וַחֲרֵדִים אַךְ אַף עַל פִּי כֵן בְּיוֹם הֻלֶּדֶת הַמֶּלֶךְ בְּיוֹם גְּנוּסְיָא דְּמַלְכָּא שֶׁלּוֹבֵשׁ הַמֶּלֶךְ בִּגְדֵי הִתְפָּאֲרוּת אָז נִתְגַּלֶּה הַיִּרְאָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי אַף עַל פִּי שֶׁגַּם קֹדֶם הַכֹּל הָיוּ יוֹדְעִים מֵהַמֶּלֶךְ עִם כָּל זֶה מִתְפַּעֵל נָפֶשׁ הָרוֹאֶה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כַּיָּדוּעַ [פֵּרוּשׁ, כִּי כָּל דָּבָר שֶׁרוֹאִים בָּעֵינַיִם מִתְפַּעֵל נַפְשׁוֹ מִזֶּה יוֹתֵר מֵאִם הָיָה יוֹדֵעַ אוֹתוֹ בִּידִיעָה לְבַד בְּלִי רְאִיָּה גְּמוּרָה בָּעֵינַיִם, כַּמּוּבָא בִּסְפָרִים כְּגוֹן: כְּשֶׁמְּסַפְּרִים לְאָדָם גְּדֻלַּת הַמֶּלֶךְ אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ הַדְּבָרִים בְּבֵרוּר אַף עַל פִּי כֵן אֵין מִתְפַּעֵל נַפְשׁוֹ

כָּל כָּךְ לְהִתְיָרֵא כָּל כָּךְ מֵהַמֶּלֶךְ כְּמוֹ בְּעֵת שֶׁרוֹאֶה בְּעֵינָיו מַמָּשׁ אֶת גְּדֻלַּת הַמֶּלֶךְ כְּשֶׁהוּא לָבוּשׁ בְּבִגְדֵי הִתְפָּאֲרוּתוֹ וּמַנְהִיג חֵילוֹתָיו וְכוּ שֶׁאָז נוֹפֵל עָלָיו יִרְאָה יוֹתֵר כִּי הַנֶּפֶשׁ מִתְפַּעֵל יוֹתֵר עַל יְדֵי הָרְאִיָּה] וְעַל כֵּן, עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מְגַלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה בְּחִינַת יוֹם הֻלֶּדֶת הַמֶּלֶךְ יוֹם גְּנוּסְיָא דְּמַלְכָּא דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹלַד בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַמַּלְכוּת הוּא רַק עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁמְּקַבְּלִין מַלְכוּתוֹ כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם וְאָז, בְּיוֹם הֻלֶּדֶת הַמַּלְכוּת יוֹם גְּנוּסְיָא דְּמַלְכָּא דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל אָז מִתְפַּעֵל נֶפֶשׁ הָרוֹאֶה וְנִתְגַּלֶּה וְנוֹפֵל יִרְאָתוֹ עַל כֻּלָּם וַאֲפִלּוּ עַל שְׂנְאַנֵי שַׂחַק וזהו (תְּהִלִּים ס"ח) : "עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ" כְּשֶׁנִּגְלֶה גַּאֲוָתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ עַל יִשְׂרָאֵל אָז: "וְעָזּוֹ בַּשְּׁחָקִים" עז זֶה בְּחִינַת יִרְאָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל מִנַּיִן שֶׁהַתְּפִלִּין הֵם עז וְכוּ דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלֶּה יִרְאָתוֹ אֲפִלּוּ עַל שְׂנְאַנֵי שַׂחַק כִּי מִתְפַּעֵל נֶפֶשׁ הָרוֹאֶה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַיִּרְאָה עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן שֶׁזֶּה בְּחִינַת אַהֲבָה כִּי כֵּן דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ בְּיוֹם גְּנוּסְיָא דְּמַלְכָּא שֶׁלּוֹבֵשׁ בִּגְדֵי הִתְפָּאֲרוּת שֶׁאָז נוֹפֵל יִרְאָה גְּדוֹלָה עַל כֻּלָּם וְהַכֹּל חֲרֵדִים וְזוֹחֲלִים מִפָּנָיו שֶׁאַחַר כָּךְ מְגַלֶּה הַמֶּלֶךְ רְצוֹנוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וּמְחַלֵּק וְנוֹתֵן מַתָּנוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי כְּבוֹדוֹ כְּפִי רְצוֹן הַמֶּלֶךְ וְאַהֲבָתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַהֲבָה וּכְמוֹ שֶׁעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּגְלִין הַצַּדִּיקִים שֶׁמִּתְפָּאֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה הֵם מְגַלִּין הָרְצוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר וְדָבָר כַּנַּ"ל כֵּן בְּיוֹם גְּנוּסְיָא דְּמַלְכָּא שֶׁאָז הוּא הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת אָז הוּא הִתְגַּלּוּת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אַחַר כָּךְ הוּא מְגַלֶּה רְצוֹנוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וְנוֹתֵן לָהֶם מַתָּנוֹת וּמְרוֹמֵם קַרְנָם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָאַהֲבָה כִּי מִתְחִלָּה, בְּעֵת הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת נָפַל פַּחְדּוֹ וְיִרְאָתוֹ עַל כֻּלָּם וְאַחַר כָּךְ, כְּשֶׁרוֹאִים רְצוֹן הַמֶּלֶךְ וְקִרְבָתוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד עַל יְדֵי זֶה מִתְקָרְבִים אֵלָיו וְאוֹהֲבִים אוֹתוֹ [פָּרוּשׁ: כְּמוֹ שֶׁעַל יְדֵי הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִם יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה הָיוּ כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל כְּמוֹ כֵן עַל יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת הַזֹּאת כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחַר כָּךְ הָרָצוֹן שֶׁמִּתְרַצֶּה הַמֶּלֶךְ אַחַר כָּךְ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וּמְקָרְבָם בִּרְצוֹנוֹ וְכוּ כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַהֲבָה כַּנַּ"ל נִמְצָא שְׁיִרְאָה וְאַהֲבָה נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁמְּגַלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹצֵא כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁהָיָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַבְּרִיאָה וְכוּ כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִרְאָה וְאַהֲבָה כַּנַּ"ל] וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים פ"ט) : "כִּי תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה, וּבִרְצוֹנְךָ תָּרוּם קַרְנֵנוּ" "תִּפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ" זֶה בְּחִינַת הַיִּרְאָה שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַהִתְפָּאֲרוּת כַּנַּ"ל כִּי עז הוּא בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי "בִּרְצוֹנְךָ תָּרוּם קַרְנֵנוּ" כִּי מְגַלֶּה רְצוֹנוֹ וּמְרוֹמֵם קַרְנָם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִתְגַּלּוּת הָאַהֲבָה כַּנַּ"ל נִמְצָא שׁ הַצַּדִּיק מְגַלֶּה הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה ב. ו כְּשֶׁנֶּחֱשָׁךְ אֵצֶל אֶחָד הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה

בְּבְחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ נ) : "אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם" "שָׁמַיִם" זֶה בְּחִינַת אֵשׁ וּמַיִם הַיְנוּ יִרְאָה וְאַהֲבָה נִתְלַבְּשִׁים בְּקַדְרוּת וְנֶחֱשָׁכִים וְנִתְכַּסִּים בְּשַׂק דְּהַיְנוּ שֶׁנֶּחֱשָׁךְ אֶצְלוֹ הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה זֶה מֵחֲמַת שֶׁנֶּחֱשָׁךְ אֶצְלוֹ אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁמִּמֶּנּוּ מְקַבְּלִין יִרְאָה וְאַהֲבָה כַּנַּ"ל כִּי לִפְעָמִים יֵשׁ שֶׁנֶּחֱשָׁךְ אֵצֶל אֶחָד אוֹר הַצַּדִּיק וְאֵינוֹ זוֹכֶה לְהָבִין וְלִרְאוֹת אוֹרוֹ הַגָּדוֹל וְאַף שֶׁהוּא אֵצֶל הַצַּדִּיק אֵינוֹ יָכוֹל לִטְעֹם וּלְהָבִין וְלִרְאוֹת אוֹרוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁעַל יָדוֹ יוֹכַל לָבוֹא לְתַכְלִית הַטּוֹב וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ גַּבֵּי עֶפְרוֹן שֶׁמְּקוֹם מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה שֶׁהוּא שַׂעַר גַּן עֵדֶן שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם עוֹלִין כָּל הַנְּשָׁמוֹת וְאוֹרוֹ גָּדוֹל מְאֹד אַף עַל פִּי כֵן אֶצְלוֹ הָיָה מְקוֹם חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה וְעַל כֵּן מָכְרוֹ בְּשִׂמְחָה רַבָּה לְאַבְרָהָם, כַּמּוּבָא (זֹהַר חַיֵּי שָׂרָה קכ"ח) וּכְמוֹ כֵן כְּשֶׁנֶּחֱשָׁךְ אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁהוּא מֵאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, מִכָּל שֶׁכֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַף עַל פִּי כֵן אֶצְלוֹ אֵינוֹ מֵאִיר כְּלָל אַדְרַבָּא הוּא חֹשֶׁךְ אֶצְלוֹ וְזֶה מֵחֲמַת עֲכִירַת הַמַּעֲשִׂים וּכְסִילוּת הַשֵּׂכֶל שֶׁעַל יְדֵי מַעֲשִׂים רָעִים נִתְחַשֵּׁךְ שִׂכְלוֹ בִּכְסִילוּת דְּהַיְנוּ דֵּעוֹת נִפְסָדוֹת וְחָכְמוֹת נָכְרִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ד) : "חֲכָמִים הֵמָּה לְהָרַע, וּלְהֵיטִיב לֹא יָדָעוּ" כִּי עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים אֵינָם יְכוֹלִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ כְּלָל בְּשִׂכְלָם לְהֵיטִיב כִּי אִם לְהָרַע וְעַל יְדֵי כְּסִילוּת הַשֵּׂכֶל עַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לִרְאוֹת וּלְהָבִין אוֹר הַצַּדִּיק ג. וְ הַתִּקּוּן לָזֶה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כְּסִילוּת הַשֵּׂכֶל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת מְזֻבָּחַ כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַכְּסִילוּת דְּהַיְנוּ הַקְּלִפּוֹת הוּא רַק מִבְּחִינַת מְזֻבַּחַ (עַיֵּן זֹהַר תְּרוּמָה קל"ט) הַיְנוּ בְּחִינַת אֲכִילָה כִּי שֶׁלְּחָנוֹ שֶׁל אָדָם מְכַפֵּר כְּמִזְבַּחַ (בְּרָכוֹת נ"ה) וּמִשָּׁם עִקַּר יְנִיקָתָם וְ עַל כֵּן אֲפִלּוּ אַחַר אֲכִילַת אִישׁ הַכָּשֵׁר בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בִּלְבּוּל הַדַּעַת קְצָת אַחַר הָאֲכִילָה וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁיְּנִיקַת הַכְּסִילוּת הוּא מִשָּׁם. אַךְ צָרִיךְ שֶׁלֹּא לִתֵּן חִיּוּת לְהַקְּלִפּוֹת כִּי אִם כְּדֵי חִיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם וְלֹא יוֹתֵר וְאָז כְּשֶׁהַמְּזֻבַּחַ כְּתִקּוּנוֹ הַיְנוּ שֶׁהָאֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת כָּרָאוּי אָזַי נִכְנָעִים הַקְּלִפּוֹת הַיְנוּ הַכְּסִילוּת כִּי אֵינוֹ נוֹתֵן לָהֶם כֹּחַ וְחִיּוּת כִּי אִם כְּדֵי חִיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם שֶׁזֶּה מֻכְרָח לִתֵּן לָהֶם, כַּיָּדוּעַ אֲבָל אֵינוֹ נוֹתֵן לָהֶם שׁוּם כֹּחַ וְחִיּוּת יוֹתֵר מִכְּדֵי חִיּוּתָם וְעַל כֵּן עַל יְדֵי אֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת נִכְנָע הַכְּסִילוּת וְנִתְרוֹמֵם הַשֵּׂכֶל כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּגְּמָרָא (בָּבָא קַמָּא עב,) בְּבַעְיָא דִּבְעָא רָבָא מֵרַב נַחְמָן וְכוּ, לְצַפְרָא אָמַר לֵהּ וְכוּ, וְהַאי דְּלָא אָמְרִי לֵךְ בְּאוּרְתָּא דְּלָא אָכְלִי בִּשְׂרָא דְּתוֹרָא וְכוּ נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שֶׁלֹּא אָכַל לֹא הָיְתָה דַּעְתּוֹ צְלוּלָה כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה נִכְנָע הַכְּסִילוּת וְנִתְגַּדֵּל הַשֵּׂכֶל אֲבָל כְּשֶׁאוֹכֵל כְּזוֹלֵל וְסוֹבֵא שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּגַם הַמְּזֻבַּחַ אָזַי יוֹנְקִים הַקְּלִפּוֹת דְּהַיְנוּ הַכְּסִילוּת יוֹתֵר מֵהָרָאוּי וַאֲזַי מִתְגַּבֵּר הַכְּסִילוּת עַל הַשֵּׂכֶל אֲבָל עַל יְדֵי אֲכִילָה כָּרָאוּי נִכְנָעִין כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (זְבָחִים נ"ג:) : מְזֻבַּח בְּחֶלְקוֹ שֶׁל טוֹרֵף זֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי"א) : "טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו" בְּחִינַת אֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וְטוֹרְפִין אוֹתָן הַיְנוּ אֶת הַקְּלִפּוֹת וְהַכְּסִילוּת אֲבָל עַל יְדֵי פְּגַם הַמְּזֻבַּחַ הַיְנוּ פְּגַם הָאֲכִילָה עַל יְדֵי זֶה נוֹתֵן כֹּחַ לְהַכְּסִילוּת וְנַעֲשֶׂה מְטוֹרָף טֵרוּף הַדַּעַת

שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל ד. וּלְהַשְׁלִים פְּגַם הַמְזִבֵּחַ הוּא עַל יְדֵי גֵּרִים כִּי כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה אֵין לָהֶם כֹּחַ כִּי אִם מִפְּגַם הַמְזִבֵּחַ וזהו (מַלְאָכִי א) : "בְּכָל מָקוֹם מֻקְטָר וּמְגֻשׁ לִשְׁמִי" כִּי אַף שֶׁהֵם עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה כָּל כֹּחָם הוּא בָּא מִפְּגַם חֶלְקֵי הַמִּזְבֵּחַ וְעַל כֵּן אָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמִי כִּי כֹּחָם הוּא מֵהַנִּיצוֹץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנָּפַל לְשָׁם וְעַל יְדֵי הַגֵּרִים עַל יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד מַשְׁלִיךְ אֱמוּנָתוֹ וְהוֹלֵךְ אַחַר אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעַ הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁנַּעֲשָׂה מִפְּגַם חֶלְקֵי הַמִּזְבֵּחַ וְאָז חוֹזְרִין נִיצוֹצֵי חֶלְקֵי הַמִּזְבֵּחַ לִמְקוֹמָם וְנִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ וְזֶה בְּחִינוֹת (בְּמִדְבַּר כ"ג) : "לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה" וְתַרְגּוּמוֹ: וְנִכְסֵי עַמְמַיָּא יֵירֻת יֹאכַל טֶרֶף זֶה בְּחִינוֹת שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ בְּחִינַת מִזְבֵּחַ בְּחֶלְקוֹ שֶׁל טוֹרֶף כַּנַּ"ל וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי וְנִכְסֵי עַמְמַיָּא יֵירֻת הַיְנוּ עַל יְדֵי גֵּרִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא מ"ב נ"ג: קמ"ט וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת) לְעִנְיַן יְרֻשַּׁת הַגֵּר כָּל הַקּוֹדֵם בְּנִכְסֵי הַגֵּר זָכָה ה. אַךְ אֵיךְ אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת גֵּרִים וַהֲלֹא הֵם רְחוֹקִים מְאד מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וּמֵאַיִן בָּא זאת שֶׁיָּבוֹא לָהֶם עַל הַדַּעַת שֶׁיִּתְגַּיְּרוּ ? אַךְ דַּע, שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי בְּחִינוֹת (מִשְׁלֵי י"ט) "הוֹן יְסִיף רֵעִים רַבִּים" הַיְנוּ עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לְ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁהוּא כְּלוּל מִכַּמָּה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כִּי בֶּאֱמֶת אֵיךְ אֶפְשָׁר לְעַכּוּ"ם לִבְוֹא לֶאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל וַהֲלֹא הֵם רְחוֹקִים מְאד מִיִּשְׂרָאֵל ? וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לְדַבֵּר לָהֶם שֶׁיִּשְׁמְעוּ וְיָבוֹאוּ לֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה ? אַךְ כְּמוֹ כְּשֶׁאֶחָד רָחוֹק מְאד מֵחֲבֵרוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר אֵלָיו שֶׁיִּשְׁמַע צָרִיךְ לִכְתֹּב לוֹ כְּתָב כֵּן צָרִיךְ לִשְׁלֹחַ בְּחִינַת כְּתָב לָהֶם עַד שֶׁיּוּכְלוּ לִשְׁמֹעַ אַף שֶׁהֵם רְחוֹקִים כִּי עִקַּר חוּשׁ הַשְּׁמִיעָה הוּא מֻחָמַת שְׁאוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר נֶחְקָקִים בָּאֲוִיר וְהָאֲוִירִים מַכִּים זֶה בָּזֶה עַד שֶׁבָּא לְאֹזֶן הַשּׁוֹמֵעַ וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָאֲוִיר נָח וְזַךְ וְצָלוּל אָזַי כְּשֶׁמְּדַבֵּר אֶחָד שֶׁיָּכוֹל לְדַבֵּר אָזַי נִשְׁמָע הַדִּבּוּר לְמֵרָחוֹק כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ רוּחַ סְעָרָה אָזַי אִי אֶפְשָׁר לַחֲבֵרוֹ לִשְׁמֹעַ כִּי הָרוּחַ מְבַלְבֵּל וּמַפְרִיד חֶלְקֵי הָאֲוִירִים וְנִתְפַּזְּרִים עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַחֲבֵרוֹ לִשְׁמֹעַ אֲפִלּוּ הַקּוֹל מִכָּל שֶׁכֵּן הַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ וְעַל יְדֵי צְדָקָה הוּא לוֹקֵחַ נְפָשׁוֹת כִּי לוֹקֵחַ לְעַצְמוֹ רֵעִים וְאוֹהֲבִים כמו שאמר מונבז (בָּבָא בַּתְרָא יא). אֲבוֹתַי גָּנְזוּ מָמוֹן, וַאֲנִי גָּנַזְתִּי נְפָשׁוֹת נִמְצָא, שֶׁכָּל מַה שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לְיוֹתֵר אֲנָשִׁים עַל יְדֵי זֶה הוּא קוֹנֶה לוֹ רֵעִים יוֹתֵר וְעַל יְדֵי זאת הָאַהֲבָה שֶׁקּוֹנֶה עַל יְדֵי הַצְּדָקָה עַל יְדֵי זֶה נִזְדַּכֵּךְ הָאֲוִיר וְכָל מַה שֶׁנּוֹתְנִים לְיוֹתֵר אֲנָשִׁים צְדָקָה וְקוֹנֶה אַהֲבָה עִם יוֹתֵר אֲנָשִׁים עַל יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה יוֹתֵר הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזַּךְ כִּי אַהֲבָה הוּא אִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא דְּהַיְנוּ רוּחַ הָאוֹהֵב בְּרוּחַ הַנֶּאֱהָב שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח שֶׁרוּחָם נֶחְים זֶה מִזֶּה כִּי אֵין רוּחַ רָעָה שֶׁהוּא שׂוֹנְאָה שֶׁמַּפְרִיד בֵּינֵיהֶם כִּי הַשּׂוֹנְאָה הִיא בְּחִינַת רוּחַ רָעָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שׁוֹפְטִים ט) : "וַיְשַׁלַּח ה רוּחַ רָעָה בֵּין אֲבִימֶלֶךְ וּבֵין אַנְשֵׁי שְׁכֶם", וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י: שִׂנְאָה נִמְצָא שֶׁ שִׂנְאָה הוּא בְּחִינַת רוּחַ רָעָה בִּלְבּוּל הָאֲוִיר שֶׁעַל יְדֵי

וֶה אֵין יְכוֹלִין לִשְׁמֹעַ הַדִּבּוּר וּלְהֵפֶךְ, אַהֲבָה וְרֵעוּת הוּא בְּחִינַת אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ שֶׁעַל יְדֵי וֶה נִשְׁמָע הַדִּבּוּר לְמֵרָחוֹק וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי צַדָּקָה בְּחִינַת "הוֹן יסיף רעים רַבִּים" שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה הוּא לוֹקֵחַ לוֹ רֵעִים וְאוֹהֲבִים שֶׁעַל יְדֵי וֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ כַּנַּ"ל וְכָל מַה שֶּׁמַּרְבֶּה לִתֵּן צְדָקָה לְיוֹתֵר אֲנָשִׁים נִתְרַבֶּה בְּיוֹתֵר בְּחִינַת הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ כִּי כְּשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לְאִישׁ אֶחָד נִמְצָא שֶׁקּוֹנֶה לוֹ אוֹהֵב אֶחָד וַאֲזַי נִתְדַּבֵּק רוּחוֹ בְּרוּחוֹ וְנַעֲשֶׂה שֶׁטַח קָטָן שֶׁל אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ וּכְשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לִשְׁנֵי אֲנָשִׁים נַעֲשֶׂה שֶׁטַח יוֹתֵר גָּדוֹל שֶׁל אֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ וְכֵן כָּל מַה שֶּׁמַּרְבֶּה לִתֵּן לְיוֹתֵר אֲנָשִׁים וְקוֹנֶה לוֹ רֵעִים וְאוֹהֲבִים יוֹתֵר בִּבְחִינַת "הוֹן יסיף רֵעִים רַבִּים" נִתְרַבֶּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר הַשֶּׁטַח שֶׁל הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ וְעַל כֵּן, הָעִיקַר לִיתֵּן צְדָקָה לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְלַעֲנִיִּים הֲגוּנִים שֶׁכְּלוּלִים מִכַּמָּה נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כִּי בָּזֶה הוּא מַגְדִּיל מְאד הַשֶּׁטַח שֶׁל הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ כַּנַּ"ל כִּי בִּצְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם לְבַד הוּא קוֹנֶה לוֹ רֵעִים רַבִּים מְאד כִּי הֵם כְּלוּלִים מֵהַרְבֵּה נְפָשׁוֹת שֶׁעַל יְדֵי וֶה מִתְרַבֶּה בְּיוֹתֵר בְּחִינַת הָאֲוִיר הַנָּח וְהַזֵּךְ כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁהָאֲוִיר נָח וְזַךְ אֲזַי כְּשֶׁמְּדַבֵּר וֶה שֶׁיָּכוֹל לְדַבֵּר, דִּבּוּר הַיִּשְׂרְאֵלִי הַיְנוּ דִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ אֲזַי וֶה הַדִּבּוּר נִכְתָּב וְנֶחְקָק בָּהָאֲוִיר בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מ"ה) : "לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר" וַאֲזַי הוֹלֵךְ הַדִּבּוּר וְנִשְׁמָע לְמֵרָחוֹק בִּבְחִינַת (אֶסְתֵּר ט) : "וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת" כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָאֲוִיר נָח וְזַךְ יְכוֹלִים לִשְׁמֹעַ לְמֵרָחוֹק וַאֲזַי וֶה הַדִּבּוּר נִכְתָּב בְּסִפְרֵיהֶם שֶׁל הָעַכּוּ"ם מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וַאֲזַי מוֹצְאִים הָעַכּוּ"ם בְּסִפְרֵיהֶם הֵפֶךְ אֱמוּנָתָם כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ כַּמָּה גֵּרִים שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ מֵחֲמַת זֶה מֵחֲמַת שֶׁמָּצְאוּ בְּסִפְרֵיהֶם הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם וּמַאַיִן בָּא זאת שֶׁיִּמְצְאוּ עַתָּה מַה שֶּׁהוּא מִתְנַגֵּד לֶאֱמוּנָתָם ? אַךְ זֶה בָּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁנֶּחְקָק וְנִכְתָּב בָּהָאֲוִיר בִּבְחִינַת "לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר" וְהָאֲוִיר הָיָה זַךְ וְנָח עַל יְדֵי בְּחִינַת "הוֹן יסיף רֵעִים רַבִּים" עַד שֶׁהָלַךְ הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת "וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת" וְנֶחְקָק וְנִכְתָּב שָׁם בְּסִפְרֵיהֶם וְעַל יְדֵי בְּחִינָה זאת מָצְאוּ בְּסִפְרֵיהֶם הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּיְּרוּ כְּמוֹ שֶׁמְּסַפְּרִין מִכַּמָּה גֵּרִים שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שֶׁמָּצְאוּ בְּסִפְרֵיהֶם הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (אֶסְתֵּר ו) : "וַיִּמָּצֵא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי" מָרְדֳּכַי הוּא בְּחִינוֹת הַכְּפִירָה בַּעֲבוֹדָה זָרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אִישׁ יְהוּדִי" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה י"ג). כָּל הַכּוֹפֵר בְּעַכּוּ"ם נִקְרָא יְהוּדִי הַיְנוּ שֶׁהַדִּבּוּרִים שֶׁהִגִּיד מָרְדֳּכַי שֶׁהֵם דִּבּוּרִים שֶׁל כְּפִירַת עַכּוּ"ם הֵם נִכְתָּבִים בָּהָאֲוִיר עַד שֶׁנִּמְצָא כָּתוּב בְּסִפְרֵיהֶם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "וַיִּמָּצֵא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי" שֶׁהַדִּבּוּרִים אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי שֶׁהֵם דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת נִמְצָא כָּתוּב בְּסִפְרֵיהֶם כִּי הַדִּבּוּר שֶׁל הַצַּדִּיק הָלַךְ לְמֵרָחוֹק עַד שֶׁנִּכְתַּב וְנֶחְקַק שָׁם בְּסִפְרֵיהֶם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְצָא בְּסִפְרֵיהֶם הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם כִּי נִמְצָא בְּסִפְרֵיהֶם הַדִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק

כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "וַיִּמְצָא כָתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי" כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁבָּאִים אֵלּוּ הָעַכּוּ"ם וּמוֹצְאִים שָׁם הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם מִזֶּה נַעֲשִׂים גֵּרִים בִּבְחִינַת (אֶסְתֵּר ח) : "וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים" ו. אַךְ מֵאַיִן בָּא שֶׁאֵלּוּ דַּיְקָא יִמְצְאוּ בְּסִפְרֵיהֶם הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם וְיַחְזְרוּ וְיַכִּירוּ אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל וְהָאֲחֵרִים אֵינָם מוֹצְאִים כְּלָל וְנִשְׁאָרִים בֶּאֱמוּנָתָם אַךְ דַּע, שֶׁזֶּה מֻחְמַת בְּחִינַת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ תַּחַת יָדָם הַיְנוּ בְּחִינַת חֶלְקֵי נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַכָּבוּשׁ אֶצְלָם כִּי כָּל הַטּוֹב הוּא רַק בְּחִינַת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים הָעַכּוּ"ם וְאֵינָם מַנִּיחִים לְיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת מִצְווֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה נִמְצָא שֶׁגָּזְרוּ שֶׁלֹּא יָמוּלוּ אֶת בְּנֵיהֶם וְשֶׁיְּחַלְּלוּ אֶת הַשַּׁבָּת (עֵין רֹאשׁ הַשָּׁנָה י"ט) נִמְצָא, שֶׁהַטּוֹב שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת הוּא כְּבוּשׁ תַּחַת יָדָם וְכֵן כְּשֶׁמּוֹנְעִין אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי גְּרָמָא שֶׁגּוֹרְמִין עַל יְדֵי הַמִּסִּים וְאַרְנוֹנְיוֹת שֶׁמַּטִּילִין עֲלֵיהֶם וְכֵן עַל יְדֵי שֶׁמּוֹנְעִין טוֹבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי כָּל זֶה נִכְבָּשׁ הַטּוֹב תַּחַת יָדָם דְּהַיְנוּ חֶלְקֵי נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וּבְתוֹכָהּ זֶה הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ אֶצְלָם זוֹכֵר שֶׁבָּא מִמָּקוֹם קָדוֹשׁ וְעֶלְיוֹן מְאד אַךְ אַחַר כָּךְ הֵם מִתְגַּבְּרִין עַל זֶה הַטּוֹב וְכוֹבְשִׁים אוֹתוֹ תַּחַת יָדָם עַד שֶׁנִּתְפַּשׂ וְנִקְשָׁר אֶצְלָם עַד שֶׁהַטּוֹב בְּעַצְמוֹ שׁוֹכֵחַ מַעֲלָתוֹ וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁיּוֹצֵא וְנִכְתָּב בְּסִפְרֵיהֶם כַּנַּ"ל אָזַי זֶה הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ שָׁם מוֹצֵא אוֹתוֹ בְּסִפְרֵיהֶם דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹצֵא שָׁם הֶפֶךְ אֱמוּנָתָם וַאֲזַי נִזְכָּר זֶה הַטּוֹב אֶת מַעֲלָתוֹ אֵיךְ שֶׁבָּא מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן מְאד דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא חֶלְקֵי נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת נִבְרְאוּ בִּשְׁבִילָם וְ"הֵמָּה הַיּוֹצְרִים יִשְׁבֵי נְטָעִים עִם הַמֶּלֶךְ בִּמְלַאכְתּוֹ" (דִּבְרֵי הַיָּמִים א, ד) כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְלָךְ עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם (בְּרֵאשִׁית פ"ח, מִדְרָשׁ רוּת פ"ב) וַאֲזַי מַתְחִיל זֶה הַטּוֹב לְהִצְטַעֵר וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ עַל אֲשֶׁר נָפַל מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ כָּזֶה וְעַתָּה הִיא כְּבוּשָׁה בְּיָדָם וְיָבוֹא, חַס וְשָׁלוֹם, לְכְלָיוֹן וְהֶפְסֵד וְרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ וְלַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ וּ מֻחְמַת שֶׁכְּבָר נִקְשָׁר וְנִתְפַּס מְאד הַטּוֹב אֶצְלָם בְּקִשְׁרֵי קְשָׁרִים עַל כֵּן כְּשֶׁמַּתְחִיל הַטּוֹב לַחֲזֹר אֲזַי מוֹשֵׁךְ וְתוֹלֵשׁ עִמּוֹ עוֹד מֵהָרַע שֶׁלָּהֶם וְזֶה הוּא בְּחִינַת הַגֵּרִים שֶׁבָּאִים לְהִתְגַּיֵּר שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁנִּתְלָשׁ מֵהֶם עִם הַטּוֹב עַל יְדֵי שֶׁחָזַר הַטּוֹב לְמְקוֹמוֹ כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַטּוֹב לַחֲזֹר בְּעַצְמוֹ מֻחְמַת גֹּדֶל הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁנִּתְקַשֵּׁר וְנִתְהַדֵּק שָׁם מְאד וּבְהֶכְרַח שֶׁיִּתְלֹשׁ עִמּוֹ מֵהָרַע וְזֶה הוּא בְּחִינַת הַגֵּרִים וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ מ"ד) : "זֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַה'" פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: אֵלּוּ בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה הַיְנוּ בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁשָּׁב וְחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת כְּתָב כַּנַּ"ל בְּחִינַת "וַיִּמְצָא כָתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי" כַּנַּ"ל "ובשם ישראל יכונה" (שָׁם) אֵלּוּ הַגֵּרִים כִּי עַל יְדֵי שֶׁשָּׁב וְחוֹזֵר הַטּוֹב עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה גֵּרִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "בִּכְתָב יִשְׂרָאֵל לֹא יִכָּתֵבוּ, וְאֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ" (יְחֶזְקֵאל י"ג) הַיְנוּ כְּשֶׁאֵין בְּחִינַת כְּתָב יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יָדוֹ נַעֲשִׂין גֵּרִים כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה: "וְאֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ" הַיְנוּ שֶׁאֵין זוֹכִים לִשְׁלֵמוּת הַמְּזֻבָּח שֶׁנִּקְרָא מִזְבַּח אֲדָמָה (שְׁמוֹת כ, וְעֵין בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה

י"ד) שֶׁשְּׁלֵמוּתוֹ עַל יְדֵי גֵּרִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "הַכֹּל בִּכְתָב מִיַּד ה עָלַי הִשְׂכִּיל" (דִּבְרֵי הַיָּמִים א כ"ח) כִּי שְׁלֵמוּת הַשֵּׂכֶל הוּא עַל יְדֵי כְּתָב כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי כְּתָב הַנַּ"ל בְּחִינַת "וַיִּמְצֵא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי" כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְעַל יְדֵי גֵּרִים נִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ וְ עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ נִשְׁלָם הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת הַכְּתָב הַנַּ"ל נִשְׁלָם הַשֵּׂכֶל וְזֶהוּ: "לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ" זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁחוֹזֵר הַטּוֹב לִמְקוֹמוֹ כַּנַּ"ל כִּי שַׁדַּי הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם עֲבוֹדָה זָרָה כִּי שַׁדַּי הוּא בְּחִינַת שֶׁיֵּשׁ דַּי בָּאֱלִקּוּתִי לְכָל בְּרִיָּה (כמובא בפירש"י לך לך י"ז:) וְאֵין צָרִיךְ לְשׁוּם עֲבוֹדָה אַחֶרֶת "לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אֶרֶץ" זֶה בְּחִינַת הַגֵּרִים "יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל" זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל וְזֶה: "וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ" (אִיּוֹב כ"ב) שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת כֶּסֶף תּוֹעָפוֹת הַיְנוּ בְּחִינַת "הוֹן יִסִּיךְ רַעִים רַבִּים" שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אֲוִיר מְעוֹפֵף שֶׁנִּזְדַּכֵּךְ הָאֲוִיר כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינוֹת שַׁדַּי הַיְנוּ תְּשׁוּבָה וְגֵרִים כִּי שַׁדַּי הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל ז. וְ דַע שֶׁלִּפְעָמִים כְּשֶׁהָרָע רוֹאֶה שֶׁהַטּוֹב מִשְׁתּוֹקֵק וּמַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ וְרוֹצֶה לַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ אֲזַי הֵם מִתְגַּבְּרִים עַל הַטּוֹב בְּיוֹתֵר וּמְבִיאִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַעֲלָמָה יְתֵרָה דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבִיאִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ פְּנִימִיּוּת מַחֲשַׁבְתָּם דְּהַיְנוּ שֶׁמַּתְחִילִים לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת עַל זֶה הַטּוֹב וְעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסִים אֶת הַטּוֹב בְּתוֹךְ הָעֶלֶם וְהֶסְתֵּר יוֹתֵר בִּפְנִימִיּוּת מַחֲשַׁבְתָּם וַאֲזַי יוֹצֵא הַטּוֹב עַל יְדֵי הוֹלָדָה שֶׁמּוֹלִידִים כִּי הַטּוֹב הוּא גָּנוּז וְנֶעְלָם בִּפְנִימִיּוּת מַחֲשַׁבְתָּם וּמִחָם כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם הַהוֹלָדָה וְעַל כֵּן יוֹצֵא הַטּוֹב בְּזֶרַע הַיְלוּדִים וְאָז אֵין כֹּחַ בְּהָרָע שֶׁל הַיְלוּדִים לְהִתְגַּבֵּר עַל הַטּוֹב שֶׁבְּתוֹכָם וְאָז יוֹצֵא הַטּוֹב עַל יְדֵי הַיְלוּדִים וְנַעֲשׂוּ גֵּרִים וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים פ"ז) : "ה יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים, זֶה יֻלַּד שָׁם סֶלָה" "בִּכְתוֹב" זֶה בְּחִינוֹת הַטּוֹב שֶׁיּוֹצֵא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַכְּתָב כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "זֶה יֻלַּד שָׁם סֶלָה" שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ הַטּוֹב, בַּהַיְלוּדִים וְיוֹצֵא עַל יָדָם כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: "זֶה יֻלַּד שָׁם" שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּטְמְעוּ בָּעַכּוּ"ם הַיְנוּ בְּחִינַת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ אֶצְלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלְקֵי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף" זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ כַּנַּ"ל "וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה" וְתַרְגּוּמוֹ: וְנִכְסֵי עַמְמַיָּא יֵירֵת הַיְנוּ בְּחִינַת גֵּרִים הַנַּ"ל וְזֶה: וְנִכְסֵי עַמְמַיָּא הַיְנוּ בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁנִּתְכַּסָּה אֵצֶל הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵבִיאוּ אוֹתוֹ בְּהֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר בִּפְנִימִיּוּת מַחֲשַׁבְתָּם כַּנַּ"ל שֶׁיּוֹצֵא עַל יְדֵי זֶרַע הַיְלוּדִים וְנַעֲשִׂין גֵּרִים וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַמִּזְבֵּחַ כַּנַּ"ל ח. וְזֶה פֵּרוּשׁ: רַב סַפְּרָא מִשְׁתָּעֵי: זִמְנָא חָדָא הֲוָה קָאָזְלִינָא בְּסִפֵּינְתָּא, וַחֲזִינַן הַהוּא כַּוְרָא דְּאַפִּיק רֵישָׁא מִמַּיָּא, וְאִית לֵהּ קַרְנֵי, וְחָקִיק עֲלֵיהוּ: אֲנָא בְּרִיָּה קַלָּה שֶׁבַּיָּם וַהֲוִינָא שִׁין פַּרְסָה, וְאָזְלִינָא לְפַמָּא דְּלִוְיָתָן. אָמַר רַב אָשֵׁי: הַהוּא עִזָּא דְּיַמָּא הֲוֵי, דִּבְחִישָׁא, וְאִית לֵהּ קַרְנֵי (בָּבָא בַּתְרָא ע"ד) רַשְׁבַּ"ם: בְּרִיָּה קַלָּה מִבְּרִיּוֹת קְטַנּוֹת שֶׁבַּיָּם:

לְפֶמַּה דְּלְוָיָתָן שֶׁיֹּאכְלֵנִי הַיּוֹם: עִזָּא דְּיַמָּא שָׁכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ בַּיַּבָּשָׁה יֵשׁ בַּיָּם, חוּץ מִן הַחֲלָדָה, בִּשְׁחִיטַת חֻלִּין: דִּבְחִישָׁא חוֹפֶרֶת בַּיָּם בְּקַרְנֶיהָ לְבַקֵּשׁ אַחַר מְזוֹנוֹתֶיהָ חֲזִינָא הַאי כַּוָּרָא דְּאַפִּיק רֵישָׁא מִמַּיָּא וְכוּ זֶה בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁהֵם חֶלְקֵי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עִם הַגֵּרִים הַנַּ"ל כִּי דָּגִים, אֲסִיפָתָן הִיא מְטַהַרְתָּן (עַיֵּן חֻלִּין כ"ז:) זֶה בְּחִינַת חֶלְקֵי הַנְּשָׁמוֹת בְּחִינַת (אִיּוֹב ל"ד) : "רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף" וּבְחִינַת גֵּרִים בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מ"ז) : "נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ" וְעַל שֵׁם זֶה הַחֲכָמִים נִקְרָאִים "בַּעֲלֵי אֲסִפּוֹת" (קֹהֶלֶת י"ב), שֶׁהֵם מְאַסְּפִים הַטּוֹב עִם הַגֵּרִים אַפִּיק רֵישָׁהּ מִמַּיָּא הַיְנוּ שְׁמוֹצִיא אֶת הַשֵּׂכֶל מִשְּׁטִיפַת הַמַּיִם הַזִּידוֹנִים שֶׁהוּא הַכְנָסִילוּת הַשּׁוֹטֵף עַל הַשֵּׂכֶל, כַּנַּ"ל וַהֲוֵי לֵהּ קַרְנֵי, וְחָקִיק עֲלֵיהוּ: אֲנָא בְּרִיָּה קַלָּה שֶׁבַּיָּם, וַהֲוֵינָא שִׁין פַּרְסֵי, וְאַזְלִינָא לְפֶמָּא דְּלְוָיָתָן זֶה בְּחִינַת צָדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת "הוֹן יְסִיף רֵעִים" הַנַּ"ל שֶׁ הוּא עִקַּר הַקֶּרֶן הַקַּיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא כְּמַאֲמַר מוּנְבַּז (בָּבָא בַּתְרָא י"א) : אֲבוֹתַי גָּנְזוּ לְמַטָּה וַאֲנִי גָּנַזְתִּי לְמַעְלָה וְחָקִיק עֲלֵיהוּ הַיְנוּ עַל יְדֵי הַצְּדָקָה נַעֲשֶׂה חֲקִיקָה בְּחִינַת הַכְּתָב הַנַּ"ל כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת "וְשָׁמְעוּ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת" לְהַטּוֹב הַכְּבוּשׁ בֵּין הָעַכּוּ"ם וּמְעוֹרְרוּ בִּתְשׁוּבָה לָשׁוּב לְשָׁרְשׁוֹ כִּי הַטּוֹב זוֹכֵר אֶת עַצְמוֹ אֲנָא בְּרִיָּה קַלָּה שֶׁבַּיָּם הַיְנוּ, שֶׁאֲנִי לְמַעְלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת יָם הַיְנוּ הַמַּ"ם הוּא אַרְבַּע עוֹלָמוֹת יוּד הוּא בְּחִינַת הַחָכְמָה שֶׁמִּתְפַּשֶּׁט בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ד) : "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ" וְזֶהוּ בְּרִיָּה קַלָּה שֶׁבַּיָּם הַיְנוּ שֶׁכְּמוֹ שֶׁהַדָּבָר הַקַּל הוּא צָף לְמַעְלָה כֵּן הַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא הַטּוֹב הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת וַהֲוֵינָא שִׁין פַּרְסָה דְּהַיְנוּ שֶׁהַנְּשָׁמָה נִזְכֶּרֶת שֶׁהָיְתָה בִּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל עֶלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְהַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְלַךְ בָּהּ בִּבְרִיאַת הָעוֹלָם בִּבְחִינַת "הַמָּה הַיּוֹצְרִים יִשְׁבֵי נְטָעִים עִם הַמֶּלֶךְ בִּמְלַאכְתּוֹ" שֶׁנִּמְלַךְ בִּנְשָׁמוֹתֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם דְּהַיְנוּ שֶׁהִיא נִזְכֶּרֶת שֶׁהָיְתָה בְּמַעֲלָה גְּדוֹלָה כָּזוֹ כַּנַּ"ל וְעַתָּה הִיא הוֹלֶכֶת לְכִלְיוֹן וְהֶפְסֵד, חַס וְשָׁלוֹם שִׁין זֶה בְּחִינַת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁנֶּחֱלֶקֶת לְשָׁלֹשׁ רָאשִׁים. מַחֲשָׁבוֹת שִׂכְלִיּוֹת, מַחֲשָׁבוֹת מִדּוֹתִיּוֹת, מַחֲשָׁבָה מַעֲשִׂיּוֹת פַּרְסָה בְּחִינַת רֶגֶל הַיְנוּ עֲצָה כְּמוֹ (שְׁמוֹת י"א) : "וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ" הַנִּמְשָׁכִים אַחַר עֲצָתְךָ הַיְנוּ שֶׁהַנְּשָׁמָה נִזְכֶּרֶת שֶׁהָיְתָה תְּחִלָּה בְּמַחֲשָׁבָה וּבָהּ נִמְלַךְ וְנִתְיַעֵץ בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ וְהַשְׁתָּא אַזְלִינָא לְפֶמָּא דְּלְוָיָתָן הַיְנוּ לְכִלְיוֹן וְהֶפְסֵד, חַס וְשָׁלוֹם וְעַל יְדֵי זֶה מְרַחֶמֶת עַל עַצְמָהּ וְנִתְעוֹרֶרֶת לָשׁוּב לְשָׁרְשָׁהּ כַּנַּ"ל וְנַעֲשִׂין בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים כַּנַּ"ל אָמַר רַב אָשֵׁי: הַאי עִזָּא דְּיַמָּא דִּבְחִישָׁא וְאִית לֵהּ קַרְנֵי עִזָּא זֶה בְּחִינַת עז, הַיְנוּ יִרְאָה בְּחִינַת "כִּי תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה" הַנַּ"ל דִּבְחִישָׁא הַיְנוּ בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁמְּחַפֵּשׂ תָּמִיד אַחַר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְאִית לֵהּ קַרְנָא הַיְנוּ בְּחִינַת "וּבִרְצוֹנְךָ תָּרוּם קַרְנֵנוּ" הַיְנוּ הָאַהֲבָה שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי כָּל בְּחִינוֹת הַנַּ"ל נִתְגַּלֶּה אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה וְאַהֲבָה כַּנַּ"ל ט. וְזֶה: "וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׁקֵּיהֶם" הַיְנוּ

בְּחִינַת ''לְבָשׁוּ שָׂמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק וְכוּ'' שָׂמַיִם הַיְנוּ יִרְאָה וְאַהֲבָה כַּנַּ''ל וּכְשֶׁהֵם מְרִיקִים אֶת הַשַּׂק וְהַחשֶׁךְ מִן הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה וְהִנֵּה אִישׁ צְרוֹר כַּסְפּוֹ בְּשַׂקּוֹ זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ז) : ''צְרוֹר הַכֶּסֶף לָקַח בְּיָדוֹ'' שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשַׁ''י שָׁם בְּשַׂקּוֹ, הַיְנוּ שֶׁאוֹר הַצַּדִּיק נִתְחַשֵּׁךְ וְנִתְלַבֵּשׁ וְנִתְכַּסָּה בְּקַדְרוּת וְשַׂק הַיְנוּ שֶׁמַּרְגִּישִׁים שֶׁהַשַּׂק וְהַחשֶׁךְ שֶׁהָיָה עַל הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה זֶה מֵחֲמַת שַׂק וְחשֶׁךְ שֶׁנֶּחֱשַׁךְ לָהֶם אוֹר הַצַּדִּיק כַּנַּ''ל וַיִּרְאוּ אֶת צְרוֹרוֹת כַּסְפֵּיהֶם הֵמָּה וַאֲבִיהֶם הַיְנוּ שֶׁרָאוּ וְהִכִּירוּ שֶׁצְּרוֹרוֹת כַּסְפֵּיהֶם תְּלוּיִים בְּהַחֹמֶר וְהַצּוּרָה שֶׁנִּקְרָא הֵמָּה וַאֲבִיהֶם זֶה הַחֹמֶר, שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה וַאֲבִיהֶם הוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁנִּקְרָא אָב בְּחִינַת אָב בְּחָכְמָה (מגילה י''ג:) הַיְנוּ כַּנַּ''ל שֶׁ הִתְגַּלּוּת אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁיִּזְכּוּ לְהַכִּירוֹ וּלְהָבִין וְלִטְעֹם וְלִרְאוֹת אוֹרוֹ הַגָּדוֹל הוּא תָּלוּי בִּשְׁלֵמוּת הַמַּעֲשִׂים וּבְזַכּוּת הַשֵּׂכֶל וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם הַיְנוּ תּוֹכָחוֹת הַשֵּׂכֶל שֶׁמּוֹכִיחַ אֶת הֶחֳמָרִים שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא תּוֹלֶה הַסְּרָחוֹן, בִּכְלֵי הַמַּעֲשֶׂה וְזֶה: אֹתִי שִׁכַּלְתֶּם שֶׁעַל יְדֵי הַמַּעֲשִׂים הָעֲכוּרִים גּוֹרְמִים כִּלְיוֹן וְהֶפְסֵד לְהַשֵּׂכֶל יוֹסֵף אֵינֶנּוּ זֶה בְּחִינַת ''הוֹן יִסֵּיף רְעִים רַבִּים'' הַנַּ''ל וְשִׁמְעוֹן אֵינֶנּוּ זֶה בְּחִינַת ''וְשָׁמְעוּ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמִּדִּינוֹת'' הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת ''הוֹן יִסֵּיף'' כַּנַּ''ל וְאֶת בִּנְיָמִן תִּקְחוּ זֶה בְּחִינַת מְזֻבֶּחַ בְּחֶלְקוֹ שֶׁל טוֹרַף שֶׁהוּא בִּנְיָמִין שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַשֵּׂכֶל תְּלוּיִ בָּזֶה כַּנַּ''ל דְּהַיְנוּ שֶׁ הַשֵּׂכֶל מוֹכִיחַ וְאוֹמֵר שֶׁעִקַּר הַחִסָּרוֹן שֶׁנִּתְעַכֵּר הַמֹּחַ הוּא תְּלוּיִ רַק בִּכְלֵי הַמַּעֲשֶׂה דְּהַיְנוּ שֶׁ הַשֵּׂכֶל מוֹכִיחַ בְּמַעֲשֶׂה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ ל''ב) : ''וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה'' שֶׁעַל יְדֵהּ נִשְׁלָם הַשֵּׂכֶל כַּנַּ''ל כִּי כְּשֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים כַּנַּ''ל וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַמְּזֻבֶּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לֶאֱכל בְּקְדֻשָּׁה וַאֲזַי נִשְׁלָם הַשֵּׂכֶל וַאֲזַי זוֹכִין לִרְאוֹת אוֹר הַצַּדִּיק וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ יִרְאָה וְאַהֲבָה כַּנַּ''ל

יח - קרטליתא

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] רַבִּי יוֹנָתָן מִשְׁתָּעֵי: זִמְנָא חֲדָא הֲוָה קָאָזִלִינָא בִּסְפִינְתָּא, וַחֲזִינַן הַהוּא קַרְטָלִיתָא, דַּהֲווֹ מְקַבְּעֵי בַּהּ אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת, וְהַדְרֵי לָהּ מִינֵי דְּכַוָּרֵי דְּמִקָּרֵי בִּירְשָׁא. נָחִית בַּר אָמוֹרָאֵי לַאֲתוּיֵי, וּרְגַשׁ, וּבָעֵי דְּנִשְׁמְטֵהּ לְאַטְמֵהּ, וּזְרַק זִיקָא דְּחַלָּא וּנְחַת. נְפַק בְּרַת קָלָא וְאָמַר: מַאי אִית לְכוּ בַּהֲדֵי קַרְטָלִיתָא, דִּדְבִיתְהוּ דְּרַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא, דַּעֲתִידָה לְשָׁדְיָא תְּכֶלְתָּא בַּהּ לְצַדִּיקֵי לְעָלְמָא דְּאָתֵי (בָּבָא בַּתְרָא ע''ד) רַשַׁבַּ''ם: קַרְטָלִיתָא אַרְגָּז: דְּמִקָּרֵי בִּירְשָׁא כְּדְּ שְׁמוֹ: בַּר אָמוֹרָאֵי אָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ לְשׁוֹט בַּמַּיִם: בְּעֵי דְּנִשְׁמְטֵהּ לְאַטְמָא שֶׁבִּקֵּשׁ לְחַתּוֹךְ יְרֵכוֹ: זְרַק לֵהּ חִלָּא חֹמֶץ, וּבָרַח מֵרֵיחוֹ לַיָּם: לְמִשְׁדְּיָא בַּהּ לְהַצְנִיעַ בּוֹ רַבִּי יוֹנָתָן מִשְׁתָּעֵי: זִמְנָא חֲדָא הֲוֵי קָאָזִלִינָא בִּסְפִינְתָּא, וַחֲזִינָא הַאי קַרְטָלִיתָא וְכוּ א. דַּע, כִּי לְכָל דָּבָר יֵשׁ תַּכְלִית וְלַתַּכְלִית יֵשׁ עוֹד תַּכְלִית אַחֵר גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ לְמָשָׁל: תַּכְלִית

בִּנְיַן הַבַּיִת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְאָדָם מָקוֹם לָנוּחַ וְתַכְלִית הַמְּנוּחָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל בַּכֹּחַ הַזֶּה לַעֲבד אֶת הַשֵּׁם וְתַכְלִית הָעֲבוֹדָה וְכוּ וְתַכְלִית שֶׁל כָּל דָּבָר הוּא מְחֻבָּר לְהַמַּחֲשָׁבָה וְהַשֵּׂכֶל יוֹתֵר מֵהַדָּבָר, שֶׁזֶּה הַתַּכְלִית [מושג באמצעותו ו]בָּא מִמֶּנּוּ וְקָרוֹב הַתַּכְלִית לְהַמַּחֲשָׁבָה בְּקֵרוּב יוֹתֵר מֵהַדָּבָר כִּי סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה נִמְצָא שֶׁהַסּוֹף וְהַתַּכְלִית הוּא תְּחִלָּה בַּמַּחֲשָׁבָה וְקָרוֹב לָזֶה וּמֵהַתַּכְלִית נִשְׁתַּלְשֵׁל הַמַּעֲשֶׂה לְמָשָׁל: כְּשֶׁעוֹלֶה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְנוֹת לוֹ בַּיִת בְּוַדַּאי הַבַּיִת אֵינוֹ נִבְנֶה בְּבַת אַחַת אֶלָּא צָרִיךְ לְהָכִין עֵצִים וּלְסַתֵּת וְלִבְנוֹת כָּל עֵץ וְעֵץ לְפִי צָרְכּוֹ וְאַחַר כָּךְ נִבְנֶה וְנִשְׁלָם הַבַּיִת נִמְצָא שְׁלֵמוּת הַבַּיִת שֶׁהִיא תַּכְלִית הַבִּנְיָן וְסוֹפוֹ הָיָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה נִמְצָא שֶׁהַתַּכְלִית הוּא קָרוֹב לַמַּחֲשָׁבָה בְּיוֹתֵר מֵהַתְחָלַת הַמַּעֲשֶׂה ב. וְדַע, שֶׁ הַתַּכְלִית שֶׁל הַבְּרִיאָה הוּא שֶׁעָשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְאִי אֶפְשָׁר לְקָרֵב זאת הַתַּכְלִית לְמַחְשָׁבוֹת בְּנֵי אָדָם כִּי זאת הַתַּכְלִית עָלָיו נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָהוּ ס"ד) : "עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ" אֲבָל הַצַּדִּיקִים בֶּאֱמֶת גַּם הֵם יְכוֹלִים לִתְפֹּס בְּמַחֲשַׁבְתָּם תַּכְלִית עוֹלָם הַבָּא וְ כָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְפִי שָׂרְשׁוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּתוֹךְ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק כֵּן מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ גַּם כֵּן זאת הַתַּכְלִית כְּפִי הֶפְרֵשׁ הַכַּעַס בְּרַחֲמָנוּת הַיְנוּ כְּשֶׁבָּא אָדָם לְכְלַל כַּעַס לֹא יִפְעל בְּכַעְסוֹ שׁוּם אַכְזְרִיּוּת וְאַדְרַבָּא, יַמְתִּיק הַכַּעַס בְּרַחֲמָנוּת בִּבְחִינַת: "בְּרֶגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר" (חֲבַקּוּק ג) וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה עֲטָרָה לָעֲנָוִים הַבּוֹרְחִים מִכָּבוֹד וּשְׂרָרָה וְעוֹשִׂין עַצְמָן כְּשִׁירִים ו כְּשֶׁנִּתְעַטְּרִין בַּעֲטָרָה שֶׁל רַחֲמָנוּת בִּבְחִינוֹת (תְּהִלִּים ק"ג) : "הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים" אֲזַי מְקַבְּלִין אֶת הַכָּבוֹד וְהַשְׂרָרָה בְּעַל כָּרְחָם וזהו (יְשַׁעְיָהוּ כ"ח) : "עֲטֶרֶת צְבִי לִשְׁאָר עַמּוֹ" לְמִי שֶׁמַּשִּׁים עַצְמוֹ כְּשִׁירִים (מְגִלָּה ט"ו:) כִּי זֶה שֶׁהַצַּדִּיק בּוֹרֵחַ מֵהַשְׂרָרָה וְהַכָּבוֹד וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם זאת הַמַּחֲשָׁבָה בָּא לָהֶם מִבְּחִינַת הַסְתָּרַת פְּנֵי הַשֵּׁם עַל יְדֵי מְעוּט אֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל כִּי לְפִי רב הַכְּפִירָה, חַס וְשָׁלוֹם כֵּן הַסְתָּרַת פְּנֵי הַשֵּׁם וְאֵין רוֹצֶה לְהַנְהִיג אוֹתָם וְ הַהַסְתָּרָה הַזאת הִיא בְּחִינוֹת כַּעֲסוֹ וַחֲרוֹן אַפּוֹ הַבָּא עַל יְדֵי עֲבוֹדַת אֱלִילִים כְּמַאֲמַר: כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדַת אֱלִילִים בָּעוֹלָם, חֲרוֹן אַף בָּעוֹלָם (סִפְרֵי פָּרָשַׁת רְאֵה) וַ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין עֲבוֹדַת אֱלִילִים בָּעוֹלָם אֶלָּא שֶׁהָאֱמוּנָה אֵין כָּל כָּךְ בִּשְׁלֵמוּת אָז גַּם כֵּן הַחֲרוֹן אַף וְהַסְתָּרָתוֹ לְפִי הִתְמַעֲטוּת הָאֱמוּנָה וּ מֵחֲמַת שֶׁחֲרוֹן אַפּוֹ כְּרֶגֶע כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל) : "כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ" עַל יְדֵי זֶה אֵין נִרְגָּשׁ אֶלָּא כְּשֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדַת אֱלִילִים בָּעוֹלָם אֲבָל בְּלֹא עֲבוֹדַת אֱלִילִים אֶלָּא בְּחִסָּרוֹן מִשְׁלֵמוּת אֱמוּנָה אָזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ נִרְגָּשׁ מְעַט הַחֲרוֹן אַף שֶׁבְּחֵלֶק הָרֶגַע וְאֵין נָכָר הַסְתָּרַת פְּנֵי הַשֵּׁם אֲבָל הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁל הַחֲרוֹן אַף כְּשֶׁבָּא לְהַצַּדִּיקִים אָזַי מַסְתִּירִים פְּנֵיהֶם מֵהָעוֹלָם וְאֵינָם רוֹצִים לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם וּמֵחֲמַת שֶׁהַחֲרוֹן אַף הוּא מְעַט מִן הַמְּעַט מֵחֵלֶק הָרֶגַע עַל יְדֵי זֶה אֵינָם תּוֹלִים הַסְתָּרַת פְּנֵיהֶם בְּרֶגֶז אֶלָּא תּוֹלִים הַסְתָּרַת פְּנֵיהֶם בְּקַטְנוּתָם וְעוֹשִׂים עַצְמָן כְּשִׁירִים וְאוֹמְרִים שֶׁאֵינָם רְאוּיִין לְהַנְהִיג הָעוֹלָם וּבֶאֱמֶת

גַּם הֵם אֵינָם יוֹדְעִים וּמַרְגִּישִׁים אֶת הַחֲרוֹן אַף כִּי הוּא מְעַט מִן הַמְעַט וְזֶהוּ: כְּשֶׁהִקְטִין מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹ מִלֵּילֵךְ לְמִצְרַיִם וְלִהְיוֹת מַנְהִיג אָמַר (שְׁמוֹת ג) : "מִי אָנֹכִי כִּי אֵלֵךְ אֶל פַּרְעֹה", וּשְׁאָר דְּבָרָיו כָּתוּב (שָׁם ד) : "וַיִּחַר אַף ה בְּמֹשֶׁה" פֵּרוּשׁ: זאת הַהַקְטָנָה שֶׁלֹּא רָצָה לִהְיוֹת מַנְהִיג זֶה מֵחֲמַת שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל בּוֹ חֲרוֹן אַף ה כַּנַּ"ל אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁנִּמְתַּק הָרֹגֶז וְהַחֲרוֹן אַף עַל יְדֵי רַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל אָז נִמְתַּק הַחֲרוֹן אַף שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַצַּדִּיקִים עַל יְדֵי הָרַחֲמָנוּת וְאָז הָרַחֲמָנוּת גּוֹבֵר עֲלֵיהֶם וּמְרַחֲמִים עַל הָעוֹלָם וְנִתְרַצִּים בְּהַנְהָגָתוֹ וּמְקַבְּלִים עַל עַצְמָן הַשְׁרָרָה שֶׁל הַנְהָגָה וּבְזֹאת הָרַחֲמָנוּת הֵם מַנְהִיגִים אֶת הָעוֹלָם בְּבְחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ מ"ט) : "כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם" נִמְצָא שֶׁזֹּאת הָרַחֲמָנוּת הִיא עֲטָרָתָם שֶׁמְּעַטֵּר אוֹתָם בְּמִדַּת מַלְכוּת וּמַנְהִיג וְזֶה בְּחִינוֹת: קַרְטָלִיתָא דְּמִקְבְּעֵי בַּהּ אֲבָנִים טוֹבוֹת קַרְטָלִיתָא פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: אַרְגָּז אַרְגָּז זֶה בְּחִינוֹת רֹגֶז הַנַּ"ל וַ אֲבָנִים טוֹבוֹת זֶה בְּחִינוֹת עֲטָרָה הַנַּ"ל בְּחִינוֹת רַחֲמָנוּת הַנַּ"ל וְהַדְרֵי לָהּ מִינֵי דְּכוֹרֵי דְּמִקְרֵי בִּירְשָׁא זֶה בְּחִינוֹת אֱמוּנָה כְּמַאֲמַר (מְגִלָּה י:) : "תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ", זֶה מָרְדֶּכַי וְ נִקְרָא יְהוּדִי עַל שֵׁם שֶׁכָּפַר בַּעֲבוֹדַת אֱלִילִים כְּמַאֲמַר (שָׁם י"ג) : כָּל הַכּוֹפֵר בְּעַכּוּ"ם נִקְרָא יְהוּדִי ג. וְ לִפְעָמִים חוֹשֵׁב אָדָם בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַחֲמָנוּת עַל הָעוֹלָם וְרוֹצֶה בְּהַנְהָגָתוֹ וּבֶאֱמֶת זֶהוּ הָרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד וְתוֹלֶה רְדִיפָתוֹ בְּרַחֲמָנוּת וּבֶאֱמֶת הוּא רָחוֹק מֵרַחֲמָנוּת הַזֶּה כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין לְאָדָם אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו בְּוַדַּאי אֵין לוֹ לְקַבֵּל הַמְּלוּכָה וְהַהַנְהָגָה וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁמַּאֲמִין בְּאֵיזֶה דָּבָר שֶׁהוּא מִדַּרְכֵי הָאֱמֹרִי (עיין תוספתא שבת פ ז ח) אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי אֵין לוֹ לְקַבֵּל הַמַּנְהִיגוּת כִּי הַמַּנְהִיגוּת עִקָּרָהּ בִּבְחִינַת רַחֲמִים וְעִקַּר הָרַחֲמִים בַּהֶסֶרַת עַכּוּ"ם אֲפִלּוּ שֶׁמֶץ עַכּוּ"ם וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר צְבִי הִפְסִיקוּ (סנהדרין דס"ה:) אֵין לוֹ רַחֲמָנוּת בִּשְׁלֵמוּת בְּכֵן אֵין לוֹ לְקַבֵּל הַמַּנְהִיגוּת אֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיְּפַשְׁפֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר אֶצְלוֹ אֱמוּנוֹת שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהָאֱמִין כְּגוֹן דַּרְכֵי הָאֱמֹרִי הַנַּ"ל וְשֶׁיִּהְיֶה "תָּמִים עִם ה אֱלֹקָיו" (דברים יח) אָז הָרַחֲמָנוּת בֶּאֱמֶת וְלוֹ רָאוּי לְהַנְהִיג אֲבָל מִי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת וְנִדְמֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַחֲמָנוּת עַל הָעוֹלָם וְרוֹצֶה לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם זֶה בְּחִינַת (סוֹטָה מ"ט:) : וְהַמַּלְכוּת תֵּהָפֵךְ לְמִינוּת כִּי מְעַט הַמִּינוּת פּוֹגֵם בַּמַּלְכוּת בִּבְחִינַת הַהַנְהָגָה וּ מְהַפְּכָהּ לְמִינוּת כְּמוֹ שֶׁמְּהַפֵּךְ אֶת הַמַּלְכוּת לְעַצְמוֹ שֶׁהוּא מִן מְעַט ד. וְדַע, שֶׁ הָאֱמוּנָה הִיא מַחֲזֶקֶת תָּמִיד בַּמַּלְכוּת וְהַהַנְהָגָה שֶׁלֹּא יִקַּח אוֹתָהּ זָר שֶׁאֵין רָאוּי לָהּ וְדַע, שֶׁ עִקַּר הַמַּלְכוּת שָׁרְשָׁהּ בַּחָכְמָה בִּשְׁבִיל כְּדֵי לֵידַע אֵיךְ לְהַנְהִיג וְלִמְלֹךְ לָכֵן יֵשׁ לְכָל מֶלֶךְ חֲכָמִים וְיוֹעֲצִים כִּי בָּזֶה תִּכּוֹן מַלְכוּתוֹ וְיִתְקַיֵּם מְדִינָתוֹ וזהו (דְּבָרִים ל"ג) : "וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ, בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם" הַיְנוּ, עַל יְדֵי רָאשֵׁי עָם, שֶׁהֵם הַמַּחִין וְהַחָכְמָה עַל יָדָם תִּכּוֹן בְּחִינַת הַמַּלְכוּת וְ עַל יְדֵי אַהֲבַת הַחֲכָמִים, תִּכּוֹן הַמַּלְכוּת וּ כְשֶׁבָּא לְמֶלֶךְ אֵיזֶהוּ שִׂנְאָה עַל הַחֲכָמִים

יָדוּעַ לֶהֱוֵי לֵהּ שֻׁמַּן הַשָּׁמַיִם יוֹרִידוּהוּ מִמַּלְכוּתוֹ כִּי אֵין קִיּוּם לָעוֹלָם בְּלֹא הַחָכְמָה בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ"ט) : "מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ" וְ הַמִּשְׁפָּט הוּא בְּחִינַת חָכְמִים בִּבְחִינַת (וַיִּקְרָא כ"ו) : "וְאִם אֶת מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם" וְדָרְשׁוּ (בתו"כ:) זֶה הַשּׁוֹנֵא אֶת הַחֲכָמִים נִמְצָא זֶה שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת מֵחֲמַת דִּרְכֵי הָאֱמֹרִי כְּשֶׁבָּא לִקַּח לְעַצְמוֹ הַמַּלְכוּת וְהַהַנְהָגָה וְהוּא אֵין רָאוּי לָהּ אֲזַי הָאֱמוּנָה שֶׁסְּבִיב הַהַנְהָגָה הַמַּחֲזִיק בְּהַהַנְהָגָה שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהּ זָר הוּא מַפִּיל לְאִישׁ זֶה לְשִׁנְאַת חֲכָמִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ הַמַּלְכוּת וְהַמַּנְהִיגוּת וּבְוַדַּאי לֹא יִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת תָּלוּי בְּמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל אֶלָּא אִם כֵּן זֶה הַמַּחֲזִיק בַּמַּלְכוּת מִתְגַּבֵּר בְּאֶפִּיקוֹרְסוּת וּמִינוּת עַד שֶׁמַּפְרִיד אֶת הָאֱמוּנָה מֵהַהַנְהָגָה מִבְּחִינַת הַמַּלְכוּת מִלְּהַחֲזִיק בַּמַּלְכוּת אֲזַי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּתְקַיֵּם הַמַּלְכוּת בְּיָדוֹ כִּי אֵין מִי שֶׁיַּפִּיל אוֹתוֹ לְשִׁנְאַת חֲכָמִים כִּי הָאֱמוּנָה נִפְרָדָה מֵהַמַּלְכוּת וְזֶה: וּנְחִית בַּר אָמוֹרָאֵי לַאֲתוּיֵי, וּבְעֵי דְּנִשְׁמְטֵהּ לְאַטְמֵהּ בַּר אָמוֹרָאֵי זֶה שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל אַטְמֵהּ זֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ ל"ג) : "אֹטֵם אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ דָּמִים" דְּלָא שָׁמַע בְּזִלּוּתָא דְּצוּרְבָא מִדְּרַבָּנָן (מכות כ"ד) הַיְנוּ בִּירְשָׁא הַנַּ"ל רָצָה לְהַפִּיל אוֹתוֹ לְשִׁנְאַת חֲכָמִים וּזְרַק זֵיקָא דְּחִלָּא וּנְחַת חִלָּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַמִּינוּת בְּחִינַת (תְּהִלִּים ע"ג) : "כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי" עַל יְדֵי זֶה וּנְחַת אֶת הַבִּירְשָׁא הַנַּ"ל ה. וּבֶאֱמֶת מַלְכֵי הָעַכּוּ"ם אַף עַל פִּי שֶׁמּוֹלְכִים עָלֵינוּ אֵין בְּמַלְכוּתָם מִבְּחִינַת מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל וְלֹא נָגְעוּ בָּהּ כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לִגַּע בָּהּ זֶה וָזֶה לֹא נִתְקַיֵּם בְּיָדָם הַיְנוּ אֲפִלּוּ מַלְכוּתָם שֶׁמַּלְכוּתָם תְּלוּיִים בָּהֶם כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב בִּתְפִלַּת מִצְרַיִם (יְשַׁעְיָהוּ י"ט) : "נוֹאֲלוּ שָׂרֵי צֹעַן" עַל יְדֵי אִוֶּלֶת הַיְנוּ נִפְילַת חָכְמָתָם נְפִלָּה מַלְכוּתָם וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה לִנְבוּכַדְנֶצַּר: אַתָּה מֶלֶךְ עָלֵינוּ לְכַרְנָא אֲבָל לְהַנְהִיג אוֹתָנוּ בַּעֲבוֹדוֹת וּבֶאֱמוּנוֹת אַתְּ וְכַלְבָּא שָׁוֶה (וַיִּקְרָא רַבָּה פָּרָשָׁה ל"ג, בְּמִדְבַּר פָּרָשָׁה ט"ו וּמִדְרַשׁ שִׁיר הַשִּׁירִים) הַיְנוּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁלֹּא נָגַע בְּמַלְכוּת יִשְׂרָאֵל הַשַּׁיָּךְ לֶאֱמוּנָתֵנוּ כִּי אֱמוּנָתֵנוּ סוֹבֶבֶת אֶת הַמַּלְכוּת וְשׁוֹמֶרֶת אוֹתָהּ מִלִּגַּע בָּהּ זָר וּמַפִּיל אֶת רוֹדְפֶיהָ לִשְׁנְאַת חֲכָמִים. אִם לֹא שֶׁתְּקָפָהּ יַד הַמִּינוּת עַל הָאֱמוּנָה עַד שֶׁמַּפִּיל אֶת הָאֱמוּנָה וְאָז יָכוֹל לְקַבֵּל מַלְכוּתֵנוּ, חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת "וּזְרַק חִלָּא וּנְחַת" כַּנַּ"ל ו. אֲבָל דַּע, שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם אֵין מַנִּיחִים אוֹתוֹ לְקַח אוֹתָהּ בִּבְחִינַת: וְנִפְקַת בְּרַת קָלָא: מָה אִית לְכוּ בַּהֲדֵי קַרְטַלִיתָא. דְּאִתְתָא דְּרַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא, דַּעֲתִידָה לְמִשְׁדֵּי בֵּהּ תְּכֶלְתָּא לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. הַיְנוּ עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשֶׁת רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא כִּי רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה כִּי מִדָּתוֹ אֱמוּנָה בְּחִינַת (בְּרָכוֹת י"ז:) : וַחֲנִינָא בְּנִי דַּי לוֹ בְּקַב חָרוּבִין קַב חָרוּבִין מִדַּת אֱמוּנָה חָרוּבִין בְּחִינַת בְּרוֹשִׁים, בְּחִינַת בִּירְשָׁא הַנַּ"ל וְ אֵשֶׁת זֶה בְּחִינוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁשְּׁלֵמוּתָם עַל יְדֵי אֱמוּנָה בִּבְחִינַת רָאשֵׁי תֵּבוֹת: אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת

תִּבְנֶה (דְּבָרִים כ"ז) וַ אֲבָנִים הֵן הָאוֹתִיּוֹת כְּמַאֲמַר (סֵפֶר יְצִירָה) : שְׁלֹשָׁה אֲבָנִים בּוֹנוֹת שִׁשָּׁה בָּתִּים ו אוֹתִיּוֹת נִשְׁלָמִים עַל יְדֵי אֱמוּנָה בִּבְחִינַת (צְפַנְיָה ג) : "אָז אֶהְפֹּךְ אֶל הָעַמִּים שָׂפָה בְּרוּרָה" וְכוּ הַיְנוּ עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת "לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם ה" עַל יְדֵי זֶה אֶהְפֹּךְ שָׂפָה בְּרוּרָה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר ו שְׁלֵמוּת הָאוֹתִיּוֹת זֶה בְּחִינַת הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַנִּבְרָאִים כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת נִבְרְאוּ עַל יְדֵי אוֹתִיּוֹת וּשְׁלֵמוּת הָאוֹתִיּוֹת הוּא הַיּוּד (עיין ז"ח שה"ש ע"פ אם לא תדעי) שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא בְּיוּד (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל מְנָחוֹת כ"ט:) כִּי הַיּוּד הִיא נְקֻדָּה אַחֲרוֹנָה הַמַּשְׁלִים אֶת תְּמוּנַת כָּל אוֹת כִּי כְּשֶׁחָסֵר נְקֻדָּה אַחֲרוֹנָה הַמַּשְׁלִים תְּמוּנַת הָאוֹת אֲזַי בְּוַדַּאי אֵין שְׁלֵמוּת לָאוֹת וְאֵין לָהּ תְּמוּנָה וְאוֹתִיּוֹת הֵם בְּמַלְכוּת וּמַנְהִיגוּת הַנַּ"ל בִּבְחִינַת מַלְכוּת פֶּה (בפתח אליהו) כִּי עִקַּר הַהַנְהָגָה עַל יְדֵי הַדִּבּוּר כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַנְהִיג וּלְצַוּוֹת אֶלָּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר נִמְצָא, עַל יְדֵי הַשְׁלֵמוּת אוֹתִיּוֹת אֱמוּנָה שֶׁבַּמַּלְכוּת עַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיקִים יוֹדְעִים אֶת הַתַּכְלִית שֶׁל עוֹלָם הַבָּא כִּי הַצַּדִּיקִים הַמַּנְהִיגִים אֶת הָעוֹלָם בִּבְחִינַת "צַדִּיק מוֹשֵׁל" (שְׁמוּאֵל ב כ"ג) הֵם אוֹחֲזִים בִּמְדַּת הַמַּלְכוּת וְעַל יְדֵי אֲחִיזָתָם בַּמַּלְכוּת אוֹחֲזִים בָּאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהּ וְעַל יְדֵי אֲחִיזָתָם בָּאוֹתִיּוֹת הַשְׁלֵמִים הֵם אוֹחֲזִים בַּתַּכְלִית שֶׁהִיא שְׁלֵמוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהִיא בְּחִינַת יוּד בְּחִינוֹת עוֹלָם הַבָּא וְזֶה בְּחִינַת תְּכֵלֶת, שֶׁהִיא בְּחִינַת תַּכְלִית (עיין זוהר שלח קע"ה: פנחס רכ"ו: ובתיקון כ"א) שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּתוֹךְ הַקַּרְטָלִיתָא בְּתוֹךְ הַמַּנְהִיגוּת וְהַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל עַל יְדֵי אֵשֶׁת רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא עַל יְדֵי "אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה" לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁהַצַּדִּיקִים מַשִּׂיגִים הַתַּכְלִית שֶׁהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ג) : "בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ" שֶׁיּוּכַל אָדָם לְהַשִּׂיג הַתַּכְלִית בְּכָל דָּבָר כִּי כָּל דָּבָר נִבְרָא בְּאוֹתִיּוֹת וּבְכָל אוֹת יֵשׁ בּוֹ שְׁלֵמוּת הַיְנוּ הַנְּקֻדָּה אַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא יוּד בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁהִיא הַתַּכְלִית הַמַּשְׁלִים תְּמוּנַת הָאוֹת כַּנַּ"ל ז. וְ הַתַּכְלִית נִקְרָא תְּכֵלֶת כִּי הַתְּכֵלֶת מְעֹרָב שְׁחֹר עִם לָבָן וְהוּא גָּוֶן שֶׁבֵּין שְׁחֹר וְלָבָן וּכְשֶׁנִּתְחַבֵּר שְׁחֹר וְלָבָן כְּמוֹ הַכָּתֵב שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁחֹר עַל גַּבֵּי לָבָן בְּוַדַּאי תַּחְתִּיּוּת הָאוֹת הַדִּבּוּק וְקִרּוּב לְהַנְּיָר שֶׁהוּא לָבָן בְּמָקוֹם הַדִּבּוּק וְהַקִּרּוּב שָׁם הֵם מְעֹרָבִים שְׁחֹר עִם לָבָן בִּבְחִינַת תְּכֵלֶת וְתַחְתִּיּוּת הָאוֹת הוּא הַסּוֹף וְהַתַּכְלִית כִּי כְּשֶׁהַסּוֹפֵר כּוֹתֵב וּמַעֲמִיד הַקֻּלָּח וְהָעֵט עִם הַדְּיוֹ עַל הַנְּיָר בְּוַדַּאי הַדְּיוֹ רָחוֹק מֵהַנְּיָר מְעַט עַד שֶׁהַסּוֹפֵר מַעֲמִיק הָעֵט עִם הַדְּיוֹ בְּתוֹךְ עֹמֶק הַנְּיָר וְאָז נִדְבָּק שַׁחֲרוּת הַדְּיוֹ בְּעֹמֶק בְּקֶרּוּב גָּדוֹל נִמְצָא שֶׁהַקֶּרּוּב הוּא סוֹף וְתַכְלִית וּבְמָקוֹם הַקֶּרּוּב שָׁם הַנְּיָר וְהַדְּיוֹ הֵם מְעֹרָבִים בִּבְחִינַת תְּכֵלֶת כַּנַּ"ל כִּי כֵן הַדָּבָר שֶׁהַתַּכְלִית שֶׁהוּא סוֹף הַמַּעֲשֶׂה הוּא בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְקִרּוּב לְהַמַּחֲשָׁבָה הוּא בְּחִינַת שַׁחֲרוּת וְתַחְתִּיּוּת הַדְּיוֹ בְּעֹמֶק בְּקֶרּוּב גָּדוֹל נִמְצָא שֶׁהַקֶּרּוּב הוּא סוֹף וְתַכְלִית וּבְמָקוֹם הַקֶּרּוּב שָׁם הַנְּיָר וְהַדְּיוֹ הֵם מְעֹרָבִים בִּבְחִינַת תְּכֵלֶת כַּנַּ"ל כִּי כֵן הַדָּבָר שֶׁהַתַּכְלִית שֶׁהוּא סוֹף הַמַּעֲשֶׂה הוּא בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְקִרּוּב לְהַמַּחֲשָׁבָה הוּא בְּחִינַת לֵב הָעֶלְיוֹן כַּיָּדוּעַ נִמְצָא שֶׁסּוֹף הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהוּא הַתַּכְלִית שֶׁהוּא בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְקִרּוּב לְהַמַּחֲשָׁבָה הוּא בְּחִינַת

תְּכֵלֶת, שֶׁהוּא חִבּוּר שָׁחֹר וְלָבָן. וְהָבֵן] ח. וְזֶה דַּוְקָא בַּת קוֹל שֶׁיְּצָא כִּי בְּחִינַת בַּת קוֹל הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים הַיְנוּ שֶׁמְּהַפֵּךְ כָּל דָּבָר מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ שֶׁהוּא הַתַּכְלִית בִּבְחִינַת "אֵיזֶהוּ חָכָם ? הָרוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד" (תָּמִיד ל"ב) שֶׁהוּא הַסּוֹף וְהַתַּכְלִית כִּי בַּת קוֹל הוּא מַה שֶּׁשּׁוֹמְעִין כְּשֶׁאֶחָד מוֹצִיא קוֹל בַּיַּעַר אוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר אָז שׁוֹמֵעַ כְּאִלּוּ אַחֵר גַּם כֵּן מוֹצִיא קוֹל כָּזֶה וְזֶה אָנוּ שׁוֹמְעִין בְּחוּשֵׁינוּ כְּשֶׁאָדָם מוֹצִיא אֵיזֶהוּ דִּבּוּר אֲזַי שׁוֹמְעִין גַּם כֵּן זֶה הַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ נִמְצָא שֶׁ הַבַּת קוֹל מְהַפֵּךְ אֶת הַדִּבּוּר מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ וּמְקֻרָב סוֹפוֹ לְעַצְמוֹ לְמָשָׁל, כְּשֶׁאָדָם מוֹצִיא דִּבּוּר שֶׁל בָּרוּךְ בְּוַדַּאי יוֹצֵא הָאוֹת בַּיִת בָּרִאשׁוֹנָה וְנִתְרַחֵק מֵאָדָם וְאַחַר כָּךְ מוֹצִיא הָרֵישׁ שֶׁל בָּרוּךְ וְאָז הָרֵישׁ קָרוֹב אֶל הַמּוֹצִיא מֵהַבַּיִת וְכֵן הַכָּף שֶׁמּוֹצִיא בָּאַחֲרוֹנָה הִיא קְרוֹב לָאָדָם הַזֶּה יוֹתֵר מֵהָרֵישׁ וְהַבַּת קוֹל לוֹקַחַת זאת הַתֵּבָה בָּרוּךְ וּמְהַפֶּכֶת אוֹתָהּ מֵרֹאשָׁהּ לְסוֹפָהּ וּמְהַפֶּכֶת אֶת הַבַּיִת שֶׁתִּהְיֶה קְרוֹב לָאָדָם יוֹתֵר מֵהָרֵישׁ, וְהָרֵישׁ מֵהַכָּף נִמְצָא שֶׁהַכָּף שֶׁהִיא סוֹף וְתַכְלִית שֶׁל הַתֵּבָה שֶׁהָיְתָה רְחוֹקָה מִתְּחִלָּה מֵהַבַּת קוֹל בְּתַכְלִית הָרְחוּק עַכְשָׁו הִיא קְרוֹבָה בְּתַכְלִית הַקֻּרוּב כִּי כֵן אָנוּ שׁוֹמְעִין שֶׁבַּת קוֹל מוֹצִיא תֵּבַת בָּרוּךְ בַּתְּחִלָּה בַּיִת, וְאַחַר כָּךְ רֵישׁ, וְאַחַר כָּךְ כָּף נִמְצָא שֶׁהַכָּף שֶׁהִיא הַתַּכְלִית שֶׁהָיְתָה מִתְּחִלָּה בְּתַכְלִית הָרְחוּק מֵהַבַּת קוֹל עַכְשָׁו נִתְקָרֵב בְּתַכְלִית הַקֻּרוּב כִּי הַבַּת קוֹל הָפַךְ אֶת הַתֵּבָה בְּרֹת קַלָּא בַּת קוֹל דַּוְקָא הוֹדִיעַ אֶת זאת מָה אִית לְכוּ בַּהֲדֵי קַרְטָלִיתָא דְּאִתְתָא דְּרַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא, דַּעֲתִידָא לְשַׁדְיָא בֵּהּ תְּכֶלְתָּא לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי [עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] [סִיּוּם הַמַּשְׁתְּעֵי, דְּהַיְנוּ: רַב יְהוּדָא הִנְדּוּאָה מַשְׁתְּעֵי, וּשְׁאָר הַמַּאֲמָרִים כָּאֵלֶּה, הַמּוּבָאִים שָׁם בְּבָבָא בַּתְרָא אַחַר מַאֲמָרֵי רַבָּה בַּר בַּר חָנָה, שֶׁהֵם: אָמַר לִי הוּנָא בַּר נָתָן וְכוּ, וּמַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֶלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הַכֹּל יָבוֹא עַל נָכוֹן בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ג וְד וְה לֵךְ נָא וּרְאֵה שָׁם, תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשֶׁךָ] עַד הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ לְסַיֵּם מַאֲמֵרֵי הַ"מַּשְׁתְּעֵי", אֲשֶׁר הִסְתִּירוּ בָּהֶם גְּנָזַיָּא דְּמַלְכָּא כַּלְּהוֹ תַּנָּאֵי וְכֻלְּהוֹ אָמוֹרָאֵי כְּעַן אֲצִיתוּ לְמִלּוֹי דְּנָפְקִין בְּהַדְרָתָא, שְׁפַר עֲלָהּ לְחַוּוּיֵהּ בְּאַפֵּי מַלְכְּוָתָא בְּחָכְמָתָא יְגֻלֶּה לְכוֹן קְצָת לְהוֹדְעוּתָא, גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא גְּנִיזִין עִלָּאִין הַצְּפוּנִים בְּ"סִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא" אִתַּיָּא וְתִתְמַהְיָא דִּי עֲבַד עִמָּנָא אֱלָקָא שְׁמַיָּא לְגַלּוֹת לָנוּ עָטִין דְּאוֹרַיְתָא, בְּדָרָךְ נִפְלָא וְנוֹרָא הַשָּׁוֶה לְכָל נֶפֶשׁ לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב עַל יָדֵם לְדִי בְּרָא כִּלָּא לְמֶעֱבַד לֵהּ רְעוּתָא בְּרִיךְ שְׁמֵהּ לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא

יט - תפלה לחבקוק

סִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל שְׁגִינוֹת וְכוּ (חֲבַקּוּק ג) אִיתָא בְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא, פִּרְקָא קַדְמָאָה (זֹהַר תְּרוּמָה, קע"ו:) עַד לָא הֲוֵי מַתְקְלָא, לָא הֲוֵי מַשְׁגִּיחִין אַפִּין בְּאַפִּין א. כִּי קָשֶׁה לְהָעוֹלָם עַל מָה צָרִיךְ לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק לִשְׁמֹעַ מִפִּיו הֲלֹא אֶפְשָׁר

לְעַיֵּן בַּסְּפָרִים דִּבְרֵי מוּסָר ? אַךְ בֶּאֱמֶת הוּא תּוֹעֶלֶת גָּדוֹל כִּי יֵשׁ חִלּוּק גָּדוֹל בֵּין הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּעַצְמוֹ וּבֵין הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי אַחֵר הָאוֹמֵר בִּשְׁמוֹ מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ מִפִּי שֶׁשָּׁמַע מִפִּי הַשּׁוֹמֵעַ כִּי יוֹרֵד בְּכָל פַּעַם מִדְּרֵגָא לְדַרְגָּא רָחוֹק מִפִּי הַצַּדִּיק וְכֵן בֵּין הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצַּדִּיק לַמְעַיֵּן בַּסֵּפֶר הוּא חִלּוּק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר ב. כִּי צָרִיךְ לְזַכֵּךְ אֶת הַפָּנִים שֶׁיּוּכַל כָּל אֶחָד לִרְאוֹת אֶת פָּנָיו [של עצמו] בַּפָּנִים שֶׁלּוֹ כְּמוֹ בְּמַרְאָה עַד אֶשֶׁר בְּלֹא תוֹכָחָה וּבְלֹא מוּסָר יִתְחָרֵט חֲבֵרוֹ תֵּכֶף עַל מַעֲשָׂיו רַק מִמַּה שֶׁמַּבִּיט בַּפָּנִים שֶׁלּוֹ כִּי עַל יְדֵי שֶׁמַּבִּיט בַּפָּנִים שֶׁלּוֹ יִרְאֶה אֶת עַצְמוֹ כְּמוֹ בְּמַרְאָה אֵיךְ פָּנָיו מְשֻׁקָּע בְּחֹשֶׁךְ ג. כִּי גָּדֵל יְקַר הָעֵרֶךְ שֶׁל לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ [הוא מפני] שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם כְּמַאֲמַר חֲזַ"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה י"ח, הוּבָא בְּפֵרַשׁ"י) : "לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת" (בְּרֵאשִׁית ב) לְשׁוֹן נוֹפֵל עַל לָשׁוֹן, מִכָּאן שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם בִּלְשׁוֹן הַקּדֶשׁ וְזֶה בְּחִינַת חַוָּה בְּחִינַת (תְּהִלִּים י"ט) : "וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה" הֵינוּ בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם וְזֶה בְּחִינַת: "לְ זֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה" הֵינוּ הַדִּבּוּר כְּמוֹ (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם" וְעַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ רוֹמְמָנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת הָעַמִּים נוֹפְלִים עַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ הֵינוּ שֶׁהָרַע שֶׁיֵּשׁ לְהַלָּשׁוֹן שֶׁל הָאֻמָּה אֲחִיזָה בּוֹ נִתְבַּטֵּל וְנוֹפֵל עַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ וְאֵין לוֹ שְׁלִיטָה עַל יִשְׂרָאֵל וְזֶה בְּחִינַת: לָשׁוֹן נוֹפֵל עַל לָשׁוֹן וְהָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁכָּל הָרָעוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹן כְּלוּלִין בּוֹ דְּהֵינוּ תַּבְעֶרֶת הַמְּדוּרָה שֶׁל תַּאֲוַת נאוף שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹן מְשֻׁקָּעִין וּכְלוּלִין בּוֹ נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל וְאֵין לוֹ שְׁלִיטָה עַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ וְזֶה בְּחִינַת מְדוּרָה שֶׁל שִׁבְעִין כּוֹכְבִין הַנִּזְכָּר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וַיַּקְהֵל ר"ג) הֵינוּ הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא תַּבְעֶרֶת הַמְּדוּרָה שֶׁל שִׁבְעִין כּוֹכְבִין הַנִּזְכָּר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כְּלוּלִין בּוֹ וְזֶה בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת (חֲגִיגָה י"ג) חַיּוֹת אֵשׁ בְּחִינַת חַוָּה אִשָּׁה הֵינוּ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ כַּנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ מִתְמַלֵּל וּמִשְׁתַּבֵּר אֵשׁ הַמְּדוּרָה שֶׁל שִׁבְעִין כּוֹכְבִין וְזֶה בְּחִינַת מַ"ל מֵחַשְׁמַ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מְדוּרָה שֶׁל שִׁבְעִין כּוֹכְבִין שֶׁנִּתְמַלֵּל וְנִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ כִּי כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גֶּדֶר עֶרְוָה אַתָּה מוֹצֵא קְדֻשָּׁה (מִדְרַשׁ רַבָּה קְדוֹשִׁים פָּרָשַׁת כ"ד בְּרֵאשִׁית שָׁם). וזהו שפרש רש"י "עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ" מִכָּאן שֶׁנֶּאֱסַר לָהֶם עֲרָיוֹת, רוּחַ הַקּדֶשׁ אוֹמֶרֶת כֵּן רוּחַ הַקּדֶשׁ הֵינוּ לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ (עיין זוהר אחרי ס"א:) כְּמוֹ (תְּהִלִּים ל"ג) : "וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם" שֶׁעַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ נֶאֱסָר וְנִתְקַשֵּׁר הַתַּאֲוָה שֶׁל תַּאֲוַת נאוף הֵינוּ הַמְּדוּרָה שֶׁל שִׁבְעִין כּוֹכְבִין שֶׁאֵין לוֹ שְׁלִיטָה עַל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ בִּבְחִינַת לָשׁוֹן נוֹפֵל עַל לְשׁוֹן כַּנַּ"ל שֶׁהָרוּחַ שְׁטוּת (סוטה ג) נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי רוּחַ הַקּדֶשׁ וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקּדֶשׁ בִּבְחִינַת "וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ" (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל זְבָחִים קט"ז) וְזֶה: "וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה" לֹא נִצְרְכָה אֶלָּא לְמָקוֹם הַחֲתָךְ (בְּרָכוֹת ס"א) הֵינוּ

חִתּוּךְ הַדִּבּוּר וְזֶה (שָׁם) : "וַיִּבֶן" עֲשָׂאָהּ כְּאוֹצָר שֶׁעִקֵּר עֲשִׂיָּה וְתִקּוּן שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ תּוֹלֶה בְּ"יִרְאַת ה הִיא אוֹצָרוֹ" (יְשַׁעְיָהוּ ל"ג) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י"ב) : "סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע, אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא" וְזֶה: כְּאוֹצָר שֶׁל חִטִּים הַיְנוּ הַיִּרְאָה הוּא אוֹצָר שֶׁבּוֹ תְּלוּי עֲשִׂיָּה וְתִקּוּן שֶׁל חִטָּה כ"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ (תִּקּוּן ט"ז) וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ס) : "אֱלֹקִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ" שֶׁדִּבּוּר הַקֹּדֶשׁ תּוֹלֶה בְּ"אֱלֹקִים יְרָא". וְיוֹסֵף עַל יְדֵי שֶׁהָיָה לוֹ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ה) : "כִּי פִי הַמְדַבֵּר אֲלֵיכֶם" בְּלִשּׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל כֵּן כָּתוּב בּוֹ (שָׁם מ"א) : "הֲנִמְצָא כָזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ" רוּחַ אֱלֹקִים הַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית בְּבְחִינַת "וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ" כִּי בְּלִשּׁוֹן הַקֹּדֶשׁ תָּלוּי תִּקּוּן הַבְּרִית בְּבְחִינַת "מִכָּאן שֶׁנֶּאֱסַר לָהֶם עֲרָיוֹת". כִּי זֶה בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת הַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית וּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וזה (מִשְׁלֵי כ"ט) : "וְרֹעֶה זוֹנוֹת יְאַבֵּד הוֹן" אַל תִּקְרֵי מֵהוֹנָךְ אֶלָּא מִגְּרוֹנָךְ (עיין משלי ג בהגה ברש"י שם וכן הובא בבאה"ט או"ח סי נ"ג בשם הפסיקתא אמנם) [בפסיקתא עצמה איתא ממה שחננך אם נתן לך קול ערב וכו] שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כִּי מִי שֶׁפּוֹגֵם בַּבְּרִית מְאַבֵּד לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וזהו (שָׁם ג) : "כַּבֵּד אֶת ה מֵהוֹנָךְ" כַּבֵּד דַּיְקָא כִּי בּוֹ תָּלוּי בְּחִינַת כָּבוֹד כִּי הֵפֶךְ הַכָּבוֹד הֵם חֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת וְהֵם תּוֹלִים בְּמָקוֹם עֲרָיִין כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן נ"ח) : "וְלֹא יִתְבַּשְּׁשׁוּ" אֵין בּוּשָׁת אֶלָּא בְּמָקוֹם עֲרָיִין עֲרָיִין הוּא פְּגַם הַבְּרִית בְּבְחִינַת עֶרְלָה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"ד) "כִּי חֶרְפָּה הִיא לָנוּ" וְזֶה: כַּבֵּד שֶׁהִיא הֶפֶךְ שֶׁל חֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת שֶׁהוּא תּוֹלֶה בְּהוֹנָךְ הַיְנוּ בְּגָרוֹנָךְ שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל וְשֵׁם יוֹסֵף עַל שֵׁם שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית בְּבְחִינַת (שָׁם ל) : "אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי" כִּי בּוֹ תָּלוּי כָּבוֹד כִּי אֵין בּוּשָׁת אֶלָּא בְּמָקוֹם עֲרָיִין כַּנַּ"ל וְנָחַשׁ שֶׁהוּא הָרַע הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל כְּשֶׁאֵין שְׁלֵמוּת בְּלִשּׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אָז הוּא הוֹלֵךְ וְשׁוֹלֵט עַל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּבְחִינַת נָחָשׁ שֶׁלָּטָנוּתהּ עַל בִּשְׂרָא (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ) (עי זוה"ק נח ס"ה פקודי רס"ט) הַיְנוּ בְּחִינַת חַוָּה הַנַּ"ל שֶׁהִיא "בָּשָׂר מִבְּשָׂרוֹ" (בראשית ב) בְּבְחִינוֹת "בְּשַׂר קֹדֶשׁ" (חַגַּי ב) וְזֶה בְּחִינַת נָחָשׁ שֶׁפִּתָּה לְחַוָּה וְהֵטִיל בָּהּ זֳהַמָּא (שבת קמו) שֶׁהוּא הָרוּחַ סְעָרָה (יחזקאל א) הָרוּחַ שְׁטוּת אֵשֶׁת כְּסִילוּת (מִשְׁלֵי ט) וְהוֹלֵךְ וּמְפַתֶּה אֶת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אִשָּׁה חָכְמָה (שמואל ב יד) בְּבְחִינַת "חַכְמוֹת נָשִׁים" (מִשְׁלֵי י"ד) וּמֵטִיל בָּהּ זֳהַמָּא. וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ד) : "לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ" לַפֶּתַח, הַיְנוּ פִּתְחֵי פִּיךְ (מיכה ז) שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהַחַטָּאת הַזֶּה רוֹבֵץ לִינק מִמֶּנּוּ ד. וְדַע, שֶׁאֵשֶׁת כְּסִילוּת הַזֹּאת שֶׁהוּא כְּלָלוּת הָרַע שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹן אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִינק מֵאִשָּׁה חָכְמָה מִלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל אֶלָּא עַל יְדֵי בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁעַל יָדוֹ הוּא מְפַתֶּה אֶת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּמֵטִיל בָּהּ זֳהַמָּא וְ עֵץ הַדַּעַת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁנֵי כֹחוֹת, שֶׁהֵן טוֹב וָרָע הוּא אֶמְצָעִי בֵּין לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא אִשָּׁה חָכְמָה

שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וּבֵין לְשׁוֹן שֶׁל שִׁבְעִין עֲמָמִין שֶׁכֻּלּוֹ רַע וְ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע זֶה לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא אֶמְצָעִי בֵּין לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ וּבֵין לָשׁוֹן שֶׁל שִׁבְעִין עֲמָמִין. וּלְשׁוֹן עֲמָמִין כְּשֶׁרוֹצִים לְיַנֵּק מִלְּשׁוֹן הַקּדֶשׁ אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְיַנֵּק מִמֶּנּוּ אֶלָּא עַל יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם לְשׁוֹן תַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת "אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת" (מִשְׁלֵי י"ט) בְּחִינַת מַשְׂכִּיל עַל יְדֵי תַּרְגְּמָן (פְּסָחִים קי"ז) כִּי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם יֶשׁ בּוֹ טוֹב וְרַע לִפְעָמִים הוּא בְּחִינַת מַשְׂכִּיל וְלִפְעָמִים הוּא בְּחִינַת מְשַׂכֵּל וְאִשָּׁת כְּסִילוּת הַזֹּאת הִיא מְפַתָּה אֶת הָאִשָּׁה חָכְמָה עַל יְדֵי אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת. כִּי עִקַּר תִּגְבֹּרֶת הַקְּלִפָּה אֵינוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם בִּבְחִינַת (דְּבָרִים כ"ו) : "אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי" : וּבִבְחִינַת (בְּמִדְבַּר כ"ג) : "מִן אֲרָם יַנְחֵנִי בָלָק" שֶׁהוּא לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא לְשׁוֹן אֲרַמִּי שֶׁדָּרֵךְ שָׁם מִתְעוֹרְרִים לְיַנֵּק מֵהַקְּדֻשָּׁה. וְעִקַּר בְּנִינָהּ וּשְׁלֵמוּת שֶׁל לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ אֵינוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁמַּפִּילִין הָרַע שֶׁל הַתַּרְגּוּם וּמַעֲלִין אֶת הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם לְלְשׁוֹן הַקּדֶשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ. וְלָבָן הָאֲרַמִּי, שֶׁהוּא אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי הַנַּ"ל רָצָה לְיַנֵּק מֵהַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַתַּרְגּוּם וְעַל כֵּן קָרָא לוֹ "יְגַר שָׂהֲדוּתָא" (בְּרֵאשִׁית ל"א) וְיַעֲקֹב הָיָה מַעֲלֶה אֶת הַתַּרְגּוּם לְלְשׁוֹן הַקּדֶשׁ וְעַל כֵּן קָרָא לוֹ "גַּל עֵד" בִּלְשׁוֹן הַקּדֶשׁ וְזֶה (שָׁם ב) : "וַיִּפֶּל ה אֱלֹקִים תַּרְדֵּמָה" מִסְפַּר תַּרְגּוּם כַּמּוּבָא (עיין לק"ת להאריז"ל פ ואתחנן) כִּי עַל יְדֵי הַתַּרְגּוּם עִקַּר בְּנִינָהּ שֶׁל לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ וְעַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אֶת הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם לְלְשׁוֹן הַקּדֶשׁ וּמַפִּילִין הָרַע שֶׁבּוֹ נוֹפְלִין כָּל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹן בִּבְחִינַת לְשׁוֹן נוֹפֵל עַל לְשׁוֹן "וַיִּפֶּל" נוֹטָרִיקוֹן: "פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ", (תהלים קטו קלה) כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בְּנִינָהּ שֶׁל חַוָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הַטּוֹב שֶׁבּוֹ וּמַפִּילִין הָרַע שֶׁבּוֹ כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נוֹפְלִין כָּל הַשִּׁבְעִים לָשׁוֹן בִּבְחִינַת "פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ" רָאשֵׁי תֵּבוֹת וַיִּפֶּל וְכוּ כַּנַּ"ל. וְיוֹסֵף, עַל יְדֵי שֶׁהָיָה לוֹ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ עַל יְדֵי זֶה הָיָה יָכוֹל לְפַשֵּׁר חֲלֹמִין כִּי עִקַּר הַחֲלוֹם הוּא בְּשָׁנָה הַיְנוּ בְּתַרְדֵּמָה וּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ הוּא עַל יְדֵי תַּרְדֵּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן יוֹסֵף שֶׁזָּכָה לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ עַל יְדֵי תַּרְדֵּמָה כַּנַּ"ל. עַל כֵּן הָיָה יוֹדֵעַ לְפַשֵּׁר חֲלֹמִין שֶׁבַּתַּרְדֵּמָה [כִּי זָכָה לְבָרֵר אֶת בְּחִינַת לְשׁוֹן הַתַּרְגּוּם אֶת בְּחִינַת הַתַּרְדֵּמָה דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב שֶׁבּוֹ לִלְשׁוֹן הַקּדֶשׁ וּלְהַפִּיל הָרַע שֶׁבּוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ עַל יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הָיָה יוֹדֵעַ לְפַתֵּר הַחֲלוֹם שֶׁבְּשָׁנָה וְתַרְדֵּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם כִּי הָיָה יוֹדֵעַ לְבָרֵר הַטּוֹב וְהָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בְּהַחֲלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה, בְּחִינַת תַּרְגּוּם כִּי הוּא זָכָה לְבָרֵר אֶת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ עַל יְדֵי הַתַּרְגּוּם שֶׁזָּכָה לָזֶה כַּנַּ"ל] ה. וְזֶה בְּחִינַת מִקְרֶה לַיְלָה (דברים כג) שֶׁהָרוּחַ סְעָרָה הַיְנוּ הָרוּחַ שְׁטוּת הַיְנוּ הַשִּׁבְעִים לָשׁוֹן עוֹלֶה עַל יְדֵי תַּרְגּוּם עַל יְדֵי תַּרְדֵּמָה עַל יְדֵי שֵׁנָה וְיוֹנֵק מִלְּשׁוֹן הַקּדֶשׁ מֵרוּחַ הַקּדֶשׁ מִבְּרִית קֹדֶשׁ כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת

לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ מְקֻרָר אֶת חֲמִימוּתוֹ בִּלְשׁוֹן הַקּדֶשׁ בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל"ט) "חַם לִבִּי בְקִרְבִּי וְכוּ, דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי" שֶׁמְּקֻרָר חֲמִימוּתוֹ בְּדִבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ בִּבְחִינַת: "זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם מֵעֲצָמַי" מִכָּאן שֶׁנִּתְקָרְרָה דַּעְתּוֹ בְּחַוָּה (יְבָמוֹת ס"ג) אֲבָל מִי שֶׁאֵין לוֹ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ אֲזַי הָרוּחַ סְעָרָה מְקֻרֶר אוֹתוֹ בְּמִקְרֶה לַיְלָה בַּשֵּׁנָה בִּבְחִינַת (דְּבָרִים כ"ה) "אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ", לְשׁוֹן קְרִירוּת בַּדֶּרֶךְ הוּא בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ל) : "כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת" שֶׁהָרוּחַ סְעָרָה הוֹלֵךְ דֶּרֶךְ הַתַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת נגה וְיוֹנֵק מִן הַחַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל וֶאֱלִישָׁע הָיָה יוֹרֵשׁ מֵאֵלִיָּהוּ רוּחַ הַקּדֶשׁ וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ בִּבְחִינַת (מְלָכִים ב ב) : "וַיְהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי" פִּי שְׁנַיִם, הַיְנוּ לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ כִּי שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם (בְּרָכוֹת ח) עַל יְדֵי זֶה כְּתִיב בֵּהּ (שָׁם ד) : "אִישׁ קָדוֹשׁ עֹבֵר עָלֵינוּ תָּמִיד" שֶׁלֹּא רָאָתָה קְרִי עַל סְדִינוֹ (בְּרָכוֹת י:) כִּי עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ נִצּוֹלִין מִמִּקְרֶה לַיְלָה כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ זוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ הוּא עַל יְדֵי תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה וְשֵׁנָה דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין אֶת בְּחִינַת הַתַּרְגּוּם בְּחִינַת הַתַּרְדֵּמָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז נִצּוֹלִין מִמִּקְרֶה לַיְלָה שֶׁבַּתַּרְדֵּמָה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד (תְּהִלִּים ק"מ) : "רֹאשׁ מְסֹבַּי עֲמַל שְׂפָתֵימוֹ יְכַסֵּמוֹ" "רֹאשׁ מְסֹבַּי" הוּא בְּחִינַת (יְחֶזְקֵאל א) : "נגה לוֹ סָבִיב" שֶׁהוּא רֹאשׁ הַמְסֹבְּבִין אֶת הַקְּדֻשָּׁה "עֲמַל שְׂפָתֵימוֹ יְכַסֵּמוֹ" הֶעָמָל וְהָרַע שֶׁבּוֹ יִתְבַּטֵּל וְעַל שְׁאָר לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת מְדוּרָה שֶׁל שִׁבְעִין כּוֹכְבִין הַנַּ"ל "יְמוֹטוּ עֲלֵיהֶם גָּחָלִים" "כִּי מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם" (יְחֶזְקֵאל ט"ו) הַיְנוּ כִּי בְּחִינַת נגה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם צְרִיכִין שֶׁיִּתְבָּרֵר שֶׁיִּפֹּל הָרַע שֶׁבּוֹ וְהַטּוֹב שֶׁבּוֹ יִתְבָּרֵר וְיַעֲלֶה וְיִהְיֶה נִכְלָל בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה הַיְנוּ בִּלְשׁוֹן הַקּדֶשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ עַל יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל וּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת רַע גָּמוּר צְרִיכִין לְכַלּוֹתָם לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת "יְמוֹטוּ עֲלֵיהֶם גָּחָלִים וְכוּ" כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא הַיּוֹרֶדֶת בְּעֶרֶב שַׁבָּת עַל רֹאשׁ הַקְּלִפּוֹת שֶׁלֹּא יָכְלְלוּ בְּנגה לִינק מֵהַקְּדֻשָּׁה פִּרוּשׁ, כִּי בְּעֶרֶב שַׁבָּת בִּכְנִיסַת שַׁבָּת נִכְלָל נגה בַּקְּדֻשָּׁה וְאָז רוֹצִין גַּם שְׁאָר הַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי לַעֲלוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְאָז יוֹרֵד שַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא עַל רֹאשָׁם וְנוֹפְלִים לְמַטָּה שֶׁזֶּהוּ סוֹד כַּוָּנַת רְחִיצַת מַיִם חַמִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת וְזֶהוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת נגה שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּלְשׁוֹן הַקּדֶשׁ וּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם בְּחִינַת רַע גָּמוּר צְרִיכִין לְהַפִּילָם וּלְבַטְּלָם לְגַמְרֵי הַיְנוּ כַּנַּ"ל ו. וּכְשֶׁמַּעֲלֶה הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם וּמַשְׁלִים אֶת הַלְּשׁוֹן הַקּדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם עַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין וְנִתְגַּדְּלִין הַכֹּחַ שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ בּוֹ כַּמָּה צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁבּוֹ נִבְרָא זֶה הַדָּבָר וְעַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ עַל יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם עַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין וְנִתְגַּדְּלִין הַכֹּחַ שֶׁל אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר וְדָבָר

וזה (בְּמִדְבַּר י"ד) : "וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹחַ ה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמר" "לֵאמר" דָּא גִּלּוּי עֲרָיוֹת (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל סַנְהֶדְרִין נ"ו:) הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְּדוּרָה שֶׁל שִׁבְעִין כּוֹכְבִין הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁנִּתְבַּטֵּל עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמר" הַיְנוּ כְּפִי הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁעַל יָדוֹ נֶאֱסַר עֲרָיוֹת וְנִתְבַּטֵּל תַּאֲוַת נְאוּף כַּנַּ"ל כְּמוֹ כֵן יִגְדַּל כֹּחַ ה כִּי כְּפִי הַשְׁלֵמוּת שֶׁמַּשְׁלִים אֶת הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת וּבְטוּל תַּאֲוַת נְאוּף כֵּן נִתְגַּדֵּל וְנִתְעוֹרֵר כֹּחַ ה שֶׁבְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁהֵם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל (עיין זוהר פנחס רמ"ה) ז. וּ מִי שֶׁיָּכוֹל לְהִתְעוֹרֵר הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבְּכָל מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר אֲזַי אֲכִילָתוֹ וּשְׁתִיָּתוֹ וְכָל תַּעֲנוּגָיו אֵינוֹ אֶלָּא מֵהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה בִּבְחִינַת (רוּת ג) : "וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ" "וַיִּיטַב לִבּוֹ" הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל ל"ב אֱלֹקִים שֶׁבְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר וְזֶהוּ: "וַיִּיטַב לִבּוֹ" אֵין טוֹב אֶלָּא אוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) : "וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב" וְזֶהוּ: "וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ" שֶׁהָיְתָה אֲכִילָתוֹ וּשְׁתִיָּתוֹ מֵהָאֲרַת וְהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל ל"ב אֱלֹקִים שֶׁבְּסְעֻדָּתוֹ שֶׁאוֹכֵל וְזֶה: "וַיִּיטַב לִבּוֹ" זֶה בְּרָכַת הַמָּזוֹן (זֹהַר וַיַּקְהֵל רי"ח וּמִדְרָשׁ רַבָּה רוּת פָּרָשָׁה ה) שֶׁהָיְתָה אֲכִילָתוֹ וּשְׁתִיָּתוֹ מֵהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּרְכוֹת הַמָּזוֹן כִּי הַמָּזוֹן נִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין וּמְאִירִין אֶת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר וּ מִשָּׁם צְרִיכִין שֶׁתִּהְיֶה עִקַּר הָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּשְׁאָר הַתַּעֲנוּגִים כַּנַּ"ל ח. וְכָל חָכָם פָּשׁוּט [פֵּרוּשׁ, שֶׁהוּא חָכָם לְבַד אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צַדִּיק] יָכוֹל לֵידַע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבּוֹ נִבְרָא הַדָּבָר הַזֶּה שֶׁאוֹכֵל כִּי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ הַכֹּחַ שֶׁל מְתִיקוּת וּמְרִירוּת, ח�ֲרִיפוּת וּמְלִיחוּת שֶׁזֶּה מֵרֻכָּךְ וְזֶה מַקְשֶׁה, זֶה מַגְדִּיל וְזֶה מַקְטִין, זֶה מְכַוֵּץ וְזֶה מַרְחִיב וְיוֹדֵעַ הִתְחַלְקוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנֶּחֱלָקִין לְשֶׁלֶשׁ אִמּוֹת אמ"ש וְשֶׁבַע כְּפוּלוֹת, וּשְׁנֵים עָשָׂר פְּשׁוּטוֹת וְיוֹדֵעַ הָאוֹתִיּוֹת הַשַּׁיָּכִים לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה וְיוֹדֵעַ כֹּחַ שֶׁל כָּל סְפִירָה, שֶׁזֶּה רַךְ וְזֶה קָשֶׁה וְכוּ אֲזַי עַל יְדֵי שֶׁטּוֹעֵם אֵיזֶה דָּבָר אוֹ רוֹאֶה אֵיזֶה דָּבָר הוּא יוֹדֵעַ וּמֵבִין הַצְּרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁבּוֹ נִבְרָא זֶה הַדָּבָר כִּי כָּל דָּבָר נִשְׁתַּנֶּה בְּטַעְמוֹ וְרֵיחוֹ וּתְמוּנָתוֹ הַכֹּל לְפִי צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁשָּׁקַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּחָכְמָתוֹ וּבִרְצוֹנוֹ הַפְּשׁוּט כָּךְ וְכָךְ אוֹתִיּוֹת שֶׁיִּבָּרֵא בָּהֶם דָּבָר זֶה וְכָךְ וְכָךְ אוֹתִיּוֹת שֶׁיִּבָּרֵא בָּהֶם דָּבָר זֶה וְזֶה בְּחִינַת חֲסֵרוֹת וְיִתֵּרוֹת וּנְקֻדּוֹת, שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה שֶׁהַכֹּל לְפִי הַמִּשְׁקָל שֶׁגּוֹרְעִין וּמוֹסִיפִין לְפִי הַמִּשְׁקָל שֶׁצָּרִיךְ לִגְרֹעַ לְפָעָמִים אוֹ לְהוֹסִיף לְפָעָמִים אֵיזֶה אוֹת אוֹ נְקֻדָּה כְּדֵי לְכַוֵּן הַמִּשְׁקָל שֶׁל כֹּחַ הַשֵּׁם הַכֹּל לְפִי חָכְמָתוֹ וּרְצוֹנוֹ כִּי כֵן חִיבָּה חָכְמָתוֹ וּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּשְׁקֹל כָּךְ וְכָךְ אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת וְיִבָּרֵא בְּכֹחַ הַזֶּה וְאוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת אֵלּוּ הַדָּבָר הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ טַעַם הַזֶּה וְרֵיחַ הַזֶּה וּתְמוּנָה הַזֹּאת וְכֵן שִׁקֹּל כָּךְ וְכָךְ אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת אֲחֵרוֹת

וּבָרָא בָּהֶם דָּבָר אַחֵר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ וְרֵיחַ וְטַעַם וּתְמוּנָה אַחֶרֶת כְּפִי אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת וְכֵן בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וּמִי שֶׁהוּא חָכָם לִבַּד יָכוֹל לְהָבִין כָּל זאת בְּחָכְמָתוֹ שֶׁיֵּדַע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר כַּנַּ"ל אֲבָל שֶׁיַּרְגִּישׁ וְיִתְעַנֵּג רַק מֵהַצְּרוּפֵי אוֹתִיּוֹת בִּבְחִינַת "וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ" כַּנַּ"ל זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם לְמִי שֶׁהֵבִיא שְׁלֵמוּת בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְהֵבִיא הִתְנוֹצְצוּת חָדָשׁ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁל כָּל דָּבָר הַיְנוּ בְּהָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר זֶה יָכוֹל לְקַיֵּם "וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ" כַּנַּ"ל [פֵּרוּשׁ: כִּי עַל יְדֵי חָכְמָה לְבַד יְכוֹלִין לֵידַע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, כְּשֶׁיּוֹדְעִין כָּל הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ לְמָשָׁל כְּשֶׁרוֹאֶה דָּבָר שֶׁטַּעֲמוֹ מָתוֹק וְיוֹדֵעַ שֶׁמְּתִיקוּת כֹּחוֹ לְרַכֵּךְ וְיוֹדֵעַ מֵאֵיזֶה סְפִירָה נִמְשָׁךְ זֶה הַכֹּחַ שֶׁל הַמְּתִיקוּת וְהָרְכּוּךְ כְּגוֹן מִסְּפִירַת חֶסֶד וְיוֹדֵעַ אֵיזֶה אוֹת מִכ"ב אוֹתִיּוֹת שַׁיָּךְ לִסְפִירַת חֶסֶד אֲזַי יוֹדֵעַ שֶׁאוֹתוֹ הָאוֹת מְלֻבָּשׁ בַּדָּבָר הַזֶּה וְכֵן כַּיּוֹצֵא בָּזֶה בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל אֲבָל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חָכָם גָּדוֹל כָּל כָּךְ שֶׁיּוֹדֵעַ כָּל זאת בְּבֵרוּר שֶׁיּוֹדֵעַ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר [שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה לִהְיוֹת בָּקִי גָּדוֹל מְאד בְּכָל חָכְמַת הָאֱמֶת שֶׁהוּא חָכְמַת הַקַּבָּלָה וּבְכָל חָכְמַת הַטֶּבַע וְהַיְסוֹדוֹת. כַּמּוּבָן לַמַּשְׂכִּיל, שְׁאִי אֶפְשָׁר לֵידַע כָּל זאת כִּי אִם חָכָם גָּדוֹל מְאד בְּקַבָּלָה וּבִשְׁאָר חָכְמוֹת] אַף עַל פִּי כֵן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאֲכִילָתוֹ וּשְׁתִיָּתוֹ וְתַעֲנוּגָיו יִהְיוּ עֲדַיִן מִגּוּף הַדָּבָר וְלֹא מֵהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת כִּי לִזְכּוֹת שֶׁיִּהְיוּ כָּל תַּעֲנוּגָיו רַק מֵהָאוֹתִיּוֹת שֶׁבְּכָל דָּבָר זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ דְּהַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל לְגַמְרֵי וּלְהַשְׁלִים אֶת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַד שֶׁהֵבִיא הִתְנוֹצְצוּת חָדָשׁ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ דְּהַיְנוּ בְּהָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר זֶה הַצַּדִּיק שֶׁאוֹחֵז בָּזֶה הוּא דַּיְקָא זוֹכֶה לָזֶה שֶׁ אֵינוֹ מַרְגִּישׁ שׁוּם תַּעֲנוּג מִשּׁוּם דְּבַר אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּשְׁאָר הַתַּעֲנוּגִים שֶׁבָּעוֹלָם כִּי אִם מֵהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר אַשְׁרֵי לוֹ] וְזֶה בְּחִינַת: "וּמִצִּיּוֹן יִסְעֲדֶךָּ" (תְּהִלִּים כ) שֶׁיִּהְיֶה סְעָדָתְךָ הַיְנוּ הָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכָל הַתַּעֲנוּגִים מִצִּיּוֹן וְסִימָן הָאוֹתִיּוֹת הַמְצֻיָּנִים וּמְסֻמָּנִים בְּכָל דָּבָר כִּי הַטַּעַם וְהָרֵיחַ וְהַתְּמוּנָה הוּא צִיּוּן וְסִימָן עַל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּדָּבָר הַזֶּה וְזֶה: "יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ" "עֶזְרְךָ" זֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) "אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר" בְּחִינַת חַוָּה הַיְנוּ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה "מִקֹּדֶשׁ", בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְזֶה: יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ סוֹפֵי תֵּבוֹת חֹשֶׁךְ הַיְנוּ בְּחִינַת תַּרְדֵּמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי הַתַּרְגּוּם כַּנַּ"ל וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת הַזֶּה עַל יְדֵי זֶה "וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ" כַּנַּ"ל ט. וּמִי שֶׁאוֹחֵז בְּמַדְרֵגָה זוֹ "וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ" מִזֶּה מֵאִיר לִבּוֹ כִּי שָׁם הַלֵּב הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל וְנִזּוֹן מִשּׁוּפְרָא דְּשׁוּפְרָא (עיין זוהר פנחס רט"ז: ובדף רכ"א:) מִל"ב אֱלֹקִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת ל"ב אֱלֹקִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְעַל יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹר שֶׁמְּקַבֵּל הַלֵּב מִל"ב אֱלֹקִים הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה מִתְנוֹצֵץ פָּנָיו בָּאוֹר הַזֶּה בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ט"ו) : "לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים" וּכְשֶׁפָּנָיו מְאִירוֹת בַּהִזְדַּכְּכוּת הַזֶּה אֲזַי

יוּכַל הָאַחֵר לִרְאוֹת פָּנָיו בַּפָּנִים הַזֶּה כְּמוֹ בְּמַרְאָה וּלְהִתְחָרֵט וְלָשׁוּב בְּתְשׁוּבָה כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים ה) : "פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה עִמָּכֶם" הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ עִמָּכֶם דִּבּוּר ה הַיְנוּ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי זֶה מִתְנוֹצֵץ הַפָּנִים וּמְאִירוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁיּוּכַל לְהִתְרָאוֹת פָּנִים בְּפָנִים וְזֶה: עַד לָא חֲוֵי מַתְקְלָא הַיְנוּ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנִּקְרָא מַתְקְלָא עַל שֵׁם שֶׁשְּׁקַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרָצוֹנוֹ הָאוֹתִיּוֹת כַּנַ"ל בְּבְחִינַת (אִיּוֹב כ"ח) : "לַעֲשׂוֹת לָרוּחַ מִשְׁקָל" שֶׁשָּׁקַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּךְ וְכָךְ אוֹתִיּוֹת לְכָל דָּבָר וְדָבָר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ טַעַם וֲרִיחַ וּתְמוּנָה הַזֹּאת כְּפִי רְצוֹנוֹ כַּנַ"ל וְקֹדֶם שֶׁהָיָה הַלָּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת לָא חֲוֵי מַשְׁגִּיחִין אַפִּין בְּאַפִּין עֲדַיִן לֹא הָיָה בְּחִינַת פָּנִים בְּפָנִים כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִבְחִינַת פָּנִים מְאִירוֹת הַנַ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת פָּנִים בְּפָנִים כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת מַתְקְלָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַ"ל כִּי עִקַּר בְּחִינַת פָּנִים בְּפָנִים הוּא עַל יְדֵי "דִּבֶּר ה עִמָּכֶם" כַּנַ"ל וְזֶה: עַד לָא חֲוֵי מַתְקְלָא הַיְנוּ בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ עַל יְדֵי תַּרְגּוּם שֶׁהוּא נגה הַנִּקְרָא תִּקְלָא כַּיָּדוּעַ וְזֶהוּ הַחִלּוּק בֵּין הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הָרַב אוֹ מִפִּי הַתַּלְמִיד אוֹ מִפִּי הַסֵּפֶר כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם "גִּיבּוֹרֵי כֹחַ עוֹשֵׂי דְבָרוֹ" (תְּהִלִּים ק"ג) שֶׁהֵם עוֹשִׂים וּבוֹנִים הַדִּבּוּר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַיְנוּ הַלָּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם בִּבְחִינוֹת "נִמְלַךְ בְּנִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם" (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה ח) כִּי עַל יְדֵי הַשַּׁעֲשׁוּעִים שְׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיְּקַבֵּל מִנִּשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים עַל יְדֵי זֶה "בִּדְבַר ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם" (תְּהִלִּים ל"ג) הַיְנוּ שֶׁנַּעֲשָׂה הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם בְּבְחִינַת "עֹשֵׂי דְבָרוֹ" שֶׁהֵם עוֹשִׂים הַדִּבּוּר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיְּדַבֵּר וְיִבְרָא אֶת הָעוֹלָם וְכָל זֶה הָיְתָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה גַּם עַכְשָׁו כְּשֶׁרוֹצִים הַצַּדִּיקִים לִשְׁמֹעַ אֵיזֶה דִּבּוּר מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵם עוֹשִׂים תְּחִלָּה אֶת הַדִּבּוּר וּבוֹנִים אוֹתוֹ הַיְנוּ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים זוֹכִים לִשְׁמֹעַ דִּבּוּרִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא שֶׁאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים נִתְהַוּוּ וְנִבְנוּ עַל יָדָם וזהו (תְּהִלִּים ק"ג) : "עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" כְּשֶׁרוֹצִים לִשְׁמֹעַ דִּבּוּר מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵם עוֹשִׂים תְּחִלָּה אֶת הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת "עֹשֵׂי דְבָרוֹ" כַּנַ"ל וְאַחַר כָּךְ שׁוֹמְעִים אוֹתוֹ הַדִּבּוּר מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּבְחִינַת "לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" כִּי בְּזֶה הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִמָּם וּשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ תַּלְיָא בְּיִרְאָה בִּבְחִינַת "עֲשָׂאָהּ כְּאוֹצָר" כַּנַ"ל וְיִרְאָה תַּלְיָא בְּאוּדְנִין (תִּקּוּן ע) נִמְצָא, כְּשֶׁהַצַּדִּיק שׁוֹמֵעַ הַדִּבּוּר שֶׁל תּוֹרָה מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֵשׁ לְהַדִּבּוּר שְׁלֵמוּת כִּי הַדִּבּוּר תָּלוּי בְּיִרְאָה וְהוּא שׁוֹמֵעַ הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת "לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" נִמְצָא מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ מִפִּיו בְּעַצְמוֹ מְקַבֵּל דִּבּוּר לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת הַיְנוּ בְּיִרְאָה כִּי זֶה הַלָּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יֵשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת מֻחְלָט בְּחִינַת "לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" כִּי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר תַּלְיָא בְּיִרְאָה וְהַיִּרְאָה תַּלְיָא בְּאוּדְנִין כַּנַ"ל אֲבָל מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ מִפִּי אַחֵר הוּא רָחוֹק מִזֶּה הַשְׁלֵמוּת כִּי כְּבָר

יָרֵד מִמַּדְרֵגָתוֹ וְזֶה: ה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי כְּשֶׁהַשָּׁמִיעָה מִפִּי הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ מִפִּיךָ בִּבְחִינַת "עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" שִׁמְעֲךָ, שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ מִמְּךָ הַיְנוּ מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ אָזַי יָרֵאתִי כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה תַּלְיָא בְּאוּדְנִין וְאָז יֵשׁ שְׁלֵמוּת לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה כַּנַּ"ל "ה פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ" פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: עוֹרְרֵהוּ הַיְנוּ שֶׁנִּתְעוֹרֵר פָּעָלְךָ הַיְנוּ כֹּחַ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית נִתְעוֹרֵר בְּקֶרֶב שָׁנִים אַל תִּקְרֵי בְּקֶרֶב שָׁנִים אֶלָּא בְּקֶרֶב שָׁנִים (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה, סוֹטָה מ"ט) שְׁנַיִם מִקְרָא, דְּהַיְנוּ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת הַנִּשְׁלָם עַל יְדֵי הַיִּרְאָה דְּתַלְיָא בְּאוּדְנִין נִתְעוֹרֵר וְנִתְנוֹצֵץ כֹּחַ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁנִּבְרָא עַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק עַל שְׁגִינוֹת, כְּתַרְגּוּמוֹ שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, עַל יְדֵי הַתַּרְגּוּם כַּנַּ"ל וְזֶה: עַל שְׁגִינוֹת כִּי שְׁגִיוֹנוֹת הוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם כִּי תַּרְגּוּם הוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁמְּעָרֵב טוֹב וָרָע וְכֵן הוּא הַשּׁוֹגֵג שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּם כֵּן טוֹב וָרָע שֶׁהַמַּעֲשֶׂה הוּא רַע וְכַוָּנָתוֹ טוֹב הַשְּׁמָטוֹת הַשַּׂיָּכִים לַתּוֹרָה הַזֹּאת וּבֵין לוֹמֵד בַּסֵּפֶר לְשׁוֹמֵעַ מִפִּי הֶחָכָם יֵשׁ חִלּוּק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כִּי סֵפֶר הוּא רַק לְזִכָּרוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ז) : "כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר" וְ הַזִּכָּרוֹן הוּא בְּכֹחַ הַמְדַמֶּה כִּי גַּם בְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ זִכָּרוֹן כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁגַּם בְּהֵמָה זוֹכֶרֶת שְׁבְּמָקוֹם זֶה נִשְׁכָּהּ כֶּלֶב וְהִיא בּוֹרַחַת מִשָּׁם וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה דְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה, אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְאָמְרָם בִּכְתָב (גִּטִּין ס:) וְיֵשׁ דְּבָרִים בְּגוֹ כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הַמִּקְרָא "כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר" הַנַּ"ל נֶאֱמַר עַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁצְּרִיכִין דַּוְקָא לְכָתְבָהּ [כָּל זֶה שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעֵת שֶׁכָּתַבְתִּי לְפָנָיו תּוֹרָה הַנַּ"ל, וְלֹא בֵּאֵר עִנְיָן זֶה הֵיטֵב] וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין ל"ח:) אָדָם הָרִאשׁוֹן מָשׁוּךְ בְּעָרְלָתוֹ הָיָה אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּלָשׁוֹן אֲרַמִּית סִפֵּר וְהָבֵן מְאד כִּי עַל יְדֵי לָשׁוֹן אֲרַמִּית שֶׁהוּא לְשׁוֹן תַּרְגּוּם מָשְׁכָה וְיָנְקָה הָעָרְלָה שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל מִלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, מִבְּרִית קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב כִּי עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל בְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים יְנִיקָתָם עַל יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת נגה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם עוֹלִים לינק מִלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מִבְּרִית קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הַמַּתְקְלָא וְהַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה הוּא בִּבְחִינַת נגה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם כִּי נגה נִקְרָא תַּקְלָא כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: אָדָם הָרִאשׁוֹן מָשׁוּךְ בְּעָרְלָתוֹ הָיָה אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּלָשׁוֹן אֲרַמִּית סִפֵּר כִּי הוּא בְּהָא תְּלְיָא כִּי עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית בְּחִינַת מָשׁוּךְ בְּעָרְלָתוֹ נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי לָשׁוֹן אֲרַמִּית שֶׁהוּא לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כְּשֶׁאֵין מַעֲלִין אוֹתוֹ לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל "עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" שֶׁהַצַּדִּיק עוֹשֶׂה הַדִּבּוּר וְכוּ כַּנַּ"ל וּכְשֶׁהַלָּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בָּא מִלְּמַעְלָה עֲדַיִן הוּא חֶסֶר תִּקּוּן כִּי עֲדַיִן צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב מִן הַתַּרְגּוּם וְזֶהוּ סוֹד כַּוָּנַת מִילָה כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה י"א) שְׁאֵלַת הַמִּינִין עַל מְצוַת מִילָה. אֵיךְ יִבְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּבָר הַמְחֻסָּר תִּקּוּן ? אַךְ הוּא עַל כַּוָּנָה זוֹ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁ הַלָּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת

תִּקּוּן הַבְּרִית הַבָּא מִלְּמַעְלָה הוּא עֲדַיִן חָסֵר תִּקּוּן וְעִקַּר תִּקּוּנוֹ לְמַטָּה בְּזֶה הָעוֹלָם עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מַעֲלִין הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם וּמַשְׁלִימִין אֶת הַלָּשׁוֹן הַקּדֶשׁ כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים נִשְׁלָם לְמַטָּה בְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לָשׁוֹן הַקּדֶשׁ, עַל יְדֵי תַּרְגּוּם שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהַלָּשׁוֹן הַקּדֶשׁ בָּא מִלְּמַעְלָה אַף עַל פִּי כֵן אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל יְדֵי לָשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם הַטּוֹב שֶׁבָּעֵץ הַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִשְׁלָם הַלָּשׁוֹן הַקּדֶשׁ וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבאָר שָׁם בַּמִּדְרָשׁ הַתֵּרוּץ עַל שְׁאֵלַת הַמִּינִין הַנַּ"ל בְּעִנְיַן מִצְוַת מִילָה אֵיךְ יִבְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחֻסַּר תִּקּוּן כַּנַּ"ל שֶׁהֵשִׁיבוּ שָׁם: כָּל דָּבָר צָרִיךְ תִּקּוּן הַתַּרְמוּסִין צְרִיכִין לְבַשֵּׁל וְכוּ, אַף הָאָדָם צָרִיךְ תִּקּוּן וְכוּ, עַיֵּן שָׁם הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא כָּל הַבְּרִיאָה בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁהוּא דַּיְקָא יְתַקֵּן כָּל הַדְּבָרִים עַל יְדֵי בֵּרוּר הַטּוֹב שֶׁבָּעֵץ הַדַּעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַשְׁלִים וּמְתַקֵּן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְתַקֵּן תִּקּוּן הַמִּילָה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית בְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לָשׁוֹן הַקּדֶשׁ עַל יְדֵי תַּרְגּוּם דַּיְקָא שֶׁהַלָּשׁוֹן הַקּדֶשׁ הַבָּא מִלְּמַעְלָה אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת כְּשֶׁבָּא מִלְּמַעְלָה כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ מַשְׁלִימִין אוֹתוֹ עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַטּוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם שֶׁאִז דַּיְקָא נִשְׁלָם הַלָּשׁוֹן הַקּדֶשׁ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: חַשְׁמַ"ל חַשׁ מַל בְּחִינַת מִילָה וּ"מַל" גִּימַטְרִיָּא שִׁבְעִים בְּחִינוֹת מְדוּרָה שֶׁל שִׁבְעִין כּוֹכְבִין הַנַּ"ל שֶׁנִּתְמַלֵּל וְנֶחְתַּךְ וְנִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי מִצְוַת מִילָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל עַיֵּן בַּכַּוָּנוֹת וְהָבֵן וּ לְהַעֲלוֹת הַטּוֹב מִן הַתַּרְגּוּם הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַשְּׁגָגוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן כָּל מַה שֶּׁחָטָא בְּשׁוֹגֵג, וְהָבֵן (עיין תהלים ז שגיון לדוד ופי התרגום תרגומא דאודיתא לדוד וכו) וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת לָשׁוֹן הַקּדֶשׁ יוֹדֵעַ לְפַשֵּׁר חֶלְמִין שֶׁבַּתַּרְדֵּמָה כְּמוֹ יוֹסֵף, כַּמְּבאָר שָׁם כִּי הַחֲלוֹמוֹת הֵם כְּפִי הַמַּאֲכָלִים שֶׁאוֹכֵל, כַּמּוּבָא כִּי בְּכָל דָּבָר יֵשׁ אוֹתִיּוֹת כַּנַּ"ל וּכְשֶׁשּׁוֹכֵב וְיָשֵׁן עוֹלִים הָאֵדִים מֵהַמַּאֲכָלִים שֶׁאָכַל וְעוֹלִים לְהַמּחַ וְנִצְטָרְפִין הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה הַחֲלוֹם נִמְצָא כְּשֶׁאָדָם אוֹכֵל אִם הָיָה אוֹכֵל הַכַּף הַשֵּׁנִי קֹדֶם הָרִאשׁוֹן הָיָה מִתְרָאֶה לוֹ חֲלוֹם אַחֵר כִּי בְּכָל דָּבָר יֵשׁ אוֹתִיּוֹת אֲחֵרִים וְאִלּוּ הָיָה אוֹכֵל זֶה הַכַּף תְּחִלָּה הָיוּ נִצְטָרְפִין הָאוֹתִיּוֹת בְּצֵרוּפִים אֲחֵרִים וְהָיָה מִתְרָאֶה לוֹ חֲלוֹם אַחֵר וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת לָשׁוֹן הַקּדֶשׁ הוּא יוֹדֵעַ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר כַּנַּ"ל עַל כֵּן הוּא יָכוֹל לְפַשֵּׁר חֶלְמִין כַּנַּ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב אֵיךְ עַתָּה מְבאָר הֵיטֵב עִנְיַן פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹת עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לָשׁוֹן הַקּדֶשׁ עַל יְדֵי מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם אַחַר כָּךְ שֶׁעַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לָשׁוֹן הַקּדֶשׁ מְאִירִין הַהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר כִּי עַל יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל הַמַּאֲכָלִים שֶׁמֵּהֶם הַחֲלוֹמוֹת עַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף יוֹדֵעַ לְפַשֵּׁר חֶלְמִין שֶׁבַּתַּרְדֵּמָה כַּנַּ"ל [זֶה מָצָאנוּ מִזֶּה הַמַּאֲמָר מִכְּתַב יַד רַבֵּנוּ ז"ל בְּעַצְמוֹ] "יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ" וְכוּ גָּדֵל יְקַר הֶעֱרֵךְ מִלְּשׁוֹן הַקּדֶשׁ שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם

לִבָרְכָה: "וְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה, כִּי מֵאִישׁ" לָשׁוֹן נוֹפֵל עַל לָשׁוֹן, מִכָּאן שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כִּי הָ אִשָּׁה הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁבָּהּ נִבְרָא הָעוֹלָם וְזֶהוּ: "חַוָּה" לְשׁוֹן דִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְלִילָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת" וְזֶה בְּחִינַת: "וְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה" כִּי הַדִּבּוּר נִקְרָא זֹאת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם" וְעַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ רוֹמְמָנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת וְזֶה בְּחִינַת: לְשׁוֹן נוֹפֵל עַל לָשׁוֹן כָּל הַלְּשׁוֹנוֹת נוֹפְלִים עַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְאֵין [... עד כאן מצאנו] [פְּרָקָא תְּנִינָא דְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא מְבָאר לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים סִימָן ב]

כ - תשעה תקונין יקירין

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה] פְּרָקָא תְּלִיתָאָה [דְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא] תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין יַקִּירִין אִתְמְסָרָא לְדִקְנָא. כָּל מָה דְּאִתְטַמַּר וְלָא אִתְגַּלְיָא, עִלָּאָה וְיַקִּירָא אִשְׁתְּכַח, וְהוּא גְּנָזַיָּא יַקִּירָא: נִימִין עַל נִימִין מְקַמֵּי פִּתְחֵי דְּאַדְנִין עַד רֵישָׁא [דְּפֻמָּא], מֵרֵישָׁא הַאי לְרֵישָׁא אָחֳרָא, אִשְׁתְּכַח מִתְּחוֹת תְּרֵין נָקְבִין אַרְחָא מַלְיָא דְּלָא אִתְחֲזָיָא, עִלְּעִין אִתְחַפְיָין מֵהַאי גִּיסָא וּמֵהַאי גִּיסָא, בְּהוֹ אִתְחֲזָיָן תַּפּוּחִין סָמְקִין כְּוָרְדָּא, בְּחַד חוּטָא תַּלְיָן אֲכָמִין תַּקִּיפִין עַד חֲדָווֹי, שִׁפְוָן סוּמְקֵי כְּוָרְדָּא אִתְפַּנּוּן, זְעִירִין נָחְתִין בִּגְרוֹנָא וּמְחַפְיָן קְדָלָא, רַבְרְבִין וּזְעֵירִין נָחְתִין בִּשְׁקוֹלָא בְּאִלֵּין אִשְׁתַּכַּח גְּבָר וְתַקִּיף א. דַּע, שֶׁיֵּשׁ נִשְׁמָה בָּעוֹלָם שֶׁעַל יָדָהּ נִתְגַּלֶּה בֵּאוּרֵי וּפֵרוּשֵׁי הַתּוֹרָה וְהִיא מְסֻבֶּלֶת בִּיסוּרִין פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכַל, וּבְמַיִם בַּמְּשׁוּרָה תִּשְׁתֶּה, כִּי כָּךְ דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה (אָבוֹת פֶּרֶק ו) וְכָל מְפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה הֵן מְקַבְּלִין מִזֹּאת הַנְּשָׁמָה וְזֹאת הַנְּשָׁמָה כָּל דְּבָרֶיהָ כְּגַחֲלֵי אֵשׁ כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל וְלִשְׂאֵב מֵימֵי הַתּוֹרָה אֶלָּא מִי שֶׁדְּבָרָיו כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בִּבְחִינַת (יִרְמְיָה כ"ג) : "הֲלוֹא כה דְּבָרִי כָּאֵשׁ" וּכְשֶׁהַנְּשָׁמָה הַזֹּאת נוֹפֶלֶת מִבְּחִינַת "הֲלוֹא כה דְּבָרִי כָּאֵשׁ" וְאֵין דְּבָרֶיהָ כְּגַחֲלֵי אֵשׁ וּדְבָרֶיהָ נִצְטַנְּנִין אָזַי נִסְתַּלֶּקֶת וּכְשֶׁנִּסְתַּלֶּקֶת אָזַי נִסְתַּלֵּק בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה הַנִּמְשָׁכֶת עַל יָדָהּ וַאֲזַי כָּל מְפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה אֵין יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג שׁוּם בֵּאוּר הַתּוֹרָה וְאָז נִתְעוֹרֵר מְרִיבָה עַל הַצַּדִּיקִים כִּי עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה כִּי הַבֵּאוּר, הוּא תִּרוּץ עַל קֻשְׁיוֹת וּמְרִיבוֹת וְזֶה בְּחִינַת (בְּמִדְבַּר כ) : "מִדְבַּר צִן" שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר מְצַנֵּן שֶׁשָּׁם מֵתָה מִרְיָם בְּחִינַת הַנְּשָׁמָה הַסּוֹבֶלֶת מְרִירוּת הַשִּׁעְבּוּד עַל הַתּוֹרָה וְאָז נִסְתַּלֵּק הַבֵּאוּר הַיְנוּ בְּחִינַת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה וְאָז: "וַיֵּרֶב הָעָם עִם מֹשֶׁה" הַיְנוּ בְּחִינוֹת הַמְּרִיבָה שֶׁנִּתְעוֹרֵר כַּנַּ"ל וְאֵלּוּ מְפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה נִקְרָאִים בִּשְׁבִיל זֶה מוֹרִים מֵחֲמַת שֶׁמְּקַבְּלִים עַל יְדֵי הַנְּשָׁמָה הַנַּ"ל הַמְכֻנָּה בְּשֵׁם מִרְיָם גַּם, הֵם מוֹרִים אֶת מוֹרֵיהֶם (כמובא בפרש"י שם) כְּמַאֲמַר (תַּעֲנִית ז) : וּמִתַּלְמִידֵי יוֹתֵר מִכֻּלָּם וְזֶה שֶׁאָמַר לָהֶם מֹשֶׁה: "שִׁמְעוּ נָא הַמֹּרִים" ב. וּ מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה צָרִיךְ מִתְּחִלָּה לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּגַחֲלֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל וְ הַדִּבּוּר נִמְשָׁךְ מִלֵּב הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת (תְּהִלִּים ע"ג)

''צוּר לְבָבִי'' וְ צָרִיךְ לִשְׁפּךְ שִׂיחוֹ בִּתְפִלָּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ נִכְמְרוּ רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו וְנִפְתָּח לֵב הָעֶלְיוֹן כִּי עִקַּר הָרַחֲמִים הוּא בַּלֵּב וְנִשְׁפָּע מִלֵּב הָעֶלְיוֹן דִּבּוּרִים וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר מַמְשִׁיךְ בֶּאוּרֵי הַתּוֹרָה גַּם כֵּן מִשָּׁם וְ לֵב הַנַּ''ל הוּא בְּחִינַת סֶלַע שֶׁמִּשָּׁם הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת (מְגִלָּה י''ח) : מִלֵּי בְּסֶלַע וְ סֶלַע הוּא בְּחִינַת צוּר בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ק''ה) : ''פְּתַח צוּר וַיָּזוּבוּ מָיִם'' וְהוּא בְּחִינַת לֵב, בְּחִינַת ''צוּר לְבָבִי'' וְהַלֵּב נִכְמָר בְּרַחֲמִים וּמַשְׁפִּיעַ דִּבּוּרִים חַמִּים בִּבְחִינַת (שָׁם ל''ט) : ''חַם לִבִּי בְקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי'' וּ בַלֵּב הַזֶּה כְּתוּבִים כָּל בֶּאוּרֵי הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ג) : ''כְּתָבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ'' וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִיקַּח אֵיזֶה בֶּאוּר צָרִיךְ לוֹ לְקַח מֵהַלֵּב הַנַּ''ל בִּתְפִלָּה, בְּבַקָּשָׁה כַּנַּ''ל וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִמְּפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל לְבָאֵר אֵיזֶה בֶּאוּר צָרִיךְ לוֹ מִתְּחִלָּה לְשַׁפֵּךְ תְּפִלָּתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְעוֹרֵר לֵב הָעֶלְיוֹן לְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו דִּבּוּרִים כְּנֶגְדֵּי אֵשׁ וְאַחַר כָּךְ יַתְחִיל לְבָאֵר כִּי אַחַר כָּךְ נִפְתָּח הַצּוּר וַיָּזוּבוּ מֵימָיו הַיְנוּ בֶּאוּרֵי הַתּוֹרָה ג. וְ יֵשׁ חִלּוּק בֵּין בֶּאוּר שֶׁאָדָם מְבָאֵר בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ לְבֵין בֶּאוּר שֶׁאָדָם מְבָאֵר לָרַבִּים כִּי כְּשֶׁדּוֹרֵשׁ בָּרַבִּים וְקֹדֶם הַבֶּאוּר הוּא מְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם נִשְׁמוֹתֵיהֶם וְשׁוֹפֵךְ שִׂיחוֹ וּתְפִלָּתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי הֵן אֵל כַּבִּיר לֹא יִמְאַס (אִיּוֹב ל''ו) (ועיין ברכות ח) אֲבָל תְּפִלַּת יָחִיד אֶפְשָׁר שֶׁמּוֹאֲסִין בִּתְפִלָּתוֹ וְזֶה בְּחִינַת ''וְדִבַּרְתָּ אֶל הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם'' שֶׁתְּפִלָּתְךָ תִּהְיֶה בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר מְקֻבָּצִים וזה (דברים ל''א) ''הַקְהֵל אֶת הָעָם'' ד. וְזֶהוּ הַחִלּוּק בֵּין הַלּוֹמֵד מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר וּבֵין הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הֶחָכָם עַצְמוֹ כִּי הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הֶחָכָם עַצְמוֹ בְּוַדַּאי נִתְקַשֵּׁר נִשְׁמָתוֹ עִם נִשְׁמַת הֶחָכָם בִּשְׁעַת תְּפִלָּתוֹ כַּנַּ''ל וְיֵשׁ לָזֶה הָאָדָם חֵלֶק בַּבֶּאוּר הַזֶּה כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִתּוֹסֵף קְדֻשָּׁה לְמַעְלָה וְכָל תְּפִלָּה הַיּוֹצֵאת מֵהַרְבֵּה נְשָׁמוֹת הִיא מוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה לְמַעְלָה וּמְעוֹרֶרֶת בְּיוֹתֵר לֵב הָעֶלְיוֹן כַּנַּ''ל וְלֵב הָעֶלְיוֹן שׁוֹפֵךְ מֵימֵי הַבֶּאוּר בְּיוֹתֵר הַכֹּל לְפִי רב אֲנָשִׁים כֵּן יוֹתֵר קְדֻשָּׁתוֹ בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כ''ב) : ''וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל'' עַל יְדֵי תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל נִתּוֹסֵף קְדֻשָּׁתוֹ גַּם כָּל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים הָעוֹמְדִים בִּשְׁעַת הַדִּרּוּשׁ נִכְנָע רִשְׁעָתָם עַל יְדֵי הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם הַדּוֹרֵשׁ וּלְפִי הַהַכְנָעָה כֵּן נִכְנָעִים הָאוֹיְבִים הַיְנוּ הַקְּלִפּוֹת הַשּׁוֹכְנִים סָבִיב לֵב הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל ה) : ''זֹאת יְרוּשָׁלַיִם שַׂמְתִּיהָ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם'' וְ הִיא לֵב בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ מ) : ''דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם'' וְזֶה בְּחִינַת מַטֶּה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: ''קַח אֶת מַטֶּךָ וְהַקְהֵל אֶת הָעֵדָה'' מַטֶּה זֶה בְּחִינַת מָמְשָׁלָה וְכֹחַ הַצַּדִּיק שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ שֶׁעַל יָדוֹ נִכְנָעִים כָּל הָאוֹיְבִים הֵן לְמַטֶּה הֵן לְמַעְלָה וזהו (תְּהִלִּים ק''י) : ''מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח ה מִצִּיּוֹן'' הַיְנוּ הַ מְצִוּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהֵן צִיּוּנִים לִדְבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁמֵּהֶם נַעֲשֶׂה מַטֵּה עֹז לְהַכְנִיעַ אוֹיְבִים וְזֶה: ''רְדֵה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ'' נִמְצָא, מִי שֶׁהוּא אֵצֶל הֶחָכָם בִּשְׁעַת בֶּאוּר הַתּוֹרָה נִמְצָא שֶׁנִּכְנָע הָרַע שֶׁלּוֹ כַּנַּ''ל וְזֶהוּ (אֵיכָה ב) : ''שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח

פְּנֵי ה'' פְּנֵי ה וֶה בְּחִינַת בֵּאוּרֵי וּדְרוּשֵׁי הַתּוֹרָה כְּמוֹ (וַיִּקְרָא י''ט) : ''וְהַדַּרְתָּ פְּנֵי זָקֵן'' זָקֵן וֶה הַדְּרַת פָּנִים וְהֵם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תִּקּוּנֵי דִּקְנָא וְהֵם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן (ועיין זוהר אחרי ד ס''ב) שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ וּתְפִלָּתוֹ קֹדֶם שֶׁמַּמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ''ל וְזֶהוּ: ''וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם'' כְּשֶׁשָּׁמְעוּ הַמְּרִיבָה הֵבִינוּ, שֶׁעַל יְדֵי בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת פָּנִים כַּנַּ''ל מֵחֲמַת הַנְּפִילָה הַנַּ''ל מֵחֲמַת זֶה הִתְחִיל הַמְּרִיבָה ה. וּ כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל קֹדֶם הַדְּרוּשׁ צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּתַחֲנוּנִים וִיבַקֵּשׁ מֵאֵת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַתְּנַת חִנָּם וְלֹא יִתְלֶה בִּזְכוּת עַצְמוֹ אַף עַל פִּי שֶׁעַכְשָׁו נִתְעוֹרֵר מַטֵּה עֻזּוֹ שֶׁל עֲבוֹדָתוֹ אֵין זֶה הַמַּטֶּה כְּדֵי לְהִתְגָּאוֹת אֶלָּא כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּעֲדָה כִּי בְּרַבִּים יֵשׁ בָּהֶם טוֹבִים וְרָעִים וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבָּרָעִים כַּנַּ''ל אֲבָל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲמד כְּדַל וּכְרֹשׁ וִידַבֵּר תַּחֲנוּנִים וְלֹא יִתְלֶה בְּשׁוּם זְכוּת וזהו (דְּבָרִים ג) : ''וָאֶתְחַנַּן אֶל ה בָּעֵת הַהִיא לֵאמר'' שֶׁצָּרִיךְ לְדַבֵּר תַּחֲנוּנִים בְּשָׁעָה שֶׁרוֹצֶה לוֹמַר הַיְנוּ קֹדֶם הַדְּרוּשׁ וְ זֶהוּ טָעוּת שֶׁטָּעָה מֹשֶׁה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה. ''קַח אֶת הַמַּטֶּה וְהַקְהֵל אֶת הָעֵדָה וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם'' שֶׁיִּקַּח מֻמְשֶׁלֶת עֻזּוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִמִּצְווֹת וּמִמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ ''וְהַקְהֵל אֶת הָעֵדָה'' כִּי בִּשְׁעַת הַקְהֵל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם גַּם רָעִים צָרִיךְ מַטֵּה עֻז כְּדֵי לְהַכְנִיעַ רִשְׁעָתָם כַּנַּ''ל וְאַחַר כָּךְ ''וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם'' אֵין דִּבּוּר אֶלָּא נַחַת (שַׁבָּת ס''ג וּמִדְרַשׁ רַבָּה שִׁיר הַשִּׁירִים סָמוּךְ לְסוֹפוֹ) (וְעַיֵּן זֹהַר תֵּצֵא רע''ט: ''וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע'' וְכוּ בְּדִבּוּר וּפִיּוּט וְכוּ) שֶׁיִּשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ וּתְפִלָּתוֹ בְּתַחֲנוּנִים כְּדַל וּכְרֹשׁ אֶל הַסֶּלַע הַיְנוּ לֵב הָעֶלְיוֹן כַּנַּ''ל לְעֵינֵיהֶם דַּיְקָא שֶׁיִּהְיֶה הַקְהֵל בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה כְּדֵי שֶׁיְּקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם נִשְׁמָתָם כַּנַּ''ל וְהוּא לֹא כֵן עָשָׂה שֶׁזָּכַר טוּבוֹ וְצִדְקָתוֹ בִּשְׁעַת תְּפִלָּתוֹ שֶׁלֹּא הִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה בִּשְׁבִיל הַקְהֵל אֶלָּא הִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּטֶּה בִּשְׁעַת תְּפִלָּתוֹ וְזֶה בְּחִינַת: ''וַיֶּרֶם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ'' יָדוֹ וֶה תְּפִלָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י''ז) : ''וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה'' תַּרְגּוּמוֹ: פְּרִישָׁן בְּצָלוֹ שֶׁהֵרִים אֶת תְּפִלָּתוֹ וְלֹא קִשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם הַקְהֵל ''וַיִּדְּ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם'' כְּבִיכוֹל ''הִכָּה צוּר וַיָּזוּבוּ מָיִם'' (תְּהִלִּים ע''ח) שֶׁהִכָּה לֵב הָעֶלְיוֹן כְּמוֹ שֶׁלּוֹקְחִין אֵיזֶה דָּבָר בְּכֹחַ וּבְאֹנֶס כִּי בָּא בְּכֹחַ מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וְ זֶהוּ הַכְּאַת הַסֶּלַע פַּעֲמַיִם הַכְּאָה אַחַת שֶׁלָּקַח בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה בְּכֹחַ וּבְאֹנֶס וְלֹא בִּקֵּשׁ מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ''ל וְהַכְּאָה אַחַת כִּי מִי שֶׁדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, שָׁעָה דּוֹחֶקְתּוֹ (בְּרָכוֹת ס''ד) וְנִסְתַּלֵּק קֹדֶם זְמַנּוֹ וְעַל הִסְתַּלְּקוּתוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא הַלֵּב הַנַּ''ל הִיא מְיַלֶּלֶת וּבוֹכָה עָלָיו וְזֶה: ''פַּעֲמָיִם'' כִּי מֵתוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרן עַל יְדֵי הַכָּאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ''הֵמָּה מֵי מְרִיבָה'' וְכוּ וּבִשְׁבִיל זֶה אֵין לָאָדָם לְדַחֹק אֶת עַצְמוֹ עַל שׁוּם דָּבָר אֶלָּא יְבַקֵּשׁ בְּתַחֲנוּנִים אִם יִתֵּן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן וְאִם לָאו לָאו וְזֶהוּ: ''יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי'' הַיְנוּ הַתְּפִלָּה כַּנַּ''ל שֶׁהֵרִים תְּפִלָּתוֹ מִתְּפִלַּת הַקְהֵל שֶׁלֹּא קִשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם הַקְהֵל וְ הַתְּפִלָּה הִיא אֱמוּנָה כְּמוֹ ''וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה'' ''לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'' לְהַקְדִּישֵׁנִי

דַּיְקָא כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל רַבִּים נִתְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל ''לָכֵן לֹא תָבִיאוּ וְכוּ אֶל הָאָרֶץ'' רָמַז עַל הִסְתַּלְקוּתוֹ כִּי הַקְּדֻשָּׁה גַּם כֵּן נִתּוֹסֶף לְמַעְלָה בִּשְׁעַת פְּטִירַת הַצַּדִּיק, כַּיָּדוּעַ נִמְצָא, מַה שֶּׁנֶּחְסַר עַל יָדָם נִשְׁלַם עַל יָדָם ו. וּבִזְכוּת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין זוֹכִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ה) : ''וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם'' וְכוּ אֲבָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא אַחַת מִשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁבָּאִים עַל יְדֵי יִסּוּרִין (בְּרָכוֹת ה) וְעִקַּר הַיִּסּוּרִים הֵם הַמּוֹנְעִים הָרְשָׁעִים מוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ מִתְּחִלָּה אֵלּוּ הָרְשָׁעִים וְלַעֲנֹשׁ אוֹתָם בְּחַרְבָּא וּקְטָלָא וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין אַחַר כָּךְ לֵילֵךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְ כֹּחַ הַזֶּה לַעֲנֹשׁ אֶת הָרְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא כְּשֶׁמְּקַבְּלִין אֶת הַכֹּחַ הַזֶּה מֵאֲדוֹם כִּי זֶה הַכֹּחַ שָׁלוּ בִּבְחִינַת ''וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה'' (בְּרֵאשִׁית כ"ז) וְהוּא יוֹנֵק מִמַּזַּל מַאְדִּים (עיין זוהר פנחס רט"ו) ז. וְדַע, שֶׁעַל יְדֵי כֹּחוֹת הָרוּחָנִיּוּת הַנִּבְרָאִים מֵאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁחִדְּשׁ הַכֹּחוֹת הָאֵלּוּ הֵן הֵן מַלְאָכִים מַמָּשׁ וְהֵן מְקַבְּלִין הַכֹּחַ מֵאֲדוֹם כְּדֵי לַעֲנֹשׁ הָרְשָׁעִים בְּחַרְבָּא וּקְטָלָא וְהֵן נִבְרָאִים בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ס"ח) : ''אֲדֹנָי יִתֵּן אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב'' וְהֵן מַעֲנִישִׁין אֶת הָרְשָׁעִים בִּבְחִינַת (שָׁם צ"א) : ''כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ וְכוּ, עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ'' וְכוּ ח. וְאֵלּוּ הַכֹּחוֹת הָרוּחָנִיּוּת הֵינוּ הַמַּלְאָכִים הֵן לְפִי הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה וְהִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה לְפִי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּתּוֹסֶף לְמַעְלָה כַּנַּ"ל לְפִי רְבוֹת הַקְּדֻשָּׁה כֵּן נִמְשָׁךְ רִבּוּי הַתּוֹרָה וּלְפִי רֹב הַתּוֹרָה כֵּן רִבּוּי הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל וְכֵן לְהֶפֶךְ הֵינוּ שֶׁלִּפְעָמִים הַקְּדֻשָּׁה כָּל כָּךְ מֻעֶטֶת עַד שֶׁהַמַּלְאָכִים הַנִּבְרָאִים מֵהֶחְדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה הֵם מְעוּטֵי כֹּחַ שֶׁאֵין כֹּחַ בְּיָדָם לְקַבֵּל כֹּחַ לַעֲנֹשׁ אֶת הָרְשָׁעִים בְּחַרְבָּא וּקְטָלָא וְאֵין לָהֶם כֹּחַ אֶלָּא לְהַכְנִיעַ אֶת הָרְשָׁעִים בִּלְבַד וּלְהָבִיא מֹרֶךְ בִּלְבָבָם אֲבָל לֹא לַעֲנֹשׁ אוֹתָם בְּחַרְבָּא לְהַעֲבִיר אוֹתָם ט. וְלִפְעָמִים גַּם לְהַכְנִיעַ אוֹתָם בִּלְבַד אֵין כֹּחַ לַמַּלְאָכִים הָאֵלּוּ שֶׁכָּל כָּךְ הֵם מְעוּטֵי כֹּחַ מֻחֲמַת מְעוּט הַקְּדֻשָּׁה הַנַּ"ל וְאֵין לָהֶם אֶלָּא הַכֹּחַ הַזֶּה לְעוֹרֵר כֹּחַ הָאֱמוּנוֹת עַל הָרְשָׁעִים הַמּוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ כְּמוֹ עַכְשָׁו בַּגָּלוּת שֶׁאֵין לָנוּ כֹּחַ לַעֲנֹשׁ בְּעַצְמֵנוּ אֶת הָרְשָׁעִים אֶלָּא בְּדִינֵיהֶם בִּבְחִינַת (חֲבַקּוּק א) : ''רָשָׁע מַכְתִּיר אֶת הַצַּדִּיק, עַל כֵּן יֵצֵא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל'' כִּי הָרְשָׁע מְסַבֵּב אֶת הַצַּדִּיק וְאֵין לָנוּ כֹּחַ בְּעַצְמֵנוּ לִדְחוֹת אוֹתוֹ אֶלָּא בְּמִשְׁפְּטֵיהֶם לָדוּן אוֹתוֹ בְּדִינֵיהֶם וּלְקַבֵּל מֵהֶם כֹּחַ לִרְדֹּף אֶת הָרָשָׁע וְדַע, שֶׁלִּפְעָמִים הוּא סִבָּה מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁרָשָׁע יַכְתִּיר אֶת הַצַּדִּיק וְהַצַּדִּיק אֵין לְאֵל יָדוֹ לִדְחוֹת אֶת הָרָשָׁע אֶלָּא עַל יְדֵי מִשְׁפְּטֵיהֶם וְעַל יְדֵי כֹּחַ הַמִּשְׁפָּט יוֹצֵא מִשְׁפָּט דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁנִּפָּל בֵּין הַקְּלִפּוֹת הַצַּדִּיק הוּא מוֹצִיא אוֹתוֹ מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת וְ יוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט מֵעִקּוּלוֹ כִּי נִתְעַקֵּל בֵּין הַקְּלִפּוֹת בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ז) : ''וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם'' וְ עַכְשָׁו הוּא יוֹצֵא מֵעִקּוּלוֹ וְנִתְיַשֵּׁר מֵעִקּוּלוֹ וְזֶהוּ: ''עַל כֵּן יֵצֵא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל'' י. וְלִפְעָמִים גַּם זֶה הַכֹּחַ אֵין לָהֶם וְאֵין לָהֶם כֹּחַ לֹא לַעֲנֹשׁ כַּנַּ"ל וְלֹא לַעֲנֹשׁ בְּדִינֵיהֶם כַּנַּ"ל וְלֹא לְהָבִיא מֹרֶךְ בִּלְבָבָם וְאֵין לָהֶם כֹּחַ אֶלָּא לְהַשְׁתִּיק אוֹתָם בִּלְבַד שֶׁלֹּא

לְדַבֵּר סָרָה בְּפָנֵינוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ דִּבְרֵיהֶם בְּאָזְנֵי הֲמוֹן עַם וְלִפְעָמִים גַּם זֶה הַכֹּחַ אֵין לָהֶם הַכֹּל לְפִי מְעוּט הַקְּדֻשָּׁה וְזֶהוּ (שָׁם בַּפָּרָשָׁה הַנַּ"ל) : "וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים אֶל מֶלֶךְ אֱדוֹם" מַלְאָכִים הַנַּ"ל "מֶלֶךְ אֱדוֹם" כַּנַּ"ל "כֹּה אָמַר אָחִיךָ יִשְׂרָאֵל" הֵינוּ, הַמַּלְאָכִים הָאֵלּוּ נִתְהַוּוּ מִמַּאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת יִתֵּן אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב "אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאָתְנוּ, וַיֵּרְדוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרַיְמָה" אַתָּה יָדַעְתָּ דַּיְקָא כִּי כָּל הָעֲנָשִׁים עַל יָדוֹ וּבְפָרָט גְּלוּת מִצְרַיִם שֶׁהָיָה עַל פְּגַם הַבְּרִית כַּיָּדוּעַ וְ עַל פְּגַם הַבְּרִית חֶרֶב בָּא בִּבְחִינַת (וַיִּקְרָא כ"ו) "חֶרֶב נֹקֶמֶת" וְכוּ (עיין זוהר ויחי ר"מ: וזוהר וארא כ"ו:) וְהוּא מְמֻנֶּה עַל חֶרֶב כַּנַּ"ל "וַיָּרֵעוּ לָנוּ הַמִּצְרִים וַנִּצְעַק אֶל ה אֱלֹקֵינוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ" פֹּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (ויק"ר פ"א ומובא בפרש"י שם) : זֶה מֹשֶׁה "וַיּוֹצִיאֵנוּ" כִּי פְּגַם הַבְּרִית הוּא פְּגַם הַדַּעַת בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ד) "וַיֵּדַע אָדָם" וְהַקּוֹל הוּא מְעוֹרֵר הַדַּעַת בִּבְחִינַת הַקּוֹל מְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה (עיין ברכות כ"ד ובהרא"ש ורבינו יונה שם ובש"ע סימן ק"א ובסי ס"א סעיף ד) וּבְשָׁבִיל זֶה: "וַנִּצְעַק וְכוּ" "וַיִּשְׁמַע אֶת קוֹלֵנוּ" וְהַקּוֹל מְעוֹרֵר הַדַּעַת "וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ" זֶה מֹשֶׁה, בְּחִינַת דַּעַת וְ עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת כְּתִקּוּנוֹ אָז "וַיּוֹצִיאֵנוּ" וּ בְשָׁבִיל זֶה אוֹמְרִים אֶת הַהַגָּדָה בְּקוֹל רָם כִּי הַגְּאֻלָּה הָיְתָה עַל יְדֵי קוֹל בִּבְחִינַת "וַיִּשְׁמַע אֶת קוֹלֵנוּ" וּ בְשָׁבִיל זֶה נִקְרֵאת בְּשֵׁם הַגָּדָה לְהוֹרוֹת עַל תִּקּוּן הַבְּרִית בִּבְחִינַת (דְּבָרִים ד) : וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ וְעִקַּר הַמְצָוָה בְּ יַיִן לְהוֹרוֹת עַל תִּקּוּן הַדַּעַת בִּבְחִינַת: בְּחַמְרָא וְרֵיחָנֵי פָּקְחִין (סַנְהֶדְרִין ע) וּבִבְחִינַת: "תְּירוֹשׁ" זָכָה נַעֲשָׂה רֹאשׁ (שָׁם), הַיְנוּ דַּעַת "אֶעְבְּרָה נָּא בְאַרְצֶךָ" שֶׁרָצוּ לֵילֵךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ כִּחוֹת שֶׁל אֱדוֹם כַּנַּ"ל לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כֹּחַ לַעֲנֹשׁ אֶת הָרְשָׁעִים בְּחַרְבָּא וּקְטָלָא כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ, מַלְכּוּ שֶׁל עוֹלָם וְלֹא בִּשְׁבִיל תַּעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְזֶה: "לֹא נֵלֵךְ בְּשָׂדֶה וְכֶרֶם וְלֹא נִשְׁתֶּה מֵי בְאֵר" זֶה בְּחִינַת תַּעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַזֶּה כָּל זֶה אֵין רְצוֹנֵנוּ אֶלָּא רְצוֹנֵנוּ "דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֵלֵךְ" כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמְנְעוּ אוֹתָנוּ הָרְשָׁעִים מִלֵּילֵךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכּוּ שֶׁל עוֹלָם "וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱדוֹם לֹא תַעֲבֹר בִּי, פֶּן בַּחֶרֶב אֵצֵא לִקְרָאתֶךָ" כָּל זאת מֵחֲמַת מְעוּט כֹּחַ הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "וַאֲנַחְנוּ בְקָדֵשׁ עִיר קְצֵה גְבוּלֶךָ" הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁהַקְּדֻשָּׁה כָּל כָּךְ בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה שֶׁהִיא בִּגְבוּל הַטֻּמְאָה נוֹגַעַת וּבִשְׁבִיל זֶה: "וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר בִּי" וְכוּ כִּי מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה תַּחְתּוֹנָה אֵין לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים כִּי צַדִּיק מֻמָּנוּ בּוֹלֵעַ (בָּבָא מְצִיעָא עא) "וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בַּמְסִלָּה נַעֲלֶה" בְּחִינַת מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם (תְּהִלִּים פ"ד) לְהָבִיא מָרֵךְ בִּלְבָבָם "וְאִם מֵיָּמִיךָ נִשְׁתֶּה" מֵיָּמִיךָ זֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט בִּבְחִינַת (עָמוֹס ה) : וְיִגַּל כַּמַּיִם מִשְׁפָּט הַיְנוּ כִּי לִפְעָמִים צָרִיךְ לָכֹף אֶת הָרְשָׁעִים בְּמִשְׁפְּטֵיהֶם "וְנָתַתִּי מִכְרָם" תַּרְגּוּמוֹ: אֶת דְּמֵיהוֹן הַיְנוּ הַשַּׁחַד שֶׁמְּקַבְּלִין וְצָרִיךְ לִתֵּן לָהֶם מָמוֹן כְּדֵי לְהוֹצִיא מִשְׁפָּט מִן הָעִקּוּל בִּרְצוֹנָם "רַק אֵין דָּבָר בְּרַגְלַי אֶעֱבְרָה" אֲנִי רוֹצֶה לֵילֵךְ וְלַעֲבֹר בְּכֹחַ כְּדֵי לְהַשְׁתִּיק אֶת הָרְשָׁעִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ דִּבְרֵיהֶם

בְּרִגְלֵי הַיְנוּ הֲמוֹן עָם הַמְכֻנִּים בְּשֵׁם רַגְלִין כְּמוֹ (שְׁמוֹת י"א) : "וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ" "וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר" וְכָל זֶה הוּא מֵחֲמַת מִעוּט הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל כִּי צָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ תְּפִלָּתוֹ קֹדֶם הַתּוֹרָה וּלְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם הַנְּפָשׁוֹת הַשּׁוֹמְעִים וְעַל יְדֵי זֶה נִתּוֹסֵף קְדֻשָּׁה יְתֵרָה לְמַעְלָה בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי י"ד) "בְּרֹב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ" וּלְפִי רְבוֹת הַקְּדֻשָּׁה כֵּן רִבּוּי הָאֲרַת הַתּוֹרָה וּלְפִי רב הָאֲרַת הַתּוֹרָה כֵּן נִתְרַבּוּ כֹּחוֹת הַמַּלְאָכִים וּלְפִי כֹּחוֹת הַמַּלְאָכִים כֵּן יָכוֹל לַעֲנֹשׁ אֶת הָרְשָׁעִים מוֹצִיאֵי דִּבָּה וְזֶה פֵּרוּשׁ פְּרִקָא תְּלִיתָאָה. תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין יַקִּירִין אִתְמְסָרוּ לְ דְקָנָא הַיְנוּ לַזָּקֵן הַיּוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה לִדְרֹשׁ נִמְסַר לוֹ תִּשְׁעָה בְּחִינוֹת הַנַּ"ל א קח אֶת הַמַּטֶּה כַּנַּ"ל ב וְהַקְהֵל אֶת הָעֵדָה כַּנַּ"ל, לְהַכְנִיעַ רְעָתָם כַּנַּ"ל ג וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע בְּתַחֲנוּנִים כַּנַּ"ל ד לְעֵינֵיהֶם, שֶׁיְקַשֵּׁר עִמָּהֶם כַּנַּ"ל ה לְהַמְשִׁיךְ דִּבּוּרֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל ו לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה כַּנַּ"ל ז בְּרִיאַת הַמַּלְאָכִים כַּנַּ"ל ח לְקַבֵּל כֹּחַ מֵאֱדוֹם לְהַכְנִיעַ אֶת הַשּׂוֹנְאִים כַּנַּ"ל ט לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְאֵלּוּ תִּקּוּנִין דְּאִתְמְסַר לַזָּקֵן הַדּוֹרֵשׁ כָּל מָה דְּאִתְטַמַּר וְלָא אִתְגַּלְיָא רֶמֶז עַל נִשְׁמַת בְּחִינַת מִרְיָם שֶׁנִּסְתַּלֵּק כַּנַּ"ל אִשְׁתְּכַח פֵּרוּשׁ, אִשְׁתְּכַח עַכְשָׁו עַל יְדֵי זָקֵן הַזֶּה כָּל מַה שֶׁהָיָה מִשְׁתַּכֵּחַ עַל יְדֵי נְשָׁמָה שֶׁנִּסְתַּלֵּק וּעכשיו מסדר והולך תשעה תיקונין תִּקּוּנָא קַדְמָאָה נִימִין עַל נִימִין, מִקְּמֵי פִּתְחֵי דְּאַדְנִין עַד רֵישָׁא דְּפֻמָּא נִימִין בְּחִינַת שְׂעָרוֹת בְּחִינַת "שַׂעֲרֵי צִיּוֹן" (תְּהִלִּים פ"ז) בְּחִינַת מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח מִצִּיּוֹן כַּנַּ"ל מִקְּמֵי פִּתְחֵי דְּאַדְנִין הַיְנוּ קֹדֶם שֶׁשָּׁמְעוּ אִם יְכוֹלִין לְקַבֵּל עַד רֵישָׁא דְּפֻמָּא פָּתְחוּ פִּיהֶם וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְזֶהוּ (כְּתֻבּוֹת קי"ב) : דְּקַדְמֵי פֻּמַּיְכוּ לְאַדְנַיְכוּ תִּקּוּנָא תִּנְיָנָא מֵרֵישָׁא הַאי לְרֵישָׁא אָחֳרָא הַיְנוּ לְהַכְנִיעַ רְעָתָם כַּנַּ"ל וּבָזֶה מוֹצִיא אוֹתָם מִתַּחַת רְשׁוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּמַכְנִיס אוֹתָם תַּחַת רְשׁוּת הַקְּדֻשָּׁה וְזֶהוּ מֵרֵישָׁא הַאי לְרֵישָׁא אָחֳרָא תִּקּוּנָא תְּלִיתָאָה אִשְׁתְּכַח מִתְּחוֹת תְּרִין נָקְבִין אָרְחָא מַלְיָא דְּלָא אִתְחֲזְיָא הַיְנוּ בְּחִינַת חֹטֶם בְּחִינַת וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע כַּנַּ"ל בְּחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ מ"ח) : "וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ" אָרְחָא מַלְיָא "כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו" (תְּהִלִּים ל"ד) וְזֶה מַלְיָא וְיִרְאָה הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ל"א) "יִרְאַת ה הִיא תִתְהַלָּל" בְּחִינַת חֹטֶם בְּחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ י"א) "וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה" דְּלָא אִתְחֲזְיָא כִּי צָרִיךְ לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ וְלֹא יִתְלֶה בְּזִכּוּתוֹ כַּנַּ"ל בְּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ"ה) : "אַל תִּתְהַדַּר לִפְנֵי מֶלֶךְ" תִּקּוּנָא רְבִיעָאָה עִלְּעִין אִתְחַפְיָין מֵהַאי גִּיסָא וּמֵהַאי גִּיסָא הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת עִם נִשְׁמוֹתֵיהֶם וְהֵם מְחַפִּין אוֹתוֹ מִכָּל צַד תִּקּוּנָא חֲמִישָׁאָה אִתְחֲזְיָן תְּרִין תַּפּוּחִין סוּמְקִין כְּוָרְדָּא תַּפּוּחִין, זֶה בְּחִינַת מַפְתְּחֵי הַלֵּב שֶׁנִּפְתָּחִים שֶׁנִּכְמָר רַחֲמֵי לֵב הָעֶלְיוֹן וְנִשְׁפָּע דִּבּוּרִים חַמִּים, דִּבּוּרֵי אֵשׁ בְּחִינַת סוּמְקָא כְּוָרְדָּא כַּנַּ"ל תִּקּוּנָא שְׁתִיתָאָה בְּחַד חוּטָא תְּלָיִין אֲכָמִין תְּקִיפִין עַד חַדְווֹי זֶה בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : "תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב" שֶׁהֵם תְּלֵי תְּלִים שֶׁל הֲלָכוֹת (עֲרוּבִין כ"א:) הַנִּמְשָׁכִים עַד חֲדְווֹי, עַד מַעוֹי (עיין בס

מי הנחל) בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מ) : "וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי" וְתַלְיָן בְּחַד חוּטָא בִּבְחִינַת (שָׁם נ) : "וּסְבִיבָיו נִשְׂעָרָה מְאֹד" שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים כְּחוּט (יְבָמוֹת קכ"א) וּכְשֶׁפּוֹגְמִים כְּחוּט הַשַּׂעָרָה אֲזַי אֵין כֹּחַ בְּיָדָם לְהַמְשִׁיךְ אֵלּוּ הֶלְכוֹת הַנַּ"ל תִּקּוּנָא שְׁבִיעָאָה שִׁפְוָן סוּמְקָא כְּוָרְדָּא אִתְפַּנּוּן הַיְנוּ בְּרִיאַת מַלְאָכִים כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת (שָׁם ל"ג) : "וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם" סֻמְקָא כְּוָרְדָּא בִּבְחִינַת (שָׁם ק"ד) : "מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט" תִּקּוּנָא תְּמִינָאי זְעִירִין נָחֲתִין בִּגְרוֹנָא וּמְחַפְּיָן קְדָלָא הַיְנוּ לְקַבֵּל כֹּחַ מַאֲדוֹם לְהַכְנִיעַ אוֹיְבִים הַפּוֹנִים עֶרֶף זְעִירִין זֶה בִּחִינַת כֹּחַ אֱדוֹם בִּחִינַת (עוֹבַדְיָה א) : "קָטֹן נְתַתִּיךָ בַּגּוֹיִם" נָחֲתִין בְּ גְרוֹנָא, בִּחִינַת חֶרֶב הַנַּ"ל בִּחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ט) : "רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת" תִּקּוּנָא תְּשִׁיעָאָה רַבְרְבִין וּזְעִירִין נָחֲתִין בְּשִׁקּוּלָא הַיְנוּ בִּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּחְלְקָה לִ שְׁבָטִים שֶׁהֵם בִּחִינַת חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת (שָׁם ק"ד) בְּאֵלֶּין אִשְׁתְּכַח גַּבָּר תַּקִּיף הַיְנוּ כְּשֶׁבָּא לְבִחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲזַי נִקְרָא גִּבּוֹר תַּקִּיף כִּי קֹדֶם שֶׁבָּא לִבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲזַי "אַל יִתְהַלֵּל חֹגֵר כְּמְפַתֵּחַ" (מְלָכִים א כ) אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹצַחַ אָז נִקְרָא אִישׁ מִלְחָמָה [הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶאֱמְרָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים פ"ט) "אַשְׁרֵי הָעָם יֹדְעֵי תְרוּעָה". אַךְ לֹא זָכִינוּ לְקַבֵּל מִכְּתִיבַת יָדוֹ הַקְּדוֹשָׁה בֵּאוּר זֶה הַפָּסוּק עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. גַּם, קֹדֶם שֶׁאָמַר הַתּוֹרָה הַזֹּאת, סִפֵּר אֵיזֶה זְמַן מִקֹּדֶם מַעֲשֶׂה נוֹרָאָה שֶׁרָאָה בְּמָקוֹם שֶׁרָאָה, בְּהֶקֵיץ אוֹ בַּחֲלוֹם, וְאָמַר שֶׁהַתּוֹרָה ט תִּקּוּנִין הַנַּ"ל הִיא פֵּרוּשׁ עַל הַמַּרְאֶה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת שֶׁסִּפֵּר. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם עוֹד חָזוֹן לַמּוֹעֵד לְבָאֵר דְּבָרִים אֵלּוּ בְּמָקוֹם אַחֵר בְּעֶזְרַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ]

כא - עתיקא טמיר וסתים

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] פִּרְקָא רְבִיעָאָה דְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא עַתִּיקָא טְמִיר וּסְתִים וְכוּ בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת וְכוּ פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁתְּהֵא שַׁלְהֶבֶת עוֹלָה מֵאֵלֶיהָ א. כְּתִיב (תְּהִלִּים קל"ט) : "אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי" כִּי יֵשׁ שֵׂכֶל שֶׁאָדָם מַשִּׂיג אוֹתוֹ עַל יְדֵי הַקְדָּמוֹת רַבּוֹת וְהַשֵּׂכֶל הַזֶּה מְכֻנֶּה בְּשֵׁם אָחוֹר וְיֵשׁ שֵׂכֶל שֶׁבָּא לְאָדָם בְּלֹא שׁוּם הַקְדָּמָה אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁפַּע אֱלֹקִי וְזֶה מְכֻנֶּה בְּשֵׁם קֶדֶם בְּשֵׁם פָּנִים וְ הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב נוֹלָד מֵהֲמַת תְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל כִּי טֶבַע הַתְּנוּעוֹת שֶׁמּוֹלִיד חֹם וּלְפִי מְהִירוּת תְּנוּעוֹת הַשֵּׂכֶל כֵּן מוֹלִיד חֹם בַּלֵּב נִמְצָא עַל יְדֵי שֶׁפַּע אֱלֹקִי שֶׁהַשֵּׂכֶל נִשְׁפָּע לְאָדָם בְּמְהִירוּת שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשׁוּם הַקְדָּמָה עַל יְדֵי זֹאת הַמְּהִירוּת שֶׁלַּהֶבֶת הַלֵּב עוֹלָה תָּמִיד מֵאֵלֶיהָ ב. אֲבָל לְהַגִּיעַ לִבְחִינַת שֶׁפַּע אֱלֹקִי הַנַּ"ל אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לָזֶה אֶלָּא שֶׁיְּקַדֵּשׁ אֶת פִּיו וְחָטְמוֹ וְעֵינָיו וְאָזְנָיו וְהֵן הֵן מְאִירִין לוֹ שֶׁפַע אֱלֹקִי הַנַּ"ל הַיְנוּ, שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִלְּהוֹצִיא שֶׁקֶר מִפִּיו וְיִהְיֶה לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁהוּא בִּחִינַת חֹטֶם בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ י"א) : "וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה" וְיִהְיֶה לוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים, הַתְּלוּי

בְּאָדְנִין בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ"ב) : "שְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים" וַיַּעֲצִים עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרַע כִּי הֵן הֵן, הַמְעוֹרְרִין אֶת שֶׁפַע אֱלֹקי הַנַּ"ל לָבוֹא כִּי הַפֶּה וְהַחֹטֶם וְהָעֵינַיִם וְהָאָזְנַיִם תְּלוּיִים בְּמֹחַ וְהֵן מְעוֹרְרִין אֶת הַמֹּחַ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת קֶדֶם בִּבְחִינַת פָּנִים וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי"ט) : "רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת" זֶה בְּחִינַת מֹחַ הַנֶּאֱמַר אֵצֶל פֶּה וְזֶה (שָׁם קי"א) : "רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה" זֶה בְּחִינַת מֹחַ הַנֶּאֱמַר אֵצֶל חֹטֶם וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ט) : "הוֹכַח לְחָכָם וְיֶאֱהָבֶךָּ" זֶה בְּחִינַת מֹחַ הַנֶּאֱמַר אֵצֶל אָדְנִין בִּבְחִינַת "שְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים" וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג) : "וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם" זֶה בְּחִינַת מֹחַ הַנֶּאֱמַר אֵצֶל עֵינַיִן וְהֵן הֵן שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת כִּי פֶּה וּתְרֵין נָקְבָא חֹטְמָא וּתְרֵין עֵינִין וּתְרֵין אָדְנִין הֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת וּ מְנַרְתָּא דְּא רֵישָׁא (עיין בהקדמת התיקונים י"ג:) הַיְנוּ הַמֹּחַ וּ פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הַיְנוּ שֶׁפַע אֱלֹקי הַנַּ"ל ג. וְ שֶׁפַע אֱלֹקי הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת סֻכָּה כִּי סֻכָּה הוּא בְּחִינַת שֶׁסָּכָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ (עיין מגילה י"ד ושם י"ג אבי סוכו שנעשה לישראל כסוכה) (ובריש ויקרא רבה דרשו אבי סוכו שהי אבי הנביאים שסכו ברוה"ק:) כִּי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הוּא שֶׁפַע אֱלֹקי וְסֻכָּה הַזֹּאת הִיא בָּא עַל יְדֵי שִׁבְעָה עֲנָנִים הַיְנוּ בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם הָאָדָם מַשִּׂיג פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הַיְנוּ סֻכָּה הַיְנוּ שֶׁפַע אֱלֹקי וְ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ נִקְרָא עַל שֵׁם הַחָכְמָה שֶׁהִיא רוּחַ חָכְמָה הַבָּא מִקֹּדֶשׁ כַּיָּדוּעַ (עיין זוהר אחרי דס"א:) וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוכה י"א: וע"ש ג"כ בדף י"ב בתוס ד"ה בפסולת גורן:) מִנַּיִן שֶׁאֵין מְסַכְּכִין אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁאֵין מְקַבֵּל טֻמְאָה וּבְדָבָר שֶׁגִּדּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ ? שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ" מָה אֵד הוּא דָּבָר שֶׁאֵין מְקַבֵּל טֻמְאָה וְאֵין גִּדּוּלוֹ אֶלָּא מִן הָאָרֶץ וְכוּ וְאֵד הֵן הֵן אֵלּוּ הָעֲנָנִים הַנַּ"ל וְהֵן בְּחִינַת קֹדֶשׁ וּגְדֵלִין מִן הָאָרֶץ כִּי צָרִיךְ הַמְקַבֵּל הַזֶּה לִהְיוֹת חָכָם כִּי הַקֹּדֶשׁ בָּרוּךְ הוּא יָהֵב חָכְמְתָא לְחַכִּימִין (דניאל ב) בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת ל"א) : "וּבְלֵב כָּל חֲכַם לֵב נָתַתִּי חָכְמָה" (עיין ברכות נ"ה:) ד. וְסֻכָּה הַנַּ"ל הַיְנוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל שֶׁפַע אֱלֹקי הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת מַקִּיפִין שֶׁהַשֵּׂכֶל הַזֶּה הוּא גָּדוֹל עַד לְמֵאד עַד שֶׁאֵין הַמֹּחַ יָכוֹל לְסָבְלוֹ וְאֵין נִכְנָס בַּמֹּחַ אֶלָּא הוּא מַקִּיף אֶת הָרֹאשׁ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים כַּמָּה חָכְמוֹת עֲמֻקוֹת שֶׁאֵין יְכֹלֶת בַּמֹּחַ הָאֱנוֹשִׁי לְהָבִין עַל בֻּרְיוֹ כְּמוֹ כַּמָּה וְכַמָּה מְבוּכוֹת שֶׁאָנוּ נִבוֹכִים בָּהֶם כְּמוֹ הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה שֶׁאֵין מֹחַ שֶׁל אֱנוֹשִׁי יָכוֹל לְהָבִין אֶת הַיְדִיעָה הַזֹּאת וְהַשֵּׂכֶל הַזֶּה הוּא בְּחִינַת מַקִּיף שֶׁאֵין נִכְנָס בִּפְנִימִיּוּת הַמֹּחַ כִּי אִם מַקִּיף אוֹתוֹ מִבַּחוּץ וְ הַשֵּׂכֶל הַפְּנִימִי מְקַבֵּל חִיּוּתוֹ מֵהַמַּקִּיף הַזֶּה וְדַע, שֶׁזֶּה עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה כָּל זְמַן שֶׁהַשֵּׂכֶל אֵין כָּל כָּךְ גָּדוֹל לְהָבִין הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה אֲזַי כֹּחַ הַבְּחִירָה עַל מְקוֹמוֹ כִּי יֵשׁ בְּיָדוֹ כֹּחַ לִבְחֹר הַחַיִּים אוֹ הִפּוּכוֹ אֲבָל כְּשֶׁיִּכְנס הַמַּקִּיף הַזֶּה לִפְנִים וְאָז יִתְגַּדֵּל הַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי וְיִתְגַּלֶּה לָאֱנוֹשִׁי הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה אָז יִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה כִּי אָז עַל יְדֵי גִּדּוּלוֹ שֶׁל הַשֵּׂכֶל יֵצֵא מִגֶּדֶר הָאֱנוֹשִׁי וְיַעֲלֶה לְגֶדֶר מַלְאָךְ וְאָז יִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה וְזֶה עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה זֶה שֶׁאֵין

יוֹדֵעַ הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת י"ז), שֶׁלֶּעָתִיד צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם עַל רָאשֵׁיהֶם הֶצְרֵךְ לוֹמַר כִּי לֶעָתִיד יִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה וזה צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים שֶׁ הַיְשִׁיבָה הוּא מוֹרֶה עַל הֶעְדֵּר הַבְּחִירָה כְּמוֹ: "יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם" (תְּהִלִּים ב) שֶׁהוּא מוֹרֶה עַל הֶעְדֵּר הַהִשְׁתַּנּוּת כִּי הַתְנוּעָה מוֹרֶה עַל הִשְׁתַּנּוּת מַרְצוֹן אֶל רָצוֹן וְהַיְשִׁיבָה מוֹרֶה עַל הֶעְדֵּר הִשְׁתַּנּוּת הַיְנוּ בְּטוּל הַבְּחִירָה וְעַטְרוֹתֵיהֶם, הַיְנוּ הַמַּקִּיפִים כְּמוֹ (שְׁמוּאֵל א כ"ג) : "שָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו עֹטְרִים אֶל דָּוִד" בְּרָאשֵׁיהֶם וְלֹא עַל רָאשֵׁיהֶם הַיְנוּ הַמַּקִּיפִים יְכַנְסוּ בְּתוֹךְ הַמּחִין לִפְנִים וְאָז יִכָּנְסוּ כָּל הַשִּׂכְלִיּוֹת שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְהָבִין אוֹתָם יִכָּנְסוּ לִפְנִים בְּתוֹךְ הַמּחִין וְיֵדַע וְיַשִּׂיג אוֹתָם וְאָז יֵצֵא מִגֶּדֶר אֱנוֹשִׁי וְיַעֲלֶה לְגֶדֶר מַלְאָךְ וְיִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה ה. וְזֶה בְּחִינַת קְדוּשִׁין בְּחִינַת חֻפָּה כִּי שֶׁפַע אֱלֹקִי הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ בְּחִינַת חֻפָּה מַקִּיפִין וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא ע"ה). כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק נִכְוֶה מֵחֻפָּתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ כִּי מַקִּיף שֶׁל זֶה גָּדוֹל מִמַּקִּיף שֶׁל זֶה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא מַקִּיף לָזֶה הוּא פְּנִימִי לָזֶה וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה שֶׁאַחַר הַחֻפָּה הַיְנוּ בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנְּרוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם יִכָּנֵס הַמַּקִּיף לִפְנִים. וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלוּת רַחֲמָנָא לִצְלָן שֶׁמִּתְאַבְּלִין עָלָיו עַל שֶׁנִּסְתַּלֵּק נִשְׁמָתוֹ כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה נִשְׁמָתוֹ לְאוֹר הַפָּנִים הַנַּ"ל עַל יְדֵי שִׁבְעָה יָמִים אֵלּוּ ו. וְזֶה טַעַם רַק שֶׁל הַחֲלִיצָה שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כ"ה) : "וְיָרְקָה בְּפָנָיו" בְּפָנָיו דַּיְקָא כִּי זֶה הוֹלֵךְ בְּלֹא זֶרַע וְלֹא הִנִּיחַ בְּרָכָה אַחֲרָיו שֶׁמַּשִׁיכוּ שֵׂכֶל הַפָּנִים בָּעוֹלָם עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים וְאַחִיו אֵינוֹ רוֹצֶה לְהָקִים שֵׁם אָחִיו הַמֵּת וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְיַבֵּם אוֹתָהּ בִּשְׁבִיל זֶה: "וְיָרְקָה בְּפָנָיו" כִּי אֵין רוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ נִשְׁמַת הַמֵּת בָּעוֹלָם שֶׁיּוּכַל לְתַקֵּן אוֹר הַפָּנִים וּבְזֶה הָרַק נִרְאֶה לִפְעָמִים פְּנֵי הַמֵּת פְּנֵי הַמֵּת דַּיְקָא וּבְזֶה הָרַק הוּא נִכְלָם וְ עִקַּר הַבּוּשָׁה הוּא בַּפָּנִים וְזֶה עַל שֶׁלֹּא רָצָה לְהָקִים שֵׁם אָחִיו הַמֵּת וְזֶה בְּחִינַת (בְּמִדְבַּר י"ב) : "וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ הֲלֹא תִכָּלֵם שִׁבְעַת יָמִים" שִׁבְעַת יָמִים דַּיְקָא הַיְנוּ בְּחִינַת שִׁבְעָה עֲנָנִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם מֵאִיר פְּנֵי הַמְּנוֹרָה וְהוּא לֹא רָצָה לְהָקִים שֵׁם אָחִיו הַמֵּת עַל כֵּן "וְיָרְקָה בְּפָנָיו" וְהַיְנוּ בּשֶׁת פָּנִים וזהו שאמרו (יְבָמוֹת פֶּרֶק רַבָּן גַּמְלִיאֵל) : הַיְבָמָה נִקְנֵית בְּ מַאֲמָר זֶהוּ הֶפֵךְ הַבּשֶׁת בְּחִינַת (תְּהִלִּים כ"ט) : "כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד" הֶפֵךְ שֶׁל "תִּכָּלֵם שִׁבְעַת יָמִים" וּמֵרִים שֶׁפֶּגְמָה בִּכְבוֹד מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע אֱלֹקִי בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת ל"ד) "כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו" וּפְגָמָה בִּבְחִינַת שִׁבְעַת הַנְּרוֹת כִּי הוּא הָיָה עָנָו שָׁפֵל וְסַבָּלָן וְלֹא חָרָה אַפּוֹ עַל בִּזְיוֹנוֹ וְזֶה בְּחִינַת חֹטֶם בְּשִׁלֻּמּוּת וּכְתִיב בֵּהּ (בְּמִדְבַּר י"ב) : "פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ" זֶה בְּחִינַת פֶּה וּכְתִיב בֵּהּ (שָׁם) : "וּתְמֻנַת ה יַבִּיט" זֶה בְּחִינַת עֵינַיִם וּכְתִיב בֵּהּ (שָׁם) : "בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא" זֶה בְּחִינַת אָדְנִין בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י"א) : "נֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֶּה דָּבָר", כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (אִדְרָא רַבָּא קכ"ח) בִּשְׁבִיל זֶה נִצְטָרְעָה וּ מִצְרָע דְּא סְגִירוּ דִּנְהוֹרָא עִלָּאָה (זֹהַר תַּזְרִיעַ מ"ט:) הַיְנוּ אוֹר הַפָּנִים

הַנַּ"ל וּכְתִיב בֵּהּ: "תִּסָּגֵר מִחוּץ לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים" וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ אַהֲרן "אַל נָא תְּהִי כַּמֵּת, אֲשֶׁר בְּצֵאתוֹ מֵרֶחֶם אִמּוֹ וַיֵּאָכֵל חֲצִי בְשָׂרוֹ" כִּי עַל יְדֵי סְגִירוּ דְּנְהוֹרָא עִלָּאָה הִיא בְּבְחִינַת מֵת כִּי מְצֹרָע חָשׁוּב כַּמֵּת (נְדָרִים ס"ד:) אֲשֶׁר בְּצֵאתוֹ מֵרֶחֶם אִמּוֹ זֶה בְּחִינַת יִבּוּם שֶׁ עַל יְדֵי הַיִּבּוּם אִתְּתָא אִמַּהּ שֶׁאִשְׁתּוֹ נַעֲשֵׂית לוֹ אִם וַיֵּאָכֵל חֲצִי בְשָׂרוֹ הַיְנוּ שֶׁאֵין לוֹ בַּת זוּג כִּי הַבַּעַל וְאִשְׁתּוֹ הֵם תְּרֵי פַּלְגָא גּוּפָא וְעַכְשָׁו שֶׁאִשְׁתּוֹ הִיא אִמּוֹ נִמְצָא שֶׁנֶּאֱכָל חֲצִי בְשָׂרוֹ וְאֵין לוֹ בַּת זוּג [פֵּרוּשׁ, כִּי מִי שֶׁמֵּת בְּלֹא בָּנִים אֲזַי אִשְׁתּוֹ צְרִיכָה לְהִתְיַבֵּם וְעַל יְדֵי הַיִּבּוּם נִתְגַּלְגֵּל הַמֵּת בְּהַבֵּן הַנּוֹלָד מֵאִשְׁתּוֹ שֶׁנִּתְיַבְּמָה לְאָחִיו כַּמְבאָר בְּסַנְהֶדְרִין (מַשְׁפִּטִים ק:) : אִתְּתָא אִמַּהּ הַיְנוּ שֶׁהוּא צַעַר וְעֹנֶשׁ גָּדוֹל לְהַמֵּת שֶׁאִשְׁתּוֹ נַעֲשֵׂית לוֹ אִם כִּי עַכְשָׁו מֻכְרָח לִהְיוֹת נוֹלָד מֵאִשְׁתּוֹ וְאִשְׁתּוֹ נַעֲשֵׂית לוֹ אֵם וּמֵחֲמַת זֶה בֶּן הַיְבָמָה הַזֶּה שֶׁנּוֹלָד מֵהַיִּבּוּם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִמְצֹא זִוּוּגוֹ כִּי אִם בְּרֻחָמִים גְּדוֹלִים [כַּמּוּבָא (זֹהַר לֶךְ לְךָ צ"ב), שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר פֶּן יְקַדְּמֻנִי אַחֵר בְּרַחֲמִים, עַיֵּן שָׁם] כִּי זֶה בֶּן הַיְבָמָה שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא בַּעְלָהּ שֶׁל הַיְבָמָה וְאִשְׁתּוֹ נַעֲשֵׂית לוֹ אֵם אֵין לוֹ בַּת זוּג מֵאַחַר שֶׁבַּת זוּגוֹ נַעֲשֵׂית לוֹ אֵם וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּקֵּשׁ אַהֲרן עַל מִרְיָם, שֶׁפְּגָמָה בְּשֹׂכֶל הַפָּנִים שֶׁזֶּהוּ הַפֶּגֶם שֶׁל הַמֵּת בְּלֹא בָּנִים כַּנַּ"ל שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נֶעֱנֶשֶׁת, חַס וְשָׁלוֹם, בְּעִנְיַן הַיִּבּוּם וְזֶהוּ: "אַל נָא תְּהִי כַּמֵּת אֲשֶׁר בְּצֵאתוֹ מֵרֶחֶם אִמּוֹ" שֶׁלֹּא תִּהְיֶה כַּמֵּת בְּלֹא בָּנִים אֲשֶׁר מֻכְרָח לָצֵאת שֵׁנִית בְּגִלְגּוּל מֵרֶחֶם אִמּוֹ הַיְנוּ שֶׁאִשְׁתּוֹ נַעֲשֵׂית לוֹ אֵם אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה "וַיֵּאָכֵל חֲצִי בְשָׂרוֹ" הַיְנוּ חֲצִי גּוּפוֹ נֶאֱכָל הַיְנוּ שֶׁאֵין לוֹ בַּת זוּג כַּנַּ"ל שֶׁהִיא חֲצִי בְשָׂרוֹ, פְּלַג גּוּפוֹ כַּנַּ"ל] ז. וְ לִפְעָמִים יֵשׁ שֶׁהַמַּחְיִן וְהַשֹּׁפֵעַ אֱלֹקִי הוּא בְּהֶעְלֵם בְּבְחִינַת עִבּוּר וְאָז יָפָה צְעָקָה לְאָדָם בֵּין בִּתְפִלָּה בֵּין בְּתוֹרָה כְּשֶׁנִּתְעַלֵּם הַמַּחְיִן כִּי הֶעְלֵם הַיְנוּ עִבּוּר זֶה בְּבְחִינַת (דְּבָרִים ל"ב) : "צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי" כְּמוֹ (יְשַׁעְיָהוּ ל"ז) : "וְכֹחַ אֵין לְלֵדָה" כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁתַּשָּׁה כֹּחָהּ מֵלֵילֵד וּבְשָׁעָה שֶׁהִיא כּוֹרַעַת לֵילֵד רָאמַת עַיִ"ן קָלִין כְּמִנְיַן תֵּבוֹת שֶׁבְּמִזְמוֹר "יַעַנְךָ" וְאָז מוֹלֶדֶת (זֹהַר פִּינְחָס רמ"ט:) וְהַשִּׁבְעִין קָלִין הֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד עַל הַמַּיִם שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל מֵעֶשֶׂר וְ הַצְּעָקָה שֶׁאָדָם צוֹעֵק בִּתְפִלָּתוֹ וּבְתוֹרָתוֹ כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקִין הַמַּחְיִן בְּבְחִינַת עִבּוּר אֲלוּ הַצְּעָקוֹת הֵם בְּחִינַת צְעָקַת הַיּוֹלֶדֶת וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת שֶׁל הַמַּחְיִן אֵיךְ נִתְעַלְּמוּ הוּא מַאֲזִין צְעָקָתֵנוּ וְהַצְּעָקָה הוּא בְּמָקוֹם צְעָקַת הַשְּׁכִינָה כְּאִלּוּ הַשְּׁכִינָה צוֹעֶקֶת וְאָז מוֹלֶדֶת הַמַּחְיִן וְזֶה בְּחִינַת: הַקּוֹל מְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה, הַיְנוּ הַמַּחְיִן (עיין ברכות כ"ד: ובהרא"ש ורבינו יונה שם, ובשו"ע סי ק"א [ובסי ס"א סעיף ד]) וְזֶה בְּחִינַת: "תִּכָּלֵם שִׁבְעַת יָמִים" שִׁבְעַת יָמִים זֶה בְּחִינַת שִׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁל דָּוִד כַּנַּ"ל שֶׁהֵם שִׁבְעִין קָלִין הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ לִצְעֹק כְּדֵי לְהוֹצִיא אוֹר הַפָּנִים הַנַּ"ל מֵהֶעְלֵם אֶל הִגָּלוּי וְ הִגָּלוּי זֶה בְּחִינַת לֵדָה וְאָז אַחַר הַלֵּדָה דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חָלָב (בְּכוֹרוֹת ו:) וְזֶה בְּחִינַת "תִּכָּלֵם" כִּי הַכְּלִמָּה אָזַל סוּמְקָא וְאָתֵי חִוָּרָא (בָּבָא מְצִיעָא נ"ח:) הַיְנוּ דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה

חֶלֶב וזהו צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל: צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת כַּנַּ"ל (עיין בספר ברית מנוחה דרך ד) וְזֶה: תֶּשִׁי רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל תִּכְלֶם שִׁבְעַת יָמִים ח. וּ כְשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וְאֵין מֵבִין בָּהּ שׁוּם חִדּוּשׁ זֶה מֵחֲמַת שֶׁהַמחִין וְהַשֵּׂכֶל שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַלִּמּוּד הַזֶּה הֵן בִּבְחִינַת עִבּוּר וְזֶה נִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב כִּי יַעֲקֹב זֶה בְּחִינַת עִבּוּר בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ י"ב) : "בַּבֶּטֶן עָקַב אֶת אָחִיו" וְאָז צָרִיךְ לְצָעֵק הַקְלִין הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ"ז) : "הַקל קוֹל יַעֲקֹב" כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת יַעֲקֹב צָרִיךְ לוֹ הַקְלִין כְּדֵי לְהוֹצִיא הַמחִין בִּבְחִינַת לֵדָה וּמִי שֶׁתּוֹרָתוֹ בְּלֹא הֶבְנָה בָּהּ שׁוּם חִדּוּשׁ אֵין לִדְרשׁ אוֹתָהּ לְרַבִּים כִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁהִיא בִּבְחִינַת יַעֲקֹב בִּבְחִינַת עִבּוּר אַף עַל פִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַנֵּג [בָּהּ] בִּבְחִינַת "וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה" אַל תִּקְרֵי וְדִגְלוֹ אֶלָּא וְלִגְלוּגוֹ (מְדָרַשׁ שִׁיר הַשִּׁירִים) אֲבָל אֵין לִדְרשׁ אוֹתָהּ כְּמוֹ שֶׁהִיא לְרַבִּים כִּי אֵין לִדְרשׁ אֶלָּא דְּבָרִים הַמְבָרְרִים כְּמַאֲמַר (שַׁבָּת קמ"ה:) : "אֱמר לַחָכְמָה אֲחוֹתִי אָתְּ" אִם בָּרוּר לְךָ הַדָּבָר כַּאֲחוֹתְךָ שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְךָ, אֱמר, וְאִם לָאו, אַל תֹּאמְרֵהוּ וְזֶהוּ (תְּהִלִּים קל"ה) : "כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ" כְּשֶׁהִיא בִּבְחִינַת יַעֲקֹב בִּבְחִינַת עִבּוּר בְּלֹא מחִין זאת הַלִּמּוּד בָּחַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּבְחִינַת "וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה" וְאֵין לִדְרשׁ אוֹתָהּ לְרַבִּים אֲבָל יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ יִשְׂרָאֵל אוֹתִיּוֹת לִי רֹאשׁ הֵינוּ הִתְגַּלּוּת הַמחִין הַמְשָׁכַת אוֹר הַפָּנִים הַנַּ"ל שֶׁפַּע אֱלֹקִי הַנַּ"ל בְּתוֹךְ הַפְּנִימִי כַּנַּ"ל וזהו בחינת יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ מ"ט) : "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר" בְּךָ דַּיְקָא, שֶׁיִּתְמַשֵּׁךְ עֶטֶרֶת תִּפְאֶרֶת הֵינוּ הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל בְּךָ, בְּתוֹךְ הַפְּנִימִיּוּת לִסְגֻלָּתוֹ זאת הַתּוֹרָה יָכוֹל לִדְרשׁ אוֹתָהּ לְרַבִּים ט. כִּי אֲנַחְנוּ נִקְרָאִים עַם סְגֻלָּה (דְּבָרִים ז) כְּמוֹ סְגֻלָּה שֶׁעוֹשִׂין לִרְפוּאָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַטֶּבַע מְחַיֵּב שֶׁיִּהְיֶה זֶה לִרְפוּאָה אַף עַל פִּי כֵן הַדָּבָר הַזֶּה מְסֻגָּל לִרְפוּאָה וְזֶה לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי מֵבִין זֶה כְּמוֹ כֵן אֲנַחְנוּ לָקַח אוֹתָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעַם סְגֻלָּתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי מֵבִין אֶת כָּל זֶה אֵיךְ לָקַח עַם מִתּוֹךְ עַמִּים כְּמוֹ בְּשָׂעַת קְרִיעַת יַם סוּף שֶׁקִּטְרֵג מִדַּת הַדִּין: הַלְלוּ עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם וְכוּ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה נ"ז וּבְשְׁמוֹת רַבָּה פָּרָשָׁה כ"א) אַף עַל פִּי כֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָקַח אוֹתָנוּ לְעַם קָדוֹשׁ נִמְצָא שֶׁזֶּה הַדָּבָר כְּמוֹ סְגֻלָּה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע מְשֻׂכָּל אֱנוֹשִׁי וְזֶה בְּחִינַת מַקִּיפִין כַּנַּ"ל וּמִי שֶׁזָּכָה לְאֵלּוּ הַמַּקִּיפִין לְהוֹלִיד אוֹתָם וּלְהַכְנִיס אוֹתָם בִּפְנִים כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁזָּכָה לְהָבִין אֶת הַסְּגֻלָּה בְּוַדַּאי הֵישֵׁר לְגַלּוֹת הַסְּגֻלָּה לְעַם סְגֻלָּה בְּכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ יֵשׁ לוֹ פְּנִימִי וּמַקִּיף וְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ מַה שֶּׁחָנַנוֹ הַשֵּׁם שֶׁיַּכְנִיס הַמַּקִּיף לִפְנִים וּלְהָבִין וּלְחַדֵּשׁ אֵיזֶהוּ דָּבָר הַיָּשֵׁר מְחַיֵּב שֶׁיִּגְלֶה וְיַכְנִיס זאת הַהֶבְנָה שֶׁל הַסְּגֻלָּה שֶׁהָיָה אָצְלוֹ סְגֻלָּה שֶׁיִּגְלֶה לְעַם סְגֻלָּה וּלְהֵיטִיב מִטּוּבוֹ לַאֲחֵרִים וְזֶה פֵּרוּשׁ פִּרְקָא רְבִיעָאָה דְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא עַתִּיקָא טְמִיר וּסְתִים, זְעִירָא דְּאַנְפִּין אִתְגַּלְיָא וְלָא אִתְגַּלְיָא עַתִּיקָא זֶה בְּחִינַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל שֶׁהֵן טְמוּרִים וּסְתוּמִים מִכָּל צַד בְּכָל הֶמְשֵׁךְ

הַזְּמַן שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה וְלֹא יִתְגַּלֶּה אֶלָּא לֶעָתִיד אֲבָל בְּזֹעַיר אַנְפִּין חָכְמוֹת שֶׁל הָאָדָם שֶׁהָאָדָם יָכוֹל לְהַשִּׂיג אוֹתָם גַּם בָּהֶם יֵשׁ פְּנִימִי וּמַקִּיף וְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ יֵשׁ לוֹ פְּנִימִי וּמַקִּיף וְאֵלּוּ הַמְּבוּכוֹת הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשִׂכֶּל הָאָדָם לְהַשִּׂיגָם הֵם מִבְּחִינַת עַתִּיקָא וְכָל הַחָכְמוֹת שֶׁיָּכוֹל מַח אֲנוֹשִׁי לְהַשִּׂיג אוֹתָם הֵם בְּחִינַת זְעִירָא דְּאַנְפִּין וְלִפְעָמִים הֵם בְּהֶעְלֵם, בִּבְחִינַת עִבּוּר כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: לָא אִתְגַּלְיָא וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה לוֹ אָז בִּבְחִינַת אִתְגַּלְיָא וְכָל זְמַן שֶׁהָיָה הַדָּבָר אֲצִלוֹ בִּבְחִינַת לָא אִתְגַּלְיָא, בִּבְחִינַת הֶעְלֵם הַוַּי אֲצִלוֹ כְּמוֹ סְגֻלָּה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִשִּׂכְלוֹ וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה לוֹ אָז יֵיטִיב מִטּוּבוֹ לַאֲחֵרִים כַּנַּ"ל יא. נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי וְכוּ (יְשַׁעְיָהוּ מ) כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַגָּלוּת אֵינוֹ אֶלָּא לְפִי עֵרֶךְ חֶסְרוֹן הַדַּעַת וּכְשֶׁנִּשְׁלָם הַדַּעַת אָז נִשְׁלָם כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת בִּבְחִינַת (נְדָרִים מ"א) : אִם דַּעַת קָנְיָת מֶה חָסַרְתָּ וּכְתִיב (יְשַׁעְיָהוּ ה) : "לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דָעַת" (עיין סנהדרין צ"ב:) וְעִקַּר הַחַיִּים נִצְחִיִּים יִהְיֶה לֶעָתִיד מֵחֲמַת הַדַּעַת שֶׁיִּרְבֶּה הַדַּעַת שֶׁיֵּדְעוּ הַכֹּל אֶת ה וְעַל יְדֵי הַדַּעַת יָכְלְלוּ בְּאַחְדוּתוֹ וְאָז יִחְיוּ חַיִּים נִצְחִיִּים כְּמוֹהוּ כִּי עַל יְדֵי הַיְדִיעָה נִכְלָלִים בּוֹ כְּמַאֲמַר הֶחָכָם: אִלּוּ יְדַעְתִּיו, הֱיִיתִיו וְעִקַּר הַיְדִיעָה יִהְיֶה לֶעָתִיד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם י"א) : "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה" וּמֵחֲמַת הַדַּעַת לֹא יֶחְסַר כָּל טוּב וְיִהְיֶה כֻּלּוֹ טוּב כְּמַאֲמַר חֲזַ"ל (פְּסָחִים נ) : אֶטוּ הָאִידָנָא לָאו אֶחָד הוּא ? וְתַרְצוּ: לֶעָתִיד כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב וַאֲפִלּוּ הָעַכּוּ"ם יֵדְעוּ בְּיִתְרוֹן הַדַּעַת אֲבָל לֹא כְּמוֹנוּ וְיֵדְעוּ שֶׁהַגְּדֻלָּה שֶׁהָיְתָה לָהֶם וְהַשִּׁפְלוּת שֶׁהָיָה לָנוּ בִּזְמַן הַגָּלוּת כָּל זֹאת הַגְּדֻלָּה הָיְתָה לָנוּ אַף עַל פִּי שֶׁעַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כָּל זֶה כִּי אֵין לְהַכְחִישׁ הַחוּשׁ אַף עַל פִּי כֵן יִרְבֶּה הַדַּעַת וְיָבִינוּ הַכֹּל, שֶׁגְּדֻלָּתָם שֶׁל הָעַכּוּ"ם הָיָה לָנוּ גְּדֻלָּה וְלָהֶם הַשִּׁפְלוּת וְלִכְאוֹרָה הִיא יְדִיעָה גְּדוֹלָה אַף עַל פִּי כֵן הַיְדִיעָה הַזֹּאת יִהְיֶה לָנוּ לְלַעַג וְלִשְׂחוֹק לְפִי עֵרֶךְ יְדִיעָתֵנוּ וְזֶהוּ (תְּהִלִּים קכ"ו) : "אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ, אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל ה לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה, הִגְדִּיל ה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ" שֶׁיֵּדְעוּ וְיֹאמְרוּ הַגְּדֻלָּה שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ, הַיְנוּ עִם הָעַכּוּ"ם הִגְדִּיל ה לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה הַגְּדֻלָּה הַזֹּאת הָיָה לְיִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי כֵן אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ הַיְנוּ שֶׁנִּשְׂחַק וְנַלְעִיג מִידִיעָתָם וְהַשְׁגָּתָם כִּי הַשְׁגָּתֵנוּ יִהְיֶה לְאַיִן סוֹף וָקֵץ וְהַיְדִיעָה יֵשׁ בָּהּ מַקִּיף וּמַקִּיף לְמַקִּיף כַּמּוּבָא לְעֵיל עַל פָּסוּק "בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת" וְזֶהוּ: נַחֲמוּ נַחֲמוּ הַיְנוּ מַקִּיף, וּמַקִּיף לְמַקִּיף שֶׁ הַיְדִיעָה הִיא עִקַּר הַנֶּחָמָה שֶׁל כָּל הַצָּרוֹת יאמַר אֱלֹקֵיכֶם אֲמִירָה בַּחֲשַׁאי (זֹהַר וַאֵרָא כ"ה: וּבְאִדְרָא רַבָּה קל"ב:) בְּחִינַת שֶׁמָּן בְּחִינוֹת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת אֱלֹקִים לַאֲרָמָא קָלָא בְּחִינַת "אֱלֹקִים אַל דְּמִי לָךְ" (תְּהִלִּים פ"ג) בְּחִינַת צַעֲקַת הַיּוֹלֶדֶת כַּנַּ"ל [מִסִּימָן כ עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] [פֵּרוּשׁ: כִּי מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁעַל יְדֵי הַצַּעֲקָה זוֹכִין לְהוֹלִיד הַמּחִין מִתְּעַלּוּמָתָן וְעַל יְדֵי שֶׁמְּקַדְּשִׁין שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת זוֹכִין לְהַכְנִיס הַמַּקִּיפִין לִפְנִים כִּי צְרִיכִין שְׁנֵי דְּבָרִים לְהַשָּׂגַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בִּתְחִלָּה צְרִיכִין לְהוֹלִיד הַמּחִין כִּי לִפְעָמִים הַמּחִין וְהַשֵּׂכֶל

אֱלֹקֵי בְּהֶעְלֵם וְכוּ כַּנַּ"ל וְלָזֶה צְרִיכִים צְעָקָה כְּדֵי לְהוֹלִידָם וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹלָדִים הַמּחִין עֲדַיִן יֵשׁ בָּהֶם פְּנִימִי וּמַקִּיף וְלָזֶה צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ שִׁבְעַת הַנֶּרוֹת כְּדֵי לְהַכְנִיס הַמַּקִּיפִין וְהַשֶּׁפַע אֱלֹקֵי לִפְנִים וְלַעֲשׂוֹת מֵהַמַּקִּיף פְּנִימִי עַיִן שָׁם הֵיטֵב וְתָבִין וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ הַפְּסוּק "נַחֲמוּ נַחֲמוּ" הַיְנוּ: לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִין הַיְנוּ הַשָּׂגַת הַדַּעַת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַנֶּחָמָה כַּנַּ"ל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם צְעָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹלִידִין הַמַּקִּיפִין וּקְדֻשַּׁת שִׁבְעַת הַנֶּרוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיסִים הַמַּקִּיפִין לִפְנִים כַּנַּ"ל יֹאמַר אֱלֹקֵיכֶם הַיְנוּ בְּחִינַת אֱמִירָה בַּחֲשַׁאי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמֶן שֶׁהוּא בַּחֲשַׁאי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (שְׁמִינִי ל"ט) : יַיִן לְאַרְמָא קְלָא, וְשֶׁמֶן בַּחֲשַׁאי וְשֶׁמֶן הוּא בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֶּרוֹת, שֶׁהֵיוּ מִשֶּׁמֶן אֱלֹקֵיכֶם זֶה בְּחִינַת: אֱלֹקִים לַאֲרָמָא קָלָא בְּחִינַת הַצְּעָקָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ זוֹכִין לְהַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִין שֶׁהוּא הַשָּׂגַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַנֶּחָמָה בְּחִינַת נַחֲמוּ נַחֲמוּ הַיְנוּ מַקִּיף וּמַקִּיף לְמַקִּיף כַּנַּ"ל וְכָל הָעִנְיָן הַנַּ"ל, הַמְבאָר בְּקִצּוּר עַל פָּסוּק נַחֲמוּ נַחֲמוּ בִּלְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ, שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ מֵעַצְמוֹ בְּבֵאוּר יוֹתֵר קְצָת, וְרָשַׁמְתִּי לְעַצְמִי כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי, עַל כֵּן לֹא מָנַעְתִּי לְהַעְתִּיקוֹ] וּבְתַחְלָה הִתְחִיל לְדַבֵּר מֵעִנְיַן חַיִּים וּמִיתָה עָנָה וְאָמַר בֵּין חַיִּים לְמִיתָה אֵין חִלּוּק כִּי אִם בְּמִדַּת אַמָּה אַחַת שֶׁעַכְשָׁו הָאָדָם שׁוֹכֵן בְּכָאן וְאַחַר כָּךְ הוּא שׁוֹכֵן שָׁם [וְהִטָּה בְיָדוֹ עַל הַבַּיִת עָלְמִין] וְאַחַר כָּךְ הִתְחִיל לוֹמַר כָּל עִנְיָן זֶה: חַיִּים נִצְחִיִּים וְכוּ כְּדִלְקַמָּן כְּלוֹמַר, שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לְדַעַת אֲמִתִּי הַנַּ"ל לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין חִלּוּק אֶצְלוֹ כְּלָל בֵּין חַיִּים לְמֵיתָה כִּי הוּא דָּבוּק וְנִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחַיָּיו וּבְמוֹתוֹ רַק שֶׁעַכְשָׁו בְּחַיָּיו דִּירָתוֹ בְּכָאן וְאַחַר כָּךְ דִּירָתוֹ שָׁם כַּנַּ"ל וְאָז שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ כָּל עִנְיָן הַזֶּה. וְזֶהוּ] חַיִּים נִצְחִיִּים הֵם רַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא חַי לָנֶצַח וּמִי שֶׁנִּכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ דְּהַיְנוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא גַּם כֵּן חַי לָנֶצַח כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא נִכְלָל בְּאֶחָד וְהוּא אֶחָד עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא חַי חַיִּים נִצְחִיִּים כְּמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכֵן, אֵין שְׁלֵמוּת רַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְחוּץ מִמֶּנּוּ כֻּלָּם חֲסֵרִים וּמִי שֶׁהוּא נִכְלָל בּוֹ יֵשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת וְעִקַּר הַכְּלָלִיּוּת שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּאֶחָד הוּא עַל יְדֵי הַדַּעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמַר הֶחָכָם: אִלּוּ יְדַעְתִּיו, הֱיִיתִיו כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַשֵּׂכֶל וְעַל כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁחוֹשֵׁב הַשֵּׂכֶל שָׁם כָּל הָאָדָם וּכְשֶׁיּוֹדֵעַ וּמַשִּׂיג בִּידִיעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא שָׁם מַמָּשׁ וְכָל מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ יוֹתֵר הוּא נִכְלָל יוֹתֵר בְּהַשֹּׁרֶשׁ דְּהַיְנוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְכָל הַחֲסָרוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם הֵן פַּרְנָסָה אוֹ בָּנִים אוֹ בְּרִיאוּת הַגּוּף וְכָל שְׁאָר הַחֲסָרוֹנוֹת הַכֹּל הוּא בְּחֶסְרוֹן הַדַּעַת וְאַף שֶׁיֵּשׁ חֲסֵרִים לְגַמְרֵי מֵהַדַּעַת וְעִם כָּל זֶה יֵשׁ לָהֶם כָּל טוּב בֶּאֱמֶת כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לָהֶם אֵינוֹ כְּלוּם וְכֵן לְהֵפֶךְ הַשָּׁלֵם בְּדַעַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ חִסָּרוֹן בֶּאֱמֶת הַחִסָּרוֹן אֵינוֹ כְּלוּם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל (נְדָרִים מ"א) : "דַּעַת קָנְיָתְ מֶה חִסָּרְתָּ, וְאִם דַּעַת חִסַּרְתָּ מַה קָּנְיתָ" כִּי עִקַּר הַחִסָּרוֹן וְהַשְּׁלֵמוּת תְּלוּי בַּדַּעַת וְכֵן כַּעַס וְאַכְזָרִיּוּת הוּא מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז) : "כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ" וְ עַל כֵּן הַחוֹלֶה הוּא

כַּעֲסָן מֵחֲמַת שֶׁאָז הוּא בְּדִינִים כִּי דִּינִים שׁוֹרִים עָלָיו וְדִינִים הֵם מִחֵין דְּקַטְנוּת וְעַל כֵּן הוּא בְּכַעַס וְלֶעָתִיד לָבוֹא יִתְגַּלֶּה הַדַּעַת וְהַכֹּל יֵדְעוּ אֶת ה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ י"א) : "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה" וְעַל כֵּן אָז יִתְבַּטֵּל הַכַּעַס כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) : "וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי וְכוּ וּפָרָה וָדב וְכוּ, לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ וְכוּ כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה" וְכוּ כִּי עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לָגוּר יַחַד זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְכוּ מֵחֲמַת מִדַּת הַכַּעַס אֲבָל לֶעָתִיד יוּכְלוּ לָדוּר יַחַד מֵחֲמַת שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַכַּעַס עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁיִּתְגַּלֶּה אָז וְהִנֵּה לֶעָתִיד הַכֹּל יֵדְעוּ אֶת הַשֵּׁם אֶפְלּוּ עַכּוּ"ם כַּנַּ"ל "וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה" אַף הַדַּעַת שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אָז אֶפְשָׁר לָנוּ לֵידַע וּלְדַבֵּר מִמֶּנּוּ אַף הַדַּעַת שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ אָז זֶה אִי אֶפְשָׁר כָּעֵת אֶפְלּוּ לְדַבֵּר מִמֶּנּוּ כִּי עַכְשָׁו זֶה הַדַּעַת בִּבְחִינוֹת מַקִּיפִים כַּנַּ"ל כִּי כָּל הַשְּׁלֵמוּת וְהַטּוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ לְעַכּוּ"ם עַכְשָׁו בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כְּלוּם כַּנַּ"ל: אִם דַּעַת חַסְרָתָּ וְכוּ וְאַדְרַבָּא, כָּל גְּדֻלָּתָם וְטוֹבָתָם הַכֹּל הוּא לְטוֹבָתֵנוּ וְלֶעָתִיד שֶׁיִּתְמַלֵּא הָאָרֶץ דֵּעָה וַאֲפִלּוּ כָּל הָעַכּוּ"ם יֵדְעוּ אֶת ה אָז יָבִינוּ הֵם שֶׁכָּל הַגְּדֻלָּה וְהַטּוֹבָה שֶׁהָיָה לָהֶם בְּזֶה הָעוֹלָם הַכֹּל הוּא לְטוֹבוֹתֵינוּ וְלִגְדֻלָּתֵנוּ וזהו (תְּהִלִּים קכ"ו) : "אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל ה לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה, הִגְדִּיל ה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ" הַיְנוּ, כָּל הַגְּדֻלָּה שֶׁהִגְדִּיל ה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה [הַיְנוּ עִם הָעַכּוּ"ם] "הִגְדִּיל ה לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה" כִּי הַכֹּל הָיָה גְּדֻלָּתָם שֶׁל אֵלֶּה [הַיְנוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל] כִּי הָיָה לְטוֹבָתָם וּגְדֻלָּתָם וְזֶה יָבִינוּ הֵם בְּדַעַת וְהַשָּׂגָה שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אָז אֲבָל אָצְלֵנוּ יִהְיֶה זֶה הַדַּעַת דָּבָר פָּשׁוּט וּשְׁחוֹק כִּי דַּעְתֵּנוּ יִגְדַּל אָז מְאד וְזֶה: "אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וְכוּ, אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל וְכוּ" כִּי זֶה הַדַּעַת וְהַשָּׂגָה שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אָז לוֹמַר הִגְדִּיל וכוּ כַּנַּ"ל זֶה יִהְיֶה אָצְלֵנוּ שְׂחוֹק וְדָבָר פָּשׁוּט כִּי דַּעְתֵּנוּ יִהְיֶה גָּדוֹל מְאד וְעַל כֵּן לֶעָתִיד יִחְיוּ חַיִּים נִצְחִיִּים כִּי אָז יִתְגַּלֶּה הַדַּעַת וְיִחְיוּ נִכְלָלִים בְּאֶחָד וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים נ) "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד", וְכִי הָאִידְנָא וְכוּ ? אֶלָּא עַכְשָׁו מְבָרְכִין עַל הָרָעָה בָּרוּךְ דַּיַּן אֱמֶת וְעַל הַטּוֹבָה הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב אֲבָל לֶעָתִיד יְבָרְכוּ עַל הַכֹּל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב כִּי לֶעָתִיד שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַדַּעַת יֵדְעוּ שֶׁאֵין שׁוּם רַע בָּעוֹלָם כְּלָל רַק כֻּלּוֹ טוֹב וְכֻלּוֹ אֶחָד וגם הגלות הוא רק מחסרון הדעת. כמו שכתוב (יְשַׁעְיָהוּ ה) : "לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דָעַת" וְעַל כֵּן הָיְתָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם עַל יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהוּא הָיָה בְּחִינַת הַדַּעַת וזה שכתוב (שְׁמוֹת ו) : "וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם" כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי הַדַּעַת וְדַע, שֶׁ גַּם לֶעָתִיד שֶׁתִּמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף שֶׁכָּל פְּנִימִי גַּם אָז יִהְיוּ מַקִּיפִים אֲחֵרִים כִּי בְּוַדַּאי לֹא יֵדְעוּ מַהוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק כָּל אֶחָד יַשִּׂיג לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וּלְפִי עֲבוֹדָתוֹ וְיִגִיעָתוֹ וְטָרְחוֹ אֲשֶׁר יָגַע וְטָרַח בְּזֶה הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַף שֶׁכֻּלָּם יְזַדַּכּוּ, וַאֲפִלּוּ עַכּוּ"ם אַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה הֶפְרֵשׁ גָּדוֹל בֵּינָם לְבֵינֵינוּ כִּי מַה שֶׁיִּהְיֶה אָצְלָם אָז הַשָּׂגָה וִידִיעָה גְּדוֹלָה יִהְיֶה אָצְלֵנוּ שְׂחוֹק וְדָבָר פָּשׁוּט וְלֹא יִהְיֶה

נֶחֱשָׁב בְּעֵינֵינוּ לְהַשָּׂגָה כְּלָל וּכְמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר לְמַעְלָה: "אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ וְכוּ אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל" כִּי מַה שֶּׁיִּהְיֶה אֶצְלָם הַשָּׂגָה לְהָבִין וְלֵידַע גְּדֻלַּת יִשְׂרָאֵל וְשֶׁכָּל טוֹבָתָם וּגְדֻלָּתָם בָּזֶה הָעוֹלָם הָיָה הַכֹּל בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וּבֶאֱמֶת הוּא הַשָּׂגָה גְּדוֹלָה כִּי כָּעֵת בָּעוֹלָם הַזֶּה אֵין מֵבִין זֹאת אַף עַל פִּי כֵן אֶצְלֵנוּ לֹא יִהְיֶה זֶה נֶחֱשָׁב לְהַשָּׂגָה כְּלָל רַק לִשְׂחוֹק וְדָבָר פָּשׁוּט כִּי הַשָּׂגָתֵנוּ וְדַעְתֵּנוּ אָז יִגְדַּל מְאֹד וְגַם בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן בְּוַדַּאי יִהְיֶה הֶפְרֵשׁ גָּדוֹל בֵּין כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק מִכָּל שֶׁכֵּן בֵּין צַדִּיק לְרִשְׁעַ כִּי מַה שֶּׁיִּהְיֶה מַקִּיף לָזֶה יִהְיֶה פְּנִימִי לָזֶה כַּנַּ"ל: כָּל צַדִּיק נִכְוֶה מֵחֶפְתּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם וְכַמּוּבָא פֶּרוּשׁ הַפָּסוּק: "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים" כִּי בְּהַשֵּׂכֶל הַמְשֻׁתָּף יִהְיוּ כֻּלָּם שָׁוִים שֶׁהַכֹּל יֵדְעוּ אֶת ה, אֲפִלּוּ עַכּוּ"ם אַף בְּעַמְקוּת הַחָכְמָה יִהְיֶה כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ כַּמַּיִם הַמְכַסִּים לַיָּם שֶׁלְּמַעְלָה הַמַּיִם שָׁוִים בְּכָל מָקוֹם אַף בְּעַמְקוּת הֵם מֻבְדָּלִים מְאֹד כִּי בְּזֶה הַמָּקוֹם הַמַּיִם נְמוּכִים וּסְמוּכִים לָאָרֶץ וּבְמָקוֹם אַחֵר עֲמֻקִּים יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּבְמָקוֹם אַחֵר הֵם עֲמֻקִּים עַד הַתְּהוֹם כֵּן יִהְיֶה בְּהַשָּׂגַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֶעָתִיד וְזֶהוּ: כָּל צַדִּיק נִכְוֶה מֵחֶפְתּוֹ וכו' כִּי כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְהַשָּׂגָה שֶׁלֹּא יָדַע מִזֶּה מִקֹּדֶם וְהוּא אֶצְלוֹ דָּבָר חָדָשׁ אָז נִתְלַהֵב וְנִבְעָר מֵאוֹר הַהַשָּׂגָה הַזֹּאת שֶׁהִיא נִפְלֵאת אֶצְלוֹ אֲבָל מִי שֶׁכְּבָר עָבַר בְּזֹאת הַהַשָּׂגָה וְהוּא מַשִּׂיג עַתָּה דְּבָרִים נוֹרָאִים וּגְדוֹלִים מִזּוֹ הַהַשָּׂגָה אֵין לוֹ שׁוּם הִתְלַהֲבוּת מִזֹּאת הַהַשָּׂגָה וְזֶה: כָּל צַדִּיק נִכְוֶה וְנִבְעָר וְנִתְלַהֵב מֵחֶפְתּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ מֵהַשָּׂגָה שֶׁאֵצֶל חֲבֵרוֹ הִיא דָּבָר פָּשׁוּט שֶׁאֵינָהּ מַבְעֶרֶת וּמְחַמֶּמֶת אוֹתוֹ כְּלָל עַד שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְכַּסּוֹת וּלְחַפּוֹת עַצְמוֹ כִּי אֵין הַשָּׂגָה זוֹ מְחַמֶּמֶת וּמַבְעֶרֶת אוֹתוֹ כְּלָל וְהַצַּדִּיק הַשֵּׁנִי שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנּוּ נִכְוֶה וְנִבְעָר מִמֶּנָּה [וְהָעִנְיָן מְבֹאָר יוֹתֵר עַל פִּי מַה שֶּׁמְּבוֹאָר לְמַעְלָה שֶׁעַל יְדֵי תְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל וְכוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע אֱלֹקִי הַיְנוּ הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִין הַשָּׂגַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ עַל יְדֵי זֶה נוֹלָד חֹם בַּלֵּב וְכוּ נִמְצָא שֶׁ עִקַּר הַחֲמִימוּת וְהַהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִין הַשָּׂגַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל וּבָזֶה מְבֹאָר הֵיטֵב עִנְיַן זֶה: "כָּל צַדִּיק נִכְוֶה וְכוּ מֵחֶפְתּוֹ" וְכוּ דְּהַיְנוּ, שֶׁאֵצֶל זֶה הַצַּדִּיק יִהְיֶה נֶחֱשָׁב לְהַשָּׂגָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְוֶה מִמֶּנָּה כִּי הַשָּׂגַת הַדַּעַת מוֹלִיד חֹם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן יִהְיֶה נִכְוֶה מִמֶּנָּה וְאֵצֶל הַצַּדִּיק הַגָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ אֵין זֶה נֶחֱשָׁב אֶצְלוֹ לְהַשָּׂגָה כְּלָל וְאֵינוֹ נִכְוֶה וְנִתְחַמֵּם כְּלָל מֵהַשָּׂגָה זאת רַק הוּא צָרִיךְ לְחַפּוֹת וּלְכַסּוֹת עַצְמוֹ בְּהַשָּׂגָה אַחֶרֶת גָּבוֹהַּ יוֹתֵר כְּדֵי לְחַמֵּם אֶת עַצְמוֹ נִמְצָא מַה שֶּׁמְּבוֹאָר לְעֵיל עַל מַאֲמָר זֶה. "כָּל צַדִּיק נִכְוֶה מֵחֶפְתּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ" שֶׁפֵּרוּשׁוֹ, שֶׁיִּהְיֶה נִכְוֶה מֵהַמַּקִּיף שֶׁל חֲבֵרוֹ כִּי מַקִּיף שֶׁל זֶה גָּדוֹל מִמַּקִּיף שֶׁל זֶה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא מַקִּיף לָזֶה הוּא פְּנִימִי לָזֶה וְכוּ כִּי חֶפָּה הוּא בְּחִינַת אוֹרוֹת מַקִּיפִין כַּנַּ"ל כָּל זֶה הוּא עִנְיָן אֶחָד, עִם מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ כָּאן כִּי הַחֶפָּה שֶׁהוּא הַמַּקִּיף הוּא בְּחִינַת חִפּוּי וְכִסּוּי מַמָּשׁ שֶׁמְּחַמֵּם אֶת הָאָדָם כִּי עִקַּר הַחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת הוּא מִבְּחִינַת הַשָּׂגַת הַמַּקִּיפִין כַּנַּ"ל וְהֵבֵן הֵיטֵב] וְיָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּהְיוּ כַּמָּה

צַדִּיקִים כְּשֶׁיָּבוֹאוּ לָעוֹלָם הַבָּא עַל הַשָּׂגוֹת שֶׁהִשִּׂיג הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מֵהֶם, בָּעוֹלָם הַזֶּה יִהְיֶה אֶצְלָם דְּבָרִים נוֹרָאִים וְיִכָּווּ מֵהֶם וְאֵצֶל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָיוּ הַשָּׂגוֹת שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה וְכֵן אֵצֶל עַכּוּ"ם יִהְיֶה זֶה אֶצְלָם הַשָּׂגָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁיָּבוֹאוּ עַל סְתָם יַהֲדוּת פָּשׁוּט שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם הֵינוּ שֶׁיֵּדְעוּ מֵעֲבוֹדוֹת יִשְׂרָאֵל וּמִקְדֶּשֶׁת הַמִּצְווֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁעָשׂוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה יִהְיֶה אֶצְלָם הַשָּׂגָה מַה שֶּׁיֵּדְעוּ וְיַרְגִּישׁוּ קְצָת קְדֻשָּׁה כְּמוֹ אִישׁ כָּשֵׁר פָּשׁוּט שֶׁמַּרְגִּישׁ בָּזֶה הָעוֹלָם בַּעֲבוֹדָה פְּשׁוּטָה בְּלִי שׁוּם הַשָּׂגָה וּכְשֶׁיָּבוֹאוּ עַכּוּ"ם עַל זֶה יִהְיֶה אֶצְלָם הַשָּׂגָה גְּדוֹלָה אֲבָל אֲנַחְנוּ עִם קְדֻשׁ אֵין עֵרֶךְ לְהַשָּׂגָתֵנוּ מִכָּל שֶׂכֶן לְהַשָּׂגָה שֶׁל הַצַּדִּיק וּ שְׁלֵמוּת הַדַּעַת הוּא כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה מִמַּקִּיפִים פְּנִימִיִּים וְאָז נִצּוֹל מִכָּל צָרוֹת לְמָשָׁל, כְּשֶׁאֶחָד מְצַפֶּה וְאוֹרֵב לַחֲבֵרוֹ לְהָרְגוֹ אֲזַי צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת הַמַּלְבּוּשִׁים כְּדֵי שֶׁלֹּא יַכִּירוּ אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב י"ד) : "מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ" כִּי עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁנִּין הַפָּנִים עַל יְדֵי לְבוּשִׁין אֲחֵרִים נִפְטָר מִמֶּנּוּ וְ כֵן בְּעִקַּר הָאָדָם הֵינוּ בְּהַשֵּׂכֶל יֵשׁ בְּחִינוֹת לְבוּשִׁין הֵינוּ הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מֵהַמַּקִּיף פְּנִימִי וְלַעֲשׂוֹת לוֹ מַקִּיפִין אֲחֵרִים הֵינוּ בְּחִינַת מַלְבּוּשִׁים אֲחֵרִים וְעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִכָּל אוֹרֵב וּמַסְטִין כִּי מַלְבּוּשׁ בְּגִימַטְרִיָּא חַשְׁמַ"ל וּמֵהַחַשְׁמַ"ל בּוֹרְחִים כָּל הַמַּשְׁחִיתִים וְזֶה (מִשְׁלֵי ל"א) : "עֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן" עַל יְדֵי הַלְּבוּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחַשְׁמַ"ל שֶׁהוּא לְבוּשׁ עֹז וְהָדָר, לְבוּשׁ חָזָק וְנָאֶה עַל יְדֵי זֶה "וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן" שֶׁאֵינוֹ יָרֵא מִמֶּנּוּ כְּלָל כַּנַּ"ל ועיקר הזמן לזה הוא חודש אלול. וזהו לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן, רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֱלוּל וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלוּת רַחֲמָנָא לִצְלָן וכו כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה נִשְׁמָתוֹ לְאוֹר הַפָּנִים הַנַּ"ל וכו עַיִן לְעֵיל וְעַל כֵּן חַיָּב הָאֵבֶל רַחֲמָנָא לִצְלָן קְרִיעָה כִּי קָרַ"ע בְּגִימַטְרִיָּא ש"ע נְהוֹרִין שֶׁל אוֹר הַפָּנִים שֶׁהֵם הַגִּימַטְרִיָּא שֶׁל ב פְּעָמִים אֵל בְּמִלּוּאוֹ כִּי אֵל הוּא אוֹר הַפָּנִים הִקְשׁוּ כִּי יֵשׁ מַקִּיפִים אֵצֶל הַשֵּׂכֶל הֵינוּ שֶׁאֵינוֹ נִכְנָס לְהַשֵּׂכֶל פְּנִימִי הָאֲנוֹשִׁי וְיֵשׁ מַקִּיפִים לְהַתּוֹרָה שֶׁמַּקִּיף לְהַתּוֹרָה וְאֵינוֹ נִכְנָס לְתוֹךְ הַתּוֹרָה וּבְהַמַּקִּיפִים יֵשׁ שֶׁהֵם מַקִּיפִים וְעוֹמְדִים לִפְנֵי הָעֵינַיִם רַק שֶׁהֵם מַקִּיפִין וְאֵינָם נִכְנָסִים לְהַשֵּׂכֶל וְיֵשׁ שֶׁהֵם בְּהֶעְלֵם שֶׁלֹּא בָּאוּ עֲדַיִן אֲפִילוּ לְמַקִּיפִים וְהוּא בְּחִינַת עִבּוּר וּמַה לַּעֲשׂוֹת שֶׁיִּכָּנְסוּ הַמַּקִּיפִים שֶׁל הַתּוֹרָה לְתוֹךְ הַתּוֹרָה בִּפְנִים וְהַמַּקִּיפִים שֶׁל הַשֵּׂכֶל יִכָּנְסוּ לְתוֹךְ הַשֵּׂכֶל הַפְּנִימִי דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְחִלָּה יָבוֹאוּ וְיִתְגַּלּוּ הַמַּקִּיפִים שֶׁל הַתּוֹרָה מֵהַהֶעְלֵם לְמַקִּיפִים וְאַחַר כָּךְ יִכָּנְסוּ הַמַּקִּיפִים שֶׁל הַתּוֹרָה לִפְנִים וְכֵן הַמַּקִּיפִים שֶׁל הַשֵּׂכֶל מַה שֶּׁאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג מִצַּד חֶסְרוֹנוֹ הָאֲנוֹשִׁי יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַמַּקִּיף פְּנִימִי דְּהַיְנוּ שֶׁיָּבוֹא מֵהֶעְלֵם לְמַקִּיפִים וְהַמַּקִּיפִים יִהְיוּ נַעֲשִׂים פְּנִימִי [הַקֶּשְׁיָא זאת הִקְשׁוּ בְּמָקוֹם שֶׁהִקְשׁוּ, וְהוּא ז"ל אָמַר עַל זֶה תֵּרוּץ. כָּךְ שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ. וְאַחַר כָּךְ זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ כָּל הַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְעַתָּה מְבאָר לְהַמְעַיֵּן הַתֵּרוּץ עַל הַשְּׁאֵלָה וְהַקֶּשְׁיָא הַנַּ"ל כִּי עִקַּר הַשְּׁאֵלָה הוּא אֵיךְ לְהוֹלִיד הַמּחִין מִתַּעֲלוּמוֹתָן וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמּוֹלִידִין

אוֹתָן אֵיךְ זוֹכִין לְהַכְנִיס הַמַּקִּיפִין לִפְנִים וּכְבָר מְבאָר בַּאֵר הֵיטֵב בַּמֶּה יִזְכֶּה לָזֶה הַיְנוּ: עַל יְדֵי צְעָקָה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה זוֹכִין לְהוֹלִיד הַמּחִין מִתַּעֲלוּמוֹתָן וְעַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שְׁבִעַת הַנֵּרוֹת דְּהַיְנוּ לְקַדֵּשׁ אֶת עֵינָיו שֶׁלֹּא לְהִסְתַּכֵּל בַּמֶּה שֶׁאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל וכו' וְכֵן לְקַדֵּשׁ פִּיו וְחָתְמוֹ וְאָזְנָיו כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַכְנִיס הַמַּקִּיפִין לִפְנִים וּבֵאוּר הָעִנְיָן וּרְאִיּוֹתָיו וְהֵיכָן מְרֻמָּז סוֹדוֹת נוֹרָאוֹת הַלָּלוּ וכו' הַכֹּל מְבאָר לְעֵיל בַּאֵר הֵיטֵב אַשְׁרֵי שֶׁיְּשִׁישִׁים לִבּוֹ לְעַיֵּן בָּהֶם בֶּאֱמֶת לִלְמד וּלְלַמֵּד לִשְׁמר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם]

כב - חותם בתוך חותם

פִּרְקָא חֲמִישָׁאָה דְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא בְּרֵאשִׁית בָּרָא. בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר, בָּרָא חֲצִי מַאֲמָר, אָב וּבֵן, סְתִים וְגַלְיָא, עֵדֶן עִלָּאָה דְּסִתִים וּגְנִיז, עֵדֶן תַּתָּאָה א. דַּע שֶׁיֵּשׁ חוֹתָם וְיֵשׁ חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם הוּא כִּי יֵשׁ מוֹכִיחֵי הַדּוֹר וְהֵם בְּחִינוֹת רַגְלִין וְנִקְרָאִים רַגְלִין עַל שֵׁם שֶׁהֵם לְמוּדֵי ה הַיְנוּ שֶׁלּוֹמְדִין כְּבָיְכוֹל אֶת ה שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ עֵצוֹת וְהֵם הוֹלְכִים בִּשְׁלִיחוּתוֹ לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹכִיחָם וּלְהַחֲזִירָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים בְּחִינוֹת רַגְלִין עַל שֵׁם הָעֵצָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (שְׁמוֹת י"א) עַל "וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָיִךְ" הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ וְעַל שֵׁם הַהֲלִיכָה שֶׁהוֹלְכִים בִּשְׁלִיחוּתוֹ לְהוֹכִיחַ כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גּוֹזֵר גְּזַר דִּין בָּעוֹלָם וְהַדִּין הוּא הַתּוֹרָה כִּי צָרִיךְ לְהָיוֹת דִּין תּוֹרָה וּמַחֲמַת שֶׁהֵם לְמוּדֵי ה הוּא מִתְיַעֵץ עִמָּהֶם וּמְגַלֶּה לָהֶם הַדִּין תּוֹרָה שֶׁנִּגְזַר עַל הַדּוֹר וְהֵם מְכַסִּים זֶה הַדִּין תּוֹרָה וְחוֹתְמִין אוֹתוֹ בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) "מַעְיָן חָתוּם" שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנּוּ הַחִיצוֹנִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, דִּין אַכְזָרִי וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ ח) : "חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמָּדָי" הַיְנוּ, בְּלִמּוּדֵי ה נֶחְתָּם הַדִּין תּוֹרָה שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנּוּ הַחִיצוֹנִים וְהֵם, כְּשֶׁנִּגְלָה לָהֶם הַדִּין תּוֹרָה הוֹלְכִים וּמוֹכִיחִים הַדּוֹר כְּדֵי לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב לְהַמְתִּיק הַדִּין וַאֲפִלּוּ בִּשְׁעַת מוּסָר נִזְהָרִין לְהַחְתִּים וּלְהַסְתִּיר שֶׁלֹּא יִינְקוּ מִמֶּנּוּ הַחִיצוֹנִים בִּבְחִינַת (אִיּוֹב ל"ג) : "וּבְמִסְרָם יַחְתּם" וְעַל שֵׁם זֶה הֵן בְּחִינַת חוֹתָם וְאֵלּוּ הַלְמוּדֵי ה מְרֻבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ נ"ד) : "וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ" כִּי הוֹלְכִים לְפַשֵּׁר וְלַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּלְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מַקְטִירִים הַדָּבָר וּמַמְלִיצִים טוֹב בַּעֲדָם וְלִפְנֵי יִשְׂרָאֵל מַגִּדִּילִים הַחֵטְא מְאד כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל מֹשֶׁה שֶׁאָמַר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (שְׁמוֹת ל"ב) : "לָמָּה יֶחֱרָה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ" וּלְיִשְׂרָאֵל אָמַר (שָׁם) : "אַתֶּם חֲטָאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה" (עיין מ"ר דברים פ"א וזוהר נח ס"ז:) וּכְשֶׁהָרָע שֶׁל הַדּוֹר גּוֹבֵר עַל הַחוֹתָם הַנַּ"ל וּמְקַלְקֵל אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם אָזַי נִתְקַלְקֵל שָׁלוֹם הָעוֹלָם וְנַעֲשֶׂה גֵּרוּשִׁין וּמַחֲלֹקֶת בָּעוֹלָם הֶפֶךְ הַשָּׁלוֹם בִּבְחִינַת (אִיּוֹב י"ח) "וּמִתֵּבֵל יְנֻדֶּהוּ" (עיין רש"י פ מצורע ע"פ תהי בנדתה) כִּי מֵחוֹתָם נַעֲשֶׂה נֵדֶת כִּי הֵם בְּמִסְפַּר הַשָּׁוֶה, כַּמּוּבָא ב. וְיֵשׁ

חוֹתָם שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִזֶּה הַחוֹתָם הַיְנוּ בְּחִינוֹת יָדַיִם הַמְקַבְּלִים מוֹסֶר מֵאֵלּוּ הַמּוֹכִיחִים בְּחִינוֹת (אִיּוֹב ל"ז) : "בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם" וְהַ יָּדַיִם זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁנִּתְקַבֵּל בָּהּ הַמּוֹסָר בְּבְחִינַת "כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה בְּיַד מֹשֶׁה" בְּחִינַת (שְׁמוֹת י"ז) : "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה" וְזֶה הַחוֹתָם צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל הָאֱמוּנָה כִּי כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם נִתְקַלְקֵל הַחוֹתָם הַחִיצוֹן יוּכְלוּ לְהִתְקָרֵב לַחוֹתָם הַפְּנִימִי וְיִקַּלְקְלוּ הַחוֹתָם הַפְּנִימִי עַל יְדֵי קִלְקוּל הַחוֹתָם הַחִיצוֹן שֶׁהוּא הָאֱמוּנָה וּכְשֶׁחַס וְשָׁלוֹם נִתְקַלְקֵל זֶה הַחוֹתָם הַיָּדַיִם נַעֲשֶׂה מִזֶּה כְּפִירוֹת שֶׁהִיא הֶפֶךְ הָאֱמוּנָה וְנַעֲשֶׂה אֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת כִּי עִקַּר הָעֲבוֹדָה זָרָה אֵין לָהּ כֹּחַ אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל מֵהַיָּדַיִם אֵלּוּ בְּבְחִינַת (שְׁמוֹת ל"ב) : "וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיָּצַר אתוֹ בַּחֶרֶט" [וְכַמְבאָר בְּזֹהַר (כִּי תִשָּׂא, קצ"ב) עַל פָּסוּק זֶה לְעִנְיַן מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל. בַּמָּה אַצְלְחוּ בְּעוֹבָדָא דָא ? בְּגִין דְּ"וַיִּקַּח מִיָּדָם" וְכוּ אִלּוּ כַּד נָטַל מִידֵיהוֹן הֲוָה שָׂדָא לְאַרְעָא וְאַף עַל גַּב דְּיִטֵּל לֵהּ לְבָתַר לָא הֲוָה אַצְלַח עוֹבָדָא בִּישָׁא דָּא וְכוּ (עַיֵּן שָׁם)] וְגַם תִּקּוּנוֹ הוּא גַּם כֵּן רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת הַיָּדַיִם בְּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"ה) : "וַיִּתְּנוּ אֶל יַעֲקֹב אֶת כָּל אֱלֹקֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּיָדָם" כִּי מֻחוֹתָ"ם נַעֲשֶׂה נִדָּ"ת בְּבְחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ א) : "יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ" כִּי יָד בְּמִלּוּאוֹ [כְּזֶה: יוּד דָּלֶת] הוּא מִסְפַּר נִדָּ"ת הַיְנוּ עֲבוֹדַת אֱלִילִים שֶׁמְּטַמְּאָה כְּנִדָּה (שַׁבָּת פ"ב) ג. וְצָרִיךְ לִרְאוֹת לְמַלֹּאת אֶת הַיָּדַיִם שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הָאָרָה מִ שִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת שֶׁל כָּל מַנְהִיגֵי הַדּוֹר בְּבְחִינַת (שְׁמוֹת כ"ט) : "שִׁבְעַת יָמִים תְּמַלֵּא יָדָם" כִּי הֵם רוֹעִים הָאֱמוּנָה לְתַקְּנָהּ וּלְהַשְׁלִימָהּ וְ עַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים רוֹעִים עַל שֵׁם (תְּהִלִּים ל"ז) : "וּרְעֵה אֱמוּנָה" וְכָל עִקַּר אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל מַמְשִׁיכִין הֵם לְהַדּוֹר וזהו (דְּבָרִים ל"ג) : "כָּל קְדֹשָׁיו בְּיָדֶךָ" שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת שֶׁל כָּל מַנְהִיגֵי הַדּוֹר וְזֶה בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ י"ב) : "וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן" וּמֹשֶׁה שֶׁהוּא אֶחָד מִשִּׁבְעָה רוֹעִים נִקְרָא עַל שֵׁם זֶה רָעָיָא מְהֵימְנָא ד. וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֵלּוּ הָרוֹעִים שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה אֶלָּא עַל יְדֵי עַזּוּת כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ה) : הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ט"ו) : "נֶהְלַתְּ בְּעָזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ" הַיְנוּ, עַל יְדֵי עַזּוּת נִכְנָסִין לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה כִּי יֵשׁ רוֹעִים שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהֵם גַּם כֵּן מְפָרְסְמֵי הַדּוֹר וְכוֹפִין אֲנָשִׁים לְתַחְוֹת שֶׁעְבּוּדֵיהוּ וְעִקַּר מַלְכוּתָם הוּא עַל יְדֵי עַזּוּת כִּי עַזּוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תְּגָא (סַנְהֶדְרִין ק"ה) וְהֵם כְּכָלְבִים בְּעַזּוּתָם בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ נ"ו) : "וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נָפֶשׁ הֵמָּה רֹעִים" וְהֵן פְּנֵי הַדּוֹר כִּפְנֵי הַכֶּלֶב (סוֹטָה מ"ט:) וְעַל כֵּן כְּדֵי לְהִנָּצֵל מֵהֶם מִתַּחַת מֶמְשַׁלְתָּם אִי אֶפְשָׁר רַק עַל יְדֵי עַזּוּת לַעֲמד נֶגֶד עַזּוּתָם וְאָז: "נֶהְלַתְּ בְּעָזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ" שֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה וְ כָל הַקּוֹלוֹת הֵן שֶׁל צְעָקָה הֵן שֶׁל אֲנָחָה הֵן קוֹל שׁוֹפָר הֵן קוֹל זִמְרָה כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת עַזּוּת בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ס"ח) : "הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז" ה. וְ צָרִיךְ כָּל אָדָם לְרַחֵם מְאד עַל בְּשַׂר הַגּוּף לְהַרְאוֹת לוֹ מִכָּל הָאָרָה וּמִכָּל הַשְׁגָּה שֶׁהַנְּשָׁמָה

מַשָּׂגֶת שֶׁהַגּוּף גַּם כֵּן יֵדַע מִזֹּאת הַהַשְׂגָה בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָהוּ נ"ח) : "וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם" מִבְּשָׂרְךָ דַּיְקָא שֶׁלֹּא תַעֲלִים עֵינֶיךָ מִלְּרַחֵם עַל בְּשָׂרְךָ הַיְנוּ בְּשַׂר גּוּפְךָ כִּי צְרִיכִין לְרַחֵם מְאד עַל הַגּוּף לִרְאוֹת לְזַכְּכוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהוֹדִיעַ לוֹ מִכָּל הַהֶאָרוֹת וְהַהַשְׂגוֹת שֶׁהַנְּשָׁמָה מַשָּׂגֶת כִּי הַנְּשָׁמָה שֶׁל כָּל אָדָם הִיא רוֹאָה וּמַשָּׂגֶת תָּמִיד דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים מְאד אֲבָל הַגּוּף אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵהֶם עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְרַחֵם מְאד עַל בְּשַׂר הַגּוּף לִרְאוֹת לְזַכֵּךְ הַגּוּף עַד שֶׁתּוּכַל הַנְּשָׁמָה לְהוֹדִיעַ לוֹ מִכָּל מַה שֶּׁהִיא רוֹאָה וּמַשָּׂגֶת תָּמִיד כַּנַּ"ל וּכְשֶׁהַגּוּף הוּא בִּבְחִינָה זוֹ הִיא טוֹבָה לְהַנְּשָׁמָה שֶׁלִּפְעָמִים נוֹפֶלֶת מִמַּדְרֵגָתָהּ וּכְשֶׁהַגּוּף צַח וְאוֹר תּוּכַל הַנְּשָׁמָה לְהִתְרוֹמֵם וְלַחֲזֹר לְמַדְרֵגָתָהּ עַל יְדֵי הַגּוּף הַיְנוּ, עַל יְדֵי תַּעֲנוּגֵי הַגּוּף תּוּכַל לִזְכֹּר וְלַעֲלוֹת לַתַּעֲנוּגִים שֶׁלָּהּ כִּי מֵאַחַר שֶׁהַגּוּף גַּם כֵּן טוֹב וְכָשֵׁר אֵינוֹ נִלְכָּד בְּהַתַּעֲנוּגִים וְעַל כֵּן תּוּכַל הַנְּשָׁמָה לַחֲזֹר עַל יְדֵי תַּעֲנוּגֵי הַגּוּף לְמַעֲלָתָהּ לַתַּעֲנוּגִים שֶׁלָּהּ וְכֵן גַּם כֵּן עַל יְדֵי הָרְשִׁימוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַגּוּף עַל יְדֵי הֶאָרוֹת שֶׁהֵאִירָה בּוֹ הַנְּשָׁמָה מִקֶּדֶם תּוּכַל עַתָּה לִזְכֹּר וְלַעֲלוֹת וְלַחֲזֹר לְמַדְרֵגָתָהּ וְזֶה בְּחִינַת (אִיּוֹב י"ט) : "מִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ", מִבְּשָׂרִי דַּיְקָא הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּשַׂר הַגּוּף יֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ, הַיְנוּ הַשָּׂגוֹת אֱלקוּת הַיְנוּ, שֶׁהָאָדָם בְּגוּפוֹ יִרְאֶה וְיֶחֱזֶה הַשָּׂגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁהַנְּשָׁמָה מַשָּׂגֶת תָּמִיד כַּנַּ"ל אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לְהַגּוּף עֲזוּת מִבְּחִינַת "וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ" אֵין הַנְּשָׁמָה יְכוֹלָה לִסְמךְ עַצְמָהּ וּלְהִתְקָרֵב אֶל הַגּוּף לְהוֹדִיעַ לוֹ מֵהַהַשָּׂגוֹת שֶׁלָּהּ כִּי תּוּכַל לִלְכֹּד בְּתֹקֶף וְעַזּוּת הַגּוּף מַה שֶּׁהַגּוּף עַז וְחָזָק בְּהַתַּאֲוֹת וְצָרִיךְ לָזֶה עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַיְנוּ קוֹלוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְשַׁבֵּר עַזּוּת הַגּוּף כִּי אֲנָחָה שׁוֹבֶרֶת גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם (בְּרָכוֹת נ"ח:) וּ כְשֶׁמְּשַׁבֵּר עַזּוּת וְתַקִּיפוּת הַגּוּף עַל יְדֵי זֶה תּוּכַל הַנְּשָׁמָה לְהִתְקָרֵב עַצְמָהּ אֶל הַגּוּף כִּי לֹא תִהְיֶה נִלְכֶּדֶת שָׁם וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ק"ב) : "מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי" עַצְמִי הִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא עֶצֶם הָאָדָם כִּי עִקַּר עַצְמִיּוּת הָאָדָם מַה שֶּׁנִּקְרָא אֵצֶל הָאָדָם אֲנִי הוּא הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא עֶצֶם הַקַּיָּם לָעַד אֲבָל מֵחֲמַת עַזּוּת הַגּוּף בְּתַאֲוֹתָיו אֲזַי הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא עֶצֶם הָאָדָם רְחוֹקָה מִבְּשָׂרוֹ וְגוּפוֹ וְעַל יְדֵי קוֹל אֲנָחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִשְׁבָּר עַזּוּת גּוּפוֹ וְאָז מִתְקָרֶבֶת וּמִתְדַּבֶּקֶת הָעֶצֶם לְהַבָּשָׂר הַיְנוּ הַנְּשָׁמָה לְהַגּוּף וְזֶהוּ: "מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי" כַּנַּ"ל וּבְחִינַת קוֹל הַתְּקִיעוֹת הוּא בְּחִינַת "מִקּוֹל אַנְחָתִי" וְהוּא מְשַׁבֵּר גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם בִּבְחִינַת (עָמוֹס ג) : "אִם יִתָּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ" וְעַל יָדָם יוּכַל לָבוֹא לְרוֹעִים הַנַּ"ל תְּקִיעָה, שְׁבָרִים, תְּרוּעָה תְּקִיעָה, הֵם הַקּוֹלוֹת, קוֹל עֹז שְׁבָרִים, שֶׁעַל יָדָם נִשְׁבָּר עַזּוּת הַגּוּף כַּנַּ"ל תְּרוּעָה, בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל ב ה) : "וְאַתָּה תִּרְעֶה אֶת עַמִּי" הַנַּ"ל שֶׁהֵם הָרוֹעִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לָהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר כַּנַּ"ל וזהו (בְּרֵאשִׁית י"ז) : "וַיָּמָל אֶת בְּשַׂר עָרְלָתָם בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה" וּכְתִיב (שָׁם) : "בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אַבְרָהָם" הַיּוֹם הַזֶּה זֶה בְּחִינַת קוֹל

שׁוֹפָר, שֶׁמְּצָוָתוֹ בַּיּוֹם (ראשׁ הַשָּׁנָה כ"ח) בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כ) : "יַעַנְךָ ה בְּיוֹם צָרָה" שֶׁ עַל יָדוֹ נִמּוֹל וְנִשְׁבָּר עָרְלַת בָּשָׂר וּמְקַבֵּל אוֹר הָעֶצֶם ו. וְכֵן בִּכְלָלִיּוּת בְּנֵי הָאָדָם יֵשׁ בְּחִינַת עֶצֶם וּבָשָׂר הַיְנוּ שֶׁהֶחָכָם הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּשְׁמָה לְהָעָם שֶׁהֵם לְמַטָּה מִמֶּנּוּ הוּא בְּחִינַת עֶצֶם וְהָעָם הֵם נֶגְדּוֹ בְּחִינַת בָּשָׂר וּכְשֶׁהֵם בִּבְחִינַת בָּשָׂר כְּמוֹ בְּשַׂר הַגּוּף בְּעֶצֶם הָאָדָם הֵם שׁוֹמְעִים הַקּוֹל אֲנָחָה הַיְנוּ קוֹלוֹ שֶׁל הֶחָכָם וְשׁוֹבֶרֶת גּוּפָם בִּבְחִינַת אֲנָחָה שׁוֹבֶרֶת וְכוּ וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לִסְמֹךְ לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת בָּשָׂר בִּבְחִינַת "מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי" הַנַּ"ל אַךְ כְּשֶׁאֵינָם בִּבְחִינַת בָּשָׂר אֵינָם שׁוֹמְעִים כְּלָל קוֹל הָאֲנָחָה הַנַּ"ל וַ אֲפִלּוּ אִם שׁוֹמְעִים קוֹלוֹ אֵינָם שׁוֹמְעִים הַקּוֹל בְּעַצְמוֹ כִּי אִם קוֹל הֶבָרָה ז. וְקוֹל הֶבָרָה הוּא דַּע, כִּי כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר קוֹל דִּקְדֻשָּׁה אֲזַי מִתְעוֹרֵר מִמֶּנּוּ קוֹל דִּסְטְרָא אָחֳרָא כִּי עַל יְדֵי הָעֲבֵרוֹת נִבְרָאִים מְחַבְּלִים וְהֵם צוֹעֲקִים: הַב לָן מְזוֹנֵי ! הַב לָן חַיֵּי ! וּכְשֶׁאֵין מִתְגַּבֵּר וּמִתְעוֹרֵר קוֹל דִּקְדֻשָּׁה הֵם נָחִים אַךְ תֵּכֶף שֶׁמִּתְעוֹרֵר קוֹל דִּקְדֻשָּׁה הֵם מִתְעוֹרְרִים תֵּכֶף וּמַתְחִילִין לִצְעֹק וּלְקַטְרֵג נֶגְדּוֹ וְזֶהוּ קוֹל הַהֶבָרָה שֶׁיּוֹצֵא מִקּוֹל הַקְּדֻשָּׁה וְזֶה בְּחִינַת (יִרְמְיָה י"ד) : "אִם עֲוֹנֵינוּ עָנוּ בָנוּ" אֵין עֲנִיָּה אֶלָּא לְשׁוֹן צְעָקָה (עיין רש"י פ כי תבא ד"ה וענית ובגמ סוטה ל"ב:) הַיְנוּ שֶׁהָעֲוֹונוֹת צוֹעֲקִין בְּנוּ בְּתוֹכֵנוּ מַמָּשׁ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר קוֹל דִּקְדֻשָּׁה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲצֶל הַצְּרָפִית (מְלָכִים א י"ז). "בָּאתָ אֵלַי לְהַזְכִּיר אֶת עֲוֹנִי" הַיְנוּ: כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם אֵלִיָּהוּ וְלֹא הָיְתָה הַקְּדֻשָּׁה גּוֹבֶרֶת כָּל כָּךְ הָיוּ הָעֲוֹונוֹת שֶׁלְּהּ נָחִים אַךְ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר שָׁם קְדֻשַּׁת אֵלִיָּהוּ הָיוּ נִזְכָּרִים וְנִתְעוֹרְרִים עֲוֹונוֹתֶיהָ לְצַעֵק וּלְקַטְרֵג עָלֶיהָ וְזֶהוּ: אִם עֲוֹנֵינוּ עָנוּ בָנוּ שֶׁ הָעֲוֹונוֹת צוֹעֲקִין בְּתוֹכֵנוּ וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאָנוּ צוֹעֲקִים אֵיזֶה קוֹל דִּקְדֻשָּׁה אֵין אָנוּ זוֹכִין לִשְׁמֹעַ קוֹל דִּקְדֻשָּׁה בְּעַצְמוֹ לְשַׁבֵּר עַל יָדוֹ עֲזוּת הַגּוּף כִּי אִם קוֹל הֶבָרָה שֶׁהוּא קוֹל הָעֲוונוֹת שֶׁנִּתְעוֹרְרִין נֶגֶד קוֹל דִּקְדֻשָּׁה וְהֵם צוֹעֲקִים בְּתוֹכֵנוּ. ה עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ שֶׁאַתָּה בְּעַצְמְךָ תַּעֲשֶׂה לְמַעַן שִׁמְךָ וּתְרַחֵם עָלֵינוּ לְמַעַנְךָ לְבַד וּכְשֶׁאֵינוֹ בִּבְחִינַת בָּשָׂר לְהֶחָכָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הָעֶצֶם אֲזַי אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ הַקּוֹל בְּעַצְמוֹ הַנַּ"ל רַק הַקּוֹל הַהֶבָרָה הַיְנוּ קוֹל הָעֲוונוֹת שֶׁנִּתְעוֹרְרִים מִזֶּה הַקּוֹל וְזֶה (ראשׁ הַשָּׁנָה כ"ז:) הַתּוֹקֵעַ בְּבוֹר בְּחִינוֹת (תְּהִלִּים פ"ח) : "שַׁתְּנִי בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת" וְהוּא מִתְאַנֵּחַ וְתוֹקֵעַ עַל זֶה אוֹתָם הָעוֹמְדִים בַּחוּץ שֶׁאֵינָם בִּבְחִינַת בָּשָׂר אִם קוֹל שׁוֹפָר שָׁמַע, יָצָא הַיְנוּ שֶׁיּוֹכַל לְצֵאת מִתּוֹךְ הָרַע שֶׁלּוֹ וְאִם קוֹל הֶבָרָה שָׁמַע, לֹא יָצָא, כַּנַּ"ל נִמְצָא, בֵּין קוֹל אֲנָחַת הָאָדָם בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אִם אֵינוֹ בִּבְחִינַת בָּשָׂר שֶׁהַגּוּף רָחוֹק כָּל כָּךְ מֵהֶעֶצֶם הַנִּשְׁמָה עַד שֶׁאֵינוֹ בִּבְחִינַת בָּשָׂר וְאָז אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ קוֹל אַנְחָתוֹ וְכֵן קוֹל אַנְחַת הֶחָכָם אִם אֵינוֹ בִּבְחִינַת בָּשָׂר לְהֶחָכָם אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ כִּי אִם קוֹל הֶבָרָה כַּנַּ"ל ח. וְ לָבוֹא לִבְחִינַת בָּשָׂר הוּא עַל יְדֵי הַשְׁמוּשׁ עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ אֶת הֶחָכָם נַעֲשֶׂה בְּחִינַת בָּשָׂר לְהֶחָכָם וְכֵן עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ הַגּוּף לְהַנְשָׁמָה בַּעֲשִׂיַּת מִצְווֹת מַעֲשִׂיּוֹת נַעֲשֶׂה הַגּוּף בְּחִינַת

בָּשָׂר לְהַנְּשָׁמָה וּכְשֶׁהַבָּשָׂר בַּבְּחִינָה הַזֹּאת אָז (יְשַׁעְיָהוּ מ"א) : "וְלִירוּשָׁלַיִם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן" מִבָּשָׂר הַנִּמּוֹל הַנַּ"ל נִשְׁלָם יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא "קְרָיָה נֶאֱמָנָה" (שָׁם א) הַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לָבוֹא לֶאֱמוּנָה שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּקַבְּלִין מִצַּדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַקּוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְשַׁבְּרִין עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת הַגּוּף וְזוֹכִין לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְדַּבֵּק אֲלֵיהֶם וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם קְרָיָה נֶאֱמָנָה כַּנַּ"ל ט. וְ לָבוֹא לְעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי שִׂמְחָה בִּבְחִינַת (נְחֶמְיָה ח) : "כִּי חֶדְוַת ה הִיא מָעֻזְּכֶם" הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פ"ח). בְּשָׁעָה שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, יָרְדוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא מַלְאָכִים וְנָתְנוּ שְׁנֵי עֲטָרוֹת בְּרֹאשׁ כָּל אֶחָד וְכוּ. וּכְשֶׁחָטְאוּ נִלְקְחוּ וְכוּ. וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲזִירָם לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם" נִמְצָא שֶׁ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה בְּחִינַת "וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם" כַּנַּ"ל וְדַע, כִּי שְׁנֵי הָעֲדָיִים שֶׁהִכְתִּירוּ בְּחוֹרֵב מִנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הֵם בְּחִינַת "בְּרֵאשִׁית בָּרָא" כַּמּוּבָא בְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא (פֶּרֶק ה) בְּרֵאשִׁית דָּא מַאֲמָר בָּרָא חָצִי מַאֲמָר דָּא עֵדֶן עִלָּאָה. עֵדֶן תַּתָּאָה חָכְמָה עִלָּאָה, חָכְמָה תַּתָּאָה אָב וּבֵן כִּי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע הוּא בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת וְנִגְלוֹת. נַעֲשֶׂה הוּא בְּחִינַת נִגְלוֹת הַיְנוּ הַמִּצְווֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְכָל אֶחָד לְקַיֵּם לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וְנִשְׁמַע הִיא בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת מַה שֶּׁהוּא גָּבוֹהַּ וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדָה בָּזֶה לְמָשָׁל: אֵצֶל כָּל מִצְוָה יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁסְּבִיבוֹת הַמִּצְוָה כִּי מִלְּבַד הַצִּוּוּי הַנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה לְקַיֵּם הַמִּצְוָה יֵשׁ עוֹד לָזֶה דְּבָרִים בַּתּוֹרָה כְּגוֹן "וַיְדַבֵּר ה אֶל מֹשֶׁה" וּשְׁאָר דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁסְּבִיבוֹת הַמִּצְוָה וַעֲבוֹדָה שֶׁיֵּשׁ בְּדִבּוּרֵי הַתּוֹרָה הַלָּלוּ שֶׁסְּבִיבוֹת הַמִּצְוָה הֵם בְּחִינַת נִשְׁמַע, בְּחִינַת נִסְתָּר כִּי הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ אָנוּ יְכוֹלִים לְקַיֵּם אַךְ הָעֲבוֹדָה שֶׁיֵּשׁ בְּאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים אֵין אָנוּ יוֹדְעִים וְזֶה בְּחִינַת נִשְׁמָע בְּחִינַת נִסְתָּר וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה. נַעֲשֶׂה הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה הַיְנוּ הַנִּגְלוֹת מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ לְקַיֵּם וְנִשְׁמָע הֵם בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת בְּחִינַת דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם הַדִּבּוּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁסְּבִיבוֹת כָּל מִצְוָה שֶׁהֵם בְּחִינַת נִסְתָּר כַּנַּ"ל שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לַעֲבֹד בָּזֶה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהִיא דְּבֵקוּת כִּי שְׁמִיעָה תָּלְיָא בְּלִבָּא (תְּהִלִּים נ"ח) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים א ג) : "וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ" וַעֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב זוֹ תְּפִלָּה (תַּעֲנִית ב) הַיְנוּ בִּטּוּל וּדְבֵקוּת לְאֵין סוֹף כִּי אֵין סוֹף הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁאֵין בּוֹ תְּפִיסָה וּמֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ תְּפִיסָה בָּזֶה [הַיְנוּ בְּדִבּוּרֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל כִּי הוּא בְּחִינַת נִסְתָּר כַּנַּ"ל] הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה דְּבֵקוּת שֶׁהוּא רַק בִּטּוּל לְהָאֵין סוֹף י. וְ יֵשׁ בְּכָל דָּרְגָא וְדָרְגָא וְכֵן בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כִּי כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תּוֹרָה, הַיְנוּ הַנִּגְלוֹת לוֹ וּבְחִינַת נִשְׁמַע, שֶׁהִיא בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת, בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל כִּי מִי

שֶׁבָּא לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מֵהָרִאשׁוֹנָה אֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַנִּשְׁמָע שֶׁלּוֹ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וַאֲזַי יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נִשְׁמָע אַחֶרֶת וְכֵן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וְכֵן כָּל אָדָם לְפִי מַדְרֵגָתוֹ יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע וְכֵן בְּכָל עוֹלָם יֵשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע כִּי מַה שֶּׁהוּא לְהָעוֹלָם הַזֶּה בְּחִינַת נִשְׁמָע הוּא לְעוֹלָם הַגַּלְגַּלִּים בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְיֵשׁ לָהֶם בְּחִינַת נִשְׁמָע גְּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ וְכֵן מֵעוֹלָם לְעוֹלָם וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרַת ה וְתוֹרָתוֹ (עֲבוֹדָה זָרָה י"ט) מִתְּחִלָּה תּוֹרַת ה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסְתָּר ''הַנִּסְתָּרֹת לַה אֱלֹקֵינוּ'' וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מִמֶּנָּה נַעֲשֶׂה תּוֹרָתוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה שֶׁהוּא בְּחִינַת ''וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ'' וְזֶה (דְּבָרִים כ"ט) : הַנִּסְתָּרֹת לַה אֱלֹהֵינוּ· זֶה בְּחִינַת נִשְׁמָע וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ זֶה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה ''עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת'' שֶׁיֵּלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁיִּבּוֹא לְעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הֵם דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁסְּבִיבוֹת הַמִּצְוָה, כְּגוֹן וַיְדַבֵּר כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת נִשְׁמָע כַּנַּ"ל יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה עַד עוֹלָם שֶׁיֵּלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם לַעֲשׂוֹת לַעֲשׂוֹת דַּיְקָא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁסְּבִיבוֹת הַמִּצְוָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנִּסְתָּרוֹת, בְּחִינַת נִשְׁמָע כַּנַּ"ל יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, בְּחִינַת נִגְלוֹת כַּנַּ"ל וְ צָרִיךְ כָּל אָדָם שֶׁיֵּלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם עַד שֶׁיִּזְכֶּה בְּכָל פַּעַם לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע גְּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה אֲצִלּוֹ בְּכָל פַּעַם מִבְּחִינַת נִשְׁמָע בְּחִינַת נִסְתָּר בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁסְּבִיבוֹת הַמִּצְוָה בְּחִינַת תּוֹרַת ה יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נִגְלֶה בְּחִינַת תּוֹרָה בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ וִיהִי לוֹ בְּחִינַת נִשְׁמָע וְכוּ גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְכֵן בְּכָל פַּעַם יֵלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמִמַּעֲלָה לְמַעֲלָה עַד שֶׁיָּבוֹא בְּרֵאשִׁית נְקֻדַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא תְּחִלַּת הָאֲצִילוּת וְשָׁם יֵשׁ גַּם כֵּן בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע וּבְחִינַת נִשְׁמָע שֶׁיֵּשׁ שָׁם הוּא תּוֹרַת ה בֶּאֱמֶת כִּי בְּכָל עוֹלָם וְדַרְגָּא תּוֹרַת ה הִיא רַק בְּשֵׁם הַמַּשָּׂאל כִּי רַק מֵחֲמַת שֶׁנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ נִקְרָא תּוֹרַת ה וּכְשֶׁבָּא לְשָׁם נַעֲשֶׂה תּוֹרָתוֹ אַךְ בְּחִינַת הַנִּשְׁמָע שֶׁבִּתְחִלַּת הָאֲצִילוּת הִיא תּוֹרַת ה בֶּאֱמֶת כִּי אֵין גָּבוֹהַּ מִשָּׁם רַק תּוֹרַת ה מַמָּשׁ וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּכְלָל בְּאֵין סוֹף אֲזַי הַנַּעֲשֶׂה הִיא בְּחִינַת תּוֹרַת ה מַמָּשׁ וְהַנִּשְׁמָע הוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת ה כִּי יֵשׁ תּוֹרַת ה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְרוּשַׁלְמִי בִּכּוּרִים וראש הַשָּׁנָה) : אֲנִי קַיָּמְתִּיהָ תְּחִלָּה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בְּסוֹטָה י"ד) : הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַלְבִּישׁ עֲרָמִים וּמְבַקֵּר חוֹלִים וְכוּ וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו) : מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵנִיחַ תְּפִלִּין וְכוּ וְכֵן יֵשׁ תְּפִלַּת ה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם ז) מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפַּלֵּל ? שֶׁנֶּאֱמַר: ''וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי'' נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ תּוֹרַת ה וְיֵשׁ תְּפִלַּת ה וּ כְשֶׁזּוֹכֶה לְהִכָּלֵל בְּאֵין סוֹף אֲזַי תּוֹרָתוֹ הוּא תּוֹרַת ה מַמָּשׁ וּתְפִלָּתוֹ הוּא תְּפִלַּת ה מַמָּשׁ וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא קַמָּא צ"ב) הַמְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל

חֲבֵרוֹ וְהוּא צָרִיךְ לְאוֹתוֹ דָּבָר הוּא נַעֲנֶה תְּחִלָּה כִּי מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְאוֹתוֹ דָּבָר וְאֵינוֹ מְבַקֵּשׁ עַל עַצְמוֹ הוּא מֻחְמָת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אַיִן וְהוּא בְּחִינַת תְּחִלָּה הַיְנוּ קֹדֶם הַבְּרִיאָה וּמֻחְמָת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תְּחִלָּה עַל יְדֵי זֶה הוּא נַעֲנֶה תְּחִלָּה [לְכְאוֹרָה אֵין לָזֶה הֶעְנְיָן חִבּוּר הֵיטֵב לְמָה שֶׁלְּמַעְלָה אַךְ בֶּאֱמֶת מְבאָר זֶה הֶעְנְיָן הֵיטֵב לַמְעַיֵּן קְצָת כִּי מְבאָר לְעֵיל וּלְקַמָּן שֶׁ בְּחִינַת תְּפִלַּת ה הוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה בְּחִינַת אֵין סוֹף שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּחִלָּה וּ מֻחְמָת שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה הִיא בְּחִינַת אַיִן עַל כֵּן אֵין מִי שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה כִּי אִם מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אַיִן דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא עָנָו בֶּאֱמֶת וּמְבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל כְּאִלּוּ אֵינוֹ בָּעוֹלָם עַד שֶׁנִּכְלָל בְּאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת ה כַּנַּ"ל וּבָזֶה מְקֻשָּׁר הֵיטֵב מַה שֶּׁמּוּבָא לְקַמָּן עַל מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֶלְעָזָר זְעִירָא וְכוּ, שֶׁחֲשָׁדוּהוּ בְּגַדְלוּת וְעַל כֵּן חֲבָשׁוּהוּ וְכוּ, עַיֵּן שָׁם וְלִכְאוֹרָה אֵין קֶשֶׁר לְעִנְיָן פֻּגַם הַגַּדְלוּת לְהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁלֹּא נִזְכַּר כָּאן לִכְאוֹרָה מֵעִנְיַן גַּדְלוּת כְּלָל אַךְ בֶּאֱמֶת עַל פִּי הַנִּזְכָּר לְעֵיל מְבאָר לָעֵינַיִם שֶׁכָּל עִנְיָן זֶה לִזְכוֹת לִבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַגְּבוֹהַּ יוֹתֵר שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בְּאֵין סוֹף בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי עֲנָוָה בֶּאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן כַּנַּ"ל וְעַתָּה מְבאָר הֵיטֵב קֶשֶׁר עִנְיָן זֶה הַמִּתְפַּלֵּל עַל חֲבֵרוֹ וְהוּא צָרִיךְ וְכוּ לְהַתּוֹרָה הַזֹּאת כִּי זֶה שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל חֲבֵרוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא צָרִיךְ לְאוֹתוֹ דָּבָר זֶהוּ בְּחִינַת עֲנָוָה, בְּחִינַת אַיִן שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ עַל עַצְמוֹ כְּלוּם רַק מַרְגִּישׁ צַעַר יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ וְעַל יְדֵי הַבִּטּוּל זֶה הוּא נִכְלָל בְּאַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִלָּה בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה בְּחִינַת נִשְׁמַע בְּחִינַת תְּפִלַּת ה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא נַעֲנֶה תְּחִלָּה כִּי הוּא בִּבְחִינַת תְּחִלָּה כַּנַּ"ל] וְזֶה בְּחִינַת אָב וּבֵן מַאֲמַר וַחֲצִי מַאֲמַר כִּי הַנַּעֲשֶׂה הוּא בְּחִינַת נְגָלֶה בְּחִינַת תּוֹרָה בְּחִינוֹת בָּרָא בְּחִינוֹת בֵּן בְּחִינוֹת עֵדֶן תַּתָּאָה בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחִינוֹת חֲצִי מַאֲמַר כְּנֶגֶד הַנִּשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינוֹת בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר הַשָּׁלֵם חָכְמָה עִלָּאָה עֵדֶן עִלָּאָה בְּחִינוֹת אָב בְּחִינוֹת תְּפִלָּה בְּחִינוֹת נִסְתָּר כִּי כָּל דַּרְגָּא נֶגֶד דַּרְגָּא שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנָּה הוּא בְּחִינוֹת חֲצִי מַאֲמַר כְּמוֹ הָאָב כְּשֶׁמְּדַבֵּר מְדַבֵּר מַאֲמַר הַשָּׁלֵם וּכְשֶׁבְּנוֹ הַקָּטָן מְדַבֵּר אַחֲרָיו הוּא מְדַבֵּר רַק חֲצִי מַאֲמַר כֵּן כָּל דַּרְגָּא נֶגֶד דַּרְגָּא שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנָּה הִיא בְּחִינוֹת חֲצִי מַאֲמַר וְהַדַּרְגָּא שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנָּה הִיא בְּחִינוֹת מַאֲמַר הַשָּׁלֵם נֶגְדּוֹ וְכֵן מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כִּי כָל בְּנֵי אָדָם וְחַיּוֹת וְעוֹפוֹת וּצְמָחִים וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם הֵם רַק בְּחִינוֹת חֲצִי מַאֲמַר נֶגֶד הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה מִזֶּה הָעוֹלָם כִּי הֵם רַק רְמָזִים לְדְבָרִים הַגְּבוֹהִים מֵהֶם וְכֵן מֵעוֹלָם לְעוֹלָם וְכֵן כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה נֶגֶד קֹדֶם הַבְּרִיאָה הִיא בְּחִינוֹת חֲצִי מַאֲמַר כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת בְּאֵין סוֹף וְשָׁם הוּא בְּחִינוֹת מַאֲמַר הַשָּׁלֵם וְזֶה בָּרָא, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה הוּא חֲצִי מַאֲמַר נֶגֶד בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּחִינוֹת קֹדֶם הַבְּרִיאָה בְּחִינוֹת תְּפִלָּה כְּמוֹ בְּרֵאשִׁית יָרֵא בּשֶׁת (תְּקוּנִים, תִּקּוּן ז) שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה בְּחִינוֹת (מִשְׁלֵי ל"א) : "יִרְאַת ה הִיא תִתְהַלָּל" שֶׁהוּא

מַאֲמָר הַשָּׁלֵם וְ עַל כֵּן אֱמוּנָה נִקְרָא יְרוּשָׁלַיִם, כַּנַּזְכָּר לְעֵיל עַל שֵׁם שֶׁעִקַּר בִּנְיָנָהּ מִבְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה שָׁלֵם כִּי תַּמָּן יִרְאָה, תַּמָּן שָׁלֵם (עיין מ"ר וירא פ נ"ו) בְּרֵאשִׁית יֵרָא בשֵׁת, מַאֲמָר הַשָּׁלֵם כִּי אֱמוּנָה הוּא מֵהָרוֹעִים כַּנַּ"ל וּלְהָרוֹעִים אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת כַּנַּ"ל וּלְעַזּוּת זוֹכִין עַל יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל וּלְשִׂמְחָה זוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינוֹת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהוּא בְּחִינוֹת תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ כַּנַּ"ל אַךְ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה הוּא עַל יְדֵי יִרְאָה כִּי "וְגִילוּ בִּרְעָדָה" כְּתִיב (תְּהִלִּים ב) (ברכות ל:) הַיְנוּ, עִקַּר הַגִּילָה וְהַשִּׂמְחָה הִיא עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינוֹת יִרְאָה כַּנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינוֹת נִשְׁמָע, בְּחִינוֹת מַאֲמָר הַשָּׁלֵם שֶׁשָּׁם עִקַּר הַשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעִקַּר בִּנְיַן הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינוֹת יְרוּשָׁלַיִם, קְרִיָּה נֶאֱמָנָה זוֹכִין עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינוֹת יִרְאָה בְּחִינוֹת מַאֲמָר הַשָּׁלֵם כַּנַּ"ל וְ עַל כֵּן נִקְרֵאת הָאֱמוּנָה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא יִרְאָה שָׁלֵם כִּי עִקַּר בִּנְיָנָהּ עַל יְדֵי בְּחִינוֹת יִרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינוֹת מַאֲמָר הַשָּׁלֵם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינוֹת בְּרֵאשִׁית יֵרָא בשֵׁת שֶׁהוּא מַאֲמָר הַשָּׁלֵם כַּנַּ"ל וְזֶה (שָׁם י"ט) : "עֵדוּת ה נֶאֱמָנָה" עֵדוּת ה, שֶׁהֵם הָעֲדָיִים הַנַּ"ל נֶאֱמָנָה עַל יָדָם נִבְנֵית הָאֱמוּנָה וְזֶה (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל" וְתַרְגּוּמוֹ: אָב וּבֵן וְזֶה מַאֲמָר הַשָּׁלֵם שֶׁהוּא אָב וּבֵן כַּחֲדָא כִּי חֲצִי מַאֲמָר הוּא בְּחִינוֹת בֵּן לְחוּד אֲבָל מַאֲמָר הַשָּׁלֵם הוּא אָב וּבֵן כַּחֲדָא כִּי שָׁם נִכְלָל הַכֹּל וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לָבוֹא לִבְחִינוֹת רוֹעִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל" כַּנַּ"ל יא. אַךְ כְּשֶׁרוֹצִים לָצֵאת מִמַּדְרֵגַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע זֶה לְמַדְרֵגַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע גָּבוֹהַּ מִמֶּנָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲבוֹדָה זָרָה ד:) לֹא הָיָה דָּוִד רָאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה וכו לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה אֶלָּא שֶׁנִּתַּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לָהֶם מִכְשׁוֹל לְטוֹבַת הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה וְזֶה (יְשַׁעְיָהוּ ג) : וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדֶךָ אֵלּוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁאֵין אָדָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם אֶלָּא אִם כֵּן נִכְשָׁל בָּהֶם (שַׁבָּת ק"כ וְגִטִּין מ"ג) דִּבְרֵי תּוֹרָה הֵם בְּחִינַת הַדִּבּוּרִים שֶׁסְּבִיבוֹת הַמִּצְוָה שֶׁהֵם "וַיְדַבֵּר ה אֶל מֹשֶׁה" וְכוּ כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינוֹת נִסְתָּר בְּחִינוֹת נִשְׁמָע בְּחִינוֹת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל עוֹמֵד עֲלֵיהֶם זֶה בְּחִינוֹת תְּפִלָּה כִּי אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה (בְּרָכוֹת ו:) וְלַעֲשׂוֹת מֵהַדִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינוֹת נִשְׁמָע יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ בְּחִינוֹת נַעֲשֶׂה עַד שֶׁיִּהְיֶה הָעֲמִידָה שֶׁהִיא בְּחִינוֹת הַתְּפִלָּה יִהְיֶה עֲלֵיהֶם הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִינוֹת עֲמִידָה בְּחִינוֹת תְּפִלָּה בְּחִינוֹת נִשְׁמָע, גָּבוֹהַּ יוֹתֵר כִּי כְּשֶׁיִּהְיֶה מֵהַנִּשְׁמָע נַעֲשֶׂה יִהְיֶה לוֹ נִשְׁמָע גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל וְזֶה אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא אִם כֵּן נִכְשָׁל בָּהֶם כִּי לַעֲלוֹת מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא צָרִיךְ יְרִידָה תְּחִלָּה שֶׁהִיא הַמִּכְשׁוֹל וְזֶה (יִרְמְיָה נ) : בַּיּוֹם הַהוּא יְבֻקַּשׁ עֲוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ כִּי לֶעָתִיד יִהְיֶה כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה וְעַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה זְדוֹנוֹת נַעֲשִׂין זְכֻיּוֹת (עיין יומא פ"ו:) וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מַעֲבֵרוֹת יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה וְעַל כֵּן יְבֻקְּשׁוּ אָז הָעֲוֹנוֹת כִּי יְבֻקְּשׁוּ וְיִחָפְּשׂוּ אָז אַחַר

עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל אֵיךְ לוֹקְחִין עוֹד אֵיזֶה עָוֹן כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ תּוֹרָה וְאֵינֶנּוּ כִּי יִהְיוּ כָּל הָעֲוֹנוֹת נִכְלָלִין בְּאַיִן הַיְנוּ בְּאֵין סוֹף שֶׁשָּׁם הָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינוֹת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה הַנַ"ל וְזֶה (הוֹשֵׁעַ י"ד) : "שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל וְכוּ כִּי כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֹנֶךָ" הַיְנוּ עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהָעֲבֵרוֹת בְּחִינַת מַכְשֵׁלָה שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, כַּנַ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ הַמִּשְׁנָה (אָבוֹת פֶּרֶק ה). יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר: הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וְכוּ נִמְצָא שֶׁמַּזְהִיר עַל עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁ צָּרִיךְ הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה עַז כַּנָּמֵר כְּנֶגֶד כָּל הַקְּמִים כְּנֶגְדּוֹ לִמְנֹעַ אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מֵעֲבוֹדָתוֹ וְתֶכֶף וּמִיָּד מְבאָר שָׁם גֹּדֶל הַפֶּגָם וְהָאִסּוּר שֶׁל הָעֲזוּת פָּנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם: הוּא הָיָה אוֹמֵר: עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם וְכוּ וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר לְטָעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם כִּי בְּהֶכְרֵחַ צְרִיכִין לְעַזוּת בִּשְׁבִיל הַקְּדֻשָּׁה כַּנַ"ל כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת כִּי אִם עַל יְדֵי עַזוּת כַּנַ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הוּא עַצְמוֹ: הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וּ מִצַּד אַחֵר הָעַזוּת רַע מְאד הַיְנוּ מִי שֶׁהוּא עַזוּת פָּנִים שֶׁלֹּא בִּשְׁבִיל הַקְּדֻשָּׁה [מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהוּא עַז פָּנִים כְּנֶגֶד הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמֵּעִיז פָּנִים נֶגֶד יִרְאֵי הַשֵּׁם וְכַיּוֹצֵא] שֶׁזֶּה הָעַזוּת רַע מְאד, כִּי עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם וְאִם כֵּן, נִפַּל פּוּתָא בְּבֵירָא (שבת ס"ז:) כִּי אֵין יוֹדְעִין אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עַל זֶה בְּקֹשׁ הַתַּנָּא: יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּבָּנֶה עִירְךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ [שֶׁלְּכְאוֹרָה הוּא פְּלִיאָה גְּדוֹלָה וְכָל אָדָם מִשְׁתּוֹמֵם עַל זֶה מַה סְּמִיכוּת יֵשׁ לְתִפְלָה זאת לְהַקּוֹדֵם ? וְגַם אֵין זֶה דֶּרֶךְ הַמִּשְׁנָה לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה בְּאֶמְצַע דְּבָרָיו ? אַךְ עַתָּה מְבאָר הֵיטֵב] הַיְנוּ, שֶׁהִתְפַּלֵּל שֶׁיִּזְכֶּה לְיַדֵּע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיַן הָעַזוּת הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם עַזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא רַק שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדוֹ נִבְנֶה יְרוּשָׁלַיִם, קְרִיָּה נֶאֱמָנָה הַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה הָעַזוּת, כַּמְבאָר לְעֵיל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם בְּחִינוֹת כְּלָלִיּוּת שִׁבְעָה רוֹעִים שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ עַל יָדָם כִּי אִם עַל יְדֵי עַזוּת כַּנַ"ל וְזֶהוּ: יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּבָּנֶה עִירְךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה הָעַזוּת עַזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּמֶּנּוּ נִבְנֶה יְרוּשָׁלַיִם, קְרִיָּה נֶאֱמָנָה, כַּנַ"ל אַךְ לָבוֹא לָזֶה הוּא עַל יְדֵי וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמַּשִּׂיגִין בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁעוֹשִׂין מֵהַנִּשְׁמַע נַעֲשֶׂה מִתּוֹרַת ה תּוֹרָתוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג תּוֹרַת ה כַּנַ"ל וְזֶהוּ: וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שֶׁיִּהְיֶה חֶלְקֵנוּ שֶׁהוּא הַחֵלֶק שֶׁלָּנוּ בְּהַתּוֹרָה הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹרָתוֹ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה בְּתוֹרָתֶךָ, הַיְנוּ תּוֹרַת ה מַמָּשׁ הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַכְלֵל בְּאַיִן כַּנַ"ל שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג תּוֹרַת ה בְּחִינַת נִשְׁמַע שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִשְׁמְחָה כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל בְּחִינַת "כִּי חֶדְוַת ה הִיא מָעֻזְכֶם" כַּנַ"ל וְזֶה: וּבשֶׁת פָּנִים לָגַן עֵדֶן כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הָעַזוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבשֶׁת כִּי לְעַזוּת דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִין עַל יְדֵי שִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּחִינַת "כִּי חֶדְוַת ה הִיא מָעֻזְכֶם" כַּנַ"ל וּלְחֶדְוַת ה זוֹכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כַּנַ"ל וְעִקַּר שִׂלְמוּת הַשִּׂמְחָה הוּא עַל יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת נִשְׁמַע בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַ"ל וְיִרְאָה הִיא

בִּשְׁת יֵרֵא בִּשְׁת נִמְצָא שֶׁזֶּה הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נִמְשָׁךְ מִבִּשְׁת וְזֶה: וּבִשְׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן כִּי הָעַזּוּת הַזֹּאת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּשְׁת הוּא בְּחִינַת עֵדֶן בְּחִינַת עֵדֶן עִלָּאָה וְכוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת נִשְׁמָע בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַ"ל וְלָבוֹא לְעַזּוּת הַזֹּאת הִתְפַּלֵּל: יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּבָּנֶה עִירְךָ וְכוּ כַּנַ"ל וְזֶה פֶּרוּשׁ (בָּבָא קַמָּא נ"ט) : אֶלְעָזָר זְעִירָא הֲוָה סָיֵם מָסְאנָא אֲכָמָא. אמרו לה, מה עבדת ? אמר: קא מתאבלינא על ירושלים כי היה מתאבל על ירושלים קְרִיָּה נֶאֱמָנָה הַיְנוּ עַל קִלְקוּל הָאֱמוּנָה וְעַל כֵּן סָיֵם מָסְאנָא אֲכָמָא לְהוֹרוֹת שֶׁנִּתְקַלְקֵל חוֹתָם הָרַגְלִין וְנַעֲשָׂה מֵחוֹתָם דַּם נִדָּת וְזֶה: מָסְאנָא אֲכָמָא שֶׁנִּתְקַלְקֵל הָרַגְלִין וְנַעֲשָׂה נִדָּת כִּי הֵאי שָׁחֹר אָדֹם הוּא (חֻלִּין מ"ז:) וְזֶה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי קִלְקוּל הָאֱמוּנָה כִּי עִקַּר הִיא הָאֱמוּנָה, כַּמְבאָר לְמַעְלָה וְשֶׁעַל יְדֵי קִלְקוּל הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדִין נִתְקַלְקֵל מִמֵּילָא חוֹתָם הָרַגְלִין כִּי עִקַּר הוּא הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל] אָמְרוּ לֵהּ: מִי חָשִׁיב אַתְּ לְאִתְאַבוּלֵי וְכוּ הַיְנוּ שֶׁחֻשְּׁדוּהוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּדְלוּת וְעַל כֵּן עַל יָדָךְ נִתְקַלְקְלוּ הָרַגְלִין בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל"ו) : "אַל תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה" כִּי עַל יְדֵי גַּדְלוּת נִתְקַלְקְלוּ הָרַגְלִין בִּבְחִינַת: כָּל הַמִּתְגָּאֶה, כְּאִלּוּ דּוֹחֵק רַגְלֵי הַשְּׁכִינָה (עיין ברכות מ"ג: ובחא"ג שם ועיין קדושין ל"א ובר"ן שם) וְעַל כֵּן כֵּיוָן שֶׁחֻשְּׁדוּהוּ בִּגְדֻלּוּת, חֲבָשׁוּהוּ כִּי עִנְיַן הַגַּדְלוּת הוּא תְּפִיסָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה י"ג:). וְאִם הֵגִיס דַּעְתּוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁפִּילוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "וְאִם אֲסוּרִים בַּזְּקִים" נִמְצָא שֶׁעִנְיַן הַגַּדְלוּת תְּפִיסָה וְעַל כֵּן חֲבָשׁוּהוּ אָמַר לְהוּ: בְּעוֹ מִנַּאי אוֹ אִבָּעֵי מִנֵּיכוּ כִּי זֶה יִהְיֶה נִסָּיוֹן אִם יֵשׁ לִי גַּדְלוּת אָז רָאוּי שֶׁלֹּא אוּכַל לְהַשִּׁיב לָכֶם כִּי כָּל הַמִּתְגָּאֶה, חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ (פְּסָחִים ס"ו:) בָּעֵי מִנֵּיהוּ: הַאי מַאן דְּקָץ כּוּפְרָא מַאי מְשַׁלֵּם ? קָץ כּוּפְרָא הוּא בְּחִינַת שֶׁפָּגַם בְּעַזּוּת כּוּפְרָא הוּא בְּחִינַת עַזּוּת בְּחִינוֹת קוֹלוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ד) : "הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף" וְשָׁאַל: מַאי מְשַׁלֵּם מִי שֶׁפָּגַם בְּזֶה הָעַזּוּת ? וְהֵשִׁיבוּ: מְשַׁלֵּם כּוּפְרָא כְּמוֹ שֶׁפָּגַם יְשַׁלֵּם וְשָׁאַל: וְהָא קָא חֲזֵי תַּמְרֵי כִּי עַל יְדֵי זֶה שֶׁפָּגַם בְּעַזּוּת יָכוֹל לְבוֹא לְקִלְקוּל הָאֱמוּנָה תַּמְרֵי, בְּחִינַת (יִרְמְיָה ב) : "הַהֵימִיר גּוֹי אֱלֹהִים, וְעַמִּי הֵמִיר כְּבוֹדִי" וְכוּ יְשַׁלֵּם תַּמְרֵי כְּמוֹ שֶׁמַּגִּיעַ עַל קִלְקוּל הָאֱמוּנָה וְהָא לָא חֲזֵי תַּמְרֵי כִּי אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא בָּא לִכְפִירוֹת בְּ שִׁשִּׁים הַיְנוּ גֵּיהִנֹּם שֶׁכָּל הָעוֹלָם אֶחָד מִשִּׁשִּׁים לְגֵיהִנֹּם (עיין תענית י) כִּי עֵז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם כִּי הָעֲנָשִׁים שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים הֶחָלִיף אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת (עיין מ"ר לך לך פ מ"ב פקודי פ נ"א:) אַךְ עִנְיַן הָעַזּוּת נִשְׁאַר רַק בְּגֵיהִנֹּם וְזֶה שֶׁפָּגַם בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי עַזּוּת פָּנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא יְשַׁלֵּם בְּשִׁשִּׁים הַיְנוּ בְּגֵיהִנֹּם כַּנַ"ל וְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת תִּשְׁרֵי וְעַל כֵּן נִקְרָא "יֶרַח הָאֵתָנִים" (מְלָכִים א ח) מִלְּשׁוֹן תַּקִּיפוּת וְעַזּוּת כִּי אָז צוֹעֲקִין יִשְׂרָאֵל קוֹלוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר שֶׁהַקּוֹלוֹת כֻּלָּם הֵן בְּחִינַת עַזּוּת כַּנַ"ל וְעַל כֵּן אָז נֶחְתְּמוּ וְנִתְקְנוּ שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם כִּי עַל

יְדֵי עַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹתָם הַיָּדִין וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל מוֹסָר מִמּוֹכִיחֵי הַדּוֹר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חוֹתָם הָרַגְלַיִן כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַחוֹתָמוֹת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, כַּנַּ"ל וְזֶה תִּשְׁרֵי בְּגִימַטְרִיָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים חוֹתָ"ם עִם הַב תֵּבוֹת (כְּמוּבָא בְּכִתְבֵי הָאָר"י, בְּכָנּוֹנוֹת נְעִילָה וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא) וְ עַל כֵּן בְּתִשְׁרֵי שִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל כִּי עַזּוּת הוּא עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל כִּי "חֶדְוַת ה הִיא מָעֻזְּכֶם" וְגַם הַמִּקְרָא הַזֶּה נֶאֱמַר עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה [הַשִּׂמְטוֹת הַשַּׁיָּכִים לְהַתּוֹרָה הַזֹּאת] וְזֶה (דְּבָרִים ז) : "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה" עֵקֶב בְּחִינַת רַגְלַיִן, וְרַגְלַיִן הֵם בְּחִינַת הַמּוֹכִיחִים כַּנַּ"ל וְלָהֶם מְגַלִּים הַדִּינִים, וְהֵם מוֹכִיחִים אֶת הַדּוֹר וְזֶה: "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן" הֵינוּ, שֶׁמִּבְּחִינַת רַגְלַיִן, הֵינוּ הַמּוֹכִיחִים "תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה", הֵינוּ הַדִּינִים כִּי לָהֶם מְגַלִּים אוֹתָם כַּנַּ"ל וְהֵם מוֹכִיחִים בָּזֶה אֶת הַדּוֹר כַּנַּ"ל כָּל הַקּוֹלוֹת הֵם בְּחִינַת עַזּוּת קוֹל הַמּוֹכִיחַ הוּא בְּחִינַת קוֹל שׁוֹפָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ נ"ח) : "כַּשּׁוֹפָר הָרֵם קוֹלֶךָ" וְכֵן קוֹל נְגִינָה (תְּהִלִּים ל"ג) : "הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה" קוֹל הַנִּגּוּן הוּא בְּחִינַת תְּרוּעָה בְּחִינַת שׁוֹפָר בְּחִינַת "וְאַתָּה תְּרִיעַ אֶת עַמִּי" כַּנַּ"ל בִּימֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה הַדּוֹר שֶׁהָיְתָה תּוֹרָתָם בְּחִינַת נִשְׁמָע בְּחִינַת תְּפִלָּה וזהו (מְגִלָּה כ"א) : בִּימֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ לוֹמְדִים תּוֹרָה בַּעֲמִידָה עֲמִידָה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מְשֻׁמֶּשֶׁת רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּטֵל כְּבוֹד הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שָׁם וּבְסוֹטָה מ"ט) בְּכָל עוֹלָם יֵשׁ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע וְכֵן בַּמַּלְאָכִים יֵשׁ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ג) : "גִּבּוֹרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פ"ח) : מִי גִּלָּה רָז זֶה לְבָנַי, רָז שֶׁמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "גִּבּוֹרֵי כֹחַ" וְכוּ אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: הֲוֵי עַז כַּנָּמֵר כַּמְבאָר לְעֵיל וְכֵן אָמְרוּ רַז"ל (בֵּיצָה כ"ה:) : לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהֵן עַזִּין גְּדוֹלָה בּוּשָׁה שֶׁנִּכְפְּלָה שְׁנֵי פְּעָמִים בַּפָּסוּק (יוֹאֵל ב) : "וְלֹא יֵבשׁוּ" וְכוּ, "וְלֹא יֵבשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם" (מוֹעֵד קָטָן ט:) הַגַּן עֵדֶן וְהַגֵּיהִנֹּם הֵם בְּזֶה הָעוֹלָם מַמָּשׁ אַף אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְשָׁם מֻחְמַת הַקְּרִירוּת שֶׁבְּצַד צָפוֹן וְדָרוֹם וְ צַעַר הַבּוּשָׁה גָּדוֹל מְאד יוֹתֵר מֵעִנְּשׁ גֵּיהִנֹּם וְכָל יִסּוּרֵי עוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ בָּהֶם צַעַר הַבּוּשָׁה שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ מֵחֲבֵרָיו עַל שֶׁיֵּשׁ לוֹ יִסּוּרִין וְכֵן לֶעָתִיד לָבוֹא צַעַר הַבּוּשָׁה גָּדוֹל מְאד וַאֲפִלּוּ כָּל צַדִּיק נְכָוֶה מֵחֲפָּתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ אוֹי לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה, אוֹי לְאוֹתָהּ כְּלִמָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא ע"ה) וְאָמְרוּ שָׁם: פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה, פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה אוֹי לָהּ לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה, אוֹי לָהּ לְאוֹתָהּ כְּלִמָּה וְכוּ מִכָּל שֶׁכֵּן אֵיךְ יִתְבַּיְּשׁוּ הַחוֹטְאִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן וְאִם הוּא בְּמַדְרֵגָה שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהִתְבַּיֵּשׁ מִשּׁוּם אָדָם יֵשׁ לְהִתְבַּיֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם כָּל הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹבֵר מֵתִים וְכוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבַקֵּר חוֹלִים וְכוּ

וּשְׁאָר מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁחָשְׁבוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם אוֹתָם וְגַם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפַּלֵּל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפַּלֵּל וְכוּ וּמַאי מִתְפַּלֵּל ? יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנַי וְכוּ וּבְוַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוֹרָה וּתְפִלָּה כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וכמה רחוק בֵּין קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ וּבֵין תְּפִלָּה שֶׁלּוֹ לְתוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל אֶחָד עוֹבֵד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ בְּבְחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הַיְנוּ תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל [בְּעֵת שֶׁהִתְחִיל לוֹמַר הַתּוֹרָה הַזֹּאת הִתְחִיל מִזֶּה הָעִנְיָן הַכָּתוּב כָּאן, מֵעִנְיַן הַגַּן עֵדֶן וְהַגֵּיהִנֹּם וְצֹעַר הַבּוּשָׁה וְכוּ כַּנַּ"ל עַד שֶׁנִּכְנַס בְּעִנְיַן תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כַּכָּתוּב כָּאן וְאַחַר כָּךְ נִכְנַס עַל יְדֵי זֶה מֵעִנְיַן לְעִנְיַן עַד שֶׁגָּמַר כָּל הַתּוֹרָה הַנַּ"ל אַךְ בְּשָׁעָה שֶׁכָּתַבְתִּי לְפָנָיו תּוֹרָה זאת, הָפַךְ הַדָּבָר קְצָת, וְצִוָּה עָלַי לְהַתְחִיל הַתּוֹרָה מֵעִנְיַן חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם כַּנַּ"ל וְהַשֵּׁם יוֹדֵעַ כַּוָּנָתוֹ]

כג - הוי לן כדניתא וילדה

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא אֵימָא לָן מִלֵּי דִּכְדִיבֵי, אֲמַר לְהוּ הֲווֹ לָן כַּדַנְיָתָא וִילַדָה, וַהֲווֹ תָּלְיָה לֵהּ פִּתְקָא וּכְתִיב בֵּהּ דְּמַסִּיק בְּבֵי אַבָּא מְאָה אַלְפֵי זוּזֵי אָמְרוּ לֵהּ, וְכַדַנְיָתָא מִי יָלְדָה אֲמַר לְהוּ, הֵי נִינְהוּ מִלֵּי דִּכְדִיבֵי: מְלֹחָא כִּי סָרְיָא בְּמָה מַלְחֵי לֵהּ, בְּסִילוּתָא דְּכַדַנְיָתָא וּמִי אִיכָּא סִילוּתָא לְכַדַנְיָתָא, וּמְלֹחָא מִי סָרְיָא (בְּכוֹרוֹת ח:) רַשַׁ"י: מִלֵּי דִּכְדִיבֵי דָּבָר כָּזָב: כַּדַנְיָתָא פִּרְדָּה: תָּלָא פִּתְקָא שְׁטָר בְּצַוָּארוֹ שֶׁל הַוָּלָד: הֵי נִינְהוּ מִלֵּי דִּכְדִיבֵי אִלּוּ הֵם דִּבְרֵי כָּזָב: סִילוּתָא שִׂלְיָא צוֹאִית צֶדֶק עֲדָתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאד (תְּהִלִּים קי"ט) א. כִּי יֵשׁ פָּנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם אַנְפִּין נְהוֹרִין בְּחִינַת חַיִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ט"ז) : "בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים" בְּחִינוֹת שִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ט"ז) : "שִׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ" וּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ה) : "וַ תְּחִי רוּחַ יַעֲקב" זֶה בְּחִינַת שִׂמְחָה. וְיֵשׁ פָּנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵם אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין מָרָה שְׁחוֹרָה עֲבוֹדַת אֱלִילִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ) : "לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹקִים אֲחֵרִים עַל פָּנַי" (עיין זוהר יתרו פ"ז) וְאִלּוּ בְּנֵי אָדָם הַנּוֹפְלִים בְּתַאֲוֹוֹת מָמוֹן וְאֵינָם מַאֲמִינִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָכוֹל לְפָרְנֵס אֶת הָאָדָם בְּסִבָּה קַלָּה וְרוֹדְפִים אַחַר פַּרְנָסָתָם בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וְהֵם אוֹכְלֵי לֶחֶם בְּעִצָּבוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג) : "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה" וַעֲצָבוּת הוּא מָרָה שְׁחוֹרָה אִלּוּ בְּנֵי אָדָם נִקְשָׁרִים בְּפָנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא אֱלֹקִים אֲחֵרִים חֹשֶׁךְ בְּחִינַת מִיתָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ג) : "בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי" וְכוּ וְעָלֵיהֶם נֶאֱמַר (יְחֶזְקֵאל ז) : "וּזְהָבָם לְנִדָּה" הַיְנוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת אֱלִילִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פ"ט). מִנַּיִן לַעֲבוֹדַת אֱלִילִים שֶׁמְּטַמֵּא כְּנִדָּה שֶׁנֶּאֱמַר "תִּזְרֵם כְּמוֹ דָוָה" אֲבָל אִלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁמַּשָּׂאָם וּמַתָּנָם בֶּאֱמוּנָה הֵם דְּבֵקִים בְּאוֹר הַפָּנִים דְּקְדֻשָּׁה כי אין

אמונה בלא אמת כמובא בזוהר (בָּלָק קצ"ח:) : הַיְנוּ צַדֶּק הַיְנוּ אֱמוּנָה וְכוּ [וּמַסִּיק שָׁם אֱמוּנָה אִתְקְרִיאַת כַּד אִתְחַבַּר בָּהּ אֱמֶת נִמְצָא שֶׁ עִקַּר אֱמוּנָה עַל יְדֵי אֱמֶת] וְ אֱמֶת הוּא אוֹר הַפָּנִים כַּיָּדוּעַ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת ל"ג:) : "וַיִּחַן פְּנֵי הָעִיר" חַד אָמַר מַטְבֵּעַ תִּקֵּן לָהֶם, וְחַד אָמַר מֻרְחֲצָאוֹת תִּקֵּן לָהֶם. הַיְנוּ הַךְ וְלֹא פְּלִיגִי כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת אֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ז) : "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב" וְהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים וְתֵכֶף, כְּשֶׁבָּא נִתְתַּקֵּן אֱמוּנָה וְזֶה מַטְבֵּעַ תִּקֵּן שֶׁתִּקֵּן תַּאֲוֹת מָמוֹן וּ כְשֶׁתִּקֵּן תַּאֲוֹת מָמוֹן נִתְתַּקֵּן פְּגַם עֲבוֹדַת אֱלִילִים וְזֶה מֻרְחֲצָאוֹת תִּקֵּן לָהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַתֵּרֶד בַּת פַּרְעֹה לִרְחֹץ" וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה י"ג וְסוֹטָה י"ב:). לִרְחֹץ מִגִּלּוּלֵי בֵּית אָבִיהָ וְזֶה: "וַיִּחַן פְּנֵי הָעִיר" פְּנֵי דַּיְקָא שֶׁהִיא פָּנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא מַטְבֵּעַ הַיְנוּ תַּאֲוֹת מָמוֹן כִּי כָּל עֲבוֹדוֹת זָרוֹת תְּחוּבִים בְּמָמוֹן וּבִשְׁבִיל זֶה מָמוֹן עִם אוֹתִיּוֹתָיו גִּימַטְרִיָּא ק"ם כְּנֶגֶד ק"ם קְלִין שֶׁהַשְׁכִינָה צוֹוַחַת: קָלַנִי מֵראשִׁי ! קָלַנִי מִזְּרוֹעִי ! (סַנְהֶדְרִין מ"ו) עַל אֵלּוּ הַנּוֹפְלִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁהֵם עֲבוֹדַת אֱלִילִים כְּלוּלִים מֵעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת [וְעַל כֵּן הֵם ק"ם קְלִין שֶׁהֵם שְׁתֵּי פְּעָמִים ע כִּי הַשְׁכִינָה צוֹוַחַת הַקְּלִין כְּפוּלִים בְּחִינַת קָלַנִי מֵראשִׁי קָלַנִי מִזְּרוֹעִי שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹלוֹת כְּפוּלִים הַיְנוּ שְׁנֵי פְּעָמִים עִי"ן קְלִין שֶׁצּוֹוַחַת הַשְׁכִינָה עַל הַנּוֹפְלִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִיא עֲבוֹדָה זָרָה כְּלוּלָה מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁל עִי"ן אֻמּוֹת] וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (פְּסָחִים קי"ח) : קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֶדָה כִּי הַיּוֹלֶדֶת רְאֹמַת עִי"ן קְלִין קְדֶם הַלֵּדָה וְהֵכָא יֵשׁ ק"ם קְלִין שֶׁהֵם שְׁנֵי פְּעָמִים עִי"ן וְזֶהוּ (אָבוֹת פֶּרֶק ב) : וְאַל תְּהִי רָשָׁע בְּפְנֵי עַצְמְךָ בְּפְנֵי זֶהוּ בְּחִינַת פָּנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַבָּא מֵחֲמַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁאֵין מַאֲמִין בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא הַזָּן וּמְפַרְנֵס וְהוּא חוֹשֵׁב "כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה" (דְּבָרִים ח) ב. וְדַע שֶׁעַל יְדֵי תִּקּוּן בְּרִית קֹדֶשׁ הוּא נִצּוֹל מִפָּנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי דַּם בְּרִית נִתְתַּקֵּן דַּם נִדָּה תַּאֲוַת מָמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה ט) : "גַּם בְּדַם בְּרִיתֵךְ" עַל יְדֵי בְּרִית "שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר" (עיין תיקון מ"ח:) בּוֹר דא טחול מָרָה שְׁחוֹרָה "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה" כִּי בְּרִית הוּא בְּחִינַת מֶלַח הַמְמְתִּיק מְרִירוּת וְעִצָּבוֹן הַפַּרְנָסָה כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (וַיִּחִי רמ"א:) : אִלְמָלֵא מִלְחָא, לָא הֲוֵי עַלְמָא יְכִלִי לְמִסְבַּל מְרִירוּתָא וְזֶהוּ (בְּמִדְבַּר י"ח) : "בְּרִית מֶלַח עוֹלָם הוּא" (וַיִּקְרָא ב) : "אַל תַּשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹקֶיךָ" אֱלֹקֶיךָ דַּיְקָא כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְקַשֵּׁר בֶּאֱלקוּת וְנִתְפָּרֵשׁ מֵעֲבוֹדַת אֱלִילִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב י"ט) : "מִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹק" (עיין ב"ר פ מ"ח ובזוהר לך לך צ"ד ובתיקון י"ט ובתיקון כ"ד:) כִּי עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית מֵאִיר לְעַצְמוֹ אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים. וְזֶה (כְּתֻבּוֹת ס"ו:) מֶלַח מָמוֹן חָסֵר כִּי עַל יְדֵי מֶלַח נִתְמַעֵט אֶצְלוֹ תַּאֲוַת מָמוֹן ג. וְזֶהוּ (דְּבָרִים ל"ג) : "וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב" מִפָּנֶיךָ דִּקְדֻשָּׁה "וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד" לְשׁוֹן שְׁמָד, לְשׁוֹן עֲבוֹדָה זָרָה הַיְנוּ תַּאֲוַת מָמוֹן (עיין זוהר לך

לך צ"ג) וּבִשְׁבִיל זֶה, כְּשֶׁמְּגָרֵשׁ מִפָּנָיו דִּקְדֻשָּׁה, אֶת הָאוֹיֵב הוּא מַפִּיל אוֹתָם הָאוֹיְבִים בְּפָנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא הַיְנוּ הַשְׁמֵד. נִמְצָא, כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְגָרֵשׁ אוֹיְבָיו שֶׁל צַדִּיק הוּא מַפִּיל אֶת הָאוֹיֵב בְּתַאֲוַת מָמוֹן כִּי צַדִּיק הוּא בְּרִית עוֹלָם (תִּקּוּן מ"ח) וְזֶה הָאוֹיֵב שֶׁל צַדִּיק שֶׁחוֹלֵק עַל צַדִּיק אֵין לוֹ מֶלַח לְהַמְתִּיק מְרִירוּתוֹ כִּי מֶלַח מָמוֹן חָסֵר כִּי עִקַּר תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁנִּתְמַעֵט אֵינוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי בְּרִית. וּבִשְׁבִיל זֶה, זְבוּלוּן שֶׁהָיָה אוֹהֵב לְיִשָּׁשכָר נֶאֱמַר בּוֹ (דִּבְרִים ל"ג) : "שְׂמַח זְבוּלוּן" שְׂמַח, הֶפֶךְ בְּעִצְבוֹן שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ וְזֶה כְּשֶׁבִּקֵּשׁ רָחֵב סִימָנָא דְּחַיֵּי (עיין זוהר ויחי רמא:) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְהוֹשֻׁעַ ב) : "וְהַחֲיִיתֶם אֶת אָבִי וְאִמִּי וְכוּ" אָמְרָה "וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת" כִּי אֱמֶת הוּא בְּחִינַת חַיִּים כַּנַּ"ל וְאָמְרוּ לָהּ: "אֶת תִּקְוַת חוּט הַשָּׁנִי תְּקַשְׁרִי לָךְ" תִּקְוָה, זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ל"א) : "וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ" וֶ אֱמוּנָה, הִיא אַחֲרִית הַיָּמִים (עיין זוהר תשא קפ"ט: ואתחנן ר"ע:) כִּי עָלֶיהָ עוֹמְדִים כָּל הַמִּדּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַכּוֹת כ"ד) : "בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת" וְכוּ וְ חוּט הַשָּׁנִי זֶה בְּחִינַת זְרִיחַת אוֹר הַפָּנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ל"ח) : "וַיִּקְרָא שְׁמוֹ זָרַח" וְכוּ "כִּי הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ וְעָלַיִךְ יִזְרַח ה" (יְשַׁעְיָה ס) כִּי חֹשֶׁךְ הוּא בְּחִינוֹת בְּעִצְבוֹן דַּאֲנַת וְתַאֲוַת הַפַּרְנָסָה צַעַר כִּכְפָלַיִם כַּיּוֹלֶדָה אֲנַפִּין חֲשׁוֹכִין עֲבוּדָה זָרָה וְעָלַיִךְ יִזְרַח ה אֱמוּנַת אֱלקוּת אוֹר הַפָּנִים "וַיִּחַן פְּנֵי הָעִיר" תִּקּוּן הַמַּטְבֵּעַ תִּקּוּן תַּאֲוַת מָמוֹן בְּחִינוֹת "שְׂמַח זְבוּלוּן". וְזֶה בְּחִינַת (בְּרָכוֹת ח) : מָצָא אוֹ מוֹצֵא כִּי ה פַּרְנָסָה, הוּא בְּחִינַת אִשָּׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין פ"א). הַיּוֹרֵד לְפַרְנָסַת חֲבֵרוֹ כְּאִלּוּ בָּא עַל אִשְׁתּוֹ וּפַרְנָסָה שֶׁהוּא בְּעִצְבוֹן הִיא בְּחִינַת מוֹצֵא אֲנִי מַר מָוֶת אֶת הָאִשָּׁה [בְּחִינַת מְרִירוּתָא דְּעָלְמָא שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְתִּיקָהּ עַל יְדֵי מֶלַח כַּנַּ"ל אִלְמָלֵא מְלִחָה לָא הֲוֵי יָכִיל עָלְמָא לְמִסְבַּל מְרִירוּתָא וְעַל כֵּן לְהֶפֶךְ בְּפַרְנָסָה דִּקְדֻשָּׁה כְּתִיב: "מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב" (מִשְׁלֵי י"ח) טוֹב בְּחִינַת צַדִּיק בְּחִינַת בְּרִית מֶלַח שֶׁהוּא מַמְתִּיק מְרִירוּתָא הַיְנוּ תַּאֲוַת וְעִצְבוֹן הַפַּרְנָסָה] וּפַרְנָסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת: "שְׂמַח זְבוּלוּן בְּצֵאתֶךָ" הוּא בְּחִינַת מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב (יוֹמָא ל"ח:) הַיְנוּ בְּרִית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ג) : אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ב) "וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא" שֶׁנּוֹלַד מָהוּל (מִדְרָשׁ רַבָּה, שְׁמוֹת, פָּרָשָׁה א שָׁם) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) : "וַיַּרְא אֱלקִים אֶת הָאוֹר" וְכוּ זֶה בְּחִינַת וְעָלַיִךְ יִזְרַח ה, בְּחִינַת חוּט הַשָּׁנִי ד. וְזֶה בְּחִינַת מְזוּזָה כִּי אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (בַּמִּדְבָּר פָּרָשָׁה כ"ב) : לָמָּה נִקְרָא שְׁמָן זוּזֵי ? מִפְּנֵי שֶׁזָּזִין מִזֶּה לָזֶה (אִיּוֹב כ"ב) : "וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ", הַיְנוּ עַל יְדֵי מְזוּזָה "וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ" עַל יְדֵי זֶה פַּרְנָסָתוֹ מְעוֹפֶפֶת לָךְ (עיין זוהר פנחס ר"ן"ז:) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ל"ה) : "אֲנִי אֵל שַׁדַּי פְּרֵה וּרְבֵה" וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ חֲז"ל (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת פֶּרֶק א). שֶׁעֲשֶׁרֶת הַדִּבְּרוֹת הֵם בְּקִרְיַאת שְׁמַע וְדִבּוּר לֹא תַחְמֹד כְּנֶגֶד וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת כִּי עַל יְדֵי מְזוּזָה נִתְבַּטֵּל

חֶמְדַּת הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל מֶלַח מָמוֹן חָסֵר וְזֶהוּ (תְּהִלִּים נ) : וְזִיז, הַיְנוּ מָמוֹן שַׁדַּי עִמְּדִי עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית עַל יְדֵי מְזוּזָה זוֹכֶה לִבְחִינַת שְׁמַח זְבוּלוּן וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַז"ל וּכְתַבְתָּם שֶׁיִּהֵא כְּתִיבָה תַּמָּה (שַׁבָּת ק"ג: מְנָחוֹת ל"ד) וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ"ה) : "וְעֵקֶב אִישׁ תָּם" כִּי עַל יָדוֹ "וַיִּחַן פְּנֵי הָעִיר" עַל יָדוֹ תִּקּוּן הַמַּטְבֵּעַ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (שַׁבָּת ל"ב:) : שֶׁאֲרִיכַת יָמִים עַל יְדֵי מְזוּזָה כִּי סָמוּךְ לְ"וּכְתַבְתָּם" "לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם" כִּי עַל יְדֵי אֱמוּנָה בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בָּא אוֹר הַחַיִּים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ (שָׁם) : מִקְרָא נִדְרָשׁ לְפָנָיו הַיְנוּ בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא סִימָנָא דְּחַיֵּי וּבְשִׁבִיל זֶה קְבִיעוּת הַמְּזוּזָה בַּשְּׁלִישׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַפֶּתַח (מְנָחוֹת ל"ג) כִּי אָמְרוּ חֲזַ"ל (בְּבָבָא מְצִיעָא מ"ב) : לְעוֹלָם יְשַׁלֵּשׁ אָדָם אֶת מְעוֹתָיו שְׁלִישׁ בִּפְרַקְמַטְיָא וְכוּ וּשְׁלִישׁ הָעֶלְיוֹן הוּא הַשְּׁלִישׁ שֶׁבִּפְרַקְמַטְיָא, כְּמַאֲמַר חֲזַ"ל (יְרוּשַׁלְמִי פֵּאָה פֶּרֶק ח). טָבִין חַמְשִׁין דְּעָבְדִין מִמָּאתָן דְּלָא עָבְדִין וְ עִקַּר הֱאֱמוּנָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שַׁבָּת ל"א) : נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַמָּמוֹן שֶׁשָּׁם צָרִיךְ אֱמוּנָה הוּא בַּשְּׁלִישׁ עֶלְיוֹן שֶׁהוּא בַּשְּׁלִישׁ שֶׁבִּפְרַקְמַטְיָא ה. וְ כָל הַמִּצְוּוֹת שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אוֹתָם בְּלֹא מָמוֹן הַיְנוּ שֶׁאֵין רוֹצֶה לְהַפְסִיד מָמוֹן בִּשְׁבִיל הַמִּצְוָה זֶה הַבְּחִינָה נִקְרָא צַדֶּק וְזֶה צְוִיתָ צֶדֶק עֵדְתֶיךָ אֲבָל כְּשֶׁחָבִיב כָּל כָּךְ הַמִּצְוָה עַד שֶׁאֵין מַרְגִּישׁ בְּהֶפְסֵד מָמוֹן זֹאת הַבְּחִינָה נִקְרָא אֱמוּנָה כִּי עִקַּר אֱמוּנָה הוּא בְּמָמוֹן כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל שֶׁשָּׁם פָּנִים דִּקְדֻשָּׁה אֱמוּנָה מְאד, זֶה מָמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו) : "וּבְכָל מְאֹדֶךָ" (בְּרָכוֹת נ"ד) וְזֶה פֵּרוּשׁ שֶׁאָמְרוּ סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא אֱמֹר לָנוּ מִלֵּי דִּכְדִיבָא זֶה בְּחִינַת שֶׁקֶר בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (סַנְהֶדְרִין צ"ב) : כָּל הַמַּחֲלִיף בְּדִבּוּרוֹ כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְכוּ הֲוֵי לָן כַּדְנַיְתָא וִילַדָה כַּדְנַיְתָא זוֹ פְּרָדָה זֶה בְּחִינַת עַכּוּ"ם, דְּשָׁרְיָא בְּפִרוּדָא כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (מִשְׁפָּטִים צ"ה:) שָׁאֲרֵי בְּחִבּוּרָא וְסַיִּם בְּפִרוּדָא וְ יִלַּדָה זֶה בְּחִינַת רֵוַח הַמְכֻנָּה בְּשֵׁם לֵדָה וְכַדְנַיְתָא מִי יָלְדָה כִּי עַכּוּ"ם אֵל אַחֵר אִסְתָּרֵס וְלֹא עָבֵד פֵּרִין (שָׁם ק"ג) וְהִשִּׁיב לָהֶם: הֵי נִיהוּ מִלֵּי דִּכְדִיבָא הַיְנוּ הַשֶּׁקֶר שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁמַּרְוִיחִין וּבֶאֱמֶת אֵינָם מַרְוִיחִין וְתַלְאָה לֹה פִּתְקָא בְּצַוָּארָא, דַּהֲוֵי מַסִּיק בֵּי אַבָּא מְאָה אַלְפֵי זוּזֵי בֵּי אַבָּא זֶה עֲבוֹדַת אֱלִילִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ב) : "הַאוֹמֶר לָעֵץ אָבִי אָתָּה" וַ עֲבוֹדַת אֱלִילִים הִיא חוֹבָה (עיין רש"י לך לך בפסוק וירדפם עד חובה) שֶׁמַּכְרַעַת אֶת הַכֹּל לְכַף חוֹבָה וְכָל הַמִּתְדַּבְּקִין בָּהּ הֵם בַּעֲלֵי חוֹבוֹת כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ שֶׁזֶּה הַמַּשָּׂא תָּלוּי בְּצַוָּאר בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין מִסְתַּפְּקִין בְּמָמוֹנָם וְלוֹוִין מָמוֹן מֵאֲחֵרִים וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁהֵם מְשֻׁתַּכְּרִין שָׂכָר הַרְבֵּה וְאַחַר כָּךְ מֵתִים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת וְאִם אֵינָם מֵתִים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת הֵם בְּחַיֵּיהֶם בַּעֲלֵי חוֹבוֹת וּמַטְרִיחִים אֶת עַצְמָם בִּטְרָחוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְסַכְּנִים אֶת עַצְמָם בְּסַכָּנַת דְּרָכִים, בִּשְׁבִיל שָׂכָר מֻעָט בִּשְׁבִיל לְשַׁלֵּם חוֹב אֲבִיהֶם חוֹב עֲבוֹדָה זָרָה כִּי מִצְוָה לְקַיֵּם דִּבְרֵי הַמֵּת וְזֶה הַדָּבָר לָהֶם כְּמוֹ צַוָּאָה מֵאֲבִיהֶם שֶׁיְּשַׁלְּמוּ חוֹבוֹתָיו וְזֶה

שֶׁפֵּרֵשׁ מַהֲרְשָׁ"א, תְּלָא לֵהּ פִּתְקָא בְּצַוָּאָרָא שְׁטַר צַוָּאָה וְאַחַר כָּךְ אָמְרוּ לוֹ: מִלְּחָא כִּי סָרְיָא בְּמַאי מַלְחֵי לֵהּ כִּי תִּקּוּן שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית מֶלַח כַּנַּ"ל שֶׁתִּקֵּן בְּרִיתוֹ אִם נָפַל לְסִרְחוֹן תַּאֲוַת מָמוֹן בְּמַאי תִּקּוּנוֹ וְהֵשִׁיב לָהֶם: בְּסִילּוּתָא דְּכַדְנִיתָא כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ עוֹד תִּקּוּן לְתַאֲוַת מָמוֹן הַיְנוּ שֶׁיִּסְתַּכֵּל לְשֹׁרֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם בָּא כָּל הַמָּמוֹן וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת וְעַל יְדֵי הִסְתַּכְּלוּתוֹ שָׁם יִתְבַּטֵּל תַּאֲוָתוֹ כִּי שָׁם בְּשָׁרְשׁהּ הַשֶּׁפַע כֻּלּוֹ אוֹר צַח וּמְצֻחְצָח וְתַעֲנוּג רוּחָנִי וְאֵין מִתְעַבֶּה (נ"א מִתְאַוֶּה כת"י) אֶלָּא לְמַטָּה וּמִי הוּא הַפֶּתִי יָסוּר הֵנָּה לְהַשְׁלִיךְ תַּעֲנוּג רוּחָנִי וְלִקַּח תַּעֲנוּג עָב ?! אֲבָל לְזֹאת הַהִסְתַּכְּלוּת אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא אֶלָּא עַד שֶׁיִּתְקֵן בְּרִיתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: מִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹק שֶׁ בַּתְּחִלָּה צָרִיךְ לְתַקֵּן בְּשַׂר קָדֶשׁ וְאָז יוּכַל לְהִסְתַּכֵּל בָּאֱלקוּת וּבִשְׁבִיל זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל יְדֵי בְּרִית וּכְשֶׁמְּתַקֵּן בְּרִיתוֹ אִי אֶפְשָׁר לִפֹּל לְתַאֲוַת מָמוֹן כִּי עַל יְדֵי מֶלַח תַּאֲוַת מָמוֹן חָסֵר כַּנַּ"ל וְ שֹׁרֶשׁ הַשְׁפָּעוֹת הוּא מְכֻנֶּה בְּשֵׁם שִׁלְיָא שֶׁשָּׁם מֵנַח הַוָּלָד כִּי הַשִּׁלְיָא, הוּא בְּחִינַת דַּלְתֵי בִטְנִי כִּי יֵשׁ שְׁנֵי דְּלָתוֹת לְאִשָּׁה (אִיּוֹב ג). "כִּי לֹא סָגַר דַּלְתֵי בִטְנִי" (בְּכוֹרוֹת מ"ה) וְנַעֲשֶׂה מִשְּׁנֵי דַּלְתִין גּוּדַרְת מ"ם סְתוּמָה שֶׁשָּׁם מֵנַח הַוָּלָד וְהוּא בְּחִינַת מ"ם יוֹם שֶׁל יְצִירַת הַוָּלָד (נִדָּה ל) וְכֵן יֵשׁ לְמַעְלָה דַּלְתֵי שָׁמַיִם שֶׁמִּשָּׁם נוֹלָד הַשְׁפָּעוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ע"ח) : דַּלְתֵי שָׁמַיִם פָּתַח וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם כְּעָפָר שְׁאֵר וְכוּ וְזֶה שֶׁהֵשִׁיב לָהֶם בְּשִׁלְיָא דְּכַדְנִיתָא הוּא תִּקּוּנוֹ שֶׁל זֶה הַשּׁוֹמֵר הַבְּרִית כְּשֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן מִי אִיכָּא שִׁלְיָא לְפִרְדָּה כִּי עִכּוּ"ם אֵין לָהּ אֲפִלּוּ בֵּית וְלָד אָמַר לָהֶם: וּמִלְּחָא מִי סָרְיָא כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁתִּקֵּן הַבְּרִית אֵינוֹ נוֹפֵל לְתַאֲוַת הַמָּמוֹן "אַנְשֵׁי דָּמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם" (תְּהִלִּים נ"ה) הַיְנוּ מִי שֶׁהוּא בַּעַל מַחֲלֹקֶת נוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן וְיָמָיו כָּלִים בְּרִדְיפָה אַחַר מוֹתָרוֹת וְזֶה: לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם שֶׁאֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ (מִדְרָשׁ רַבָּה קֹהֶלֶת סֵדֶר א) וְזֶה לֹא יֶחֱצוּ שֶׁאֵין מַשִּׂיג חֲצִי תַּאֲוָתוֹ כַּמּוּבָא לְעֵיל (בְּאוֹת ג) עַל פָּסוּק וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד עַיִן שָׁם [עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זַ"ל] וְזֶה שֶׁסִּיֵּם "וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ" שֶׁהוּא הַהִפּוּךְ מִתַּאֲוַת מָמוֹן כִּי הַמְשַׁקֵּעַ בְּתַאֲוַת מָמוֹן, אֵינוֹ בּוֹטֵחַ בַּה כִּי הוּא עוֹבֵד כָּל עַכּוּ"ם אַךְ: וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ שֶׁתּוּכַל לְהַזְמִין לִי פַּרְנָסָתִי בְּסִבָּה קַלָּה וְאֶהְיֶה שְׂמֵחַ בְּחֶלְקִי וְלֹא אֶהְיֶה מְשַׁקֵּעַ בְּתַאֲוַת מָמוֹן וְעַל כֵּן אֵלּוּ הַמְשַׁקְּעִים בְּמָמוֹן כָּל מַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲשִׁירוּת יוֹתֵר יֵשׁ לוֹ דְּאָגוֹת וַעֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה בְּיוֹתֵר כִּי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ הוּא בִּבְחִינַת: "בְּעִצְּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה" שֶׁהוּא בְּחִינַת עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין, מִיתָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת יוֹתֵר יֵשׁ לוֹ עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה וּדְאָגוֹת יוֹתֵר כִּי הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ הוּא מִבְּחִינַת עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה וְכוּ כַּנַּ"ל וזהו (אָבוֹת פֶּרֶק ב) : מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְּאָגָה כִּי בְּוַדַּאי הוּא מַרְבֶּה דְּאָגָה וְעַצְבוּת עַל יְדֵי רִבּוּי הַנְּכָסִים וְהָעֲשִׁירוּת כִּי הַנְּכָסִים שֶׁלּוֹ הֵם בְּעִצְּמוֹ בְּחִינַת עַצְבוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶׁמִּתְרַבִּין יוֹתֵר נִתְרַבֶּה

הָעֲצָבוּת וְהַדְּאָגוֹת בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת הוּא מְקַצֵּר וּמְכַלֶּה יָמָיו וְחַיָּיו שֶׁל הָאָדָם כִּי אֵין דָּבָר שֶׁמַּפְסִיד הַחִיּוּת כְּמוֹ הַדְּאָגָה וְהָעֲצָבוּת כַּיָּדוּעַ לְחַכְמֵי הָרוֹפְאִים וְהַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת הוּא מַרְבֶּה דְּאָגָה וְעַצְבוּת כַּנַּ"ל עַל כֵּן הוּא מַפְסִיד וּמְכַלֶּה חַיָּיו כִּי הוּא מְקֻשָּׁר בְּפָנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא אֱלֹקִים אֲחֵרִים חֹשֶׁךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתָה הֶפֶךְ אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַמָּמוֹן מֵמִית אוֹתוֹ כִּי הוּא בְּבְחִינַת מִיתָה שֶׁהוּא עֲצָבוּת וְכוּ כַּנַּ"ל שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג) : "וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ" עָפָר זֶה בְּחִינַת הַמָּמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְעַפְרוֹת זָהָב לוֹ" הַיְנוּ שֶׁהַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ כִּי הַמָּמוֹן הִיא אֲכִילַת וּמְכַלֶּה כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁל הָאָדָם כַּנַּ"ל כִּי עָפָר הוּא בְּחִינַת עֲצָבוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתְּקוּנִים (תִּקּוּן ע קכ"ב:). עָפָר אִיהוּ קַר וְיָבֵשׁ, הָכִי טְחוֹל קַר וְיָבֵשׁ וּמֵהַטְּחוֹל נִמְשָׁךְ הָעֲצָבוּת כַּיָּדוּעַ וְזֶה שֶׁסִּיֵּם שָׁם בַּתִּקּוּנִים: וּבְגִין דָּא: וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְכוּ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן ג בְּהַי"א תִּקּוּנִים הָאַחֲרוֹנִים). טְחוֹל דָּא לֵילִית, אִמָּא דְּעֶרֶב רַב, שְׁחוֹק הַכְּסִיל. מָאן כְּסִיל, דָּא אֵל אַחֵר וְכוּ עַיֵּן שָׁם וְאִהוּ אַסְכָּרָה לְרַבָּיָא דְּאִנּוּן חַיְבַיָּא חִיכִית בְּהוֹן בְּעָתְרָא בְּהַאי עָלְמָא וּלְבָתַר קְטִילַת לוֹן כִּי אִלּוּ הַמְּשֻׁקָּעִים בְּמָמוֹן הֵם בִּבְחִינַת "בְּעָצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה" שֶׁהוּא בְּחִינַת טְחוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה וְרִבּוּי דְּאָגוֹת וְהֵם מְקֻשָּׁרִים בְּפָנִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא, אֵל אַחֵר וְכוּ כַּנַּ"ל שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הַטְּחוֹל אִמָּא דְּעֶרֶב רַב, שְׁחוֹק הַכְּסִיל, אֵל אַחֵר כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם, לְבָתַר קְטִילַת לוֹן כִּי בְּוַדַּאי הַמָּמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת טְחוֹל עֲצָבוּת וְכוּ כַּנַּ"ל הוֹרֶגֶת אוֹתָם כִּי הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ הוּא בִּבְחִינַת מִיתָה אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין, עֲצָבוּת וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתוּב לְעֵיל, מָצָא אוֹ מוֹצֵא שֶׁתַּאֲוַת מָמוֹן הוּא בְּחִינַת: "מוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה" וְכוּ כַּנַּ"ל וכמ"ש (תִּקּוּן ע הַנַּ"ל) : וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה וְדָא טְחוֹל וְכוּ אַךְ פַּרְנָסָה דְּקֻדְשָׁה הוּא בְּחִינַת "מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב" וְכוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת נִצּוֹל מִזֶּה כִּי אֵין הַמָּמוֹן מַזִּיק לוֹ כִּי עָלָיו נֶאֱמַר: טוֹב לְפָנַי הָאֱלֹקִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה וְכוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן ג הַנַּ"ל) : וְאַמַּאי אִתְקְרִיאוּ רְבָיָא בְּגִין דְּלָא אִית בְּהוֹן דַּעַת לְאִשְׁתְּזָבָא מִנֵּהּ אֲבָל לֵב מֵבִין אִשְׁתְּזִיב מִנֵּהּ דְּתַמָּן צַדִּיק וְרָזָא דְּמִלָּה: טוֹב לְפָנַי הָאֱלֹקִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא יִלָּכֵד בָּהּ כִּי צָרִיךְ חָכְמָה וְדַעַת גָּדוֹל לָזֶה שֶׁלֹּא יַזִּיקֶנּוּ הַמָּמוֹן שֶׁלֹּא יְכַלֶּה יְמֵי חַיָּיו כִּי רב הָעוֹלָם נִלְכָּדוּ בָּזֶה הַיְנוּ בְּתַאֲוַת מָמוֹן וְהַמָּמוֹן הוֹרֶגֶת וּמֵמִית אוֹתָם כַּנַּ"ל וְאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִזֶּה כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו: טוֹב לְפָנַי הָאֱלֹקִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה וְכוּ כַּנַּ"ל, אַשְׁרֵי לוֹ עַיִן שָׁם בְּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן ג הַנַּ"ל, וְתִקּוּן ע הַנַּ"ל) וְתִרְאֶה נִפְלָאוֹת אֵיךְ עַתָּה שֶׁפָּתַח רַבֵּנוּ זַ"ל אֶת עֵינֵינוּ וְגִלָּה לָנוּ אֶת הַהַקְדָּמוֹת הַחֲדָשׁוֹת הַנִּפְלָאוֹת הַמְבֹאָרִים לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת עַתָּה עַתָּה מְבֹאָרִים הֵיטֵב

דִּבְרֵי הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל כִּי עַתָּה מְבאָרִים שָׁם כָּל דִּבְרֵי רַבֵּנוּ הַנַּ"ל, רְאֵה וְהָבֵן וַחֲכֵם עַיִן שָׁם בְּתִקּוּן ע הַנַּ"ל מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם אִם זָכָה וְכוּ עֻזָּר, וְאִם לָאו כְּנֶגְדּוֹ וְכוּ אִתְמַר וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה וְדָא טְחוֹל שַׁבְּתַאי וְכוּ [הַיְנוּ בְּחִינַת עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת טְחוֹל שַׁבְּתַאי פְּתַיָּא אֲכָמָא כַּיְדוּעַ] עֻזָּר דָּא שְׁכִינְתָּא עֲלַהּ אִתְמַר מָצָא אִשָּׁה מָצָא אִשָּׁה טוֹב וְיָפֵק רָצוֹן מֵה וּבְגִין דָּא, הֲווֹ אָמְרֵי מָארֵי מַתְנִיתִין מָצָא אוֹ מוֹצֵא עַיִן שָׁם הֵיטֵב וְהָבֵן וְתִרְאֶה שֶׁכָּל דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל מְבאָרִים עַתָּה שָׁם וּבְתִקּוּן ג הַנַּ"ל בָּאַר הֵיטֵב [זאת הַתּוֹרָה הִיא לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּעֶצְמוֹ עַד הַמָּקוֹם שֶׁנִּרְשָׁם לְעֵיל וּמִשָּׁם וָהָלְאָה הוּא מִלְּשׁוֹנִי מַה שֶׁשָּׁמַעְתִּי עוֹד דְּבָרִים שֶׁלֹּא נִתְבָּאֲרוּ בִּלְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ וְעוֹד לֶאֱלוֹהַּ מִלִּין, מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי וְהַבַּנְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעֵת שֶׁזָּכִיתִי לִשְׁמֹעַ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ הַתּוֹרָה הַזֹּאת קְשִׁים מְזוֹנוֹתָיו כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֶדָה כִּי הַיּוֹלֶדֶת רָאמַת עַי"ן קָלִין, וְהָכָא יֵשׁ ק"מ קָלִין וְכוּ, עַיִן לְעֵיל כִּי צְרִיכִים לְהִתְנַסּוֹת וּלְהִצְטָרֵף בְּתַאֲוָה זוֹ שֶׁל מָמוֹן קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לְמַשָּׁא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה לְהַרְוִיחַ וּלְהוֹלִיד מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה דְּהַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאד בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלֹּא יִפֹּל אָז לְתַאֲוַת מָמוֹן כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם רַק מַשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ יִהְיֶה בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַתַּאֲוֹת שֶׁל מָמוֹן שֶׁבָּאִים עָלָיו רַק כָּל כַּוָּנָתוֹ יִהְיֶה בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲבד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁיַּרְוִיחַ וְלִתֵּן צְדָקָה, לְהַחֲזִיק לוֹמְדֵי תּוֹרָה וְעוֹבְדֵי הַשֵּׁם וְכוּ וּבִשְׁבִיל זֶה קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֶדָה כִּי הַיּוֹלֶדֶת צְרִיכָה לִסְבֹּל חֳבָלֵי לֵדָה וּצְרִיכָה לִצְעק ע קָלִין קֹדֶם הַלֵּדָה וְהָכָא יֵשׁ ק"ם קָלִין שֶׁהַשְּׁכִינָה צוֹוַחַת, חַס וְשָׁלוֹם קַלְנִי מֵראשִׁי קַלְנִי מִזְּרוֹעִי עַל הַנּוֹפְלִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן וְקֹדֶם שֶׁמַּרְוִיחִין מָמוֹן צְרִיכִין לִילֵךְ וְלַעֲבר וּלְהִתְנַסּוֹת וּלְהִצְטָרֵף דֶּרֶךְ אֵלּוּ הַק"ם קָלִין וְלִצְעק וּלְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַעֲבר עֲלֵיהֶם בְּשָׁלוֹם וּלְהַנְצֵל מֵהֶם עַל כֵּן קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו כִּפְלַיִם כַּיּוֹלֶדָה דְּאִלּוּ הָתָם ע קָלִין וְהָכָא ק"ם קָלִין, וְהָבֵן גַּם בֵּאר אָז שָׁק"ם קָלִין הֵם שְׁתֵּי פְּעָמִים ע הַיְנוּ: קַלְנִי מֵראשִׁי קַלְנִי מִזְּרוֹעִי שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי מִינֵי קוֹלוֹת מֵראשִׁי וּמִזְּרוֹעִי וְכָל קוֹל הוּא בְּחִינַת ע קָלִין שֶׁל הַיּוֹלֶדֶת וְהָכָא הֵם כְּפוּלִים: קַלְנִי מֵראשִׁי קַלְנִי מִזְּרוֹעִי קַלְנִי לְשׁוֹן קוֹל עַל כֵּן הֵם ק"ם קָלִין כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הָרֶוַח הַמְכֻנֶּה בְּשֵׁם לֵדָה וְ כָל הַמָּמוֹן וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין רַק מִשְּׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת קִשְׁטָא קְאֵי (שַׁבָּת ק"ד) כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קי"ט). וְאֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו וְעַל כֵּן עִקַּר הַמַּעֲמַד פַּרְנָסָה הַיְנוּ מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו הוּא עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת קִשְׁטָא קְאֵי הַיְנוּ עַל יְדֵי אֱמֶת יֵשׁ לוֹ מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמִידָה שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו כַּנַּ"ל אֲבָל שִׁקְרָא לָא קְאֵי כִּי שֶׁקֶר הוּא עֲבוֹדָה זָרָה תַּאֲוַת מָמוֹן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה

הַמַּחֲלִיף בְּדִבּוּרוֹ כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁקֶר שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה תַּאֲוַת מָמוֹן אֵין לוֹ שׁוּם קִיּוּם וּמַעֲמָד הַיְנוּ שֶׁאֵין לוֹ מָמוֹן הַנִּקְרָא יְקוּם וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: שִׁקְרָא לָא קָאֵי כַּנַּ"ל כִּי עֲבוֹדָה זָרָה אֵל אַחֵר אִסְתָּרֵס וְלָא עֲבֵד פֵּרִין כַּמְבאָר שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל הֵיטֵב כִּי עַל פִּי הָרֹב אֵלּוּ הָרוֹדְפִים בְּיוֹתֵר אַחַר תַּאֲוַת מָמוֹן הֵם מֵתִים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת, וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדָם וַאֲפִלּוּ אִם אֵינָם מֵתִים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת הֵם בְּחַיֵּיהֶם בַּעֲלֵי חוֹבוֹת לְתַאֲוָתָם שֶׁהֵם מִתְאַוִּים כָּל כָּךְ לְמָמוֹן הַרְבֵּה עַד שֶׁהֵם רָצִים וּיגְעִים מְאד כָּל יְמֵיהֶם בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְסַכְּנִים עַצְמָם בְּסַכָּנוֹת גְּדוֹלוֹת בִּשְׁבִיל לְמַלֹּאת תַּאֲוָתָם כְּאִלּוּ הָיָה עֲלֵיהֶם חוֹב גָּדוֹל לְשַׁלֵּם הַיְנוּ חוֹב הָעֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ, כַּמְבאָר לְעֵיל וְ כָל יְמֵיהֶם אֵינָם יְכוֹלִים לְמַלֹּאת תַּאֲוָתָם וּלְשַׁלֵּם חוֹב הַזֶּה שֶׁל תַּאֲוָתָם כִּי אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ וְכוּ כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁאֵין מָמוֹנוֹ מָמוֹן כְּלָל כִּי אֵין לוֹ שׁוּם הֲנָאָה מִמָּמוֹנוֹ כִּי אֵל אַחֵר אֶסְתָּרֵס וְלָא עֲבֵד פֵּרִין וְכוּ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע וּמְזוֹנוֹת וּלְהַרְוִיחַ מָמוֹן הַנִּקְרָא מָמוֹן דְּהַיְנוּ מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה שָׁמֵחַ בְּחֶלְקוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָעֲשִׁירוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ (אָבוֹת פֶּרֶק ד) כִּי אִם עַל יְדֵי שְׂבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַהַשְׁפָּעָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו כְּפַלַּיִם כַּיּוֹלֵדָה כִּי צָרִיךְ לַיְלֵךְ וְלַעֲבר וּלְשַׁבֵּר הַכ"ם קְלִין שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן כַּנַּ"ל אֲשֶׁר רַק עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַרְוִיחַ מָמוֹן כִּי עִקַּר הַשֶּׁפַע נִמְשָׁךְ מֵאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן וּבָזֶה מְקֻשָּׁר הַמַּאֲמָר הֵיטֵב. וְהָבֵן שָׁם הֵיטֵב מְאד כִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הֵם עֲמֻקִּים מְאד מְאד וְיֵשׁ בָּהֶם עַמְקוּת גָּדוֹל [ועתה מובן היטב מ"ש על אימא לן מילי דכדיבי וכו שקרא תאוות ממון מילי דכדיבי, היינו שקר ע"ז כמ"ש שם כי בוודאי הוא בחי שקר כי נדמה לו שמרויח ומרויח ולבסוף אין בידו מאומה כמו ששכיח עתה בעולם וע"כ כל זמן שיש בידו הממון אינו חי כלל כי מאחר שאין לו שום הנאה ממנו, כי חסר לו בכל פעם יותר והוא בע"ח תמיד ע"כ השיב להם, הי ניהו מילי דכדיבי היינו שקר שנדמה להם שהם מרויחים ובאמת אינם מרויחין כנ"ל כי מתים בעלי חובות כי עפ"י רוב הם נשארים בעלי חובות ממש או שהם בעלי חובות לתאוותם וכנ"ל עיין כל זה היטב לעיל, ותבין עתה איך הכל מקושר יפה והעיקר שתבין הדברים היטב באמת למעשה להשתדל להציל נפשך ממר ממות שהוא תאוות ממון כנ"ל] (שַׁיָּךְ לְאוֹת א) : שָׁם מְבאָר שֶׁהַמָּמוֹן הוּא בְּחִינַת פָּנִים וְכוּ עַיִן שָׁם וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַז"ל: פְּנֵי הָאָרֶץ הֵם הָעֲשִׁירִים כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית מ"א) : "וְהָרָעָב הָיָה עַל כָּל פְּנֵי הָאָרֶץ" מִי הֵם פְּנֵי הָאָרֶץ ? אֵלּוּ הָעֲשִׁירִים כִּי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת הוּא בְּחִינַת פָּנִים כַּנַּ"ל. שָׁם תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, אַנְפִּין חֲשׁוֹכִין וְכוּ עַיִן שָׁם (מִקֵּץ קצ"ג:) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וְכוּ דָּא זַהֲמָא דְּדַהֲבָא (שַׁיָּךְ לְאוֹת ג) : וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד וְכוּ

כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צַדִּיקִים עַל שֵׁם הַבְּרִית וְכוּ עַיֵּן שָׁם וְעַל כֵּן יוּכַל כָּל אֶחָד שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית יוֹתֵר מֵחֲבֵרוֹ לְהַפִּיל אֶת חֲבֵרוֹ כִּי הוּא בְּחִינַת צַדִּיק, פָּנִים דִּקְדֻשָּׁה, לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ וְעָלָיו נֶאֱמַר גַּם כֵּן: וְיִגָּרֵשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וְכוּ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת עַל הָאָדָם שֶׁלֹּא יִפֹּל לְתוֹךְ תְּשׁוּקַת הַמָּמוֹן כִּי אוּלַי חֲבֵרוֹ פָּנִים דִּקְדֻשָּׁה נֶגְדּוֹ וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַפִּיל אוֹתוֹ וְ הַנְּפִילָה הוּא, שֶׁמַּפִּילִין אוֹתוֹ לְתַאֲוַת מָמוֹן כַּנַ"ל עַל כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר מִזֶּה. שָׁם כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צַדִּיקִים עַל שֵׁם הַבְּרִית שָׁמַעְתִּי אָז מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ, שֶׁאָמַר שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שֶׁהֵם נִמּוֹלִים עַל כֵּן כֻּלָּם נִקְרָאִים צַדִּיקִים (שַׁיָּךְ לְאוֹת ד) : וְזֶה בְּחִינַת מְזוּזָה וכו וְזֶהוּ וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ וְכֶסֶף וְכוּ, כִּי שַׁדַּי הוּא בְּחִינַת בְּרִית וְכוּ עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת שַׁדַּי שֶׁאָמַר לְעוֹלָמוֹ דַּי דְּהַיְנוּ שֶׁשָּׂמַח בְּחֶלְקוֹ וְאוֹמֵר דַּי לְמַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ וְאֵינוֹ מִתְאַוֶּה יוֹתֵר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁבִירַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית כַּנַ"ל (גַּם זֶה שַׁיָּךְ לְאוֹת ד) : מְבאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי מִצְוַת מְזוּזָה נִתְבַּטֵּל חֶמְדַּת הַמָּמוֹן וְעַל כֵּן "וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת" וְכוּ כְּנֶגֶד "לֹא תַחְמֹד" כַּנַ"ל עַיֵּן שָׁם עַתָּה בּוֹא וּרְאֵה נִפְלְאוֹת ה, כִּי מְבאָר בִּירוּשַׁלְמִי (פֵּאָה וּבִבְרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה ל"ה). אַרְטַבָּן שְׁלַח לְרַבִּי חַד מַרְגְּלִיתָא טָבָא, שְׁלַח לֵיהּ רַבִּי חֲדָא מְזוּזָה וְלִכְאוֹרָה הוּא פֶּלֶא, מַדּוּעַ שְׁלַח לוֹ מְזוּזָה דַּיְקָא, וְלֹא מִצָּוָה אַחֶרֶת ?! אַךְ עַל פִּי מַה שֶּׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת מְבאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב כִּי מְזוּזָה דַּיְקָא מְבַטֵּל חֶמְדַּת הַמָּמוֹן וְעַל כֵּן שְׁלַח לוֹ מְזוּזָה דַּיְקָא כִּי אַרְטַבָּן שְׁלַח לוֹ מַרְגְּלִיתָא טָבָא הַיְנוּ עֲשִׁירוּת וּמָמוֹן כִּי הָיָה שָׁוֶה מָמוֹן הַרְבֵּה וְעָשָׂה עִקַּר הַחֲשִׁיבוּת מִזֶּה עַל כֵּן שְׁלַח לוֹ רַבִּי כְּנֶגֶד זֶה מְזוּזָה דַּיְקָא כִּי מְזוּזָה מְבַטֵּל חֶמְדַּת הָעֲשִׁירוּת כַּנַ"ל מִלְּחָא כִּי סָרְיָא זֶה שֶׁנִּפַּל לְסִרְחוֹן תַּאֲוַת הַמָּמוֹן וכו וְעַל כֵּן אַפְקוּהוּ בְּלָשׁוֹן כִּי סָרְיָא שֶׁהוּא לָשׁוֹן הַנֶּאֱמַר בְּעַכּוּ"ם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ל"ב) "סָרוּ מַהֵר" וְכוּ כִּי הַמְּשׁוּקָע בְּמָמוֹן עוֹבֵד כָּל הָעַכּוּ"ם כַּנַ"ל וְעַל כֵּן עַל כָּל מַטְבֵּעַ חֲקוּקָה הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל עַכּוּ"ם עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, יָבִין הַמַּשְׂכִּיל לְפָרֵשׁ כֻּלָּא סָגֵיא דְּ"הַזָּהָב קוֹנֶה אֶת הַכֶּסֶף וְהַכֶּסֶף אֵינוֹ קוֹנֶה וְכוּ הַנְּחֹשֶׁת קוֹנֶה" וכו וְהַכֹּל מַה שֶּׁהוּא מַטְבֵּעַ וְיוֹצֵא, חָשׁוּב מָעוֹת עַיֵּן שָׁם כָּל הַסָּגֵיא וְסָגֵיא "אִי מָעוֹת נִקְנֶה בַּחֲלִיפִין" וְסָגֵיא דְּ"כָל הַנַּעֲשֶׂה דָּמִים בְּאַחֵר" הַכֹּל יָבאָר לַמַּשְׂכִּיל עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת עִם עוֹד קְצָת הַקְּדִמּוֹת

כד - אמצעותא דעלמא היכא

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] אָמְרוּ לֵהּ אֲמַצְעוּתָא דְּעָלְמָא הֵיכָא ? זַקְפָא לְאֶצְבְּעָתֵהּ, אָמַר לְהוֹ הָכָא. אָמְרוּ לֵהּ, מִי יֵימַר אָמַר, אַיְתוּ אַשְׁלוּ וּמוֹשְׁחוּ. א. דַּע, שֶׁ יֵּשׁ אוֹר שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִנַּפְשִׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין וְהוּא אוֹר אֵין סוֹף וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מַשִּׂיג אוֹתוֹ אַף עַל פִּי כֵן רְדִיפָה דְּמַחֲשָׁבָה לְמִרְדְּף אַבַּתְרֵהּ וְעַל יְדֵי הָרְדִיפָה אָז הַשֵּׂכֶל מַשִּׂיג אוֹתוֹ בִּבְחִינַת מְטֵי

וְלָא מְטֵי כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ כִּי הוּא לְמַעְלָה מִנֶּפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה ב. וְדַע שֶׁ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ אֲפִלּוּ בִּבְחִינַת מְטֵי וְלָא מְטֵי אֶלָּא עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה כִּי עַל יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה נִשְׁלָם הַקְּדֻשָּׁה וּ מַעֲלָה הַחִיּוּת וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁבַּקְּלִיפּוֹת בִּבְחִינַת אַחַד עָשָׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת כִּי הַקְּלִפּוֹת הֵם בְּחִינַת מוֹתָרוֹת וְהֵם בְּחִינַת עַצְבוּת בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי יד) : בְּכָל עֶצֶב יִהְיֶה מוֹתָר והם תקפא דדינא בבחינת (בְּרֵאשִׁית ו) : "וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ" ועקר השמחה היא בלב כמו שכתוב (תְּהִלִּים ד) : "נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי" וְ גָלוּת הַשְּׁכִינָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵב שֶׁהוּא שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִקַּר גָּלוּתָהּ כְּשֶׁעַצְבוּת שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת גּוֹבְרִים עֲלֶיהָ בִּבְחִינַת: "וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ" וְזֶה הוּא כְּשֶׁיִּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת כְּתִיב (יְשַׁעְיָה נ"ה) : "כִּי בְּשִׂמְחָה תֵצֵאוּ" וּבִשְׁבִיל זֶה שֶׁעַל יְדֵי הַקְּטֹרֶת מַעֲלִין מֵהַקְּלִפּוֹת חִיּוּתָם כְּתִיב בָּהֶם (מִשְׁלֵי כז) : "קְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב" נִמְצָא כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה אֲזַי מַעֲלֶה הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא הַמִּצְוָה שֶׁהִיא שִׂמְחַת הַלֵּב מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת וְזֶהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת דַּעֲשִׂיָּה הָעוֹלָה מִן הַקְּלִפּוֹת ג. וּ כְשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אֵיזֶה מִצְוָה יֵשׁ כֹּחַ בְּהַמִּצְוָה לֵילֵךְ וּלְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בבחינת (שְׁמוֹת י) : "בְּנָעֳרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ נֵלֵךְ, בְּצֹאנֵנוּ וּבְבְקָרֵנוּ נֵלֵךְ" וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת מַלְבִּישׁ נֶצַח הוֹד יְסוֹד שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ל"ז) : "תּוֹרַת אֱלֹקָיו בְּלִבּוֹ לֹא תִמְעַד אֲשׁוּרָיו", שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת לְעוֹרֵר וזה בחינת (שָׁם ס"ח) : "הֲלִיכוֹת אֵלִי מַלְכִּי בַּקֹּדֶשׁ" כְּשֶׁמַּעֲלִין מַלְכוּת לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה הִיא מַלְבֶּשֶׁת אֶת הֲלִיכוֹת אֵלִי אֶת נֶצַח הוֹד יְסוֹד לֵילֵךְ וּלְעוֹרֵר כָּל הַדְּבָרִים לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ ד. וְעַל יְדֵי הַהִתְעוֹרְרוּת הַיְנוּ עַל יְדֵי הֲלִיכָה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת וְזֶה בְּחִינַת: נֶצַח הוֹד יְסוֹד מַלְבִּישִׁין אֶת חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת שֶׁהֵם הַיָּדַיִם, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל) : "וַיְבָרֶךְ ה אֹתְךָ לְרַגְלָי" נִמְצָא שֶׁ עוֹלִין הָרַגְלִין בִּבְחִינַת יָדַיִם בִּבְחִינַת (שׁוֹפְטִים ד) : "וַתֵּלֶךְ יָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָלוֹךְ וְקָשֶׁה" ועקר הברכות מידים, (וַיִּקְרָא ט) : "וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "מִידֵי אֲבִיר יַעֲקֹב מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל" ה. וְ עִקַּר הַבְּרָכָה שֶׁנִּשְׁפָּעִין מֵהַיָּדַיִם הֵם שֶׁכֻּלָּם וּכְשֶׁבָּאִים לְמַטָּה נַעֲשִׂים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה) : "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן" בְּכֵן מִי שֶׁהוּא בַּעַל נֶפֶשׁ צָרִיךְ לְכַוֵּן רְצוֹנוֹ שֶׁיַּמְשִׁיךְ בְּרָכַת שֶׁכֻּלָּם בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ח) : "שֹׂכֶל אֶת יָדָיו" וּבִבְחִינַת (שְׁמוֹת ט"ו) : "מִקְדָּשׁ ה כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ" וְזֶה בְּחִינַת חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת, שֶׁמַּלְבִּישִׁין אֶת חָכְמָה בִּינָה דַּעַת ו. וְ צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה לְתוֹךְ בִּרְכַת הַשֵּׂכֶל כִּי אֵין לִסְמֹךְ עַל הַשֵּׂכֶל בְּעַצְמוֹ כַּיָּדוּעַ וזה בחינת (מִשְׁלֵי כ"ח) : "אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת" וּבְחִינַת (שְׁמוֹת י"ז) : "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה" וּבְחִינַת (שְׁמוּאֵל א כ"ד) : "וְקָמָה בְיָדְךָ מַמְלֶכֶת יִשְׂרָאֵל" הַיְנוּ שֶׁיַּמְשִׁיךְ אֱמוּנָה לְתוֹךְ בִּרְכַת הַיָּדַיִם וזהו בחינת (שְׁמוּאֵל א ב) : וּבָנִיתִי לוֹ בַּיִת נֶאֱמָן

וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים פ"ט) : "אֱמוּנָתְךָ בִּקְהַל קְדוֹשִׁים" קֹדֶשׁ זֶה בְּחִינַת מֹחִין וְזֶה בְּחִינַת: מַלְכוּת דִּיצִירָה נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה חָכְמָה בִּינָה דַּעַת דַּעֲשִׂיָּה ז. וּבִפְנִימִיּוּת בְּרָכָאן, שֶׁהוּא דַּקּוּת הַבְּרָכָאן נִתְבָּרֵךְ מֵהֶם הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב אֶת הַשֵּׂכֶל שֶׁהִיא בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ"ו) : "וְאֶהְיֶה עִמְּךָ וַאֲבָרֶכְךָ" כֶּתֶר, הוּא לְשׁוֹן הַמְתָּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ל"ו) : "כַּתֵּר לִי זְעִיר" כִּי כְּשֶׁשּׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם אֵיזֶהוּ שֵׂכֶל אוֹמֵר: הַמְתֵּן עַד שֶׁאֶתְיַשֵּׁב וְגַם שָׁם צָרִיךְ אֱמוּנָה, בִּבְחִינַת אָמוֹן מֻפְלָא (עיין תיקון ע) וְזֶה בְּחִינַת שֶׁמִּפְנִימִיּוּת חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת, וּמִפְּנִימִיּוּת מַלְכוּת דִּיצִירָה, נַעֲשֶׂה כֶּתֶר דַּעֲשִׂיָּה אֲצִילוּת לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְזֶה (יְחֶזְקֵאל ג) : "בָּרוּךְ כְּבוֹד ה מִמְּקוֹמוֹ" בָּרוּךְ, זֶה בְּחִינַת יְדֵיִם כְּבוֹד ה, זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה מִמְּקוֹמוֹ, זֶה בְּחִינַת כֶּתֶר ח. וּ כְּשֶׁעוֹשֶׂה וּמְתַקֵּן אֶת הַמְיַשֵּׁב וְהַמְסַדֵּר, שֶׁהוּא הַכֶּתֶר כָּרָאוּי וְהַמֹּחִין רוֹדְפִין לְהַשִּׂיג הָאוֹר אֵין סוֹף וְהַכֶּתֶר מְעַכֵּב אֶת הַשֵּׂכֶל כְּדֵי לְיַשֵּׁב אֶת הַשֵּׂכֶל וְעַל יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב אֲזַי מַכֶּה הַמֹּחִין בְּהַמְיַשֵּׁב וְהַמְסַדֵּר וְנַעֲשִׂין הֵיכָלִין לְאוֹר אֵין סוֹף וְאַף עַל פִּי כֵן לָא יְדִיעַ וְלָא אִתְיְדַע כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר פָּרָשַׁת נֹחַ (ס"ה:) וּמִגּוֹ הַאי פְּרִיסָא בִּרְדִיפָה דְּהַאי מַחֲשָׁבָה, מְטֵי וְלָא מְטֵי וּ פְּרִיסָא, זֶה הַמְסַדֵּר וְהַמְיַשֵּׁב שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שֶׁהוּא פָּרוּס בֵּין הַנֶּאֱצָלִים לְבֵין הַמַּאֲצִיל וְאִתְעֲבִידוּ תְּשַׁע הֵיכָלִין, דְּלָאו אִנּוּן נְהוֹרִין, וְלָא רוּחִין, וְלָא נְשָׁמָתִין, וְלֵית מָאן דְּקָיְמָא בְּהוּ, וְלָא מִתְדַּבְּקִין, וְלָא מִתְיְדְעִין וְדַע, שֶׁזֶּה תַּכְלִית הַיְדִיעָה כִּי תַּכְלִית הַיְדִיעָה דְּלֹא יֵדַע וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ח) : "וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ" כִּי אוֹרוֹת אֵלּוּ הֵם הַצַּחֲצָחוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַסְּפִירוֹת (עיין פרדס רמונים שער הצחצחות) אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּרְדֹּף מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֵלּוּ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יְכֹלֶת בְּיַד הַשֵּׂכֶל לְהַשִּׂיג אוֹתָם כִּי לָא מִתְדַּבְּקִין וְלָא יְדִיעָן. וְתִשְׁעָה הֵיכָלִין אֵלּוּ, נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַבְּטִישָׁה שֶׁ מְבַטְּשִׁין הַמֹּחִין בַּכֶּתֶר בִּשְׁעַת רְדִיפָה וְ הַמֹּחִין הֵם תְּלָת וְכָל אֶחָד כָּלוּל מִתְּלָת כִּי נִכְלָלִין בִּשְׁעַת רְדִיפָה וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים שָׁלֹשׁ, הֵם תִּשְׁעָה וְזֶהוּ תִּשְׁעָה הֵיכָלִין [זֶה הָעִנְיָן עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ, כַּמּוּבָן לַמַּשְׂכִּיל וְכַאֲשֶׁר רָמַז לִי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּעַצְמוֹ גָּדֵל עַמְקוּת הַסּוֹד הַנּוֹרָא הַזֶּה שֶׁמַּגִּיעַ לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְכוּ, וְכִמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת לְמַעְיַן וְהַהֶכְרֵחַ לָבֹאר הַדָּבָר קָצַת וְהוּא, כִּי הַכֶּתֶר הוּא הַמְיַשֵּׁב וְהַמְסַדֵּר אֶת הַמֹּחִין דְּהַיְנוּ הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁל אָדָם לְיַשֵּׁב וּלְסַדֵּר אֶת הַמּחַ וְהַדַּעַת לְבַל יַהֲרס לְצֵאת חוּץ מִן הַגְּבוּל זֶה הַכֹּחַ הוּא בְּחִינַת כֶּתֶר כַּנַ"ל וְזֶה הַכֹּחַ הוּא כְּמוֹ מְחִצָּה הַמַּפְסֶקֶת בֵּין הַמֹּחִין וּבֵין הָאוֹר אֵין סוֹף כִּי זֶה הַכֹּחַ שֶׁהוּא הַמְיַשֵּׁב וְהַמְסַדֵּר הוּא מְעַכֵּב אֶת הַמֹּחִין בְּעֵת מְרוּצָתָם וּרְדִיפָתָם לְבַל יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה לְמַעְלָה מִמְּחִצָּתָם כִּי הַמֹּחִין רוֹדְפִין לְהַשִּׂיג הָאוֹר אֵין סוֹף וְזֶה הַכֹּחַ הַנַ"ל שֶׁל הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא הַמְיַשֵּׁב וְהַמְסַדֵּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר הוּא עוֹמֵד בִּפְנֵיהֶם כְּמוֹ מְחִצָּה וּמְעַכֵּב אוֹתָם מֵרְדִיפָתָם כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב הֵינוּ עַל יְדֵי הָרְדִיפָה שֶׁהַמֹּחִין רוֹדְפִין לְהַשִּׂיג

אוֹר הָאֵין סוֹף וְעַל יְדֵי כֹּחַ הַמְעַכֵּב שֶׁהוּא כֹּחַ הַמְיַשֵּׁב וְהַמְסַדֵּר בְּחִינַת כֶּתֶר כַּנַּ"ל עַל יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ עַל יְדֵי זֶה מְבַטְּשִׁין וּמַכִּין הַמּחִין בִּבְחִינַת הַמְּחִצָּה הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַמְיַשֵּׁב וְהַמְסַדֵּר וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין הֵיכָלִין לְאוֹר אֵין סוֹף דְּהַיְנוּ שֶׁנַּעֲשִׂין בְּחִינַת כֵּלִים וְהֵיכָלוֹת בְּרוּחָנִיּוּת עֶלְיוֹן לְהַשִּׂיג עַל יָדָם בִּבְחִינַת מְטֵי וְלָא מְטֵי אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא כִּי אִם לֹא הָיָה הַמְעַכֵּב הַנַּ"ל כְּלָל וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיְעַכֵּב אֶת הַמּחִין מֵרְדִיפָתָם וּמְרוּצָתָם הָיוּ מִתְבַּטְּלִין הַמּחִין לְגַמְרֵי כִּי הָיָה הָאָדָם מִתְבַּטֵּל בַּמְּצִיאוּת כִּי אוֹר הָאֵין סוֹף אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אַף עַל יְדֵי שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת שֶׁהֵם הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בְּחִינַת מְחִצּוֹת וְהֵיכָלִין הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם מַשִּׂיגִים אוֹר הָאֵין סוֹף רַק בִּבְחִינַת מְטֵי וְלָא מְטֵי וּפֵרוּשׁ מְטֵי וְלָא מְטֵי, יָדוּעַ לַמְּבִינִים דְּהַיְנוּ שֶׁמַּגִּיעַ וְאֵינוֹ מַגִּיעַ שֶׁרוֹדֵף וּמַגִּיעַ לְהַשִּׂיג וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ מַגִּיעַ וּמַשִּׂיג שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב כַּנַּ"ל וְ אַף עַל פִּי שֶׁנַּעֲשִׂין אֵלּוּ הַהֵיכָלִין הַנַּ"ל אַף עַל פִּי כֵן לָא יְדִיעַ וְלָא אִתְיְדָע וְלֵית מָאן דְּקָיְמָא בְּהוֹ וְלָא מִתְדַּבְּקִין וְלָא יָדְעִין וְכוּ כַּנַּ"ל כִּי אִי אֶפְשָׁר לְצַיֵּר בַּשֵּׂכֶל הַשָּׂגוֹת אֵלּוּ הַהֵיכָלוֹת הַנַּ"ל כִּי הֵם לְמַעְלָה מִנַּפְשִׁין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין לְמַעְלָה מִכָּל הַשִּׂכְלִיּוֹת כִּי הֵם לְמַעְלָה מֵהַסְּפִירוֹת וְכוּ כַּמְבאָר לְעֵיל בְּלָשׁוֹן רַבֵּנוּ זַ"ל [עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, וְתִבְיַן שֶׁלֹּא הוֹסַפְתִּי שׁוּם דָּבָר כְּלָל. כִּי בִּכְלַל דְּבָרָיו דְּבָרַי. רַק חָזַרְתִּי וּבֵאַרְתִּי הַדְּבָרִים קְצָת, לְגֹדֶל עָצְמָם עַמְקוּתָם עַד אֵין סוֹף] וּבִשְׁבִיל זֶה נַעֲשִׂין תִּשְׁעָה הֵיכָלִין דַּיְקָא כִּי הַמּחִין הֵם שָׁלֹשׁ וּמֵחֲמַת רְדִיפָתָם וְהַכָּאָתָם בְּהַמְעַכֵּב הַנַּ"ל הֵם נִכְלָלִין זֶה בָּזֶה וְנַעֲשֶׂה כָּל אֶחָד כָּלוּל מִשָּׁלֹשׁ וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים שָׁלֹשׁ הֵם תִּשְׁעָה וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּשְׁעָה הֵיכָלִין הַנַּ"ל אַשְׁרֵי מִי שֶׁיִּזְכֶּה לֵילֵךְ וְלַעֲלוֹת בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשָּׂגוֹת אֵלּוּ] וְזֶה שֶׁשָּׁאֲלוּ סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא: אֶמְצָעוּתָא דְּעָלְמָא הֵיכָא. זַקְפָא אֶצְבָּעָתָא, אָמַר הָכָא. אָמְרוּ לֵהּ מִי יֵימַר, אָמַר לְהוֹ אַיְתוּ אַשְׁלֵי וּמוֹשְׁחוּ. שָׁשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ: אֵיךְ מַשִּׂיגִין אוֹר אֵין סוֹף שֶׁהוּא אֶמְצָעָא דְּעָלְמָא שֶׁמִּמֶּנּוּ הַכֹּל שׁוֹאֲבִין חִיּוּת וְשֶׁפַע זַקְפָא אֶצְבָּעָתָא זֶה בְּחִינַת בְּרָכוֹת כַּנַּ"ל בְּחִינַת: "וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָו וַיְבָרֲכֵם" כַּנַּ"ל הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַבְּרָכוֹת מְבַטְּשִׁין הַמּחִין בְּכֶתֶר וְנַעֲשִׂין הֵיכָלִין כַּנַּ"ל וְאָמְרוּ לֵהּ מִי יֵימַר מִי הוּא זֶה שֶׁיִּכְנס בְּהֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת לְמָקוֹם הַקְּלִפּוֹת לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת קְטֹרֶת כַּנַּ"ל וְשֶׁעַל יְדֵי עֲלִיָּתוֹ יִתְעַלֶּה הַבְּרָכוֹת כַּנַּ"ל וזה מי יימר, לשון תמורה, לשון (ויקרא כ"ז) : "אִם הָמֵר יְמִירֶנּוּ" וְהֵשִׁיב לָהֶם, אַיְתוּ אַשְׁלֵי וּמוֹשְׁחוּ הַיְנוּ עִקַּר עֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה, עַל יְדֵי הַשְׁמָחָה וְלֶעָתִיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת בְּשִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: כִּי בְּשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וְאָז יִכְלוּ הַקְּלִפּוֹת לְגַמְרֵי וְזֶה: אַיְתוּ אַשְׁלֵי הַיְנוּ עַל יְדֵיכֶם וְעַל כָּרְחֲכֶם יִתְבַּטְּלוּ הַקְּלִפּוֹת כִּי אַתֶּם בְּעַצְמְכֶם תָּבִיאוּ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת, הַנִּקְרָאִים אַשְׁלֵי הַיְנוּ חֶבֶל נַחֲלָתוֹ כמו שכתוב (יְשַׁעְיָה ס"ו) : "וְהֵבִיאוּ אֶת אֲחֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל" שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהָעַכּוּ"ם יָבִיאוּ בְּיָדָם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת

עַל יְדֵי רִבּוּי הַשִּׂמְחָה שֶׁיִּהְיֶה בָּעֵת הַזֹּאת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קכ"ו) : "אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל ה לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה וְכוּ, הֱיִינוּ שְׂמֵחִים" וְ עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה יִתְבַּטְּלוּ הַקְּלִפּוֹת בִּבְחִינַת (שְׁמוּאֵל ב ח) : וַיַּמְדֵּם בַּחֶבֶל הַשְׁכֵּב אוֹתָם אַרְצָה (עיין זוהר בלק ק"צ) וְזֶה: מוֹשְׁחוּ, הַיְנוּ הַמְּדִידָה לְכַלּוֹת אוֹתָם

כה - אחוי לן מנא דלא שויא לחבלא

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] אָמְרוּ לֵהּ, אַחֲוֵי לָן מָנָא דְּלָא שָׁוְיָא לְחַבָּלָא. אַיְתִי בּוּדְיָא. פְּשַׁטוּהוּ, וְלָא הֲוֵי עָיֵל לְתַרְעָא. אָמַר לְהוּ, אַיְתוּ מָרָא סְתְרוּ רַשִׁ"י: אַחֲוֵי לָן מָנָא דְּלָא שָׁוְיָא לְחַבָּלָא, הַרְאֵנוּ כְּלִי שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה הַהֶפְסֵד שֶׁהוּא מַפְסִיד. בּוּדְיָא, מַחֲצֶלֶת: לָא עָיֵל בְּתַרְעָא, שֶׁהָיָה אָרֹךְ וְרָחָב יוֹתֵר מִן הַפֶּתַח. אַיְתוּ מָרָא וְסִתְרוּ, בְּנֵין הַפֶּתַח וְהַכְּתָל עַד שֶׁיִּכָּנֵס מִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בְּטַל הַשְּׁמִיר וְנִפְּת צוּפִים וַאֲמָנָה (מִשְׁנָה סוֹטָה מ"ח) א. כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מֵהַמְדָּמֶה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל וּ כְשֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר הַמְדָּמֶה זֶה בְּחִינַת שְׁרִירוּת לֵב שֶׁהוּא הוֹלֵךְ אַחַר הַמְדָּמֶה שֶׁבַּלֵּב וּ כְשֶׁיּוֹצֵא מִשְּׁרִירוּת הַלֵּב וּמְשַׁבֵּר לִבּוֹ הָאֶבֶן זֶה בְּחִינַת שָׁמִיר שֶׁעַל יָדוֹ נִכְנָע הָאֶבֶן וְ אֵינוֹ הוֹלֵךְ אַחַר תַּאֲוֹת הַמְדָּמְיוֹת וְהוֹלֵךְ אַחַר הַשֵּׂכֶל וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא הוֹצִיא שִׂכְלוֹ אֶל הַפּעַל שֶׁלֹּא הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשִׂכְלוֹ עֲדַיִן אָז אֶצְלוֹ הַשֵּׂכֶל בְּכֹחַ אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר שָׁבַר הַמְדָּמֶה אָז נִתְקוֹמֵם תְּכוּנַת שִׂכְלוֹ כִּי כשזה קם, זה נופל (כַּמּוּבָא בְּרַשִׁ"י רֵישׁ פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת) אֲבָל הַשֵּׂכֶל עֲדַיִן בְּכֹחַ וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹקֵר בְּשִׂכְלוֹ וּמְשַׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אָזַי הַשֵּׂכֶל בְּפּעַל וְזֶה בְּחִינַת נֵפֶת צוּפִים בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) : "נֵפֶת תִּטְפְּנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ" שֶׁ הוֹצִיא מְתִיקוּת שִׂכְלוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל [וְזֶה: שִׂפְתוֹתַיִךְ הוּא בְּחִינַת מוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר] וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּשִּׂיג בְּשִׂכְלוֹ כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּיַד אֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיג אָז שִׂכְלוֹ שָׁב שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַמְחַקְּרִים שֶׁ יֵּשׁ שֵׂכֶל בְּכֹחַ, וְשֵׂכֶל הַפּעַל, וְשֵׂכֶל הַנִּקְנֶה וְ עִקַּר קִיּוּמוֹ שֶׁל אָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ אֵינוֹ אֶלָּא שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה וְזֶה הַשְּׁאָרוֹתָיו לְאַחַר הַמִּיתָה וְזֶה בְּחִינַת אֲמָנָה כִּי אֲמָנָה לְשׁוֹן קִיּוּם דָּבָר כִּי שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה הוּא קִיּוּם שֶׁל אָדָם לְאַחַר מוֹתוֹ וְ שֵׂכֶל הַנִּקְנֶה נִקְרָא מַה שֶּׁאָדָם יוֹדֵעַ הַרְבֵּה דְּבָרִים בִּידִיעָה אַחַת כִּי קֹדֶם צָרִיךְ לֵידַע הַרְבֵּה הַקְּדָמוֹת קֹדֶם שֶׁיֵּדַע אֵיזֶהוּ דָּבָר וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּשִּׂיג אֶת הַדָּבָר מַשְׁלִיךְ הַקְּדָמוֹתָיו וְיוֹדֵעַ אֶת הַדָּבָר בִּידִיעָה אַחַת וְעִקַּר הַ מַּעְיָן הַחָכְמָה מִן הַמִּקְדָּשׁ יָצָא כִּי שָׁם הָיוּ מַקְרִיבִין הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם הַבְּהֵמִיּוּת וְכֹחַ הַדִּמְיוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"א) : "זִבְחֵי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה" שֶׁ שְּׁבִירַת הַדִּמְיוֹן הֵם הַקָּרְבָּנוֹת וּבִשְׁבִיל זֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כְּשֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בָּטַל הַשָּׁמִיר וְכוּ וּכְשֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אָז יִתְקַיֵּם (יוֹאֵל ד) : "וּמַעְיָן מִן הַמִּקְדָּשׁ יֵצֵא" ב. וְ דַע שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם וּבְכָל מַדְרֵגָה

וּמַדְרֵגָה, יֵשׁ שָׁם דְּמְיוֹנוֹת אֵלּוּ וְהֵם הֵם הַקְּלִפּוֹת הַקּוֹדְמִין לַפְּרִי וְסוֹבְבִים אֶת הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים י"ב) : סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן וּ כְשֶׁאָדָם נֶעְתָּק מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה אָז צָרִיךְ לוֹ לֵילֵךְ דֶּרֶךְ אֵלּוּ הַדְּמְיוֹנוֹת כְּדֵי לְהַגִּיעַ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְתֵכֶף כְּשֶׁעוֹלֶה לְהַמַּדְרֵגָה אֲזַי נִתְעוֹרְרִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה וּמְסַבְּבִין אוֹתוֹ וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אוֹתָם וּלְשַׁבֵּר אוֹתָם וּלְטַהֵר אוֹתוֹ הַמָּקוֹם מִקְּלִפּוֹת ג. וְדַע שֶׁ אֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שָׁוִין זֶה לָזֶה כִּי כָּל הַנְּשָׁמוֹת הֵם זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה וְזֶה מַלְבּוּשׁ לָזֶה וּפְנִימִית שֶׁל תַּחְתּוֹן נַעֲשֶׂה לְבוּשׁ וְחִיצוֹנִיּוּת לְחִיצוֹנִיּוּת עֶלְיוֹן נִמְצָא כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה לַעֲלוֹת מִמַּדְרֵגָתוֹ לְמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה אֲזַי הוֹלֵךְ וְנֶעְתָּק הָאָדָם הָעוֹמֵד בַּמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה וְהוֹלֵךְ וְנֶעְתָּק לַמַּדְרֵגָה הַיּוֹתֵר עֶלְיוֹנָה כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בְּמַדְרֵגָה אַחַת וְאֵינוֹ נֶעְתָּק מֵהָאָדָם הָעֶלְיוֹן אֶלָּא הַפְּנִימִיּוּת שֶׁלּוֹ וְהַחִיצוֹנִיּוּת נִשְׁאָר וְגַם הָאָדָם שֶׁבַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה אֵינוֹ נֶעְתָּק וְעוֹלֶה אֶלָּא הַפְּנִימִיּוּת וְהַפְּנִימִיּוּת שֶׁל הַתַּחְתּוֹן נַעֲשֶׂה חִיצוֹנִיּוּת לְחִיצוֹנִיּוּת עֶלְיוֹן וְ אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר נִשְׁבַּר הַקְּלִפָּה שֶׁבַּמַּדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה עַל יְדֵי הָאָדָם הָעֶלְיוֹן אַף עַל פִּי כֵן, כְּשֶׁפְּנִימִיּוּת שֶׁל הָעֶלְיוֹן נֶעְתָּק מִשָּׁם וּפְנִימִיּוּת הַתַּחְתּוֹן עוֹלֶה אֲזַי הַקְּלִפָּה חוֹזֶרֶ וְנֶעוֹר כִּי לא נִכְנַעַת אֶלָּא לִפְנֵי הָאוֹר הַפְּנִימִיּוּת שֶׁל הָעֶלְיוֹן אֲבָל לִפְנֵי הַתַּחְתּוֹן אֲפִלּוּ לִפְנֵי פְּנִימִיּוּתָיו יֵשׁ כֹּחַ בְּיָדָהּ לְהִתְעוֹרֵר כְּנֶגְדּוֹ וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לוֹ לְשַׁבֵּר אוֹתָהּ וּלְהַכְנִיעַ אוֹתָהּ מֵחָדָשׁ וּ פְּנִימִיּוּת וְחִיצוֹנִיּוּת הֵם שְׁנֵי מִינֵי עֲבוֹדוֹת עֲבוֹדָה שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמִצְווֹת הֵם פְּנִימִיּוּת וַעֲבוֹדַת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּשְׁאָר צָרְכֵי הַגּוּף הֵם חִיצוֹנִיּוּת וַעֲבוֹדַת חִיצוֹנִיּוּת הַיְנוּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁל הָאָדָם הָעוֹמֵד בַּמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא מְאִירָה וּמְשֻׁבַּחַת יוֹתֵר, מֵעֲבוֹדוֹת פְּנִימִיּוֹת הַיְנוּ תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁל הָאָדָם הָעוֹמֵד בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה וּבִשְׁבִיל זֶה פְּנִימִיּוּת הַתַּחְתּוֹן נַעֲשֶׂה לְבוּשׁ לַחִיצוֹנִיּוּת הָעֶלְיוֹן. וְזֶה פֵּרוּשׁ (יִרְמְיָה י"ז) : "כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם" וְכוּ כִּסֵּא זֶה בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת, לְשׁוֹן אִתְכַּסְיָא כָּבוֹד, זֶה חִיצוֹנִיּוּת וּלְבוּשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שַׁבָּת קי"ג) : רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵהּ וְכוּ מָרוֹם מֵרֵאשׁוֹן הַיְנוּ כְּשֶׁנִּתְרוֹמֵם וְנִתְעַלֶּה מִמַּדְרֵגָה הָרִאשׁוֹנָה וְאָז נַעֲשֶׂה מִפְּנִימִיּוּת חִיצוֹנִיּוּת בִּשְׁבִיל זֶה, מָקוֹם מְקֻדָּשׁנוּ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת הַמָּקוֹם מֵחָדָשׁ כִּי הַקְּלִפּוֹת חוֹזְרִים וּנְעוֹרִים כַּנַּ"ל ד. וְ אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת הַיְנוּ הַדְּמְיוֹנוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַתַּאֲווֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמְנִיעוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה אֶלָּא עַל יְדֵי גְּדֻלּוֹת הַבּוֹרֵא כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁל הוֹדוּ לָהּ קְרָאוּ בְּשֵׁמוֹ שֶׁזֶּה הַמְּזֻמּוֹר נִתְקַן לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּיְצִירָה כִּי נִתְעוֹרְרִים נֶגֶד עֲשִׂיָּה שֶׁעוֹלֶה בַּיְצִירָה וְעַל יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין גְּדֻלּוֹת הַבּוֹרֵא נִכְנָעִין, עַיֵּן שָׁם כִּי פְּנִימִיּוּת הַיְצִירָה עוֹלֶה לִבְרִיאָה, וּפְנִימִיּוּת עֲשִׂיָּה עוֹלֶה וּמַלְבִּישׁ לְחִיצוֹנִיּוּת יְצִירָה עַיֵּן שָׁם וְהַ הִתְגַּלּוּת גְּדֻלּוֹת הַבּוֹרֵא הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לְעָנִי הָגוּן כִּי עִקַּר הַגְּדֻלָּה וְהַפְּאֵר הוּא הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין (עיין זוהר בשלח ס"ב: תרומה קנ"ב:) וְכֶסֶף וְזָהָב הֵן הֵן הַגְּוָנִין כִּי גְּוָנִין עִלָּאִין בָּהֶם וּ גְּוָנִין עִלָּאִין הַמְלַבְּשִׁים בְּכֶסֶף וְזָהָב

אֵין מְאִירִין אֶלָּא כְּשֶׁבָּאִים לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כִּי שָׁם מְקוֹמָם וְנִכְלָלִים זֶה בָּזֶה וּמִתְנַהֲרִין אֵלּוּ הַגְּוָנִין בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה מ"ט) : "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר" כִּי מְקוֹם הַגְּוָנִין אֵינוֹ אֶלָּא אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וּכְשֶׁמִּתְנַהֲרִין הַגְּוָנִין אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר בָּהֶם בִּבְחִינַת (חַגַּי ב) : "לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב" וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם "בִּגְדֵי יֶשַׁע" יֶשַׁע אִסְתַּכְּלוּתָא כְּמוֹ "יִשְׁעוֹ אֶל ה" (זֹהַר יִתְרוֹ צ: עַיִן שָׁם) מֵחֲמַת הַפְּאֵר הַכֹּל מִסְתַּכְּלִין בּוֹ כִּי כֻּלָּם מִתְאַוִּין לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁהַכֶּסֶף וְזָהָב אֵצֶל הָעַכּוּ"ם אָז הַגְּוָנִין נֶעֱלָמִים אוֹרָם, וְאֵינָם מְאִירִין כִּי אֵין שָׁם מְקוֹמָם כִּי אֵין מְקוֹמָם אֶלָּא אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בִּבְחִינַת: יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר כִּי שָׁם פְּאֵר הַגְּוָנִין וּ בִּשְׁבִיל זֶה הָעַכּוּ"ם תְּאֵבִין לְמָמוֹן יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לְהָעַכּוּ"ם כֶּסֶף וְזָהָב הַרְבֵּה תְּאֵבִים לְדִינָר שֶׁל יְהוּדִי כְּאִלּוּ לֹא רָאָה מָמוֹן מֵעוֹלָם וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁהַכֶּסֶף וְזָהָב שֶׁיֵּשׁ תַּחַת יָדָם אֵין הַגְּוָנִין מְאִירִין וְאֵין הַחֵן שׁוֹרֶה עַל מָמוֹן שֶׁלָּהֶם כִּי עִקַּר הַפְּאֵר וְהַחֵן לֹא נִתְגַּלֶּה אֶלָּא אֵצֶל יִשְׂרָאֵל וּ בִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים רָשִׁים כְּמוֹ (אָבוֹת פֶּרֶק ב) : הֱוֵי זְהִירִים בָּרָשׁוּת כִּי הֵם רָשִׁים וַעֲנִיִּים כִּי אֵין לָהֶם הֲנָאָה מִמָּמוֹנָם כְּאִלּוּ הֵם עֲנִיִּים וּתְאֵבִין לְמָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּי עַל מָמוֹנָם שֶׁל הַיִּשְׂרְאֵלִי שׁוֹרֶה הַפְּאֵר וְהַחֵן וְהַכֹּל תְּאֵבִין לְהִסְתַּכֵּל עַל הַפְּאֵר וְהַחֵן. אֲבָל דַּע, תֵּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁהָעַכּוּ"ם מְקַבֵּל מָמוֹן מִיִּשְׂרָאֵל תֵּכֶף וּמִיָּד נִתְעַלֵּם הַחֵן וְהַפְּאֵר בְּתוֹךְ הַמָּמוֹן וּבִשְׁבִיל זֶה הָעַכּוּ"ם בְּכָל פַּעַם תּוֹבֵעַ מָמוֹן אַחֵר מִיִּשְׂרָאֵל וְשׁוֹכֵחַ הַמָּמוֹן שֶׁכְּבָר קִבֵּל כִּי נִתְעַלֵּם הַחֵן כְּשֶׁבָּא לְיַד הָעַכּוּ"ם וְזֶהוּ (שָׁם) : שֶׁאֵין מְקָרְבִין אֶלָּא בְּשִׁעַת הֲנָיָתָן וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ו) : "חֵן בְּעֵינֵי ה" עֵינֵי ה, זֶה גְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁהֵם בְּחִינַת כֶּסֶף וְזָהָב שָׁם עִקַּר הַחֵן וְהַפְּאֵר וְזֶה שֶׁאָמַר אֲבִימֶלֶךְ לְשָׂרָה. "הִנֵּה נָתַתִּי אֶלֶף כֶּסֶף לְאָחִיךְ, הִנֵּה הוּא לָךְ כְּסוּת עֵינַיִם" (בְּרֵאשִׁית כ) הַיְנוּ: כְּשֶׁיָּצָא הַמָּמוֹן מִיַּד עַכּוּ"ם לְיַד הַיִּשְׂרְאֵלִי תֵּכֶף נִתְגַּלּוּ הַגְּוָנִין וְנַעֲשׂוּ בִּבְחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע הַיְנוּ כְּסוּת עֵינַיִם שֶׁהַכֹּל מִסְתַּכְּלִין בָּהֶם שֶׁהַכֹּל תְּאֵבִים לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם וְ עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן מִמָּמוֹנוֹ נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וְנִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין וּמְאִירִין וְ נַעֲשֶׂה כָּל מָמוֹנוֹ בִּבְחִינַת: לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ס"א) : "בִּגְדֵי יֶשַׁע מְעִיל צְדָקָה יְעָטָנִי" וַ אֲפִלּוּ זֶה הַמַּעוֹת שֶׁלּוֹקְחִין הָעַכּוּ"ם מֵאִתָּנוּ נֶחֱשָׁב לְצְדָקָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא ט) : "וְנוֹגְשַׁיִךְ צְדָקָה" וזהו (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) : "עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן" עֵינַיִךְ, זֶה הַגְּוָנִין בְּחִינַת כֶּסֶף וְזָהָב נִתְבָּרְכִין עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁכָּל פְּרוּטָה נִצְטָרֶף לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל (בָּבָא בַּתְרָא שָׁם:) וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁבָּא לְתוֹךְ יַד הָעַכּוּ"ם הַנִּקְרָאִים בַּת רַבִּים גַּם זֶה נֶחֱשָׁב לִצְדָקָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְנוֹגְשַׁיִךְ צְדָקָה" וְזֶה דָּוְקָא, עַל שַׁעַר בַּת רַבִּים כְּשֶׁעֲדַיִן עַל הַשַּׁעַר קֹדֶם שֶׁבָּא לְיַד הָעַכּוּ"ם עֲדַיִן שׁוֹרֶה הַחֵן עַל הַמָּמוֹן אֲבָל אַחַר כָּךְ נֶעֱלָם הַחֵן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא. אַחֲוֵי לָן מָנָא דְּלָא שָׁוְיָא לְחַבָּלָא. וְאֵיתֵי בּוּדְיָא וּפְשַׁטוּהוּ, וְלָא עָיֵל לְתַרְעָא. וְאָמַר לוֹן, אֵיתוּ מָרָא וְסַתְרֵי לַפָּתַח עִם הַכְּתֶל פֵּרוּשׁ בּוּדְיָא,

וֶה בְּדָיוֹת הַלֵּב מַה שֶּׁבּוֹדֶה מִלִּבּוֹ הַיְנוּ הַמַּדָּמָה הַנַּ"ל הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁרִירוּת לֵב הַנַּ"ל כְּשֶׁזֶּה הַכֹּחַ הַמַּדָּמָה שֶׁבַּלֵּב גּוֹבֵר וּמִתְפַּשֵּׁט עַל הָאָדָם שֶׁעוֹלֶה מִמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה לְמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה וְהַקְּלִפָּה הַזֹּאת שֶׁהִיא הַמַּדָּמָה לָא שָׁוְיָא לְנֶגֶד עֵינֶיהָ, הַהֶפְסֵד וְחֻבָּלָה שֶׁנִּפְסֶדֶת כְּבָר מֵהָאִישׁ שֶׁהָיָה בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה וְאַף עַל פִּי כֵן הִיא מִתְגַּבֶּרֶת אַחַר כָּךְ כַּנַּ"ל וְלָא עָיֵל לְתַרְעָא הַיְנוּ שֶׁ לֹא יָכוֹל הָאִישׁ לִכָּנֵס לְשַׁעַר קְדֻשָּׁה שֶׁהִיא הַשִּׂכְל מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַמַּדָּמָה וְ עֻצָּה הַיְעוּצָה עַל זֶה סְתִירַת הַפֶּתַח שֶׁהוּא הַמַּדָּמָה, שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה כְּמוֹ: הַבָּא לְטַמֵּא פּוֹתְחִין לוֹ (יוֹמָא ל"ח:) וְהוּא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ד) : "לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ" וּסְתִירָתוֹ עַל יְדֵי הַגְּוָנִין הַנַּ"ל שֶׁהוּא גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא הַנַּ"ל וְהֵם בְּחִינַת כּוֹתֶל כו תל (זֹהַר מִשְׁפָּטִים קט"ז) כ"ו זֶה בְּחִינַת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּוָנִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כ"ז) : "ה אוֹרִי" שֶׁהוּא אוֹרוֹת הַגְּוָנִין "וְיִשְׁעִי" שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּגְדֵי יֶשַׁע הַנַּ"ל וְהוּא תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִין לוֹ (זֹהַר שָׁם), וּתְאֵבִין לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ (עיין זוהר ויגש ר:) [מִסִּימָן כ"ד עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ ז"ל] ה. גַּם דַּע שֶׁ כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפָּה הַמְסַבֶּבֶת שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה כַּנַּ"ל עַל זֶה צָרִיךְ שֶׁיְּעוֹרֵר שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה עַל עַצְמוֹ הַיְנוּ שֶׁיִּשְׂמַח עַל יְדֵי שֶׁיִּזְכֹּר שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזָכָה לְהִתְקָרֵב לַצַּדִּיקִים הַמְקֻרְבִין אוֹתוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה זוֹ הוּא מְשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה וְנִכְנָס לְמַדְרֵגָה שְׁנִיָּה [שַׁיָּךְ לְאוֹת א] זְבְחֵי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה שֶׁשְּׁבִירַת הַדִּמְיוֹן הֵם הַקָּרְבָּנוֹת וְכוּ עַיֵּן שָׁם וְ זֶה בְּחִינַת סְמִיכָה עַל הַקָּרְבָּנוֹת כִּי הַקָּרְבָּנוֹת מְבִיאִין מִ בְּהֵמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמַּדָּמָה כִּי הַבְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ גַּם כֵּן כֹּחַ הַמַּדָּמָה וּ כְשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ אַחַר הַמַּדָּמָה שֶׁבַּלֵּב דְּהַיְנוּ אַחַר תַּאֲוֹתָיו חַס וְשָׁלוֹם שֶׁבָּאִין מִכֹּחַ הַמַּדָּמָה זֶהוּ מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה מַמָּשׁ כִּי גַּם הַבְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ הַמַּדָּמָה וְעַל כֵּן כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם וְ כָל הַחֲטָאִים בָּאִין עַל יְדֵי כֹּחַ הַמַּדָּמָה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַתַּאֲוֹת עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהָבִיא קָרְבָּן מִבְּהֵמוֹת וְצָרִיךְ לִסְמֹךְ עָלָיו וּלְהִתְוַדּוֹת כָּל חֲטָאָיו עַל הַקָּרְבָּן בְּשָׁעַת הַסְּמִיכָה וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַחֲטָאִים וְכָל כֹּחַ הַמַּדָּמָה עַל הַבְּהֵמָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מְדַמֶּה כַּנַּ"ל (מנחות צג) וְ שׁוֹחֲטִין הַבְּהֵמָה לְקָרְבָּן וְעַל יְדֵי זֶה נִכְנָע וְנִשְׁבָּר הַמַּדָּמָה [שַׁיָּךְ לְאוֹת ב ג] מִבְּאֵר שָׁם, שֶׁכְּשֶׁאָדָם נָעֲתָק מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה אָז צָרִיךְ לוֹ לֵילֵךְ דֶּרֶךְ אֵלּוּ הַדִּמְיוֹנוֹת כְּדֵי לְהַגִּיעַ אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְתֵכֶף כְּשֶׁעוֹלֶה לְהַמַּדְרֵגָה הַשְּׁנִיָּה אֲזַי נִתְעוֹרְרִין הַקְּלִפּוֹת שֶׁבַּמַּדְרֵגָה וּמְסַבְּבִין אוֹתוֹ וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אוֹתָם מֵחָדָשׁ וְכוּ עַיֵּן שָׁם וְאַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר נִשְׁבַּר הַקְּלִפָּה שֶׁבַּמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁפְּנִימִיּוּת שֶׁל הָעֶלְיוֹן נֶעְתָּק מִשָּׁם וּפְנִימִיּוּת הַתַּחְתּוֹן עוֹלֶה, אֲזַי הַקְּלִפָּה חוֹזֶרֶ וְנֶעוֹר וְכוּ עַיֵּן שָׁם וְאָמַר אָז בְּזֶה הַלָּשׁוֹן. וּ בָזֶה טוֹעִין הַחֲסִידִים הָרְבֵּה שֶׁפִּתְאֹם נִדְמֶה לָהֶם שֶׁנִּפְלוּ מֵעֲבוֹדַת ה וּבֶאֱמֶת אֵין זֶה נְפִילָה כְּלָל רַק מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה וְאָז מִתְעוֹרְרִין וּמִתְגַּבְּרִין מֵחָדָשׁ הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַתַּאֲוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַדִּמְיוֹנוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַמְּנִיעוֹת

כַּנַּ"ל עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לַחֲזֹר וּלְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר הַקְּלִפּוֹת וְהַמְּנִיעוֹת וְכוּ שֶׁבְּכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה מֵחָדָשׁ אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין זֶה נְפִילָה כְּלָל כַּנַּ"ל (שַׁיָּךְ לְאוֹת ג) : וְדַע שֶׁאֵין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שָׁוִין וְכוּ נִמְצָא כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה לַעֲלוֹת מִמַּדְרֵגָתוֹ לְמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה יוֹתֵר אֲזַי הוֹלֵךְ וְנֶעְתָּק הָאָדָם הָעוֹמֵד בְּאוֹתָהּ הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה וְהוֹלֵךְ וְנֶעְתָּק לַמַּדְרֵגָה הַיּוֹתֵר עֶלְיוֹנָה וְכוּ וְאָמַר אָז בְּזֶה הַלָּשׁוֹן וְ זֶה בְּחִינַת הֶרְמָה מַה שֶּׁאֶחָד מֵרִים וּמַגְבִּיהַּ אֶת חֲבֵרוֹ כִּי עַל יְדֵי שֶׁזֶּה הָאָדָם שֶׁבַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה עָלָה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַל יְדֵי זֶה הִגְבִּיהַּ וְהֵרִים אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁבַּמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה עֶלְיוֹנָה יוֹתֵר וְכֵן חֲבֵרוֹ דַּחֲבֵרוֹ הַגָּבוֹהַּ עוֹד יוֹתֵר מֵחֲבֵרוֹ עָלָה עוֹד יוֹתֵר לְמַעְלָה וְכֵן לְמַעְלָה לְמַעְלָה כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם בְּמַדְרֵגָה אַחַת כַּנַּ"ל אַחַר שֶׁאָמַר מַאֲמָר הַנַּ"ל וְשָׁם מְכַנֶּה וְקוֹרֵא כָּל תַּאֲוֹת הַיֵּצֶר הָרָע בְּשֵׁם כֹּחַ הַמְּדַמֶּה אָמַר אָז צְרִיכִין לִקְרֹא לוֹ וּלְכַנּוֹת לוֹ שֵׁם אַחֵר הֵינוּ לְהַבַּעַל דָּבָר וְהַיֵּצֶר הָרָע צְרִיכִין לִקְרוֹת אוֹתוֹ בְּשֵׁם אַחֵר דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא לִקְרוֹתוֹ עוֹד בְּשֵׁם יֵצֶר הָרָע רַק בְּשֵׁם כֹּחַ הַמְּדַמֶּה וְאָמַר זֹאת בְּדֶרֶךְ שְׂחוֹק אֲבָל הֵבַנְתִּי שֶׁהָיָה לוֹ בָּזֶה כַּוָּנָה שְׁלֵמָה

כו - רציצא דמית בביעותה

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] רְצִיצָא דְּמָיֵת בְּבִיעוּתֵהּ, הֵיכָא נָפֵק רוּחָא ? וְאָמַר לְהוֹ: בְּהַיְנוּ דְּעָאל רַשׁ"י: רְצִיצָא דְּמָיֵת, אֶפְרוֹחַ שֶׁמֵּת בְּתוֹךְ קְלִפָּתוֹ רְצִיצָא, זֶה אֶפְרוֹחַ זה בחינת צדיק בחינת (תְּהִלִּים ע"ב) : "יִפְרַח בְּיָמָיו צַדִּיק" שֶׁשָּׁאֲלוּ אוֹתוֹ: הַצַּדִּיק שֶׁמֵּמִית אֶת עַצְמוֹ וּמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּצִלּוֹתֵהּ וּבְעוּתֵהּ בְּאֵיזֶה מִן הַמְּקוֹמוֹת מִן הַתְּפִלָּה צָרִיךְ לוֹ לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר ? וְהֵשִׁיב לָהֶם: הֵיכָא דְּעָאל הֵינוּ אֵיךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה הֵינוּ אֵיךְ שֶׁנִּכְנָסִים בּוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָם כַּיָּדוּעַ שָׁם צָרִיךְ לוֹ לִמְסֹר נַפְשׁוֹ

כז - רציצא דמית בביעותה

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] רְצִיצָא דְּמָיֵת בְּבִיעוּתֵהּ, הֵיכָא נָפֵק רוּחָא ? אָמַר לְהוֹ, בְּהַיְנוּ דְּעָאל א. כִּי לִמְשׁוֹךְ אֶת כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד וְכֻלָּם יַשְׁלִיכוּ אֱלִילֵי כַּסְפָּם וּזְהָבָם וְיִתְפַּלְּלוּ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד זֶה הַדָּבָר נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְפִי הַשָּׁלוֹם שֶׁבַּדּוֹר כִּי עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ בֵּין בְּנֵי הָאָדָם וְהֵם חוֹקְרִים וּמַסְבִּירִים זֶה לָזֶה הָאֱמֶת עַל יְדֵי זֶה מַשְׁלִיךְ כָּל אִישׁ אֶת שֶׁקֶר אֱלִילֵי כַּסְפּוֹ וּמְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לֶאֱמֶת ב. וְ אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְבְחִינַת שָׁלוֹם אֶלָּא עַל יְדֵי הֶאָרַת פָּנִים הַדְרַת פָּנִים וזה (בְּרֵאשִׁית ל"ג) : "וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם עִיר שְׁכֶם" אִתְעָרוּתָא שֶׁל בְּחִינַת (צְפַנְיָה ג) : "לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד" הוּא עַל יְדֵי שָׁלוֹם וְשָׁלוֹם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא הֶאָרַת פָּנִים בְּחִינַת שׁוּפְרֵהּ דְּיַעֲקֹב כְּעֵין שׁוּפְרֵהּ

דְּאָדָם (בָּבָא מְצִיעָא פ"ד) וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים כ"ד) : מְבַקְּשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב ג. וְ הַדְּרַת פָּנִים זֶה בְּחִינַת דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַנִּמְשָׁכִים מִתְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּקְנָא (זֹהַר אַחֲרֵי ס"ב) מִבְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא י"ט) : "וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן" ד. וּלְפִי הַהִזְדַּכְּכוּת חָכְמָתוֹ בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת אֵלּוּ הַנַּ"ל כֵּן הִזְדַּכְּכוּת קוֹל רִנָּתוֹ (קִדּוּשִׁין ל"ב:) בבחינת: זקן זה קנה חכמה (קדושין ל"ב:) הַקָּנֶה מוֹצִיא קוֹל (בְּרָכוֹת ס"א וְעַיֵּן זֹהַר פִּנְחָס רל"ב רל"ד רל"ה: שִׁיר הַשִּׁירִים ב). וזה "הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ" זֶה בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים, בְּחִינַת זָקֵן כַּנַּ"ל הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי הַקּוֹל לְפִי הַחָכְמָה שֶׁל דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה לְפִי הַשֵּׂכֶל שֶׁל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהוּא דּוֹרֵשׁ בָּהֶם אֶת הַתּוֹרָה וזהו (עָמוֹס ה) : "דִּרְשׁוּנִי וִחְיוּ" כִּי "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה אֶת בְּעָלֶיהָ" (קֹהֶלֶת ז) ה. וּ כְשֶׁנִּזְדַּכֵּךְ קוֹלוֹ אָז עַל יְדֵי הַשְׁמָעַת קוֹלוֹ לְבַד בְּלֹא דִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָתוֹ בבחינת (תְּהִלִּים ק"ו) :"וַיַּרְא בַּצַּר לָהֶם בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם" עַל יְדֵי שְׁמִיעַת קוֹלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה מִי שֶׁמְּצֵר לוֹ אֵיזֶהוּ עַכּוּ"ם מֵצֵר לָנוּ וזהו (דְּבָרִים כ"ז) : "בָּאֵר הֵיטֵב", בְּשִׁבְעִים לָשׁוֹן (סוטה ל"ב מובא בפרש"י שם) שֶׁפֵּרוּשִׁים וּדְרוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם תּוֹצָאוֹת הַקּוֹל עַל יָדָם הֵיטִיב לָנוּ בְּכָל הַלְּשׁוֹנוֹת וּבְכָל הָעַכּוּ"ם בִּבְחִינַת בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם, רָאשֵׁי תֵּבוֹת בָּאֵ"ר וּ בָאֵר הוּא לְשׁוֹן פֵּרוּשׁ וּדְרוּשׁ ו. וּ לְהַדְרַת פָּנִים הַנַּ"ל אִי אֶפְשָׁר לְבוֹא, אֶלָּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית בבחינת (דְּבָרִי הַיָּמִים א ט"ז) : "הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו" כְּשֶׁ"עז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ שֶׁהוּא בְּרִית, הַנִּקְרָא בעז וְהוּא חֶדְוָה דְּמַטְרוֹנִיתָא (עיין פע"ח שער הזמירות פרק א) וְזֶה (שְׁמוֹת ט"ו) : עָזִּי, זֶה בְּחִינַת בְּרִית וְזִמְרָת, זֶה בְּחִינַת קוֹל וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, בִּבְחִינַת וַיַּרְא בַּצַּר לָהֶם וְכוּ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ל:). כְּשֶׁעָלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַיָּם, נָתְנוּ עֵינֵיהֶם לוֹמַר שִׁירָה כִּי עַל הַיָּם נִתְגַּלָּה בְּחִינַת בְּרִית כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: הַיָּם רָאָה וַיָּנ�ס וַיִּצֵא הַחוּצָה (מִדְרָשׁ רַבָּה וַיֵּשֶׁב פָּרָשָׁה ז) נָתְנוּ עֵינֵיהֶם זֶה בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים בְּחִינַת זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (בְּרֵאשִׁית ג) : "וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם" עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר לוֹמַר שִׁירָה זֶה בְּחִינַת קוֹל, שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל יְדֵי הַחָכְמָה וזהו שאמרו (סוֹטָה שָׁם) : עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים אָמְרוּ: "זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ" זֶה בְּחִינַת בְּרִית, בְּחִינַת (שְׁמוֹת ג) : "וְזֶה לְךָ הָאוֹת" וְאַנְוֵהוּ זֶה בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ (מִשְׁלֵי כ"ט) : "רֹעֶה זוֹנוֹת יְאַבֵּד הוֹן" הוֹן זֶה בְּחִינַת קוֹל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: כַּבֵּד אֶת ה מֵהוֹנְךָ אַל תִּקְרֵי מֵהוֹנְךָ אֶלָּא מִגְּרוֹנְךָ (כַּמּוּבָא בבאה"ט סִימָן נ"ג בְּשֵׁם הַפְּסִיקְתָּא, וְכֵן בְּרַשִׁ"י מִשְׁלֵי ג בְּהַגָּ"ה שָׁם) (וּלְשׁוֹן הַפְּסִיקְתָּא אֶלָּא מְחָנֶּךָּ וְכוּ אִם נָתַן לְךָ קוֹל עֶרֶב וְכוּ) וּ כְשֶׁפּוֹגֵם בַּבְּרִית, נִפְגָּם קוֹלוֹ וְיַעֲקֹב שֶׁשָּׁמַר בְּרִיתוֹ, כְּמוֹ (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "רֵאשִׁית אוֹנִי" זָכָה לַקּוֹל, בִּבְחִינַת (שָׁם כ"ז) : "הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב" וּמִבְּחִינַת קוֹל זוֹכֶה לְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים א) : "שִׁיר הַשִּׁירִים

אֲשֶׁר לִשְׁלמה'' לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ (שה"ר פ"א) וּבִשְׁבִיל זֶה, תֵּכֶף אַחַר קוֹל רִנָּה שֶׁל שִׁירַת הַיָּם זָכוּ לְשַׁבַּת שָׁלוֹם (עיין זוהר קרח קעו). כמו שכתוב (שְׁמוֹת ט"ו) : ''וַיָּבֹאוּ מָרָתָה'' וְשַׁבָּת, בְּמָרָה נִצְטַוָּה (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל סַנְהֶדְרִין נ"ו: שְׁמוֹת שָׁם) ''וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם שִׁירוּ לַה'' רָאשֵׁי תֵבוֹת שָׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי שִׁירָה זָכוּ לְשָׁלוֹם ז. וְדַוְקָא בְּמָרָה קִבְּלוּ שַׁבַּת שָׁלוֹם כִּי כֵן דֶּרֶךְ הַשָּׁלוֹם לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמָרָה, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ל"ח) : ''הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר לִי מָר'' כְּמוֹ שֶׁכָּל הָרְפוּאוֹת הֵם בְּסַמִּים מָרִים כֵּן הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא רְפוּאָה לְכָל הַדְּבָרִים בִּבְחִינַת (שָׁם נ"ז) : ''שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר ה וּרְפָאתִיו'' וְלִפְעָמִים הַחֻלְשָׁה גּוֹבֶרֶת כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין יְכֹלֶת בְּיַד הַחוֹלֶה לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת וְאָז הָרוֹפְאִים מוֹשְׁכִין יְדֵיהֶם מִן הַחוֹלֶה וּמְיָאֲשִׁים אוֹתוֹ כָּךְ כְּשֶׁהָעֲוונוֹת שֶׁהֵם חֶלְיֵי הַנֶּפֶשׁ גּוֹבְרִים מְאד אָז אֵין יָכוֹל לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת וְאָז: ''אֵין שָׁלוֹם אָמַר לָרְשָׁעִים'' (יְשַׁעְיָה מ"ח נ"ז) וְזֶה שֶׁשִּׁבַּח חִזְקִיָּה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִשְׁלִיךְ כָּל חַטאתָיו אַחַר כְּתֵפוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְהַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁלוֹם בִּמְרִירוּת הָרִבּה וזה ''הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר לִי מָר'' (שָׁם ל"ח) הַיְנוּ זֶה יָדוּעַ, כִּי לְשָׁלוֹם צָרִיךְ מְרִירוּת וְאַתָּה חְשׂק נַפְשִׁי מֵרֶדֶת שָׁחַת [שָׁם כָּתוּב מִשַּׁחַת בְּלִי, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: מִבְּלִי רֶדֶת שַׁחַת] כִּי יָדַעְתָּ שֶׁאֵין בִּי כֹּחַ לִסְבֹּל מְרִירוּת לְפִי חַטָּאתִי וְהִשְׁלַכְתָּ אַחַר גֵּוְךָ כָּל חֲטָאַי כְּדֵי שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ הַשָּׁלוֹם בִּמְרִירוּת כְּפִי יְכָלְתִּי וְזֶה (בְּרֵאשִׁית כ"ד) : ''וְאַבְרָהָם זָקֵן'' עַל יְדֵי זָקֵן הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה: ''וַה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל'' זֶה שָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל ח. וְשָׁלוֹם בְּגוּפוֹ (שַׁבָּת ל"ג) [וַדְּרִשׁוּ עַל פָּסוּק ''וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם'', שָׁלוֹם בְּגוּפוֹ שָׁלוֹם בְּמָמוֹנוֹ וְכוּ] בְּאַרְבַּע מָרוֹת שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר אַחַת עַל חֲבֶרְתָּהּ שָׁלוֹם בְּמָמוֹנוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּא זֶה וְאָכַל אֶת זֶה כְּמוֹ שֶׁאָמְרָה בַּת נַקְדִּימוֹן בֶּן גֻּרְיוֹן (כְּתֻבּוֹת ס"ו:) שָׁלוֹם בְּתוֹרָתוֹ בְּלֹא קֻשְׁיוֹת וְזֶה פֵּרוּשׁ: רְצִיצָא בִּבְחִינַת קָנֶה רָצוּץ שֶׁהֵם הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִבְּחִינַת זָקֵן זֶה קָנֶה חָכְמָה, מֵהַדְּרַת פָּנִים וְהֵם דְּבֵקִים בְּקָנֶה רָצוּץ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ס"ח) : ''גְּעַר חַיַּת קָנֶה'' דְּמְיֵת בְּבֵיעוּתֵהּ הַיְנוּ לְהָמִית וּלְבַטֵּל בְּעוּתָם וּצְלוֹתָם מִלְּבַקֵּשׁ עוֹד מֵאֱלֹקִים אֲחֵרִים אֶלָּא לְקָרֵא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה הֵיכָא נָפֵק רוּחָא הַיְנוּ זאת הַבְּחִינָה אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא עַל יְדֵי תִּקּוּן בְּרִית שֶׁהוּא בִּבְחִינַת (יְהוֹשֻׁעַ ב) : ''וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ'' וְ אֵיךְ מַפִּיק וּמוֹצִיא נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּפְלוּ עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית ? וְאָמַר לָהֶם: בְּהַיְנוּ דְּעָאל בָּזֶה שֶׁנִּכְנָס בּוֹ רוּחַ הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁנִּכְנָס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת הַיְנוּ הִרְהוּרֵי זְנוּת וְהוּא מְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ בָּזֶה הוּא מַפִּיק וּמוֹצִיא נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל פְּגַם הַבְּרִית כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל (אֵיכָה ה) : ''זְקֵנִים מִשַּׁעַר שָׁבָתוּ בַּחוּרִים מִנְּגִינָתָם'' [עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה]. [שַׁיָּךְ לְעֵיל] '' וַיַּרְא בַּצַּר לָהֶם בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם'' עַל יְדֵי שְׁמִיעַת קוֹלוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה מִי שֶׁמֵּצַר לוֹ, אֵיזֶה עַכּוּ"ם מֵצַר לָנוּ וְכוּ וְאָמַר, שֶׁעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה גְּזֵרָה וְצָרָה

לְיִשְׂרָאֵל מֵאֵיזֶה עַכּוּ"ם אֲזַי טוֹב לְנַגֵּן הַנִּגּוּן שֶׁל אוֹתָהּ הָעַכּוּ"ם שֶׁמְּצַר לָהֶם, חַס וְשָׁלוֹם וְזֶהוּ: "בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם" רִנָּתָם דַּיְקָא הַיְנוּ רִנָּה וְנִגּוּן שֶׁלָּהֶם שֶׁל אוֹתָהּ הָעַכּוּ"ם שֶׁמְּצָרָה לְיִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם

כח - בני לן ביתא באוירא דעלמא

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] בְּנִי לָן בֵּיתָא בַּאֲוִירָא דְּעָלְמָא, אָמַר שֵׁם, קָם וְתָלָא בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא. אֱמַר לְהוֹ, אַפִּיקוּ לִי לִבְנֵי וְטִינָא מֵהָתָם. אָמְרוּ: וּמִי אִיכָּא דְּמָצֵי לְאַסּוּקֵי הָתָם. אָמַר: וּמִי אִיכָּא דְּמָצֵי לְמִבְנֵי בֵּיתָא בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא. א. הַמִּתְנַגְּדִים הַמְבַזִּים וְהַמְחָרְפִים יִרְאֵי הַשֵּׁם זֶה מֵחֲמַת שֶׁמְּקַבְּלִים תּוֹרָה מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁדַּיָּן יְהוּדְאִין (עיין זוהר פנחס ר"ן"ג:) כִּי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁדַּיָּן יְהוּדְאִין הֵם מְקַבְּלִים תּוֹרָתָם מֵהַשֶּׁדִּין שֶׁיֵּשׁ לָהֶם תּוֹרָה נְפוּלָה מְאַלְפִּין נְפוּלִים וּבְאַלְפִּין אֵלּוּ כְּתִיב בִּשְׁלמה (מְלָכִים א ה) "וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאֶלֶף" כִּי שְׁלמה זָכָה לָהֶם בְּקֻדְשָׁה אֲבָל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁדַּיָּן יְהוּדְאִין מְקַבְּלִין מֵהֶם דֶּרֶךְ הַקְּלִפּוֹת וּבִשְׁבִיל זֶה כָּל דִּבּוּרָם דֶּרֶךְ מָשָׁל וּמְלִיצָה וּטְעָמִים נִפְלָאִים כִּי שָׁרְשָׁהּ מֵאֵלּוּ אַלְפִּין הַנַּ"ל וְ אֵלּוּ הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם (יְשַׁעְיָה ז). "הַמְּעַט מִכֶּם הַלְאוֹת אֲנָשִׁים כִּי תַלְאוּ גַּם אֱלֹקָי" כִּי מְיַגְּעִים אֲנָשִׁים שֶׁבָּאִים לִשְׁמע דִּרּוּשָׁם וְתוֹרָתָם וַאֲנָשִׁים חוֹשְׁבִים שֶׁיָּבוֹאוּ לְאֱיזֶהוּ תּוֹעֶלֶת עַל יָדָם הַיְנוּ שֶׁיָּבוֹאוּ לְדַעַת אֶת ה אֵיךְ לַעֲבד וְהֵם הָאֲנָשִׁים אֵין מַשִּׂיגִים שׁוּם תּוֹעֶלֶת כִּי תּוֹרָתָם שֶׁל אֵלּוּ הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין לְהּ כֹּחַ לְהַדְרִיךְ אֶת הָאָדָם בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב כִּי מִבִּישָׁא לָא הֲוֵי טָבָא (עיין ברכות כ"ט ב"ר פ כ"ב מצורע פ י"ט ועיין שבת קכ"ט) וְלא עוֹד, כִּי תַלְאוּ גַּם אֱלֹקִים כְּאֵלּוּ לוֹאֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלַּעֲזר לְעוֹבְדִים אוֹתוֹ נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם נוֹפְלִים בְּכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת וְחוֹשְׁבִים, חַס וְשָׁלוֹם, "לא יִרְאֶה וְלא יָבִין אֱלֹקִים בְּמַעֲשֶׂה בְּנֵי אָדָם" עַל יְדֵי זֶה "אֶת יִרְאֵי ה לא יְכַבְּדוּ" וּמְחָרְפִים וּמְבַיְּשִׁים אוֹתָם וּבִשְׁבִיל זֶה בּוּשָׁה נִקְרָא עֲבוֹדַת אֱלִילִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ ט) : "וַיִּנָּזְרוּ לַבֹּשֶׁת" כִּי הַ בּוּשָׁה וְהַחֲרוּף נַעֲשֶׂה מֵהַכְּפִירוֹת ב. וּכְשֶׁיֵּשׁ לְיִרְאֵי הַשֵּׁם חֲרָפוֹת וּבוּשׁוֹת מֵהַכּוֹפְרִים הָאֵלּוּ עֵצָה עַל זֶה: "אָנכִי תּוֹלַעַת וְלא אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם" (תְּהִלִּים כ"ב) לַחֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת, הַסְּגֻלָּה לָזֶה בְּחִינַת תּוֹלָע שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינָה הַזֹּאת, מְנַצַּחַ אוֹיְבָיו כִּי תּוֹלָע הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ד) : "הָאֱמָנִים עָלֵי תּוֹלָע" וְהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ט"ו) : "וְהֶאֱמִין בַּה" וּבְ בְּחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה מְשַׁבֵּר וּמְבַטֵּל עֲבוֹדַת אֱלִילִים וְהַכְּפִירוֹת וְהַבְּזָיוֹנוֹת וּמִתְגַּבֵּר עַל הַכּוֹפְרִים בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כ) : "בִּגְבוּרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ" כִּי אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּחִינַת (שָׁם פ"ט) : "וְחַסְדִּי לא אָפִיר וְלא אֲשַׁקֵּר בֶּאֱמוּנָתִי"

בַּיָּמִין הַזֹּאת הוּא מִתְגַּבֵּר עַל אוֹיְבָיו כִּי נַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת (נַחוּם ב) : "אַנְשֵׁי חַיִל מְתֻלָּעִים" וּבְזֶה הַחֶסֶד הוּא מְתַקֵּן אֵלּוּ הָאַלְפִּין הַנְּפוּלִים הַנַּ"ל בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת כ) : "וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לָאֲלָפִים" ג. וְ לָבוֹא לְחֶסֶד אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁיַּכְנִיס תַּלְמִידֵי חֲכָמִים צַדִּיקִים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ כִּי הַמַּכְנִיס אוֹרְחִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ כְּאִלּוּ הִקְרִיב תְּמִידִין כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת י:). אִישׁ קָדוֹשׁ עוֹבֵר עָלֵינוּ תָּמִיד וְכוּ וּ בָזֶה הַשִּׁמּוּשׁ שֶׁעוֹמֵד עָלֵיהֶם וּמְשַׁמֵּשׁ אוֹתָם זוֹכֶה לַחֶסֶד הַנַּ"ל כְּמַאֲמַר (כְּתֻבּוֹת צ"ו) : כָּל הַמּוֹנֵעַ תַּלְמִידוֹ מִלְּשַׁמְּשׁוֹ כְּאִלּוּ מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ חֶסֶד וּ בִשְׁבִיל זֶה הָיָה הַתָּמִיד כֶּבֶשׂ כִּי מִמֶּנּוּ נִתְתַּקְּנוּ הָאַלְפִּין בִּבְחִינַת (יִרְמְיָה י"א) : "וַאֲנִי כְּכֶבֶשׂ אַלּוּף" וְזֶה בְּחִינַת כֶּבֶשׂ שֶׁכָּבוּשׁ תַּחַת יַד רַבּוֹ וּמְשַׁמֵּשׁ אוֹתָם וְזֶה תָּמִד גִּימַטְרִיָּא ד אַלְפִּין שֶׁהוּא תִּקּוּן הָאַלְפִּין כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (מִשְׁלֵי כ"ג) : "לְמִי מָדָנִים לְמִי שִׂיחַ" הַיְנוּ עַל יְדֵי שִׂי"חַ עַל יְדֵי חָכָם שֵׁד יְהוּדַאי עַל יָדוֹ מָדָנִים עַל יָדוֹ בָּא הִתְנַגְּדוּת וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא: בְּנֵי לָן בֵּיתָא בַּאֲוִירָא דְּעָלְמָא כִּי אִלּוּ בְּנֵי אָדָם הָרוֹצִים לַעֲרֹךְ עֲבוֹדָתָם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁשּׁוֹמְעִים מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֵׁדִין יְהוּדַאִין וּבֶאֱמֶת אֵין לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמְכוּ וַהֲוֵי כְּאִלּוּ רוֹצִים לִבְנוֹת בַּיִת בַּאֲוִירָא וְאֵין לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמְכוּ כְּמוֹ הַשֵּׁדִין שֶׁפּוֹרְחִים בָּאֲוִיר וְאָמַר שָׁם, וְקָם בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא הֵינוּ הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֲמִתִּי הוּא בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא כְּתַרְגּוּמוֹ: "כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ" [דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא] וְאָמַר אַפִּיקוּ לִי לִבְנֵי וְטִינָא מֵהָתָם כִּי טִינָא נִכְנָס בְּלִבָּם שֶׁל אִלּוּ כַּנַּ"ל וְנַעֲשֶׂה לְבָם לֵב הָאֶבֶן וּכְשֶׁתַּלְמִיד חָכָם הָאֲמִתִּי רוֹאֶה מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה אוֹמֵר לָהֶם שֶׁיּוֹצִיאוּ הַטִּינָא מִלִּבָּם שֶׁיּוֹצִיאוּ הַטִּינָא שֶׁבְּלֵב הָאֶבֶן וְאַל יִכָּפְרוּ בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי הַטִּינָא וְלֵב הָאֶבֶן מֵהָתָם הֵינוּ מִבְּחִינַת הָאַלְפִּין הַנְּפוּלִים הַנַּ"ל שֶׁהֵן גִּימַטְרִיָּא הָתָם [כִּי אַרְבַּע פְּעָמִים אֶלֶף עִם הַכּוֹלֵל עוֹלֶה הָתָם] אָמְרוּ: מִי אִיכָּא דְּמָצֵי לְאַסּוּקֵי הָתָם שֶׁאָמְרוּ לוֹ: מִי יָכוֹל לַעֲלוֹת הָאַלְפִּין הַנְּפוּלִים וְהַשֵּׁב לָהֶם, מִי אִיכָּא דְּמָצֵי לְמִבְנֵי בֵּיתָא בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא הֵינוּ מִי שֶׁבּוֹנֶה בֵּיתוֹ עַל יְדֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים כִּי יֵשׁ לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמְכוּ כִּי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים הֵם יְסוֹד כָּל דָּבָר וּמִי שֶׁבֵּיתוֹ בַּיִת וְעַד לַחֲכָמִים שֶׁבּוֹנֶה בֵּיתוֹ בִּבְחִינַת: "אִישׁ קָדוֹשׁ עוֹבֵר עָלֵינוּ תָּמִיד, נַעֲשֶׂה עָלַיִת קִיר" (מְלָכִים ב ד) אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים מַעֲלִין הָאַלְפִּין כַּנַּ"ל. וְזֶה אֶלֶף בַּיִת גִּימַל דָּלֶת גִּימַל דָּלֶת דָּא שְׁמַיָּא וְאַרְעָא בַּיִת מִי שֶׁבּוֹנֶה בֵּיתוֹ בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא, זֶה תִּקּוּן הָאַלְפִּין זַיִן חֵית הֵינוּ אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם הַמְקַבְּלִים תּוֹרָתָם מִ שֵׁדִין יְהוּדַאִין, הַמְכֻנִּים בְּשֵׁם זַיִן בְּחִינַת (וַיִּקְרָא י"ז) : "לַשְּׂעִירִים אֲשֶׁר הֵם זוֹנִים" מהם החרוף והבזיונות בבחינת (אִיּוֹב ל"א) "וּבוּז מִשְׁפָּחוֹת יְחִתֵּנִי", בְּחִינַת חֵית הֵא וְאוֹ הוֹי וַי לְשׁוֹן צְעָקָה וּמְרִיבָה כַּנַּ"ל לְמִי מָדָנִים לְמִי שִׂיחַ הֵינוּ זַיִן חֵית טֵית יוּד טוּבָא גְּנַז בְּגַוֵּהּ כִּי צָרִיךְ כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ תּוֹרָה מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֵׁדִין יְהוּדַאִין שֶׁיֹּאכַל טוֹב שֶׁבְּגַוֵּהּ כְּמוֹ (חֲגִיגָה ט"ו:)

רַבִּי מֵאִיר רְמוֹן מָצָא תּוֹכוֹ אָכַל כמו שכתוב (מִשְׁלֵי כ"ג) : "בְּנִי תְּנָה לִבְּךָ לִי" וּכְתִיב (שָׁם כ"ב) : "שְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים וְלִבְּךָ תָּשִׁית לְדַעְתִּי" וּכְשֶׁעוֹשֶׂה כֵּן, מַעֲלֶה טוֹב הַנָּגוּז בְּגַוֵּהּ, הַיְנוּ הָאַלְפִין הַנְּפוּלִים וזה טֵית, טוּבָא גָּנֵז בְּגַוֵּהּ (הַקְדָּמַת הַזֹּהַר ג) שֶׁתָּשִׁית לִבְּךָ לַטּוֹב הַנָּגוּז בִּדְבָרָיו וְעַל יְדֵי זֶה יוּד הַיְנוּ תִּתַּקֵּן עַל יְדֵי זֶה הָאַלְפִין בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה כ"ה) : "אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶלֶא" דָּא אֶלֶף וְזֶה יוּד צוּרַת אָלֶף וְזֶה יוּד, לְשׁוֹן אוֹדֶה יוּד, בְּחִינַת (אֵיכָה ג) : "וַיַּדּוּ אֶבֶן" לְשׁוֹן הַשְׁלָכָה הַיְנוּ קְלִפָּתוֹ זָרָק [עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] וְשָׁמַעְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, שֶׁזֹּאת הַתּוֹרָה מְרֻמָּז בָּהּ כָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל פָּרָשַׁת הַתָּמִיד שֶׁאוֹמְרִים בַּבֹּקֶר. וּבֵאֵר לָנוּ קְצָת. וְעַיֵּן בַּכַּוָּנוֹת וְתִרְאֶה וְתָבִין שֶׁכָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל פָּרָשַׁת הַתָּמִיד מְבאָרִים בַּתּוֹרָה הַזֹּאת. כִּי מְבאָר שָׁם בַּכַּוָּנוֹת, שֶׁתָּמִיד מַכְנִיעַ קְלִפּוֹת דַּעֲשִׂיָּה וְכוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ וְ"עוֹלַת" גִּימַטְרִיָּא שֵׁם אב"ג ית"ץ וְכוּ, שֶׁהוּא בְּחֶסֶד, וְכוּ בְּסוֹד:"וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר", וְהוּא סוֹד:"אַל תִּירְאִי תּוֹלַעַת" וְכוּ וְיֵשׁ כְּנֶגְדּוֹ בַּקְלִפָּה תּוֹלָע אֲשֶׁר מְכַלֶּה וְאוֹכֵל הַכֹּל וְכוּ וְעַל כֵּן צִוָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו לְהַקְרִיב עוֹלַת תָּמִיד לְהִתְגַּבֵּר עוֹלַת תָּמִיד שֶׁבְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹלַעַת יַעֲקֹב, עַל הַתּוֹלָע שֶׁבַּקְלִפָּה וְכוּ וְדַע כִּי כָּל קָרְבָּן עוֹלָה, הִיא בִּבְחִינַת לֵאָה וְכוּ וְלָכֵן בָּא עוֹלַת תָּמִיד כְּנֶגְדָּהּ, כְּדֵי לְמַתֵּק דִּינֶיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט וְיִמְשֹׁל הַתּוֹלַעַת הַטְּמֵא, וְתוֹלָע יַחֲזֹר לְעוֹלַת וְזֶה שֶׁכָּתוּב: עוֹלַת תָּמִד כִּי תָּמִד בְּגִימַטְרִיָּא ד אַלְפִין שֶׁלּוֹקַחַת לֵאָה וְכוּ כָּל זֶה מְבאָר בַּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים" שַׁעַר הַקְּרְבָּנוֹת, פֶּרֶק ד עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וּתְדַקְדֵּק וְתִרְאֶה שֶׁכָּל זֶה מְבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל כִּי מְבאָר שָׁם, שֶׁהַמִּתְנַגְּדִים הַמְחָרְפִין יִרְאֵי הַשֵּׁם, זֶה נִמְשָׁךְ מֵהָאַלְפִין הַנְּפוּלִים שֶׁאֵלּוּ הָאַלְפִין בְּקְדֻשָּׁה הֵם בְּחִינַת לֵאָה וְאֶצְלָם נַעֲשָׂה מִזֶּה בְּחִינַת: "הַמְּעַט מִכֶּם הַלְאוֹת אֲנָשִׁים, כִּי תַלְאוּ גַּם אֱלֹקַי" כְּאִלּוּ לוֹאֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִלַּעֲזֹר וְכוּ כִּי מִלֵּאָה, נַעֲשָׂה אֶצְלָם בְּחִינַת לוֹאֶה כִּי הֵם יוֹנְקִים מֵהַדִּינִים הַקָּשִׁים שֶׁבְּלֵאָה שֶׁמְּשָׁם אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת הַקָּשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה הַנַּ"ל וְזֶה מַה שֶּׁמְּבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁנּוֹפְלִים בִּכְפִירוּת בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, עַיֵּן שָׁם וְהַתְּקוּן: אָנכִי תּוֹלַעַת וְלא אִישׁ וְכוּ הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹלָע דִּקְדֻשָּׁה שֶׁמַּכְנִיעַ תּוֹלָע דִּקְלִפָּה וְזֶה שֶׁמּוּבָא לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אַבְרָהָם כִּי כֵן מְבאָר שָׁם בַּכַּוָּנוֹת, שֶׁתּוֹלָע דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת עוֹלַת תָּמִד, הוּא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת אַבְרָהָם, בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁבִּגְבוּרָה וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת: "בִּגְבוּרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ" הַיְנוּ בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁבִּגְבוּרָה. וְזֶה שֶׁמּוּבָא שָׁם, שֶׁעִקַּר הַתְּקוּן עַל יְדֵי שֶׁיַּכְנִיס אוֹרְחִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, שֶׁנֶּחֱשָׁב כְּאִלּוּ הִקְרִיב תְּמִידִין כִּי תָּמִד בְּגִימַטְרִיָּא ד אַלְפִין כִּי עִקַּר הַתְּקוּן עַל יְדֵי בְּחִינַת קָרְבַּן תָּמִד, שֶׁעוֹלֶה ד אַלְפִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין הָאַלְפִין הַנַּ"ל וְזוֹכִין לִבְחִינַת תּוֹלָע דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלַת תָּמִיד בְּחִינַת

חֶסֶד לְאַבְרָהָם עַיֵּן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וּבַכַּוָּנוֹת הֵיטֵב, וְתָבִין אֵיךְ נִכְלְלוּ כָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל פָּרָשַׁת הַתָּמִיד בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל

כט - האי גברא דאזל בעי אתתא ולא קיהבי לה

הַאי גַּבְרָא דְּאָזַל בָּעֵי אִתְּתָא וְלָא קָיְהֲבִי לֵהּ, מַאי חָזֵי דְּאָזַל לְהֵיכָא דְּמִדְלֵי מִנַּהּ ? שְׁקַל סִכְּתָא דְּצָהּ לְתַתָּא, לָא עַאל, דְּלֵי דְּצָהּ לְעֵלָּא, עָאל. אָמַר: הַאי נַמִּי מִתְרַמְיָא לֵהּ בַּת מַזָּלֵהּ. רַשְׁ"י: דְּמִדְלְיָה מִנַּהּ, שֶׁמְּיֻחֶסֶת מֵרֹאשׁוֹנָה. וְשׁוֹאֵל אוֹתוֹ הֲלֹא יֵשׁ לוֹ לִלְמֹד, הוֹאִיל וְלֹא נָתְנוּ לוֹ רְאשׁוֹנָה כָּל שֶׁכֵּן זוֹ: סִכְּתָא, קַבִּילָא: דְּצָהּ, הִשְׁפִּיל יָדוֹ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין חוֹר בַּכֶּתֶל וְלָא עָל: דְּלֵי דְּצָהּ, הִגְבִּיהַּ יָדוֹ וּנְעָצָהּ בִּמְקוֹם נָקֶב וְעָאל. הַאי גַּבְרָא דְּאָזַל בָּעֵי אִתְּתָא וְלָא קָיְהֲבִי לֵהּ וְכוּ א. כִּי לֹא כָל דִּבּוּר נִקְרָא דִּבּוּר כִּי דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל אֵינוֹ נִקְרָא דִּבּוּר בְּחִינַת (תְּהִלִּים י"ט) : "אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם" וְ עִקַּר מַה שֶּׁנִּתְקַבֵּל הַדִּבּוּר הוּא מֵחֲמַת הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כִּי טוֹב הַכֹּל חֻפַּצִים וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ טוֹב בְּהַדִּבּוּר אֲזַי הַדִּבּוּר נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל אֲבָל כְּשֶׁאֵין טוֹב בְּהַדִּבּוּר אֵינוֹ נִתְקַבֵּל וְאֵיךְ עוֹשִׂין הַטּוֹב בְּהַדִּבּוּר ? הוּא עַל יְדֵי שֶׁלּוֹקְחִין הַדִּבּוּר מֵהַדַּעַת אֲזַי יֵשׁ בּוֹ טוֹב אֲבָל כְּשֶׁהַדִּבּוּר בְּלֹא דַּעַת אֲזַי אֵין בּוֹ טוֹב בבחינת (מִשְׁלֵי י"ט) : "גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לא טוֹב" נֶפֶשׁ הוּא הַדִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) : "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה" וְתַרְגּוּמוֹ: לְרוּחַ מְמַלְלָא ב. וּ לְהָקִים וּלְרוֹמֵם אֶת הַדַּעַת הוּא עַל יְדֵי שֶׁבַּח הַצַּדִּיקִים כְּשֶׁמְּשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִים אֶת הַצַּדִּיקִים עַל יְדֵי זֶה נִתְרוֹמֵם הַדַּעַת הוּא עַל יְדֵי שֶׁבַּח הַצַּדִּיקִים כְּשֶׁמְּשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִים אֶת הַצַּדִּיקִים עַל יְדֵי זֶה נִתְרוֹמֵם הַדַּעַת בבחינת (דְּבָרִים ל"ב) : "כַּנֶּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ" נִשְׁרָא דָּא רוּחָא (כְּמוּבָא בְּתִקּוּן ג מַהַי"א תִּקּוּנִים) דָּא בְּחִינַת צַדִּיק בִּבְחִינַת (בְּמִדְבַּר כ"ז) : "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ" יָעִיר קִנּוֹ שֶׁהוּא מְעוֹרֵר הַמְּחִין מִתַּרְדֵּמוּתָן מִבְּחִינַת דְּקַטְנוּת, מִבְּחִינַת שֶׁנָּה קִנּוֹ דָּא "קִנֵּה חָכְמָה קִנֵּה בִּינָה" (מִשְׁלֵי ד) שֶׁהֵם הַמְּחִין וַאֲפִלּוּ מַלְאָכִים כְּשֶׁרוֹצִים לַעֲשׂוֹת דִּבּוּר שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל אֶצְלָם בִּבְחִינַת: עֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ אֲזַי הֵם מְשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּחִלָּה שֶׁהוּא צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ה) : "צַדִּיק ה בְּכָל דְּרָכָיו" וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַדִּבּוּר, בִּבְחִינַת: לִשְׁמֹעַ וְכוּ וזה (תְּהִלִּים ק"ג) : "בָּרְכוּ ה מַלְאָכָיו" הַיְנוּ הַשֵּׁבַח שֶׁמְּשַׁבְּחִין תְּחִלָּה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא צַדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאַחַר כָּךְ עַל יְדֵי זֶה: עוֹשֶׂה דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ שֶׁעוֹשִׂין הַדִּבּוּר שֶׁהוּא נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל ג. וְזֶה בְּחִינַת בְּנָדִים לְבָנִים הַיְנוּ תִּקּוּן הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה הוּא בְּחִינַת בְּנָדִים לְבָנִים כִּי צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַבְּגָדִים שֶׁלֹּא יְבַזֶּה אֶת הַבְּגָדִים רַק לְשָׁמְרָן כָּרָאוּי שֶׁלֹּא יָבוֹא עֲלֵיהֶם שׁוּם כֶּתֶם וּרְבָב וְכָל מִי שֶׁהוּא גָּדוֹל יוֹתֵר צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַבְּגָדִים יוֹתֵר כִּי כָּל מִי שֶׁגָּדוֹל יוֹתֵר מְדַקְדְּקִין עִמּוֹ יוֹתֵר וְעַל כֵּן תַּלְמִיד חָכָם שֶׁנִּמְצָא רָבָב עַל בְּגָדָיו, חַיָּב מִיתָה (שַׁבָּת קי"ג) כִּי

עִמּוֹ מְדַקְדְּקִין יוֹתֵר כִּי הַבְּגָדִים בְּעַצְמָם הֵם דָּנִין אוֹתוֹ בִּבְחִינַת דִּינָא דְּמַלְכוּתָא כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לְמָאנֵהּ מְכַבְּדוּתָא (שַׁבָּת קי"ג) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת (תְּהִלִּים כ"ד) : "מֶלֶךְ הַכָּבוֹד" וְהֵם בְּחִינַת צַדִּיק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא (פתח אליהו) שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַבְּגָדִים בְּחִינַת (אִיּוֹב כ"ט) : "צֶדֶק לָבַשְׁתִּי" וְהַמְבַזֶּה אוֹתָם נִמְצָא שֶׁהוּא כְּמוֹרֵד בְּמַלְכוּת וְאָז דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דָּן אוֹתוֹ וְעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה פֵּרוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בִּבְחִינַת נָחָשׁ מַשִּׁיךְ לָהּ לְגַבֵּהּ וְאַטִּיל בַּהּ זִהֲמָא (עיין זוהר אחרי ע"ט) בִּבְחִינַת דַּם נִדָּה בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ס"ג) : "מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ" וְזֶהוּ בְּחִינַת הַכֶּתֶם וְהָרֶבֶב שֶׁנִּמְצָא עַל בִּגְדוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְרֶדֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת הַנַּ"ל שֶׁהִיא שְׁכִינַת עֻזּוֹ מִקֻּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָז (יִרְמְיָה כ"ה) : "שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ" עַל נָוֶה דִּילֵהּ (זוהר אחרי ע"ד:) וְאָז שׁוֹלֶטֶת שִׂפְחָה בִּיׇשָׁא שֶׁהוּא מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בבחינת (מִשְׁלֵי ל) : "שִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ" שֶׁהִיא אִשָּׁה רָעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵת רָעָה (עיין זוהר תרומה קנ"ה:) כִּי יֵשׁ כ"ח [עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה] עִתִּים עִתִּים לְטוֹבָה, עִתִּים לְרָעָה (קהלת ג) וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ שִׂפְחָה בִּיׇשָׁא שֶׁהִיא עֵת רָעָה בבחינת (קֹהֶלֶת ט) : "בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים" בְּכָל עֵת דִּיקָא בְּגָדֶיךָ לְבָנִים הַיְנוּ בְּלֹא רְבָב הַיְנוּ בְּחִינַת טָהֳרַת הַשְּׁכִינָה מִנִּדָּתָהּ בִּבְחִינַת דַּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב (בְּכוֹרוֹת ו: נִדָּה ט) וְהָרְשָׁעִים בַּעֲוֹונוֹתֵיהֶם גּוֹרְמִין אַפְרְשׁוּתָא בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ כִּי גּוֹרְמִין לָהּ דַּם נִדָּה וְאָז הִיא נִקְרֵאת עִיר הַדָּמִים (יחזקאל כ"ב וכ"ד:) (נַחוּם ג) וְעַל שֵׁם זֶה רְשָׁעִים נִקְרָאִים אַנְשֵׁי דָּמִים (תהלים נה) כִּי שְׂ"ה לֹא תַעֲשֶׂה תְּלוּיִים בִּשְׂ"ה גִּידִים שֶׁשָּׁם תַּהֲלוּכַת הַדָּמִים וּלְפִי בְּחִינַת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁעוֹבְרִים כֵּן מְעוֹרְרִים דַּם נִדָּה לְהַשְׁכִּינָה כִּי כַּמָּה מִינֵי דָּמִים יֵשׁ (נדה יט) בְּכֵן צָרִיךְ לְהַמְתִּיק אֶת הַדָּמִים הָאֵלּוּ הַיְנוּ לְתַקֵּן הַלָּאוִין שֶׁהֵם הַגִּידִין וּלְהַמְשִׁיךְ לָהֶם לַבְנוּנִית בִּבְחִינַת: דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב וְזֶהוּ: בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים בְּגִידֶיךָ דַּיְקָא לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם לַבְנוּנִית ד. ו לְתַקֵּן כָּל הָעֲבֵרוֹת בִּפְרָטִיּוּת הֵם רַבִּים מְאד וְכָבֵד עַל הָאָדָם וְאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן אוֹתָם כִּי יֵשׁ דִּקְדּוּקִים וּפְרָטִים רַבִּים בְּכָל לָאו וְלָאו בְּכֵן צָרִיךְ לְתַקֵּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִים שֶׁהוּא בְּחִינַת (דְּבָרִים ד) : "וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ" (עיין זוהר וישלח קע"ו:) וְאָז, עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין נִתְתַּקֵּן מְמֵילָא כָּל הַלָּאוִין שֶׁעָבַר וְנִמְשָׁךְ לָהֶם לַבְנוּנִית וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין שֶׁהוּא הַבְּרִית קֹדֶשׁ, שַׁדַּי (עיין לעיל בסי יא אות ג) עַל שֵׁם שֶׁשָּׁדַי וְיוֹרֶה כְּחֵץ (עיין רש"י ע"פ ברכות שדים ורחם) לַבְנוּנִית וְתִקּוּנִין לְכָל פְּרָט וּפְרָט כְּפִי צָרְכּוֹ וַאֲפִלּוּ לַמְּקוֹמוֹת הַצָּרִים וְהַדְּקִים כִּי יֵשׁ מְקוֹמוֹת צָרִים וְדַקִּים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְשָׁם שׁוּם תִּקּוּן כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא זוֹרֵק לַבְנוּנִית וְתִקּוּנִים גַּם לַמְּקוֹמוֹת הַצָּרִים וְהַדְּקִים בבחינת (אִיּוֹב כ"ב) : "וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ" שֶׁשַּׁדַּי וְיוֹרֶה תִּקּוּנִין לְכָל מְקוֹמוֹת הַצָּרִים וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא בְּרִית: זֹהַר הָרָקִיעַ (עיין

מאורי אור) כִּי קֹדֶם הַתִּקּוּן אֲזַי הָרָקִיעַ הוּא בְּבְחִינַת (אִיּוֹב כ) : "יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹונוֹ" וְאַחַר הַתִּקּוּן, אֲזַי מַזְהִיר וּמְטַהֵר אֶת הָרָקִיעַ בִּבְחִינַת לָשׁוֹן שֶׁל זְהוֹרִית שֶׁהוּא מַלְבִּין עֲוונוֹתֵיהֶן שֶׁל שְׂטָ"ה לָאוִין (עיין יומא סז סח) וּמַשְׁפִּיעַ לַבְּנוּנִית בִּשְׂטָ"ה גִּידִין בִּבְחִינַת: בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים כִּי כָּל הַלַּבְנוּנִית נִמְשָׁךְ מִן הַמּחַ בְּחִינַת: וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן מִן לְבוּנָא דְּמחָא (זֹהַר פִּינְחָס רל"ה:) וְ עַל יְדֵי תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין נִתְרוֹמֵם הַמּחִין בִּבְחִינַת: "כַּנֶּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ" נִשְׂרָא דְּא רוּחָא שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין בְּחִינַת (יְהוֹשֻׁעַ ב) : "וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ" (עיין זבחים קטז) יָעִיר קִנּוֹ שֶׁהוּא מְעוֹרֵר קִנָּה חָכְמָה קִנָּה בִּינָה, מִבְּחִינַת שַׁנָּה עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף שֶׁהוּא מְרַחֵף וּמַגֵּן עַל הַמּחִין שֶׁהֵיוּ מִתְּחִלָּה נִגְזָלִין בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ"ח) : "גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ", הֵם הַמּחִין שֶׁהֵם אָב בְּחָכְמָה (מגילה יג) וְאֵם לַבִּינָה (משלי ב בָּרְכוֹת ג) וזה בחינת תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ (עיין זוהר פנחס ר"ן"ח:) תִּינוֹק הַיְנוּ הַמּחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהוּא יוֹנֵק וְנִגְדָּל מִקַּטְנוּתוֹ, עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא שָׁדַי וְיוֹרֶה כְּחֵץ וְזֶה: אִמּוֹ, דָּא כְּנֶסְיָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כ"ג) : "אַל תָּבוּז כִּי זָקְנָה אִמֶּךָ" (עיין רש"י משלי א פסוק ח ורש"י ברכות נ"ד ד"ה ואומר:) שֶׁשָּׁם נִתְכַּנְּסִין וְנִכְלָלִין כָּל הַתִּקּוּנִים. וְ זֶה עִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם הַיְנוּ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת י"ט) : "וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי" נִשְׂרָא זֶה תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת: "וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ" כַּנַּ"ל הַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא, "וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי" שֶׁנִּתְקָרְבוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל ה. וּ בָזֶה תָּלוּי פַּרְנָסָה בְּלִי טרַח שֶׁהוּא בְּחִינַת (שָׁם ט"ז) : "לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם" הַיְנוּ עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ל) : "דֶּרֶךְ הַנָּשֶׁר בַּשָּׁמָיִם" וזה (בַּמִּדְבָּר י"א) : "וְהַמָּן כִּזְרַע גַּד הוּא" זֶרַע גַּד, דָּא טִפָּה חִוָּרְתָּא (תִּקּוּנִים תִּקּוּן כ"א נ"ב:) הַיְנוּ בְּחִינַת: וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁ בָּזֶה תָּלוּי פַּרְנָסָה בְּלִי טרַח שֶׁהוּא בְּחִינַת מָן בְּחִינַת: לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל כִּי פַּרְנָסָה שֶׁהוּא בְּטִרְחָא וּבִכְבֵדוּת הוּא מֻחֲמַת שֶׁלֹּא תִּקֵּן תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית כִּי מָאן דְּזָרַק פֵּרוּרִין דְּנַהֲמָא, עָנְיוּת רָדַף אַבָּתְרֵהּ כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּזָרַק פֵּרוּרִין דְּמחָא (זֹהַר פִּינְחָס רמ"ד:) וְזֶה (וַיִּקְרָא י"ט) "לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם" הַיְנוּ עַל יְדֵי הַדָּמִים שֶׁהֵם גּוֹרְמִים לַשְׁכִּינָה בְּחִינַת דָּם נָדָה בִּבְחִינַת עִיר הַדָּמִים בִּבְחִינַת: מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ בִּבְחִינַת שֶׁנִּמְצָא רָבָב עַל בְּגָדָיו הַיְנוּ עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת פְּגַם הַבְּגָדִים כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה: לֹא תֹאכְלוּ הַיְנוּ פַּרְנָסָה בְּטִרַח וזה "לֹא תְנַחֲשׁוּ וְלֹא תְעוֹנ�ְנוּ" שֶׁהֵם גּוֹרְמִים בְּחִינַת נָחָשׁ מַשִּׁיךְ לָהּ לְגַבָּהּ וְגוֹרְמִים שִׁלִּיטַת הַשִּׁפְחָה בִּישָׁא, שֶׁהִיא עֵת רָעָה וזה לֹא תְנַחֲשׁוּ שֶׁלֹּא לִגְרֹם, חַס וְשָׁלוֹם, נָחָשׁ מַשִּׁיךְ לָהּ לְגַבָּהּ וְכוּ כַּנַּ"ל וְלֹא תְעוֹנ�ְנוּ שֶׁהוּא

לְשׁוֹן עֵת וְעוֹנָה הַיְנוּ שֶׁלֹּא לִגְרֹם, חַס וְשָׁלוֹם שִׁלִּיטַת הָעֵת רָעָה שֶׁל הַכ"ח עִתִּים וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ יַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית כ"ח) : "וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ" כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה כִּי פַּרְנָסָה תָּלוּי בִּבְחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים וזה (יְשַׁעְיָה כ"ג) : "לֶאֱכל לְשָׂבְעָה וְלִמְכַסֶּה עָתִיק" וְיַעֲקֹב שֶׁהִמְשִׁיךְ לַבְּנוּנִית בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל) : "מַחְשַׂף הַלָּבָן" עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם מ"ט) : "רֵאשִׁית אוֹנִי" נֶאֱמַר בּוֹ (שָׁם כ"ה) : "יוֹשֵׁב אֹהָלִים" הַיְנוּ בְּחִינַת שָׁמַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מ) : "וַיִּמְתְּחֵם כְּאֹהֶל לָשָׁבֶת" הַיְנוּ בְּחִינַת: דֶּרֶךְ הַנָּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם בְּחִינַת זֹהַר הָרָקִיעַ בְּחִינַת לְשׁוֹן שֶׁל זְהוֹרִית שֶׁמַּלְבִּין עֲוונוֹתֵיהֶן וְהַדְּמִים שֶׁל שְׂס"ה גִּידִין בִּבְחִינַת (שָׁם א) : "אִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ" ו. וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא תִּקֵּן תִּקּוּן הַכְּלָלִי וְהַשְּׁכִינָה הִיא בִּבְחִינַת: "מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ" בְּחִינַת דַּם נִדָּה אֲזַי הַדִּבּוּר אָסוּר בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל"ט) : "נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה" שֶׁמֵּאֵלּוּ הַדָּמִים נַעֲשָׂה בִּבְחִינַת דוּמִיָּה כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר תָּלוּי בַּתִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת: "וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ" כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: בָּתַר דְּשָׁכִיב רַבִּי שִׁמְעוֹן הֲוָה אָמַר חַד לְחַבְרֵהּ: אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ (זֹהַר וַיִּקְרָא ע"ט) כִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה קֶשֶׁת הַבְּרִית (עיין ב"ר פ ל"ה) בְּחִינַת: "וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ", הַיְנוּ כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין וּ כְּשֶׁאֵין תִּקּוּן הַכְּלָלִי, אֲזַי הַדִּבּוּר אָסוּר בִּבְחִינַת: נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה, בְּחִינַת: אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ כַּנַּ"ל וּ מִי שֶׁהוּא מְדַבֵּר אֲז כְּשֶׁאֵין תִּקּוּן הַכְּלָלִי הוּא עוֹבֵר עַל: "לֹא תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּךָ" (וַיִּקְרָא י"ט) וְהוּא "הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה סוֹד" (מִשְׁלֵי י"א) אֲבָל בְּיוֹמוֹ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, הֲוָה אָמַר חַד לְחַבְרֵהּ: פְּתַח פִּיךָ כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא קֶשֶׁת הַבְּרִית, אֲזַי הַדִּבּוּר מֻתָּר כִּי הַדְּמִים כְּבָר נִתְתַּקְּנוּ בִּבְחִינַת: דָּם נָעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב בִּבְחִינַת: בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים. וְזֶה (תְּהִלִּים ל) : "לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם" כָּבוֹד, זֶה בְּחִינַת בְּגָדִים כַּנַּ"ל שֶׁנִּתְלַבְּנִין מִבְּחִינַת: מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ מִבְּחִינַת דַּם נִדָּה וְאָז: וְלֹא יִדֹּם כִּי נִמְשָׁךְ לַבְּנוּנִית בְּהַדְּמִים מִבְּחִינַת: "וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן" כַּנַּ"ל וְאָז הַדִּבּוּר מֻתָּר, בִּבְחִינַת: פְּתַח פִּיךָ ז. וְזֶה בְּחִינַת חֻלִּי נוֹפֵל, רַחֲמָנָא לִצְלָן הַיְנוּ כְּשֶׁהַדְּמִים מִתְגַּבְּרִין וְהֵם מַתִּיזִין לְהַמֹּחַ וְעַל יְדֵי זֶה נִלְחָץ הַמֹּחִין וְעַל יְדֵי לְחִיצַת הַמֹּחִין, רוֹעֲשִׁין הָאֲיבָרִים כִּי הַמֹּחַ הוּא שֹׁר צָבָא וּ כְּשֶׁהַשּׂוֹנֵא בָּא עַל הַשַּׂר צָבָא אֲזַי רוֹעֲשִׁים כָּל צְבָאָיו, כִּי כֻּלָּם תְּלוּיִים בּוֹ ואזי השכינה נופלת חס ושלום בבחינת (עָמוֹס ט) : "סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת" וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁמְּעוֹרֵר הַמֹּחִין כַּנַּ"ל וּמַמְשִׁיךְ לַבְּנוּנִית לְהַגִּידִין בִּבְחִינַת: בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים אֲזַי נִתְרַפֵּאת מֵחוֹלַאַת הַנְּפִילָה וְאָז: "נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף, קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל" (שָׁם ה) וְאָז הַדִּבּוּר מֻתָּר, בִּבְחִינַת: פְּתַח פִּיךָ. וְזֶהוּ: "לֹא תֵלֵךְ רָכִיל, וְלֹא תַעֲמד עַל דַּם רֵעֶךָ" רֵעֶךָ, הַיְנוּ הַמֹּחִין שֶׁהֵם תְּרִין רַעִין דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין (זוהר ויקרא דף ד:) כְּשֶׁהֵם אֵינָם עוֹמְדִים וְנִתְבַּטְּלִין מִלַּעֲשׂוֹת פְּעֻלָּתָם עַל יְדֵי תִּגְבֹּרֶת הַדְּמִים הַלּוֹחֲצִים אֶת הַמֹּחִין עַל יְדֵי זֶה לֹא תַעֲבר עַל: "לֹא תֵלֵךְ

רָכִיל'' כִּי אָז הַדִּבּוּר מֻתָּר בְּחִינַת פְּתַח פִּיךָ, בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְכוּ ח. וְזֶה בְּחִינַת (חֲבַקּוּק ב) : ''וְאַף כִּי הַיַּיִן בּוֹגֵד'' בּוֹגֵד, הַיְנוּ בְּחִינַת גִּידִין הַנַּ''ל שֶׁעַל יָדוֹ הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה סוֹד בְּבְחִינַת: נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד (סַנְהֶדְרִין ל''ח) כִּי הַיַּיִן הוּא בְּחִינַת גִּידִין הִתְגַּבְּרוּת הַדָּמִים בבחינת (מִשְׁלֵי כ''ג) : אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם, שֶׁאַחֲרִיתוֹ דָּם (סַנְהֶדְרִין ע) וְ עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא ''תִּירוֹשׁ'' וְלָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִזֶּה (יוֹמָא ע''ו:). זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה רֹשׁ הַיְנוּ כְּשֶׁלֹּא זָכָה, שֶׁאֵינוֹ מְזַכֵּךְ אֶת הַדָּמִים עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה רֹשׁ שֶׁאֵין לוֹ לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם כַּנַּ''ל אֲבָל זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, בְּבְחִינַת מֹחִין הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְשָׁכַת הַלַּבְנוּנִית מִן הַמֹּחִין בְּבְחִינַת: וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן כַּנַּ''ל ט. וְזֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוֹת מָמוֹן, וְגוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ אֲזַי הוּא מְעוֹרֵר דָּמִים הַנַּ''ל בְּבְחִינַת: מַדּוּעַ אָדם לִלְבוּשֶׁךָ הַנַּ''ל וְגוֹרֵם דַּם נִדָּה לַשְׁכִינָה, בְּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל ז) : ''וּזְהָבָם לְנִדָּה'' (מְגִלָּה י''ד:, וְעַיֵּן חִדּוּשֵׁי אֲגָדוֹת שַׁבָּת קל''ט ד''ה כִּי כַּפֵּיכֶם) הַיְנוּ דַּם נִדָּה עַל יְדֵי הַמָּמוֹן בִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָא גְּזֵלָה בְּחִינַת בֶּגֶד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כ''ד) : ''וּבֶגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ'' הַיְנוּ פְּגַם הַבְּגָדִים הַנַּ''ל בְּחִינַת שֶׁנִּמְצָא רִבָּב עַל בְּגָדָיו (עַל פָּסוּק וּבֶגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ הַנַּ''ל וּבְסַנְהֶדְרִין צ''ד). בְּזוּזֵי וּבְזוּזֵי דְּבְזוּזֵי, הַיְנוּ בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁכָּל מַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ יוֹתֵר הוּא חוֹמֵד יוֹתֵר (קה''ר פ''א, ל''א). וְזֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁיְּכַוֵּן בְּכָל הִלּוּךְ וְהִלּוּךְ, וּבְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וּמְדַבֵּר בְּשָׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁכַּוָּנָתוֹ כְּדֵי שֶׁיְּרַוִּיחַ כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה וזהו בחינת תיקון הכללי שֶׁל הַדָּמִים כִּי הַצְּדָקָה הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין בְּבְחִינַת (הוֹשֵׁעַ י) : ''זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה'' בְּבְחִינַת זֶרַע גַּד הוּא טִפָּה חִוָּרְתָּא שֶׁעַל יְדֵי הַתִּקּוּן הַזֶּה נִתְרוֹמֵם הַמֹּחִין בְּבְחִינַת: מֹחָא חִוָּרְתָּא כְּסַפָּא (תיקון ע) וְ עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מַשָּׂא וּמַתָּן לְהוֹרוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תִּקּוּן לִבְחִינַת בְּגָדִים הַנַּ''ל, לִבְחִינַת דָּמִים הַנַּ''ל משא זה בחינת (תְּהִלִּים ל''ח) : ''כִּי עֲוֹנוֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי'' שֶׁהֵם הַשֵּׂסָ''ה לָאוִין הַנַּ''ל שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל הָרֹאשׁ שֶׁהוּא הַמֹּחִין בִּבְחִינַת: ''לֹא תַעֲמד עַל דַּם רֵעֶךָ'' כַּנַּ''ל וְהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּגָדִים הַנַּ''ל כַּנַּ''ל וְזֶה: כָּבֵד יִכְבְּדוּ, הַיְנוּ בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד הַנַּ''ל כָּבֵד, הַיְנוּ בְּחִינַת הַדָּמִים שֶׁהַכָּבֵד מָלֵא דָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּם נִדָּה הַנַּ''ל וּמַתָּן, הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא הַצְּדָקָה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י''ח) : ''מַתַּן אָדָם יַרְחִיב לוֹ'' בְּחִינַת קֶשֶׁת הַבְּרִית שֶׁהוּא הַצַּדִּיק בְּחִינַת (תְּהִלִּים ל''ז) : ''צַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן'' וזהו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה. (ראש הַשָּׁנָה ו) : בְּפִיךָ זוֹ צְדָקָה, שֶׁאָז הַדִּבּוּר מֻתָּר י. וְהִנֵּה הַכְּלָל שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן תְּחִלָּה תִּקּוּן הַכְּלָלִי וְעַל יְדֵי זֶה מְמַיְלָא יִתְתַּקֵּן הַכֹּל בִּפְרָט וְאַף שֶׁתִּקּוּן הַכְּלָלִי הוּא גָּבוֹהַּ וּמְרוֹמָם יוֹתֵר מִתִּקּוּן כָּל דָּבָר בִּפְרָט עִם כָּל זֶה מֻחֲמַת שֶׁתִּקּוּן כָּל דָּבָר, תָּלוּי בְּהַמּחַ דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ לַבְנוּנִית מִן הַמּחַ בִּבְחִינַת: וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן וּלְרוֹמֵם הַמּחַ

אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי בִּבְחִינַת: כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ כַּנַּ"ל עַל כֵּן צָרִיךְ לֵילֵךְ מִתְּחִלָּה אֶל הַמַּדְרֵגָה הַיּוֹתֵר עֶלְיוֹנָה מִזֶּה דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַכְּלָלִי כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְרוֹמֵם הַמּחַ וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַן הַכֹּל מִמֵּילָא כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ: הַאי גַּבְרָא דְּאָזֵל בָּעֵי אִתְּתָא, וְלָא קָיְהֲבוּ לֵהּ הַיְנוּ בְּחִינַת "אֵשֶׁת יִרְאַת ה'" (משלי ל"א) הַיְנוּ מִי שֶׁפָּגַם בַּעֲוֹונוֹת, וְנִגְרַם דַּם נִדָּה לִשְׁכִינָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נָחַשׁ מַשִּׁיךְ לֵהּ לְגַבֵּהּ וְכוּ וְנַעֲשֶׂה פֵּרוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ וְזֶהוּ: וְלָא קָיְהֲבִי לֵהּ בְּחִינַת שְׂאוֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ כַּנַּ"ל מַאי חֲזָא דְּאָזֵל לְהֵיכָא דְּמַדְלֵי מִנַּהּ הַיְנוּ כְּשֶׁרוֹצֶה לְטַהֵר אֶת הַמַּלְכוּת מֵהַדָּמִים הוּא הוֹלֵךְ אֶל הַמַּדְרֵגָה הַיּוֹתֵר עֶלְיוֹנָה הַיְנוּ תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵאִשָּׁה יִרְאַת ה בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל ב כ"ג) : "צַדִּיק מוֹשֵׁל בְּיִרְאַת אֱלֹקִים" כִּי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינוֹת תִּקּוּן הַכְּלָלִי הוּא לְמַעְלָה וְהוּא מוֹשֵׁל בְּיִרְאַת אֱלֹקִים שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֲבוֹת פֶּרֶק ג) : אִלְמָלֵא מוֹרָאָהּ שֶׁל מַלְכוּת וְזֶהוּ: שְׂקַל סְכָתָא דְּצָהּ לְתַתָּא וְכוּ סְכָתָא הֵם יְתֵדוֹת וּמַסְמְרוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י הַיְנוּ בְּחִינַת דִּבְרֵי תוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י"ב) : "דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבוֹנוֹת וּכְמַסְמְרוֹת" דָּצָהּ לְתַתָּא הַיְנוּ בְּחִינַת מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת כְּשֶׁאֵין תִּקּוּן הַכְּלָלִי בְּחִינַת: בָּתַר דְּאִסְתְּלַק רַבִּי שִׁמְעוֹן, שָׁאֲז הַדִּבּוּר אָסוּר וְלָא עָאל הַיְנוּ שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר אָז לְדַבֵּר דִּבְרֵי תוֹרָה כַּנַּ"ל דָּצָהּ לְעֵלָּא וְעָאל הַיְנוּ בְּחִינוֹת בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁהוּא קֶשֶׁת הַבְּרִית שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁאָז הַדִּבּוּר מֻתָּר הַיְנוּ שֶׁהָרְאָה לָהֶם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן הַדִּבּוּר כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁבַח הַצַּדִּיקִים שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי לְהַדִּבּוּר וְהוּא הַדִּין כָּל הַדְּבָרִים אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי כְּדֵי לְהָרִים אֶת הַמּחַ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַלְּבָנוֹנִית כַּנַּ"ל וְזֶה: הַאי נַמֵּי אִתְרְמִיָא לֵהּ בַּת מַזְלֵהּ הַיְנוּ בְּחִינַת הַמּחִין בְּחִינַת וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן הַיְנוּ שֶׁתָּפַס לָהֶם לְדֶגְמָא אֶת הַדִּבּוּר וְהָרְאָה לָהֶם, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי וְהָרְאָיָה, כִּי בִּימֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה הַדִּבּוּר עַל תִּקּוּנוֹ וּבָתַר דְּאִסְתְּלַק נָאֲמַר: אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ וְגוֹ וְזֶהוּ: דָּצָהּ לְתַתָּא וְכוּ כַּנַּ"ל וּכְמוֹ כֵן כָּל הַדְּבָרִים צָרִיךְ לְתַקֵּן עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי הַשַּׁיָּךְ לוֹ כְּגוֹן מַשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי צְדָקָה וְכֵן כֻּלָּם צָרִיךְ לְתַקֵּן כָּל דָּבָר עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי הַשַּׁיָּךְ לוֹ וְזֶה מֻחְמֶּמֶת שֶׁצָּרִיךְ לְהָרִים אֶת הַמּחִין לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם לַבְּנוּנִית לְתַקֵּן וּלְלַבֵּן כָּל הַפְּגָמִים וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: הַאי נַמֵּי אִתְרְמֵי לֵהּ בַּת מַזְלֵהּ בְּחִינַת: וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן, מִן לְבוּנָא דְּמחָא כַּנַּ"ל (מִשְׁלֵי י) : כָּסֵ"ף נִבְחָ"ר לְשׁוֹ"ן צַדִּי"ק. [בֵּאוּר זֶה הָעִנְיָן וּמַה שֶּׁצָּרִיךְ יֵשׁ לְפָסוּק זֶה לְהַתּוֹרָה הַנַּ"ל יִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר] [שַׁיָּךְ לְאוֹת ח] וְעַל כֵּן אִשָּׁה שֶׁדָּמֶיהָ מְרֻבִּים וְאֵין לָהּ וֶסֶת אַף שֶׁיֵּין מַזִּיק לָהּ כַּנַּ"ל בְּחִינַת: יַיִן כִּי יִתְאַדָּם, שֶׁאַחֲרִיתוֹ דָּם בְּחִינַת: נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד כַּנַּ"ל עִם כָּל זֶה רְפוּאָתָהּ עַל יְדֵי יַיִן שֶׁהִסְתַּכֵּל בּוֹ צַדִּיק אֱמִתִּי כִּי הָעֵינַיִם הֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת (בְּהַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים י"ב וּבְתִקּוּן ע) הֵם בְּחִינַת (שׁוֹפְטִים ט"ז) :

שֶׁבַּע מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ וְהֵם בְּחִינַת הַמּחִין כִּי הַשְּׂעָרוֹת הֵם מוֹתְרֵי מחִין וְעַל כֵּן הֵם בְּחִינַת שֶׁבַּע מַחְלְפוֹת וְכוּ בְּחִינַת שֶׁבַּע מִדּוֹת שֶׁחוֹלְפִין וְעוֹבְרִין בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמּחַ כִּי הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמּחַ הוּא כְּפִי הַמִּדּוֹת שֶׁבָּאָדָם וּכְפִי הַמִּדָּה שֶׁהָאָדָם אוֹחֵז בָּהּ כֵּן חוֹלְפִין וְעוֹבְרִין עָלָיו הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבַּמּחַ וְזֶה: שֶׁבַּע מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ לְשׁוֹן חֲלַף וְעָבַר כַּנַּ"ל וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בְּהַשְּׂעָרוֹת נִפְגָּם הָרְאִיָּה שֶׁהִיא שֶׁבַע גְּלָדֵי עֵינָא וְעַל כֵּן שִׁמְשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּשֶׁבַע מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ נֶאֱמַר בּוֹ (שָׁם) : וַיְנַקְּרוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת עֵינָיו וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שִׁבְעָה גְּלָדֵי עֵינָא מְתַקְּנִין בְּחִינַת שֶׁבַּע מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ שֶׁהֵם הַשְּׂעָרוֹת בִּבְחִינַת (דְּנִיֵּאל ז) : "וּשְׂעַר רֹאשׁהּ כַּעֲמַר נְקִא" בִּבְחִינַת לְשׁוֹן שֶׁל זְהוֹרִית שֶׁהוּא מַלְבִּין הָאַדְמִימוּת שֶׁל הַשֶּׂטֶ"ה גִּידִין בִּבְחִינַת: אִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ נִמְצָא שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל יְדֵי זֶה הָאַדְמִימוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּם נִדָּה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי"ח) : "מִן הַמֵּצַ"ר קָרָאתִי יָהּ", אוֹתִיּוֹת צָמֶ"ר. כמובא בכוונות עיין שם.

ל - מישרא דסכינא

מֵישְׁרָא דְּסַכִּינָא בְּמַאי קָטְלֵי לֵהּ, בְּקַרְנָא דְּחַמְרָא וּמִי אִיכָּא קַרְנָא לְחַמְרָא, וּמֵישְׁרָא דְּסַכִּינָא מִי הֲוֵי אַיְתוּ לֵהּ תְּרֵי בֵּיעֵי, אָמְרוּ לֵהּ, הֵי זוּגְתָּא חִוְּרְתָּא וְהֵי זוּגְתָּא אֻכְמְתָּא אַיְתֵי אִיהוּ תְּרֵי גְּבִינֵי, אָמַר לְהוּ, הֵי דְּעָזָא חִוְּרְתָּא וְהֵי דְּעָזָא אֻכְמְתָּא רַשִׁ"י: בְּמַאי קָטְלֵי לֵהּ, עֲרוּגַת סַכִּינִין בְּמַאי גּוֹזְזִין וְקוֹצְצִין אוֹתָהּ מֵישְׁרָא דְּסַכִּינָא בְּמַאי קָטְלֵי לֵהּ וְכוּ א. הַשָּׂגוֹת אֲלקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל יְדֵי צִמְצוּמִים רַבִּים. מעילה לעלול, משכל עליון לשכל תחתון. כמו שֶׁאָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ שֶׁ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שֶׁכָּל גָּדוֹל כִּי אִם עַל יְדֵי הִתְלַבְּשׁוּת בַּשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הַמְלַמֵּד כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַסְבִּיר שֵׂכֶל גָּדוֹל לְהַתַּלְמִיד הוּא צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ אוֹתוֹ בְּשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן וְקָטָן כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הַתַּלְמִיד לְהָבִינוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מַצִּיעַ לוֹ מִתְּחִלָּה הַהַקְדָּמוֹת וְשִׁכְלִיּוֹת קְטַנִּים שֶׁמְּסַבֵּב לוֹ תְּחִלָּה כְּדֵי לַהֲבִינוֹ עַל יְדֵי זֶה הַמָּכָן שֶׁהוּא שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְגָדוֹל ב. וְ צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבַקֵּשׁ מְאד מִלַּמֵּד הָגוּן כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְהַסְבִּיר וּלְהָבִין אוֹתוֹ שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְגָדוֹל כָּזֶה דְּהַיְנוּ הַשָּׂגוֹת אֲלקוּת כִּי צָרִיךְ לָזֶה רַבִּי גָּדוֹל מְאד מְאד שֶׁיּוּכַל לְהַסְבִּיר שֵׂכֶל גָּדוֹל כָּזֶה עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הַקְּטַנִּים לַהֲבִינוֹ וְ כָל מַה שֶׁהוּא קָטָן בְּיוֹתֵר וּמְרֻחָק בְּיוֹתֵר מֵהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ הוּא צָרִיךְ רַבִּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁמְּצִינוּ בְּעֵת שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְרֵגָה קְטַנָּה מְאד דְּהַיְנוּ בְּמִצְרַיִם, שֶׁהָיוּ מְשֻׁקָּעִים בְּמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה הָיוּ צְרִיכִים רַבִּי גָּדוֹל וּמְלַמֵּד גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאד דְּהַיְנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם כִּי כָּל מַה שֶׁהוּא קָטָן וּמְרֻחָק בְּיוֹתֵר צָרִיךְ מְלַמֵּד גָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיִּהְיֶה אָמָּן כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְהַלְבִּישׁ שֵׂכֶל עֶלְיוֹן כָּזֶה דְּהַיְנוּ הַשָּׂגָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְקָטָן וּמְרֻחָק כְּמוֹתוֹ כִּי כָּל מַה שֶׁהַחוֹלֶה נֶחֱלֶה בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר עַל כֵּן אֵין לְהָאָדָם לוֹמַר דַּי לִי אִם אֶהְיֶה מְקֹרָב אֵצֶל אִישׁ נִכְבָּד וִירֵא ה

אַף, שֶׁאֵינוֹ מֻפְלָג בְּמַעֲלָה כִּי הַלְוַאי שֶׁאֲהֶיֶה מִקֹּדֶם כָּמהוּ אַל יאמַר כֵּן כִּי אַדְרַבָּא כְּפִי מַה שֶׁיֵּדַע אֱנָשׁ בְּנַפְשֵׁהּ גְּדֶל פְּחִיתוּתוֹ וְגֹדֶל רְחוּקוֹ שֶׁנִּרְחָק מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ וּכְמוֹ כֵן כָּל מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מְרֻחָק בְּיוֹתֵר צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ לְנַפְשׁוֹ רוֹפֵא גָּדוֹל מְאד מְאד הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה בְּיוֹתֵר דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחֲזִיר וִיבַקֵּשׁ תָּמִיד לְזָכוֹת לְהִתְקָרֵב לְהָרַבִּי הַגָּדוֹל מְאד מְאד כַּנַּ"ל כִּי כָּל מַה שֶׁהוּא קָטָן בְּיוֹתֵר צָרִיךְ מְלַמֵּד גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל ג. וְזֶה בְּחִינַת שְׁעָרוֹת שֶׁהַהֶאָרוֹת הַמחִין יוֹצְאִין בְּהַשְׁעָרוֹת כֵּן הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הַשָּׂגוֹת אֱלקוּת הוּא מִתְלַבֵּשׁ בְּהַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן וזה בחינת (תִּקּוּן ע קי"ג) שַׂעֲרָא בְּעִגּוּלָא בְּחִינַת סְבוּבִים דְּהַיְנוּ הַהַקְדָּמוֹת הַמְסַבְּבִין עַד שֶׁבָּאִים אֶל הַמָּכְוָן כַּנַּ"ל וְהָעִקָּר הוּא הַמָּכְוָן כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְבָמוֹת ט"ז). שֶׁסִּבְּבוּהוּ בַּהֲלָכוֹת עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְצָרַת הַבַּת נִמְצָא שֶׁכָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁדִּבְּרוּ מִקֹּדֶם לֹא הָיוּ עִקַּר הַמָּכְוָן רַק הָיוּ סְבוּבִים וְהַקְדָּמוֹת כְּדֵי לְהַגִּיעַ לְצָרַת הַבַּת שֶׁהוּא הַמָּכְוָן וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם בְּתִקּוּן ע קי"א:) שַׂעֲרָא אֲכָמָא בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים א) : "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה" כִּי הַשַּׂחֲרוּת הוּא מְקַבֵּץ אֶת הָרְאוּת וּמְצַמְצֵם אוֹתוֹ כְּדֵי לִרְאוֹת הֵיטֵב כֵּן הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הוּא בְּחִינַת שַׂחֲרוּת שֶׁמְּצַמְצֵם בּוֹ נָאוָה וְיפִי שֶׁבַּשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן וְאֵלּוּ הַ שְׂעָרוֹת הֵן בְּחִינַת שְׂעוֹרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא (תִּקּוּן ע) כִּי הַמִּצְווֹת הֵם חָכְמוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ כִּי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה יֵשׁ לָהּ שְׁעוּרִים אֲחֵרִים וּגְבוּלִים כְּגוֹן מִפְּנֵי מָה הַמִּצְוָה הַזֹּאת מִצְוָתָהּ בְּכָךְ מִפְּנֵי שֶׁכֵּן חִיְּבָה חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְכֵן מִצְוָה אַחֶרֶת מִצְוָתָהּ בְּכָךְ לְפִי חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה יֵשׁ לָהּ אוֹתִיּוֹת וְתֵבוֹת וְעִנְיָנִים שֶׁהֵם שְׁעוּרִים וּגְבוּלִים שֶׁמְּצַמְצֵם בָּהֶן חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן בַּשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלקוּת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (בָּבָא בַּתְרָא ט"ז:) בַּת הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ וּבַכֹּל שְׁמָהּ בַּת, זֶה בְּחִינַת בַּת עַיִן דְּהַיְנוּ הַשָּׂחֹר שֶׁבָּעַיִן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשַּׂחֲרוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא מְצַמְצֵם וּמַגְבִּיל וְכוֹלֵל בְּעַצְמוֹ כָּל הַדְּבָרִים הַגְּדוֹלִים הָעוֹמְדִים לְנֶגְדּוֹ כְּגוֹן הַר גָּדוֹל כְּשֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הַבַּת עַיִן, שֶׁהוּא הַשָּׂחֹר שֶׁבָּעַיִן אֲזַי נִגְבָּל כָּל הָהָר, בְּתוֹךְ הַבַּת עַיִן שֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ כִּי הַשַּׂחֲרוּת שֶׁבָּעַיִן הוּא מְצַמְצֵם כָּל הַדְּבָרִים הַגְּדוֹלִים וְנִכְלָלִין וְנִרְאִין בְּתוֹכוֹ וְעַל יְדֵי זֶה רוֹאִין וּמַשִּׂיגִין הַדָּבָר שֶׁרוֹאִין כְּמוֹ כֵן זֶה הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן מְצַמְצֵם וּמַגְבִּיל הַשֵּׂכֶל הַגָּדוֹל הָעֶלְיוֹן וְנִכְלָל בְּתוֹכוֹ וְעַל יְדֵי זֶה רוֹאִין וּמְבִינִים וּמַשִּׂיגִים אֶת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַגָּדוֹל כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת ג) : "וַיֵּרָא אֵלָיו ה בְּ לַבַּת אֵשׁ" שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רָצָה לְהַלְבִּישׁ לוֹ הַשָּׂגוֹת אֱלקוּת וְהִלְבִּישׁ לוֹ בִּבְחִינַת בַּת עַיִן הַנַּ"ל (עיין בתיקון ו ובתיקון י"א ובתיקון ע בָּבָא בַּתְרָא קמ"א). וזה בחינת בַּת תְּחִלָּה סִימָן יָפֶה לְבָנִים בַּת תְּחִלָּה, זֶה בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא תְּחִלָּה וְהַקְדָּמָה לַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן וְזֶה בְּחִינַת: סִימָן יָפֶה לְבָנִים בָּנִים, זֶה בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה (מְנָחוֹת ק"י) : "הָבִיאִי בָנַי מֵרָחוֹק וּבְנוֹתַי מִקְצֵה הָאָרֶץ" הֲבִיאִי בָנַי אֵלּוּ גָּלֻיּוֹת שֶׁבְּבָבֶל שֶׁדַּעְתָּן מְיֻשֶּׁבֶת כְּבָנִים בְּנוֹתַי אֵלּוּ גָּלֻיּוֹת שֶׁבְּשְׁאָר אַרְצוֹת שֶׁדַּעְתָּן אֵינָן מְיֻשֶּׁבֶת כְּבָנוֹת נִמְצָא שֶׁ בָּנִים הֵם בְּחִינַת דַּעַת מְיֻשֶּׁבֶת בְּחִינַת שֵׂכֶל עֶלְיוֹן וְגָדוֹל הַנַּ"ל שֶׁמַּשִּׂיגִין עַל יְדֵי הַהַקְדָּמוֹת בְּחִינַת שֵׂכֶל הַתַּחְתּוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בַּת תְּחִלָּה, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן סִימָן יָפֶה לְבָנִים שֶׁעַל יָדוֹ מַשִּׂיגִין הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת בָּנִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ סִימָן יָפֶה שֶׁבּוֹ מְסֻמָּן וּמֻגְבָּל הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת שִׁיעוּרָא דְּאוֹרַיְתָא בְּחִינוֹת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה כַּנַּ"ל ד. וְ לָבוֹא לְהַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי שׁוֹנָא בֶּצַע שֶׁיִּשְׂנָא הַמָּמוֹן בְּתַכְלִית הַשִּׂנְאָה כִּי שַׂעֲרָא אֲכָמָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הוּא מִסְטְרָא דְּמַלְכוּת וְכֵן שׁוֹנֵא בֶּצַע הוּא מִסְטְרָא דְּמַלְכוּת (עיין תיקון ע) כִּי הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הוּא בְּחִינוֹת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם שֶׁהוּא מַנְהִיג אוֹתוֹ הָעוֹלָם שֶׁזֶּה הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַהַנְהָגָה וְהַמַּלְכוּת הוּא בְּחִינַת חָכְמָה וְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן כְּנֶגֶד הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַשָּׂגוֹת אֱלקוּת וְעַל כֵּן בְּיוֹמוֹ דְּשְׁמוּאֵל שֶׁנִּפְלוּ רָאשֵׁי הַדּוֹר אֶל הַמָּמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל א ח) : "וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע" עַל כֵּן תֵּכֶף פָּגְמוּ בְּמַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה כמו שכתוב (שָׁם) "כִּי אתי מָאֲסוּ מִמְּלֹךְ עֲלֵיהֶם. וְשָׁאֲלוּ לָהֶם מֶלֶךְ כְּכָל הָעַכּוּ"ם" וּבְיוֹמוֹ דִּשְׁלֹמה שֶׁאֵין כֶּסֶף נֶחְשָׁב (מלכים א י) הָיָה מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה עַל תְּקוּנָהּ וּמְכוֹנָהּ (עיין זוהר ויחי רמ"ט: דִּבְרֵי הַיָּמִים א כ"ט) : "וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמה עַל כִּסֵּא ה" שֶׁמְּלַךְ עַל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים (מְגִלָּה י"א:) וְעַל כֵּן זָכָה שְׁלֹמה לָזֶה הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים א ה) : "וַיֶּחְכַּם מִכָּל הָאָדָם" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) : "וַתֶּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמה מִכָּל בְּנֵי קֶדֶם" כִּי זֶה הַשֵּׂכֶל הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל אֲבָל עַל יְדֵי אַהֲבַת מָמוֹן הוּא נוֹפֵל לְאֲכָמָא אֲחֲרָא בְּחִינוֹת: שַׁבְּתַאי פְּתָיָא אֲכָמָא (תִּקּוּן ע) מָרָה שְׁחוֹרָה בְּחִינוֹת (בְּרֵאשִׁית ג) "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה" וְנוֹפֵל לְעִגּוּלָא וְסִבּוּבִים מִסְטְרָא אֲחֲרָא בְּחִינוֹת (תְּהִלִּים י"ב) : "סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן" שֶׁהוּא מִתְאַוֶּה וּמִשְׁתּוֹקֵק אַחַר הַמָּמוֹן בְּחִינוֹת (בְּמִדְבַּר י"א) : "שִׂטוּ הָעָם וְלָקְטוּ" בִּשְׂטוּתָא (זֹהַר בְּשַׁלַּח ס"ב: ס"ג), הֶפֶךְ הַחָכְמָה ה. וּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אוֹתוֹ הַחָכְמָה צָרִיךְ לְרְאוֹת לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹכוֹ חִיּוּת לְהַחַיּוֹת הַחָכְמָה תַּתָּאָה כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינוֹת הַחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּפִי בְּחִינוֹת הַחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁבְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם ו עִיקַּר הַחיות הוּא מאור הפנים בבחינת (מִשְׁלֵי ט"ז) : "בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים" וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַמַּלְכוּת בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתָּאָה אֶל אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים כִּי עִקַּר אוֹר הַפָּנִים הוּא שִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט"ו) : "לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים" וְ עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא מִן הַמִּצְוֹות כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים י"ט) : "פִּקּוּדֵי ה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב" וְ עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא בַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ד) : "נָתַתָּ שִׂמְחָה בְלִבִּי" וְ הַלֵּב שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה הֵם הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים בְּחִינוֹת (וַיִּקְרָא כ"ג) : "אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה" רָאשֵׁי תֵּבוֹת אִמְ"י

כַּמּוּבָא שֶׁהִיא אֵם לַבִּינָה (משלי ב פתח אליהו) וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל כָּל הַמִּצְווֹת שֶׁעוֹשִׂין בְּכָל הַשָּׁנָה הוּא מִתְקַבֵּץ אֶל הַלֵּב, שֶׁהֵם הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים ועל כן הם ימי שמחה כמו שכתוב (דְּבָרִים ט"ז) : "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ" וְאָז מֵאִיר הַפָּנִים עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בִּבְחִינוֹת: "לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים" בשביל זה נצטווינו, (שָׁם) "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה אֱלֹקֶיךָ" בִּשְׁבִיל לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים. וְזֶה בְּחִינַת (סֻכָּה כ"ז:) : חַיָּב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בָּרֶגֶל כְּדֵי לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים, וּלְהַחֲיוֹת אֶת בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת וְזֶה (תְּהִלִּים פ"ה) : "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ" צֶדֶק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא (שם) כְּשֶׁמּוֹלִיכִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים הָעִקָּר, עַל יְדֵי בְּחִינוֹת "וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו" הֵינוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה וְכוּ שֶׁעַל יְדֵיהֶם מְקַבְּלִין מֵאוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל וזה בחינת (שָׁם ק"ם) : "יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ" "יְשָׁרִים", הֵם "פִּקּוּדֵי ה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב" הֵם מְיַשְּׁבִין וּמְאִירִין וּמְסַדְּרִין אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל ו. וְלִפְעָמִים שֶׁנּוֹפְלִ, חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתָּאָה לַגְּלוּת שֶׁל אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כִּי הַמַּלְכוּת הוּא בְּחִינוֹת דָּלֶ"ת בְּגִין דְּלֵית לָהּ מִגַּרְמַהּ כְּלוּם (זוהר ויחי רל"ח ורמ"ט:) כִּי אִם עַל יְדֵי עַנְפֵי הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַמִּתְפַּשְּׁטִין לְשָׁם וְגַם הִיא כְּלוּלָה מֵאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת כִּי בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם יֵשׁ בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁהִיא בְּחִינוֹת הַחָכְמָה הַמַּנְהֶגֶת אֶת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וְכָל הַחָכְמוֹת שֶׁל הָעַכּוּ"ם, כֻּלָּם הֵם תַּחַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל וּמִשָּׁם יוֹנֵק חָכְמָתָם וּכְשֶׁיּוֹנְקִים, חַס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר מֵהָרָאוּי לָהֶם אֲזַי מִתְגַּבְּרִים, חַס וְשָׁלוֹם וְנַעֲשֶׂה מֶמְשָׁלָת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, שֶׁהֵם אַרְבַּע גְּלֻיּוֹת וּמִי יָכוֹל לִסְבֹּל אֶת קוֹל הַצְּעָקָה וְהַזְּעָקָה הַגְּדוֹלָה כְּשֶׁנּוֹפֵל בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת בְּחִינוֹת הַחָכְמָה תַּתָּאָה, בֵּינֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינוֹת (קֹהֶלֶת ט) : "זַעֲקַת מוֹשֵׁל בִּכְסִילִים" דְּהַיְנוּ הַזְּעָקָה כְּשֶׁנּוֹפֵל הַמֶּמְשָׁלָה בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת, בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתָּאָה, בֵּין הַכְּסִילִים שֶׁ הַכְּסִיל רוֹצֶה לְהִתְחַכֵּם שֶׁרוֹצִים לִינק וּלְהַמְשִׁיךְ לְתוֹךְ הַחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם כְּסִילוּת בֶּאֱמֶת אֶת בְּחִינוֹת הַחָכְמָה הָאֲמִתִּיּוֹת בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתָּאָה הַנַּ"ל וְגַם יֵשׁ עוֹד צְעָקָה גְּדוֹלָה מִזֶּה דְּהַיְנוּ שֶׁהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל בְּעַצְמוֹ שׁוֹאֵג בִּבְחִינוֹת (יִרְמְיָה כ"ה) : "שְׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ" עַל נָוֶה דִּילֵהּ (זוהר אחרי ע"ד ע"ב:) שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת שֶׁנּוֹפֵל בַּגָּלֻיּוֹת שֶׁל אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת. וְצָרִיךְ לִרְאוֹת לַחֲתֹךְ וּלְהַבְדִּיל אֶת בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת הַנַּ"ל מִבֵּין הָאַרְבַּע גְּלֻיּוֹת, וּלְהַעֲלוֹתָהּ מִשָּׁם וְעִקַּר עֲלִיָּתָהּ עַל יְדֵי בְּחִינוֹת הַחֶסֶד בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ט"ז) : "וְהוּכַן בְּחֶסֶד כִּסֵּא" בחינת (הוֹשֵׁעַ י') : "קְצָרוּ לְפִי חֶסֶד" שֶׁעַל יְדֵי הַחֶסֶד קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין אֶת הַדָּלֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת וּמַבְדִּילִין אוֹתָהּ מֵהֶם וּמַעֲלִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים. וְעַל כֵּן אַבְרָהָם הָיָה אִישׁ הַחֶסֶד וְהָיָה מִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לַעֲשׂוֹת חֶסֶד כְּדֵי לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת מֵהֶם וְעַל כֵּן רָדַף אַבְרָהָם אַחַר הָאַרְבָּעָה מְלָכִים כְּדֵי לְהַכְנִיעָם שֶׁהֵן בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כִּי אַבְרָהָם הָיָה שׁוֹנֵא מָמוֹן כִּי

מָאס מָמוֹן סְדוֹם כנו שכתוב (בְּרֵאשִׁית י"ד) : "אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ וְכוּ וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הֶעֱשַׁרְתִּי אֶת אַבְרָם" כִּי אַבְרָהָם תִּקֵּן שַׁחֲרִית (בְּרָכוֹת כ"ו:) בְּחִינַת שַׁחֲרוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַתַּחְתּוֹן הַנַּ"ל בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁחֲרוּת כַּנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין לְתַקֵּן בְּחִינַת זאת עַל יְדֵי שׁוֹנֵא בֶּצַע כַּנַּ"ל. וְ עַל כֵּן יָצָא מֵאַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל יַעֲקֹב וְעֵשָׂו שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים דִּבְּרָה תּוֹרָה אֶחָד חָכָם וְאֶחָד רָשָׁע וְאֶחָד תֹּם וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאל שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת שֶׁבְּקְרֻדְּשָׁה כַּיָּדוּעַ (עיין בכוונות ההגדה) יִצְחָק, זֶה בְּחִינַת בֵּן חָכָם כִּי יִצְחָק עַל שֵׁם הַצְּחוֹק וְהַשִּׂמְחָה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י) : "בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב". עֵשָׂו, הוּא בֵּן רָשָׁע. יַעֲקֹב, הוּא בֵּן תֹּם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ה) : "וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם" יִשְׂמָעֵאל, הוּא בְּחִינַת בֵּן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאל כִּי יִשְׂמָעֵאל עָשָׂה תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא ט"ז:) וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא בִּבְחִינַת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאל הַיְנוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְלִשְׁאל כַּפָּרָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁאֵינָם יְדוּעִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ס"ט) : "אֲשֶׁר לֹא גָזָלְתִּי אָז אָשִׁיב". וְזֶה בְּחִינַת אַבְרָהָם תִּקֵּן שַׁחֲרִית נוֹטְרִיקוֹן חָכָם רָשָׁע תֹּם שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה (שְׁמוּאֵל א ט"ו) : וַיְשַׁסֵּף שְׁמוּאֵל אֶת אֲגַג כִּי אֲגַג הוּא כְּלָלוּת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר כ"ד) : "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק" וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: וְיִשַׁסֵּף חֻתְכוֹ לְאַרְבָּעָה הַיְנוּ שֶׁחָתַךְ וְהִבְדִּיל אֶת הַדַּלֶ"ת שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְרֻדְּשָׁה דִּלִּית לָהּ מִגַּרְמָא כְּלוּם וְכוּ כַּנַּ"ל מֵאֲגַג שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְהֶעֱלָה אֶת הַמַּלְכוּת דִּקְרֻדְּשָׁה בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים וְזֶה וַיְשַׁסֵּף רָאשֵׁי תֵּבוֹת שְׁבוּעוֹת סֻכּוֹת פֶּסַח כִּי עִקַּר חִיּוּתָהּ מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁבְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים כַּנַּ"ל בבחינת (שְׁמוּאֵל ב י"א) : "וַיְהִי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה לְעֵת צֵאת הַמְּלָכִים" "תְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה" זֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים שֶׁהֵם יְמֵי דִּין, יְמֵי תְּשׁוּבָה כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ט"ז) : בְּפֶסַח נְדוֹנִין עַל הַתְּבוּאָה, בַּעֲצֶרֶת וְכוּ וְאָז עֵת צֵאת הַמְּלָכִים כַּנַּ"ל שֶׁמּוֹצִיאִין אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת דִּקְרֻדְּשָׁה מִגַּלִּיּוֹת שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת וּמַעֲלִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן יֵשׁ אַרְבַּע בְּחִינוֹת בְּכָל רֶגֶל בְּפֶסַח הֵם אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּשָׁבוּעוֹת הוּא סֵדֶר הַמִּשְׁנָה שֶׁהוּא אַרְבַּע פְּעָמִים בְּיַד כָּל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֵרוּבִין נ"ד:) : כֵּיצַד סֵדֶר מִשְׁנָה וְכוּ בְּסֻכּוֹת הִיא אַרְבָּעָה מִינִים הַכֹּל כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַד הַנַּ"ל בְּחִינַת מַלְכוּת הַנַּ"ל שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ אֶל הָאוֹר הַפָּנִים עַל יְדֵי שִׁמְחוֹת הַמִּצְווֹת שֶׁמִּתְקַבְּצִין לְתוֹךְ הָרְגָלִים כַּנַּ"ל ז. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדוֹ קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין וּמַבְדִּילִין אֶת הַדַּלֶ"ת הַנַּ"ל מֵאַרְבַּע גְּלֻיּוֹת שֶׁל הָעַכּוּ"ם הוּא עַל יְדֵי תּוֹכָחָה כִּי עַל יְדֵי פְּתִיחַת פֶּה שֶׁל הַמּוֹכִיחַ נִתְגַּלֶּה חָכְמָה וְעַל יְדֵי זאת הַחָכְמָה נִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַחֶסֶד עַל יְדֵי הַחָכְמָה כִּי אֵל נְהִירוּ דְּחָכְמְתָא (זֹהַר לֶךְ לְךָ צ"ד

עיין זוהר צו לא אחרי סה) כמו שכתוב (מִשְׁלֵי ל"א) : "פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ" וזה (תְּהִלִּים קמ"א) : "יֶהֱלְמֵנִי צַדִּיק חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי" הַיְנוּ שֶׁ עַל יְדֵי תּוֹכָחָה נִתְגַּלֶּה חֶסֶד. וּ צְרִיכִין אָנוּ לְקַבֵּל תּוֹכַחְתָּם אַף עַל פִּי שֶׁתּוֹכָחָה שֶׁלָּהֶם הִיא לְפָעָמִים דֶּרֶךְ בְּזָיוֹן שֶׁמְּבַזִּים אוֹתָנוּ אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין אָנוּ לְקַבֵּל תּוֹכַחְתָּם כְּדֵי לְקַבֵּל עַל יָדוֹ אֶת הַחֶסֶד, כַּנַּ"ל כִּי מַה שֶּׁתּוֹכַחְתָּם הוֹלֶכֶת לְפָעָמִים בְּדֶרֶךְ בִּזּוּי צְרִיךְ לָדוּן אוֹתָם לְכַף זְכוּת כִּי אֵין אָדָם נִתְפָּס עַל צַעֲרוֹ כִּי סוֹבְלִים צַעַר גָּדוֹל מֵאִתָּנוּ כִּי אֲפִלּוּ מַה שֶּׁהוּא טוֹב אֶצְלָנוּ הוּא רָעָה אֵצֶל הַצַּדִּיקִים וּכְעֵין מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְבָמוֹת ק"ג). כָּל טוֹבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים רָעָה הִיא אֵצֶל הַצַּדִּיקִים הַיְנוּ כִּי עָסְקִים וְשִׂיחַת חֻלִּין שֶׁלָּנוּ הוּא בְּוַדַּאי רָעָה אֶצְלָם אֶלָּא אֲפִלּוּ טוֹבוֹתֵינוּ הַיְנוּ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּעֶרְכֵּנוּ רַק טוֹב הוּא רָעָה אֵצֶל הַצַּדִּיקִים בְּבְחִינַת (שָׁם) : "וּתְפִלָּתִי בְּרָעוֹתֵיהֶם" כִּי תְּפִלָּתֵנוּ מְבַלְבֶּלֶת אוֹתָם כִּי כָּל הָעֶרְבּוּב הַדַּעַת וְכָל הַבִּלְבּוּלִים וְכָל הַשְּׁטוּתִים שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לְפָעָמִים הַכֹּל נִמְשָׁךְ בִּתְפִלָּתֵנוּ כִּי כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְכוּ וְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁחוֹשֵׁב הָאָדָם לְפָעָמִים הַכֹּל בָּאִים עַל דַּעְתּוֹ בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה דַּיְקָא וְהַכֹּל נִשְׁמָע אֵלָיו אָז דַּיְקָא בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל בבחינת (שָׁם ק"ו) : "מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה, יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ" תְּהִלָּתוֹ, לשון (אִיּוֹב ד) : "וּבַמַּלְאָכָיו יָשִׂים תְּהִלָּה" הַיְנוּ עֵרְבּוּב וּבִלְבּוּלִים שֶׁאָז מַשְׁמִיעִין אֶת עַצְמָן דַּיְקָא בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל וּלְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה וְהוּא בְּשִׁתֵּי בְּחִינוֹת אוֹ שֶׁבָּאִים לְהִתְתַּקֵּן מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִים שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה כָּרָאוּי עַל כֵּן בָּאִים לְהִתְתַּקֵּן כִּי עַכְשָׁו הוּא הַזְּמַן שֶׁיְּכוֹלִין לְהִתְתַּקֵּן כִּי יֵשׁ בָּהֶם נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁצְּרִיכִין תִּקּוּן אוֹ בִּבְחִינָה אַחֶרֶת מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל וּבָאִין לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ מִתְּפִלָּתוֹ עַל כָּל פָּנִים, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה דַּיְקָא בָּאִין כָּל הָעֶרְבּוּבִים וְכָל הַבִּלְבּוּלִים שֶׁל הָאָדָם וְנִשְׁמָעִין אֶצְלוֹ אָז וּ בִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִין הַבִּלְבּוּלִים וְהָעֶרְבּוּבִים תְּהִלָּה כַּנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁהֵן בָּאִים דַּיְקָא בְּעֵת הַתְּפִלָּה וְהַתְּהִלָּה כַּנַּ"ל וְכָל הַתְּפִלּוֹת הָאֵלּוּ עִם כָּל הָעֶרְבּוּבִים בָּאִין אֶל הַצַּדִּיקִים כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁאֵלָיו בָּאִין כָּל הַתְּפִלּוֹת לְהַעֲלוֹתָן בבחינת (יְשַׁעְיָה מ"ח) : "וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ" שֶׁכָּל הַתְּהִלּוֹת בָּאִין לִבְחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹטֶם בְּחִינַת (אֵיכָה ד) : "רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה" כִּי מָשִׁיחַ הוּא מוֹרַח וְדָאִין (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סַנְהֶדְרִין צ"ג:) בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה י"א) : "וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה" הַיְינוּ בתפילות שהן בחינת (מִשְׁלֵי ל"א) : "יִרְאַת ה הִיא תִתְהַלָּל" כִּי הוּא מוֹרַח וּמַרְגִּישׁ בְּהַתְּפִלּוֹת שֶׁמְּקַבֵּל מֵהֶם אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהוּא כִּי כָּל הָעֶרְבּוּבִים שֶׁל כָּל אֶחָד הֵם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁ הַצַּדִּיקִים הֵם סוֹבְלִים צַעַר עַל יְדֵי הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ, שֶׁמְּבַלְבְּלִין אוֹתָן כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְקַבֵּל תּוֹכַחְתָּם אַף שֶׁמְּבַזִּין אוֹתָנוּ כַּנַּ"ל ח. אָמְנָם לְכָאוֹרָה אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹ, לְהוֹכִיחַ אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד הֲלֹא כָּל הַתְּפִלּוֹת בָּאִין אֶצְלוֹ בְּיַחַד

שֶׁל הַכְּשֵׁרִים וְשֶׁל אוֹתָם שֶׁאֵינָן כְּשֵׁרִים וְאֵיךְ יוֹדֵעַ אֵיזֶה תְּפִלָּה בָּאָה מִזֶּה אוֹ מִזֶּה כְּדֵי לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ אַךְ הוּא יוֹדֵעַ זֹאת עַל יְדֵי הָעַזּוּת וְהַתּוֹרָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד אִם תְּפִלָּתוֹ הָיְתָה כְּהוֹגֶן אִם לָאו כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי עַזּוּת כִּי יֵשׁ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ב). לא הַבַּיְשָׁן לָמֵד וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (בֵּיצָה כ"ה:) מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁעַזִּין הֵן וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ (אָבוֹת פֶּרֶק ה) הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וּבשביל זה התורה נקראת עז כמו שכתוב (תְּהִלִּים כ"ט) : "ה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן", (וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, וְכֵן בְּזִבְחִים קט"ז) כִּי אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא אֶל הַתּוֹרָה כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וּכְנֶגֶד זֶה, יֵשׁ לְהַפּוּךְ עַזּוּת מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין תּוֹרוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁהֵן תּוֹרוֹת שֶׁלָּהֶן שֶׁהֵם בְּחִינַת פְּסִילִים כִּי כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת, בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי (נְדָרִים כ) וְיֵשׁ לוֹ תּוֹרָה מִסִּטְרָא אָחֳרָא הַנִּקְרָאִין פְּסִילִים שֶׁהוּא הֶפֶךְ מִן הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלָּנוּ שֶׁהוּא בְּחִינוֹת: "פְּסָל לְךָ" כִּי הִיא נִקְרֵאת פְּסֹלֶת עַל שֵׁם הֶעָתִיד כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים נ) אוֹר שֶׁהוּא יָקָר בָּעוֹלָם הַזֶּה, יִהְיֶה קָפוּי וְקַל לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהִיא בְּחִינוֹת פְּסֹלֶת שֶׁהוּא קָפוּי וְקַל וְצָף לְמַעְלָה אֲבָל תּוֹרָתוֹ הִיא פְּסֹלֶת אֲפִלּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִין פְּסִילִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ) : "לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל" וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת שֶׁלָּהֶם מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא מְקַבֵּל תּוֹרָה שֶׁלָּהֶם בְּחִינַת פְּסִילִים כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הָעַזּוּת שֶׁהַצַּדִּיק רוֹאֶה בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהוּא אִם יֵשׁ לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה אוֹ לְהַפּוּךְ עַל יְדֵי זֶה הוּא יוֹדֵעַ אִם תְּפִלָּתוֹ הָיְתָה תְּפִלָּה הַכְּשֵׁרָה אוֹ לְהַפּוּךְ כִּי גַּם הַתְּפִלָּה הִיא עַל יְדֵי עַזּוּת כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת כִּי כָּל אֶחָד לְפוּם מָה דִּמְשַׁעֵר בְּלִבֵּהּ אֶת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ל"א) : "נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ" כָּל חַד לְפוּם מָה דִּמְשַׁעֵר בְּלִבֵּהּ (זֹהַר וַיֵּרָא ק"ג:) וְ כָל אֶחָד לְפִי עֶרְכּוֹ שֶׁמְּשַׁעֵר בְּלִבּוֹ אֶת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו וּבִפְרָט הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא פְּלָאוֹת דְּהַיְנוּ שִׁדּוּד הַמַּעֲרָכוֹת שֶׁהַמַּעֲרָכוֹת מְחַיְּבִין כָּךְ וְכָל כּוֹכָב וּמַזָּל קָבוּעַ עַל מִשְׁמַרְתּוֹ וּמַעֲרָכָה שֶׁלּוֹ כְּפִי מַה שֶּׁסִּדְּרָם הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁיִּהְיוּ קְבוּעִים וּמְסֻדָּרִים כָּךְ וְכָךְ וְהוּא בָּא בִּתְפִלָּתוֹ וְרוֹצֶה לְשַׁדֵּד הַמַּעֲרָכוֹת וְלַעֲשׂוֹת פְּלָאוֹת עַל כֵּן בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה צָרִיךְ לְסַלֵּק אֶת הַבּוּשָׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כ"ב) : "בְּךָ בָטְחוּ אֲבוֹתֵינוּ וְכוּ בָּטְחוּ וְלֹא בֹשׁוּ" כִּי עַל יְדֵי הַבּוּשָׁה שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל, כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם ע"ז) : "אַתָּה הָאֵל עוֹשֵׂה פֶּלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ" שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה פְּלָאוֹת עַל יְדֵי תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עַל יְדֵי בְּחִינוֹת עַזּוּת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹדִיעַ לְהָעַכּוּ"ם אֶת הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי שֶׁרוֹאִין הָעַכּוּ"ם אֶת הַפְּלָאוֹת הַנַּעֲשִׂין בָּעוֹלָם עַל יְדֵי

תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה יוֹדְעִין כַּמָּה גָּדוֹל הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עַזּוּת כְּזֶה, לְהִתְפַּלֵּל וְלַעֲשׂוֹת פְּלָאוֹת כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק עַל יְדֵי שֶׁרוֹאֶה הָעַזּוּת וְהַתּוֹרָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל יְדֵי זֶה יוֹדֵעַ אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁבִּלְבָּלָה אוֹתוֹ מֵאֵיזֶה מֵהֶם בָּאָה וְעַל יְדֵי זֶה יוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְזֶהוּ מֵישְׁרָא דְּ סַכִּינָא הַיְנוּ בְּחִינַת חָכְמָה תַּתְאָה הַנַּ"ל בְּחִינַת מַלְכוּת הַנַּ"ל בחינת (בַּמִּדְבָּר כ"ב) : "הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי" לְשׁוֹן לְמוּד [כְּתַרְגּוּמוֹ הֶמֵילַף, אַלִּיפְנָא] בְּחִינַת (וַיִּקְרָא כ"ו) : "חֶרֶב נוֹקֶמֶת" שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת הַנַּ"ל מֵישְׁרָא, פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: עֲרוּגָה הַיְנוּ בְּחִינַת: זַעֲקַת מוֹשֵׁל וְכוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מ"ב) : "כְּאַיָּל תַּעֲרֹג" בְּמַאי קָטְלֵי לֵהּ פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: בְּמַאי חוֹתְכִין אוֹתָהּ הַיְנוּ בַּמָּה חוֹתְכִין וּמַבְדִּילִין אֶת הַמַּלְכוּת הַנַּ"ל כְּדֵי לְהַצִּילָהּ מִזַּעֲקָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת: חָתְכוֹ לְאַרְבָּעָה כַּנַּ"ל וְהֵשִׁיב לָהֶם, בְּקַרְנָא דַּחַמְרָא הַיְנוּ עַל יְדֵי תּוֹכָחָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד וּבָזֶה קוֹצְרִין וְחוֹתְכִין אֶת הַד בִּבְחִינוֹת: "קִצְרוּ לְפִי חֶסֶד" כַּנַּ"ל קַרְנָא, זֶה בְּחִינַת קוֹל הַמּוֹכִיחַ בחינת קרן השופר בבחינת (יְשַׁעְיָה נ"ח) : "הָרֵם כַּשּׁוֹפָר קוֹלֶךָ וְהַגֵּד לְעַמִּי פִּשְׁעָם" הַיְנוּ תּוֹכָחָה הַנַּ"ל חַמְרָא, זֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם" בְּחִינוֹת (דִּבְרֵי הַיָּמִים א י"ב) : "וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים" כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹכָחָה מַעֲלִין אוֹתָהּ לָרָגְלִים שֶׁהוּא בְּחִינוֹת בִּינָה לָעִתִּים כַּנַּ"ל אַיְתוּ לֵהּ תְּרֵי בֵּיעֵי לְשׁוֹן צְלוֹתָא וּבָעוּתָא בְּחִינוֹת תְּפִלּוֹת אָמְרִי, הֵי דְּחִוָּרְתָּא וְהֵי דְּאָכְמְתָא הַיְנוּ שֶׁאַתָּה אוֹמֵר שֶׁעַל יְדֵי תּוֹכָחָה מַעֲלִין אֶת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל הֲלֹא אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהוֹכִיחַ כִּי הֲלֹא הַתְּפִלּוֹת בָּאִין בְּיַחַד וְאֵיךְ יוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ לְפִי הַתְּפִלָּה כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶה תְּפִלָּה שֶׁל הַכָּשֵׁר אוֹ לְהֶפֶךְ וְזֶהוּ הֵי דְּחִוָּרְתָּא וְהֵי דְּאָכְמְתָא הַיְנוּ אֵיזֶה תְּפִלָּה מֵאִישׁ כָּשֵׁר אוֹ לְהֶפּוּךְ אַיְתִי לְהוּ תְּרֵי גְּבִיֵּי בְּחִינוֹת (אִיּוֹב י) : "וְכַגְּבִינָה תַּקְפִּיאֵנִי" הַיְנוּ בְּחִינוֹת תְּרֵי תּוֹרוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵן בְּחִינוֹת קָפוּי וְקַל, בְּחִינוֹת פְּסֹלֶת בִּבְחִינוֹת: "פְּסָל לְךָ", וּבְחִינוֹת: "לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל" כַּנַּ"ל וְאָמַר לְהוּ, הֵי דְּעָזֵי חִוָּרְתָּא וְהֵי דְּעָזֵי אָכְמְתָא הַיְנוּ תְּרֵי עַזּוּת הַנַּ"ל שֶׁהֵן עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁמֵּהֶן תְּרֵי תּוֹרוֹת הַנַּ"ל וּלְפִי הָעַזּוּת יְכוֹלִין לֵידַע אֶת הַתְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכֹל לְהוֹכִיחַ אוֹתָם כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹתְכִין וּמַבְדִּילִין אֶת בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת וּמַצִּילִין אוֹתָהּ מִזַּעֲקַת מוֹשֵׁל וּמַעֲלִין אוֹתָהּ לִבְחִינוֹת אוֹר הַפָּנִים הַמֵּאִיר בָּרְגָלִים כַּנַּ"ל. זאת הַתּוֹרָה הִתְחִיל לוֹמַר עַל פָּסוּק: "וַיְהִי מִקֵּץ" וְכוּ אַךְ לֹא סִיֵּם לְבָאֵר זֶה הַפָּסוּק עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאָמַר אַחַר כָּךְ, שֶׁאִם הָיָה רוֹצֶה לְסַיֵּם פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק, הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר עוֹד תּוֹרָה כָּזֹאת כְּדֵי לְבָאֵר הַפָּסוּק מִקּוֹלוֹ שֶׁל אָדָם יְכוֹלִין לֵידַע אֶת בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּחִינוֹת מַלְכוּת וְהוּא נָכָר בְּקוֹלוֹ כִּי אֵין שְׁנֵי קוֹלוֹת שָׁוִין כִּי קוֹל שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְשֻׁנֶּה מֵחֲבֵרוֹ וְעַל כֵּן יְכוֹלִין לְהַכִּיר אֶת הָאָדָם בְּקוֹלוֹ כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה בְּחוּשׁ כִּי כְּפִי בְּחִינוֹת הָאָדָם כֵּן הוּא קוֹלוֹ וְעַל יְדֵי הַקּוֹל יְכוֹלִין לְהַכִּיר אֶת בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ

כִּי יֵשׁ "קוֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה, וְקוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה" (שְׁמוֹת ל"ב) כְּפִי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁל כָּל אֶחָד וְעַל כֵּן שָׁאוּל שֶׁהָיָה רוֹדֵף אֶת דָּוִד עַל שֶׁרָאָה בּוֹ שֶׁיִּמְלֹךְ מָצִינוּ שָׁם בַּמִּקְרָא כְּשֶׁנִּזְדַּמְּנוּ יַחַד שָׁאוּל וְדָוִד אָמַר לוֹ שָׁאוּל לְדָוִד (שְׁמוּאֵל א כ"ד) : "הֲקוֹלְךָ זֶה בְּנִי דָּוִד" שֶׁהֵבִין שָׁאוּל בְּהַקּוֹל, שֶׁהוּא חָזָק בִּבְחִינוֹת הַמַּלְכוּת וְשָׁאַל אֶת דָּוִד "הֲקוֹלְךָ זֶה בְּנִי דָּוִד" שֶׁתְּמַהּ שָׁאוּל עַל קוֹלוֹ שֶׁל דָּוִד כִּי הֵבִין שֶׁהוּא קוֹל שֶׁל מֶלֶךְ מִמָּשׁ וְעַל כֵּן רָצָה שָׁאוּל לְשַׁאת אֶת קוֹלוֹ דְּהַיְנוּ לְהַגְבִּיהַּ אֶת קוֹלוֹ לְמַעְלָה מִקּוֹלוֹ שֶׁל דָּוִד אֲבָל לֹא הָיָה יָכוֹל וזהו (שָׁם) : "וַיִּשָּׂא שָׁאוּל אֶת קוֹלוֹ וַיִּבְךְּ" דְּהַיְנוּ שֶׁרָצָה לְשַׁאת וּלְהַגְבִּיהַּ קוֹלוֹ כַּנַּ"ל אֲבָל הָיָה הַקּוֹל נִבְכֶּה וְזֶה בְּחִינוֹת: "וַיִּבְךְּ" שֶׁהָיָה הַקּוֹל נִבְכֶּה קוֹל נָמוּךְ שֶׁל בְּכִיָּה עַל כֵּן אָמַר שָׁאוּל אָז אֶל דָּוִד: "יָדַעְתִּי כִּי מָלֹךְ תִּמְלֹךְ" כִּי יָדַע זֶה עַל יְדֵי הַקּוֹל כַּנַּ"ל

לא - אית לן בירא בדברא

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] אָמְרוּ לֵהּ, אִית לָן בֵּירָא בְּדַבְרָא, עַיְלֵי לְמָתָא. אַיְתֵי פָּארֵי, שְׁדָא לְהוּ אָמַר לְהוּ, אִפְשָׁלֵי לִי חַבְלֵי דְּפָארֵי, וַאֲעַיְלֵהּ. אָמְרוּ לֵהּ, וּמִי אִיכָּא דְּמִפְשַׁל חַבְלֵי מִפָּארֵי. אָמַר לְהוּ, וּמִי אִיכָּא דְּמַיְתֵי בֵּירָא מִדַּבְרָא לְמָתָא רַשִׁ"י: דְּפָארֵי סַבִּין. עֲשׂוּ לִי חֶבֶל מִסַּבִּין. וְאִם אֵין אַתֶּם עוֹשִׂים שְׁאֵלָתִי, אַף אֲנִי לֹא אֶעֱשֶׂה שְׁאֵלַתְכֶם. א. צַדָּקָה הִיא בְּחִינוֹת הַגַּלְגַּלִּים כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנא:) : כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה, גַּלְגַּל הוּא הַחוֹזֵר בָּעוֹלָם וּבְשָׁבִיל זֶה יֵשׁ בָּהּ שֵׁשׁ בְּרָכוֹת וְאַחַת עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (בְּבָבָא בַּתְרָא ט:) הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה לְעָנִי מִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁשׁ בְּרָכוֹת, וְהַמְפַיְּסוֹ בִּדְבָרִים מִתְבָּרֵךְ בְּאַחַת עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וּכְנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת כִּי הַצְּדָקָה מַנְהֶגֶת כָּל גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ בִּבְחִינוֹת (מִשְׁלֵי ל) : "דֶּרֶךְ הַנָּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם" (זֹהַר יִתְרוֹ פ:) נשר, דא רחמי, הַיְנוּ צְדָקָה (בָּבָא בַּתְרָא י, זֹהַר נָשֹׂא קמ"ח:) וְזֶה שֶׁאָמַר שְׁמוּאֵל (בְּרָכוֹת נ"ח:) נְהִירִין לִי שְׁבִילִין דִּרְקִיעַ כִּשְׁבִילִין דִּ נְהַרְדְּעֵי הַיְנוּ כִּשְׁבִילִין דִּנְהוֹרֵי דֵּעָה בְּחִינוֹת צְדָקָה רַחֲמֵי וְ עִקַּר הָרַחֲמִים עַל יְדֵי הַדַּעַת (עיין לקמן סי נ"ו ק"ה קי"ט:) ב. וּמַה שֶּׁחָסֵר מֵהַבְּרָכוֹת הֲלֹא הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת שִׁבְעָה בְּרָכוֹת וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת וּלְפִי הַגְּמָרָא, מֵהַנּוֹתֵן וְהַמְפַיֵּס אֵין כָּאן רַק שִׁבַּע עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת דַּע שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַגַּלְגַּלִּים שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה, אֵינוֹ אֶלָּא בְּשַׁבָּת (תַּעֲנִית ח:) : שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לָעֲנִיִּים הַיְנוּ הַצְּדָקָה אֵין לָהּ שְׁלֵמוּת אוֹר אֶלָּא עַל יְדֵי שַׁבָּת עַל יְדֵי שַׁבָּת מְאִירָה כַּשֶּׁמֶשׁ, בִּבְחִינוֹת (מַלְאָכִי ג) : "שֶׁמֶשׁ צְדָקָה" וְזֶה שֶׁמַּסְמִיךְ הַתַּנָּא (ריש שבת) יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע, וּסְמִיךְ לֵהּ פָּשַׁט הֶעָנִי כִּי עִקַּר הִתְנוֹצְצוּת אוֹר הַצְּדָקָה וּשְׁלֵמוּתָהּ אֵינָהּ אֶלָּא בְּשַׁבָּת כִּי עִקַּר הַחֲשִׁיבוּת הַצְּדָקָה הִיא הֶאֱמוּנָה בִּבְחִינוֹת (בְּרֵאשִׁית ט"ו) : "וְהֶאֱמִין בַּה" וְכוּ וְ

שַׁבָּת הִיא אֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם וּבְיִחוּדוֹ וְ אֱמוּנָה הִיא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת בִּבְחִינוֹת (מִשְׁלֵי כ"ח) : "אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת" בִּבְחִינוֹת (בְּרֵאשִׁית ב) : "וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי" וְ אֵין שְׁלֵמוּת לְהַבְּרָכוֹת אֶלָּא עַד שֶׁיְקַבְּלוֹ מִמְּקוֹר הַבְּרָכוֹת בִּשְׁבִיל זֶה כְּתִיב בָּהֶם שֵׁשׁ בְּרָכוֹת וְאַחַד עָשָׂר לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כ"ד) בָּא דָּוִד וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַד עָשָׂר, בָּא יְשַׁעְיָה וְהֶעֱמִידָן עַל שֵׁשׁ, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אֱמוּנָה לְהוֹרוֹת שֶׁ אֵין שְׁלֵמוּת לְהַדַּעַת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה וְאֵין שְׁלֵמוּת לַגַּלְגַּלִּים אֶלָּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה גַּם שֶׁמַּה שֶׁמְּצִינוּ גַּבֵּי גַּלְגַּלִּים שֶׁעִקַּר הֲלִיכָתָם מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח וְגַלְגַּל הַיּוֹמִי מַכְרִיחַ אוֹתָם מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב זֶה הַדָּבָר מָצִינוּ גַּבֵּי צְדָקָה מזרח, זה בחינת הנותן צדקה בבחינות (יְשַׁעְיָה מ"ג) : "מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ" בִּבְחִינוֹת (הוֹשֵׁעַ י) : "זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה" וּ מַעֲרָב, זֶה הַמְקַבֵּץ הַצְּדָקָה, הַיְנוּ הֶעָנִי בִּבְחִינוֹת: "וּמִמַּעֲרָב אֲקַבְּצֶךָּ" וְזֶה: יוֹתֵר מִמַּה שֶׁבַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הֶעָנִי, הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם בַּעַל הַבַּיִת (מִדְרָשׁ רוּת פָּרָשָׁה ד) כִּי עִקַּר הַתְּנוּעָה מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח הַיְנוּ עִקַּר הֶעָשְׂיָה הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם בַּעַל הַבַּיִת ג. וְדַע שֶׁ אֵין קִיּוּם אֱמוּנָה אֶלָּא עַל יְדֵי בְּחִינוֹת בְּרִית בִּבְחִינוֹת (תְּהִלִּים פ"ט) : "וּבְרִיתִי נֶאֱמָנָת לוֹ" וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרִית בְּשַׂבָּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ל"א) : "בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וְכוּ (יִרְמְיָה ל"ג) : "אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי" כִּי "חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ" הַיְנוּ הַגַּלְגַּלִּים תְּלוּיִים בַּבְּרִית ד. וְדַע שֶׁ הַיְסוֹדִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בַּדְּרָכִים הֵיא בְּסִבַּת גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ כִּי אֵין לְךָ דָּבָר מִלְמַטָּה שֶׁאֵין לוֹ כּוֹכָב מִלְמַעְלָה יֵשׁ כּוֹכָבִים שֶׁהֵם מְנַדְּלִים מִינֵי עֲשָׂבִים בְּאֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹת שֶׁהֵם מְאִירִים וְיֵשׁ שֶׁהֵם מְחַיְּבִים שֶׁיִּהְיֶה דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁהֵם מְאִירִים וְיֵשׁ שֶׁהֵם מְחַיְּבִים שֶׁיִּהְיֶה מִדְבָּר וְיֵשׁ שֶׁהֵם מְחַיְּבִים שֶׁיִּהְיֶה יִשּׁוּב בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁהֵם מְאִירִים וּלְפִי הַהִתְנוֹצְצוּת הַכּוֹכָבִים עַל הַמָּקוֹם כֵּן הַמָּקוֹם מִתְנַהֵג וְזֶהוּ בְּחִינוֹת (אֵיכָה א) : "דַּרְכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת מִבְּלִי בָּאֵי מוֹעֵד" "מוֹעֵד", זֶה בְּחִינוֹת גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ שֶׁעַל יָדָם נֶחֱשָׁב הַזְּמַן. וְזֶהוּ (מִשְׁלֵי ד) : "דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה" שֶׁאֵין כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מְאִירִין לָהֶם, וְעַל יְדֵי זֶה נִכְשָׁלִים וְהַכֹּל תָּלוּי בַּבְּרִית, בִּבְחִינוֹת: "אִם לֹא בְרִיתִי" וְכוּ וְזֶהוּ כָּל הַדְּרָכִים בְּחֶזְקַת סַכָּנָה (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת פ"ד, מִדְרָשׁ רַבָּה קֹהֶלֶת) בְּחִינוֹת (בְּמִדְבַּר כ"ב) : "הַסַּכֵּן הִסְכַּנְתִּי" (עיין סנהדרין ק"ה:) [שעשה מעשה אישות] הַיְנוּ שֶׁהַדֶּרֶךְ תָּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית וּבִשְׁבִיל זֶה חַיָּב אָדָם לִפְקֹד אֶת אִשְׁתּוֹ קֹדֶם שֶׁיֵּצֵא לַדֶּרֶךְ (יְבָמוֹת ס"ב:) כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינוֹת (בְּרֵאשִׁית ו) : "כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ" הַיְנוּ שֶׁ עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית לֹא יִהְיֶה לוֹ צַעַר בַּדֶּרֶךְ ה. וְיֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בְּרִית בְּחִינוֹת אַבְרָהָם, וּבְחִינוֹת אֱלִיעֶזֶר אַבְרָהָם, הוּא בְּרִית עִלָּאָה שֶׁהוּא רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִן עִלָּאִין לְמַיִן תַּתָּאִין והוא בחינות בן חורין בבחינות (קֹהֶלֶת י) : "אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִין"

וְהוּא עֵבֶד תּוֹלָדִין בִּבְחִינוֹת (בְּרֵאשִׁית י"ב) : "וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן" כִּי הַחֲרוּת תְּלוּיָה בַּבְּרִית בִּבְחִינוֹת (זְכַרְיָה ט) : "בְּדַם בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר" וְ אֶלִיעֶזֶר, הוּא בְּרִית תַּתָּאָה (שְׁמוֹת כ"ג) בבחינת "כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ" שְׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ (סנהדרין ל"ח: מובא ברש"י שם) שֶׁהוּא חֲנוֹךְ, מַטַּ"ט בחינות (בְּרֵאשִׁית י"ד) : "וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו" (עיין נדרים לב) בחינות (מִשְׁלֵי כ"ב) : "חֲנוֹךְ לַנַּעַר" (זוהר בראשית לז: קהֶלֶת שָׁם) בחינות : "אִי לְךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר" וְהוּא תַּחַת בְּרִית עִלָּאָה בִּבְחִינוֹת (בְּרֵאשִׁית כ"ד) : "שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יֶרְכִּי" וְ הוּא רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִם דְּכִין לְמַיִם מְסָאֲבִין בֵּין אִסּוּר וְהֶתֵּר, וּבֵין כָּשֵׁר וּפָסוּל, וּבֵין טָמֵא וְטָהוֹר (עיין תיקון ל) וְזֶהוּ בְּחִינוֹת: "חֲנוֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַּרְכּוֹ" "עַל פִּי" דַּיְקָא, הַיְנוּ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וּבְרִית עִלָּאָה, הוּא שְׁמִירַת הַבְּרִית קֹדֶשׁ וּבְרִית תַּתָּאָה, הוּא שְׁמִירַת אִסּוּר וְהֶתֵּר וְכוּ וְ צָרִיךְ לָאָדָם לִהְיוֹת לוֹ אֵלּוּ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בְּרִית הַיְנוּ שֶׁיִּהֵא צַדִּיק וְלַמְּדָן כִּי לֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד (אָבוֹת פֶּרֶק ב) צַדִּיק, נִקְרָא עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית קֹדֶשׁ (זוהר נח נ"ט: ועוד) ולמדן, על ידי איסור והיתר וְזֶהוּ (מוֹעֵד קָטָן י"ז) : אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה צְבָאוֹת וְכוּ צָרִיךְ שֶׁיִּהֵא צַדִּיק וְלַמְּדָן מַלְאָךְ, זֶה בְּחִינוֹת לַמְּדָן, בְּחִינוֹת מַטַּ"ט כַּנַּ"ל צְבָאוֹת, אוֹת הוּא בַּצָּבָא דִּילֵהּ בְּחִינוֹת צַדִּיק אוֹת בְּרִית (עיין ברע"מ פנחס רל"ו) וּ בְכָל מָקוֹם שֶׁמְּזַכֵּר צַדִּיק גַּם בְּרִית תַּתָּאָה נִכְלָל בּוֹ כִּי הַתַּחְתּוֹן נִכְלָל בָּעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת יָדְךָ תַּחַת יֶרְכִּי ו. וּמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בְּרִית אֵזַי (אִדְּרָא נְשָׂא קמ"ב:) חֶסֶד מִתְגַּלֶּה בְּפֶמָּא דְּאַמָּה בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים פ"ט) : "לְעוֹלָם אֶשְׁמָר לוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ" וּ בְשֶׁבִיל זֶה נִתְּנָה מִדַּת חֶסֶד לְאַבְרָהָם כִּי הוּא הָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וְרֹאשׁ לַנִּמּוֹלִים וּכְשֶׁנִּתְגַּלָּה הַחֶסֶד הַיְנוּ הָאַהֲבָה וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת בִּבְחִינוֹת (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) : "כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי" אֲזַי הוּא עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת בִּבְחִינוֹת (בְּרֵאשִׁית י"ב) : "וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ" הַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה נְקֻדּוֹת לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כִּי אוֹתִיּוֹת בְּלֹא נְקֻדּוֹת כְּגוּף בְּלֹא נֶפֶשׁ שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם תְּנוּעָה וּפְעֻלָּה בְּלֹא נֶפֶשׁ וְזִוּוּגָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת ברל"א שְׁעָרִים לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה פְּעֻלָּה אֵין לָהֶם כֹּחַ אֶלָּא לְפִי הַנְּקֻדּוֹת וְ הַנְּקֻדּוֹת הֵן הָאַהֲבָה וְהַכְּסוּפִין בִּבְחִינוֹת (שִׁיר הַשִּׁירִים א) : "נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף" וְ הַכְּסוּפִין הֵן הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינוֹת (תְּהִלִּים פ"ד) : "נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי" וּלְפִי הַכְּסוּפִין כֵּן הַנְּקֻדּוֹת אִם כּוֹסֵף לְרַע עוֹשֶׂה הַנְּקֻדּוֹת רָעִים וְאָזַי נִצְטָרְפִים הָאוֹתִיּוֹת וְנִזְדַּוְּגִים לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת רָעוֹת וְאִם כּוֹסֵף לְשׁוּב בִּתְשׁוּבָה נַעֲשֶׂה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַיְנוּ נְפָשׁוֹת טוֹבוֹת וּמִתְנוֹעֲעִים הָאוֹתִיּוֹת וְנִזְדַּוְּגִים לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת וְזֶהוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים שָׁם) : "תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ" כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר (וַיֵּשֶׁב דַּף קפ"ו:) : אִתְעָרוּתָא דִּזְווּגָא מִסִּטְרָא דְּצַפּוֹן "וּמִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה" (אִיּוֹב ל"ז) וְזֶהוּ: "תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ" הַיְנוּ אִתְעָרוּתָא דִּזְווּגִין וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לִפְעֹל אֵיזֶהוּ פְּעֻלָּה אֵינוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף אֵין לָהֶם שׁוּם תְּנוּעָה אֶלָּא עַל יְדֵי נְקֻדּוֹת,

שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין וְזֶהוּ: "אִם הָרֵב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה צְבָאוֹת" כַּנַ"ל אֲזַי בְּוַדַּאי חֶסֶד וְאַהֲבָה מִתְגַּלֶּה וְהַשְׁתּוֹקְקוּת נִתְגַּלֶּה, שֶׁהֵם הַנְּקֻדּוֹת אָז "תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ" אָז אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּעַצְמָן מְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ שֶׁיְּדַבֵּר אוֹתָם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם נְקוּדּוֹת וּנְפָשׁוֹת ז. וְדַע שֶׁ לֹא דַּי לָאָדָם בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת בַּלֵּב בִּלְבַד כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהוֹצִיא בְּשָׂפָתָיו כְּסוּפָיו וְעַל זֶה נִסְדַּר סֵדֶר הַתְּפִלּוֹת כִּי עַל יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּת בַּלֵּב נַעֲשָׂה נֶפֶשׁ וּנְקֻדּוֹת בְּכֹחַ וּכְשֶׁמּוֹצִיא אֶת תְּשׁוּקָתוֹ בְּפִיו אָז נַעֲשָׂה הַנֶּפֶשׁ בְּפֹעַל כִּי עִקַּר מוֹצָא הַנֶּפֶשׁ הִיא מִפִּיו בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : "נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ" וּבְשָׁבִיל זֶה "תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ", "מִפִּיהוּ" דַּיְקָא וְגַם תַּרְגּוּמוֹ שֶׁל (בְּרֵאשִׁית ב) : "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה" תַּרְגּוּמוֹ: "לְרוּחַ מְמַלְלָא" כִּי עִקַּר הַנֶּפֶשׁ מֵהַדִּבּוּר ח. וְזֶהוּ (קֹהֶלֶת ח) : "יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ" וְכוּ זֶהוּ בְּחִינַת גִּלְגּוּלֵי נְפָשׁוֹת כְּשֶׁאָדָם מִשְׁתּוֹקֵק לְאֵיזֶה דָּבָר וּמוֹצִיא הִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ אַחַר כָּךְ בְּהֶבֶל פִּיו כַּנַ"ל אֲזַי נַעֲשָׂה הַנֶּפֶשׁ וְהַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת הַיְנוּ הָרוּחַ מְמַלְלָא, הוֹלֶכֶת בָּאֲוִיר וּמַגִּיעַ לְאָדָם אַחֵר וּמְעוֹרֶרֶת אֶת הָאָדָם אַחֵר לִתְשׁוּקָה וּלְפִי הַתְּשׁוּקָה, לְפִי הַנֶּפֶשׁ, לְפִי הָרוּחַ מְמַלְלָא כֵּן נִתְעוֹרֵר הָאָדָם אִם הַתְּשׁוּקָה בָּא מִצַּדִּיק לְרָשָׁע אָז נִתְעוֹרֵר הָרָשָׁע בְּהִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה בִּבְחִינוֹת: "יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים" וְאִם לְהֶפֶךְ, לְהֶפֶךְ וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַהֶבֶל פִּיו שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ כִּי זֶה יָדוּעַ לַכֹּל שֶׁ עִקַּר הַדִּבּוּר הוּא שִׁכְלֵי הַדִּבּוּר מַכִּין בָּאֲוִיר וַאֲוִיר הַזֶּה פּוֹגֵעַ בָּאֲוִיר הַסָּמוּךְ לוֹ וְהַסָּמוּךְ בַּסָּמוּךְ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַחֲבֵרוֹ וְשׁוֹמֵעַ חֲבֵרוֹ הָאוֹתִיּוֹת וּכְשֶׁהוּא מְקַבֵּל דִּבּוּרוֹ הוּא מְקַבֵּל נַפְשׁוֹ וְנִתְעוֹרֵר לַדָּבָר הַזֶּה ט. וּ מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגַת אַבְרָהָם הַיְנוּ בְּחִינוֹת בַּעַל נֶפֶשׁ אָז בְּוַדַּאי כָּל אֲכִילוֹתָיו וּסְעֻדּוֹתָיו בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית י"ז) : "הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי" "הִתְהַלֵּךְ", זֶה בְּחִינַת רַגְלַיִן, בְּחִינַת פַּרְנָסָתוֹ בחינת (דְּבָרִים י"א) : "וְאֶת הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם" [וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (סַנְהֶדְרִין ק"י) זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו] "הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי", שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהֶם בְּחִינַת פָּנִים וזה בחינת (שְׁמוּאֵל א כ"א) : "לֶחֶם חֹם בְּיוֹם הִלָּקְחוֹ" הַיְנוּ לֶחֶם הַפָּנִים הֵם לֶחֶם חֹם דַּרְגִּין דְּאַבְרָהָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית י"ח) : "כְּחֹם הַיּוֹם" וְאָז כָּל הָעִבּוּ"ם וְכָל הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁהֵם תַּחְתֵּיהֶם כֻּלָּם הֵן טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל זֶה הָאִישׁ בבחינת (תְּהִלִּים ק"י) : "שֵׁב לִימִינִי" בְּחִינַת אַבְרָהָם "עַד אֲשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדוֹם לַרְגְלֶיךָ" שֶׁהֵם טוֹרְחִים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתְךָ בְּבְחִינַת (בַּמִּדְבָּר י"ד) : "לַחְמֵנוּ הֵם סָר צִלָּם מֵעֲלֵיהֶם" כִּי מַרְאֶה חַמָּה עֲמֻקָּה מִן הַצֵּל (בָּבָא בַּתְרָא פ"ד) חַמָּה בְּחִינַת "כְּחֹם הַיּוֹם", בְּחִינַת "לֶחֶם חֹם" אֲבָל כְּשֶׁסָּר צִלָּם אָז נִתְעַלֶּה וְנִתְרָאֶה מַרְאֶה חַמָּה דַּרְגֵּי דְּאַבְרָהָם וְהֵם נִשְׁפָּלִים תַּחְתָּיו בִּבְחִינַת: "עַד אֲשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדוֹם" וְכוּ וְזֶהוּ: "הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים" בִּבְחִינַת (דְּבָרִים י"ח) : "תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה אֱלֹקֶיךָ" שֶׁלֹּא תִּצְטָרֵךְ לִדְרֹשׁ אַחַר כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת (פסחים קי"ג:) כִּי תִּהְיֶה לְמַעְלָה מֵהֶם וְזֶהוּ (שָׁם

ט"ז) : "וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי ה רֵיקָם" בָּרְגָלִים, שֶׁאָז נִתְגַּלִּין פְּנֵי ה, בְּחִינַת פָּנִים וּ בָזֶה שֶׁכָּל אֶחָד מֵבִיא עוֹלַת רְאִיָּה מִיגִיעָתוֹ שֶׁמִּתְיַגֵּעַ כָּל הַשָּׁנָה עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִתְעַלֶּה כָּל לַחְמוֹ וּפַרְנָסָתוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים. וְזֶהוּ שֶׁהֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמשֶׁה (שְׁמוֹת ל"ג). "פָּנַי יֵלֵכוּ וַהֲנִיחוֹתִי לָךְ" כִּי משֶׁה בִּקֵּשׁ כַּפָּרָה וְהֵשִׁיב לוֹ: "פָּנַי יֵלֵכוּ" שֶׁיִּתְקְנוּ בְּחִינַת רַגְלִין בִּבְחִינַת פָּנִים, אָז יִתְכַּפֵּר לָהֶם כִּי שֻׁלְחָן דּוֹמֶה לְמִזְבֵּחַ שֶׁמְּכַפֵּר (חֲגִיגָה כ"ז שָׁם) פָּתַח בְּ"מִזְבֵּחַ" וְסִיֵּם "זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה" " לִפְנֵי" דַּיְקָא שֶׁיִּהְיֶה דַּיְקָא בִּבְחִינַת פָּנִים, וַאֲזַי מְכַפֵּר וְ לֶעָתִיד יִתְקְנֵם (יְשַׁעְיָה ל) : "וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ" שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה בְּחִינַת פָּנִים כִּי עַכְשָׁו פְּנֵי ה מֻסְתָּר בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע בְּהַנְהָגַת הַמַּזָּלוֹת בִּבְחִינַת (דְּבָרִים ל"א) : "וְהַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי מֵהֶם וְהָיוּ לֶאֱכל" וַעַכְשָׁו מַרְאֶה הַחַמָּה עֲמֻקָּה מִן צִלָּם וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה י"ח) : "צִלְצַל כְּנָפָיִם" שֶׁהַכְּנָפַיִם וְהַהַסְתָּרָה שֶׁהַנְהָגָתוֹ מֻכְנָף וּמֻסְתָּר בָּהֶם וְ זֶהוּ הַצֵּל שֶׁמַּסְתִּיר אוֹר הַחַמָּה וְאֵין זֶה אֶלָּא מֵחֲמַת שֶׁאוֹר הַחַמָּה אֵין מֵאִיר בִּשְׁלֵמוּת וְאֵין זֶה אֶלָּא מַרְאֵה הַחַמָּה מַרְאֶה דַּיְקָא אֲבָל לֶעָתִיד שֶׁאָז יִתְקְנֵם: "וְזָרְחָה לָכֶם שֶׁמֶשׁ" שֶׁהַחַמָּה בְּתַקְפָּהּ יִתְגַּלֶּה בִּבְחִינַת עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא חַמָּה מְנֻרָתִיקָהּ (עיין נדרים ח ע"ז ג) אָז יִתְקְנֵם: "וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ" (מַלְאָכִי ג) הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ מַה שֶּׁשָּׁאֲלוּ סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא אִית לָן בִּירָא בְּדַבְרָא, עִילֵּהּ לֵהּ לְמָתָא זֶה בְּחִינַת בַּר וּמָזוֹן שֶׁהוּא בַּחוּץ וְלָאֲחוֹרֵי הַקְּדֵשָׁה בִּבְחִינַת: "וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם" וְכוּ עִילֵּהּ לֵהּ לְמָתָא לַפָּנִים, שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים כַּנַּ"ל אַיְתָא פָּארֵי וְשָׁדֵי לְהוּ וְאָמַר לוֹן, אַפְשִׁילוּ לִי חַבְלֵי פָּארֵי זֶה שַׁבָּת אֱמוּנָה כפרוש רש"י (דְּבָרִים כ"ו) : "אֶת ה הֶאֱמַרְתָּ וַה הֶאֱמִירְךָ" לְשׁוֹן פְּארֵי וְשֶׁבַח שֶׁאָנוּ מְפָאֲרִין אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָנוּ מַאֲמִינִים בּוֹ, וְאוֹמְרִים: "ה אֶחָד" וְשָׁדֵי לְהוּ זֶה בְּחִינַת בְּרִית, בְּחִינַת שַׁדַּי כַּנַּ"ל [עיין לעיל סי י"א אות ג] וְחַבְלֵי זֶה בְּחִינַת אַהֲבַת חֶסֶד שֶׁמִּתְגַּלִּים בְּפֶמָּא דְּאַמָּה כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ י"א) : "בְּחַבְלֵי אָדָם אֶמְשְׁכֵם בַּעֲבֹתוֹת הָאַהֲבָה" הַיְנוּ עַל יְדֵי שַׁבָּת וּבְרִית, נִתְגַּלֶּה אַהֲבָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הָאַהֲבָה בָּאִים לִבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים כַּנַּ"ל [עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] זאת הַתּוֹרָה נֶאֱמְרָה עַל פְּסוּק. "וַיַּסֵּב אֱלֹקִים" אֵין הֶסְבֵּה אֶלָּא סְעֻדָּה, כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (שְׁמוֹת פָּרָשָׁה כ) הַיְנוּ בְּחִינַת פַּרְנָסָה, בְּחִינַת בַּר וּמָזוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּירָא, כַּמְבֹאָר לְעֵיל וּנְמַר בַּאוּר הַפָּסוּק עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, לֹא זָכִינוּ לְקַבֵּל עִנְיַן מַעֲלַת הַכְּסוּפִין דִּקְדֵשָׁה וְכוּ הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַזֹּאת שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ תְּחִלָּה בְּבֵאוּר יוֹתֵר [עִם עוֹד כַּמָּה חִדּוּשִׁים שֶׁלֹּא נִזְכְּרוּ כָּאן כְּלָל וְכֵן בְּעִנְיַן הָאֱמוּנָה וּשְׁאָר הַבְּחִינוֹת שֶׁנִּזְכְּרוּ כָּאן שָׁמַעְתִּי גַּם כֵּן מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ תְּחִלָּה, פִּסְקָא פִּסְקָא בְּסִגְנוֹן אַחֵר קְצָת עַל כֵּן אַעְתִּיקֵם הֵנָּה] זוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הוּא עַל יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת כִּי הַנְּקֻדּוֹת הֵם הַחִיּוּת וְהַתְנוּעָה שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת וּבְלִי הַנְּקֻדּוֹת הָאוֹתִיּוֹת הֵם

כְּגוֹלֶם וְאֵין בָּהֶם שׁוּם תְּנוּעָה וְעַל כֵּן הַנְּקֻדּוֹת הֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ כִּי כְּמוֹ שֶׁ הַנֶּפֶשׁ הוּא חִיּוּת הָאָדָם וְכָל תְּנוּעָה שֶׁאָדָם מִתְנוֹעֵעַ הַכֹּל הוּא עַל יְדֵי הַנֶּפֶשׁ וּבִלְתִּי הַנֶּפֶשׁ הוּא כְּגוֹלֶם כֵּן הַנְּקֻדּוֹת, הֵם הַחִיּוּת וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת וּבְלִי הַנְּקֻדּוֹת הֵם כְּגוֹלֶם וְאֵין לָהֶם שׁוּם תְּנוּעָה וְחִיּוּת רַק עַל יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת הֵם מִתְנוֹעֲעִין וְעַל יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת נִזְדַּוְּגִין וְנִצְטָרְפִין הָאוֹתִיּוֹת וְ עִקַּר הִתְהַוּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכִּסּוּפִין שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ שֶׁהוּא נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק וּמִתְגַּעְגֵּעַ לְהַגִּיעַ אֶל מַדְרֵגָה לְמַעְלָה מִמֶּנָּה עַל יְדֵי הַכִּסּוּפִין אֵלּוּ נַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ד) : "נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי" הַיְנוּ מַה שֶּׁאֲנִי נִכְסָף וְכָלֶה אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה נַפְשִׁי וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בֵּיצָה ט"ז:) "וַיִּנָּפַשׁ" כֵּיוָן שֶׁשָּׁבַת וַי אָבְדָה נֶפֶשׁ הַיְנוּ שֶׁ בְּתְחִלַּת הַשַּׁבָּת שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל נֶפֶשׁ יְתֵרָה אָנוּ זוֹכְרִין מֵאֲבֵדַת הַנֶּפֶשׁ בְּחֹל וְאוֹמְרִים: "וַיִּנָּפַשׁ", וַי אָבְדָה נֶפֶשׁ וּמַתְחִילִין לְהִתְגַּעְגֵּעַ אַחֲרֶיהָ וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְגַּעְגְּעִין אַחַר הַנֶּפֶשׁ מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נִתְהַוֶּה הַנֶּפֶשׁ הַיְתֵרָה וְזֶה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים א) : "נִקְדוֹת הַכֶּסֶף" הַיְנוּ שֶׁ עַל יְדֵי הַכִּסּוּפִין נַעֲשִׂין הַנְּקֻדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק לְדָבָר אִם לְטוֹב אוֹ לְרָע, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי לְפִי הַכִּסּוּפִין נַעֲשׂוּ נְקֻדּוֹת וְנִצְטָרְפִין הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַדָּבָר שֶׁהוּא נִכְסָף כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ אוֹתִיּוֹת אַךְ שֶׁהָאוֹתִיּוֹת בְּעַצְמָן הֵם כְּגוֹלֶם וְאֵין לָהֶם שׁוּם צִיּוּר בְּלִי נְקֻדּוֹת וּלְפִי הַכִּסּוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁל הָאָדָם כָּךְ נִצְטָרְפִין הָאוֹתִיּוֹת עַל יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יְדֵי הַכִּסּוּפִין הַיְנוּ אִם הוּא נִכְסָף לְדָבָר טוֹב נַעֲשֶׂה מֵהַכִּסּוּפִין נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה וְנַעֲשִׂים נְקֻדּוֹת, בְּחִינַת "נִקְדוֹת הַכֶּסֶף" וַאֲזַי נִצְטָרְפוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהָיוּ כְּגוֹלֶם וְנַעֲשִׂים כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב וְכֵן לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם אִם נִכְסָף לְרַע, חַס וְשָׁלוֹם נַעֲשִׂים מֵהַכִּסּוּפִין נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת וְנִצְטָרְפוּ הָאוֹתִיּוֹת וְנַעֲשִׂים כְּלִי לְקַבֵּל רַע, חַס וְשָׁלוֹם כִּי "מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב" (אֵיכָה ג) רַק כָּל אֶחָד לְפִי מַה שֶּׁהוּא מְצַיֵּר וְעוֹשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב אוֹ רַע, חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הַכִּסּוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת נְקֻדּוֹת וְעַל יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת מִתְנוֹעֲעִים הָאוֹתִיּוֹת וְנִצְטָרְפוּ לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם אַךְ כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל צָרִיךְ לְדַבֵּר בַּפֶּה הַכִּסּוּפִין וְהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁהוּא נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק כמו שכתוב (שָׁם ה) : "נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ" שֶׁ עַל יְדֵי הַדִּבּוּר יוֹצֵאת הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כִּי עַל יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת נִתְהַוֶּה הַנֶּפֶשׁ בְּכֹחַ וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא מְדַבֵּר בְּפִיו הַהִשְׁתּוֹקְקוּת נִגְמָר הַנֶּפֶשׁ וְיוֹצְאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוֹעֵד קָטָן י"ז). אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה צְבָאוֹת תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם פּוֹעֲלִים כִּי הֵם הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְאֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה (בְּרָכוֹת ה) כִּי הֵם מַנְהִיגִין אֶת

כָּל הָעוֹלָם אַךְ הָאוֹתִיּוֹת בְּעַצְמָן הֵם כְּגֶלֶם וְאֵין לָהֶם שׁוּם תְּנוּעָה וְחִיּוּת וְאֵין לָהֶם שׁוּם צִיּוּר וְעַל כֵּן יֵשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁנֵי כֹּחוֹת זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים (יוֹמָא ע"ב: וְעַיֵּן תַּעֲנִית ז) וְכוּ כִּי כָּל אֶחָד לְפִי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף כָּךְ הוּא מְצַיֵּר וּמְפָרֵשׁ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כִּי בְּהַתּוֹרָה כָּלוּל אֲחִיזַת טוֹב וָרַע "וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם" (הוֹשֵׁעַ י"ד) הַיְנוּ כָּל אֶחָד לְפִי הַכְּסוּפִין שֶׁלּוֹ שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂים נְפָשׁוֹת עַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה נְקֻדּוֹת לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְנִצְטַיְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת וְנִתְפָּרְשׁוּ לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם וּלְפִי מַה שֶּׁנִּצְטַיְּרִין, כְּךְ הֵם פּוֹעֲלִים בָּעוֹלָם וְעַל כֵּן אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְבַקְּשִׁים לְהִצְטַיֵּר מִפִּי צַדִּיק שֶׁהוּא מְדַבֵּר הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין הָאוֹתִיּוֹת נְקֻדּוֹת וְנִצְטַיְּרִין לְטוֹב וְזֶהוּ: אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה צְבָאוֹת כִּי הָרַב צָרִיךְ גַּם כֵּן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שְׁנֵי כֹּחוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהַתּוֹרָה סַם חַיִּים וְסַם וכו בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לְהַמְתָקְרֵב אֵלָיו לְקַבֵּל כִּרְצוֹנוֹ "צַדִּיקִים יֵלְכוּ, וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ" אִם הוּא מִשְׁתּוֹקֵק לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוּכַל לְקַבֵּל מֵהָרַב דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לַעֲבֹד אֶת ה וְאִם לָאו וְטִינָא יֵשׁ בְּלִבּוֹ יוּכַל גַּם כֵּן לִמְצֹא בְּהָרַב דָּבָר שֶׁיִּקְצֹץ בִּנְטִיעוֹת וְיִכְפֹּר בַּכֹּל, חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת (חֲגִיגָה י"ד:) : אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס רַבִּי עֲקִיבָא נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם בֶּן עַזַּאי הֵצִיץ וְנִפְגַּע בֶּן זוֹמָא הֵצִיץ וָמֵת אַחֵר קִצֵּץ בִּנְטִיעוֹת וְ אֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הֵם בְּחִינוֹת צַדִּיק וְרָשָׁע עוֹבֵד אֱלֹקִים וְלֹא עָבְדוֹ הָאֱמוּרִים בַּפָּסוּק (מַלְאָכִי ג) : "וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק" וְכוּ וְאֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הֵם נִמְצָאִים בְּכָל בְּנֵי אָדָם הָרוֹצִים לִכָּנֵס לַעֲבוֹדַת ה וּלְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר כִּי יֵשׁ מִי שֶׁהוּא נִכְנָס וְנִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק וְהוּא מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לַעֲבוֹדַת ה לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וְעֶרְכּוֹ וְהוּא בְּחִינוֹת צַדִּיק בְּחִינוֹת רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁנִּכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם וְיֵשׁ מִי שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הֵצִיץ וָמֵת, הֵצִיץ וְנִפְגַּע הַיְנוּ שֶׁנִּתְלַהֵב לִבּוֹ מְאד מִגֹּדֶל הָאוֹר וְהַהִתְלַהֲבוּת שֶׁהֵאִיר בּוֹ הַצַּדִּיק בְּיֶתֶר שְׂאֵת לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לָמוּת וְזֶה בְּחִינַת הֵצִיץ וָמֵת בְּחִינוֹת עוֹבֵד אֱלֹקִים וְיֵשׁ מִי שֶׁיּוֹצֵא מִדַּעְתּוֹ מֵחֲמַת שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ וְהוּא בְּחִינוֹת הֵצִיץ וְנִפְגַּע בְּחִינוֹת לֹא עָבְדוֹ אַךְ עַל כָּל פָּנִים אֲפִלּוּ הֵצִיץ וָמֵת הֵצִיץ וְנִפְגַּע שְׁנֵיהֶם הֵם בְּחִינוֹת צַדִּיק וְעָלֵיהֶם גַּם כֵּן נֶאֱמַר: "צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם" רַק שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ וְיָצְאוּ בְּשָׁלוֹם כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא וְיֵשׁ מִי שֶׁמִּתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק וּמְקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת וְכוֹפֵר בַּכֹּל, חַס וְשָׁלוֹם וְהוּא נִקְרָא רָשָׁע וְזֶה בְּחִינוֹת אַחֵר וְזֶה בְּוַדַּאי טִינָא הָיְתָה בְּלִבּוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם ט"ו:) : עַל אַחֵר וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּמְצָא בְּהַצַּדִּיק אֶת שֶׁלּוֹ שֶׁיִּמְצָא דָּבָר שֶׁיְּקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת עַל יָדוֹ וְעַל זֶה נֶאֱמַר: "וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם" כִּי הָרַב בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שְׁנֵי הַכֹּחוֹת אֵלּוּ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "מַלְאַךְ ה צְבָאוֹת" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם א:) עַל אַחֵר מַאי חֲזָא, חֲזָא מַטַּ"ט דְּקָא יָתֵב וְכוּ, אָמַר שְׁמַע מִנַּהּ וְכוּ רַבִּי עֲקִיבָא דָּרַשׁ: ה צְבָאוֹת שְׁמוֹ, אוֹת הוּא בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ (שם איתא אדון הוא וכו

וע"ש בחא"ג ובע"י הגי אות הוא וכו וכ"ה בזוהר ובתקונים בכ"מ) וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָרַב שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ בְּחִינוֹת מַלְאָךְ, הַיְנוּ מַטַּ"ט, וּבְחִינוֹת ה צְבָאוֹת וְזֶהוּ: דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה צְבָאוֹת וַאֲזַי אֶפְשָׁר לְהַנְּכָנָס וְנִתְקָרֵב אֵלָיו לְקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת, עַל יְדֵי בְּחִינוֹת מַלְאָךְ כְּמוֹ אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בִּנְטִיעוֹת עַל יְדֵי שֶׁרָאָה מַטַּ"ט שֶׁהוּא מַלְאָךְ, שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְכוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה טָעָה וְאָמַר שֶׁהוּא רְשׁוּת בְּפָנֵי עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל אוֹ לִכְנֵס וְלֵיצֵא בְּשָׁלוֹם עַל יְדֵי בְּחִינוֹת ה צְבָאוֹת, כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא כִּי כָּל צַדִּיק צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לַמְּדָן בַּתּוֹרָה, וְחָסִיד בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים כִּי אִם אֵינוֹ לַמְּדָן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד וְ לַמְּדָן בְּלִבַּד בְּוַדַּאי אֵינוֹ כְּלוּם כִּי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת לַמְּדָן וְרָשָׁע גָּמוּר וְלֹא זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם מָוֶת עַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לַמְּדָן וְחָסִיד (עיין זוהר פנחס רי"ג: והאי צדיק חסיד איקרי ועיין מק"מ שם:) וּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, הֵם בְּחִינוֹת: מַלְאַךְ ה צְבָאוֹת כִּי מַה שֶּׁהוּא לַמְּדָן בַּתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ שֶׁהוּא מט"ט כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן ל דַּף ע"ב) : "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי רָקִיעַ וְיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָּיִם" דְּא מט"ט שֶׁהוּא בְּחִינוֹת מִשְׁנָה הַמַּבְדִּיל וּמַפְרִישׁ בֵּין מַיִן דְּכִין וּבֵין מַיִן מְסָאֲבִין בֵּין טָמֵא לְטָהוֹר, אָסוּר וּמֻתָּר וְכוּ וְ צָרִיךְ לְהַדְּמוֹת לְקוֹנוֹ לִהְיוֹת חָסִיד בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְזֶה בְּחִינוֹת ה צְבָאוֹת אַף מִי שֶׁטּוֹעֶה וְסוֹבֵר שֶׁבְּחִינוֹת לַמְּדָן לְבַד הוּא הָעִקָּר הוּא בְּחִינוֹת: אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בִּנְטִיעוֹת עַל יְדֵי שֶׁסָּבַר שֶׁמַּלְאָךְ מט"ט בְּעַצְמוֹ הוּא רְשׁוּת, חַס וְשָׁלוֹם אַף בֶּאֱמֶת מט"ט בְּעַצְמוֹ בְּלִי הַקְּדוּשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ כְּלוּם וְאֵין לוֹ שׁוּם רְשׁוּת כָּךְ הַתּוֹרָה בְּלֹא מַעֲשִׂים טוֹבִים אֵינָהּ כְּלוּם אַדְרַבָּא לֹא זָכָה וכו וּמֻחֲמֶת שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת לְהַצַּדִּיק לַמְּדָן וְחָסִיד וְהֵם בְּחִינַת מַלְאַךְ ה צְבָאוֹת עַל יְדֵי זֶה נִמְצָא בְּהַצַּדִּיק שְׁנֵי כֹּחוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהַתּוֹרָה סַם חַיִּים וְסַם מָוֶת וְאֶפְשָׁר לְהַמִּתְקָרֵב אֵלָיו לִמְצֹא בּוֹ דָּבָר שֶׁיְּקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת אוֹ לִכָּנֵס וְלָצֵאת בְּשָׁלוֹם וְזֶהוּ: אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה צְבָאוֹת הַיְנוּ שֶׁהוּא לַמְּדָן בַּתּוֹרָה, וְעוֹבֵד אֶת ה וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב אֲזַי תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ שְׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְבַקְּשִׁין לְקַבֵּל נְקֻדּוֹת וּלְהִצְטַיֵּר מִפִּיו הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁפִּיו יְדַבֵּר הַהַשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכִּסּוּפִין דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁלּוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִגְמָרִין וְיוֹצְאִין הַנְּפָשׁוֹת וְנַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְנִצְטַיְּרוּ וְנַעֲשִׂין כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב כִּי עַל יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת, נִזְדַּוְּגוּ וְנִצְטָרְפוּ הָאוֹתִיּוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב:" תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף" כִּי זָהָב הוּא בְּחִינוֹת זִוּוּג כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ל"ז) : "מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה" (זֹהַר וַיֵּשֶׁב דַּף קפ"ו:). וְזֶהוּ: "תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ" שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נִזְדַּוְּגִין וְנִצְטָרְפִין עַל יְדֵי נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף כִּי זִוּוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הִיא עַל יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת שֶׁנַּעֲשִׂים מֵהַכִּסּוּפִין וְהַהַשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁעַל יָדָם נִתְהַוִּין הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינוֹת נְקֻדּוֹת כִּי עַל יְדֵי הַכִּסּוּפִין נַעֲשֶׂה זִוּוּג כִּי עַל יְדֵי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף אֶל הַדָּבָר נַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ וְעַל יְדֵי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף לַדָּבָר חוֹזֵר הַדָּבָר וְכוֹסֵף

אֲלֵיו וּמִזֶּה נִתְהַוֶּה גַּם כֵּן נֶפֶשׁ וְהַנְּפָשׁוֹת מִזְדַּוְּגִין וְאַחַר כָּךְ בָּאִים לִבְחִינוֹת עִבּוּר וְלֵדָה וְזֶהוּ עִנְיַן הַכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (לֶךְ לְךָ דַּף פ"ה:) תַּאֲבוּתֵהּ דְּנוּקְבָא עָבֵד נְפַשׁ נוּקְבָא וְתַאֲבוּתֵהּ דִּדְכַר עָבֵד נְפַשׁ דְּכַר כִּי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף הוּא בְּחִינוֹת תַּאֲבוּתֵהּ דְּנוּקְבָא וְהוּא עָבֵד נְפַשׁ נוּקְבָא וּמַה שֶּׁהַדָּבָר חוֹזֵר וְנִכְסָף אֲלֵיו הוּא בְּחִינוֹת תַּאֲבוּתֵהּ דִּדְכַר וְעָבֵד נְפַשׁ דְּכַר וְאַחַר כָּךְ בָּאִים לִבְחִינוֹת עִבּוּר וְלֵדָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר שָׁם. וְ זֶה בְּחִינוֹת גִּלְגּוּלֵי הַנְּפָשׁוֹת כִּי הַדִּבּוּר שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי חִתּוּךְ הָאוֹתִיּוֹת בָּאֲוִיר כִּי הַמּוֹצָאוֹת מַכִּים זֶה בָּזֶה וְחוֹתְכִים הָאוֹתִיּוֹת בָּאֲוִיר וְהָאֲוִירִים מַכִּים זֶה בָּזֶה עַד שֶׁמַּגִּיעִין לְאָזֶן הַשּׁוֹמֵעַ וְעַל יְדֵי חִתּוּךְ הָאוֹתִיּוֹת בָּאֲוִיר נַעֲשֶׂה הַדִּבּוּר, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִין הַנְּפָשׁוֹת כִּי הָאֲוִיר הוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר וּבְלִי אֲוִיר אִי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת וְהוּא בְּחִינוֹת הַנֶּפֶשׁ וְהַנְּפָשׁוֹת יוֹצְאִים וּמִתְגַּלְגְּלִים וּכְלַל הַדָּבָר שֶׁמְּאד יָקָר הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כִּי עַל יָדָם נִתְהַוֶּה נֶפֶשׁ, וְנִגְמָר עַל יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל וְיוֹצֵא וּמִתְגַּלְגֵּל וְלִפְעָמִים מִתְגַּלְגֵּל וּבָא הַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה לְתוֹךְ הָרָשָׁע וְנוֹפְלִים לוֹ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְתוּכַל לְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב וְכֵן לְהֵפֶךְ כַּמָּה רָעוֹת גּוֹרְמִים הַכְּסוּפִין לְדָבָר רַע, חַס וְשָׁלוֹם כִּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּתְהַוֶּה עַל יְדֵי כְּסוּפִין רָעִים מִתְגַּלְגֵּל לִפְעָמִים לְתוֹךְ הַצַּדִּיק וְתוּכַל לְהַחֲטִיאוֹ, חַס וְשָׁלוֹם וְזֶה בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ח) : "יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ" וְכוּ "הֶבֶל", הוּא בְּחִינַת הֶבֶל פֶּה שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת וְעַל יְדֵי זֶה "יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים" עַל יְדֵי שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל לְתוֹכָן נֶפֶשׁ מִכְּסוּפִין רָעִים וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים עַל יְדֵי שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל לְתוֹכָן נֶפֶשׁ מִכְּסוּפִין טוֹבִים וְלִפְעָמִים הַצַּדִּיק מְתַקֵּן הַנֶּפֶשׁ רָעָה שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל אֲלָיו וְכֵן הָרָשָׁע מְקַלְקֵל הַנֶּפֶשׁ קְדוֹשָׁה שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל בְּתוֹכוֹ אַךְ בַּתְּחִלָּה בְּעֵת שֶׁמַּגִּיעַ הַנֶּפֶשׁ עַל זֶה אָמַר הַכָּתוּב: "יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ" וְכוּ כִּי בְּוַדַּאי נוֹפְלִים לוֹ הִרְהוּרֵי עֲבֵרָה בְּעֵת שֶׁמַּגִּיעַ אֲלָיו נֶפֶשׁ רָעָה מִכְּסוּפִין רָעִים אַךְ אַחַר כָּךְ אֶפְשָׁר שֶׁתַּחֲטִיאוֹ וְאֶפְשָׁר שֶׁהוּא יְתַקֵּן הַנֶּפֶשׁ. וְכֵן יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ וְכוּ שֶׁנּוֹפְלִים לוֹ בְּוַדַּאי הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה בְּעֵת שֶׁהִגִּיעַ אֲלָיו נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה מִכְּסוּפִין קְדוֹשִׁים אַךְ אַחַר כָּךְ אֶפְשָׁר שֶׁהוּא יְקַלְקֵל הַנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה אוֹ שֶׁתַּחֲזִירוֹ לְמוּטָב וְזֶה סוֹד נְפִילַת אַפַּיִם שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינוֹת הַעֲלָאוֹת מַיִין נוּקְבִין וְלַעֲשׂוֹת יִחוּד כִּי עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת הַעֲלָאַת מַיִין נוּקְבִין כַּיָּדוּעַ מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ וְנִתְעַלֶּה וְנַעֲשֶׂה יִחוּד וְזִוּוּג כַּנַּ"ל. עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין נַעֲשִׂין הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינוֹת נְקֵבוֹת וְנִזְדַּוְּגוּ הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ וְזֶה בְּחִינוֹת זִוּוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הַנְּקֵבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינוֹת זִוּוּגֵי הַנְּפָשׁוֹת וְעַל יְדֵי הַנְּקֵבוֹת נִזְדַּוְּגוּ וְנִצְטָרְפוּ הָאוֹתִיּוֹת זֶה בְּחִינוֹת זִוּוּגֵי הַגּוּפוֹת. וְזֶה שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר כ"ג) : "לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב" עַל דֶּרֶךְ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מַחֲשָׁבָה רָעָה אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה (קִדּוּשִׁין מ וְעַיֵּן יְרוּשַׁלְמִי פֵּאָה פֶּרֶק א) וְזֶהוּ: "לֹא הִבִּיט אָוֶן"

רָאשֵׁי תֵּבוֹת וַי אָבְדָה נֶפֶשׁ (בְּיצָה ט"ז) שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הִשְׁתּוֹקְקוּת וּכְסוּפִין כַּנַּ"ל הַיְנוּ שֶׁ הִשְׁתּוֹקְקוּת וּכְסוּפִין רָעִים אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרֵף וְזֶה: "לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב". וְזֶה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה) : "רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם" הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין שְׁנֵי הַבְחִינוֹת רָצוֹן וְדִבּוּר כַּנַּ"ל כִּי הָרָצוֹן שֶׁהוּא הַכְּסוּפִין פּוֹעֵל שֶׁנַּעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ בְּכֹחַ וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר יוֹצֵא הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְאָז נַעֲשֶׂה בַּקָּשָׁתוֹ עַל יְדֵי שֶׁמְּצַיֵּר הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב וְכוּ וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ: "רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה" כִּי עַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁהוּא הַכְּסוּפִין נַעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ בְּכֹחַ וְאָז נַעֲשֶׂה בַּקָּשָׁתוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּכֹחַ בְּחִינוֹת: "רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה" וְאַחַר כָּךְ, "וְאֶת שַׁוְעָתָם" שֶׁמְּדַבְּרִים בְּפִיהֶם הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהָרָצוֹן וְהַכְּסוּפִין שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי זֶה, "יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם" כִּי עַל יְדֵי הַדִּבּוּר נִגְמָר הַנֶּפֶשׁ וְיוֹצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְאָז נִצְטָרְפוּ הָאוֹתִיּוֹת וְנַעֲשִׂים כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב וְנִתְמַלֵּא בַּקָּשָׁתוֹ בְּפֹעַל כַּנַּ"ל כִּי כְּפִי הַנֶּפֶשׁ שֶׁעוֹשֶׂה בְּכֹחַ אוֹ בְּפֹעַל כֵּן נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת וְכֵן נִצְטָרְפִין הָאוֹתִיּוֹת וְכָךְ הֵם פּוֹעֲלִים וְעוֹשִׂים בַּקָּשָׁתוֹ וּרְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל שַׂיָּךְ לְעֵיל לְמַה שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁלַּמְדָן בִּלְבַד בְּוַדַּאי אֵינוֹ כְּלוּם וְכוּ. וּמִי שֶׁטּוֹעֶה וְסוֹבֵר, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלַּמְדָן לְבַד הוּא הָעִקָּר, הוּא בְּחִינוֹת אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בִּנְטִיעוֹת. כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת לַמְדָן וְרָשָׁע גָּמוּר וְכוּ כַּמְבֹאָר לְעֵיל וְכֵן אֶפְלּוּ הַצַּדִּיק לִפְעָמִים כְּשֶׁנּוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ כַּיָּדוּעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד תָּמִיד בְּקַבִּיעוּת עַל מַדְרֵגָה אַחַת אָזַי בְּעֵת שֶׁנּוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ אִם יִרְצֶה לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בְּמַדְרֵגַת לַמְדָן שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ הוּא לֹא טוֹב רַק צָרִיךְ לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ עַיֵּן בַּתִּקּוּנִים, (ס"ט דַּף ק"ב:) אֲמַר לֵהּ: "כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ" כְּתִיב אֲמַר לֵהּ: בְּהַהוּא יוֹמָא הֵצִיץ וָמֵת. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּגִין דְּאִ כְּתִיב: יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים וְכוּ, עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים הִיא הָאֱמוּנָה וּבִלְתִּי הָאֱמוּנָה כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים כמו שאמרו (בָּבָא בַּתְרָא ט) : לְעָנְיָן צְדָקָה הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה לְעָנִי מִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁשׁ, וְהַמְפַיְּסוֹ בְּאַחַד עָשָׂר וּבֵין בְּנוֹתֵן צְדָקָה וּבֵין בְּמְפַיֵּס הֶעָנִי הַנַּ"ל, חָסֵר א כִּי רָאוּי לִהְיוֹת שֶׁבַע וּשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה כְּנֶגֶד שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וּכְנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת כִּי צְדָקָה הוּא בְּחִינוֹת גַּלְגִּלִּים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנ"א:). "כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ" גַּלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁ הַגַּלְגַּל יֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי תְּנוּעוֹת אַחַת תְּנוּעָה הַטִּבְעִית מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח וְאַחַת תְּנוּעָה הַהֶכְרֵחִית מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב מַה שֶּׁהַגַּלְגַּל הַיּוֹמִי חוֹזֵר וּמִתְגַּלְגֵּל מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב וּמַכְרִיחַ עִמּוֹ כָּל הַגַּלְגַּלִּים כֵּן לְעָנְיָן צְדָקָה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁבַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הֶעָנִי הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת שְׁנֵי תְּנוּעוֹת מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח וּמִמִּזְרָח לְמַעֲרָב דְּהַיְנוּ מֵהֶעָנִי לְבַעַל הַבַּיִת וּמִבַּעַל הַבַּיִת לְהֶעָנִי וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בִּלְשׁוֹנוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] כִּי כָּל הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכוֹת בָּאִים עַל יְדֵי הַגַּלְגַּלִּים כִּי עַל יָדָם מַנְהִיג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָעוֹלָם כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן הָיָה רָאוּי

שֶׁיִּהְיוּ הַבְּרָכוֹת הָאֱמוּרִים אֵצֶל צְדָקָה שֶׁבַּע וּשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה כְּנֶגֶד הַגַּלְגַּלִּים אַךְ בָּזֶה הוֹרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהַצְּדָקָה חֲסֵרָה וְאֵין לָהּ שְׁלֵמוּת וַעֲדַיִן חָסֵר אַחַת, הֵן בַּנּוֹתֵן וְהֵן בַּמְפַיֵּס הַיְנוּ שֶׁחָסֵר הָאֱמוּנָה שֶׁבִּלְעֲדֶיהָ הַצְּדָקָה חֲסֵרָה עֲדַיִן וְעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה נִשְׁלָם וּמְאִירָה בְּחִינוֹת הַצְּדָקָה וְזֶה שֶׁכָּתוּב: "וְהֶאֱמִין בַּה וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה" שֶׁ עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה נֶחֱשֶׁבֶת הַצְּדָקָה כִּי בִּלְתִּי הָאֱמוּנָה הִיא חֲסֵרָה. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לָעֲנִיִּים כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינוֹת אֱמוּנָה כִּי שַׁבָּת הוּא מֵעִיד עַל יְחוּדוֹ וְעַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינוֹת שַׁבָּת, מְאִירָה הַצְּדָקָה וְזֶה: "שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה" שֶׁמֶשׁ לְשׁוֹן אוֹר הַיְנוּ שֶׁבְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אֱמוּנָה מְאִירָה הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל.

וְכֵן הַתּוֹרָה, גַּם כֵּן חֲסֵרָה בְּלִי אֱמוּנָה וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כ"ד) בָּא דָּוִד וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַד עָשָׂר, בָּא יְשַׁעְיָה וְהֶעֱמִידָן עַל שֵׁשׁ נִמְצָא שֶׁחָסֵר גַּם כֵּן אֶחָד מִן הַמִּנְיָן מְכֻוָּן מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ אֵצֶל צְדָקָה שֵׁשׁ וְאַחַת עֶשְׂרֵה כִּי הַתּוֹרָה חֲסֵרָה בְּלִי אֱמוּנָה וְזֶה שֶׁאָמְרוּ: עַד שֶׁבָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה כִּי עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה נִשְׁלָם הַתּוֹרָה. וְזֶה כַּוָּנַת הַתַּנָּא שֶׁהִתְחִיל בַּמִּשְׁנָה יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע כֵּיצַד הֶעָנִי וְכוּ פָּשַׁט הֶעָנִי אֶת יָדוֹ לִפְנִים שֶׁבִּתְחִלַּת שַׁבָּת הִתְחִיל תֵּכֶף בְּמִצְוַת צְדָקָה לְרַמֵּז שֶׁבְּשַׁבָּת נִשְׁלָם וּמְאִירָה הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לָעֲנִיִּים כִּי עַל יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אֱמוּנָה נִשְׁלָם וּמְאִירָה הַצְּדָקָה וְעַל יְדֵיהֶם נִתְמַלְּאוּ הַבְּרָכוֹת שֶׁהָיוּ חֲסֵרִים כִּי אֱמוּנָה הוּא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כ"ח) : "אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת" וכן שבת נאמר בו כי היא "מקור הברכה" (בְּהַזְמֵר "לְכָה דוֹדִי"). וְזֶה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ה) : "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ" וְכוּ כִּי יֵשׁ דְּרָכִים רְחָבִים שֶׁהֵם דֶּרֶךְ הַכְּבוּשָׁה לָרַבִּים וְכֵן יֵשׁ שְׁבִילִים וְזֶה הַדֶּרֶךְ וְהַשְׁבִיל נִמְשָׁךְ לְכָאן, וְזֶה לְכָאן וּלְכָל דֶּרֶךְ וּשְׁבִיל יֵשׁ כְּנֶגְדּוֹ בַּגַּלְגַּלִּים דֶּרֶךְ וּשְׁבִיל וְכֵן בֵּין דֶּרֶךְ לְדֶרֶךְ גָּדֵל כָּאן עֲשָׂבִים כֵּן יֵשׁ גַּם כֵּן נֶגֶד כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב כּוֹכָב שֶׁהוּא כְּנֶגְדּוֹ שֶׁהָעֵשֶׂב גָּדֵל מִכּחוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ רַבָּה בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה י).

אֵין לְךָ כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב שֶׁאֵין לוֹ כּוֹכָב וְכוּ וְ לְפָעָמִים כְּשֶׁאָדָם יֵשׁ לוֹ עִכּוּב וְצַעַר בַּדֶּרֶךְ הוּא מֻחְמַת שֶׁכְּנֶגֶד הַמָּקוֹם הַזֶּה יֵשׁ שָׁם עִכּוּב בְּהַכּוֹכָב שֶׁאֵינוֹ מֵאִיר בִּשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן הַתַּקָּנָה לָזֶה לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם שֶׁיֵּצֵא לַדֶּרֶךְ כְּמָה שֶׁכָּתוּב: "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ" וְכוּ כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה יָאִיר הַכּוֹכָב כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה מְאִירִין הַגַּלְגַּלִּים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן יְבַטֵּל עִכּוּבוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּהַדֶּרֶךְ שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָעִכּוּב שֶׁיֵּשׁ בְּהַגַּלְגַּלִּים וְהַכּוֹכָבִים כַּנַּ"ל.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (הוֹרָיוֹת י). כּוֹכָב אֶחָד יֵשׁ שֶׁמַּתְעֶה אֶת הַסְּפִינוֹת הַיְנוּ כְּשֶׁהַסְּפִינָה מַגִּיעָה תַּחַת אוֹתוֹ כּוֹכָב אֲזַי הַסְּפִינָה תּוֹעָה בַּדֶּרֶךְ מֻחְמַת שֶׁזֶּה הַכּוֹכָב אֵינוֹ מֵאִיר בִּשְׁלֵמוּת. שֶׁמֶשׁ הוּא בְּחִינוֹת בְּרִית (עיין זוהר שמות ג ע"ב פנחס דרי"ז:) וְ

עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית אֵין לָנוּ מְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ כִּי אִם מַרְאֵה חַמָּה ועכו"ם נקראים צל כמו שכתוב (יְשַׁעְיָה י"ח) : "הוֹי אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם, וְהֵם מְכַסִּים אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ" וְזֶהוּ בְּחִינוֹת צִלְצַל כְּנָפָיִם מִלְּשׁוֹן "וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ" וְזֶהוּ בְּחִינוֹת מַרְאֵה חַמָּה עֲמֻקָּה מִן הַצֵּל כִּי אַף שֶׁיִּשְׂרָאֵל עִקָּר עַל כָּל זֶה הָעַכּוּ"ם מְכַסִּין עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם שֶׁלָּהֶם וּמְכַסִּין הָעוֹלָם בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע כִּי בֶּאֱמֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַנְהִיג הָעוֹלָם וְהֵם מְכַסִּים הַנְהָגַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ מִתְנַהֵג, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּעַצְמָן אַךְ לֶעָתִיד לָבוֹא יַעֲבִיר אוֹתָם וְאָז יִקָּיֵם: "סָר צִלָּם" וַאֲזַי יִתְגַּלֶּה אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ בִּבְחִינוֹת: "וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ" הַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ וְזֶהוּ: "וּמְרַפֵּא בִּכְנָפֶיהָ" הַיְנוּ בְּחִינַת: "וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ" וְאָז יִקָּיֵם: "עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ" הַיְנוּ שֶׁהֵם יִהְיוּ לְמַטָּה לֹא כְּמוֹ שֶׁהָיוּ מִקֹּדֶם מַרְאֵה חַמָּה עֲמֻקָּה בְּאַבְרָהָם נֶאֱמַר כָּחֹם הַיּוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ עַל יְדֵי שֶׁמָּל וְנִתְגַּלָּה הַבְּרִית הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת בְּחִינַת רֶגֶל [עיין לקמן סי נ"ה ולעיל סי ט] כָּל זֶה הָעִנְיָן שָׁמַעְנוּ תְּחִלָּה בְּלִי בֵּאוּר וְקֻשָּׁר וּכְבָר מְבֹאָרִים הַדְּבָרִים הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה אִית לָן בֵּירָא דְּאוֹזִיף, וְרִיחַיָּא דְּתָבִירָא, לֹא זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ עֲלֵיהֶם תּוֹרָה אֲבָל מִכְּלַל דְּבָרָיו שָׁמַעְתִּי, שֶׁרְצוֹנוֹ לְגַלּוֹת תּוֹרוֹת עַל כָּל הַמַּאֲמָרִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם וְגַם גִּלָּה דַּעְתּוֹ, שֶׁרְצוֹנוֹ הָיָה לְגַלּוֹת תּוֹרָה גַּם עַל כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַנֶּאֱמַר שָׁם בְּעִנְיַן הַסָּבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא בַּתְּחִלָּה וּבַסּוֹף אֵיךְ הִתְנַהֵג רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה עִמָּם, אֵיךְ בָּא אֲלֵיהֶם וְכוּ, וְאֵיךְ הִתְנַהֵג עִמָּהֶם אַחַר כָּךְ וְדִבֵּר עִמִּי קְצָת מֵעִנְיָן הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת הַנֶּאֱמַר שָׁם בַּגְּמָרָא בְּעִנְיָן זֶה וְהֶבַנְתִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה עַל כָּל זֶה אַךְ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים בָּא הַשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרַיִם וְלֹא זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ כִּי אִם מַה שֶּׁנִּדְפַּס תְּהִלָּה לְאֵל חַי הַפַּעַם נוֹדֶה אֶת ה בְּגִילָה בְּרִנָּה, אֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַיֵּם סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא, דְּבָרִים הַסְּתוּמִים וַחֲתוּמִים בְּאֶלֶף עִזְקָאִין אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה, וְגַם אִם יֹאמַר הֶחָכָם לָדַעַת לֹא יוּכַל לִמְצֹא נִלְעָג לְשׁוֹן אֵין בִּינָה, נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עַיִט וְלֹא שְׁזָפַתּוּ עֵינָא, מָה אֲדַבֵּר וְהוּא אָמַר וְעָשָׂה אָזְנַיִם לַתּוֹרָה הַצְּפוּנָה, עַתָּה כַּפֵּינוּ פְּרוּשׂוֹת אֶל ה בְּבַקָּשָׁה וּתְפִלָּה וּתְחִנָּה ה יִגְמֹר בַּעֲדֵינוּ לְהַדְפִּיס יֶתֶר הַמַּאֲמָרִים הַנּוֹרָאִים, אֲשֶׁר גִּלָּה בָּהֶם דַּרְכֵי עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְרָכִים נִפְלָאִים, עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָּז עַל כָּל פְּסוּקֵי תַּנַ"ךְ וְעַל כָּל דִּבְרֵי הַתַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים, גְּלִילֵי זָהָב בְּתַרְשִׁישׁ מְמֻלָּאִים, מִפְּנִינִים יְקָרִים וּמִפָּז מְסֻלָּאִים, בִּזְכוּתָם נִזְכֶּה לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תּוֹרָתְךָ אֲשֶׁר קִבַּלְנוּ מִפִּי אֲדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים, וִיקֻיַּם בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ וְעָלוּ בְהַר צִיּוֹן מוֹשִׁיעִים אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן

לב - אדני שפתי תפתח

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] "אֲדנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח" (תְּהִלִּים נ"א) וְהוּא בְּחִינַת רְקוּדִין שֶׁל חֲתֻנָּה כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתּוֹנָה לְזִוּוּג הִיא אִתְקְרִיאַת נַעֲר בְּלֹא ה (זֹהַר בֹּא דַּף ל"ח:) גִּימַטְרִיָּא שֵׁ"ך דִּינִים וְכַד אִתְתַּקְנַת לְזִוּוּג אִתְקְרִיאַת נַעֲרָה בְּהֵ"א שְׁנִמְתְּקִין הַדִּינִין עַל יְדֵי ה אַלְפִּין שֶׁל אֶהְיֶה שֶׁבַּבִּינָה כַּמּוּבָא בִּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים" (שַׁעַר עֲמִידָה) נִמְצָא הַכַּלָּה עֲדַיִן בְּבְחִינוֹת נַעַר בִּבְחִינוֹת שֵׁ"ך דִּינִים וְצָרִיךְ לְהַמְתִּיקָהּ וּלְתַקְּנָהּ וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי רְקוּדִין כִּי הַרַגְלַיִן הֵם בִּבְחִינוֹת נָצַח וְהוֹד (פתח אליהו) וְהֵם נִתְנַשְּׂאִים עַל יְדֵי הַלֵּב הַיְנוּ עַל יְדֵי שִׂמְחַת הַלֵּב כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁ עַל יְדֵי שִׂמְחַת הַלֵּב מְרַקְּדִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב גַּבֵּי יַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית כ"ט) "וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב אֶת רַגְלָיו" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: לִבּוֹ נָשָׂא אֶת רַגְלָיו וְלֵב הוּא בֵּינָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם) בִּינָה לִבָּא וּבָהּ הַלֵּב מֵבִין עַל כֵּן צָרִיךְ לְכַוֵּן בָּרְקוּדִים לְהַמְשִׁיךְ הָאַלְפִּין שֶׁבַּלֵּב עַל יְדֵי הָרַגְלַיִן לְהַכַּלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲמֵשׁ פְּעָמִים דִּין גִּימַטְרִיָּא שַׁ"ך, גִּימַטְרִיָּא נַעַ"ר וְעַל יְדֵי אוֹר הַלֵּב שֶׁנִּמְשָׁךְ לָהּ נַעֲשֵׂית נַעֲרָה בְּהֵ"א וְנַעֲשֵׂית ה פְּעָמִים "אֲדנָי" וְזֶה בְּחִינַת: "אֲדנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח" שֶׁעַל יְדֵי הַשְׂפָתַיִם שֶׁהֵם נָצַח וְהוֹד נִפְתָּח וְנִמְתָּק הַכַּלָּה בִּבְחִינַת זִוּוּג וְנַעֲשֵׂית בְּחִינַת אֲדנָי שֶׁהִיא נַעֲרָה שֶׁהִיא רְאוּיָה לְזִוּוּג וְזֶה דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה ע) כְּשֶׁנָּשָׂא יַעֲקֹב אֶת לֵאָה, בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ מְרַקְּדִין הָיוּ מְזַמְּרִין הַיְא לַיְא. לִרְמז לְיַעֲקֹב הָא לֵאָה שֶׁכָּתוּב (זֹהַר וַיֵּצֵא קנ"ד) הַיְינוּ, כִּי לֵאָה הִיא עִלְּמָא דְאִתְכְּסִיא, שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי"ט) : "בְּלִבִּי צָפַנְתִּי אִמְרָתֶךָ" וּמִשָּׁם הַמְּתוּק שֶׁל הַדִּינִים כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין הֵ"א מֵהַלֵּב וְזֶה הָא לֵאָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ מִלֵּאָה הָאַלְפִּין כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְתַקֵּן אֶת הַכַּלָּה. גַּם הָיוּ אוֹמְרִים שֶׁהַכַּלָּה שְׁמָהּ לֵאָה שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינוֹת עַצְמָהּ נִמְתֶּקֶת

לג - מי האיש החפץ חיים

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים, אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב (תְּהִלִּים ל"ד) א. הַכְּלָל הוּא, שֶׁ צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ שָׁלוֹם שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל וְשֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם לְכָל אָדָם בְּמִדּוֹתָיו וּבְמַאֲרְעוֹתָיו שֶׁלֹּא יְהֵא לוֹ חִלּוּק בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָקְבוּ תְּמִיד יִמְצָא בּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַיְינוּ (שָׁם נ"ו) : "בּה אָהַלֵּל דָּבָר בֵּאלקִים אָהַלֵּל דָּבָר". וְ עַל יְדֵי מָה יִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָקְבוּ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַנִּקְרֵאת שָׁלוֹם כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מִשְׁלֵי ג) "וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם" (זוהר קרח קע"ו:) וְעַל יְדֵי צַדִּיקִים שֶׁנִּקְרְאוּ גַּם כֵּן בְּרִית שָׁלוֹם (השמטת הזוהר בראשית ר"ז) וּמֵחֲמַת זֶה יָכוֹל לֶאֱהֹב אֶת הַשָּׁלוֹם בְּכָל מָקוֹם הֵן בְּטִיבוּ וְכוּ וְיָכוֹל לִהְיוֹת שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל וְלֶאֱהֹב זֶה אֶת זֶה ב. וְ צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁ"מְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" (ישעיה ו) וְלֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּהּ (תקון נז) וְאִיהוּ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין

(ר"מ פנחס רכה) וַ אֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בְּעַכּוּ"ם לֹא יָכוֹל לְהִתְנַצֵּל וְלוֹמַר אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת עַבְיוּת וְגַשְׁמִיּוּת שֶׁנּוֹפֵל תָּמִיד עָלָיו מֵחֲמַת הָעֵסֶק שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד עִמָּהֶם כִּי כְּבָר גִּלּוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁבְּכָל דְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים וּבְכָל לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם יָכוֹל לִמְצֹא בָּהֶם אֱלקוּת כִּי בְּלֹא אֱלקוּתוֹ אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת וְקִיּוּם כְּלָל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נַחֲמְיָה ט) : "וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם" לְבַד שֶׁהַחִיּוּת וֶאֱלקוּת הַזֶּה שָׁם בְּצִמְצוּם גָּדוֹל וּבְמִעוּט רַק כְּדֵי חִיּוּנוֹ לְהַחֲיוֹתוֹ וְלֹא יוֹתֵר כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִמְצֵם אֶת אֱלקוּתוֹ בְּצִמְצוּמִים רַבִּים וְשׁוֹנִים מֵרֹאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה עַד נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁשָּׁם מְדוֹר הַקְּלִפּוֹת וּבְכָל מַה שֶּׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל יוֹתֵר וּמִתְצַמְצֵם יוֹתֵר לְמַטָּה אֱלקוּתוֹ מְלֻבָּשׁ שָׁם בְּמַלְבּוּשִׁים רַבִּים יוֹתֵר וְזֶה שֶׁגִּלּוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּפָתְחוּ לָנוּ פֶּתַח שֶׁ הַמַּשְׂכִּיל יֵדַע וְיָבִין שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים יֵשׁ אֱלקוּתוֹ וְחִיּוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת ל"ד:). טַט בְּכַתְפֵי שְׁתַּיִם, פַּת בְּאַפְרִיקֵי שְׁתַּיִם לְהוֹדִיעַ שֶׁ בְּכָל לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם יֵשׁ שָׁם אֱלקוּתוֹ הַמְחַיֶּה אוֹתָהּ וְזֶה שֶׁמֵּבִיא בִּירוּשַׁלְמִי (תַּעֲנִית פ"א) : אִם יֹאמַר לְךָ אָדָם הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ, תֹּאמַר לוֹ: בִּכְרַךְ גָּדוֹל שֶׁבְּרוֹמִי, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר" נִמְצָא שֶׁ זֶּה הָאָדָם שֶׁשָּׁאַל הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ בְּוַדַּאי הוּא מְשֻׁקָּע בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת כִּי הוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל וְכָפַר בָּעִקָּר שֶׁאָמַר: הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁבְּמְקוֹמוֹ אֵין שָׁם אֱלקִים בְּכֵן תֹּאמַר לוֹ: אֲפִלּוּ בְּמְקוֹמְךָ שֶׁאַתָּה מְשֻׁקָּע בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת גַּם כֵּן שָׁם תּוֹכַל לִמְצֹא אֱלקוּתוֹ כִּי הוּא מְחַיֶּה אֶת הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם" וּמִשָּׁם אַתָּה יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כִּי לֹא רְחוֹקָה הִיא מִמְּךָ (דברים ל, וע"ש בפי הרמב"ן) אֶלָּא שֶׁבְּמְקוֹמְךָ שָׁם רַבּוּ הַלְּבוּשִׁים וְ כָל מַה שֶּׁאָדָם הוֹלֵךְ מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה הוּא מִתְקָרֵב יוֹתֵר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיָכוֹל לֵידַע אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּהֶבְנָה יְתֵרָה כִּי כָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה נִתְמַעֲטוּ הַלְּבוּשִׁים, וְנִתְמַעֵט הַצִּמְצוּם וְאָז הוּא מִקָּרֵב יוֹתֵר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיָכוֹל לֶאֱהֹב אֶת עַצְמוֹ עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה יְתֵרָה ג. וְהִנֵּה יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי יָמִים יְמֵי טוֹב וִימֵי רַע כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז) "בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְּטוֹב, וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה" הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב בְּוַדַּאי יִמְצָא שָׁם יְמֵי טוֹב, הַיְנוּ תּוֹרָה וְ הַיָּמִים נִקְרָאִים מִדּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ט) : "וּמִדַּת יָמַי" וְ הַמִּדּוֹת, הֵם הַתּוֹרָה כִּי אוֹרַיְתָא כֻּלְּהוּ הֵם מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי הַתּוֹרָה מְדֻבֶּרֶת מֵאַהֲבָה וְיִרְאָה וּשְׁאָר הַמִּדּוֹת וּבָהּ בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלְמִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח) : "וַאֲהִיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן" אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אֻמָּן (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה א זֹהַר שְׁמִינִי ל"ה:) וְ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם הַמְחַיִּין אֶת כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר אֶלָּא כָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה הִיא לְמַטָּה שָׁם הֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּצִמְצוּם יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָיוּ בְּמַדְרֵגָה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה וְאֵינָם מְאִירִים כָּל כָּךְ כְּמוֹ לְמַעְלָה בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה

כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַשְׁפִּיעַ אוֹר וְחִיּוּתָהּ יוֹתֵר מֵהָרָאוּי. נִמְצָא אֶפְלּוּ בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת הַיְנוּ בִּימֵי רַע שֶׁהֵם מִדּוֹת רָעוֹת וּלְשׁוֹנוֹת עַכּוּ"ם גַּם שָׁם יְכוֹלִין לִמְצֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אֲבָל מֻחֲמַת רִבּוּי הַלְּבוּשִׁים וְגַדֶּל הַצִּמְצוּם אֵינָם נִתְרָאִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַיְנוּ יְמֵי טוֹב עַל יְדֵי יְמֵי רַע וְהַחשֶׁךְ הַשּׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם אֲבָל מִי שֶׁכּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ הָרָע הַיְנוּ הַיְמֵי רַע הַיְנוּ הַמִּדּוֹת רָעוֹת אֲזַי הָרָע נִתְבַּלְבֵּל לְגַמְרֵי נֶגֶד יְמֵי הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם אֲזַי אוֹתִיּוֹת בּוֹלְטוֹת וְנִתְרָאִים וּמְאִירִים בְּיוֹתֵר כִּי מִתְּחִלָּה לֹא הָיוּ מְאִירִין כָּל כָּךְ כִּי לֹא קִבְּלוּ אוֹר מִלְמַעְלָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּ הַיְמֵי רָע יוֹתֵר מִכְּדֵי חִיּוּנוֹ וְעַכְשָׁו שֶׁנִּתְבַּטֵּל הָרָע וְנִשְׁאָרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְבַד אֲזַי מְקַבְּלִין אוֹר רַב מִלְמַעְלָה נִמְצָא, זֶה שֶׁכּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ הַיְנוּ שֶׁכּוֹפֶה אֶת יְמֵי רַע כְּשֶׁהוּא מְדַבֵּר עִם הָעַכּוּ"ם אוֹ שֶׁרוֹאֶה מִדּוֹתֵיהֶם אֲזַי תֵּכֶף הָרָע שֶׁשּׁוֹכֵן עַל הַטּוֹב הַיְנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נִתְבַּטֵּל וְנוֹפֵל וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בּוֹלְטִין אֲזַי הוּא יוֹדֵעַ הַתּוֹרָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדָּבָר וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (לֶךְ לְךָ דַף צ:) "בָּרְכוּ ה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ" אֵלּין אִנּוּן דְּמִתְגַּבְּרִין עַל יְצֶרֵיהוֹן, אִנּוּן דָּמְיָן לְמַלְאָכִין מַמָּשׁ "עֹשֵׂי דְבָרוֹ" דְּעָבְדִין לְהַאי דָּבָר "לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" אִנּוּן זַכִּין לְמִשְׁמַע קָלִין מִלְּעֵלָּא כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת דָּבָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ה) "דָּבַר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר" וְ כָל מַה שֶּׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נִתְצַמְצֵם וְנִתְלַבְּשִׁים בְּצִמְצוּמִים וּבִלְבּוּשִׁים יְתֵרִים הַתּוֹרָה הוּא בְּהֶעְלֵם וּבְאִתְכַּסְיָא יוֹתֵר וּמִי שֶׁמַּפְשִׁיט אֶת הָאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מֵהַלְּבוּשִׁים הוּא דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁבּוֹנֶה אֶת הַתּוֹרָה לְמָשָׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ מְפֻזָּרִין וּמְפֹרָדִין בְּלְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם וְלֹא הָיָה שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ מֵהֶם מֻחֲמַת הַיְמֵי רַע שֶׁהֶחֱשִׁיךְ עֲלֵיהֶם וְהִלְבִּישׁ אוֹתָם וּכְשֶׁבָּא זֶה הָאָדָם, שֶׁהוּא דּוֹמֶה לְמַלְאָךְ ה צְבָאוֹת עַל יְדֵי שֶׁכּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ, הַיְנוּ הַיְמֵי רַע אֲזַי הָרָע הַיְנוּ לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם, נִכְפָּפִין וְנִתְבַּטְּלִין כְּנֶגְדּוֹ וְאָז נִשְׁאָרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בּוֹלְטִין וּכְשֶׁנִּפְשָׁטִין מֵהַלְּבוּשִׁים הַנַּשְׁמִיִּים הַיְנוּ מִלְּשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם הַיְנוּ מִמִּדּוֹת רָעוֹת הַיְנוּ מִימֵי רַע אֲזַי מְקַבְּלִין אֵלּוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אוֹר רַב יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָיוּ מְקַבְּלִין מִתְּחִלָּה כִּי מִתְּחִלָּה לֹא הָיוּ מְקַבְּלִין אֶלָּא כְּדֵי חִיּוּת הָרְאוּי לְאוֹתוֹ מָקוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַשְׁפִּיעַ יוֹתֵר מֵהָרָאוּי לָהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכִתְבֵי הָאָר"י עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדֳּכַי הַיְנוּ שֶׁיִּמְשִׁיךְ שֶׁפַע לְהַקְּלִפּוֹת כְּדֵי חִיּוּנוֹ וְלֹא יוֹתֵר [עַיֵּן בִּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים" (בְּכַוָּנוֹת פּוּרִים פֶּרֶק ו) מְבֹאָר שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת לְהַקְּדֻשָּׁה הַנַּעֲלֶמֶת בְּתוֹךְ הַקְּלִפּוֹת אֲבָל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת בְּצִמְצוּם גָּדוֹל שֶׁזֶּהוּ סוֹד כַּוָּנוֹת הַשְׁכָּרוּת שֶׁל פּוּרִים עַיֵּן שָׁם] אֲבָל כְּשֶׁנִּפְשָׁטִין הָאוֹתִיּוֹת מֵהַקְּלִפּוֹת אֲזַי מְקַבְּלִין אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא וְזֶהוּ "עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" כְּשֶׁעוֹשִׂין וּבוֹנִין לְהַתּוֹרָה שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּה מְפֻזָּרִין וּמְפֹרָדִין בִּלְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם וּבְמִדּוֹת רָעוֹת וּבִימֵי רַע אֲזַי "לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" וְזוֹכִין לְמִשְׁמַע קָלִין מִלְּעֵילָּא הַיְנוּ שֶׁהַדָּבָר הַיְנוּ הַתּוֹרָה מְקַבְּלִין אוֹר רַב מִלְמַעְלָה וְזֶה שְׁמִיעַת הַתּוֹרָה וְזֶה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁמִּתְּחִלָּה עוֹשִׂין וּבוֹנִין

לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה אוֹתִיּוֹת בּוֹלְטוֹת וּמִצְטָרְפוֹת (יוֹמָא עג:) וְאַחַר כָּךְ נִשְׁמַע זָכִין לְמִשְׁמַע קָלִין מִלְּעֵלָּא הַיְנוּ שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְקַבְּלִין חִיּוּת וְאוֹר רַב יוֹתֵר מִמַּה שֶׁקִּבְּלוּ מִתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיוּ מְלֻבָּשִׁין בִּלְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם וּבִימֵי רַע. ד. וְזֶה יָדוּעַ, שֶׁהַתּוֹרָה, הַיְנוּ הַמִּדּוֹת, הַיְנוּ הַיָּמִים שׁוֹרָה בָּהֶם אַהֲבָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ (בָּלָק קצ"א:, בְּרֵאשִׁית מ"ו) כמו שכתוב בזוהר הקדוש, "יוֹמָם יְצַוֶּה ה חַסְדּוֹ" שֶׁהַחֶסֶד הַיְנוּ הָאַהֲבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ל"א) : "אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ" [עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד] וְכוּ הוּא יוֹמָא דְאָזֵל עִם כֻּלְּהוֹ יוֹמִין הַיְנוּ הַמִּדּוֹת כִּי הַמִּדּוֹת הֵם צִמְצוּמִים לֶאֱלקוּתוֹ כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ עַל יְדֵי מִדּוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשַׁת בא מ"ב:) : בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ כִּי בְּלָא מִדּוֹתָיו אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ וּמֵחֲמַת הָאַהֲבָה שֶׁאָהַב אֶת יִשְׂרָאֵל וְרָצָה שֶׁיִּדְבְּקוּ בּוֹ וְיֵאהֲבוּ אוֹתוֹ עִמּוֹ מָזָּה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הִלְבִּישׁ אֶת אֱלקוּתוֹ בְּמִדּוֹת הַתּוֹרָה וְזֶה בְּחִינוֹת שֶׁל תַּרְי"ג מִצְווֹת כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁעֵר בְּדַעְתּוֹ שֶׁעַל יְדֵי הַמִּצְוָה הַזֹּאת נוּכַל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ וְ עַל יְדֵי זֶה צִמְצֵם אֶת אֱלקוּתוֹ דִּוְקָא בְּאֵלּוּ הַתַּרְי"ג מִצְווֹת לְמָשָׁל שֶׁשִּׁעֵר בְּדַעְתּוֹ מִצְוַת תְּפִלִּין שֶׁהַמִּצְוָה הַזֹּאת צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּךְ הַיְנוּ אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וְאַרְבַּע בָּתִּים שֶׁל עוֹר כְּתוּבִים וּרְצוּעוֹת שֶׁל עוֹר כִּי כָּךְ שִׁעֵר בְּדַעְתּוֹ שֶׁעַל יְדֵי הַצִּמְצוּם הַזֶּה נוּכַל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ וּלְעָבְדוֹ וְלָכֵן לֹא צִוָּה שֶׁיִּהְיֶה אַרְבַּע בָּתִּים שֶׁל כֶּסֶף וְזָהָב כִּי כֵּן שִׁעֵר וּמָדַד עַל יְדֵי אַהֲבָתוֹ נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי אַהֲבָתוֹ שֶׁאָהַב אֶת יִשְׂרָאֵל הִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִדּוֹת הַתּוֹרָה נִמְצָא שֶׁבְּכָל מִדָּה וּמִדָּה יֵשׁ שָׁם אַהֲבָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת עַצְמוֹ עִם יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא, מִי שֶׁמַּפְשִׁיט אֶת הַתּוֹרָה מִלְּבוּשֵׁי הַקְּלִפּוֹת עַל יְדֵי כְּפִיַּת הַיֵּצֶר אֲזַי הוּא מְקָרֵב אֶל הַשָּׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם". וְהַתּוֹרָה, יֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בְּחִינוֹת נִגְלֶה, וּבְחִינוֹת נִסְתָּר וְהַנִּסְתָּר הַזֶּה הוּא אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דַּעֲתִידָא לְאִתְגַּלְיָא לֶעָתִיד לָבוֹא (עיין זוהר בהעלותך קנ"ב:) וְאָזַי כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה הַזֹּאת דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה אֲזַי יִהְיֶה הַשָּׁלוֹם נִפְלָא בָּעוֹלָם כמו שכתוב (יְשַׁעְיָה י"א) : "וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי וְכוּ, לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה" כִּי אֲזַי יִתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעְתּוֹ ה. כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי אַהֲבוֹת אַחַת שֶׁהִיא אַהֲבָה שֶׁבִּיְמִים כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא לְעֵיל "יוֹמָם יְצַוֶּה ה חַסְדּוֹ" יוֹמָא דְּאָזֵל עִם כֻּלְּהוֹ יוֹמִין שֶׁבְּכָל יוֹם הַיְנוּ שֶׁבְּכָל מִדָּה וּמִדָּה יֵשׁ שָׁם אַהֲבָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם יִשְׂרָאֵל וְזֶה שֶׁבְּפֹעַל וְ יֵשׁ אַהֲבָה שֶׁהוּא בְּכֹחַ הַיְנוּ הָאַהֲבָה שֶׁהָיָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם קֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עֲדַיִן בְּדַעְתּוֹ וּבְמַחֲשָׁבָה לְמָשָׁל, יֵשׁ אַהֲבָה שֶׁהָאָב אוֹהֵב אֶת בְּנוֹ שֶׁכָּל אָדָם יָכוֹל לְהַשִּׂיג זֹאת הָאַהֲבָה וְהִתְקַשְּׁרוּת וְהָאַהֲבָה שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַבֵּן וּבֵין הָאָב כְּשֶׁעֲדַיִן הַבֵּן בְּמֹחַ הָאָב קֹדֶם הַהוֹלָדָה זֶה הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהָאַהֲבָה אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג עַכְשָׁו כִּי אֵין מַשִּׂיגִין עַכְשָׁו כִּי אִם בִּזְמַן וּבְמִדּוֹת וְאַהֲבָה שֶׁבְּדַעְתּוֹ וּבְמַחֲשָׁבָה הִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן

וְהַמִּדּוֹת וְאֵינוֹ מְלֻבָּשׁ בְּשׂוּם לְבוּשׁ וְלֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה וְאָז יִתְקַיֵּם מַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ל"א). עֲתִידִים צַדִּיקִים לְהַרְאוֹת בְּאֶצְבַּע כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "זֶה ה קִוִּינוּ לוֹ" כִּי אָז יִפְשֹׁט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת לְבוּשָׁיו "וְיִמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים" וְיִתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁהִיא בְּדַעַת שֶׁהִיא פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה הַיְנוּ אֱלְקוּתוֹ הַשׁוֹכֵן בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּדּוֹת כִּי עַכְשָׁו הַלְּבוּשׁ הַזֶּה הוּא מְכַסֶּה עַל אֱלְקוּתוֹ הַיְנוּ עַל פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה וּכְשֶׁיִּתְגַּלֶּה הַפְּנִימִיּוּת, הַיְנוּ אֱלְקוּתוֹ אֲזַי יִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה" שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת וְזֶהוּ (זְכַרְיָה י"ד) : "וְהָיָה יוֹם אֶחָד יְוֻדַּע לַה" שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָ אַהֲבָה הַנִּקְרָא יוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "יוֹמָם יְצַוֶּה ה חַסְדּוֹ" הַיְנוּ הַתּוֹרָה הַפְּנִימִיּוּת שֶׁהֵיְתָה צְפוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) : "וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב" וְאָמְרוּ רַז"ל (חֲגִיגָה י"ב) : "כִּי טוֹב לִגְנֹז" כִּי אוֹר הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ והתורה, נקראת טוב שנאמר (מִשְׁלֵי ד) "כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם" (עֲבוֹדָה זָרָה י"ט:) וְנִקְרָא אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ו) : "וְתוֹרָה אוֹר" וְיֵשׁ גַּם כֵּן צַדִּיקִים שֶׁהֵם צְפוּנִים וּמֻסְתָּרִים שֶׁאֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם וְ צַדִּיק נִקְרָא טוֹב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ג) : אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב (חֲגִיגָה שָׁם) ונקרא אור כמו שכתוב (תְּהִלִּים צ"ז) : "אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק" ו כְּשֶׁיִּתְגַּלּוּ הַצַּדִּיקִים הַצְּפוּנִים וְהַתּוֹרָה הַצְּפוּנָה אֲזַי יִתְגַּלֶּה שָׁלוֹם רַב בָּעוֹלָם שֶׁיִּתְחַבְּרוּ כָּל הֲפָכִים יַחַד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ" כִּי אָז יִתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת הַנִּקְרָא "יוֹם אֶחָד יְוֻדַּע לַה" הַיְנוּ הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה הַיְנוּ שֶׁהָאַהֲבָה הַזֹּאת הִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּלְמַעְלָה מֵהַמִּדּוֹת ו. וַאֲפִלּוּ בַּמִּדּוֹת עַצְמָן כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ הוּא בְּחִינַת דַּעַת לַבְּחִינָה שֶׁתַּחְתֶּיהָ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל מַה שֶּׁעָשְׂתָה חָכְמָה עָטְרָה לְרֹאשָׁהּ, עָשְׂתָה עֲנָוָה עָקֵב לְסִלּוּתָא (מִדְרָשׁ רַבָּה שִׁיר הַשִּׁירִים הוּבָא בְּתוֹסְפוֹת יְבָמוֹת ק"ג: דִּבּוּר הַמַּתְחִיל הַמְסַלְּיִם) נִמְצָא שֶׁ הַמַּדְרֵגָה הַפְּחוּתָה שֶׁל עוֹלָם הַיְצִירָה הוּא בְּחִינַת דַּעַת לְעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה שֶׁתַּחְתָּיו נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ אָדָם שֶׁאַהֲבָתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּמִדּוֹתָיו וּבִזְמַן הוּא בְּחִינוֹת אַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַזְּמַן לְהָאָדָם שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה מִמֶּנּוּ וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (מוֹעֵד קָטָן י"ז) : "כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ" אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה צְבָאוֹת הַיְנוּ שֶׁכּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ אֲזַי הוּא דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה צְבָאוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר: "בָּרְכוּ ה מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ" אֵלֶּין אִנּוּן דְּמִתְגַּבְּרִין עַל יִצְרֵיהוֹן וְכוּ כִּי עַל יְדֵי זֶה שֶׁכּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ אֲזַי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בּוֹלְטִין וּמִצְטָרְפִין נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע כִּי עוֹשֶׂה וּבוֹנֶה אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְזוֹכֶה לְמִשְׁמַע קוֹל הַתּוֹרָה מִלְּעֵלָּא בְּוַדַּאי מִזֶּה הָרַב, "תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ" כִּי בְּוַדַּאי יוֹדֵעַ הוּא אֶת הַתּוֹרָה אֲפִלּוּ מִדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים הוּא מְלַקֵּט אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וזה "כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת" כֹּהֵן, הוּא

בְּחִינוֹת חֶסֶד "יִשְׁמְרוּ דַעַת", הַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה עַל יְדֵי הָרַב הַזֶּה הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת שֶׁהוּא לְפִי מַדְרֵגָתְךָ אַהֲבָה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁהוּא יוֹם אֶחָד יְוַדֵּעַ לַה וְכוּ. ז. וְיָכוֹל כָּל אָדָם לִטְעֹם טַעַם אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ אֲפִלּוּ עַכְשָׁו בְּתוֹךְ הַיָּמִים הַיְנוּ כְּשֶׁיְּקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים בִּכְלָל אֲבָל הָרְשָׁעִים הֵם בְּרֹשׁוּת לְבָן (בְּרֵאשִׁית רַבָּה נַח פָּרָשָׁה ל"ד) וְ הַמִּדּוֹת וְהַיָּמִים הֵם נִכְלָלִין בַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (זֹהַר תְּרוּמָה קס"ב: וְעַיֵּן סַנְהֶדְרִין ק"ו:). רַחֲמָנָא לִבָּא בָּעֵי וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוֵּן אֶת לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם (בְּרָכוֹת ה:) כִּי עִקָּרָן שֶׁל הַמִּדּוֹת הוּא הַלֵּב נִמְצָא כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹהִים בְּכְלָל שֶׁמֹּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְיוֹדֵעַ בִּידִיעוֹת הַתּוֹרָה וּכְשֶׁכּוֹפֶה אֶת לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ הַזֶּה הַיְנוּ שֶׁלִּבּוֹ בְּרֹשׁוּתוֹ אֲזַי נִכְלָלִין גַּם כֵּן הַמִּדּוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ לְדַעְתּוֹ וַאֲזַי מְקַבְּלִין הַמִּדּוֹת אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת וְרוֹאֶה וּמַשִּׂיג אוֹר הַגָּנוּז לְפִי בְּחִינָתוֹ הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים וְהַתּוֹרָה שֶׁהָיָה גָּנוּז וְצָפוּן עַד עַתָּה מִמֶּנּוּ כְּשֶׁכּוֹפֵף אֶת לִבּוֹ לְהַדַּעַת אֲזַי מְקַבֵּל הַלֵּב שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ לְכָל הַמִּדּוֹת וּמְקַבֵּל אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת הוּא הָאַהֲבָה שֶׁהָיָה בָּכחַ בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְזֶה "מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים" "חָפֵץ", הוּא בְּחִינַת לֵב שֶׁהַחֵפֶץ הוּא בַּלֵּב "חַיִּים", הוּא בְּחִינַת דַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ט"ז) : "מְקוֹר חַיִּים שֵׂכֶל בְּעָלָיו" הַיְנוּ כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת הַלֵּב לְהַדַּעַת שֶׁלִּבּוֹ בְּרֹשׁוּתוֹ שֶׁכּוֹפֵף אֶת יִצְרוֹ אֲזַי לְפִי בְּחִינָתוֹ, אֲהֵב יָמִים הוּא מַמְשִׁיךְ אֶת הָאַהֲבָה מִדַּעַת לְתוֹךְ הַיָּמִים וּלְתוֹךְ הַמִּדּוֹת לְרָאוֹת טוֹב וְרוֹאֶה וּמַשִּׂיג אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וְנָנוּז וְשָׁמַעְתִּי בְּשִׁמּוֹ, שֶׁאָמַר שֶׁבְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת כְּלוּלִים הַכַּוָּנוֹת שֶׁל לוּלָב וְלֹא זָכִיתִי לִשְׁמֹעַ בֵּאוּר הָעִנְיָן אַךְ עֵינָתִי וּמָצְאתִי קְצָת כִּי עִקַּר הַכַּוָּנוֹת שֶׁל לוּלָב הוּא לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַחֲסָדִים עַד הֶחָזֶה לְהָאִירָם אֶל הַמַּלְכוּת וּצְרִיכִין לְנַעֲנֵעַ הַנַּעֲנוּעִים כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר מִשֹּׂרֶשׁ הַחֲסָדִים שֶׁבְּדַעַת אֶל הַחֲסָדִים הַמִּתְפַּשְׁטִים בַּגּוּף לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל מִשָּׁרְשָׁם שֶׁבְּדַעַת וְכוּ עַיֵּן שָׁם בַּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים" בְּשַׁעַר הַלּוּלָב וְגַם מְבאָר שָׁם שֶׁהַכַּוָּנָה בְּעִנְיַן הַכָּתוּב: "יוֹמָם יְצַוֶּה ה חַסְדּוֹ" וְלֹא אָמַר יוֹם אֶלָּא יוֹמָם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ עִם כֻּלָּם עַיֵּן שָׁם וְכָל זֶה מְבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל פִּי דַּרְכּוֹ הַנּוֹרָא שֶׁל רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה כִּי מְבאָר שָׁם שֶׁעַל יְדֵי כְּפִיַּת הַיֵּצֶר זוֹכֶה לְגִלּוּיוֹת הָאַהֲבָה שֶׁהוּא הַחֶסֶד שֶׁהוּא יוֹמָא דְּאָזֵל עִם כֻּלְּהוֹ יוֹמִין דְּהַיְנוּ שֶׁהָאַהֲבָה שֶׁהוּא הַחֶסֶד מְלֻבָּשׁ בְּכָל הַמִּדּוֹת וְכוּ וּמְבאָר שָׁם שֶׁיֵּשׁ אַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמִּדּוֹת וְעַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ, שֶׁלִּבּוֹ בְּרֹשׁוּתוֹ וְכוּ אֲזַי מְקַבְּלִין הַמִּדּוֹת אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת וְכוּ כַּנַּ"ל וְכָל זֶה הוּא סוֹד כַּוָּנוֹת לוּלָב הַנַּ"ל שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה מִשֹּׂרֶשׁ הַחֲסָדִים שֶׁבְּדַעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת לְתוֹךְ הַחֲסָדִים שֶׁבְּגוּף שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלִיּוֹת הַמִּדּוֹת שֶׁבְּכֻלָּם מְלֻבָּשִׁים חֲסָדִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲבָה כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה כְּדֵי לְהָאִיר אֶל הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא הָאֶתְרוֹג הַיְנוּ כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ

לְכָל בָּאֵי עוֹלָם הַיְנוּ לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם וּבְכָל הַדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים וּבְכָל מְדוֹרֵי הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינוֹת: "וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה" וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁכּוֹפֶה יִצְרוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלּוּלָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק כַּיָּדוּעַ בְּחִינַת "צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח" כִּי בְּסֻכּוֹת אָנוּ עוֹסְקִין לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וַאֲפִלּוּ לְכָל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם שֶׁזֶּהוּ סוֹד הַשִּׁבְעִים פָּרִים שֶׁמַּקְרִיבִין בְּשִׁבִילָם בְּסֻכּוֹת וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים אַחַר נְטִילַת לוּלָב וְהַקָּפוֹתָיו. "לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד" וְכָל זֶה מְבאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, כַּמְבאָר לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת וְעַדַיִן צְרִיכִין עִיּוּנָא רַבָּא לְבָאֵר כָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל לוּלָב עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל בָּאֵר הֵיטֵב וַה יָאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ שֶׁנִּזְכֶּה לְהָבִין דְּבָרָיו וּרְמִיזוֹתָיו הַנּוֹרָאִים וְהַנִּפְלָאִים

לד - ואתם תהיו לי ממלכת כהנים

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ. אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שְׁמוֹת י"ט) א. כְּתִיב (תְּהִלִּים ס"ט) : "חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי" : הַיְנוּ הַחֶרְפּוֹת וּבְזָיוֹנוֹת שׁוֹבְרִין לִבּוֹ שֶׁל אָדָם וְהַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַחֶרְפָּה הַשּׁוֹרָה עַל לִבּוֹ. ב. כִּי הִנֵּה הַכְּלָל שֶׁהַמֶּמְשָׁלָה בְּיַד הַצַּדִּיק לִפְעָל פְּעֻלּוֹת כִּרְצוֹנוֹ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲזַ"ל (מוֹעֵד קָטָן ט"ז:) : "צַדִּיק מוֹשֵׁל" וְכוּ' מִי מוֹשֵׁל בִּי צַדִּיק וְזֶהוּ בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ב) : "וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט" וְהוּא שֹׁרֶשׁ כָּלְלִיּוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְהֵם הָעֲנָפִים שֶׁלּוֹ הַמְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ וְ עִקַּר הַמֶּמְשָׁלָה לְהָאִיר וּלְהִתְעוֹרֵר לְבָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כמו שכתוב (דְּבָרִים ל"ג) : "שְׁמַע ה קוֹל יְהוּדָה וְאֶל עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ" הַיְנוּ לְהָאִיר הָאָרַת הַצַּדִּיק בַּעֲנָפִים הַיְנוּ בְּלֵב יִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ: "וְאֶל עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ" ג. וּבְחִינָה הַזֹּאת, הַיְנוּ "וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט" הוּא בְּחִינַת מְלֹאפוּם (בְּכָל סִפְרֵי קַבָּלָה וּמוּבָא בְּ"שַׁעֲרֵי צִיּוֹן" בְּשַׁעַר תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ) בְּרִית מֶרְכָּבָה לַיְסוֹד אֲשֶׁר הוי"ה שֶׁלּוֹ בְּנִקּוּד מְלֹאפוּם (עיין תיקון ע) כִּי הַמְּלֹאפוּם הוּא הָאוֹתִיּוֹת מְלֹא פוּם לְהוֹרוֹת, שֶׁ כְּלֵי הַשֶּׁפַע הַיְנוּ הַפֶּה שֶׁל הַצַּדִּיק הוּא מָלֵא מֵאֱלקוּת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי לִכְאוֹרָה קָשֶׁה לָמָּה אָנוּ צְרִיכִין לִתְפִלָּה וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ מַחֲשָׁבוֹת אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁ הַדִּבּוּר הוּא כְּלֵי הַשֶּׁפַע שֶׁבָּהֶם מְקַבְּלִין הַשֶּׁפַע כמו שכתוב (דְּבָרִים א) : "וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם" הַיְנוּ לְפִי הַדִּבּוּר כֵּן הַשֶּׁפַע אִם הַדִּבּוּר הַיְנוּ הַכְּלֵי הַשֶּׁפַע הוּא בִּשְׁלֵמוּת וּבִמְלוֹאָהּ אָזַי יְכוֹלִין לְקַבֵּל בָּהֶם רב שֶׁפַע וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל הַצַּדִּיק בְּוַדַּאי הוּא בִּשְׁלֵמוּת וּבִמְלוֹאָהּ לָכֵן יְכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע לְיִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה נִקְרָא בְּחִינַת מְלֹא פוּם לְהוֹרוֹת שֶׁהַפֶּה שֶׁלּוֹ בִּמְלוֹאָהּ וּבִשְׁלֵמוּת ד. וְ כָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת "צַדִּיק מוֹשֵׁל" שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֹא

פּוּם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס) :"וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים" וזהו פירוש (תְּהִלִּים קי"ד) : "יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו" הַיְנוּ מִי מוֹשֵׁל בִּי צַדִּיק כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל דָּבָר יָקָר שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה, מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ כְּמַעֲשֶׂה דְּאַבָּיֵי וְאַבָּא אֻמָּנָא (תַּעֲנִית כא:) שֶׁהֵשִׁיבוּ לוֹ לָא מָצִית לְמֶעֱבַד כְּעֲבָדָא דְּאַבָּא אֻמָּנָא וכו ו בְּחִינָה הַזֹּאת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יוֹתֵר מֵחֲבֵרוֹ הוּא מַשְׁפִּיעַ וּמֵאִיר וּמְעוֹרֵר לֵב חֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְקַבֵּל הִתְעוֹרְרוּת וּבְחִינָה הַזֹּאת מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין [תרגום: וקרא זה אל זה] (ישעי ג). כִּי קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה הַמֶּמְשָׁלָה בְּיַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה נָתַן הַמֶּמְשָׁלָה לְיַד כָּל יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם הִתְלַבְּשׁוּת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי רְצוֹנוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהַמִּצְווֹת יִהְיוּ כָּךְ לְמָשָׁל מִצְוַת תְּפִלִּין הָיָה רְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וּבַתִּים שֶׁל עוֹר וְלֹא שֶׁל כֶּסֶף כִּי כֵן רְצוֹנוֹ נִמְצָא שֶׁרְצוֹנוֹ מְלֻבָּשׁ בְּכָל הַתּוֹרָה וְעַכְשָׁו שֶׁהַתּוֹרָה מְסוּרָה בְּיָדֵינוּ גַּם הָרָצוֹן שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסוּרָה בְּיָדֵינוּ שֶׁאָנוּ מוֹשְׁלִין כִּבְיָכוֹל, לִהְיוֹת רְצוֹנוֹ כְּפִי רְצוֹנֵנוּ וְזֶה בְּחִינַת "יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו" כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל (יְרוּשַׁלְמִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה פא) "רִבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה ה אֱלֹקַי", קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה "נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ אֵלֵינוּ" הַיְנוּ שֶׁהַכֹּל בְּיָדֵינוּ וְזֶהוּ (תְּהִלִּים פ"א) "אָנכִי ה אֱלֹקֶיךָ הַמַּעֲלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם" הַיְנוּ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה הַכֹּל אָנכִי וְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה הַרְחֵב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ זֶה בְּחִינַת מְלֵאפוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט הַיְנוּ מִי מוֹשֵׁל בִּי הַיְנוּ שֶׁהַשֶּׁפַע הוּא לְפִי הַרְחָבַת הַפֶּה, וּלְפִי כְּלֵי הַדִּבּוּר כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ. ה. וּמְלֵאפוּם, הַיְנוּ בְּחִינַת: "וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט" הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה עִם וָאו כִּי בְּחִינַת יוֹסֵף נִמְשָׁךְ מֵחָכְמָה וּבִינָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"א) : "אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אוֹתְךָ אֶת כָּל זֹאת, אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ" הַיְנוּ חָכְמָה וּבִינָה וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה "וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט" וְ חָכְמָה, הִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַיְנוּ יוּד מַעְיָן וּ בִינָה, הוּא נַחַל הַנִּמְשָׁךְ מִן הַמַּעְיָן וְ עַל שֵׁם הַמַּשְׁכוּת, הוּא וָאו נִקְרָא נַחַל הַנִּמְשָׁךְ מִן הַמַּעְיָן שֶׁהוּא יוּד ו. וּבְחִינַת מְלֵאפוּם יֵשׁ בְּכְלָלוּת וּבְפָרְטוּת כִּי עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת עִם הַלּוּחוֹת הוּא בְּחִינַת מְלֵאפוּם שֶׁהוּא יוּד וְהַלּוּחוֹת הֵם וָאו כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (בָּבָא בַּתְרָא י"ד) וְהַלּוּחוֹת אֲרֻכָּן שִׁשָּׁה וְרָחְבָּן שִׁשָּׁה וְ הַתּוֹרָה עִם הָעוֹלָם גַּם כֵּן יוּד וְוָאו כִּי הַתּוֹרָה הִיא יוּד שֶׁנִּקְרֵאת (תְּהִלִּים קי"א) : "רֵאשִׁית חָכְמָה" וְהָעוֹלָם הוּא וָאו שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְ צַדִּיק עִם יִשְׂרָאֵל הֵם גַּם כֵּן יוּד וָאו כִּי צַדִּיק הוּא יוּד כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם נִקְרָאִים חַכְמֵי הָעֵדָה (עיין בהקדמת הזוהר דף ח שמות כז עיין מאורי אור) וישראל הם בחינת ואו שהם תמכי אוריתא ונקראים ווי העמודים. וְ אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בִּפְנֵי עַצְמוֹ יֵשׁ גַּם כֵּן בְּחִינַת יוּד וָאו יוד על שם הפה כמו שכתוב (תְּהִלִּים מ"ט) "פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת" וָאו, עַל שֵׁם "וְהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת" שֶׁהוּא בְּחִינַת לוּחוֹת, שֶׁהֵם וָאו כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג) : "קָשְׁרֵם עַל

גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ'' ז. וּכְשֶׁ הַלֵּב, הַיְנוּ בְּחִינַת וָאו, בְּחִינַת לוּחוֹת הוּא מְשֻׁקָּע בְּאַהֲבוֹת רָעוֹת הַיְנוּ חֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת, הַנִּקְרָא עֶרְלַת לֵב (דברים י) אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת וְחֻרְפָּה הוּא בְּחִינַת עֶרְלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ל''ד) : ''לֹא נוּכַל לָתֵת אֶת אֲחוֹתֵנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ עָרְלָה כִּי חֶרְפָּה הִיא לָנוּ'' וְהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה נְפוּלָה וּשְׁבוּרָה כִּי יָדוּעַ שֶׁ הַיֵּצֶר הָרָע וְהַקְּלִפּוֹת נִתְהַוִּים מִן שְׁבִירַת כֵּלִים (בְּהֵיכַל הַנְּקֻדִּים שַׁעַר שְׁבִירַת הַכֵּלִים פֶּרֶק ג). כִּי שְׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד נָפְלוּ אֶל בֵּינָה דִּבְרִיאָה הַיְנוּ בִּינָה לִבָּא (פתח אליהו) וְהָאוֹר הַחֶסֶד נִשְׁאָר בִּיסוֹד דַּאֲצִילוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י) : ''צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם'' נִמְצָא שֶׁ אַהֲבוֹת רָעוֹת בָּאִים מִשְּׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד וְזֶה שֶׁתִּרְגֵּם אַנְקְלוֹס: ''כִּי חֻרְפָּה הִיא לָנוּ'' אֲרֵי חִסּוּדָא הִיא לָנָא כִּי הַחֻרְפָּה הַיְנוּ עֶרְלַת לֵב הַיְנוּ אֲהָבוֹת רָעוֹת נַעֲשֶׂה מִשְּׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד כִּי זֶה נִרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁ ''עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה'' (מִשְׁלֵי י) אֲפִלּוּ אִם אֶחָד פּוֹשֵׁעַ נֶגֶד חֲבֵרוֹ אֲזַי אֵינוֹ מְחָרְפֵּהוּ כִּי הָאַהֲבָה מְכַסָּה עַל כָּל פְּשָׁעִים וּכְשֶׁמִּתְקַלְקֵל בְּרִית הָאַהֲבָה בֵּינֵיהֶם הַיְנוּ בִּבְחִינַת שְׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד אֲזַי מְחָרְפֵּהוּ כִּי הַחֻרְפָּה הוּא מִשְּׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד כַּנַּ''ל וּכְשֶׁהַלֵּב הוּא מְשֻׁקָּע בְּחֻרְפָּה, הַיְנוּ בְּעֶרְלַת לֵב בִּבְחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת, הַיְנוּ ''חֻרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי'' וּכְשֶׁמְּקֻשָּׁר הַלֵּב, הַיְנוּ בִּבְחִינַת וָאו כַּנַּ''ל לְהַיּוּד, הַיְנוּ נְקֻדָּה, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת צַדִּיק שֶׁשָּׁם הָאוֹר הָאַהֲבָה הַקְּדוּשָׁה שׁוֹרֶה כִּי אוֹר הַחֶסֶד נִשְׁאָר בִּיסוֹד דַּאֲצִילוּת אֲזַי נִתְבַּטֵּל הָאַהֲבוֹת רָעוֹת הַיְנוּ הַחֻרְפּוֹת הַיְנוּ עֶרְלַת לֵב כִּי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא נְקֻדָּה שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה הָאַהֲבָה הַקְּדוּשָׁה יָאִיר לְהַוָּאו שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵב וְנִתְבַּטֵּל הַחֻרְפָּה, הַיְנוּ עֶרְלַת לֵב כִּי עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה כִּי שָׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה הַקְּדוּשָׁה וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חַז''ל (נְדָרִים ל''ב:) בִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא כְּהֻנָּה מִשֵּׁם. וּבִשְׁבִיל שֶׁהַקְּדִים בִּרְכַּת אַבְרָהָם לִבְרְכַּת הַמָּקוֹם נִטְלָה מִשֵּׁם וְנִתְּנָה לְאַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר: ''אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק'' וְזֶהוּ כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן הַכְּהֻנָּה לְפִינְחָס אָמַר: ''הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם'' (בְּמִדְבַּר כ''ה) כִּי הַכְּהֻנָּה הִיא בְּחִינַת אַהֲבָה הוּא אַבְרָהָם שׁוֹרָה בְּמָקוֹם בְּרִית שָׁלוֹם הַיְנוּ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם ח. נִמְצָא שֶׁ צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כְּדֵי שֶׁיָּאִיר בְּחִינַת נְקֻדָּה בְּחִינַת: ''פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת'' לְהַוָּאו שֶׁהוּא בְּחִינַת: ''וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת'' וְ עַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל עֶרְלַת לִבּוֹ הַיְנוּ חֲרָפוֹת הַיְנוּ אֲהָבוֹת רָעוֹת. וְגַם צָרִיךְ כָּל אָדָם לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם כְּדֵי לְקַבֵּל הִתְעוֹרְרוּת בְּלִבּוֹ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בַּחֲבֵרוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב ''וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין'' כִּי בְּזֶה הַבְּחִינָה שֶׁיֵּשׁ בַּחֲבֵרוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ זֹאת הַבְּחִינָה הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה וְשָׁם בְּהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת שׁוֹרָה הָאַהֲבָה הַנִּקְרָא כֹּהֵן וְהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת צַדִּיק לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ וְהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת מֵאִיר לְלֵב חֲבֵרוֹ, הַנִּקְרָא וָאו וְכָל הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ הַיְנוּ הַנְּקֻדָּה הַנִּקְרָא פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְגַם הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ הֵם עֲנָפִים לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא נְקֻדָּה כְּלָלִיּוּת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַכֹּל

צריכין לְקַבֵּל מִתְּחִלָּה מֵהַצַּדִּיק וְאַחַר כָּךְ יְקַבְּלוּ דִּין מִן דִּין וְכָל אֶחָד יְקַבֵּל מִנֵּהּ וּבֵהּ וְעַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת אֵלּוּ נִתְבַּטֵּל הַחֲרָפוֹת הַיְנוּ עָרְלַת לֵב הַיְנוּ אַהֲבוֹת רָעוֹת וְזֶהוּ: "עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה" כִּי שָׁם שׁוֹרֶה אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה וְזֶהוּ כְּשֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף הַצַּדִּיק אָמְרָה רָחֵל: "אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי" (בְּרֵאשִׁית ל) כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה הַנְּקֻדָּה שֶׁשָּׁם אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה אָז נִתְבַּטֵּל הַחֲרָפוֹת הַיְנוּ עָרְלַת לֵב הַיְנוּ אַהֲבוֹת רָעוֹת וְזֶה שֶׁכָּתוּב אֵצֶל יוֹסֵף (שָׁם מה) : "כִּי פִּי הַמְדַבֵּר אֲלֵיכֶם" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: כְּפִי כֵּן לִבִּי (עיין מגילה טז:) הַיְנוּ שֶׁהָאִיר הַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ בַּנּוֹ שֶׁהָאִיר פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת בְּהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת וכתיב בו (שָׁם נ) : "וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם" פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: דְּבָרִים הַמִּתְיַשְּׁבִין עַל הַלֵּב הַיְנוּ שֶׁהָאִיר הַנְּקֻדָּה כְּלָלִיּוּת שֶׁלּוֹ בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ הַיְנוּ הִתְקַשְּׁרוּת הַצַּדִּיקִים וְהֵם יָאִירוּ בּוֹ כִּי הֵם הַנְּקֻדָּה כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל וְיעוֹרְרוּ אֶת לִבּוֹ וְגַם עַל יְדֵי שֶׁיְּדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ יָכוֹל גַּם כֵּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהָאִיר וּלְעוֹרֵר לֵב חֲבֵרוֹ וְגַם עַל יְדֵי עַצְמוֹ שֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ יָכוֹל גַּם כֵּן לְעוֹרֵר אֶת לִבּוֹ עַל יְדֵי פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְיִסַּר מִמֶּנּוּ עָרְלַת לֵב וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ: "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים" הַיְנוּ בְּחִינַת אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל "וְגוֹי קָדוֹשׁ", הַיְנוּ קֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה וְזֶהוּ הוּא בְּחִינַת לֵב כַּנַּ"ל. עַל יְדֵי מַה תָּבוֹא לִבְחִינַת אַהֲבָה וְלִבְחִינַת קֹדֶשׁ וָאו עַל יְדֵי אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי מֹשֶׁה הוּא נְקֻדָּה כְּלָלִיּוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁ בַּתְּחִלָּה צְרִיכִין הַכֹּל לְקַבֵּל מֵהַנְּקֻדָּה כְּלָלִיּוּת וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהָאִיר בַּחֲבֵרוֹ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ וְגַם יוּכַל לְהָאִיר מִנֵּהּ וּבֵהּ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁבּוֹ, שֶׁהוּא "פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת" לְהַוָּאו, שֶׁהוּא "וְהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת" וְאָז נִקְרָא גּוֹי קָדוֹשׁ הַיְנוּ קֹדֶשׁ וָאו שֶׁהַנְּקֻדָּה מֵאִיר לְהַוָּאו וְעַל יְדֵי זֶה, "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים" הַיְנוּ אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי כְּשֶׁתִּתְקַבֵּל מִן כָּל הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ הֵן מִנֵּהּ וּבֵהּ וְהֵן מֵהַנְּקֻדּוֹת שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הֵן מִנְּקֻדָּה כְּלָלִיּוּת שֶׁשָּׁם אֵצֶל כָּל הַנְּקֻדּוֹת שׁוֹרֶה אַהֲבָה קְדוֹשָׁה הַנִּקְרָא כֹּהֵן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם" וְהַנְּקֻדָּה הוּא בְּרִית שָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּ"עֵץ חַיִּים": שֶׁהָאוֹר הֶחָסֶד נִשְׁאָר בְּיסוֹד דַּאֲצִילוּת. [וּכְשֶׁמְּדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם מְקַבֵּל הַנְּקֻדָּה שֶׁבְּלֵב חֲבֵרוֹ בְּלִי לְבוּשׁ וְלִפְעָמִים מְקַבֵּל הַנְּקֻדָּה מֵחֲבֵרוֹ עַל יְדֵי דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁמְּסַפֵּר עִמּוֹ כִּי יֵשׁ לִפְעָמִים שֶׁיְּכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹר וְהִתְעוֹרְרוּת לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁל חֲבֵרוֹ עַל יְדֵי שִׂיחַת חֻלִּין שֶׁמְּדַבְּרִין עִמּוֹ וְאָז מְקַבְּלִין אוֹר הַנְּקֻדָּה עַל יְדֵי הִתְלַבְּשׁוּת כִּי לִפְעָמִים צְרִיכָה הַנְּקֻדָּה לְהִתְלַבֵּשׁ וְהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּדִבּוּרִים אֵלּוּ וְהוּא מְקַבֵּל מִמֶּנָּה]

לה - אשרי העם ידעי תרועה

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה] "אַשְׁרֵי הָעָם יֹדְעֵי תְרוּעָה ה בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן" (תְּהִלִּים פ"ט) א. דַּע כִּי תְּשׁוּבָה הִיא לָשׁוּב אֶת הַדָּבָר לַמָּקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם וְהוּא בְּחִינַת זָרְקָא הַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּנִים תִּקּוּן כ"א דַּף מ"ג: וּבְדַף ס וְתִקּוּן ס"ד דַּף פ"ו:, וּבַתִּקּוּנִים שֶׁבְּסוֹף הַזֹּהַר חָדָשׁ בְּדַף ק"ט:). דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתָר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן וּמַאן הַהוּא אֲתָר, הוּא חָכְמָה כִּי חָכְמָה הִיא שֹׁרֶשׁ כָּל הַדְּבָרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ק"ד) : "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ" לָכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁמֹר אֶת שִׂכְלוֹ מִשִּׁכְלִיּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַמְכֻנֶּה בְּשֵׁם בַּת פַּרְעֹה כִּי עִקַּר הַחָכְמָה לִקְנוֹת שְׁלֵמוּת אֵינָם רַק חָכְמוֹת אֱלִקוּת וּשְׁאָר הַחָכְמוֹת הֵם רַק חָכְמוֹת בְּטֵלוֹת וְאֵינָם חָכְמוֹת כְּלָל וּ בַּת הִיא מְרַמֶּזֶת עַל הַחָכְמָה שֶׁאֵינָהּ חָכְמָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל (מְנָחוֹת ק"י) : "הֲבִיאִי בָנַי מֵרַחוֹק וְכוּ, וּבְנוֹתַי, אֵלּוּ גְּלִיּוֹת שֶׁבִּשְׁאָר אֲרָצוֹת שֶׁדַּעְתָּן אֵינָם מְיֻשֶּׁבֶת עֲלֵיהֶם כְּבָנוֹת" פַּרְעֹה לְשׁוֹן בְּטוּל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ה) : "אַל תַּפְרִיעוּ אֶת הָעָם" וְ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הֵם בְּחִינַת קְנָה כִּי יֵשׁ קָנֶה בְּקֹדֶשׁ, הֵם חָכְמוֹת קְדוֹשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ד) : "קְנֵה חָכְמָה" (עיין זוהר פנחס רל"ב רל"ד: קהלת ז) וזה לעומת זה עשה אלוקים הַיְנוּ קָנֶה שֶׁבַּקְּלִפּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ס"ח) : "גֶּעֱרַ חַיַּת קָנֶה" וְהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת "יִשְׂרָאֵל הֵם עַם קָדוֹשׁ" (דברים ז, יד, כו, כח) וְ כָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ד) : "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ" וְ עַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים רֵאשִׁית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ב) : "קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה רֵאשִׁית" וְכוּ אֲבָל בִּשְׁעַת הוֹלָדָה הַשֵּׂכֶל מְצֻמְצָם אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּכְשֶׁמַּתְחִילִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּהִתְבּוֹנְנוּת עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אֲזַי שִׂכְלוֹ הוֹלֵךְ וְגָדוֹל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים א ה) : "וַתֶּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה" וּ כְשֶׁאָדָם מַכְנִיס בְּתוֹךְ שִׂכְלוֹ הַקֹּדֶשׁ מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אֲזַי נִתְמַעֵט קְדֻשַּׁת שִׂכְלוֹ כְּפִי תְּפִיסַת הַמָּקוֹם שֶׁל חָכְמָה חִיצוֹנִיּוֹת שֵׂכֶל חִיצוֹנִי, בְּתוֹךְ שֵׂכֶל הַקֹּדֶשׁ וְ הַחָכְמָה חִיצוֹנִי הִיא נָעוּץ בְּתוֹךְ הַשֵּׂכֶל הַקֹּדֶשׁ כְּקֶנֶה וּמְחַסֵּר מְקוֹם הַקְּדֻשָּׁה וְעַל זֶה הַקֶּנֶה, הַיְנוּ זֶה הַשֵּׂכֶל מִתְלַקְּטִים וּמִתְחַבְּרִים כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וּמְגֻנּוֹת וְזֶהוּ (סַנְהֶדְרִין כ"א:) : כְּשֶׁנַּשָּׂא שְׁלֹמה אֶת בַּת פַּרְעֹה, יָרַד גַּבְרִיאֵל וְנָעַץ קָנֶה בַּיָּם הַיְנוּ שֶׁגָּם לְמַעְלָה, מֵהַשְׁתַּלְשְׁלוּת הַגְּבוּרוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יָרַד גַּבְרִיאֵל נַעֲשָׂה סוֹסְפִיתָא דְּדַהֲבָא הַיְנוּ בְּחִינַת קְלִפּוֹת שֶׁהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַנִּקְרָא גַּם כֵּן קָנֶה וְנָעַץ בְּיַם הַחָכְמָה שֶׁמְּחַסֵּר מְקוֹם הַקְּדֻשָּׁה וְהֶעֱלָה עָלָיו שִׁרְטוֹן הַיְנוּ בְּחִינַת מִדּוֹת מְגֻנּוֹת וְעָלָיו נִבְנָה כְּרַךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי הַיְנוּ נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי הַכָּרוּךְ אַחַר קְדֻשָּׁה וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא כְּרַךְ גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל (סַכָּה נ"ב) : כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת [שֶׁדָּרְשׁוּ שָׁם, שֶׁהֵיצֵר הָרַע מִתְגָּרֶה בְּיִשְׂרָאֵל דַּיְקָא וּבִגְדוֹלִים דַּיְקָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם: וּבְתַלְמִידֵי חֲכָמִים יוֹתֵר מִכֻּלָּם וְ עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא הַנָּחָשׁ וְהֵיצֵר הָרַע כְּרַךְ גָּדוֹל] שֶׁהוּא כָּרוּךְ תָּמִיד אַחַר גְּדוֹלֵי

הַדּוֹר בְּיוֹתֵר מִשְּׁאָר אֲנָשִׁים שֶׁהוּא בּוֹנֶה בִּנְיָנוֹ עַל זֶה הַשֵּׂכֶל הַחִיצוֹנִי ב. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁאָדָם שׂוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִשִּׂכְלִיּוֹת חִיצוֹנִים לֹא זוֹ אַף זוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְחַדֵּשׁ הַשֵּׂכֶל בְּכָל עֵת וְזֶה בְּחִינַת: וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית כִּי חִדּוּשׁ בְּרֵאשִׁית הוּא חִדּוּשׁ הַחָכְמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ" כִּי חִדּוּשׁ הַשֵּׂכֶל הִיא חִדּוּשׁ הַנְּשָׁמָה כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא הַנְּשָׁמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ל"ב) : "נִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (בְּרָכוֹת י) : מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָן אֶת הָעוֹלָם אַף הַנְּשָׁמָה זָנָה אֶת גּוּפָהּ נִמְצָא שֶׁ הַנְּשָׁמָה הִיא מַחַיָּה אֶת הַגּוּף וְהִיא בְּעַצְמָהּ הַשֵּׂכֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז) : "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה" וְכוּ ג. וְ חִדּוּשׁ הַשֵּׂכֶל הַיְנוּ חִדּוּשׁ הַנְּשָׁמָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁנָּה כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּרֵאשִׁית י"ט:) חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ כִּי כְּשֶׁהַמַּחִין מִתְיַגְּעִים אָז עַל יְדֵי הַשֵּׁנָה הֵם מִתְחַדְּשִׁים, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ כִּי הָיוּ מִתְחַלָּה עֲיֵפִים וְעַכְשָׁו נִתְחַזְּקוּ וּ בְשָׁעַת הַשֵּׁנָה הַמּחִין, הַיְנוּ הַנְּשָׁמָה בָּאָה בְּתוֹךְ אֱמוּנָה בְּחִינַת: "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים" וְכוּ כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (שָׁם) ד. וְ יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינַת שֵׁנָה כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר יֵשׁ שֵׁנָה בְּגַשְׁמִיּוּת, שֶׁהִיא נִיחָא לַמּחִין גַּם יֵשׁ בְּחִינַת לְמוּד, שֶׁהוּא נִקְרָא גַּם כֵּן שֵׁנָה לְגַבֵּי דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא וְהוּא לְמוּד פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה (זֹהַר פִּינְחָס רמ"ד: עַיִן בְּרֵאשִׁית רַבָּה, וַיֵּצֵא, פָּרָשָׁה ס"ט) כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין כ"ד) : "בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי" זֶה תַּלְמוּד בַּבְלִי וזה בחינת אמונה כמו שכתוב (תְּהִלִּים צ"ב) : "וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת", "וְלַיְלָה קָרָא לְיָלָה" (בְּרֵאשִׁית א) וְ אָדָם הַדָּבוּק תָּמִיד בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא וְנִתְיַגְּעִים הַמּחִין שֶׁלּוֹ מֻחֲמַת גֹּדֶל הַדְּבֵקוּת אֲזַי יִלְמוֹד פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא וּכְשֶׁלּוֹמֵד פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא אֲזַי הַמּחִין שֶׁלּוֹ הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ בָּאָה בְּתוֹךְ אֱמוּנָה בִּבְחִינַת: "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים" וּמִתְחַדְּשִׁים, וּמִתְחַזְּקִים מֵעֲיֵפוּתָם וְזֶה בְּחִינַת פַּשְׁטָא מָנַח זַרְקָא שֶׁפְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא שֶׁהֵם בְּחִינַת "וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת" הֵם נִיחָא לַמּחִין וְהַמּחִין נִתְחַדְּשׁוּ כְּבַרְאשׁוֹנָה וזהו זרקא, דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן. ה. וְ עִקַּר הַמּחִין שֶׁמְּקַבְּלִין עַל יְדֵי הֶאֱמוּנָה אֵין מְקַבְּלִין אֶלָּא מֵאוֹר הַפָּנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ט"ז) : "בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים" "חַיִּים", הֵם הַמּחִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה" מְקַבְּלִין מֵאוֹר הַפָּנִים דֶּרֶךְ הֶאֱמוּנָה הַנִּקְרֵאת מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית י"ד) : "וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם" וְתַרְגּוּמוֹ: מַלְכָּא דִּירוּשְׁלֵם וְהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה א) : "עִיר הַצֶּדֶק קִרְיָה נֶאֱמָנָה" וְהִיא בְּחִינַת לַיְלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת" וְהִיא בְּחִינַת פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי" וְכוּ וּכְתִיב: "וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה" וְהוּא בְּחִינַת מָאוֹר הַקָּטָן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ט) : "עִיר קְטַנָּה" (עיין זוהר אחרי ס"ח:) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) : "אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה". וְ יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּאוֹר הַפָּנִים כִּי יֵשׁ מְקַבְּלִים הַשֵּׂכֶל מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה כִּי שִׁבְעִים

פָּנִים לַתּוֹרָה וְיֵשׁ מְקַבְּלִים מֵאוֹר פְּנֵי הַצַּדִּיקִים כְּשֶׁהַצַּדִּיק מַסְבִּיר לוֹ פָּנִים (עיין תענית ח) אֲזַי מְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ, וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה כִּי עִקַּר הַשֵּׂכֶל מֵאוֹר הַפָּנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהֶלֶת ח) : "חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו" ו. גַּם יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּשֵׂנָה כִּי יֵשׁ שֵׂנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת לְמוּד פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא כְּפִי הַדִּבֵּרוּת וְיֵשׁ שֵׂנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שֶׁהוּא גַּם כֵּן פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא כִּי כְּשֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה אֲזַי הַמֹּחִין, הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ בָּאָה לְתוֹךְ אֱמוּנָה, בִּבְחִינַת: "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים" וְנִתְחַדְּשׁוּ שָׁם, וְנִתְחַזְּקוּ מֵעֵיפוּתָם וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא קע"ה:). הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַעֲסֹק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת הַיְנוּ הָרוֹצֶה לְחַדֵּשׁ אֶת שִׂכְלוֹ, הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ יַעֲסֹק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת הַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה כִּי הָעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה הוּא בְּוַדַּאי עוֹסֵק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת כִּי כָּל דִּינֵי מָמוֹנוֹת שַׁיָּךְ לְמַשָּׂא וּמַתָּן כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה כִּי אִם בָּקִי בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בָּהֶם וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ל"א) : "הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר" הַיְנוּ עַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן הַיְנוּ עַל יְדֵי פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא אֲזַי: "מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ" וּמִמְּשִׁיךְ שֵׂכֶל חָדָשׁ מֵאוֹר הַפָּנִים כִּי הַשכל נקרא רחוק כמו שכתוב (קהֶלֶת ז) : "אֲמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה" ז. אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מַכְנִיס שִׂכְלוֹ הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ, בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה הַיְנוּ פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, הַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן בִּבְחִינַת: "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים" אֲזַי צָרִיךְ לִשְׁמֹר הָאֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים כִּי הִיא שוכנת בתוך החיצונים בחינת (יְחֶזְקֵאל ה) : "זֹאת יְרוּשָׁלַיִם שַׂמְתִּיהָ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת" וִירוּשָׁלַיִם הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "קִרְיָה נֶאֱמָנָה" וְהוּא בְּחִינַת לַיְלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת" וְהוּא פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה "בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי", "וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה" וְהִיא בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַקָּטן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה". וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל מֵעוֹלָם הַבִּינָה לְהַלְבִּישׁ אֶת הַמַּלְכוּת, הַיְנוּ אֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הָעַכּוּ"ם וְהָאָרְצוֹת שֶׁסְּבִיבוֹתֶיהָ וּכְשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן כָּל כָּךְ בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ רַב סַפְּרָא וּמְקַיֵּם (תְּהִלִּים ט"ו) : "וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ" (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַכּוֹת כ"ד) זוֹ הַבְּחִינָה נַעֲשָׂה חַשְׁמַ"ל הַיְנוּ מַלְבּוּשׁ, סְבִיב הָאֱמוּנָה וַאֲזַי אַמָּא מְסַכֶּכֶת עַל בְּנָהָא (הק התקונים) שֶׁלֹּא יִינְקוּ מִמֶּנָּה וְהִיא: "אִם לַבִּינָה תִקְרָא" (מִשְׁלֵי ב), וּבִינָה לִבָּא (הַקְדָּמַת תִּקּוּנִים) וְזֶה שֶׁמְּקַיֵּם: "וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ" אֲזַי אִמָּא מְסַכֶּכֶת עַל בְּנָהָא שֶׁהַלֵּב עוֹשֶׂה חַשְׁמַ"ל הַיְנוּ מַלְבּוּשׁ, סְבִיב הָאֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִינְקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (שָׁם בְּבָבָא בַּתְרָא) הָרוֹצֶה שֶׁיַּעֲסֹק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, יְשַׁמֵּשׁ אֶת שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס הַיְנוּ הָרוֹצֶה לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה הַיְנוּ פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא הַנִּקְרָא חֹשֶׁךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי" וְנִקְרָא אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת" אֲזַי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ חַשְׁמַ"ל מֵהַלֵּב הַיְנוּ שֶׁיְּקַיֵּם

"וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ" וְהַחַשְׁמַ"ל הַזֶּה הוּא מַלְבִּישׁ אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן הַיְנוּ אֶת הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת: אִמָּא מְסַכֶּכֶת עַל בְּנָהָא וְזֶהוּ: יְשַׁמֵּשׁ אֶת שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס כִּי שְׁמִיעָה תַּלְיָא בְּלִבָּא (תיקון יח) חַשְׁמַ"ל לֵב גִּמַטְרִיָא שְׁמַע כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים א ג) : "וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שׁוֹמֵעַ" וּבֶן נַנָּס בְּחִינַת אֱמוּנָה, הִיא בְּחִינַת בֶּן נַנָּס הַיְנוּ הַמָּאוֹר הַקָּטָן ח. וּ כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה עוֹסֵק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת הַיְנוּ פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא זֶהוּ בְּחִינַת הַקְּרָבַת הַקְּרְבַּן תָּמִיד וְהַקְּטֹרֶת הַקְּטֹרֶת כִּי עַל יְדֵי הַתָּמִיד עוֹלִים חָכְמָה בִּינָה דַּעַת דְּעֶשְׂיָה בִּיצִירָה וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבַּקְּלִפָּה עוֹלִים בְּסוֹד אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת בִּבְחִינַת מַלְכוּת בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת דִּינֵי מָמוֹנוֹת הַיְנוּ פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא נִמְצָא בְּשָׁעַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עוֹסֵק בְּפְשָׁטָא אוֹרַיְתָא שֶׁהֵם בְּחִינַת מט"ט הַמְקַנֵּן בַּיְצִירָה נִמְצָא שֶׁחָכְמָה בִּינָה דַּעַת שֶׁלּוֹ בַּעֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עוֹלִים בִּיצִירָה, הַיְנוּ לִפְשָׁטָא אוֹרַיְתָא וְכָל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הָעַכּוּ"ם וְהָאֲרָצוֹת שֶׁסְּבִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם עוֹלִים לִבְחִינַת אֱמוּנָה הַנִּקְרָא יְרוּשָׁלַיִם וּמַלְכוּת (רש"י פ תולדות ע"פ ולאם מלאם יאמץ) כִּי חֻרְבַּן אֱמוּנָה, הוּא נִקְרָא חֻרְבַּן יְרוּשָׁלַיִם כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קי"ט:). לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם עַד שֶׁפָּסְקוּ מִמֶּנָּה אַנְשֵׁי אֱמוּנָה (עַיֵּן שָׁם מִבְּאֹר דְּכַוָּנָתָם עַל מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה) וּכְשֶׁ יְרוּשָׁלַיִם הַיְנוּ הָאֱמוּנָה הַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא מִתְגַּבֶּרֶת אָזַי אֵלּוּ הָעַכּוּ"ם וְהָאֲרָצוֹת נוֹפְלִים וְעוֹלִים מִמֶּנָּה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּתוֹכָם בְּסוֹד אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (סַנְהֶדְרִין כ:) שְׁלֹשָׁה מִצְווֹת נִצְטַווּ יִשְׂרָאֵל בְּכְנִיסָתָן לָאָרֶץ הַעֲמָדַת הַמֶּלֶךְ, וּכְרִיתוּת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, וּבְנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהָא בְּהָא תַּלְיָא כִּי הַעֲמָדַת הַמֶּלֶךְ הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וּ כְרִיתוּת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק הֵם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁעוֹלִים מִבֵּין הָעַכּוּ"ם וְהָאֲרָצוֹת בִּבְחִינַת אַחַד עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (רוּת פָּרָשָׁה א) : לָמָּה נִסְמְכָה פָּרָשַׁת כְּרִיתוּת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק לְפָרָשַׁת מִשְׁקָלִין ? לוֹמַר שֶׁבַּעֲוֹן מִשְׁקָלִין הָיָה מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, וְהַיְנוּ הַהֵ כַּיָּדוּעַ וּ בְנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הַמֹּחִין חִדּוּשׁ הַנְּשָׁמָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ל"ג). מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה, כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו ט. וְזֶה הַחַשְׁמַ"ל הַנַּעֲשֶׂה מִבְּחִינַת: "וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ" וּמַלְבִּישׁ לְהָאֱמוּנָה, הוּא בְּחִינַת רְצוּעוֹת כִּי רְצוּעוֹת הֵם מַקִּיפֵי מַלְכוּת הַיְנוּ אֱמוּנָה וְזֶה שֶׁאָמַר רַב לְרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת (בָּבָא בַּתְרָא כ"א) : כַּד תִּמְחֵי לֵינּוּקָא, לָא תִּמְחֵי אֶלָּא בְּעַרְקְתָא דְּמָסָאנֵי תמחי, לשון טהרה. כמו שכתוב (יְשַׁעְיָה מ"ד) : "מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ" יַנּוּקָא, הִיא בְּחִינַת מָאוֹר הַקָּטָן, הִיא בְּחִינַת שֵׁנָה לָא תִּמְחֵי אֶלָּא בְּעַרְקְתָא דְּמָסָאנֵי הַיְנוּ רְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין כמו שאמרו חז"ל, (סוֹטָה י"ז) : בְּשׂכַר שֶׁאָמַר אַבְרָהָם מְחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ הַנַּעַל זָכוּ בָּנָיו לִשְׁנֵי מִצְווֹת, לְחוּט שֶׁל תְּכֵלֶת,

וְלִרְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין וְעַד שְׁרוֹךְ הַנַּעַל, תַּרְגּוּמוֹ: עַרְקְתָא דִּמְסָאנֵי הַיְנוּ כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה לִשְׁמֹר אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן הַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים לֹא תּוּכַל לִשְׁמֹר אֶת הַנֵּפֶשׁ הַיְנוּ מָאוֹר הַקָּטָן, הַיְנוּ יְנוּקֵי אֶלָּא בְּעַרְקְתָא דִּמְסָאנֵי הַיְנוּ רְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין הַיְנוּ שֶׁתַּמְשִׁיךְ חַשְׁמַ"ל מִבִּינָה לִבָּא לְהַלְבִּישׁ אֶת הָאֱמוּנָה הַיְנוּ בְּחִינַת יְשַׁמֵּשׁ אֶת שִׁמְעוֹן בֶּן נְנַס כַּנַּ"ל הַיְנוּ שֶׁיִּקַּיֵּם "וּדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ" בְּשִׁעַת עֲשִׂית הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כְּרַב סַפְרָא וּ רְצוּעָה גִּמַטְרִיָּא ש"ע לִרְמֹז שֶׁעַל יְדֵי הַחַשְׁמַ"ל הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת: "דּוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ" נִשְׁמָר הָאֱמוּנָה וְהַנְּשָׁמָה, הַיְנוּ הַמֹּחִין שֶׁבְּתוֹכָהּ וּמְקַבֶּלֶת מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁהוּא ש"ע נְהוֹרִין שֶׁל פָּנִים עֶלְיוֹנִים הַנִּמְשָׁכִין מִתִּקּוּן וָאֱמֶת כַּיָּדוּעַ. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר (שָׁם רַב לְרַב שְׁמוּאֵל הַנַּ"ל) : דִּקְרֵי קְרֵי, וּדְלָא קְרֵי לֶהֱוֵי צַוְתָּא לַחֲבֵרוֹ כִּי הַדָּבָר קָשֶׁה הָא תֵּינַח מִי שֶׁהוּא בַּר אוֹרָיְן וְעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה אֲזַי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא טוֹבָה אֲצִלּוֹ שֶׁהַמֹּחִין שֶׁלּוֹ מִתְחַדְּשִׁין אֲבָל מִי שֶׁהוּא אֵינוֹ בַּר אוֹרָיְן מַה הֶנָּאָה יֵשׁ לוֹ שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן דַּע, מִי שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה הוּא עוֹשֶׂה טוֹבָה לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא מְשָׁרְשׁוֹ שְׁמֹחִין שֶׁל חֲבֵרוֹ מִתְחַדְּשִׁין בְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ שֶׁבֶּאֱמוּנָה וְזֶהוּ דִּקְרֵי קְרֵי מִי שֶׁהוּא בַּר אוֹרָיְן אֲזַי טוֹבָה לוֹ שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ שִׂכְלוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה וְיִהְיֶה לוֹ מֹחִין חֲדָשִׁים לִלְמוֹד וְלִדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא וּדְלָא קְרֵי לֶהֱוֵי צַוְתָּא לַחֲבֵרוֹ הַיְנוּ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה טוֹבָה לַחֲבֵרוֹ שֶׁמְּשָׁרְשׁוֹ י. וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה כַּיָּדוּעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה בְּחִינַת פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא בְּחִינַת עוֹסֵק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת וּ תְּקִיעוֹת הֵם הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה (עי לקמן סי ס אות ט) שֶׁהוּא חִדּוּשׁ הַמֹּחִין מֵאוֹר הַפָּנִים וּמִזֶּה הוּא הִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ אוֹרוֹת מִפָּנִים עֶלְיוֹנִים וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ, אַשְׁרֵי הָעָם יְדְעֵי תְרוּעָה הוּא בְּחִינַת הַעֲלָאַת אַחַד עֶשֶׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת שֶׁבְּתוֹךְ הָעַכּוּ"ם וְהָאֲרָצוֹת הַשּׁוֹכְנִים סְבִיבוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שֶׁנִּתְחַבְּרִים אֵלָיו הַנִּיצוֹצוֹת וְזֶה: "יְדְעֵי תְרוּעָה" יְדְעֵי, לְשׁוֹן הִתְחַבְּרוּת תְּרוּעָה, מִלְּשׁוֹן שְׁבִירָה כִּי הַנִּיצוֹצוֹת הֵם מִשְּׁבִירַת כֵּלִים ה בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל"ג) : "שְׂמַח זְבוּלוּן בְּצֵאתֶךָ" הַיְנוּ כְּשֶׁ עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה כְּדֵי לְהָבִיא אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּבְחִינַת: "חֲדָשִׁים לְבְקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ" כְּדֵי לְקַבֵּל מֵאוֹר הַפָּנִים, חִדּוּשׁ הַמֹּחִין, חִדּוּשׁ הַנְּשָׁמָה עַל יְדֵי זֶה עוֹלִים כָּל הַנִּיצוֹצוֹת עַל יְדֵי אַחַד עֶשֶׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת

לו - בקרב עלי מרעים לאכל את בשרי

[וְלָשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי וְכוּ (תְּהִלִּים כ"ז) א. וְזֶהוּ כְּלַל כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא מֻשְׁרָשׁ בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב וְשִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב, מֻשְׁרָשִׁים בְּשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה (עיין תיקון ל"ב) וְזֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים

שֶׁ כְּנֶגֶד שִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב, הֵם שִׁבְעִים לְשׁוֹן שֶׁ כָּל לְשׁוֹן וְלְשׁוֹן יֵשׁ לָהּ מִדָּה רָעָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֶרְתָּהּ וּמֵחֲמַת הַמִּדּוֹת הָאֵלּוּ הֵם מְרֻחָקִים מִשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וּ כְשֶׁהַנֶּפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב בָּאָה בַּגָּלוּת תַּחַת יַד שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת הַיְנוּ בְּמִדּוֹתֵיהֶם הָרָעִים אֲזַי הִיא רָאמַת שִׁבְעִין קְלִין כַּיּוֹלֶדֶת שֶׁקִּדֶּם הַלֵּדָה הִיא צוֹעֶקֶת שִׁבְעִין קְלִין (זֹהַר פִּינְחָס רמ"ט:) כְּנֶגֶד שִׁבְעִין תֵּבִין שֶׁבְּמִזְמוֹר "יַעַנְךָ", שֶׁבִּלְא זֶה אִי אֶפְשָׁר לָהּ לֵילֵד וְזֶהוּ כְּלָל, שֶׁ כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל קֹדֶם שֶׁיֵּשׁ לָהּ הִתְגַּלּוּת בְּתוֹרָה וּבַעֲבוֹדָה אֲזַי מְנַסִּין וּמְצָרְפִים אֶת הַנֶּפֶשׁ, בְּגָלוּת שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹן, הַיְנוּ בְּתַאֲווֹתֵיהֶן וּכְשֶׁהִיא בָּאָה בְּמִדּוֹתֵיהֶן בַּגָּלוּת אֲזַי הִיא רָאמַת שִׁבְעִין קְלִין כִּי הִתְגַּלּוּת הִיא בְּחִינַת לֵדָה כִּי קֹדֶם הִתְגַּלּוּת שֶׁל תּוֹרָה אֲזַי הִיא בִּבְחִינַת עִבּוּר שֶׁהַתּוֹרָה הִיא נֶעְלָם מִמֶּנּוּ, כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה (קהלת יא) (דְּבָרִים ל"א) : "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר" הַיְנוּ בַּגָּלוּת בַּמִּדּוֹת הָרָעוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹן כִּי הַקְּלִפָּה קְדוּמָה לַפְּרִי וּמִי שֶׁרוֹצֶה לֶאֱכל הַפְּרִי, צָרִיךְ לְשַׁבֵּר מִקֹּדֶם הַקְּלִפָּה לָכֵן קֹדֶם הַהִתְגַּלּוּת מֻכְרָח הַנֶּפֶשׁ לָבוֹא בַּגָּלוּת, הַיְנוּ בְּמִדּוֹתֵיהֶם כִּדֵּי לְשַׁבְּרָם וְלָבוֹא אַחַר כָּךְ לַהִתְגַּלּוּת ב. וְדַע שֶׁ כְּלָלוּת שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹן שֶׁל מִדּוֹתֵיהֶן הָרָעוֹת הַלָּלוּ הִיא תַּאֲוַת נְאוּף וְ הוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי מִי שֶׁמְּשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה הַזֹּאת, אֲזַי בְּקַל יָכוֹל לְשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲווֹת וּבִשְׁבִיל זֶה, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְפִי שֶׁהוּא כְּלָל שֶׁל הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרָא רֵאשִׁית דַּעַת (מִשְׁלֵי א) מֹשֶׁה רַבֵּינוּ עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא תַּרְי"ג ("סֵפֶר הַקְּנָה" י"ב "רוֹקֵחַ" סִימָן רצ"ו, "מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת" אפֶן קי"ג), שֶׁהוּא כְּלָלוּת כָּל הַתּוֹרָה וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה צָרִיךְ לְפָרֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִכָּל וָכל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ה) "וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי" וּ בִלְעָם שֶׁהָיָה כְּנֶגֶד מֹשֶׁה בַּקְּלִפָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כ"ד) : "וְיוֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן" גַּם אוֹתִיּוֹת בִּלְעָם מְרַמְּזִין שֶׁהוּא בַּקְּלִפָּה כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה כִּי ב הִיא הַתְחָלַת הַתּוֹרָה, וְל הִיא סוֹף הַתּוֹרָה, וְע כְּנֶגֶד שִׁבְעִים פָּנִים, וּמ כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה וּמֵחֲמַת שֶׁהוּא בַּקְּלִפָּה, לְפִיכָךְ הוּא מְשֻׁקָּע בַּתַּאֲוָה הַזֹּאת בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם כ"ב) : "הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי" (עיין סנהדרין ק"ה:) גַּם יוֹסֵף קֹדֶם שֶׁהָיְתָה לוֹ הִתְגַּלּוּת בַּתּוֹרָה, הַיְנוּ חָכְמָה בִּינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי"א) : "רֵאשִׁית חָכְמָה", כִּי "אִם לַבִּינָה תִקְרָא" (מִשְׁלֵי ב) וְ קֹדֶם שֶׁזָּכָה לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה הֻצְרַךְ לָבוֹא בְּנִסָּיוֹן בְּצָרוּף בְּתוֹךְ הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹן הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְשִׁבֵּר הַקְּלִפָּה שֶׁקֹּדֶמָה לַפְּרִי זָכָה לַפְּרִי הַיְנוּ לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא חָכְמָה וּבִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"א) : "אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ". וּבִשְׁבִיל זֶה דָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת י"ב:) עַל פָּסוּק "אַחֲרֵי לְבַבְכֶם" וְכוּ, אַחֲרֵי לְבַבְכֶם זֶהוּ מִינוּת וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם זוֹ נְאוּף גַּם שִׁמְשׁוֹן הָלַךְ אַחַר עֵינָיו (שָׁם וְסוֹטָה ט:) גַּם בִּלְעָם נִקְרָא "שְׁתוּם הָעַיִן" (בַּמִּדְבָּר כ"ד) מֵחֲמַת שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת מִדָּה רָעָה שֶׁל מִדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹן ג. לְפִיכָךְ כְּשֶׁקּוֹרִין פָּסוּק רִאשׁוֹן שֶׁל

קְרִיאַת שְׁמַע צָרִיךְ לְהַעֲצִים אֶת עֵינָיו, בִּבְחִינַת: עוֹלִימְתָּא שַׁפִּירְתָּא דְּלֵית לָהּ עֵינִין (סַבָּא מִשְׁפָּטִים דַּף צ"ה וְכַמּוּבָא בִּכְתְבֵי הָאַר"י, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַיִן בְּ"שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה"הסִימָן ס"א ס"ק ג) כִּי תִּקּוּן שֶׁל הִרְהוּרֵי זְנוּת שֶׁבָּא לָאָדָם, שֶׁיאמַר שְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כִּי תַּאֲוַת נאוּף הִיא בָּאָה מֵעֲכִירַת דָּמִים, הַיְנוּ מִטְּחוֹל, שֶׁהִיא לִילִית, שֶׁהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא, אִמָּא דְּעֶרֶב רַב (הק התקונים ובתי ג מתקונים אחרונים) שֶׁהִיא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וּ מַלְכוּתָא דִּשְׁמַיָּא, הוּא בִּבְחִינַת גְּבִירְתָּא, "אֵשֶׁת יְרָאַת ה" (משלי ל"א) שֶׁהִיא בִּבְחִינַת יָם שֶׁל שְׁלמה, הָעוֹמֶדֶת עַל שְׁנַיִם עָשָׂר בָּקָר שֶׁהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ (זֹהַר וַיְחִי רמ"א) וּכְשֶׁאָדָם מְקַבֵּל עָלָיו עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּאֵלּוּ הַפְּסוּקִים שֶׁכּוֹלֵל אֶת נִשְׁמָתוֹ בִּשְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ וּמַפְרִישׁ אֶת נִשְׁמָתוֹ מִנִּשְׁמַת עֶרֶב רַב הַבָּאִים מֵאִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא שֶׁהִיא בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ט"ז) : "מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנכִי בּוֹרַחַת" שֶׁהַתַּאֲוָה בּוֹרַחַת וְנִפְרֶדֶת מִמֶּנָּה וְאִם אֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לְגָרֵשׁ אֶת הָאִשָּׁה זוֹנָה, אָזַי הוּא בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ל) "שִׁפְחָה תִּירַשׁ גְּבִרְתָּהּ" כִּי בִּשְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ, יֵשׁ שִׁתִּים עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת, נֶגֶד שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ וְאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת, כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּשְׁמוֹת שִׁבְטֵי יָהּ וּבְקַבָּלַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם, הוּא בִּבְחִינַת יָם שֶׁל שְׁלמה הוּא נִפְרָד מִנִּשְׁמוֹתֵיהֶן דְּעֶרֶב רַב שֶׁהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא, אִשָּׁה זוֹנָה וְנִכְלָל בִּנְשָׁמוֹת שִׁבְטֵי יָהּ, בִּבְחִינַת אִשָּׁה יְרָאַת ה אָזַי הוּא בִּבְחִינַת סְגִירַת עֵינַיִם בִּשְׁעַת קַבָּלַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם לְהוֹרוֹת שֶׁעַל יְדֵי קַבָּלַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם הוּא בִּבְחִינַת עוֹלִימְתָּא שַׁפִּירְתָּא, דְּלֵית לָהּ עֵינִין שֶׁהִיא הַתַּאֲוָה שֶׁכּוֹלֶלֶת הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת ד. וְכָל זֶה כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ לָאָדָם הִרְהוּר בְּאַקְרַאי בְּעַלְמָא אָזַי דַּי לוֹ בַּאֲמִירַת שְׁנֵי פְּסוּקִים הַנַּ"ל אֲבָל אִם הוּא, חַס וְשָׁלוֹם, רָגִיל בְּהִרְהוּר שֶׁל הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוּת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִיד מִמֶּנָּה אָזַי צָרִיךְ גַּם כֵּן לְהוֹרִיד דְּמָעוֹת בִּשְׁעַת קַבָּלַת מַלְכוּת שָׁמַיִם (בס שבילי אמונה, נתיב ד) שֶׁהַדְּמָעוֹת הֵם מִמּוֹתְרוֹת הַמָּרָה שְׁחוֹרָה וּמָרָה שְׁחוֹרָה הִיא טְחוֹל (תִּקּוּן נ"ו) שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, אִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁמוֹתֵיהֶן דְּעֶרֶב רַב וּכְשֶׁמּוֹרִיד דְּמָעוֹת, אָזַי נִדְחִין וְיוֹצְאִין לַחוּץ הַמּוֹתְרוֹת הַיְנוּ הַתַּאֲוּוֹת נאוּף הַבָּאִים מֵעֲכִירַת דָּמִים שֶׁל טְחוֹל, וּמֵהַמּוֹתָרוֹת וְכוֹלֵל נִשְׁמָתוֹ בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם וְזֶה שֶׁתִּרְגֵּם יוֹנָתָן עַל פָּסוּק (בַּמִּדְבָּר כ"ה) : "וְהֵמָּה בּוֹכִים פֶּתַח אָהֶל מוֹעֵד" בָּכִין וְקוֹרִין אֶת שְׁמַע וְזֶה לֹא עָשׂוּ אֶלָּא כְּדֵי לְהִנָּצֵל מֵהִרְהוּר שֶׁל אִשָּׁה זוֹנָה שֶׁהִיא קְלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפָּרִי, וְלָבוֹא לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה. ה. וּ כְשֶׁבָּא לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה אָזַי נַעֲשֶׂה מֵהַהִתְגַּלּוּת נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לְמֶעְבַּד נִשְׁמָתִין וְרוּחִין חַדְתִּין בְּתַרְתֵּין וּבְתָלְתִין" הִיא הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם נְתִיבוֹת הַחָכְמָה (שַׁבָּת פ"ח) נִמְצָא כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְגַלֶּה אֵיזֶה דְּבַר תּוֹרָה אָזַי מוֹרִיד נִשְׁמָתִין חַדְתִּין, לְכָל אֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִין הַתּוֹרָה לְפִי בְּחִינָתוֹ וּתְפִיסָתוֹ כִּי הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ שְׁנֵי כִּחוֹת: לְהָמִית וּלְהַחֲיוֹת

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ "וְשִׁמְתָּם" זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם חַיִּים וְכוּ (יוֹמָא ע"ב:). וְעַיֵּן תַּעֲנִית ז), וּכְתִיב (הוֹשֵׁעַ י"ד) : "יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם" וְכוּ כָּךְ הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק לְכָל אֶחָד כְּפִי תְּפִיסָתוֹ יֵשׁ אָדָם שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נִשְׁמָה חֲדָשָׁה מֵהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה וְיֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא, חַס וְשָׁלוֹם, לְהִפּוּךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם" הַכֹּל לְפִי הַכְּלִי שֶׁלּוֹ, הַיְנוּ כְּפִי תְּפִיסָתוֹ, תְּפִיסַת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ דְּזֶה הוּא כְּלֵל גָּדוֹל שֶׁ אִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם לְהַשִּׂיג וְלִתְפֹּס בְּדִבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק אִם לֹא שֶׁתִּתְקַן תְּחִלָּה אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ כָּרָאוּי וַאֲזַי יָכוֹל לְהָבִין וְלִתְפֹּס דִּבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק דְּאִיתָא בַּזֹּהַר: סִלּוּקָא דִּיסוֹדָא עַד אַבָּא וְאִמָּא (עיין זוהר משפטים ק"י ובזוהר הרקיע שם ועיין בביאור האדר"ז קי"ח) שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁהֵם י"ה, שֶׁהֵם מֹחִין נִמְצָא כְּשֶׁתִּתְקַן אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ כָּרָאוּי אֲזַי הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ בִּשְׁלֵמוּת, וְיָכוֹל לְהָבִין דִּבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק כְּפִי הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אֶחָד, כָּךְ הוּא הַשָּׂגָתוֹ ו. וְ זֶה הוּא כְּלָל גָּדוֹל "כִּי מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא" (איכה ג) כִּי אִם אוֹר פָּשׁוּט אַךְ לְפִי בְּחִינַת כְּלִי הַמְקַבֵּל אֶת הָאוֹר, כָּךְ נִצְטַיֵּר הָאוֹר בְּתוֹכוֹ אִם הַכְּלִי הוּא בִּשְׁלֵמוּת, אֲזַי הוּא מְקַבֵּל בִּבְחִינַת מְאוֹרוֹת מָלֵא וְאִם חַס וְשָׁלוֹם, הַכְּלִי אֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת, אֲזַי הוּא מְקַבֵּל בִּבְחִינַת מְאֹרַת חָסֵר וְאוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג) "מְאֹרַת ה בְּבֵית רָשָׁע" (כדאיתא בזוהר בכ"מ) וְזֶה הוּא "צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם" [וְכוּ] כִּי אוֹר הַפָּשׁוּט הַבָּא מִלְּעֵיל, הוּא בְּחִינַת קְמִיץ וּסְתִים (עיין תיקון ע) אַךְ לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי הַמְקַבְּלִים, הוּא בְּחִינַת צֵירֵי שֶׁנִּצְטַיֵּר הָאוֹר לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי וְעַל כֵּן כְּתִיב בְּבִלְעָם (בַּמִּדְבָּר כ"ג) "הִנֵּה בָרֵךְ לָקָחְתִּי, בְּקָמֵץ וּבֵרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנּוּ", בְּצֵירֵי כִּי אֲפִלּוּ הַלְּקִיחָה שֶׁהִיא אָז בִּבְחִינַת קְמִיץ וּסְתִים, הִיא בִּבְחִינַת בֵּרַךְ רְאִיָה לָזֶה כִּי הוּא הָיָה רוֹצֶה לְהִצְטַיֵּר לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא בְּחִינַת קְלָלָה וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהָשִׁיב וּלְצָרֵף וּלְהִצְטַיֵּר כְּלָל לְפִי בְּחִינָתוֹ וְזֶה: "וּבֵרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנּוּ" וּמִפְּנֵי שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת לְקִיחָה, הוּא בְּחִינַת בֵּרַךְ וּמִפְּנֵי מָה ? לְפִי שֶׁהֵעִיד עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב שֶׁ יִשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ שִׁבְטֵי יָהּ כְּמוֹ (שֶׁפֵּרְשׁוּ) [שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י] זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה: עַל הַחֲנוֹכִי (בַּמִּדְבָּר כ"ו) : "שְׁמֵי מֵעִיד עֲלֵיהֶם" שֵׁם יְהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא (בַּגְּמָרָא בַּמִּדְרָשׁ שיר השירים פ"ד) שֶׁהֶעֱבִיר"ם הָיוּ אוֹמְרִים אִם בְּגוּפָם הָיוּ מוֹשְׁלִים וְכוּ לְפִיכָךְ הֵעִיד הַכָּתוּב עֲלֵיהֶם וְזֶה שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י"א) : "רְאֵה אָנֹכִי נוֹתֵן לִפְנֵיכֶם" דַּיְקָא כִּי לְמַעְלָה [הוּא] בִּבְחִינַת קָמֵץ, שֶׁקָּמַץ וּסְתִים אֲבָל לִפְנֵיכֶם לְמַטָּה, נִצְטַיֵּר הָאוֹר לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי וּ בְּשִׁבִיל זֶה יָעַץ בִּלְעָם לְבָלָק לְהַכְשִׁילָם בִּדְבַר עֶרְוָה כְּדֵי לְקַלְקֵל כְּלֵיהֶם וְזֶה שֶׁכָּתְבוּ חַכְמֵי הָרְפוּאוֹת, שֶׁ הַסַּרוּס רְפוּאָה לְמְשֻׁגָּע וְזֶה הוּא סִלּוּקָא דִּיסוֹדָא עַד אַבָּא וְאִמָּא, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁמֵי מֵעִיד עֲלֵיהֶם וְזֶה בְּקֶרֶב עָלַי מְרֵעִים, תֵּרִין רַעְיִן דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין (זֹהַר וַיִּקְרָא ד), הַיְנוּ הַמֹּחִין (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) "אִכְלוּ רֵעִים", הַיְנוּ הִתְחַזְּקוּתָם הוּא בְּשַׂר קֹדֶשׁ, הַיְנוּ לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִלּוּקָא דִּיסוֹדָא הַיְנוּ תִּקּוּנוֹ מַגִּיעַ עַד

הַמחִין, שֶׁהֵם אַבָּא וְאִמָּא צָרַי וְאֹיְבַי לִי הֵמָּה כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת וּכְשֶׁיְשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה הַזֹּאת, מִמֵּילָא נוֹפְלִים כָּל הַתַּאֲוֹות רָעוֹת. [זֹאת הַתּוֹרָה הִיא לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] וְאָמַר: שֶׁהִיא סוֹד כַּוָּנוֹת קְדוּשׁ, וְיִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם [עיין בס חיי מוהר"ן שי"א שאמר זאת על מאמר בקרוב בסי ק"א] עוֹד מָצָאתִי מִכְּתַב יַד קֹדֶשׁ שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מֵעִנְיַן הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּשִׁנּוּי לְשׁוֹן קְצָת. וְהַנִּיר הָיָה קָרוּעַ חֶצְיוֹ, וּמַה שֶּׁנִּמְצָא כָּתוּב עַל הַנִּשְׁאָר הֶעְתַּקְתִּי.. וְזֶהוּ. צָפְנַת פַּעְנֵחַ דִּמְגַלְיָן שִׁבְעִים פָּנִים תּוֹרָה סוֹד אַחַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כ"ה) : "וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל" כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן ל"ד נ"ו ס"ט) כְּשֶׁמַּפְסִיק הַנְּקֻדָּה מֵהַדָּלֶ"ת שֶׁל אֶחָד וְהַנְּקֻדָּה הִיא אוֹת בְּרִית אֲזַי נַעֲשֶׂה אַחֵר הַיְנוּ כְּשֶׁמַּכְנִיס בְּרִיתוֹ בְּ זוֹנָה, הַנִּקְרֵאת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הַנִּקְרָא אֵל אַחֵר אֲבָל מִי שֶׁמְּקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ מִזֹּאת הַתַּאֲוָה אֲזַי הוּא נִתְקַשֵּׁר בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם הַנִּקְרָא אֲנִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא י"ט) : "קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי" וּ בְכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גֶּדֶר עֶרְוָה תִּמְצָא קְדֻשָּׁה (זֹהַר מִקֵּץ ר"ד:) אֲבָל מָאן דְּגָלֵי עֲרָיִין, הָכִי אִיהוּ אִתְגַּלֵי בֵּין אִנּוּן עֲרָיִין, דְּאִנּוּן אֱלֹקִים אֲחֵרִים, (תִּקּוּנִים תִּקּוּן נ"ו דַּף צ"ג:) וּבְשִׁבְיל [זֶה] מוּבָא בַּזֹּהַר (קְדוֹשִׁים פ"ד) : כַּד חָזֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן נָשֵׁי שַׁפִּירִין, אָמַר: "אַל תִּפְנוּ אֶל אֱלִילִים" כִּי נָאוֶה, הִיא עֲרָיוֹת, אֱלֹקִים אֲחֵרִים, מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וּבְשִׁבְיל זֶה, סָגְלָה לְבַטֵּל הָרְהוּרֵי נָאוֶף, לִקְרֹא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד וְכוּ, כַּמּוּבָא עַל פָּסוּק: "וַיִּקְרַב אֶל אֶחָיו הַמִּדְיָנִית" וְכוּ (דַּף א) נִמְצָא שֶׁ עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַצְּרוּף שֶׁמְּנַסִּין לְאָדָם אֵין מְנַסִּין אוֹתוֹ אֶלָּא בְּנֹאוּף שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִסּוֹד אַחֵר, אֵל אַחֵר (תְּהִלִּים מ"ב) : "כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ" וְ צוֹעֵק שִׁבְעִין קָלִין לֹא פָּחוֹת אֲזַי נִפְתָּחִין לוֹ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, דְּמִסְתַּמְּרִין מְגַלִּין לֵהּ וּמוֹלִיד נְפָשִׁין חַדְתִּין כִּי מוֹלִיד תּוֹרָה וְהַתּוֹרָה הִיא כְּלוּלָה מִנְּפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וּמְגַלֶּה הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה כִּי עַד עַכְשָׁו הָיְתָה סְתוּמָה בְּקִלְפִּין כִּי הַקִּלְפָּה קַדְמָה לַפְּרִי וְיָכוֹל הַצַּדִּיק לְהוֹרִישׁ בְּתוֹרָתוֹ שֶׁמְּחַדֵּשׁ נִשְׁמָתִין חַדְתִּין לְכָל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי מְקֹרָבָיו הַמְקֻשָּׁרִים בְּתוֹרָתוֹ כַּמּוּבָא בְּהַזְּמָר. לְמֶעְבַּד נִשְׁמָתִין חַדְתִּין בְּתַרְתֵּין וּבְתִלְתִין הַיְנוּ בְּהַתּוֹרָה הַמִּתְחֶלֶת בְּבֵית וּמְסַיֶּמֶת בְּלָמֶד וּבְתִלְתָא שְׁבְשִׁין, הַיְנוּ אוֹרַיְתָא תְּלִיתָאָה, הוּא עֲבַד נִשְׁמָתִין וְרוּחִין חַדְתִּין וְהַתּוֹרָה זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים לֹא זָכָה וְכוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְשַׁמְתֶּם וְכוּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: "צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם" וְכוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי שֶׁמְּקַבֵּל אֲבָל מֵאִתּוֹ לֹא תֵּצֵא הָרָעוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ג) : "מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת" וְהַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה נַעֲשֶׂה אֵצֶל הָאָדָם, כְּפִי הַכְּלִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "רְאֵה אָנכִי נוֹתֵן לִפְנֵיכֶם בְּרָכָה וּקְלָלָה", "לִפְנֵיכֶם" דַּיְקָא כִּי מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹצֵא אוֹר פָּשׁוּט, הַיְנוּ אוֹתִיּוֹת פְּשׁוּטִים וּלְפִי הָאָדָם כֵּן נַעֲשֶׂה הַצִּרוּף אִם הוּא אָדָם טוֹב, נַעֲשֶׂה צִרוּף שֶׁל בְּרָכָה וְאִם לָאו, לְהֵפֶךְ וְזֶה "לִפְנֵיכֶם בְּרָכָה וּקְלָלָה" דַּיְקָא כִּי

לִפְנֵי ה עֲדַיִן אֵין צִיּוּר לַצִּרּוּף הַזֶּה אִם הוּא בָּרְכָה אִם לָאו וְזֶה שֶׁהִתְמִיהַ אֶת עַצְמוֹ בִּלְעֻמַּת עַל זֶה הִנֵּה בָּרַךְ לָקַחְתִּי וּבֵרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה בָּרַךְ בְּקָמַץ גַּם לָקַחְתִּי מַשְׁמַע בִּרְצוֹנוֹ לָקַח

לז - דרשו יי ועזו בקשו פניו תמיד

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָּנָיו תָּמִיד (תְּהִלִּים ק"ה) א. כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הִיא בְּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ (זֹהַר בּא מב) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מ"ג) :לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו. ב. וְ גוּף וָנֶפֶשׁ, הֵם בְּחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה, חֹמֶר וְצוּרָה, חָכְמָה וְסִכְלוּת בְּחִינַת אוֹר וְחֹשֶׁךְ (קֹהֶלֶת ב) : "כְּיִתְרוֹן אוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ" וְכוּ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ (רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּרָכוֹת ל"ג) : גְּדוֹלָה דֵּעָה שֶׁנִּתְּנָה בֵּין שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי אֵל דֵּעוֹת ה" (תְּהִלִּים קי"ח). "אֵל ה וַיֶּאֶר לָנוּ", וּכְתִיב (שָׁם פ"ב) : "לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ". וְהֵם בְּחִינַת חַיִּים וּמִיתָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז) : "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה" וְכוּ וּכְתִיב (אִיּוֹב ד) : "יָמוּתוּ וְלֹא בְחָכְמָה" (עיין ב"ר פ כ"ו ל"א אֵיכָה ג) : "בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי" וְכוּ. וְהֵם בְּחִינוֹת שִׂכְחָה וְזִכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"א) "נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב", וּכְתִיב (שָׁם צ"ח) : "זָכַר חַסְדּוֹ" וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (אָבוֹת פֶּרֶק ג) : הַשּׁוֹכֵחַ דָּבָר אֶחָד מִמִּשְׁנָתוֹ כְּאִלּוּ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר אֶת נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח". וְהֵם בְּחִינַת חָכְמוֹת הַתּוֹרָה שֶׁחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הֵם חֹמֶר וְסִכְלוּת, וּבְחִינַת בְּהֵמָה, כְּנֶגֶד חָכְמוֹת הַתּוֹרָה ג. וְ צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַכְנִיעַ הַחֹמֶר הַיְנוּ בְּחִינוֹת מִיתָה, בְּחִינַת סִכְלוּת שֶׁל הַגּוּף שֶׁל הָאַרְבַּע יְסוֹדוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֹהַר (בְּרֵאשִׁית כז:) "וַיִּקַּח ה אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם" מֵאָן נְטַל לֵהּ, מֵאַרְבַּע יְסוֹדִין דִּילֵהּ, דְּאַפְרִישׁ לֵהּ מִתַּאֲוָה דִּילְהוֹן וְ וֶה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁעַל יְדֵי הַתַּעֲנִית מַחֲלִישִׁין הָאַרְבַּע יְסוֹדוֹת וְנִתְבַּטֵּל הַחֹמֶר בְּחִינַת הַחֹמֶר, סִכְלוּת חֹשֶׁךְ, שִׂכְחָה, בְּהֵמָה וְנִתְגַּבֵּר וְנִתְעַלֶּה בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל, וְהַצּוּרָה, הָאוֹר וְהַזִּכָּרוֹן, אָדָם וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (בְּרָכוֹת ו:) אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צַדָּקָתָא כִּי צַדָּקָה רֶמֶז לְאוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג) : "וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה" (לֶךְ לְךָ ע"ו:). "שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי לֵב הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה" דְּאִנּוּן רְחִיקִין מֵאוֹרָיְתָא (בַּמִּדְבָּר י"ט) "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם" אָדָם מ"ם סְתוּמָה הוּא בְּחִינַת תַּעֲנִית שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, דְּלֵית בֵּהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה (תִּקּוּן כ"א) דָּלֶת, הוּא רֶמֶז לְאַרְבַּע יְסוֹדִין שֶׁנִּשְׁפָּלִים עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית אָלֶף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ל"ג) : "וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה" וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בַּהַקְדָּמָה י"ג:) "נַעֲשֶׂה אָדָם" עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית נִתְהַוֶּה בְּחִינַת אָדָם כְּתִיב הָכָא נַעֲשֶׂה וּכְתִיב הָתָם "וְשָׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ" מָה הָתָם צְדָקָה, אַף כָּאן צְדָקָה [פֵּרוּשׁ: כִּי בַּזֹּהַר מְפֹרָשׁ שָׁם שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה הוּא בְּדִיוּקָנָא דְּאָדָם וְלָמַד שָׁם מִמִּקְרָא זֶה, "נַעֲשֶׂה אָדָם" כְּתִיב הָכָא עֲשִׂיָּה, וּכְתִיב הָתָם "וְשָׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ" וְכוּ, לְעִנְיַן

צְדָקָה וְכוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מֵבִיא רְאָיָה מִזֶּה לְעִנְיַן תַּעֲנִית כִּי צְדָקָה וְתַעֲנִית הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקָתָא כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מְבאָר מִזֶּה שֶׁעַל יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה נַעֲשִׂין בְּגֶדֶר אָדָם שֶׁהוּא הַדַּעַת הָאֱמִתִּי שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר וָנֶפֶשׁ וְכוּ כִּי הַכְנָעַת הַחֹמֶר וְהַגּוּף בְּחִינַת בְּהֵמָה וְכוּ לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם הוּא עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל] ד. אֲבָל יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת צְדָקָה כִּי יֵשׁ צְדָקָה בְּחוּץ לָאָרֶץ, וְיֵשׁ צְדָקָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְ צְדָקַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הִיא גְּדוֹלָה וּלְמַעְלָה מִצְּדָקַת חוּץ לָאָרֶץ (עיין הלכות צדקה סי ר"ן"א ס"ג) וְכֵן יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת תּוֹרָה כִּי אֵין דּוֹמֶה הַתּוֹרָה הַיּוֹצֵאת מֵהֶבֶל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֵטְא לְהַתּוֹרָה הַיּוֹצֵאת מֵהֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא (שַׁבָּת קי"ט:) כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק, וְאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם, אֶלָּא עַל הֶבֶל פֶּה שֶׁל תִּינוֹקוֹת (שָׁם בַּהַקְדָּמָה דַּף א:) "הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ" אִלֵּין אֲבוֹת הָעוֹלָם "עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ" כַּד אָתָא עִדָּן לְקַצָּצָא חַיָּבַיָּא מִן עָלְמָא "וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע" דָּא קָלָא דְּיַנּוּקָא דְּרַבְיָא דְּלֵעֵי בְּאוֹרַיְתָא (שִׁיר הַשִּׁירִים א) : "תּוֹרֵי זָהָב", וּכְתִיב (שְׁמוֹת כ"ה) : "וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב" עַל יְדֵי קָלָא דְּיַנּוּקָא דְּרַבְיָא, נִתְגַּלּוּ הָאֲבוֹת בָּעוֹלָם לְהָגֵן נִמְצָא כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה שֶׁיִּתְגַּלּוּ עַל יָדְךָ הָאֲבוֹת בָּעוֹלָם כְּדֵי לְדַחוֹת הַדִּין, וְהַחֹשֶׁךְ, שִׁכְחָה, וְסִכְלוּת, מִן הָעוֹלָם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְךָ הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא וְ עַל יְדֵי צְדָקָה דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תִּכְלֶל עַצְמְךָ בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הֶבֶל הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא וְזֶה פֶּרוּשׁ (וַיִּקְרָא כ"ו) : "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב" וְכוּ פֵּרוּשׁ: אֵימָתַי יִתְגַּלּוּן הָאֲבוֹת בָּעוֹלָם כַּד "הָאָרֶץ אֶזְכֹּר" עַל יְדֵי אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, שֶׁהִיא בְּחִינַת הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת כִּי כֵן נִתְבָּרְכוּ תִּינוֹקוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ח) : "הוּא יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבוֹתַי" שֶׁעַל יְדֵי הַתִּינוֹקוֹת נִתְגַּלּוּ הָאֲבוֹת לְהָגֵן עַל יְדֵי צְדָקָה דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, יֶכְלְלוּ בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית י"א:) : הַיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית נִקְרָא חָסִיד שֶׁנֶּאֱמַר: "גּוֹמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד" כִּי הַתַּעֲנִית הוּא גְּמִילוּת חֲסָדִים לְנַפְשׁוֹ הַיְנוּ לַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים י"ט) "תּוֹרַת ה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ" בְּגִלַּל כֵּן נִקְרָא אִישׁ חָסִיד כִּי מְבַטֵּל הַדִּין וְהַחֹשֶׁךְ, וּמַמְשִׁיךְ חֲסָדִים בָּעוֹלָם ה. וְזֶה פֵּרוּשׁ (סַנְהֶדְרִין צ"ו:) שְׁלֹשָׁה הַזָּהָרוֹת שֶׁהִזְהִיר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא מִנְּצִיבִין הִזָּהֲרוּ בְּזֶרַע שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ מֻחֲמַת אָנְסוֹ וְהִזָּהֲרוּ בִּוּרִידִין כְּרַבִּי יְהוּדָה וְהִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁמֵּהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה כִּי אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת, הֵם כֻּלָּם רוֹמְזִים לְהִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ, וְהַשֵּׂכֶל וְהַתּוֹרָה, וְהַזִּכָּרוֹן. זֶרַע זֶה שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ מֻחֲמַת אָנְסוֹ, הוּא בְּחִינַת מִיתָה, וְסִכְלוּת, מֻחֲמַת שִׁכְחָה (נדרים כ"ז) וְהִזְהִיר רַבִּי יְהוּדָה לְכַבְּדוֹ שֶׁ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד יִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ הַשִּׁכְחָה וְיִתְגַּלֶּה הַנֶּפֶשׁ, הַיְנוּ זִכָּרוֹן הַתּוֹרָה כִּי שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה הִיא כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו" וְכוּ

וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ו) : אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה ו. וְזֶהוּ: הִזָּהֲרוּ בִּוְרִידִין כְּרַבִּי יְהוּדָה כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּא בְּגִלְגּוּל וְ צָרִיךְ הַשּׁוֹחֵט לְכַוֵּן לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּדָּם גַּם עִקַּר חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּתְמַעֵט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ אֵין זֶה אֶלָּא עַל יְדֵי הַשּׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים (אָבוֹת פֶּרֶק ג) : אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קֶמַח, תּוֹרָה הִיא בְּחִינַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה אֵין קֶמַח, הַפַּרְנָסָה נִתְמַעֵט וּבְשִׁבְיל זֶה הַחֶלִיף נִקְרָא מַאֲכֶלֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ב) : "וַיִּקַּח אֶת הַמַּאֲכֶלֶת" כִּי יֵשׁ שׁוֹחֵט הָגוּן מַאֲכִיל וּמְפַרְנֵס לְיִשְׂרָאֵל כִּי הַשּׁוֹחֵט הָגוּן הוּא מַלְבִּישׁ אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי בְּמַדָּבֵר הַיְנוּ בְּדִבּוּר הַבְּרָכָה שֶׁהוּא מְבָרֵךְ וְ הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת שְׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (פתח אליהו) : מַלְכוּת פֶּה (יְשַׁעְיָה ל"ד) : "חֶרֶב לַה מָלְאָה דָם", כִּי הַשְׁכִינָה נִקְרֵאת חֶרֶב לַה (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּבְפַרְדֵּס) וְהִיא בְּחִינַת דִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, לְשׁוֹן פֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ט) : "רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת" וְכוּ וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ בָּאָה בְּתוֹךְ חֶרֶב לַה, בְּתוֹךְ הַדִּבּוּר, בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין אֲזַי הַשְׁכִינָה מְזַדַּוֶּגֶת עַל יְדֵי הַמַּיִן נוּקְבִין שֶׁיֵּשׁ לָהּ, בִּבְחִינַת: "חֲזִי בְּמֶה בְּרָא קָאתֵינָא" (זֹהַר וַיִּקְרָא י"ג) וְזֶה "חֶרֶב לַה מָלְאָה דָם", מִנְּפָשׁוֹת הָעוֹלוֹת בָּהּ בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וְעַל יְדֵי הַזִּוּוּג, הִיא מְקַבֶּלֶת פַּרְנָסָה לְיִשְׂרָאֵל וְזֶה פֵּרוּשׁ (אֵיכָה ה) "בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַמִּדְבָּר" הַיְנוּ כְּשֶׁהַשּׁוֹחֵט אֵינוֹ הָגוּן וְאֵינוֹ מַעֲלֶה אֶת הַנֶּפֶשׁ, בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין וּכְשֶׁעוֹמֵד עִם הַחֲלִיף לִשְׁחֹט אֶת הַחַי, הוּא עוֹמֵד כְּרוֹצֵחַ נְפָשׁוֹת וְהַחֲלִיף שֶׁלּוֹ הוּא חֶרֶב הַמִּדְבָּר, וְאֵינוֹ חֶרֶב לַה, שֶׁהוּא חֶרֶב הַמְדַבֵּר וְיֵשׁ צַעַר לְהַנֶּפֶשׁ הַחַי שֶׁצּוֹעֶקֶת בְּקוֹל מַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) "נַפְשִׁי יָצְאָה" כְּשֶׁיָּצְאוּ בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיס בְּדִבְּרוֹ שֶׁל הַבְּרָכָה, בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין בְּקַשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו, קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי כִּי אֵינוֹ שָׁם בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה, וְחוֹשֵׁב מַחֲשֶׁבֶת פִּגּוּל מְצָאֻנִי הַשּׁוֹמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר, הִכּוּנִי פְּצָעוּנִי, נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי מֵעָלַי הַיְנוּ שֶׁמַּעֲלָה שֶׁהָיָה לְהַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת חַי, גַּם זֶה לָקַח מִמֶּנָּה כִּי עַכְשָׁו אֵין לָהּ מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ אוֹי לוֹ לְהַשּׁוֹחֵט הַזֶּה ! אוֹי לְהַנֶּפֶשׁ, שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמָסַר אוֹתָהּ בְּכַף אוֹיְבֶיהָ וְאֵין לְהַשְׁכִּינָה מַיִן נוּקְבִין, לְהַמְשִׁיךְ טָרָף לְבֵיתָהּ וְעַל יְדֵי זֶה "בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ" בִּיגִיעָה וְטִרְחָא גְּדוֹלָה וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קי"ח) : קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקִרְיַעַת יַם סוּף כִּי יַם סוּף נִקְרָע לִשְׁנֵים עָשָׂר קְרָעִים (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פֶּרֶק מ"ב וּבְתִקּוּן כ"א) כְּנֶגֶד שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה בְּדִיקוֹת הַסַּכִּין (רא"ש חולין פ"א סי כ"ד) שֶׁעַל יְדֵיהֶם קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם וְכוּ וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת נ"ה) : שֻׁלְחָן דּוֹמֶה לְמִזְבֵּחַ כִּי שִׁעוּר פְּגִימוֹת הַחֲלִיף, כְּשִׁעוּר פְּגִימוֹת הַמִּזְבֵּחַ (חֻלִּין י"ז:). גַּם עַל הַשְׁחִיטָה גִּימַטְרִיָּא תל"ז וּבְזַעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם (בְּרֵאשִׁית ג) רָאשֵׁי תֵּבוֹת גִּימַטְרִיָּא תל"ז [עִם הָאַרְבַּע תֵּבוֹת] לִרְמֹז חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי שׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים וְזֶה פֵּרוּשׁ

(תְּהִלִּים קי"א) : "טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו" כִּי טֶרֶף יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי מַשְׁמָעוֹת, לְשׁוֹן טְרֵפָה, (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר סוֹף מִשְׁפָּטִים דַּף קכ"א:) : וּלְשׁוֹן מָזוֹן לְרַמֵּז, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים אֶת עַצְמָם מִטְּרֵפָה עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם פַּרְנָסָה וְזֶה פֵּרוּשׁ (שַׁבָּת ק"ד).מַנְצֵפַּךְ צוֹפִים אָמְרוּ מַנְצֵפַּךְ הוּא בְּחִינַת וְרִידִין, בְּחִינַת רי"ו דִּין וְצוֹפִים, אֵלּוּ נְבִיאִים שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת כְּרֵבִים, בְּחִינַת תִּינוֹקוֹת, בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם מְקַבְּלִין רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (לֶךְ לְךָ פ"ה:) "וַיָּקָם יוֹנָה לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה" וְאֵלּוּ הַצוֹפִים, הַיְנוּ אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּבְחִינַת הֶבֶל שְׁאֵין בּוֹ חֵטְא הֵם נְהִירִין בְּ"וְרִידִין, רי"ו דִּי"ן, בְּמַנְצֵפַּ"ך וּמַעֲלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת מַיִּין נוּקְבִין וּמַמְשִׁיכִים שֶׁפַע וְ הַשֶּׁפַע מְכֻנֶּה בְּשֵׁם אֹמֶר כִּי מִתְּחִלָּה הִיא אוֹר, וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֶׂה מַיִם, וְאַחַר כָּךְ רָקִיעַ וּכְשֶׁמַּמְתִּיקִים אֶת הַמַּנְצֵפַּךְ, וְעוֹשִׂים מִמַּנְצֵפַּךְ, אֲדָנָי כִּי מֵרִיו נַעֲשֶׂה צוּרַת אלף, וְנַעֲשֶׂה אֲדָנָי וַ אֲדָנָי הוּא דִּבּוּר, הוּא הַשְׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"א) : "אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח" וּמֵהֶבֶל הַזֶּה, הַיְנוּ אֲדָנָי יוֹצֵא הַשֶּׁפַע, וְנִתְחַלֵּק לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ (תְּהִלִּים ס"ח) : אֲדָנָי יִתֵּן אֹמֶר, הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רַב לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין ק"ד:) : "אִכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם אֲדָנָי לֹא קָרָאוּ" רַב אָמַר אֵלּוּ הַדַּיָּנִים וּשְׁמוּאֵל אָמַר אֵלּוּ מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת מַר אָמַר חֲדָא, וּמַר אָמַר חֲדָא וְלָא פְּלִיגִי רַב אָמַר אֵלּוּ הַדַּיָּנִין, הַיְנוּ רי"ו דִּין שֶׁאֵינָם מַעֲלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת מַיִּין נוּקְבִין שֶׁאֵין עוֹשִׂין מֵרִי"ו דִּין אֲדָנָי רֶמֶז לַשּׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים שֶׁמְּקַלְקְלִים הַדִּינִים הַיְנוּ רי"ו דִּין מַנְצֵפַּךְ הַדְּמִים שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת, הֵם חֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה דְּמִים כַּיָּדוּעַ רֶמֶז לְחֲמֵשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ לַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (בְּרָכוֹת י) : הַנִּי חֲמִשָּׁה בָּרְכֵי נַפְשִׁי כְּנֶגֶד מִי וְכוּ וּשְׁמוּאֵל אָמַר אֵלּוּ מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת שֶׁמְּקַלְקְלִין אֶת הַהֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא כְּשֶׁדִּבּוּרוֹ וְהֶבְלוֹ שֶׁל הַשּׁוֹחֵט אֵינוֹ בִּבְחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה, "אִכְלֵי עַמִּי", הַפַּרְנָסָה נִתְמַעֵט כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לְהַשּׁוֹחֵט בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא בְּחִינַת חֶרֶב לָה, בְּחִינַת צְדָקָה דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַ"ל גַּם הַנֶּפֶשׁ שֶׁעוֹלָה מֵהַחַי לְהַמְדַבֵּר שֶׁלּוֹ גַּם כֵּן נִתְעַלֶּה בִּבְחִינוֹת מַעֲלוֹת אֵלּוּ הַנִּזְכָּר ז. וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ: הִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עַם הָאָרֶץ כִּי זֶה יָדוּעַ, שֶׁהַנְּפָשׁוֹת הַנִּכְבָּדוֹת [הַנַּעֲשָׂקוֹת] בְּתוֹךְ הַטִּקְלָא, הָאֱמוּר בַּזֹּהַר (סַבָּא מִשְׁפָּטִים דַּף קי"ג, וּבִשְׁאָר מְקוֹמוֹת), בְּקִלְפּוֹת נגה"ּ וּקְלִפּוֹת נגה"ּ רוֹצֶה שֶׁיִּשְׁתַּקֵּעַ שָׁם הַנֶּפֶשׁ אֲזַי הִיא נוֹתֶנֶת אוֹתָן בְּתוֹךְ טִפַּת זוּהֲמוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ כְּדֵי שֶׁיִּתְטַנֵּף הַנֶּפֶשׁ הַהִיא בְּיוֹתֵר נִמְצָא שֶׁבְּנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ הֵם נְפָשׁוֹת יְקָרוֹת אֶלָּא שֶׁהֵם כַּצִּפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפַּח (קהלת ט) מֵאַיִן אָנוּ יוֹדְעִים הֲדַר תִּפְאַרְתָּם אֶלָּא עַל יְדֵי תּוֹרָתָם כְּשֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נֶפֶשׁ יְקָרָה וְכָל הַתּוֹרָה שֶׁהֵם מְגַלִּים, הוּא הַכֹּל גִּלּוּי לְהַשּׁוֹחֵט כִּי הַנֶּפֶשׁ הִיא [בְּחִינַת תּוֹרָה] כַּנַ"ל וְהַתּוֹרָה שֶׁהֵם מְגַלִּים בְּנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ, הֵם בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת וְעוֹלָה

לְהַשְׁכִּינָה בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין, בִּבְחִינַת: חֲזִי בְּמַאי בָּרָא קָאַתְיָנָא וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְכַבְּדָם כִּי עַל יְדֵי הַכָּבוֹד יִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר הַתּוֹרָה מֵהִתְעַלְּמוּתָהּ הַיְנוּ הַנֶּפֶשׁ כִּי שֹׁרֶשׁ הַכֹּל הוּא הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו" וְכוּ וְ הַנֶּפֶשׁ מִשְׁתּוֹקֶקֶת לְהִכָּלֵל בּוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ וְזֶה.הִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ לְכַבְּדָם כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתּוֹקֵק הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ, לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא הַכָּבוֹד וְעַל יְדֵי זֶה, מֵהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה וְזֶה פֵּרוּשׁ: דִּרְשׁוּ ה עַל יְדֵי אֵיזֶה חָכְמָה תּוּכַל לְדָרֹשׁ אוֹתוֹ הֶדֶר מְפָרֵשׁ, וְעָזוּ הַיְנוּ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְלֹא עַל יְדֵי חָכְמוֹת אֲחֵרִים שֶׁהֵם סִכְלוּת וָחשֶׁךְ, כְּנֶגֶד חָכְמוֹת הַתּוֹרָה וְ עַל יְדֵי מָה תִּזְכֶּה לְחָכְמוֹת הַתּוֹרָה בַּקְּשׁוּ פָּנָיו תָּמִיד, עַל יְדֵי צַדָּקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה מ"ד, קֹהֶלֶת רַבָּה סֵדֶר א). אֵין בַּקְּשַׁת פָּנִים אֶלָּא צְדָקָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ה) : "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ" וְ אֵין תָּמִיד אֶלָּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל ("שׁוֹחֵר טוֹב" תְּהִלִּים ק"ה וְעַיֵּן "רֵאשִׁית חָכְמָה" שַׁעַר הַתְּשׁוּבָה פֶּרֶק ו) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י"א) : "תָּמִיד עֵינֵי ה אֱלֹקֶיךָ בָּהּ"

לח - מרכבת פרעה

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] מַרְכֶּבֶת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרֶה בַיָּם וְכוּ (שְׁמוֹת ט"ו) א. כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְפַשְׁפֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת אִם הוּא דָּבוּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהסימן של דבקות הוא תְּפִלִּין כִּי תְּפִלִּין הֵם סִימָן עַל הַדְּבֵקוּת (עי חא"ג ברכות ו ד"ה מנין שהקב"ה מניח תפלין) ב. וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לִבְחִינַת תְּפִלִּין אֶלָּא שֶׁיַּעֲלֶה אֶת הַדִּבּוּר וְיִתַּקְּנֵהוּ כִּי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא רוּחַ פִּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה (פתח אליהו) הוּא בְּחִינַת יָם, שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים לְתוֹכוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת א) : כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם (עיין תיקון י"א מתיקונים אחרונים) וְהוּא בְּחִינַת אֲדָנָי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"א) "אֲדָנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח" וּכְשֶׁפּוֹגְמִין הַדִּבּוּר שֶׁהוּא אֲדָנָי אָז עַל יְדֵי הַפְּגָם נַעֲשֶׂה מֵרוּחַ פִּיו, רוּחַ סְעָרָה כי כ"ז אוֹתִיּוֹת כָּל אֶחָד כָּלוּל מֵעֲשָׂרָה גִּימַטְרִיָּא ר"ע וְנַעֲשֶׂה מִבְּחִינַת הַדִּבּוּר, הַיְנוּ מִבְּחִינַת אֲדָנָי אוֹתִיּוֹת ר"ע אוֹתִיּוֹת, סְעָרָה סה הוּא אֲדָנָי, וְר"ע אוֹתִיּוֹת וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ח) "רוּחַ סְעָרָה עוֹשָׂה דְבָרוֹ" שֶׁעוֹשִׂים וּמְתַקְּנִים אֶת הַדִּבּוּר, וּמַעֲלִים אוֹתוֹ מִבְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה וְרוּחַ סְעָרָה הַזֶּה הוּא מְקַטְרֵג הַגָּדוֹל שֶׁמִּמֶּנּוּ בָּאִים כָּל הַקְּטָרוּגִים וְהַנִּסְיוֹנוֹת וְהוּא אַחַר הַדְּבָרִים שֶׁהוּא יוֹנֵק מֵהַדִּבּוּר, כְּשֶׁמּוֹצֵא פֶּתַח לינק הַיְנוּ "לַפֶּתַח חַטָּאת" (בְּרֵאשִׁית ד) וּכְתִיב (מִיכָה ז) : "שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ" וְכוּ (וַיִּקְרָא קי"ט:). "וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים וְהָאֱלֹקִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם" (עיין תקו"ז תי י"ח [דף ל"ה:]) וְכָל הַמַּלְשִׁינוּת וְהָרָעוֹת שֶׁדּוֹבְרִים עַל אָדָם בָּא מֵרוּחַ סְעָרָה, מֵאַחַר הַדְּבָרִים הַזֶּה כִּי הוּא בְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר (בְּרֵאשִׁית ו) שֶׁעוֹשֶׂה קֵץ וְסוֹף לְכָל בָּשָׂר וּבְנֵי אָדָם שֶׁהֵם דָּנִים אֶת כָּל אָדָם לְכַף חוֹבָה וְחוֹקְרִים תָּמִיד עַל חוֹבוֹת

בְּנֵי אָדָם הֵם מִבְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר (אִיּוֹב כ"ח) "קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר", (עַיֵּן בַּזֹּהַר מִקֵּץ קצ"ג) שֶׁהוּא חוֹקֵר תָּמִיד לַעֲשׂוֹת תַּכְלִית וְכִלָּיוֹן לְכָל דָּבָר וּלְעוֹרֵר דִּין וּלְהַלְשִׁין וּלְקַטְרֵג כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"ז) : "וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגָּרֹשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל" וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לִרְאוֹת לְאַכְפְּיָא סִטְרָא דְּקֵץ כָּל בָּשָׂר תַּחַת הַדִּבּוּר שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (וַיְחִי רל"ח) "אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירה", גֶּפֶן דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים פ) : "וּפִקֹּד גֶּפֶן זֹאת" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר" וּכְשֶׁהוּא כּוֹפֵף אֶת רוּחוֹ סְעָרָה דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא נוֹטֵל מֵמֶּנּוּ כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹכוֹ אָז "יְקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה" (תְּהִלִּים ק"ז) ג. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא הַזְּרוֹעַ שֶׁהֵם חֲמֵשׁ אֶצְבְּעִין שֶׁבְּיַד שְׁמֹאל שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמֵשֶׁת מוֹצָאוֹת הַפֶּה כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר עַל יְדֵי חֲמֵשֶׁת מוֹצָאוֹת הַפֶּה שֶׁהֵם הַגְּבוּרוֹת (שָׁם ק"ו) : "מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה" שֶׁעַל יְדֵי גְּבוּרוֹת נַעֲשָׂה הַדִּבּוּר (שָׁם קמ"ה) : "וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה כ"ג) "הֲלוֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה". וְהַתְחָלַת עֲלִיּוֹת שֶׁל הַדִּבּוּר, הוּא מֵרֹאשׁוֹ הַיְנוּ מֵהַמֹּבְחָר הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדִּבּוּר, שֶׁהוּא נִקְרָא רֹאשׁ (סַנְהֶדְרִין צ"ז) אֱמֶת נַעֲשֶׂה עֲדָרִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי"ט) : "רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת" כִּי קֹדֶם תִּקּוּנוֹ, הָיָה בִּבְחִינוֹת (דָּנִיֵּאל ח) "וַתַּשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה" וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְדַבֵּר שׁוּם דָּבָר אֱמֶת מֻחְמָת שֶׁרוּחַ סְעָרָה בִּלְבֵּל אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ז) : "יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת" וּכְשֶׁמְּתַקְּנוֹ, אָזַי אֵין לוֹ בִּלְבּוּל (פְּסָחִים ג). עִקַּם הַכָּתוּב תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת, שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא דָּבָר מְגֻנֶּה מִפִּיו זֶה רָמַז כְּשֶׁרוּחַ סְעָרָה שׁוֹלֵט אָזַי אֵין בִּיכֹלֶת לְדַבֵּר בְּדֶרֶךְ יֹשֶׁר, כִּי הָרוּחַ מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ וְצָרִיךְ לְעַקֵּם אֶת הַדֶּרֶךְ ד. וְתִקּוּן הַדִּבּוּר הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמְדִין בַּצַּר לָאָדָם, בַּעֲנִיּוּת וּבְדַחֲקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה שֶׁאָז שׁוֹלְטִנוּתָא דְּקֵץ כָּל בָּשָׂר (בְּרֵאשִׁית א) "וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה" (חֲגִיגָה י"ב:). הַלּוֹמֵד תּוֹרָה בַּלַּיְלָה מוֹשְׁכִין עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם חֶסֶד, הוּא בְּחִינַת בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם (מִקֵּץ ר"ג) "הַבֹּקֶר אוֹר" דָּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ, אִנּוּן מָארֵי דְּדִינִין הֵמָּה וַחֲמוֹרֵיהֶם, אִנּוּן וְכָל סְטָר מְסָאֲבָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (רוּת ג) : "שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר" אָזַי נוֹפְלִים כָּל הַמַּקְטְרְגִים הַשּׁוֹלְטִים עַל הַדִּבּוּר וְאָז הַדִּבּוּר יוֹצֵא בְּשִׁיר וְשֶׁבַח וְהַלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (תְּהִלִּים פ"ג) אֱלֹקִים אַל דֳּמִי לָךְ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל) : "לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם" וְאָז: "בָּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר" וְכוּ (אִיּוֹב ל"ח) וְזֶהוּ (תְּהִלִּים קכ"ב) : "עוֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ" כִּי הַדִּבּוּר נִקְרָא רֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מ"א) : "צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"ח) "צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן" בִּשְׁעָרֶיךָ יְרוּשָׁלַיִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י (וְהוּא מִדִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מַכּוֹת י) [כַּמּוּבָא בִּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים" (שַׁעַר הַתְּפִלִּין פֶּרֶק ז), עַל פָּסוּק: "שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ", שֶׁעַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, אָזַי כְּאוֹר הַבֹּקֶר עוֹלֶה רֹאשׁ הַמַּלְכוּת [שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל], וְיוֹשֶׁבֶת בִּזְרוֹעַ

דְּזְעֵיר אַנְפִּין, וּמְקַבֶּלֶת הָרְשִׁימוּ שֶׁבְּחָזֶה דְּזְעֵיר אַנְפִּין. וּזְעֵיר אַנְפִּין מְקַבֵּל הָרְשִׁימוּ שֶׁלּוֹ. וְעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִכְנָסִין מִחִין חֲדָשִׁים, וְהָרְשִׁימוּ יוֹצְאִין בִּבְחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ] ה. וּכְשֶׁמַּעֲלֶה אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ, הַיְנוּ לִגְבוּרוֹת וּמַתְחִיל לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּשַׂלְהֶבֶת הַגְּבוּרוֹת וּמְעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲזַי נִכְנָס אוֹר שֹׂרֶשׁ שֶׁל הַגְּבוּרוֹת, הַיְנוּ חֲמִימוּת הַלֵּב [וְזֶה בְּחִינַת רְשִׁימוּ שֶׁבְּלֵב זְעֵיר אַנְפִּין שֶׁנִּכְנָס בְּרֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת, הַיְנוּ בְּרֹאשׁ הַמַּלְכוּת, כְּשֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת בְּזָרוֹעַ שְׂמָאלִי] כִּי שֹׂרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת הֵם בַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ט) : "חַם לִבִּי בְקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי" וְכוּ וְשָׁם שֹׂרֶשׁ אֲמִתִּי שֶׁל הָאֱמֶת שֶׁל הַדִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט"ו) : "וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ" וּמַתְחִיל לְדַבֵּר בַּחֲמִימוּת שֶׁבַּלֵּב, דְּבַר אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב וּכְשֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁבְּלִבּוֹ בְּהִתְעוֹרְרוּת בְּתְשׁוּבָה וְרוֹאֶה פְּחִיתוּתָיו וּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא כִּי עַד עַכְשָׁו הִשְׁלִיךְ חַטֹּאתָיו אַחַר כְּתֵפָיו וְלֹא עַיִן בָּהֶם וְעַכְשָׁו כְּשֶׁיּוֹדֵעַ אוֹתָם אֲזַי נִכְנָס בּוֹ בּוּשָׁה גְּדוֹלָה עַל גֹּדֶל פְּשָׁעָיו כְּנֶגֶד רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עָלְמִין [יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבְּכָאן צְרִיכִין לְהַעְתִּיק הַהַגָּה הַשְׁלִישִׁית, וְכֵן הוּא בִּכְתַב יָד, וְהַכֹּל עוֹלֶה בְּקִנָּה אֶחָד, וְעַיֵּן "פְּרִי עֵץ חַיִּים"] וְהַבּוּשָׁה הַזֹּאת עֲדַיִן אֵינֶנָּה בְּפֹעַל הַיְנוּ שֶׁהַבּוּשָׁה הוּא בַּפְּנִימִיּוּת וְאֵין מִתְגַּלֶּה עַל פָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ס"ט) : "כִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי" כִּי זֹאת הַבּוּשָׁה הִיא קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה וְזֶה יָדוּעַ אֵין דּוֹמֶה בֶּן כְּפָר לְבֶן כְּרַךְ כָּל מַה שֶׁמִּקְרֵב בְּיוֹתֵר אֶל הַמֶּלֶךְ בְּשִׁתּוֹ גָּדוֹל וְכָל מַה שֶׁיּוֹדֵעַ בְּיוֹתֵר בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ, הוּא בּוּשׁ יוֹתֵר מֵהַמֶּלֶךְ וְקֹדֶם הַתְּשׁוּבָה, עֲדַיִן יְדִיעָתוֹ בְּקִטָּנוּת עַל יְדֵי זֶה בָּשְׁתּוֹ אֵינוֹ בְּפֹעַל עַל פָּנָיו כִּי חַטֹּאתָיו מְטַמְטְמִין שִׂכְלוֹ וִידִיעָתוֹ עַל יְדֵי רוּחַ שְׁטוּת שֶׁבְּקִרְבּוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (סוֹטָה ג) : אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה וְכוּ [וְזֶה בְּחִינַת שֶׁזְּעֵיר אַנְפִּין מִתְקַנֵּא בְּמַלְכוּת וְלוֹקֵחַ לְעַצְמוֹ הָרְשִׁימוּ שֶׁלּוֹ] אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וּמֵסִיר מִמֶּנּוּ הַטְּפָשׁוּת וְנִתּוֹסֵף בּוֹ שִׂכְלוֹ אֲזַי הוּא מִתְבַּיֵּשׁ בְּיוֹתֵר, וְנִתְגַּלֶּה הַבּוּשָׁה עַל פָּנָיו וְזֶהוּ בְּחִינַת שֶׁעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בָּאִין מִחִין חֲדָשִׁים וְאָז יוֹצֵא הָרְשִׁימוּ בִּבְחִינוֹת תְּפִלִּין כִּי עַל יְדֵי הַבּוּשָׁה הוּא מִתְפַּלֵּל וּמְבַקֵּשׁ מְחִילָה עַל עֲוֹונוֹתָיו שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל פָּנָיו בְּמִצְחוֹ (יִרְמְיָה ג). "וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לָךְ מֵאַנְתְּ הִכָּלֵם" וְזֶה פֵּרוּשׁ (מִשְׁלֵי ב) : "אָז תָּבִין יִרְאַת ה", כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּהַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים דַּף ט:). תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת אִמָּא עַל בְּרָא, "וְאִם לַבִּינָה תִּקְרָא" (מִשְׁלֵי ב) וְזֶה פֵּרוּשׁ "אָז תָּבִין" הַיְנוּ עַל יְדֵי בִּינָה יִתָּרֵה שֶׁיִּהְיֶה בְּהַכָּרַת הַבּוֹרֵא עַל יְדֵי זֶה "יִרְאַת ה" הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו) "וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ", אֵלּוּ תְּפִלִּין כִּי הַיִּרְאָה הוּא הַבּוּשָׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נְדָרִים כ) : "יִרְאַת ה עַל פְּנֵיכֶם" זֶה הַבּוּשָׁה שֶׁהִיא עַל הַפָּנִים הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין עַל יְדֵי בִּינָה שֶׁהִיא אִמָּא עַל בְּרָא וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת י"א) תְּפִלִּין נִקְרָאִין פְּאֵר, שֶׁנֶּאֱמַר: "פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ" וּפְאֵר הוּא

כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין כִּי הַהִתְפָּאֲרוּת עַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מ"ט) : "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר" (זוהר יתרו צ:) כִּי הֵם כְּלוּלִין מִגְּוָנִין סַגִּיאִין וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִים, כְּשֶׁאָדָם מִתְבַּיֵּשׁ נַעֲשֶׂה כַּמָּה גְּוָנִין וּבָזֶה יְכוֹלִים אָנוּ לְהָבִין אִם יֵשׁ לְאָדָם יִרְאַת שָׁמַיִם, הַיְנוּ בּוּשָׁה, לְאַחַר תִּקּוּן הַחֵטְא כְּשֶׁאָנוּ מִסְתַּכְּלִין עַל פָּנָיו, וְנוֹפֵל עָלֵינוּ יִרְאָה וּבוּשָׁה הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ דַּעַת בְּנֶדֶלֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְזֶה פֵּרוּשׁ: "אִז תָּבִין יִרְאַת ה" פֵּרוּשׁ בָּזֶה תָּבִין שֶׁיֵּשׁ לוֹ יִרְאַת ה וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא הַיְנוּ כְּשֶׁמְּצֵא גַּם לְךָ, דֵּעָה בְּגֶדֶלֶת הַבּוֹרֵא, הַיְנוּ בּוּשָׁה וְיִרְאָה וְזֶה בְּחִינַת: "וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ וְכוּ וְיָרְאוּ מִמְּךָ" הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם גַּם כֵּן יִרְאָה ו. וּמֹשֶׁה זָכָה לְאוֹר הַתְּפִלִּין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּהַשְׁמָטוֹת בְּרֵאשִׁית רס"ב) : "וַיִּתְנַצְּלוּ אֶת עֶדְיָם" דָּא תְּפִלִּין "וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל" שֶׁלָּקַח אוֹתָן הָאוֹרוֹת, מִלְּשׁוֹן (אִיּוֹב כ"ט) : "בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי" (עַיֵּן בַּזֹּהַר בְּרֵאשִׁית נ"ב: כִּי תִשָּׂא קצ"ד) (שְׁמוֹת ל"ד) : "כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו" עַל שֵׁם קֶרֶן אַחַת הָיָה לוֹ בְּמִצְחוֹ (חֻלִּין ס) וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהוּא בַּמֵּצַח וְעַל יְדֵי זֶה "וַיִּרְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו" כִּי הֵאִיר עֲלֵיהֶם הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אִז תָּבִין יִרְאַת ה" וְכוּ וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת י"ב:) הָעוֹבֵר עֲבֵרָה וּמִתְבַּיֵּשׁ בָּהּ מוֹחֲלִין לוֹ מִיָּד כִּי הָעֲבֵרָה מַכְנִיס בָּאָדָם רוּחַ שְׁטוּת וְעַל יְדֵי בּוּשָׁה מַחֲזִיר הַמּחִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "אִז תָּבִין יִרְאַת ה" כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים כ) : מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בִּבְחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֹז הַחַיִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ל"ח) : "ה עֲלֵיהֶם יִחְיוּ" (עיין מנחות) וְדָבֵק אֶת עַצְמוֹ בְּאֵילָנָא דְּמוֹתָא וְעַל יְדֵי זֶה וַיְגָרֶשׁ אוֹתוֹ מִגַּן עֵדֶן (בְּרֵאשִׁית ג). כִּי עַזּוּת פָּנִים לְגֵיהִנֹּם (אָבוֹת פֶּרֶק ה) וְכַד תָּב בְּתִיּוּבְתָּא, כְּתִיב (שָׁם) "וַיַּעַשׂ לָהֶם כָּתְנוֹת עוֹר" דָּא תְּפִלִּין (כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן ס"ט דַּף ק"ה) וְזֶה פֵּרוּשׁ (חֻלִּין ס) : שׁוֹר שֶׁהִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן קֶרֶן אַחַת הָיְתָה לוֹ בְּמִצְחוֹ כִּי עַל יְדֵי הַקָּרְבָּן, הַיְנוּ עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה זָכָה לִבְחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶרוּן עוֹר הַפָּנִים. וְקַיִן שֶׁהָיָה מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ (תיקון סט בְּרֵאשִׁית ד) : "לָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ" שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהוּא קֶרוּן עוֹר הַפָּנִים וְקַיִן הֵבִיא מִפִּסֹּלֶת (ב"ר פכ"ב) שֶׁרָאָה חוֹב לְכָל אֶחָד וְאִיתָא (בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית) "וַיָּשֶׂם לְקַיִן אוֹת" שֶׁזָּרַח לוֹ קֶרֶן, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּקַיִן (שָׁם) "וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן" פֵּרוּשׁ שֶׁלֹּא זָכָה לְעֵדֶן עַל יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּאוֹר הַתְּפִלִּין קִדְמַת רֹאשֵׁי תֵּבוֹת קַרְקַפְתָּא דְּלָא מַנַּח תְּפִלִּין (עיין ר"ה יז) וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַזַ"ל (תַּעֲנִית ז:) : מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת בְּיָדוּעַ שֶׁנִּכְשָׁל בְּאֵשֶׁת אִישׁ כִּי קַיִן עָמַד עַל תְּאוֹמָתוֹ שֶׁל הֶבֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) "וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה" (תיקון סט) וְיִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, פָּסְקָה זֲהֲמָתָן הַיְנוּ זֲהֲמַת הַנָּחָשׁ וְעַכּוּ"ם שֶׁלֹּא עָמְדוּ, לֹא פָסְקָה זֲהֲמָתָן (שַׁבָּת קמ"ו) וְזֶה בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו רַגְלֵי דַּיְקָא כִּי אֵין לָהֶם רַגְלַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

(בְּרֵאשִׁית ג) : ''עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ'' (בַּזֹּהַר) ''וַיַּשֵּׂם ה לְקַיִן אוֹת'', [פֵּרוּשׁ רַשִׁ''י]: הֶחֱזִיר מוֹרָאוֹ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב ''וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ'' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּזֹּהַר) : כַּד תָּב בִּתְיוּבְתָּא, ''וַיָּשֶׂם ה לְקַיִן אוֹת'', (תִּקּוּן ס''ט ק''ח:) ז. וְזֶה שֶׁסִּפֵּר הַתַּנָּא (בְּכוֹרוֹת נ''ז:). אֶרֶז נָפַל בְּמָקוֹמֵנוּ, וְעָבְרוּ עָלָיו שִׁשָּׁה עָשָׂר קָרָנוֹת עַל חֻדּוֹ כִּי יָדוּעַ שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁעוֹבֵד אֶת ה בְּדֶבֶקוּת גָּדוֹל, וּבְשֵׂכֶל גָּדוֹל כְּשֶׁנּוֹפֵל לְאֵיזֶה מַדְרֵגָה פְּחוּתָה מִמֶּנָּה אַף עַל פִּי שֶׁזֹּאת הַמַּדְרֵגָה שֶׁהוּא עַכְשָׁו בָּהּ גַּם הִיא מַדְרֵגָה גְּדוֹלָה לְעֶרֶךְ שְׁאָר הַצַּדִּיקִים אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁלְּפִי עֶרְכּוֹ הָיוּ לֵהּ נְפִילָה הוּא מִתְבַּיֵּשׁ בָּזֶה הַמַּדְרֵגָה כְּאִלּוּ חָטָא אֵיזֶה חֵטְא וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל זֶה, כְּאִלּוּ חָטָא וּבָא עַל יְדֵי זֶה לְבוּשָׁה גְּדוֹלָה הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, בְּחִינַת: ''אָז תָּבִין יִרְאַת ה'' וּבָא לִבְחִינַת יְדִיעָה חֲדָשָׁה וְהַכָּרָה וְעִקַּר הָאֲרַת הַתְּפִלִּין בָּאִים עַל יְדֵי הַלּוּחוֹת כַּמּוּבָא (בַּזֹּהַר בְּרֵאשִׁית וְכִי תִשָּׂא הַנַּ''ל) כְּשֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל ''נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע'', זָכוּ לַחֲגִירַת זַיְנָא עִלָּאָה וּמשֶׁה זָכָה לְקֶרֶן עוֹר פָּנִים, מֵאוֹר הַלּוּחוֹת כִּי הֵם הַמַּחִין בְּעַצְמָן כִּי עַל יְדֵי חִדּוּד הַשֵּׂכֶל בַּתּוֹרָה, נִתְחַדְּדוּ הַמַּחִין וְנִתּוֹסֵף בּוֹ הַכָּרָה וּמִתְבַּיֵּשׁ בְּיוֹתֵר וְהַלּוּחוֹת הֵם שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה, וְנִקְרָאִים י''ו עַל שֵׁם עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת וְאַרְכָּן וָאו וְרָחְבָּן וָאו (בָּבָא בַּתְרָא י''ד) וְהַצַּדִּיק נִקְרָא אֶרֶז בַּלְּבָנוֹן [כמ''ש (תהלים צ''ב) צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה] וְזֶה שֶׁסִּפֵּר הַתַּנָּא בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהָיָה צַדִּיק בְּדוֹרוֹ, וְנָפַל בִּמְקוֹמֵנוּ כִּי בְּוַדַּאי מַדְרֵגַת הַתַּנָּא הָיְתָה גַּם כֵּן גְּדוֹלָה אֲבָל לְפִי עֶרֶךְ הַצַּדִּיק הָיְתָה נְפִילָה (שְׁמוֹת י''ב) ''וְעָבַר ה לִנְגֹּף אֶת מִצְרַיִם'', וְתִרְגֵּם אֲנְקְלוֹס: וְאִתְגְּלִי י''ו קָרְנוֹת עַל חֻדּוֹ הַיְנוּ עַל יְדֵי חִדּוּד שִׂכְלוֹ, וְחִדּוּשׁ שִׂכְלוֹ שֶׁקִּבֵּל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָא י''ו כַּנַּ''ל נִתְגַּלֶּה קֶרוּן עוֹר הַפָּנִים, הַיְנוּ בּוּשָׁה, בְּחִינַת תְּפִלִּין (ב''ר ס''ח) וְזֶה פֵּרוּשׁ: נָפַל בִּמְקוֹמֵנוּ שֶׁנָּפַל לְהַשָּׂגוֹת אֲלקוּת לְפִי הַשָּׂגָתֵנוּ הֲגַם שֶׁגַּם הַשָּׂגָתֵנוּ גְּדוֹלָה אֲבָל לְפִי עֶרְכּוֹ הָיוּ לֵהּ נְפִילָה, שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה, וּמִתְבַּיֵּשׁ בְּהַשָּׂגָתֵנוּ וְזֶה פֵּרוּשׁ ''בְּרֵאשִׁית'' יֵרֵא בּשֶׁת (תקו''ז תי ז) כִּי הַיִּרְאָה הוּא הַבּוּשָׁה תַּמָּן רֵאשֵׁי תַמָּן בַּת ''אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבוֹתָם'' (שְׁמוֹת ו) הַיְנוּ תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא בַּת עַיִן (תיקון ד שם י''ג) וּתְלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן הֵם אַרְבַּע פָּרְשִׁיוֹת וְזֶה פֵּרוּשׁ (יְשַׁעְיָה נ''ח) : אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי כִּי שַׁבָּת, בְּחִינַת בּוּשָׁה רַגְלֶךָ, בַּתְּחִלָּה צָרִיךְ לְתַקֵּן הַדִּבּוּר הַנִּקְרָא רֶגֶל עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי כִּי זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ גָּרַם שִׁלְשִׁים וְתֵשַׁע קְלָלוֹת (תיקון סד) שִׁלְשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, לְקַדֵּשׁ יְמֵי הַחֹל כִּדְאִיתָא בְּמָכִילְתָּא: ''זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת'' זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת וּלְפִי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּקַדֵּשׁ יְמֵי הַחֹל כֵּן נִדְחֶה זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, קֵץ כָּל בָּשָׂר, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה וְעַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה הַדִּבּוּר עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ, כְּשֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה חֲפָצֶךָ, הַיְנוּ בִּימֵי הַחֹל בְּיוֹם קָדְשִׁי, יִדְמֶה כְּאִלּוּ עַכְשָׁו יוֹם קָדְשִׁי עַל יְמֵי הַחֹל וְתַקְדִּישֵׁם מִשְּׁלִשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת וְזֶה (חֲגִיגָה י''ב:) : תַּנְיָא רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת רוֹאִים וְאֵינָם

יוֹדְעִים מָה רוֹאִים הָאָרֶץ עוֹמֶדֶת עַל עַמּוּדִים הַיְנוּ בִּינָה, אֶרֶץ הַחַיִּים, שֶׁמִּמֶּנָּה תּוֹצְאוֹת הַתְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְהַתְּפִילָה נִקְרָא עַמּוּד, עַל שֵׁם (תְּהִלִּים ק"ו) : "וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס" וְעַמּוּדִים, בְּחִינַת תְּפִלָּה, עַל הַמַּיִם הַיְנוּ עַל הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ב) "שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה" וּמַיִם עַל הֶהָרִים, זוֹ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ נִתְעוֹרֵר חֶסֶד אַבְרָהָם כִּי הֶהָרִים זוֹ תּוֹרָה, שֶׁהוּא מְרוֹמָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח) : "בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ" גַּם אַבְרָהָם נִקְרָא הַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית י"ט) : "הָהָרָה הִמָּלֵט" (ב"ר פ"נ, מובא בפרש"י שם) וְהָרִים עַל הָרוּחַ הַיְנוּ רוּחַ פִּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַיְנוּ בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרַת חֶסֶד, נִתְעַלֶּה הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר" וְרוּחַ עַל סְעָרָה הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר הוּא בְּחִינַת אַחַר הַדְּבָרִים הוּא יוֹנֵק מֵהַדִּבּוּר, וְנַעֲשֶׂה רוּחַ סְעָרָה כַּנַּ"ל. וּסְעָרָה עַל זְרוֹעוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי הַבְּרִיּוֹת צְרִיכִין לְקֵץ כָּל בָּשָׂר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:"וְהִנֵּה טוֹב מְאד" דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה ט) וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּתָם מִגְּבוּרוֹת עִלָּאִין, כִּי הוּא טוֹב מְאד וְזֶהוּ שֶׁסְּעָרָה בִּזְרוֹעַ זְרוֹעַ, אֵלּוּ חֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת, שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּתוֹ עַד זְמַן בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח (יְשַׁעְיָה כ"ה) וְזֶה פֵּרוּשׁ "מַרְכֶּבֶת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ", הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (וַיִּגַּשׁ ר"י.) שֶׁפַּרְעֹה הֵיא אִמָּא דְּכָל נְהִירִין אִתְפְּרָעָן וְאִתְגַּלְיָן מִנַּהּ וּתְפִלִּין נִקְרָא מֶרְכָּבוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל"ג) : "רוֹכֵב שָׁמַיִם" וְשָׁמַיִם, אֵשׁ וּמַיִם בְּחִינַת גְּוָנִין כִּי תְּפִלִּין הֵם נָהֳרִין מֵאִמָּא עִלָּאָה יָרֵה בַּיָּם יָרֵה, הֵם הַגְּבוּרוֹת [פֵּרוּשׁ: יָרֵ"ה עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּא גְּבוּרָה] בַּיָּם, הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר כְּשֶׁתִּקַּשֵּׁר וְתַעֲלֶה אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשָׁהּ וְעַל יְדֵי מָה תּוּכַל לְהַעֲלוֹת אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשָׁהּ עַל יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה שֶׁעַל יְדֵי לְמוּד הַזֶּה, נִמְשָׁךְ חוּט שֶׁל חֶסֶד, וְאָז הַבֹּקֶר אוֹר וְכוּ וְאָז הַדִּבּוּר עוֹלֶה, וְנַעֲשֶׂה בַּת אַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בָּבָא בַּתְרָא ט"ז:) : בַּת הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם וּבכל שְׁמָהּ בַּיָּם גִּימַטְרִיָּא בַּכֹּל וְזֶה: וּמִבְחַר שָׁלְשָׁיו טָבְעוּ בְיַם הַתּוֹרָה נִקְרָא אוֹרַיְתָא תְּלִיתָאֵי (שַׁבָּת פ"ח) וּמִבְחַר דָּא אַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נְחֶמְיָה ט) : "אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם" פֵּרוּשׁ, עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יָדָהּ נִתְעוֹרֵר מִדַּת אַבְרָהָם עַל יָדָהּ נִתְתַּקֵּן הַדִּבּוּר, וְקֵץ כָּל בָּשָׂר יִטְבַּע בְּנָקְבָא דְּתְהוֹמָא רַבָּא טָבְעוּ בְיַם סוּף, סוּף, הוּא בְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר, שֶׁהוּא דְּבוּק בְּיַם הַדִּבּוּר יִטְבַּע בְּנָקְבָא דְּתְהוֹמָא רַבָּא עַל יְדֵי בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. [זאת הַתּוֹרָה הִיא סוֹד כַּוָּנוֹת תְּפִלִּין, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּתוֹךְ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת. וְכַנִּרְשָׁם מִן הַצַּד בַּהַגָּ"ה. אֵיךְ כָּל כַּוָּנוֹת תְּפִלִּין כְּלוּלִין שָׁם, וְהַדְּבָרִים מוּבָנִים לְמַשְׂכִּילִים. וְעַדַיִן צְרִיכִין בֵּאוּר רָחָב לְבָאֵר הַדָּבָר הֵיטֵב, וְאִם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי, יִתְבָּאֵר הַדָּבָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְדַע שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, שֶׁחִשֵּׁב כַּמָּה וְכַמָּה תּוֹרוֹת. וְאָמַר שֶׁכֻּלָּם הֵם סוֹד כַּוָּנוֹת תְּפִלִּין, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה "בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר" וְ"אָנכִי ה אֱלֹקֶיךָ", וּ"קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ" וְכוּ, וְהַתּוֹרָה "מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים", "וְאַתֶּם תִּהְיוּ

לִי מַמְלָכָת כֹּהֲנִים", וְנָתַתִּי עֵשֶׂב לִטְ, אֱלֶה מַסְעֵי מ, רְקוּדִין מא וַיֵּרָא בַּצַּר מב, לְהִתְרַחֵק מג נד "אַשְׁרֵי הָעָם זָרְקָא" וְהַתּוֹרָה הַזֹּאת "מַרְכֶּבֶת פַּרְעֹה" וְכוּ וְעוֹד כַּמָּה וְכַמָּה תּוֹרוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁאֵינִי זוֹכֵר עַתָּה לְפָרְטָם וְאָמַר שֶׁכֻּלָּם הֵם סוֹד כַּוָּנוֹת תְּפִלִּין.]

לט - ונתתי עשב בשדך לבהמתך

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] "וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ" (דְּבָרִים י"א). עֵשֶׂב רָאשֵׁי תֵּבוֹת עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו בְּשָׂדְךָ, לְשׁוֹן שִׂדּוּד וּשְׁבִירָה כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּישׁ אֵיזֶה רְעָבוֹן, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו תַּאֲוַת אֲכִילָה יֵדַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוֹנְאִים (עיין ב"מ נ"ט:) "הַשָּׁם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם" (תְּהִלִּים קמ"ז) וּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשָׁעִים מִלְּמַטָּה, בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשָׁעִים מִלְּמַעְלָה (סַנְהֶדְרִין ק"ג:) בָּכֵן צָרִיךְ לְשַׂדֵּד וּלְשַׁבֵּר הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁלּוֹ הַמִּתְאַוֶּה לֶאֱכל כִּי עִקַּר הָרְעָבוֹן הוּא לְבַהֲמִיּוּת (בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה ס"ג) בָּא זְדוֹן וְיִבּוֹא קִלּוֹן, דְּא קִלּוֹנוֹ שֶׁל רָעָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל ל"ו) "אֲשֶׁר לֹא תִּקְחוּ עוֹד חֶרְפַּת רָעָב בַּגּוֹיִם" נִמְצָא הַמַּחֲלֶקֶת, הַיְנוּ מַה שֶּׁמְּחָרְפִין לָאָדָם בָּא עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת רָעָב וְ רָעֵב הַזֶּה, הַיְנוּ בְּחִינַת מַחֲלֶקֶת, בְּחִינַת חֶרְפָּה, הוּא בְּחִינַת עֲרָלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ל"ד) : "כִּי חֶרְפָּה הִיא לָנוּ" וְהָעֲרָלָה הֵם שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת, הַמְסַבְּבִים הַבְּרִית שָׁלוֹם וּכְשֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הָעֲרָלָה, אָזַי נִתְגַּלֶּה בְּרִית שָׁלוֹם וּכְשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם לְמַטָּה, יֵשׁ לוֹ שָׁלוֹם לְמַעְלָה בִּמְרוֹמוֹ וּכְשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם לְמַעְלָה, אָזַי נִתְגַּלֶּה וְנִתְרַבֶּה שִׂבְעַ גְּדוֹל בָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב גַּבֵּי יוֹסֵף (שָׁם מ"ז) : "תֶּן זֶרַע וְנִחְיֶה" פִּרוּשׁ אַחַר (אִיּוֹב ה) "וְצֶאֱצָאֶיךָ כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ" "בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ" הַיְנוּ אִימָתִי יִהְיֶה לְךָ בָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים כְּשֶׁיִּהְיֶה זִוּוּגָךְ בְּקֶדֶשָׁה וּתְשַׁבֵּר נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה שֶׁלְּךָ, הַיְנוּ נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת וְיִדְמֶה לְךָ כְּאִלּוּ כְּפָאֲךָ שֵׁד (נִדָּרִים כ:) וְזֶה "בְּשָׂדְךָ", לְשׁוֹן שֵׁד עַל יְדֵי זֶה יִהְיוּ לְךָ בָּנִי קַיָּמָא כִּי מִיתַת הַבָּנִים, זֶה מַחֲמַת נְשָׁמוֹת הָעֲשׁוּקִים בְּטִקְלָא כַּיָּדוּעַ (עיין זוהר משפטים קי"ג) כִּי הַטִּקְלָא, הַיְנוּ קְלִפּוֹת נגה"ּ, הִיא קְרוֹבָה אֶל הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת, כַּמּוּבָא (בְּמִשְׁנַת חֲסִידִים בְּמַסֶּכֶת הַהֲרָכָבָה). גַּם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עִקַּר זִוּוּגָךְ בְּלֵיל שַׁבָּת שֶׁאָז נִכְלֶלֶת בִּקֻּדֻּשָּׁה, וְיִתְפָּרְדוּ מִמֶּנָּה כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן וְזֶה "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ", זֶה רֶמֶז עַל שַׁבָּת שֶׁאָז הַשְּׁבִיעָה שֶׁמִּמֶּנּוּ נִתְבָּרְכִין שִׁשֶּׁת יָמִים

מ - אלה מסעי בני ישראל

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] אִיתָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת: "אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל שֶׁחָטְאוּ בְּאֵלֶּה אֱלֹקֵיךְ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל זֶה יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" נִמְצָא כָּל הַנְּסִיעוֹת שֶׁל אָדָם, הוּא בִּשְׁבִיל קִלְקוּל הָאֱמוּנָה הַיְנוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת אֱלִילִים כִּי אִם הָיָה מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁיָּכוֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַזְמִין לוֹ כָּל צָרְכּוֹ לֹא הָיָה נוֹסֵעַ שׁוּם נְסִיעָה נִמְצָא כִּי

הַנְּסִיעָה הִיא קַלְקוּל אֱמוּנָה, הַיְנוּ בְּחִינַת עֲבוֹדַת אֱלִילִים וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּעֲבוֹדַת אֱלִילִים (יְשַׁעְיָה ל) : "צֵא תֹּאמַר לוֹ" צֵא, זֶה בְּחִינַת נְסִיעָה וְטִלְטוּל. גַּם עַל יְדֵי טִלְטוּל מְתַקֵּן אֶת הַטִּלְטוּל שֶׁגָּרַם כְּבָיְכוֹל לְמַעְלָה (שָׁם כ"ח) "וְהַמַּסֵּכָה צָרָה כְּהִתְכַּנֵּס" גַּם עַל יְדֵי עֲבוֹדַת אֱלִילִים, נִמְנָע הַמָּטָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י"א) "וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְכוּ וְלֹא יִהְיֶה מָטָר" וּכְשֶׁאֵין מָטָר, אֵין שֹׂבַע (תְּהִלִּים ע"ב) "יִשְׂאוּ הָרִים שָׁלוֹם לָעָם", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י אָזַי אֵין אִישׁ עוֹזֵר לַחֲבֵרוֹ וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לִנְסֹעַ וְלִטַּלְטֵל מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ גַּם הַגָּלוּת בָּא עַל בִּטּוּל תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ה) : "גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דָּעַת" וְעַל יְדֵי עֲבוֹדַת אֱלִילִים, בָּא עֲצִירַת גְּשָׁמִים וּכְשֶׁאֵין קֶמַח, אֵין תּוֹרָה (אָבוֹת פֶּרֶק ג)

מא - רקודין

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] רִקּוּדִין הִנֵּה אִיתָא (בְּ"עֵץ חַיִּיסַדְף כ"ב) הַבְּרָכִים הַיְנוּ הָרַגְלַיִן, הֵם נֶצַח הוֹד, וְהֵם עוֹקְבִין וְעָקֵ"ב גִּימַטְרִיָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים אֱלֹקִי"ם, שֶׁהֵם דִּינִים, שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֶחִיזָה לַחִיצוֹנִים כַּיָּדוּעַ וְהַפְּעֻלָּה לְהַבְרִיחַ הַחִיצוֹנִים מִשָּׁם, שֶׁיִּמְשֹׁךְ לְתוֹךְ הַבְּרָכִים, הַגְּבוּרוֹת מִשֹּׁרֶשׁ הַבִּינָה וּכְשֶׁמַּמְשִׁיךְ שֹׁרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת מִבִּינָה, אָז הַחִיצוֹנִים בּוֹרְחִים מִשָּׁם, וְהוּא לוֹקֵחַ הַבְּכוֹרָה וְהַבְּרָכָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּרָכִים וְשֹׁרֶשׁ הַבְּכוֹרוֹת, נִקְרָא יַיִן כַּיָּדוּעַ וְזֶה יַיִן הַמְשֻׁמָּח וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּיַעֲקֹב, כְּשֶׁרָאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרָכִים בְּמָקוֹם דִּין כִּי שְׁתֵּי פְּעָמִים אֱלֹקִים עִם עֵשָׂו אוֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּא יַעֲקֹב אָזַי הִמְשִׁיךְ שֹׁרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת, בְּחִינַת יַיִן הַמְשֻׁמָּח כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ז) : "וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיֵּשְׁתְּ" שֹׁרֶשׁ שֶׁל הַבְּרָכָה נִמְצָא עַל יְדֵי רְקוּדִין, שֶׁשּׁוֹתֶה יַיִן הַמְשֻׁמָּח, שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת שֶׁבַּבִּינָה וְנִמְשָׁכִין לְמַטָּה בְּתוֹךְ הָרַגְלַיִן, הַיְנוּ שֶׁמְּרַקֵּד בָּזֶה מְגַרֵשׁ הַחִיצוֹנִים מִשָּׁם וְ זֹאת הִתְלַהֲבוּת שֶׁל הָרִקּוּד, וְהוּא "אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה" (בַּמִּדְבָּר כ"ח) אֲבָל מִי שֶׁמְּרַקֵּד בְּהִתְלַהֲבוּת הַיֵּצֶר זֶה נִקְרָא חֵטְא שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (וַיִּקְרָא י) : וַיַּקְרִיבוּ אֵשׁ זָרָה נָדָב וַאֲבִיהוּא, הֵם נֶצַח וְהוֹד וְ הִתְלַהֲבוּת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה, נִקְרָא יַיִן הַמְשֻׁמָּח, שֶׁעַל יָדוֹ נִמְתָּקִים הַבְּכוֹרוֹת וְ אֵשׁ זָרָה, נִקְרָא יַיִן הַמְשֻׁכָּר, הִתְלַהֲבוּת הַיֵּצֶר וְשָׁם יֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם אֶחִיזָה לְהַחִיצוֹנִים, אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתָם וְ זֶה גַּם כֵּן פִּדְיוֹן נֶפֶשׁ כִּי הַמָּמוֹן נִקְרָא עֲמוּדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י"א) : "וְאֶת הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם" (פְּסָחִים קי"ט) וּכְשֶׁהַצַּדִּיק הָעוֹשֶׂה הַפִּדְיוֹן מַנִּיחַ יָדָיו עַל הַמָּמוֹן יְכַוֵּן כִּי יֵשׁ יָד הַגְּדוֹלָה וְכוּ, וְהַיְנוּ שְׁלֹשׁ יְדוֹת וְשֵׁשׁ פְּעָמִים י"ד גִּימַטְרִיָּא מ"ב וְשָׁם מ"ב יֵשׁ בּוֹ שִׁבְעָה שֵׁמוֹת וְכָל שֵׁם יֵשׁ בּוֹ שִׁשָּׁה אוֹתִיּוֹת וִיכַוֵּן לְהַמְשִׁיךְ אֵלָיו הַוָּוִין, הַיְנוּ הַשִּׁבְעָה שֵׁמוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד שִׁשָּׁה אוֹתִיּוֹת לְהַמְשִׁיךְ אוֹתָן לְתוֹךְ הַמָּמוֹן הַנִּקְרָא עֲמוּדִים וְאָז נִקְרָא וָוֵי הָעֲמוּדִים וְאֵלּוּ עֲמוּדִים, הַיְנוּ רַגְלַיִן הַיְנוּ עֲקֵבִים, הֵם בְּחִינַת דִּין כִּי שְׁתֵּי פְּעָמִים

אֱלֹקִים, גִּימַטְרִיָּא עָקֵב וְיֵשׁ שָׁם אֶחָיזָה לְהַחִיצוֹנִים וְאֵין דִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ וְשׁרֶשׁ הַדִּינִים בַּבִּינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּזּהַר וַיִּקְרָא י:) : בִּינָה דִּינִין מִתְעָרִין מִנַּהּ, "אֲנִי בִּינָה לִי גְּבוּרָה" (מִשְׁלֵי ח) וְשָׁם מ"ב בַּבִּינָה נִמְצָא כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ שָׁם מ"ב לְתוֹךְ עַמּוּדִים אָזַי הַדִּינִין נִמְתָּקִין בְּשָׁרְשָׁם (שְׁמוֹת כ"ז) : "וָוֵי עַמּוּדִים וַחֲשַׁקֵיהֶם כֶּסֶף" פֵּרוּשׁ: עַל יְדֵי חֲשִׁיקָה וְהִתְחַבְּרוּת וָוֵי עִם עַמּוּדִים, נַעֲשֶׂה כֶּסֶף, חֶסֶד, שֶׁנִּמְתָּקִין הַדִּינִין "עֵץ חַיִּים" פֶּרֶק י"ג (הֵיכַל הַכְּתָרִים שַׁעַר א"א) : שָׁם מ"ב בַּבִּינָה, וְאֵלּוּ הַמ"ב הֵם ש"ע נְהוֹרִין הַמְאִירִין ח חִוּרְתָּא גִּימַטְרִיָּא בַּשָּׁלוֹם (שָׁם בְּפֶרֶק י"ד) גִּימַטְרִיָּא חַשְׁמַל מַלְבּוּשׁ, שֶׁזֶּה הַחַשְׁמַל שׁוֹמֵר בְּגָדִים עֶלְיוֹנִים מֵעָ"שׁ שֶׁל קְלִפָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"א) : "כַּבֶּגֶד יֹאכְלֵם עָשׁ" וְזֶה (יוֹמָא ע"א) : הָרוֹצֶה לְנַסֵּךְ יַיִן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, יְמַלֵּא גְּרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים לְנַסֵּךְ, הַיְנוּ מְלוּכָּה וּמֶמְשָׁלָה (תְּהִלִּים ב) : "וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי" וְכוּ יַיִן, זֶה בְּחִינַת בִּינָה, שֹׁרֶשׁ הַבְּכוֹרָה יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ מִזְבֵּחַ זֶה בְּחִינַת דִּינִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, הֵם בְּחִינַת נָצַח הוֹד וְיֶסוֹד פֵּרוּשׁוֹ: הָרוֹצֶה לְהַמְלִיךְ וּלְהַמְשִׁיל וּלְהַמְתִּיק הַדִּינִים, עַל יְדֵי שָׁרְשָׁם שֶׁהוּא יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ מַה יַּעֲשֶׂה, עֵצָה טוֹבָה : עַל זֶה יְמַלֵּא גְּרוֹנָם, עַל יְדֵי רְקוּדִין, אוֹ עַל יְדֵי פִּדְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא לְעֵיל גַּם עַל יְדֵי מִלּוּי גְּרוֹנָם, נִמְתָּק הַדִּינִין (סוֹף בְּרָכוֹת) : תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ שֵׁם שֶׁל מ"ב, שֶׁהֵם ש"ע נְהוֹרִין, וְעִם ח חִוּרְתָּא, גִּימַטְרִיָּא בַּשָּׁלוֹ"ם וְ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים נִקְרָאִים נָצַח הוֹד, רַגְלַיִן כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ: "שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ" הֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים (עיין תרגום) וְגַם מִזְבֵּחַ נִקְרָא רַגְלַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד) : "זִבְחוּ זִבְחֵי צֶדֶק", וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם פ"ה) : "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ" וְזֶה פֵּרוּשׁ (שָׁם כ) "יִתֵּן לְךָ כִלְבָבֶךָ" וְאֵימָתַי, כַּאֲשֶׁר "וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא" עַל יְדֵי מִלּוּי גְּרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים (אָבוֹת פֶּרֶק ו) : וְנֶהֱנִין מִמֶּנּוּ עֵצָה וְתוּשִׁיָּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ל"ג) : "עֲצַת ה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד" שֶׁהֵם עַמּוּדֵי עוֹלָם (יְשַׁעְיָה י"ד) "ה צְבָאוֹת יָעָץ", ה צְבָאוֹת, הֵם נָצַח וְהוֹד

מב - וירא בצר להם בשמעו את ר"ן תם

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] וַיַּרְא בַּצַּר לָהֶם בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם וְכוּ (תְּהִלִּים ק"ו) הִנֵּה עַל יְדֵי נְגִינָה, נִמְתָּקִין הַדִּינִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזּהַר הַקָּדוֹשׁ (פִּינְחָס רט"ו) הַ קֶּשֶׁת הִיא הַשְׁכִּינָה וּתְלָת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת, הֵם הָאָבוֹת, וְהֵם לְבוּשִׁין דִּשְׁכִינְתָּא וּכְשֶׁהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין אָזַי "וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם", אָזַי וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שְׁכָכָה מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁכָּעַס עַל בְּנוֹ וּכְשֶׁהַמֶּלֶךְ רוֹאֶה הַמַּלְכָּה בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין אָזַי מְרַחֵם עַל בְּנוֹ וְ אוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה הִיא הַשְׁכִּינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"א) : "אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח" שֶׁ הַדִּבּוּר הוּא שֵׁם אֲדֹנָי וְנִקְרָא קֶשֶׁת כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (בְּרֵאשִׁית מ"ח) : "בְּחָרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי" לְשׁוֹן תְּפִלָּה וְקוֹל הַנְּגִינָה

הֵם תְּלָת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת שֶׁיֵּשׁ בַּקּוֹל אֵשׁ, מַיִם, רוּחַ, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שֶׁהָאָבוֹת הֵם שְׁלֹשָׁה גְּוָנִין דִּנְהִירִין, שֶׁבָּהֶם וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר וְכוּ נִמְצָא מִי שֶׁמְּנַגֵּן אוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה וְקוֹל הַנְּגִינָה הֵם בְּזַכּוּת וּבְבְהִירוּת גָּדוֹל אֲזַי מַלְבִּישׁ אֶת הַשְּׁכִינָה, הַיְנוּ הָאוֹתִיּוֹת, בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין וְקַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוֹאֶה אוֹתָהּ, אֲזַי וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכְכָה וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י "בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם" בִּזְכוּת אָבוֹת הַיְנוּ כְּשֶׁהַנְּגִינָה, שֶׁהֵם תְּלָת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת כַּנַּ"ל, בִּבְהִירוּת וּבְזַכּוּת גָּדוֹל כִּי הַתְּלָת גְּוָנִין הֵם הָאָבוֹת כַּנַּ"ל וְהֵם לְבוּשִׁין דִּשְׁכִינְתָּא וּ כְּשֶׁהַלְּבוּשִׁין נִהְירִין בְּזַכּוּת וּבְבְהִירוּת, נִקְרָא זְכוּת הָאָבוֹת אֲזַי: "וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם", אֲזַי: "וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָיו" הַיְנוּ: וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכְכָה, וְנִמְתַּק הַדִּינִין גַּם עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁמַּאֲמִין שֶׁכָּל דִּבְרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם אֵינוֹ פָּשׁוּט, וְיֵשׁ בָּהֶם רָזִין עַל יְדֵי כֵן מַלְבִּישׁ אֶת הַקֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין אֲזַי: "וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם" כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת קֶשֶׁת כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הֲנִרְאָה קֶשֶׁת בְּיָמֶיךָ וְכוּ (כְּתֻבוֹת ע"ז:) וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשַׁת פִּינְחָס דַּף רט"ו) : מִי שֶׁעוֹבְדוֹי לְאַנְהָרָא בְּהוֹן מַטְרוֹנִיתָא וּלְמִפְשַׁט מִנַּהּ לְבוּשִׁין דְּקִדְרוּנִיתָא דְּפָשְׁטִין וּלְקַשְׁטָא בִּלְבוּשִׁין דְּגְוָנִין נְהִירִין דְּרָזִין דְּאוֹרַיְתָא מָה כְּתִיב בַּהּ ? "וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם" דְּ אוֹר רָז אִתְקְרִי וּבְהַהִיא זִמְנָא סַלֵּק מִנַּהּ רֻגְזָא דְּבָרְיֵהּ וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכְכָה גַּם מִי שֶׁעוֹשֶׂה לְבוּשׁ נָאֶה לַצַּדִּיק עַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַדִּינִים גַּם זֶה בְּחִינוֹת תְּקִיעוֹת כִּי תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה, הֵם הָאָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב וְסִימָנָךְ קֶשֶׁ"ת הַיְנוּ תְּקִיעָה וְכוּ (זֹהַר פָּרָשַׁת פִּינְחָס ר"ל:) וזהו (אִיּוֹב כ"ב) : "וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ" כִּי שֵׁם שַׁדַּי הֵם הָאָבוֹת (שָׁם רל"א) כִּי שׁ תְּלָת עַנְפֵּי הָאִילָן, שֶׁהֵם הָאָבוֹת וְהֵם שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת הַיִּחוּד, ה אֱלֹקֵינוּ ה שֶׁהֵם י"ד אוֹתִיּוֹת, וְהֵם י"ד שֶׁל שַׁדַּי אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב, הֵם הָרָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל יְ"יָ אֱלֹקֵינוּ יְ"יָ "אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם" (תְּהִלִּים י"ט) זֶה בְּחִינַת קֶשֶׁת וְקוֹל, תְּלָת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת

מג - הדבורים של הרשע מולידים נאוף בהשומע

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] דַּע כִּי הַדִּבּוּרִים שֶׁל הָרָשָׁע שֶׁהוּא בַּר דַּעַת, מוֹלִידִים נְאוּף בְּהַשּׁוֹמֵעַ כִּי הַזִּוּוּגִים נִמְשָׁכִים מֵהַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד) : "וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ" וּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר ל"א) "כָּל אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ" אַךְ יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי זִוּוּגִים הַיְנוּ זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה, הוּא הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים, וְאֶל הַתּוֹרָה, וְאֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, זֶה נִמְשָׁךְ מִדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה וְ זִוּוּגִים שֶׁל עֲבֵרָה, נִמְשָׁכִים מִדַּעַת דִּקְלִפָּה וְ הַדִּבּוּר הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת כִּי אֵין יוֹדְעִים מַה שֶּׁבַּדַּעַת, אֶלָּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים י"ט) "וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת" יְחַוֶּה מִלְּשׁוֹן דִּבּוּר שֶׁ הַדִּבּוּר מְדַבֵּר מַה שֶּׁבַּדַּעַת וּ כְּשֶׁרָשָׁע מְדַבֵּר וּמוֹצִיא מִפִּיו הֲבָלִים

מוֹלִיד אֲוִירִים אַרְסִיִּים שֶׁל נְאוּף וְהַשּׂוֹמֵעַ מִמֶּנּוּ הַדְּבוּרִים, וְנוֹשֵׁם נְשִׁימוֹת מַכְנִיס בְּגוּפוֹ אֵלּוּ הָאֲוִירִים וּלְפִיכָךְ בְּ בִלְעָם שֶׁהוּא בְּחִינוֹת דַּעַת דְּקְלִפָּה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סְפְרִי פָּרָשַׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה, וּבַזֹּהַר שְׁמוֹת כ"א:, בָּלָק קצ"ג:) : עַל פָּסוּק "לֹא קָם כְּמֹשֶׁה" וְכוּ בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בָּאֻמּוֹת קָם, וּמָנוּ בִּלְעָם (וַיִּקְרָא רַבָּה פ"ט) וּלְכָךְ כְּשֶׁנִּטְלוּ מוֹאָב עֻצָּה מִמִּדְיָן, אָמְרוּ לָהֶם : אֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בַּפֶּה כִּי הַפֶּה הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת אָמַר מוֹאָב אַף אָנוּ נָבוֹא עֲלֵיהֶם בְּאָדָם שֶׁכֹּחוֹ בַּפֶּה (כמובא בפרש"י בפ בלק) כִּי הוּא גַּם כֵּן דַּעַת דְּקְלִפָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז) : "אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים" (בַּמִּדְבָּר כ"ד) : "וְיוֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ז) : שֶׁיֵּדַע מָתַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כּוֹעֵס כִּי כְּשֶׁהַדַּעַת אֵינוֹ בְּיִשּׁוּב, אֲזַי יֵשׁ כַּעַס כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים ס"ו:) : כָּל הַכּוֹעֵס חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ וּלְפִיכָךְ כְּשֶׁכָּעַס מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל אַנְשֵׁי הַצָּבָא כְּשֶׁבָּאוּ מִמִּדְיָן נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַדַּעַת וְהֶצֱרַךְ אֶלְעָזָר לוֹמַר הִלְכוֹת טְבִילוֹת כֵּלִים וּ כְשֶׁהַדַּעַת שָׁלֵם, אֲזַי אֵין כַּעַס, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה י"א) : "לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה" וּבִלְעָם הָיָה מִסְתַּכֵּל בְּ דַּעַת דְּקְלִפָּה, שֶׁהוּא מוֹתְרוֹת שֶׁל דַּעַת עֶלְיוֹן וּ כְשֶׁמִּשְׁתַּנֶּה יָדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכַעַס נִמְצָא שֶׁבִּלְעָם הוּא דַּעַת דְּקְלִפָּה וְעַל יְדֵי דִּבּוּרָיו הוֹלִיד אֲוִירִים אַרְסִיִּים שֶׁל נְאוּף לָזֶה כְּשֶׁבָּאוּ מִמִּלְחֶמֶת מִדְיָן, נֶאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ל"א) : "וַיִּקְצף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הֶחָיִל, וַיֹּאמֶר הַחִיִּיתֶם כָּל נְקֵבָה, הֵן הֵנָּה הָיוּ בִּדְבַר בִּלְעָם" בִּדְבַר דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי דְּבָרָיו, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת שֶׁלּוֹ, הוֹלִיד נְאוּף בְּמִדְיָן וּלְפִיכָךְ כְּשֶׁבָּאוּ מִמִּלְחֶמֶת מִדְיָן, כְּתִיב (שָׁם) : "וַיִּקְרְבוּ אֶל מֹשֶׁה רָאשֵׁי הַפְּקֻדִים וְכוּ וַיֹּאמְרוּ וַנַּקְרֵב אֶת קָרְבָּן ה וְכוּ, לְכַפֵּר עַל נַפְשׁוֹתֵינוּ לִפְנֵי ה" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת ס"ד) : שֶׁכָּךְ אָמְרוּ אַף עַל פִּי שֶׁמִּידֵי עֲבֵרָה יָצָאנוּ, מִידֵי הִרְהוּר לֹא יָצָאנוּ

מד - מה שמכין כף אל כף בשעת התפלה

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] מַה שֶּׁמַּכִּין כַּף אֶל כַּף בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה א) : לָמָּה הִתְחִילָה הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית כִּי הָעַכּוּ"ם יֹאמְרוּ לָנוּ גַּזְלָנִים אַתֶּם, שֶׁכִּבַּשְׁתֶּם אֶרֶץ שִׁבְעָה עַמְמִין בִּשְׁבִיל זֶה, כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ שֶׁהִגִּיד שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת הַכֹּל מַעֲשֵׂי יָדָיו וּלְמִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה הוּא נוֹתֵן וְזֶה, לְתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם, כִּי בְּיָדוֹ הַכֹּל וְ כָל הַדְּבָרִים נִקְרָאִים כֹּחַ מַעֲשָׂיו כְּנֶגֶד כ"ח אַתְוָן דְּעַבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית, כְּנֶגֶד כ"ח פִּרְקִין דְּיַדִּים וְזֶה יָדוּעַ כִּי אֲוִירָא דְּאֶרֶץ עַמְמִין הִיא טְמֵאָה (עיין שבת ט"ו: גיטין ח נזיר נ"ד נ"ה:) וַאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא קָדוֹשׁ וְטָהוֹר כִּי הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתַּחַת יַד הָעַכּוּ"ם וְנָתַן לָנוּ אֲבָל אֶרֶץ עַמִּים, שֶׁהִיא חוּץ לָאָרֶץ, שָׁם אֲוִיר טָמֵא וּכְשֶׁאָנוּ

מָחְאָן כַּף אֶל כַּף, בָּזֶה נִתְעוֹרֵר כ"ח אַתְוָן דִּבְרֵאשִׁית, כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְנִמְצָא שֶׁבְּיָדוֹ לָתֵת לָנוּ נַחֲלַת גּוֹיִם כִּי הַכֹּל שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבָזֶה יֵשׁ כֹּחַ בְּיָדֵינוּ לְטַהֵר אֲוִיר אֶרֶץ הָעַמִּים כִּי נֶחֱזָר אֶרֶץ הָעַמִּים תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבְיָדוֹ לָתֵת לְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם" וְאָז נִטְהַר אֲוִיר הַמָּקוֹם שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מִתְפַּלֵּל וְשׁוֹאֵב אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. גַּם עַל יְדֵי מְחָאַת כַּף, נִתְגָּרֵשׁ אֲוִיר הַטָּמֵא כִּי עַל יְדֵי [מָחְאַת] כַּפַּיִם נִשְׁמָע קוֹל וְקוֹל הַזֶּה הוּא אֲוִיר קָדוֹשׁ מֵכ"ח אַתְוָן דְּעֶבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית, מֵכ"ח פְּרָקִין דְּיָדִים כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ, שֶׁנִּתְגָּרֵשׁ הָאֲוִיר עַל יְדֵי מָחְאַת כַּפַּיִם וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לִקְבֹּעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ (בְּרָכוֹת ו:) כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ, שֶׁבְּנֵי אָדָם הַבָּאִים לִמְדִינָה שֶׁאֵינָם מֻרְגָּלִים בַּאֲוִירָהּ עַל יְדֵי זֶה הֵם נֶחֱלָשִׁים וּמֵתִים אֶפִלּוּ מְנֻוָּה הָרָעָה לְנֶוֶה הַיָּפָה (עיין כתובות ק"י:) כֵּן הַדָּבָר בִּתְפִלָּה אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל בְּמָקוֹם שֶׁהִתְפַּלֵּל צַדִּיק אַף עַל פִּי כֵן קָשֶׁה לוֹ מְאד לְהִתְפַּלֵּל שָׁם כִּי אֵינוֹ מֻרְגָּל בַּאֲוִירָא שֶׁל מָקוֹם כָּל שֶׁכֵּן מְנֻוָּה הַיָּפָה לְנֶוֶה הָרָעָה וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) : כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם וְכוּ, אֱלֹקֵי אַבְרָהָם בְּעֶזְרוֹ כִּי עַל יָדוֹ נִבְנָה עוֹלָם מֻחְדָּשׁ וּבִנְיַן עוֹלָם עַל יְדֵי אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ט) "עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה" וְזֶה דְּאִיתָא בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין (דַּף ס"ו.) וּבְהַאי כֹּחַ יִשְׂרָאֵל מִתְתַּקְּפִין עַל אֱדוֹם. וְעוֹד, (שָׁם) : צָרִיךְ לְסַלְקָא לְהַאי כֹּחַ לְגַבֵּי חָכְמָה וְזֶה בְּחִינַת: כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ אֱלֹקֵי אַבְרָהָם בְּעֶזְרוֹ כִּי אַבְרָהָם הוּא יְמִין, הֲרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים (בָּבָא בַּתְרָא כ"ה:) וְעוֹד, אֱלֹקֵי אַבְרָהָם בְּעֶזְרוֹ כִּי אַבְרָהָם הוּא רֹאשׁוֹן לְהַשָּׂגַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר (לֶךְ לְךָ ע"ח:) תְּקַל בְּתִקְלָא עַד דְּאִתְגַּלְיָא לֵהּ וְזֶה פֵּרוּשׁ, (בְּרָכוֹת כ"ו:) : תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקְּנוּם תָּמִיד, זֶה בְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (עיין שוחר טוב מזמור קה דְּבָרִים י"א) כמ"ש "תָּמִיד עֵינֵי ה אֱלֹקֶיךָ בָּהּ" הַיְנוּ צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ בַּ אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיְנוּ תִּקּוּן מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינוֹת תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד כַּנַּ"ל תִּקּוּנָם עַל יְדֵי תָּמִיד, עַל יְדֵי בְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְזֶה פֵּרוּשׁ, (הוֹשֵׁעַ י"ב) : "וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה" עַל יְדֵי הַיָּדִים, עַל יְדֵי מָחְאַת כַּף, הַדִּבּוּרִים נִדְבָּרִים בְּ"אַדְמַת קֹדֶשׁ (זְכַרְיָה ב רש"י שמות ו עַל וְאהרן אחיך יהי נביאך). גַּם נִתְבַּטֵּל הֶרֶג וַאֲבַדוֹן מֵעוֹלָם כִּי הַיָּדִים הֵם בְּחִינוֹת: "יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר", יְמִינָא וּשְׂמָאלָא וּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א) : "וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר וְכוּ, וַיַּבְדֵּל בֵּין הָאוֹר" דָּא אַהֲרֹן (תִּקּוּנִים תִּקּוּן ל ע"א:) וְזֶה בְּחִינוֹת (וַיִּקְרָא כ"ו) : "וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם" "אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם" (דְּבָרִים כ"ט) : אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה (בְּרָכוֹת ו:) "לִפְנֵי ה אֱלֹקֵיכֶם" זֶה בְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כְּתֻבּוֹת ק"י:) : כָּל הַדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹקֵי הַיְנוּ עַל יְדֵי מָה תִּזְכּוּ שֶׁתִּהְיֶא תְּפִלָּתְכֶם בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל רֹאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם וְכוּ, וּמוֹנָה עֶשֶׂר בְּחִינוֹת, הַיְנוּ בְּחִינוֹת

מָחְאַת כַּף עַל יְדֵי מְחִיאַת כַּפַּיִם, הַתְּפִלָּה הִיא בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל. תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין וְכוּ, הַיְנוּ בְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיְנוּ עַל יְדֵי מָחְאַת כַּפַּיִם, נִתְבַּטֵּל מַחְשָׁבוֹת עַכּוּ"ם כִּי כָּל הַדֶּבֶר בְּחוּץ לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹקַי וְכָל הַדָּבָר בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹקַי וְעַל יְדֵי מָחְאַת כַּף אֲזַי הוּא דָּר בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ לוֹ אֱלוֹקַי וְנִתְבַּטֵּל מַחְשָׁבוֹת עַכּוּ"ם (שְׁמוֹת י"ז) "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ", וְתַרְגּוּמוֹ: "פְּרִישָׁן בִּצְלוֹ" וְנֶגֶד אֱמוּנָה, הֵם הַכְּפִירוֹת מַחְשָׁבוֹת עַכּוּ"ם וְתִקּוּנָם עַל יְדֵי תְּמִידִין, עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי מָחְאַת כַּף וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ, (יְשַׁעְיָה ס"ב) : "וְהָיִית עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד ה" פֵּרוּשׁ: עַל יְדֵי יַד ה, עַל יְדֵי מָחְאַת כַּף שֶׁנִּתְעוֹרֵר יָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הִרְהוּרֵי עַכּוּ"ם כִּי עַל יְדֵי עַכּוּ"ם פּוֹגֵם בְּתִפְאֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם מ"ד) : "כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת" כְּשֶׁמִּתַּקֵּן הִרְהוּרָיו עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֶׁנִּתְעַטֵּר תִּפְאֶרֶת בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) פֵּרוּשׁ אַחַר תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין פֵּרוּשׁ, שֶׁ עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִתְגַּלֶּה סוֹדוֹת הַתּוֹרָה הַנִּקְרָאִים כִּבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כַּבְּשֵׁי דְּרַחֲמָנָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כ"ז) : "וּכְבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ" (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק זֶה בַּחֲגִיגָה י"ג, דְּבָרִים שֶׁהֵם כִּבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ) וּ תְמִידִין הֵם כְּבָשִׂים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כ"ח) : "אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר" וְכוּ (עיין זוהר פנחס רכ"ו:) וְ עַל יְדֵי תְּפִלּוֹת נִתְגַּלֶּה סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא עַל פָּסוּק: "כִּי תַעֲבר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי" [עיין לקמן סי ע"ג ולעיל סי ט"ו:] פֵּרוּשׁ אַחֵר, תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד הַיְנוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שֶׁהֵם מְבַלְבְּלִין תְּפִלָּתוֹ וְ נִקְרָאִים מַבּוּל שֶׁהֵם מְבַלְבְּלִין אֶת תְּפִלָּתוֹ וְ תִקּוּנוֹ שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה הוּא נִכְלָל בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָלֶיהָ נֶאֱמַר: "אֶרֶץ לֹא נִשְׁמָה בְּיוֹם זָעַם" (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל זְבָחִים קי"ג) וְעַל יְדֵי זֶה הוּא נִצּוֹל מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְזֶה תְּמִידִין תִּקְנוּם, תִּקּוּנָם עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "אֶרֶץ אֲשֶׁר וְכוּ תָּמִיד עֵינֵי ה אֱלֹקֶיךָ בָּהּ". גַּם אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים (בָּבָא בַּתְרָא קנ"ח:) וְעַל יְדֵי זֶה נִזְדַּכֵּךְ מֹחוֹ, הַיְנוּ מַחֲשַׁבְתּוֹ (בְּרֵאשִׁית ט) "וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם" וּרְאִיתִיהָ, עַל יְדֵי בְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר וְנִתְתַּקֵּן בְּרִית עוֹלָם בְּחִינוֹת תְּפִלָּה, ח"י בִּרְכָאן דְּצִלּוֹתָא, צַדִּיק חַי עָלְמִין וְכָל זֶה הָעִנְיָן מְתֹחְלַת סִימָן מ"ד עַד כָּאן מְחֻבָּר יַחַד. וְכֵן שָׁמַעְנוּ רב דְּבָרִים אֵלּוּ בְּדָרוּשׁ אֶחָד. אַך בִּכְתִיבָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, חִלְּקָם קְצָת וְכֵן הָיָה דַּרְכּוֹ כַּמָּה פְּעָמִים, וְלֹא יָדַעְתִּי טַעְמוֹ].

מה - מחאת כפים בתפלה

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] מָחְאַת כַּפַּיִם בַּתְּפִלָּה כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִים בְּחִינַת כְּנָפַיִם, שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַדִּבּוּר (קֹהֶלֶת י) : "וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר", וּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל י) "וְיֵדֵי אָדָם

מִתַּחַת כַּנְפֵּיהֶם" נִמְצָא שֶׁ עַל יְדֵי שֶׁאָדָם נִתְעוֹרֵר בַּיְדַיִם שֶׁלּוֹ, אֲזַי [הַכְּנָפַיִם] נִתְעוֹרְרִים הַיְנוּ כַּנְפֵי רֵאָה, שֶׁמִּשָּׁם נִתְהַוֶּה הַדִּבּוּר אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין לְהָכִין וּלְתַקֵּן פֶּה, לְקַבֵּל אֶת הַדִּבּוּר בְּתוֹכוֹ וְעַל יְדֵי שֶׁמַּכֶּה כַּף אֶל כַּף עַל יְדֵי זֶה נִתְהַוֶּה הַפֶּה כִּי בְּכָל יָד חֲמִשָּׁה אֶצְבָּעוֹת וְהַכָּאוֹת הָאוֹרוֹת, יַד יָמִין בְּיַד שְׂמאל הַיְנוּ חֲמִשָּׁה פְּעָמִים חֲמִשָּׁה גִּימַטְרִיָּא עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה וְהַכָּאוֹת יַד שְׂמאל בְּיַד יָמִין חֲמִשָּׁה פְּעָמִים חֲמִשָּׁה גִּימַטְרִיָּא גַּם כֵּן עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה שְׁנֵי פְּעָמִים עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה גִּימַטְרִיָּא חֲמִשִּׁים זֶה בְּחִינוֹת חֲמִשִּׁים פְּעָמִים יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁנִּזְכַּר בַּתּוֹרָה כִּי עַל יְדֵי בְּחִינוֹת יוֹבֵל יָצְאוּ מִגָּלוּת מִצְרַיִם (זֹהַר שְׁמוֹת מ"ו) וְ עִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהָיָה הַדִּבּוּר בְּגָלוּת וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה מֹשֶׁה כָּבֵד פֶּה וְעַל יְדֵי גְּאֻלָּה נִתְהַוָּה בְּחִינַת פֶּה נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי חֲמִשִּׁין שַׁעֲרֵי בִּינָה נִתְהַוָּה הַפֶּה וזהו (שְׁמוֹת ד) : "מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם" מִי דַּיְקָא נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי מֶחָאַת כַּף חֲמִשָּׁה אֶצְבָּעוֹת יָמִין בַּחֲמִשָּׁה שֶׁבְּיַד שְׂמאל וַחֲמִשָּׁה שֶׁבְּיַד שְׂמאל בַּחֲמִשָּׁה שֶׁבְּיַד יָמִין נִתְהַוֶּה בְּחִינַת מִי שֶׁעַל יָדָהּ נִתְהַוֶּה פֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם" וְהַפֶּה מְקַבֵּל הַדִּבּוּרִים מֵהַכְּנָפֵי רֵאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר" וּכְנָפַיִם נִתְעוֹרְרִים בְּהִתְעוֹרְרוּת יְדֵי אָדָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵּיהֶם" וְכָל זֶה אָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁהַיָּדַיִם הֵם כְּנֶגֶד כַּנְפֵי רֵאָה וּבִשְׁבִיל זֶה אָמְרוּ הַפּוֹסְקִים נִשְׁבָּר הַגַּף סָמוּךְ לַגּוּף טְרֵפָה (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן נ"ג) כִּי בְּוַדַּאי נִקֵּב עַל יְדֵי זֶה הָרֵאָה

מו - מחאת כף בשעת התפלה

[וְשׂוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] מֶחָאַת כַּף בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה זֶה בְּחִינוֹת נְתִינַת הַמְּטָה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם (ברכות ה:) כִּי מְטָה הַיְנוּ בְּחִינוֹת זוּוּג בְּחִינוֹת תְּפִלָּה (תִּקּוּן י וְעַיֵּן תִּקּוּן נ"ח) וְ צָפוֹן וְדָרוֹם, זֶה בְּחִינוֹת יָדַיִם וְזֶה שֶׁהִתְפַּלֵּל אַבָּא בְּנִימִין (בְּרָכוֹת ה:) : שֶׁיִּהְיֶה תְּפִלָּתוֹ סָמוּךְ לְמִטָּתוֹ הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה הֶפְרֵשׁ בֵּין הַתְּפִלָּה לַזִּוּוּג גַּם עַל יְדֵי מֶחָאַת כַּף, נִמְתָּקִים הַדִּינִים כִּי יֵשׁ שָׁלֹשׁ הֲוָיוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ יָדַיִם יַד הַגְּדוֹלָה יַד הַחֲזָקָה, יַד הָרָמָה וְיַד יָמִין זֶה יַד הַגְּדוֹלָה וְיַד שְׂמאל, זֶה יַד הַחֲזָקָה וּבִשְׁעַת הַכָּאָה שֶׁנִּתְחַבְּרִים יַחַד זֶה בְּחִינַת יַד רָמָה וְהַדִּבּוּרִים הַיּוֹצְאִים, הֵם יוֹצְאִים מֵהַגָּרוֹן גִּימַטְרִיָּא שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֱלֹקִים וְהֵם נִמְתָּקִים עַל יְדֵי שָׁלֹשׁ הֲוָיוֹת וְזֶה פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים קי"ט) "נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד" וְכוּ נֶפֶשׁ, זֶה בְּחִינוֹת דִּבּוּר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) "נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ" הַיְנוּ בְּחִינוֹת תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב י"ח) "טוֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ" (עיין ברכות ה: שמובא פסוק זה לענין תפלה) בְּכַפִּי, הַיְנוּ בְּחִינוֹת מֶחָאַת הַכַּף עַל יְדֵי זֶה, וְ תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי, רָאשֵׁי תֵּבוֹת שָׁלֹו גִּימַטְרִיָּא שָׁלֹשׁ הֲוָיוֹת וְשָׁלֹשׁ אֱלֹקִים, הַיְנוּ הַמְתָּקַת הַדִּינִים. גַּם, עִקַּר הַשִּׁכְחָה הוּא מִמּחִין דְּקַטְנוּת, מִבְּחִינוֹת אֱלֹקִים וּכְשֶׁמַּמְתִּיק אֶת אֱלֹקִים בְּכַפָּיו עַל יְדֵי זֶה "וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי" וְזֶה פֵּרוּשׁ, (תְּהִלִּים

צ"א) : "כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ" כִּי בִי גִּימַטְרִיָּא מ"ב (הַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים ז:) הַיְנוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים יָד גִּימַטְרִיָּא מ"ב שֶׁנִּתְגַּלֶּה הַחֵשֶׁק שֶׁבַּלֵּב, בַּיָּדַיִם וְזֶה בְּחִינוֹת מֻחָאַת כַּפַּיִם עַל יְדֵי זֶה "וַאֲפַלְּטֵהוּ", בְּחִינוֹת הַמְתָּקַת הַדִּינִים גַּם עַל יְדֵי מֻחָאַת כַּף, מְבַטֵּל הַמַּחֲלֶקֶת כִּי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת קֶרַח עַל אַהֲרֹן שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂמָאלָא וִימִינָא (זוה"ק בראשית י"ז) וְעַל יְדֵי מֻחָאַת כַּף, נִכְלָלִים שְׂמאל בְּיָמִין, וְיָמִין בִּשְׂמאל וְנַעֲשִׂים אַחְדוּת (תְּהִלִּים צ"ז). "הֵאִירוּ בְרָקִיו תֵּבֵל רָאֲתָה" תֵּבֵל, זֶה בְּחִינוֹת מֻחָאַת כַּפַּיִם כִּי יָמִין זֶה ע"ב, וּשְׂמאל זֶה רי"ו וְעַל יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִים זֶה בָּזֶה, נַעֲשֶׂה שְׁנֵי פְּעָמִים רי"ו, גִּימַטְרִיָּא תֵּבֵל כִּי גַּם ע"ב שֶׁהוּא יָמִין, יֵשׁ בּוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים ע"ב, גִּימַטְרִיָּא רי"ו וּשְׁלֹשָׁה פְּעָמִים ע"ב, זֶה בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל וְכֹהֵן הֶדְיוֹט, וּסְגַן הַכֹּהֵן וְעַל יְדֵי שֶׁנִּתְרָאָה תֵּבֵל, הַיְנוּ מֻחָאַת הַכַּפַּיִם עַל יְדֵי זֶה "הֵאִירוּ בְרָקָיו" נִתְתַּקֵּן הַמַּחֲלֹקֶת הַנִּקְרָא בָּרָק (זְכַרְיָה ט) : "וַיֵּצֵא כַבָּרָק חִצּוֹ" וְחֵץ לְשׁוֹן מַחֲלֹקֶת (בְּרֵאשִׁית מ"ט) "וַיִּשְׂטְמוּהוּ בַּעֲלֵי חִצִּים", וְתַרְגּוּמוֹ: בַּעֲלֵי פַּלְגוּתָא וְזֶה פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים מ"ז) : "כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף", לְשׁוֹן הִתְחַבְּרוּת כִּי שְׁנֵי פְּעָמִים ע"ב רי"ו, גִּימַטְרִיָּא תִּקְעוּ לְהִיוֹת קֹדֶם שֶׁהֶעְתַּקְתִּי תּוֹרָה זאת מִכְּתִיבַת יָדוֹ הַקָּדוֹשׁ, כָּתַבְתִּי מִתְּחִלָּה קְצָת מֵעִנְיָן זֶה בְּעַצְמִי כְּפִי מַה שֶׁשָּׁמַעְתִּיו וְלִהְיוֹת קְצָת דְּבָרִים מְבאָרִים שָׁם קְצָת יוֹתֵר עַל כֵּן הֶעְתַּקְתִּיו גַּם כֵּן וּשְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים וְזֶהוּ: עִנְיַן הַכָּאַת כַּף אֶל כַּף בְּעֵת הַתְּפִלָּה כָּתוּב בִּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים (בְּשַׁעַר חֲזָרַת עֲמִידָה פֶּרֶק ז בְּסוֹפוֹ) "שֶׁלֵּו הָיִיתִי וַיְפַרְפְּרֵנִי" (אִיּוֹב ט"ז), שֶׁלֵּו בְּגִימַטְרִיָּא ג הֲוָיוֹת וְג אֱלֹקִים וְרָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל "וַיְשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם", גִּימַטְרִיָּא שָׁלֵו דְּהַיְנוּ שָׁג פְּעָמִים הֲוָיָ"ה, מַמְתִּיק ג אֱלֹקִים כִּי יֵשׁ ג יַדַיִם, יָד הַגְּדוֹלָה, וְיָד הַחֲזָקָה, וְיָד הָרָמָה וְהֵן יַד יָמִין הוּא יָד הַגְּדוֹלָה יַד הַשְּׂמאל, יָד הַחֲזָקָה וְעַל יְדֵי חֲבוּקַת הַיָּדַיִם, נַעֲשֶׂה יָד הָרָמָה וְעַל כֵּן כְּשֶׁמַּכֶּה כַּף אֶל כַּף וּמְחַבֵּר הַיָּדַיִם בַּתְּפִלָּה, נִמְתָּקִין הַדִּינִין כִּי יָד הוּא בְּחִינַת הֲוָיָה יוּד אוֹתִיּוֹת וְד אוֹתִיּוֹת וְעַל יְדֵי ג הַיָּדַיִם, שֶׁהוּא ג הֲוָיוֹת, נִמְתָּקִין הַג אֱלֹקִים, שֶׁהֵם הַדִּינִין הַיּוֹצְאִין מֵהַגְּרוֹן, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא ג אֱלֹקִים. וְהוּא סְגֻלָּה לְזִכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי"ט) : "נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד" נַפְשִׁי, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : "נַפְשִׁי יָצְאָה בְּדַבְּרוֹ" "בְּכַפִּי תָמִיד", הַיְנוּ כְּשֶׁמַּכֶּה כַּף אֶל כַּף בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי זֶה, "וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי" כִּי הַשְּׂכָחָה הוּא מִחֵין דְּקַטְנוּת, בְּחִינַת אֱלֹקִים וּכְשֶׁמַּמְתִּיק הַדִּינִים כַּנַּ"ל, אֲזַי הוּא בְּמִחִין דְּגַדְלוּת, וְאֵין לוֹ שִׁכְחָה וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי, רָאשֵׁי תֵּבוֹת שָׁלֵו דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמַּמְתִּיק ג אֱלֹקִים, בְּג הֲוָיוֹת כַּנַּ"ל, אֵין לוֹ שִׁכְחָה וְזֶה דַּיְקָא בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה כִּי אָז יוֹדֵעַ אִם הוּא בְּמִחִין דְּקַטְנוּת, אוֹ דְּגַדְלוּת כִּי הַדִּבּוּר הוּא הִתְגַּלּוּת הַמִּחִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב) : "מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה"

מז - ואכלתם אכול ושבוע

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם וְכוּ (יוֹאֵל ב) מִי שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת אֲכִילָה בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא רָחוֹק מֵאֱמֶת וּבְיָדוּעַ שֶׁדִּינִים שׁוֹרִין עָלָיו גַּם זֶה סִימָן עַל דַּלּוּת גַּם יָבוֹא לִידֵי בְּזָיוֹנוֹת וּבוּשׁוֹת (תְּהִלִּים י"ב) : "כֶּרֶם זָלֶת לִבְנֵי אָדָם", כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ אָדָם לַבְּרִיּוֹת נִשְׁתַּנֶּה פָּנָיו כִּכְרוּם (בְּרָכוֹת ו:). וְדַע מִי שֶׁהוּא מְשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עַל יָדוֹ מוֹפְתִים כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כ:). כְּתִיב "אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים" וּכְתִיב: "יִשָּׂא ה פָּנָיו אֵלֶיךָ" אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: אֵיךְ לֹא אֶשָּׂא לָהֶם פָּנִים אֲנִי אָמַרְתִּי וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ וְהֵם מְדַקְדְּקִין עַל עַצְמָן בְּכָזַיִת וּבְכַבֵּיצָה נִמְצָא שׁ נְשִׂיאוּת פָּנִים, הוּא עַל יְדֵי שִׁבּוּר תַּאֲוַת אֲכִילָה (דְּבָרִים ל"א) "וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי וְהָיָה לֶאֱכֹל" פֵּרוּשׁ עַל יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה הוּא מַסְתִּיר פָּנִים וְ הָאֲרַת הַפָּנִים, הוּא תִּקּוּן וֶאֱמֶת, בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ז) "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב" וְהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כִּי יַעֲקֹב הוּא תִּפְאֶרֶת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין בְּחִינַת תְּפִלִּין הַנִּקְרָאִים פְּאֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל כ"ד) : "פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ" (עיין ברכות י"א:) וְעִקַּר עֲשִׂירוּת בָּא מֵאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת ק"ד) : קַשְׁטָא קָאֵי (פְּסָחִים קי"ט). "וְאֶת הֵיקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם" זֶה מָמוֹנוֹ, שֶׁעָלָיו קָאֵי וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (בְּרָכוֹת כ"ד) : "וְהֵיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים" זֶה הַתּוֹלֶה תְּפִלָּיו (מְנָחוֹת ק"ג:) : זֶה הַקּוֹנֶה תְּבוּאָה מִן הַשּׁוּק הַיְנוּ שֶׁהַדַּלּוּת בָּא עַל יְדֵי פְּגַם הַתְּפִלִּין עַל יְדֵי פְּגַם שֵׁל אֱמֶת וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעִקַּר קַבָּלָתָהּ מִבְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ל"ז) : "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ" בִּשְׁבִיל זֶה, נִקְרֵאת אֶרֶץ הַחַיִּים (זֹהַר וַיִּקְרָא מ"ה:) כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִים חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ל"ח) : "ה עֲלֵיהֶם יִחְיוּ" (עיין מנחות) וְזֶה שִׁבְחָהּ, "אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם" (דְּבָרִים ח) כִּי לִפְעָמִים אָדָם אוֹכֵל לֶחֶם מֵחֲמַת עֲנִיּוּת וְלֹא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן תַּאֲוָה לְתַעֲנוּגִים אֲחֵרִים אֲבָל אִם הָיָה לוֹ שְׂאֹר מַאֲכָלִים לֹא הָיָה אוֹכֵל לֶחֶם לְבַד וְזֶה שֶׁבַח אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁ לֹא מֵחֲמַת עֲנִיּוּת תֹּאכַל לֶחֶם אֶלָּא מֵחֲמַת שִׁבּוּר וּבִטּוּל תַּאֲוַת אֲכִילָה כִּי הִיא מְקַבֶּלֶת הֶאָרָה וְהַשְׁפָּעָה מִבְּחִינַת תְּפִלִּין, מִבְּחִינַת יַעֲקֹב, מִבְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁמִּשָּׁם בָּא עֲשִׁירוּת נִמְצָא מַה שֶּׁתֹּאכַל לֶחֶם לְבַד לֹא מֵחֲמַת מִסְכֵּנוּת אֶלָּא מֵחֲמַת שִׁבּוּר תַּאֲוַת אֲכִילָה וְזֶה פֵּרוּשׁ (בַּמִּדְבָּר י"ג) : "אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ" פֵּרוּשׁ שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת שְׁפָעָה מִבְּחִינַת יַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ" וְזֶה פֵּרוּשׁ, כִּי הִיא שִׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ דָּא עוֹר שֶׁל תְּפִלִּין (תִּקּוּנִים תִּקּוּן ס"ט דַּף צ"א:) שֶׁבָּהּ נִכְנָס בְּחִינַת תְּפִלִּין [לְכְאוֹרָה אֵין לָזֶה פֵּרוּשׁ, מַה חִבּוּר יֵשׁ לְעִנְיַן זֶה לְמַה שֶּׁכָּתוּב לְמַעְלָה אַךְ נִרְאֶה כַּוָּנָתוֹ הַקָּדוֹשָׁה, כִּי לְמַעְלָה מְבָאר שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי שִׁבִּירַת תַּאֲוַת אֲכִילָה עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִדַּלּוּת וַעֲנִיּוּת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ מַה שֶּׁהֵבִיא מִקְרָא זֶה, "כִּי הִיא שִׁמְלָתוֹ"

וְכוּ, לְעִנְיַן זֶה פֵּרוּשׁ: כִּי מִקְרָא זֶה נֶאֱמַר עַל הֶעָנִי וְהָאֶבְיוֹן "כִּי הִיא כְסוּתֹה לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ" וּמְרַמֵּז עַל עֲנִיּוּת הַשְּׁכִינָה בְּגָלוּתָא שֶׁמִּמֶּשֶׁם עִקַּר הָעֲנִיּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, כַּמְבאָר בַּתִּקּוּנִים (שָׁם) וְזֶהוּ: "כִּי הִיא כְסוּתֹה וְכוּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ", דְּא תְּפִלִּין הַיְנוּ שֶׁהַתְּפִלִּין הֵם עִקַּר הַשִּׂמְלָה הַמְּגֻנֶּת עַל עֲנִיַּת הַשְּׁכִינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כִּי תְּפִלִּין מְבַטְּלִין הַדַּלּוּת כִּי עִקַּר הַשֶּׂפַע וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת תְּפִלִּין וְזֶה פֵּרוּשׁ (דִּבְרִים י"א) "וְנָתַתִּי עֵשֶׂב" דְּא ע"ב שִׁין (תִּקּוּן נ"א וְזֹהַר בְּרֵאשִׁית כ"ה:), דְּא כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין "בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ", כְּשֶׁתִּשַּׁדֵּד אֶת הַבְּהֶמְיוּת אָז יִתְגַּלֶּה כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "יִשָּׂא ה פָּנָיו אֵלֶיךָ". וּכְשֶׁפּוֹגֵם בָּאֱמֶת, בִּכְלָלִיּוּת הַגְּוָנִין אָזַי נַעֲשֶׂה מִכְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין בּוּשָׁה (עיין זוהר אמור פ"ט: ובתיקון נ"ח) הַיְנוּ עֲנִיּוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "כְּרֵם זָלַל לִבְנֵי אָדָם", נִשְׁתַּנָּה פָּנָיו לְכַמָּה גְּוָנִין, כִּכְרוּם. וַאֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מְקַבְּלִין הַשֶּׂפַע דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְשֶׂפַע אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הִיא הָאָרַת פְּנֵי יַעֲקֹב, הֶאָרַת הַתְּפִלִּין וּבִשְׁבִיל זֶה כְּתִיב בָּהּ (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר" כִּי שֶׁפֶר, זֶה בְּחִינַת פְּאֵר, בְּחִינַת תְּפִלִּין הַיְנוּ, שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת לָנוּ אוֹתִיּוֹת הָאָרָה שֶׁקִּבְּלָה מִתְּפִלִּין וְזֶה פֵּרוּשׁ, (קֹהֶלֶת ט) : "רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה" הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שֶׁפֶר רָאשֵׁי תֵּבוֹת אִשָּׁה וְזֶה "רְאֵה חַיִּים" דַּיְקָא, כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִים חַיִּים וְזֶה: "נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלוּחָה" וְכוּ, נַפְתָּלִי אוֹתִיּוֹת תְּפִלִּין וּכְשֶׁאָנוּ אוֹכְלִים שֶׂפַע אֱמֶת הַבָּא דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ אָנוּ מְדַבְּרִים הִלּוּלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּזֶה הַכֹּחַ אָזַי נַעֲשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ חֲדָשָׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (הַקְדָּמַת הַזֹּהַר ה) "לֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אַתָּה", אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, בְּשֶׁתִּפֵּי וְכוּ כִּי שָׁמַיִם הֶחָדָשׁ נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָאָרַת פְּנֵי יַעֲקֹב וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוֹלֶכֶת הַשֶּׂפַע דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִמְצָא שֶׁבָּרָא עַכְשָׁו שָׁמַיִם וּמַזָּלוֹת אֲחֵרִים נִמְצָא שֶׁמְּשַׁנֶּה הַטֶּבַע שֶׁהָיָה מֻטְבָּע בַּמַּזָּלוֹת הָרִאשׁוֹנִים כִּי עַכְשָׁו נַעֲשָׂה מַזָּלוֹת חֲדָשִׁים נִמְצָא שׁ עַל יְדֵי שִׁבּוּר תַּאֲוֹת אֲכִילָה נַעֲשֶׂה מוֹפְתִים וּפְלָאוֹת וְגַם זֹאת הַתּוֹרָה כָּתַבְתִּי מִתְּחִלָּה בְּעַצְמִי, וְנִמְצְאוּ בָּהּ כַּמָּה דְּבָרִים מְבאָרִים יוֹתֵר. גַּם סִיּוּם פֵּרוּשׁ הַמִּקְרָא "וַאֲכַלְתֶּם", נֶחְסַר כָּאן בִּלְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ, וּמַה שֶּׁחִסַּר זֶה גִּלָּה זֶה וְכוּ, עַל כֵּן הֶעְתַּקְתִּי גַּם נֶסְחָא זאת שֶׁכָּתַבְתִּי בְּעַצְמִי. וְזֶהוּ] "וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה אֱלֹקֵיכֶם" וְכוּ כִּי מִי שֶׁיֵּצֵא מִתַּאֲוַת אֲכִילָה, יָכוֹל לִהְיוֹת אִישׁ מוֹפֵת וּ מִי שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת אֲכִילָה, סִימָן שֶׁהוּא שַׁקְרָן וְכֵן אֲפִלּוּ אִישׁ צַדִּיק שֶׁכְּבָר יָצָא מֵהַתַּאֲוָה וְנָפַל מִמַּדְרֵגָתוֹ וְנָפַל לְתַאֲוַת אֲכִילָה סִימָן שֶׁיֵּצֵא שֶׁקֶר מִפִּיו וְכֵן מוֹרֶה גַּם כֵּן שֶׁיֵּשׁ דִּין עָלָיו לְמַעְלָה וְגַם הוּא סִימָן עֲנִיּוּת וְהָעִנְיָן, דְּהִנֵּה כְּתִיב (דִּבְרִים ח) : "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ" וְלִכְאוֹרָה מִזֶּה טַעֲנַת הַיֵּצֶר הָרָע לֶאֱכל וְלִשְׂבֹּעַ לְמַלְאֹת נַפְשׁוֹ וְאַחַר כָּךְ לְבָרֵךְ אֶת ה אַךְ בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כ:). כְּתִיב "אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא

פָּנִים", וּכְתִיב: "יִשָּׂא ה פָּנָיו אֵלֶיךָ" וְכוּ וְכִי לֹא אֶשָּׂא פָּנִים וְכוּ שֶׁאֲנִי אָמַרְתִּי: "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ" וְהֵן מְדַקְדְּקִין עַל עַצְמָן מִכְּזַיִת וְעַד כְּבֵיצָה וְזֶהוּ רֶמֶז נִפְלָא אִם יִשְׂרָאֵל מְדַקְדְּקִין לְבַלִּי לֶאֱכל הַרְבֵּה רַק מִכְּזַיִת וְעַד כְּבֵיצָה אֲזַי הֵם בִּבְחִינַת: "יִשָּׂא ה פָּנָיו" וְאָז יֵשׁ נְשִׂיאוּת פָּנִים אַךְ לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, מִכְּלַל הֵן וְכוּ כִּי כַּאֲשֶׁר הֵם מְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוַת אֲכִילָה אֲזַי הַסְתָּרַת פָּנִים, חַס וְשָׁלוֹם (דְּבָרִים ל"א) : "וְהַסְתַּרְתִּי פָנַי וְהָיָה לֶאֱכל" כְּלוֹמַר, אִם הֵם מְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוַת אֲכִילָה אֲזַי "וְהַסְתַּרְתִּי פָנַי" חַס וְשָׁלוֹם וְהִנֵּה נְשִׂיאוּת פָּנִים הוּא בְּחִינוֹת אֱמֶת כַּמְבאָר בַּכַּוָּנוֹת עַל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת תִּקּוּן אֱמֶת הוּא הָאַרַת פָּנִים וְזֶהוּ שֶׁאָמַרְנוּ כִּי הַמְשֻׁקָּע בַּאֲכִילָה הוּא רָחוֹק מֵאֱמֶת כִּי הוּא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים, שֶׁהוּא מִדַּת אֱמֶת כַּנַּ"ל וְהִנֵּה כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, נִזּוֹן מִשֶּׁפַע שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ וְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ, מְקַבֵּל הַשֶּׁפַע מִן אֱמֶת שֶׁהוּא מִדַּת יַעֲקֹב, כַּנַּאֲמַר (מִיכָה ז) "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב" וְהוּא מִדַּת תִּפְאֶרֶת, שֶׁהוּא כְּלָלוּת הַגְּוָנִין וְהוּא בְּחִינוֹת שָׁמַיִם, אֵשׁ וּמַיִם, שֶׁהוּא גַּם כֵּן כְּלָלוּת הַגְּוָנִין וְזֶה מֻרְמָז בַּתּוֹרָה, (בַּמִּדְבָּר י"ג) "אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ" דְּקֻשְׁיָה, הֵן אֱמֶת שֶׁ הַמְרַגְּלִים הוֹצִיאוּ שֶׁקֶר מִפִּיהֶם אַךְ אֵיךְ נִכְתַּב שֶׁקֶר שֶׁלָּהֶם בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא אֱמֶת (עיין כעין זה בזוהר בלק ר"ח:) וּבְהֶכְרֵחַ, שֶׁבְּדִבְּרִים הַלָּלוּ נִרְמַז בָּהֶם דְּבַר אֱמֶת וְיֵשׁ לְרַמֵּז הַנַּ"ל "אֶרֶץ אֹכֶלֶת", כְּלוֹמַר שֶׁאֲכִילָתָהּ וְהַשְׁפָּעָתָהּ הוּא מִבְּחִינוֹת יוֹשְׁבֶיהָ שֶׁהוּא בְּחִינוֹת "וַיֵּשֶׁב יַעֲקב", שֶׁהוּא מִדַּת אֱמֶת כַּנַּ"ל וְהוּא גַּם כֵּן בְּחִינוֹת תְּפִלִּין, שֶׁנִּקְרָאִים פְּאֵר, שֶׁהוּא מִדַּת יַעֲקב וְעַל כֵּן נִקְרֵאת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל "אַיָּלָה שְׁלוּחָה הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר", כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל כְּלוֹמַר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא אַיָּלָה שְׁלוּחָה לְבַשֵּׂל פֵּרוֹתֶיהָ וְהַשְׁפָּעָתָהּ הוּא מִמִּדַּת אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת תִּפְאֶרֶת, בְּחִינוֹת תְּפִלִּין וְהֵינוּ "הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר" כִּי שֶׁפֶר הוּא לְשׁוֹן פְּאֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין נַפְתָּלִי הוּא אוֹתִיּוֹת תְּפִלִּין וְעַל זֶה יֵשׁ לְרַמֵּז גַּם כֵּן, (קֹהֶלֶת ט) : "רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה" כִּי אִשָּׁ"ה רֵאשִׁי תֵּבוֹת הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר וְהֵינוּ "רְאֵה חַיִּים", כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִין חַיִּים (מְנָחוֹת מ"ד) "ה עֲלֵיהֶם יִחְיוּ", דִּדְרָשׁוּ עַל תְּפִלִּין (דְּבָרִים כ"ח) : "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה נִקְרָא עָלֶיךָ" וְכוּ (בְּרָכוֹת ו) וְהֵינוּ "רְאֵה חַיִּים", שֶׁהוּא תְּפִלִּין "עִם אִשָּׁ"ה", רֵאשֵׁי תֵּבוֹת הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינוֹת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, (דְּבָרִים ח) : "אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם" כְּלוֹמַר אֶרֶץ, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אֱמֶת וְאָז הוּא בִּבְחִינוֹת הָאַרַת פָּנִים וְאֵינוֹ בּוֹחֵר בְּתַפְנוּקִים וְעַל כֵּן לֹא בְמִסְכֵּנֻת, מֵחֲמַת דַּלּוּת וַעֲנִיּוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם, וְלֹא שְׂאֵר מַעֲדַנִּים רַק מֵחֲמַת שֶׁהוּא בִּבְחִינוֹת אֱמֶת וְהוּא מֻפְשָׁט מִתַּאֲוַת אֲכִילָה וְאֵינוֹ בּוֹחֵר רַק בְּלֶחֶם לֶאֱכל וְעַל כֵּן נִקְרֵאת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶרֶץ הַחַיִּים כִּי הַשְׁפָּעָתָהּ מִמִּדַּת יַעֲקב, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו יַעֲקב אָבִינוּ לֹא מֵת (תַּעֲנִית ה:) וְהוּא גַּם כֵּן בְּחִינוֹת תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִים חַיִּים נִמְצָא, כִּי הָאוֹחֵז בְּמִדַּת אֱמֶת, אֲזַי פַּרְנָסָתוֹ בְּרֶוַח כִּי הַהַשְׁפָּעָה מִמִּדַּת אֱמֶת כַּנַּ"ל (שַׁבָּת ק"ד) :

קֻשְׁטָא קָאֵי כִּי רַז"ל דָּרְשׁוּ (פְּסָחִים קי"ט) עַל פָּסוּק: "וְאֶת כָּל הַיְקוּם" וְכוּ זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ וְכוּ וְזֶהוּ קֻשְׁטָא, הָאוֹחֵז בְּמִדַּת אֱמֶת אֲזַי קָאֵי, זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו, וּפַרְנָסָתוֹ בָּרֶוַח אַךְ שִׁקְרָא לָא קָאֵי כִּי הוּא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אֱמֶת וְעַל כֵּן עַל כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תָּבוֹא גּוֹזְרִין תַּעֲנִית כִּי מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל נְתוּנִין בְּצָרָה הֵם בְּבְחִינוֹת הַסְתָּרַת פָּנִים, בְּחִינוֹת דִּינִים וְעַל כֵּן גּוֹזְרִין תַּעֲנִית, לְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת אָכִילָה וַאֲזַי יִהְיֶה בְּחִינוֹת הֶאָרוֹת וּנְשִׂיאוּת פָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הַמְתָּקַת וּבְטוּל הַדִּינִים כַּנַּ"ל וְכִי לֹא אֶשָּׂא פָּנִים שֶׁהֵן מְדַקְדְּקִין וְכוּ. וּבָזֶה תְּבִין נִפְלָאוֹת בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כ"ד) שֶׁדָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק: "וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים" זֶה הַתּוֹלֶה תְּפִלָּיו (מְנָחוֹת ק"ג:) : זֶה הַקּוֹנֶה מִן הַפַּלְטֵר זֶהוּ שֶׁאָמַרְנוּ, כִּי אֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, וּשְׁנֵיהֶם דָּבָר אֶחָד כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא תּוֹלֶה תְּפִלָּיו, וּפוֹגֵם בַּתְּפִלִּין, שֶׁהוּא מִדַּת אֱמֶת אֲזַי הוּא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים, וְנִתְמַעֵט הַשֶּׁפַע שֶׁלּוֹ וּמְזוֹנוֹתָיו מְצֻמְצָמִין וְצָרִיךְ לִקְנוֹת מִן הַפַּלְטֵר וְעַל כֵּן כְּתִיב עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, (דְּבָרִים י"א) : "תָּמִיד עֵינֵי ה אֱלֹקֶיךָ בָּהּ" (תְּהִלִּים ק"א) אַךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא מִדַּת אֱמֶת, "תָּמִיד עֵינֵי ה בָּהּ" וְכוּ. וְהִנֵּה כְּשֶׁ הַצַּדִּיק אוֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ וְלֹא מֵחֲמַת תַּאֲוָה הַנִּשְׁמִיּוּת אֲזַי הוּא בְּבְחִינַת נְשִׂיאוּת פָּנִים, וְנִזּוֹן מִמִּדַּת אֱמֶת וְכַאֲשֶׁר בְּכֹחַ אֲכִילָה זוֹ עוֹמֵד לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לָה אֲזַי יוֹצְאִין מִמֶּנּוּ דִּבּוּרֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב, מִדַּת תִּפְאֶרֶת, שֶׁהוּא כְּלָלוּת הַגְּוָנִין וְהוּא בְּחִינַת שָׁמַיִם, אֵשׁ וּמַיִם וְגַם כֵּן בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַשִּׁפְעָתָהּ גַּם כֵּן מִמִּדַּת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּכֹחַ זֶה, נַעֲשֶׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אֱמֶת בְּדִבּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנּוֹבְעִים וְיוֹצְאִים מִמֶּנּוּ גַּם כֵּן בִּבְחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמַרְנוּ לְמַעְלָה, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא "אַיָּלָה שְׁלוּחָה" וְהֵינוּ "הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר" כִּי הַנּוֹזֵן מִבְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא "אַיָּלָה שְׁלוּחָה", שֶׁהִיא בְּחִינוֹת אֱמֶת אֲזַי "הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר" כְּלוֹמַר שֶׁנּוֹתֶנֶת מַעֲצָמָהּ וּמִכֹּחָהּ "אִמְרֵי שֶׁפֶר" לְשׁוֹן תִּפְאֶרֶת, שֶׁהֵם אִמְרֵי אֱמֶת וְ עַל כֵּן יוּכַל לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁהֵם גַּם כֵּן מִמִּדַּת אֱמֶת כַּנַּ"ל (יְשַׁעְיָה נ"א) : "וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה", אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי מָה אֲנָא עָבְדִי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא בְּמִלּוֹלִי, אַף אַתֶּם וכו בְּמִלּוֹלָא כַּנַּ"ל (הַקְדָּמַת הַזֹּהַר ה) כִּי בַּדְּבָרִים הָאֲמִתִּיִּים, יוּכַל לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְזֶה, "וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן" הַיְנוּ עַל יְדֵי אִמְרֵי אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִמְרֵי צִיּוֹן אִמְרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת עַל יְדֵי זֶה "עַמִּי אָתָּה" אַל תִּקְרֵי עַמִּי וכו כַּנַּ"ל וְ כֵיוָן שֶׁיָּכוֹל לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ חֲדָשִׁים יוּכַל לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ עַל פִּי דֶּרֶךְ הַטֶּבַע וְהַטֶּבַע הוּא עַל פִּי הַנְּהָגַת הַגַּלְגַּלִּים כַּיָּדוּעַ וְכֵיוָן שֶׁהַצַּדִּיק יָכוֹל לִבְרֹא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים אֲזַי הוּא מְשַׁנֶּה כָּל הַגַּלְגַּלִּים, וְעוֹשֶׂה טֶבַע חָדָשׁ וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים, שֶׁהֵם שִׁנּוּי הַטֶּבַע וְזֶה וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ כְּלוֹמַר מַה שֶּׁתֹּאכְלוּ, הֵן מְעַט וְהֵן הַרְבֵּה תִּשְׂבְּעוּ

וְלֹא תִּהְיוּ מְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוַת אֲכִילָה אֲזַי תִּהְיוּ בִּבְחִינַת נְשִׂיאוּת פָּנִים, וְנִזּוֹנִין מִמִּדַּת אֱמֶת וְהַלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה אֱלֹהֵיכֶם כַּנַּ"ל אֲזַי תִּהְיוּ שֻׁתָּפִין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם דְּהַיְנוּ אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, מָה אֲנָא וְכוּ וְכֵיוָן שֶׁתּוּכְלוּ לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֲזַי לְהַפְלִיא, שֶׁתּוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת נִפְלָאוֹת וּמוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְלֹא יֵבשׁוּ וְכוּ, כִּי בְּחִינַת הַבּוּשָׁה הוּא גַּם כֵּן כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין כִּי אָזַל סַמְקָא וְאָתֵי חִוָּרָא (בָּבָא מְצִיעָא נ"ח:), וּפָנָיו מְשֻׁתָּנֶה לְכַמָּה גְּוָנִין וְהוּא מִדַּת תִּפְאֶרֶת, מִמִּדּוֹת הַנִּפּוּלִין וּמַה מָּתְקוּ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְפִי זֶה (בְּרָכוֹת ו:) : כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת פָּנָיו מְשֻׁתָּנֶה כִּכְרוּם שֶׁמְּשֻׁתָּנֶה לְכַמָּה גְּוָנִין כִּי כֵיוָן שֶׁנִּצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת, וְהַיְנוּ מִפְּנֵי שֶׁפָּגַם בְּמִדַּת אֱמֶת וְהוּא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים, שֶׁהוּא מִדַּת אֱמֶת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן פָּנָיו מְשֻׁתָּנִין כִּכְרוּם לְכַמָּה גְּוָנִין שֶׁהוּא גַּם כֵּן מִדַּת תִּפְאֶרֶת מִמִּדּוֹת הַנִּפּוּלִין כִּי "אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה" וְכוּ (קהלת ז) וְעַתָּה הַמַּקְרֵא הַזֶּה נִדְרָשׁ כְּמִין חֹמֶר "וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ", בִּבְחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל וְאָז תּוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת נִפְלָאוֹת, אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא כַּנַּ"ל אָזַי: "וְלֹא יֵבשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם" כִּי מֵאַחַר שֶׁאַתֶּם בִּבְחִינוֹת אֱמֶת, כְּלָלִיּוֹת הַגְּוָנִין אֵינְכֶם צְרִיכִין לְהִתְבַּיֵּשׁ שֶׁהִיא כְּלָלִיּוֹת הַגְּוָנִין, בְּמִדּוֹת הַנִּפּוּלִין עַל כֵּן וְלֹא יֵבשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם וְזֶהוּ "וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ" (בְּרֵאשִׁית כ"ה: וּבַתִּקּוּנִים נ"א) עֵשֶׂב הוּא ע"ב שי"ן, תֵּלַת רֵאשִׁין שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהוּא הַגְּוָנִין וְהַיְנוּ "בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ", שֶׁתִּשַּׁדֵּד הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁלְּךָ "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ", לֶאֱכל וְלִשְׂבֹּעַ, רַק לְהִסְתַּפֵּק בְּמַעַט אֲזַי "וְנָתַתִּי עֵשֶׂב"

מח - על אשר מעלתם בי

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי וְכוּ בְּמֵי מְרִיבַת קָדֵשׁ מִדְּבַר צִין וְכוּ (דְּבָרִים ל"ב) צֵירֵי זֶה בְּחִינַת וַיִּיצֶר יְצִירָה לָטֹב יְצִירָה לְבִישׁ יְצִירָה לְשָׂכָר יְצִירָה לְעָנֶשׁ (זֹהַר בְּרֵאשִׁית כ"ז וברע"מ בהר קיא) וּבִבְרָכוֹת ס"א בְּחִינַת דִּין וְרַחֲמִים וְזֶה בְּחִינַת בִּינָה, שֶׁשָּׁם נוֹצַר הַוָּלָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב) : "כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא" וְשָׁם שְׁנֵי בְּחִינוֹת חֶסֶד וְדִין, כִּי מִשָּׁם דִּינִין מִתְעָרִין (זוהר ויקרא י:) וְהִיא בְּחִינַת סָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קל"ט) : "תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי" וְהִיא בְּחִינַת כַּח הַתְּפִלָּה מַה שֶּׁמִּתְפַּלְּלִין בְּכַח, "כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה" וְכוּ (תְּהִלִּים ל"ה) וְהוּא בְּחִינַת סֻכָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב י) : "בְּגִידִים וַעֲצָמוֹת תְּסוֹכְכֵנִי" כִּי כַּח שֶׁאָדָם מַכְנִיס בַּתֵּבוֹת, הֵם כ"ח אַתְוָן דְּעַבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית, שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם (אָבוֹת פֶּרֶק ה) מְקַבְּלִין כַּח מֵכ"ח אַתְוָן אִלּוּ וְהַדִּבּוּרִים שֶׁאָדָם מְדַבֵּר בְּכֹחַ, הֵם עַצְמָן הַדִּבּוּרִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (יְשַׁעְיָה נ"א) : "וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ" כִּי הֵם עַצְמָם דִּבֵּר ה, וְהֵם "כֹּחַ מַעֲשָׂיו" (תְּהִלִּים קי"א) וְהַמַּאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, הֵם בְּחִינַת

חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ט) : "כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה" וְ הַחֶסֶד הוּא בְּחִינַת סֵכָה, בְּחִינַת חִבּוּק וְזֶה "וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ", אֲזַי "וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ" שֶׁהִיא בְּחִינַת סֵכָה שֶׁהִיא בְּחִינַת צֵל יָד, חִבּוּק יַד יָמִין (זֹהַר פִּינְחָס רי"ד:). אֲבָל הַדִּבּוּרִים שֶׁאֵינָם דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים אֲזַי גּוֹרֵם שֶׁנִּתְעוֹרֵר סֵכַּת נוֹצְרִים, סֵכַּת עַכּוּ"ם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ד) : "אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר" שֶׁהוּא חִבּוּק דְּסִטְרָא אָחֳרָא וזה פֵּרוּשׁ, (שָׁם ל"א) : "תִּצְפְּנֵם בְּסֵכָה מֵרִיב לְשׁוֹנוֹת" כִּי כְּשֶׁלְּשׁוֹנוֹת שֶׁל עַכּוּ"ם גּוֹבְרִים, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי הַשְּׁכִינָה הִיא רִיב עִם קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא (תִּקּוּן כ"א דַּף מ"ד:) "שִׁמְעוּ הָרִים רִיב" דְּאִיהִי רִיב עַל בְּנָהָא בְּגָלוּתָא כִּי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִיהִי רַבִּי (שָׁם דַּף מ"ה:), שֶׁ נִּתְהַפֵּךְ אַתְוָן רִי"ב וְנַעֲשָׂה רַבִּ"י וְעִקַּר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי"א) : "כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם" אֲבָל כְּשֶׁכֹּחַ הַזֶּה, הַיְנוּ בְּחִינַת סֵכָה נִפְגָּם אֲזַי גּוֹבְרִים אֻמּוֹת הָעוֹלָם גּוֹבֵר יְמִין שֶׁקֶר וְנַעֲשָׂה מֵרִבִּ"י רִי"ב אֲזַי אִיהִי רִיב עַל בְּנָהָא שֶׁגָּלוּ מִשֻּׁלְחָן אֲבִיהֶם וּמֵאַרְצָם יָצְאוּ וּבִשְׁבִיל זֶה, סֵכָה, הַיְנוּ תְּפִלָּה בְּכֹחַ, הִיא סְגֻלָּה לְבָנִים וּבִשְׁבִיל זֶה, תֵּכֶף אַחַר סֵכּוֹת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁהַנּוּקְבָא עוֹצֶרֶת וְקוֹלֶטֶת הַטִּפָּה שֶׁלֹּא תַּפִּיל (כַּמְבאָר בִּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים"בְּסוֹפוֹ בַּכַּוָּנוֹת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת) וְזֶה בְּחִינַת "תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי", הַיְנוּ בְּחִינַת סֵכָה נַעֲשָׂה בְּחִינַת עִבּוּר וּבִשְׁבִיל זֶה "וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה עַל ה" (שְׁמוּאֵל א א זהר אחרי עט: ועי זהר תולדות קל"ז ובפי אוה"ח שם) שֶׁהִיא בְּחִינַת סֵכָה גַּם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל סְגֻלָּה לְבָנִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ט"ז:) : "לֵךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ", וְשָׁם תִּזְכֶּה לְבָנִים (תְּהִלִּים קכ"ז) וְזֶה מֻחָמָת, "שָׂכָר פְּרִי הַבֶּטֶן" שְׂכַר סֵכָה, בְּחִינַת: "תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי" כִּי עִקַּר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת" וְכוּ וְכֹחַ הַזֶּה הוּא בְּחִינַת סֵכָה, "כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה" בְּחִינַת: "בְּגִידִים וַעֲצָמוֹת תְּסוֹכְכֵנִי" בְּחִינַת "וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ" וְזֶה בְּחִינַת (מִיכָה ו) : "הִגִּיד לְךָ אָדָם מַה טּוֹב וּמָה ה דּוֹרֵשׁ מִמְּךָ כִּי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט" זֶה הַדִּין (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מַכּוֹת כ"ד), בְּחִינַת: "שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי" (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) "וְאַהֲבַת חֶסֶד", זֶה בְּחִינוֹת חֲסָדִים הַפְּנִימִיִּים "וְהַצְנֵעַ לֶכֶת", זֶה בְּחִינוֹת מַקִּיפִים, בְּחִינַת סֵכָה כִּי דַּפְנוֹת הַסֵּכָה הֵם שְׁתַּיִם כְּהִלְכָתָן, שֶׁהֵם נֶצַח וְהוֹד, וּשְׁלִישִׁית אֲפִלּוּ טֶפַח (סֻכָּה ו:), שֶׁהוּא בְּחִינוֹת יְסוֹד וְזֶה בְּחִינוֹת: "וְהַצְנֵעַ לֶכֶת" וְהַצְנֵעַ, זֶה בְּחִינוֹת יְסוֹד, מְגַלֶּה טֶפַח וּמְכַסֶּה טֶפַח (נְדָרִים כ:) וְלֶכֶת, זֶה בְּחִינוֹת נֶצַח וְהוֹד "עִם ה אֱלֹקֶיךָ" זֶה בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי כָּל הַדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹקַי (כְּתֻבּוֹת ק"י:) כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעֲשָׂה מִכֹּחַ מַעֲשָׂיו כַּנַּ"ל וְלֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁיִּתְנַסּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם עַל יְדֵי מְצוֹת סֵכָה (עיין ע"ז ג) אָז נִתְקַיֵּם (צְפַנְיָה ג) : "אָז אֶהְפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה" שְׂפָה רְאשִׁי תֵּבוֹת שֶׁל שָׂכָר פְּרִי הַבֶּטֶן,

הַיְנוּ בְּחִינַת סָכָּה כַּנַּ"ל. גַּם אָז נִתְהַפֵּךְ רִיב לְשׁוֹנוֹת, וְלֹא יִהְיֶה בְּחִינַת רִיב כַּנַּ"ל וְ יִהְיֶה שָׂפָה אֶחָת לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד (מִשְׁלֵי י"ב) : "שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד" הַיְנוּ, אֲפִלּוּ עַכּוּ"ם יַחֲזִרוּ לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד וְזֶה (בְּרֵאשִׁית ד) : "אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת", רָאשֵׁי תֵּבוֹת שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ, רָאשֵׁי תֵּבוֹת רָחֵל לְמַפְרֵעַ בַּחֲזָרַת אַנְפִּין בְּחִינַת רִיב שֶׁהִיא רִיב בְּגָלוּתָא, דְּמִתְגַּבְּרִין אִמִּין דְּעָלְמָא, רִיב לְשׁוֹנוֹת אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וְכוּ וְזֶה פֵּרוּשׁ בְּמֵי מְרִיבַת זֶה בְּחִינַת מֵי הַחֲסָדִים, בְּחִינַת סָכָּה שֶׁמַּצָּלֶת מֵרִיב לְשׁוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "תִּצְפְּנֵם בְּסֵכָּה מֵרִיב לְשׁוֹנוֹת" כַּנַּ"ל. קֹדֶשׁ תַּרְגּוּמוֹ רֶקֶם, לְשׁוֹן רֹקֵם וְצַיֵּר בְּחִינַת צֵירֵי כַּנַּ"ל, שֶׁמִּמֶּנּוּ יְצִירַת הַוָּלָד מִדַּבֵּר צִין לְשׁוֹן צִינֵי הַר הַבַּרְזֶל (סָכָּה ל"ב:) : לְשׁוֹן תְּמוּרָה וְחִלּוּף פֵּרוּשׁ כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה לָהֶם שֶׁיְּדַבְּרוּ אֶל הַסֶּלַע כְּדֵי שֶׁיִּלְמְדוּ יִשְׂרָאֵל קַל וָחֹמֶר עַל שָׂכָר וָעֹנֶשׁ כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י וְהֵם [פְּגָמוּ] בְּהַדִּבּוּר, וְגָרְמוּ, חַס וְשָׁלוֹם הִתְגַּבְּרוּת שֶׁל הָרִיב לְשׁוֹנוֹת וְגָרְמוּ הִתְגַּבְּרוּת יְמִין שֶׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא" וְכוּ וְזֶה פֵּרוּשׁ צִין, לְשׁוֹן תְּמוּרָה, תְּמוּרַת קֹדֶשׁ, תְּמוּרַת צֵירֵי, תְּמוּרַת סָכָּה דְּקֻדָּשָׁה, נַעֲשָׂה סֻכָּה בְּקִלְפָּה, חַס וְשָׁלוֹם כִּי מְנֻגָּד תִּרְאֶה וְשָׁמָּה לֹא תָבוֹא כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא מִכֹּחַ מַעֲשָׂיו כַּנַּ"ל

מט - לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יצא מחפתו וכו

[לְשׁוֹן רַבִּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ וְכוּ (תְּהִלִּים י"ט). א. כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה אוֹר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין סוֹף וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ וְאֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עַם וְהֶצְרֵךְ לִבְרֹא בְּנֵי אָדָם, שֶׁיְּקַבְּלוּ עַל מַלְכוּתוֹ וְהִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֶלָּא עַל יְדֵי הַמִּדּוֹת שֶׁעַל יְדֵי הַמִּדּוֹת מַשִּׂיגִין אֱלֹקוּתוֹ, וְיוֹדְעִין שֶׁיֵּשׁ אָדוֹן מוֹשֵׁל וּמַנְהִיג וְצִמְצֵם אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף לַצַּדִּיקִים וְנִשְׁאַר חָלָל פָּנוּי וּבְתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, בָּרָא הָעוֹלָמוֹת (כַּמְבאָר בְּ"עֵץ חַיִּים בִּתְחִלָּתוֹ בְּהֵיכַל א עָנָף ג), וְהֵן הֵן מִדּוֹתָיו וְהַלֵּב הוּא הַצַּיָּר שֶׁל הַמִּדּוֹת הַיְנוּ הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ל"א) : "וּבְלֵב כָּל חֲכַם לֵב" וְכוּ (תְּהִלִּים ק"ד) "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ" נִמְצָא שֶׁהַלֵּב הוּא הַצַּיָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ע"ג) "צוּר לְבָבִי" וְאִית יְצִירָה לְטָב וּלְבִישׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ס"א) : "וַיִּיצֶר" בִּשְׁנֵי יוּדִין וְכוּ וְהֵם שְׁנֵי יְצָרִין, יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר הָרָע הַיְנוּ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, הֵם יֵצֶר טוֹב וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, הֵם יֵצֶר הָרָע כִּי עִקַּר הַיְצָרִים, הֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַחָכְמוֹת שֶׁבַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ו) : "כִּי יֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ" וְכוּ וּכְשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב בְּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הוּא מְטַמְטֵם אֶת הֶחָלָל שֶׁל הַבְּרִיאָה שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת הַמִּדּוֹת כִּי הַלֵּב הוּא צוּר הָעוֹלָמִים, הַיְנוּ צוּר הַמִּדּוֹת כִּי לְפִי אוֹר לַהֲבִיּוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּלּוּת מֵהַמִּדּוֹת כִּי אוֹר לַהֲבִיּוּתוֹ, הוּא עַד אֵין סוֹף הַיְנוּ אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לְתִשׁוּקָתוֹ וְצָרִיךְ לְצַמְצֵם

הַהִתְלַהֲבוּת כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר בַּלֵּב חֶלֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ט) : "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי" וְעַל יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁל הַהִתְלַהֲבוּת, יוּכַל לָבוֹא לְהִתְגַּלּוּת מֵהַמִּדּוֹת הַיְנוּ לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וּמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁבַּלֵּב, הֵן יְצָרִין טָבִין שֶׁעַל יָדָן נִתְגַּלִּין פְּעֻלּוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת, וְהַיְנוּ יְצִירָה לְטָב וּכְשֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, הוּא מְטַמְטֵם הַלֵּב בִּבְחִינַת עָרְלַת לֵב וּמְקַלְקֵל אֶת הַבְּרִיאָה, הַיְנוּ הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב (דְּבָרִים י) : "וּמַלְתֶּם אֶת עָרְלַת לְבַבְכֶם" וְתַרְגּוּמוֹ: יָת טִפְּשׁוּת לִבְכוֹן וְטִפְּשׁוּת, הוּא קִלְקוּל הַבְּרִיאָה, שֶׁהִיא עַל יְדֵי הַחָכְמָה נִמְצָא כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת בְּלִבּוֹ אֵיךְ לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּזֶה נַעֲשֶׂה לִבּוֹ, בִּבְחִינַת: "צוּר לְבָבִי", וּבִבְחִינַת: "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי" שֶׁבְּתוֹךְ הֶחָלָל יִתְגַּלּוּ פְּעֻלּוֹתָיו וְעַל יְדֵי פְּעֻלּוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הַטּוֹבִים, יִתְגַּלֶּה שֶׁהוּא מְקַבֵּל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה וְזֶה פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים פ"ז) : "וְשָׁרִים כְּחוֹלְלִים" וְכוּ וְשָׁרִים, זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת, בְּחִינַת שָׂרָה עַל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ (בְּרָכוֹת י"ג), בְּחִינַת (זְכַרְיָה י"ד) : "וְהָיָה ה לְמֶלֶךְ וְכוּ כְּחוֹלְלִים כָּל מַעְיַנַי בָּךְ" הַיְנוּ לְפִי הֶחָלָל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי מַחְשְׁבוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, כֵּן הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ. ב. וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים י"א) : "וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם" אֵיזֶהוּ עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב זֶה תְּפִלָּה (תַּעֲנִית ב) כִּי תְּפִלָּה בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ט) : "וַאֲנִי תְּפִלָּה" וְעִקַּר הַתְּפִלָּה תָּלוּי בַּלֵּב, שֶׁיְּשֵׁים כָּל לִבּוֹ עָלֶיהָ (יְשַׁעְיָה כ"ט) "בִּשְׂפָתָם כִּבְּדוּנִי וְלִבָּם רִחַק מִמֶּנִּי" כִּי תְּפִלָּה שֶׁבַּלֵּב, הִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, בְּתוֹךְ הַמִּדּוֹת, בְּתוֹךְ הָעוֹלָמוֹת. ג. וְזֶה בְּחִינַת ה"א, כִּי דָ"ל"ת הָיְתָה, וְאִתְחַזְרַת וְנַעֲשֵׂית ה"א (עיין תי כ"א דף מ"ז) כִּי דָלֶת הֲוַיִת, לְשׁוֹן דַּלָּה וַעֲנִיָּה הַיְנוּ כְּשֶׁמְּטַמְטֵם לִבּוֹ בְּטִפְּשׁוּת, וְאֵין עָנִי אֶלָּא בְּדַעַת (נְדָרִים מ"א) וְאָז הִיא בְּחִינַת דָּלָ"ת וּכְשֶׁמְּקַדֵּשׁ מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְלֵית קְדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה (מְגִלָּה כ"ג:) וְהִיא בְּחִינַת יוּ"ד (תִּקּוּן י), שֶׁמַּמְשִׁיךְ לְתוֹךְ הַדָּלָ"ת וְנַעֲשֵׂית ה. ד. וּכְשֶׁמַּקִּים הַתְּפִלָּה, אֶת בְּחִינַת מַלְכוּת, בִּבְחִינַת: "וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם" זֶה בְּחִינַת: "הִיא הָעוֹלָה" (וַיִּקְרָא ו) : בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) : "מִי זֹאת עוֹלָה" מִי עִם זֹאת עוֹלָה (הַקְדָּמַת הַזֹּהַר י וְתִקּוּן כ"א ל ל"ח ס"ט) וְהֵם שְׁנֵי בָּתִּים בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה, שֶׁיֵּשׁ לִשְׁנֵיהֶם עֲלִיָּה כִּי לֹא אָבוֹא בְּעִיר עַד דִּבְקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ. [פֵּרוּשׁ כִּי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דָּרְשׁוּ (תַּעֲנִית ה) עַל פָּסוּק זֶה (הוֹשֵׁעַ י"א) : "בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר" נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִכְנֹס בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה, עַד שֶׁיִּבָּנֶה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַטָּה וְאִיתָא בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁהַכַּוָּנָה עַל פִּי סוֹד הוּא שֶׁבִּינָה אִמָּא עִלָּאָה, בֵּיתָא עִלָּאָה, הִיא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה וּמַלְכוּת, בֵּיתָא תַּתָּאָה, הִיא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַטָּה שֶׁאֵין הַיִּחוּד שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲלִיַּת בֵּיתָא עִלָּאָה נִשְׁלָם עַד שֶׁנִּבְנֶה וְנִשְׁלָם בְּחִינַת מַלְכוּת בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲלִיַּת בֵּיתָא תַּתָּאָה וְכוּ עַיֵּן שָׁם וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מִי עִם זֹאת עוֹלָה וְכוּ (פתח

אליהו) הֵיא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה, בְּחִינַת מִי וּמַלְכוּת, הֵיא בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה, בְּחִינַת זאת וְעַל יְדֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ הַנַּ"ל הַנֶּאֱמָרִים בַּתּוֹרָה הַזֹּאת עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לִשְׁנֵי בָּתִּים אֵלּוּ עֲלִיָּה שֶׁהֵם בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מִי עִם זאת הֵינוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּצַמְצֵם אוֹר הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ, שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּי כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲבד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וּמְקַדֵּשׁ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ לִבְלִי לַחֲשֹׁב שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת רַק לַחֲשֹׁב תָּמִיד מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יֵצֶר טוֹב, בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁבַּלֵּב שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְצַיֵּר הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת וְזוֹכֶה לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִדּוֹת טוֹבוֹת וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת מַלְכוּת כִּי נִתְגַּלֶּה שֶׁהוּא מְקַבֵּל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה וְאָז יֵשׁ עֲלִיָּה לִבְחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא בֵּיתָא תַּתָּאָה אֲזַי דַּיְקָא עוֹלֶה גַּם בֵּיתָא עִלָּאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה לִבָּא כִּי בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד, וְאַחַת תְּלוּיָה בַּחֲבֶרְתָּהּ. וּלְבָאֵר הָעִנְיָן קְצָת, צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְבָאֵר עִנְיַן הַתּוֹרָה הַזֹּאת וּכְלַל הַתּוֹרָה הִיא כִּי מְבאָר בְּ"עֵץ חַיִּים" בִּתְחִלָּתוֹ שֶׁכְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רָצָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם הָיָה אוֹר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין סוֹף וְלֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת וְהֶצְרֵךְ כִּבְיָכוֹל לְצַמְצֵם אוֹר הָאֵין סוֹף לִצְדָדִין וְנַעֲשָׂה חָלָל הַפָּנוּי וּבְתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי הַזֶּה, בָּרָא כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הָעוֹלָמוֹת נִבְרְאוּ עַל יְדֵי חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ" וְעִקַּר תַּכְלִית בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת הָיָה בִּשְׁבִיל הַמַּלְכוּת הֵינוּ כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי הָעוֹלָמוֹת כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְרִבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מְבָאֵר כָּל זֶה בְּכָל אָדָם כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל וְעִקַּר הָאֲלקוּת בַּלֵּב וְהָאֲלקוּת שֶׁבַּלֵּב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף כִּי אוֹר לַהֲבִיוּתוֹ הוּא עַד אֵין סוֹף הֵינוּ אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לְתִשׁוּקָתוֹ וּלְפִי גֹּדֶל הַהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהוּא עַד אֵין סוֹף לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֲבוֹדָה וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְגַלּוֹת שׁוּם מִדָּה טוֹבָה כִּי מִגֹּדֶל הִתְלַהֲבוּתוֹ עַד אֵין סוֹף, אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁבִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה לֹא הָיָה מָקוֹם לַבְּרִיאָה מֵחֲמַת שֶׁהָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף כַּנַּ"ל כִּי בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת הֵן הַמִּדּוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ צָרִיךְ הָאָדָם לְצַמְצֵם אוֹר הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ שֶׁהוּא עַד אֵין סוֹף כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲבד אֶת הַשֵּׁם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ שֶׁנַּעֲבד אוֹתוֹ בְּעֲבוֹדוֹת וּבְמִדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי הַצִּמְצוּם כַּנַּ"ל וּכְשֶׁמְּצַמְצֵם אֶת אוֹר לַהֲבִיוּת לִבּוֹ אֲזַי נִשְׁאָר חָלָל פָּנוּי בַּלֵּב בְּחִינַת: "וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי" [שֶׁזֶּהוּ סוֹד חָלָל הַפָּנוּי שֶׁהָיָה בְּתִחִלַּת הַבְּרִיאָה] וּבְתוֹךְ זֶה הֶחָלָל הַפָּנוּי, נִתְגַּלִּין מִדּוֹתָיו הַטּוֹבוֹת שֶׁהֵם סוֹד בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהָיָה בְּתוֹךְ חָלָל הַפָּנוּי הַנַּ"ל כִּי הַמִּדּוֹת הֵן הֵן הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל הֵינוּ כִּי עַל יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁמְּצַמְצֵם אֶת אוֹר הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי,

בְּחִינַת: "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי" עַל יְדֵי זֶה הוּא עוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַמִּדּוֹת, שֶׁהֵן הָעוֹלָמוֹת בְּתוֹךְ חָלָל הַפָּנוּי שֶׁבַּלֵּב וְעִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת הָיָה עַל יְדֵי חָכְמָה כַּנַּ"ל וְזֶה הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁעִקַּר עֲבוֹדַת הַשֵּׁם, לִזְכּוֹת לְמִדּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים הוּא עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹמֵר הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב שֶׁהוּא הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר מְאד הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמַת לֵב שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַיְצָרִין כִּי מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת הֵם יֵצֶר טוֹב וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם יֵצֶר הָרָע הַיְנוּ כְּשֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁבַּלֵּב אֲזַי עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִפְעָלּוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהִיא הַמִּדּוֹת, בְּתוֹךְ חָלָל הַפָּנוּי עַל יְדֵי הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ"ל אֲבָל כְּשֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי הוּא מְקַלְקֵל הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהוּא סוֹד חָלָל הַפָּנוּי וַאֲזַי הוּא מְטַמְטֵם הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב, בִּבְחִינַת עָרְלַת לֵב וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת קִלְקוּל הַבְּרִיאָה, שֶׁהָיָה עַל יְדֵי הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ"ל וְכָל עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁצְּרִיכִין לַצְּמְצוּם הַנַּ"ל וְלַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְמַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִדּוֹת טוֹבוֹת כָּל זֶה הוּא בְּשִׁבְיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּשִׁבְיל זֶה הָיָה עִקַּר הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לִפְעָלּוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת עַל יְדֵי כָּל הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה מְקַבֵּל עָלָיו עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל יְדֵי בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי עַל יְדֵי הַחָכְמָה וְכַנַּ"ל וְהַכְּלָל שֶׁבְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּפְעֻלּוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת הֵם בְּחִינָה אַחַת מַמָּשׁ וְכַנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו וּמִדּוֹתָיו הַטּוֹבִים שֶׁנִּתְגַּלּוּ בְּתוֹךְ הֶחָלָל שֶׁבְּלִבּוֹ כַּנַּ"ל זֶהוּ בְּחִינַת עֶלְיַת שְׁנֵי הַבָּתִּים הַנַּ"ל מִי עִם זאת בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה כַּנַּ"ל כִּי הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת, זֶה בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה וּתְחִלַּת הַצְּמְצוּם שֶׁהוּא הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁבַּלֵּב, זֶה בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה שֶׁעִקַּר כַּוָּנַת הַצְּמְצוּם הָיָה בִּשְׁבִיל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן אֵין נִשְׁלָם תִּקּוּן וְעֶלְיַת בֵּיתָא עִלָּאָה עַד שֶׁעוֹלֶה בֵּיתָא תַּתָּאָה דְּהַיְנוּ עַד שֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה וְאָז כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז דַּיְקָא יֵשׁ עֲלִיָּה לְבֵיתָא עִלָּאָה כִּי אָז דַּיְקָא עוֹלִים שְׁנֵיהֶם יַחַד, בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה בִּבְחִינַת מִי זאת עוֹלָה, מִי עִם זאת עוֹלָה וְכוּ כַּנַּ"ל כִּי לֹא אָבוֹא בְּעִיר עַד דִּבְקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהִיא בִּינָה לִבָּא וְכוּ כַּנַּ"ל עַד שֶׁיִּבָּנֶה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַטָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהִיא עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב כִּי תְּפִלָּה שֶׁבַּלֵּב, הִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ, שֶׁבְּתוֹךְ חָלָל הַפָּנוּי שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ"ל וְהֶבֵן מְאד, כִּי הַדְּבָרִים עֲמֻקִּים מְאד מְאד וְרַבֵּנוּ זַ"ל קִצֵּר כָּאן וְדִבֵּר הַכֹּל בְּרֶמֶז, כְּמָאן דְּמַחְוִי בְּמָחוֹג, וְהַדְּבָרִים נְכוֹחִים לְמֵבִין וְהָעִקָּר לְקַיְמָם

כְּפְשׁוּטָן לִשְׁמר עַצְמוֹ מְאד מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת כִּי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע בְּחִינַת יְצִירָה לְבִישׁ עַל כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמר מַחֲשַׁבְתּוֹ מְאד, וּלְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ תָּמִיד לַחֲשׁוֹב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יֵצֶר טוֹב וְלִזְכוֹת לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי זֶה מַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ וּלְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּבַתְּחִלָּה צְרִיכִין לְצַמְצֵם הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ שֶׁלֹּא יִבְעַר יוֹתֵר מִדַּי כִּי צְרִיכִין לַעֲבד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַך בְּהַדְרָגָא וּבְמִדָּה דַּיְקָא וּשְׁאָר כָּל הַדְּרָכִים קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים, וְעֵצוֹת נְכוֹנוֹת, שֶׁיְּכוֹלִין לְהוֹצִיא מִתּוֹךְ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת וְעוֹד לֶאֱלוֹקַּ מִלִּין בְּכָל זֶה וְיִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר קְצָת כִּי לֹא יַסְפִּיקוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת לְבָאֵר דִּבּוּר אֶחָד מִדִּבּוּרָיו הַנּוֹרָאִים, וְדַי בָּזֶה כָּעֵת:] [וְנָחֲזר לְעִנְיָן ראשׁוֹן]. וּבִשְׁבִיל זֶה, נִקְרָא נִיסָּן אָבִיב, אָלֶ"ף עִם בֵּי"ת, יוּ"ד עִם בֵּית ה. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד וְהוּא שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע (תי כ"א, נ"א ע"ב) וְהֵם עֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנָא זֶה בְּחִינַת הֵא שֶׁהִיא דָּלֶת עִם יוּד זֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע יוּד, זֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנָא וְזֶה עַל יְדֵי הִתְנַּגְּלוּת מַלְכוּתוֹ, בִּבְחִינַת שָׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם וְשָׂרָה, זֶה בְּחִינַת שִׁיר, בְּחִינַת: "וְשָׁרִים כְּחוֹלְלִים" וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל (שְׁמוּאֵל ב כ"ג) וְזֶה פֵּרוּשׁ (בָּבָא מְצִיעָא נ"ט) : אִתְּתָךְ גּוּצָא גְּחֹן וּלְחִישׁ פֵּרֵשׁ רַשׁ"י שְׁמַע עֲצָתָהּ (משלי לא) הִיא בְּחִינַת עֵצָה כְּשֶׁהַתְּפִלָּה, הֵינוּ בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּשִׁפְלוּת וּבְקַטְנוּת (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) "אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה", בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית א) : "אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטן" בִּבְחִינַת עֲצָתוֹ נוֹפֶלֶת (סַנְהֶדְרִין כ"ב עַיֵּן שָׁם) צָרִיךְ לְהָקִים אוֹתָהּ בִּבְחִינַת (עָמוֹס ט) : "אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד" וְסֻכָּה זוֹ שָׂרָה, שֶׁסָּכְתָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ (מְגִלָּה י"ד) וְשָׂרָה זֶה מַלְכוּת בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי י"ט) "עֲצַת ה הִיא תָקוּם" בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית א) : "שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים" וְזֶה: וּלְחִישׁ לָהּ, תְּקַבֵּל עֲצָתָהּ וְזֶה עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּלַחַשׁ (ברכות כד:) שֶׁהִיא עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב ו. וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל ב כ"ג) : "הוּקַם עַל" עֲלֵהּ שֶׁל תְּשׁוּבָה (מוֹעֵד קָטָן ט"ז:) וּתְשׁוּבָה הִיא אוֹתִיּוֹת תָּשׁוּב ה שֶׁנַּעֲשֵׂית מִדָּלֶת ה וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה תְּלוּי בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ו) "וּלְבָבוֹ יָבִין וְשָׁב" וְזֶה בְּחִינַת: מִי זֹאת עוֹלָה מִי עִם זֹאת עוֹלָה עֲלֵהּ שֶׁל תְּשׁוּבָה עֲלִיָּתהּ שֶׁל תְּשׁוּבָה, עִם מִי וְזֶהוּ בְּחִינַת (יוֹמָא פ"ו) : גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה שֶׁמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְזֶה (שָׁם :) : גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה שֶׁמְּקֹרֶבֶת הַגְּאֻלָּה כִּי לֶעָתִיד לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת יִתְגַּלֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה (עיין זוהר בהעלותך קנ"ב יְשַׁעְיָה נ"ח) : "אָז תִּתְעַנַּג עַל ה" עַל ה דַּיְקָא, הוּא עַתִּיקָא סְתִימָאָה (זֹהַר וַיְחִי רי"ט עַיֵּן שָׁם) וְזֶה עִקַּר עִנֶּג שַׁבָּת (דְּבָרִים ל) : "וְשַׁבְתָּ עַד ה אֱלֹקֶיךָ" גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה כְּשֶׁמַּעֲלֶה תְּשׁוּבָה מִבְּחִינַת אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטן מִבְּחִינַת אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה (יְשַׁעְיָה ל) "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה" שֶׁמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד הֵינוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַגִּיעַ וְיַשִּׂיג אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה וְזֶה כִּסֵּא

הַכָּבוֹד, שֶׁמְּכַסִּין אוֹתָהּ (מִשְׁלֵי כ"ז) "וּכְבָשִׁים לִלְבוּשֶׁךָ" דְּבָרִים שֶׁהֵם כִּבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם יִהְיוּ תַּחַת לְבוּשֶׁךָ (חֲגִיגָה י"ד מִשְׁלֵי כ"ה) "כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר" וְזֶה כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁמְּכַסִּין מִפְּנֵי כְּבוֹד אֱלֹקִים, וְאַתָּה תַּגִּיעַ וְתַשִּׂיג אוֹתָהּ וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, בֵּי"ת רֵאשִׁית הַיְנוּ שְׁנֵי רֵאשִׁית וְהֵם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִיסָן שֶׁגַּם נִיסָן הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה (תִּקּוּן כ"א מ"ה:) וְהִיא נִקְרֵאת קַבָּלָה, כַּד אִיהִי בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין דְּמַלְכָּא וּתְרֵין דְּרוֹעִין, הֵם תִּשְׁרֵי וְנִיסָן (עיין תיקון כ"א הנ"ל) וְהֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי בָּם הוּא יְמֵי תְּשׁוּבָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה י"א) וְאֵין הַגְּאֻלָּה אֶלָּא עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"ט) : "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל" וְכוּ (יוֹמָא פ"ו:) וְעִקַּר יְדִיעַת הַקַּבָּלָה, הַיְנוּ יְדִיעַת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה הוּא יִהְיֶה לֶעָתִיד שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא בִּבְחִינַת תַּעֲנוּג שַׁבָּת, בִּבְחִינַת: "אָז תִּתְעַנַּג עַל ה" וְזֶה לְשׁוֹן תִּשְׁרֵי, לְשׁוֹן שִׁירָה (שַׁעַר הַכַּוָּנוֹת דַּף פ"ב) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ל) "הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חָג" כִּי יִתְעַר שִׁיר וְנִגּוּנָא בְּעָלְמָא בִּבְחִינַת פֶּ"ה סָ"ח בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל) : "לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם" וְלֹא יִדֹּם דַּיְקָא, הַיְנוּ פֶּה סָח (תְּהִלִּים כ"ד) בְּחִינַת שָׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם, בְּחִינַת שִׁיר שֶׁלֶּעָתִיד ז. וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּכֵלֶת, דְּאָכְלֵי כִּלְא וְשָׂבְעֵי כִּלְא כִּי עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, יִתְבַּטֵּל מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבוּקִים בָּהּ, יְקַבְּלוּ חִיּוּתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית דַּף נ"א:) "וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה אֱלֹקֵיכֶם" שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּכֵלֶת דְּאָכְלֵי כִּלְא וְשָׂבְעֵי כִּלְא אַף עַל פִּי כֵן חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם כִּי עִקַּר הַחִיּוּת בָּא מִשָּׁם בִּבְחִינַת: דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כ"ה) וְזֶה בְּחִינַת כַּלָּה, בְּחִינַת תְּכֵלֶת, דְּאָכְלֵי כִּלְא וְשָׂבְעֵי כִּלְא אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בָּהּ חַיִּים וְקַיָּמִים (יִרְמְיָה ל) "כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם" וְכוּ (עיין זוהר בלק קצ"ט: שְׁמוּאֵל ב י"ג) : "וַתִּכַל נֶפֶשׁ דָּוִד" [שם כתוב ותכל דוד ופרש"י הרי זה מקרא קצר ותכל נפש דוד וכן ת"י וכו:] נֶפֶשׁ דָּוִד הִיא בְּחִינַת תְּכֵלֶת, דְּאָכְלֵי כִּלְא וְשָׂבְעֵי כִּלְא וְזֶה בְּחִינַת (בְּרָכוֹת ג:).רוּחַ צָפוֹן הֲיִתָה מְנַשֶּׁבֶת בְּכִנּוֹר שֶׁל דָּוִד, וְהָיָה מְנַגֵּן רוּחַ צָפוֹן, זֶה בְּחִינַת דִּינִים גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת תְּכֵלֶת (יְשַׁעְיָה כ"ד) : "מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרת שָׁמַעְנוּ" מִכְּנַף דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּכֵלֶת, וְשָׁם בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל וְזֶה בְּחִינַת ה דְּ"לֶת עִם יוּד דָּלֶת, זֶה בְּחִינַת דָּלֶת כְּנָפוֹת בְּחִינַת מִכְּנַף הָאָרֶץ יוּד, זֶה בְּחִינַת עֶשְׂרָה מִינֵי נְגוּנָא, בְּחִינַת זְמִרת שָׁמַעְנוּ וְזֶה פֵּרוּשׁ (בְּמִדְבַּר כ"ח) "וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה" וְכוּ כִּי עִקַּר כֹּחַ הַכַּלָּה, הַיְנוּ כֹּחַ בְּחִינַת תְּכֵלֶת הִיא מְקַבֶּלֶת בִּבְחִינַת אִמָּא אוֹזֶפֶת מָאנָהָא לִבְרַתָּהּ (הַקְדָּמַת הַזֹּהַר דַּף ב) (זֹהַר וַיְחִי ר"כ:, וַיִּקְרָא י:, אַחֲרֵי ס"ה) וְהִיא שָׁרָשָׁן, שֶׁעַל יָדָהּ נִמְתָּקִין וְזֶה (בְּרֵאשִׁית ו) : "וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ" בִּבְחִינַת דִּינִין מִתְעָרִין מִנַּהּ "וַיֹּאמֶר אֶל לִבּוֹ לֹא אוֹסִיף עוֹד לְקַלֵּל" (שָׁם ח) בִּבְחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרָשָׁן וְזֶה פֵּרוּשׁ: וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה אֵיפָה, אִי פֶּה מַלְכוּת פֶּה (פתח אליהו) בְּחִינוֹת כְּבוֹד אֱלֹקִים,

מֶלֶךְ הַכָּבוֹד כַּד אִיהִי סְלֵיקִית מַלְאָכַיָּא שְׁאֵלִין בְּגִינַהּ אֵי פָּה, "אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ" (זֹהַר בְּרֵאשִׁית כ"ד וּבְתִקּוּן י') וַעֲשִׂירִית, זֶה בְּחִינַת יו"ד, בְּחִינַת קְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל הַיְנוּ כְּשֶׁרוֹצִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה לְתוֹךְ מַלְכוּת כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אוֹתָהּ בִּבְחִינַת אֵי פָּה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן, צָרִיךְ לְחַבֵּר שְׁנֵי בָּתִּים לִהְיוֹת אֶחָד בֵּיתָא עִלָּאָה סֹלֶת לְמִנְחָה זֶה בְּחִינַת דִּינִים, בְּחִינַת (בְּרָכוֹת כ"ו:) : יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת מִנְחָה סֹלֶת, לְשׁוֹן (תְּהִלִּים קי"ט) "סְלִית כָּל שׁוֹגִים מַחֲקֶיךָ" שְׁבֵיתָא עִלָּאָה מַמְתִּיק וּמְשַׁבֵּר הַדִּינִים כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת (שָׁם ק"ו) : "מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה" (עיין זוהר ויחי רמ"ט:) וְצָרִיךְ שֶׁיִּבָּלֵל בֵּיתָא עִלָּאָה עִם בֵּיתָא תַּתָּאָה הַנִּקְרָא שֶׁמֶן בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם מ"ה) : "עַל כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹקִים אֱלֹקֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן" רְבִיעִת הַהִין, נַעֲשֶׂה מִדַּלְתִּין הֵהִין (עיין תיקון כא מז) וְזֶה פֵּרוּשׁ: לַשֶּׁמֶשׁ שָׁם אֹהֶל בָּהֶם כִּי הַצַּדִּיק נִקְרָא שֶׁמֶשׁ כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ע"ב:) : עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל עֵלִי וְכוּ, "וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ" וּזְרִיחָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, הַיְנוּ הַשָּׁגָתוֹ, אֵינוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל כַּמַּאֲמָר (שְׁמוֹת ל"ב) : "לֵךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ" כְּלוּם נָתַתִּי לְךָ גְּדֻלָּה אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל (בְּרָכוֹת ל"ב) וְזֶהוּ: "אֹהֶל בָּהֶם" אֹהֶל לְשׁוֹן זְרִיחָתוֹ, כְּמוֹ (אִיּוֹב כ"ט) : "בְּהִלּוֹ נֵרוֹ" וְזֶהוּ: "בָּהֶם", עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, נִכְנָסִין בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל הָאֻמּוֹת אָזַי נוֹפֵל הַצַּדִּיק מֵהַשָּׂגָתוֹ, וְנִתְחַפֶּה וְנִתְכַּסֶּה הַשָּׂגָתוֹ אָזַי וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ הַצַּדִּיק יוֹצֵא מֵהַחֻפָּה וְהַמְּכְסֶה שֶׁהָיָה לוֹ עַד עַכְשָׁו יָשִׁישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם "גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמוֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" (תְּהִלִּים ק"ג) (עיין זוהר לך לך דף צ) כִּי צָרִיךְ הִתְגַּבְּרוּת כְּדֵי לָרוּץ אֹרַח הַזֶּה שֶׁהֵיוּ יְכוֹלִים לֵילֵךְ בַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁהֵיוּ יִשְׂרָאֵל נְזוּפִים וְעַכְשָׁו רָצִים בִּמְהִירוּת גָּדוֹל זֶה הַדֶּרֶךְ וְהִתְגַּבְּרוּת הַזֹּאת, הִיא בְּחִינַת צִיצִית, בְּחִינַת תְּכֵלֶת כַּנַּ"ל, בְּחִינוֹת מַקִּיפִים וְזֶה מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ, בְּחִינוֹת מַקִּיפִים וְעִם בְּחִינַת תְּכֵלֶת הַזֹּאת, מְכַלִּים וְשָׁצִים הָעַכּוּ"ם, בִּבְחִינַת: "כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם" וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ מַחֲמָתוֹ זֶה בְּחִינַת כִּלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"ט) : "כִּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ" וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְהַשָּׂגַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא, בִּבְחִינַת עִנְג שַׁבָּת כַּנַּ"ל וְזֶה תּוֹרַת ה תְּמִימָה שֶׁהִיא תּוֹרָה דְּעַתִּיקָא, שֶׁהִיא תְּמִימָה עֲדַיִן, שֶׁעֲדַיִן לֹא הִשִּׂיגוּ מִמֶּנָּה כְּלוּם מְשִׁיבַת נָפֶשׁ זֶה בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי בוֹ שָׁבַת וַיִּנָּפֵשׁ וְזֶה טַעַם לָמָּה שׁוֹלְחַת הַכַּלָּה לְהֶחָתָן טַלִּית כִּי הַצַּדִּיק מְקַבֵּל גְּבוּרָתוֹ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים עֲלֵה עַל הַחֻתָּנָה עַל שֵׁם הִיא הָעוֹלָה כַּנַּ"ל כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא בַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד) : "נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי" וּזְמִירוֹת שֶׁמְּזַמְּרִין עַל הַחֻתָּנָה, זֶה ה"א, דְּל"ת עִם יו"ד, שִׁיר פְּשׁוּט וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁצּוֹעֲקִין שַׁבָּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְעִנְג שַׁבָּת, לְאוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא כַּנַּ"ל. וּמַה שֶּׁנּוֹתְנִין מָעוֹת כְּשֶׁקּוֹרְאִין שַׁבָּת כִּי בְּאוֹרַיְתָא שֶׁל עַכְשָׁו, יֵשׁ יָמִין וּשְׂמאל "וּבִשְׂמאלָהּ עֹשֶׁר" (מִשְׁלֵי

ג) אֲבָל בְּעַתִּיקָא לֵית שְׁמאל וְלֵית עשֶׂר תַּמָּן (זֹהַר נָשֹׂא קכ"ט) וּבִשְׁבִיל זֶה כְּשֶׁשּׁוֹמְעִין יִשְׂרָאֵל בְּשׁוֹרַת הַתּוֹרָה דְּעַתִּיקָא נוֹתְנִין אֶת הַמָּעוֹת כִּי אֵין צָרִיךְ לְמָעוֹת, כִּי בָּעוֹלָם הַבָּא לֵית אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה (בְּרָכוֹת י"ז) וְזֶה פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים סח) : מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדּוּדוּן (עיין שבת פח:) הַיְנוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ שֶׁהֵם מְדַדִּין בִּמְרוּצָה וּבְמְהִירוּת כְּדֵי לָרוּץ אַרַח וְזֶה רְקוּדִין וּנְוֹת בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל וְיִשְׂרָאֵל הֵם מְחַלְּקִים הַמָּעוֹת לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין צָרִיךְ לְמָעוֹת וְאֵין שָׁם בִּבְחִינַת עַתִּיקָא שְׁמאל בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל רָאשֵׁי תֵּבוֹת שַׁבָּת עִנְיָן אַחֵר לְהוֹרוֹת וְתֹרְנוּת גָּדוֹל בָּזֶה שֶׁמְּחַלְּקִין מָעוֹת לְהוֹרוֹת שֶׁהַכַּלָּה הִיא בְּחִינַת הֵ"א שֶׁמִּדָּלֶ"ת נַעֲשֶׂית הֵ"א שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא עֲשִׁירוּת גָּדוֹל, בִּבְחִינוֹת: וַהֲרִיקוֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דָי, עַד שֶׁיִּבְלוּ שִׂפְתוֹתֵיכֶם וְכוּ (שַׁבָּת ל"ב:) שֶׁמְּחַלְּקִין הַמָּעוֹת מוֹרֶה שֶׁהִגִּיעוּ לְזֹאת הַבְּרָכָה, עַד שֶׁהַמָּעוֹת אֵין חָשׁוּב אֶצְלָם וְזֶה פֵּרוּשׁ: "וַעֲשִׁירִית הָאֵיפָה" עֲשִׁירִית, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אֵי פֶּה, הַיְנוּ שֶׁבָּלוּ פִּיהֶם מִלּוֹמַר דַּי, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כָּל כָּךְ עֲשִׁירוּת וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁנַּעֲשָׂה מֵרְבִיעִית הַהִין, מִדָּלֶ"ת הֵ"א כַּנַּ"ל [מִסִּימָן ל"ב עַד כָּאן, כָּל זֶה הוּא לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זַ"ל לְבַד בְּאֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹת שֶׁהוֹסַפְתִּי שָׁם קְצָת דְּבָרִים, כְּפִי מַה שֶׁשָּׁמַעְתִּי וְהֵבַנְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ אוֹ מִפִּי כְּתָבוֹ כַּנִּרְשָׁם כָּל אֶחָד בִּמְקוֹמוֹ] [עוֹד שָׁמַעְתִּי דְּבָרִים הַשַּׁיָּכִים לַתּוֹרָה הַזֹּאת וְזֶהוּ] הָרוֹצֶה שֶׁיִּנָּסֵךְ יַיִן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, יְמַלֵּא גְּרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים יַיִן (יוֹמָא ע"א) כִּי עִקַּר הָאֲלָקוּת הוּא בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "צוּר לְבָבִי" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל א ב) : "וְאֵין צוּר כֵּאלֹקֵינוּ", אֵין צַיָּר כֵּאלֹקֵינוּ (בְּרָכוֹת י) כִּי הַלֵּב הוּא הַצַּיָּר שֶׁל הַמִּדּוֹת הַיְנוּ הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב וְכוּ כַּנַּ"ל כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה אוֹר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין סוֹף וְכוּ, כַּנַּ"ל עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב נִמְצָא כְּשֶׁהַלֵּב בִּבְחִינַת: "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי", בִּבְחִינוֹת צוּר לְבָבִי כַּנַּ"ל הוּא בְּחִינוֹת בְּרִיאַת הָעוֹלָם וּלְהֶפֶךְ כְּשֶׁהַלֵּב אָטוּם, בִּבְחִינַת עָרְלַת לֵב הוּא מְקַלְקֵל אֶת הַבְּרִיאָה, כַּמְבאָר לְמַעְלָה עַיֵּן שָׁם וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק שֶׁלִּבּוֹ פָּתוּחַ בְּחָכְמָה, בִּבְחִינַת: "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי", בְּחִינוֹת: "צוּר לְבָבִי" עַל כֵּן, עַל יְדֵי זֶה יוֹכֵל לְחַדֵּשׁ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְלַעֲשׂוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית" וּבְטוּבוֹ, זֶה הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ג) "אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב" (יוֹמָא ל"ח:) כִּי לֵב הַצַּדִּיק הַנַּ"ל, הוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין מ"ט) : "חֲמוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן" אֵלּוּ הַשִּׁיתִין שֶׁמְּנַקְּבִין וּמְחַלְּלִים עַד הַתְּהוֹם הַיְנוּ בְּחִינוֹת: "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי" כִּי תְּהוֹם דָּא לְבָא כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (עיין רע"מ פנחס רכ"ז:) וְזֶה חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן מַעֲשֵׂי יְדֵי אָמָּנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (כָּךְ דָּרְשׁוּ שָׁם בְּסֵכָּה) הַיְנוּ שֶׁבְּחִינוֹת חֲלָאִים, הַיְנוּ שֶׁמְּחַלְּלִין עַד הַתְּהוֹם בְּחִינוֹת: "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי" כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וְזֶה מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן אָמָּנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי בְּחִינוֹת

וְלִבֵּי חָלַל וְכוּ, בְּחִינוֹת חֲלָאִים שֶׁמְּחַלְּלִין וְכוּ כַּנַּ"ל הוּא מַמָּשׁ מַעֲשֶׂה יְדֵי אָמָּנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי זֶה הוּא בְּחִינוֹת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לַעֲשׂוֹת נִסִּים בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁמְּחַלְּלִין עַד הַתְּהוֹם, הַיְנוּ בְּחִינוֹת נִסִּים (רות א). "וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר" שֶׁעַל דָּבָר נִסִּי הַכֹּל תְּמֵהִין וְזֶהוּ הָרוֹצֶה לְנַסֵּךְ יַיִן וְכוּ יְמַלֵּא גְּרוֹנָם וְכוּ כִּי גְּרוֹנָם, הוּא בְּחִינַת שִׁיתִּין שֶׁמְּחַלְּלִין עַד הַתְּהוֹם, הֵם קָנֶה וְלִבָּא [וְעַל יְדֵי הַיַּיִן נִפְתָּח חָלַל הַלֵּב בִּבְחִינַת: וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי, כִּי (סַנְהֶדְרִין ע) חַמְרָא וְרֵיחָנִי פָּקְחִין] וְעַל כֵּן כָּל הַמְמַלֵּא גְּרוֹנָם וְכוּ, כְּאִלּוּ מְנַסֵּךְ יַיִן עַל גַּבֵּי הַשִּׁיתִּין שֶׁמְּנַקְּבִין וּמְחַלְּלִין עַד הַתְּהוֹם כַּנַּ"ל. [כַּאן חָסֵר קְצָת דְּבָרִים, כִּי לֹא נִכְתַּב בִּזְמַנּוֹ] שַׁיָּךְ לְעֵיל "יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח" וְכוּ כִּי צָרִיךְ הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל וְכוּ לָרוּץ אֹרַח הַזֶּה שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לֵילֵךְ בִּזְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל נְזוּפִים. וְעַכְשָׁו רָצִים בִּמְהִירוּת גָּדוֹל זֶה הַדֶּרֶךְ וְכוּ עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ בְּעֵת שֶׁאָמַר זֹאת הַתּוֹרָה, שֶׁמַּעְתִּי אָז מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ עִנְיָן זֶה בְּבֵאוּר יוֹתֵר שֶׁאָמַר בְּפֵרוּשׁ עִנְיָן זֶה, לְעִנְיַן בְּנֵי אָדָם הַזּוֹכִים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הֶעָבָר וְאָמַר שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁזּוֹכִים לְתַקֵּן מַה שֶּׁעָבַר אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן הֵיכָן הוּא אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן וּבְוַדַּאי צְרִיכִים לְתַקֵּן זֹאת דְּהַיְנוּ לְהַשְׂלִים וּלְמַלֹּאת אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל אוֹתוֹ הָעֵת שֶׁהָיוּ נְזוּפִים מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ עַל כֵּן אַחַר שֶׁזּוֹכִין לְהִתְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה צְרִיכִין זְרִיזוּת גָּדוֹל בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָרוּץ מְאֹד מְאֹד כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי זְרִיזוּת עֲבוֹדָתוֹ לְתַקֵּן וּלְהַשְׂלִים גַּם חֶסְרוֹן הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ כִּי עַכְשָׁו צָרִיךְ לָרוּץ בִּמְהִירוּת גָּדוֹל זֶה הַדֶּרֶךְ שֶׁהָיָה יָכוֹל לֵילֵךְ בִּזְמַן שֶׁהָיָה רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָמַר לַאֲנָשָׁיו בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: אִיר דַארְפְט זִיךְ זֵיעֶר יָאגִין אִיר זָאלְט נָאך קֶענִין עֶפִּיס חַאפִּין

נ - כל הפוגם בברית, אין יכול להתפלל

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב וְכוּ (תְּהִלִּים כ"ב) כִּי כָּל הַפּוֹגֵם בַּבְּרִית, אֵין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת: "כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה" (תְּהִלִּים ל"ה) וּכְשֶׁאֵין מִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת: "כָּל עַצְמוֹתַי" אָז כַּלְבָּא נָחֵת וְאָכֵל קָרְבָּנוֹ (עיין תקו"ז תי כ"א דמ"ה ודס"ב:) הַיְנוּ תְּפִלָּתוֹ וּ כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל וְטוֹעֶם מִתִּיקוּת בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה זֹאת הַבְּחִינָה נִקְרֵאת "כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה" וְ אֵין יָכוֹל לִטְעֹם מִתִּיקוּת בַּתְּפִלָּה אֶלָּא כְּשֶׁתִּקֵּן פְּגַם הַבְּרִית כִּי מַיִן מִתִּיקִין, זֶה בְּחִינַת מַיִן דְּדַכְיָן, (עיין זוהר שמות ו ובזוהר נשא קכ"ד קכ"ה: ישעיה יג) וּמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַיִן מְתִיקִין, אָזַי דִּבּוּרָיו מְתוּקִים וְטוֹבִים וּכְשֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיו וּמַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בְּרָכוֹת ט"ו) : הַשְׁמַע לְאָזְנֶךָ וְכוּ אָזַי נִכְנָסִים מְתִיקוּת הַמַּיִן לְתוֹךְ עַצְמוֹתָיו, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ט"ו) : "וּשְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן עָצֶם" וּכְשֶׁעַצְמוֹת מַרְגִּישִׁין

מְתִיקוּת הַדִּבּוּרִים, זֶה בְּחִינַת: "כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה" וְאָז אַרְיֵה נָחֵת וְאָכֵל קֻרְבָּנֵהּ כִּי עֶצֶם זֶה בְּחִינַת אַרְיֵה (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן ג בְּהַי"א תִּקּוּנִים הָאַחֲרוֹנִים) אֲבָל מִי שֶׁפָּגַם בִּבְרִיתוֹ, הוּא בִּבְחִינַת מַיִן מְרִירִין בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת ט"ו) "וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה מַיִן מְסָאֲבִין, זֶרַע טָמֵא אֲזַי אֵין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת: "כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה" וְאָז כַּלְבָּא נָחֵת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִן מְרִירִין, שֶׁצּוֹוֵחַ הַב הַב וְ הוּא בְּחִינַת מָרָה דְּאִית לֵהּ תְּרֵי פִּיּוֹת וְ הוּא בְּחִינַת: "חֶרֶב פִּיּוֹת" (מִשְׁלֵי ה) בְּחִינַת גֵּיהִנֹּם דְּאִית לֵהּ תְּרֵי בָּנוֹת, שֶׁצּוֹוְחִין הַב הַב (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִים שָׁם) וְזֶה בְּחִינַת חוֹלַאַת שְׁקוֹרִין בְּרֶעכְנִיש, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁשּׁוֹבֵר עֲצָמוֹת שֶׁל אָדָם וְזֶה מֵחֲמַת קִלְקוּל הַמֹּחַ שֶׁבָּעֲצָמוֹת בְּחִינַת מַיִן מְסָאֲבִין, מַיִן מְרִירִין שֶׁבָּא הַחוֹלַאַת הַזֹּאת מֵחֲמַת תַּאֲוַת נְאוּף וְזֶה שֶׁנִּצְטַוִּינוּ בְּקָרְבַּן פֶּסַח (שְׁמוֹת י"ב) : "וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ" וְנֶכְתּוּב בַּזֹּהַר (בא מ"א:) : שֶׁהָיוּ מְקַיְּמִין בָּעֲצָמוֹת "לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ" וְזֶה הָיָה קָשֶׁה מְאד לְהַמִּצְרִים עַיֵּן שָׁם] כְּדֵי שֶׁיַּבְחִינוּ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֶת עַצְמוֹ, אִם בְּרִיתוֹ עַל תִּקּוּנוֹ כִּי בַּפֶּסַח כְּתִיב בּוֹ (שָׁם) : "וְכָל עָרֵל לֹא יֹאכַל בּוֹ" כִּי עִקַּר הַפֶּסַח תָּלוּי בְּמִצְוַת מִילָה כַּיָּדוּעַ וּכְשֶׁהִשְׁלִיכוּ אֶת עַצְמוֹתָיו לַכְּלָבִים וְרָאוּ אִם שָׁלְטוּ בָּהֶם הַכְּלָבִים, חַס וְשָׁלוֹם הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁאֵין הַבְּרִית, חַס וְשָׁלוֹם, עַל תִּקּוּנוֹ וְזֶה מַה דְּאִיתָא בַּזֹּהַר (פָּרָשַׁת קְדוֹשִׁים דַּף פ:) "אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד" לְעִנְיַן טָמְאַת הַבְּרִית "אֵין הָבִין", וּמֵבִיא הַפָּסוּק: "וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נָפֶשׁ" עַיֵּן שָׁם וְזֶה:הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי וּמִיַּד כֶּלֶב (עיין רע"מ פנחס רכ"ד:) אֲבָל הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה הַיְנוּ כְּשֶׁאַרְיֵה יֹאכַל קָרְבָּנִי, זֶה לִי לִישׁוּעָה וְזֶהוּ אֲצָל חֶרֶב וְכֶלֶב כָּתוּב לְשׁוֹן הַצָּלָה, וְאֲצָל אַרְיֵה כְּתִיב יְשׁוּעָה. וְדַע שֶׁ עַזֵּי פָּנִים שֶׁיֵּשׁ בַּדּוֹר הֵן הֵן הַכְּלָבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"ו) : "וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נָפֶשׁ" וְהֵן עוֹמְדִין וְחוֹלְקִים עַל תְּפִלַּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁעֲדַיִן לֹא תִּקֵּן בְּרִיתוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית י"א:). צוֹרְבָא מֵרַבָּנָן דִּיתִיב בְּתַעֲנִיתָא, לֵיכוּל כַּלְבָּא שִׁירוּתָא כִּי בְּוַדַּאי הַצַּדִּיק אֲכִילָתוֹ הִיא יְקָר הָעֶרֶךְ כִּי מַשְׁבִּיעַ אֶת נֶפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"ג) : "צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ" וְ הַאי צוֹרְבָא מֵרַבָּנָן דְּמַרְעִיב אֶת נַפְשׁוֹ, וְאֵין יוֹדֵעַ לְהַשְׁבִּיעַ נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל זֶה לֵיכוּל כַּלְבָּא שִׁירוּתָא, שֶׁגַּם בָּהֶם כְּתִיב: "לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה" כִּי גַּם הוּא אֵין יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהַשְׁבִּיעַ אֶת נַפְשׁוֹ הַיְקָרָה. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא כֶּלֶב בְּשֵׁם שֶׁגַּל (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ד) כִּי הוּא בָּא עַל תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל כַּנַ"ל וְ דַוְקָא שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת וּמִתְעַנֶּה אֲזַי לֵיכוּל כַּלְבָּא שִׁירוּתָא אֲבָל מִי שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת וּמִצְוָה הוּא (עיין ב"ח או"ח סי תקע"א) וְזֶה בְּחִינַת דִּיתִיב בְּתַעֲנִיתָא, יְתִיב דַּיְקָא יְתִיב, הוּא מוֹרֶה עַל הַדָּבָר שֶׁאֵין מִשְׁתַּנֶּה כַּמּוּבָא [עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ זַ"ל]

נא - כשאתם מגיעין לאבני שיש טהור

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא כְּשֶׁאַתֶּם מַגִּיעִין לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: "דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי" (תְּהִלִּים ק"ד) [עיין התו הזאת בנ"א מכת"י רבינו ז"ל ממש] כִּי הַשֶּׁקֶר מַזִּיק לָעֵינַיִם בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ג) "וּמְשַׁקְּרוֹת עֵינַיִם" כִּי כְּשֶׁהָעֵינַיִם כֵּהוֹת הֵם מְשַׁקְּרִין, שֶׁאֵינָם מַרְאִין הַדָּבָר כְּמוֹת שֶׁהוּא כְּגוֹן עַל דָּבָר גָּדוֹל מַרְאֶה שֶׁהוּא קָטָן, וְעַל אֶחָד שֶׁהוּא שְׁנַיִם, הֶפֶךְ מִן הָאֱמֶת כִּי הָעֵינַיִם נַעֲשׂוּ כֵּהוֹת מִן הַדְּמָעוֹת כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנ"א:) : "וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגֶּשֶׁם", זֶה הָרְאוּת שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר הַבֶּכִי וּ דְמָעוֹת הֵן מִמּוֹתְרֵי הַמָּרָה שְׁחוֹרָה שֶׁהַטֶּבַע דּוֹחֶה אוֹתָם לַחוּץ דֶּרֶךְ הָעֵינַיִם וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה הִיא שׁוֹאֶבֶת מֵעֲכִירַת הַדָּמִים וַ עֲכִירַת הַדָּמִים, הוּא עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר שֶׁקֶר, עַד שֶׁיְּעַכֵּר אֶת דָּמָיו וְ אֶמֶת אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר כִּי אִם כְּשֶׁמְּזַכֵּךְ מִקֹּדֶם אֶת הַדָּמִים כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר הוּא הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : "נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ" וְ הַנֶּפֶשׁ הוּא הַדָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא י"ז) : "כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ" נִמְצָא כְּשֶׁאוֹמֵר שֶׁקֶר יֵשׁ לוֹ עֲכִירַת הַדָּמִים וּמִזֶּה בָּאָה הַמָּרָה שְׁחוֹרָה וּמִמּוֹתְרֵי הַמָּרָה שְׁחוֹרָה נִתְהַוּוּ הַדְּמָעוֹת וְעַל יְדֵי זֶה הָעֵינַיִם כֵּהוֹת (אִיּוֹב ל) : "הַקְּטֻפִים מַלּוּחַ עֲלֵי שִׂיחַ" "מַלּוּחַ", זֶה בְּחִינַת דְּמָעוֹת, שֶׁהֵם מַיִם מְלוּחִים שֶׁבָּא עַל יְדֵי שִׂיחָה וְזֶה בְּחִינַת אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, שֶׁהוּא אַזְהָרָה עַל שֶׁקֶר [כְּמוֹ שֶׁסִּיֵּם שָׁם שֶׁנֶּאֱמַר: "דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן" וְכוּ] מַיִם מַיִם הֵם בְּחִינַת שֶׁקֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּמָעוֹת, שֶׁהֵם מַיִם מְלוּחִים כִּי הַשּׂוֹתֶה מַיִם, מַרְוֶה צְמָאוֹנוֹ אַךְ הַשּׂוֹתֶה מַיִם מְלוּחִים, לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ מַרְוֶה צְמָאוֹנוֹ אֶלָּא שֶׁמּוֹסִיף צְמָאוֹן עַל צְמָאוֹנוֹ עַד שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁתּוֹת מַיִם אֲחֵרִים, לְכַבּוֹת צְמָאוֹנוֹ וְעַל כֵּן נִקְרָא הַשֶּׁקֶר, מַיִם מַיִם וְזֶהוּ אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר שֶׁנֶּאֱמַר:דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי וְ הִתְהַוּוּת הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא הָרַע, שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה הוּא מֵחֲמַת הָרִחוּק מֵאֶחָד כִּי הָרַע הוּא נֶגְדִּיּוּת לְמָשָׁל, כָּל מַה שֶּׁהוּא נֶגֶד רְצוֹנוֹ שֶׁל אָדָם הוּא רַע וּבְאֶחָד אֵין שַׁיָּךְ נֶגְדִּיּוּת, אֶלָּא כֻּלּוֹ טוֹב (פְּסָחִים נ) : בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה אֶחָד וְכוּ, שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב כִּי בְּאֶחָד אֵין שַׁיָּךְ רַע (מִשְׁלֵי י"ב) כִּי יִהְיֶה אָז כֻּלּוֹ אֶחָד, כֻּלּוֹ טוֹב כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד לְמָשָׁל, עַל כְּלִי כֶּסֶף כְּשֶׁאוֹמְרִים עָלָיו שֶׁהוּא כְּלִי כֶּסֶף, הוּא הָאֱמֶת אֲבָל כְּשֶׁאוֹמְרִין עָלָיו שֶׁהוּא כְּלִי זָהָב, הוּא שֶׁקֶר נִמְצָא שֶׁהָאֱמֶת הוּא אֶחָד כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר אֱמֶת רַק שֶׁהוּא כְּלִי כֶּסֶף לֹא יוֹתֵר אֲבָל הַשֶּׁקֶר הוּא הֶרְבֵּה כִּי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהוּא כְּלִי זָהָב, וּכְלִי נְחֹשֶׁת וּשְׁאָר שֵׁמוֹת נִמְצָא שֶׁהַשֶּׁקֶר הוּא בִּבְחִינַת, "בִּקְשׁוּ חִשְׁבְּנוֹת רַבִּים" (קֹהֶלֶת ז) וּבִשְׁבִיל זֶה לֶעָתִיד לָבוֹא יִתְבַּטֵּל הָרַע, וְיִתְבַּטֵּל הַהִתְנַגְּדוּת, וְיִתְבַּטֵּל הַדְּמָעוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה י"א) : "לֹא יָרֵעוּ" וְכוּ, הַיְנוּ בְּטוּל הָרַע וּכְתִיב (שָׁם) : "וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי" וְכוּ, הַיְנוּ בְּחִינַת בְּטוּל הַהִתְנַגְּדוּת (שָׁם

כ"ה) : "וּמָחָה ה אֱלֹקִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים", הַיְנוּ בְּטוּל הַדְּמָעוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַ"ל (עיין תיקון כ"ב דף ס"ו:) כִּי אָז "יִהְיֶה ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד", שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב, כֻּלּוֹ אֱמֶת כַּנַ"ל וְעַל כֵּן לֶעָתִיד לָבוֹא יִתְבַּטֵּל הַטֻּמְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה י"ג) : "וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ" וזהו (אִיּוֹב י"ד) : "מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד" [פֵּרוּשׁ שֶׁעִקַּר אֶחִיזַת הַטָּהֳרָה וְהַטֻּמְאָה, הוּא מִבְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת מֵאֶחָד] כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה, כְּשֶׁהַיָּה הַבְּרִיאָה בְּכֹחַ, כִּבְיָכוֹל, קֹדֶם שֶׁהוֹצִיא אֶל הַפּוֹעַל הָיָה כֻּלּוֹ אֶחָד, וְכֻלּוֹ אֱמֶת, וְכֻלּוֹ טוֹב, וְכֻלּוֹ קֹדֶשׁ אֲפִלּוּ שֵׁם טָהוֹר לֹא הָיָה שַׁיָּךְ לוֹמַר כִּי טָהוֹר אֵין שַׁיָּךְ אֶלָּא כְּשֶׁיֵּשׁ טֻמְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל ל"ו) : "וּטְהַרְתִּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם" אֲבָל כְּשֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד, אֵין שָׁם בְּחִינַת חִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים, שֶׁהוּא עִקַּר הָרָע וְהַטֻּמְאָה כַּנַ"ל כִּי הַטָּהֳרָה הוּא בְּחִינַת הַמְמֻצָּע בֵּין הַקֹּדֶשׁ וְהַטֻּמְאָה שֶׁעַל יָדוֹ נִתְתַּקֵּן הַטֻּמְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם" וְהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין שְׁנֵי דְּבָרִים וְזֶה אֵין שַׁיָּךְ קֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁאָז הָיָה כֻּלּוֹ אֶחָד כִּי בְּאֶחָד אֵין שַׁיָּךְ בְּחִירָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה וּ כְשֶׁהוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַבְּרִיאָה מִן הַכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל אָז נִתְהַוָּה תֵּכֶף בְּחִינַת הַטָּהֳרָה כִּי כְּשֶׁהוֹצִיא מִן הַכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל, הָיוּ שְׁנֵי דְּבָרִים בְּחִינַת הָאֶחָד וְהַבְּרִיאָה וְאָז שַׁיָּךְ בְּחִירָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין הָאֶחָד, כִּי הוּא סָמוּךְ לוֹ וַעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ לְחִשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים, שֶׁהִיא הָרָע וְהַטֻּמְאָה אַךְ הוּא רִשָּׁם וְסִימָן עַל הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁיּוֹכַל לְהִשְׁתַּלְשֵׁל וְיַגִּיעַ עַד שֶׁיִּהְיֶה רַע וְטֻמְאָה וְעַל כֵּן כָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית דַּף מ"ח:) שֶׁעִקַּר אֶחִיזַת הַטֻּמְאָה, מִסִּטְרָא דְּשָׂמְאלָא כִּי הַטָּהֳרָה מְרַמֶּזֶת שֶׁיֵּשׁ טֻמְאָה וְהוּא סִימָן שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל עַד שֶׁיִּהְיֶה טֻמְאָה וְ עַל כֵּן אֶפְשָׁר לְזַכֵּךְ וּלְהַעֲלוֹת הַטֻּמְאָה לְטָהֳרָה כִּי הִיא בְּעַצְמָהּ נִשְׁתַּלְשְׁלָה מִטָּהֳרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם" נִמְצָא שֶׁ עִקַּר אֶחִיזַת הַטֻּמְאָה, מִבְּחִינַת הַטָּהֳרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה כַּנַ"ל וְ הַטָּהֳרָה הוּא בְּחִינַת שְׂמאל, בְּחִינַת לֵוִי (עיין זוהר קרח קע"ו:) בְּחִינַת: "וְטַהֲרָתָ אֶת בְּנֵי לֵוִי" (עיין בבר ח) וְלֵוִי הוּא בְּחִינַת שְׂמאל כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן עִקַּר אֶחִיזַת הַטֻּמְאָה הוּא מִבְּחִינַת שְׂמאלָא כִּי שְׂמאל הוּא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֶחִיזַת הַטֻּמְאָה כַּנַ"ל. וְ כָל זֶה, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׂמאל, בְּחִינַת טָהֳרָה, בְּחִינַת הַבְּחִירָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַטֻּמְאָה, שֶׁהוּא הָרָע וְהַהִתְנַגְּדוּת, בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַ"ל אַחַר הַבְּרִיאָה, אַחַר שֶׁיָּצָא הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל שֶׁאָז הָיָה כִּבְיָכוֹל שְׁנֵי בְּחִינוֹת, דְּהַיְנוּ הָאֶחָד וְהַבְּרִיאָה וְכַנַ"ל נִמְצָא שֶׁ עִקַּר אֶחִיזַת הַשֶּׁקֶר, שֶׁהִיא הַטֻּמְאָה וְכוּ הוּא מֵחֲמַת הָרִחוּק מֵאֶחָד כַּנַ"ל, הַיְנוּ מִבְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה וְכַנַ"ל. וְ עַל יְדֵי הַשְׂגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אַחַר הַפְּעָלָה, שֶׁהוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל כָּל הַדְּבָרִים הֵם בְּאַחְדוּת עִמּוֹ וְ הָרָע יוֹנֵק מֵהַשְׂאָרַת הַהַשְׂגָּחָה, הַיְנוּ מֵאָחוֹרֵי כַּתְפֵּהּ כַּיָּדוּעַ (עיין זוהר חוקת קפ"ד:) וְהוּא רָחוֹק מֵאֶחָד וְעַל יְדֵי אֱמֶת

הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"א) "עֵינַי בְּנֶאֱמְנֵי אֶרֶץ" וְעַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרַע מֵסִיר מִמֶּנּוּ הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) : "דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי" וְאֵין חִיּוּתוֹ אֶלָּא מֵאֲחוֹרֵי כַּתְפָּא נִמְצָא מִי שֶׁהוּא רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה אַחַר הַיְּשׁוּת וְהַפְּעֻלָּה שֶׁהוֹצִיא מִכּחַ אֶל הַפּעַל שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁיִּהְיֶה אָב וּבֵן כְּאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁהָיָה מִקֶּדֶם כְּשֶׁהָיָה בְּכחַ יִשְׁמר עַצְמוֹ מִשֶּׁקֶר וְעַל יְדֵי זֶה הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו, וַאֲזַי כֻּלּוֹ אֶחָד וְזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, כְּשֶׁאַתֶּם מַגִּיעִין לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר שַׁיִשׁ טָהוֹר, הוּא בְּחִינַת אַחַר הַפְּעֻלָּה שֶׁהוּא יֵשׁ, וְאָז שַׁיָּךְ שָׁם טָהוֹר כַּנַּ"ל אִם תִּרְצֶה שֶׁיִּהְיֶה כְּמוֹ קֹדֶם הַפְּעֻלָּה שֶׁהָיָה בְּכחַ, שֶׁיִּהְיֶה אָב וּבֵן כְּאֶחָד וְזֶהוּ, כְּשֶׁאַתֶּם מַגִּיעִין לְ אַבְנֵי הוּא בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהָיָה בְּכחַ, שֶׁהָיָה הַכל אֶחָד שַׁיִשׁ טָהוֹר, הוּא בְּחִינַת אַחַר הַפְּעֻלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת יֵשׁוּת וְטָהֳרָה אִם תִּרְצוּ לְהַגִּיעַ שַׁיִשׁ טָהוֹר, לְאַבְנֵי "אל תאמרו מים מים", הוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַּ"ל, שֶׁנֶּאֱמַר: "דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי" כִּי עַל יְדֵי שֶׁקֶר הוּא מֵסִיר מֵעָלָיו הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהוּא רָחוֹק מֵאֶחָד אַךְ עַל יְדֵי אֱמֶת, הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו וְעַל יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה, כֻּלּוֹ אֶחָד כְּמוֹ שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן שָׂכַר עוֹלָם הַבָּא, "עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹקִים זוּלָתֶךָ" (יְשַׁעְיָה ס"ד, וְעַיֵּן בְּרָכוֹת ל"ד:) כִּי מֵאַחַר שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד, לֹא יִהְיֶה עַיִן שֶׁיִּרְאֶה, רַק "אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ" וְאָמַר אָז, שׁ גַּם בָּזֶה יֵשׁ קַשְׁיָא מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כִּי אִם כֵּן אֵיךְ יִהְיֶה חִלּוּק הַשָּׂכָר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וּלְפִי עֲבוֹדָתוֹ וִיגִיעָתוֹ בָּזֶה הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי בְּוַדַּאי גַּם בְּהַסּוֹף הָאַחֲרוֹן, לֹא יִהְיוּ כֻּלָּם שָׁוִים וּמֵאַחַר שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד, אֵיךְ שַׁיָּךְ חִלּוּק בֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ אַךְ יֵשׁ בָּזֶה סוֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינוֹ, וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים. [שַׁיָּךְ לְעֵיל] וּבִשְׁבִיל זֶה הַשֶּׁקֶר מַזִּיק לָעֵינַיִם כִּי עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר מְסַלֵּק הַשְׁגָּחַת עֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּפוֹגֵם בָּעֵינַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל כִּי הַשֶּׁקֶר נִמְשָׁךְ מֵרְחוֹק מֵאֶחָד שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה, שֶׁהוּא הָרַע, שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר, כַּנַּ"ל וּ מֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ, פּוֹגֵם עַל יְדֵי שֶׁקֶר בְּהַשְׁגָּחָה וּמְסַלֵּק הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵעָלָיו כִּי עַל יְדֵי הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַכל אֶחָד אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְעַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר פּוֹגֵם בְּאֶחָד, כִּי הַשֶּׁקֶר רָחוֹק מֵאֶחָד כַּנַּ"ל עַל כֵּן מְסַלֵּק הַהַשְׁגָּחָה עַל יְדֵי הַשֶּׁקֶר וּמַפְרִיד, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר הַבְּרִיאָה מִקֶּדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה כַּנַּ"ל אֲבָל עַל יְדֵי אֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, כֻּלּוֹ טוֹב עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז הַכל אֶחָד כִּי עַל יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה, נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא וְכוּ כַּנַּ"ל וּבָזֶה מְקֻשָּׁר הַמַּאֲמָר הַזֶּה הֵיטֵב, תְּחִלָּתוֹ בְּסוֹפוֹ, וְסוֹפוֹ בִּתְחִלָּתוֹ וְכֵן בְּאֶמְצָעוּתוֹ וְהָבֵן הֵיטֵב

נב - הנעור בלילה והמהלך בדרך יחידי

רַבִּי חֲנִינָא בֶּן חֲכִינַאי אוֹמֵר הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי וּמְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה, הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ (אָבוֹת פ"ג) כִּי יֵשׁ אֶפִּיקוֹרְסִים, שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת וּלְפִי דַּעְתָּם הָרָעָה הַמְשֻׁבֶּשֶׁת נִדְמֶה לָהֶם שֶׁיֵּשׁ עַל זֶה רְאָיוֹת וּמוֹפְתִים, חַס וְשָׁלוֹם, מִמְּנַהֵג הָעוֹלָם אֲבָל בֶּאֱמֶת הֶבֶל יִפְצֶה פִּיהֶם, כִּי בֶּאֱמֶת הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ הוּא אֶפְשָׁרִי הַמְצִיאוּת כִּי רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת אֲבָל כָּל הָעוֹלָמוֹת עִם כָּל אֲשֶׁר בָּהֶם הֵם אֶפְשָׁרִי הַמְצִיאוּת כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָאָם יֵשׁ מֵאַיִן וּבִיכָלְתּוֹ וְכֹחוֹ וְאֶפְשָׁרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הָיָה לְבָרְאָם אוֹ שֶׁלֹּא לְבָרְאָם עַל כֵּן בְּוַדַּאי כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ הוּא אֶפְשָׁרִי הַמְצִיאוּת אַךְ מֵאַיִן נִמְשָׁךְ הַטָּעוּת שֶׁיְּכוֹלִין לִטְעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת, חַס וְשָׁלוֹם דַּע שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת עַתָּה שֶׁכְּבָר נֶאֱצְלוּ וְנִמְשְׁכוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַתָּה בְּוַדַּאי הָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת כִּי כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ הַכֹּל לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ (ויק"ר פל"ו ורש"י ריש בראשית) וְיִשְׂרָאֵל מוֹשְׁלִין בָּעוֹלָם וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי עַתָּה אַחַר שֶׁנֶּאֱצְלוּ וְנִבְרְאוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כְּבִיכוֹל הוּא יִתְבָּרַךְ מֻכְרָח לִבְרֹא וּלְקַיֵּם הָעוֹלָם כִּי עַל מְנָת כֵּן הֶאֱצִיל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לִבְרֹא בִּשְׁבִילָם כָּל הָעוֹלָמוֹת אַךְ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן כְּשֶׁנֶּאֱצְלוּ, הָיוּ הֵם בְּעַצְמָן עִם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בָּהֶם, הַכֹּל הָיָה אֶפְשָׁרִי הַמְצִיאוּת כִּי הָיָה בֶּאֱפְשָׁרוּתוֹ לְהַאֲצִילָם וּלְבָרְאָם אוֹ שֶׁלֹּא לְבָרְאָם אַךְ תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְרַצָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַאֲצִיל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֲזַי הָיָה כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת כִּי מֵאַחַר שֶׁנֶּאֱצְלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֲזַי כְּבִיכוֹל הוּא מְחֻיָּב לְהַמְצִיא הָעוֹלָם כִּי עַל מְנָת כֵּן נֶאֱצְלוּ נִשְׁמוֹתָן שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת יִבָּרְאוּ בִּשְׁבִילָן, וְהֵם יִמְשְׁלוּ בַּכֹּל וְהֶבֵן הֵיטֵב וּמְזֶה נִשְׁתַּלְשֵׁל וְנִמְשָׁךְ הַטָּעוּת שֶׁל הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהָעוֹלָם הוּא, חַס וְשָׁלוֹם, מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת אֲבָל בֶּאֱמֶת רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת אֲבָל כָּל הַדְּבָרִים הֵם אֶפְשָׁרִי הַמְצִיאוּת כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַכַּוָּנָה שֶׁבָּרָא כָּל הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל הָיָה כְּדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ, וְשֶׁיִּחְזְרוּ וְיִדְבְּקוּ בְּשָׁרְשָׁן דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחְזְרוּ וְיִכָּלְלוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת וּבִשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל נִמְצָא כָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם וְנִכְלָלִין בְּשָׁרְשָׁם, שֶׁהוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִילָם, בְּחִינוּב הַמְצִיאוּת כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא בִּשְׁבִיל זֶה וְרַק בִּשְׁבִיל זֶה מְחֻיָּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל, לִבְרֹא וּלְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיַּעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא כְּשֶׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ, נִכְלָל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת כַּנַּ"ל כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ יוֹתֵר הֵם נִכְלָלִין בְּיוֹתֵר עִם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בָּהֶם בְּחִינוּב הַמְצִיאוּת כִּי עַל יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵם חוֹזְרִין וְנִכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת

וְאָז נִכְלָלִין עִמָּהֶם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בְּנַפְשָׁם, בְּחִיּוּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ"ל אַךְ לִזְכּוֹת לָזֶה לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ לַחֲזֹר וּלְהִכָּלֵל בְּאַחְדוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת אי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת, כִּי אִם עַל יְדֵי בִּטּוּל שֶׁיְּבַטֵּל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לִידֵי בִּטּוּל, כִּי אִם עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת כִּי עַל יְדֵי שֶׁמִּתְבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ עַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה לְבַטֵּל כָּל הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת עַד שֶׁזּוֹכֶה לְבַטֵּל כָּל גַּשְׁמִיּוּתוֹ, וּלְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ. אַךְ עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת הוּא בַּלַּיְלָה, בְּעֵת שֶׁהָעוֹלָם פָּנוּי מִטִּרְדַּת הָעוֹלָם הַזֶּה כִּי בַּיּוֹם, עַל יְדֵי שֶׁרוֹדְפִין הָעוֹלָם אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא מְבַטֵּל וּמְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם מִלְּהִתְדַּבֵּק וּלְהִכָּלֵל בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ טָרוּד אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁהָעוֹלָם טְרוּדִים אָז, וְרוֹדְפִים אָז אַחַר הַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה עַל יְדֵי זֶה קָשֶׁה אָז לָבוֹא לִידֵי בִּטּוּל וְגַם צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הַהִתְבּוֹדְדוּת בְּמָקוֹם מְיֻחָד דְּהַיְנוּ חוּץ מֵהָעִיר בְּדֶרֶךְ יְחִידִי, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הוֹלְכִים שָׁם בְּנֵי אָדָם כִּי בְּמָקוֹם שֶׁהוֹלְכִים שָׁם בְּנֵי אָדָם בַּיּוֹם, הָרוֹדְפִים אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה אַף עַל פִּי שֶׁכָּעֵת אֵינָם הוֹלְכִים שָׁם הוּא מְבַלְבֵּל גַּם כֵּן הַהִתְבּוֹדְדוּת, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְבַּטֵּל וּלְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיֵּלֵךְ לְבַדּוֹ בַּלַּיְלָה בְּדֶרֶךְ יְחִידִי, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם אָדָם וְשָׁם יֵלֵךְ וְיִתְבּוֹדֵד וְ יִפְנֶה לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ מִכָּל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה וְיִבַּטֵּל הַכֹּל, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְבְחִינַת בִּטּוּל בֶּאֱמֶת הַיְנוּ, שֶׁבַּתְּחִלָּה יַרְבֶּה בִּתְפִלּוֹת וְשִׂיחוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת בַּלַּיְלָה בְּדֶרֶךְ יְחִידִי כַּנַּ"ל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְבַטֵּל זֶה הַדָּבָר, דְּהַיְנוּ לְבַטֵּל מִדָּה וְתַאֲוָה זאת וְאַחַר כָּךְ יַרְבֶּה עוֹד בַּהִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ"ל, עַד שֶׁיְּבַטֵּל מִדָּה וְתַאֲוָה אַחֶרֶת וְכֵן יִנְהַג זְמַן רַב בְּהִתְבּוֹדְדוּת, בְּזִמַּן הַנַּ"ל, וּבַמָּקוֹם הַנַּ"ל עַד שֶׁיְּבַטֵּל הַכֹּל וְ אַחַר כָּךְ עֲדַיִן נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ אֵיזֶה דָּבָר וְכוּ וְאַחַר כָּךְ מְבַטְּלִין גַּם זֶה, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ כְּלוּם [פֵּרוּשׁ, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת אַחַר שֶׁבִּטֵּל כָּל הַתַּאֲווֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת עֲדַיִן נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ כְּלוּם דְּהַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן לֹא בִּטֵּל לְגַמְרֵי הַגַּאוּת וְהַגַּסוּת עַד שֶׁנֶּחֱשָׁב בְּעֵינָיו לְאֵיזֶה דָּבָר וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ וּלְהַרְבּוֹת בַּהִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ"ל עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ כְּלוּם שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת מָה בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת בִּטּוּל בֶּאֱמֶת] וְאָז כְּשֶׁזּוֹכֶה לְבִטּוּל בֶּאֱמֶת, וְאָז נִכְלָל נַפְשׁוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת אָז נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם עִם נַפְשׁוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בּוֹ כַּנַּ"ל וַאֲזַי נַעֲשֶׂה כָּל הָעוֹלָם עַל יָדוֹ בִּבְחִינַת מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ"ל וְעַתָּה תִּרְאֶה פְּלָאִי פְּלָאוֹת, אֵיךְ כָּל זֶה מְבֹאָר עַתָּה בְּהַמִּשְׁנָה הַנַּ"ל בָּאֵר הֵיטֵב הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה כִּפְשׁוּטוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא נֵעוֹר בַּלַּיְלָה, וּמִתְבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יְחִידִי דַּיְקָא, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם הוֹלְכִים שָׁם כַּנַּ"ל כִּי אָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לָבוֹא לִבְחִינַת שְׁלֵמוּת הַהִתְבּוֹדְדוּת, בַּלַּיְלָה, וּבְדֶרֶךְ יְחִידִי דַּיְקָא כַּנַּ"ל כִּי אָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לָבוֹא לִבְחִינַת בִּטּוּל כַּנַּ"ל וּמְפָנֶה לִבּוֹ לְבַטְּלָה דְּהַיְנוּ שֶׁמְּפַנֶּה לִבּוֹ מִכָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לְבַטְּלָה, כְּדֵי

לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בְּטוּל כַּנַּ"ל וְאָז זוֹכֶה שֶׁיִּכָּלֵל נַפְשׁוֹ בַּמְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ"ל וַאֲזַי נִכְלָלִין כָּל הָעוֹלָמוֹת עִם נַפְשׁוֹ בַּמְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ"ל הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, שֶׁנִּכְלָל כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת עִם נַפְשׁוֹ כִּי עַל יְדֵי הַהִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ"ל, זָכָה לִבְחִינַת בְּטוּל, עַד שֶׁנִּכְלָל נַפְשׁוֹ בְּחִיּוּב הַמְּצִיאוּת וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם עִם נַפְשׁוֹ בְּחִיּוּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ"ל וְנַעֲשֶׂה נַפְשׁוֹ וְכָל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ: הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל [וְהֵא לָךְ לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זַ"ל מֵהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁכָּתְבָה בְּתַכְלִית הַקִּצּוּר] הַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי, הַנָּעוֹר בַּלַּיְלָה וְכוּ' דַּע שֶׁ עִקַּר הַבְּטוּל, שֶׁאָדָם מְבַטֵּל יֵשׁוּתוֹ וְנַעֲשֶׂה אַיִן, וְנִכְלָל בְּאַחְדוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵין זֶה אֶלָּא עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְהַהִתְבּוֹדְדוּת צָרִיךְ מָקוֹם וּזְמַן מְיֻחָד, שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ אוֹתוֹ הַמּוֹנְעִים וְהַזְּמַן הוּא בַּלַּיְלָה, הַיְנוּ הַנָּעוֹר בַּלַּיְלָה, שֶׁאָז הַכֹּל יְשֵׁנִים וְהַמָּקוֹם הוּא בְּדֶרֶךְ יְחִידִי, וְלֹא בְּדֶרֶךְ הָרַבִּים, שֶׁלֹּא יַפְסִיקֻנּוּ עוֹבְרֵי דְּרָכִים אֶלָּא דַּיְקָא בְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין רַבִּים הוֹלְכִים שָׁם שָׁם יֵלֵךְ וְיִתְבּוֹדֵד וְהַיְנוּ וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי וְ אָז יָכוֹל לְפַנּוֹת לִבּוֹ מִכֹּל וְכֹל, וְיָכוֹל לָבוֹא לִבְטוּל כָּל הַיֵּשׁוּת וְהַיְנוּ וְהַמַּפְנֶה לִבּוֹ לְבַטָּלָה וְ אָז כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי, אֲזַי הוּא נִכְלָל בְּאַחְדוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָז הוּא בָּא לִבְחִינַת מְחַיֵּב כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת וְכָל הַדְּבָרִים הֵם אֶפְשָׁר הַמְּצִיאוּת וּכְשֶׁנִּתְבַּטֵּל וְנִכְלָל בְּאַחְדוּתוֹ אֲזַי הוּא יוֹצֵא מִבְּחִינַת אֶפְשָׁר, וְנִכְלָל בַּמְחַיֵּב וְזֶה בְּחִינַת: הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ

נג - עקר הולדה תלוי בה"א

[וְלָשׁוֹן רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה] עִקַּר הוֹלָדָה תָּלוּי בְּהֵ"א, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ז) : "הֵא לָכֶם זֶרַע" וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה לֹא הוֹלִידוּ, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לַהֵ"א הַזֹּאת (עיין ז"ח שה"ש ע"פ נאוו לחייך) כִּי עִקַּר הוֹלָדָה עַל יְדֵי הַדַּעַת בִּבְחִינַת (שָׁם ד) "וַיֵּדַע אָדָם" וְכוּ', וְקָטָן אֵינוֹ מוֹלִיד (סַנְהֶדְרִין ס"ח:) וְעִקַּר הַדַּעַת, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּדַעְתּוֹ הַיְנוּ שֶׁיּוֹצִיא אֶת שִׂכְלוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל כִּי גַּם לְקָטָן יֵשׁ דַּעַת אֲבָל אֵצֶל הַקָּטָן עֲדַיִן הַדַּעַת בְּכֹחַ וְלֹא בְּפעַל כִּי לֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּדַעְתּוֹ, וְלֹא הוֹצִיא אוֹתוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל וּמִי שֶׁהוּא שָׁלֵם בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוֹצִיא אוֹתוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל וְהִשִּׂיג בְּדַעְתּוֹ מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְדַעַת הָאָדָם לְהַשִּׂיג בְּדַעְתּוֹ אֲזַי הוּא קָרוֹב לְדַעַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֵין חִלּוּק בֵּין דַּעַת הָאָדָם לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶלָּא חָמְשָׁה דְּבָרִים כַּמּוּבָא וְאָז דַּעְתּוֹ יוֹנֵק מִדַּעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִיא בְּחִינַת הֵ"א, וְאָז מוֹלִיד וּלְהַשְׁלִים אֶת דַּעְתּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם בְּדַעַת אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא עַל יְדֵי עֵסֶק שֶׁעוֹסֵק עִם בְּנֵי אָדָם לְקָרְבָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם דַּעְתּוֹ כִּי הֵם מְחַדְּדִין דַּעְתּוֹ, בִּבְחִינוֹת וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּן (מכות י) וּבִשְׁבִיל זֶה תַּלְמִידִים נִקְרָאִים בָּנִים (סִפְרֵי פָּרָשַׁת וְאֶתְחַנַּן עַל פָּסוּק וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ), כִּי עַל יָדָם בָּא הַהוֹלָדָה וּבִשְׁבִיל זֶה אַבְרָהָם וְשָׂרָה טָרְחוּ אֶת עַצְמָן לְגַיֵּר גֵּרִים כִּי עַל יְדֵי זֶה

הִשְׁלִימוּ דַּעְתָּם, וְנִתְקָרְבוּ לַהֵי"א הַזֹּאת הַיְנוּ לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזָכוּ לְבָנִים כִּי עַל יְדֵי גֵּרִים נִתְגַּדֵּל דַּעְתָּם, בִּבְחִינַת וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם. אֲבָל מִי שֶׁאֵין שָׁלֵם בְּדַעְתּוֹ, וְהוּא רָחוֹק מִדַּעַת הָאָדָם כָּל שֶׁכֵּן מִדַּעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵי"א וַאֲזַי הוּא קָטָן וְאֵין מוֹלִיד וְזֶה הַטַּעַם שֶׁהַצַּדִּיקִים מְיַגְּעִים אֶת עַצְמָן וְרוֹדְפִים אַחַר בְּנֵי אָדָם לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין זֶה כְּדֵי לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדָם, חַס וְשָׁלוֹם אֶלָּא כְּדֵי לְהַשְׁלִים דַּעְתָּם בִּבְחִינוֹת וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם. וּבְשָׁבִיל זֶה בְּיָד הַצַּדִּיקִים לִפְקֹד עֲקָרוֹת כִּי הֵם שְׁלֵמִים בְּדַעַת וּקְרוֹבִים לְדַעַת עֶלְיוֹן וְאֵין בֵּין דַּעְתָּם לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶלָּא חָמְשָׁה דְּבָרִים כַּנַּ"ל וַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים, הֵיא הִיא דַּעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשָּׁם הַהוֹלָדָה וְזֶה (בְּרָכוֹת נ"ז:) שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים מַרְחִיבִין דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם, אִשָּׁה נָאָה, וְדִירָה, וְכֵלִים אִשָּׁה, הַיְנוּ הַחֹמֶר מְכֻנֶּה בְּשֵׁם אִשָּׁה שֶׁיְּהֵא לוֹ חֹמֶר מְמֻזָּג בַּמֶּזֶג הַשָּׁוֶה, שֶׁיְּהֵא רָאוּי לְקַבֵּל שֵׂכֶל. וְדִירָה נָאָה, הַיְנוּ הַיְרָאָה, כַּמַּאֲמָר (שַׁבָּת ל"א:) : חֲבָל עַל מָאן דְּלֵית לֵהּ דִּרְתָּא כִּי צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא יִרְאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ (אָבוֹת פֶּרֶק ג) וְכֵלִים, הַיְנוּ תַּלְמִידִים הֲגוּנִים שֶׁיְּקַבְּלוּ מִמֶּנּוּ וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ כָּל אֵלּוּ הֲכָנוֹת, יָכוֹל לָבוֹא לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת. וְאֵלּוּ הֵן חֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁנִּבְדָּל מַדְּעוֹ מִן מַדְּעֵנוּ הָרִאשׁוֹן, שֶׁבְּמַדְּעוֹ הָאֶחָד יוֹדֵעַ יְדִיעוֹת רַבּוֹת, וְאֵין רִבּוּי בְּמַדְּעוֹ. הַשֵּׁנִי, יוֹדֵעַ הַדְּבָרִים קֹדֶם הִמָּצְאָם, אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין לָהֶם הֲוָיָה כְּלָל וְהַשְּׁלִישִׁי, שֶׁמַּדְּעוֹ מַקִּיף דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם תַּכְלִית. וְהָרְבִיעִי, שֶׁאֵין שִׁנּוּי בִּידִיעָתוֹ וְאֵין שִׁנּוּי כְּשֶׁיּוֹדֵעַ הַדָּבָר בְּכֹחַ, וְאַחַר כָּךְ שֶׁבְּפֹעַל. וְהַחֲמִישִׁי שֶׁיְּדִיעָתוֹ אֵין מוֹצִיא הַדָּבָר מֵאֶפְשָׁרוּתוֹ [עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] [וְהֵא לָךְ נָסְחָא שְׁנִיָּה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּעַצְמִי קְצָת מִזֶּה כְּפִי מַה שֶׁשָּׁמַעְתִּי וְזֶהוּ:] כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לָדַעַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לֵידַע יוֹתֵר אֲזַי יֵשׁ הֶפְרֵשׁ בֵּין דַּעַת הָאָדָם בִּשְׁלֵמוּת, לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחָמֵשׁ בְּחִינוֹת וְהֵם מְפֹרָשִׁים בַּסְּפָרִים וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּגִּיעַ לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לֵידַע יוֹתֵר וְלֹא יִהְיֶה הֶפְרֵשׁ בֵּין דַּעְתּוֹ לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים אֵלּוּ שֶׁאֵלּוּ חֲמִשָּׁה דְּבָרִים אִי אֶפְשָׁר לְשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לָדַעַת אִם לֹא מִי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִמִּין אֱנוֹשִׁי אַךְ לִזְכוּת לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת, הוּא עַל יְדֵי גֵּרִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הַרְבֵּה לִמַּדְתִּי מֵרַבּוֹתַי וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם כִּי עַל יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד מַקְשֶׁה וְשׁוֹאֵל כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ מְנִיעָה לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְצָרִיךְ לְהָשִׁיב לְכָל אֶחָד עַל שְׁאֵלָתוֹ עַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם דַּעְתּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְבָנִים כִּי קָטָן אֵינוֹ מוֹלִיד כִּי אֵין לוֹ דַּעַת הַשָּׁלֵם אַךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְדַעַת הַשָּׁלֵם, זוֹכֶה לְבָנִים וְעַל כֵּן בְּאַבְרָהָם שֶׁהוּא הָיָה מְגַיֵּר אֲנָשִׁים, וְשָׂרָה מְגַיֶּרֶת נָשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה ל"ט) עַל יְדֵי זֶה זָכָה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁלֹּא הָיָה הֶפְרֵשׁ בֵּין דַּעְתּוֹ לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶלָּא אֵלּוּ הַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְהַהֵי"א הַנַּ"ל וְעַל

כֵּן אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד אַבְרָהָם מוֹלִיד (שָׁם פָּרָשָׁה מ"ד) כִּי עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֵ"א, זָכָה לְהוֹלִיד

נד - ויהי מקץ שנתים ימים

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאֹר וְהִנֵּה מִן הַיְאֹר עֹלֹת שֶׁבַע פָּרוֹת וְכוּ (בְּרֵאשִׁית מ"א) ה אֱלֹקֵי גְּדֻלָּתְךָ מְאד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ עטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה (תְּהִלִּים ק"ד) א. כִּי צְרִיכִין לִשְׁמר מְאד אֶת הַזִּכָּרוֹן, שֶׁלֹּא יִפֹּל לִשְׁכְחָה, בְּחִינַת מִיתַת הַלֵּב וְעִקַּר הַזִּכָּרוֹן הוּא לִזְכר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּדַעְתּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד וְעַל יְדֵי מַה שֶּׁמְּדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יְחוּד ה אֱלֹקֵי הַנֵּ"ל. [כִּי ה אֱלֹקִים הוּא בְּחִינַת שֵׁם מָלֵא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי כְּמוּבָא וְכֵן מְבאָר בְּסָבָא (מִשְׁפָּטִים דַּף צ"ח) עַל פְּסוּק זֶה ה אֱלֹקֵי דָּא שֵׁרוּתָא דְּמְהֵימְנוּתָא, סְלִיקוּ דְּמַחֲשָׁבָה דְּעָלְמָא דְּאָתֵי] ב. וּבְחִינָה זוֹ, לִזְכר תָּמִיד בָּעוֹלָם הַבָּא דְּהַיְנוּ לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתֵּהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי הוּא בְּכָלְלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת כָּךְ רָאוּי לִהְיוֹת מִנְהַג יִרְאֵי הַשֵּׁם תֵּכֶף בַּבֹּקֶר בַּהֲקִיצוֹ, קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל שׂוּם דָּבָר, יִזְכר מְיָד בָּעָלְמָא דְּאָתֵי וְאַחַר כָּךְ יַעֲשֶׂה זאת בִּפְרָטִיּוּת כִּי כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא הִתְלַבְּשׁוּת מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה הַיְנוּ בְּחִינַת רַגְלִין שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ס"ו) "וְהָאָרֶץ הֲדם רַגְלָי" אַף שֶׁגַּם מַדְרֵגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה יֵשׁ מֵהֶם גַּם כֵּן הִתְגַּלּוּת בָּעוֹלָם הַזֶּה אַךְ שֶׁאֵין הַהִתְגַּלּוּת מִתְלַבֵּשׁ בְּעֶצֶם בָּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם הֶאָרָה שֶׁמֵּאִיר בִּבְחִינַת רַגְלִין אֲבָל בְּחִינַת רַגְלִין, מִתְגַּלִּין בְּעֶצֶם בָּזֶה הָעוֹלָם וְכָל יוֹם יֵשׁ בּוֹ מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה וְהַקְּדוּשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַמְצֵם אֱלקוּתוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית עַד נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁעוֹמֵד עָלָיו וּמַזְמִין לוֹ לְכָל אָדָם מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הָאָדָם וּלְפִי הַמָּקוֹם וּמַלְבִּישׁ לוֹ בְּזאת הַמַּחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁמַּזְמִין לוֹ רְמָזִים כְּדֵי לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ בְּכֵן צָרִיךְ לְהַעֲמִיק מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּזֶה וּלְהַגְדִּיל בִּינָתוֹ וּלְהָבִין מֵהוּ הָרְמִיזוֹת בִּפְרָטִיּוּת שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּזאת הַמַּחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁל זֶה הַיּוֹם שֶׁהִזְמִין לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵן מִלְּאכָה אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן וְכָל מַה שֶּׁמַּזְמִין לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם צָרִיךְ לְהַעֲמִיק וּלְהַגְדִּיל מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּזֶה כְּדֵי לְהָבִין רְמִיזוֹתָיו שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַךְ הַהַגְדָּלוֹת הַשֵּׁכֶל בָּזֶה, צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּמִדָּה שֶׁלֹּא יֵצֵא מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה רַק לְפִי שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי שֶׁלּוֹ כֵּן יְגַדִּיל הַמַּחֲשָׁבָה בָּזֶה וְכֵן לֹא יִסְתַּכֵּל בָּזֶה לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ כִּי בַּמַּפְלִיא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ (חֲגִיגָה י"ג) וְזֶה גְּדֻלָּתְךָ מְאד, הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ הַיְנוּ כְּשֶׁרוֹצֶה לִקַּח דָּבָר מִזֶּה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת: "הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ" שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלִין הַמְלַבְּשִׁין בָּזֶה הָעוֹלָם יִהְיֶה בִּבְחִינַת גָּדַלְתָּ מְאד הַיְנוּ שֶׁהַהַגְדָּלַת הַשֵּׂכֶל, יִהְיֶה בְּמִדָּה וּבְצִמְצוּם וְזֶה

מְאד, שֶׁהוּא סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא שֶׁמִּמֶּנּוּ הַצְּמְצוּם [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָבָא שָׁם מְאד, דְּא הוּא סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא] [כִּי הָרַגְלַיִן הֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת הוֹד וְהָדָר וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָבָא הַנַּ"ל "הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ", אֲלֵיהֶן תְּרֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת וְכוּ עַיֵּן שָׁם שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד בְּחִינַת רַגְלַיִן כַּיָּדוּעַ]. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמֵבִין בָּזֶה הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְהָבִין הָרְמָזִים שֶׁמְּרַמֵּז לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר וְאִם כֵּן יִרְצֶה לַעֲסֹק רַק בָּזֶה, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲסֹק רַק בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה מֵאַחַר שֶׁהוּא מֵבִין הָרְמָזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז בָּהֶם אַךְ בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן כִּי צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הִסְתַּפְּקוּת לְהִסְתַּפֵּק מִזֶּה הָעוֹלָם, רַק בַּמָּה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ בְּהֶכְרֵחִיּוּת מִזֶּה הָעוֹלָם וְזֶה מֵחֲמַת שְׁנֵי טְעָמִים א מֵחֲמַת שֶׁזֹּאת הַקְּדֻשָּׁה הַמְּלֻבֶּשֶׁת בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא בְּחִינַת רַגְלַיִן (תְּהִלִּים מ"ט) : "עָוֹן עֲקֵבַי יְסָבֵנִי" שֶׁהַקְּלִפּוֹת מְסַבְּבִין אוֹתָהּ תָּמִיד, וְרוֹצִין לִינק מֵהֶם עַל כֵּן הוּא מָקוֹם מְסֻכָּן בְּכֵן צָרִיךְ לְהִסְתַּפֵּק רַק בְּהֶכְרֵחִיּוּת וְעוֹד, מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה גְּבוֹהָה מִזּוֹ, שֶׁהוּא קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מִמֶּנָּה וְצָרִיךְ לַעֲבד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאוֹתָן הָעֲבוֹדוֹת וְהַקְּדֻשּׁוֹת הַגְּבוֹהוֹת מִזֶּה [הַיְנוּ, שֶׁאֲפִלּוּ הַצַּדִּיק וְהֶחְכָּם שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ גָּדוֹל עַד שֶׁיָּכוֹל לְהָבִין אֶת הָרְמָזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ בְּכָל דָּבָר בְּכָל יוֹם, אֲפִלּוּ בְּעִסְקֵי חֹל וְעַל יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לַעֲבד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ בְּעִסְקֵי חֹל וְאִם כֵּן יִרְצֶה, חַס וְשָׁלוֹם, לַעֲסֹק רַק בָּזֶה, דְּהַיְנוּ בְּעִסְקֵי חֹל מֵאַחַר שֶׁהוּא יוֹדֵעַ הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם וְיָכוֹל לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן כִּי אָסוּר לְהַרְבּוֹת בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה אֲפִלּוּ לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמֵבִין הָרְמָזִים הַנַּ"ל מֵחֲמַת שְׁנֵי הַטְּעָמִים הַנַּ"ל א מֵחֲמַת שֶׁזֹּאת הָעֲבוֹדָה בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא מָקוֹם מְסֻכָּן מְאד וְכוּ כַּנַּ"ל וְהַב מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה וַעֲבוֹדָה גְּבוֹהָה מִזֶּה, דְּהַיְנוּ קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ הָרְמָזִים הַנַּ"ל הוּא צָרִיךְ הִסְתַּפְּקוּת, לְהִסְתַּפֵּק מִזֶּה הָעוֹלָם בְּהֶכְרֵחִיּוּת לְבַד כַּנַּ"ל] וְהַהִסְתַּפְּקוּת הוּא בְּחִינַת עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה הַיְנוּ בְּחִינַת אוֹר מַלְא כִּי הָרְשָׁעִים שֶׁאֵין לָהֶם הַהִסְתַּפְּקוּת, בְּבְחִינַת (מִשְׁלֵי י"ג) "וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר" אֶצְלָם מְאֹרת חָסֵר בִּבְחִינַת (שָׁם ג) "מְאֹרַת ה בְּבֵית רָשָׁע" אֲבָל בַּצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הַהִסְתַּפְּקוּת, בִּבְחִינַת: "צַדִּיק אכֵל לְשׂבַע נַפְשׁוֹ" (שָׁם י"ג) אֶצְלָם הוּא אוֹר מַלְא (בְּרֵאשִׁית א) "וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב" אֵין טוֹב אֶלָּא צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה ג) : "אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב" (יוֹמָא ל"ח:). וַאֲפִלּוּ מִזֶּה הַהִסְתַּפְּקוּת גּוּפָהּ, צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ לִצְדָקָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה (עיין תקון ה"א) כִּי אֲרוֹן הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָנִי הִיא תַּחַת הַיְרִיעָה וְהַיְרִיעָה מַשְׁפִּיעַ לַאֲרוֹן הַבְּרִית וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה [פֵּרוּשׁ, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁמַּשְׁפִּיעַ הַנּוֹתֵן לְהַמְקַבֵּל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּחִינַת צַדִּיק מַשְׁפִּיעַ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַיְרִיעָה לַאֲרוֹן הַבְּרִית בְּחִינַת "נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה" כַּנַּ"ל] ג. וְהֶמּוֹן עַם, שֶׁאֵין לָהֶם זֶה הַשֵּׂכֶל

לְהַעֲמִיק בְּכָל זֶה, לְהָבִין הָרְמָזִים כַּנַּ"ל נַעֲשֶׂה אֲצִלָּם כָּל זֶה מְמֵילָא עַל יְדֵי שֵׁנָה, וְצִיצִית, וּתְפִלִּין וְתוֹרָה, וּתְפִלָּה, וּמַשָּׂא וּמַתָּן כִּי הַשֵּׁנָה, הִיא בְּחִינַת לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי בִּכְלָלִיּוּת כַּנַּ"ל, בְּחִינַת ה אֱלֹקֵי הַנַּ"ל כִּי בִּשְׁעַת שֵׁנָה, הַנְּשָׁמָה עוֹלָה לְעָלְמָא דְּאָתֵי (עיין זוהר לך לך פ"ג:). וְצִיצִית וּתְפִלִּין, הֵם בְּחִינַת: "גָּדַלְתָּ מְאד" [כִּי תְּפִלִּין, הֵם בְּחִינַת מֹחִין כַּיָּדוּעַ הַיְנוּ בְּחִינַת הַגְדָּלַת הַשֵּׂכֶל לְהָבִין כָּל הָרְמָזִים שֶׁמְּרַמֵּז לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם כַּנַּ"ל] וְצִיצִית, הוּא בְּחִינַת הַצְּמָצוּם הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאד הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (שְׁלַח לְךָ דַּף קע"ה), שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם וְעַל כֵּן צִיצִית קוֹדֶם לִתְפִלִּין בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) "שְׂמאלוֹ תַּחַת לְראשִׁי", וְאַחַר כָּךְ: "וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי" (עיין מ"ר שה"ש) [כִּי שְׂמאל הוּא בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת צִמְצוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית כַּנַּ"ל וְיָמִין הוּא בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל]. וְתוֹרָה, הִיא בְּחִינַת הַהִסְתַּפְּקוּת הַנַּ"ל כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים דְּמָזוֹן לְכֻלָּא בֵּיהּ (עיין זוהר בראשית) כ"ו הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד דַּי סִפּוּקוֹ מִמֶּנָּה נִמְצָא שֶׁהִיא בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת וְגַם בִּלְמוּד הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ, יֵשׁ בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ב) לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמר וְעַל כֵּן, לִמּוּד הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת הַהִסְתַּפְּקוּת הַנַּ"ל וַאֲפִלּוּ הֶהָמוֹן שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִלְמד הֵם מְקַיְּמִין עֶסֶק הַתּוֹרָה בַּמֶּה שֶׁקּוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת צ"ט:) וּתְפִלָּה, הוּא בְּחִינַת: "הוֹד וְהָדָר" הַנַּ"ל (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שַׁבָּת י) הַיְנוּ בְּחִינַת: "הָאָרֶץ הֲדם רַגְלָי" הַנַּ"ל הַיְנוּ בְּחִינַת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה הַמְלַבֶּשִׁין בְּזֶה הָעוֹלָם כַּנַּ"ל. וּמַשָּׂא וּמַתָּן, הִיא בְּחִינַת: "נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה" הַנַּ"ל הַיְנוּ בְּחִינַת יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַנַּ"ל כִּי צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן הַצַּדִּיק נִקְרָא מַשָּׂא, כִּי הוּא נוֹשֵׂא אֶת הָעוֹלָם "כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאוֹמֵן אֶת הַיּוֹנֵק" (בְּמִדְבַּר י"א) וְהוּא נוֹשֵׂא כָּל הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י) : "וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כ"ד) : "יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת ה" וְהוּא נוֹשֵׂא הַטִּפָּה זַרְעִיִּית שֶׁל כָּל הַנְּשָׁמוֹת בִּבְחִינַת (שָׁם קכ"ו) : "נוֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזֶּרַע" וּמַשְׁפִּיעַ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְהִיא נוֹתֶנֶת לְכָל הָעוֹלָם וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרֵאת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מַתָּן עַל שֵׁם (מִשְׁלֵי ל"א) : "וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ" וְיִחוּד שֶׁל צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן כִּי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, יֵשׁ בּוֹ נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּפְלוּ בִּשְׁעַת שְׁבִירָה וּשְׁבִירָה, הוּא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּשְׁבְּרוּ וְנָפְלוּ לְכָל דָּבָר וְדָבָר מִזֶּה הָעוֹלָם וְכָל דָּבָר יֵשׁ לוֹ שָׂעָה (עיין אבות פ"ד) וְצָרִיךְ לָבוֹא בְּשָׂעָה זוֹ לְאָדָם זֶה שֶׁהוּא מְשֹׁרָשׁ אֶחָד עִם אוֹתָן הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה הַדָּבָר וּכְשֶׁמַּגִּיעַ זֶה הַדָּבָר לְאָדָם זֶה וְהוּא מְקַבֵּל חִיּוּת מִזֶּה הַדָּבָר הַיְנוּ מֵהָאוֹתִיּוֹת הַנִּשְׁבָּרִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם עַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין הָאוֹתִיּוֹת הַנִּשְׁבָּרִים בְּזֶה הָאָדָם, בַּחִיּוּת שֶׁלּוֹ וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם קוֹמָה שְׁלֵמָה, וּמִתְפַּשֵּׁט בַּחִיּוּת שֶׁל כָּל הַגּוּף וְעַל יְדֵי זֶה

נִשְׁלָמִין הָאוֹתִיּוֹת וְיֵשׁ לָהֶם שְׁלֵמוּת וְצָרִיךְ לִשְׁהוֹת הַדִּבּוּר אֲצָל זֶה הָאָדָם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ עַד שֶׁנִּפְסָקִין הָאוֹתִיּוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת הַשַּׁיָּכִין לְשָׁרְשׁוֹ וְאַחַר כָּךְ יוֹצֵא מֵרְשׁוּתוֹ לְאָדָם אַחֵר שֶׁהִגִּיעַ הָעֵת שֶׁיִּהְיֶה עָלָיו לְהָאוֹתִיּוֹת הַנִּשְׁאָרִים שֶׁהֵם מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד עִם הָאָדָם הָאַחֵר וְעַל כֵּן יוֹצֵא לְרְשׁוּתוֹ וְלִפְעָמִים חוֹזֵר הַדִּבּוּר וּבָא לְאוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁהָיָה שֶׁלּוֹ מִתְּחִלָּה כִּי מֻחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ אָז חֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה אֵלּוּ לֹא הָיָה יָכוֹל אָז לְהַשְׁלִים הָאוֹתִיּוֹת אֵלּוּ עַד עַתָּה שֶׁהִגִּיעוּ לוֹ אֵלּוּ חֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁעַל יָדָם יָכוֹל לְהַשְׁלִים אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת הַנִּשְׁאָרִים וּבֵין כָּךְ, הֻכְרַח לִשְׁהוֹת אֲצָל אַחֵר וּכְשֶׁמַּשְׁלִים הָאוֹתִיּוֹת אֵלּוּ נִתּוֹסֵף לוֹ הֶאָרָה בְּנֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁלּוֹ מֵהֶחָמַת הָאָרוֹת אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ שֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו וְנִשְׁלְמוּ אֶצְלוֹ וְעַל יְדֵי הֶאָרָה זוֹ, מֵאִיר בְּשֹׁרֶשׁ נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּצַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שָׁרְשֵׁי כָּל הַנְּשָׁמוֹת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הַהִתְנוֹצְצוּת הַזֹּאת, נִתְיַחֵד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַנִּקְרָאִים מַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מִקָּח וּמִמְכָּר וְכָל הַדְּבָרִים, וְכָל הַלִּמּוּד מַשָּׂא וּמַתָּן כִּי עַל יָדָם נִתְיַחֵד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הַנִּקְרָאִים מַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל ד. וּכְדֵי לִשְׁמֹר הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לִבְחִינַת רַע עַיִן לִבְחִינַת מִיתַת הַלֵּב כִּי עִקַּר הַזִּכָּרוֹן תּוֹלֶה בָּעַיִן, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת י"ג) : "וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ" כִּי הַשִּׂכְחָה בָּא עַל יְדֵי רַע עַיִן עַל יְדֵי מִיתַת הַלֵּב, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל"א) "נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב" כִּי רַע עַיִן וּמִיתַת הַלֵּב הֵם בְּחִינָה אַחַת כִּי שׁוּרְיָנָא דְּעֵינָא בְּלִבָּא תְּלֵיָא (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עֲבוֹדָה זָרָה כ"ח:) (שְׁמוֹאֵל א כ"ה) "וַיְמָת לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ" וּמִיתַת הַלֵּב, הִיא בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת (מִשְׁלֵי ג) "כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ" וְשִׂכְחָה הִיא עַל יְדֵי שִׁבְרֵי לוּחוֹת כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (עֵרוּבִין נ"ד) אִלְמָלֵא לֹא נִשְׁתַּבְּרוּ לוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לֹא הָיְתָה שִׂכְחָה בָּעוֹלָם נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשִּׂכְחָה, הִיא עַל יְדֵי רַע עַיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתַת הַלֵּב שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת שֶׁמְּשָׁם עִקַּר הַשִּׂכְחָה כַּנַּ"ל. וְאַבְשָׁלוֹם שֶׁהָיָה עֵינוֹ רָעָה בְּמַלְכוּת אָבִיו עַל יְדֵי זֶה נֶאֱמַר בּוֹ מִיתַת הַלֵּב שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל ב י"ח) : "וַיִּקַּח שְׁלֹשָׁה שִׁבָּטִים וַיִּתְקָעֵם בְּלֵב אַבְשָׁלוֹם" (שָׁם וְעַיִן סוֹטָה י"א) כִּי פֻּגַם בַּזִּכָּרוֹן, עַל יְדֵי רַע עַיִן כַּנַּ"ל. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בָּרַח אָז מִמַּלְכוּתוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם וְקִלֵּל אוֹתוֹ שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא, וְאָמַר (שָׁם ט"ז) "אוּלַי יִרְאֶה ה בְּעֵינָי" "בְּעֵינַי" דַּיְקָא כִּי מִי שֶׁרוֹאֶה שֶׁנּוֹפֵל לְרַע עַיִן אִם אֵינוֹ מַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ שֶׁיּוּכַל לַעֲמד בָּזֶה לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִמֶּנּוּ אֲבָל מִי שֶׁיָּכוֹל לְתַקֵּן, אָז צָרִיךְ לְתַקֵּן וְצָרִיךְ לִרְאוֹת מַהוּת בְּחִינַת הָרַע עַיִן כְּדֵי לֵידַע הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן עַל יָדוֹ כִּי יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת רַע עַיִן וּכְשֶׁנּוֹפֵל לְרַע עַיִן שֶׁל הִתְנַשְּׂאוּת שֶׁעֵינוֹ צָרָה בְּהִתְנַשְּׂאוּת שֶׁל חֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ בְּהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל הַהִתְנַשְּׂאוּת הַיְנוּ בְּשֹׁרֶשׁ הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ וְהוּא שֹׁרֶשׁ הַמַּלְכוּת, בִּבְחִינַת (שְׁמוּאֵל א ב) : "וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ" וְהוּא בְּחִינַת טוֹב עַיִן, בִּבְחִינַת (שָׁם ט"ז) : "יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב

רְאִי'' הַנֶּאֱמָר בְּדָוִד, שֶׁהוּא מָשִׁיחַ (לְשׁוֹן הַגְּמָרָא נְדָה כ''ד:) תַּנְיָא: אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר, קוֹבֵר מֵתִים הָיִיתִי פַּעַם אַחַת נִפְתְּחָה מְעָרָה מִתַּחְתַּי, וְעָמַדְתִּי בְּגַלְגַּל עֵינוֹ שֶׁל מֵת, עַד חָטְמֵי כְּשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי, אָמְרוּ עַיִן שֶׁל אַבְשָׁלוֹם הַוָה וְזֶה שֶׁאָמַר אַבָּא שָׁאוּל, קוֹבֵר מֵתִים הָיִיתִי כִּי אַבָּא שָׁאוּל הִשְׁתַּדֵּל לְתַקֵּן תָּמִיד אֶת הָרַע עַיִן, הַנִּקְרָא מִיתָה כַּנַּ''ל פַּעַם אַחַת נִפְתְּחָה מְעָרָה מִתַּחְתַּי הַיְנוּ בְּחִינַת דְּבֵקוּת, בְּחִינַת: ''כְּמַעַר אִישׁ וְלִיוֹת'' (מִלָכִים א ז) מִתַּחְתַּי, הַיְנוּ בְּחִינַת אֱמֶת (תְּהִלִּים פ''ה) : ''אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח'' כִּי ''טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ'' (מִשְׁלֵי כ''ב) וְהַבְּרָכוֹת הֵם בְּחִינַת אֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס''ה) : ''הַמִּתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ יִתְבָּרֵךְ בֵּאלקֵי אָמֵן'' וְזֶה שֶׁאָמַר אַבָּא שָׁאוּל שֶׁעַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ, נִפְתְּחָה לוֹ דְּבֵקוּת וְעָמַדְתִּי בְּגַלְגַּל עֵינוֹ שֶׁל מֵת עַד חָטְמֵי הַיְנוּ מֵחֲמַת הַדְּבֵקוּת הֶעֱמַדְתִּי עַצְמִי בְּסַכָּנָה לִכְנס בְּגַלְגַּל עֵינוֹ שֶׁל מֵת, הַיְנוּ בְּרַע עַיִן עַד שֶׁהֶצְרַכְתִּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּבְחִינַת מָשִׁיחַ, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע עַיִן וְזֶה עַד חָטְמֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת: ''רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה'' (אֵיכָה ד) וּכְשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי אָמְרוּ לִי עֵינוֹ שֶׁל אַבְשָׁלוֹם הָיְתָה הַיְנוּ שֶׁאַבְשָׁלוֹם נָפַל לִבְחִינַת הָרַע עַיִן הַזֶּה וְזֶהוּ כְּשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי הַיְנוּ אַחַר הַתִּקּוּן שֶׁחָזַרְתִּי בְּחִינַת מָשִׁיחַ לִמְקוֹמוֹ, לִבְחִינַת אֲחוֹרַי כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) : ''מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים'', בְּרְהִיטֵי מחין (תִּקּוּן ו דַּף כ''א) ''אָסוּר'', הַיְנוּ בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֲחוֹרַי כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ז). ''וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי'', זֶה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין (שְׁמוֹאֵל א כ''ה) : ''וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדוֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים'', הַנֶּאֱמָר בְּדָוִד (עיין זוהר לך לך פ''ט ע''ב) כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת חַיִּים כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת מ''ד) כָּל הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין זוֹכֶה לְחַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר: ''ה עֲלֵיהֶם יִחְיוּ'' וְעַל כֵּן לא אָמְרוּ לוֹ שֶׁעֵינוֹ שֶׁל אַבְשָׁלוֹם הָיְתָה עַד שֶׁחָזַר לַאֲחוֹרָיו כִּי אִלּוּ הָיָה יוֹדֵעַ מִקֹּדֶם מִזֶּה אֶפְשָׁר לא הָיָה מְסַכֵּן עַצְמוֹ כָּל כָּךְ לִכְנס בְּרַע עַיִן כָּזֶה כִּי הוּא סַכָּנָה גְּדוֹלָה ה. וְצָרִיךְ לִשְׁמר אֶת הָעַיִן מִכֹּחַ הַמַּדְמֶה וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא טוֹב עַיִן צָרִיךְ לִשְׁמר מִזֶּה כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְאִיָה יָפָה יָכוֹל לִטְעוֹת, עַל יְדֵי שֶׁרוֹאֶה מֵרָחוֹק, וְנִדְמֶה לוֹ לְהֶפֶךְ מִן הָאֱמֶת וְהַכֹּחַ הַמַּדְמֶה בָּא עַל יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע כִּי כֹּחַ הַמַּדְמֶה הוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת כִּי גַּם בְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ זֶה הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה וְהַמּוֹצִיא דִּבָּה הוּא נוֹפֵל לְבַהֲמִיּוּת וְעַל כֵּן נִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הַמַּדְמֶה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת (מִשְׁלֵי י) וּכְשֶׁהַדַּעַת נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ נוֹפֵל מֵאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנוֹפֵל לְאַהֲבַת הַבַּהֲמִיּוּת (הוֹשֵׁעַ ד) : ''כִּי אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ, וָאֶמְאָסְךָ מִכַּהֵן לִי'' (יְשַׁעְיָה מ''א) : ''אַבְרָהָם אוֹהֲבִי'' (תְּהִלִּים ק''י) : ''אַתָּה כֹהֵן'', בְּחִינַת ''וְקָמַץ הַכֹּהֵן'' (וַיִּקְרָא ה) (עיין בהקדמת התיקונים ובתיקון י''ט ובתיקון ע) וְאָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הַמַּדְמֶה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת (שָׁם בְּהוֹשֵׁעַ) ''נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדַּעַת'', ''נִדְמוּ'', הַיְנוּ כֹּחַ הַמַּדְמֶה ו. וְזֶה הַכֹּחַ הַמַּדְמֶה, הוּא מְבַקֵּשׁ תָּמִיד כְּלִי לִשְׁכֹּן שָׁם וְעַל כֵּן

הוּא מַחֲזִיר תָּמִיד לִשְׁרוֹת עַל פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת וְעַל כֵּן אִם הֵם מְחַדְּשִׁים דָּבָר בַּתּוֹרָה, הוּא חִדּוּשׁ נָאֶה וּמִתְקַבֵּל (בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז גְּלַיְיךְ) כִּי הוּא בָּא מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא מְדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא אַךְ שֶׁהָרַע שֶׁבּוֹ הוּא יוֹתֵר מֵהַטּוֹב וְאֵלּוּ הַחִדּוּשִׁים מַזִּיקִים לְפַרְנָסָה כִּי עַל יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִבְרָאִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"א) : "וְלֵאמר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה" אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, מָה אֲנָא עָבֵדִי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא בְּמִלּוֹלִי וְכוּ (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר בְּהַקְדָּמָה דַּף ה) וְעַל יְדֵי זֶה בָּאִים כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת לָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים כ"ח) :יִפְתַּח ה לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם וְכוּ אַךְ כְּשֶׁהַחִדּוּשִׁים הֵם עַל יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה אֲזַי נִבְרָאִין רְקִיעִין דְּשָׁוְא (בַּזֹּהַר שָׁם) וְעַל יָדָם בָּא רָעָב לָעוֹלָם וְאַף שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם גַּם כֵּן טוֹב, שֶׁהֵם דִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֹׂבַע אַךְ מֵחֲמַת שֶׁהָרַע יוֹתֵר מֵהַטּוֹב עַל כֵּן הָרַע גּוֹבֵר, וְהַטּוֹב נִתְבַּטֵּל בִּבְחִינַת: "וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה" (בְּרֵאשִׁית מ"א) שֶׁמִּתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב עַל בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הָרָע עַל הַטּוֹב "וְלֹא נוֹדַע" וְכוּ כַּנַּ"ל וּמֵה שֶּׁמְּחַזֵּר הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה לִשְׁרוֹת עַל פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת הוּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְרָא בְּעֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת וְקִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם וְלֹא נִבְרָא לוֹ גּוּף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית דַּף מ"ז ומ"ח, וּבְפָרָשַׁת תְּרוּמָה דַּף קנ"ה:) עַל פָּסוּק "אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת" (בראשית ב) שֶׁמְּבאָר שָׁם, שֶׁהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה נִבְרְאוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת וּבְתוֹךְ כָּךְ קִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם וְנִשְׁאֲרוּ רוּחַ בְּלֹא גּוּף וְכוּ עַיֵּן שָׁם וְעַל כֵּן זֶה הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהוּא רוּחַ בְּלֹא גּוּף הוּא מְבַקֵּשׁ לְעַצְמוֹ גּוּף לִשְׁרוֹת בּוֹ וְהוֹלֵךְ אֵצֶל הַשּׁוֹנֵי הֲלָכוֹת, כִּי הֵם בּוֹרְאִים הַכֹּל בְּדִבְרֵי תּוֹרָתָם עַל כֵּן הוּא הוֹלֵךְ וְשׁוֹרֶה אֶצְלָם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִבְרָא לוֹ גּוּף לְהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ עַל יָדָם וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שָׁם בַּפָּרָשָׁה הַנַּ"ל) וְעַל הַשָּׁנוֹת הַחֲלוֹם הֵינוּ מַה שֶּׁהַחֲלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ לִשְׁרוֹת עַל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת כִּי נָכוֹן הַדָּבָר מֵעִם הָאֱלֹהִים, וּמִמַּהֵר הָאֱלֹהִים לַעֲשׂוֹתוֹ זֶה בְּחִינַת: "אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת" הַנַּ"ל שֶׁהָיָה נָכוֹן הַכֹּל עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת וְקִדֵּשׁ הַיּוֹם, וּמֵהֵר אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹתוֹ בְּלֹא גּוּף וּמֵחֲמַת זֶה הוּא מַחֲזִיר תָּמִיד לִשְׁרוֹת עַל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה, "חֲלוֹם פַּרְעֹה אֶחָד הוּא" (שָׁם) הֵינוּ חֲלוֹם פַּרְעֹה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה כֹּחַ בָּטֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ה) : "תַּפְרִיעוּ אֶת הָעָם" הוּא בָּא מֵאֶחָד הֵינוּ מֵאַהֲבָה [כִּי אֶחָד הוּא בְּחִינַת אַהֲבָה כַּמְבאָר (לעיל בסי ד אות ד:) בְּמָקוֹם אַחֵר] הֵינוּ מֵאַהֲבָה נְפוּלָה כַּנַּ"ל בְּחִינַת "נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדַּעַת, כִּי אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ" וְכוּ כַּנַּ"ל. נִמְצָא עַל יְדֵי הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת, שֶׁבָּא עַל יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת: "מוֹצִיא דִּבָּה הוּא כְּסִיל" דְּהֵינוּ שֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַדַּעַת עַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל מֵאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְאַהֲבוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת וְאָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וְעַל יְדֵי הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן וְנוֹפֵל לִשְׁכְחָה

וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה, מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים עַתָּה קֻשַּׁר כָּל הַמִּקְרָא הַזֶּה "נִדְמוּ עַמְּי" וְכוּ הַנַּ"ל נִדְמוּ עַמְּי מִבְּלִי הַדַּעַת שָׁעַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, מִתְגַּבֵּר כֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל כִּי אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ וְאֶמְאָסְךָ מִכַּהֵן לִי כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, נוֹפֵל מֵאַהֲבוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ"ל וְאָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, בְּחִינַת "נִדְמוּ עַמְּי" וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם שָׁם בְּפָסוּק זֶה וַתִּשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹקֶיךָ וַתִּשְׁכַּח וַדַּאי כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה עַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן וּבָא לִשְׁכְחָה כַּנַּ"ל אֶשְׁכָּחֲךָ בָּנֶיךָ גַּם אָנִי כִּי עַל יְדֵי שֶׁפּוֹגֵם בַּזִּכָּרוֹן וְנוֹפֵל לִשְׁכְחָה עַל יְדֵי זֶה אֵין לוֹ בֵּן זָכָר כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא לְעֵיל לְעִנְיַן אַבְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא זָכָה לְבֵן זָכָר מֵחֲמַת זֶה שֶׁפָּגַם בַּזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "אֶשְׁכָּחֲךָ בָּנֶיךָ גַּם אָנִי" כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן גָּזַר פַּרְעֹה עַל הַזְּכָרִים דַּיְקָא כִּי פַּרְעֹה הוּא בְּחִינַת הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא כֹּחַ בָּטֵל כַּנַּ"ל שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר עַל הַזִּכָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן זָכָר כַּנַּ"ל כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם הוּא פּוֹגֵם וּמְבַטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם אֶת הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, (שְׁמוֹת א) : "וַיְצַו פַּרְעֹה וְכוּ כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ" "הַיְאֹרָה" דַּיְקָא, כִּי יְאוֹר מִצְרַיִם, זֶה פִּישׁוֹן (כַּמּוּבָא בְּפֵרֵשׁ"י פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית זֹהַר בְּרֵאשִׁית כ"ו ע"ב וּבְתִקּוּן נ"ה) שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל הַיְנוּ שֶׁרָצָה לִפְגֹּם הַזִּכָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן זָכָר עַל יְדֵי הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, הַשּׁוֹרֶה עַל פִּי שׁוֹנָה הֲלָכוֹת כַּנַּ"ל. וּלְהַכְנִיעַ הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת יָד, בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ י"ב) "בְּיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה" וְיָד, הַיְנוּ בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת (דְּבָרִים י"ב) "וּשְׂמַחְתֶּם בְּכָל מִשְׁלַח יֶדְכֶם" וְזֶה בְּחִינַת כְּלֵי זֶמֶר שֶׁמְּנַגְּנִין בַּיָּד שֶׁעַל יְדֵי זֶה שׁוֹרֶה הַנְּבוּאָה עַל הַנְּבִיאִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים ב ג) : "קְחוּ לִי מְנַגֵּן" וְכוּ כִּי הַכְּלִי הוּא הִתְאַסְּפוּת הָרוּחַ וְהוּא מְעָרֵב טוֹב וָרַע כִּי יֵשׁ עֲצָבוּת רוּחַ, רוּחַ נְכֵאָה (עיין משלי ט"ו ישעי נ"ד ס"ג) רוּחַ רָעָה כַּנֶּאֱמָר בְּשָׁאוּל (שְׁמוּאֵל א ט"ז) : "וּבְעָלָתְהוּ רוּחַ רָעָה" וְיֵשׁ רוּחַ טוֹבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ג) : "רוּחֲךָ טוֹבָה תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר" וְהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אַךְ כְּשֶׁהוּא מְעָרֵב טוֹב וָרַע, אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל נְבוּאוֹת אֱמֶת וְעַל כֵּן כָּתוּב בְּשָׁאוּל (שְׁמוּאֵל א י"ט) : "וַיִּתְנַבֵּא וְכוּ וַיִּפֹּל עָרֹם" וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י: לְשׁוֹן מְשֻׁגָּע כִּי הָיָה מְעָרֵב בְּרוּחַ שְׁטוּת, עֲצָבוּת רוּחַ וְזֶה שֶׁמְּנַגֵּן בְּיָד עַל הַכְּלִי הוּא מְקַבֵּץ וּמְלַקֵּט בְּיָד אֶת הָרוּחַ טוֹבָה, רוּחַ נְבוּאָה מִתּוֹךְ עֲצָבוּת רוּחַ וְצָרִיךְ לִהְיוֹת יוֹדֵעַ נַגֵּן שֶׁיֵּדַע לְקַבֵּץ וְלִלְקֹט וְלִמְצֹא חֶלְקֵי הָרוּחַ אַחַת לְאַחַת כְּדֵי לִבְנוֹת הַנִּגּוּן הַיְנוּ הַשִּׂמְחָה הַיְנוּ לִבְנוֹת הָרוּחַ טוֹבָה, רוּחַ נְבוּאָה שֶׁהוּא הֶפֶךְ עֲצָבוּת רוּחַ כִּי צָרִיךְ לַעֲלוֹת וְלֵירֵד בְּיָדוֹ עַל הַכְּלִי שֶׁמְּנַגֵּן כְּדֵי לִבְנוֹת הַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵימוּת. וּכְשֶׁהַנָּבִיא שׁוֹמֵעַ זֶה הַנִּגּוּן מֵהַיּוֹדֵעַ נַגֵּן אֲזַי מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁקִּבֵּץ זֶה בְּיָדוֹ מִתּוֹךְ הָעֲצָבוּת רוּחַ (שָׁם בְּשְׁמוּאֵל א י"ט) "וְטוֹב לָךְ" דַּיְקָא, שֶׁמְּלַקֵּט וּמְצָרֵף הַטּוֹב מִתּוֹךְ הָרָע וְעִקַּר הִתְקַבְּצוּת וּבְנְיַן הָרוּחַ נְבוּאָה, הוּא עַל יְדֵי הַיָּד כִּי שָׁם פִּקְדּוֹנוֹת הָרוּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"א) :

"בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב י"ב) : "אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ" (שָׁם בְּמָלְכִים) "וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד ה" נִמְצָא עַל יְדֵי שֶׁמְּנַגֵּן בַּיָּד עַל הַכְּלִי זֶמֶר עַל יְדֵי זֶה מְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה כַּנַּ"ל וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ רָעָה, רוּחַ שְׁטוּת שֶׁרוֹצֶה לִפְגֹּם וּלְבַלְבֵּל אֶת בְּחִינַת הָרוּחַ טוֹבָה, רוּחַ נְבוּאָה וְהוּא נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל, עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַבָּאָה עַל יְדֵי הַמְנַגֵּן בַּיָּד כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַמְדַמֶּה הוּא עַל יְדֵי עַצְבוּת כִּי הַמְדַמֶּה הוּא בְּחִינַת עַצְבוּת רוּחַ נְכֵאָה, רוּחַ רָעָה שֶׁהוּא מְבַלְבֵּל אֶת הָרוּחַ טוֹבָה, רוּחַ נְבוּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן הַנַּ"ל בְּחִינַת לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי הַנַּ"ל וְעַל כֵּן אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כִּי אִם עַל יְדֵי שִׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְנַגֵּן בַּיָּד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד ה" בְּחִינַת: "וְנַגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ" וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶה הַמְנַגֵּן, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יוֹדֵעַ נַגֵּן כַּנַּ"ל גַּם, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵּצֵא כָּל הָרוּחַ הַמְעָרֶב טוֹב וָרַע בְּבַת אַחַת וְעַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יוֹדֵעַ נַגֵּן וְגַם שֶׁיִּהְיֶה הַכְּלִי שֶׁמְּנַגְּנִין עָלָיו שָׁלֵם בִּשְׁלֵמוּת כָּרְאוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶׁמְּבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה מִן הָעַצְבוּת רוּחַ, שֶׁהוּא רוּחַ רָעָה כַּנַּ"ל כִּי כְּשֶׁאֵין הַכְּלִי שָׁלֵם אוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ נַגֵּן, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לַעֲלוֹת וְלֵירֵד בְּיָדוֹ לְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה עָלָיו נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי כ"ט) : "כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא כְּסִיל" דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹצִיא כָּל הָרוּחַ בְּבַת אַחַת וְאָז בְּוַדַּאי אֵין נִבְנֶה הַנִּגּוּן כִּי עִקַּר נְעִימַת הַנִּגּוּן, נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בֵּרוּר הָרוּחַ [שֶׁהוּא הָאֲוִיר שֶׁמִּשָּׁם הַקּוֹל, כַּיָּדוּעַ לְחַכְמֵי הַנְּגִינָה] הַיְנוּ שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הַנִּגּוּן הוּא עַל יְדֵי בֵּרוּר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה וּכְשֶׁיּוֹצֵא כָּל הָרוּחַ בְּבַת אַחַת יוֹצֵא כְּמוֹ שֶׁהוּא מְעָרֶב טוֹב וָרַע וְאָז אֵין נִבְנֶה הַנִּגּוּן וְהַשִּׂמְחָה, וְאֵין נִכְנָע הַמְדַמֶּה וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ו) : "תֵּצֵא רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ" "לְאַדְמָתוֹ", הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְדַמֶּה הַיְנוּ כְּשֶׁיּוֹצֵא כָּל הָרוּחַ אָז חוֹזֵר וְשָׁב אֶל הַמְדַמֶּה כִּי לֹא נִכְנָע הַמְדַמֶּה מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְלַקֵּט וּלְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה וְיוֹצֵא כָּל הָרוּחַ הַמְעָרֶב טוֹב וָרַע אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת יָד הַנַּ"ל הַמְלַקֵּט וּמְבָרֵר בְּחִינַת הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה אָז מַכְנִיעַ הַמְדַמֶּה, בִּבְחִינַת: "וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה" כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַנְּבוּאָה, הוּא מִבְּחִינַת הַיָּד הַנַּ"ל שֶׁמְּבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה וְעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ רָעָה הַמְעָרֶב בְּרוּחַ טוֹבָה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ל) : "מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד, מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו, מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה, מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ" זֶה בְּחִינַת הַמְנַגֵּן כִּי זֶה הַמְנַגֵּן, הוּא עוֹלֶה וְיוֹרֵד בַּנְּגִינָה כִּי צָרִיךְ לַעֲלוֹת וְלֵירֵד בְּמִדַּת הַנִּימִין, כְּפִי מִשְׁקַל הַשִּׁיר, כְּדֵי לְקַבֵּץ הָרוּחַ וְזֶה, מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו בְּחָפְנָיו מַמָּשׁ, שֶׁהֵם הַיָּדַיִם כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הָרוּחַ כַּנַּ"ל שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הָרוּחַ הוּא בַּיָּדַיִם שֶׁשָּׁם פִּקְדוֹנוֹת הָרוּחוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה, מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה (אֵיכָה ב) : "שִׂפְכִי

כַּמַּיִם לִבֶּךָ" הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁמְּלַקֵּט הָרוּחַ הוּא צוֹרֵר מַיִם בַּשִּׂמְלָה שֶׁשּׁוֹמֵר הַלֵּב שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עָלָיו הַמְדַמֶּה וְזֶה מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא מֵקִים בְּחִינַת רַגְלַיִן הַמְלֻבָּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם "אַפְסֵי", בְּחִינַת רַגְלַיִן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל מ"ז) : "וַיַּעֲבִרֵנִי מֵי אָפְסָיִם" כִּי עַל יְדֵי נִגּוּן בַּיָּד הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִכְנָע הַמְדַמֶּה וְאָז זוֹכֶה לִזְכָּרוֹן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ לְהָבִין כָּל הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת חִיּוּת אֱלֹקוּת בְּחִינַת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה, הַמְלֻבָּשִׁים בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ" שֶׁמַּעֲלֶה וּמֵקִים בְּחִינַת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה הַמְלֻבָּשִׁין בְּזֶה הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים הוּא בְּחִינַת מוֹצִיאֵי דִבָּה, הַנֶּאֱמָר בָּהֶם (בְּמִדְבַּר י"ד) : "יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה" שֶׁעַל יָדָם נִתְקַלְקֵל וְנִפְגָּם בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת: "וְקָמַץ הַכֹּהֵן" כַּנַּ"ל מִקֶּץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַקֶּמֶץ וּפִרְעָה חוֹלֵם, הַיְנוּ הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאוֹר זֶה פִּישׁוֹן הַיְנוּ בְּחִינַת פִּי שׁוֹנֵה הֲלָכוֹת, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל וְהִנֵּה מִן הַיְאוֹר וְכוּ הַיְנוּ שֶׁעַל יָדָם בָּא שֶׁבַע שְׁנֵי שָׂבָע וְשֶׁבַע שְׁנֵי רָעָב, הַיְנוּ טוֹב וָרַע כַּנַּ"ל וְהָרַע מִתְרַבֶּה וְגוֹבֵר עַל הַטּוֹב בְּבְחִינַת: "וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה" (בְּרֵאשִׁית ל) "אֹסֵף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי" שֶׁהוּא מַמְתִּיק אֶת הָרַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַעַב בְּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל ל"ו) : "אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרְפַּת רָעָב בַּגּוֹיִם" (בְּרֵאשִׁית מ"א) : "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ" (שָׁם מ"ו) "וְיוֹסֵף יָשִׂית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ" שֶׁעַל יְדֵי הַיָּד, נִשְׁמָר הָעַיִן מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל עַיִן בְּסֶבָא (מִשְׁפָּטִים דַּף צ"ח) מַה שֶּׁדָּרַשׁ עַל פָּסוּק: "ה אֱלֹקַי גָּדַלְתָּ מְאד" וְכוּ וְזֶה בְּחִינַת: (תְּהִלִּים ע"ז) : "אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי" בַּלַּיְלָה, שֶׁאָז הוּא פִּקְדּוֹנוֹת הָרוּחוֹת, בְּחִינַת: "בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי" הַנַּ"ל אֲזַי הַזְּמַן לְקַבֵּץ הָרוּחַ טוֹבָה מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה הַיְנוּ שֶׁאָז עִקַּר הַזְּמַן שֶׁל הַהִתְבּוֹדְדוּת לְהִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לָשׂוּחַ עִם לִבּוֹ וּלְחַפֵּשׂ הָרוּחַ טוֹבָה, דְּהַיְנוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן לְבָרְרָם מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נִגּוּן הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִזְכֹּר תַּכְלִיתוֹ הָאַחֲרוֹן לָעוֹלָם הַבָּא וְלַחֲשֹׁב תָּמִיד עַל סוֹפוֹ וּלְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתֵּהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי תָּמִיד שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה, עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה, וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי" אִם תְּדַקְדֵּק בַּמִּקְרָא הַזֶּה, תִּמְצָא שֶׁבְּכָל הַמִּלּוֹת הָאֵלֶּה בְּכֻלָּם מְבאָר כָּל עִנְיַן הַנַּ"ל אֶזְכְּרָה, זֶה בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְזֶה בְּחִינַת נְגִינָתִי, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן וְשִׂמְחָה יְכוֹלִין לִזְכֹּר עַצְמוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא כִּי שִׂמְרַת הַזִּכָּרוֹן הוּא, עַל יְדֵי נִגּוּן בַּיָּד, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ"ל בַּלַּיְלָה, כִּי עִקַּר בֵּרוּר הָרוּחַ טוֹבָה הוּא בַּלַּיְלָה שֶׁאָז הוּא פִּקְדּוֹנוֹת הָרוּחוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה" כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן וְשִׂמְחָה

הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הַלֵּב מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל וְאָז יָכוֹל לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לִפְנֵי ה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת: "מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה" הַנַּ"ל בִּבְחִינַת: "שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה" עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין לָשׂוּחַ עִם לְבָבוֹ מִתַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי לָעוֹלָם הַבָּא וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לִמְצֹא הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּחִינַת הָרוּחַ טוֹבָה שֶׁבְּקִרְבּוֹ, כְּדֵי לָשׂוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא, לְהַכְנִיעַ הָרוּחַ רָעָה, וּלְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה כַּיָּדוּעַ וְזֶה בְּחִינַת קִימָה בַּחֲצוֹת לַיְלָה כִּי כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעַ חֲצוֹת לַיְלָה הָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בְּרָכוֹת ג:) הַיְנוּ שֶׁבַּחֲצוֹת לַיְלָה אָז נִתְעוֹרֵר בְּחִינוֹת הַנִּגּוּן דְּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מִכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרוּר הָרוּחַ טוֹבָה וְכוּ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז הַזְּמַן לְהִתְגַּבֵּר בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם לָקוּם אָז לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כִּי אָז עִקַּר הַבְּרוּר עַל יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן בַּכְּלִי הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁמְּנַגֵּן אָז כַּנַּ"ל וְהֶבֵן הֵיטֵב דְּבָרִים אֵלּוּ לְמַעֲשֶׂה זֹאת הַתּוֹרָה נֶאֱמְרָה בְּשַׁבָּת חֲנֻכָּה וְאַחַר שֶׁאָמַר הַתּוֹרָה הַזֹּאת אָמַר: אֲנִי אֲמַרְתִּי עַתָּה, אֵיךְ מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה בְּחִינַת לְאַמְשָׁכָא מְשַׁח רְבוּת קֻדְשָׁא וּלְאַדְלָקָא בּוּצִינָא (זֹהַר בְּרֵאשִׁית ל"א וַיִּקְרָא ז שְׁמִינִי ל"ז אֱמֹר פ"ח ק"ד בְּהַעֲלוֹתְךָ קנ"ד) "שֶׁמָּן מִשְׁחַת קָדֶשׁ" (שְׁמוֹת ל), שֶׁהוּא הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ הַיְנוּ בְּחִינַת הַגְדָּלַת הַדַּעַת הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת זְכִרוֹן הַנַּ"ל וְלֹא בְּאֵר יוֹתֵר [שַׁיָּךְ לְעֵיל] מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה וְכוּ כַּנַּ"ל (תְּהִלִּים קמ"ז) "יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מָיִם" עַל יְדֵי יַשֵּׁב רוּחוֹ שֶׁמְּלַקֵּט וּמְאַסֵּף הָרוּחַ בְּיָדוֹ עַל יְדֵי זֶה יִזְלוּ מָיִם בְּחִינַת מִי צָרַר מַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלֵּב, בְּחִינַת: "שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ" כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם. כְּלַל הָעִנְיָן, הוּא מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים ס"ו נְדָה י"ט:) אֵין אָדָם דָּן גְּזֵרָה שָׁוָה מֵעַצְמוֹ כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהוּא דָּן גְּזֵרָה שָׁוָה מֵעַצְמוֹ וְהוּא מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמְּדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא כַּנַּ"ל עַיֵּן שָׁם עַל כֵּן אָסוּר לָדוּן גְּזֵרָה שָׁוָה, הַיְנוּ לְדַמּוֹת מִלְּתָא לְמִלְּתָא מֵעַצְמוֹ אֶלָּא אִם כֵּן קִבָּלָהּ מֵרַבּוֹ, וְרַבּוֹ מֵרַבּוֹ עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, מִפִּי הַגְּבוּרָה, כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה וְהֶבֵן.

נה - אבא שאול אומר קובר מתים הייתי

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] אִיתָא בַּגְּמָרָא (נְדָה כד:) אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר קוֹבֵר מֵתִים הָיִיתִי פַּעַם אַחַת רָצְתִּי אַחַר צְבִי וְנִכְנַסְתִּי בְּקוּלִית שֶׁל מֵת וְכוּ א. דַּע, כִּי לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּם שֶׁל רְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא עַל יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים ק"י) : "שֵׁב לִימִינִי עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ" (עיין זוהר לך לך פ"ו:) יָמִין, זֶה בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת בְּנָיְמִין, בֶּן יְמִין, שֶׁנּוֹלַד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (כַּמּוּבָא בְּפֵרֵשׁ"י פָּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח). ב. וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַכְשָׁו בַּגָּלוּת, שֶׁהִיא תַּחַת יַד הַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְאֵין יְכֹלֶת בִּקְדֻשָּׁתָהּ לְהִתְגַּלּוֹת

אַף עַל פִּי כֵן יְכוֹלִין לְגַלּוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁתָהּ אֲפִלּוּ בַּגְּלוּת הַמַּר הַזֶּה (וַיִּקְרָא כ"ו) : "וְאַף גַּם זֹאת בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם" הַיְנוּ אֲפִלּוּ בַּגְּלוּת הַמַּר, יְכוֹלִין לְגַלּוֹת בְּחִינַת גַּם זאת וְעַל יְדֵי מָה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ אֶת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת אוֹר זְכוּת אָבוֹת (שְׁלַח דַּף קע"ד) בַּאֲתַר דְּאִית תַּמָּן אָבוֹת אִית תַּמָּן שְׁכִינְתָּא (שָׁם) "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְכוּ וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר" כְּשֶׁמִּתְנוֹצֵץ אוֹר זְכוּת אָבוֹת, אֲזַי נִתְגַּלֶּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא דַּי שֶׁהָאָדָם נִצּוֹל מֵהָרְשָׁע אֶלָּא גַּם רוֹאֶה בְּהָרְשָׁע מַה שֶּׁהָרְשָׁע רָצָה לִרְאוֹת בּוֹ ג. כִּי הָרְשָׁעִים מַמְשִׁיכִים בְּחִינַת רַע עַיִן עַל שׁוֹנְאֵיהֶם בְּחִינַת (בְּרֵכוֹת ז:) וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁרוֹאֶה בְּשׂוֹנְאָיו וְהָאָדָם נִצּוֹל מֵרַע עַיִן הַזֶּה, עַל יְדֵי לְמוּד זְכוּת שֶׁלְּמֵד עַל הָרָשָׁע כִּי גַּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע בִּשְׁבִיל לְהַצִּיל אֶת הַצַּדִּיק מֵרַע עַיִן שֶׁל הָרָשָׁע וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁזּוֹכֶה בַּדִּין שֶׁנֶּאֱמַר "מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ" וְאֵת הַזְּכִיָּה שֶׁזּוֹכֶה בַּדִּין שֶׁמְּלַמְּדִין עָלָיו זְכוּת עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹל הַצַּדִּיק מֵרַע עַיִן שֶׁל הָרָשָׁע כִּי לְסַלֵּק הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט, צָרִיךְ לָזֶה הִתְגַּלּוּת הַיָּד, בִּבְחִינַת (דְּבָרִים ל"ב) "וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי" שֶׁלֹּא לִשְׁלֹט עַל הָרָשָׁע וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה יַד ה, אֲזַי נַעֲשֶׂה צֵל שֶׁבּוֹ נִתְכַּסֶּה הַצַּדִּיק מֵאֶרֶס שֶׁל הָרַע עַיִן בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"א) "וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךְ" כִּי הָרְשָׁעִים בַּגְּלוּת הַמַּר הַזֶּה, עֵינֵיהֶם לְטוּשִׁים כִּרְאִי מוּצָק וְאֶרֶס עֵינָיו מַבִּיטִים לְמַרְחוֹק, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כ"ב) : "הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ בִי" וְעַל יְדֵי הַצֵּל כָּהוּ מְאוֹר עֵינָיו וְנֶחְשָׁכִים שֶׁאֵין הָאֶרֶס שֶׁלָּהֶם יָכוֹל לְהַזִּיק אֲבָל הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּאוֹר עֵינֵיהֶם בְּזִמַּן הַזֶּה קָטָן, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה מ"ב) : "מִי עִוֵּר כְּמְשֻׁלָּם" וְעַל יְדֵי הַצֵּל נִתְחַזֵּק מְאוֹר עֵינֵיהֶם כְּדֶרֶךְ חֻלּוּשֵׁי הָרְאוּת שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִרְאוֹת הֵיטֵב כְּשֶׁאוֹר חָזָק וְגָדוֹל וּצְרִיכִים לְצֵל כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לִרְאוֹת וְזֶהוּ (תְּהִלִּים ל"ז) צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ הַיְנוּ עִם רַע עַיִן כַּנַּ"ל וַה לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ "בְיָדוֹ" דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּהִתְגַּלּוּת יַד ה כַּנַּ"ל וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת: "וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי", בְּחִינַת "מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ" כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי זֶה כָּהוּ מְאוֹר עֵינֵי הָרָשָׁע בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כ"ח) : "שָׁגוּ בְּרָאִיָּה, עַל יְדֵי פָּקוּ פְּלִילִיָּה" זֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁזּוֹכֶה בַּדִּין עַל יְדֵי זֶה שָׁגוּ בְּרָאִיָּה, נֶחְשָׁךְ מְאוֹר עֵינָיו כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי הַצֵּל נִתְחַזֵּק מְאוֹר עֵינָיו שֶׁל הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל וְיָכוֹל לִרְאוֹת לְמַרְחוֹק בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קכ"א) : "אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים" וְרוֹאֶה וּמַשִּׂיג צִדְקָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיָכוֹל לֵידַע וּלְהָבִין כִּי ה הַצַּדִּיק אַף עַל פִּי שֶׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, וְאֵין זֶה מִמִּדַּת הַצַּדָּק וְרוֹאֶה שֶׁהַצַּדָּק שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצְדִּיק אֶת הָרָשָׁע בַּמִּשְׁפָּט זֶהוּ צִדְקָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (שְׁמוֹת כ"ג) : "כִּי לֹא אַצְדִּיק רָשָׁע" וְזֶהוּ, "אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים" זֶהוּ בְּחִינַת צִדְקָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל"ו) : "צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל" אַף עַל פִּי שֶׁמִּשְׁפָּטֶיךָ כָּבוּשׁ בְּתִהוֹם רַבָּה. ד. וְעַל יְדֵי חִזּוּק הָרְאִיָּה שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁרוֹאֶה צִדְקַת ה נִתְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ, וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כִּי לִבּוֹ

נִתְפַּשֵּׁט מֵעַקְמִימוּתוֹ, שֶׁהָיָה לוֹ קֹדֶם שֶׁרָאָה צְדָקַת ה כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקוּת שֶׁל ה שֶׁרוֹאֶה נִתְפַּשֵּׁט הַלֵּב מֵעַקְמִימוּתוֹ, וְנִתְיַשֵּׁר בְּבְחִינַת (שָׁם) : ''וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב'' כִּי מִתְּחִלָּה נֶעֱקַם לִבּוֹ מִלְּהַאֲמִין בְּשֶׁלֵּמוּת בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי הָיָה נִדְמֶה לוֹ שֶׁעִוּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַדִּין אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁרוֹאֶה צְדָקוֹת ה, נִתְיַשֵּׁר לִבּוֹ בְּשֶׁלֵּמוּת אֱמוּנָה וְאָז מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, וּמִתְפַּלֵּל עַל צָרְכָיו כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְשׁוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲפִלּוּ לְשֵׁנוֹת הַטֶּבַע וְאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַפֵּחַ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה, כִּי צַדִּיק ה (תְּהִלִּים קי''ט) ''אוֹדְךָ בְּיֹשֶׁר לֵבָב'', עַל יְדֵי יִשְׂרַת לֵב, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תְּפִלָּה וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָה אֲדֻמָּה, כְּמַאֲמַר הַזֹּהַר (חֻקַּת דַּף ק''פ:) פָּרָה דְּקִבְיֵלַת מִשּׁוֹר פָּרָה, זֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ י''ד) : ''וּנְשַׁלְּמָה פָּרִים שְׂפָתֵינוּ'' דְּקִבְיֵלַת מִשּׁוֹר, בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת לְשׁוֹן (בְּמִדְבַּר כ''ד) : ''אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב'' כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת: ''אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים'' כַּנַּ''ל, נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תְּפִלָּה וְזֶהוּ: ''אֲדֻמָּה תְּמִימָה'' אֲדֻמָּה, דָּא גְּוָרַת דִּינָא תְּמִימָה, דָּא שׁוֹר תָּם, דִּינָא רַפְיָא (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר שָׁם) הַיְנוּ שֶׁרוֹאֶה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחֲלִישׁ כֹּחַ הַדִּין, בִּבְחִינַת ''וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי'' ''אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל'', דָּא שְׁלוּמֵי אֱמוּנֵי יִשְׂרָאֵל (גַּם זֶה שָׁם בַּזֹּהַר הַנַּ''ל) זֶהוּ בְּחִינַת חִזּוּק אֱמוּנָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי חִזּוּק הָרְאִיָּה כַּנַּ''ל, בְּחִינַת ''וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב'' כַּנַּ''ל ה. וְזֶהוּ בְּחִינַת עָפָר וְאֵפֶר הַנֶּאֱמַר בַּפָּרָה כִּי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, צְרִיכָה לִבְחִינַת עָפָר וְאֵפֶר כִּי צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הָרַע, הֵן בְּפָרָט הֵן בְּכָלָל, תַּחַת הַטּוֹב בִּבְחִינַת (מַלְאָכִי ג) : ''וַעֲסוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם'' (עיין זוהר פקודי רל''ז:) וְזֶה בְּחִינַת אֵפֶר שֶׁיֵּשׁ בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה וְרֶגֶל, זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כ''ו) : ''רַגְלִי עָמְדָה'' וְכוּ. הָרַע שֶׁבַּפָּרָט, הַיְנוּ גּוּפוֹ הַמְגֻשָּׁם וְחָמְרוֹ, יְבַטֵּל בִּשְׁעַת תְּפִלָּה כְּמוֹ חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים, שֶׁהָיָה לָהֶם בִּשְׁעַת תְּפִלָּה הִתְפַּשְׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת (עיין שו''ע או''ח סי צ''ח:) וְהָרַע שֶׁבַּכְּלָל, הַיְנוּ הַתְּפִלּוֹת שֶׁל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְפַּלֵּל עִמָּהֶם יְבַטֵּל הָרַע שֶׁלָּהֶם, וְיַעֲשֶׂה מֵהָרַע כִּסֵּא לַקְּדֻשָּׁה וְעָפָר שֶׁבַּתְּפִלָּה, הַיְנוּ שֶׁיְּקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בִּכְלָל וּבִפְרָט עִם נַפְשִׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין שֶׁל שׁוֹכְנֵי עָפָר וְיעוֹרֵר אוֹתָם בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עִמּוֹ, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כ''ו) : ''הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר'' וְזֶהוּ (אֵיכָה ג) : ''יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ'' כְּלוֹמַר שֶׁיְּקַשֵּׁר דִּבּוּרוֹ עִם שׁוֹכְנֵי עָפָר כַּנַּ''ל וְזֶהוּ שֶׁאָמַר אַבְרָהָם בִּתְפִלָּתוֹ (בְּרֵאשִׁית י''ח) : ''הִנֵּה נָא הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר אֶל ה וְאָנכִי עָפָר וָאֵפֶר'' כִּי זֶה צָרִיךְ לִבְחִינַת הַתְּפִלָּה וְזֶהוּ נִקְרָא תְּפִלָּה בְּצִבּוּר כִּי אוֹתִיּוֹת צִבּוּר רָאשֵׁי תֵּבוֹת צַדִּיקִים בֵּינוֹנִים, רְשָׁעִים בֵּינוֹנִי, הוּא הַמִּתְפַּלֵּל, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זַ''ל (קִדּוּשִׁין מ:) : לְעוֹלָם יִרְאֶה אָדָם אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ חֶצְיוֹ זַכַּאי וְכוּ צַדִּיקִים, זֶהוּ בְּחִינַת עָפָר רְשָׁעִים, זֶהוּ בְּחִינַת אֵפֶר כַּנַּ''ל וּלְעוֹרֵר שׁוֹכְנֵי עָפָר, זֶה יֵשׁ בִּפְרָט וּבִכְלָל בִּפְרָט, הַיְנוּ חֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁלּוֹ שֶׁבָּאוּ

כְּבָר בְּגִלְגּוּל וְנִתְקַן נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁל שׁוֹכְנֵי עָפָר אֲחֵרִים לְעוֹרֵר אוֹתָם שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עִמּוֹ וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁבְעָה שִׁבְעָה הַנֶּאֱמָר בַּפָּרָה, שֶׁכָּל עִנְיָנָהּ שִׁבְעָה (בַּזֹּהַר אַחֲרֵי ע"ו: וּבְמִדְבַּר רַבָּה פָּרָשָׁה י"ט) שִׁבְעָה כִּבּוּסִין שִׁבְעָה כֹּהֲנִים וְכוּ' זֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי"ט) : "שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ" ו. גַּם צָרִיךְ לְתַקֵּן בִּתְפִלָּתוֹ בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ קוֹלוֹת (קֹהֶלֶת ה) : "קוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים" וּבְחִינַת (שְׁמוֹת ל"ב) : "קוֹל עֲנוֹת אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ" וּבְחִינַת קוֹל, בְּחִינַת (תְּהִלִּים מ"ד) : "כָּל הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וְכוּ' מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף" וְזֶהוּ בְּחִינַת עֵץ אֶרֶז, וְאֵזוֹב, וּשְׁנִי תוֹלַעַת, הַנֶּאֱמָר בַּפָּרָה. אֶרֶז זֶה בְּחִינַת: קוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים, בְּרֹב הַהַנְהָגוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי, כִּי "פִּתְּי יַאֲמִין לְכָל דָּבָר" (מִשְׁלֵי י"ד) וְזֶהוּ בְּחִינַת אֶרֶז, בְּחִינַת (עָמוֹס ב) : "וְאָנֹכִי הִשְׁמַדְתִּי אֶת הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר כְּגֹבַהּ אֲרָזִים גָּבְהוֹ" וְהַגְּבוֹהֵי קוֹמָה, עַל פִּי הָרֹב הֵן כְּסִילִים כִּי מֵחֲמַת גֹּבַהּ קוֹמָתוֹ הָעֲשָׁנִים הָעוֹלִים מֵהַלֵּב אֶל הַמֹּחַ לְהִתְבַּשֵּׁל בַּמֹּחַ וּלְהִתְהַוּוֹת מֵהֶם מַחֲשָׁבוֹת הָעֲשָׁנִים הָאֵלּוּ נֶחֱלָשִׁים בְּרֹב הַדֶּרֶךְ שֶׁיֵּשׁ מֵהַלֵּב אֶל הַמֹּחַ מֵחֲמַת גֹּבַהּ קוֹמָתָם וְאֵינָם בִּיכָלְתָּם לְהִתְהַוּוֹת מֵהֶן מַחֲשָׁבוֹת שִׂכְלִיּוֹת וּמֵחֲמַת זֶה, הַגְּבוֹהֵי קוֹמָה הֵם שׁוֹטִים וְזֶה בְּחִינַת דַּרְכֵי אֱמוֹרִי, שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם שֵׂכֶל מֵחֲמַת "כִּי כְּגֹבַהּ אֲרָזִים גָּבְהוֹ" בִּשְׁבִיל זֶה, הֵם מַאֲמִינִים אֱמוּנוֹת רַבּוֹת כְּזִבְיוֹת וּקְטַנֵּי קוֹמָה, שֶׁהָעֲשָׁנִים שֶׁלָּהֶם נִתְבַּשְּׁלִים הֵיטֵב וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם מַחֲשָׁבוֹת שִׂכְלִיּוֹת אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁשִּׂכְלָם יוֹתֵר מִמַּעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים בְּחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ג) : כָּל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו עַל יְדֵי זֶה כְּשֶׁהַמַּחֲשָׁבָה שִׂכְלִיּוֹת חוֹזֶרֶת אֶל לִבָּם אֵין כֹּחַ בְּלִבָּם לְהָכִיל אֶת הַשֵּׂכֶל כִּי עִקַּר חִזּוּק הַלֵּב, הוּא עַל יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים (מִשְׁלֵי י"ז) "לְקִנְוֹת חָכְמָה וְלֵב אָיִן" וְעַל יְדֵי זֶה הַשֵּׂכֶל הֵם מַחֲטִיאִים וְהֵן הֵן הַפִּילוֹסוֹפִים, שֶׁאֵין לָהֶם לֵב טוֹב וְטָהוֹר (עיין אבות פ"ב תהלים נ"א:) וְאֵינָם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קי"ט) : "בִּלְבִּי צָפַנְתִּי אִמְרָתֶךָ לְמַעַן לֹא אֶחֱטָא לָךְ" וּמַחֲמַת זֶה הַשֵּׂכֶל מַחֲטִיאִים בְּיוֹתֵר וְהֵן, בְּחִינַת (מְלָכִים א ה) "אֲזוֹב הַיּוֹצֵא בַּקִּיר" אֵזוֹב, זֶה בְּחִינַת קְטַנֵּי קוֹמָה הֵם בַּעֲלֵי הַשֵּׂכֶל אֲבָל הַלֵּב אֵינוֹ יָכוֹל לְהַצְפִּין כֹּחַ הַשֵּׂכֶל בְּתוֹכוֹ כִּי לִבָּם חָלָשׁ וְחָסֵר וּבִפְרָט הַנּוֹאָפִים הָעוֹסְקִים בְּחָכְמַת פִּילוֹסוֹפְיָא שֶׁמְּאד מְאד מַזִּיק לָהֶם כִּי לִבָּם חָסֵר, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ו) : "נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר לֵב" וְזֶהוּ "אֲזוֹב הַיּוֹצֵא בַּקִּיר", הַיְנוּ בְּקִירוֹת הַלֵּב שֶׁהַשֵּׂכֶל יוֹצֵא דֶּרֶךְ קִירוֹת הַלֵּב וְאֵין הַלֵּב יְכוֹלָה לְהָכִיל בְּתוֹכָהּ אֶת הַשֵּׂכֶל, בִּבְחִינַת "בִּלְבִּי צָפַנְתִּי" וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת: "קוֹל עֲנוֹת אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ", קוֹל חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין (כמובא בפירש"י שם) שֶׁמְּגַדְּפִין כְּלַפֵּי מַעְלָה בְּחָכְמָתָם כַּיָּדוּעַ (קֹהֶלֶת ז) : וְאַל תִּתְחַכַּם יוֹתֵר וּשְׁנִי תוֹלַעַת, זֶהוּ בְּחִינַת קוֹל שְׁלִישִׁי שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בְּזִיּוֹנוֹת וַחֲרָפוֹת מְשׁוֹנְאִים בִּבְחִינַת: "כָּל הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבוּשָׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי, מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף" (תְּהִלִּים כ"ב) : "וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם" וְזֶהוּ, שְׁחִיטָה, שְׁרֵפָה, אֲסִיפָה הַנֶּאֱמָר בַּפָּרָה,

שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ שְׁחִיטָה, זֶהוּ בְּחִינַת בְּטוּל אֱמוּנַת כְּסִילִים בִּבְחִינַת (הוֹשֵׁעַ ה) : ''וְשַׁחָטָה שַׁטִּים הֶעְמִיקוּ'' שְׂרֵפָה, זֶהוּ בְּחִינַת חִזּוּק הַלֵּב, שֶׁיּוּכַל לְהָכִיל אֶת דִּבְרֵי הַחָכְמָה בְּתוֹכוֹ בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל''ט) : ''חַם לִבִּי בְקִרְבִּי'' כִּי עַל יְדֵי שֶׁנֶּעֱצָר דִּבְרֵי הַשֵּׂכֶל בַּלֵּב, נִתְחַמֵּם הַלֵּב כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא כְּאֵשׁ עָצוּר (עיין ירמיה כ) וְזֶהוּ שְׂרֵפָה. וַאֲסִיפָה, זֶהוּ בְּחִינַת בְּטוּל הַבִּזְיוֹנוֹת שֶׁל הַשּׁוֹנְאִים בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל) : ''אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי'' זֶה בְּחִינַת בְּטוּל קוֹל שְׁלִישִׁי כַּנַּ''ל ז. וְכָל זֶה, צָרִיךְ הַמִּתְפַּלֵּל לְתַקֵּן בִּתְפִלָּתוֹ לְהַעֲלוֹת אֶת הַנּוֹפְלִים בֶּאֱמוּנוֹת כְּזִבְיוֹת לְהַעֲלוֹתָם בִּתְפִלָּתוֹ לֶאֱמוּנָה אֲמִתִּית שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה וְלִקְבֹּעַ בְּלִבָּם אֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּלְתַקֵּן אֶת לֵב הַמְחַקְרִים הַחֲכְמֵי פִילוֹסוֹפְיָא שֶׁיּוּכַל לִבָּם לְהָכִיל אֶת שִׂכְלָם שֶׁלֹּא יַחֲטִיא אוֹתָם בִּבְחִינַת: ''בִּלְבִּי צָפַנְתִּי'' וְכוּ וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי כַּוָּנַת הַלֵּב שֶׁבַּתְּפִלָּה מְתַקֵּן אֶת לִבָּם. וְלַהֲפֹךְ כָּל הַבִּזְיוֹנוֹת וְהַחֲרָפוֹת, לַהֲפֹךְ לְכָבוֹד כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ מִכֹּל וְכֹל וְאֵין רוֹאֶה שׁוּם דָּבָר, אֶלָּא אֶת הַמֶּלֶךְ רוֹאֶה בְּוַדַּאי כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ אֵיזֶהוּ חֶרְפָּה וּבְזוּי הוּא מְפָרֵשׁ אֶת הַחֶרְפָּה וְהַבְּזוּי לְפֵרוּשׁ שֶׁל כָּבוֹד לְהַמֶּלֶךְ כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיָּבוֹא אֶחָד לְתוֹךְ הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְיִבָּזֶה אֶת הַמֶּלֶךְ אֶלָּא בְּוַדַּאי אֵלּוּ דְּבָרִים הֵם דִּבּוּרֵי כָּבוֹד וּמִתְבּוֹנֵן בְּהַדִּבּוּרִים אֵיךְ לְפָרֵשׁ וּלְצָרֵף אוֹתָם, שֶׁיִּתְהַוּוּ מֵהֶם כָּבוֹד לְהַמֶּלֶךְ וְאֵין לַחְשֹׁב, שֶׁמָּא אֵלּוּ הַחֲרָפוֹת עָלָיו נֶאֱמָרִים זֶה אֵינוֹ, כִּי מִי הוּא, הֲלֹא יֵשׁוּתוֹ נִתְבַּטֵּל, וְאֵין כָּאן אֶלָּא הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ וְזֶהוּ (תְּהִלִּים כ''ט) : ''וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד'' כָּל הָאֲמִירוֹת, צָרִיךְ לְצָרְפָם לְהִתְהַוּוֹת מֵהֶם כָּבוֹד וּבִשְׁעַת הַתְּפִלָּה הָאָדָם עוֹמֵד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ (שָׁם נ''א) : ''אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח'', אֲדֹנָי זֶהוּ הֵיכָל (תִּקּוּן י''ח דַּף ל''א:) בְּכֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִכָּל הַבִּזְיוֹנוֹת, צְרוּפֵי כָּבוֹד לְהַמֶּלֶךְ ח. וְעַל יְדֵי תְּפִלָּה כְּתִקּוּנוֹ, מִתְנוֹצֵץ אוֹר זְכוּת אָבוֹת בִּבְחִינַת חָלָה זְכוּת אָבוֹת (עַיֵּן בַּזֹּהַר שְׁלַח, הַנַּ''ל בְּאוֹת ב) וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי תְּפִלּוֹת כְּתִקּוּנוֹ כִּי חָלָה זְכוּת אָבוֹת, עַל יְדֵי: ''וַיִּחַל מֹשֶׁה אֶת'' וְכוּ (שְׁמוֹת ל''ב) עַל יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלָּה וּבַאֲתַר דְּאָבוֹת תַּמָּן, שְׁכִינְתָּא תַּמָּן שֶׁהִיא בְּחִינַת חָלָה שֶׁהִיא גַּם זאת גַּם בְּחִינַת חָלָה, שֶׁהִיא שִׁעוּר מ''ג בֵּיצִים וְהוּא בְּחִינַת יְרֵשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי זאת הַמְצָוָה נִצְטַוּוּ שֶׁיַּעֲשׂוּ תֵּכֶף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר ט''ו) : ''וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ תְרוּמָה מֵרֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְרוּמָה'' (עיין ספרי והובא בפירש''י שם) כִּי בְּאַתַר דַּאֲבָהָן תַּמָּן, שְׁכִינְתָּא תַּמָּן דְּהִיא בְּחִינַת חַלָּה, הִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לֹא דַּי שֶׁנִּצּוֹל מֵרַע עַיִן שֶׁל רְשָׁעִים אֶלָּא גַּם רוֹאֶה בָּהֶם, מַה שֶּׁהֵם רָצוּ לִרְאוֹת בּוֹ (עיין תהלים עג) שֶׁהִשִּׂיגוּ יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהִתְאַוּוּ וְעַכְשָׁו עַל יְדֵי ''וַיִּחַל'', עַל יְדֵי חָלָה זְכוּת אָבוֹת עַל יְדֵי חָלָה תְּרוּמָה, עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה לִבָּם, ''תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלַת לֵב'' (מִשְׁלֵי י''ג) וְזֶהוּ, (תְּהִלִּים ל''ז) ''קַוֵּה אֶל ה וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ'' זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה בְּחִינַת דְּרִיכַת הַקֶּשֶׁת, בְּחִינַת

הַתְּפִלָּה וְהֵן תְּלָת גְּוָנִין דְּקֻשְׁטָ, שֶׁהֵם אוֹר הָאָבוֹת הַמִּתְנוֹצֵץ כַּנַ"ל עַל יְדֵי זֶה, "וִירוֹמְמְךָ לָרֶשֶׁת אָרֶץ", זֶהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה, "בְּהַכְּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה", בְּחִינַת "שֵׁב לִימִינִי" וְכוּ כַּנַ"ל וְזֶהוּ: "שָׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה" (תְּהִלִּים שָׁם) עַל יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי זֶה בָּא לִבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל ט. וְדַע, שֶׁלָּאוֹ כָּל אָדָם יָכוֹל לְתַקֵּן קוֹלוֹת הַנַ"ל בִּתְפִלָּתוֹ כִּי לִפְעָמִים הַקּוֹלוֹת הַנַ"ל בִּתְפִלָּתוֹ, הֵם יוֹצְאִים מֵרְשָׁעִים גְּדוֹלִים כָּל כָּךְ עַד כִּי כָּל מִי שֶׁעוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ הוּא מְסַכֵּן נַפְשׁוֹ וְצָרִיךְ לָזֶה תְּפִלָּה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ תְּפִלַּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הָיָה יָרֵא מֵעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי אֶחָיזַת עוֹג הָיָה סָמוּךְ לְיָמִין, שֶׁהוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: "אַל תִּירָא אוֹתוֹ" (בְּמִדְבַּר כ"א) כִּי אָמַר: הָא יְמִינָא דִּילִי אִסְתַּלַק, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (חֻקַּת דַּף קפ"ד) וְעוֹג אֶחִיזָתוֹ בְּיָמִין, שֶׁהוּא מִבְּנֵי בֵּיתָא דְּאַבְרָהָם וְאַרְצוֹ סָמוּךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה יָרֵא מֹשֶׁה מִמֶּנּוּ לְהִתְגָּרוֹת כָּל שֶׁכֵּן שְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁצָּרִיךְ מְאד לְפַשְׁפֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ, וּלְהָבִין שֹׁרֶשׁ הָרָשָׁע אֵיךְ אֶחִיזָתוֹ אִם יוּכַל לְהִתְגָּרוֹת בּוֹ וּלְשֵׁיצָאָה לוֹ וְזֶהוּ שֶׁאָמַר אַבָּא שָׁאוּל: קוֹבֵר מֵתִים הָיִיתִי שֶׁהָיְתָה הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ תָּמִיד לִרְאוֹת בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים שֶׁבְּחַיֵּיהֶם קְרוֹיִין מֵתִים (בְּרָכוֹת יח:) פַּעַם אַחַת רָצִתִּי אַחַר צְבִי כִּי עִקֵּר מַפַּלְתָּן שֶׁל רְשָׁעִים, הוּא עַל יְדֵי יְרֵשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת "שֵׁב לִימִינִי" וְכוּ כַּנַ"ל וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל "צְבִי הִיא לְכָל הָאֲרָצוֹת" (יְחֶזְקֵאל כ) וְנִכְנַסְתִּי בְּקוּלִית שֶׁל מֵת, הַיְנוּ שֶׁרָצָה לְתַקֵּן קוֹלוֹת הַנַ"ל וְרָצִתִּי אַחֲרָיו שֶׁלֹּשׁ פְּרָסָאוֹת הַיְנוּ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת וְעַל יָדָם מִתְנוֹצֵץ אוֹר שְׁלֹשֶׁת אָבוֹת, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת רַגְלֵי הַכִּסֵּא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בְּחִינַת צְבִי הַנַ"ל וּצְבִי לֹא הִגַּעְתִּי וְקוּלִית לֹא כָּלְתָה שֶׁלֹּא הִשִּׂיג בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּטוּל קוֹלוֹת הַנַ"ל וּכְשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי, הַיְנוּ אַחַר גְּמַר תְּפִלָּתִי שֶׁאָז פּוֹסֵעַ הָאָדָם לַאֲחוֹרָיו שֶׁלֹּשׁ פְּסִיעוֹת אָמְרוּ לִי שֶׁל עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הִיא וְאֵין כָּל אָדָם יָכוֹל לְתַקֵּן קוֹלוֹת כֻּאֲלּוּ כִּי אֶחִיזָתוֹ בִּימִין וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה יָרֵא מִפָּנָיו עַד שֶׁהִבְטִיחוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַל תִּירָא אוֹתוֹ כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (שָׁם) וּבִשְׁבִיל זֶה, בְּחִינַת רָשָׁע כְּעוֹג, נִקְרָא פְּלִיט (בְּרֵאשִׁית י"ד) "וַיָּבֹא הַפָּלִיט" זֶה עוֹג (בְּרֵאשִׁית רַבָּה לֶךְ לְךָ פָּרָשָׁה מ"ב וְעַיֵּן נְדָה ס"א וּבַתּוֹסָפוֹת שָׁם וְעַיֵּן מִדְרָשׁ רַבָּה דְּבָרִים פָּרָשָׁה א) שֶׁרָצָה שֶׁיֵּהָרֵג אַבְרָהָם וְיִשָּׂא אֶת שָׂרָה וְהוּא בִּבְחִינַת: "צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק, אַבְרָהָם וְכוּ, ה לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ" בִּבְחִינַת: "וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי" וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּבַשׁ מִשְׁפָּטוֹ מִמֶּנּוּ זְמַן רַב עַד זְמַן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא פָּלִיט, בִּבְחִינַת (אִיּוֹב כ"ג) : "וַאֲפַלְטָה לָנֶצַח מִשְׁפָּטִי" שֶׁנִּמְלַט מֵהַמִּשְׁפָּט זְמַן כַּבִּיר וְעַל יְדֵי זֶה, הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם עוֹשֵׂי טוֹב זוֹכִים לְפָנֵי ה כִּי קֶדֶם כְּרִיתוּת הָרְשָׁעִים הָיָה פָּנֵי ה מְכֻסֶּה וּמֻסְתָּר בְּעוֹשֵׂי רַע כְּדֵי לְהַכְרִיתָם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל"ד) :

"פְּנֵי ה בְּעוֹשֵׂי רָע לְהַכְרִיתָם" וְעַכְשָׁו, תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹאִים בְּכָרִיתוּת רְשָׁעִים תֵּכֶף נִתְגַּלֶּה פְּנֵי ה לְעוֹשֵׂי טוֹב וְזֶהוּ (שָׁם ק"ה) : "בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד" כִּי עַל יְדֵי תָּמִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (עיין רש שוח"ט שם) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י"א) : "תָּמִיד עֵינֵי ה אֱלֹקֶיךָ בָּהּ" עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תִּזְכּוּ לִמְצֹא פְּנֵי ה כִּי עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תִּזְכּוּ לִרְאוֹת בְּהַכְרִיתוּת רְשָׁעִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת מַלְאָךְ סנד"ל בַּמַּלְאָךְ מט"ט שַׂר הַפָּנִים כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה בִּיצִירָה עַל יְדֵי שֶׁכּוֹפְלִין הַפָּסוּק "כֹּל הַנְּשָׁמָה" (כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת) בְּכָל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה, צָרִיךְ לְהַלֵּל אֶת ה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה י"ד) וְעַל יְדֵי עַיִן הָרָע נִכְפָּל הַנְּשִׁימָה, כַּנַּרְאֶה בְּחוּשׁ כְּשֶׁיֵּשׁ לְאָדָם עַיִן הָרָע אֲזַי מְגַהֵק וּפוֹתֵחַ פִּיו לְקַבֵּל נְשִׁימָה כְּפוּלָה וּכְשֶׁהַנְּשִׁימָה כְּפוּלָה, גַּם הַהַלֵּל צָרִיךְ לִכְפֹּל כַּנַּ"ל וּבִפְרָט שֶׁצָּרִיךְ לְהַלֵּל וּלְהוֹדוֹת לַה שֶׁהִצִּיל אוֹתוֹ מֵעַיִן הָרָע הַזֹּאת וְהוּא רוֹאֶה בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים וְזֶהוּ בְּחִינַת מט"ט שַׂר הַפָּנִים מֵאִיר לַעֲשִׂיָּה הַיְנוּ שֶׁעוֹשֵׂי טוֹב זוֹכִין לִפְנֵי ה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי כְּרִיתוּת הָרַע עַיִן שֶׁגָּרְמוּ לִכְפִילַת הַנְּשִׁימָה [עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה]

נו - וביום הבכורים

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם, מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ (בְּמִדְבַּר כ"ח). א. כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּחִינַת מַלְכוּת וְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּחִינוֹת מַלְכוּת יֵשׁ שֶׁהוּא שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ וְיֵשׁ שֶׁהוּא מוֹשֵׁל בְּיוֹתֵר וְכֵן יֵשׁ שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל הָעוֹלָם כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּבְחִינוֹת: "שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרוֹת" (שְׁמוֹת י"ח) וּבְחִינוֹת הַמַּלְכוּת הַזֹּאת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד הִיא בְּאִתְגַּלְיָא וּבְאִתְכַּסְיָא בְּאִתְגַּלְיָא, הַיְנוּ הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים בְּאִתְגַּלְיָא כְּפִי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל וּבְאִתְכַּסְיָא הוּא כִּי גַּם יֵשׁ לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת בְּאִתְכַּסְיָא דְּהַיְנוּ שֶׁאַף שֶׁבְּאִתְגַּלְיָא נִרְאֶה שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם מֶמְשָׁלָה עַל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים עִם כָּל זֶה בְּאִתְכַּסְיָא וּבְהֶעְלֵם גָּדוֹל, הוּא מוֹשֵׁל עַל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים כִּי נִשְׁמָתָם הֵם תַּחְתָּיו, וְנִכְנָעִים תַּחְתָּיו וְגַם זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל מַלְכוּת בְּאִתְכַּסְיָא הִיא לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בִּבְחִינַת: "שָׂרֵי אֲלָפִים, וְשָׂרֵי מֵאוֹת" וְכוּ וְיֵשׁ אֶחָד שֶׁבְּאִתְגַּלְיָא אֵין לוֹ שׁוּם מֶמְשָׁלָה וְאַף עַל פִּי כֵן בְּאִתְכַּסְיָא וּבְהֶעְלֵם גָּדוֹל, הוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל הַדּוֹר וַאֲפִלּוּ עַל כָּל צַדִּיקֵי הַדּוֹר כִּי כָּל נִשְׁמוֹתֵיהֶם הֵם כֻּלָּם תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ וּמַלְכוּתּוֹ וְכֻלָּם נִכְנָעִים וּכְפוּפִים אֵלָיו רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל, בִּבְחִינוֹת (מַלְאָכִי א) : "בְּכָל מָקוֹם מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמִי" שֶׁאַף שֶׁהֵם עוֹבְדִים עֲבוֹדַת אֱלִילִים עַל כָּל זֶה בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל הֵם כֻּלָּם נִכְנָעִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְעוֹבְדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל כְּמוֹ כֵן זֹאת

הַבְּחִינָה שֶׁל מַלְכוּת בְּאִתְכַּסְיָא שֶׁאַף שֶׁבְּאִתְגַּלְיָא אֵין לוֹ שׁוּם מֻמְשָׁלָה עִם כָּל זֶה בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל, הוּא מוֹלֵךְ עֲלֵיהֶם וְהֵם כֻּלָּם תַּחְתָּיו וְנִכְנָעִים אֵלָיו ב. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִבְלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לַהֲנָאָתוֹ וּלְצָרְכּוֹ שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת אֶצְלוֹ כְּעֶבֶד לְמַלֹּאת תַּאֲוָתוֹ רַק שֶׁתִּהְיֶה בְּחִינַת הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת בֶּן חוֹרִין (קֹהֶלֶת י) "אַשְׁרֶיךָ אֶרֶץ שְׁמַלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִין" שֶׁהַמַּלְכוּת יִהְיֶה אֶצְלְךָ בֶּן חוֹרִין לִבְלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְהֲנָאָתְךָ וְזֶה בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, בְּחִינַת מָר דְּרוֹר (חֻלִּין קל"ט:) שֶׁהַמָּרוּת, הַיְנוּ הַמַּלְכוּת יֵשׁ לָהּ דְּרוֹר וְחֵרוּת שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לַהֲנָאָתוֹ וּלְצָרְכּוֹ כִּי אִם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינוֹת (עֵבְדָיָה א) "וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" דְּהַיְנוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דְּהַיְנוּ לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת כָּל הַנִּשְׁמוֹת שֶׁנִּכְנָעִים אֵלָיו כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּאִתְגַּלְיָא וּבְאִתְכַּסְיָא הֵן אִם הוּא מוֹשֵׁל בְּבֵיתוֹ, צָרִיךְ לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת בְּנֵי בֵּיתוֹ וְאִם יֵשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה יוֹתֵר, מֶטֶּל עָלָיו לְהַזְהִיר יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֲנָשִׁים לְפִי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ ג. וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בִּבְחִינוֹת (פְּסָחִים פ"ז:) : הָרַבָּנוּת מְקַבֶּרֶת אֶת בְּעָלֶיהָ כִּי כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ הוּא בְּחִינַת צוֹפֶה שֶׁמֻּטָּל עָלָיו לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת הָאֲנָשִׁים שֶׁהֵם מִשָּׁרְשׁוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת עֲלֵיהֶם וְאִם הוּא מַזְהִיר וּמוֹכִיחַ אוֹתָם, אָזַי הוּא עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וּמַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל ג) : "צֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתָּ רָשָׁע וְלֹא שָׁב מֵרִשְׁעוֹ וְכוּ' הוּא בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְאַתָּה אֶת נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ" אֲבָל אִם אֵינוֹ מַזְהִיר וּמוֹכִיחַ אוֹתָם, אָזַי הֶעְנֶשׁ עָלָיו [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם] וְעַל כֵּן הָרַבָּנוּת מְקַבֶּרֶת אֶת בְּעָלֶיהָ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִרְאוֹת לְהַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת דְּהַיְנוּ שֶׁיִּרְאֶה שֶׁיּוּכַל לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אוֹתָם. אַךְ אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹ לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אוֹתָם כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה שֶּׁצָּרִיךְ לָהֶם וְגַם אֵינָם אֶצְלוֹ לְהוֹכִיחַ אוֹתָם וְעַל כֵּן צְרִיכִין לָזֶה דַּעַת כְּדֵי לֵידַע אֵיךְ לְהוֹכִיחָם וְלָבוֹא לַדַּעַת הַזֶּה הוּא גַּם כֵּן עַל יְדֵי אֲרִיכַת יָמִים בְּעַצְמוֹ וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים הָעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵחַיָּיו כִּי עִקַּר הַיְדִיעָה הוּא מֵחַיִּים, מֵאֲרִיכוּת יָמִים. כִּי לָבוֹא לַאֲרִיכוּת יָמִים, הוּא עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה כִּי אוֹרַיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (תִּקּוּן י דַּף כ"ה:) וּכְמוֹ כְּשֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת אֶת אֶחָד קוֹרִין אוֹתוֹ בְּשֵׁמוֹ כֵּן כְּשֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת אֶת חַי הַחַיִּים כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים צָרִיךְ לִקְרוֹת אוֹתוֹ בְּשֵׁמוֹ כִּבְיָכוֹל וּשְׁמוֹ הוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, קוֹרִין אֶת הָאֲרִיכוּת יָמִים וְעַל כֵּן מֻזְהָר הַמֶּלֶךְ עַל עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם מֵחֲמַת שֶׁהוּא צָרִיךְ לִקְרוֹת אֶת הָאֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל (דְּבָרִים י"ז) "וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ" וְזֶה "וְקָרָא בוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו" "וְקָרָא" בּוֹ דַּיְקָא הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה הוּא קוֹרֵא אֶת הַחַיִּים כַּנַּ"ל וְזֶה "יְמֵי חַיָּיו" יְמֵי חַיָּיו דַּיְקָא כִּי כְּשֶׁמְּקַבְּלִין אֶת הַחִיּוּת, צָרִיךְ

לְקַבְּלָם בְּמִדָּה כִּי בְּלֹא מִדָּה וְצִמְצוּם אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַחִיּוּת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר כִּי רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר עַל כֵּן צָרִיךְ לְקַבֵּל הַחִיּוּת בְּמִדָּה וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה כִּי הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַשֵּׁם הוּא הַכְּלִי שֶׁל הַדָּבָר שֶׁבְּהַשֵּׁם הַזֶּה נִגְבָּל הַחִיּוּת שֶׁל הַדָּבָר (בְּרֵאשִׁית ב). "נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ" שֶׁבְּהַשֵּׁם נִגְבָּל הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר וְעַל כֵּן כְּשֶׁקּוֹרִין אֶת הָאָדָם בִּשְׁמוֹ הוּא מְזַמֵּן תֵּכֶף אֶצְלוֹ מֵחֲמַת שֶׁבְּהַשֵּׁם נִגְבָּל כָּל הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁלּוֹ וְכֵן הַתּוֹרָה הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַיְנוּ שֶׁשֵּׁם נִגְבָּל הַחִיּוּת מֵחַי הַחַיִּים כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת מִדּוֹת שֶׁבָּהֶם נִגְבָּל הַחִיּוּת בְּמִדָּה וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַתּוֹרָה קוֹרִים אֶת הַחַיִּים וּמַמְשִׁיכִין אֶת הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַמִּדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִים (תְּהִלִּים ל"ט) : "וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא" הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו) : "מָה הָעֵדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים" הִיא בְּחִינַת מִדּוֹת וְיָמִים כַּנַּ"ל שֶׁעַל יָדָהּ קוֹרִין אֶת הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַמִּדּוֹת וְהַיָּמִים שֶׁבְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַחִיּוּת מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר וְזֶה: "וְקָרָא בוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו" שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה קוֹרֵא אֶת הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בַּפֶּה דַּיְקָא כִּי כְּשֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת אֶת אֶחָד בִּשְׁמוֹ צָרִיךְ לִקְרוֹתוֹ בַּפֶּה דַּיְקָא וְאִי אֶפְשָׁר לִקְרוֹתוֹ בִּשְׁמוֹ בְּמַחֲשָׁבָה בְּעִלְמָא כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִקְרוֹת אֶת חֵי הַחַיִּים בִּשְׁמוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי הַפֶּה, וְלֹא עַל יְדֵי הַמַּחֲשָׁבָה לְבַדָּהּ (עֵרוּבִין נ"ד). "כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם" לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה דַּיְקָא, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְחַיִּים כַּנַּ"ל נִמְצָא עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, מַמְשִׁיכִין אֲרִיכוּת יָמִים וְאָז זוֹכֶה לְדַעַת כִּי הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל הוּא בְּעַצְמוֹ הַחִיּוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז) : "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה אֶת בְּעָלֶיהָ" כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא עִקַּר הַחִיּוּת וְעַל יְדֵי זֶה הַדַּעַת יְכוֹלִים לְקָרֵב וּלְהוֹכִיחַ אֶת מִי שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹכִיחַ כִּי יֵשׁ שְׁנֵי הַסְּתָרוֹת וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בְּהַסְתָּרָה אַחַת גַּם כֵּן קָשֶׁה מְאד לִמְצֹאוֹ אַךְ אַף עַל פִּי כֵן, כְּשֶׁהוּא נִסְתָּר בְּהַסְתָּרָה אַחַת אֶפְשָׁר לִיגַע וְלַחֲתֹר עַד שֶׁיִּמְצָא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ אֲבָל כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בְּהַסְתָּרָה תּוֹךְ הַסְתָּרָה דְּהַיְנוּ שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת מִמֶּנּוּ דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ אֲזַי אִי אֶפְשָׁר כְּלָל לִמְצֹא אוֹתוֹ מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (דְּבָרִים ל"א). "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר" דְּהַיְנוּ שֶׁאַסְתִּיר הַהַסְתָּרָה שֶׁלֹּא יֵדְעוּ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר וַאֲזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁצָּרִיךְ לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ כִּי הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת כַּנַּ"ל אֲבָל בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ בְּכָל הַהַסְתָּרוֹת וַאֲפִלּוּ בְּהַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה

בְּוַדַּאי גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי בִּלְעָדֵי חִיּוּתוֹ לֹא הָיָה לוֹ קִיּוּם כְּלָל וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי בְּכָל הַדְּבָרִים, וּבְכָל הַמַּעֲשִׂים, וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת מְלֻבָּשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל וַאֲפִלּוּ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, עוֹשִׂין דְּבַר עֲבֵרָה, שֶׁהוּא שֶׁלֹּא כִּרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם כָּל זֶה בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַךְ שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם וּבְצִמְצוּם גָּדוֹל וְהַתּוֹרָה הִיא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר נִמְצָא שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים, וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת אֲפִלּוּ מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁל עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם יֵשׁ שָׁם גַּם כֵּן הִתְלַבְּשׁוּת הַתּוֹרָה אַךְ שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם וּבְצִמְצוּם גָּדוֹל בִּבְחִינַת הַסְתָּרוֹת. כִּי עֲבֵר וְשָׁנָה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא פ"ו:) דְּהַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הָעֲבֵרוֹת הוּא מְהַפֵּךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וְעוֹשֶׂה צֵרוּפִים אֲחֵרִים בַּתּוֹרָה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵאִסּוּר הֶתֵּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ה) : "הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע" וְכוּ נִמְצָא שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הָעֲבֵרוֹת מְלֻבָּשׁ שָׁם חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דְּהַיְנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם דְּהַיְנוּ שֶׁמַּחֲמַת הָעֲבֵרוֹת הֲפַךְ הַצֵּרוּפִים שֶׁל הַתּוֹרָה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵאִסּוּר הֶתֵּר כַּנַּ"ל עָבַר וְשָׁנָה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר וְזֶה בְּחִינַת הַסְתָּרָה אַחַת וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ בְּהַסְתָּרָה אַחַת, דְּהַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר גַּם כֵּן קָשֶׁה מְאד לְמָצְאוֹ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר אֲבָל עִם כָּל זֶה אֶפְשָׁר לִיגַּע וְלַחֲתֹר עַד שֶׁיִּמְצָא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים יוֹדֵעַ שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר עַל כֵּן אַף שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ וּכְבָר נַעֲשָׂה לוֹ הָעֲבֵרוֹת כְּהֶתֵּר עִם כָּל זֶה אֶפְשָׁר שֶׁיְּשִׁיב אֶל לִבּוֹ זֶה בְּעַצְמוֹ דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנִּפַּל וְהִגִּיעַ לִבְחִינַת נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר וִיבַקֵּשׁ וְיַחְתֹּר עַד שֶׁיֵּצֵא מִזֶּה מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים יוֹדֵעַ מִזֶּה שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר אֲבָל דַּע, שֶׁיֵּשׁ עוֹד בְּחִינַת הַסְתָּרָה בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה דְּהַיְנוּ שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁנֶּהְפַּךְ אֶצְלוֹ הָאִסּוּר לְהֶתֵּר רַק כָּל הַדְּבָרִים רָעִים דּוֹמוֹת לוֹ לְמִישׁוֹר גָּמוּר, חַס וְשָׁלוֹם הַיְנוּ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר שֶׁעָבַר וְשָׁנָה עוֹשֶׂה יוֹתֵר עֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי נִסְתָּר מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ זאת שֶׁיֵּדַע שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר רַק שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מִשּׁוּם נִדְנוּד אִסּוּר וְהַכֹּל הוּא יָשָׁר בְּעֵינָיו וְזֶה בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת כַּנַּ"ל וּבֶאֱמֶת גַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כִּי בִּלְעָדָיו אֵין חִיּוּת לְשׁוּם דָּבָר כַּנַּ"ל רַק שֶׁעַל יְדֵי רִבּוּי הָעֲבֵרוֹת הֲפַךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים לְגַמְרֵי עַד שֶׁנֶּהְפַּךְ אֶצְלוֹ מֵחָכְמוֹת הַתּוֹרָה לִפְתָיוּת עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל אֲפִלּוּ זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה כַּנַּ"ל עַל כֵּן צָרִיךְ לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרוֹת הַנַּ"ל וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הַדַּעַת יוּכַל לֵידַע שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה וּמֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרוֹת יֵשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נִתְגַּלִּין הַהַסְתָּרוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה וַאֲפִלּוּ מֵהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה נַעֲשֶׂה תּוֹרָה כִּי בֶּאֱמֶת גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ תּוֹרָה כַּנַּ"ל רַק מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר שָׁם זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת הַהַסְתָּרוֹת וְתֵכֶף, כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר שָׁם עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ נִתְהַפְּכָה הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה דַּעַת וְהַחְזָרָה הַתּוֹרָה שֶׁנִּסְתָּר כָּאן, לְדַעַת מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר שָׁם וְכֵיוָן שֶׁנֶּחֱזַר הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה לְדַעַת וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה תּוֹרָה אֲזַי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מוֹכִיחָה אוֹתָם בְּבְחִינַת: אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ עַד מָתַי פְּתָיִים תְּאַהֲבוּ פֶּתִי (זֹהַר שְׁמִינִי ל"ו, אַחֲרֵי נ"ח, נְשָׂא קכ"ו) כִּי בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה מַכְרֶזֶת וְצוֹעֶקֶת וּמוֹכִיחָה תָּמִיד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי א) : "בְּרֹאשׁ הֲמִיּוֹת תִּקְרָא וְכוּ עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ" וְכוּ רַק שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ קוֹל הַכְּרוּז שֶׁל הַתּוֹרָה, מֵחֲמַת הַהַסְתָּרוֹת הַנַּ"ל וּמֵאַחַר שֶׁנִּתְגַּלּוּ וְנֶחְזְרוּ הַהַסְתָּרוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה עַל יְדֵי הַדַּעַת כַּנַּ"ל אָזַי תֵּכֶף כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מוֹכִיחָה אוֹתָם "עַד מָתַי פְּתָיִם" וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שָׁם ל"א) : "פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה" שֶׁעַל יְדֵי הַחָכְמָה וְדַעַת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְגַלִּין הַהַסְתָּרוֹת, וְעוֹשִׂין מֵהֶם תּוֹרָה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה "פִּיהָ פָּתְחָה" הַיְנוּ בְּחִינַת אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ שֶׁהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ פּוֹתַחַת פִּיהָ וּמוֹכִיחָה אוֹתָם כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת כִּי עַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְדַעַת כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֲפִלּוּ אֶת הָרְחוֹקִים מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ (אֶסְתֵּר ב) : "וּבְכָל יוֹם וְיוֹם מָרְדְּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים" וְכוּ מָרְדֳּכָי, זֶה בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל וּבְכָל יוֹם וְיוֹם, זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת לְהַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ"ל חֲצַר בֵּית זֶה בְּחִינַת חִיצוֹנִיּוּת וּפְנִימִיּוּת הַיְנוּ מַחֲשָׁבוֹת וְדִבּוּרִים שֶׁבְּכֻלָּם נִסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שָׁם אַף הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל הָרְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶה חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים מִלְּשׁוֹן שֶׁנָּשׁוּ וְקִפְּצוּ מִמְּקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם [מלשון גיד הנשה] (ברא ל"ב ועיין רש"י שם :) שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיֵשׁ שֶׁכְּבָר הָיוּ קְצָת אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַךְ שֶׁכְּבָר שָׁכְחוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ (בְּרֵאשִׁית מ"א) כִּי נַשַּׁנִי אֱלֹקִים וְכוּ שֶׁכְּבָר שָׁכְחוּ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיֵשׁ שֶׁגַּם עַתָּה זוֹכְרִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ שֶׁנִּשְׁתָּה גְּבוּרָתָם (לשה"כ ירמי נא) וְאֵין לְאֵל יָדָם לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים בְּשֵׁם נָשִׁים מֵחֲמַת שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל בְּחִינַת שֶׁנִּשּׁוּ וְקִפְּצוּ וְכוּ וְיֵשׁ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שִׁכְחָה וְכוּ וְיֵשׁ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת נִשְׁתָּה גְּבוּרָתָם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי כָּל זֶה הֵם רְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מֵהֶם בִּבְחִינַת הַסְתָּרוֹת הַנַּ"ל וּמָרְדֳּכָי, הַיְנוּ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת הוּא יָכוֹל לְהוֹכִיחַ וּלְהַזְהִיר אוֹתָם עַל יְדֵי

עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יָמִים וּמִדּוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְדַעַת שֶׁעַל יְדֵי הַדַּעַת הַזֶּה מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה וְעוֹשִׂין מִמֶּנָּה תּוֹרָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ כַּנַּ"ל וְזֶה, לְדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה דַּעַת מֵהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר בְּחִינַת הַסְתֵּר אַסְתִּיר וּמַה יֵּעָשֶׂה בָּהּ שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַהַסְתָּרָה בְּחִינַת מָה הַיְנוּ תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "מָה הָעֵדוֹת" וְכוּ כַּנַּ"ל כִּי מִזֶּה בְּעַצְמוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁגַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה יֵשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה דַּעַת, דְּהַיְנוּ תּוֹרָה וַאֲזַי אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁמַּטֶּלֶת עָלָיו לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ כַּנַּ"ל כִּי גּוֹרֵם עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁהַתּוֹרָה תּוֹכִיחַ אוֹתָם כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הַתּוֹכָחָה הַזֹּאת, הוּא מַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בִּבְחִינַת הָרַבָּנוּת מְקַבֶּרֶת אֶת בְּעָלֶיהָ שֶׁזֶּהוּ כְּשֶׁאֵין מוֹכִיחַ אֶת הָאֲנָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עֲלֵיהֶם וְכוּ, כַּנַּ"ל אֲבָל עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים בְּחִינַת דַּעַת וְכוּ עַד אֲשֶׁר אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ, וּמוֹכִיחָה אוֹתָם נִמְצָא שֶׁיּוֹצֵא יְדֵי תּוֹכָחָה אֲזַי אֵין הָרַבָּנוּת וְהַמַּלְכוּת מְזֻקֶּקֶת לוֹ כַּנַּ"ל כִּי מַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, עַל יְדֵי הַתּוֹכָחָה כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי אֲרִיכוּת יָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל יְדֵי הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מַמְשִׁיכִין אֲרִיכוּת יָמִים הַנַּ"ל לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל. ד. וְדַע, שֶׁהַתּוֹרָה הַמְּלֻבָּשׁ תּוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה הִיא תּוֹרָה גְּבוֹהָּה דַּיְקָא, הַיְנוּ סִתְרֵי תּוֹרָה כִּי מֵחֲמַת שֶׁהִיא צְרִיכָה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמָקוֹמוֹת נְמוּכִים כָּאֵלּוּ הַיְנוּ אֲצֶל אֵלּוּ שֶׁעָבְרוּ הַרְבֵּה עַד שֶׁנִּסְתַּר מֵהֶם בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה עַל כֵּן חָשַׁב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַחֲשָׁבוֹת לְבִלְתִּי לְהַלְבִּישׁ שָׁם פְּשָׁטֵי תּוֹרָה לְבַל יוּכְלוּ הַקְּלִפּוֹת לִינק מִשָּׁם הַרְבֵּה, וְיִהְיֶה הַפְּגַם גָּדוֹל מְאד עַל כֵּן הוּא מַסְתִּיר וּמַלְבִּישׁ שָׁם תּוֹרָה גְּבוֹהָּה דַּיְקָא סִתְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהִיא תּוֹרַת ה בְּעַצְמָהּ [עיין (ע"ז י"ט, ו) לעיל סי כ"ב אות י] כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ הַקְּלִפּוֹת לִינק מִשָּׁם הַרְבֵּה (שְׁמוֹת י"ב) "וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ, אֲנִי וְלֹא הַשָּׂלִיחַ, אֲנִי ה וְלֹא" וְכוּ כִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שֶׁשָּׁם מְקוֹם הַקְּלִפּוֹת מְאד עַל כֵּן שָׁם דַּיְקָא מְלַבֵּשׁ וּמֶסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הַיְנוּ תּוֹרַת ה מַמָּשׁ, סִתְרֵי תּוֹרָה עַל כֵּן דַּיְקָא מֵהַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה כְּשֶׁחוֹזֵר וּמְהַפְּכָהּ לְדַעַת נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה דַּיְקָא תּוֹרַת ה מַמָּשׁ כִּי שָׁם נִסְתָּר תּוֹרַת ה, סִתְרֵי תּוֹרָה כַּנַּ"ל ה. וּכְנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה יֵשׁ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הַיְנוּ מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק כְּמָה שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כ"ד) : "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק" וְזֶה לְעֻמַּת זֶה כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת: "מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת" (שָׁם י) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י"ב) : "סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא" זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמָה שֶׁכָּתוּב (אָבוֹת פֶּרֶק ג) : אִלְמָלֵא מוֹרָאָהּ שֶׁל מַלְכוּת הַיְנוּ שֶׁמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הִיא בְּחִינַת סוֹף דָּבָר בְּחִינַת מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מַחֲנֵה דָן שֶׁהוּא מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת כִּי דִּינָא

דְּמַלְכוּתָא דִּינָא (גִּטִּין י: בָּבָא קַמָּא קי"ג) וּמַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, הוּא מְאַסֵּף מָמוֹן כִּי מֵחֲמַת שֶׁהוּא יָרֵא שֶׁלֹּא יוֹצִיאוּ בִּלְעֹו מִפִּיו הַיְנוּ הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ אֶצְלוֹ עַל כֵּן הוּא מִתְגַּבֵּר וּמְאַסֵּף מָמוֹן שֶׁהֵם נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה כִּי הֵם בְּחִינַת הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁיֵּשׁ בְּזָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת שֶׁהֵם הַמָּמוֹן וְזֶה בְּחִינַת תַּאֲוַת עֲשִׁירוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת וְעַל כֵּן עָמָלֵק, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה רוֹדֵף אֶת מַחֲנֵה דָן שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל (דְּבָרִים כ"ה) : "וַיְזַנֵּב בְּךָ וְכוּ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים" דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאַ אֱלֹקִים כַּנַּ"ל כִּי מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק, הוּא הִפּוּךְ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, הוּא בְּחִינַת מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הוּא בְּחִינַת מְאַסֵּף מָמוֹן כַּנַּ"ל כִּי מִתְגַּבֵּר בְּתַאֲוַת מָמוֹן, כְּדֵי לְתָפֵס כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל אַךְ אַף עַל פִּי כֵן, אֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ כְּלָל כִּי יֵשׁ כּוֹחַ בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי לְהוֹצִיא מֵאִתּוֹ כָּל הַמָּמוֹן וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּלַע וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה י:) "כִּי לְאָדָם שֶׁטּוֹב לְפָנָיו נָתַן חָכְמָה וְדַעַת" זֶה מָרְדֳּכַי הַיְנוּ שֶׁמָּרְדֳּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל נָתַן לוֹ חָכְמָה וְדַעַת כַּנַּ"ל וְזֶה טוֹב לְפָנָיו, בְּחִינַת הַתּוֹרָה כִּי אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה (אָבוֹת פֶּרֶק ו) "וְלִחוֹטֵא נָתַן עִנְיַן לֶאֱסֹף וְלִכְנֹס" זֶה הָמָן הַיְנוּ שֶׁהָמָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל הוּא מְאַסֵּף מָמוֹן כַּנַּ"ל וְזֶה: "לְתֵת לְטוֹב לִפְנֵי אֱלֹקִים", בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁמָּרְדֳּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַמָּמוֹן וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת, וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה כַּנַּ"ל כִּי מָרְדֳּכַי מוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הָעֲשִׁירוּת בְּבְחִינַת (אִיּוֹב כ) : "חַיִל בָּלַע וַיְקִאֲנוּ" (מִשְׁלֵי ל"א) ו. וּלְפִי הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת, כֵּן הַפַּרְנָסָה בְּנָקֵל כִּי פַּרְנָסָה בְּנָקֵל תּוֹלָה בְּדַעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר י"א) : "שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ" בִּשְׁטוּתָא (זֹהַר בְּשַׁלַּח ס"ב ס"ג) כִּי כָּל מִי שֶׁחָסֵר דַּעַת בְּיוֹתֵר, הוּא יָגֵעַ וְטוֹרֵחַ אַחַר הַפַּרְנָסָה בְּיוֹתֵר. גַּם לְפִי הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת, כֵּן נִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם (יְשַׁעְיָה י"א). "וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְכוּ כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה" שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם נִפְלָא בָּעוֹלָם, שֶׁיּוּכְלוּ לָגוּר בְּיַחַד שְׁנֵי הֲפָכִים מֻחְלָטִים גְּדֹל הַדַּעַת שֶׁיִּהְיֶה אָז כִּי עַל יְדֵי הַדַּעַת נִגְדַּל הַשָּׁלוֹם כִּי נִתְבַּטֵּל הַכַּעַס וְהָאַכְזְרִיּוּת עַל יְדֵי הַדַּעַת כִּי כַּעַס וְאַכְזְרִיּוּת הוּא מֵהֶעְדֵּר הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז) : "כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ" וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַבֶּה הַדַּעַת, מִתְרַבֶּה הָרַחֲמָנוּת וְהַשָּׁלוֹם וְעַל כֵּן הַפַּרְנָסָה בְּנָקֵל בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ז) : "הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם, חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ". ז. וְזֶה בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת כִּי שָׁבוּעוֹת הוּא בְּחִינַת שֵׂכֶל גָּדוֹל וְגָבוֹהַּ מְאֹד שֶׁהוּא חֶסֶד עֶלְיוֹן וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים כִּי גֹּדֶל הָרַחֲמִים, תָּלוּי בְּגֹדֶל הַדַּעַת כַּנַּ"ל כִּי בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה, נִרְאָה לָהֶם כְּזִקֵּן מָלֵא רַחֲמִים (מְכִילְתָא פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח, וּפָרָשַׁת יִתְרוֹ, וְהוּבָא בְּפֵרֵשׁ"י פָּרָשַׁת יִתְרוֹ) וְזִקֵּן הוּא בְּיִשּׁוּב הַדַּעַת וּבָזֶה תָּלוּי גֹּדֶל הָרַחֲמִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן שָׁבוּעוֹת הוּא חֶסֶד עֶלְיוֹן

וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים וְזֶה בְּחִינַת הַמְּקֹוֶה שֶׁל שְׁבוּעוֹת שֶׁהִיא בְּחִינוֹת מְקֹוֶה שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא שַׁעַר הָעֶלְיוֹן מֵחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שָׁבוּעוֹת) שֶׁהוּא בְּחִינוֹת שֵׂכֶל וְדַעַת עֶלְיוֹן בְּחִינַת חֶסֶד עֶלְיוֹן וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַמְּקֹוֶה מוֹשִׁיעַ בְּכָל הַצָּרוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה י"ד) : "מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה" כִּי הוּא חֶסֶד עֶלְיוֹן, שֶׁמּוֹשִׁיעַ מִכָּל הַצָּרוֹת וְעַל כֵּן הַמְּקֹוֶה מְטַהֵר מִכָּל הַטֻּמְאוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל ל"ו) : "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם" וְכוּ כִּי אֵין יִסּוּרִין בְּלֹא עָוֹן וְכוּ (שַׁבָּת נ"ה) וְעַל כֵּן הַמְּקֹוֶה שֶׁמּוֹשִׁיעַ מִכָּל הַצָּרוֹת וּמִכָּל הַיִּסּוּרִים הוּא מְטַהֵר מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וּמִכָּל הַחֲטָאִים וְזֶה בְּחִינַת מָן בְּחִינַת מְקֹוֶה שֶׁל שַׁעַר הַנּוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל כִּי הַמָּן בְּחִינַת דַּעַת וְזֶה בְּחִינַת, (שַׁבָּת ק"ד) : מַאֲמָר פָּתוּחַ נֶאֱמָן פָּשׁוּט מַאֲמָר פָּתוּחַ זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת כִּי הַדִּבּוּר הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב) : "מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה" וּבְמִצְרַיִם שֶׁהָיָה הַדַּעַת בְּגָלוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ו) "וּשְׁמִי ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם" הָיָה גַּם הַדִּבּוּר בְּגָלוּת (זֹהַר וָאֵרָא כ"ה:) בְּבְחִינַת: "כְּבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן" (שָׁם ד) וּכְשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, שֶׁיָּצָא הַדַּעַת מֵהַגָּלוּת יָצָא וְנִפְתַּח הַדִּבּוּר וְזֶה בְּחִינַת מַאֲמָר פָּתוּחַ שֶׁנִּפְתַּח הַדִּבּוּר וְנִתְגַּלֶּה הַדַּעַת וְעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, נִתְפַּשֵּׁט נֶאֱמָנוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנִכַּר שֶׁהוּא נֶאֱמָן מַבְטִיחַ וְעוֹשֶׂה וְזֶה בְּחִינַת נֶאֱמָן פָּשׁוּט, שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט נֶאֱמָנוּתוֹ כַּנַּ"ל אֲבָל בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיָה הַדַּעַת בְּגָלוּת, לֹא נִתְפַּשֵּׁט וְנִתְגַּלֶּה נֶאֱמָנוּתוֹ וְזֶה שֶׁפָּרַשׁ רַשִׁ"י: "וּשְׁמִי ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם" לֹא נִכַּרְתִּי בְּמִדַּת אֱמִתִּית שֶׁלִּי שֶׁעַל יְדֵי שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה הַדַּעַת בְּמִצְרַיִם עַל יְדֵי זֶה לֹא נִכַּר נֶאֱמָנוּתוֹ כַּנַּ"ל כִּי הַחֶסֶד תָּלוּי בְּדַעַת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת "אָנכִי" יַהִיבָא כְּתִיבָא נֶאֱמָנִים אֲמָרֶיהָ (שַׁבָּת ק"ה) שֶׁעַל יְדֵי נְתִינַת הַתּוֹרָה, נִפְתַּח הַמַּאֲמָר, וְנִתְגַּלֶּה הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְפַּשֵּׁט נֶאֱמָנוּתוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת נֶאֱמָנִים אֲמָרֶיהָ בְּחִינַת נֶאֱמָן פָּשׁוּט מַאֲמָר פָּתוּחַ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מָן רָאשֵׁי תֵּבוֹת מַאֲמָר נֶאֱמָן בְּחִינַת מַאֲמָר פָּתוּחַ נֶאֱמָן פָּשׁוּט כַּנַּ"ל כִּי הַמָּן הוּא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל כַּנַּ"ל (שְׁמוֹת ט"ז) כִּי בֶּן אַרְבָּעִים לַבִּינָה (אָבוֹת פֶּרֶק ה). ח. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ל"ח) אֶת הַמָּן אָכְלוּ אַרְבָּעִים שָׁנָה וַהֲלֹא אַרְבָּעִים שָׁנָה חָסֵר שִׁלְשִׁים יוֹם אֶלָּא עוּגָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ בָּהּ טַעַם מָן כִּי בֶּאֱמֶת הַמָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת הָיָה רָאוּי שֶׁיֹּאכְלוּ אוֹתוֹ אַרְבָּעִים שָׁנָה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אַרְבָּעִים הוּא בְּחִינַת בִּינָה וְדַעַת כַּנַּ"ל דְּהַיְנוּ תֵּכֶף שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְנִתְגַּלָּה הַדַּעַת הָיָה רָאוּי שֶׁיֹּאכְלוּ הַמָּן תֵּכֶף וְעַל זֶה תֵּרְצוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עוּגָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם, הַיְנוּ הַמַּצּוֹת טָעֲמוּ בָּהֶם טַעַם מָן כִּי הַשָּׁלוֹם תָּלוּי בְּדַעַת וְכַנַּ"ל וּמַחֲלֹקֶת הוּא הֶפֶךְ הַדַּעַת אַךְ יֵשׁ מַחֲלֹקֶת שֶׁהוּא לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד, יוֹתֵר מֵהַדַּעַת שֶׁל שָׁלוֹם כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הַמַּחֲלֹקֶת, הִיא אַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ל:) "אֶת וְהֵב בְּסוּפָה" לֹא זוּז מִשָּׁם עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ

אוֹהֲבִים זֶה לָזֶה וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ה) : מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם הַיְנוּ שֶׁבֶּאֱמֶת הִיא אַהֲבָה כַּנַּ"ל וזה סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם, בחינת אהבה כמו שכתוב (בַּמִּדְבָּר כ"א) : "אֶת וָהֵב בְּסוּפָה" כַּנַּ"ל וזה בחינת מֹשֶׁה כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם וְעַל כֵּן מֹשֶׁה הוּא רֹאשֵׁי תֵּבוֹת מַחֲלוֹקֶת שַׁמַּאי הִלֵּל (כמובא במגלה עמוקות אופן ע"ד) שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם וְעַל כֵּן הָיָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם עַל יְדֵי מֹשֶׁה כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ט"ז) "וִידַעְתֶּם כִּי ה הוֹצִיא אֶתְכֶם" וְכוּ, (וַיִּקְרָא כ"ג) : "לְמַעַן יֵדְעוּ" וְכוּ וְזֶה בְּחִינַת עוּגָה, דְּהַיְנוּ מַצּוֹת שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם כִּי מַצָּה הִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מ"א) : "אַנְשֵׁי מַצַּתָךְ יִהְיוּ כְאַיִן" וְזֶהוּ: שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם, שֶׁהוֹצִיאוּ דַּיְקָא כִּי בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיָה הַדַּעַת בְּגָלוּת בְּוַדַּאי לֹא הָיָה מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, כִּי זֶה תְּלוּי בְּדַעַת כַּנַּ"ל וְזֶה: עוּגָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם הַיְנוּ שֶׁהַמַּצָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם, שֶׁשָּׁם הָיָה הַדַּעַת בְּגָלוּת טָעֲמוּ בָּהֶם טַעַם מָן כִּי לְאַחַר שֶׁהוֹצִיאוּ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת מִן הַגָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה בָּהֶם טַעַם מָן, שֶׁהִיא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת ט"ז) : "לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם" הַנֶּאֱמָר בַּמָּן (תְּהִלִּים ל"ה) : "לְחֶם אֶת לְחָמִי" בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת הַיְנוּ שֶׁהַמָּן, שֶׁהוּא הַדַּעַת, הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁחָלְקוּ עַל מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַדַּעַת פָּגְמוּ גַּם כֵּן בְּהַמָּן, וְהוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ (מִדְרַשׁ רַבָּה שְׁמוֹת פָּרָשָׁה א וּבְפָרָשָׁה כ"ה וְהוּבָא בְּפַרְשַׁ"י בְּשַׁלַּח) כִּי הַמָּן הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תְּצַוֶּה דַּף קפ"ג:) כִּי מַצָּה הִיא אַסְוָתָא כִּי מַצָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ"ל הוּא רְפוּאָה כִּי שָׁלוֹם הוּא רְפוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"ז) "שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר ה וּרְפָאתִיו" כִּי עִקַּר הַחוֹלַאַת, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מֵחֲמַת הֶעְדֵּר הַשָּׁלוֹם הַיְנוּ מַחֲלֹקֶת הַיְסוֹדוֹת שֶׁיְּסוֹד אֶחָד מִתְגַּבֵּר עַל חֲבֵרוֹ וְשָׁלוֹם הוּא רְפוּאָה וְזֶה שֶׁנִּקְרָא מַצָּה, "לֶחֶם עֹנִי" (דְּבָרִים ט"ז) כִּי אֵין עֹנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת (נְדָרִים מ"א) וְזֶה בְּחִינַת חוֹלֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל ב י"ג) : "מַדּוּעַ אַתָּה כָּכָה דַּל בֶּן הַמֶּלֶךְ" וּמַצָּה הִיא אַסְוָתָא כַּנַּ"ל וְזֶה: "לֶחֶם עֹנִי", שֶׁהוּא רְפוּאָה לְהָעֹנִי כַּנַּ"ל. ט. וְלָבוֹא לְמַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, צָרִיךְ לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אֶת הַשָּׁמַיִם שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נ) : "אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת" וּלְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אֶת הַשָּׁמַיִם, הִיא עַל יְדֵי אֲנָחָה בֶּאֱמֶת כִּי יֵשׁ בַּלֵּב רוּחַ הַדּוֹפֵק, שֶׁהִיא מִתְּחִלַּת הַתּוֹלָדָה וְהוּא נוֹשֵׂא עָלָיו כָּל הַלֵּחוֹת, וְכָל הַדְּמִים, וְכָל הַמִּיצוֹת (שֶׁקּוֹרִין זַאפְטִין) וְהָרוּחַ הַדּוֹפֵק הַזֶּה, הוֹלֵךְ וְנוֹקֵשׁ בְּכָל הָאֵיבָרִים וְעַל יְדֵי הֲלִיכָתוֹ וְנִשּׁוּבוֹ בָּהֶם הוּא מְנַעְנֵעַ וּמְנַשֵּׁב וּמְנַפֵּץ אוֹתָם מִן הָעִפּוּשׁ שֶׁלֹּא יִתְעַפְּשׁוּ וְלֹא יִתְקַלְקְלוּ כְּמוֹ הָרוּחַ הַמְנַשֵּׁב בַּיָּם, שֶׁהוּא מְנַפֵּץ וּמְנַשֵּׁב וּמְהַפֵּךְ וּמֵגִיס הַמַּיִם שֶׁלֹּא

יִתְעַפְּשׁוּ וְלֹא יִתְקַלְקְלוּ וְעִקַּר נְשׁוּב הָרוּחַ הַדּוֹפֵק, בְּהַיָּדַיִם כִּי מֻחֲמֶת שֶׁהַיָּדַיִם עַסְקָנִיּוֹת צָרִיךְ לְנַשֵּׁב וּלְנַפֵּץ אוֹתָם בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן הַדְּאִקְטֶר, כְּשֶׁמַּנִּיחַ יָדוֹ עַל הַדּפֶק יוֹדֵעַ כָּל עִנְיָן הַחוֹלֶה מֻחֲמַת שֶׁשָּׁם בַּיָּדַיִם, עִקַּר הִלּוּךְ הָרוּחַ הַדּוֹפֵק שֶׁל הַלֵּב שֶׁהוּא נוֹשֵׁא הַכֹּל עָלָיו כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ שֶׁיֵּלֶךְ זֶה הָרוּחַ הַדּוֹפֵק, תְּנוּעָה מְסֻדֶּרֶת כְּתִקּוּנוֹ וּכְסִדּוּרוֹ וְיֵשׁ נָחָשׁ, שֶׁעַל יָדָהּ בָּא עַצְבוּת רוּחַ (עיין משלי ט"ו, ישעי נ"ד, ס"ג) הַיְנוּ בְּחִינַת ל"ט מְלָאכוֹת, שֶׁהוּא זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ עַל יְדֵי זֶה בָּא עַצְבוּת רוּחַ וְעַל יְדֵי עַצְבוּת רוּחַ, אֵין הָרוּחַ דּוֹפֵק כְּסִדּוּרוֹ וַאֲזַי נַעֲשִׂים הָאֵיבָרִים כְּבֵדִים מֻחֲמַת שֶׁאֵין רוּחַ הַדּוֹפֵק מְנַשֵּׁב בָּהֶם כְּסֵדֶר וַאֲזַי הַיָּדַיִם בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת י"ז) : "וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים" כִּי עִקַּר הַכְּבֵדוּת בְּהַיָּדַיִם שֶׁשָּׁם עִקַּר רוּחַ הַדּוֹפֵק כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת עַצְבוֹן יָדַיִם (בראשית ה) כִּי עִקַּר מְזִיק הָעַצְבוּת רוּחַ לְהַיָּדַיִם כַּנַּ"ל וּכְשֶׁהָאֵיבָרִים כְּבֵדִים אֲזַי מַכְבִּידִין יוֹתֵר עַל הָרוּחַ הַדּוֹפֵק, וְנֶחֱלָשׁ עוֹד יוֹתֵר וְעַל יְדֵי שֶׁנֶּחֱלָשׁ יוֹתֵר הָרוּחַ הַדּוֹפֵק נַעֲשִׂים הָאֵיבָרִים כְּבֵדִים עוֹד יוֹתֵר וְכֵן עַל יְדֵי שֶׁנַּעֲשִׂים הָאֵיבָרִים עוֹד יוֹתֵר כְּבֵדִים נֶחֱלָשׁ הָרוּחַ הַדּוֹפֵק עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכֵן חוֹזֶרֶת חֲלִילָה עַד שֶׁיּוֹצֵאת נַפְשׁוֹ, חַס וְשָׁלוֹם וְעַל יְדֵי הָאָנָחָה, הוּא מְחַיֶּה וּמַבְרִיא אֶת הָרוּחַ הַדּוֹפֵק וְנִצּוֹל מֵהָעַצְבוּת רוּחַ וְחוֹזֵר הָרוּחַ הַדּוֹפֵק וּמְנַשֵּׁב כְּסֵדֶר בְּכָל הָאֵיבָרִים וּבִפְרָט בְּהַיָּדַיִם וְעַל יְדֵי זֶה מְזַכֵּךְ אֶת הַשְּׂמִים כִּי הַיָּדַיִם הֵם בְּחִינַת שְׁמַיִם אֵשׁ וּמַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת יַד יָמִין וְיַד שְׂמאל וְזֶה (אֵיכָה ג) : "נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפָּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם" שֶׁצָּרִיךְ לִשָּׂא אֶת הַלֵּב, הַיְנוּ הָרוּחַ הַדּוֹפֵק שֶׁבַּלֵּב אֶל הַיָּדַיִם כַּנַּ"ל וְזֶה "אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם", כִּי מִזֶּה נִזְדַּכֵּךְ הַשְּׂמַיִם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים ל"ב) : "כִּי אֶשָּׂא אֶל שָׁמַיִם יָדִי" שֶׁצָּרִיךְ לִשָּׂא אֶת הַיָּדַיִם, שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת שָׁמַיִם כַּנַּ"ל וּכְשֶׁמְּזַכֵּךְ אֶת הַיָּדַיִם, בְּחִינַת שָׁמַיִם עַל יְדֵי אֲנָחָה שֶׁעַל יָדָהּ נוֹשֵׂא הָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב אֶל הַיָּדַיִם וְעַל יְדֵי זֶה נִזְדַּכְּכִין הַיָּדַיִם וְהַשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל אָז הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כִּי כָּל הַדִּבּוּרִים מְקַבְּלִין מִן הַשָּׁמַיִם כִּי שָׁם כָּל הַדִּבּוּרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי"ט) : "לְעוֹלָם ה דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם" וְהַדִּבּוּרִים שֶׁמְּקַבְּלִין מִן הַשָּׁמַיִם מְקַבְּלִין מִן הָרְעָמִים בְּחִינַת (שָׁם י"ח) : "יַרְעֵם בַּשָּׁמַיִם ה" בְּחִינַת (אִיּוֹב ל"ז) : "יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת" נִמְצָא שֶׁמְּקַבְּלִין הַדִּבּוּרִים מֵהַיָּדַיִם כִּי הֵן הֵן בְּחִינַת שָׁמַיִם שֶׁשָּׁם כָּל הַדִּבּוּרִים וְעִקַּר הַקַּבָּלָה עַל יְדֵי בְּחִינַת רְעָמִים הַיְנוּ בְּחִינַת רוּחַ הַדּוֹפֵק שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל יְדֵי אֲנָחָה שֶׁעַל יָדוֹ נִתְנַשְּׂאִים הַיָּדַיִם לַשָּׁמַיִם כִּי הָרוּחַ הַדּוֹפֵק שֶׁהוֹלֵךְ וּמְנַשֵּׁב וּמְנַפֵּץ הַכֹּל וְעִקַּר בְּהַיָּדַיִם זֶה בְּחִינַת רְעָמִים, בְּחִינַת: "יַרְעֵם בַּשָּׁמַיִם ה" כַּנַּ"ל כִּי הַיָּדַיִם הֵן בִּבְחִינַת שָׁמַיִם כַּנַּ"ל וְשָׁם כָּל הַדִּבּוּרִים בְּחִינַת: "לְעוֹלָם ה דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם" כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁמְּקַבְּלִין הַדִּבּוּרִים מֵהַיָּדַיִם וְזֶה בְּחִינַת: "כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה בְּיַד", הַנֶּאֱמָר בְּמשֶׁה וּבִשְׁאָר נְבִיאִים כִּי שָׁם כָּל הַדִּבּוּרִים, וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין אוֹתָם כַּנַּ"ל. וְכָל הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּקַבְּלִין מִשָּׁם, הַיְנוּ מִבְּחִינַת יַדַיִם בְּחִינַת שָׁמַיִם, בְּחִינַת רְעָמִים אֵין לְגַנּוֹת

אֶת הַמְקַבֵּל, אַף אִם אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ מֵאַחַר שֶׁקִּבְּלָם מִן הַשָּׁמַיִם וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים (עֵרוּבִין י"ג:) וּמַה שֶּׁאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, זֶה אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג כִּי זֶה בְּחִינַת רָעָמִים, שֶׁמִּשָּׁם קִבֵּל הַדִּבּוּרִים שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר:יַרְעֵם (ה) אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת דֵּעִים (איוב שם) וְאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג זאת כִּי זֶה בְּחִינַת דַּרְכֵי ה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג הַיְנוּ בְּחִינַת: ''צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ רָשָׁע וְרַע לוֹ'' שֶׁאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לֹא הִשִּׂיג זאת וְעַל זֶה בִּקֵּשׁ (שְׁמוֹת ל"ג) ''הוֹדִיעֵנִי נָא אֶת דְּרָכֶיךָ'' (עיין ברכות ז) כִּי ''צַדִּיק וְטוֹב לוֹ'', זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ ''צַדִּיק וְרַע לוֹ'', זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ ''רָשָׁע וְטוֹב לוֹ'', זֶה בְּחִינַת הָרָשָׁע שֶׁמְּקֹרָב לְהַצַּדִּיק שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ ''רָשָׁע וְרַע לוֹ'', זֶה בְּחִינַת הָרָשָׁע שֶׁמְּקֹרָב לְהַצַּדִּיק שֶׁאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה לֹא הִשִּׂיג זאת כִּי הֵם בְּחִינַת דַּרְכֵי ה, בְּחִינַת רָעָמִים שֶׁהֵם נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּקַבְּלִים דִּבּוּרִים מִן הַשָּׁמַיִם מִבְּחִינַת יָדִים, בְּחִינַת רָעָמִים כַּנַּ"ל אֵין לְגַנּוֹת אוֹתוֹ, אַף אִם אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ כִּי זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁבֶּאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זאת כִּי הוּא נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים, בְּחִינַת רָעָמִים כַּנַּ"ל וְזֶה פֶּרוּשׁ (אִיּוֹב כ"ו) : ''בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׂפְרָה חֹלָלָה יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִחַ, הֵן אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָכָיו וּמַה שֶּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע בּוֹ וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן'' בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׂפְרָה, הַיְנוּ בְּחִינַת הָרוּחַ הַדּוֹפֵק הַנַּ"ל הַמְנַשֵּׁב בַּיָּדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת: ''בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׂפְרָה'' כִּי עַל יְדֵי הָרוּחַ הַדּוֹפֵק הַנַּ"ל הוּא מְזַכֵּךְ וּמְשַׁפֵּר הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֵם הַיָּדִים בִּבְחִינַת ''נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפָּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם'' כַּנַּ"ל וְזֶה חֹלָלָה יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִחַ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה חָלָל בְּהַיָּדִים שֶׁהָיוּ כְּבֵדִים וּסְתוּמִים עַל יְדֵי הָעֲצָבוּת רוּחַ, שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁמְּבַטֵּל בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְהָרוּחַ הַדּוֹפֵק מְנַשֵּׁב כְּסֵדֶר וְאָז נִתְנַשְּׁאִין הַיָּדִים, וְנִזְדַּכֵּךְ הַשָּׁמַיִם וְאָז מְקַבְּלִין מֵהֶם דִּבּוּרִים בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁזֶּה בְּחִינַת דַּרְכֵי ה כִּי בֶּאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים כַּנַּ"ל הֵן אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָכָו הַיְנוּ שֶׁזֶּה בְּחִינַת דַּרְכֵי ה, בְּחִינַת: ''צַדִּיק וְטוֹב'' וְכוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כַּנַּ"ל בְּחִינַת רָעָמִים, שֶׁהֵם נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים כַּנַּ"ל וְזֶה: וּמַה שֶּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע בּוֹ וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן הַיְנוּ שֶׁבְּאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּקַבְּלִין מִן הַשָּׁמַיִם הַנַּ"ל אֵין בָּהֶם שׁוּם גְּנוּת וְאָסוּר לְגַנּוֹת אֶת הַמְקַבֵּל אַף אִם אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ כִּי זֶה בְּחִינַת דַּרְכֵי ה בְּחִינַת רָעָמִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג כַּנַּ"ל וּמַה שֶּׁמֶץ דָּבָר וְכוּ הַיְנוּ שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם גְּנוּת אַף אִם אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ וְרַעַם גְּבוּרָתָו מִי יִתְבּוֹנָן כִּי מִי יוּכַל לְהָבִין רַעַם גְּבוּרוֹתָיו שֶׁהֵם נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים, בְּחִינַת:יַרְעֵם (ה) אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת כִּי בֶּאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים רַק שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי הוּא בְּחִינַת דַּרְכֵי ה כַּנַּ"ל וְזֶה פֶּרוּשׁ: וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים, זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ט) : ''אַף אֲנִי

בְּכוֹר אֶתְנַהוּ עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי אֶרֶץ'' בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה חֲדָשָׁה (עיין ויק''ר פי''ג) תּוֹרַת ה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת הַנַּ''ל בְּשָׁבוּעתֵיכֶם, זֶה בְּחִינַת הַדַּעַת כַּנַּ''ל בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת מִקְוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא מִקְוֶה שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים כַּנַּ''ל וְעַל כֵּן נִקְרָא שָׁבוּעוֹת עֲצֶרֶת, מִלְּשׁוֹן מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל א ט) : ''זֶה יַעֲצֹר בְּעַמִּי'' (עיין זוהר פנחס ר"וו:) מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם זֶה בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת רוּחַ הַדּוֹפֵק הַנַּ''ל הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת אֶת הַקֹּדֶשׁ בְּחִינַת רוּחַ הַדּוֹפֵק הַנַּ''ל כְּדֵי לְהַנְצֵל מִזְּהֲמַת הַנָּחָשׁ, ל''ט מְלָאכוֹת עַצְבוּת רוּחַ כַּנַּ''ל כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ לְבַטֵּל זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ ל''ט מְלָאכוֹת, עִצְּבוֹן יָדִים כְּמָה שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ה) : ''זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ''

נז - אימתי יבוא בן דוד

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] שְׁאֲלוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא, אֵימָתַי בֶּן דָּוִד בָּא וְכוּ אָמַר לָהֶן לְכָשֶׁיִּפֹּל הַסַּעַר הַזֶּה וְיִבָּנֶה, וְיִפֹּל וְיִבָּנֶה, וְיִפֹּל, וְאֵין מַסְפִּיקִין לִבְנוֹתוֹ עַד שֶׁבֶּן דָּוִד בָּא (סַנְהֶדְרִין צ''ח) (רַשִׁ''י) : הַסַּעַר הַזֶּה, שֶׁל אֱרֹם, שֶׁבַּאֲרַם הָיָה בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה: וְאֵין מַסְפִּיקִין לִבְנוֹתוֹ, פַּעַם שְׁלִישִׁית שְׁאָלוּ אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא אֵימָתַי יָבוֹא בֶּן דָּוִד וְכוּ. א. דַּע, כִּי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִבְרָא מִמֶּנּוּ מַלְאָךְ (חֲגִיגָה י''ד) וְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר נֶחֱלָק לְכַמָּה נִיצוֹצוֹת, בִּבְחִינַת (יִרְמְיָה כ''ג) : ''כְּפַטִּישׁ יְפוֹצֵץ סָלַע'' (עיין שבת פ''ח:) כְּמוֹ כֵן נִבְרְאוּ כַּמָּה וְכַמָּה מַלְאָכִים, לְפִי רֹב הַנִּיצוֹצוֹת וְדִבּוּר הַכּוֹלֵל אֶת הַנִּיצוֹצוֹת נִבְרָא מַלְאָךְ שֶׁהוּא שַׂר וְרֹאשׁ עַל הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּבְרְאוּ מִן הַנִּיצוֹצוֹת וְהֵם מַחֲנֵהוּ וְכָל מַלְאָךְ וּמַלְאָךְ, הוּא מְמֻנֶּה עַל אֵיזֶהוּ דִּבּוּר וַאֲפִלּוּ כָּל אֵילָנוֹת וַעֲשָׂבִים יֵשׁ עֲלֵיהֶם מְמֻנִּים כְּמָה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה י) אֵין לְךָ עֵשֶׂב מִלְּמַטָּה שֶׁאֵין לוֹ מַלְאָךְ מִלְּמַעְלָה וְכוּ וְכָל מַלְאָךְ מְקַבֵּל חִיּוּתוֹ מֵהַדִּבּוּר וּמַשְׁפִּיעַ לְתוֹךְ הַדָּבָר שֶׁנִּמְנָה עָלָיו הַיְנוּ לְאֵיזֶה עֵשֶׂב אוֹ דָּבָר אַחֵר שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עָלָיו וּשְׁנֵי הַכֹּחוֹת הָאֵלּוּ, הַיְנוּ כֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לַמַּלְאָךְ לְקַבֵּל, וְכֹחַ לְהַשְׁפִּיעַ מְכֻנִּים בִּבְחִינַת יָדִים בְּיַד יָמִין מְקַבֵּל חִיּוּתוֹ, וּבְיַד שְׂמאל מַשְׁפִּיעַ בִּבְחִינוֹת: וּמַכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדַל (שָׁם) וְהַכָּאָה הִיא בְּחִינַת שְׂמאל נִמְצָא שֶׁכָּל הָרְפוּאוֹת תְּלוּיִים בַּתּוֹרָה, בִּבְחִינוֹת (מִשְׁלֵי ד) : ''וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא'' כִּי הַתּוֹרָה נוֹתֶנֶת כֹּחַ לַמַּלְאָכִים וְהַמַּלְאָכִים מַשְׁפִּיעִים לָעֲשָׂבִים וַעֲשָׂבִים מְרַפְּאִים בְּכֹחַ הַתּוֹרָה וּמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּאֱמוּנַת חֲכָמִים וּפוֹרֵץ גְּדֵרָם, אֲזַי אֵין רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ (שַׁבָּת ק''י) דִּלְמָא חָוְיָא דְּרַבָּנָן טָרֵקָה, שֶׁאֵין לוֹ אַסְוָתָא כִּי הַפּוֹרֵץ גְּדֵרָם עַל יְדֵי זֶה מֵסִיר הַיְדִים מִן הַמַּלְאָכִים לְפִי בְּחִינוֹת הֶסְרָתוֹ מִדֶּרֶךְ דִּבְרֵי רַבָּנָן (דְּבָרִים י''ז). ''לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמאל'' לְפִי בְּחִינוֹת הֶסְרָתוֹ אִם סָר מִדֶּרֶךְ דִּבְרֵי רַבָּנָן לְיָמִין, בָּזֶה סָר יְמִין הַמַּלְאָךְ, וְאֵין לוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל וְאִם סָר

לִשְׁמאל, בָּזֶה סָר יַד שְׂמאל מֵהַמַּלְאָך, וְאֵין לוֹ כֹּחַ לְהַשְׁפִּיעַ וּכְשֶׁנִּפְגָּם אֵיזֶהוּ יַד הַמַּלְאָך, אֲזַי אֵין לָזֶה הָאָדָם אַסְוָתָא כִּי זֶה הָעֵשֶׂב שֶׁבּוֹ תָּלוּי רְפוּאָתוֹ, אֵין לוֹ כֹּחַ לְרַפְּאוֹת, כִּי אֵין מַשְׁפִּיעַ לוֹ וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים כ"ח) : "מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כְתוּבָה בַּתּוֹרָה" זֶהוּ מִיתַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַיְנוּ הַמִּיתָה שֶׁתַּלְמִידֵי חֲכָמִים מְמִיתִין אֵיזֶהוּ אָדָם כִּי חוֹלַאַת הַבָּאָה לָאָדָם עַל שֶׁעָבַר עַל דִּבְרֵי רַבָּנָן אֵין לוֹ רְפוּאָה, וְהוּא מֵת מִן הַחוֹלַאַת זֶה הַמִּיתָה בָּאָה עַל יְדֵי מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כְתוּבָה בַּתּוֹרָה כִּי דִּבְרִים שֶׁלֹּא נִכְתְּבוּ בַּתּוֹרָה נִמְסְרוּ לַחֲכָמִים וַאֲנַחְנוּ מְצַוִּים לִשְׁמעַ מֵהֶם וְיֵשׁ מִי שֶׁמְּזַלְזֵל דִּבְרֵיהֶם וְאֵין מַאֲמִין דִּבְרֵיהֶם מַחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁמִּדְאוֹרַיְתָא אֵינוֹ כֵּן וְעַל יְדֵי זֶה נֶחֱלָה בְּמַכָּה שֶׁאֵין לוֹ רְפוּאָה, וּמֵת בָּהּ וְיֵשׁ יְסוּרִין שֶׁל אַהֲבָה הַשּׁוֹלְטִין עַל הָאָדָם שֶׁהוּא צַדִּיק וְהוּא מֻכֶּה בְּיִסּוּרִין, וְאֵין רְפוּאָתוֹ תּוֹלָה בְּרִפּוּאַת עֲשָׂבִים כִּי הוּא אִישׁ צַדִּיק, וְלֹא פָּגַם יְדֵי הַמַּלְאָך וְהַיְדִים הֵם שְׁלֵמִים (שִׁיר הַשִּׁירִים ב). "כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, שְׂמאלוֹ תַּחַת לְראשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי" הַיְנוּ חוֹלַת אַהֲבָה יְכוֹלָה הִיא לִשְׁלט עַל אִישׁ אֶחָד, וְאֵין רְפוּאָתוֹ תּוֹלָה בְּהַיָּדִים הַנַּ"ל כִּי הַיָּדִים בִּבְחִינָתוֹ הֵם שְׁלֵמִים, בִּבְחִינַת "שְׂמאלוֹ תַּחַת" וְכוּ וְזֶהוּ (בְּרָכוֹת ה:) כְּשֶׁבָּא רַבִּי יוֹחָנָן לְתַנָּא שֶׁנֶּחֱלָה בְּיִסּוּרִין וְאָמַר לוֹ חֲבִיבִין עָלֶיךָ יִסּוּרִין, אָמַר לֹא וְכוּ, אָמַר לוֹ הַב לִי יָדָךְ וְכוּ כִּי רַבִּי יוֹחָנָן סָבַר שֶׁאֵלּוּ יִסּוּרִין הֵן יִסּוּרִין שֶׁל אַהֲבָה וְזֶהוּ שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ חֲבִיבִין עָלֶיךָ יִסּוּרִין שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ: אִם חֲבִיב עָלָיו הַיִּסּוּרִין, הַיְנוּ אִם יִסּוּרִין שֶׁל אַהֲבָה הֵם וְהֵשִׁיב לוֹ: לֹא וְכוּ וּכְשֶׁשָּׁמַע רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁהַיִּסּוּרִין לֹא שֶׁל אַהֲבָה הֵן חָשַׁב דִּילְמָא פָּגַם, חַס וְשָׁלוֹם בַּיָּדִים הַנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה אֵין לוֹ רְפוּאָה וְזֶה שֶׁאָמַר לוֹ: הַב לִי יָדָךְ כְּדֵי שֶׁיֵּדַע אִם פָּגַם בְּדִבְרֵי רַבָּנָן, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל וְתֵכֶף כְּשֶׁיְּהַב לוֹ יָדָא אוֹקְמוּהוּ כִּי לֹא הָיָה יְסוּרִין שֶׁל אַהֲבָה, וְלֹא פָּגַם בַּיָּדִים בִּשְׁבִיל זֶה הָיָה יָכוֹל לְחָיוֹת וְלָקוּם מֵחָלְיוֹ וְזֶהוּ, (אִיּוֹב כ"ד) : "וּמְשַׁךְ אַבִּירִים בְּכֹחוֹ יָקוּם וְלֹא יַאֲמִין בַּחַיִּין" כִּי עַל יְדֵי שֶׁאֵין מַאֲמִין בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים הַנִּקְרָאִים חַיִּים כְּמָה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת י"ח) "וּבְנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי" צַדִּיקִים אֲפִלּוּ בְּמִיתָתָם נִקְרָאִים חַיִּים עַל יְדֵי זֶה, הוּא נוֹפֵל בְּחוֹלַאַת אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִין בְּחַיָּיו הַיְנוּ שֶׁאֵין שׁוּם אָדָם מַאֲמִין שִׁיְּחֶיה מֵחֳלִי זֶה כִּי אֵין רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ כַּנַּ"ל וְתִקּוּנוֹ שֶׁיָּקִים אֱמוּנָה הַנְּפוּלָה, וְיַאֲמִין אֱמוּנַת חֲכָמִים וְזֶהוּ: "יָקוּם וְלֹא יַאֲמִין בַּחַיִּין" הַיְנוּ זֶה שֶׁלֹּא הֶאֱמִין בַּחֲכָמִים הַנִּקְרָאִים חַיִּים יָקִים זאת הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה וְעַל יְדֵי זֶה יָקוּם מֵחוֹלַאַת הַזאת שֶׁלֹּא הֶאֱמִין עַד עַכְשָׁו שׁוּם אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוּם רְפוּאָה עַל מַכָּתוֹ וְעַל יְדֵי אֱמוּנָתוֹ יִתְרַפֵּא כִּי עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, מְתַקֵּן בְּחִינוֹת יָדַיִם שֶׁל מַלְאָכִים וְהֵם מְקַבְּלִים וּמַשְׁפִּיעִים כֹּחוֹת לָעֲשָׂבִים לִרְפוּאָתוֹ וְזֶה: "וּמְשַׁךְ אַבִּירִים בְּכֹחוֹ" הַיְנוּ שֶׁהַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים אַבִּירִים (עיין יומא ע"ה:) כָּל אֶחָד וְאֶחָד נֶחֱזָר לוֹ כֹּחוֹ, הַיְנוּ כ"ח פְּרָקִין דְּיָדַיִם וּמַמְשִׁיכִין שֶׁפַע לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁנִּתְמַנּוּ עֲלֵיהֶם, וְאָז יֵשׁ לוֹ רְפוּאָה כַּנַּ"ל

כִּי דִּבְרֵי חֲכָמִים עוֹשִׂין וּמְתַקְּנִין בְּחִינַת הַיָּדִים כַּנַּ"ל ב. וּלְהַקִּים אֱמוּנָה הַנִּפּוֹלָה, הֵיא עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב הֵינוּ עַל יְדֵי נֶדֶר (עיין זוהר פנחס ר"ן) [רוֹצֶה לוֹמַר: וִיקַיֵּם מִיָּד, עַיֵּן בַּהַשְׂמָטוֹת] וְעַל יְדֵי הַנֶּדֶר יָשׁוּב לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים כִּי כְּשֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים זֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת הַחֲכָמִים, בְּחִינַת פֶּלֶא (יְשַׁעְיָה כ"ט). "הַנְנִי יוֹסִיף לְהַפְלִיא אֶת הָעָם הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו" וְדִרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרַשׁ רַבָּה, אֵיכָה א) : שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל סִלּוּקָן שֶׁל חֲכָמִים וְתִקּוּנוֹ שֶׁל הַפְלָאָה הַזֹּאת, הֵינוּ שֶׁל סִלּוּקָן שֶׁל חֲכָמִים תִּקּוּנוֹ, הַפְלָאָה שֶׁל נֶדֶר, בִּבְחִינַת (בַּמִּדְבָּר ו) : "כִּי יַפְלִיא לִנְדֹּר נֶדֶר" כִּי עַל יְדֵי הַנֶּדֶר, הוּא עוֹלֶה לְשָׁרֵשׁ שֶׁהַחֲכָמִים מְשָׁרְשִׁים שָׁם הֵינוּ בְּחִינַת פְּלִיאוֹת חָכְמָה (סֵפֶר יְצִירָה, וְעַיֵּן זֹהַר בָּלָק קצ"ג:) וְיוֹדֵעַ וּמַכִּיר מַעֲלוֹת הַחֲכָמִים וְעַל יְדֵי זֶה הוּא שָׁב וּמַאֲמִין בָּהֶם וְזֶהוּ בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה כ"ה) : "אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא" וְעַל יְדֵי זֶה: "עֵצוֹת מֵרָחֹק אֱמוּנָה אָמֵן" הֵינוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת נֶדֶר, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת פֶּלֶא נִתְתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעֲצָתָם מֵרָחוֹק בִּבְחִינַת: "מְמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ" (מִשְׁלֵי ל"א) כִּי דִּבְרֵי תוֹרָה עֲנִיִּים בְּמְקוֹמָם וַעֲשִׁירִים מִמְּקוֹם אַחֵר (יְרוּשַׁלְמִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה פֶּרֶק רָאוּהוּ בֵּית דִּין) שֶׁהַחֲכָמִים לְמַדִּים דִּבְרֵיהֶם מִמְּקוֹמוֹת רְחוֹקִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁזֶּה נִמְסָר לָהֶם לִדְרשׁ הַתּוֹרָה לְכָל חֻפְצֵיהֶם בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן וּמְחַיְּבִין אֲנַחְנוּ לְהַאֲמִין לְכָל דִּבְרֵיהֶם, בִּבְחִינוֹת: "לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר" וְכוּ וְיַעֲקֹב הוּא בְּחִינוֹת נֶדֶר, שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הַנּוֹדָרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ח) : "וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר" (עיין ב"ר ויצא פ ע) וְזֶהוּ (שָׁם מ"ט) : "מִידֵי אֲבִיר יַעֲקֹב" בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן יְדֵי הַמַּלְאָךְ הַנִּקְרָא אֲבִיר צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּנֶדֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב כַּנַּ"ל כִּי מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל הֵינוּ עַל יְדֵי הַנֶּדֶר, נִתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה הַנִּקְרָא רוֹעֶה בִּבְחִינַת: "וּרְעֵה אֱמוּנָה" (תְּהִלִּים ל"ז) וּכְשֶׁנִּתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה נִתְתַּקְּנוּ הַיָּדִים, בִּבְחִינַת: "לֹא תָסוּר" כַּנַּ"ל ג. וּכְשֶׁנִּתְתַּקְּנוּ הַיָּדִים הַנַּ"ל עַל יְדֵי נֶדֶר כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה מִתְנוֹצְצִים בּוֹ אוֹרוֹת הָאָבוֹת כִּי נֶדֶר זֶה בְּחִינַת אוֹר יַעֲקֹב וְיָדַיִם, הֵם אַבְרָהָם וְיִצְחָק, שֶׁהֵם יָמִין וּשְׂמאל (שָׁם ע"ח). "נֶגֶד אֲבוֹתָם עָשָׂה פֶּלֶא" הֵינוּ שֶׁעַל יְדֵי פֶּלֶא הַנַּ"ל, מִתְנוֹצְצִים בּוֹ אוֹר הָאָבוֹת וְזֶהוּ סוֹפֵי תֵּבוֹת שֶׁל שְׁמוֹת הָאָבוֹת בקם [כִּי סוֹפֵי תֵּבוֹת שֶׁל אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב הֵם אוֹתִיּוֹת בקם] נוֹטָרִיקוֹן "בְּשֶׁמָּן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו" (תְּהִלִּים פ"ט) שֶׁהִיא רֶמֶז בְּחִינוֹת נֶדֶר (בְּרֵאשִׁית כ"ח) : "וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר" וְכוּ (שָׁם ל"ה) "וַיִּצֹק עָלֶיהָ שָׁמֶן" הֵינוּ עַל יְדֵי הַנֶּדֶר, מִתְנוֹצְצִים עַל הָאָדָם אוֹר הָאָבוֹת ד. וְעַל יְדֵי הָאוֹרוֹת הָאֵלּוּ עוֹלֶה וּמִתְעַנֵּג בְּעֹנֶג שַׁבָּת בִּבְחִינוֹת (יְשַׁעְיָה נ"ח). "אָז תִּתְעַנַּג עַל וְכוּ וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ, וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ" "בָּמֳתֵי אָרֶץ" הֵם אַבְרָהָם וְיִצְחָק שֶׁהֵם הַיָּדַיִם, שֶׁהֵם זְרוֹעוֹת עוֹלָם (דברים ל"ג) "וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב" זֶה בְּחִינוֹת נֶדֶר הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי הָאָבוֹת עִם הָאֱמוּנָה הַנַּ"ל, זוֹכֶה לְעֹנֶג שַׁבָּת שִׁין בַּת, שִׁין זֶה בְּחִינַת אָבוֹת

(הק הזוהר דף ב: בראשית כה:) בַּת זֶה בְּחִינוֹת אֱמוּנָה, בְּחִינוֹת בַּת הָיְתָה לְאַבְרָהָם וְכוּ, (בָּבָא בַּתְרָא ט"ז: דְּרְשׁוּ שָׁם עַל פָּסוּק: "וַה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל" בַּת הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם וּבַכֹּל שְׁמָהּ מִשְׁלֵי כ"ח). "אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת" ה. וְעִנְיַן שַׁבָּת הַזֶּה, זֶה בְּחִינַת אֲכִילָה בְּקִדֻּשָּׁה כִּי אֲכִילַת יְמֵי הַחֹל נֶהֱנֶה מִמֶּנָּה גַּם כֵּן הַסִּטְרָא אָחֳרָא אֲבָל מֵאֲכִילַת שַׁבָּת, אֵין חֵלֶק לַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּלָל וּכְלָל וְזֶה שֶׁצִּוָּה אוֹתָנוּ עַל אֲכִילַת שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ט"ז) : "אִכְלוּהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַה" כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת, נַעֲשָׂה קְדֻשָּׁה וֶאֱלקוּת גְּמוּר, בְּלֹא תַּעֲרֹבֶת סִיגִים כְּלָל וְיָכוֹל לִפְעל בַּאֲכִילַת שַׁבָּת, מַה שֶּׁפּוֹעֵל בְּתַעֲנִית הַיְנוּ לְהַפִּיל אוֹיְבָיו לְפָנָיו בִּזְכוּת עִנְיַן שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁפּוֹעֵל בְּצוֹם וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא שַׁבָּת, כִּי בִּסְגֻלָּתוֹ "לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם" (תְּהִלִּים ח) ו. כִּי עַל יְדֵי הַצּוֹם, אוֹיְבָיו נוֹפְלִים לְפָנָיו כִּי עַל יְדֵי הַכַּעַס הַבָּא מֵהַכָּבֵד בְּחִינַת: כָּבֵד כּוֹעֵס (בְּרָכוֹת ס"א:) נִתְעוֹרֵר הַמְקַטְרֵג הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא עֵשָׂו, "הוּא אֱדוֹם" (בראשית ל"ו) שֶׁאֲחִיזָתוֹ בַּכָּבֵד (זֹהַר פִּינְחָס רל"ד וְתִקּוּן כ"א שם כה) שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבֵד, שֶׁהוּא מָלֵא דָּם (עיין בכורות נה) וּמִן הַמְקַטְרֵג הָעֶלְיוֹן נִתְעוֹרְרִים וְנִשְׁתַּלְשְׁלִים מְקַטְרְגִים וְצָרִים לְמַטָּה עַל אָדָם הַכּוֹעֵס וְשׁוֹלְטִים עָלָיו, וְאֵינָם יְרֵאִים מִלְּפָנָיו כִּי עַל יְדֵי הַכַּעַס נִדְמֶה לָהֶם כִּבְהֵמָה, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מ"ט) : "נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ" (בְּרֵאשִׁית ט) : "וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם", אֵינוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי הַצֶּלֶם אֱלקִים שֶׁבִּפְנֵי הָאָדָם וְעַל יְדֵי הַצֶּלֶם, הָאָדָם הוּא אָדָם וּכְשֶׁסָּר צֶלֶם אֱזַי יוֹצֵא מִגֶּדֶר אָדָם לְגֶדֶר בְּהֵמָה, וְאָז סָר מוֹרָאוֹ (עיין שבת קנא:) וְעִקַּר הַצֶּלֶם הַמֵּאִיר בִּפְנֵי הָאָדָם, הִיא חָכְמוֹת הַבּוֹרֵא שֶׁנִּתַּן לָאָדָם יִתְרוֹן עַל הַבְּהֵמָה הִיא הַמְּאִירָה בִּפְנֵי אָדָם, בִּבְחִינַת "חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו" (קֹהֶלֶת ח) וְעַל יְדֵי הַכַּעַס, אִם חָכָם הוּא חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת (פְּסָחִים דַּף ס"ו:) וְאָז צָלוֹ סָר, וּפָנָיו נוֹפְלִים בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ד) : "לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ" וּכְשֶׁאֵין לוֹ פְּנֵי אָדָם, אֱזַי מוֹרָאוֹ סָר כִּי נִמְשָׁל כִּבְהֵמוֹת וְצָרָיו מִצְּרִים לוֹ וְעַל יְדֵי הַצּוֹם וְהַתַּעֲנִית הוּא מְתַקֵּן אֶת פָּנָיו וּמַחֲזִיר לְעַצְמוֹ אֶת חָכְמָתוֹ, שֶׁהִיא צַלְמוֹ הַמֵּאִיר בְּפָנָיו וְאָז הַכֹּל יְרֵאִים מִמֶּנּוּ, וְאוֹיְבָיו נוֹפְלִים לְפָנָיו לְפָנָיו דַּיְקָא, כִּי עִקַּר נְפִילָתָם, מֵחֲמַת הַפָּנִים כַּנַּ"ל וְכָל זֶה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַצּוֹם כִּי עַל יְדֵי הַצּוֹם, נִכְנָע הַכָּבֵד לִפְנֵי הַמֹּחַ כִּי בְּיוֹם שֶׁאָדָם אוֹכֵל אָז הַכָּבֵד נִזּוֹן תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ לְהַמֹּחַ נִמְצָא בְּיוֹם הָאֲכִילָה, הַגְּדֻלָּה וְהַמֶּמְשָׁלָה לְהַכָּבֵד וּכְשֶׁמִּתְעַנֶּה, אֲזַי נִזּוֹן הַמֹּחַ תְּחִלָּה, וְהַמֹּחַ שׁוֹלֵחַ מָזוֹן אַחַר כָּךְ לְהַכָּבֵד (עיין בשער תיקוני עונות להאריז"ל) נִמְצָא בְּיוֹם הַצּוֹם, נִכְנָע הַכָּבֵד לִפְנֵי הַמֹּחַ, וְהַגְּדֻלָּה וְהַמֶּמְשָׁלָה לְהַמֹּחַ וְזֶהוּ תִּקּוּן לְמַה שֶּׁפָּגַם בַּתְּחִלָּה בְּהַחָכְמָה שֶׁהִיא הַמֹּחַ, שֶׁהִיא הַצֶּלֶם הַמֵּאִיר בְּפָנָיו וְעַכְשָׁו עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית, הוּא מַכְנִיעַ אֶת הַכָּבֵד וְנוֹתֵן הַמֶּמְשָׁלָה לְהַמֹּחַ וּכְשֶׁנִּכְנָע הַכָּבֵד, שֶׁהוּא רֹאשׁ הַמְקַטְרְגִים אֲזַי נִכְנָעִים כָּל הָאוֹיְבִים הָאֲחוּזִים בְּהַכָּבֵד וְזֶה אוֹתִיּוֹת צוֹם נוֹטְרִיקוֹן וְכַתּוֹתִי מִפָּנָיו צָרָיו (תְּהִלִּים פ"ט) שֶׁעַל יְדֵי

הַצּוֹם, נִכְנָע הַכָּבֵד, וְנִתְתַּקֵּן מִחַ הַחָכְמָה שֶׁהִיא הַצֶּלֶם, וּמֵאִיר בִּפְנֵי אָדָם וְעַל יְדֵי הַצֶּלֶם שֶׁבְּפָנָיו עַל יְדֵי זֶה: "וְכַתּוֹתִי מִפָּנָיו צָרָיו", מִפָּנָיו דַּיְקָא כַּנַ"ל. אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לְבְחִינַת עָנָג שַׁבָּת כַּנַ"ל, אָז אֵין צָרִיךְ לְצוֹם (עיין אד"ז רפ"ח:) כִּי פּוֹעֵל בַּאֲכִילָתוֹ, מַה שֶּׁפָּעַל עַל יְדֵי הַצּוֹם, הַיְנוּ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת, קֹדֶשׁ הִיא, "וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ" (וַיִּקְרָא כ"ב) וְאָז נִכְנָע הַכָּבֵד וְאָז נִתְבַּטֵּל כֹּחוֹ, בִּבְחִינַת (תְּרוּמָה קל"ה:) : וְכָל שׁוּלְטָנֵי רַגְזִין שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּבֵד כּוֹעֵס, כֻּלְּהוּ עָרְקִין וְאִתְעַבְּרוּ וְנִתְגַּדֵּל הַמֹּחַ הַחָכְמָה וּמֵאִיר בְּפָנָיו בִּבְחִינַת וַאֲנִפָּהָא נְהִירִין בְּנְהִירוּ עִלָּאָה] (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) : "אַהֲבָה בְּתַעֲנוּגִים", וְכָל זֶה מֵעֹנֶג שַׁבָּת הַנַ"ל. ז. וְדַע, שֶׁלְּבַטֵּל וּלְהַכְנִיעַ הָאוֹיְבִים דֵּי הַצּוֹם אוֹ אֲכִילַת שַׁבָּת לְבַד אֲבָל לְרֹב הַשָּׁלוֹם, צָרִיךְ גַּם לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ב) : מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם (בְּרָכוֹת ו:). אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקָתָא וְאָמְרוּ (תַּעֲנִית ח:) : שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לַעֲנִיִּים שֶׁמֶשׁ, זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְכִילְתָּא וּבְסִפְרִי פָּרָשַׁת תֵּצֵא וּבִירוּשַׁלְמִי כְּתֻבּוֹת פ"ד). "וְזָרְחָה עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ" מַה שֶּׁמֶשׁ הוּא שָׁלוֹם לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וְכוּ וְזֶהוּ שֶׁמֶשׁ, הַיְנוּ הַשָּׁלוֹם אֵינוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי צְדָקָה לַעֲנִיִּים ח. וְדַע, שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין הַשָּׁלוֹם שֶׁל הַתַּעֲנִית שֶׁל חֹל וּבֵין הַשָּׁלוֹם שֶׁל עֹנֶג שַׁבָּת הַיְנוּ הַשָּׁלוֹם שֶׁל תַּעֲנִית אֵין לוֹ בְּחִינַת דִּבּוּר בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"ז) : "וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלוֹם" אֲבָל עַל יְדֵי עֹנֶג אֲכִילַת שַׁבָּת, נִשְׁלָם הַדִּבּוּר לְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קכ"ב) : "לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם" (יְשַׁעְיָה נ"ח) "וְדַבֵּר דָּבָר" הַנֶּאֱמָר בְּשַׁבָּת כִּי הַפֶּה נִשְׁלָם בְּאוֹר גָּדוֹל, בִּשְׁעַת אֲכִילַת שַׁבָּת וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (טעמי מצות לר"מ הבבלי וכן הובא בשל"ה במסכת פסחים). אֵין בֵּין חֹמֶץ לְמַצָּה אֶלָּא מַשֶּׁהוּ חֹמֶץ, זֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַכַּעַס עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית כַּנַ"ל בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ס"ג) : "מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים" אֱדוֹם, זֶה בְּחִינַת כָּבֵד הַנַ"ל וְחֹמֶץ זֶה בְּחִינַת הַכְנָעָתוֹ, בְּחִינַת תַּעֲנִית, בְּחִינַת הֶעְדֵּר אֲכִילָה בְּחִינַת (שְׁמוֹת י"ב) : "כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ" לֹא תֹאכְלוּ, זֶה בְּחִינַת תַּעֲנִית הַנַ"ל. מַצָּה, זֶה בְּחִינַת אֲכִילַת עֹנֶג שַׁבָּת בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ס"ו) "לְמַעַן תִּמְצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם" וְכוּ וְזֶהוּ: אֵין בֵּין חֹמֶץ לְמַצָּה וְכוּ הַיְנוּ אֵין בֵּין הַתַּעֲנִית לְבֵין אֲכִילַת עֹנֶג שַׁבָּת הַנַ"ל אֵין הַחִלּוּק בֵּינֵיהֶם אֶלָּא מַשֶּׁהוּ נוֹטָרִיקוֹן וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם (יְשַׁעְיָה ל"ב) הַיְנוּ כִּי אֵין דּוֹמֶה שָׁלוֹם שֶׁל הַתַּעֲנִית, לְשָׁלוֹם שֶׁל שַׁבָּת כִּי זֶה אֵין לוֹ פֶּה וְזֶה יֵשׁ לוֹ פֶּה וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה, הוּא בְּמַעֲלָה עַל שָׁלוֹם שֶׁאֵין לוֹ פֶּה כְּמוֹ מַעֲלַת מְדַבֵּר עַל חַי כִּי הַחַיּוֹת הֵם חַיִּים כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם אֲבָל הָאָדָם יֵשׁ לוֹ מַעֲלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ הַדִּבּוּרִי וְזֶהוּ הַחִלּוּק בֵּין חֹמֶץ לְמַצָּה שֶׁהַחִלּוּק בֵּין חֵית לְהֵא חֹמֶץ הוּא בְּחֵית זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁאֵין לוֹ פֶּה בְּחִינַת חַי, בְּחִינַת (אִיּוֹב ה) : "וְחַיַּת הַשָּׂדֶה הָשְׁלְמָה לָךְ" הַיְנוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁאֵין לוֹ פֶּה שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ הַדִּבּוּרִי, כְּמוֹ חַיּוֹת הַשָּׂדֶה וּמַצָּה הִיא

בְּהֵא וֶה בְּחִינַת ה מוֹצָאוֹת הַפֶּה, בְּחִינַת כֹּחַ הַדִּבּוּרִי כַּנַּ"ל (בְּרֵאשִׁית מ"ז) "הֵא לָכֶם זֶרַע", בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ י) : "זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה" בְּחִינַת "מַעֲשֶׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם" כַּנַּ"ל וְוֶהוּ, (מִשְׁלֵי י"ח) : "מְדָנִים יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל" (דָּנִיֵּאל י"ב) "וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגוֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין", שֶׁאָז יִהְיֶה כֻּלּוֹ שַׁבָּת וֶה וְתָנוּחַ, זֶהוּ בְּחִינַת (שְׁמוֹת כ) : "וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי" וְגוֹרָל הַזֶּה שֶׁהוּא שַׁבָּת, מְבַטֵּל מְדָנִים וְצָרִים כַּנַּ"ל וְעוֹד יֵשׁ לוֹ כֹּחַ, שֶׁבּוֹ נַעֲשֶׂה בְּחִינַת פֶּה כַּנַּ"ל וְוֶהוּ: "וּבֵין עֲצוּמִים יַפְרִיד" בֵּין הִתְעַצְּמוּת וְהִתְחַבְּרוּת קָנֶה הַחֵית לְגַג הַחֵית הוּא מַפְרִיד, וְנַעֲשֶׂה הֵא מֵחֵית הַיְנוּ בְּחִינַת פֶּה כַּנַּ"ל וְוֶהוּ שֶׁשָּׁאֲלוּ אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא, אֵימָתַי בֶּן דָּוִד בָּא וְהֵשִׁיב לָהֶם כְּשֶׁיִּפֹּל וֶה הַשַּׁעַר וְכוּ וְעִקַּר הַדָּבָר, שֶׁיִּפֹּל שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וְאֵין מַסְפִּיקִין לִבְנוֹתוֹ עַד שֶׁבֶּן דָּוִד בָּא כִּי שַׁעַר אֲרָם, זֶה בְּחִינַת שַׁעַר דְּסִטְרָא אָחֳרָא וּכְשֶׁיִּפֹּל נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, עַל יְדֵי בְּחִינַת שֶׁהֶבְאתִי* כַּנַּ"ל אָז יָבוֹא בֶּן דָּוִד, וְיִבְנֶה שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה הַיְנוּ, כְּשֶׁאֵין אֻמּוֹנוֹת חֲכָמִים, וְאֵין שׁוֹמֵעַ לָהֶם בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כ"ט) : "וְלַמּוֹכִיחַ בַּשַּׁעַר יְקֹשׁוּן" עַל יְדֵי זֶה בָּאִים לְחֹלִי עַד אֵין מַרְפֵּא כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ק"ז) "וַיַּגִּיעוּ עַד שַׁעֲרֵי מָוֶת" אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֻמּוּנָה, אָזַי נִפְתָּחִים לָהֶם שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כ"ו) : "פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְכוּ שׁוֹמֵר אֱמוּנִים" (רש"י פ תולדות ע"פ ולאם מלאם יאמץ) וְאָז נוֹפֵל שַׁעַר אֲרָם פַּעַם אַחַת. וַהֲקָמַת אֱמוּנָה הִיא עַל יְדֵי נֶדֶר, וְאָז נָהִיר בִּנְהִירוּ דַּאֲבָהָן כַּנַּ"ל וְאָז נִבְנֶה פַּעַם שְׁנִיָּה שַׁעַר דִּקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כ"ד) : "שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם" כִּי הָאָבוֹת הֵן הָרָאשִׁים (עיין זוהר פנחס ר"ן"ג:) בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת ו) : "אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבוֹתָם" "וּכְשֶׁזֶּה קָם וֶה נוֹפֵל" וְזֶה בְּחִינַת נְפִילַת פַּעַם שֵׁנִית שַׁעַר שֶׁל אֲרָם. וְעַל יְדֵי הָאָרוֹת הָאָבוֹת זוֹכֶה לְשַׁבָּת, לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב, וְזוֹכֶה לְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל וְאָז נִבְנֶה פַּעַם שְׁלִישִׁי שַׁעַר דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת (זְכַרְיָה א) : "וּמִשְׁפָּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם" וּבִבְחִינַת צְדָקָה, "אַל תִּדַּכֵּא עָנִי בַּשַּׁעַר" (מִשְׁלֵי כ"ב) וּמַכְנִיעִים הַשּׁוֹנְאִים הַיּוֹנְקִים מִשַּׁעַר אֲרָם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ס"ט) : "יָשִׂיחוּ בִי יֹשְׁבֵי שָׁעַר" כִּי נִכְנָע כָּבֵד כּוֹעֵס, שֶׁהִיא עֵשָׂו אֱדוֹם כַּנַּ"ל שֶׁהוּא כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר (בְּרֵאשִׁית כ"ה) וְזֶהוּ נְפִילַת פַּעַם שְׁלִישִׁי שַׁעַר שֶׁל אֲרָם. [עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה] [שַׁיָּךְ לְעֵיל, אַחַר תֵּבַת עַל יְדֵי בְּחִינוֹת שֶׁהֶבְאתִי* בְּכָאן דִּלֵּג רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כַּמָּה תֵּבוֹת שֶׁהָיוּ כְּתוּבִים בִּלְשׁוֹנוֹ שָׁם, בִּכְתִיבָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וּכְשֶׁנָּתַן לִי לְהַעְתִּיק תּוֹרָה זאת, מָחַק בְּכַוָּנָה כַּמָּה וְכַמָּה תֵּבוֹת מִכְּתִיבוֹת יָדוֹ הַקְּדוֹשָׁה, כְּדֵי שֶׁלֹּא אַעְתִּיקֵם. וְרָאִיתִי שֶׁהָיָה לוֹ בָּזֶה כַּוָּנָה שְׁלֵמָה. וְכֵן הָיָה דַּרְכּוֹ כַּמָּה פְּעָמִים, בְּכַמָּה תּוֹרוֹת, שֶׁהָיָה מְדַקְדֵּק מְאד כְּשֶׁנָּתַן תּוֹרָתוֹ לְהַעְתִּיקָהּ, לְמָחֹק שָׁם כַּמָּה וְכַמָּה תֵּבוֹת שֶׁהָיוּ מֻכְרָחִים לְהָעִנְיָן מְאד, וְדִלֵּג בָּאֶמְצַע, כִּי לֹא רָצָה שֶׁיִּתְגַּלּוּ אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים. וְהַמְעַיֵּן הֵיטֵב בְּאֵלּוּ הַמְקוֹמוֹת, יוּכַל לְהָבִין שֶׁחָסֵר שָׁם בְּאֶמְצַע הָעִנְיָן. וְגַם בַּתּוֹרָה הַזֹּאת יְכוֹלִין לִרְאוֹת קְצָת, כִּי כָּתַב וּכְשֶׁיִּפֹּל וְכוּ עַל יְדֵי בְּחִינוֹת

שֶׁהֵבֵאתִי וְאֵין זֶה דֶּרֶךְ לְשׁוֹנוֹ. אַךְ כָּל זֶה הָיָה אָצְלוֹ כָּתוּב הָדוּר מְבֹאָר הֵיטֵב, אַךְ בְּכַוָּנָה מְדֻיֶּקֶת דִּלֵּג בָּאֶמְצַע. כִּי כָּל דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים הָיוּ בְּפֶלֶס וּמִשְׁקָל גָּדוֹל, מַה לְּגַלּוֹת וּמַה שֶּׁלֹּא לְגַלּוֹת. וַאֲפִלּוּ תֵּבָה אַחַת יְתֵרָה, הָיָה מְדַקְדֵּק עָלֶיהָ שֶׁלֹּא לְדַבֵּר אוֹ שֶׁלֹּא לְהַעְתִּיק, כְּפִי מַה שֶּׁהָיָה יוֹדֵעַ עַל פִּי הַשָּׂגָתוֹ הָעֲצוּמָה, שֶׁאֵין צְרִיכִין לְגַלּוֹת זאת. וְעַיֵּן בְּסָמוּךְ בְּסִימָן נ"ח אוֹת ט, מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם כִּי הַגְּדֻלָּה שֶׁל הַכְּשֵׁרֵי הַדּוֹר הִיא בְּחִינַת כְּלִי אֶל הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה בְּבְחִינַת* וְאֵלּוּ וְכוּ וְשָׁם נִכָּר הַחִסָּרוֹן לָעֵינַיִם. וְעַתָּה עַל פִּי הַנַּ"ל תָּבִין הַדָּבָר, כִּי שָׁם מָחַק כַּמָּה תֵּבוֹת בְּאֶמְצַע הַתּוֹרָה וְכֵן בְּאוֹתָהּ הַתּוֹרָה שֶׁבְּסִימָן נ"ח הַנַּ"ל מָחַק מִקְדֶּם גַּם כֵּן כַּמָּה וְכַמָּה תֵּבוֹת וְעִנְיָנִים, בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת שֶׁאֵין נִכָּר כָּל כָּךְ וְכֵן אַחַר כָּךְ בְּסִימָן נ"ט שָׁם גַּם כֵּן מָחַק בָּאוֹת ו אַחַר וְזֶה פֵּרוּשׁ בַּיִת וְהוֹן וְכוּ שֶׁהָאָבוֹת הָיוּ מְגַיְּרִים גֵּרִים וְכוּ שָׁם מָחַק כַּמָּה וְכַמָּה תֵּבוֹת וְכֵן בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת בְּאוֹתָהּ הַתּוֹרָה. וְכֵן הָיָה בְּכַמָּה וְכַמָּה תּוֹרוֹת שֶׁנָּתַן לְהַעְתִּיקָם כַּנַּ"ל שַׁיָּךְ לְאוֹת א וּב הַמְבֹאָה תַּלְמִיד חָכָם אֵין לוֹ רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ (שַׁבָּת קי"ט:) כִּי כָּל הָרְפוּאוֹת הֵם הַרְכָּבוֹת דְּהַיְנוּ שֶׁלּוֹקְחִין סַם פְּלוֹנִי וְעֶשֶׂב פְּלוֹנִי בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל כָּךְ וְכָךְ וְכֵן עֵשֶׂב אַחֵר שֶׁמִּשְׁקְלוֹ כָּךְ וְכָךְ וְכֵן שׁוֹקְלִין מִכַּמָּה מִינִים וְכָל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב יֵשׁ לוֹ כֹּחַ אַחֵר וּמְעָרְבִין אֵלּוּ הַמִּינִים בְּיַחַד וְעוֹשִׂין מֵהֶם הַרְכָּבָה וְזאת הַהַרְכָּבָה, יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְרַפְּאוֹת הַחוֹלַאַת נִמְצָא שֶׁעִקַּר כֹּחַ הָרְפוּאָה עַל יְדֵי הַהַרְכָּבָה שֶׁנַּעֲשָׂה לָהּ כֹּחַ אַחֵר חָדָשׁ עַל יְדֵי הַכֹּחַ שֶׁקִּבְּלָה מִכָּל אֵלּוּ הָעֲשָׂבִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ וּבְזֶה הַכֹּחַ שֶׁל הַהַרְכָּבָה דַּוְקָא מְרַפְּאִין הַחוֹלַאַת וְעַל כֵּן צָרִיךְ רוֹפֵא מֻמְחֶה, שֶׁיּוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת הַהַרְכָּבָה אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ מֻמְחֶה אַף אִם יִקַּח הָעֲשָׂבִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְרַפְּאוֹת עִם כָּל זֶה לֹא יִפְעַל כְּלָל כִּי אֵין יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהַרְכִּיבָם כְּמוֹ כֵן הַתּוֹרָה שֶׁהִיא רְפוּאָה לְכָל דָּבָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא" אֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ אוֹתָהּ, כִּי אִם חַכְמֵי הַדּוֹר כִּי נִמְסְרָה לָהֶם לְדָרְשָׁהּ בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן אֲבָל מֵהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ אִי אֶפְשָׁר לֵידַע דָּבָר כִּי אִם עַל פִּי חַכְמֵי הַדּוֹר שֶׁהֵם מְפָרְשִׁים אוֹתָהּ כִּי הַתּוֹרָה עֲנִיָּה בְּמָקוֹמָהּ וְעֶשְׁיָרָה בְּמָקוֹם אַחֵר וְהַחָכְמִים מְלַקְּטִין וּמְעָרְבִין וּמַרְכִּיבִין אֶת הַתּוֹרָה וְדוֹרְשִׁין אוֹתָהּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וְהֵם גּוֹרְעִין וּמוֹסִיפִין וְדוֹרְשִׁין (בָּבָא בַּתְרָא קי"א:) וְאַף שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה כָּךְ, הֵם גּוֹרְעִים מִמֶּנָּה אוֹת אוֹ תֵּבָה וּבְמָקוֹם אַחֵר מוֹסִיפִין וּבָזֶה דּוֹרְשִׁין אוֹתָהּ, כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדְעִין, כְּמוֹ שֶׁנִּמְסְרָה לָהֶם וְעַל כֵּן כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּכִבּוּד תַּלְמִיד חָכָם, אֵין רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ כֹּחַ הָרְפוּאָה שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל יְדֵי חַכְמֵי הַדּוֹר, כִּי לָהֶם נִמְסְרָה לִדְרשׁ וְהֵם יוֹדְעִים לְהַרְכִּיב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר כֹּחַ הָרְפוּאָה כַּנַּ"ל כִּי כָּל הָעֲשָׂבִים מְקַבְּלִים כֹּחַ מֵהַתּוֹרָה כַּמְבֹאָר לְעֵיל וְעִקַּר כֹּחָם לִרְפוּאוֹת, הוּא עַל יְדֵי הַהַרְכָּבָה כַּנַּ"ל עַל כֵּן הָעִקָּר תָּלוּי בְּחַכְמֵי הַדּוֹר שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהֵם יוֹדְעִים לִדְרשׁ אֶת הַתּוֹרָה וּלְהַרְכִּיב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל עַל

יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין כֹּחַ כָּל הַהַרְכָּבוֹת שֶׁל כָּל הָעֲשָׂבִים, שֶׁמְּקַבְּלִים כֹּחַ מֵהַתּוֹרָה. עַל כֵּן הָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים, וּלְהַזְהֵר בִּכְבוֹדָם, לִירָא מֵהֶם מְאד וְאַף אִם נִרְאֶה לוֹ מֵהֶם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה כָּךְ לְפִי דַּעְתּוֹ וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁהֵם עוֹשִׂים, חַס וְשָׁלוֹם, כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה הוּא צָרִיךְ לְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי הֵם עוֹשִׂים נְכוֹנָה עַל פִּי הַתּוֹרָה כִּי הַתּוֹרָה נִמְסְרָה לָהֶם כְּגוֹן שֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁמְּפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה "אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ", (דְּבָרִים כ"ה) וְהֵם אָמְרוּ: שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מַלְקוֹת דַּוְקָא (מַכּוֹת כ"ב: עַיֵּן שָׁם) כִּי הֵם יוֹדְעִים עַל פִּי הַדְּרָשׁוֹת וְהַמְּדוֹת כְּפִי מַה שֶׁנִּמְסַר לָהֶם שֶׁצָּרִיךְ דַּוְקָא שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מַלְקוֹת עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַאֲמִין בַּחֲכָמִים, וּלְהַשְׁלִיךְ שִׂכְלוֹ וְדַעְתּוֹ רַק לִסְמךְ עֲלֵיהֶם כִּי לָהֶם נִמְסְרָה הַתּוֹרָה לְדָרְשָׁהּ כַּנַּ"ל

נח - באר וענן ומן, כלם חזרו בזכות משה

[וְלָשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] אִיתָא בְּזֹהַר בְּרֵאשִׁית (דַּף ל"ב:) : תְּלָת נָפְקִין מַחַד חַד בְּתְלָת קָיְמָא חַד עַל בֵּין תְּרֵין תְּרֵין יָנְקִין לְחַד חַד יָנִיק לְכַמָּה סִטְרִין א. הַיְנוּ כִּי בְּאֵר וְעָנָן וּמָן, כֻּלָּם חָזְרוּ בִּזְכוּת מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ט) : וַאֲכְחִיד שְׁלֹשֶׁת הָרוֹעִים בְּיֶרַח אֶחָד, וְכִי בְּיֶרַח אֶחָד מֵתוּ וְתֶרְצוּ, כִּי בְּהִסְתַּלְּקוּתָם שֶׁל אַהֲרֹן וּמִרְיָם נִסְתַּלְּקוּ עָנָן וּבְאֵר, וְחָזְרוּ בִּזְכוּת מֹשֶׁה וּכְשֶׁנִּסְתַּלֵּק מֹשֶׁה בְּיֶרַח אֲדָר, אָזַי נִסְתַּלְּקוּ בְּאֵר וְעָנָן וּמָן וְהָוֵי כְּאִלּוּ מֵתוּ כָּל הַשָּׁלֹשׁ בְּיֶרַח אֶחָד וְזֶהוּ: תְּלָת נָפְקִי מֵחַד הַיְנוּ: בְּאֵר וְעָנָן וּמָן, הָיוּ בִּשְׁבִיל חַד, בִּשְׁבִיל מֹשֶׁה. ב. וּ מֹשֶׁה הָיָה נִשְׁמָתוֹ כָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת וְהָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה הַסְּפִירוֹת בְּאֵר מִים חַיִּים (בראשית כ"ו) זֶה בְּחִינַת אַבְרָהָם, מֵימֵי הַחֶסֶד וְאַבְרָהָם הִתְחִיל לַחְפֹּר בְּאֵרוֹת וְ עָנָן זֶה בְּחִינַת יִצְחָק, בְּחִינַת: "חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל" (דברים ד בְּרֵאשִׁית כ"ז) : "וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת" וּ מָן זֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת (תְּהִלִּים ע"ח) : "לְרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ" וּמֹשֶׁה שֶׁהָיָה כָּלוּל מֵאָבוֹת, נֶאֱמַר בּוֹ (שְׁמוֹת ב) : "וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה עַל הַבְּאֵר" וּכְתִיב בֵּהּ (שָׁם כ"ד) : "וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן" וּכְתִיב בֵּהּ (שָׁם ט"ז) "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵיהֶם הוּא הַלֶּחֶם" הוּא דַּיְקָא, קָאֵי עַל מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ שֶׁבִּזְכוּתוֹ אָכְלוּ הַמָּן וְ לֶעָתִיד בְּשַׁעַת הַתְּחִיָּה יָקוּם מֹשֶׁה כָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת כְּמִקֹּדֶם (קֹהֶלֶת א) : "מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה", בְּחִינַת (דְּבָרִים ל"א) : "הִנְךָ שׁוֹכֵב עִם אֲבוֹתֶיךָ וְקָם" שֶׁיָּקוּם בַּתְּחִיָּה כָּלוּל מִשְּׁלֹשְׁתָּן וְזֶה: חַד בְּתְלָת קָיְמָא ג. וּ בַּכֹּחַ שֶׁהָיָה כָּלוּל מֵאָבוֹת הָיָה לוֹחֵם כְּנֶגֶד עֲמָלֵק, בִּבְחִינַת (וַיִּקְרָא כ"ו) : "חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקָם בְּרִית" (עיין זוהר בשלח ס"ו) כִּי הָאָבוֹת הֵן בְּרִית, בְּחִינַת (שָׁם) : "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב" וְכוּ וַעֲמָלֵק טִמֵּא בְּרִיתָם, בִּבְחִינַת (דְּבָרִים כ"ה) :אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וְזֶהוּ: וְחַד עַל בֵּין תְּרֵין זֶהוּ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שְׁמוֹת י"ז) : "וְאַהֲרֹן וְחוּר תָּמְכוּ בְיָדָיו מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד" ד. וּ בָּזֶה שֶׁהִכְנִיעַ קְלִפַּת עֲמָלֵק וְתִקֵּן הַבְּרִית זָכָה לִבְחִינַת (שְׁמוֹת ט"ז) : "וְהָיָה

לֶחֶם מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם'' וְיוֹסֵף שֶׁזָּכָה לַבְּרִית כְּתִיב בֵּהּ (בְּרֵאשִׁית מ''א) : ''וַיַּרְכֵּב אוֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה'' הַיְנוּ מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם שֶׁ עַל יְדֵי בְּרִית זוֹכֶה לְשֶׁפַע כְּפוּלָה וְזֶה: תְּרֵין יָנְקִין לְחַד שֶׁבְּחִינַת שַׁבָּת מְקַבֵּל מִיּוֹסֵף לֶחֶם מִשְׁנֶה, הַיְנוּ ''מִשְׁנֵה תּוֹרָה'' (דברים יז) בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ח) :וְאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם. וּבְחִינַת שַׁבָּת, מַשְׁפִּיעַ לְשָׁאַר הָעוֹלָמוֹת, בְּבְחִינַת (וַיִּקְרָא כ''ח) ''וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאָכְלָה'' ה. וְזֶהוּ, כִּי עַל יְדֵי הַדַּעַת בָּאִים תְּלַת הַנַּ''ל שֶׁהֵם : אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּמַלְבּוּשִׁים כִּי בּוֹ כְּלוּלִים (מִשְׁלֵי ט) : ''לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי'', בְּחִינַת אֲכִילָה בְּחִינַת מָן הַכְּלוּל בְּדַעַת הַתּוֹרָה שְׁתִיָּה כָּלוּל בַּדַּעַת בְּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נ''ה) : ''הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם'', שֶׁהִיא בְּאֵר, בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ה) : ''וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ'' מַלְבּוּשִׁים, בְּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ג) ''שִׂמְלָה לְכָה קָצִין תִּהְיֶה לָּנוּ'' (אִיּוֹב ל''ח) : ''בְּשׂוּמִי עָנָן לְבוּשׁוֹ'' וְ עִקַּר קִיּוּמוֹ שֶׁל הַדַּעַת, עַל יְדֵי הָאֲבוֹת, שֶׁהֵם : חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת חֶסֶד, הַיְנוּ בְּחִינַת אַבְרָהָם הַיְנוּ שֶׁ צָּרִיךְ לְלַמֵּד חָכְמָתוֹ לַאֲחֵרִים וּלְקָרְבָם תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה (מִשְׁלֵי ל''א) : ''וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ'' וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (סַכָּה מ''ט:) : זֶה הַלּוֹמֵד עַל מְנָת לְלַמֵּדהּ וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית י''ב) : ''וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן''. גְּבוּרָה, זֶה בְּחִינַת שֶׁמַּקְדִּים יִרְאַת חֶטְאוֹ לְחָכְמָתוֹ (אָבוֹת פֶּרֶק ג). תִּפְאֶרֶת זֶהוּ שֶׁמְּדַקְדֵּק אֵיךְ לְהוֹצִיא חָכְמָתוֹ שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִבְזִים בְּבְחִינַת (קֹהֶלֶת י) : ''דִּבְרֵי פִי חָכָם חֵן'' וְזֶהוּ: חַד בְּתְלָת קָיְמָא. וּ כְשֶׁהַחָכְמָה בְּקִיּוּמָהּ וּבִשְׁלֵמוּתָהּ, אֲזַי הוּא בְּבְחִינַת: חַד עַל בֵּין תְּרֵין שֶׁ יָּכוֹל לִלְחֹם מִלְחֲמוֹת ה, בְּבְחִינַת (שָׁם ט) : ''טוֹבָה חָכְמָה מִכְּלֵי קְרָב'' וְאָז כְּשֶׁמַּכְנִיעַ כָּל הַצָּרִים הָרוֹדְפִים אַחַר חֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וּמַכְנִיס אוֹתָם לְעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא בְּשַׁבָּת עַל חַד תְּרֵין, בְּבְחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה, בְּחִינַת מִשְׁנֵה תּוֹרָה בְּחִינַת: ''מְגִלָּה עָפָה'' (זְכַרְיָה ה), בְּבְחִינַת: תְּרֵין יָנְקִין לְחַד כַּנַּ''ל, בְּחִינַת: ''חֶרֶב פִּיפִיּוֹת'' (תְּהִלִּים קמ''ט) עַל יְדֵי הַחֶרֶב נוֹקֶמֶת כַּנַּ''ל, זוֹכֶה לִפְּי שְׁנַיִם, בְּחִינַת: ''לֶחֶם מִשְׁנֶה'' וְ שַׁבָּת מְשַׁלַּחַ הֶאָרוֹתָיו לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת בְּבְחִינַת: חַד יָנִיק לְכַמָּה סִטְרִין וּמַרְפֵּא רְפוּאוֹת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאוֹת הַגּוּף בְּבְחִינַת (שְׁמוֹת כ''א) : ''רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרַפֹּא יְרַפֵּא'', שִׁבְתֵּי רְפוּאוֹת עַל יְדֵי שַׁבָּת ו. וְזֶה שֶׁהֶחָכָם מַשְׁפִּיעַ ''לֶחֶם מִשְׁנֶה'' הַנַּ''ל כִּי עַל יְדֵי זְכוּתוֹ זָכָה גַּם כֵּן לְחֵלֶק חֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (חֲגִיגָה ט''ו).זָכָה נוֹטֵל חֶלְקוֹ וְחֵלֶק חֲבֵרוֹ וּכְשֶׁבָּא יוֹם הַשַּׁבָּת, וְ נַפְשׁוֹ נִכְלֶלֶת בַּשַּׁבָּת, בְּבְחִינַת: ''כִּי בוֹ שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ'' (שְׁמוֹת ל''א) אֲזַי נוֹתֵן לֶחֶם מִשְׁנֶה לְיוֹם הַשַּׁבָּת כַּנַּ''ל ז. וְ עַל יְדֵי הָאֲרַת שַׁבָּת נִתְעוֹרֵר הָעוֹלָם לִתְשׁוּבָה מֵאַהֲבָה כִּי שַׁבָּת בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת (דְּבָרִים ל) : ''וְשַׁבְתָּ עַד ה אֱלֹקֶיךָ'' וְ הַתְּשׁוּבָה הִיא מֵאַהֲבָה בְּחִינַת: ''אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים'' (שִׁיר הַשִּׁירִים ז יְשַׁעְיָה נ''ח) ''וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג'' וּתְשׁוּבָה מֵאַהֲבָה, זֶה בְּחִינַת: ''לֶחֶם מִשְׁנֶה''

כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: כָּאן מַאֲהֲבָה כָּאן מִיִּרְאָה (סוֹטָה ל"א) [אִיתָא שָׁם גָּדוֹל הָעוֹשֶׂה מֵאַהֲבָה יוֹתֵר מִן הָעוֹשֶׂה מִיִּרְאָה שֶׁזֶּה תָּלוּי לְאֶלֶף דּוֹר וְזֶה תָּלוּי לְאַלְפַּיִם דּוֹר] עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה עוֹשֶׂה חֶסֶד לִשְׁנֵי אֲלָפִים ח. וְאָז כָּל הַכִּשֵּׁרִים שֶׁבַּדּוֹר נִתְרַפְּאִים בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ו) : "וְשָׁב וְרָפָא לוֹ" (שָׁם נ"ג) : "אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא" גַּם נַעֲשִׂים מְכֻבָּדִים בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) : "מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ", עַל יְדֵי אַהֲבָה בְּתַעֲנוּגִים כַּנַּ"ל כִּי מִקֹּדֶם הָיוּ בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ג) : "לֹא תוֹאַר וְלֹא הָדָר לוֹ" ט. וּכְשֶׁהַכְּשֵׁרֵי דּוֹר נִתְיַפִּים וְנִתְכַּבְּדִים בְּעֵינֵי כל אֲזַי כָּל אֶחָד לְפִי כַּשְׁרוּתוֹ יָכוֹל לְהָבִין שֶׁכְּבָר הִשְׁפִּיעַ חֶכֶם הַדּוֹר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת "לֶחֶם מִשְׁנֶה" הַנַּ"ל כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי כַּשְׁרוּתוֹ כֵּן מְקַבֵּל יפי וְהָדָר וְנִתְגַּדֵּל כֵּן בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת וְהַיְפִי וְהַגְּדֻלָּה הִיא צִיּוּן וְסִימָן וּרְשִׁימָה עַל מִשְׁנֶה תּוֹרָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מ"ח) : "הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן" הַר, זֶה בְּחִינַת גְּדֻלָּה כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין ק"ז) : עַל "נוֹדִי הַרְכֶּם צִפּוֹר" זֶה מַלְכוּת וּגְדֻלָּה שֶׁהַגְּדֻלָּה הוּא צִיּוּן וְסִימָן "עַל יַרְכָתֵי צָפוֹן" "עַל חֲמוּקֵי יְרֵכַיִךְ" (ש"ה ז) תּוֹרָה הַצְּפוּנָה (עיין סוכה מט:) וְזֶהוּ (יְשַׁעְיָה נ"ח) : "אִם תָּשׁוּב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ" עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה הַבָּאָה מִבְּחִינַת שַׁבָּת נִמְשָׁךְ יַרְכְּתֵי צָפוֹן וְזֶהוּ רַגְלֶךָ. וְכָל אֶחָד לְפִי כַּשְׁרוּתוֹ, כֵּן נִתְצַיֵּן וְנִתְסַמֵּן אֶצְלוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל אַחַר כָּךְ בְּתוֹךְ הַצִּיּוּנִים שֶׁל הַגְּדֻלָּה, אֶת יַרְכְּתֵי צָפוֹן הַנַּ"ל כִּי הַגְּדֻלָּה שֶׁל הַכְּשֵׁרֵי דּוֹר הִיא בְּחִינַת כְּלִי אֶל הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת* [עיין לעיל אחר המאמר בסי נ"ח בד"ה שייך לעיל] י. וְ אֵלּוּ הַכְּשֵׁרֵי הַדּוֹר צָרִיךְ לָהֶם לְהִתְבּוֹנֵן מְאד בְּהַהוֹד וְהָדָר וְהַגְּדֻלָּה הַבָּאָה לָהֶם שֶׁלֹּא יִכָּשְׁלוּ בְּגַאֲוָה כִּי לִפְעָמִים כְּשֶׁהַדּוֹר אֵינָם שׁוֹמְרִים אֶת פִּיהֶם אֲזַי אֵין יְכֹלֶת בְּיָדָם לְקַבֵּל בְּחִינַת שַׁבָּת הַנַּ"ל כִּי שַׁבָּת תָּלוּי בִּשְׁמִירַת הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת "וְדַבֵּר דָּבָר" שֶׁלֹּא יֵהֵא דִּבּוּרְךָ שֶׁל שַׁבָּת כְּדִבּוּרְךָ שֶׁל חֹל (שַׁבָּת קי"ג:) וְאָז כְּשֶׁאֵינָם שׁוֹמְרִים אֶת פִּיהֶם אֲזַי אַף עַל פִּי שֶׁפְּקֻחֵי הַדּוֹר מַשְׁפִּיעִים אֶת הַשַּׁבָּת, אֶת הַתְּשׁוּבָה הַנַּ"ל נִתְקַלְקֵל אֶצְלָם הָאֲרַת הַתְּשׁוּבָה וְאָז נִתְקַלְקֵל הַהוֹד וְהָדָר וְהַגְּדֻלָּה הַבָּאָה לִכְשֵׁרֵי הַדּוֹר וְנִתְגָּאִים (תְּהִלִּים נ"ט) : "חַטַּאת פִּימוֹ דְּבַר שִׂפְתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בְגַאֲוָתָם" עַל יְדֵי חֵטְא הַדִּבּוּר, נִלְכָּדִים בַּעֲוֹן גַּאֲוָה וְזֶהוּ גָּלוּת הַשְּׁכִינָה הַיְנוּ הַגְּדֻלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת שְׁכִינָה נִפְגָּם וְנַעֲשָׂה גַּאֲוָה וְזֶהוּ פֶּרוּשׁ (שַׁבָּת ל"א) : מִפְּנֵי מָה רָאשֵׁיהֶם שֶׁל בַּבְלִיִּים סְגַלְגַּלּוֹת מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם חַיּוֹת פְּקֻחוֹת בַּבְלִיִּים, הַיְנוּ הַדּוֹר הַפּוֹגְמִים בְּהַדִּבּוּר בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית י"א) : "כִּי שָׁם בָּלַל ה שְׂפַת כָּל הָאָרֶץ" סְגַלְגַּלּוֹת הַיְנוּ סֶגֶל גָּלוּת סֶגֶל, זֶה בְּחִינַת הַהוֹד וְהַמַּלְכוּת בְּחִינַת "סְגֻלַּת מְלָכִים" (קֹהֶלֶת ב), גָּלוּת הַשְּׁכִינָה כַּנַּ"ל שֶׁנִּפְגָּם אֶצְלָם הַהוֹד, וְנִלְכָּדִים בְּגַאֲוָה וְזֶה שֶׁהֵשִׁיב לָהֶם : מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם חַיּוֹת פְּקֻחוֹת חַיּוֹת, זֶה בְּחִינַת שַׁבָּת הַנַּ"ל, בְּחִינַת: טוֹעֲמֶיהָ חַיִּים זָכוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה הַנַּ"ל בְּחִינַת (יְחֶזְקֵאל י"ח) : "שׁוּבוּ וְחְיוּ" בְּחִינַת רְפוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

(יְשַׁעְיָה ל"ח) : "וַתַּחֲלִימֵנִי וּתְחַיֵּינִי" שֶׁאֵין מְקַבְּלִין חִיּוּת, בְּחִינַת שַׁבָּת הַנַּ"ל מִפִּקְחֵי הַדּוֹר, מֵחַכְמֵי הַדּוֹר הַנַּ"ל, מִבְּחִינַת מֹשֶׁה הַנַּ"ל כִּי אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְקַבֵּל שַׁבָּת, בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, מֵחָכָם הַנַּ"ל אֶלָּא עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל אֲבָל הַדּוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּבְלְיִים כַּנַּ"ל שֶׁאֵין מְקַבְּלִין חִיּוּת שַׁבָּת כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה, רָאשֵׁיהֶם, שֶׁהֵם כְּשֵׁרֵי הַדּוֹר סֶגֶל גְּלוּת הַהוֹד וְהַגְּדֻלָּה אֶצְלָם בְּגָלוּת הֵינוּ שֶׁנִּפְגָּם בְּחִינַת מַלְכוּת

נט - מי שמשתדל תמיד לקרב בני אדם לעבודת השם יתברך

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] א. מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַקְּלִפּוֹת וְהָרַע שֶׁל אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם כִּי זֶה הָאִישׁ הַמִּשְׁתַּדֵּל לְקָרֵב וְלַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית י"ב) "וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן" הוּא בּוֹנֶה בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ (יְשַׁעְיָה ד) : "וְהִנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ" הֵינוּ זֶה שֶׁבָּנֵי אָדָם נִשְׁאָרִים דְּבוּקִים בְּיִרְאָה שְׁלֵמָה (עיין ב"ר פ נ"ו ובב"ר פ ב ע"פ נאוה כירושלים) עַל יָדוֹ אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁנִּפְלוּ מִקְּדֻשָּׁתָם אַף עַל פִּי כֵן מֵאֵלּוּ שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בְּיִרְאָה שְׁלֵם עַל יְדֵי זֶה "קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ" וְזֶה בְּחִינַת קֹדֶשׁ וְהֵיכָל זֶה בְּחִינַת הַכָּבוֹד שֶׁנִּתְכַּבֵּד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (יִתְרוֹ דַּף ס"ט) כַּד אֲתִי יִתְרוֹ, כְּדֵין אִתְיַקַּר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים צ"ו) : "סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ" שֶׁ עַל יְדֵי שֶׁמְּקָרְבִים אֶת עַצְמָן לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵלּוּ הָרְחוֹקִים זֶהוּ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ (שָׁם כ"ט) : "וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד" וְ הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד לְשָׁרְשׁוֹ הֵינוּ לְלִבּוֹ שֶׁל עוֹשֵׂהוּ, כִּי שָׁם שָׁרְשׁוֹ כִּי מֻחְמָת הַדְּבָרִים שֶׁיָּצְאוּ מֵעֹמֶק לִבּוֹ שֶׁל הָאִישׁ הַכָּשֵׁר נִכְנְסוּ בְּלִבָּם וְחָזְרוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה, שׁוֹרֶה וּמַלְבִּישׁ אֶת הָרוּחַ הַחִיּוּנִי שֶׁבְּלֵב הָאִישׁ הַכָּשֵׁר כִּי הָרוּחַ הוּא בַּלֵּב בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל י"ח ל"ו) : "וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה" וְהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ יוֹנֵק חִיּוּתוֹ מֵהָרוּחַ הַזֶּה בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ"ט) : "וּשְׁפַל רוּחַ יִתְמֹךְ כָּבוֹד" (יְשַׁעְיָה מ"ב) : "וְרוּחַ לַהֹלְכִים בָּהּ" מִבְּחִינַת רַגְלִין נִתְעוֹרֵר לְהַיְשִׁיר אֶת בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת (שָׁם מ) : "יַשְׁרוּ בָעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹקֵינוּ" מְסִלָּה דַּיְקָא, שֶׁהוּא מָקוֹם הָרַגְלִין (תְּהִלִּים פ"ד) "מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם", שֶׁעַל יְדֵי מְסִלּוֹת שֶׁבִּלְבָבָם נִתְעוֹרֵר לְהַיְשִׁיר אֶת בְּנֵי אָדָם הַשּׁוֹכְנִים בָּעֲרָבָה וּבַחֹשֶׁךְ לְהַיְשִׁיר לָהֶם דֶּרֶךְ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַחֲמַת שֶׁהֵיכַל הַנַּ"ל נַעֲשֶׂה מֵהַנְּפָשׁוֹת אֲשֶׁר הֵיוּ רְחוֹקִים עַד הֵנָּה וְיֵשׁ קְלִפּוֹת רַבּוֹת הַשּׁוֹכְנִים סְבִיבָם, בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל ה) : "זֹאת יְרוּשָׁלַיִם שַׂמְתִּיהָ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם" וְאֶפְשָׁר עַכְשָׁו כְּשֶׁמַּלְבִּישׁ הַהֵיכַל אֶת הַלֵּב כַּנַּ"ל אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְאַחֲזוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הַחִיצוֹנִים בְּיֵצֶר מַחְשָׁבוֹת לִבּוֹ שֶׁל הַכָּשֵׁר הַזֶּה עֻצָּה עַל זֶה, שֶׁיְּזַמֵּין מַלְאָכֵי לִבּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁ הַהִתְלַהֲבוּת הוּא בְּחִינַת

מַלְאָכִים, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת ג) : "וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ ה בְּלַבַּת אֵשׁ" וְאֵשׁ הַזֶּה הוּא שׂוֹרֵף אוֹתָם וְאָז גַּם הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ מְקַבֵּל כֹּחַ הָאֵשׁ וְשׂוֹרֵף אֶת הַקְּלִפּוֹת גַּם מִלְּהִתְאַחֵז בּוֹ, בִּבְחִינַת (שָׁם כ"ד) : "וּכְבוֹד ה כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת" ב. וְ אֵשׁ הַמַּלְאָךְ הַזֶּה, נַעֲשֶׂה מִבְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁמְּכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט שֶׁאָדָם שׂוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ (יְשַׁעְיָה ס"ו) "כִּי בָאֵשׁ ה נִשְׁפָּט" (שְׁמוֹת כ"ח) "וְנָשָׂא אַהֲרן אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל לִבּוֹ תָּמִיד" וְאָז יוֹצֵא לָאוֹר מִשְׁפָּט, הַיְנוּ שֶׁנִּתְלַהֵב הַלֵּב וְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ט) : "כּוֹנַן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ" שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹד הַנַּ"ל בִּבְחִינַת (יִרְמְיָה י"ז) : "כִּסֵּא כְבוֹד" (תְּהִלִּים י"ז) "תְּמוֹךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ" אֲשׁוּרַי, זֶה בְּחִינַת רַגְלִין הַנַּ"ל בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ, זֶה בְּחִינַת כִּסֵּא כְּבוֹד, בְּחִינַת (מְלָכִים א י) "וְרֹאשׁ עֵגֶל לַכִּסֵּא מֵאֲחָרָיו" הַיְנוּ שֶׁהַכָּבוֹד מַלְבִּישׁ אֶת הַלֵּב כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה א) : "קְרָיָה נֶאֱמָנָה מָלְאֲתִי מִשְׁפָּט" קְרָיָה זֶה בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, מַלְבִּישׁ אֶת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת (יִרְמְיָה ג) : "בָּעֵת הַהִיא יִקְרְאוּ לִירוּשָׁלַיִם כִּסֵּא ה וְנִקְווּ אֵלֶיהָ כָּל הַגּוֹיִם לְשֵׁם ה וְלֹא יֵלְכוּ עוֹד אַחֲרֵי שְׁרִירוּת לִבָּם הָרָע" כִּי אֵשׁ הַמַּלְאָכִים שֶׁבַּלֵּב הַנַּ"ל, יַכְנִיעַ אֶת לִבָּם הָרָע ג. וְ זֶהוּ בְּחִינַת שְׁמִירַת שַׁבָּת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (בְּהַקְדָּמָה דַּף ה:) "אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמרוּ" שַׁבְּתוֹתַי דָּא עִגּוּלָא וְרִבּוּעַ דִּלְגוֹ עִגּוּלָא בְּחִינַת כִּסֵּא כָּבוֹד הַנַּ"ל, בְּחִינַת: "וְרֹאשׁ עֵגֶל לַכִּסֵּא" וְ רִבּוּעַ, דָּא מִשְׁפָּט, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת כ"ח) : "רִבּוּעַ יִהְיֶה כָּפוּל" הַנֶּאֱמָר בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט כִּי בְּחֹל, הַשְׁכִּינָה מְבֻרֶרֶת בֵּרוּרִים, וּבְשַׁבָּת הִיא שׁוֹבֶתֶת וְ לֶעָתִיד שֶׁיִּתְבַּטֵּל כָּל הָרָע, בִּבְחִינַת "וְלֹא יֵלְכוּ עוֹד בִּשְׁרִירוּת לִבָּם הָרָע" אֲזַי יִהְיֶה יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת כֵּן עַל יְדֵי עִגּוּלָא וְרִבּוּעַ הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדָם נִתְבַּטֵּל הָרָע כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִתְהַוֶּה בְּחִינַת שַׁבְּתוֹתַי, בְּחִינַת עִגּוּלָא וְרִבּוּעַ ד. וְזֶהוּ בְּחִינַת: בְּטוּל הָאִסּוּר בְּשִׁשִּׁים שִׁשִּׁים, זֶה בְּחִינַת עִגּוּלָא בְּחִינַת סָמ"ך, שֶׁהִיא עִגּוּלָא בְּחִינַת כִּסֵּא כָּבוֹד, בְּחִינַת (אִיּוֹב ל"ו) "וְאֶת מְלָכִים לַכִּסֵּא", בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ו) "שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת" וְהָאִסּוּר שֶׁהִיא הַקְּלִפָּה, נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי כִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט וְאֵין זוֹכֵר אֶלָּא עִגּוּלָא, כִּי זֶה בְּאִתְגַּלְיָא וְרִבּוּעַ מְכֻסֶּה בְּעִגּוּלָא וְעִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל הַסָּמ"ך, אֵינָהּ אֶלָּא מֵרִבּוּעַ, הַיְנוּ מֵהַמ"ם בִּבְחִינַת (דְּבָרִים כ"ה) : "אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ" כִּי הַסָּמ"ך מְקַבֶּלֶת מֵהַמ"ם, שֶׁהִיא כִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט וְזֶה פֵּרוּשׁ (שַׁבָּת ק"ד) : מ"ם וְסָמ"ך שֶׁבַּלּוּחוֹת בְּנֵס הָיוּ עוֹמְדִים מ"ם, זֶה רִבּוּעַ, וְסָמ"ך זֶה עִגּוּלָא הַנַּ"ל שֶׁבְּ לוּחוֹת הַלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג) : "כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ" בְּנֵס עוֹמְדִין, בְּ נֵס, זֶה בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת (שְׁמוֹת ל"א) : "אוֹת הִיא לְעוֹלָם" ה. וְזֶהוּ (יְשַׁעְיָה נ"ו) : "וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת" יָד וָשֵׁם דַּיְקָא, בִּזְכוּת שְׁמִירַת שַׁבְּתוֹתַי הַנַּ"ל, הַיְנוּ עִגּוּלָא וְרִבּוּעַ הַנַּ"ל יָד, בְּחִינַת רִבּוּעַ, בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל, בִּבְחִינַת (דְּבָרִים ל"ב) : "וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי" שֵׁם זֶה בְּחִינַת עִגּוּלָא, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כ"ג) : "יְנַחֵנִי בְּמַעְגְּלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ" וְ יָד, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְהַעֲמִיד

תַּלְמִידִים הֲגוּנִים וּלְהַמְשִׁיךְ בָּהֶם רוּחַ חָכְמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל"ד) "וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה יָדָיו עָלָיו" וְכֹחַ הַזֶּה יִהְיֶה לוֹ מִבֵּית ה שֶׁמַּעְיַן הַחָכְמָה יוֹצֵא מִבֵּית ה (יוֹאֵל ד) "כִּי בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת" (מִשְׁלֵי כ"ד) וְשָׁם, הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְשֵׁם טוֹב שֶׁכָּל הַנְּפָשׁוֹת יִתְאַוּוּ תַּאֲוָה לִהְיוֹת נִשְׂרָשִׁים בִּשְׁמוֹ כִּי הַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) : "נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ" וְיִתְאַוּוּ לִהְיוֹת נִשְׂרָשִׁים בְּנַפְשׁוֹ, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כ"ו) : "לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נָפֶשׁ" וְזֶה בְּחִינַת חוֹמָה, בְּחִינַת מַאֲרִיךְ אַף, שֶׁיִּכְבֹּשׁ כַּעֲסוֹ כִּי עֲשִׁירוּת וּכְבִישַׁת כַּעַס בְּחִינָה אַחַת וְ נִקְרָאִים חוֹמָה כִּי מִי שֶׁהוּא מְקַלְקֵל חוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת וְלוֹקֵחַ לְעַצְמוֹ כַּעַס וְחֵמָה וּמֵחוֹמָה עוֹשֶׂה חֵמָה כִּי שְׁנֵיהֶם מִסְטְרָא דִּשְׁמָאלָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה א) : "מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה" וּכְתִיב (אִיּוֹב ל"ז) : "מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה" (מִשְׁלֵי י"ח). "הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ וּכְחוֹמָה נִשְׂגָּבָה בְּמַשְׂכִּיתוֹ" (שָׁם כ"ה) "עִיר פְּרוּצָה אֵין חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר אֵין מַעְצוֹר לְרוּחוֹ" וּ כְשֶׁנִּמְשָׁךְ לָאִישׁ עֲשִׁירוּת, אֲזַי יֵשׁ לוֹ חוֹמָה וְהַחוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת מַעֲצוֹר לְכַעֲסוֹ וְלִפְעָמִים כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּכַעֲסוֹ וּמְקַלְקֵל הַחוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת נִמְצָא שֶׁ הַכַּעַס מַזִּיק לְעֲשִׁירוּת וּ כְשֶׁהַכַּעַס מַזִּיק לְאָדָם שֶׁיִּכְעוֹס יֵדַע שֶׁבְּזֹאת הַשָּׁעָה יַשְׁפִּיעוּ לוֹ מִלְמַעְלָה אֵיזֶה סַךְ מָמוֹן וְהַכַּעַס רוֹצֶה לְקַלְקֵל זֹאת הַהַשְׁפָּעָה וְ עִקַּר שְׁמִירַת הַשֵּׁם, שְׁמִירַת הַנֶּפֶשׁ אֵינוֹ אֶלָּא שֶׁיִּשְׁמֹר מִכַּעַס כִּי הַכַּעַס פּוֹגֵם בְּנַפְשׁוֹ, בִּבְחִינַת (אִיּוֹב י"ח) : "טוֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ" אֲבָל כְּשֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס וּמַגְדִּיל הַחוֹמָה שֶׁל עֲשִׁירוּת וּבָזֶה מַגְדִּיל נַפְשׁוֹ וּשְׁמוֹ אֲזַי כָּל הַנְּפָשׁוֹת תְּאֵבִים לְהִכָּלֵל בְּנַפְשׁוֹ (דְּבָרִים כ"ד) "וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ" בִּשְׁבִיל זֶה, הַגּוֹזֵל מָמוֹן יִשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ גּוֹזֵל אֶת נַפְשׁוֹ (בָּבָא קַמָּא קי"ט) בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ"ב) : "וְקֹבֵעַ אֶת קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ" בִּשְׁבִיל זֶה הַכֹּל תְּאֵבִים לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְעָשִׁיר כִּי שָׁם שֹׂרֶשׁ נַפְשָׁם נִמְצָא, זֶה שֶׁזּכֶה לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים חֲכָמִים וְזָכָה שֶׁיִּכָּלְלוּ בְּנַפְשׁוֹ נְפָשׁוֹת שֶׁל רַבִּים בְּוַדַּאי זֶה טוֹב מִבָּנִים וּבָנוֹת כִּי בָּנִים וּבָנוֹת הֵם מֵעָטִים, וְאֵלּוּ הֵם מְרֻבִּים וְזֶה פֵּרוּשׁ (בְּרֵאשִׁית י"ב) : "וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ" וּפֵרֵשׁ רַשׁ"י: וַאֲבָרֶכְךָ בְּמָמוֹן כִּי עִקַּר גְּדוּל הַשֵּׁם וְהַנֶּפֶשׁ, הוּא עַל יְדֵי עֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי כִּסֵּא וּמִשְׁפָּט הַנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי שֶׁמְּכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְלַמֵּד לְתַלְמִידִים חָכְמָתוֹ וְלֹא יָזִיק לָהֶם כִּי עִקַּר הַלִּמּוּד תְּלוּי בָּזֶה, שֶׁיְּכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט (תהלים קי"ב) וזהו (אָבוֹת פֶּרֶק א) : חֲכָמִים הִזָּהֲרוּ בְּדִבְרֵיכֶם וכו, וְיִשְׁתּוּ הַתַּלְמִידִים הַבָּאִים וכו וְעַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנִּתְגַּדֵּל עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל נֶפֶשׁ הַמְגַדֵּל אֶת הַכָּבוֹד כִּי הַנֶּפֶשׁ בַּכָּבוֹד, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ט) "בְּסֹדָם אַל תָּבֹא נַפְשִׁי" וכו וּכְשֶׁנִּתְגַּדֵּל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ עַל יְדֵי זֶה כָּל הַנְּפָשׁוֹת תְּאֵבִים לְהִכָּלֵל בְּנַפְשׁוֹ וּבִשְׁמוֹ הַנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ: (מִשְׁלֵי י"ט) "בַּיִת וְהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת" בַּיִת וְהוֹן, זֶה בְּחִינַת: "בְּבֵיתִי וּבְחוֹמוֹתַי" וכו וְזֶה הַכֹּחַ מְקַבֵּל מֵאָבוֹת שֶׁ הָאָבוֹת הָיוּ מְגַיְּרִים גֵּרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב גַּבֵּי אַבְרָהָם (בְּרֵאשִׁית

י"ב) : "וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ" וּכְתִיב (שָׁם ל"א) "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו" וְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה פ"ד) : מְלַמֵּד שֶׁיִּצְחָק גִּיֵּר גֵּרִים וְזֶה "מְגוּרֵי אָבִיו" (שָׁם ל"ה). "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל בֵּיתוֹ וְלָאֲשֶׁר עִמּוֹ", הֵינוּ הַגֵּרִים "הָסִירוּ אֶת אֱלֹקֵי הַנֵּכָר" ו. וְדַע, שֶׁ יֵּשׁ כַּמָּה רְשָׁעִים שֶׁאָסוּר לְקָרְבָם תַּחַת כַּנְפֵי עֲבוֹדָתוֹ כִּי הֵם מוֹרִידִים אֶת הַמְקֹרָבִם מִמַּדְרֵגָתוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּצִינוּ גַּבֵּי מֹשֶׁה, שֶׁקֵּרֵב אֶת הָעֶרֶב רַב וְאַחַר כָּךְ עַל יְדֵי זֶה אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ" (שְׁמוֹת ל"ב) וְאֵין כֹּחַ בַּמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל, לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁלָּהֶם וּכְשֶׁאֵין מִשְׁפָּט, אֲזַי בָּא קִלְקוּל גָּדוֹל הֵן בַּמַּלְאָכִים הַנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי מִשְׁפָּט הַנַּ"ל הֵן בָּעִגּוּלָא וְרִבּוּעַ הַנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ, (שַׁבָּת ל"א) : מִפְּנֵי מָה עֵינֵיהֶם שֶׁל תַּרְמוּדִיִּים טְרוּטוֹת תַּרְמוּד, זֶה בְּחִינַת רְשָׁעִים שֶׁאֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים מֵהֶם [כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: (יְבָמוֹת ט"ז) אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים מִן הַתַּרְמוּדִיִּין] וְכָל הַמְקֹרָבִם, עֵינֵיהֶם טְרוּטוֹת זֶה בְּחִינַת קִלְקוּל שַׁבָּת שִׁין, תְּלָת גַּוְנָא דְּעֵינָא בַּת, בַּת עַיִן (תִּקּוּנָא שִׁבְעִין) בְּחִינַת קִלְקוּל הַחוֹמָה וּבֵית הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵינַיִם כִּי עַיִן עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג) : "וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם" (כמו שפרש"י שם) וְעַל הַנֶּפֶשׁ נֶאֱמַר, (קֹהֶלֶת ו) : "טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלֹךְ נָפֶשׁ" וְזֶה בְּחִינַת פְּנֵם הַכַּעַס בְּחִינַת (תְּהִלִּים ו) : "עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי" וְזֶה בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ה) : "בְּרִבוֹת הַטּוֹבָה רַבּוּ אוֹכְלֶיהָ וּמַה כִּשָׁרוֹן לִבְעָלָיו כִּי אִם רְאוּת עֵינָיו" וְשָׁאֲלוּ אֶת הַלֵּל הַנָּשִׂיא מִפְּנֵי מָה עֵינֵיהֶם טְרוּטוֹת הֵינוּ מְקֻלְקָלִין כָּל הַבְּחִינוֹת עֵינַיִן הַנַּ"ל כְּשֶׁמְּקָרְבִין אֶת שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לְקָרְבָן, כְּגוֹן הַתַּרְמוּדִיִּים וְהֵשִׁיב הִלֵּל: מִפְּנֵי שֶׁדָּרִין בֵּין הַחוֹלוֹת הֵינוּ שֶׁאֵלּוּ הָרְשָׁעִים, הַצָּלְחָתָן כָּל כָּךְ חָזָק עַד שֶׁאֵין יְכֹלֶת בְּכֹחַ הַמִּשְׁפָּט לְהַכְנִיעַ רִשְׁעָתָן (תְּהִלִּים י) : "יָחִילוּ דְרָכָיו בְּכָל עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ" וְזֶה: בֵּין הַחוֹלוֹת, בְּחִינַת יְחִילוּ בְּחִינַת הַצָּלְחָתָן עַד שֶׁאֵין מִשְׁפָּט כְּנֶגְדָּם וְזֶה יָדוּעַ שֶׁצָּרִיךְ מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁמָּרוֹם מִשְׁפָּט מִנֶּגְדָּם עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת הָעֵינַיִן בְּקִלְקוּל [עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] [תְּלָת נְפָקִין מֵחַד שֶׁבְּסִימָן נ"ח, וְזֹאת הַתּוֹרָה שֶׁל הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם נֶאֶמְרוּ כְּאֶחָד בְּתוֹרָה אַחַת, עַל פָּסוּק: "אַשְׁרֵי הָעָם יְדְעֵי תְרוּעָה" אַךְ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁכָּתְבָם חִלְּקָם לִשְׁנֵי תּוֹרוֹת וּכְשֶׁקִּבַּלְתִּי מֵאִתּוֹ תּוֹרוֹת אֵלּוּ בִּכְתָב אָמַר לִי חִלַּקְתִּים לִשְׁנַיִם]

ס - דע שיש שבילי התורה, שיש בהם התבוננות גדול

הָאִדְרָא רַבָּא קַדִּישָׁא (נָשׂא דַּף קכ"ח) פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, עֵת לַעֲשׂוֹת לַה. אַמַּאי עֵת לַעֲשׂוֹת לַה, מִשּׁוּם דְּהֵפְרוּ תּוֹרָתֶךָ. מַאי הֵפְרוּ תּוֹרָתֶךָ, תּוֹרָה דְּלְעֵלָּא דְּאִיהִי מִתְבַּטְלָא, אִי לָא יִתְעֲבֵד בְּתִקּוּנֵי דָּא. וּלְעַתִּיק יוֹמִין אִתְמַר כְּתִיב: "אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ", וּכְתִיב "מִי כָמוֹךָ בָּאֵלִּים ה". קְרָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵהּ אוֹתְבֵהּ קַמֵּהּ, וּלְרַבִּי אַבָּא מִסְטָרָא אָחֳרָא, וְאָמַר:

אֲנַן כְּלָלָא דְכֹלָּא. עַד כָּאן אִתְתַּקְנוּ קַיְמִין אִשְׁתִּיקוּ, שְׁמַעוּ קָלָא, וְאַרְכֶּבְתַן דָּא לְדָא נָקְשָׁן א. דַּע שֶׁ יֵּשׁ שְׁבִילֵי הַתּוֹרָה, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל מְאד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לַהִתְבּוֹנְנוּת הַזֹּאת, כִּי אִם עַל יְדֵי עֲשִׂירוּת (אָבוֹת פֶּרֶק ג) וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַל כָּל פָּנִים פַּרְנָסָה כְּמוֹ כֵן לַהִתְבּוֹנְנוּת הַזֹּאת, שֶׁהוּא גָּדוֹל מְאד צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲשִׂירוּת גָּדוֹל מְאד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הוֹן רַב, וְלֹא תֶּחְסַר כֹּל בָּהּ כִּי צָרִיךְ כָּל הוֹן דְּעָלְמָא, לַהִתְבּוֹנְנוּת הַזֹּאת וּבְנֵי יִשָּׂשכָר שֶׁהָיָה לָהֶם זאת הַהִתְבּוֹנְנוּת בִּבְחִינַת (דִּבְרֵי הַיָּמִים א י"ב) : "וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה" לֹא זָכוּ לָזֶה, כִּי אִם עַל יְדֵי עֲשִׂירוּת בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם", וְתַרְגּוּמוֹ: עַתִּיר בְּנִכְסִין וְעַל כֵּן מֹשֶׁה וְכָל הַנְּבִיאִים הָיָה לָהֶם עֲשִׂירוּת גָּדוֹל מְאד כְּדֵי לָבוֹא עַל יָדוֹ לַהִתְבּוֹנְנוּת הַזֹּאת וּמֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה הִתְבּוֹנְנוּת הַזֹּאת עַל כֵּן נִקְרֵאת הַתּוֹרָה הוֹן (עיין עירובין נ"ד:) וְכֵן כָּל מִי שֶׁעָבַר דֶּרֶךְ יָדָם הַתּוֹרָה הָיָה לָהֶם עֲשִׂירוּת גָּדוֹל מְאד דְּהַיְנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהֵבִיא הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל הָיָה עָשִׁיר גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (עיין נדרים לח) וְכֵן רַבִּי שִׁסְדֵּר וְחָתַם הַמִּשְׁנַיּוֹת וְכֵן רַב אַשֵׁי שֶׁהָיָה חֲתִימַת הַתַּלְמוּד, וְסִדֵּר אֶת כָּל הַתַּלְמוּד שֶׁגַּם כֵּן הָיוּ עֲשִׂירִים גְּדוֹלִים מְאד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (גִּטִּין נ"ט וְעַיֵּן בָּבָא מְצִיעָא פ"ה) כִּי מֵחֲמַת שֶׁתִּקְנוּ וְסִדְּרוּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְעָבַר דֶּרֶךְ יָדָם הַתּוֹרָה, עַל כֵּן הָיוּ גַּם כֵּן עֲשִׂירִים כַּנַּ"ל כִּי צָרִיךְ עֲשִׂירוּת גָּדוֹל לַהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת ל"ד) : "פְּסָל לְךָ" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (יְרוּשַׁלְמִי שְׁקָלִים פ"ה וּנְדָרִים ל"ח) : הַפְּסֹלֶת יִהְיוּ שֶׁלְּךָ וְכוּ כִּי כְּמוֹ שֶׁ בִּפְשָׁטֵי הַתּוֹרָה קֹדֶם שֶׁמְּחַדְּשִׁין אֵיזֶה פְּשָׁט, צָרִיךְ לוֹמַר מִקֹּדֶם הַקְּדָמוֹת וְאַחַר כָּךְ מַשְׁלִיכִין הַהַקְדָּמוֹת, וּבָאִים אֶל הַמְכֻוָּן כִּי הָעִקָּר הוּא הַמְכֻוָּן וְכָל הַדְּבָרִים וְהַהַקְדָּמוֹת שֶׁמִּקֹּדֶם, הֵם בְּחִינַת פְּסֹלֶת שֶׁנִּנְסָרִין וְנִפְסָלִין סְבִיב סְבִיב הַמְכֻוָּן כְּמוֹ כֵן בְּהִתְבּוֹנְנוּת הַתּוֹרָה צָרִיךְ לֵילֵךְ מִקֹּדֶם, וּלְסַבֵּב בְּכַמָּה סְבוּבִים, עַד שֶׁבָּאִים אֶל הַמְכֻוָּן וְהָעִקָּר הוּא הַמְכֻוָּן וְכָל אֵלּוּ הַסְּבוּבִים, הֵם בְּחִינַת פְּסֹלֶת וְהֵם בְּחִינַת עֲשִׂירוּת שֶׁעַל יָדוֹ בָּאִים אֶל הַהִתְבּוֹנְנוּת וְזֶה בְּחִינַת: "פְּסָל לְךָ" הַפְּסֹלֶת יִהְיֶה שֶׁלְּךָ, מִשָּׁם נִתְעַשֵּׁר מֹשֶׁה כִּי זֶה הַפְּסֹלֶת שֶׁל לוּחוֹת הֵם בְּחִינַת הַסְּבוּבִים, שֶׁנִּנְסָרִין וְנִפְסָלִין סְבִיב סְבִיב הַהִתְבּוֹנְנוּת וְהֵם בְּחִינַת עֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יָדוֹ בָּאִים אֶל הַהִתְבּוֹנְנוּת כַּנַּ"ל וְזֶה אוֹתִיּוֹת מָמוֹן רָאשֵׁי תֵּבוֹת מִשָּׁם נִתְעַשֵּׁר מֹשֶׁה וְי"ו הוּא בְּחִינַת הַלּוּחוֹת, שֶׁמִּשָּׁם נִתְעַשֵּׁר מֹשֶׁה כִּי הַלּוּחוֹת אָרְכָּן וְרָחְבָּן וְכוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בָּבָא בַּתְרָא י"ד) ב. וְלָבוֹא לְעֲשִׂירוּת הַזֹּאת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּנֵי עַתִּיק בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים, בְּחִינַת זָקֵן כִּי צָרִיךְ אֲרִיכוּת יָמִים כְּדֵי לְקַבֵּל בְּתוֹכוֹ אֶת הָעֲשִׂירוּת שֶׁל הַהִתְבּוֹנְנוּת וַ אֲרִיכוּת יָמִים, הֵינוּ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּרְאֶה לְהַאֲרִיךְ וּלְהַגְדִּיל יָמָיו כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם מִמָּקוֹם שֶׁמַּתְחִיל אֵצֶל כָּל אֶחָד בְּוַדַּאי בַּתְּחִלָּה הוּא קָצָר הֵינוּ שֶׁבַּתְּחִלַּת הַיּוֹם קָשֶׁה עָלָיו מְאד הָעֲבוֹדָה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כְּגוֹן לְהִתְפַּלֵּל

וְלִלְמֹד וְכַיּוֹצֵא וְעַל כֵּן הַיּוֹם בִּתְחִלָּתוֹ הוּא קָצָר כִּי צָרִיךְ לְהַתְחִיל מְעַט מְעַט וְאַחַר כָּךְ מִתְרַחֵב וְהוֹלֵךְ בַּעֲבוּרָתוֹ וְ צָרִיךְ הָאָדָם לִרְאוֹת לְהַגְדִּיל וּלְהַרְחִיב וּלְהַאֲרִיךְ כָּל שָׁעָה וְשָׁעָה שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ לְהַגְדִּילָה וּלְהַרְחִיבָהּ בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה וְכֵן כְּשֶׁבָּא יוֹם הַשֵּׁנִי, יִהְיֶה הוֹלֵךְ וּמִתְרַחֵב בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה יְתֵרָה וְכֵן בְּכָל פַּעַם וּפַעַם יִהְיוּ יָמָיו מִתְרַחֲבִין בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה וְזֶה בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים וְאַבְרָהָם שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת זָקֵן בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים עַל יְדֵי זֶה זָכָה לַעֲשִׂירוּת בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ"ד) : וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי"ט) : מִזְקֵנַיִם אֶתְבּוֹנָן שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת זָקֵן הַנַּ"ל בָּא לְהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁהוּא בָּא עַל יְדֵי עֲשִׂירוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ לְתוֹךְ אֲרִיכוּת יָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן כַּנַּ"ל ג. וּבְחִינַת זָקֵן, דְּהַיְנוּ לְהַרְחִיב וּלְהַאֲרִיךְ יָמָיו בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה בְּכָל פַּעַם כַּנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי יִרְאָה שֶׁהַיִּרְאָה מְבִיאָה תּוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְאָרְכִין וְנִתְרַחֲבִין הַיָּמִים, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי י) "יִרְאַת ה תּוֹסִיף יָמִים" (יְשַׁעְיָה ל"ג) "יִרְאַת ה הִיא אוֹצָרוֹ", בְּחִינַת (בְּרָכוֹת ס"א) : עֶשְׂאֵהּ כְּאוֹצָר שֶׁהוּא קָצָר מִלְּמַעְלָה וְרָחָב מִלְּמַטָּה כִּי הַתְּחָלַת הַיָּמִים הֵם קְצָרִים וְאַחַר כָּךְ מִתְרַחֲבִין וְהוֹלְכִין, בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה עַל יְדֵי הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַיִּרְאָה, לַאֲרִיכוּת יָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת זָקֵן, בְּחִינַת תִּקּוּנֵי עַתִּיק שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת כִּי הַיִּרְאָה שׁוֹמֶרֶת מֵהַהֶפֶךְ שֶׁל עֲשִׂירוּת דְּהַיְנוּ עֲנִיּוּת, שֶׁבָּא עַל יְדֵי בְּחִינַת: "שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי" כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִינֵי חֵן שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁעוֹשִׂים בַּעֲמִידָה, וּבַאֲכִילָה וּבְדִבּוּרוֹ עִם אֲנָשִׁים, וְכֵן בִּשְׁאָר דְּבָרִים וּלְכָל דָּבָר יֵשׁ חֵן אַחַר מֵאֵחַד וְ כָל אֵלּוּ הַחֲנוּת שֶׁל שֶׁקֶר, הֵם בָּאִים עַל יְדֵי הֶבֶל הַיֹּפִי בִּבְחִינַת "שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי" דְּהַיְנוּ, מִי שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָר מִיֹּפִי הַנָּשִׁים עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ תַּאֲוַות שֶׁל אֵלּוּ הַחֲנוּת שֶׁל שֶׁקֶר וְיִרְאָה הוּא הֶפֶךְ מִזֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ל"א) : "שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי, אִשָּׁה יִרְאַת ה הִיא תִתְהַלָּל" וְעַל כֵּן אַבְרָהָם וְיִצְחָק, כְּשֶׁבָּאוּ לַמְּקוֹמוֹת שֶׁלֹּא הָיוּ שָׁם יִרְאוֹת וְתֻכָּף כְּשֶׁרָצוּ לִכְנס לְשָׁם, הִרְגִּישׁוּ זאת עַל יְדֵי שֶׁהִתְחִילוּ לְהַרְגִּישׁ לְפִי עֵרֶךְ גֹּדֶל קְדֻשָּׁתָם, יְפִי הַנָּשִׁים וְעַל כֵּן הִרְגִּישׁוּ שֶׁאֵין שָׁם יִרְאָה וְעַל כֵּן אָסְרוּ עַל עַצְמָן זוּג נְשׁוֹתֵיהֶן כַּאֲחוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ) : "כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹקִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה" וְכוּ וְאַחַר כָּךְ תִּקֵּן אַבְרָהָם זאת וְהִמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם כ"א) : "וַיָּגָר אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים" בְּחִינַת: "יִרְאַת ה תּוֹסִיף יָמִים" כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ קִלְקְלוּ הַפְּלִשְׁתִּים כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁתִּקֵּן אַבְרָהָם בְּחִינַת (שָׁם כ"ו) : "וְכָל הַבְּאֵרוֹת וְכוּ סִתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים" וְעַל כֵּן כְּשֶׁבָּא יִצְחָק לְשָׁם, הֵצְרַךְ גַּם כֵּן לֶאֱסֹר זוּגוֹ כַּאֲחוֹתוֹ כַּנַּ"ל עַד אֲשֶׁר הִמְשִׁיךְ שָׁם אֲרִיכוּת יָמִים שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאָה, שֶׁמַּצָּלֶת מִזֶּה כַּנַּ"ל וְאָז הֻתְּרָה לוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) : "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר אָרְכוּ לוֹ שָׁם הַיָּמִים וַיִּשְׁקֹף אֲבִימֶלֶךְ" וְכוּ וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁהִמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים, זָכָה שָׁם לַעֲשִׂירוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) : "וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִיא

וַיִּמְצָא בַּשָּׂדֶה הַהִיא מֵאָה שְׁעָרִים" וְכוּ כַּנַּ"ל כִּי מִי שֶׁאֵין לוֹ יִרְאָה, וְאֵינוֹ נִשְׁמָר מִבְּחִינַת: "הֶבֶל הֵיפִי" עַל יְדֵי זֶה בָּא לַעֲנִיּוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ו) : "אַל תַּחְמֹד יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ, כִּי בְעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לָחֶם" כִּי עֲשִׁירוּת וְהֶבֶל הֵיפִי, הֵם שְׁנֵי הֲפָכִים כִּי עֲשִׁירוּת, הוּא מֵאֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה וְיפִי, הוּא מֵהֶפְסֵק הַנְּשִׁימָה כִּי בְּשָׁעַת יְצִיאַת הַטִּפָּה זַרְעִיּוּת אֲזַי צָרִיךְ לְהָיוֹת הֶפְסֵק הַנְּשִׁימָה, מִשְּׁנֵי טְעָמִים א כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקָרֵר הַטִּפָּה עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה שֶׁהוּא אֲוִיר הַקַּר, שֶׁמְּקַבֵּל בְּכָל רֶגַע מִבַּחוּץ כִּי צְרִיכָה לָצֵאת בַּחֲמִימוּת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְהוֹלְדָה וְהַב כִּי מֵחֲמַת שֶׁעוֹסֵק כֹּחַ הַדִּבּוּר לְהוֹצִיא וּלְדְחוֹת הַטִּפָּה עַל כֵּן הוּא בְּהֶכְרֵחַ הֶפְסֵק הַנְּשִׁימָה כִּי הַנְּשִׁימָה הוּא מוֹצִיא רוּחַ וּמַכְנִיס רוּחַ וּמֵחֲמַת שֶׁעוֹסֵק כֹּחַ הַדִּבּוּר לְדְחוֹת הַטִּפָּה אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הָרוּחַ וְעַל כֵּן הוּא הֶפְסֵק הַנְּשִׁימָה וְזֶה הָרוּחַ וְהֶבֶל שֶׁנִּכְנָס מִקֶּרֶם וְנִשְׁאַר שָׁם הוּא מִתְלַבֵּשׁ בְּהַכֹּחַ הַדִּבּוּר, וְעַל יָדוֹ יוֹצְאָה הַטִּפָּה לַחוּץ וּ כְפִי זַכּוּת וְצַחוּת הַהֶבֶל כֵּן הַוָּלָד מְלֻבָּן וּמְזֹרָז כִּי אִם הַהֶבֶל זַךְ וְנָקִי אֲזַי הַטִּפָּה שֶׁיּוֹצֵאת שֶׁמְּלַבֶּשׁ שָׁם הַהֶבֶל הַזֶּה הִיא גַּם כֵּן צָחָה וּנְקִיָּה וַאֲזַי הַוָּלָד גַּם כֵּן מְלֻבָּן וּמְזֹרָז וְאִם יֵשׁ עֲכִירוּת בְּתוֹךְ הַהֶבֶל אֲזַי נִתְעַכֵּר הַטִּפָּה גַּם כֵּן וזהו (תְּהִלִּים קמ"ד) "אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה" כִּי כְּפִי הַהֶבֶל, כֵּן הִתְהַוּוּת הַוָּלָד וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם ס"ב) : "אַךְ הֶבֶל בְּנֵי אָדָם" כִּי הַהֶבֶל הוּא מְלֻבֶּן וּמְזֹרָז הַוָּלָד כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "הֶבֶל הֵיפִי", כִּי הֵיפִי הוּא כְּפִי הַהֶבֶל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מִי שֶׁחוֹמֵד יפִי הַנְּשִׁים נִמְצָא שֶׁמְּקַבֵּל בְּחִינַת הֶפְסֵק הַנְּשִׁימָה וְעַל כֵּן הוּא בְּהֶכְרֵחַ מֵ עֲשִׁירוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיכוּת הַנְּשִׁימָה כִּי כָּל מִינֵי עֲשִׁירוּת דְּהַיְנוּ כָּל מִינֵי דָּגָן, וְכָל הָאֵילָנוֹת וַעֲשָׂבִים, וְכָל מִינֵי מַתְּכוֹת הֵם רַק עַל יְדֵי גְּשָׁמִים וְכֵן כָּל הָאוֹצָרוֹת הֵם עַל יְדֵי גְּשָׁמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כ"ח) : "יִפְתַּח ה לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב לָתֵת מְטַר אַרְצְךָ" וְכוּ וְ הַגְּשָׁמִים הֵם מִבְּחִינַת הַנְּשִׁימָה שֶׁמַּכְנִיסִין וּמְקַבְּלִין אֲוִיר מִן הַחוּץ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ל"ז) : "מִנִּשְׁמַת אֵל יִתֵּן קֶרַח וְרָחַב מַיִם בְּמוּצָק" וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י"ח) : "הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ" הַיְנוּ שֶׁהָעֲשִׁירוּת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַנְּשִׁימָה שֶׁהוּא אֲוִיר הַקַּר שֶׁמְּקַבְּלִין בְּכָל רֶגַע מִן הַחוּץ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ קִרְיַת עֻזּוֹ, בְּחִינַת: "גֶּשֶׁם מְטִרוֹת עֻזּוֹ" (אִיּוֹב ל"ז) וְזֶה שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה י"ד) : "הֲיֵשׁ בְּהַבְלֵי הַגּוֹיִם מַגְשִׁמִים" כִּי בְּהַבְלֵי הַגּוֹיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶפְסֵק הַנְּשִׁימָה, בְּחִינַת הֶבֶל הֵיפִי הַנַּ"ל אֵין שָׁם בְּחִינַת גְּשָׁמִים כִּי גְּשָׁמִים הֵם רַק עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י"ג) : "הוֹן מֵהֶבֶל יִמְעָט" עַל יְדֵי הֶבֶל הַנַּ"ל, נִתְמַעֵט הַהוֹן וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם י"ז) "וְקֹר רוּחַ אִישׁ תְּבוּנָה" עַל יְדֵי קר רוּחַ, שֶׁהוּא רוּחַ הַקַּר שֶׁל הַנְּשִׁימָה עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל, שֶׁבָּא עַל יְדֵי עֲשִׁירוּת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (אִיּוֹב ל"ב) : "וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם" כִּי עִקַּר הַהִתְבּוֹנְנוּת עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה, בְּחִינַת קַר רוּחַ כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַשֵּׂכֶל, הוּא עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה כִּי עִקַּר הַשֵּׂכֶל שֶׁיִּהְיֶה עַל תִּקּוּנוֹ, שֶׁיּוּכַל לְהִתְבּוֹנֵן הוּא עַל יְדֵי הַשְּׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף כִּי הַשֵּׂכֶל

הוּא כְּמוֹ נֵר הַדּוֹלֵק כִּי הוּא דּוֹלֵק עַל יְדֵי הַשְּׁמָנִים שֶׁנִּמְשָׁכִין אֵלָיו וְהֵם כְּמוֹ שֶׁמֶן שֶׁנִּמְשָׁךְ אֶל פְּתִילָה הַדּוֹלֶקֶת וּכְשֶׁאֵין שְׁמָנִים בַּגּוּף, אֵין הַשֵּׂכֶל יָכוֹל לְדְלֹק בְּהִתְבּוֹנְנוּת וּמְזֶה בָּאִים מְשֻׁגָּעִים עַל יְדֵי שֶׁנִּתְיַבְּשִׁין לֵחוֹת הַגּוּף וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַלְקֵל הַמֹּחַ, עַל יְדֵי שֶׁאֵין לוֹ שְׁמָנִים לְדְלֹק וְ כָל הַלֵּחוֹת וְהַשְּׁמָנִים שֶׁבַּגּוּף הֵם עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה כִּי אִלְמְלֵא כַּנְפֵי רֵאָה דְּנָשְׁבִין עַל לִבָּא הֲוֵי לִבָּא אוֹקֵד כָּל גּוּפָא (תִּקּוּן י"ג דַּף כ"ז:) נִמְצָא שֶׁעִקַּר קִיּוּם שַׁמְנוּנִית וְלֵחוֹת שֶׁבַּגּוּף הוּא עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת הָרֵאָה רוּחַ קַר מִבַּחוּץ לְקָרֵר הַלֵּב וְעַל יְדֵי זֶה קִיּוּם הַשֵּׂכֶל שֶׁיּוּכַל לְדְלֹק בְּהִתְבּוֹנְנוּת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי כ) : "נֵר ה נִשְׁמַת אָדָם" שֶׁ עִקַּר קִיּוּם וְתִקּוּן נֵר ה שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הוּא עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי יִרְאָה זוֹכִין לְאֲרִיכוּת יָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הָעֲשִׁירוּת שֶׁעַל יָדוֹ בָּאִים לְהִתְבּוֹנְנוּת כַּנַּ"ל ד. וּ שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה, הִיא בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ קַוִּין בְּחִינַת מוֹרָא שָׁמַיִם וּמוֹרָא רַבָּךְ, וּמוֹרָא אָב וָאֵם וּכְשֶׁיֵּשׁ חֶכֶם הַדּוֹר שֶׁזּוֹכֶה לְתַלְמִידִים הֲגוּנִים, וּלְבָנִים הֲגוּנִים אֲזַי הַיִּרְאָה בִּשְׁלֵמוּת כִּי יִרְאַת הֶחָכָם וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר, הוּא בְּחִינַת מוֹרָא שָׁמַיִם וְהַתַּלְמִידִים, יֵשׁ לָהֶם יִרְאַת הָרַב בְּחִינַת מוֹרָא רַבָּךְ וְהַבָּנִים, יֵשׁ לָהֶם מוֹרָא אָב וָאֵם שֶׁעַל יְדֵי שָׁלֹשׁ יִרְאוֹת אֵלּוּ, הַיִּרְאָה בִּשְׁלֵמוּת. וּבְחִינַת יִרְאָה שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהַשָּׁלֹשׁ הַנַּ"ל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה כָּלוּל מִשָּׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ דְּהַיְנוּ מוֹרָא שֶׁל הָרַב, שֶׁהוּא מוֹרָא שָׁמַיִם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה כָּלוּל בְּכָל הַ תְּלָת מִחִין חָכְמָה בִּינָה דַּעַת כִּי עִקַּר יִרְאָתוֹ שֶׁל הָרַב הוּא עַל יְדֵי הִתְבּוֹנְנוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁחוֹקֵר וְדוֹרֵשׁ בְּשִׂכְלוֹ נִמְצָא שֶׁיִּרְאָתוֹ עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל עַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה הַיִּרְאָה מְלֵאָה בְּכָל הַשָּׁלֹשָׁה מִחִין בְּחָכְמָתוֹ וּבִינָתוֹ וְדַעְתּוֹ כֻּלָּם יִהְיוּ מְלֵאִים מִיִּרְאַת הַשֵּׁם. וְיִרְאַת הַתַּלְמִיד, דְּהַיְנוּ מוֹרָא רַבָּךְ שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַלִּמּוּד שֶׁמְּקַבֵּל מֵהָרַב צְרִיכָה שֶׁתִּהְיֶה נִמְשֶׁכֶת בְּכָל חֶלְקֵי הַלִּמּוּד שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קַוִּין הַיְנוּ בְּחִינַת אוֹרַיְתָא תְּלִיתָאָה (שַׁבָּת פ"ח). וְיִרְאַת הַבֵּן, שֶׁהוּא מוֹרָא אָב וָאֵם צָרִיךְ לְהַמְשִׁיכָהּ בִּבְחִינַת נַחֲלַת אָבוֹת בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י"ט) : "בַּיִת וְהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת" וְצָרִיךְ שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט הַיִּרְאָה עַל כָּל חֶלְקֵי עֲשִׁירוּת, שֶׁהֵם נַחֲלַת אָבוֹת כַּנַּ"ל (בָּבָא מְצִיעָא מ"ב) : לְעוֹלָם יְשַׁלֵּשׁ אָדָם מָעוֹתָיו שְׁלִישׁ בִּפְרָקְמַטְיָא, וּשְׁלִישׁ בְּקַרְקַע, וּשְׁלִישׁ בְּיָדוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֲלָקִים אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ בַּעֲשִׁירוּת הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים עֲשִׁירוּת שֶׁנִּזְכָּר בַּתּוֹרָה כִּי בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לֹא נִזְכָּר עֲשִׁירוּת, כִּי אִם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֵלּוּ (בְּרֵאשִׁית י"ד) : "וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הֶעֱשַׁרְתִּי אֶת אַבְרָם" (שָׁם ל"א) "כִּי כָל הָעשֶׁר אֲשֶׁר הִצִּיל אֱלֹקִים" וְכוּ וְאֵצֶל שְׁקָלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ל) : "הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה" כִּי שְׁלִישׁ שֶׁבִּפְרָקְמַטְיָא, הוּא כְּנֶגֶד הָעֲשִׁירוּת שֶׁנִּזְכָּר אֵצֶל סְדוֹם כִּי בְּסִדּוֹם כְּתִיב, (אִיּוֹב כ"ח) : "הַנִּשְׁכָּחִים מִנִּי רָגֶל" (עיין סנהדרין ק"ט) כִּי הֵם רָצוּ לְבַטֵּל הַ מַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֶגֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל"ג) : "שְׂמַח זְבֻלוּן בְּצֵאתֶךָ" עַל כֵּן צָרִיךְ דַּוְקָא מַשָּׂא וּמַתָּן וְזֶהוּ, שְׁלִישׁ שֶׁבִּפְרָקְמַטְיָא.

וּשְׁלִישׁ שֶׁבְּקַרְקַע, הוּא כְּנֶגֶד הָעֲשִׂירוּת שֶׁנִּזְכָּר אֵצֶל רָחֵל וְלֵאָה כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הָעֲשִׂירוּת, הוּא רַק בִּשְׁבִיל הִתְבּוֹנְנוּת אֲבָל בְּלֹא זֶה הָעֲשִׂירוּת הוּא רַק בִּשְׁבִיל נָשִׁים, וּקְטַנֵּי הַדַּעַת כְּמוֹתָן וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ: "כִּי כָל הָעשֶׁר אֲשֶׁר הִצִּיל אֱלֹקִים מֵאָבִינוּ לָנוּ הוּא וּלְבָנֵינוּ" הֵינוּ שֶׁכָּל הָעֲשִׂירוּת הוּא רַק בִּשְׁבִיל נָשִׁים וּקְטַנֵּי הַדַּעַת כְּמוֹנוּ אֲבָל אַתָּה, "וְעַתָּה כֹּל אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיךָ אֱלֹקִים עֲשֵׂה" דְּהַיְנוּ שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לְהָעֲשִׂירוּת בִּשְׁבִיל הִתְבּוֹנְנוּת בְּגֻדְלַת ה וּכְנֶגֶד זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁלִישׁ שֶׁבְּ קַרְקַע, בְּחִינַת (סַנְהֶדְרִין ע"ד:) : אִשָּׁה קַרְקַע עוֹלָם. וּשְׁלִישׁ בְּיָדוֹ, הוּא כְּנֶגֶד הָעֲשִׂירוּת שֶׁאֵצֶל שְׁקָלִים שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם : "לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם" בְּחִינַת (אִיּוֹב י"ב) : "אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ" ה. וְהִתְגַּלּוּת הַיִּרְאָה, הוּא עַל יְדֵי פְּקִידוּת עֲקָרוֹת כִּי עַל יְדֵי לֵדָה נִתְגַּלֶּה יִרְאָה, בְּחִינַת (תְּהִלִּים מ"ח) : "רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה" כִּי עַל יְדֵי הַלֵּדָה יוֹצְאִין דְּמִים וּגְבוּרוֹת שֶׁהֵן בְּחִינַת יִרְאָה וּבִפְרָט כְּשֶׁנִּפְקְדָה עֲקָרָה שֶׁהָיוּ הַדָּמִים וְהַגְּבוּרוֹת נֶעֱצָרִין כָּל כָּךְ עַד עַתָּה עַל כֵּן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹצְאִין, נִתְגַּלֶּה הַיִּרְאָה בְּיוֹתֵר וּ כְפִי הַלֵּדָה, כֵּן הִתְגַּלּוּת הַיִּרְאָה כִּי כְּשֶׁנִּפְקְדָה עֲקָרָה אַחַת, נִתְגַּלֶּה יִרְאָה וּכְשֶׁנִּפְקְדוּ הַרְבֵּה עֲקָרוֹת, נִתְגַּלֶּה הַיִּרְאָה בְּיוֹתֵר וְזֶה בְּחִינַת: "חִיל כַּיּוֹלֵדָה" כְּפִי הַלֵּדָה כֵּן הִתְגַּלּוּת הַיִּרְאָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה י"א) שֶׁהוּא תִּקּוּף הִתְגַּלּוּת הַיִּרְאָה מְאֹד, בְּחִינַת: "פַּחַד יִצְחָק" (בראשית ל"א) כִּי כְּשֶׁנִּפְקְדָה שָׂרָה, נִפְקְדוּ כַּמָּה עֲקָרוֹת עִמָּהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (מִדְרָשׁ רַבָּה בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה נ"ג) וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ"א) : "כִּי יָלְדָתִי בֵּן לִזְקֻנָיו" כִּי עַל יְדֵי לֵדַת יִצְחָק, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַיִּרְאָה עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ אֲרִיכוּת יָמִים, בְּחִינַת זָקֵן כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת: "יִרְאַת ה תּוֹסִיף יָמִים" כַּנַּ"ל ו. וּ פְּקִידוּת עֲקָרוֹת נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁמְּעוֹרְרִין אֶת בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁיְּשֵׁנִים אֶת יְמֵיהֶם וְאַף שֶׁנִּדְמֶה לְהָעוֹלָם שֶׁהֵם עוֹבְדִים אֶת הַשֵּׁם, וְעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה אַף עַל פִּי כֵן כָּל עֲבוֹדָתָם אֵין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נַחַת מֵהֶם כִּי נִשְׁאָר כָּל עֲבוֹדָתָם לְמַטָּה, וְאֵין יָכוֹל לְהִתְרוֹמֵם וּלְהִתְעַלּוֹת לְמַעְלָה כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא הַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז) : "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה אֶת בַּעֲלֶיהָ" וּ כְשֶׁהֲעֲבוֹדָה הִיא עִם שֵׂכֶל, מְשִׂימִין בָּהּ חִיּוּת שֶׁתּוּכַל לְהִתְעַלּוֹת אֲבָל כְּשֶׁנּוֹפֵל לִבְחִינַת מחין דְּקַטְנוּת, בְּחִינַת שְׁנָה אֵין יָכוֹל לְהִתְעַלּוֹת לְמַעְלָה וְ יֵשׁ שֶׁנִּפְלוּ לִבְחִינַת שֵׁנָה, עַל יְדֵי תַּאֲווֹת וּמַעֲשִׂים רָעִים וְיֵשׁ שֶׁהֵם אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים וְיָפִים רַק שֶׁנִּפֵּילָתָם הוּא עַל יְדֵי אֲכִילָה כִּי לִפְעָמִים כְּשֶׁאוֹכֵל הָאָדָם מַאֲכָל שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר עֲדַיִן לְמַאֲכַל אָדָם עַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל מִחוֹ לִבְחִינַת שֵׁנָה כִּי כְּמוֹ שֶׁ בְּגַשְׁמִיּוּת יֵשׁ מַאֲכָלִים שֶׁמַּרְבִּים שֵׁנָה, וְיֵשׁ שֶׁמְּמַעֲטִים שֵׁנָה כְּמוֹ כֵן בְּרוּחָנִיּוּת יֵשׁ מַאֲכָלִים שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ, שֶׁמַּפִּילִין לִבְחִינוֹת שֵׁנָה וּ כְשֶׁאוֹכֵל בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, אֲזַי הוּא בְּחִינַת: "לֶחֶם הַפָּנִים" (שמות לה) כִּי הַ שֵּׂכֶל הוּא הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ח) : "חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו" אֲבָל כְּשֶׁאֵין אֲכִילָתוֹ בִּקְדֻשָּׁה, אֲזַי אוֹבֵד פָּנָיו, הַיְנוּ הַשֵּׂכֶל וְנוֹפֵל

לְבְחִינַת שֵׂנָה כִּי עִקַּר הַמַּאֲכָל הוּא לְהַחֲיוֹת הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (רות ג) : "וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ" וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְּרָשׁ רַבָּה בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה מ"ח) : פִּתָּא סַעֲדָא דְּלִבָּא וּ כְשֵׁאין הַמַּאֲכָל מְבָרֵר, וְאֵין אוֹכֵל אוֹתוֹ בְּקִדֻּשָּׁה אֲזַי מֵבִיא רַע אֶל הַלֵּב וְ עַל יְדֵי רַע הַלֵּב, נִתְקַלְקֵל הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נְחֶמְיָה ב) "מַדּוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים, אֵין זֶה כִּי אִם רַע לֵב" וְכֵן לְהֵפֶךְ, בַּקְּשַׁת הַפָּנִים דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחֲזֹר וְיִבַּקֵּשׁ פָּנָיו הוּא תְּלוּי בְּתִקּוּן הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כ"ז) : "לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנַי" וְעַל כֵּן לִפְעָמִים עַל יְדֵי מַאֲכָל שֶׁאֵין מְבָרֵר, שֶׁעַל יָדוֹ נִתְקַלְקֵל הַלֵּב עַל יְדֵי זֶה אוֹבֵד הַפָּנִים, וְנוֹפֵל לִבְחִינַת שֵׁנָה וְ צָרִיךְ לְעוֹרְרוֹ מִשְּׁנָתוֹ וְ אִי אֶפְשָׁר לְעוֹרְרוֹ, כִּי אִם כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר מֵעַצְמוֹ כִּי צָרִיךְ אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא רַק, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר מֵעַצְמוֹ אִם לֹא הָיוּ מְעוֹרְרִין אוֹתוֹ, הָיָה נִשְׁאָר יָשֵׁן יוֹתֵר עַל כֵּן צָרִיךְ תֵּכֶף כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר, לְהַרְאוֹת לוֹ פָּנָיו וּלְהַלְבִּישׁ אוֹתוֹ בְּפָנָיו שֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ בִּשְׁעַת שֵׁנָה וְזֶהוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה וּ כְשֶׁרוֹצִין לְהַרְאוֹת לוֹ פָּנָיו, וּלְעוֹרְרוֹ מִשְּׁנָתוֹ צְרִיכִין לְהַלְבִּישׁ לוֹ אֶת הַפָּנִים בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כִּי יֵשׁ שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וְהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנִים כִּי כָּל אֶחָד מִשֶּׁנֶּה מֵחֲבֵרוֹ וּ צְרִיכִין לְהַלְבִּישׁ אֶת הַפָּנִים דַּוְקָא, מֵחֲמַת שְׁלשָׁה טְעָמִים א כִּי כְּמוֹ שֶׁמְּרַפְּאִין אֶת הָעִוֵּר צְרִיכִין לְסָגְרוֹ, שֶׁלֹּא יִרְאֶה אֶת הָאוֹר פִּתְאֹם וּצְרִיכִין לְצַמְּצֵם לוֹ אֶת הָאוֹר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ מַה שֶּׁיִּרְאֶה פִּתְאֹם כְּמוֹ כֵן לָזֶה שֶׁהָיָה בְּשֵׁנָה וּבְחֹשֶׁךְ זְמַן רַב כְּשֶׁרוֹצִין לְהַרְאוֹת לוֹ פָּנָיו וּלְעוֹרְרוֹ צְרִיכִין לְהַלְבִּישׁ לוֹ אֶת הַפָּנִים בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ פִּתְאֹם הָאוֹר וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים י"ז) : "אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ" צֶדֶק, הוּא בְּחִינַת לְבוּשִׁין, בְּחִינַת (אִיּוֹב כ"ט) : "צֶדֶק לָבַשְׁתִּי" אֲזַי: "אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ" כִּי אָז יָכוֹל לִרְאוֹת אַחַר כָּךְ בְּהָקִיץ דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמְּקִיצִין וּמְעוֹרְרִין אוֹתוֹ מֵהַשֵּׁנָה כִּי לֹא יַזִּיק לוֹ הָאוֹר פִּתְאֹם כַּנַ"ל וְהַטַּעַם הַשֵּׁנִי, כִּי צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ הַחִיצוֹנִים בּוֹ. וְהַטַּעַם הַשְּׁלִישִׁי, כִּי הַחִיצוֹנִים הָאוֹחֲזִין בּוֹ, לֹא יַנִּיחוּ אוֹתוֹ לָצֵאת עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ אֶת פָּנָיו, כְּדֵי לְשַׁנּוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִהְיוּ מַכִּירִין בּוֹ בִּבְחִינַת (אִיּוֹב י"ד) : "מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ". וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת, בָּזֶה שֶׁמַּלְבִּישִׁין אֶת הַפָּנִים כִּי יֵשׁ שֶׁמַּלְבִּישִׁין אֶת הַפָּנִים שֶׁלּוֹ, בְּסִפּוּר מַעֲשֶׂה וְיֵשׁ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְעוֹרְרוֹ בַּפָּנִים שֶׁלּוֹ וְצָרִיךְ לְהַרְאוֹת לוֹ פָּנִים גְּבוֹהַּ וְלִפְעָמִים מַלְבִּישִׁין גַּם כֵּן בְּדִבְרֵי תּוֹרָה דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹמְרִים תּוֹרָה גְּבוֹהַּ וְאִי אֶפְשָׁר לְאָמְרָהּ כָּךְ כְּמוֹת שֶׁהִיא וּמַלְבִּישִׁין אוֹתָהּ בְּתוֹרָה נְמוּכָה וּקְטַנָּה מִמֶּנָּה (חֲבַקּוּק ג) : "ה פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ" חַיֵּיהוּ, פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: עוֹרְרֵהוּ וְזֶהוּ: פָּעָלְךָ, הַיְנוּ סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת בְּקֶרֶב שָׁנִים, הַיְנוּ בְּחִינַת מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, שֶׁהֵם שִׁבְעִים שָׁנִים כַּנַ"ל (עיין זוהר נשא קל"ח ובס קול ברמה שם ועיין זוהר בראשית ז: ובזוהר בשלח מ"ה ובפיהרמ"ז שם) הַיְנוּ שֶׁמְּעוֹרְרִין אוֹתוֹ עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, שֶׁהֵן בְּקֶרֶב שָׁנִים הַיְנוּ הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הַשִּׁבְעִים פָּנִים כַּנַ"ל. אֲבָל יֵשׁ שֶׁנָּפַל

מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְעוֹרְרוֹ בְּשׁוּם פָּנִים כִּי אִם עַל יְדֵי סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, שִׁבְעִים שָׁנִים, מְקַבְּלִין חִיּוּת מִשָּׁם וְזֶה בְּחִינַת עַתִּיק, בְּחִינַת זָקֵן, בְּחִינַת הַדְּרַת פָּנִים (עיין שבת קנב) שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים מְקַבְּלִין חִיּוּת וְהַדּוּר מִשָּׁם (שמות לד, בבר יד) כִּי הַלּוֹמֵד אֶת תַּלְמִידוֹ הֲלָכָה אַחַת, הוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כְּתֻבּוֹת צ"ו) כָּל הַמּוֹנֵעַ תַּלְמִידוֹ מִלְּשַׁמְּשׁוֹ, כְּאִלּוּ מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ חֶסֶד וְ שִׁמּוּשׁ חֲכָמִים זֶה בְּחִינַת הֲלָכוֹת שֶׁהַתַּלְמִיד מְקַבֵּל מֵהָרַב נִמְצָא שֶׁמַּה שֶּׁהָרַב לוֹמֵד עִם תַּלְמִידוֹ, זֶה בְּחִינַת חֶסֶד וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּעוֹרְרוֹ עִם אֵיזֶה פָּנִים שֶׁל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, שֶׁמַּלְבִּישׁ אוֹתוֹ בִּבְחִינַת "ה פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ" כַּנַּ"ל הוּא בְּחִינַת חֶסֶד סְתָם אֲבָל כְּשֶׁמְּעוֹרְרוֹ עַל יְדֵי סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת הוּא בְּחִינַת וְרֹב חֶסֶד (עיין זוהר נשא קמ:) כִּי כָּל הַפָּנִים וְכָל הַחֶסָדִים מְקַבְּלִין מִשָּׁם ז. וּ כְשֶׁעוֹסֵק לְעוֹרֵר בְּנֵי אָדָם הוּא צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִתַּלְמִידִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהָא נִדְבָּק בּוֹ מֵהָרַע שֶׁלָּהֶם, שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין קל"ג) : כָּל הַמְלַמֵּד לְתַלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן וְכוּ וְכֵן אָסְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת ק"ח) : לִכְתֹּב עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה שֶׁנֶּאֱמַר: "לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה בְּפִיךָ" מִן הַמֻּתָּר לְפִיךָ וּ כְשֶׁלּוֹמֵד עִם אַחֵר, הוּא בְּחִינַת כְּתִיבָה כִּי הַלָּשׁוֹן הוּא בְּחִינַת (תְּהִלִּים מ"ה) : "לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר" שֶׁנֶּחֱקָק וְנִכְתָּב עַל לֵב הַתַּלְמִיד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג) : "כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ" וְעַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיוּ דְּבָרָיו נִכְתָּבִין עַל בְּחִינַת עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה הַיְנוּ תַּלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְבַשֵּׂר וָדָם לִהְיוֹת נִשְׁמָר בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁמְעוּ תַּלְמִידִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים מִמֶּנּוּ וְלָזֶה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לִמּוּדוֹ, לִלְמֹד וּלְלַמֵּד וְלִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת דְּהַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי לִמּוּדוֹ עִם תַּלְמִידוֹ, יִהְיֶה כְּאִלּוּ עָשָׂאוֹ לַחֲבֵרוֹ וּכְאִלּוּ עָשָׂאוֹ לְדִבְרֵי תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין צ"ט:) כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה, כְּאִלּוּ עָשָׂאוֹ וְכוּ וּכְאִלּוּ עָשָׂאוֹ לְדִבְרֵי תּוֹרָה וְכוּ וּ כְשֶׁלּוֹמֵד בְּכַוָּנָה זוֹ, אֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵר אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִהְיוּ דְּבָרָיו נִכְתָּבִין בְּכֹחַ הַזִּכָּרוֹן שֶׁל הַתַּלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן רַק יִהְיוּ נִשְׁכָּחִין מִמֶּנּוּ וּשְׂיחָתוֹ וְסִפּוּרָיו גַּם כֵּן בִּבְחִינַת הַלִּמּוּד הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ לִלְמֹד וְלַעֲשׂוֹת כַּנַּ"ל (עֲבוֹדָה זָרָה י"ט:) : שִׂיחָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים צְרִיכִין לִמּוּד דְּהַיְנוּ שֶׁ כָּל מַה שֶּׁצְּרִיכִין אֶל הַלִּמּוּד צְרִיכִין גַּם כֵּן אֶל שִׂיחָתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, (יְחֶזְקֵאל מ"ז) : "וְעָלֵהוּ לִתְרוּפָה" וְ עָלֵהוּ, זֶה בְּחִינַת שִׂיחַת תַּלְמִיד חָכָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם בְּעֲבוֹדָה זָרָה) : "וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל" אֲפִלּוּ שִׂיחַת תַּלְמִיד חָכָם וְכוּ וְזֶהוּ "לִתְרוּפָה" לְהַתִּיר פֶּה, הַיְנוּ בְּחִינַת: מִן הַמֻּתָּר לְפִיךָ כִּי כְּשֶׁשִּׂיחָתוֹ הִיא בִּבְחִינַת שִׂיחַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים צְרִיכִין לִמּוּד הַיְנוּ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת כַּנַּ"ל אֲזַי נִשְׁמָר מִן תַּלְמִידִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת: מִן הַמֻּתָּר לְפִיךָ כַּנַּ"ל מִנַּיִן שֶׁאֵין כּוֹתְבִין

וְכוּ כַּנַּ"ל. ח וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין ק). עַל פָּסוּק זֶה: "וְעָלֶהוּ לְתִרוּפָה" לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים, וּלְהַתִּיר פֶּה עֲקָרוֹת כִּי עַל יְדֵי זֶה שֶׁמְּעוֹרֵר בְּנֵי אָדָם מִשְׁנָתָם עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת: "וְעָלֶהוּ לְתִרוּפָה" וְכוּ כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים כִּי מִקֹּדֶם כְּשֶׁהָיוּ בִּבְחִינַת שֵׁנָה, וְלֹא הָיוּ שׁוֹמְעִים הִתְעוֹרְרוּת הֶחָכָם וְלֹא הָיָה נִשְׁמָע לְאָזְנֵיהֶם דְּבָרָיו, כִּי זַכָּאָה מָאן דְּמַלֵּל עַל אֲדָנָא דְּשָׁמַע (זֹהַר תְּצַוֶּה קפ"ו:), אֲבָל הֵם הָיוּ כְּחֵרְשִׁים וְלֹא הָיוּ שׁוֹמְעִים כְּלָל וּמֵחֲמַת זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְדַבֵּר כִּי סְתָם חֵרֵשׁ הוּא שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר (תְּרוּמוֹת פֶּרֶק א עַיִן שָׁם, חֲגִיגָה ב:) דְּהַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר וְעַכְשָׁו שֶׁשָּׁמְעוּ הֶחָכָם, וְשׁוֹמֵעַ דְּבָרָיו, אֲזַי יְכוֹלִים לְדַבֵּר וְזֶה בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ל"א) : "פְּתַח פִּיךְ לְאִלֵּם" וְעַל יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּה עֲקָרוֹת כִּי זֶה הַדִּבּוּר שֶׁהָיָה מְצֻמְצָם אֶצְלָם כָּל כָּךְ זֶה זְמַן רַב שֶׁהָיוּ חֵרְשִׁים וְאִלְּמִים עַכְשָׁו כְּשֶׁיּוֹצֵא הַדִּבּוּר, הוּא יוֹצֵא בְּכֹחַ גָּדוֹל בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ק"ג) "גִּבּוֹרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ" וְ זֶה הַכֹּחַ בָּא לְכֻלֵּי הוֹלָדָה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי" דְּהַיְנוּ בַּטְחָנֵי הַדּוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלֵי הַהוֹלָדָה הֵם מְקַבְּלִין זֶה הַכֹּחַ, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה מ) "וְקוֵי ה יַחֲלִיפוּ כֹחַ" וְעַל כֵּן נִקְרָאִין הַכְּלָיוֹת, בְּטוּחוֹת כִּי הַכְּלָיוֹת הֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה וּכְשֶׁמְּקַבְּלִין בַּטְחָנֵי הַדּוֹר, זֶה הַכֹּחַ שֶׁל הַדִּבּוּר הֵם מְקַבְּלִין עַל פִּי דִּין וּמִשְׁפָּט כָּל אֶחָד לְפִי בִּטְחוֹנוֹ, כֵּן מְקַבֵּל הַכֹּחַ וְזֶה בְּחִינַת: "פְּתַח פִּיךְ לְאִלֵּם", אֶל דִּין כָּל בְּנֵי חֲלוֹף בְּחִינַת: "קוֵי ה יַחֲלִיפוּ כֹחַ" שֶׁעַל יְדֵי פְּתַח פִּיךְ וְכוּ עַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא כֹּחַ הַדִּבּוּר אֶל כְּלֵי הַהוֹלָדָה שֶׁהֵם הַבַּטְחָנִים, שֶׁמְּקַבְּלִין אוֹתוֹ עַל פִּי דִּין וּמִשְׁפָּט כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ לְרַאוֹת, שֶׁיִּהְיוּ כְּלֵי הַדִּבּוּר סְמוּכִין וּקְרוֹבִין אֶל כְּלֵי הַהוֹלָדָה כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל כֹּחַ הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל שֶׁלֹּא יִהְיוּ בִּבְחִינַת (יִרְמְיָה י"ב) : "קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם וְרָחוֹק מִכִּלְיוֹתֵיהֶם" וְ עַל כֵּן הָוְיָה אַחַת לִכְלֵי הַדִּבּוּר וְלִכְלֵי הַהוֹלָדָה כִּי אִלּוּ מְלֵאִים גִּידִים וַעֲצַבִּים, כְּמוֹ אֵלּוּ כִּי הֵם בְּחִינָה אַחַת כִּי עַל יְדֵי כֹּחַ הַדִּבּוּר, נַעֲשֶׂה הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "וְעָלֶהוּ לְתִרוּפָה" לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים, וּלְהַתִּיר פֶּה עֲקָרוֹת כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת זוּגִּ הַנְּשִׁיקִין, וְזוּגִּ הַגּוּפָנִי שֶׁזּוּגִּ הַנְּשִׁיקִין, קוֹדֵם לַזּוּגִּ הַגּוּפָנִי, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים כִּי עַל יְדֵי כֹּחַ הַדִּבּוּר, בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת זוּגִּ הַנְּשִׁיקִין עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה זוּגִּ הַגּוּפָנִי בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּה עֲקָרוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שְׁבִירַת כְּלֵי חֶרֶס שֶׁשּׁוֹבְרִין בִּשְׁעַת הִתְקַשְּׁרוּת הַזִּוּוּגִים לְהוֹרוֹת, שֶׁעַכְשָׁו שֶׁנַּעֲשֶׂה הִתְקַשְּׁרוּת, שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל הוֹלָדָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בִּטָּחוֹן, בְּחִינַת כְּלָיוֹת, שֶׁהֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ל"א) : "בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ" עַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל וְנִשְׁבָּר בִּבְחִינַת הַבִּטָּחוֹן דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְעַל זֶה שׁוֹבְרִין הַכְּלֵי חֶרֶס, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ל) : "וַתִּבְטְחוּ בְּעֹשֶׁק וְנָלוֹז וְכוּ וּשְׁבָרָהּ כְּנֶבֶל יוֹצְרִים, וְלֹא יִמָּצֵא בְמִכְתָּתוֹ חֶרֶס" וְכוּ כִּי הַבִּטָּחוֹן

דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַהִתְקַשְּׁרוּת כַּנַּ"ל הוּא לְהֵפֶךְ מֵהַבִּטָּחוֹן דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שְׁבִירַת כְּלִי חֶרֶס כַּנַּ"ל וְגַם מְרַמְּזִין לָהֶם, שֶׁאִם לֹא יִתְנַהֲגוּ בִּקְדֻשָּׁה, וְיִבָּגְדוּ, חַס וְשָׁלוֹם בִּבְחִינַת הַבִּטָּחוֹן בִּבְחִינַת הַהוֹלָדָה אָז יִהְיוּ בִּבְחִינַת שְׁבִירַת כְּלִי חֶרֶס שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי מִבְטַח בּוֹגֵד כַּנַּ"ל וְזֶה (מִיכָה ז) : "אַל תִּבְטְחוּ בְּאַלּוּף, מִשְׁכֶּבֶת חֵיקֶךָ שְׁמוֹר פִּתְחֵי פִיךָ" הַיְנוּ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הַבִּטָּחוֹן, הַיְנוּ כְּלִי הַהוֹלָדָה, סְמוּכִין אֶל הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת אַלֵּף שֶׁהוּא רֹאשִׁי תֵּבוֹת לְהַתִּיר פֶּה אִלְמִים וְזֶה: מִשְׁכֶּבֶת חֵיקֶךָ הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִזֶּה הוֹלָדָה (מְלָכִים א א) : "וְשָׁכְבָה בְּחֵיקֶךָ" וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי שְׁמר פִּתְחֵי פִיךָ כַּנַּ"ל וְזֶה, (אֵיכָה ג) : "יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה" עָפָר, הוּא בְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כ"ט) : "וּמֵעָפָר תִּשַּׁח אִמְרָתֵךְ" הַיְנוּ, שֶׁצָּרִיךְ לִיתֵּן בְּחִינַת הַדִּבּוּר, לְהַתִּיר פֶּה אִלְמִים כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה בָּא כֹּחַ הַדִּבּוּר, לְקוֹוֵי ה, שֶׁהֵם כְּלֵי הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה, כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ הַדִּבּוּר לְקוֹוֵי ה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (בְּרֵאשִׁית כ"ח) : "וְהָיָה זַרְעֶךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ" כִּי הַהוֹלָדָה תְּלוּיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (דָּנִיֵּאל י"ב) : "וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ" הַיְנוּ שֶׁמְּקִיצִין וּמְעוֹרְרִין אוֹתָן מִשְּׁנָתָן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר מִבְּחִינַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל וְזֶהוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם הַיְנוּ בְּחִינַת הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) : "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה", וְתַרְגּוּמוֹ: לְרוּחַ מְמַלְלָא הַיְנוּ בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּה אִלְמִים וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת וְכוּ, הַיְנוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים ס"ט) : "חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי" בְּחִינַת שִׁכְחָה, שְׁבִירַת הַלֵּב שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "לוּחַ לִבָּךְ" וְעַל יְדֵי שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת, בָּא שִׁכְחָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (עֵרוּבִין נ"ד) : אִלְמָלֹא לֹא נִשְׁתַּבְּרוּ לוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לֹא הָיְתָה שִׁכְחָה הַיְנוּ שֶׁאוֹתָן שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לְקַבֵּל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה נִשְׁכָּח מֵהֶם כַּנַּ"ל ט. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁשּׁוֹפָר מְרַמֵּז בְּחִינַת: "עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם" וְעַל יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּה אִלְמִים, וּלְהַתִּיר פֶּה עֲקָרוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה (מִשְׁלֵי ו) "תָּקְעָתְּ לַזָּר כַּפָּיִךְ נוֹקְשָׁתְּ בְּאִמְרֵי פִיךָ" תְּרוּעָה, הוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י) : "שִׂפְתֵי צַדִּיק יִרְעוּ רַבִּים" שְׁבָרִים, זֶה בְּחִינַת בִּטָּחוֹן, בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ו) : "שִׂבְרוֹ עַל ה אֱלֹקָיו" בְּחִינַת כְּלֵי הוֹלָדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס"ו) : "הַאֲנִי אַשְׁבִּיר וְלֹא אוֹלִיד" כִּי עַל יְדֵי הַשִּׂחוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה עַל יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּה אִלְמִים, וּלְהַתִּיר פֶּה עֲקָרוֹת כַּנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁכֹּחַ הַדִּבּוּר הַיּוֹצֵא בְּכֹחַ מֵאֵלּוּ שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ מִשְּׁנָתָם שֶׁמִּתְחִלָּה הָיוּ בִּבְחִינַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר, כִּי הָיוּ כְּחֻרְשִׁים וְאִלְּמִים כַּנַּ"ל וְעַכְשָׁו כְּשֶׁמְּעוֹרָרִם מִשְּׁנָתָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁשּׁוֹמְעִים הִתְעוֹרְרוּת הַחֲכָם הָאֱמֶת אָז מַתְחִילִין לְדַבֵּר כַּנַּ"ל וְזֶה הַדִּבּוּר, בָּא לְתוֹךְ כְּלֵי הַהוֹלָדָה שֶׁהֵם בְּחִינַת בַּטְחָנֵי הַדּוֹר כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה

נַעֲשֶׂה פְּקִידוּת עֲקָרוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁאָז נִפְקָדָה שָׂרָה וְכוּ כַּנַּ"ל וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁתּוֹקְעִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּחִינַת תְּקִיעָה תְּרוּעָה שְׁבָרִים כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי פְּקִידוּת עֲקָרוֹת, נִתְגַּלֶּה יִרְאָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (עָמוֹס ג) : ''אִם יִתָּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ'' וְכוּ וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר, שֶׁהוּא קָצָר מִלְּמַעְלָה וְרָחָב מִלְּמַטָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי''ח) : ''מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַּמֶּרְחָב יָהּ'' כַּמּוּבָא כִּי עַל יְדֵי הַשּׁוֹפָר, הוּא הִתְגַּלּוּת הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכִין לַאֲרִיכוּת יָמִים דְּהַיְנוּ לְהַרְחִיב וּלְהַאֲרִיךְ יָמָיו בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה יִתֵּרָה בְּכָל עֵת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָצָר מִלְּמַעְלָה וְרָחָב מִלְּמַטָּה בְּחִינַת: ''יִרְאַת ה הִיא אוֹצָרוֹ'' בְּחִינַת עֲשָׂאָהּ כְּאוֹצָר וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּנֵי עַתִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים הַנַּ"ל, בְּחִינַת זָקֵן כַּנַּ"ל כִּי הַזָּקֵן גַּם כֵּן קָצָר מִלְּמַעְלָה וְרָחָב מִלְּמַטָּה כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת: שֶׁתִּקּוּנֵי דִּקְנָא הֵם בְּחִינַת ''מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי וְכוּ עָנָנִי בַּמֶּרְחָב'' וְכוּ שֶׁמִּתְחַלָּה הִיא קְצָרָה וְאַחַר כָּךְ הוֹלֶכֶת וּמִתְרַחֶבֶת הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי זָקֵן הִיא בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁמַּאֲרִיכִין יָמָיו וּמַרְחִיבִין יָמָיו בְּכָל עֵת בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְזֶה קִיּוּם עַל יְדֵי יִרְאָה כַּנַּ"ל שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שׁוֹפָר כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה פְּקִידוּת עֲקָרוֹת כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה יִרְאָה כַּנַּ"ל וְיִרְאָה מַכְנִיעַ אֶת הֶבֶל הַיִּפְי כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַהֲבָלִים שֶׁל הַשּׁוֹפָר כִּי הֵם בְּחִינַת הֶבֶל הַיִּפְי כִּי שׁוֹפָר לְשׁוֹן יִפְי, בְּחִינַת שַׁפְּרוּ מַעֲשֵׂיכֶם (מִדְרַשׁ רַבָּה, אֱמֹר, פָּרָשָׁה כ''ט) הַיְנוּ, שֶׁעַל יְדֵי הַהֲבָלִים שֶׁל הַשּׁוֹפָר, נִכְנָע הֶבֶל הַיִּפְי כִּי שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ (תַּעֲנִית כ''ג) : אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן : כָּל יָמָיו שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּדִּיק וְכוּ אָמַר מִי אִיכָּא דְּנָיֵם שִׁבְעִין שְׁנִין יוֹמָא חַד הֲוָה קָאָזֵל בְּאִרְחָא, חַזְיֵהּ לְהַהוּא גַּבְרָא דְּנָטַע חָרוּבָא, אָמַר לֵהּ מִכְּדֵי חָרוּבָא עַד שִׁבְעִין שְׁנִין לָא טָעֵין, פְּשִׁיטָא לָךְ דְּחָיֵית שִׁבְעִין שְׁנִין, וְאָכְלַת מִנֵּהּ אָמַר לֵהּ, אֲנָא עַלְמָא בְּחָרוּבָא אַשְׁכַּחְתֵּהּ, כִּי הֵיכִי דְּשָׁתְלִי לִי אֲבָהָתִי, אֲנָא נַמִּי שָׁתַלִי לִבְנָאי יָתֵב וְקָא כָּרֵךְ רִפְתָּא, אַתְיָא לֵהּ שִׁינְתָא, וְנַיִם הָדְרָא עֲלֵהּ מְשׁוּנְיֵתָא, וְאִכְסֵי מֵעֵינָא, וְנַיִם שִׁבְעִין שְׁנִין כִּי קָם אִתְעַר, חֲזָא לְהַהוּא גַּבְרָא, דְּאָכֵל מֵהַהוּא חָרוּבָא אָמַר לֵהּ, יַדְעִתְּ מָאן שְׁתָלֵהּ לְהַהוּא חָרוּבָא, אָמַר לֵהּ אַבּוּהּ דְּאַבָּא, אָמַר וַדַּאי נַיְמִי לִי שִׁבְעִין שְׁנִין חֲזָא לְחַמְרֵהּ דְּקָא יָלְדָה לֵהּ רַמְכֵי רַמְכֵי וְכוּ רַשִׁ''י: אוֹתוֹ הַצַּדִּיק, חוֹנִי הַמְעַגֵּל וְכוּ : אֶפְשָׁר וְכוּ, בִּתְמִיהָה: מִי אִיכָּא דְּנָיֵם שִׁבְעִין שְׁנִין, כְּלוֹמַר יֵשׁ אָדָם יָשֵׁן שִׁבְעִין שָׁנִים, בְּשֵׁנָה אַחַת: לָא טָעֵן, טְעִינָה קַמַּיְתָא: יִתֵּב, חוֹנִי הַמְעַגֵּל וְכוּ : אַהַדְּרָא לֵהּ מְשׁוּנְיֵתָא עָלְתָה סְבִיבָיו שֵׁן הַסֶּלַע: אִכְסֵי מֵעֵינָא, דֶּאֱנָשֵׁי וְלָא אַשְׁכְּחוּהוּ הָתָם. רַמְכֵי רַמְכֵי, וַלְדֵי וְלָדוֹת, מְעֻבֶּרֶת זָכָר הָיְתָה וְחָזַר וּבָא עָלֶיהָ וְהוֹלִידָה. כִּי חוֹנִי הַמְעַגֵּל הָיָה גָּדוֹל מְאד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם בְּסֶגְיָא זוֹ. דְּכַד הֲוָה עָיֵל לְבֵי מִדְרָשָׁא, כָּל קֻשְׁיָא דַּהֲווֹ לְהוֹ לְרַבָּנָן הֲוָה מְפָרֵק לְהוּ כִּי לֹא הָיָה שׁוּם פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה נִסְתָּר מִמֶּנּוּ וְעַל

כֵּן שָׁאַל, מִי אֵיכָא דְּנָיֵם שִׁבְעִין שְׁנִין הַיְנוּ שֶׁאֵיךְ אֶפְשָׁר לִפֵּל לִבְּחִינַת שֵׁינָה מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים כִּי אַף שֶׁאֶפְשָׁר לִפֵּל מִפָּנִים אֶחָד אוֹ יוֹתֵר אֲבָל אֵיךְ אֶפְשָׁר לִפֵּל מִכֻּלָּם חַזְיֵהּ לְהַהוּא גַּבְרָא דְּנָטַע חָרוּבָא, אָמַר לֵהּ, וְכוּ פִּשִׁיטָא לָךְ דְּחֵיית שִׁבְעִין שְׁנִין, וְאָכַלְתְּ מִנֵּהּ חָרוּב, זֶה בְּחִינַת זָקֵן בְּחִינַת עַתִּיק כִּי חָרוּב הוּא בְּרוֹשִׁים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה י:) : "תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְּרוֹשׁ" זֶה מָרְדֳּכַי וּ מָרְדֳּכַי הוּא בְּחִינַת רַב חֶסֶד, כִּי הֵם בַּמִּסְפָּר הַשָּׁוֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיק הַיְנוּ שֶׁרְאֵה אֶחָד שֶׁעוֹסֵק בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנַיִם קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עַתִּיק כַּנַּ"ל וְשָׁאַל אוֹתוֹ: מִי פְּשִׁיטָא לָךְ דְּחֵיית שִׁבְעִין שְׁנִין חָיִית, זֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, בְּחִינַת דִּבּוּר כַּנַּ"ל הַיְנוּ, כְּלוּם בָּחַנְתָּ לְעוֹרֵר עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל בְּקֶרֶב שְׁנַיִם וְאָכַלְתְּ מִנֵּיהוּ, הַיְנוּ בְּחִינַת מִן הַמָּתָר לְפִיךְ הַיְנוּ שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרֶיךָ נִשְׁמָעִים, שֶׁיִּהְיוּ הַתַּלְמִידִים הֲגוּנִים [הַיְנוּ שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ אֵיךְ אַתָּה עוֹסֵק לְסַפֵּר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת גְּבוֹהוֹת כָּאֵלֶּה, שֶׁל שְׁנַיִם קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁמָּא יִשְׁמְעוּ תַּלְמִידִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים שֶׁאֵינָם בִּבְחִינַת מִן הַמָּתָר לְפִיךְ כַּנַּ"ל וְכִי כְּבָר נִסִּיתָ וּבָחַנְתָּ לְעוֹרֵר עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל בְּקֶרֶב שְׁנַיִם שֶׁהֵם בְּתוֹךְ הַשִּׁבְעִים שְׁנַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה וְעָלָה בְּיָדְךָ לְעוֹרְרָם מִשְּׁנָתָם עַל יְדֵי זֶה כִּי הִגִּיעוּ דְּבָרֶיךָ לְתַלְמִידִים הֲגוּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מִן הַמָּתָר לְפִיךְ, בְּחִינַת וְאָכַלְתְּ מִנֵּיהוּ כַּנַּ"ל עַד שֶׁאַתָּה רוֹצֶה עַכְשָׁו, לַעֲסֹק עוֹד, בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַגְּבוֹהִים יוֹתֵר שֶׁהֵם סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנַיִם קַדְמוֹנִיּוֹת וְאֵיךְ אֵין אַתָּה מִתְיָרֵא, לְסַפֵּר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת גְּבוֹהִים כָּאֵלֶּה אוּלַי יִשְׁמְעוּ תַּלְמִידִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים] אָמַר לֵהּ, אֲנָא עַלְמָא בְּחָרוּבָא אַשְׁכַּחְתֵּהּ הַיְנוּ שֶׁאֶפְלוּ שֶׁאֶסַּפֵּר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנַיִם קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חָרוּבִים כַּנַּ"ל אֲנִי יָכוֹל לְהָבִיא בְּחִינַת שִׂחָה שֶׁהַתַּלְמִידִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים יִהְיֶה נִשְׁכָּח מֵהֶם כַּנַּ"ל [הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר לְעֵיל שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁעוֹסֵק לְעוֹרֵר הָעוֹלָם מֵהַשֵּׁנָה עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמְרוֹ, שֶׁדְּבָרָיו יִהְיוּ נִשְׁכָּחִין מִלֵּב הַתַּלְמִידִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים כַּנַּ"ל] כִּי הֵיכִי דְּשָׁתְלִי לִי אֲבָהָתִי, אֲנָא נַמִּי שָׁתַלִי לִבְנָאי הַיְנוּ, כְּמוֹ שֶׁהוֹלִידוּ אוֹתִי עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל בִּבְחִינַת לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים, לְהַתִּיר פֶּה עֲקָרוֹת כַּנַּ"ל הֵכִי נַמִּי שָׁתַלִי לִבְנָאי, הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה גַּם כֵּן נוֹלָדִים בָּנֵינוּ עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל [פְּרוּשׁ, שֶׁאָמַר לוֹ שֶׁהוּא מֻכְרָח לְסַפֵּר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כָּאֵלֶּה בִּשְׁבִיל פְּקִידוּת עֲקָרוֹת כִּי כְּמוֹ שֶׁאֲבוֹתַי עָסְקוּ בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ הַהוֹלָדָה, בְּחִינַת פְּקִידוּת עֲקָרוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוֹלִידוּ אוֹתִי כֵּן אֲנִי צָרִיךְ לְהוֹלִיד אֶת בָּנַי עַל יְדֵי זֶה, כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, כִּי הֵיכִי דְּשָׁתְלִי לִי אֲבָהָתִי, הָכִי נַמִּי שָׁתַלִי לִבְנָאי כַּנַּ"ל]. כָּרַךְ רִפְתָּא, אַתְיָא לֵהּ שִׁינְתָא וְנַיְם הַיְנוּ שֶׁאָכַל סְעֻדָּתוֹ, וְעַל יְדֵי הָאֲכִילָה, בָּא עָלָיו שֵׁנָה וְנַיְם הַיְנוּ, שֶׁנָּפַל לִבְחִינַת שֵׁנָה לְפִי עֵרֶךְ מַדְרֵגָתוֹ עַל יְדֵי הָאֲכִילָה כַּמְבאָר לְעֵיל שֶׁלִּפְעָמִים עַל

יְדֵי הָאֲכִילָה יָכוֹל לִפֹּל לִבְחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל הֶדְרָא עֲלֵהּ מְשׁוּנִיתָא, הַיְנוּ בְּחִינַת הַסִּבּוּבִים וְהַדְּמְיוֹנוֹת שֶׁמְּחַזְּרִין וְסוֹבְבִין סָבִיב בִּשְׁעַת הַשֵּׁנָה וְלָא יְדַע בְּרִיָּתָא כִּי הָעוֹלָם אֵין מַכִּירִין בְּמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שֵׁנָה כִּי נִדְמֶה לָהֶם שֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וּבֶאֱמֶת הַכֹּל הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל כִּי קָם אִתְעַר, הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה חַזְיֵהּ לְהַאי גַּבְרָא דְּאָכֵל מֵהַאי חָרוּבָא הַיְנוּ שֶׁרָאָה אוֹתוֹ עוֹסֵק בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל וְאָכֵל מֵהֶם הַיְנוּ בְּחִינַת מִן הַמַּתְר לְפִיךְ אָמַר לֵהּ, יְדַעְתְּ מָאן שְׁתַלִי לְהַאי חָרוּבָא הַיְנוּ שֶׁמַּאֲיזֶה זְמַן הוּא סִפּוּר הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת כִּי אֶפְשָׁר שֶׁאֶחָד מְסַפֵּר מַעֲשֶׂה שֶׁהָיְתָה כְּבָר וּבֶאֱמֶת לֹא הָיָה כִּי אִם לִפְנֵי אַרְבַּע שָׁנִים אָמַר לֵהּ אַבּוּהּ דְּאַבָּא הַיְנוּ בְּחִינַת זָקֵן, בְּחִינַת עַתִּיק הַיְנוּ, שֶׁהֵשִׁיב לוֹ שֶׁהַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהוּא עוֹסֵק בָּהֶם הֵם סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת זָקֵן, בְּחִינַת עַתִּיק כַּנַּ"ל אָמַר וַדַּאי נַיְמִי לִי שִׁבְעִין שְׁנִין הַיְנוּ שֶׁבְּוַדַּאי נָפַל לִבְחִינַת שֵׁנָה מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנִים כַּנַּ"ל חֲזָא לְחַמְרֵהּ, דְּקָא יְלַדָּה לֵהּ רַמְכֵי רַמְכֵי הַיְנוּ בְּחִינַת עֲשִׁירוּת, בְּחִינַת: "יְשַׂשְׂכָר חֲמוֹר גָּרֶם" כִּיעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עֲשִׁירוּת גָּדוֹל כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים לְהַתִּיר פֶּה עֲקֵרוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה יִרְאָה וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה נִמְשָׁךְ אֲרִיכוּת הַיָּמִים בְּחִינַת זָקֵן, בְּחִינַת תִּקּוּנֵי עַתִּיק כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הָעֲשִׁירוּת לְתוֹךְ הָאֲרִיכוּת יָמִים כַּנַּ"ל וְזֶה, פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: "עֵת לַעֲשׂוֹת לַה" וְכוּ דָּא תּוֹרָה דִּלְעֵלָּא דְּמִתְבַּטְּלָא אִי לָא אִתְעֲבֵד בְּתִקּוּנֵי עַתִּיק וּלְעַתִּיק יוֹמִין אִתְמַר הַיְנוּ תּוֹרָה דִּלְעֵלָּא, שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְבּוֹנְנוּת הַנַּ"ל שֶׁהוּא מִתְבַּטֵּל וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם אִם אֵינוֹ נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת תִּקּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּנֵי עַתִּיק, בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים הַנַּ"ל. כְּתִיב: "אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ" זֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁהוּא שֶׁבַח שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַמִּתְעוֹרְרִים מִלְּמַטָּה בְּחִינַת: "אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ" וְאַחַר כָּךְ הוּא אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת: "מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים ה'" קָרָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵהּ וְכוּ וּלְרַבִּי אַבָּא, וְאָמַר אֲנַן כְּלָלָא דְּכֹלָּא הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה שֶׁהוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שִׁלְשָׁה קַוִּין הַנַּ"ל בְּחִינַת: מוֹרָא שָׁמַיִם, וּמוֹרָא הָרַב, וּמוֹרָא אָב וְאִם נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, וְרַבִּי אַבָּא תַּלְמִידוֹ נִשְׁלַם הַיִּרְאָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא אֲרִיכוּת יָמִים בְּחִינַת תִּקּוּנֵי עַתִּיק כַּנַּ"ל. אִשְׁתִּיקוּ, שְׁמַעוּ קָלָא הַיְנוּ שֶׁאוֹתָן שֶׁ הָיוּ בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה, בְּחִינַת אִלְּמִים וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְדַבֵּר עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל שְׁמַעוּ קָלָא הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה בְּחִינַת זָכָאָה מָאן דְּמַלֵּיל עַל אֲדָנָא דְּשָׁמַע כַּנַּ"ל וְאַרְכְּבוּהּ דָּא לְדָא נָקְשָׁן, זֶה בְּחִינַת הוֹלָדָה, בְּחִינַת זוּוּג הַגּוּפָנִי כִּי עַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים עַל יְדֵי זֶה לְהַתִּיר פֶּה עֲקֵרוֹת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זוּוּג הַנִּשִּׁיקִין שֶׁקּוֹדֶם לַזּוּוּג הַגּוּפָנִי כַּנַּ"ל. מַאי קָלָא, קָלָא דְּכְנוּפְיָא עִלָּאָה דְּמִתְכַּנְפֵי הַיְנוּ

בְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁמַּלְבִּישִׁין בָּהֶם אֶת הַפָּנִים שֶׁל תּוֹרָה כַּנַ"ל כִּי הַהִתְלַבְּשׁוּת הוּא בְּחִינַת כָּנָף, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ל) "וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ" וְעַל יְדֵי זֶה הַהִתְלַבְּשׁוּת, מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה וּמַתְחִילִין לְדַבֵּר, בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת י) : "וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר"

סא - על ידי אמונת חכמים

חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: "ה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֶךָ יָרֵאתִי", אָמַר: הָתָם יָאוּת הֲוֵי לְמִדְחַל וְכוּ (שָׁם בְּאִידְרָא נָשָׂא דַף קכ"ח) א. עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִשְׁפָּטֵנוּ לָאוֹר כִּי מִשְׁפָּט הוּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא (פתח אליהו) הַיְנוּ בְּחִינַת דֶּרֶךְ הַמֶּמְצָע, שֶׁאֵינוֹ נוֹטֶה לְיָמִין וְלִשְׂמאל וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת (דְּבָרִים י"ז) : "לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמאל" וְעַל כֵּן, עַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט בָּרוּר כַּנַ"ל, בִּבְחִינַת: "מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת" (תהלים יט) הַיְנוּ, כִּי כָּל הַלִּמּוּדִים שֶׁהָאָדָם לוֹמֵד צָרִיךְ שֶׁיְּקַבֵּל וְיוֹצִיא מֵהֶם מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט מְעֻקָּל דְּהַיְנוּ, שֶׁיְּקַבֵּל וְיִלְמַד מִכָּל הַלִּמּוּדִים שֶׁלּוֹמֵד, מִשְׁפְּטֵי הַנְהָגוֹת שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג, הֵן לְעַצְמוֹ, הֵן לַאֲחֵרִים שֶׁמִּתְנַהֲגִים לְפִי דַּעְתּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ, כְּפִי הַמֶּמְשָׁלָה וְהָרַבָּנוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ, הֵן לְרַב אוֹ לְמֵעַט וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת: "לֹא תָסוּר" וְכוּ בִּבְחִינַת מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת, שֶׁאֵינוֹ נוֹטֶה לְיָמִין וּשְׂמאל כַּנַ"ל אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגֵם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, אֲזַי נִדּוֹן בֵּינֵיעַת בָּשָׂר, הַיְנוּ בְּמוֹתָרוֹת (עֲרוּבִין כ"א) הַלּוֹעֵג עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים נִדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְלַהַג הָרַבֵּה יִגְיעַת בָּשָׂר" וְהוּא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה כִּי הוּא אֵינוֹ מַאֲמִין בְּדִבְרֵיהֶם, וּמַלְעִיג עֲלֵיהֶם, וְדִבְרֵיהֶם הֵם אַךְ לְמוֹתָר אֶצְלוֹ עַל כֵּן נִדּוֹן בְּמוֹתָרוֹת וְכָל הַמִּשְׁפָּטִים הֵן מִן הַמֵּחַ, בִּבְחִינַת (מְלָכִים א ג) : "וַיִּירְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי חָכְמַת אֱלֹקִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט" וְהַמֵּחַ הוּא לְפִי הַמָּזוֹן וּכְשֶׁהַגּוּף נָקִי, אֲזַי הַמֵּחַ בָּרוּר וַאֲזַי יָכוֹל לְהוֹצִיא מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת, הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת אֲבָל כְּשֶׁנִּדּוֹן בְּמוֹתָרוֹת, עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַ"ל אֲזַי עוֹלִים עֲשָׂנִים סְרוּחִים אֶל הַמֵּחַ, וּמְעָרְבְּבִים וּמְבַלְבְּלִין דַּעְתּוֹ וַאֲזַי אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת, וַאֲזַי יוֹצֵא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל (חֲבַקּוּק א) "כִּי רָשָׁע מַכְתִּיר אֶת הַצַּדִּיק עַל כֵּן יֵצֵא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל" הַיְנוּ, עַל יְדֵי שֶׁהָעֲשָׂנִים סְרוּחִים מְסַבְּבִין וּמַקִּיפִין הַמֵּחַ וּמְבַלְבְּלִין אוֹתוֹ עַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ז) : "מִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם", הַיְנוּ בִּלְבּוּל הַמּוֹחִין וְדוֹאֵג, עַל יְדֵי שֶׁלִּמּוּדוֹ הָיָה מִבְּחִינַת אֵלּוּ הַמּוֹתָרוֹת בִּבְחִינַת הַנֶּאֱמָר בְּדוֹאֵג (שְׁמוּאֵל א כ"א) : "וְשָׁם אִישׁ מֵעַבְדֵי שָׁאוּל נֶעֱצָר לִפְנֵי ה וּשְׁמוֹ דּוֹאֵג" וְכוּ וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: עוֹצֵר עַצְמוֹ וְכוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כִּי לִמּוּדוֹ הָיָה מִבְּחִינַת עֲצִירוּת, בְּחִינַת מוֹתָרוֹת עַל יְדֵי זֶה, לֹא הָיָה מוֹצִיא מִלִּמּוּדוֹ מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת, רַק מִשְׁפָּט מְעֻקָּל וְעַל כֵּן הָיָה דָּן שֶׁאֵין דָּוִד רָאוּי לָבוֹא בְּקָהָל (יְבָמוֹת

ע"ו:) וְזֶה הָיָה, עַל יְדֵי שֶׁלִּמּוּדוֹ הָיָה מְמוֹתָרוֹת כַּנַּ"ל. ב. וְיֵשׁ מַנְהִיגִים שֶׁנִּקְרָאִים בְּשֵׁם רַבִּי שֶׁלִּמּוּדָם מֵאֵלּוּ הַמּוֹתָרוֹת וְלֹא דַּי שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים אֲפִלּוּ לְהַנְהִיג אֶת עַצְמָן כַּנַּ"ל וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְהַנְהִיג אֶת אֲחֵרִים וְהֵם נוֹטְלִים גְּדֻלָּה לְעַצְמָן, לְהַנְהִיג הָעוֹלָם צָרִיךְ לְרָאוֹת שֶׁלֹּא לְהַסְמִיךְ אוֹתָם שֶׁלֹּא לִתֵּן לָהֶם תִּקֻּף וָעֹז, שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְכֻנִּים בְּשֵׁם רַבִּי כִּי הֵם עַצְמָן אֵינָם חַיָּבִים כָּל כָּךְ כִּי יֵשׁ לָהֶם יֵצֶר הָרָע גָּדוֹל לְהַנְהִיג הָעוֹלָם אַךְ צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד, שֶׁלֹּא לִתֵּן לָהֶם תִּקֻּף וָעֹז כִּי אֵלּוּ הַנּוֹתְנִים לָהֶם תִּקֻּף וָעֹז וְנִסְמָכִים עַל יָדָם שֶׁיִּהְיוּ נִקְרָאִים בְּשֵׁם רַבִּי הֵם עָתִידִין לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן וְעַל יְדֵי שֶׁמַּסְמִיכִין רַבִּי שֶׁאֵינוֹ הָגוּן עַל יְדֵי זֶה נֶחֱלָשׁ כְּתַב יָדֵנוּ, וְאֵין לוֹ שׁוּם תִּקֻּף וְנוֹתְנִין כֹּחַ בְּכְתַב יָדָם וְעַל יְדֵי זֶה הֵם גּוֹזְרִין שֶׁלֹּא יִהְיֶה תִּקֻּף לַכְּתָבִים שֶׁלָּנוּ כִּי אִם לַכְּתָבִים שֶׁלָּהֶם וְיִשְׂרָאֵל יִהְיוּ מֻכְרָחִים לִלְמֹד כְּתָב שֶׁלָּהֶם וְעַל יְדֵי זֶה גּוֹזְרִין גַּם כֵּן לְגָרֵשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמְּקוֹם הַיִּשּׁוּב שֶׁנִּתְיַשְּׁבוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל כְּבָר, אֶל מְקוֹמוֹת שֶׁלֹּא הָיוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל מֵעוֹלָם כִּי הַסְּמִיכָה שֶׁסּוֹמְכִין אֶת הָרַב, וְהַכְּתָב, הֵם מִבְּחִינָה אַחַת כִּי הַסְּמִיכָה בְּיָדַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל"ד) : "וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת יָדָיו עָלָיו" וְהוּא בְּחִינַת הַכְּתָב בְּחִינַת יָד כּוֹתֶבֶת כִּי הַכְּתָב הוּא גַּם כֵּן מִבְּחִינַת חָכְמָה כִּי אוֹתִיּוֹת הַכְּתָב, בָּהֶם נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת (תְּהִלִּים ל"ג) : "בִּדְבַר ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ" וְכוּ, וּכְתִיב (שָׁם ק"ד) "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ" כִּי יֵשׁ בְּכָל אוֹת וְאוֹת חָכְמָה שֶׁחִיְּבָה חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהָאוֹת הַזּוֹ יִהְיֶה בִּתְמוּנָה זוֹ וְעַל יָדוֹ יִהְיֶה נִבְרָא זֶה הָעוֹלָם בְּזֹאת הַתְּמוּנָה וּלְהִתְנַהֵג בְּאוֹתוֹ הַהַנְהָגָה שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְכֵן שְׁאָר הָעוֹלָמוֹת בִּתְמוּנָה וְהַנְהָגָה אֲחֶרֶת, עַל יְדֵי תְּמוּנַת אוֹת אַחַר כִּי כֵן גָּזְרַת חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ וּכְשֶׁהֶחְכָּם הָרְאוּי לִסְמִיכָה, נִסְמָךְ בְּשֵׁם רַבִּי שֶׁהַנְהָגָתוֹ בִּבְחִינַת מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל אָז עַל יְדֵי הַסְּמִיכָה, שֶׁאָז מְקַבֵּל חָכְמָתוֹ מִבְּחִינַת יַד ה בִּבְחִינַת "וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה" וְכוּ כַּנַּ"ל אָז מֵבִיא הָאָרָה וְכֹחַ בְּכְתַב יָדֵנוּ, שֶׁהוּא גַּם כֵּן מִבְּחִינַת חָכְמָה כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת (דִּבְרֵי הַיָּמִים א כ"ח) : "הַכֹּל בִּכְתָב מִיַּד ה עָלַי הִשְׂכִּיל" שֶׁעַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל שֶׁמְּקַבֵּל מִיַּד ה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְמִיכָה עַל יְדֵי זֶה מֵבִיא הָאָרָה וְכֹחַ בַּכְּתָב כַּנַּ"ל (בַּמִּדְבָּר י"א) :וַתְּנַח עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וְהֵמָּה בַּכְּתוּבִים הֵינוּ בִּכְתַב יָדֵנוּ כַּנַּ"ל שֶׁנִּסְמְכוּ אָז, וְקִבְּלוּ הָרוּחַ חָכְמָה עַל יְדֵי זֶה הֲבִיאוּ הָאָרָה בַּכְּתוּבִים הֵינוּ בִּכְתַב יָדֵנוּ כַּנַּ"ל וְאָז, לֹא דַּי שֶׁאֵין כְּתַב יָדֵנוּ נִכְנָע לְמִשְׁפָּטָם אֶלָּא שֶׁכָּל מִשְׁפְּטֵי הַנְּהָגוֹת שֶׁלָּהֶם, כֻּלָּם עַל יְדֵי כְּתַב יָדֵנוּ בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ט) : "לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב אֲבָל כְּשֶׁמַּסְמִיכִין רַבִּי שֶׁאֵינוֹ הָגוּן עַל יְדֵי זֶה נֶחֱלָשׁ כְּתַב יָדֵנוּ, וְנוֹתְנִין תִּקֻּף לַכְּתָב שֶׁלָּהֶם וְכָל הַמִּשְׁפָּטִים צְרִיכִים לִהְיוֹת עַל יְדֵי כְּתָבִים שֶׁלָּהֶם דַּוְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת "מִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם", בְּחִינַת מִשְׁפָּט מְעֻקָּל כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה גּוֹזְרִין לְגָרֵשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל מִמָּקוֹם שֶׁנִּתְיַשְּׁבוּ כְּבָר כִּי בְּמָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִין שָׁם מִכְּבָר, אֲפִלּוּ בְּחוּץ לָאָרֶץ הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת

(יְחֶזְקֵאל י"א) : "מְקֻדָּשׁ מְעַט" כִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִין שָׁם נִתְקַדֵּשׁ הָאֲוִיר בִּבְחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי עַל יְדֵי כְּתַב יָדֵנוּ נִתְקַדֵּשׁ הָאֲוִיר בִּבְחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים (בָּבָא קַמָּא קנ"ח: זֹהַר פִּינְחָס רמ"ה וּבְתִקּוּן כ"ב) כִּי הַכְּתָב הוּא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת מַחְכִּימוֹת וְעַל יְדֵי תְּנוּעוֹת הַקָּלְמוֹס בָּאֲוִיר בְּשָׁעַת כְּתִיבָה נֶחֱקָקִים בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת מַחְכִּימוֹת בְּתוֹךְ הָאֲוִיר וְעַל יָדוֹ נִתְקַדֵּשׁ הָאֲוִיר בִּבְחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים וְעַל יְדֵי שֶׁפּוֹנְמִין בִּכְתַב יָדֵנוּ עַל יְדֵי הַסְּמִיכָה שֶׁמַּסְמִיכִין רַבִּי שֶׁאֵינוֹ הָגוּן כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה מְגָרְשִׁין יִשְׂרָאֵל מִן הַיִּשּׁוּב מִמָּקוֹם שֶׁיִּשְׁבוּ שָׁם מִכְּבָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וּמְגָרְשִׁין אוֹתָם מִשָּׁם אֶל מָקוֹם מִדְבַּר שְׁמָמָה שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם קְדֻשָּׁה כִּי לֹא יָשְׁבוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל מֵעוֹלָם כַּנַּ"ל. ג. וְעַל יְדֵי זֶה, נִלְקָח מִמֶּנּוּ חָכְמַת תַּהֲלוּכֵי גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ לֵידַע כָּל הַהִשְׁתַּנּוּת וַעֲתִידוֹת הַבָּאִין עַל יְדֵי גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ וְנִמְסָר לָהֶם כִּי מִתְּחִלָּה זֹאת הַחָכְמָה נִמְסָרָה רַק לָנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ד) : "כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת ע"ה) : אֵיזוֹ חָכְמָה וּבִינָה שֶׁהִיא לְעֵינֵי הָעַמִּים הֱוֵי אוֹמֵר: זֶה חִשּׁוּב תְּקוּפוֹת וּמַזָּלוֹת כִּי יֵשׁ בָּזֶה שֵׂכֶל, שֶׁיִּשְׁאַר הַסּוֹד אֶצְלֵנוּ, אַף עַל פִּי שֶׁמּוֹדִיעִין לָהֶם הַחָכְמָה כִּי בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לָהֶם הַחָכְמָה כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ מַחְכְמָתֵנוּ, שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין חָכְמָה זוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם" וְכוּ וְאִם כֵּן, מֵאַחַר שֶׁמּוֹדִיעִין לָהֶם, אֵינוֹ סוֹד כִּי הֲלֹא גַּם הֵם יוֹדְעִין אַךְ יֵשׁ בָּזֶה שֵׂכֶל, שֶׁיְּכוֹלִין לְהוֹדִיעַ לָהֶם הַחָכְמָה וְאַף עַל פִּי כֵן יִשָּׁאֵר הַסּוֹד אֶצְלֵנוּ וְזֶה בְּחִינַת: "כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים" לְעֵינֵי הָעַמִּים דַּיְקָא דְּהַיְנוּ שֶׁהִיא רַק לְעֵינֵי הָעַמִּים בְּשָׁעָה שֶׁמּוֹדִיעִין לָהֶם וְתֵכֶף אַחַר כָּךְ אֵינָן יוֹדְעִין כְּלָל, רַק יוֹדְעִין שֶׁהַסּוֹד אֶצְלֵנוּ כִּי אֵין אָנוּ מוֹדִיעִין לָהֶם זֹאת הַחָכְמָה בְּעֶצֶם שֶׁהִיא סוֹד הַעֲבוּר רַק שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה שֵׂכֶל שֶׁיְּכוֹלִין לְהַרְאוֹת זֹאת הַחָכְמָה לְעֵינֵיהֶם לְבַד לְמַעַן יֵדְעוּ שֶׁזֹּאת הַחָכְמָה הִיא אֶצְלֵנוּ אֲבָל עֶצֶם סוֹד הַחָכְמָה נִשְׁאָר אֶצְלֵנוּ וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹד הָעִבּוּר שֶׁאֵינוֹ נִמְסָר רַק לִגְדוֹלֵי הַדּוֹר, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נְשָׁמוֹת גְּדוֹלוֹת כִּי תַּהֲלוּכוֹת הַגַּלְגַּלִּים הוּא עַל יְדֵי שִׂכְלִיִּים, שֶׁהֵם הַמַּלְאָכִים וְכָל גַּלְגַּל וְגַלְגַּל יֵשׁ לוֹ שֵׂכֶל מְיֻחָד, דְּהַיְנוּ מַלְאָךְ, שֶׁמִּתְנַהֵג עַל יָדוֹ וְעַל יְדֵי זֶה הוּא הִשְׁתַּנּוּת הִלּוּךְ הַגַּלְגַּלִּים שֶׁזֶּה הַגַּלְגַּל מְהַלֵּךְ בְּחֹדֶשׁ, וּבְזֶה הַסֵּדֶר וְזֶה הַגַּלְגַּל מְהַלֵּךְ בְּשָׁנָה אוֹ יוֹתֵר וְיֵשׁ גַּלְגַּל שֶׁצָּרִיךְ זְמַן רַב כַּמָּה אֲלָפִים שָׁנִים עַד שֶׁמְּסַבֵּב וְהַכֹּל לְפִי הִשְׁתַּנּוּת הַשִּׂכְלִיִּים שֶׁהֵם מִשְׁתַּנִּים לְפִי רְחוּקָם מֵהָעִלָּה וּכְמוֹ כֵן מִתְנַהֲגִים הַגַּלְגַּלִּים וְכָל אֵלּוּ הַשִּׂכְלִיִּים, כֻּלָּם מְקַבְּלִים מֵהַמַּנְהִיג הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁכֻּלָּם מִתְנַהֲגִים עַל יָדָהּ (אִיּוֹב ל"ב) : "וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם" שֶׁהַנְּשָׁמָה שׁוֹפַעַ הַשֵּׂכֶל בָּהֶם וְעַל כֵּן הַנְּשָׁמָה נִקְרֵאת שָׁמַיִם שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַגַּלְגַּלִּים (תְּהִלִּים נ) "יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעָל", זוֹ הַנְּשָׁמָה (סַנְהֶדְרִין צ"א:) כִּי הַנְּשָׁמָה הוּא מַנְהִיג הַכּוֹלֵל, שֶׁל כָּל הַגַּלְגַּלִּים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן

הַנְּשָׁמָה נִקְרֵאת גַּלְגַּלְתָּא עַל שֵׁם גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ שֶׁמִּתְנַהֲגִים עַל יָדָהּ וְעַל כֵּן אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַגְּדוֹלוֹת, בְּקִיאִין בְּסוֹד הָעִבּוּר כִּי מִי יוֹדֵעַ הַנְּהָנָתָם כְּמוֹ הַמַּנְהִיג וְאֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַגְּדוֹלוֹת צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם גּוּף בִּבְחִינוֹת (יְשַׁעְיָה ד) : "פְּרִי הָאָרֶץ", בְּחִינוֹת אָוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי כְּשֶׁהָאָוִיר מִתְקַדֵּשׁ בִּבְחִינוֹת אָוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אָז כָּל הַפֵּרוֹת וְהַתְּבוּאָה הַגָּדֵל שָׁם שֶׁמֵּהֶם נִזּוֹן הָאָדָם, וּמִשָּׁם בָּא הַטִּפָּה זֶרַע־יִוּת הַכֹּל הוּא בִּבְחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמִשָּׁם נִרְקָם הַגּוּף, בִּבְחִינוֹת (תְּהִלִּים קל"ט) : "רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ" בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַאֲזַי הַגּוּף בִּבְחִינַת פְּרִי הָאָרֶץ וַאֲזַי רָאוּי לְקַבֵּל נְשָׁמָה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת: "יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעַל" זֶה הַנְּשָׁמָה "וְאֶל הָאָרֶץ" זֶה הַגּוּף (שָׁם סַנְהֶדְרִין) כִּי הַנְּשָׁמָה לְפִי הַגּוּף כְּשֶׁהַגּוּף זַךְ וְנָקִי, יָכוֹל לְקַבֵּל נְשָׁמָה גְּדוֹלָה, וְכֵן לְהֵפֶךְ וְעַל כֵּן יֵשׁ מְדִינוֹת שֶׁשִּׁכְלָם עָב וּמְגֻשָּׁם וְכֵן יֵשׁ מְדִינוֹת שֶׁשִּׁכְלָם זַךְ וְצָלוּל וְהַכֹּל לְפִי הַמְּדִינָה, לְפִי הַמָּזוֹן הַיּוֹצֵא מִמֶּנָּה וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁנִּתְגָּרְשִׁין מִבְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל אֲזַי אֵין יְכוֹלִין לְהִתְרַקֵּם גּוּפִים זַכִּים, וְאֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל נְשָׁמָה גְּדוֹלָה וְעַל יְדֵי זֶה נִלְקַח סוֹד הָעִבּוּר מֵאִתָּנוּ וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כְּתֻבּוֹת קי"ב) "וְהָיְתָה יָדִי אֶל הַנְּבִיאִים הַחוֹזִים שָׁוְא וְגוֹ בְּסוֹד עַמִּי לֹא יִהְיוּ" זֶה סוֹד הָעִבּוּר "וּבְכָתַב בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא יִכָּתֵבוּ" זֶה סְמִיכָה "וְאֶל אַדְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יָבוֹאוּ" כְּמַשְׁמָעוֹ הַיְנוּ כַּנַּ"ל, בִּכְתַב יִשְׂרָאֵל לֹא יִכָּתֵבוּ זֶה סְמִיכָה הַיְנוּ עַל יְדֵי סְמִיכָה שֶׁמַּסְמִיכִין בְּשֵׁם רַבִּי, אֶת שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים עַל יְדֵי זֶה מַחֲלִישִׁין כְּתַב יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: וְאֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבוֹאוּ, הַיְנוּ שֶׁנִּתְגָּרְשִׁין מִבְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּסוֹד עַמִּי לֹא יִהְיוּ זֶה סוֹד הָעִבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִלְקַח מֵאִתָּנוּ סוֹד הָעִבּוּר כַּנַּ"ל וְכָל זֶה עַל יְדֵי הַמּוֹתָרוֹת הַנַּ"ל ד. וְעַל יְדֵי זֶה אֵין לוֹ עֵצָה שְׁלֵמָה לְעוֹלָם וְתָמִיד אֵינוֹ יָכוֹל לָתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ, וְהוּא תָּמִיד מְסֻפָּק כִּי כָּל עֲצוּתָיו בִּבְחִינַת עֲצוֹת נִבְעָרוֹת (יְשַׁעְיָה י"ט) עֲצַת נְשִׁים כִּי הַטִּפָּה שֶׁל הַמּוֹתָרוֹת עוֹלֶה אֶל הַלֵּב בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל י"ד) : "הֶעֱלוּ גִלּוּלֵיהֶם עַל לִבָּם" וְנַעֲשָׂה לִבּוֹ מְטֻנָּף כְּמוֹ בֵּית הַכִּסֵּא, שֶׁהוּא מָקוֹם עֲצַת הַנָּשִׁים כְּמַאֲמַר רַב עֵילָּשׁ (גִּטִּין מ"ה) : נָשֵׁי כָּל מְלֵי מְסַדְּרִין בְּבֵית הַכִּסֵּא, שֶׁשָּׁם כָּל עֲצָתָם. ה. אַךְ מִי שֶׁכְּבָר נִשְׁקַע בְּאֵלּוּ הַמּוֹתָרוֹת יֵשׁ מַיִם שֶׁהוּא מְטַהֵר מִזֹּאת הַטִּפָּה בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל ל"ו) : "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם" (שָׁם ל"ז) "וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד, וְלֹא יִטַּמְּאוּ עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם" שֶׁעַל יְדֵי שֶׁנִּטְהָרִין מֵהַגִּלּוּלִין וְהַטִּפָּה הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה, וְלֹא יֵחָצוּ לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת, בְּחִינַת עֲצוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דָּנִיֵּאל ד) : "מִלְכִּי יִשְׁפַּר עָלָךְ" הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְעֵצָה שְׁלֵמָה כִּי עַל יְדֵי הַמַּיִם הַנַּ"ל, נַעֲשִׂים אֶצְלוֹ עֲצוֹת שְׁלֵמוֹת, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ) : "מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ". וְאֵלּוּ הַמַּיִם, הֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר כ) : "מֵי מְרִיבָה" וְעַל כֵּן מַחֲלֹקֶת נִקְרָא פְּלַגְתָּא, בְּחִינַת (תְּהִלִּים

ס"ה) : "פֶּלֶג אֱלֹקִים מָלֵא מָיִם" כִּי מִכָּל מַחֲלֹקֶת נַעֲשֶׂה סֵפֶר, בְּחִינַת שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת כִּי הַמַּחֲלֹקֶת הִיא שְׁאֵלָה וְקֻשְׁיָא, שֶׁמַּקְשִׁין וְשׁוֹאֲלִין עָלָיו וְהוּא שָׁב בִּתְשׁוּבָה וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מֵשִׁיב וּמְתָרֵץ הַשְּׁאֵלָה וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת סֵפֶר שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת כִּי עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי זֶה נִתְחַדְּשִׁים אֶצְלוֹ כַּמָּה סְפָרִים כִּי יֵשׁ כַּמָּה סְפָרִים עַכְשָׁו, וְגַם עֲתִידִים לִהְיוֹת עוֹד כַּמָּה סְפָרִים וְכֻלָּם צְרִיכִים לְהָעוֹלָם וּבַתְּחִלָּה כְּשֶׁלֹּא הָיָה לוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים אֲזַי הָיוּ כָּל הַסְּפָרִים אֶצְלוֹ כְּלֹא כִּי הָיָה מַלְעִיג עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י"ב) : "עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ וְלַהַג הַרְבֵּה" וְכוּ דְּהַיְנוּ שֶׁמַּלְעִיג עַל רִבּוּי סְפָרֵיהֶם וַאֲזַי כֻּלָּם כְּלֹא אֶצְלוֹ וּכְשֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה עַל זֶה, אֲזַי נִתְחַדֵּשׁ אֶצְלוֹ בְּכָל פַּעַם סֵפֶר כִּי חוֹזְרִים וְנֶחֱשָׁבִים אֶצְלוֹ כָּל הַסְּפָרִים שֶׁבַּתְּחִלָּה הָיוּ בְּעֵינָיו כְּלֹא וּמִתְבּוֹנֵן בְּהַמַּחֲלֹקֶת מִפְּנֵי מָה הֵם חוֹלְקִים כָּךְ, בְּאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים, וְלֹא בְּאֹפֶן אַחֵר וְעַל יְדֵי זֶה מִתְבּוֹנֵן אֵיךְ לְשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, וּלְתַקֵּן הָאֱמוּנַת חֲכָמִים כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמַּחֲלֹקֶת עַל יְדֵי שֶׁפָּגַם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים וּלְפִי הַתְּשׁוּבָה, לְפִי הַמַּחֲלֹקֶת, כֵּן הוּא חוֹזֵר וְשָׁב אֶל אֱמוּנַת חֲכָמִים וּכְמוֹ כֵן נִתְחַדֵּשׁ אֶצְלוֹ סֵפֶר כִּי חוֹזֵר וְנֶחֱשָׁב בְּעֵינָיו מַה שֶּׁהָיָה בַּתְּחִלָּה בְּעֵינָיו כְּלֹא וְכֵן בְּכָל פַּעַם לְפִי הַמַּחֲלֹקֶת, כֵּן הַתְּשׁוּבָה שֶׁשָּׁב וְחוֹזֵר אֶל הָאֱמוּנַת חֲכָמִים וּכְמוֹ כֵן נִתְחַדֵּשׁ אֶצְלוֹ סֵפֶר אַחֵר כִּי חוֹזֵר וְנֶחֱשָׁב בְּעֵינָיו עוֹד אֵיזֶה סֵפֶר אַחֵר שֶׁבַּתְּחִלָּה הָיָה מַלְעִיג עָלָיו, וְהָיָה בְּעֵינָיו כְּלֹא כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן, עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת נַעֲשֶׂה סֵפֶר (אִיּוֹב ל"א) : "וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי" שֶׁעַל יְדֵי רִיב וּמַחֲלֹקֶת נַעֲשֶׂה סֵפֶר. וְיֵשׁ צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁאֱמוּנָתָם שְׁלֵמָה בְּוַדַּאי וְאַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ עֲלֵיהֶם מַחֲלֹקֶת (יְשַׁעְיָה נ"ג) : "וְהוּא חֹטְא רַבִּים נָשָׂא" וְכוּ, (שָׁם) : "וַעֲוֹונוֹתָם הוּא יִסְבֹּל" הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַחֲלֹקֶת בִּשְׁבִיל הָעוֹלָם וְעַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ עָלָיו עַל יְדֵי זֶה מְתַקֵּן הָאֱמוּנַת חֲכָמִים אֵצֶל הַהֶמוֹן עָם וְיֵשׁ שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם מַחֲלֹקֶת מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה בְּעַצְמָן וְאֵינָם מַאֲמִינִים בְּחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם מְחַדְּשִׁים וְאֵינָם מַאֲמִינִים שֶׁיֵּשׁ לְהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ שֶׁעֲשׂוּעִים גְּדוֹלִים מֵחִדּוּשִׁים שֶׁלָּהֶם וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה בַּחִדּוּשִׁים שֶׁל עַצְמָן עַל יְדֵי זֶה הֵם מִתְרַשְּׁלִין בְּהַחִדּוּשִׁין שֶׁלָּהֶם וְעַל כֵּן בָּא עֲלֵיהֶם מַחֲלֹקֶת וְעַל יְדֵי זֶה הֵם שְׁבִים בִּתְשׁוּבָה וְחוֹזְרִים וְנֶחֱשָׁבִים אֶצְלָן חִדּוּשִׁין שֶׁלָּהֶם, וְחוֹזְרִים וּמְחַדְּשִׁים וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה סֵפֶר וְלִפְעָמִים נַעֲשֶׂה מִזֶּה סֵפֶר לְמַעְלָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁזֶּה שׁוֹאֵל וּמַקְשֶׁה וְזֶה שָׁב בִּתְשׁוּבָה וְעַל יְדֵי זֶה מֵשִׁיב וּמְתָרֵץ עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה סֵפֶר לְמַעְלָה בִּבְחִינַת (מַלְאָכִי ג) : "אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב ה וַיִּשְׁמַע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר" ו. וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַצְּמָצוּמִים, שֶׁהֵם הַדִּינִים וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה דִּין וְצִמְצוּם, נִמְתָּק עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי כָּל הַמְּתָקוֹת שֶׁל כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים, הוּא עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל כִּי כֻּלָּם בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבְּרִירוּ (עיין זוהר פקודי ר"וד:) שֶׁהַשֵּׂכֶל הוּא שֹׁרֶשׁ הַדִּינִים וְשָׁם נִמְתָּקִים

הַדִּינִים כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ (עץ חיים שע"ג פי"א) וְכָל דִּין וְצִמְצוּם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִמְתָּק בַּשֵּׂכֶל הַשַּׂיָּךְ לוֹ, שֶׁשָּׁם שָׁרְשׁוֹ וְיֵשׁ לְכָל צִמְצוּם וְצִמְצוּם שֵׂכֶל שֶׁעַל יָדוֹ נִמְתָּק אַךְ יֵשׁ חָכְמָה עִלָּאָה, שֶׁכָּל הַחָכְמוֹת כְּלוּלִים שָׁם, וּמִקַּבְּלִין מִשָּׁם וְעַל כֵּן שָׁם נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים כִּי בְּהַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק כִּי אִם בְּזֶה הַשֵּׂכֶל דַּיְקָא הַשַּׂיָּךְ לָזֶה הַצִּמְצוּם, שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ אֲבָל עַל יְדֵי בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁכְּלוּל מִכֻּלָּם שָׁם נִמְתָּקִים כָּל הַצִּמְצוּמִים, וְכָל הַדִּינִים כֻּלָּם וְהַתּוֹרָה שֶׁהִיא יוֹצֵאת מֵחָכְמָה עִלָּאָה, כִּי אוֹרַיְתָא מֵחָכְמָה עִלָּאָה נָפְקַת (זֹהַר בְּשַׁלַּח ס"ב) וְאֵין יְכוֹלָה לְקַבֵּל מֵחָכְמָה עִלָּאָה, כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁלֵמוּת וּשְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה, הִיא עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אֵין לָהּ שְׁלֵמוּת, כִּי אִם עַל יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַסְּפָרִים הַנַּ"ל, שֶׁנִּתְחַדְּשִׁים עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת בְּבְחִינַת: "וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי", בְּחִינַת: "עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ" עַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַתּוֹרָה (שְׁמוֹת כ"ד) : "לוּחוֹת הָאֶבֶן" שֶׁמְּקַבֶּלֶת הָאָרָה מִבְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה (עיין זוהר ויחי רל"א:) כִּי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, יֵשׁ לוֹ צִמְצוּם אַחַר בְּכַמּוּת וְאֵיכוּת וְכָל הַצִּמְצוּמִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם נִרְשָׁמִים בְּאֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁמִּמֶּנּוּ הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם וְכֻלָּם מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ וְשָׁם הַמְתָּקַת כָּל הַדִּינִים כִּי הוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קְדָשִׁים קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים כִּי הַשֵּׂכֶל נִקְרָא קֹדֶשׁ (עיין זוהר אחרי דף סא) וְכֻלָּם מְקַבְּלִים וְנִכְלָלִים בִּבְחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, שֶׁכְּלוּל מִכֻּלָּם וּמִשָּׁם הַמְתָּקַת כָּל הַדִּינִים, בִּפְרָטִיּוּת וּבְכְלָלִיּוּת כִּי גַּם כְּשֶׁמַּמְתִּיקִין הַדִּין בִּפְרָט, בְּאֵיזֶה שֵׂכֶל שֶׁל אֵיזֶה צִמְצוּם צְרִיכִין גַּם כֵּן לְהַמְשִׁיךְ כֹּחַ מֵהַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לָזֶה הַשֵּׂכֶל הַפְּרָטִי לְהַמְתִּיק הַדִּין וְכֵן בִּכְלָלִיּוּת, לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים מֵאֵיזֶה צִמְצוּם שֶׁיִּהְיֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה (עיין זוהר ויחי רלא) וּכְשֶׁהַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ שְׁלֵמוּת עַל יְדֵי הַסְּפָרִים כַּנַּ"ל אָזַי מְקַבֶּלֶת מֵחָכְמָה עִלָּאָה, בִּבְחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה וַאֲזַי מַשְׁפִּיעַת בְּכָל הַחָכְמוֹת, וְנִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים (תְּהִלִּים כ) : "יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ" שֶׁעִקַּר הָעֶזֶר וְהַיְשׁוּעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים, הוּא מִקֹּדֶשׁ הַיְנוּ עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ וְזֶה אוֹתִיּוֹת שְׁתִיָּה רֵאשֵׁי תֵּבוֹת הֵן תְּוִי שַׁדַּי יַעֲנֵנִי (לְשׁוֹן הַמִּקְרָא אִיּוֹב ל"א: "הֵן תָּוִי שַׁדַּי יַעֲנֵנִי וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי") הֵן תָּוִי שַׁדַּי, הַיְנוּ בְּחִינַת הָרְשִׁימוֹת שֶׁל כָּל הַצִּמְצוּמִים נִמְתָּקִין עַל יְדֵי שֶׁבָּאִים בְּתוֹךְ שְׁתִיָּה, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה הַנַּ"ל וְזֶה יַעֲנֵנִי, בְּחִינַת הַהַמְתָּקָה, בִּבְחִינַת: "יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ" כַּנַּ"ל וְזֶה "הֵן תָּוִי שַׁדַּי יַעֲנֵנִי וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי" שֶׁעַל יְדֵי וְסֵפֶר כָּתַב כַּנַּ"ל הַיְנוּ רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת כַּנַּ"ל שֶׁאָז יֵשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁלֵמוּת, וּמְקַבֶּלֶת מִשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, מֵחָכְמָה עִלָּאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה הֵן תָּוִי שַׁדַּי יַעֲנֵנִי, בְּחִינַת הַהַמְתָּקָה עַל יְדֵי בְּחִינַת לוּחוֹת הָאֶבֶן, שֶׁמְּקַבְּלִין

מֵאֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל ז. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁנּוֹסְעִין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים כִּי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹמָא דְּדִינָא שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה וְכָל אֶחָד וְאֶחָד בָּא עִם קֻרְבָּתוֹ וְצִמְצוּמָיו אֶל הַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשֵּׁי קָדָשִׁים, בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה (שְׁמוּאֵל א ב) : "כִּי לַה מְצוּקֵי אָרֶץ וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל" (עי יומא לח: סנהדרין כו:) שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁעֲלֵיהֶם נִשְׁתַּת הָעוֹלָם וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים, עַל יְדֵי בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אַבְנֵי יַעֲקֹב, שֶׁנִּכְלְלוּ כֻּלָּם בְּתוֹךְ אֶבֶן שְׁתִיָּה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה וַיֵּצֵא פָּרָשָׁה ס"ח, עַיֵּן זֹהַר נֹחַ ע"ב, וְיִחִי רל"א) כִּי הַנְּפָשׁוֹת הֵם בְּחִינַת אֲבָנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ד) : "תִּשְׁתַּפֵּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ" וְנִכְלָלִים בְּתוֹךְ הַצַּדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִיָּה וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַצִּמְצוּמִים כַּנַּ"ל ח. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁנִּכְלָלִים יַחַד כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי י"ג) : "אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח" כִּי הַנֶּפֶשׁ הוּא בְּחִינַת נֵר, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ) : "נֵר ה נִשְׁמַת אָדָם" וּכְשֶׁנִּכְלָלִין יַחַד נַעֲשֶׂה מֵהֶם אוֹר וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה, בְּחִינַת: "אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח" וְזֶה חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: "ה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֶךָ יָרֵאתִי", תַּמָּן יָאוּת הֲוֵי לְמִדְחַל כִּי חֲבַקּוּק אָמַר נְבוּאָה זוֹ עַל רַבִּי עֲקִיבָא וַחֲבֵרָיו שֶׁמַּתּוּ עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם אַהֲבָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְבָמוֹת ס"ב:) כִּי הֵם הָיוּ בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְצִמְצוּמִים, וְלֹא נִכְלְלוּ יַחַד וְלֹא נִמְתְּקוּ וְרַבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲבֵרָיו שֶׁהָיוּ הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם עַל כֵּן אָמַר אֲנַן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא הַיְנוּ בְּחִינַת הָאַהֲבָה וּכְלָלוּת שֶׁנִּכְלָלִין יַחַד וְעַל יְדֵי זֶה הַהַמְתָּקָה וְהַתִּקּוּן כַּנַּ"ל חֲדִי רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַכְּלָלוּת וְהָאַהֲבָה, בְּחִינַת: "אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמָח" פְּתַח וְאָמַר: "הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה סוֹד" הַיְנוּ רוּחַ חָכְמָה וְלֹא הֲוָה מְהֵימְנָא הַיְנוּ אֱמוּנַת חֲכָמִים כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי שֶׁאֵין בּוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים, אֵין בּוֹ רוּחַ חָכְמָה כִּי נִדּוֹן בְּמוֹתָרוֹת כַּנַּ"ל מְגַלֶּה סוֹד, זֶה בְּחִינַת בְּטוּל כְּתַב יָדֵנוּ שֶׁאֵין מְקַבְּלִין אוֹר הַשֵּׂכֶל מִיְּדֵי הַסְּמִיכָה כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת (אִיּוֹב ל"ו) : "עַל כַּפַּיִם כִּסָּה אוֹר" כִּי הָאוֹתִיּוֹת צְרִיכוֹת לְקַבֵּל אוֹר הַשֵּׂכֶל, מִיְּדֵי הַסְּמִיכָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹלֵךְ רָכִיל עַל יְדֵי זֶה מְגַלֶּה סוֹד, שְׁנִתְגַּלֶּה וְנִסְתַּלֵּק אוֹר הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה בְּסוֹד עַמִּי לֹא יִהְיוּ כַּנַּ"ל וְנֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֶּה דָּבָר, דְּאִית בֵּהּ רוּחָא דְּקִיּוּמָא עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל יְדֵי זֶה, מְכַסֶּה דָּבָר, בְּחִינַת עַל כַּפַּיִם כִּסָּה אוֹר כַּנַּ"ל

סב - על ידי אכילתם של ישראל, נעשה יחוד

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] וַיַּסֵּב אֱלֹקִים אֶת הָעָם וְכוּ (שְׁמוֹת י"ג) [עיין התורה הזאת בנוסח אחר מכת"י רבינו ז"ל בעצמו] א. דַּע, שֶׁעַל יְדֵי אֲכִילָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ אַפִּין בְּאַפִּין בִּבְחִינַת (רוּת ב) : "וַיֹּאמֶר בֹּעַז לְרוּת לְעֵת הָאֹכֶל

גֹּשִׁי הֲלֹם" לְעֵת הָאֹכֶל דַּיְקָא הַיְנוּ עַל יְדֵי הָאֲכִילָה גֹּשִׁי הֲלֹם דָּא יְחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ד) : "וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָא" דָּא תִּקְרֻבְתָּא מַלְכָּא בְּמַלְכָּא (זֹהַר וַיִּגַּשׁ דַּף ר"ו, וְעַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ הרמ"ז) רַק הָאֲכִילָה צָרִיךְ לִהְיוֹת מֻאוֹכָל אַחַר שֶׁנִּתְבָּרֵר, וְאֵין בּוֹ שׁוּם תַּעֲרוֹבוֹת כִּי מַאֲכָל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תַּעֲרוֹבוֹת, עַל יְדֵי מאכל כזה, יוכל האדם לחטוא ב. וְהַבְּרוּר שֶׁל הַמַּאֲכָלִים, הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה כִּי הָאֱמֶת, מַה שֶּׁהִגְבִּיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַשֹּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי שֶׁיּוּכַל לְהָבִין הוּא מְצֻוָּה גְּדוֹלָה לְחַדֵּד הַשֵּׂכֶל, לְהָבִין הַדָּבָר עַל בָּרְיוֹ וְעַל זֶה נֶאֱמַר (אָבוֹת פֶּרֶק ב) : וְדַע מַה שֶּׁתָּשִׁיב לְאֶפִּיקוֹרוֹס כִּי יֵשׁ חִלּוּק בֵּין הַקֻּשְׁיוֹת כִּי יֵשׁ קֻשְׁיָא שֶׁיְּכוֹל הָאָדָם לְהָבִין תֵּרוּץ עַל קֻשְׁיָא זוֹ עַל זֶה נֶאֱמַר: וְדַע מַה וְכוּ וְיֵשׁ קֻשְׁיָא, שֶׁאֵינוֹ בְּאֶפְשָׁרִי לַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי לְהָבִין תֵּרוּץ עַל קֻשְׁיָא כָּזוֹ רַק לֶעָתִיד לָבוֹא יִתְגַּלֶּה הַתֵּרוּץ אָסוּר לְאָדָם לְעַיֵּן בָּהֶם וְכָל מִי שֶׁסּוֹמֵךְ עַל שִׂכְלוֹ וּמְעַיֵּן בָּהּ, עַל זֶה נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי ב) : "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן" כִּי עַל קֻשְׁיָא כָּזוֹ, אָסוּר לִסְמֹךְ עַל שִׂכְלוֹ, רַק לְהַאֲמִיד עַל אֱמוּנָה וַאֲפִלּוּ אִלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה לִפְעָמִים נִסְתְּמוּ שְׁבִילֵי הַשֵּׂכֶל וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהָשִׁיב וְנִזְרָקָה בּוֹ אֶפִּיקוֹרְסוּת, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה לְהָשִׁיב עַל אֶפִּיקוֹרְסוּת וְזֹאת הָאֶפִּיקוֹרְסוּת הִיא לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, יְכוֹל לְהָבִין בֵּין רַב לְמַעַט כִּי צָרִיךְ לַעֲבד אֶת ה בִּשְׁנֵי יְצָרִין שֶׁיִּהְיֶה הַיֵּצֶר הָרָע כְּפוּף לַיֵּצֶר טוֹב כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת נ"ד) "וְאָהַבְתָּ וְכוּ בְּכָל לְבָבְךָ" בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ שָׁלֵם עִם ה אֲלָקָיו שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ מַחֲלֹקֶת בֵּין שְׁנֵי יְצָרִין הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לִבּוֹ חָלָק עָלָיו בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ י) : "חֲלַק לִבָּם" וּבֶאֱמֶת אִם הָיָה יוֹדֵעַ הָאָדָם יְדִיעָה בְּלֵב שָׁלֵם, שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ (יְשַׁעְיָה ו) וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, וְשׁוֹמֵעַ הַתְּפִלָּה וַדַּאי הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל וְהָיָה מְדַקְדֵּק מְאד לְכַוֵּן אֶת דְּבָרָיו וּבִשְׁבִיל שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ זאת יְדִיעָה בְּלֵב שָׁלֵם בִּשְׁבִיל זֶה אֵינוֹ מִתְלַהֵב כָּל כָּךְ, וְאֵינוֹ מְדַקְדֵּק כָּל כָּךְ וְכָל אֶחָד לְפִי מְעוּט שִׂכְלוֹ וִידִיעָתוֹ, כֵּן הִתְלַהֲבוּתוֹ וְדִקְדּוּקוֹ וְהַיְדִיעָה הִיא מֵהַיֵּצֶר הַטּוֹב שֶׁבַּלֵּב וְהַסְתָּרַת הַיְדִיעָה הִיא מֵהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁבַּלֵּב וְהַסְתָּרַת הַיְדִיעָה, הֵן הֵן אֶפִּיקוֹרְסוּת וְקֻשְׁיוֹת, שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע מַקְשֶׁה אֶת לִבּוֹ לְפִל בְּרָעָה (מִשְׁלֵי כ"ח) וְהַתִּקּוּן לָזֶה הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבַּלֵּב, לְתַקֵּן אוֹתוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ הַיְנוּ כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת מַחֲלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע שָׁרְשׁוֹ מִן הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה כְּשֶׁהִשְׁתַּלְשְׁלָה מִן דַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל לְמַטָּה נִתְהַוֶּה מִמֶּנּוּ מַחֲלוֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע, בִּבְחִינַת "חָלַק לִבָּם" וּמַטִּיל בּוֹ אֶפִּיקוֹרְסוּת וּמַסְתִּיר מִמֶּנּוּ שְׁבִילֵי הַשֵּׂכֶל, אֲשֶׁר אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהָשִׁיב וּמַחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה הוּא מַחֲלֹקֶת תַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים שֶׁגַּם מֶמֶּנָּה, שֶׁזֶּה אוֹסֵר וְזֶה מַתִּיר וּמֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּתָם לְמַטָּה, נִתְהַוֶּה מִמֶּנּוּ מַחֲלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע וּכְשֶׁמְּתַקֵּן הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה, אָז מִמֵּילָא נִתְבַּטֵּל מַחֲלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע כִּי אֵין אֶחִיזָתוֹ אֶלָּא מִשָּׁם וְתִקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה, הֵן הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת כִּי פְּסַק הֲלָכָה הוּא

הַשָּׁלוֹם וְהַכְרָעָה שֶׁל מַחֲלוֹקֶת הַתַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים וְעַל יְדֵי לִמּוּד הַפּוֹסְקִים, הוּא נִתְקַשֵּׁר לְהַשָּׁלוֹם שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וּמְתַקֵּן הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְאָז נִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁבְּלִבּוֹ וְאָז יוּכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם בְּכָל לְבָבוֹ, בִּשְׁנֵי יְצָרִים וְנִפְתְּחוּ לוֹ שַׁעֲרֵי הַשֵּׂכֶל שֶׁיּוֹדֵעַ לְהָשִׁיב לְאֶפִּיקוֹרוֹס וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַהַכְרָעָה וְהַשָּׁלוֹם הַנַּ"ל וְזֶה אוֹתִיּוֹת שָׁלוֹם, נוֹטָרִיקוֹן וְדַע מַה שֶּׁתָּשִׁיב לְאֶפִּיקוֹרוֹס כִּי עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם, יוֹדֵעַ לְהָשִׁיב עַל אֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁבְּלִבּוֹ וְזֶה (תְּהִלִּים קי"ט) : "אוֹדְךָ בְּיֹשֶׁר לֵבָב בִּלְמֹדִי מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ" לֵבָב דַּיְקָא, בִּשְׁנֵי יְצָרִין אֵימָתַי ? כַּד לְמֵדִי מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ, הַיְנוּ עַל יְדֵי לִמּוּד הַפּוֹסְקִים. אֲבָל הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁאֵין עֲלֵיהֶם תֵּרוּץ, אָסוּר לְאָדָם לְעַיֵּן בָּהֶם רַק לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת יוּכַל לִהְיוֹת עַל יְדֵי אֲכִילָתוֹ, יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ כַּנַּ"ל (תְּהִלִּים ל"ז) "וּרְעֵה אֱמוּנָה", הַיְנוּ בְּחִינַת אֲכִילָה עַל יְדֵי אֱמוּנָה ג. וְעִקַּר שְׁלֵמוּת וְקִשּׁוּטֵי אֱמוּנָה הַיְנוּ לְקָרֵב דַּוְקָא הַמְרֻחָקִים, בְּחִינַת (צְפַנְיָה ג) : "לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה" אֲפִלּוּ עַכּוּ"ם יִקָּרְבוּ לֶאֱמוּנוֹת יִשְׂרָאֵל, וּלְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד ד. וּלְהַשְׁלִים אֶת הָאֱמוּנָה, הַיְנוּ לְקָרֵב אֶת הָרְחוֹקִים כַּנַּ"ל צָרִיךְ מְתֻחָלָה לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצֵי אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר וּכְשֶׁנִּתְבָּרְרוּ אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר אֲזַי הוֹפֵךְ אֶת עַצְמוֹ הַדִּבּוּר וּמְלַקֵּט הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת וְנִשְׁאָרִים הַקְּלִפּוֹת בְּלֹא חִיּוּת וְאָז הָעַכּוּ"ם שֶׁיְּנִיקָתָם מֵהַקְּלִפּוֹת כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁאֵין לָהֶם חִיּוּת אֲזַי מַשְׁלִיכִים אֶת אֱמוּנָתָם, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ב) : "בַּיּוֹם הַהוּא יַשְׁלִיךְ הָאָדָם אֶת אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וְאֶת אֱלִילֵי זְהָבוֹ" וּמַדְבִּיקִים אֶת עַצְמָם לֶאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל (שָׁם בְּצְפַנְיָה) : "אָז אֶהֱפֹךְ אֶל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה" שָׂפָה בְרוּרָה, הַיְנוּ הַדִּבּוּר שֶׁנִּתְבָּרֵר מִבֵּינֵיהֶם הוּא הוֹפֵךְ אֶת עַצְמוֹ אֶל הָעַמִּים, כְּדֵי לְלַקֵּט מֵהֶם שְׁאָרֵי נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְאָז נִתְקָנִים : "לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה", שֶׁיִּדְבְּקוּ כֻּלָּם בֶּאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל ה. וּלְהַעֲלוֹת נִיצוֹצֵי הַדִּבּוּר, צָרִיךְ לְתַעֲנִית (תְּהִלִּים ק"ז) : "מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנוֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ" וְכוּ אֲזַי: "יִשְׁלַח דְּבָרוֹ" כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַדִּבּוּר, הוּא עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַקְּלִפּוֹת, אֵינוֹ אֶלָּא מֵאֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה כִּי מִפְּנֵי הַקְּדֻשָּׁה אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִינק, מֵחֲמַת בְּהִירוּת אוֹר אֶלָּא לִפְעָמִים נוֹתְנִים לָהֶם מִלְּמַעְלָה בְּמָכְוָן כֹּחַ לִינק מִפְּנֵי הַקְּדֻשָּׁה וְכָל זֶה אֵינוֹ אֶלָּא לְרַע לָהֶם, בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ח) : "עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ" וְכָל הַתַּאֲוֹוֹת הֵם בְּחִינַת קְלִפּוֹת כִּי הַתַּאֲוֹוֹת הֵם מוֹתָרוֹת, כִּי בְּלֹא הַתַּאֲוֹוֹת יָכוֹל הַגּוּף לְהִתְקַיֵּם נִמְצָא שֶׁהֵם מוֹתָרוֹת לְקִיּוּם הַגּוּף כְּמוֹ הַקְּלִפּוֹת הֵם מוֹתָרוֹת כִּי עִקַּר אֵינוֹ אֶלָּא הַפְּרִי וְהַקְּלִפּוֹת הֵם מוֹתָרוֹת וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַתַּאֲוֹוֹת עַל הָאָדָם הוּא הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת עַל הַקְּדֻשָּׁה וְרָאשֵׁי הַתַּאֲוֹוֹת הֵם שְׁלֹשָׁה שָׂרֵי פַּרְעֹה, שַׂר הַמַּשְׁקִים וְאוֹפִים וְטַבָּחִים, שֶׁהֵם : קָנָה וּוֶשְׁט וּוְרִידִין (עיין לק"ת להאריז"ל פ לך לך ופ וישב) שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּאֲוֹוֹת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁהֵם רָאשִׁים, שֶׁכָּל הַתַּאֲוֹוֹת נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם וְיִנְיקָתָם מִפַּרְעֹה, שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת עֹרֶף, הַיְנוּ מֵאֲחוֹרִים וְעִקַּר

יְנִיקָתָם מֵהַדִּבּוּרִים, בְּחִינַת אַחַר הַדְּבָרִים כִּי הֵם סְמוּכִין לָהּ כִּי קָנָה וּוֹשֶׁט וּוְרִידִין הֵם סְמוּכִים לַחֻמֵּשֶׁת מוֹצָאוֹת הַפֶּה וְעִקַּר יְנִיקָתָם, מֵהַדִּבּוּרִים שֶׁאֵינָם זַכִּים כָּל כָּךְ וּכְשֶׁרָאשֵׁי הַתֵּאָוֹות שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת מִתְגַּבְּרִים צָרִיךְ לְהַדְבִּיק וּלְהַסְתִּיר אֶחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יִינְקוּ וּדְבֵקוּת אֶחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה, הִיא עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית כְּמוֹ שֶׁכּוֹתְבִים שָׁם הֶוְיָ"ה בִּבְחִינַת אֲחוֹרַיִם שֶׁכּוֹתְבִים מִתְּחִלָּה יוֹ"ד וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁרוֹצִים וְכוֹתְבִים הֵ"א, חוֹזְרִים לַאֲחוֹרַיִם וְכוֹתְבִים יוֹ"ד הֵ"א וְכוּ' כֵּן הַתַּעֲנִית, שֶׁהוּא עִקַּר הַכְנָעָתָן שֶׁל הַשָּׂרִים הַנַּ"ל הוּא בִּבְחִינַת דְּבֵקוּת אֶחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה כִּי עִקַּר זְכוּת הַתַּעֲנִית אֵינוֹ אֶלָּא כְּשֶׁאָנוּ חוֹשְׁבִים הַשָּׁעוֹת שֶׁהִתְחִיל לְהִתְעַנּוֹת לְמָשָׁל כְּשֶׁמִּתְעַנֶּה שְׁנֵי יָמִים, הַיּוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא נֶחֱשָׁב בְּיוֹתֵר אֵין מַחֲמַת עַצְמוֹ אֶלָּא מֵחֲמַת שֶׁאָנוּ חוֹזְרִים לְיוֹם רִאשׁוֹן, אֲזַי נֶחֱשָׁב יוֹם שֵׁנִי לִזְכוּת יוֹתֵר גַּם כִּי עִקַּר כָּל הַדְּבָרִים הֵן הַתְּחָלָה, כִּי כָּל הַתְּחָלוֹת קָשׁוֹת (מְכִילְתָא פָּרָשַׁת יִתְרוֹ וְהוּבָא בְּפֵרַשׁ"י) מֵחֲמַת שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶפֶךְ לְהֶפֶךְ אֲבָל אַחַר הַתְּחָלָה, הוּא נִכְנָס מְעַט בְּהֶרְגֵּל וְאֵינוֹ קָשֶׁה עָלָיו כָּל כָּךְ וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁהוֹלֵךְ לְמֵרָחוֹק מֵהַהַתְחָלָה, כֵּן נָקֵל הַדָּבָר שֶׁנִּכְנָס מְעַט בְּהֶרְגֵּל נִמְצָא שֶׁעִקַּר כֹּחַ הָעֲבוֹדָה שֶׁל כָּל יָמִים, אֵינוֹ אֶלָּא הַהַתְחָלָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לַחֲזֹר לַאֲחוֹרֵי, לְיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְהָבִין וּלְהִתְעַנּוֹת (עיין דניאל י) שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁהָיָה קָשֶׁה עָלָיו הַהַתְחָלָה שֶׁיָּצָא מֵהֶפֶךְ לְהֶפֶךְ וּבְכָל יוֹם חוֹזֵר לַאֲחוֹרָיו, לְקַבֵּל כֹּחַ מֵהַתְחָלָה וּמַחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַשָּׂרִים הַנַּ"ל, הֵם סְמוּכִים לְהַדִּבּוּר וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים, אֲזַי מַמְשִׁכִין אֶת הַדִּבּוּר לְגָלוּת מִצְרַיִם בְּחִינַת מֵצַר הַגָּרוֹן, בְּחִינַת (תְּהִלִּים ס"ט) : "נַחַר גְּרוֹנִי" וְאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁמַּרְעִיב אֶת עַצְמוֹ הוּא מַמְשִׁיךְ מֵימֵי הַחֲסָדִים לְלַחְלֵחַ הַגָּרוֹן, וְאָז יוּכַל לְדַבֵּר וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית י"ב) : "וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ" רָעָב, הֵינוּ בְּחִינַת תַּעֲנִית, שֶׁמַּרְעִיב אֶת עַצְמוֹ וְזֶה הוּא דְּבֵקוּת אֶחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה כִּי הֶוְיָה אֱלֹקִים בְּחִינַת אֲחוֹרַיִם מִסְפַּר רָעָב [כִּי שֵׁם הֶוְיָה בַּאֲחוֹרַיִם, דְּהֵינוּ י י"ק יק"ו יקו"ק עוֹלֶה ע"ב וְשֵׁם אֱלֹקִים בַּאֲחוֹרַיִם, כֵּיוָן א אל אלק אלקי אלקים עוֹלֶה ר וּשְׁנֵיהֶם יַחַד עוֹלִים רע"ב] "וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה", הֵינוּ הוֹרָדוֹת מֵימֵי הַחֲסָדִים לְלַחְלֵחַ מֵצַר הַגָּרוֹן לְהוֹצִיא אֶת הַגָּרוֹן מִבְּחִינַת "נַחַר גְּרוֹנִי" (שָׁם) "הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה", לְלַחְלֵחַ הַנְּגִיבָה, לְהִתְקַיֵּם (יְשַׁעְיָה נ"ח) : "קְרָא בְגָרוֹן אַל תַּחְשֹׂךְ" וְאָז כְּשֶׁנִּתְדַּבְּקִין אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַקְלִפּוֹת לִכְנֹס לְשָׁם וְלִינק וְאָז נִתְגַּלִּין הַפָּנִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה (בְּרֵאשִׁית שָׁם) הַיְנוּ, שֶׁאֵלּוּ הַשָּׂרִים הַנַּ"ל, רוֹאִים אֶת יוֹפִי הוֹד הַדִּבּוּר, "וַיְהַלְלוּ אוֹתָהּ אֶל פַּרְעֹה" וְכָל זֶה הוּא מְכֻוָּן מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְהוֹצִיא בִּלְעָם מִפִּיהֶם בְּחִינַת: "עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרָע לוֹ" (מִשְׁלֵי ל"א) "אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִתְהַלָּל" בְּחִינַת: "וַיְהַלְלוּ אוֹתָהּ אֶל פַּרְעֹה" אֵין זֶה אֶלָּא בִּשְׁבִיל, "תְּנוּ לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ" הַיְנוּ, לְהוֹצִיא נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִבֵּינֵיהֶם כְּשֶׁהִיא מוֹצִיאָה כָּל חִיּוּתָהּ מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת אֲזַי

מַשְׂלִיכִין כָּל הָעַכּוּ"ם אֶת אֱלִילֵיהֶם וּפוֹנִים כֻּלָּם לֶאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, "לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה" וְזֶה עִקַּר קִשּׁוּטֵי הָאֱמוּנָה, שֶׁיִּקָּרְבוּ אֲחֵרִים לֶאֱמוּנָתָהּ וְזֶה בְּחִינוֹת (סַבָּא מְשָׁפְּטִים דַּף צ"ה) : עוּלְּימְתָּא שַׁפִּירְתָּא דְּלֵית לָהּ עֵינִין עוּלְּימְתָּא שַׁפִּירְתָּא, זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ו) "יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי", בְּחִינַת: "וּרְעֵה אֱמוּנָה". דְּלֵית לָהּ עֵינִין, הַיְנוּ אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת הַנַּ"ל, שֶׁאֵין לְעַיֵּן בָּהֶם וְצָרִיךְ לְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָתוֹ גּוּפָא טְמִירְתָּא וְאִתְגְּלֵי כִּי הִיא טְמִירָא כִּי אִם תִּשְׁאַל אֶת הַמַּאֲמִין אֵיזֶה טַעַם בֶּאֱמוּנָה וַדַּאי אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהָשִׁיב לְךָ טַעַם כִּי אֱמוּנָה אֵינוֹ שַׂיָּךְ אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ טַעַם וְאַף עַל פִּי כֵן, וְגַלְיָא הַיְנוּ שֶׁאֲצֶל הַמַּאֲמִין הַדָּבָר גָּלוּי כְּאִלּוּ רוֹאֶה בְּעֵינָיו אֶת הַדָּבָר שֶׁהוּא מַאֲמִין בּוֹ מֵחֲמַת גֹּדֶל אֱמוּנָתוֹ הַשְׁלֵמָה. נָפְקַת בְּצַפְרָא וּמִתְכַּסְיָא בֵּימָמָא כִּי הָאֱמוּנָה מִתְחַדֶּשֶׁת אֵצֶל הָאָדָם בְּכָל בֹּקֶר, בְּחִינַת (אֵיכָה ג) : "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים" וְכוּ וּמִתְכַּסְיָא בֵּימָמָא, מֵחֲמַת טִרְדַּת עִסְקֵי עוֹלָם, נִתְכַּסֶּה הָאֱמוּנָה מִתְקַשְׁטַת בְּקִשּׁוּטִין דְּלָא הֲווֹ הַיְנוּ עִקַּר קִשּׁוּטֵי הָאֱמוּנָה, כְּשֶׁמְּקָרְבִין אֶצְלָהּ בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא הָיוּ מְקֹרָבִין לָהּ ו. וּכְשֶׁהָאֱמוּנָה כָּל כָּךְ בִּשְׁלֵמוּת אֲזַי אֲכִילָתוֹ הִיא יְקָרָה מְאד כִּי נִתְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, בִּבְחִינַת: "וַיֹּאמֶר בֹּעַז לְרוּת" וְכוּ אֲזַי, הָאֱמוּנָה הִיא מַמְלֶכֶת עַל הָרְחוֹקִים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּקָּרֵב אוֹתָם בְּצֵל כְּנָפָיו כִּי עִקַּר טָעוּתָם שֶׁל הָרְחוֹקִים מֵאֱמוּנַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁעִקַּר יְדִיעַת אֱלקוּתוֹ אֵינוֹ אֶלָּא מִגְּלוּי עַל הַסָּתוּם וּמֵחֲמַת שֶׁרוֹאִים מִגְּלוּי, שֶׁהַנְהָגַת הָעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי מַעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת נִפְלוּ בְּטָעֲיוֹת כָּל אֶחָד לְפִי טָעוּתוֹ וְיֵשׁ חוֹשְׁבִים שֶׁהַכֹּל עַל פִּי הַטֶּבַע, עוֹלָם כְּמִנְהָגוֹ נוֹהֵג וְיֵשׁ חוֹשְׁבִים שֶׁצָּרִיךְ לַעֲבד אֶת הָאֱמְצָעִי כְּמוֹ שֶׁטָּעוּ בָּעֶגֶל שֶׁרָצוּ לַעֲשׂוֹת אֶת הָעֶגֶל אֱמְצָעִי, בֵּינָם לְבֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁאָמְרוּ: "אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ" (שְׁמוֹת ל"ב), בְּחִינַת אֱמְצָעִי וּבְטָעֲיוֹת כָּזֶה, רַבִּים נִכְשָׁלִים וְעוֹשִׂים אֶת הַסִּבּוֹת אֱמְצָעִי, בֵּינָם לְבֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַיְנוּ שֶׁמַּאֲמִינִים בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מַאֲמִינִים גַּם כֵּן בֶּאֱמְצָעִי וְאוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ לְסִבּוֹת הַיְנוּ שֶׁמַּאֲמִינִים לְמָשָׁל בְּהַסִּבָּה שֶׁל פַּרְנָסָה שֶׁהוּא הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְאוֹמְרִים הַסִּבָּה שֶׁל מַשָּׂא וּמַתָּן עִקַּר כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם, בְּלא הַסִּבָּה שֶׁל מַשָּׂא וּמַתָּן, אֵין יְכֹלֶת בְּיַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִתֵּן לָהֶם פַּרְנָסָה וּבְהַסִּבָּה שֶׁל הָרְפוּאָה, שֶׁהוּא סַמִּים, עוֹשִׂים מֵהֶם עִקַּר כְּאִלּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּלִי הַסַּמִּים, אֵין יְכֹלֶת בְּיַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְרַפֵּא וְאֵין הַדָּבָר כֵּן כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִבַּת כָּל הַסִּבּוֹת וְעִלַּת כָּל הָעִלּוֹת וְאֵין צָרִיךְ לְשׂוּם סִבָּה וְעִסְקֵנוּ בְּאֵלּוּ הַסִּבּוֹת, צָרִיךְ לְהַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד וְלֹא לַעֲשׂוֹת מֵהַסִּבּוֹת עִקָּר וּכְשֶׁהַצַּדִּיק מְבַטֵּל בִּתְפִלָּתוֹ אֵיזֶה חִיּוּב שֶׁל מַעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת אֲזַי נִתְיַדֵּעַ מֵהַגְּלוּי עַל הַסָּתוּם, שֶׁיֵּשׁ אֱלקֵי נִמְצָא, שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת הַצַּדִּיק וּמְשַׁדֵּד הַמַּעֲרָכוֹת וּמְשַׁנֶּה הַטֶּבַע וְכָל זֶה יִהְיֶה לֶעָתִיד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים ס"ח) : עֲתִידִים צַדִּיקִים לְהַחֲיוֹת אֶת הַמֵּתִים, וּשְׁאָר נִפְלָאוֹת וְזֶה: וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָא, דָּא תִּקְרֻבְתָּא דְּמַלְכָּא לְמַלְכָּא

וַיֹּאמֶר אֵלָיו בִּי אֲדוֹנִי שֶׁהַשְׁכִּינָה מְבַקֶּשֶׁת רַחֲמִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל אֵלּוּ הָרְחוֹקִים יְדַבֵּר נָא עַבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי, וְלֹא יִשְׁמַע עוֹד אֶמְצָעִי וְאַל יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ, עַל הֶעָבָר כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה פַּרְעֹה, לְשׁוֹן הִתְגַּלּוּת כִּי אַתָּה אֵינְךָ יָדוּעַ לִבְנֵי אָדָם אֶלָּא מֵהַגָּלּוּי וּמֵהֲמַת שֶׁאֵינְךָ יָדוּעַ אֶלָּא מֵהַגָּלּוּי לְפִיכָךְ טָעוּ כָּל אֶחָד לְפִי טָעוּתוֹ אֲבָל כְּשֶׁאַתָּה מְבַטֵּל רְצוֹנְךָ בִּשְׁבִיל רְצוֹן הַצַּדִּיק כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מעד קטן ט"ז:) : הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר וְצַדִּיק מְבַטֵּל אָז יֵדְעוּ מֵהַגָּלּוּי עַל הַסָּתוּם כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁמַּעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת מְחַיְּבִים אֵיזֶה גְּזֵרָה, וְצַדִּיק מְבַטֵּל אָז יֵדְעוּ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקֵי נִמְצָא, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה רְצוֹן הַצַּדִּיק מַה פַּרְעֹה גּוֹזֵר וְאֵינוֹ מְקַיֵּם פַּרְעֹה הֵינוּ מַעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת הַגְּלוּיִים לְכָל גְּזֵרָתָם אַף אַתָּה גּוֹזֵר וְאֵינְךָ מְקַיֵּם, כִּי הַצַּדִּיק מְבַטֵּל וְזֶהוּ וַיִּסַּב אֱלֹקִים וְכוּ, אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (שְׁמוֹת פָּרָשָׁה כ) וַיִּסַּב לְשׁוֹן סְעָדָה, הֵינוּ לְשׁוֹן הַסְבָּה וַחֲמֵשִׁים, אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ"י שָׁם) הֵינוּ חֲמֵשֶׁת מוֹצָאוֹת הַפֶּה שֶׁעַל יָדָם כָּל הָעַמּוּ"ם פּוֹנִים לֶאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אָז אֶהְפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה" וְכוּ עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִמַּצַּר הַגָּרוֹן הֵינוּ עַל יְדֵי עֲלוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵרָאשֵׁי הַתֵּאָווֹת הַנַּ"ל, מִמַּצַּר הַגָּרוֹן, הַנַּ"ל עַל יְדֵי הַדִּבּוּר, מַחֲזִיר אֶת הָעַמּוּ"ם לֶאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל וְזֶה עִקַּר קִשּׁוּטֵי הָאֱמוּנָה, בְּחִינַת מִתְקַשְּׁטָא בְּקִשּׁוּטִין דְּלָא הֲווֹ עַל יְדֵי אֱמוּנָה בְּשִׁלְמוּת, אֲזַי הֲתִרָה אֲכִילָה בְּחִינַת "וַיִּסַּב" [עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] [שַׁיָּךְ לְאוֹת ב] וְזֶה שָׁלוֹ"ם רָאשֵׁי תֵּבוֹת וְדַע מַה שֶּׁתְּשִׁיב לְאֶפִּיקוֹרוֹס כִּי עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם יוֹדֵעַ לְהָשִׁיב עַל אֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁבְּלִבּוֹ כַּנַּ"ל עַיֵּן שָׁם וְגַם עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ בֵּין יִשְׂרָאֵל, בֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ גַּם עַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין הָאֶפִּיקוֹרְסוּת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר [לעיל בסימן כ"ז] וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה ל"ח) : "חֲבוּר עֲצַבִּים אֶפְרַיִם הַנַּח לוֹ" (הוֹשֵׁעַ ד) שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל, אָפִלּוּ עוֹבְדִין עֲבוֹדַת אֱלִילִים מוֹחֲלִין לָהֶם אֲבָל "חָלַק לִבָּם, עַתָּה יֶאְשָׁמוּ" (שָׁם י) כִּי עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת בָּאִין כְּפִירוֹת כַּנַּ"ל וְכָל אֶחָד אוֹחֵז בְּדַעְתּוֹ מֵאַחַר שֶׁאֵינָם בָּאִים וּמִתְוַעֲדִים יַחַד, לְדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ לְהָפְכוֹ לְדַעְתּוֹ וַאֲפִלּוּ יָבוֹאוּ יַחַד וִידַבְּרוּ זֶה עִם זֶה, לֹא יָשׁוּב מִדַּעְתּוֹ מֵחֲמַת הַנִּצָּחוֹן שֶׁל הַמַּחֲלֹקֶת אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם, אֲפִלּוּ עוֹבְדִין כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מוֹחֲלִין לָהֶם כִּי עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם, בְּוַדַּאי יִתְבַּטֵּל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד מֵהֶם עַל יְדֵי שֶׁיְּדַבְּרוּ זֶה עִם זֶה וְיָשִׁיבוּ זֶה אֶת זֶה מִדֵּעוֹתָיו הָרָעוֹת וְהַכְּפִירוֹת וּבְוַדַּאי יָבוֹאוּ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וִישָׁרָה עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (שם) [גַּם זֶה שַׁיָּךְ לְאוֹת הַנַּ"ל] מֵהַמַּחֲלֹקֶת נַעֲשֶׂה הֲלָכוֹת, כַּמְבֹאָר בִּתְהִלָּה לְדָוִד עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מְבֹאָר שָׁם שֶׁהַהֲלָכוֹת הֵם תִּקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת כִּי חוֹזֵר וּמְהַפֵּךְ הַצְּרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַמַּחֲלֹקֶת לַהֲלָכוֹת כַּמְבֹאָר שָׁם עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם שֶׁהַצַּדִּיק לוֹמֵד אֵלּוּ הַצְּרוּפִין שֶׁל הַמַּחֲלֹקֶת וְעוֹשֶׂה מֵהֶם צֵרוּף הֲלָכָה וְכוּ עַיֵּן שָׁם וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר כָּאן

שֶׁצְּרִיכִין לִלְמֹד הֲלָכוֹת, דְּהַיְנוּ פּוֹסֵק, בְּשָׁבִיל תִּקּוּן הַמַּחֲלֹקֶת [שַׁיָּךְ לְאוֹת ה]. גַּם כִּי עִקַּר כָּל הַדְּבָרִים הֵן הַתְחָלָה כִּי כָּל הַתְחָלוֹת קָשׁוֹת מַחֲמַת שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ וְכוּ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן בְּכָל פַּעַם וּפַעַם שֶׁנּוֹסֵעַ לְהַצַּדִּיק צָרִיךְ שֶׁיִּרְאֶה שֶׁיָּבוֹא בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לֹא כְּמוֹ שֶׁכְּבָר הָיָה אֵצֶל הַצַּדִּיק, וְעַכְשָׁו הוּא בָּא פַּעַם שֵׁנִית רַק כְּמוֹ שֶׁלֹּא הָיָה מֵעוֹלָם אֵצֶל הַצַּדִּיק וְיִהְיֶה אָצְלוֹ כְּמוֹ שֶׁבָּא עַכְשָׁו מֵחָדָשׁ פַּעַם רִאשׁוֹן כִּי עִקַּר הוּא הַהַתְחָלָה, כִּי כָּל הַתְחָלוֹת קָשׁוֹת כַּנַ"ל נִמְצָא שֶׁעִקַּר כֹּחַ הָעֲבוֹדָה שֶׁל כָּל הַיָּמִים אֵינוֹ אֶלָּא הַהַתְחָלָה כַּנַ"ל עַיֵּן שָׁם וּכְפִי הַכֹּחַ וְהַהִתְלַהֲבוּת שֶׁל הַהַתְחָלָה, כֵּן הוֹלֵךְ וּמִתְנַהֵג בַּעֲבוֹדָתוֹ, כִּי עִקַּר הִיא הַהַתְחָלָה כַּנַ"ל עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כִּי פֶּן וְאוּלַי לֹא הָיְתָה הַתְחָלָתוֹ כָּרָאוּי וְאִם כֵּן גַּם כָּל עֲבוֹדָתוֹ אֵינָהּ בְּשִׁלֵּמוּת כָּרָאוּי כִּי הַכֹּל מִתְנַהֵג כְּפִי הַהַתְחָלָה עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְלָבוֹא לְהַצַּדִּיק מֵחָדָשׁ, בְּכֹחַ הִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל וְהִתְגַּבְּרוּת חָדָשׁ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה עֲבוֹדָתוֹ כָּרָאוּי כְּפִי כֹּחַ הַהַתְחָלָה כַּנַ"ל וְכֵן בְּכָל פַּעַם וּפַעַם צָרִיךְ לַחֲשֹׁשׁ חֲשָׁשָׁא זוֹ, פֶּן לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן כָּרָאוּי וְצָרִיךְ לְהַתְחִיל וְלָבוֹא לְהַצַּדִּיק בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ.

סג - סוד כונת המילה

א. סוֹד כַּוָּנַת הַמִּילָה כִּי בְּרִית נִקְרָא בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם אַמָּה וּכְמוֹ שֶׁמְּזָכָּר בִּלְשׁוֹן זֶה בַּגְּמָרָא (שַׁבָּת ק"ח:) וְהוּא בְּחִינַת אַמָּה בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים (עירובין ג:) שֶׁהַבְּרִית כָּלוּל מֵהֶם וְהוּא בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ו) : "שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד" (עיין זוהר פנחס רלו) שֵׁשׁ כְּנָפַיִם, הֵם בְּחִינַת הַשִּׁשָּׁה טְפָחִים הַנַּ"ל (שָׁם) "בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו, וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו, וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף" כִּי פָּנִים, הוּא בְּחִינוֹת וְטָפַח לוֹ עַל פָּנָיו (בָּבָא קַמָּא ל"ב:) וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו הוּא בְּחִינוֹת שְׁנֵי טְפָחִים בְּחִינוֹת מְגִלָּה טָפַח וּמִכַּסֶּה טָפַח, הַנֶּאֱמָר בַּבְּרִית כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים כ:) וְכֵן בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו, הוּא בְּחִינַת וְטָפַח לוֹ בְּסַנְדָּלוֹ (בָּבָא קַמָּא שָׁם) וְהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת שְׁנֵי טְפָחִים כַּנַ"ל, מְגִלָּה טָפַח וּמְכַסֶּה טָפַח וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף, הוּא בְּחִינַת עוֹפוֹת, שֶׁנִּבְרְאוּ מִן הָרָקִק (חֻלִּין כ"ז:) בְּחִינוֹת טוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִיחַ (יוֹמָא ע"ח גִּטִּין ט"ז ע"ז ס:) וְכָל הַשִּׁשָּׁה טְפָחִים כֻּלָּם, כְּלוּלִים וּמֻנָּחִים בַּבְּרִית כִּי הַשִּׁשָּׁה טְפָחִים הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת "שֵׁשֶׁת יָמִים שָׂבָהֶם עָשָׂה ה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל"ט) : "הִנַּה טְפָחוֹת נָתַתָּ יָמָי" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ) : "שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה וְכוּ וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי" הַיְנוּ שֶׁכָּל הַשֵּׁשֶׁת יָמִים, בְּחִינַת הַשִּׁשָּׁה טְפָחִים הִנִּיחַ כֻּלָּם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ל"א) : "בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁי"ת בָּרָ"א שִׁי"ת (תִּקּוּן

י"א) בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמִים, שִׁשָּׁה טְפָחִים הַנַּ"ל, שֶׁכֻּלָּם מֻנָּחִים וּכְלוּלִים בַּבְּרִית וְזֶה בְּרֵאשִׁי"ת בְּרִי"ת אֵ"שׁ (תִּקּוּן ג דַּף י"ח) הַיְנוּ בְּרִית שֶׁהוּא כָּלוּל מִשִּׁשָּׁה יָמִים, שִׁשָּׁה טְפָחִים, שֵׁשׁ כְּנָפַיִם וְזֶה בְּרִית אֵשׁ, בְּחִינַת שְׂרָפִים בְּשֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֶׁהֵן בְּחִינַת שִׁשָּׁה טְפָחִים כַּנַּ"ל כִּי גַּם אֵשׁ יֵשׁ לָהּ שִׁשָּׁה כִּחוֹת וְכַמְבאָר גַּם לַמְחַקְּרִים, שֶׁיֵּשׁ שִׁשָּׁה כִּחוֹת בָּאֵשׁ הַיְנוּ מַתִּיךְ וּמַקְפִּיא, מְבַשֵּׁל וְשׁוֹרֵף, מַשְׁחִיר וּמַלְבִּין וְכֵן עוֹף יֵשׁ בּוֹ שִׁשָּׁה כִּחוֹת כִּי עַל יְדֵי הָעֲפִיפָה הוּא נֶעֱלָם וּמִתְגַּלֶּה, קָרוֹב וְרָחוֹק וְכוּ. וְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינוֹת בְּרִית, בְּחִינוֹת (מִשְׁלֵי י) : "צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם" הוּא כָּלוּל מִבְּחִינוֹת הַשִּׁשָּׁה טְפָחִים הַנַּ"ל שֶׁנֶּחֱלָקִים לְשֶׁלֶשׁ בְּחִינוֹת שֶׁל שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם הַיְנוּ שֶׁכָּל בְּחִינָה מֵהַשֶּׁלֶשׁ, הוּא בְּחִינוֹת מְגַלֶּה טָפַח וּמְכַסֶּה טָפַח כִּי הוּא בְּחִינַת מְגַלֶּה טָפַח וּמְכַסֶּה טָפַח נֶגֶד עַצְמוֹ וְזֶה בְּחִינַת: בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וְכֵן הוּא בְּחִינַת מְגַלֶּה וּמְכַסֶּה וְכוּ נֶגֶד הָעוֹלָם וְזֶה בְּחִינַת בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וְכֵן הוּא בְּחִינַת מְגַלֶּה וּמְכַסֶּה נֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶה בְּחִינַת בִּשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף כִּי לִפְעָמִים הוּא אֵצֶל הָעוֹלָם בְּחִינַת מְגַלֶּה שֶׁמְּגַלֶּה וּמְקָרֵב עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם וְלִפְעָמִים הוּא בְּחִינַת מְכַסֶּה, שֶׁנִּתְכַּסֶּה וְנִתְעַלֵּם מֵהֶם שֶׁמִּתְרַחֵק מֵהֶם מְאד וְלא דַּי שֶׁמִּתְרַחֵק מֵהֶם, וּמִתְרוֹמֵם מֵהֶם, וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו אֶלָּא שֶׁנּוֹפְלִים עָלָיו קֻשְׁיוֹת וּתְמִיהוֹת עַד שֶׁנִּתְעַקֵּם וְנִתְבַּלְבֵּל מִהֶם מֵחֲמַת שֶׁנִּתְרַחֵק מֵהֶם מְאד, וְקֻשֶׁה עָלָיו קֻשְׁיוֹת וּפְלִיאוֹת וְזֶה בְּחִינַת: מְכַסֶּה טָפַח וְזֶה בְּחִינַת וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו רַגְלִין לְשׁוֹן הַמְשָׁכָה כְּמוֹ (שְׁמוֹת י"א) "וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ", הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ (כמובא בפרש"י שם) הַיְנוּ, שֶׁבְּהַהַמְשָׁכָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ הָעוֹלָם אֲלָיו הוּא בְּחִינַת מְגַלֶּה טָפַח וּמְכַסֶּה וְכוּ כַּנַּ"ל כִּי מֵחֲמַת שֶׁמִּחַ הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהִתְכַּסּוֹת וּלְהִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בִּדְבָרִים קְטַנִּים כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְגַּלּוֹת, שֶׁיּוּכְלוּ הָעוֹלָם לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ וְזֶה בְּחִינַת: מְגַלֶּה טָפַח וּמְכַסֶּה טָפַח שֶׁמַּה שֶׁמְּכַסֶּה וּמִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ, הוּא בְּחִינַת מְגַלֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא מְגַלֶּה עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם כִּי בְּלא זֶה לא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְגַּלּוֹת אֲלֵיהֶם וְלִפְעָמִים הוּא בְּחִינַת מְכַסֶּה מַמָּשׁ שֶׁמִּתְכַּסֶּה וּמִתְעַלֵּם מֵהֶם וְנִתְרַחֵק וְנִפְלָא מֵהֶם כַּנַּ"ל וְכֵן אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּחִינַת מְגַלֶּה וּמְכַסֶּה וְכוּ כִּי צָרִיךְ לְדַבֵּק וּלְקָרֵב עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ כְּבִיכוֹל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִגְלֶה וּמִתְקָרֵב אֵלָיו אֲבָל כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק יוֹתֵר הַיְנוּ כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב יוֹתֵר, צָרִיךְ לֵידַע שֶׁהוּא רָחוֹק מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם יַחֲשֹׁב וִידַמֶּה בְּדַעְתּוֹ שֶׁכְּבָר נִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיוֹדֵעַ בִּידִיעוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זֶה סִימָן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלוּם כִּי אִם הָיָה יוֹדֵעַ קְצָת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא רָחוֹק מְאד מִמֶּנּוּ כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ יוֹתֵר הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא רָחוֹק מְאד, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל וְזֶה דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַפֶּה לְדַבֵּר וּלְהַסְבִּיר זאת כִּי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא אֵין שִׁעוּר וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ז) : "שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב", בְּחִינוֹת:

מְגַלֶּה טָפַח וּמְכַסֶּה וְכוּ שֶׁכָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב מִתְרַחֵק כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת וּבְשִׁתַּיִם יְעוֹפֵף, יְעוֹפֵף כְּתַרְגּוּמוֹ: מְשַׁמֵּשׁ הַיְנוּ בְּחִינוֹת מְגַלֶּה טָפַח וּמְכַסֶּה וְכוּ שֶׁל הַשִּׁמּוּשׁ שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ וְעוֹבֵד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו, זֶה בְּחִינַת מְגַלֶּה טָפַח וּמְכַסֶּה טָפַח אֵצֶל עַצְמוֹ (שְׁמוֹת ל"ג) : "פָּנַי יֵלֵכוּ" (עיין ברכות ז:) וְגַם פָּנִים לְשׁוֹן רָצוֹן וְהַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר ו) : "יָאֵר ה פָּנָיו אֵלֶיךָ" וְהַצַּדִּיק הוּא לְפָעָמִים מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ יִסּוּרִין בִּשְׁבִיל הָעוֹלָם וְהוּא כְּמוֹ חִלּוּף שֶׁמַּחֲלִיף עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַהַשְׁפָּעָה וְהַהַשְׁגָּחָה שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה זאת הַהַשְׁפָּעָה וְהַהַשְׁגָּחָה וּמְכַסֶּה פְּנֵי הַשְׁגָּחָה זוֹ, וּמְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ יִסּוּרִין כִּי הוּא בּוֹחֵר בְּהַשְׁפָּעָה וְהַשְׁגָּחָה רוּחָנִיּוֹת וְאוֹתָהּ הַהַשְׁפָּעָה שֶׁהַלְכָה לָהּ, נִתְפַּזְּרָה בֵּין הָעוֹלָם וְזֶה בְּחִינַת מְגַלֶּה טָפַח וּמְכַסֶּה וְכוּ שֶׁלִּפְעָמִים מְגַלֶּה פָּנִים שֶׁל רָצוֹן וְהַשְׁגָּחָה וּמְכַסֶּה פָּנִים שֶׁל כַּעַס וְלִפְעָמִים מְכַסֶּה פָּנִים שֶׁל רָצוֹן וְהַשְׁגָּחָה כַּנַּ"ל וְלֶחֶם הַפָּנִים הוּא בְּחִינַת בְּרִית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כ"ד) : "בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעַרְכֶנּוּ לִפְנֵי ה וְכוּ, בְּרִית עוֹלָם" וְנֶאֱמַר בָּהֶם (שְׁמוֹת כ"ה) "וְעָשִׂיתָ לוֹ מִסְגֶּרֶת טפח" וְעַל כֵּן נִקְרֵאת הַבְּחִינָה הַמְקַבֶּלֶת הַשִּׁשָּׁה טְפָחִים הַנַּ"ל, מִטְפַּחַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (רוּת ג) "הָבִי הַמִּטְפַּחַת" (שָׁם) "וּפָרַשְׂתְּ כְּנָפֶיךָ עַל אֲמָתֶךָ", שֶׁבְּקָשָׁה הַכְּנָפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵן בְּחִינַת הַשִּׁשָּׁה טְפָחִים כַּנַּ"ל עַל כֵּן : "וַיֹּאמֶר לָהּ הָבִי הַמִּטְפַּחַת וַיָּמָד לָהּ שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים" שֶׁהֵן בְּחִינַת שִׁשָּׁה טְפָחִים, שֵׁשׁ כְּנָפִים הַנַּ"ל. וְיֵשׁ נָחָשׁ וּנְמָלָה בְּתוֹךְ פִּיהָ וְזאת הַנְּמָלָה אֵין לָהּ נִיחָא בְּוַדַּאי מֵחֲמַת שֶׁהִיא בְּתוֹךְ פִּיהָ שֶׁל נָחָשׁ וְהַנָּחָשׁ פְּעָמִים הוֹלֵךְ, וּפְעָמִים מְעוֹפֵף וְהַחִלּוּק שֶׁבֵּין הֲלִיכָה לַעֲפִיפָה כִּי בַּעֲפִיפָה יוֹכַל לָעוּף וְלִפְרֹחַ בְּרֶגַע הַרְבֵּה אֲבָל בַּהֲלִיכָה הוּא הוֹלֵךְ מְעַט מְעַט כְּדֶרֶךְ הַהוֹלֵךְ, שֶׁהוּא תְּנוּעָה כְּבֵדָה וּבְכָל הַדִּבּוּרִים רָעִים שֶׁמְּדַבְּרִים, וּבְפָרָט כְּשֶׁהֵם נוֹגְעִים עַל צַדִּיקִים וּגְדוֹלִים בְּאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים הֵם עוֹשִׂים כְּנָפַיִם לְהַנָּחָשׁ, שֶׁיּוּכַל לָעוֹפֵף כִּי עַל יְדֵי דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, עוֹשִׂים כְּנָפַיִם דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת י) : "וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר" אֲבָל בְּאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים רָעִים, עוֹשִׂים כְּנָפַיִם לְהַנָּחָשׁ וְהֵם נֶגֶד הַשֵּׁשׁ כְּנָפַיִם שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה הַנַּ"ל כִּי הַדִּבּוּר יוֹצֵא מִכְּנָפֵי רֵאָה, עַל כֵּן נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ בְּחִינַת כְּנָפַיִם לְהַנָּחָשׁ כִּי הַדִּבּוּר הַיּוֹצֵא מִשִּׁית עֶזְקָאיִן דְּקָנָה, הוּא נֶגֶד הַשֵּׁשׁ כְּנָפַיִם שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה הַנַּ"ל. וְהַנָּחָשׁ, הֵם אֵלּוּ הַחֲכָמִים לְהָרַע, הַחוֹקְרִים פִּילוֹסוֹפְיָא וְאֶפִּיקוֹרְסִית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ד) : "חֲכָמִים הֵמָּה לְהָרַע וּלְהֵטִיב לֹא יָדָעוּ" שֶׁהֵם רַק חֲכָמִים לְהָרַע שֶׁאִם יִרְצוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחָכְמָתָם לְהֵיטִיב לֹא יוּכְלוּ (בְּרֵאשִׁית ג) : "וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיּוֹת הַשָּׂדֶה" וְעַל יְדֵי דִּבּוּרִים רָעִים, עוֹשִׂים כְּנָפַיִם לְהַחֲכָמִים אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַנָּחָשׁ שֶׁיּוּכְלוּ לָעוּף וְלִפְרֹחַ הַיְנוּ שֶׁמְּעוֹפְפָת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת חָכְמָתָם וְאֶפִּיקוֹרְסִית שֶׁלָּהֶם בָּעוֹלָם וּמַזִּיק מְאד לְהָעוֹלָם וְגַם בַּחֲקִירוֹתָם בְּעַצְמָם, הֵם מְעוֹפְפִים כְּמוֹ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׂכֶל מְעוֹפֵף הַיְנוּ שֶׁשִּׂכְלָם מְעוֹפֵף בְּמָהִירוּת, וְנִפְתָּח לָהֶם חָכְמָתָם מְאד אֲבָל אִם אֵין לְהַנָּחָשׁ כְּנָפַיִם הַיְנוּ שֶׁאֵין לָהֶם

דִּבּוּרִים רָעִים כַּנַּ"ל אֲזַי אֵין לְהַנָּחָשׁ רַק בְּחִינַת הֲלִיכָה הַיְנוּ שֶׁאֵין לְהַחָכְמִים לְהָרַע הַנַּ"ל, רַק מַה שֶּׁחוֹקְרִים בֵּינָם לְבֵין עַצְמָן וְאֵינָם מְעוֹפְפִים בָּעוֹלָם הַיְנוּ שֶׁאֵין מִתְפַּשֵּׁט וּמְעוֹפֵף חָכְמָתָם בָּעוֹלָם וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהַזִּיק לָהָעוֹלָם רַק לְמִי שֶׁסָּמוּךְ אֲלֵיהֶם, כְּגוֹן תַּלְמִידֵיהֶם וְחַבְרֵיהֶם אֲבָל בְּרָחוֹק מֵהֶם אֵינָם יְכוֹלִים לְהַזִּיק כְּמוֹ הַהוֹלֵךְ, שֶׁהוֹלֵךְ רַק מְעַט וְאֵינוֹ יָכוֹל לְמַהֵר לְמֵרָחוֹק כְּמוֹ הַמְעוֹפֵף וְגַם בֵּינָם לְבֵין עַצְמָן אֵין שִׂכְלָם מְעוֹפֵף הַיְנוּ שֶׁאֵין נִפְתָּח לָהֶם הַחָכְמָה כָּל כָּךְ וְאֵינָם מְעוֹפְפִים וּמְהִירִים בַּחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם רַק חוֹקְרִים בְּחָכְמָתָם מְעַט מְעַט, כְּמוֹ הַהוֹלֵךְ וְגַם מַה שֶּׁמַּזִּיקִים לַאֲחֵרִים בְּחָכְמָתָם, הוּא רַק בִּבְחִינַת הֲלִיכָה שֶׁאֵינוֹ מְעוֹפֵף וְנִכְנָס בָּעֹמֶק לְתוֹךְ הַמֹּחַ וְהַלֵּב רַק שֶׁנִּדְבָּק קְצָת לְהַמֹּחַ, אֲבָל אֵינוֹ נִכְנָס בָּעֹמֶק לְתוֹךְ הַלֵּב וְהַמֹּחַ אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, כְּנָפַיִם מִדִּבּוּרִים רָעִים כַּנַּ"ל אֲזַי שִׂכְלָם מְעוֹפֵף כַּנַּ"ל, וְגַם מַזִּיק לְמֵרָחוֹק כְּמוֹ הַמְעוֹפֵף שֶׁמְּעוֹפֵף בְּשָׁעָה אַחַת לְמֵרָחוֹק וְגַם שֶׁמְּעוֹפֵף חָכְמָתָם הַמְשֻׁבָּשֶׁת וְנִכְנָס וְנִדְבָּק בְּהַמֹּחַ וְהַלֵּב בְּעֹמֶק גָּדוֹל מְאד וְהַנִּמְלָה הַמַּנָּח בְּתוֹךְ פִּי הַנָּחָשׁ, הוּא בְּחִינוֹת חָכָם הַדּוֹר שֶׁהוּא חָכָם הַיָּשָׁר וְהַצַּדִּיק, וּבַעַל מִדּוֹת טוֹבוֹת וּמֵחֲמַת שֶׁהוּא חָכָם גָּדוֹל דְּקֻדָּשָׁה וְנִכְנָס בְּאֵלּוּ הַחָכְמוֹת אֲזַי כְּשֶׁאֵלּוּ הַחֲכָמִים נִכְנָסִים בַּחֲקִירָתָם, לַחֲקר בְּאֵלּוּ הַחָכְמוֹת אָז יֵשׁ לוֹ צַעַר גָּדוֹל מְאד וְיֵשׁ לוֹ מִלְחָמָה גְּדוֹלָה עִמָּהֶם, הַיְנוּ עִם בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הַנַּ"ל כִּי מִתְגַּבְּרִים עָלָיו מְאד בִּלְבּוּלִים וֶאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת וְהוּא בְּחִינַת מִבְטַח בּוֹגֵד שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו בְּטָחוֹן בּוֹגֵד, שֶׁאֵינוֹ בְּטָחוֹן שָׁלֵם וֶאֱמֶת כָּרְאוּי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת וְזֶהוּ בְּחִינוֹת (מִשְׁלֵי כ"ה) : "שֵׁן רוֹעָה וְרֶגֶל מוּעָדֶת מִבְטַח בּוֹגֵד" הַיְנוּ שֶׁזֶּה הַמִּבְטַח בּוֹגֵד הִיא בְּחִינוֹת שֵׁן רוֹעָה אֶת הֶחָכָם שֶׁהוּא הַנִּמְלָה שֶׁבְּתוֹךְ פִּיהָ כַּנַּ"ל כִּי מֵחֲמַת שֶׁהוּא חָכָם וְנִכְנָס בַּעֲבוֹדַת ה מִתְגַּבְּרִים עָלָיו אֵלּוּ הַבִּלְבּוּלִים וְהָאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת בְּיוֹתֵר וְצָרִיךְ לוֹ תָּמִיד מִלְחָמָה גְּדוֹלָה עִמָּהֶם וּבֵין כְּשֶׁהַנָּחָשׁ הוֹלֵךְ וּבֵין כְּשֶׁהוּא מְעוֹפֵף יֵשׁ לוֹ צַעַר גָּדוֹל וּמִלְחָמָה גְּדוֹלָה רַק שֶׁבְּוַדַּאי בְּעֵת הָעֲפִיפָה, צַעֲרוֹ גָּדוֹל יוֹתֵר מְאד וְאֵין לוֹ שׁוּם נִיחָא בֵּין כְּשֶׁהוּא הוֹלֵךְ, בֵּין כְּשֶׁהוּא מְעוֹפֵף רַק שֶׁיֵּשׁ מְמַצֵּע בֵּין הַהֲלִיכָה וּבֵין הָעֲפִיפָה וְהוּא בְּעֵת שֶׁפּוֹסֵק הָעֲפִיפָה וּמוֹרִיד עַצְמוֹ מִן הָעֲפִיפָה מִמַּעְלָה לְמַטָּה כְּדֶרֶךְ הַמְעוֹפֵף בְּעֵת שֶׁרוֹצֶה לְשַׁלְשֵׁל וּלְהוֹרִיד עַצְמוֹ לְמַטָּה וַאֲזַי יֵשׁ לְהַנִּמְלָה הַנַּ"ל נִיחָא כִּי אָזַי אֵינוֹ הוֹלֵךְ וְאֵינוֹ מְעוֹפֵף הַיְנוּ כִּי יֵשׁ כַּמָּה עִתִּים שֶׁהַחָכָמִים נִיחִים וְאֵינָם חוֹקְרִין כְּגוֹן בְּעֵת שֵׁנָה וַאֲכִילָה וְאָז יֵשׁ נִיחָא לְהֶחָכָם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּמְלָה שֶׁבְּתוֹךְ פִּיהָ כִּי הֶחָכָם הוּא בְּחִינַת נִמְלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ו) : "לֵךְ אֶל נְמָלָה עָצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וַחֲכָם" כִּי זֶה הֶחָכָם מְלַמֵּד דַּעַת וְדַרְכֵי ה אֶל הָעָם וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁאָמַר הַסָּבָא (זֹהַר מִשְׁפָּטִים דַּף צ"ה) מָאן הוּא נָחָשׁ דְּפָרַח בַּאֲוִירָא וְאָזֵל בְּפַרוּדָא בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אִית נִיחָא לְחַד נִמְלָה דְּשַׁכֵּב בֵּין שִׁנּוֹי הַיְנוּ בְּחִינוֹת הַנָּחָשׁ הַנַּ"ל דְּפָרַח בַּאֲוִירָא, שֶׁפְּרִיחָתוֹ עַל יְדֵי הָאֲוִירִים הַיְנוּ,

עַל יְדֵי דִּבּוּרִים רָעִים, שֶׁנַּעֲשֶׂה לוֹ מֵהֶם כְּנָפַיִם וְאָזַל בְּפֶרוּדָא, הַיְנוּ שֶׁאֵין לוֹ רַק בְּחִינוֹת הֶלְיָכָה כְּשֶׁכְּנָפַיִם דְּקְדֻשָּׁה הֵם כְּתִקּוּנוֹ, וְאֵין לְהַנָּחָשׁ כְּנָפַיִם מִדִּבּוּרִים רָעִים אֲזַי אֵין לוֹ רַק בְּחִינַת הֶלְיָכָה וְזֶה וְאָזַל בְּפֶרוּדָא, בְּחִינוֹת (יְחֶזְקֵאל א) : "וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמָעְלָה" הַיְנוּ בְּחִינוֹת כַּנְפֵי הַקְּדֻשָּׁה אֲזַי, וְאָזַל, שֶׁאֵין לוֹ רַק בְּחִינוֹת הֶלְיָכָה לְהַמְחַקְּרִים לַחֲקר בְּכָל עֵת שֶׁיִּרְצוּ רַק שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְעוֹפֵף בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל כְּשֶׁאֵין לָהֶם כְּנָפַיִם מִדִּבּוּרִים רָעִים וְאֵין לָהֶם רַק בְּחִינַת הֶלְיָכָה כַּנַּ"ל בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְמֻצָּע בֵּין הַהֶלְיָכָה וְהָעֲפִיפָה כַּנַּ"ל וְזֶה נִקְרָא בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, שֶׁהוּא בֵּין הַהֶלְיָכָה וְהָעֲפִיפָה וַאֲזַי יֵשׁ לָהּ נַיְחָא לְהַנְּמָלָה דְּשָׁכֵב בֵּין שִׁנָּהּ כַּנַּ"ל שְׁאֵרֵי בְּחִבּוּרָא וְסַיִּם בְּפֶרוּדָא הַיְנוּ שֶׁאֵלּוּ הַמְחַקְּרִים, שֶׁהֵם חֲכָמִים לְהָרַע שֶׁהֵם בְּחִינוֹת הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל חָכְמָתָם וַחֲקִירָתָם הוּא שְׁאֵרֵי בְּחִבּוּרָא שֶׁתְּחִלַּת חֲקִירָתָם מַתְחֶלֶת מֵהַמְחֻבָּרִים מֵחִבּוּר חֹמֶר וְצוּרָה וְסַיִּם בְּפֶרוּדָא, שֶׁמִּסְתַּיֶּמֶת חָכְמָתָם בַּשְּׂכָלִיִּים הַנִּפְרָדִים כִּי כֵן דֶּרֶךְ כָּל חֲקִירָתָם לְהַתְחִיל מֵחִבּוּר הַחֹמֶר וְהַצּוּרָה וְעוֹלִים מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה מִתְּחִלָּה מֵחֹמֶר וְצוּרָה שֶׁל הַגַּשְׁמִיִּים וְאַחַר כָּךְ מֵחֹמֶר וְצוּרָה שֶׁל הַדַּקִּים יוֹתֵר וְאַחַר כָּךְ מֵחֹמֶר וְצוּרָה שֶׁל עִלָּה וְעָלוּל עַד שֶׁמַּגִּיעִים וּמְסַיְּמִים בַּשְּׂכָלִיִּים הַנִּפְרָדִים וְרוֹצִים לְהַשִּׂיג בַּחֲקִירָתָם הָאֱנוֹשִׁית, הַמֻּטְעֵית וְהַמְשֻׁבָּשֶׁת כַּיָּדוּעַ לְהַמְחַקְּרִים בְּעַצְמָן הֵם רוֹצִים לְהַשִּׂיג עַל יְדֵי חֲקִירוֹתָם הַלָּלוּ מֵחִבּוּר חֹמֶר וְצוּרָה אֶת שִׂכְלִיִּים נִפְרָדִים וְזֶה שְׁאֵרֵי בְּחִבּוּרָא וְסַיִּם בְּפֶרוּדָא.

סד - ויאמר ה אל משה בא אל פרעה

וַיֹּאמֶר ה אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְאֶת לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שִׁתִי אֹתֹתַי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ וּלְמַעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן בִּנְךָ אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּי בְּמִצְרַיִם וְאֶת אֹתֹתַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בָם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְיָ וְכוּ הִנְנִי מֵבִיא מָחָר אַרְבֶּה בִּגְבוּלֶךָ (שְׁמוֹת י) [עיין התו הזאת בנ"א מכת"י רבינו ז"ל בעצמו] א. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת רַחֲמָנוּתוֹ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם כִּי רָצָה לְגַלּוֹת רַחֲמָנוּתוֹ וְאִם לֹא הָיָה בְּרִיאַת הָעוֹלָם עַל מִי הָיָה מַרְאֶה רַחֲמָנוּתוֹ וְעַל כֵּן בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה מִתְּחִלַּת הָאֲצִילוּת עַד סוֹף נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַגַּשְׁמִי, כְּדֵי לְהַרְאוֹת רַחֲמָנוּתוֹ וְ כַאֲשֶׁר רָצָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם לֹא הָיָה מָקוֹם לְבָרְאוֹ מֵחֲמַת שֶׁהָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף עַל כֵּן צִמְצֵם אֶת הָאוֹר לְצַדְדִין וְעַל יְדֵי הַצִּמְצוּם הַזֶּה נַעֲשָׂה חָלָל הַפָּנוּי וּבְתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי הַזֶּה, נִתְהַוּוּ כָּל הַיְמִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁהֵם בְּרִיאַת הָעוֹלָם (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּעֵץ חַיִּים בְּתְחִלָּתוֹ) וְזֶה הֶחָלָל הַפָּנוּי הָיָה מֻכְרָח לִבְרִיאַת הָעוֹלָם כִּי בִּלְתִּי הֶחָלָל הַפָּנוּי, לֹא הָיָה שׁוּם מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וְזֶה הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג, כִּי אִם לֶעָתִיד לָבוֹא כִּי צָרִיךְ לוֹמַר בּוֹ שְׁנֵי הֲפָכִים, יֵשׁ וְאַיִן כִּי הֶחָלָל הַפָּנוּי הוּא

עַל יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁכְּבָיְכוֹל צִמְצֵם אֱלקוּתוֹ מִשָּׁם וְאֵין שָׁם אֱלקוּת כְּבָיְכוֹל כִּי אִם לֹא כֵּן אֵינוֹ פָּנוּי, וְהַכֹּל אֵין סוֹף, וְאֵין מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם כְּלָל אֲבָל בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, בְּוַדַּאי אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ שָׁם גַּם כֵּן אֱלקוּת כִּי בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם דָּבָר בִּלְעָדַי חִיּוּתוֹ וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָל בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי, עַד לֶעָתִיד לָבוֹא. ב. וְדַע, שֶׁ יֵּשׁ שְׁנֵי מִינֵי אֶפִּיקוֹרְסִית יֵּשׁ אֶפִּיקוֹרְסִית, שֶׁבָּא מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְעָלָיו נֶאֱמַר (אָבוֹת פֶּרֶק ב) : וְדַע מַה שֶּׁתָּשִׁיב לְאֶפִּיקוֹרוֹס כִּי הָאֶפִּיקוֹרְסִית הַזֹּאת יֵּשׁ עָלֶיהָ תְּשׁוּבָה כִּי זֹאת הָאֶפִּיקוֹרְסִית בָּא מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בָּאִים מִמּוֹתָרוֹת מִבְּחִינוֹת שְׁבִירַת כֵּלִים כִּי מֵחֲמַת רִבּוּי הָאוֹר נִשְׁתַּבְּרוּ הַכֵּלִים וּמִשָּׁם נִתְהַוּוּ הַקְּלִפּוֹת כַּיָּדוּעַ וְ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת בָּאִים מִשָּׁם, הַיְנוּ מִשְּׁבִירַת כֵּלִים, מִמּוֹתָרוֹת פְּסֹלֶת הַקְּדֻשָּׁה כְּמוֹ אֵצֶל הָאָדָם, יֵּשׁ כַּמָּה מִינֵי מוֹתָרוֹת וּפְסֹלֶת כְּגוֹן צִפָּרְנַיִם וְשֵׂעָר וְזֵעָה, וּשְׁאָר פְּסֹלֶת וּמוֹתָרוֹת כֵּן כָּל חָכְמָה חִיצוֹנָה בָּא מִמּוֹתָרוֹת וּפְסֹלֶת יְדוּעָה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וְכֵן כְּשׁוּף בָּא מִמּוֹתָרוֹת וּפְסֹלֶת יָדוּעַ וְעַל כֵּן מִי שֶׁנּוֹפֵל לָאֶפִּיקוֹרְסִית הַזֹּאת אַף שֶׁבְּוַדַּאי צָרִיךְ לִבְרֹחַ וּלְהִמָּלֵט מִשָּׁם אַך אַף עַל פִּי כֵן מִי שֶׁנּוֹפֵל לְשָׁם, אֶפְשָׁר לוֹ לִמְצֹא הַצָּלָה לָצֵאת מִשָּׁם כִּי יוּכַל לִמְצֹא שָׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אִם יְבַקְּשֶׁהוּ וְיִדְרְשֶׁהוּ שָׁם כִּי מֵאַחַר שֶׁהֵם בָּאִים מִשְּׁבִירַת כֵּלִים יֵּשׁ שָׁם כַּמָּה נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְכַמָּה אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּשְׁבְּרוּ וְנָפְלוּ לְשָׁם כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן יוּכַל לִמְצֹא שָׁם אֱלקוּת וְשֶׁכָּל לְיַשֵּׁב הַקְּשָׁיוֹת שֶׁל הָאֶפִּיקוֹרְסִית הַזֹּאת הַבָּא מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם בָּאִים מִמּוֹתָרוֹת מִשְּׁבִירַת כֵּלִים כִּי יֵּשׁ שָׁם חִיּוּת אֱלקוּת הַיְנוּ שֵׂכֶל וְאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּשְׁבְּרוּ וְנָפְלוּ לְשָׁם וְעַל כֵּן הָאֶפִּיקוֹרְסִית הַזֹּאת יֵּשׁ עָלֶיהָ תְּשׁוּבָה וְעָלָיו נֶאֱמַר וְדַע מַה שֶּׁתָּשִׁיב לְאֶפִּיקוֹרוֹס אֲבָל יֵּשׁ עוֹד מִין אֶפִּיקוֹרְסִית וְהֵם הַחָכְמוֹת שֶׁאֵינָם חָכְמוֹת אֶלָּא מֵחֲמַת שֶׁהֵם עֲמֻקִּים וְאֵינָם מַשִּׂיגִים אוֹתָם וּמֵחֲמַת זֶה נִרְאִים כְּחָכְמוֹת כְּמוֹ לְמָשָׁל כְּשֶׁאֶחָד אוֹמֵר סְבָרָא שֶׁקֶר בִּגְמפ"ת וְגֶמָרָא, פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י, תּוֹסָפוֹת] וּמֵחֲמַת שֶׁאֵין לַמְּדָן לְיַשֵּׁב הַקְּשָׁיָא שֶׁבָּא עַל יְדֵי סְבָרָא זוֹ עַל יְדֵי זֶה נִדְמֶה שֶׁאָמַר סְבָרָא וְחָכְמָה גְּדוֹלָה אַף שֶׁבֶּאֱמֶת אֵינוֹ סְבָרָא כְּלָל כֵּן יֵּשׁ כַּמָּה מְבוּכוֹת וְקֻשְׁיוֹת אֵצֶל הַמְּחַקְּרִים שֶׁבֶּאֱמֶת אֵינָם שׁוּם חָכְמָה וְהַקְּשָׁיוֹת בְּטֵלִים מֵעִקָּרָא אַך מֵחֲמַת שֶׁאֵין בְּהַשֵּׂכֶל אֲנוּשִׁי לְיַשְּׁבָם עַל יְדֵי זֶה נִדְמִים לְחָכְמוֹת וְקֻשְׁיוֹת וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת כִּי אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת שֶׁל אֶפִּיקוֹרְסִית הַזֹּאת, בָּאִים מֵחָלָל הַפָּנוּי אֲשֶׁר שָׁם בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי אֵין שָׁם אֱלקוּת כְּבָיְכוֹל וְעַל כֵּן אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת הַבָּאִים מִשָּׁם, מִבְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְמְצֹא לָהֶם תְּשׁוּבָה הַיְנוּ לִמְצֹא שָׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אֵלּוּ הָיָה מוֹצֵא שָׁם גַּם כֵּן אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִם כֵּן לֹא הָיָה פָּנוּי, וְהָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל הָאֶפִּיקוֹרְסִית הַזֹּאת, נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי ב) : "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן" כִּי אֵין שׁוּם תְּשׁוּבָה עַל הָאֶפִּיקוֹרְסִית הַזֹּאת מֵאַחַר שֶׁבָּא מֵחָלָל הַפָּנוּי שֶׁמִּשָּׁם צִמְצֵם אֱלקוּתוֹ כְּבָיְכוֹל רַק יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי אֱמוּנָה

עוֹבְרִים עַל כָּל הַחָכְמוֹת וַאֲפִלּוּ עַל הָאֶפִּיקוֹרְסִית הַזֹּאת הַבָּא מֵחֶלֶל הַפָּנוּי שׁוּם חֶקֵרָה וְחָכְמָה, רַק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין (רע"מ פנחס רכ"ה) נִמְצָא שֶׁהוּא כְּבְיָכוֹל בְּתוֹךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת, וּסְבִיב כָּל הָעוֹלָמוֹת וְצָרִיךְ לִהְיוֹת הֶפְרֵשׁ כִּבְיָכוֹל, בֵּין הַמִּלּוּי וְהַסִּבּוּב שֶׁאִם לָאו, אִם כֵּן הַכֹּל אֶחָד אַךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁמִּשָּׁם צְמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ כִּבְיָכוֹל וּבְתוֹכוֹ בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה נִמְצָא שֶׁהֶחָלָל הַפָּנוּי מַקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא סוֹבֵב כָּל עָלְמִין מְסַבֵּב גַּם עַל הֶחָלָל הַפָּנוּי וְעַל כֵּן שַׁיָּךְ לוֹמַר מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין הַיְנוּ כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁנִּבְרָא בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי וְגַם סוֹבֵב כָּל עָלְמִין הַיְנוּ שֶׁמְּסַבֵּב גַּם עַל הֶחָלָל הַפָּנוּי וּבְאֶמְצַע מַפְסִיק הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁכְּבְיָכוֹל צִמְצֵם מִשָּׁם אֱלֹקוּתוֹ וְהִנֵּה עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין וּמֵאַחַר שֶׁהוּא סוֹבֵב כָּל עָלְמִין אִם כֵּן שֶׁגַּם הֶחָלָל הַפָּנוּי בְּעַצְמוֹ נִתְהַוָּה מֵהֶכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְוַדַּאי בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יֵשׁ שָׁם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת, וְלִמְצֹא שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל עַל כֵּן הֵם עוֹבְרִים עַל כָּל הַחָכְמוֹת וְהַקְּשְׁיוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסִית הַבָּא מִשָּׁם מֵחֶלֶל הַפָּנוּי כִּי יוֹדְעִים שֶׁבְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא לָהֶם תְּשׁוּבָה כִּי אִם הָיָה מוֹצֵא עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה הַיְנוּ שֶׁהָיָה מוֹצֵא בָּהֶם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִם כֵּן לֹא הָיָה חֶלֶל הַפָּנוּי וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְהַוּוֹת הַבְּרִיאָה אֲבָל בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּוַדַּאי יֵשׁ עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה וּבְוַדַּאי יֵשׁ שָׁם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲבָל עַל יְדֵי חֲקִירוֹת נִשְׁקָעִים שָׁם כִּי אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא שָׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי רַק צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ סוֹבֵב גַּם עָלָיו וּבְוַדַּאי בֶּאֱמֶת גַּם שָׁם יֵשׁ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְ עַל כֵּן יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים עִבְרִיִּים עַל שֵׁם שֶׁהֵם עוֹבְרִים בֶּאֱמוּנָתָם עַל כָּל הַחָכְמוֹת וַאֲפִלּוּ עַל הַחָכְמוֹת שֶׁאֵינָם חָכְמוֹת הַיְנוּ הָאֶפִּיקוֹרְסִית הַשֵּׁנִית הַבָּא מֵחֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל וְ עַל כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִקְרָא "אֱלֹקֵי הָעִבְרִיִּים" (שְׁמוֹת ג), מִלְּשׁוֹן (יְהוֹשֻׁעַ כ"ד) "עֵבֶר הַנָּהָר" (רש"י בראשית ל"ט ע"פ איש עברי) לְשׁוֹן צְדָדִין הַיְנוּ שֶׁאֱלֹקוּתוֹ מְסַבֵּב גַּם עַל הֶחָלָל הַפָּנוּי הַבָּא עַל יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁצִּמְצֵם הָאוֹר לְצִדָּדִין וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים עִבְרִיִּים שֶׁעַל יְדֵי אֱמוּנָתָם שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֱלֹקֵי הָעִבְרִיִּים כַּנַּ"ל הֵם עוֹבְרִים עַל כָּל הַחָכְמוֹת וְעַל מַה שֶּׁאֵינָם חָכְמוֹת הַיְנוּ הָאֶפִּיקוֹרְסִית הַשֵּׁנִית כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי מִזֶּה הָאֶפִּיקוֹרְסִית הַשֵּׁנִית בְּוַדַּאי צָרִיךְ לִזָּהֵר יוֹתֵר וְיוֹתֵר, לְבָרֵחַ וּלְהִמָּלֵט מִשָּׁם, לְבִלְתִּי לְעַיֵּן וּלְהַבִּיט בְּדִבְרֵיהֶם כְּלָל כִּי חַס וְשָׁלוֹם, בְּוַדַּאי יִשְׁקַע שָׁם, כִּי עָלָיו נֶאֱמַר: "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן" וְכוּ כַּנַּ"ל ג. אַךְ דַּע, אִם יֵשׁ צַדִּיק גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה הוּא צָרִיךְ דַּוְקָא לְעַיֵּן בְּדִבְרֵי הָאֶפִּיקוֹרְסִית אֵלּוּ וְאַף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָם כַּנַּ"ל עַל כָּל זֶה עַל יְדֵי עִיּוּנוֹ שֶׁמְּעַיֵּן שָׁם הוּא מַעֲלֶה מִשָּׁם כַּמָּה נְשָׁמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ וְנִשְׁקְעוּ בְּתוֹךְ הָאֶפִּיקוֹרְסִית הַזֹּאת כִּי אֵלּוּ הַמְּבוּכוֹת וְהַקְּשְׁיוֹת שֶׁל הָאֶפִּיקוֹרְסִית הַזֹּאת הַבָּא מֵחֶלֶל הַפָּנוּי הֵם בִּבְחִינַת

שְׁתִּיקָה מֵאַחַר שֶׁאֵין עֲלֵיהֶם שֵׂכֶל וְאוֹתִיּוֹת לְיַשְׁבָּם כַּנַּ"ל (תְּהִלִּים ל"ג) : "בִּדְבַר ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם" וּבְהַדִּבּוּר יֵשׁ חָכְמָה כִּי כְּלָל הַדִּבּוּר הוּא רַק חֲמֵשֶׁת מוֹצָאוֹת הַפֶּה וְעַל יָדָם נִתְהַוּוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ק"ד) "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ" וְהַדִּבּוּר הוּא הַגְּבוּל שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים כִּי הִגְבִּיל חָכְמָתוֹ בְּהָאוֹתִיּוֹת שֶׁאוֹתִיּוֹת אֵלּוּ הֵם גְּבוּל לָזֶה, וְאוֹתִיּוֹת אֵלּוּ הֵם גְּבוּל לָזֶה אֲבָל בְּהֶחָלֵל הַפָּנוּי שֶׁהוּא מַקִּיף כָּל הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל וְהוּא פָּנוּי מִכֹּל כִּבְיָכוֹל כַּנַּ"ל אֵין שָׁם שׁוּם דִּבּוּר, וַאֲפִלּוּ שֵׂכֶל בְּלֹא אוֹתִיּוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַמְּבוּכוֹת הַבָּאִים מִשָּׁם, הֵם בִּבְחִינַת שְׁתִּיקָה (מְנָחוֹת כ"ט) כְּשֶׁשָּׁאַל עַל מִיתַת רַבִּי עֲקִיבָא, זוֹ תּוֹרָה וְזֶה שְׂכָרָהּ הֵשִׁיבוּ לוֹ: שְׁתֹק כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה הַיְנוּ שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לִשְׁתֹּק, וְלִבְלִי לִשְׁאל תְּשׁוּבָה וְתֵרוּץ עַל קֻשְׁיָא זוֹ כִּי כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַדִּבּוּר עַל כֵּן אַתָּה צָרִיךְ לִשְׁתֹּק עַל שְׁאֵלָה זוֹ כִּי הוּא בִּבְחִינוֹת עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה שֶׁאֵין שָׁם דִּבּוּר לְיַשֵּׁב אוֹתָהּ וּכְמוֹ כֵן אֵלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁבָּאִים מֵחֶלֵל הַפָּנוּי שֶׁאֵין שָׁם דִּבּוּר וְלֹא שֵׂכֶל כַּנַּ"ל עַל כֵּן הֵם בִּבְחִינַת שְׁתִּיקָה וְצָרִיךְ רַק לְהַאֲמִין וְלִשְׁתֹּק שָׁם וְעַל כֵּן אָסוּר לִכְנס וּלְעַיֵּן בְּדִבְרֵי הָאֶפִּיקוֹרְסִית וְהַמְּבוּכוֹת אֵלּוּ כִּי אִם צַדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת שְׁתִּיקָה, בִּבְחִינוֹת שֶׁנִּקְרָא: "כְּבַד פֶּה" (שְׁמוֹת ד) בְּחִינַת שְׁתִּיקָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַדִּבּוּר וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינוֹת מֹשֶׁה, בְּחִינוֹת שְׁתִּיקָה יָכוֹל לְעַיֵּן בְּדִבְרֵי הַמְּבוּכוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת שְׁתִּיקָה כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ דַּוְקָא לְעַיֵּן, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנִּשְׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם כַּנַּ"ל ד. וְדַע, כִּי מַחֲלֶקֶת הִיא בְּחִינוֹת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם, עַל יְדֵי חָלֵל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל כִּי בְּלֹא זֶה הָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף, וְלֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צִמְצֵם הָאוֹר לִצְדָדִין, וְנַעֲשָׂה חָלָל הַפָּנוּי וּבְתוֹכוֹ בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, הַיְנוּ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת, עַל יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל "בִּדְבַר ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ" וְכוּ וְכֵן הוּא בְּחִינַת הַמַּחֲלוֹקוֹת כִּי אֵלּוּ הָיוּ כָּל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֶחָד לֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם רַק עַל יְדֵי הַמַּחֲלֶקֶת שֶׁבֵּינֵיהֶם, וְהֵם נֶחֱלָקִים זֶה מִזֶּה וְכָל אֶחָד מוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ לְצַד אַחֵר עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בֵּינֵיהֶם בְּחִינוֹת חָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא בְּחִינוֹת צִמְצוּם הָאוֹר לִצְדָדִין, שֶׁבּוֹ הוּא בְּרִיאַת הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם מְדַבֵּר הַכֹּל הֵם רַק בִּשְׁבִיל בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁבֵּינֵיהֶם כִּי הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים בּוֹרְאִים אֶת הַכֹּל עַל יְדֵי דִּבְרֵיהֶם (יְשַׁעְיָה נ"א) : "וְלֵאמר לְצִיּוֹן עַמִּי אַתָּה" אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, מָה אֲנָא עָבְדִי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא בְּמִלּוֹלִי אַף אַתֶּם כֵּן (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר בַּהַקְדָּמָה דַּף ה). אַךְ צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר יוֹתֵר מִדַּי רַק כְּפִי צֹרֶךְ בְּרִיאַת הָעוֹלָם לֹא יוֹתֵר כִּי עַל יְדֵי רִבּוּי הָאוֹר, שֶׁלֹּא הָיוּ הַכֵּלִים יְכוֹלִים לְסַבֵּל רִבּוּי הָאוֹר נִשְׁתַּבְּרוּ, וּמִשְּׁבִירַת הַכֵּלִים הָיָה הִתְהַוּוּת הַקְּלִפּוֹת כֵּן אִם אֶחָד מַרְבֶּה לְדַבֵּר מִזֶּה גּוֹרֵם הִתְהַוּוּת הַקְּלִפּוֹת כִּי הוּא בְּחִינַת רִבּוּי הָאוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה

הָיוּ שְׁבִירַת הַכֵּלִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִתְהַוּוּת הַקְּלִפּוֹת וְזֶה פֵּרוּשׁ הַמִּשְׁנָה (אָבוֹת פֶּרֶק א) : כָּל יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מָצָאתִי לְגוּף טוֹב מִשְׁתִּיקָה וְלֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר, אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה וְכָל הַמַּרְבֶּה דְּבָרִים מֵבִיא חֵטְא בֵּין הַחֲכָמִים, הוּא בְּחִינַת חֻלִּין הַפָּנוּי שֶׁנִּתְהַוֶּה וְנַעֲשָׂה בֵּין הַחֲכָמִים עַל יְדֵי הַפֵּרוּד וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם כַּנַּ"ל וְזֶה בֵּין הַחֲכָמִים דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ פֵּרוּד וּמַחֲלֹקֶת בֵּינֵיהֶם כִּי אִם הָיוּ כֻּלָּם אֶחָד, אֵין שַׁיָּךְ לוֹמַר בֵּין הַחֲכָמִים וְעַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת נַעֲשָׂה בְּחִינוֹת חֻלִּין הַפָּנוּי וּבְתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי הַזֶּה נַעֲשָׂה בְּרִיאַת הָעוֹלָם הַיְנוּ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת וְזֶה כָּל יָמַי גָּדַלְתִּי, שֶׁהָיִיתִי מְגַדֵּל יָמַי וּמִדּוֹתַי שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם בֵּין הַחֲכָמִים, בֵּין הַחֲכָמִים דַּיְקָא, בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל כִּי שָׁם נַעֲשָׂה כָּל הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל שֶׁהִגְדַּלְתִּי יָמַי וּמִדּוֹתַי, מִקְּטָנוּת לְגַדְלוּת יָמַי, כִּי הֵם יָמִים שֶׁלּוֹ, כִּי הוּא בּוֹרֵא אֶת הָעוֹלָם וְכוּ כַּנַּ"ל וְלֹא מָצָאתִי לְגוּף טוֹב מִשְׁתִּיקָה כִּי שָׁם בֶּחָלָל הַפָּנוּי אֵין טוֹב מִשְׁתִּיקָה כַּנַּ"ל כִּי אָסוּר לְכָנֵס לְשָׁם כִּי אִם מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינוֹת שְׁתִיקָה, בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמַר: כָּל יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים וְלֹא מָצָאתִי וְכוּ כִּי עַל יְדֵי שֶׁאָחַז בְּמַדְרֵגָה זוֹ, בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר: שֶׁאֵין טוֹב מִשְׁתִּיקָה עַל כֵּן הָיָה מְגַדֵּל יָמָיו וּמִדּוֹתָיו שָׁם בֶּחָלָל הַפָּנוּי כִּי אָסוּר לְכָנֵס לְשָׁם, כִּי אִם מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינוֹת שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל וְלֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, וְכָל הַמַּרְבֶּה דְּבָרִים מֵבִיא חֵטְא כִּי כָּל מִדְרָשָׁם וְדִבְרֵיהֶם שֶׁאֵלּוּ הַחֲכָמִים מְדַבְּרִים אֵין הָעִקָּר הַמִּדְרָשׁ בִּלְבַד, אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה שֶׁיֵּעָשׂוּ וְיִבָּרְאוּ עַל יְדֵי דִּבְרֵיהֶם אֶת הָעוֹלָם כַּנַּ"ל אַל תִּקְרֵי עַמֵּי אֶלָּא עֹמְמִי כַּנַּ"ל אַךְ כָּל הַמַּרְבֶּה דְּבָרִים מֵבִיא חֵטְא כִּי מֵרִבּוּי הָאוֹר נִתְהַוּוּ הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל. ה. וְדַע, שֶׁ עַל יְדֵי הַנִּגּוּן שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה הוּא מַעֲלֶה אֶת הַנִּשְׁמוֹת מִן הָאֶפִּיקוֹרְסִית הַזֹּאת שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם כִּי דַּע, שֶׁ כָּל חָכְמָה וְחָכְמָה שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ לָהּ זֶמֶר וְנִגּוּן מְיֻחָד שֶׁזֶּה הַזֶּמֶר מְיֻחָד לְחָכְמָה זוֹ, וּמִזֶּה הַזֶּמֶר נִמְשָׁכֶת הַחָכְמָה הַזֹּאת (תְּהִלִּים מ"ז) "זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל", שֶׁכָּל שֵׂכֶל וְחָכְמָה יֵשׁ לוֹ זֶמֶר וְנִגּוּן וַאֲפִלּוּ חָכְמַת הָאֶפִּיקוֹרְסִית, יֵשׁ לָהּ נִגּוּן וְזֶמֶר הַמְיֻחָד לַחָכְמָה הָאֶפִּיקוֹרְסִית וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֲגִיגָה ט"ו:) אַחֵר מָה הָיָה בֶּהּ זְמָרָא יְוָנִי לֹא פְּסַק מִפֻּמֵּהּ וּכְשֶׁהָיָה קָם מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ, כַּמָּה סִפְרֵי מִינִין נוֹפְלִין מִמֶּנּוּ כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה כִּי עַל יְדֵי זֶמֶר הַנַּ"ל שֶׁלֹּא פָּסַק מִפִּיו עַל יְדֵי זֶה הָיוּ הַסִּפְרֵי מִינִין נוֹפְלִין מִמֶּנּוּ כִּי זֶה הַזֶּמֶר הָיָה מְיֻחָד לְזֶה הָאֶפִּיקוֹרְסִית וְהַמִּינוּת שֶׁהָיָה לוֹ נִמְצָא כָּל חָכְמָה וְחָכְמָה לְפִי בְּחִינָתָהּ וּמַדְרֵגָתָהּ כֵּן יֵשׁ לָהּ זֶמֶר וְנִגּוּן הַשַּׁיָּךְ וּמְיֻחָד אֵלָיו וְכֵן מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה כִּי בְּחִינַת הַחָכְמָה שֶׁבַּמַּדְרֵגָה הַיּוֹתֵר עֶלְיוֹנָה יֵשׁ לָהּ זֶמֶר וְנִגּוּן יוֹתֵר עֶלְיוֹן לְפִי בְּחִינָתָהּ וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה עַד רֵאשִׁית נְקֻדַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהִיא תְּחִילַת הָאֲצִילוּת וְשָׁם אֵין לְמַעְלָה מִמֶּנָּה וְאֵין מַקִּיף לְאוֹתָהּ חָכְמָה שֶׁיֵּשׁ שָׁם כִּי אִם אוֹר הָאֵין סוֹף הַמַּקִּיף לֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁבְּתוֹכוֹ כָּל הַבְּרִיאוֹת

וְהַחָכְמוֹת וּבְוַדַּאי גַּם שָׁם יֵשׁ בְּחִינַת חָכְמָה אַךְ הַחָכְמָה שֶׁיֵּשׁ שָׁם בְּאוֹר אֵין סוֹף אִי אֶפְשָׁר לֵידַע וּלְהַשִּׂיג אוֹתָהּ כִּי אֵין סוֹף הוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, וְחָכְמָתוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָל וְאֵין שָׁם רַק בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאוֹרוֹ הָאֵין סוֹף מְסַבֵּב כָּל עָלְמִין וּמַקִּיף הַכֹּל וֶאֱמוּנָה, יֵשׁ לָהּ גַּם כֵּן זֶמֶר וְנִגּוּן הַמְיֻחָד לֶאֱמוּנָה וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁאֲפִלּוּ אֱמוּנוֹת עַכּוּ"ם בְּדִבְרֵי טָעוּתָם יֵשׁ לְכָל אֱמוּנָה שֶׁל עַכּוּ"ם נִגּוּן מְיֻחָד, שֶׁמְּזַמְּרִין בּוֹ וְעוֹרְכִין בּוֹ בְּבֵית תְּפִלָּתָם כֵּן לְהֵפֶךְ בְּקָדֻשָּׁה, כָּל אֱמוּנָה יֵשׁ לָהּ זֶמֶר וְנִגּוּן וְאוֹתוֹ הַזֶּמֶר הַמְיֻחָד לֶאֱמוּנָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא אֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה מִכָּל הַמִּינֵי חָכְמוֹת וֶאֱמוּנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵינוּ אֱמוּנָה בְּהָאוֹר אֵין סוֹף עַצְמוֹ הַסּוֹבֵב כָּל עָלְמִין כַּנַּ"ל אוֹתוֹ הַזֶּמֶר הוּא גַּם כֵּן לְמַעְלָה מִכָּל הַנְּגִינוֹת וּזְמִירוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הַשַּׁיְכִים לְכָל חָכְמָה וֶאֱמוּנָה וְכָל הַזְּמִירוֹת וְהַנְּגוּנִים שֶׁל כָּל הַחָכְמוֹת נִמְשָׁכִין מִזֶּה הַזֶּמֶר וְהַנִּגּוּן שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַזְּמִירוֹת וְהַנְּגוּנִים שֶׁל כָּל הַחָכְמוֹת כִּי הוּא הַזֶּמֶר הַשַּׁיָּךְ לְהָאֱמוּנָה בְּהָאוֹר אֵין סוֹף עַצְמוֹ, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַכֹּל. וְלֶעָתִיד לָבוֹא "שֶׁיְּהִפֵּךְ לְכָל הָעַמִּים שָׂפָה בְּרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה" (צְפַנְיָה ג) וְהַכֹּל יַאֲמִינוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ אָז יִתְקַיֵּם (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) : "תְּבוֹאִי תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה" מֵרֹאשׁ אֲמָנָה דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּחִינַת אֱמוּנָה עֶלְיוֹנָה זוֹ הַנַּ"ל שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הָאֱמוּנוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה תְּשׁוּרִי דַּיְקָא, הַיְנוּ הַנִּגּוּן וְהַזֶּמֶר הַשַּׁיָּךְ לְרֹאשׁ אֱמוּנָה זוֹ כַּנַּ"ל וְ לִבְחִינַת זֶמֶר שֶׁל אֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה הַזֹּאת, אֵין מִי שֶׁיְּזַכֶּה כִּי אִם צַדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגַת אֱמוּנָה זוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁתִיקָה בְּחִינַת שְׁתֹק כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשַׁבָה הַנַּ"ל הַיְנוּ שֶׁהִיא עֲדַיִן לְמַעְלָה מֵהַדִּבּוּר כַּנַּ"ל וְזֶה (שְׁמוֹת ט"ו) : "אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה" וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין צ"א:) שֶׁר לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא יָשִׁיר מִכָּאן לְתְחִיַּת הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה שֶׁעָתִיד מֹשֶׁה לְשִׁיר לֶעָתִיד לָבוֹא גַּם כֵּן כִּי כָּל הַשִּׁירוֹת בֵּין שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה בֵּין שֶׁל לֶעָתִיד לָבוֹא הוּא רַק אֵצֶל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת שְׁתִיקָה שֶׁזָּכָה לְזֶמֶר שֶׁשַּׁיָּךְ לֶאֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה עַל הַכֹּל שֶׁשָּׁם נִכְלָלִין כָּל הַזְּמִירוֹת כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִים מִמֶּנָּה וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: יָשִׁיר, יוּ"ד עַל שֵׁם הַמַּחֲשָׁבָה נֶאֱמְרָה הַיְנוּ בְּחִינוֹת כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה הַנַּ"ל בְּחִינוֹת מֹשֶׁה, בְּחִינוֹת שְׁתִיקָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי נִגּוּן שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה עוֹלִים וְיוֹצְאִים כָּל הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁנִּפְלוּ בְּתוֹךְ הָאֲפִיקוֹרְסִית הַזֹּאת שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי כִּי נִגּוּנוֹ הוּא בְּבְחִינוֹת רֹאשׁ אֱמוּנָה הַיְנוּ אֱמוּנָה הָעֶלְיוֹנָה עַל הַכֹּל שֶׁעַל יְדֵי נִגּוּן וֶאֱמוּנָה זוֹ נִתְבַּטְּלִים כָּל הָאֲפִיקוֹרְסִית וְנִכְלָלִים וְנִתְבַּטְּלִים כָּל הַנִּגּוּנִים בְּתוֹךְ הַנִּגּוּן הַזֶּה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַכֹּל, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכִים כָּל הַנִּגּוּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה, וַיֹּאמֶר ה אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי וְכוּ הוּא בְּחִינוֹת חֶלֶל הַפָּנוּי כִּי פַּרְעֹה לְשׁוֹן בְּטוּל, מִלְּשׁוֹן (שְׁמוֹת ה) : "תַּפְרִיעוּ אֶת הָעָם" וְגַם פַּרְעֹה לְשׁוֹן הִתְגַּלּוּת הַיְנוּ בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי, שֶׁהוּא בָּטֵל וּפָנוּי מִכֹּל וּבְתוֹכוֹ הִתְגַּלּוּת כָּל הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל וְשָׁם בֶּחֱלֶל הַפָּנוּי יֵשׁ כְּבֵדוּת לֵב כִּי

אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּחִינוֹת הֶחָלָל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל וְכָל הַחָכְמוֹת הַבָּאִים מִשָּׁם, יֵשׁ בָּהֶם כְּבֵדוּת לֵב שֶׁנִּשְׁאָרִים בְּקֻשְׁיָא עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֻחְמָת שֶׁפְּנָה אֵלֶקוּתוֹ מִשָּׁם כְּבִיָכוֹל כְּדֵי שֶׁתּוּכַל הַבְּרִיאָה לְהִתְהַוּוֹת כַּנַּ"ל "משָׁה בא" וכו' שֶׁמשָׁה דַּיְקָא, יָבוֹא אֶל פַּרְעֹה, בְּחִינוֹת הֶחָלָל הַפָּנוּי כִּי אָסוּר לִכְנס לְשָׁם כִּי אִם בְּחִינוֹת משָׁה כַּנַּ"ל כִּי אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא שָׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְזֶה, כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְאֶת לֵב עֲבָדָיו עֲבָדִים הֵם בְּחִינוֹת הַהַקְדָּמוֹת שֶׁל כָּל הַחָכְמוֹת כִּי כָּל חָכְמָה יֵשׁ לָהּ הַקְדָּמוֹת, וְהֵם נִקְרָאִים עֲבָדִים וּמְשַׁמְּשִׁים לְהַחָכְמָה הַיְנוּ שֶׁכָּל הַחָכְמוֹת וְהַהַקְדָּמוֹת הַבָּאִים מִשָּׁם מֻחְלָל הַפָּנוּי יֵשׁ בָּהֶם כְּבֵדוּת לֵב שֶׁנִּשְׁאָרִים בְּקֻשְׁיָא כַּנַּ"ל וְזֶהוּ לְמַעַן שִׁתִּי אֹתֹתַי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ הַיְנוּ שֶׁמָּה שֶׁהִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְכוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא שָׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זֶה הָיָה "לְמַעַן שִׁתִּי" וְכוּ כְּדֵי שֶׁאָשִׁית בְּקִרְבּוֹ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַבְּרִיאָה הַיְנוּ כְּדֵי שֶׁתּוּכַל הַבְּרִיאָה לְהִתְהַוּוֹת שָׁם בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁצִּמְצֻם וּפִנָּה אֱלֶקוּתוֹ מִשָּׁם כְּבִיָכוֹל כִּי אִם לֹא הָיָה מְצַמְצֵם אֱלֶקוּתוֹ מִשָּׁם, לֹא הָיָה מָקוֹם לַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל וּלְמַעַן תִּסָּפֵר וכו', כִּי שָׁם בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה שֶׁנִּתְהַוְּה בְּתוֹךְ חָלָל הַפָּנוּי שָׁם תּוּכַל לְסַפֵּר וּלְדַבֵּר כִּי יֵשׁ שָׁם אוֹתִיּוֹת וְדִבּוּר, שֶׁעַל יָדָם נִתְהַוְּה הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן בִּנְךָ כִּי עִקַּר כְּלַל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל רַחֲמָנוּתוֹ כַּנַּ"ל וְהַבְּרִיאָה הָיְתָה עַל יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁנִּבְרָא בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, יֵשׁ שָׁם צִמְצוּם רַחֲמָנוּתוֹ כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צִמְצֵם רַחֲמָנוּתוֹ, וּבָרָא אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, בְּתַבְנִית וּדְמוּת הַזֶּה כְּפִי הָרַחֲמָנוּת שֶׁלּוֹ שֶׁמִּדַּת רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ חִיְבָה, שֶׁזֶּה הַדָּבָר יִהְיֶה כָּךְ כִּי הָרַחֲמָנוּת שׁוֹרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא כְּדֵי לְגַלּוֹת רַחֲמָנוּתוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה: "וּלְמַעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן בִּנְךָ" עַד כָּאן רַחֲמֵי הָאָב עַל הַבֵּן (ב"ר פ נ"ד) (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּרֵאשִׁית כ"א עַל פָּסוּק: "אִם תִּשְׁקֹר לִי וּלְנִינִי וּלְנֶכְדִּי") כִּי בַּמֶּה שֶׁהוּא אַחַר הַבְּרִיאָה, שָׁם תּוּכַל לְסַפֵּר וּלְדַבֵּר וּלְהַשִּׂיג צִמְצוּם רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר עַד כָּאן רַחֲמֵי הָאָב וכו', הַיְנוּ שֶׁבַּדָּבָר הַזֶּה יֵשׁ כָּל כָּךְ רַחֲמָנוּת וּבַדָּבָר הַזֶּה יֵשׁ כָּל כָּךְ רַחֲמָנוּת וְזֶה אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּי בְּמִצְרַיִם וכו' זֶה בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּאִים מֵרִבּוּי הָאוֹר מִשְּׁבִירַת כֵּלִים כִּי הִתְעַלַּלְתִּי, פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שִׂחַקְתִּי הַיְנוּ שֶׁעָשִׂיתִי שְׂחוֹק וְעוֹלְלוּת בָּעוֹלָם הַיְנוּ בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵן כְּנֶגֶד הַקְּדֻשָּׁה רַק כְּמוֹ מִי שֶׁמְּדַמֶּה וּמְשַׂחֵק וּמְעַקֵּם עַצְמוֹ לַחֲבֵרוֹ כִּי הֵם רַק כְּקוֹף הַמְשַׂחֵק וּמְדַמֶּה עַצְמוֹ לְאָדָם (עיין זוהר תרומה קמ"ח:) וְאֶת אֹתֹתַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בָם כִּי יֵשׁ שָׁם אוֹתִיּוֹת, כִּי הֵם בָּאִים מֵרִבּוּי אוֹר, מִשְּׁבִירַת כֵּלִים כַּנַּ"ל וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה כִּי שָׁם תּוּכְלוּ לְהַכִּיר אֶת ה כִּי יֵשׁ שָׁם נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה וְאוֹתִיּוֹת כַּנַּ"ל הַיְנוּ, שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ בְּחִינַת הַשְּׁחוֹק, בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת הַיְנוּ בְּחִינַת אֲפִיקוֹרְסִית הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁבָּא מִבְּחִינַת רִבּוּי אוֹר כַּנַּ"ל גַּם שָׁם תּוּכַל לְהַכִּיר אֶת ה כִּי עָלָיו נֶאֱמַר: וְדַע מַה שֶּׁתָּשִׁיב לְאֶפִּיקוֹרוֹס כַּנַּ"ל כִּי אֶפְשָׁר לִמְצֹא שָׁם אוֹתִיּוֹת וְנִיצוֹצוֹת לְיַשְּׁבָם

כִּי הֵם בָּאִים מִשִּׁבְירַת כֶּלִים כַּנַ"ל וְזֶה, וַיָּבֹא מֹשֶׁה אֶל פַּרְעֹה וְכוּ הִנְנִי מֵבִיא מָחָר אַרְבֶּה בִּגְבוּלֶךָ הוּא בְּחִינַת לֶעָתִיד לָבוֹא, כִּי מָחָר לְקַבֵּל שָׂכָר (עֲרוּבִין כ"ב). בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל) : "וְעָנְתָה בִּי צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחָר" הַיְנוּ בְּחִינַת קִבּוּל הַשָּׂכָר לֶעָתִיד לָבוֹא וְאָז יָבִינוּ בְּחִינַת הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַצִּמְצוּם אֵיךְ אֶפְשָׁר לִהְיוֹת, שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ שָׁם אֱלקוּת, וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא חָלָל הַפָּנוּי כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ הַקִּבּוּל שָׂכָר כִּי עִקַּר הַקִּבּוּל שָׂכָר לֶעָתִיד הוּא, שֶׁיַּשִּׂיגוּ הַשָּׂגוֹת וְיָבִינוּ מַה שֶּׁהָיָה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאָז יֵדְעוּ שֶׁ הֶחָלָל הַפָּנוּי הוּא בְּבְחִינַת אַרְבֶּה כְּהַהוּא קַמְצָא דִּלְבוּשֵׁהּ מְנֵהּ וּבֵהּ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה כ"א) [כַּמּוּבָא בְּכָל סִפְרֵי קַבָּלָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סוֹד חָלָל הַפָּנוּי] לְבוּשׁ, הוּא בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי שֶׁעַל יְדוֹ בְּחִינַת הַלְּבוּשִׁין, יָבִינוּ שֶׁהוּא מִנֵּהּ וּבֵהּ שֶׁ בֶּאֱמֶת יֵשׁ שָׁם אֱלקוּת וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ בְּחִינַת צִמְצוּם, בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי וְזֶה בְּחִינַת: "וְעָנְתָה בִּי צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחָר" (אִיּוֹב כ"ט) "צֶדֶק לָבַשְׁתִּי" שֶׁאָז בְּיוֹם מָחָר, שֶׁיִּהְיֶה הַקִּבּוּל שָׂכָר יִתְגַּלֶּה סוֹד בְּחִינוֹת הַלְּבוּשִׁין, בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי כַּנַ"ל כִּי אָז יִתְגַּלֶּה רֹאשׁ אֱמוּנָה הַנַ"ל בְּחִינַת: "תְּבוֹאִי תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה" בְּחִינַת הַנִּגּוּן הָעֶלְיוֹן שֶׁל רֹאשׁ אֱמוּנָה הַנַ"ל שֶׁעַל יָדוֹ נִתְבַּטֵּל כָּל הַמְּבוּכוֹת שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי כַּנַ"ל וְזֶה הִנְנִי מֵבִיא מָחָר אַרְבֶּה, רֹאשֵׁי תֵּבוֹת אָכֵן רוּחַ הוּא בֶּאֱנוֹשׁ (אִיּוֹב ל"ב) בְּחִינַת נְגִינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַיְנוּ, שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה הַנִּגּוּן וְהַזֶּמֶר שֶׁל רֹאשׁ אֱמוּנָה כַּנַ"ל וְעַל יָדוֹ יִתְבַּטְּלוּ כָּל הָאֶפִּיקוֹרְסִית אֲפִלּוּ שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי כַּנַ"ל

סה - ויאמר בעז אל רות

וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת, הֲלֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי, אַל תֵּלְכִי לְלַקֵּט בְּשָׂדֶה אַחֵר וְגַם לֹא תַעֲבוֹרִי מִזֶּה וְכוּ עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצרוּן, וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ וְצָמִת, וְהָלַכְתְּ אֶל הַכֵּלִים וְשָׁתִית, מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים (רוּת ב) א. דַּע כִּי יֵשׁ שָׂדֶה, וְשָׁם גְּדֵלִים אֵילָנוֹת וַעֲשָׂבִים יָפִים וְנָאִים מְאד וְגֶדֶל יְקַר יְפִי הַשָּׂדֶה וְגִדּוּלָיו אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר, אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה זאת וְ אֵילָנוֹת וַעֲשָׂבִים, הֵם בְּחִינַת נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת הַגְּדֵלִים שָׁם וְ יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה נְשָׁמוֹת עֲרֵמוֹת, שֶׁהֵם נְעִים וְנָדִים מְחוּץ לַשָּׂדֶה וּמַמְתִּינִים וּמְצַפִּים עַל תִּקּוּן, שֶׁיּוּכְלוּ לָשׁוּב וְלִכְנס אֶל מְקוֹמָם וְגַם אֲפִלּוּ נְשָׁמָה גְּדוֹלָה, שֶׁבָּהּ תְּלוּיִים כַּמָּה נְשָׁמוֹת לְפָעֲמִים כְּשֶׁהִיא יוֹצֵאת לַחוּץ קָשֶׁה לָהּ לַחֲזר לְשָׁם וְהֵם כֻּלָּם מְבַקְּשִׁים וּמְצַפִּים עַל בַּעַל הַשָּׂדֶה שֶׁיּוּכַל לְהִתְעַסֵּק בְּצַרְכָּךְ תִּקּוּנָם וְ יֵשׁ נְשָׁמָה, שֶׁתִּקּוּנָהּ עַל יְדֵי מִיתָה שֶׁל אֶחָד אוֹ עַל יְדֵי מִצְוָה וַעֲבוֹדָה שֶׁל אֶחָד. וּ מִי שֶׁרוֹצֶה לַחֲגר מָתְנָיו לְהַכְנִיס עַצְמוֹ לִהְיוֹת הוּא הַבַּעַל הַשָּׂדֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת אִישׁ אָמוּד וְתַקִּיף, וְגִבּוֹר חַיִל, וְחָכָם, וְצַדִּיק גָּדוֹל מְאד כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת אָדָם

גָּדוֹל וּמַפְלָג בְּמַעֲלָה מְאד וְיֵשׁ אֶחָד, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר הָעִנְיָן כִּי אִם עִם מִיתָתוֹ וַאֲפִלּוּ לָזֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת גָּדוֹל מְאד כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה גְּדוֹלִים שֶׁאֲפִלּוּ עִם מִיתָתָם לֹא יוֹעִילוּ רַק אִם יֵשׁ אָדָם גָּדוֹל וּמַפְלָג בְּמַעֲלָה מְאד מְאד יָכוֹל לוֹמַר מַה שֶּׁצָּרִיךְ בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ כִּי הָרַבֵּה יְסוּרִין וּדְבָרִים קָשִׁים עוֹבְרִין עָלָיו אַךְ עַל יְדֵי גַּדְלוּתוֹ וּמַעֲלָתוֹ עוֹבֵר עַל כֻּלָּם וְעוֹשֶׂה פְּעֻלּוֹת הַשֵּׂדֶה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ וּ כְשֶׁזּוֹכֶה לְתַקֵּן הַנִּשְׁמוֹת וּלְהַכְנִיסָם אֵזֶי טוֹב וְיָפֶה מְאד לְהִתְפַּלֵּל כִּי אָזֵי הַתְּפִלָּה עַל תִּקּוּנָהּ וְזֶה הַבַּעַל הַשֵּׂדֶה הוּא מַשְׂגִּיחַ וּמִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְהַשָּׁקוֹת הָאִילָנוֹת וּלְגַדְּלָם וּבִשְׁאָר תִּקּוּנֵי הַשֵּׂדֶה וּלְהַרְחִיק הָאִילָנוֹת זֶה מִזֶּה הַרְחָקָה הָרָאוּי שֶׁלֹּא יַכְחִישׁ אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ כִּי לִפְעָמִים צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לְמִקְרֵב גָּדוֹל הַרְחָקָה גְּדוֹלָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יַכְחִישׁ אֶת חֲבֵרוֹ ב. וְדַע, שֶׁכְּשֶׁהַנִּשְׁמוֹת עוֹשִׂין פֵּרוֹת שֶׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם אֲזֵי מְאִירִין עֵינֵי בַּעַל הַשֵּׂדֶה וְיכוֹלִין לִהְיוֹת צוֹפִין וְרוֹאִין בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ (בַּמִּדְבָּר כ"ג) : "שְׂדֵה צוֹפִים" אֲבָל כְּשֶׁאֵין עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם אֲזֵי נִתְחַשְּׁכִים עֵינָיו, חַס וְשָׁלוֹם (אָהֳלוֹת פֶּרֶק י"ח מִשְּׁנָה ה: עַיִן שָׁם) כִּי בְּכִי הוּא קִלְקוּל הָרְאוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י"ב) : "וְשָׁבוּ הָעֲבִים אַחַר הַגָּשֶׁם" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנ"א:) : זֶה הָרְאוּת שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר הַבֶּכִי וּכְשֶׁעֵינָיו מְאִירוֹת וְצוֹפוֹת, בִּבְחִינוֹת שְׂדֵה צוֹפִים הַנַּ"ל אֲזֵי יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, לְהָבִיאוֹ אֶל הַתַּכְלִית הַיְנוּ שֶׁיָּכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּהַדְּבוּר שֶׁל כָּל אֶחָד אִם אֵינוֹ עַל תִּקּוּנוֹ בִּשְׁלֵמוּת מֵחֲמַת שֶׁרְחוֹק מֵהַתַּכְלִית עֲדַיִן אֲזֵי הוּא מְבִיאוֹ אֶל הַתַּכְלִית וְאָז הַדִּבּוּר כְּהֶגֶן בִּשְׁלֵמוּת כִּי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר הוּא עוֹלָם מָלֵא וּ כְשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל, וּמְדַבֵּר דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה אֲזֵי הוּא מְלַקֵּט צִיצִים וּפְרָחִים וְשׁוֹשַׁנִּים נָאִים כְּאָדָם הַהוֹלֵךְ בְּשָׂדֶה וּמְלַקֵּט שׁוֹשַׁנִּים וּפְרָחִים נָאִים אַחַת לְאַחַת עַד שֶׁעוֹשֶׂה אֲגֻדָּה אֶחָת וְאַחַר כָּךְ מְלַקֵּט עוֹד אַחַת לְאַחַת וְעוֹשֶׂה אֲגֻדָּה אַחֶרֶת וּמְחַבְּרָם יַחַד וְכֵן הוֹלֵךְ וּמְלַקֵּט וּמְקַבֵּץ כַּמָּה וְכַמָּה אֲגֻדּוֹת יָפִים וְנָאִים כְּמוֹ כֵן הוּא הוֹלֵךְ בִּתְפִלָּה מֵאוֹת לְאוֹת עַד שֶׁמִּתְחַבְּרִים כַּמָּה אוֹתִיּוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם דִּבּוּר וְכֵן עוֹשֶׂה בְּתֵבוֹת שְׁלֵמוֹת וְאַחַר כָּךְ נִתְחַבְּרִין שְׁתֵּי הַתֵּבוֹת וְאַחַר כָּךְ הוֹלֵךְ וּמְלַקֵּט יוֹתֵר, עַד שֶׁגּוֹמֵר בְּרָכָה אַחַת וְאַחַר כָּךְ מְלַקֵּט יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְהוֹלֵךְ מֵאֲבוֹת לְגִבּוֹרוֹת, וּמִגִּבּוֹרוֹת לִקְדֻשּׁוֹת וְכֵן הוֹלֵךְ לְהַלָּן יוֹתֵר מִי יְפָאֵר גֹּדֶל פְּאֵר הַלִּקּוּטִים וְהַקִּבּוּצִים שֶׁאָדָם מְלַקֵּט וּמְקַבֵּץ בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה וּכְשֶׁהַדִּבּוּר יוֹצֵא, וְ הַדִּבּוּר הוּא יוֹצֵא מֵהַנֶּפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) : "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה" וְתַרְגּוּמוֹ: לְרוּחַ מְמַלְלָא וְהַדִּבּוּר בָּא וְנִשְׁמָע לְאָזְנָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ט"ו) הַשְׁמַע לְאָזְנֶיךָ מַה שֶּׁאַתָּה מוֹצִיא בְּפִיךָ אָזֵי הַדִּבּוּר מְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן מֵהַנֶּפֶשׁ, לְבַל תִּפָּרֵד מִמֶּנּוּ וְתֵלֶךְ כְּשֶׁיּוֹצֵא אוֹת רִאשׁוֹנָה, כְּגוֹן אוֹת בֵּי"ת מִתֵּבַת בָּרוּךְ אָזֵי מְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן מֵהַנֶּפֶשׁ לְבַל תִּפָּרֵד מִמֶּנּוּ כִּי אֵיךְ תּוּכַל לְהִתְפָּרֵד מִמֶּנִּי לְגַמְרֵי הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהָאַהֲבָה שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵינוּ כִּי אַתָּה רוֹאֶה אֶת יְקָר יָפְיִי וְזִיוִי וַהֲדָרִי

וְתִפְאַרְתִּי וְאֵיךְ תּוּכַל לְנַתֵּק עַצְמְךָ מִמֶּנִּי וְלִפְרֹד מֵאִתִּי הֵן אֱמֶת, שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לֵילֵךְ יוֹתֵר כְּדֵי לְלַקֵּט עוֹד סְגֻלּוֹת יְקָרוֹת וַחֲמוּדוֹת גְּדוֹלוֹת אֲבָל אֵיךְ תּוּכַל לִפְרֹד מִמֶּנִּי וְלִשְׁכֹּחַ אוֹתִי עַל כָּל פָּנִים תִּרְאֶה שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁתֵּלֵךְ וְתָבוֹא לְשָׁם לֹא תִּשְׁכַּח אוֹתִי, וְלֹא תִּפְרֹד מִמֶּנִּי מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁגּוֹמֵר תֵּבָה אַחַת אֲזַי כָּל הַתֵּבָה מְבַקֶּשֶׁת כָּל הַנַּ"ל וּמְלַפֶּפֶת וּמְחַבֶּקֶת אוֹתוֹ וְאֵינָהּ מַנַּחַת אוֹתוֹ לֵילֵךְ מֵאִתָּהּ כַּנַּ"ל וּבֶאֱמֶת הוּא צָרִיךְ וּמֻכְרָח לְדַבֵּר עוֹד הַרְבֵּה דִּבּוּרִים וְכַמָּה בְּרָכוֹת וְעִנְיָנִים עַד גְּמַר הַתְּפִלָּה עַל כֵּן הַכְּלָל שֶׁ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה כֻּלָּהּ וּבְכָל דִּבּוּר שֶׁמְּדַבֵּר, יִהְיֶה נִמְצָא שָׁם כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁל הַתְּפִלָּה וּמֵהַתְחָלַת הַתְּפִלָּה עַד הַסּוֹף יִהְיֶה הַכֹּל אֶחָד וּכְשֶׁעוֹמֵד בְּהַדִּבּוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַתְּפִלָּה יִהְיֶה עֲדַיִן עוֹמֵד בְּתֵבָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל כָּל הַתְּפִלָּה כֻּלָּהּ וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא יִתְפָּרֵד אֲפִלּוּ מֵאוֹת רִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה ג. וְדַע, שֶׁבְּחִינָה זוֹ, הַיְנוּ בְּחִינַת אֶחָד זֶה הוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית (זְכַרְיָה י"ד) : "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד" וּבְיוֹם הַהוּא, הַיְנוּ הַתַּכְלִית וְהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ טוֹב כִּי אֶחָד הוּא כֻּלּוֹ טוֹב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים נ) עַל פָּסוּק זֶה "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה אֶחָד" וְכוּ, אַטּוּ הָאִדָּנָא לָאו אֶחָד הוּא אֶלָּא הָאִדָּנָא מְבָרְכִין עַל הָרָעָה: דַּיָּן אֱמֶת, וְעַל הַטּוֹבָה: הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב אֲבָל לֶעָתִיד יְבָרְכוּ עַל הַכֹּל הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב נִמְצָא, שֶׁ בְּחִינַת אֶחָד הוּא הַתַּכְלִית וְהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כִּי הַתַּכְלִית הוּא כֻּלּוֹ טוֹב כִּי אֲפִלּוּ כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין וְהָרָעוֹת הָעוֹבְרִין עַל הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם אִם יִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית, בְּוַדַּאי אֵינָם רָעוֹת כְּלָל רַק טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת כִּי בְּוַדַּאי כָּל הַיִּסּוּרִין בָּאִים בְּכַוָּנָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָתוֹ אִם לְהַזְכִּירוֹ שֶׁיָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, אִם לְמָרֵק עֲוֹונוֹתָיו וְאִם כֵּן הַיִּסּוּרִין הֵם טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת כִּי כַּוָּנַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא בְּוַדַּאי רַק לְטוֹבָה נִמְצָא, שֶׁ בְּכָל הָרָעוֹת וְהַיִּסּוּרִין שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם אִם יִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית, הַיְנוּ כַּוָּנַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא יִהְיֶה לוֹ יִסּוּרִין כְּלָל רַק אַדְרַבָּא יִתְמַלֵּא שִׂמְחָה, מִגֹּדֶל רֹב הַטּוֹבָה שֶׁיִּסְתַּכֵּל בְּתַכְלִית הַיִּסּוּרִין הַלָּלוּ כִּי הַתַּכְלִית הוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל וּ בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם רַע בָּעוֹלָם, רַק כֻּלּוֹ טוֹב אַךְ עִקַּר הַצַּעַר שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם מֵהַיִּסּוּרִין שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו, חַס וְשָׁלוֹם הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁלּוֹקְחִין מֵהָאָדָם הַדַּעַת עַד שֶׁאֵין יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב וְאָז מַרְגִּישׁ צַעַר וּכְאֵב הַיִּסּוּרִין כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת, וּמִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית אֵינוֹ מַרְגִּישׁ כְּלָל הַצַּעַר שֶׁל הַיִּסּוּרִין כַּנַּ"ל וּ בָּזֶה תָּבִין דָּבָר נֶעְלָם וְנִסְתָּר מַה שֶּׁנִּטְבָּע בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ יִסּוּרִין גְּדוֹלִים רַחֲמָנָא לִצְלָן כְּגוֹן לְמָשָׁל כְּשֶׁחוֹתְכִין אֵיזֶה אֵיבָר לָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי סוֹתֵם וְעוֹצֵם אֶת עֵינָיו בְּחֹזֶק כִּי זֶה אָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל דָּבָר שֶׁהוּא רָחוֹק מִמֶּנּוּ אֲזַי סוֹתֵם אֶת עֵינָיו וּמְצַמְצֵם וּמְכַוֵּץ הָרְאוּת כְּדֵי לְכַוֵּן הָרְאוּת אֶל הַדָּבָר הָרָחוֹק שֶׁרוֹצֶה לִרְאוֹת וְזֶה מֵחֲמַת כִּי הָרְאוּת הוּא מְשֻׁרֶת וְשָׁלִיחַ שֶׁל הַמֹּחַ לְהָבִיא הַדָּבָר שֶׁרוֹאֶה לְתוֹךְ

הַמּחַ כִּי עִקַּר הָרְאִיָּה הִיא הַיְדִיעָה דְּהַיְנוּ לֵידַע מַהוּת הַדָּבָר שֶׁרוֹאֶה וְהַיְדִיעָה הִיא בַּמּחַ וּ כְּשֶׁרוֹצֶה הַמּחַ לֵידַע זֶה הַדָּבָר שֶׁעוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ אֲזַי הוּא שׁוֹלֵחַ אֶת הָרְאוּת וְהָרְאוּת הוֹלֵךְ וְרוֹאֶה הַדָּבָר וּמְבִיאוֹ לְתוֹךְ הַמּחַ וְאָז יוֹדֵעַ מַה שֶּׁרוֹאֶה וְעַל כֵּן, כְּשֶׁמַּעֲבִירִין דָּבָר לִפְנֵי אָדָם בְּמְהִירוּת גָּדוֹל אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַהוּת הַדָּבָר אַף שֶׁבֶּאֱמֶת רָאָה הַדָּבָר בְּעֵינָיו מַמָּשׁ עִם כָּל זֶה מֵחֲמַת הַמְּהִירוּת לֹא הָיָה פָּנאי לְהָבִיא הַדָּבָר לְתוֹךְ הַמּחַ וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַדָּבָר רָחוֹק מִמֶּנּוּ אֵין כֹּחַ בְּהָרְאוּת לֵילֵךְ לְשָׁם וְלַהֲבִיאוֹ לְתוֹךְ הַמּחַ מֵחֲמַת שֶׁהַדְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁרוֹאֶה מִן הַצַּד מְבַלְבְּלִים אוֹתוֹ וְכֵן מֵחֲמַת הַפְּזִוּר הָרְאוּת עַל יְדֵי זֶה הוּא נְקֻלָּשׁ וְאֵין בּוֹ כֹּחַ לְהָבִיא הַדָּבָר שֶׁרוֹאֶה לְתוֹךְ הַמּחַ עַל כֵּן צָרִיךְ לִסְתֹּם אֶת עֵינָיו, וּלְצַמְצֵם הָרְאוּת וּלְכַוְּנוֹ אֶל הַדָּבָר שֶׁצָּרִיךְ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ דְּבָרִים אֲחֵרִים וְגַם כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזֵּק כֹּחַ הָרְאוּת, וְלֹא יִהְיֶה קַלּוּשׁ וְאָז יוּכַל לִרְאוֹת הַדָּבָר הָרָחוֹק כַּנַ"ל כְּמוֹ כֵן כְּשֶׁרוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב, כֻּלּוֹ אֶחָד צָרִיךְ לִסְתֹּם אֶת עֵינָיו, וּלְכַוֵּן הַהִסְתַּכְּלוּת אֶל הַתַּכְלִית כִּי אוֹר הַתַּכְלִית הַזֶּה הִיא רְחוֹקָה מֵהָאָדָם וְאִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹתוֹ כִּי אִם בְּסָתְימוּ דְּעֵינַיִן שֶׁצָּרִיךְ לִסְתֹּם אֶת הָעֵינַיִם לְגַמְרֵי, וּלְסָגְרָם בְּחֻזְקָה מְאד אַף גַּם לְדָחְקָם בְּהָאֶצְבַּע, כְּדֵי לְסָתְמָם לְגַמְרֵי וְאָז יוּכַל לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית הַזֶּה הֵינוּ שֶׁ צָרִיךְ לִסְתֹּם אֶת עֵינָיו מֵחֲזוּ דְּהַאי עַלְמָא לְגַמְרֵי לְהַעֲלִים עֵינָיו וּלְסָגְרָם מְאד לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל כְּלָל עַל תַּאֲוּוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו וְאָז יוּכַל לִרְאוֹת וּלְהַשִּׂיג אוֹר הַתַּכְלִית הַזֶּה, שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וְאָז יִתְבַּטְּלוּ הַיְסוּרִין כַּנַ"ל כִּי עִקַּר הַיְסוּרִין מֵחֲמַת שֶׁרְחוֹק מֵהַתַּכְלִית כַּנַ"ל וְ עַל כֵּן נִטְבָּע בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם לִסְתֹּם עֵינָיו בְּשָׁעַת יְסוּרִין כַּנַ"ל כְּדֵי לִבְרֹחַ מֵהַיְסוּרִין וּלְבַטְּלָם עַל יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת עַל הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב שֶׁ הַהִסְתַּכְּלוּת הַזֹּאת אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי סְתִימַת הָעֵינַיִם כַּנַ"ל וְ אַף שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלוּם מַה הוּא עוֹשֶׂה אַף עַל פִּי כֵן הַנֶּפֶשׁ יוֹדַעַת הַכֹּל וְעַל כֵּן מַטְבָּעָה לִסְתֹּם הָעֵינַיִם בְּשָׁעַת יְסוּרִין כַּנַ"ל. ד. וְהִנֵּה בֶּאֱמֶת, בְּשָׁעַת בְּטוּל שֶׁנִּתְבַּטֵּל אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד אֲזַי בֶּאֱמֶת נִתְבַּטְּלִין הַיְסוּרִין כַּנַ"ל אַך אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת תָּמִיד קָבוּעַ בְּבְחִינוֹת הַבִּטּוּל כִּי אִם כֵּן יֵצֵא מִגְּדֶר אֱנוֹשִׁי וְעַל כֵּן מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה הַבִּטּוּל בְּבְחִינוֹת רְצוֹא וְשׁוֹב עַל כֵּן כְּשֶׁחוֹזֵר הַשֵּׂכֶל מֵהַבִּטּוּל אֶל הַמּחַ, שֶׁהוּא כְּלִי הַשֵּׂכֶל אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְהַמּחִין, שֶׁהֵם הַכֵּלִים לְקַבֵּל זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁל בְּחִינוֹת בִּטּוּל כִּי הוּא בְּחִינוֹת אֵין סוֹף שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד, כֻּלּוֹ טוֹב וּמֵחֲמַת זֶה מַרְגִּישׁ הַמּחַ הַצַּעַר שֶׁל הַיְסוּרִין כִּי עִקַּר הַהַרְגָּשָׁה שֶׁל כָּל הַיְסוּרִין וְהַכְּאֵבִים חַס וְשָׁלוֹם, הוּא בְּהַמּחַ כִּי מֵהַמּחַ יוֹצְאִין צְנוֹרוֹת לְכָל הָאֵיבָרִים כֻּלָּם וְעַל יְדֵי זֶה מַרְגִּישׁ הַמּחַ הַכְּאֵב בְּאֵיזוֹ אֵיבָר שֶׁהוּא. וְדַע שֶׁאַחַר כָּךְ כְּשֶׁחוֹזֵר מֵהַבִּטּוּל אֶל הַכֵּלִים, דְּהַיְנוּ הַמּחִין אֲזַי מִתְגַּבְּרִין הַיְסוּרִין בְּיוֹתֵר מִמַּה שֶׁהָיוּ מִקֹּדֶם כְּדֶרֶךְ שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁמִּתְאַבְּקִים וְנִלְחָמִים וְנִתְגַּבְּרִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה שֶׁכְּשֶׁאֶחָד רוֹאֶה שֶׁחֲבֵרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו אֲזַי

הוּא מִתְחַזֵּק מְאד, וּמִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כְּמוֹ כֵן כְּשֶׁרוֹאִין הַבַּעֲלֵי דִינִים שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל הַיִּסּוּרִין וּלְבַטְּלָם עַל יְדֵי הַבִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל אֲזַי הֵם מִתְחַזְּקִים וּמִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁשָּׁב מֵהַבִּטּוּל אֲזַי הַיִּסּוּרִין הֵם גְּדוֹלִים יוֹתֵר מִקֹּדֶם כִּי הֵם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ מֵחֲמַת שֶׁרוֹצֶה לִבְרֹחַ מֵהֶם וְכַנַּ"ל. אַך אַחַר כָּך מְקַלְּלִים הַיִּסּוּרִין וּמִתְנַחֲמִין עֲלֵיהֶם עַל יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הַיִּסּוּרִין כִּי עַל יְדֵי הַיִּסּוּרִין בָּא לִבְחִינַת בִּטּוּל כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ, אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁב מֵהַבִּטּוּל אַף עַל פִּי כֵן מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאָר מֵהַבִּטּוּל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה כִּי עַל יְדֵי הַבִּטּוּל שֶׁנִּתְבַּטֵּל אֶל הַתַּכְלִית וְהִשִּׂיג שֶׁכָּל הַיִּסּוּרִין הֵם טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת מְאד עַל יְדֵי זֶה נִתְמַלֵּא שִׂמְחָה וְ הַשִּׂמְחָה הוּא כְּלִי אֶל חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פ"ח) : בְּשָׁעָה שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, יָרְדוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא מַלְאָכִים, וְנָתְנוּ שְׁנֵי כְתָרִים בְּראשׁ כָּל אֶחָד וּכְשֶׁחָטְאוּ וְכוּ וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲזִירָן לָנוּ, שֶׁנֶּאֱמַר "וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל ראשָׁם" נִמְצָא שֶׁ הַשִּׂמְחָה הִיא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וְ עַל יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה מְקָרְרִין הַיִּסּוּרִין אַחַר כָּך כִּי עַל יְדֵי זֶה מְכַבִּין צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ כִּי הָרְגֶּשֶׁת הַיִּסּוּרִין הוּא בְּחִינַת צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ כִּי צְמָאוֹן הוּא עַל יְדֵי מְלִיחוּת וּמְלִיחוּת הוּא בְּחִינַת יִסּוּרִין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ה).נֶאֱמַר בְּרִית בְּמֶלַח, וְנֶאֱמַר בְּרִית בְּיִסּוּרִין כִּי הַנֶּפֶשׁ הִיא בַּת הַשֵּׂכֶל כִּי עִקַּר גְּדוּל הַנֶּפֶשׁ, הוּא עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל שֶׁמְּגַדְּלָהּ וּמְתַקְּנָהּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"ט) : "גַּם בְּלֹא דַּעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב" וּ כְשֶׁהַשֵּׂכֶל שְׁמַגְדְּלָהּ וּמְתַקְּנָהּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"ט) : "גַּם בְּלֹא דַּעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב" וּ כְשֶׁהַשֵּׂכֶל בִּשְׁלֵמוּת, אֲזַי הוּא עוֹשֶׂה פֵּרוֹת אֲבָל כְּשֶׁנִּפְגָּם הַשֵּׂכֶל, אֲזַי הוּא בְּחִינַת "אֶרֶץ פְּרִי לִמְלֵחָה" (תְּהִלִּים ק"ז) וְהַמְלִיחוּת, הוּא בְּחִינַת הַיִּסּוּרִין שֶׁמְּרַגְּישִׁין עַל יְדֵי שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל וְהוּא בְּחִינַת צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל וְ עַל יְדֵי הַהִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה מְקָרְרִין הַיִּסּוּרִין וּמְכַבִּין הַצְּמָאוֹן, בִּבְחִינוֹת (יְשַׁעְיָה נ"ה) : "הוֹי כָל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם" (תְּהִלִּים צ"ד) : "אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר תְּיַסְּרֶנּוּ יָהּ וּמִתּוֹרָתְך תְּלַמְּדֶנּוּ" כִּי עַל יְדֵי הַיִּסּוּרִין, זוֹכֶה לְהִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְזֶה סִימָן שֶׁפָּעַל עַל יְדֵי הַיִּסּוּרִין וְקִבֵּלָם כָּרָאוּי כְּשֶׁזּוֹכֶה אַחַר כָּך לְחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁזֶּה סִימָן שֶׁזָּכָה לִבְחִינוֹת בִּטּוּל אֶל הַתַּכְלִית עַל יְדֵי הַיִּסּוּרִין וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא, עַל יְדֵי הָרְשִׁימוּ כַּנַּ"ל. וְהַבַּעַל הַשָּׂדֶה הַנַּ"ל, כְּשֶׁעֵינָיו מְאִירוֹת, בִּבְחִינוֹת "שְׂדֵה צוֹפִים" אֲזַי יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, אִם הוּא קָרוֹב אֶל הַתַּכְלִית וּכְשֶׁרוֹאֶה בְּאֶחָד שֶׁרָחוֹק מֵהַתַּכְלִית אֲזַי אֵין תְּפִלָּתוֹ עֲדַיִן בְּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי כַּנַּ"ל כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה וּכְשֶׁעוֹמֵד בְּסוֹף הַתֵּבָה, שׁוֹכֵחַ תְּחִלַּת הַתֵּבָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְכַלֵּל תְּפִלָּתוֹ בִּבְחִינוֹת אֶחָד כַּנַּ"ל וְהַבַּעַל הַשָּׂדֶה הַנַּ"ל, מְסַתֵּכֵּל בּוֹ וּמְבִיאוֹ אֶל הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל וַאֲזַי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה וְאַף עַל

פִּי שֶׁעוֹמֵד בְּסוֹף הַתְּפִלָּה, עֲדַיִן הוּא עוֹמֵד בְּתְחִלַּת הַתֵּבָה שֶׁל תְּחִלַּת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינוֹת (שַׁבָּת ק"ד) : מַנְצַפַּ"ך צוֹפִים אָמְרוּ וּמַסִּיק שָׁם, שֶׁהַצּוֹפִים תִּקְּנוּ, הֵי בְּתְחִלַּת תֵּבָה וְהֵי בְּסוֹף תֵּבָה צוֹפִים, זֶה בְּחִינוֹת הַבַּעַל הַשָּׂדֶה כְּשֶׁעֵינָיו בִּבְחִינוֹת שְׂדֵה צוֹפִים כַּנַּ"ל אֲזַי יָכוֹל לְתַקֵּן וּלְהִסְתַּכֵּל עַל אוֹתָם שֶׁהֵם סְמוּכִים אֶל הַתַּכְלִית וּכְשֶׁעוֹמְדִים בְּסוֹף הַתְּפִלָּה עֲדַיִן הֵם בְּתְחִלַּת הַתֵּבָה כַּנַּ"ל וְעַל אוֹתָם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵהַתַּכְלִית, וְהֵם בְּחִינוֹת סוֹף תֵּבָה כִּי כְּשֶׁהֵם בְּסוֹף הַתֵּבָה, הֵם בְּסוֹף הַתֵּבָה מַמָּשׁ כַּנַּ"ל וְהַצּוֹפִים מְתַקְּנִים אוֹתָם, וּמְבִיאִים אוֹתָם אֶל הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינוֹת שִׂכְחוּם וְחָזְרוּ וְיִסְּדוּם הַיְנוּ שֶׁ מֵחֲמַת שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵהַתַּכְלִית שָׁכְחוּ תְּחִלַּת הַתֵּבָה כִּי אֵינָם כּוֹלְלִים תְּפִלָּתָם בִּבְחִינַת אֶחָד כַּנַּ"ל וְחָזְרוּ וְיִסְּדוּם וְתִקְּנוּ אוֹתָם, שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ, וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת הוּא הַשֵּׁכֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז) "הַחָכְמָה תָּעִז לְחָכָם" רוּת הִיא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁמִּמֶּנָּה יוֹצֵא הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלּוֹת וְהַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ז:) לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ רוּת שֶׁמִּמֶּנָּה יָצָא דָּוִד שֶׁרָוָּה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת הֲלוֹא שָׁמַעְתְּ בִּתִּי כִּי הַנֶּפֶשׁ הִיא בַּת הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ, הַיְנוּ הַשְׁמַע לְאָזְנֵיךְ מַה שֶּׁאַתָּה מוֹצִיא בְּפִיךְ הַיְנוּ הַטֵּה אָזְנֵיךְ וּשְׁמַע בַּקָּשַׁת הַדִּבּוּר וְתַחֲנוּנָיו שֶׁמְּבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן לְבַל תִּתְפָּרֵד מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ אַל תֵּלְכִי לְלָקֵט בְּשָׂדֶה אַחֵר כַּנַּ"ל כִּי כָּל הָאוֹתִיּוֹת וְהַדִּבּוּרִים הֵם לְקוּטִים יְקָרִים שֶׁמְּלַקְּטִים בְּשָׂדוֹת עֶלְיוֹנִים כַּנַּ"ל וְהַדִּבּוּר מְבַקֵּשׁ מֵהַנֶּפֶשׁ, לְבַל תֵּלֵךְ מֵאִתּוֹ לְלָקֵט לְקוּטִים אֲחֵרִים כַּנַּ"ל אַךְ זֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי צָרִיךְ לֵילֵךְ וְלִלְקֹט יוֹתֵר כַּנַּ"ל אַךְ וְגַם וְלֹא תַעֲבוֹרִי מִזֶּה הַיְנוּ שֶׁאֶפְלוּ כְּשֶׁתֵּלֵךְ לְתֵבָה אַחֶרֶת אַל תַּעֲבֹר מִתֵּבָה רִאשׁוֹנָה כַּנַּ"ל וְזֶה נַעֲשָׂה, עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה אֶל הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצְרוּן הַיְנוּ בְּחִינַת הַ הִסְתַּכְּלוּת עַל הַתַּכְלִית כִּי הַקְּצִירָה הִיא תַּכְלִית הַחֲרִישָׁה וְהַזְּרִיעָה הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ זֶה בְּחִינַת סְתִימַת הָעֵינַיִם, שֶׁצָּרִיךְ לְסוֹגְרָם וּלְחַבֵּר הָרְאוּת, לְכַוְּנוֹ אֶל הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל כִּי בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל וְזֶה "הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת הַנְּעָרִים", לְשׁוֹן צִוּוּתָא וְהִתְחַבְּרוּת שֶׁצָּרִיךְ לְצַוּוֹת וּלְחַבֵּר הָרְאוּת כַּנַּ"ל וְ הָעֵינַיִם נִקְרָאִים נְעָרִים, כִּי הֵם מְשָׁרְתֵי הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל כִּי הָרְאוּת הוּא שָׁלִיחַ וּמְשָׁרֵת לְהַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ בְּחִינַת נִגְעֵי הַנֶּפֶשׁ כִּי כְּשֶׁהָרְאוּת נִתְפַּזֵּר, וְרוֹאֶה כָּל מַה שֶּׁלְּפָנָיו הַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ סוֹתֵם וְסוֹגֵר עֵינָיו מֵחֲזוּ דְּהַאי עָלְמָא כַּנַּ"ל זֶהוּ בְּחִינַת נִגְעֵי הַנֶּפֶשׁ וְצָרִיךְ לְצַוּוֹת וּלְחַבֵּר אֶת הַנְּעָרִים, דְּהַיְנוּ הָרְאוּת לְבִלְי לְהִסְתַּכֵּל מִן הַצַּד עַל הַבְּלֵי עוֹלָם הַזֶּה לְבִלְתִּי לְנַגֵּעַ אֶת הַנֶּפֶשׁ וְאָז יוּכַל לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל וַאֲזַי עַל יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת עַל הַתַּכְלִית, נִתְבַּטְּלִין כָּל הַיְסוּרִין כַּנַּ"ל אַךְ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁשָּׁב מֵהַבִּטּוּל מִתְגַּבְּרִין הַיְסוּרִין בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת צִמְאוֹן הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה, וְצָמִית וְהַלְכְתְּ אֶל הַכֵּלִים וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים כִּי לְכַבּוֹת הַצְּמָאוֹן הוּא

עַל יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבְּלִין הַמֹּחִין, שֶׁהֵם הַכֵּלִים שֶׁל הַשֵּׂכֶל עַל יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאָר מֵהַבְּטוּל כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם שׁוֹתָה הַנֶּפֶשׁ לְכַבּוֹת צְמָאוֹנָהּ כַּנַּ"ל וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים כִּי הַנְּעָרִים שֶׁהֵם עֵינֵי הַשֵּׂכֶל הֵם שׁוֹאֲבִין הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאָר מֵהַהִסְתַּכְּלוּת עַל הַתַּכְלִית כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין הַיִּסּוּרִין אַחַר כָּךְ, וּמְכַבִּין צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַגַּן עֵדֶן, בְּחִינַת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן גַּן, הוּא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת (יִרְמְיָה ל"א) : "וְהָיְתָה נַפְשָׁם כְּגַן רָוֶה" עֵדֶן, הוּא בְּחִינַת הַתַּכְלִית (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּרָכוֹת ל"ד:) בְּחִינַת בִּטּוּל כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (תַּעֲנִית לא) : עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת מָחוֹל לַצַּדִּיקִים לְעָתִיד לָבוֹא, וְכָל אֶחָד מַרְאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ וְכוּ מָחוֹל, זֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה, שֶׁהִיא כְּלִי לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְכָל זֶה עַל יְדֵי הַבִּטּוּל שֶׁעַל יְדֵי הַזִּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ מִן הַבִּטּוּל מִשָּׁם בָּאָה הַתּוֹרָה, עַל יְדֵי הַכֵּלִים, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שָׁם וְזֶה בְּחִינַת מַרְאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ מַרְאֶה, זֶה בְּחִינַת הַמַּרְאֶה וְהַזִּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ שֶׁמִּשָּׁם בָּאָה הַתּוֹרָה וְזֶה בְּחִינַת מַרְאֶה בְּאֶצְבָּעוֹ בְּחִינַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינוֹת (שְׁמוֹת ל"א) : "אֶצְבַּע אֱלֹקִים"

סו - ויהי נא פי שנים ברוחך אלי

וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי, וַיֹּאמֶר וְכוּ אִם תִּרְאֶה אֹתִי לֹקֵחַ מֵאִתָּךְ יְהִי לְךָ כֵּן וְכוּ (מְלָכִים ב ב) וְהִנֵּה נִתְקָעִים אַחַר כָּךְ בֶּאֱלִישָׁע פִּי שְׁנַיִם נִמְצָא שֶׁהָיָה אֱלִישָׁע מִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה יוֹתֵר מֵאֵלִיָּהוּ רַבּוֹ כִּי כָּל הַנִּסִּים וְהַגְּדוֹלוֹת שֶׁעָשָׂה אֱלִישָׁע, כֻּלָּם הָיוּ עַל יְדֵי תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה כ"ז) עַל פָּסוּק: "סַפְּרָה נָּא לִי אֶת כָּל הַגְּדֹלוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלִישָׁע" א. דַּע, שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הַתַּלְמִיד גָּדוֹל מֵהָרַב דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ פִּי שְׁנַיִם כְּרַבּוֹ וְאַף עַל פִּי כֵן, הַכֹּל יִהְיֶה בְּכֹחוֹ שֶׁל רַבּוֹ וְזֶה בְּחִינַת: "וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי" בְּרוּחֲךָ דַּיְקָא שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת הָרוּחַ עַצְמוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ רַבּוֹ, יִהְיֶה לוֹ פִּי שְׁנַיִם כְּמוֹתוֹ. כִּי אִיתָא, שֶׁיֵּשׁ לְהַצַּדִּיק בְּחִינַת שְׁנֵי רוּחוֹת רוּחַ לְעֵלָּא, רוּחַ לְתַתָּא (בְּרֵאשִׁית ו) "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ נֹחַ", נֹחַ לְעֵלָּא נֹחַ לְתַתָּא [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּזֹהַר (נֹחַ דַּף נ"ט. עַל פָּסוּק זֶה עַיֵּן שָׁם בְּתוֹסֶפְתָּא) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: לָמָּה נֹחַ תְּרֵי זִמְנָא אֶלָּא כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק דִּי בָּעָלְמָא, אִית לֵהּ תְּרֵין רוּחִין רוּחָא חַד בָּעָלְמָא דַּיִן, וְרוּחָא חַד בָּעָלְמָא דְּאָתֵי וְהָכֵי תִּשְׁכַּח בְּכָלְהוּ צַדִּיקֵי וְכוּ עַיֵּן שָׁם] דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת חִיּוּת לְמַעְלָה, וְחִיּוּת לְמַטָּה וְהָרוּחַ וְהַחִיּוּת שֶׁלְּמַעְלָה, הוּא גָּדוֹל מְאד מְאד וְהַתַּלְמִידִים הֵם עִם הַצַּדִּיק מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד רַק שֶׁהֵם תְּלוּיִים בּוֹ כַּעֲנָפִים בְּאִילָן שֶׁהָאִילָן יוֹנֵק חִיּוּתוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ וְהָעֲנָפִים יוֹנְקִים הַחִיּוּת דֶּרֶךְ הָאִילָן וְיֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת כִּי יֵשׁ תַּלְמִידִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עֲנָפִים וְיֵשׁ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עָלִים וְכֵן שְׁאָרֵי הַבְּחִינוֹת וּבְשָׁעַת הִסְתַּלְּקוּת הַצַּדִּיק אֲזַי הוּא מַשִּׂיג הַרְבֵּה יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהִשִּׂיג בְּחַיָּיו כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ

בְּרִבְּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי בָּאִדְּרָא, וּבְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, וּבִשְׁאָר צַדִּיקִים וְדַע, שֶׁזֶּהוּ עַל יְדֵי שֶׁבִּשְׁעַת הִסְתַּלְקוּת אֲזַי יוֹרֵד וּבָא לְמַטָּה בְּחִינַת הָרוּחַ וְהַחִיּוּת דִּלְעֵלָּא וַאֲזַי נִתְחַבְּקִין וְנִתְאַחֲדִים יַחַד הָרוּחַ דִּלְתַתָּא עִם הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא כִּי בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד וְתֵכֶף כְּשֶׁנִּתְגַּלִּין זֶה לָזֶה נִתְאַחֲדִין מְאד בְּאַחְדוּת גָּדוֹל וּמֵחֲמַת שֶׁהָרוּחַ דִּלְעֵלָּא אֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת בָּזֶה הָעוֹלָם כִּי טִבְעוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל כְּלָל זֶה הָעוֹלָם, עַל כֵּן נִסְתַּלֵּק לְעֵלָּא וְעַל יְדֵי זֶה נִסְתַּלֵּק הַצַּדִּיק כִּי כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק לְמַעְלָה הָרוּחַ הַנַּ"ל נִסְתַּלֵּק עִמּוֹ הָרוּחַ דִּלְתַתָּא מֵחֲמַת שֶׁנִּתְאַחֲדוּ מְאד בְּאַחְדוּת גָּדוֹל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאד לִהְיוֹת בְּשִׁעַת הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ תַּלְמִידוֹ כִּי מֵחֲמַת שֶׁאָז יוֹרֵד וְנִתְגַּלֶּה לְמַטָּה הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא נִמְצָא שֶׁנִּתְגַּלֶּה אָז הֶאָרָה גְּדוֹלָה מְאד עַל כֵּן הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה לְכָל מִי שֶׁנִּמְצָא אָז שָׁם וְהוּא טוֹבָה לָהֶם לַאֲרִיכַת יָמִים (חֲגִיגָה ה:) : עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים מ"ט) : "וַיִּחִי עוֹד לָנֶצַח וְכוּ, כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ" אֲבָל לְהַתַּלְמִידִים מַגִּיעַ הֶאָרָה גְּדוֹלָה מְאד אָז בְּיוֹתֵר כִּי מֵחֲמַת שֶׁהֵם תְּלוּיִין בְּהַצַּדִּיק, וְיוֹנְקִים מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד נִמְצָא שֶׁזֶּה הַחִיּוּת דִּלְעֵלָּא, הוּא חִיּוּתָם מַמָּשׁ וְנִתְאַחֲדִים וְנִתְחַבְּקִים גַּם כֵּן עִם זֶה הָרוּחַ בְּאַחְדוּת גָּדוֹל כִּי הוּא רוּחָם וְחִיּוּתָם מַמָּשׁ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה, אִם זוֹכֶה יָכוֹל לְקַבֵּל פִּי שְׁנַיִם כִּי הַצַּדִּיק שֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם נִסְתַּלֵּק עַל יְדֵי הָאַחְדוּת שֶׁנִּתְאַחֵד עִם הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא כַּנַּ"ל אֲבָל הַתַּלְמִידִים שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַנָּן אֲזַי אַדְּרַבָּה נִשְׁאָר אֶצְלָם הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא לְגֶדֶל הָאַחְדוּת שֶׁנִּתְאַחֵד מְאד עִם הָרוּחַ דִּלְתַתָּא כִּי אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִתְפָּרֵד עוֹד זֶה מִזֶּה נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק נִסְתַּלֵּק עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שֶׁמּוֹשֵׁךְ עִמּוֹ הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא אֶת הָרוּחַ דִּלְתַתָּא וְהַתַּלְמִידִים מַגִּיעַ לָהֶם פִּי שְׁנַיִם עַל יְדֵי זֶה כִּי נִשְׁאָר אֶצְלָם בְּחִינוֹת הָרוּחַ דִּלְעֵלָּא כִּי נִתְאַחֵד מְאד עִם הָרוּחַ דִּלְתַתָּא כַּנַּ"ל. אַךְ כַּמָּה בְּחִינוֹת יֵשׁ בְּתַלְמִידִים וּמִי שֶׁמְּקֻשָּׁר מְאד בְּהַצַּדִּיק כְּמוֹ עֲנָפִים בְּאִילָן מַמָּשׁ דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ כָּל עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהַצַּדִּיק אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ אֵצֶל הַצַּדִּיק כִּי רָאוּי לוֹ לְהַתַּלְמִיד לְהַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ כָּל עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק אִם הוּא מְקֻשָּׁר בֶּאֱמֶת כְּרָאוּי כְּמוֹ עֲנָפִים בְּאִילָן כִּי הָעֲנָפִים מַרְגִּישִׁים כָּל הָעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהָאִילָן וְעַל כֵּן בַּקִּיץ הֵם גְּדֵלִים, וְיֵשׁ לָהֶם חִיּוּת כִּי הָאִילָן יוֹנֵק חִיּוּתוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ עַל יְדֵי הַגִּידִין שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, שֶׁיּוֹנֵק דֶּרֶךְ שָׁם חִיּוּתוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲלָלִים שֶׁיּוֹנֵק דֶּרֶךְ שָׁם חִיּוּתוֹ וְעַל יְדֵי כֵּן בַּחֹרֶף שֶׁנִּתְיַבֵּשׁ הַלַּחְלוּחִית וְנִתְכַּוֵּץ הַחֲלָלִים עַל יְדֵי זֶה נִתְכַּוְּצִים גַּם כָּל הָעֲנָפִים וּמֵחֲמַת זֶה נוֹפְלִים הֶעָלִים אָז וְכֵן לְהֵפֶךְ בַּקַּיִץ כַּנַּ"ל וּמִי שֶׁהוּא מְקֻשָּׁר אֶל הַצַּדִּיק כְּמוֹ כֵן דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מַרְגִּישׁ כָּל הָעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת שֶׁל עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת הִסְתַּלְקוּת כִּי יֵשׁ בְּחִינוֹת הִסְתַּלְקוּת הַנֶּפֶשׁ וְיֵשׁ הִסְתַּלְקוּת הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינוֹת הִסְתַּלְקוּת כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא הַנֶּפֶשׁ, וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר [לְקַמָּן סִימָן ר"ס] שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת מְסִירַת הַנֶּפֶשׁ מַמָּשׁ עַיֵּן שָׁם וְיֵשׁ הִסְתַּלְקוּת

מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינוֹת הִסְתַּלְקוּת וְהַתַּלְמִיד שֶׁמְקַשֵּׁר כָּל כָּךְ שֶׁמַּרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ כָּל הָעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת שֶׁל רַבּוֹ אֲזַי יָכוֹל לִזְכּוֹת לְפִי שְׁנַיִם בְּעֵת הַהִסְתַּלְקוּת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינוֹת אִם תִּרְאֶה אִתִּי לֶקַח דְּהַיְנוּ שֶׁתִּרְאֶה אוֹתִי לֶקַח וְנִסְתַּלֵּק, מֵאִתְּךָ דַּיְקָא דְּהַיְנוּ שֶׁמֵּאִתְּךָ וּמֵעַצְמְךָ תַּרְגִּישׁ הַהִסְתַּלְקוּת כַּנַּ"ל וְאָז תִּזְכֶּה לְפִי שְׁנַיִם בְּעֵת הַהִסְתַּלְקוּת כַּנַּ"ל כִּי בְּכָל עֵת שֶׁל הַהִסְתַּלְקוּת מֵאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁהוּא אֲזַי הוּא בְּחִינַת יְרִידַת וְהִתְגַּלּוּת הָרוּחַ דְּלִעֵילָּא בְּבְחִינָה הַנַּ"ל הַהִסְתַּלְקוּת וּבְשָׁעַת הַהִסְתַּלְקוּת לָגָמְרֵי, יוֹרֵד וְנִתְגַּלֶּה לְגָמְרֵי כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינוֹת הַקְּבָלַת פְּנֵי רַבּוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ כִּי פֶּן וְאוּלַי עַכְשָׁו הוּא עֵת שֶׁל בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת וְאִם יִזְכֶּה יְקַבֵּל אָז הֶאָרָה גְּדוֹלָה, בִּבְחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל וּכְשֶׁמְּקַבֵּל פִּי שְׁנַיִם אֲזַי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, וְיַעֲשֶׂה עֲבֵרוֹת וּצְדָקוֹת יוֹתֵר מֵרַבּוֹ וְהַכֹּל עַל יְדֵי בְּחִינוֹת רוּחַ שֶׁל רַבּוֹ, בִּבְחִינַת: "וִיהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי" בְּרוּחֲךָ דַּיְקָא כַּנַּ"ל [וּמִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ זאת, אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַהוּ אִטֵּר יָד, כִּי אִטֵּר יָד הוּא דָּבָר חִדּוּשׁ] ב. כִּי קֹדֶם שֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל אֲזַי הַכֹּחַ וְהַפֹּעַל נִקְשָׁרִים בְּיַחַד וְאֵין הֶפְרֵשׁ בֵּינֵיהֶם כִּי סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה דָּבָר, כְּגוֹן לִבְנוֹת בַּיִת צָרִיךְ לַחֲשֹׁב תְּחִלָּה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ, אֵיךְ יִהְיֶה צִיּוּר בִּנְיַן בֵּיתוֹ וְאָז כְּשֶׁנִּגְמָר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ דְּמוּת בֵּיתוֹ, אָזַי מַתְחִיל לִבְנוֹתוֹ נִמְצָא שֶׁסּוֹף הַמַּעֲשֶׂה, בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְקֹדֶם שֶׁהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל אֲזַי סוֹף הַמַּעֲשֶׂה נִקְשָׁר עֲדַיִן בִּתְחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה וְאֵין הֶפְרֵשׁ וְהֶבְדֵּל בֵּינֵיהֶם כְּלָל וְצָרִיךְ לְרְאוֹת לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְאָז נִפְתָּחִין וְנִבְדָּלִין הַכֹּחַ וְהַפֹּעַל וְיֵשׁ הֶפְרֵשׁ וְהֶבְדֵּל בֵּין תְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא בְּחִינוֹת כֹּחַ וּבֵין סוֹף הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהִיא בְּחִינַת פֹּעַל אֶלֶף כִּי א הִיא שְׁתֵּי יוּדִין, וְוָאו בְּאֶמְצַע, שֶׁהִיא בְּחִינַת פַּתָּח וְאֵלּוּ הַשְּׁנֵי יוּדִין, הֵם בְּחִינַת יו"ד בָּראשׁ וְיו"ד בַּסּוֹף שֶׁהֵם בְּחִינוֹת כֹּחַ וּפֹעַל הַיְנוּ בְּחִינַת הַיו"ד שֶׁל שֵׁם הָעֶצֶם שֶׁהוּא שֵׁם הַוָּיָה בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יו"ד בָּראשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, בְּחִינַת כֹּחַ וְהַיו"ד הַשֵּׁנִי הִיא בְּחִינַת יו"ד שֶׁל הַכִּנּוּי שֶׁהוּא שֵׁם אֲדנָי שֶׁהוּא יו"ד בַּסּוֹף בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה, בְּחִינַת פֹּעַל וּבַתְּחִלָּה שְׁנֵי יוּדִי"ן אֵלּוּ הֵם נִקְשָׁרִין יַחַד, וְאֵין הֶבְדֵּל בֵּינֵיהֶם כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, הֵם נִפְתָּחִין וְנִבְדָּלִין כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַוָּאו שֶׁבְּתוֹךְ הָאֶלֶף שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּתָּח הַיְנוּ מַה שֶּׁנִּפְתָּחִין וְנִבְדָּלִין אֵלּוּ הַשְּׁנֵי יוּדִי"ן שֶׁהֵם בְּחִינוֹת כֹּחַ וּפֹעַל כַּנַּ"ל. וְזאת הַוָּאו שֶׁבְּתוֹךְ הָאֶלֶף הוּא בְּחִינַת הַוָּאו אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בֵּין שְׁנֵי הַיּוּדִי"ן שֶׁל שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת הַנַּ"ל כְּזֶה, יאקדונקי כִּי יֵשׁ שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת אֵצֶל הַיו"ד שֶׁל שֵׁם הָעֶצֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה וְכֵן יֵשׁ שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת אֵצֶל הַיו"ד שֶׁל שֵׁם הַכִּנּוּי שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹף מַעֲשֶׂה כִּי בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁהֵם מָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת הַנַּ"ל כְּגוֹן כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לִבְנוֹת בַּיִת צָרִיךְ לַחֲשֹׁב בְּאֵיזֶה מָקוֹם לִבְנוֹתוֹ, וּבְאֵיזֶה זְמַן, וּבְאֵיזֶה צִיּוּר

יִהְיֶה נִבְנֶה הַבַּיִת וְכֵן בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְכֵן אַחַר כָּךְ בְּסוֹף הַמַּעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁעוֹשֶׂה אֶת הַדָּבָר יֵשׁ גַּם כֵּן שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם מָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן וְזֶה בְּחִינוֹת שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ אֲצֶל יוּד בָּראשׁ, שֶׁהִיא תְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה וְכֵן יֵשׁ שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת אֲצֶל יוּד בַּסּוֹף שֶׁהִיא בְּחִינַת סוֹף הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַוָּאו שֶׁבֵּין שְׁנֵי הַיּוּדִין כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי הָרוּחוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם רוּחַ דְּלִעֵלָּא וְרוּחַ דְּלִתַתָּא כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל שֶׁבַּתְּחִלָּה הֵם נִקְשָׁרִים יַחַד, וְאַחַר כָּךְ נִפְתָּחִין וְנִבְדָּלִין כַּנַּ"ל כִּי בְּחִינַת שְׁתֵּי הָרוּחוֹת הַנַּ"ל, נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַמְתָּקַת חֲרוֹן אַף כִּי יֵשׁ בְּחִינַת חֲרוֹן אַף אֲצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל וְאֲצֶל בְּנֵי אָדָם וּכְשֶׁיֵּשׁ חֲרוֹן אַף, חַס וְשָׁלוֹם הוּא בְּחִינוֹת עָשָׂן שֶׁיּוֹצֵא מִנְּחִירָיו (תְּהִלִּים י"ח) : "עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ" וְזֶה הֶעָשָׁן מַזִּיק לְפַרְנָסָה [שֶׁעַל יָדָהּ מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כִּי עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ פַּרְנָסָה וְאֵינוֹ נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת זוֹכֶה לֶאֱמֶת בְּחִינוֹת עָלְמָא דְּאָתֵי בִּבְחִינוֹת: "אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל ה אֱלֹקָיו" שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כְּדִלְקַמָּן] (מִשְׁלֵי י) : "כֶּעָשָׁן לָעֵינָיִם" (תְּהִלִּים קמ"ה) : "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ" וְכוּ כִּי כַּעַס מַזִּיק לְפַרְנָסָה כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁכַּעַס מַפְסִיד הֶעָשִׁירוּת [עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן נ"ט] וְצָרִיךְ לְשַׁבֵּר וּלְהַמְתִּיק הַחֲרוֹן אַף דְּהַיְנוּ לְהַמְתִּיק הֶעָשָׁן וּלְבָרְרוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ בְּחִינַת רוּחַ דְּהַיְנוּ רוּחַ אֲוִירִי, שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהִתְבָּרְרוּת הֶעָשָׁן וְזֶה הָרוּחַ שֶׁהוּא הַמְתָּקַת הֶעָשָׁן שֶׁל הַחֲרוֹן אַף הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, בְּחִינַת (אֵיכָה ד) : "רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה" וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא בָּא בְּחִינַת זֶה הָרוּחַ אֶל בְּחִינַת הַיָּדִים עֲדַיִן הוּא קֹדֶם הַהֲוָיָה כִּי עִקַּר הַהֲוָיָה, הוּא בִּבְחִינַת הַיָּדִים שֶׁהֵם כְּלֵי הָעֲשִׂיָּה שֶׁשָּׁם הוּא עִקַּר הִתְגַּלּוּת בְּחִינַת הָרוּחַ (תְּהִלִּים ל"א) : "בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי", וּבִבְחִינַת (אִיּוֹב י"ב) :"אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ" וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הָרוּחַ בִּבְחִינַת הַיָּדִים עֲדַיִן שְׁנֵי הָרוּחוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ וּפֹעַל בְּחִינַת שְׁנֵי הַיָּדִים יָמִין וּשְׂמאל הֵם שְׁנֵיהֶם בְּיַחַד עֲדַיִן דְּהַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן לֹא נִפְתְּחוּ וְנִתְפָּרְדוּ הַיָּדִים שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת שְׁתֵּי הָרוּחוֹת כַּנַּ"ל כִּי עֲדַיִן הַכֹּחַ וְהַפֹּעַל נִקְשָׁרִים יַחַד, וְאֵין הֶבְדֵּל בֵּינֵיהֶם כְּלָל וַאֲזַי אֵין נִכָּר בֵּין יָמִין לִשְׂמאל כַּנַּ"ל וְאָז עֲדַיִן בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה דְּהַיְנוּ קֹדֶם שֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁאָז הֵן נִקְשָׁרִים יַחַד כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, אָז הוּא גְּמַר הַבְּרִיאָה וְאָז נִפְתָּחִין הַיָּדִים וְנִכָּר בֵּין יָמִין לִשְׂמאל בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה מ"ח) : "אַף יָדִי יִסְּדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם" כִּי אָז יֵשׁ הֶפְרֵשׁ וְהֶכֵּר בֵּין הַכֹּחַ וְהַפֹּעַל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי הַיָּדִים, שְׁתֵּי הָרוּחוֹת כַּנַּ"ל וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמְתָּקַת הַחֲרוֹן אַף כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת אַף יָדִי, אַף דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ה) : "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ" שֶׁהַיָּדִים נִפְתָּחִין וְנִכָּרִין בֵּין יָמִין לִשְׂמאל כַּנַּ"ל וְזֶה אֶת יָדֶיךָ, בְּחִינַת שְׁנֵי יוּדִי"ן הַנַּ"ל (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר וּבִתְקוּנִים בַּהַקְדָּמָה דַּף ז: וּמוּבָא בִּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים בְּשַׁעַר הַזְּמִירוֹת פ"ה עַיֵּן שָׁם), אַל תִּקְרֵי יָדֶךָ אֶלָּא יוּדֶיךָ כִּי הַיָּדִים הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי

יוּדִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ וּפְעַל שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת שְׁתֵּי הַיָּדַיִם יָמִין וּשְׂמֹאל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ סוֹפֵי תֵּבוֹת חָתָךְ כַּמּוּבָא הַיְנוּ בְּחִינַת שֶׁהַיָּדַיִם נִפְתָּחִין וְנֶחְתָּכִין, וְנִכָּר בֵּין יָמִין לִשְׂמֹאל כַּנַּ"ל בְּחִינַת: אַף יָדִי יִסְּדָה אֶרֶץ וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶה, חָתָךְ בְּגִימַטְרִיָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים רוּחַ (כַּמּוּבָא בִּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים שָׁם) הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁנֵי הָרוּחוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַיְּדַיִם כַּנַּ"ל כְּשֶׁנִּפְתָּחִין וְנֶחְתָּכִין כְּשֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ פּוֹתֵחַ אֶת וְכוּ, בִּבְחִינַת פֹּתֵחַ הַנַּ"ל וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמְתָקוֹת הַחֲרוֹן אַף בִּבְחִינַת רוּחַ אַפַּיִם מְשִׁיחַ ה כַּנַּ"ל אַפִּי, הַיְנוּ בְּחִינַת רוּחַ אַפַּיִם וְכוּ הַנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ אַפַּיִם וְכוּ, נִפְתָּחִין וְנֶחְתָּכִין הַיָּדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי הָרוּחוֹת כַּנַּ"ל. וְכָל הַמִּצְווֹת וְהָעֲבֵרוֹת תְּלוּיִין גַּם כֵּן בָּזֶה בִּבְחִינַת הִתְפַּתְּחוּת הַיָּדַיִם הַנַּ"ל, בְּחִינַת כֹּחַ וּפְעַל כַּנַּ"ל כִּי יֵשׁ בָּהֶם גַּם כֵּן שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם מָקוֹם וְצִיּוּר וּזְמַן (אֲבוֹת פֶּרֶק ב) : הִסְתַּכֵּל בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים וְאִי אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבֵרָה לִידֵי עֲבֵרָה דַּיְקָא כִּי עִקַּר הָעֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינוֹת הַיָּדַיִם הַנַּ"ל וּבַתְּחִלָּה הָעֲבֵרָה בְּכֹחַ שֶׁחוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹתָהּ, חַס וְשָׁלוֹם וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמּוֹצִיאָהּ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי הוּא רָשָׁע גָּמוּר, וְחָשׁוּב כְּמֵת, כִּי רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶן קְרוּיִין מֵתִים (בְּרָכוֹת י"ח:) (תְּהִלִּים פ"ח) : "כְּמוֹ חֲלָלִים שׁוֹכְבֵי קֶבֶר" וְכוּ, הַיְנוּ הָרְשָׁעִים שֶׁהֵם בְּחַיֵּיהֶן קְרוּיִים מֵתִים וְזֶהוּ מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ, נִגְזְרוּ לְשׁוֹן חֲתָ"ךְ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י הַיְנוּ שֶׁהָעֲבֵרָה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת חִתּוּךְ הַיָּדַיִם בְּחִינַת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ סוֹפֵי תֵּבוֹת חָתָ"ךְ וּמִנְּפִילַת חִתּוּךְ וְהִתְפַּתְּחוּת הַיָּדַיִם אֵלּוּ שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, נַעֲשֶׂה הָעֲבֵרָה בִּבְחִינוֹת וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזְרוּ, לְשׁוֹן חֲתָ"ךְ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מוֹעִיל תְּשׁוּבָה עַל עֲבֵרָה כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא חֲרָטָה שֶׁמִּתְחָרֵט עַל הָעֲבֵרָה בְּחִינוֹת (נְדָרִים כ"ב:) : פֶּתַח חֲרָטָה שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת פֹּתֵחַ כַּנַּ"ל בְּחִינוֹת פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ כַּנַּ"ל ג. וּלְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הוּא עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינוֹת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָמִין אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר כִּי לֶעָתִיד לָבוֹא יִהְיֶה הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת כִּי אָפְלוּ הָעַכּוּ"ם יִקְרְאוּ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם הַדִּבּוּר (צְפַנְיָה ג) : "כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה" וְכוּ נִמְצָא שֶׁיִּהְיֶה לְהַדִּבּוּר שְׁלֵמוּת כִּי עַכְשָׁו הַדִּבּוּר חָסֵר וְאֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת מֵאַחַר שֶׁאֵין כָּל הָעוֹלָם קוֹרְאִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם הַדִּבּוּר אֲבָל לֶעָתִיד יִקְרְאוּ כֻּלָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם הַדִּבּוּר, אֲפִלּוּ עַכּוּ"ם וְעַל כֵּן אָז יִהְיֶה הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת, בְּחִינַת שָׂפָה בְרוּרָה מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל יִקְרְאוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם הַדִּבּוּר נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לְהַדִּבּוּר שְׁלֵמוּת וְכָל זֶה יִהְיֶה לֶעָתִיד כִּי עִקַּר גְּדֻלָּתֵנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ יִתְגַּלֶּה לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁאָז יֵדְעוּ וְיִרְאוּ הַכֹּל אֶת גְּדֻלָּתֵנוּ כִּי אָז יִרְאוּ הַכֹּל אֶת גְּדֻלַּת וְתִפְאֶרֶת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים אַשְׁרֵיהֶם אַשְׁרֵי חֶלְקָם, "מָה רַב טוּבְךָ הַצָּפוּן לָהֶם" (תהלים ל"א) וּלְהֵפֶךְ מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים, כְּמָה שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג) : "וַעֲסוֹתֶם רְשָׁעִים" וְכוּ כִּי אָז יִהְיֶה

יוֹמָא דְּדִינָא רַבָּא שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם נָדוֹן עַל כָּל מַעֲשֶׂה עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט וְלֹא יְוַתְּרוּ לוֹ עַל שׁוּם דָּבָר קָטָן כִּי אֵין שִׂכְחָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְהַכֹּל יִהְיֶה נִזְכָּר לוֹ אָז (עיין קהלת י"ב כי את כל מעשה וגו ובתרגום שם ובחגיגה דף ה) וַאֲזַי כְּשֶׁיִּהְיֶה מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים וְיָשׁוּבוּ וְיִרְאוּ בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע וְכוּ [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּמַלְאָכִי: "וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין עוֹבֵד אֱלֹקִים לַאֲשֶׁר לֹא עָבָדוֹ"] כִּי אָז דַּיְקָא בְּיוֹמָא דְּדִינָא, יִרְאוּ הַחִלּוּק בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע וְכוּ וַאֲזַי יִתְהַפְּכוּ כֻּלָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה, וְיִקָּרְאוּ כֻּלָּם בְּשֵׁם ה בְּבְחִינוֹת: "אָז אָהְפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים" וְכוּ כַּנַּ"ל וַאֲזַי יִהְיֶה הַדִּבּוּר בְּשִׁלֻּמוּת, בְּחִינַת שְׂפָה ברוּרָה כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִשְׁלָם הַדִּבּוּר אָז כַּנַּ"ל אֲבָל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה מַפָּלָה לָרְשָׁעִים גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אֱמֶת וְעִקַּר הָאֱמֶת הוּא, כְּשֶׁאֵין הָאָדָם נִצָּרָךְ לַבְּרִיּוֹת כִּי כֵּיוָן שֶׁנִּצָּרָךְ הָאָדָם לַבְּרִיּוֹת, מִשְׁתַּנֶּה פָּנָיו כִּכְרוּם, לְכַמָּה גְּוָנִין (בְּרָכוֹת ו:) כִּי מִי שֶׁהוּא נִצָּרָךְ לַבְּרִיּוֹת, קָשֶׁה לוֹ מְאד לְהִתְפַּלֵּל בָּרַבִּים וְטוֹב וְנוֹחַ לוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּיָחִיד כִּי בָּרַבִּים נוֹפְלִין עָלָיו פְּנִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וּשְׁקָרִים שֶׁעוֹשֶׂה תְּנוּעוֹת וּשְׁקָרִים בִּתְפִלָּתוֹ בְּשִׁבְיל בְּנֵי אָדָם מֵאַחַר שֶׁהוּא נִצָּרָךְ לָהֶם וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵין נִצָּרָךְ לַבְּרִיּוֹת בְּשִׁבְיל פַּרְנָסָה כִּי מִתְפַּרְנֵס מִשֶּׁלּוֹ אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ שֶׁהוּא נִצָּרָךְ לַבְּרִיּוֹת בְּשִׁבְיל כָּבוֹד, אוֹ בְּשִׁבְיל דָּבָר אַחֵר דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּאֲוָה שֶׁל כָּבוֹד וַחֲשִׁיבוּת וְכֵיוֹצֵא נִמְצָא שֶׁהוּא נִצָּרָךְ לַבְּרִיּוֹת, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְכָבוֹד וַחֲשִׁיבוּת שֶׁלָּהֶם וַאֲזַי כְּשֶׁהוּא נִצָּרָךְ לַבְּרִיּוֹת בְּאֵיזֶה בְּחִינָה יוּכַל לִפֹּל בְּשֶׁקֶר גָּדוֹל בִּתְפִלָּתוֹ דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת תְּנוּעוֹת בְּשֶׁקֶר בִּשְׁבִיל בְּנֵי אָדָם כַּנַּ"ל וְיֵשׁ מִי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר קָצָת, וְיָרֵא אֶת ה בְּמִקְצָת וּמִתְבַּיֵּשׁ בְּעֵינָיו לַעֲשׂוֹת שֶׁקֶר מְגֻנֶּה בִּתְפִלָּתוֹ בִּשְׁבִיל אֲחֵרִים וּמִתְכַּוֵּן לְהִתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת אֲבָל הָאֱמֶת הוּא הַרְבֵּה מְאד יוֹתֵר מִדַּי, וְגַם זֶה אֵינוֹ אֱמֶת כִּי לֹא נִמְצָא הַרְבֵּה אֱמֶת כִּי הָאֱמֶת הוּא רַק אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר [לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא בְּסִימָן נ"א] דְּהַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁהוּא בּוֹשׁ בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּשֶׁקֶר גָּמוּר כַּנַּ"ל עַל כֵּן הוּא רוֹצֶה לְכַסּוֹת עַל הַשֶּׁקֶר, וּלְהַלְבִּישׁ הַשֶּׁקֶר בֶּאֱמֶת דְּהַיְנוּ לְמָשָׁל, שֶׁחָפֵץ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶהוּ תְּנוּעָה אוֹ הַמְחָאַת כַּף בִּשְׁבִיל אַחֵר אֲבָל הוּא מִתְבַּיֵּשׁ בָּזֶה שֶׁיַּעֲשֶׂה שֶׁקֶר בִּתְפִלָּתוֹ בִּשְׁבִיל בְּנֵי אָדָם עַל כֵּן הוּא גּוֹנֵב דַּעַת עַצְמוֹ וּמְסַבֵּב לוֹ הַיְצֶר הָרַע סִבּוּבִים בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ עַד שֶׁנִּתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהוּא צָרִיךְ בֶּאֱמֶת לַעֲשׂוֹת תְּנוּעָה זוֹ בִּתְפִלָּתוֹ אוֹ לְהַכּוֹת כַּף אֶל כַּף דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹצֵא לְעַצְמוֹ אֵיזֶה אֱמֶת שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ הַתְנוּעָה בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ הָאֱמֶת נִמְצָא שֶׁהוּא מְכַסֶּה הַשֶּׁקֶר בֶּאֱמֶת נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַרְבֵּה אֱמֶת יוֹתֵר מִדַּי כִּי הָעִקַּר הָאֱמֶת אֵינוֹ רַק אֶחָד דְּהַיְנוּ לְהִתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ יֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה גְּוָנִין וְכַמָּה מִינֵי אֱמֶת שֶׁמּוֹצֵא לְעַצְמוֹ לְחַפּוֹת עַל הַשֶּׁקֶר וְזֶהוּ כֵּיוָן שֶׁנִּצָּרָךְ הָאָדָם לַבְּרִיּוֹת שֶׁאָז נוֹפְלִים עָלָיו פְּנִיּוֹת

וּשְׁקָרִים כַּנַּ"ל אֲזַי מִשְׁתַּנֶּה פָּנָיו לְכַמָּה גְּוָנִין פָּנָיו, זֶה בְּחִינַת הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנִים בְּחִינַת (תְּהִלִּים כ"ד) "מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה", בְּחִינַת (מִיכָה ז) : "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב" דְּהַיְנוּ שֶׁהָאֱמֶת שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנִים, נִשְׁתַּנֶּה לְכַמָּה גְּוָנִין דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּמָּה מִינֵי אֱמֶת, שֶׁמַּלְבִּישׁ בּוֹ הַשֶּׁקֶר דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹצֵא לְעַצְמוֹ אֱמֶת, שֶׁכַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל כָּךְ, אוֹ בִּשְׁבִיל כָּךְ נִמְצָא שֶׁנִּשְׁתַּנֶּה הַפָּנִים שֶׁהוּא אֱמֶת, לְכַמָּה גְּוָנִין כִּי הָעִקַּר הָאֱמֶת אֵינוֹ אֶלָּא אֶחָד כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים קמ"ו) : "אֲהַלְלָה ה בְּחַיָּי" הַיְנוּ כְּשֶׁאֵין נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת וְזֶה בְּחַיָּי, בְּחַיֵּי דַּיְקָא הַיְנוּ שֶׁאֲנִי חַי מֵחַיִּים שֶׁלִּי, שֶׁאֵינוֹ נִצְרָךְ לְחִיּוּת שׁוּם אָדָם כִּי הַנִּצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת חַיָּיו אֵינָם חַיִּים (בֵּיצָה ל"ב:) הַיְנוּ שֶׁאֵינָם חַיִּים שֶׁלּוֹ, כִּי הוּא חַי מֵאֲחֵרִים אֲבָל כְּשֶׁאֵינִי נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת וַאֲנִי חַי חַיִּים שֶׁלִּי אֲזַי אוֹכֵל לְהַלְּלוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "אֲהַלְלָה ה בְּחַיָּי" דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (שָׁם) : כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ הָאָדָם לִבְרִיּוֹת עוֹלָם חָשַׁךְ בַּעֲדוֹ וְכוּ (עַיֵּן לְמַטָּה) וּכְשֶׁיֵּשׁ אֱמֶת אֲזַי הוּא מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים כִּי עִקַּר מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים לָעוֹלָם הַבָּא, הוּא עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁיִּתְגַּלֶּה אָז כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"ב) "שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד" כּוֹנַנְתָּ לָעַד לֹא כְּתִיב אֶלָּא תִּכּוֹן כִּי לֶעָתִיד לָבוֹא יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (זֹהַר תְּשָׂא קפ"ח: וּבְתִקּוּן ס"ג) וְעַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים בִּבְחִינַת (דְּבָרִים ז) : "וּמְשַׁלֵּם לְשׂוֹנְאָיו אֶל פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ" פָּנָיו זֶה בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה, מְשַׁלֵּם לְשׂוֹנְאָיו וּמַאֲבִידָן מִן הָעוֹלָם (מקץ דף קצ"ז) וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בַּגְּמָרָא (עֲרוּבִין כ"ב) : שֶׁכְּבָיְכוֹל הֵם כְּמַשָּׂא עַל פָּנָיו כִּי הַפָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל אֶת הָרְשָׁעִים וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּחִינַת הַפָּנִים, דְּהַיְנוּ הָאֱמֶת, אֲזַי הוּא מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה מַפֶּלְתָּם לֶעָתִיד, כִּי אָז יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱמֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת הַפָּנִים כַּנַּ"ל וַאֲזַי מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מַפַּלְתָּם עַל יְדֵי הָאֱמֶת גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה בָּעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין שְׁלֵמוּת אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד בְּחִינַת שְׂפָה בְּרוּרָה בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה כִּי בְּחִינַת שְׂפָה בְּרוּרָה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי מַפַּלְתָּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְהַפְּכִין כֻּלָּם אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ח) : "וְדַבֵּר דָּבָר", הַנֶּאֱמַר בְּשַׁבָּת הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינוֹת דִּבּוּר שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינוֹת עָלְמָא דְּאָתֵי בְּתוֹךְ הַדִּבּוּר שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה לְהַשְׁלִים הַדִּבּוּר בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר הוּא מִבְּחִינוֹת שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קי"ג:) שֶׁלֹּא יְהֵא דִּבּוּרְךָ שֶׁל שַׁבָּת כְּדִבּוּרְךָ שֶׁל חֹל כִּי בְּשַׁבָּת הוּא שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינוֹת עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ דִּבּוּר שֶׁל שַׁבָּת בְּתוֹךְ הַדִּבּוּר שֶׁל חֹל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת אֵל הֲוָיָה בִּיצִירָה (פע"ח שער הזמירות בכוונות הללי נפשי) שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת אֵל,

שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר כ"ג) : "לֹא אִישׁ אֵל וִיכַזֵּב" שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה י"ח) מִנַּיִן שֶׁקָּרָאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב אֵל שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹקֵי" וְכוּ כִּי יַעֲקֹב בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל וְזֶה הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינוֹת עָלְמָא דְּאַתְיָ, תְּלוּי בְּפַרְנָסָה כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ פַּרְנָסָה וְאֵין נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת, יוֹכַל לְהִתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל (תְּהִלִּים קמ"ו) : "אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל ה אֱלֹקָיו" כִּי כְּשֶׁשִּׂבְרוֹ עַל ה אֱלֹקָיו, וְאֵין נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת, אָזַי אֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ כִּי אֵל יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינוֹת עָלְמָא דְּאַתְיָ, בְּחִינוֹת אֱמֶת, בְּחִינוֹת פָּנִים בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה אֲזַי נַעֲשֶׂה מַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַוָּיָה בְּמִלּוּי הֵהִין כִּי הֵי הִיא בְּחִינַת שִׁלּוּם שָׂכָר כְּמָה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲרוּבִין כ"א) עַל פָּסוּק (יְחֶזְקֵאל ב) : "הֶגֶה וְהִי" וְהִי זֶה שִׁלּוּם שָׂכָר לָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם הַבָּא וְזֶה בְּחִינַת אֵל הַוָּיָה דְּהַיְנוּ אֵל שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אֱמֶת שֶׁעַל יָדוֹ נַעֲשֶׂה שִׁלּוּם שָׂכָר לָרְשָׁעִים שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הַוָּיָה בְּמִלּוּי הֵהִין כַּנַּ"ל צָרִיךְ לְהַמְשִׁיכָהּ בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינוֹת וְדַבֵּר דָּבָר לְהַמְשִׁיךְ דִּבּוּר שֶׁל שַׁבָּת בְּתוֹךְ יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינוֹת יְצִירָה (תְּהִלִּים קל"ט) : "יָמִים יֻצָּרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם" דְּהַיְנוּ שֶׁיְּמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינוֹת יְצִירָה כְּשֶׁאֵין אֶחָד בָּהֶם שֶׁהוּא בְּחִינוֹת שַׁבָּת וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ לְבְחִינוֹת יְצִירָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְמֵי הַחֹל אֶת בְּחִינוֹת אֵל הַוָּיָה, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת עָלְמָא דְּאַתְיָ, בְּחִינוֹת שַׁבָּת (פתח אליהו) מַלְכוּת פֶּה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָמִים אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל ד. וּכְשֶׁנִּשְׁלָמִין אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל צָרִיךְ לְרְאוֹת לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת כִּי לִפְעָמִים נִתְחַבִּין אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר בְּמֵצַר הַגָּרוֹן וְאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת מַה שֶׁקּוֹרִין בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז הֵיזֶרִיק וְצָרִיךְ לְרְאוֹת לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר מִמֵּצַר הַגָּרוֹן, שֶׁיּוּכַל לְדַבֵּר בִּשְׁלֵמוּת דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ נְקֻדּוֹת אֶל הָאוֹתִיּוֹת כִּי בְּלֹא נְקֻדּוֹת אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר שׁוּם אוֹת, כַּיָּדוּעַ בְּחוּשׁ וַאֲזַי כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין נְקֻדּוֹת אֶל הָאוֹתִיּוֹת, וּמוֹצִיאִין הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת אֲזַי יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל כִּי כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם, כֻּלָּם בָּאִים בְּתוֹךְ הַדִּבּוּר כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר (עיין אד"ז רצ"ד) רְחוּשֵׁי מְרַחֲשָׁן שִׂפְוָתֵהּ וְאַף שֶׁאֵין הָאָדָם מַרְגִּישׁ זאת, אַף עַל פִּי כֵן הוּא בְּדַקּוּת גָּדוֹל כִּי כָּל מַחֲשָׁבָה שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם כֻּלָּם מֻכְרָחִים לָבוֹא בְּתוֹךְ הַדִּבּוּר בְּשָׁעַת הַמַּחֲשָׁבָה רַק שֶׁהוּא בְּדַקּוּת מְאד וְלָכֵן כָּל עֲשִׂיָּה שֶׁעוֹשֶׂה הָאָדָם צְרִיכָה לָבוֹא בַּתְּחִלָּה בְּתוֹךְ הַדִּבּוּר כִּי כָּל הַדְּבָרִים צְרִיכִין לָבוֹא בִּבְחִינוֹת מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הַדִּבּוּר, נִגְמָר הַמַּעֲשֶׂה וְיוֹצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל כִּי קֹדֶם שֶׁיּוֹצֵא הַמַּעֲשֶׂה מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל צְרִיכָה לָבוֹא תְּחִלָּה בִּבְחִינוֹת דִּבּוּר עַל כֵּן כְּדֵי לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל, צְרִיכִין לְהַשְׁלִים אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל וּלְהוֹצִיא הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת מִמֵּצַר הַגָּרוֹן דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינוֹת נְקֻדּוֹת אֶל הָאוֹתִיּוֹת וַאֲזַי כְּשֶׁיּוֹצֵא הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת, יוֹצֵא הַדָּבָר מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל כַּנַּ"ל. וּלְהַמְשִׁיךְ נְקֻדּוֹת אֶל הָאוֹתִיּוֹת

הוּא עַל יְדֵי הַחֻשָּׁק וְהַכְּסוּפִין שֶׁחוֹשְׁקִין לַעֲשׂוֹת הַמְּצָוָה אוֹ שְׁאָר דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי חוֹשֵׁק לַעֲשׂוֹת (שִׁיר הַשִּׁירִים א) : ''נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף'', שֶׁעַל יְדֵי הַכְּסוּפִין וְהַחֻשָּׁק נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל יְדֵי חֻשָּׁק דְּהַיְנוּ לְמָשָׁל כְּשֶׁמְּדַבֵּר אֵיזֶה דִּבּוּר, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מִתְּחִלָּה חֻשָּׁק לְדַבֵּר וְכֵן כְּשֶׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה פְּעֻלָּה, אִם לֹא הָיָה לוֹ חֻשָּׁק מִתְּחִלָּה לַעֲשׂוֹתהּ בְּוַדַּאי לֹא הָיָה עוֹשֶׂה אוֹתָהּ וְעַל כֵּן כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כְּגוֹן לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק, אוֹ שְׁאָר דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת נוֹתְנִין לוֹ מִתְּחִלָּה חֻשָּׁק כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַעֲשֶׂה הַדָּבָר וְעִקַּר גְּדֶל הַחֻשָּׁק נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמְּנִיעָה שֶׁמַּזְמִינִין לוֹ כִּי כְּשֶׁאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת דָּבָר הַצָּרִיךְ לוֹ לְיַהֲדוּתוֹ בִּפְרָט כְּשֶׁצָּרִיךְ לוֹ לַעֲשׂוֹת דָּבָר גָּדוֹל הַצָּרִיךְ לְיַהֲדוּתוֹ שֶׁכָּל יַהֲדוּתוֹ תְּלוּי בָּזֶה כְּגוֹן לִנְסֹעַ לְצַדִּיק אֱמִתִּי אֲזַי מַזְמִינִין לוֹ מְנִיעָה וְזֹאת הַמְּנִיעָה הִיא בִּשְׁבִיל הַחֻשָּׁק כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה לוֹ חֻשָּׁק יוֹתֵר לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ הַדָּבָר כִּי עַל יְדֵי הַמְּנִיעָה שֶׁמּוֹנְעִין אֶת הָאָדָם מִן הַדָּבָר עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הִתְגַּבְּרוּת הַחֻשָּׁק מְאד כְּמוֹ לְמָשָׁל כְּשֶׁמַּרְאִין לְקַטָן דָּבָר הַנֶּחְמָד לוֹ וְתֵכֶף וּמִיָּד חוֹטְפִין מִמֶּנּוּ וּמַחְבִּיאִין מִמֶּנּוּ אֲזַי הוּא רוֹדֵף מְאד אַחַר הָאָדָם, וּמְבַקֵּשׁ וְחוֹשֵׁק מְאד לְאוֹתוֹ הַדָּבָר נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַחֻשָּׁק נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁחָטְפוּ מִמֶּנּוּ וְהֶחְבִּיאוּ אֶת הַדָּבָר כְּמוֹ כֵן מוֹנְעִין אֶת הָאָדָם בְּמְנִיעוֹת מֵהַדָּבָר הַצָּרִיךְ לוֹ כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה לוֹ חֻשָּׁק יוֹתֵר (מִשְׁלֵי ט) : ''וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעַם'' שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַדָּבָר נִמְנָע וְנִסְתָּר מִן הָאָדָם בְּיוֹתֵר הוּא חוֹשֵׁק אֵלָיו וְנָעִים לוֹ בְּיוֹתֵר שֶׁמִּזֶּה בָּא תַּאֲוֹת וְהִתְגַּבְּרוּת הַחֻשָּׁק אֶל עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלָן כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָעֲבֵרָה נִמְנַעַת מְאד מִן הָאָדָם כִּי אָנוּ מְצֻוִּים וּמְזֻהָרִים וּמֻפְקָדִים עָלֶיהָ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹתָהּ נִמְצָא שֶׁהִיא נִמְנַעַת מְאד מֵאִתָּנוּ עַל כֵּן יֵשׁ הִתְגַּבְּרוּת הַחֻשָּׁק אֵלֶיהָ כַּנַּ''ל, בִּבְחִינוֹת ''וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעַם'' כְּמוֹ כֵן בְּקֻדָּשָׁה, כְּשֶׁיֵּשׁ מְנִיעָה לְאָדָם הַחֻשָּׁק מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר וְכָל מַה שֶּׁהַדָּבָר הַנֶּחְשָׁק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, הַמְּנִיעָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה כִּי יֵשׁ חֻשָּׁק וְחוֹשֵׁק וְנֶחְשָׁק דְּהַיְנוּ הָאָדָם הַחוֹשֵׁק וְהַדָּבָר הַנֶּחְשָׁק וְהַחֻשָּׁק שֶׁחוֹשְׁקִין לַדָּבָר הַנֶּחְשָׁק וּכְפִי מַעֲלַת הַנֶּחְשָׁק כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת גֹּדֶל הַחֻשָּׁק וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַנֶּחְשָׁק גָּדוֹל מְאד נִמְצָא שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֻשָּׁק גָּדוֹל מְאד אֲזַי יֵשׁ לוֹ מְנִיעָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַחֻשָּׁק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כִּי כָּל מַה שֶּׁהַמְּנִיעָה יוֹתֵר גָּדוֹל הַחֻשָּׁק מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כַּנַּ''ל וְעַל כֵּן רָאוּי לָאָדָם לְדַעַת כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת מְאד מֵאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה יֵדַע וְיָבִין מִזֶּה, שֶׁזֶּה הַדָּבָר שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת הוּא נֶחְשָׁק גָּדוֹל מְאד, וְדָבָר יָקָר מְאד שֶׁמֻּחְמָת זֶה הַמְּנִיעָה גְּדוֹלָה מְאד כַּנַּ''ל וּבִפְרָט כְּשֶׁרוֹצֶה לִנְסֹעַ לְצַדִּיק הָאֱמֶת כִּי יֵשׁ צַדִּיקִים הַרְבֵּה אֲבָל יֵשׁ בְּחִינוֹת נְקֻדּוֹת הָאֱמֶת בֵּין הַצַּדִּיקִים שֶׁכְּשֶׁרוֹצִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, שֶׁבָּזֶה תְּלוּי הַכֹּל אֲזַי יֵשׁ לְהָאָדָם מְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת רַבּוֹת מְאד וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ יָבִין הָאָדָם גֹּדֶל מַעֲלַת הַנֶּחְשָׁק כַּנַּ''ל. וְהִנֵּה הַכְּלָל, שֶׁכָּל הַמְּנִיעוֹת הֵם רַק בִּשְׁבִיל הַחֻשָּׁק כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה

יִהְיֶה לוֹ חֵשֶׁק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁק בְּיוֹתֵר בְּוַדַּאי יוּכַל לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר וְיוּכַל לְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כִּי עַל יְדֵי הַחֵשֶׁק נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כַּנַּ"ל כִּי הַחֵשֶׁק מְשַׁבֵּר הַמְּנִיעָה כִּי עִקַּר הַמְּנִיעָה אֵינוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁק בְּיוֹתֵר כְּפִי הַמְּנִיעָה, מִמֵּילָא נִשְׁבָּר הַמְּנִיעָה וְזֶה בְּחִינַת ט נְקֻדִּין (עיין בהקדמת התיקונים ובתיקון י"ח) כִּי הַנְּקֻדּוֹת הֵם בְּחִינוֹת רְקִיעִין, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת מְנִיעוֹת כִּי הַמְּנִיעָה הִיא בְּחִינַת רָקִיעַ, שֶׁהִיא בְּחִינַת מָסָךְ שֶׁמַּפְרִישׁ וּמֵסֵךְ לִפְנֵי הָאָדָם, וּמוֹנְעוֹ מִן הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) : "יְהִי רָקִיעַ וִיהִי מַבְדִּיל" שֶׁהָרָקִיעַ הוּא בְּחִינַת מְנִיעָה שֶׁמַּפְרִישׁ וּמַבְדִּיל בֵּין הַחוֹשֵׁק וְהַנֶּחֱשָׁק וְעַל כֵּן גַּם הָאָרֶץ נִקְרֵאת רָקִיעַ כְּמָה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קל"ו) : "לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם" כִּי גַּם הָאָרֶץ הִיא שֶׁטַח הַמַּבְדִּיל וּמַפְרִישׁ וְעַל כֵּן הַט נְקֻדִּין הֵם בְּחִינַת ט רְקִיעִין כִּי הַנְּקֻדּוֹת נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הַחֵשֶׁק כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַחֵשֶׁק עַל יְדֵי הַמְּנִיעָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רָקִיעַ כַּנַּ"ל וְיֵשׁ ט נְקֻדִּין, ט רְקִיעִין כִּי יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּהַנֶּחֱשָׁק כִּי יֵשׁ נֶחֱשָׁק לְמַעְלָה מִנֶּחֱשָׁק וּלְפִי גֹּדֶל מַעֲלוֹת הַנֶּחֱשָׁק, כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת גֹּדֶל הַחֵשֶׁק וְעַל כֵּן יֵשׁ לוֹ מְנִיעָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת תֵּשַׁע נְקֻדִּין, תִּשְׁעָה רְקִיעִין שֶׁהֵם מִקֹּמֶץ עַד שׁוּרֶק שֶׁהֵם נְקֻדָּה לְמַעְלָה מִנְּקֻדָּה רָקִיעַ לְמַעְלָה מֵרָקִיעַ דְּהַיְנוּ נֶחֱשָׁק לְמַעְלָה מִנֶּחֱשָׁק שֶׁלְּפִי גֹּדֶל הַנֶּחֱשָׁק, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה גֹּדֶל הַחֵשֶׁק שֶׁהִיא בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רָקִיעַ כִּי הַנְּקֻדָּה נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי הָרָקִיעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְנִיעָה כַּנַּ"ל עַד שֶׁיֵּשׁ נֶחֱשָׁק שֶׁהוּא בְּחִינַת קָמֶץ, קָמִיץ וּסְתִים שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדּוֹת קָמֶץ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַנְּקֻדּוֹת כִּי הַנֶּחֱשָׁק קָמִיץ וּסְתִים מְאד וּכְלַל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם חוֹשֵׁק בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי יוּכַל לְגָמְרוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְלֹא יוּכַל לְמָנְעוֹ מִזֶּה שׁוּם מְנִיעָה וְאַף רַק צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַחֵשֶׁק גָּדוֹל מְאד, כְּפִי מַעֲלַת הַנֶּחֱשָׁק וְזֶה יוּכַל לְהָבִין מֵהַמְּנִיעָה בְּעַצְמָהּ שֶׁכְּשֶׁרוֹאֶה הַמְּנִיעָה מִתְגַּבֶּרֶת וּמִשְׁתַּטַּחַת וְעוֹמֶדֶת לְפָנָיו, וּמוֹנַעַת אוֹתוֹ מְאד יֵדַע וְיָבִין מִזֶּה שֶׁהַנֶּחֱשָׁק גָּדוֹל מְאד כַּנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵשֶׁק גָּדוֹל מְאד מְאד, כְּפִי הַנֶּחֱשָׁק, וּכְפִי הַמְּנִיעָה כַּנַּ"ל וְאָז בְּוַדַּאי יוּכַל לְגָמְרוֹ כַּנַּ"ל. כִּי אֵין לְהָאָדָם לִפְטֹר אֶת עַצְמוֹ וְלִמְצֹא לְעַצְמוֹ תֵּרוּץ, עַל יְדֵי הַמְּנִיעָה לוֹמַר שֶׁהוּא חָפֵץ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ הַדָּבָר רַק שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ מֵחֲמַת הַמְּנִיעָה וְהָאֱמֶת וְעַל כֵּן יִהְיֶה נֶחֱשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ עֲשָׂאָהּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו) : חֲשַׁב לַעֲשׂוֹת מִצְוָה, וְנֶאֱנַס וְלֹא עֲשָׂאָהּ, כְּאִלּוּ עֲשָׂאָהּ כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמֶת, נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ עֲשָׂאָהּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֲבָל כָּל זֶה נֶאֱמַר עַל מִי שֶׁרוֹצֶה לָצֵאת בָּזֶה אֲזַי יוֹצֵא בָּהּ כִּי מַה לּוֹ לַעֲשׂוֹת כִּי יֵשׁ לוֹ אֱמֶת אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לָצֵאת רַק שֶׁהוּא רוֹצֶה הַמְּצְוָה בְּעַצְמָהּ אוֹ הַדָּבָר שֶׁבְּקְדֻשָּׁה שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת, הוּא חָפֵץ בְּהַדָּבָר עַצְמוֹ אִם כֵּן מַה מּוֹעִיל לוֹ, מַה שֶּׁמְּקַלִּין לוֹ שֶׁנֶּחֱשָׁב כְּאִלּוּ עֲשָׂאָהּ כִּי אֵינוֹ מְקֻרָּר

דַּיְעתּוֹ כְּלָל בָּזֶה כִּי הוּא תַּאֲב וְחָפֵץ וּמִתְגַּעְגֵּעַ מְאד, לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ וְלֹא לָצֵאת עִם ה"כְּאִלּוּ, שֶׁנֶּחֱשָׁב כְּאִלּוּ עָשָׂאהּ" כִּי בֶּאֱמֶת רָאוּי לְאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי שֶׁיִּגְמר חֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל. וַאֲזַי, כְּשֶׁחוֹשֵׁק מְאד בֶּאֱמֶת וְאֵינוֹ מְקֻרָר דַּיְעתּוֹ כְּלָל בַּמֶּה שֶׁנֶּחֱשָׁב עָלָיו כְּאִלּוּ עָשָׂאהּ אָזַי בְּוַדַּאי יִגְמר הַדָּבָר וְיוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל וִישַׁבֵּר וִיבַטֵּל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְאֻנָסִים כִּי הֵם לֹא בָּאוּ רַק בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ הַחֵשֶׁק הָרְאוּי לְאוֹתוֹ הַמְּנִיעָה, כְּפִי גֹּדֶל מַעֲלַת הַנֶּחֱשָׁק אָזַי מִמֵּילָא נִתְבַּטֵּל הָאֹנֶס וְהַמְּנִיעָה כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים כ"ו) : "וַיֶּרַע מִצְרַיִם אֹנוּס עַל פִּי הַדִּבּוּר" (הגדה של פסח) שֶׁכְּשֶׁהַדִּבּוּר יוֹרֵד בְּמֵצַר הַגָּרוֹן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת גָּלוּת מִצְרַיִם אָזַי הוּא אֹנוּס עַל פִּי הַדִּבּוּר הַיְנוּ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֹנֶס וּמְנִיעָה עַל יְדֵי שֶׁאֵין נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ מִמֵּצַר הַגָּרוֹן שֶׁמִּזֶּה בָּאִין כָּל הַמְּנִיעוֹת וְאֻנָסִין כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת אֹנוּס עַל פִּי הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי שֶׁאֵין הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי זֶה הוּא אֹנוּס כַּנַ"ל וְזֶהוּ (בְּיצָה ל"ב:) : כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת עוֹלָם חָשַׁךְ בַּעֲדוֹ חָשַׁךְ לְשׁוֹן מְנִיעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ל"ט) : "וְלֹא חָשַׂךְ מִמֶּנִּי, וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת בִּנְךָ" וְכוּ (שָׁם כ"ב) הַיְנוּ כְּשֶׁנִּצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת, אֲזַי יֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת וְזֶה עוֹלָם חָשַׁךְ בַּעֲדוֹ הַיְנוּ כְּשֶׁהוּא בֵּין הָעוֹלָם אֲזַי יֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת וְקָשֶׁה לוֹ לְהִתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת כַּנַ"ל כִּי כְּשֶׁנִּצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת נוֹחַ וְטוֹב לוֹ יוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל בְּיִחִיד כַּנַ"ל אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת, שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לָהֶם לְשׁוּם דָּבָר יוֹכֵל לַעֲמד בֵּין אֻלְּפִים אֲנָשִׁים לְהִתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ מֵאַחַר שֶׁאֵין נִצְרָךְ לְשׁוּם בְּרִיָּה לֹא לְפַרְנָסָה, וְלֹא לְכָבוֹד, וְלֹא לְשׁוּם דָּבָר, רַק "שִׁבְרוֹ עַל ה אֱלֹקָיו" וְזֶה סוֹד (בְּרָכוֹת י"ח:) : מַעֲשֶׂה בְּחָסִיד אֶחָד שֶׁהִקְנִיטַתּוּ אִשְׁתּוֹ וְהָלַךְ וְלָן וְכוּ וְשָׁמַע שִׁתֵּי רוּחוֹת שֶׁמְּסַפְּרוֹת זוֹ עִם זוֹ וְסִפּוּרָם הָיָה עַל אוֹדוֹת פַּרְנָסָה, כַּמּוּבָא שָׁם בַּגְּמָרָא שֶׁהִקְנִיטַתּוּ, זֶה בְּחִינַת הַחָרוֹן אַף שְׁתֵּי רוּחוֹת זֶה בְּחִינַת שְׁתֵּי רוּחוֹת הַנַּ"ל הַנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי הַמְתָּקַת הַחָרוֹן אַף דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל כַּנַ"ל וְזֶה תָּלוּי בִּבְחִינַת פַּרְנָסָה שֶׁעַל יָדָהּ מוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל כַּנַ"ל. וְלֹא גָּלָה יוֹתֵר, אֵיךְ כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת מְרֻמֶּזֶת בְּמַאֲמָר זֶה

סז - ויבן ה אלקים את הצלע אשר לקח

וַיִּבֶן ה אֱלֹקִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח וְכוּ וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם (בְּרֵאשִׁית ב) חַד אָמַר מְלַמֵּד שֶׁנָּתַן בָּהּ בִּינָה יְתֵרָה וְחַד אָמַר מְלַמֵּד שֶׁקִּלְעָהּ לְחַוָּה וַהֲבִיאָהּ אֶל הָאָדָם (נְדָה מ"ה:) א. הַנֶּפֶשׁ הִיא יְקָרָה מְאד וְצָרִיךְ לִהְיוֹת זָהִיר בָּהּ וּלְשָׁמְרָהּ מְאד עַל כֵּן צְרִיכִין לְזַהֵר מְאד, כְּשֶׁבָּא אֵיזֶה כָּבוֹד חָדָשׁ לָאָדָם כִּי הַכָּבוֹד הוּא אִם כָּל חַי, וְהוּא שׁוֹרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ מִסְתַּלֶּקֶת, הִיא מִסְתַּלֶּקֶת אֶל הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא שָׁרְשָׁהּ בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ח) : "כְּבוֹד ה יַאַסְפֶךָּ" שֶׁהִסְתַּלְּקוּת וַאֲסִיפַת הַנְּפָשׁוֹת הֵם לְתוֹךְ הַכָּבוֹד כִּי שָׁם שָׁרְשָׁם כַּנַ"ל

וְעַל כֵּן כְּשֶׁבָּא כָּבוֹד חָדָשׁ לָאָדָם צָרִיךְ לְזָהֵר וּלְהִשָּׁמֵר כִּי אוּלַי בָּא הַכָּבוֹד, חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁבִיל הִסְתַּלְּקוּת כְּדֵי שֶׁתִּסְתַּלֵּק הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד, שֶׁהִיא שָׁרְשָׁהּ כַּנַּ"ל. אַךְ מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה וְעַל כֵּן עַל פִּי הָרב, בָּא הַכָּבוֹד לְטוֹבָה דְּהַיְנוּ, כְּשֶׁבָּא נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה אֶל הָאָדָם אֲזַי הִיא בָּאָה מְלֻבֶּשֶׁת בְּהַכָּבוֹד, שֶׁהִיא אֵם כָּל חַי כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁבָּא כָּבוֹד חָדָשׁ לָאָדָם, עַל פִּי רב הוּא לְטוֹבָה דְּהַיְנוּ שֶׁבָּא נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה לָאָדָם עַל יְדֵי זֶה הַכָּבוֹד וְהַכְּלָל, שֶׁהַכָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ הַנְּפָשׁוֹת וְעַל כֵּן לִפְעָמִים בָּא כָּבוֹד חָדָשׁ לְאָדָם בִּשְׁבִיל הִסְתַּלְּקוּת אֵיזֶה נֶפֶשׁ, חַס וְשָׁלוֹם כְּדֵי שֶׁתִּסְתַּלֵּק הַנֶּפֶשׁ אֶל הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל אֲבָל עַל פִּי רב, בָּא הַכָּבוֹד לְטוֹבָה דְּהַיְנוּ, שֶׁבָּא נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה לְהָאָדָם עַל יְדֵי זֶה הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל עַל כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר מְאד, לְקַבֵּל הַכָּבוֹד בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה, לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד כִּי הַכָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּנַּ"ל ב. וְצָרִיךְ לִרְאוֹת, שֶׁיִּהְיֶה פָּנִים אֶל הַכָּבוֹד כִּי עַל יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה, אֲזַי נִפְגָּם הַכָּבוֹד, וְאֵין לוֹ פָּנִים כִּי שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם הִיא בְּחִינַת כֶּתֶר מַלְכוּת (יוֹמָא ע"ב: עַיֵּן רַשִּׁ"י) וְהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כ"ד) : "מֶלֶךְ הַכָּבוֹד" כִּי הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וּכְשֶׁפּוֹגֵם בַּאֲכִילָה אֲזַי נִפְגָּם הַכָּבוֹד וְאֵין לוֹ פָּנִים (דְּבָרִים ל"א) : "וְהַסְתַּרְתִּי פָנַי וְהָיָה לֶאֱכל" שֶׁעַל יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא הַסְתָּרַת פָּנִים אֲבָל עַל יְדֵי מְעוּט אֲכִילָה, שֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה עַל יְדֵי זֶה הוּא נְשִׂיאוּת פָּנִים (בְּרָכוֹת כ:) : "יִשָּׂא ה פָּנָיו אֵלֶיךָ" וְכוּ וְכִי לֹא אֶשָּׂא פָּנִים לְיִשְׂרָאֵל שֶׁאֲנִי אָמַרְתִּי "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ", וְהֵם מְדַקְדְּקִין מִכַּזַּיִת וְעַד כַּבֵּיצָה נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שִׁבּוּר תַּאֲוַת אֲכִילָה שֶׁמְּדַקְדְּקִין מִכַּזַּיִת וְעַד כַּבֵּיצָה עַל יְדֵי זֶה הוּא נְשִׂיאוּת פָּנִים וְזֶה בְּחִינוֹת (יְחֶזְקֵאל מ"א) "וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה" לִפְנֵי ה דַּיְקָא, בְּחִינַת הֶאָרַת פָּנִים עַל יְדֵי הַשֻּׁלְחָן דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי אֲכִילָה בְּקִדֻּשָּׁה כַּנַּ"ל. ג. וּכְשֶׁפּוֹגֵם בְּתַאֲוַת אֲכִילָה וְעַל יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַכָּבוֹד וְאֵין לוֹ פָּנִים כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין עַזֵּי פָּנִים דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹפֵל הַכָּבוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וַאֲזַי נוֹטְלִין כָּבוֹד הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר (סַנְהֶדְרִין ק"ה) הַיְנוּ כְּשֶׁאֵין בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת הַשֻּׁלְחָן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל אֲזַי מִתְגַּבְּרִין הָעַזּוּת, שֶׁהוּא מַלְכוּתָא בְּלָא תַגָּא, בְּלֹא כֶּתֶר מַלְכוּת הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ו) : "וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה" הַיְנוּ עַל יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה, בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י"ג) : "בֶּטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר" וְזֶהוּ: "לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה", הֶפֶךְ "צַדִּיק אוֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ" (שָׁם) עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִים הָעַזֵּי פָּנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ בְּחִינַת (סוֹטָה מ"ט:) פְּנֵי הַדּוֹר כִּפְנֵי הַכֶּלֶב (שָׁם בַּפָּסוּק "וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ" הַנַּ"ל) "הֵמָּה רֹעִים לֹא יָדְעוּ הָבִין", שֶׁהֵם נַעֲשִׂים רוֹעִים וּמַנְהִיגִים אֶל הַדּוֹר כִּי הַכָּבוֹד נָפַל אֲלֵיהֶם, וְיֵשׁ לָהֶם כָּל הַכָּבוֹד אֲבָל כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוַת אֲכִילָה, בִּבְחִינַת "צַדִּיק אוֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ" עַל יְדֵי זֶה הוּא נְשִׂיאוּת פָּנִים וַאֲזַי אֵין שׁוּם פְּקִידוּת וּשְׂרָרָה לְהָעַזֵּי פָּנִים כִּי יְנִיקָתָם הוּא רַק מֵהַסְתָּרַת פָּנִים, עַל יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה

כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (מִשְׁלֵי י"ט) "וְשֹׁבֵעַ יָלִין בַּל יִפָּקֵד רָע" וְשָׂבֵעַ יָלִין, זֶה בְּחִינַת צַדִּיק אוֹכֵל לְשׂוֹבַע נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי זֶה, בַּל יִפָּקֵד רָע שֶׁאֵין שׂוּם פְּקֻדָּה וְהִתְמַנּוּת לְהָרַע דְּהַיְנוּ לְהָעֲזִי פָּנִים וְכַנַּ"ל ד. וּכְשֶׁנּוֹפֵל הַמַּלְכוּת וְהַכָּבוֹד לְהָעֲזִי פָּנִים כַּנַּ"ל אֲזַי הִיא בְּחִינַת צָדֵק [האות] צַדִּיק הוּא יוּד נוּן וְהַיּוּד הִיא בְּהַחְזָרַת פָּנִים מִן הַנּוּן, (כָּזֶה צ) שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת (תְּהִלִּים ע"ב) "לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ" (פרש"י ינון לשון מלכות) הַיְנוּ בְּחִינַת הַסְתָּרַת פָּנִים דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין לְהַכָּבוֹד פָּנִים כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַדָּלֶת דְּהַיְנוּ שֶׁהַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת אַזְלָא וְנַדְלְדְּלָה, וְנָפְלָה אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהֵן הֶעָזֵי פָּנִים כַּנַּ"ל קוּף, הַיְנוּ כְּשֶׁהַמַּלְכוּת וְהַכָּבוֹד אַזְלָא וְנִדַּלְדְּלָה, הִיא כְּקוּף בְּפָנֵי אָדָם דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְאָרֵךְ רֶגֶל הַהֵא, וְנַעֲשֶׂה קוּף דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְאָרֵךְ מֵהָרֶגֶל לְמַטָּה, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ה) : "רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת" וְיוֹנְקִים מִמֶּנָּה כִּי הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת נָפַל בֵּינֵיהֶם כַּנַּ"ל וַאֲזַי הִיא בְּחִינַת "רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת" דְּהַיְנוּ שֶׁקִּיּוּם מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵהֶם וְעַל כֵּן כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִין לִפְעֹל אֵיזֶה תַּקִּיפוּת לְצֹרֶךְ קִיּוּם דָּתֵנוּ הַקָּדוֹשׁ צְרִיכִין לְקַבֵּל הַכֹּחַ וְהַמֶּמְשָׁלָה מִמַּלְכוּת הָעַכּוּ"ם. ה. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת מֵהֶם וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי צְדָקָה, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי י) : "צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת" (עיין זוהר בחוקותי קיג) דְּהַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה מַעֲלִין וּמַצִּילִין אוֹתָהּ מִבְּחִינַת רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, וְעוֹשִׂין מִצְדָּק צְדָקָה כִּי צְדָקָה הִיא בְּחִינַת חֲמִשָּׁה חֲסָדִים כִּי הַצְּדָקָה הִיא בְּחִינַת חֶסֶד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (סֻכָּה מ"ט:) : אֵין הַצְּדָקָה מִשְׁתַּלֶּמֶת אֶלָּא לְפִי חֶסֶד שֶׁבָּהּ שֶׁנֶּאֱמַר: "זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד" ה, וְנַעֲשֵׂית מִצְּדָק צְדָקָה. וּכְנֶגֶד זֶה נִזְכַּר בַּתּוֹרָה חֲמֵשׁ פְּעָמִים צְדָקָה כְּנֶגֶד הַחֲמִשָּׁה חֲסָדִים שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה מ"א) : "מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ" מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח, זֶה בְּחִינַת צְדָקָה (שָׁם מ"ג) : "מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ", בְּחִינוֹת (הוֹשֵׁעַ יוד) : "זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה" וְכוּ עַל יְדֵי זֶה "צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ" הַיְנוּ, שֶׁעַל יְדֵי הַצְּדָקָה, אֲזַי הַצֶּדֶק קוֹרֵא אֶת הָרַגְלַיִן שֶׁמַּעֲלִין אֶת הָרַגְלַיִן, מִבְּחִינַת רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ח) : "וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ" דְּהַיְנוּ שֶׁהַצֶּדֶק יוֹכֵל לֵילֵךְ הַיְנוּ בְּחִינַת שֶׁמַּעֲלִין הָרַגְלַיִן, שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה וְזֶה "וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ" לְפָנֶיךָ דַּיְקָא כִּי מַעֲלִין אֶת הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת, אֶל אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל. ו. וַאֲזַי, כְּשֶׁמַּעֲלִין אֶת הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת אֲזַי יוֹצֵא הַכָּבוֹד מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא, מִבֵּין הָעֲזֵי פָּנִים כַּנַּ"ל. וְחוֹזֵר הַכָּבוֹד אֶל הַמְּבִינֵי מַדָּע הֶפֶךְ נְפִילַת הַכָּבוֹד אֶל הָעֲזֵי פָּנִים שֶׁהֵם נִקְרָאִים, הֵמָּה רֹעִים לֹא יָדְעוּ הָבִין וְעָכְשָׁו חוֹזֵר אֶל הַמְּבִינֵי מַדָּע. וַאֲזַי, כְּשֶׁחוֹזֵר הַכָּבוֹד אֶל הַמְּבִינֵי מַדָּע בִּתְחִלַּת מֶמְשַׁלְתָּם, נַעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת כִּי עִקַּר יְנִיקַת הָאוֹבְיִם, הוּא מִן הַמְּבִינֵי מַדָּע, דְּהַיְנוּ מִן הַמֹּחַ (דְּבָרִים ל"ב) : "מֵרֹאשׁ פַּרְעוֹת אוֹיֵב" הַיְנוּ שֶׁמִּן הַמֹּחַ שֶׁבָּרֹאשׁ, מִשָּׁם נִתְגַּלִּין כָּל הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים כִּי יֵשׁ בְּהַמֹּחַ מוֹתָרוֹת, שֶׁמִּן אֵלּוּ הַמּוֹתָרוֹת שֶׁבַּמֹּחַ יוֹצְאִין הַשְּׂעָרוֹת, וּמֵהֶם יוֹנְקִים הָאוֹיְבִים וְהֵם יוֹנְקִים

עַד שֶׁכֻּלָּה כָּל הַמּוֹתָרוֹת שֶׁבַּמּחַ, וַאֲזַי אֵין לָהֶם יְנִיקָה, וְנוֹפְלִים וְזֶה בְּחִינַת קְרִיחַת רֹאשׁ זְקֵנִים, כִּי בְּסֵבִי מִחָא שָׁקִיט וְשָׁכִיךְ (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּאִדְרָא רַבָּא דַּף קכ"ח:) הַיְנוּ שֶׁדַּעַת הַזְּקֵנִים צַח וְצָלוּל, וְאֵין לָהֶם מוֹתָרוֹת בַּמּחַ וְעַל כֵּן נוֹפְלִים הַשְּׂעָרוֹת, כִּי אֵין לָהֶם יְנִיקָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַפִּרּוּד שֶׁבֵּין הַשּׁוֹנְאִים עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם אֲרִיכַת זְמַן וְקִיּוּם בְּיוֹתֵר כִּי הֵם יוֹנְקִים עַד שֶׁיִּכְלֶה כָּל הַמּוֹתָרוֹת שֶׁבַּמּחַ וַאֲזַי כְּשֶׁיִּכְלֶה הַמּוֹתָרוֹת, וְיִהְיֶה הַדַּעַת צַח וְצָלוּל, אֲזַי יִפְלוּ כִּי לֹא יִהְיֶה לָהֶם עוֹד יְנִיקָה וְעַל יְדֵי הַפִּרּוּד שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם, אֵין לָהֶם כֹּחַ לִינק הַרְבֵּה, וְיוֹנְקִים מְעַט מְעַט וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה מַאֲרִיכִין זְמַן יוֹתֵר עַד שֶׁיִּגְמְרוּ לִינק כָּל הַמּוֹתָרוֹת אֲבָל כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִין הַשּׁוֹנְאִים יַחַד, אֲזַי יוֹנְקִים הַרְבֵּה וַאֲזַי יוֹנְקִים בִּמְהֵרָה כָּל הַמּוֹתָרוֹת וְנוֹפְלִים כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שְׂעָרוֹת קְלוּעִין שֶׁנִּמְצָאִין בִּבְנֵי אָדָם, שֶׁקּוֹרִין קָאלְטִינִיס שֶׁהָעוֹלָם חוֹשְׁשִׁין לְקַצְּצָם, רַק שֶׁיִּפְלוּ מֵאֲלֵיהֶם הַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה מוֹתָרוֹת בַּמּחַ אֲזַי מֻטְבָּע בְּטֶבַע הָאָדָם, שֶׁיֵּצְאוּ שְׂעָרוֹת קְלוּעִין כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי קְלִיעוּתָן וְהִתְחַבְּרוּתָם, יִינְקוּ בְּיוֹתֵר וְיִקָּבְלוּ וְיוּכְלוּ לִינק כָּל הַמּוֹתָרוֹת הַרְבֵּה שֶׁבַּמּחַ וְעַל כֵּן אֵין נִקְצָצִין קֹדֶם זְמַנָּם, כִּי יוּכְלוּ לְהַזִּיק לְהַמּחַ עַל יְדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר בְּתוֹכוֹ הַמּוֹתָרוֹת עַל יְדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַשְּׂעָרוֹת קְלוּעִין לִינק אוֹתָן וְזֶה בְּחִינַת מְלַמֵּד שֶׁנָּתַן בָּהּ בִּינָה יְתֵרָה, הַיְנוּ בְּחִינַת מוֹתָרוֹת הַמּחִין שֶׁמִּשָּׁם יוֹנְקִין הַשְּׂעָרוֹת, שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הָאוֹיְבִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ, וְחַד אָמַר מְלַמֵּד שֶׁקִּלְקְלָה לְחַוָּה וְכוּ, הַיְנוּ הַךְ וְלֹא פְּלִיגִי כִּי עַל יְדֵי מוֹתָרוֹת שֶׁבַּמּחַ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בִּינָה יְתֵרָה כַּנַּ"ל מִזֶּה בָּא שְׂעָרוֹת קְלוּעִין, בְּחִינַת שֶׁקִּלְקְלָה לְחַוָּה כַּנַּ"ל וְכִי הַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת חַוָּה שֶׁהִיא הַצֵּלָע הַנַּ"ל (בְּרֵאשִׁית ג) : "אֵם כָּל חָי" כַּנַּ"ל] וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל א כ"ה) : "וְאֶת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקֶּלַע" בְּחִינַת שְׂעָרוֹת קְלוּעִין הַנַּ"ל הַיְנוּ בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת הַשּׁוֹנְאִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא מַפִּלְתָּם כַּנַּ"ל ז. וַאֲזַי, כְּשֶׁבָּא הַכָּבוֹד חָדָשׁ אֶל הָאָדָם, וּמְלַבֵּשׁ בְּתוֹכוֹ נֶפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל צָרִיךְ לִרְאוֹת לְהוֹלִיד אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּנֶקֶל, בְּלִי קְשִׁוּי הוֹלָדָה כִּי הַכָּבוֹד הִיא אֵם כָּל חָי כַּנַּ"ל וְהַנֶּפֶשׁ מְלֻבֶּשֶׁת בָּהּ כְּעֻבָּר בִּמְעֵי אִמּוֹ וְלִפְעָמִים כְּשֶׁיֵּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת קְשִׁוּי לֵילֵד יְכוֹלִין לְהִסְתַּלֵּק שְׁנֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, הָאֵם וְהַוָּלָד דְּהַיְנוּ הַכָּבוֹד וְהַנֶּפֶשׁ אוֹ לִפְעָמִים נִסְתַּלֵּק אֶחָד מֵהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, כְּפִי עִנְיַן הַקְּשִׁוּי לֵילֵד וְצָרִיךְ לִרְאוֹת לְהוֹלִיד בְּנֶקֶל בְּלֹא קְשִׁוּי. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹלָד הַנֶּפֶשׁ, צָרִיךְ לְגַדֵּל אֶת הַנֶּפֶשׁ וּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, דְּהַיְנוּ הַהוֹלָדָה וְהַגִּדּוּל נַעֲשִׂין, עַל יְדֵי יִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי יָדִים, יָד הַגְּדוֹלָה וְיָד הַחֲזָקָה כִּי הַהוֹלָדָה נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי הַיִּרְאָה, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מ"ח) "רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה" וְאַחַר שֶׁנּוֹלַד, אֲזַי מְגַדְּלִין אוֹתוֹ עַל יְדֵי הָאַהֲבָה, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) : "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם" הַיְנוּ בְּהִבָּרְאָם, שֶׁהוּא לְאַחַר הַבְּרִיאָה וְהַהוֹלָדָה אֲזַי מְגַדְּלִין אוֹתוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת אַבְרָהָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה, בְּחִינַת יַד יָמִין בְּהִבָּרְאָם בְּאַבְרָהָם

כַּמּוּבָא (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה י"ב), הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (דִּבְרֵי הַיָּמִים א כ"ט) : "וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל" הַיְנוּ בְּחִינַת הַמֶּמְשָׁלָה וְהַמַּלְכוּת, בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד הַנַּ"ל, שֶׁשָּׁם מְלֻבָּשׁ הַנֶּפֶשׁ וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה, וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁתֵּי הַיָּדַיִם כַּנַּ"ל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה, זֶה בְּחִינַת יָד הַחֲזָקָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק, זֶה בְּחִינַת יָד הַגְּדוֹלָה שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁתֵּי הַיָּדַיִם אֵלּוּ, מוֹלִידִין וּמְגַדְּלִין הַנֶּפֶשׁ הַמְלֻבָּשֶׁת בְּהַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין אֵצֶל וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת) כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה, מוֹצִיאִין וּמַעֲלִין אֶת הַכָּבוֹד וְהַמֶּמְשָׁלָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (אִיּוֹב כ"ט) : "כְּבוֹדִי חָדָשׁ עִמָּדִי וְקַשְׁתִּי בְיָדִי תַּחֲלִיף" הַיְנוּ, כְּשֶׁמַּגִּיעַ כָּבוֹד חָדָשׁ אֶל הָאָדָם, אֲזַי צָרִיךְ לְהַחֲלִיף וּלְהַעֲבִיר הַקְּשׁוּי, עַל יְדֵי בְּחִינַת יָדַיִם הַנַּ"ל וְזֶהוּ: "וְקַשְׁתִּי בְיָדִי תַּחֲלִיף" שֶׁעַל יְדֵי הַיָּדַיִם, חוֹלְפָת וְעוֹבֶרֶת הַקְּשׁוּי לֵילֵד כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת חִלּוּף שֵׁם אקי"ק שֶׁהוּא שֵׁם בוכ"ו, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא יָדָךְ, שֶׁעַל יָדוֹ הַהוֹלָדָה כַּיָּדוּעַ וְעַיֵּן בַּכַּוָּנוֹת שֶׁל "וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל" ח. וְלִפְעָמִים יֵשׁ עֵיפוּת אֶל הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְרַחֵק מֵאִמָּהּ, דְּהַיְנוּ הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ לְהַחֲיוֹתָהּ וּלְהַבְרִיאָהּ, עַל יְדֵי מַיִם קָרִים, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ"ה) : "מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה" הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּלֹא לֵב עַל יְדֵי זֶה נִתְרַחֵק הַנֶּפֶשׁ מִן הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כ"ט) : "בִּשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבּוֹ רִחַק" וְכוּ כִּי כַּוָּנַת הַלֵּב זֶה בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כ"ה) : "אֵלֶיךָ ה נַפְשִׁי אֶשָּׂא" וּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י: לִבִּי אֲכַוֵּן אֲבָל כְּשֶׁהַלֵּב רָחוֹק מִדְּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה אֲזַי הוּא בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלֵּב, מִן הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת: "בִּשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבּוֹ רִחַק" וַאֲזַי יֵשׁ עֵיפוּת אֶל הַנֶּפֶשׁ וְצָרִיךְ לְהַבְרִיאָהּ עַל יְדֵי מַיִם קָרִים כַּנַּ"ל. וּמַיִם קָרִים, מְקַבְּלִין עַל יְדֵי בְּחִינַת רָעָמִים וּרְעָמִים נַעֲשִׂין, עַל יְדֵי מַה שֶּׁנּוֹתְנִין כָּבוֹד לְזָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ח:) הִזָּהֲרוּ בְּזָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לְזַהֵר וּלְכַבְּדוֹ וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין רְעָמִים וּמִשָּׁם בָּאִים מַיִם קָרִים לְהַחַיּוֹת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. כִּי הָרְעָמִים נַעֲשִׂין, עַל יְדֵי שֶׁיּוֹצְאִין אֵדִים וְקִיטוֹרִים חַמִּים, וּבָאִים בְּתוֹךְ הֶעָנָן, וְנִתְלַהֲבִים שָׁם וְעַל יְדֵי זֶה נִקְרָע הֶעָנָן וּמִזֶּה נִשְׁמָע קוֹל הָרַעַם וּפְעָלוֹת הָרְעָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַלְּקִין הַמַּיִם שֶׁל כָּל מָקוֹם וּמָקוֹם, כְּפִי הַצְּרִיךְ לְהַשְׁקוֹתוֹ, בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל כְּפִי הָרָאוּי לְפִי הַמָּקוֹם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ק"ד) : "מִקּוֹל רַעַמְךָ יֵחָפְזוּן יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת אֶל מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם" כְּמוֹ כֵן, כְּשֶׁנּוֹתְנִין כָּבוֹד לְזָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ וְהַשִּׂכְחָה הוּא בְּחִינַת עֲנָנִין דְּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין וּכְשֶׁנּוֹתְנִין לוֹ כָּבוֹד וְהַכָּבוֹד הוּא בְּחִינַת אֵשׁ, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת כ"ד) : "וּכְבוֹד ה כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת" וְהוּא בָּא בְּתוֹךְ הֶעָנָן, בִּבְחִינַת (שָׁם ט"ז) : "וּכְבוֹד ה נִרְאָה בֶּעָנָן" הַיְנוּ בְּתוֹךְ בְּחִינַת הָעֲנָנִין דְּמְכַסְּיָן עַל עֵינִין וַאֲזַי נִקְרָע הֶעָנָן, וּמִזֶּה נַעֲשִׂין בְּחִינַת רָעָמִים (תְּהִלִּים כ"ט) "אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים ה עַל מַיִם רַבִּים" שֶׁעַל יְדֵי הַכָּבוֹד נַעֲשִׂין רְעָמִים כַּנַּ"ל וַאֲזַי יוֹצְאִין מַיִם רַבִּים, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלֶּה

דַּעַת הַזָּקֵן עַל יְדֵי שֶׁנִּקְרָע הֶעָנָן הַמְכַסֶּה עַל הָעֵינַיִן כַּנַ"ל בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה י"א) : "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה וְכוּ כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים" וְזֶהוּ בְּחִינַת מַיִם רַבִּים הַנַּ"ל וְהֵם בְּחִינַת מַיִם קָרִים, שֶׁעַל יָדָן מְחַיִּין וּמַבְרִיאִים אֶת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי אֵלּוּ הָרְעָמִים נִתְחַלְּקִין מֵימֵי הַדַּעַת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ לְפִי מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל מַיִם קָרִים, לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשׁוֹ וְזֶה הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַלּוֹמֵד מִן הַסֵּפֶר, לְשׁוֹמֵעַ מִפִּי צַדִּיקֵי אֱמֶת כִּי כְּשֶׁלּוֹמֵד מִן הַסֵּפֶר, אֵינוֹ יוֹדֵעַ הַשִּׁעוּר שֶׁצָּרִיךְ לִלְמֹד לְהַחֲיוֹת נַפְשׁוֹ אֲבָל כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצַּדִּיק, אָז מַשְׁפִּיעַ לוֹ בְּחִינַת מַיִם קָרִים לְפִי הָרְאוּי לוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, עַל יְדֵי בְּחִינַת הָרְעָמִים כַּנַּ"ל. וְאֵלּוּ הַמַּיִם קָרִים מְחַיִּין וּמְתַקְּנִין אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהָיְתָה עֲיֵפָה עַל יְדֵי שֶׁנִּתְרַחֲקָה מִן הַכְּבוֹד עַל יְדֵי שֶׁהִתְפַּלֵּל בְּלֹא כַּוָּנַת הַלֵּב כַּנַּ"ל כִּי הִסְתַּלְּקוּת הַחָכְמָה מִן הַזְּקֵנִים, הַיְנוּ מִבְּחִינַת זָקֵן שֶׁשָּׂכַח תַּלְמוּדוֹ הַנַּ"ל זֶה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי מַה שֶּׁמִּתְפַּלְּלִין בְּלֹא לֵב וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם בִּישַׁעְיָה כ"ט) : "בִּשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבּוֹ רִחַק מִמֶּנִּי, לָכֵן הִנְנִי יוֹסִיף לְהַפְלִיא אֶת הָעָם הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא, וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבוֹנָיו תִּסְתַּתָּר" וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין כָּבוֹד לְזָקֵן שֶׁשָּׂכַח תַּלְמוּדוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִתְגַּלֶּה חָכְמָתוֹ כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי בְּחִינַת הָרְעָמִים כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁבָּזֶה בְּעַצְמוֹ מְתַקֵּן הַפְּגָם שֶׁגָּרַם עַל יְדֵי שֶׁהִתְפַּלֵּל בְּלִי כַּוָּנַת הַלֵּב דְּהַיְנוּ שֶׁגָּרַם הִסְתַּלְּקוּת הַחָכְמָה מִן הַזְּקֵנִים כַּנַּ"ל כִּי עַכְשָׁו עַל יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתְנִין לָהֶם, חוֹזֵר וְנִתְגַּלֶּה חָכְמָתָם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן, אָז עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ, יוֹצְאִין מַיִם קָרִים וּמְחַיֶּה אֶת נַפְשׁוֹ, שֶׁהָיְתָה עֲיֵפָה עַל יְדֵי פְּגַם הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (אִיּוֹב ל"ז) : "יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת" הַיְנוּ שֶׁקּוֹל הָרְעָמִים מְתַקְּנִין אֶת בְּחִינַת הַנִּפְלָאוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַחָכְמָה מִן הַזְּקֵנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הִנְנִי יוֹסִיף לְהַפְלִיא הַפְלֵא וָפֶלֶא וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו" וְכוּ וְעַל יְדֵי הָרְעָמִים נִתְתַּקְּנִין, וְחוֹזֵר וְנִתְגַּלֶּה חָכְמָתָם כַּנַּ"ל. וַאֲזַי, כְּשֶׁמְּחַיִּין הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי מַיִם קָרִים הַנַּ"ל, מְחַיִּין גַּם אֶת הָעֲצָמוֹת כִּי פְּגַם הַנֶּפֶשׁ הוּא פְּגַם הָעֲצָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ו) : "כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמַי וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד" כִּי עַל יְדֵי שֶׁאֵין מִתְפַּלְּלִין בְּכַוָּנַת הַלֵּב שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא עֲיֵפוּת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי זֶה הוּא פְּגַם הָעֲצָמוֹת כִּי צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְהַרְגִּישׁ דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה בְּכָל עַצְמוֹתָיו (שָׁם ל"ה) : "כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה" וְעַל יְדֵי הַמַּיִם קָרִים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחַיֶּה הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי זֶה מְחַיֶּה הָעֲצָמוֹת, בִּבְחִינַת (אִיּוֹב כ"א) : "וּמֹחַ עַצְמוֹתָיו יְשֻׁקֶּה" (מִשְׁלֵי כ"ה) : "מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה, וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק" שְׁמוּעָה טוֹבָה זֶה בְּחִינַת קוֹל הָרְעָמִים שֶׁמַּשְׁמִיעִין עַצְמָן בְּטוּב שֶׁהֵם מְתַקְּנִין הִתְרַחֲקוּת הַנֶּפֶשׁ מִן הַכָּבוֹד וְזֶה בְּחִינַת שְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה שֶׁהֵם בָּאִים מִן הָרְעָמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמוּעָה טוֹבָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם ט"ו) : "שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן עָצֶם" שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁמוּעָה טוֹבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רְעָמִים שֶׁמַּשְׁמִיעִים בְּחִינַת מַיִם קָרִים, שֶׁהֵם מְחַיִּין וּמַבְרִיאִין הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל

עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין וְנִתְדַּשְּׁנִין הָעֲצָמוֹת בִּבְחִינַת וּמֹחַ עַצְמוֹתָיו יְשֻׁקֶּה כַּנַּ"ל וְזֶה תְּדַשֵּׁן עֲצָם כַּנַּ"ל כִּי תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ הוּא תִּקּוּן הָעֲצָמוֹת כַּנַּ"ל [מִן תֵּבֵת וַאֲזַי כְּשֶׁמְּחַיִּין הַנֶּפֶשׁ עַד כָּאן, לֹא נִכְתַּב כָּרָאוּי] וְזֶה בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר כ"ח) "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" בְּחִינַת הֻלֶּדֶת הַנֶּפֶשׁ בְּלִי קְשִׁיּוּ לֵילֵד, בְּחִינַת (יִרְמְיָה ד) : "צָרָה כְּמַבְכִּירָה" שֶׁהוּא בְּחִינַת קְשִׁיּוּ לֵילֵד וְגַם הוּא בְּחִינַת גְּדוּל הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת (זְכַרְיָה י"ב) : "כְּהָמִיר עַל הַבְּכוֹר", שֶׁהוּא צַעַר הַגְּדוּל מִקְּרָא קֹדֶשׁ, זֶה בְּחִינַת שֶׁהַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ"ט) : "וְנִקְדַּשׁ בִּכְבוֹדִי" קוֹרֵא אֶת הָרִגְלִין בִּבְחִינַת צֶדֶק יִקְרָאֻהוּ לְרַגְלוֹ כַּנַּ"ל וְהַשְּׁאָר לֹא בֵּאֵר.

סח - כל הנפשו"ת תאבים ומתאוים לממון

כָּל הַנְּפָשׁוֹת תְּאֵבִים וּמִתְאַוִּים לְמָמוֹן וְלֹא לְמָמוֹן בִּלְבַד מִתְאַוִּים וְאוֹהֲבִים אוֹתוֹ אֶלָּא אֲפִלּוּ לְהָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַמָּמוֹן דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִמְשֹׁךְ אֵלָיו וְלֶאֱהֹב אוֹתוֹ מֻחְמַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָמוֹן כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"ד) : "וְאוֹהֲבֵי עָשִׁיר רַבִּים" וְזֶה מֻחְמַת שֶׁהַנֶּפֶשׁ בָּאָה מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן שֶׁהַמָּמוֹן בָּא וּמִשְׁתַּלְשֵׁל וּמִתְהַוֶּה מִשָּׁם כִּי בְּוַדַּאי הַתְחָלַת הַמָּקוֹם שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם הַמָּמוֹן הוּא בְּוַדַּאי בְּחִינַת קְדֻשָּׁה וְשֶׁפַע קֹדֶשׁ וְאַחַר כָּךְ נִתְגַּשֵּׁם לְמַטָּה, כְּדֶרֶךְ הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת, וְנִתְהַוֶּה מָמוֹן וְעַל כֵּן הַנֶּפֶשׁ תְּאֵבָה לְמָמוֹן מֻחְמַת שֶׁהַנֶּפֶשׁ בָּאָה מִמָּקוֹם שֶׁהַמָּמוֹן בָּא מִשָּׁם אַךְ צָרִיךְ לִבְלִי לְהִתְאַוּוֹת לְהַמָּמוֹן כַּמְבאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים גְּדֹל גְּנוּת תַּאֲוַת מָמוֹן רַק לְהִתְאַוּוֹת וְלֶאֱהֹב הַמָּקוֹם שֶׁהַמָּמוֹן בָּא וּמִשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם כַּנַּ"ל וּבִבְחִינָה זוֹ, רַבִּי מְכַבֵּד עֲשִׁירִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (עֲרוּבִין פ"ו) מֻחְמַת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מָמוֹן שֶׁהוּא בָּא מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ כַּנַּ"ל וְדַע, שֶׁרָאוּי שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ לָהֶם מָמוֹן אַךְ יֵשׁ מִדָּה אַחַת שֶׁמַּפְסֶדֶת וּמְאַבֶּדֶת מֵהֶם הַמָּמוֹן וְהִיא מִדָּה רָעָה מְגֻנָּה, שֶׁקָּשֶׁה מְאד לְהִנָּצֵל מִמֶּנָּה וַאֲפִלּוּ אִם יִרְצֶה אֶחָד לְהִנָּצֵל מִמֶּנָּה וּבִפְרָט בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת הַמָּמוֹן כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּפְסִיד לוֹ אֶת הַמָּמוֹן עִם כָּל זֶה הַמִּדָּה רָעָה הַזֹּאת מִתְגַּבֶּרֶת עָלָיו בְּיֵלְדוּתוֹ וּבְקַטְנוּתוֹ וְעַל יְדֵי זֶה מַפְסֶדֶת מִמֶּנּוּ הַמָּמוֹן שֶׁהָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ וְהַמִּדָּה רָעָה הַהִיא הוּא מִדַּת הַכַּעַס שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַפְסִיד וּמְאַבֵּד הַמָּמוֹן הָרָאוּי לוֹ כִּי בִּבְחִינַת שֹׁרֶשׁ הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל הַמָּמוֹן מִמָּקוֹם שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם הוּא בְּחִינָה אַחַת עִם הַכַּעַס מַמָּשׁ וְעַל כֵּן הַבַּעַל דָּבָר כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל וְיוֹרֵד שֶׁפַע לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָמוֹן אָז יוֹרֵד וּמַזְמִין לוֹ כַּעַס וְעוֹשֶׂה לוֹ מִבְּחִינַת הַהַשְׁפָּעָה וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁיּוֹרֵד אֵלָיו שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָמוֹן עוֹשֶׂה לוֹ מֵמָּנּוּ כַּעַס כִּי הַכַּעַס הוּא מַמָּשׁ בְּחִינָה אַחַת וְעִנְיָן אֶחָד עִם הַמָּמוֹן, בְּמָקוֹם שֹׁרֶשׁ הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת וְאֵין בֵּינֵיהֶם שׁוּם הֶפְרֵשׁ כִּי שְׁנֵיהֶם יוֹרְדִים מִגְּבוּרוֹת וְנִמְשָׁכִין מִמָּקוֹם אֶחָד מַמָּשׁ בִּבְחִינַת כַּעַס, (אִיּוֹב ל"ז) "מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה" וּכְתִיב (יִרְמְיָה א) : "מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה" הֵינוּ בְּחִינַת כַּעַס, כְּמוֹ

שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י"א) : "וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ". כִּי הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת הִיא בְּחִינַת חוֹמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"ח) : "הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ וּכְחוֹמָה נִשְׂגְּבָה" וְכוּ (שָׁם כ"ה) : "עִיר פְּרוּצָה אֵין חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר אֵין מַעֲצָר לְרוּחוֹ" וְהַבַּעַל דָּבָר כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁיּוֹרֵד לָאָדָם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁפַע שֶׁל מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹמָה כַּנַּ"ל אֲזַי הוּא עוֹשֶׂה לוֹ מִזֶּה הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת, כַּעַס שֶׁמַּזְמִין לוֹ דָּבָר לִכְעֹס וְנִתְקַלְקֵל בְּחִינַת הַחוֹמָה, עַל יְדֵי הַכַּעַס כַּנַּ"ל כִּי הַכַּעַס וְהַמָּמוֹן הֵם בְּחִינָה אַחַת, בְּשׁרֶשׁ הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּקַל מְהַפֵּךְ לוֹ הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁפַע שֶׁל מָמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹמָה לְכַעַס שֶׁהוּא הֶפֶךְ הַחוֹמָה וְעוֹשֶׂה לוֹ מֵחוֹמָה חֻמָּה, שֶׁמְּהַפֵּךְ הַמָּמוֹן לְכַעַס כַּנַּ"ל כִּי תְּחִלַּת שֹׁרֶשׁ הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַמָּמוֹן הוּא מָקוֹם שֶׁהַנֶּפֶשׁ בָּאָה מִשָּׁם בִּבְחִינַת (דְּבָרִים כ"ד) : "וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ" הַנֶּאֱמַר עַל מָמוֹן שֶׁל שְׂכִיר יוֹם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ה) "בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ" וְעַל כֵּן הַנֶּפֶשׁ מִתְאַוָּה וְתָאֵב לוֹ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי כַּעַס, מְאַבֵּד נַפְשׁוֹ, בִּבְחִינַת (אִיּוֹב י"ח) : "טוֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ", כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (תְּצַוֶּה דַּף קפ"ב) וְדַע, שֶׁאֶפְלּוּ אִם כְּבָר הִגִּיעַ לוֹ הַשֶּׁפַע, וְנִתְהַוֶּה מִמֶּנּוּ מָמוֹן וּכְבָר יֵשׁ לוֹ הַמָּמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹמָה כַּנַּ"ל עַל כָּל זֶה, לִפְעָמִים הַבַּעַל דָּבָר מְגָרֶה אוֹתוֹ בְּכַעַס גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁמַּפְסִיד וּמְאַבֵּד מִמֶּנּוּ, אֶפְלּוּ הַמָּמוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּבָר אַף שֶׁהָיָה רָאוּי שֶׁלֹּא יוּכַל אָז לְהַפְסִיד לוֹ הַמָּמוֹן עַל יְדֵי הַכַּעַס מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְהַוָּה מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַשֶּׁפַע מָמוֹן וְשׁוּב אִי אֶפְשָׁר לְהִתְהַפֵּךְ לְכַעַס וְאַדְרַבָּא הַמָּמוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹמָה רָאוּי שֶׁיָּגֵן עָלָיו שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַפְסִיד לוֹ וּלְהַזְמִין לוֹ כַּעַס שֶׁהוּא הֶפֶךְ בְּחִינַת חוֹמָה עַל כָּל זֶה, יֵשׁ כֹּחַ בְּיַד הַבַּעַל דָּבָר לְהִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם בְּכַעַס גָּדוֹל כָּל כָּךְ שֶׁיַּפְסִיד מִמֶּנּוּ אֶפְלּוּ הַמָּמוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּבָר כִּי כְּשֶׁהַמָּמוֹן יוֹרֵד לָאָדָם הוּא בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קי"א) : טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו וְהוּא מְהַפְּכוֹ לְכַעַס וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה טוֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ כַּנַּ"ל ה יִשְׁמְרֵנוּ וְיַצִּילֵנוּ מִמַּדָּה הַמְגֻנָּה הַזֹּאת אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן

סט - הגוזל את חברו ממון, בזה הוא גוזל ממנו בנים

דַּע, שֶׁהַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ מָמוֹן, בָּזֶה הוּא גּוֹזֵל מִמֶּנּוּ בָּנִים הַיְנוּ שֶׁהַגַּזְלָן נוֹטֵל מֵהַנִּגְזָל בָּנִים כִּי עִקַּר הַמָּמוֹן שֶׁל הָאָדָם, בָּא לוֹ עַל יְדֵי בַּת זוּגוֹ (עיין זוהר תזריע נב) כִּי עַל יְדֵי אוֹר נַפְשָׁהּ, מִזֶּה בָּא לוֹ הַמָּמוֹן הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמִּתְנוֹצֵץ וּמִתְפַּשֵּׁט אוֹרוֹת מֵאוֹר נַפְשָׁהּ אֵלּוּ הָאוֹרוֹת הֵם בְּחִינַת הַמָּמוֹן כִּי הַמָּמוֹן הוּא מְקוֹם הַנֶּפֶשׁ, כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (לעיל בסי נ"ט, ס"ח, ובלקו"ת סי מ"ו) וְנֶפֶשׁ הִיא בְּחִינַת נְקֵבָה כַּיָּדוּעַ בְּכִתְבֵי הָאֲרי"ז כִּי הִיא הַבְּחִינָה הָאַחֲרוֹנָה מִן נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה וְכֵן כְּלַל נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁלָּהּ, הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ נֶגְדּוֹ כִּי כְּלַל הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא בְּחִינוֹת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת נְקֵבָה, נֶגֶד מַדְרֵגָה שֶׁלְּמַעְלָה הֵימֶנָּה עַל כֵּן, עַל יְדֵי

בְּחִינַת הַנְּקֵבָה בַּת זוּגוֹ, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ אֲצִלּוֹ עַל יָדָהּ בָּא לוֹ הַמָּמוֹן כִּי עִקַּר הַמָּמוֹן תָּלוּי בָּהּ, כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר כִּי הִיא בְּחִינַת רַגְלַיִן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (וַיִּקְרָא קי"ב:) : "רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמֹר" דָּא אִתְּתָא (דְּבָרִים י"א) : "וְאֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם", זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו (פְּסָחִים קי"ט) כִּי עִקַּר הַמָּמוֹן בָּא מִבְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת נְקֵבָה, בְּחִינַת רַגְלַיִן (יְבָמוֹת ס"ב:) הַשָּׁרוּי בְּלֹא אִשָּׁה שָׁרוּי בְּלֹא חוֹמָה, הַיְנוּ בְּלֹא מָמוֹן כִּי חוֹמָה הִיא בְּחִינַת הַמָּמוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"ח) : "הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ וּכְחוֹמָה נִשְׂגֻּבָה" וְכוּ וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא מְצִיעָא נ"ט) : אוֹקִירוּ לְנָשַׁיְכוּ כִּי הֵיכֵי דְּתִתְעַתְּרוּ (עיין תיקונא שבעין קכו). וְכָל אָדָם וְאָדָם כַּאֲשֶׁר הוּא בָּא לָעוֹלָם הוּא בָּא עִם בַּת זוּגוֹ הַמְיֻחֶדֶת לוֹ וְעִם סְכוּם מָמוֹן הַקָּצוּב לוֹ, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם וְכַמָּה פֵּרוֹת, הַיְנוּ בָּנִים שֶׁיִּהְיוּ לוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם וְהֵם בְּחִינַת אֵילָן וַעֲנָפִים וּפֵרוֹת הַיְנוּ, שֶׁאוֹר נַפְשָׁהּ הוּא בְּחִינַת עִקַּר הָאִילָן שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים וּמִתְפַּשְׁטִים עֲנָפִים הַיְנוּ הִתְנוֹצְצוּת וְהִתְפַּשְׁטוּת אוֹרָהּ הַיְנוּ בְּחִינַת הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל, הוּא בְּחִינַת עֲנָפִים שֶׁל הָאִילָן וְעַל הָעֲנָפִים אֵלּוּ גְּדֵלִים הַפֵּרוֹת, הַיְנוּ הַבָּנִים נִמְצָא כְּשֶׁאָחַד גּוֹזֵל מֵחֲבֵרוֹ מָמוֹן הוּא גּוֹזֵל וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ עֲנָפִים שֶׁל הָאִילָן שֶׁלּוֹ הַיְנוּ הִתְנוֹצְצוּת אוֹר נַפְשָׁהּ, שֶׁמִּשָּׁם הַמָּמוֹן כַּנַּ"ל עַל כֵּן, עַל יְדֵי זֶה הוּא גּוֹזֵל וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ נֶפֶשׁ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו שֶׁהֵם תְּלוּיִים וּגְדֵלִים וְיוֹנְקִים מֵאוֹר הֶעָנָף הַזֶּה כִּי הֵם הֵם הַפֵּרוֹת הַגְּדֵלִים עַל הָעֲנָפִים אֵלּוּ וּכְשֶׁנּוֹטֵל הֶעָנָף נוֹטֵל הַפֵּרוֹת וְזֶה שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ה) : "וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת כְּבוֹד עָשְׁרוֹ, וְרב בָּנָיו" כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב כ"א) : "עָתְקוּ גַּם גָּבְרוּ חָיִל, זַרְעָם נָכוֹן לְפָנֵיהֶם וְצֶאֱצָאֵיהֶם לְעֵינֵיהֶם" עָתְקוּ גַּם גָּבְרוּ חָיִל זֶה עֲשִׁירוּת עַל יְדֵי זֶה זַרְעָם נָכוֹן וְכוּ (בְּרֵאשִׁית ל"א) : "כִּי כָל הָעשֶׁר אֲשֶׁר הִצִּיל אֱלֹקִים מֵאָבִינוּ לָנוּ הוּא וּלְבָנֵינוּ" לָנוּ וּלְבָנֵינוּ דַּיְקָא כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת עַל יְדֵי הָאִשָּׁה, וּבָהּ תְּלוּיִים הַבָּנִים כַּנַּ"ל כִּי הָאִשָּׁה הִיא עִקַּר בְּחִינַת הָאִילָן וְהָעֲשִׁירוּת הֵם הָעֲנָפִים שֶׁל הָאִילָן וְהַבָּנִים הֵם הַפֵּרוֹת הַגְּדֵלִים בָּעֲנָפִים הָאֵלּוּ כַּנַּ"ל (בָּבָא קַמָּא קי"ט) : הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ כְּאִלּוּ גּוֹזֵל מִמֶּנּוּ נֶפֶשׁ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו וְדַע, שֶׁאִם זֶה הַנִּגְזָל עֲדַיִן לֹא הָיָה לוֹ בָּנִים יוּכַל לִגְזֹל מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ, עַל יְדֵי שֶׁגּוֹזֵל וְנוֹטֵל הֶעָנָף כַּנַּ"ל וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר יֵשׁ לְהַנִּגְזָל בָּנִים יוּכַל לְהַזִּיק לוֹ שֶׁיְּמוּתוּ בָּנָיו, חַס וְשָׁלוֹם כִּי אִם עֲדַיִן הַבָּנִים צְרִיכִין לְאִמָּן, הַיְנוּ לָעֲנָפִים שֶׁלָּהּ כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ פֵּרוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרוּ כָּל צָרְכָּן, וּצְרִיכִין לִינק עוֹד מֵהֶעָנָף וְעַל כֵּן כְּשֶׁזֶּה נוֹטֵל הֶעָנָף, הוּא מַזִּיק הַפֵּרוֹת הַיְנוּ הַבָּנִים, הַצְּרִיכִים לִינק עוֹד וּלְקַבֵּל מֵהֶעָנָף הַיְנוּ מֵהִתְנוֹצְצוּת אוֹר אִמָּן כַּנַּ"ל וְהַכֹּל לְפִי הַגְּזֵלָה, וְהַכֹּל לְפִי הָאִילָן וְהָעֲנָפִים וְהַפֵּרוֹת כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה שִׁנּוּיִים בֵּין הָאִילָנוֹת עַצְמָן וּבֵין מַהוּת וְאֵיכוּת הָעֲנָפִים, וּבֵין רִבּוּי הָעֲנָפִים, וְכֵן בֵּין הַפֵּרוֹת בְּכֻלָּן יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים כִּי יֵשׁ אִילָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲנָפִים רַבִּים וּפֵרוֹת מֻעָטִים וְכֵן לְהֵפֶךְ עֲנָפִים מֻעָטִים וּפֵרוֹת

רַבִּים וְכֵן בֵּין מַהוּת הָעֲנָפִים עַצְמָן יֵשׁ אֵילָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עָנָף אֶחָד, אֲבָל הוּא יָקָר מְאד וְיֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲשָׂרָה עֲנָפִים, וְכֻלָּם אֵינָם שָׁוִים רַק עֲשָׂרָה זְהוּבִים כֵּן יֵשׁ כַּמָּה עֲנִיִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בָּנִים רַבִּים וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת אֶלָּא זוּז אֶחָד הַיְנוּ שֶׁכָּל הָעֲנָפִים שֶׁלּוֹ הֵם פְּחוּתִים, וְאֵינָם רַק בְּעֵרֶךְ זָהָב אֶחָד אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲנָפִים מֻעָטִים וּפְחוּתִים וְכֵן לְהֵפֶךְ, יֵשׁ עָשִׁיר גָּדוֹל, מֻחְמֶּצֶת שֶׁהֶעָנָף שֶׁלּוֹ הוּא יָקָר מְאד אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲנָפִים רַבִּים וְיקָרִים וְעִם כָּל זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁלֹּא יִהְיוּ לוֹ רַק בָּנִים מֻעָטִים, כַּנַּ"ל בְּמִשַּׁל הָאִילָנוֹת וְהַנֵּה נִתְפַּס לְמָשָׁל אִילָן אֶחָד עִם שְׁלֹשָׁה עֲנָפִים וְכָל עָנָף מְיֻחָד לוֹ שָׁרְאוּי לְהוֹצִיא שְׁנֵי פֵּרוֹת נִמְצָא שֶׁרְאוּי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שִׁשָּׁה בָּנִים וְכֵן נֹאמַר לְמָשָׁל, שֶׁכָּל עָנָף הוּא בְּבְחִינָה וְעֵרֶךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֵאָה אֲדָמִים נִמְצָא שֶׁרְאוּי לִהְיוֹת לוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֲדָמִים, מִשְּׁלֹשָׁה עֲנָפִים הַלָּלוּ נִמְצָא אִם גּוֹזֵל מִמֶּנּוּ מֵאָה אֲדָמִים, הוּא גּוֹזֵל וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ עָנָף אֶחָד נִמְצָא שֶׁנּוֹטֵל מִמֶּנּוּ שְׁנֵי בָּנִים אֲבָל דַּע, שֶׁבָּזֶה יֵשׁ חִלּוּק גָּדוֹל אִם הַפֵּרוֹת רְאוּיִים לָצֵאת מֵהָעֲנָפִים בָּזֶה אַחַר זֶה נִמְצָא שֶׁאַף שֶׁזֶּה גּוֹזֵל מִמֶּנּוּ עָנָף אֶחָד, וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ שְׁנֵי בָּנִים אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן רְאוּיִים לוֹ לְהִתְקַיֵּם יֶתֶר הַבָּנִים שֶׁל הָעֲנָפִים הַנִּשְׁאָרִים כִּי לֹא הִזִּיק בְּהַנִּשְׁאָרִים, כִּי לֹא נָטַל מֵהֶם כְּלוּם אֲבָל אִם הָיוּ רְאוּיִים לָצֵאת בְּבַת אַחַת, בִּבְחִינַת (שמו"ר פ"א) שִׁשָּׁה בְּכֶרֶס אֶחָד עַל כֵּן אַף שֶׁזֶּה לֹא גָּזַל מִמֶּנּוּ כִּי אִם מֵאָה אֲדָמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵרֶךְ עָנָף אֶחָד שֶׁל שְׁנֵי פֵּרוֹת עִם כָּל זֶה קִלְקֵל אוֹר כֻּלָּם מֵאַחַר שֶׁכֻּלָּם הָיוּ רְאוּיִים לָצֵאת בְּבַת אַחַת וְזֶה נָטַל וְחִסֵּר מֵהֶם אוֹרָם, וְאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת עַל כֵּן יוּכַל לְהַזִּיק לוֹ בְּאֵלּוּ הַמֵּאָה אֲדָמִים לְבַד שֶׁנָּטַל מִמֶּנּוּ לִטֹּל מִמֶּנּוּ כָּל הַבָּנִים וְכֵן יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה כַּמָּה וְכַמָּה שִׁנּוּיִים לְפִי הַגְּזֵלָה, וּלְפִי הָאִילָן, וְהָעֲנָפִים וְהַפֵּרוֹת, בְּמַהוּתָם וְכַמּוּתָם וְהַכְּלָל, כִּי הִיא צְרִיכָה תָּמִיד לְהַשְׁלִים אוֹרָהּ וְכָל זְמַן שֶׁאֵין לָהּ שְׁלֵמוּת, אִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהוֹלִיד וְעִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ עַל יְדֵי הַמָּמוֹן, כִּי הוּא בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת אוֹרָהּ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה א) : "לִמְדוּ הֵיטֵב דִּרְשׁוּ מִשְׁפָּט אַשְּׁרוּ חָמוֹץ" שֶׁהַפָּסוּק מַזְהִיר לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּלְחַזֵּק אֶת הַנִּגְזָל לְהַצִּיל עָשׁוּק מִיַּד עוֹשְׁקוֹ, כְּדֵי לְהַצִּיל נֶפֶשׁ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו כַּנַּ"ל וְזֶה לִמְדוּ הֵיטֵב וְכוּ שֶׁמַּה שֶּׁתַּעֲשׂוּ מִשְׁפָּט, וְתַצִּילוּ גָּזוּל מִיַּד גּוֹזְלוֹ עַל יְדֵי זֶה תַּעֲשׂוּ טוֹבָה לְהַבָּנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת לִמּוּדֵי ה כְּמָה שֶׁכָּתוּב (שָׁם נ"ד) : "וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה" וְזֶה לִמְדוּ הֵיטֵב שֶׁהַהֲטָבָה תִּהְיֶה לְהַבָּנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת לִמּוּדֵי ה (בָּבָא קַמָּא קג) הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁוֶּה פְּרוּטָה יוֹלִיכֶנּוּ אַחֲרָיו אֶפְלּוּ לְמָדֵי וְהוּא פְּלִיאָה נִשְׂגְּבָה מְאד, לָמָּה תִּפְסוּ מָדֵי דַּוְקָא אַךְ דַּע, שֶׁהַגְּמָרָא הִיא נֶעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת מְאד וְזֶה כַּוָּנָתָם הָאֱמֶת הַגּוֹזֵל וְכוּ יוֹלִיכֶנּוּ אַחֲרָיו אֶפְלּוּ לְמָדֵי הַיְנוּ לִמּוּדֵי ה הַיְנוּ הַבָּנִים שֶׁצָּרִיךְ לְהַחֲזִיר לוֹ אֶפְלּוּ הַבָּנִים שֶׁגָּזַל מִמֶּנּוּ, עַל יְדֵי שֶׁגָּזַל אֶת מָמוֹנוֹ וְזֶה לְמָדֵי, בְּחִינַת לִמּוּדֵי ה הַנַּ"ל וְדַע, שֶׁלִּפְעָמִים אַף שֶׁנּוֹטֵל מִמֶּנּוּ מָמוֹן עִם כָּל זֶה לֹא יַזִּיק לְבָנָיו, וְלֹא יֶחְסַר אוֹר נַפְשָׁהּ כִּי בְּרוּחָנִיּוּת הַנֶּפֶשׁ מַרְגֶּשֶׁת הַכְּאֵב וְהַצַּעַר הַגָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ לָהּ

כְּשֶׁזֶּה הַגַּזְלָן שֶׁהוּא כְּמוֹ רוֹצֵחַ נְפָשׁוֹת מַמָּשׁ בָּא לְחַסֵּר אוֹרָהּ, וְלִגְזֹל נֶפֶשׁ בָּנֶיהָ וְעַל כֵּן הִיא מְצַמְצֶמֶת אוֹרָהּ, וּמַמְשֶׁכֶת וּמְכַוֶּצֶת עַצְמָהּ וּמְקַבֶּצֶת לְעַצְמָהּ חֶלְקֵי נַפְשָׁהּ כְּדֵי שֶׁזֶּה הַגַּזְלָן לֹא יוּכַל לִינק מִמֶּנָּה, וּלְחַסֵּר אוֹרָהּ עַד שֶׁלִּפְעָמִים לֹא יוּכַל הַגַּזְלָן לְהִתְגַּבֵּר עֲלֶיהָ לְקַבֵּל מֵאוֹרָהּ וְאַף שֶׁגָּזַל וְנָטַל הַמָּמוֹן מִמֶּנּוּ עִם כָּל זֶה כְּבָר הִתְגַּבְּרָה הַנֶּפֶשׁ, וְצִמְצָמָה וּמָשְׁכָה וְקִבְּצָה אוֹרָהּ וְלֹא הִנִּיחָה לְקַבֵּל מֵאוֹרָהּ וְזֶה הַמָּמוֹן שֶׁלָּקַח הַגַּזְלָן, אֵינוֹ מָמוֹן כְּלָל, רַק עַפְרָא בְּעַלְמָא מַאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ אוֹר כְּלָל וְהַמָּמוֹן הַזֶּה הוּא בִּבְחִינַת (אִיּוֹב כ"ח) : "עַפְרוֹת זָהָב" בִּבְחִינַת (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב ט) : "אֵין כֶּסֶף נֶחֱשָׁב" מֵחֲמַת שֶׁאֵין בְּהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב שׁוּם אוֹר כִּי הִתְגַּבְּרָה וְלֹא הִנִּיחָה לְקַבֵּל מֵאוֹרָהּ וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ דֻּגְמָתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי יֵשׁ אִילָנוֹת בְּמִדְיַנַת אוּנְגָרִין שֶׁכְּשֶׁאָדָם בָּא לִטָּלָם, הֵם מַמְשִׁיכִין וּמַקְטִינִים עַצְמָן, וְאֵינָם מַנִּיחִים לִטֹּל אוֹתָם וְזֶה בְּחִינַת קְדוּשִׁין כִּי כְּשֶׁאֵין שְׁלֵמוּת בְּדָבָר, יֵשׁ שָׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת וְהַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת נוּקְבָא, הִיא בֵּין הַקְּלִפּוֹת כִּי הִיא מִתְפַּזֶּרֶת וְנִדַּחַת בֵּינֵיהֶם תָּמִיד, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ה) : "רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת" וְעַל כֵּן כְּשֶׁהִיא רוֹאָה זֶה הַכֶּסֶף אוֹ שְׁוֵה כֶּסֶף שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת אוֹרָהּ כַּנַ"ל בְּיַד זֶה הָאִישׁ שֶׁבָּא לְקַדֵּשׁ אוֹתָהּ, וּלְהַשְׁלִימָהּ עַל יְדֵי זֶה תְּאֵבָה אֵלָיו וְנִכְסֶפֶת לוֹ, שֶׁהוּא יַשְׁלִים אוֹרָהּ וְיִקַּבֵּץ נִדָּחֶיהָ מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת, לְהוֹצִיא רַגְלֶיהָ מִמָּוֶת וְזֶה בְּחִינַת קִדּוּשִׁין בְּכֶסֶף כִּי עַל יְדֵי שֶׁנִּשְׁלָם אוֹרָהּ עַל יְדֵי הַכֶּסֶף וְאֵין בָּהּ חִסָּרוֹן עַל יְדֵי זֶה הִיא מִתְקַדֶּשֶׁת מְטַמְאָתָהּ, וְיוֹצְאָה מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת וְעַל כֵּן הִיא מְקֻדֶּשֶׁת וְנִקְנֵית אֵלָיו עַל יְדֵי הַכֶּסֶף הַזֶּה כִּי הַכֶּסֶף הוּא שְׁלֵמוּת אוֹר הָאִשָּׁה כַּנַ"ל וְזֶה לְשׁוֹן קִדּוּשִׁין שֶׁמִּתְקַדֶּשֶׁת וּמַזְמֶנֶת עַצְמָהּ לָצֵאת מִן הַטֻּמְאָה, וּלְקַבֵּל קְדֻשָּׁה עַל יָדוֹ וּבְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהוּא נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן וּמַרְוִיחַ הוּא מַשְׁלִים אוֹרָהּ בָּזֶה, וּמְקַבֵּץ נִדָּחֶיהָ כִּי הוּא צָרִיךְ לְהַשְׁלִים אוֹרָהּ תָּמִיד כִּי הוּא בְּחִינַת הֶנָקַת הָאִילָן וְהָעֲנָפִים וְהַפֵּרוֹת שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהוּא מֵינִיקָם וּמַשְׁלִימָם עַל יְדֵי זֶה הָאִילָן מְגַדֵּל עֲנָפִים הַיְנוּ שֶׁמִּתְנוֹצֵץ אוֹרָהּ, וְהָעֲנָפִים עוֹשִׂים פֵּרוֹת כַּנַ"ל וְזֶה שֶׁנּוֹתֵן לָהּ כְּתֻבָּה תֵּכֶף אַחַר הַקִּדּוּשִׁין, וּמַבְטִיחַ לָהּ בַּכְּתֻבָּה, וַאֲנָא אֶפְלַח וְאוֹקִיר וְאוֹזִין וַאֲפַרְנֵס יָתֵךְ שֶׁמַּבְטִיחַ לָהּ לְהַשְׁלִים אוֹרָהּ תָּמִיד, עַל יְדֵי הַמָּמוֹן כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת יְרֻשָּׁה שֶׁשַּׁיָּךְ לַבָּנִים כִּי כְּשֶׁהַפֵּרוֹת יוֹצְאִין לִפְעָמִים עֲדַיִן צְרִיכִין לְעַנְפֵיהֶם לִינק מֵהֶם כַּנַ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּפְטָר, וְאֵינָם יְכוֹלִים לִינק עוֹד כִּי נִפְסָק הֶנָקַת הָאִילָן עַל כֵּן הֵם מְקַבְּלִים וְיוֹרְשִׁים הַמָּמוֹן הַשַּׁיָּךְ לָהֶם, לְהַשְׁלִים אוֹרָם וְהִיא מְקַבֶּלֶת הַשְּׁאָר מַה שֶּׁרָאוּי לָהּ לְאוֹרָהּ וְזֶה בְּחִינַת הַכְּתֻבָּה שֶׁנּוֹטֶלֶת וְלִפְעָמִים אֵין צְרִיכִין הַבָּנִים לְקַבֵּל עוֹד אוֹר מֵהָעֲנָפִים וְאַף עַל פִּי כֵן נוֹטְלִים יְרֻשָּׁה זֶהוּ מִבְּחִינָה אַחֶרֶת כִּי כְּשֶׁהַבָּנִים יוֹצְאִים לְעוֹלָם יוֹצֵא תֵּכֶף עִמָּהֶם בַּת זוּגָם, וּמְמוֹנָם וּבְנֵיהֶם הַיְנוּ, הָאִילָן וְהָעֲנָפִים וְהַפֵּרוֹת, וְהָאָב מְקַבֵּץ אוֹרָם וְעַל כֵּן אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה גַּם כֵּן לָאָב מָמוֹן בִּשְׁבִיל בָּנָיו עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּץ חֶלְקֵי אוֹר שֶׁלָּהֶם וְעַל כֵּן לִפְעָמִים הֵם נוֹטְלִים יְרֻשָּׁה אַף

שֶׁאֵינָם צְרִיכִים לְאֻמָּן לְקַבֵּל אוֹר מֵעֲנָפָיהּ אֲבָל הֵם נוֹטְלִים מָמוֹן שֶׁלָּהֶם, שֶׁקִּבֵּץ אֲבִיהֶם עַל יָדָם מֵחֶלְקֵי אוֹר שֶׁלָּהֶם וּבֶאֱמֶת לֹא הָיָה רָאוּי לְחַלֵּק הַיְרֻשָּׁה בְּשָׁוֶה כִּי בְּוַדַּאי אֵינוֹ שָׁוֶה חֶלְקֵי אוֹרָם אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִמְסֹר מִשְׁפָּט זֶה לְבֵית דִּין שֶׁלְּמַטָּה כִּי אֵין יוֹדֵעַ חִלּוּקִים אֵלּוּ, כִּי אִם הַיּוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת וְהוּא בֶּאֱמֶת מְסַדֵּר אַחַר כָּךְ כָּרָאוּי, וְנוֹטֵל מִזֶּה וְנוֹתֵן לָזֶה וְדַע, שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ הוּא בָּא לְהַרְהוּרִים כִּי בְּוַדַּאי הוּא מִתְדַּבֵּק וְנִכְסָף לְאֵשֶׁת חֲבֵרוֹ שֶׁגָּזְלוֹ עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנָּטַל מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא אוֹר נַפְשׁוֹ כַּנַ"ל וְכֵן הִיא מְהַרְהֶרֶת אַחֲרָיו, עַל יְדֵי שֶׁמְּשֹׁךְ אוֹתָהּ אֵלָיו עַל יְדֵי שֶׁמְּשֹׁךְ לְעַצְמוֹ אוֹר נַפְשׁוֹ (סַנְהֶדְרִין פ"א) הַיּוֹרֵד לְאֻמָּנוּת חֲבֵרוֹ, כְּאִלּוּ בָּא עַל אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא" וְכוּ כִּי הוּא בָּא וּמְטַמֵּא מַמָּשׁ אֵשֶׁת רֵעֵהוּ, עַל יְדֵי הַגְּזֵלָה כַּנַ"ל וְלִפְעָמִים, יְאַבֵּד הַגְּזֵלָן בַּת זוּג שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי הַגְּזֵלָה כִּי מֵאַחַר שֶׁנָּתַן עֵינוֹ בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ, הַיְנוּ בְּאוֹר בַּת זוּגוֹ אִם כֵּן הוּא מְמָאֵס בְּשֶׁלּוֹ, וּפוֹנֶה אֶת עַצְמוֹ מִשֶּׁלּוֹ וְאֵינוֹ רוֹצֶה בְּחֶלְקוֹ, בַּמָּמוֹן שֶׁלּוֹ, בְּאוֹר בַּת זוּג שֶׁלּוֹ עַל כֵּן הִיא גַּם הִיא פּוֹנָה אֶת עַצְמָהּ מִמֶּנּוּ, וּמִתְרַחֶקֶת מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁהוּא הִתְרַחֵק אֶת עַצְמוֹ, וּפָנָה מִמֶּנָּה (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת פֶּרֶק ט) מָשָׁל לְאִשָּׁה שֶׁהִיא מַמְתֶּנֶת לְאִישׁ כָּל זְמַן שֶׁהָיָה בְּדַעְתּוֹ לְהִנָּשֵׂא לָהּ, הָיְתָה יוֹשֶׁבֶת וּמַמְתֶּנֶת לוֹ כְּיָוֹן שֶׁהִפְלִיג אֶת דַּעְתּוֹ מִמֶּנָּה, אַף הִיא הָלְכָה וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר עַל כֵּן אִם אֵין לְהַגַּזְלָן אִשָּׁה, יוּכַל לְאַבֵּד בַּת זוּג שֶׁלּוֹ וְגַם יוּכַל הַגַּזְלָן לִפְעָמִים לִגְזֹל מֵחֲבֵרוֹ, אֲפִלּוּ הַבַּת זוּג שֶׁל הַנִּגְזָל וְהַכֹּל לְפִי תֹּקֶף וְחֹזֶק תַּאֲוָתוֹ וְחִשְׁקוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל מָמוֹן חֲבֵרוֹ בְּהִרְהוּר וּבְמַעֲשֶׂה עַד שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיִּתְגַּבֵּר וְיִקַּח גַּם בַּת זוּג שֶׁל חֲבֵרוֹ הַנִּגְזָל כִּי מֵאַחַר שֶׁהִתְגַּבֵּר וְגָזַל מָמוֹן חֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא אוֹר נֶפֶשׁ בַּת זוּגוֹ כַּנַ"ל עַל כֵּן לִפְעָמִים נִמְשֶׁכֶת הִיא בְּעַצְמָהּ גַּם כֵּן אַחַר הַמָּמוֹן שֶׁגָּזַל זֶה הַגַּזְלָן מִבַּעְלָהּ וְעַל כֵּן לִפְעָמִים הַגַּזְלָן גּוֹזֵל גַּם אֵשֶׁת חֲבֵרוֹ עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁגָּזַל מִמֶּנּוּ בְּיָדַיִם, אוֹ עַל יְדֵי חֶמְדָּה כִּי דַע, כִּי גַּם עַל יְדֵי חֶמְדָּה וְתַאֲוָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְמָמוֹן חֲבֵרוֹ גַּם עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְגָזְלוֹ כִּי הַמַּחֲשָׁבָה יֵשׁ לָהּ תֹּקֶף גָּדוֹל, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר [לְקַמָּן בְּסִימָן קצג ובשיחות הר"ן סימן ח וסימן ס"ב] וְעַל כֵּן יוּכַל לִהְיוֹת שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם מָמוֹן גְּזֵלָה, אַף שֶׁלֹּא גָּזַל כְּלוּם בְּיָדַיִם וְזֶהוּ הָאִסּוּר הַלָּאו הֶחָמוּר שֶׁבַּעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, לֹא תַחְמֹד כִּי הַחֶמְדָּה בְּעַצְמָהּ הוּא אִסּוּר חָמוּר מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלַן כִּי יֵשׁ כֹּחַ בְּהַחֶמְדָּה לִגְזֹל מִמֶּנּוּ מָמוֹנוֹ וְנֶפֶשׁ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו כַּנַ"ל וְעַל כֵּן יֵשׁ אִסּוּר אֲפִלּוּ בְּמַחֲשָׁבָה לִשְׁלֹחַ יָד בְּפִקָּדוֹן כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בְּבָבָא מְצִיעָא (דַּף מ"ג:) : הַחוֹשֵׁב לִשְׁלֹחַ יָד בְּפִקָּדוֹן כִּי הַפְּלָגְתָּא הִיא רַק אִם חַיָּב עַל זֶה, כְּמוֹ הַשּׁוֹלֵחַ יָד מַמָּשׁ אֲבָל אִסּוּר יֵשׁ בְּוַדַּאי לְכֻלֵּי עָלְמָא, כַּנַ"ל וְהִנֵּה, לִפְעָמִים הַגַּזְלָן הוּא בִּבְחִינַת מְמָאֵס בְּאֵשֶׁת נְעוּרִים, וְחוֹמֵד אֵשֶׁת חֲבֵרוֹ כַּנַ"ל וְלִפְעָמִים רוֹצֶה בִּשְׁנֵיהֶם, שֶׁרוֹצֶה אֶת מָמוֹנוֹ, וְחָפֵץ גַּם בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ וְזֶה בְּחִינַת מַכְנִיס צָרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ (מַלְאָכִי ב) : "וּבְאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אַל תִּבְגֹּד, כִּי שָׂנֵא שַׁלַּח" הַכַּוָּנָה, אִם אֵין דַּי לָךְ

בְּחֶלְקְךָ, וְאַתָּה שׁוֹנֵא אֶת מָמוֹנְךָ שֶׁאֵינוֹ מַסְפִּיק לְךָ עַל כֵּן שַׁלַּח הַיְנוּ שֶׁתַּעֲשֶׂה תַּקָּנָה לָזֶה, שֶׁתִּתֵּן צְדָקָה שֶׁהִיא בְּחִינוֹת שַׁלַּח כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י"א) : "שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל פְּנֵי הַמָּיִם" כְּמָה שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (גִּטִּין ז:) אִם רוֹאֶה אָדָם שֶׁמְּזוֹנוֹתָיו מְצֻמְצָמִין, יַעֲשֶׂה מֵהֶם צְדָקָה כִּי מַה שֶּׁמְּזוֹנוֹתָיו מְצֻמְצָמִין, הוּא מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת עַל הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת נוּקְבָא, בִּבְחִינַת: "רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת" וְעַל יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַקְּלִפּוֹת עָלֶיהָ, הֵם יוֹנְקִים מִמֶּנָּה וּמְחַסְּרִים אוֹרָהּ וְעַל יְדֵי זֶה אֵין לוֹ מָמוֹן אֲבָל עַל יְדֵי צְדָקָה, הוּא מוֹצִיאָהּ מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת כִּי "צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת" (מִשְׁלֵי י), הַיְנוּ מִמַּה שֶׁהָיָה מִקֹּדֶם "רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת" וְעַל כֵּן, עַל יְדֵי צְדָקָה יוּכַל לְתַקֵּן מָמוֹנוֹ בְּחִינוֹת אֵשֶׁת נְעוּרָיו, וְלֹא לִבְגֹּד בָּהּ וְזֶה, כִּי שָׁנֵא שַׁלַּח וְדַע, שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה יוּכַל לְתַקֵּן מָמוֹן גְּזֵלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַיְנוּ שֶׁגָּזְלוֹ עַל יְדֵי חֶמְדָּה כִּי גְּזֵלָה מַמָּשׁ אֵין לָהּ תִּקּוּן עַד שֶׁיָּשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְכֵן אִם גָּזַל אֶת הָרַבִּים, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּהַמָּמוֹן שֶׁגָּזַל, צְרָכֵי רַבִּים אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ מָמוֹן גְּזֵלָה עַל יְדֵי חֶמְדָּה כַּנַּ"ל זֶה יָכוֹל לְתַקֵּן עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה יִתְקַיְּמִים כָּךְ הַיְנוּ שֶׁיִּתְקַיְּמִים אֵצְלוֹ מָמוֹנוֹ, אַף שֶׁהִיא שֶׁל גְּזֵלָה עַל יְדֵי הַחֶמְדָּה וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין עא) עַל פָּסוּק (מַלְאָכִי ג) : "וְיָשַׁב מְצָרֵף וּמְטַהֵר כֶּסֶף וְטִהַר אֶת בְּנֵי לֵוִי וְזִקַּק אֹתָם כַּזָּהָב וְכַכֶּסֶף וְהָיוּ לַה מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה" צְדָקָה עֹשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל מִשְׁפָּחָה שֶׁנִּטְמְעָה נִטְמְעָה הַיְנוּ, שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה נִתְתַּקֵּן הַגְּזֵלָה, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת מִשְׁפָּחָה שֶׁנִּטְמְעָה כִּי הוּא בְּחִינַת גּוֹזֵל נֶפֶשׁ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו וְנוֹטֵל אֵשֶׁת חֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל עַל כֵּן הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּחָה שֶׁל תַּעֲרוֹבוֹת וְעַל יְדֵי צְדָקָה, נִתְתַּקֵּן שֶׁיִּתְקַיְּמִים כָּךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ מִשְׁפָּחָה שֶׁנִּטְמְעָה נִטְמְעָה וְזֶה: "וְיָשַׁב מְצָרֵף וּמְטַהֵר כֶּסֶף וְזִקַּק אֹתָם כַּזָּהָב וְכַכֶּסֶף" הַיְנוּ שֶׁיְּצָרֵף וִיזַקֵּק הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב שֶׁהוּא שֶׁל גְּזֵלָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּחָה שֶׁנִּטְמְעָה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ע) : הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה לְשֵׁם מָמוֹן הֲוֵין לֵהּ בָּנִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים כִּי כְּשֶׁנִּשָּׂא לְשֵׁם מָמוֹן, וּפוֹגָה עַצְמוֹ לְהַמָּמוֹן, הוּא שׁוֹטֶה וּכְסִיל כִּי "לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ" (קֹהֶלֶת י), (עיין מ"ר בבר פ כ"ב) הַיְנוּ שֶׁהֶחָכָם כְּשֶׁנּוֹשֵׂא אִשָּׁה הוּא פּוֹנֶה לִימִינוֹ הַיְנוּ לְהַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָמִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל"ג) : "מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ" הַיְנוּ, שֶׁנּוֹשֵׂא אִשָּׁה בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּלְמַד תּוֹרָה בְּטָהֳרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (מְנָחוֹת ק"י) הַלּוֹמֵד תּוֹרָה בְּטָהֳרָה נוֹשֵׂא אִשָּׁה וְכוּ אֲבָל לֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ שֶׁנּוֹשֵׂא אִשָּׁה בִּשְׁבִיל מָמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמאל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג) "בִּשְׂמאלָהּ עשֶׁר וְכָבוֹד" וְנִמְצָא כְּשֶׁנּוֹשֵׂא לְשֵׁם מָמוֹן הוּא כְּסִיל וּפוֹגֵם וְאוֹבֵד דַּעְתּוֹ וְעַל כֵּן הַיְנוּ לֵהּ בָּנִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים מֵאַחַר שֶׁפָּגַם הַדַּעַת שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים הַבָּנִים וְדַע, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁפּוֹגֶה עַצְמוֹ לְהַמָּמוֹן, מִזֶּה נַעֲשִׂים שׁוֹנְאִים כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׂנְאָה, הוּא בָּא מִבִּלְבּוּל וַעֲכִירַת הַמֹּחַ כִּי אַהֲבָה תְּלוּיָה בְּדַעַת וְשֵׂכֶל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ל"ט) "תַּקְשִׁיחַ בָּנֶיהָ לְלֹא

לָהּ, כִּי הִשָּׂהּ אֱלוֹקַּ חָכְמָה'' הַיְנוּ, שֶׁאֵין לָהּ אַהֲבָה עַל בָּנֶיהָ, זֶה בָּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהּ חָכְמָה וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲכִירַת הַמֹּחַ מִזֶּה יוֹנְקִים וּמִתְגַּבְּרִים הַשּׁוֹנְאִים וּכְפִי הַבִּלְבּוּל וְהָעֲכִירוּת שֶׁל הַמֹּחַ עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן כֵּן הִתְגַּבְּרוּת הַשּׁוֹנְאִים וְלִפְעָמִים נַעֲשִׂים מִזֶּה שׂוֹנְאֵי חִנָּם כִּי לְפִי תַּאֲוָתוֹ וּפְנִיָּתוֹ לְמָמוֹן כֵּן נַעֲשֶׂה כְּסִיל וְכֵן נִתְעַכֵּר מֹחוֹ וְכֵן מִתְגַּבְּרִים הַשּׁוֹנְאִים וְכָל זְמַן שֶׁהָעֲכִירוּת בְּתוֹךְ הַמֹּחַ אָז הַשּׁוֹנְאִים הַמִּתְגַּבְּרִים מִשָּׁם הַיְנוּ מֵהָעֲכִירוּת הַמֹּחַ הֵם גַּם כֵּן שׂוֹנְאִים בְּדַעַת וּבְמֹחַ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם טַעַם עַל שִׂנְאָתָם אַף שֶׁהַדַּעַת הַזֶּה הוּא בְּחִינוֹת עֲכִירוּת הַמֹּחַ כִּי עִקַּר הַשִּׂנְאָה הוּא רַק מֵעֲכִירַת הַמֹּחַ עִם כָּל זֶה יֵשׁ לָהֶם עַל כָּל פָּנִים טַעַם עַל שִׂנְאָתָם מֵאַחַר שֶׁהָעֲכִירוּת עֲדַיִן בְּתוֹךְ הַמֹּחַ אֲבָל דַּע, שֶׁלִּפְעָמִים חוֹשֵׁק כָּל כָּךְ לְמָמוֹן וְנַעֲשֶׂה כָּל כָּךְ כְּסִיל עַד שֶׁאֵין הַמֹּחַ יָכוֹל לְסָבֵל כְּלָל הָעֲכִירוּת עַד שֶׁיּוֹצֵא בִּבְחִינוֹת שְׂעָרוֹת כִּי שְׂעָרוֹת הֵם מוֹתְרֵי מֹחִין כַּיָּדוּעַ וְאָז גַּם הַשּׁוֹנְאִים הַבָּאִים מִשָּׁם הַיְנוּ מֵהָעֲכִירוּת הַזֹּאת, מִבְּחִינַת מוֹתְרֵי מֹחִין, מִבְּחִינַת שְׂעָרוֹת, הֵם שׂוֹנְאֵי חִנָּם כִּי אֵין לָהֶם שׁוּם טַעַם עַל שִׂנְאָתָם מֵאַחַר שֶׁאֵינָם בָּאִים אֶפִלּוּ מֵהָעֲכִירוּת שֶׁבְּתוֹךְ הַמֹּחַ רַק מִמּוֹתְרֵי מֹחִין מִבְּחִינַת שְׂעָרוֹת עַל כֵּן אֵין לָהֶם שׁוּם טַעַם וְדַעַת, אֶפִלּוּ שֶׁל עֲכִירַת מֹחַ, עַל שִׂנְאָתָם וְהֵם רַק שׂוֹנְאֵי חִנָּם וְזֶה בְּחִינוֹת (תְּהִלִּים ס''ט) : ''רַבּוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי שׂוֹנְאֵי חִנָּם'' כִּי שׂוֹנְאֵי חִנָּם בָּאִים מִבְּחִינַת שְׂעָרוֹת מוֹתְרֵי מֹחִין כַּנַּ''ל. אֲבָל הֶחָכָם, אַף שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּם כֵּן מוֹתְרֵי מֹחִין, בְּחִינַת שְׂעָרוֹת דַּע, שֶׁהֶחָכָם, בְּחִינוֹת מוֹתְרֵי מֹחִין וּשְׂעָרוֹת שֶׁלּוֹ, הֵם בְּחִינַת שַׂעַר בְּיִמִּין עַל הַשִּׂין שֶׁמּוֹתְרֵי מֹחִין שֶׁלּוֹ, הֵם בְּחִינַת שְׂעָרִים שֶׁפּוֹתֵחַ בָּהֶם שַׂעֲרֵי הַחָכְמָה וְהַמַּדָּע לְעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי מֵחֲמַת שֶׁמֹּחוֹ בְּעַצְמוֹ, אִי אֶפְשָׁר לְהָעוֹלָם לְסָבְלוֹ לְקַבֵּל מֵאוֹרוֹ הוּא צָרִיךְ לְהִתְלַבֵּשׁ וּלְהִתְכַּסּוֹת עַצְמוֹ, וּלְהַשְׁפִּיל עַצְמוֹ לְדִבָּרִים קְטַנִּים וּנְמוּכִים כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הָעוֹלָם לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כְּדֵי שֶׁיִּפְתַּח לָהֶם שַׂעֲרֵי הַחָכְמָה וְהַמַּדָּע לְקָרְבָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (מִשְׁלֵי י''ד) : ''שַׂחוּ רָעִים לְפָנֵי טוֹבִים, וּרְשָׁעִים עַל שַׁעֲרֵי צַדִּיק'' שֶׁכְּדֵי לִשְׁחוֹת וּלְהַכְנִיעַ הָרָעִים לִפְנֵי הַטּוֹבִים צָרִיךְ לְהָבִיא הָרְשָׁעִים עַל שַׁעֲרֵי צַדִּיק כַּנַּ''ל וְזֶהוּ אֵצֶל הַצַּדִּיק, בְּחִינַת מוֹתְרֵי מֹחִין, בְּחִינַת שְׂעָרוֹת שַׂעַר בְּיִמִּין שְׂעָרוֹת מַמָּשׁ בִּשְׂמאל וְזֶה בְּחִינַת ''לֵב חָכָם לִימִינוֹ, וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמאלוֹ'' וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַז''ל (שָׁם בְּקִדּוּשִׁין ע) : הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת לוֹ, אֵלְיָהוּ כּוֹפְתוֹ וכו כִּי כְּשֶׁנּוֹשֵׂא אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת לוֹ בְּוַדַּאי אֵינוֹ מִתְרַצֶּה בְּחֶלְקוֹ, בְּמָמוֹנוֹ בְּאִשָּׁת נְעוּרָיו וּבוֹחֵר בַּמֶּה שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, שֶׁאֵינָהּ הֲגוּנָה לוֹ וְעַל יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת מוֹתְרוֹת, בְּחִינַת שְׂעָרוֹת כַּנַּ''ל עַל כֵּן אֵלְיָהוּ מְמֻנֶּה עַל זֶה לְעָנְשׁוֹ כִּי הוּא ''בַּעַל שֵׂעָר'' (מְלָכִים ב א), שֶׁמְּמֻנֶּה עַל זֶה, עַל בְּחִינַת שְׂעָרוֹת, לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין (שָׁם) אֵלְיָהוּ כּוֹפְתוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶעוֹ זֶה בְּחִינַת מֹחִין, וּבְחִינַת מוֹתְרֵי מֹחִין (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) : ''מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים'', בְּרַהֲטֵי מֹחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּמּוּבָא (בתקו''ז תיקון ו) רוֹצְעוֹ, זֶה בְּחִינַת

מוֹתָרֵי מחין, בְּחִינַת רְצוּעוֹת, שֶׁהֵן בְּחִינַת מוֹתָרֵי מחין [זאת הַתּוֹרָה שֶׁל חֲמֹר אַסּוּר גְּזֵלָה, וְהַתּוֹרָה שֶׁבְּסִימָן ס"ח הַקּוֹדֵם מֵעִנְיַן פְּגַם הַכַּעַס שֶׁמַּפְסִיד הָעֲשִׁירוּת, שְׁנֵי הַתּוֹרָה אֵלּוּ, יֵשׁ לָהֶם חִבּוּר וְשַׁיָּכוּת זֶה לָזֶה, כַּמּוּבָן לְמַשְׂכִּיל. וְהֵם מְחֻבָּרִים יַחַד בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁל הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁבְּסִימָן נ"ט, כִּי שָׁם הוּבְאוּ שְׁנֵי עִנְיָנִים אֵלּוּ בְּקִצּוּר בְּתוֹךְ הֶמְשֵׁךְ הַתּוֹרָה הַהִיא]

ע - ויהי ביום השמיני קרא משה

וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: (וַיִּקְרָא ט) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי כִּי כָּל הַדְּבָרִים הֵם עַל הָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ, שֶׁהַכֹּל גָּדֵל מִן הָאָרֶץ וְכָל הַדְּבָרִים וְהַבְּרִיּוֹת הוֹלְכִים וּמְנָחִים עַל הָאָרֶץ וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּפָּקְחוּ וְיִתְרַחֲקוּ מֵהָאָרֶץ אִם לֹא עַל יְדֵי כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ הֵינוּ עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁמַּכְרִיחַ הַדָּבָר וְנוֹטְלוֹ מִמְּקוֹמוֹ מֵהָאָרֶץ, וּמַרְחִיקוֹ מִמֶּנָּה וּכְפִי כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, כֵּן נִתְרַחֵק הַדָּבָר מֵהָאָרֶץ וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּפְסָק כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, חוֹזֵר הַדָּבָר לְהָאָרֶץ כְּגוֹן : אִם זוֹרֵק אָדָם דָּבָר לְמַעְלָה אֲזַי עַל יְדֵי כֹּחוֹ, מַכְרִיחַ הַדָּבָר וּמַפְסִיקוֹ מֵהָאָרֶץ וּכְפִי כֹּחוֹ, כֵּן מַכְרִיחַ הַדָּבָר וְזוֹרְקוֹ לְמַעְלָה יוֹתֵר וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּפְסָק כֹּחוֹ, שֶׁהוּא כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ חוֹזֵר הַדָּבָר וְנוֹפֵל לָהָאָרֶץ כִּי הָאָרֶץ יֵשׁ לָהּ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, וּמַמְשֶׁכֶת כָּל הַדְּבָרִים לְעַצְמָהּ כִּי אִם לָאו, לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם עָלֶיהָ כִּי הָיָה רָאוּי לִפֹּל מִמֶּנָּה, מֵחֲמַת שֶׁהִיא כַּדּוּרִית וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם עוֹמְדִים סְבִיבָהּ כַּיָּדוּעַ אַךְ שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּפְסָק כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ וְחוֹזֵר הַדָּבָר וְנוֹפֵל לְמַטָּה לָהָאָרֶץ כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב יוֹתֵר לְמַטָּה הוּא פּוֹרֵחַ וְנוֹפֵל לְמַטָּה בְּמְהִירוּת יוֹתֵר זֶה מֵחֲמַת שֶׁמִּתְקָרֵב לְהַכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁל הָאָרֶץ עַל כֵּן נוֹפֵל בְּמְהִירוּת יוֹתֵר לְמַטָּה וְהַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת עָפָר הַנַּ"ל כִּי הַצַּדִּיק הוּא יְסוֹד עוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י) : "וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם" וְכָל הַדְּבָרִים עוֹמְדִים עָלָיו וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַדְּבָרִים אֵלָיו כִּי זֶה הַצַּדִּיק, הוּא רַק יָחִיד בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא יְסוֹד עוֹלָם שֶׁכָּל הַדְּבָרִים נִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ וַאֲפִלּוּ כָּל הַצַּדִּיקִים הֵם רַק עֲנָפִים מִמֶּנּוּ, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ יֵשׁ שֶׁהוּא בְּחִינוֹת עָנָף, מִמֶּנּוּ וְיֵשׁ שֶׁהוּא בְּחִינוֹת עָנָף מִן הֶעָנָף כִּי זֶה הַצַּדִּיק הַיָּחִיד בָּעוֹלָם, הוּא עָנָו וְשָׁפָל וּמֵשִׂים עַצְמוֹ כָּעָפָר, בִּבְחִינוֹת (בְּרֵאשִׁית י"ח) : "וְאָנכִי עָפָר וָאֵפֶר" וְעַל כֵּן הוּא יְסוֹד עוֹלָם, הֵינוּ בְּחִינַת עָפָר, שֶׁכָּל הַדְּבָרִים הֵם עָלָיו כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים : וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה הֵינוּ שֶׁיִּהְיֶה לָהּ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, לְהַמְשִׁיךְ הַכֹּל אֵלָיו כְּעָפָר כַּנַּ"ל וזה הצדיק, ממשיך כל ההשפעות לעולם בבחינות (אִיּוֹב כ"ח) : "וְעַפְרוֹת זָהָב" שֶׁכָּל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינוֹת עָפָר, מַהַצַּדִּיק הַנַּ"ל וְעַל כֵּן אִם נוֹתְנִין צְדָקָה לָזֶה הַצַּדִּיק הוּא מִתְבָּרֵךְ מִיָּד כִּי הוּא בְּחִינַת זְרִיעָה עַל הֶעָפָר, שֶׁמַּצְמַחַת כָּל כְּפָלַיִם בִּבְחִינוֹת (הוֹשֵׁעַ י) : "זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד" אֲבָל אִם נוֹתֵן צְדָקָה לְמִי שֶׁאֵינוֹ בְּחִינַת עָפָר כְּלָל אֵינוֹ

עוֹשֶׂה פֵּרוֹת וְזֶה שֶׁקִּלֵּל יִרְמְיָה אֶת אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת: "בְּעֵת אַפְּךָ עֲשֵׂה בָהֶם" הַכְשִׁילֵם בַּעֲנִיִּים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים (בָּבָא קַמָּא ט"ז:) הַיְנוּ שֶׁאֵינָם בִּבְחִינַת עָפָר כְּלָל וְעַל כֵּן הַצַּדָּקָה שֶׁנּוֹתְנִים לָהֶם אֵינָהּ בְּחִינַת זְרִיעָה כְּלָל וְהִנֵּה הָיָה רָאוּי שֶׁיִּמָּשְׁכוּ כָּל בְּנֵי אָדָם לְזֶה הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת עָפָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כַּנַּ"ל אַךְ עַל יְדֵי כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, מַפְסִיקִין וּמַרְחִיקִין מִמֶּנּוּ הַיְנוּ, שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם, שֶׁעַל יְדֵי דִּבּוּרָם וּמַעֲשֵׂיהֶם הֵם מַכְרִיחִים אֶת בְּנֵי אָדָם, לְהַפְסִיקָם וּלְהַרְחִיקָם מֵהַצַּדִּיק הַנַּ"ל וּלְפִי כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, כֵּן מַרְחִיק מֵהַצַּדִּיק כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיַּפְסִיק כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ יַחֲזֹר וְיִמָּשֵׁךְ עַצְמוֹ וְיִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת עָפָר כַּנַּ"ל כִּי כְּשֶׁיַּפְסִיק הַמַּכְרִיחַ יָשׁוּב לְהֶעָפָר לְהַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מְאד מֵהַצַּדִּיק מֵחֲמַת שֶׁהֵם עֲדַיִן בַּכֹּחַ הַמַּכְרִיחַ הַמַּרְחִיק אוֹתָם אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיַּפְסִיק כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, יַחְזְרוּ וְיִתְקָרְבוּ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִין כְּשֶׁאָדָם נוֹסֵעַ לְהַצַּדִּיק, כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב לְמָקוֹם הַצַּדִּיק יוֹתֵר יֵשׁ לוֹ חֵשֶׁק יוֹתֵר, מֵחֲמַת שֶׁמִּתְקָרֵב יוֹתֵר לְהַכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁכָּן כִּי מִשְׁכָּן הָיָה לוֹ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ לְהַמְשִׁיךְ אֶלקוּת לַמָּקוֹם שֶׁהָיָה עוֹמֵד שָׁם בחינת (שִׁיר הַשִּׁירִים א) "מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה" אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה דַּיְקָא כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב יוֹתֵר אֵלָיו, הוּא רָץ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל מֵחֲמַת הַכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כַּנַּ"ל וכמובא במדרש (שְׁמוֹת פָּרָק ל"א) שֶׁ הַמִּשְׁכָּן הוּא לְשׁוֹן מַשְׁכּוֹן שֶׁהוּא מַשְׁכּוֹן לְיִשְׂרָאֵל שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה אֶצְלָם אֲפִלּוּ אִם יֶחֱטְאוּ, חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כ"ו) : "וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכָכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם" נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הַמִּשְׁכָּן, הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי מִשְׁכָּן לְשׁוֹן מָשְׁכֵנִי וְכוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ לְהַמְשִׁיךְ אֶלקוּת לַמָּקוֹם שֶׁהָיָה עוֹמֵד שָׁם כַּנַּ"ל וְעל כן אי אפשר להקים את הַמִּשְׁכָּן אֶלָּא הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת עָפָר, בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהָיָה עָנָו מִכָּל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת מ) : "וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן" וְאַחֵר לֹא הָיָה יָכוֹל לַהֲקִימוֹ כִּי דַּוְקָא זֶה הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָפָר, בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ יָכוֹל לְהָקִים הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, לְהַמְשִׁיךְ הָאֶלקוּת כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים ז) : "לֹא מֵרַבְּכֶם חָשַׁק ה בָּכֶם כִּי אַתֶּם הַמְעַט" וְדָרְשׁוּ רַז"ל (חֻלִּין פ"ט וְהוּבָא בְּפֵרוּשִׁ"י שָׁם) "לֹא וְכוּ רַק מֵחֲמַת שֶׁאַתֶּם מַמְעִיטִין עַצְמְכֶם וְכוּ, חָשַׁק ה בָּכֶם" כִּי מֵחֲמַת שֶׁהֵם מַמְעִיטִין וּמַקְטִינִים עַצְמָן עַל יְדֵי זֶה הֵם בִּבְחִינַת עָפָר, שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ בְּחִינַת מִשְׁכָּן, שֶׁמּוֹשֵׁךְ הָאֶלקוּת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן חָשַׁק ה בָּכֶם וזה בחינת (יְשַׁעְיָה נ"ז) : "אֶשְׁכֹּן אֶת דַּכָּא" כִּי עַל יְדֵי שִׁפְלוּת, שֶׁמֵּשִׁים עַצְמוֹ כְּעָפָר עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ, לְהַמְשִׁיךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶצְלוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַכָּבוֹד הַנֶּאֱמַר אֵצֶל הַמִּשְׁכָּן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ"ט) : "וְנִקְדַּשׁ בִּכְבוֹדִי" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם מ) : "וּכְבוֹד ה מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן" כִּי כָּל הַכָּבוֹד שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל כֻּלָּם הֵם מְקַבְּלִים רַק מִזֶּה הַצַּדִּיק שֶׁהוּא

בְּחִינַת עָפָר, בְּחִינַת מִשְׁכָּן שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ הַכֹּל כִּי כָּל הַכָּבוֹד וְהַגְּדֻלָּה, הוּא רַק אֵצֶל זֶה הַצַּדִּיק וְכֻלָּם מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְגִלָּה ל"א) : כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ נִמְצָא, שֶׁ בִּמְקוֹם הַשִּׁפְלוּת וְהַקְּטָנוּת שָׁם שׁוֹרֶה כָּל הַכָּבוֹד וְהַגְּדֻלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אֶשְׁכֹּן אֶת דַּכָּא" וְעַל כֵּן כָּל הָרְאשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם מְקַבְּלִים כְּבוֹדָם מִזֶּה הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָפָר וְכֵן הִתְחַדְּשׁוּת הַכָּבוֹד כִּי בְּכָל פַּעַם נִתְחַדֵּשׁ הַכָּבוֹד שֶׁזֶּה הַמְמֻנֶּה בָּא לְהִתְמַנּוֹת אַחֵר, וְנִתְחַדֵּשׁ הָרְאשִׁיּוּת וְהַכָּבוֹד הוּא הַכֹּל עַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק כִּי כְּפִי הֶקֶמְתוֹ אֶת הַמִּשְׁכָּן בְּכָל פַּעַם שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַכָּבוֹד בִּבְחִינוֹת: "וּכְבוֹד ה מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן" כַּנַ"ל כֵּן נִתְחַדֵּשׁ כָּל הַכָּבוֹד וְהָרְאשִׁיּוּת כַּנַ"ל וְזֶה "וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל" כִּי כְּשֶׁהַצַּדִּיק צָרִיךְ לִקְרוֹת אֶת רָאשֵׁי הָעָם הוּא קוֹרֵא אוֹתָם בְּזֶה שֶׁהוּא מֵקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁמִּשָּׁם הַכָּבוֹד כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה קוֹרֵא אוֹתָם, כִּי כֻּלָּם בָּאִים אֵלָיו לְקַבֵּל הַכָּבוֹד מִמֶּנּוּ וְזֶה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי, שֶׁהֵקִים מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן עַל יְדֵי זֶה, קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלַל רָאשֵׁי הָעָם, מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל כִּי עַל יְדֵי הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן קָרָא אֶת כָּל רָאשֵׁי הָעָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲרֹן וּבָנָיו וְכוּ כַּנַ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה א) : שְׁנֵיסָן רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִמְלָכִים כִּי אָז הָיָה הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן שְׁמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַכָּבוֹד שֶׁל מְלָכִים שֶׁל כָּל הַמְמֻנִּים וְהָרְאשִׁים כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הָיָה הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן דַּוְקָא כִּי זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְחַדְּשִׁים כָּל הָרְאשִׁים כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן, רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִמְלָכִים כַּנַ"ל

עא - קשה מאד להיות מפרסם

דַּע, שֶׁ קָשֶׁה מְאד לִהְיוֹת מְפֻרְסָם כִּי מַה שֶּׁהוּא מְפֻרְסָם, הוּא מַזִּיק לוֹ מְאד כִּי לִפְעָמִים צָרִיךְ לִסְבֹּל יִסּוּרִין בִּשְׁבִיל רַבִּים, כְּמָה שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"ג) : "וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ" כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא מְפֻרְסָם, עַל כֵּן הוּא בִּבְחִינוֹת (שָׁם) : "לָכֵן אֲחַלֵּק לוֹ בָּרַבִּים" עַל כֵּן צָרִיךְ לִסְבֹּל יִסּוּרִין בִּשְׁבִיל רַבִּים כִּי עָלָיו נֶאֱמַר: "וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ" רַק שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁצְּרִיכִים לִהְיוֹת מְפֻרְסָמִים וְעוֹשִׂים אוֹתָם דַּוְקָא מְפֻרְסָמִים אֲבָל יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמְּקַבְּלִים מֵעַצְמָם יִסּוּרִים עֲלֵיהֶם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וּבָזֶה מַחֲלִיפִין הַשֵּׁפַע כַּמְבֹאָר לְמַעְלָה בְּסִימָן ס"ג עַל פָּסוּק "וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו"

עב - לפעמים בא לאדם הרהור תשובה

לִפְעָמִים בָּא לָאָדָם הִרְהוּר תְּשׁוּבָה וְנַעֲשֶׂה בְּאוֹתוֹ שָׁעָה אִישׁ כָּשֵׁר וְאַחַר כָּךְ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָא בַּאֲשֶׁר שֶׁנִּתְעוֹרֵר לִבּוֹ לִתְשׁוּבָה בְּכֵן רוֹצֶה לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹסֵעַ, מִתְגַּבֵּר

עָלָיו הַיֵּצֶר הָרָע וְנוֹפֵל מִתְּשׁוּקָתוֹ שֶׁהָיָה לוֹ תְּחִילָּה וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּא לְהַצַּדִּיק מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרָע עוֹד יוֹתֵר, וְאוֹבֵד כָּל חִשְׁקוֹ אַל יִקָּשֶׁה בְּעֵינֶיךָ זֹאת, וְאַל יְבַהֲלוּךָ רַעְיוֹנֶיךָ עַל זֶה כִּי דַּע, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת כִּי בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁבָּא לוֹ הַהַרְהוּר תְּשׁוּבָה מֵחֲמַת הַטּוֹב שֶׁהִתְעוֹרֵר בְּתוֹכוֹ אָז עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו בְּאוֹתוֹ שָׁעָה הֵמִית יְצִרוֹ, וְנִתְבַּטֵּל יְצִרוֹ הָרַע שֶׁהָיָה לוֹ כִּי הֵמִיתוֹ בְּזֶה הַהַרְהוּר תְּשׁוּבָה וְהָעֲבָדָא שֶׁל אוֹתוֹ הַשָּׁעָה וַאֲחַר כָּךְ כְּשֶׁרוֹצֶה לִנְסֹעַ מִתְגַּבֵּר עָלָיו יֵצֶר הָרָע אַחֵר (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה סַכָּה נ"ב) וְיֵשׁ לוֹ עַתָּה יֵצֶר הָרָע גָּדוֹל מִמַּה שֶׁהָיָה לוֹ תְּחִלָּה עַל כֵּן אִם אֵינוֹ מִתְחַזֵּק נֶגְדּוֹ אָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו זֶה הַיֵּצֶר הָרָע הֶחָדָשׁ וְנוֹפֵל מִתְּשׁוּקָתוֹ שֶׁהָיָה לוֹ תְּחִלָּה כִּי צָרִיךְ הִתְגַּבְּרוּת חָדָשׁ בְּיוֹתֵר נֶגֶד זֶה הַיֵּצֶר הָרָע הֶחָדָשׁ שֶׁבָּא לוֹ כַּנַ"ל כִּי יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בַּיֵּצֶר הָרָע כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם נְמוּכִים מְגֻשָּׁמִים שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלָּהֶם הוּא גַּם כֵּן יֵצֶר הָרָע נָמוּךְ וּמְגֻשָּׁם וְ הָרֹב, הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלָּהֶם הֵם הַדְּמִים בְּעַצְמָם הֵינוּ הַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְׁמָאלִי, שֶׁהוּא בְּתָקְפּוֹ וְעִקַּר בִּלְבּוּלִים שֶׁלָּהֶם, מֵעֲכִירַת וּמִבְלְבּוּל הַדָּמִים וּבֶאֱמֶת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת צַח כָּל שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע הַזֶּה, הוּא אֶצְלוֹ שְׁטוּת גָּדוֹל וְשִׂנְעוֹן וְאֵין צָרִיךְ שׂוּם הִתְגַּבְּרוּת לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ וַ אֲפִלּוּ מַה שֶּׁנֶּחֱשָׁב בְּעֵינֵי הֶהָמוֹן לְנִסָּיוֹן גָּדוֹל כְּגוֹן הַנִּסָּיוֹן שֶׁל תַּאֲוַת נְאוּף הוּא אֶצְלוֹ שְׁטוּת, וְלֹא נֶחֱשָׁב לוֹ לְשׂוּם נִסָּיוֹן כְּלָל (עיין שבחי הר"ן סי טז ובשיחות הר"ן סי נא) כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׂוּם דַּעַת וְיוֹדֵעַ מְעַט מִגְּדֻלַּת אֲדוֹנֵנוּ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ כַּמָּה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קל"ה) "כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל אֱלֹהִים" וְאִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר זֶה לֹא בִּכְתָב וְלֹא בְּעַל פֶּה (עיין שיחות הר"ן סי א) כִּי גְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא רַק לְכָל חַד לְפוּם מָה דְּמִשְׁעֵר בְּלִבֵּהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וַיִּקְרָא ק"ג:) "נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעֲלָהּ", לְכָל חַד לְפוּם מָה דְּמִשְׁעֵר בְּלִבֵּהּ וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְשַׁעֵר בְּלִבּוֹ אֶת גְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי אֵצֶל זֶה אֵינוֹ נֶחֱשָׁב שׂוּם דָּבָר לְנִסָּיוֹן וְאֵין צָרִיךְ שׂוּם הִתְגַּבְּרוּת עַל זֶה רַק שֶׁ יֵּשׁ בְּחִינַת יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא מַלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא יֵצֶר הָרָע וְצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִמָּלֵט מְאד מִמֶּנּוּ הֵינוּ בְּחִינוֹת גְּבוּרוֹת, בְּחִינוֹת דִּינִים וְזֶה הַבַּר דַּעַת, יֵשׁ לוֹ זֶה הַיֵּצֶר הָרָע הַנַּ"ל, הֵינוּ גְּבוּרוֹת וְדִינִים וְ צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, וּלְהַמְתִּיק הַדִּינִים, שֶׁיִּהְיֶה רַק כֻּלּוֹ טוֹב כִּי מִי שֶׁ נִּכְלָל בַּמָּקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְהִכָּלֵל, הֵינוּ בָּאֵין סוֹף שָׁם כֻּלּוֹ טוֹב, וְאֵין שָׁם דִּין, חַס וְשָׁלוֹם כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת כֻּלּוֹ טוֹב וּלְהַמְתִּיק כָּל הַגְּבוּרוֹת וְהַדִּינִים שֶׁהֵם הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלְּמַעְלָה. וּבָזֶה פָּגַם דָּוִד בְּבַת שֶׁבַע כִּי בְּוַדַּאי, חָלִילָה לוֹמַר שֶׁדָּוִד חָטָא בְּגַשְׁמִיּוּת מֵחֲמַת תַּאֲוָה, חַס וְשָׁלוֹם כִּי כְּבָר אָמַר דָּוִד בְּעַצְמוֹ, "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי" (תְּהִלִּים ק"ט) שֶׁהָרַג כְּבָר אֶת הַיֵּצֶר הָרָע הַגַּשְׁמִי בְּתַכְלִית וְהִכְנִיעַ הַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְּׂמְאלִי (שַׁבָּת נ"ו:) כָּל הָאוֹמֵר דָּוִד חָטָא אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה וְכוּ אַף עַל פִּי כֵן, אֲפִלּוּ זֶה הַפָּגָם הַקָּטָן וְהַחֵטְא קַל שֶׁנַּעֲשָׂה כַּמּוּבָא גַּם זֶה בְּוַדַּאי לֹא הָיָה, חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת תַּאֲוָה מֵחֲמַת עֲכִירַת הַדָּמִים, חַס וְשָׁלוֹם

שֶׁמִּשָּׁם בָּא תַּאֲוָה זוֹ שֶׁל נְאוּף רַק הַפְּגָם שֶׁלּוֹ הָיָה לְמַעְלָה בִּגְבוּרוֹת שֶׁלֹּא הִמְתִּיק הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלְּמַעְלָה, הַיְנוּ הַגְּבוּרוֹת וְהַדִּינִים וְגַם זֶה הָיָה בְּדַקּוּת גָּדוֹל, כִּי רְאוּיָה הָיְתָה בַּת שֶׁבַע לְדָוִד וְכוּ (דִּבְרֵי הַיָּמִים א כ"ב). "לֹא תִבְנֶה בַּיִת לִשְׁמִי כִּי דָמִים רַבִּים שָׁפַכְתָּ" הַיְנוּ שֶׁלֹּא הִמְתִּיק הַגְּבוּרוֹת, עַל כֵּן לֹא זָכָה לִבְנוֹת הַבַּיִת וְאַף שֶׁמִּלְחֶמֶת ה נִלְחַם עִם כָּל זֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה בַּמָּקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְהִכָּלֵל, הַיְנוּ בָּאֵין סוֹף, שָׁם כֻּלּוֹ טוֹב וְצָרִיךְ לִהְיוֹת רַק טוֹב בְּלִי שׁוּם דִּינִים כְּלָל וְזֶה בְּחִינַת (תִּקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן ע דַּף קכ"ג:) : אָפְלוּ כֶּתֶר עֶלְיוֹן אָבְמָא אִיהוּ לְגַבֵּי עִלַּת הָעִלּוֹת בְּחִינַת (תְּהִלִּים פ"ב) : "לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ" בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלְּמַעְלָה* [עיין לעיל אחר המאמר בסי נז, בד"ה שייך לעיל] שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל וְגַם לְמַעְלָה [כְּבָיְכוֹל] אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ מָצִינוּ בְּחִינַת יֵצֶר הָרָע הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה י"ב ומובָא בְּפֵרַשׁ"י). בַּתְּחִלָּה עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין שֶׁזֶּה בְּחִינַת יֵצֶר הָרָע כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ כְּבָיְכוֹל שָׁבַר הַיֵּצֶר הָרָע, וְשִׁתֵּף מִדַּת רַחֲמִים וְכוּ וּ מִזֶּה הַכֹּחַ נִשְׁתַּלְשֵׁל וְנִמְשָׁךְ כֹּחַ לְמַטָּה לְשַׁבֵּר אֶת הַיֵּצֶר הָרָע כִּי לוּלֵא זאת לֹא הָיָה כֹּחַ לְשַׁבֵּר הַיֵּצֶר הָרָע וְכֵן מְבאָר לְשׁוֹן זֶה בַּגְּמָרָא (יוֹמָא ס"ט:) שֶׁאָמְרוּ שָׁם זוֹ הִיא גְּבוּרַת גְּבוּרָתוֹ שֶׁכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ שֶׁנּוֹתֵן אֶרֶךְ אַפַּיִם לָרְשָׁעִים נִמְצָא מְבאָר שָׁם עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁ מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כּוֹבֵשׁ מִדַּת הַדִּין וּמַאֲרִיךְ אַפּוֹ הוּא בְּחִינַת שְׁבִירַת הַיֵּצֶר הָרָע אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ (עיין רש"י שם בגמ הנ"ל ועיין ב"ב טז כאדם שמסיתין אותו וניסת וכו, הוא שטן הוא יצה"ר וכו ועיין סוכה נב ע"ב שכביכול הוא ית בעצמו מתחרט על בריאת היצה"ר וכו וכ"ז לשבר את האוזן, כפי המהרש"א בחא"ג בב"ב שם והכלל שמבחינת ה"ד משתלשלים בחינת המלאכים העוים לשמאל, עד שנשתלשל גם בחיהשטן, כמ"ש איוב א ויבא גם השטן בתוכם והוא שטן הוא יצה"ר, כי משם נמשך שורש היצה"ר שבלב האדם, שעי"ז יש לו בחירה) וְעַיֵּן בַּזֹּהַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שָׁם מוּבָן וּמְבאָר, שֶׁ בְּחִינַת מִדַּת הַדִּין הוּא [שֹׂרֶשׁ] בְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרָע. (ועיין זוהר בראשית מט ע"ב, ובזוהר ויצא קמח, ובזוהר שמות כו ע"ב, ובתיקון כא בענין פרה אדומה, ושם בדף ס וגבורה תמן ס"מ דאיהו יצה"ר, וכן מבואר בכתבי האריז"ל במקומות הרבה, ועיין מאורי אור) וְכֵן שְׁלמה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁנִּשָּׂא בַּת פַּרְעֹה וְנָשִׁים נָכְרִיּוֹת רַבּוֹת בָּוַדַּאי לֹא יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת, שֶׁהָיָה מֵהַיֵּצֶר הָרָע הַנִּשְׁמִי כִּי הָיָה חָכָם אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים א ה) "וַיֶּחְכַּם מִכָּל הָאָדָם" וְכוּ וּכְבָר מֻנָּח כְּלָל בְּיָדֵינוּ, שֶׁ מִי שֶׁהוּא חָכָם אֱמֶת קָצַת אֵינוֹ נֶחֱשָׁב אֲצִלּוֹ זאת הַתַּאֲוָה לְשׁוּם נְסָיוֹן אֲפִלּוּ אִם תִּתְבַּע אוֹתוֹ אִשָּׁה יָפָה בְּמָקוֹם סֵתֶר שֶׁיִּהְיֶה בְּיָדוֹ לְמַלֹּאת הַתַּאֲוָה הוּא אֲצִלּוֹ רַק שְׁטוּת וְשִׁגָּעוֹן וְאֵינוֹ נֶחֱשָׁב לוֹ לְנִסָּיוֹן כְּלָל וּמַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה שֶׁבַח יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁעָמַד בְּנִסָּיוֹן, יֵשׁ בָּזֶה

סוֹד וְ עִקַּר הַנִּסָּיוֹן בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת הַמְתָּקַת הַגְּבוּרוֹת, לְנַצֵּחַ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל מַעְלָה אֲבָל לֹא לְנַצֵּחַ הַיֵּצֶר הָרָע הַנִּשְׁמִי שֶׁזֶּה אֵינוֹ נִסָּיוֹן כְּלָל וְכֵן מַה שֶּׁפָּגַם שְׁלמה, לֹא הָיָה רַק בַּבְּחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן, מִי שֶׁיֵּשׁ עָלָיו דִּינִים, חַס וְשָׁלוֹם וְיֵשׁ לוֹ אֵיזֶה צָרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן צָרִיךְ לִרְאוֹת וּלְהִשְׁתַּדֵּל מְאד לְהַנְצֵל מֵהַיֵּצֶר הָרָע אָז כִּי עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע הוּא מֵהַדִּינִים כִּי אֶפְלוּ הַיֵּצֶר הָרָע הָעֵב וְהַנִּשְׁמִי שֶׁל עֲכִירוּת הַדְּמִים בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה הֵימֶנּוּ וְזֶה הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ, יֵשׁ לוֹ גַּם כֵּן שֹׁרֶשׁ כִּי יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בַּיֵּצֶר הָרָע וְ יֵשׁ יֵצֶר הָרָע, שֶׁאֵינוֹ מְגֻשָּׁם כָּל כָּךְ, שֶׁאֵינוֹ מַעֲכִירַת הַדְּמִים אַך הוּא בְּחִינַת קְלִפָּה דַּקָּה וְגַם זֶה הַיֵּצֶר הָרָע אֵינוֹ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל הַקְּדוֹשִׁים בַּעֲלֵי חָכְמָה וְדַעַת כִּי אֶצְלָם הוּא רַק הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהוּא מַלְאָך הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים וְהוּא תַּכְלִית הַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁל כָּל הַיְצָרִים רָעִים מֵהַיֵּצֶר הָרָע הָעֶלְיוֹן עַד הַיֵּצֶר הָרָע הַתַּחְתּוֹן הַמְגֻשָּׁם וְהַמְזֹהָם הַשְּׁוֹטֶה וְהַפֶּתִי וְהַסָּכָל, עֲכִירַת הַדְּמִים עַל כֵּן, כְּשֶׁיֵּשׁ עַל אָדָם דִּינִים מֵאַחַר שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו גְּבוּרוֹת וְדִינִים, שֶׁהוּא הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַיֵּצֶר הָרָע עַל כֵּן אָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו מְאד הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלּוֹ וְצָרִיךְ הִשְׁתַּדְּלוּת וְהִתְחַזְּקוּת עַל זֶה גַּם בְּעִנְיַן הַהִתְקָרְבוּת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יֵשׁ יֵצֶר הָרָע גָּדוֹל וְכוֹלֹמַר, שֶׁלִּפְעָמִים רִבּוּי הַהִתְלַהֲבוּת חוּץ מֵהַמִּדָּה הוּא מֵהַיֵּצֶר הָרָע, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת "פֶּן יֶהֱרְסוּ" וְכַמְבאָר גַּם בְּמָקוֹם אַחֵר] (בלק"ת סי ה אות ז ובסי ט) כִּי יֵשׁ יֵצֶר הָרָע גָּדוֹל, כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה, הִזְהִיר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמשֶׁה (שְׁמוֹת י"ט) : "רֵד הָעֵד בָּעָם פֶּן יֶהֱרְסוּ אֶל ה לִרְאוֹת" כִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ אָז בְּמַעֲלָה גְּדוֹלָה וְהֻצְרְכוּ לְהַזְהִירָם מֵהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁיֵּשׁ בְּהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְתֵדַע, שֶׁ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל רב הָעוֹלָם, שֶׁהוּא עֲכִירַת הַדְּמִים הוּא שְׁטוּת וְשִׁגָּעוֹן וְסִכְלוּת גָּדוֹל כְּמָה שֶׁאָמְרוּ (סוֹטָה ג) : אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ רוּחַ שְׁטוּת שֶׁל עֲבֵרָה שֶׁהוּא חָכָם גָּדוֹל יוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא רוּחַ שְׁטוּת אַך זֶה הָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁל רב הָעוֹלָם הוּא שְׁטוּת מַמָּשׁ אֱוִיל פֶּתִי וּמְשֻׁגָּע וַהֲלֹא תִּרְאֶה, שֶׁ יֵשׁ כַּמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְיֵשׁ שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁעוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל בָּא לְנַגְּדוֹ דְּמוּת עֲבוֹדָה זָרָה וְאַף שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין בָּהּ מַמָּשׁ אַף עַל פִּי כֵן מִתְגַּבֵּר עָלָיו מְאד וּמְצַטֵּיר וְעוֹמֵד לְפָנָיו זֶה הַדְּמוּת וְקָשֶׁה לוֹ מְאד לְהַעֲבִיר זאת מִדִּמְיוֹנוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ וְעַתָּה רְאֵה, הֵיֵשׁ לְךָ שְׁטוּת גָּדוֹל וְשִׁגָּעוֹן יוֹתֵר מִזֶּה ? ! וּבְוַדַּאי מִי שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עָלָיו אֵלּוּ הַדְּמִיוֹנוֹת קָשֶׁה לוֹ מְאד לְהַנְצֵל מֵהֶם, וּלְהַעֲבִירָם מִמַּחֲשַׁבְתּוֹ וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר וּמְנַעֲנֵעַ וְזוֹרֵק רֹאשׁוֹ הֲנָה וַהֲנָה מִתְגַּבְּרִים עָלָיו הַדְּמִיוֹנוֹת אֵלּוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי זֶה טֶבַע וְסִגֻּלַת שֶׁל אֵלּוּ הַיְצָרִין הָרָעִים הַמְזֹהָמִים כָּל מַה שֶּׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עַל אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר הֵם מִתְגַּבְּרִים כִּי הוּא כְּמוֹ שֶׁאָדָם בּוֹרֵחַ מִדָּבָר וּמִסְתַּכֵּל מִן הַצַּד כְּלְאַחַר יָד עַל זֶה הַדָּבָר שֶׁבָּרַח מִמֶּנּוּ וְאָז הַדָּבָר

הַזֶּה מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר כִּי לֹא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִזֶּה רַק אַדְרַבָּא שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּכָל פַּעַם לְאַחֲרָיו עַל זֹאת הַמַּחֲשָׁבָה וְהָבֵן זֶה וּכְמוֹ שֶׁיְּדוּעַ לְכָל מִי שֶׁנִּלְכָּד בָּזֶה וְיֵשׁ לוֹ אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן שֶׁהוּא שְׁטוּת וְשִׁגָּעוֹן גָּדוֹל וְהוּא רַק מֵ עֲכִירַת הַדָּמִים, מֵעֲכִירַת וּבִלְבּוּל הַמֹּחַ כִּי זֶה יָדוּעַ לַכֹּל, שֶׁעֲבוֹדָה זָרָה אֵין בָּהּ מַמָּשׁ וְאַף עַל פִּי כֵן קָשֶׁה לוֹ מְאד לְסַלֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ מֵהֶם מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר נִתְעַכֵּר וְנִתְבַּלְבֵּל מִחוֹ מְאד כֵּן אֵלּוּ הַהִרְהוּרֵי זְנוּת שֶׁיֵּשׁ לְרב הָעוֹלָם בִּפְרָט כְּשֶׁרוֹאֶה בְּעֵינָיו כְּגוֹן בְּעֵת שֶׁנִּזְדַּמֵּן לְפָנָיו אִשָּׁה וּכְשֶׁהוּא רוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר, וְאֵינוֹ רוֹצֶה אֵלּוּ הַהִרְהוּרִים וַאֲזַי מְנַעְנֵעַ רֹאשׁוֹ, וְרוֹצֶה לְסַלֵּק הַמַּחֲשָׁבוֹת אֵלּוּ מִמֶּנּוּ וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר הֵם מִתְגַּבְּרִים עָלָיו כַּנַּ"ל וּבֶאֱמֶת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דֵּעָה, הוּא אֶצְלוֹ שְׁטוּת גָּדוֹל וְאֵינוֹ נֶחְשָׁב אֶצְלוֹ אֶפְלוּ לְשׁוּם מַעֲלָה מַה שֶּׁאֵינוֹ נוֹפֵל עָלָיו הִרְהוּר מִזֶּה וְאֵינוֹ צָרִיךְ כְּלָל לִזְרק וּלְנַעְנֵעַ רֹאשׁוֹ כְּלָל וּכְמוֹ שֶׁאֵצֶל רב בְּנֵי אָדָם הוּא שְׁטוּת וְשִׁגָּעוֹן אֵלּוּ הַהִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה כֵּן אֶצְלוֹ שְׁטוּת הַהִרְהוּרֵי זְנוּת (קְדוֹשִׁים פ"ד) : שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי כַּד חֲזָא נָשִׁין שַׁפִּירִין, אָמַר: "אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים" כִּי הֵם בְּחִינַת אֱלִילִים וּכְמוֹ שֶׁהִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה הֵם שְׁטוּת נִגְלֶה לְכָל הָעוֹלָם כֵּן אֵלּוּ הַהִרְהוּרֵי זְנוּת הֵם שְׁטוּת וְשִׁגָּעוֹן עַל כֵּן עִקַּר הַתַּקָּנָה מִי שֶׁכְּבָר נִלְכַּד בָּזֶה, וְיֵשׁ לוֹ אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת הֵן הִרְהוּרֵי זְנוּת, הֵן הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה, חַס וְשָׁלוֹם אֵין לוֹ תַּקָּנָה רַק שֶׁיְּקַדֵּשׁ וִיטַהֵר גּוּפוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּזְדַּכֵּךְ וִיטַהֵר דָּמָיו וְיֵלֵךְ אֵצֶל חָכָם הָאֱמֶת וְיוֹרֶה לוֹ דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, דַּרְכֵי הַחָכְמָה עֵצוֹת נְכוֹנוֹת עַל כָּל דָּבָר אָז יִכָּנַע לְבָבוֹ הֶעָרֵל, וְשָׁב וְרָפָא לוֹ אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְקַדֵּשׁ וְנִטְהַר גּוּפוֹ אֵין שׁוּם תַּקָּנָה מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר וּמִתְאַמֵּץ וְיֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים גְּדוֹלִים לְסַלֵּק הַמַּחֲשָׁבָה כִּי יוֹתֵר וְיוֹתֵר הֵם מִתְגַּבְּרִים כַּנַּ"ל גַּם עֲצָבוּת הוּא מַזִּיק מְאד וְנוֹתֵן כֹּחַ לְזֶה הַיֵּצֶר הָרָע הָעָב הַנַּשְׁמִי עַל כֵּן אַדְרַבָּא אִם רוֹצֶה לִהְיוֹת יְרֵא ה, וְרוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל וְאֵינוֹ רוֹצֶה בְּאֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת צָרִיךְ שֶׁלֹּא לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם כְּלָל וְשֶׁלֹּא יִכָּפֵת לֵהּ מַה שֶּׁעוֹמְדִים לְפָנָיו וְרַק יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ בַּמֶּה שֶׁהוּא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן וְלֹא יַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם כְּלָל וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁעָמַד לְהִתְפַּלֵּל הָיָה מְזַדְּמֵן וְעוֹמֵד לְפָנָיו בְּדִמְיוֹנוֹ עַכּוּ"ם עָרֹל וְהָיָה לוֹ יִסּוּרִים גְּדוֹלִים מִזֶּה וְכָל מַה שֶּׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר וּלְסַלֵּק הַמַּחֲשָׁבָה הִתְגַּבְּרָה עָלָיו יוֹתֵר וְיָעַץ לוֹ חָכָם, שֶׁלֹּא יִכָּפֵת לֵהּ וְיַעֲמד הָעַכּוּ"ם, וְאַף עַל פִּי כֵן יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וְיִתְפַּלֵּל וּבָזֶה יִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ אַךְ זֶה עֵצָה לְפִי שָׁעָה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ גּוּפוֹ עֲדַיִן וְהָעִקָּר לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמוֹ כַּנַּ"ל וְיֵלֵךְ לְחָכָם, וְיִתֵּן לוֹ עֵצָה נְכוֹנָה עַל כָּל דָּבָר כַּנַּ"ל

עג - כי תעבר במים אתך אני

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] כִּי תַּעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי (יְשַׁעְיָה מ"ג) דְּהִנֵּה הַתּוֹרָה סְתִים וְגַלְיָא וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גַּם כֵּן סְתִים וְגַלְיָא דְּהַיְנוּ מַה שֶׁנִּגְלֶה לָנוּ הוּא הַלְּבוּשׁ וְחִיצוֹנִיּוּת וּמַה שֶּׁנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ הוּא הַפְּנִימִיּוּת וְהִנֵּה כָּל אָדָם צָרִיךְ לְזָרֵז אֶת עַצְמוֹ לְהַשִּׂיג הַפְּנִימִיּוּת מַה שֶּׁנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ אַךְ אֵיךְ יוּכַל לְהַגִּיעַ אֶל הַנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ בִּתְפִלָּה לִשְׁמָהּ שֶׁיְקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה אֶל הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה, בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ וְחָזָק כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים (חֻלִּין ס:) וְלָמָּה, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָפֵץ חֶסֶד הוּא (מיכה ז) וְרוֹצֶה תָּמִיד לְהַשְׁפִּיעַ הַשְׁפָּעוֹת וּבְרָכוֹת וְ אֵין הַשְׁפָּעָה יְכוֹלָה לֵירֵד, רַק עַל יְדֵי כְּלִי הַנִּקְרָא אֲנִי שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר ו) "וַאֲנִי אֲבָרֲכֵם" וְהַכְּלִי הַנַּ"ל נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּאֹפֶן שֶׁמְּקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה לְהַדִּבּוּר (יְשַׁעְיָה ס) "וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים" וזהו אני אֲלֻף, מִלְּשׁוֹן "אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים" (תְּהִלִּים קמ"ד) נוּן נִקְרָא דִּבּוּר, כִּי הַדִּבּוּר הוּא מַלְכוּת, עַל דֶּרֶךְ מַלְכוּת פֶּה (פתח אליהו) וּ מַלְכוּת נִקְרָא נוּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ע"ב) : "יִנּוֹן שְׁמוֹ" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: לְשׁוֹן מַלְכוּת יוּד נַעֲשֶׂה, עַל יְדֵי הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁמְּקַשֵּׁר לְהַדִּבּוּר כַּנַּ"ל (שְׁמוֹת ט"ו) : "אָז יָשִׁיר משֶׁה", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: יוּ"ד עַל שֵׁם הַמַּחֲשָׁבָה נֶאֱמְרָה וְנִגְמַר הַכְּלִי הַנִּקְרָא אֲנִי וְהַשֶּׁפַע יוֹרֵד וְנִשְׁלָם חֵפֶץ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא וּלְפִיכָךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן וְיָדוּעַ הוּא, כִּי מִי שֶׁמְּקַבֵּל תַּעֲנוּג מֵאַחֵר נִקְרָא נוּקְבָא, רוֹצֶה לוֹמַר לְגַבֵּהּ וְנִמְצָא כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל תַּעֲנוּג מִיִּשְׂרָאֵל מִתְּפִלָּתָן כִּבְיָכוֹל נַעֲשֶׂה נוּקְבָא לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר כ"ח) : "אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה" כִּי עַל יְדֵי רֵיחַ הַנִּיחוֹחַ שֶׁמְּקַבֵּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְּפִלּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה בְּסוֹד אִשָּׁה (יִרְמְיָה ל"א) אִם כֵּן מֵהַפְּנִימִיּוּת נַעֲשֶׂה חִיצוֹנִיּוֹת [וְעַיֵּן לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה אוֹר הַגָּנוּז (סִימָן ט"ו), שָׁם מְבֹאָר גַּם כֵּן עִנְיָן זֶה] וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק, כִּי תַּעֲבֹר בְּמַיִם וְ תַּעֲבֹר, מִלְּשׁוֹן הִתְגַּלּוּת כְּמָה שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ב) : "וְעָבַר ה לִנְגֹּף אֶת מִצְרַיִם", וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס: וְיִתְגַּלֵּי ה וְכוּ וְאֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה (בָּבָא קַמָּא י"ז) וְהַפֵּרוּשׁ הוּא, כְּשֶׁתִּרְצֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לְךָ הַנִּסְתָּר מֵהַתּוֹרָה אִתְּךָ אָנִי, כְּלוֹמַר, תִּרְאֶה שֶׁתַּעֲשֶׂה הַכְּלִי שֶׁנִּקְרֵאת אֲנִי כַּנַּ"ל

עד - רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ (תְּהִלִּים נ"ז) הִנֵּה כָּל אָדָם צָרִיךְ לְרַפְּאוֹת נַפְשׁוֹ דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹתָהּ לִמְקוֹם שָׁרְשָׁהּ (עיין זוהר פקודי רכ"ג:) ובמה ? דהנה יש שני מיני דינים א, דִּינָא דְּמָסָאבָא, בְּחִינַת נָחָשׁ הִטִּיל זֻהֲמָא בְּחַוָּה (שַׁבָּת קמו מִשְׁלֵי ג) ויש דינא קדישא כמו שכתוב "אֲשֶׁר יֵאָהֵב ה יוֹכִיחַ" וְהַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת הוּא הִתְרַחֲקוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ח) כָּל הַמַּצְדִּיק אֶת עַצְמוֹ

מִלְמַטָּה, מַצְדִּיקִים עָלָיו אֶת הַדִּין מִלְמַעְלָה וְהוּא בְּחִינַת מִחִין דְּקַטְנוּת, וְהוּא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ"ה) : "אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק" כִּי אַבְרָהָם הוּא חֶסֶד, וְיִצְחָק הוּא גְּבוּרָה "פַּחַד יִצְחָק" (שָׁם ל"א תְּהִלִּים כ) : "בִּגְבוּרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ" וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם קי"ז) : "כִּי גָּבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ" וְזֶהוּ, כִּי יִצְחָק הוּא בְּחִינַת אֱלֹקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"א) : "צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹקִים" וְהוּא בָּא מִבְּחִינַת שָׂרָה, מִדַּת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (שָׁם י"ז, וְהוּא מִגְּמָרָא בְּרָכוֹת י"ג) : שֶׁשָּׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם וְדִינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא (גִּטִּין י: תִּקּוּנֵי זֹהַר דַּף י"ז) : צֶדֶק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, "וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם" (בְּרֵאשִׁית י"ד) וְזֶהוּ בְּחִינַת קַטְנוּת (שָׁם כ"ז), וְהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ (שָׁם א) וְהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כ"ו) : "נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה" (עיין זוהר לך לך פג) וְצָרִיךְ כָּל אָדָם, לֵילֵךְ מִקַּטְנוּת לְגַדְלוּת וּכְשֶׁבָּא לְגַדְלוּת, הוּא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג) : "וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר (שָׁם א) "וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב", וְאֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה (בְּרָכוֹת ח) וּשְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, הֵן בְּחִינוֹת הוֹשַׁעְנָא רַבָּא וְשִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁהֵן בְּחִינוֹת יִצְחָק וְיַעֲקֹב כִּי הוֹשַׁעְנָא רַבָּא, הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר בְּלֹא דֵּעָה וְהוּא בְּחִינַת עֲרָבָה, כִּי עֲרָבָה דּוֹמָה לִשְׁפָתַיִם (תַּנְחוּמָא פָּרָשַׁת אֱמֹר, זֹהַר צַו ל"ב, פִּינְחָס ר"ן ו"ו), כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (קְדוֹשִׁים דַּף פ"ה:) אִית מָאן דְּלָעֵי בְּאוֹרַיְתָא וּמְגַמְגֵּם בָּהּ בְּגַמְגּוּמָא דְּלָא יָדַע כָּל מִלָּה וּמִלָּה סָלְקָא לְעֵילָּא וְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָדֵי בְּהַאי מִלָּה וְקַבִּיל לָהּ וְנָטַע לָהּ סָחֲרָנִין דְּהַאי נַחֲלָא וְאִתְעֲבִדוּ מֵאנּוּן מִלִּין אִילָנִין רַבְרְבִין, וְאִקְרוּן עַרְבֵי נַחַל וְשִׂמְחַת תּוֹרָה, הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר בְּדֵעָה וְהוּא הַחִיּוּת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (שָׁם) : זַכָּאִין אִנּוּן דְּיָדְעִי אוֹרְחוֹי דְּאוֹרַיְתָא וּמִשְׁתַּדְּלִי בָּהּ בְּאַרַח מִישׁוֹר דְּאִנּוּן נָטְעִין אִילָנָא דְּחַיִּין לְעֵלָּא דְּכֹלָּא אִסְתָּא וְכוּ (מַלְאָכִי ג) : "שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ" כִּי שֶׁמֶשׁ הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר בְּדֵעָה וְהוּא בְּחִינַת אִילָנָא דְּאַסְתָּא וְזֶה מַאֲמַר הַכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ד) : "שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה אֱלֹקִים" (עיין זוהר בראשית כ פקודי רכד: ובהקדמת התיקונים) כִּי בְּחִינוֹת יִצְחָק וְיַעֲקֹב, הֵם בְּחִינוֹת דִּין וְרַחֲמִים (יְשַׁעְיָה ל) : "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה" כִּי הַלְּבָנָה הוּא בְּחִינַת יִצְחָק (עיין מ"ר בבר פב) וְהַחַמָּה הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב (עיין מ"ר ויצא פ סח) וְסִימָן שֶׁיֵּדַע אָדָם אִם הוּא בְּבְחִינַת דִּינָא דְּמָסָאבָא וְאִם הוּא בְּבְחִינַת דִּינָא קַדִּישָׁא סִימָן לַדָּבָר, תְּפִלָּה כְּשֶׁאֵין בּוֹ בְּטוּל תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ה) : אֵיזֶהוּ יִסּוּרִין שֶׁל אַהֲבָה, כֹּל שֶׁאֵין בּוֹ בְּטוּל תְּפִלָּה שֶׁנֶּאֱמַר "בָּרוּךְ ה אֲשֶׁר לֹא הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ מֵאִתִּי" וּתְפִלָּה הוּא בְּחִינַת פָּנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ל"ח) : "וַיִּסֹּב חִזְקִיָּה פָּנָיו וַיִּתְפַּלֵּל" וְזֶה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל) : "הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל" וְזֶה מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י לְפִי שֶׁהָיוּ לֵיצָנֵי הַדּוֹר אוֹמְרִים. מֵאֲבִימֶלֶךְ נִתְעַבְּרָה שָׂרָה, בְּחִינַת סִטְרָא דְּמָסָאבָא וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צָר קְלַסְתֵּר

פָּנִים שֶׁל יִצְחָק דּוֹמֶה לוֹ וְהֵיוּ הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק פֵּרוּשׁ שֶׁהַדִּין, הוּא בְּחִינַת דִּינָא קַדִּישָׁא וּמִסְטָרָא דְּאַבְרָהָם, הוֹלִיד יִצְחָק וּבִבְחִינַת דִּין זֶה, שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ, יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת יַעֲקֹב, הוּא הַדִּבּוּר וּבְחִינַת עֵשָׂו הוּא הַסִּיגִים וְהוּא בְּחִינַת (וַיִּקְרָא ה) : "נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא" וְזֶה פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם, יַעֲקֹב וְעֵשָׂו וּכְשֶׁבָּא אֶל בְּחִינַת יַעֲקֹב, הוּא הַחָכְמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ז) : "וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם" וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס: וְחַכְמַנִי אֲז נְתַרְפֵּא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ" וְזֶה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים י"ט) : "תּוֹרַת ה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ" וְהַדִּבּוּר בִּלֹא דֵּעָה נִקְרָא צֶדֶק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"ח) : "צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן" וּכְשֶׁבָּא אֶל בְּחִינַת יַעֲקֹב, הִיא הַחָכְמָה נִקְרָא צְדָקָה וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק (יְשַׁעְיָה ס"ג) : "אֲנִי הַמְדַבֵּר בִּצְדָקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ" דְּהַיְנוּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהָיְתָה מְקֻדֶּם בִּלֹא יְדִיעָה וְנוֹשַׁע עַל יְדֵי הַצְּדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר בִּידִיעָה וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק (מִשְׁלֵי ג) "רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶיךָ", שֶׁהִיא מִדַּת מַלְכוּת וּכְשֶׁבָּא אֶל בְּחִינַת חָכְמָה נִתַּקֵּן הַנֶּפֶשׁ, וּמַעֲלֶה לְשָׁרְשׁוֹ כִּי טִפַּת הַזֶּרַע נִמְשֶׁכֶת מֵהַמּחַ, וּמחָא חָכְמָה (פתח אליהו) וְכָל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לַעֲבד הַבּוֹרֵא הוּא רַק שֶׁיִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ וְהַחָכְמָה נִקְרָא כָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי א) "וְאִם אָב אֲנִי אַיֵּה כְּבוֹדִי" וְאָב נִקְרָא חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"א) "אַבְרֵךְ", פֵּרַשׁ רַשִׁ"י: אָב בְּחָכְמָה נִתְחַדְּשׁוּ הָעוֹלָמוֹת כִּי קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרַיְתָא בָּרָא עָלְמִין וְהַתּוֹרָה נִקְרָא חָכְמָה וְיִשְׂרָאֵל עָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה א) וּכְשֶׁבָּא הַנֶּפֶשׁ אֶל הַחָכְמָה, אֲזַי נִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם וְיַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת שָׁמַיִם וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק "רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹקִים" כְּשֶׁהוּא מַעֲלֶה בְּחִינַת נֶפֶשׁ, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱלֹקִים, דִּינָא קַדִּישָׁא לְבְחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא שָׁמַיִם, בְּחִינַת חָכְמָה אֲז "עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ", שֶׁנִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ [זאת הַתּוֹרָה שֶׁבְּסִימָן זֶה, לא שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, וְהוּא מִלְּשׁוֹן הַחֲבֵרִים כַּנַ"ל. וְהַמְעַיֵּן יִרְאֶה בְּעֵינָיו שֶׁהַלָּשׁוֹן מְגֻמְגָּם מְאד, וְחָסֵר הַרְבֵּה, וְגַם מַה שֶּׁנִּכְתַּב הוּא שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר. עַל כֵּן אָמַרְתִּי לְבָאֵר קְצָת כְּפִי מַה שֶּׁהֵבַנְתִּי מִדְּבָרִים אֵלּוּ הַנִּכְתָּבִים כָּאן] כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְרַפְּאוֹת נַפְשׁוֹ דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹתהּ לִמְקוֹם שָׁרְשָׁהּ וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁמִּתְיַגֵּעַ בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁזּוֹכֶה לֵידַע אוֹתָהּ וְלַהֲבִינָהּ כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי דִּינִים כִּי יֵשׁ דִּינָא דִּמְסָאֲבָא, בְּחִינַת נָחָשׁ הִטִּיל זֳהֲמָא בְּחַוָּה וְיֵשׁ דִּינָא קַדִּישָׁא בְּחִינַת: "אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב ה יוֹכִיחַ" וְזֶהוּ בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת שֶׁהוּא הַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמַּצְדִּיק אֶת עַצְמוֹ מִלְּמַטָּה מַצְדִּיקִים עָלָיו אֶת הַדִּין מִלְּמַעְלָה דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לְהַצְדִּיק אֶת עַצְמוֹ וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲזַי מַצְדִּיקִים עָלָיו אֶת הַדִּין דְּהַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁכִים עָלָיו דִּינִים וְיִסּוּרִים וְאֵלּוּ הַדִּינִים וְהַיִּסּוּרִים הֵם נִרְאִין כְּהִתְרַחֲקוּת כְּאֵלּוּ רוֹצִים לְהַרְחִיקוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם וּבֶאֱמֶת זֶה הַהִתְרַחֲקוּת הוּא עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת כִּי אֵלּוּ הַדִּינִים וְהַהִתְרַחֲקוּת

הֵם לְטוֹבָתוֹ, בְּחִינַת "אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב ה יוֹכִיחַ" כְּדֵי שֶׁיַּעֲמד בַּנִּסָּיוֹן הַזֶּה, וְיִתְגַּבֵּר וְיִתְאַמֵּץ לְהִתְקָרֵב יוֹתֵר [וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר (לעיל בסי סו אות ד) שֶׁהַמְּנִיעוֹת הֵם בִּשְׁבִיל הַחֶשֶׁק וְעוֹד מְבאָר מִזֶּה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת] וְעַל כֵּן, זֶה הַדִּין הוּא בְּחִינַת דִּינָא קַדִּישָׁא רַק שֶׁהוּא בְּחִינַת מחִין דְּקַטְנוּת שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַדִּין כַּיָּדוּעַ וְזֶהוּ בְּחִינַת "אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק" כִּי אַבְרָהָם הוּא בְּחִינַת חֶסֶד וְיִצְחָק הוּא בְּחִינַת גְּבוּרָה, בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק הַיְנוּ, שֶׁזֶּה הַדִּין הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִצְחָק הוּא נוֹלָד וְנִמְשָׁךְ מֵאַבְרָהָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד כִּי בֶּאֱמֶת בְּזֶה הַדִּין מְלֻבָּשׁ חֶסֶד גָּדוֹל, כִּי הוּא לְטוֹבָתוֹ בְּחִינַת "אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב ה יוֹכִיחַ" כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת "בִּגְבוּרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ" שֶׁבְּתוֹךְ הַגְּבוּרוֹת וְהַדִּינִים מְלֻבָּשׁ בָּהֶם יֵשַׁע יְמִינוֹ, בְּחִינַת חֶסֶד כִּי זֶה הַדִּין נִמְשָׁךְ מֵחֶסֶד, בְּחִינַת "אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק" כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת "כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ" שֶׁהַגְּבוּרוֹת הֵם חֲסָדִים בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל אֲבָל צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת לְהַמְתִּיק זֶה הַדִּין כִּי הַדִּינִים הֵם מִבְּחִינַת מחִין דְּקַטְנוּת וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לֵילֵךְ מִקַּטְנוּת לְגַדְלוּת וְעַל יְדֵי זֶה יַמְתִּיק אֶת הַדִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת יִצְחָק כִּי יִצְחָק הוּא בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת אֱלֹקִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹקִים" כִּי יִצְחָק נוֹלָד מִשָּׂרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: שֶׁנִּקְרֵאת שָׂרָה עַל שֵׁם שֶׁשָּׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּמַלְכוּת הוּא בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא וְעִקַּר הַדִּין הוּא, כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת מחִין דְּקַטְנוּת שֶׁאָז נִקְרֵאת הַמַּלְכוּת צָדֵק כַּיָּדוּעַ כִּי צָדֵק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, בְּחִינַת "וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם" וְאָז כְּשֶׁהַמַּלְכוּת הִיא בִּבְחִינַת צָדֵק אָז הוּא בְּחִינַת מחִין דְּקַטְנוּת, בְּחִינַת דִּינִים שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַדִּין שֶׁל יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, בְּחִינַת "וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת" שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה, בְּחִינַת "וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה" וְזֶהוּ בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת "נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה" וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לֵילֵךְ מִקַּטְנוּת לְגַדְלוּת וּלְהַמְתִּיק הַדִּין שֶׁבָּא מִבְּחִינַת מחִין דְּקַטְנוּת וּכְשֶׁבָּא לִבְחִינַת מחִין דְּגַדְלוּת זֶהוּ בְּחִינַת "וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר כִּי עִקַּר הַהַמְתָּקָה הוּא עַל יְדֵי חָכְמָה, בְּחִינַת מחִין דְּגַדְלוּת דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי יְדִיעַת הַתּוֹרָה (מִשְׁלֵי ו) וְתוֹרָה אוֹר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב" וְאֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה הַיְנוּ, כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת אוֹר שֶׁהִיא הֶפֶךְ הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי יְדִיעַת הַתּוֹרָה נִמְתָּק הַדִּין וְסִימָן שֶׁיֵּדַע הָאָדָם אִם הוּא בִּבְחִינַת דִּינָא דְּמָסָאבָא וְאִם הוּא בִּבְחִינַת דִּינָא קַדִּישָׁא סִימָן לַדָּבָר, תְּפִלָּה כְּשֶׁאֵין בּוֹ בִּטּוּל תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵיזֶה יִסּוּרִין שֶׁל אַהֲבָה, כָּל שֶׁאֵין בּוֹ בִּטּוּל תְּפִלָּה שֶׁנֶּאֱמַר: "בָּרוּךְ ה אֲשֶׁר לֹא הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ מֵאִתִּי" וְזֶה שֶׁכָּתוּב: "הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל" פָּנִים, זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּסַּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו וְכוּ וַיִּתְפַּלֵּל" הַיְנוּ כְּשֶׁהוּא הַסְתָּרַת פָּנִים, חַס וְשָׁלוֹם דְּהַיְנוּ בִּטּוּל תְּפִלָּה, חַס וְשָׁלוֹם אָז

הוּא דִּין קָשֶׁה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת "הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל" כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁיִּצְחָק הוּא בְּחִינַת דִּינָא קַדִּישָׁא שֶׁנִּמְשָׁךְ מִצַּד הַחֶסֶד בְּחִינַת "אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק" כַּנַּ"ל וְזֶה מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק זֶה לְפִי שֶׁהָיוּ לֵיצָנֵי הַדּוֹר אוֹמְרִים מֵאֲבִימֶלֶךְ נִתְעַבְּרָה שָׂרָה הַיְנוּ בְּחִינַת סִטְרָא דִּמְסָאֲבָא הַיְנוּ, שֶׁהַדִּין שֶׁל יִצְחָק שֶׁנּוֹלַד מִשָּׂרָה נִמְשָׁךְ מִסִּטְרָא דִּמְסָאֲבָא, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲבִימֶלֶךְ וְעַל כֵּן צָר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קִלְסְתֵּר פָּנִים שֶׁל יִצְחָק דּוֹמֶה לְאַבְרָהָם וְהָיוּ הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק פִּרוּשׁ שֶׁהַדִּין הוּא בְּחִינַת דִּינָא קַדִּישָׁא וּמִסִּטְרָא דְּאַבְרָהָם בְּחִינַת חֶסֶד, נוֹלָד יִצְחָק כַּנַּ"ל וְהַמְתָּקַת הַדִּין שֶׁל יִצְחָק, עַל יְדֵי הַחָכְמָה, שֶׁהוּא יְדִיעַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל זֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁנּוֹלַד מִיִּצְחָק כִּי מִבְּחִינַת הַדִּין הַזֶּה בְּחִינַת יִצְחָק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל נוֹלְדִים שְׁתֵּי בְּחִינוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב וְעֵשָׂו יַעֲקֹב, הוּא בְּחִינַת הַחָכְמָה, בְּחִינַת דִּבּוּר בִּידִיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין שֶׁל יִצְחָק וְעֵשָׂו, הוּא בְּחִינַת הַסִּיגִים וְהַפְּסֹלֶת גֻּמּוּר שֶׁמִּשְׁתַּלְשְׁלִין וְיוֹרְדִין מִבְּחִינַת הַדִּין וְהוּא בְּחִינַת "נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא" וְזֶהוּ: "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י יַעֲקֹב וְעֵשָׂו כִּי הַמְתָּקַת הַדִּין שֶׁל יִצְחָק, הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר בְּדֵעָה כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת חָכְמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וַיִּעְקְבֵנִי", וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס וְחַכְמַנִי כִּי יֵשׁ דִּבּוּר בְּלֹא דֵּעָה, וְיֵשׁ דִּבּוּר בְּדֵעָה וּשְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, הֵן בְּחִינַת הוֹשַׁעְנָא רַבָּא וְשִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁהֵן בְּחִינַת יִצְחָק וְיַעֲקֹב כִּי הוֹשַׁעְנָא רַבָּא, הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר בְּלֹא דֵּעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲרָבָה כִּי עֲרָבָה דּוֹמָה לִשְׁפָתַיִם כִּי אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ אִית מָאן דְּלֵעֵי בְּאוֹרַיְתָא וּמְנַמְגֵּם בָּהּ בְּגִמְגּוּמָא דְּלָא יָדַע כָּל מִלָּה וּמִלָּה סָלְקָא לְעֵלָּא וְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָדֵי בְּהַאי מִלָּה וְנָטַע לַהּ סָחֲרָנִין דְּהַהוּא נַחֲלָא וְאִתְעֲבַדוּ מֵאנוּן מִלִּין אִילָנִין רַבְרְבִין, וְאִקְרוּן עֲרֵבֵי נַחַל נִמְצָא שֶׁעֲרֵבֵי נַחַל הֵם בְּחִינַת דִּבּוּר בְּלֹא דֵּעָה וְזֶהוּ בְּחִינַת הוֹשַׁעְנָא רַבָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמַּחְיִן דְּקַטְנוּת וְעַל כֵּן הַדִּבּוּר בְּלֹא דַּעַת עֲדַיִן אֲבָל שִׂמְחַת תּוֹרָה, הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר בְּדֵעָה וְהוּא הַחִיּוּת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר: זַכָּאִין אִנּוּן דְּיַדְעִין אוֹרְחוֹי דְּאוֹרַיְתָא, וּמִשְׁתַּדְּלִי בָּהּ בְּאַרַח מֵישׁוֹר, דְּאִנּוּן נָטְעִין אִילָנָא דְּחַיֵּי לְעֵלָּא דְּכֹלָּא אַסְוָתָא וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת מִחִין דְּגַדְלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת "שֶׁמֶשׁ צָדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ" כִּי שֶׁמֶשׁ, הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ל"ב) "וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ"] שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת דִּבּוּר בְּדֵעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת שִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אִילָנָא דְּאַסְוָתָא כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת "שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה אֱלֹקִים" ה אֱלֹקִים, זֶה בְּחִינַת רַחֲמִים וְדִין בְּחִינַת יַעֲקֹב וְיִצְחָק שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן וְזֶה בְּחִינַת "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה" כִּי הַלְּבָנָה הִיא בְּחִינַת יִצְחָק וְהַחַמָּה הִיא בְּחִינַת יַעֲקֹב וְצָרִיךְ לְהַמְתִּיק הַדִּין שֶׁל יִצְחָק, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבָנָה עַל יְדֵי בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב

עַד שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאָז נַעֲשֶׂה מִצֶּדֶק צְדָקָה, בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא כִּי כְּשֶׁהַמַּלְכוּת בְּבְחִינַת דִּין, נִקְרֵאת צֶדֶק וּכְשֶׁמַּמְתִּיקִין אוֹתָהּ עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב, אֲזַי הִיא בִּבְחִינַת צְדָקָה בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ צְדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר בְּדֵעָה בְּחִינַת "אֲנִי ה הַמְדַבֵּר בִּצְדָקָה וְרַב לְהוֹשִׁיעַ" כִּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהָיָה מִקֹּדֶם בִּבְחִינַת דִּין בִּבְחִינַת צֶדֶק, בִּבְחִינַת מִחִין דְּקַטְנוּת, בְּחִינַת דִּבּוּר בְּלֹא דֵּעָה כְּשֶׁעוֹלֶה מִצֶּדֶק לִצְדָקָה, זֶהוּ הַמְתָקָתָהּ וִישׁוּעָתָהּ בְּחִינַת "מְדַבֵּר בִּצְדָקָה וְרַב לְהוֹשִׁיעַ" וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת "תּוֹרַת ה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ" תּוֹרַת ה תְּמִימָה, הַיְנוּ חָכְמַת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת דִּבּוּר בְּדֵעָה זֶהוּ עִקַּר הַהַמְתָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת מְשִׁיבַת נָפֶשׁ וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת: "רְפָאוּת תְּהִי לְשָׁרֶיךָ", שֶׁנֶּאֱמַר בְּשֶׁבַח הַתּוֹרָה לְשָׁרֶיךָ, זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת שֶׁשָּׁרָה עַל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַדִּין שֶׁל יִצְחָק וְהַתּוֹרָה, הִיא הָרְפוּאָה וְהַהַמְתָקָה שֶׁל הַדִּין הַזֶּה כַּנַּ"ל כִּי כְּשֶׁבָּא לְחָכְמַת הַתּוֹרָה נִתְתַּקֵּן הַנֶּפֶשׁ, וּמַעֲלֶהוּ לְשָׁרְשׁוֹ כִּי טִפַּת הַזֶּרַע שֶׁל הוֹלָדַת הַנֶּפֶשׁ נִמְשֶׁכֶת מֵהַמֹּחַ וּמֹחָא, חָכְמָה כִּי יִשְׂרָאֵל עָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְהַמַּחֲשָׁבָה הִיא חָכְמָה שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, וְשֹׁרֶשׁ כָּל הָעוֹלָמוֹת כִּי שֹׁרֶשׁ כֻּלָּם הוּא חָכְמַת הַתּוֹרָה כִּי בְּאוֹרַיְתָא קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא עָלְמִין וְהַתּוֹרָה נִקְרֵאת חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח) : "אֲנִי חָכְמָה" וְכוּ וּכְשֶׁזּוֹכֶה הַנֶּפֶשׁ לְחָכְמַת הַתּוֹרָה, זֶהוּ בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כִּי חִדּוּשׁ כָּל הָעוֹלָמוֹת הָיָה עַל יְדֵי חָכְמָה, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכֶה לַחָכְמָה, אֲזַי נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל עֲבוֹדוֹת הָאָדָם כִּי תַּכְלִית כָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לַעֲבֹד אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הוּא רַק כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ (יְשַׁעְיָה מ"ג) : "לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו" וְכוּ וְהַכָּבוֹד נִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי הַחָכְמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְאִם אָב אֲנִי אַיֵּה כְּבוֹדִי" וְאָב הוּא בְּחִינַת חָכְמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אַבְרֶךְ, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: אָב בְּחָכְמָה וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק, רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹקִים זֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב [כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר] כְּשֶׁהוּא מַעֲלֶה בְּחִינַת נֶפֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקִים, דְּינָא קַדִּישָׁא לְבְחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁמַיִם, בְּחִינַת חָכְמָה אֲזַי, עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ אֲזַי נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל

עה - יברכנו אלקים ויירא אתו כל אפסי ארץ

[וְלָשׁוֹן הַחֲבֵרִים] יְבָרְכֵנוּ אֱלֹקִים וְיִירְאוּ אתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ דְּהִנֵּה, יֵשׁ מִדַּת נְצָחוֹן וּמַחֲלֶקֶת וּמִלְחָמָה וּמֵהֵיכָן בָּא מִדָּה זוֹ ? מִדִּמִּים שֶׁעֲדַיִן לֹא עָבַד בָּהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְיֵז נְצָחָם" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: דְּמִים וְלֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם וְכוּ (עוֹקְצִין פֶּרֶק ג) וּ בְּמַחֲלֶקֶת יֵשׁ בְּחִינַת הָעוֹשֶׂה שָׁלוֹם וְהוּא בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִין נוּקְבִין לְמָשָׁל, כְּשֶׁנּוֹפֵל לְאָדָם אֵיזֶה קֻשְׁיָא, הוּא בְּחִינוֹת מַחֲלֶקֶת וְהַתֵּרוּץ, הוּא בְּחִינַת

הָעוֹשֶׂה שָׁלוֹם וְהוּא הַעֲלָאַת מַיִין נוּקְבִין וְלִפְעָמִים, שָׁלוֹם עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בְּמָקוֹם אַחֵר וְהוּא הַעֲלָאַת מַיִין נוּקְבִין לְמָקוֹם אַחֵר וְתוֹרָה וּתְפִלָּה, הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִין נוּקְבִין, שֶׁהוּא שָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם" "וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל" כִּי בְּשָׁעַת בְּרִיאָה נָפְלוּ עוֹלָמוֹת לְמַטָּה וְהָעוֹלָמוֹת הֵם אוֹתִיּוֹת וְנִתְפַּזְּרוּ לְכַמָּה נִיצוֹצוֹת וְעַל יְדֵי הַעֲלָאַת מַיִין נוּקְבִין שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה נַעֲשֶׂה צֵרוּף מֵהַנִּיצוֹצוֹת, וְנַעֲשֶׂה עוֹלָם וְזֶה "וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ" כִּי מֵהָאַרְצִיּוּת נִתְעַלֶּה הַנִּיצוֹצוֹת, וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם וְזֶהוּ "וְלֵאמר לְצִיּוֹן עַמִּי אַתָּה", אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי בְּשֻׁתָּפֵי וְכוּ כִּי הוּא גַּם כֵּן כְּמוֹ בּוֹרֵא בְּמִלּוֹלוֹ שָׁמַיִם וְאֶרֶץ כַּנַּ"ל וּבְחִינָה זאת נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם, עַד בֵּיאַת מָשִׁיחַ, עַד "וּבַיּוֹם הַהוּא יַעֲמְדוּ רַגְלָיו עַל הַר הַזֵּיתִים" שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין וְ תוֹרָה וּתְפִלָּה, הֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת עֲמִידָה תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי, וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר" וּתְפִלָּה "וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל" וְהוּא בְּחִינַת רַגְלִין וְעַל יְדֵי בְּחִינַת רַגְלִין דְּתוֹרָה וּתְפִלָּה נִתְקָרְבוּ, בְּחִינַת: "וְעָמְדוּ רַגְלָיו עַל הַר הַזֵּיתִים" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ" וְ צֶדֶק הוּא תּוֹרָה וּתְפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "צֶדֶק תְּדַבֵּרוֹן" וְזֶה פֶּרוּשׁ: שׁוּתָא דִּינוּקָא בְּשׁוּקָא דְּאַבּוּהּ וּדְאִמָּא (סָכָה נ"ו) כִּי עַל יְדֵי הַדִּבּוּרִים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, נַעֲשֶׂה בְּחִינוֹת שׁוּקִין וְרַגְלִין "וּבְדַבֵּר ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ" לָכֵן יֵשׁ נִיצוֹצוֹת שֶׁנִּפְלוּ בְּכָל דָּבָר בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה וּבְמַלְבּוּשׁ וְהַתַּעֲנוּג שֶׁיֵּשׁ מִן הַדִּבּוּר מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה, הוּא הַנִּיצוֹצוֹת וְ הַנִּיצוֹצוֹת הֵם אוֹתִיּוֹת וְ קוֹל שֶׁמּוֹצִיא אֶל הַדִּבּוּר, הֵם בְּחִינַת דָּם וְהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי נֶפֶשׁ כָּל בָּשָׂר דָּמוֹ בְּנַפְשׁוֹ הוּא" וּכְשֶׁיְּצִאָה לְדִבּוּר, הוּא בְּחִינַת: "נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ" וְ קוֹל הִיא בְּחִינַת: "צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ" וּבְהַיְצִיאָה אֶל הַדִּבּוּר, הוּא בְּחִינַת: "וַיִּבֶן אֶת הַצֵּלָע" וּמִפְּנֵי שֶׁנִּיצוֹצוֹת הַנַּ"ל קְדֵם הַדִּבּוּר אֵין לָהֶם צֵרוּף וְהֵם בִּבְחִינַת שְׁבָרִים וּמַחֲלֹקֶת כִּי כָּל נִיצוֹץ מִתְגַּבֵּר עַל חֲבֵרוֹ וּבְהוֹצִיאוֹ אֶל הַדִּבּוּר, הוּא בְּצֵרוּף, וְהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם נִמְצָא, שֶׁצָּרִיךְ בְּהַנִּיצוֹצוֹת הַנַּ"ל, לְדַבֵּר בְּדִבְרֵי תוֹרָה וּתְפִלָּה, וְלֹא בְּדָבָרִים אֲחֵרִים וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ הַגְּמָרָא (סָכָה נ"ג תַּעֲנִית כ"ה) : לֵוִי הִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה וְאִטְלַע שֶׁהוּא בְּחִינַת צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ כִּי מִכֹּחַ שֶׁהוֹצִיא הַנִּיצוֹצוֹת בְּדָבָרִים אֲחֵרִים נִשְׁאַר בִּבְחִינַת: צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ וְ צָרִיךְ לְדַבֵּר בְּתוֹרָה אוֹ בִּתְפִלָּה עַד שֶׁיִּהְיֶה הַגּוּף בָּטֵל וְאֶפֶס וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" שֶׁיִּהְיֶה הַגּוּף אֶחָד עִם הַדִּבּוּר, עַד שֶׁיִּהְיֶה כְּאֶפֶס וּבַמֶּה הוּא בָּא לְדָבָר זֶה ? בְּיִרְאָה כִּי אָמְרוּ חֲזַ"ל (בָּבָא בַּתְרָא י) : גּוּף קָשֶׁה פַּחַד שׁוֹבְרוֹ וּ פַחַד, הוּא פַּחַד יִצְחָק, הוּא יִרְאָה וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק: "יְבָרֶכְנוּ אֱלֹקִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ" כְּלוֹמַר כִּי הַבְּרָכָה כְּשֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת יִרְאָה "כָּל אַפְסֵי אָרֶץ" כְּלוֹמַר כָּל אַרְצִיּוּת נַעֲשִׂים אֶפֶס, כְּמָה שֶׁכָּתוּב: "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" וּ בְתוֹרָה וּתְפִלָּה יֵשׁ שְׁנֵי גְוָנִים מַחֲשָׁבָה וּצְעָקָה וְהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה וְדָוִד כִּי הַצְּעָקָה בְּחִינַת: "חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרוֹנָה" וּבְמַחֲשָׁבָה בְּחִינַת "חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ" בְּמֹשֶׁה כְּתִיב

וַיִּצְעַק מֹשֶׁה, וּכְתִיב: "וַיֵּלֶךְ וַיְדַבֵּר" וְכוּ כְּלוֹמַר שֶׁהָיָה מַקְהִיל קְהִלּוֹת בָּרַבִּים וְזֶה בְּחִינַת: "חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרִנָּה" וּבְדָוִד כְּתִיב "בְּמַקְהֲלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹקִים" וְהוּא גַּם כֵּן : "חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרִנָּה" [גַּם זאת הַתּוֹרָה, הַלָּשׁוֹן אֵינוֹ מְתֻקָּן וּמְסֻדָּר כְּלָל, גַּם חָסֵר הַרְבֵּה וְכָל אֲשֶׁר מָצָאָה יָדִי לְהָבִין מִדְּבָרִים אֵלּוּ בְּעֶזֶר ה יִתְבָּרַךְ, הֶכְרַחְתִּי לַחֲזֹר וּלְכָתְבָם בְּמַהֲדוּרָא תִּנְיָנָא] יְבָרְכֵנוּ אֱלֹקִים וְיִירְאוּ אתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ (תְּהִלִּים ס"ז) כִּי יֵשׁ מִדַּת נִצָּחוֹן וּמַחֲלֹקֶת וּמִלְחָמָה וּמִדָּה זאת בָּאָה מִדִּמִּים שֶׁעֲדַיִן לֹא עָבַד בָּהֶם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי עִקַּר מִדַּת הַנִּצָּחוֹן הוּא מֵהַדִּמִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס"ג) : "וְיֵז נִצְחָם", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: דְּמִים וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבַטֵּל מִדַּת הַנִּצָּחוֹן וְהַמַּחֲלֹקֶת, וְלִרְדֹּף אַחַר הַשָּׁלוֹם כִּי לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא הַשָּׁלוֹם (עוּקְצִין פ"ג) וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי שֶׁיְּדַבֵּר הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְשָׁלוֹם כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת, צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם וְזֶה הָעוֹשֶׂה שָׁלוֹם, הוּא בְּבְחִינַת הַעֲלָאַת מַיִּין נוּקְבִין כִּי כְּשֶׁנּוֹפֵל לָאָדָם אֵיזֶה קֻשְׁיָא, הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת כִּי חָלוּק לִבּוֹ, וְאֵינוֹ מֵבִין הַדָּבָר כִּי נִרְאֶה לוֹ כְּאִלּוּ הַדְּבָרִים סוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה, וְחוֹלְקִין זֶה עַל זֶה וְהַתֵּרוּץ הוּא בְּחִינַת הָעוֹשֶׂה שָׁלוֹם כִּי עַל יְדֵי הַתֵּרוּץ הוּא עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הַדְּבָרִים הַנִּרְאִים כְּחוֹלְקִים וְסוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה וְזֶהוּ בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִּין נוּקְבִין [כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִּין נוּקְבִין הוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְאַהֲבָה שֶׁמְּעוֹרֵר אֶחָד לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ כְּגוֹן כְּשֶׁאֶחָד מִשְׁתּוֹקֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹ לִנְסֹעַ לְצַדִּיק אֲמִתִּי זֶהוּ בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִּין נוּקְבִין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְחַבְּרִין וּמִתְקַשְּׁרִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְצַדִּיקָיו נִמְצָא שֶׁזֶּה הָעוֹשֶׂה שָׁלוֹם, שֶׁמַּכְנִיס אַהֲבָה בְּלֵב כָּל אֶחָד לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ וּמְקָרְבָם יַחַד, וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם זֶהוּ בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִּין נוּקְבִין] וְלִפְעָמִים זֶה הַשָּׁלוֹם עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בְּמָקוֹם אַחֵר וְהוּא בְּחִינַת הַעֲלָאַת מַיִּין נוּקְבִין לְמָקוֹם אַחֵר וְכָל הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּדַבְּרִים בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, הֵם בִּבְחִינַת הַעֲלָאַת מַיִּין נוּקְבִין כַּיָּדוּעַ (יְשַׁעְיָה נ"ז) : "בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם" וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל" כִּי בְּשָׁעַת בְּרִיאָה נָפְלוּ עוֹלְמוֹת לְמַטָּה [עַל יְדֵי שְׁבִירַת כֵּלִים כַּיָּדוּעַ] וְהָעוֹלָמוֹת הֵן בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת וְנִתְפַּזְּרוּ לְכַמָּה נִיצוֹצוֹת וְעַל יְדֵי הַעֲלָאַת מַיִּין נוּקְבִין שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה נַעֲשֶׂה צְרוּף מֵהַנִּיצוֹצוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת, וְנַעֲשֶׂה עוֹלָם וְזֶהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם כִּי קֹדֶם שֶׁמַּכְנִיס אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת תּוֹךְ דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה אֵין לָהֶם שׁוּם צְרוּף וְחִבּוּר וְהֵם בִּבְחִינַת שְׁבָרִים וּמַחֲלֹקֶת כִּי כָּל נִיצוֹץ מִתְנַגֵּד עַל חֲבֵרוֹ וּכְשֶׁמַּכְנִיסָם אֶל הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה הוּא מְצָרְפָם וּמְחַבְּרָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם כִּי עַל יְדֵי הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה נַעֲשֶׂה הַעֲלָאַת מַיִּין נוּקְבִין, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין וְנִתְחַדְּשִׁין כָּל הָעוֹלָמוֹת הַנְּפוּלִין וְנֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ בְּרָאָן מֵחָדָשׁ וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (הַקְדָּמַת הַזֹּהַר דַּף ה) "וְלֵאמר לְצִיּוֹן עַמִּי אַתָּה", אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עַמִּי בְּשֶׁתְּפִי, מָה אֲנָא

בּוֹרֵא שָׁמַיִם וָאָרֶץ בְּמִלּוּלִי, אַף אַתָּה כֵּן וְכוּ כִּי בְּוַדַּאי הוּא בּוֹרֵא שָׁמַיִם וָאָרֶץ בְּדִבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה כִּי חוֹזֵר וּמְחַדֵּשׁ וּמְתַקֵּן הָעוֹלָמוֹת הַנִּפּוּלִין כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (וַיִּקְרָא כ"ו) : "וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ" כִּי מֵהָאַרְצִיּוּת נִתְעַלִּין הַנִּיצוֹצוֹת, וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל עַל כֵּן צְרִיכִין לְדַבֵּר רַק דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, וְלֹא דְּבָרִים אֲחֵרִים כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת הַנַּ"ל, לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה עַל יְדֵי הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ג) : "בִּדְבַר ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ" וְ עַל יְדֵי הַשְׁבִּירָה נָפְלוּ נִיצוֹצוֹת בְּכָל הַדְּבָרִים בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה וּבְמַלְבּוּשׁ, וּבְכָל הַתַּעֲנוּגִים שֶׁבָּעוֹלָם כִּי הַתַּעֲנוּג שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּבָר שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הוּא מֵהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם וְהַנִּצוֹצוֹת הֵם אוֹתִיּוֹת כַּנַּ"ל וְקֹדֶם שֶׁמּוֹצִיאִם אֶל הַדִּבּוּר, הֵם בִּבְחִינַת דָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא י"ז) : "כִּי נֶפֶשׁ כָּל בָּשָׂר דָּמוֹ בְּנַפְשׁוֹ הוּא" וּכְשֶׁמּוֹצִיאָם עַל יְדֵי הַדִּבּוּר, זֶהוּ בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : "נַפְשִׁי יָצְאָה בְּדַבְּרוֹ" וְאָז מַעֲלָה הַנִּיצוֹצוֹת וּמְחַבְּרָם יַחַד וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם וְזֶהוּ שֶׁאָמַרְנוּ לְמַעְלָה שֶׁעַל יְדֵי הַדָּמִים שֶׁלֹּא עָבַד בָּהֶם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִזֶּה בָּא נִצָּחוֹן וּמַחֲלֶקֶת כִּי עִקַּר הַנִּצָּחוֹן וְהַמַּחֲלֶקֶת, הוּא מִבְּחִינַת הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּפּוּלִין הַנַּ"ל קֹדֶם שֶׁמְּחַבְּרָם וּמְתַקְּנָם, שֶׁאָז הֵם בִּבְחִינַת מַחֲלוֹקֶת כַּנַּ"ל וַאֲזַי הֵם בִּבְחִינַת דָּמִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַטִּפֵּי דָּם שֶׁנִּמְצָאִים בּוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁיְּדַבֵּר הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִכָּל הַדָּמִים דִּבּוּרִים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה כִּי הַדִּבּוּר הוּא מֵהַנֶּפֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּמִים כַּנַּ"ל וַאֲזַי מְבַטֵּל כָּל הַנִּצָּחוֹן וְהַמַּחֲלֶקֶת הַנִּמְשָׁךְ מֵהַנִּיצוֹצוֹת הַנִּפּוּלִין הַנַּ"ל שֶׁהֵם הֵם בְּחִינַת הַדָּמִים שֶׁעֲדַיִן לֹא עָבַד בָּהֶם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וּבְחִינָה זאת שֶׁל בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת, נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם עַד בֵּיאַת הַמָּשִׁיחַ עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם (זְכַרְיָה י"ד) : "וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא עַל הַר הַזֵּיתִים" (כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל) כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַנִּיצוֹצוֹת, הוּא בִּבְחִינַת רַגְלִין (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) כִּי תּוֹרָה וּתְפִלָּה הֵם בְּחִינַת עָמִידָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ה) : "וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי" (שְׁמוֹת י"ט) "וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר" (תְּהִלִּים ק"ו) "וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל" (שָׁם פ"ה). "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ", צֶדֶק, הוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם נ"ח) : "צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן" עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין הָרַגְלִין, בִּבְחִינַת: "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ" וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת: "וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא" וְכוּ [וְזֶה בְּחִינַת שׁוּתָא דִּינוּקָא וְכוּ עַיֵּן לְעֵיל, זֶה אֵינִי מֵבִין כְּלָל] כִּי קֹדֶם הַתִּקּוּן, דְּהַיְנוּ קֹדֶם שֶׁמּוֹצִיא הַנִּיצוֹצוֹת אֶל הַדִּבּוּר דְּקְדֻשָּׁה אֲזַי הֵם בִּבְחִינַת: "צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ" (בְּרֵאשִׁית ל"ב) שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּגֻם הָרַגְלִין וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמּוֹצִיאָם אֶל הַדִּבּוּר, וּבוֹנֶה מֵהֶם דִּבּוּר דְּקְדֻשָּׁה זֶהוּ בְּחִינַת (שָׁם ב) : "וַיִּבֶן אֶת הַצֵּלָע" שֶׁמְּתַקֵּן בְּחִינַת צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ (מְגִלָּה כ"ב:) : לְוִי הִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה וְאִטְלַע, זֶה בְּחִינַת צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ כִּי מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בְּהַדִּבּוּר, עַל כֵּן אִטְלַע כִּי נִשְׁאַר

בִּבְחִינַת צוֹלֵעַ עַל יֶרֶכוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל וּצְרִיכִין לְדַבֵּר בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, עַד שֶׁיִּהְיֶה הַגּוּף בָּטֵל וְאָפֵס וְזֶהוּ בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) : "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד", שֶׁיִּהְיֶה הַגּוּף אֶחָד עִם הַדִּבּוּר (תְּהִלִּים י"ט) "וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה" כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (לעיל בסי יט אות ג ובלקו"ת סי פב) שֶׁהִיא בְּחִינַת הַצֵּלָע הַנַּ"ל, בְּחִינַת: וַיִּבֶן אֶת הַצֵּלָע שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר: וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד דְּהַיְנוּ, שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי כְּאַיִן וּכְאֶפֶס עַל יְדֵי דִּבּוּרֵי תוֹרָה וּתְפִלָּה וְלָבוֹא לְזֶה, לְבַטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי הוּא עַל יְדֵי יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בָּבָא בַּתְרָא דַּף י) : גּוּף קָשֶׁה פַּחַד שׁוֹבְרוֹ וּפַחַד הוּא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"א) : "פַּחַד יִצְחָק" דְּהַיְנוּ יִרְאָה וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק יְבָרְכֵנוּ אֱלֹקִים, זֶה בְּחִינַת שָׁלוֹם כִּי לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא הַשָּׁלוֹם וְיִירְאוּ אתוֹ, הַיְנוּ יִרְאָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי, עַל יְדֵי דִּבּוּרֵי תוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל כָּל אַפְסֵי אָרֶץ, הַיְנוּ שֶׁכָּל הָאַרְצִיּוּת נַעֲשִׂים אֶפֶס וָאַיִן, כִּי נִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל אֲזַי זוֹכִין לִבְרָכָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת יְבָרְכֵנוּ אֱלֹקִים וְכַנַּ"ל וּבְתוֹרָה וּתְפִלָּה יֵשׁ שְׁנֵי גְּוָנִים מַחֲשָׁבָה וּצְעָקָה וְכוּ [גַּם זֶה לֹא הֵבַנְתִּי כְּלָל]

עו - והאלהים נסה את אברהם

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם (בְּרֵאשִׁית כ"ב). אִיתָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר (תִּקּוּן ע קי"ח), מִסְטָרָא דִּימִינָא מִחָא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא הַדָּא הוּא דִּכְתִיב: "זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי" הִנֵּה, בְּהִסְתַּכְּלוּת יֵשׁ אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר דְּהִתְפַּשְׁטוּת הָרְאוּת הוּא אוֹר הַיָּשָׁר וּבְהַגִּיעַ לִרְאוֹת דָּבָר שֶׁחָפֵץ, הוּא אוֹר הַחוֹזֵר [כִּי עִקַּר כֹּחַ הָרְאוּת, מֵחֲמַת שֶׁכֹּחַ הָרְאוּת הוֹלֵךְ וּמִתְפַּשֵּׁט וּמַכֶּה בַּדָּבָר הַנִּרְאֶה וְחוֹזֵר הַכֹּחַ הָרְאוּת, מֵחֲמַת הַהַכָּאָה, לְעֵינַיִם וְנִצְטַיֵּר הַדָּבָר בְּעֵינַיִם. וְאָז הָעֵינַיִם רוֹאִין אֶת הַדָּבָר הַנִּרְאֶה [לְעֵיל סִימָן י"ג אוֹת ד עַיֵּן שָׁם] נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ בְּכֹחַ הָרְאוּת בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר כִּי כֹּחַ הִתְפַּשְּׁטוּת הָרְאוּת מֵעֵינָיו לְהַדָּבָר הַנִּרְאֶה, זֶהוּ בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר וְהַכָּאַת הָרְאוּת בַּדָּבָר הַנִּרְאֶה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר הַדָּבָר לְעֵינָיו וְנִצְטַיֵּר בְּעֵינָיו, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָרְאִיָּה כַּנַּ"ל זֶהוּ בְּחִינַת אוֹר הַחוֹזֵר שֶׁחוֹזֵר וְשָׁב הָרְאוּת לְעֵינָיו כַּנַּ"ל] וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא אַף שֶׁאֵינוֹ נִתְפָּס בְּשׁוּם מִדָּה, אַךְ כְּדֵי לְשַׁבֵּר הָאָזֶן נֶאֱמַר בּוֹ גַּם כֵּן (תְּהִלִּים קל"ח) : "כִּי רָם ה וְשָׁפָל יִרְאֶה וְגָבוֹהַּ מִמֶּרְחָק יֵדָע" יִרְאֶה, הוּא בְּחִינַת אוֹר הַיָּשָׁר מִמֶּרְחָק יֵדָע, הוּא בְּחִינַת אוֹר הַחוֹזֵר [כִּי עִקַּר הַיְדִיעָה, לְיַדַּע מַה שֶּׁרוֹאֶה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת אוֹר הַחוֹזֵר, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַה שֶׁחוֹזֵר הַכֹּחַ הָרְאוּת לְעֵינָיו וְעַל כֵּן לִפְעָמִים הָאָדָם רוֹאֶה אֵיזֶה דָּבָר בְּעֵינָיו מַמָּשׁ וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה הוּא רוֹאֶה כְּגוֹן כְּשֶׁמַּעֲבִירִין אֵיזֶה דָּבָר לִפְנֵי עֵינָיו בִּמְהִירוּת גָּדוֹל וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה פְּנַאי שֶׁיַּחֲזֹר הַכֹּחַ הָרְאוּת לְעֵינָיו וְיצַיֵּר הַדָּבָר בְּדַעְתּוֹ עַד שֶׁיֵּדַע אוֹתוֹ [וְכַמְבֹאָר

בְּסִימָן ס"ה אוֹת ג עַיֵּן שָׁם] נִמְצָא שֶׁהַיְדִיעָה מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ מַה שֶּׁהוּא רוֹאֶה, זֶה בְּחִינַת אוֹר הַחוֹזֵר] וְדַע, שֶׁהִסְתַּכְּלוּת עוֹשֶׂה כְּלִי, דְּהַיְנוּ גְּבוּל וּזְמַן כִּי מְקוֹמָם רְאוֹתוֹ הַדָּבָר הוּא בְּלֹא גְּבוּל וּכְשֶׁרוֹאֶה הַדָּבָר, נַעֲשֶׂה לוֹ גְּבוּל (יוֹמָא ע"ד) "וַיִּרְעִיבֶךָ וַיַּאֲכִילְךָ אֶת הַמָּן" כִּי אֵינוֹ דּוֹמֶה מִי שֶׁרוֹאֶה וְאוֹכֵל וְכוּ מִכָּאן שֶׁסּוּמָא אֵין לוֹ שֹׂבַע כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אֵין לוֹ גְּבוּל כַּנַּ"ל וּמִסְקָנָא דִּגְמָרָא, מַאי קְרָא: "טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלָךְ נָפֶשׁ" כִּי בְּכֹחַ הָרְאוּת, עוֹשֶׂה הִלּוּךְ לְנַפְשׁוֹ, וְהוּא הַגְּבוּל וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת הַבִּטָּחוֹן כִּי הַבִּטָּחוֹן הוּא בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת שֶׁמִּסְתַּכֵּל וְצוֹפֶה בְּעֵינָיו לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד, וּבוֹטֵחַ בּוֹ, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ה) : "עֵינֵי כל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ" כִּי עַל יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת בְּבִטָּחוֹן, גַּם כֵּן עוֹשֶׂה כְּלִי, דְּהַיְנוּ גְּבוּל וּזְמַן כִּי הַהַשְׁפָּעָה יוֹרֶדֶת מִלְּמַעְלָה תָּמִיד, אַךְ שֶׁהִיא בְּלֹא זְמַן כִּי לִפְעָמִים דָּבָר שֶׁצָּרִיךְ לוֹ עַכְשָׁו, יָבוֹא בְּשִׁתִּים אוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים אַךְ עַל יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת בְּבִטָּחוֹן עוֹשֶׂה לְהַהַשְׁפָּעָה גְּבוּל וּזְמַן, שֶׁתָּבוֹא הַשֶּׁפַע בְּעֵת וּזְמַן שֶׁהוּא צָרִיךְ וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק "עֵינֵי כל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ" עַל יְדֵי זֶה, "נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ" פֵּרוּשׁ: בְּהִסְתַּכְּלוּתוֹ בְּעֵינָיו לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ בְּחִינוֹת בִּטָּחוֹן בְּחִינַת: "עֵינֵי כל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ" עַל יְדֵי זֶה "אַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ" בְּעִתּוֹ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ בְּעֵת וּזְמַן שֶׁהוּא צָרִיךְ כִּי הַבִּטָּחוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת, עוֹשֶׂה כְּלִי וּגְבוּל וּזְמַן כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים (שָׁם מ"ב) "צָמְאָה נַפְשִׁי", דְּהַיְנוּ כְּמוֹ מִי שֶׁהוּא צָמֵא מְאד, שֶׁשּׁוֹתֶה אֲפִלּוּ מַיִם הָרְעִים כְּמוֹ כֵן גַּם בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם תָּמִיד בִּבְחִינַת צָמְאוֹן וְלוֹמְדִים וְעוֹבְדִים עֲבוֹדָתוֹ תָּמִיד וְהֵם תָּמִיד בִּבְחִינַת צְמָאוֹן כִּי נַפְשׁוֹ שׁוֹקֶקֶת תָּמִיד לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַךְ שֶׁהוּא בְּלֹא זְמַן וְשֵׂכֶל כִּי לִפְעָמִים בְּטוּלַּהּ שֶׁל תּוֹרָה הִיא קִיּוּמָהּ (מְנָחוֹת צ"ט) כְּמָה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי"ט) : "עֵת לַעֲשׂוֹת לַה הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ" וְזֶהוּ מַעֲלַת הִתְדַּבְּקוּת בְּצַדִּיקִים כִּי הֵם עוֹשִׂים גְּבוּל וּזְמַן, לְבַל יִהְיֶה בִּבְחִינַת צְמָאוֹן וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק: "צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹקִים לְאֵל חָי", זֶה בְּחִינַת צְמָאוֹן כַּנַּ"ל "מָתַי אָבוֹא" וְלֹא יְהֵא בִּבְחִינַת צְמָאוֹן "וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹקִים" וְאֵרָאֶה דַּיְקָא דְּהַיְנוּ שֶׁאֶזְכֶּה שֶׁתִּהְיֶה הָעֲבוֹדָה בִּבְחִינַת רְאִיָּה, שֶׁאָז הוּא בִּבְחִינַת גְּבוּל וּזְמַן כָּרְאוּי כַּנַּ"ל וַאֲזַי אֵינוֹ בִּבְחִינַת צְמָאוֹן כַּנַּ"ל. עַל כֵּן בְּכָל יוֹם וְיוֹם צָרִיךְ הִתְחַדְּשׁוּת הַמּחִין כְּמָה שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ג) "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים" וְכוּ וּכְמָה שֶׁכָּתוּב: "הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ" וְכוּ [כִּי חִדּוּשׁ הַמּחַ, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְשֵׂכֶל חָדָשׁ, וְשִׂכְלוֹ הוֹלֵךְ וְגָדוֹל בְּכָל פַּעַם זֶהוּ בְּחִינַת רְאִיָּה כִּי יְדִיעַת הַשֵּׂכֶל הוּא בְּחִינַת רְאִיָּה שֶׁיּוֹדֵעַ וּמֵבִין הַדָּבָר עַל בֻּרְיוֹ, כְּאִלּוּ רוֹאֶה אוֹתוֹ בְּעֵינָיו בִּרְאִיָּה יָפָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג) "וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם" וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י: עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ כַּמָּה פְּעָמִים] וּבְכֹחַ הָרְאוּת יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת כִּי מִי שֶׁכֹּחַ הָרְאוּת שֶׁלּוֹ יָפֶה, יָכוֹל לִרְאוֹת מֵרָחוֹק, וְאֵין צָרִיךְ לְהִתְקָרֵב אֶל הַדָּבָר שֶׁצָּרִיךְ לִרְאוֹת אֲבָל מִי שֶׁאֵין כֹּחַ הָרְאוּת שֶׁלּוֹ חָזָק, הוּא

צָרִיךְ לְהִתְקָרֵב לְהַדָּבָר שֶׁרוֹצֶה לִרְאוֹת, וּלְהִסְתַּכֵּל בּוֹ יָפֶה כֵּן בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יֵשׁ מִי שֶׁמִּחוֹ צַח וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לִלְמֹד בְּלִי עִיּוּן וְיֵשׁ מִי שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹת בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ מִקֹּדֶם שֶׁיְּדַבֵּר וְאִם יְדַבֵּר מִקֹּדֶם שֶׁיַּעֲלֶה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ, יִהְיֶה הַדִּבּוּר בְּלֹא מַחֲשָׁבָה וְהוּא בְּחִינַת אַחַר הַדְּבָרִים וְזֶהוּ בְּחִינַת מִחִּין דְּקַטְנוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִים וּמִי שֶׁשִּׂכְלוֹ צַח הוּא בְּגַדְלוּת הַמִּחִין, וְהוּא בְּחִינוֹת רַחֲמִים וַחֲסָדִים כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ל"ג) : גְּדוֹלָה דֵּעָה שֶׁנִּתְּנָה בֵּין שְׁנֵי שֵׁמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי אֵל דֵּעוֹת ה" וְאֵל הוּא חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"ב) : "חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם" וַה הוּא רַחֲמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קי"ט) : "רַחֲמֶיךָ רַבִּים ה" אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל בְּשִׂכְלָ צַח, עַד שֶׁיְּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל חֲטָאָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל) : "וּמָל ה אֶת לְבָבְךָ" וְתַרְגּוּמוֹ: וַיְעֲדִי ה יָת טִפְּשׁוּת לִבָּך וּבְאֵיזֶה תְּשׁוּבָה נֶאֱמַר, בִּתְשׁוּבָה מֵאַהֲבָה, שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר שׁוּם רֹשֶׁם כְּלָל כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא פ"ו) "שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפָּא מְשׁוּבָתָם" דְּקֻשְׁיָה, שׁוֹבָבִים מַשְׁמַע דְּמֵעִקָּרָא בְּלֹא שׁוּם רֹשֶׁם וְאֶרְפָּא, מַשְׁמַע שֶׁיִּשָּׁאֵר רֹשֶׁם וּמְשַׁנֵּי, כָּאן מֵאַהֲבָה כָּאן מִיִּרְאָה כִּי מֵאַהֲבָה אֵין נִשְׁאָר שׁוּם רֹשֶׁם וְיֵשׁ לוֹ שֵׂכֶל צַח, וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּלִי עִיּוּן וּבְכָל יוֹם וְיוֹם יָכוֹל לְהִתְחַדֵּשׁ מִחוֹ וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק: וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים פֵּרוּשׁ, אָדָם שֶׁהוּא תָּמִיד בְּשָׁוֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לָבוֹא לְהִתְחַדְּשׁוּת הַמִּחִין שֶׁהוּא בְּקַטְנוּת הַמִּחִין שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקִים, דִּינִין שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַחַר הַדְּבָרִים כַּנַּ"ל וְהָאֱלֹקִים נִסָּה הַיְנוּ לְנַסּוֹת וּלְהָרִים אֶת בְּחִינַת הַמִּחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱלֹקִים זֶה זוֹכִין, עַל יְדֵי בְּחִינַת אַבְרָהָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה כִּי עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה, זוֹכִין לְמִחִין דְּגַדְלוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲסָדִים וְרַחֲמִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ וְהָאֱלֹקִים נִסָּה, אֶת אַבְרָהָם שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת אַבְרָהָם, מְנַסִּין וּמְרִימִין אֶת הַמִּחִין דְּקַטְנוּת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱלֹקִים, וְזוֹכִין לְמִחִין דְּגַדְלוּת כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ: מִסְטָרָא דִימִינָא מְחָא חִוָּרָא פֵּרוּשׁ: מִמִּדַּת אַהֲבָה נַעֲשָׂה שִׂכְלוֹ צַח כַּכֶּסֶף הַדָּא הוּא דִכְתִיב: "זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי" כִּי הַמַּח נִקְרָא זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי שֶׁהִיא מִדַּת אַהֲבָה שֶׁמִּמִּדָּה זאת בָּא לְשֵׂכֶל צַח כַּנַּ"ל.

עז - והיה ה למלך על כל הארץ

וְלִשּׁוֹן הַחֲבֵרִים] וְהָיָה ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ (זְכַרְיָה י"ד) דְּהִנֵּה הַכְּלָל הוּא, שֶׁ כָּל מַה שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים, הֵן הַתְּפִלָּה, וְהֵן לִמּוּד הוּא כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי ההבל פה הוא בחינת ה ן הַקּוֹל הוּא בְּהַמְשָׁכָה, הוּא בְּחִינַת ו ו כְּשֶׁלּוֹמֵד אוֹ מִתְפַּלֵּל בְּדָחִילוּ וּרְחִימוּ, נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת י"ה (תִּקּוּן י) ו כְּשֶׁלּוֹמֵד הֲלָכָה בְּאֹפֶן זֶה, בּוֹרֵא עוֹלָם אֶחָד וּכְשֶׁלּוֹמֵד כָּל הַמַּסֶּכְתָּא, נַעֲשֶׂה מַטְרוֹנִיתָא וְ הֲהֲלָכוֹת הֵן עָלְמִין דִּילֵהּ (בְּהַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים דַּף י"ד) כִּי

אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עַם וְזֶה: "וְהָיָה ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ", שֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ. [מְבאָר לַמְעַיֵּן שֶׁחָסֵר כָּאן רֻבּוֹ כְּכֻלּוֹ כִּי עִקַּר הַמְכֻוָּן חָסֵר מִן הַסֵּפֶר וְלֹא זָכִיתִי לַעֲמד כְּלָל עַל דְּבָרִים אֵלּוּ]

עח - ויתן עז למלכו וירם קרן משיחו

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] וְיִתֵּן עז לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ (שְׁמוּאֵל א ב) הִנֵּה יֵשׁ בָּזֶה בְּחִינַת מָשִׁיחַ וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְיִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ וּתְחִיָּה כִּי תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה הָיָה כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה מִדַּת מַלְכוּתוֹ וּמֵחֲמַת גֹּדֶל הֶאָרָתוֹ לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרִי לְקַבֵּל וְהֶכְרַח לְהִתְצַמְצֵם בְּתוֹךְ עוֹלָמוֹת (תְּהִלִּים קמ"ה). "מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים" הַיְנוּ שֶׁמִּדַּת מַלְכוּת הִתְלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ עוֹלָמוֹת כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל וְאֵין מִי שֶׁיְקַבֵּל עַל מַלְכוּתוֹ לְכֵן יוֹצְאוֹת נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁיְקַבְּלוּ עוֹלָמוֹת כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְקַבֵּל וְאֵין מִי שֶׁיְקַבֵּל עַל מַלְכוּתוֹ לְכֵן יוֹצְאוֹת נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל ? מֵעוֹלָם הַדִּבּוּר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) "נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ" הַיְנוּ שֶׁנְּפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יוֹצְאוֹת מֵעוֹלָם הַדִּבּוּר וְהַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֱלִיָּהוּ מַלְכוּת פֶּה וּבְחִינוֹת שְׁכִינָה גַּם כֵּן כִּי שׁוֹכֶנֶת אִתָּם תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק רֶגַע כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא ט"ז) : "הַשּׁוֹכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאוֹתָם" (עיין יומא נז ומ"ר נשא פז) וְהוּא בְּחִינַת (תהלים קיג) : "אֵם הַבָּנִים" הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁהָאֵם הוֹלֶכֶת תָּמִיד עִם בָּנֶיהָ, וְאֵינָהּ שׁוֹכַחַת אוֹתָם כֵּן הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁכִינָה, הוֹלֶכֶת עִם הָאָדָם תָּמִיד (יִרְמְיָה ל"א) : "כִּי מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ" הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁהַדִּבּוּר זוֹכֶרֶת אוֹתוֹ תָּמִיד וְהוֹלֶכֶת עִמּוֹ אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם הַטִּנּוּפֶת וְזֶהוּ בְּחִינַת גָּלוּת הַשְּׁכִינָה שֶׁהַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְּׁכִינָה, בַּגָּלוּת (תְּהִלִּים ל"ט) : "נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה" (תְּהִלִּים נ"ח) : "הַאֱמְנָם אֵלֶם צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן" הַיְנוּ כִּי צֶדֶק זֶה מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא כַּנּוֹדָע (פתח אליהו) וּמַלְכוּת, הוּא הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל כְּשֶׁהוּא בַּגָּלוּת הוּא אִלֵּם וְלָכֵן בַּמֶּה שֶׁפְּגַם יְתַקֵּן, הַיְנוּ וְדוּי דְּבָרִים (הוֹשֵׁעַ י"ד) : "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים" שֶׁיִּתְוַדֶּה תָּמִיד בְּכָל לִבּוֹ "נֹכַח פְּנֵי אֲדֹנָי" אֲזַי, "וְשׁוּבוּ אֶל ה" שֶׁיְּשׁוּבוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁפָּגַם אֶל שָׁרְשׁוֹ וְזֶהוּ בְּחִינַת יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ כִּי מְיַחֵד הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְּׁכִינָה כַּנַּ"ל, אֶל ה וְזֶהוּ גַּם כֵּן שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מ) : "וְנִגְלָה כְּבוֹד ה וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה דִּבֵּר" הַיְנוּ, כְּשֶׁמְּיַחֵד הַדִּבּוּר עִם ה שֶׁהוּא יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ כַּנַּ"ל אָז "וְנִגְלָה כְּבוֹד ה" כְּבוֹד, זוֹ שְׁכִינָה כַּנּוֹדָע הַיְנוּ, שֶׁנִּתְגַּלֶּה וְנִתְגַּדֵּל הָאֲרַת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כִּי עַכְשָׁו נְקֻטָן אוֹרָה וְנֶחֱלָשׁ כֹּחָהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ (בתיקון ו מהי"א תיקונים אחרונים) שֶׁהַשְּׁכִינָה צוֹוַחַת: "סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת וְכוּ, כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אֲנִי" הַיְנוּ אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֲנִי שׁוֹכֵן אִתָּם אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ טֻמְאוֹתָם וְזֶהוּ גָּלוּת הַשְּׁכִינָה אֲבָל כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ [שֶׁעַל יְדֵי] שֶׁיִּתְתַּקֵּן פַּרְצוּף מַלְכוּת וְיִיחֵד הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת וּבְחִינַת שְׁכִינָה עִם ה יִתְגַּלֶּה וְיִתְגַּדֵּל אוֹרָהּ שֶׁל פַּרְצוּף מַלְכוּת (מִשְׁלֵי ט"ז) :

"בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים" הַיְנוּ [שֶׁעַל יְדֵי] שְׁיִתֵּן הֶאָרָה בְּפַרְצוּף מַלְכוּת יָכוֹל לִחְיוֹת כִּי שׁוֹאֵב חַיִּים מִמְּדַּת מַלְכוּת, שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל. וְגַם זֶהוּ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כִּי מַה שֶּׁאָדָם חַי, אֵינוֹ כִּי אִם מֵחֲמַת שֶׁנּוֹשֵׁם נְשִׁימוֹת וּמַה הִיא נְשִׁימָה שֶׁמּוֹצִיא וּמַכְנִיס הָרוּחַ וְזֶהוּ בְּחִינַת (יְחֶזְקֵאל א) : "הַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב" וְלָכֵן, כְּשֶׁאָדָם דָּבוּק לְמַלְכוּתָא קַדִּישָׁא וּמְדַבֵּר תּוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה מוֹצִיא וּמַכְנִיס רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְזֶהוּ (שָׁם ל"ו) : "וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם" הַיְנוּ קֶרֶב שֶׁלָּכֶם כְּשֶׁהוּא נוֹשֵׁם נְשִׁימָה שֶׁל קְדֻשָּׁה אֲזַי, "וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן" הַיְנוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְזֶה (בְּרֵאשִׁית א) : "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם" הַיְנוּ כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה כִּי מַיִם זוֹ תּוֹרָה (עיין תענית ז בבא קמא י"ז, פ"ב) כַּיָּדוּעַ אֲזַי, "וְרוּחַ אֱלֹקִים", שֶׁהוּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ "מְרַחֶפֶת" וְחוֹפֶפֶת עָלָיו וְשׁוֹאֵב רוּחַ חַיִּים כִּי בְּלֹא תּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּתִקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן י"ג דַּף כ"ז:) אִלְמָלֵא כַּנְפֵי רָאָה דְּנָשְׁבִי עַל לְבָא הֲוֵי לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא וְרָאָה דָּא מַיָּא (זֹהַר פִּינְחָס רי"ח:) וּמַיָּא דָּא תּוֹרָה כִּי כְּשֶׁהָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בּוֹעֵר בְּלִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָיָה בְּאֶפְשָׁרִי לִהְיוֹת אוֹקִיד כָּל גּוּפָא אֲבָל כְּשֶׁיִּתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה מֻגֶּנֶת וּמַצֶּלֶת עָלָיו וְכֵן, חַס וְשָׁלוֹם, לְהֶפֶךְ כְּשֶׁבּוֹעֵר אֶל תַּאֲוֹוֹת עוֹלָם הַזֶּה, הֲוֵה אוֹקִיד גַּם כֵּן כָּל גּוּפָא אֲבָל כְּשֶׁאַחַר כָּךְ לוֹמֵד תּוֹרָה אוֹ עוֹשֶׂה מִצְוָה הִיא מֻגֶּנֶת וּמַצֶּלֶת עָלָיו, וְיָכוֹל לִחְיוֹת כִּי שׁוֹאֵב רוּחַ חַיִּים, שֶׁהוּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִמְּדַּת מַלְכוּת שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ (בְּרָכוֹת י"ח:). כִּי מֵחֲמַת שֶׁנִּפְסָק מֵחֶבֶל דִּקְדֻשָּׁה מֵאַיִן יִהְיֶה לוֹ חִיּוּת וְשׁוֹאֵב רוּחַ שֶׁל שְׁטוּת כִּי דָּבוּק אֶל "מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל" (קֹהֶלֶת ד) וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ג). אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת אֲבָל לְהֶפֶךְ, נִכְנַס בּוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הוּא בְּחִינוֹת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (אֶסְתֵּר ה) "וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה י"ד:).שֶׁלָּבְשָׁתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וּבְחִינַת תְּחִיָּה גַּם כֵּן כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית מ"ה) : "וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב" שֶׁשָּׁרְתָה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְזֶהוּ בְּחִינָה שֶׁל מָשִׁיחַ כִּי כָּתוּב אֲצָלוֹ (יְשַׁעְיָה י"א) : "לֹא לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפֹּט" וְכוּ אֶלָּא הַכֹּל בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כִּי אָזַי יִתָּקֵן פַּרְצוּף מַלְכוּת בִּשְׁלֵמוּת וְנִתְקַבֵּץ כָּל הַבְּחִינַת מַלְכוּת אֶל שָׁרְשׁוֹ "וְהָיְתָה לַה הַמְּלוּכָה" (עוֹבַדְיָה) "וְהָיָה ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ" (זְכַרְיָה י"ד) וְנוּכַל לְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאֵנוּ לְמַעְלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת בְּלֹא שׁוּם לְבוּשׁ וְצִיּוּר וּתְמוּנָה (תְּהִלִּים מ"ז) : "כִּי ה וְכוּ מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל הָאָרֶץ" הַיְנוּ כְּשֶׁמִּדַּת מַלְכוּת יִהְיֶה גָּדוֹל וְיִתְעַלֶּה אוֹרוֹ מֵחֲמַת תִּקּוּן מַעֲשֵׂינוּ אָזַי נוּכַל לְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאֵנוּ עַל כָּל דְּהַיְנוּ לְמַעְלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת וְלֹא כְּמוֹ עַכְשָׁו כִּי עַכְשָׁו הוּא בְּהִתְלַבְּשׁוּת עוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "וְיִתֶּן עז לְמַלְכּוֹ" הַיְנוּ כְּשֶׁיִּתֵּן עז וְהֶאָרָה לְמִדַּת מַלְכוּת אָזַי "וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ" כִּי כָּל אֶחָד יְתַקֵּן בְּחִינוֹת מָשִׁיחַ שֶׁלּוֹ וְיֵלֵךְ מִמַּדְרֵגָה אֶל מַדְרֵגָה מְעַט מְעַט עַד שֶׁיִּתְתַּקֵּן הָאֲרַת פַּרְצוּף מַלְכוּת בִּשְׁלֵמוּת וְזֶהוּ בְּחִינוֹת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. [גַּם דְּבָרִים אֵלֶּה

אֵינָם מְסֻדָּרִים יָפֶה, וְחָסֵר בָּהֶם גַּם כֵּן וּכְפִי הַנִּרְאֶה הַמְכֻוָּן מֵהֶם שֶׁמְּדַבֵּר מִמַּעֲלַת הַדִּבּוּר דְּקְדֻשָּׁה כִּי הַדִּבּוּר דְּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינוֹת הַשְׁכִינָה וְהוּא בְּחִינוֹת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ בְּחִינוֹת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינוֹת תְּחִיָּה, בְּחִינוֹת יְחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ וְכָל זֶה מִבְאָר מִתּוֹךְ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל רַק שֶׁאֵין הַדְּבָרִים מְסֻדָּרִים כָּרָאוּי, וְאֵין הַלָּשׁוֹן מְתֻקָּן אַף עַל פִּי כֵן כֻּלָּם נְכוֹחִים לַמֵּבִין וְיִשָּׁרִים לְמוֹצְאֵי דַּעַת. גַּם מְבאָר מִתּוֹרָה זאת שֶׁהַדִּבּוּר הוֹלֵךְ עִם הָאָדָם אֲפִלּוּ לַמְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים כְּמוֹ הָאֵם הַהוֹלֶכֶת עִם הַוָּלָד לְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וְעַל כֵּן נִקְרָא הַדִּבּוּר "אֵם הַבָּנִים" וְזֶהוּ: "כִּי מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד" הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם הָאָדָם מֻנָּח, חַס וְשָׁלוֹם, בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא אֲפִלּוּ בְּשֵׁפֶל הַמַּדְרֵגָה מְאד, אֲפִלּוּ בַּמְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי הַדִּבּוּר יָכוֹל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דְּהַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם הוּא בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא אִם יִתְחַזֵּק גַּם שָׁם לְדַבֵּר עַל כָּל פָּנִים דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת יָכוֹל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ שָׁם בַּמְקוֹמוֹת הַנִּמּוּכִים, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל כִּי הַדִּבּוּר אֵינוֹ מַנִּיחַ אוֹתוֹ לִשְׁכֹּחַ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינוֹת: "כִּי מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד" שֶׁכָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַדִּבּוּר שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא הַדִּבּוּר דְּקְדֻשָּׁה זֶה הַדִּבּוּר אֵינוֹ מַנִּיחַ אוֹתוֹ לִהְיוֹת נִשְׁכָּח מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי הַדִּבּוּר זוֹכֵר וּמַזְכִּיר אוֹתוֹ לְהִתְחַזֵּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא וְהֶבֶן הַדָּבָר הֵיטֵב מִגֹּדֶל כֹּחַ הַדִּבּוּר וְהוּא עֵצָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה לְמִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְבַל יְאַבֵּד עוֹלָמוֹ לָגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם עוֹד מְבאָר מִזֶּה גֹּדֶל מַעֲלַת עֵסֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים שֶׁל הָאָדָם כִּי אִלְמָלֵא כַּנְפֵי רָאָה דְּנָשְׁבֵי עַל לִבָּא הֲוֵי לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא וְכַנְפֵי רָאָה הוּא בְּחִינוֹת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל הַיְנוּ כִּי יֵשׁ בָּאָדָם שְׁנֵי מִינֵי תַּבְעֵרוֹת מְדוּרַת אֵשׁ, לְטוֹב וּלְהֶפֶךְ כִּי לִפְעָמִים לֵב הָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בּוֹעֵר מְאד מְאד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּיקֵד יְקוֹד אֵשׁ אֲבָל הוּא יוֹתֵר מִדַּי עַד שֶׁהָיָה אֶפְשָׁר לִהְיוֹת אוֹקִיד כָּל גּוּפָא וְאַף עַל פִּי שֶׁבּוֹעֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁהוּא יוֹתֵר מִדַּי אֵינוֹ טוֹב וְאִי אֶפְשָׁר לְקָרֵר וּלְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת הַזֹּאת, שֶׁיִּהְיֶה בְּמִדָּה כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כִּי כְּשֶׁיַּעֲסֹק בַּתּוֹרָה תֵּגֶן הַתּוֹרָה עָלָיו, וְתַצִּיל אוֹתוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁיִּהְיֶה כָּרָאוּי וְכֵן יֵשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהֶפֶךְ כִּי לִפְעָמִים בּוֹעֵר הָאָדָם אֶל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם כֵּן הָיָה אוֹקִיד כָּל גּוּפָא, חַס וְשָׁלוֹם אֲבָל כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה הִיא מֻגֶּנֶת עָלָיו וּמַצֶּלֶת אוֹתוֹ גַּם מֵהִתְלַהֲבוּת הָאֵשׁ הָרָע הַזֶּה שֶׁל הַתַּאֲוֹת שֶׁהָיָה רוֹצֶה לְשָׁרְפוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם נִמְצָא שֶׁבְּלֹא הַתּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם לֹא הָיָה הָאָדָם מִתְקַיֵּם כְּלָל כִּי הָיָה נִשְׂרָף וּמִתְבַּטֵּל מֵרִבּוּי הַתַּבְעֵרוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכֹחוֹ לְיָמִין יוֹתֵר מִדַּי, אוֹ לִשְׂמאל, חַס וְשָׁלוֹם וְזֶהוּ אִלְמָלֵא כַּנְפֵי רָאָה, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה דְּנָשְׁבֵי עַל לִבָּא הֲוֵי לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא עַל יְדֵי שְׁנֵי מִינֵי תַּבְעֵרוֹת הַנַּ"ל וְרַק הַתּוֹרָה מַצֶּלֶת מִזֶּה כַּנַּ"ל

עט - בטח בה ועשה טוב

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] בְּטַח בַּה וְעָשֹׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה (תְּהִלִּים ל"ז) הִנֵּה הַכְּלָל שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לִרְאוֹת שֶׁמִּצִּדּוֹ לֹא יִהְיֶה עִכּוּב מְשִׁיחָא דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְתַקֵּן מַעֲשָׂיו וּ בְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק, מִי שֶׁהוּא צַדִּיק בֶּאֱמֶת, יֵשׁ בּוֹ הִתְגַּלּוּת מָשִׁיחַ וְ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ הִתְגַּלּוּת מָשִׁיחַ יֵשׁ בּוֹ מִדָּה שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּרֵאשִׁית דַּף כה:) : מָשִׁיחַ דָּא מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁאֶפְרֹשׁ כִּי מֹשֶׁה מָסַר נַפְשׁוֹ בְּעַד יִשְׂרָאֵל כִּי יָדַע שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת, וְיָדַע חֲשִׁיבוּת וּגְדֻלּוֹת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר י"ב) : "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאד מִכֹּל הָאָדָם" וּמֵחֲמַת זֶה מָסַר נַפְשׁוֹ וְחִיּוּתוֹ בַּעֲדָם לָכֵן מִי שֶׁהוּא צַדִּיק בֶּאֱמֶת וְיוֹדֵעַ שִׁפְלוּתוֹ, וְיַכִּיר חֲשִׁיבוּת יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לְמָסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲדָם וְ אֵימָתַי יָכוֹל לִרְאוֹת שִׁפְלוּתוֹ ? בְּשַׁבָּת (שְׁמוֹת ט"ז) : "רְאוּ כִּי ה נָתַן לָכֶם אֶת הַשַּׁבָּת" כִּי שַׁבָּ"ת הוּא שִׁ"ן בַּת שִׁ"ן, תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא, בַּ"ת בַּת עַיִן וְעַל כֵּן בְּשַׁבָּת יָכוֹל לִרְאוֹת שִׁפְלוּתוֹ (שָׁם) הַיְנוּ תַּחַת מַדְרֵגָתוֹ, שֶׁפָּל מִמַּה שֶׁהוּא וְעַל כָּל פָּנִים, "אֶל יָצָא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ", הַיְנוּ לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ כְּגוֹן עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה זִמְרִי וּמְבַקֵּשׁ שָׂכָר כְּפִינְחָס (סוֹטָה כ"ב:) וְאֵימָתַי יָכוֹל לִרְאוֹת שִׁפְלוּתוֹ בְּשַׁבָּת ? כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁהִיא שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל) : "וְשַׁבְתָּ עַד ה אֱלֹקֶיךָ, אַתְוָן דְּדִין כְּאַתְוָן דְּדִין" כִּי יֵשׁ שְׁנֵי תְּשׁוּבוֹת אַחַת, יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמַתָּן וְהוֹלְכִין בְּהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה וּבְאֶמְצָעוּת נוֹפֶל לוֹ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ הָרִאשׁוֹן (יְחֶזְקֵאל א) : "הַחַיּוֹת רָצוֹא וָש�ُוב" שֶׁ אֵין לוֹ נַיְחָא, כִּי פַּעַם טָמֵא וּפַעַם טָהוֹר כָּשֵׁר וּפָסוּל, אָסוּר וּמֻתָּר וְזֶהוּ בְּחִינוֹת שִׁשֶּׁת יְמֵי חוֹל אֲבָל תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה הוּא בְּחִינוֹת שַׁבָּת, שֶׁיֵּשׁ לוֹ נַיְחָא כִּי בָּא שַׁבָּת בָּא מְנוּחָה (רש"י בראשית ב פסוק ב) שֶׁ יֵּשׁ לוֹ מְנוּחָה מִכֹּל וָכֹל, וְנִדְחֶה הֶרַע לְגַמְרֵי וְתֵדַע נֶאֱמָנָה, שֶׁ תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה הוּא בְּחִינוֹת שַׁבָּת כִּי אִיתָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה כ"ב) כְּשֶׁפָּגַע אָדָם הָרִאשׁוֹן לְקַיִן, וְשָׁאַל לוֹ מַה נַּעֲשָׂה בְּדִינְךָ וְהֵשִׁיב לוֹ שֶׁעֲשָׂה תְּשׁוּבָה אָמַר, אִם כָּךְ תַּקִּיף חֵילָא דִּתְשׁוּבָה, פָּתַח וְאָמַר "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת" וְלִכְאוֹרָה, מָה עִנְיַן שַׁבָּת אֵצֶל תְּשׁוּבָה אֲבָל לְפִי דְּבָרֵינוּ מְכֻוָּן הֵיטֵב כִּי כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְנִדְחֶה הֶרַע לְגַמְרֵי, וְיֵשׁ לוֹ נַיְחָא זֶהוּ בְּחִינוֹת שַׁבָּת, וּבְחִינַת שַׁדַּי, וּבְחִינַת מט"ו כִּי מַה הוּא שַׁדַּי, שֶׁאָמַר לְעוֹלָמוֹ דַּי (חֲגִיגָה י"ב בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה מ"ו) וּבְחִינוֹת שַׁבָּת גַּם כֵּן כָּךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) : "וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ", וְאָמַר דַּי וּבְחִינוֹת מט"ו, הוּא גַּם כֵּן בְּחִינוֹת שַׁדַּי כַּנּוֹדָע (בְּרֵאשִׁית דַּף כ"ז) עַל פָּסוּק "וַיִּקַּח אֶת הָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְגַן עֵדֶן" וְכוּ וַיִּקַּח מֵאַן נְטַל לֵהּ ? אֶלָּא נְטַל לֵהּ מֵאַרְבַּע יְסוֹדִין דִּילֵהּ וְכוּ בְּזִמְנָא דְּתָב בְּתִיּוּבְתָּא וּמִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְתָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נְטַל לֵהּ מִתַּמָּן אִתְמַר "וּמִשָּׁם יִפָּרֵד" אַפְרִישׁ נַפְשֵׁהּ מִתַּאֲוָה דִּילְהוֹן וְכוּ לְעָבְדָהּ בְּפִקּוּדִין

דַּעֲשֵׂה, וּלְשָׁמְרָהּ בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה וְכוּ וְאִי עָבַר עַל אוֹרַיְתָא, אִתְשַׁקְיָה מִמְּרִירוּ דְּאִילָנָא רָע, דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע וְאִם תָּיְבִין בִּתְיוּבְתָּא אִתְמַר בְּהוֹן "וַיּוֹרֵהוּ ה עֵץ", דָּא עֵץ הַחַיִּים וּבֵהּ "וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם" וְדָא מֹשֶׁה מָשִׁיחַ דְּאִתְמַר בֵּהּ "וּמַטֵּה הָאֱלֹקִים בְּיָדִי" מַטֶּה דָּא מְט"ט, מִסְטְרֵהּ חַיִּים וּמִסְטְרֵהּ מִיתָה עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ וְזֶה כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ הַיְנוּ כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה שֶׁיִּדְחֶה הָרָע לְגַמְרֵי וְנַעֲשֶׂה כֻּלּוֹ טוֹב זֶהוּ בְּחִינוֹת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ, דְּאִתְמַר בֵּהּ "וּמַטֵּה הָאֱלֹקִים בְּיָדִי" הַיְנוּ שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ לַהֲפֹךְ [מַרַע לְטוֹב] וּמַטֵּה דָּא מְט"ט, מִסְטְרֵהּ חַיִּים וּמִסְטְרֵהּ מִיתָה כִּי מט"ט הוּא בְּחִינוֹת מִשְׁנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינוֹת שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינוֹת שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁכְּלוּלִים מִשִּׁשָּׁה בְּחִינוֹת כָּשֵׁר וּפָסוּל טָמֵא וְטָהוֹר אָסוּר וּמֻתָּר כַּנּוֹדָע וְעַל כֵּן אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם קְבוּעִים עֲדַיִן בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְאֵין תְּשׁוּבָתָם שְׁלֵמָה עֲדַיִן רַק לִפְעָמִים נוֹפֵל לוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה וּמִתְחִיל קְצָת בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְ אַחַר כָּךְ נוֹפֵל מִזֶּה וְחוֹזֵר לְמְקוֹמוֹ וְאַחַר כָּךְ הוּא חוֹזֵר וְנִתְעוֹרֵר וְחוֹזֵר וְנוֹפֵל וְכֵן מִשְׁתַּנֶּה בְּכָל פַּעַם מִטּוֹב לְרַע וּמֵרַע לְטוֹב זאת הַתְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינוֹת שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינוֹת כָּשֵׁר וּפָסוּל וְכוּ כַּנַּ"ל כִּי הוּא גַּם כֵּן פַּעַם כָּשֵׁר וּפַעַם פָּסוּל, פַּעַם טָמֵא וּפַעַם טָהוֹר וְכוּ כִּי אֵין לוֹ נָיְחָא אֲבָל כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, זֶהוּ בְּחִינוֹת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ וְזֶהוּ בְּחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ שֶׁ הָיָה בְּיָדוֹ לַהֲפֹךְ מֵרַע לְטוֹב, וְנִדְחֶה הָרַע לְגַמְרֵי וְזֶהוּ בְּחִינוֹת שַׁבַּ"י, וְ יֵשׁ לוֹ נָיְחָא מִכּל וָכל וּ בְּחִינַת מט"ט גַּם כֵּן בְּחִינוֹת שַׁבַּ"י אַף עַל פִּי שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁבְּחִינוֹת מט"ט הוּא מִשְׁנָה זֶהוּ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל אֲבָל כְּשֶׁבָּא שַׁבָּת בָּא מְנוּחָה, "וַיִּשְׁבֹּת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ" וְזֶהוּ בְּחִינַת שַׁבַּ"י [אֲזַי נִכְלָל מט"ט בְּבְחִינַת שַׁבַּ"י] הַיּוֹצֵא לָנוּ מִזֶּה שֶׁכְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִרְאוֹת שִׁפְלוּתוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה הוּא בְּטַח בַּה לְשׁוֹן הַשְׁקֵט וָבֶטַח, שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְנוּחָה מִכּל וָכל וַעֲשֵׂה טוֹב, הַיְנוּ שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵרַע לְטוֹב גָּמוּר שָׁכֵן אֶרֶץ, הַיְנוּ בְּחִינוֹת נֶפֶשׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים קמ"ג) "נַפְשִׁי כְּאֶרֶץ" וְכוּ הַיְנוּ שֶׁהַנֶּפֶשׁ יֵשׁ לוֹ נָיְחָא, מֵחֲמַת שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל וּכְשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה הוּא בְּחִינוֹת שַׁבָּת, וְיָכוֹל לִרְאוֹת שִׁפְלוּתוֹ, וַחֲשִׁיבוּת וּגְדֻלּוֹת יִשְׂרָאֵל וּ רְעֵה אֱמוּנָה, הַיְנוּ שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת כְּמוֹ רָעָיָא מְהֵימָנָא שֶׁיָּכוֹל לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בְּעַד יִשְׂרָאֵל. שַׁיָּךְ לְעֵיל, לְעִנְיַן שִׁפְלוּת, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו" דְּהַיְנוּ שֶׁמַּחֲזִיק עַצְמוֹ שָׁפָל לְמַטָּה תַּחַת מְקוֹמוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ שׁוּב שָׁמַעְתִּי מִשְׁמוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּעִנְיַן זֶה שֶׁ עַל יְדֵי זֶה שֶׁזּוֹכִין לִרְאוֹת שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת עַל יְדֵי זֶה אֵין שׁוּם אָדָם יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ וְלִדְחוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ דְּהַיְנוּ לְקַפֵּחַ פַּרְנָסָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא עָנָו וְשָׁפָל בֶּאֱמֶת הוּא בִּבְחִינַת אַיִן, וְאֵינוֹ תַּחַת הַמָּקוֹם כְּלָל עַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין יְכוֹלִין לְדָחוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ וְזֶהוּ: "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ" הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכִין לְשִׁפְלוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינוֹת "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו" שֶׁמַּחֲזִיק עַצְמוֹ תָּמִיד בְּשִׁפְלוּת לְמַטָּה

תַּחַת מְקוֹמוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ כַּנַ"ל עַל יְדֵי זֶה "אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ" כִּי שׁוּם אָדָם לֹא יוּכַל לְהוֹצִיאוֹ מִמְּקוֹמוֹ דְּהַיְנוּ לְדָחוֹתוֹ מִפַּרְנָסָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם כַּנַ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין פ"א) : כָּל הַיּוֹרֵד לְאֻמָּנוּת חֲבֵרוֹ כְּאִלּוּ בָּא עַל אֵשֶׁת אִישׁ וְכוּ כִּי מֵאַחַר שֶׁיּוֹרֵד לְאֻמָּנוּת חֲבֵרוֹ וְרוֹצֶה לִדְחוֹת חֲבֵרוֹ מִמְּקוֹמוֹ וּמִפַּרְנָסָתוֹ נִמְצָא שֶׁהוּא רוֹצֶה לִפְגֹּם בְּחִינַת שִׁפְלוּת הַנַ"ל בְּחִינַת: "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו" וְכוּ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הוּא כְּאִלּוּ בָּא עַל אֵשֶׁת אִישׁ כִּי אֵשֶׁת רֵאשִׁי תֵּבוֹת שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו הַיְנוּ שֶׁפּוֹגֵם בִּבְחִינַת עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו שֶׁעַל יְדֵי זֶה אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ כַּנַ"ל

פ - ה עז לעמו יתן ה יברך את עמו בשלום

[וְלָשׁוֹן הַחֲבֵרִים] ה עז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם (תְּהִלִּים כ"ט) הִנֵּה יָדוּעַ שֶׁגָּדוֹל הַשָּׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֵקִצִין פֶּרֶק ג). שֶׁלֹּא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא הַשָּׁלוֹם וּמַה הוּא הַשָּׁלוֹם, שֶׁמְּחַבֵּר תְּרֵי הֲפָכִים (זֹהַר וַיִּקְרָא דַּף י"ב:) בַּפָּסוּק: "עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו" כִּי זֶה הַמַּלְאָךְ מֵאֵשׁ וְזֶה מִמַּיִם שֶׁהֵם תְּרֵי הֲפָכִים. כִּי מַיִם מְכַבֶּה אֵשׁ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם וּמְחַבְּרָם יַחַד וְהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף כִּי יוֹסֵף מְחַבֵּר תְּרֵי הֲפָכִים, חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת לְכָךְ נֶאֱמַר בְּיוֹסֵף (בְּרֵאשִׁית ל"ז). "וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה", הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת (סוֹטָה מ"ז) "אֶת אַחַי אָנכִי מְבַקֵּשׁ" (בְּרֵאשִׁית שָׁם), הוּא בְּחִינַת חֲסָדִים כִּי יָמִין מְקֻרֶבֶת (סוֹטָה שָׁם) וּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ב) : "וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט", הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת "הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ", זֶה בְּחִינַת חֲסָדִים וְנֶאֱמַר אֶצְלוֹ (שָׁם מ"א) : "וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו אַבְרֵךְ", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: אַב בְּחָכְמָה וְרֵךְ בְּשָׁנִים שֶׁהוּא מחין דְּגַדְלוּת וְקַטְנוּת [שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת כַּיָּדוּעַ] וְזֶהוּ בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַשֵּׁם כִּי קִדּוּשׁ הַשֵּׁם הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת כִּי מִתְּחִלָּה הוּא נִתְלַהֵב בְּשַׁלְהוֹבִין דְּרַחֲמוּתָא, זֶהוּ בְּחִינַת חֲסָדִים וְאַחַר כָּךְ מִתְגַּבֵּר עַל יְצָרוֹ וּמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ לָמוּת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, זֶהוּ בְּחִינַת גְּבוּרוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַ"ל וּלְכָךְ אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל הֵעֶרוּ אֶת נַפְשָׁם לָמוּת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם כִּי יִשְׂרָאֵל עֲלֵה בְּמַחֲשָׁבָה וְכוּ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה א) וַאֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אַךְ שֶׁעֲדַיִן הוּא מְכֻנֶּה בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תַּעֲנוּג גָּדוֹל מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מ"ט) : "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר" וּכְשֶׁרוֹצִין לְהַפְרִיד אוֹתוֹ מִבְּחִינָה זוֹ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בְּחִינַת ו כַּנּוֹדָע וְאֵי אֶפְשָׁר לְקִרּוּתוֹ בְּלֹא וָאו שְׁנִיָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף וְתֵכֶף וּמִיָּד נִתְעוֹרֵר בּוֹ בְּחִינָה זוֹ לִמְסֹר נַפְשׁוֹ כַּנַ"ל [פֵּרוּשׁ כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו כִּי נִקְרָא פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל (כַּמְבאָר בְּסִימָנִים י"ד וי"ז), אַף עַל פִּי שֶׁחָטָא יִשְׂרָאֵל הוּא (סַנְהֶדְרִין מ"ד) וּמֵאַחַר שֶׁנִּקְרָא עֲדַיִן בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל,

שֶׁהוּא בְּחִינַת ו כַּנַּ"ל עַל כֵּן יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת יוֹסֵף גַּם כֵּן כִּי וָאו אִי אֶפְשָׁר לְקָרוֹתָהּ בְּלֹא ו שְׁנִיָּה הַיְנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת ו מְקֻשָּׁר בּוֹ ו שְׁנִיָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף [כִּי יִשְׂרָאֵל וְיוֹסֵף כַּחֲדָא אָזְלִי כַּיְדוּעַ] (עיין זוהר וישב קפב:) נִמְצָא שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְקֻשָּׁר בּוֹ בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת קִדּוּשׁ הַשֵּׁם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצִין לְהַעֲבִירוֹ עַל דָּת, חַס וְשָׁלוֹם לְהַפְרִידוֹ מִבְּחִינַת יִשְׂרָאֵל נִתְעוֹרֵר בּוֹ תֵּכֶף בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁמְּקֻשָּׁר בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם דְּהַיְנוּ שֶׁלְּהוֹבִין דְּרְחִימוּתָא וְהִתְגַּבְּרוּת עַל יְצָרוֹ לְמוּת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל) כְּלָל הָעוֹלֶה, שֶׁיּוֹסֵף הוּא בְּחִינַת הַשָּׁלוֹם וְהַשָּׁלוֹם הוּא כְּלִי שֶׁעַל יָדוֹ בּוֹא יָבוֹא כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל וְכַוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בָּזֶה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל כָּל אָדָם הַיִּשְׂרְאֵלִי לְדַבֵּר דִּבּוּרִים שֶׁל קְדֻשָּׁה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַה הוּא קְדֻשָּׁה ? חָכְמָה. כִּי חָכְמָה נִקְרָא קְדֻשָּׁה כַּנּוֹדָע (עיין זוהר אחרי סא) וְזֶהוּ כְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּר בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה בְּחָכְמָה וְשֵׂכֶל וּמֵבִין וְשׁוֹמֵעַ מַה יְדַבֵּר, נִקְרָא קְדֻשָּׁה וְיֵשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תַּעֲנוּג גָּדוֹל מִזֶּה כִּי נִבְנֶה מִזֶּה מִחִין, שֶׁהֵיא חָכְמָה וְהַדִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם (תְּהִלִּים קמ"ז) "בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה" (בְּרֵאשִׁית י"ד) "וּמַלְכֵּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם" וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס: מַלְכָּא דִּירוּשְׁלֵים וְצֶדֶק הוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"ח) : "צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן" וַה הוּא בְּחִינַת מִחִין כַּנּוֹדָע אֵימָתַי הוּא נִבְנֶה כְּשֶׁנִּדְחֵי יִשְׂרָאֵל, רוֹצֶה לוֹמַר מִי שֶׁהָיָה נִדְחֶה מִבְּחִינַת יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כָּךְ כּוֹנֵס וְנֶחֱזָר לְעִנְיָנֵנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם יָכוֹל לְדַבֵּר דִּבּוּרִים בְּקֻדָּשָׁה וּבְטָהֳרָה כַּנַּ"ל וְהַשָּׁלוֹם הוּא מְחַבֵּר תְּרֵי הֲפָכִים כַּנַּ"ל, הַיְנוּ חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת הַיְנוּ הֲוָיוֹת שֶׁהוּא חֲסָדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מ"ב) : "יוֹמָם יְצַוֶּה ה חַסְדּוֹ" וֶאֱלֹקִים הוּא גְּבוּרוֹת, כִּי אֱלֹקִים הוּא מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ע"ד) "וֶאֱלֹקִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם", וְדִינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא (גִּטִּין י:). וְלָכֵן גַּם כֵּן נֶאֱמַר בְּיוֹסֵף (בְּרֵאשִׁית מ"א) : "וּמִבַּלְעָדֶיךָ לֹא יָרִים אִישׁ אֶת יָדוֹ וְאֶת רַגְלוֹ" (תְּהִלִּים קל"ד). "שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ" וְקֹדֶשׁ הוּא רֵאשִׁית וְרֵאשִׁית הוּא חָכְמָה מֹחָא (יְשַׁעְיָה מ"א). "צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ" וְצֶדֶק הוּא הַדִּבּוּר וְדִבּוּר הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה) "וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ" נִמְצָא שֶׁכָּתוּב אַצֶל יוֹסֵף חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת כַּנַּ"ל וְיוֹסֵף הוּא הַשָּׁלוֹם מְחַבֵּר תְּרֵי הֲפָכִים לִהְיוֹת אֶחָד וְיָבוֹא יְשׁוּעוֹת וּבְרָכוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת (יְשַׁעְיָה י"ב). "וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה" וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס: וּתְקַבְּלוּן אֶלְפָּן חֶדֶת הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַתְּשׁוּעָה יָבוֹא תּוֹרָה וְאֶלְפָּן חֶדֶת מֵאֵת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, לְכָל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק "ה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, ה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם" הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י כְּשֶׁה יְבָרֵךְ בְּרָכוֹת עַל יְדֵי כְּלֵי שָׁלוֹם אֲזַי עֹז שֶׁהֵיא הַתּוֹרָה גַּם כֵּן לְעַמּוֹ יִתֵּן הַיְנוּ וּתְקַבְּלוּן אֶלְפָּן חֶדֶת [נִרְאֶה בְּאוּר הָעִנְיָן כִּי עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם יְכוֹלִין לְדַבֵּר דִּבּוּרִים בְּקֻדָּשָׁה כִּי הַשָּׁלוֹם מְחַבֵּר תְּרֵי הֲפָכִים חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת שֶׁזֶּהוּ

בְּחִינַת יוֹסֵף, בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא חָכְמָה וּמֹחִין דִּקְדֻשָּׁה, כִּי חָכְמָה נִקְרָא קֹדֶשׁ כַּיָּדוּעַ כִּי קֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת רֵאשִׁית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ב) "קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ ה" כִּי כָּל רֵאשִׁית הוּא קֹדֶשׁ בְּכָל מָקוֹם וְרֵאשִׁית הוּא בְּחִינַת חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי"א) "רֵאשִׁית חָכְמָה" וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַכְנִיס כָּל מֹחוֹ וְחָכְמָתוֹ וְדַעְתּוֹ בְּתוֹךְ הַדִּבּוּרִים דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ הֵיטֵב לְהַדִּבּוּרִים וּמֵבִין וְשׁוֹמֵעַ מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר זֶהוּ בְּחִינַת קֹדֶשׁ וְיֵשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תַּעֲנוּג גָּדוֹל מִזֶּה וְזֶהוּ בְּחִינַת שָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת כִּי הוּא מְחַבֵּר וּמְקַשֵּׁר הַחָכְמָה וְהַמֹּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲסָדִים כַּנַּ"ל לְהַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּיוֹסֵף "וּמִבַּלְעָדַיִךְ לֹא יָרִים אִישׁ אֶת יָדוֹ וְאֶת רַגְלוֹ" כִּי יוֹסֵף הוּא כָּלוּל מִבְּחִינַת יָדִין וְרַגְלִין שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחָכְמָה וְהַדִּבּוּר כִּי יָדִין זֶה בְּחִינַת חָכְמָה בְּחִינַת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ" וְרַגְלִין זֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּר וְכוּ כַּנַּ"ל עַל כֵּן צְרִיכִין לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בְּמְסִירַת נֶפֶשׁ וּבִפְרָט בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא לְהִתְפַּלֵּל בְּמְסִירוּת נֶפֶשׁ שֶׁיְּכַוֵּן לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם כִּי מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בְּוַדַּאי מְרֻצֶּה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים כַּנַּ"ל [וּכְמוֹ שֶׁכְּבָר רָאִינוּ בְּחוּשׁ בַּדּוֹרוֹת שֶׁלְּפָנֵינוּ שֶׁכַּמָּה אֲנָשִׁים קַלִּים וּפְחוּתִים מָסְרוּ נַפְשָׁם וּמֵתוּ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם אַשְׁרֵי לָהֶם] וְתָכֶף כְּשֶׁמְּרֻצֶּה לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם נִתְעוֹרֵר בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת יוֹסֵף כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְדַבֵּר דְּהַיְנוּ לְקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה אֶל הַדִּבּוּר, שֶׁזֶּה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל יְדֵי שָׁלוֹם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם ה" יְרוּשָׁלַיִם הוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר וְכוּ כַּנַּ"ל ה הוּא בְּחִינַת מֹחִין כַּנַּ"ל הַיְנוּ לִזְכּוֹת לְקַשֵּׁר הַמַּחַ אֶל הַדִּבּוּר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם ה" שֶׁהַמֹּחִין בּוֹנִין הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי "נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס" זֶה בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם שֶׁכָּל הַנִּדְחִין מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁרוֹצִין לְהַעֲבִירָם עַל דָּת, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי נִתְעוֹרְרִין תֻּכָּף וּמוֹסְרִים נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי קִדּוּשׁ הַשֵּׁם נִכְנָסִין כָּל הַנִּדְחִין מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס וְעַל יְדֵי זֶה בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם ה כִּי קִדּוּשׁ הַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה אֶל הַדִּבּוּר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם ה כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁיּוֹצֵא לָנוּ מִזֶּה עֵצָה נִפְלָאָה לַעֲבוֹדַת ה וּבִפְרָט בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁכְּשֶׁאָדָם רוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל, וּלְקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה אֶל הַדִּבּוּר אֲזַי יִזְכֹּיר אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּוַדַּאי מְרֻצֶּה לָמוּת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא אֲפִלּוּ אִם הוּא בַּדִּיּוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד אַף עַל פִּי כֵן, אִם הָיוּ רוֹצִים לְהַעֲבִירוֹ עַל דָּת לְנַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם בְּוַדַּאי הָיָה מוֹסֵר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם כִּי עַל זֶה מְרֻצֶּה אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם וְלֹא לַעֲבֹר

עַל דָּת חַס וְשָׁלוֹם כַּאֲשֶׁר רָאִינוּ בְּחוּשׁ פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר וְכַנַּ"ל וכשיזכיר אֶת עַצְמוֹ שֶׁרוֹצֶה לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם עַל יְדֵי זֶה יִתְעוֹרֵר בְּחִינַת שָׁלוֹם, בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת הַמַּחַ וְהַדִּבּוּר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן, עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה אֶל הַדִּבּוּר וְכַנַּ"ל. וְכֵן שְׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁאָמַר זאת בְּתוֹךְ שִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה לְדַבֵּר פָּשׁוּט שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל בְּמִסְירַת נֶפֶשׁ

פא - עלו זה בנגב ועליתם את ההר

עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב וַעֲלִיתֶם אֶת הָהָר (בַּמִּדְבָּר י"ג) וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: פְּסֹלֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַכְּלָל הוּא, שֶׁ הַדִּבּוּרִים שֶׁל צַדִּיק שֶׁמְּדַבֵּר בַּתּוֹרָה אוֹ בַּתְּפִלָּה נִקְרָא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אֶרֶץ הִיא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ג) : "נַפְשִׁי כְּאֶרֶץ" וְכוּ וְ נֶפֶשׁ הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : "נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ" וּ כְשֶׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר בְּתוֹרָה אוֹ בִּתְפִלָּה, נִקְרָא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְ הַדִּבּוּרִים שֶׁהוּא מְדַבֵּר עִם הֶמּוֹן עַם בְּשִׂיחַת חֻלִּין הוּא נִקְרָא פְּסֹלֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְ לָמָּה מְדַבֵּר שִׂיחַת חֻלִּין כְּדֵי לְקַשֵּׁר אֶת הֶמּוֹן עַם אֶל הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַר דְּאִיתָא בַּגְּמָרָא אֵין הַר לְבָנוֹן (צְרִיךְ לוֹמַר: לְבָנוֹן, עַיִן גִּבְטִין נ"ו, וְעַיֵּן יַלְקוּט פָּרָשַׁת וָאֶתְחַנַּן בְּשֵׁם יְלַמְּדֵנוּ) אֶלָּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר: "הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן" וּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת דַּעַת דְּאִיתָא בַּגְּמָרָא (בְּרָכוֹת ל"ג) : כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִתַּן בֵּין שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, וְדַעַת נִתַּן בֵּין שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת כִּי עַל יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה אִי אֶפְשָׁר לְקַשְּׁרָם אֶל שִׂרְשָׁם, מֵחֲמַת שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִן הָאֱמֶת כְּדְאִיתָא בְּתַלְמֵי הַמֶּלֶךְ (מְגִלָּה ט) : כְּשֶׁהוֹשִׁיב ע"ב זְקֵנִים לִכְתֹּב לוֹ סֵפֶר תּוֹרָה, וְכָתְבוּ כֻּלָּם אֱלָקִים בָּרָא בְּרֵאשִׁית וְכוּ כִּי הוּא רָחוֹק מִן הָאֱמֶת, וְהֶצְרִכוּ לַהֲפֹךְ אֶת הַצְּרוּפִים כָּךְ הַצַּדִּיק שֶׁרוֹצֶה לְקַשֵּׁר אֶת הֶמּוֹן עַם הָרְחוֹקִים מִן הָאֱמֶת, וְהֶצְרֵכוּ לְדַבֵּר עִמָּהֶם שִׂיחַת חֻלִּין, וּלְהַלְבִּישׁ בָּהֶם הַתּוֹרָה רַק שֶׁהוּא מְדַבֵּר בְּצִרוּפִים וְ נִקְרָא פְּסֹלֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אַף שֶׁהֵם פְּסֹלֶת אֶרֶץ אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ בָּהֶם תּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינוֹת יִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק עֲלוּ, הַיְנוּ שֶׁאַתֶּם הֶמּוֹן עַם עוֹלִים זֶה בַּנֶּגֶב, זֶה הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת יב) : "כִּי זֶה כָּל הָאָדָם" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (שַׁבָּת ל) שֶׁכָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא לְצַוֻּת לָזֶה הַיְנוּ הַצַּדִּיק הוּא בַּנֶּגֶב, הַיְנוּ פְּסֹלֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ שִׂיחַת חֻלִּין וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְקַשֵּׁר אֶתְכֶם וַ עֲלִיתֶם אֶת הָהָר, הַיְנוּ הַדַּעַת הַנַּ"ל. וְעוֹד, כִּי לִפְעָמִים הַצַּדִּיק נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ וּכְשֶׁבָּא אֶחָד מִן הֶמּוֹן עַם וּמְדַבֵּר עִמּוֹ דִּבְרִים שֶׁל הַבְלֵי הָעוֹלָם וְהַצַּדִּיק נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ אָז הוּא מְחַיֶּה לְהַצַּדִּיק וְהַצַּדִּיק בָּא לְמַדְרֵגָתוֹ וְאַחַר כָּךְ יָכוֹל הַצַּדִּיק לְהַעֲלוֹתָם לִבְחִינַת הַדַּעַת עֲלוּ זֶה, הַיְנוּ כְּשֶׁהַצַּדִּיק

צָרִיךְ לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגָתוֹ צָרִיךְ אַתָּה לִהְיוֹת בַּנֶּגֶב הַיְנוּ לְדַבֵּר עִמּוֹ שִׂיחַת חֻלִּין כְּדֵי לְהַחֲיוֹתוֹ וְעַל יְדֵי זֶה וַעֲלִיתֶם אֶת הָהָר שֶׁיּוּכַל אָז הַצַּדִּיק לְקַשֵּׁר אֶתְכֶם לִבְחִינַת דַּעַת הַנִּקְרָא הַר כַּנַּ"ל

פב - הנעלבים ואינם עולבים

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] אִיתָא בַּגְּמָרָא (שַׁבָּת פח:) : הַנֶּעֱלָבִים וְאֵינָם עוֹלְבִים שׁוֹמְעִים חֶרְפָּתָם וְאֵינָם מְשִׁיבִים עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב אוֹמֵר "וְאֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ" הִנֵּה נוֹדַע כִּי יֵשׁ שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת (האמורים ביחזקאל א) וּקְלִפַּת נגה, הִיא בֵּין הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת וּבֵין הַקְּדֻשָּׁה וְלִפְעָמִים נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה, וְלִפְעָמִים נִכְלֶלֶת בַּקְּלִפָּה וְהִיא בִּבְחִינַת נִשְׁמַת הָעֲשׂוּקִים [וְדַי לַמֵּבִין] (עיין סבא משפטים דף קיג) וְזֶהוּ בְּחִינַת סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּשׁ שְׁנֵי עָרְלָה, כְּנֶגֶד הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל וּרְבָעִי הוּא כְּנֶגֶד נגה וְהוּא בְּחִינוֹת חֲשְׁמַ"ל כִּי לִפְעָמִים נִכְלֶלֶת בְּמַ"ל אוֹרוֹת וְזֶהוּ סוֹד מִילָה כִּי יֵשׁ שֶׁלֹּשׁ עוֹרוֹת, הֵם שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת וְעוֹר דַּק רְבִיעִי, בְּחִינַת נגה וְכָל הַחֲרָפוֹת הַבָּאִים לָאָדָם, הֵם מִשֶּׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל (בְּרֵאשִׁית ל"ד) "לֹא נוּכַל לָתֵת אֶת אֲחוֹתֵנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ עָרְלָה כִּי חֶרְפָּה הִיא לָנוּ" (יְהוֹשֻׁעַ ה) "הַיּוֹם גַּלֹּתִי אֶת חֶרְפַּת יִשְׂרָאֵל" כִּי עִקַּר הַחֲרָפוֹת בָּאִים מִבְּחִינַת עָרְלָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל (עיין תיקון נח) וְעַל כֵּן כְּשֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף, אָמְרָה אִמּוֹ (בְּרֵאשִׁית ל) : "אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי" כִּי בְּהִתְגַּלּוּת בְּחִינַת יוֹסֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, בְּחִינַת מִילָה כַּנּוֹדָע נָאֶסְפוּ הַחֲרָפוֹת, הַיְנוּ הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ כַּוָּנַת רְחִיצַת מַיִם חַמִּין בְּעֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ כִּי אָז קְלִפּוֹת נגה נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה וְאָז חֲפֵצִים גַּם הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת לַעֲלוֹת לֶאֱחֹז בַּקְּדֻשָּׁה וְאָז יוֹרְדִים בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) : "שַׁלְהֶבֶת יָ"ה", וּמְכַוֶּה אוֹתָן שֶׁלֹּא יאחֲזוּ בַּקְּדֻשָּׁה וְהוּא בְּחִינַת מַיִם חַמִּין וְהוּא כַּוָּנַת נְטִילַת צִפָּרְנַיִם בְּעֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ כַּנּוֹדָע וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ הַגְּמָרָא הַנֶּעֱלָבִים וְאֵינָם עוֹלְבִים וְאָז הוּא בְּחִינַת חַ"ש, הוּא שְׁתִיקָה שׁוֹמְעִין חֶרְפָּתָם וְאֵינָם מְשִׁיבִים כַּנַּ"ל וְעוֹשִׂין מֵאַהֲבָה כִּי לִפְעָמִים שְׁתִיקָה שֶׁל הָאָדָם כְּדֵי לַעֲשׂוֹת יְסוּרִים לְשֶׁכְּנֶגְדּוֹ וְאָז הוּא בְּחִינָה זוֹ נִכְלָל בַּקְּלִפָּה אֲבָל כְּשֶׁהוּא מֵאַהֲבָה, אָז הוּא בְּחִינַת חַ"ש נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב אוֹמֵר: "וְאֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ" הִיא בְּחִינַת שַׁלְהֶבֶת יָהּ כַּנַּ"ל. [פֵּרוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְעִין חֶרְפָּתָם וְאֵינָם מְשִׁיבִים עַל יְדֵי זֶה דּוֹחִים בְּחִינַת הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת עָרְלָה, בְּחִינַת חֶרְפָּה כַּנַּ"ל וְנִכְלָלִים בִּבְחִינַת חֲשְׁמַ"ל עַל יְדֵי הַשְׁתִיקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חַ"ש כִּי הוּא דּוֹחֶה הַחֶרְפָּה עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְרִיב וּלְחָרֵף אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַ"ל, בְּחִינַת מִילָה, שֶׁהִיא בְּטוּל הָעָרְלָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶרְפָּה בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת הַנַּ"ל וְזֶהוּ חֲשְׁמַל, חַ"ש מַ"ל הַיְנוּ הַשְׁתִיקָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מִילָה בְּחִינַת בְּטוּל הַחֶרְפָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עָרְלָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ וְעוֹשִׂים מֵאַהֲבָה כִּי

זאת הַשְּׁתִיקָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת נגה הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁנֵי בְּחִינוֹת לִפְעָמִים נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה, וְלִפְעָמִים נִכְלֶלֶת בַּקְּלִפָּה, בְּתוֹךְ הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת חֻרְפָּה כַּנַּ"ל הַיְנוּ כִּי לִפְעָמִים הוּא שׁוֹתֵק לַחֲבֵרוֹ, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת לוֹ יִסּוּרִים בְּיוֹתֵר נִמְצָא שֶׁבְּזֹאת הַשְׁתִיקָה הוּא מְחָרֵף אֶת חֲבֵרוֹ בְּיוֹתֵר וְאָז נִכְלֶלֶת הַשְׁתִיקָה בְּחִינַת נגה בַּקְּלִפָּה, בִּבְחִינַת חֻרְפָּה כַּנַּ"ל אֲבָל כְּשֶׁעוֹשֶׂה מֵאַהֲבָה שֶׁשּׁוֹתֵק מֵאַהֲבָה מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְבַיֵּשׁ וּלְחָרֵף אֶת חֲבֵרוֹ אֲזַי בְּחִינַת נגה נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה בִּגְבוּרָתוֹ זֶהוּ בְּחִינַת שַׁלְהֶבֶת יָ"ה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל נגה בַּקְּדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת חַשְׁמַ"ל כַּנַּ"ל]

פג - מתן בסתר יכפה אף

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה אַף (מִשְׁלֵי כ"א) דַּע, כִּי בְּהֶאָלֶף בֵּית יֵ"שׁ שִׁשָּׁה פְּאֵין . אלף אִי אֶפְשָׁר לִקְרוֹת בְּלֹא פ . גִּם כָּף . ך . פ . ף . וְקוּ"ף גַּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִקְרֹא אוֹתָן בְּלֹא פ נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ בְּהָא"ב שִׁשָּׁה פְּאֵין פ גִּימַטְרִיָּא ת"פ כְּמִנְיַן לִילִית וְהַנָּה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁאֲרַע לְאָדָם מִקְרֶה בְּלִתִּי טָהוֹר הוּא עַל יְדֵי הַקְּלִפָּה הַנַּ"ל כַּיָּדוּעַ וְהִנֵּה הַקְּלִפָּה הַנַּ"ל יוֹנֶקֶת מִן הָאֶלֶף בֵּית כְּמִנְיַן שְׁמָהּ הַיְנוּ מִן הַפְּאֵין הַנַּ"ל וְנַעֲשָׂה מִן פֵּא אַף (סוֹטָה יז) אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם לֹא זָכוּ, הַיְנוּ שֶׁהוּא בִּלְתִּי טָהוֹר, אֵשׁ אוֹכַלְתּוֹ כִּי דַּע וּרְאֵה, כִּי הָאוֹתִיּוֹת עַצְמָן שֶׁל הַפְּאֵין [הַיְנוּ א, כ, ך, פ, ף, ק גִּימַטְרִיָּא אֵשׁ, וְנוֹקְמִין בּוֹ וּכְשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה בַּסֵּתֶר פּוֹדֶה הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִן הַקְּלִפָּה, וְנַעֲשָׂה מִן הָאַף פֵּ"א וְזֶהוּ מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה אַף מִלְּשׁוֹן כּוֹפֶה עָלָיו כְּלִי [שֶׁהוּא לְשׁוֹן הֲפִיכָה] יִכְפֶּה אַף שֶׁכּוֹפֶה וְהוֹפֵךְ הָאַף, וְנַעֲשָׂה פֵּ"א [וְהוּא פְּלָאִי]

פד - במה הארכת ימים, אמר לו ותרן הייתי בממוני

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] אִיתָא בַּגְּמָרָא (מְגִלָּה כח) : בַּמֶּה הֶאֱרַכְתָּ יָמִים, אָמַר לוֹ וַתְּרָן הָיִיתִי בְּמָמוֹנִי לְבָאר זֶה, צָרִיךְ לֵידַע מַה דְּאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשָׁה נָשָׂא דַף קכ"ג) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ. תָּא חֲזִי, לְשִׁית יְמֵי בְּרֵאשִׁית לְכָל חַד אִית לֵהּ פַּרְצוּפֵהּ דְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּאַנְהִיג לֵהּ, וְלָא תִּשְׁכַּח יוֹם, דְּלֵית בֵּהּ טוֹב וְכוּ. וְכָל יוֹמָא אִית לֵהּ גָּדֵר מִלְבַר, דְּלָא יֵעוֹל כָּל בַּר נָשׁ לְהַהוּא טוֹב, כְּגוֹן חֹשֶׁךְ דְּכַסְיָא לְנָהוֹרָא וְכוּ. וּבְגִין דָּא, מָאן דְּאִיהוּ חַיָּבָא וְיֵעוֹל לְמִנְדַּע רָזִין דְּאוֹרַיְתָא, כַּמָּה נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים מְבַלְבְּלִין מַחֲשַׁבְתֵּיהּ דְּלָא יֵעוֹל לַאֲתָר דְּלָאו דִּילֵהּ. אֲבָל מָאן דְּאִיהוּ טוֹב, כָּל אִילֵּין נְטִירִין, אִנּוּן לְמֵימְרֵהּ, וְקַטֵגּוֹר נַעֲשֶׂה סַנֵּגוֹר, וְיַעֲלוּן לֵהּ לְטוֹב הַגְּנוּז, וְיִמְרוּן מָרְנָא הָא בַּר נָשׁ טוֹב וְצַדִּיק וִירֵא שָׁמַיִם בְּעֵי לְעֵילָא קֳדָמָךְ וְכוּ הַהוּא טוֹב גְּנוּז יֵימָא לוֹן, פְּתָחוּ לֵיהּ בְּהַאי תַּרְעָא דְּאִתְקְרֵי אַהֲבָה, אוֹ בְּהַאי תַּרְעָא דְּאִיהוּ

תְּשׁוּבָה, כָּל צַדִּיק יֵעוֹל כְּפוּם דַּרְגָּא דִּילֵהּ וְאֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה (עֲבוֹדָה זָרָה יט:) וּכְשֶׁאָדָם רוֹצֶה לַהֲגוֹת וְלַחֲשֹׁב בַּתּוֹרָה, הַיְנוּ בְּרָזִין דְּאוֹרַיְתָא אִנּוּן נְטִירִין וּנְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים מְבַלְבְּלִין מַחֲשַׁבְתּוֹ וְאֵלּוּ הֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבָּאִין לָאָדָם וּכְשֶׁאָדָם רוֹצֶה וְחוֹשֵׁק עַד מְאד וּפוֹתְחִין לוֹ, כַּנַ"ל בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ אֲזַי כָּל יוֹם וְיוֹם אֶצְלוֹ גָּדוֹל עַד מְאד כִּי רוֹאֶה וּמַשִּׂיג הַטּוֹב הַגָּנוּז, הַיְנוּ רָזִין דְּאוֹרַיְתָא, הַשַּׂיָּךְ לְאוֹתוֹ הַיּוֹם וְזֶה שֶׁשָּׁאַל הַתַּנָּא בַּמֶּה הֶאֱרַכְתָּ יָמִים הַיְנוּ בְּאֵיזֶה מִדָּה מִן הַמִּדּוֹת נִכְנַסְתָּ לְהַטּוֹב הַגָּנוּז, וְהֶאֱרַכְתָּ הַיָּמִים שֶׁלְּךָ לִהְיוֹת גְּדוֹלִים כַּנַ"ל וְהֵשִׁיב לוֹ וְתֶרֶן הָיִיתִי בְּמָמוֹנִי, שֶׁזּוֹ הִיא מִדַּת אַבְרָהָם אָבִינוּ וְהִיא תַּרְעָא דְּאִיתְקְרֵי אַהֲבָה, וְהוּא סִטְרָא דִּימִינָא וְאִיתָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר (תִּקּוּן ע דַּף קי"ח) מִסִּטְרָא דִּימִינָא מִתָּא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא הַיְנוּ שֶׁכָּל הַמְקַטְרְגִים וְכָל הַנְּחָשִׁים וְעַקְרַבִּים הַיְנוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁמְּבַלְבְּלִין מַחֲשַׁבְתֵּהּ נַעֲשִׂין חִוָּרָא כְּכַסְפָּא וּלְכָךְ נֶאֱמַר בְּאַבְרָהָם (בְּרֵאשִׁית כ"ד) : "וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים" הַיְנוּ שֶׁהָיוּ כָּל הַיָּמִים שֶׁלּוֹ שְׁלֵמִים וּגְדוֹלִים כִּי מִסִּטְרָא דִּימִינָא מִתָּא חִוָּרָא כְּכַסְפָּא וּמִן הַקְּטֵגוֹר נַעֲשֶׂה סַנֵּגוֹר וְהָיָה יָכוֹל לָבוֹא בְּכָל יוֹם אֶל הַטּוֹב הַגָּנוּז הַשַּׂיָּךְ לוֹ

פה - פוסעים בו פסיעה קטנה

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] פּוֹסְעִים בּוֹ פְּסִיעָה קְטַנָּה כִּי מִתְּחִלָּה הַמַּלְכוּת הִיא אֵצֶל זְעֵיר אַנְפִּין בְּבְחִינַת אוֹשִׁיט פְּסִיעָה לְבַר, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בָּלָק דַּף ר"ג: וְכַמְבאָר בְּכְתְבֵי הָאָר"י, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה) סוֹעֲדִים בּוֹ פֵּרוּשׁ כְּשֶׁאָנוּ רוֹצִים לְתַקְּנָהּ וּלְגַדְּלָהּ בְּבְחִינַת סַעַד וְעֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה פָּנִים בְּפָנִים וּלְבָרֵךְ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים פֵּרוּשׁ שֶׁצָּרִיךְ לְהָאִיר אֶת נֶצַח הוֹד יְסוֹד דְּזְעֵיר אַנְפִּין כִּי מִשָּׁם עִקַּר בְּנִינָהּ צְדָקָתָם תַּצְהִיר פֵּרוּשׁ עַל יְדֵי מָה מִתְבָּרְכִין נֶצַח הוֹד יְסוֹד דְּזְעֵיר אַנְפִּין עַל יְדֵי הַמּחִין שֶׁהוּא מְקַבֵּל כַּמּוּבָא וְהַמּחִין הֵם אַרְבַּע, חָכְמָה בִּינָה חֶסֶד וּגְבוּרָה וְהֵם מְלֻבָּשִׁים בְּנֶצַח הוֹד יְסוֹד דִּבְינָה כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים שֶׁהֵם סוֹד שִׁין שֶׁל שְׁלֹשָׁה רָאשִׁין וְשִׁין שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁין [עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ זַ"ל]

פו - פוסעים בו פסיעה קטנה

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] פּוֹסְעִים בּוֹ פְּסִיעָה קְטַנָּה סוֹעֲדִים בּוֹ לְבָרֵךְ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים וְכוּ הִנֵּה יָדוּעַ כִּי בִּימֵי הַחֹל הוּא שְׁלִיטַת הַחִיצוֹנִים וְעֶרֶב שַׁבָּת קֹדֶשׁ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אֵין לָהֶם שְׁלִיטָה כְּלָל כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ: כַּד אִתְקַדַּשׁ יוֹמָא כְּדֵין "יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן" וְעִקַּר שְׁלִיטָה שֶׁלָּהֶן בִּימֵי הַחֹל, הוּא בִּבְחִינוֹת רַגְלִין שֶׁאֵין מַנִּיחִין לָאָדָם לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דְּאִיתָא בַּגְּמָרָא (בְּרָכוֹת ו) : הַנֵּי בִּרְכֵי דְּרַבָּנָן דְּשָׁלְחִי מְנַיְּהוּ וּבְשַׁבַּת קֹדֶשׁ חוֹזְרִין לָהֶם כֹּחַ הַהֲלִיכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"ח) : "אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ" הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁבְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ

יָכוֹל לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַךְ לְמָשָׁל, תִּינוֹק כְּשֶׁמַּתְחִיל לֵילֵךְ, עֲדַיִן צָרִיךְ סַעַד לְתָמְכוֹ וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ יָכוֹל לֵילֵךְ בִּמְרוּצָה, רַק פְּסִיעוֹת קְטַנּוֹת וּצְרִיכִין לְחַזֵּק אוֹתוֹ כָּךְ כְּשֶׁאָדָם מַתְחִיל בְּשַׁבָּת לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ עוֹד סַעַד לְתָמְכוֹ וְהַסַּעַד הַזֶּה הוּא בְּחִינַת אֶמֶת וּבְחִינַת אֱמֶת הַזֶּה הוּא בְּחִינַת רֶגֶל שְׁלִישִׁי כִּדְאִיתָא בִּגְמָרָא (שַׁבָּת קד) : קַשְׁטָא קָאֵי וְשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת אֱמֶת כִּדְאִיתָא (בְּמַסֶּכֶת דְּמַאי פֶּרֶק ד) : אֱפִלּוּ עַם הָאָרֶץ יָרֵא לְשַׁקֵּר בְּשַׁבָּת וּכְשֶׁמְּדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּמִדָּה זוֹ, הוּא סַעַד לְתָמְכוֹ, וּבְחִינַת רֶגֶל שְׁלִישִׁי אַךְ עֲדַיִן צְרִיכִין לְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁלֹשׁ רַגְלַיִם הַנַּ"ל וְלִתֵּן כֹּחַ בָּהֶם, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לֵילֵךְ הֵיטֵב וְהוּא עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁעוֹשֶׂה בְּשַׁבָּת הַיְנוּ שֶׁנּוֹתֵן לְאָדָם עַל שַׁבָּת, אוֹ שֶׁמְּאַכְסֵן עָנִי עַל שֻׁלְחָנוֹ כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי צְדָקָה יֵשׁ צְדָקָה שֶׁעוֹשִׂין בִּימֵי הַחֹל, וּצְדָקָה שֶׁעוֹשִׂין בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ וּצְדָקָה הוּא בְּחִינוֹת שֶׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג) : "שֶׁמֶשׁ צְדָקָה" וְכוּ וּצְדָקָה שֶׁעוֹשִׂין בִּימֵי הַחֹל, הוּא כְּנֶגֶד שֶׁמֶשׁ שֶׁבַּזְּמַן הַזֶּה וּצְדָקָה שֶׁל שַׁבָּת שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא הִיא כְּנֶגֶד שֶׁמֶשׁ הָעֲתִידָה לְהִתְחַדֵּשׁ לֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁהוּא כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים וְשֶׁמֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינוֹת צְדָקָה הוּא נוֹתֵן כֹּחַ לִבְחִינַת רַגְלִין שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פ"ה) : "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ" הַיְנוּ שֶׁצְּדָקָה עוֹשֶׂה לוֹ הֲלִיכָה (בְּרֵאשִׁית ל"ב). "וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: לוֹ לְצַרְכּוֹ, לְרַפְּאוֹתוֹ מִצִּלְעָתוֹ צְדָקָה בְּשַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים הוּא הַנּוֹתֵן כֹּחַ לִבְחִינַת שָׁלֹשׁ רַגְלַיִן הַנַּ"ל וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ, פּוֹסְעִים בּוֹ פְּסִיעָה קְטַנָּה הַיְנוּ שֶׁבְּשַׁבָּת פּוֹסֵעַ עֲדַיִן פְּסִיעָה קְטַנָּה כַּנַּ"ל סוֹעֲדִים בּוֹ, הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל הוּא עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ סַעַד וְרֶגֶל שְׁלִישִׁי לְבָרֵךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הַיְנוּ שָׁלֹשׁ רַגְלַיִם הַנַּ"ל וְלִתֵּן כֹּחַ בָּהֶם שֶׁיּוּכְלוּ לֵילֵךְ כָּרָאוּי הוּא עַל יְדֵי צְדָקָתָם תַּצְהִיר כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים הַיְנוּ שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ הָעֲתִידָה לְהִתְחַדֵּשׁ כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּנַּ"ל.

פז - תכף כשאדם רוצה לילך בדרך הישר

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם" הָעִנְיָן הוּא כִּי אָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ תֵּכֶף כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר מִתְעוֹרְרִין עָלָיו דִּינִים וְהַסְּבָרָא הוּא לְהֵפֶךְ אַךְ כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי יִרְאָה, יִרְאַת הָעֹנֶשׁ וְיִרְאַת הָרוֹמְמוּת יִרְאַת הָעֹנֶשׁ נִקְרָא צֶדֶק, וְיִרְאַת הָרוֹמְמוּת נִקְרָא אֱמוּנָה כִּי מֵחֲמַת שֶׁהוּא מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עִלְּמִין הוּא יָרֵא מִמֶּנּוּ וְיָדוּעַ הוּא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבוֹא לֶאֱמוּנָה רַק עַל יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ כִּי מֵחֲמַת שֶׁהוּא יָרֵא מֵהָעֹנֶשׁ מַאֲמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא תַּקִּיף, וּבַעַל הַיְכֹלֶת וּבַעַל הַכּחוֹת כֻּלָּם וּמִזֶּה בָּא לֶאֱמוּנָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה נִמְצָא, תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר צָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹ יִרְאָה הַנִּקְרָא צֶדֶק (תְּהִלִּים ט). "וְהוּא יִשְׁפּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק" לְפִיכָךְ מִתְעוֹרְרִין

עָלָיו הַדִּינִים אַך כְּשֶׁבָּא אֶל הָאֱמֶת, הַיְנוּ אֶל הַיִּרְאָה הַנִּקְרָא אֱמוּנָה אָז כָּל הַדִּינִין נִמְתָּקִין בְּשָׁרְשָׁן וְזֶהוּ תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב הַיְנוּ לְהַיִּרְאָה כִּי יַעֲקֹב הוּא יִרְאָה, מִלְּשׁוֹן (מִשְׁלֵי כ"ב) : "עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה" אָז בְּוַדַּאי חֶסֶד לְאַבְרָהָם כִּי אַבְרָהָם נִקְרָא מִי שֶׁבָּא לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִלְּשׁוֹן אָבוֹא רָם (בְּזֹהַר בָּלָק דַּף קצ"ח:) "וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וֶאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו", הַיְנוּ צֶדֶק וְהַיְנוּ אֱמוּנָה אֶלָּא עַד לָא אִתְחַבְּרַת אֱמֶת בַּהֲדָהּ אִקְרֵי צֶדֶק כֵּיוָן דְּאִתְחַבַּר אֱמֶת בַּהֲדָהּ אִקְרֵי אֱמוּנָה וְכָל טִיבוּ וְכָל נְהוֹרָא שַׁרְיָא בָּהּ.

פח - המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר (תְּהִלִּים קמ"ז) הִנֵּה יָדוּעַ, כִּי הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לָבוֹא לָעוֹלָם אֶלָּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק כִּי הַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ יָדַיִם בַּמֶּה לְקַבְּלָם, דְּהַיְנוּ אַהֲבָה וְיִרְאָה כִּי הֵם הַיָּדַיִם לְקַבֵּל בָּהֶם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת וְ צָרִיךְ הַצַּדִּיק כָּזֶה לִגְנֹז הָאַהֲבָה וְהַיִּרְאָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ הַמְקַטְרְגִים עָלָיו וְיִנְזְלוּ מִמֶּנּוּ הַהַשְׁפָּעוֹת וְזֶהוּ הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים, הַיְנוּ אֵשׁ וּמַיִם הַיְנוּ כְּשֶׁהַצַּדִּיק יָכוֹל לְכַסּוֹת שָׁמַיִם הַיְנוּ אֵשׁ וּמַיִם, הַיְנוּ הָאַהֲבָה וְהַיִּרְאָה שֶׁלּוֹ אֲזַי, הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר, הַיְנוּ שֶׁיָּכוֹל לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַבְּרָכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מָטָר אַך כְּשֶׁהַצַּדִּיק הוּא מְפֻרְסָם גָּדוֹל אָזַי הַמְקַטְרְגִים יוֹדְעִים וּמַשְׁגִּיחִים עָלָיו הֵיטֵב וְאֵינָם מַנִּיחִים לוֹ לְהוֹרִיד הַשֶּׁפַע וְהַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן בְּלֵב צַדִּיק אַחֵר לְהַחֲזִיק עָלָיו בְּמַחֲלֹקֶת כְּדֵי לְכַסּוֹתוֹ, וְשֶׁיּוּכַל לְהוֹרִיד הַשֶּׁפַע וְזֶהוּ מַחֲלֹקֶת שֶׁהוּא לְשֵׁם שָׁמַיִם (אבות פ"ה) הַיְנוּ לְשֵׁם צַדִּיק, שֶׁהוּא מְכֻנֶּה בְּשֵׁם שָׁמַיִם מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַהֲבָה וְיִרְאָה הַיְנוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, הָאַהֲבָה וְיִרְאָה

פט - ותחסרהו מעט מאלקים וכבוד והדר תעטרהו

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹקִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ (תְּהִלִּים ח) הִנֵּה יָדוּעַ כִּי כָּל מַה שֶּׁחָסֵר לָאָדָם הֵן בְּרוּחָנִי הֵן בְּגַשְׁמִי הַחִסָּרוֹן הוּא בְּהַשְׁכִּינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹקִים וְזֶהוּ וַתְּחַסְּרֵהוּ בְּוַדַּאי מְעַט מֵאֱלֹקִים הַיְנוּ הַחִסָּרוֹן בְּוַדַּאי מֵאֱלֹקִים, הַיְנוּ בְּהַשְׁכִּינָה אַך כְּשֶׁיֵּדַע זאת, שֶׁהַחִסָּרוֹן הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה בְּוַדַּאי יִהְיֶה לוֹ צַעַר גָּדוֹל וְעַצְבוּת, וְלֹא יוּכַל לַעֲבֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה לָכֵן צָרִיךְ לְהָשִׁיב לְעַצְמוֹ, מָה אֲנִי וּמָה חַיַּי כִּי הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ מְסַפֵּר לִי הַחִסָּרוֹן שֶׁלּוֹ וְכִי יֵשׁ כָּבוֹד גָּדוֹל מִזֶּה מִתּוֹךְ כָּךְ בָּא לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וְנִתְחַדְּשׁוּ הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ הַיְנוּ עַל יְדֵי כָּבוֹד וְהָדָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ מְסַפֵּר לוֹ הַחִסָּרוֹן תְּעַטְּרֵהוּ בְּמֹחִין חֲדָשִׁים

צ - אנכי אשמח בה יתמו חטאים מן הארץ

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] אָנכִי אֶשְׂמַח בַּה יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ (תְּהִלִּים ק"ד) הִנֵּה יָדוּעַ, כִּי כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁבָּאִים לָאָדָם הֵן בְּאֵין מֵחֲמַת הַשִּׁבְירָה, שֶׁנִּפְלוּ נִיצוֹצוֹת וְנֶחְסְרוּ מֵהַשְּׂכִינָה כַּיָּדוּעַ וְהַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱלֹקָיו אֲזַי נִשְׁלְמוּ כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת מֵהַשְּׁבִירָה, וְנִתְעַלֶּה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת אָנכִי אֶשְׂמַח בַּה יִתַּמּוּ וְנִשְׁלְמוּ כָּל הַחֲטָאִים, הַיְנוּ הַחֶסְרוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים א א) : "וְהָיִיתִי אֲנִי וּבְנִי שְׁלֹמה חַטָּאִים" מִן הָאָרֶץ הַיְנוּ אֶרֶץ הָעֶלְיוֹנָה בְּחִינַת הַשְּׂכִינָה

צא - ויהי ידיו אמונה עד בא השמש

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ (שְׁמוֹת י"ז) כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִינֵי אֱמוּנָה, יֵשׁ אֱמוּנָה שֶׁהוּא רַק בַּלֵּב וְהָעִקָּר שֶׁ צָּרִיךְ לִהְיוֹת לְאָדָם אֱמוּנָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט בְּכָל הָאֵיבָרִים כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י שֶׁצָּרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ יָדָיו בִּשְׁעַת נְטִילָה נֶגֶד הָרֹאשׁ, כְּדֵי לְקַבֵּל הַקְּדֻשָּׁה נִמְצָא שֶׁצָּרִיךְ לִזֶּה אֱמוּנָה בְּהַיָּדִים לְהַאֱמִין שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁמַּגְבִּיהַּ יָדָיו כְּנֶגֶד הָרֹאשׁ, מְקַבֵּל הַקְּדֻשָּׁה כִּי בְּלֹא אֱמוּנָה אֵינוֹ כְּלוּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי"ט) : "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה" וּ כְשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה כָּזוֹ, בָּא מִן הָאֱמוּנָה אֶל הַשֵּׂכֶל וְכָל מַה שֶׁמַּחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה, בָּא אֶל שֵׂכֶל יוֹתֵר כִּי הַדָּבָר שֶׁהָיָה צָרִיךְ מִתְּחִלָּה לְהַאֲמִין עַכְשָׁו כְּשֶׁבָּא אֶל אֱמוּנָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה, מֵבִין הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן בַּשֵּׂכֶל וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּמֹשֶׁה וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה שֶׁהָיָה לוֹ אֱמוּנָה כָּל כָּךְ גְּדוֹלָה עַד שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט בְּכָל הָאֵיבָרִים שֶׁאֲפִלּוּ בְּיָדָיו הָיָה הָאֱמוּנָה כָּל כָּךְ גְּדוֹלָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ, הַיְנוּ לְהַשֵּׂכֶל שֶׁל הַדָּבָר וְשֶׁמֶּשׁ הוּא בְּחִינַת חָכְמָה כַּמּוּבָא אֶצְלֵנוּ [לְעֵיל בְּסִימָן א].

צב - על ידי מה שאדם נע ונד בתוך ביתו

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] עַל יְדֵי מַה שֶּׁאָדָם נָע וָנָד בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ יָכוֹל לְהַחֲיוֹת מֵתִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בֶּאֱלִישָׁע כְּשֶׁהֶחֱיָה אֶת בֶּן הַשּׁוּנַמִּית כְּתִיב בֵּהּ (מְלָכִים ב ד) : "וַיֵּלֶךְ אַחַת הֵנָּה וְאַחַת הֵנָּה" וּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן י"ג דַּף כז:) : אִלְמָלֵא כַּנְפֵי רָאָה דְּנָשְׁבֵי עַל לִבָּא הֲוֵי לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא וְ הֲרָאָה וְהַלֵּב הֵם בְּחִינוֹת יַעֲקֹב וְיוֹסֵף (מִיכָה ז) : "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב" (פתיחתא דאיכ"ר סי ב) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ב) : "תּוֹרַת אֱמֶת" וּבְהַתּוֹרָה יֵשׁ חֲמִשָּׁה סְפָרִים, כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה כַּנְפֵי רָאָה (תִּקּוּן כ"ה) וְ יוֹסֵף הוּא בְּחִינוֹת לֵב, כִּי יוֹסֵף נִקְרָא "צָפְנַת פַּעְנֵחַ" (מִקֵּץ מ"א), וּכְתִיב (תְּהִלִּים קי"ט) : "בְּלִבִּי צָפַנְתִּי" וְכוּ וּכְשֶׁבּוֹעֵר הָאֵשׁ שֶׁבַּלֵּב, הַיְנוּ אוֹקִיד כָּל גּוּפָא וְעַל יְדֵי שֶׁהַחֲמִשָּׁה כַּנְפֵי רָאָה נָעִים וְנָדִים, מְנַשְּׁבֵי עַל לִבָּא, וּמְשַׂכְּכִים הַחֲמִימוּת

שֶׁבַּלֵּב (בְּרֵאשִׁית רַבָּה וַיֵּשֶׁב פָּרָשָׁה פ"ד) : בִּקֵּשׁ יַעֲקֹב, הֵינוּ הֶרְאָה לֵישֵׁב בְּשַׁלְוָה קִפֵּץ עָלָיו רִגְזוֹ שֶׁל יוֹסֵף, הֵינוּ הַחֲמִימוּת שֶׁבַּלֵּב נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי מַה שֶׁ אָדָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר י"ט) "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם" נָע וָנָד אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ יָכוֹל לְשַׁכֵּךְ אֶת הָאֵשׁ שֶׁהוּא בְּחִינוֹת דִּינִים וְיָכוֹל לְהַחֲיוֹת מֵתִים שֶׁיִּהְיוּ חַיִּים.

צג - כל העושה משא ומתן באמונה

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] כָּל הָעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה מְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל "וְאָהַבְתָּ" שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ לְכָל מִצְוֹת עֲשֵׂה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כ"א) : עַל פָּסוּק. "וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי", מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְכִיצַד מְקַיְּמִין מִצְוַת "וְאָהַבְתָּ" ? דְּאִיתָא בַּגְּמָרָא (יוֹמָא פו) : עַל פָּסוּק "וְאָהַבְתָּ" שֶׁתִּרְאֶה שֶׁיִּתְאַהֵב שֵׁם שָׁמַיִם עַל יָדָךְ כֵּיצַד ? אָדָם קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה וְשִׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְעוֹסְקוֹ בְּנַחַת עִם הַבְּרִיּוֹת, וּמַשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ בֶּאֱמוּנָה מָה הַבְּרִיּוֹת אוֹמְרִים, אַשְׁרֵי מִי שֶׁלִּמְּדוֹ תּוֹרָה וְכוּ נִמְצָא שֵׁם שָׁמַיִם מִתְאַהֵב עַל יָדוֹ וּמְקַיֵּם מִצְוַת שֶׁל וְאָהַבְתָּ, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַמִּצְוֹות (עי מכילתא פ בשלח ע"פ והישר בעיניו תעשה והובא ברמב"ן שם) גַּם בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, בָּא לְמַדְרֵגָה שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַזְּמַן כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (שָׁם) בַּמַּסְקָנָא וְעָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר" וְיִשְׂרָאֵל הוּא בְּמַחֲשָׁבָה, כְּמַאֲמַר חֲזַ"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה א) : יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה וְ[עָלָה בְּ]מַחֲשָׁבָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְגַם עַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּשֵׂכֶל צַח כִּי תְּפִלָּה הִיא גַּם כֵּן לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי הוּא דָּבָר הָעוֹמֵד בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם (בְּרָכוֹת ו:) וְגַם מֵחֲמַת שֶׁבָּא לְאַהֲבָה מִפַּחַ זֶה בָּא לְגַדְלוּת הַמּוֹחִין, וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּשֵׂכֶל צַח

צד - זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹקֵינוּ (תְּהִלִּים צ"ח) הָעִנְיָן הוּא כָּךְ, שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה מ"ג) : "לְכָבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עָשִׂיתִיו" דְּהֵינוּ בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה לֹא נִבְרָא אֶלָּא לְכָבוֹדִי וּ כְבוֹדִי הֵינוּ יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב (שְׁמוֹת כ"ה) : "וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עַיֵּן שְׁלָ"ה מַסֶּכֶת תַּעֲנִית דַּף ס) בְּתוֹכוֹ לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא בְּתוֹכָם מְלַמֵּד שֶׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִמְצָא כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִקְרָא לְבוּשׁ וּ לְבוּשׁ נִקְרָא כָּבוֹד כִּי רַבִּי יוֹחָנָן קָרֵי לְמָאנֵהּ מְכַבְּדוּתָא (שַׁבָּת קיג) נִמְצָא כָּל הָעוֹלָמוֹת לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַשְׁפִּיעַ לָהֶם רַב טוּב וּכְשֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל מֵחֲמַת עֲוֹונוֹתֵיהֶם יֵשׁ לוֹ צַעַר, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה ס"ג) : "בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר" אַךְ

מֵחֲמַת בְּהִירוּת אוֹר הַחֶסֶד, אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא וְצָרִיךְ לַצַּמְצוּם הַקָּדוֹשׁ הַיְנוּ כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַשְׁפִּיעַ רַב טוּב, צָרִיךְ לְדַבֵּר, יְהֶיֶה כָּךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ג) "בִּדְבַר ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ" וְ הָאוֹתִיּוֹת הֵם צִמְצוּמִים, עַד כָּאן אוֹת א, עַד כָּאן אוֹת ת אַך בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים הַדִּבּוּר גַּם כֵּן בְּגָלוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם צ"ו) : "סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ" וְהַיְנוּ הַדִּבּוּר עִם יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת לְכָךְ נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה מ) : "וְנִגְלָה כְּבוֹד ה וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה דִּבֵּר" וְהַיְנוּ כְּשֶׁיִּגָּאֲלוּ יִשְׂרָאֵל אָז הַדִּבּוּר גַּם כֵּן כְּבָיְכוֹל יִהְיֶה עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין לז) : חַיָּב כָּל אָדָם לוֹמַר בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם, וְחַיָּב לְתַקְּנוֹ וּמַהוּ הַתִּקּוּן ? הֲעִנְיָן הוּא כָּךְ שֶׁיִּרְאֶה שֶׁיַּעֲלֶה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּכָל דָּבָר וְהַנִּיצוֹצוֹת הֵם אוֹתִיּוֹת נִמְצָא מַעֲלֶה אוֹתִיּוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת נַעֲשִׂים דִּבּוּרִים וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר נִשְׁפָּע רַב טוּב לְיִשְׂרָאֵל אַךְ כֵּיצַד יְכוֹלִין לְהַעֲלוֹת נִיצוֹצוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ ? הֲעֵצָה הוּא כָּךְ, כְּשֶׁיִּסְתַּכֵּל בִּדְבַר מָה תֵּכֶף, יַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁיֵּשׁ בַּדָּבָר הַזֶּה אוֹתִיּוֹת וְנִיצוֹצוֹת וּ מִן הָאֱמוּנָה הַזֶּה נַעֲשֶׂה זַי"ן, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ל"ג) : "וְכָל מַעֲשֵׂיהוּ בֶּאֱמוּנָה" וְ הָעֲשִׂיָּה הִיא שִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל וְהָאֱמוּנָה הִיא הַשְּׁבִיעִית וְאַחַר כָּךְ יְצָרֵף אֶל הָאֱמוּנָה הַחָכְמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי הַיָּמִים א כ"ח) : "דַּע אֶת אֱלֹקֵי אָבִיךָ" וֶ אֱלֹקֵי אָבִיךָ, הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ מַעֲשֶׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם (חֻלִּין יג:) שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר וְ"דַע, הִיא הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל. וְ חָכְמָה הִיא יו"ד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רַשִׁ"י (שְׁמוֹת ט"ו) : "אָז יָשִׁיר" שֶׁר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא יָשִׁיר, י עַל שֵׁם הַמַּחֲשָׁבָה נֶאֱמְרָה ו מהיו"ד וְהַזַּיִן הַנַּ"ל, נַעֲשֶׂה עַיִן כִּי ז פְּעָמִים י בְּגִימַטְרִיָּא ע וְעוֹד, הָעַיִן הוּא חָכְמָה, כִּי חַכְמֵי הָעֵדָה נִקְרָאִים "עֵינֵי הָעֵדָה" (בַּמִּדְבָּר ט"ו) וּמִמֵּילָא כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עַיִן כָּזֶה כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּדָבָר מֵהָעוֹלָם, בְּוַדַּאי נִתְעַלִּין הַנִּיצוֹצוֹת (שְׁמוֹת כ"ח) : "וְעָשִׂיתָ צִיץ זָהָב טָהוֹר", צִיץ, מִלְּשׁוֹן הִסְתַּכְּלוּת (עיין זוהר ויקהל ריז ע"ב שלח קעה) כְּשֶׁהוּא טָהוֹר כַּנַּ"ל בֶּאֱמוּנָה וּבְחָכְמָה אָז, "וּפִתּוּחֵי פִתּוּחֵי חוֹתָם" הַיְנוּ שֶׁתִּפְתַּח עַל יְדֵי עַיִן כָּזֶה הַנִּיצוֹצוֹת הַחֲתוּמִים בְּכָל הַדְּבָרִים וְתַעֲלֶה אוֹתָם "קֹדֶשׁ לַה" וְהַנִּיצוֹצוֹת הֵם אוֹתִיּוֹת וּמֵאוֹתִיּוֹת נַעֲשֶׂה דִּבּוּרִים וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּרִים מַשְׁפִּיעַ רַב טוּב לְיִשְׂרָאֵל וּ כְּשֶׁמַּעֲלֶה נִיצוֹצוֹת מֵהַדָּבָר אָזַי הַדָּבָר הַזֶּה נַעֲשֶׂה אֶפֶס כִּי הַנִּיצוֹצוֹת הֵם הַחִיּוּת שֶׁל הַדָּבָר וְזֶה פֵּרוּשׁ שֶׁל הַפְּסוּק, זָכָר חַסְדּוֹ זָכַר, לְשׁוֹן הַשְׁפָּעָה, הַיְנוּ כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַשְׁפִּיעַ חֶסֶד לְיִשְׂרָאֵל אָזַי יְצָרֵף, וֶאֱמוּנָתוֹ לְ בֵּית יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא הַחָכְמָה, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי כ"ד) : "בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת" רָאוּ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ, הַיְנוּ הָאַרְצִיּוּת שֶׁל הַדָּבָר נַעֲשֶׂה אֶפֶס אֶת, הַיְנוּ הָאוֹתִיּוֹת מֵא עַד ת הַיְנוּ הַנִּיצוֹצוֹת נַעֲשֶׂה יְשׁוּעוֹת אֱלֹקֵינוּ כִּי מֵהַנִּיצוֹצוֹת נַעֲשֶׂה דִּבּוּרִים וְעַל יְדֵי זֶה מַשְׁפִּיעַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַב טוֹב לְיִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ: "יְשׁוּעַת אֱלֹקֵינוּ", כִּי זֶה תַּעֲנוּגוֹ

צה - כשפרנסי הדור ומנהיגי הדור נתגאים

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זַ"ל] כְּשֶׁפַּרְנְסֵי הַדּוֹר וּמַנְהִיגֵי הַדּוֹר נִתְגָּאִים אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵקִים עֲלֵיהֶם בְּנֵי אָדָם שֶׁיַּחְלוֹקוּ וִידַבְּרוּ עֲלֵיהֶם כְּדֵי שֶׁלֹּא יָזוּחוּ דַּעְתָּם עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא כ"ב:) : אֵין מְמַנִּים פַּרְנָס עַל הַצִּבּוּר אֶלָּא אִם כֵּן קֶפֶּה שֶׁל שְׁרָצִים תָּלוּי מֵאַחֲרָיו וְזֶה פֵּרוּשׁ: סוֹד שֶׁמּוּבָא בְּ"עֵץ הַחַיִּים (שַׁעַר אֲרִיךְ אַנְפִּין פֶּרֶק י"ב) אֲחוֹרַיִם דְּמ"ה, תְּסִיר מ"ה נִשְׁאָר פ"ה פֵּרוּשׁ, עַל יְדֵי קֶפֶּה שֶׁל שְׁרָצִים שֶׁתָּלוּי מֵאֲחוֹרָיו עַל יְדֵי זֶה מַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת מָה וְאֶפֶס וְאַיִן וּ כְשֶׁמַּסִּיר מִמֶּנּוּ מָה, שֶׁאֵין מַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ לְמָה אֶלָּא שֶׁהוּא מִתְגָּאֶה אֲזַי נִשְׁאָר פֶּה הַיְנוּ שֶׁבְּנֵי אָדָם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם וְאוֹמְרִים חָזַר לַאֲחוֹרֶיךָ, וּמְבַזִּים אוֹתוֹ [עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה]

צו - זמם רשע לצדיק

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] זוֹמֵם רָשָׁע לַצַּדִּיק וְחוֹרֵק עָלָיו שִׁנָּיו ה יְשְׂחַק לוֹ כִּי רָאָה כִּי יָבֹא יוֹמוֹ וְכוּ (תְּהִלִּים ל"ז) הָעִנְיָן הוּא כָּךְ דְּקֶשֶׁה מֵאַיִן יָבוֹא מַחֲשָׁבָה זָרָה לְצַדִּיק שֶׁרוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּדֶבֶקוּת גָּדוֹל הֶלֹא אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא לח:) : הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ אֶלָּא הָעִנְיָן הוּא כָּךְ כִּי מֵעֵת הַשְׁבִּירָה נָפְלוּ הַנִּיצוֹצוֹת מִכָּל הָעוֹלָמוֹת וְעַל יְדֵי תְּפִלּוֹת הַצַּדִּיקִים, עוֹלִין מְעַט מְעַט, מַדְרֵגָה אַחַר מַדְרֵגָה וּ כְשֶׁצַּדִּיק עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל, וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לַמִּדָּה שֶׁהוּא בָּהּ עַתָּה נוֹפֵל לוֹ מַחֲשָׁבָה זָרָה מֵעֵין אוֹתָהּ מִדָּה וּכְשֶׁבָּא לְמַדְרֵגָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה, נוֹפֵל לוֹ הַמַּחֲשָׁבָה זָרָה מֵעֵין הַמִּדָּה הַזֹּאת שֶׁהוּא בָּהּ עַתָּה וְהַצַּדִּיק צָרִיךְ לֵידַע מֵאֵיזֶה מִדָּה וּמֵאֵיזֶה עוֹלָם הִיא זֹאת הַמַּחֲשָׁבָה זָרָה וְצָרִיךְ לֵידַע בַּמֶּה לְהַעֲלוֹתָהּ לְאוֹתוֹ עוֹלָם וּלְאוֹתוֹ הַמִּדָּה שֶׁהוּא עַתָּה בָּהּ אַךְ לִפְעָמִים, הַצַּדִּיק רוֹצֶה לְהַעֲלוֹתָהּ וְאֵינוֹ יָכוֹל הַטַּעַם הוּא, כִּי נוֹפֵל לוֹ מַחֲשָׁבָה זָרָה מִמַּדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה שֶׁלֹּא בָּא עֲדַיִן לְמַדְרֵגָה זוֹ לָכֵן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַעֲלוֹתָהּ כִּי יֵשׁ לוֹ עֲדַיִן מַדְרֵגָה תַּחְתּוֹנָה מִזּוֹ, הַיְנוּ מַדְרֵגָה שֶׁהוּא בָּהּ עַתָּה אַךְ קָשֶׁה, לָמָּה בָּאָה לוֹ מַחֲשָׁבָה זָרָה קֹדֶם זְמַנָּהּ דַּע, כִּי יֵשׁ קַבָּלָה בְּיָדִי, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת עַל אֵיזֶה צַדִּיק נוֹפֵל מַחֲשָׁבָה זָרָה מֵעֵין אוֹתָהּ מַחֲלֹקֶת לְצַדִּיק אַחֵר וּ מֵחֲמַת שֶׁרוֹצֶה לְהַעֲלוֹתָהּ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מַעֲלֶה אוֹתָהּ מְשַׁבֵּר בְּכֹחַ הָרְצוֹן כָּל בַּעֲלֵי הַמַּחֲלֹקֶת. וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק: זוֹמֵם רָשָׁע, הַיְנוּ מַחֲשָׁבָה זָרָה לַצַּדִּיק, וְחוֹרֵק עָלָיו שִׁנָּיו, הַיְנוּ שֶׁרוֹצֶה לְהַעֲלוֹתָהּ וַה יִשְׂחַק לוֹ, כִּי רָאָה כִּי יָבֹא יוֹמוֹ, הַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן לֹא בָּא לְמַדְרֵגַת הַמַּחֲשָׁבָה זָרָה זוֹ אַךְ מֵאַיִן יָבוֹא לוֹ הַמַּחֲשָׁבָה זָרָה זוֹ חֶרֶב פָּתְחוּ רְשָׁעִים, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: חֶרֶב לְשׁוֹן מִלְחָמָה הַיְנוּ שֶׁנִּתְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת עַל אֵיזֶה צַדִּיק חַרְבָּם, הַיְנוּ הַמַּחֲשָׁבָה זָרָה שֶׁל אוֹתָהּ הַמַּחֲלֹקֶת תָּבוֹא בְּלִבָּם, הַיְנוּ

בְּלֵב צַדִּיק זֶה וְעַל יְדֵי שֶׁרוֹצֶה לְהַעֲלוֹתָהּ, בְּכֹחַ הָרָצוֹן הַזֶּה וְקַשְׁתּוֹתָם תִּשָּׁבַרְנָה כְּלוֹמַר, הַמַּחֲלֶקֶת הַנַּ"ל

צז - אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] אֱלֹקִים אַל דָּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל (תְּהִלִּים פ"ג) הָעִנְיָן הוּא כָּךְ דְּיָדוּעַ הוּא שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לְמַעְלָה שֶׁנִּקְרָא אֶלְדָּד וּמֵידָד שֶׁמִּשָּׁם הַשֶּׁפַע יוֹרֵד לָעוֹלָם כִּי הַשְּׁנֵי אוֹתִיּוֹת א"ל, הֵם דָּד, וְהַשְּׁנֵי אוֹתִיּוֹת מ"י הֵם דָּד, (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּ"לִקּוּטֵי תּוֹרָהלְהָאַר"י, פָּרָשַׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ) וְהַשֶּׁפַע נִקְרָאת הֵא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ז) : "הֵא לָכֶם זֶרַע" וְנִשְׁלָם הַשֵּׁם אֱלֹקִים מִשְׁלֵם אַךְ לִפְעָמִים יֵשׁ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הִסְתַּלְקוּת הַשֶּׁפַע וְנַעֲשֶׂה מִן הֵא דָּלֶת, עַל שֵׁם דְּלִית לֵהּ מִגַּרְמֵהּ כְּלוּם וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְזָרֵז אֶת עַצְמוֹ שֶׁיֵּעָשֶׂה מִן הַד ה וְכֵיצַד עוֹשִׂין מִן הַד ה ? (תְּהִלִּים ס) : לִי גִלְעָד וְלִי מְנַשֶּׁה אֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחוֹקְקִי הַפֵּרוּשׁ הוּא כָּךְ כִּי קֹדֶם בְּרִיאַת הָעוֹלָם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִדֵּן וְקִשֵּׁט אֶת עַצְמוֹ בִּתְפִלָּתָן וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁצָּפָה שֶׁיִּהְיוּ צַדִּיקִים, שֶׁעַל יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלָּהֶם יִמְשְׁלוּ בִּתְפִלָּתָם, וְיִפְעָלוּ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצוּ עַל דֶּרֶךְ: "צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹקִים" (שְׁמוּאֵל ב כ"ג) (עיין מו"ק טז:). וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יָכוֹל לָבוֹא לְמַדְרֵגָה זוֹ, לִמְשֹׁל בִּתְפִלָּתוֹ אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי מְנִיעוֹת הָאַחַת הִיא קֹדֶם הַתְּפִלָּה הֵינוּ שֶׁעוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל בְּגַדְלוּת, שֶׁהוּא מְיֻחָס גָּדוֹל אוֹ מֻחְמָת שֶׁהוּא עָמֵל וְיָגֵעַ בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא וּמֻחְמָת זֶה אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה מֻמְשָׁלָה לִתְפִלָּתוֹ רַק צָרִיךְ לִשְׁכֹּחַ כָּל זֹאת, וְיִהְיֶה נִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הַיּוֹם נִבְרָא, וְהוּא יָחִיד בָּעוֹלָם וְזֶהוּ בְּחִינַת מְנַשֶּׁה, לְשׁוֹן נְשִׁיוֹן וְשִׂכְחָה (בְּרֵאשִׁית מ"א) "כִּי נַשַּׁנִי אֱלֹקִים אֶת כָּל בֵּית אָבִי", זֶה הַיִּחוּס "וְאֶת כָּל עָמָלִי", שֶׁעָמַל בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא. וְהַמְּנִיעָה הַשֵּׁנִית, הִיא בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה כִּי מֻחְמַת עֲוֹנוֹת הָרִאשׁוֹנִים בְּמֵזִיד, אוֹ שֶׁהִרְהֵר בְּמֵזִיד נוֹפְלִים לוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת בִּתְפִלָּתוֹ וּמֻחְמַת הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת גַּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִמְשֹׁל בִּתְפִלָּתוֹ עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁבֵּר הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, עַל יְדֵי מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה וְעַל יְדֵי זֶה הַזְּדוֹנוֹת, דְּהַיְנוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת נַעֲשִׂין לוֹ כְּזָכֻיּוֹת וְזֶהוּ בְּחִינַת אֶפְרַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) : "כִּי הִפְרַנִי אֱלֹקִים בְּאֶרֶץ עָנְיִי" פֵּרוּשׁ כִּי הַדָּבָר שֶׁהָיָה בַּעֲנִיּוּת מִקֹּדֶם, דְּהַיְנוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ וְעַל יְדֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת נַעֲשִׂין לוֹ כְּזָכֻיּוֹת וּכְשֶׁמִּתְפַּלֵּל בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם הַנַּ"ל וּבְוַדַּאי בָּא לִידֵי עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת (מִשְׁלֵי כ"ב) "עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה" נִמְצָא מִתְפַּלֵּל גַּם כֵּן בִּירָאָה וְהַיְרָאָה נִקְרֵאת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ג) : אִלְמָלֵא מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת וְכוּ נִמְצָא שֶׁהַתְּפִלָּה יֵשׁ לָהּ בְּחִינַת מַלְכוּת, וְיֵשׁ לְהַתְּפִלָּה כֹּזוֹ בְּחִינַת מֻמְשָׁלָה וְזֶה תַּעֲנוּג שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנִתְמַלֵּא רְצוֹן הַבּוֹרֵא וּמַה מִּתְחִלָּה שֶׁלֹּא הָיָה הַתַּעֲנוּג הַזֶּה

רַק שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָפָה לְמַרְחוֹק, שֶׁיִּהְיוּ צַדִּיקִים שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ בְּאֹפֶן זֶה וּמִזֶּה הַתַּעֲנוּג נִבְרָא הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כָּל שֶׁכֵּן עַכְשָׁו, שֶׁבָּא הַתַּעֲנוּג הַזֶּה, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית" וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק, לִי גִלְעָד, לְשׁוֹן גַּל עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה הַתַּעֲנוּג שֶׁהָיָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קֹדֶם בְּרִיאַת הָעוֹלָם, שֶׁעָדַן וְקִשֵּׁט בִּתְפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים כְּשֶׁיִּהְיֶה לוֹ הַשְׁתִּי בְּחִינוֹת שֶׁל מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם כַּנַּ"ל מָעוֹז ראשִׁי, הַיְנוּ שֶׁיִּגְבִּיר הַמַּחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת יְהוּדָה, הַיְנוּ הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ט) : "הַפַּעַם אוֹדֶה" מְחוֹקְקִי, וּפֶרֶשׁ רַשִׁ"י: לְשׁוֹן שְׁרָרָה וּמַלְכוּת הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לְהַתְּפִלָּה מֶמְשָׁלָה, וְיִתְגַּלֶּה הַתַּעֲנוּג הַנַּ"ל, וִיחַדֵּשׁ עוֹלָמוֹ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כַּנַּ"ל. וַעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הַנַּ"ל הֵם יוּ"ד, יוּ"ד וְד הַנַּ"ל, נַעֲשֶׂה ה (תְּהִלִּים פ"ט) "אָמַרְתִּי", דְּהַיְנוּ הַמַּאֲמָרוֹת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וְחֶסֶד נִקְרָא אֵל שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם נ"ב) : "חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם" וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק: אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לָךְ הַיְנוּ, כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה שֶׁמִּשֵּׁם אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אוֹתִיּוֹת אַל דֳּמִי דְּהַיְנוּ שֶׁנַּעֲשֶׂה מִן הַה ד אמַר לְךָ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל שֶׁתִּרְאֶה שֶׁתְּעוֹרֵר בְּחִינוֹת אֵל, עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְתַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה מִן הַד ה כַּנַּ"ל וְנַעֲשֶׂה א"ל בְּחִינַת דַּד וּמ"י בְּחִינַת דַּד וְה הִיא הַשֶּׁפַע כִּי ה בִּשְׁלֹשָׁה צִיּוּרִין שֶׁלָּהּ גִּימַטְרִיָּא חָלָב, עִם ב הַכְּלָלוֹת, כַּיָּדוּעַ לְיוֹדְעֵי חֵן (עיין מאורי אור ערך חלב ועיין בע"ח שער הכללים פ ג:)

צח - נתן בו עיניו ונעשה גל של עצמות

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] הָעִנְיָן מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּגְּמָרָא כַּמָּה פְּעָמִים נָתַן בּוֹ עֵינָיו וְנַעֲשָׂה גַּל שֶׁל עֲצָמוֹת (בְּרָכוֹת נח שַׁבָּת לד בָּבָא בַּתְרָא עה סַנְהֶדְרִין ק) מָה הַלָּשׁוֹן נָתַן עֵינָיו בּוֹ, וּמַה נַּעֲשָׂה גַּל שֶׁל עֲצָמוֹת אַךְ, הִנֵּה הָאָדָם אֵינוֹ רוֹאֶה עַד הֵיכָן הַפְּגָם מַגִּיעַ, אִם עָבַר עֲבֵרָה וְהַצַּדִּיק רוֹאֶה, כִּי הַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ עֵינֵי ה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ד) : "עֵינֵי ה אֶל צַדִּיקִים" שֶׁהַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ עֵינֵי ה "וְעֵינֵי ה הֵמָּה מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ" (זְכַרְיָה ד דִּבְרֵי הַיָּמִים ב ט"ז) נִמְצָא הַצַּדִּיק רוֹאֶה עַד הֵיכָן הַפְּגָם מַגִּיעַ נָתַן עֵינָיו בּוֹ, כְּלוֹמַר שֶׁיִּהְיֶה רוֹאֶה בְּעֵינֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים וְנַעֲשָׂה גַּל שֶׁל עֲצָמוֹת גַּל מִלְּשׁוֹן הִתְגַּלּוּת וַ עֲצָמוֹת מִלְּשׁוֹן (יְשַׁעְיָה ל"ג) : "עוֹצָם עֵינָיו מֵרְאוֹת בָּרָע" דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא רוֹאֶה מַה שֶּׁפָּגַם, שֶׁהָיָה נִסְתָּר מִמֶּנּוּ מִקֹּדֶם וְ אֵין עֹנֶשׁ גָּדוֹל מִזֶּה, כְּשֶׁאָדָם רוֹאֶה מַה שֶּׁפָּגַם

צט - ואתחנן אל ה בעת ההיא לאמר

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] וָאֶתְחַנַּן אֶל ה בָּעֵת הַהִיא לֵאמר (דְּבָרִים ג) דְּהִנֵּה הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּדִבֵּקוּת גָּדוֹל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַךְ אִם לִפְעָמִים יֵשׁ עֵת, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּדִבֵּקוּת אַל

יאמַר אֵינִי מִתְפַּלֵּל כְּלָל מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן כָּרָאוּי וּלְהִתְפַּלֵּל בְּדִבֵּקוּת, וְהַתְּפִלָּה אֵינָהּ מְקֻבֶּלֶת וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לד:) : עַל רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל וכו' אָמְרוּ לוֹ וְכוּ אָמַר לָהֶם אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקֻבָּל וְאִם לָאו יוֹדֵעַ וכו' וְזֶהוּ עַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמַרְנוּ אִם בְּדִבֵּקוּת שֶׁאָז הַתְּפִלָּה שְׁגוּרָה וּמְרֻצָּה בְּפִיו, מְקֻבֶּלֶת וְאִם לָאו, חַס וְשָׁלוֹם, לְהֵפֶךְ אַף עַל פִּי כֵן אַל יֹאמַר הָאָדָם כֵּן אֶלָּא יִתְפַּלֵּל תָּמִיד וְאִם לֹא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּדִבֵּקוּת כָּרָאוּי יִתְפַּלֵּל בְּכָל כֹּחוֹ כִּי בְּעֵת שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּדִבֵּקוּת כָּרָאוּי אָז יַעֲלֶה כָּל הַתְּפִלּוֹת עִם הַתְּפִלָּה הַהִיא שֶׁהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי וְזֶה וְאֶתְחַנַּן אֶל ה תָּמִיד בֵּין בְּדִבֵּקוּת בֵּין שֶׁלֹּא בְּדִבֵּקוּת בָּעֵת הַהִיא לֵאמר הַיְנוּ בְּעֵת שֶׁאֶזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּדִבֵּקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁגוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי וְהַיְנוּ בָּעֵת הַהִיא לֵאמר שֶׁהַדְּבָרִים נֶאֱמָרִים וּמְרֻצִּים בְּפִיו מֵחֲמַת שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּדִבֵּקוּת אָז יַעֲלֶה כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁהִתְפַּלֵּל עַד עַתָּה כַּנַּ"ל.

ק - צדיקים אשר מזגם וטבעם

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] הִנֵּה הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה ו מַדּוּעַ אָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ הָרְאוּת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם צַדִּיקִים אֲשֶׁר מִזְגָּם וְטִבְעָם טוֹבָה מְאד, וְטוֹבִים הֵמָּה לַכֹּל וְיֵשׁ אֲשֶׁר הוּא צַדִּיק אֱמֶת וְאֵין מִזְגּוֹ וְטִבְעוֹ נוֹחָה עִם הֶמּוֹן עַם וְלִפְעָמִים נִרְאֶה מִמֶּנּוּ כַּעַס וּקְפִידָה הִנֵּה יָדוּעַ שֶׁ כָּל צַדְקַת הַצַּדִּיקִים הוּא לוֹקֵחַ מֵאוֹר הַתּוֹרָה כִּי הִיא הַמּוֹרֶה דֶּרֶךְ וּמַמָּנָה לְקִחָה צִדְקָתוֹ וְ הִנֵּה הַצַּדִּיק אֲשֶׁר הִשִּׂיג מְאוֹר גָּדוֹל מִמְּאוֹר הַתּוֹרָה וּמַעֲשָׂיו גַּם כֵּן בְּשָׁוִים לְפִי הַשָּׂגָתוֹ בַּתּוֹרָה אָז צִדְקָתוֹ וְתוֹרָתוֹ שְׁנֵיהֶם מִתְיַשְּׁבִים בְּשׁוּבָה וְנַחַת לְפִיכָךְ דַּיְּתוֹ נוֹחָה עִם הַבְּרִיּוֹת וְהַצַּדִּיק אֲשֶׁר אוֹר חָכְמַת הַתּוֹרָה שֶׁהִשִּׂיג גָּדְלָה מְאד מִמַּעֲשָׂיו אָז הַתּוֹרָה מַרְתַּחַת בּוֹ הָאֵשׁ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַתּוֹרָה וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁתְּהֵא דַּיְּתוֹ נוֹחָה עִם הַבְּרִיּוֹת, וּמְעוֹרֶבֶת עִם הֶמּוֹן עַם כְּמוֹ הַצַּדִּיק הַנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ד) : הַאי צוֹרְבָא מֵרַבָּנָן דְּרָתַח אוֹרָיְתָא דִּקָא מְרָתְחָא בֵּהּ לְפִי שֶׁגְּדְלָה תּוֹרָתוֹ מְאד כַּנַּ"ל

קא - בקרוב עלי מרעים

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] בְּקָרוֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכל אֶת בְּשָׂרִי צָרַי וְאֹיְבַי לִי הֵמָּה כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ (תְּהִלִּים כ"ז) הָעִנְיָן הוּא כָּךְ, כִּי "בְּיָהּ ה צוּר עוֹלָמִים" (יְשַׁעְיָה כ"ו) הַיְנוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא כִּי בַּתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית בָּרָא עוֹלָמִים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה א) כִּי יוּד, הוּא הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַתּוֹרָה וְ הֵא, הוּא אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, בְּחִינַת חֲמֵשֶׁת מוֹצָאוֹת הַפֶּה וְהַיְנוּ בְּיָהּ ה צוּר עוֹלָמִים הַיְנוּ בְּהַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת י"ק כַּנַּ"ל, בָּרָא כָּל הָעוֹלָמִים כַּנַּ"ל וכתיב (יְחֶזְקֵאל ל"ד) : "אָדָם אַתֶּם" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְבָמוֹת סא) :

אַתֶּם קְרוּיִין אָדָם, וְאֵין עַכּוּ"ם קְרוּיִין אָדָם כִּי יֵשׁ ע אַנְפִּין נְהִירִין, וְיֵשׁ ע אַנְפִּין חֲשׁוּכִין כִּי יֵשׁ שְׁנֵי כֹחוֹת כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכָרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא עב:) עַל פָּסוּק: "וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה" זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם מָוֶת סַם חַיִּים, הוּא אַנְפִּין נְהִירִין סַם מָוֶת, הוּא אַנְפִּין חֲשׁוּכִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ג) : "בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי כְּמֵתֵי עוֹלָם" וּמִן אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, יֵשׁ לְעַכּוּ"ם יְנִיקָה וְ כָל עַכּוּ"ם יֵשׁ לָהֶם כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת רַק כָּל אֲמָה וְאֲמָה כְּרוּחַ אֶל מִדָּה אַחַת יוֹתֵר מִכָּל הַמִּדּוֹת וְזֶה (דְּבָרִים ל"ג) : "הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן" וְכוּ שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִתֵּן הַתּוֹרָה לְכָל הַבְּרוּאִים וְכָל אֶחָד וְאֶחָד לֹא רָצָה לְקַבְּלָהּ מֵחֲמַת שֶׁשָּׁמְעוּ שֶׁאוֹתָהּ מִדָּה שֶׁהֵם כְּרוּכִים אַחֲרֶיהָ אִסְרָה תּוֹרָה (סִפְרִי פָּרָשַׁת זאת הַבְּרָכָה עַיֵּן זֹהַר בָּלָק קצג) וְ כָל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִדּוֹת רָעוֹת הוּא נִכְנָע תַּחַת אוֹתָם הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם כְּרוּכִים וּמְקֻשָּׁרִים לְאוֹתָן הַמִּדּוֹת רָעוֹת וזהו (אָבוֹת פֶּרֶק ג) : כָּל הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עֹל תּוֹרָה נוֹתְנִין עָלָיו עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ הַיְנוּ שֶׁעְבּוּד בְּגַשְׁמִיּוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַל מַלְכוּת וְגַם דֶּרֶךְ אַרְצִיּוּת, דְּהַיְנוּ הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הָעַכּוּ"ם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ כִּי עַל יְדֵי שֶׁפָּרַק מִמֶּנּוּ עֹל תּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת ע אַנְפִּין נְהִירִין עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין עָלָיו בְּחִינַת ע אַנְפִּין חֲשׁוּכִין שֶׁהֵם הַשִּׁעְבּוּד וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הָעַכּוּ"ם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַל מַלְכוּת וְעַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ כַּנַּ"ל אֲבָל, כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עַל מַלְכוּת וְעַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ הַיְנוּ מִי שֶׁלּוֹמֵד בְּעִיּוּן, שֶׁמְּעַיֵּן וּמֵבִין חָכְמוֹת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ח) : "חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו" עַל יְדֵי זֶה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עַל מַלְכוּת וְעַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ כִּי נִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ הַשִּׁעְבּוּד וְהַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין עַל יְדֵי שֶׁקִּבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין כַּנַּ"ל כִּי כָּל מַה שֶּׁאָדָם מַשִּׂיג בְּשִׂכְלוֹ, הוּא בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין וּמַה שֶּׁאֵינוֹ מַשִּׂיג, הוּא בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין וְעַל כֵּן כְּשֶׁזּוֹכֶה לְעַיֵּן בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁמַּשִּׂיג חָכְמוֹת הַתּוֹרָה שֶׁאָז הוּא בְּבְחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין אָז נִכְנָעִין הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲווֹת שֶׁל הָעַכּוּ"ם, שֶׁנֶּאֱחָזִין בִּבְחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין כַּנַּ"ל וזהו בחינת (דְּבָרִים ל"ב) : "יַצֵּב גְּבוּלוֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" לְ מִסְפַּר, הוּא לְשׁוֹן סְפִיר וּנְהִיר בְּחִינַת (שְׁמוֹת כ"ד) : "לִבְנַת הַסַּפִּיר" הַיְנוּ אַחַר אַנְפִּין נְהִירִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵיהֶם יַצֵּב גְּבוּלוֹת עַמִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין כַּנַּ"ל וּ בְכָל אָדָם וְאָדָם בְּעַצְמוֹ יֵשׁ בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ, הָרְחוֹקִים בְּשָׁרְשָׁם מִכָּל הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲווֹת וְיֵשׁ בּוֹ אֲחִיזַת הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתַּאֲווֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת שֶׁכֻּלָּם הֵם מִבְּחִינַת הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם, שֶׁהֵם אַנְפִּין חֲשׁוּכִין כמו שכתוב (תְּהִלִּים ק"ו) : "וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם" שֶׁהַיְנוּ שֶׁמְּעָרֵב בַּמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁבּוֹ, שֶׁנִּמְשָׁכִין מִן הַגּוֹיִם כַּנַּ"ל וּ כְשֶׁאָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם אָז הָעֲבֵרָה וְהֶעָוֹן

נֶחֱקָק עַל עַצְמוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל ל"ב) : "וַתְּהִי עֲוֹנוֹתָם עַל עַצְמוֹתָם" וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָצֵאת מִזֶּה, כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, שֶׁהִיא הַהֶפֶךְ מִכָּל הַמַּאֲוַוּת וְהַמִּדּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הָעֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְיַגֵּעַ בַּתּוֹרָה וּלְהָמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת סג:) : עַל פָּסוּק (בַּמִּדְבָּר י"ט) : "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל" אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ דְּהַיְנוּ עַצְמִיּוּתוֹ, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְהַמַּאֲוַוּת רָעוֹת, שֶׁמֵּהֶם כָּל הַפְּגָמִים הַחֲקוּקִים עַל עַצְמוֹתָיו כַּנַּ"ל כִּי צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ בְּהַתּוֹרָה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהָבִין אוֹתָהּ דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּצֵא מִבְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת חַשְׁכוּת וְהַסְתָּרַת הַיְדִיעָה לִבְחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת יְדִיעַת וְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְ אָז נִקְרָא אָדָם, בְּחִינַת זאת הַתּוֹרָה אָדָם הַיְנוּ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה נִקְרָא אָדָם, בְּחִינַת אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם וְאֵין הָעַכּוּ"ם קְרוּיִים אָדָם כִּי עִקַּר שֵׁם אָדָם זוֹכִין עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין שֶׁהִיא הַהֶפֶךְ מִכָּל הַמִּדּוֹת וְהַמַּאֲוַוּת רָעוֹת שֶׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים אָדָם, בְּחִינַת זאת הַתּוֹרָה אָדָם אֲבָל הָעַכּוּ"ם הָרְחוֹקִים מֵחָכְמוֹת הַתּוֹרָה, מֵאַנְפִּין נְהִירִין כִּי הֵם בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, כִּי הֵם מְשֻׁקָּעִים בְּכָל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְתַאֲוַוּת רָעוֹת, עַל כֵּן אֵין קְרוּיִים אָדָם וְכַנַּ"ל כִּי עִקַּר בְּחִינַת אָדָם, הוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי שֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג דְּהַיְנוּ חָכְמוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי יֵשׁ שֶׁלֹּשׁ שִׂכְלִיּוֹת דְּהַיְנוּ שֵׂכֶל פָּשׁוּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה, בְּחִינַת (תְּהִלִּים ק"ד) : "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ" וּכְשֶׁלּוֹמֵד וּמֵבִין, זֶה נִקְרָא בִּינָה וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹדֵעַ הַתּוֹרָה, זֶה נִקְרָא דַּעַת כַּיָּדוּעַ וְ שֶׁלֹּשׁ שִׂכְלִיּוּת אֵלּוּ, הֵם בְּחִינַת יָדִים לַתּוֹרָה בְּחִינַת יָד הַגְּדוֹלָה וְיָד הַחֲזָקָה וְיָד הָרָמָה, שֶׁבָּהֶם מִתְקַבֶּלֶת הַתּוֹרָה וְאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה שִׂכְלִיִּים, הֵם בְּחִינַת שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים י"ק כִּי י"ק הֵם חָכְמָה וּבִינָה שֶׁהֵם תְּרֵין רַעְיִן דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין (זֹהַר וַיִּקְרָא ד הָאֲזִינוּ ר"צ) שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּכָל אֶחָד מֵהַשְּׁלֹשׁ שִׂכְלִיּוֹת הַנַּ"ל וְשֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים י"ק הוּא גִּימַטְרִיָּא אָדָם נִמְצָא שֶׁ עִקַּר שֵׁם אָדָם, הוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הָאֱמִתִּי דְּהַיְנוּ חָכְמוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין בְּחִינַת הַרְחָקַת וּשְׁבִירַת כָּל הַתַּאֲוַוּת וּמִדּוֹת רָעוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּקֶרֶב עָלַי מְרֵעִים זֶה בְּחִינַת תְּרֵין רַעְיִן דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין, שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ק שֶׁהוּא חָכְמַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת אָדָם צָרִיךְ לֶאֱכל אֶת בְּשָׂרִי, הַיְנוּ לֶאֱכל וּלְהָמִית הָעַצְמִיּוּת שֶׁלִּי כִּי אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ כַּנַּ"ל וְאָז ממילא צָרַי וְאֹיְבַי לִי הֵמָּה כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ כִּי כָּל הַצָּרִים וְהָאוֹיְבִים שֶׁנֶּאֱחָזִין בְּאַנְפִּין חֲשׁוּכִין, נִכְשָׁלִים וְנוֹפְלִים כִּי נִתְבַּטְּלִים בְּחִינַת הָאַנְפִּין חֲשׁוּכִין, וְזוֹכֶה לְאַנְפִּין נְהִירִין שֶׁהוּא חָכְמוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת י"ה בְּחִינַת תְּרֵין רַעְיִן דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין שֶׁעַל שֵׁם זֶה דַּיְקָא נִקְרָאִין יִשְׂרָאֵל אָדָם כַּנַּ"ל וְאָז כָּל הַצָּרִים וְהָאוֹיְבִים

שֶׁנֶּאֱחָזִין בְּאַנְפִּין חֲשׁוּכִין, בְּתַאֲווֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת, נִכְשָׁלִים וְנוֹפְלִים כִּי זָכָה לְאַנְפִּין נְהִירִין כַּנַּ"ל

קב - אתה תהיה על ביתי

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] אַתָּה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי (בְּרֵאשִׁית מ"א) הָעִנְיָן הוּא, כִּי כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָּרָא אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ (אָבוֹת פֶּרֶק ו) כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ וְעַל יְדֵי זֶה, נִכְפָּפִין הַקְּלִפּוֹת תַּחַת הַשְׁכִינָה וּ בְאֵיזֶה עִנְיָן נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ כְּשֶׁמַּשְׁפִּיעַ רַב טוּב לְיִשְׂרָאֵל אָז מוֹדִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כִּי "מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה" (תְּהִלִּים ק"ג) וּ בַּמֶּה יְכוֹלִים לְהוֹרִיד הַשֶּׁפַע ? עַל יְדֵי הַתְּפִלּוֹת כִּי הַתְּבוֹת הֵם כֵּלִים לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד יְזַהֵר בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְעוֹרֵר הַשֶּׁפַע בָּעוֹלָם עַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין ל"ז) : חַיָּב כָּל אָדָם לוֹמַר בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם וּ בְאֵיזֶה עִנְיָן יוּכַל לְעוֹרֵר הַשֶּׁפַע בָּעוֹלָם ? בְּיִרְאָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו:) : כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין וְ יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי יִרְאָה הָאֶחָד, יִרְאָה עֶלְיוֹנָה שֶׁבָּאָה לָאָדָם לִפְעָמִים מָתַי שֶׁתִּרְצֶה וְעַל יִרְאָה כָּזוֹ אֵין שָׂכָר וְיֵשׁ יִרְאָה, שֶׁבָּאָה לָאָדָם מִכּחַ אָדָם עַצְמוֹ וְיִרְאָה זוֹ נִקְרָא: "צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹקִים" (שְׁמוּאֵל ב כ"ג) וּבְיִרְאָה כָּזוֹ הַתְּפִלָּה נִשְׁמַעַת וְשֶׁפַע יוֹרֵד לָעוֹלָם, וְנִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ וְזֶהוּ אַתָּה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי הוּא יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת לא:) : חֶבֶל עַל דְּלִית לֵהּ דַּרְתָּא וְכוּ רוֹצֶה לוֹמַר כְּשֶׁהַצַּדִּיק מוֹשֵׁל בְּיִרְאַת אֱלֹקִים עַל יְדֵי זֶה, וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי וְתַרְגּוּם אוּנְקְלוֹס: וְעַל מֵימַר פֻּמָּךְ, הַיְנוּ הַתְּפִלָּה יְתִזַּן כָּל עַמִּי הַיְנוּ שֶׁיִּתְעוֹרֵר הַשֶּׁפַע בָּעוֹלָם רַק הַכִּסֵּא, הַיְנוּ מְעוּט הַמַּלְכוּת כִּי "רַק" הוּא מְעוּט "כִּסֵּא" הוּא מַלְכוּת אֲגַדֵּל מִמֶּךָּ הַיְנוּ מְעוּט הַמַּלְכוּת, שֶׁעַתָּה הִיא בִּמְעוּט, נִתְגַּדֵּל מִמֶּךָּ כִּי מִכֹּחַ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּיִרְאָה מוֹרִיד שֶׁפַע בָּעוֹלָם וְנִתְגַּדֵּל מַלְכוּתוֹ כַּנַּ"ל

קג - כל המונע הלכה מפי תלמיד כאלו גוזלו מנחלת אבות

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] אִיתָא בַּגְּמָרָא (סַנְהֶדְרִין דַּף צא:) : כָּל הַמּוֹנֵעַ הֲלָכָה מִפִּי תַּלְמִיד כְּאִלּוּ גּוֹזְלוֹ מִנַּחֲלַת אָבוֹת שֶׁנֶּאֱמַר: "תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה" וְכוּ וְכֵיוָן שֶׁרָאָה מֹשֶׁה שֶׁבְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד מְנִיאִין [לַב] בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנַּחֲלַת אֲבוֹתָם בִּשְׁבִיל זֶה קָרָא לָהֶם "תַּרְבּוּת אֲנָשִׁים חַטָּאִים" (בְּמִדְבַּר ל"ב) וְתַרְגֵּם אוּנְקְלוֹס: תַּלְמִידֵי גֶּבְרֵיָא חַיָּבַיָּא הַדָּבָר הַזֶּה קִבַּלְתֶּם מֵרַבָּנֵיכֶם שְׁרַבְּכֶם גָּזַל מִכֶּם הֲלָכוֹת וְהֲלָכוֹת הֵם נַחֲלַת אֲבוֹת כַּנַּ"ל וְעַתָּה גַּם אַתֶּם הוֹלְכִים בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵיכֶם וּרְצוֹנְכֶם לִגְזֹל מִיִּשְׂרָאֵל נַחֲלַת אֲבוֹתָם וּבְפֶרֶק קַמָּא דְּבָבָא בַּתְרָא (דַּף

ח:) : "וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים" אֵלּוּ מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת וְעַכְשָׁו שֶׁרָאָה שֶׁהֵם מְחַיְּבִים רַבִּים שֶׁמְּנִיאִין לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסְּתָמָא גַּם רַבָּם אֵינָם מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים אֶלָּא מְחַיְּבֵי הָרַבִּים בִּשְׁבִיל זֶה קָרָא לָהֶם תַּרְבּוּת אֲנָשִׁים [חַטָּאִים] וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס: תַּלְמִידֵי גַּבְרַיָּא חַיָּבַיָּא

קד - בשביל שאמר משה לבני גד תרבות אנשים חטאים

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (הוּבָא בְּ"סֵפֶר חֲסִידִים "סִימָן קל"ז וּבְ"רֵאשִׁית חָכְמָה" שַׁעַר עֲנָוָה פֶּרֶק ח) בִּשְׁבִיל שֶׁאָמַר מֹשֶׁה לִבְנֵי גָד תַּרְבּוּת אֲנָשִׁים חַטָּאִים נֶעֱנַשׁ שֶׁבֶּן בְּנוֹ עָבַד לְפֶסֶל מִיכָה וְהַדָּבָר קָשֶׁה, מָה עִנְיָן זֶה שֶׁל תַּרְבּוּת אֲנָשִׁים חַטָּאִים לָעֹנֶשׁ שֶׁלּוֹ שֶׁיַּעֲבד בֶּן בְּנוֹ עֲבוֹדָה זָרָה (כְּתֻבּוֹת קי:) : כָּל הַדִּבּוּר בְּחוּץ לָאָרֶץ כְּאִלּוּ אֵין לוֹ אֱלוֹהַּ וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת צז) : הַחוֹשֵׁד בִּכְשֵׁרִים לוֹקֶה בְּגוּפוֹ וּמֹשֶׁה הָיָה חוֹשֵׁד אוֹתָם שֶׁבְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד אֵינָם רוֹצִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוּם חֵלֶק נִמְצָא שֶׁאֵין לָהֶם אֱלוֹהַּ בִּשְׁבִיל זֶה נֶעֱנַשׁ בְּבֶן בְּנוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ אֱלוֹהַּ כִּי הֵם כְּשֵׁרִים הָיוּ בְּדָבָר כִּי רָצוּ לִטֹּל חֵלֶק בָּאָרֶץ גַּם כֵּן כַּמּוּבָא

קה - עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה (שִׁירַת הַיָּם שְׁמוֹת ט"ו) הִנֵּה הָעוֹלָם צְרִיכִין רַחֲמִים גְּדוֹלִים, הֵן בְּרוּחָנִיּוּת הֵן בְּגַשְׁמִי וְכָל אֶחָד מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ הֵיכָן הוּא וְהָרַחֲמִים הוּא לְעֵינֵי כל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל) : "לֹא רְחוֹקָה הִיא וְלֹא בַשָּׁמַיִם" וְכוּ וְהִנֵּה אִיתָא בַּזֹּהַר (נָשֹׂא דַּף קל"ז:) : אִית רַחֲמִים וְאִית רַחֲמִים אִית רַחֲמִים פְּשׁוּטִים [ר"ל רחמים סתם כמ"ש בזוהר שם וכדלקמן] דְּזִעֵיר אַנְפִּין וְאִית רַחֲמִים גְּדוֹלִים דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"ד) : "וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ" וְאָנוּ צְרִיכִין רַחֲמִים אַךְ בַּעֲוֹונֵינוּ הָרַבִּים בַּדּוֹר הַזֶּה אֵין מִי שֶׁיִּתְפַּלֵּל כָּךְ, שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ הָרַחֲמִים מֵהֶמֹת שֶׁאֵין מִי שֶׁיְּכִיר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא כָּל כָּךְ, מִפְּנֵי גֹּדֶל הַגְּלוּת וְהַדַּחֲקוּת וְהַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (בְּרָכוֹת ז) : מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפַּלֵּל שֶׁנֶּאֱמַר "וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי", תְּפִלָּתָם לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא תְּפִלָּתִי מִכָּאן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפַּלֵּל. וּמַה מִּתְפַּלֵּל, יְהִי רָצוֹן וְכוּ וּבַמֶּה יָכוֹל לָבוֹא שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יִתְפַּלֵּל, עַל יְדֵי תּוֹרָה כִּי בְּכָל אָדָם יֵשׁ בּוֹ חֵלֶק מִכָּלְלוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת וְצֵרוּפִים וּבְכָל מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ, לְשָׁם הוּא מְקַשֵּׁר חֶלְקוֹ וּכְשֶׁהוּא הוֹלֵךְ אַחַר שְׁרִירוּת לִבּוֹ וְתַאֲוָתוֹ הוּא מְקַשֵּׁר חֶלְקוֹ וְהָאוֹתִיּוֹת וְהַצֵּרוּפִים לְסִטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם וּמִתְבַּלְבְּלִים הָאוֹתִיּוֹת וְהַצֵּרוּפִים וְהַדַּעַת גַּם כֵּן מִתְבַּלְבֵּל, וְהוּא גְּלוּת הַשְּׁכִינָה וְכָל מִי שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת, אֵין בּוֹ מִדַּת רַחֲמָנוּת,

וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז) "כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ" לָכֵן כָּל מִי שֶׁאֵין בּוֹ דֵּעָה אָסוּר לְרַחֵם עָלָיו כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג), כִּי אֵין בּוֹ מִדַּת רַחֲמָנוּת וּכְשֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה יָשׁוּבוּ חֲלָקָיו מִכָּל־לִיּוּת הָעוֹלָמוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת וְהַצֵּרוּפִים גַּם כֵּן לִמְקוֹמָן וְאָז הַדֵּעָת שָׁלֵם, וּמִתְעוֹרֵר רַחֲמָנוּת (דְּבָרִים ל) "וְשָׁב ה אֱלֹקֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ" (עַיֵּן תַּרְגּוּם שָׁם) דְּהַיְנוּ הַחֵלֶק מִכָּל־לִיּוּת הָעוֹלָמוֹת אֲשֶׁר שָׁם שָׁבוּי אָז, "וְרִחֲמֶךָ", כִּי הַדֵּעָת שָׁלֵם (מְגִלָּה יב:) : עַל הַפָּסוּק: "וּבְגוֹלָה לֹא הָלַךְ" שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁהוּא בִּמְקוֹמוֹ דַּעְתּוֹ שָׁלֵם וְהִנֵּה בְּכָל דָּבָר שֶׁבְּקֻדֻּשָּׁה יֵשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים, עִבּוּר יְנִיקָה מוחין כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַדָּבָר בְּכחַ נִקְרָא עִבּוּר, [כִּי הוּא נֶעְלָם וּכְשֶׁבָּא מִכּחַ אֶל הַפּעַל נִקְרָא] לֵדָה וִינִיקָה וּכְשֶׁפָּשַׁט הַדָּבָר לַעֲשׂוֹת הַפְּעֻלָּה הַצְּרִיכָה, אָזַי נִקְרָא מוחין וּכְשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה גַּם כֵּן צְרִיכִין לִהְיוֹת בּוֹ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַנַּ"ל כִּי כְּשֶׁיּוֹשֵׁב לִלְמֹד וְנוֹתֵן מַחֲשַׁבְתּוֹ וְלִבּוֹ בְּהַתּוֹרָה, וּמִתְעַלֵּם בָּהּ, נִקְרָא עִבּוּר כִּי הוּא מִתְעַלֵּם בָּהּ כְּעֻבָּר בִּמְעֵי אִמּוֹ וּכְשֶׁלּוֹמֵד הַתּוֹרָה וּמֵבִין בָּהּ נִקְרָא לֵדָה וִינִיקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ה) : "דַּדֶּיהָ יְרַוֶּךָ בְכָל עֵת" וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמֵּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר וְרוֹצֶה לְחַדֵּשׁ בָּהּ, נִקְרָא מוחין כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (יְרוּשַׁלְמִי ראש הַשָּׁנָה פֶּרֶק רָאוּהוּ בֵּית דִּין) : עַל פָּסוּק "מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ" כִּי הַתּוֹרָה נִקְרָא עֲנָיָה בְּמָקוֹמָהּ וַעֲשִׂירָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁצָּרִיךְ לְהָבִיא רְאָיָה מִמָּקוֹם אַחֵר וּלְכָךְ נִקְרָא חָכְמָה, עַל דֶּרֶךְ (קֹהֶלֶת ז) : "אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי" נִמְצָא כְּשֶׁמֵּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר נִקְרָא מוחין, הַיְנוּ חָכְמָה וּכְשֶׁלּוֹמֵד בְּאֹפֶן זֶה, אָז הִיא תְּשׁוּבָה גְּמוּרָה וּמְקֻשָּׁר הָאוֹתִיּוֹת וְהַצֵּרוּפִים שֶׁבְּחֶלְקוֹ מִכָּל־לִיּוּת הָעוֹלָמוֹת אֶל שָׁרְשָׁן וְאֶל מְקוֹמָן וְנַעֲשָׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה וְאָז הַדֵּעָת שָׁלֵם, וּמִתְעוֹרֵר רַחֲמָנוּת וְהִנֵּה עַל דֶּרֶךְ מָשָׁל כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי בַּעֲלֵי רַחֲמִים, הָאֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לְרַחֵם רַק בְּדָבָר מֻעָט וְהַשֵּׁנִי כְּשֶׁהוּא מְרַחֵם פּוֹעֵל בָּרַחֲמָנוּת שֶׁלּוֹ יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה עַל כֵּן, מִי שֶׁצָּרִיךְ לְרַחֲמִים לָמָּה לוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּרַחֲמָנוּת שֶׁל רִאשׁוֹן וְלֹא יִהְיֶה רַק יְשׁוּעָה מֻעֶטֶת מוּטָב שֶׁיִּתְפַּלֵּל הַבַּעַל הָרַחֲמִים הָרִאשׁוֹן לְבַעַל הָרַחֲמִים הַשֵּׁנִי וְיִפְעַל בָּרַחֲמִים שֶׁל הָרִאשׁוֹן יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה כָּךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרַחֲמִים הַפְּשׁוּטִים שֶׁלּוֹ מִתְפַּלֵּל וּמְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים שֶׁהוּא הַדֵּעָת, וְהַתְּפִלָּה עָזַי, וְאֵין עֹז אֶלָּא תּוֹרָה (עיין זבחים קטז) זִמְרַת יָהּ, הַיְנוּ הַתְּפִלָּה וְהָרַחֲמִים שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָז וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה [גַּם זֹאת הַתּוֹרָה הִיא מִלְּשׁוֹן הַחֲבֵרִים, וְלֹא נִכְתְּבָה בְּבֵאוּר הֵיטֵב אַךְ אַחַר כָּךְ שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ עָנְיָן תְּפִלַּת ה הַמְבֹאָר כָּאן] וְהוּא כִּי יֵשׁ אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַחֲמִים פְּשׁוּטִים וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כַּנַּ"ל) וְהִנֵּה לְמָשָׁל, כְּשֶׁיֵּשׁ בְּעִיר שְׁנֵי עֲשִׁירִים אֶחָד יֵשׁ לוֹ עֲשִׁירוּת פָּשׁוּט וְהַשֵּׁנִי הוּא עָשִׁיר גָּדוֹל מְאד וּמַפְלִיג בַּעֲשִׁירוּת עָצוּם וְהוֹן רַב מְאד מְאד אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲרִיךְ עֲשִׁירוּתוֹ וְהֶצְרֵךְ אָדָם אֶחָד לִישׁוּעָה גְּדוֹלָה הָעוֹלָה לְסַךְ רַב וְהוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לְבַקֵּשׁ מְבֻקָּשׁוֹ, כִּי אִם לְהֶעָשִׁיר הַקָּטָן בְּמַעֲלָה

כִּי לְהֶעָשִׁיר הַגָּדוֹל אִי אֶפְשָׁר לוֹ לָבוֹא אֵלָיו אֲבָל זֶה הֶעָשִׁיר הַקָּטָן, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רוֹצֶה לַעֲזֹר לוֹ בְּכָל יְכָלְתּוֹ אַף עַל פִּי כֵן לֹא יוּכַל לְקַבֵּל מְבֻקָּשׁוֹ מִמֶּנּוּ כִּי אֵין בִּיכָלְתּוֹ לְמַלֹּאת מִשְׁאֲלוֹתָיו שֶׁל זֶה הָאִישׁ, כִּי מִשְׁאֲלוֹתָיו גְּדוֹלִים מִיכָלְתּוֹ עַל כֵּן עֲצָה הַיְעוּצָה לָזֶה הָאִישׁ הַצָּרִיךְ יְשׁוּעָה, שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּךְ שֶׁיֵּלֵךְ לָזֶה הֶעָשִׁיר הַקָּטָן שֶׁבְּקַל יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, וּלְעוֹרֵר רַחֲמִים אֵלָיו שֶׁיָּבוֹא אֵלָיו וְיאמַר לוֹ, הִנֵּה אֲנִי נִצְרָךְ לִישׁוּעָה גְּדוֹלָה וַאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאַתָּה חָפֵץ לְרַחֵם עָלַי אֲבָל אֵין בִּיכָלְתְּךָ לְמַלֹּאוֹת מִשְׁאֲלוֹתַי, עַל כֵּן מְבֻקָּשַׁי מִמְּךָ כִּי הֲלֹא אַתָּה רוֹצֶה לְרַחֵם עָלַי, יְהִיֶה זאת הַרַחֲמָנוּת שֶׁלְּךָ עָלַי שֶׁאַתָּה תֵּלֵךְ לְהֶעָשִׁיר הַגָּדוֹל מְאד לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מֶמֶּנּוּ שֶׁיְּמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתַי כִּי לְעֻצְּם עֲשִׁירוּתוֹ הַגָּדוֹל, הוּא יָכוֹל לְמַלֹּאת מִשְׁאֲלוֹתַי, בְּכִפְלֵי כְּפָלַיִם רַק שֶׁאַנְכִי אֵינִי יָכוֹל לִכְנס וְלָבוֹא לְאִישׁ גָּדוֹל כָּזֶה אֲבָל אַתָּה יָכוֹל לָבוֹא אֵלָיו תְּרַחֵם עָלַי בָּזֶה, לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ עֲבוּרִי שֶׁיְּמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתַי וּבָזֶה תּוֹשִׁיעֵנִי בְּוַדַּאי כָּל צָרְכֵי יְשׁוּעָתִי בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ כֵן הוּא מַמָּשׁ כִּבְיָכוֹל, שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים אֵצֶל הָרַחֲמִים פְּשׁוּטִים שֶׁיְּעוֹרְרוּ רַחֲמִים אֵצֶל הָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים וּמִשָּׁם יְקַבְּלוּ רַחֲמִים לְהוֹשִׁיעֵנוּ כָּל צָרְכֵינוּ בִּשְׁלֵמוּת וְזֶהוּ בְּחִינוֹת תְּפִלַּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִנַּיִן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפַּלֵּל הֵינוּ שֶׁכְּבָיְכוֹל בְּחִינוֹת הָרַחֲמִים פְּשׁוּטִים מְבַקְּשִׁים וּמִתְפַּלְּלִים וּמְעוֹרְרִים הָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים כִּי אָנוּ אֵין בָּנוּ כֹּחַ כִּי אִם לְעוֹרֵר הָרַחֲמִים פְּשׁוּטִים שֶׁהֵם בְּחִינוֹת רַחֲמִים סְתָם דְּזֵעִיר אַנְפִּין אֲבָל אֵלּוּ הָרַחֲמִים יֵשׁ לָהֶם גְּבוּל וּכְפִי מִדַּת הָרַחֲמִים הַפְּשׁוּטִים הָאֵלּוּ, חַס וְשָׁלוֹם, אִי אֶפְשָׁר לְהוֹשִׁיעַ לָנוּ עַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ שֶׁהָרַחֲמִים סְתָם שֶׁאָנוּ מְעוֹרְרִין בִּתְפִלָּתֵנוּ אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵלּוּ הָרַחֲמִים בְּעַצְמָם יִתְפַּלְּלוּ וְיעוֹרְרוּ הָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ רַחֲמִים רַבִּים מִשָּׁם וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה לָנוּ יְשׁוּעָה בְּוַדַּאי וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּנַּ"ל וְהֶבֵן הֵיטֵב, כִּי הֵם דְּבָרִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאד עוֹד שָׁמַעְתִּי, שֶׁזֶּהוּ פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק (בְּמִדְבַּר י"ב) : "אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ" דְּלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ מְאד, כָּפֶל תֵּבַת נָא אַךְ עַתָּה מְבֹאָר הֵיטֵב, שֶׁמשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בִּקֵּשׁ זאת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל יִתְפַּלֵּל וִיבַקֵּשׁ מֵעַצְמוֹ שֶׁיְּרַפֵּא אוֹתָהּ וְעַתָּה מַה מָּתוֹק מִדְּבַשׁ הָמְתֻכת הַמִּקְרָא הַזֶּה וְזֶהוּ, אֵל נָא, הֵינוּ שֶׁמשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם הִתְפַּלֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְאָמַר לוֹ אֵל, נָא, וּבַקֵּשׁ וְהִתְפַּלֵּל בְּעַצְמְךָ מִלְּפָנֶיךָ רְפָא נָא לָהּ הֵינוּ כַּנַּ"ל שֶׁמשֶׁה הִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבִקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יִתְפַּלֵּל וִיבַקֵּשׁ רְפָא נָא לָהּ וְעַתָּה מְדֻקְדָּק וּמְבֹאָר הֵיטֵב כָּפֶל תֵּבַת נָא וּכְלַל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הוּא שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לְתְשׁוּבָה דְּהֵינוּ לְהָשִׁיב כָּל הַדְּבָרִים וְכָל הַצִּרוּפִים וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּדְחוּ בַּעֲוֹונוֹתָיו לְמָקוֹם שֶׁנִּדְחוּ וְנִתְגָּרְשׁוּ מִמְּקוֹמָם שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא הָיָה הַדַּעַת מְיֻשָּׁב כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵינָם בִּמְקוֹמָם אֵין הַדַּעַת מְיֻשָּׁב וְכוּ כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי הָעֲוונוֹת נִתְגָּרְשִׁין מִמְּקוֹמָם חֶלְקֵי הָאוֹתִיּוֹת וְהַצִּרוּפִים

שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת כְּפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ וְזֶה בְּחִינַת גָּלוּת הַשְּׁכִינָה וְעַל יְדֵי זֶה אֵין הַדַּעַת מְיֻשָּׁב כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת זֶה אֵין יָכוֹל לְעוֹרֵר רַחֲמִים כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא עֲנִיָּה בְּמָקוֹמָהּ וַעֲשִׁירָה בְּמָקוֹם אַחֵר וּמְקָרֵב וּמְקַשֵּׁר עַל יְדֵי זֶה כָּל הָאוֹתִיּוֹת וְהַצְּרוּפִים שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מִמְּקוֹמָם, וּמֵשִׁיב כֻּלָּם לִמְקוֹמָם וְאָז הַדַּעַת מְיֻשָּׁב, וְזוֹכֶה לְעוֹרֵר רַחֲמִים כִּי עִקַּר הָרַחֲמִים תָּלוּי בַּדַּעַת, כִּי כָּל מִי שֶׁאֵין בּוֹ דֵּעָה אָסוּר לְרַחֵם עָלָיו וְכוּ' [וְכַמְבֹאָר מִזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, זְכָרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַיֵּן שָׁם] נִמְצָא עַל יְדֵי תּוֹרָה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה וְנִשְׁלָם הַדַּעַת וְאָז זוֹכִין לְעוֹרֵר רַחֲמִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא, שֶׁאָנוּ מְעוֹרְרִים רַחֲמִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּאֵלּוּ הָרַחֲמִים, יְעוֹרֵר בְּעַצְמוֹ אֶת הָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים שֶׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ אֲלֵיהֶם רַק הוּא בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה כַּנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁבְּרַחֲמָיו הַפְּשׁוּטִים שֶׁאָנוּ מְעוֹרְרִים עַל יְדֵי אֵלּוּ הָרַחֲמִים יְרַחֵם עָלֵינוּ, וְיעוֹרֵר בָּהֶם הָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם רַחֲמִים גְּדוֹלִים דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, וּמִשָּׁם יִהְיֶה לָנוּ יְשׁוּעָה בְּוַדַּאי וְזֶהוּ עָזִּי, אֵין עֹז אֶלָּא תּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה וּלְדַעַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִים רַחֲמִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ כְּבִיכוֹל מִתְפַּלֵּל עָלֵינוּ כַּנַּ"ל וְזִמְרָת י"ק, זִמְרָת י"ק דַּיְקָא, הַיְנוּ תְּפִלַּת ה וְיִהְי לִי לִישׁוּעָה, וַדַּאי, כִּי עַל יְדֵי זִמְרָת י"ק, שֶׁהוּא תְּפִלַּת ה שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּרַחֲמָיו הַפְּשׁוּטִים לְעוֹרֵר רַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים אָז בְּוַדַּאי יְקֻבַּל יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל כִּי רַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים אֵינָם נִפְסָקִים לְעוֹלָם וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלֵינוּ בְּאֵלּוּ הָרַחֲמִים בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם עָוֹון וּפְגָם שֶׁיִּהְיֶה חוֹצֵץ בִּפְנֵי אֵלּוּ הָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים וּבְוַדַּאי יִהְיֶה לָנוּ יְשׁוּעָה בְּשִׁלְמוּת אָמֵן וְאָמֵן

קו - אשרי משכיל אל דל

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה (תְּהִלִּים מ"א). אִיתָא דְּ אֵין עֲנִיּוּת אֶלָּא מִן הַדַּעַת (נְדָרִים מא) וְעַל זֶה צָרִיךְ רַחֲמָנוּת כִּי אֵין רַחֲמָנוּת גְּדוֹלָה מִזֶּה בְּכָלְלוּת וּבִפְרָטוּת בְּכָלְלוּת עַל אִישׁ שֶׁאֵין לוֹ שֵׂכֶל בַּעֲבוּדַת הַבּוֹרֵא וְצָרִיךְ הַבַּעַל שֵׂכֶל לְהַשְׂכִּילוֹ וּבִפְרָטוּת עַל הָאִישׁ עַצְמוֹ כִּי יֵשׁ זְמַן שֶׁאֵין לוֹ שֵׂכֶל, וְהוּא נִקְרָא קַטְנוּת הַמֹּחִין וְצָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לָבוֹא לְגַדְלוּת הַמֹּחִין וּ כְשֶׁבָּא לְגַדְלוּת הַמֹּחִין נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִין וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו חֲסָדִים וְרַחֲמִים וְזֶה מַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זְכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג) : גְּדוֹלָה דֵּעָה שֶׁנִּתְּנָה בֵּין שְׁנֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי אֵל דֵּעוֹת ה" פָּרוּשׁ: כְּשֶׁיָּבוֹא לְגַדְלוּת הַמֹּחִין נִתְעוֹרֵר עָלָיו רַחֲמִים וַחֲסָדִים מִשְּׁנֵי אוֹתִיּוֹת אֵל, הוּא חֶסֶד, עַל דֶּרֶךְ (תְּהִלִּים נ"ב) : "חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם" וַה, הוּא רַחֲמִים, עַל דֶּרֶךְ (שָׁם קי"ט) "רַחֲמֶיךָ רַבִּים ה" וְזֶהוּ פָּרוּשׁ הַפָּסוּק אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל הַיְנוּ כְּשֶׁהוּא בְּקַטְנוּת הַמֹּחִין, וּמַשְׂכִּיל עַצְמוֹ לְגַדְלוּת הַמֹּחִין אָזַי בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה,

נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִין וְאִם לֹא יָכוֹל בְּעַצְמוֹ לָבוֹא לְגַדְלוּת הַמּחִין עֵצָה לָזֶה, שֶׁיִּשְׂכִּיל אֲחֵרִים וְעַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר גַּם אֶצְלוֹ.

קז - כי תצא למלחמה על איביך וכו ושבית שביו

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] כִּי תֵּצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ וְכוּ וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ (דְּבָרִים כ"א). פֵּרוּשׁ, כִּי תֵּצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ, שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע וּנְתָנוֹ ה אֱלֹקֶיךָ בְּיָדֶיךָ כְּלוֹמַר הַיֵּצֶר הָרָע יִתֵּן, כְּמוֹ יִמְסֹר אֶת ה אֱלֹקֶיךָ בְּיָדֶיךָ עַל דֶּרֶךְ "צַדִּיק מוֹשֵׁל בְּיִרְאַת אֱלֹקִים" (שְׁמוּאֵל ב כ"ג) (עיין מו"ק טז:) נוֹתֶנֶת הַתּוֹרָה עֵצָה עַל זֶה וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ כְּלוֹמַר עִם מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עָלֶיךָ, הַיְנוּ בְּגַדְלוּת בָּזֶה תִּתְגַּבֵּר עָלָיו הַיְנוּ שֶׁתֹּאמַר לוֹ אֵיךְ אֲנִי מוֹשֵׁל כְּשֶׁיֵּשׁ לִי גַּאֲוָה וְאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹרֶה עִמִּי וְדַי לַמֵּבִין

קח - זבחי אלקים רוח נשברה

[לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים] זִבְחֵי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה (תְּהִלִּים נ"א) הִנֵּה יָדוּעַ כִּי עוֹלָה בָּאָה עַל הִרְהוּר הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל כ) "הָעוֹלֶה עַל רוּחֲכֶם" (מִדְרָשׁ רַבָּה וַיִּקְרָא פָּרָשָׁה ז) הַיְנוּ שֶׁעוֹלָה בָּאָה עַל הִרְהוּרֵי הַלֵּב, שֶׁשָּׁם מִשְׁכַּן הָרוּחַ וְאֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצֻרָף מַחֲשָׁבָה לְמַעֲשֶׂה, בַּר מֵהִרְהוּרֵי עֲכּוּ"ם (קִדּוּשִׁין מ) וְ הִרְהוּר עֲכּוּ"ם שַׂיָּךְ אֵצֶל כָּל אָדָם הַיְנוּ מַה שֶּׁמַּתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל בְּדֶבֶקוּת, אוֹ מִתְבּוֹדֵד אֶת עַצְמוֹ וּבְאֶמְצַע הַתְּפִלָּה אוֹ הַהִתְבּוֹדְדוּת נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ זֶהוּ בְּחִינוֹת הִרְהוּרֵי עֲכּוּ"ם כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת בָּאִין מֵחֲמַת קִלְקוּל הָאֱמוּנָה וּ כְשֶׁנִּתְקַלְקֵל הָאֱמוּנָה נִמְצָא מַחֲזִיר פָּנָיו מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה א) "נָזוֹרוּ אָחוֹר" וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גַּם כֵּן מַסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ נִמְצָא הוּא אָחוֹר בְּאָחוֹר וְצָרִיךְ לְהָבִיא עַל זֶה עוֹלָה וּבְחִינוֹת עוֹלָה, הוּא כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר אֶת רוּחוֹ בְּקִרְבּוֹ וּ מִתְבַּיֵּשׁ וְחוֹשֵׁב בְּעַצְמוֹ אֵיךְ נָפַלְתִּי וְנִשְׁלַכְתִּי מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ שֶׁהָיִיתִי בְּמָקוֹם גְּבוֹהַּ כָּזֶה וְעַכְשָׁו, נָפַלְתִּי וְהֶחֱזַרְתִּי פָּנַי מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנִשְׁאַרְתִּי אָחוֹר בְּאָחוֹר וּמְרַחֵם עַל עַצְמוֹ כִּי אֵין רַחֲמָנוּת גְּדוֹלָה מִזּוֹ וְ צָרִיךְ לָזֶה נְסִירָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה אֵצֶל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּבְרְאוּ דּוּ פַּרְצוּפִין אָחוֹר בְּאָחוֹר (בְּרָכוֹת סא) וְאַחַר כָּךְ נִנְסַר וְהָיָה פָּנִים בְּפָנִים וְהַנְּסִירָה הוּא בְּחִינַת שֵׁם חָתַ"ךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכַּוָּנוֹת "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ", סוֹפֵי תֵּבוֹת חָתַ"ךְ הַיְנוּ שֶׁחוֹתֵךְ וּמְנַסֵּר אֶת עַצְמוֹ וְהַשֵּׁם חָתַ"ךְ נַעֲשָׂה עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׁבֵּר אֶת לִבּוֹ כִּי כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר אֶת לִבּוֹ בְּוַדַּאי מְאַנֵּחַ, וּמוֹצִיא רוּחַ וּמַכְנִיס רוּחַ וְהוּא תְּרֵין רוּחִין וּשְׁנֵי פְּעָמִים רו"ח, גִּימַטְרִיָּא חָתַ"ךְ וְזֶהוּ בְּחִינוֹת נְסִירָה וּבָא אֶל בְּחִינוֹת פָּנִים בְּפָנִים וְזֶהוּ בְּחִינוֹת עוֹלָה וְזֶהוּ זִבְחֵי אֱלֹהִים, הַיְנוּ בְּחִינוֹת עוֹלָה הוּא רוּחַ נִשְׁבָּרָה כַּנַ"ל [מִסִּימָן ע"ג כִּי תַעֲבֹר עַד כָּאן, הוּא לְשׁוֹן הַחֲבֵרִים גַּם יֵשׁ בָּהֶם כַּמָּה דְּבָרִים קְטַנִּים שֶׁנֶּאֶמְרוּ

קֹדֶם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל פִּי הָרֹב הַלָּשׁוֹן אֵינוֹ מְתֻקָּן כְּלָל עַד שֶׁבְּכַמָּה מְקוֹמוֹת קָשֶׁה לַעֲמֹד עַל הַמְכֻוָּן וּבְכָל מָקוֹם שֶׁמְּצָאָה יָדִי לְתַקֵּן תִּקַּנְתִּי קְצָת, וְהַשְּׁאָר הִנַּחְתִּי כְּמוֹ שֶׁהוּא כִּי הַלָּשׁוֹן אֵיךְ שֶׁהוּא, יוֹצֵא מֵהֶם עַל כָּל פָּנִים דִּבְרֵי מוּסָר הַרְבֵּה, וְהַקְדָּמוֹת נִפְלָאוֹת, וְעֵצוֹת נוֹרָאוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ]

קט - יש הבל אשר נעשה על הארץ

יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה וְכוּ (קֹהֶלֶת ח) פֵּרוּשׁ, הֶבֶל, הַיְנוּ הֶבֶל פֶּה הַיּוֹצֵא מֵהַגָּרוֹן מִגְּנוּחֵי דְּקָנְנַח, כָּל אֶחָד לְפִי עֶרְכּוֹ "צַדִּיקִים יֵלְכוּ וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ" יֵשׁ רָשָׁע כָּל יָמָיו, וּמִתְאַנֵּחַ וְנָהּ עַל הֶעָבָר וְיֵשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, צַדִּיק מֵעִקָּרוֹ וְתוֹהֶא עַל הָרִאשׁוֹנוֹת, וְנָהּ וּמִתְאַנֵּחַ גַּם כֵּן וְהִנֵּה יֵשׁ שְׁנֵי חֲבָלִים, חֶבֶל דִּקְדֻשָּׁה, וּכְנֶגְדּוֹ דְּטֻמְאָה וְהַבְּחִירָה חָפְשִׁית מִי שֶׁמְּקַדֵּשׁ עַצְמוֹ מְקֻשָּׁר עַצְמוֹ בְּחֶבֶל דִּקְדֻשָּׁה וּלְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, מִי שֶׁמְּטַמֵּא עַצְמוֹ מְקֻשָּׁר עַצְמוֹ בְּחֶבֶל דְּטֻמְאָה וְהִנֵּה, הַנִּפְּהָ וְהָאֲנָחָה הוּא בְּחִינַת מִיתָה בְּגוּף וָנֶפֶשׁ בְּגוּף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת נח:) : אֲנָחָה שׁוֹבֶרֶת גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם ובנפש גם כן, כי ידוע מה שכתוב (תְּהִלִּים ק"ד) : "תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן" כִּי קֹדֶם הַמִּיתָה נִתּוֹסֵף רוּחָם, וַאֲזַי יִגְוָעוּן כְּמוֹ כֵן הַנִּפְּהָ וְהָאֲנָחָה, אִם תְּדַקְדֵּק וּתְעַיֵּן בָּהּ, אֵיךְ הִיא נִמְשֶׁכֶת אֶל הַגָּרוֹן הִיא בִּבְחִינַת תּוֹסֵף רוּחָם כִּי לִפְעָמִים נִתּוֹסֵף רוּחוֹ, וְכִמְעַט רֶגַע תִּגְוַע וְתֵאָסֵף וְהִנֵּה מִי שֶׁמִּתְאַנֵּחַ וְנָהּ עַל עֲבֵרוֹת שֶׁבְּיָדוֹ, וְרוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אֲזַי בַּאֲנָחָה זוֹ הוּא נִגְוָע וְנֶאֱסָף מִן הָרַע שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ, בִּבְחִינַת: "תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן" וְנִדְבָּק אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְכֵן לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם מִי שֶׁנָּהּ וּמִתְאַנֵּחַ עַל הַטּוֹב שֶׁבְּיָדוֹ, וְרוֹצֶה לְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּטֻמְאָה אֲזַי נִגְוָע וְנֶאֱסָף רוּחוֹ דִּקְדֻשָּׁה וְנִדְבָּק אֶל הַטֻּמְאָה וְזֶהוּ יֵשׁ הֶבֶל, הַיְנוּ הַהֶבֶל פֶּה מֵהַנִּפְּהָ וְהָאֲנָחָה שֶׁהוּא נָהּ וּמִתְאַנֵּחַ יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁתּוֹהִין עַל הָרִאשׁוֹנוֹת, וְיוֹצֵא הֶבֶל מִפִּיהֶם מֵהָאֲנָחָה וּמַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים כִּי נִדְבָּקִין אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַטֻּמְאָה וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁנּוֹהִים וּמְאַנְּחִים וּמֵהַהֶבֶל שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיהֶם, מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים כִּי נִפְסָקִין מֵהַטֻּמְאָה וְנִדְבָּקִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְהַכְּלָל כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה וְצָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹ חִיּוּת מֵחֶבֶל מֵאֶחָד שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם וְתֵכֶף שֶׁהוּא נִפְסָק מֵחֶבֶל זֶה, הוּא נִדְבָּק בַּחֶבֶל שֶׁכְּנֶגְדּוֹ עַל כֵּן טוֹב לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִתְאַנֵּחַ עַל מַעֲשָׂיו שֶׁאֵינָם טוֹבִים וְלִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק בְּתִקּוּף אַנְחָתוֹ לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי עַל יְדֵי אֲנָחָה זאת, נִפְסָק מֵחֶבֶל דְּטֻמְאָה, וְנִתְקַשֵּׁר בְּחֶבֶל דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל עוֹד מָצָאתִי מִכְּתַב יַד הַחֲבֵרִים מַעְנְיָן זֶה וּמְבֹאָר שָׁם בְּבֵאוּר יוֹתֵר מִגְּדֶל מַעֲלַת יִקְרַת הָאֲנָחָה דִּקְדֻשָּׁה כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁ הָאֲנָחָה שֶׁמְּאַנֵּחַ הָאָדָם עַל עֲוֹונוֹתָיו, אוֹ עַל מִעוּט הַשְּׂגָתוֹ הוּא יוֹתֵר טוֹב מִכַּמָּה סִגּוּפִים וְתַעֲנִיּוֹת כִּי בְּתַעֲנִית אֵינוֹ מְשַׁבֵּר רַק הַגּוּף לְבַד

אֲבָל בַּאֲנָחָה מְשַׁבֵּר כָּל הַגּוּף וְגַם מַחֲלִיף אֶת הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁלּוֹ מֵרַע לְטוֹב כִּי הַהֶבֶל שֶׁל הָאָדָם הוּא חֶבֶל הַמַּקְשֵׁר הַנְּשָׁמָה לְמָקוֹם שָׁרְשָׁהּ לְטוֹב אוֹ לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם וּכְשֶׁמִּתְאַנַּח הוּא בִּבְחִינַת: "תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן" וַאֲזַי נִפְסָק מֵהַחֶבֶל שֶׁהָיָה מְקֻשָּׁר מִתְּחִלָּה וְנִתְקַשֵּׁר לְחֶבֶל אַחֵר כְּפִי הָאֲנָחָה וְכוּ וְכַנַּ"ל

קי - לא ימוש ספר התורה הזה מפיך

לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ (יְהוֹשֻׁעַ א) כִּי הַתּוֹרָה הִיא רוּחָנִיּוּת וַאֲשֶׁר זַךְ וְיָשָׁר פָּעֲלוֹ וְשִׂכְלוֹ רוּחָנִי יָכוֹל לְתָפְסוֹ כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְלֹא יִשְׁכַּח דָּבָר כִּי דָּבָר רוּחָנִי אֵינוֹ תּוֹפֵס מָקוֹם וְיָכוֹלָה הַתּוֹרָה לְהִתְפַּשֵּׁט וְלִשְׁכֹּן בְּשִׂכְלוֹ אַךְ מִי שֶׁהוּא מְנַשֵּׁם דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וְעוֹשֶׂה מִמֶּנָּה מַמָּשׁוּת אֲזַי יֵשׁ לָהּ שִׁעוּר וְקִצְבָּה כַּמָּה הוּא יָכוֹל לְתָפְסוֹ בְּשִׂכְלוֹ וְלֹא יוֹתֵר וְאִם יִרְצֶה לְהַשִּׂיג יוֹתֵר, אֲזַי יִדְחֶה מַה שֶּׁכְּבָר נִכְנַס בְּשִׂכְלוֹ כִּי דֶּרֶךְ כָּל דָּבָר גַּשְׁמִי אִם הוּא כְּבָר מָלֵא, אִם יְמַלְאֶנּוּ יוֹתֵר, יִדְחֶה מַה שֶּׁהָיָה בּוֹ כְּבָר וְזֶהוּ: "לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה" (שְׁמוֹת י) : "וְיָמֵשׁ חשֶׁךְ" כְּלוֹמַר הִזָּהֵר שֶׁלֹּא תִּהְיֶה מַמָּשׁוּת וְגַשְׁמִיּוּת בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה מִפִּיךָ כְּלוֹמַר מֵחֲמַת פִּיךָ שֶׁיּוֹצֵא מֵאִתְּךָ יִהְיֶה לָהּ מַמָּשׁוּת וְגַשְׁמִיּוּת תְּזָהֵר מִזֶּה וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא מְצִיעָא פה) שֶׁהִתְעַנָּה רַב יוֹסֵף אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁיִּתְקַיְּמִים לְמוּדוֹ אַחֲווּ לֵהּ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְשׁוּב הִתְעַנָּה וְכוּ אַחֲווּ לֵהּ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וְכוּ כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא יָמוּשׁוּ וְיִגָּשְׁמוּ מִפִּיךָ וַאֲזַי יִתְקַיְּמִים תַּלְמוּדוֹ כִּי לֹא יִהְיֶה שִׁכְחָה כִּי דָּבָר רוּחָנִי אֵינוֹ תּוֹפֵס מָקוֹם וְדוּק

קיא - ראשי תבות רבי

רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (שְׁמוֹת ל) רָאשֵׁי תֵּבוֹת רַבִּי וּלְהֵפֶךְ רְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדְּמוּ (שְׁמוּאֵל א ב) רָאשֵׁי תֵּבוֹת רַבִּי

קיב - צהר תעשה לתבה

צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְאֶל אַמָּה תְּכַלֶּנָּה מִלְמַעְלָה וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים תַּחְתִּים שְׁנִים וּשְׁלִישִׁים תַּעֲשֶׂהָ (בְּרֵאשִׁית ו) פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: צֹהַר יֵשׁ אוֹמְרִים אֶבֶן טוֹב וְיֵשׁ אוֹמְרִים חַלּוֹן הִנַּה יָדוּעַ כִּי "סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן" (תְּהִלִּים י"ב) כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְסַבֶּבֶת הַקְּדֻשָּׁה כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה וּבִפְרָט מִי שֶׁכְּבָר נִמְשַׁךְ אַחַר עֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם וְנִמְשַׁךְ אַחַר הַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְשָׂם מְקוֹמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם וְהֵם מְסַבְּבִין אוֹתוֹ מִכָּל צַד וְכַאֲשֶׁר יְעוֹרֵר רוּחוֹ לָשׁוּב אֶל ה קָשֶׁה לוֹ מְאד לְהִתְפַּלֵּל וּלְדַבֵּר דִּבּוּרִים לִפְנֵי ה כִּי הֵן מְסַבְּבִין אוֹתוֹ מִכָּל צַד, לְכָל אֶחָד לְפִי עִנְיָנוֹ כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהוֹצִיא דִּבּוּר לִפְנֵי אֱלֹקִים בְּדִחִילוּ

וּרְחִימוּ וְחִיּוּת כָּרְאוּי לָכֵן כָּל הַדִּבּוּרִים וְהַתְּפִלּוֹת שֶׁהוּא מְדַבֵּר לֹא יוּכְלוּ לִבְקֹעַ הַמְּחִצּוֹת וְהַמְּסָכִים הַמַּבְדִּילִים לְעֵלּוֹת לְמַעְלָה וְנִשְׁאָרִים לְמַטָּה תַּחַת הַמָּסָכִים עַד אֲשֶׁר יִזְכֶּה וְיָשׁוּב בֶּאֱמֶת וִידַבֵּר דִּבּוּרִים הָרְאוּיִין לְהִתְקַבֵּל בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ מֵעֲמְקָא דְּלִבָּא בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל אָז מְבַקֵּעַ הַדִּבּוּר הַמֵּאִיר אֶת כָּל הַמְּחִצּוֹת וְהַמָּסָכִים הַמַּבְדִּילִים וְיַעֲלוּ עִמּוֹ כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁהָיוּ מֻנָּחִים לְמַטָּה עַד הֵנָּה אַךְ אֵיךְ יִזְכֶּה לָזֶה ? הָעִקָּר שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ הוּא אֱמֶת לֵילֵךְ בְּדַרְכָּךְ אֱמֶת לְפִי מַדְרֵגָתוֹ כִּי חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֱמֶת (שַׁבָּת נה יוֹמָא סט) וְהוּא יְסוֹד הַכֹּל כִּי אֱמֶת הוּא רֹאשׁ תּוֹךְ סוֹף וְכֵיוָן שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגַת אֱמֶת אָז כְּבָיְכוֹל נִתְלַבֵּשׁ בּוֹ אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, אֲשֶׁר חוֹתָמוֹ אֱמֶת וְאָז נֶאֱמַר עָלָיו: "ה אוֹרִי וְיִשְׁעִי" (תהלים כ"ז) וְכֵיוָן שֶׁה אוֹר לוֹ יוּכַל לִמְצֹא פְּתָחִים הַרְבֵּה לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ וְהַגָּלוּת שֶׁהוּא סָגוּר שָׁם כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ שָׁם פְּתָחִים הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא לח: מְנָחוֹת כט:) : הַבָּא לְטַמֵּא פּוֹתְחִין לוֹ, יֵשׁ לוֹ פְּתָחִים הַרְבֵּה (עיין שבת ק"ד תד"ה אית) וְכֵיוָן שֶׁנִּמְצָא שָׁם פְּתָחִים, הָיָה יְכֹלֶת לָצֵאת רַק הַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ (קֹהֶלֶת ב), וְלֹא יִרְאֶה הַפְּתָחִים לָצֵאת וְהוּא אָסוּר וְקָשׁוּר שָׁם, וְלֹא יִתְּנוּ לוֹ לָצֵאת עַד אֲשֶׁר יִזְכֶּה לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמֶת לְפָנֵי ה אָז הַדִּבּוּרִים מְאִירִים וַה אוֹר לוֹ כַּנַּ"ל וַאֲזַי: "פִּתַּח דְּבָרֶיךָ יָאִיר מֵבִין פְּתָיִים" (תְּהִלִּים קי"ט) כִּי הַדִּבּוּרִים הַמְּאִירִים, הֵינוּ דִּבּוּרֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל הֵם מַרְאִין לוֹ הַפֶּתַח וְהֵינוּ דְּסֵיּם מֵבִין פְּתָיִים כִּי הַפְּתָיִים הַנִּתּוּנִין בַּחֹשֶׁךְ, וְלֹא יִרְאוּ לָצֵאת יְבִינוּ וְיִרְאוּ הַפֶּתַח לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מ"ט) : "לֵאמֹר לָאֲסוּרִים צְאוּ לַאֲשֶׁר בַּחֹשֶׁךְ הִגָּלוּ" אַךְ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הָאֱמֶת אֱמֶת גָּמוּר בָּרוּר וְצָלוּל בְּלִי שׁוּם דִּפְי וְהַמַּשְׂכִּיל הַמֵּבִין יֵשׁ לוֹ לְהִתְפַּלֵּל כָּל יָמָיו שֶׁיִּזְכֶּה פַּעַם אֶחָד כָּל יְמֵי חַיָּיו לְדַבֵּר דִּבּוּר אֶחָד שֶׁל אֱמֶת לְפָנֵי ה כָּרָאוּי וְיֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה מַדְרֵגוֹת וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינוֹת אֱמֶת הָאֲמִתִּי אָז ה אוֹר לוֹ וַאֲזַי הוּא מֵאִיר בְּעַצְמוֹ, כִּי נִתְלַבֵּשׁ בּוֹ אוֹר ה אַךְ מִי שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ לְמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה שֶׁל אֱמֶת וְעַל כָּל זֶה הוּא בְּמַדְרֵגָה שֶׁל אֱמֶת אַף כִּי אֵינוֹ מֵאִיר בְּעַצְמוֹ, מֵאַחַר שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לֶאֱמֶת הַנָּכוֹן עַל כָּל זֶה הָאֱמֶת הוֹעִיל שֶׁיּוּכַל אַחֵר לְהָאִיר בּוֹ וְגַם בָּזֶה מַדְרֵגוֹת וְעִנְיָנִים, יְבִינֵם הַמַּשְׂכִּיל בְּעַצְמוֹ וְהֵנָּה יָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת עוֹלָם הַמַּלְאָכִים וְהַגַּלְגַּלִּים וְהַגַּשְׁמִי וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם כֻּלָּם בְּרָצוֹנוֹ וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמֶת, וַה אוֹר לוֹ כְּבָיְכוֹל הוּא מְקַיֵּם הָעוֹלָם, וְנוֹתֵן שֶׁפַע לְכָל הַשְּׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת צהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה, כְּלוֹמַר שֶׁתְּדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמֶת הַמְּאִירִים יֵשׁ אוֹמְרִים אֶבֶן טוֹב וְכוּ וְיֵשׁ אוֹמְרִים חַלּוֹן זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ כִּי יֵשׁ שְׁתֵּי מַדְרֵגוֹת מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגַת אֱמֶת הָאֲמִתִּי, הוּא מֵאִיר בְּעַצְמוֹ יֵשׁ אוֹמְרִים אִמְרֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם אֶבֶן טוֹב שֶׁמֵּאִיר מֵעַצְמוֹ וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהֵם אִמְרֵי אֱמֶת, אֲבָל לֹא בַּמַּדְרֵגָה הַנַּ"ל וְהֵם חַלּוֹן כִּי יוּכַל אַחֵר לְהָאִיר בּוֹ כְּמוֹ בְּחַלּוֹן כִּי זֶה הַחִלּוּק שֶׁבֵּין אֶבֶן טוֹב לְחַלּוֹן כִּי הָאֶבֶן טוֹב מֵאִיר מֵעַצְמוֹ,

וְהַחַלּוֹן אֵין מֵאִיר מֵעַצְמוֹ רַק שֶׁדָּבָר אַחֵר כְּגוֹן הַשֶּׁמֶשׁ וְכֵיוֹצֵא בָּהּ יוּכַל לְהָאִיר בּוֹ וְאָל אַמָּה, כִּי הַדִּבּוּר נִקְרָא אַמָּה אַמָּה, רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֵשׁ מַיִם שֶׁהַדִּבּוּר כָּלוּל מֵהֶם ה הוּא חֲמִשָּׁת מוֹצָאוֹת הַפֶּה וְאָל אַמָּה שֶׁתְּדַבֵּר דִּבּוּרִים אֲשֶׁר תְּכַלֶּנָּה מִלְּמַעְלָה, מִלְּשׁוֹן (תְּהִלִּים פ"ד) : "כָּלְתָה נַפְשִׁי" שֶׁיִּהְיֶה נִכְסָפִין לָהֶם לְמַעְלָה שֶׁיִּהְיוּ דִּבּוּרֵי אֱמֶת הַמְאִירִים וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדּהּ תְּשִׂים וְצִדָּה, הִיא מִלְּשׁוֹן (בְּרֵאשִׁית כ"ה) : "צַיִד בְּפִיו" וְהַיְנוּ הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְזֶה, שֶׁתִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת פֶּתַח בְּהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַחֹשֶׁךְ הַמְסַבְּבִין מִכָּל צַד כְּלוֹמַר שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לִזָּהֵר לַעֲשׂוֹת פֶּתַח מִכֶּוָּן מַמָּשׁ בְּצִדּהּ כְּלוֹמַר כְּנֶגֶד הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁנִּקְרֵאת צִדָּה כִּי כְּמוֹ הִתְגַּבְּרוּת הַצִּדָּה וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כֵּן לְפִי זֶה מִכֶּוָּן מַמָּשׁ אַתָּה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּתַח הַתֵּבָה הַיְנוּ דִּבּוּרֵי אֱמֶת כַּנַ"ל וְהֶבֵן הֵיטֵב. וְעִקַּר הַכַּוָּנָה שֶׁכַּאֲשֶׁר הוּא מְשֻׁקָּע בְּתַכְלִית הִתְגַּבְּרוּת הַחֹשֶׁךְ וְהַקְלִפָּה וְהוּא כָּלוּא וּמְסֻגָּר בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ אֲפִלָּה הַמְסֻבֶּבֶת וּמַקֶּפֶת אוֹתוֹ מִכָּל צִדֵּי צְדָדִים בְּכַמָּה סִבּוּבִים רַחֲמָנָא לִצְלָן וְאֵין לוֹ שׁוּם פֶּתַח וְתַקָּנָה וְתַחְבּוּלָה לָצֵאת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ אֲזַי עִקַּר עֲצָתוֹ שֶׁיְּמַשִּׁיךְ עַצְמוֹ לְהָאֱמֶת וְיַבִּיט עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְיִבַקֵּשׁ רַק הָאֱמֶת הָאֲמִתִּי וּכְנֶגֶד זֶה אֵין שׁוּם חֹשֶׁךְ וְסִבּוּב שֶׁיַּחְשִׁיךְ לוֹ כִּי הָאֱמֶת הוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, וְהוּא בְּחִינוֹת "ה אוֹרִי" וְכֵינָן שֶׁה אוֹר לוֹ, אֵין שׁוּם חֹשֶׁךְ שֶׁיַּחְשִׁיךְ אוֹתוֹ וּבְוַדַּאי יִזְכֶּה לִרְאוֹת הַפְּתָחִים לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ בִּבְחִינוֹת "פְּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר מֵבִין פְּתָיִים" כַּנַ"ל וְהָעִקָּר, שֶׁבִּתְפִלָּתוֹ וּתְחִנָּתוֹ וּבַקָּשָׁתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים מִגֹּדֶל הַחֹשֶׁךְ וְהַבִּלְבּוּל הַמְסַבֵּב אוֹתוֹ מְאד מְאד מִכָּל צַד אַף עַל פִּי כֵן, עַל כָּל פָּנִים יִרְאֶה לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה נְמוּכָה שֶׁהוּא כְּגוֹן לְמָשָׁל, שֶׁיֹּאמַר: "ה הוֹשִׁיעָה" בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר בְּהִתְלַהֲבוּת וְהִתְעוֹרְרוּת כָּרָאוּי אַף עַל פִּי כֵן יֹאמַר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת, כְּפִי מַה שֶׁהוּא וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר הָאֱמֶת יִזְכֶּה לִרְאוֹת הַפְּתָחִים שֶׁבְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָצֵאת מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר, וּלְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי, וְכַנַ"ל [וְעַיֵּן לְעֵיל כָּל זֶה בְּהַתּוֹרָה תְּהִמת יְכַסְּיֻמוּ בְּסִימָן ט] גַּם בָּזֶה שֶׁיִּזְכֶּה לִבְקֹעַ פֶּתַח לָצֵאת יִזְכֶּה גַּם אֲחֵרִים עִמּוֹ לְעוֹרֵר לְתִשׁוּבָה רְשָׁעִים אֲחֵרִים לְהוֹצִיאָם מֵהַחֹשֶׁךְ וְהַגְּלוּת שֶׁהֵם אֲסוּרִים שָׁם וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תְּשִׂים שֶׁתַּעֲשֶׂה פֶּתַח בְּאוֹתָם שֶׁהֵם מִן הַצַּד כְּלוֹמַר שֶׁהֵם מִצַּד אַחֵר, וְלֹא מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, רַק מִסִּטְרָא אָחֳרָא וְהוּא יַעֲשֶׂה פֶּתַח, לְעוֹרֵר לִבָּם לַהֲשִׁיבָם לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ תַּחְתִּים שְׁנִיִּים וּשְׁלִישִׁים הַיְנוּ הַשְּׁלִשָּׁה עוֹלָמוֹת כַּנַ"ל תַּעֲשֶׂה כִּי אַתָּה תְּקַיְּמֵם בֶּאֱמֶת כַּנַ"ל וְיֵשׁ בְּכְלַל דְּבָרִים הַנַ"ל עִנְיָנִים גְּבוֹהִים בְּעִנְיַן הַתְּפִלָּה לְכָל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וּבְעִנְיָן זֶה נִכְלָל עִנְיַן כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אֵיךְ נַעֲשִׂים בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה וְהוּא נוֹתֵן שֵׂכֶל לְכָל דָּבָר וְעִנְיָן מַה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה י). אֵין לְךָ כָּל עֵשֶׂב שֶׁאֵין לוֹ כּוֹכָב וְכוּ כִּי הוּא מַשְׁפִּיעַ לַכֹּל בְּדִבּוּרָיו הָאֲמִתִּיִּים וְעִנְיָן נוֹסְחָאוֹת הַתְּפִלָּה כִּי יֵשׁ י"ב

שְׁעָרִים כַּיָּדוּעַ וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּתוֹ לְשַׁעַר הַשַּׁבָּט שֶׁלּוֹ כִּי אִם יַגִּיעַ לְשַׁעַר שַׁבָּט אַחֵר לֹא יוּכַל לַעֲלוֹת (בְּמִדְבַּר כ"ד). "דֶּרֶךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל" וְקָם, אֵין עָמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה (בְּרָכוֹת ו:) וְהַיְנוּ שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּתוֹ לְשַׁעַר שִׁבְטוֹ וְהַיְנוּ דֶּרֶךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב כַּנַּ"ל וּבָזֶה נַעֲשֶׂה זִווּג לְמַעְלָה וְדֶרֶךְ הוּא בְּחִינוֹת זִווּג, מִלְּשׁוֹן (בְּרֵאשִׁית ו) : "כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ" וְהַיְנוּ שֶׁנִּצְטַעֵר אַבָּא בְּנִימִין כָּל יָמָיו עַל תְּפִלָּתוֹ שֶׁתִּהֵא סְמוּכָה לְמִטָּתוֹ (בְּרָכוֹת ה:) כִּי "אִישׁ לְמַטֵּה אֲבוֹתָיו תִּשְׁלָחוּ" שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁלֹחַ הַתְּפִלָּה לְמַטֵּה אֲבוֹתָיו, הַיְנוּ לְשֵׁבֶט שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל וְהַיְנוּ שֶׁתִּהֵא סְמוּכָה לְמִטָּתִי, לְמַטֵּה שֶׁלּוֹ וְעַל מִטָּתִי שֶׁתִּהֵא נְתוּנָה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא כה:). הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין וּבְכָל דָּבָר, טוֹב הַמְמֻצָּע כַּיָּדוּעַ כִּי טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ (אָבוֹת פֶּרֶק ב) [הַיְנוּ חָכְמָה וַעֲשִׁירוּת] וְהַיְנוּ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, שֶׁתִּהֵא מְמֻצָּע בֵּין שְׁנֵיהֶם, הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִטָּתוֹ כַּנַּ"ל [הַיְנוּ בֵּין חָכְמָה וְעֹשֶׁר, שֶׁהֵן בְּחִינַת צָפוֹן וְדָרוֹם כַּנַּ"ל הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים וּלְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין] וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תְּשִׁים שֶׁתִּתְפַּלֵּל דִּבּוּרֵי אֱמֶת, שֶׁיַּעֲלוּ לִמְקוֹמָם לְשַׁעַר שַׁבָּט שֶׁלּוֹ בְּצִדָּהּ תְּשִׁים שֶׁתְּשִׁים הַפֶּתַח הַתֵּבָה, הַיְנוּ דִּבּוּרֵי אֱמֶת שֶׁל הַתְּפִלָּה בְּצִדָּהּ, בְּצַד שֶׁלָּהּ, בְּשַׁעַר שִׁבְטוֹ הַמַּגִּיעַ לוֹ, וְהָעִנְיָן עָמֹק [עַיֵּן כָּל זֶה בְּסִימָן ט הַנַּ"ל] שַׁיָּךְ לְעֵיל, לְמַה שֶׁכָּתוּב שָׁם כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ שָׁם פְּתָחִים הַרְבֵּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הַבָּא לִטָּמֵא פּוֹתְחִין לוֹ, יֵשׁ לוֹ פְּתָחִים הַרְבֵּה וְכֵיוָן שֶׁנִּמְצָא שָׁם פְּתָחִים [הַיְנוּ הַפְּתָחִים שֶׁנָּפַל עַל יָדָם], הֲיֵה יְכֹלֶת לָצֵאת רַק הַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ וְכוּ עַיֵּן שָׁם וְאָז כְּשֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ כָּל הָעִנְיָן הַנַּ"ל דִּבַּרְתִּי עִמּוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁלְּכְאוֹרָה קָשֶׁה עַל זֶה כִּי הֲלֹא רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָמְרוּ שָׁם (בְּמָנָחוֹת כ"ט:). מִפְּנֵי מָה נִבְרָא הָעוֹלָם הַזֶּה בְּהֵ"י מִפְּנֵי שֶׁדּוֹמָה לְאַכְסַדְרָה [פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁפְּתוּחַ מִתַּחְתָּיו] שֶׁכָּל הָרוֹצֶה לָצֵאת יֵצֵא [פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁכָּל הָרוֹצֶה לָצֵאת מִמֶּנּוּ לְתַרְבּוּת רָעָה יוֹצֵא] וּמַאי טַעֲמָא תַּלְיָא כַּרְעֵהּ דְּאִי הָדַר בְּתִשׁוּבָה מְעִילֵי לֵהּ [וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י מַעֲלִין לֵהּ, בַּפֶּתַח הָעֶלְיוֹן בֵּין רֶגֶל שֶׁבְּתוֹכוֹ לְגַגּוֹ] וְלִיעֲיְלוּ בְּהָךְ, לָא מִסְתַּיְעָא מִלְּתָא וְכוּ [וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י וְלִיעֲיְלוּ בְּהָךְ, פֶּתַח הַתַּחְתּוֹן דְּנָפֵק בֵּהּ לָא מִסְתַּיְעָא מִלְּתָא, דְּהַבָּא לְטָהֵר בָּעֵי סִיּוּעָא מִפְּנֵי יֵצֶר הָרַע הִלְכָּךְ עַבְדֵי לֵהּ סִיּוּעָא פֶּתַח יְתֵרָה] נִמְצָא מְבֹאָר כָּאן, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְצֵאת מֵהַטֻּמְאָה וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵי הַפֶּתַח שֶׁנָּפַל דֶּרֶךְ שָׁם, כַּמְבֹאָר הֵיטֵב בַּגְּמָרָא וּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י הַנַּ"ל וְלִכְאוֹרָה זֶה סוֹתֵר לְמַה שֶׁכָּתוּב לְמַעְלָה שֶׁיְּכוֹלִין לָצֵאת מֵהַטֻּמְאָה, עַל יְדֵי הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ בְּהַטֻּמְאָה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל וְאָמַר: יָפֶה הִקְשֵׁיתָ וְהֵשִׁיב כִּלְאַחַר יָד, שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה דְּבָרִים בְּגוֹ כִּי אִם יִזְכֶּה לִרְאוֹת הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם הוּא יָכוֹל לָצֵאת דֶּרֶךְ הַפְּתָחִים שֶׁל נְפִילַת חֲבֵרוֹ כִּי הַיְרִידָה וְהַנְּפִילָה שֶׁל זֶה, הוּא בְּחִינַת עֲלִיָּה שֶׁל זֶה, וְהֶבֶן הַיְנוּ, לְפָעֲמִים מַה שֶּׁנֶּחְשָׁב נְפִילָה וִירִידָה אֵצֶל חֲבֵרוֹ שֶׁהוּא

בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָ יוֹתֵר נֶחֱשָׁב אֶצְלוֹ בְּחִינַת עֲלִיָּה, לְגַבֵּי מַדְרֵגָתוֹ הַשְּׁפָלָה עַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת דֶּרֶךְ הַפְּתָחִים שֶׁנִּפַּל הוּא בְּעַצְמוֹ דֶּרֶךְ שָׁם רַק דֶּרֶךְ פֶּתַח הַגְּבוֹהַ יוֹתֵר כַּמְבאָר בַּגְּמָרָא הַנַּ"ל אַף עַל פִּי כֵן אִם הָיָה זוֹכֶה לִרְאוֹת הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ בְּהַטֻּמְאָה בְּעַצְמָהּ הָיָה יָכוֹל לַעֲלוֹת מִשָּׁם דֶּרֶךְ הַפְּתָחִים שֶׁל חֲבֵרוֹ הַגְּבוֹהַ מִמֶּנּוּ שֶׁנִּפַּל עַל יָדָם כִּי הַיְרִידָה וְהַנְּפִילָה שֶׁל חֲבֵרוֹ, נֶחֱשָׁב אֶצְלוֹ עֲלִיָּה כַּנַּ"ל אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִרְאוֹת הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם, וְלַעֲלוֹת מִשָּׁם עַל יָדָם כִּי אִם עַל יְדֵי הָאֱמֶת עַל יְדֵי שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ לְדַבֵּר בִּתְפִלָּתוֹ הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת כְּפִי מַה שֶּׁהוּא אַף עַל פִּי שֶׁהַחֹשֶׁךְ וְהַמְּנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים מְסַבְּבִין וּמַקִּיפִין אוֹתוֹ מִכָּל צַד וּמִצַּדֵּי צְדָדִים וּמְבַלְבְּלִין אוֹתוֹ מְאד מְאד עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל אַף עַל פִּי כֵן עַל כָּל פָּנִים יִרְאֶה לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהוּא כַּנַּ"ל וְכֵן יִרְאֶה לְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְכַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה שֶׁיָּאִיר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְיִרְאֶה הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם, וְיִזְכֶּה לָצֵאת מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר גָּדוֹל וְכַנַּ"ל וְאָמַר לִי אָז שֶׁעַל יְדֵי עֲצָה זאת יְכוֹלִין לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת כָּל יְמֵי חַיָּיו כִּי תָּמִיד אֵיךְ שֶׁהוּא יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְהַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אֲשֶׁר "גַּם כָּל חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ" (תהלים קל"ט) כִּי אֵין שׁוּם טֻמְאָה וְסִטְרָא אָחֳרָא בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁם פְּתָחִים לָצֵאת מִשָּׁם רַק שֶׁאֵין רוֹאִין אוֹתָן מֵחֲמַת גּוֹדֶל הַחַשְׁכוּת שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֲבָל עַל יְדֵי הָאֱמֶת, מֵאִיר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְיִזְכֶּה לִרְאוֹת וְלִמְצֹא פֶּתַח תִּקְוָה גַּם בְּעֹמֶק נְפִילָתוֹ לָצֵאת מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת תָּמִיד

קיג - ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו

וְנִפְרָעִין מִן הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ וְשֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ (אבות פֶּרֶק ג) כִּי שָׁמַעְתִּי בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב כִּי קֹדֶם כָּל גְּזַר דִּין שֶׁבָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם מְאַסְּפִין כָּל הָעוֹלָם אִם מַסְכִּימִין לְהַדִּין הַהוּא וְאַף אֶת הָאִישׁ בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּגְזַר עָלָיו הַדִּין, חַס וְשָׁלוֹם שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ אִם הוּא מַסְכִּים אֲזַי נִגְמַר הַדִּין, חַס וְשָׁלוֹם וְהָעִנְיָן, כִּי בְּוַדַּאי אִם יִשְׁאַל לוֹ בְּפֵרוּשׁ עַל עַצְמוֹ בְּוַדַּאי יַכְחִישׁ וְיאמַר שֶׁאֵין הַדִּין כֵּן אַך מַטְעִין אוֹתוֹ וְשׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ עַל כַּיּוֹצֵא בּוֹ וְהוּא פּוֹסֵק הַדִּין וַאֲזַי נִגְמַר הַדִּין וְכָעִנְיָן שֶׁמָּצִינוּ בְּדָוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּבוֹא אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא וְכוּ וְסִפֵּר לוֹ מַעֲשֶׂה הָאוֹרֵחַ (שְׁמוּאֵל ב י"ב) עָנָה וְאָמַר: חַי ה וְכוּ, וְאֶת הַכִּבְשָׂה וְכוּ אֲזַי נִפְסַק הַדִּין עַל דָּוִד כַּאֲשֶׁר יָצָא מִפִּיו וְזֶהוּ וְנִפְרָעִין מִן הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ כְּלוֹמַר שֶׁשּׁוֹאֲלִין דַּעְתּוֹ וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהַדִּין הוּא עָלָיו וְהָעִנְיָן הוּא עָמֹק מְאד, אֵיךְ שׁוֹאֲלִין כָּל אָדָם כִּי בְּכָל הַדִּבּוּרִים וְסִפּוּרִים שֶׁאָדָם שׁוֹמֵעַ יִמְצָא שָׁם דְּבָרִים גְּבוֹהִים וְרָמִים וְצָרִיךְ לְזַהֵר בָּזֶה מְאד לְבִלְתִּי לִגְמר הַדִּין עַד שֶׁיִּשְׁנֶה וִישַׁלֵּשׁ כִּי הוּא סְכָנַת נְפָשׁוֹת וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים כִּי יֵשׁ

בָּזֶה בְּעִנְיַן סְפוּרֵי דְּבָרִים עִנְיָנִים גְּבוֹהִים וְזֶה (בְּרָכוֹת ה:) : חֲבִיבִין עָלַיִךְ יִסּוּרִין אֲמַר לוֹ לֹא הֵן וְכוּ, הַב לִי יָדָךְ יְהַב לֵהּ יָדָא וְאוֹקְמֵהּ כְּלוֹמַר אִם אֵין אַתָּה חָפֵץ בָּהֶם הַב לִי יָדָךְ עַל זֶה שֶׁאֵין אַתָּה רוֹצֶה בָּהֶם בֶּאֱמֶת

קיד - המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר וכו

הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר וְכוּ (תְּהִלִּים קמ"ז) כִּי טוֹב מְאד מַעֲלַת הַצַּדִּיקִים הַגְּנוּזִים שֶׁהֵן יְכוֹלִין לְקַבֵּל שֶׁפַע וְרב טוּבָה לְהַמְשִׁיךְ לְהָעוֹלָם וְאֵינָם שׁוֹאֲלִים עֲלֵיהֶם, וְאֵינָם מְקַטְרְגִים עֲלֵיהֶם מֵחֲמַת שֶׁהֵם גְּנוּזִים וְאֵינָם מְפֻרְסָמִים אַך אֶפְלּוּ מִי שֶׁהוּא מְפֻרְסָם כְּשֶׁיֵּשׁ עָלָיו מַחֲלֹקֶת הוּא תִּעֲלֶת לָזֶה כִּי הַמַּחֲלֹקֶת מְכַסֶּה עָלָיו וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע לְהָעוֹלָם וְלֹא יִמְחוּ וְיַקְטְרְגוּ עָלָיו הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים שָׁמַיִם הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק עַל שֵׁם אֵשׁ וּמַיִם, הֵינוּ אַהֲבָה וְיִרְאָה וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא הַצַּדִּיק שָׁמַיִם וְזֶה הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים מְלִשׁוֹן עֲבִיּוּת וְנַשְׁמִיּוּת שֶׁמְּכַסֶּה אֶת הַצַּדִּיק בְּעֲבִיּוּת וְקַשְׁיוּת שֶׁמַּקְשִׁין וְחוֹלְקִין עָלָיו וְעַל יְדֵי כִּסּוּי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַקַּשְׁיוּת הָאֵלּוּ הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר כִּי עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע בְּלִי קִטְרוּג כַּנַּ"ל וְזֶה (תְּהִלִּים ל"ז) : צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וְכוּ שֶׁהָרָשָׁע שָׁחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק הוּא רַק צוֹפֶה הֵינוּ צִפּוּי וְכִסּוּי עַל הַצַּדִּיק, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע כַּנַּ"ל אַך וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ שֶׁהָרָשָׁע מְבַקֵּשׁ לַעֲקֹר וּלְהָמִית, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הַצַּדִּיק ה לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְּיָדוֹ [זֶה הָעִנְיָן מְבאָר לְעֵיל בְּסִימָן פ"ח בְּשִׁנּוּי לָשׁוֹן קְצָת]

קטו - ויעמד העם מרחק ומשה נגש אל הערפל

וַיַּעֲמד הָעָם מֵרָחֹק וּמשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹקִים (שְׁמוֹת כ) כִּי מִי שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּגַשְׁמִיּוּת כָּל יָמָיו וְאַחַר כָּךְ נִתְלַהֵב וְרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲזַי מִדַּת הַדִּין מְקַטְרֵג עָלָיו, וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אוֹתוֹ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַזְמִין לוֹ מְנִיעָה וּמַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל בְּהַמְּנִיעָה הַזֹּאת [עַיֵּן לְהלן] וּ מִי שֶׁהוּא בַּר דַּעַת, הוּא מִסְתַּכֵּל בְּהַמְּנִיעָה, וּמוֹצֵא שָׁם הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ דְּאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי (תַּעֲנִית פ"א) : אִם יאמַר לְךָ אָדָם הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ תּאמַר לוֹ בִּכְרָךְ גָּדוֹל שֶׁבַּאֲרָם, שְׁנֶאֱמַר: "אֲלֵי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר" וּ מִי שֶׁאֵינוֹ בַּר דַּעַת, כְּשֶׁרוֹאֶה הַמְּנִיעָה חוֹזֵר תֵּכֶף לַאֲחוֹרָיו וּ מְנִיעָה הוּא בְּחִינַת עָנָן וַעֲרָפֶל כִּי עָנָן וַעֲרָפֶל הֵינוּ חֹשֶׁךְ חֹשֶׁךְ הוּא לְשׁוֹן מְנִיעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ב) : "וְלֹא חָשַׂכְתָּ" וַיַּעֲמד הָעָם מֵרָחֹק כִּי כְּשֶׁרוֹאִין הָעֲרָפֶל, הֵינוּ הַמְּנִיעָה כַּנַּ"ל, עוֹמְדִין מֵרָחֹק וּ מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת דַּעַת כָּל יִשְׂרָאֵל נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל, אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹקִים הֵינוּ אֶל הַמְּנִיעָה, שֶׁבָּהּ בְּעַצְמָהּ נִסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹד שָׁמַעְנוּ בָּזֶה מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוֹסִיף לְבָאֵר הָעִנְיָן הַנַּ"ל מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

בְּעַצְמוֹ מַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַמְּנִיעָה כַּנַּ"ל וְאמר, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב מִשְׁפָּט (ישעי סא, תהלים לז) וְגַם הוּא אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל אַךְ אַהֲבָתוֹ שֶׁהוּא אוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל הִיא גְּדוֹלָה יוֹתֵר מֵהָאַהֲבָה שֶׁהוּא אוֹהֵב אֶת הַמִּשְׁפָּט (עיין זוהר אמור צט:) ועל כן, כשמידת הדין מקטרג על מי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִבְלִי לְהַנִּיחוֹ לִכְנס לְדֶרֶךְ הַחַיִּים, לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת וּלְדֶרֶךְ הָאֱמֶת וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא אוֹהֵב מִשְׁפָּט עַל כֵּן הוּא יִתְבָּרַךְ מֻכְרָח כִּבְיָכוֹל לְהַסְכִּים לְהַזְמִין לוֹ מְנִיעוֹת לְמוֹנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים כְּפִי הָרְאוּי לוֹ לְפִי מַעֲשָׂיו הָרָעִים, עַל פִּי הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ יָכוֹל לִדְחוֹת אֶת הַדִּין כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל אַךְ מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל וְאוֹתָהּ הָאַהֲבָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִיא גְּדוֹלָה יוֹתֵר מֵהָאַהֲבָה שֶׁל הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל מָה עוֹשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא מֻכְרָח כִּבְיָכוֹל לְהַסְכִּים עַל הַמְּנִיעוֹת לְמָנְעוֹ מִן הָאֱמֶת מֵחֲמַת הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט שֶׁעָלָיו, כִּי הוּא אוֹהֵב מִשְׁפָּט כַּנַּ"ל אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן בָּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ רְצוֹנוֹ וְחֶפְצוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאַף עַל פִּי כֵן יִתְקָרֵב הָאָדָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מֵהַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל עַל כֵּן, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן רְשׁוּת לְהַזְמִין לוֹ מְנִיעוֹת אֲבָל הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל בְּתוֹךְ הַמְּנִיעוֹת וּ מִי שֶׁהוּא בַּר דַּעַת יָכוֹל לִמְצא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַמְּנִיעוֹת בְּעַצְמָן כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְנִיעָה בָּעוֹלָם כְּלָל כִּי בְּתֹקֶף הַמְּנִיעוֹת בְּעַצְמָן נִסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְ עַל יְדֵי הַמְּנִיעוֹת בְּעַצְמָן דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי שָׁם נִסְתָּר הוּא יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וּמשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל, שֶׁהוּא הַמְּנִיעָה כִּי שָׁם הָאֱלֹקִים כַּנַּ"ל

קטז - הנותן צדקה נצול מעברות

הַנּוֹתֵן צְדָקָה נִצּוֹל מֵעֲבֵרוֹת כִּי כָּל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֲמִין עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם (שַׁבָּת קנא:) וְכָל מִי שֶׁאֵין בּוֹ דֵּעָה אָסוּר לְרַחֵם עָלָיו (בְּרָכוֹת לג) וְ כֵינָן שֶׁמְּרַחֲמִין עָלָיו, בְּהֶכְרֵחַ נוֹתְנִין לוֹ דַּעַת וַאֲזַי נִצּוֹל מִלָּבוֹא לִידֵי עֲבֵרָה כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת (סוֹטָה ג) אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ דֵּעָה נִצּוֹל מֵעֲבֵרוֹת

קיז - הענין שקשה לישן במוצאי שבת

הָעִנְיָן שֶׁקָּשֶׁה לִישֹׁן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כִּי בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מַתְחִיל הִתְגַּלּוּת אֵלְיָהוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֵרוּבִין מ"ג:) שֶׁאֵין אֵלְיָהוּ בָּא בְּשַׁבָּת וְלֹא בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יוֹכַל לָבוֹא וְעַל כֵּן מֵאָז מַתְחִיל הִתְגַּלּוּת אֵלְיָהוּ וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֵדֻיּוֹת פֶּרֶק ח) אֵין אֵלְיָהוּ בָּא אֶלָּא לְרַחֵק הַמְקָרְבִין בִּזְרוֹעַ, וּלְקָרֵב הַמְרַחֲקִין בִּזְרוֹעַ וְהֵינוּ לְרַחֵק הַשֶּׁקֶר וּלְקָרֵב הָאֱמֶת וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּזֹּהַר (תִּשָּׂא דַּף קפ"ח)

דְּשַׁאַל הַאי מִינָא כְּתִיב: "שִׁפַּת אֱמֶת תִּכּוֹן" וְכוּ וְהֵשִׁיב לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: כּוֹנַנְתָּ לֹא כְּתִיב אֶלָּא תִּכּוֹן כִּי הָאֱמֶת עָתִיד לְהִתְקַיֵּם דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיָּבוֹא אֵלִיָּהוּ וּמָשִׁיחַ עַיִן שָׁם (ירמיה כג) אֲזַי יִקַּיֵּם "שִׁפַּת אֱמֶת תִּכּוֹן" וְיִרְחַק הַמְקַרְבִין בִּזְרוֹעַ עַד עַכְשָׁו שֶׁהוּא בְּשֶׁקֶר וְיִקָּרֵב הַמְרֻחָקִין בִּזְרוֹעַ, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמֶת וְזֶה לְרַחֵק הַמְקֻרְבִין וּלְקָרֵב הַמְרֻחָקִין, הַיְנוּ לְרַחֵק הַשֶּׁקֶר וּלְקָרֵב הָאֱמֶת כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קד) שֶׁקֶר מְקָרְבִין מִלֵּה וֶאֱמֶת מְרַחֲקִין מִלֵּה וְהַבֵן וְהִנֵּה אֵלִיָּהוּ יָבוֹא לְרַחֵק הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא מִבְּחִינַת הַנָּחָשׁ, הַנִּקְרָא אָרוּר (בְּרֵאשִׁית ג) וְהַנָּחָשׁ הֵבִיא מִיתָה לָעוֹלָם, וְהַשָּׁנָה הוּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה (בְּרָכוֹת נז:) וְכֵיוָן שֶׁבְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מַתְחִיל הִתְגַּלּוּת אֵלִיָּהוּ נִדְחֶה הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הַנָּחָשׁ לָכֵן קָשֶׁה לִישֵׁן כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין מט:) : עֲשָׂרָה קַבִּין שֵׁנָה יָרְדוּ לָעוֹלָם, תִּשְׁעָה נָטְלוּ עֲבָדִים וְעֶבֶד הוּא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ט) : "כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים" וְהוּא בְּחִינַת אָרוּר (שָׁם), בְּחִינַת הַנָּחָשׁ וְכֵיוָן שֶׁבְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אֵלִיָּהוּ וְנִדְחֶה בְּחִינַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים נִדְחֶה הַשֵּׁנָה שֶׁיָּרְדָה לַעֲבָדִים אֵלִיָּהוּ בְּגִימַטְרִיָּא בֵּן, הֶפֶךְ בְּחִינַת עֶבֶד וְעוֹד, כִּי אִם אֵין דַּעַת הַבְּדָלָה מְנַיִן (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת פֶּרֶק ה) נִמְצָא שֶׁ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁיֵּשׁ הַבְדָּלָה הוּא בְּבְחִינַת דַּעַת, כִּי אִם אֵין דַּעַת וְכוּ וְעַל כֵּן קָשֶׁה לִישֵׁן כִּי הַשֵּׁנָה הוּא הִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת

קיח - כשלומד איזה דבר, טוב לפרש הדבר

כְּשֶׁלּוֹמֵד אֵיזֶה דָּבָר, טוֹב לְפָרֵשׁ הַדָּבָר בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז שֶׁמְּבִין [וְהוּא טוֹבָה לְהָעוֹלָם] וְהָעִנְיָן, כִּי כָּל צַדִּיק הַדּוֹר הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "עַד כִּי יָבא שִׁילה", הַיְנוּ מָשִׁיחַ וְ שִׁילה בְּגִימַטְרִיָּא מֹשֶׁה (זוהר בראשית דף כה: כז:) וְעַל כֵּן קָרְאוּ הַתַּנָּאִים אֶחָד לַחֲבֵרוֹ מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שַׁבָּת קא:) : מֹשֶׁה שַׁפִּיר קָאָמְרַתְּ וּכְשֶׁמְּחַדֵּשׁ דָּבָר בַּתּוֹרָה, אֲלוּ הַדְּבָרִים שֶׁל הַחִדּוּשׁ הֵם בְּבְחִינַת מֹשֶׁה מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (וַיֵּשֶׁב דַּף קצ"ב:) "וְרוּחַ אֱלֹקִים", דָּא רוּחָא דְּמָשִׁיחַ "מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם" הַיְנוּ הַתּוֹרָה וְזֶהוּ שֶׁאָמַרְנוּ כִּי הַחִדּוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁמְּחַדֵּשׁ, הֵם בְּעַצְמָם בְּבְחִינַת מָשִׁיחַ כִּי שָׁם רוּחוֹ מְרַחֶפֶת וְהַיְנוּ "רוּחַ פִּיו" (תהלים ל"ג תרגום נפש חיה בראשית ב) וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עיין סנהדרין צח וברש"י שם, ועיין זוהר ויקהל רי"ב) כִּי מָשִׁיחַ סָבֵל מַרְעִין עֲבוּר כָּל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"ג) : "וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ" בְּכֵן כָּל צַדִּיק הַדּוֹר הוּא גַּם כֵּן סוֹבֵל יִסּוּרִין בִּשְׁבִיל כְּלַל יִשְׂרָאֵל לְהָקֵל מֵעֲלֵיהֶם כִּי הוּא בְּבְחִינַת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל (תֵּצֵא ר"פ) "וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ" דְּאִתְעֲבַד חֹל בְּגִינַיְהוּ וְזֶהוּ דְּסָבֵל מַרְעִין וְהַיְנוּ מַה שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁצָּרִיכִין לְפָרֵשׁ הַדָּבָר בִּלְשׁוֹן שֶׁמְּבִין כִּי עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּבְחִינַת חֹל כִּי כְּשֶׁמְּפָרֵשׁ בִּלְשׁוֹנוֹ הוּא דֶּרֶךְ חֹל לְעֶרֶךְ גְּדֶל קְדֻשַּׁת הַדְּבָרִים בִּמְקוֹמָן כְּפִי מַה שֶׁיָּצְאוּ מִפִּי

הַצַּדִּיק בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מְחֻלָּל, דְּאִתְעֲבַד חֹל וּבִבְחִינָה זוֹ, סָבֵל מַרְעִין לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל אַךְ כָּל זֶה הוּא מִפְּשָׁעֵינוּ דַּיְקָא כִּי מֵחֲמַת פְּשָׁעֵינוּ, אֵין אָנוּ מַשִּׂיגִין הַדְּבָרִים רַק בְּדֶרֶךְ חֹל כַּנַּ"ל וְהוּא סָבֵל מַרְעִין אַךְ לְגַבֵּי אֲנָשִׁים הָרָמִים אֵינָם צְרִיכִים לָזֶה כִּי הֵם מַשִּׂיגִים הַדְּבָרִים כְּמוֹת שֶׁהֵם כְּמוֹ שֶׁיָּצָא מֵהַצַּדִּיק

קיט - הנכנס לבקר את החולה בשבת

הַנִּכְנָס לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת אוֹמֵר: יְכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם (שַׁבָּת יב) כִּי כְּשֶׁאָדָם צָרִיךְ לְרַחֲמִים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ לוֹ רַחֲמָנוּת, שֶׁהוּא יְרַחֵם עַל אַחֵר וְעַל יְדֵי זֶה מְרַחֲמִין עָלָיו (שַׁבָּת קנא:) : כָּל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֲמִין עָלָיו וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י''ג) :וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרִחֲמָךְ בְּדַעַת, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דֵּעָה יֵשׁ לוֹ רַחֲמָנוּת כִּי כַּעַס שֶׁהִיא הֶפֶךְ הָרַחֲמָנוּת, הוּא מַחֲמַת כְּסִילוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז) : ''כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ'' וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג) : כָּל מִי שֶׁאֵין בּוֹ דֵּעָה אָסוּר לְרַחֵם עָלָיו כִּי אִם אֵין בּוֹ דֵּעָה אֵין בּוֹ רַחֲמָנוּת כִּי כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ עַל כֵּן אָסוּר לְרַחֵם עָלָיו כִּי כָּל הַמְרַחֵם מְרַחֲמִין עָלָיו כַּנַּ"ל אֲבָל אִם אֵין בּוֹ רַחֲמָנוּת אָסוּר לְרַחֵם עָלָיו נִמְצָא זֶה הַחוֹלֶה שֶׁצָּרִיךְ לְרַחֲמִים צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רַחֲמִים עַל אֲחֵרִים וְזֶה תָּלוּי בְּדַעַת כַּנַּ"ל (בְּמִדְבַּר י''א) : ''שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ'' בִּשְׁטוּתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּשַׁלַּח דַּף ס''ג) אֲבָל בְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ הַדַּעַת לְכָל אֶחָד וְזֶה שֶׁאוֹמְרִין הַמְבַקְּרִים לְהַחוֹלֶה, יְכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם הַיְנוּ שֶׁהַשַּׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינוֹת דַּעַת, יְכוֹלָה שֶׁתְּרַחֵם, לְשׁוֹן נוֹכַח הַיְנוּ שֶׁתְּרַחֵם אַתָּה, שֶׁיִּהְיֶה לְךָ רַחֲמִים עַל אֲחֵרִים עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁיֵּשׁ לְךָ מִבְּחִינוֹת שַׁבָּת וְכֵיוָן שֶׁיִּהְיֶה לְךָ רַחֲמִים בְּוַדַּאי יְרַחֲמוּ עָלֶיךָ מִן הַשָּׁמַיִם כִּי כָּל הַמְרַחֵם וְכוּ כַּנַּ"ל

קכ - הענין מה שצריכין לנסע להצדיק, ולא די בספרי מוסר

הָעִנְיָן מַה שֶּׁצְּרִיכִין לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק, וְלֹא דַּי בְּסִפְרֵי מוּסָר מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה (שְׁמוֹת י''ז) : ''וַיֹּאמֶר ה אֶל מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ'' כִּי אַף שֶׁאָמַר לוֹ לִכְתֹּב בַּסֵּפֶר, אַף עַל פִּי כֵן לֹא הִסְתַּפֵּק בָּזֶה וְצִוָּה לוֹ, וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁיְּדַבֵּר עִמּוֹ פֶּה אֶל פֶּה כִּי הָעִקָּר מַה שֶּׁשּׁוֹמְעִין מִפֶּה הַצַּדִּיק וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ (דְּבָרִים פָּרָשָׁה ג) עַל פָּסוּק: ''שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם אַתָּה עוֹבֵר אֶת הַיַּרְדֵּן'' וְכוּ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, מָה רָאָה לוֹמַר לָהֶם כָּאן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל רַבָּנִין אָמְרִי לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמֶלֶךְ שֶׁקִּדֵּשׁ מַטְרוֹנָה בִּשְׁנֵי מַרְגָּלִיּוֹת אַבְּדָה אַחַת מֵהֶן אָמַר לָהּ הַמֶּלֶךְ אַבַּדְתְּ אַחַת, שִׁמְרִי אֶת הַשְּׁנִיָּה כָּךְ קֻדֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע אִבְּדוּ אֶת נַעֲשֶׂה שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל אָמַר לָהֶן מֹשֶׁה אִבַּדְתֶּן נַעֲשֶׂה שִׁמְרוּ

נִשְׁמַע הֲוֵי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ וְעַל כֵּן כְּשֶׁלּוֹמֵד מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה אֵין בָּזֶה כֹּחַ כָּל כָּךְ לְעוֹרֵר אוֹתוֹ כִּי יִשְׂרָאֵל אִבְּדוּ אֶת הַנַּעֲשֶׂה אֲבָל כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ מִפֶּה הַצַּדִּיק, הוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע שֶׁזֶּה הַכֹּתֶר נִשְׁאָר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל

קכא - הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי

אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלַי. לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ וְכוּ (תְּהִלִּים מ) כְּשֶׁאָדָם רוֹאֶה וְלוֹמֵד בְּסֵפֶר וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא רוֹאֶה וְלוֹמֵד, מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ הַיְנוּ שֶׁלּוֹקֵחַ לְעַצְמוֹ מוּסָר, וְרוֹאֶה פְּחִיתוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ בְּכָל מָקוֹם בְּאֵיזֶה סֵפֶר שֶׁהוּא בָּא וּמְעַיֵּן שָׁם זֶה סִימָן שֶׁחָפֵץ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלַי זֶה סִימָן לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹקַי חָפָצְתִּי כַּנַ"ל

קכב - וגם נצח ישראל לא ישקר

וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר (שְׁמוּאֵל א ט"ו) כִּי זֶה יָדוּעַ, שֶׁ מִדַּת הַנְּצָחוֹן אֵינָהּ סוֹבֶלֶת הָאֱמֶת כִּי אַף אִם יֵרָאֶה לְעֵינַיִם דְּבַר אֱמֶת יִדְחֶה אוֹתוֹ מֵחֲמַת הַנְּצָחוֹן וְזֶה מְבֹרָר מְאד אַךְ לֹא כְּמִדַּת בָּשָׂר וָדָם מִדַּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַף בְּהַנְּצָחוֹן הוּא אֱמֶת וְאֵינוֹ מְשַׁקֵּר חַס וְשָׁלוֹם

קכג - לקשר עצמו להצדיק שבדור

הָעִקָּר וְהַיְסוֹד שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר וּלְקַבֵּל דְּבָרָיו עַל כָּל אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה, דָּבָר קָטָן וְדָבָר גָּדוֹל וְלִבְלִי לִנְטוֹת חַס וְשָׁלוֹם, מִדְּבָרָיו יָמִין וּשְׂמאל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סִפְרֵי פָּרָשַׁת שׁוֹפְטִים) : אֶפִלּוּ אוֹמֵר לְךָ עַל יָמִין שְׂמאל וְכוּ וּ לְהַשְׁלִיךְ מֵאִתּוֹ כָּל הַחָכְמוֹת, וּלְסַלֵּק דַּעְתּוֹ כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׂוּם שֵׂכֶל בְּלָעֲדֵי אֲשֶׁר יְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר וְ כָל זְמַן שֶׁנִּשְׁאָר אֶצְלוֹ שׂוּם שֵׂכֶל עַצְמוֹ, אֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְאֵינוֹ מְקֻשָּׁר לְהַצַּדִּיק וְיִשְׂרָאֵל בְּעֵת קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיוּ לָהֶם חָכְמוֹת גְּדוֹלוֹת כִּי אִז הָיוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבֵּימֵיהֶם שֶׁהָיָה טָעוּתָם עַל פִּי חָכְמוֹת וַחֲקִירוֹת גְּדוֹלוֹת כַּיָּדוּעַ וְלוּלֵי שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מַשְׁלִיכִין מֵעַצְמָן הַחָכְמוֹת לֹא הָיוּ מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה כִּי הָיוּ יְכוֹלִים לְכָפֹר בַּכֹּל, חַס וְשָׁלוֹם וְלֹא הָיָה מוֹעִיל לָהֶם כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עִמָּהֶם וַאֲפִלּוּ כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה לְעֵינֵיהֶם לֹא הָיָה מוֹעִיל לָהֶם כִּי גַּם עַתָּה נִמְצָאִים אֶפִּיקוֹרְסִים הַכּוֹפְרִים עַל יְדֵי שְׁטוּת וְטָעוּת חָכְמָתָם אַךְ יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ רָאוּ הָאֱמֶת, וְהִשְׁלִיכוּ הַחָכְמוֹת, וְהֶאֱמִינוּ בַּה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה קִבְּלוּ הַתּוֹרָה (דְּבָרִים ל"ב) "עַם

נָבָל וְלֹא חָכָם", עַמָּא דְּקַבִּילוּ אוֹרַיְתָא וְלָא חַכִּימוּ כִּי עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיָה עַל יְדֵי וְלָא חַכִּימוּ הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁהִשְׂלִיכוּ מֵאִתָּם כָּל הַחָכְמוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה נָבָל רָאשֵׁי תֵּבוֹת לב נְתִיבוֹת, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה וְהִיא הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית, אֲשֶׁר אֶצְלָהּ כָּל הַחָכְמוֹת בְּטֵלִים וְהַיְנוּ נָבָל שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, הַנִּקְרֵאת נוֹבְלוֹת הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה יז) [וּבוֹא וּרְאֵה שֶׁעַתָּה מְבאָר וּמְיֻשָּׁב הַתַּרְגּוּם הַזֶּה שֶׁהוּא פְּלִיאָה גְּדוֹלָה, וְכָל הָעוֹלָם תְּמֵהִים עָלָיו מָה עִנְיַן תֵּבַת נָבָל, לְתַרְגְּמוֹ עַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה אַך עַתָּה מַה נִּמְלְצוּ לַחֵךְ דִּבְרֵי הַתַּרְגּוּם הָאֵלּוּ] (ועיין שוח"ט תהלים קיט בתמימות קבלו ישראל את התורה וכו ע"ש) וְהָעִקָּר הָעֲבוֹדָה, לִהְיוֹת תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹקִים וְסָר מֵרַע, בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת וּשְׁלֹמָה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אַחַר שֶׁכָּתוּב בּוֹ (מְלָכִים א ה) "וַיְחַכֵּם מִכָּל הָאָדָם" אָמַר (מִשְׁלֵי ל) : "כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִינַת אָדָם לִי" וְכֵן אָמַר אָסָף (תְּהִלִּים ע"ג) : "וַאֲנִי בַעַר לֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ" (מִשְׁלֵי כ"א) : "אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד ה".

קכד - שיר מזמור למנצח, זמרו למי שמנצחין אותו ושמח

שִׁיר מִזְמוֹר לַמְנַצֵּחַ, זַמְּרוּ לְמִי שֶׁמְּנַצְּחִין אוֹתוֹ וְשָׂמֵחַ (פְּסָחִים קיט) כִּי כְּשֶׁמְּדַבֵּר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בְּטָעֲנוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּבַצָּעָה רוֹצֶה לְנַצֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּבְיָכוֹל וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ תַּעֲנוּג מִזֶּה עַל כֵּן שׁוֹלֵחַ לוֹ דִּבּוּרִים שֶׁיּוּכַל לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ כִּבְיָכוֹל כְּדֵי לְקַבֵּל הַתַּעֲנוּג כִּי בְּלֹא זֶה בְּוַדַּאי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְבָשָׂר וָדָם לְנַצֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַך הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַצְמוֹ שׁוֹלֵחַ וּמַזְמִין לוֹ דִּבּוּרִים וּטְעָנוֹת לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ כַּנַּ"ל

קכה - ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה

(שְׁמוֹת ט"ז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלוּהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַה וְכוּ וְלָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קיז:). מִכָּאן, שֶׁחַיָּב לֶאֱכל שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת בְּשַׁבָּת כִּי תִּלְתָּא "הַיּוֹם" כְּתִיבִי נִמְצָא שֶׁעַל כָּל סְעֻדָּה מְשֻׁלָּשׁ סְעֻדּוֹת כְּתִיב הַיּוֹם לְרַמֵּז שֶׁלֹּא לֶאֱכל בַּסְּעֻדָּה שֶׁל שַׁבָּת רַק בְּשִׁבְיל הַיּוֹם כי לפעמים אוכל בִּשְׁבִיל שֶׁרָעֵב מֵאֻתְמוֹל וְלִפְעָמִים בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִהְיֶה רָעֵב לְמָחָר אַך בְּכָל סְעֻדָּה מְשֻׁלָּשׁ סְעֻדּוֹת שֶׁל שַׁבָּת לֹא יֹאכַל כִּי אִם בִּשְׁבִיל הַיּוֹם הַיְנוּ סְעֻדָּה זוֹ לֹא בִּשְׁבִיל קֹדֶם וְלֹא בִּשְׁבִיל אַחַר כָּךְ. וְזֶה הָעִנְיָן לֹא שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ, רַק מִפִּי אַחֵר שֶׁאָמַר מִשְׁמוֹ, וּכְתַבְתִּיו כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי. אַחַר כָּךְ נִזְדַּמֵּן שֶׁדִּבַּרְתִּי עִמּוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מֵעִנְיָן זֶה, וּפִקְפֵּק בְּעַצְמוֹ עַל זֶה] וְאָמַר: הֲלֹא אֲכִילַת שַׁבָּת יְקָרָה מְאד מְאד וְכַמְבאָר בְּכָל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּשַׁבָּת צְרִיכִין דְּוָקָא לֶאֱכל וְלִשְׁתּוֹת וּלְהַרְבּוֹת בְּמַעֲדַנִּים וְהֵבַנְתִּי שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ בְּמַאֲמָר זֶה הַנַּ"ל, לְמַעֵט בַּאֲכִילַת שַׁבָּת, חַס וְשָׁלוֹם וְתֹכֶן כַּוָּנָתוֹ

בְּמַאֲמָר זֶה לֹא בֵּאֵר לִי כְּלָל כִּי לֹא זָכִיתִי לְדַבֵּר עִמּוֹ עוֹד מִמַּאֲמָר זֶה רַק אַחַר כָּךְ שָׁמַעְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה וְכַמָּה תּוֹרוֹת עַל עִנְיַן מַעֲלַת קְדֻשַּׁת אֲכִילַת שַׁבָּת שֶׁיְּקָרָה מְאד וְאָמַר בְּפֵרוּשׁ שֶׁצְּרִיכִין בְּשַׁבָּת לְהַרְבּוֹת בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה כִּפְשׁוּטוֹ כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת הִיא כְּלָלוּת אֱלקוּת כֻּלָּהּ קֹדֶשׁ וְכוּ עַיֵּן בְּהַתּוֹרָה שֶׁאָלוּ אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא בְּסִימָן נ"ז, וּלְקַמָּן [בְּסִימָן רע"ז] מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם שֶׁעִקַּר כְּבוֹד שַׁבָּת הוּא הָאֲכִילָה עַיֵּן שָׁם וְעוֹד בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת [ועיין בס נגיד ומצוה להאריז"ל וכן במשנת חסידים שכתב להדיא שאע"פ שיאכל בשבת יותר מהצורך אינו הולך לחיצונים כמו בחול אלא נבלע באיברים]

קכו - ששבחו החבריא את רבי שמעון בן יוחאי

בְּזֹהַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁשִּׁבְּחוּ הַחֶבְרַיָּא אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי אִיתָא וַי לְדָרָא כַּד תִּסְתַּלַּק פּוּק עַיֵּן וְתִשְׁכַּח (עיין ח"א דף פ"ג וצ"ב ובח"ב כ"ג ס"ח פ"ו פ"ז פ"ט שְׁמוֹת ל"א). "שַׁבָּת וַיִּנָּפֵשׁ", כֵּיוָן שֶׁשַּׁבָּת וַי אִבְדָה נָפֶשׁ (בֵּיצָה טז) הַיְנוּ שֶׁמַּחֲמַת גֹּדֶל הַתַּעֲנוּג שֶׁל הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה שֶׁבָּא בְּשַׁבָּת עַל כֵּן מַתְחִילִים תֵּכֶף לְהִתְגַּעְגֵּעַ וּלְהִצְטַעֵר עַל אֲבֵדַת הַנֶּפֶשׁ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כֵּן הַחֶבְרַיָּא, מֵחֲמַת גֹּדֶל הַתַּעֲנוּגִים וְהַשַּׂעֲשׁוּעִים שֶׁקִּבְּלוּ מֵרַבָּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי עַל כֵּן תֵּכֶף וּמִיָּד הִתְחִילוּ לְהִתְגַּעְגֵּעַ וְעָלָה עַל לִבָּם צַעַר הַהִסְתַּלְקוּת שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם בְּכָל מָקוֹם שֶׁשִּׁבְּחוּ הַחֶבְרַיָּא אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי עַל שֶׁגִּלָּה לָהֶם סוֹד נִפְלָא תִּמְצָא שֶׁאַחַר כָּךְ אָמַר לָהֶם עוֹד חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה

קכז - הבגדים הם בסוד החשמ"ל, שהוא שמירה

הַבְּגָדִים הֵם בְּסוֹד הַחַשְׁמַ"ל, שֶׁהוּא שְׁמִירָה וְעַל כֵּן הַבְּגָדִים יִהְיוּ שְׁלֵמִים תָּמִיד וְלֹא קְרוּעִים כִּי הוּא קִלְקוּל הַשְּׁמִירָה הַבְּגָדִים בְּעַצְמָן תּוֹבְעִין אֶת הָאָדָם אִם לֹא נִזְהָר בִּשְׁמִירָתָן לְכַבְּדָן כָּרָאוּי וּלְהַחֲזִיקָן בִּנְקִיּוּת [גֹּדֶל אַזְהָרָה זאת לִשְׁמר אֶת הַבְּגָדִים מִכְּתָמִים עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן כ"ט]

קכח - כחלינהו לעינה ושבקוהו

אִיתָא בַּגְּמָרָא (יוֹמָא סט:) : לְעִנְיַן הַיֵּצֶר הָרַע דַּעֲבֵרָה דְּהַיְנוּ שֶׁל תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל, כַּחֲלִינְהוּ לְעֵינֵה וּשְׁבָקוּהוּ נִמְצָא שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁסָּמוּ אֶת עֵינֵי הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁל נאוּף אַף עַל פִּי כֵן נִשְׁאָר וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּמְצָא לִפְעָמִים בָּאֲנָשִׁים הַכְּשֵׁרִים קְצָת שֶׁמַּחֲמַת שֶׁנּוֹגֵעַ יִרְאַת הַשֵּׁם בְּלִבּוֹ הוּא מַשְׁפִּיל עֵינָיו וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל בְּנָשִׁים וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא גּוֹנֵב אֶת הָעַיִן כְּלְאַחַר יָד, וּמִסְתַּכֵּל מִן הַצַּד וְהוּא בְּחִינַת כַּחֲלִינְהוּ לְעֵינֵה דְּיֵצֶר שֶׁמְּסַמֵּא עֵינֵי הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁרוֹצֶה

לְהִסְתַּכֵּל וְהוּא מְסַמֵּא עֵינָיו עַל יְדֵי שֶׁמּוֹנֵעַ עַצְמוֹ מִלְּהִסְתַּכֵּל וְאַף עַל פִּי כֵן נִשְׁאָר הַיֵּצֶר הָרָע כִּי מִסְתַּכֵּל מִן הַצַּד כִּלְאַחַר יָד

קכט - ארץ אכלת יושביה

אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ (בְּמִדְבַּר י"ג) כְּשֶׁמְּקָרֵב לְהַצַּדִּיק, אַף שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כְּלָל, הוּא גַּם כֵּן טוֹב מְאד וְהָאֱמוּנָה לְבַדָּהּ שֶׁמַּאֲמִין בְּהַצַּדִּיק, מוֹעִיל לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי טֶבַע הָאֲכִילָה שֶׁהַמָּזוֹן נִתְהַפֵּךְ לַנִּזּוֹן כְּגוֹן כְּשֶׁהַחַי אוֹכֶלֶת צוֹמֵחַ כְּגוֹן עֲשָׂבִים, נִתְהַפְּכִין הָעֲשָׂבִים לְחַי, כְּשֶׁנִּכְנָסִין בְּתוֹךְ מֵעֶיהָ וְכֵן מֵחַי לְמְדַבֵּר כְּשֶׁהַמְדַבֵּר אוֹכֵל הַחַי, נִתְהַפֵּךְ הַחַי לְמְדַבֵּר וּלְכָל מָקוֹם שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם הַמָּזוֹן שֶׁנִּתְחַלֵּק לְהָאֵיבָרִים, נִתְהַפֵּךְ לְמַהוּת הָאֵיבָר מַמָּשׁ שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם כְּגוֹן הַחֵלֶק מֵהַמָּזוֹן הַנִּכְנָס לְהַמּחַ נִתְהַפֵּךְ לְמחַ וְהַנִּכְנָס לַלֵּב נִתְהַפֵּךְ לְלֵב, וְכֵן לִשְׁאָר הָאֵיבָרִים וזהו אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ כִּי אֶרֶץ הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ז) : "שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה" אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ, כִּי כְּשֶׁנִּכְנָס לָאָרֶץ, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, נֶאֱכָל אֶצְלָהּ, הַיְנוּ שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לְמַהוּתָהּ הַיְנוּ כְּשֶׁדָּבוּק לְהַצַּדִּיק וּמַאֲמִין בּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ, נֶאֱכָל לְהַצַּדִּיק וְנִתְהַפֵּךְ לְמַהוּת הַצַּדִּיק מַמָּשׁ וְכֵן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָהּ, יֵשׁ לָהּ גַּם כֵּן הַכֹּחַ הַזֶּה וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כְּתֻבּוֹת קיא) : כָּל הַיּוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שָׁרוּי בְּלֹא עָוֹן שֶׁנֶּאֱמַר:הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּהּ נְשׂוּא עָוֹן כִּי הִיא אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ, שֶׁהַיּוֹשֵׁב שָׁם נֶאֱכָל אֶצְלָהּ, וְנִתְהַפֵּךְ לְמַהוּתָהּ הַקָּדוֹשׁ וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ הַמְהַלֵּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שָׁם. וְזֶהוּ גַּם כֵּן עִנְיַן הַמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (לְעֵיל בְּסִימָן ק"א) עַל פָּסוּק: "בִּקְרב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכל אֶת בְּשָׂרִי" שֶׁכְּלַל הָעִנְיָן שָׁם, כְּשֶׁאֲנִי רוֹצֶה שֶׁיִּקְרְבוּ תְּרִין רַעִין דִּלְא מִתְפָּרְשִׁין אֲנִי צָרִיךְ לֶאֱכל אֶת בְּשָׂרִי, הַיְנוּ לְהַכְנִיעַ הַחֹמֶר וְזֶהוּ: לֶאֱכל אֶת בְּשָׂרִי, לֶאֱכל דַּיְקָא שֶׁצָּרִיךְ שֶׁהַנֶּפֶשׁ תֹּאכַל הַבָּשָׂר, שֶׁתִּתְהַפֵּךְ לְמַהוּתָהּ וזהו (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : "אִכְלוּ רֵעִים", הַיְנוּ תְּרִין רַעִים דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין, שֶׁהֵם הַמּחִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁצְּרִיכִים שֶׁהַמּחַ וְהַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ יאכַל אֶת הַגּוּף דְּהַיְנוּ שֶׁהַגּוּף יִתְהַפֵּךְ לְמַהוּת הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהוּא הַמּחַ וְהַדַּעַת (כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֲכִילָה, שֶׁהַמָּזוֹן נִתְהַפֵּךְ לַנִּזּוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה", הַיְנוּ שַׁאֲתָּה תִּהְיֶה רוֹעֶה וּמַזִּין אֶת הָאֱמוּנָה הַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה נֶאֱכָל לְהָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת הַמָּזוֹן שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לַנִּזּוֹן אַף אַף עַל פִּי כֵן הָעִקָּר תְּלוּי בְּרָצוֹן חָזָק מְאד לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלַעֲבד אוֹתוֹ, רַק שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לִשְׁבּר תַּאֲווֹת גּוּפוֹ אָזַי עַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת וֶאֱמוּנַת הַצַּדִּיקִים, הוּא בְּחִינַת אֲכִילָה, וְנֶאֱכָל לְהַצַּדִּיק, הַיְנוּ שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לְמַהוּתוֹ כַּנַּ"ל אַף אִם אֵין רְצוֹנוֹ כְּלָל לַעֲבד אֶת הַשֵּׁם, לא יוֹעִיל לוֹ שׂוּם הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים וְהוּא בְּחִינַת מָזוֹן שֶׁאֵינוֹ נִתְהַפֵּךְ

לַנְּזוֹן כְּגוֹן אִם אוֹכֵל אֲכִילָה שֶׁאֵין הַטֶּבַע סוֹבֶלֶת אוֹתוֹ אֲזַי אֵינוֹ מִתְעַכֵּל וְאֵינוֹ מִתְהַפֵּךְ לַנְּזוֹן, רַק הַגּוּף מֵקִיא אוֹתוֹ כֵּן הוּא בְּחִינָה זוֹ מַמָּשׁ כִּי אֵינוֹ נֶאֱכָל כְּלָל לְהַצַּדִּיק, אַף שֶׁמְּקָרֵב אֲצִלּוֹ כִּי הַצַּדִּיק אֵינוֹ יָכוֹל לְסָבְלוֹ, וּמֵקִיא אוֹתוֹ וְהוּא בְּחִינַת הַכָּתוּב בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (וַיִּקְרָא י"ח) : "כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת הַגּוֹי" דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְסָבְלוֹ לִהְיוֹת נֶאֱכָל אֲצִלָּהּ שֶׁיִּתְהַפֵּךְ לְמַהוּתָהּ רַק הִיא מְקִיאָה אוֹתוֹ

קל - כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו

כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ (סֻכָּה נב) עַל יְדֵי עֲנָוָה נִצּוֹל מִנַּאוּף וְזוֹכֶה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכִירוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ד:). כָּל הַמִּתְגָּאֶה לַסּוֹף נִכְשָׁל בְּאֵשֶׁת אִישׁ שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה תָּצוּד" וְזֶה פֵּרוּשׁ הַסְּמִיכוּת (בְּמִדְבַּר י"ב) : "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד" וְכוּ לְפִסּוּק: "וַתְּדַבֵּר אַהֲרֹן וּמִרְיָם בְּמֹשֶׁה" כִּי הֵם דִּבְּרוּ עַל אוֹדוֹת הָאִשָּׁה הַכּוּשִׁית אֲשֶׁר לָקַח כִּי כּוּשִׁית עַל שֵׁם יְפִיָּהּ נִקְרֵאת (ספרי ומובא בפרש"י שם) וְהֵם אָמְרוּ שֶׁלְּקָחָהּ לְשֵׁם יפי (עיין חזקוני) וְעַל כֵּן דִּבְּרוּ עַל הַפְּרִישׁוּת כִּי הֵם לֹא רָצוּ לְהַאֲמִין שֶׁאֶפְשָׁר לִהְיוֹת פָּרוּשׁ וְעַל זֶה הַשִּׂיבָה הַתּוֹרָה וְסָמְכָה תֵּכֶף, "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכֹּל הָאָדָם" כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָיָה עָנָו מִכֹּל הָאָדָם הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לִהְיוֹת פָּרוּשׁ לְגַמְרֵי, וְלֹא הָיָה לוֹ יִחוּדָא תַּתָּאָה כְּלָל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכִירוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין יט:). תִּקְפּוֹ שֶׁל יוֹסֵף עַנְוָתָנוּתוֹ שֶׁל בַּעַז תָּקְפּוֹ שֶׁל בַּעַז עַנְוָתָנוּתוֹ שֶׁל פַּלְטִי בֶּן לַיִשׁ כִּי הוּא תְּלוּי בַּעֲנָוָה כִּי עַל יְדֵי עֲנָוָה נִצּוֹל מִפֻּגָם הַבְּרִית כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּדֻלּוּת יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרַע בְּתַאֲוַת נַאוּף כִּי זֶה עִקַּר הַיֵּצֶר הָרַע, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (וַיִּקְרָא דַּף טו:) עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא לְגַלָּאָה עֲרָיָין

קלא - צריך להתירא ולפחד מן הכבוד

צָרִיךְ לְהִתְיָרֵא וְלִפְחֹד מִן הַכָּבוֹד כִּי כָּבוֹד הוּא סַכָּנָה גְּדוֹלָה, סַכָּנוֹת נְפָשׁוֹת כִּי הוּא דָּן אֶת כָּל הַדִּינִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כ"ד) : "מֶלֶךְ הַכָּבוֹד" כִּי כָּבוֹד הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הַדָּן אֶת הַכֹּל וַאֲזַי הַכֹּל חוֹקְרִים וְשׁוֹאֲלִין "מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד" אִם הוּא רָאוּי לָזֶה (שְׁמוֹת כ"ט) "וְנִקְדַּשׁ בִּכְבוֹדִי" אַל תִּקְרֵי בִּכְבוֹדִי אֶלָּא בִּמְכֻבָּדַי (זָבָחִים קטו:) כִּי עַל יְדֵי הַכָּבוֹד יוּכַל לִגְרֹם לוֹ מִיתָה, חַס וְשָׁלוֹם וַאֲזַי הוּא נִשְׁקָל בְּמֹאזְנַיִם אִם, חַס וְשָׁלוֹם, יִפְגֹּם בְּהַכָּבוֹד כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה שֶׁלֹּא יְקַבְּלוֹ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ אֲזַי, חַס וְשָׁלוֹם, כַּף חוֹבָה מַכְרַעַת וְזֶה: נִקְרָא "מֹאזְנֵי צֶדֶק" (וַיִּקְרָא י"ט) כִּי צֶדֶק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא (עיין תיקונים מאמר פתח אליהו) שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּבוֹד, מֶלֶךְ הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל

קלב - יש צדיק שהוא מפרסם גדול במדינה אחת

יֵשׁ צַדִּיק שֶׁהוּא מְפֻרְסָם גָּדוֹל בְּמְדִינָה אַחַת וּבַמְּדִינָה הַסְּמוּכָה אֵינוֹ חָשׁוּב כְּלָל וְשׁוּב בְּמְדִינָה אַחֶרֶת הוּא מְפֻרְסָם (תֵּצֵא ר"פ) : מַעְיָן דְּנָפֵק מֵאָתַר חַד וְאָזְלִי מִתְּחוֹת לְאַרְעָא עַד שֶׁנּוֹבֵעַ וְיוֹצֵא בְּרִחוּק בְּמָקוֹם אַחֵר וְ אַף בַּמָּקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ תְּחוֹת אַרְעָא הוּא מַשְׁקֶה שָׁרְשֵׁי אִילָנָא.

קלג - וארח צדיקים כאור נגה

וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם כִּי הַשֶּׁמֶשׁ בְּעַצְמָהּ מְאִירָה בִּמְקוֹמָהּ בְּשֶׁוֶה בְּתְחִלַּת הַיּוֹם וּבְאֶמְצַע הַיּוֹם רַק הַמְּנִיעָה הוּא מֵחֲמַת הָאָרֶץ הַמַּפְסֶקֶת בֵּין בְּנֵי אָדָם וּבֵין הַשֶּׁמֶשׁ עַל כֵּן אֵין הָאוֹר מִתְפַּשֵּׁט כָּל כָּךְ בִּתְחִלַּת הַיּוֹם רַק מְקֻצָּת מְקֻצָּת עַד שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט עַל הָאָרֶץ כֵּן הַצַּדִּיק הוּא בְּעַצְמוֹ מֵאִיר תָּמִיד רַק הַמְּנִיעָה מֵחֲמַת הַמְקַבְּלִים וְהַמְּנִיעָה הוּא מֵחֲמַת הָאָרֶץ הַמַּפְסֶקֶת, הַיְנוּ הָעוֹלָם הַזֶּה כִּי בְּנֵי אָדָם מְשֻׁקָּעִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וְעַל כֵּן אֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹר הַצַּדִּיק וְהוּא עִנְיַן שֶׁאָמְרוּ בַּגְּמָרָא (עֵרוּבִין כא) עַל פָּסוּק: "מְגַלֶּה עָפָה כַּד עַיְּפֵת לָהּ וְכוּ כַּד קַלְּפֵת לָהּ" וְכוּ נִמְצָא כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כְּזֶרֶת אַחַת מִשְּׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּמָאתַיִם מִתּוֹרָה נִמְצָא שֶׁ הַתּוֹרָה גְּדוֹלָה וּרְחָבָה מְאד רַק שֶׁהַזֶּרֶת הַקָּטָן, שֶׁהוּא הָעוֹלָם עוֹמֵד בִּפְנֵי מְאוֹר הָעֵינַיִם וּמוֹנֵעַ מִלִּרְאוֹת אוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה אַף שֶׁכָּל הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא רַק זֶרֶת קָטָן נֶגֶד הַתּוֹרָה שֶׁהִיא גְּדוֹלָה מְאד וּרְחָבָה מִנִּי יָם (אִיּוֹב י"א) וְ לִכְאוֹרָה קָשֶׁה אֵיך יוּכַל דָּבָר קָטָן כָּזֶה לְהַפְסִיק וְלַחֲצֹץ בִּפְנֵי דָּבָר גָּדוֹל כָּזֶה שֶׁגְּדוֹל כַּמָּה אֲלָפִים פְּעָמִים כְּמוֹתוֹ כִּי כָל הָעוֹלָם הַזֶּה כֻּלּוֹ קָטָן מְאד כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה שֶׁגְּדוֹלָה כְּנֶגְדּוֹ אֲלָפִים פְּעָמִים אַך הוּא כַּמָּשָׁל הַמּוּבָא כְּמוֹ מַטְבֵּעַ קְטַנָּה אִם תַּחֲזִיק אוֹתָהּ נֶגֶד עֵינֶיךָ יִמְנַע מִלִּרְאוֹת הַר גָּדוֹל אַף עַל פִּי שֶׁהָהָר גָּדוֹל אֲלָפִים פְּעָמִים כְּמוֹ הַמַּטְבֵּעַ הַקְּטַנָּה אַך מֵחֲמַת שֶׁהַמַּטְבֵּעַ עוֹמֶדֶת נֶגֶד עֵינָיו עַל כֵּן חוֹצֶצֶת בִּפְנֵי רְאִיַּת הָעֵינַיִם עַד שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה הַדָּבָר הַגָּדוֹל מִמֶּנּוּ כַּמָּה פְּעָמִים כֵּן כְּשֶׁמַּגִּיעַ וּבָא אֶל הָעוֹלָם הַזֶּה נִשְׁאָר שָׁקוּעַ שָׁם בְּהַבְלֵי עוֹלָם וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין טוֹב מִזֶּה וְהָעוֹלָם הַזֶּה הַקָּטָן וְהַמַּעֲט מוֹנֵעַ אוֹתוֹ מִלִּרְאוֹת אוֹר גָּדוֹל וּמַפְלִיג שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא גָּדוֹל כַּמָּה אֲלָפִים פְּעָמִים כְּנֶגְדּוֹ כַּנַּ"ל וְהוּא מַמָּשׁ מְשַׁל הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהָאָרֶץ מַפְסֶקֶת מִלִּרְאוֹת אוֹר גָּדוֹל שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ אַף שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ גָּדוֹל כַּמָּה פְּעָמִים כְּמוֹ הָאָרֶץ וְהוּא כַּמָּשָׁל הַנַּ"ל כַּמּוּבָא וְזֶהוּ: "וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ" כְּאוֹר נֹגַהּ מַמָּשׁ כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמְּאִירָה תָּמִיד רַק שֶׁהַמְּנִיעָה מֵחֲמַת הָאָרֶץ הַמַּפְסֶקֶת כַּנַּ"ל אַף שֶׁהָאָרֶץ קְטַנָּה נֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ וְכַמָּשָׁל הַנַּ"ל כֵּן הַצַּדִּיקִים מְאִירִים תָּמִיד רַק שֶׁהָאָרֶץ הַיְנוּ הָעוֹלָם הַזֶּה מַפְסִיק מִלִּרְאוֹת אוֹר הַגָּדוֹל שֶׁלָּהֶם וְאַף שֶׁאוֹרָם גָּדוֹל מְאד, וְהָעוֹלָם הַזֶּה כֻּלּוֹ בִּכְלָל הוּא קָטָן וּפָחוּת מְאד נֶגֶד אוֹרָם הַגָּדוֹל עִם

כָּל זֶה הוּא מַפְסִיק וּמוֹנֵעַ מִלִּרְאוֹת אוֹרָם כַּמְּשֹׁל הַמַּטְבֵּעַ הַנַּ"ל וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד בִּפְנֵי עֵינָיו וְחוֹצֵץ בְּפָנָיו עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִרְאוֹת אוֹר הַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹל מִמֶּנּוּ אֲלָפִים פְּעָמִים אֲבָל אִם יְסַלֵּק הַמַּפְסִיק הַקָּטָן מִנֶּגֶד עֵינָיו דְּהַיְנוּ שֶׁיַּטֶּה עֵינָיו מִן הָעוֹלָם וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל הָעוֹלָם רַק יָרִים רֹאשׁוֹ וְיַגְבִּיהַּ עֵינָיו וְיִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה מִן הָעוֹלָם הַמַּפְסִיק וְחוֹצֵץ אָז יִזְכֶּה לִרְאוֹת אוֹר הַגְּדוֹל וְהַמַּפְלִג שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקִים כִּי בֶּאֱמֶת אוֹרָם גָּדוֹל אֲלָפִים וְרִבְבוֹת פְּעָמִים מִכָּל הָעוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו כַּנַּ"ל רַק שֶׁ הָעוֹלָם הַזֶּה עוֹמֵד לִפְנֵי עֵינָיו וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אוֹתוֹ כְּלָל לְהַטּוֹת עֵינָיו לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה עַל אוֹר הַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקִים כְּמַשַּׁל הַמַּטְבֵּעַ הַקְּטַנָּה הַנַּ"ל מַמָּשׁ הָעוֹמֶדֶת בִּפְנֵי הָעֵינַיִם וּמַפְסֶקֶת מִלִּרְאוֹת הַר גָּדוֹל וְכוּ כַּנַּ"ל אֲבָל בְּקַל יוּכַל לְסַלֵּק הַמַּטְבֵּעַ מִנֶּגֶד עֵינָיו וְתֵכֶף יִרְאֶה הָהָר הַגָּדוֹל מִמֶּנּוּ כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ לְעִנְיַן הָעוֹלָם וְהַתּוֹרָה שֶׁ בְּהַעֲבָרָה בְּעָלְמָא יָכוֹל לְהַעֲבִיר הָעוֹלָם מִנֶּגֶד עֵינָיו וְאָז יִזְכֶּה לִרְאוֹת אוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקִים שֶׁמְּאִירִין בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם בְּאוֹר גָּדוֹל מְאד וְכֵן שָׁמַעְתִּי בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, שֶׁאָמַר אוֹי וַאֲבוֹי כִּי הָעוֹלָם מָלֵא מְאוֹרוֹת וְסוֹדוֹת נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים וְהַיָּד הַקְּטַנָּה עוֹמֶדֶת בִּפְנֵי הָעֵינַיִם וּמְעַכֶּבֶת מִלִּרְאוֹת אוֹרוֹת גְּדוֹלִים

קלד - עבודה גדולה לומר תורה אפלו ליחיד, כל שכן לרבים

עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה לוֹמַר תּוֹרָה אֲפִלּוּ לְיָחִיד, כָּל שֶׁכֵּן לְרַבִּים כִּי צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאד, שֶׁלֹּא יאמַר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְשֵׂכֶל הַמְקַבֵּל כי הוא בחינת ניאוף, שמשליך הַשֵּׂכֶל בַּאֲתָר דְּלָא אִצְטְרִיךְ וְנִקְרָא לְבַטָּלָה, כִּי אֵינוֹ מוֹלִיד אֶצְלוֹ כְּלוּם וְלִפְעָמִים נִקְרָא נאוּף מַמָּשׁ, שֶׁמּוֹלִיד וּמוֹצִיא פְּסוּל וּפְגוּם הַיְנוּ שֶׁהַמְקַבֵּל עוֹשֶׂה עַל יְדֵי זֶה דִּבּר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁאוֹמֵר תּוֹרָה יוּכַל, חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר בְּתַאֲוַת נאוּף וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאד כְּשֶׁאוֹמֵר תּוֹרָה בָּרַבִּים שֶׁדִּבּוּרָיו יִתְחַלְּקוּ שֶׁלֹּא יִשְׁמַע כָּל אֶחָד כִּי אִם מַה שֶּׁצָּרִיךְ לוֹ, לֹא יוֹתֵר וְאַף שֶׁאוֹמֵר בִּפְנֵי רַבִּים לְכֻלָּם בְּשָׁוֶה עִם כָּל זֶה לֹא יִכְנס בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד כִּי אִם הַנּוֹגֵעַ לוֹ וְצָרִיךְ לוֹ (יִתְרוֹ דַּף סח) : "וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ" וַהֲלֹא כֻּלָּא עָלְמָא שָׁמְעוּ אֶלָּא יִתְרוֹ שָׁמַע וְכוּ עַיֵּן שָׁם וְזֶהוּ זַכָּאָה מָאן דְּמָלֵל עַל אֻדְנָא דְּשָׁמַע (זֹהַר תְּצַוֶּה דַּף קפו:) וְזֶה שֶׁאָמְרוּ (סַכָּה נב) : כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ הַיְנוּ שֶׁהוּא גָּדוֹל וְעַל יְדֵי זֶה אוֹמֵר תּוֹרָה אָז יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל כִּי יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרַע בְּתַאֲוַת נאוּף כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ לְהִשְׁמֵר וּלְפַלֵּס דִּבּוּרָיו כַּנַּ"ל.

קלה - כי אקח מועד

כִּי אֶקַּח מוֹעֵד אֲנִי מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט סְגֻלָּה לְהַנְצֵל מִגְּדֻלּוּת, לְכַבֵּד אֶת הַיָּמִים טוֹבִים, וּלְקַבֵּל יוֹם טוֹב בְּשִׂמְחָה וּבְהַרְחָבַת הַלֵּב כְּפִי יְכָלְתּוֹ כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל יְדֵי שֶׁזָּכָה לְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי בִינָה, זָכָה לִהְיוֹת "עָנָו מְאד מִכֹּל הָאָדָם" (בַּמִּדְבָּר י"ב) וְ יוֹם טוֹב מֹחִין דְּאִמָּא, שֶׁהִיא בִּינָה וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּקַבֵּל אֶת הַיּוֹם טוֹב, שֶׁהִיא בִּינָה, זוֹכֶה לַעֲנָוָה יוֹם טוֹב בְּגִימַטְרִיָּא סג עִם הַי אוֹתִיּוֹת כְּמוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, שֶׁהוּא הֶפֶךְ גֹּס רוּחַ (עֵץ תִּקּוּנִים מִן זו"ח) כִּי יוֹם טוֹב מְבַטֵּל הַגְּדֻלּוּת כִּי טָבַע הַקְּטָנוּת שֶׁיִּתְבַּטֵּל לְגַבֵּי גְּדֻלּוּת וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּקָרֵב לְהַצַּדִּיק נִתְבַּטֵּל הַגְּדֻלּוּת כִּי עַל יְדֵי אוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַצַּדִּיק נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי וזהו בחינת (אִיּוֹב כ"ט) : "רָאוּנִי נְעָרִים וְנֶחְבָּאוּ" הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁרוֹאִים פְּנֵי הַצַּדִּיק נֶחְבָּאִים הַקְּטַנִּים כִּי הַקְּטָנוּת נִתְבַּטֵּל לִפְנֵי גְּדֻלּוּת וְעִקַּר כֹּחַ קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הוּא תְּלוּי בַּצַּדִּיקִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כ"ג) : "אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם בְּמוֹעֲדָם" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כד) : אַל תִּקְרֵי אֹתָם אֶלָּא אַתֶּם נִמְצָא שֶׁהַיָּמִים טוֹבִים תְּלוּיִים בַּצַּדִּיקִים וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּקַבֵּל וּמְכַבֵּד אֶת הַיָּמִים טוֹבִים, וּמְקַבֵּל אוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל יוֹם טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק כַּנַּ"ל נִתְבַּטֵּל הַגְּדֻלּוּת שֶׁלּוֹ כִּי הַקְּטָנוּת בָּטֵל לְגַבֵּי גְּדֻלּוּת וְעַל כֵּן חַיָּב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בָּרֶגֶל כִּי עִקַּר כֹּחַ יוֹם טוֹב תָּלוּי בַּצַּדִּיקִים. וּבָזֶה מְיֻשָּׁב שַׁפִּיר מַה שֶּׁהִקְשׁוּ בַּגְּמָרָא (סַכָּה דַּף כז:) : עַל רַבִּי אֶלִיעֶזֶר שֶׁאָמַר מְשַׂבֵּחַ אֲנִי אֶת הָעַצְלָנִים בָּרֶגֶל שֶׁנֶּאֱמַר: "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ" וְהָאָמַר רַבִּי יִצְחָק חַיָּב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בָּרֶגֶל, שֶׁנֶּאֱמַר: "מַדּוּעַ אַתְּ הוֹלֶכֶת" וכו עַיִן שָׁם הֵיטֵב כִּי אַף שֶׁהוּא בְּרִחוּק מֵאָה פַּרְסָה מֵרַבּוֹ בְּיוֹם טוֹב, וְלָא אָזֵל וְאָתֵי בְּיוֹמֵהּ, עַל כָּל זֶה הוּא מְחֻיָּב לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בָּרֶגֶל הַיְנוּ שֶׁיַּכִּיר פְּנֵי רַבּוֹ בָּרֶגֶל הַיְנוּ שֶׁיְּכַבֵּד אֶת הַיּוֹם טוֹב וְיִקַּבֵּל אוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל יוֹם טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנֵי רַבּוֹ וכו כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַיּוֹם טוֹב תָּלוּי בַּצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל וּ כְשֶׁמְּקַבֵּל אֶת הַיּוֹם טוֹב הוּא מְקַבֵּל פְּנֵי רַבּוֹ מַמָּשׁ וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַגְּדֻלּוּת, כִּי טָבַע הַקְּטָנוּת שֶׁיִּתְבַּטֵּל לְגַבֵּי גְּדֻלּוּת כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ כִּי אֶקַּח מוֹעֵד, כְּשֶׁאֲקַבֵּל אֶת הַיָּמִים טוֹבִים אֲנִי מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט, הַיְנוּ שֶׁאֲזַכֶּה לַ עֲנָוָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין פט) : מַאי דִּכְתִיב: "הַאֱמֶנָם אֱלֹם" וְכוּ מַה יַּעֲשֶׂה וְכוּ יָכוֹל אַף בְּדִבְרֵי תוֹרָה תַּלְמוּד לוֹמַר "צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן" יָכוֹל אֲפִלּוּ אִם הֵגִיס דַּעְתּוֹ תַּלְמוּד לוֹמַר מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ בְּנֵי אָדָם וְזֶה: "כִּי אֶקַּח מוֹעֵד אֲנִי מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט" עַל יְדֵי שֶׁאֲקַבֵּל אֶת הַמּוֹעֲדִים, עַל יְדֵי זֶה אֲזַכֶּה לַעֲנָוָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן עִנְיַן הַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר עַל פָּסוּק: "אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ" (לְעֵיל בְּסִימָן קכט) כִּי הַקְּטָנוּת בָּטֵל לְגַבֵּי גְּדֻלּוּת, וְנֶאֱכָל וְנִתְהַפֵּךְ לְמַהוּת הַצַּדִּיק עוֹד שְׁמַעְנוּ בְּעִנְיָן זֶה, אִם הוּא מְקֻשָּׁר לְהַצַּדִּיק יוֹכַל לְהַרְגִּישׁ קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת

קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב כַּנַּ"ל וְ הַסִּימָן עַל זֶה אִם הוּא מְקֻשָּׁר לְהַצַּדִּיק, הוּא אִם יֵשׁ לוֹ שִׁפְלוּת כִּי טֶבַע הַקְּטָנוּת שֶׁיִּתְבַּטֵּל לִפְנֵי גְּדֻלּוּת כַּנַּ"ל וְ עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת הוּא אַהֲבָה, שֶׁיֹּאהַב אֶת הַצַּדִּיק אַהֲבָה שְׁלֵמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ד) : "וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ", וְתִרְגּוּמוֹ: חֲבִיבָא לֵהּ כְּנַפְשֵׁהּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל א י"ח) : "וְנֶפֶשׁ יְהוֹנָתָן נִקְשְׁרָה בְּנֶפֶשׁ דָּוִד" וְאַהֲבָתוֹ אֶת הַצַּדִּיק יִהְיֶה יוֹתֵר מֵאַהֲבַת נָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל ב א) : "נִפְלְאַתָה אַהֲבָתְךָ לִי מֵאַהֲבַת נָשִׁים" אֲזַי עַל יְדֵי הַהִתְקַשְּׁרוּת לְהַצַּדִּיק, יָכוֹל לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר יוֹם טוֹב תְּלוּי בַּצַּדִּיקִים כִּי עִקַּר בְּחִינַת יוֹם טוֹב הוּא, לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת לְבַטֵּל מַלְכוּת אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא כִּי מַלְכוּת נִקְרֵאת דַּ"לֶת, בְּגִין דְּלֵית לָהּ מִגַּרְמַהּ כְּלוּם כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם, וְנִמְצָא דְּלִית לַהּ מִגַּרְמַהּ כְּלוּם וְהַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינוֹת דָּלֶ"ת, נָפְלָה וְנַעֲשָׂה מִמֶּנָּה אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דִּקְלִפָּה וּבְיוֹם טוֹב צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהַד מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שָׁם י"א) : "וַיְהִי לְעֵת תְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה לְעֵת צֵאת הַמְּלָכִים" פֵּרוּשׁ: יוֹם טוֹב נִקְרָא תְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה כִּי כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם יְמֵי דִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (רֹאשׁ הַשָּׁנָה טז) : בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים הָעוֹלָם נִדּוֹן בְּפֶסַח וְכוּ וְצָרִיךְ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וְעַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא הַמַּלְכוּת מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת, וְנִתְבַּטֵּל מֶמְשַׁלְתָּם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא פו:) : גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה שֶׁמְּקָרֶבֶת אֶת הַגְּאֻלָּה שֶׁנֶּאֱלִין עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה מֵהַמַּלְכוּת דִּקְלִפּוֹת וְזֶהוּ "לְעֵת תְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה לְעֵת צֵאת הַמְּלָכִים" שֶׁאָז יוֹצֵא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינוֹת דָּלֶ"ת, מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת וְנִתְבַּטֵּל כֹּחַ הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְ עִקַּר לְבַטֵּל כֹּחַ מַלְכוּת עֲמָלֵק, כִּי הִיא כּוֹלֶלֶת הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר כ"ד) : "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק" וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָרַג שְׁמוּאֵל אֶת אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק, נֶאֱמַר (שְׁמוּאֵל א ט"ו) : "וַיְשַׁסַּף שְׁמוּאֵל אֶת אֲגָג" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: חֲתָכוֹ לְאַרְבַּע שֶׁחָתַךְ הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, לְבַל יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ וּמֶמְשָׁלָה מֵהַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינוֹת דָּלֶ"ת כִּי הֶעָלָה הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהֶם וְזֶה נַעֲשָׂה בְּיוֹם טוֹב כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "וַיְשַׁסַּף", וי"ו יוּד הוּא פְּעָלָה, וְשׁרֵשׁ הַתֵּבָה הוּא שס"ף וְהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שְׁבוּעוֹת סֻכּוֹת פֶּסַח, שֶׁהֵם הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁאָז יוֹצֵא הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כִּי הַיָּמִים טוֹבִים הֵם יְמֵי דִּין, שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אָבוֹת פֶּרֶק ג) : אִלְמְלֵא מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בַּעֲמָלֵק (דְּבָרִים כ"ה) : "וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים וְכוּ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים" כִּי עִקַּר כֹּחוֹ הָיָה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הֶעֱלוּ אֶת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם יִרְאַת אֱלֹקִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּכָל יוֹם טוֹב יֵשׁ אַרְבַּע מִצְווֹת בְּפֶסַח אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּסֻכּוֹת אַרְבָּעָה מִינִים בְּשָׁבוּעוֹת לְמוּד הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּאַרְבָּעָה בְּחִינוֹת, אָז רָאוּי וְיַסְפִּיק"ה הֵכִינ"ה וְגַם חָקַר"ה (אִיּוֹב כ"ח וְעַיֵּן בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה כ"ד תִּשָּׂא פָּרָשָׁה מם)

כְּנֶגֶד הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת דָּלֶ"ת, שֶׁיּוֹצֵאת בְּיוֹם טוֹב מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל וְהַ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (גִּטִּין סב) : מָאן מַלְכֵי רַבָּנָן כִּי הֵם מַעֲלִים אֶת הַמַּלְכוּת, עַל כֵּן עִקַּר קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב נַעֲשָׂה עַל יָדָם וּכְשֶׁמְּקַבְּלִים קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב, יֵשׁ לוֹ עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (מִשְׁלֵי כ"ב) : "עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה", כִּי יִרְאָה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל. וְאַבְרָהָם אָבִינוּ טָרַח גַּם כֵּן עַל זֶה, וְרָדַף אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים, לְהַעֲלוֹת מֵהֶם הַמַּלְכוּת וְיָצָא מִמֶּנּוּ יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים אֶחָד חָכָם וְכוּ [מִן עוֹד שְׁמַעְנוּ עַד כָּאן, כָּל זֶה מְבֹאָר הֵיטֵב לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה מֵישָׁרָא דְּסַכִּינָא בְּסִימָן ל עַיִן שָׁם] וְעַל יְדֵי זֶה נִפְתָּח רַחְמָהּ שֶׁל הַמְקַשָּׁה לֵילֵד כְּמוּבָא בְּ"עֵץ חַיִּים (שַׁעַר ל"ה פֶּרֶק ג) כְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ צִירִים וּדְלָתוֹת לַבַּיִת כָּךְ יֵשׁ צִירִים וּדְלָתוֹת לָאִשָּׁה (בְּכוֹרוֹת מה) וּמֵהַשְּׁתֵּי דַּלְתֵין נַעֲשָׂה צוּרַת ם סְתוּמָה, שֶׁשָּׁם נוֹצֵר הַוָּלָד וְכוּ עַיֵּן שָׁם וְצָרִיךְ לַחֲתֹךְ הַם לִשְׁנֵי דַּלְתֵין, כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא הַוָּלָד וְזֶהוּ: "וַיְשַׁסֵּף" חֲתָכוֹ לְאַרְבַּע שֶׁחָתַךְ הַמ"ם לִשְׁנֵי דַּלְתֵין [בַּאוּר עִנְיָן זֶה שֶׁל הַמְקַשָּׁה לֵילֵד, יְתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר]

קלו - אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו

אַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ (אָבוֹת פֶּרֶק ב) זֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַז"ל (שָׁם פֶּרֶק א) הֱוֵי דָּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת עַל אָדָם צָרִיךְ לַחֲקֹר לִמְצֹא זְכוּת בַּחֲבֵרוֹ, בַּמֶּה שֶׁחוֹלֵק עָלָיו כְּדֵי לְדוּנוֹ לְכַף זְכוּת כִּי הַמַּחֲלֹקֶת לֹא יִמְנַע מִשְּׁנֵי פָּנִים אוֹ מֵחֲמַת שֶׁחֲבֵירוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּמַעֲלָה וְעַל כֵּן חוֹלֵק עָלָיו עַל שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְמַדְרֵגָתוֹ וַאֲזַי צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיַּגִּיעַ הוּא גַּם כֵּן לְמַדְרֵגַת חֲבֵרוֹ בְּכְדֵי שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִים וַאֲזַי לֹא יִהְיֶה מַחֲלֹקֶת אוֹ לִפְעָמִים לְהֵפֶךְ שֶׁהוּא גָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ וְהַמַּחֲלֹקֶת מֵחֲמַת שֶׁחֲבֵרוֹ מִתְקַנֵּא בּוֹ, עַל שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְמַדְרֵגָתוֹ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְדוּנוֹ לְכַף זְכוּת וּבָזֶה הוּא מַעֲלֶה חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת וְאָז הֵם בְּמָקוֹם אֶחָד הַיְנוּ בְּמַדְרֵגָה אַחַת וַאֲזַי בְּוַדַּאי לֹא יִהְיֶה מַחֲלֹקֶת כִּי הַמַּחֲלֹקֶת הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁהֵם מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה אוֹ שֶׁחֲבֵרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ אוֹ שֶׁהוּא גָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל אֲבָל אִם יִהְיוּ שְׁנֵיהֶם בְּמָקוֹם אֶחָד בְּמַדְרֵגָה אַחַת בְּוַדַּאי לֹא יִהְיֶה מַחֲלֹקֶת כִּי בְּדָבָר אֶחָד אֵין שַׁיָּךְ מַחֲלֹקֶת וְזֶהוּ: אַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ הַיְנוּ שֶׁתִּשְׁתַּדֵּל שֶׁתִּהְיֶה עִמּוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד, בְּמַדְרֵגָה אַחַת מֵאֶחָד מִשְּׁנֵי פָּנִים הַנַּ"ל וַאֲזַי בְּוַדַּאי לֹא יִהְיֶה מַחֲלֹקֶת כִּי בְּדָבָר אֶחָד אֵין שַׁיָּךְ מַחֲלֹקֶת וּבָזֶה שֶׁמַּעֲלֶה אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת יוּכַל לִהְיוֹת שֶׁחֲבֵרוֹ יַחֲזֹר בּוֹ וְלֹא יִהְיֶה שׁוּב מַחֲלֹקֶת אוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מַפָּלָה (משלי כה) בָּזֶה שֶׁאַתָּה מַעֲלֶהוּ לְכַף זְכוּת וְזֶהוּ הֱוֵי דָּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת דָּן דַּיְקָא כִּי הוּא בְּחִינַת דִּין וּמִשְׁפָּט מַמָּשׁ כִּי יָדוּעַ שֶׁקֹּדֶם

שֶׁעוֹלִין לְאֵיזֶה מַדְרֵגָה, דָּנִין אֶת הָאָדָם וְעַל כֵּן בָּזֶה שֶׁאַתָּה דָּן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת וְאַתָּה מַעֲלֶהוּ לְמַדְרֵגָה יוֹתֵר גְּבוֹהָה דָּנִין אוֹתוֹ וּכְפִי שֶׁיֵּצֵא הַמִּשְׁפָּט כֵּן יָקוּם.

קלז - חלקי ה אמרתי לשמר דבריך

חֶלְקִי ה אָמַרְתִּי לִשְׁמֹר דְּבָרֶיךָ (תְּהִלִּים קי"ט) הַיְנוּ שֶׁ הַחֵלֶק אֱלֹקַי מִמַּעַל שֶׁיֵּשׁ לִי אוֹמֵר לִי וּמְלַמֵּד אוֹתִי לִשְׁמֹר דְּבָרֶיךָ.

קלח - לך אמר לבי בקשו פני

לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנַי (שָׁם כ"ז) פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בִּשְׁלִיחוּתְךָ כִּי עִקַּר הָאֲלקוּת בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ע"ג) : "צוּר לְבָבִי" כַּמְבאָר אֶצְלֵנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר [לְעֵיל בְּסִימָן מ"ט] וּ מִי שֶׁהוּא "בַּר לֵבָב" (שָׁם כ"ד), בִּבְחִינַת (שָׁם ק"ט) : "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי" יוּכַל לֵידַע עֲתִידוֹת עַל יְדֵי מַה שֶׁהַלֵּב אוֹמֵר לוֹ, שֶׁהוּא דִּבְרֵי ה מַמָּשׁ וְזֶהוּ "לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנַי", לְךָ בִּשְׁלִיחוּתְךָ כַּנַ"ל כִּי מַה שֶׁהַלֵּב אוֹמֵר, הֵם דִּבְרֵי ה מַמָּשׁ כַּנַ"ל, וְהָבֵן

קלט - צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו

צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו (תְּהִלִּים פ"ה) כִּי יִקָּרֵא דְּשַׁבַּתָּא הוּא כִּי בְּחֹל שֶׁיֵּשׁ שִׁלְיטַת הַחִיצוֹנִים כְּשֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה, אֲזַי יוֹנֶקֶת הַקְּלִפָּה מֵהָרַגְלִין שֶׁל הַמִּצְוָה כִּי כָּל מִצְוָה הִיא קוֹמָה שְׁלֵמָה וַאֲזַי אֵין לְהַמִּצְוָה הַהִיא בְּחִינַת רַגְלִין לַעֲלוֹת בָּהֶם וְלֵילֵךְ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (מִשְׁלֵי ה). ["רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת"] וּכְשֶׁבָּא שַׁבָּת, וְנִתְבַּטֵּל שִׁלְיטַת הַחִיצוֹנִים אֲזַי עוֹלִים הָרַגְלִין מֵהַמִּצְוָה שֶׁהָיוּ בְּתוֹךְ הַחִיצוֹנִים בַּחֹל שֶׁיָּנְקוּ מֵהֶם וַאֲזַי עוֹלֶה הַמִּצְוָה וְהוֹלֶכֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְזֶהוּ (יְשַׁעְיָה נ"ח) : "אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ" שֶׁעַל יְדֵי שַׁבָּת תָּשִׁיב וְתַחֲזֵר הָרַגְלִין לְהוֹצִיאָם מִבֵּין הַחִיצוֹנִים וַאֲזַי עוֹלָה הַמִּצְוָה וְהוֹלֶכֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהּ אַף אִם נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי קָטָן שֶׁבְּקָטַנִּים, וּבְלִי כַּוָּנָה וּשְׁלֵמוּת הָרְאוּי לְהַמִּצְוָה עִם כָּל זֶה יֵשׁ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תַּעֲנוּג גָּדוֹל מֵהַמִּצְוָה כְּמוֹ הָאָב שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּעֲנוּג גָּדוֹל כְּשֶׁבְּנוֹ מַתְחִיל לַהֲלֹךְ אַף שֶׁאֵינוֹ הוֹלֵךְ כָּרָאוּי עִם כָּל זֶה מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ מְאד מִמֶּנּוּ כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ מְאד מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה וְהִנֵּה הַהוֹלֵךְ בַּמִּדְבָּר בְּמָקוֹם שֶׁאֵין דֶּרֶךְ אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה עַל יְדֵי פַּעֲמֵי רַגְלָיו כִּי אִם כְּשֶׁיֵּלֵךְ הַרְבֵּה (תְּהִלִּים קי"ט) : "כָּל מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק" צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ כְּשֶׁהַמִּצְוָה הוֹלֶכֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֲזַי וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מִפַּעֲמֵי רַגְלָיו, דֶּרֶךְ שֶׁהוּא נֶאֱמַר עַל דֶּרֶךְ שֶׁהוּא כְּבוּשָׁה לְרַבִּים כִּי מֵחֲמַת גֹּדֶל הַתַּעֲנוּגִים

וְהַשַּׁעֲשׁוּעִים שֶׁיֵּשׁ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהַמְצָוָה עוֹשֶׂה מִפַּעֲמֵי רַגְלָיו, דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׂה וְזֶהוּ "וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו" [עַיֵּן עִנְיָן זֶה לְקַמָּן סִימָן רע"ז בַּאֲרִיכוּת]

קמ - ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו

בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם לָדַעַת כָּל אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ (אִיּוֹב ל"ז) כִּי הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כִּי אֵין בּוֹ שׁוּם תְּפִיסָה, כִּי הוּא לְמַעְלָה מִשִּׂכְלוֹ רַק עַל יְדֵי אֲנָשָׁיו הַמְקָרְבִין אֵלָיו, יוֹכַל לְהָבִין מַעֲלַת הַצַּדִּיק כִּי עַל יְדֵי שֶׁרוֹאִין אֲנָשָׁיו, שֶׁהֵם אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה יְרֵאִים וּשְׁלֵמִים וּבָהֶם יֵשׁ לָהֶם תְּפִיסָה וְהַשָּׂגָה כִּי הָעוֹלָם אֵינָם רְחוֹקִים עֲדַיִן מֵהֶם כָּל כָּךְ כְּמוֹ מֵהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ עַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה הָאֱמֶת אֶפְשָׁר לוֹ לֵידַע מַעֲלַת הַצַּדִּיק עַל יְדֵי אֲנָשָׁיו וְזֶהוּ כְּמוֹ מְשַׁל הַחוֹתָם שֶׁהַכְּתָב הֶחָקוּק עָלָיו אִי אֶפְשָׁר לְקָרוֹתוֹ, מֵחֲמַת שֶׁהָאוֹתִיּוֹת בְּהֶפֶךְ רַק עַל יְדֵי שֶׁמַּכִּין וּמְצַיְּרִין הַחוֹתָם עַל שַׁעֲוָה רוֹאִים הָאוֹתִיּוֹת וְהַצִּיּוּרִים הַחֲקוּקִים עַל הַחוֹתָם וּמְבִינִים כְּתַב הַחוֹתָם וְזֶהוּ וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם הַצַּדִּיק נִקְרָא כָּל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י"ב) "כִּי זֶה כָּל הָאָדָם" לָדַעַת כָּל אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ עַל יְדֵי אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה שֶׁל הַצַּדִּיק, תּוֹכַל לֵידַע אוֹתוֹ, כְּמָשָׁל הַחוֹתָם כַּנַּ"ל וְגַם הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת חוֹתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְצֶאֱצָאָיו חָתַם בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ" וְצַדִּיק הוּא מָאן דְּנָטַר בְּרִית (זוהר פ נח ד נ"ט:)

קמא - אם יזכה שירגיש באמת כאב חטאיו

אִם יִזְכֶּה שֶׁיַּרְגִּישׁ בֶּאֱמֶת כְּאֵב חֲטָאָיו הַיְנוּ כְּשֶׁיְּמוּל אֶת עָרְלַת לְבָבוֹ כִּי כָּל זְמַן שֶׁלִּבּוֹ עָרֵל וְאָטוּם, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַרְגִּישׁ בֶּאֱמֶת רַק כְּשֶׁיְּמוּל אֶת עָרְלַת לְבָבוֹ, וְיִהְיֶה לוֹ חָלָל בַּלֵּב וַאֲזַי יַרְגִּישׁ לְבָבוֹ בֶּאֱמֶת גְּדֹל כְּאֵבוֹ, וְיִצְטַעֵר וְיִתְחָרֵט בֶּאֱמֶת וַאֲזַי מִגְּדֹל הַחֲרָטָה יַרְגִּישׁוּ גַּם כָּל הַלְּבָבוֹת שֶׁל כָּל הַטִּפּוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ וּלְכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְשְׁכוּ, יַרְגִּישׁוּ שָׁם בַּמָּקוֹם שֶׁהֵם הֵן אוֹתָם שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ וְנִתְהַוּוּ מֵהֶם בָּנָיו מִמִּין בְּנֵי אָדָם וְהֵן אוֹתָם שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ לְמָקוֹם אַחֵר חַס וְשָׁלוֹם וְגַם שָׁם יֵשׁ לָהֶם לֵב וּשְׁאָר אֵיבָרִים וַאֲזַי כְּשֶׁיְּמוּל אֶת לְבָבוֹ, וְיַרְגִּישׁ לְבָבוֹ גְּדֹל כְּאֵבוֹ וְיִתְחִיל לְהִצְטַעֵר וּלְהִתְחָרֵט בֶּאֱמֶת אֲזַי יַרְגִּישׁוּ שָׁם כָּל הַלְּבָבוֹת שֶׁל הַטִּפּוֹת וְיִתְוַדֵּע לָהֶם הָאֱמֶת הֵאֵיךְ הֵם מֻטָּלִים בְּמָקוֹם טִנּוֹפוֹת בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּית כִּי מִתְּחִלָּה נִדְמֶה לָהֶם שֶׁטּוֹב לָהֶם כִּי הֵן מַזִּיקֵי עָלְמָא רַק אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּמּוֹל לְבָבָם, עַל יְדֵי שֶׁנִּמּוֹל לְבַב אֲבִיהֶם אֲזַי מַרְגִּישִׁין הֵיכָן הֵם וּמַתְחִילִין לְקוֹנֵן וּלְהִצְטַעֵר, וְנַעֲשֶׂה שָׁם רַעַשׁ גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם וְזֶהוּ (דְּבָרִים ל) : "וּמָל ה אֶת לְבָבְךָ, וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ" הַיְנוּ כְּשֶׁיְּמוּל ה אֶת לְבָבוֹ, יְמוֹל גַּם לְבַב זַרְעוֹ וּלְהֵיכָן שֶׁנִּמְשַׁךְ הַזֶּרַע הֵן לְמִין בְּנֵי אָדָם אֲזַי מְחַיְּבִים בָּנָיו שֶׁיַּרְגִּישׁוּ גַּם כֵּן הִרְהוּר תְּשׁוּבָה עַל יְדֵי שֶׁנִּמּוֹל לְבַב אֲבִיהֶם וְכֵן אִם נִמְשַׁךְ לְמָקוֹם אַחֵר חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי יִמּוֹלוּ שָׁם

הַלְּבָבוֹת וְיִרְגִּישׁוּ כַּנַּ"ל וְהַזְּמַן הַמְסֻגָּל לָזֶה הוּא חֹדֶשׁ אֱלוּל כִּי אֱלוּל רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב הַיְנוּ שֶׁיָּמוּל ה אֶת לְבָבוֹ וְאֶת לְבַב סְתָם הַתְּלוּי בּוֹ, לְהֵיכָן שֶׁנִּמְשָׁךְ כַּנַּ"ל הַיְנוּ הַלֵּב שֶׁל הַטִּפּוֹת לְאֵיזֶה מָקוֹם שֶׁנִּמְשְׁכוּ אִם שֶׁנִּמְשְׁכוּ וְנִתְהַוּוּ מֵהֶם בָּנָיו מִין בְּנֵי אָדָם וְהֵן שֶׁנִּמְשְׁכוּ, חַס וְשָׁלוֹם לְמָקוֹם אַחֵר וְגַם הֵם בָּנָיו, וְהֵם תְּלוּיִים בּוֹ וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּפְטָר הָאָדָם הֵם הוֹלְכִים אַחַר הַמִּטָּה וּמְקוֹנְנִים עָלָיו כְּמוֹ בָּנָיו מַמָּשׁ מִמִּין אָדָם אַךְ שֶׁזֶּה שֶׁהֵם הוֹלְכִים וּמְקוֹנְנִים אַחֲרָיו הוּא לוֹ לְבִזָּיוֹן וּלְחֶרְפָּה גְּדוֹלָה רַחֲמָנָא לִצְלָן רַחֲמָנָא לִצְלָן מֵעֲנְשִׁים הַלָּלוּ כַּיָּדוּעַ

קמב - מי שאי אפשר לו ללמד כלל

מִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִלְמֹד כְּלָל כְּגוֹן שֶׁהוּא עַם הָאָרֶץ, אוֹ שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם סֵפֶר, אוֹ שֶׁהוּא בַּמִּדְבָּר רַק שֶׁלִּבּוֹ בוֹעֵר בּוֹ וְנִכְסָף מְאד לִלְמֹד וְלַעֲבד אֶת הַשֵּׁם אֲזַי מַה שֶּׁהַלֵּב חוֹמֵד לִלְמֹד, זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת לִמּוּד מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר כִּי נִמְצְאוּ בָּעוֹלָם שְׁנֵי צַדִּיקִים שֶׁמְּדַבְּרִים זֶה לָזֶה וְהֵם בְּרִחוּק מָקוֹם זֶה מִזֶּה כַּמָּה מֵאוֹת פַּרְסָאוֹת הַיְנוּ שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק מַקְשֶׁה קֻשְׁיָא בַּתּוֹרָה וְהַצַּדִּיק הַשֵּׁנִי שָׁם בִּמְקוֹמוֹ וְאוֹמֵר דָּבָר שֶׁהוּא תֵּרוּץ עַל הַקֻּשְׁיָא שֶׁל הַצַּדִּיק הָרִאשׁוֹן וְכֵן לִפְעָמִים זֶה מַקְשֶׁה וְזֶה מַקְשֶׁה וְהַקֻּשְׁיָא שֶׁל הָאֶחָד הוּא תֵּרוּץ עַל קֻשְׁיָא שֶׁל חֲבֵרוֹ וְעַל יְדֵי זֶה הֵם נִדְבָּרִים זֶה לָזֶה וְזֶה אֵין שׁוּם אָדָם שׁוֹמֵעַ כִּי אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ וְזֶהוּ (מַלְאָכִי ג) : אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ הַיְנוּ שֶׁהֵם אֵינָם מְדַבְּרִים זֶה לָזֶה רַק הֵם נִדְבָּרִים מֵמֵילָא, עַל יְדֵי שֶׁזֶּה מַקְשֶׁה וְזֶה מְתָרֵץ וְזֶה אֵין שׁוּם בְּרִיָּה שׁוֹמֵעַ כִּי אִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ וַיַּקְשֵׁב ה וַיִּשְׁמָע כִּי רַק הוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ וּמְחַבֵּר הַדִּבְּרִים זֶה לָזֶה וְכוֹתְבָם בְּסֵפֶר לְזִכָּרוֹן וְזֶהוּ וַיִּכָּתֵב בְּסֵפֶר זִכָּרוֹן וְזֶה הַסֵּפֶר שֶׁנִּכְתָּבִין עָלָיו דִּבְרֵיהֶם, הוּא בְּחִינַת לֵב שֶׁיֵּשׁ לְמַעְלָה שָׁם נִכְתָּבִין דִּבְרֵיהֶם, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ג) : "כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ" וְזֶה שֶׁלִּבּוֹ בוֹעֵר בְּקִרְבּוֹ וְחוֹשֵׁק לִלְמֹד רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ הוּא מְקַבֵּל לֵב, מִלֵּב שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת סֵפֶר זִכָּרוֹן הַנַּ"ל וּמִשָּׁם מְקַבֵּל לִבּוֹ חִשְׁקוֹ וְהוּא בְּחִינַת לִמּוּד מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר מַמָּשׁ וַיִּכָּתֵב בְּסֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי ה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכָּרוֹנָם לִבְרָכָה, (בְּרָכוֹת ו) : אֲפִלּוּ חֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וְנֶאֱנַס וְלֹא עָשָׂאָהּ, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ עֲשָׂאָהּ כִּי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁלִּבּוֹ נִכְסָף וְחוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ הוּא נֶחְשָׁב לַעֲשִׂיָּה כִּי מְקַבֵּל חִשְׁקוֹ מִלֵּב שֶׁל מַעְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת סֵפֶר זִכָּרוֹן וְזֶהוּ: "וַיִּכָּתֵב בְּסֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי ה וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ" הַיְנוּ שֶׁזֶּה הַסֵּפֶר זִכָּרוֹן שֶׁנַּעֲשָׂה מִשְּׁנֵי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל הוּא בִּשְׁבִיל "יִרְאֵי ה וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ" שֶׁהֵם הַחֲפֵצִים וְחוֹשְׁקִים לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת וְלִלְמֹד תּוֹרָה רַק שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מְנִיעוֹת וַאֲנָסִים וְאֵינָם יְכוֹלִים לִלְמֹד שֶׁהֵם מְקַבְּלִים עַל יְדֵי חֶשְׁק לִבָּם הֶחָזָק, מִזֶּה הַסֵּפֶר שֶׁהוּא

בְּחִינַת לֵב כַּנַ"ל וְעַל כֵּן אַבְרָהָם שֶׁהָיָה רֹאשׁ לַגֵּרִים, וְלֹא הָיָה לוֹ מִמִּי לִלְמֹד וְלֹא הָיָה לוֹ רַק הַלֵּב, שֶׁחָשַׁק מְאֹד לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא קִבֵּל גַּם כֵּן מִזֶּה הַלֵּב שֶׁל מַעְלָה, שֶׁנִּקְרָא סֵפֶר הַזִּכָּרוֹן וְאָז לֹא הָיוּ שׁוּם צַדִּיקִים בָּעוֹלָם וְהָיָה נִכְתָּב עַל הַלֵּב מַה שֶּׁחִדְּשׁוּ הַנְּשָׁמוֹת קֹדֶם הַבְּרִיאָה וְעַל כֵּן נִקְרָא אַבְרָהָם אָבִינוּ צוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"א) : "הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֻצַּבְתֶּם", זֶה אַבְרָהָם (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם), כִּי הוּא בְּחִינַת (תְּהִלִּים ע"ג) "צוּר לְבָבִי" כִּי לֹא הָיָה לוֹ רַק לֵב חוֹשֵׁק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן כָּל הַגֵּרִים נִקְרָאִים עַל שְׁמוֹ וְנִקְרָאִים (תְּהִלִּים מ"ז) : "נְדִיבֵי עַמִּים עַם אֱלֹקֵי אַבְרָהָם", בְּחִינַת (שְׁמוֹת ל"ה) : "נְדִיב לֵב" כִּי אֵין לָהֶם רַק מַה שֶּׁלִּבָּם נוֹסֵךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ אַבְרָהָם

קמג - מעלת המקבל עצה מחכמי הדור

מַעֲלַת הַמְקַבֵּל עֵצָה מֵחַכְמֵי הַדּוֹר, כִּי הוּא הַמְתָּקַת הַדִּינִים כִּי כְּשֶׁצָּרִיךְ לְעֵצָה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לַעֲשׂוֹת, הִיא בְּחִינַת צִמְצוּם כִּי נִתְצַמְצֵם שִׂכְלוֹ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לַעֲשׂוֹת וְהוּא בְּחִינַת דִּינִים כַּיָּדוּעַ וְעַל יְדֵי שֶׁהֶחָכָם נוֹתֵן לוֹ עֵצָה, הוּא מַרְחִיב לוֹ, וּמֵאִיר בּוֹ חָכְמָתוֹ וְזֶה בְּחִינַת חֲסָדִים כִּי חֶסֶד הוּא נְהִירוּ דְּחָכְמְתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (לֶךְ לְךָ דַף צ"ד) אֵל נְהִירוּ דְּחָכְמְתָא וּכְתִיב (תְּהִלִּים נ"ב) : "חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם". גַּם כְּתִיב (מִשְׁלֵי י"א) : "תְּשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ" וְהַצַּדִּיק נִקְרָא רַב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ט) : מֹשֶׁה אַיֵּדִי דְּנָפִישׁ זְכוּתֵהּ כְּרַבִּים דְּמֵי גַּם אִם מְקַבֵּל עֵצַת הַצַּדִּיק, אַף שֶׁאַחַר כָּךְ לֹא עָלְתָה לוֹ יָפֶה מֵעֲצָתוֹ אָזַי יוֹדֵעַ שֶׁהָיָה רַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַךְ אִם לֹא הָיָה מְקַבֵּל עֵצַת הַצַּדִּיק הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁתַּגִּיעַ לוֹ רָעָה בְּלִי גְּזַר דִּין שֶׁל מַעְלָה רַק שֶׁהוּא בְּעֵצָמוֹ מָשָׁךְ עַל עַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"ט) "אִוֶּלֶת אָדָם תְּסַלֵּף דַּרְכּוֹ וְעַל ה יִזְעַף לִבּוֹ" אַךְ אִם קִבֵּל עֵצַת הַצַּדִּיק יוֹדֵעַ שֶׁהוּא רַק עַל פִּי מִשְׁפָּט שֶׁלְּמַעְלָה

קמד - אין אדם מת וחצי תאותו בידו

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ (מִדְרָשׁ רַבָּה קֹהֶלֶת סֵדֶר א) כִּי אֵצֶל הַצַּדִּיק אֵין חִלּוּק בֵּין הַחַיִּים וּבֵין לְאַחַר מִיתָה כִּי גַּם לְאַחַר מִיתָה הוּא עוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְ אֵין זֶה הַחִלּוּק אֶלָּא אֵצֶל זֶה הָאָדָם שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר תַּאֲוֹת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה כָּל יָמָיו וּלְאַחַר מִיתָה אֵין אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה זֶה נִקְרָא מֵת, וְהַמִּיתָה נִכְרֶתֶת אֶצְלוֹ וְיֵשׁ יָמִים שֶׁהַתְּרָה אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים סח:) : חֶצְיוֹ לַה וְחֶצְיוֹ לָכֶם וְ הַצַּדִּיק, אֲפִלּוּ בְּזֹאת הַחֶצִי הוּא כּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, וְאוֹחֵז אֶת תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ

אֲפִלּוּ זֹאת הַחֲצִי שֶׁהַתַּר לוֹ, אֲפִלּוּ בָּזֶה הוּא אוֹחֵז תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ בְּוַדַּאי זֶה אֵין מֵת, אֶלָּא תָּמִיד חַי אֲפִלּוּ לְאַחַר מִיתָה וְאֵין חִלּוּק אֶצְלוֹ בֵּין מִיתָה לְחַיִּים, כִּי תָּמִיד הוּא עוֹבֵד הַשֵּׁם.

קמה - אין אדם מת וחצי וכו

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי וְכוּ זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כְּתַרְגּוּמוֹ (בְּרֵאשִׁית מ"ט) "וְרִבּוּ בַּעֲלֵי חִצִּים", בַּעֲלֵי פְּלֻגְתָּא וּמִי שֶׁאוֹחֵז תַּאֲוָתוֹ מְמַחֲלֹקֶת, בְּוַדַּאי כְּאִלּוּ לֹא מֵת כְּמוֹ שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד: "אָגוּרָה בְאָהֳלְךָ עוֹלָמִים" (יְרוּשַׁלְמִי שְׁקָלִים פֶּרֶק ב) וְכִי אֶפְשָׁר לָדוּר בְּשֵׁנִי עוֹלָמוֹת, אֶלָּא שֶׁיִּהְיוּ אוֹמְרִים דְּבַר הֲלָכָה מִשְׁמוֹ (מימרא זו איתא נמי בבבלי יבמות צו אלא דשם בירושלמי הגירסא וכי עלתה על דעתו של דוד שיהא חי וקיים לעולמים אלא וכו מבואר מזה ביותר דע"י שאומרים וכו הוא חי וקים לעולם ואינו מת) וְאָז כְּאִלּוּ לֹא מֵת אֲבָל עַל יְדֵי מַחֲלֹקֶת, מָצִינוּ שֶׁלֹּא אָמְרוּ הֲלָכָה מִשְׁמָם כְּמוֹ אֲחֵרִים וְיֵשׁ אוֹמְרִים (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בְּהוֹרָיוֹת יג: עַיֵּן שָׁם)

קמו - עדות ה נאמנה

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] עֵדוּת ה נֶאֱמָנָה וְכוּ (תְּהִלִּים י"ט) כִּי הַדָּבָר קָשֶׁה אֵיךְ הַתּוֹרָה הַנִּקְרֵאת אִשָּׁה יְכוֹלָה לְהָעִיד הֲלֹא אִשָּׁה פְּסוּלָה לְעֵדוּת מַחְכִּימַת פֶּתִי בִּשְׁבִיל זֶה יְכוֹלָה לְהָעִיד כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא (בְּ"חֹשֶׁן מִשְׁפָּט הִלְכוֹת עֵדוּת סִימָן ל"ה סָעִיף י"ד), תַּקָּנַת קַדְמוֹנִים הוּא, דִּבְמָקוֹם שֶׁאֵין אֲנָשִׁים רְגִילִים לִהְיוֹת נָשִׁים נֶאֱמָנוֹת וְזֶה יָדוּעַ, שֶׁ עִקַּר תַּאֲוֹת הֵם בַּסֵּתֶר, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ט) "מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ" וְכוּ וְאֵין בְּנֵי אָדָם רְגִילִים שָׁם אֲבָל הַתּוֹרָה הִיא עוֹמֶדֶת שָׁם וְקוֹרֵאת אוֹתוֹ מִי פֶּתִי יָסוּר הֵנָּה וְכוּ (שָׁם) (זֹהַר אַחֲרֵי דַף נ"ח) וּמֵחֲמַת תְּשׁוּקַת תַּאֲוָתוֹ אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ קְרִיאָתָהּ וְאַחַר גְּמַר תַּאֲוָתוֹ הוּא מַרְגִּישׁ תֵּכֶף קְרִיאָתָהּ וּמִתְחָרֵט תֵּכֶף עַל הָעֲבֵרָה וְזֹאת הַחֲרָטָה זֶה בְּחִינַת "מַחְכִּימַת פֶּתִי" כִּי בְּשַׁעַת הָעֲבֵרָה הָיָה בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת וְאַחַר גְּמַר הָעֲבֵרָה הִטָּה אָזְנוֹ לַאֲמָרֶיהָ שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהֶחְכִּים וּמִתְחָרֵט בִּשְׁבִיל זֶה הַתּוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁהִיא אִשָּׁה יְכוֹלָה לְהָעִיד כִּי הִיא עוֹמֶדֶת בְּמָקוֹם שֶׁאֵין אֲנָשִׁים רְגִילִים שָׁם כַּנַּ"ל [מִסִּימָן קמ"ד עַד כָּאן, לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה]

קמז - כשם שמי שהוא עזות פנים אין לו חלק בתורה

כְּשֵׁם שֶׁמִּי שֶׁהוּא עַזּוּת פָּנִים אֵין לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֲגִיגָה יד) : דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר, שֶׁבִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִתֵּן הַתּוֹרָה לְאֶלֶף דּוֹרוֹת, רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם וּנְתָנָהּ לְעֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת, וְעָמַד וּשְׁתָלָן וְכוּ, וְהֵן הֵן עַזֵּי פָּנִים

שֶׁבַּדּוֹר נִמְצָא שֶׁהָעַזִּי פָּנִים אֵינָם בִּכְלַל קַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי הֵם מֵהַתתקע"ד דּוֹרוֹת שֶׁלֹּא הָיוּ רְאוּיִים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים כ) : מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי נִמְצָא שֶׁהָעַזּוּת פָּנִים אֵין לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה כְּמוֹ כֵן מִי שֶׁהוּא אִישׁ שָׁפָל וְנִבְזֶה וְאֵין בּוֹ שׁוּם עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, אֵין לוֹ גַּם כֵּן חֵלֶק בַּתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בֵּיצָה כ"ה:).מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁהֵן עַזִּין כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ה) הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וְעַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, הוּא מְקַבֵּל עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהוּא בְּחִינַת (תְּהִלִּים ס"ח) : "תְּנוּ עֹז לֵאלֹקִים, אֶל יִשְׂרָאֵל הוּא נוֹתֵן עֹז וְתַעֲצוּמוֹת לָעָם" תְּנוּ עֹז לֵאלֹקִים זֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לַעֲמד כְּנֶגֶד כָּל הַקְּמִים עָלֵינוּ לִמְנַע אוֹתָנוּ מֵעֲבוֹדָתֵנוּ, חַס וְשָׁלוֹם וְאָנוּ מִתְגַּבְּרִין בְּעַזּוּת גָּדוֹל כְּנֶגְדָּם, שֶׁזֶּהוּ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה אָנוּ נוֹתְנִין כֹּבְיָכוֹל עֹז וְכֹחַ לְמַעְלָה, בִּבְחִינַת "תְּנוּ עֹז לֵאלֹקִים" וְעַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְנִשְׁפָּע עָלֵינוּ, בִּבְחִינַת "אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נוֹתֵן עֹז וְתַעֲצוּמוֹת לָעָם" שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְנוֹתֵן לָנוּ עֹז וְתַעֲצוּמוֹת, לַעֲמד כְּנֶגֶד הָעַזּוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל כָּל הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמד כְּנֶגְדָּם, כִּי אִם עַל יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כִּי כְּשֶׁאֵין לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּוַדַּאי יְבַטְּלוּ אוֹתוֹ הַמּוֹנְעִים מִתּוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ כִּי אֵין לְאָדָם חֵלֶק בַּתּוֹרָה כְּשֶׁאֵין לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְצָרִיךְ לְפַלֵּס דְּרָכָיו אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הָעַזּוּת לְבַלְתִּי לְהָיוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, עַזּוּת פָּנִים, כִּי הִיא מִדָּה רָעָה מְאד כַּנַּ"ל וְאַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וּמִדַּת הָעַנָוָה הוּא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי וְעִקַּר מִדַּת הָעַנָוָה כְּשֶׁיִּהְיֶה בְּמַדְרֵגָה שֶׁיּוּכַל לִכְתֹּב עַל עַצְמוֹ כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם (בְּמִדְבַּר י"ב) : "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאד" זֶהוּ מַדְרֵגַת הָעַנָוָה בְּתַכְלִית וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּאֲמוֹרָאִים שֶׁאָמַר רַב יוֹסֵף (סוֹטָה מ"ט:) : לָא תִּתְנֵי עֲנָוָה דְּאִיכָּא אֲנָא

קמח - מדת היראה בעצמה היא יראה מהשם יתברך

מִדַּת הַיִּרְאָה בְּעַצְמָהּ הִיא יִרְאָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאִם כֵּן יֵשׁ לָהּ גַּם כֵּן יִרְאָה וְזאת הַיִּרְאָה הִיא גַּם כֵּן יִרְאָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאִם כֵּן יֵשׁ לָהּ גַּם כֵּן יִרְאָה וְכֵן נִכְלָל יִרְאָה אַחַת בַּחֲבֶרְתָּהּ, לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד אֵין סוֹף וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּנְחוּמָא ד א שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה סֵדֶר א יְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת פֶּרֶק א וְעַיֵּן שָׁם בִּפְנֵי מֹשֶׁה) מַה שֶּׁעִשְׂתָה עֲנָוָה עֵקֶב לְסִלּוּתָא עָשְׂתָה חָכְמָה עֲטָרָה עַל רֹאשָׁהּ שֶׁנֶּאֱמַר: "עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה, רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה" נִמְצָא שֶׁעֵקֶב הָעֲנָוָה הִיא יִרְאָה וְכֵן "רֵאשִׁית חָכְמָה" הִיא גַּם כֵּן יִרְאָה נִמְצָא

שֶׁיֵּשׁ יִרְאָה לְמַעְלָה מִיִּרְאָה כִּי הַיִּרְאָה בְּעַצְמָהּ יֵשׁ לָהּ גַּם כֵּן יִרְאָה וְכֵן לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד אֵין סוֹף כַּנַּ"ל

קמט - חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך

חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ (תְּהִלִּים קי"ט) חֲצוֹת הוּא מְסֻגָּל כְּמוֹ פִּדְיוֹן, כִּי הוּא הַמְתָּקַת הַדִּינִים (פתח אליהו) וְזֶהוּ, עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ הֵיְנוּ שֶׁצַּדִּיק גּוֹבֵר עַל מִשְׁפָּט הַתִּקּוּן לָזֶה, חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם. וְעִקַּר חֲצוֹת הוּא תָּמִיד אַחַר שִׁשָּׁה שָׁעוֹת מִתְּחִלַּת הַלַּיְלָה הֵן בַּקַּיִץ וְהֵן בַּחֹרֶף וְאָז מַתְחִיל זְמַן חֲצוֹת וְנִמְשָׁךְ עַד גְּמַר אַשְׁמוּרָה שְׁנִיָּה דְּהַיְנוּ שְׁתֵּי שָׁעוֹת וּבַבֹּקֶר טוֹב לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁמַיִם וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת (עֵין בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ)

קנ - דמות דיוקנו של אביו ראה

דְּמוּת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל אָבִיו רָאָה (סוֹטָה ל"ו: תַּנְחוּמָא פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב) הוּא דָּבָר נִסְתָּר מְאד אֵיךְ הַדְּמוּת נִתְרָאֶה, וְהוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ כִּי בְּוַדַּאי יַעֲקב לא יָדַע וּמַעֲלַת הַנִּסָּיוֹן אַף שֶׁרָאָה דְּמוּת דְּיוֹקְנוֹ

קנא - סגלה לזרע של קימא

סְגֻלָּה לְזֶרַע שֶׁל קַיָּמָא שֶׁיֹּאמְרוּ שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ קֹדֶם הַזִּווּג פָּרָשַׁת "וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם" (בְּמִדְבַּר כ"ח) וְכֵן כְּשֶׁהַתִּינוֹק חוֹלֶה, חַס וְשָׁלוֹם יאמְרוּ אָז גַּם כֵּן הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה פָּרָשַׁת "וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם" כִּי מְאֹרת חָסֵר וָאו שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר וְכֵן כַּלַּת מֹשֶׁה חָסֵר וָאו גַּם כֵּן (זֹהַר וַיְחִי רל"ו וְעֵין זֹהַר פִּנְחָס ר"ן"ד) וְכָל זֶה הוּא סוֹד פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁמִּמֶּנָּה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת מְאֹרת חָסֵר וָאו שֶׁהוּא אַסְכָּרָה לְרַבֵּנוּ חַס וְשָׁלוֹם (עיין זוהר בראשית יט ולג לד) כִּי הַוָּא"ו הוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר (עיין זוהר בראשית ר"וו) וְעַל כֵּן חֶסְרוֹן הַוָּא"ו מְרַמֵּז עַל חֶסְרוֹן הַחִיּוּת כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ מִיתַת הַבָּנִים קְטַנִּים, חַס וְשָׁלוֹם וּ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ מַתְחֶלֶת הַלְּבָנָה לְהִתְמַלֵּאת וּלְהִתְתַּקֵּן כַּיָּדוּעַ כִּי אָז הִגִּיעָה לְתַכְלִית הַפְּגָם וְהַחִסָּרוֹן וַאֲזַי תֵּכֶף מַתְחִיל הַתִּקּוּן וְהַמִּלּוּי וְזֶהוּ כְּלַת רָאשֵׁי תֵּבוֹת כַּפָּרָה לְכָל תּוֹלְדוֹתָם שֶׁבְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִתְתַּקֵּן וְנִמְתָּק בְּחִינַת כַּלַּת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלְּבָנָה כִּי אָז מַתְחֶלֶת לְהִתְמַלֵּאת כַּנַּ"ל כַּלַּת מֹשֶׁה, כַּפָּרָה לְכָל תּוֹלְדוֹתָם, כַּנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ כַּפָּרָה וּסְלִיחָה וְהַמְתָּקָה עַל כָּל תּוֹלְדוֹתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם חַיִּים טוֹבִים וַאֲרֻכִּים וְעַל כֵּן פָּרָשַׁת "וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם", סְגֻלָּה לְבָנִים כַּנַּ"ל.

קנב - כשבא נשמה קדושה לעולם עם הענפים השיכים לה

כְּשֶׁבָּא נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה לָעוֹלָם עִם הָעֲנָפִים הַשַּׁיָּכִים לָהּ אָזַי הַקְּלִפָּה מְסַבֶּבֶת אוֹתָהּ רַק נִשְׁאָר פֶּתַח נֶגֶד אֱמוּנָה, שֶׁכְּנֶגֶד הָאֱמוּנָה הַפֶּתַח פָּתוּחַ וּמֵחֲמַת פְּגַם הָעֲנָפִים, חַס וְשָׁלוֹם מַשְׁלִיכִין אוֹתָם מִשָּׁם, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּשְׁלִיכִין אוֹתָם מִן הָאֱמוּנָה וַאֲזַי אֵין יְכוֹלִין לִכְנֹס, דְּהַיְנוּ לְהִתְקָרֵב אֶל שָׁרְשָׁם, שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה הַנַּ"ל כִּי לִפְעָמִים מַשְׁלִיכִין וּמַפִּילִין אֶחָד מִן הָאֱמוּנָה כְּעַיִן מַה שֶּׁמָּצִינוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (זֹהַר אַחֲרֵי דַּף ע"ב) : עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל הַמֵּתִים שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לִקָּבֵר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַתָּבוֹאוּ וַתְּטַמְּאוּ אֶת אַרְצִי וְנַחֲלָתִי וְכוּ וְהִנֵּה סְתִימַת הַפֶּתַח הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ הָאֱמוּנָה, עַל יְדֵי פְּגַם הָעֲנָפִים כַּנַּ"ל הוּא רַק לְפִי שָׁעָה וְאַחַר כָּךְ נִפְתָּח הַפֶּתַח כְּבַתְּחִלָּה הַיְנוּ שֶׁבְּעֵת שֶׁצְּרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ לַחוּץ אֶת מִי שֶׁאֵין רָאוּי לְהִתְקָרֵב אָזַי הַקְּלִפָּה הַמְסַבֶּבֶת הַנַּ"ל, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פֶּתַח כְּנֶגֶד אֱמוּנָה כַּנַּ"ל הִיא מִתְגַּבֶּרֶת וּמִתְקָרֶבֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת גַּם עַל הַפֶּתַח הַנַּ"ל וַאֲזַי אֵין יָכוֹל לִכְנֹס וְתֵכֶף אַחַר כָּךְ, חוֹזֵר הַפֶּתַח וְנִפְתָּח כְּבַתְּחִלָּה וּכְשֶׁיֵּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, רִבּוּי פְּגָמִים הַרְבֵּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לְהַסְבּוּב הַנַּ"ל לְהִתְפַּשֵּׁט עַל הַפֶּתַח לְבַלֵּי לְהַנִּיחַ לִכְנֹס כַּנַּ"ל אָזַי מִתְיָרְאִין וְחוֹשְׁשִׁין שֶׁלֹּא יִסְתֹּם הַפֶּתַח לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפָּה הַמְסַבֶּבֶת וַאֲזַי מַעֲמִידִין שָׁם בַּפֶּתַח הַנַּ"ל יְרֵא שָׁמַיִם שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ עוֹמֵד לִשְׁמֹר שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ שָׁם וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא תּוֹעֶלֶת גָּדֵל הַקְּלִפָּה הַמְסַבֶּבֶת הַנַּ"ל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְפַּשֵּׁט עַל הַפֶּתַח מֵחֲמַת הַיְרֵא שָׁמַיִם שֶׁעוֹמֵד שָׁם וְ עַל יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל לִנְסֹעַ וּלְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק עַל יְדֵי זֶה אֶפְשָׁר לְדַבֵּק עַצְמוֹ אֵלָיו אַךְ אִי אֶפְשָׁר שֶׁיָּאִיר אֵלָיו חָכְמָה דְּהַיְנוּ הַמֹּחַ בְּעַצְמוֹ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְמַהֵר הַגְּאֻלָּה בִּכְלָל וּבִפְרָט עַיִן בְּזֹהַר תְּרוּמָה (דַּף ק"מ: קמ"א: הוּבָא בַּ"פַּרְדֵּסשַׁעַר הַתְּמוּרוֹת פֶּרֶק ב) בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא מִתְתַּקְנָא כְּלָא וְכוּ, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם פְּרִיסָא קַלִּישָׁא שְׁנִפְרָס עַל הַפֶּתַח וְעַל פִּי הַסּוֹד הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת הַיְרֵא שָׁמַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּרִיסָא קַלִּישָׁא וְכַמְבאָר שָׁם בַּזֹּהַר לְמַעַל אִי אֶפְשָׁר וְגַם הַקְּלִפָּה אִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהִתְפַּשֵּׁט עַל הַפֶּתַח מֵחֲמַת הַפְּרִיסָא קַלִּישָׁא עַיֵּן שָׁם וְהוּא מַמָּשׁ מַה שֶּׁכָּתוּב לְעֵיל בְּעִנְיַן הַיְרֵא שָׁמַיִם, וְדוּק הֵיטֵב וְתָבִין נִפְלָאוֹת וְגַם עַיֵּן בְּסֵפֶר טוּב הָאָרֶץ שֶׁשָּׁם מְדַבֵּר גַּם כֵּן מֵעִנְיַן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהֶבֶן הַדָּבָר הֵיטֵב לְדַמּוֹת מִלְּתָא לְמִלְּתָא, כִּי הַכֹּל אֶחָד עִם הַנַּ"ל

קנג - ענין קבלת פני תלמיד חכם

עִנְיַן קַבָּלַת פְּנֵי תַּלְמִיד חָכָם כִּי הַלְּבָנָה אֵין לָהּ אוֹר מֵעַצְמָהּ כְּלָל רַק הִיא מְקַבֶּלֶת אוֹר מֵהַשֶּׁמֶשׁ הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁהַלְּבָנָה הִיא כְּמַרְאָה מְלֻטָּשֶׁת עַל יְדֵי זֶה מְקַבֶּלֶת אוֹר מֵהַשֶּׁמֶשׁ וּמִתְנוֹצֵץ מִמֶּנָּה אוֹר לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ אַךְ אִם הָיָה גִּשְׁמָהּ עָב וְחָשׁוּךְ בִּלְתִּי מְלֻטָּשֶׁת לֹא

הָיְתָה יְכוֹלָה לְקַבֵּל אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ כְּלָל וְכֵן הַתַּלְמִיד וְהָרַב, הֵם בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (לעיל בסי ו אות ה) וְ אִם הַתַּלְמִיד יֵשׁ לוֹ פָּנִים, הַיְנוּ בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, בְּחִינַת מַרְאָה מְלַטֶּשֶׁת אֲזַי יָכוֹל לְקַבֵּל פָּנִים, לְקַבֵּל אוֹר פְּנֵי הָרַב וַאֲזַי רָאוּי שֶׁהָרַב, יִתְרָאֶה עַצְמוֹ בְּתוֹךְ פְּנֵי הַתַּלְמִיד הַמְקַבֵּל פָּנָיו כְּמוֹ בְּכָל מַרְאָה מְלַטֶּשֶׁת, שֶׁכָּל הָעוֹמֵד כְּנֶגְדָּהּ רוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַמַּרְאָה כֵּן מְחֻיָּב גַּם כֵּן כָּאן שֶׁהַתַּלְמִיד יְקַבֵּל פְּנֵי הָרַב הַיְנוּ שֶׁיְקַבֵּל פְּנֵי הָרַב לְתוֹכוֹ, שֶׁיִּתְרָאֶה בְּתוֹכוֹ פְּנֵי הָרַב קַבָּלַת פָּנִים, הַיְנוּ קַבָּלַת פָּנִים מַמָּשׁ כַּנַ"ל וְזֶהוּ דַּוְקָא אִם יֵשׁ לְהַתַּלְמִיד פָּנִים, הַיְנוּ אַנְפִּין נְהִירִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַרְאָה מְלַטֶּשֶׁת כַּנַ"ל אַךְ אִם אֵין לוֹ פָּנִים, הַיְנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין אֲזַי אֵין יָכוֹל לְקַבֵּל פָּנִים, כַּנַ"ל לְעִנְיַן חַמָּה וּלְבָנָה וּבְוַדַּאי אֵין מִתְרָאֶה בְּתוֹכוֹ פְּנֵי הָרַב כְּמוֹ הָעוֹמֵד נֶגֶד כָּל דָּבָר עָב וְחָשׁוּךְ וְ עַל יְדֵי זֶה אֶפְשָׁר לָדַעַת, אִם הוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת מָמוֹן כִּי אִם אֵין רוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת מָמוֹן כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (לְעֵיל בְּסִימָן כ"ג עַיֵּן שָׁם) וְכֵן כָּל אֶחָד נֶגֶד חֲבֵרוֹ, אֶפְשָׁר לוֹ לָדַעַת עַל יְדֵי זֶה כִּי כָּל אֶחָד שֶׁיָּצָא מִתַּאֲוַת מָמוֹן יוֹתֵר מֵחֲבֵרוֹ, נִקְרָא כְּנֶגְדּוֹ צַדִּיק, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (שָׁם) וְזֶה שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ה) : פָּנִים בְּפָנִים וְכוּ הַיְנוּ בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה הָיוּ יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין וְהָיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל פָּנִים דְּקְדֻשָּׁה הַיְנוּ שֶׁיִּתְרָאֶה בְּתוֹכָם פָּנִים דְּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל וְזֶהוּ פָּנִים בְּפָנִים, שֶׁפָּנִים דְּקְדֻשָּׁה הָיָה בְּתוֹךְ פְּנֵיהֶם, בְּחִינַת קַבָּלַת פָּנִים כַּנַ"ל דִּבֶּר ה עִמָּכֶם שֶׁהַדִּבּוּר הָיָה מְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד וְיוֹצֵא מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מֵאַחַר שֶׁנִּכְלָל בְּתוֹכוֹ פָּנִים דְּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל אַךְ מִי שֶׁהוּא עַזּוּת פָּנִים, אֵין לוֹ פָּנִים דְּקְדֻשָּׁה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל פָּנִים כַּנַ"ל וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים כ) : "כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי"

קנד - דע כי יש יראות נפולות

דַּע כִּי יֵשׁ יִרְאוֹת נְפוּלוֹת וְ כָל הַיְסוּרִין וְהַדִּינִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם כֻּלָּם הֵם מֵהַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁנִּפְלוּ לְתוֹךְ זֶה הַדָּבָר שֶׁהוּא מִתְפַּחֵד וְיֵשׁ לוֹ יִסּוּרִין מִמֶּנּוּ (שַׁבָּת ע"ז:) : חֲמֵשׁ אֵימוֹת אֵימַת חַלְשׁ עַל הַגִּבּוֹר שׁ אַף שֶׁהוּא נֶגֶד הַטֶּבַע, שֶׁהַגִּבּוֹר יִפְחַד מֵהַחַלְשׁ אַךְ שֶׁהוּא מֵחֲמַת הַיִּרְאָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנִּפְלָה וְנִתְלַבְּשָׁה בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים וְעַל כֵּן הֵם בְּמִסְפָּר חֲמֵשׁ כְּנֶגֶד חֲמֵשׁ גְּבוּרוֹת שֶׁהֵם חֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַ"ךְ כְּפוּלִים וְ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת, לְשָׁרְשָׁם לִמְקוֹמָם וּ מְקוֹם הַיִּרְאָה הִיא בַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: דָּבָר הַמְּסוּר לְלִבּוֹ שֶׁל אָדָם נֶאֱמַר בּוֹ "וְיִרְאַתָ" (קִדּוּשִׁין יט) וְ הַיִּרְאָה צְרִיכָה לִהְיוֹת עִם דַּעַת כִּי בְּלֹא דַּעַת נֶאֱמַר (אִיּוֹב ד) : "הֲלֹא יִרְאָתְךָ כִּסְלָתֶךָ" וְ הַדַּעַת צָרִיךְ לִהְיוֹת בַּלֵּב כִּי גַּם עַכּוּ"ם יֵשׁ לוֹ דַּעַת, אַךְ הוּא בְּלֹא לֵב

(דְּבָרִים ד) "וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם כ"ט) : "וְלֹא נָתַן לָכֶם לֵב לָדַעַת" דַּיְקָא וּכְשֶׁמְּחַבֵּר הַדַּעַת שֶׁבַּלֵּב עִם הַיִּרְאָה שֶׁשָּׁרְשָׁהּ וּמְקוֹמָהּ בַּלֵּב אָז נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי ב) : "אָז תָּבִין יִרְאַת ה' וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא". וְהִנֵּה כְּתִיב (שָׁם כ"ט) : "מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ" הַיְנוּ עַל יְדֵי מִשְׁפָּט מַעֲמִיד וּמַעֲלֶה הַיִּרְאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶרֶץ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ע"ו) : "אֶרֶץ יָרְאָה" וּ מִשְׁפָּט, הוּא מַה שֶּׁהָאָדָם שׁוֹפֵט וְדָן עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁעוֹשֶׂה טֶרֶם שֶׁיְּדִינוּ אוֹתוֹ לְמַעְלָה וְ עַל יְדֵי מַה שֶּׁהוּא בְּעַצְמוֹ שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ נִצּוֹל מִדִּין שֶׁלְּמַעְלָה כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ דִּין לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה (מִדְרַשׁ רַבָּה שׁוֹפְטִים פָּרָשָׁה ה) וְכֵיוָן שֶׁאֵין עָלָיו דִּין אֵין צְרִיכָה הַיִּרְאָה לִפֹּל וּלְהִתְלַבֵּשׁ לְמַטָּה, וְאֵין צָרִיךְ לִירֹא מִשּׁוּם דָּבָר וְאֵין לוֹ רַק יִרְאָה הָעֶלְיוֹנָה, יִרְאַת הָרוֹמְמוּת. [עַיֵּן כָּל זֶה לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה, מִי שֶׁרוֹצֶה לִטְעֹם טַעַם אוֹר הַגָּנוּז, בְּסִימָן ט"ו, שָׁם מְבאָר כָּל זֶה בַּאֲרִיכוּת]

קנה - עצבות הוא מדה רעה מאד

עַצְבוּת הוּא מִדָּה רָעָה מְאד וּ מַה שֶּׁהָאָדָם אֵינוֹ נוֹסֵעַ לְהַצַּדִּיק, הוּא מֵחֲמַת עַצְבוּת וּכְבֵדוּת וְכֵן מַה שֶּׁאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי, הוּא מֵחֲמַת עַצְבוּת וְעַצְלוּת הַיְנוּ מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה כִּי בְּוַדַּאי אִם הָיָה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְהָיָה מַאֲמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹמֵד עָלָיו וְשׁוֹמֵעַ כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו, וּמַאֲזִין לְקוֹל תְּפִלָּתוֹ בְּוַדַּאי לֹא הָיָה לוֹ שׁוּם עַצְבוּת וְעַצְלוּת וּכְבֵדוּת בִּתְפִלָּתוֹ וּבְוַדַּאי הָיָה מִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי אַךְ עִקַּר בִּלְבּוּל הַתְּפִלָּה, הוּא בָּא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה וְעַל כֵּן נוֹפֵל עָלָיו עַצְלוּת וְעַצְבוּת, וּמְבַלְבֵּל אֶת תְּפִלָּתוֹ כִּי עִקַּר הָעַצְבוּת וְהָעַצְלוּת, הוּא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה כְּמוֹ לְמָשָׁל, כְּשֶׁמַּנִּיחִין חִטָּה בְּאֶרֶץ טוֹבָה אָז הוּא גָּדֵל וְצוֹמֵחַ יָפֶה, וְאֵינוֹ מַזִּיק לוֹ שׁוּם רוּחַ וְלֹא זִיקִים וּרְעָמִים וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ הַצּוֹמֵחַ וְכֹחַ הַגּוֹדֵל עַל כֵּן אֵינוֹ מַזִּיק לוֹ שׁוּם דָּבָר אֲבָל כְּשֶׁנּוֹתְנִין הַחִטָּה בְּאֶרֶץ שֶׁאֵינָהּ טוֹבָה לִזְרִיעָה אָז הוּא נִרְקָב בָּאָרֶץ מֵחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ הַצּוֹמֵחַ וְכֹחַ הַגּוֹדֵל וְ אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת כֹּחַ הַגּוֹדֵל וְכֹחַ הַצּוֹמֵחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ב) : "וַיְהִי אוֹמֵן אֶת הֲדַסָּה" לְשׁוֹן גִּדּוּל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת ל"א) : אֱמוּנָה זֶה סֵדֶר זְרָעִים וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כֹּחַ הַגּוֹדֵל וְכֹחַ הַצּוֹמֵחַ אָז אֵין מַזִּיק לוֹ שׁוּם דָּבָר וְאֵינוֹ יָרֵא מִשּׁוּם אָדָם וְשׁוּם דָּבָר וּמִתְפַּלֵּל בַּחִיּוּת כָּרָאוּי וְנוֹסֵעַ לְהַצַּדִּיק כִּי אֵינוֹ מִתְיָרֵא וּמִתְפַּחֵד מִשּׁוּם עִנְיָן שֶׁבָּעוֹלָם אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ חִסָּרוֹן בֶּאֱמוּנָה אָז אֵין לוֹ כֹּחַ הַגּוֹדֵל וְכֹחַ הַצּוֹמֵחַ וַאֲזַי הוּא נִרְקָב מַמָּשׁ, כְּמוֹ הַחִטָּה הַנַּ"ל וְ עַל כֵּן יֵשׁ לוֹ עַצְבוּת וְעַצְלוּת וּכְבֵדוּת, וְהוּא נִרְקָב מַמָּשׁ וְזֶה בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם הַיְנוּ מַה שֶּׁאֵינוֹ יָרֵא מִשּׁוּם דָּבָר וְאֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ עַל שׁוּם בִּטּוּל וּבִלְבּוּל בַּעֲבוּרוֹ רַק עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ זֶה בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם שֶׁאֵין שׁוּם דָּבָר יָכוֹל לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ כִּי לֹא אִכְפַּת לֵהּ שׁוּם דָּבָר רַק

עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אֶרֶךְ אַפַּיִם הוּא תְּלוּי בְּבְחִינַת אֱמוּנָה כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה זָרָה בָּעוֹלָם חָרוֹן אַף בָּעוֹלָם (סִפְרֵי פָּרָשַׁת רְאֵה) אֲבָל עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא הֶפֶךְ עֲבוֹדָה זָרָה נִתְבַּטֵּל הַחָרוֹן אַף וְזוֹכִין לַאֲרִיכַת אַפַּיִם, שֶׁהוּא הֶפֶךְ הַחָרוֹן אַף הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה עַל יְדֵי אֱמוּנָה לַאֲרִיכַת אַפַּיִם שֶׁיְּאָרִיךְ אַפּוֹ עַל כָּל דָּבָר בִּלְבוּל וּמְנִיעָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו בִּתְפִלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ שֶׁיִּסְבֹּל הַכֹּל, וְלֹא יִתְעַצֵּב וְלֹא יִתְעַצֵּל עַל יְדֵי זֶה כְּלָל רַק יַעֲצֹר רוּחוֹ וְלֹא יִכְפַּת לֵהּ כְּלָל וְיַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ וְיַעֲבֹר עַל הַכֹּל, וְלֹא יָחוּשׁ עַל כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת כְּלָל שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כּחַ הַגּוֹדֶל וְכֹחַ הַצּוֹמֵחַ כַּנַּ"ל וְדַע, שֶׁ אֶרֶךְ אַפַּיִם תְּלוּי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי שָׁם זוֹכִים לִבְחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ז) : ''שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה'' וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (כְּתֻבּוֹת ק"י:) : כָּל הַדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹק נִמְצָא שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכִין לִבְחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם כַּנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יוּכַל לְבַלְבְּלוֹ שׁוּם מוֹנֵעַ וּבִלְבּוּל מַעֲבוֹדָתוֹ כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁ עִקַּר עֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי זוֹכִין עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם בְּחִינַת כּחַ הַגּוֹדֵל וְכֹחַ הַצּוֹמֵחַ שֶׁ עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדָתוֹ וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב וּמְבַלְבֵּל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בֶּאֱמֶת כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה וְכַנַּ"ל וְעִקַּר גֹּדֶל הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַהִתְלַהֲבוּת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהָיָה מִתְלַהֵב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כָּל כָּךְ הָיָה רַק בִּשְׁבִיל מִדָּה זאת שֶׁל אֲרִיכַת אַפַּיִם מֻחֲמֶת שֶׁרָאָה שֶׁשָּׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לִבְחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין קי"א) : ''וַיְמַהֵר מֹשֶׁה וַיִּקֹּד אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ'' מָה רָאָה ? אֶרֶךְ אַפַּיִם רָאָה הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי מֻחֲמֶת שֶׁרָאָה בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם שֶׁהוּא תְּלוּי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל עַל כֵּן ''וַיִּקֹּד אַרְצָה'', שֶׁהָיָה לִבּוֹ בּוֹעֵר לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לִזְכּוֹת לְאֶרֶךְ אַפַּיִם כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ שָׁם : וְחַד אָמַר אֱמֶת מֵר אָמַר חֲדָא וּמַר אָמַר חֲדָא וְלָא פְּלִיגִי כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת אֱמֶת כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר [בהתורה ואכלתם סי מ"ז] וּמַסִּיק שָׁם בַּגְּמָרָא שְׁמַע מִנַּהּ אֶרֶךְ אַפַּיִם רָאָה כִּי עִקַּר הוּא בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם כַּנַּ"ל וְ צָרִיךְ כָּל אָדָם לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כְּסוּפִין וְגַעְגּוּעִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְגַם שֶׁיִּהְיֶה גַּעְגּוּעִים לְכָל הַצַּדִּיקִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהוּא סְגֻלָּה לְהַכְעַס וְלַעֲצָבוּת כִּי כָּל הַכּוֹעֵס כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲכּוּ"ם (שַׁבָּת ק"ה) אֲבָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת אֶרֶךְ אַפַּיִם, הֶפֶךְ הַכַּעַס וְזֶה שֶׁקּוֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע,

שֶׁהוּא אֱמוּנַת הַיִּחוּד, אָנוּ מְבַקְּשִׁים וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיוּת לְאַרְצֵנוּ הַיְנוּ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים וּמִתְגַּעְגְּעִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לֶאֱמוּנָה הַיְנוּ קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהוּא אֱמוּנָה

קנו - מה שמדברים בינו לבין קונו הוא בחינת רוח הקדש

לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי וְכוּ (תְּהִלִּים נ"א) כִּי מַה שֶּׁמְּדַבְּרִים בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְדָוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה מַעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה מְאד יֵשׁ מִזֶּה סֵפֶר תְּהִלִּים וְכֵן כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ הוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כ"ז) : "לְךָ אָמַר לִבִּי", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: לְךָ בִּשְׁבִילְךָ וּבִשְׁלִיחוּתְךָ "אָמַר לִי לִבִּי" שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁהַלֵּב אוֹמֵר הֵם דִּבְרֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַמָּשׁ וְהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְ צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ תָּמִיד, לְבַקֵּשׁ בְּכָל פַּעַם בְּתַחֲנוּנִים וְדִבְרֵי רְצוּיִים חֲדָשִׁים וְ לְזִכּוֹת לָזֶה, צָרִיךְ טָהֳרַת הַלֵּב וְטָהֳרַת הַלֵּב הוּא, עַל יְדֵי שֶׁמִּתְלַהֵב וּבוֹעֵר לִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה נִטְהָר הַלֵּב כִּי נֶגֶד שְׁנִתְלַהֵב וְנִבְעָר לַעֲבֵרָה אוֹ לְתַאֲוָה רָעָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁמִּזֶּה נִטְמָא לִבּוֹ נֶגֶד זֶה צָרִיךְ שֶׁיִּתְלַהֵב וְיִבְעַר לִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ [כִּי עַל יְדֵי חֲמִימוּת הַלֵּב עַל יְדֵי זֶה מְגָרֵשׁ רוּחַ הַטֻּמְאָה כִּי טֶבַע הָאֵשׁ שֶׁמְּגָרֵשׁ הָאֲוִיר, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרֵר לְחַכְמֵי הַיְסוֹדוֹת כִּי זֶהוּ סִבַּת מַה שֶּׁיּוֹרֶה הַקָּנֶי שְׁרֻפָּה עַל יְדֵי שֶׁמַּדְלִיקִין מַה שֶּׁזּוֹרִין לְמַעְלָה וְדַהַיְנוּ הַפִּילְוֶור] כִּי עַל יְדֵי כֹּחַ הָאֵשׁ, בּוֹרֵחַ הָאֲוִיר וְהָאֲוִיר הוּא דּוֹחֶה אֶת הַדְּבָרִים שֶׁמִּלְאוּ בָּהֶם אֶת הַקָּנֶי שְׁרֻפָּה וְעוֹד נִתְבָּרֵר בְּחוּשׁ מִכַּמָּה דְּבָרִים וְהַכְּלָל, שֶׁהָאֵשׁ מְגָרֵשׁ הָאֲוִיר עַל כֵּן הַחֲמִימוּת שֶׁבַּלֵּב שֶׁבּוֹעֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְגָרֵשׁ הָרוּחוֹת שֶׁהֵם אֲוִיר, הַיְנוּ שֶׁמְּגָרֵשׁ אֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה וְעַל יְדֵי זֶה נִטְהָר לִבּוֹ] וְעַל יְדֵי זֶה יִטְהַר לִבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר ל"א) : "כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ" וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ טָהֳרַת הַלֵּב, אֲזַי זוֹכֶה לְדַבֵּר בְּכָל פַּעַם דִּבּוּרִים חֲדָשִׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְזֶהוּ לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹקִים אֲזַי וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי שֶׁיִּזְכֶּה לְחַדֵּשׁ דִּבּוּרִים חֲדָשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כַּנַ"ל וְ לְבוֹא לְהִתְלַהֲבוּת וַחֲמִימוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא עַל יְדֵי תְּנוּעָה כִּי תְּנוּעָה מְעוֹרֵר חֲמִימוּת, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ אִם יִזְרק חֵץ וְיִתְחַב בְּרֹאשׁוֹ שַׁעֲוָה אֲזַי יִמַּס הַשַּׁעֲוָה מֵחֲמַת הַחֲמִימוּת הַבָּא עַל יְדֵי הַתְּנוּעָה וְכֵן כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ הֵנָּה וְהֵנָּה עַל יְדֵי תְּנוּעָתוֹ הוּא מַזִּיעַ [וְ עִקַּר הַתְּנוּעָה הוּא מֵהַמַּחֲשָׁבָה כִּי מִתְּחִלָּה הַמַּחֲשָׁבָה נוֹחָה וּשְׁקֵטָה וְאַחַר כָּךְ מַתְחֶלֶת הַמַּחֲשָׁבָה לְהִתְנוֹעֵעַ מִמַּחֲשָׁבָה לְמַחֲשָׁבָה הַיְנוּ מִתְּחִלָּה כְּשֶׁיֵּשֵׁב עַל מְקוֹמוֹ, הָיָה מַחֲשַׁבְתּוֹ לֵישֵׁב וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ מַתְחִיל מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהִתְנוֹעֵעַ מִמַּחֲשָׁבָה הָרִאשׁוֹנָה לַחֲשֹׁב לֵילֵךְ וְעַל יְדֵי כֵּן מוֹרִיד חֲמִימוּת וְעַל כֵּן כְּשֶׁאָדָם יָשֵׁן צָרִיךְ לְכַסּוֹת עַצְמוֹ כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה נוֹחָה וּשְׁקֵטָה אֵין לוֹ חֲמִימוּת] וּכְמוֹ כֵן בְּרוּחָנִיּוּת כְּשֶׁהַמַּחֲשָׁבָה חוֹשֶׁבֶת בְּגֻדְלַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וּמִתְנוֹעֵעַ מִמַּחֲשָׁבָה לְמַחֲשָׁבָה עַל יְדֵי הַתְּנוּעָה

מוֹרִיד חֲמִימוּת, וּבוֹעֵר לִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכֵן עִקַּר חֲמִימוּת יְסוֹד הָאֵשׁ, הוּא מַה שֶּׁמְּקַבֵּל מִתְּנוּעַת הַכּוֹכָבִים כִּי יְסוֹד הָאֵשׁ הוּא לְמַעְלָה מִיסוֹד הָאֲוִיר וְסָמוּךְ לַגַּלְגַּלִּים וְכֵן כָּל גַּלְגַּל מְקַבֵּל מִגַּלְגַּל שֶׁלְּמַעְלָה הֵימֶנּוּ עַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁ מַצְדִּיק הָרַבִּים הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹ עַל יְדֵי שֶׁזָּן כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת שֶׁגַּם זֶה נִקְרָא מַצְדִּיק הָרַבִּים עַל יְדֵי זֶה מוֹרִיד גַּם כֵּן חֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּנִיֵּאל י"ב) : וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים וְהוּא מְקַבֵּל הַחֲמִימוּת מִמַּה שֶּׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְ יוֹכֵל לְהוֹרִיד חֲמִימוּת לְאַחֵר גַּם כֵּן כְּמוֹ הַכּוֹכָבִים שֶׁמְּקַבְּלִים מִלְּמַעְלָה, וּמוֹרִידִים לְמַטָּה אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל הַחֲמִימוּת מִמִּי שֶׁלְּמַעְלָה אַף שֶׁמֵּבִיא חֲמִימוּת לְאַחֵר, הוּא רַק לְפִי שָׁעָה וְהוּא עַצְמוֹ מִתְקָרֵר כְּמוֹ הַבַּרְזֶל הַמְלֻבָּן שֶׁמַּשְׁלִיכִין לַמַּיִם שֶׁהַבַּרְזֶל עַצְמוֹ מִתְקָרֵר וְגַם הַמַּיִם שֶׁנִּתְחַמֵּם הוּא רַק לְפִי שָׁעָה [מִן וְלָבוֹא לְהִתְלַהֲבוּת עַד כָּאן לֹא נִכְתַּב יָפֶה כְּסֵדֶר, כִּי לֹא שָׁמַעְתִּי זֶה הָעִנְיָן מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ וְעִקַּר הָעִנְיָן עַיֵּן לְעֵיל בְּהַתּוֹרָה עַתִּיקָא טְמִיר וּסְתִים בְּסִימָן כ"א, שָׁם מְבֹאָרִים הַקְּדֻמּוֹת אֵלּוּ בַּאֲרִיכוּת וְהַכְּלָל שֶׁתְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל מוֹלִיד חֹם בַּלֵּב דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשָּׂגַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַשְּׁבִעַת נֵרוֹת וְכוּ כַּמְבֹאָר שָׁם עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם עַיֵּן שָׁם וְעַל יְדֵי הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב זוֹכֶה לְגֶרֶשׁ הָרוּחַ הַטֻּמְאָה רוּחַ שְׁטוּת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה מְטַהֵר לִבּוֹ כַּנַּ"ל וְאָז זוֹכֶה לְדַבֵּר דִּבּוּרִים חֲדָשִׁים בְּכָל פַּעַם שֶׁמִּתְבּוֹדֵד שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל]

קנז - אם יתדבק עצמו לדברי התורה היוצאים מפי הצדיק

אִם יִתְדַּבֵּק עַצְמוֹ לְדִבְרֵי הַתּוֹרָה הַיּוֹצְאִים מִפִּי הַצַּדִּיק תָּמֵהַּ אֲנִי אֵיךְ אֶפְשָׁר אַחַר כָּךְ לִסְבֹּל וְלַחְפֹּץ חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וזהו (אָבוֹת פֶּרֶק ד) : כָּל הַנֶּהֱנֶה מִדִּבְרֵי תּוֹרָה נוֹטֵל חַיָּיו מִן הָעוֹלָם והבן היטב

קנח - ראו לפעמים אש בוער מרחוק

כַּמָּה בְּנֵי אָדָם סִפְּרוּ שֶׁרָאוּ לִפְעָמִים אֵשׁ בּוֹעֵר מֵרָחוֹק וְקָרְבוּ לְשָׁם וְלֹא הָיָה כְּלוּם וְכֵן נִתְרָאֶה גַּם כֵּן לִפְעָמִים בַּדֶּרֶךְ וְגַם עַל הַיָּם לִפְעָמִים נִתְרָאֶה כָּךְ וּכְבָר נוֹדָע שֶׁזֶּה בָּא מִן הָאֲדִים הָעוֹלִים מִן הָאָרֶץ וְיֵשׁ אֲדִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ שֶׁל גְּפְרִית וְעוֹלִים אֵיזֶה אֲדִים וְנִתְקַבְּצִים זֶה עִם זֶה וּמַכֶּה עֲלֵיהֶם רוּחַ קַר מִלְּמַעְלָה וְנוֹפְלִים לְמַטָּה וּמַתְחִילִין לִבְעֹר לְפִי שָׁעָה כְּמוֹ כֵן יֵשׁ כַּמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁלִּפְעָמִים נִבְעָר לִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַתְחִיל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְאַחַר שָׁעָה נִתְבַּטֵּל וְחוֹזֵר לְקַדְמוּתוֹ וְלִפְעָמִים נִמְשָׁךְ חֲצִי יוֹם אוֹ אֵיזֶה יָמִים אוֹ אֵיזֶה שָׁבוּעוֹת אַךְ לֹא לָנֶצַח וְלֹא לִזְמַן מְרֻבֶּה וְזֶה בָּא מֵרְשָׁעִים הַיְנוּ מִמַּה שֶּׁהָרְשָׁעִים מְלַאִים

חֲרָטָה וְאֵלּוּ הַחֲרָטוֹת מִתְקַבְּצִים וּבָאִים לְאֵיזֶה אָדָם וּכְפִי מִסְפַּר הַחֲרָטוֹת הַבָּאִים לוֹ כֵּן נִמְשָׁךְ הַזְּמַן שֶׁבּוֹעֵר לִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי מֵאֵלּוּ הַחֲרָטוֹת נִבְעָר לִבּוֹ פִּתְאֹם אַךְ לָאו כָּל אָדָם שָׁוֶה בָּזֶה כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינוֹ בָּא לוֹ הִתְלַהֲבוּת מֵאֵלּוּ הַחֲרָטוֹת רַק מִמָּקוֹם אַחֵר

קנט - דע שיש אמצעי והיא השכינה

דַּע שֶׁיֵּשׁ אֶמְצָעִי וְהִיא הַשְּׁכִינָה שֶׁהוּא אֶמְצָעִי בֵּין בְּנֵי אָדָם וּבֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל וְיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין לִמּוּד הַתּוֹרוֹת שֶׁלֹּא כָּל אָדָם וְאָדָם לוֹמֵד בִּבְחִינָה אַחַת וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִלְמֹד לְהַשְּׁכִינָה, שֶׁלִּמּוּדוֹ עוֹלֶה לְהַשְּׁכִינָה אֲזַי הַשְּׁכִינָה, מְקַבֶּלֶת הַלִּמּוּד הַתּוֹרָה וּמַעֲלָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנִמְשָׁךְ מִזֶּה שֶׁפַע הַיְנוּ שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת כִּי בְּהַתּוֹרָה יֵשׁ אֵשׁ וּמַיִם וּכְשֶׁהַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶמְצָעִי מְקַבֶּלֶת הַתּוֹרָה אֲזַי עוֹלֶה כֹּחַ הָאֵשׁ לְמַעְלָה וְנִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ שֶׁפַע לְמַעְלָה, לְכָל הָעוֹלְמוֹת וּלְכָל הַמַּלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְכוּ וְזֶה הוּא שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת וְכֹחַ הַמַּיִם נַעֲשֶׂה מִזֶּה שֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת, וְיוֹרֵד לָזֶה הָעוֹלָם וְזֶה הוּא בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמאל שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה, הַיְנוּ "אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ וּבִשְׂמאלָהּ עשֶׁר וְכָבוֹד" (מִשְׁלֵי ג) כִּי אֹרֶךְ יָמִים הוּא לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ל"ט:) וְהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת יָמִין שֶׁזֹּאת הַשֶּׁפַע הִיא לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ, שֶׁהֵם עוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְעשֶׁר וְכָבוֹד שֶׁהוּא שֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת הִיא בְּחִינַת שְׂמאל אַךְ לא כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה שֶׁיִּהְיֶה לְמוּדוֹ עוֹלֶה לְהַשְּׁכִינָה כִּי לָזֶה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אָדָם יָקָר וְשֶׁיִּהְיֶה לְמוּדוֹ רַק לְהַשְּׁכִינָה, הַיְנוּ לְאוֹקְמָא שְׁכִינְתָּא מֵעַפְרָא וְלא כָּל אָדָם זוֹכֶה לְלִמּוּד זֶה וְאַף אִם לוֹמֵד בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וְגַם אִם אוֹמַר שֶׁלִּמּוּדוֹ לְאוֹקְמָא שְׁכִינְתָּא מֵעַפְרָא עִם כָּל זֶה מִי יוֹדֵעַ אִם רָאוּי לְכָךְ שֶׁיִּהְיֶה לְמוּדוֹ לְהַשְּׁכִינָה וּכְשֶׁאֵין לְמוּדוֹ עוֹלֶה לְהַשְּׁכִינָה אֲזַי כְּשֶׁהַתּוֹרָה יוֹצֵאת וְאֵי אֶפְשָׁר לָהּ לַעֲלוֹת אֶל מָקוֹם מְכוֹנָהּ וְטִבְעָהּ הוּא לְהַגְבִּיהַּ אֶת עַצְמָהּ וְלַעֲלוֹת וּבְתוֹךְ כָּךְ נַעֲשֶׂה לַיְלָה וַאֲזַי יוֹצְאִין כָּל גַּרְדִּינֵי נִימוֹסִין וְכוּ הַמְבאָרִים בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (מִקֵּץ דַּף ר"ג:) וְהֵם מַכִּים עָלֶיהָ, וְנוֹפֶלֶת לְמַטָּה, וּמִתְפַּזֶּרֶת לְמַטָּה לְכָל הָעוֹלָם וְכָל בְּנֵי עוֹלָם שׁוֹאֲבִים מֵהָאֲויר וְכֻלָּם שׁוֹאֲבִים מִזֹּאת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְפַּזְּרָה לְמַטָּה בָּאֲויר, בְּהָקִיץ אוֹ בְּשֵׁנָה וּלְפִי מַהוּת הָאָדָם שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ מֵהַתּוֹרָה הַזֹּאת כֵּן נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה כִּי אָדָם כָּשֵׁר וְיֵרֵא שָׁמַיִם אֲפִלּוּ מִקְּטַנֵּי הָעֶרֶךְ אוֹ אָדָם גָּדוֹל וְצַדִּיק כְּשֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַתּוֹרוֹת אֵלּוּ שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ אֲזַי נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ מִזֶּה טַ"ל תּוֹרָה (הַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים וּבַתִּקּוּנִים מז"ח וּבְיִלְקוּט יְשַׁעְיָה כ"ו) וּמַגִּיעַ לָהֶם מִזֶּה הִתְעוֹרְרוּת חָדָשׁ וְחֵשֶׁק לְהַתּוֹרָה וְהַכֹּל לְפִי מַדְרֵגַת הַמְקַבֵּל לְקֻצָּת נַעֲשִׂים מֵאֵלּוּ הַתּוֹרוֹת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא כִּי כְּשֶׁמְּקַבֵּל מִכַּמָּה תּוֹרוֹת שֶׁל כַּמָּה בְּנֵי אָדָם נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ צְרוּפִין חֲדָשִׁים, וְיוּכַל לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת מִזֶּה וְחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא וְלִקְטַנִּים שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג וּלְחַדֵּשׁ, מַגִּיעַ לָהֶם מִזֶּה הִתְעוֹרְרוּת

חָדָשׁ וְחֻשָּׁק נִמְרָץ לְהַתּוֹרָה שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת חִדּוּשִׁין שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ הַחֻשָּׁק וְהַהִתְעוֹרְרוּת אֶצְלוֹ וְזֶה כְּשֶׁמַּגִּיעַ לִבְנֵי אָדָם כְּשֵׁרִים וַהֲגוּנִים אַךְ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לִבְנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם כְּשֵׁרִים אֲזַי נַעֲשֶׂה הֶפֶךְ מִזֶּה, שֶׁנַּעֲשֶׂה אֶצְלוֹ מֵאֵלּוּ הַתּוֹרוֹת ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ אַדְרַבָּא חֻשָּׁק נִמְרָץ וְהִתְעוֹרְרוּת חָדָשׁ לִיגִיעוֹת וּטְרָחוֹת וַעֲבוֹדַת הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מַמָּשׁ מִטַּ"ל תּוֹרָה הַיְנוּ ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג) : "בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם" וְזֶה הוּא בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמאל שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל הַיְנוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְאָדָם כָּשֵׁר נַעֲשֶׂה מִזֶּה טַל תּוֹרָה כַּנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת יָמִין וּלְהֶפֶךְ נַעֲשֶׂה ל"ט מְלָאכוֹת זֶה הוּא בְּחִינַת שְׂמאל כִּי בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הָעוֹלָה לְהַשְׁכִּינָה נַעֲשֶׂה מֵהַיָּמִין וּשְׂמאל מֵאֵשׁ וּמַיִם שֶׁפַּע רוּחָנִיּוּת וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת וּבְזֶה הַלִּמּוּד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת אֶל הַשְׁכִּינָה כַּנַּ"ל וְנִתְפַּזֵּר בָּאֲוִיר כַּנַּ"ל נַעֲשֶׂה מֵהַיָּמִין וּשְׂמאל מֵהָאֵשׁ וּמַיִם טַל, אוֹ ל"ט מְלָאכוֹת לְפִי מַהוּת הַמַּקְבִּלִים, כַּנַּ"ל. וְדָבָר זֶה הוּא מְבֹאָר בְּגַשְׁמִיּוּת מַמָּשׁ כִּי כְּשֶׁהָאָדָם לוֹמֵד יוֹצְאִים הֲבָלִים וְאֵדִים מִפִּיו וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים אֵינוֹ מוֹצִיא דִּבּוּר מִפִּיו עַל כָּל זֶה בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹשֵׁב עַל הַסֵּפֶר וּמְעַיֵּן יוֹצְאִים הֲבָלִים וְאֵדִים מִמֶּנּוּ וְיֵשׁ בָּהֶם חֲמִימוּת וְלַחוּת כַּיָּדוּעַ בַּטֶּבַע וְאֵלּוּ הַהֲבָלִים וְהָאֵדִים שֶׁיּוֹצְאִים הֵם בְּחִינַת אֵשׁ וּמַיִם וּכְשֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לַעֲלוֹת אֶל הַמָּקוֹם הַצָּרִיךְ לָהֶם וַאֲזַי בַּלַּיְלָה מַכֶּה עֲלֵיהֶם הַנַּ"ל, הַיְנוּ בְּחִינַת הַגַּרְדְּיָנִי נִימוֹסִין וְכוּ שֶׁיּוֹצְאִין בַּלַּיְלָה כַּנַּ"ל וְנִתְפַּזְּרִים בָּאֲוִיר, וּבְנֵי אָדָם שׁוֹאֲבִין מֵהָאֲוִיר וַאֲזַי שׁוֹאֵב כָּל אֶחָד מִכַּחוֹת הַתּוֹרוֹת הָאֵלּוּ שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ בָּאֲוִיר וְכֵן בָּאֱמֶת טַל בְּגַשְׁמִיּוּת יֵשׁ בּוֹ גַּם כֵּן שְׁנֵי כוחות טוֹב וָרַע לְהָמִית וּלְהַחֲיוֹת וְנַעֲשֶׂה גַּם כֵּן מֵהָאֵדִים הָעוֹלִים מִן הָאָרֶץ וּבַלַּיְלָה יֵשׁ קְרִירוּת וּמַכֶּה עֲלֵיהֶם הָרוּחַ קַר מִלְּמַעְלָה וְנוֹפְלִים לְמַטָּה, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם טַל וְהוּא חִיּוּת כָּל הָעֲשָׂבִים וּבְהֵמוֹת הָאוֹכְלוֹת מִמֶּנּוּ, נַעֲשִׂים שְׁמָנִים וְיֵשׁ מִינִים שֶׁמַּזִּיק לָהֶם מְאד הַטַּל וְגַם לִבְנֵי אָדָם הָאוֹכְלִים מֵהַטַּל מַזִּיק לָהֶם וּמַגִּיעַ מִזֶּה דֶּבֶר וּמִינֵי חֳלָאִים, חַס וְשָׁלוֹם נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ בְּהַטַּל שְׁנֵי כוחות, לְהָמִית וּלְהַחֲיוֹת כַּנַּ"ל כֵּן נַעֲשֶׂה מֵהַתּוֹרוֹת הַנַּ"ל עַל יְדֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם מַמָּשׁ בִּבְחִינַת הַטַּל הַגַּשְׁמִי, נַעֲשֶׂה מִזֶּה ט"ל [אַחַר שֶׁאָמַר תּוֹרָה הַזֹּאת, עָנָה וְאָמַר אֲבָל לֹא מָצָאתִי מִקְרָא אוֹ אֵיזֶהוּ מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְמִצא בּוֹ דְּבָרִים אֵלֶּה אֶפְשָׁר יִמָּצֵא אֶחָד שֶׁיּוּכַל לִמְצא דְּבָרִים אֵלֶּה בְּאֵיזֶה מִקְרָא אוֹ מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהִזְכִּיר אָז מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ (סוֹטָה כ"ז) : מִי יִגְלֶה עָפָר מֵעֵינֶיךָ רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁהָיִיתָ אוֹמֵר עָתִיד דּוֹר אֶחָד וְכוּ שֶׁאֵין לוֹ מִקְרָא מִן הַתּוֹרָה, וַהֲלֹא רַבִּי עֲקִיבָא תַּלְמִידְךָ מוֹצֵא לוֹ מִקְרָא מִן הַתּוֹרָה]

קס - הדפק דופק ונוקש באדם

הַדּפֵק דּוֹפֵק וְנוֹקֵשׁ בָּאָדָם. לְפָעָמִים הוּא נוֹקֵשׁ בָּאָדָם וּמַזְכִּיר אוֹתוֹ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : ''קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק'' וְלִפְעָמִים הוּא מַזְכִּיר אֶת הָאָדָם לַעֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם כִּי הַדּפֵק בָּא מִן הַנִּשְׁיָמָה וְהַנִּשְׁיָמָה בָּא מִן הָאֲוִיר עַל יְדֵי הַדִּבּוּר וּ כְפִי הַדִּבּוּר כֵּן נַעֲשֶׂה הַדּפֵק אִם לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ

קסא - המחלקת מגביה ומרים את האדם

הַמַּחֲלֹקֶת מַגְבִּיהַּ וּמֵרִים אֶת הָאָדָם כִּי ''הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה'' (דְּבָרִים כ) וְהִנֵּה עֵץ הַמַּנָּח עַל הָאָרֶץ אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַגְבִּיהַּ אֶת עַצְמוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁבָּאִין עָלָיו מַיִם שׁוֹטְפִין אֲזַי הַמַּיִם מְרִימִין וְנוֹשְׂאִין אֶת הָעֵץ וְ הַמַּחֲלֹקֶת נִקְרָא מַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ''ח) : ''סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל הַיּוֹם הִקִּיפוּ עָלַי יָחַד''

קסב - בימי המגיד, היה איש עשיר ומיחס

בִּימֵי הַמַּגִּיד, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הָיָה אִישׁ עָשִׁיר וּמְיֻחָס, וְהָיָה מִתְנַגֵּד לְאַנְשֵׁי הַמַּגִּיד וְסִפְּרוּ לוֹ אֲנָשָׁיו מִזֶּה הָאִישׁ וְאָמַר לָהֶם שֶׁיִּרְאוּ לְקָרֵב אוֹתוֹ אֵלָיו וּלְהִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה מְאד וּלְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעֲזֹר לָהֶם וְכֵן עָשׂוּ עַד שֶׁעָזְרָם ה שֶׁהֵבִיאוּ אוֹתוֹ לְהַמַּגִּיד, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְנַעֲשָׂה אִישׁ כָּשֵׁר יְרֵא שָׁמַיִם אַך הִתְחִיל לֵירֵד מִנְּכָסָיו וְאָמַר הַמַּגִּיד, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאֵלּוּ שְׁנֵיהֶם אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, הַיְנוּ תּוֹרָה וּגְדֻלָּה כִּי הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין (בָּבָא בַּתְרָא כה:) נִמְצָא כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַחְכִּים עוֹמֵד לְדָרוֹם עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַעֲשִׁיר כִּי כְּשֶׁהוּא בְּדָרוֹם אֲזַי אֵינֶנּוּ בְּצָפוֹן וַעֲשִׁירוּת בְּצָפוֹן וְכֵן לְהֵפֶךְ כִּי אִם, אִם הוּא בְּתַכְלִית הֶעָנְיוּת שֶׁהוּא אֵין מַמָּשׁ אֲזַי אֵינוֹ עוֹמֵד בְּשׁוּם צַד כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר עָלָיו שֶׁהוּא בְּצָפוֹן אוֹ בְּדָרוֹם מֵאַחַר שֶׁהוּא אֵין וְאֶפֶס מַמָּשׁ עַל כֵּן אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה תּוֹרָה וּגְדֻלָּה בְּמָקוֹם אֶחָד כְּגוֹן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ

קסג - לפעמים מנח הדבור ומוכן לצאת

לִפְעָמִים מָנַח הַדִּבּוּר וּמוּכָן לָצֵאת, וְאֵינוֹ יוֹצֵא דֶּרֶךְ הַפֶּה כִּי אִם דֶּרֶךְ הַעֹרֶף [וּמַמָּשׁ אֶפְשָׁר לִשְׁמֹעַ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁהַדִּבּוּר אֵינוֹ יוֹצֵא דֶּרֶךְ הַפֶּה רַק דֶּרֶךְ הָעֹרֶף] כִּי יֵשׁ שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת וְהַקְּלִפּוֹת רוֹצִים תָּמִיד לִתְפֹּס הַדִּבּוּר לְעַצְמָם בִּפְרָט דִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ מֵאָדָם גָּדוֹל כִּי אֶצְלָם כָּל הַדִּבּוּרִים יָפִים וְנָאִים וַחֲשׁוּבִים, וְרוֹצִים לְתָפְסָם מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהַדִּבּוּר נָאֶה בֶּאֱמֶת כִּי הַמְצָרְיִים שֶׁהָיוּ כֻּלָּם שְׁחוֹרִים אֶלּוּ לֹא הָיְתָה שָׂרָה יְפַת תֹּאַר כָּל כָּךְ, גַּם כֵּן הָיְתָה חֲשׁוּבָה

בְּעֵינֵיהֶם מְאד וְהַדִּבּוּר הוּא בְּחִינוֹת שָׂרָה לְכָל אֶחָד לְפִי עֶרְכּוֹ יֵשׁ שֶׁהוּא בְּחִינוֹת שָׂרָה לְאֶמָּתִי (בְּרֵכוֹת יג) : שֶׁהוּא מוֹשֵׁל בַּדִּבּוּר שֶׁלּוֹ עַל עִיר וּמְדִינָה וְיֵשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְיֵשׁ שֶׁהוּא שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ אַך אֶצְלָם שֶׁהֵם בְּחִינוֹת מִצְרִים, שֶׁכֻּלָּם שְׁחוֹרִים וּשְׁפָלִים כָּל הַדִּבּוּרִים חֲשׁוּבִים וְרוֹצִים לְתָפְסָם כִּי הַשָּׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הֵם שַׂר הָאוֹפִים וְשַׂר הַמַּשְׁקִים וְשַׂר הַטַּבָּחִים, שֶׁהֵם תַּאֲווֹת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּפַרְעֹה הוּא אוֹתִיּוֹת הָעֶרֶף שֶׁעוֹמֵד אֲחוֹרֵי הַקְּדֻשָּׁה וְתֵכֶף שֶׁרוֹאִין הַשְּׁלֹשָׁה שָׂרִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם שָׂרֵי פַּרְעֹה, אֶת שָׂרָה שֶׁהוּא הַדִּבּוּר אֲזַי יָפָה וְנָאֶה בְּעֵינֵיהֶם וְתוֹפְסִים אוֹתוֹ לְפַרְעֹה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית י"ב) : "וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שָׂרֵי פַרְעֹה וַיְהַלְלוּ אוֹתָהּ אֶל פַּרְעֹה" כִּי הַשְּׁלֹשָׁה שָׂרִים הַנַּ"ל הֵם קָנְאָה וּוֶשֶׁט וּוְרִידִין, וְתוֹפְסִין הַדִּבּוּר לְהָעֶרֶף וְהִנֵּה כְּשֶׁהַדִּבּוּר הוּא דִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ בְּחִינוֹת שָׂרָה שֶׁהָיְתָה שְׁכִינָה עִמָּהּ אַף שֶׁהָיְתָה צַר לְאַבְרָהָם מְאד מְאד בְּעֵת שֶׁנִּלְקְחָה עִם כָּל זֶה יָדַע וּבָטַח בַּה שֶׁהוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה שֶׁנִּתְפְּסָה לְשָׁם שֶׁנַּעֲשָׂה מִזֶּה נַחַת גָּדוֹל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת "עֵת אֲשֶׁר שָׂלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ" (קֹהֶלֶת ח) שֶׁלִּקְּטָה מִשָּׁם נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים כַּיָּדוּעַ אֲבָל אִם הוּא דִּבּוּר פָּשׁוּט, חַס וְשָׁלוֹם אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְפְּסוּ אוֹתוֹ לְשָׁם, וְכִמְעַט, חַס וְשָׁלוֹם, יִשְׁתַּקֵּעַ שָׁם אִם לֹא שֶׁיָּבוֹא צַדִּיק אֱמֶת, שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם וְיֵשׁ אָדָם, שֶׁנַּעֲשֶׂה מַכֹּלּוֹ וּמִמֶּנּוּ דִּבּוּר שֶׁנַּעֲשֶׂה שִׂיחָה בְּפִי הַבְּרִיּוֹת, וְהַכֹּל דִּוֹבְרִין מִמֶּנּוּ וְהוּא הוֹלֵךְ נָע וָנָד וּמִתְפַּזֵּר בְּפִי כֻּלָּם וְאַצְלָ כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁבָּא לְשָׁם יֵשׁ לוֹ עִנְיָנִים וְצָרוֹת מְשֻׁנּוֹת כִּי אֵצֶל כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ פַּרְעֹה לְפִי בְּחִינָתוֹ וּכְשֶׁבָּא לְפִי אָדָם גָּדוֹל שָׁם פַּרְעֹה מֶלֶךְ וּמִצְרִים מְדִינָה וּשְׁלֹשָׁה שָׂרִים אַף כְּשֶׁהֵם תּוֹפְסִים הַדִּבּוּר וְנוֹפֵל אֲלֵיהֶם צַר לוֹ מְאד עִם כָּל זֶה יֵשׁ לוֹ נַיְחָא, שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ לִמְצֹא שָׁם נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְיִהְיֶה טוֹבָה מִזֶּה אַך כְּשֶׁבָּא לְפִי אֲנָשִׁים שְׁפָלִים וְשָׁם כְּשֶׁתּוֹפְסִים הַדִּבּוּר לְהָעֶרֶף וְהוּא נוֹפֵל שָׁם וְשָׁם מְדַבֵּר שְׁמָמָה צִיָּה וַעֲרָבָה לֹא עָבַר בָּהּ אִישׁ אֵין לוֹ עִם מִי לִפְגֹּעַ, צַר וּמֵר מְאד הַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת נָעָה וְנָדָה וּמִתְפַּזֶּרֶת בְּפִזּוּר הַנֶּפֶשׁ בְּפִי כַּמָּה אֲנָשִׁים וְהוּא עֵיף וְרָעֵב וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר, וְאֵין לָהּ אֹכֶל לְהַשִּׁיב נַפְשָׁהּ הָרְעֵבָה וְהַצְּמֵאָה וְאוֹכֶלֶת אֶת עַצְמָהּ בְּבְחִינַת: "אִישׁ בְּשַׂר זְרוֹעוֹ יֹאכֵלוּ" (יְשַׁעְיָה ט) וּכְדִמְיוֹן הָאִישׁ שֶׁגָּבַר עָלָיו הַקְּרִירוּת מְאד וְאֵין לוֹ שׁוּם כְּסוּי לְחַמֵּם עַצְמוֹ וּלְהִתְעַטֵּף בּוֹ וְהוּא מְכַפֵּל וּמְחַבֵּק וּמְכַוֵּץ עַצְמוֹ כְּמוֹ כֵן הַנֶּפֶשׁ, אֵין לָהּ שׁוּם כְּסוּי לְהִתְעַטֵּף וּלְכַסּוֹת עַצְמָהּ וְהִיא בְּחִינַת: "נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף" שֶׁמִּתְעַטֶּפֶת מֵעַצְמָהּ מִנִּהּ וּבֹהּ וְכָל כָּךְ נִתְעַלְּפָה, עַד שֶׁאֶפְלּוּ אִם נוֹתְנִין לָהּ דְּבַר מַאֲכָל, אֵינָהּ יְכוֹלָה לְקַבֵּל לֶאֱכל כְּמוֹ הַחוֹלֶה שֶׁמֻּטָּל זְמַן רַב בְּחֶלְיוֹ, עַד שֶׁנִּתְעַלֵּף כָּל כָּךְ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַבֵּל שׁוּם מַאֲכָל וּכְשֶׁנּוֹתְנִין לוֹ, הוּא דּוֹחֶה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל וּמַה נַּעֲשֶׂה, וַאֲנַחְנוּ גָּרַמְנוּ לְעַצְמֵנוּ, שֶׁלֹּא שָׁמַעְנוּ לְעֵצוֹת טוֹבוֹת שֶׁנָּתַן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ [כִּי פָּנוּ אֵלַי עֹרֶף, וְלֹא פָנִים] וְאָז הוּא חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִין, כִּי נִתְפַּס

וְנֶאֱסַר שָׁם וְלִפְעָמִים מַגְבִּיהוֹ לְמַעְלָה וּמַעֲלֵהוּ לַשָּׁמַיִם וְאַחַר כָּךְ מַשְׁלִיכוֹ מְאד לְמַטָּה כִּי הָעֲלִיָּה לֹא הָיְתָה כְּסֵדֶר, רַק בְּדֶרֶךְ הַשְׁלָכָה כִּלְאַחַר יָד לְמַעְלָה וְעַל כֵּן נִשְׁלָךְ לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ז) : "יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת" הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁלַח רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ כִּי בָּטָחְנוּ שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל נָכוֹן, וְייטיב אַחֲרִיתֵנוּ אָמֵן [כָּל זֶה שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ אֲבָל אַחַר כָּךְ, כְּשֶׁרָאָה דְּבָרִים אֵלֶּה אֶצְלִי בִּכְתָב, אָמַר: שֶׁדְּבָרִים אֵלֶּה לֹא כְּתַבְתִּים יָפֶה כָּרָאוּי וְאָמַר שֶׁכָּל דְּבָרִים אֵלֶּה מְקֻשָּׁרִים לְמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת נד:) : אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת, שֶׁהֵם מְבאָרִים בְּמִזְמוֹר ק"ז וּכְפִי הַנִּרְאֶה וּמוּבָן מִדְּבָרָיו, שֶׁכָּל אַרְבָּעָה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם הוֹלְכֵי מִדְבָּרוֹת וַחֲבוּשִׁים בְּבֵית הָאֲסוּרִים וְחוֹלֶה וְיוֹרְדֵי הַיָּם הַכֹּל מְרַמֵּז עַל צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ, כַּמְבאָר לְעֵיל בְּעִנְיַן צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוֹלֶכֶת נָעָה וְנָדָה, עֵיף וְרָעֵב וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר וְכוּ וְזֶה בְּחִינַת תֵּעוּ בַּמִּדְבָּר וְכוּ וְכֵן מְדַבֵּר מֵעִנְיַן חֳלִי הַנֶּפֶשׁ, שֶׁכָּל כָּךְ נִתְעַלְּפָה, עַד אֲשֶׁר אֲפִלּוּ אִם נוֹתְנִין לָהּ דְּבַר מַאֲכָל וְכוּ וְזֶה בְּחִינַת: "כָּל אֹכֶל תִּתְעַב נַפְשָׁם", שֶׁמְּדַבֵּר מֵחוֹלֶה וְכֵן מְדַבֵּר מֵעִנְיַן חֲבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים וּמֵעִנְיַן : "יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹרְדֵי הַיָּם וּמְבאָר כַּוָּנָתוֹ הַקָּדוֹשָׁה, שֶׁמְּרַמֵּז כָּל הָאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת עַל עִנְיַן צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ מַחֲלֹקֶת רַבִּים וְרַבִּים קָמִים עָלֶיהָ, וְסוֹבֶלֶת עִנּוּיִים וְיִסּוּרִים וְטִלְטוּלִים גְּדוֹלִים וְצָרוֹת מְשֻׁנּוֹת וְכוּ כַּנַּ"ל וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַצִּיל אוֹתָהּ בְּכָל פַּעַם מִכָּל הַצָּרוֹת וְעַל זֶה אָנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת תָּמִיד וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לְהָבִין כַּוָּנָתוֹ הַקָּדוֹשָׁה וְנַעַיֵּן עִנְיָן זֶה בְּהַתּוֹרָה "וַיַּסֵּב אֱלֹקִים" בְּסִימָן ס"ב]

קסד - לענין ספורי דברים של הצדיק האמת

לְעִנְיַן סִפּוּרֵי דְּבָרִים שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְמָשָׁל: רוֹפֵא שֶׁנֶּחְלָה וְהֻכְרַח לִמְסֹר אֶת עַצְמוֹ לְיַד הַדְּאקְטֶיר הַגָּדוֹל וְהָרוֹפֵא רוֹצֶה שֶׁיִּתֵּן לוֹ רְפוּאוֹת כְּפִי מַה שֶּׁהוּא יוֹדֵעַ לְהוֹצִיא לוֹ שֵׁן וּלְגַלְּחוֹ אֲבָל הַדְּאקְטֶיר יוֹדֵעַ רְפוּאוֹת יְקָרִים וַחֲשׁוּבִים שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן לוֹ כֵּן יְזַדְּמֵן, שֶׁיָּבוֹא אִישׁ לְ הַתַּלְמִיד חָכָם וְצַדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא רוֹפֵא חֳלִי הַנְּפָשׁוֹת וְ רוֹצֶה שֶׁיִּתֵּן לוֹ הַצַּדִּיק רְפוּאוֹת, הַיְנוּ הַנְהָגוֹת וּדְרָכִים, כְּפִי מַה שֶּׁהוּא יוֹדֵעַ אֲבָל בָּאֱמֶת הַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ רְפוּאוֹת וּדְרָכִים יְשָׁרִים, שֶׁצָּרִיךְ לְהַנְהִיגוֹ לִרְפוּאָתוֹ וְהִנֵּה לִפְעָמִים הַהֶכְרֵחַ לִתֵּן לְהַחוֹלֶה אֵיזֶה סַם אֲשֶׁר אִם יִתְּנוּ לוֹ הַסַּם בְּעַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא, יָמוּת הַחוֹלֶה בְּלִי סָפֵק עַל כֵּן הַהֶכְרֵחַ לְעָרֵב הַסַּם בִּדְבָרִים אֲחֵרִים כֵּן יֵשׁ אֲנָשִׁים, שְׁאִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת לָהֶם פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה הַצָּרִיךְ לִרְפוּאָתוֹ כִּי הַתּוֹרָה הִיא רְפוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג) : "רְפָאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ" כִּי בְּהַתּוֹרָה יֵשׁ שְׁנֵי כֹּחוֹת סַם חַיִּים וְסַם מָוֶת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא עב:).זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם חַיִּים לֹא זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם הַמָּוֶת וְעַל כֵּן אִם יאמְרוּ לוֹ הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ כְּמוֹ שֶׁהִיא,

יְמוּת בְּלִי סָפֵק כִּי אֶצְלוֹ שֶׁלֹּא זָכָה נַעֲשָׂה סַם מָוֶת עַל כֵּן הַהֶכְרֵחַ לְהַלְבִּישׁ לוֹ פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה בְּדִבְרֵי תּוֹרָה אֲחֵרִים וְ לִפְעָמִים גַּם זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל אַף אִם יַלְבִּישׁוֹ בְּדִבְרֵי תּוֹרָה אֲחֵרִים עַל כֵּן מַלְבִּישִׁין הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי דְּבָרִים חִיצוֹנִיִּים לְמַעַן יוּכַל לְקַבֵּל הָרְפוּאָה הַגְּנוּזָה שָׁם כִּי גַּם הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מְלֻבֶּשֶׁת עַתָּה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְמָסְרָהּ כְּמוֹת שֶׁהִיא

קסה - ואהבת לרעך כמוך אני ה

"וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי ה" (וַיִּקְרָא י"ט) הַיְנוּ שֶׁתְּקַבֵּל בְּאַהֲבָה, כָּל הָרָעוֹת וְהַיִּסּוּרִין הַבָּאִים עָלֶיךָ כִּי רָאוּי שֶׁתֵּדַע, שֶׁלְּפִי מַעֲשֶׂיךָ אַחַר כָּל הַיִּסּוּרִים וְהָרָעוֹת שֶׁיֵּשׁ לְךָ עֲדַיִן הוּא מִתְנַהֵג עִמְּךָ בְּרַחֲמִים כִּי הָיָה מַגִּיעַ לְךָ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, לְפִי מַעֲשֶׂיךָ וְזֶהוּ "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ" שֶׁ תָּאֳהַב הָרָע שֶׁבָּא לְךָ הַיְנוּ הָרָעוֹת וְהַיִּסּוּרִין הַבָּאִים עָלֶיךָ, חַס וְשָׁלוֹם תְּקַבְּלֵם בְּאַהֲבָה כִּי כָּמוֹךָ כְּמוֹ שֶׁאַתָּה הוּא, הַיְנוּ לְפִי מַעֲשֶׂיךָ "אֲנִי ה", בַּעַל הָרַחֲמִים, עֲדַיִן אֲנִי מִתְנַהֵג עִמְּךָ בְּרַחֲמִים כַּנַּ"ל.

קסו - כשהעולם אצל הצדיק אז יש לו ממשלה

כְּשֶׁהָעוֹלָם אֵצֶל הַצַּדִּיק אָז יֵשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה כִּי אֱלִישָׁע פַּעַם נִכְתַּב עָלָיו אִישׁ הָאֱלֹקִים וּפַעַם אֱלִישָׁע סְתָם וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה 'כְּשֶׁהָיוּ בְּנֵי הַנְּבִיאִים אֶצְלוֹ הָיָה נִקְרָא אִישׁ הָאֱלֹקִים וּכְשֶׁהָיָה לְבַדּוֹ נִקְרָא אֱלִישָׁע סְתָם'

קסז - השבתים ששובתים אצל התלמיד חכם האמת

דַּע וְהַאֲמֵן, כִּי הַשַּׁבָּתִים שֶׁשּׁוֹבְתִים אֵצֶל הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֱמֶת, הֵם כְּמוֹ תַּעֲנִית

קסח - כשבא לאדם גדלות, סימן שיבוא לו צרה חס ושלום

כְּשֶׁבָּא לָאָדָם גְּדֻלּוּת סִימָן שֶׁיָּבוֹא לוֹ צָרָה חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ט"ז) : "לִפְנֵי שֶׁבֶר גָּאוֹן" וְכֵן כְּשֶׁהוּא שָׁפָל סִימָן שֶׁיָּבוֹא לְכָבוֹד גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט"ו) : "וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה"

קסט - והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה

וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם (דְּבָרִים ז) כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ צָרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הֵן צָרוֹת בִּכְלָלִיּוּת אוֹ בִּפְרָטִיּוּת אִי אֶפְשָׁר לְרַקֵּד כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ דִּינִין מוֹסְרִין אוֹתָן לְשִׁלּוּחֵי הַדִּין וְהֵם נִקְרָאִים רָצִים (זֹהַר בְּרֵאשִׁית מ"ג) וְהֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן וַאֲזַי הָרַגְלַיִן

כְּבֵדִים מֵחֲמַת הַדָּמִים שֶׁנִּתְפַּשְּׁטוּ לְשָׁם, הַיְנוּ הַדִּינִין כִּי דָּמִים בְּחִינַת דִּינִים וּכְשֶׁנּוֹלָד הַדִּין אֲזַי יוֹצְאִין הַדָּמִים מֵהָרַגְלַיִן כִּי בִּשְׁעַת לֵדָה יוֹצְאִין הַדָּמִים מֵרַגְלֵי הָאִשָּׁה וְעַל כֵּן נִצְטַנְּנִין רַגְלֶיהָ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה יא:) וְעִקֵּר הַלֵּדָה עַל יְדֵי שֶׁיּוֹצְאִין הַדָּמִים מֵהָרַגְלַיִן הַיְנוּ שֶׁיּוֹצְאִין הַדִּינִין מֵהָרַגְלַיִן כִּי בִּשְׁעַת עִבּוּר הוּא בְּחִינַת דִּין (ע זוהר חיי שרה קכ"א) כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כט:) בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה מִתְמַלֵּא עֲלֵיהֶם עֶבְרָה כְּאִשָּׁה עֻבָּרָה נִמְצָא שֶׁעִבּוּר הוּא בְּחִינַת דִּין וְלֵדָה הוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּין כִּי אָז בִּשְׁעַת לֵדָה יוֹצְאִין הַדָּמִים מֵהָרַגְלַיִן שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַלֵּדָה כַּנַּ"ל [וְעַיֵּן מִזֶּה בְּ"לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא" " בְּסִימָן בן] וְעַל כֵּן בְּעֵת הַדִּין וְהַצָּרָה, חַס וְשָׁלוֹם, אִי אֶפְשָׁר לְרַקֵּד כִּי אָז אִי אֶפְשָׁר לְהַגְבִּיהַּ הָרַגְלַיִן כִּי הָרַגְלַיִן הֵם כְּבֵדִים בִּשְׁעַת הִתְגַּבְּרוּת הַדִּינִין מֵחֲמַת שֶׁהַדָּמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּינִין נִמְשָׁכִין אָז לְתוֹךְ הָרַגְלַיִן כַּנַּ"ל אֲבָל כְּשֶׁיּוֹצְאִין הַדָּמִים שֶׁהֵם הַדִּינִין מֵהָרַגְלַיִן דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּמְתָּקִין הַדִּינִין אֲזַי הָרַגְלַיִן קַלִּים וַאֲזַי יְכוֹלָה הַשִּׂמְחָה לְהִתְפַּשֵּׁט שָׁם עַד שֶׁיְּרַקֵּד מֵחֲמַת הַשִּׂמְחָה וּלְהַמְתִּיק הַדִּין הוּא עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם דָּן אֶת עַצְמוֹ דְּהַיְנוּ עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה יָדִין וְיִשְׁפֹּט בְּעַצְמוֹ אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר אִם כָּךְ רָאוּי לוֹ לַעֲשׂוֹת וְיִפַּשְּׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְיִתְקַנֵּם כָּרָאוּי עַל פִּי דִּין וּמִשְׁפָּט הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁהָאָדָם דָּן וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ עַל יְדֵי זֶה מַמְתִּיק וּמְבַטֵּל הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ דִּין לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה [וְעַיֵּן מִזֶּה לְעֵיל בְּסִימָן ט"ו] וְאָז כְּשֶׁנִּמְתָּק הַדִּין אֲזַי יוֹצְאִין הַדָּמִים מֵהָרַגְלַיִן וַאֲזַי יְכוֹלָה הַשִּׂמְחָה לְהִתְפַּשֵּׁט בָּרַגְלַיִן עַד שֶׁזּוֹכֶה לְרִקּוּדִין וְזֶהוּ וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן לְשׁוֹן שִׂמְחָה (מ"ר נשא פ יג) עֵקֶב הֵם הָרַגְלַיִן הַיְנוּ לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה עַד שֶׁהָעֲקֵבִים שֶׁהֵם הָרַגְלַיִן יִשְׁמְעוּ הַשִּׂמְחָה זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אתם שֶׁתִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת בְּעַצְמְכֶם הַמִּשְׁפָּטִים וְהַדִּינִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה כַּנַּ"ל וְאָז וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן שֶׁתִּשְׁמְעוּ הַשִּׂמְחָה בְּהָרַגְלַיִן עַל יְדֵי שֶׁיּוֹצְאִים מִשָּׁם הַדִּינִים כַּנַּ"ל עוֹד מָצָאתִי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת וְשָׁמַר ה לְךָ אֶת הַבְּרִית כִּי כְּשֶׁתִּזְכֶּה לְשִׂמְחָה אֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יִשְׁמֹר לְךָ אֶת הַבְּרִית דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה בְּעֶזְרָךְ לִשְׁמֹר אֶת הַבְּרִית קֹדֶשׁ כִּי עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית הוּא עַל יְדֵי עַצְבוּת כַּיָּדוּעַ כִּי פְּגַם הַבְּרִית בָּא עַל יְדֵי הַקְּלִפָּה הַיְדוּעָה שֶׁנִּקְרֵאת לִילִית עַל שֵׁם, שֶׁמְּיַלֶּלֶת תָּמִיד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַצְבוּת וְעַל כֵּן עִקַּר שְׁמִירַת הַבְּרִית זוֹכִין עַל יְדֵי שִׂמְחָה כִּי עַל יְדֵי שִׂמְחָה זוֹכִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יַעֲזֹר לוֹ לִשְׁמֹר אֶת הַבְּרִית קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל

קע - ה מה רבו צרי רבים וכו

ה מָה רַבּוּ צָרַי רַבִּים וְכוּ (תְּהִלִּים ג) כִּי כָּל אֶחָד לְפִי נִשְׁמָתוֹ וּלְפִי עֲבוֹדָתוֹ כָּךְ יֵשׁ לוֹ יְסוּרִים יֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְסוּרִים מִבָּנָיו וּמֵאֲבִיו וּמִשָּׁכֵן וְיֵשׁ שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה גְּדוֹלָה מִמֶּנּוּ וְיֵשׁ

לוֹ יְסוּרִים מִשְּׁכֻנִים רְחוֹקִים וְיֵשׁ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ וְיֵשׁ לוֹ יְסוּרִים מִכָּל הָעִיר וְיֵשׁ גָּדוֹל מְאד וְיֵשׁ לוֹ יְסוּרִים מִכָּל הָעוֹלָם וְ כָל אֶחָד עַל יְדֵי הַיְּסוּרִים, נוֹשֵׂא עָלָיו הָאֲנָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְסוּרִין מֵהֶם כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ יְסוּרִין מֵהֶם, הוּא נוֹשֵׂא אוֹתָם עָלָיו אַך אֵיךְ אֶפְשָׁר לַחֹמֶר לִשָּׂא עָלָיו כָּל כָּךְ אֲנָשִׁים אַך עַל יְדֵי הַיְּסוּרִין נִכְנָע גּוּפוֹ כִּי כָּל הַיְּסוּרִין נִקְרָאִים צָרוֹת עַל שֵׁם שֶׁהֵם מְצָרִין וּמְעִיקִין לְהַגּוּף וּכְשֶׁנִּכְתָּת הַגּוּף עַל יְדֵי הַצָּרוֹת, עַל יְדֵי זֶה מְאִירָה וְנִתְגַּדְּלָה הַנֶּפֶשׁ כִּי בְּהִכָּנַע הַחֹמֶר תִּגְדַּל הַצּוּרָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (שְׁלַח קסח) אָעָא דְּלָא סָלֵק בֵּהּ נוּרָא מְבַטְּשִׁין לֵהּ, גּוּפָא דְּלָא סָלֵק בֵּהּ נְהוֹרָא דְּנִשְׁמְתָא וְכוּ וְ עַל כֵּן נִקְרֵאת צָרָה לְשׁוֹן צוּרָה כִּי עַל יְדֵי הַצָּרָה, נִכְנָע הַגּוּף וּמְאִירָה הַצּוּרָה נִמְצָא שֶׁ עַל יְדֵי זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְסוּרִין וְצָרוֹת מְאִירָה הַצּוּרָה הַיְנוּ הַנֶּפֶשׁ וְהַנֶּפֶשׁ אֶפְשָׁר לָהּ לְשֵׂאת עָלֶיהָ כַּמָּה וְכַמָּה אֲנָשִׁים וְזֶה ה מָה רַבּוּ צָרַי כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין צָרַי רַבִּים קָמִים עָלַי כִּי עַל יְדֵי זֶה אֲנִי נוֹשֵׂא וּמֵקִים וּמֵרִים רַבִּים לְשָׁרְשָׁם

קעא - ורבים מישני אדמת עפר יקיצו

וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם (דְּנִיֵּאל י"ב) עַל יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר שֵׂכֶל חָדָשׁ בַּעֲבוֹדַת ה מַה שֶּׁלֹּא הָיָה נוֹדָע עַד עַתָּה עַל יְדֵי זֶה "רַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ" אַך "אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם" כִּי "צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם" (הוֹשֵׁעַ י"ד) שֶׁעוֹבְדִין עִם זֶה הַשֵּׂכֶל אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ "וּ פוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם", שֶׁאֵינָם עוֹבְדִין בָּזֶה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם מְבַזִּין וּמְחָרְפִין אֶת הָעוֹלָם עַל שֶׁהֵם יוֹדְעִין מִזֶּה הַשֵּׂכֶל הֶחָדָשׁ, וְהָעוֹלָם אֵינָם יוֹדְעִין מִזֶּה וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי לַחֲרָפוֹת וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם הַיְנוּ לְחָרְפָּ וּלְבָזוֹת הָעוֹלָם כִּי אֵינָם מִשְׁתַּמְּשִׁין עִם זֶה הַשֵּׂכֶל הֶחָדָשׁ רַק לְבָזוֹת וּלְחָרְפָ הָעוֹלָם עַל יְדֵי שֶׁהֵם יוֹדְעִים מִזֶּה וְהָעוֹלָם הֵם רֵיקִים וַחֲסֵרִים מִזֶּה

קעב - כל החסרונות שיש לאדם

כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם הֵן בָּנִים אוֹ פַּרְנָסָה אוֹ בְּרִיאוּת, הַכֹּל הוּא מִצַּד הָאָדָם עַצְמוֹ כִּי אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹפֵעַ עָלָיו תָּמִיד אַך הָאָדָם עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים עוֹשֶׂה צֵל לְעַצְמוֹ שֶׁאֵין מַגִּיעַ עָלָיו אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְפִי מַעֲשָׂיו כֵּן נַעֲשֶׂה הַצֵּל הַמּוֹנֵעַ אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַגִּיעַ לוֹ הַחֶסְרוֹן לְפִי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעַל יָדָהּ נַעֲשֶׂה הַצֵּל וְהִנֵּה הַצֵּל הוּא מִדָּבָר גַּשְׁמִי שֶׁעוֹמֵד נֶגֶד דָּבָר רוּחָנִי [הַיְנוּ שֶׁהוּא דַּק מִמֶּנּוּ] כְּמוֹ גֶּשֶׁם עֵץ וְאֶבֶן נֶגֶד אוֹר הַלְּבָנָה וְהַחַמָּה עוֹשֶׂה צֵל וְכֵן לִקּוּי חַמָּה וּלְבָנָה עַל יְדֵי צֵל הָאָרֶץ וְכֵן הַחַמָּה בְּעַצְמָהּ נֶגֶד מַה שֶּׁלְּמַעְלָה מִמֶּנָּה הוּא גַּשְׁמִיּוּת, וְעוֹשֶׂה צֵל נֶגְדּוֹ וְעַל כֵּן הָאָדָם כְּפִי גַּשְׁמִיּוּתוֹ וּכְפִי מַעֲשָׂיו כֵּן עוֹשֶׂה צֵל בְּעַצְמוֹ שֶׁמּוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ אוֹר וְשֶׁפַע שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲבָל אִם הָאָדָם מְבַטֵּל עַצְמוֹ וְאֵינוֹ כְּלָל מִזֶּה

הָעוֹלָם אֲזַי אֵינוֹ עוֹשֶׂה צֵל וּמְקַבֵּל אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא הַכָּבוֹד כִּי כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָּרָא אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מ"ג) : "לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו" וְכוּ (שָׁם ו) הַיְנוּ אִם הוּא "מלא כָּל הָאָרֶץ", שֶׁאֵינוֹ כְּלָל מִזֶּה הָעוֹלָם אֲזַי מְקַבֵּל אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא הַכָּבוֹד וְזֶה (מִשְׁלֵי ג) "כָּבוֹד חֲכָמִים יְנְחָלוּ", כִּי "הַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא" (אִיּוֹב כח) וְעַל כֵּן הַחֲכָמִים שֶׁהֵם אַיִן, זוֹכִים לְכָבוֹד עַל יְדֵי שֶׁאֵינָם עוֹשִׂים צֵל לְהַפְסִיק, כִּי אֵין לָהֶם שׁוּם גַּשְׁמִיּוּת כַּנַּ"ל וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַרְאֶה פָּנִים שׁוֹחֲקוֹת חַיִּים וְטוֹבָה לָעוֹלָם וּלְהֵפֶךְ, לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם וְכֵן הַצַּדִּיק כְּשֶׁמַּרְאֶה פָּנִים שׁוֹחֲקוֹת הוּא טוֹב וְכֵן לְהֵפֶךְ וְזֶה: "רְאֵה נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב אֶת הַמָּוֶת" וְכוּ הייְנוּ לפנים שלכם

קעג - על ידי הכתב יכול הצדיק האמת להכיר הנפש

עַל יְדֵי הַכְּתָב יָכוֹל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְהַכִּיר הַנֶּפֶשׁ וּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַכּוֹתֵב וְהָאֱמוּנָה וְשֹׁרֶשׁ הָאֱמוּנָה שֶׁלּוֹ כִּי יֵשׁ בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָאֱמוּנָה כִּי הָאֱמוּנָה בְּעַצְמָהּ יֵשׁ לָהּ חִיּוּת וְשׁוֹרֶשׁ דְּהַיְנוּ שֶׁ יֵשׁ עוֹלָם אֱמוּנָה שֶׁמִּשָּׁם נִלְקָח הָאֱמוּנָה וְעוֹלָם הָאֱמוּנָה יֵשׁ לוֹ גַּם כֵּן אֱמוּנָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְ זֶה בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת הָאֱמוּנָה וְהִיא בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ כִּי הַנֶּפֶשׁ וְהָאֱמוּנָה הֵם בְּחִינָה אַחַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כ"ו) : "נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה", וּכְתִיב (תְּהִלִּים צ"ב) "וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת" וְעַל יְדֵי הַכְּתָב אֶפְשָׁר לְהַכִּיר הַנֶּפֶשׁ וּפְנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת "אָנכִי" שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קה) : אָנָא נַפְשִׁי כְּתִבִית יְהִבִית הַיְנוּ שֶׁהַכּוֹתֵב נוֹתֵן נַפְשׁוֹ בְּתוֹךְ הַכְּתָב וְגַם פְּנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ כִּי אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ אֲנִ"י נוֹטְרִיקוֹן אָנָא נַפְשִׁי יְהַבִית דָּא שְׁכִינְתָּא חִיצוֹנִיּוּת אָנכִי דָּא שְׁכִינְתָּא פְּנִימִיּוּת נִמְצָא שֶׁהַ כָּ"ף מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת שְׁכִינְתָּא פְּנִימִיּוּת (עיין לק"ת להאריז"ל פר יתרו, ובשג"ע אות כ) וְכֵן אִיתָא בָּ"עֵץ חַיִּים" לְעִנְיַן הִתְלַבְּשׁוּת הָעוֹלָמוֹת שֶׁהַ כֶּתֶר הִיא פְּנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ וְהַ כָּ"ף הִיא בְּחִינַת כֶּתֶר כַּמּוּבָא לְעֵיל [בסי ו אות ב] כִּי הַשְׁכִינָה הִיא בְּחִינַת נֶפֶשׁ כַּיָּדוּעַ נִמְצָא שֶׁ עַל יְדֵי הַכְּתָב שֶׁהוּא בְּחִינַת כ נִתְגַּלֶּה וְנִרְאֶה בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת הַנֶּפֶשׁ פְּנִימִיּוּת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְ הַדִּבּוּר שֶׁמְּדַבֵּר עִם הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי הוּא בְּמַעֲלָה גְּדוֹלָה מֵהַכְּתָב כִּי הַכְּתָב אֵינוֹ רַק פְּעֻלַּת הַנֶּפֶשׁ וּמִתּוֹךְ הַפְּעֻלָּה יָכוֹל הַצַּדִּיק לְהָבִין מַהוּת הַנֶּפֶשׁ וְ הַדִּבּוּר הוּא הַנֶּפֶשׁ בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : "נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ" וְ אַף עַל פִּי שֶׁהַדִּבּוּר הוּא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ אַף עַל פִּי כֵן מֵחֲמַת שֶׁהוּא צַדִּיק אֱמֶת וְהַדִּבּוּר הוּא מַהוּת הַנֶּפֶשׁ בְּעַצְמָהּ עַל כֵּן יָכוֹל לִרְאוֹת מַהוּת הַנֶּפֶשׁ בְּעַצְמָהּ

קעד - כשהדינין, חס ושלום, גוברים על האדם

כְּשֶׁהַדִּינִין, חַס וְשָׁלוֹם, גּוֹבְרִים עַל הָאָדָם אֵין לְהַמִּתְפַּלֵּל עֲבוּרוֹ לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַדִּינִין, חַס וְשָׁלוֹם וּכְמוֹ דְּאִיתָא (עיין זוהר נח ס"ט, ובלק"ת להאריז"ל פ בראשית) שֶׁנַּחַ לֹא קָרָא לוֹ אָבִיו שֵׁם בְּעֵת לֵדָתוֹ מִשּׁוּם שֶׁהָיָה אָז הָעוֹלָם בְּדִינִין וְעַל כֵּן לֹא רָצָה אָבִיו לִתֵּן לוֹ שֵׁם כִּי עַל יְדֵי הַשֵּׁם יִהְיֶה נִכָּר וּמְסָיָם בֵּין הַמְקַטְרְגִים וְיוּכְלוּ הַדִּינִים לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו וְזֶהוּ כְּשֶׁהִתְפַּלֵּל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל מְרִיָם לֹא הִזְכִּיר שְׁמָהּ רַק אָמַר סְתָם "אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ" (בְּמִדְבַּר י"ב) כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ הַדִּינִין גּוֹבְרִים עָלֶיהָ לֹא רָצָה לְהַזְכִּיר שְׁמָהּ בְּפֵרוּשׁ כַּנַּ"ל וְאַף עַל פִּי כֵן הֶעֱלִים שְׁמָהּ בָּרֶמֶז נִפְלָא בְּתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ נָא רְפָא בְּגִימַטְרִיָא מִרְיָם יוֹכֶבֶד מְכוּוָן מַמָּשׁ הַיְנוּ שֵׁם הַחוֹלָה וְשֵׁם אִמָּהּ שֶׁצָּרִיךְ לְהַזְכִּיר עַל הַחוֹלָה כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין עָלָיו אַךְ לֹא רָצָה לְהַזְכִּיר בְּפֵרוּשׁ כַּנַּ"ל

קעה - מעלת הבכיה הוא כשהיא מחמת שמחה וחדוה

עִקַּר מַעֲלַת הַבְּכִיָּה הוּא כְּשֶׁהִיא מֵחֲמַת שִׂמְחָה וְחֶדְוָה וַאֲפִלּוּ הַחֲרָטָה טוֹב מְאד שֶׁתִּהְיֶה מֵחֲמַת שִׂמְחָה שֶׁמֵּרב שִׂמְחָתוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא מִתְחָרֵט וּמִתְגַּעְגֵּעַ מְאד עַל שֶׁמָּרַד נֶגְדּוֹ בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים וּמִתְעוֹרֵר לוֹ בְּכִיָּה מֵחֲמַת רב הַשִּׂמְחָה וְזֶה עִקַּר מַעֲלַת הַבְּכִיָּה, שֶׁתִּהְיֶה מֵחֲמַת שִׂמְחָה וְזֶה בְּכִיָּה הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת בְּשִׂמְךָ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם (תְּהִלִּים פ"ט) שֶׁ עִקַּר הַבְּכִיָּה שֶׁתִּהְיֶה מֵחֲמַת שִׂמְחָה בְּשִׂמּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי בְּכִיָּה הוּא מִתְעוֹרֵר מִשֵּׁם ס"ג, שֶׁהוּא בְּבִינָה וְעַל כֵּן בְּכִיָּה בְּגִימַטְרִיָא הַמִּלּוּי שֶׁל ס"ג כַּמּוּבָא בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י הַיְנוּ שֶׁהִתְעוֹרְרוּת הַבְּכִיָּה תִּהְיֶה מִשִּׂמְחָה כִּי בִּינָה לִבָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הַלֵּב מֵבִין" וְ עִקַּר הַשִּׂמְחָה הִיא בַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד) : "נָתַתָּ שִׂמְחָה בְלִבִּי" וּ מִשָּׁם צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה הִתְעוֹרְרוּת הַבְּכִיָּה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַבְּכִיָּה וְהָבֵן

קעו - צריך האדם למהר מאד לגרש מקרבו הרוח שטות

צָרִיךְ הָאָדָם לְמַהֵר מְאד לְגָרֵשׁ מִקִּרְבּוֹ הָרוּחַ שְׁטוּת מַה שֶּׁלִּבּוֹ מָלֵא מֵרוּחַ שְׁטוּת הַדִּבּוּק בּוֹ וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁנִּתְקַשֵּׁר לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְהִתְקַשְּׁרוּת הַיְנוּ אַהֲבַת נֶפֶשׁ מַה שֶּׁאוֹהֵב לְהַצַּדִּיק מְאד וְעַל יְדֵי זֶה נִכְלָל לִבּוֹ בְּלֵב הַצַּדִּיק וּלְפִי שֶׁלִּבּוֹ מָלֵא מֵרוּחַ שְׁטוּת וְהָרוּחַ הוּא הָאֲוִיר וְטָבַע הָאֲוִיר לְבַקֵּשׁ לוֹ מָקוֹם פְּנוּי לָצֵאת שָׁם, כַּמְבאָר אֵצֶל הַמְחַקְּרִים וּכְשֶׁמּוֹצֵא הָאֲוִיר מָקוֹם פְּנוּי לָצֵאת שָׁם הוּא בּוֹקֵעַ וְשׁוֹבֵר בְּמְהִירוּת וּבְבֶהָלָה וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּכְלָל לִבּוֹ בְּלֵב הַצַּדִּיק וְלֵב הַצַּדִּיק הוּא חָלָל בִּבְחִינַת: "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי" (תְּהִלִּים ק"ט) וְעַל כֵּן הָאֲוִיר שֶׁל הָרוּחַ שְׁטוּת הַדִּבּוּק בְּלִבּוֹ שֶׁלִּבּוֹ מָלֵא מִזֶּה הָאֲוִיר הוּא בּוֹקֵעַ וְשׁוֹבֵר לִבּוֹ בְּבֶהָלָה וּבוֹרֵחַ

לַחוּץ מֵחֲמַת שֶׁמְּצָא מָקוֹם פָּנוּי בְּלֵב הַצַּדִּיק וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁמְּגָרֵשׁ בִּמְהִירוּת הָרוּחַ שְׁטוּת מִקִּרְבּוֹ עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ לֵב נִשְׁבָּר כִּי נִשְׁבָּר לִבּוֹ עַל יְדֵי מְהִירוּת וּבַהֲלוּת הָרוּחַ שְׁטוּת לָצֵאת כַּנַ"ל וְעַל כֵּן לֹא מָצָא לְפִי שָׁעָה מָקוֹם לָצֵאת וְעַל כֵּן נִשְׁבָּר הַלֵּב

קעז - ויאמר י"י סלחתי כדבריך

(בַּמִּדְבָּר י"ד) : וַיֹּאמֶר י"י סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶיךָ רָאשֵׁי תֵּבוֹת כּוֹסִי כִּדְבָרֶךָ דָּבָר רָאשֵׁי תֵּבוֹת דְּשֵׁנְתָּ בַּשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כִּי יֵשׁ צַדִּיקִים אֲמִתִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ, כְּשֶׁשּׁוֹתִין יַיִן לִפְעָמִים לִמְחֹל עֲוֹנוֹת עַל יְדֵי זֶה כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא עו). שֶׁיַּיִן יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי בְּחִינוֹת זָכָה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ וּכְשֶׁנַּעֲשֶׂה רֹאשׁ שֶׁהוּא בְּחִינוֹת מֹחִין עַל יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ט"ז) : "וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה" וְזֶהוּ: "וַיֹּאמֶר ה סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ" כִּי דָּבָר הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת "דְּשֵׁנְתָּ בַּשֶּׁמֶן רֹאשִׁי" כַּנַ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁלֵּמוּת הַמֹּחִין [שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמוֹת ל) : "שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ" בְּחִינַת (תְּהִלִּים קל"ג) "כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ" כַּיָּדוּעַ] וְזֶה: "וַיֹּאמֶר ה סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ" שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת "כּוֹסִי" כַּנַ"ל וְזֶהוּ: "סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ" שֶׁהַסְּלִיחָה כִּדְבָרֶךָ דַּיְקָא כְּפִי בְּחִינַת "דְּשֵׁנְתָּ בַּשֶּׁמֶן רֹאשִׁי" שֶׁאַתָּה זוֹכֶה הַיְנוּ כְּפִי הַמֹּחִין שֶׁזּוֹכֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַל יְדֵי שְׁתִיַּת הַיַּיִן כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לִסְלִיחוֹת עֲוֹנוֹת כִּי עִקַּר הַסְּלִיחָה עַל יְדֵי הַחָכְמָה וְהַמֹּחִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּקַבֵּל בִּבְחִינַת "וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה" כַּנַ"ל דְּשֵׁנְתָּ בַּשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי רְוָיָה (תְּהִלִּים כ"ג) בְּחִינַת "בָּאנוּ בָאֵשׁ וּבַמַּיִם וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה" (שָׁם ס"ו) (שְׁמוֹת ל"ב) "וַיִּשְׁרֹף אֶת הָעֵגֶל וְכוּ וַיִּזֶּר עַל פְּנֵי הַמָּיִם" הַאֱמֶת אֵלֶּם (תְּהִלִּים נ"ח) שֶׁנַּעֲשֶׂה הָאֱמוּנוֹת אֵלֶּם שֶׁאֵין לוֹ דִּבּוּר לְהִתְפָּאֵר כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת דִּבּוּר לְהָאֱמוּנוֹת שֶׁיּוּכַל לְהִתְפָּאֵר לְמַעְלָה יְהֹ הֵם הַמּוֹחִין וְזֶה תְּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית כִּי "שִׁבְטֵי יְהֹ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל" עַל פְּגַם הַבְּרִית (כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשַׁ"י פָּרָשַׁת פִּינְחָס) בְּעָלְמָא דְּי בְּרָא כִּרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה) : "כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ" וְהוּא בְּחִינַת רָצוֹן, כִּי רְצוֹנוֹ שֶׁל אָדָם זֶהוּ כְּבוֹדוֹ (יְרוּשַׁלְמִי פֵּאָה פֶּרֶק א) וּכְשֶׁהָאָדָם מִסְתַּפֵּק וּמִתְרַצֶּה בִּרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק כְּמוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה אֲזַי מַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת מֵהָרָצוֹן כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּעָלְמָא דְּי בְּרָא כִּרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת הוּא מֵהָרָצוֹן כַּנַ"ל אֲבָל כְּשֶׁרוֹצֶה הָאָדָם אֵיזֶה רָצוֹן אַחֵר חוּץ מֵרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה מַלְכוּת אֲחֵרִים שֶׁל הָעַכּוּ"ם וּכְפִי הָרָצוֹן הָאַחֵר כֵּן נַעֲשֶׂה אֵיזֶה מַלְכוּת לְאֵיזֶה עַכּוּ"ם כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְבַטֵּל רְצוֹנוֹ לְגַמְרֵי נֶגֶד רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם רָצוֹן אַחֵר רַק כְּמוֹ שֶׁרוֹצֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָמוֹן וּבָנִים, הֵן לָאו חַס וְשָׁלוֹם וְהֵן כָּל שֶׁאָר הָרְצוֹנוֹת לֹא יִרְצֶה שׁוּם רָצוֹן אַחֵר רַק כְּמוֹ שֶׁרוֹצֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ

שְׁמֵהּ רַבָּא יִתְגַּדַּל, תְּגֵי דַּל, שֶׁהוּא תְּגֵי כֶּתֶר דַּל בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא עָקֵב בְּחִינַת דַּל וּבְחִינַת יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת תְּגֵי "כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹקִים" וְכוּ (בְּרֵאשִׁית ל"ב) וְיִתְקַדַּשׁ, ת"ק שַׁדַּי רַבָּא בְּאֵר "וּמִשָּׁבִיעַ לְכָל חַי רָצוֹן" [כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים לֹא נִכְתְּבוּ מֵהֶם כִּי אִם רָאשֵׁי פְּרָקִים כִּי בִּשְׁעַת אֲמִירַת אֵלּוּ הַדְּבָרִים הַנּוֹרָאִים, לֹא זָכִינוּ שֶׁיְּבָאֲרֵם לָנוּ הֵיטֵב, כְּדַרְכּוֹ תָּמִיד רַק אֲמָרָם בְּמְהִירוּת בְּדֶרֶךְ רֶמֶז בְּעִלְמָא וְרָמַז לָנוּ כָּאן כָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל קְדִישׁ הַמְבאָרִים בְּכַוָּנוֹת הָאָר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְכַנַּ"ל וְאֵין אִתָּנוּ יוֹדֵעַ עַד מָה בֵּאוּר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה].

קעח - צריך דוקא ודוי דברים

דַּע כִּי צָרִיךְ דַּוְקָא וִדּוּי דְּבָרִים, כִּי צָרִיךְ לְפָרֵט אֶת הַחֵטְא וְ צָרִיךְ לְהִתְוַדּוֹת בְּדִבּוּרִים בְּכָל פַּעַם עַל כָּל מַה שֶׁעָשָׂה וְיֵשׁ לָזֶה מְנִיעוֹת רַבּוֹת לִפְעָמִים נִשְׁכַּח מֵאִתּוֹ הַחֵטְא וְיֵשׁ שֶׁיִּכְבַּד עָלָיו מְאד וְקָשֶׁה לוֹ לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר לְהִתְוַדּוֹת וְעוֹד מְנִיעוֹת רַבּוֹת וְצָרִיךְ לָזֶה שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, כְּגוֹן חֲתֻנָּה שֶׁל מִצְוָה אוֹ שְׂאֵר מִצְוָה בְּשִׂמְחָה כִּי שִׂמְחָה הוּא קוֹמָה שְׁלֵמָה מֵרַמַ"ח אֵבָרִים וּשְׁסָ"ה גִּידִים וְעַל כֵּן כְּשֶׁהוּא שָׂמֵחַ אוֹ מְרַקֵּד צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיַּעֲבר בְּכָל הַשִּׂמְחָה מֵרֹאשׁ וְעַד עָקֵב כִּי לִפְעָמִים הַשִּׂמְחָה רַק בָּרַגְלַיִן, וְלִפְעָמִים בַּלֵּב, אוֹ בְּהַמֹּחִין, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ל"ה) : "וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם" אַךְ עִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁיַּעֲבר בְּכָל הַשִּׂמְחָה הַיְנוּ בְּכָל הַקּוֹמָה שֶׁיֵּשׁ בְּהַשִּׂמְחָה רַק לִפְעָמִים רַבּוֹת מִצְוָה רַבּוֹת כִּי שֹׁרֶשׁ נְקֻדּוֹת כָּל הַמִּצְוֹת הִיא הַשִּׂמְחָה כִּי (תְּהִלִּים י"ט) "פִּקּוּדֵי ה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב" וְ כָל מִצְוָה מִתַּרְיַ"ג מִצְוֹת יֵשׁ לָהּ אֵיבָר מֵהַשִּׂמְחָה כָּל מִצְוָה לְפִי בְּחִינָתָהּ וְעַל כֵּן אִם פָּגַם בְּאֵיזֶה מִצְוָה הֵן מִצְוֹת עָשָׂה אוֹ לֹא תַּעֲשֶׂה אֲזַי כְּשֶׁשָּׂמֵחַ וְעוֹבֵר וְהוֹלֵךְ בְּקוֹמַת הַשִּׂמְחָה אֲזַי כְּשֶׁפּוֹגֵעַ בְּזֶה הָאֵיבָר שֶׁהוּא כְּנֶגֶד אוֹתָהּ מִצְוָה שֶׁעָבַר אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִשְׂמֹחַ שָׁם מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם שָׁם בְּאוֹתָהּ הַמִּצְוָה שֶׁנִּקְדָּתָהּ שִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְאַדְרַבָּא, יֵשׁ לוֹ דְּאָגָה שֶׁהוּא הֶפֶךְ הַשִּׂמְחָה (שָׁם ל"ח) "אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי" וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה מַרְגִּישׁ וְנִזְכָּר הַחֵטְא שֶׁעָשָׂה מִקֹּדֶם אַךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַמִּצְוֹת, כִּי אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹת כְּרִמּוֹן (חֲגִיגָה כז) עַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַדְּאָגָה שֶׁל הַחֵטְא הַמּוֹנַעַת הַשִּׂמְחָה כִּי רִבּוּי אוֹר הַשִּׂמְחָה שֶׁל רִבּוּי מִצְוֹת שֶׁלּוֹ נִתְלַהֵב וּמְבַטֵּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁל הַחֵטְא וַאֲזַי יָכוֹל לְהִתְוַדּוֹת וְעַל יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים נִתְתַּקֵּן עוֹלָם הַדִּבּוּר כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (לְעֵיל בְּסִימָן ע"ח) כִּי פְּגַם הַחֵטְא בַּנֶּפֶשׁ וְהַנֶּפֶשׁ הוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר, בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : "נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ" וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְוַדּוֹת בְּדִבּוּרִים דַּוְקָא וְלִבְנוֹת פְּגַם הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ י"ד) : "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה" וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר (שָׁם) וְ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְקַן וְנִבְנָה הַדִּבּוּר עַל יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ שֶׁנִּתְעוֹרֵר הַקּוֹל דִּלְעֵלָּא וְנִתְיַחֵד עִם הַדִּבּוּר כִּי צָרִיךְ הִתְעוֹרְרוּת תַּחְתּוֹן הַיְנוּ לִבְנוֹת הַדִּבּוּר

וְעַל יְדֵי זֶה מִתְעוֹרֵר וּמִתְאַוֶּה הַקּוֹל וּמִתְיַחֵד עִם הַדִּבּוּר וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ק"ג) "עוֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" וְאִיתָא בַּזֹּהַר (לֶךְ לְךָ דַּף צ). זֶכְיָן לְמִשְׁמַע קָלִין מִלְּעֵילָא הַיְנוּ עַל יְדֵי "עוֹשֵׂי דְבָרוֹ", שֶׁמִּתְקַנִּין הַדִּבּוּר עַל יְדֵי זֶה לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ, שֶׁנִּתְעוֹרֵר הַקּוֹל לְהִתְיַחֵד בְּדִבּוּר, וְזָכְיָן לְמִשְׁמַע קָלִין וְכוּ' וְיֵשׁ בָּזֶה עוֹד דְּבָרִים נִפְלָאִים בְּעִנְיַן שְׁמִיעַת קוֹל נְגִינָה וְקוֹל כְּלִי זֶמֶר] וְזֶה (יְשַׁעְיָה נ"א) "שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ, תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה" הַיְנוּ שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹךְ הַשָּׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תּוֹדָה, בְּחִינַת וּדּוּי דְּבָרִים וְקוֹל זִמְרָה כַּנַּ"ל.

קעט - כנגד כל מיני מחלקת הן בגשמיות הן ברוחניות

דַּע שֶׁ כְּנֶגֶד כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת הֵן בְּגַשְׁמִיּוּת הֵן בְּרוּחָנִיּוּת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁצָּרִיךְ בַּעֲבוּרַת הַשֵּׁם הַכֹּל בִּכְלַל מַחֲלֹקֶת שֶׁעוֹמְדִים וְחוֹלְקִים עָלָיו וְרוֹצִים לְבַטֵּל דַּעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ מַה שֶּׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת וּ כְדֵי לְבַטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת מֵאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁתִּהְיֶה וְלַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם עַל זֶה צָרִיךְ תַּעֲנִית וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ב) : "מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם" צְדָקָה הוּא בְּחִינַת תַּעֲנִית כִּי עִקַּר הַתַּעֲנִית הוּא צְדָקָה כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו). אֲגַ"ר דְּתַעֲנִיתָא צִדְקָתָא כִּי בְּחִינַת הַ מַּחֲלֹקֶת, הוּא רָצוֹן אַחֵר, שֶׁעוֹמְדִים עָלָיו לְבַטֵּל רְצוֹנוֹ וּסְגֻלַּת הַתַּעֲנִית אִיתָא בְּזֹהַר (אַחֲרֵי ס"ח) "בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה תְּעַנּוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם" שֶׁמַּעֲלַת הַתַּעֲנִית לַאֲכַנְעָא לִבָּא לְאַדְבְּקָא רְעוּתָא דְּלִבָּא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שֶׁעַל יְדֵי הַתַּעֲנִית נִכְנָע וְנֶחְלָשׁ הַלֵּב וְנִתְבַּטֵּל כָּל הָרְצוֹנוֹת הָאֲחֵרִים שֶׁלּוֹ מִפְּנֵי רְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַדְבְּקָא רְעוּתָא דְּלִבָּא וְכוּ' וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת רְצוֹנוֹת אֲחֵרִים שֶׁלֹּא כִּרְצוֹנוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ב). בַּטֵּל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנֶךָ וְ עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית כְּבָר נִתְבַּטֵּל רְצוֹנוֹ מִפְּנֵי רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל עַל כֵּן נִתְבַּטֵּל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ וְנִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם כַּנַּ"ל מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם (רֹאשׁ הַשָּׁנָה י"ח:) : "צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְכוּ' יִהְיוּ לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה" קָרֵי לֵהּ צוֹם וְקָרֵי לֵהּ שָׂשׂוֹן וְכוּ' אֶלָּא כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם צוֹם הַיְנוּ כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם וְיֵשׁ מַחֲלֹקֶת, אֲזַי צוֹם, כִּי צָרִיךְ לָזֶה תַּעֲנִית כַּנַּ"ל וְ עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם וַאֲזַי כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה כִּי עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית נִבְנֶה קוֹמַת וְחִיּוּת הַשִּׂמְחָה כִּי מַעֲלַת הַתַּעֲנִית שֶׁמְּעוֹרֵר וּמְחַיֶּה מֵתִים הַיְנוּ הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ בַּחֹשֶׁךְ, וְאֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם נִמְשָׁךְ עָלָיו שֶׁפַע מִלְּמַעְלָה וּכְשֶׁעוֹשֶׂה בָּזֶה הַיּוֹם מִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים אֲזַי מְחַיֶּה הַיּוֹם וּמַמְשִׁיךְ לוֹ חִיּוּת וְשֶׁפַע רַב מִלְּמַעְלָה אַךְ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, אִם אֵינוֹ עוֹשֶׂה בּוֹ מִצְוֹות אֲזַי אֵינוֹ יוֹרֵד עָלָיו שֶׁפַע מִלְּמַעְלָה כִּי אִם בְּצִמְצוּם גָּדוֹל מְאד רַק כְּדֵי חִיּוּנוֹ בְּצִמְצוּם וּכְשֶׁהוּא נוֹטֵל זֶה הַיּוֹם וְעוֹשֶׂה בּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, רַע אֲזַי מוֹרִיד וּמֵינִיק

וּמוֹצִיא הַשֶּׁפַע הַמְּעַט שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה הַיּוֹם עַד שֶׁמּוֹצִיא גַּם עֶצֶם הַחִיּוּת שֶׁיֵּשׁ לְהַיּוֹם בְּעַצְמוֹ מִלְּבַד הַשֶּׁפַע הַבָּא מִלְּמַעְלָה דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ כִּי כָּל יוֹם הוּא בְּרִיאָה, וְיֵשׁ לוֹ חִיּוּת עַצְמוֹ מִלְּבַד הַשֶּׁפַע וְהוּא מוֹצִיא גַּם חִיּוּתוֹ הָעַצְמִי שֶׁל הַיּוֹם עַד שֶׁנִּשְׁאֲרוּ הַיָּמִים הַלָּלוּ פְּגָרִים מֵתִים כְּמוֹ מְשַׁל הַתִּינוֹק הַיּוֹנֵק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לָהּ חָלָב יוֹנֵק הֶחָלָב וּכְשֶׁנִּפְסָק הֶחָלָב מוֹצִיא דָּמָה וְחִיּוּתָהּ מַמָּשׁ אַךְ עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית הוּא מְעוֹרֵר וּמְחַיֶּה הַיָּמִים הַלָּלוּ וְהַכֹּל לְפִי הַתַּעֲנִית וְיֵשׁ לְהָבִינוֹ בְּנַשְׁמִיּוּת כִּי כְּשֶׁמִּתְעַנֶּה, נִמְצָא אֵין לוֹ חִיּוּת וְכֹחַ מִזֶּה הַיּוֹם מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה בּוֹ וְאַף עַל פִּי כֵן עוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם נִמְצָא שֶׁעוֹבֵד הַשֵּׁם בַּכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵאֶתְמוֹל, כִּי בְּלֹא זֶה מֵאַיִן לוֹ כֹּחַ נִמְצָא שֶׁעוֹבֵד הַיּוֹם בַּכֹּחַ שֶׁל אֶתְמוֹל עַל כֵּן מֵבִיא חִיּוּת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁל אֶתְמוֹל וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמִּתְעַנֶּה עוֹד וַאֲזַי אֵין מַסְפִּיק לוֹ כֹּחַ שֶׁל אֶתְמוֹל כִּי כְּבָר נֶחֱלַשׁ הַגּוּף, וְאָז צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹחַ שֶׁל יָמִים הַקּוֹדְמִים לְמַפְרֵעַ עוֹד נִמְצָא שֶׁמֵּבִיא בְּכָל פַּעַם חִיּוּת וְהֶאָרָה לַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁנָּפְלוּ וּמֵתוּ עַד שֶׁאֶפְשָׁר לְהִתְעַנּוֹת כָּל כָּךְ שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּכֹּחַ שֶׁל הַיָּמִים שֶׁיָּנַק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ וַאֲזַי מְחַיֶּה וּמֵאִיר כָּל הַיָּמִים [וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית נִבְנֶה קוֹמַת הַשִּׂמְחָה שֶׁהִיא הַחִיּוּת וּנְקֻדּוֹת שֶׁל כָּל הַמִּצְווֹת [כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, לעיל בסי קעח]. [וְזֶה הָעִנְיָן לֹא בֵּאֵר הֵיטֵב. וְהָעִקָּר שֶׁעַל יְדֵי הַתַּעֲנִית, עַל יְדֵי מַה שֶּׁמּוֹצִיא הַכֹּחַ שֶׁל כָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁעָבַר וּמַכְנִיס אוֹתוֹ בַּעֲבוֹדַת ה, וּמְחַיֶּה כָּל הַיָּמִים הַמֻּתִים שֶׁפָּגַם בָּהֶם כַּנַ"ל עַל יְדֵי זֶה נִבְנֶה הַשִּׂמְחָה כַּנַ"ל] וְזֶה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צ) : "שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ", עִנִּיתָנוּ לְשׁוֹן תַּעֲנִית הֵינוּ שֶׁתְּהֶיֶה הַשִּׂמְחָה כִּימוֹת הַתַּעֲנִית כִּי כְּפִי יְמֵי הַתַּעֲנִית, כֵּן מְחַיֶּה הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים בַּמִּצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ וְכֵן נִבְנֶה הַשִּׂמְחָה כַּנַ"ל וְזֶה שֶׁכָּתְבוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) : כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם הֵינוּ עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית כַּנַ"ל עַל יְדֵי זֶה שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה כַּנַ"ל, בְּחִינַת: "שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ" כְּפִי יְמֵי הַתַּעֲנִית כֵּן הַשִּׂמְחָה (תְּהִלִּים קל"ט) : "גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְכוּ יָמִים יָצָרוּ", כָּל יוֹם הוּא יְצִירָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ "וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם" זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם) שֶׁהוּא תַּעֲנִית שֶׁמְּחַיֶּה כָּל הַיָּמִים כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא כְּלָלוּת כָּל הַיָּמִים וְעָלָיו נֶאֱמַר: "בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה תְּעַנּוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם" הַיְנוּ הָרְצוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַנַּ"ל לְאַכְלָלָא כֹּלָּא גּוּפָא וְנַפְשָׁא וּלְאִתְכָּנָעָא בְּהַאי יוֹמָא. וְיֵהָא רְעוּתָךְ דֵּילְהוֹן בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ כִּי נֶפֶשׁ הוּא בְּחִינַת רָצוֹן, וְהָעִקָּר לְהַכְנִיעַ הָרָצוֹן וְזֶה: "בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה" עַל יְדֵי פְּנִימִיּוּת הָעַצְמִיּוּת שֶׁל הַיּוֹם, שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַיָּמִים, תְּעַנּוּ וְכוּ כַּנַ"ל

קפ - בענין סגלת הפדיון

בְּעִנְיַן סְגֻלַּת הַפִּדְיוֹן מָעוֹת הֵם בְּחִינַת דִּינִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְאֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם" זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו, (פְּסָחִים קי"ט) נִמְצָא הַמָּעוֹת הֵם בְּחִינַת רַגְלִין וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה מ"א) : "צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ", וְצֶדֶק מַלְכוּתְא קַדִּישָׁא (פתח אליהו) וּמַלְכוּת הוּא בְּחִינַת דִּינִין, כִּי דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא (גיטין י') וְעַל כֵּן מָעוֹת הֵם בְּחִינַת דִּינִין וְצָרִיךְ לְהַמְתִּיק הַדִּינִין בְּשָׁרְשָׁן, וְשָׁרֹשׁ הַדִּינִין בִּבִינָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח) : "אֲנִי בִינָה לִי גְּבוּרָה" וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁמַּנִּיחִין הַיָּדַיִם עַל הַמָּעוֹת, נִמְתָּקִין הַדִּינִין כִּי יֵשׁ בַּבִּינָה שֵׁשׁ יָדַיִם הַיְנוּ שֵׁשׁ שָׁם שְׁתֵּי יָדַיִם יָד הַגְּדוֹלָה וְיָד הַחֲזָקָה וּכְלָלוּת הַיָּדַיִם הוּא יָד הָרָמָה וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁבָּא הַמָּעוֹת שֶׁהוּא הַדִּינִין לְהַיָּדַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁשׁ יָדַיִם שֶׁבַּבִּינָה נִמְתָּקִין הַדִּינִין בְּשָׁרְשָׁן כִּי שָׁרְשָׁן הוּא בִּינָה שֶׁשָּׁם הַשֵּׁשׁ יָדַיִם הַנַּ"ל וְצָרִיךְ לְהַמְתִּיק הַדִּין שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה עַל יְדֵי הַשְּׁלֹשָׁה יָדַיִם שֶׁיֵּשׁ בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם מֵהַשְּׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת שֶׁלְּמַעְלָה מִזֶּה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַיְנוּ אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה וּכְשֶׁמַּמְתִּיק הַדִּין שֶׁל עוֹלַם הָעֲשִׂיָּה בְּשֵׁשׁ יָדַיִם שֶׁבַּיְצִירָה נִמְתָּק עַל יְדֵי שֵׁם שֶׁל מ"ב אב"ג וְכוּ כִּי מ"ב בְּגִימַטְרִיָּא שֵׁשׁ פְּעָמִים יָד וּבְעוֹלַם הַבְּרִיאָה נִמְתָּק עַל יְדֵי שֵׁם אקי"ק וְשֵׁם יק"ו שֶׁשְּׁנֵיהֶם גַּם כֵּן גִּימַטְרִיָּא מ"ב שֵׁשׁ פְּעָמִים יָד עַל יְדֵי מ"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם מ"ה הַיְנוּ פְּשׁוּט וּמִלּוּי דְּמִלּוּי שֶׁכֻּלָּם יַחַד הֵם מ"ב אוֹתִיּוֹת שֵׁשׁ פְּעָמִים יָד וְצָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה קֶמְצָן שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר אֶצְלוֹ דִּינִין וְלָזֶה צָרִיךְ חָכְמָה יְתֵרָה לָדַעַת כַּמָּה זֶה צָרִיךְ לִתֵּן שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר אֶצְלוֹ דִּינִין

קפא - כשמתקשרים בקשר איזה אנשים על איש אחד

כְּשֶׁמִּתְקַשְּׁרִים בְּקֶשֶׁר אֵיזֶה אֲנָשִׁים עַל אִישׁ אֶחָד אֲפִלּוּ אִם הוּא אָדָם חָשׁוּב יוֹתֵר מֵהֶם עַל כָּל זֶה יְכוֹלִים לְהַפִּילוֹ כִּי נִתְקַבְּצִים חֶלְקֵי הַכְּבוֹד שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד מֵהֶם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל חֵלֶק כְּבוֹד שֶׁלּוֹ וְנוֹפֵל עַל יָדָם בִּבְחִינַת (אִיּוֹב כ"ט) : "רָאוּנִי נְעָרִים וְנֶחְבָּאוּ" שֶׁהַקְּטַנּוּת בָּטֵל לִפְנֵי גְּדֻלּוּת כִּי חֶלְקֵי הַכְּבוֹד שֶׁלָּהֶם כְּשֶׁנִּתְקַבֵּץ וְנִתְקַשֵּׁר יַחַד הוּא גָּדוֹל מֵחֵלֶק כְּבוֹד שֶׁלּוֹ לְבַדּוֹ אִם לֹא שֶׁ זֶה הָאִישׁ שֶׁחוֹלְקִין עָלָיו הוּא גָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאד עַד שֶׁחֵלֶק כְּבוֹד שֶׁלּוֹ, גָּדוֹל יוֹתֵר מִכָּל חֶלְקֵי כָּבוֹד שֶׁלָּהֶם בְּיַחַד אֲזַי אַדְרַבָּא נִתְבַּטְּלִים הֵם לְפָנָיו בִּבְחִינַת רָאוּנִי וְכוּ כַּנַּ"ל אֲבָל אִם אֵין גָּדוֹל כָּל כָּךְ יְכוֹלִים לְהַפִּילוֹ עַל יְדֵי הַקֶּשֶׁר אֲפִלּוּ אִם כָּל אֶחָד מֵהֶם נָמוּךְ מִמֶּנּוּ רַק שֶׁלֹּא יִהְיוּ רְשָׁעִים, כִּי קֶשֶׁר רְשָׁעִים אֵינוֹ מִן הַמִּנְיָן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין כו). כִּי רְשָׁעִים אֵין לָהֶם חֵלֶק בַּכָּבוֹד אֲבָל אִם אֵינוֹ רָשָׁע וְיֵשׁ לוֹ חִיּוּת מֵהַנֶּפֶשׁ, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּכָּבוֹד וְיוּכְלוּ לְהַפִּיל מִי שֶׁחוֹלְקִים עָלָיו עַל יְדֵי הַקֶּשֶׁר כַּנַּ"ל וְעַל זֶה הִתְפַּלֵּל יַעֲקֹב שֶׁלֹּא יַזִּיק מַחֲלֹקֶת קֹרַח לְמשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם

וְאָמַר (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "בְּקָהָלָם אַל תֵּחַד כְּבוֹדִי" הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְיַחֵד וְיִתְקַשֵּׁר חֶלְקֵי הַכָּבוֹד שֶׁלָּהֶם שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד מֵהֶם כִּי הֵם הָיוּ "קְרוּאֵי מוֹעֵד אַנְשֵׁי שֵׁם" חֲשׁוּבִים וּכְשֶׁלֹּא יִתְיַחֵד וְיִתְקַשֵּׁר חֶלְקֵי הַכָּבוֹד שֶׁלָּהֶם, בְּוַדַּאי יוֹכַל מֹשֶׁה לַעֲמד נֶגְדָּם לְהַפִּילָם וּמַה שֶּׁאָמַר כְּבוֹדִי כִּי יַעֲקב הוּא בְּחִינַת הַכָּבוֹד כִּי הוּא בְּחִינוֹת הַנֶּפֶשׁ (שָׁם מו) : "כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקב" וּ כְשֶׁמַּפִּילִין אֵיזֶה אָדָם, עִקַּר הַנְּפִלָּה שֶׁנּוֹפֵל הוּא לְתַאֲוֹת נְאוּף, הַשֵּׁם יַצִּילֵנוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁדּוֹבְרִין עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְעַל אֲנָשָׁיו הֵם טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת מְאד בְּנַשְׁמִי וּבְרוּחָנִי וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (תַּנְחוּמָא פָּרָשַׁת נִצָּבִים) עַל פָּסוּק: "אַתֶּם נִצָּבִים" שֶׁנִּסְמַךְ לְפָרָשַׁת קְלָלוֹת לוֹמַר שֶׁ כָּל הַקְּלָלוֹת הֵן הַמַּצִּיבִין אֶתְכֶם

קפב - מה שהעולם מדברים בספירה

דַּע שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָעוֹלָם מְדַבְּרִים בַּסְּפִירָה בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם מְדַבְּרִים רַק מֵהַסְּפִירָה שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם וּמִי שֶׁהוּא מֵבִין יוֹכַל לִשְׁמעַ וְלֵידַע זאת אִם יַטֶּה אָזְנוֹ הֵיטֵב לְסִפּוּרֵי דִּבְרֵיהֶם יִשְׁמַע שֶׁהֵם מְדַבְּרִים רַק מֵהַסְּפִירָה שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם

קפג - הצדיקים שבדור הם יושבין בעגול

דַּע שֶׁהַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר הֵם יוֹשְׁבִין בְּעִגּוּל דְּהַיְנוּ סֵדֶר יְשִׁיבָתָם שֶׁהֵם יוֹשְׁבִים בָּעוֹלָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּמְקוֹמוֹ הוּא עַל סֵדֶר הָעִגּוּל וְאַף שֶׁיֵּשׁ שְׁאָר בְּנֵי אָדָם בֵּינֵיהֶם שֶׁמַּפְסִיקִין וּמְקַלְקְלִין סֵדֶר הָעִגּוּל אַך דַּע שֶׁאֵלּוּ בְּנֵי אָדָם הֵם בִּבְחִינַת אֵינוֹ מִן הַיִּשּׁוּב, וְאֵינָם נֶחֱשָׁבִים כְּלָל וַאֲזַי נִשְׁאָרִים הַצַּדִּיקִים יוֹשְׁבִים בְּסֵדֶר עִגּוּל וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כֻּלָּם וְהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בֵּית דִּין כִּי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹשְׁבִין בְּעִגּוּל הֵם בְּחִינַת בֵּית דִּין שֶׁמֵּהֶם יוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, הֵן לְזְכוּת הֵן לְחוֹבָה וְכֵן פַּרְנָסָה יוֹצֵאת מֵהֶם שֶׁהֵם מְחַלְּקִין הַפַּרְנָסָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ. וְהָעִקָּר הוּא שֶׁיִּהְיֶה אַהֲבָה בֵּינֵיהֶם וְאַהֲבָה הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה הָאַהֲבָה חֲזָקָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהְיוּ רוֹאִים זֶה אֶת זֶה תָּמִיד כִּי מֵחֲמַת גֹּדֶל הָאַהֲבָה אֵינָם יְכוֹלִים לִסְבֹּל כְּלָל שֶׁלֹּא יִרְאוּ אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ תָּמִיד גַּם יֵשׁ אַהֲבָה שֶׁיְּכוֹלִים לִסְבֹּל שֶׁלֹּא יִרְאוּ זֶה אֶת זֶה וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא אַהֲבָה שֶׁאוֹהֲבִין אֶת עַצְמָן מֵרַחוֹק וְגַם זֶה הוּא בְּחִינַת רוֹאִין זֶה אֶת זֶה כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִין הָעוֹלָם עַל דָּבָר הַשָּׁנאוּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִרְאוֹתוֹ אֲבָל כְּשֶׁהֵם אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה הוּא בְּחִינַת רוֹאִים זֶה אֶת זֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת (סַנְהֶדְרִין ל).סַנְהֶדְרִין הָיְתָה יוֹשֶׁבֶת כְּגֹרֶן עֲגֻלָּה סַנְהֶדְרִין, זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים שֶׁמֵּהֶם יוֹצְאִין כָּל הַמִּשְׁפָּטִים וְכָל הַפַּרְנָסָה כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת כְּגֹרֶן שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא מְזוֹנוֹת וּפַרְנָסָה וִישִׁיבָתָם בְּעִגּוּל כַּנַ"ל וְכָל

זֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ רוֹאִין זֶה אֶת זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּגְּמָרָא הַיְנוּ בְּחִינַת אַהֲבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רְאִיָּה כַּנַּ"ל

קפד - כשאחד מדבר עם חברו ביראת שמים

כְּשֶׁאֶחָד מְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם נַעֲשֶׂה אוֹר יָשָׁר וְאוֹר חוֹזֵר וְ לִפְעָמִים מַקְדִּים הָאוֹר חוֹזֵר קֹדֶם הָאוֹר יָשָׁר כְּשֶׁהַמְקַבֵּל יֵשׁ לוֹ מֹחַ קָטָן וְאֵין יָכוֹל לְקַבֵּל דִּבְרֵי חֲבֵרוֹ כִּי אָז קֹדֶם שֶׁמְּקַבֵּל חֲבֵרוֹ מִמֶּנּוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אוֹר יָשָׁר קֹדֶם לָזֶה מְקַבֵּל הוּא מֵחֲבֵרוֹ וְאָז הָאוֹר חוֹזֵר קֹדֶם לְאוֹר יָשָׁר כִּי כְּשֶׁמְּדַבְּרִין עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם אַף שֶׁאֵין חֲבֵרוֹ מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ אַף עַל פִּי כֵן הוּא מְקַבֵּל הִתְעוֹרְרוּת מֵחֲבֵרוֹ כִּי עַל יְדֵי הַהַכְאָה שֶׁיָּצְאוּ הַדִּבּוּרִים מִפִּיו לַחֲבֵרוֹ עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר הָאוֹר אֲלָיו [וְזֶהוּ בְּחִינַת אוֹר חוֹזֵר מַמָּשׁ הַמּוּבָא בַּכְּתָבִים עַיֵּן שָׁם]. כְּמוֹ מִי שֶׁמַּכֶּה בַּכְּתֶל שֶׁחוֹזֵר הַדָּבָר אֲלָיו כְּמוֹ כֵן כְּשֶׁמְּדַבֵּר לַחֲבֵרוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין חֲבֵרוֹ מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ אַף עַל פִּי כֵן הוּא בְּעַצְמוֹ יָכוֹל לְהִתְעוֹרֵר מֵהֶם עַל יְדֵי הַהַכְאָה שֶׁיָּצְאוּ הַדִּבּוּרִים לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ וְהִכּוּ בּוֹ וְחָזְרוּ אֲלָיו וְעַל כֵּן אִם הָיָה מְדַבֵּר אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁלֹּא הָיָה מִתְעוֹרֵר מֵהֶם כְּלָל וְעַל יְדֵי שֶׁדִּבְּרָם לַחֲבֵרוֹ, נִתְעוֹרֵר מֵהֶם אַף שֶׁחֲבֵרוֹ לֹא נִתְעוֹרֵר כִּי חָזְרוּ אֲלָיו עַל יְדֵי בְּחִינַת הַהַכְאָה כַּנַּ"ל [וְ זֶה בְּחִינַת אוֹר חוֹזֵר שֶׁהוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַכְּאָה כַּמְבאָר בַּכְּתָבִים וְהָבֵן]

קפה - עקר השלמות היא היראה

אִיתָא בַּזֹּהַר (וַיִּקְרָא ד:) : כַּד יִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּלְמוּ בְּעוֹבְדַיְהוּ כִּבְיָכוֹל שְׁמָא קַדִּישָׁא אִשְׁתְּלַם וְכוּ וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הִיא הַיִּרְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י) : "מָה ה אֱלֹקֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה" וְעַל כֵּן נִקְרֵאת יִרְאָה סוֹף דָּבָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (סוֹף קֹהֶלֶת) : "סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא" כִּי הִיא שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים וְיֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי יִרְאוֹת יֵשׁ מִי שֶׁהוּא יָרֵא מֵה מִגְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשַׁלִּיט וְיֵשׁ יִרְאָה לְמַטָּה מִמֶּנָּה, הַיְנוּ שֶׁבָּא לְיִרְאָה עַל יְדֵי יִרְאוֹת תַּחְתּוֹנוֹת עַל יְדֵי שֶׁיָּרֵא מֵחֲיָה אוֹ מִשֵּׂר אוֹ מִפַּחַד אַחֵר עַל יְדֵי זֶה הוּא נִזְכָּר וּבָא לְיִרְאַת ה בְּגֻדְלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ הִיא בְּחִינוֹת א כִּי הַיִּרְאָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אָבוֹת פֶּרֶק ג) : אִלְמָלֵא מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת וְכוּ דָּלֶת בְּגִין דְּלֵית לָהּ מִגַּרְמַהּ כְּלוּם כִּי אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְיִרְאָה כִּי אִם עַל יְדֵי הִתְבּוֹנְנוּת הַשֵּׂכֶל בִּגְדֻלָּתוֹ וְהַשֵּׂכֶל נִקְרָא יוּד כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַשִׁ"י: "אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה" שֶׁרָאוּי לִכְתֹּב שָׁר מֹשֶׁה, אֶלָּא יוּד עַל שֵׁם הַמַּחֲשָׁבָה נֶאֱמְרָה וְהַהַמְשָׁכָה מֵהַשֵּׂכֶל לְהַיִּרְאָה הוּא בְּחִינַת וָאו וְזֶה א וְהַיִּרְאָה הַשְׁנִיָּה שֶׁהִיא בָּאָה מִדְּבָרִים תַּחְתּוֹנִים, הִיא בְּחִינַת אד כִּי הִיא בְּחִינַת דַּלִּי דָּלֶת שֶׁאֵינָהּ נִמְשֶׁכֶת מֵהַשֵּׂכֶל, אֶלָּא

מֵהַדְּבָרִים תַּחְתּוֹנִים וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה זוֹ אֵינוֹ נִמְשָׁךְ רַק הַשְׁפָּעוֹת בָּעוֹלָם כִּי הוּא בְּחִינַת הָעֲלָאַת מַיִן נֻקְבִין כְּמוֹ כְּשֶׁאֶחָד צָרִיךְ לַחֲבֵרוֹ וּמְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ וְעַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה פּוֹעֵל אֶצְלוֹ הַדָּבָר מֵחֲמַת שֶׁדִּבּוּרָיו וּבַקָּשָׁתוֹ שֶׁהִכְנִיעַ עַצְמוֹ לַחֲבֵרוֹ וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ נַעֲשׂוּ אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים בְּחִינַת הָעֲלָאַת מַיִן נֻקְבִין וּפוֹעֲלִים הַבַּקָּשָׁה אֶצֶל חֲבֵרוֹ לְהַשְׁפִּיעַ לוֹ מַה שֶּׁצָּרִיךְ כֵּן מַה שֶּׁמַּעֲלָה הַיִּרְאָה מֵהַדְּבָרִים הַתַּחְתּוֹנִים נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת הָעֲלָאַת מַיִן נֻקְבִין וְנִמְשָׁכִין הַשְׁפָּעוֹת בָּעוֹלָם וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) "וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ" עַל יְדֵי הַיִּרְאָה הַתַּחְתּוֹנָה זוֹ שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵד כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה: "וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה" כִּי עַל יָדָהּ נִמְשָׁכִין הַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע שֶׁלֹּא יִינָקוּ הַחִיצוֹנִים מִמֶּנּוּ וְהַכְּלִי הִיא בְּחִינַת מֵם סְתוּמָה וְזֶה אוֹתִיּוֹת אָדָם וְעַל יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהָרָצוֹן לְנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק, נַעֲשֶׂה רֹשֶׁם הַכְּלִי כְּמוֹ אֻמָּן כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת כְּלִי צָרִיךְ לְצַיֵּר וְלַחֲקק מִתְּחִלָּה רֹשֶׁם וְצִיּוּר הַכְּלִי וְאַחַר כָּךְ עוֹשֶׂה הַכְּלִי כֵּן בְּזֶה הָרָצוֹן לְנְסֹעַ נַעֲשֶׂה הַצִּיּוּר וְרֹשֶׁם הַכְּלִי וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּא אֵלָיו נַעֲשֶׂה הַכְּלִי וְזֶה (שְׁמוּאֵל א ט"ז) : "אָדָם יִרְאֶה לַעֵינַיִם" עַל יְדֵי יִרְאֶה לַעֵינַיִם, הַיְנוּ הַיִּרְאָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁמְּקַבֵּל עַל יְדֵי מַה שֶּׁרוֹאֶה בָּעֵינַיִם כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁכִין הַשְׁפָּעוֹת עַל יְדֵי אֵד שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה זוֹ כַּנַּ"ל מֵם הוּא הַכְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע כַּנַּ"ל אֲבָל עַל יְדֵי הַיִּרְאָה הָעֶלְיוֹנָה הַנַּ"ל שֶׁהִיא בָּאָה מֵהַשְׂכֵּלַת הַלֵּב בְּרוֹמְמוּתוֹ עַל יָדָהּ אִשְׁתְּלִם שְׁמָא קַדִּישָׁא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּנַּ"ל וְזֶה וַה יִרְאֶה לַלֵּבָב שֶׁעַל יְדֵי יִרְאֶה לַלֵּבָב שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה עֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא בָּאָה מֵהַשְׂכֵּלַת הַלֵּב בְּרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם שֵׁם ה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַנַּ"ל כַּד יִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּלִמוּ בְּעוֹבָדַיְהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא אִשְׁתְּלִם וְעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הִיא הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "וַה יִרְאֶה לַלֵּבָב" כִּי עַל יְדֵי יִרְאָה עֶלְיוֹנָה הַנַּ"ל שֶׁהִיא בְּחִינוֹת יִרְאֶה לַלֵּבָב נִשְׁלָם שֵׁם ה כַּנַּ"ל. וְזֶה הַמַּאֲמָר שִׁמְעָתִי בִּשְׁמוֹ, שֶׁהוּא שַׂיָּךְ עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים פ"ד) : "יֶלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל יֵרָאֶה אֶל אֱלֹקִים בְּצִיּוֹן" וְאֵינִי יוֹדֵעַ הַפֵּרוּשׁ אַךְ כְּפִי הַנִּרְאֶה, יֵשׁ שַׁיְכוּת לְסוֹף הַמִּקְרָא לְעִנְיַן מַאֲמָר הַנַּ"ל עַיִן שָׁם מַה שֶּׁכָּתוּב בְּסוֹפוֹ שֶׁעַל יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת לְנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק נַעֲשֶׂה צִיּוּר וְרֹשֶׁם הַכְּלִי וְכוּ וְזֶהוּ בְּחִינַת "יֵרָאֶה אֶל אֱלֹקִים בְּצִיּוֹן" צִיּוֹן זֶה בְּחִינַת צִיּוּן וְרֹשֶׁם הַכְּלִי, שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכוּ כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין אַחַר כָּךְ לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת "יֵרָאֶה אֶל אֱלֹקִים בְּצִיּוֹן" הַיְנוּ עַל יְדֵי צִיּוּן וְרֹשֶׁם הַכְּלִי, שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ הַגְּדוֹלָה בַּתְּחִלָּה. וְאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁכָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְגִיעוֹת וְטִרְחוֹת יוֹתֵר בִּתְחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְנִיעוֹת רַבּוֹת וּגְדוֹלוֹת כְּגוֹן מֵאֲבִיו וְאִשְׁתּוֹ וְחוֹתְנוֹ אוֹ מִשְּׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁמּוֹנְעִים וּמְעַכְּבִים אוֹתוֹ מְאד וּמְנִיעוֹת מֵחֲמַת מָמוֹן וּשְׁאָרֵי מְנִיעוֹת וְעִכּוּבִים וּבִלְבּוּלִים שֶׁמִּשְׁתַּטְּחִים לְפָנָיו וּמוֹנְעִים אוֹתוֹ מְאד וְהוּא צָרִיךְ

לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ מְאד לְשַׁבְּרָם כָּל אֵלּוּ הַיְגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּתְחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת הֵם טוֹבָה גְּדוֹלָה לְהָאָדָם כִּי עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְקַבֵּל הַרְבֵּה קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה כִּי עַל יְדֵי הַיְגִיעוֹת שֶׁבַּתְּחִלָּה נַעֲשֶׂה הַכֹּל וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ יוֹתֵר יְגִיעוֹת וְטִרְחוֹת וְכוּ יֵשׁ לוֹ כֹּלִי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל אַחַר כָּךְ בְּתוֹכוֹ שֶׁפַע קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶה בְּחִינַת "יֵרָאֶה אֶל אֱלֹקִים בְּצִיּוֹן" כַּנַּ"ל]

קפו - מה שמספרין מופתים מהצדיקים

מַה שֶּׁמְּסַפְּרִין מוֹפְתִים מֵהַצַּדִּיקִים שֶׁבְּמִדִּינוֹת קִיר"ה (דְּוִין) הוּא מֵחֲמַת שֶׁאַנְשֵׁיהֶם הֵם אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים וּמַאֲמִינִים בְּהַצַּדִּיקִים כִּי עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהֵם מַאֲמִינִים בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיק עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין מוֹפְתִים כִּי בֶּאֱמֶת הַצַּדִּיק בְּוַדַּאי מְלֵא מוֹפְתִים וּכְשֶׁהוּא מַאֲמִין בְּהַצַּדִּיק וְנוֹתֵן עֵינָיו וְלִבּוֹ עַל דִּבְרֵי הַצַּדִּיק עַל כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר, כִּי מַאֲמִין שֶׁכָּל דְּבָרָיו אֱמֶת וְצֶדֶק, וּבְכֻנָּה מְכֻוָּנֶת אֲזַי אַחַר כָּךְ, כְּשֶׁבָּא לְבֵיתוֹ, כָּל מַה שֶּׁיֵּאָרַע אוֹתוֹ הוּא מִסְתַּכֵּל הֵיטֵב עַל כָּל דָּבָר שֶׁיֵּאָרַע לוֹ וּמֵבִין לְמַפְרֵעַ בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיק שֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ בְּהֵיוֹתוֹ אֶצְלוֹ שֶׁזֶּה הָיְתָה כַּוָּנַת הַצַּדִּיק שֶׁרָמַז לוֹ בְּתוֹךְ דְּבָרִים שֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ וְכֵן כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁיְּזַדַּמֵּן לוֹ הוּא מוֹצֵא הַכֹּל בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיק לְמַפְרֵעַ, שֶׁרָמַז לוֹ שֶׁיִּהְיֶה כֵּן נִמְצָא שֶׁנַּעֲשֶׂה וְנִתְגַּלֶּה הַמּוֹפְתִים עַל יְדֵי זֶה וְכֵן מָצִינוּ אֵצֶל הַנְּבִיאִים שֶׁ בְּעֵת שֶׁאָמַר הַנָּבִיא הַנְּבוּאָה הָיְתָה בְּרָמֶז וְלֹא הָיוּ מְבִינִים נְבוּאָתוֹ בְּפֵרוּשׁ עַל מָה מְרַמֵּז וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְקַיְּמִים דִּבְרֵי הַנָּבִיא הָיוּ יוֹדְעִין לְמַפְרֵעַ שֶׁנִּתְקַיְּמִים דִּבְרֵי הַנָּבִיא שֶׁהִתְנַבֵּא וְרָמַז עַל זֶה מִקֹּדֶם וְהֵבִינוּ דִּבְרֵי הַנָּבִיא לְמַפְרֵעַ, שֶׁהִתְכַּוֵּן עַל זֶה וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּדָנִיֵּאל שֶׁמְּרַמֵּז עַל סוֹף קֵץ הַגְּאֻלָּה וְעִתָּה הַדְּבָרִים סְתוּמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם "סְתֹם הַדְּבָרִים וַחֲתֹם" כִּי אֵין אָדָם יוֹדֵעַ עִתָּה אֵיךְ מְרַמֵּז שָׁם זְמַן הַגְּאֻלָּה אֲבָל לֶעָתִיד אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם כְּשֶׁיִּקַּיְמִים הַדְּבָרִים וְיִגִּיעַ קֵץ הָאֱמֶת וְיָבוֹא מְשִׁיחֵנוּ אָזַי יֵדְעוּ לְמַפְרֵעַ אֵיךְ שֶׁמְּרַמֵּז בִּדְבָרָיו זְמַן הַקֵּץ וְכֵן מָצִינוּ בְּכַמָּה נְבִיאִים

קפז - ולך ה החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו

וּלְךָ ה הַחֶסֶד כִּי אַתָּה תְּשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ (תְּהִלִּים ס"ב) הֵינוּ שֶׁהוּא חֶסֶד גָּדוֹל מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם לְאָדָם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא מֵבִין לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְלֵידַע הַחֵטְא שֶׁפָּגַם בּוֹ וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אַךְ דַּע, שֶׁעִקַּר מַה שֶּׁמְּשַׁלֵּם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִדָּה בְּמִדָּה הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמָה שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב כ) : "יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמֵמָה לוֹ" אֶרֶץ הֵינוּ בְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הִיא מִתְקוֹמֵמָה לוֹ וְשָׁם נִתְגַּלֶּה עֲוֹנוֹ כִּי שָׁם מְדַקְדְּקִין לְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ, מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה וְזֶה שֶׁכָּתוּב עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (בְּמִדְבַּר י"ג) "אֶרֶץ

אכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ'' רָאשֵׁי תֵּבוֹת אַתָּה תְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ כַּנַּ''ל וְעַל כֵּן הַיּוֹשְׁבִים שָׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם עַל הָרב יסוּרִין מֵחֲמַת שֶׁמְּמַהֲרִין שָׁם לְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ

קפח - צריך לנסע להצדיק לחזר על אבדתו

דַּע שֶׁצָּרִיךְ לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק לַחֲזר עַל אֲבֵדָתוֹ כִּי קֹדֶם שֶׁיּוֹצֵא הָאָדָם לָאֲוִיר הָעוֹלָם מְלַמְּדִין וּמַרְאִין לוֹ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת וְלַעֲבד וּלְהַשִּׂיג בְּזֶה הָעוֹלָם וְכֵיוָן שֶׁיָּצָא לָאֲוִיר הָעוֹלָם מִיָּד נִשְׁכַּח מֵאִתּוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נִדָּה ל:) וְ הַשִּׂכְחָה הִיא בְּחִינַת אֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁקָּרְאוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֶת הַשּׂוֹכֵחַ אוֹבֵד כְּמַאֲמָרָם, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ה) : מָהִיר לִשְׁמעַ וּמָהִיר לְאַבֵּד וְכוּ וְצָרִיךְ לַחֲזר וּלְבַקֵּשׁ אֲבֵדָתוֹ וְ הָאֲבֵדָה שֶׁלּוֹ הִיא אֵצֶל הַצַּדִּיק כִּי הַצַּדִּיק חוֹזֵר עַל אֲבֵדָתוֹ עַד שֶׁמּוֹצְאָהּ וְאַחַר שֶׁמּוֹצְאָהּ חוֹזֵר וּמְבַקֵּשׁ אַחַר אֲבֵדוֹת אֲחֵרִים עַד שֶׁמּוֹצֵא גַּם אֲבֵדָתָם עַד שֶׁמּוֹצֵא הָאֲבֵדוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם עַל כֵּן צָרִיךְ לָבוֹא לְהֶחָכָם לְבַקֵּשׁ וּלְהַכִּיר אֲבֵדָתוֹ, וְלָשׁוּב לְקַבְּלָהּ אֶצְלוֹ אַךְ הַצַּדִּיק אֵינוֹ מֵשִׁיב לוֹ הָאֲבֵדָה עַד שֶׁיִּדְרְשֶׁנּוּ אִם אֵינוֹ רַמַּאי וְשַׁקְרָן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ''עַד דְּרשׁ אָחִיךָ וַהֲשֵׁבתוֹ לוֹ'' עַד שֶׁתִּדְרשׁ אֶת אָחִיךָ אִם אֵינוֹ רַמַּאי (בָּבָא מְצִיעָא כז:).

קפט - צריך לזהר מאד מעצבות ועצלות

צָרִיךְ לְזָהֵר מְאד מֵעַצְבוּת וְעַצְלוּת כִּי עִקַּר נְשִׁיכַת הַנָּחָשׁ הוּא עַצְבוּת וְעַצְלוּת בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ס''ה) : ''וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ'' עָפָר הִיא בְּחִינַת עַצְבוּת וְעַצְלוּת, שֶׁהֵם בָּאִים מִיסוֹד הֶעָפָר כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים.

קצ - ויגד משה את דברי העם אל ה

''וַיַּעֲנוּ כָל הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ: כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה נַעֲשֶׂה, וַיָּשֶׁב מֹשֶׁה אֶת דִּבְרֵי הָעָם אֶל ה, וַיֹּאמֶר ה אֶל מֹשֶׁה הִנֵּה אָנכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעַב הֶעָנָן בַּעֲבוּר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרִי עִמָּךְ וְגַם בְּךָ יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם וַיַּגֶּד מֹשֶׁה אֶת דִּבְרֵי הָעָם אֶל ה'' (שְׁמוֹת י''ט) וְהוּא תְּמוּהַּ וְנִפְלָא מְאד כִּי מַה הֵם דִּבְרֵי הָעָם שֵׁנִית שָׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר: ''וַיַּגֶּד מֹשֶׁה אֶת דִּבְרֵי הָעָם'' כִּי לֹא נִמְצָא בַּכָּתוּב שׁוּם מַעֲנֶה וּדְבָרִים שֶׁהֵשִׁיבוּהוּ הָעָם שֵׁנִית אַחַר מַעֲנֶה הָרִאשׁוֹן ''כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר'' וְכוּ וּמַה זֶּה ''וַיַּגֶּד מֹשֶׁה אֶת דִּבְרֵי הָעָם אֶל ה'' אַךְ דַּע כִּי יִשְׂרָאֵל טָעֲנוּ וְאָמְרוּ עַל מַה שֶׁאָמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה עָנוּ הֵם ''כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה'' כְּלוֹמַר כֹּל אֲשֶׁר יְדַבֵּר ה אָנוּ מֻכְרָחִים לַעֲשׂוֹת כִּי מֵאַחַר שֶׁיָּצָא הַדִּבּוּר מִפִּי ה לַעֲשׂוֹת זאת הַמִּצְוָה הֲרֵי אֵין שׁוּם בְּחִירָה וַהֲרֵי אָנוּ מֻכְרָחִים בְּמַעֲשֵׂינוּ וְזֶה ''כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה נַעֲשֶׂה'' בְּוַדַּאי כִּי אֵין שׁוּם בְּחִירָה שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מֵאַחַר

שֶׁיִּצָּא מִפִּי ה וְעַל זֶה נֶאֱמַר תֵּכֶף "וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶת דִּבְרֵי הָעָם אֶל ה" שֶׁהֵשִׁיב לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טַעֲנַת יִשְׂרָאֵל מִיָּד הֵשִׁיב לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "וַיֹּאמֶר ה אֶל מֹשֶׁה הִנֵּה אָנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ" דַּיְקָא "בַּעֲבוּר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרִי עִמָּךְ" דַּיְקָא הַיְנוּ שֶׁלֹּא אֲדַבֵּר הַדִּבְּרוֹת רַק עִמְּךָ לְבַד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אָנֹכִי ה אֱלֹקֶיךָ, לֹא יִהְיֶה לְךָ" וְכוּ וְכֵן כֻּלָּם וְלֹא לְנֹכַח יִשְׂרָאֵל וְהֵם רַק יִשְׁמְעוּ בְּדַבְּרִי עִמָּךְ וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה לָהֶם כֹּחַ הַבְּחִירָה לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹנָם וְעַל זֶה נֶאֱמַר "וַיַּגֶּד מֹשֶׁה אֶת דִּבְרֵי הָעָם אֶל ה" הַיְנוּ שֶׁמֹּשֶׁה טָעַן אֶת דִּבְרֵי הָעָם אֶל ה הַיְנוּ מַה שֶּׁטָּעֲנוּ הָעָם תְּחִלָּה, טָעַן הוּא עַתָּה אֶל ה עַל עַצְמוֹ כִּי תִּקַּנְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם הַבְּחִירָה עַל יְדֵי שֶׁלֹּא תְּדַבֵּר רַק עִמִּי לְבַד אֲבָל אֶת עַצְמִי לֹא תִּקַּנְתָּ כִּי מֵעַתָּה לֹא יִהְיֶה לִי כֹּחַ הַבְּחִירָה מֵאַחַר שֶׁתְּדַבֵּר עִמִּי וְזֶה "וַיַּגֶּד מֹשֶׁה אֶת דִּבְרֵי הָעָם אֶל ה" הַיְנוּ מַה שֶּׁדִּבְּרוּ הָעָם וְטָעֲנוּ תְּחִלָּה טָעַן הוּא עַתָּה אֶל ה כִּי מַה תְּהֵא עָלַי, כִּי לֹא יִהְיֶה לִי בְּחִירָה הֶשִׁיבוֹ ה "וַיֹּאמֶר ה אֶל מֹשֶׁה לֵךְ אֶל הָעָם וְקִדַּשְׁתָּם הַיּוֹם וּמָחָר" וְלֹא צִוָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק שְׁנֵי יָמִים וּמֹשֶׁה הוֹסִיף יוֹם אֶחָד מִדַּעְתּוֹ (שַׁבָּת פ"ז) וְכֵוָן לְדַעַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי כֵן הָיְתָה דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁבֶּאֱמֶת לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים וּבָזֶה הָיָה תָּלוּי בְּחִירַת מֹשֶׁה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה אוֹ שֶׁלֹּא לְקַבֵּל כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה רַק אַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים כְּמוֹ שֶׁהָיָה בֶּאֱמֶת וְאִם לֹא הָיָה מוֹסִיף יוֹם אֶחָד, לֹא הָיָה מְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא אָמַר לוֹ רַק שְׁנֵי יָמִים וְהוּא הֵבִין מִדַּעְתּוֹ וּבָחַר לוֹ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְהוֹסִיף יוֹם אֶחָד שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה קַבָּלַת הַתּוֹרָה וּבָזֶה הָיָה תָּלוּי עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁל מֹשֶׁה בַּמֶּה שֶׁהוֹסִיף יוֹם אֶחָד מִדַּעְתּוֹ

קצא - דע שאפשר שישב אחד אצל חברו במקום אחד בגן עדן

דַּע שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיֵּשֵׁב אֶחָד אֵצֶל חֲבֵרוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד בְּגַן עֵדֶן וְלָזֶה יִהְיוּ כָּל הַתַּעֲנוּגִים וְהַשַּׂעֲשׁוּעִים וְכָל הַשֵּׂ"י עוֹלָמוֹת וַחֲבֵרוֹ לֹא יַרְגִּישׁ כְּלוּם וְלֹא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם תַּעֲנוּג "כִּי שָׁמַיִם לָרוּם וָאָרֶץ לָעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר" (מִשְׁלֵי כ"ה) וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת יא) : אִם יִהְיוּ כָּל הַיַּמִּים דְּיוֹ וַאֲגַמִּים קֻלְמוֹסִים וְכוּ אֵין מַסְפִּיקִין לִכְתֹּב חֶלְלָהּ שֶׁל רְשׁוּת שֶׁנֶּאֱמַר: "שָׁמַיִם לָרוּם" וְכוּ נִמְצָא שֶׁלֵּב מְלָכִים גָּדוֹל הַרְבֵּה מֵרוּם הַשָּׁמַיִם וְעֹמֶק הָאָרֶץ שֶׁתּוֹפְסִים כָּל כָּךְ מָקוֹם כַּמָּה וְכַמָּה אַלְפֵי אַלְפִים פַּרְסָאוֹת וְ הַלֵּב וְהַמֹּחַ שֶׁקְּטַנִּים מְאד בִּמְקוֹמָם, הֵם תּוֹפְסִים הַכֹּל עַד שֶׁיָּכוֹל לִתֵּן לֵב עַל כָּל מְדִינָה וּמְדִינָה וְלִתְפֹּס וּלְהִצְטַיֵּר בְּלִבּוֹ כָּל מְדִינָה וּמְדִינָה וּתְכוּנוֹת הַשָּׁמַיִם וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר מִזֶּה כִּי "לֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר" רְאֵה וְהָבֵן וַחֲכַם גְּדֹלַת הַבּוֹרֵא אֵיךְ הַמּוּעָט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה שֶׁחֲתִיכַת לֵב קְטָן כָּזֶה, וּמֹחַ קָטָן כָּזֶה יִתְפֹּס בְּמָקוֹמוֹ דְּבָרִים גְּדוֹלִים כָּאֵלֶּה וְזֶה רַק מֵחֲמַת שֶׁנִּמְצָא שָׁם

הָאֱלקוּת כִּי עִקַּר הָאֱלקוּת הוּא בְּהַלֵּב כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (לְעֵיל בְּסִימָן מ"ט). וּמַעֲתָּה בֵּין וַחֲכַם, אִם בְּהַלֵּב שָׁנִמְצָא שָׁם רַק בְּחִינוֹת אֱלקוּת שֶׁאֵינוֹ כִּבְיָכוֹל חֵלֶק אֶחָד מֵאַלְפֵי אַלְפִים מֵהַשְׁגָּחַת הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא כַּמָּה גָּדוֹל עֶרְכּוֹ, שֶׁיָּכוֹל לִתְפּס בִּמְקוֹמוֹ הַמּוּעָט, עוֹלָמוֹת אֵין מִסְפָּר וַאֲפִלּוּ עַל עַכּוּ"ם נֶאֱמַר: "וְלֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר" עַל שֶׁנּוֹתֵן לֵב לְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה, וְתוֹפֵס וּמְשַׁעֵר בְּדַעְתּוֹ כָּל הַמְּדִינוֹת שֶׁתַּחְתָּיו עִם כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עָלָיו, וְכָל הַנִּמְצָא בָּהּ וּמַעֲתָּה הֱוֵי דַּן אַלְפֵי אֲלָפִים קַל וָחוֹמֶר, לְשַׁעֵר בְּדַעְתּוֹ מִגְּדֻלּוֹת הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא שֶׁעִקַּר גְּדֻלּוֹת הַמֶּלֶךְ וְתַעֲנוּגוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ הוּא רַק בַּלֵּב שֶׁיּוֹדֵעַ בְּלִבּוֹ שֶׁהוּא מֶלֶךְ עַל כָּל הַמְּדִינוֹת הָאֵלֶּה וּמוֹשֵׁל בְּכֻלָּם כִּרְצוֹן לִבּוֹ וְחֶפְצוֹ וּמַעֲתָּה תְּבִין מַעֲצָמְךָ שֶׁ לָּזֶה אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כָּל הַשַּׂ"י עוֹלָמוֹת בְּלִבּוֹ כִּי הַלֵּב יָכוֹל לִתְפּס בְּמָקוֹמוֹ עַד אֵין חֵקֶר וְאֵין מִסְפָּר כַּנַּ"ל וְיִהְיֶה לוֹ כָּל הַתַּעֲנוּגִים וְהַשַּׂעֲשׂוּעִים וַחֲבֵרוֹ אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹשֵׁב אֶצְלוֹ לֹא יַרְגִּישׁ כְּלוּם כִּי לִבּוֹ חָסֵר מִכָּל זֶה מִכָּל הַטּוֹבוֹת וְהַשַּׂעֲשׂוּעִים שֶׁיֵּשׁ לַחֲבֵרוֹ הַצַּדִּיק בְּתוֹךְ לִבּוֹ, אַשְׁרֵי לוֹ כִּי עִקַּר הַרְגָּשַׁת תַּעֲנוּג וְשַׂעֲשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא וְכָל הַשַּׂ"י עוֹלָמוֹת הַכֹּל הוּא בַּלֵּב כַּנַּ"ל

קצב - דבור אמת שיוצא מפי הצדיק האמת

דַּע שֶׁ דִּבּוּר אֱמֶת שֶׁיּוֹצֵא מִפִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֲפִלּוּ בְּמִלֵּי דְּעָלְמָא הוּא יָקָר מִדִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁל צַדִּיק אַחֵר כִּי בְּהַדִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁל הָאַחֵר יָכוֹל לִהְיוֹת שָׁם תַּעֲרוֹבוֹת הַרְבֵּה אֲבָל זֶה הַדִּבּוּר הַיּוֹצֵא מִפִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא רַק אֱמֶת לְבַד וְכֵיוָן שֶׁהוּא רַק אֱמֶת וְאֵין בּוֹ שׁוּם תַּעֲרוֹבוֹת אֵין יָקָר מִמֶּנּוּ וּ מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ דִּבּוּר מִפִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא דִּבּוּר אֱמֶת וּבִפְרָט כְּשֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ אָז (יְשַׁעְיָה ל) : "וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ" הוּא מְקַבֵּל בְּחִינוֹת הַפָּנִים שֶׁל הַצַּדִּיק וּבְחִינוֹת שִׂכְלוֹ וְנִשְׁמָתוֹ כִּי זֶה הַצַּדִּיק מַנִּיחַ שִׂכְלוֹ בְּתוֹךְ זֶה הַדִּבּוּר שֶׁמְּחַדֵּשׁ וְהוּא מְקַבֵּל זֶה הַדִּבּוּר נִמְצָא שֶׁמְּקַבֵּל שִׂכְלוֹ וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינוֹת הַנְּשָׁמָה, כִּי הַנְּשָׁמָה הִיא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל כְּמָה שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ל"ב) : "וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם" וְכֵן מְקַבֵּל פָּנִים שֶׁלּוֹ כִּי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא מְדַבֵּר הוּא אֱמֶת וֶאֱמֶת הוּא הַפָּנִים שֶׁל כָּל הַפָּנִים דְּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינוֹת (תְּהִלִּים כ"ד) "מְבַקְּשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה", בְּחִינוֹת (מִיכָה ז) : "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב" נִמְצָא זֶה שֶׁמְּקַבֵּל דִּבּוּר מִפִּי הַצַּדִּיק מְקַבֵּל פָּנָיו וְשִׂכְלוֹ וְנִשְׁמָתוֹ וְנֶחְקַק וְנִצְטַיֵּר בְּדַעְתּוֹ דְּמוּת דִּיּוּקָנוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַפָּנִים וְהַשֵּׂכֶל וְהַנְּשָׁמָה אַךְ שֶׁ צָּרִיךְ לִשְׁמר מִשִּׁכְחָה כִּי שִׁכְחָה מְשַׁכַּחַת הַכֹּל מִמֶּנּוּ הַיְנוּ כָּל מַה שֶּׁנִּצְטַיֵּר בְּדַעְתּוֹ מֵהַדִּבּוּר כַּנַּ"ל עַל יְדֵי הַשִּׁכְחָה נִשְׁכָּח וְעוֹבֵר מִמֶּנּוּ כָּל הַנַּ"ל וַ אֲפִלּוּ אִם יִכְתֹּב הַדָּבָר בְּסֵפֶר לְזִכָּרוֹן כְּשֶׁבְּחִינַת הַשִּׁכְחָה מִתְגַּבֶּרֶת נוֹפֵל בְּחִינַת הַשִּׁכְחָה גַּם עַל הַסֵּפֶר הַנִּכְתָּב הַיְנוּ כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, נִפְטָר הֶחָכָם שֶׁחִדֵּשׁ הַדִּבּוּר וְאָז מִתְגַּבֵּר בְּחִינוֹת שִׁכְחָה בִּבְחִינוֹת (תְּהִלִּים ל"א) "נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב" וְאָז שׁוֹרָה שִׁכְחָה אֲפִלּוּ עַל סֵפֶר הַנִּכְתָּב

וְיֵשׁ עֵצָה לָזֶה לְצַיֵּר לְפָנָיו דְּמוּת דְּיוֹקָנוֹ שֶׁל הֶחָכָם בִּשְׁעַת הַלִּמּוּד כְּשֶׁלּוֹמְדִין דְּבָרָיו כַּמּוּבָא בִּירוּשַׁלְמִי (שְׁקָלִים פ"ב) שֶׁצָּרִיךְ לְצַיֵּר בִּשְׁעַת הַלִּמּוּד כְּאִלּוּ הַתַּנָּא עוֹמֵד לְפָנָיו כִּי בְּהַסֵּפֶר שֶׁל הֶחָכָם נִרְשָׁם וְנִצְטַיֵּר שָׁם דְּמוּת הֶחָכָם כִּי אִלּוּ הַדִּבּוּרִים וְהָאוֹתִיּוֹת הַנִּרְשָׁמִין וּמְצַיָּרִין בְּהַסֵּפֶר הֵם שֵׂכֶל הֶחָכָם וְנִשְׁמָתוֹ וּבְחִינוֹת פָּנָיו נִמְצָא שֶׁ שִׂכְלוֹ וְנִשְׁמָתוֹ וּפָנָיו שֶׁהוּא דְּמוּתוֹ מַמָּשׁ הוּא בְּאִלּוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהַתֵּבוֹת עַל כֵּן נִמְצָא בְּכָל סֵפֶר וְסֵפֶר דְּמוּת דְּיוֹקָנוֹ שֶׁל הֶחָכָם שֶׁחִדֵּשׁ אִלּוּ הַדִּבּוּרִים כִּי כְּפִי דְּמוּתוֹ דְּהַיְנוּ שִׂכְלוֹ וְנִשְׁמָתוֹ וּפָנָיו שֶׁל הֶחָכָם כֵּן נִצְטַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת בַּסֵּפֶר כִּי אִם הָיָה לְהֶחָכָם דְּמוּת אַחֵר הַיְנוּ שִׂכֶל וּפָנִים וּנְשָׁמָה אַחֶרֶת הָיָה מְחַדֵּשׁ וּמְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת אֲחֵרִים בְּהַסֵּפֶר כְּפִי הַשֵּׂכֶל שֶׁהָיָה לוֹ שֶׁהוּא דְּמוּתוֹ נִמְצָא שֶׁ יֵּשׁ בְּכָל סֵפֶר דְּמוּת דְּיוֹקָנוֹ שֶׁל הֶחָכָם. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְזָכְרוֹן לִזְכֹּר דִּבְרֵי הֶחָכָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרָם הֶחָכָם אוֹ עַל יְדֵי מַה שֶּׁחוֹזֵר מֵאָה וְאַחַת פְּעָמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכְרוֹ אָז כְּשֶׁאוֹמֵר זֶה הַדָּבָר בְּשֵׁם הֶחָכָם נִצְטַיֵּר לְפָנָיו דְּמוּת דְּיוֹקָנוֹ שֶׁל הֶחָכָם וַהֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ אֲמָרוֹ הֶחָכָם בְּעַצְמוֹ אַךְ שֶׁיִּהְיֶה הַזְּכָרוֹן בֶּאֱמֶת בְּכֹחַ הַזְּכָרוֹן שֶׁאָז נֶחְקָק בְּדַעְתּוֹ דְּמוּת דְּיוֹקָנוֹ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה (אָבוֹת פֶּרֶק ד) הַלּוֹמֵד יֶלֶד לְמָה הוּא דּוֹמֶה וכו כִּי זֶה הַלּוֹמֵד עִם הַתַּלְמִיד הוּא מַמָּשׁ כְּכוֹתֵב בְּדִיו עַל הַנְּיָר וּמְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת שִׂכְלוֹ שָׁם כֵּן הוּא מְצַיֵּר בְּדַעַת הַתַּלְמִיד, שִׂכְלוֹ וּדְמוּתוֹ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל אַךְ שֶׁ יֵּשׁ בְּהַלִּמּוּד בְּחִינוֹת הַיְנוּ שֶׁ יֵּשׁ בְּחִינוֹת הַלּוֹמֵד יֶלֶד הַיְנוּ כְּשֶׁהַתַּלְמִיד שׁוֹמֵעַ הַדָּבָר מִפִּי הָרַב מַמָּשׁ וּבְעֵת שֶׁחִדֵּשׁ הָרַב זֶה הַדָּבָר, שֶׁאָז הוּא בְּחִינוֹת יֶלֶד כִּי הַחִדּוּשִׁים נִתְהַוִּים עַל יְדֵי מַה שֶּׁמַּעֲלֶה אֶת הַנְּפָשׁוֹת בִּבְחִינוֹת עִבּוּר וּמְחַדֵּשׁ אוֹתָם כַּמְבאָר לְעֵיל [סִימָן יג] וְ נִמְצָא שֶׁהוּא בְּחִינוֹת יֶלֶד כְּאִלּוּ נוֹלָד הַיּוֹם וְאָז דּוֹמֶה לְדִיּוֹ כְּתוּבָה עַל נְיָר חָדָשׁ שֶׁנֶּחְקָק וְנִצְטַיֵּר שָׁם הֵיטֵב בְּלִי טְשְׁטוּשׁ הַיְנוּ שֶׁאָז יוֹכֵל לְהִצְטַיֵּר וְלֵחָקֵק בְּדַעְתּוֹ הֵיטֵב וְיוֹכַל לְזָכְרוֹ אֲבָל הַלּוֹמֵד זָקֵן שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ מִפִּי הֶחָכָם בְּעַצְמוֹ אוֹ אֲפִלּוּ מִפִּיו לְאַחַר כָּךְ שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַחִדּוּשׁ וַאֲזַי לֹא נִתְחַדֵּשׁ נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת עִבּוּר כַּנַּ"ל וְאָז הוּא בְּחִינוֹת זָקֵן כְּמוֹ שֶׁהָיָה מִקֹּדֶם וְאָז דּוֹמֶה לְדִיּוֹ כְּתֻבָה עַל נְיָר מָחוּק שֶׁהַכְּתָב מְטֻשְׁטָשׁ שָׁם כֵּן הַחִדּוּשׁ שֶׁמְּחַדֵּשׁ הֶחָכָם אַף שֶׁנִּכְתָּב וְנֶחְקָק בְּדַעְתּוֹ עִם כָּל זֶה לֹא נִצְטַיֵּר הֵיטֵב שָׁם וְיוֹכַל לִשְׁכְּחוֹ וְזֶה בְּחִינוֹת (בְּרָכוֹת נח) : דַּיּוֹ לְעֶבֶד לִהְיוֹת כְּרַבּוֹ לְעֶבֶד דַּיְקָא, עֶבֶד, הוּא מִי שֶׁזּוֹכֵר מַה שֶּׁמְּקַבֵּל מֵרַבּוֹ עַל יְדֵי שֶׁחוֹזֵר מֵאָה וְאַחַת פְּעָמִים כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֲגִיגָה ט:) : עוֹבֵד אֱלֹקִים זֶה חוֹזֵר פִּרְקוֹ מֵאָה וְאַחַת פְּעָמִים וְ עַל יְדֵי הַזְּכָרוֹן זוֹכֶה לִהְיוֹת כְּרַבּוֹ כִּי נִזְדַּמֵּן לוֹ דְּמוּת דְּיוֹקָנוֹ שֶׁל רַבּוֹ וּכְאִלּוּ רַבּוֹ אֲמָרוֹ אָז כַּנַּ"ל כִּי נֶחְקָק וְנִצְטַיֵּר הֵיטֵב בְּדַעְתּוֹ פָּנִים וּדְמוּת רַבּוֹ כִּדְיוֹ כְּתוּבָה עַל הַנְּיָר כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינוֹת דַּיּוֹ לְעֶבֶד וכו בְּחִינַת דִּיוֹ כְּתוּבָה כַּנַּ"ל, (וְכֵן מוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ תְּרוּמָה קנ"ט עַיֵּן שָׁם). כִּי מַה שֶּׁנִּצְטַיֵּר דְּמוּתוֹ אֵצֶל הַתַּלְמִיד הוּא בְּחִינוֹת דִּיוֹ כִּי לֹא נִצְטַיֵּר אֶלָּא דְּמוּת דְּיוֹקָנוֹ כִּי זֶה כְּלָל שֶׁ כָּל הַהִתְלַבְּשׁוּת שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ דַּרְגָּא בְּדַרְגָּא

אֵינוֹ מִתְלַבֵּשׁ אֶלָּא מַדְרֵגָה אַחֲרוֹנָה שֶׁבַּדְּרֵגָא הָעֶלְיוֹנָה הַיְנוּ בְּחִינַת רַגְלִין שֶׁל הָעֶלְיוֹנָה וְהוּא מַדְרֵגָה הָרִאשׁוֹנָה אֵצֶל דַּרְגָּא הַתַּחְתּוֹנָה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. מַה שֶּׁעָשְׂתָה חָכְמָה עָטָרָה לְרֹאשָׁהּ עָשְׂתָה עֲנָוָה עָקֵב לְסִלּוּתָא וְעַל כֵּן לֹא נִצְטַיֵּר אֶלָּא הַדְּמוּת וְהוּא כְּמוֹ דְּיוֹ שֶׁאַף שֶׁנִּצְטַיֵּר בּוֹ הַצּוּרָה מַמָּשׁ וְהַדְּמוּת כַּנַּ"ל עִם כָּל זֶה אֵינוֹ רַק צִיּוּר וּדְמוּת וְאֵינוֹ מַמָּשׁ הַדָּבָר בְּעַצְמוֹ כֵּן הַדִּבּוּר אַף שֶׁבּוֹ נִצְטַיֵּר הַדְּמוּת עִם כָּל זֶה אֵינוֹ אֶלָּא צִיּוּר וּדְמוּת הַיְנוּ מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁלּוֹ הַיְנוּ דִּבּוּר וְזֶה בְּחִינַת (יְרוּשַׁלְמִי שְׁקָלִים פֶּרֶק ו) : אֵשׁ שְׁחוֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה בְּחִינַת מחין, בְּחִינַת "וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן" מִן לְבוּנָא דְמחָא, (זֹהַר פִּינְחָס רל"ה:) וזהו (שִׁיר הַשִּׁירִים א) : "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה" כִּי מַה שֶּׁהוּא שָׁחֹר וְשָׂפָל אֵצֶל הָעֶלְיוֹן הַיְנוּ מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁלּוֹ הוּא נָאֶה וְעֶלְיוֹן אֵצֶל הַתַּחְתּוֹן

קצג - המחשבה יש לה תקף גדול

דַּע שֶׁ הַמַּחֲשָׁבָה יֵשׁ לָהּ תֹּקֶף גָּדוֹל וְאִם יְחַזֵּק וְיִגְבַּר מַחֲשַׁבְתּוֹ עַל אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם יוּכַל לִפְעֹל שֶׁיִּהְיֶה כָּךְ וַ אֲפִלּוּ אִם יְחַזֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ מְאד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָמוֹן, בְּוַדַּאי יִהְיֶה לוֹ וְכֵן בְּכָל דָּבָר רַק שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה תִּהְיֶה בִּבְטוּל כָּל הַהַרְגָּשׁוֹת וְ הַמַּחֲשָׁבָה תַּקִּיפָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֲפִשָׁר לִמְסֹר נַפְשׁוֹ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ מַמָּשׁ דְּהַיְנוּ שֶׁיַּרְגִּישׁ צַעַר הַמִּיתָה מַמָּשׁ עַל יְדֵי שֶׁיְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוּא מְרֻצֶּה לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בְּאֵיזֶה מִיתָה שֶׁתִּהְיֶה וְ אֲפִשָׁר לְחַזֵּק וּלְגַבֵּר הַמַּחֲשָׁבָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁמְּקַבֵּל בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהוּא מְרֻצֶּה לִמְסֹר נַפְשׁוֹ לָמוּת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם אֲזַי יַרְגִּישׁ צַעַר הַמִּיתָה מַמָּשׁ וְזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא (בְּרָכוֹת סא) : כָּל יָמַי הָיִיתִי מְצַטַעֵר עַל פָּסוּק זֶה מָתַי יָבוֹא לְיָדִי וַאֲקַיְּמֶנּוּ עַכְשָׁו וְכוּ הַיְנוּ שֶׁבְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין הָיָה מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ מְסִירַת נַפְשׁוֹ בְּמַחֲשָׁבָה חֲזָקָה וְתַקִּיפָה כָּזוֹ עַד שֶׁהָיָה מְצַטַעֵר וּמַרְגִּישׁ מַמָּשׁ יִסּוּרֵי הַמִּיתָה מַמָּשׁ כְּאִלּוּ סוֹקְלִין וְשׂוֹרְפִין אוֹתוֹ מַמָּשׁ בְּלִי שׁוּם הֶפְרֵשׁ וְזֶה כָּל יָמַי הָיִיתִי מְצַטַעֵר מָתַי יָבוֹא וְכוּ הַיְנוּ שֶׁמִּמַּה שֶׁשִּׁעַרְתִּי וְקִבַּלְתִּי בְּדַעְתִּי מָתַי יָבוֹא לְיָדִי וַאֲקַיְּמֶנּוּ לִמְסֹר נַפְשִׁי עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם מִזֶּה לָבַד הָיִיתִי מְצַטַעֵר וּמַרְגִּישׁ וְסוֹבֵל יִסּוּרֵי הַמִּיתָה מַמָּשׁ כַּנַּ"ל עַכְשָׁו שֶׁבָּא לְיָדִי בְּפֹעַל וְלֹא אֲקַיְּמֶנּוּ הֲלֹא תָּמִיד הָיִיתִי סוֹבֵל זֶה הַצַּעַר מַמָּשׁ מֵהַקַּבָּלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְבַד וּ כְשֶׁמְּחַזֵּק הַמַּחֲשָׁבָה בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ כָּל כָּךְ כַּנַּ"ל יוּכַל לָמוּת מַמָּשׁ מִזֶּה הַצַּעַר כְּאִלּוּ הָיָה מֵת מִזּוֹ הַמִּיתָה בְּפֹעַל כִּי אֵין הֶפְרֵשׁ בֵּין הַמִּיתָה בְּפֹעַל לְהַצַּעַר שֶׁמַּרְגִּישׁ מֵהַמִּיתָה בְּמַחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל עַל כֵּן צָרִיךְ לִמְנֹעַ וּלְהַרְחִיק עַצְמוֹ לִבְלִי לִשְׁאֹר שָׁם בְּעֵת שֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁקָּרוֹב שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ שֶׁלֹּא יָמוּת בְּלֹא עִתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם

קצד - מי שרוצה כבוד הוא שוטה

מִי שֶׁרוֹצֶה כָּבוֹד הוּא שׁוֹטֶה כִּי לְמָשָׁל שַׂר גָּדוֹל שָׁלַח פָּקִיד לְעִיר אֶחָד מֵהָעֲיָרוֹת שֶׁלּוֹ לְמָקוֹם רָחוֹק וְהַפָּקִיד הַנַּ"ל לָקַח לְעַצְמוֹ שָׁם כָּל הַכָּבוֹד כִּי הָעַרְלִים לֹא יָדְעוּ שֶׁהוּא עֶבֶד הַשַּׂר וְסָבְרוּ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ הַשַּׂר וּכְשֶׁהִיוּ צְרִיכִים אֵלָיו הָיוּ נוֹפְלִים לִפְנֵי רַגְלָיו, וְנוֹתְנִים לוֹ כָּל הַכָּבוֹד וְהָיוּ קוֹרְאִים אוֹתוֹ עִם כָּל הַכִּנּוּיִים שֶׁל כָּבוֹד הַשַּׂיָּכִים לְהַשַּׂר פַּעַם אֶחָד בָּא הַשַּׂר בְּעַצְמוֹ לְשָׁם וּבָא הַפָּקִיד לְפָנָיו וְשָׁאַל לוֹ עַל עִסְקֵי הַמְּדִינָה וּמַדּוּעַ אֵלּוּ הָעַרְלִים אֵינָם עוֹבְדִים עֲבוֹדָתָם וְקָרָא לְשׁוֹטֵר אֶחָד, וְשָׁאַל אוֹתוֹ הַשַּׂר עַל עֶסֶק הָעִיר וְהֶעָרֵל הַשּׁוֹטֵר לֹא הִכִּיר אֶת הַשַּׂר רַק אֶת הַפָּקִיד וְתֵכֶף נָפַל לְרַגְלֵי הַפָּקִיד וְחָלַק לוֹ כָּל הַכָּבוֹד הַשַּׂיָּךְ לְהַשַּׂר וְהֵשִׁיב לוֹ עַל עֶסֶק שְׁאֵלָתוֹ אֲזַי נִתְהַפְּכוּ פְּנֵי הַפָּקִיד כְּשׁוּלֵי קְדֵרָה, וְנִתְבַּיֵּשׁ מְאד כִּי אֵין בְּזָיוֹן גָּדוֹל מִזֶּה שֶׁבְּעֵינֵי הַשַּׂר נוֹתְנִים לוֹ כָּבוֹד הַזֶּה כְּמוֹ כֵן עִקַּר הַכָּבוֹד הוּא רַק מֵהַדִּבּוּר כִּי אֵיבָר מֵהָאָדָם כְּגוֹן יָד אֵינָהּ יְכוֹלָה לַחֲלֹק לוֹ כָּבוֹד כִּי גַּם אֵינוֹ נִכָּר בְּהַיָּד בְּעַצְמָהּ תַּבְנִית הָאָדָם וְכֵן אֶפְלּוּ פְּנֵי הָאָדָם אֵינוֹ מְיֻחָד לְהָאָדָם בְּעַצְמוֹ כִּי נִמְצָא גַּם חַיָּה שֶׁיֵּשׁ לָהּ פְּנֵי אָדָם כְּגוֹן קוֹף וְאֵין זֶה גֶּדֶר הָאָדָם וְעַל כֵּן אֵינוֹ מְקַבֵּל כָּבוֹד כִּי אִם מֵהַדִּבּוּר שֶׁבָּזֶה מֻבְדָּל הָאָדָם מֵחַי וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַכָּבוֹד הוּא בְּהַדִּבּוּר וְהַדִּבּוּר הוּא הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, כִּי "הֵיכָל" גִּימַטְרִיָּא "אָדָנִי", בְּחִינַת הַדִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"א) : "אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח" (עַיֵּן תִּקּוּן י"ח). אִם כֵּן רוֹצֶה לְקַבֵּל כָּבוֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ וְאֵין בְּזָיוֹן גָּדוֹל מִזֶּה, כַּיָּדוּעַ בְּחוּשׁ שֶׁבְּוַדַּאי יִתְבַּיֵּשׁ הָעֶבֶד מְאד כְּשֶׁיְּחַלְּקוּ לוֹ כָּבוֹד גָּדוֹל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כַּנַּ"ל בַּמָּשָׁל הַנַּ"ל

קצה - בצר הרחבת לי

בַּצַּר הִרְחַבְתָּ לִּי (תְּהִלִּים ד) הַיְנוּ שֶׁ גַּם אֶפְלּוּ בְּהַצָּרָה בְּעַצְמָהּ, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַרְחִיב לָנוּ כִּי אִם יִסְתַּכֵּל הָאָדָם עַל חַסְדֵּי ה יִרְאֶה שֶׁאֶפְלּוּ בְּעֵת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵצֵר לוֹ גַּם בְּהַצָּרָה בְּעַצְמָהּ, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַרְחִיב לוֹ, וּמַגְדִּיל חַסְדּוֹ עִמּוֹ וְזֶה: "בַּצַּר הִרְחַבְתָּ לִּי", הַיְנוּ אֶפְלּוּ בְּתוֹךְ הַצָּרָה בְּעַצְמָהּ נָתַתָּ לִי הַרְחָבָה בְּתוֹכָהּ מִלְּבַד מַה שֶּׁאָנוּ מְצַפִּים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹשִׁיעֵנוּ בְּקֶרוֹב מִכָּל הַצָּרוֹת וְיֵיטִיב עִמָּנוּ מְאד אַךְ אֶפְלּוּ גַּם בְּהַצָּרָה בְּעַצְמָהּ מַרְחִיב לָנוּ

קצו - אל תעשה תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים

וּכְשֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל אַל תַּעַשֶׂה תְּפִלָּתְךָ קֶבַע אֶלָּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְכוּ (אָבוֹת פֶּרֶק ב) כִּי אָסוּר לָאָדָם לַעֲמד עַצְמוֹ עַל שׁוּם דָּבָר הַיְנוּ שֶׁאָסוּר לְהִתְעַקֵּשׁ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה לוֹ דַּוְקָא אֶת בַּקָּשָׁתוֹ כִּי זֶה הוּא כְּמוֹ לוֹקֵחַ דָּבָר בְּחָזְקָה, בִּגְזֵלָה רַק צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים אִם יִתֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן וְאִם לָאו לָאו

כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר [בהתורה ט תיקונין סי כ] וְזֶה: אַל תַּעֲשֶׂה תְּפִלָּתְךָ קֶבַע, מִלְּשׁוֹן גְּזֵלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כ"ב) : "וְקָבַע אֶת קבְעֵיהֶם נָפֶשׁ" הַיְנוּ שֶׁכָּל מַה שֶּׁהוּא מְבַקֵּשׁ, הֵן פַּרְנָסָה אוֹ בָּנִים אוֹ שְׁאָר צְרָכִים אָסוּר לְהִתְעַקֵּשׁ וְלַעֲמֹד עַצְמוֹ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁדַּוְקָא יַעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת תְּפִלָּתוֹ כִּי זֶה הוּא תְּפִלַּת קֶבַע שֶׁלּוֹקֵחַ הַדָּבָר בְּחָזְקָה בִּגְזֵלָה רַק יִתְפַּלֵּל רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כַּנַּ"ל

קצז - לשון הרע של העולם מזיק ופוגם את העניוות

דַּע שֶׁ לְשׁוֹן הָרַע שֶׁל הָעוֹלָם מַזִּיק וּפוֹגֵם אֶת הֶעָנָיוּת שֶׁעַל יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע שֶׁהָעוֹלָם מְדַבְּרִים עַל יְדֵי הַפְּגָם הַזֶּה, אִי אֶפְשָׁר לְהַצַּדִּיקִים לִהְיוֹת עֲנָוִים כִּי פְּגַם לְשׁוֹן הָרַע מַפְרִיד בֵּין עֲנָוָה לְחָכְמָה וְ עַל יְדֵי זֶה, נִפְגָּם הֶעָנָוָה, וְאִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת עָנָו וַאֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה עָנָו הוּא בְּלֹא חָכְמָה וְזֶה יְדוּעַ שֶׁ עֲנָוָה בְּלֹא חָכְמָה אֵינָהּ כְּלוּם כִּי בְּוַדַּאי אֵין זֶה מַעֲלַת הֶעָנָוָה לְהַרְאוֹת עַצְמוֹ בִּכְפִיפַת רֹאשׁ בְּדֶרֶךְ שְׁטוּת כְּאִלּוּ הוּא עָנָו כִּי זֶה עֲנָוָה פְּסוּלָה וְ עִקַּר הֶעָנָוָה כְּשֶׁהִיא בְּחָכְמָה וְ עַל יְדֵי פְּגַם לְשׁוֹן הָרַע נַעֲשֶׂה פֵּרוּד בֵּין עֲנָוָה לְחָכְמָה וְעַל יְדֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת עָנָו וְזֶה הָיָה מַעֲלַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁשִּׁבְּחָה הַתּוֹרָה אוֹתוֹ, שֶׁהָיָה כָּל כָּךְ גָּדוֹל בְּמַעֲלַת הֶעָנָוָה עַד שֶׁאֲפִלּוּ לְשׁוֹן הָרַע לֹא הִזִּיק לְעַנְוְתָנוּתוֹ וְזֶה שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר י"ב) "וְתַדַּבֵּר וכו בְּמֹשֶׁה" וכו נִמְצָא שֶׁהָיָה פְּגַם לְשׁוֹן הָרַע בָּעוֹלָם אַף עַל פִּי כֵן, "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאד" כִּי הָיָה בְּמַעֲלָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ בַּעֲנָוָה שֶׁאֲפִלּוּ פְּגַם לְשׁוֹן הָרַע, לֹא הִזִּיק לוֹ לְעֲנָוָה שֶׁלּוֹ

קצח - כשאחד צועק להשם יתברך

כְּשֶׁאֶחָד צוֹעֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹמְרִים לוֹ לְסַע כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ד) : "מַה תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ".

קצט - דע שיש המתקה להנצל מענש של אלמן

דַּע שֶׁיֵּשׁ הַמְתָּקָה לְהִנָּצֵל מֵעֹנֶשׁ שֶׁל אַלְמָן שֶׁלֹּא תָּמוּת אִשְׁתּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם וְהוּא מְתִיקוּת בְּהַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִזֶּה הָעֹנֶשׁ, לִבְלִי לִהְיוֹת אַלְמָן, חַס וְשָׁלוֹם וְזֶה אוֹתִיּוֹת אַלְמָן רָאשֵׁי תֵּבוֹת מַה נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ (תְּהִלִּים קי"ט). שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמַּרְגִּישִׁין מְתִיקוּת בְּהַתּוֹרָה נִצּוֹלִין מֵהָעֹנֶשׁ הַזֶּה וְגַם הַכָּתוּב מְסַיֵּם : "מִדְּבַשׁ לְפִי" שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַמְּתִיקוּת שֶׁמַּרְגִּישִׁין בְּהַתּוֹרָה מַמְתִּיקִין הַדִּין שֶׁל מִיתַת אִשְׁתּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם כִּי דְּבַשׁ בְּגִימַטְרִיָּא אִשָּׁה כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים

ר - הטעם שהצדיקים שבזמן הזה הם עשירים

הַטַּעַם שֶׁהַצַּדִּיקִים שֶׁבַּזְּמַן הַזֶּה הֵם עֲשִׁירִים וּבְזְמַנִּים הַקּוֹדְמִים הָיוּ רֻבָּם עֲנִיִּים וְאֶבְיוֹנִים זֶה מְרֻמָּז בַּמִּשְׁנָה (אָבוֹת פֶּרֶק ד) : כָּל הַמְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵעָנְיִ סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר וְהַצַּדִּיקִים שֶׁבַּזְּמַן הַזֶּה הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ בַּזְּמַנִּים הַקּוֹדְמִים בְּסוֹד הַגִּלְגּוּל וּכְבָר קִיְּמוּ הַתּוֹרָה מֵעָנְיִ עַל כֵּן זוֹכִים עַתָּה לְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר

רא - בפסח צועקין בהתפלה

מְרֻמָּז בַּתַּרְגּוּם (אֵיכָה ב) : שֶׁ בְּפָסַח צוֹעֲקִין בְּהַתְּפִלָּה כַּמּוּבָא עַל פָּסוּק "קוֹל נָתְנוּ בְּבֵית ה כְּיוֹם מוֹעֵד" כֻּקַל עַמָּא דִּמְצַלִּין בְּחַגָּא דְּפִסְחָא, עַיֵּן שָׁם בַּתַּרְגּוּם (מִשְׁלֵי י) : צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת רָאשֵׁי תֵּבוֹת מַצַּת סְגֻלָּה לְחֻלִּי נוֹפֵל רַחֲמָנָא לְצִלָּן פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים (תְּהִלִּים קי"ב) : רָאשֵׁי תֵּבוֹת נֶפֶ"ל

רב - כל מי ששכלו קטן ביותר, צריך לחלק לו כבוד ביותר

כָּל מִי שֶׁשִּׂכְלוֹ קָטָן בְּיוֹתֵר, צָרִיךְ לַחֲלֹק לוֹ כָּבוֹד בְּיוֹתֵר כִּי כָּל מַה שֶׁשִּׂכְלוֹ יוֹתֵר קָטָן, הוּא יוֹתֵר חָפֵץ בְּכָבוֹד וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ שֶׁהַנָּשִׁים מַקְפִּידִין מְאד עַל כְּבוֹדָם, וְרוֹצִים מְאד אֶת הַכָּבוֹד וְזֶה מֵחֲמַת, שֶׁהַנָּשִׁים דַּעְתָּן קַלָּה וּקְטַנָּה מְאד

רג - מספורי דברים של הנשים יכולים לידע מעמד השכינה

מִסִּפּוּרֵי דְּבָרִים שֶׁל הַנָּשִׁים יְכוֹלִים לֵידַע מַעֲמַד הַשְּׁכִינָה אֵיךְ הִיא אוֹחֶזֶת כָּעֵת וְזֶה שֶׁכָּתוּב אֵצֶל מָרְדֳּכַי (אֶסְתֵּר ב) "שֶׁהָיָה מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר" וְאֶסְתֵּר הִיא הַשְּׁכִינָה כִּי מָרְדֳּכַי הָיָה מַשִּׂיג זאת, לֵידַע שְׁלוֹם הַשְּׁכִינָה מֵחֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים, עַל יְדֵי סִפּוּרֵי דִּבְרֵיהֶם

רד - המעות שנותנין לתלמיד חכם הוא בחינת תורה

מַעֲלַת הַצְּדָקָה יָדוּעַ בִּפְרָט כְּשֶׁנּוֹתְנִין לְתַלְמִיד חָכָם כַּמּוּבָא שֶׁהַמָּעוֹת שֶׁנּוֹתְנִין לְתַלְמִיד חָכָם הוּא בְּחִינַת תַּמְכֵי אוֹרַיְתָא אֲבָל בֶּאֱמֶת זֶה הַמָּעוֹת שֶׁנּוֹתְנִין לְתַלְמִיד חָכָם הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה מַמָּשׁ וְאֵין עֲבֵרָה יָכוֹל לְכַבּוֹת זֶה הַמָּעוֹת שֶׁנּוֹתְנִין לְתַלְמִיד חָכָם כִּי אֵין עֲבֵרָה מְכַבָּה תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה כא). וְזֶה הַמָּעוֹת הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה מַמָּשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה מָעוֹת רָאשֵׁי תֵּבוֹת וְאֵין עֲבֵירָה מְכַבָּה תּוֹרָה. וְעוֹד יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה דְּבָרִים

הַרְבֵּה כִּי בְּעֵת שֶׁגּוֹלָה זאת סִפֵּר אֵיזֶה מַעֲשֶׂה בְּעִנְיָן זֶה אַך לא זָכִינוּ לִכְתֹּב כִּי אִם דְּבָרִים אֵלֶּה.

רה - תקון למקרה לילה

תִּקּוּן לְמִקְרֶה לַיְלָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן לוֹמַר עֲשָׂרָה קַפִּיטֶל תְּהִלִּים בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁאֵרַע לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם כִּי יֵשׁ כֹּחַ בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים לְהוֹצִיא הַטִּפָּה מֵהַקְלִפָּה שֶׁלָּקְחָה אוֹתָהּ כִּי תְּהִלִּים בְּגִימַטְרִיָּא לי"לי"ת, עִם הַחֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמָהּ, שֶׁהִיא הַמְמֻנָּה עַל זֶה כַּיָּדוּעַ וְצָרִיךְ לְכַוֵּן בִּשְׁעַת אֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁתְּהִלִּים בְּגִימַטְרִיָּא תפ"ה שֶׁהוּא מִכְנָן כְּמִסְפַּר הַשְּׁנֵי שֵׁמוֹת אֵל אֱלֹקִים בְּמִלּוֹאוֹ כְּזֶה: אֱלֶף לָמֶד אֱלֶף לָמֶד הֵי יוּד מֵם שֶׁעַל יְדֵי הַשְּׁנֵי שֵׁמוֹת אֵלּוּ יוֹצְאָה הַטִּפָּה מֵהַקְלִפָּה כִּי הַטִּפָּה הִיא בְּחִינַת חֶסֶד וּגְבוּרָה כַּיָּדוּעַ כִּי יֵשׁ בָּהּ כֹּחַ אֵשׁ וּמַיִם חֲמִימוּת וְלַחוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד וּגְבוּרָה וְעַל יְדֵי הַשְּׁנֵי שֵׁמוֹת אֵל אֱלֹקִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד וּגְבוּרָה כַּיָּדוּעַ שֶׁהֵם גִּימַטְרִיָּא תְּהִלִּים כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין הַטִּפָּה מִשָּׁם וְזֶה צָרִיךְ לְכַוֵּן בִּשְׁעַת אֲמִירַת תְּהִלִּים וְעַל כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר עֲשָׂרָה קַפִּיטֶל כִּי יֵשׁ עֲשָׂרָה מִינֵי זְמִרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים כַּמּוּבָא (בִּגְמָרָא פְּסָחִים קי"ז וּבזֹהַר). שֶׁהֵם אַשְׁרֵי וְלַמְנַצֵּחַ וּמַשְׂכִּיל וְהַלְלוּיָהּ וְכוּ (עַיֵּן בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ"י) וְיֵשׁ כֹּחַ בְּכָל לָשׁוֹן וְלָשׁוֹן שֶׁל הָעֲשָׂרָה לְשׁוֹנוֹת הַנַּ"ל, לְבַטֵּל כֹּחַ הַקְלִפָּה הַנַּ"ל כִּי כָּל אֶחָד מֵאֵלּוּ הַלְּשׁוֹנוֹת, הֵם הֶפֶךְ הַקְלִפָּה הַנַּ"ל כִּי אַשְׁרֵי הוּא לְשׁוֹן רְאִיָּה וְהִסְתַּכְּלוּת הֶפֶךְ הַקְלִפָּה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר כֹּחָהּ מִקִּלְקוּל הָרְאוּת, מִבְּחִינַת "וַתִּכֶהֶין עֵינָיו מֵרְאוֹת" בִּבְחִינוֹת "יְהִי מְאֹרֹת" חָסֵר, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תִּקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן מ"ד דַּף עט:) : דְּא לִילִית נְמָצָא שֶׁ עִקַּר כֹּחָהּ מִקִּלְקוּל הָרְאִיָּה וְאַשְׁרֵי שֶׁהוּא לְשׁוֹן רְאִיָּה הִיא הֶפֶךְ מִמֶּנָּה וְכֵן מַשְׂכִּיל כִּי הִיא בְּחִינַת מְשַׂכֵּל, וּמַשְׂכִּיל הוּא הֶפֶךְ מִזֶּה וְעִנְיָן זֶה עַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר [לְעֵיל בְּסִימָן יט] כִּי עִקַּר כֹּחָהּ לְהַחֲטִיא אֶת הָאָדָם בְּמִקְרֶה, חַס וְשָׁלוֹם הוּא עַל יְדֵי לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשְׂכִּיל עַל יְדֵי תַּרְגְּמָן שֶׁהוּא מֵעֵרֶב טוֹב וָרַע לִפְעָמִים מְשַׂכֵּל וְלִפְעָמִים מַשְׂכִּיל עַיֵּן שָׁם וְכֵן הַלְלוּיָהּ הֶפֶךְ הַקְלִפָּה, שֶׁשְּׁמָהּ לִילִית עַל שֵׁם שֶׁהִיא מְיַלֶּלֶת בִּילָלָה תָּמִיד וְהַלֵּל הֶפֶךְ יְלָלָה, כִּי אוֹתִיּוֹת הַלְלִי הֵם הֶפֶךְ יְלָלָ"ה וְהַשְּׁאָר לא פֵּרֵשׁ גַּם הַטִּפָּה בָּאָה מֵהַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד וּגְבוּרָה כַּיָּדוּעַ כִּי גַּם הַטִּפָּה הִיא בְּחִינַת חֶסֶד וּגְבוּרָה כַּנַּ"ל וְיָדוּעַ שֶׁהַדַּעַת הוּא בְּחִינַת חֲמִשָּׁה חֲסָדִים וְחֲמֵשׁ גְּבוּרוֹת עַל כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר עֲשָׂרָה קַפִּיטֶל וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ל"ב) :לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע רָאשֵׁי תֵבוֹת נַאֲף שֶׁהוּא נִכְנָע עַל יְדֵי בְּחִינַת לְדָוִד מַשְׂכִּיל, דְּהַיְנוּ תְּהִלִּים. אַחַר כָּךְ גִּלָּה רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הָעֲשָׂרָה קַפִּיטֶל תְּהִלִּים בִּפְרָטִיּוּת שֶׁצָּרִיךְ לְאָמְרָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁיִּקְרֶה לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מִקְרֶה בִּלְתִּי טָהוֹר וְאֵלּוּ

הֵן מִכְתָּם לְדָוִד, ט"ז לְדָוִד מַשְׂכִּיל, ל"ב. אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל, מ"א. כְּאַיָּל תַּעֲרֹג, מ"ב לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת, נ"ט. לַמְנַצֵּחַ עַל יְדוּתוּן, ע"ז. תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה, צ הוֹדוּ לַה קִרְאוּ בִּשְׁמוֹ, ק"ה. עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל, קל"ז הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ, ק"נ וְאָמַר: שְׁאֵלוּ הָעֲשָׂרָה קַפִּיטֶל תְּהִלִּים, הֵם תִּקּוּן גָּדוֹל מְאד מְאד לְמִקְרֶה חַס וְשָׁלוֹם וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְאָמְרָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, אֵין צָרִיךְ לִפְחֹד עוֹד כְּלָל מִפְּגָם הַנּוֹרָא שֶׁל הַמִּקְרֶה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּוַדַּאי נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי זֶה [וְעַיֵּן עִנְיָן זֶה בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן תִּנְיָנָאבְּסוֹפוֹ]

רו - תעיתי כשה אבד בקש עבדך

תָּעִיתִי כְּשֶׂה אבד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ וכו' (תְּהִלִּים קי"ט) כִּי יֵשׁ חִלּוּק גָּדוֹל בַּעֲבֵרָה שֶׁעוֹשֶׂה הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם בֵּין אִם נִתְעוֹרֵר תֵּכֶף וּמִיָּד וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה אֲזַי אֶפְשָׁר לוֹ בְּקַל לַחֲזֹר לְמָקוֹמוֹ כִּי כְּשֶׁעוֹשֶׂה עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי הוֹלֵךְ וְנוֹטֶה מֵהַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר אֶל דֶּרֶךְ אַחֵר מְקֻלְקָל וְשָׁם יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ כַּמָּה וְכַמָּה נְתִיבוֹת וּדְרָכִים תּוֹעִים וּמְקֻלְקָלִים מְאד שֶׁכְּשֶׁמַּתְחִילִין לֵילֵךְ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ הָרַע אֲזַי תּוֹעִים וּנְבוֹכִים בְּאֵלּוּ הַדְּרָכִים עַד שֶׁקָּשֶׁה לָשׁוּב וְלָצֵאת מִשָּׁם אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דַּרְכּוֹ לִקְרוֹת אֶת הָאָדָם תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהוּא תּוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הַשֵּׂכֶל וְקוֹרְאוֹ שֶׁיָּשׁוּב לַאֲחוֹרָיו וּ לְכָל אֶחָד קוֹרֵא לְפִי בְּחִינָתוֹ יֵשׁ שֶׁקּוֹרְאוֹ בִּרְמִיזָה וְיֵשׁ בְּקִרְיאָה מַמָּשׁ וְיֵשׁ שֶׁבּוֹעֵט בּוֹ וּמַכֶּהוּ וְזֶהוּ הַקְּרִיאָה שֶׁלּוֹ כִּי אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ "עַד מָתַי פְּתָיִים תְּאֲהֲבוּ פֶּתִי" וְ הַתּוֹרָה, הוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא קוֹרֵא אוֹתָם וּמְבַקְּשָׁם שֶׁיַּחְזְרוּ אֵלָיו וְעַל כֵּן כְּשֶׁעֲדַיִן לֹא נָטָה הַרְבֵּה מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר אֲזַי אֶפְשָׁר לוֹ בְּקַל לָשׁוּב מֵחֲמַת שֶׁהוּא מַכִּיר עֲדַיִן אֶת הַקּוֹל וְרַגִּיל בּוֹ כִּי זֶה סָמוּךְ הָיָה אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהָיָה שׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ קוֹל הַתּוֹרָה וַעֲדַיִן לֹא שָׁכַח אֶת הַקּוֹל וַעֲדַיִן לֹא תָּעָה הַרְבֵּה בְּאֵלּוּ הַדְּרָכִים הָאֲחֵרִים הַתּוֹעִים וְהַנְּבוֹכִים וְעַל כֵּן בְּקַל אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב וְהוּא כְּ מְשַׁל הָרוֹעֶה שֶׁכַּאֲשֶׁר שֶׁה אֶחָד תּוֹעֶה מֵהַדֶּרֶךְ אֲזַי תֵּכֶף הוּא קוֹרֵא אוֹתוֹ וּכְשֶׁהַשֶּׂה עֲדַיִן לֹא תָּעָה הַרְבֵּה מֵהַדֶּרֶךְ אֲזַי הוּא מַכִּיר הַקּוֹל וְהוֹלֵךְ אַחֲרָיו תֵּכֶף אֲבָל כְּשֶׁכְּבָר נָטָה הַרְבֵּה מֵהַדֶּרֶךְ אֲזַי כְּבָר שָׁכַח אֶת הַקּוֹל וְאֵינוֹ מַכִּיר בּוֹ וְגַם הָרוֹעֶה מְיֻאָשׁ עוֹד מִלְּבַקְּשׁוֹ מֵחֲמַת שֶׁזֶּה זְמַן רַב שֶׁהָלַךְ וְתָעָה מֵאִתּוֹ כֵּן, כְּשֶׁכְּבָר הֶאֱרִיךְ זְמַן, חַס וְשָׁלוֹם, בִּרְשִׁעוֹ וְנָטָה וְתָעָה הַרְבֵּה מֵהַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר לְאֵלּוּ הַדְּרָכִים הַמְקֻלְקָלִים וְהַתּוֹעִים וְהַנְּבוֹכִים וְהַמְבֻלְבָּלִים אֲזַי קָשֶׁה לוֹ לָשׁוּב כַּנַּ"ל וְ דַע שֶׁאֵלּוּ הַדְּרָכִים הַמְקֻלְקָלִים וְהַתּוֹעִים כְּשֶׁאָדָם תּוֹעֶה בָּהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, הַרְבֵּה מְאד אֶפְשָׁר לִפְעָמִים שֶׁיִּתְעֶה מְאד וְיֵלֵךְ בְּאֵלּוּ הַדְּרָכִים הַנִּבוֹכִים וַאֲזַי דַּיְקָא מֵרֹב תְּעוּתוֹ בָּהֶם יִתְהַפֵּךְ וְיָשׁוּב עַד שֶׁיִּהְיֶה סָמוּךְ מְאד לְמְקוֹמוֹ הָרִאשׁוֹן וְלֹא יִהְיֶה רַק הֶרְחֵק מְעַט בֵּינוֹ לְבֵין מְקוֹמוֹ הָרִאשׁוֹן וּבְקַל עַל יְדֵי נִסָּיוֹן קַל יָשׁוּב עוֹד לִמְקוֹמוֹ אֲבָל כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קוֹרְאוֹ וּמַזְמִין לוֹ הַנִּסָּיוֹן אֵינוֹ מַכִּיר

בַּקּוֹל, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְשׁוּב לִמְקוֹמוֹ וְזֶה הוּא הַחִלּוּק שֶׁבֵּין עוֹל יָמִים לְזָקֵן כִּי מִי שֶׁעֲדַיִן בְּבַחֲרוּתוֹ וְעֲדַיִן לֹא הִזְקִין בַּחֲטָאָיו אֶפְשָׁר לוֹ יוֹתֵר לָשׁוּב מֵהַזָּקֵן מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן הוּא סָמוּךְ וְלֹא שָׁכַח אֶת הַקּוֹל הַקְּרִיאָה וְזֶה, "תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד הָיְנוּ שְׁתָעִיתִי מֵהַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר כְּשֶׂה אוֹבֵד הַנּוֹטֶה מֵהַדֶּרֶךְ כַּנַּ"ל עַל כֵּן אֲנִי שׁוֹאֵל מִלְּפָנֶיךָ בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ, כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי הָיְנוּ שֶׁתְּמַהֵר לְבַקְּשֵׁנִי כָּל זְמַן שֶׁאֲנִי זוֹכֵר עֲדַיִן אֶת הַקּוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות וְזֶהוּ:" בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי " שֶׁתְּמַהֵר לְבַקְּשֵׁנִי תֵּכֶף " כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי "עֲדַיִן וַעֲדַיִן אֲנִי מַכִּיר אֶת קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל הַמִּצְוֹות שֶׁהֵם הַתּוֹרָה עַל כֵּן בַּקֵּשְׁתִּי, שֶׁתְּרַחֵם עָלַי לְבַקְּשֵׁנִי מְהֵרָה מִיָּד כָּל זְמַן שֶׁעֲדַיִן לֹא שָׁכַחְתִּי אֶת מִצְוֹתֶיךָ דְּהַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן אֲנִי מַכִּיר אֶת קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות כִּי כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, הָאָדָם נִזְקָן בַּחֲטָאִים קָשֶׁה מְאֹד לְבַקְּשׁוֹ כִּי כְּבָר שָׁכַח אֶת קוֹל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות וְאֵינוֹ מַכִּיר בְּקוֹל הַקְּרִיאָה עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּמַהֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַקְּשׁוֹ לְהַחֲזִירוֹ אֵלָיו כָּל זְמַן שֶׁלֹּא שָׁכַח עֲדַיִן לְגַמְרֵי אֶת קוֹל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות כַּנַּ"ל וְזֶהוּ מַה שֶּׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם "בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי" כַּנַּ"ל.

רז - כל הדבורים הם בחינת גבורות

כָּל הַדְּבוּרִים הֵם בְּחִינַת גְּבוּרוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה) "וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכְּתָבִים שֵׁ הֵה גְּבוּרוֹת שֶׁבַּדַּעַת בּוֹקְעִין וְיוֹצְאִין בְּהַפֶּה וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם ה מוֹצָאוֹת הַפֶּה נִמְצָא שֶׁכָּל הַדְּבוּרִים הֵם בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְ צָרִיךְ לְהַמְתִּיקָם וְהַהַמְתָּקָה הוּא עַל יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה וְדִבּוּרִים טוֹבִים שֶׁמְּדַבְּרִים עַל יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִים הַדְּבוּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַגְּבוּרוֹת וְדַע שֶׁלִּפְעָמִים יוֹצְאִין גְּבוּרוֹת קָשׁוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן וְהֵם בָּאִים בְּזֶה הָעוֹלָם לְגָדוֹלֵי הַדּוֹר מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דַּעַת גָּדוֹל עַל כֵּן כְּשֶׁיּוֹצְאִין, חַס וְשָׁלוֹם, גְּבוּרוֹת קָשׁוֹת, בָּאִים בְּדַעַת הַגְּדוֹלִים וְשָׁם בּוֹקְעִין וְיוֹצְאִין מֵהַפֶּה, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם דִּבּוּרִים כַּנַּ"ל וַאֲזַי הַדִּבּוּרִים הֵם בְּחִינַת גְּבוּרוֹת קָשׁוֹת וְצָרִיךְ לְרָאוֹת לְהַמְתִּיקָם וּכְשֶׁאֵין מַמְתִּיקִים הַגְּבוּרוֹת הַקָּשׁוֹת, חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ לְהַמְתִּיקָם אוֹ שֶׁהֵם אָז בְּמַדְרֵגָה קְטַנָּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקָם מֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ אָז בְּאֵיזֶה פְּגָם וְחֵטְא כִּי אַפִלּוּ צַדִּיקִים וּגְדוֹלִים לִפְעָמִים הֵם פּוֹגְמִים וְשׁוֹגִים בְּאֵיזֶה דָּבָר, "כִּי אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ" וְכוּ (קֹהֶלֶת ז) וּמֵחֲמַת שֶׁהֵם אָז בִּבְחִינָה זוֹ אֵינָם מַמְתִּיקִים הַגְּבוּרוֹת הַקָּשׁוֹת שֶׁהֵם הַדִּבּוּרִים וַאֲזַי כְּשֶׁאֵינָם מַמְתִּיקִים הַדִּבּוּרִים שֶׁהֵם גְּבוּרוֹת קָשׁוֹת אֲזַי מַתְחִילִין לְדַבֵּר בְּאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים דִּבּוּרִים רָעִים עַל הַכְּלָל אוֹ עַל הַפְּרָט, אוֹ שֶׁמְּדַבְּרִין עַל צַדִּיק הַדּוֹר וַאֲזַי כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם גְּבוּרוֹת קָשׁוֹת בָּאִים וְנוֹפְלִים עַל צַדִּיק הַדּוֹר, חַס וְשָׁלוֹם וְהַצַּדִּיק הַדּוֹר צָרִיךְ לְרָאוֹת לְהַמְתִּיק אֵלּוּ הַגְּבוּרוֹת קָשׁוֹת שֶׁהֵם הַדִּבּוּרִים הַנַּ"ל

וְעַל יְדֵי שֶׁהוּא דָּן אוֹתָם לְכַף זְכוּת בָּזֶה שֶׁמְּדַבְּרִים עָלָיו נִמְצָא שֶׁהוּא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד וּבָזֶה מַמְתִּיקִם אוֹ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל הַיִּסּוּרִים שֶׁהֵם מְדַבְּרִים עָלָיו, מְקַבְּלָם בְּאַהֲבָה עַל יְדֵי זֶה הוּא מַמְתִּיק גַּם כֵּן דִּבּוּרִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם הַגְּבוּרוֹת הַקָּשׁוֹת כַּנַּ"ל אֲבָל אִם אֵין כֹּחַ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּצַדִּיק הַדּוֹר לְהַמְתִּיקָם אֲזַי יוּכַל לִפֹּל מִמַּדְרֵגָתוֹ מְאד, חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי אֵלּוּ הַגְּבוּרוֹת הַנַּ"ל שֶׁבָּאִים עָלָיו אוֹ שֶׁיִּסְתַּלֵּק, חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי זֶה וְאָז עַל יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ נִשְׁמָתוֹ מַמְתֶּקֶת אֵלּוּ הַגְּבוּרוֹת הַקָּשׁוֹת הַנַּ"ל וּמִזֶּה הָיָה הִסְתַּלְּקוּת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב כִּי אָמַר שֶׁיִּסְתַּלֵּק מִמַּעֲשֶׂה הַשַּׁ"צ יִמַּח שְׁמוֹ כִּי אֲצַל הַשַּׁ"צ יִמַּח שְׁמוֹ הָיוּ כַּמָּה גְּדוֹלֵי הַדּוֹר וְלוֹמְדִים מֻפְלָגִים שֶׁהִטְעָה אוֹתָם כַּמְּפֹרָסָם וְהֵם יָצְאוּ מִן הַכְּלָל וְדִבְּרוּ רָעוֹת עַל כְּלַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְזֶה הָיָה מֵחֲמַת שֶׁבָּא לָהֶם גְּבוּרוֹת קָשׁוֹת וְלֹא הִמְתִּיקוּ אוֹתָם מֵחֲמַת בְּחִינָה הַנַּ"ל וְעַל כֵּן דִּבְּרוּ דִּבּוּרִים רָעִים עַל הַכְּלָל וְאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים נָפְלוּ עַל גְּדוֹל הַדּוֹר וְהַבַּעַל שֵׁם טוֹב זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הוּא הָיָה אָז הַגְּדוֹל הַדּוֹר וּמִזֶּה נִסְתַּלֵּק וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאָמַר שֶׁנַּעֲשׂוּ לוֹ שְׁנֵי נְקָבִים בְּלִבּוֹ עַל יְדֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַשַּׁ"צ יִמַּח שְׁמוֹ כִּי כְּשֶׁמְּדַבְּרִים עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אוֹ כְּשֶׁמְּדַבְּרִים עַל הַצַּדִּיק הַדּוֹר בְּעַצְמוֹ הוּא דָּבָר אֶחָד מַמָּשׁ כִּי עִקַּר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הוּא תִּלּוּי בְּצַדִּיק הַדּוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זֹהַר וַיֵּצֵא קנג:) : שְׁכִינְתָּא בֵּין תְּרֵין צַדִּיקַיָּא יָתְבָא שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר [עַיֵּן בְּהַתּוֹרָה תְּהִלָּה לְדָוִד בְּסִימָן י"ב] וְכֵן הַתַּלְמִיד חָכָם הוּא בְּעַצְמוֹ הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כב:) : כַּמָּה טִפְּשָׁאֵי וְכוּ דְּקָיְמֵי מִקַּמֵּי אוֹרַיְתָא וְכוּ אֲבָל כְּשֶׁהַצַּדִּיק מַמְתִּיק דִּבּוּרִים שֶׁלָּהֶם אֲזַי הוּא חוֹזֵר וְעוֹשֶׂה מֵהַדִּבּוּרִים תּוֹרָה כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר [שָׁם בְּסִימָן י"ב] וַאֲזַי עוֹשֶׂה תּוֹרַת חֶסֶד, הַיְנוּ לְלַמֵּד לַאֲחֵרִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֻכָּה מט:) עַל פָּסוּק "וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ" זֶה הַלּוֹמֵד עַל מְנָת לְלַמֵּד כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁעוֹשִׂים תּוֹרָה מִדִּבּוּרִים אֵלּוּ אֶפְשָׁר לוֹ לְלַמֵּד אֲחֵרִים עִמָּהּ, וְנִמְצָא שֶׁהוּא תּוֹרַת חֶסֶד וּבָזֶה מַמְתִּיקִם

רח - צופה רשע לצדיק ומבקש

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] "צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ" וְכוּ (תְּהִלִּים ל"ז) פֵּרוּשׁ: מַה שֶּׁרְשָׁעִים עוֹשִׂים יִסּוּרִים לְצַדִּיקִים וְרוֹדְפִים אֶת הַצַּדִּיקִים זֶה סִבָּה מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּתְבּוֹנֵן הַצַּדִּיק וְיִפַּשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו נִמְצָא שֶׁ הָרָשָׁע הוּא כְּמוֹ צוֹפֶה כְּשׁוֹמֵר הָעִיר שֶׁנִּקְרָא צוֹפֶה כֵּן הָרָשָׁע הוּא שׁוֹמֵר אֶת הַצַּדִּיק מִלִּפֹּל בְּנַשְׁמִיּוּת פֵּרוּשׁ אַחֵר, מְעַט הַמַּחֲלֶקֶת שֶׁיֵּשׁ עַל צַדִּיקִים הִיא טוֹבָה לָהֶם כִּי הַמַּחֲלֶקֶת הִיא כְּמוֹ מִכְסֶה לָהֶם שֶׁלֹּא יִתְגַּלּוּ וְיִתְפָּרְסְמוּ בְּיוֹתֵר מִכְּדֵי הַצֹּרֶךְ וְזֶה פֵּרוּשׁ "צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק" צוֹפֶה לְשׁוֹן מִכְסֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ"ה) "וְצִפִּיתָ אוֹתוֹ זָהָב" אֲבָל אֵלּוּ הָרְשָׁעִים מַרְבִּים בְּמַחֲלֹקֶת, מַרְבִּים בְּמִכְסֶה עַד שֶׁאֵין

כֹּחַ בַּצַּדִּיקִים לִסְבֹּל מַחֲלֻקְתָּם וְשִׂנְאָתָם שֶׁל הָרְשָׁעִים וְזֶהוּ: "וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ" כְּמוֹ שֶׁמְּכַסִּין אֶת אָדָם מֵראשׁוֹ וְעַד רַגְלָיו עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַנְשִׂים כֵּן אֵלּוּ הָרְשָׁעִים הֵן מְכַסִּין וּמַרְבִּים בְּצִפּוּיִים בְּמַחֲלֻקֶת וּמְבַקְּשִׁין לַהֲמִיתוֹ אֲבָל "וַה לא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ".

רט - תפלות כנגד תמידין תקנום

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקְּנוּם (בְּרָכוֹת כו:) כִּי יָדוּעַ שֵׁ יֵשׁ לְכָל אָדָם תְּפִלּוֹת רָעוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ס"ג לְפִי נֶסְחַת הָ"עֵין יַעֲקֹב) : גַּנָּבָא עַל מַחְתַּרְתָּא רַחֲמָנָא קָרֵיא נִמְצָא אַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה הָרָאוּי לְהִתְפַּלֵּל אָזַי בָּא הַתְּפִלָּה רָעָה וּמְבַלְבֶּלֶת אוֹתוֹ וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד, שֶׁהִיא מִתְנַגֶּדֶת לוֹ וְהַתִּקּוּן לָזֶה, הַכְנָסַת אוֹרְחַ תַּלְמִיד חָכָם כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אוֹרְחַ מְבָרֵךְ (בְּרָכוֹת מו מִשְׁלֵי ד) : "וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ" וּכְתִיב (שָׁם י) : "בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק", שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה (זֹהַר פִּנְחָס רמ"ד וּבְתִקּוּן מ"ז) נִמְצָא שֶׁעַל יָדוֹ בָּא הַתִּקּוּן הַתְּפִלָּה וְזֶה פֵּרוּשׁ: תְּמִידִין תִּקְּנוּם זֶה בְּחִינַת הַכְנָסַת אוֹרְחַ תַּלְמִיד חָכָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת י:) : הַמְאֲרֵחַ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ כְּאִלּוּ הִקְרִיב תְּמִידִין

רי - על ידי משא ומתן באמונה הוא מקים "ואהבת"

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] עַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה הוּא מְקַיֵּם "וְאָהַבְתָּ" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא פו) : "וְאָהַבְתָּ" שֶׁיְּהֵא שֵׁם שָׁמַיִם מִתְאַהֵב עַל יָדֶיךָ וְכוּ וּכְשֶׁמְּקַיֵּם "וְאָהַבְתָּ" עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה בְּלֹא יְגִיעָה וְטִרַח כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קיח) : קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו כִּקְרִיעַת יַם סוּף וּקְרִיעַת יַם סוּף הָיָה עַל יְדֵי זְכוּת אַבְרָהָם בְּחִינַת "וְאָהַבְתָּ" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: "וַיָּשָׁב הַיָּם לְפְנוֹת בֹּקֶר" דָּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם (עיין זוהר תרומה קע) נִמְצָא כְּשֶׁהִגִּיעַ עֵת הַבֹּקֶר בְּחִינַת אַבְרָהָם אָזַי יָצָא מִקְּשׁוּי לְקַל כִּי עַד הַבֹּקֶר הָיָה קָשֶׁה לְפָנָיו קְרִיעַת יַם סוּף נִמְצָא עַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה אָחוּז בִּבְחִינַת "וְאָהַבְתָּ" בְּחִינַת אַבְרָהָם אָזַי אֵין קָשִׁין לוֹ מְזוֹנוֹתָיו

ריא - מה שהעולם נוסעין על ראש השנה לצדיקים

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] מַה שֶּׁהָעוֹלָם נוֹסְעִין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִין אֵינוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת וְטָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבוֹת כִּי שָׁם שָׁרְשָׁם כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר: כֹּלָּא בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבְּרִרוּ (עיין זוהר פקודי ר"וד:) וְ אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְמֹחִין זַכִּים אֶלָּא עַל יְדֵי

הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר : "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף" מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת מֹחִין, וְיוֹסֵף הוּא בְּחִינַת צַדִּיק הַיְנוּ שֶׁ אֵין שְׁלֵמוּת לְמֹחִין אֶלָּא עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים וְ ראשׁ הַשָּׁנָה הוּא מְקוֹר הַדִּינִים שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה וְ צָרִיךְ לְטַהֵר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ כְּדֵי לְהַמְתִּיק ו בְּשָׁבִיל זֶה נוֹסְעִין לְצַדִּיקִים כְּדֵי לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה

ריב - זה בחינת מחאת כף אל כף

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] זֶה בְּחִינַת מְחָאַת כַּף אֶל כַּף, כִּי עַל יְדֵי זֶה מַבִּיטִין בְּתְמוּנַת ה כִּי תְּמוּנַת ה הַיְנוּ דְּמְיוֹנוֹת שֶׁאָנוּ מְדַמִּין אוֹתוֹ רַחוּם וְחַנּוּן וּשְׁאָר כִּנּוּיִים וְדִמְיוֹנוֹת שֶׁאָנוּ קוֹרִין אוֹתוֹ כָּל אֵלּוּ הַדְּמְיוֹנוֹת גִּלּוּ הַנְּבִיאִים וּנְבִיאִים זֶה בְּחִינַת דִּבּוּר הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ "נִיב שְׂפָתַיִם" וּכְשֶׁאָנוּ מְדַבְּרִים בִּשְׂפָתֵינוּ אֶת הַתְּמוּנוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת וּמוֹחֲאִין בְּכַפַּיִם אָז נִתְקַיֵּם (הוֹשֵׁעַ י"ב) : "בְּיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה" כִּי הַנְּבִיאִים הֵם הַדִּבּוּרִים וְהַכַּפַּיִם הֵם יַד הַנְּבִיאִים וְאָז הַדְּמְיוֹן נִתְגַּלֶּה, בִּבְחִינַת: "וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה" וְנִתְקַיֵּם (בְּמִדְבַּר י"ב) : "וּתְמוּנַת ה יַבִּיט" גַּם מְחָאַת כַּף זֶה בְּחִינַת (יְחֶזְקֵאל י) : "וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם" כִּי הַכְּנָפַיִם הֵם הַדִּבּוּרִים, בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת י) "וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר" גַּם נִכְלָל הַתְּפִלָּה בְּתוֹךְ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהֵם שְׁנֵי יָדַיִם יָד כּוֹתֶבֶת וְיָד חוֹתֶמֶת כֹּחַ הַדִּבּוּר בָּא עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים כַּמּוּבָא פֶּה אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דְּצַדִּיק [עיין לענין כל הנ"ל בתיקון יח] [מִסִּימָן ר"ט עַד כָּאן, לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה]

ריג - כשהקדוש ברוך הוא רוצה להסתיר ולכסות את האדם

דַּע שֶׁיֵּשׁ שֵׁם שֶׁכְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהַסְתִּיר וּלְכַסּוֹת אֶת הָאָדָם מִן הַבַּעַל דָּבָר לְהַצִּיל אוֹתוֹ מִמָּוֶת שֶׁנִּגְזַר עָלָיו אָז הוּא מַסְתִּיר וּמְכַסֶּה אוֹתוֹ בְּזֶה הַשֵּׁם וְאָז הַבַּעַל דָּבָר מְשׁוֹטֵט וּמְחַפֵּשׂ סְבִיבוֹת זֶה הָאָדָם לְבַקֵּשׁ לוֹ מָקוֹם שֶׁיּוּכַל לְהִכָּנֵס תַּחַת הַמִּסְתָּר וְהַמְכֻסֶּה לְהַזִּיק לָזֶה הָאָדָם אַךְ תֵּכֶף כְּשֶׁמַּבִּיט עָלָיו נִסְתַּלֵּק וְאֵין לוֹ כֹּחַ מֻחְמָת זֶה הַשֵּׁם אֲבָל דַּע שֶׁכְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, מוֹצֵא מָקוֹם לִכָּנס תַּחַת הַמִּסְתָּר וְהַמְכֻסֶּה לִשְׁלט עַל הָאָדָם אָז אַדְרַבָּא מְקַבֵּל עוֹד הַבַּעַל דָּבָר יוֹתֵר כֹּחַ מִזֶּה הַשֵּׁם וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פִּנְחָס רל"ו) שָׁרָאָה פִּינְחָס הַמ"ם שֶׁל מָוֶת מְשׁוֹטֵט אָז הַיְנוּ כִּי הַמ"ם, הִיא בְּחִינַת הַסָּמ"ך מ"ם הַמְשׁוֹטֵט סָבִיב סָבִיב כַּנַ"ל וְדַע שֶׁהַשֵּׁם הַנַּ"ל, הוּא שֵׁם סאל, וְיוֹצֵא מִפָּסוּק (תְּהִלִּים ל"ב) אַתָּה סֵתֶר לִי מֵרָאשֵׁי תִּצֹּרֵנִי הוּא בְּחִינַת הַמ"ם הַנַּ"ל בְּחִינַת הַסָּמ"ך מ"ם הַמְשׁוֹטֵט סָבִיב הַמְכֻסֶּה וְהַמִּסְתָּר הַנַּ"ל, לִשְׁלט עַל הָאָדָם כַּנַ"ל וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם, מוֹצֵא מָקוֹם לִשְׁלט אָז מְקַבֵּל יוֹתֵר כֹּחַ מִזֶּה הַשֵּׁם כִּי נִצְטָרֵף הַמ"ם לְהַשֵּׁם סא"ל הַנַּ"ל

וְנַעֲשֶׂה צְרוּף שְׁמוֹ סָמְאֵל עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַפְסִיק בֵּין תֵּבוֹת אַתָּה סֵתֶר לִי, לְהַבֵּת מִצַּר כְּדֵי שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת צְרוּף שְׁמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם וַאֲזַי כְּשֶׁשּׁוֹלֵט עַל הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, וּמְקַבֵּל עוֹד כֹּחַ מִזֶּה הַשֵּׁם כַּנַּ"ל אֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַשֵּׁם הַנַּ"ל סוֹף אָדָם לָמוּת (בְּרָכוֹת י"ז) : שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֵׁם סא"ל הַנַּ"ל אֲבָל כְּשֶׁמִּשַּׁמְּרִין אֶת עַצְמָן בְּכֹחַ הַשֵּׁם הַנַּ"ל אֲזַי הַשֵּׁם הַנַּ"ל הוּא מִכְסֶה וּמִסְתָּר בְּחִינַת אַתָּה סֵתֶר לִי, וְגַם מִצַּר תִּצְּרֵנִי וְתִשְׁמְרֵנִי

ריד - בדורות הראשונים כשהיו יודעים יום מיתתם

בַּדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים כְּשֶׁהָיוּ יוֹדְעִים יוֹם מִיתָתָם הָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה כָּל הַיּוֹם וְלֹא הָיָה שְׁלִיטָה לְהַבַּעַל דָּבָר עֲלֵיהֶם וְעַכְשָׁו מָצִינוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁמֵּתוּ בְּאֶמְצַע לִמּוּדָם דַּע שֶׁאִם הַלִּמּוּד כֹּהֶגֶן, בְּוַדַּאי אֵין לוֹ שׁוּם כֹּחַ אֲבָל אִם אֵין הַלִּמּוּד כָּרָאוּי, בִּפְרָט לִמּוּד גְּמָרָא אִם אֵין הַלִּמּוּד כָּרָאוּי אֲזַי הוּא מְקַבֵּל יוֹתֵר כֹּחַ מֵהַלִּמּוּד כִּי תַּלְמוּד בְּגִימַטְרִיָּא אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמָהּ לִילִית עַל כֵּן יֵשׁ כֹּחַ בְּלִמּוּד הַתַּלְמוּד אוֹ לְהַכְנִיעַ אוֹתָהּ, אוֹ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם

רטו - דע שיש עשרים וארבעה מיני פדיונות

דַּע שֶׁיֵּשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִינֵי פִּדְיוֹנוֹת כִּי יֵשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִינִים (עיין אד"ר נשא קלו: ובאד"ז רצג) וּכְנֶגֶד כָּל בֵּית דִּין וּבֵית דִּין יֵשׁ פִּדְיוֹן מְיֻחָד לְהַמְתִּיק הַדִּין שֶׁיֵּשׁ שָׁם עַל כֵּן לְפָעָמִים אֵינוֹ מוֹעִיל הַפִּדְיוֹן שֶׁעוֹשִׂין כִּי לֹא כָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹדֵעַ כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה פִּדְיוֹנוֹת וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ אוֹתָם אֵינוֹ עוֹשֶׂה כֻּלָּם וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה הַפִּדְיוֹן הַמְיֻחָד לְאוֹתוֹ הַדִּין עַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ מוֹעִיל אַךְ דַּע, שֶׁיֵּשׁ פִּדְיוֹן אֶחָד שֶׁכּוֹלֵל אֶת כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִינִין וְיָכוֹל לְהַמְתִּיק כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִינִים וּלְזֶה הַפִּדְיוֹן צָרִיךְ עֵת רָצוֹן בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מֵצַח הָרָצוֹן כְּמוֹ בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה, בְּחִינַת "וַאֲנִי תְּפִלָּתִי וְכוּ, עֵת רָצוֹן" וְכוּ (תְּהִלִּים ס"ט) אַךְ אֲפִלּוּ הַצַּדִּיקִים, לָאו כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ זֶה הַפִּדְיוֹן וְלֹא נִמְצָא כִּי אִם חַד בְּדָרָא שֶׁיֵּדֵעַ זֶה הַפִּדְיוֹן וּפְעָמִים אֲפִלּוּ כְּשֶׁזֶּה הַצַּדִּיק עוֹשֶׂה פִּדְיוֹן אַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ מוֹעִיל וְזֶה מֵחֲמַת כִּי גַּם לְמַעְלָה תְּאֵבִים מְאֹד לְפִדְיוֹן כָּזֶה כִּי לְאוֹ בְּכָל פַּעַם בָּא לָהֶם מִלְמַטָּה פִּדְיוֹן כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְהַמְתִּיק כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִינִין בְּבַת אַחַת וְעַל כֵּן כְּשֶׁבָּא לָהֶם זֹאת הַהַמְתָּקָה הֵם מִשְׁתַּמְּשִׁים עִמָּהּ לְצֹרֶךְ דָּבָר אַחֵר דְּהַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַפִּדְיוֹן וְהַהַמְתָּקָה, נַעֲשִׂין גֵּרִים כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עַכּוּ"ם בָּעוֹלָם חָרוֹן אַף בָּעוֹלָם (ספרי פר ראה) וּכְשֶׁמַּמְתִּיקִין הַדִּין וְהַחָרוֹן אַף, נִמְתָּק הָעַכּוּ"ם וְנַעֲשִׂין גֵּרִים וְ זֶה הָיָה עֲבוֹדַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְגַם לְאַחַר מוֹתוֹ כִּי הִשְׁתַּדֵּל לְקָרֵב הָעֵרֶב רַב כְּדֵי לַעֲשׂוֹת גֵּרִים וְגַם בְּמוֹתוֹ נִקְבַּר מוּל בֵּית פְּעוֹר, כְּדֵי לְהַמְתִּיק הָעַכּוּ"ם כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂין גֵּרִים וְעַל כֵּן נִסְתַּלֵּק בְּשַׁבָּת

בְּמִנְחָה שֶׁאָז הוּא עֵת רָצוֹן כְּדֵי לְהַמְתִּיק כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִינִים כַּנַּ"ל כְּדֵי לַעֲשׂוֹת גֵּרִים כִּי כָּל עֲבוֹדַת מֹשֶׁה, לְהַמְתִּיק הַחֲרוֹן אַף שֶׁל הָעַכּוּ"ם לְרָצוֹן וְעַל כֵּן מֹשֶׁה עוֹמֵד בֵּין שְׁמָד לְרָצוֹן כִּי מִסְפַּר מֹשֶׁה הוּא מְמֻצָּע, בֵּין מִסְפַּר שְׁמָד לְמִסְפַּר רָצוֹן כִּי הוּא עוֹמֵד תָּמִיד לְהַמְתִּיק הַשִּׁמְד לְהָפְכָהּ לְרָצוֹן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מָצִינוּ בַּמִּדְרָשׁ שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל (עַיֵּן בְּרֵאשִׁית רַבָּה וַיֵּצֵא פָּרָשָׁה ע וּבְמִדְרָשׁ רַבָּה קֹהֶלֶת) גִּיֵּר גֵּרִים וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁהָיָה גִּלְגּוּל בְּנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה כִּי עָלָיו נֶאֱמַר: "וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר" כַּמּוּבָא (מִדְרָשׁ רַבָּה בְּמִדְבַּר פָּרָשָׁה י"ט) וְעַל כֵּן בְּכֹחַ זֶה גִּיֵּר גֵּרִים וְכֵן יִתְרוֹ מֵחֲמַת שֶׁהָיָה חוֹתֵן מֹשֶׁה עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּיֵּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ח) : "וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ חוֹתֵן מֹשֶׁה" כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָיָה חוֹתֵן מֹשֶׁה זֶה גָּרַם לוֹ שֶׁשָּׁמַע וְנִתְגַּיֵּר כִּי כָּל עֲבוֹדַת מֹשֶׁה בְּחַיָּיו וְעַכְשָׁו לְאַחַר מוֹתוֹ הוּא רַק לַעֲשׂוֹת גֵּרִים כַּנַּ"ל

רטז - הפילוסופים קורים להטבע "אם כל חי"

דַּע כִּי הַפִּילוֹסוֹפִים קוֹרִים לְהַטֶּבַע "אֵם כָּל חָי" וַאֲנַחְנוּ עַל יְדֵי תְּפִלּוֹתֵינוּ אָנוּ מְבַטְּלִים הַטֶּבַע כִּי הַטֶּבַע מְחַיֵּב כָּךְ, וְעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִשְׁתַּנֶּה הַטֶּבַע וְזֶה בְּחִינַת חַ"י בְּרָכוֹת הַתְּפִלָּה חוּץ בִּרְכַּת הַמִּינִים שֶׁעַל יְדֵי חַי בְּרָכָאן, מְבַטְּלִין הַטֶּבַע אֵם כָּל חָי

ריז - זכרו תורת משה

זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה (סוֹף מַלְאָכִי) רָאשֵׁי תֵּבוֹת תַּמָּז חָסֵר וָאו כִּי אָז בְּתַמּוּז צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ הַזְּכָרוֹן לְתַקֵּן הַשִּׁכְחָה כִּי אָז נִתְהַוֶּה הַשִּׁכְחָה כִּי עַל יְדֵי הַלּוּחוֹת שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ בְּחֹדֶשׁ תַּמּוּז נִתְהַוָּה הַשִּׁכְחָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֵרוּבִין נ"ד) : אִלְמָלֵא לֹא נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לֹא נִשְׁתַּכְּחָה תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן חָסֵר וָאו מִתַּמָּז כַּנַּ"ל כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת נִסְתַּלֵּק הַוָּאו כִּי הַלּוּחוֹת הֵם בְּחִינַת וָאו כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא י"ד) הַלּוּחוֹת אָרְכָּן שִׁשָּׁה וְרָחְבָּן שִׁשָּׁה גַּם זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵינוּ רָאשֵׁי תֵּבוֹת תַּמָּז כִּי בְּתַמּוּז נִתְּנוּ הַלּוּחוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא ד:) וְגַם כָּאן חָסֵר וָאו מֵחֲמַת שֶׁאָז נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת וָאו כַּנַּ"ל

ריח - לפעמים כשנגזר על האדם

דַּע שֶׁ לִפְעָמִים כְּשֶׁנִּגְזַר עַל הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה גְּזֵרָה וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ לָא חָזֵי מַזָּלֵהּ חָזֵי (מְגִלָּה ג) וּמֵחֲמַת זֶה רוֹצֶה לְהַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ וּ מִזֶּה בָּא שֶׁלִּפְעָמִים פִּתְאֹם הָאָדָם נוֹסֵעַ לְאֵיזֶה מָקוֹם רָחוֹק זֶהוּ כְּדֵי לְהַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִזֶּה, עִם כָּל זֶה הַנֶּפֶשׁ יוֹדַעַת מִזֶּה עַל כֵּן בָּא לוֹ רָצוֹן לִנְסֹעַ לְשָׁם וְ לִפְעָמִים כְּשֶׁבָּא לְשָׁם הוּא נִתְפָּרְסֵם שָׁם

בְּיוֹתֵר, וְאָז יוּכַל לְהַזִּיק לוֹ מְאד, חַס וְשָׁלוֹם וּמִזֶּה הָיָה הִסְתַּלְקוּת צַדִּיק גָּדוֹל מְאד שֶׁפִּתְאֹם רָצָה לִנְסֹעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהוּא הָיָה בְּעַצְמוֹ יוֹדֵעַ מִזֶּה שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ וְנָסַע עַל הַמְּדִינָה וְהָיָה פִּרְסוּם גָּדוֹל, וְנִסְתַּלֵּק בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ וְכֵן אֵרַע בִּזְמַנֵּנוּ בְּסָמוּךְ הַשֵּׁם יַצִּילֵנוּ

ריט - בצע אמרתו

בְּצַע אֶמְרָתוֹ (אִיכָה ב), בְּצַע פּוֹרְפִּירָא דִּילֵהּ, (מִדְרָשׁ שָׁם) כִּי בְּוַדַּאי אֵין הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ יָכוֹל לִסְבֹּל כְּבוֹדוֹ וְנַאֲוָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים א ח) : "הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ אַף כִּי הַבַּיִת הַזֶּה" וְכוּ רַק מֵחֲמַת אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל צִמְצֵם וְהִלְבִּישׁ אֶת נַאֲוָתוֹ כְּדֵי לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָתוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים צ"ג) : "ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ" שֶׁכְּבָיְכוֹל בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ הִלְבִּישׁ וְצִמְצֵם אֶת גֵּאוּת שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לִסְבֹּל קַבָּלַת עֹל מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ אֲבָל כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל חָטְאוּ לְפָנָיו אָזַי כְּבָיְכוֹל הֶרְאָה וְגִלָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת גַּאֲוָתוֹ וּגְאוֹנוֹ וְלֹא רָצָה לְהַלְבִּישׁוֹ וּלְצַמְצְמוֹ עוֹד וּמְמַיְלָא נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כִּי לֹא הָיָה יָכוֹל לְסָבְלוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה "בְּצַע אֶמְרָתוֹ" בְּצַע פּוֹרְפִּירָא דִּילֵהּ שֶׁקָּרַע אֶת הַלְּבוּשׁ שֶׁלּוֹ, הַיְנוּ שֶׁקָּרַע אֶת הַלְּבוּשׁ וְהַצִּמְצוּם הַנַּ"ל בְּחִינַת "גֵּאוּת לָבֵשׁ" הַנַּ"ל וּמְמַיְלָא נֶחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כִּי מֵאַחַר שֶׁקָּרַע וּבִטֵּל אֶת הַצִּמְצוּם וְהַלְּבוּשׁ שׁוּב אֵין הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ יָכוֹל לִסְבֹּל גַּאֲוָתוֹ וּגְאוֹנוֹ כִּי "הֵן הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ" כַּנַּ"ל עוֹד שָׁמַעְתִּי בִּשְׁמוֹ לָעִנְיָן הַנַּ"ל שֶׁהִלְבִּישׁ וְצִמְצֵם אֶת גַּאֲוָתוֹ כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ שֶׁהִזְכִּיר אָז מַה שֶּׁאָמַר בַּיּוֹם שֶׁלְּפָנָיו וְהָעִנְיָן, שֶׁיִּרְאָה בְּחִינַת מַלְכוּת הוּא בְּחִינַת הַכְנָעָה וְזֶה שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י) : "מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה" שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַקְטִין אֶת עַצְמוֹ כְּבָיְכוֹל וְשׁוֹאֵל מֵהֶם יִרְאָה כִּי שׁוֹאֵל מֵעִמָּךְ, הוּא בְּחִינַת הַכְנָעָה וְשִׁפְלוּת, כְּמוֹ הַשּׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ מֵחֲבֵרוֹ (אָבוֹת פֶּרֶק ג) "אִלְמָלֵא מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת" (כַּמּוּבָא כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים). וּמַלְכוּת הוּא בְּחִינַת עָנִי וְהַכְנָעָה כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲנִיּוּת דִּילֵית לָהּ מִגַּרְמַהּ כְּלוּם (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר) הַיְנוּ שֶׁמִּדַּת הַמַּלְכוּת אֵין לָהּ מִצַּד עַצְמָהּ כְּלוּם כִּי אִם עַל יְדֵי הָעוֹלָם נִתְגַּלֶּה מִדַּת הַמַּלְכוּת כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם נִמְצָא שֶׁמִּדַּת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאָה, הִיא בְּחִינַת עָנִי וְהַכְנָעָה וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁרָצָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ וְיִרְאָתוֹ הִכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל כִּבְיָכוֹל וּבִקֵּשׁ מֵהֶם שֶׁיְּקַבְּלוּ מַלְכוּתוֹ וְהִבְטִיחַ לָהֶם כַּמָּה הַבְטָחוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יט) : "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ" וְכוּ שֶׁכָּל אֵלּוּ הַהַבְטָחוֹת הֵם בְּחִינַת הַכְנָעָה וְכָל זֶה הָיָה בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ וְיִרְאָתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם כ) : "וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם" וְכוּ כִּי כָּל זֶה הָיָה בִּשְׁבִיל הַיִּרְאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּנַּ"ל כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַקְטִין אֶת עַצְמוֹ בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ:

"ה מָלְךָ גֵּאוּת לָבֵשׁ" ה מָלְךָ הַיְנוּ כְּשֶׁרָצָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ אֲזַי "גֵּאוּת לָבֵשׁ", שֶׁהִלְבִּישׁ וְצִמְצֵם אֶת גַּאֲוָתוֹ וְהֶקְטִין אֶת עַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל כַּנַּ"ל. גַּם שָׁמַעְתִּי, שֶׁאָמַר אָז דִּבְרֵי צַחוּת לְדַרְשָׁן אֶחָד שֶׁיָּשַׁב עַל שֻׁלְחָנוֹ אָז בְּצַע אֲמָרְתוֹ שֶׁאוֹמֵר תּוֹרָה בִּשְׁבִיל בֶּצַע וּמָמוֹן עוֹד מֵעַיִן הַנַּ"ל, שָׁמַעְתִּי בְּשָׁמוֹ, שֶׁאָמַר עַל פָּסוּק (יִרְמְיָה כ"ג) "אִם יִסָּתֵר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ" כִּי כְּשֶׁאָדָם מַקְטִין אֶת עַצְמוֹ אָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גַּם כֵּן מַקְטִין אֶת עַצְמוֹ אֲבָל כְּשֶׁהָאָדָם מִתְגָּאֶה וּמִתְגַּדֵּל, אֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גַּם כֵּן מֵרְאֶה גַּאֲוָתוֹ וְגָדְלוֹ וְזֶהוּ: "אִם יִסָּתֵר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים" שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם מַקְטִין וּמַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּמִסְתָּרִים דְּהַיְנוּ שֶׁמַּסְתִּיר וּמַעֲלִים וּמַקְטִין אֶת עַצְמוֹ בַּעֲנָוָה וְשִׁפְלוּת אֲזַי "וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ", שֶׁאֲנִי גַּם כֵּן מֵרְאֶה עַצְמִי אֵלָיו בִּבְחִינַת לֹא שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן וְאֶפֶס בְּחִינַת עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, וְכַנַּ"ל

רכ - יש כמה דברים יקרים בעולם

דַּע כִּי יֵשׁ כַּמָּה דְּבָרִים יְקָרִים בָּעוֹלָם הֶחָכָם הוּא יָקָר מְאד וְכֵן גִּבּוֹר וְכֵן עָשִׁיר וּמוֹשֵׁל דְּהַיְנוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה הִתְנַשְּׂאוּת. וְדַע שֶׁאֵצֶל כָּל אֶחָד מֵהֶם יְכוֹלִים לִפְעל וּלְהַוְשֵׁע מִצַּעֲרוֹ שֶׁאִם יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה צַעַר, חַס וְשָׁלוֹם וְיֵלֵךְ אֵצֶל אֶחָד מֵהֶם וִיסַפְּרוֹ לְפָנָיו עַד שֶׁיְּעוֹרֵר רַחֲמִים אֶצְלוֹ עָלָיו מֵזֶּה יוּכַל לְהִוָּשַׁע

רכא - על ידי שנותנין מעשר נצול משונאים

עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין מַעֲשֵׂר נִצּוֹל מִשּׂוֹנְאִים כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְכַסֶּה אוֹתוֹ בְּיָדוֹ וּמַצִּילוֹ כִּי "הָאֱלֹקִים יְבַקֵּשׁ הַנִּרְדָּף" וַאֲפִלּוּ צַדִּיק רוֹדֵף אֶת הָרָשָׁע (מִדְרָשׁ רַבָּה אֱמר פָּרָשָׁה כ"ז) וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"א) : "וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךְ" שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְכַסֶּה עָלָיו בְּצֵל יָדוֹ וּמַצִּילוֹ וּכְשֶׁהַנִּרְדָּף צַדִּיק שֶׁהוּא סָמוּךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אָז הוּא יִתְבָּרַךְ מַצִּילוֹ בְּיָדוֹ כִּי הוּא סָמוּךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲבָל כְּשֶׁהַנִּרְדָּף רָשָׁע נִמְצָא שֶׁהוּא רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַף עַל פִּי כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַצִּילוֹ כִּי הָאֱלֹקִים יְבַקֵּשׁ וְכוּ אָז כִּבְיָכוֹל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַגְדִּיל יָדוֹ וּמוֹשִׁיטָהּ וּמְחַפֶּה עָלָיו אַף שֶׁהוּא רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂר נַעֲשֶׂה בְּחִינַת יָד הַגְּדוֹלָה כִּי יָד הַגְּדוֹלָה הוּא בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר י"א) : "הֲצאן וּבָקָר יִשָּׁחֵט לָהֶם וּמָצָא לָהֶם אִם אֶת כָּל דְּגֵי הַיָּם" וְכוּ "וּמָצָא לָהֶם" וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס. הֵיסְפֵּק לְהוֹן וְהֵשִׁיבוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ : "הֲיַד ה תִּקָּצֵר" נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת יָד הַגְּדוֹלָה הִיא יְכוֹלָה לְהַסְפִּיקָם נִמְצָא שֶׁ בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת הוּא בִּבְחִינַת יָד הַגְּדוֹלָה וְ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂר הוּא בִּבְחִינַת הִסְתַּפְּקוּת כִּי אֵין אָדָם מֵת וְחֶצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ כִּי יֵשׁ לוֹ מָנָה מְבַקֵּשׁ מָאתַיִם וְכוּ וְכָל מַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵין מַסְפִּיק לוֹ אֲבָל בְּמַעֲשֵׂר כְּתִיב (מַלְאָכִי ג) : "הָבִיאוּ אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂר אֶל בֵּית הָאוֹצָר וּבְחָנוּנִי נָא

בְּזאת וְכוּ עַד בְּלִי דַּי'' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת ל''ב:) : עַד שֶׁיִּבְלוּ שִׂפְתוֹתֵיכֶם מִלּוֹמַר דַּי נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי מַעֲשֵׂר נַעֲשֶׂה בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת. שֶׁהוּא בְּחִינַת יָד הַגְּדוֹלָה כַּנַּ''ל וְעַל יְדֵי זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוֹשִׁיט יָדוֹ וּמְכַסֶּה עָלָיו וְנִצּוֹל מִשּׁוֹנְאִים כַּנַּ''ל ''שִׁוִּיתִי ה לְנֶגְדִּי תָּמִיד'' בְּחִינַת מִתְנַגֵּד

רכב - צריך להיות תמיד בשמחה ולעבד ה בשמחה

צָרִיךְ לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה וְלַעֲבד ה בְּשִׂמְחָה וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ צָרִיךְ לְחַזֵּק עַצְמוֹ בַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים שֶׁהָיָה מַזְרִיחַ לוֹ אֵיזֶה הֶאָרָה קְצָת כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁמַּמָּה סוּמִים מַחֲזִיקִים עַצְמָן בְּאִישׁ אֶחָד שֶׁאֵינוֹ סוּמָא וּמַאֲמִינִים בּוֹ וְהוֹלְכִים אַחֲרָיו וְגַם הַסּוּמָא מַאֲמִין לְמַקָּלוֹ שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר מַקָּלוֹ, אַף שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה כְּלָל מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁרָאוּי לֵילֵךְ אַחַר עַצְמוֹ דְּהַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁבַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים הַזְרִיחַ לוֹ קְצָת וְהָיָה מִתְחַזֵּק וּמִתְעוֹרֵר לִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַף שֶׁעַכְשָׁו נִפַּל מִזֶּה וְנִסְתַּמּוּ עֵינָיו וְלִבּוֹ עִם כָּל זֶה רָאוּי שֶׁיֹּאחֵז בַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים וְיֵלֵךְ אַחֲרֵיהֶם דְּהַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁאָז הָיָה מִתְעוֹרֵר לִבּוֹ לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כֵּן גַּם עַכְשָׁו יְחַזֵּק לִבּוֹ מְאד וְיֵלֵךְ אַחַר הַהִתְעוֹרְרוּת וְהַזְּרִיחָה שֶׁהָיָה לוֹ אָז אַף שֶׁעַכְשָׁו נִפַּל מִזֶּה כַּנַּ''ל עַד אֲשֶׁר בְּקָצָת יָמִים יַעְזְרוֹ ה וְיַחֲזֵר וְיִזְרַח לוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ אָמֵן [עַיֵּן בְּסוֹף הַסֵּפֶר מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ לָזֶה]

רכג - כשהצדיק צריך לבקש מאת השם יתברך

כְּשֶׁהַצַּדִּיק צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁלֹּא יִמָּלְאוּ בַּקָּשָׁתוֹ כִּי זִמְנִין דְּשָׁמַע וְזִמְנִין דְּלָא וְכוּ (זֹהַר וַיֵּרָא דַּף קה:). אֲבָל יֵשׁ צַדִּיק שֶׁיָּכוֹל לִגְזר וְלוֹמַר אֲנִי אוֹמֵר שֶׁיִּהְיֶה כֵּן (בְּמִדְבַּר ו) : ''כֹּה תְבָרְכוּ וְכוּ אָמוֹר לָהֶם'' הַיְנוּ שֶׁאֲנִי אוֹמֵר שֶׁיִּהְיֶה כֵּן ''יְבָרֶכְךָ ה וְיִשְׁמְרֶךָ'' וְכוּ אָמֵן

רכד - אפלו הרחוקים מן הצדיק

אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מִן הַצַּדִּיק הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת וְהֶאָרָה מִן הַצַּדִּיק עַל יְדֵי שֶׁמְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם כְּמוֹ הָאִילָן, שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲנָפִים וּקְלִפָּה וְעָלִין וְכֻלָּם שׁוֹאֲבִין חִיּוּת מִן הָאִילָן וְיֵשׁ עֲשָׂבִים שֶׁרְחוֹקִים מִן הָאִילָן וְנִדְמֶה שֶׁאֵין מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהָאִילָן וּבֶאֱמֶת גַּם הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִמֶּנּוּ כִּי הָאִילָן מֵגֵן עֲלֵיהֶם וּמַצִּילָן מִן הַשֶּׁמֶשׁ כֵּן יֵשׁ אֵצֶל הַצַּדִּיק בְּחִינַת עָלִין וַעֲנָפִים וְכוּ כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר [בְּסִימָן ס''ו אוֹת א]. וַאֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְקַבְּלִין חִיּוּת מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם כְּמוֹ הָאִילָן כַּנַּ''ל.

רכה - כשהראה בשלמות על ידי זה הבטחון בשלמות

דַּע כְּשֶׁהָרֵאָה בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי זֶה הַבִּטָּחוֹן בִּשְׁלֵמוּת כִּי עִקַּר הַבִּטָּחוֹן בִּשְׁלֵמוּת הוּא עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה) : "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ" עֵינֵי זֶה בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג) : "וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם", וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר וּ לְפִי הַשֵּׂכֶל כֵּן הוּא הַבִּטָּחוֹן כִּי יֵשׁ כַּמָּה מַעֲלוֹת וּמְדֻרֵגוֹת בְּבִטָּחוֹן עַד אֵין סוֹף בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כ"ו) : "בִּטְחוּ בַּה עֲדֵי עַד" וְהַכֹּל לְפִי הַשֵּׂכֶל כִּנַּ"ל וְ עִקַּר הַשֵּׂכֶל עַל יְדֵי הָרֵאָה כִּי עִקַּר הַשֵּׂכֶל הוּא עַל יְדֵי הַלַּחְלוּחִית הָעוֹלִים אֶל הַמֹּחַ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשָּׁמָן וְהַמֹּחַ הִיא הַפִּתִּילָה וְהַנְּשָׁמָה שֶׁבַּמֹּחַ הוּא הָאוֹר נִמְצָא שֶׁ עִקַּר קִיּוּם הַשֵּׂכֶל הוּא עַל יְדֵי הַלַּחְלוּחִית שֶׁבַּגּוּף כַּנַּ"ל וְהַלַּחְלוּחִית הוּא עַל יְדֵי הָרֵאָה כַּמּוּבָא (בְּתִקּוּנֵי זֹהַר כ"ז:) : אִלְמָלֵא כַּנְפֵי רֵאָה דְּמָנְשְׁבֵי עַל לִבָּא הֲוֵי לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת כ"ה) : "וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם עַל הַ כַּפֹּרֶת" כַּפֶּרְתָּא דְּלִבָּא (זֹהַר פִּינְחָס דַּף רלד) נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הָרֵאָה נִתְקַיֵּם הַלַּחְלוּחִית, שֶׁלֹּא יִתְיַבֵּשׁ עַל יְדֵי הַלֵּב וְעַל יְדֵי זֶה קִיּוּם הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא בְּחִינַת נֵר דּוֹלֵק עַל יְדֵי הַלַּחְלוּחִית כַּנַּ"ל וְ עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַבִּטָּחוֹן כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁשְּׁלֵמוּת הַבִּטָּחוֹן הוּא עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הָרֵאָה כַּנַּ"ל. וַ אֲזַי יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת מֵהַצְּפִצּוּף דְּהַיְנוּ הַקּוֹל הַיּוֹצֵא מֵהַקָּנֶה שֶׁהוּא רַק קוֹל פָּשׁוּט וְצִפְצוּף שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה דִּבּוּר עַל יְדֵי חֲמִשָּׁה מוֹצָאוֹת הַפֶּה שֶׁמְּחַתְּכִים הַדִּבּוּר כִּי עִקַּר הַהֶבְדֵּל שֶׁיֵּשׁ בֵּין אָדָם לְחַי הוּא עַל יְדֵי חִתּוּךְ הַדִּבּוּר שֶׁהוּא גֶּדֶר הָאָדָם שֶׁהוּא מְדַבֵּר בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת ד) : "מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם" וְעִקַּר הַהֶבְדֵּל הוּא חִתּוּךְ הַדִּבּוּר דְּהַיְנוּ שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה מֵהַצְּפִצּוּף, וְהַקּוֹל חִתּוּךְ הָאוֹתִיּוֹת וְהַדִּבּוּר כִּי גַּם בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת יֵשׁ לָהֶם קוֹל וְצִפְצוּף רַק שֶׁאֵין לָהֶם חִתּוּךְ הָאוֹתִיּוֹת וְהַדִּבּוּר וְזֶהוּ גֶּדֶר הָאָדָם שֶׁיָּכוֹל לַחֲתֹךְ הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל וְ לָבוֹא לִבְחִינַת גֶּדֶר אָדָם, הוּא עַל יְדֵי צְדָקָה, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית א) "נַעֲשֶׂה אָדָם" וּכְתִיב (רוּת ב) : "שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם" וְכוּ מָה הָתָם צְדָקָה אַף כָּאן צְדָקָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (הוּבָא לְעֵיל בְּסִימָן לז) הַיְנוּ שֶׁ עַל יְדֵי צְדָקָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ו) : "בְּפִיךָ" זוֹ צְדָקָה כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה נַעֲשֶׂה הַפֶּה דְּהַיְנוּ הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת גֶּדֶר הָאָדָם בִּבְחִינַת: "מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם" וְ עִקַּר הַצְּדָקָה הוּא עַל יְדֵי הַבִּטָּחוֹן, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל"ז) : "בְּטַח בַּה וְעָשֵׂה טוֹב" כִּי אִם אֵין לוֹ בִּטָּחוֹן אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת צְדָקָה כָּרְאוּי כִּי מִתְיָרֵא שֶׁיֶּחְסַר לוֹ מַה שֶּׁנּוֹתֵן לִצְדָקָה וְעִקַּר הַצְּדָקָה הוּא עַל יְדֵי בִּטָּחוֹן שֶׁבּוֹטֵחַ בַּה שֶׁלֹּא יַפְסִיד וְלֹא יֶחְסַר עַל יְדֵי הַצְּדָקָה כְּלָל כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְבָרְכוֹ בְּגַלַּל הַדָּבָר הַזֶּה וְכוּ נִמְצָא שֶׁ עַל יְדֵי הַבִּטָּחוֹן שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל עַל יְדֵי זֶה עוֹשִׂין צְדָקָה וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ס"ט) "נִחַר גָּרוֹנִי כָּלוּ עֵינָי" הַיְנוּ כְּשֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל בִּשְׁלֵמוּת, בְּחִינַת "כָּלוּ עֵינָי" דְּהַיְנוּ הַשֵּׂכֶל וַאֲזַי אֵין לוֹ בִּטָּחוֹן כַּנַּ"ל, בְּחִינַת

"כָּלוּ עֵינַי מְיַחֵל לֵאלֹקָי" אֲזַי "נַחַר גְּרוֹנִי", הַיְנוּ שֶׁאֵין לוֹ חִתּוּךְ הַדִּבּוּר כַּנַ"ל אֶבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּטָּחוֹן וְעוֹשֶׂה צְדָקָה כַּנַ"ל אֲזַי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מְקוֹל הַצִּפְצוּפִים דִּבּוּרִים כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינוֹת (קֹהֶלֶת י"ב) : "וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר וְיִשַּׁחוּ כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנב) : שֶׁכָּל הַשִּׁירוֹת דּוֹמוֹת עָלָיו כְּשִׂיחָה הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִצִּפְצוּפִים וְשִׁירוֹת, שִׂיחָה וְדִבּוּר כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּסַפְּרִין עַל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהָיָה שׁוֹמֵעַ דִּבּוּרִים מִקּוֹל הַכְּנוֹר כִּי הָיָה עוֹשֶׂה מִצִּפְצוּפִים דִּבּוּרִים כַּנַ"ל.

רכו - נגונים של יללה ועצבות

מַה שֶּׁהָרְשָׁעִים עַל פִּי רב הֵם מְזַמְּרִים נִגּוּנִים שֶׁל יְלָלָה וְעַצְבוּת כִּי הֵם בְּחִינַת נִשְׁמַת עֶרֶב רַב וְאִמָּא דְּעֶרֶב רַב הִיא לִילִית שֶׁהִיא מְיַלֶּלֶת תָּמִיד וְעַל כֵּן הֵם עוֹשִׂים נִגּוּנִים שֶׁל יְלָלָה כַּנַ"ל וּמַה שֶּׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִמְשֹׁךְ אֶל נִגּוּנִים הַלָּלוּ כִּי יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת "וְעֵינַי לַאֲה רַכּוֹת" (בְּרֵאשִׁית כ"ט) מִבְּחִינַת קִלְקוּל הָרְאוּת, בִּבְחִינַת מְאֹרת חֹסֶר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם א) "יְהִי מְאֹרת" חֹסֶר דָּא לִילִית (תִּקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן מ"ד דַּף עט:) וְעִקַּר הַנִּגּוּן הוּא מִבְּחִינַת שֵׁבֶט לֵוִי שֶׁהָיוּ מְנַצְּחִים בְּשִׁיר, שֶׁהֵם מִבְּנֵי לֵאָה וְאָז כְּשֶׁנּוֹלַד לֵוִי נֶאֱמַר (שָׁם כ"ט) : "הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי" כִּי עַל יְדֵי שֶׁנּוֹלַד לֵוִי שֶׁהוּא סִטְרָא דְּנִגּוּנָא (זֹהַר שְׁמוֹת דַּף י"ט) עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת הַהַמְשָׁכָה, שֶׁיִּלָּוֶה וְיֶמְשֹׁךְ אֵלֶיהָ וְעַל כֵּן נִגִּינָה שֶׁהוּא נִשְׁתַּלְשֵׁל וְיוֹרֵד מִשָּׁם, מִבְּחִינַת "וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת" יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לִמְשֹׁךְ, בִּבְחִינַת "הַפַּעַם יִלָּוֶה" כַּנַ"ל וּכְשֶׁמְּזַמְּרִים אֵלּוּ הַנִּגּוּנִים הַנַ"ל בְּשַׁבָּת עַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין אוֹתָם כִּי בְּשַׁבָּת נִשְׁלָם הָאוֹר בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת מג:) : פְּסִיעָה גַּסָּה נוֹטֶלֶת מְאוֹר עֵינָיו וכו' וּמְהַדְּרָא לֵהּ בְּקִדּוּשָׁא דְּבֵי שִׁמְשָׁא נְמְצָא שֶׁבְּשַׁבָּת הָאוֹר בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת: "פּוֹסְעִים בּוֹ פְּסִיעָה קְטַנָּה" וַאֲזַי מַעֲלִין הַנִּגּוּנִים הַנַ"ל שֶׁיְּנִיקָתָם מִקִּלְקוּל הָרְאוּת כַּנַ"ל עַל יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָרְאוּת בִּשְׁלֵמוּת כַּנַ"ל

רכז - מה שאומרים כשעוברין על הקוצרים ה יעזר

שָׁמַעְתִּי בְּשֵׁמוֹ שֶׁסִּפֵּר בְּשֵׁם צַדִּיק אֶחָד שֶׁדָּרַשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁמַּה שֶּׁאוֹמְרִים כְּשֶׁעוֹבְרִין עַל הַקּוֹצְרִים ה יַעְזֹר כִּי יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁהֵם מְגֻלְגָּלִים בָּעֲשָׂבִים הַגְּדֵלִים עַל הַגַּגּוֹת וְאֵין לָהֶם עֲלֵיהֶם, כִּי אֵין קוֹצְרִין אוֹתָן הָעֲשָׂבִים וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קכ"ט) : "יִהְיוּ כְּחָצִיר גַּגּוֹת וכו' שֶׁלֹּא מִלֵּא כַּפּוֹ קוֹצֵר וכו' וְלֹא אָמְרוּ הָעוֹבְרִים בִּרְכַּת ה" וכו' כִּי אֵין קוֹצְרִין אוֹתָן וְאֵין אוֹמְרִים עֲלֵיהֶם בִּרְכַּת ה בְּשָׁעָה שֶׁעוֹבְרִין עֲלֵיהֶם וְעַל כֵּן אֵין לָהֶם עֲלֵיהֶם אֶבָל אוֹתָהּ הַתְּבוּאָה שֶׁקּוֹצְרִין, אוֹמְרִים הָעוֹבְרִים בִּרְכַּת ה כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהּ עֲלֵיהֶם

רכח - כשהקדוש ברוך הוא מסתכל בנשמה

דַּע שֶׁ כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְתַּכֵּל בַּנְּשָׁמָה שֶׁתּוּכַל לְהַחֲזִיר בְּנֵי אָדָם בִּתְשׁוּבָה וְלַעֲשׂוֹת גֵּרִים אָזַי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל מְבַקֵּשׁ וְרוֹאֶה שֶׁיִּהְיֶה מַחֲלֹקֶת עָלָיו כִּי אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְלֹא בִּימֵי שְׁלֹמה (יְבָמוֹת כד) מִשּׁוּם שֻׁלְחַן מְלָכִים כִּי אָז אֵינָן מִתְגַּיְּרִין מֵאַהֲבָה רַק מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִין גְּדֻלַּת יִשְׂרָאֵל וְ עִקַּר הַגֵּרִים הוּא כְּשֶׁמִּתְגַּיְּרִין בְּעֵת שֶׁיִּשְׂרָאֵל סְחוּפִים בְּעִנְיֵי וְדחַק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"ד) : "מִי גָר אִתָּךְ בַּעֲנִיוּתֵךְ" וְכוּ (שָׁם בַּגְּמָרָא) וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה מַחֲלֹקֶת עַל מִי שֶׁמַּחֲזִיר בְּנֵי אָדָם לְמוּטָב וּמְגַיֵּר גֵּרִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם שַׁלְוָה כִּי אָז מִי שֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו הוּא בֶּאֱמֶת וַאֲזַי יָכוֹל לְגַיֵּר גֵּרִים בֶּאֱמֶת לֹא מִשּׁוּם שָׁלוֹם וְנַחַת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "וַיֵּשֶׁב יַעֲקב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו" וְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה כ"ד) "מְגוּרֵי אָבִיו" שֶׁהָיָה מְגַיֵּר גֵּרִים כְּמוֹ אֲבוֹתָיו, כְּמוֹ מְגִיּוּרֵי אָבִיו וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) : "וַיֵּשֶׁב יַעֲקב" בִּקֵּשׁ יַעֲקב לֵישֵׁב בְּשַׁלְוָה, מִיָּד קָפַץ עָלָיו רִגְזוֹ שֶׁל יוֹסֵף הֵינוּ מֵחֲמַת שֶׁיַּעֲקב הָיָה מְגַיֵּר גֵּרִים, בְּחִינַת "מְגוּרֵי אָבִיו" עַל יְדֵי זֶה לֹא הָיָה יָכוֹל לֵישֵׁב בְּשַׁלְוָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַגֵּרִים בֶּאֱמֶת וְאִם יִהְיֶה לוֹ שַׁלְוָה לֹא יוּכַל לַעֲשׂוֹת גֵּרִים כִּי אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ כַּנַּ"ל

רכט - דע שיש עצים שכשעושין מהם מטה

דַּע שֶׁיֵּשׁ עֵצִים שֶׁכְּשֶׁעוֹשִׁין מֵהֶם מִטָּה, הֵם מְסַגְּלִים לְהוֹלֶדֶת בָּנִים וּלְגַדְּלָם וְכֵן לְהֵפֶךְ יֵשׁ שֶׁאֵינָם מְסַגְּלִים וְכוּ וְזֶה מָרְמָז בַּפָּסוּק: "שְׁאוֹל שְׁאַל הָאִישׁ לָנוּ וּלְמוֹלַדְתֵּנוּ" (בְּרֵאשִׁית מג בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה צ"א). אֲפִלּוּ עֲצֵי עֲרִיסוֹתֵינוּ גִּלָּה לָנוּ כִּי עַל יְדֵי עֲצֵי הַמִּטָּה עַל יְדֵי זֶה סְגֻלַּת הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל

רל - מי שיש לו עינים לראות

דַּע מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵינַיִם לִרְאוֹת יָכוֹל לִרְאוֹת וּלְהַכִּיר בַּפָּנִים שֶׁל הַתַּלְמִיד מִי הוּא רַבּוֹ וּבִלְבַד שֶׁרָאָה רַבּוֹ פַּעַם אַחַת כִּי (קהֶלֶת ח) : "חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו" נִמְצָא כְּשֶׁהַתַּלְמִיד מְקַבֵּל חָכְמַת רַבּוֹ הוּא מְקַבֵּל פָּנָיו וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בִּפְנֵי רַבּוֹ בְּשָׁעָה שֶׁמְּקַבֵּל חָכְמָתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ל) : "וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ" כִּי הַחָכְמָה הוּא בַּפָּנִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בִּפְנֵי הַתַּלְמִיד יָכוֹל לֵידַע מִי הוּא רַבּוֹ כַּנַּ"ל

רלא - וצבא השמים לך משתחוים

בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמְרִים : "וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים" רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּל דָּבָר כִּי כָּל הָרְפוּאוֹת עַל יְדֵי כֹּחוֹת הַגַּלְגַּלִּים שֶׁהֵם צְבָא הַשָּׁמַיִם וְכָל אֶחָד נוֹתֵן כֹּחַ בְּאֵיזֶה סַם וְעֵשֶׂב הַשַּׁיָּךְ לוֹ וּמֵהֶם מְקַבְּלִים הַסַּמִּים וַעֲשָׂבִים כֹּחַ לִרְפּאוֹת וּכְשֶׁצְּרִיכִים רְפוּאָה מִתְחַבְּרִים כַּמָּה כֹּחוֹת מֵהַגַּלְגַּלִּים שֶׁזֶּה נוֹתֵן כֹּחַ בְּעֵשֶׂב זֶה וְזֶה בְּעֵשֶׂב אַחֵר וְכֵיוֹצֵא וּמִתְחַבְּרִים כֻּלָּם וְעוֹשִׂין מֵהֶם הַרְכָּבָה לִרְפוּאָה עַל כֵּן טוֹב לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֵת שֶׁאוֹמְרִים : "וּצְבָא הַשָּׁמַיִם" וְכוּ שֶׁאָז בָּאִים כֻּלָּם לְהִשְׁתַּחֲווֹת וְלִתֵּן שֶׁבַח וְהוֹדָיָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שְׁ יְצַוֶּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לָהֶם שֶׁיְּמַשְּׁכוּ אֵלּוּ הַכֹּחוֹת הַצְּרִיכִים לִרְפוּאָתוֹ בְּתוֹךְ חֲתִיכַת לֶחֶם אוֹ בְּדָבָר אַחֵר וְיִתְרַפֵּא מִמֵּילָא אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן [עַיֵּן עִנְיָן זֶה בַּאֲרִיכוּת בְּ"לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא" בְּסִימָן א]

רלב - הללו את ה מן השמים וכו

בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר: "הַלְלוּ אֶת ה מִן הַשָּׁמַיִם וְכוּ הַלְלוּהוּ כָּל מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאָיו" וְכוּ אֲזַי הָאָדָם קוֹרֵא לְכֻלָּם וּמְצַוֶּה לְכֻלָּם שֶׁיְּהַלְּלוּ אֶת ה וּמִזֶּה רָאוּי לָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר לְתְפִלָּה בְּכַוָּנַת הַלֵּב מֵאַחַר שֶׁבִּתְפִלָּתוֹ קוֹרֵא לְכָל הָעוֹלָמוֹת לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ יִתְבָּרַךְ

רלג - כשמתגברים על האדם מחשבות רעות והרהורים

כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל הָאָדָם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים וְהוּא מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וּמְנַצֵּחַ אוֹתָם יֵשׁ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תַּעֲנוּג גָּדוֹל מִזֶּה וְהוּא יָקָר מְאד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמָשָׁל שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל הַמְּלָכִים לִפְעָמִים בְּיוֹמָא דְּפִגְרָא הֵם מַנִּיחִין כַּמָּה חַיּוֹת שֶׁיְּנַצְּחוּ זֶה עִם זֶה וְהֵם עוֹמְדִים וּמִסְתַּכְּלִים וְיֵשׁ לָהֶם תַּעֲנוּג גָּדוֹל מִן הַנִּצָּחוֹן כְּמוֹ כֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת הֵם בָּאִים מִבְּחִינַת הַחַיּוֹת (עיין תיקון כא בסופו) וּ מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת הֵם בְּחִינַת חַיּוֹת טְהוֹרוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם בְּחִינַת חַיּוֹת טְמֵאוֹת וּמַנִּיחִים בְּכַוָּנָה מִלְּמַעְלָה שֶׁיְּנַצְּחוּ זֶה עִם זֶה וְ יֵשׁ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תַּעֲנוּג גָּדוֹל כְּשֶׁהָאָדָם מִתְגַּבֵּר עַל הַחַיּוֹת טְמֵאוֹת וּמְנַצֵּחַ אוֹתָם. הַכְּלָל שֶׁ אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אפֶן בָּעוֹלָם שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת בְּיַחַד בְּפַעַם אֶחָד עַל כֵּן בְּקַל יְכוֹלִין לְגָרֵשׁ מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת רַק בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא לַחֲשֹׁב אוֹתוֹ הַמַּחֲשָׁבָה רַק לַחֲשֹׁב אֵיזֶה מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת בְּתוֹרָה אוֹ עֲבוֹדָה אוֹ אֲפִלּוּ מַשָּׂא וּמַתָּן כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת בְּיַחַד בְּשׁוּם אפֶן וּכְבָר מְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (לְעֵיל בְּסִימָן ע"ב). שֶׁ אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מִלְחָמָה וּלְנַעֲנֵעַ רֹאשׁוֹ אָנָה וָאָנָה כְּדֵי לְגָרֵשׁ הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת כִּי אֵין זֶה מוֹעִיל כְּלָל אַדְרַבָּא עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִים יוֹתֵר רַק לִבְלִי לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם כְּלָל רַק לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלּוֹ

בַּמֶּה שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּתוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל לַאֲחוֹרָיו כְּלָל וְעַל יְדֵי זֶה מְמֵילָא תִּסְתַּלֵּק

רלד - ספורי מעשיות מצדיקים הוא דבר גדול מאד

דַּע שֶׁסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מִצַּדִּיקִים הַיְנוּ מִמַּה שֶׁאֵרַע לָהֶם הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאד וְעַל יְדֵי זֶה נִטְהָר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים כִּי אִם מִי שֶׁיָּכוֹל לְהַדְּמוֹת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דְּהַיְנוּ שֶׁיָּכוֹל לְהַבְדִּיל בֵּין אוֹר וְחֹשֶׁךְ כְּמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבְיָכוֹל כִּי כְּנֶגֶד כָּל מַעֲשֶׂה שֶׁל צַדִּיק יֵשׁ כְּנֶגְדּוֹ רַע דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ כְּנֶגְדּוֹ מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל רְשָׁעִים, שֶׁגַּם לָהֶם אֵרַע בָּזֶה כְּגוֹן שֶׁמָּצִינוּ שֶׁפִּינְחָס עָשָׂה דָּבָר גָּדוֹל שֶׁפָּרַח בָּאֲוִיר וּכְנֶגֶד זֶה יֵשׁ מַעֲשֶׂה שֶׁל רָשָׁע, שֶׁגַּם בִּלְעָם פָּרַח בָּאֲוִיר וְכֵן כַּיּוֹצֵא בָּזֶה כִּי הָרַע לְעֻמַּת הַטּוֹב וְהַהֶפְרֵשׁ הוּא רַק מִי שֶׁיָּכוֹל לְהַבְדִּיל בֵּין אוֹר וְחֹשֶׁךְ זֶה יוֹדֵעַ גֹּדֶל הַהֶבְדֵּל וְהַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים לְמַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל רְשָׁעִים כִּי זֶה מִסְטָרָא דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בָּאֱלִישָׁע (מְלָכִים ב ח) : "סַפְּרָה נָּא לִי הַגְּדֻלּוֹת" הַיְנוּ שֶׁעָשָׂה הַנִּסִּים עַל יְדֵי תְּפִלָּה (מְגִלָּה כז) אֲבָל מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל רְשָׁעִים הֵם עַל יְדֵי תַּחְבּוּלוֹת אוֹ כְּשׁוּף אוֹ דָּבָר אַחֵר מִסִּטְרָא אָחֳרָא נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַהֶפְרֵשׁ יוֹדֵעַ רַק זֶה שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַבְדִּיל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ הַיְנוּ בֵּין רַע לְטוֹב וְגַם מִי שֶׁאֵין לוֹ זֶה הַדַּעַת לְהַבְדִּיל וְכוּ אֲבָל יֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁמַּאֲמִין הַהֶבְדֵּל שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם כַּנַּ"ל גַּם זֶה יָכוֹל לְסַפֵּר מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים אֲבָל צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה הָאֱמוּנָה אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּרוּרָה מְאד עַד שֶׁעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה יִהְיֶה דּוֹמֶה לוֹ כְּאִלּוּ רוֹאֶה הַדָּבָר שֶׁמַּאֲמִין בָּעֵינַיִם מַמָּשׁ בְּחִינַת סְתָם וְגַלְיָא כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר [לְעֵיל בְּסִימָן ס"ב] וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה ב) : "לְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ" אוֹר אֵלּוּ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים חֹשֶׁךְ אֵלּוּ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל רְשָׁעִים הַיְנוּ שֶׁמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים הֵם בְּחִינַת אוֹר וּלְהֶפֶךְ מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל רְשָׁעִים הֵם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ וּמִי שֶׁיָּכוֹל לְהַבְדִּיל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ יָכוֹל לְסַפֵּר מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִטְהָר מַחֲשַׁבְתּוֹ גַּם, נִצּוֹל מִצָּרוֹת כִּי בִּלְבּוּל הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת מִחִין דְּקַטְנוּת וּמִזֶּה בָּאִין צָרוֹת כִּי מִחִין דְּקַטְנוּת הֵם בְּחִינַת דִּינִין וְסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים הֵם בְּחִינַת מִחִין דְּגַדְלוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "סַפְּרָה נָּא לִי אֶת הַגְּדֻלּוֹת" בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל וְעַל יְדֵי זֶה מְטַהֵר מַחֲשַׁבְתּוֹ מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִמִּחִין דְּקַטְנוּת וְעַל יְדֵי זֶה מַמְתִּיק הַצָּרוֹת וְהַדִּינִים שֶׁכֻּלָּם הֵם מִבְּחִינַת מִחִין דְּקַטְנוּת כַּנַּ"ל. גַּם צָרִיךְ לֵידַע אֵיךְ לְסַפֵּר הַמַּעֲשֶׂה כִּי בְּכָל מַעֲשֶׂה יֵשׁ צְמָצוּם וְגַם כְּשֶׁרוֹצֶה לְטַהֵר מַחֲשַׁבְתּוֹ עַל יְדֵי סִפּוּר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַצַּדִּיק נִמְצָא שֶׁנַּעֲשֶׂה אָצְלוֹ מֵהַמַּעֲשֶׂה וּמֵהַסִּפּוּר שֶׁהוּא דִּבּוּר נַעֲשֶׂה אָצְלוֹ מַחֲשָׁבָה וּבְוַדַּאי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה זֶה הַצַּדִּיק שֶׁמְּסַפֵּר מִמֶּנּוּ גְּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מַעֲשִׂיּוֹת

שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּדִּיק, בִּבְחִינַת מַחֲשָׁבָה אֲצִלּוֹ עַל כֵּן צָרִיךְ לֵידַע מִמִּי לְסַפֵּר וְאֵיךְ לְסַפֵּר וַאֲזַי נִטְהָר מַחֲשַׁבְתּוֹ וְיָכוֹל לַעֲלוֹת אֶל עוֹלַם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁזֶּה נִקְרָא עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת כִּי הַמַּחֲשָׁבָה גָּבוֹהַּ מְאד וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִכָּנֵס אֶל עוֹלַם הַמַּחֲשָׁבָה, צָרִיךְ לִשְׁתּק וַאֲפִלּוּ אִם יְדַבֵּר אָז דִּבּוּר הָגוּן הוּא מַפְסִיד הַמַּחֲשָׁבָה כִּי הַמַּחֲשָׁבָה הוּא דָּבָר גָּבוֹהַּ מְאד שֶׁאֲפִלּוּ דִּבּוּר הָגוּן מַפְסִידָהּ וְזֶה בְּחִינַת (מְנָחוֹת כט) : שְׁתֹק כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה שֶׁלַּעֲלוֹת אֶל הַמַּחֲשָׁבָה צָרִיךְ לִשְׁתּק וַאֲפִלּוּ אִם יִשְׁתּק וְלֹא יְדַבֵּר כְּלָל עִם כָּל זֶה יֵשׁ בִּלְבּוּלִים שֶׁמְּבַלְבְּלִין הַמַּחֲשָׁבָה וּמוֹנְעִין אוֹתָהּ וְעַל זֶה צָרִיךְ טָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבָה וְזֶה עַל יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כַּנַּ"ל וְלִזְכּוֹת לָזֶה, שֶׁיּוּכַל לְהִדַּמּוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְהַבְדִּיל בֵּין אוֹר וְחֹשֶׁךְ כַּנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי הַשְׂגָּחָה הַיְנוּ שֶׁיֵּצֵא מִטִּבְעִיּוּת שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבְּכָל הַקְּדֻשּׁוֹת כִּי שָׁם כָּל הָעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, (דְּבָרִים י"א) : "תָּמִיד עֵינֵי ה אֱלֹקֶיךָ בָּהּ" כִּי שָׁם הוּא רַק הַשְׂגָּחָה, בְּחִינַת (דְּבָרִים כ"ו) "הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשֶׁךָ" וְזֶה (תְּהִלִּים ט"ז) "שִׁוִּיתִי ה לְנֶגְדִּי תָמִיד" הַיְנוּ כְּשֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְהַשְׁווֹת וּלְהַדְּמוֹת עַצְמִי לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל אָז "לְנֶגְדִּי תָמִיד" הַיְנוּ בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ (תְּהִלִּים ק"ה). אֵין תָּמִיד אֶלָּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר: "תָּמִיד עֵינֵי ה אֱלֹקֶיךָ בָּהּ" וְדַע שֶׁיֵּשׁ שֵׁם שֶׁכְּשֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת מֶלֶךְ מִשְׁתַּמְּשִׁין בְּזֶה הַשֵּׁם וְהַשֵּׁם הוּא קמה (עיין ויקהל משה פרשה קמא) רֹאשֵׁי תֵּבוֹת הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשֶׁךָ וְזֶה בְּחִינַת (דְּנִיֵּאל ב) : "מְהַעְדֶּה מַלְכִין וּמְהָקֵם מַלְכִין" וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּיוֹסֵף (בְּרֵאשִׁית ל"ז) : "וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי".

רלה - מי שהולך ונחלק ונופל

דַּע שֶׁ מִי שֶׁהוֹלֵךְ וְנֶחֱלָק וְנוֹפֵל וַאֲזַי הָעוֹלָם שׂוֹחֲקִין מִמֶּנּוּ, וְהוּא מִתְבַּיֵּשׁ מִזֶּה זֶה בָּא עַל יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב כִּי יוֹם טוֹב נִקְרָא רֶגֶל, וְגַם נִקְרָא מוֹעֵד וְ עַל יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב, נַעֲשֶׂה מִזֶּה רֶגֶל מוֹעֵד עַל כֵּן רַגְלוֹ מוֹעֲדָה וְנָפֵל וְזֶה הַשְּׂחוֹק שֶׁשּׂוֹחֲקִין, הוּא בְּחִינַת הַשְׂמָחוֹת נְפוּלוֹת מִפְּגַם שִׂמְחַת יוֹם טוֹב וְ עַל כֵּן מִתְבַּיֵּשׁ כִּי עֲבוֹדַת אֱלִילִים נִקְרָא בּשֶׁת, (הוֹשֵׁעַ ט) וְהַמְבַזֶּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדַת אֱלִילִים (פְּסָחִים קיח) עַל כֵּן בָּאָה עָלָיו בּוּשָׁה וְ לִפְעָמִים הוּא לוֹ לְכַפָּרָה וְלִפְעָמִים אֵין נִתְכַּפֵּר לוֹ בָּזֶה רַק כְּדֵי לְהַזְכִּירוֹ שֶׁיָּשׁוּב.

רלו - מי שנוהג רבנות בכשרות ובתמימות כראוי

מִי שֶׁנּוֹהֵג רַבָּנוּת בְּכַשְׁרוּת וּבִתְמִימוּת כָּרָאוּי עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁיַּעֲלֶה לְגֻדְלָה לְסוֹף יָמָיו וְכָל מַה שֶׁנֶּחְשָׁב לְגֻדְלָה בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר, הוּא עוֹלֶה לְגֻדְלָה זוֹ כְּגוֹן בַּדּוֹר הַזֶּה שֶׁעִקַּר הַגְּדֻלָּה

וְהַכְּבוֹד הוּא כְּשֶׁמַּחֲזִיקִין אוֹתוֹ לְצַדִּיק מְפֻרְסָם אֲזַי זוֹכֶה שֶׁיִּתְקַבֵּל בְּסוֹף יָמָיו לִמְפֻרְסָם גָּדוֹל אַף שֶׁבֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, רַק שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר פָּשׁוּט וְנוֹתְנִין לוֹ שְׂכָרוֹ קֹדֶם שֶׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם וְאַחַר כָּךְ וְכוּ

רלז - עקר הנגון והכלי שיר, הביא לוי לעולם

עִקַּר הַנִּגּוּן וְהַכְּלֵי שִׁיר, הֵבִיא לֵוִי לָעוֹלָם כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (שְׁמוֹת י"ט.) שֶׁעִקַּר הַנִּגּוּן מִסִּטְרָא דִּלְוַאי וְזֶה שֶׁאָמְרָה לֵאָה: "הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי" (בְּרֵאשִׁית כ"ט) שֶׁעַתָּה הַפַּעַם שֶׁנּוֹלַד לֵוִי שֶׁעַל יָדוֹ בָּא בְּחִינַת הַנִּגּוּן וּכְלֵי שִׁיר לָעוֹלָם הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי בְּוַדַּאי כִּי הִתְחַבְּרוּת שְׁנֵי דְּבָרִים הוּא עַל יְדֵי נִגּוּן וּכְלֵי שִׁיר, וְהֵבֵן וְזֶה בְּחִינַת כְּלֵי זֶמֶר שֶׁמְּנַגְּנִין עַל חֲתֻנָּה (תְּהִלִּים קי"ט) : שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם רָאשֵׁי תֵּבוֹת רַחַשׁ [זֶה הָעִנְיָן הֵם דִּבְרֵי צַחוּת שֶׁאָמַר עַל עַצְמוֹ שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִין לִתֵּן לוֹ רַחַשׁ הַמַּגִּיעַ לְהֶרֶב וּפַעַם אַחַת עָמְדוּ לְפָנָיו בְּעֵת שֶׁהָיָה חֲתֻנָּה בָּעִיר וְאָמַר אָז עִנְיָן הַנַּ"ל מֵעִנְיָן כְּלֵי זֶמֶר שֶׁמְּנַגְּנִין עַל הַחֲתֻנָּה כַּנַּ"ל [כִּי כֵן הָיָה דַּרְכּוֹ בַּקֹּדֶשׁ שֶׁעַל פִּי רֹב הָיָה אוֹמֵר תּוֹרָה מֵעֵין מַה שֶׁהָיָה נַעֲשֶׂה וְנִדְבָּר אָז בְּאוֹתָהּ הָעֵת כַּאֲשֶׁר יִתְבָּאֵר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר] רַחַשׁ הַמַּגִּיעַ לוֹ רַחַשׁ, שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם

רלח - כששני אנשים מחלקים ביניהם על איזה ענין

כְּשֶׁשְּׁנֵי אֲנָשִׁים מְחֻלָּקִים בֵּינֵיהֶם עַל אֵיזֶה עִנְיָן וּכְשֶׁיְּבוֹאוּ הַשְּׁלִישִׁי אַף שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מֵעִנְיָנָם אֲזַי יַסְכִּים עִם אֶחָד יוֹתֵר מֵעִם חֲבֵרוֹ זֶה מֻחֲמָת שֶׁהָאֶחָד סָמוּךְ לְשָׂרְשׁוֹ יוֹתֵר מֵחֲבֵרוֹ כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ שָׁוִים לוֹ כְּאֶחָד כִּי אֵין שְׁנֵי אֲנָשִׁים שָׁוִין וְאִם כֵּן בְּוַדַּאי אֶחָד סָמוּךְ יוֹתֵר וּמִזֶּה בָּא שֶׁהוּא מַסְכִּים עִם זֶה וְהֵבֵן

רלט - על ידי מחלקת אי אפשר לדבר

עַל יְדֵי מַחֲלֹקֶת אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר הוּא מִשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קכ"ב) : "אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם" וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד קֹדֶם הַתְּפִלָּה לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ מִצְוַת עֲשֵׂה: "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" כְּדֵי שֶׁ עַל יְדֵי זֶה שֶׁיֵּשׁ אַהֲבָה וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה אֲבָל כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם וְיֵשׁ מַחֲלֹקֶת, אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם אֶחָד רוֹצֶה שָׁלוֹם רַק שֶׁהֵם חוֹלְקִין עָלָיו עִם כָּל זֶה אֵין הַשָּׁלוֹם בִּשְׁלֵמוּת עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר וּלְהִתְפַּלֵּל אַף שֶׁהוּא אִישׁ שָׁלוֹם מֵאַחַר שֶׁהֵם חוֹלְקִין עָלָיו וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, (שָׁם ק"כ) : "אֲנִי שָׁלוֹם" כִּי אֲנִי אִישׁ שָׁלוֹם וּמִצַּדִּי הָיָה שָׁלוֹם עִם כֻּלָּם וְעִם כָּל זֶה "וְכִי אֲדַבֵּר, הֵמָּה לַמִּלְחָמָה" הֵינוּ שֶׁאַף שֶׁאֲנִי שָׁלוֹם, עִם כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר מֻחֲמַת הַמִּלְחָמָה

וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהֵם חוֹלְקִין עָלַי כַּנַּ"ל וְהִנֵּה כָּל הַדִּבּוּרִים הֵם מִשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שָׁלוֹם יָכוֹל לֵידַע כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא שָׁלוֹם שֶׁהוּא יוֹדֵעַ כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (עָמוֹס ד) "וּמַגִּיד לְאָדָם מַה שֵּׂחוֹ" כִּי כָּל הַדִּבּוּרִים בָּאִים מִשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל וְזֶה אוֹתִיּוֹת שָׁלוֹם רָאשֵׁי תֵּבוֹת וּמַגִּיד לְאָדָם מַה שֵּׂיחוֹ כָּל הַדִּבּוּרִים בָּאִים מֵחֲמִימוּת וּמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲמִימוּת הָרִבֵּה מְדַבֵּר הַרְבֵּה וְכֵן מִי שֶׁנִּתְקָרֵר וְאֵין בּוֹ חֲמִימוּת, אֵין יָכוֹל לְדַבֵּר כִּי הַדִּבּוּר הוּא מֵחֲמִימוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ט) "חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי" וְהוּא שַׁלְהוֹבָא דְנוּרָא וְכוּ

רמ - כל ההשפעות וכל הדברים הם באים רק מהצדיק האמת

כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַדְּבָרִים הֵם בָּאִים רַק מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת יוּכַל לְקַבֵּל בְּקַל אֶת מַה שֶּׁצָּרִיךְ לוֹ הֵן עֲשִׁירוּת אוֹ בָּנִים אֲבָל כְּשֶׁהוּא רָחוֹק מֵהַצַּדִּיק אֲזַי בָּא לוֹ בְּקֹשִׁי גָּדוֹל כִּי כָּל אֶחָד מְקַבֵּל עֲשִׁירוּת אוֹ בָּנִים לְפִי הַמַּזָּל שֶׁלּוֹ וְהַמַּזָּל מְקַבֵּל הַהַשְׁפָּעָה מֵהַצַּדִּיק, כִּי מִשָּׁם בָּאִים כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְעַל כֵּן כְּשֶׁהוּא רָחוֹק מֵהַצַּדִּיק, אֲזַי הַמַּזָּל צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל כְּדֵי לְקַבֵּל הַהַשְׁפָּעָה מֵהַצַּדִּיק, מֵחֲמַת שֶׁהוּא רָחוֹק מִמֶּנּוּ וְעַל כֵּן נִמְצָא בָּזֶה חִלּוּקִים רַבִּים לִפְעָמִים מַגִּיעַ לְאָדָם עֲשִׁירוּת וְהוּא מֵת מִזֶּה וְנִשְׁאָר הָעֲשִׁירוּת לַיּוֹרְשִׁין וְלִפְעָמִים הוּא מֵת עַל יְדֵי זֶה שֶׁמְּקַבֵּל עֲשִׁירוּת, וְגַם אוֹבֵד אֶת הָעֲשִׁירוּת וְכֵן חִלּוּקִים רַבִּים וְהוּא כְּמוֹ לְמָשָׁל כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה לְהַגְבִּיהַּ מַשָּׂא כָּבֵד וְהוּא מַכְנִיס כָּל כֹּחוֹ לְהַגְבִּיהַּ הַמַּשָּׂא מֵחֲמַת שֶׁכְּבֵדָה מְאד וְלִפְעָמִים מַגְבִּיהַּ הַמַּשָּׂא אֲבָל מֵחֲמַת גֹּדֶל הַכֹּחַ שֶׁהִכְנִיס בָּזֶה נֶעֱקְרוּ וְנִתְלַשׁוּ מֵעָיו בְּקִרְבּוֹ עַד שֶׁמֵּת מֵחֲמַת זֶה אֲבָל יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאַף עַל פִּי כֵן נִשְׁאַר הַמַּשָּׂא בְּיָדוֹ וְלִפְעָמִים מֵחֲמַת שֶׁנִּתְלַשׁ בְּקִרְבּוֹ נָפַל גַּם הַמַּשָּׂא מִיָּדוֹ נִמְצָא שֶׁזֶּה מֵת מֵחֲמַת שֶׁהִגְבִּיהַּ הַמַּשָּׂא וְגַם הַמַּשָּׂא לֹא נִשְׁאֲרָה אֲצָלוֹ אֶפִלּוּ לְבָנָיו כְּמוֹ כֵן בְּהַנַּ"ל מֵחֲמַת שֶׁהַמַּזָּל צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל כְּדֵי לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק הַהַשְׁפָּעָה מֵחֲמַת שֶׁהוּא רָחוֹק מִמֶּנּוּ מֵחֲמַת זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת כַּמָּה חִלּוּקִים כַּנַּ"ל אֲבָל הַמְקָרֵב לְהַצַּדִּיק, אֲזַי אֵין הַמַּזָּל צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ כֹּחַ מֵחֲמַת שֶׁהוּא קָרוֹב אֲצָלוֹ אֲבָל עִם כָּל זֶה, לִפְעָמִים יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאָדָם יִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְעַל יְדֵי זֶה אוֹבֵד הָעֲשִׁירוּת דַּע כִּי זֶה מֵחֲמַת שֶׁהוּא רוֹאֶה דְּבָר יָקָר גָּבוֹהַּ מְאד וְאַף עַל פִּי דְּאִיהוּ לָא חָזֵי מַזָּלֵהּ חָזֵי (מְגִלָּה ג) וּמֵחֲמַת שֶׁהַמַּזָּל רוֹאֶה דְּבָר יָקָר וְנַעֲלֶה מְאד עַל יְדֵי זֶה מַשְׁלִיךְ הָעֲשִׁירוּת מֵאֶצְלוֹ כְּמוֹ מִי שֶׁנּוֹשֵׂא מַשָּׂא שֶׁל נְחשֶׁת וְרוֹאֶה זָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וְיָקָרִים אֲזַי מַשְׁלִיךְ הַכֹּל וְרָץ וְחוֹטֵף אֶת הַדְּבָרִים הַיְקָרִים כְּמוֹ כֵן מֵחֲמַת שֶׁנִּתְקָרֵב וְרוֹאֶה יָקָר מִפָּז וּמִפְּנִינִים אֲזַי מַשְׁלִיךְ הַמַּזָּל, אֶת הָעֲשִׁירוּת כִּלְאַחַר יָד מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזּוֹכֶה

שֶׁיִּרְגִּישׁ גַּם בְּעַצְמוֹ שֶׁהַהִתְקָרְבוּת לְהַצַּדִּיק הוּא יָקָר מִכָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁבָּעוֹלָם אֲזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ עַל מָמוֹן וְאֵינוֹ רוֹצֶה כְּלָל עֲשִׁירוּת.

רמא - כשיש דינים, חס ושלום

כְּשֶׁיֵּשׁ דִּינִים, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי הַמִּדַּת הַדִּין הָיָה מְכַלֶּה אֶת הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם אֲבָל הַמִּדַּת הַדִּין אֵין לָהּ כֹּחַ לְכַלּוֹת לְגַמְרֵי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ט) : חֲצִי כֵּלִים וְהֵם אֵינָם כֵּלִים אֲבָל הָאָדָם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְכַלּוֹת לְגַמְרֵי אֶת חֲבֵרוֹ, חַס וְשָׁלוֹם וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ דִּינִים עַל אָדָם אֶחָד, חַס וְשָׁלוֹם וּבָא אָדָם אַחֵר וְעוֹמֵד וְחוֹלֵק עָלָיו אֲזַי מִדַּת הַדִּין מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ כִּי הֵם רוֹצִים יוֹתֵר שֶׁיִּנָּקם בּוֹ הָאָדָם כִּי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ כַּנַּ"ל עַל כֵּן מִי שֶׁהוּא צַדִּיק גָּדוֹל וּמַשְׁגִּיחַ בְּתִקּוּן הָעוֹלָם הוּא חוֹלֵק לִפְעָמִים בְּכַוָּנָה עַל צַדִּיק אֶחָד כְּדֵי לְסַלֵּק מֵעָלָיו מִדַּת הַדִּין כַּנַּ"ל כִּי יִסְמְכוּ עָלָיו שֶׁהוּא יִנָּקם יוֹתֵר אֲבָל אַחַר כָּךְ הוּא עוֹשֶׂה בְּרַחֲמִים וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה יִסּוּרִים לְאוֹתוֹ הַצַּדִּיק וְזֶה פֵּרוּשׁ (בַּמִּדְבָּר כ"ה) : "פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר וְכוּ הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי וְכוּ בְּקַנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכָם וְלֹא כִלִּיתִי" וְכוּ הַיְנוּ שֶׁפִּינְחָס הֵשִׁיב אֶת חֲמַת ה וְסִלֵּק מִדַּת הַדִּין מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שֶׁהוּא לָבַשׁ נְקָמָה לְנִקם בָּהֶם עַל כֵּן נִסְתַּלְּקוּ הַדִּינִים כַּנַּ"ל וְזֶה מֵחֲמַת כִּי הַדִּינִים אֵינָם יְכוֹלִים לְכַלּוֹת וְכוּ עַל כֵּן הֵם רוֹצִים יוֹתֵר כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לִנְקם כַּנַּ"ל וְזֶה: "וְלֹא כִלִּיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי" הַיְנוּ שֶׁבָּזֶה מוֹדִיעַ לָנוּ הַתּוֹרָה גְּדֶל הַטּוֹבָה שֶׁעָשָׂה פִּינְחָס לְיִשְׂרָאֵל בְּקַנְאוֹ אֶת קִנְאָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלָבַשׁ נְקָמָה לִנְקם בָּהֶם שֶׁבָּזֶה עָשָׂה לָהֶם טוֹבָה גְּדוֹלָה וְהַטַּעַם הוּא כִּי "וְלֹא כִלִּיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי" הַיְנוּ שֶׁבְּקִנְאָתִי בְּמִדַּת הַדִּין שֶׁלִּי, אֲיַי מְכַלֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי מִדַּת הַדִּין אֵין בָּהּ כֹּחַ לְכַלּוֹת כַּנַּ"ל אֲבָל הָאָדָם כְּשֶׁנּוֹקֵם יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְכַלּוֹת לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם עַל כֵּן עָשָׂה פִּינְחָס טוֹבָה נִפְלָאָה לְיִשְׂרָאֵל, בְּמָה שֶׁלָּבַשׁ קִנְאָה לִנְקם בָּהֶם כִּי עַל יְדֵי זֶה רָפְתָה מִיִּשְׂרָאֵל כֹּחַ הַדִּינִים בְּחִשְׁבָּם שֶׁפִּינְחָס יִנְקם בָּהֶם בְּיוֹתֵר כִּי פִּינְחָס הוּא אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִנְקם יוֹתֵר לְכַלּוֹת לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן, עַל יְדֵי זֶה הֵשִׁיב פִּינְחָס אֶת חֲמָתִי וְסִלֵּק מִדַּת הַדִּין כַּנַּ"ל אֲבָל בֶּאֱמֶת, פִּינְחָס בְּוַדַּאי הָיָה רַחֲמָן וּבְוַדַּאי אַחַר כָּךְ הֵקֵל הַדִּינִים מֵעֲלֵיהֶם

רמב - יש בחינת אריך אנפין בקלפה

דַּע שֶׁ יֵּשׁ בְּחִינַת אֲרִיךְ אַנְפִּין בַּקְּלִפָּה (עַיֵּן "עֵץ חַיִּים" שַׁעַר הַקְּלִפּוֹת פ"ג). וּ מִי שֶׁפּוֹגֵעַ בְּאִשָּׁה מִבְּחִינָה זוֹ קָשֶׁה לוֹ לְהִנָּצֵל מֵהִרְהוּר וְאַף אִם יַעֲצִים עֵינָיו, אַף עַל פִּי כֵן בְּכָל צַד שֶׁיִּפְנֶה תִּזְדַּמֵּן לוֹ כִּי הִיא בְּחִינַת אֲרִיךְ אַנְפִּין שֶׁל הַקְּלִפָּה, שֶׁהֵם פָּנִים אֲרֻכִּים וְעַל כֵּן בְּכָל צַד שֶׁיִּפְנֶה תִּזְדַּמֵּן לוֹ וְדַע שֶׁ צְּדָקָה הוּא סְגֻלָּה גְּדוֹלָה וּמוֹעֶלֶת מְאד לְהִנָּצֵל מֵהִרְהוּרֵי נְאוּף

אַך אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לִסְמך עַל זֶה וְלִהְיוֹת מְעֹרָב עִם הַנְּשִׁים וּלְהַרְבּוֹת שִׂיחָה עִמָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם רַק שֶׁאֵינוֹ מַזִּיק לוֹ כָּל כָּךְ וְזֶהוּ (אָבוֹת פֶּרֶק א) : וְיִהְיוּ עֲנִיִּים בְּנֵי בֵיתְך וְאַל תַּרְבֶּה שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה הַיְנוּ שֶׁ אַף שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה צְדָקָה וַעֲנִיִּים הֵם בְּנֵי בֵיתְך אַף עַל פִּי כֵן אַל תַּרְבֶּה וְכוּ כַּנַּ"ל אֲבָל אֵין הָאִסּוּר רַק שֶׁלֹּא יַרְבֶּה אֲבָל מַה שֶּׁהוּא מֻכְרָח אֵין מַזִּיק לוֹ וְזֶה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁהִיא מַצֶּלֶת מֵהֶרְהוּרִים שֶׁל נְאוּף שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲבִי אָבוֹת הַטֻּמְאָה, בְּחִינוֹת מֵת וּצְדָקָה מַצֶּלֶת מֵהֶם בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי י) : "וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת" הַשֵּׁם יַצִּילֵנוּ

רמג - יש צדיק גדול מאד, שאין העולם יכול לסבל קדשתו

דַּע שֶׁיֵּשׁ צַדִּיק גָּדוֹל מְאד, שֶׁאֵין הָעוֹלָם יְכוֹל לִסְבֹּל קְדֻשָּׁתוֹ עַל כֵּן הוּא מִתְעַלֵּם מְאד וְאֵין רוֹאִים מִמֶּנּוּ שׁוּם קְדֻשָּׁה וּפְרִישׁוּת יְתֵרָה זֶה מֵחֲמַת גֹּדֶל קְדֻשָּׁתוֹ מְאד וְזֶה בְּחִינוֹת כָּל הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קָדָשִׁים (יְדֵים פֶּרֶק ג) נִמְצָא שֶׁשִּׁיר הַשִּׁירִים הוּא קָדוֹשׁ מְאד יוֹתֵר הַרְבֵּה מִכָּל הַסְּפָרִים וְהִנֵּה מָצִינוּ שֶׁשְּׁלמה הַמֶּלֶך עָלָיו הַשָּׁלוֹם, חִבֵּר שְׁלשָׁה סְפָרִים : מִשְׁלֵי, קֹהֶלֶת וְשִׁיר הַשִּׁירִים וּבֶאֱמֶת מִשְׁלֵי וְקֹהֶלֶת הֵם כֻּלָּם מְלֵאִים מוּסָר וְיִרְאַת שָׁמַיִם מְאד וּמָצִינוּ בָּהֶם תֵּבוֹת קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה כַּמָּה פְּעָמִים אֲבָל בְּשִׁיר הַשִּׁירִים אֵינוֹ נִמְצָא תֵּבוֹת קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה כְּלָל פּוּק עַיֵּן וְתִשְׁכַּח, שֶׁבְּכָל סֵפֶר שִׁיר הַשִּׁירִים אֵין נִמְצָא שָׁם בְּכָל הַסֵּפֶר שׁוּם תֵּבוֹת קֹדֶשׁ וְטָהוֹר וְזֶה מֵחֲמַת גֹּדֶל עֹצֶם קְדֻשָּׁתוֹ אֵינָם רוֹאִים שָׁם שׁוּם קְדֻשָּׁה

רמד - מי שהוא מערב בין העכו"ם

מִי שֶׁהוּא מְעֹרָב בֵּין הָעַכּוּ"ם דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲסָקִים וּמַשָּׂא וּמַתָּן עִמָּהֶם צָרִיך לִשְׁמר עַצְמוֹ מְאד מְאד שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ כִּי בְּקַל יוּכַל לְהִתְפֵּס בִּרְשָׁתָם, חַס וְשָׁלוֹם לַחֲלק עַצְמוֹ מִמַּדְרֵגַת יַהֲדוּתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כִּי לא דַּי לְהָאָדָם שֶׁהוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה הַשָּׁפָל אֲשֶׁר מַלְאָכִים אֵין לָהֶם כֹּחַ לַעֲמד בְּזֶה הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁפַּעַם אַחַת בָּאוּ מַלְאָכִים בְּזֶה הָעוֹלָם וְנִלְכְּדוּ מְאד (זֹהַר בְּרֵאשִׁית דַּף נ"ח) אֲבָל בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ יוֹתֵר מִמַּלְאָכִים וְהֵם יְכוֹלִין לַעֲמד בְּזֶה הָעוֹלָם וּלְהִתְגַּבֵּר עַל הָעוֹלָם הַזֶּה וּלְהִדָּבֵק בְּהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַך שְׁמוֹ אֲבָל לִהְיוֹת גַּם כֵּן מְעֹרָב עִם הָעַכּוּ"ם זֶה קָשֶׁה מְאד עַל כֵּן צָרִיך לִשְׁמר עַצְמוֹ מְאד מְאד לִהְיוֹת כְּיָתֵד חָזָק בַּל יִמּט מִמַּדְרֵגַת כַּשְׁרוּתוֹ וְיַהֲדוּתוֹ

רמה - דע שיש חדרי תורה

דַּע שֶׁיֵּשׁ חַדְרֵי תוֹרָה וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לָהֶם כְּשֶׁמַּתְחִיל לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה, הוּא נִכְנָס בְּהַחֲדָרִים וְנִכְנָס מֵחֶדֶר לְחֶדֶר וּמֵחֶדֶר לְחֶדֶר כִּי בְּכָל חֶדֶר וְחֶדֶר יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה פְּתָחִים לַחֲדָרִים

אֲחֵרִים וְכֵן מֵאוֹתָן הַחֲדָרִים לַחֲדָרִים אֲחֵרִים וְהוּא נִכְנָס וּמְטַיֵּל בְּכֻלָּם, וּמְלַקֵּט מִשָּׁם אוֹצָרוֹת וּסְגֻלּוֹת יְקָרוֹת וַחֲמוּדוֹת מְאד אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ אֲבָל דַּע, שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר מְאד, לְבַל יִטְעֶה בְּעַצְמוֹ, כִּי לֹא בִּמְהֵרָה זוֹכִין לָזֶה כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה חִדּוּשִׁין שֶׁאֵינָם בָּאִים מִשָּׁם רַק מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת כִּי אֶת זֶה לְעַמַּת זֶה עָשָׂה אֱלקִים וְאַף שֶׁנִּדְמֶה לָאָדָם לְהַשָּׂגָה גְּדוֹלָה אַף עַל פִּי כֵן, גַּם שָׁם יֵשׁ חִדּוּשִׁים נָאִים שֶׁנִּדְמִין לְהַשָּׂגוֹת וְגַם בָּזֶה יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת כְּמוֹ לְמָשָׁל כְּשֶׁכּוֹתְבִין תֵּבַת אָדָם יוֹדְעִין שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל דְּמוּת הָאָדָם אֲבָל הוּא רַק בָּרֶמֶז בְּעָלְמָא כִּי אֵין כָּתוּב שָׁם שׁוּם צִיּוּר הָאָדָם וְיֵשׁ שֶׁמְּצַיְּרִין עַל הַנְּיָר צִיּוּר הָאָדָם, וְשָׁם נִגְלֶה יוֹתֵר קְצָת דְּמוּת הָאָדָם וְיֵשׁ שֶׁמְּנַקְּרִין צִיּוּר הָאָדָם מֵחֲתִיכַת עֵץ וְשָׁם נִתְגַּלֶּה עוֹד יוֹתֵר צִיּוּר הָאָדָם אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אֵין זֶה אָדָם מַמָּשׁ רַק הָאָדָם בְּעַצְמוֹ הוּא הָאָדָם בֶּאֱמֶת כְּמוֹ כֵן יֵשׁ כַּמָּה חִדּוּשִׁין שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהֵם רַק כְּמוֹ פְּנָקָס וּכְמוֹ שֶׁכּוֹתְבִין תֵּבַת אָדָם לְבַד כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר י"ט) : "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם" וְיֵשׁ שֶׁהוּא נִכְנָס לִפְנִים מִזֶּה אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אֵין זֶה אָדָם כַּנַּ"ל רַק כְּשֶׁזּוֹכִין אֶל הַתּוֹרָה בְּעַצְמוֹ זֶהוּ בְּחִינַת אָדָם בֶּאֱמֶת וְזֶהוּ זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם זֹאת הַתּוֹרָה דַּיְקָא הֵינוּ רַק זֹאת הַתּוֹרָה הָאֲמִתִּית, הוּא בְּחִינַת אָדָם וְדַע שֶׁכָּל אָדָם קֹדֶם שֶׁמַּשִּׂיג בַּתּוֹרָה הַשָּׂגָה שֶׁל אֱמֶת צָרִיךְ לֵילֵךְ בְּהֶכְרֵחַ דֶּרֶךְ אֵלּוּ הֵיכָלוֹת הַתְּמוּרוֹת אֲבָל הַכְּלָל שֶׁאָסוּר לִטְעוֹת בְּעַצְמוֹ לִסְבּר שֶׁכְּבָר בָּא אֶל הַהַשָּׂגָה הָרְאוּי כִּי אִם יִסְבּר כֵּן יִשָּׁאֵר שָׁם חַס וְשָׁלוֹם אֲבָל כְּשֶׁיֵּדַע שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לִכְנס לְחַדְרֵי תּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים אֲזַי יִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, וְיַרְבֶּה בִּתְפִלּוֹת, וְיַפְצִיר עַד שֶׁיִּפָּתְחוּ לוֹ שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת, וְאָז יִרְאֶה הַהֶפְרֵשׁ וַאֲפִלּוּ אִם עָשָׂה עֲבֵרוֹת וְתַעֲנִיתִים וְסִגּוּפִים בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַחַר כָּךְ זָכָה לְחִדּוּשִׁין אַף עַל פִּי כֵן אַל יַעֲמד עַל זֶה לִסְבּר שֶׁהֵם הַשָּׂגוֹת שֶׁל אֱמֶת כַּנַּ"ל כִּי אֲפִלּוּ לְהַדְּמְיוֹנוֹת שֶׁל הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת צָרִיךְ עֲבֵרוֹת וְתַעֲנִיתִים וַאֲפִלּוּ בְּתַאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ דֻּגְמָא לָזֶה כְּגוֹן לְמָשָׁל כְּשֶׁעוֹשִׂין שְׂחוֹק וְקוֹמְדִיָּא אֲזַי נוֹסֵעַ אֶחָד וּמַכְרִיז וְחוֹשֵׁב כָּל הַדְּבָרִים שֶׁיַּעֲשׂוּ עַל הַקּוֹמְדִיָּא וְאַף שֶׁהוּא תַּאֲוָה לִשְׁמעַ אַף עַל פִּי כֵן אֵין זֶה הַשְׂחוֹק בְּעַצְמוֹ וְכֵן כְּשֶׁבָּא לְהַחֶדֶר שֶׁעוֹשִׂין שָׁם הַקּוֹמְדִיָּא יֵשׁ שָׁם מְצַיֵּר עַל הַטַּבְלָא כָּל הַדְּבָרִים שֶׁיַּעֲשׂוּ שָׁם וְגַם זֶה אֵינוֹ הַדָּבָר בְּעַצְמוֹ וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁבָּאִים לְשָׁם לִפְנִים, עוֹמֵד לֵץ אֶחָד, וְעוֹשֶׂה כְּמַעֲשֵׂה קוֹף וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשֶׂה הַבַּעַל קוֹמְדִיָּא, הוּא עוֹשֶׂה אַחֲרָיו בְּלֵיצָנוּת וְגַם זֶה אֵינוֹ הַדָּבָר בְּעַצְמוֹ וְעִקַּר הוּא הַשְׂחוֹק בְּעַצְמוֹ שֶׁעוֹשִׂין שָׁם וּכְמוֹ כֵן תְּבִין הַנִּמְשָׁל מֵעַצְמוֹ כִּי יֵשׁ מִי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁנִּכְנָס לִפְנִים, וְלִפְנֵי וְלִפְנִים וַעֲדַיִן עוֹמֵד בַּחוּץ לְנַמְרֵי, כִּי לֹא הִתְחִיל לְהַשִּׂיג הַשָּׂגָה שֶׁל אֱמֶת. וְהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מְאד אַף כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי כֵן אֵינָם נֶחֱשָׁבִים בְּעֵינָיו לִכְלוּם לְגַדֵּל עַצְמָם הַכָּרָתוֹ אֶת גְּדֻלּוֹת הַבּוֹרֵא

יִתְבָּרַךְ עַל כֵּן הוּא מִשְׁתַּדֵּל וּמִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם שֶׁיַּתְחִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַרְאוֹת לוֹ אוֹר הַתּוֹרָה כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל לְהַשִּׂיג כְּלָל מִימָיו.

רמו - לפעמים צריך האדם שיהיה לו גדלות

לִפְעָמִים צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ גַּדְלוּת כְּמָה שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב י"ז) : "וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה'" וְהוּא מוֹעִיל כְּמוֹ תַּעֲנִית כִּי כְּשֶׁצָּרִיךְ לָבוֹא לְהַשְׁגָּה וְלַעֲלוֹת לְאֵיזֶה מַדְרֵגָה אֲזַי צָרִיךְ לִשְׁכֹּחַ אֶת חָכְמָתוֹ שֶׁמִּקֹּדֶם (בָּבָא מְצִיעָא פה) : שֶׁרַבִּי זֵירָא הִתְעַנָּה כְּדֵי לִשְׁכֹּחַ תַּלְמוּד בַּבְלִי כִּי הָיָה צָרִיךְ לָבוֹא לְהַשְׁגָּה יוֹתֵר גְּדוֹלָה שֶׁהִיא תּוֹרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַגַּדְלוּת מוֹעִיל כְּמוֹ הַתַּעֲנִית הַנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי הַגַּדְלוּת שׁוֹכֵחַ גַּם כֵּן אֶת חָכְמָתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים סו:) : כָּל הַמִּתְגָּאֶה חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ אַךְ צָרִיךְ לָזֶה חָכְמָה יְתֵרָה, כִּי בְּוַדַּאי גַּדְלוּת הוּא אִסּוּר גָּדוֹל מְאד וְאִם יִתְגָּאֶה בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי חָכְמָתוֹ תִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי, וְלֹא יָבוֹא לְהַשְׁגָּה וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה שׁוֹטֶה מַמָּשׁ אַךְ צָרִיךְ לָזֶה אֱמוּנוּת יְתֵרָה, אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ גַּדְלוּת רַק כְּדֵי לִשְׁכֹּחַ חָכְמָתוֹ שֶׁמִּקֹּדֶם שֶׁהוּא צָרִיךְ לִשְׁכֹּחַ כַּנַּ"ל וְאַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה עָנָו בֶּאֱמֶת

רמז - "תיקו" - הוא בחינת מחסר תקון

אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (רַעְיָא מְהֵימְנָא צו כ"ז:) : שֶׁ "תֵּיקוּ" הַנֶּאֱמַר בַּשַּׁ"ס הוּא בְּחִינַת מְחֻסַּר תִּקּוּן דְּהַיְנוּ שֶׁנֶּחְסַר הַנּוּן שֶׁל תִּיקוּן וְנַעֲשֶׂה תֵּיקוּ וְדַע שֶׁ זאת הַנּוּן פְּשׁוּטָה כְּשֶׁנֶּחְסֶרֶת מֵהַתִּיקוּן וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת תֵּיקוּ כַּנַּ"ל אֲזַי הִיא נִשְׁפֶּלֶת וְנִכְפֶּפֶת וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת קִינוֹת שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת תִּיקוּן, רַק שֶׁהַנּוּן נִכְפֶּפֶת כַּנַּ"ל ה יְגֻאַלֵּנוּ וְיִתְהַפְּכוּ הַקִּינוֹת לְתִיקוּן, וְיִתְתַּקֵּן הַתֵּיקוּ הַנַּ"ל

רמח - ספורי מעשיות מצדיקים, הוא דבר גדול מאד

דַּע שֶׁ סִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מִצַּדִּיקִים, הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאד כִּי עַל יְדֵי סִפּוּרִים מִצַּדִּיקִים נִתְעוֹרֵר וְנִתְלַהֵב הַלֵּב בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחֵשֶׁק נִמְרָץ מְאד כִּי הָרְשִׁימוּ שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ הַצַּדִּיק שֶׁמְּסַפְּרִין מִמֶּנּוּ, עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זאת הָרְשִׁימוּ נִתְעוֹרֶרֶת בְּעֵת שֶׁמְּסַפְּרִין מֵהַצַּדִּיק וְהִיא מְעוֹרֶרֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל.

רמט - עקר הגבורה בהלב

עִקַּר הַגְּבוּרָה בְּהַלֵּב כִּי מִי שֶׁלִּבּוֹ חָזָק וְאֵינוֹ מִתְיָרֵא מִשּׁוּם אָדָם וּמִשּׁוּם דָּבָר יָכוֹל לַעֲשׂוֹת גְּבוּרוֹת נוֹרָאוֹת וְלִכְבּשׁ הַמִּלְחָמוֹת עַל יְדֵי חֹזֶק וְתֹקֶף לִבּוֹ שֶׁאֵינוֹ מִתְיָרֵא וְרָץ לְתוֹךְ תֹּקֶף

הַמִּלְחָמָה וְזֶה בְּחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ד) : אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ וְזֶה בְּחִינַת גְּבוּרוֹת שִׁמְשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שׁוֹפְטִים י"ג) : "וַתָּחֶל רוּחַ ה לְפַעֲמוֹ בְּמַחֲנֵה דָן בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאל" שֶׁבְּאוֹתָן הַמְּקוֹמוֹת עָלְיוֹ רוּחַ ה וְלָבַשׁ גְּבוּרָה דְּהַיְנוּ שֶׁבָּא לוֹ חִזּוּק וְתֹקֶף גְּבוּרָה בַּלֵּב וְעַל יְדֵי זֶה עָשָׂה גְּבוּרוֹת נוֹרָאוֹת

רנ - כל מיני צער וכל היסורים אינם רק מחסרון הדעת

דַּע שֶׁ כָּל מִינֵי צַעַר וְכָל הַיִּסּוּרִים אֵינָם רַק מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת וְיוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵין לוֹ שׁוּם יִסּוּרִין, וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ שׁוּם צַעַר, כִּי "ה נָתַן וַה לָקַח" (אִיּוֹב א) וְ אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ יִסּוּרִין שֶׁבְּהֶכְרֵחַ מַרְגִּישִׁים אוֹתָם כְּגוֹן הַיִּסּוּרִים שֶׁבָּאִים מֵחֲמַת הַהַרְכָּבָה כְּמוֹ יִסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ מִיצִיאַת הַנְּשָׁמָה מִן הַגּוּף וְהֵם יִסּוּרֵי הַחוֹלֶה שֶׁבָּאִים מֵחֲמַת שֶׁמַּתְחֶלֶת הַנְּשָׁמָה לְהִתְפַּשֵּׁט מִן הַגּוּף וּמֵחֲמַת שֶׁנִּקְשָׁרָה הַנְּשָׁמָה בְּהַגּוּף בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק עַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ מַרְגִּישׁ הַיִּסּוּרִים בְּעֵת הַפְּרוּד אַף עַל פִּי כֵן הַיִּסּוּרִים קַלִּים מְאד וְנוֹחִים לְהִתְקַבֵּל בְּעֵת שֶׁיּוֹדֵעַ בְּדַעַת בָּרוּר שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּ מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאָר מִינֵי צַעַר וְיִסּוּרִין שֶׁאֵין מַרְגִּישִׁין כְּלָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת כַּנַּ"ל וְ עִקַּר הַצַּעַר מֵהַיִּסּוּרִין הוּא מֵחֲמַת שֶׁנּוֹטְלִין מִמֶּנּוּ הַדַּעַת כְּדֵי שֶׁיַּרְגִּישׁ הַיִּסּוּרִין. וְזֶה עִקַּר צַעַר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בַּגָּלוּת הַכֹּל הוּא מֵחֲמַת שֶׁנִּפְלוּ מֵהַדַּעַת וְתוֹלִין הַכֹּל בַּטֶּבַע וּבְמִקְרִים וּבְמַזָּל וּמֵחֲמַת זֶה יֵשׁ לָהֶם צַעַר וְיִסּוּרִין כַּנַּ"ל וְזֶה בָּא לָהֶם מֵחֲמַת שֶׁהֵם שְׁרוּיִין בֵּין הָעַכּוּ"ם וְלָמְדוּ מֵהֶם מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִין שְׁעָתָם מַצְלַחַת מְאד, וְיִשְׂרָאֵל נִבְזִים וּשְׁפָלִים עַל כֵּן הֵם לוֹמְדִים מֵהֶם וְתוֹלִין הַכֹּל בְּטֶבַע וּמִקְרֶה וּמֵחֲמַת זֶה בְּעֶצְמוֹ יֵשׁ לָהֶם יִסּוּרִים כִּי אִלּוּ הָיָה לָהֶם דַּעַת שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה לֹא הָיָה לָהֶם יִסּוּרִים כְּלָל כַּנַּ"ל וּבֶאֱמֶת יִשְׂרָאֵל הֵם לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע רַק כְּשֶׁהֵם חוֹטְאִים, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נוֹפְלִים אֶל תַּחַת הַטֶּבַע כְּמוֹ הָעַכּוּ"ם שֶׁהֵם תַּחַת הַמַּזָּל וְהַטֶּבַע וַאֲזַי יֵשׁ לָהֶם גָּלוּת וַצַעַר, חַס וְשָׁלוֹם וְ עִקַּר הַצַּעַר וְהַגָּלוּת שֶׁלָּהֶם הוּא רַק עַל יְדֵי זֶה בְּעֶצְמוֹ שֶׁאֵין לָהֶם דַּעַת, וְתוֹלִין בַּטֶּבַע וּ כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל וּלְהוֹשִׁיעָם מִגָּלוּתָם, וְלַעֲשׂוֹת קֵץ וְסוֹף מֵהַמַּצַר לָהֶם אֲזַי מַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַשְׁגָּחָה וַאֲזַי מַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל הַטֶּבַע וְהַמַּזָּל שֶׁהָיָה מְחַיֵּב שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל נְתוּנִים תַּחַת יָדָם וַאֲזַי מְחַיֵּב הַמַּצַר לָהֶם וְיִשְׂרָאֵל עוֹלִים עֲלֵיהֶם עַל יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה וְדַע שֶׁ זאת הַהַשְׁגָּחָה הוּא מַמְשִׁיךְ מִסּוֹף הָעוֹלָם כִּי לֶעָתִיד בְּעֵת הַקֵּץ יִתְבַּטֵּל הַטֶּבַע לְגַמְרֵי, וְלֹא יִהְיֶה רַק הַשְׁגָּחָה לְבַד כְּמָה שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"א) : "כִּי הַשָּׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה" הַיְנוּ שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַטֶּבַע שֶׁהִיא עַל פִּי מַעֲרֶכֶת הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְזֶהוּ נִמְלָחוּ, הַיְנוּ שֶׁיִּתְבַּלְבְּלוּ וְיִתְעָרְבְבוּ כָּל הַמַּזָּלוֹת וְלֹא יִהְיֶה שׁוּם מַזָּל רַק הַשְׁגָּחָה לְבַד וְאָז יִהְיוּ יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה וְעַל כֵּן גַּם עַתָּה כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה

לַעֲשׂוֹת קֵץ וְסוֹף מֵאֵיזֶה עִכּוּ"ם וְשֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה אֲזַי מַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַשְׁגָּחָה מִקֵּץ וְסוֹף הָעוֹלָם שֶׁאָז לֹא יִהְיֶה רַק הַשְׁגָּחָה וְעַל יְדֵי זֹאת הַהַשְׁגָּחָה נִתְעַלִּים יִשְׂרָאֵל וְנַעֲשֶׂה קֵץ וְסוֹף מֵהָעִכּוּ"ם שֶׁהָיָה מְצֻרָּה לָהֶם וְזֶה בְּחִינַת (יְחֶזְקֵאל ז) : "קֵץ בָּא הַקֵּץ" הַיְנוּ כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהָבִיא קֵץ עַל הָעַכּוּ"ם אֲזַי מַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה מִקֵּץ הָאַחֲרוֹן כַּנַּ"ל וּ תְפִלָּה הוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע כִּי הַטֶּבַע מְחַיֵּב כָּךְ, וּתְפִלָּה מְשַׁנֶּה הַטֶּבַע וְהוּא בְּחִינוֹת גָּדוֹל בְּחִינַת (דְּבָרִים ד) : "כִּי מִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרוֹבִים אֵלָיו כַּה אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קָרְאֵינוּ אֵלָיו" כִּי זֶה גְּדֻלָּתֵנוּ, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתֵנוּ וּמְשַׁנֶּה הַטֶּבַע עַל יְדֵי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים ח) : "סַפְּרָה נָּא לִי אֶת הַגְּדוֹלוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלִישָׁע" וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה כז) : וֶאֱלִישָׁע דַּעֲבַד בְּרַחֲמֵי הוּא דַּעֲבַד נִמְצָא שֶׁ תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת נִסִּים וְהַשְׁגָּחָה הֶפֶךְ הַטֶּבַע הִיא בְּחִינַת גָּדוֹל וְזֶה פֵּרוּשׁ מַה שֶּׁהֵשִׁיב אוֹבֵי טַמְיָא לְרַב קְטִינָא (בְּרָכוֹת נט). מַאי גּוֹהָא ? בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹכֵר אֶת בָּנָיו שֶׁהֵן שְׁרוּיִין בְּצַעַר בֵּין הָעַכּוּ"ם מוֹרִיד שְׁנֵי דְּמָעוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל וְקוֹלוֹ נִשְׁמָע מִסּוֹף עוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ הַיְנוּ כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹכֵר שֶׁהֵן שְׁרוּיִין בְּצַעַר בֵּין הָעַכּוּ"ם בֵּין הָעַכּוּ"ם דַּיְקָא כִּי זֶה עִקַּר הַצַּעַר מַה שֶּׁהֵן שְׁרוּיִין בֵּין הָעַכּוּ"ם וְלָמְדוּ מֵהֶם וְנָפְלוּ מֵהַדַּעַת וְתוֹלִין בְּהַמַּזָּל וְהַטֶּבַע וְזֶה עִקַּר הַצַּעַר שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל וַאֲזַי מוֹרִיד דְּמָעוֹת וְכוּ הַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַשְׁגָּחָה כִּי דְּמָעוֹת הֵם בְּחִינוֹת הַשְׁגָּחָה כְּמָה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנא:) : עַל פְּסוּק (קֹהֶלֶת י"ב). "וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם", זֶה הָרְאוּת שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר הַבֶּכִי נִמְצָא שֶׁ הַדְּמָעוֹת הֵם לוֹקְחִים חֵלֶק הָרְאוּת, וְהָרְאוּת נִמְשָׁךְ לְתוֹכָם נִמְצָא שֶׁהַדְּמָעוֹת הֵם חֶלְקֵי הַהַשְׁגָּחָה וְהָרְאוּת כִּי הַדְּמָעוֹת לוֹקְחִים הָרְאוּת כַּנַּ"ל וְזֶה וּמוֹרִיד שְׁנֵי דְּמָעוֹת, הַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ חֶלְקֵי הַהַשְׁגָּחָה לַיָּם הַגָּדוֹל הַיְנוּ בְּחִינוֹת הָעַכּוּ"ם הַמּוֹשְׁלִין עַל יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ז) "וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגָּרָשׁ" וַאֲזַי נַעֲשֶׂה בְּחִינוֹת גָּדוֹל, בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה, בְּחִינוֹת תְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת גָּדוֹל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ וְקוֹלוֹ נִשְׁמָע מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ הַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָה מִסּוֹף הָעוֹלָם מִקֵּץ הָאַחֲרוֹן עַד סוֹפוֹ, לַעֲשׂוֹת סוֹף וְקֵץ מֵהָעַכּוּ"ם הַמּוֹשְׁלִים בְּיִשְׂרָאֵל בְּחִינוֹת קֵץ בָּא הַקֵּץ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת דְּמָעוֹת שֶׁבּוֹכִין בְּעֵת הַצַּעַר כִּי מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ יִסּוּרִין וְצַעַר עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לִבְחִינוֹת הַשְׁגָּחָה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְשׁוּעָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מוֹרִידִין דְּמָעוֹת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל יָדָם חֶלְקֵי הַהַשְׁגָּחָה וְהָרְאוּת כִּי הַהַשְׁגָּחָה וְהָרְאוּת נִמְשָׁךְ לְתוֹךְ הַדְּמָעוֹת בִּבְחִינוֹת "וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם" זֶה הָרְאוּת שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר הַבֶּכִי הַיְנוּ שֶׁהֵם מְחַפְּרִים הָרְאוּת וְנוֹטְלִים חֵלֶק מֵהָרְאוּת נִמְצָא שֶׁהָרְאוּת נִמְשָׁךְ לְתוֹךְ הַדְּמָעוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינוֹת (יְשַׁעְיָה ל"ח) : "וַיְבָךְ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָּדוֹל", הַנֶּאֱמָר בְּעֵת שֶׁחָלָה בְּכִי גָּדוֹל דַּיְקָא, כִּי הִמְשִׁיךְ לְתוֹךְ הַבְּכִי אֶת הָרְאוּת וְהַהַשְׁגָּחָה שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת

גָּדוֹל, בְּחִינוֹת תְּפִלָּה וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶה מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּדָוִד בְּעֵת שֶׁבָּכָה עַל צַעֲרוֹ, (שְׁמוּאֵל א כ). "עַד דָּוִד הִגְדִּיל", שֶׁהִגִּיעַ בְּכִיָּתוֹ לִבְחִינוֹת הַשְׂגָּחָה בְּחִינוֹת גָּדוֹל כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי הַהַשְׂגָּחָה נִצּוֹלִים מִכָּל מִינֵי צַעַר וְיִסּוּרִין כַּנַּ"ל

רנא - על ידי מלחמות הינו מחלקת

דַּע שֶׁ עַל יְדֵי מִלְחָמוֹת הֵינוּ מַחֲלֹקֶת עַל יְדֵי זֶה נוֹפְלִים מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל רְשָׁעִים עַל אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים הֵינוּ מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל כְּפִירוּת, שֶׁנּוֹפְלִים עֲלֵיהֶם עַל יְדֵי זֶה וְ הַתְּקוּן לָזֶה לִמְסֹר הַמִּלְחָמָה עַל ה שֶׁה יִלָּחֵם הַמִּלְחָמָה עַל יְדֵי זֶה מְבַטֵּל מַחְשָׁבוֹת רְשָׁעִים הַנַּ"ל אֲבָל דַּע שֶׁ עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁלָּהֶם יֵשׁ כֹּחַ בְּמַחֲשַׁבְתָּם לְהִתְקַיֵּם אֲפִלּוּ אִם יִמְסֹר הַמִּלְחָמָה לַה כִּי יֵשׁ צְדָקוֹת שֶׁרְשָׁעִים נוֹתְנִים כִּי מָצִינוּ שֶׁאֲפִלּוּ מַלְכֵי עַכּוּ"ם נוֹתְנִים צְדָקָה וְעוֹשִׂים טוֹבוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כ"ח) : "לְחוֹנֵן דַּלִּים יְקַבְּצֶנּוּ" (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַיֵּן שָׁם) וְדַע שֶׁ אִישׁ אֱמֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוֹוֹת בִּשְׁלֵמוּת וּבְכָל הַדִּקְדּוּקִים בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּדַקְדֵּק לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה בִּפְנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁהַכֹּל אֶחָד אֱצְלוֹ בֵּין כְּשֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה לִפְנֵי ה וּבֵין כְּשֶׁעוֹשֶׂה בִּפְנֵי בְּנֵי אָדָם זֶה הָאִישׁ הָאֱמֶת, יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ כָּל הַצְּדָקוֹת כִּי אֵלּוּ הַצְּדָקוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם עוֹשִׁין, הִיא עוֹמֶדֶת רְחוֹקָה מֵהֶם וְאֵינָהּ אֶצְלָם כִּי דֶּרֶךְ הַצְּדָקָה לִמְשֹׁךְ עַצְמָהּ לָאֱמֶת וּ מֵחֲמַת שֶׁהֵם רְחוֹקִים מֵאֱמֶת, הַצְּדָקָה רְחוֹקָה מֵהֶם וְ זֶה הָאִישׁ אֱמֶת מוֹשֵׁךְ לְעַצְמוֹ כָּל הַצְּדָקוֹת כִּי הַצְּדָקָה נִמְשֶׁכֶת רַק אַחַר הָאֱמֶת וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ט) : "וּצְדָקָה מֵרָחוֹק תַּעֲמֹד, כִּי כָשְׁלָה בָרְחוֹב אֱמֶת" הֵינוּ שֶׁהַצְּדָקָה עוֹמֶדֶת מֵרָחוֹק זֶה מֵחֲמַת, שֶׁנִּכְשַׁל בָּרְחוֹב אֱמֶת כִּי מֵחֲמַת שֶׁאֵין אֱמֶת, עַל כֵּן הַצְּדָקָה רְחוֹקָה מֵהֶם כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו) : "וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי ה אֱלֹקֵינוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ" הֵינוּ כְּשֶׁיִּהְיֶה לָנוּ בְּחִינוֹת אֱמֶת דְּהַיְנוּ לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְוֹוֹת לִפְנֵי ה לְבַדּוֹ בְּכָל הַדִּקְדּוּקִים, כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה בִּפְנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל וְזֶה "כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי ה אֱלֹקֵינוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ" וְכוּ לִפְנֵי ה אֱלֹקֵינוּ דַּיְקָא הֵינוּ שֶׁנִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְוֹוֹת לִפְנֵי ה לְבַד, בֵּינֵינוּ לְבֵין קוֹנֵנוּ בְּכָל הַדִּקְדּוּקִים וְהַפְּרָטִים כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ הֵינוּ בְּכָל הַדִּקְדּוּקִים כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֵינוּ בְּחִינַת אֱמֶת הַנַּ"ל שֶׁגַּם כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד הוּא מְדַקְדֵּק בְּכָל הַדִּקְדּוּקִים וְכוּ כַּנַּ"ל וְאָז: "וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ" לָנוּ דַּיְקָא הֵינוּ שֶׁנִּמְשֹׁךְ לְעַצְמֵנוּ כָּל הַצְּדָקוֹת כִּי דֶּרֶךְ הַצְּדָקָה לִמְשֹׁךְ לָאֱמֶת כַּנַּ"ל נִמְצָא כְּשֶׁזֶּה הָאִישׁ אֱמֶת מוֹשֵׁךְ לְעַצְמוֹ הַצְּדָקוֹת אָזַי אֵין לָהֶם כֹּחַ הַצְּדָקָה וְאֵין כֹּחַ בְּמַחֲשַׁבְתָּם לְהִתְקַיֵּם כַּנַּ"ל וּ מַה שֶּׁצְּדָקָה נִמְשֶׁכֶת לָאֱמֶת כִּי צְדָקָה הוּא בְּחִינַת אֱמֶת (עיין זוהר אמור פ"ט) כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד כִּי אֶחָד הוּא רַק אֶחָד כִּי לִפְנֵי

אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר (סֵפֶר יְצִירָה) וְאִם יֵשׁ שֵׁנִי וְכוּ אֵינוֹ אֶחָד וְכֵן הָאֱמֶת הוּא רַק אֶחָד כִּי כְּשֶׁאוֹמְרִים עַל אֵיזֶה דָּבָר הָאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כִּי אִם אֶחָד, דְּהַיְנוּ הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁהוּא אֲבָל שֶׁקֶר אֶפְשָׁר לוֹמַר עַל דָּבָר אֶחָד דְּבָרִים רַבִּים (כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר לְעֵיל בְּסִימָן נ"א, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁמְבאָר שָׁם) כִּי עַל כְּלִי כֶּסֶף אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר הָאֱמֶת כִּי אִם אֶחָד דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא כְּלִי כֶּסֶף לְבַד אֲבָל אִם יִרְצֶה לוֹמַר שֶׁקֶר, יָכוֹל לוֹמַר הַרְבֵּה כִּי יוּכַל לוֹמַר שֶׁהוּא כְּלִי זָהָב אוֹ נְחשֶׁת אוֹ שְׁאָר שֵׁמוֹת וְכֵן בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר הָאֱמֶת כִּי אִם דָּבָר אֶחָד כְּמוֹ שֶׁהוּא אֲבָל הַשֶּׁקֶר הוּא הַרְבֵּה כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁאֱמֶת הוּא אֶחָד (וְעַיֵּן שָׁם עוֹד דְּבָרִים נִפְלָאִים מַעְנְיַן הָאֱמֶת שֶׁהוּא אֶחָד עַיֵּן שָׁם) וְעַל כֵּן קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרָיְתָא וְיִשְׂרָאֵל כּלָּא חַד כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֱמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת וְיִשְׂרָאֵל אֱמֶת וְכֵיוָן שֶׁכֻּלָּם אֱמֶת, הַכֹּל אֶחָד כִּי בֶּאֱמֶת אֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג) : אֲנִי ה לֹא שָׁנִיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כְלִיתֶם כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֱמֶת וְהוּא אֶחָד בְּלִי שִׁנּוּי, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל וְהַשִּׁנּוּי הוּא רַק אֵצֶל הַמְקַבְּלִים כִּי כְּפִי הַמְקַבֵּל כֵּן נִתְהַוֶּה אֶצְלוֹ הַשִּׁנּוּי אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי, חַס וְשָׁלוֹם וְ זֶה בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ כִּי הַשֶּׁמֶשׁ הוּא רַק כּחַ אֶחָד לְבַד וְהַשִּׁנּוּי הוּא אֵצֶל הַמְקַבְּלִים כִּי כַּמָּה שִׁנּוּיִים נִתְהַוִּים עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶשׁ כְּגוֹן לְהַתִּיךְ וּלְהַקְפִּיא לְקָרֵר וּלְחַמֵּם וּשְׁאָר הַכּחוֹת (כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר) וְזֶה רַק מֵחֲמַת הַמְקַבְּלִים כְּגוֹן כְּשֶׁהַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה עַל שַׁעֲוָה מַתֶּכֶת אוֹתוֹ זֶה מֵחֲמַת שֶׁהַשַּׁעֲוָה אֵינוֹ קָשֶׁה בֶּאֱמֶת וְעַל כֵּן נִתְהַוֶּה אֶצְלָהּ הַכּחַ לְהַתִּיךְ, וְכֵן בְּשְׁאָר הַכּחוֹת אֲבָל הַשֶּׁמֶשׁ הוּא רַק כּחַ אֶחָד לְבַד וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ בְּחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל (מַלְאָכִי ג) "וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה" וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו:) : כְּרוּם זֵלֶת לִבְנֵי אָדָם, כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ אָדָם לַבְּרִיּוֹת פָּנָיו מְשְׁתַּנִּין לְכַמָּה גְוָנִין כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה בָּאִים כַּמָּה שִׁנּוּיִים וְהַכֹּל הוּא רַק מֵחֲמַת הַמְקַבְּלִים אֲבָל הַצְּדָקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ כַּנַּ"ל הוּא רַק כּחַ אֶחָד לְבַד, וְאֵין בָּהּ שִׁנּוּי כַּנַּ"ל וְהַשִּׁנּוּי הוּא רַק אֵצֶל הַמְקַבְּלִים שֶׁנִּשְׁתַּנִּין פְּנֵיהֶם לְכַמָּה גְוָנִין וְיֵשׁ שֶׁנִּשְׁתַּנָּה פָּנָיו מֵחֲמַת גַּדְלוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּאֲשֶׁר שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לוֹ שֶׁיִּצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת וְיֵשׁ מֵחֲמַת קְטָנוּת עַל שֶׁהוּא נִצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת וְיֵשׁ שֶׁנִּשְׁתַּנָּה פָּנָיו מֵחֲמַת שִׂמְחָה, שֶׁשָּׂמֵחַ עַל שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ וְגַם בָּזֶה יֵשׁ שִׁנּוּיִים כִּי יֵשׁ מִי שֶׁשָּׂמֵחַ מְאד עַל שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ נִמְצָא שֶׁהַשִּׁנּוּיִים הוּא רַק אֵצֶל הַמְקַבְּלִים כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ כֵּן נִשְׁתַּנִּין פְּנֵיהֶם כַּנַּ"ל אֲבָל הַצְּדָקָה הִיא רַק כּחַ אֶחָד לְבַד כִּי הִיא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ וְעַל כֵּן מוֹשֶׁכֶת עַצְמָהּ לָאֱמֶת כַּנַּ"ל וְ יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ז) : "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב" נֶאֱמַר בּוֹ (בְּרֵאשִׁית ל"ב) : "וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ" הֵינוּ בְּחִינַת וְלָנוּ תִּהְיֶה צְדָקָה הַנַּ"ל כִּי שֶׁמֶשׁ הִיא בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל "וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה" הֵינוּ שֶׁיַּעֲקֹב עַל יְדֵי הָאֱמֶת הָיָה לוֹ כּחַ לְהַמְשִׁיךְ

וּלְהַזְרִיחַ לְעַצְמוֹ כָּל הַצְּדָקוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ וְזֶה "וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ", לוֹ דַּיְקָא, בְּחִינַת "וְלָנוּ תִּהְיֶה צְדָקָה" כַּנַּ"ל. בַּגְּמָרָא (יְבָמוֹת צו:) : מַעֲשֶׂה שֶׁנֶּחְלְקוּ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ עַד שֶׁנִּקְרַע סֵפֶר תּוֹרָה מֵחֲמָתָן וְאָמַר: תָּמֵהַּ אֲנִי אִם לֹא יִהְיֶה בַּיִת זֶה עֲבוֹדַת אֱלִילִים נִמְצָא שֵׁ עַל יְדֵי מַחֲלֹקֶת נַעֲשֶׂה עֲבוֹדַת אֱלִילִים וּכְפִירוּת וְזֶה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ם) : "אֲשֶׁר חָשְׁבוּ רָעוֹת בְּלֵב כָּל יוֹם יָגוּרוּ מִלְחָמוֹת" שֶׁעַל יְדֵי הַמִּלְחָמוֹת, הַיְנוּ מַחֲלֹקֶת, עַל יָדוֹ חָשְׁבוּ רָעוֹת בְּלֵב עַל יְדֵי זֶה בָּאִים מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, הַיְנוּ כְּפִירוּת כַּנַּ"ל וְהַתִּקּוּן לָזֶה לִמְסֹר הַמִּלְחָמָה לַה שֶׁה יִלָּחֵם הַמִּלְחָמָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שְׁתִיקָה הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁתֹּק לָהֶם רַק לִסְמֹךְ עַל ה שֶׁהוּא יִלָּחֵם בִּשְׁבִילֵנוּ וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת י"ד) : "ה יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן" וְ עַל יְדֵי הַשְׁתִיקָה זוֹ נִתְעַלֶּה הַמַּחֲשָׁבָה כִּי נִתְבַּטְּלִין מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁל כְּפִירוּת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שְׁתֹק, כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה (מְנָחוֹת כט) שֶׁ עַל יְדֵי הַשְׁתִיקָה נִתְעַלֶּה הַמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל אַךְ כְּשֶׁגַּם הֵם שׁוֹתְקִים אֲזַי יְכוֹלִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְקַלְקֵל הַתִּקּוּן שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי שְׁתִיקָתוֹ וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קכ"ט) "עַל גַּבֵּי חָרְשׁוּ חוֹרְשִׁים" לְשׁוֹן שְׁתִיקָה בְּחִינַת "וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן" הַיְנוּ שֶׁשְּׁתִיקָתָם עוֹלֶה עַל גַּבּוֹ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ הֶאֱרִיכוּ לְמַעֲנֵיתָם, זֶה בְּחִינַת הַצְּדָקָה שֶׁלָּהֶם, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל) "וְעָנְתָה בִּי צִדְקָתִי" הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁלָּהֶם, הֵם יְכוֹלִין, חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְגַּבֵּר שֶׁשְּׁתִיקָתָם יַעֲלֶה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל שְׁתִיקָתֵנוּ בִּבְחִינַת "עַל גַּבֵּי חָרְשׁוּ חוֹרְשִׁים" וְכוּ וּמֻחֲמַת זֶה אֵין מוֹעִיל הֶעֱצָה הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ לִמְסֹר הַמִּלְחָמָה לַה שֶׁהוּא בְּחִינַת "ה יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן" כַּנַּ"ל אַךְ הָאִישׁ הָאֱמֶת מוֹשֵׁךְ לְעַצְמוֹ כָּל הַצְּדָקוֹת וְנִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַצְּדָקָה שֶׁלָּהֶם וְאָז מִמֵּילָא נִתְבַּטֵּל מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַכְּפִירוֹת כַּנַּ"ל

רנב - כשיש אחדות בין הצדיקים, אין הצדקה מזקת

כְּשֶׁיֵּשׁ אַחְדוּת בֵּין הַצַּדִּיקִים, אֵין הַצְּדָקָה מַזֶּקֶת כִּי עַל פִּי הַטֶּבַע כְּשֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה נֶחְסָר מֵאִתּוֹ מַה שֶּׁנָּתַן אֲבָל עַל יְדֵי הָאַחְדוּת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים יוּכַל לִתֵּן צְדָקָה וְלֹא יֶחְסַר כְּלָל וְכֵן עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם מְסִירַת נֶפֶשׁ בֶּאֱמֶת וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא יַזִּיק לוֹ וְיִשָּׁאֵר בַּחַיִּים

רנג - מעוט שנה, הוא ממעט תאות נאוף

דַּע שֶׁ מִעוּט שָׁנָה, הוּא מְמַעֵט תַּאֲוַת נְאוּף כִּי יֵשׁ אִשׁ בָּאָדָם מִתְּחִלַּת הַתּוֹלָדָה שֶׁמֵּהָאֵשׁ הַזֶּה בּוֹעֲרִין בָּאָדָם כָּל הַתַּבְעֵרוֹת שֶׁל כָּל הַתַּאֲוֹות וְגַם כָּל הָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁנּוֹתְנִין לְהַגּוּף הָאֵשׁ הַזֶּה הוּא מְכַלֶּה וְשׁוֹרֵף הַכֹּל וְעַל יְדֵי מִעוּט שֵׁנָה, הָאֵשׁ הַזֶּה נֶחְלָשׁ וְאֵין לוֹ כֹּחַ לִבְעֹר אַךְ שֶׁ מַזִּיק לְהַמּחַ מִעוּט שֵׁנָה וְכֵן רִבּוּי שֵׁנָה כְּשֶׁהָאָדָם מַכְרִיחַ עַצְמוֹ לִישֵׁן הַרְבֵּה גַּם זֶה

מַחֲלִישׁ וּמְמַעֵט הָאֵשׁ הַנַּ"ל וְגַם זֶה מַזִּיק לְהַמּחַ רַק כְּשֶׁאָדָם יָשֵׁן בְּמִדָּה כָּרָאוּי אֲזַי תַּאֲוַת הַמַּשְׁגֵּל בְּתָקְפּהּ וְכוֹחַהּ כִּי לֹא נֶחֱלָשׁ הָאֵשׁ הַנַּ"ל וְכָל זֶה שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ שִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים. וְתֹכֶן כַּוָּנָתוֹ בָּזֶה לֹא בֵּאֵר הֵיטֵב. אַךְ כְּפִי מַה שֶּׁהֵבַנְתִּי מִשִּׂיחָתוֹ הַכַּוָּנָה שֶׁאֵין מוֹעִיל שׁוּם עֵצָה לְמַעֵט תַּאֲוַת נאוּף עַל יְדֵי אֵיזֶה תַּחְבּוּלָה כִּי מַזִּיק לְהַמּחַ כִּי הָיָה אֶפְשָׁר לְהַחֲלִישׁ הַתַּאֲוָה עַל יְדֵי מְעוּט שֵׁנָה אוֹ רִבּוּי שֵׁנָה אֲבָל שְׁנֵיהֶם מַזִּיקִים לְהַמּחַ עַל כֵּן אֵין חָכְמָה וְאֵין עֵצָה כְּנֶגֶד זֶה רַק לְהִתְחַזֵּק לִהְיוֹת גִּבּוֹר לִכְבּשׁ אֶת יִצְרוֹ וַה יַעֲזֹר לוֹ לְסַלֵּק תַּאֲוָה זאת מֵאִתּוֹ]

רנד - עינים הם דברים עליונים וגבוהים מאד

עֵינַיִם הֵם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וּגְבוֹהִים מְאד וְהֵם רוֹאִים תָּמִיד דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים וְ אִם הָיָה הָאָדָם זוֹכֶה לְעֵינַיִם כְּשֵׁרִים הָיָה יוֹדֵעַ דְּבָרִים גְּדוֹלִים רַק מִמַּה שֶּׁעֵינָיו רוֹאוֹת כִּי הֵם רוֹאוֹת תָּמִיד, אַך שֶׁאֵין יוֹדֵעַ מָה רוֹאֶה כְּמוֹ לְמָשָׁל כְּשֶׁמַּעֲבִירִין דָּבָר לִפְנֵי עֵינֵי הָאָדָם בְּהַעֲבָרָה וּבְמְהִירוּת גָּדוֹל וַאֲזַי אֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ מָה רָאָה וְהִנֵּה אַף שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהֶעֱבִירוּ הַדָּבָר לִפְנֵי עֵינָיו בְּוַדַּאי רָאָה אוֹתוֹ בְּרְאִיָּה גְּמוּרָה עִם כָּל זֶה אֵין יוֹדֵעַ מָה רָאָה כִּי אַף שֶׁעֵינָיו רָאוּ הַדָּבָר בִּשְׁלֵמוּת עִם כָּל זֶה מֵחֲמַת הַמְּהִירוּת לֹא הָיָה פְּנַאי בִּכְדֵי שֶׁיָּבִיא הָרְאוּת לְהַדַּעַת שֶׁיֵּדַע מָה רָאָה כִּי לֵידַע הַדָּבָר שֶׁרָאָה זֶה תְּלוּי בַּדַּעַת וְלָזֶה צָרִיךְ קְצָת זְמַן שֶׁיַּשֶּׂהֶ קְצָת הַדָּבָר הַנִּרְאֶה לִפְנֵי עֵינָיו בִּכְדֵי שֶׁיָּבוֹא וְיוֹשִׁיט כֹּחַ הָרְאוּת לְהַדַּעַת אֶת הַדָּבָר הַנִּרְאֶה כְּדֵי שֶׁיֵּדַע בְּהַדַּעַת מָה רָאָה וּמֵחֲמַת הַמְּהִירוּת לֹא רָאָה הַדָּבָר רַק בְּכֹחַ הָרְאוּת אֲבָל לֹא הָיָה זְמַן לְהוֹשִׁיט הַדָּבָר לְהַדַּעַת וְעַל כֵּן אֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה רָאָה וְכֵן הָאָדָם רוֹאֶה בְּעֵינָיו תָּמִיד דְּבָרִים גְּדוֹלִים [הַיְנוּ מַרְאוֹת וְחֶזְיוֹנוֹת] אַך שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁמַּעֲבִירִין לְפָנָיו בְּהַעֲבָרָה בְּעֶלְמָא וּבִמְהִירוּת גָּדוֹל עַל כֵּן אֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה רָאָה כַּנַּ"ל, וְהָבֵן

רנה - כשהאדם הוא מאמין בהצדיק בלי שום דעת

כְּשֶׁהָאָדָם הוּא מַאֲמִין בְּהַצַּדִּיק בְּלִי שׁוּם דַּעַת אֶפְשָׁר לוֹ לִפֹּל מֵהֶאֱמוּנָה כִּי מֵאֱמוּנָה לְבַד אֶפְשָׁר לִפֹּל אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ גַּם דַּעַת שֶׁמֵּבִין גַּם בְּהַדַּעַת אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִפֹּל

רנו - שם אתה מסגל על הים

שֵׁם אַתָּה מְסֻגָּל עַל הַיָּם לְהַכְנִיעַ הַגַּלִּים וְהַסּוֹד (תְּהִלִּים פ"ט) : "בְּשׂוֹא גַלָּיו אַתָּה תְּשַׁבְּחֵם" (עיין זוהר נח סט ובמק"מ שם)

רנז - כי תבא בכרם רעך

"כִּי תָּבֹא בְּכֶרֶם רֵעֶךָ" וְכוּ (דְּבָרִים כ"ג) עַל פִּי מַעֲשֶׂה וְכוּ שֶׁהִנִּיחָה לוֹ אִמּוֹ צַוָּאָה שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְסָבְלוֹ לֹא יַנִּיחֶנּוּ לִהְיוֹת אֶצְלוֹ וְאִם לָאו, יִצְטָרֵךְ לְעֶזְרַת מֵהָרְחוֹקִים עַל הַקְּרוֹבִים אֶצְלוֹ וְכוּ (וְיִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר) כִּי כְּשֶׁאוֹכֵל יוֹתֵר מִצָּרְכּוֹ זֶה הַמַּאֲכָל מַזִּיק לוֹ כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ חִיּוּת מִמֶּנּוּ כְּגוֹן הַסַּמִּים יֵשׁ לָהֶם חִיּוּת מִמַּה שֶּׁהָאָדָם לוֹקֵחַ אוֹתָם לִרְפוּאָה וְכֵן הַמַּאֲכָלִים יֵשׁ לָהֶם חִיּוּת מִזֶּה שֶׁהָאָדָם אוֹכֵל אוֹתָם וּמְקַבֵּל חִיּוּת מֵהֶם מִזֶּה יֵשׁ חִיּוּת לְהַמַּאֲכָלִים אֲבָל כְּשֶׁאוֹכֵל יוֹתֵר מִצָּרְכּוֹ אֵין לְזֶה הַמַּאֲכָל מִמִּי לְקַבֵּל חִיּוּת מֵאַחַר שֶׁאֵין הָאָדָם צָרִיךְ אֵלָיו וְהוּא דּוֹמֶה כְּאִלּוּ הִנִּיחוֹ הָאָדָם לְתוֹךְ כְּלִי שֶׁבְּוַדַּאי אֵינוֹ מְקַבֵּל חִיּוּת מִשָּׁם וְעַל כֵּן הַמַּאֲכָל מְבַקֵּשׁ לוֹ חִיּוּת לְהַחַיּוֹת עַצְמוֹ וַאֲזַי הוּא מוֹצִיא הַחִיּוּת שֶׁל הָאָדָם וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מַזִּיק לְהָאָדָם וּמַחֲמַת זֶה נִצְטָרְפִין עִמּוֹ אֲפִלּוּ שְׁאָר הַמַּאֲכָלִים וּמַזִּיקִים לוֹ וְזֶה: "וְאָכַלְתָּ כְּנַפְשְׁךָ שָׂבְעֶךָ", לֹא יוֹתֵר וְזֶה "וְאֶל כֶּלְיְךָ לֹא תִתֵּן" הַיְנוּ שֶׁלֹּא תֹּאכַל יוֹתֵר מִצָּרְכְּךָ שֶׁזֶּה דּוֹמֶה כְּנוֹתֵן לְתוֹךְ הַכְּלִי מֵאַחַר שֶׁאֵין צָרִיךְ לוֹ כַּנַּ"ל

רנח - כשיש מחלקת על האדם

כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת עַל הָאָדָם יְכוֹלִים לְהַטּוֹת אוֹתוֹ מִדֶּרֶךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהַפִּילוֹ מִמַּדְרֵגָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם וְזֶה שֶׁהִתְפָּאֵר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם . "רַבִּים רוֹדְפַי וְצָרָי, מֵעֵדוֹתֶיךָ לֹא נָטִיתִי" שֶׁאַף שֶׁהָיָה עָלָיו מַחֲלֹקֶת רַבִּים עִם כָּל זֶה לֹא נָטָה מִדֶּרֶךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

רנט - כשאדם מתבודד ומפרש שיחתו

כְּשֶׁאָדָם מִתְבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וְצַעֲרוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִתְוַדֶּה וּמִתְחָרֵט עַל גֹּדֶל הַפְּגָמִים שֶׁעָשָׂה אֲזַי גַּם הַשְּׂכִינָה כְּנֶגְדּוֹ מְפָרֶשֶׁת לִפְנָיו שִׂיחָתהּ וְצַעֲרָהּ וּמְנַחֶמֶת אוֹתוֹ כִּי כָּל פְּגָם וּפְגָם שֶׁפָּגַם בִּנְשָׁמָתוֹ, פָּגַם אֶצְלָהּ גַּם כֵּן כְּבִיכוֹל וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים כ"ו) : "אֶת ה הֶאֱמַרְתָּ וַה הֶאֱמִירְךָ" וְכוּ

רס - השם הוא הנפש

הַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ [בְּסִימָן נ"ט, (בְּרֵאשִׁית ב) : "נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ" עַיֵּן שָׁם] וְיֵשׁ בְּבְחִינָה זוֹ מְסִירַת נֶפֶשׁ כִּי יֵשׁ עֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ ה בִּשְׁבִיל יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ כַּיָּדוּעַ שֶׁעִקַּר הַיִּחוּד עַל יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ וְהֵם רָאוּ בְּאוֹתָן הַדּוֹרוֹת, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן וְלַעֲשׂוֹת יִחוּדִים לְמַעְלָה כִּי אִם עַל יְדֵי נִשְׁמוֹתֵיהֶם עַל כֵּן מָסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם כִּי כְּשֶׁהַנְּפָשׁוֹת עוֹלוֹת

לְמַעְלָה עַל יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ אָזַי הֵם חוֹזְרִים לְהַשְׁכִּינָה, כִּי מִשָּׁם יָצְאוּ כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל מַמָּשׁ שֶׁהֵם חֶלְקֵי הַשְׁכִּינָה מַמָּשׁ בִּבְחִינַת "הָעֲמֻסִּים מִנִּי בֶטֶן" (יְשַׁעְיָה מ"ו) וּכְשֶׁהֵם חוֹזְרִים לְהַשְׁכִּינָה אָזַי הַשְׁכִּינָה מִתְפָּאֶרֶת חָזֵי בַּמָּה בְּרָא קָאתֵינָא לְגַבָּךְ (זֹהַר וַיִּקְרָא י"ג) וַאֲזַי מִתְעוֹרֵר הִשְׁתּוֹקְקוּת עֶלְיוֹן וְנַעֲשֶׂה יְחוּד כַּיָּדוּעַ וְלִפְעָמִים בָּא לְצַרֵּךְ זֶה הֲרִיגָה, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁנֶּהֱרָגִין, חַס וְשָׁלוֹם, כַּמָּה וְכַמָּה נְפָשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה יְחוּד עַל יְדֵי נַפְשׁוֹתֵיהֶם הָעוֹלוֹת לְמַעְלָה כִּי לִפְעָמִים צְרִיכִין אֶל הַיְחוּד הַרְבֵּה נְפָשׁוֹת מְאד, חַס וְשָׁלוֹם עַל כֵּן בָּא הֲרִיגָה, חַס וְשָׁלוֹם וְכֵן עַל יְדֵי אֲבֵדַת הַשֵּׁם, הַיְנוּ הַמְפָרְסָם דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ אֶחָד שֶׁהוּא מְפֻרְסָם וְאֵינוֹ מְפֻרְסָם דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מְפֻרְסָם בְּפִי כֹּל וְהַכֹּל מְדַבְּרִים מִמֶּנּוּ וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ מְפֻרְסָם, כִּי אֵינוֹ חָשׁוּב כְּלָל וְיֵשׁ אֶחָד שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בָּזֶה, רַק שֶׁאֹבֵד אֶת הַמְפֻרְסָם דְּהַיְנוּ אֲבֵדַת הַשֵּׁם שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ דְּהַיְנוּ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְצוֹנוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְפֻרְסָם אַף עַל פִּי כֵן אֹבֵד אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁ אָדָם אוֹבֵד דָּבָר שֶׁלֹּא בִּרְצוֹנוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁאֹבֵד אֶת הַשֵּׁם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְפֻרְסָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם בָּעוֹלָם אֲבָל יֵשׁ אֶחָד שֶׁעוֹשֶׂה זאת בִּרְצוֹנוֹ וּבְדַעְתּוֹ שֶׁמּוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם דְּהַיְנוּ הַמְפֻרְסָם שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם כַּנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת זֶה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְפֻרְסָם אַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ מְפֻרְסָם כְּלָל כִּי אַדְּרַבָּא הוּא לְהֶפֶךְ, כִּי הַכֹּל דּוֹבְרִים עָלָיו, וּבוֹדִים עָלָיו כְּזָבִים שֶׁלֹּא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ וְיֵשׁ לוֹ שְׁפִיכוּת דָּמִים מַמָּשׁ מִזֶּה וְעוֹשֶׂה זֶה בְּכַוָּנָה, כִּי הוּא בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ כִּי הַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ כַּנַּ"ל, וְגַם יֵשׁ לוֹ שְׁפִיכוּת דָּמִים מִזֶּה כַּנַּ"ל וְהוּא מַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל בָּזֶה מִמַּה שֶׁהָיָה רָאוּי לָבוֹא עֲלֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁבִיל הַיְחוּד כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי מְסִירַת שְׁמוֹ שֶׁהוּא נַפְשׁוֹ כַּנַּ"ל הוּא מַצִּיל אוֹתָם כַּנַּ"ל

רסא - כשנופל אדם ממדרגתו ידע שמן השמים הוא

כְּשֶׁנּוֹפֵל אָדָם מִמַּדְרֵגָתוֹ יֵדַע שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם הוּא כִּי הִתְרַחֲקוּת תְּחִלַּת הִתְקָרְבוּת עַל כֵּן נָפַל שֶׁיִּתְעוֹרֵר יוֹתֵר לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַ עֲצָתוֹ שֶׁיִּתְחִיל מֵחָדָשׁ לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן כְּלָל מֵעוֹלָם וְ זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה שֶׁצְּרִיכִין מַמָּשׁ בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ. [וְעַיֵּן עִנְיָן זֶה עוֹד בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת ה וְלִבְלִי לִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם רַק לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ עַיֵּן הֵיטֵב בְּעִנְיָן זֶה, וְיֵעָרֵב לְךָ לְעַד].

רסב - על ידי התחדשו"ת התורה נעשה נהרות

דַּע, שֶׁ עַל יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה נַעֲשֶׂה נְהָרוֹת כִּי כְּשֶׁמַּתְחִיל לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה, אֲזַי מַתְחִיל לִנְבֹּעַ מַעְיָן בִּבְחִינַת (יואל ד) : "וּמַעְיָן מִבֵּית ה יֵצֵא" שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כ"ד) : "בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת" וְ זֶה הַמַּעְיָן בַּתְּחִלָּה הוּא צַר וְקָטָן וְאַחַר כָּךְ מִתְרַחֵב וּמִתְפַּשֵּׁט יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ נְהָרוֹת וְהַכֹּל בָּאִים לִשְׁתּוֹת מֵאֵלּוּ הַנְּהָרוֹת עַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן מַמָּשׁ הוּא צָרִיךְ לִבְכּוֹת מִקֹּדֶם כִּי כְּשֶׁנַּעֲשִׂין נְהָרוֹת הַנַּ"ל וְהַכֹּל בָּאִים לִשְׁתּוֹת מֵהֶם אֲזַי יָבוֹאוּ גַּם כֵּן קְלִפּוֹת וְסִטְרָא אָחֳרָא, חַס וְשָׁלוֹם, לִשְׁתּוֹת גַּם כֵּן מִשָּׁם עַל כֵּן צָרִיךְ לִבְכּוֹת מִקֹּדֶם וְאָזַי עוֹשֶׂה עַל יְדֵי הַבְּכִי נְהָרוֹת, בִּבְחִינַת (אִיּוֹב כ"ח, עַיֵּן רַשִׁ"י שָׁם) : "מִבְּכִי נְהָרוֹת חָבֵשׁ" שֶׁעַל יְדֵי הַבְּכִי מְתַקֵּן נְהָרוֹת וּמִשָּׁם שׁוֹתִין דֵּי סִפּוּקָם כָּל הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרָא אָחֳרָא וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹשֶׂה נְהָרוֹת מֵחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁמְּחַדֵּשׁ אַחַר כָּךְ אֲזַי יָכוֹל לְהַמְשִׁיכָם רַק לִמְקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ, שֶׁלֹּא יִשְׁתּוּ מִמֶּנּוּ זָרִים וְעַל כֵּן חִבּוּר הַהֲלָכוֹת וְהַחִדּוּשִׁין נִקְרָא מַסֶּכֶת זֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ק"ב) "וְשִׁקְוֵי בִּבְכִי מָסָכְתִּי" שֶׁצָּרִיךְ לִמְסֹךְ הַמַּשְׁקֶה בִּבְכִי, כִּי צָרִיךְ לִבְכּוֹת מִקֹּדֶם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קל"ז) : "עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ" זֶה בְּחִינַת תַּלְמוּד בַּבְלִי שֶׁנַּעֲשָׂה אַצָּל הַיְשִׁיבוֹת שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂין נְהָרוֹת כַּנַּ"ל גַּם בָּכִינוּ כִּי צָרִיךְ לִבְכּוֹת מִקֹּדֶם, בִּבְחִינַת: "וְשִׁקְוֵי בִּבְכִי מָסָכְתִּי" כַּנַּ"ל

רסג - חלי הקדחת - בא על ידי מה שאדם אוכל אכילה יתרה

דַּע שֶׁחֳלִי הַקַּדַּחַת, רַחֲמָנָא לִצְלָן בָּא עַל יְדֵי מַה שֶּׁאָדָם אוֹכֵל אֲכִילָה יְתֵרָה כִּי כְּשֶׁאוֹכֵל יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ הוּא בְּחִינַת מַאֲכַל בְּהֵמָה כִּי גֶּדֶר הָאָדָם לֶאֱכֹל רַק כְּפִי מַה שֶּׁצָּרִיךְ וּכְשֶׁאוֹכֵל יוֹתֵר הוּא מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה, שֶׁאוֹכֶלֶת וְלוֹעֶסֶת כָּל הַיּוֹם וְעַל יְדֵי זֶה בָּא קַדַּחַת, רַחֲמָנָא לִצְלָן וְכֵן כְּשֶׁנִּזְדַּמֵּן לְהָאָדָם בְּתוֹךְ מַאֲכָלוֹ נִיצוֹצוֹת שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עֲדַיִן מִמַּאֲכַל בְּהֵמָה לְמַאֲכַל אָדָם עַל יְדֵי זֶה בָּא גַּם כֵּן חֳלִי הַנַּ"ל [אִם לֹא מִי שֶׁהוּא אָדָם גָּדוֹל מְאד שֶׁיָּכוֹל לְדַלֵּג מִדְּרֵגָה שְׁלֵמָה וּלְהַעֲלוֹת הַמַּאֲכָל לְמַעֲלַת מְדַבֵּר] כִּי כְּשֶׁאוֹכֵל מַאֲכַל בְּהֵמָה כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁיּוֹצֵא מִגֶּדֶר אָדָם לְגֶדֶר בְּהֵמָה וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ס"ו) "הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ" הַיְנוּ שֶׁגֶּדֶר אֱנוֹשִׁי לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ כִּי הוּא לְמַטָּה מִגֶּדֶר אָדָם, כִּי יָרַד לְגֶדֶר בְּהֵמָה כַּנַּ"ל אֲזַי בָּאנוּ בָאֵשׁ וּבַמַּיִם זֶה בְּחִינַת חֳלִי הַקַּדַּחַת, רַחֲמָנָא לִצְלָן שֶׁהוּא אֵשׁ וּמַיִם חֲמִימוּת וּקְרִירוּת וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּאָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן פֶּרֶק א וּבְתַנָּא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּא פֶּרֶק ל"א שָׁם אִיתָא לְשׁוֹן זֶה). בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה נִזְדָּעְזְעוּ אֵיבָרָיו אָמַר: אֲנִי וַחֲמוֹר נֹאכַל בְּאֵבוּס אֶחָד נִזְדָּעְזְעוּ אֵיבָרָיו, זֶה בְּחִינַת חֳלִי הַקַּדַּחַת שֶׁבָּא עַל יְדֵי אֲכִילַת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה עַל יְדֵי מַאֲכַל בְּהֵמָה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ כֵּיוָן

שֶׁשָּׁמַע בְּזַעַת אַפֶּךָ תֹּאכַל לֶחֶם נִתְיַשְּׁבָה דַּעְתּוֹ כִּי חֶלְקִי הַקְּדֹחַת זֶה בְּחִינַת פְּגַם הַדַּעַת כִּי עִקַּר הַדַּעַת הוּא עַל יְדֵי חִבּוּר אֵשׁ וּמַיִם וְזֶה כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע בְּזַעַת אַפֶּךָ וְכוּ כִּי רְפוּאַת הַחֹלִי הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי זֶעָה וְעַל יְדֵי זֶה נִתְיַשְּׁבָה דַּעְתּוֹ הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּתְרַפֵּא מֵחֶלְקִי הַנַּ"ל שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדַּעַת כַּנַּ"ל.

רסד - צדקה היא תקון הברית

צְדָקָה הִיא תִּקּוּן הַבְּרִית כִּי פְּגַם הַבְּרִית הוּא, כִּי הוּא הָיָה צָרִיךְ לְהַשְׁפִּיעַ בִּקְדֻשָּׁה לְמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁפִּיעַ וְהוּא סִלֵּק הַהַשְׁפָּעָה מִשָּׁם וְהִמְשִׁיכָהּ, חַס וְשָׁלוֹם לְמָקוֹם אַחֵר וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמַשְׁפִּיעַ לְשָׁם אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וְזֶה בְּחִינַת "וַיָּבוֹאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים" הַנֶּאֱמָר בְּנִדְבַת הַמִּשְׁכָּן (שְׁמוֹת ל"ה) הַיְנוּ בְּחִינַת זִוּוּג שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁל נִדְבַת הַמִּשְׁכָּן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁנּוֹתֵן לְעָנִי שֶׁאֵינוֹ הָגוּן אָזַי אַדְרַבָּא הוּא נִפְגָּם יוֹתֵר, כִּי חוֹזֵר וּמַשְׁפִּיעַ לְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ. וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר [לְעֵיל בְּסִימָן ל"א וּבְסִימָן נ"ד] שֶׁמְּבאָר גַּם כֵּן שֶׁצְּדָקָה הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית.

רסה - טעם על שבירת כלי חרס בשעת התקשרות השדוך

טַעַם עַל שְׁבִירַת כְּלִי חֶרֶס בִּשְׁעַת הִתְקַשְּׁרוּת הַשִּׁדּוּךְ כִּי [כָּל] אֵלּוּ נְשָׁמוֹת שֶׁל הַזִּוּוּג הֵם לְמַעְלָה אֶחָד (עיין זוהר לך לך פ"ה: ובדצ"א ובזהר תזריע מג) אַךְ לְמַטָּה הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהַהִתְאַחֲדוּת שֶׁלָּהֶם הוּא בְּהֶעְלֵם כִּי אֵין יוֹדְעִין מֵהִתְאַחֲדוּת שֶׁלָּהֶם עַד הַשִּׁדּוּךְ וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיָה עַד עַתָּה בְּהֶעְלֵם אַךְ זֶה הַהִתְגַּלּוּת שֶׁל הַהִתְקַשְּׁרוּת שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּעֵת הַתְּנָאִים הוּא בִּבְחִינַת: "וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב" (יְחֶזְקֵאל א) כִּי בִּשְׁעַת הַשִּׁדּוּךְ נִתְגַּלֶּה הַהִתְקַשְּׁרוּת וְתֵכֶף וּמִיָּד נִתְעַלֵּם כִּי אַחַר כָּךְ נִתְפָּרְדִין וְנִתְרַחֲקִין כִּי עֲדַיִן הִיא אָסוּרָה עָלָיו עַד הַחֻפָּה נִמְצָא שֶׁבִּשְׁעַת הַשִּׁדּוּךְ נִתְגַּלֶּה אוֹר הָאַחְדוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיָה עַד עַתָּה בְּהֶעְלֵם וְתֵכֶף וּמִיָּד נִתְעַלֵּם כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה שׁוֹבְרִין כְּלִי חֶרֶס בִּשְׁעַת הִתְקַשְּׁרוּת הַשִּׁדּוּךְ כִּי כְּתִיב (שָׁם) "וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק" פֵּרוּשׁ כָּאוֹר הַיּוֹצֵא מִן הַחֲרָסִין דְּהַיְנוּ הַנִּיצוֹץ שֶׁיּוֹצֵא בְּשָׁעָה שֶׁשּׁוֹבְרִין כְּלִי חֶרֶס שֶׁהוּא רַק לְפִי שָׁעָה וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת הִתְקַשְּׁרוּת הַשִּׁדּוּךְ שֶׁאָז אוֹר הָאַחְדוּת שֶׁלָּהֶם נִתְגַּלֶּה בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב כַּנַּ"ל עַל כֵּן שׁוֹבְרִין כְּלִי חֶרֶס זֶה מָרְמֵז עַל סוֹד וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק כַּנַּ"ל [וְעַיֵּן עוֹד טַעַם עַל זֶה לְעֵיל בְּסִימָן ס וּבְ"לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא" בְּסוֹפוֹ]

רסו - מיתות בהמות וחיות בלא זמנן

דַּע שֶׁמִּיתוֹת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת בְּלֹא זְמַנָּן הוּא עַל יְדֵי שֶׁאֵינָן נִזְהָרִין בְּמִצְוַת סֻכָּה כָּרָאוּי כִּי סֻכָּה בְּחִינוֹת אִמָּא דִּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין (תִּקּוּנִים דַּף ג), בְּחִינוֹת: "אִם לַבִּינָה תִּקְרָא" (מִשְׁלֵי ב) וְזֶהוּ בְּחִינוֹת הַהֶבְדֵּל שֶׁבֵּין גֶּדֶר אָדָם לְגֶדֶר בְּהֵמָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת י) : "בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה וְאַל תִּשְׁכְּחִי כָּל גְּמוּלָיו" שֶׁעָשָׂה לָהּ דְּדִים בְּמָקוֹם בִּינָה אֲבָל הַבְּהֵמָה יוֹנֶקֶת מִדַּדֵּי בְּהֵמָה לְמַטָּה וְזֶהוּ הַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין גֶּדֶר אָדָם לִבְהֵמָה שֶׁהָאָדָם יוֹנֵק מִדַּדֵּי אָדָם שֶׁהוּא בְּמָקוֹם בִּינָה בְּחִינוֹת "אִם לַבִּינָה תִּקְרָא" בְּחִינוֹת סֻכָּה אֲבָל הַבְּהֵמָה יוֹנֶקֶת מִדַּדֵּי בְּהֵמָה שֶׁהֵם לְמַטָּה וְעַל כֵּן כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּמִצְוַת סֻכָּה אָזַי נוֹפֵל מִבְּחִינוֹת דַּדֵּי אָדָם שֶׁהֵם בְּמָקוֹם בִּינָה, בְּחִינוֹת סֻכָּה וַאֲזַי נוֹפֵל לִבְחִינַת דַּדֵּי בְּהֵמָה, וְיוֹנֵק מִשָּׁם נִמְצָא שֶׁיּוֹנֵק מִשֶּׁפַע שֶׁל הַבְּהֵמָה וְעַל כֵּן יוֹנֵק אֶת חִיּוּתָם וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מֵתִים עַל יְדֵי שֶׁנּוֹטֵל מֵהֶם אֶת הַשֶּׁפַע שֶׁל הַבְּהֵמָה וְעַל כֵּן יוֹנֵק אֶת חִיּוּתָם וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מֵתִים עַל יְדֵי שֶׁנּוֹטֵל מֵהֶם אֶת הַשֶּׁפַע וּלְפִי הַפֶּגָם שֶׁפָּגַם בַּסֻּכָּה כֵּן הוּא נְפִילָתוֹ וְכֵן נוֹטֵל אֶת הַשֶּׁפַע שֶׁל הַבְּהֵמוֹת וּכְמוֹ כֵן גּוֹרֵם מִיתוֹת הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת וְזֶהוּ בְּחִינַת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכּוֹת (בְּרֵאשִׁית ל"ג). כִּי הַסֻּכָּה הוּא בִּשְׁבִיל מִקְנֵהוּ כַּנַּ"ל גַּם הָעוֹסְקִין בְּבִנְיָן מַזִּיק לָהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה יא) : כָּל הָעוֹסֵק בְּבִנְיָן מִתְמַסְכֵּן כִּי צָרִיךְ לִבְנוֹת הַבַּיִת בְּחָכְמָה וְשֵׂכֶל וַאֲזַי אֵין מַזִּיק לוֹ הַבִּנְיָן וַאֲזַי רָאוּי לוֹ לִבְנוֹת בַּיִת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כ"ד) : "בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ", (עיין סנהדרין צב) [כִּי יֵשׁ לוֹ מָקוֹם לְהַכְנִיס הַשֶּׁפַע] אֲבָל כְּשֶׁבּוֹנֶה בְּלֹא שֵׂכֶל, אֲזַי מַזִּיק לוֹ וְעַל כֵּן מִתְמַסְכֵּן כִּי זֶה עָנְשׁוֹ עַל שֶׁפָּגַם בַּחָכְמָה כִּי הָיָה רָאוּי לוֹ לִבְנוֹת הַבַּיִת בְּחָכְמָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עָנְשׁוֹ שֶׁמִּתְמַסְכֵּן שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת פְּגַם הַחָכְמָה, בְּחִינוֹת "חָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה" (קֹהֶלֶת ט) וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַסֻּכָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׂכֶל, בְּחִינַת אִם לַבִּינָה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִבְנוֹת בַּיִת בִּבְחִינַת "בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת" וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית שָׁם) : "וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכּוֹתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת" כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת כִּי שְׁבוּעוֹת וְסֻכּוֹת הֵם אֶחָד כִּי הַתּוֹרָה יוֹצֵאת מִבִּינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת סֻכָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי א) "וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ" בְּחִינַת: "אִם לַבִּינָה" שֶׁהוּא בְּחִינַת סֻכָּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן תֶּכֶף אַחַר סֻכּוֹת הוּא שִׂמְחַת תּוֹרָה כִּי מִבְּחִינַת סֻכָּה מִשָּׁם יוֹצֵאת הַתּוֹרָה נִמְצָא עַל יְדֵי שֶׁנִּנְטְעוּ בַּסֻּכָּה, נַעֲשִׂים בְּעַצְמָם בִּבְחִינוֹת הַתּוֹרָה כִּי מִשָּׁם יוֹצֵאת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְאָז מַתְחֶלֶת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית, בְּחִינוֹת בַּיִת הַיְנוּ בֵּית דִּבְרֵאשִׁית, בְּחִינוֹת: "וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכּוֹתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת" כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת סִיוָן (צ"ל סיון ביוד ואו כי כן מבואר בש"ע אה"ע סי קכו סעיף ז ו) [רצונו לומר: בפסוק זה מרומז ענין סיון שני פעמים כי ויעקב נסע סוכותה ר"ת סיון היינו הוי"ו יוד של ויעקב כי הואו אינה משרש התיבה ע"כ צריכין לצרף עמה גם היוד וכן נסע סוכותה ויבן ר"ת ג"כ סיון כנ"ל] שֶׁאָז הוּא זְמַן

מַתַּן תּוֹרָה רְאשֵׁי תֵּבוֹת וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכּוֹתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וְכוּ כַּנַּ"ל [לֵב ר"ת לו בית לב זו התורה כי בית מבראשית ל מלעיני כל ישראל היינו כלל התורה זה מצאתי מכת"י ז"ל]

רסז - שבועות הוא רפואה להראה

שְׁבוּעוֹת הוּא רְפוּאָה לְהָרֵאָה כִּי חֲמִשָּׁה כַּנְפֵי רֵאָה כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, (תִּקּוּן כ"ה) וּבְשָׁבוּעוֹת מְקַבְּלִין הַתּוֹרָה יְכוֹלִין לְקַבֵּל חִיּוּת חָדָשׁ

רסח - כשאין האדם מסתכל על התכלית, למה לו חיים

כְּשֶׁאֵין הָאָדָם מִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית, לָמָּה לוֹ חַיִּים וְהִנֵּה הַנֶּפֶשׁ מִתְגַּעְגַּעַת תָּמִיד לַעֲשׂוֹת רְצוֹן יוֹצְרָהּ וּ כְשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵין הָאָדָם עוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי הִיא מִתְגַּעְגַּעַ מְאד לַחֲזר לְשָׁרְשָׁהּ וּמַתְחֶלֶת לְהַמְשִׁיךְ עַצְמָהּ לְהִסְתַּלֵּק מִגּוּף הָאָדָם וּמִזֶּה נֶחֱלֶה הָאָדָם עַל יְדֵי שֶׁנֶּחֱלָשׁ כֹּחַ הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשֶׁכֶת עַצְמָהּ מִמֶּנּוּ מֵחֲמַת שֶׁאֵין מְמַלֵּא רְצוֹנָהּ כִּי הִיא רוֹצָה רַק שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹן הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא וּ מַה שֶּׁהָאָדָם חוֹזֵר לִבְרִיאוּתוֹ עַל יְדֵי רְפוּאוֹת הוּא מֵחֲמַת שֶׁהַנֶּפֶשׁ רוֹאָה שֶׁזֶּה הָאָדָם יָכוֹל לָכֹף עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת הֶפֶךְ תַּאֲוָתוֹ וּרְגִילוּתוֹ כִּי הוּא מֻרְגָּל בַּאֲכִילַת לֶחֶם וּשְׁאָר מַאֲכָלִים וְעַכְשָׁו כּוֹפֶה תַּאֲוָתוֹ וּמְקַבֵּל רְפוּאוֹת וְסַמִּים מָרִים בִּשְׁבִיל בְּרִיאוּתוֹ וּמֵחֲמַת שֶׁהַנֶּפֶשׁ רוֹאָה שֶׁהוּא יָכוֹל לָכֹף תַּאֲוָתוֹ בִּשְׁבִיל אֵיזֶה תַּכְלִית עַל כֵּן הִיא חוֹזֶרֶת אֵלָיו כִּי הִיא מְצַפָּה שֶׁיִּכְפֶּה תַּאֲוָתוֹ בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן יוֹצְרוֹ יִתְבָּרַךְ.

רסט - מדירת הצדיק נכר מעשה הדור

[לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה] מִדִּירַת הַצַּדִּיק נִכָּר מַעֲשֵׂה הַדּוֹר וְסִימָן לַדָּבָר, וְהִיא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת תִּמֶר (שׁוֹפְטִים ד) וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה יד) : מַה תָּמָר אֵין לוֹ אֶלָּא לֵב אֶחָד אַף יִשְׂרָאֵל כֵּן. [עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה]

רע - כמו שיש התעוררות מאדם לחברו

כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ הִתְעוֹרְרוּת מֵאָדָם לַחֲבֵרוֹ כְּגוֹן כְּשֶׁרוֹאִין שֶׁאֶחָד אוֹמֵר בַּקָּשׁוֹת וּסְלִיחוֹת בְּהִתְעוֹרְרוּת בְּלֵב נִשְׁבָּר אֲזַי חֲבֵרוֹ מִתְעוֹרֵר מִמֶּנּוּ גַּם כֵּן כִּי מִתְעוֹרֵר מֵחֲבֵרוֹ וּמַתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ וְנִתְעוֹרֵר גַּם כֵּן, וּמַתְחִיל לוֹמַר גַּם כֵּן בַּקָּשׁוֹת בְּהִתְעוֹרְרוּת הַלֵּב כְּמוֹ כֵן יֵשׁ אֵצֶל הָאָדָם עַצְמוֹ הִתְעוֹרְרוּת מִנַּה וּבַה שֶׁמִּתְעוֹרֵר מִתּוֹךְ דִּבְרֵי עַצְמוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹמֵר בַּקָּשׁוֹת וּתְחִנּוֹת בְּהִתְעוֹרְרוּת וְצוֹעֵק וְיַי לִי וּבְתוֹךְ כָּךְ נִתְעוֹרֵר מִזֶּה וּמַתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ הֵיכָן אֲנִי וּמִי צוֹעֵק כָּךְ הֲלֹא יַי לִי, לִי מַמָּשׁ וּמַתְחִיל שֵׁנִית לִצְעֹק יַי לִי, לִי דַּיְקָא וְ

אַף שֶׁבַּתְּחִלָּה נִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ גַּם כֵּן אוֹמֵר בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי עִם כָּל זֶה אַחַר כָּךְ רוֹאִין הַהֶפְרֵשׁ בֵּין קוֹדֶם לְאַחַר כָּךְ וְהָבֵן

רעא - צריך שיהיה להאדם עזות דקדשה

צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּמְבאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת (אבות פֶּרֶק ה) : הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר, וְכַמּוּבָא לְעֵיל וַ אֲפִלּוּ נֶגֶד הָרַב בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת שֶׁיָּעֵז פָּנָיו לְדַבֵּר עִמּוֹ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ וְ זֶה שֶׁאֶחָד מְקָרֵב יוֹתֵר, הוּא רַק עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת יוֹתֵר וּמֵחֲמַת זֶה מְדַבֵּר עִמּוֹ יוֹתֵר אַךְ זֶה תָּלוּי בָּזֶה שֶׁזֶּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת לְדַבֵּר הוּא מֵחֲמַת עֲבוֹדָתוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה וְעוֹבֵד הַרְבֵּה אֶת ה וּמֵחֲמַת זֶה יֵשׁ לוֹ עַזּוּת לְדַבֵּר עִם הָרַב וּמֵחֲמַת זֶה שֶׁהוּא מְדַבֵּר עִמּוֹ עַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה וְעוֹבֵד הַרְבֵּה עַל יְדֵי שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר הַרְבֵּה עִמּוֹ נִמְצָא שֶׁזֶּה תָּלוּי בָּזֶה וְכֵן יֵשׁ כַּמָּה דְּבָרִים בָּעוֹלָם שֶׁהֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה כִּי כָּל אֶחָד מַתְחִיל מֵחֲבֵרוֹ כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל.

רעב - היום אם בקולו תשמעו

הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ (תְּהִלִּים צ"ה) זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם שֶׁלֹּא יְשִׁים לְנֶגֶד עֵינָיו כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם הֵן בְּעֵסֶק פַּרְנָסָה וְהִצְטָרְכוּתוֹ צָרִיךְ שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים וְכֵן בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ לֹא יָשִׂים לְנֶגֶד עֵינָיו כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתוֹ הַשָּׁעָה כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לִכָּנֵס בַּעֲבוֹדַת ה נִדְמֶה לְהָאָדָם כְּאִלּוּ הוּא מַשָּׂא כָּבֵד וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִשָּׂא מַשָּׂא כָּבֵד כָּזוֹ אֲבָל כְּשֶׁיַּחֲשֹׁב שֶׁאֵין לוֹ רַק אוֹתוֹ הַיּוֹם, לֹא יִהְיֶה לוֹ מַשָּׂא כְּלָל וְ גַם שֶׁלֹּא יִדְחֶה אֶת עַצְמוֹ מִיּוֹם לְיוֹם לֵאמר מָחָר אַתְחִיל, מָחָר אֶתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וּבְכֹחַ כָּרָאוּי וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בְּשֹׁאר הָעֲבוֹדוֹת כִּי אֵין לְאָדָם בָּעוֹלָמוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתוֹ הַשָּׁעָה שֶׁעוֹמֵד בּוֹ כִּי יוֹם הַמָּחֳרָת הוּא עוֹלָם אַחֵר לְגַמְרֵי הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ, הַיּוֹם דַּיְקָא, וְהָבֵן.

רעג - יש בני עליה גדולים מאד שמולידים נשמות

דַּע שֶׁיֵּשׁ בָּנִים שֶׁמּוֹלִידִים בְּזֶה הָעוֹלָם אֲבָל יֵשׁ בְּנֵי עֲלִיָּה גְּדוֹלִים מְאד שֶׁמּוֹלִידִים נְשָׁמוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַנְּשָׁמוֹת הַמִּתְלַבְּשִׁים בַּבָּנִים הַנּוֹלָדִים בָּעוֹלָם כִּי כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם בָּעוֹלָם הֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא וְאַף שֶׁיֵּשׁ יוֹתֵר, הֵם רַק מֵהִתְחַלְּקוּת הַנִּיצוֹצוֹת אֲבָל בִּכְלָל הֵם רַק שִׁשִּׁים רִבּוֹא אֲבָל אִלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַנַּ"ל הֵם לְמַעְלָה מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא נְשָׁמוֹת שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בָּזֶה הָעוֹלָם כִּי הֵם אֵינָם רְאוּיִין כְּלָל לְהִתְלַבֵּשׁ בָּזֶה הָעוֹלָם וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁבָּאִין בָּזֶה הָעוֹלָם, הֵם אֵינָם נֶחֱשָׁבִים מִזֶּה הָעוֹלָם כְּלָל וְזֶה בְּחִינוֹת בְּנֵי מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם "וּבְנֵי רְחַבְיָה רַבּוּ לְמַעְלָה"

וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ז) : לְמַעְלָה מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא כִּי הֵם לֹא הָיוּ נֶחֱשָׁבִים בִּכְלַל הַשִּׁשִּׁים רִבּוֹא כִּי הֵם הָיוּ לְמַעְלָה מֵהֶם כַּנַּ"ל.

רעד - יש רשעים שעובדים ויגעים כל ימיהם

דַּע שֶׁיֵּשׁ רְשָׁעִים שֶׁעוֹבְדִים וְיגֵעִים כָּל יְמֵיהֶם כְּדֵי לַעֲקֹר עַצְמָן מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִתּוֹרָתוֹ לְגַמְרֵי כִּי הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן בְּתוֹכָם אַף עַל פִּי שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּמוּרִים הִיא מְבַלְבֶּלֶת אוֹתָם וּמְבִיאָה בָּהֶם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְיִרְאָה מֵאֵימַת הַדִּין הַגָּדוֹל וּמֵחֲמַת זֶה אֵין לָהֶם תַּעֲנוּג מֵהָעֲבֵרוֹת וְהַתַּאֲווֹת שֶׁלָּהֶם עַל כֵּן הֵם מִתְאַוִּים וְיגֵעִים כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעוּ לִכְפִירָה גְּמוּרָה בְּדַעְתָּם, חַס וְשָׁלוֹם בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם עוֹד צַד סָפֵק לִנְטוֹת אֶל הָאֱמֶת אֲבָל צְרִיכִים לָזֶה יְגִיעָה גְּדוֹלָה מְאד מְאד כַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים רַחֲמָנָא לִצְלַן, רַחֲמָנָא לִשֵּׁזְבַן כִּי הַיְּהֻדוּת שֶׁבָּהֶם אֵינָהּ מַנַּחַת אוֹתָם וּמְבַלְבֶּלֶת אוֹתָם תָּמִיד וְדַע שֶׁיֵּשׁ מֵהֶם כְּשֶׁמַּגִּיעִין וּבָאִין לְמַה שֶׁהִתְאַוּוּ דְּהַיְנוּ לִכְפִירָה גְּמוּרָה חַס וְשָׁלוֹם, בְּלִי שׁוּם סָפֵק אֶל הָאֱמֶת אֲזַי תֵּכֶף וּמִיָּד מֵתִים מִן הָעוֹלָם וְאָז רוֹאִין הָאֱמֶת

רעה - כל מצוה ומצוה שעושין, נעשה ממנה נר אחד

דַּע שֶׁ כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁעוֹשִׂין, נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה נֵר אֶחָד (עיין זוהר תרומה קסו) וּכְשֶׁנִּסְתַּלֵּק הָאָדָם אִם הִיא נְשָׁמָה גְּדוֹלָה שֶׁהִיא יְקָרָה מְאד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲזַי נוֹתְנִין לָהּ לִהְיוֹת מְחַפֶּשֶׂת בְּגִנְזֵיָא דְּמַלְכָּא שֶׁיְּחַפֶּשׂ וְיִקַּח לוֹ מַה שֶּׁיִּרְצֶה מִגִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ תַּכְלִית כָּל תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הַבָּא וּ לְחַפּוּשׂ: צְרִיכִין נֵרוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים י:) : שֶׁחִפּוּשׂ בְּנֵרוֹת וְלָמְדוּ מִפָּסוּק "נֵר ה נִשְׁמַת אָדָם חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן" וְ הַנֵּרוֹת נַעֲשִׂין מִן הַמִּצְווֹת כַּנַּ"ל, בִּבְחִינַת: "נֵר מִצְוָה" (מִשְׁלֵי ו) וְאֵצֶל אֵלּוּ הַנֵּרוֹת, מְחַפֶּשֶׂת הַנְּשָׁמָה אַחַר הַהִסְתַּלְּקוּת בְּגִנְזֵיָא דְּמַלְכָּא וְזֶה בְּחִינַת "בַּמֻּתִים חָפְשִׁי" כֵּיוָן שֶׁמֵּת אָדָם נַעֲשֶׂה חָפְשִׁי מִן הַמִּצְוֹת (שַׁבָּת קנא:) חָפְשִׁי הַיְנוּ בְּחִינַת הַחִפּוּשׂ שֶׁנַּעֲשֶׂה מִן הַמִּצְווֹת כִּי הַמִּצְווֹת הֵם נֵרוֹת שֶׁעַל יָדָם הַחִפּוּשׂ כַּנַּ"ל. אֲבָל יֵשׁ צַדִּיק שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ בְּחַיָּיו וְגַם בְּעוֹדוֹ בַּחַיִּים הוּא מְחַפֵּשׂ בְּגִנְזֵי אָבִיו

רעו - אכילת שבת אינה בשביל שביעה כלל

דַּע כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת אֵינָהּ בִּשְׁבִיל שְׂבִיעָה כְּלָל רַק בִּגְין דְּיִתְבָּרְכוּן כֻּלְּהוֹ שִׁתָּא יוֹמִין, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (יִתְרוֹ פ"ח) : כִּי מֵאֲכִילַת שַׁבָּת נִשְׁפָּעִין וְנִתְבָּרְכִין כָּל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים כִּי עִקַּר הַשְּׂבִיעָה בְּשַׁבָּת כִּי סוּמָא אֵין לוֹ שׂבַע כְּמוֹ שֶׁלָּמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא עד:) מִפָּסוּק

"הַמַּאֲכִילְךָ מָן בַּמִּדְבָּר לְמַעַן עַנֹּתְךָ" וְכוּ' וּפְסִיעָה גַּסָּה נוֹטֶלֶת מְאוֹר עֵינָיו שֶׁל אָדָם וּמְהַדֵּר לֵהּ בְּקִדּוּשָׁא דְּבֵי שַׁמְשֵׁי (בְּרָכוֹת מג:) נִמְצָא שֶׁ עִקַּר שְׁלֵמוּת מְאוֹר עֵינַיִם הוּא בְּשַׁבָּת וְעַל כֵּן אָז הַשְּׂבִיעָה, כִּי הַשְּׂבִיעָה עַל יְדֵי רְאִיַּת עֵינַיִם כַּנַּ"ל וְזֶה פּוֹסְעִים בּוֹ פְּסִיעָה קְטַנָּה סוֹעֲדִים בּוֹ לְבָרֵךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הַיְנוּ שֶׁבְּשַׁבָּת פּוֹסְעִים פְּסִיעָה קְטַנָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַמְּאוֹר עֵינַיִם בְּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַשְּׂבִיעָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מַה שֶּׁסּוֹעֲדִים בּוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הוּא רַק לְבָרֵךְ, דְּהַיְנוּ בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן כָּל שִׁתָּא יוֹמִין כַּנַּ"ל אֲבָל בְּשַׁבָּת עַצְמוֹ לֹא הָיָה צָרִיךְ לֶאֱכֹל כָּל כָּךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים כִּי בְּשַׁבָּת הַשְּׂבִיעָה, רַק הוּא לְבָרֵךְ כַּנַּ"ל.

רעז - כשיש מחלקת על האדם, אין לעמד עצמו כנגד השונאים

דַּע כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת עַל הָאָדָם אֵין לַעֲמד עַצְמוֹ כְּנֶגֶד הַשּׂוֹנְאִים, לוֹמַר כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה לִי, כֵּן אֶעֱשֶׂה לוֹ כְּנֶגְדּוֹ כִּי זֶה גּוֹרֵם שֶׁהַשּׂוֹנֵא יָבוֹא לְמְבֻקָּשׁוֹ לִרְאוֹת בּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה לִרְאוֹת בּוֹ רַק אַדְרַבָּא רָאוּי לְדוּן אוֹתָם לְכַף זְכוּת וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת בְּחִינוֹת: "וְנַפְשִׁי כְּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה" כְּמוֹ הֶעָפָר שֶׁהַכֹּל דָּשִׁין עָלֶיהָ וְהִיא נוֹתֶנֶת לָהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְזָהָב וְכֶסֶף וַאֲבָנִים טוֹבוֹת, הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר כְּמוֹ כֵן אַף עַל פִּי שֶׁהֵם חוֹלְקִים עָלָיו וּמְבַקְּשִׁים רָעָתוֹ אַף עַל פִּי כֵן יַעֲשֶׂה לָהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת, כְּמוֹ הֶעָפָר כַּנַּ"ל וְהוּא כְּמָשָׁל, כְּשֶׁאֶחָד חוֹתֵר תַּחַת בֵּית חֲבֵרוֹ אִם הוּא יַעֲמד עַצְמוֹ וְיַחְתֹּר גַּם כֵּן כְּנֶגְדּוֹ אָז בְּוַדַּאי בְּקַל יָבוֹא הַחוֹתֵר לְמְבֻקָּשׁוֹ אֲבָל כְּשֶׁאֶחָד חוֹתֵר וַחֲבֵרוֹ עוֹמֵד בְּפָנִים וְשׁוֹפֵךְ עָפָר וְעוֹשֶׂה תֵּל כְּנֶגְדּוֹ אָז מֵפִיר מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְאֵינוֹ יָכוֹל הַשּׂוֹנֵא לַעֲשׂוֹת מְבֻקָּשׁוֹ כְּמוֹ כֵן אֵין לַעֲמד כְּנֶגֶד הַשּׂוֹנְאִים לַעֲשׂוֹת כְּנֶגְדָּם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁחוֹתֵר גַּם כֵּן כְּמוֹ הַשּׂוֹנֵא שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָבוֹא לִמְבֻקָּשׁוֹ בְּקַל אֲבָל עַל יְדֵי בְּחִינַת עָפָר בְּחִינַת "וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר" כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה מֵפִיר מַחֲשֶׁבֶת הַשּׂוֹנֵא כַּנַּ"ל וַאֲזַי כּוֹרֶה שַׁחַת בָּהּ יִפֹּל כִּי נוֹפֵל וְנִשְׁאָר בְּהַשַּׁחַת שֶׁכָּרָה עַל חֲבֵרוֹ עַל יְדֵי הֶעָפָר שֶׁנִּשְׁפַּךְ עָלָיו כִּי חֲבֵרוֹ עוֹמֵד וְשׁוֹפֵךְ עָלָיו עָפָר כְּנֶגְדּוֹ כַּנַּ"ל עַל יְדֵי בְּחִינַת וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר כַּנַּ"ל. וְכָל זֶה כְּשֶׁהַחוֹלְקִים הֵם רְשָׁעִים אֲבָל כְּשֶׁחוֹלְקִים עָלָיו צַדִּיקִים, בְּוַדַּאי כַּוָּנָתָם הוּא רַק לְטוֹבָה שֶׁמְּרִימִין וּמְנַשְּׂאִין אוֹתוֹ עַל יְדֵי זֶה, וּמַמְתִּיקִים דִּינִים מֵעָלָיו וְהוּא כְּמוֹ אֶחָד שֶׁחוֹפֵר עַצְמוֹ תַּחַת חֲבֵרוֹ וּמַשְׁלִיךְ לוֹ מַתָּנָה טוֹבָה וּכְמוֹ שֶׁמְּצִינוּ כְּעֵין זֶה בְּצַדָּקָה שֶׁכַּמָּה תַּנָּאִים הִשְׁלִיכוּ צְדָקוֹת בְּהֶצְנֵעַ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵדַע הַמְקַבֵּל (כְּתֻבּוֹת סז:) כֵּן זֹאת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל צַדִּיקִים, הוּא שְׁנוֹתְנִין לוֹ טוֹבָה בְּהֶעְלֵם וְהֶצְנֵעַ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד (תְּהִלִּים צ"ב) "בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים" וְכוּ' כִּי יֵשׁ תָּמָר בְּקִדֵּשָׁה בְּחִינַת "צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח" (שָׁם) וּכְנֶגְדּוֹ תָּמָר בְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת שְׁאוֹר בְּכֹכוֹתֶבֶת (לשון זה הובא בסידור האריז"ל וכבר ביארו בזה המקובלים ועיין בשו"ת חתם סופר חלק או"ח סי קלז)

וְכוֹתֶבֶת הִיא תְּמָרָה, הַיְנוּ הַתָּמָר שֶׁבְּסִטְרָא אָחֳרָא כִּי שְׁאוֹר הוּא כְּלָלוּת וְתִקֻּף הַדִּינִים, כִּי הוּא בְּחִינַת אֱלִקִים בְּרִבּוּעַ וּבְמִלּוּי כַּמּוּבָא וְעַל כֵּן נִקְרָא תָּמָר לְשׁוֹן תְּמוּרָה הַיְנוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא נִקְרֵאת תְּמוּרָה כִּי תְּמוּרַת חָכְמָה אִוֶּלֶת, תְּמוּרַת חַיִּים וְכוּ כַּמּוּבָא (בְּסֵפֶר יְצִירָה) וְשֹׁרֶשׁ הַדִּינִים וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא מַחֲלֶקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא בְּחִינַת מַחֲלֶקֶת וְשָׁרְשָׁם מַחֲלֶקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וְאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי מַחֲלֶקֶת שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁהִיא מַחֲלֶקֶת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה נִמְתָּקִים הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה "צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח" כִּי נִמְתָּק וְנִתְבַּטֵּל הַתָּמָר דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי הַמַּחֲלֶקֶת שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן נִמְצָא שֶׁמַּחֲלֶקֶת שֶׁל צַדִּיקִים הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה רַק מֻחְמַת שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל וְנֶאֱחָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַדִּינִים שֶׁהֵם מַחֲלֶקֶת גְּמוּרָה עַל כֵּן אֲפִלּוּ שֶׁיְּדֻמֶּה שֶׁהַמַּחֲלֶקֶת שֶׁל צַדִּיקִים הִיא גַּם כֵּן מַחֲלֶקֶת גָּמוּר שֶׁל שִׂנְאָה חַס וְשָׁלוֹם מֻחְמַת שֶׁהֵם נֶאֱחָזִין שָׁם כַּנַ"ל אֲבָל בֶּאֱמֶת הוּא רַק לְטוֹבָה וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד, כְּשֶׁיִּהְיֶה עָלָיו מַחֲלֶקֶת שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁלֹּא יִשְׁמַע מִן הַמַּחֲלֶקֶת רַק טוֹבוֹת, כִּי בְּוַדַּאי כַּוָּנָתָם לְטוֹבָה כַּנַ"ל וְזֶה בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים הַיְנוּ מַחֲלֶקֶת שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁהֵם אַחִים וְרֵעִים בְּחִינַת תְּרִין רַעְיִן דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין (זֹהַר וַיִּקְרָא ע"א) כִּי בְּוַדַּאי הֵם אוֹהֲבִים גְּדוֹלִים וּכְשֶׁהֵם יָקוּמוּ עָלַי תִּשְׁמַעְנָה אָזְנִי צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח שֶׁלֹּא יִשְׁמַע מִן הַמַּחֲלֶקֶת כִּי אִם הַטּוֹבוֹת שֶׁעוֹשִׂין לוֹ בָּזֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת "צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח" בְּחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים כַּנַ"ל וְלֹא יִטְעֶה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהִיא מַחֲלֶקֶת גְּמוּרָה, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַ"ל כְּדֵי שֶׁלֹּא לִתֵּן לָהֶם אֲחִיזָה בְּזֹאת הַמַּחֲלֶקֶת כִּי זֹאת הַמַּחֲלֶקֶת הוּא רַק לְטוֹבָה כַּנַ"ל גַּם כָּל הָרְפוּאוֹת בָּאִין מִן הָאָרֶץ וְעַל כֵּן בְּעֵת שֶׁהָאָרֶץ נוֹתֶנֶת יְבוּלָהּ שֶׁנּוֹתֶנֶת כֹּחַ בְּכָל הָאֵילָנוֹת וְהַצְּמָחִים דְּהַיְנוּ בִּזְמַן הַחֲנִיטָה שֶׁהוּא בְּחֹדֶשׁ אִיָּר אֲזַי יֵשׁ כֹּחַ יוֹתֵר בְּכָל הָרְפוּאוֹת כִּי אָז נוֹתֶנֶת הָאָרֶץ בָּהֶם כֹּחַ אֲבָל בִּזְמַן אַחֵר אֲפִלּוּ אִם יִקְחוּ אוֹתָן הָרְפוּאוֹת בְּעַצְמָן, אֵין לָהֶם זֶה הַכֹּחַ וְעַל כֵּן לוֹקְחִין רְפוּאוֹת בְּחֹדֶשׁ אִיָּר (שֶׁהוּא מַאי) וְעִקַּר הוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי כָּל הָאֲרָצוֹת מְקַבְּלִין מִתַּמְצִית אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהּ ב בְּחִינוֹת לִפְעָמִים נִקְרֵאת אֶרֶץ כְּנַעַן, וְלִפְעָמִים נִקְרֵאת אֶרֶץ סְתָם הַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֶקֶת, אֲזַי נִקְרֵאת אֶרֶץ כְּנַעַן בְּחִינַת כָּאן עֲנִי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים נ) : עַל פָּסוּק "וְלֹא יִהְיֶה כְּנַעֲנִי" אֵין כָּאן עֲנִי נִמְצָא כְּנַעַן הוּא בְּחִינוֹת כָּאן עֲנִי וְזֶה עַל יְדֵי מַחֲלֶקֶת כִּי מַחֲלֶקֶת אַחַת דּוֹחָה מֵאָה פַּרְנָסוֹת (כמובא בשל"ה דף רמב) וְזֶה בְּחִינוֹת (בְּרֵאשִׁית י"ג) : "וְיִהִי רִיב בֵּין רוֹעֵי מִקְנֵה אַבְרָם וּבֵין רוֹעֵי מִקְנֵה לוֹט וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ" שֶׁעַל יְדֵי הָרִיב וְהַמַּחֲלֶקֶת עַל יְדֵי זֶה וְהַכְּנַעֲנִי וְכוּ כִּי אָז נִקְרֵאת בְּחִינַת אֶרֶץ כְּנַעַן כַּנַ"ל אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם אֲזַי הִיא נִקְרֵאת בְּחִינַת אֶרֶץ סְתָם וְאָז הִיא בְּחִינַת "אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ" (תְּהִלִּים ס"ז) שֶׁנּוֹתֶנֶת כֹּחוֹתֶיהָ לְכָל יְבוּל הָאָרֶץ, וַאֲזַי יֵשׁ כֹּחַ לְכָל הָרְפוּאוֹת כַּנַ"ל וְעַל כֵּן אוֹתִיּוֹת

אִיֵּיר רֵאשֵׁי תֵּבוֹת אִיבֵי יְשׂוּבוּ יֵבשׁוּ רָעַע (תְּהִלִּים ו) : (כמובא בדן ידין מאמר ז ובמגלה עמוקות אופן קכא) כִּי אֲזַי הֵם כָּל הָרְפוּאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם בְּחִינַת אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ כַּנַּ"ל שֶׁהוּא הֶפֶךְ הַמַּחֲלֶקֶת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶרֶץ כְּנַעַן כַּנַּ"ל וְדַע שֶׁעִקַּר כְּבוֹד שַׁבָּת הִיא הָאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ט"ז) "אִכְלוּהוּ הַיּוֹם" כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת יְקָרָה מְאד, כִּי הוּא כֻּלּוֹ אֱלֹהוּת כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, וְכַמְבאָר (לְעֵיל בְּסִימָן נ"ז) וְעַל כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדַּת שַׁבָּת, וְהוּא תִּקּוּן לְחִלּוּל שַׁבָּת כִּי מֵחִלּוּל שַׁבָּת אִי אֶפְשָׁר לְזַהֵר כִּי בְּקַל אֶפְשָׁר לְהִכָּשֵׁל בְּחִלּוּל שַׁבָּת, חַס וְשָׁלוֹם וְהַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי הָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת כִּי חִלּוּל שַׁבָּת הוּא בְּחִינוֹת חָלָל, בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת, בְּחִינוֹת "כִּי יִמָּצֵא חָלָל בָּאֲדָמָה" (דְּבָרִים כ"א) וּמִי שֶׁמַּתָּה אִשְׁתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה פְּסִיעוֹתָיו מִתְקַצְּרוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין כב) וְשַׁבָּת הִיא בְּחִינַת אִשְׁתּוֹ רִאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה י"א). שֶׁאָמְרָה שַׁבָּת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַכֹּל נָתַתָּ בֵּן זוּג וְלִי לֹא נָתַתָּ וֶהֱשִׁיבָהּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא בֵּן זוּג שֶׁלָּהּ נִמְצָא שֶׁחִלּוּל שַׁבָּת הוּא בְּחִינוֹת פְּסִיעוֹת קְצָרוֹת, בְּחִינוֹת פְּסִיעוֹתָיו מִתְקַצְּרוֹת כַּנַּ"ל וְהִנֵּה מָצִינוּ לְהֵפֶךְ, כִּי הֲלֹא אַדְרַבָּא רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָמְרוּ לִפְסֹעַ בְּשַׁבָּת פְּסִיעָה גַּסָּה (שַׁבָּת קיג:) וְצָרִיךְ דִּוּקָא לִפְסֹעַ בְּשַׁבָּת פְּסִיעָה קְטַנָּה אַךְ דַּע, כִּי בְּחֹל כְּשֶׁעוֹשִׂין מִצְוָה, וְכָל מִצְוָה הִיא קוֹמָה שְׁלֵמָה יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת מֵהֶם וְהֵן הָרַגְלַיִן שֶׁל הַמִּצְוָה שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, בִּבְחִינוֹת "רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת" (מִשְׁלֵי ה) וּבְשַׁבָּת עוֹלִין הָרַגְלַיִן מִן הַקְּלִפּוֹת בִּבְחִינוֹת "אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ" (יְשַׁעְיָה נ"ח) שֶׁבְּשַׁבָּת מְשִׁיבִין הָרַגְלַיִן שֶׁל מִצְוָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וַאֲזַי מַתְחֶלֶת לֵילֵךְ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהִנֵּה בְּוַדַּאי בִּתְחִלַּת הַהֲלִיכָה אֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה רַק הוּא עֲדַיִן שְׁבִיל דַּקִּיק פַּעֲמֵי הָרַגְלַיִן אַךְ הוּא כְּמַשָּׁל הַתִּינוֹק כְּשֶׁמַּתְחִיל לֵילֵךְ שֶׁבַּתְּחִלָּה אֵינוֹ יָכוֹל לַהֲלֹךְ יָפֶה אַךְ הָאָב מֵחֲמַת גֹּדֶל אַהֲבָתוֹ וְשַׁעֲשׁוּעָיו עִם בְּנוֹ הוּא עוֹשֶׂה מִפַּעֲמֵי רַגְלָיו דֶּרֶךְ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין כְּשֶׁהַתִּינוֹק עוֹשֶׂה אֵיזֶה דָּבָר קָטָן אוֹ מְדַבֵּר אֵיזֶה דִּבּוּר אַף שֶׁאֵינוֹ חָכְמָה כְּלָל עִם כָּל זֶה מֵחֲמַת אַהֲבַת הָאָב וְשַׁעֲשׁוּעָיו מִזֶּה הוּא מְחַבֵּב הַדָּבָר וּמַגְדִּילוֹ וּמַרְחִיבוֹ וְעוֹשֶׂה מִזֶּה דָּבָר גָּדוֹל כְּמוֹ כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהַמִּצְוָה מַתְחֶלֶת לֵילֵךְ, אוֹ כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אֵיזֶה דֶּרֶךְ חָדָשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַף שֶׁבַּתְּחִלָּה הוּא שְׁבִיל דַּקִּיק עִם כָּל זֶה מֵחֲמַת גֹּדֶל שַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ מִזֶּה הוּא עוֹשֶׂה מִפַּעֲמֵי רַגְלָיו דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה וְזֶה בְּחִינוֹת (תְּהִלִּים פ"ה) "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ" צֶדֶק, הַיְנוּ הַמִּצְוֹות כְּמָה שֶׁכָּתוּב (שָׁם קי"ט) : "כָּל מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק" כְּשֶׁמַּתְחֶלֶת הַמִּצְוָה לֵילֵךְ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי "וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו" שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה מִפַּעֲמֵי הָרַגְלַיִן, שֶׁהֵם רַק שְׁבִיל דַּקִּיק וּמֵחֲמַת שַׁעֲשׁוּעָיו, הוּא מֵשִׂים לְדֶרֶךְ רָחָב וְכָבוּשׁ אֶת פְּעָמָיו, שֶׁהֵם רַק שְׁבִיל דַּקִּיק כַּנַּ"ל וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת

שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין כֹּחַ הָרַגְלִין בִּבְחִינַת (שַׁבָּת קנב) : דּוּק בְּכַכֵּי וְתִשְׁכַּח בָּרַגְלִין שֶׁעַל יְדֵי הָאֲכִילָה מְקַבְּלִין הָרַגְלִין כֹּחַ וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מִפַּעֲמֵי הָרַגְלִין, שֶׁהֵם רַק שְׁבִיל דַּקִּיק, פְּסִיעוֹת קְטַנּוֹת נַעֲשֶׂה מֵהֶם דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינוֹת: פּוֹסְעִים בּוֹ פְּסִיעָה קְטַנָּה, סוֹעֲדִים בּוֹ לְבָרֵךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הַיְנוּ שֶׁבְּשַׁבָּת פּוֹסְעִים פְּסִיעָה קְטַנָּה וְהוּא תְּמוּהַּ לְכְאוֹרָה כִּי הֲלֹא אַדְרַבָּה, מִי שֶׁמַּתָּה אִשְׁתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה, פְּסִיעוֹתָיו מִתְקַצְּרוֹת וְשַׁבָּת הוּא בְּחִינוֹת אִשְׁתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה כַּנַ"ל וְהָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ פְּסִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וּרְחָבוֹת אַךְ סוֹעֲדִים בּוֹ לְבָרֵךְ וְכוּ הַיְנוּ שֶׁאוֹכְלִים סְעֻדַּת שַׁבָּת וְעַל יְדֵי זֶה בֶּאֱמֶת נִתְתַּקְּנִין הַפְּסִיעוֹת קְטַנּוֹת וְנִתְרַחֲבִין וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה בִּבְחִינַת "וַיְשֵׂם לְדַרְכָּךְ פְּעָמָיו" כַּנַ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת נִתְתַּקֵּן חִלּוּל שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת פְּסִיעוֹת קְצָרוֹת כַּנַ"ל כִּי עַל יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת נַעֲשֶׂה מִפְּסִיעוֹת קְצָרוֹת רְחָבוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה כַּנַ"ל רֶגֶל הוּא רְפוּאָה לְהָרֹאשׁ כַּיָּדוּעַ לְחַכְמֵי הָרְפוּאוֹת "אוֹיָה לִי כִּי גָרְתִי מָשְׁךְ" (תְּהִלִּים ק"כ) הָיָה דַּרְכּוֹ לְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ, שֶׁמִּצְטַעֵר עַל שֶׁהָיָה מִתְיָרֵא מִיְּרִאוֹת הַנִּפּוּלוֹת שֶׁהֵם בָּאִים מִשֵּׁ"ך דִּינִים וְזֶה: "כִּי גָרְתִי מָשְׁךְ" תָּמָר הוּא גַּם כֵּן שְׁתֵּי פְּעָמִים שֵׁ"ך כַּמּוּבָא

רעח - דע שעל חליף [סכין שחיטה] טוב

דַּע שֶׁעַל חֲלִיף [סכין שחיטה] טוֹב יְכוֹלִין לִרְאוֹת כָּל הַכֵּלִים שֶׁל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ אֵיזֶה פָּנִים יֵשׁ לָהֶם וְזֶה שֶׁכָּתוּב כְּשֶׁאָמַר יִצְחָק לְעֵשָׂו שֶׁיְּבַדֵּק הַסַּכִּין וְיִשְׁחַט יָפֶה "שָׂא נָא כֵּלֶיךָ", (בְּרֵאשִׁית כ"ז) רָמַז עַל כֵּלִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהֵם נִרְאִים עַל הַסַּכִּין הַיָּפָה כַּנַ"ל וְכֵן אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה ס"ה) שֶׁכְּלֵיךָ רֶמֶז עַל כֵּלִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם : כֵּלֶיךָ זֶה בָּבֶל שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֶת הַכֵּלִים הֵבִיא בֵּית אוֹצַר אֱלֹהָיו" נִמְצָא שֶׁכֵּלֶיךָ מְרַמֵּז עַל כֵּלִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ "בְּקַנְּאוֹ אֶת קִנְאָתִי" (בַּמִּדְבָּר כ"ה) בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁאֵינוֹ מְקַנֵּא שׁוּם צַדִּיק לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא רַק אוֹתוֹ לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ.

רעט - יש שאומרים תורה מלמטה למעלה

דַּע שֶׁ יֵּשׁ שֶׁאוֹמְרִים תּוֹרָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה וְהִיא מִלְּמַטָּה רְחָבָה מְאד שֶׁלְּמַטָּה מַרְחִיבִין הַדָּבָר וּמַגְדִּילִין אוֹתוֹ מְאד וּלְמַעְלָה הוּא קָצָר, וְהוֹלֵךְ וּמְקַצֵּר וְעוֹלֶה עַד שֶׁלְּמַעְלָה מַעְלָה הוּא קָצָר מְאד מְאד כִּי לְמַעְלָה לֹא נִשְׁאָר מִמֶּנָּה כְּלוּם, רַק מְעַט מְעַט כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם אֵיזֶה נִיצוֹץ הַקְּדוּשׁ אֲבָל יֵשׁ לְהֵפֶךְ שֶׁאוֹמְרִים תּוֹרָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה וְשָׁם לְמַעְלָה הִיא רְחָבָה מְאד מְאד וְכָל מַה שֶּׁיּוֹרְדֶת לְמַטָּה מִתְקַצֶּרֶת וְיוֹרֶדֶת עַד שֶׁלְּמַטָּה הִיא קְצָרָה מְאד וְהִיא רַק מְעַט מְעַט לְמַטָּה אֲבָל לְמַעְלָה הִיא רְחָבָה מְאד. וְכֵן בְּהִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה צָרִיךְ

שֶׁיִּהְיֶה מִלְּמַטָּה קָצָר בִּבְחִינוֹת (תְּהִלִּים ס"ו) "וְדִבֶּר פִּי בַּצַּר לִי" בִּבְחִינַת שׁוֹפָר, שֶׁהָרֹחַב הוּא לְמַעְלָה וְהַקָּצָר הוּא לְמַטָּה אֵצֶל הַפֶּה וְזֶה בְּחִינוֹת "וְדִבֶּר פִּי בַּצַּר לִי" הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה הַצַּד הַצַּר וְהַקָּצָר אֵלַי, אֵצֶל פִּי, בִּבְחִינוֹת שׁוֹפָר כַּנַ"ל וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל דָּוִד בְּכָל תְּפִלּוֹתָיו שֶׁהַהַתְחָלָה הָיָה מִן הַמֵּצַר וְהַדִּחַק, שֶׁהָיָה צַר לוֹ מְאד כְּגוֹן מֻחֲמַת שֶׁנִּפַּל עָלָיו צָרוֹת אַבְשָׁלוֹם אוֹ צָרַת נָבָל וְכַדּוֹמֶה וְאַחַר כָּךְ בָּא בְּאוֹתוֹ תְּפִלָּה לְתוֹךְ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ

רפ - מי שצריך לדון לפני דינים בדין תורה

דַּע מִי שֶׁצָּרִיךְ לָדוּן לִפְנֵי דַּיָּנִים בְּדִין תּוֹרָה זֶה לוֹ עָנְשׁ וּנְקֻמָּה שֶׁהַתּוֹרָה נוֹקֶמֶת בּוֹ כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא תּוֹרָה כִּי לְמָשָׁל הַדִּין הַמַּחֲלִיף פָּרָה בַּחֲמוֹר הוּא תּוֹרָה וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁעוֹשִׂין הַדָּבָר בְּעַצְמוֹ הוּא בְּוַדַּאי תּוֹרָה [וּכְמוֹ שֶׁמְּסַפְּרִין כָּל זֶה בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זְכוּתוֹ לִבְרָכָה] וְעַל כֵּן כְּשֶׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ שֶׁיְּקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ רַק בְּהַתּוֹרָה וְהַדִּינִים הַמְלֻבָּשִׁים שָׁם וּמִי שֶׁעוֹקֵר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִן הַתּוֹרָה, וְנוֹפֵל אֶל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעַצְמוֹ וְאֵינוֹ מְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה הַמְלֻבָּשׁ שָׁם אֲזַי עָנְשׁוֹ, שֶׁאַחַר כָּךְ הוּא צָרִיךְ לָדוּן בְּדִין תּוֹרָה וַאֲזַי צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהָבִיא כָּל הַדְּבָרִים וְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְכָל הָעֲסָקִים שֶׁהָיָה לוֹ בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ צָרִיךְ לְהָבִיא הַכֹּל אֶל הַתּוֹרָה דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר וּלְסַפֵּר הַכֹּל לִפְנֵי הַדַּיָּנִים וְהֵם פּוֹסְקִים עַל זֶה דִּין תּוֹרָה נִמְצָא שֶׁחָזַר וְנַעֲשָׂה מִכָּל דִּבְרֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן תּוֹרָה וְהוּא לוֹ נְקֻמָּה שֶׁהַתּוֹרָה נוֹקֶמֶת בּוֹ עַל אֲשֶׁר עִקֵּר הַדִּינִים הַמְלֻבָּשִׁים בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִן הַתּוֹרָה וְנָפַל אֶל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעַצְמוֹ כְּאִלּוּ אֵין שׁוּם תּוֹרָה בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל כֵּן עָנְשׁוֹ שֶׁצָּרִיךְ לָבוֹא לִפְנֵי דִּין תּוֹרָה וַאֲזַי צָרִיךְ לְהָבִיא כָּל דִּבְרֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם תּוֹרָה וַאֲזַי מַרְאִים לוֹ שֶׁכָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא תּוֹרָה כִּי עַכְשָׁו נַעֲשָׂה מֵהַכֹּל דִּין תּוֹרָה כַּנַ"ל כִּי בְּוַדַּאי הוּא צָרִיךְ לְהָבִיא כָּל הַדְּבָרִים אֲפִלּוּ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת לִפְנֵי הַדַּיָּנִים כִּי אִם חָסֵר אֵיזֶה דִּבּוּר אוֹ אֵיזֶה מַחֲשָׁבָה יִתְקַלְקֵל הַדִּין תּוֹרָה וְצָרִיךְ דַּוְקָא לְהָבִיא הַכֹּל כָּל מַה שֶׁעָבַר בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לִפְנֵי הַדַּיָּנִים וְהֵם עוֹשִׂין מִזֶּה דִּין תּוֹרָה וְנִמְצָא שֶׁחָזַר וְנַעֲשָׂה מֵהַמַּשָּׂא וּמַתָּן תּוֹרָה וּמַרְאִין לוֹ שֶׁאֵין הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁהוּא סָבַר מִתְּחִלָּה שֶׁאֵין בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן תּוֹרָה כִּי הֲלֹא רְאֵה בְּעֵינֶיךָ שֶׁכָּל דִּבְרֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כֻּלָּם הֵם תּוֹרָה כִּי עַכְשָׁו נַעֲשָׂה מֵהַכֹּל דִּין תּוֹרָה כַּנַ"ל וְהַכֹּל לְפִי הַפֶּגֶם כִּי יֵשׁ אֶחָד שֶׁאֵין עָנְשׁוֹ רַק שֶׁצָּרִיךְ לָדוּן, אֲבָל זוֹכֶה בַּדִּין רַק שֶׁמַּרְאִין לוֹ שֶׁפָּגַם כַּנַ"ל אֲבָל יֵשׁ אֶחָד שֶׁעִקֵּר יוֹתֵר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִן הַתּוֹרָה אֲזַי עָנְשׁוֹ יוֹתֵר, שֶׁגַּם אֵינוֹ זוֹכֶה בַּדִּין כִּי בֶּאֱמֶת כְּשֶׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה רַק חִיצוֹנִית הַמַּחֲשָׁבָה בְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֲבָל פְּנִימִיּוּת מַחֲשַׁבְתּוֹ צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶל הַתּוֹרָה כַּנַ"ל גַּם צָרִיךְ אֱמוּנָה בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשָּׂא וְיִתֵּן בֶּאֱמוּנָה, וְיִהְיֶה הַדִּבּוּר דִּבּוּר אֱמֶת כְּמָה שֶׁאָמְרוּ (שַׁבָּת

לא) : נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה כִּי מַשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינוֹת שֶׁמְּנַשְּׂאִין וּמְרִימִין הַדָּבָר וְנוֹתְנִין וּמְשִׁיבִין אוֹתוֹ לְמְקוֹמוֹ כִּי יֵשׁ קְדֻשׁוֹת נְפוּלוֹת הַיְנוּ בְּחִינוֹת נִיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ וְעַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן מְנַשְּׂאִין וּמְרִימִין אוֹתָן, וְנוֹתְנִין אוֹתָן לִמְקוֹמָן וְזֶה בְּחִינוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַ"ל וְעִקַּר בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת מִן הַקְּלִפּוֹת הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה כִּי דֶּרֶךְ הָאֱמוּנָה לִשְׁכֹּן תָּמִיד אֲצֶל אֵלּוּ הַקְּדֻשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת בְּבְחִינוֹת (יְחֶזְקֵאל ה) : ''זֹאת יְרוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת'' יְרוּשָׁלַיִם הִיא קְרִיָּה נֶאֱמָנָה, בְּחִינוֹת אֱמוּנָה הִיא שׁוֹכֶנֶת בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם וּסְבִיבוֹתֶיהָ וְכוּ כִּי הִיא בֵּינֵיהֶם תָּמִיד כַּנַ"ל וְעַל כֵּן אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ הֵם נִדְבָּקִים וְנִתְאַחֲזִין סְבִיבוֹת הָאֱמוּנָה וְהִיא מַעֲלָה אוֹתָם מִשָּׁם וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שֶׁעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה מַעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת כַּנַ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן, לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינוֹת פְּנִימִיּוּת חַבַּ"ד [חָכְמָה בִּינָה דַּעַת] דַּעֲשִׂיָּה שֶׁעוֹלָה אֶל הַיְצִירָה וּמַלְכוּת דַּעֲשִׂיָּה עוֹלָה מִן הַקְּלִפּוֹת יְצִירָה הִיא בְּחִינַת וָא"ו, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ) וְעַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר פְּנִימִיּוּת מַחֲשַׁבְתּוֹ בִּשְׁעַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֶל הַתּוֹרָה כַּנַ"ל זֶהוּ בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת הַמֹּחִין דַּעֲשִׂיָּה הַיְנוּ שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת עֲשִׂיָּה שֶׁעוֹלָה אֶל הַיְצִירָה, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה כַּנַ"ל וּמַלְכוּת דַּעֲשִׂיָּה, הַיְנוּ בְּחִינוֹת הָאֱמוּנָה שֶׁבַּמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַ"ל עוֹלָה מִן הַקְּלִפּוֹת, כִּי הִיא מְבֹרֶרֶת הַנִּיצוֹצוֹת מֵהֶם וְעוֹלָה מֵהֶם. וְעַל יְדֵי שֶׁעָלָה חַבַּ"ד דַּעֲשִׂיָּה לְיִצִירָה עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ מָקוֹם לַמַּלְכוּת לַעֲלוֹת לַעֲשִׂיָּה גַּם עַל יְדֵי זֶה שֶׁעוֹלָה חַבַּ"ד לְיִצִירָה דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה מְקַבֶּלֶת הָאֱמוּנָה כֹּחַ לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת מִן הַקְּלִפּוֹת וְלַעֲלוֹת מֵהֶם כִּי בְּלֹא זֶה הַכֹּחַ, הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְאַחֲזוּ גַּם הֵם בְּעַצְמָן בֶּהָאֱמוּנָה, חַס וְשָׁלוֹם אַךְ עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשְּׁרִין פְּנִימִיּוּת הַמַּחֲשָׁבָה אֶל הַתּוֹרָה מְקַבֶּלֶת כֹּחַ לַעֲלוֹת כַּנַ"ל וְאָז נַעֲשֵׂית מִלְחָמָה כִּי צָרִיךְ לִלְחֹם עִמָּהֶם לְהוֹצִיא הַנִּיצוֹצוֹת מֵהֶם וְזֶה פֵּרוּשׁ (דְּבָרִים כ''א) : ''כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה'' וְכוּ כִּי תֵּצֵא, זֶה בְּחִינוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן, בְּחִינַת (דְּבָרִים ל''ג) : ''שְׂמַח זְבוּלוּן בְּצֵאתֶךָ'' וְכוּ כִּי מַשָּׂא וּמַתָּן נִקְרָא בְּחִינַת צֵאתְךָ כִּי אַף עַל פִּי שֶׁזְּבוּלוּן וְיִשָּׂשכָר שְׁוִים מֻחֲמַת שֶׁזְּבוּלוּן הָיָה מַסְפִּיק לְיִשָּׂשכָר, וְנֶאֱמַר עָלָיו שְׂמַח זְבוּלוּן עַל כָּל זֶה נִקְרָא צֵאתְךָ כִּי אַף עַל פִּי כֵן, עֲבוֹדַת הַתּוֹרָה הִיא פְּנִימִיּוּת יוֹתֵר וְהִיא לְמַעְלָה מֵעֲבוֹדַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אַף עַל פִּי שֶׁגַּם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הִיא עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה כִּי הוּא מַסְפִּיק אֶת הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וְנֶאֱמַר עָלָיו שְׂמַח זְבוּלוּן עַל כָּל זֶה נִקְרָא צֵאתְךָ נֶגֶד עֲבוֹדַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינוֹת יִשָּׂשכָר בְּאהֳלֶיךָ כִּי אַף עַל פִּי כֵן עֲבוֹדַת הַתּוֹרָה לְמַעְלָה יוֹתֵר וְכֵן כָּל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה נֶגֶד הַמַּדְרֵגָה שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנָּה נִקְרֵאת הַמַּדְרֵגָה שֶׁלְּמַטָּה צֵאתְךָ נֶגֶד הַמַּדְרֵגָה שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהִיא נִקְרֵאת אהֳלֶיךָ וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹבֵד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת עִם כָּל זֶה נֶגֶד הַמַּדְרֵגָה שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנָּה עוֹד נִקְרָא אֲפִלּוּ דְּבֵקוּת בְּחִינַת צֵאתְךָ וְזֶהוּ כִּי תֵצֵא הַיְנוּ

בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ לַמִּלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ כִּי אָז הוּא שְׁעַת מִלְחָמָה עִם הָאוֹיְבִים כַּנַּ"ל כִּי צָרִיךְ לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת מֵהֶם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ וּנְתָנוֹ ה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ, זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה (שְׁמוֹת י"ז). "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה" כִּי עַל יְדֵי אֱמוּנָה מַעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת כַּנַּ"ל וְשָׁבְיָתְ שִׁבְיוֹ זֶה בְּחִינוֹת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ס"ח) : "עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי" כַּנַּ"ל

רפא - אם ישב עצמו על הספר יכול לראות חדשו"ת ונפלאות

אֲפִלּוּ אָדָם פָּשׁוּט אִם יֵשֵׁב עַצְמוֹ עַל הַסֵּפֶר, וְיִסְתַּכֵּל עַל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה יָכוֹל לִרְאוֹת חִדּוּשׁוֹת וְנִפְלָאוֹת הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הִסְתַּכְּלוּתוֹ הֵיטֵב הֵיטֵב עַל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה יַתְחִילוּ הָאוֹתִיּוֹת לְהָאִיר וּלְהִצְטָרֵף בִּבְחִינַת אוֹתִיּוֹת בּוֹלְטוֹת וּמִצְטָרְפוֹת כמו שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא עג:) וַאֲזַי יִרְאֶה נִפְלָאוֹת צֵרוּפִים חֲדָשִׁים וְיכוֹלִין לִרְאוֹת בְּהַסֵּפֶר מַה שֶּׁבַּעַל הַמְחַבֵּר לֹא כִּוֵּן לָזֶה כְּלָל וְזֶה אֶפְשָׁר אֲפִלּוּ אָדָם פָּשׁוּט כִּי אָדָם גָּדוֹל יָכוֹל לִרְאוֹת זאת בְּלֹא יְגִיעָה רַק אֲפִלּוּ אָדָם פָּשׁוּט לְגַמְרֵי יָכוֹל לְהַשִּׂיג וְלִרְאוֹת חֲדָשׁוֹת כַּנַּ"ל אִם יֵשֵׁב עַצְמוֹ וְיִסְתַּכֵּל עַל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל אַךְ שֶׁלֹּא יַעֲמִיד הַדָּבָר לְנִסָּיוֹן כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאָז דַּוְקָא לֹא יִרְאֶה כְּלָל אַךְ אַף עַל פִּי כֵן יָכוֹל לְהַשִּׂיג לָזֶה, אֲפִלּוּ אָדָם פָּשׁוּט כַּנַּ"ל

רפב - צריך לדון את כל אדם לכף זכות

דַּע כִּי צָרִיךְ לָדוּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא רָשָׁע גָּמוּר צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא בּוֹ אֵיזֶה מַעַט טוֹב, שֶׁבְּאוֹתוֹ הַמַּעַט אֵינוֹ רָשָׁע וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמּוֹצֵא בּוֹ מַעַט טוֹב, וְדָן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת עַל יְדֵי זֶה מַעֲלֶה אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וְיוּכַל לַהֲשִׁיבוֹ בִּתְשׁוּבָה וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ל"ז) "וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ" הַיְנוּ שֶׁהַפָּסוּק מְזַהִיר לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְ אַף עַל פִּי שֶׁאַתָּה רוֹאֶה שֶׁהוּא רָשָׁע גָּמוּר אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ אַתָּה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לִמְצֹא בּוֹ מְעַט טוֹב, שֶׁשָּׁם אֵינוֹ רָשָׁע וְזֶהוּ וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע שֶׁצָּרִיךְ אַתָּה לְבַקֵּשׁ בּוֹ עוֹד מְעַט טוֹב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן, שֶׁשָּׁם אֵינוֹ רָשָׁע כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רָשָׁע, אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁאֵין בּוֹ מְעַט טוֹב עֲדַיִן כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא עָשָׂה אֵיזֶה מִצְוָה אוֹ דָּבָר טוֹב מִיָּמָיו וְ עַל יְדֵי זֶה שֶׁאַתָּה מוֹצֵא בּוֹ עוֹד מְעַט טוֹב שֶׁשָּׁם אֵינוֹ רָשָׁע וְאַתָּה דָּן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת עַל יְדֵי זֶה אַתָּה מַעֲלֶה אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוּת, עַד שֶׁיָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵי זֶה וְזֶהוּ וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא בְּהָרָשָׁע עוֹד מְעַט טוֹב, שֶׁשָּׁם אֵינוֹ רָשָׁע עַל יְדֵי זֶה וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ הַיְנוּ כְּשֶׁתִּתְבּוֹנֵן וְתִסְתַּכֵּל עַל מְקוֹמוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ וְאֵינֶנּוּ שָׁם עַל מְקוֹמוֹ הָרִאשׁוֹן כִּי עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצְאִין בּוֹ עוֹד מְעַט טוֹב, אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה, וְדָנִין אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת עַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוּת וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ

וְאֵינָנּוּ כַּנַּ"ל וְהֶבֶן וְכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לִמְצֹא גַּם בְּעַצְמוֹ כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁ צָרִיךְ הָאָדָם לִזָּהֵר מְאד לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וּלְהַרְחִיק הָעַצְבוּת מְאד מְאד [כַּמְבאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים] וַאֲפִלּוּ שׁכְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל בְּעַצְמוֹ וְרוֹאֶה שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם טוֹב, וְהוּא מָלֵא חֲטָאִים וְרוֹצֶה הַבַּעַל דָּבָר לְהַפִּילוֹ עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לוֹ לִפֹּל מִזֶּה רַק צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה מַעַט טוֹב כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא עָשָׂה מִיָּמָיו אֵיזֶה מִצְוָה אוֹ דָּבָר טוֹב וְאַף שֶׁכְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר הַטּוֹב הוּא רוֹאֶה שֶׁהוּא גַּם כֵּן מָלֵא פְּצָעִים וְאֵין בּוֹ מְתֹם הֵינוּ שֶׁרוֹאֶה שֶׁגַּם הַמִּצְוָה וְהַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת הוּא גַּם כֵּן מָלֵא פְּגִיּוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּפְגָמִים הַרְבֵּה עִם כָּל זֶה אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּאוֹתָהּ הַמִּצְוָה וְהַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אֵיזֶה מְעַט טוֹב כִּי עַל כָּל פָּנִים אֵיךְ שֶׁהוּא, עַל כָּל פָּנִים הָיָה אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה בְּהַמִּצְוָה וְהַדָּבָר טוֹב שֶׁעָשָׂה כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה מְעַט טוֹב כְּדֵי לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ, וְלָבוֹא לִידֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְ עַל יְדֵי זֶה שֶׁמְּחַפֵּשׂ וּמוֹצֵא בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן מְעַט טוֹב עַל יְדֵי זֶה הוּא יוֹצֵא בֶּאֱמֶת מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוּת וְיוֹכַל לָשׂוּב בִּתְשׁוּבָה בִּבְחִינוֹת "וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ" כַּנַּ"ל הֵינוּ כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִין לָדוּן אֲחֵרִים לְכַף זְכוּת אֲפִלּוּ אֶת הָרְשָׁעִים וְלִמְצֹא בָּהֶם אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין אוֹתָם בֶּאֱמֶת מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוּת בִּבְחִינַת וְעוֹד מְעַט וְכוּ וְהִתְבּוֹנַנְתָּ וְכוּ כַּנַּ"ל כְּמוֹ כֵן הוּא אֵצֶל הָאָדָם בְּעַצְמוֹ שֶׁ צָרִיךְ לָדוּן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה עֲדַיִן כְּדֵי לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם רַק אַדְרַבָּא יְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ, וִישַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ בְּמַעַט הַטּוֹב שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ דְּהֵינוּ מַה שֶּׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת מִיָּמָיו אֵיזֶה מִצְוָה אוֹ אֵיזֶה דָּבָר טוֹב וּכְמוֹ כֵן צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ עוֹד, לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ עוֹד אֵיזֶה דָּבָר טוֹב וְאַף שֶׁגַּם אוֹתוֹ הַדָּבָר הַטּוֹב הוּא גַּם כֵּן מְעֹרָב בִּפְסֹלֶת הָרִבֵּה עִם כָּל זֶה יוֹצִיא מִשָּׁם גַּם כֵּן אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה וְכֵן יְחַפֵּשׂ וְיַלְקֵט עוֹד הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּמַאֲמַר וַיְהִי מִקֵּץ בְּסִימָן נ"ד) בְּחִינַת מְנַגֵּן בִּכְלֵי זֶמֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמַלְקֵט הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ נְכָאָה עַצְבוּת רוּחַ עַיִן שָׁם וְהַכְּלָל כִּי נְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה הִיא גְּבוֹהַּ מְאד מְאד כַּיָּדוּעַ וְ עִקַּר הַנִּגּוּן נַעֲשָׂה, עַל יְדֵי בֵּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע שֶׁ עַל יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין וּמְלַקְּטִין הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת מִתּוֹךְ הָרַע עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים נִגּוּנִים וּזְמִירוֹת, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב וְעַל כֵּן, עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ לְהַפִּיל אֶת עַצְמוֹ וּמְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בַּמָּה שֶׁמְּחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ וּמוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וּמְלַקֵּט וּמְבָרֵר אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת, מִתּוֹךְ הָרַע וְהַפְּסֹלֶת שֶׁבּוֹ וְכוּ כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים כַּנַּ"ל וַאֲזַי הוּא יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל וּלְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לָה מֻחָמֶת גַּשְׁמִיּוּתוֹ וּמַעֲשָׂיו הָרָעִים שֶׁרוֹאֶה שֶׁהוּא רָחוֹק מְאד מְאד מִן הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת אֲזַי עַל פִּי רב אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל מֻחָמֶת זֶה וְאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתֹּחַ פִּיו כְּלָל מֻחָמֶת גֹּדֶל הָעַצְבוּת

וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה וְהַכְּבֵדוּת שֶׁנּוֹפֵל עָלָיו עַל יְדֵי שֶׁרוֹאֶה גְּדֶל עָצֶם רְחוּקוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲבָל כְּשֶׁהוּא מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ עַל פִּי הָעֵצָה הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲשִׂים רָעִים וַחֲטָאִים הַרְבֵּה מְאד וְהוּא רָחוֹק מְאד מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַף עַל פִּי כֵן הוּא מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ וּמוֹצֵא בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כַּנַּ"ל וּמְחַיֶּה וּמְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה כִּי בְּוַדַּאי רָאוּי לְהָאָדָם, לְהַגְדִּיל שִׂמְחָתוֹ מְאד בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן וַאֲזַי כְּשֶׁמְּחַיֶּה וּמְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל אֲזַי הוּא יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל וּלְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לַה וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ו) : אֲזַמְּרָה לֵאלקַי בְּעוֹדִי דַּיְקָא הַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעוֹד שֶׁלִּי שֶׁאֲנִי מוֹצֵא בְּעַצְמִי בְּחִינַת עוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע כַּנַּ"ל עַל יְדֵי אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה עַל יְדֵי זֶה אוּכַל לְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לַה כַּנַּ"ל אֲזַמְּרָה דַּיְקָא הַיְנוּ זְמִירוֹת וְנִגּוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי שֶׁמְּלַקֵּט הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת כַּנַּ"ל. [וְהִזְהִיר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מְאד לֵילֵךְ עִם הַתּוֹרָה הַזֹּאת כִּי הוּא יְסוֹד גָּדוֹל לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּלְבַל יֹאבַד עוֹלָמוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם כִּי רב בְּנֵי אָדָם שֶׁרְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִקַּר רְחוּקָם הוּא מֵחֲמַת מָרָה שְׁחוֹרָה וְעַצְבוּת מֵחֲמַת שֶׁנּוֹפְלִים בְּדַעְתָּם מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִים בְּעַצְמָם גְּדֶל קִלְקוּלָם שֶׁקִּלְקְלוּ מַעֲשֵׂיהֶם כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ אֶת נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבָיו וּמֵחֲמַת זֶה הֵם נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם, וְרֶבֶן מְיֻאָשִׁים עַצְמָן לְגַמְרֵי וְעַל יְדֵי זֶה אֵינָם מִתְפַּלְּלִים בְּכַוָּנָה כְּלָל וְאֵינָם עוֹשִׂים אֲפִלּוּ מַה שֶּׁהֵיוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת עֲדַיִן עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַשְׂכִּיל מְאד עַל דָּבָר זֶה כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁבְּדַעְתּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מֵחֲמַת מַעֲשִׂים רָעִים שֶׁעָשָׂה בֶּאֱמֶת עִם כָּל זֶה, הַנְּפִילָה שֶׁבְּדַעְתּוֹ, וְהָעַצְבוּת וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה שֶׁנּוֹפֵל עָלָיו עַל יְדֵי זֶה הַכֹּל הוּא רַק מַעֲשֵׂי בַּעַל דָּבָר שֶׁמַּחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ כְּדֵי לְהַפִּילוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאד, לֵילֵךְ עִם הַתּוֹרָה הַזֹּאת לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ בְּעַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם אֵיזֶה מְעַט טוֹב וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יְחַיֶּה וְיִשַּׂמַּח אֶת עַצְמוֹ, וְיִצְפֶּה לִישׁוּעָה עֲדַיִן וְיוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לַה, בִּבְחִינַת אֲזַמְּרָה לֵאלקַי בְּעוֹדִי כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָשׁוּב בֶּאֱמֶת אֶל ה כַּנַּ"ל] וְדַע שׁ מִי שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת אֵלּוּ הַנִּגּוּנִים דְּהַיְנוּ לְלַקֵּט הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּהַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל הוּא יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָעַמּוּד כִּי הַמִּתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָעַמּוּד, הוּא נִקְרָא שְׁלִיחַ צִבּוּר וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁלָח מִכָּל הַצִּבּוּר דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיְּקַבֵּץ כָּל נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד מֵהַמִּתְפַּלְּלִין וְכָל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת יִהְיוּ נִכְלָלִין בּוֹ, וְהוּא יַעֲמד וְיִתְפַּלֵּל עִם כָּל הַטּוֹב הַזֶּה וְזֶהוּ שְׁלִיחַ צִבּוּר וְ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ בְּחִינָה גְּבוֹהָה כָּזוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה, יִהְיוּ כָּל הַנְּקֻדּוֹת תְּאֵבִים אֵלָיו וְיִהְיוּ נִכְלָלִין בּוֹ וּמִי שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת נִגּוּנִים הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁיָּכוֹל לָדוּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת, אֲפִלּוּ אֶת הַקְּלִים וְהָרְשָׁעִים כִּי מִשְׁתַּדֵּל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לִמְצא בְּכֻלָּם נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים כַּנַּ"ל וְזֶה הַצַּדִּיק שֶׁאוֹחֵז

בְּמַדְרֵגָה זאת, הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת חַזָּן וּשְׁלִיחַ צִבּוּר דְּהַיְנוּ לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָעַמּוּד כִּי הוּא יֵשׁ בּוֹ בְּחִינָה זוֹ הַצְּרִיכָה לְהַשְׁלִיחַ צִבּוּר הֶהָגוּן בֶּאֱמֶת שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ בְּחִינָה שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת תְּאֵבִים אֵלָיו וְיִהְיוּ נִכְלָלִין בּוֹ כַּנַ"ל כִּי הוּא יָכוֹל לְקַבֵּץ כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל וְדַע שֶׁ יֵּשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר רוֹעֶה, וְהוּא בְּחִינוֹת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא רְעָיָא מְהֵימְנָא וְזֶה הָרוֹעֶה הוּא עוֹשֶׂה מִשְׁכָּן וְדַע שֶׁתִּנּוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן מְקַבְּלִים הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא מִזֶּה הַמִּשְׁכָּן וְעַל כֵּן הַתִּינוֹק כְּשֶׁמַּתְחִיל לִקְרוֹת וּלְהַכְנֵס בַּתּוֹרָה הוּא מַתְחִיל מִן "וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה" (מִדְרָשׁ רַבָּה צַו פָּרָשָׁה ז) שֶׁהוּא אָלֶף זְעִירָא כִּי "וַיִּקְרָא" מְדַבֵּר מִגְּמַר הַקָּמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁאָז קָרְאוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ מֵהַמִּשְׁכָּן וְעַל כֵּן מִשָּׁם מַתְחִילִין הַתִּינוֹקוֹת, כִּי מִשָּׁם מְקַבְּלִין הֶבֶל פִּיהֶם כַּנַ"ל וּמִשָּׁם מַתְחִילִין לִקְרוֹת וּלְהַכְנֵס לְתוֹךְ הַתּוֹרָה וְדַע שֶׁ כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוּא בְּחִינַת רוֹעֶה כִּי בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת מֹשֶׁה וְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, הוּא עוֹשֶׂה בְּחִינַת מִשְׁכָּן, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין הַתִּינוֹקוֹת הֶבֶל פִּיהֶם כַּנַ"ל וְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, לְפִי בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לוֹ תִּינוֹקוֹת שֶׁהֵם מְקַבְּלִין מִשָּׁם נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִצַּדִּיקֵי הַדּוֹר סַךְ תִּינוֹקוֹת שֶׁהֵם מְקַבְּלִין הֶבֶל פִּיהֶם מִמֶּנּוּ כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת לג:) : שֶׁתִּינוֹקוֹת נִתְפָּסִין עַל עֲוֹון הַדּוֹר שֶׁנֶּאֱמַר: "וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים" שֶׁמִּתְמַשְׁכְּנִין עַל הָרוֹעִים וְזֶהוּ: "עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים", שֶׁהֵם מְקַבְּלִין הֶבֶל פִּיהֶם מִבְּחִינַת הַמִּשְׁכָּנוֹת שֶׁל הָרוֹעִים דְּהַיְנוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁכָּל אֶחָד עוֹשֶׂה מִשְׁכָּן כַּנַ"ל. אַךְ לֵידַע כָּל זאת דְּהַיְנוּ לָדַעַת כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק, אֵיזֶה הֵם הַתִּינוֹקוֹת הַשַּׁיָּכִים לוֹ וְכַמָּה הֵם מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ וְלֵידַע כָּל הַבְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה, וְהַדּוֹר שֶׁיָּבוֹא מֵהֶם עַד הַסּוֹף דַּע, מִי שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת נִגּוּנִים הַנַּ"ל, הוּא יָכוֹל לֵידַע כָּל זֶה וְזֶהוּ סוֹד מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּשְׁנָה (שַׁבָּת יא) בֶּאֱמֶת אָמְרוּ הַחַזָּן רוֹאֶה הֵיכָן הַתִּינוֹקוֹת קוֹרְאִים הַחַזָּן, דְּהַיְנוּ מִי שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת הַנִּגּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁהוּא יָכוֹל לִהְיוֹת חַזָּן וּשְׁלִיחַ צִבּוּר לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָעַמּוּד כַּנַ"ל הֵיכָן הַתִּינוֹקוֹת קוֹרְין הַיְנוּ אֲצֶל אֵיזֶה צַדִּיק הֵם מְקַבְּלִין הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁעַל יָדוֹ הֵם קוֹרְאִין וְנִכְנָסִין בְּהַתּוֹרָה כַּנַ"ל

רפג - יש שני צדיקים שהם משרש אחד

[שָׁמַעְתִּי בְּשֵׁמוֹ אֵיזֶה דְּבָרִים יְקָרִים מִתּוֹרָה נִפְלָאָה אַךְ כְּפִי הַנִּרְאֶה שֶׁחָסֵר מֵהֶם הַרְבֵּה אַךְ אַף עַל פִּי כֵן אֶרְשֹׁם מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי] דַּע כִּי יֵשׁ שְׁנֵי צַדִּיקִים שֶׁהֵם מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד וְאַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֶחָד מְשַׁנֶּה מִדָּתוֹ שֶׁבְּשָׁרְשׁוֹ וְזֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין שָׁאוּל וְדָוִד כִּי כְּתִיב (תְּהִלִּים כ"ג) "אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי" (תְּרוּמָה קס"ח) הַיְנוּ

טוֹב הַיְנוּ חֶסֶד אֶלָּא טוֹב טוּבֵהּ כְּלִיל בְּגַוְוהּ חֶסֶד דְּאִתְפַּשַּׁט לְבַר וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵי צַדִּיקִים שֶׁשְּׁנֵיהֶם מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד רַק שֶׁזֶּה בְּחִינַת טוֹב שֶׁטּוּבֵהּ כְּלִיל בְּגַוְוהּ דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ מְגַלֶּה תּוֹרָתוֹ לַאֲחֵרִים וְהַשֵּׁנִי הוּא בְּחִינַת חֶסֶד דְּאִתְפַּשַּׁט לְבַר שֶׁמְּגַלֶּה תּוֹרָתוֹ לַאֲחֵרִים שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶסֶד בְּחִינַת: "וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ" (עֵין סֶכָּה מט:) וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת וְזֶה בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהָיָה בֵּין שְׁאוּל וְדָוִד שֶׁשְּׁנֵיהֶם הָיוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְאַף עַל פִּי כֵן הָיָה בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת הַיְנוּ מֻחֲמַת בְּחִינוֹת הַנַּ"ל כִּי זֶה הָיָה בְּחִינַת טוֹב וְזֶה הָיָה בְּחִינַת חֶסֶד כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲרוּבִין נג). דָּוִד דְּגָלֵי מַסֶּכְתָּא כְּתִיב בֵּהּ: "יֵרָאֶיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׂמָחוּ" שְׁאוּל דְּלָא גָּלֵי מַסֶּכְתָּא כְּתִיב בֵּהּ: "אֶל כָּל אֲשֶׁר יִפְנֶה יַרְשִׁיעַ" הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי שְׁאוּל דְּלָא גָּלֵי מַסֶּכְתָּא, זֶהוּ בְּחִינַת טוֹב דְּטוּבֵהּ גְּנִיז בְּגַוְוהּ אֲבָל דָּוִד דְּגָלֵי מַסֶּכְתָּא שֶׁהָיָה מְלַמֵּד תּוֹרָתוֹ לָרַבִּים זֶהוּ בְּחִינַת חֶסֶד דְּאִתְפַּשַּׁט לְבַר, בְּחִינַת "וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ" וּמֻחֲמַת זֶה הָיָה בֵּינֵיהֶם מַחֲלוֹקֶת כִּי הַמַּחֲלֹקֶת הוּא בְּחִינַת רְעָמִים כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן נ"ו) וְאִיתָא שֶׁ הָרְעָמִים נַעֲשִׂין עַל יְדֵי שֶׁיּוֹצְאִין אֵדִים חַמִּים כְּמוֹ אֵשׁ וְהָעֲנָנִים שׁוֹאֲבִין אוֹתָן הָאֵדִים חַמִּים וּמֻחֲמַת שֶׁשּׁוֹאֲבִין אוֹתָם הָאֵדִים הָרַבֵּה עַד שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְהַחֲזִיקָם בְּתוֹכָם עַל יְדֵי זֶה נִבְקָע הֶעָנָן וּמִזֶּה נַעֲשִׂין רְעָמִים וְזֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת הַנַּ"ל כִּי מֻחֲמַת שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה כ"ג) : "הֲלֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ" וְכוּ הִיא עֲצוּרָה בְּלִבּוֹ כְּאֵשׁ בּוֹעֶרֶת, מֻחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מְגַלֶּה אוֹתָהּ עַל יְדֵי זֶה בּוֹקַעַת וְיוֹצֵאת בִּבְחִינַת רְעָמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלוֹקֶת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (עֲבוֹדָה זָרָה י"ט) : שִׂיחָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים צְרִיכִין לְמוּד הַיְנוּ כָּל הַשִּׂיחוֹת שֶׁל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמְּשִׂיחִין וְחוֹלְקִין זֶה עַל זֶה לָזֶה צְרִיכִין לְמוּד כִּי עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת הוּא מֻחֲמַת חֶסְרוֹן הַלְמוּד מֻחֲמַת שֶׁאֵין מְלַמֵּד תּוֹרָתוֹ לַאֲחֵרִים וְטוּבֵהּ גְּנִיז בְּגַוְוהּ כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל צַדִּיקִים, הוּא נִמְשָׁךְ מֵהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל אֲבָל יֵשׁ מַחֲלֹקֶת שֶׁל הָרְשָׁעִים שֶׁאֵינוֹ נִמְשָׁךְ מֵהַתּוֹרָה כְּלָל וְזֶהוּ שֶׁהָיָה קוֹבֵל דָּוִד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (תְּהִלִּים קי"ט) : "כָּרוּ לִי זֵדִים שִׂיחוֹת אֲשֶׁר לֹא כְתוֹרָתֶךָ" שֶׁהֵם מְשִׂיחִין וְחוֹלְקִין עָלַי שֶׁלֹּא עַל פִּי הַתּוֹרָה כְּלָל וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד (שָׁם כ"ג) : "אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי" שֶׁבְּכָל עֵת שֶׁיִּהְיֶה עָלַי רְדִיפוֹת וּמַחֲלֹקֶת שֶׁיִּהְיֶה הַמַּחֲלֹקֶת רַק מִשָּׁם, מִבְּחִינַת טוֹב וָחֶסֶד כַּנַּ"ל

רפד - הוכיח את אחד שאמר לו, שאין לו פנאי ללמד

שָׁמַעְתִּי בִּשְׁמוֹ, שֶׁהוֹכִיחַ אֶת אֶחָד שֶׁאָמַר לוֹ שֶׁאֵין לוֹ פְּנַאי לִלְמֹד מֻחֲמַת שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אָמַר: שֶׁאַף עַל פִּי כֵן רָאוּי לוֹ לְחַטֵּט אֵיזֶה זְמַן לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם וְאָמַר, שֶׁזֶּהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת לא) שֶׁשּׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם : קִבַּעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה ? קֶבַע הוּא לְשׁוֹן גְּזֵלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כ"ב) : "וְקָבַע אֶת קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ" הַיְנוּ שֶׁשּׁוֹאֲלִין

אֶת הָאָדָם, אִם גָּזַל מִן הַזְּמַן שֶׁהוּא טָרוּד בַּעֲסָקָיו אִם גָּזַלְתָּ מֵהֶן עִתִּים לַתּוֹרָה כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לַחֲטף וְלִגְזל עִתִּים לַתּוֹרָה מִתּוֹךְ הַטִּרְדָּא וְהָעֵסֶק

רפה - טעמה כי טוב סחרה

"טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ" (מִשְׁלֵי ל"א) הַיְנוּ תֵּכֶף כְּשֶׁטּוֹעֲמִין טַעַם הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שׁוּב "לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָהּ" הַיְנוּ אַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ יִמְנַע וְלֹא יִתְקָרֵב אֵלָיו וְיִהְיֶה רָחוֹק מִמֶּנּוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לַיְלָה וְחֹשֶׁךְ אַף עַל פִּי כֵן לְעוֹלָם יָאִיר לוֹ אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁטָּעַם קְצָת מִמֶּנָּה בְּהֶיוֹתוֹ אֶצְלוֹ וְזֶהוּ: "טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ" תֵּכֶף כְּשֶׁטּוֹעֲמִין "כִּי טוֹב סַחְרָהּ", שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהַסְּחוֹרָה שֶׁלּוֹ, הַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ טַעֲמָהּ טוֹב אֲזַי שׁוּב לְעוֹלָם "לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָהּ" כִּי תָּמִיד תָּאִיר לוֹ אוֹר הַתּוֹרָה שֶׁטָּעַם אֶצְלוֹ אֲפִלּוּ בַּלַּיְלָה, הַיְנוּ בְּעֵת הַהִתְרַחֲקוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת לַיְלָה כִּי לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָהּ לְעוֹלָם וָעֶד

רפו - יש גן עדן, והם שני בחינות: גן ועדן

[שָׁמַעְתִּי מִשְּׁמוֹ מִכְּבָר מַה שֶּׁאָמַר עַל פָּרָשַׁת שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים וְנִשְׁכַּח הָרֹב וְזֶהוּ הַיּוֹצֵא מִשָּׁם, מַה שֶּׁאָנוּ זוֹכְרִים עֲדַיִן] כִּי יֵשׁ גַּן עֵדֶן, וְהֵם שְׁנֵי בְּחִינוֹת: גַּן וְעֵדֶן וְהֵם בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה כִּי עִקַּר תַּעֲנוּג גַּן עֵדֶן הוּא הַשָּׂגַת חָכְמַת אֱלֹקוּת הַיְנוּ חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן כַּנַּ"ל אַךְ לִזְכּוֹת לָזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי הַשְּׁעָרִים כִּי יֵשׁ שְׁעָרִים, הַיְנוּ בְּחִינַת שַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִכְנס לְגַן עֵדֶן דְּהַיְנוּ לְהַשָּׂגַת חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה אַךְ אֵלּוּ הַשְּׁעָרִים גְּנוּזִים וּטְמוּנִים בָּאָרֶץ, בְּחִינַת (אֵיכָה ב) : "טָבְעוּ בָאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ" וּצְרִיכִים לָזֶה בַּעַל הַבַּיִת עַל הָאָרֶץ, שֶׁיִּהְיֶה מוֹשֵׁל בָּאָרֶץ שֶׁיּוּכַל לְהוֹצִיא וּלְהָקִים וּלְהַעֲמִיד הַשְּׁעָרִים שֶׁנִּטְבְּעוּ בָּאָרֶץ וְדַע, שֶׁעַל יְדֵי לְמוּד פּוֹסְקִים זוֹכִין לִהְיוֹת מֶלֶךְ וּמוֹשֵׁל בָּאָרֶץ וְאָז יְכוֹלִין לְהַעֲמִיד וּלְהָקִים הַשְּׁעָרִים שֶׁטָּבְעוּ בָּאָרֶץ (מִשְׁלֵי כ"ט). "מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ" בְּמִשְׁפָּט דַּיְקָא, הַיְנוּ עַל יְדֵי מִשְׁפָּט, שֶׁהוּא מִשְׁפְּטֵי וְדִינֵי הַתּוֹרָה דְּהַיְנוּ לְמוּד פּוֹסְקִים, שֶׁמְּבָרְרִים מִשְׁפְּטֵי וְדִינֵי הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה מֶלֶךְ וּמוֹשֵׁל וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְהַעֲמִיד אֶרֶץ וְאָז מַעֲמִיד וּמֵקִים וּמְגַלֶּה הַשְּׁעָרִים שֶׁטָּבְעוּ בָּאָרֶץ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְגַן עֵדֶן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ וְכוּ לִשְׁבָטֶיךָ" (דְּבָרִים ט"ז) "שֵׁבֶט" רָאשֵׁי תֵּבוֹת טָבְעוּ בָּאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ [הַיְנוּ הַשְּׁעָרִים שֶׁנִּטְבְּעוּ בָּאָרֶץ] וְזֶהוּ: שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לְךָ וְכוּ כִּי הַשּׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּנְהִיגִים וְהַמּוֹשְׁלִים בָּאָרֶץ וְזֶהוּ שׁוֹפְטִים דַּיְקָא, כִּי הָעִקָּר עַל יְדֵי מִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה, בְּחִינַת פּוֹסְקִים, בְּחִינַת: "מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ" עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין הַשְּׁעָרִים שֶׁנִּטְבְּעוּ בָּאָרֶץ וְזֶהוּ תִּתֶּן לְךָ

בְּכָל שְׁעָרֶיךָ לִשְׁבָטֶיךָ כִּי הַשּׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים מְקִימִין הַשְּׁעָרִים שֶׁנִּטְבְּעוּ בָּאָרֶץ "שְׁבָטֶיךָ", כִּי הֵם מְקִימִין וּמְגַלִּין הַשְּׁעָרִים שֶׁנִּתְעַלְּמוּ בְּחִינַת טָבְעוּ בָאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ, הֵם מְקִימִין אוֹתָם עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁלָּהֶם דְּהַיְנוּ לִמּוּד פּוֹסְקִים, בְּחִינַת: "מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ", כַּנַּ"ל בָּרוּךְ הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ וּלְאֵין אוֹנִים, אֲשֶׁר עַד כֹּה עֲזָרָנוּ בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים לְהַתְחִיל וְלִגְמֹר דְּבָרָיו הָרְאשׁוֹנִים, אֲשֶׁר הוּבְאוּ בַּכֶּרֶךְ הַנּוֹרָא הַזֶּה סֵפֶר "לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" אֲפַרְסְמוֹנָא דְּכִיָּא תְּלִיסַר נַהֲרִין, צַפְנַת פַּעְנֵחַ כָּל צְפוּנוֹת בּוֹ מִתְגַּלִּין וּמִתְבָּאֲרִין, כִּשְׁבִילֵי דְּנְהַרְדְּעָא כֵּן כָּל שְׁבִילֵי הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית וְיִרְאַת שָׁמַיִם וְעֵצוֹת דְּקְדֻשָּׁה לֵהּ נְהִירִין, הֲנִמְצָא כָּזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ דְּמְגַלְיָא לֵהּ דְּמַטְמְרִין, כָּל דְּבָרָיו כְּגַחֲלֵי אֵשׁ זְקוּקִין דְּנוּר וּבְעוּרִין קוּמוּ וּבָרְכוּ אֶת ה אֱלֹקֵיכֶם מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם דְּגַלִּי לָן נְהוֹרִין עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם לְדָרֵי דָּרִין כְּעַן נַחֲוֵי קִדְּה וּנְצַלֵּי קֶדֶם רַחֲמָנָא, דְּיֶהֱוֵי בְּסַעֲדָנָא, לְהַתְחִיל וְלִגְמֹר סֵפֶר "לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן תִּנְיָנָא" אָנָּא ה הוֹשִׁיעָה נָּא כַּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַדֵּר אוֹתָם כֵּן נִזְכֶּה לַעֲשׂוֹתָם עֲדֵי נָשׁוּב לְצִיּוֹן בִּרְנָנָה, וּבִמְהֵרָה בְיָמֵינוּ יְקַיֵּם תָּבוֹאִי תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה אָמֵן, כֵּן יְהִי רָצוֹן חֲזַק חֲזַק וְנִתְחַזֵּק

ליקוטי מוהר"ן - חלק ב

רבי נחמן מברסלב זצוק"ל

א - תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגנו

תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ (תְּהִלִּים פ"א) א. כִּי אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נִבְרָא, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים (עיין תיקון עין דף קלו) וְזֶה הַתַּכְלִית וְהַסּוֹף שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת פֶּרֶק ב). עַתִּידִין צַדִּיקִים, שֶׁיִּהְיֶה מְחִצָּתָן לִפְנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל" שֶׁהַמַּלְאָכִים יִצְטָרְכוּ לִשְׁאֹל מִיִּשְׂרָאֵל, כְּשֶׁיִּרְצוּ לֵידַע מַה פָּעַל אֵל וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת, שֶׁיָּבוֹא לָזֶה הַתַּכְלִית, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל מַלְאָכִים אַךְ צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד וְלִרְאוֹת, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד בְּמֶמְשָׁלָה זוֹ שֶׁלֹּא יְקַנְּאוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְיַפִּילוּ אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם (עין זוה"ח שה"ש ע"פ שחורה אני ונאוה כו) כִּי הַמַּלְאָכִים מִתְקַנְּאִים מְאֹד בְּאָדָם כָּזֶה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֲגִיגָה טו:) עַל כַּמָּה גְּדוֹלִים, שֶׁבִּקְּשׁוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְדָחְפוֹ ב. וְהָעֵצָה עַל זֶה לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי הַהִתְקַשְּׁרוּת נִצּוֹל מֵהֶם (אִיּוֹב כ"ו) : "מֵאֹחֵז פְּנֵי כִסֵּא" שֶׁצָּרִיךְ לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, הַחֲצוּבוֹת מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁהִיא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג) : "אֵם כָּל חָי" (עין

רש הנעלם חיי שרה קכ"ה:) וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח:) בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לַמָּרוֹם, אָמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מַה לִּילוּד אִשָּׁה בֵּינֵינוּ אָמַר לָהֶם : לְקַבֵּל תּוֹרָה בָּא אָמְרוּ: אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם וְכוּ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: הַחֲזֵר לָהֶם תְּשׁוּבָה אָמַר: אֲנִי מְתִירֵא, שֶׁלֹּא יִשְׂרְפוּנִי בְּהֶבֶל פִּיהֶם אָמַר לוֹ: אֶחֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדִי וְכוּ הַיְנוּ שֶׁנָּתַן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֵצָה לֶאֱחֹז וּלְהִתְקַשֵּׁר בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, אֵם כָּל חָי, כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִצּוֹל מִן קִנְאַת הַמַּלְאָכִים כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) : וַיִּבֶן ה אֱלֹקִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם וְכוּ וַיִּבֶן רָאשֵׁי תֵבוֹת: וּתְקַעְתִּיו יָתֵד בְּמָקוֹם נֶאֱמָן (יְשַׁעְיָה כ"ב) שֶׁהוּא בְּחִינַת מֶמְשָׁלָה, כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם יוֹנָתָן עַל זֶה הַפָּסוּק. וֶאֱמַנְיֵנהּ אֲמַרְכֶּל מְהֵימָן מְשַׁמֵּשׁ בַּאֲתַר קַיָּם הַיְנוּ בְּחִינַת מֶמְשָׁלָה הַנַּ"ל, שֶׁיִּהְיֶה לְהֹ קִיּוּם כַּנַּ"ל הַצֵּלָע, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַוָּה אֵם כָּל חָי בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לַעֲמד בְּמֶמְשָׁלָה זוֹ כַּנַּ"ל אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם, הַיְנוּ הָאָדָם הָעֶלְיוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל א) : "וְעַל הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם" וְכוּ וַיָּבִיאֵהָ אֶל הָאָדָם, הַיְנוּ אֶל הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ כֹּחַ לָאָדָם הַתַּחְתּוֹן לַעֲמד בְּמֶמְשָׁלָה זוֹ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמַר רַב עַמְרָם חָסִידָא אֶל הַמַּלְאָךְ (קִדּוּשִׁין פ"א). אֲנָא בְּשָׁרָא וְאִנְתְּ אֵשׁ, וַאֲנָא עָדֵיפְנָא מִנָּךְ בְּשָׁרָא רָאשֵׁי תֵבוֹת: שִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכָרֵס אֶחָד (מ"ר שה"ש בפסוק הנך יפה, ע תיקון כא) דְּהַיְנוּ בְּחִינַת שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים בְּחִינַת: אֲנָא עָדֵיפְנָא מִנָּךְ כַּנַּ"ל ג. וּלְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לֵידַע מְקוֹר כָּל הַנְּשָׁמוֹת וּמְקוֹר חִיּוּתָם מֵהֵיכָן כָּל נְשָׁמָה וּנְשָׁמָה מְקַבֶּלֶת חִיּוּת וְהָעִקָּר לֵידַע כָּל מְפֻרְסְמֵי הַדּוֹר וּלְקַשֵּׁר עַצְמוֹ בִּפְרָטִיּוּת עִם כָּל נְשָׁמָה וּנְשָׁמָה צָרִיךְ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם כָּל מְפֻרְסְמֵי וּמַנְהִיגֵי הַדּוֹר כִּי הַנְּשָׁמוֹת נֶחֱלָקִים תַּחְתָּם כִּי כָּל מְפֻרְסָם וּמַנְהִיג הַדּוֹר יֵשׁ לוֹ כַּמָּה נְשָׁמוֹת פְּרָטִיּוּת, הַשַּׁיָּכִים לְחֶלְקוֹ וּכְשֶׁמְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם הַמְּפֻרְסָמִים הוּא מְקַשֵּׁר עִם כָּל פְּרָטֵי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אַךְ צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַכִּיר אֶת הַמְּפֻרְסָמִים כִּי יֵשׁ כַּמָּה מְפֻרְסָמִים שֶׁהֵם בְּשֶׁקֶר וְהֵם רַק עַל יְדֵי עֲזוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין קה:) עֲזוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תָּגָא ד. וּלְהַכִּיר אֶת הַמְּפֻרְסָמִים, אֵיזֶהוּ עַל יְדֵי עֲזוּת הוּא עַל יְדֵי בְּנָיָן יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלֵּב (עין תיקון כא מט) כִּי יְרוּשָׁלַיִם בְּחִינַת יִרְאָה שָׁלֵם (מִדְרָשׁ רַבָּה וַיֵּרָא פָּרָשַׁת נ"ו, וְעַיֵּן מִדְרָשׁ רַבָּה בַּמִּדְבָּר פָּרָשָׁה ב עַל פָּסוּק: "נָאוָה כִּירוּשָׁלַיִם") הַיְנוּ שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה הַתְּלוּיָה בַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין לב) : דָּבָר הַמָּסוּר לַלֵּב נֶאֱמַר בּוֹ וְיִרֵאתָ אַךְ יֵשׁ שָׁלֹשׁ מִדּוֹת, שֶׁהֵם מַחֲרִיבֵי יְרוּשָׁלַיִם, דְּהַיְנוּ הַלֵּב הַיְנוּ שֶׁמַּפְסִידִין הַיִּרְאָה הַתְּלוּיָה בַּלֵּב וְהַשָּׁלֹשׁ הַמִּדּוֹת הֵם. תַּאֲוַת מָמוֹן וְתַאֲוַת אֲכִילָה וְתַאֲוַת מִשְׁגָּל כִּי שָׁלֹשׁ מִדּוֹת אֵלּוּ הֵם בַּלֵּב וְעַל כֵּן הֵם מַפְסִידִים הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב מָמוֹן שֶׁרְשׁוֹ בַּלֵּב

בְּבְחִינַת (מִשְׁלֵי י) : "בִּרְכַּת ה הִיא תַעֲשִׁיר, וְלֹא יוֹסִף עֶצֶב עִמָּהּ" בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ו) : "וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ" אֲכִילָה, בְּחִינַת (תְּהִלִּים ק"ד) : "וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד" תַּאֲוַת מִשְׁגָּל גַּם כֵּן בַּלֵּב כִּי עִקַּר הַתַּאֲוָה עַל יְדֵי הַחֲמִימוּת, הַבָּא מֵהַדָּם שֶׁבְּחָלָל הַלֵּב וּמַחֲמַת שֶׁהֵם בַּלֵּב עַל כֵּן הֵם מַפְסִידִין הַיְרָאָה שֶׁבַּלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְזֶה פֵּרוּשׁ (בְּרָכוֹת ג) : שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֱוֵי הַלַּיְלָה וְכוּ לַיְלָה זֶה בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, הַיְנוּ מְנִיעוֹת וְהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל וְזֶהוּ: מִשְׁמָרָה רִאשׁוֹנָה חֲמוֹר נוֹעֵר, בְּחִינַת תַּאֲוַת מָמוֹן בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "יִשָּׂשכָר חֲמֹר גָּרֶם" וְתַרְגּוּמוֹ: עֲתִיר בְּנִכְסִין שְׁנִיָּה כְּלָבִים צוֹעֲקִים זֶה בְּחִינַת תַּאֲוַת אֲכִילָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"ו) : "וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה" שְׁלִישִׁית תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְׁדֵי אִמּוֹ, וְאִשָּׁה מְסַפֶּרֶת עִם בַּעְלָהּ זֶה בְּחִינַת מִשְׁגָּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (כְּתֻבּוֹת יג:) רָאוּהָ מְדַבֶּרֶת וְכוּ וְזֶהוּ תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְׁדֵי אִמּוֹ כִּי תַּאֲוָה זוֹ לְפִי הַיְנִיקָה אִם הַתִּינוֹק יוֹנֵק מֵחֶלֶב אִשָּׁה חֲצוּפָה אֲזַי מִתְגַּבֵּר בּוֹ תַּאֲוָה זוֹ כִּי דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חֶלְב (בְּכוֹרוֹת ו:) וְעַל כֵּן כְּשֶׁהִיא חֲצוּפָה אֲזַי מַזִּיק לְהַתִּינוֹק חֶלְב הַנַּעֲשֶׂה מֵעֲכִירַת דָּמֶיהָ וְנוֹלָד לוֹ חֲמִימוּת בְּלִבּוֹ, שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוָה זוֹ וְכֵן לְהֶפֶךְ כְּשֶׁיּוֹנֵק חֶלֶב אִשָּׁה כְּשֵׁרָה אֲזַי לִבּוֹ חָלָל בְּקִרְבּוֹ, וְאֵין לוֹ חֲמִימוּת רַק מְעַט הַמַּכְרִחַ לְמִצְווֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲבוֹדָה זָרָה ד:) : לֹא הָיָה דָּוִד רָאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ק"ט) :"וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי" לִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי רָאשֵׁי תֵבוֹת חֶלְב הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי חֶלְב כְּשֵׁרָה לִבּוֹ חָלָל בְּקִרְבּוֹ, וְאֵין מִתְגַּבֵּר בּוֹ תַּאֲוָה זוֹ וְעַל כֵּן דָּוִד, שֶׁהָיָה בִּבְחִינָה זוֹ לֹא הָיָה רָאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה וּלְהֶפֶךְ חֶלְב אִשָּׁה חֲצוּפָה מוֹלִיד חֲמִימוּת הַרְבֵּה בְּחִינַת: חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי (תְּהִלִּים ל"ט) רָאשֵׁי תֵבוֹת חֶלְב וְכַנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם בִּבְרָכוֹת). וְעַל כָּל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כַּאֲרִי הַיְנוּ עַל הֶפְסֵד הַיְרָאָה, בְּחִינַת: "אַרְיֵה שָׁאַג מִי לֹא יִירָא" (עָמוֹס ג) כִּי שָׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֵם מַפְסִידִין בְּנֵין יְרוּשָׁלַיִם הַיְנוּ שְׁלֵמוּת הַיְרָאָה הַתְּלוּיָה בַּלֵּב כַּנַּ"ל ה. וּלְתַקֵּן שָׁלֹשׁ מִדּוֹת אֵלּוּ הוּא עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב בִּבְחִינַת (דְּבָרִים ד) : "וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ" שֶׁצְּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן שָׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל כִּי הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת תְּלֹת מִחִין תְּלֹת חֲלָלֵי דְּגַלְגַּלְתָּא וְהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ רְגָלִים כִּי כָל רֶגֶל הוּא בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמִּחִין שֶׁנִּמְשָׁךְ שֵׂכֶל חָדָשׁ לְתַקֵּן שָׁלֹשׁ מִדּוֹת אֵלּוּ הַיְנוּ בְּכָל רֶגֶל מִשָּׁלֹשׁ רְגָלִים נִתְתַּקֵּן מִדָּה אַחַת מִשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל עַל כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאד בִּכְבוֹד יוֹם טוֹב וּלְקַבֵּל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים כָּרָאוּי כִּי עַל יְדֵי מִצְוַת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתַקֵּן הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל כִּי בְּפֶסַח נִתְתַּקֵּן תַּאֲוַת מָמוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ב) : "וַה נָתַן אֶת חֵן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיַּשְׁאִילוּם" בְּעַל כָּרְחָם (בְּרָכוֹת ט) כִּי

הֵם לֹא רָצוּ כְּלָל, כִּי אָז נִתְתַּקֵּן תַּאֲוַת מָמוֹן בְּשָׁבוּעוֹת נִתְתַּקֵּן תַּאֲוַת מִשְׁגָּל, בִּבְחִינַת: דָּם נָעָכָר וְנַעֲשָׂה חָלָב (כמובא בכוונות ספירה ושבועות ומובא ג"כ בבאר היטב סימן תצ"ד סק"ח ע"ש פל"ח) בְּסֵכוֹת נִתְתַּקֵּן תַּאֲוַת אֲכִילָה כִּי סֵכוֹת נִקְרָא "חַג הָאָסִיף" (שְׁמוֹת כ"ג), שֶׁאוֹסֵף כָּל מִינֵי מַאֲכָל וְזֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן תַּאֲוַת אֲכִילָה, כִּי אֵינוֹ דוֹמֶה מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ פַּת בְּסֵלּוֹ לְמִי שֶׁאֵין לוֹ וְכוּ (יוֹמָא ע"ד:) וְזֶהוּ בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר ט"ז) : "קְרוּאֵי מוֹעֵד אַנְשֵׁי שֵׁם" אַנְשֵׁי שֵׁם זֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד נִקְרָא בְּחִינַת שֵׁם (שְׁמוֹת כ) : "בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ" בְּחִינַת: "בִּרְכַּת ה הִיא תַּעֲשִׁיר" וְכוּ, כַּנַּ"ל (רוּת ד) : "וְנִקְרָא שֵׁם בְּבֵית לָחֶם" (אֶסְתֵּר ב) : "כִּי אִם חָפֵץ בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרְאָה בְשֵׁם" וְגַם הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב הִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת שֵׁם בִּבְחִינַת (דְּבָרִים כ"ח) : "לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד" וְזֶהוּ בְּחִינַת: "קְרוּאֵי מוֹעֵד אַנְשֵׁי שֵׁם" שֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת אֶת הַמּוֹעֲדוֹת, דְּהַיְנוּ הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים לְתַקֵּן אֶת הַשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַנְשֵׁי שֵׁם כַּנַּ"ל ו. וְעַל יְדֵי בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב עַל יְדֵי זֶה נִבְרָא מַלְאָךְ, שֶׁמַּשְׁפִּיעַ נְבוּאָה לִכְלֵי הַנְּבוּאָה כִּי הַנְּבוּאָה בָּאָה מִבְּחִינַת כְּרוּבִים בִּבְחִינַת (בַּמִּדְבָּר ז) : "וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים" וּכְרוּבִים הֵם אַנְפֵּי זוּטְרֵי (סוכה ד"ה ע"ב) (זֹהַר בְּרֵאשִׁית יח:) וְהֵם נִשְׁפָּעִים מִן הַמַּלְאָךְ בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ח) : "הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים" שֶׁהֵם אַנְפֵּי זוּטְרֵי, בְּחִינַת כְּרוּבִים (עין זוהר ויחי רכח ובזוהר בלק קפ"ז) וְזֶה הַמַּלְאָךְ שָׁרְשׁוֹ מִיִּרְאָה כִּי זֶה אוֹתִיּוֹת מַלְאָךְ, רָאשֵׁי תֵּבוֹת כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו (תְּהִלִּים ל"ד) וַאֲזַי נִמְשָׁכָת נְבוּאָה וַאֲפִילּוּ קְטַנִּים יְכוֹלִין לְהִתְנַבְּאוֹת, בִּבְחִינַת (יוֹאֵל ג) : "וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם" ז. אַךְ צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאד מֵהִתְמַנּוּת כִּי זֶה הַזּוֹכֶה לְיִרְאָה, יֵשׁ לוֹ הִשְׁתּוֹקְקוּת לְהִתְמַנּוּת כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין (בְּרָכוֹת ו:) וּמֵחֲמַת שֶׁדְּבָרָיו נִשְׁמָעִין, הוּא מִשְׁתּוֹקֵק לְהִתְמַנּוּת אֲבָל צָרִיךְ לִשְׁמר עַצְמוֹ מְאד מֵהִתְמַנּוּת כִּי הַהִתְמַנּוּת מַפְסִיד הַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה בְּחִינוֹת הַמַּלְאָךְ הַנַּ"ל, הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַיִּרְאָה וְזֶה שֶׁאָמַר יְהוֹשֻׁעַ לְמשֶׁה כְּשֶׁאָמַר לוֹ "אֲלָדַד וּמֵידָד מִתְנַבְּאִים בַּמַּחֲנֶה" (בַּמִּדְבָּר י"א). "אֲדוֹנִי מֹשֶׁה כְּלָאֵם" (וְהוּא בְּסַנְהֶדְרִין י"ז) : הַשֵּׂל עֲלֵיהֶם צָרְכֵי צִבּוּר וְהֵם כָּלִים וְכוּ כִּי צָרְכֵי צִבּוּר, הַיְנוּ הִתְמַנּוּת, מְכַלֶּה וּמַפְסִיד הַנְּבוּאָה כַּנַּ"ל כִּי נַעֲשֶׂה מֵאוֹתִיּוֹת מַלְאָ"ךְ כְּלָאֵ"ם ח. וְעַל יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מִי שֶׁיִּתְנַבֵּא רַק שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה בָּעוֹלָם עַל יְדֵי זֶה נִגְאֶלֶת וְנִפְדֵּית הַתְּפִלָּה כִּי הַתְּפִלָּה הִיא גְּבוֹהָה מְאד, וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהּ וּכְשֶׁעוֹמְדִים לְהִתְפַּלֵּל, חֻפְּצִים לִפְטר הַתְּפִלָּה מֵעֲלֵיהֶם כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו:) : "כְּרֶם זָלַת לִבְנֵי אָדָם" אֵלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִין בְּרוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהֶם וְכוּ וְעַל יְדֵי הַנְּבוּאָה נִגְאֶלֶת הַתְּפִלָּה מִן הַגָּלוּת בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ) : "כִּי נָבִיא הוּא וְיִתְפַּלֵּל

בַּעֲדָךְ'' שֶׁעַל יְדֵי נְבוּאָה הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נ''ז) : ''בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם'', בְּחִינַת נְבוּאָה ט. וּכְשֶׁנִּגְאֶלֶת וְנִפְדֵּית הַתְּפִלָּה אֲזַי נוֹפֵל כָּל הַדְּאִקְטִירַיי כִּי אֵין צְרִיכִין לִרְפוּאוֹת כִּי כָּל הָרְפוּאוֹת הֵם עַל יְדֵי עֲשָׂבִים וְכָל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב מְקַבֵּל כֹּחַ מִכּוֹכָב וּמַזָּל הַמְיֻחָד לוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ רַבָּה, בְּרֵאשִׁית, פָּרָשָׁה י). אֵין לְךָ כָּל עֵשֶׂב וַעֲשָׂב, שֶׁאֵין לוֹ כּוֹכָב וּמַזָּל, שֶׁמַּכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ: גְּדַל וְכָל כּוֹכָב וּמַזָּל מְקַבֵּל כֹּחַ מִכּוֹכָבִים שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְהָעֶלְיוֹן מֵהָעֶלְיוֹן מִמֶּנּוּ עַד שֶׁמְּקַבְּלִים כֹּחַ מֵהַשָּׂרִים הָעֶלְיוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בְּתִקּוּנֵי זֹהַר, תִּקּוּן מ''ד, ע''ט:). כָּל כּוֹכְבִיָּא לְוִין דָּא מִן דָּא, סְהֲרָא לָוֵי מִן שִׁמְשָׁא וְכוּ ''כִּי גָּבהַּ מֵעַל גָּבהַּ'' וְכוּ (קֹהֶלֶת ה) וְהֵם כֻּלָּם בְּחִינַת לוֹוִים זֶה מִזֶּה וְזֶה מִזֶּה עַד שֶׁמְּקַבְּלִים וְלוֹוִין מֵהַשָּׂרִים הָעֶלְיוֹנִים וְהַשָּׂרִים מְקַבְּלִים מֵהָעֶלְיוֹנִים מֵהֶם, גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ עַד שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים מִשָּׂרֵשׁ הַכֹּל, שֶׁהוּא דְּבַר ה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל''ג) : ''בִּדְבַר ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם'' וְעַל כֵּן כְּשֶׁזּוֹכִין לִתְפִלָּה אֵין צְרִיכִין לִרְפוּאַת הָעֲשָׂבִים כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת דְּבַר ה, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל וְזֶה בְּחִינַת נְבִיא, רָאשֵׁי תֵּבוֹת: בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ כִּי הָאָלֶף הוּא רָקִיעַ, הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם (תִּקּוּן ה וְתִקּוּן מ) [פָּרוּשׁ וְעַל כֵּן תֵּבת שָׁמַיִם הִיא בְּמִקּוֹם הָא שֶׁבְּתֵבת נְבִיא כִּי הָא הִיא רָקִיעַ וְכוּ כַּנַּ''ל] כִּי עַל יְדֵי נְבוּאָה זוֹכִין לִתְפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת דְּבַר ה כַּנַּ''ל (תְּהִלִּים ק''ז:) ''יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם וימלט מִשְּׁחִיתוֹתָם'' יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם הַיְנוּ שֶׁמְּקַבְּלִין כָּל הָרְפוּאוֹת רַק עַל יְדֵי דְּבַר ה, דְּהַיְנוּ תְּפִלָּה אֲזַי וימלט מִשְּׁחִיתוֹתָם, הַיְנוּ עֲשָׂבִים, בִּבְחִינַת (מְנָחוֹת ע''א) : הַקּוֹצֵר לְשַׁחַת כִּי אֵין צְרִיכִין לִרְפוּאַת הָעֲשָׂבִים כַּנַּ''ל וְזֶהוּ בְּחִינַת: ''וַעֲבַדְתֶּם אֶת ה אֱלֹקֵיכֶם, וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מֵימֶיךָ, וַהֲסִירֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ'' (שְׁמוֹת כ''ג) ''וַעֲבַדְתֶּם אֶת ה'' עֲבוֹדָה זוֹ תְּפִלָּה (בָּבָא קַמָּא צב:) אֲזַי: ''וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מֵימֶיךָ וַהֲסִירֹתִי מַחֲלָה'' וְכוּ הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לְךָ רְפוּאָה עַל יְדֵי לֶחֶם וּמַיִם עַל יְדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ מִן שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, דְּהַיְנוּ דְּבַר ה בְּחִינַת תְּפִלָּה וְיִהְיֶה לְלֶחֶם וּמַיִם כֹּחַ לְרַפְּאוֹת כְּמוֹ עֲשָׂבִים כִּי הִתְחַלְּקוּת הַכֹּחוֹת שֶׁזֶּה הָעֲשָׂב יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְרַפְּאוֹת חוֹלַאַת פְּלוֹנִי וְזֶה חוֹלַאַת פְּלוֹנִי וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה כָּל חִלּוּקֵי כֹּחוֹתָם הוּא רַק לְמַטָּה אֲבָל לְמַעְלָה בְּשֹׁרֶשׁ הַכֹּל, דְּהַיְנוּ דְּבַר ה הַכֹּל אֶחָד וְאֵין חִלּוּק בֵּין לֶחֶם וּמַיִם וּבֵין עֲשָׂבִים וּכְשֶׁאוֹחֲזִין בְּהַשֹּׁרֶשׁ, דְּהַיְנוּ דְּבַר ה בְּחִינַת תְּפִלָּה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ כֹּחוֹת הָרְפוּאָה לְתוֹךְ לֶחֶם וּמַיִם וְיִהְיֶה לוֹ רְפוּאָה עַל יְדֵי לֶחֶם וּמַיִם בְּחִינַת: ''וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְכוּ וַהֲסִירֹתִי מַחֲלָה'' וְכוּ כַּנַּ''ל י. אַךְ יֵשׁ שְׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת שֶׁהֵם מַפְסִידִין עֲבוֹדוֹת הַתְּפִלָּה וְהֵם שְׁלֹשׁ מִדּוֹת הַיְנוּ א: אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם (אָבוֹת פֶּרֶק ד) שֶׁלֹּא לְבַזּוֹת שׁוּם אָדָם ב: עֲבוֹדָה זָרָה וַאֲפִילוּ קַלְקוּל הָאֱמוּנָה, שֶׁאֵין הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה ג: שְׁמִירַת הַבְּרִית, הַיְנוּ מִי שֶׁאֵין שׁוֹמֵר הַבְּרִית כָּרָאוּי כִּי כָּל שְׁלֹשׁ מִדּוֹת אֵלּוּ הֵם

בְּחִינַת עֲבוֹדוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, וּמַפְסִידִין עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה בִּזּוּי אֲנָשִׁים הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּאַחֵי יוֹסֵף, עַל שֶׁבִּזּוּ אוֹתוֹ וְלֹא הֶאֱמִינוּ שֶׁהוּא יִהְיֶה מֶלֶךְ עַל יְדֵי זֶה נָפְלוּ לִבְחִינַת עֲבֵדוּת וְאָמְרוּ לוֹ: "הִנֶּנּוּ לְךָ לַעֲבָדִים" (בְּרֵאשִׁית נ) עבודה זרה – כמו שכתוב (שְׁמוֹת כ) : "אָנכִי ה אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים" כִּי אֶרֶץ מִצְרַיִם מְלֵאָה גִּלּוּלִים וַעֲבוֹדָה זָרָה וְעַל כֵּן נִקְרָאִים בֵּית עֲבָדִים, בְּחִינַת עֲבֵדוּת הַנַּ"ל (עיין מכילתא פ יתרו) שְׁמִירַת הַבְּרִית מִי שֶׁפּוֹגֵם בּוֹ הוּא גַּם כֵּן בְּבְחִינַת עֲבֵדוּת בִּבְחִינַת חָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בְּרֵאשִׁית ט) : "אֲרוּר כְּנַעַן, עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו" וְצָרִיךְ לָצֵאת מִשֶּׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת אֵלּוּ, דְּהַיְנוּ מִשֶּׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל וְאָז זוֹכִין לַעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה וְאָז יְכוֹלִין לְהִתְרַפְּאוֹת בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ בְּלֶחֶם וּמַיִם כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ (פְּסָחִים כ"ה) : בְּכל מִתְרַפְּאִין הַיְנוּ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם יְכוֹלִין לְהִתְרַפְּאוֹת וּבְתַנַאי, חוּץ מֵעֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים דְּהַיְנוּ שָׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת כַּנַּ"ל הַיְנוּ כְּשֶׁיּוֹצֵא מִשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת אֵלּוּ אָז: בְּכל מִתְרַפְּאִין אֲפִלּוּ בְּלֶחֶם וּמַיִם כַּנַּ"ל כִּי כְּשֶׁהוּא חוּץ מִשָּׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל וְאָז זוֹכֶה לַעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה אָז יָכוֹל לְהִתְרַפְּאוֹת בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל יא. וְדַע, שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין הַחוֹלְאוֹת כִּי יֵשׁ חוֹלַאַת שֶׁהוּא בְּחִינַת צוֹמֵחַ כְּמוֹ שֶׁזּוֹרְעִין גַּרְעִין בָּאָרֶץ וְהוּא נִרְקָב וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ שֻׁמְנוּנִית וְנַעֲשִׂין גִּידִין וְנִתּוֹסְפִין אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַשֹּׁרֶשׁ וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא כְּמוֹ עֲנָפִים וּמֵאֵלּוּ עֲנָפִים עוֹד עֲנָפִים אֲחֵרִים, עַד שֶׁצּוֹמֵחַ הַפְּרִי כְּמוֹ כֵן יֵשׁ חוֹלַאַת שֶׁגָּדֵל בָּאָדָם כַּמָּה שָׁנִים וְיֵשׁ חוֹלַאַת שֶׁהוּא בָּאָדָם בְּתוֹלְדָה מֵאֲבִיו וְאִמּוֹ וְאֵינוֹ נִתְגַּלֶּה אֶלָּא לְעֵת זִקְנוּתוֹ וּבְשָׁעַת צְמִיחַת וְגִדּוּל הַחוֹלַאַת אָז הַחוֹלַאַת נִסְתָּר וְנָעֳלָם מֵעַיִן כָּל חַי וְאֵין שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ רַק שֶׁיֵּשׁ מְחוּשִׁים שֶׁנּוֹלָדִים בָּאָדָם אָז, בְּעֵת גִּדּוּל הַחוֹלַאַת שֶׁהֵם סִימָנִים עַל הַחוֹלַאַת וְכֵן בִּרְפוּאַת הָעֲשָׂבִים יֵשׁ גַּם כֵּן חִלּוּקִים שֶׁיֵּשׁ חוֹלַאַת, שֶׁיּוֹכַל לְהִתְרַפְּאוֹת עַל יְדֵי עֵשֶׂב אֶחָד וְיֵשׁ חוֹלַאַת גָּדוֹל מִזֶּה שֶׁצְּרִיכִין לִרְפוּאָתוֹ מֻרְכָּבִים, לְהַרְכִּיב כַּמָּה עֲשָׂבִים לִרְפוּאָה וְיֵשׁ שֶׁצְּרִיכִין רְפוּאוֹת מְמֻרְחָקִים לְרַפְּאוֹתוֹ וְיֵשׁ חוֹלַאַת שֶׁאֵין מוֹעִיל לוֹ שׁוּם רְפוּאָה כִּי כֹּחַ הַחוֹלַאַת גָּדוֹל מִכֹּחַ הָעֲשָׂבִים וּבִתְחִלַּת צְמִיחַת הַחוֹלַאַת, קֹדֶם שֶׁנִּצְמַח וְנִתְגַּלֶּה הָיוּ יְכוֹלִין לְרַפְּאוֹת אוֹתוֹ בְּקַל רַק שֶׁאָז הָיָה נָעֳלָם וְנִסְתָּר מֵעֵינֵי כל וְאֵין יוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד אֲבָל כְּשֶׁאוֹחֲזִין בְּבְחִינַת דִּבֵּר ה, בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל שֶׁאָז מְקַבְּלִין הָרְפוּאָה מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ מִלֶּחֶם וּמַיִם בִּבְחִינַת: בְּכל מִתְרַפְּאִין כַּנַּ"ל אָז יְכוֹלִין לְהִתְרַפְּאוֹת אֲפִילּוּ בְּעֵת צְמִיחַת הַחוֹלַאַת בְּעֵת שֶׁהוּא נִסְתָּר מֵעֵין הָאָדָם מֵאַחַר שֶׁאֵין צָרִיךְ לִרְפוּאוֹת כְּלָל רַק רְפוּאָתוֹ עַל יְדֵי לֶחֶם וּמַיִם כַּנַּ"ל עַל כֵּן גַּם אָז, הַיְנוּ בְּעֵת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְגַּלֶּה הַחוֹלַאַת יוּכַל גַּם כֵּן לְהִתְרַפְּאוֹת עַל יְדֵי לֶחֶם וּמַיִם, שֶׁאוֹכֵל אָז וְזֶהוּ בְּחִינַת (שְׁמוֹת ט"ו) : "כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה רֹפְאֶךָ" וְהִקְשׁוּ כָּל הַמְפָרְשִׁים : אִם

לֹא יָשִׁים, מַה צָּרִיךְ לִרְפוּאָה (עיין סנהדרין קא) אֲבָל לְפִי הַנַּ"ל מְיֻשָּׁב הֵיטֵב פֵּרוּשׁ: "כָּל הַמַּחֲלָה וְכוּ לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ" הַיְנוּ שֶׁלֹּא יָבִיא אוֹתָךְ לִידֵי מַחֲלָה כְּלָל כִּי יְרַפֵּא אוֹתָךְ מִקֹּדֶם בְּעֵת צְמִיחַת הַמַּחֲלָה וְזֶה: "כִּי אֲנִי ה רוֹפְאֶךָ" אֲנִי ה דַּיְקָא הַיְנוּ בְּעֵת צְמִיחַת הַמַּחֲלָה, שֶׁאָז אֵין יוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ, רַק אֲנִי ה אָז אֲרַפֵּא אוֹתָךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת דְּבַר ה, בְּחִינַת תְּפִלָּה וְלֹא יָבוֹא לִידֵי מַחֲלָה כְּלָל כִּי יִתְרַפֵּא מִקֹּדֶם בְּעֵת צְמִיחָתוֹ כַּנַּ"ל וְכָל זֶה תְּלוּי בְּתִקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְתִקּוּן הַתְּפִלָּה הוּא עַל יְדֵי שְׁיּוֹצְאִין מִשָּׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת: "וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ וְכוּ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה, וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו, וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו" (שָׁם) זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַשָּׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת הַנַּ"ל וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה זֶה הֶפֶךְ בִּזּוּי אֲנָשִׁים כִּי כְּשֶׁמְּבַזֶּה אֲנָשִׁים נֶאֱמַר (אִיּוֹב ל"ג) : "יָשַׁר עַל אֲנָשִׁים וַיֹּאמֶר חָטָאתִי וְיָשָׁר הֶעֱוֵיתִי" וְכוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא פ"ז) וְהָאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ"א) "וַיְמָל אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּנוֹ בֶּן שְׁמוֹנַת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אתוֹ אֱלֹקִים" וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנָה הֶפֶךְ עֲבוֹדָה זָרָה פְּגַם אֱמוּנָה שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם (יִרְמְיָה י) : "חֻקּוֹת הָעַמִּים הֶבֶל הוּא" וַאֲזַי: "כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי וְכוּ כִּי אֲנִי ה רוֹפְאֶךָ" כִּי אֲזַי הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת וְיָכוֹל לְהִתְרַפְּאוֹת עַל יְדֵי דְּבַר ה בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְגַם כְּשֶׁנּוֹלַד וְנִצְמַח הַמַּחֲלָה, כְּגוֹן כְּשֶׁאֵין זוֹכֶה לְהִתְרַפְּאוֹת מִקֹּדֶם אֲזַי גַּם כֵּן יוּכַל לְהִתְרַפְּאוֹת עַל יְדֵי בְּחִינַת דְּבַר ה גַּם מִמַּחֲלָה גְּמוּרָה בִּבְחִינַת: "וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְכוּ וַהֲסִירוֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ" הַיְנוּ מַחֲלָה גְּמוּרָה כִּי עַל יְדֵי דְּבַר ה יוּכַל לְהִתְרַפְּאוֹת לְעוֹלָם בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל אֲפִלּוּ קֹדֶם שֶׁנִּתְגַּלָּה הַחוֹלַאת כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת: בַּכֹּל מִתְרַפְּאִין וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמַר חִזְקִיָּה: "וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי" (יְשַׁעְיָה ל"ח) וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת י:) שֶׁסָּמַךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה וְנָנַז סֵפֶר הָרְפוּאוֹת וְהַכֹּל אֶחָד כִּי עַל יְדֵי שֶׁסָּמַךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה הַיְנוּ שֶׁגָּאַל אֶת הַתְּפִלָּה מִן הַגָּלוּת כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נָנַז סֵפֶר הָרְפוּאוֹת כִּי כְּשֶׁנִּגְאֶלֶת הַתְּפִלָּה, אָז נוֹפְלִים כָּל הָרְפוּאוֹת כַּנַּ"ל כִּי נִתְרַפְּאִין עַל יְדֵי דְּבַר ה כַּנַּ"ל וַאֲזַי כָּל הַדְּאִקְטוֹרִים מִתְבַּיְשִׁין בָּרְפוּאוֹת שֶׁלָּהֶם כִּי אָזַי אֵין כֹּחַ לְשׁוּם רְפוּאָה כִּי כָּל הָעֲשָׂבִים חוֹזְרִים כֹּחָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּבַר ה, שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל כִּי כֵן חוֹבַת כָּל הָעֲשָׂבִים וְכָל שֹׂיחַ הַשָּׂדֶה כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל, שֶׁאָזַי הוּא בִּבְחִינַת דְּבַר ה, שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן אָזַי הֵם מַזְּרִירִין כֹּחָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא שָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן וּכְשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל עַל אֵיזֶה חוֹלַאת אָזַי אוֹתָן הָעֲשָׂבִים, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְרַפְּאוֹת אוֹתוֹ הַחוֹלַאת הֵם מְחֻיָּבִים לְהַחֲזִיר כֹּחָם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא שָׁרְשָׁם, בְּחִינַת דְּבַר ה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ"ד) : "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה" שֶׁתְּפִלָּתוֹ הָיְתָה עִם שִׂיחַ הַשָּׂדֶה שֶׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה חָזְרוּ כֹּחָם וְנָתְנוּ אוֹתָם בְּתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ, שֶׁהִיא שָׁרְשָׁם כַּנַּ"ל יב. וְזֶה בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ כִּי כָּל הַדְּבָרִים

נֶחֱלָקִים זֶה מִזֶּה בְּמַרְאֶה טַעַם וֵרִיחַ בִּשְׁבִיל זֶה הַדָּבָר הַמְגַדֵּל כָּל הַצְּמָחִים נִקְרָא בְּשֵׁם מָטָר רָאשֵׁי תֵבוֹת: מַרְאֶה, טַעַם, רֵיחַ וְעִקָּר הוּא הָרֵיחַ, כִּי אֵין הַנְּשָׁמָה נֶהֱנֵית אֶלָּא מֵהָרֵיחַ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת מ"ג:) : אֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֵית מִמֶּנּוּ וְלֹא הַגּוּף, הֱוֵי אוֹמֵר זֶה הָרֵיחַ וְעִקָּר הַתְּפִלָּה הִיא מֵהַנְּשָׁמָה, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ק"נ) : "כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ" וּמְשִׁיחַ מְקַבֵּל כָּל הַתְּפִלּוֹת כִּי מָשִׁיחַ הוּא בְּחִינַת חֹטֶם, בִּבְחִינַת (אֵיכָה ד) : "רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה" שֶׁמְּקַבֵּל כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתְּפִלּוֹת כִּי יְנִיקַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא מֵהַנְּשָׁמָה, הִיא מֵהָרֵיחַ כַּנַּ"ל (יְשַׁעְיָה מ"ח) : "וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ" בְּחִינַת חֹטֶם כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא מָשִׁיחַ, כִּי הוּא יוֹנֵק וּמְקַבֵּל מִשִּׁיחַ הַשָּׂדֶה (עיין זוהר בראשית כה) דְּהַיְנוּ כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁבָּאִים בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֹטֶם בְּחִינַת: "וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם" וְכוּ וּמָשִׁיחַ מְקַבֵּל אוֹתָם בִּבְחִינַת: "רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה" כַּנַּ"ל יג. וְזֶה בְּחִינַת נְשִׂיאוּת חֵן, בִּבְחִינַת: "וַתְּהִי אֶסְתֵּר נֹשֵׂאת חֵן בְּעֵינֵי כָּל רֹאֶיהָ" (אֶסְתֵּר ב) שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד נִדְמֶה לוֹ כְּאֶמְתּוֹ (מְגִלָּה י"ג) כִּי זֶה הַבַּעַל תְּפִלָּה הוּא בִּבְחִינַת דָּבָר ה שֶׁהוּא הַשֹּׂרֶשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁכָּל הַכֹּחוֹת וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ וְעַל כֵּן כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְכָל הַשָּׂרִים הָעֶלְיוֹנִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִדְמֶה לוֹ כְּאֶמְתּוֹ הַיְנוּ שֶׁהוּא נוֹשֵׂא חֵן בְּעֵינֵיהֶם וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא עוֹסֵק עִמּוֹ לְבַד, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ וַאֲזַי יְכוֹל לְהַכִּיר הַמְפָרְסָמִים שֶׁהֵם עַל יְדֵי עֲזוּת, כִּי עַזּוּתָם נוֹפֵל לְפָנָיו כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה לִתְפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת דָּבָר ה שֶׁהוּא הַשֹּׂרֶשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁכָּל הַשָּׂרִים הָעֶלְיוֹנִים וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם כֻּלָּם מְקַבְּלִים כֹּחָם מִמֶּנּוּ אֲזַי הֵם כֻּלָּם בְּחִינַת לוֹוִין אֲצִלּוֹ בִּבְחִינַת: כָּל כּוֹכְבַיָּא לוֹוִין דָּא מִן דָּא וְכוּ נִמְצָא שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּחִינוֹת לוֹוִים עַד הַשֹּׂרֶשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהִיא דָּבָר ה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּעַל תְּפִלָּה, שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל שֶׁכָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְכָל הַכֹּחוֹת כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת לוֹוִין מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת (נְחֶמְיָה ט) : "וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים" שֶׁכָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם הֵם מִשְׁתַּחֲוִים וְנִכְנָעִים לְשָׂרְשָׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּבָר ה, בְּחִינַת הַבַּעַל תְּפִלָּה כַּנַּ"ל וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים רָאשֵׁי תֵבוֹת מַלְוֶה כִּי כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת לוֹוִין זֶה מִזֶּה וְזֶה מִזֶּה עַד הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבַּעַל תְּפִלָּה שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל כִּי הוּא בִּבְחִינַת הַשֹּׂרֶשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא דָּבָר ה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן יָכוֹל לְהַכִּיר בְּהַמְפָרְסָמִים שֶׁהֵם רַק עַל יְדֵי עַזּוּת כִּי אֵין אָדָם מֵעֵז פָּנִים בִּפְנֵי בַּעַל חוֹבוֹ (בָּבָא מְצִיעָא ג) וְעַל כֵּן עַזּוּתָם נוֹפֵל לִפְנֵי הַבַּעַל תְּפִלָּה, שֶׁהוּא הַמַּלְוֶה הַגָּדוֹל כַּנַּ"ל כִּי כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת לוֹוִין מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל (שְׁמוֹת ל"ג) : "כִּי מָצָאתָ חֵן בְּעֵינַי וְאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם" שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת נְשִׂיאוּת חֵן שֶׁהוּא בְּחִינַת: וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים, שֶׁכֻּלָּם מְקַבְּלִים וְלוֹוִים מִמֶּנּוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹשֵׂא חֵן בְּעֵינֵיהֶם בִּבְחִינַת: כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִדְמֶה לוֹ כְּאֶמְתּוֹ כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה: וְאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם שֶׁתּוּכַל לָדַעַת וּלְהַכִּיר כָּל הַמְפָרְסָמִים בַּעֲלֵי הַשֵּׁם כִּי מִי שֶׁהוּא מְפָרְסָם וְיֵשׁ לוֹ שֵׁם

עַל יְדֵי עֲזוּת, הוּא נוֹפֵל לְפָנָיו כַּנַ"ל גַּם וְאַדְעָךְ בְּשֵׁם זֶה בְּחִינַת הַנְּפָשׁוֹת, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) : "נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ" כִּי עַל יְדֵי הַמְּפָרְסָמִים הוּא מְקֻשָּׁר עִם כָּל הַנְּפָשׁוֹת כַּנַ"ל שָׁזֶּה בְּחִינַת: "מְאַחֵז פְּנֵי כִסֵּא" דְּהַיְנוּ הִתְקַשְּׁרוּת לְשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד כַּנַ"ל יד. וַאֲזַי יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי כְּשֶׁאָדָם יוֹשֵׁב וְדָן אֶת חֲבֵרוֹ וְצָרִיךְ לְזַכּוֹת מִזֶּה מְאד וּלְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ הֵיטֵב אִם הוּא רָאוּי לָזֶה לִשְׁפּט אֶת חֲבֵרוֹ "כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלקִים הוּא" (דברים א) כִּי רַק הוּא יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ רָאוּי לִשְׁפּט אֶת הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ב) : אַל תְּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ וּמִי הוּא שֶׁיְּכוֹל לֵידַע וּלְהַגִּיעַ לְמָקוֹם חֲבֵרוֹ כִּי אִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, וַיֵּצֵא, פָּרָשַׁת סח, הוּבָא בְּפֵירֵשׁ"י) (בפסוק הנה מקום אתי פָּרָשַׁת תִּשָּׂא) וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ מָקוֹם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן הוּא לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לָדוּן אֶת הָאָדָם כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בַּעַל הָרַחֲמִים וּבְוַדַּאי הוּא מְקַיֵּם בָּנוּ הֱוֵי דָּן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת (אָבוֹת פֶּרֶק א) וְאָנוּ רוֹאִין רַחֲמָנוּתוֹ בַּמֶּה שֶׁקִּבַּע לָנוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין, בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כִּי זֶה הוּא חֶסֶד גָּדוֹל כִּי אֵיךְ הָיִינוּ מְרִימִין פָּנֵינוּ לְבַקֵּשׁ כַּפָּרָה מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כֵּן עָשָׂה עִמָּנוּ חֶסֶד וְקִבַּע יוֹם הַדִּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאָז כִּבְיָכוֹל הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְבַקֵּשׁ כַּפָּרָה בִּבְחִינַת: הָבִיאוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאָז כִּבְיָכוֹל הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְבַקֵּשׁ כַּפָּרָה בִּבְחִינַת: הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה, הַנֶּאֱמָר בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה חולין, דף ס: שְׁבוּעוֹת ט) וְעַל כֵּן אֵין לָנוּ בּוּשָׁה בַּיּוֹם הַדִּין לְבַקֵּשׁ כַּפָּרָה מֵאַחַר שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְבַקֵּשׁ אָז כַּפָּרָה, כַּנַ"ל גַּם עַל יְדֵי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל בָּא לִידֵי זֶה שֶׁיִּצְטָרֵךְ לוֹמַר: הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה הֵינוּ שֶׁעָשָׂה דָּבָר שֶׁהֶצְרֵךְ לְהִתְחָרֵט עָלָיו וְלוֹמַר: הָבִיאוּ עָלַי וְכוּ עַל כֵּן אֵין לָנוּ בּוּשָׁה לָבוֹא לְפָנָיו בַּחֲטָאֵינוּ לְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם כַּפָּרָה וּלְהִתְחָרֵט עֲלֵיהֶם כִּי גַּם הוּא יִתְבָּרַךְ עָשָׂה דָּבָר שֶׁהֶצְרֵךְ לְהִתְחָרֵט עָלָיו כַּנַ"ל נִמְצָא, שֶׁאָנוּ רוֹאִין גֹּדֶל רַחֲמָנוּת שֶׁלּוֹ עַל כֵּן הוּא לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ רָאוּי לָדוּן אֶת הָעוֹלָם כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ מְקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כִּי כָּל הַמְּקוֹמוֹת הֵם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ כַּנַ"ל כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ מוֹצְאִים מְקוֹמוֹת שֶׁהָיָה בָּהֶם הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה כְּגוֹן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ אֵין הַכַּוָּנָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁנִּתְצַמְצֵם שָׁם אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלמה (מְלָכִים א ח) "הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ, אַף כִּי הַבַּיִת הַזֶּה" וְכוּ רַק מֻחָלַת שֶׁהָיָה שָׁם דְּבָרִים נָאִים כִּי בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה צִיּוּרָא דְּעָבְדָא דִּבְרֵאשִׁית וְצִיּוּרָא דְּגַן עֵדֶן (עַיֵּן בְּהַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים) עַל כֵּן הַמְשִׁיךְ לְשָׁם קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲבָל הוּא יִתְבָּרַךְ אֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ, רַק הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְעַל כֵּן הוּא יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין כִּי הוּא מְקַיֵּם : אַל תְּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ כִּי הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם

כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים צ"ג) : "לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹדֶשׁ, ה לְאֹרֶךְ יָמִים" הַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִמְשִׁיךְ רַק קְדֻשָּׁתוֹ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ שָׁם דְּבָרִים נָאִים אֲבָל הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ, רַק הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְעַל כֵּן : "ה לְאֹרֶךְ יָמִים" הַיְנוּ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹמָא אֲרִיכְתָּא כַּנַּ"ל (עַיִן בֵּיצָה ד וְדַף ו וּבְשֻׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים סִימָן שצ"ג) וּמִי שֶׁאוֹחֵז בִּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, בִּבְחִינַת שָׂרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, בִּבְחִינַת (שְׁמוּאֵל א ב) : "וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִילֵם, כִּי לַה מְצוּקֵי אֶרֶץ וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל" דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שָׂרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת עַל יְדֵי זֶה הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּחִינַת: וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל וְעַל כֵּן הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ: תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר זֶה בְּחִינַת הַמֶּמְשָׁלָה הַנַּ"ל, בְּחִינַת: "וּתְקַעְתִּיו יָתֵד בְּמָקוֹם נֶאֱמָן" כַּנַּ"ל בַּחֹדֶשׁ זֶה בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין שֶׁבְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ק"ד) : "עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים" שֶׁכָּל הַמּוֹעֲדִים וְהָרְגָלִים הֵם עַל יְדֵי חִדּוּשׁ הַיָּרֵחַ שׁוֹפָר זֶה בְּחִינַת הַלֵּב, שֶׁנִּזּוֹן מִשּׁוּפְרָא דְּשׁוּפְרָא (זֹהַר פִּנְחָס דַּף רטז רכא וְעַיִן תִּקּוּנִים תִּקּוּן כא מט) גַּם שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת יִרְאָה, בִּבְחִינַת (עָמוֹס ג) : "הֶיִתָּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ" (יְשַׁעְיָה נ"ח) "הָרֵם כַּשּׁוֹפָר קוֹלֶךָ" גַּם שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קי"ח) : "מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ" וְכוּ וְזֶה בְּחִינַת מֵצַר הַשּׁוֹפָר וּמֶרְחָב הַשּׁוֹפָר גַּם הוּא בְּחִינַת שִׂיחַ הַשָּׂדֶה, שֶׁחוֹזְרִין כֻּלָּם לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת: "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה" כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר, בִּבְחִינַת (יְהוֹשֻׁעַ ו) : "בְּמִשְׁוֹךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל" רֹאשֵׁי תֵּבוֹת: וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה, כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי כָּל הַבְּחִינוֹת אֵלּוּ "הַבָּקָא לְיוֹם חַגֵּנוּ "הַיְנוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל בְּעִנְיַן הַנְּבוּאָה הַנַּ"ל יֵשׁ קֻשְׁיָא כִּי הַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁפִּיעַ הַנְּבוּאָה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל וְכוּ, כַּנַּ"ל הוּא לְמַטָּה מִבְּחִינַת מָקוֹם הַנְּבוּאָה כִּי הַמַּלְאָךְ הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת הַשְּׁכִינָה, כַּמּוּבָא וְהִיא בִּבְחִינַת לְמַטָּה מִנְּצַח וְהוֹד, שֶׁמִּשָּׁם הַנְּבוּאָה אַךְ יֵשׁ בָּזֶה דְּבָרִים בְּגוֹ דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהִיא עוֹלָה לְמַעְלָה מֵהֶם אֲזַי הִיא דַּיְקָא מַשְׁפִּיעַ נְבוּאָה וְאֵין לָנוּ עַתָּה עֵסֶק בָּזֶה

ב - ימי חנכה הם ימי הודאה

א. יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְקִבְּעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וְכוּ וִימֵי הוֹדָאָה זֶה בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כִּי זֶה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמּוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה סְמוּכִים וּקְרוֹבִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל מַה שֶּׁיּוֹדְעִין וּמַכִּירִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר סְמוּכִים אֵלָיו בְּיוֹתֵר כִּי שְׁאָר כָּל הַדְּבָרִים יִתְבַּטְּלוּ לְעָתִיד כֻּלָּם בִּבְחִינַת: כָּל הַקְּרָבָנוֹת בְּטֵלִין, חוּץ מִקֻּרְבַּן תּוֹדָה (מִדְרָשׁ רַבָּה, צַו

פָּרָשָׁה ט, אֲמוֹר פָּרָשָׁה כז, עַיֵּן שָׁם) שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר לְעָתִיד, רַק בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וְלַדַּעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה י"א) : "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים" שֶׁזֶּה כָּל שַׁעֲשׁוּעֵ עוֹלָם הַבָּא ב. וּבְחִינַת תּוֹדָה, שֶׁהוּא שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא זֶה בְּחִינַת הֲלָכוֹת כִּי הַהֲלָכוֹת שֶׁזּוֹכִין לִלְמֹד, בִּפְרָט מִי שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ בָּהֶם זֶה בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא בִּבְחִינַת (נִדָּה עג) : כָּל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת בְּכָל יוֹם, מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא כִּי כְּשֶׁנִּתְחַדֵּשׁ הֲלָכָה, נִתְחַדֵּשׁ שֵׂכֶל וִידִיעָה וְהַדַּעַת הוּא עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (בְּרָכוֹת נד:) : אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת דְּהַיְנוּ תּוֹדָה שֶׁהֵם מְפֹרָשִׁין בְּמִזְמוֹר ק"ז, שֶׁסִּיֵּם בְּסוֹפָם. "מִי חָכָם וְיִשְׁמָר אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי ה" "חַסְדֵי ה" זֶה בְּחִינַת הֲלָכוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כְּתֻבּוֹת צו). כָּל הַמּוֹנֵעַ תַּלְמִידוֹ מִלְּשַׁמְּשׁוֹ, כְּאִלּוּ מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ חֶסֶד שֶׁנֶּאֱמַר: "לַמָּס מֵרֵעֵהוּ חָסֶד" וְשִׁמּוּשׁ חֲכָמִים זֶה בְּחִינַת הֲלָכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ה) : "חַסְדֵי דָוִד" שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ כְּמוֹתוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין צג:) "וַה עִמּוֹ" שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ וְזֶהוּ: "וַה עִמּוֹ", הַיְנוּ שֶׁסָּמוּךְ וְקָרוֹב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֲלָכוֹת כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה מְכֻנֶּה הַתּוֹדָה בְּשֵׁם הֲלָכָה כִּי תּוֹדָה מְבִיאִין כְּשֶׁיּוֹצְאִין מִצָּרָה כִּי כְּשֶׁנּוֹפְלִין לְאֵיזֶהוּ צָרָה, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי עִקַּר הַצָּרָה בַּלֵּב כִּי הַלֵּב יוֹדֵעַ וּמַרְגִּישׁ הַצָּרָה בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"ד) : "לֵב יוֹדֵעַ מָרַת נַפְשׁוֹ" כִּי "הַלֵּב מֵבִין" (בְּרָכוֹת ס"א) וְעַל כֵּן הוּא מַרְגִּישׁ הַצָּרָה בְּיוֹתֵר וַאֲזַי, בִּשְׁעַת הַצָּרָה, מִתְכַּנְּסִים כָּל הַדְּמִים וְעוֹלִים אֶל הַלֵּב כְּמוֹ כְּשֶׁיֵּשׁ צָרָה בְּאֵיזֶהוּ מָקוֹם, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי מִתְכַּנְּסִים כֻּלָּם אֶל הֶחָכָם שֶׁיֵּשׁ שָׁם, לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ עֵצָה כְּמוֹ כֵן נִתְקַבְּצִים כָּל הַדְּמִים וְעוֹלִים אֶל הַלֵּב לְבַקֵּשׁ עֵצָה וְתַחְבּוּלָה כְּנֶגֶד הַצָּרָה וַאֲזַי הֵם שׁוֹטְפִים עַל הַלֵּב וְאָז הַלֵּב בְּצָרָה וּבְדַחַק גָּדוֹל כִּי לֹא דַי שֶׁהַלֵּב דּוֹאֵג בְּעַצְמוֹ כִּי הוּא מַרְגִּישׁ הַצָּרָה יוֹתֵר מִכֻּלָּם אַף גַּם הַדְּמִים שׁוֹטְפִין עָלָיו וּמְצָרִין לוֹ מְאד וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, צָרָה לָאָדָם הַלֵּב דּוֹפֵק בְּדְפִיקוֹת גְּדוֹלוֹת כִּי הוּא מְבַקֵּשׁ לְנַעֲנֵעַ מֵעַצְמוֹ וּלְהַשְׁלִיכֶם מֵעָלָיו וְעַל כֵּן הוּא דּוֹפֵק בְּדְפִיקוֹת גְּדוֹלוֹת בִּשְׁעַת הַצָּרָה, חַס וְשָׁלוֹם וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה אֲזַי חוֹזְרִין תַּהֲלוּכוֹת הַדְּמִים לֵילֵךְ כְּסֵדֶר בְּתוֹךְ שְׁבִילֵי הַגּוּף וְעַל כֵּן הַתּוֹדָה, שֶׁהִיא בָּאָה כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה הִיא מְכֻנֶּה בְּשֵׁם הֲלָכָה עַל שֵׁם תַּהֲלוּכוֹת הַדְּמִים שֶׁהוֹלְכִין כַּסֵּדֶר כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה כַּנַּ"ל ג. וּמִזֶּה בָּאָה הוֹלָדָה בְּנָקֵל כִּי בְּשָׁעָה שֶׁאִשָּׁה כּוֹרַעַת לֵילֵד יַרְכוֹתֶיהָ מִצְטַנְּנוֹת (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סוֹטָה יא:) וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַהוֹלָדָה כִּי הַדְּמִים עוֹלִין לְמַעְלָה וַאֲזַי נִדְחָק הַמָּקוֹם שָׁם וַאֲזַי הֵם דּוֹחִים אֶת הַוָּלָד לַחוּץ וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִים הַדְּמִים לִמְקוֹמָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּהֲלוּכוֹת הַדְּמִים שֶׁחוֹזְרִים לֵילֵךְ כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל כִּי גַּם הַהֲלָכָה הִיא בְּחִינַת הוֹלָדָה כִּי יֵשׁ תַּמְכֵי אוֹרִיתָא, שֶׁנּוֹתְנִים מָמוֹן לְלוֹמְדֵי תּוֹרָה וּבִתְחִלָּה הֵם מְחַסְּרִים

מָמוֹנָם מֵעַצְמָם כִּי כְּשֶׁנּוֹתְנִים הַמָּמוֹן לְהַתַּלְמִיד חָכָם, נֶחְסָר אֶצְלָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת יַרְכוֹתֶיהָ מִצְטַנְּנוֹת כִּי דָּמִים תַּרְתֵּי מַשְׁמַע (מגילה יד: וע חא"ג שבת קלט ד"ה כי כפיכם) אֲבָל אַחַר כָּךְ עַל יְדֵי מָמוֹנָם שֶׁמַּחֲזִיקִין הַתַּלְמִיד חָכָם וְנוֹלָד הֶלְכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד אָזַי עַל יְדֵי הַשְׁפָּעַת הַחֶסֶד חוֹזֵר וְנִתְמַלֵּא הַחִסָּרוֹן וְזֶה בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא בְּבָחִינַת (יְשַׁעְיָה ל) : "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה", הַנֶּאֱמָר לֶעָתִיד (עין פסחים סח ובסנהדרין צא:), כִּי הַלְּבָנָה טִבְעָהּ קַר, בְּחִינַת חִסָּרוֹן וּקְרִירוּת וַעֲתִידָה לְהִתְמַלֵּאת כְּאוֹר הַחַמָּה, בְּחִינַת מִלּוּי הַחִסָּרוֹן שֶׁזֶּה בְּחִינַת הוֹלָדָה, בְּחִינַת הֶלְכוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) : "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם" בְּאַבְרָהָ"ם (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשַׁת יב), הֵינוּ חֶסֶד כִּי הַהוֹלָדָה עַל יְדֵי בְּחִינַת הֶלְכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶסֶד כַּנַּ"ל (תְּהִלִּים ק) : "מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיְיָ כָּל הָאָרֶץ" לְתוֹדָה אוֹתִיּוֹת תּוֹלָדָה הָרִיעוּ לַיְיָ כָּל הָאָרֶץ רָאשֵׁי תֵּבוֹת הֲלָכָה, כַּמּוּבָא כִּי הַהֲלָכוֹת, בְּחִינַת תּוֹדָה, הֵם בְּחִינַת הוֹלָדָה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה י). אָסָא חָלָה אֶת רַגְלָיו, עַל שֶׁעָשָׂה אַנְגַּרְיָא בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים כִּי עַל יְדֵי שֶׁעָשָׂה אַנְגַּרְיָא בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים וּבִטֵּל אוֹתָם מִן הַהֲלָכוֹת עַל יְדֵי זֶה חָלָה אֶת רַגְלָיו כִּי הַהֲלָכוֹת הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן וְקִיּוּם הָרַגְלַיִן כִּי הַהֲלָכוֹת הֵם בְּחִינַת תַּהֲלוּכוֹת הַדְּמִים, שֶׁחוֹזְרִין וְהוֹלְכִין כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל וְאָסָא שֶׁפָּגַם בָּזֶה וּבִטֵּל אֶת הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִן הַהֲלָכוֹת עַל כֵּן חָלָה אֶת רַגְלָיו ד. וּכְשֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אוֹר הָאֱמֶת וּמֵאִיר בְּהַדְּבּוּר. כִּי מִתְּחִלָּה כְּשֶׁהַדְּמִים שׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב הוּא בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמֶת בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ"ט) : "אַנְשֵׁי דָמִים יִשְׂנְאוּ תָם" אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹדָה הֲלָכָה אָזַי מֵאִיר הָאֱמֶת בִּבְחִינַת (מִיכָה ז) : "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, חֶסֶד לְאַבְרָהָם" "חֶסֶד לְאַבְרָהָם" הֵינוּ הֲלָכוֹת כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת וּמַשְׁלִים הַדִּבּוּר כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר עַל יְדֵי אֱמֶת, כִּי קוּשְׁטָא קָאֵי וְכוּ (שַׁבָּת ק"ד) וַאֲפִלּוּ שֶׁקֶר אֵין לוֹ קִיּוּם רַק עַל יְדֵי אֱמֶת (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בַּמִּדְבָּר י"ג עַל פָּסוּק "וְגַם זַבַת חָלָב וּדְבָשׁ" וְכוּ) (עי הקדמת הזוהר ד"ב ע"ב) נִמְצָא שֶׁעִקַּר קִיּוּם וּשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר הוּא עַל יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁהוּא מֵאִיר בְּהַדִּבּוּר עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים נ) : "אֵל אֱלֹהִים ה דִּבֶּר" כִּי אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת הֵם מְקוֹר הָאֱמֶת וְעַל יָדָם מֵאִיר הָאֱמֶת בְּהַדִּבּוּר דְּהַיְנוּ בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר הֵינוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר כִּי יֵשׁ רִבּוּעַ הַדִּבּוּר וְעַל כֵּן כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, וְהָיָה הַדִּבּוּר בַּגָּלוּת (עין זוהר וארא כה:) נֶאֱמַר בְּמשֶׁה (שְׁמוֹת ד) : "לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי גַּם מִתְּמוֹל גַּם מִשִּׁלְשׁוֹם גַּם מֵאָז דַּבֶּרְךָ" וְכוּ זֶה בְּחִינַת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר, אַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר (יְשַׁעְיָה ס"ג) : "מְדַבֵּר בִּצְדָקָה" שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַיִּתְרוֹן שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם עַל הַחַי שֶׁהוּא הַדִּבּוּר שֶׁהוּא גֶּדֶר הָאָדָם וְהוּא בְּחִינַת צְדָקָה שֶׁהוּא גּוֹמֵל חֶסֶד עִם הַבְּרִיּוֹת שֶׁזֶּה גֶּדֶר הָאָדָם, שֶׁדַּרְכּוֹ לִגְמל חֶסֶד מַה

שֶׁאֵין כֵּן הַחַי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם וְכוּ מָה הָתָם צְדָקָה אַף כָּאן צְדָקָה (הַקְּדָמַת הַזֹּהַר דַּף יג:) שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה נִקְרָא אָדָם כִּי הַצְּדָקָה שֶׁמְּשָׁם הַדִּבּוּר הוּא גֶּדֶר הָאָדָם כַּנַּ"ל "לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנכִי", הֵינוּ הַדִּבּוּר שֶׁל צְדָקָה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי"ב) "טוֹב אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו" דְּהַיְנוּ גְּמִילוּת חֶסֶד וּצְדָקָה וְיֵשׁ דִּבּוּר שֶׁל תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ י"ד) : "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה" גַּם מִתְּמוֹל, בְּחִינַת דִּבּוּר שֶׁל תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צ) : "וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל" וְיֵשׁ דִּבּוּר שֶׁל עֲשִׂירוּת דְּהַיְנוּ עֲשִׁירִים קְרוֹבִים לַמַּלְכוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ) : "שְׁלֹשֶׁת הַשָּׂרִיגִים" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין צ"ב) : שְׁלֹשָׁה שָׂרֵי גֵּאִים דְּהַיְנוּ עֲשִׁירִים קְרוֹבִים לַמַּלְכוּת (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם) שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינַת דִּבּוּר, בְּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ"ב) : "חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ" הַיְנוּ הַדִּבּוּר שֶׁל קְרוֹבִים לַמַּלְכוּת גַּם מִשִּׁלְשֶׁם, בְּחִינַת שְׁלֹשֶׁת הַשָּׂרִיגִים הַנַּ"ל הַיְנוּ הַדִּבּוּר שֶׁל עֲשִׁירִים קְרוֹבִים לַמַּלְכוּת וְיֵשׁ דִּבּוּר שֶׁל מַלְכוּת, בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה (פתח אליהו) וְזֶה בְּחִינַת: גַּם מֵאָז דַּבֶּרְךָ, בְּחִינַת (תְּהִלִּים צ"ג) : "נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז" וְהָאֱמֶת מֵאִיר בְּרִבּוּעַ הַדִּבּוּר הַנַּ"ל עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם : אֵל, אֱלֹקִים, יְיָ שֶׁהֵם בְּחִינַת: תְּפִלָּה וְתוֹרָה וְשִׂדּוּכִים וְזִוּוּגִים אֵל זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה כִּי אֵל עַל שֵׁם הַכֹּחַ, שֶׁהוּא תַּקִּיף וּבַעַל הַיְכֹלֶת וְעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִקְרָאִין יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁם אֵל בִּבְחִינַת (מְגִלָּה י"ח) : מִנַּיִן שֶׁקְּרָאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב אֵל שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּקְרָא לוֹ אֵל" וְכוּ כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה, כְּבְיָכוֹל, אָנוּ לוֹקְחִין לְעַצְמֵנוּ הַכֹּחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אָנוּ מְבַטְּלִין גְּזֵרוֹתָיו נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לָנוּ הַכֹּחַ וְעַל כֵּן נִקְרָאִין יִשְׂרָאֵל "אֵל" עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה עַל שֵׁם הַכֹּחַ כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְרוּשַׁלְמִי תַּעֲנִית). "לֹא אִישׁ אֵל וְיכַזֵּב" לֹא אִישׁ הוּא, שֶׁעָשָׂה דִּבְרֵי אֵל כְּכָזָב כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה מְבַטְּלִין גְּזֵרוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִין אֵל וּמִשָּׁם מֵאִיר הַדִּבּוּר, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ה) : "וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ" דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי הַכֹּחַ וּגְבוּרָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֵל עַל שֵׁם הַכֹּחַ מֵאִיר הַדִּבּוּר עַל יְדֵי הָאֱמֶת כִּי הַתְּפִלָּה הִיא רַק עַל יְדֵי אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) :קָרוֹב ה וְכוּ לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת"אֱלֹקִים זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ד) : "וְאַתָּה תִּהְיֶה לּוֹ לֵאלֹקִים", וְתַרְגּוּמוֹ: לְרַב וְזֶהוּ: "הוּא יִהְיֶה לְךָ לְפֶה" שֶׁבְּחִינַת אֱלֹקִים, בְּחִינַת תּוֹרָה הוּא מֵאִיר לַפֶּה, דְּהַיְנוּ לְהַדִּבּוּר כִּי הָרַב מוֹרֶה דֶּרֶךְ יָשָׁר לְתַלְמִידָיו בְּתוֹרָתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת (יִרְמְיָה ט"ו) : "אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל כְּפִי תִּהְיֶה" וְהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בִּבְחִינַת (מַלְאָכִי ב) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ" ה זֶה בְּחִינַת שִׂדּוּכִים, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ"ד) : "מֵה יָצָא הַדָּבָר" בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י"ט) : "וּמֵה אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת" (בְּרֵאשִׁית שָׁם) : "אֲשֶׁר הִנְחָנִי בְּדֶרֶךְ אֱמֶת" וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַדִּבּוּר כִּי עֲשָׂרָה קַבִּין שִׂיחָה יָרְדוּ לָעוֹלָם, תִּשְׁעָה נָטְלוּ נָשִׁים, וְאֶחָד כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, קִדּוּשִׁין מ"ט:) וְכָל זְמַן שֶׁאֵין

הִתְקַשְּׁרוּת, אֵין לְהַדִּבּוּר שְׁלֵמוּת אֲבָל כְּשֶׁנִּתְקַשְּׁרִין, נִתְחַבְּרִים וְנִשְׁלָמִים חֶלְקֵי הַדִּבּוּר נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם : אֵל, אֱלֹקִים, ה שֶׁהֵם בְּחִינַת: תְּפִלָּה, תּוֹרָה, שִׁדּוּכִים נִשְׁלָם הַדִּבּוּר עַל יְדֵי הָאֱמֶת הַיְנוּ רִבּוּעַ הַדִּבּוּר, שֶׁנִּשְׁלָם עַל יְדֵי הָאֱמֶת כַּנַּ"ל ה. וּשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כִּי כָל לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים הֵם חֲסֵרִים, וְאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת כִּי נִקְרָאִין לְשׁוֹן עִלְגִים (יְשַׁעְיָה ל"ב) וְאֵין שְׁלֵמוּת רַק לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא מְקֻשָּׁר לְשַׁבָּת בִּבְחִינַת (שָׁם נ"ח) : "וְדַבֵּר דָּבָר" שֶׁלֹּא יְהֵא דִּבּוּרְךָ שֶׁל שַׁבָּת כְּדִבּוּרְךָ שֶׁל חֹל (שַׁבָּת קי"ג) בִּבְחִינַת (בְּמִדְבַּר ו) : "כֹּה תְּבָרְכוּ" בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ (סוֹטָה ל"ח) שֶׁבִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ נִכְלָל בְּרָכָה וּקְדֻשָּׁה כִּי הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מְקֻשָּׁר לְשַׁבָּת שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּרָכָה וּקְדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) "וַיְבָרֶךְ וַיְקַדֵּשׁ" וְכוּ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מְקֻשָּׁר לְשַׁבָּת עַל כֵּן עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַשְׁמָחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כִּי יְמֵי הַחֹל הֵם בְּחִינַת עַצְבוּת כִּי מָטֵ"ט שֶׁלְּטְנוּתֵהּ בִּימֵי הַחֹל (תִּקּוּנֵי זֹהַר, תִּקּוּן יח, דַּף לג:) וּמָטֵ"ט הוּא בְּחִינַת עֶבֶד, בְּחִינַת עַצְבוּת אֲבָל שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת בֵּן וְאָז נָיְחָא לְעִלָּאִין וְתַתָּאִין וְנִתְעוֹרֵר שִׂמְחָה וַאֲזַי נִתְרוֹמְמִין וְנִתְעַלִּין כָּל הַמְצָוֹות שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל מִן הָעַצְבוּת וְנִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם מְנוּחָה וְשִׂמְחָה בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ה) : "וַיּוֹלֶד בֵּן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר, זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ" הַיְנוּ בְּחִינַת שַׁבָּת שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּן, בְּחִינַת נֹחַ, נָיְחָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין (עֵין תִּקּוּן ע בְּסוֹפוֹ וּבַזֹּהַר בְּרֵאשִׁית נ"ח נ"ט) שֶׁהוּא מְנַחֵם וּמְשַׂמֵּחַ הַכֹּל מִן הָעַצְבוּת, בְּחִינַת: "זֶה יְנַחֲמֵנוּ" וְכוּ וּכְשֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא מְקֻשָּׁר לְשַׁבָּת אֲזַי מַמְשִׁיכִין עַל יָדוֹ אֶת הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כִּי מֵחֲמַת שֶׁהַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מְקֻשָּׁר לְשַׁבָּת עַל כֵּן נִמְשָׁךְ עַל יָדוֹ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל אֵל אֱלֹקִים ה דִּבֶּר [עִם הַתֵּבוֹת] מִסְפַּר שִׂמְחָה כִּי עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה כַּנַּ"ל ו. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמַּמְשִׁיכִין קְדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָאַחְדוּת הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ כִּי בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הֵם פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת שֶׁבְּכָל יוֹם נִבְרָא פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה וְזֶה כְּנֶגֶד הַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי, לְהָבִין זֹאת בְּשֵׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי שֶׁפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת יִהְיוּ נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה כִּי בַּשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת רַק עַל יְדֵי שַׁבָּת שֶׁאָנוּ זוֹכִין, שֶׁנָּתַן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַתָּנָה גְּדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת י:) : מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט כִּי שַׁבָּת מוֹרָה עַל אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים, שֶׁכָּל הַפְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא כֻּלָּם בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְשָׁבַת בְּשַׁבָּת נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שַׁבָּת נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְהִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט זֹאת הַבְּחִינָה יְקָרָה מְאֹד אֲפִלּוּ אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ

שֶׁמְּצִינוּ: יָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כָּרַבִּים (בְּרָכוֹת ט וְל"ז) כִּי מֻחְמֶּצֶת שֶׁהֵם רַבִּים שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ בּוֹ דֵּעָה מְשֻׁנָּה בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וּכְשֶׁהֵם מַסְכִּימִים יַחַד לְדַעַת אֶחָד נִמְצָא בְּחִינַת פְּעֻלּוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נַעֲשֶׂה בְּחִינַת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁזֶּה יָקָר מְאד בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן הֲלָכָה כְּמוֹתָם וְגַם כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַרְבּוֹת מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל כִּי אִם לֹא כֵן, כָּל יָחִיד וְיָחִיד יֹאמַר כְּדַעְתּוֹ וְאֵין לַדָּבָר סוֹף וְיִתְרַבּוּ מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל (עֵין בָּבָא מְצִיעָא נ"ט:) שֶׁאֵין זֶה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי רְצוֹנוֹ רַק בִּבְחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּחִינַת אַחְדוּת הַפָּשׁוּט לְמַטָּה גַּם לְמַעְלָה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת: "אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד, וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ" שֶׁעַל יְדֵי אַחְדוּת שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֶׂה דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל בְּתַנּוּר שֶׁל עַכְנַאי (בָּבָא מְצִיעָא מ"ט) כִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ בְּכָל מָקוֹם (שָׁם) וְהָיָה רוֹצֶה לְהַרְאוֹת, שֶׁזָּכָה לִשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר דְּהַיְנוּ שְׁלֵמוּת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר, שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל יְדֵי הֲלָכוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָמַר חָרוּב יוֹכִיחַ אַמַּת הַמַּיִם יוֹכִיחַ כְּתָלֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ יוֹכִיחוּ בַּת קוֹל יוֹכִיחַ כִּי אִלּוּ אַרְבָּעָה דְּבָרִים הֵם בְּחִינַת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר דְּהַיְנוּ אַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר הַנַּ"ל כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם גִּבּוֹרֵי כֹחַ עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (לֶךְ לְךָ דַּף צ) שֶׁהֵם עוֹשִׂים וּמַנְהִיגִים עִם הַדִּבּוּר כִּרְצוֹנָם וְעַל כֵּן רָצָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְהַרְאוֹת, שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר וְעַל כֵּן יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עִם הַדִּבּוּר כִּרְצוֹנוֹ דְּהַיְנוּ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע כִּרְצוֹנוֹ עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת דִּבּוּרוֹ וְהֶרְאָה זאת בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר חָרוּב יוֹכִיחַ זֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל צְדָקָה כִּי חָרוּב הוּא בְּחִינַת צְדָקָה כִּי חָרוּב נוֹטְעִין אוֹתוֹ רַק לְדוֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּגְּמָרָא (תַּעֲנִית כ"ג). אֲנָא עָלְמָא בְּחָרוּבָא אִשְׁתַּכַּח כִּי הֵיכִי דִּשְׁתַּלִי לִי אֲבָהָתִי, אֲנָא נַמִּי שְׁתַלִי לִבְנָאי נִמְצָא שֶׁהֶחָרוּב הוּא רַק לְדוֹרוֹת כְּמוֹ הַצְּדָקָה שֶׁהִיא לְדוֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי חִיָּא (שַׁבָּת קנ"א:). כִּי אָתָא עַנְיָא אַקְדֵּם לֵהּ רִפְתָּא כִּי הֵיכִי דְּלִקְדְּמוּ לִבְנֵיךְ וְכוּ גַּלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם אַמַּת הַמַּיִם זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בִּבְחִינַת (אֵיכָה ב) : "שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה" כְּתָלֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ זֶה בְּחִינַת עֶשְׂירִים שֶׁהֵם כְּתֵל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִין בּוֹ כִּי "אֹהֲבֵי עָשִׁיר רַבִּים" (מִשְׁלֵי י"ד), וְהַכֹּל פּוֹנִים אֶל הָעֲשִׁירִים (תְּהִלִּים ל"ד) "דָּרְשֵׁי ה לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב" דְּהַיְנוּ הַצַּדִּיקִים דּוֹרְשֵׁי ה, שֶׁכָּל טוּב נִמְשָׁךְ מֵהֶם אַךְ צַדִּיקִים מְהַנֵּי זְכוּתַיְהוּ אַעָלְמָא, אַדִּידְהוּ לָא (חֻלִּין פ"ו) כִּי הַצַּדִּיקִים בְּעַצְמָן אֵין לָהֶם כְּלוּם רַק מַמְשִׁיכִין כָּל טוּב אֶל הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא (שָׁם) כָּל הָעוֹלָם נִזּוֹן בִּשְׁבִיל חֲנִינָא בְּנִי, וַחֲנִינָא בְּנִי דַּי לוֹ בְּקַב חָרוּבִין וְכוּ וְעַל כֵּן הָעֲשִׁירִים נִקְרָאִין כְּתָלֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁהֵם כְּתֵל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִין אֵלָיו עַל יְדֵי עָשְׁרוּתָם וְכָל טוּב שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נִמְשָׁךְ לָהֶם מִבְּחִינַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ הַיְנוּ בְּחִינַת: "דּוֹרְשֵׁי ה לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב" שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל בַּת קוֹל זֶה בְּחִינַת

מַלְכוּת כִּי הַקּוֹל יוֹצֵא מִשֵּׁת עִזְקְאִין דְּקָנָה, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת (מְלָכִים א י) : "שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא" (עֵין זֹהַר נָשֹׂא קכ"א: פִּנְחָס רל"ה וּבְתִקּוּן כ"ב) נִמְצָא שֶׁהָרְאָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת רִבּוּעַ הַדִּבּוּר דְּהַיְנוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר הַנַּ"ל אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן לֹא הִשְׂגִּיחוּ עַל זֶה כִּי יָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כָּרַבִּים כִּי זֶה יָקָר בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִבְּחִינַת פְּעָלוֹת מְשֻׁתָּנוֹת כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: נִצְחוּנִי בָּנַי הֵינוּ שֶׁבְּחִינַת בֵּן שֶׁלָּהֶם נִצַּח כִּי זֶה שֶׁרַבִּים מַסְכִּימִים לְדַעַת אֶחָד זֶה בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת בֵּן כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "עִבְדוּ אֶת ה בְּשִׂמְחָה" (תְּהִלִּים ק) הֵינוּ לְהַמְשִׁיךְ שִׂמְחָה לִבְחִינַת עֶבֶד, בְּחִינַת מְטַ"ט, בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל דְּעוּ כִּי ה הוּא אֱלֹקִים, בְּחִינַת אַחְדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁכָּל הַשִּׁנּוּיִים הֵם אֶחָד שֶׁזֶּה נִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶבֶד כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה כִּי יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת הֲלָכוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר, עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמֶת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה בִּבְחִינַת (דְּבָרִים ל"ג) : "תָּמִיד וְאוֹרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ" שֶׁעַל יְדֵי הַחֲסָדִים, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הֲלָכוֹת נִתְגַּלֶּה אוֹר הָאֱמֶת, בְּחִינַת: "תָּמִיד וְאוֹרֶיךָ" וְזֶה בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת בְּחִינַת (תְּהִלִּים מ"ג) : "שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ" וְצָרִיךְ לִתְּנוֹ סָמוּךְ לַפֶּתַח (שַׁבָּת כ"א:), בְּחִינַת: "פִּתְחֵי פִיךְ" (מִיכָה ז) הֵינוּ הַדִּבּוּר, כִּי הָאֱמֶת מֵאִיר בְּהַדִּבּוּר כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קי"ט) : "פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר" וַאֲזַי נִמְשָׁךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל עַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר וְזֶה בְּחִינַת: חֲנֻכָּה חָנוּ כ"ה בְּחִינַת שַׁבָּת נֵיחָא שֶׁבּוֹ מְקֻשָּׁר לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת: "כֹּה תְבָרְכוּ" בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת מֵאִיר לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת חֲנֻכָּה בְּחִינַת חָנוֹךְ, מְטַ"ט, עֶבֶד, שֶׁשַּׁלְטָנוּתָהּ בִּימֵי הַחֹל בְּבְחִינַת: "זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ" בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁנִּמְשָׁךְ לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל כַּנַּ"ל וְזֶה: "וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים" (בראשית מ"א) מִקֵּץ הֵינוּ סוֹף בְּחִינַת הֲלָכוֹת שֶׁהֵם שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא בַּסּוֹף וְזֶהוּ: שְׁנָתַיִם יָמִים כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֲגִיגָה ה:). עַל הַאי בַּר בֵּי רַב דְּחַד יוֹמָא שֶׁהָיָה מִצְטַעֵר עַד שֶׁדָּרַשׁ לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן : "וְאוֹתִי יוֹם יוֹם יִדְרֹשׁוּן" שֶׁיּוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה חְשׁוּב שָׁנָה וְזֶהוּ: שְׁנָתַיִם יָמִים בְּחִינַת הַיָּמִים שֶׁנֶּחְשָׁבִין לְשָׁנִים עַל יְדֵי לְמוּד הֲלָכוֹת, בְּחִינַת יוֹם יוֹם יִדְרֹשׁוּן כַּנַּ"ל. [וּגְמַר פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל לֹא זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ] וּבְשָׁעָה שֶׁהַלֵּב בְּצָרָה גַּם הָרְאָה בְּצָרָה כִּי הָרְאָה הִיא קִיּוּם הַגּוּף כִּי הָרְאָה מְקַיֶּמֶת הַלֵּחָה לְבָנָה וּמַמְשֶׁכֶת הַלַּחְלוּחִית לְהַגּוּף כִּי הַגּוּף יֵשׁ לוֹ תְּנוּעוֹת שֶׁהֵם מְיַבְּשִׁין הַגּוּף כִּי הַתְּנוּעוֹת מְיַבְּשִׁין וְעַל כֵּן עִקַּר הַקִּיּוּם עַל יְדֵי הָרְאָה שֶׁמַּמְשֶׁכֶת לַחְלוּחִית וּכְשֶׁהַלֵּב בְּצָרָה, שֶׁאָז הַדָּמִים עוֹלִין וְשׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב וַאֲזַי

הַלֵּב דּוֹפֵק בִּדְפִיקוֹת גְּדוֹלוֹת אֲזַי הָרֹאשׁ מְנַשֵּׁבֶת נְשִׁיבוֹת גְּדוֹלוֹת, וַאֲזַי נִתְיַבֵּשׁ הָרֹאשׁ וְעַל יְדֵי זֶה נִתְיַבֵּשׁ הַגּוּף, חַס וְשָׁלוֹם וְשֶׁמָּן הוּא רְפוּאָה לְהָרֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִין הָעוֹלָם כִּי הַשֶּׁמֶן מְלַחְלֵחַ, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשֶּׁמֶן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַצָּרָה כַּנַּ"ל וּבַתְּחִלָּה כְּשֶׁהַצַּדִּיק בְּצַעַר וּבְצָרָה כַּמָּה וְכַמָּה נְשָׁמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא מְקוֹנְנִין וּמִתְאַבְּלִין עַל צַעֲרוֹ וְגַם הַשְּׁכִינָה מְקוֹנֶנֶת כִּי אֶפְלוּ עַל דְּמִים שֶׁל רְשָׁעִים הַשְּׁכִינָה מְקוֹנֶנֶת קַל וָחֹמֶר עַל דָּמָן שֶׁל צַדִּיקִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה, (סַנְהֶדְרִין מו) אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לִרְפוּאָה, אֲזַי מִתְנַחֲמִין כֻּלָּם וְנִמְשָׁךְ שִׂמְחָה לְכֻלָּם בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ז) "וְאֶרְפָּאֵהוּ וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו" שֶׁעַל יְדֵי רְפוּאָתוֹ נִמְשָׁךְ נֶחָמָה לְכָל הָאֲבֵלִים הַנַּ"ל, הַיְנוּ שִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְדַע, שֶׁמִּזְמוֹר לְתוֹדָה הוּא מְסֻגָּל לְמְקַשֶּׁה לֵילֵד, דְּהַיְנוּ לוֹמַר אוֹתוֹ. מִזְמוֹר לְתוֹדָה רָאשֵׁי תֵּבוֹת מל בְּחִינַת שִׁבְעִין קְלִין שֶׁל הַיּוֹלֶדֶת שֶׁצּוֹעֶקֶת קֹדֶם הַלֵּדָה, כַּמּוּבָא (בזוהר פנחס רמ"ט:) ויש במזמור זה קס"ח אוֹתִיּוֹת קס"ח הוּא חֶסֶד בְּא"ת ב"ש שֶׁעַל יְדֵי הַחֶסֶד בְּחִינַת הֲלָכוֹת הַהוֹלָדָה בְּנֶקֶל כַּנַּ"ל מ"ג תֵּבוֹת בָּזֶה הַמִּזְמוֹר כִּי קִשּׁוּי לֵילֵד הוּא עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ קְלִפָּה שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת: "גְּזרוּ, גַּם לִי גַּם לָךְ לא" וְכוּ (מְלָכִים א ג) כִּי אֵינוֹ רוֹצֶה שֶׁיֵּצֵא לָאֲוִיר הָעוֹלָם וּכְנֶגֶד זֶה יֵשׁ מ"ג תֵּבוֹת בָּזֶה הַמִּזְמוֹר כְּנֶגֶד בְּחִינַת גַּם הַנַּ"ל כִּי הַמִּזְמוֹר הַזֶּה הוּא סְגֻלָּה לְמְקַשָּׁה לֵילֵד כַּנַּ"ל

ג - כשחלה רבי אליעזר הגדול

כְּשֶׁחָלָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, אָמַר לְרַבִּי עֲקִיבָא: חֲמָה עַזָּה בָּעוֹלָם (סַנְהֶדְרִין ק"א) כִּי לֹא הָיָה אָז מִי שֶׁיּוּכַל לְהַמְתִּיק הַדִּין כִּי הָיָה צָרִיךְ לְפִדְיוֹן לְהַמְתִּיק הַדִּין וְלֹא נִמְצָא כִּי בֶּאֱמֶת אַחַר הַהַמְתָּקָה וְהַפִּדְיוֹן אָז דַּיְקָא טוֹב לְרַפְּאוֹת הַחוֹלֶה עַל יְדֵי רְפוּאוֹת כִּי אָזַי דַּיְקָא אַחַר הַפִּדְיוֹן וְהַהַמְתָּקָה יֵשׁ רְשׁוּת לְרוֹפֵא לְרַפְּאוֹת כִּי הִנֵּה בֶּאֱמֶת אֵיךְ יָכוֹל הָרוֹפֵא לַחְגֹּר מָתְנָיו לְרַפְּאוֹת הַחוֹלֶה עַל יְדֵי רְפוּאוֹת וְסַמִּים הֲלֹא אֵינוֹ יוֹדֵעַ הַסַּם, הַצָּרִיךְ לִרְפוּאוֹת אוֹתוֹ הַחוֹלֶה כִּי יֵשׁ סַמִּים הַרְבֵּה שֶׁהֵם מְסֻגָּלִים לִרְפוּאוֹת הַחוֹלַאַת אַךְ בְּוַדַּאי הַחוֹלֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְרַפֵּא כִּי אִם עַל יְדֵי סַם פְּלוֹנִי הַמְיֻחָד לִרְפוּאָתוֹ, כְּפִי שֶׁנִּגְזַר לְמַעְלָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲבוֹדָה זָרָה נ"ה), שֶׁגּוֹזְרִין לְמַעְלָה, שֶׁיִּתְרַפֵּא עַל יְדֵי סַם פְּלוֹנִי וְעַל יְדֵי אִישׁ פְּלוֹנִי בְּיוֹם פְּלוֹנִי וְאִם כֵּן אֵיךְ יָכוֹל הָרוֹפֵא לְהַכְנִיס עַצְמוֹ לִרְפוּאוֹת הֲלֹא אֵינוֹ יוֹדֵעַ הַסַּם, שֶׁנִּגְזַר לְמַעְלָה אֲבָל אַחַר הַהַמְתָּקָה וְהַפִּדְיוֹן אָז יָכוֹל לִרְפוּאוֹת כִּי מַה שֶּׁצָּרִיךְ שֶׁיִּתְרַפֵּא דַּיְקָא עַל יְדֵי סַם פְּלוֹנִי וְאִישׁ פְּלוֹנִי הוּא מֻחְלָט מִדַּת הַדִּין שֶׁכְּפִי מִדַּת הַדִּין נִגְזַר, שֶׁיְּמֻשַּׁךְ הַחוֹלַאַת עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן וְיוֹם פְּלוֹנִי וְעַל כֵּן נִגְזַר שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְרַפְּאוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי סְבוֹת אֵלּוּ דְּהַיְנוּ סַם פְּלוֹנִי וְאִישׁ פְּלוֹנִי, כְּדֵי שֶׁיְּמֻשַּׁךְ הַחוֹלַאַת עַד יוֹם פְּלוֹנִי כִּי

כְּפִי הַזְּמַן שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיְּמַשֵּׁךְ הַחוֹלַאַת כָּךְ גּוֹזְרִין הַסִּבּוֹת לִרְפוּאָתוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְרַפְּאוֹת עַד שֶׁיְּזַדְּמִנוּ יַחַד סִבּוֹת אֵלּוּ. סַם פְּלוֹנִי וְאִישׁ פְּלוֹנִי בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ רְפוּאָה כִּי אִם בְּיוֹם פְּלוֹנִי אֶבָל כְּשֶׁעוֹשִׂין פִּדְיוֹן וּמַמְתִּיקִין הַדִּין וַאֲזַי נִתְבַּטֵּל הַגְּזֵרָה אֲזַי קוֹדֶם שֶׁגּוֹזְרִין דִּין אַחֵר כִּי כְּשֶׁנִּמְתָּק דִּין זֶה אֲזַי גּוֹזְרִין דִּין אַחֵר וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ דְּהַיְנוּ אַחַר הַמְתָּקַת הַדִּין הָרִאשׁוֹן קוֹדֶם שֶׁגּוֹזְרִין דִּין אַחֵר אֲזַי יָכוֹל הָרוֹפֵא לְרַפְּאוֹת הַחוֹלֶה עַל יְדֵי סַמִּים כִּי אֲזַי אֵין דִּין, וַאֲזַי יוּכַל לְהִתְרַפְּאוֹת עַל יְדֵי אֵיזֶה סַם שֶׁיִּהְיֶה כִּי אֵין צָרִיךְ דַּוְקָא סַם פְּלוֹנִי וְכוּ מַאַחַר שֶׁאֵין דִּין כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְרוֹפֵא לְרַפְּאוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי פִּדְיוֹן שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת פִּדְיוֹן תְּחִלָּה לְהַמְתִּיק הַדִּין וְאָז דַּיְקָא יֵשׁ רְשׁוּת לְרוֹפֵא לְרַפְּאוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "וְרַפֹּא יְרַפֵּא" (שְׁמוֹת כ"א) [עִם שְׁתֵּי הַתֵּבוֹת] מִסְפַּר פִּדְיוֹן נֶפֶשׁ כִּי עִקַּר הָרְפוּאָה עַל יְדֵי פִּדְיוֹן דַּוְקָא, עַל יְדֵי שֶׁמַּמְתִּיקִין הַדִּין וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ס) : מִכָּאן שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה רְשׁוּת לְרוֹפֵא לְרַפְּאוֹת מִכָּאן דַּיְקָא הַיְנוּ אַחַר הַפִּדְיוֹן אָז דַּיְקָא יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהָרוֹפֵא לְרַפְּאוֹת כִּי קוֹדֶם הַפִּדְיוֹן אֵין רְשׁוּת לְהָרוֹפֵא לְרַפְּאוֹת כִּי צָרִיךְ לְהִתְרַפְּאוֹת עַל יְדֵי סַם פְּלוֹנִי וְכוּ כַּנַּ"ל רַק אַחַר הַפִּדְיוֹן וְהַמְתָּקָה אָז יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְרַפְּאוֹת כַּנַּ"ל גַּם הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל וְרַפֹּא יְרַפֵּא הוּא כִּי וְרַפֹּא בְּחוֹלֶם, יְרַפֵּא בְּצַיָּרֵי הַיְנוּ כִּי חוֹלֶם הוּא בְּחִינַת הַמְתָּקָה, כַּמּוּבָא בִּכְתָבֵי הָאֲרִ"י, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁחוֹלֶם גִּימַטְרִיָּא שְׁלֹשׁ הֲוָיוֹת שֶׁהֵם מַמְתִּיקִין שְׁלֹשָׁה אֲלָקִים שֶׁבַּגָּרוֹן שֶׁהֵם מחִין דְּקַטְנוּת, שֶׁיּוֹרְדִין בַּגָּרוֹן וְנִמְתָּקִין עַל יְדֵי שְׁלֹשׁ הֲוָיוֹת, גִּימַטְרִיָּא חוֹלֶם יְרַפֵּא בְּצַיָּרֵי, בְּחִינַת (יִרְמְיָה ח) "הַצָּרִי אֵין בְּגִלְעָד אִם רפֵא אֵין שָׁם" הַיְנוּ בְּחִינַת רְפוּאוֹת שֶׁאַחַר הַהַמְתָּקָה שֶׁהוּא בְּחִינַת וְרפֹא בְּחוֹלֶם אָזַי דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהִתְרַפְּאוֹת עַל יְדֵי רְפוּאוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרַפֵּא בְּצַיָּרֵי כַּנַּ"ל

ד - וביום הבכורים

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם, מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ (בַּמִּדְבָּר כ"ח). א. "וְאֶת הָעֲרִבִים צוִּיתִי לְכַלְכְּלֶךָ" (מְלָכִים א י"ז) זֶה בְּחִינַת צַדָּקָה כִּי בִּתְחִלָּה כְּשֶׁמַּתְחִילִין לְהִתְנַדֵּב לִצְדָקָה אֲזַי צְרִיכִין לְשַׁבֵּר אֶת הָאַכְזְרִיּוּת שֶׁלּוֹ לְהָפְכוֹ לְרַחֲמָנוּת וְזֶהוּ עִקַּר עֲבוֹדַת הַצַּדָּקָה כִּי מִי שֶׁהוּא רַחֲמָן בְּטִבְעוֹ וְנוֹתֵן צְדָקָה מֵחֶמַת רַחֲמָנוּת שֶׁבְּטִבְעוֹ אֵין זֶה עֲבוֹדָה כִּי יֵשׁ גַּם כַּמָּה חַיּוֹת שֶׁהֵם רַחֲמָנִים בְּטִבְעָם רַק עִקַּר הָעֲבוֹדָה לְשַׁבֵּר הָאַכְזְרִיּוּת לְהָפְכוֹ לְרַחֲמָנוּת וְזֶה בְּחִינַת: "וְאֶת הָעֲרִבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֶךָ" כִּי הָעוֹרֵב הוּא בְּטִבְעוֹ אַכְזָרִי, וְנִתְהַפֵּךְ לְרַחֲמָנוּת לְכַלְכֵּל אֶת אֵלִיָּהוּ כְּמוֹ כֵן צְרִיכִין בְּצְדָקָה כַּנַּ"ל וְכָל הַנְּדִיבֵי לֵב, כָּל מִי שֶׁהוּא נָדָבָן צָרִיךְ לֵילֵךְ וְלַעֲבר בִּתְחִלָּה דֶּרֶךְ בְּחִינָה זוֹ, בְּחִינַת: "וְאֶת הָעֲרִבִים" הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁבִּתְחִלָּה צְרִיכִים לְשַׁבֵּר הָאַכְזְרִיּוּת

שֶׁלָּהֶם מַה שֶּׁיֵּשׁ לָהֶם אַכְזָרִיּוּת בִּתְחִלָּה לְהָפְכוֹ לְרַחֲמָנוּת, לְהִתְנַדֵּב לִצְדָקָה כַּנַּ"ל ב. וּבְחִינָה זוֹ, דְּהַיְנוּ הַתְחָלַת הַצְּדָקָה הִיא קָשָׁה וּכְבֵדָה מְאד כִּי כָל הָעֲבוֹדוֹת וְכָל הַתְּשׁוּבוֹת כָּל מַה שֶּׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֲבֵדָא בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם כַּמָּה קְלִין שֶׁל אוֹי וַאֲבוֹי וְכַמָּה גְּנִיחוֹת וְכַמָּה כְּפִילוּת וְכַמָּה הַטָּיוֹת [הַיְנוּ תְּנוּעוֹת מְשֻׁנּוֹת שֶׁעוֹשִׂין יִרְאֵי ה בַּעֲבוֹדָתָם] צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת קֹדֶם שֶׁעוֹשִׂין אֵיזֶה עֲבֵדָא וְעִקַּר בַּהַתְחָלָה, שֶׁאָז קָשֶׁה מְאד, כִּי כָל הַתְחָלוֹת קָשׁוֹת (מְכִילְתָּא פָּרָשַׁת יִתְרוֹ, וְהוּבָא בְּפֵירַשׁ"י שָׁם) וּצְרִיכִין כַּמָּה קְלִין וְכַמָּה גְּנִיחוֹת וְכוּ קֹדֶם שֶׁמַּתְחִילִין אֵיזֶהוּ הַתְחָלָה וְגַם אַחַר כָּךְ לְאַחַר הַהַתְחָלָה גַּם כֵּן אֵינוֹ בָּא בְּנָקֵל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם וּצְרִיכִין כַּמָּה יְגִיעוֹת וְכַמָּה תְּנוּעוֹת כַּנַּ"ל קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֲבֵדָא, שֶׁיִּהְיֶה לָהּ הִדּוּר אַך הַהַתְחָלָה קָשָׁה מְאד כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר תּוֹלְדוֹתֶיהָן שֶׁל צַדִּיקִים מַעֲשִׂים טוֹבִים (תַּנְחוּמָא פָּרָשַׁת נֹחַ וְהוּבָא בְּפֵירַשׁ"י שָׁם) נִמְצָא שֶׁהַמְּצוּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכָל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם הֵם בְּחִינַת הוֹלָדָה וְקֹדֶם הַהוֹלָדָה כַּמָּה קְלִין וְכַמָּה חֲבָלִים וְצִירִים יֵשׁ לְהַיּוֹלֶדֶת קֹדֶם שֶׁמּוֹלֶדֶת הַהוֹלָדָה וּבִפְרָט מַבְכִּירָה דְּהַיְנוּ הוֹלָדָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל אִשָּׁה, שֶׁאָז קָשֶׁה עָלֶיהָ מְאד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ד) "צָרָה כְּמַבְכִּירָה" שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַהַתְחָלָה, בְּחִינַת: כָּל הַתְחָלוֹת קָשׁוֹת כַּנַּ"ל וּצְדָקָה הִיא תָּמִיד הַתְחָלָה בְּבַחִינַת (דְּבָרִים ט"ו) "פָּתוֹחַ תִּפְתַּח" שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ פֶּתַח וְהַתְחָלָה הַצְּדָקָה הִיא פּוֹתַחַת יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּמַרְחֶבֶת הַפֶּתַח יוֹתֵר כִּי כָל דָּבָר וְדָבָר מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם כְּשֶׁרוֹצִין לִכָּנֵס בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶך וְאוֹתוֹ הָעֲבוֹדָה צְרִיכִין לִפְתּחַ שָׁם פֶּתַח לִכָּנֵס בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶך וְזֶה בְּחִינַת: כָּל הַתְחָלוֹת קָשׁוֹת מֻחָמֶת שֶׁבַּהַתְחָלָה צְרִיכִין לְשַׁבֵּר וְלִפְתּחַ פֶּתַח מֻחְדָּשׁ עַל כֵּן קָשֶׁה מְאד וּסְגֻלַּת כֹּחַ הַצְּדָקָה לְהַרְחִיב וְלִפְתּחַ הַפֶּתַח יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁכְּשֶׁעוֹשִׂין אֵיזֶהוּ פֶּתַח בְּאֵיזֶה עֲבוֹדָה וְנוֹתְנִין צְדָקָה אֲזַי הַצְּדָקָה פּוֹתַחַת וּמַרְחֶבֶת הַפֶּתַח יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי צְדָקָה הִיא הַהַתְחָלָה שֶׁל כָּל הַהַתְחָלוֹת כִּי הִיא פּוֹתַחַת וּמַרְחֶבֶת כָּל הַפְּתָחִים כַּנַּ"ל וְגַם בִּצְדָקָה עַצְמָהּ יֵשׁ הַתְחָלָה דְּהַיְנוּ כְּשֶׁמַּתְחִילִין לִתֵּן צְדָקָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת: וְאֶת הָעֲרָבִים צִוִּיתִי כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַתְחָלַת הַצְּדָקָה הִיא קָשֶׁה וּכְבֵדָה מְאד כִּי הִיא בְּחִינַת הַתְחָלָה שֶׁל כָּל הַהַתְחָלוֹת כַּנַּ"ל ג. אַך הַתּוֹעֶלֶת שֶׁל הַצְּדָקָה גָּדוֹל מְאד מְאד כִּי הַצְּדָקָה מוֹעֶלֶת תָּמִיד כִּי צַרְכֵי הַגּוּף הֵם רַבִּים מְאד וַאֲפִלּוּ הַהֶכְרֵחִיּוֹת הֵם רַבִּים וּגְדוֹלִים מְאד אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּמַלְבּוּשִׁים וְדִירוֹת שֶׁיְּכוֹלִין לְבַלּוֹת יְמֵיהֶם וְשָׁנָיו אֲפִלּוּ עַל הַהֶכְרֵחִיּוֹת לְבַד וְהֵם מוֹנְעִין אֶת הָאָדָם מְאד מֵעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא וְאַף עַל פִּי שֶׁגַּם הֵם בְּעַצְמָן הֵם גַּם כֵּן עֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כִּי הֵם בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי בְּעֲבֵדָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא (זוהר פ לך לך עז פו: ועוד במקומות רבים מזוה"ק) כִּי עַל יְדֵי כָּל עֲסָקִים וּמְלָאכוֹת שֶׁעוֹשִׂין בְּנֵי אָדָם עַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הַצִּיּוּר שֶׁל אוֹתוֹ הַמְּלָאכָה לְמַעְלָה בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּמֵבִיא חִיּוּת וְהֶאָרָה לְאוֹתוֹ הַצִּיּוּר שֶׁל אוֹתוֹ הַמְּלָאכָה שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁלְּמַעְלָה

שֶׁהוּא מְכֻוָּן כְּנֶגֶד אוֹתוֹ הָעֵסֶק וְהַמְּלָאכָה, שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה לְמַטָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי עַל יְדֵי הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת שֶׁעוֹשִׂים נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת מִשְׁכָּן כִּי כָּל הַמְּלָאכוֹת כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם אָבוֹת מְלָאכוֹת אָבוֹת מִכְּלָל דְּאִיכָּא תּוֹלְדוֹת (בָּבָא קַמָּא ב) כִּי כָּל מִינֵי מְלָאכוֹת וַעֲסָקִים שֶׁעוֹשִׂין כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהֵם הָאָבוֹת, וְהַשְּׁאָר הֵם תּוֹלְדוֹת וְל"ט מְלָאכוֹת הֵם כְּנֶגֶד מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת מ"ט:). אָבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת כְּנֶגֶד מִי, כְּנֶגֶד מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְצִיּוּרָא דְּמַשְׁכְּנָא כְּצִיּוּרָא דְּעָבְדָא דִּבְרֵאשִׁית (תִּקּוּנֵי זֹהַר דַּף יב בְּהַקְדָּמָה) וְהָאָדָם עוֹשֶׂה הַמְּלָאכָה, וְצִיּוּרָא דְּגוּפָא כְּצִיּוּרָא דְּמַשְׁכְּנָא (בְּהַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים שָׁם) נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הָאָדָם שֶׁעוֹשֶׂה הַמְּלָאכָה וְהָעֵסֶק עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת מִשְׁכָּן כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמְּלָאכָה וְהָעֵסֶק כָּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת וְעַל יְדֵי זֶה נוֹתֵן חִיּוּת וְהֶאָרָה לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם נִמְצָא שֶׁגַּם זֶה הוּא עֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא אַף עַל פִּי כֵן אִם הָיָה שׁוֹפֵעַ עָלֵינוּ חַסְדּוֹ, לֹא הָיִינוּ צְרִיכִים לְכָל זֶה כִּי הֲלֹא אֵיךְ בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אַחַר הֶעְדֵּר הַנִּמּוּר, שֶׁלֹּא הָיָה שׁוּם הֲוָיָה, שֶׁיִּהְיֶה עַל יָדֵהּ אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְאַף עַל פִּי כֵן בָּרָא עוֹלָמוֹת כָּאֵלּוּ וְהַכֹּל בְּחַסְדּוֹ בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים פ"ט) : "עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה" : וּמֵאַחַר שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ הָיָה יָכוֹל לִבְרֹא עוֹלָמוֹת כָּאֵלּוּ בְּלִי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּלָל רַק עַל יְדֵי חַסְדּוֹ בְּוַדַּאי הוּא יָכוֹל לְהַחֲיוֹת וּלְקַיֵּם הָעוֹלָמוֹת רַק עַל יְדֵי חַסְדּוֹ וְלֹא הָיִינוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כְּלָל שׁוּם עֵסֶק וּמְלָאכָה וַאֲפִלּוּ הַהֶכְרְחִיּוֹת הָיוּ נַעֲשִׂין עַל יְדֵי אֲחֵרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס"א) "וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם, וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם וְכֹרְמֵיכֶם, וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה תִּקָּרְאוּ" כֹּהֲנֵי ה דַּיְקָא בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת: "עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה" הַיְנוּ שֶׁיִּהְיוּ נִקְרָאִים "כֹּהֲנֵי ה", בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁאֵין צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה, רַק הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּחַסְדּוֹ כַּנַּ"ל אַךְ כְּשֶׁהַחֶסֶד נִתְעַכֵּב, חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵין מַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ חַסְדּוֹ אֲזַי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּשִׁבִיל אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ס"ב) : "וּלְךָ ה הַחֶסֶד, כִּי אַתָּה תְּשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ" הַיְנוּ כְּשֶׁהַחֶסֶד נִתְעַכֵּב אָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵין מַשְׁפִּיעוֹ עָלֵינוּ אֲזַי: "כִּי אַתָּה תְּשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ" הַיְנוּ כְּפִי הָעֲשִׂיּוֹת וְהָעֲסָקִים שֶׁעוֹשֶׂה, כֵּן הוּא יִתְבָּרַךְ מְשַׁלֵּם כִּי צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת דַּוְקָא מֵחֲמַת שֶׁהַחֶסֶד נִתְעַכֵּב אָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ מַשְׁפִּיעוֹ עָלֵינוּ אֲבָל אִם הָיָה מַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ הַחֶסֶד לֹא הָיִינוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כְּלָל וַאֲזַי הָיָה נִתְקַיֵּם : "כִּי אַתָּה תְּשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ" כְּאִלּוּ הוּא עוֹשֶׂה, כִּי אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כְּלָל, כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ חַסְדּוֹ כַּנַּ"ל. ד. אַךְ צָרִיךְ לְקַבֵּל הַחֶסֶד בְּהִתְרָגָה, כִּי רב הַחֶסֶד אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי הָיוּ בְּטֵלִים בַּמְּצִיאוּת מֵחֲמַת רב הַחֶסֶד כִּי אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל רב טוּבָה (תַּעֲנִית כ"ג) וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּלִי וְצִנּוֹר לְקַבֵּל עַל יָדוֹ הַחֶסֶד וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי יִרְאָה כִּי עַל

יְדֵי יִרְאָה נַעֲשֶׂה חֻקִּיקָה וְצִנּוֹר לְקַבֵּל עַל יָדוֹ הַחֶסֶד בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "וּמְחוֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו" רֶגֶל הוּא בְּחִינַת יִרְאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת סוֹף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (סוֹף קֹהֶלֶת) : "סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע, אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא" הֵינוּ שֶׁעַל יְדֵי יִרְאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת רֶגֶל נַעֲשֶׂה חֻקִּיקָה וְצִנּוֹר לְקַבֵּל בְּתוֹכוֹ אֶת הַחֶסֶד וְזֶה בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר י"ז) : "וְהִנֵּה פָּרַח מַטֵּה אַהֲרן לְבֵית לֵוִי" הֵינוּ שֶׁהַחֶסֶד בְּחִינַת אַהֲרן צָרִיךְ לְקַבְּלוֹ עַל יְדֵי הַכְּלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה סִטְרָא דִּלֵוִי וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים כ) : "בְּגְבוּרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ" ה. וְעִקַּר הַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בִּבְחִינַת: "רָצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה" (תְּהִלִּים קמ"ה) שֶׁעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה יִרְאָה הֵינוּ עַל יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ בְּלִי שׁוּם חִיּוּב כְּלָל וּמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵין שׁוּם חִיּוּב הַטִּבְעִי כְּלָל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִרְאָה כִּי אָזַי יֵשׁ שָׂכָר וְעֹנֶשׁ, וְשַׂיָּךְ לְהִתְיָרֵא מִפָּנָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ד) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאד אָמַר: שֶׁמָּא יִגְרם הַחֵטְא אֲבָל כְּשֶׁאֵין נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן וְסוֹבְרִים שֶׁיֵּשׁ חִיּוּב הַטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם וּכְאִלּוּ מִתְנַהֵג הַכֹּל עַל פִּי הַטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם אֵין שַׂיָּךְ יִרְאָה כְּלָל כִּי אֵין שָׂכָר וְעֹנֶשׁ כְּלָל, חַס וְשָׁלוֹם מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק כְּפִי חִיּוּב הַטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַיִּרְאָה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן. ו. וְהִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן הוּא עַל יְדֵי יָמִים טוֹבִים כִּי כָּל אֶחָד מֵהַיָּמִים טוֹבִים מַכְרִיז וְקוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק עַל פִּי רְצוֹנוֹ בִּלְבַד בִּבְחִינַת (וַיִּקְרָא כ"ג) : "מִקְרָא קֹדֶשׁ" שֶׁהַיּוֹם טוֹב קֹדֶשׁ קוֹרֵא וּמַכְרִיז אֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל כִּי בְּכָל יוֹם טוֹב וְיוֹם טוֹב עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ אוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁהֵם הֶפֶךְ הַטֶּבַע שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ, וְאֵין שׁוּם חִיּוּב הַטֶּבַע כְּלָל בְּפֶסַח יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת בְּשָׁבוּעוֹת מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁנָּתַן לָנוּ הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת בְּסֻכּוֹת הֶקֵּף עַנְנֵי כָּבוֹד וְעַל כֵּן כָּל יוֹם טוֹב וְיוֹם טוֹב מַכְרִיז וְקוֹרֵא אֶת הָרָצוֹן בִּבְחִינַת מִקְרָא קֹדֶשׁ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הַיָּמִים טוֹבִים נִקְרָאִים רֶגֶל, שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי יוֹם טוֹב, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִרְאָה כַּנַּ"ל אַךְ לֹא תָּמִיד שׁוֹמְעִין אֶת קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁמְּגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְזֶה נִכָּר בְּשִׁמְחַת יוֹם טוֹב כִּי כָּל אֶחָד לְפִי מָה שֶׁמַּרְגִּישׁ וְשׁוֹמֵעַ אֶת קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁמַּכְרִיז וְקוֹרֵא אֶת הָרָצוֹן כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לוֹ שִׂמְחַת יוֹם טוֹב כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הָרָצוֹן, שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ אֲזַי יוֹדְעִים שֶׁכָּל הַשִּׁעְבּוּדִים וְהַגָּלוּת וְכָל הַהַכְבָּדוֹת שֶׁל הָעַכּוּ"ם, שֶׁהֵם מַכְבִּידִים עָלֵינוּ עַל כֻּלָּם יִנָּקֵם בָּהֶם הוּא יִתְבָּרַךְ וְיִגְאָלֵינוּ מִיָּדָם אֲבָל כְּשֶׁסּוֹבְרִים, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהַכֹּל עַל פִּי חִיּוּב הַטֶּבַע אֵין שַׂיָּךְ נְקָמָה בָּהֶם מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק עַל פִּי סֵדֶר הַטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם (תְּהִלִּים נ"ח). "יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי חָזָה נָקָם, פְּעָמָיו יִרְחַץ בְּדַם הָרָשָׁע" פְּעָמָיו דַּיְקָא הֵינוּ עַל יְדֵי "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה" (דְּבָרִים ט"ז), שֶׁהֵם הַיָּמִים טוֹבִים

שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה: יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי חָזָה נָקָם וְכוּ כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) : ''וַיֹּאמֶר אָדָם אַךְ פְּרִי לַצַּדִּיק, אַךְ יֵשׁ אֱלֹקִים שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ'' דְּהַיְנוּ, שֶׁנִּתְגַּלֶּה שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים שׁוֹפֵט בְּרָצוֹנוֹ וְיֵשׁ פְּרִי לַצַּדִּיק וּבָהֶם יִנָּקֵם וְעַל יְדֵי זֶה: ''יִשְׂמַח צַדִּיק'' וְזֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּיוֹם טוֹב עַל יְדֵי קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁהַיּוֹם טוֹב מַכְרִיז וְקוֹרֵא אֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל אַךְ לֹא כָּל אֶחָד וְאֶחָד שׁוֹמֵעַ קוֹל הַקְּרִיאָה הַנַּ"ל שֶׁל יוֹם טוֹב כִּי יֵשׁ חַיּוֹת רָעוֹת דּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים, וְהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁמַּרְאִין בְּחָכְמָתָם הַמֻּטְעֵית שֶׁהַכֹּל עַל פִּי הַטֶּבַע וּכְאִלּוּ אֵין שׁוּם רָצוֹן, חַס וְשָׁלוֹם וַאֲפִלּוּ הָאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְשִׁימִים הַכֹּל בְּתוֹךְ דֶּרֶךְ הַטֶּבַע וְהַחֲכָמִים הַלָּלוּ הֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת וְהֵם דּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים רַבִּים מִבְּנֵי עַמֵּנוּ שֶׁטּוֹעִים גַּם כֵּן אַחֲרֵיהֶם וְסוֹבְרִים כְּמוֹתָם כְּאִלּוּ הַכֹּל עַל פִּי חִיּוּב הַטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם וּכְשֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים אֲזַי קוֹל שַׂאֲנָתָם עוֹלֶה וּמִתְגַּבֵּר עַל קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁקּוֹרֵא אֶת הָרָצוֹן וַאֲזַי נִשְׁבָּת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב, חַס וְשָׁלוֹם כִּי עִקַּר שִׂמְחַת יוֹם טוֹב עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל (שָׁם ע"ד). שְׁאֲגוּ צָרֶיךָ בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶךָ, שָׂמוּ אוֹתָם אוֹתוֹת שֶׁשַּׂאֲנַת הַצּוֹרְרִים, דְּהַיְנוּ קוֹל הַחַיּוֹת רָעוֹת, שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע נִכְנָס בְּקֶרֶב הַמּוֹעֲדִים מַמָּשׁ הַיְנוּ בְּתוֹךְ קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁמַּכְרִיז וְקוֹרֵא אֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְשַׂאֲנַת הַצּוֹרְרִים נִכְנָס בְּתוֹכָם מַמָּשׁ וְשׁוֹאֲגִים בְּקוֹלָם, שֶׁהַכֹּל רַק עַל פִּי חִיּוּב הַטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם כְּפִי סֵדֶר אוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם שָׂמוּ אוֹתָם אוֹתוֹת שֶׁמְּשִׁימִים אוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם לְאוֹתוֹת שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהַכֹּל רַק עַל פִּי אוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם כְּפִי חִיּוּב הַטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם ז. וְהַכְנָעָתָם שֶׁל אֵלּוּ הַחַיּוֹת רָעוֹת, חַכְמֵי הַטֶּבַע הוּא עַל יְדֵי חָכָם גָּדוֹל שֶׁבְּקִדֵּשָׁה שֶׁיָּכוֹל לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה, כַּיָּדוּעַ (זֹהַר פָּרָשַׁת יִתְרוֹ פ"ח: וְעַיֵּן זֹהַר נָשָׂא קכ"ט) וְהוּא בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן, בְּחִינַת (שְׁמוֹת כ"ח) ''וְהָיָה עַל מִצְחוֹ לְרָצוֹן'' וְצָרִיךְ לְקַשֵּׁר כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מִתְגַּבֵּר וּמַכְנִיעַ וְסוֹתֵר דֵּעוֹת חַכְמֵי הַטֶּבַע, שֶׁכּוֹפְרִים בְּרָצוֹן אַךְ כְּנֶגֶד זֶה יֵשׁ בְּחִינַת מֵצַח הַנֶּחָשׁ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ שֹׁרֶשׁ וְשֹׁרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע הוּא בְּחִינַת מֵצַח הַנֶּחָשׁ בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל א י"ז) : ''וּמִצְחַת נְחֹשֶׁת עַל רַגְלָיו'', הַנֶּאֱמָר בְּגָלְיַת הַיְנוּ בְּחִינַת מֵצַח הַנֶּחָשׁ הַנַּ"ל כִּי גָּלְיַת הָיָה כּוֹפֵר וְהָיָה רוֹצֶה לְהַרְאוֹת, שֶׁכָּל הַסִּבּוֹת הַכֹּל עַל פִּי הַטֶּבַע חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּה בְּחִינַת מֵצַח הַנֶּחָשׁ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: ''רַגְלָיו'', בְּחִינַת סִבּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ל) : ''וְיִבָרֶךְ ה אוֹתְךָ לְרַגְלִי'' בְּסִבּוֹתַי כִּי כֵן הוּא הַפֵּרוּשׁ שָׁם שֶׁיַּעֲקֹב אָמַר לְלָבָן, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָיָה מְסַבֵּב אֵלָיו הַבְּרָכָה עַל יָדוֹ וּבְסִבָּתוֹ נִמְצָא שֶׁרָגֵל הוּא בְּחִינַת סִבּוֹת רַק שֶׁיַּעֲקֹב תָּלָה כָּל הַסִּבּוֹת בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְגָלְיַת הָיָה תּוֹלֶה כָּל הַסִּבּוֹת שֶׁלּוֹ בְּמֵצַח הַנֶּחָשׁ, דְּהַיְנוּ בְּחִיּוּב הַטֶּבַע וְזֶהוּ: ''וּמִצְחַת נְחֹשֶׁת עַל רַגְלָיו'' כַּנַּ"ל וְלִפְעָמִים מִתְגַּבֵּר בְּחִינַת מֵצַח הַנֶּחָשׁ

בְּפֹעַל דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי אִישׁ פְּרָטִי שֶׁיּוֹנֵק חָכְמָתוֹ מִמֵּצַח הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע וְהוּא מַרְאֶה בְּחָכְמָתוֹ, שֶׁהַכֹּל עַל פִּי הַטֶּבַע. חַס וְשָׁלוֹם וְיֵשׁ שֶׁנִּכְנָס בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ, שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע בְּתוֹךְ הֶחָכָם שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה וְחָכְמָה זוֹ שֶׁל מֵצַח הַנָּחָשׁ מַתְחֶלֶת לִכָּנֵס עִמּוֹ מֵעִיּוּן לְעִיּוּן עַד שֶׁנִּכְנָס בְּעִיּוּן דַּק מְאד עַד שֶׁרוֹצֶה לְהַטִּיל פְּגָם, חַס וְשָׁלוֹם, בְּשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן וְלִכְפֹּר שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ אֵין רָצוֹן כְּלָל, חַס וְשָׁלוֹם. ח. וְדַע, שֶׁזֶּה הַמֵּצַח הַנָּחָשׁ יְנִיקָתוֹ מִזִּקְנֵי הַדּוֹר מִמַּאֲרִיכֵי יָמִים שֶׁבַּדּוֹר, כְּשֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת מִזֶּה יוֹנֵק מֵצַח הַנָּחָשׁ הַנַּ"ל כִּי זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה (קִדּוּשִׁין ל"ב:) וְצָרִיךְ הָאָדָם, כָּל מַה שֶּׁמַּזְקִין כָּל מַה שֶּׁנִּתּוֹסֵף וּבָא לוֹ יוֹם מִימֵי חַיָּיו לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ תּוֹסְפוֹת אוֹר קְדֻשָּׁה וְדַעַת וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִנִּים פֶּרֶק ג). זִקְנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כָּל זְמַן שֶׁמַּזְקִינִין דַּיְתָן מִתְיַשֶּׁבֶת עֲלֵיהֶן כִּי צְרִיכִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ לְהוֹסִיף בּוֹ קְדֻשָּׁה וְדַעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) : "וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לָאוֹר יוֹם" שֶׁכָּל יוֹם צָרִיךְ שֶׁיָּאִיר בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל אֲבָל כְּשֶׁהַזְּקֵנִים, הַמַּאֲרִיכֵי יָמִים שֶׁבַּדּוֹר, פּוֹגְמִים אֶת יְמֵיהֶם וְאֵין מוֹסִיפִין אוֹר קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִזֶּה יוֹנֵק מֵצַח הַנָּחָשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע הַנַּ"ל [כִּי מִנְּפִילַת הַיָּמִים שֶׁל הַזְּקֵנִים, אֲשֶׁר אֵין דַּעְתָּם מִתְיַשֶּׁבֶת כַּנַּ"ל מִפְּגַם הַדַּעַת הַזֶּה שֶׁל אִלּוּ הַזְּקֵנִים יוֹנֵק מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא חָכְמַת הַטֶּבַע] וּמִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, דַּעַת חָכְמַת הַטֶּבַע, שֶׁכּוֹפְרִים בָּרָצוֹן עַל יְדֵי נְפִילַת הַדַּעַת וְהַיָּמִים שֶׁנּוֹפְלִים מֵהַזְּקֵנִים הַמַּאֲרִיכֵי יָמִים שֶׁאֵינָם כָּרְאוּי כַּנַּ"ל (אִיּוֹב י"ד) "קְצַר יָמִים שְׂבַע רֹגֶז" הַיְנוּ שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל קְצַר יָמִים זֶה בְּחִינַת הַזְּקֵנִים שֶׁאֵינָם כָּרְאוּי שֶׁאֵין מוֹסִיפִין קְדֻשָּׁה וְדַעַת בְּכָל יוֹם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַזִּקְנָה וְהָאֲרִיכוּת יָמִים כַּנַּ"ל וּכְשֶׁהַזְּקֵנִים פּוֹגְמִים אֶת יְמֵיהֶם וְאֵין מַאֲרִיכִין אֶת יְמֵיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וָדַעַת כַּנַּ"ל זֶה בְּחִינַת "קְצַר יָמִים" וּמִזֶּה יוֹנֵק מֵצַח הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא הֶפֶךְ מֵצַח הָרָצוֹן וְזֶהוּ: "שְׂבַע רֹגֶז" הֶפֶךְ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל אֲבָל כְּשֶׁהַזְּקֵנִים כָּרְאוּי בְּחִינַת: זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה וְכוּ כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, בְּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ט) : "זָקֵן וּנְשׂוּא פָנִים" שֶׁעַל יְדֵי זָקֵן שֶׁבְּקִדֻּשָּׁה מִתְגַּבֵּר הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְשׂוּא פָנִים כִּי נְשִׂיאַת פָּנִים הוּא בְּחִינַת רָצוֹן כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֱלִישָׁע לִיהוֹרָם (מְלָכִים ב ג) "לוּלֵי פְּנֵי יְהוֹשָׁפָט אֲנִי נֹשֵׂא אִם אַבִּיט אֵלֶיךָ וְאִם אֶרְאֶךָּ" שֶׁאֱלִישָׁע לֹא הָיָה לוֹ שׁוּם רָצוֹן לִיהוֹרָם רַק עַל יְדֵי נְשִׂיאַת פָּנִים שֶׁל יְהוֹשָׁפָט עַל יְדֵי זֶה נִתְרַצָּה אֵלָיו נִמְצָא שֶׁנְּשִׂיאוּת פָּנִים הוּא בְּחִינַת רָצוֹן וְזֶה בְּחִינַת זָקֵן וּנְשׂוּא פָנִים כַּנַּ"ל ט. וּצְדָקָה מוֹעִיל לָזֶה שֶׁעַל יְדֵי הַצְּדָקָה מְתַקְּנִין וּמַעֲלִין פְּגַם נְפִילַת הַיָּמִים וְהַדַּעַת שֶׁל הַזְּקֵנִים מַאֲרִיכֵי יָמִים, שֶׁאֵינָם כָּרְאוּי שֶׁמִּזֶּה יְנִיקַת מֵצַח הַנָּחָשׁ כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת י"א) "שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל פְּנֵי הַמָּיִם, כִּי בְרֹב הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ" שֶׁכֹּחַ הַצְּדָקָה מוֹצִיאִין בְּרֹב הַיָּמִים דְּהַיְנוּ בְּמַאֲרִיכֵי יָמִים כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין הַפְּגָם שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל פְּנֵי הַמָּיִם", הַיְנוּ

שֶׁתִּתֵּן צְדָקָה וְהַכְתוּב מַבְטִיחֲךָ, שֶׁהַהֶפְסֵד שֶׁאַתָּה מַפְסִיד מָמוֹנְךָ, שֶׁפִּזַּרְתָּ לִצְדָקָה תַּרְוִיחַ וְתִמְצָאֶנּוּ בְּרֹב הַיָּמִים בְּמַאֲרִיכֵי יָמִים כַּנַ"ל כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה מַעֲלִין פְּגַם נְפִילַת הַדַּעַת שֶׁל הַמַּאֲרִיכֵי יָמִים שֶׁמִּזֶּה הוּא יְנִיקַת מֵצַח הַנָּחָשׁ כַּנַ"ל וּמוֹצִיאִין כָּל הַיְנִיקָה וְהַחִיּוּת שֶׁל מֵצַח הַנָּחָשׁ, חָכְמַת הַטֶּבַע וּמִתְגַּבֵּר בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הַצְּדָקָה הִיא בִּבְחִינַת: וְאֶת הָעֲרָבִים צִוִּיתִי וְכוּ כַּנַ"ל דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁצְּרִיכִים בַּהַתְחָלָה לְשַׁבֵּר הָאַכְזָרִיּוּת לְהַפְכוֹ לְרַחֲמָנוּת וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ מִתְגַּבֵּר בְּחִינַת הָרָצוֹן כִּי מִנֶּה וּבֵהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּהּ נַרְגָּא (סַנְהֶדְרִין ל"ט) מֵאַחַר שֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמְהַפֵּךְ אַכְזָרִיּוּת שֶׁבְּטִבְעוֹ לְרַחֲמָנוּת עַל יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ הֶרֶגֶ לְרָצוֹן וַאֲזַי כְּשֶׁנִּכְנָע מֵצַח הַנָּחָשׁ וְנִתְגַּלֶּה בְּחִינַת מֵצַח הָרָצוֹן אֲזַי נִכְנָעִים וְנוֹפְלִים קוֹל הַחַיּוֹת רָעוֹת וְנִשְׁמַע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הָרָצוֹן, נַעֲשֶׂה יִרְאָה כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה יְכוֹלִין לְקַבֵּל הַחֶסֶד כַּנַ"ל וּכְשֶׁשּׁוֹפֵעַ הַחֶסֶד אֲזַי אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק וּמְלָאכָה כַּנַ"ל כִּי אֲזַי נִתְקַיֵּם "וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צאנְכֶם וְכוּ וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה תִּקָּרֵאוּ" וְכוּ, כַּנַ"ל וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַ"ל נִמְצָא שֶׁתּוֹעֶלֶת הַצְּדָקָה גָּדוֹל מְאד י. וְעַל כֵּן כְּשֶׁרָצָה יַעֲקב לַעֲשׂוֹת רָצוֹן בְּעֵשָׂו אָמַר: "וְלָקַחְתִּ מִנְחָתִי מִיָּדִי, כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָּנֶיךָ כִּרְאת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצֵנִי" (בְּרֵאשִׁית ל"ג) כִּי גַּם מַה שֶּׁנּוֹתְנִין לָעַכּוּ"ם, הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת צְדָקָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא ט) : וְנוֹגְשַׂיִךְ צְדָקָה וְעַל יְדֵי צְדָקָה נַעֲשֶׂה רָצוֹן כַּנַ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לוֹ: "וְלָקַחְתִּ מִנְחָתִי מִיָּדִי", הַיְנוּ צְדָקָה בְּחִינַת (מַלְאָכִי ג) : "מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה" "כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָּנֶיךָ כִּרְאוֹת פְּנֵי אֱלֹקִים" הַיְנוּ כְּמוֹ רְאוֹת פְּנֵי אֱלֹקִים שֶׁהוּא בְּחִינַת (דְּבָרִים ט"ז) "שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי ה" דְּהַיְנוּ יָמִים טוֹבִים, שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן וְנַעֲקֹר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן עַל יְדֵי יָמִים טוֹבִים הוּא עַל יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַ"ל] כְּמוֹ כֵן יִהְיֶה נַעֲשֶׂה אֲצִלוֹ רָצוֹן עַל יְדֵי הַצְּדָקָה וְזֶהוּ: וַתִּרְצֵנִי כַּנַ"ל [כִּי מֵאַחַר שֶׁהַמִּנְחָה וְהַצְּדָקָה שֶׁנָּתַן לְעֵשָׂו הִיא בְּחִינַת צְדָקָה מַמָּשׁ בְּחִינַת: "וְנוֹגְשַׂיִךְ צְדָקָה" נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא נִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַ"ל וּמִשָּׁם נִשְׁתַּלְשֵׁל הָרָצוֹן לְמַטָּה וְנַעֲשָׂה רָצוֹן גַּם בְּעֵשָׂו] יא. וְזֶה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת דָּוִד וְגָלְיַת (שְׁמוּאֵל א י"ז) כִּי גָּלְיַת הָיָה רוֹצֶה לְהַרְאוֹת בְּחָכְמָתוֹ, שֶׁהַכֹּל עַל פִּי הַטֶּבַע כִּי הָיָה יוֹנֵק מִמֵּצַח הַנָּחָשׁ, בִּבְחִינַת: "וּמִצַּחַת נְחשֶׁת עַל רַגְלָיו" שֶׁתְּלָה כָּל הַסִּבּוֹת בְּחִיּוּב הַטֶּבַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן "חֵרֵף מַעַרְכוֹת אֱלֹקִים חַיִּים" (שָׁם) כִּי הָיָה רוֹצֶה לְהַרְאוֹת, שֶׁהַכֹּל עַל יְדֵי מַעֲרֶכֶת הַשָּׁמַיִם כְּפִי חִיּוּב הַטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם וְדָוִד הָיָה אִישׁ חַיִל (שמואל א ט"ז) וְעָמַד כְּנֶגְדּוֹ וְאָמַר שֶׁכְּבָר הָיָה לוֹ מַעֲשֶׂה כָּזוֹ וּבָא הָאֲרִי וְהַדֹּב דְּהַיְנוּ חַיּוֹת רָעוֹת הַנַ"ל הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים, שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע כַּנַ"ל וְנַעֲשֶׂה זֶה מֵהָעֵדֶר הַיְנוּ מֵהָעֵדֶר הַגָּמוּר שֶׁנַּעֲשֶׂה וְסִלֵּק זֹאת מֵהָעֵדֶר הַגָּמוּר דְּהַיְנוּ שֶׁכָּפַר בָּזֶה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא

הַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ אַחַר הֶעְדֵּר הַגְּמוּר רַק שֶׁהַכֹּל עַל פִּי חִיּוּב הַטֶּבַע, חַס וְשָׁלוֹם וְיָצָאתִי אַחֲרָיו וְהִכְּתִיו הַיְנוּ שֶׁהָיִיתִי מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְהִכְנַעְתִּי וְהִשְׁפַּלְתִּי אוֹתוֹ וַיָּקָם עָלַי הַיְנוּ שֶׁאַחַר כָּךְ הִתְגַּבֵּר עוֹד כְּנֶגְדִּי וְהֶחֱזַקְתִּי בְּזִקְנוֹ הַיְנוּ שֶׁהֶבַנְתִּי, שֶׁכָּל כֹּחוֹ וִינִיקָתוֹ עַל יְדֵי מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מִזִּקְנֵי הַדּוֹר שֶׁאֵינָם כָּרָאוּי כַּנַ"ל וְעַל כֵּן הֶחֱזַקְתִּי בִּזְקָנוֹ שֶׁהֶחֱזַקְתִּי אֶת חַכְמֵי הַטֶּבַע, חַיּוֹת רָעוֹת עַל יְדֵי שֶׁהֶחֱזַקְתִּי בִּזְקָנוֹ, בְּשֹׁרֶשׁ יְנִיקָתָם כַּנַ"ל וְהָיָה הַפְּלִשְׁתִּי כְּאֶחָד מֵהֶם כִּי הוּא גַּם כֵּן בְּחִינָה זוֹ מַמָּשׁ שֶׁכָּל כֹּחוֹ מִמֵּצַח הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת: "וּמִצַּחַת נְחֹשֶׁת" וְכוּ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן גַּם הוּא כְּמוֹתָם, וְאוֹכֵל לְהַכְנִיעוֹ וּלְהַפִּילוֹ (שָׁם). וַתִּטְבַּע הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ הַיְנוּ בְּמֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהִכְנִיעוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י"א) : "אֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ" בְּחִינַת רָצוֹן כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהַזְּהִיר יִשַׁי אֶת דָּוִד בְּלֶכְתּוֹ לְשָׁם. "וְאֶת עֲרֻבָתָם תִּקַּח" זֶה בְּחִינַת עוֹרֵב בְּחִינַת צְדָקָה כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הַצְּדָקָה בִּבְחִינַת עוֹרֵב בְּחִינַת: "וְאֶת הָעֲרֻבִים צִוִּיתִי" וְכוּ כַּנַ"ל כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה הוּא מוֹצִיא הַחִיּוּת שֶׁל מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מִזִּקְנֵי הַדּוֹר כַּנַ"ל וְדַע, שֶׁאַפִּלּוּ כְּשֶׁמַּכְנִיעִין וְסוֹתְרִין דֵּעוֹת חַכְמֵי הַטֶּבַע וּמַשְׁפִּילִין אוֹתָם אַף עַל פִּי כֵן אִם אֵין הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן חָזָק וְתַקִּיף דְּהַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ סָפֵק בָּרָצוֹן שֶׁאֵינוֹ מְבֹרָר בְּבֵרוּר חָזָק שֶׁמִּתְנַהֵג רַק עַל פִּי הָרָצוֹן אַף עַל פִּי שֶׁחָכְמַת הַטֶּבַע נִכְנַעַת אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁהָרָצוֹן אֵינוֹ חָזָק עֲדַיִן יֵשׁ יְכֹלֶת, חַס וְשָׁלוֹם לְמֵצַח הַנָּחָשׁ, חָכְמַת הַטֶּבַע שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְעוֹרֵר וְיִתְגַּבֵּר כְּבַתְּחִלָּה וְגַם עַל זֶה צְרִיכִין כֹּחַ הַצְּדָקָה כִּי הַצְּדָקָה מוֹעֶלֶת תָּמִיד וְעוֹמֶדֶת תָּמִיד כְּנֶגֶד מֵצַח הַנָּחָשׁ כַּנַ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ: רַב יְהוּדָא הִנְדּוּאָה מִשְׁתְּעֵי: זִמְנָא חָדָא הֲוָה אָזְלִינָא בִּסְפִינְתָּא וְחָזֵינָא הַהוּא אֶבֶן טָבָא דְּהַדַּר לֵהּ תַּנִּינָא, וְנָחֵת בַּר אָמוֹרַאי לַאֲתוּיֵהּ אֲתָא תַּנִּינָא, קָא בָּעֵי בָּלַע לִסְפִינְתָּא אֲתָא צְפָּרָא פּוּשְׁקַנְצָא, פְּסַקָהּ לְרִישֵׁהּ אִתְהַפְכוּ מַיָּא וַהֲווּ דָּמָא אֲתָא תַּנִּינָא חַבְרֵהּ, שְׁקַלֵהּ וְתָלְיָא לָהּ וַאֲחֵיהּ הַדַּר אָתֵי, קָא בָּעֵי בָּלְעָה לִסְפִינְתָּא הַדַּר אָתֵי צְפָּרָא [פּוּשְׁקַנְצָא], פְּסַקָהּ לְרִישֵׁהּ, שְׁקַלֵהּ לְהַהוּא אֶבֶן טָבָא, שַׁדְיֵהּ לִסְפִינְתָּא הֲוָה צְפָּרָא מְלִיחֵי בַּהֲדָן אוֹתְבִינְהוּ עֲלַיְהוּ, שְׁקַלוּהוּ וּפְרַחוּ לְהוּ בַּהֲדֵהּ: (בָּבָא בַּתְרָא עד:) רַשְׁבַּ"ם: וְחָזֵינָא הַהוּא אֶבֶן טָבָא, לְתוֹךְ הַיָּם, וְהָדְרָא לֵהּ תַּנִּינָא, הָכֵי גַּרְסִינַן אֲתָא הַהוּא תַּנִּינָא, רָגֵשׁ וְקָא בָּעֵי לְמִבְלַע לִסְפִינְתָּא עוֹרֵב נְקֵבָה: וּקְטַעֲהּ לְרִישָׁא דְּתַנִּינָא אִתְהַפְכוּ מַיָּא וַהֲווּ דָּמָא, מֵרֹב דָּם שֶׁהָיָה גָּדוֹל הָרְבֵּה: הָדַר קָא בָּעֵי לִטְבּוֹעֵי לִסְפִינְתָּא, אֲתָא הַהוּא פּוּשְׁקַנְצָא וּקְטַלֵהּ, וַאֲזַל בַּר אָמוֹרַאי וּשְׁקַלֵהּ לְהַהוּא אֶבֶן טָבָא וּתְלִינְהוּ לְהַנָּהוּ צְפָּרֵי, לְנַסּוֹת אִם יִחְיוּ וְחָיוּ: וּפְרַחוּ לְהוּ בַּהֲדֵי הַהוּא אֶבֶן זִמְנָא חָדָא אָזְלִינָא בִּסְפִינְתָּא, זֶה בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן שֶׁשָּׁם קְבוּרַת מֹשֶׁה, שֶׁנִּסְתַּלֵּק בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת סְפִינְתָּא בְּחִינַת (דְּבָרִים ל"ג) : "כִּי שָׁם חֶלְקַת מְחֹקֵק סָפוּן" וְחָזֵינָא הַהוּא אֶבֶן טָבָא דְּהַדַּר לֵהּ תַּנִּינָא הַיְנוּ בְּחִינַת: אֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ, בְּחִינַת הָרָצוֹן

הַנַּ"ל דְּהַדַּר לֵהּ תַּנִּינָא זֶה מֵצַח הַנָּחָשׁ, שֶׁמְּסַבֵּב וּמִתְגַּבֵּר עַל הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְנָחֵת בַּר אָמוֹרַאי לַאֲתוּיֵהּ הַיְנוּ בְּחִינַת הֶחָכָם שֶׁבְּקְרֻבֶּשָׁה, בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ז) : "אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחוֹתִי אָתְּ" שֶׁהֶחָכָם שֶׁבְּקְרֻבֶּשָׁה רָצָה לְהִתְגַּבֵּר וּלְהַעֲלוֹת הָרָצוֹן לְקַשְׁרוֹ לְשָׁרֶשׁ הָרָצוֹן כַּנַּ"ל אֶתָא תַּנִּינָא קָא בָּעֵי בָּלַע לִסְפִינְתָּא הַיְנוּ שֶׁבָּא בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ, שֹׁרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע וְרָצָה לְבָלְעַ הַסְּפִינָה, בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן בְּחִינַת: "כִּי שָׁם חֻלְקַת מְחֹקֵק סָפוּן" כִּי מֵצַח הַנָּחָשׁ רָצָה לְהִתְגַּבֵּר גַּם בְּשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן לְהַטִּיל פְּגָם וּכְפִירָה שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל אֶתָא פּוּשְׁקַנְצָא, הַיְנוּ עוֹרֵב, פְּסַקֵּהּ לְרֵישֵׁהּ פֶּרוּשׁ, שֶׁבָּא בְּחִינַת עוֹרֵב, דְּהַיְנוּ צְדָקָה כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר עֲבוֹדַת הַצְּדָקָה בִּבְחִינַת עוֹרֵב בְּחִינַת: "וְאֶת הָעֲרָבִים צִוִּיתִי" וְכוּ' לַהֲפֹךְ אַכְזָרִיּוּת לְרַחֲמָנוּת וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִים עַל מֵצַח הַנָּחָשׁ, חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל כִּי מִנֶּהּ וּבֵהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּהּ נַרְגָּא כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁאֶתָא פּוּשְׁקַנְצָא, דְּהַיְנוּ עוֹרֵב בְּחִינַת צְדָקָה וּפְסַקֵּהּ לְרֵישֵׁהּ, שֶׁחָתַךְ רֹאשׁ הַנָּחָשׁ בְּחִינוֹת מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁהִכְנִיעוֹ וַהֲרָגוֹ עַל יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל אִתְהֲפָכוּ מַיָּא וַהֲווֹ דְּמָא הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁהִכְנִיעַ מֵצַח הַנָּחָשׁ, שֹׁרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע עַל יְדֵי זֶה נִכְנְעוּ וְנָפְלוּ קוֹל שַׁאֲנַת הַחַיּוֹת רָעוֹת הַדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים רַבִּים מִבְּנֵי עַמֵּנוּ כַּנַּ"ל וַאֲזַי נִשְׁמַע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וַאֲזַי: יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי חָזָה נָקָם וְכוּ כַּנַּ"ל אִתְהֲפָכוּ מַיָּא הַיְנוּ שַׁאֲנַת הַחַיּוֹת רָעוֹת, בְּחִינַת (אִיּוֹב ג) "יִתְּכוּ כַמַּיִם שַׁאֲנָתִי" וַהֲווֹ דְּמָא זֶה בְּחִינַת: "יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי חָזָה נָקָם, פְּעָמָיו יִרְחַץ בְּדַם הָרָשָׁע" כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי הַכְנָעַת קוֹל שַׁאֲנַת הַחַיּוֹת רָעוֹת עַל יְדֵי זֶה: "יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי חָזָה נָקָם" וְכוּ כִּי נִשְׁמַע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב כַּנַּ"ל אֶתָא תַּנִּינָא חַבְרֵהּ, שְׁקַלֵהּ וְתָלֵיָא לֵהּ וְאַחְיֵהּ שֶׁבָּא בְּחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ, וּשְׁקַלֵהּ לָאֶבֶן טוֹב הַנַּ"ל שֶׁנָּטַל אֶת הָאֶבֶן טוֹב, בְּחִינַת: אֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ וְתָלֵיָא לֵהּ הַיְנוּ שֶׁהִטִּיל בּוֹ סָפֵק וְזֶהוּ: וְתָלֵיָא לֵהּ כְּמוֹ דָּבָר הַתּוֹלֶה בְּסָפֵק שֶׁהִטִּיל סָפֵק בָּרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶבֶן טוֹב הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה וְאַחְיֵהּ שֶׁחָזַר וְחָיָה חָכְמַת הַטֶּבַע, מֵצַח הַנָּחָשׁ כִּי חָכְמַת הַטֶּבַע חָזְרָה וְנִתְגַּבְּרָה עַל יְדֵי שֶׁהָיָה סָפֵק בָּרָצוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: הָדַר אָתֵי קָא בָּעֵי בָּלְעָה לִסְפִינְתָּא שֶׁחָזַר וּבָא הַתַּנִּין מֵצַח הַנָּחָשׁ לִבְלֹעַ הַסְּפִינָה בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל הָדַר אָתֵי צְפַרְא פּוּשְׁקַנְצָא פְּסַקֵּהּ לְרֵישֵׁהּ הַיְנוּ שֶׁחָזַר וּבָא הָעוֹרֵב בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל, וּפְסַקֵּהּ לְרֵישֵׁהּ שֶׁהָרַג אֶת מֵצַח הַנָּחָשׁ וְהִכְנִיעוֹ כִּי תָּמִיד מַכְנִיעִין אֶת מֵצַח הַנָּחָשׁ עַל יְדֵי הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל וּשְׁקַלֵהּ לַהֲהוּא אֶבֶן טָבָא וְשַׁדְיֵהּ לְסִפִינְתָּא כִּי אַחַר שֶׁהִכְנִיעַ אֶת מֵצַח הַנָּחָשׁ, חָכְמַת הַטֶּבַע, לְגַמְרֵי אֲזַי נָטַל אֶת הָאֶבֶן טוֹב בְּחִינַת הָרָצוֹן, בְּחִינַת: אֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ וְשַׁדְיֵהּ לְסִפִינְתָּא שֶׁהִשְׁלִיכוֹ לְשֹׁרֶשׁ הָרָצוֹן, שֶׁשָּׁם מְקֻשְּׁרִין כָּל הָרְצוֹנוֹת כַּנַּ"ל הֲוָה צַפְּרֵי מְלִיחֵי בַּהֲדָן, אוֹתְבִינְהוּ עֲלַיְיהוּ, שְׁקַלוּהוּ וּפְרַחוּ לְהוּ פֶּרוּשׁ, שֶׁהָיָה עִמָּנוּ צִפֳּרֵי מְלִיחֵי הַיְנוּ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי עַמֵּנוּ שֶׁטָּעוּ אַחֲרֵיהֶם, אַחֲרֵי חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת שֶׁדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים רַבִּים מִבְּנֵי עַמֵּנוּ

כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: צִפֳּרֵי מְלִיחֵי, כִּי הֵם "כַּצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח" (קֹהֶלֶת ט) וְזֶהוּ מְלִיחֵי לְשׁוֹן מְמֻלָּח, הַיְנוּ מְבֻלְבָּל (עין רש"י שמות ל פסוק לה) כִּי גַּם הֵם נִתְבַּלְבְּלוּ עַל יְדֵי חַיּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל וְטָעוּ גַּם כֵּן אַחֲרֵיהֶם וְעַכְשָׁו פָּרְחוּ לִהְוֹת וְיָצְאוּ לְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הָאֶבֶן טוֹב הַנַּ"ל עַל יְדֵי בְּחִינַת הָרָצוֹן שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַתָּה כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הָרָצוֹן, אֲזַי נַעֲשֶׂה יִרְאָה וְעַל יְדֵי יִרְאָה מְקַבְּלִין הַחֶסֶד כַּנַּ"ל וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת פָּרְחוּ, בְּחִינַת: "וְהִנֵּה פָּרַח מַטֵּה אַהֲרן לְבֵית לֵוִי" הַיְנוּ בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַחֶסֶד עַל יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל יב. וְזֶה בְּחִינַת רְפוּאוֹת כִּי הוּא רְפוּאָה לְכָל הַמַּכּוֹת כִּי כָל בְּחִינוֹת אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת רְפוּאוֹת צְדָקָה הִיא רְפוּאָה, בִּבְחִינַת (מַלְאָכִי ג) "צְדָקָה מַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ" זָקֵן זֶה קָנָה חָכְמָה (קִדּוּשִׁין ל"ב) הוּא בְּחִינַת רְפוּאָה, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי י"ב) "לְשׁוֹן חֲכָמִים מַרְפֵּא" רָצוֹן הוּא בְּחִינַת רְפוּאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס"א) : "ה שְׁלָחַנִי לַחֲבֹשׁ לְנִשְׁבְּרֵי לֵב, לִקְרֹא שְׁנַת רָצוֹן" מְלֹאכֶת מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית הוּא רְפוּאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב כ"ד) "וַתַּעַל אֲרוּכָה לַמְלָאכָה בְּיָדָם" כִּי רְפוּאוֹת הַמַּכָּה הִיא עַל יְדֵי כַּמָּה בְּחִינוֹת שֶׁבְּתְחִלָּה צְרִיכִין שֶׁיִּפָּתַח פִּי הַמַּכָּה אַחַר כָּךְ צָרִיךְ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁיִּמְשֹׁךְ וְיוֹצִיא הַלֵּחָה וְהַדָּמִים הַמְקֻלְקָלִים מִתּוֹךְ הַמַּכָּה אַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהָדִיחַ כָּל הַדָּמִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם שׁוּם קִלְקוּל וַעֲכִירוּת כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הַדָּמִים לֵילֵךְ וּלְסַבֵּב כָּל סֵדֶר סִבּוּבָם כְּסֵדֶר בְּלִי שׁוּם עִכּוּב כִּי כְּשֶׁהַדָּמִים הוֹלְכִים וּמְסַבְּבִים בַּגּוּף כְּדַרְכָּם כְּשֶׁבָּאִים לְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קִלְקוּל, דְּהַיְנוּ בְּמָקוֹם הַמַּכָּה נִתְעַכְּבִים שָׁם וְשָׁם נִתְעַכֵּב וְנִמְשָׁךְ כָּל עֲכִירוּת וְקִלְקוּל שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּמִים כִּי כֵן הַדֶּרֶךְ שֶׁבַּמָּקוֹם הַמְקֻלְקָל שָׁם נִתְעַכֵּב כָּל מִינֵי עֲכִירוּת וְקִלְקוּל שֶׁיֵּשׁ בְּהַדָּמִים וַאֲזַי נִתְעַכְּבִים שָׁם הַדָּמִים וְאֵין יְכוֹלִים לְסַבֵּב סִבּוּבָם כְּסֵדֶר הִלּוּכָם וּמְרוּצָתָם כִּי יֵשׁ לְהַדָּמִים סֵדֶר הַהִלּוּךְ שֶׁהוֹלְכִים וּמְסַבְּבִים הַגּוּף כָּךְ וְכָךְ פְּעָמִים בְּשָׁעָה, וְכַיּוֹצֵא וּכְשֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עֲכִירוּת, נִתְעַכְּבִים בַּמָּקוֹם הַמְקֻלְקָל כַּנַּ"ל וְאֵינָם יְכוֹלִים לְסַבֵּב כַּסֵּדֶר עַל כֵּן צְרִיכִין לַהֲדִיחָם וּלְכַבְּסָם אַחַר כָּךְ צְרִיכִים לִסְגֹּר פִּי הַמַּכָּה וְכָל אֵלּוּ בְּחִינוֹת רְפוּאוֹת נַעֲשִׂים עַל יְדֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל כִּי צְדָקָה הִיא בְּחִינַת פְּתִיחַת פִּי הַמַּכָּה בִּבְחִינַת:"פְּתוֹחַ תִּפְתַּח" חָכְמָה הִיא בְּחִינַת כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ בִּבְחִינַת (אִיּוֹב כ"ח) "וּמֶשֶׁךְ חָכְמָה מִפְּנִינִים" מִלְּפָנַי וּמִלְּפָנִים [וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת פֶּרֶק הַמַּצְנִיעַ) עַל פָּסוּק: "יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים" מִלְּפָנַי וְלִפְנִים, עַיֵּן שָׁם] שֶׁבְּחִינַת חָכְמָה מוֹשֶׁכֶת וּמוֹצִיאָה הַקִּלְקוּל מִלִּפְנַי וְלִפְנִים מִכָּל מְקוֹמוֹת הַפְּנִימִיִּים רֻגָּל שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת הֶדָחַת וְכִבּוּס הַדָּמִים כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הַדָּמִים לְסַבֵּב סִבּוּבָם כַּסֵּדֶר (מְלָכִים א א). "עֵין רוֹגֶל" עֵין כּוֹבֵס, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי רֻגָּל וְיוֹם טוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת הֶדָחַת וְכִבּוּס הַדָּמִים כַּנַּ"ל וַאֲזַי יְכוֹלִים הַדָּמִים לְסַבֵּב כַּסֵּדֶר וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא הֶרֶגֶל חַג לְשׁוֹן סִבּוּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

(יְשַׁעְיָה מ) : "הַיֹּשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ" עַל סִבּוּב הָאָרֶץ כִּי עַל יְדֵי הֲדָחַת וְכִבּוּס הַדָּמִים עַל יְדֵי זֶה הֵם מְסַבְּבִים כַּסֵּדֶר כַּנַּ"ל מַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית דְּהַיְנוּ בְּחִינַת: עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה כִּי עַל יְדֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ הַנַּ"ל זוֹכִין לְהַשְׁפָּעַת הַחֶסֶד שֶׁיִּתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ בְּחִינַת: "וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה תִּקָּרְאוּ" כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ, בְּחִינַת כֹּהֵן, חֶסֶד עַל יְדֵי זֶה נִסְגָּר פִּי הַמַּכָּה בְּבְחִינַת (וַיִּקְרָא י"ג) : "וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע" שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת חֶסֶד, בְּחִינַת כֹּהֵן נִסְגָּר הַמַּכָּה לְגַמְרֵי וְנִתְרַפֵּא בִּשְׁלֵמוּת וְזֶה פֵּרוּשׁ: וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים זֶה בְּחִינַת הַתְחָלָה, בְּחִינַת צָרָה כְּמַבְכִּירָה בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה הַיְנוּ הַתְחָלַת הַצְּדָקָה כְּשֶׁמַּתְחִילִין מַחְדָּשׁ לִתֵּן צְדָקָה וְזֶה בְּחִינַת מִנְחָה חֲדָשָׁה בְּחִינַת צְדָקָה חֲדָשָׁה, בְּחִינַת הַתְחָלַת הַצְּדָקָה כִּי מִנְחָה בְּחִינַת צְדָקָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה" וְעַל יְדֵי הַצְּדָקָה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת זָקֵן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּשֶׁבָּעתֵיכֶם זֶה בְּחִינַת זָקֵן כִּי בְּסִינַי נִדְמָה לָהֶם כְּזָקֵן (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּפָרָשַׁת אָנכִי) כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת מִנְחָה חֲדָשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְחָלַת הַצְּדָקָה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת זָקֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל וְאָז נִתְבַּטֵּל יְנִיקָתוֹ שֶׁל מֵצַח הַנָּחָשׁ שֶׁיּוֹנֵק מִזִּקְנֵי הַדּוֹר, שֶׁאֵינָם כְּתִקּוּנוֹ כַּנַּ"ל וְנִשְׁמַע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב, שֶׁמְּגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם הַיְנוּ קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁזֶּה בְּחִינַת: "מִקְרָא קֹדֶשׁ" כַּנַּ"ל שֶׁהוּא נִשְׁמַע עַתָּה עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁמַּכְנִיעַ אֶת מֵצַח הַנָּחָשׁ, חָכְמַת הַטֶּבַע כַּנַּ"ל וְאָז עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן, כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ כִּי עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן נַעֲשֶׂה יִרְאָה וְעַל יְדֵי יִרְאָה נִשְׁפָּע חֶסֶד וְאָז אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה כִּי נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ בִּבְחִינַת: "עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה" וְאָז: "וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צאנְכֶם" וְכוּ "וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה תִּקָּרְאוּ", כַּנַּ"ל כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ כִּי אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה וְשׁוּם עֵסֶק כִּי נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ בְּחִינַת: "וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי ה תִּקָּרְאוּ", כַּנַּ"ל יֵשׁ חִלּוּק בֵּין הַחַיּוֹת רָעוֹת וּבֵין הַמֵּצַח הַנָּחָשׁ כִּי חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁהֵם בְּחִינַת חַיּוֹת רָעוֹת הֵם הַחֲכָמִים שֶׁאוֹחֲזִים בְּחָכְמַת הַטֶּבַע לַהֲנָאָתָם כִּי יֵשׁ לָהֶם הֲנָאָה מִזֶּה, כְּדֵי לְהַחֲזִיק דַּעַת וְשֶׁקֶר שֶׁלָּהֶם וְכֵיוֹצֵא אֲבָל הֶחָכָם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מֵצַח הַנָּחָשׁ הוּא רָשָׁע וְכוֹפֵר בְּלִי שׁוּם הֲנָאָה שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם הֲנָאָה מֵחָכְמָתוֹ רַק הוּא [כְּמוֹ רָשָׁע יֵרֵא שֶׁהוּא] רָשָׁע וְכוֹפֵר בְּלִי שׁוּם הֲנָאָה כַּנַּ"ל כְּלַל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ אֶחָד וְכֻלּוֹ קָשׁוּר זֶה בָּזֶה שֶׁהַצְּדָקָה הִיא קָשֶׁה מְאד בַּהַתְחָלָה אֲבָל הַתּוֹעֶלֶת שֶׁל הַצְּדָקָה גָּדוֹל מְאד כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה וְעֵסֶק כִּי נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ כִּי עַל יְדֵי הַצְּדָקָה מוֹצִיאִין יְנִיקַת מֵצַח הַנָּחָשׁ, שֶׁיּוֹנֵק מִזִּקְנֵי הַדּוֹר וְאָז נִשְׁמַע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב, שֶׁמְּגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן וְאָז נִתְגַּלֶּה יִרְאָה כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה נַעֲשֶׂה כְּלִי וְצִנּוֹר לְקַבֵּל עַל יָדוֹ הַשְׁפָּעַת הַחֶסֶד כִּי בְּלֹא הַכְּלִי וְהַצִּנּוֹר אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַחֶסֶד רַק עַל יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁהוּא צִנּוֹר

וּכְלִי עַל יָדָהּ מְקַבְּלִין אֶת הַחֶסֶד, וְאָזַי מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחַסְדּוֹ וְאָז אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה כִּי נִתְקַיֵּם "וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צאנְכֶם" וְכוּ כַּנַּ"ל

ה - תקעו בחדש שופר, העקר הוא האמונה

תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב (תְּהִלִּים פ"א) א. הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְחַפֵּשׂ אֶת עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה כִּי יֵשׁ סוֹבְלֵי חֳלָאִים, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מַכּוֹת מַפְלָאוֹת וְהֵם סוֹבְלִים הֶחֳלָאִים רַק בִּשְׁבִיל נְפִילַת הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת (דְּבָרִים כ"ח) : "וְהִפְלָא ה אֶת מַכֹּתְךָ מַכּוֹת גְּדֹלֹת וְנֶאֱמָנוֹת וְחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים" וְנֶאֱמָנִים דַּיְקָא כִּי הֵם בָּאִים עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנָה כִּי עַל יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה בָּאִים מַכּוֹת מַפְלָאוֹת שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶם לֹא רְפוּאוֹת וְלֹא תְּפִלָּה וְלֹא זְכוּת אָבוֹת כִּי כָּל הָרְפוּאוֹת הֵם עַל יְדֵי עֶשְׂבִים וְהֵם גְּדָלִים רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ח) אֵין הַגֶּשָׁמִים יוֹרְדִין אֶלָּא בִּזְכוּת אֱמוּנָה שֶׁנֶּאֱמַר: "אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף" גְּשָׁמִים וְצוֹמְחִים עֶשְׂבִים, וַאֲזַי יֵשׁ רְפוּאוֹת אֲבָל עַל יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה אֵין גְּשָׁמִים וַאֲזַי אֵין רְפוּאָה גַּם עִקַּר כֹּחַ הָרְפוּאָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל עֵשֶׂב וַעֵשֶׂב הוּא עַל פִּי הַסֵּדֶר שֶׁיֵּשׁ לְהַזְּרָעִים לְפִי הַמָּקוֹם וּלְפִי הַזְּמַן כִּי יֵשׁ עֵשֶׂב, שֶׁעִקַּר כֹּחוֹ לְרַפְּאוֹת הוּא רַק כְּשֶׁקּוֹצְרִין אוֹתוֹ, עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁלִישׁ וְאַחַר כָּךְ אֵין כֹּחַ לְאוֹתוֹ עֵשֶׂב לְרַפְּאוֹת וְכֵן יֵשׁ עֵשֶׂב, שֶׁכֹּחוֹ רַק כְּשֶׁנִּגְמַר, עַד שֶׁנּוֹפֵל מֵאֵלָיו, וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה כְּפִי הַסֵּדֶר שֶׁל הַזְּמַן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם וְכֵן יֵשׁ סֵדֶר לְפִי הַמָּקוֹם שֶׁבְּמָקוֹם זֶה גָּדֵל זֶה הָעֵשֶׂב, וּבְמָקוֹם אַחֵר גְּדָלִים עֲשָׂבִים אֲחֵרִים וְעִקַּר כֹּחָם לְרַפְּאוֹת הוּא רַק עַל פִּי הַסֵּדֶר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לְפִי הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם וְסֵדֶר הַזְּרָעִים הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה בִּבְחִינַת (שַׁבָּת לא) : אֱמוּנָה זֶה סֵדֶר זְרָעִים שֶׁעַל יְדֵי אֱמוּנָה נַעֲשָׂה הַסֵּדֶר שֶׁל הַזְּרָעִים לְפִי הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְרַפְּאוֹת וְעַל כֵּן עַל יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה אֵין מוֹעִיל רְפוּאוֹת וְכֵן תְּפִלָּה הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ז) "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה", וְתַרְגּוּמוֹ: פְּרִישָׁן בִּצְלוֹ וְכֵן זְכוּת אָבוֹת נִתְגַּלֶּה גַּם כֵּן רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) "הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ" הַנִּצָּנִים אֵלּוּ אָבוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּהַקְדָּמָה א:) הֵם נִרְאִין וְנִתְגַּלִּין בָּאָרֶץ שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ז) : "שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה" בְּחִינַת: עָפָר מָאנָא דְּכֻלְּהוּ (תִּקּוּנֵי זֹהַר, תִּקּוּן ע ק"כ:) עַל כֵּן עַל יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה אֵין מוֹעִיל לוֹ לֹא רְפוּאָה וְלֹא תְּפִלָּה וְלֹא זְכוּת אָבוֹת כִּי כָּל אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְגַם אֵין מוֹעִיל לְהַחוֹלֶה קוֹל צְעָקָה שֶׁל אָח וּגְנִיחוֹת שִׁלְפָעְמִים מוֹעִיל לְהַחוֹלֶה אֵלּוּ הַקּוֹלוֹת שֶׁמְּרַחֲמִין עָלָיו עַל יְדֵי קוֹלוֹת הַלֵּלּוּ אֲבָל עַל יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה גַּם זֶה אֵין מוֹעִיל כִּי הַגְּנִיחוֹת וְצַעֲקַת אָח הַנַּ"ל הֵם קוֹל בְּלֹא דִּבּוּר וְקוֹל זֶה בְּחִינַת אֲבָהָן כִּי

הַקּוֹל כָּלוּל מֵאֵשׁ מַיִם רוּחַ (תִּקּוּן סט), שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלָת אֲבָהָן וְהֵם נִרְאִין וְנִתְגַּלִּין רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עָפָר מָאנָא דְּכֻלְּהוּ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה אֵין מוֹעִיל לוֹ גַּם הַקּוֹלוֹת הַנַּ"ל וְגַם עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ אֵין מוֹעִיל לוֹ רְפוּאָה כִּי עִקַּר הָרְפוּאָה הִיא עַל יְדֵי הִתְמַזְּגוּת הַיְסוֹדוֹת כִּי יֵשׁ אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת: אֵשׁ, מַיִם, רוּחַ, עָפָר וְצָרִיךְ לָזֶה חָכְמָה גְּדוֹלָה שֶׁיֵּדַע עַל פִּי [הרפואה] לְמַזֵּג הַיְסוֹדוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִן הָעֲשָׂבִים כְּפִי הָרְפוּאָה שֶׁצָּרִיךְ זֶה הַחוֹלֶה לְפִי קִלְקוּל הַיְסוֹד, שֶׁנִּתְקַלְקֵל וְנֶחֱלַשׁ אֵצֶל זֶה הַחוֹלֶה [גַּם בְּהַכָּרַעַת הַקּוֹל יֵשׁ בְּחִינַת הִתְמַזְּגוּת הַיְסוֹדוֹת] וְעַל כֵּן עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְגַּם בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כִּי כֻּלָּם מִתְגַּלִּין רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת עָפָר שֶׁהִיא מָאנָא דְּכֻלְּהוּ עַל כֵּן אֵין לוֹ רְפוּאָה. ב. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא שֶׁצְּרִיכִין לַחְתֹּר וְלִמְצֹא הַמַּיִם, שֶׁמִּשָּׁם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה וְאֵלּוּ הַמַּיִם הֵם בְּחִינַת עֲצוּת שֶׁמִּשָּׁם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כ"ה) : "אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֲצוּת מֵרָחֹק אֱמוּנָה אָמֵן" שֶׁעַל יְדֵי הָעֲצוּת גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה וְעֲצוּת הֵם בְּחִינַת עֹמֶק הַלֵּב הַיְנוּ כְּשֶׁנִּתְקַלְקֵל וְנוֹפֵל הָאֱמוּנָה עַד שֶׁאֵין מוֹעִיל אֲפִלּוּ קוֹל צְעָקָה, שֶׁהוּא קוֹל בְּלֹא דִּבּוּר כַּנַּ"ל אָזַי צְרִיכִין לִצְעֹק מִן הַלֵּב לְבַד, בִּבְחִינַת (אֵיכָה ב) : "צְעַק לִבָּם אֶל ה'' שֶׁהוּא צְעָקַת הַלֵּב לְבַד, בְּלִי קוֹל בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ק"ל) : "מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'' מַעֲמָקָא דְּלִבָּא וְעֹמֶק הַלֵּב זֶה בְּחִינַת עֲצוּת בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ) "מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ" וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֵין מוֹעִיל קוֹל צְעָקָה מֵחֲמַת נְפִילַת הָאֱמוּנָה אָזַי צְרִיכִין לִצְעֹק מִן הַלֵּב לְבַד בְּלִי קוֹל רַק מֵעָמְקָא דְּלִבָּא וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין הָעֲצוּת כַּנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת "מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה'' וְכוּ וְעַל יְדֵי הָעֲצוּת שֶׁנִּתְגַּלִּין בָּעוֹלָם וְדַהַיְנוּ שֶׁיּוֹדְעִין בָּעוֹלָם לִתֵּן עֵצָה לְנַפְשָׁם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַה שֶּׁצָּרִיךְ] עַל יְדֵי זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה, בִּבְחִינַת: "עֲצוּת מֵרָחֹק אֱמוּנָה אָמֵן", כַּנַּ"ל וַאֲזַי חוֹזֵר וְנִתְתַּקֵּן כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כִּי הָעֲצוּת הֵם בְּחִינַת פֶּלֶא בְּחִינַת: "עֲצוּת מֵרָחֹק אֱמוּנָה אָמֵן", כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֲצוּת מֵרָחֹק'' וְכוּ וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן וּמְקַבֵּל רְפוּאָה לְהַמַּכּוֹת הַמַּפְלָאוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת: "וְהִפְלָא ה אֶת מַכָּתְךָ'' וְכוּ גַּם תְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת פְּלָאוֹת בְּחִינַת (שְׁמוֹת ט"ו) : "נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶּלֶא'' וְכֵן זְכוּת אָבוֹת, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ע"ח) : "נֶגֶד אֲבוֹתָם עָשָׂה פֶּלֶא'' וְזֶהוּ: "וְאָנכִי תִּרְגַּלְתִּי לְאֶפְרִים'' (הוֹשֵׁעַ י"א) זֶה בְּחִינַת עֲצוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"א) : "הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָיִךְ'' הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתָךְ קָחֵם עַל זְרוֹעָתָיו זֶה בְּחִינַת זְכוּת אָבוֹת, שֶׁהֵם "זְרוֹעוֹת עוֹלָם'' (דברים ל"ג) וְלֹא יָדְעוּ כִּי רָפָאתִים כִּי בֶּאֱמֶת עַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה רְפוּאָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם, בְּרֵישָׁא חֲשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא חֹשֶׁךְ זֶה בְּחִינַת הֶעְדֵּר הָעֲצָה, בִּבְחִינַת (אִיּוֹב ל"ח) : "מִי זֶה מַחְשִׁיךְ עֵצָה בְּמִלִּין'' וְאַחַר כָּךְ, כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הָעֲצָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹמֶק, בְּחִינַת מַיִם עֲמֻקִּים זֶה בְּחִינַת (שָׁם י"ב) : "מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ'' וְכָל מַה שֶּׁנִּתְגַּלֶּה יוֹתֵר הָאוֹר, דְּהַיְנוּ הָעֵצָה וְנִדְחֶה הַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא הֶעְדֵּר הָעֵצָה

נִתְגַּדֵּל הָאֱמוּנָה בְּיוֹתֵר כִּי עִקַּר גְּדוּל הָאֱמוּנָה הוּא בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים צ"ב) : "וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת" דְּהַיְנוּ כָּל מַה שֶּׁנִּדְחֶה וְהוֹלֵךְ חֵלֶק מֵהַלַּיְלָה וְנִתְקָרֵב אֶל אוֹר הַיּוֹם נִתְגַּדֵּל הָאֱמוּנָה בְּיוֹתֵר וְכֵן הוֹלֶכֶת וְנִגְדֶּלֶת מְעַט מְעַט כְּפִי מַה שֶּׁנִּדְחֶה מֵהַלַּיְלָה וְנִתְקָרֵב יוֹתֵר אֶל הַיּוֹם עַד שֶׁבְּאוֹר הַיּוֹם אָז נִתְגַּדֵּל הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת (אֵיכָה ג) : "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ" וְאָז בְּאוֹר הַיּוֹם, הוּא עִקַּר צְמִיחַת הָרְפוּאָה בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ח) : "אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח" נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָעֵצָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ דְּהַיְנוּ שֶׁנִּדְחֶה הַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה, וְנִתְגַּלֶּה הָאוֹר, בְּחִינַת יוֹם עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הָרְפוּאָה בִּבְחִינַת: "אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ" וְכוּ וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מַאי טַעֲמָא עִזִּי מַסְגֵּן בְּרֵישָׁא וְהָדַר אִמְרֵי כִּבְרֵיתְוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּרֵישָׁא חָשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא (שַׁבָּת עז:) עִזִּי זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת (תְּהִלִּים צ"ג) "לָבֵשׁ ה עז הִתְאַזָּר" בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה י"א) : "וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו, וֶאֱמוּנָה אֵזוֹר" וְכוּ וְהָדַר אִמְרֵי אִמְרֵי בְּחִינַת הָרְפוּאָה בְּחִינַת (שָׁם נ"ז) : "אָמַר ה וּרְפָאתִיו" וְזֶהוּ אָמַר, רָאשֵׁי תֵבוֹת: אֵשׁ מַיִם רוּחַ, שֶׁמִּשָּׁם הָרְפוּאָה הַיְנוּ מִפְּנֵי מָה עִקַּר הָרְפוּאָה עַל יְדֵי אֱמוּנָה כִּי צָרִיךְ לְהַקְדִּים אֱמוּנָה בִּתְחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ זוֹכִין לִרְפוּאָה וְהֵשִׁיב: כִּבְרִיתְוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּרֵישָׁא חָשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא הַיְנוּ, כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁבְּרֵישָׁא חָשׁוֹכָא וְכוּ כִּי עִקַּר גְּדוּל הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הָעֵצָה שֶׁהִיא בְּחִינַת: "מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ" כִּי אֵין הָאֱמוּנָה נִגְדֶּלֶת בִּשְׁלֵמוּת רַק בְּאוֹר הַיּוֹם וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְקַבֵּל הָרְפוּאָה רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה כִּי צְמִיחַת הָרְפוּאָה הִיא רַק בְּאוֹר הַיּוֹם בִּבְחִינַת: "אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ" וְכוּ. כַּנַּ"ל. ג. וְלִדְלּוּת וּלְגַלּוּת הַמַּיִם הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ הָעֵצוֹת לָזֶה צְרִיכִין אִישׁ תְּבוּנוֹת, בִּבְחִינַת: "מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ, וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יִדְלֶנָּה" (דְּבָרִים ל"ב). "כִּי גוֹי אֹבַד עֵצוֹת הֵמָּה, וְאֵין בָּהֶם תְּבוּנָה" כִּי כְּשֶׁאֵין תְּבוּנָה, עֲצָתוֹ אֲבוּדָה כִּי הִתְגַּלּוּת הָעֵצָה עַל יְדֵי אִישׁ תְּבוּנָה כַּנַּ"ל וְאִישׁ תְּבוּנוֹת הוּא, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְשָׁמָה בִּבְחִינַת (אִיּוֹב ל"ב) : "וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם" וְצָרִיךְ לְזַכֵּךְ וּלְצַחְצֵחַ הַנְּשָׁמָה וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַמַּשְׂכֹּת רוּחָנִיּוּת אֱלקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת שַׁדַּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִמְצוּם כִּי שַׁדַּי עַל שֵׁם שֶׁאָמַר לְעוֹלָמוֹ דַּי, (כְּמוּבָא בְּפֵירֻשִׁ"י פָּרָשַׁת מִקֵּץ, וְעַיֵּן בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה ה וּפָרָשָׁה מ"ו, חֲגִיגָה י"ב) וְעַל יְדֵי זֶה מְצַחְצֵחַ הַנְּשָׁמָה וְזֶהוּ: "וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם" שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת שַׁדַּי, דְּהַיְנוּ הַמַּשְׂכֹּת רוּחָנִיּוּת אֱלקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים עַל יְדֵי זֶה מְצַחְצֵחַ הַנְּשָׁמָה, וְאָז הוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי הַמַּשְׂכֹּת רוּחָנִיּוּת אֱלקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, דְּהַיְנוּ לְתוֹךְ גּוּפִים עַל יְדֵי זֶה נִכְפָּל וְנִתְרַבֶּה פַּרְנָסָתוֹ כִּי כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים, דְּהַיְנוּ לְתוֹךְ גּוּפִים זֶה בְּחִינַת בְּרִיאָה כִּי נַעֲשֶׂה עַתָּה בְּרִיאָה חֲדָשָׁה עַל יְדֵי חִבּוּר רוּחָנִיּוּת אֱלקוּת עִם

הַגּוּף וְהַצְּמָצוּם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַבְּרִיאָה וַאֲזַי תֵּכֶף כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה אֵיזֶה בְּרִיאָה, אֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן פַּרְנָסָה תֵּכֶף כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְפַרְנֵס מִקֶּרֶנִי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִנִּים (עֲבוֹדָה זָרָה ג:) וְתֵכֶף שֶׁיֵּשׁ בְּרִיאָה, תֵּכֶף הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן פַּרְנָסָה כִּי הַנְּשָׁמָה לְבַד אֵינָהּ צְרִיכָה פַּרְנָסָה וְכֵן הַגּוּף לְבַד אֵינוֹ צָרִיךְ גַּם כֵּן פַּרְנָסָה וְעִקַּר צֶרֶךְ הַפַּרְנָסָה הוּא רַק כְּשֶׁנִּתְחַבֵּר הַנְּשָׁמָה עִם הַגּוּף דְּהַיְנוּ שְׁתּוּפָא דְּנַפְשָׁא וּבִשְׂרָא (עיין הקדמת התיקונים) אָז צְרִיכִין פַּרְנָסָה וְעַל כֵּן, עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ צְמָצוּמִים וְגוּפִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּרִיאָה, בְּחִינַת שְׁתּוּפָא דְּנַפְשָׁא וְגוּפָא עַל יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה וְנִכְפַּל פַּרְנָסְתּוֹ כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁיֵּשׁ בְּרִיאָה, נוֹתֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ פַּרְנָסָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (בְּרָכוֹת ס"ג) : כָּל הַמְשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם בְּצַעֲרוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ וּמְשַׁתֵּף רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמָצוּם שֶׁהוּא בְּחִינוֹת צַעַר אֲזַי כּוֹפְלִין לוֹ פַּרְנָסְתּוֹ כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ, וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ שַׁדַּי זֶה בְּחִינוֹת הַצְּמָצוּם בְּחִינוֹת הַמְשָׁכַת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת לְתוֹךְ הַצְּמָצוּם בְּחִינַת מְשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם בְּצַעֲרוֹ עַל יְדֵי זֶה: "וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ" הַיְנוּ רִבּוּי הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה הוּא מְצַחְצֵחַ נַפְשׁוֹ כִּי אֲכִילַת הַצַּדִּיק הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַנְּשָׁמָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"ג) "צַדִּיק אוֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ" וּשְׂבִיעַת הַנֶּפֶשׁ זֶה בְּחִינַת הַצַּחְצָחוֹת שֶׁמְּצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ח) : "וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ" וַאֲזַי כְּשֶׁמְּצַחְצֵחַ נִשְׁמָתוֹ אָז הוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת בְּחִינַת: "וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּחַיֵּנִם" כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלִּין הָעֲצוּת כַּנַּ"ל וּמִשָּׁם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה וְכוּ כַּנַּ"ל ד. וְדַע, שֶׁעַל יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה וְנִתְחַזֵּק אֱמוּנוֹת כְּזִבְיּוֹת, אֱמוּנוֹת הָעֲבוֹדָה זָרָה וְכַיּוֹצֵא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל כ"ו) "אִמְלְאָה הֶחֳרָבָה", כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל וְכוּ (עַיֵּן מְגִלָּה ו) (ועיין רש"י תולדות ע"פ ולאם מלאם יאמץ) כִּי עִקַּר קִיּוּם וְחִזּוּק אֱמוּנוֹת כְּזִבְיּוֹת הוּא מִנְּפִילַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וּכְשֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה, מִזֶּה נַעֲשִׂין גֵּרִים כִּי עַל יְדֵי שֶׁנִּלְקָטִין וְנִבְרָרִין נְפִילַת הָאֱמוּנָה שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת אֱמוּנָתָם עַל יְדֵי זֶה נֶחֱלָשׁ כֹּחַ אֱמוּנָתָם וַאֲזַי הֵם חוֹזְרִים לֶאֱמוּנָתֵינוּ הַקְּדוֹשָׁה וְנַעֲשִׂין גֵּרִים וְלִפְעָמִים נַעֲשִׂין גֵּרִים בְּכֹחַ וְלִפְעָמִים נַעֲשִׂין גֵּרִים בְּפֹעַל הַיְנוּ אוֹ שֶׁנַּעֲשִׂין גֵּרִים מַמָּשׁ בְּפֹעַל שֶׁבָּאִין עַכּוּ"ם וּמִתְגַּיְּרִין אוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה רַק בְּכֹחַ שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אֱמוּנָה הַנְּפוּלָה וְנֶחֱלָשׁ אֱמוּנָתָם עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה לָהֶם בְּמָקוֹם שֶׁהֵם הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וּמַאֲמִינִים שָׁם בְּמָקוֹם שֶׁהֵם שֶׁיֵּשׁ יָחִיד קַדְמוֹן יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (מַלְאָכִי א) : "בְּכָל מָקוֹם מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמִי" וְזֶה תָּלוּי כְּפִי חֹזֶק הָאֱמוּנָה כְּזִבְיּוֹת שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּה הָיְנוּ כְּשֶׁהָאֱמוּנָה כְּזִבְיּוֹת הָיְתָה חֲזָקָה בִּתְחִלָּה אָז אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִין אוֹתָהּ וּמַעֲלִין הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה דְּקְדֻשָּׁה מִשָּׁם וְנַעֲשִׂין גֵּרִים אָז נַעֲשִׂין גֵּרִים בְּפֹעַל מַמָּשׁ וּכְשֶׁהָאֱמוּנָה כְּזִבְיּוֹת לֹא הָיְתָה חֲזָקָה כָּל כָּךְ בַּתְּחִלָּה אָז כְּשֶׁנִּשְׁבֶּרֶת וּמְהַפְּכִין אוֹתָהּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה אָז אֵין נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה רַק גֵּרִים בְּכֹחַ ה. וְהִנֵּה הַכְּלָל, שֶׁעַל

יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין אֱמוּנָה הַנִּפּוּלָה עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וּמַחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַגֵּרִים נַעֲשִׂין מִלְּקִיטַת נְפִילַת הָאֱמוּנָה עַל כֵּן הֵם מַזִּיקִין לְיִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת (קִדּוּשִׁין ע:) : קָשִׁים גֵּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפַּחַת סַפַּחַת הַיְנוּ מַכּוֹת, בְּחִינַת מַכּוֹת מַפְלָאוֹת הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַגֵּרִים נַעֲשִׂין מִלְּקִיטַת נְפִילַת הָאֱמוּנָה עַל כֵּן הֵם קָשִׁים כְּסַפַּחַת כַּנַּ"ל וְאֵלּוּ הַגֵּרִים הֵם מַכְנִיסִין גַּאֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֲגִיגָה ה:) : "בַּמִּסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשִׁי מִפְּנֵי גַּוֵּהּ" מִפְּנֵי גַּאֲוָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּתְּנָה לָעַכּוּ"ם נִמְצָא שֶׁהַגַּאֲוָה דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל נָפְלָה אֲלֵיהֶם וְעַל כֵּן כְּשֶׁחוֹזְרִים עַכּוּ"ם וּמִתְגַּיְּרִין הֵם מְבִיאִין עִמָּהֶם גַּאֲוָה שֶׁהָיְתָה אָצְלָם כַּנַּ"ל וּמַכְנִיסִין בְּיִשְׂרָאֵל גַּאֲוָה וְעַל יְדֵי זֶה נוֹטְלִין חֶרֶב הַגַּאֲוָה מַנְהִיגֵי הַדּוֹר, שֶׁמִּתְגָּאִים עַל הַדּוֹר בְּחִנָּם כִּי יֵשׁ מַנְהִיגִים, שֶׁמִּתְנַהֲגִים בְּרִבָּנוּת וּמוֹשְׁלִים עַל עַם דַּל וְהֵם מִתְגָּאִים עַל הַדּוֹר בְּחִנָּם כִּי לֹא נִתַּן לָהֶם גְּדֻלָּה מִן הַשָּׁמַיִם כְּלָל רַק הֵם מִתְגָּאִים מֵעַצְמָם עַל הַדּוֹר בְּחִנָּם וְהֵם מְקַבְּלִין חֶרֶב הַגַּאֲוָה, בִּבְחִינַת (דְּבָרִים ל"ג) "וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ" עַל יְדֵי הַגֵּרִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם מַכְנִיסִין גַּאֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וּמוֹשְׁלִים עַל עַם דַּל בְּחִנָּם וְיֵשׁ לָהֶם כֹּחַ אָפִלּוּ לְהַעֲנִישׁ אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַכְנִיעַ עַצְמוֹ תַּחַת מֶמְשַׁלְתָּם וְכָל זֶה עַל יְדֵי חֶרֶב הַגַּאֲוָה הַנַּ"ל וּבֶאֱמֶת אֵין זֶה נִקְרָא מַעֲנִישׁ, אֶלָּא מַזִּיק כִּי הֵן מַזִּיקֵי עֻלְמָא לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפַּחַת בְּחִינַת סְפִיחִים שֶׁגְּדֵלִים מֵאֲלֵיהֶם הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַגֵּרִים נוֹטְלִין גַּאֲוָה מַנְהִיגֵי הַדּוֹר שֶׁגְּדֵלִים מֵאֲלֵיהֶם וּמִתְגָּאִין מֵעַצְמָן עַל הַדּוֹר בְּחִנָּם כִּי לֹא נִתַּן לָהֶם גְּדֻלָּה מִן הַשָּׁמַיִם כְּלָל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָאִים גֵּרִים, עַל שֵׁם (תְּהִלִּים ס"ג) "יַגִּירֻהוּ עַל יְדֵי חָרֶב" כִּי עַל יְדֵי הַגֵּרִים נַעֲשָׂה חֶרֶב הַגַּאֲוָה כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי הַגַּאֲוָה שֶׁל אֵלּוּ הַמַּנְהִיגֵי הַדּוֹר עַל יְדֵי זֶה הֵם מַגְבִּירִים תַּאֲוַת נְאוּף בָּעוֹלָם בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ו) : "וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה תָּצוּד" שֶׁעַל יְדֵי גַּאֲוָה מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף (עיין סוטה ד:) שֶׁהִיא בְּחִינַת חוֹתָם דְּסִטְרָא אַחֲרָא בְּחִינַת (וַיִּקְרָא ט"ו) הַחִתִּים בְּשָׂרוֹ מִזֹּבוֹ כִּי עַל יְדֵי חֶרֶב הַגַּאֲוָה דְּקֻדֻּשָּׁה מִתְגַּבְּרִים עַל תַּאֲוַת נְאוּף בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מ"ה) : "חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ" אֲבָל עַל יְדֵי חֶרֶב הַגַּאֲוָה שֶׁל אֵלּוּ הַמַּנְהִיגִים הַנַּ"ל שֶׁמְּקַבְּלִים מֵהַגֵּרִים כַּנַּ"ל מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, תַּאֲוָה זוֹ כַּנַּ"ל ז. וּלְהִנָּצֵל מִזֶּה הוּא עַל יְדֵי הַמָּגִנִּים שֶׁבַּדּוֹר כִּי יֵשׁ מָגִנֵּי אֶרֶץ, שֶׁהֵם מְגִנִּים עָלֵינוּ וּמַצִּילִין אוֹתָנוּ כִּי הֵם מַכְנִיעִין הַחוֹתָם דְּסִטְרָא אַחֲרָא שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי הַגַּאֲוָה כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת (אִיּוֹב מ"א) : "גַּאֲוָה אֲפִיקֵי מָגִנִּים סָגוּר חוֹתָם צַר" שֶׁהֵם סוֹגְרִין וּמַכְנִיעִין חוֹתָם דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת תַּאֲוָה הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי גַּאֲוָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי שֶׁהֵם מַכְנִיעִין זֹאת הַתַּאֲוָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חוֹתָם דְּסִטְרָא אַחֲרָא עַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה בְּחִינַת תְּפִלִּין, מֹחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹתָם דְּקֻדֻּשָּׁה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) : "שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ" (עַיֵּן תִּקּוּן א וְתִקּוּן כ"ב) כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחִין עַל יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת נְאוּף כִּי עִקַּר הַמֹּחַ עַל יְדֵי

לֵחוֹת הַגּוּף כִּי הַמֹּחַ הוּא כְּמוֹ נֵר דּוֹלֵק וְהַלֵּחוֹת שֶׁבַּגּוּף הֵם עוֹלִין לְהַמֹּחַ וְנַעֲשִׂין שְׁמָנִים אֶל הַמֹּחַ נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַמֹּחִין עַל יְדֵי לֵחוֹת וְשַׁמְנוּנִית הַגּוּף עַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין תַּאֲוַת נְאוּף וְאֵין יוֹצְאִין לֵחוֹת וְשַׁמְנוּנִית הַגּוּף לַחוּץ עַל יְדֵי זֶה עוֹלִין הַלֵּחוֹת אֶל הַמֹּחַ וְנַעֲשֶׂה שְׁמָנִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַמֹּחִין עַל כֵּן עַל יְדֵי הַמַּגְנִים הַנַּ"ל שֶׁמַּכְנִיעִין תַּאֲוָה זוֹ עַל כֵּן הֵם עוֹשִׂין עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין, מֹחִין כַּנַּ"ל כִּי הֵם מַעֲלִין לֵחוֹת הַגּוּף מִבְּחִינַת הֶחָתִים בְּשָׂרוֹ עוֹשִׂין מְזֶה מֹחִין בְּחִינַת תְּפִלִּין כִּי תְּפִלִּין הֵם הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין וְעַל כֵּן נִקְרְאוּ הַתְּפִלִּין יְקָר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה ט"ז:) "וְיִקַּר" אֵלּוּ תְּפִלִּין כִּי הַתְּפִלִּין נַעֲשִׂין עַל יְדֵי תִּקּוּן תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהִיא בְּחִינַת: "אֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה תָּצוּד", כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִקְרְאִין הַתְּפִלִּין פְּאֵר (סוכה כ"ה) כִּי נַעֲשִׂין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַגַּאֲוָה וְהַהִתְפָּאֲרוּת, שֶׁמְּבִיאִין הַגֵּרִים כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת ג) : "וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה" מֹשֶׁה הוּא הַדַּעַת בְּחִינַת מֹחִין, תְּפִלִּין הוּא רוֹעֶה דִּקְדֻשָּׁה, הֶפֶךְ "רֹעֶה זוֹנוֹת" (מִשְׁלֵי כ"ט) וְזֶה בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת מֹשֶׁה הָיָה רוֹעֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שִׁין שֶׁל שִׁלְשָׁה רָאשִׁים, שִׁין שֶׁל אַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים הַנַּ"ל שַׁדַּי שֶׁל תְּפִלִּין, זֶה בְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְצַמְצֵם אֶת מֹחוֹ וְשִׂכְלוֹ שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ אֶת הַמֹּחַ לָצֵאת חוּץ לַגְּבוּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְשׂוֹטֵט הַמֹּחַ בַּמֶּה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לְפִי מַדְרֵגָתוֹ בִּבְחִינַת (חֲגִיגָה י"ג) בְּמֻפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ, בִּמְכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחְקֹר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שַׁדַּי בְּחִינַת צִמְצוּם כִּי שַׁדַּי שֶׁיֵּשׁ דַּי בֶּאֱלֹקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה (כַּמּוּבָא בְּפֵירֵשׁ"י פָּרָשַׁת לְךְ) הַיְנוּ שֶׁכָּל בְּרִיָּה יֵשׁ לוֹ דַּי וּגְבוּל בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאָסוּר לוֹ לֵילֵךְ בְּשִׂכְלוֹ כִּי אִם עַד הַגְּבוּל, לֹא יוֹתֵר כִּי כָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ גְּבוּל וְצִמְצוּם בְּשִׂכְלוֹ לְפִי עֶרְכּוֹ שֶׁאֲפִלּוּ בְּקְדֻשָּׁה אָסוּר לוֹ לָצֵאת חוּץ לַגְּבוּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת: בְּמֻפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ, בְּחִינַת (שְׁמוֹת י"ט) : "פֶּן יֶהֱרְסוּ אֶל ה לִרְאוֹת" וְכוּ [פי כל אחד ואחד יש לו גבול וצמצום בידיעת אלקותו, לפי ערכו ומדרגתו כי מה שנחשב להקטן במעלה בחינת במופלא ממנו שהוא למעלה ממדרגתו, וצריך לצמצם שכלו שם זה אצלו בחינת במופלא ממנו והאדם הגדול ממנו במעלה הגבוה הוא יכול להשיג זאת רק שהוא יש לו צמצום וגבול אחר גבוה ממנו ששם הוא צריך לצמצם שכלו וכן אדם הגבוה עוד יותר גם זה אינו נחשב אצלו בחינת במופלא ממנו רק שיש לו צמצום וגבול גבוה עוד יותר וכן בכל אדם ואדם לפי מדרגתו נמצא שלכל אדם וכל בריה יש לו צמצום וגבול מיוחד בהשגת אלקותו יתברך לפי מדרגתו שעד זה הגבול מותר לרדוף מחשבתו להשיג ממנו יתברך, לא יותר וזה בחינת שדי, שדרז"ל שיש די באלקותו לכל בריה היינו שכל בריה ובריה יש לו די וגבול וצמצום באלקותו היינו בידיעת אלקותו היינו שכל בריה ובריה יש לו די וצמצום וגבול מיוחד בפני עצמו בידיעת אלקותו כפי מדרגתו וזהו שיש

דִּי בְּאַלְקוּתוֹ לְכָל בְּרִיָּה] וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם ל"ג) : "וְשַׂמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר", הַנֶּאֱמָר בְּמֹשֶׁה בְּעֵת שֶׁזָּכָה לִרְאוֹת וּלְהַשִּׂיג מַה שֶּׁהִשִּׂיג הַיְנוּ שֶׁהִבְטִיחוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהָגֵן עָלָיו שֶׁיִּהְיֶה נִסְתָּר בְּנִקְרַת הַצּוּר, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁלֹּא יֵצֵא הַמֹּחַ לְשׁוֹטֵט חוּץ לַגּוּף שֶׁהָיָה לוֹ ח. וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין דִּבּוּרִים כְּשֵׁרִים לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב אֶת הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת כִּי יֵשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁנְּפָלוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב אוֹתָם בְּכָל מִינֵי מַטְעַמִּים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) : "סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים, כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי" וְעַל יְדֵי תִּקּוּן וְזִכּוּךְ הַמֹּחִין, שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי מָגֵנִּי אֶרֶץ כַּנַּ"ל מִזֶּה נַעֲשֶׂה אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת לְהַחֲיוֹתָם כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַמֹּחַ הוּא בְּהַדִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב) : "מְפִיו דַּעַת וּתְבוּנָה" וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַמֹּחִין זַכִּים, נַעֲשִׂין דִּבּוּרִים כְּשֵׁרִים וּבָהֶם מְשִׁיבִין אֶת הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת, בִּבְחִינַת (שָׁם כ"ו) : שִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם הַיְנוּ עַל יְדֵי תִּפְלִּין מֹחִין שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים עַל יָדָם נַעֲשִׂין שִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם, הַיְנוּ בְּחִינַת דִּבּוּרִים כְּשֵׁרִים הַנַּ"ל שֶׁבָּהֶם מְשִׁיבִין הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנָּפְלוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת (שָׁם כ"ד) : שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וְקָם (תְּהִלִּים י"ב). אִמְרוֹת ה אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם הַיְנוּ בְּחִינַת הָאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי זִכּוּךְ הַמֹּחִין, בְּחִינַת תִּפְלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: מְזֻקָּק שִׁבְעָתַיִם, כַּנַּ"ל ט. וְזֶה בְּחִינַת חָלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ (עיין ברכות נה:) כִּי אֵלּוּ הַמַּאֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הֵם בְּחִינַת מַלְאָךְ בְּחִינַת חָלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ כִּי הַדִּבּוּר הוּא הָרִשְׁימָה שֶׁל הַמֹּחַ כִּי מַה שֶּׁנִּרְשָׁם וְנֶעֱלָם בַּמֹּחַ נֶחֱקָק וְנִרְשָׁם בְּהַדִּבּוּר וּכְשֶׁהַמֹּחִין זַכִּים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת כַּנַּ"ל אֲזַי גַּם כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַמֹּחַ בִּשְׁעַת שֵׁנָה וְאֵין נִשְׁאָר רַק הָרִשְׁימָה שֶׁל הַמֹּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּבּוּר אֲזַי גַּם הָרִשְׁימָה זַכָּה, בִּבְחִינַת חָלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ וְזֶה בְּחִינַת שֶׁאַחַר הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה בָּא שַׂר צְבָא ה וְאָמַר: "עַתָּה בָּאתִי" (יְהוֹשֻׁעַ ה) הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה זֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת בְּחִינַת שֵׁנָה שֶׁאָז הַדַּעַת מִסְתַּלֵּק, וְאֵין נִשְׁאָר רַק הָרִשְׁימוּ אָז הוּא בְּחִינַת: "וַיֹּאמֶר וְכוּ אֲנִי שַׂר צְבָא ה", דְּהַיְנוּ מַלְאָךְ "עַתָּה בָּאתִי", כִּי אָז נִשְׁאָר הָרִשְׁימוּ בִּבְחִינַת מַלְאָךְ בְּחִינַת חָלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "ה יִתֵּן אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב" (תְּהִלִּים ס"ח) ה יִתֵּן אֹמֶר זֶה בְּחִינַת אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת הַנַּ"ל בְּחִינַת הָרִשְׁימָה שֶׁל הַמֹּחַ שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַלְאָךְ כַּנַּ"ל הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב הַיְנוּ מַלְאָכִים כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י, זְכִרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁצְּבָאוֹת הוּא הַנֶּעְלָם שֶׁל שַׁדַּי כִּי הַנֶּעְלָם שֶׁל שִׁין דָּלֶת יוּד הוּא בְּגִימַטְרִיָּא צְבָאוֹת עִם הַכּוֹלֵל, כַּמְבֹאָר שָׁם הַיְנוּ שֶׁהַנֶּעְלָם שֶׁל שַׁדַּי דְּהַיְנוּ כְּשֶׁבְּחִינַת שַׁדַּי שֶׁהוּא הַמֹּחִין נִסְתַּלֵּק בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמֹּחִין בִּשְׁעַת שֵׁנָה וְאֵין נִשְׁאָר רַק הָרִשְׁימוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶעְלָם שֶׁל שַׁדַּי אָז זאת הָרִשְׁימוּ שֶׁהִיא בְּחִינַת נֶעְלָם שֶׁל שַׁדַּי הִיא בִּבְחִינַת צְבָאוֹת, בְּחִינַת מַלְאָךְ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (דָּנִיֵּאל ז) : "וּשְׁעַר רֹאשׁהּ כַּעֲמַר

נְקֵא'' שְׁעַר רֵאשֵׁה זֶה בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת הַמּוֹחִין כִּי הַשְׂעָרוֹת יוֹצְאִין מִן הַמּוֹחִין וּכְשֶׁהַמּוֹחִין נְקִיִּים וְזַכִּים אֲזַי נַעֲשֶׂה גַּם מֵהָרְשִׁימוּ בְּחִינַת מַלְאָךְ וְזֶהוּ: כַּעֲמַר נְקֵא עֲמַר רֵאשֵׁי תֵבוֹת: עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת (תְּהִלִּים ק''ד) בְּחִינַת מַלְאָכִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי הָרְשִׁימוּ כְּשֶׁהַמּוֹחִין נְקִיִּים וְזַכִּים כַּנַּ''ל אֲבָל כְּשֶׁאֵין הַמּוֹחִין נְקִיִּים וְזַכִּים אֲזַי נַעֲשֶׂה מִבְּחִינַת שְׂעָרוֹת בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה י''ג) : ''וּשְׂעִירִים יְרַקְּדוּ שָׁם'' בְּחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי שֵׁד וְזֶה בְּחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה בְּחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ וַחֲלוֹם עַל יְדֵי שֵׁד כִּי חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ זֶה בְּחִינַת אָדָם בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית א) : ''נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ'' כִּדְמוּתֵנוּ זֶה כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּצַלְמֵנוּ בִּבְחִינַת מַלְאָךְ, בְּחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ כִּי בְּשִׁעַת שֵׁנָה הַמּחַ מִסְתַּלֵּק וְאֵין נִשְׁאָר רַק בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה וּכְשֶׁהַמּוֹחִין זַכִּים, אֲזַי גַּם הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁנִּשְׁאָר הוּא בִּבְחִינַת מַלְאָךְ בְּחִינַת: כִּדְמוּתֵנוּ בְּצַלְמֵנוּ שֶׁהַכֹּחַ הַמְדַמֶּה הוּא בְּצַלְמֵנוּ, בִּבְחִינַת מַלְאָךְ כַּנַּ''ל בְּחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ וְזֶה בְּחִינַת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ''נַעֲשֶׂה אָדָם'' וְכוּ אֲבָל חֲלוֹם עַל יְדֵי שֵׁד זֶה בְּחִינַת בְּהֵמָה בִּבְחִינַת (חֲבַקּוּק ב) ''וְשֵׁד בֶּהֱמוֹת יְחִיתַן'' וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים מ''ט) : אָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין הֱיוּ כְּשֶׁאֵינוֹ לָן וְיָשֵׁן בִּיקָר בִּבְחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ''ל הֱיוּ שֶׁאֵינוֹ מְזַכֵּךְ הַמּחִין בִּבְחִינַת תְּפִלִּין אֲזַי: נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ הֱיוּ אָז הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה בִּבְחִינַת בְּהֵמָה בְּחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי שֵׁד שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּהֵמָה כַּנַּ''ל וְזֶה אוֹתִיּוֹת מַלְאָךְ רֵאשֵׁי תֵבוֹת: ''כִּי לְאַלְקִים מָגִנֵּי אֶרֶץ'' (שָׁם מ''ז) כִּי עַל יְדֵי מָגִנֵּי אֶרֶץ נַעֲשֶׂה הַמַּלְאָךְ עַל יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִין הַמּחִין וְהַתְּפִלִּין כַּנַּ''ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ כַּנַּ''ל י. אֲבָל יֵשׁ גַּם לְהַמַּאֲכָלִים חֵלֶק בַּחֲלוֹם כִּי מִן הַמַּאֲכָלִים עוֹלִים עֲשָׂנִים אֶל הַמּחַ וְנִצְטַיְּרִין מֵהֶם חֲלוֹמוֹת בַּשֵּׁנָה עַל כֵּן צְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת הַמַּלְאָךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם הַחֲלוֹם עַל יְדֵי הַמַּאֲכָלִים כִּי כְּשֶׁאֵין חִזּוּק בְּהַמַּלְאָךְ אֲזַי נִפְגָּם הַחֲלוֹם עַל יְדֵי הַמַּאֲכָלִים בִּבְחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי שֵׁד, חַס וְשָׁלוֹם כִּי יֵשׁ שִׁבְעָה אַקְלִימִים וְעַל כָּל אַקְלִים יֵשׁ מַלְאָךְ מְמֻנֶּה בְּחִינַת (זְכַרְיָה ד) : ''שִׁבְעָה עֵינֵי ה הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ'' וְעַל כֵּן בְּכָל אַקְלִים גְּדֵלִים פֵּרוֹת אֲחֵרִים, כְּפִי הַמְמֻנֶּה וְעַל כֵּן הֵם נֶחֱלָקִים לְשִׁבְעָה אַקְלִימִים כְּנֶגֶד בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁמִּשָּׁם נַעֲשִׂין בְּחִינַת הַמַּלְאָכִים כַּנַּ''ל וְהַשֶּׁפַע כְּשֶׁיּוֹרֵדת, מְקַבֵּל אוֹתָהּ תְּחִלָּה הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה שָׁם וְאַחַר כָּךְ יוֹרֶדֶת דֶּרֶךְ הַשֵּׁדִים הַשּׁוֹכְנִים בָּאֲוִיר שֶׁהֵם מְקַבְּלִים אֶת הַשֶּׁפַע בְּדֶרֶךְ מַעֲבָר לְבַד וְאֵין יוֹנְקִים מִמֶּנָּה רַק כְּדֵי חִיּוּתָם לְבַד וְאַחַר כָּךְ יוֹרֶדֶת הַשֶּׁפַע לְמַטָּה לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם וְהַשָּׂדֶה שֶׁהַשֶּׁפַע הוֹלֶכֶת לְשָׁם וְאַחַר כָּךְ מְקַבֵּל הַמֶּלֶךְ אֶת הַשֶּׁפַע (עיין זוהר תרומה קנג) בִּבְחִינַת (דָּנִיֵּאל ד) : ''אַנְתְּ הוּא מַלְכָּא'' וּכְוּ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם עַל הָאִילָן ''דְּמָזוֹן לְכֻלָּא בֵּהּ'' וְכוּ וְזֶה בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ה) : ''מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד'' שֶׁהַמֶּלֶךְ מְקַבֵּל הַשֶּׁפַע מִן הַשָּׂדֶה דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהַשֶּׁפַע בָּאָה לְמַטָּה, אָז מְקַבֵּל אוֹתָהּ הַמֶּלֶךְ וְכָל אֵלּוּ מְקַבְּלִין מִבְּחִינַת שַׁדַּי וְעַל כֵּן כֻּלָּם נִקְרָאִים עַל שֵׁם

שַׁדַּי כִּי שֵׁד עַל שֵׁם שַׁדַּ"י וְכֵן שָׂדֶה עַל שֵׁם שַׁדַּי וְכֵן הָעוֹבֵד הַשָּׂדֶה נִקְרָא עַל שֵׁם שַׁדַּי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כ"ח) : "יְפַתֵּח וִישַׂדֵּד אַדְמָתוֹ" וּכְשֶׁבְּחִינַת הַמַּלְאָךְ חָזָק אֲזַי אֵין הַשֵּׁדִים מְקַבְּלִין הַשֶּׁפַע רַק דֶּרֶךְ מַעֲבָר לְבַד וְאֵין יוֹנְקִים מִמֶּנָּה רַק כְּדֵי חִיּוּתָם לְבַד אֲבָל כְּשֶׁנֶּחֱלָשׁ חַס וְשָׁלוֹם, כֹּחַ הַמַּלְאָךְ אֲזַי הֵם מְקַבְּלִין לְעַצְמָן כֹּחַ הַמַּלְאָךְ וַאֲזַי הַמַּאֲכָלִים הַגְּדֵלִים עַל יָדָם, נִתְעָרֵב בָּהֶן כֹּחַ הַשֵּׁ"ד כִּי הֵם קִבְּלוּ לְתוֹכָן מַמָּשׁ אֶת כֹּחַ הַמַּלְאָךְ נִמְצָא כְּשֶׁגְּדֵלִים הַמַּאֲכָלִים, הֵם גְּדֵלִים עַל יְדֵי תַּעֲרֹבֶת כֹּחַ הַשֵּׁ"ד וּכְשֶׁאוֹכְלִין אֵלּוּ הַמַּאֲכָלִים, נַעֲשֶׂה מֵהֶם חֳלָאִים עַל יְדֵי שֵׁד, חַס וְשָׁלוֹם וְלֹא זוֹ אַף זוֹ כִּי גַּם הֵם יְכוֹלִין לְטַמֵּא אֶת הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, בַּשִּׁנָּה בַּטֻּמְאָה הַיָּדוּעַ, חַס וְשָׁלוֹם כִּי הַמַּלְאָךְ הוּא בְּחִינַת אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל א) : "מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בּוֹעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים" וּכְשֶׁנֶּחֱלָשׁ כֹּחַ הַמַּלְאָךְ, וַאֲזַי הַשֵּׁדִים מְקַבְּלִין לְעַצְמָן כֹּחַ הַמַּלְאָךְ אֲזַי הֵם מְחַמְּמִין עַל יְדֵי הָאֵשׁ הַזֶּה וּמְטַמְּאִין, חַס וְשָׁלוֹם, בַּטֻּמְאָה הַנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת הַמַּלְאָךְ וְחִזּוּק הַמַּלְאָךְ הוּא עַל יְדֵי שִׂמְחָה בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ט"ו) לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים זֶה בְּחִינַת הַמַּלְאָךְ, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ס"ג) "וּמַלְאָךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם" שֶׁנִּתְחַזֵּק עַל יְדֵי לֵב שָׂמֵחַ וְעַל כֵּן מְקוֹם הַמַּלְאָכִים נִקְרָא שְׂחָקִים עַל שֵׁם שְׂחוֹק וְשִׂמְחָה כִּי עִקַּר חִזּוּק הַמַּלְאָכִים עַל יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (שֶׁרַב] (שֶׁר יִרְמְיָה) הָיָה בָּדַח טוֹבָא, וְאָמַר תְּפִלִּין קָא מַנַּחְנָא (בְּרָכוֹת ל, וְעַיֵּן תר"י שָׁם) הַיְנוּ, כִּי עַל יְדֵי תְּפִלִּין מְחַיִּן נַעֲשֶׂה בְּחִינַת הַמַּלְאָךְ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ שִׂמְחָה כְּדֵי לִתֵּן חִזּוּק לְהַמַּלְאָךְ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁחָלַם לְאָדָם חֲלוֹם לֹא טוֹב, הַתִּקּוּן הוּא תַּעֲנִית (עיין שבת י"א) כִּי תַּעֲנִית הוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צ) : "שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ" שֶׁעַל יְדֵי תַּעֲנִית נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה נוֹתְנִין חִזּוּק לְהַמַּלְאָךְ וּמְתַקְּנִין וּמַכְנִיעִין אֶת בְּחִינַת הַחֲלוֹם רָע שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי שֵׁ"ד שֶׁבָּא עַל יְדֵי שֶׁאֵין חִזּוּק בְּהַמַּלְאָךְ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵין רוֹצֶה לְהִתְעַנּוֹת עַל הַחֲלוֹם אוֹמְרִים לוֹ הַמֵּיטִיבִין : "לֵךְ אֱכל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ", (קֹהֶלֶת ט) הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ בִּבְחִינַת שִׂמְחָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחַזֵּק אֶת הַמַּלְאָךְ וּמַכְנִיעַ אֶת הַשֵּׁדִים שֶׁעַל יָדָם נִתְקַלְקֵל הַחֲלוֹם עַל יְדֵי הַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל וְעִקַּר חִזּוּק הַמַּלְאָךְ הוּא בְּנִיסָן כִּי נִיסָן רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִמְלָכִים (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ב) וְאָז נִתְחַדֵּשׁ כָּל הַהִתְמַנּוּת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְאָז נוֹתְנִין לְכָל הַמַּלְאָכִים הַהִתְמַנּוּת שֶׁלָּהֶם וַאֲזַי נִתְחַדֵּשׁ הָרָצוֹן שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת (דָּנִיֵּאל ד) : "וּכְמִצְבְּיֵהּ עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא" כִּי אָז נוֹתְנִין לְכֻלָּם הַהִתְמַנּוּת שֶׁלָּהֶם כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְאָז יֵשׁ לְהַמַּלְאָכִים שִׂמְחָה וְנִתְחַזְּקִין כִּי אָז, בְּנִיסָן, הוּא זְמַן הַגְּאֻלָּה, כִּי בְּנִיסָן נִגְאֲלוּ וְזֶה יָדוּעַ, שֶׁעִקַּר גְּלוּת מִצְרַיִם הָיָה לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיוּ שֵׁדִים מְחַמְּמִין אוֹתוֹ וְהוֹלִיד שֵׁדִין וְכוּ (עֵרוּבִין י"ח: בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה כ) וְהַחֹמוּם הוּא עַל יְדֵי חֲלִישׁוּת הַמַּלְאָךְ כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת זֶה הָיָה גָּלוּת

מִצְרַיִם וּבְנֵיסָן נִגְאֲלוּ וְנִתְתַּקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אָז נִמְצָא שֶׁבְּנֵיסָן נִתְחַזֵּק כֹּחַ הַמַּלְאָךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּתְתַּקֵּן בְּנֵיסָן, בְּעֵת גְּאֻלַּת מִצְרַיִם כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ז) : "וְהוֹצֵאתִי אֶת צִבְאֹתַי" בְּחִינַת מַלְאָכִים שֶׁיָּצְאוּ וְנִגְאֲלוּ בְּנֵיסָן (עין מכילתא פ בא) כִּי אָז נִתְחַזְּקוּ וְנִתְתַּקְּנוּ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר הִתְחַדְּשׁוּת הָרָצוֹן בְּחִינַת: "וּכְמִצְבְּיֵהּ עֲבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא" הוּא בְּנֵיסָן כִּי אָז הוּא זְמַן תִּקּוּן וְחִזּוּק שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל אֲבָל גַּם בְּכָל הַשָּׁנָה יְכוֹלִין לְחַדֵּשׁ הָרָצוֹן עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה כִּי עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה נוֹתְנִין חִזּוּק בְּהַמַּלְאָכִים כַּנַּ"ל וַאֲזַי נִתְעוֹרֵר שִׂמְחָה בְּהַמַּלְאָכִים כְּאִלּוּ נִתְחַדֵּשׁ הָרָצוֹן בְּחִינַת "וּכְמִצְבְּיֵהּ עֲבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא", בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כְּאִלּוּ קִבְּלוּ הַהִתְמַנּוּת שֶׁלָּהֶם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אֲבָל עִקַּר הִתְחַדְּשׁוּת הָרָצוֹן הוּא בְּנֵיסָן וַאֲזַי הוּא עִקַּר חִזּוּק שֶׁלָּהֶם וַאֲזַי בְּנֵיסָן הָיָה רָאוּי שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַטֻּמְאָה הַנַּ"ל לְגַמְרֵי מֵאַחַר שֶׁנִּתְתַּקֵּן וְנִתְחַזֵּק כֹּחַ הַמַּלְאָךְ, כַּנַּ"ל. יא. אֲבָל יֵשׁ שֶׁבָּא טֻמְאָה הַנַּ"ל מִבְּחִינָה אַחֶרֶת כִּי דַּע, שֶׁעַל יְדֵי רַבָּנִים וְדַיָּנִים שֶׁאֵינָם כְּשֵׁרִים, שֶׁעוֹשִׁין עִוּוּת הַדִּין עַל יְדֵי זֶה בָּא טֻמְאָה הַנַּ"ל, חַס וְשָׁלוֹם כִּי עַל יְדֵי עִוּוּת הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת (תְּהִלִּים קכ"ב) : "כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט" נוֹפְלִין בְּחִינַת אֲהָבוֹת מִן הַמֶּרְכָּבָה כִּי כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֶּרְכָּבָה שָׁם הוּא בְּחִינַת אַהֲבָה קְדוֹשָׁה בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) : "מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם" וּכְשֶׁנִּפְגָּם הַמֶּרְכָּבָה בְּחִינַת כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט עַל יְדֵי עִוּוּת הַדִּין אֲזַי נוֹפְלִים מִשָּׁם אֲהָבוֹת נְפוּלוֹת וְעַל יְדֵי הָאֲהָבוֹת הַנְּפוּלוֹת בָּא, חַס וְשָׁלוֹם, הַחְמוּם וְהַטֻּמְאָה הַנַּ"ל וְעִוּוּת הַמִּשְׁפָּט נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלִּין רָעִים כִּי יֵשׁ בְּחִינַת תְּפִלִּין מחין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם פְּסֹלֶת כִּי הַתְּפִלִּין מחין נַעֲשִׂין עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הַלֵּחוֹת וְשַׁמְנוּנִית הַגּוּף מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת תְּפִלִּין מחין כַּנַּ"ל וְיֵשׁ לֵחוֹת שֶׁצְּרִיכִין לָצֵאת בִּבְחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וּכְשֶׁמַּעֲלִין בְּחִינַת אֵלּוּ הַשַּׁמְנוּנִית מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ אֶל הַמּחַ אֲזַי נִתְעָרֵב פְּסֹלֶת בְּהַמּחִין וְהַתְּפִלִּין וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט בִּבְחִינַת (חֲבַקּוּק א) : "רָשָׁע מַכְתִּיר אֶת הַצַּדִּיק" הַיְנוּ הַפְּסֹלֶת שֶׁמִּתְעָרֵב וּמְסַבֵּב אֶת הַמּחַ עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין בְּחִינַת טִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל אֶל הַמּחַ עַל יְדֵי זֶה נִתְקַלְקֵל הַמִּשְׁפָּט וְזֶהוּ: עַל כֵּן יָצָא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל, הַיְנוּ קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל כִּי הַמִּשְׁפָּט עַל יְדֵי הַמּחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּשְׁלֹמה (מְלָכִים א ג) :כִּי רָאוּ כִּי חָכְמַת אֱלֹקִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט" וְעַל יְדֵי קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט בְּחִינַת מִשְׁפָּט מְעֻקָּל עַל יְדֵי זֶה בָּא, חַס וְשָׁלוֹם, טֻמְאָה הַנַּ"ל, כַּנַּ"ל מְעֻקָּל אוֹתִיּוֹת עָמֶלֵק, שֶׁעַל יָדוֹ בָּא הַטֻּמְאָה הַנַּ"ל בִּבְחִינַת (דְּבָרִים כ"ה) "אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדָּרֶךְ" (בַּמִּדְבָּר כ"ד). "וַיַּרְא אֶת הַקֵּינִי" "וַיַּרְא אֶת עֲמָלֵק", שֶׁהֵם סְמוּכִים זֶה לָזֶה בַּתּוֹרָה כִּי טֻמְאָה הַנַּ"ל, שֶׁהִיא טֻמְאַת עֲמָלֵק הִיא בָּאָה עַל יְדֵי גֵּרִים, כְּכָל הַמְבאָר לְמַעְלָה וְזֶה בְּחִינַת מַרְאֶה בַּחֲלוֹם [כְּמוֹ שֶׁקּוֹרִין זאת הַטֻּמְאָה מַרְאִין] מַרְאֶה רָאשֵׁי תֵבוֹת: רָשָׁע מַכְתִּיר אֶת הַצַּדִּיק שֶׁעַל יְדֵי זֶה

בָּא טֻמְאָה זוֹ כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי שֶׁנַּעֲשֶׂה עִוּוּת הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל יב. וְאָז כְּשֶׁבָּא טֻמְאָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי עִוּוּת הַמִּשְׁפָּט אֵין תִּקּוּן רַק עַל יְדֵי קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה שֶׁצְּרִיכִין לְקַשֵּׁר הַמֶּרְכָּבָה, בְּחִינַת מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן שֶׁהֵם רְפָאֵל וְגַבְרִיאֵל וְכוּ, שֶׁהֵם מַלְאֲכֵי הַמֶּרְכָּבָה כְּמוּבָא שֶׁצָּרִיךְ לְקַשְּׁרָם, לְתַקֵּן פְּגַם הַמֶּרְכָּבָה הַנַּ"ל שֶׁמְּשָׁם בָּאִין הָאֲהָבוֹת הַנִּפּוּלוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן קֹדֶם הַשָּׁנָה נִתְתַּקֵּן מִקְדְּמוֹנִים לוֹמַר קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה דְּהַיְנוּ: מִימִינִי מִיכָאֵל, וּמִשְּׂמאלִי גַּבְרִיאֵל וְכוּ כִּי עַל יְדֵי קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה נִצּוֹלִין מִטֻּמְאָה הַנַּ"ל. יג. וְזֶה בְּחִינַת: תְּקִיעָה, תְּרוּעָה, שְׁבָרִים תְּקִיעָה זֶה בְּחִינַת "הֲיִתָּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ" (עָמוֹס ג) בְּחִינַת חֲרָדַת הַגּוּף בְּחִינַת קַר רוּחַ בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י) : "וְקַר רוּחַ אִישׁ תְּבוּנָה" שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא תִּקּוּן הָאֱמוּנָה, עַל יְדֵי אִישׁ תְּבוּנָה כַּנַּ"ל תְּרוּעָה זֶה בְּחִינַת: "וּמשֶׁה הָיָה רֹעֶה" בְּחִינַת תְּפִלִּין הֶפֶךְ רֹעֶה זוֹנוֹת כַּנַּ"ל שְׁבָרִים זֶה בְּחִינַת חֲלוֹמוֹת צוֹדְקִים וַאֲמִתִּיִּים בְּחִינַת (שׁוֹפְטִים ז) : "אֶת מִסְפַּר הַחֲלוֹם וְאֶת שִׁבְרוֹ" דְּהַיְנוּ חֲלוֹמוֹת צוֹדְקִים וַאֲמִתִּיִּים גַּם שְׁבָרִים הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, בְּחִינַת (תְּהִלִּים נ"א) : "לֵב נִשְׁבָּר" (עַיֵּן תִּקּוּן כ"א דַף מ"ט) דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהַלֵּב נִשְׁקֶה לְכַבּוֹת חֲמוּם הַלֵּב, שֶׁהוּא כְּמוֹ נוּר דָּלוּק בְּחִינַת (תְּהִלִּים ק"ד) : "יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם" כִּי עַל יְדֵי קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט, שֶׁמִּזֶּה נוֹפְלִין אֲהָבוֹת נְפוּלוֹת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מְחַמְּמִין הַלֵּב וּמְטַמְּאִין, חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל כִּי הַלֵּב הוּא מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ"ח) "וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל לִבּוֹ" וּכְשֶׁיֵּשׁ קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט, הֵם מְחַמְּמִין הַלֵּב עַל יְדֵי הָאֲהָבוֹת הַנִּפּוּלוֹת וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁקוֹת אֶת הַלֵּב, לְכַבּוֹת חֲמוּם הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שְׁבָרִים בְּחִינַת לֵב נִשְׁבָּר, בְּחִינַת: "יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם" דְּהַיְנוּ שֶׁהַלֵּב נִשְׁקֶה, וְנִכְבֶּה חֲמוּם הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. יד. וְזֶה בְּחִינַת: רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹם כִּפּוּר, סֻכּוֹת, שְׁמִינִי עֲצֶרֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים פ"ט) : "אַף אֱמוּנָתְךָ בְּקָהַל קְדֹשִׁים" כִּי אִז נִתְקַבְּצִין כָּל הַקְּהִלּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְעַל יְדֵי זֶה נִתְלַקְּטִין וְנִתְקַבְּצִין כָּל לְקוּטֵי הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת: "אַף אֱמוּנָתְךָ בְּקָהַל קְדֹשִׁים" כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה תִּקּוּן הַמֹּחִין כַּנַּ"ל וְזֶהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּיְקָא כִּי נַעֲשֶׂה וְנִתְתַּקֵּן בְּחִינַת מֹחִין כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחֲמִשָּׁה חוּשִׁים שֶׁל הַמֹּחַ שֶׁכֻּלָּם נִמְצָאִים בִּבְחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי יֵשׁ חֲמִשָּׁה חוּשִׁים בְּהַמֹּחַ, שֶׁהֵם : "רְאִיָּה שְׁמִיעָה, רֵיחַ, טַעַם, מִשּׁוּשׁ" וְכֻלָּם נִמְשָׁכִין מֵהַמֹּחַ כִּי מֵהַמֹּחַ נִמְשָׁכִין גִּידִין לְכָל אֵלּוּ הַחוּשִׁים וְכָל אֵלּוּ הַחוּשִׁים נִמְצָאִים בִּבְחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ וּמֹחִין כַּנַּ"ל חוּשׁ הָרְאִיָּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בִּבְחִינַת (דְּבָרִים י"א) : "תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה" בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִדּוֹן מַה יִּהְיֶה בְּסוֹפָהּ (כַּמּוּבָא בְּפֵירוּשִׁ"י שָׁם) שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה רוֹאֶה וּמַשְׁגִּיחַ עַל כָּל הַשָּׁנָה, מַה יִּהְיֶה בְּסוֹפָהּ וְזֶהוּ בְּחִינַת חוּשׁ הָרְאִיָּה שְׁמִיעָה הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ קוֹל צְעָקוֹת וּתְפִלּוֹת

וּתְרוּעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים רֵיחַ זֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה י"א) "וְהַרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה'" בְּחִינַת: וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ ה אֱלֹקֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ טַעַם זֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ"ז) : "וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי" מִפְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה (תִּקּוּנֵי זֹהַר, תִּקּוּן כ"א) הֵינוּ מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ טוֹעֵם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ בְּחִינַת חוֹשׁ הַטַּעַם מְשׁוֹשׁ הוּא בַּיָּדִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּעֲבוֹדָה זָרָה (תְּהִלִּים קט"ו) : "יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן" כִּי הַמְּשׁוֹשׁ הוּא בַּיָּדַיִם וְזֶהוּ בְּחִינַת שָׁיְדוֹ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים (רֹאשׁ הַשָּׁנָה י"ח) וְזֶה בְּחִינַת חוֹשׁ הַמְּשׁוֹשׁ נִמְצָא שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא תִּקּוּן הַמֹּחִין כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הַמֹּחִין נַעֲשִׂין בְּחִינַת תְּפִלִּין דִּמְכַסְיָן עַל מֹחָא כִּי תְּפִלִּין הֵם הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כִּי תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת (יִרְמְיָה ט"ו) "אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל" וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרְאוּ יָקָר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ: "וְיִקָּר" אֵלּוּ תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְכִי הַתְּפִלִּין נַעֲשִׂין עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמֹּחִין שֶׁהֵם נַעֲשִׂין עַל יְדֵי שֶׁמְּתַקְּנִין וּמַעֲלִין מִבְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקֻדֻּשָּׁה בְּחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת: "אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל", שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה. וְהָבֵן. נִרְאֶה לִי] וּבְיוֹם כִּפּוּר, אָז הוּא גְּמַר תִּקּוּן חוֹתָם דְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, הֶפֶךְ חוֹתָם דְּסִטְרָא אָחֳרָא כַּנַּ"ל בְּבְחִינַת: וּבְיוֹם צוֹם כִּפּוּר יֵחָתְמוּן הַיְנוּ שֶׁבַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלִּין כַּנַּ"ל וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים אָז הוּא גְּמַר תִּקּוּנָם כִּי אָז נִגְמָר גְּמַר תִּקּוּן חוֹתָם דְּקֻדֻּשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל סֶלָה זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּלְאָךְ כִּי סוּכָּה בְּגִימַטְרִיָּא מַלְאָךְ בְּחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ, שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמֹּחִין וְהַתְּפִלִּין כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן סֻכּוֹת הוּא זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ, בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁל תְּפִלִּין לִתֵּן חִזּוּק לְהַמַּלְאָךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ הַמַּאֲכָלִים לְקַלְקֵל אֶת הַחֲלוֹם כַּנַּ"ל כִּי סֻכּוֹת הוּא חַג הָאָסִיף, שֶׁאוֹסֵף כָּל מִינֵי מַאֲכָל וְעַל כֵּן אָז צְרִיכִין שִׂמְחָה לְחַזֵּק אֶת הַמַּלְאָךְ, שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ כַּנַּ"ל שְׂמִינִי עֲצֶרֶת זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל א ט) : "זֶה יַעֲצֹר בְּעַמִּי", הַנֶּאֱמָר בְּמֶלֶךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ע"ב) : "מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן" הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט הַמְבֹאָר לְמַעְלָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל טֻמְאָה הַנַּ"ל, כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמּוּבָא בַּכְּתָבִים שִׁבְשִׁמְינִי עֲצֶרֶת הַנַּקְבָּא עוֹצֶרֶת הַטִּפָּה, הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן טֻמְאָה הַנַּ"ל שֶׁנִּתְתַּקֵּן בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ עַל יְדֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְנֶעֱצֶרֶת הַטִּפָּה בְּקֻדֻּשָּׁה וְאֵינָהּ נִשְׁחֶתֶת, בִּבְחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ, חַס וְשָׁלוֹם טו. וְזֶה בְּחִינַת רַבִּי עִם תַּלְמִידִים שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ רַבִּי אֲמִתִּי עִם תַּלְמִידִים עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה וְנִתְתַּקֵּן גַּם כֵּן כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי קִבּוּץ הַתַּלְמִידִים אֵצֶל הָרַב עַל יְדֵי זֶה נִתְקַבֵּץ וְנִתְלַקֵּט חֶלְקֵי הָאֱמוּנָה וְעַל כֵּן נִקְרָא לְמוּד הָרַב עִם הַתַּלְמִידִים יְשִׁיבָה עַל שֵׁם קִבּוּץ חֶלְקֵי הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת (שְׁמוֹת ט"ז) : "אֶרֶץ נוֹשָׁבֶת" בְּחִינַת (תְּהִלִּים ל"ז) : "שְׁכָן

אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה" הֶפֶךְ "אֶרֶץ לֹא זְרוּעָה" (יִרְמְיָה ב), שֶׁהִיא בְּחִינַת פֶּגֶם אֱמוּנָה כַּנַ"ל כִּי הָרַב הוּא מַשְׁגִּיחַ עַל חֶלְקֵי הָאֱמוּנָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְקַבְּצָם וּלְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ק"א) : "עֵינַי בְּנֶאֱמְנֵי אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי" לָשֶׁבֶת עִמָּדִי בְּחִינַת יְשִׁיבָה, בְּחִינַת: "אֶרֶץ נוֹשֶׁבֶת" וְכַנַ"ל וְעַל כֵּן הַגֵּרִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי קִבּוּצֵי הָאֱמוּנָה, כַּמְבאָר לְעֵיל עַל כֵּן הֵם נִקְרָאִים עַל שֵׁם יְשִׁיבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כ"ד) "וַיַּרְא אֶת הַקֵּינִי וַיֹּאמַר אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ" אֵיתָ"ן תַּנְיָ"א דְּמְסַיֵּעַ לָךְ כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כ"א דַּף מ"ג) כִּי לְמוּד הַיְשִׁיבָה הוּא מְסַיֵּעַ לַגֵּרִים כִּי הֵם נִתְגַּיְּרִין עַל יְדֵי בְּחִינַת הַיְשִׁיבָה כַּנַ"ל כִּי עַל יְדֵי רַבִּי עִם תַּלְמִידִים שֶׁהוּא בְּחִינַת יְשִׁיבָה עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים, עַל יְדֵי שֶׁנִּתְקַבְּצִין וְנִתְלַקְּטִין חֶלְקֵי הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל נִמְצָא שֶׁבְּחִינַת אֱמוּנָה נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי רַבִּי עִם תַּלְמִידִים גַּם נִתְחַדֵּשׁ וְנִתְתַּקֵּן הַמַּחַ כִּי מַחַ הַתַּלְמִידִים נִתְתַּקֵּן וְנִתְחַדֵּשׁ עַל יְדֵי הָרַב וְגַם מַחַ הָרַב נִתְחַדֵּשׁ עַל יְדֵי הַתַּלְמִידִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (מַכּוֹת י) : וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם וְעִקָּר זְמַן הַקִּבּוּץ הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמּחִין כַּנַ"ל וְהֵם מְאִירִין וּמְחַזְּקִין זֶה אֶת זֶה דְּהַיְנוּ כִּי גַּם בְּהָרַב עִם הַתַּלְמִידִים כְּשֶׁמִּתְקַבְּצִים יֵשׁ כָּל בְּחִינוֹת הַחֻמְשָׁה חוּשִׁים שֶׁל הַמּחַ חוּשׁ הָרְאִיָּה זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁרוֹאִין אֶת הָרַב בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ל) "וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ", שֶׁהוּא דָּבָר גָּדוֹל שְׁמִיעָה הוּא בְּחִינוֹת (אִיּוֹב ל"ו) : "וַיִּגֶל אָזְנָם לַמּוּסָר" דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד שׁוֹמֵעַ הַמּוּסָר שֶׁל הָרַב רֵיחַ זֶה בְּחִינַת הַטָּרְחוֹת וְהַיְגִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בִּשְׁבִיל לְנַסֵּעַ וְלֵילֵךְ וְלָבוֹא אֶל הָרַב וְזֶה בְּחִינַת רֵיחַ, בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) : "וְרֵיחַ אַפֶּךָ" בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ב) "אַף חָכְמָתִי עָמְדָה לִי" חָכְמָתִי שֶׁבְּאַף עָמְדָה לִי (מִדְרָשׁ רַבָּה קֹהֶלֶת סֵדֶר ב, עַיֵּן שָׁם בְּמַתְנוֹת כְּהוּנָה) דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי טָרְחוֹת וִיגִיעוֹת כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מֵהָרַב כִּי אִם עַל יְדֵי טָרְחוֹת וִיגִיעוֹת וְזֶהוּ בְּחִינַת חוּשׁ הָרֵיחַ טַעַם זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּל אֶחָד טוֹעֵם וּמַרְגִּישׁ מְתִיקוּת אִמְרֵי נעַם שֶׁל הָרַב מִשּׁוּשׁ זֶה בְּחִינַת יָדַיִם כַּנַ"ל זֶה בְּחִינַת הַהוֹצָאוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד מַה שֶּׁכָּל אֶחָד מוֹצִיא יְגִיעַ כַּפּוֹ עַל הוֹצָאוֹת לָבוֹא לְהָרַב וְזֶה בְּחִינַת מִשּׁוּשׁ, בְּחִינַת יָדַיִם, בְּחִינַת יְגִיעַ כַּפּוֹ כַּנַ"ל נִמְצָא שֶׁגַּם כָּאן נִתְתַּקֵּן בְּחִינוֹת הַחֻמְשָׁה חוּשִׁים כְּמוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְהֵם מְאִירִין וּמְחַזְּקִין זֶה אֶת זֶה שֶׁלִּפְעָמִים נֶחֱלָשׁ בְּחִינוֹת הַחֻמְשָׁה חוּשִׁים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִתְחַזְּקִין עַל יְדֵי אֵלּוּ הַחֻמְשָׁה חוּשִׁים שֶׁל הָרַב עִם הַתַּלְמִידִים וְכֵן לְהֶפֶךְ שֶׁהוּא חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה, נִתְתַּקֵּן עַל יָדָם בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ח) "חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמֻּדָי" וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כְּתֻבּוֹת ק"ו עַיֵּן שָׁם) כַּד הַווֹ קָמוּ רַבָּנָן מִמְּתִיבְתָּא דְּרַב הוּנָא, הַווֹ נָפְצֵי גְּלִימֵיהוּ וְסָלֵק עֲנָנֵי וְכָסֵי לְיוֹמָא [דְּהַיְנוּ שִׁמְשָׁא] [בג איתא וסליק אבקא, אך המכוון שהאבק כסה על אור החמה כמו ענן. וע בחידושי מהרי"ט כתובות, שכתב שם וז"ל ונראה דה"ק דכי מכסי יומא במערבא מחמת עננים וכו הוו

אמרי קמו ממתיבתא דר"ה, כלומר דמו כמאן דקמו, ומזכירין אותו לשבח לומר שהיה לו תלמידים הרבה. ואפשר שהוא על דרך כמו (נחום א) וענן אבק רגליו] הַיְנוּ כְּשֶׁהָיוּ קָמִים הַתַּלְמִידִים מֵהַיְשִׁיבָה שֶׁל רַבָּם רַב הוּנָא הַוּוּ נָפְצִי גְּלִימֵיהוּ, דְּהַיְנוּ הַלְבוּשִׁין בְּחִינַת גַּדְלוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צ"ג) : "ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ" הַיְנוּ שֶׁהָיוּ מְנַפְּצִין וּמְסַלְקִין בְּחִינַת הַגַּאֲוָה כִּי עַל יְדֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁל הָרַב עִם הַתַּלְמִידִים נִתְתַּקֵּן חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַגַּאֲוָה כַּנַּ"ל גָּלְמִי רָאשַׁי תֵּבוֹת: "יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ" (תְּהִלִּים צ"ג), בְּחִינַת הַגַּאֲוָה כַּנַּ"ל שֶׁהֵם הִכְנִיעוּ וְסִלְּקוּ אוֹתָהּ וְזֶהוּ: וְסָלַק עֲנָנִי זֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁמְּסַלְּקִין וּמַעֲלִין בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לְבְחִינַת מחִין תְּפִלִּין כַּנַּ"ל (בְּרֵאשִׁית ט) "וְהָיְתָה הַקֶּשֶׁת בְּעָנָן", בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל עָנָן רָאשֵׁי תֵּבוֹת "נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ" (תְּהִלִּים מ"ז), בְּחִינַת גֵּרִים כִּי עַל יְדֵי תִּקּוּן הַגֵּרִים נַעֲשֶׂה תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה תִּקּוּן הַבְּרִית דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלִין בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לְבְחִינַת מחִין אֲזַי נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תְּפִלִּין דְּמְכַסְיָן עַל מֹחָא (עֵין תִּקּוּן ס"ט דַף קט"ו) וְזֶהוּ וְכָסִי לְיוֹמָא, דְּהַיְנוּ שְׁמְשָׁא הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין דְּמְכַסְיָן עַל מֹחָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמְשָׁא בְּחִינַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת (בָּבָא בַּתְרָא עה) : פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפְנֵי חַמָּה כִּי מֹשֶׁה הוּא הַדַּעַת, וְכַנַּ"ל וּכְשֶׁנִּתְתַּקֵּן הַמֹּחַ בִּבְחִינַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל אֲזַי גַּם בִּבְחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁנִּסְתַּלְּקִין הַמחִין אֲזַי גַּם הָרְשִׁימָה שֶׁנִּשְׁאָר שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁנָה הִיא טוֹבָה גַּם כֵּן מְאד בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ה) : "מְתוּקָה שְׁנַת הָעוֹבֵד" רָאשֵׁי תֵּבוֹת מֹשֶׁה כִּי לִפְעָמִים נִסְתַּלְּקִין הַמחִין אֲצֶל הָרַב, וְכֵן אֲצֶל הַתַּלְמִידִים כִּי אֵין הַמחִין קְבוּעִים תָּמִיד וּבְשָׁעַת הַהִסְתַּלְּקוּת אֲזַי הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַדַּעַת בְּחִינַת שֵׁנָה וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הַמחִין עַל יְדֵי הַיְשִׁיבָה כַּנַּ"ל אֲזַי גַּם בְּשָׁעַת הַהִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מֹשֶׁה, בְּחִינַת שֵׁנָה אֲזַי גַּם בְּחִינַת הַשֵּׁנָה מְתוּקָה וְטוֹבָה בִּבְחִינַת "מְתוּקָה שְׁנַת הָעוֹבֵד" כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמחִין בִּבְחִינַת מֹשֶׁה עַל יְדֵי זֶה הוּא תִּקּוּן הַשֵּׁנָה, בִּבְחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי מַלְאָךְ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "מְתוּקָה שְׁנַת הָעוֹבֵד" מְתוּקָה דַּיְקָא בְּחִינַת מַיִן מְתִיקִין בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִן מְתִיקִין [כַּמּוּבָא (במ"א) בְּלִקּוּטֵי הֲרַאשׁוֹן בְּסִימָן נ] הֵפֶךְ פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִן מְרִירִין שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם טֻמְאָה הַנַּ"ל, חַס וְשָׁלוֹם אֲבָל עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמחִין כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה הַשֵּׁנָה מְתוּקָה בִּבְחִינַת מַיִן מְתִיקִין בִּבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: אִם מְעַט וְאִם הַרְבֵּה יֹאכַל הַיְנוּ שֶׁאֵין מַזִּיק לוֹ הָאֲכִילָה שֶׁעַל יָדָהּ בָּא, חַס וְשָׁלוֹם, טֻמְאָה הַנַּ"ל בַּחֲלוֹם בַּשֵּׁנָה כַּנַּ"ל כִּי נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַשֵּׁנָה עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמחִין כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי תִּקּוּן הַמחִין גַּם הַשֵּׁנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת הִיא גַּם כֵּן טוֹבָה וּמְתוּקָה מְאד כַּנַּ"ל כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין דַּיְקָא לְסַלֵּק אֶת הַמֹּחַ כִּי צְרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַחָכְמוֹת וְלַעֲבד אֶת ה בִּפְשִׁיטוּת כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ מַעֲשָׂיו מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ (אָבוֹת פֶּרֶק ג)

וְלֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר, אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה (שָׁם פֶּרֶק א) וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְסַלֵּק כָּל הַחָכְמוֹת וְלַעֲבֹד אֶת ה בִּפְשִׁיטוּת, בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת לֹא מִבָּעְיָא חָכְמוֹת שֶׁל שְׁטוּת שֶׁל סְתָם בְּנֵי אָדָם אֶלָּא אֲפִלּוּ חָכְמוֹת גְּמוּרוֹת, אֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ גָּדוֹל בֶּאֱמֶת כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְאֵיזֶה עֲבוֹדָה הוּא צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַחָכְמוֹת וְלַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּפְשִׁיטוּת וְצָרִיךְ אֲפִלּוּ לְהִתְנַהֵג וְלַעֲשׂוֹת דְּבָרִים, שֶׁנִּרְאֶה כִּמְשֻׁגָּע בִּשְׁבִיל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ה) : "בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָמִיד" שֶׁבִּשְׁבִיל אַהֲבַת הַשֵּׁם צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים הַנִּרְאִין כְּשֻׁגָּעוֹן כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִצְווֹתָיו וּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי צְרִיכִין לְהִתְגַּלְגֵּל בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׁ וְטִיט בִּשְׁבִיל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם וּמִצְווֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְלָאו דַּוְקָא מִצְוָה מַמָּשׁ אֶלָּא כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִקְרָא מִצְוָה כִּי יֵשׁ תַּרְיַ"ג מִצְווֹת, וְאֵלּוּ הַתַּרְיַ"ג מִצְווֹת יֵשׁ לָהֶם עֲנָפִים רַבִּים וְכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעוֹשִׂין בּוֹ נַחַת לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, הוּא בְּחִינַת מִצְוָה וְצָרִיךְ לְגַלְגֵּל עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׁ וְטִיט כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה רָצוֹן וְנַחַת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי כְּשֶׁאַהֲבָתוֹ חֲזָקָה כָּל כָּךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁמְּסַלֵּק כָּל חָכְמָתוֹ וּמַשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לְרֶפֶשׁ וְטִיט בִּשְׁבִיל עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ אֵיזֶה נַחַת אֲזַי הוּא טוֹבָה לְהַמחִין כִּי אָזַי זוֹכֶה לְהַשִּׂיג אֲפִלּוּ מַה שֶּׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמחִין מַה שֶּׁגַּם מֹשֶׁה בְּחַיָּיו לֹא הִשִּׂיג הַיְנוּ בְּחִינַת: "צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ" (עֵין בְּרָכוֹת ז) שֶׁזֶּה בְּחִינַת עִוּוּת הַמִּשְׁפָּט, כִּי זֶה נִרְאֶה כְּעִוּוּת הַדִּין, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁגַּם מֹשֶׁה בְּחַיָּיו לֹא הִשִּׂיג זֹאת הַיְנוּ גַּם כְּשֶׁהַמַּח בִּשְׁלֵמוּת וְאֵינוֹ נִסְתָּלֵק, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחַיָּיו כִּי הִסְתַּלְקוּת הַמחִין בְּחִינַת שֵׁנָה זֶה בְּחִינַת הִסְתַּלְקוּת מֹשֶׁה כַּנַ"ל וְקִיּוּם הַמחִין, בְּעֵת שֶׁהַמחִין קַיָּמִים וְאֵינָם נִסְתַּלְקִין זֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחַיָּיו וְגַם אָז אֵין יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג הַשָּׂגָה הַנַ"ל דְּהַיְנוּ לְהַשִּׂיג מִפְּנֵי מָה יֵשׁ צַדִּיק וְרַע לוֹ וְכוּ אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁאַהֲבָתוֹ חֲזָקָה כָּל כָּךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּשְׁלִיךְ וּמְגַלְגֵּל עַצְמוֹ בְּרֶפֶשׁ וְטִיט בִּשְׁבִיל עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעוֹשֶׂה עֲבָדוּת כְּעֶבֶד מַמָּשׁ בִּשְׁבִיל אַהֲבָתוֹ יִתְבָּרַךְ אָזַי זוֹכֶה לְהַשִּׂיג גַּם מַה שֶּׁבְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחַיָּיו דְּהַיְנוּ בְּעֵת קִיּוּם הַמחִין אֵין יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג דְּהַיְנוּ צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ כִּי יֵשׁ בְּחִינַת בֵּן, שֶׁהוּא מְחַפֵּשׂ בְּגַנְזֵיהָ דְּמַלְכָּא, כְּמוֹ בֵּן (עֵין זֹהַר בְּהַר קי"א:) וְיֵשׁ בְּחִינַת עֶבֶד, שֶׁאֵין לוֹ רַק לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדָתוֹ שֶׁנָּתְנוּ לוֹ וְאָסוּר לוֹ לִשְׁאל שׁוּם טַעַם וַחֲקִירָה עַל עֲבוֹדָתוֹ כִּי הוּא מְחֻיָּב רַק לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ עֲבוֹדָתוֹ שֶׁנָּתְנוּ לוֹ לַעֲשׂוֹת אֲבָל יֵשׁ בֵּן, שֶׁהוּא אוֹהֵב כָּל כָּךְ אֶת אָבִיו עַד שֶׁמֵּחֲמַת הָאַהֲבָה הוּא עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה עֶבֶד מַה שֶּׁעֶבֶד פָּשׁוּט צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת וְהוֹלֵךְ וְקוֹפֵץ בְּתוֹךְ הַסּוֹלְלוֹת הַגְּדוֹלָה (שֶׁקּוֹרִין פַּאסִי), בְּתוֹךְ קִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה וּמְגַלְגֵּל עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׁ וְטִיט כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְאָבִיו מַה שֶּׁאֲפִלּוּ עֶבֶד פָּשׁוּט לֹא הָיָה עוֹשֶׂה עֲבוֹדוֹת כָּאֵלּוּ וַאֲזַי כְּשֶׁאָבִיו רוֹאֶה אַהֲבָתוֹ הַחֲזָקָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁמַּשְׁלִיךְ עַצְמוֹ לְעַבְדוּת גָּמוּר בִּשְׁבִיל אַהֲבָתוֹ אָזַי הוּא מְגַלֶּה לוֹ גַּם מַה שֶּׁאֵין נִמְסָר אֲפִלּוּ

לְבַן כִּי אֶפְלוּ הַבֵּן, שֶׁהוּא מְחַפֵּשׂ בְּגַנְזַיָּא דְמַלְכָּא אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁגַּם הַבֵּן אָסוּר לִכָּנֵס לְשָׁם הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ הַשְׂגוֹת, שֶׁגַּם הַבֵּן אֵינוֹ מַשִּׂיג אוֹתָם אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁהַבֵּן מְסַלֵּק כָּל חָכְמָתוֹ וּמַשְׂלִיךְ עַצְמוֹ לְעַבְדוּת כַּנַ"ל עַל יְדֵי זֶה אָבִיו מְרַחֵם עָלָיו וּמְגַלֶּה לוֹ מַה שֶּׁאֵינוֹ נִמְסָר אֶפְלוּ לְבֵן הַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלֶּה לוֹ בְּחִינַת צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ שֶׁגַּם מִשֶּׁה בְּחַיָּיו לֹא הִשִּׂיג זֹאת וְזֶהוּ בְּחִינַת (מַלְאָכִי ג) : וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל בְּנוֹ הָעֹבֵד אֹתוֹ הָעֹבֵד אֹתוֹ דַּיְקָא הַיְנוּ בְּחִינַת בֵּן שֶׁמַּשְׂלִיךְ עַצְמוֹ לְעַבְדוּת שֶׁמְּסַלֵּק כָּל חָכְמָתוֹ וְעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה עֶבֶד וְזֶהוּ: בְּנוֹ הָעֹבֵד אֹתוֹ, הַיְנוּ בֵּן שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה עֶבֶד כַּנַ"ל עַל יְדֵי זֶה וְחָמַלְתִּי עָלָיו כִּי עַל יְדֵי זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו מֵחֲמַת שֶׁרוֹאֶה אַהֲבָתוֹ חֲזָקָה כָּל כָּךְ וּמַרְאֶה וּמְגַלֶּה לוֹ בְּחִינַת צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ כַּנַ"ל (מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם). וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע וְכוּ דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג עַל יְדֵי זֶה צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כִּי זוֹכֶה לְהַשִּׂיג צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ שֶׁזֶּה נִרְאֶה כְּעִוָּוֹת הַמִּשְׁפָּט וַעֲכָשָׁו כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין זֹאת, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי רַבִּי אֱמֶת עִם תַּלְמִידִים, נַעֲשִׂין וְנִתְתַּקְּנִין כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל. טז. וְזֶהוּ בְּחִינַת הֶרְאָה כְּשֶׁהֶרְאָה בְּשִׁלֻּמוּת נַעֲשִׂין גַּם כֵּן כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כִּי הֶרְאָה הִיא קַר וְלַח קַר זֶה בְּחִינַת "וְקַר רוּחַ אִישׁ תְּבוּנָה" בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה עַל יְדֵי אִישׁ תְּבוּנָה כַּנַ"ל לַח זֶה בְּחִינַת הַלְּחָלוּחִית וְהַשַּׁמְנוּנִית הָעוֹלֶה אֶל הַמֹּחַ וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת מֹחִין תְּפִלִּין כַּנַ"ל גַּם כְּשֶׁהֶרְאָה בְּשִׁלֻּמוּת, זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַשָּׁנָה כִּי הַשָּׁנָה עַל יְדֵי הֶרְאָה כִּי הֶרְאָה הִיא קַר וְלַח וְעַל יְדֵי קַר וְלַח עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַשָּׁנָה וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת גְּשָׁמִים אָז הוּא זְמַן שָׁנָה כִּי אָז עֶרֶב לָאָדָם הַשָּׁנָה מְאד וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁהַגְּשָׁמִים הֵם קַר וְלַח, קְרִירוּת וְלַחוּת וְכֵן בַּבֹּקֶר הַשָּׁנָה עֲרֵבָה גַּם כֵּן כִּי אָז יוֹרֵד הַטַּל, וְאָזַי גַּם כֵּן הוּא קַר וְלַח וְעַל כֵּן הַשָּׁנָה עֲרֵבָה אָז גַּם כֵּן נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הֶרְאָה שֶׁהִיא קַר וְלַח, הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַשָּׁנָה גַּם רְאֵה עַל שֵׁם שֶׁהִיא מְאִירַת עֵינַיִם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין מט מִשְׁלֵי ט"ו) : "מְאוֹר עֵינַיִם יְשַׂמַּח לֵב" הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַשִּׂמְחָה, שֶׁהוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ כַּנַ"ל גַּם הֶרְאָה בְּשִׁלֻּמוּת זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כִּי מָקוֹם הַמִּשְׁפָּט הוּא בַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל לִבּוֹ" וְעַל יְדֵי קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹפְלִין אֲהֵבוֹת נְפוּלוֹת מִן הַמֶּרְכָּבָה כַּנַ"ל עַל יְדֵי זֶה בָּא חֲמוּם הַלֵּב כַּנַ"ל נִמְצָא שֶׁחֲמוּם הַלֵּב זֶה בְּחִינַת קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט וְהֶרְאָה מְנַשֶּׁבֶת עַל הַלֵּב וּמְקָרֶרֶת הַחֲמוּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ז) : "יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מָיִם" הַיְנוּ עַל יְדֵי נְשִׁיבַת הָרוּחַ שֶׁל הֶרְאָה שֶׁהִיא מְנַשֶּׁבֶת עַל הַלֵּב וּמְקָרֶרֶת חֲמוּם הַלֵּב עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט וְזֶהוּ "יִזְלוּ מָיִם", בְּחִינַת (עָמוֹס ה) : "וַיִּגֶל כַּמַּיִם מִשְׁפָּט" שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט כַּנַ"ל וְזֶהוּ רְאֵה עַל שֵׁם שֶׁהִיא מְאִירַת עֵינַיִם כַּנַ"ל

וֶה בְּחִינַת (סַנְהֶדְרִין ו:) : אֵין לַדַּיָּן אֶלָּא מַה שֶּׁעֵינָיו רוֹאוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט מְאִירַת רָאשֵׁי תֵּבוֹת תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמֶּרְכָּבָה שֶׁשָּׁם הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת "מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם", כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ ו) : "וּמִשְׁפָּטֶיךָ אוֹר יֵצֵא" וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים וְתוֹצִיא כְּאוֹר מִשְׁפָּטֵינוּ הַיְנוּ עַל יְדֵי הָרֹאָה, שֶׁהִיא מְאִירַת עֵינַיִם עַל יְדֵי זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, בְּחִינַת: וְתוֹצִיא כְאוֹר מִשְׁפָּטֵינוּ וְזֶה פֵּרוּשׁ: אָמַר רַב אָשֵׁי: אֲמַר לִי הוּנָא בַּר נָתָן, זִמְנָא חָדָא הֲוָה קָאָזְלִינָן בְּמַדְבְּרָא, וַהֲוָה אָטְמָא דְּבִשְׂרָא בַּהֲדָן פְּתַחְנָא וְנַקְרִינָא וְאַנַּחְנָא אַעְשְׂבָא אַדְּמַיְתִינַן צִיבֵי, חְלַם אָטְמָא וּטְוִינַן כִּי הַדָּרָן לְבָתַר תְּרֵיסַר יַרְחֵי שַׁתָּא, חֲזִינְהוּ לְהַנְהוּ גֶּמְרֵי דַּהֲווֹ קָא מְלַחֲשֵׁי כִּי אֲתָאי לְקַמֵּהּ דַּאֲמֵימַר, אֲמַר לִי: הַהוּא עִשְׂבָא סַמַּתְרֵי הֲוָה, הַנְהוּ גֶּמְרֵי דְּרִתְמָא הֲווֹ: (בָּבָא בַּתְרָא ע"ד:) הַיְנוּ שֶׁסִּפֵּר, שֶׁפַּעַם אֶחָד הָלַךְ בַּמִּדְבָּר וֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה בִּבְחִינַת (יִרְמְיָה ב) : "לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה" אֶרֶץ לֹא זְרוּעָה זֶה בְּחִינַת פְּגַם הָאֱמוּנָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקַלְקְלוּ הַזְּרָעִים כַּנַּ"ל, וְלֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁהֶאֱמִינוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהָלְכוּ אַחֲרָיו בַּמִּדְבָּר וְתִקְּנוּ בְּחִינַת "אֶרֶץ לֹא זְרוּעָה", דְּהַיְנוּ נְפִילַת הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וַהֲוָה אָטְמָא דְּבִשְׂרָא בַּהֲדָן אָטְמָא בִּשְׂרָא זֶה בְּחִינַת גֵּרִים, שֶׁהֵם עֲרֵלֵי בָּשָׂר (יחזקאל מ"ד) שֶׁעַל יָדָם בָּא בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ, כַּנַּ"ל אָטְמֵי בִּשְׂרָא בְּחִינַת עֲרֵלֵי בָּשָׂר וּבְחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ, כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי עֲלִיַּת הָאֱמוּנָה הַנְּפוּלָה נַעֲשִׂין גֵּרִים שֶׁעַל יָדָם מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, חוֹתָם דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ, כַּנַּ"ל וּפָתְחִינָן הַיְנוּ שֶׁתִּקְּנוּ בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ וְנַעֲשָׂה בְּחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת (שְׁמוֹת כ"ח) : "פִּתּוּחֵי חֹתָם קֹדֶשׁ לַה" הַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמַּחִין כַּנַּ"ל וְנָקְרִינָן זֶה בְּחִינַת "וְשַׁמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר" בְּחִינַת צְמְצוּם הַמֹּחִין, שֶׁלֹּא לָצֵאת חוּץ לַגְּבוּל כַּנַּ"ל וְאַנַּחְנָא אַעְשְׂבָא עִשְׂבָא זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַמַּאֲכָלִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ט) : "כְּיֶרֶק עֵשֶׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת כֹּל" נִמְצָא שֶׁכְּלָלִיּוּת הַמַּאֲכָלִים הֵם בְּחִינַת עִשְׂבָא וְאַנַּחְנָא אַעְשְׂבָא הַיְנוּ אַחַר שֶׁהֵיינוּ מְתַקְּנִים אֶת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל הִנַּחְנוּ עַצְמֵנוּ אַעְשְׂבָא, הַיְנוּ עַל הַמַּאֲכָלִים לְתַקֵּן אֶת הַמַּאֲכָלִים, שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ וְיִפְגְּמוּ אֶת הַחֲלוֹם חַס וְשָׁלוֹם וְתִקּוּן זֶה, הַיְנוּ תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי חִזּוּק הַמַּלְאָךְ שֶׁנִּתְחַזֵּק עַל יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הָרָצוֹן, עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: אַדְּמַיְתִינַן צִיבֵי זֶה בְּחִינַת: "וּכְמַצְבִּיהַּ עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא" בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הָרָצוֹן הַיְנוּ שֶׁהֵיינוּ רוֹצִים לְהָבִיא הָרָצוֹן, בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הָרָצוֹן שֶׁזֶּהוּ חִזּוּק הַמַּלְאָךְ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ אַדְּמַיְתִינַן צִיבֵי חָלִים הַיְנוּ שֶׁבְּתוֹךְ שֶׁהֵיינוּ עוֹסְקִים בְּתִקּוּן הַמַּאֲכָלִים עַל יְדֵי הִתְחַדְּשׁוּת הָרָצוֹן, חָלַם לָנוּ חֲלוֹם וְזֶהוּ חָלִים לְשׁוֹן חֲלוֹם חָלִים הוּא לְשׁוֹן הִתְקַשְּׁרוּת וְהִתְחַבְּרוּת כִּי הַחֲלוֹם הָיָה מְחוּבָּר מִשְּׁנֵי כְּחוֹת: מִכֹּחַ הַמַּלְאָךְ וְכֹחַ הַשֵּׂד

מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְתַּקְּנוּ הַמַּאֲכָלִים כַּנַּ"ל וּטְוִינַן לְשׁוֹן תַּעֲנִית (עֵין דָּנִיֵּאל ו פְּסָחִים ק"ז) הַיְנוּ שֶׁהָיִינוּ מִתְעַנִּים כִּי הַתַּעֲנִית מֵבִיא שִׂמְחָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַחֲלוֹם כַּנַּ"ל כִּי הַדֶּרֶךְ לְבַתֵּר תְּרֵיסַר יַרְחֵי שַׁתָּא הַיְנוּ כְּשֶׁחִזְרְנוּ וּבָאנוּ לְחֹדֶשׁ נִיסָן שֶׁהוּא אַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֳדְשֵׁי הַשָּׁנָה כִּי נִיסָן תְּחִלַּת הֶחֳדָשִׁים וְהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִמְלָכִים וְאָז הוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ כַּנַּ"ל וְאַף עַל פִּי כֵן : חֲזִינְהוּ לְהַנֵּי גַּמְרֵי דְּקָא מְלַחֲשֵׁי דְּהַיְנוּ שֶׁגַּם לְבַתֵּר תְּרֵיסַר יַרְחֵי שַׁתָּא שֶׁהוּא נִיסָן אָז גַּם כֵּן עֲדַיִן הָיוּ בּוֹעֲרִים הַגְּחָלִים הַיְנוּ בְּחִינַת חֲמוּם הַלֵּב, שֶׁעַל יְדֵי הַחֲמִימוּת בָּא טֻמְאָה הַנַּ"ל, חַס וְשָׁלוֹם וּבָאֱמֶת בְּנִיסָן הוּא חִזּוּק הַמַּלְאָךְ כַּנַּ"ל וְהָיָה רָאוּי שֶׁיִּתְבַּטֵּל אָז הַטֻּמְאָה הַנַּ"ל לְגַמְרֵי כִּי אָתֵינָא לְקַמֵּהּ דַּאֲמֵימַר, אֲמַר: הַנְהוּ עִשְׂבָּא דְּסַמַּתְרֵי הֲווֹ הַיְנוּ שֶׁהַמַּאֲכָלִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת עִשְׂבָּא כַּנַּ"ל שֶׁל סַם תְּרֵי הֲווֹ, שֶׁהָיָה כָּלוּל בָּהֶם שְׁנֵי כֹחוֹת: סַם חַיִּים וְסַם מָוֶת דְּהַיְנוּ כֹּחַ הַמַּלְאָךְ וְכֹחַ הַשֵּׂד כַּנַּ"ל כִּי קֹדֶם תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים, אֲזַי נִתְעָרֵב בָּהֶן כֹּחַ הַשֵּׂד כַּנַּ"ל וַאֲזַי הֵם בְּחִינַת סַמַּתְרֵי, סַם תְּרֵי כִּי הֵם כְּלוּלִים מִשְּׁנֵי כֹחוֹת: כֹּחַ הַמַּלְאָךְ וְכֹחַ הַשֵּׂד כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: הַנְהוּ עִשְׂבָּא דְּסַמַּתְרֵי הֲווֹ, כַּנַּ"ל הַנְהוּ גַּמְרֵי דְּרַתְמָא הֲווֹ רְתָמָא הַיְנוּ רֹתֶם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמֶּרְכָּבָה, בְּחִינַת (מִיכָה א) : "רְתֹם הַמֶּרְכָּבָה" הַיְנוּ שֶׁהוֹדִיעַ לוֹ אֱמֶת שֶׁהַחֲמִימוּת בָּא מִפְּגַם הַמֶּרְכָּבָה עַל יְדֵי עִוּוּת הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל שֶׁלָּזֶה אֵין תִּקּוּן כִּי אִם עַל יְדֵי קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה, בְּחִינַת: רְתֹם הַמֶּרְכָּבָה רִיתְמָא רֵאשֵׁי תֵּבוֹת: תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁמִּנְּפִילַת הָאַהֲבָה הַזֹּאת בָּא הַחֲמִימוּת הַנַּ"ל וְאֵין תִּקּוּן כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת: "רְתֹם הַמֶּרְכָּבָה" הַיְנוּ קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה בְּחִינַת "מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם", כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר" תִּקְעוּ זֶה בְּחִינַת: "הֶיְתָקַע שׁוֹפָר בָּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ" בְּחִינַת חֲרָדַת הַגּוּף, בְּחִינַת: "וְקַר רוּחַ אִישׁ תְּבוּנָה" הַיְנוּ בְּחִינַת אִישׁ תְּבוּנוֹת שֶׁעַל יָדוֹ נִתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר הַיְנוּ בְּהִתְפָּאֲרוּת חָדָשׁ דְּהַיְנוּ הִתְפָּאֲרוּת וְגַאֲוָה חֲדָשָׁה שֶׁנִּתְגַּלָּה הַיְנוּ בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁהֵם מַכְנִיסִין גַּאֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלִין הָאֱמוּנָה הַנִּפּוֹלָה כַּנַּ"ל בַּכֶּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין דְּמַכְסְיָן עַל מֹחָא כִּי מֵהַגַּאֲוָה הַנַּ"ל נַעֲשֶׂה תְּפִלִּין עַל יְדֵי הַמְגַנֵּי אֶרֶץ, שֶׁהֵם מְתַקְּנִין וּמַעֲלִין פְּגַם הַגַּאֲוָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ וְעוֹשִׂין מִזֶּה בְּחִינַ

ו - על ידי זעה טובה, על ידי זה נעשה שמחה

עַל יְדֵי זֵעָה טוֹבָה [כְּגוֹן כְּשֶׁמַּזִּיעִין עַל יְדֵי דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה] עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה, בְּחִינַת (דִּבְרִים ט"ז) : "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ" בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁל יוֹם טוֹב [וְלֵאוֹ דַּוְקָא יוֹם טוֹב מַמָּשׁ אֶלָּא כָּל יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת טוֹב, נִקְרָא יוֹם טוֹב] כִּי הַשִּׂמְחָה עַל יְדֵי הַדְּמִים כִּי הָעַצְבוּת מִן הַטְּחוֹל, וּטְחוֹל הִיא עֲכִירוּת הַדָּמִים וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, עֲכִירַת הַדָּמִים שֶׁל הַטְּחוֹל

עַל יְדֵי זֶה בָּאִין חֲלָשׁוֹת, חַס וְשָׁלוֹם כִּי כְּשֶׁהָעֲכִירַת הַדְּמִים הוּא בְּמִדָּה בֵּטְחוֹל אֲזַי אַדְרַבָּא הוּא טוֹבָה מַה שֶּׁהַטְּחוֹל מְקַבֵּל הָעֲכִירַת הַדְּמִים כִּי נִשְׁאָרִין הַדְּמִים זַכִּים אֲבָל כְּשֶׁעֲכִירַת הַדְּמִים שֶׁל הַטְּחוֹל מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם נַעֲשִׂין חֲלָשׁוֹת, חַס וְשָׁלוֹם וְהָרְפוּאָה הִיא זֵעָה כִּי עַל יְדֵי הַזֵּעָה יוֹצֵא הָאֶרֶס, שֶׁיֵּשׁ בְּהַדְּמִים הָעֲכוּרִים שֶׁהֵם הִפִּילוּ אוֹתוֹ לְמִשְׁכָּב, חַס וְשָׁלוֹם וַאֲזַי נִשְׁאָרִין הַדְּמִים זַכִּים וַאֲזַי זוֹכֶה לְשִׂמְחָה כִּי עִקַּר הָעַצְבוּת עַל יְדֵי הַטְּחוֹל, שֶׁהוּא עֲכִירַת הַדְּמִים כַּנַ"ל וְעַכְשָׁו שֶׁיּוֹצְאִין עֲכִירַת הַדְּמִים עַל יְדֵי זֵעָה, נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה וְכוּ זֵעָה רָאשֵׁי תֵבוֹת: "זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ" (תְּהִלִּים קי"ח) הֵינוּ בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁל יוֹם טוֹב, שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֵעָה טוֹבָה כַּנַ"ל וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִין, שֶׁהַחוֹלֶה תֵּכֶף כְּשֶׁמַּזִּיעַ, נִמְשָׁךְ עָלָיו שִׂמְחָה כִּי עַל יְדֵי הַזֵּעָה נַעֲשֶׂה שִׂמְחָה כַּנַ"ל

ז - ויהי מקץ - כי מרחמם ינהגם

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים, וּפַרְעֹה חֹלֵם וְכוּ (בְּרֵאשִׁית מ"א). א. כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם (יְשַׁעְיָה מ"ט) הֵינוּ מִי שֶׁהוּא רַחֲמָן, הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת מַנְהִיג כִּי עַל רְשָׁעִים אוֹ עַל רוֹצְחִים וְגַזְלָנִים אָסוּר לְרַחֵם וְכֵן מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הָרַחֲמָנוּת אֲזַי יוּכַל לְרַחֵם עַל תִּינוֹק שֶׁל אַרְבָּעָה יָמִים לִתֵּן לוֹ מַאֲכָל הַצָּרִיךְ לְגָדוֹל וְלֹא לְקָטָן כָּזֶה כִּי קָטָן כָּזֶה צָרִיכִין לְזוּנוֹ רַק עַל יְדֵי חָלָב דְּוָקָא עַל כֵּן צָרִיךְ לֵידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הָרַחֲמָנוּת שֶׁלְּקָטָן כָּזֶה צְרִיכִין לְרַחֵם לִתֵּן לוֹ חָלָב דַּיְקָא וּלְגָדוֹל מַאֲכָל הַצָּרִיךְ לוֹ וְכֵן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד צְרִיכִין לְרַחֵם בְּמָה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ ב. וְרַחֲמָן כָּזֶה הוּא רַק מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כִּי הוּא הָיָה מַנְהִיג יִשְׂרָאֵל וְהוּא יִהְיֶה הַמַּנְהִיג לֶעָתִיד כִּי "מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה" וְכוּ (קֹהֶלֶת א) כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה לוֹ רַחֲמָנוּת בֶּאֱמֶת עַל יִשְׂרָאֵל וּמָסַר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁלִיךְ נַפְשׁוֹ מִנֶּגֶד וְלֹא הָיָה חוֹשֵׁשׁ עַל עַצְמוֹ כְּלָל (שְׁמוֹת ל"ב) "וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל", וְהוּא לֹא הִשְׁגִּיחַ עַל זֶה כְּלָל רַק אָמַר "אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם" וְכוּ (שָׁם) כִּי הוּא הָיָה רַחֲמָן וּמַנְהִיג אֲמִתִּי וְהָיָה עוֹסֵק בְּיִשּׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם מְיֻשָּׁב מִבְּנֵי אָדָם כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת וּמִי שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת, אֵינוֹ מִן הַיִּשּׁוּב וְאֵינוֹ מְכֻנֶּה בְּשֵׁם אָדָם כְּלָל רַק הוּא בְּחִינַת חַיָּה בִּדְמוּת אָדָם וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה לוֹ רַחֲמָנוּת וְהָיָה עוֹסֵק בְּיִשּׁוּב הָעוֹלָם, שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם מְיֻשָּׁב וּמְמֻלָּא מִבְּנֵי אָדָם הֵינוּ בְּנֵי דֵּעָה, כַּנַּזְכָּר לְעֵיל כִּי הוּא פָּתַח לָנוּ אוֹר הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ד) : "אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה הוּא הָאֱלֹקִים" כִּי מֹשֶׁה פָּתַח אֶת הַדַּעַת וְגִלָּה לָנוּ כִּי יֵשׁ אֱלֹקִים שֹׁלִיט בָּאָרֶץ ג. כִּי עִקַּר הָרַחֲמָנוּת הוּא כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עִם קְדוֹשׁ נוֹפְלִין, חַס וְשָׁלוֹם בַּעֲוֹונוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן כִּי זֶהוּ הָרַחֲמָנוּת הַגָּדוֹל מִכָּל מִינֵי רַחֲמָנוּת כִּי כָל הַיִּסּוּרִים הַקָּשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם אֵינָם נֶחֱשָׁבִים כְּלָל כְּנֶגֶד הַמַּשְׂאוֹי הַכָּבֵד שֶׁל עֲוֹונוֹת, חַס וְשָׁלוֹם כִּי כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹפְלִים בַּעֲוֹונוֹת, חַס וְשָׁלוֹם

וְזֶהוּ מַשְׂאוֹי כָּבֵד מְאד, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִשָּׂא כְּלָל הַמַּשְׂאוֹי הַכָּבֵד הַזֶּה בִּבְחִינַת: "כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי" (תְּהִלִּים ל"ח) כִּי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל מֵאַיִן הֵם לְקוּחִים וְיוֹדֵעַ רוּחָנִיּוּת וְדַקּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא יוֹדֵעַ, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵעָוֹן וְאֵין עָוֹן שַׂיָּךְ לָהֶם כְּלָל כְּלָל לֹא לְפִי גֹּדֶל קְדֻשָּׁתָם מִשָּׁרְשָׁם וְגֹדֶל דַּקּוּתָם וְרוּחָנִיּוּתָם וְעַל כֵּן כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם אֵינָם נֶחֱשָׁבִים לְמַשְׂאוֹי כְּנֶגֶד הַמַּשְׂאוֹי הַכָּבֵד שֶׁל עֲוֹנוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלָן וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם יִסּוּרִים אִם אֵין בָּהֶם עֲוֹנוֹת, אֵינָם נֶחֱשָׁבִים לְיִסּוּרִים כְּלָל (שַׁבָּת נ"ה). אֵין יִסּוּרִין בְּלֹא עָוֹן שֶׁכְּשֶׁאֵין בָּהֶם עָוֹן אֵינָם יִסּוּרִים כְּלָל כִּי עִקַּר הַיִּסּוּרִים הֵם רַק כְּשֶׁנּוֹפְלִים בַּעֲוֹנוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְזֶהוּ עִקַּר הָרַחֲמָנוּת לְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ לְהוֹצִיאָם מֵהַמַּשְׂאוֹי הַכָּבֵד שֶׁל עֲוֹנוֹת וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּכָל עֵת שֶׁנָּפְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֵיזֶה עָוֹן הָיָה מוֹסֵר נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדָם, כְּגוֹן בַּמְרַגְּלִים וְכֵיוֹצֵא כִּי יָדַע, שֶׁלְּפִי קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְדַקּוּתָם הֵם רְחוֹקִים מֵעָוֹן וְאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִשָּׂא כְּלָל הַמַּשָּׂא הַכָּבֵד שֶׁל עָוֹן כַּנַּ"ל וּבֶאֱמֶת, מֵהֵיכָן בָּאִים לַעֲוֹנוֹת, חַס וְשָׁלוֹם הוּא רַק עַל יְדֵי שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת (סוֹטָה ג) וְזֶהוּ הָרַחֲמָנוּת הַגָּדוֹל מִן הַכֹּל שֶׁצְּרִיכִין לְרַחֵם עָלָיו לְהַכְנִיס בּוֹ דַּעַת בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מ"א) "אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל" כִּי אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת (נְדָרִים מ"א) וּצְרִיכִין לְרַחֵם עָלָיו, לְהַכְנִיס בּוֹ דַּעַת ד. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלֵּק וְהַנְּשָׁמָה עוֹלָה וּמִתְדַּבֶּקֶת בְּמָקוֹם שֶׁעוֹלָה, בְּעוֹלְמוֹת עֶלְיוֹנִים אֵין זֶה תַּכְלִית וּשְׁלֵמוּת שֶׁתִּהְיֶה הַנְּשָׁמָה רַק דְּבוּקָה לְמַעְלָה רַק עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁל הַנְּשָׁמָה הִיא שֶׁבְּעֵת שֶׁהִיא לְמַעְלָה תִּהְיֶה לְמַטָּה גַּם כֵּן עַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיַּשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה, בֵּן אוֹ תַּלְמִיד כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר דַּעְתּוֹ לְמַטָּה גַּם כֵּן בְּעֵת שֶׁנִּסְתַּלֵּק לְמַעְלָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא קט"ז). "אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ" חַד אָמַר בֵּן וְחַד אָמַר תַּלְמִיד כִּי הַתַּלְמִיד מְקַבֵּל דַּעַת הָרַב גַּם הַבֵּן בְּוַדַּאי אֵין מַעְלָה כְּשֶׁנִּשְׁאָר בֵּן רָשָׁע, חַס וְשָׁלוֹם וְהָעִקָּר לְהַשְׁאִיר בֵּן שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת תַּלְמִיד גַּם כֵּן שֶׁיְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ שִׂכְלוֹ וְדַעְתּוֹ וּלְאִידָךְ מָאן דְּאָמַר דֵּי בְּתַלְמִיד לְבַד כִּי מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הוּא כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם עַל כֵּן גַּם בְּתַלְמִיד לְבַד, כִּי זֶהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁיִּשָּׁאֵר דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה גַּם בְּעֵת הַהִסְתַּלְקוּת, כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה עוֹלָה לְמַעְלָה כִּי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ קְצָת בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא יוֹדֵעַ שֶׁעִקַּר הַתַּעֲנוּגִים וְהַשַּׂעֲשׁוּעִים שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא רַק שֶׁאֲנַחְנוּ מֵעוֹלָם הַזֶּה הַשָּׁפָל נְגַדֵּל וּנְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ עִקַּר הַתַּעֲנוּגִים וְהַשַּׂעֲשׁוּעִים שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאָבִיתָ תְּהִלָּה מִגּוּשֵׁי עָפָר מְקָרוּצֵי חֹמֶר" וְכוּ כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים וְעוֹלְמוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם עוֹבְדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאַף עַל פִּי כֵן עִקַּר הַתַּעֲנוּג וְהַשַּׂעֲשׁוּעַ שֶׁלּוֹ כְּשֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה הֲעֲבוֹדָה שֶׁל עוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁאִיר אַחֲרָיו בֵּן אוֹ תַּלְמִיד כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר דַּעְתּוֹ לְמַטָּה שֶׁיַּאִיר בִּבְנֵי

עוֹלָם הַזֶּה הַשָּׂפָל כִּי כְּשֶׁנִּשְׁאָר דַּעְתּוֹ לְמַטָּה עַל יְדֵי בֵּן אוֹ תַּלְמִיד נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ מַמָּשׁ נִשְׁאָר בָּעוֹלָם וְכָל אָדָם יָכוֹל לְקַיֵּם זאת, לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים כִּי כְּשֶׁשְּׁנַיִם מְדַבְּרִים יַחַד בְּיִרְאַת שָׁמַיִם אֲזַי כְּשֶׁאֶחָד מֵאִיר לַחֲבֵרוֹ בְּאֵיזֶה דִבּוּר נֶחְשָׁב חֲבֵרוֹ אֶצְלוֹ בְּחִינַת תַּלְמִיד וְלִפְעָמִים נַעֲשֶׂה לְהֶפֶךְ דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאַחַר כָּךְ הוּא מְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ אֵיזֶה דִבּוּר אֲזַי נַעֲשֶׂה הוּא בְּבְחִינַת תַּלְמִיד לַגַּבֵּי חֲבֵרוֹ וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְזָהֵר, לְהִשְׁתַּדֵּל וְלַעֲסֹק בָּזֶה כִּי ''לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ'' (יְשַׁעְיָה מ''ה) כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד לַעֲסֹק בְּיִשּׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם מְמֻלָּא מִבְּנֵי אָדָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) : ''וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ'' כִּי זֶה עִקַּר יִשּׁוּב הָעוֹלָם כְּשֶׁהָעוֹלָם מְמֻלָּא מִבְּנֵי אָדָם, הַיְנוּ מִבְּנֵי דֵּעָה כִּי מִי שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת אֵינוֹ אָדָם כְּלָל כַּנַּ''ל [וְהַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם מְצֻוֶּה לְהַעֲמִיד בָּנִים בָּעוֹלָם בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם כֵּן הוּא מְצֻוֶּה לְהַכְנִיס דַּעַת וְיִרְאַת שָׁמַיִם בְּבָנָיו וּבְתַלְמִידִים כִּי זֶה עִקַּר הַמִּצְוָה שֶׁמְּצֻוֶּה לְהַעֲמִיד תּוֹלָדוֹת לְקִיּוּם הָעוֹלָם כִּי הָעִקָּר לְהַעֲמִיד תּוֹלָדוֹת מִמִּין בְּנֵי אָדָם דַּוְקָא וְלֹא מִין בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת בִּדְמוּת אָדָם עַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁאֵין מֵאִיר הַדַּעַת בִּבְנֵי אָדָם וְאֵינָם יוֹדְעִים וּמַרְגִּישִׁים אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ אֵינָם בִּכְלַל בְּנֵי אָדָם מַאַחַר שֶׁאֵין בָּהֶם דַּעַת לָדַעַת אֶת ה שֶׁזֶּה עִקַּר גֶּדֶר הָאָדָם וְעַל כֵּן נֶחְשָׁב הָעוֹלָם כְּתֹהוּ וָבֹהוּ וְעַל זֶה נֶאֱמַר: לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ כִּי צְרִיכִין לְיַשֵּׁב אֶת הָעוֹלָם, שֶׁיִּהְיֶה מְיֻשָּׁב הָעוֹלָם מִבְּנֵי אָדָם דַּיְקָא דְּהַיְנוּ מִבְּנֵי דֵּעָה שֶׁיּוֹדְעִין אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ גַּם כֵּן מִצְוַת: ''וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ'' שֶׁצְּרִיכִין לְמַלְאוֹת אֶת הָאָרֶץ בִּבְנֵי אָדָם הַיְנוּ שֶׁכָּל אָדָם מְצֻוֶּה שֶׁיְּדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם כְּדֵי לְהַכְנִיס דַּעַת בַּחֲבֵרוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר יִשּׁוּב הָעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹלָם מְיֻשָּׁב מִבְּנֵי אָדָם הַיְנוּ מִבְּנֵי דֵּעָה, שֶׁיּוֹדְעִין אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ''ל] עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לַעֲסֹק בָּזֶה לְהַכְנִיס דַּעַת וְיִרְאַת שָׁמַיִם בַּחֲבֵרוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה חֲבֵרוֹ בְּחִינַת תַּלְמִיד אֶצְלוֹ וַאֲזַי כְּשֶׁיִּמְלְאוּ יָמָיו וְיַגִּיעַ זְמַן הִסְתַּלְּקוּתוֹ אֲזַי יִתְלַבֵּשׁ בָּזֶה הַדִּבּוּר שֶׁהִכְנִיס בַּחֲבֵרוֹ וְיִהְיֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ מַמָּשׁ קַיָּם בָּזֶה הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ''אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ'' חַד אָמַר בֵּן, וְחַד אָמַר תַּלְמִיד נִמְצָא כְּשֶׁנִּשְׁאָר בֵּן אוֹ תַּלְמִיד אַחֲרָיו אֲזַי יֵשׁ חֲלִיפוֹת לָמוֹ הַיְנוּ כִּי יֵשׁ לוֹ חֲלִיפִין מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁאָר דַּעְתּוֹ אַחֲרָיו עַל יְדֵי בֵּן אוֹ תַּלְמִיד כַּנַּ''ל כִּי עִקַּר הוּא הַדַּעַת וּכְשֶׁנִּשְׁאָר הַדַּעַת אַחֲרָיו עַל יְדֵי בֵּן אוֹ תַּלְמִיד נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא מַמָּשׁ נִשְׁאָר קַיָּם בָּעוֹלָם וְזֶה חֲלִיפוֹת רָאשֵׁי תֵבוֹת: פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת (תְּהִלִּים מ''ט) כִּי עִקַּר הוּא הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת: ''פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת'' שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַהַשְׁאָרָה וְהַחֲלִיפוֹת שֶׁנִּשְׁאָר מִן הָאָדָם אַחֲרָיו דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָיָה מְדַבֵּר חָכְמָה וּתְבוּנָה עִם חֲבֵרוֹ וְהִכְנִיס בּוֹ דַּעַת אֱמֶת וְיִרְאַת שָׁמַיִם כַּנַּ''ל וְעַל כֵּן פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת רָאשֵׁי תֵבוֹת חֲלִיפוֹת כִּי זֶה עִקַּר הַחֲלִיפוֹת וְהַהַשְׁאָרָה כַּנַּ''ל וּבֶאֱמֶת בֵּן וְתַלְמִיד הוּא כְּלוֹ חַד כִּי הַבֵּן הוּא גַּם כֵּן תַּלְמִיד כַּנַּ''ל וְגַם הַתַּלְמִיד הוּא בְּחִינַת בֵּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה (סַנְהֶדְרִין צ"ט: וְעַיֵּן שָׁם גַּם בְּדַף יט). כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה כְּאִלּוּ עֲשָׂאוֹ כִּי נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ עָשָׂה אֶת הַגּוּף שֶׁל הַתַּלְמִיד גַּם כֵּן כִּי מִקֹּדֶם לֹא הָיָה נִקְרָא בְּשֵׁם אָדָם כְּלָל מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ דַּעַת וְלֹא הָיָה רַק דְּמוּת אָדָם נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שֶׁלָּמַד עִמּוֹ תּוֹרָה וְהִכְנִיס בּוֹ דַּעַת עַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה אָדָם עַל כֵּן נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ עֲשָׂאוֹ מַמָּשׁ עַל כֵּן גַּם הַתַּלְמִיד הוּא בְּחִינַת בֵּן ה. אָמְנָם, מִי שֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם כַּנַּ"ל הוּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין אֲצָל חֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו:) : כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין וְגַם כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ דְּבָרָיו אֲצָל חֲבֵרוֹ כִּי לִפְעָמִים מְדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ וְתֻכָּף וּמִיָּד עוֹבֵר וְהוֹלֵךְ הַדִּבּוּר מִלֵּב חֲבֵרוֹ, וְאֵינוֹ מִתְקַיֵּם אֲצָלוֹ כְּלָל עַל כֵּן צָרִיךְ לְזֶה יִרְאַת שָׁמַיִם כִּי מִי שֶׁיִּרְאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ, חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת (אָבוֹת פֶּרֶק ג) הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ קִיּוּם לִדְבָרָיו אֲצֶל חֲבֵרוֹ נִמְצָא, מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיס דַּעַת בַּחֲבֵרוֹ הוּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין וּכְדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ דְּבָרָיו אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ, וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹקִים (תְּהִלִּים נ"ה) הַיְנוּ כְּשֶׁאֵין נִשְׁאָר דַּעְתּוֹ אַחֲרָיו עַל יְדֵי בֵּן אוֹ תַּלְמִיד שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֲלִיפוֹת כַּנַּ"ל זֶה סִימָן שֶׁלֹּא יָרְאוּ אֱלֹקִים כִּי עַל יְדֵי יִרְאָה נִשְׁאָר דַּעְתּוֹ אַחֲרָיו כַּנַּ"ל ו. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁעוֹסְקִים לְדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ לְהַכְנִיס בּוֹ דַּעַת וְיִרְאַת שָׁמַיִם וּלְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִכְנָסִין אוֹרוֹת הַמַּקִּיפִים דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְהָבִין וְלִידַע, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מֵבִין וְיוֹדֵעַ מִתְּחִלָּה (עין מסכת ע"ז לה:) כִּי מַה שֶּׁאָדָם מֵבִין וּמַשִּׂיג בְּשִׂכְלוֹ זֶה בְּחִינַת פְּנִימִי כִּי זֶה הַשֵּׂכֶל נִכְנָס לְתוֹךְ שִׂכְלוֹ אֲבָל מַה שֶּׁאֵין יָכוֹל לְכָנֵס לְתוֹךְ שִׂכְלוֹ דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהָבִין זֶה בְּחִינַת מַקִּיפִים כִּי זֶה הַדָּבָר מַקִּיף סְבִיבוֹת שִׂכְלוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַכְנִיסוֹ בִּפְנִים בְּתוֹךְ שִׂכְלוֹ כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהָבִין זאת, מֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיף אֲצָלוֹ וּכְשֶׁעוֹסֵק לְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם, וּמַכְנִיס בָּהֶם דַּעְתּוֹ נִמְצָא שֶׁנִּתְרוֹקֵן מִחוֹ מֵהַשֵּׂכֶל וְהַדַּעַת שֶׁהָיָה לוֹ אָז עַל יְדֵי זֶה נִכְנָס הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף לִפְנִים כִּי עַל יְדֵי שֶׁנִּתְרוֹקֵן שִׂכְלוֹ עַל יְדֵי שֶׁהִכְנִיס דַּעְתּוֹ בַּחֲבֵרוֹ עַל יְדֵי זֶה נִכְנַס הַמַּקִּיף לִפְנִים, וְזוֹכֶה לְהָבִין בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל הַמַּקִּיף דְּהַיְנוּ שֶׁמֵּבִין מַה שֶּׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְהָבִין מִתְּחִילָה כַּנַּ"ל וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּמַקִּיפִים כִּי מַה שֶּׁמַּקִּיף לָזֶה, הוּא בְּחִינַת פְּנִימִי אֲצֶל חֲבֵרוֹ שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה וְיֵשׁ שֵׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיף לָזֶה וְאֲצֶל אַחֵר זֶה הַשֵּׂכֶל הוּא נָמוֹךְ אֶפְלוּ מִבְּחִינַת פְּנִימִי מֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה וְעַל יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וּמַכְנִיס בּוֹ דַּעְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה נִכְנָס מַקִּיף שֶׁלּוֹ לִפְנִים כַּנַּ"ל וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה שֶׁכָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ נִכְנָס מַקִּיף שֶׁלּוֹ לִפְנִים עַל יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ וְתַלְמִידוֹ וּמַכְנִיס בּוֹ דַּעְתּוֹ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ (דְּבָרִים ל) : כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאד, בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאד הַיְנוּ לְקָרֵב אֵלֶיךָ הַדָּבָר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְאד

בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁהֵם נֶעְלָמִים וּרְחוֹקִים מְאד מִן הָאָדָם וּלְקָרְבָם אֵלָיִך לְהַכְנִיסָם בִּפְנִים זֶה תָּלוּי בְּפִיך וּבִלְבָבְך לַעֲשׂתוֹ בְּפִיך וּבִלְבָבְך זֶה בְּחִינַת "פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת" הַיְנוּ שֶׁיְּגַלֶּה חָכְמָתוֹ וּתְבוּנָתוֹ לְתַלְמִידָיו כַּנַ"ל לַעֲשׂתוֹ בְּחִינַת כְּאִלּוּ עֲשָׂאוֹ הַנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְהַכְנִיס וּלְקָרֵב הַמַּקִּיפִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאד לְהַכְנִיסָם לִפְנִים כַּנַ"ל וּלְמַעְלָה מִן הַכֹּל הֵם הַמַּקִּיפִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל חָכָם הַדּוֹר שֶׁהוּא הָרַבִּי שֶׁבַּדּוֹר שֶׁעַל יְדֵי שֶׁזֶּה הָרַבִּי וְהֶחָכָם שֶׁבַּדּוֹר עוֹסֵק לְדַבֵּר עִם תַּלְמִידָיו וּמַכְנִיס בָּהֶם דַּעְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה נִכְנָסִים הַמַּקִּיפִים שֶׁלּוֹ לִפְנִים וְהַמַּקִּיפִים שֶׁלּוֹ הֵם בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים כִּי הַמַּקִּיפִים שֶׁלּוֹ הֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹך (קִדּוּשִׁין ל"ט: חֻלִּין קמ"ב) כִּי שָׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כִּי כָל הַזְּמַן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה כֻּלּוֹ, מַה שֶּׁהָיָה וּמַה שֶּׁיִּהְיֶה הוּא כֻּלּוֹ אַיִן וָאֶפֶס נֶגֶד יוֹם אֶחָד, וַאֲפִלּוּ נֶגֶד רֶגַע אַחַת שֶׁל עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹך וְשָׁם אֵין שׁוּם זְמַן, כִּי הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן רַק סֵדֶר הַזְּמַנִּים שֶׁיֵּשׁ שָׁם הֵם בְּחִינַת הַשָּׂגוֹת שֶׁל הַמַּקִּיפִים שֶׁיֵּשׁ מַקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִים, וְיֵשׁ מַקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁנִים, בְּחִינַת: "תְּקוּפוֹת הַיָּמִים" (שְׁמוֹאֵל א א), "תְּקוּפוֹת הַשָּׁנִים" (שְׁמוֹת ל"ד וְדִבְרֵי הַיָּמִים ב כ"ד) וְאֵלּוּ הַמַּקִּיפִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם, הֵם בְּחִינַת סֵדֶר הַזְּמַנִּים שָׁם וְהַשָּׂגוֹת מַקִּיפִים הַלָּלוּ זֶה עִקַּר הַתַּעֲנוּג וְהַשַּׂעֲשׁוּעַ שֶׁל עוֹלָם הַבָּא אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיגָם וְזֶה בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה כִּי תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע כִּי הַשָּׂגוֹת אֵלּוּ הַמַּקִּיפִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׂעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא זֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ל"א) : "מָה רַב טוּבְך אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיך" כִּי הֵם הֵם רַב טוּב הַצָּפוּן וְטָמוּן וְסָתוּם מֵעַיִן כָּל וְזֶהוּ: "מָה רַב טוּבְך" מָה דַּיְקָא כִּי הֵם בְּחִינַת מָה, בְּחִינַת "מָה חָמִיתָ מָה פִּשְׁפַּשְׁתָּ" (הק הזוהר ד"א ע"ב) בְּחִינַת תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע וְזֶה בְּחִינַת שֶׁפַע הַכָּתֻר כִּי כֶּתֶר הוּא בְּחִינַת מַקִּיף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שׁוֹפְטִים כ) : "כִּתְרוּ אֶת בִּנְיָמִין" וְכוּ. ז. וְזֶה הֶחָכָם שֶׁזּוֹכֶה לְאֵלּוּ הַמַּקִּיפִים הַנַ"ל, בְּחִינַת שֶׁפַע הַכֶּתֶר הוּא צָרִיך שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִינַת כֹּל, בְּחִינַת (דִּבְרֵי הַיָּמִים א כ"ט) "כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ" וְתַרְגּוּמוֹ: דְּאִחַד בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא (זֹהַר בְּרֵאשִׁית ל"א וּבְתִקּוּן כ"ב) הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה אוֹחֵז וּמְקַיֵּם שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת עוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ כִּי הַצַּדִּיק וְהֶחָכָם הַנַ"ל הוּא צָרִיך שֶׁיִּהְיֶה אוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם לְקַיֵּם אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּבְחִינָתוֹ כִּי יֵשׁ דְּרֵי מַעְלָה וְיֵשׁ דְּרֵי מַטָּה דְּהַיְנוּ עוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְצָרִיך הַצַּדִּיק לְהַרְאוֹת לְדֵרֵי מַעְלָה שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַך שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשָּׂגָה שֶׁל מָה בְּחִינַת: מָה חָמִית מַה פִּשְׁפַּשְׁתָּ בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וּלְהֶפֶךְ: צָרִיך לְהַרְאוֹת לְדֵרֵי מַטָּה שֶׁאִדְּרַבָּא מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ (יְשַׁעְיָה ו) כִּי יֵשׁ שׁוֹכְנֵי עָפָר, שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם הַמּוּנָחִים בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מְאד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַך וְצָרִיך הַצַּדִּיק לְעוֹרְרָם וּלְהַקִּיצָם בִּבְחִינַת (שָׁם כ"ו) "הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר" וּלְגַלּוֹת לָהֶם

שֶׁה עִמָּם וְהֵם סְמוּכִים אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" וּלְחַזְּקָם וּלְעוֹרְרָם, שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְיָאֲשִׁין עַצְמָן, חַס וְשָׁלוֹם כִּי עֲדַיִן הֵם אֲצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּקְרוֹבִים אֲלָיו כִּי "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" וזה בחינת כל, שֶׁיֵּשׁ לְהַצַּדִּיק בְּחִינַת: כִּי כל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ ", דְּאָחֵד בַּשָּׁמַיָּא וְאַרְעָא הַיְנוּ שֶׁהוּא אוֹחֵז וּמְקַיֵּם שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת עוֹלָם הָעֶלְיוֹן הוּא אוֹחֵז וּמְקַיֵּם בְּבְחִינַת מָה, בְּחִינַת אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא מְקַיֵּם בְּבְחִינַת" מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ [וְעַיֵּן לְקַמָּן (סִימָן ס"ח], שָׁם מְבאָר גַּם כֵּן עִנְיָן זֶה בְּבֵאוּר יוֹתֵר קָצַת וְהַכְּלָל שֶׁהַצַּדִּיק עִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ, כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְדַבֵּר וְלִלְמֹד וּלְהָאִיר בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים, בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים הַיְנוּ שֶׁלְּהַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה בְּנֵי עֲלִיָּה, בְּחִינַת דָּרֵי מַעְלָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהַצַּדִּיק לְהָרְאוֹת לָהֶם וּלְגַלּוֹת לָהֶם שֶׁעַדַיִן אֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת: מָה חָמִית מַה פְּשְׁפַּשְׁתְּ וְכוּ וְזֶה הַלִּמּוּד וְהַהַשָּׂגָה הוּא צָרִיךְ לְהָאִיר וּלְהַכְנִיס בְּהַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּרֵי מַעְלָה וּלְהֶפֶךְ, יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁמּוּנָחִים בְּמַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאד עַד שֶׁהַיְנוּ מְיָאֲשִׁין אֶת עַצְמָן לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם כִּי נִדְמֶה לָהֶם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּכְבָר אָבַד נִצְחָם וְתוֹחַלְתָּם מֵה צָרִיךְ הַצַּדִּיק שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְעוֹרְרָם וְלַהֲקִיצָם שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְיָאֲשִׁין עַצְמָן בְּשׁוּם אפֶן בָּעוֹלָם, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וּלְהַרְאוֹת לָהֶם וּלְהָאִיר בָּהֶם, כִּי עֲדַיִן ה עִמָּם וְאָצְלָם וְקָרוֹב לָהֶם וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מַמָּשׁ אֲפִלּוּ אִם נָפַל לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת, חַס וְשָׁלוֹם אַף עַל פִּי כֵן שָׁם דַּיְקָא נִמְצָא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" וְזֶה בְּחִינַת כל שֶׁיֵּשׁ לְהַצַּדִּיק וְכוּ, כַּנַּ"ל] ח. גַּם זֶה הַחֶכֶם הַדּוֹר הַנַּ"ל צָרִיךְ לֵידַע אֵיזֶה מַקִּיפִים, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַמְשִׁיכָם וְאֵיזֶה מַקִּיפִים שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַמְשִׁיכָם וּבִשְׁבִיל זֶה יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁאֵין רַשָּׁאִים לְגַלּוֹתָם בִּפְנֵי הַתַּלְמִידִים כִּי אִם יְגַלֶּה אוֹתָן הַדְּבָרִים, יִכָּנְסוּ מַקִּיפִים אֲחֵרִים בְּתוֹךְ שִׂכְלוֹ כַּנַּ"ל וְלִפְעָמִים אֵין צָרִיךְ לְקַבֵּל אֵלּוּ הַמַּקִּיפִים כְּמוֹ לְמָשָׁל, כְּשֶׁהָרַב מְדַבֵּר עִם תַּלְמִידוֹ אֵיזֶה פְּשָׁט בגמפ"ת [גְּמָרָא, פֵּרוּשׁ, תּוֹסְפוֹת] וּבְתוֹךְ דְּבָרָיו הוּא בָּא עַל אֵיזֶה קֻשְׁיָא וְאוֹתוֹ הַקֻּשְׁיָא הָיָה בְּתְחִלָּה בִּבְחִינַת מַקִּיף אֲצִלּוֹ כִּי לֹא יָדַע מִמֶּנָּה בְּתְחִלָּה וְתֵכֶף כְּשֶׁנּוֹפֵל בְּשִׂכְלוֹ זאת הַקֻּשְׁיָא, הוּא אוֹמְרהּ בִּפְנֵי תַּלְמִידוֹ וּבְתוֹךְ כָּךְ כְּשֶׁמַּסְבִּיר לוֹ הַקֻּשְׁיָא, נוֹפֵל בְּשִׂכְלוֹ תֵּרוּץ עַל הַקֻּשְׁיָא נִמְצָא שֶׁחוֹזֵר וּמַשִּׂיג מַקִּיף אַחֵר, שֶׁהוּא תֵּרוּץ עַל הַקֻּשְׁיָא וַאֲזַי אוֹמֵר גַּם הַתֵּרוּץ בִּפְנֵי הַתַּלְמִיד אַך כְּשֶׁמְּגַלֶּה גַּם הַתֵּרוּץ בִּפְנֵי הַתַּלְמִיד אֲזַי נִכְנָס בּוֹ עוֹד מַקִּיף אַחֵר וְאָז עַל יְדֵי זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁבָּא עָלָיו עַתָּה, הָדְרָא קֻשְׁיָא לְדוּכְתָּא וְאִדְּרַבָּא, עַתָּה הַקֻּשְׁיָא חֲזָקָה וּרְחָבָה יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שֶׁגִּלָּה הַתֵּרוּץ בִּפְנֵי הַתַּלְמִיד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְנָס בּוֹ מַקִּיף אַחֵר, דְּהַיְנוּ שֵׂכֶל חָדָשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה חָזְרָה הַקֻּשְׁיָא לִמְקוֹמָהּ בְּיֶתֶר עז כִּי עַתָּה הַקֻּשְׁיָא חֲזָקָה וּרְחָבָה יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה כְּמוֹ כֵן יֵשׁ בְּהַשָּׂגוֹת שֶׁיֵּשׁ דְּבָרִים שֶׁאָסוּר לְגַלּוֹתָם

כִּי אִם יִגָּלֶה זֶה הַתֵּרוּץ בִּפְנֵי הַתַּלְמִיד יִכָּנֵס בּוֹ מַקִּיף חָדָשׁ שֶׁעַל יָדוֹ יִהְיֶה הַקַּשְׁיָא חֲזָקָה וּרְחָבָה יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה עַד שֶׁיּוּכַל לְכָנֵס בְּהַשָּׂגוֹת מַקִּיפִים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁאֵין הַזְּמַן מַסְפִּיק לְבָאֵר הַקַּשְׁיוֹת וְהַתֵּרוּצִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם כִּי הֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כִּי כָל מַה שֶּׁהוּא מְגַלֶּה אֵיזֶה שֵׂכֶל, קַשְׁיָא אוֹ תֵּרוּץ נִכְנָס בּוֹ שֵׂכֶל חָדָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיף כַּנַּ"ל עַל כֵּן אִם לֹא יִהְיֶה נִזְהָר בִּדְבָרָיו לְדַקְדֵּק אֵיזֶה דָּבָר לְגַלּוֹת וְאֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִכְנָס בְּקַשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים, שֶׁאֵין הַזְּמַן מַסְפִּיק לְבָאֲרָם כִּי הֵם בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כַּנַּ"ל עַל כֵּן מַכְרָח הֶחָכָם לַעֲשׂוֹת סְיָג לִדְבָרָיו לְדַקְדֵּק וְלִזָּהֵר מַה לְגַלּוֹת וּמַה שֶּׁלֹּא לְגַלּוֹת בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יַשִּׂיג רַק אוֹתָן הַמַּקִּיפִים שֶׁצָּרִיךְ לְהַשִּׂיג וְלֹא יָבוֹא לְהַשִּׂיג מַקִּיפִים שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַשִּׂיג וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת כט:) כְּשֶׁעָלָה מֹשֶׁה לַמָּרוֹם, מָצָאוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהָיָה קוֹשֵׁר כְּתָרִים לְאוֹתִיּוֹת אָמַר לוֹ: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם ! מִי מְעַכֵּב עַל יָדְךָ אָמַר לוֹ: עָתִיד אֶחָד לַעֲמֹד וַעֲקִיבָא בֶּן יוֹסֵף שְׁמוֹ שֶׁיִּהְיֶה דּוֹרֵשׁ עַל כָּל קוֹץ וְקוֹץ תְּלֵי תִלִּין שֶׁל הֲלָכוֹת אָמַר לוֹ רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם ! רָאוּי שֶׁתִּנָּתֵן תּוֹרָה עַל יָדוֹ אָמַר לוֹ: שְׁתֹק! כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, מָה אָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁתֹק וְכוּ הֲלֹא כְּבָר אָמַר הַקַּשְׁיָא, וּמַה זּוֹ שְׁתִיקָה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִקְשָׁה מַה שֶּׁהִקְשָׁה אַךְ תֵּכֶף כְּשֶׁאָמַר מֹשֶׁה הַקַּשְׁיָא, נָפַל בְּשִׂכְלוֹ תֵּרוּץ עַל הַקַּשְׁיָא אַךְ אִם הָיָה אוֹמֵר אֶת הַתֵּרוּץ, הָיָה נִכְנָס בּוֹ מַקִּיף אַחֵר וְהָיָה בָּא עַל קַשְׁיָא יוֹתֵר חֲזָקָה וּרְחָבָה מִבַּתְּחִלָּה שְׁתֹק עַל הַתֵּרוּץ, הֵינוּ שֶׁיִּשְׁתֹּק וְלֹא יְגַלֶּה אֶת הַתֵּרוּץ כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא עַל קַשְׁיָא יוֹתֵר חֲזָקָה מִבַּתְּחִלָּה הֵינוּ שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁמְּגַלִּין אֶת הַשֵּׂכֶל הַפְּנִימִי אֲזַי עוֹלֶה בְּמַחֲשָׁבָה שֵׂכֶל אַחֵר חָדָשׁ כִּי נִכְנָס מַקִּיף אַחֵר לִפְנִים וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִשְׁתֹּק, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא לְמַקִּיפִים שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהַשִּׂיגָם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: שְׁתֹק, כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה [מֹשֶׁה הָיָה לְמַעְלָה מִן הַמַּחֲשָׁבָה לָכֵן הָיָה יוֹדֵעַ אֶת הַתֵּרוּץ כִּי הִשִּׂיג בְּחִינַת סְתָרֵי [כִּתְרֵי] (כ"ה בדפוס הראשון שנדפס ע"י מוהרנ"ת ז"ל) אוֹתִיּוֹת וְהַדְּבָרִים סְתוּמִים, כִּי לֹא בֵּאֵר הֵיטֵב עִנְיָן זֶה], כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ: הֶוּוּ מְתוּנִים בַּדִּין, וְהַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה, וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה (אָבוֹת פֶּרֶק א) הֶוּוּ מְתוּנִים בַּדִּין זֶה בְּחִינַת שֶׁצָּרִיךְ הֶחָכָם הַנַּ"ל לְהִיוֹת לוֹ מְתִינוּת לֵידַע אֵיךְ לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁלִּפְנֵי בְּחִינַת דְּרֵי מַעְלָה יְגַלֶּה לָהֶם הַהַשָּׂגָה שֶׁל מָה בְּחִינַת: מָה חָמִית וְכוּ וְלִפְנֵי דְּרֵי מַטָּה יְגַלֶּה הַהַשָּׂגָה שֶׁל מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְזֶה בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת מִשְׁפָּט בְּחִינַת (תְּהִלִּים ע"ה) : "כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט, זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים" שֶׁהַגְּבוֹהִים הוּא צָרִיךְ לְהַשְׁפִּיל לְהַרְאוֹת לָהֶם שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהַקְּטַנִּים בְּחִינַת שׁוֹכְנֵי עָפָר, צָרִיךְ לְהָרִים, לְעוֹרְרָם וְלַהֲקִיצָם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: וְהַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַשָּׂגָה כָּזוֹ, לְהָאִיר בְּגְדוֹלִים וּקְטַנִּים וְכוּ כַּנַּ"ל בְּוַדַּאי יַעֲמִיד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה, כִּי כֻּלָּם צְרִיכִים אֵלָיו כִּי יֵשׁ לוֹ

כֹּחַ לִלְמֹד עִם כֻּלָּם כַּנַ"ל וְזֶהוּ: וַעֲשׂוּ סִיָּג לַתּוֹרָה בְּחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ג) סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה כִּי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת סְיָג לִדְבָרָיו, לִשְׁתֹּק לִפְעָמִים בְּחִינַת: שְׁתֹק, כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, כַּנַ"ל כִּי עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים הַרְבֵּה עַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה לְהַשִּׂיג אֶת הַמַּקִּיפִים דְּהַיְנוּ שֶׁמַּשִּׂיג וּמֵבִין מַה שֶּׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְהַשִּׂיג מִתְּחִלָּה עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת סְיָג לִדְבָרָיו וְלִשְׁתֹּק לִפְעָמִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בְּמַקִּיפִים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁאֵין הַזְּמַן מַסְפִּיק לְבָאֵר הַקֻּשְׁיוֹת וְהַתֵּרוּצִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם כַּנַ"ל וְאֵלּוּ הַשְּׁנֵי בְּחִינוֹת שֶׁל דְּרֵי מַעְלָה וְדֵרֵי מַטָּה דְּהַיְנוּ הַשָּׂגָה שֶׁל בְּחִינַת מָה וְהַשָּׂגָה שֶׁל בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ הֵם בְּחִינַת הַשָּׂגָה שֶׁל בְּחִינַת בֵּן וְהַשָּׂגָה שֶׁל בְּחִינַת תַּלְמִיד כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבֵּן וְתַלְמִיד כֻּלּוֹ חַד כַּנַ"ל כִּי הַבֵּן הוּא גַּם כֵּן תַּלְמִיד, כַּנַ"ל וְהַתַּלְמִיד הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת בֵּן, כִּי נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ עָשָׂאוֹ כַּנַ"ל אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ הֶפְרֵשׁ בֵּין בֵּן לְתַלְמִיד כִּי הַבֵּן שֶׁהוּא תַּלְמִיד הוּא בְּמַעֲלָה יְתֵרָה מִתַּלְמִיד לָבַד כִּי הַבֵּן הוּא כֻּלּוֹ נִמְשָׁךְ מִן הָאָב, מֵראשׁוֹ עַד רַגְלוֹ וְאֵין בּוֹ שׁוּם שַׁעֲרָה שֶׁאֵינָהּ נִמְשֶׁכֶת מִמֹּחַ הָאָב עַל כֵּן בְּחִינַת הַהַשָּׂגָה שֶׁל הַבֵּן גְּדוֹלָה יוֹתֵר בְּמַעֲלָה מֵהַשָּׂגָה שֶׁל בְּחִינַת הַתַּלְמִיד וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין נְבוּאַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לִשְׁאָר נְבִיאִים כִּי מֹשֶׁה רָאָה בְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה וְהֵם רָאוּ בְּאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה (יְבָמוֹת מט:) שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַשָּׂגַת דְּרֵי מַעְלָה לְהַשָּׂגַת דְּרֵי מַטָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד (שְׁמוֹת ל"ג) : "כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי", זֶה בְּחִינַת הַהַשָּׂגָה שֶׁל מָה, בְּחִינַת: מֶה חָמִית וְכוּ שֶׁזֶּהוּ הַהַשָּׂגָה שֶׁל דְּרֵי מַעְלָה בְּחִינַת בֵּן וִישַׁעְיָה, שֶׁהָיָה בְּמַדְרֵגָה קְטַנָּה מִמֹּשֶׁה, אָמַר (יְשַׁעְיָה ו) "וָאֶרְאֶה אֶת ה" זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגָה שֶׁל דְּרֵי מַטָּה בְּחִינַת תַּלְמִיד בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כִּי אַף עַל פִּי שֶׁיָּדַע יִשַׁעְיָה שֶׁיֵּשׁ הַשָּׂגָה שֶׁל בְּחִינַת מָה אַף עַל פִּי כֵן אָמַר לְפִי מַדְרֵגָתוֹ שֶׁהוּא הָיָה בִּבְחִינַת הַהַשָּׂגָה שֶׁל מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ בְּחִינַת: "וָאֶרְאֶה אֶת ה" (עין זוהר וארא כ"ג:) נִמְצָא שֶׁבֵּן וְתַלְמִיד הֵם בְּחִינוֹת דְּרֵי מַעְלָה וְדֵרֵי מַטָּה הַיְנוּ הַהַשָּׂגָה שֶׁל מָה, בְּחִינַת: מֶה חָמִית מַה פְּשִׁפַּשְׁתְּ בְּחִינַת: אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת: "כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם" זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַבֵּן, הַשָּׂגַת דְּרֵי מַעְלָה וְהַשָּׂגָה שֶׁל מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת: וָאֶרְאֶה אֶת ה זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַתַּלְמִיד, הַשָּׂגַת דְּרֵי מַטָּה כִּי הַבֵּן שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ כֻּלּוֹ מִמֹּחַ הָאָב עַל כֵּן זוֹכֶה לְהַשָּׂגַת אֲבִיו מַמָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה שֶׁהוּא הַהַשָּׂגָה שֶׁל הָרַבִּי וְהֶחָכָם שֶׁבַּדּוֹר כַּנַ"ל אֲבָל הַתַּלְמִיד אֵין מְקַבֵּל רַק בְּחִינַת הַהַשָּׂגָה שֶׁל דְּרֵי מַטָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ כַּנַ"ל ט. וְצָרִיךְ לְכָלל הָעוֹלָמוֹת, עֶלְיוֹן בַּתַּחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן שֶׁיִּהְיֶה הַבֵּן כָּלוּל מִבְּחִינַת תַּלְמִיד וְכֵן הַתַּלְמִיד יִהְיֶה כָּלוּל מִבְּחִינַת בֵּן כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם יִרְאָה כִּי הַבֵּן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הַהַשָּׂגָה שֶׁל מָה בְּחִינַת: מֶה חָמִית וְכוּ וְאִם כֵּן לֹא יִהְיֶה לוֹ יִרְאָה כְּלָל מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה כְּלָל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַבֵּן כָּלוּל מִבְּחִינַת תַּלְמִיד לְהַרְאוֹת

לְבְחִינַת בֵּן גַּם כֵּן קְצָת מֵהַהַשָּׂגָה שֶׁל בְּחִינַת הַתַּלְמִיד דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יִרְאָה וְכֵן הַתַּלְמִיד שֶׁהַשָּׂגָתוֹ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְאִם כֵּן יוּכַל לְהִתְבַּטֵּל בִּמְצִיאוּת וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לוֹ קְצָת מֵהַהַשָּׂגָה שֶׁל בְּחִינַת הַבֵּן דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל בִּמְצִיאוּת, וְיִהְיֶה לוֹ יִרְאָה י. וְעַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד עַל יְדֵי זֶה מִי שֶׁהוּא אִישׁ חַיִל וְאֵינוֹ הַהֶפֶךְ [שֶׁקּוֹרִין : רַעַ מַזָּל, שְׁלֵימַזָּל] הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל בְּעֵת הָאֲכִילָה הֶאָרַת הָרָצוֹן דְּהַיְנוּ שֶׁיָּאִיר לוֹ הָרָצוֹן בְּעֵת הָאֲכִילָה וְיִשְׁתּוֹקֵק וְיִכְסֹף מְאד אֲלָיו יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן מֻפְלָג בְּלִי שׁוּם יְדִיעָה שֶׁלֹּא יֵדַע כְּלָל מָה הוּא רוֹצֶה (תְּהִלִּים קמ"ה). "וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ" בְּעִתּוֹ זֶה בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן הַנַּ"ל בְּחִינַת (בְּמִדְבַּר כ"ג) "כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת פֶּרֶק ב). עֲתִידִין צַדִּיקִים שֶׁיִּהְיֶה מְחִצָּתָן לִפְנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְחִצָּה זֶה בְּחִינַת מַקִּיפִים, שֶׁהֵם הַמְּחִצָּה שֶׁל הַשֵּׂכֶל וְלֶעָתִיד יִהְיֶה מְחִצּוֹת הַמַּקִּיפִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים לְמַעְלָה מִמַּקִּיפִים שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְאָז יִהְיֶה הַשָּׂגָתָם בְּחִינַת מָה, בְּחִינַת: מַה פָּעַל אֵל וְזאת הַהֶאָרָה שֶׁל בְּחִינַת מָה הוּא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַכֹּל וְהוּא מִתְגַּלֶּה בְּעֵת הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת: "וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ" בְּעִתּוֹ דַּיְקָא בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה בְּחִינַת: "כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה" וְכוּ בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת מָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הֶאָרַת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וּמַה שֶּׁמִּתְגַּלֶּה הֶאָרַת הָרָצוֹן בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּוְקָא דַּע, כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לַחְגֹּר מָתְנָיו לִהְיוֹת מְפֻרְנָס לִתֵּן פַּרְנָסָה לְהַתְלוּיִים בּוֹ הוּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אִישׁ חַיִל וְלֹא יִהְיֶה הַהֶפֶךְ, [שֶׁקּוֹרִין : רַעַ מַזָּל, שְׁלֵימַזָּל] כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ קְצָת מֵהַשָּׂגָה שֶׁל בְּחִינַת הַבֵּן דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מֵהַמַּלְכוּת. (עי זוהר תרומה קנג ובמק"מ שם וע"ש גם בדק"ע) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמֶלֶךְ: (דָּנִיֵּאל ד) "אִילָנָא דִּי חֲזַיְתָ דִּי רְבָה וּתְקֵף וְכוּ וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּהּ, אַנְתְּ הוּא מַלְכָּא" וְעַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל פַּרְנָסָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ קְצָת מֵהַשָּׂגָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה שַׂיְכוּת עִם הַמַּלְכוּת (רוּת ב). "לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשִׁי הֲלֹם" אֵין הֲלוֹם אֶלָּא מַלְכוּת (זְבָחִים קב) כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֵהַמַּלְכוּת בְּחִינַת מַלְכוּת לְעֵת הָאֹכֶל כִּי עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַבַּעַל חוֹגֵר מָתְנָיו נֶגֶד אִשְׁתּוֹ וּמְחַיֵּב עַצְמוֹ לְפַרְנְסָהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכְּתֻבָּה: וַאֲנָא אֶפְלַח וְאוֹקִיר וְאֵזוֹן וְכוּ אֲז נוֹתְנִים לוֹ קְצָת מֵהַמַּלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג) : "וְהוּא יִמְשֹׁל בָּךְ" כִּי עַל יְדֵי הַמֶּמְשָׁלָה הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל וְכֵן כָּל הַשָּׂרִים כָּל מִי שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן פַּרְנָסָה יוֹתֵר לַאֲנָשִׁים רַבִּים הַתְּלוּיִים בּוֹ הוּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יוֹתֵר מֵהַמַּלְכוּת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל וְהַמַּלְכוּת מְקַבֵּל הַפַּרְנָסָה מִן בְּחִינַת הַיָּדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה דְּהַיְנוּ הָרְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדִים (מִשְׁלֵי א). "נָטִיתִי יָדִי וְאֵין מַקְשִׁיב", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: דְּהַיְנוּ רְמָזִים כִּי כְּשֶׁהֵחָכָם מְגַלֶּה חָכְמָתוֹ לְפָעָמִים

אוֹמֵר אֵיזֶה דִּבּוּר, שֶׁמְּרַמֵּז בּוֹ רְמָזִים לְתַלְמִידָיו דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּפִיו בְּפֵרוּשׁ רַק עַל יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בְּהַדִּבּוּר הֵם מְבִינִים כַּוָּנָתוֹ וְאֵלּוּ הָרְמָזִים הֵם בְּחִינַת יָדַיִם בְּחִינַת: נָטִיתִי יָדִי כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בְּיָם הַחָכְמָה בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ק"ד) : "זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם" וּמֵאֵלּוּ הַיָּדַיִם מְקַבֵּל בְּחִינַת הַמַּלְכוּת אֶת הַפְּרָנְסָה בִּבְחִינַת (שָׁם קמ"ה) : "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן" הַיְנוּ שֶׁהַפְּרָנְסָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת הַיָּדַיִם הַנַּ"ל וְזֶהוּ "וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן" בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן, שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּתוֹךְ הַפְּרָנְסָה כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת: "וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ", כַּנַּ"ל כִּי מַחֲמַת שֶׁהַמַּלְכוּת מְקַבֵּל הַפְּרָנְסָה מִיָּדַיִם אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ בְּיָם הַחָכְמָה עַל כֵּן מִתְגַּלֶּה שָׁם בְּתוֹךְ הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנְסָה הָאָרֶת הַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל כִּי הַמַּקִּיפִים מְאִירִים בְּיָם הַחָכְמָה שֶׁמְּגַלֶּה הֶחָכָם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם וְכוּ לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ לִוְיָתָן זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כ"ז) : "לִוְיָתָן נָחָשׁ בָּרִיחַ, לִוְיָתָן נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן" וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י: מַלְכוּת לְשַׂחֶק בּוֹ בְּחִינַת שְׂחָקִים, שֶׁשָּׁם שׁוֹחֲקִין מָן (חֲגִיגָה יב:) דְּהַיְנוּ פַּרְנָסָה הַיְנוּ שֶׁהַמַּלְכוּת בְּחִינַת לִוְיָתָן מְקַבֵּל הַפְּרָנְסָה מִן הַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בְּיָם הַחָכְמָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת: "זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם", כַּנַּ"ל וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַפְּרָנְסָה לְהַמַּלְכוּת, שָׁם הִיא נִשְׂחֶקֶת וְנִכְתֶּשֶׁת לִתֵּן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חֵלֶק פַּרְנָסָה כְּפִי מַה שֶּׁרָאוּי לוֹ וְזֶהוּ: לְשַׂחֶק בּוֹ בְּחִינַת שְׂחָקִים שֶׁשָּׁם שׁוֹחֲקִין מָן כִּי הַפְּרָנְסָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מָן נִשְׂחֶקֶת וְנִכְתֶּשֶׁת אַצֶל בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת לִוְיָתָן שֶׁמְּקַבֵּל הַפְּרָנְסָה מִבְּחִינַת: "זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם" הַיְנוּ מִן הַיָּדַיִם שֶׁיֵּשׁ בְּיָם הַחָכְמָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמָזִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ כִּי הַכֹּל מְסֻתָּכְלִין וּמְצַפִּין עַל פַּרְנָסָה וְהַמַּלְכוּת מְלַקֵּט וּמְקַבֵּץ כָּל אֵלּוּ הַבִּטָּחוֹנוֹת שֶׁל כָּל בָּאֵי עוֹלָם מַה שֶּׁכֻּלָּם מְצַפִּין וּמְסֻתָּכְלִין עַל פַּרְנָסָה וְעִם אֵלּוּ הַבִּטָּחוֹנוֹת עוֹלֶה הַמַּלְכוּת וּמְקַבֵּל פַּרְנָסָה מִן יָדַיִם הַנַּ"ל וְזֶהוּ: "כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן" הַיְנוּ עַל יְדֵי הַבִּטָּחוֹנוֹת הַנַּ"ל שֶׁכֻּלָּם יְשַׂבֵּרוּן אֵלָיו, וּמְצַפִּין וּמְסֻתָּכְלִין עַל פַּרְנָסָה עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַפְּרָנְסָה עַל יְדֵי הַמַּלְכוּת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ" בְּעִתּוֹ דַּיְקָא בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן, שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּתוֹךְ הַפְּרָנְסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת: "כְּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל" בְּחִינַת "וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ" בְּחִינַת: "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן", כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "כִּי יְמִינְךָ וּזְרוֹעֲךָ וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי רְצִיתָם" (תְּהִלִּים מ"ד) יְמִינְךָ וּזְרוֹעֲךָ זֶה בְּחִינַת הַיָּדַיִם הַנַּ"ל שֶׁבָּהֶם מִתְגַּלֶּה הָאָרֶת הַמַּקִּיפִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי רְצִיתָם כִּי הַמַּקִּיפִים הֵם אוֹר הַפָּנִים וְזֶה: כִּי רְצִיתָם כִּי הֵם בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן, כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חֹרִין וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ" (קֹהֶלֶת י) (עין זוהר לך צה חיי שרה קכד:) חֵרוּת זֶה בְּחִינַת יוֹבֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד כִּי יוֹבֵל הוּא אוֹתִיּוֹת: "וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ" (יְשַׁעְיָה

נ"ד) דְּהַיְנוּ כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד כִּי בָּנַיִךְ זֶה בֵּן, לְמוּדֵי ה הֵם תַּלְמִידִים וּמְכָלְלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹבֵל, בְּחִינַת חֵרוּת מִשָּׁם מְקַבֵּל הַמַּלְכוּת הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִין שֶׁמַּלְכוּת מְקַבֵּל הַפַּרְנָסָה מִבְּחִינַת חֵרוּת, בְּחִינַת יוֹבֵל וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכְלוּ בָּעֵת זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּלֶּה בִּשְׁעַת אֲכִילָה בְּחִינַת: כָּעֵת יֵאָמֵר וְכוּ כַּנַּ"ל (עין זוהר תרומה קע"ה ובאדר"נ פ כא) וְזֶה בְּחִינַת (תַּעֲנִית ה:) : אֵין מְסִיחִין בְּסְעֻדָּה כִּי אִז, בִּשְׁעַת סְעֻדָּה מֵאִיר הָאוֹרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאוֹרַת הַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתִיקָה בְּחִינַת: שְׁתֹק, כֵּךְ עֲלָה בְּמַחֲשָׁבָה, כַּנַּ"ל יא. וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה כִּי עִנְיַן חֲנֻכָּה דַּע, כִּי כָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לִפְעֹל בַּקָּשָׁתוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים דְּהַיְנוּ בַּקָּשַׁת סְלַח נָא כֵּן יֵשׁ לוֹ חֲנֻכָּה כִּי עַל יְדֵי סְלַח נָא נַעֲשֶׂה חֲנֻכָּה כִּי מִשָּׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ (בְּמִדְבַּר י"ד) : "סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה" עַל חֵטְא הַמְרַגְּלִים וְעַל יְדֵי חֵטְא הַמְרַגְּלִים גָּרְמוּ חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תַּעֲנִית כט) שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אָמַר לָהֶם אַתֶּם בְּכִיתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם, אֲנִי אֶקְבַּע לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת כִּי אוֹתוֹ הַלַּיְלָה לֵיל תִּשְׁעָה בְּאָב הָיָה שֶׁבּוֹ נֶחֱרַב הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּמִשָּׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ עַל זֶה סְלַח נָא כִּי בְּזֶה הַחֵטְא וְהַפְּגָם תְּלוּיִים כָּל הָעֲוונוֹת כִּי עַל יְדֵי זֶה הַפְּגָם נֶחֱרַב הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבִזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הָיָה קַיָּם, הָיִינוּ נְקִיִּים מֵעֲוונוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה א) "צֶדֶק יָלִין בָּהּ" וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י, כִּי תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר הָיָה מְכֻפָּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל לַיְלָה וְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם הָיָה מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל יוֹם כִּי יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ, לְפִי גֹּדֶל רוּחָנִיּוּתָם וְדַקּוּתָם אֵין יְכוֹלִין לִשָּׂא עֲלֵיהֶם הַמַּשָּׂא שֶׁל עָוֹן אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד עַל כֵּן אָנוּ צְרִיכִין אֶת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁיְּכַפֵּר עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם וּמֵעֵת אֲשֶׁר חָרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לִנְקוֹת עַצְמֵנוּ מִן הָעֲוונוֹת כִּי אֵין מִי שֶׁיְּכַפֵּר בַּעֲדֵנוּ וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁיָּדַע כָּל זֹאת עַל כֵּן מָסַר נַפְשׁוֹ עַל יִשְׂרָאֵל, וּבִקֵּשׁ: סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה וְכוּ כִּי יָדַע שֶׁבְּזֶה הַחֵטְא תָּלוּי חֻרְבַּן הַבַּיִת, שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל הַחֲטָאִים כַּנַּ"ל וּכְשֶׁזָּכָה לִפְעֹל בַּקָּשָׁתוֹ מִזֶּה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, בְּחִינַת חֲנֻכָּה הֶפֶךְ חֻרְבַּן הַבַּיִת וְכֵן כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לִפְעֹל בַּקָּשַׁת סְלַח נָא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם חֻרְבַּן הַבַּיִת כְּמוֹ כֵן נַעֲשֶׂה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, בְּחִינַת חֲנֻכָּה נִמְצָא שֶׁחֲנֻכָּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי סְלַח נָא כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן רָמַז מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם צְרוּף חֲנוּכָּה בַּפָּסוּק סְלַח נָא כִּי סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדְּךָ וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָה וְכוּ הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת חֲנוּכָּה כִּי חֲנֻכָּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי סְלַח נָא וְכוּ כַּנַּ"ל וְכֵן כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כֻּלָּם כְּלוּלִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כָּלוּל מִבְּחִינוֹת בֵּן וְתַלְמִיד כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית טז). לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ הַר הַמּוֹרִיָּה, שֶׁמִּמֶּנּוּ הוֹרָאָה יוֹצְאָה לְיִשְׂרָאֵל זֶה בְּחִינַת תַּלְמִיד גַּם אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ שִׁיר הַשִּׁירִים עַל פָּסוּק "עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה"). לָמָּה

נִקְרָא שְׁמוֹ חֲדַר הַמִּטּוֹת שֶׁעַל יָדוֹ פָּרִים וְרְבִים יִשְׂרָאֵל זֶה בְּחִינַת בֵּן וְעַל כֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמָקוֹם הַגֶּרֶן (שְׁמוּאֵל ב כ"ד) זֶה בְּחִינַת פַּרְנָסָה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ זֶה בְּחִינַת הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁבּוֹ נִתְגַּלֶּה אוֹרוֹת הַמַּקִּיפִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל כִּי אוֹר הַפָּנִים זֶה בְּחִינַת ש"ע נְהוֹרִין, כַּיְדוּעַ וְש"ע הוּא שִׁתֵּי פְּעָמִים הֶקֵּף, כַּמּוּבָא (תְּהִלִּים ק"ד). "לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן, וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד" הֵינוּ שֶׁבְּתוֹךְ הָאֲכִילָה מִתְגַּלֶּה הֶאָרַת הַמַּקִּיפִים שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם וְכוּ וְעַל כֵּן מְצוֹת חֲנֻכָּה בְּשֶׁמֶן כִּי חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה, וְנִתְגַּלֶּה אוֹר הַפָּנִים שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת לֶחֶם הַפָּנִים בְּחִינוֹת "לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם" וְכוּ, כַּנַּ"ל (בְּמִדְבַּר ו) "יָאֵר ה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ" וִיחֻנֶּךָּ זֶה בְּחִינוֹת חֲנֻכָּה, שֶׁעַל יָדוֹ נִתְגַּלֶּה אוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת: "יָאֵר ה פָּנָיו" וְכוּ כַּנַּ"ל וּמשֶׁה רַבֵּנוּ זָכָה לְסוֹד חֲנֻכָּה, עַל יְדֵי שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְנָתַן לִבּוֹ עֲלֵיהֶם לְהִסְתַּכֵּל בְּצָרָתָם כִּי הוּא הָיָה רַחֲמָן וּמַנְהִיג אֲמִתִּי כַּנַּ"ל וְעִקַּר צָרַת יִשְׂרָאֵל הוּא הַמַּשָּׂא שֶׁל עֲוֹונוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בִּקֵּשׁ עֲלֵיהֶם סְלַח נָא כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁבְּזֶה תְּלוּי תִּקּוּן כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל, כַּנַּ"ל וְזֶהוּ חֲנוּכָּה חָנוּ כ"ה (תקו"ז תי י"ג), הֵינוּ כ"ה בְּכִסְלָו כִּסְלָיו (עין בספר גט פשוט סימן קכו שכן הוא הגירסא בתרגום) הוּא אוֹתִיּוֹת: "וַיֵּרָא יְיָ כִּי סָר לִרְאוֹת" (שְׁמוֹת ג) כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נָתַן לִבּוֹ לְהִסְתַּכֵּל בְּצָרָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ: כִּי סָר לִרְאוֹת לְשׁוֹן סָר וְזָעַף (מְלָכִים א כ"א) (ועין מ"ר שמות פ"ב) וְעִקַּר צָרָתָן הוּא הַמַּשָּׂא שֶׁל עֲוֹונוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁרָאָה, שֶׁהוּא נוֹתֵן לִבּוֹ עַל זֶה קָרְאוֹ אֵלָיו וַיֹּאמֶר "מֹשֶׁה מֹשֶׁה, וַיֹּאמֶר" הִנֵּנִי הִנֵּנִי לְכָהֲנָה, הִנֵּנִי לְמַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ רַבָּה, שְׁמוֹת, פָּרָשָׁה ב) הִנֵּנִי לְכָהֲנָה זֶה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת כִּי מֹשֶׁה שִׁמֵּשׁ בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צ"ט) : "מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו" (זְבָחִים ק"ב) גַּם כֹּהֵן הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד כִּי בְּכֹהֵן נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא י) : "לְהוֹרֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" לְהוֹרוֹת לְשׁוֹן הוֹרָאָה זֶה בְּחִינַת תַּלְמִיד גַּם לְהוֹרֹת לְשׁוֹן הֲרִיוֹן, בְּחִינַת בֵּן הִנֵּנִי לְמַלְכוּת זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדוֹ נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה שֶׁבּוֹ נִתְגַּלֶּה אוֹר הַפָּנִים כַּנַּ"ל (בְּרֵאשִׁית י"ד). "וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן, וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן" מַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן הֵינוּ בְּחִינַת פַּרְנָסָה, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמַּלְכוּת הַנַּ"ל וְהוּא כֹהֵן זֶה בְּחִינַת כְּהֻנָּה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי הַמַּלְכוּת, כַּנַּ"ל. יב. וְזֶה בְּחִינַת מֶזֶג הָרְאָה כְּשֶׁהָרְאָה הִיא בַּמֶּזֶג הַשָּׁוֶה הִיא כְּלוּלָה מִכָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כִּי הָרְאָה הִיא מְאִירַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין מט) זֶה בְּחִינַת

תַּלְמִיד שֶׁהַשָּׂגָתוֹ בְּחִינַת: "וְאֶרְאֶה אֶת ה" גַּם עַל יְדֵי הֶרְאָה בָּא שֵׁנָה [כַּמְבאָר [במ"א] לְעֵיל בְּסִימָן ה] זֶה בְּחִינַת הַשָּׂגַת הַבֵּן, שֶׁהַשָּׂגָתוֹ בְּחִינַת מָה, בְּחִינַת: מֶה חָמִית וְכוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֵׁנָה, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ס"ד) : "עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹקִים זוּלָתֶךָ" וְרוּחַ הַחַיִּים שֶׁבְּתוֹךְ הֶרְאָה זֶה בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל בְּחִינַת (קֹהֶלֶת א) : "סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ" בְּחִינַת (אִיּוֹב ד) : "וְרוּחַ עַל פָּנַי יַחֲלֹף" בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים וּכְשֶׁהַשְׁמָנִים שֶׁל הֶרְאָה הֵם בַּמֶּזֶג הַשָּׁוֶה עַל יְדֵי זֶה מֵאִיר אוֹר הַפָּנִים, בְּבְחִינַת: "לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן" הַיְנוּ עַל יְדֵי הַשְׁמָנִים שֶׁל הֶרְאָה מֵאִיר אוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת מַקִּיפִים וְהַיְדַיִם הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַחָכְמָה כַּנַּ"ל בְּהֶם נִתְגַּלֶּה אוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאֶרֶת הָרָצוֹן, בִּבְחִינַת: "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ" וְכוּ, כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲתָ"ךְ, שֶׁהוּא סוֹפֵי תֵּבוֹת שֶׁל פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ שֶׁהוּא הַשֵּׁם שֶׁל הַפַּרְנָסָה, כַּמּוּבָא רוּחַ, הַיְנוּ שֶׁבְּאֵלּוּ הַיְדַיִם הַנַּ"ל נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת: "סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ" בְּחִינַת: "וְרוּחַ עַל פָּנַי יַחֲלֹף", כַּנַּ"ל (יְחֶזְקֵאל י) : "וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם" זֶה בְּחִינַת כַּנְפֵי הֶרְאָה שֶׁשָּׁם סוֹבֵב הָרוּחַ, בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הָאֶרֶת הַיָּדַיִם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "רוּחַ אִישׁ יְכַלְכֵּל מַחֲלֵהוּ" (מִשְׁלֵי י"ח) רוּחַ אִישׁ זֶה בְּחִינַת רוּחַ הַחַיִּים הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת: "סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ" בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה בְּחִינַת: יְכַלְכֵּל וְכוּ כַּנַּ"ל יג. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּעַיְּנִים וּמְדַבְּרִים מֵאֵיזֶה חִדּוּשׁ שֶׁחִדַּשׁ הֶחָכָם שֶׁבַּדּוֹר אֲזַי נוֹפֵל יִרְאָה עַל זֶה שֶׁמְּדַבֵּר וּמְעַיֵּן בְּהַחִדּוּשׁ כִּי כְּשֶׁחוֹזְרִים אֶת הַחִדּוּשׁ, אֲזַי נִתְעוֹרֵר וְנִתְגַּלֶּה יָם הַחָכְמָה שֶׁמִּשָּׁם מְקַבֵּל הַמַּלְכוּת אֶת הַפַּרְנָסָה וַאֲזַי בָּא בְּחִינַת הַמַּלְכוּת לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה וְעִקַּר הַיִּרְאָה הִיא בְּמַלְכוּת כִּי מַלְכוּת הִיא מְקוֹר הַיִּרְאָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (אָבוֹת פֶּרֶק ג). אִלְמָלֵא מוֹרָאָהּ שֶׁל מַלְכוּת וַאֲזַי נִתְעוֹרֵר הַיִּרְאָה שֶׁל הֶחָכָם שֶׁחִדַּשׁ זֶה הַחִדּוּשׁ כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּיִרְאָה כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יִרְאָה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין וּכְדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ דְּבָרָיו כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁחוֹזְרִים אֶת הַחִדּוּשׁ שֶׁאֲזַי בָּא בְּחִינַת הַמַּלְכוּת לְקַבֵּל מִשָּׁם פַּרְנָסָה וּמַלְכוּת הוּא בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר יִרְאָה שֶׁל הֶחָכָם הַנַּ"ל עַל כֵּן נוֹפֵל יִרְאָה עַל זֶה שֶׁמְּעַיֵּן בְּהַחִדּוּשׁ וְזֶה פֵּרוּשׁ: מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהָיוּ בָּאִין בִּסְפִינָה. וְהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יָשֵׁן, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נֵעוֹר. נִזְדַּעְזֵעַ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְנִנְעַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. אמר לו, מה זה יְהוֹשֻׁעַ, מִפְּנֵי מַה נִזְדַּעְזַעְתָּ ? אָמַר לוֹ: מָאוֹר גָּדוֹל רָאִיתִי בַּיָּם. אָמַר לוֹ: שָׁמָּא עֵינָיו שֶׁל לִוְיָתָן רָאִיתָ, שֶׁנֶּאֱמַר: "עֵינָיו כְּעַפְעַפֵּי שָׁחַר" (בָּבָא בַּתְרָא עד:) רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ זֶה בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד רַבִּי אֱלִיעֶזֶר זֶה בְּחִינַת בֵּן שֶׁהַשָּׂגָתוֹ בְּחִינַת מָה, בְּחִינַת מֶה חָמִית וְכוּ בְּחִינַת: כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם בְּחִינַת: "עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹקִים זוּלָתֶךָ" וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כִּי אֱלִיעֶזֶר רָאשֵׁי תֵּבוֹת: עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹקִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה וְכוּ שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֵּן כַּנַּ"ל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ זֶה בְּחִינַת תַּלְמִיד שֶׁהַשָּׂגָתוֹ הוּא בְּחִינַת

מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת: "וְאֶרְאֶה אֶת ה" שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת הַהַשְׂגָה שֶׁל דְּרֵי מַטָּה שֶׁצָּרִיךְ לְעוֹרְרָם וְלַהֲקִיצָם, שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת: "הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר" וּלְהַרְאוֹת לָהֶם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְזֶה בְּחִינַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כִּי יְהוֹשֻׁעַ הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת: "יְחִיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר" וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכָם הַדּוֹר, שֶׁהוּא מֵאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד כַּנַּ"ל עַל כֵּן הָיָה לוֹ בֵּן שֶׁהָיָה שְׁמוֹ אֶלִיעֶזֶר וְתַלְמִיד שֶׁשְּׁמוֹ יְהוֹשֻׁעַ כִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת רַבִּי אֶלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל הַנַּ"ל כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בַּמִּדְבָּר, פָּרָשָׁה י"ט) עַל פָּסוּק: "וְשֵׁם הָאֶחָד אֶלִיעֶזֶר" הָאֶחָד הַמְיֻחָד כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ עַל זֶה שֶׁיִּהְיֶה רַבִּי אֶלִיעֶזֶר מִיּוֹצְאֵי חֲלָצָיו, וְנִתְקַיֵּם כֵּן וְזֶה: מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֶלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ מַעֲשֶׂה הוּא מָה שׁ"ע כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים הַיְנוּ בְּחִינַת מַקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שׁ"ע נְהוֹרִין שֶׁל אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת מָה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁהָיוּ בָּאִין בְּסִפְקָנָה הַיְנוּ שֶׁרַבִּי אֶלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת בֵּן וְתַלְמִיד הָיוּ מְהַלְּכִין בְּיָם הַחָכְמָה, שֶׁשָּׁם מִתְגַּלִּין אוֹרוֹת הַמַּקִּיפִים וְזֶה בְּחִינַת סְפִינָה, לְשׁוֹן סָפוּן וְטָמוּן בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים שֶׁהֵם סְפוּנִים וּטְמוּנִין מֵעַיִן כל [כִּי הֵם בְּחִינַת: מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, כַּנַּ"ל] (מִשְׁלֵי ל"א) "הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר" לְשׁוֹן סְחוֹר סְחוֹר בְּחִינַת מַקִּיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת סְפִינָה כַּנַּ"ל וְזֶה רַבִּי אֶלִיעֶזֶר יָשֵׁן, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נֵעוֹר כִּי הַשְׂגַת רַבִּי אֶלִיעֶזֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן, הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה בְּחִינַת עַיִן לֹא רָאַתָה וְכוּ, בְּחִינַת מָה, בְּחִינַת: מֶה חָמִית וְכוּ כַּנַּ"ל אֲבָל הַשְׂגַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם לא רָאוּ בְּחִינַת תַּלְמִיד, בְּחִינַת דְּרֵי מַטָּה הוּא בְּחִינַת נֵעוֹר, בְּחִינַת: "וְאֶרְאֶה אֶת ה" בְּחִינַת "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", בְּחִינַת: "הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר" וְזֶה וְהָיָה רַבִּי אֶלִיעֶזֶר יָשֵׁן, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נֵעוֹר, כַּנַּ"ל נִזְדָּעְזְעָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְנִבְעֲרָה רַבִּי אֶלִיעֶזֶר נִבְעַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר וְזֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת בֵּן בְּתַלְמִיד כִּי צָרִיךְ לִכְלֹל בֵּן בְּתַלְמִיד לְהַרְאוֹת לִבְחִינַת בֵּן בְּחִינַת הַהַשְׂגָה שֶׁל הַתַּלְמִיד כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יִרְאָה כַּנַּ"ל וְנִבְעַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר הַיְנוּ שֶׁרַבִּי אֶלִיעֶזֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן, בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל נִכְלָל בִּבְחִינַת תַּלְמִיד, שֶׁהַשָּׂגָתוֹ בְּחִינַת נֵעוֹר כַּנַּ"ל אָמַר לוֹ: מַה זֶּה יְהוֹשֻׁעַ מָה דַּיְקָא זֶה בְּחִינַת הַשֵּׂגָה שֶׁל בְּחִינַת בֵּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה כַּנַּ"ל זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת תַּלְמִיד בְּבֵן כִּי הַתַּלְמִיד צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת בֵּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יִרְאָה כַּנַּ"ל (דְּבָרִים י). "מָה ה אֱלֹקֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה" מָה דַּיְקָא כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּבְחִינַת מָה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יִרְאָה כַּנַּ"ל מַה זֶּה, יְהוֹשֻׁעַ הַיְנוּ שֶׁרַבִּי אֶלִיעֶזֶר הֵבִיא אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לִבְחִינַת הַשֵּׂגָה שֶׁל מָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּלְמִיד, נִכְלָל בְּבֵן כַּנַּ"ל מִפְּנֵי מָה נִזְדַּעְזְעָתְ שֶׁרָאָה אוֹר גָּדוֹל בְּיָם הַחָכְמָה אָמַר לוֹ: שָׁמְא עֵינָיו שֶׁל לִוְיָתָן רָאִיתָ וְכוּ לִוְיָתָן זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת: "לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ, כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן" וְכוּ כַּנַּ"ל הַיְנוּ שֶׁהֵשִׁיב לוֹ, שֶׁרָאָה עֵינָיו שֶׁל לִוְיָתָן דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁבְּחִינַת מַלְכוּת מְלַקֵּט וּמְקַבֵּץ כָּל

הַבִּטָּחוֹנוֹת שֶׁל כָּל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁכֻּלָּם עֵינֵיהֶם תְּלוּיוֹת וּמְצַפִּין עַל פַּרְנָסָה וּמַלְכוּת, בְּחִינַת לְוָיָתָן מְקַבֵּץ כָּל אֵלּוּ הַבִּטָּחוֹנוֹת וְנִכְנָס עִמָּהֶם לְיָם הַחָכְמָה לְקַבֵּל מִשָּׁם פַּרְנָסָה וְעַל יְדֵי זֶה נִזְדַּעְזֵעַ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כִּי נָפַל עָלָיו יִרְאָה, מֵחֲמַת שֶׁנִּכְנַס בְּיָם הַחָכְמָה שֶׁשָּׁם נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁבָּא לְקַבֵּל פַּרְנָסָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֵינָיו שֶׁל לְוָיָתָן כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל יִרְאָה כִּי מַלְכוּת הוּא מִקּוֹר הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל וְזֶה: "וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם" וְכוּ שְׁנָתַיִם יָמִים זֶה בְּחִינַת תְּקוּפוֹת הַיָּמִים, תְּקוּפוֹת הַשָּׁנִים הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם סֵדֶר הַזְּמַנִּים הוּא בְּחִינַת מַקִּיפִים כַּנַּ"ל שֶׁהֵם כָּל הַתַּעֲנוּגִים וְהַשַּׂעֲשׁוּעִים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל וּפַרְעֹה זֶה בְּחִינַת יוֹבֵל, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (וַיִּגַּשׁ דַּף ר"י) דְּכָל נְהוֹרִין אִתְפָּרְעִין וְאִתְגַּלְיָין מִנַּהּ [וְהַשְׁאָר לֹא בֵּאֵר] וְזֶה בְּחִינַת קְבוּרַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיפִים, שֶׁהֵם טְמוּנִים מֵעֵין כָּל וְזֶה: עֶלְיוֹנִים נִדְמֶה לָהֶם לְמַטָּה לָהֶם לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים נִדְמֶה לָהֶם לְמַעְלָה הַנֶּאֱמָר בְּקְבוּרַת מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה י"ד) זֶה בְּחִינַת כל הַנַּ"ל, בְּחִינַת: "כִּי כל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ" שֶׁצָּרִיךְ הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לְאֵלּוּ הַמַּקִּיפִים הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִינַת כל כַּנַּ"ל לְהַרְאוֹת לָעֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם לְמַטָּה שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת: מֶה חָמִית וְכוּ וּלְהֶפֶךְ, תַּחְתּוֹנִים נִדְמֶה לָהֶם לְמַעְלָה כִּי הֵם מַשִּׂיגִים, שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ בְּחִינַת: "וְאָרְאֶה אֶת ה" עוֹד יֵשׁ בָּזֶה דְּבָרִים נֶעְלָמִים הַרְבֵּה, וְלֹא בֵּאֵר רַק קְצָת, קְצָת רָאשֵׁי פְּרָקִים כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה עָנָו (בַּמִּדְבָּר י"ב) וַעֲנָוָה גְּדוֹלָה מִכֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲבוֹדָה זָרָה כ:) וְיֵשׁ עוֹד צְרוּף שֶׁל חֲנָנָה, שֶׁהוּא מְרֻמָּז בַּפָּסוּק (דִּבְרִים ל"ד). וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת יָדָיו עָלָיו בְּסוֹפֵי תֵּבוֹת יֵשׁ צְרוּף חֲנוּכָּה כִּי בָּזֶה הַפָּסוּק מְרֻמָּז כָּל הַבְּחִינוֹת שֶׁל הַמַּאֲמָר הַנַּ"ל. מָלֵא זֶה בְּחִינַת: וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ, הַמְבאָר לְעֵיל וְכֵן רוּחַ חָכְמָה כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה יָדָיו וְכוּ כָּל זֶה מְבאָר לְעֵיל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל גַּם בְּעִנְיַן הַיִּרְאָה כִּי יֵשׁ חֲמֵשׁ גְּבוּרוֹת שֶׁהֵם חֲמֵשׁ אֵימוֹת, שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת עז:) וְיֵשׁ אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְחֲמֵשׁ גְּבוּרָאן הַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בַּמִּדְבָּר, דַּף קלז:) שֶׁנִּכְלָלִים הַגְּבוּרוֹת זֶה בָּזֶה עַד אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְחֲמֵשׁ וְכָל אֵלּוּ הַדְּבָרִים לֹא בֵּאֵר כְּלָל, כִּי אֵלּוּ הַדְּבָרִים נֶאֱמְרוּ וְכוּ הַתּוֹרָה הַזֹּאת מְדַבֶּרֶת מִכָּל הֶעָשֶׂר סְפִירוֹת. שֶׁפַּע הַכֶּתֶר חָכְמָה וּבִינָה יְדֵיהֶם גַּם יִרְאָה גַּם אֱמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כְּתֻבוֹת צו) : הַמּוֹנֵעַ הֲלָכָה מִפִּי תַּלְמִיד, כְּאִלּוּ מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ חֶסֶד, וּפוֹרֵק מִמֶּנּוּ יִרְאַת שָׁמַיִם גַּם בֵּן וְתַלְמִיד בֵּן, אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (יִתְרוֹ דַּף עט:) : מַה שְׁמוֹ, דָּא חָכְמָה מַה שֵּׁם בְּנוֹ דָּא תִּפְאֶרֶת תַּלְמִידִים הֵם לִמּוּדֵי ה, דָּא נֶצַח הוֹד כל, דָּא יְסוֹד וּמַלְכוּת הַנַּ"ל רָאָה הִיא אֵיבָרִים הַפְּנִימִיִּים וְיֵשׁ סְפִירוֹת שֶׁמְּדַבֵּר מֵהֶם כַּמָּה פְּעָמִים [אַשְׁרֵי אָזְנַיִם שֶׁכָּךְ שׁוֹמְעוֹת]

ח - תקעו בחדש שופר

תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב (תְּהִלִּים פ"א) א. אַף עַל פִּי שֶׁתּוֹכָחָה הוּא דָּבָר גָּדוֹל וּמֻטָּל עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה בּוֹ שֶׁאֵינוֹ מִתְנַהֵג כַּשּׁוּרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא י"ט) : "הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ" אַף עַל פִּי כֵן לְאוֹ כָּל אָדָם רָאוּי לְהוֹכִיחַ כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא (כ"ה הגי בע"י) (עֲרָכִין טז:) תָּמַהּ אֲנִי, אִם יֵשׁ בַּדּוֹר הַזֶּה מִי שֶׁיָּכוֹל לְהוֹכִיחַ וְאִם רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר זֹאת בְּדוֹרוֹ, כָּל שֶׁכֵּן בַּדּוֹר הַזֶּה שֶׁל עַכְשָׁו כִּי כְּשֶׁהַמּוֹכִיחַ אֵינוֹ רָאוּי לְהוֹכִיחַ אֲזַי לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל בְּתוֹכַחְתּוֹ אַף גַּם הוּא מַבְאִישׁ רֵיחַ שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת הַשּׁוֹמְעִים תּוֹכַחְתּוֹ כִּי עַל יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ הוּא מְעוֹרֵר הֶרֵיחַ רַע שֶׁל הַמַּעֲשִׂים רָעִים וּמִדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הָאֲנָשִׁים שֶׁהוּא מוֹכִיחָם כְּמוֹ כְּשֶׁמַּנִּח אֵיזֶה דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ שֶׁאֵינוֹ טוֹב כָּל זְמַן שֶׁאֵין מְזִיזִין אוֹתוֹ הַדָּבָר, אֵין מַרְגִּישִׁין הֶרֵיחַ רַע אֲבָל כְּשֶׁמַּתְחִילִין לְהָזִיז אוֹתוֹ הַדָּבָר אֲזַי מְעוֹרְרִין הֶרֵיחַ רַע כְּמוֹ כֵן עַל יְדֵי תּוֹכָחָה שֶׁל מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהוֹכִיחַ עַל יְדֵי זֶה מְזִיזִין וּמְעוֹרְרִין הֶרֵיחַ רַע שֶׁל הַמַּעֲשִׂים רָעִים וּמִדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הָאֲנָשִׁים שֶׁמּוֹכִיחָם וְעַל כֵּן הוּא מַבְאִישׁ רֵיחָם וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מַחֲלִישׁ אֶת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלָּהֶם וְעַל יְדֵי זֶה נִפְסָק הַשֶּׁפַע מִכָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בְּאֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַנְּשָׁמָה הוּא מֵהֶרֵיחַ (בְּרָכוֹת מ"ג:) מִנַּיִן שֶׁמְּבָרְכִין עַל הָרֵיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר: "כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ" אֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֵית מִמֶּנּוּ וְלֹא הַגּוּף, הֱוֵי אוֹמֵר: זֶה הָרֵיחַ וְעַל כֵּן, עַל יְדֵי זֶה הַמּוֹכִיחַ, שֶׁהוּא מַבְאִישׁ רֵיחָם עַל יְדֵי זֶה נֶחֱלֶשֶׁת הַנְּשָׁמָה, שֶׁיְּנִיקָתָהּ מֵהֶרֵיחַ כַּנַּ"ל וּמִמֵּילָא נִפְסָק הַשֶּׁפַע מִכָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בָּהֶם אֲבָל כְּשֶׁהַמּוֹכִיחַ רָאוּי לְהוֹכִיחַ אֲזַי אַדְרַבָּא, הוּא מוֹסִיף וְנוֹתֵן רֵיחַ טוֹב בְּהַנְּשָׁמוֹת עַל יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ כִּי הַתּוֹכָחָה צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל שֶׁעַל יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ נָתַן בָּהֶם רֵיחַ טוֹב בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים א) : "נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ", הַנֶּאֱמָר עַל מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל עָזֹב לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא נָתַן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בַּגְּמָרָא (שַׁבָּת פח:) כִּי עַל יְדֵי תּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה עַל מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל הוֹסִיף וְנָתַן בָּהֶם רֵיחַ טוֹב, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַנְּשָׁמָה הִיא מֵהֶרֵיחַ כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי קוֹל הַמּוֹכִיחַ שֶׁהוּא רָאוּי עַל יְדֵי זֶה הוּא נוֹתֵן רֵיחַ טוֹב בְּהַנְּשָׁמוֹת שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא כַּנַּ"ל כִּי יֵשׁ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא וּמְזוֹנָא דְּגוּפָא (תק"ז כ"א) וְעַל יְדֵי מְזוֹנָא דְּגוּפָא נֶחֱלָשׁ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא כִּי עַל יְדֵי מְזוֹנָא דְּגוּפָא, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה עַל יְדֵי זֶה מַגְדִּילִין אֶת בְּחִינַת עֵקֶב דְּסִטְרָא אַחֲרָא בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים מ"א) : "אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב" כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה נִתְחַזְּקִין הָעֲקֵבִים וְהָרַגְלַיִן בִּבְחִינַת (שַׁבָּת קנב) : דק בְּכֵכִי וְתִשְׁכַּח בְּנַגְרֵי וְאָז כְּשֶׁנִּתְגַּדֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, עֵקֶב דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל יְדֵי זֶה נֶחֱלָשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת עֵקֶב דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא

בְּחִינַת (מִשְׁלֵי כ"ב) : "עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה" שֶׁהִיא בְּחִינַת רֵיחַ בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה י"א) : "וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה" שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת קוֹל כִּי בְּחִינַת קוֹל הוּא מַשְׁקֶה אֶת הַגָּן, שֶׁשָּׁם גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת וְהַיְרָאוֹת בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) : "וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן" נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' זֶה בְּחִינַת קוֹל בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים צ"ג) : "נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם" וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג) : "אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וָאִירָא" כִּי זֶה הַקּוֹל מַשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה גְּדֵלִים שָׁם כָּל הָרֵיחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי זֶה הַקּוֹל נִכְנָע בְּחִינַת עֵקֶב דְּסִטְרָא אָחֳרָא כִּי זֶה הַקּוֹל הוּא בְּחִינַת (שָׁם כ"ז) : "הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב" וְעַל כֵּן זָכָה יַעֲקֹב לִבְחִינַת הָרֵיחַ בִּבְחִינַת (שָׁם) : "רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה", הַנֶּאֱמָר בְּיַעֲקֹב וְהוּא מַכְנִיעַ עֵקֶב דְּסִטְרָא אָחֳרָא, בִּבְחִינַת (שָׁם כ"ה) : "וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו" וְזֶה הַקּוֹל הוּא בְּחִינַת קוֹל הַמּוֹכִיחַ הָרָאוּי בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ח) : "הָרֵם כַּשּׁוֹפָר קוֹלֶךָ וְהַגֵּד לְעַמִּי פִּשְׁעָם" וְכוּ' כִּי הַמּוֹכִיחַ שָׁרוֹצֶה לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְהַגִּיד לָהֶם פִּשְׁעָם וְחַטָּאתָם הוּא צָרִיךְ לָזֶה הַקּוֹל כְּדֵי שֶׁלֹּא יַבְאִישׁ רֵיחָם עַל יְדֵי שֶׁמְּעוֹרֵר עֲוֹונוֹתֵיהֶם כַּנַּ"ל עַל כֵּן צָרִיךְ לָזֶה הַקּוֹל כִּי עַל יְדֵי זֶה הַקּוֹל הוּא מוֹסִיף וְנוֹתֵן בָּהֶם רֵיחַ טוֹב כִּי עַל יְדֵי זֶה הַקּוֹל גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת כִּי זֶה הַקּוֹל מַשְׁקֶה אֶת הַגָּן וְכוּ' כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "הָרֵם כַּשּׁוֹפָר קוֹלֶךָ" כַּשּׁפָר דַּיְקָא כִּי זֶה הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת "וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן" הוּא בְּחִינַת קוֹל הַנִּגּוּן שֶׁל הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד כְּשֶׁיְּחַדֵּשׁ אֶת עוֹלְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע כַּשּׁפָר רָאשֵׁי תֵּבוֹת: פָּשׁוּט, כָּפוּל, שָׁלוּשׁ, רָבוּעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַקּוֹל דַּיְקָא הוּא יָכוֹל לְהוֹכִיחַ כַּשּׁפָר דַּיְקָא, כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת.מוֹשְׁכִין עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד, הַנֶּאֱמָר בַּמּוֹכִיחַ הָרָאוּי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תָּמִיד כח) הַמּוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, מוֹשְׁכִין עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁנֶּאֱמַר: "מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי חֵן יִמְצָא" כִּי חוּט שֶׁל חֶסֶד זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּקְלָע וְנִשְׁזָר וְנַעֲשָׂה חוּט מֵהַנִּימִין שֶׁעַל אֵלּוּ הַנִּימִין [שֶׁקּוֹרִין מִיתְרִים] יִתְנַגֵּן הַנִּגּוּן וְהַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁל לֶעָתִיד שֶׁהֵם ע"ב נִימִין כְּנֶגֶד שֵׁם י"ק יק"ו יקו"ק שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל וְכוּ' כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כ"א) שֶׁהוּא עוֹלֶה כֻּלּוֹ ע"ב וְעַל אֵלּוּ הַנִּימִין יִתְנַגֵּן הַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁלֶּעָתִיד כְּשֶׁיְּחַדֵּשׁ אֶת עוֹלְמוֹ בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים פ"ט) : "עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה", שֶׁאָז יִתְעַר שִׁיר פָּשׁוּט וְכוּ' וְזֶהוּ בְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד הַנַּ"ל, הַנֶּאֱמָר בַּמּוֹכִיחַ הָרָאוּי הַיְנוּ בְּחִינַת הַחוּט הַנַּעֲשֶׂה מֵהַנִּימִין הַנַּ"ל שֶׁעֲלֵיהֶם יִתְנַגֵּן הַשִּׁיר הַזֶּה כְּשֶׁיִּהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, בְּחִינַת "עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה", כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: מוֹשְׁכִין עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד זֶה בְּחִינַת הַהַמְשָׁכָה, שֶׁמּוֹשְׁכִין וּפוֹשְׁטִין אֶת הַנִּימִין כְּדֵי לְנַגֵּן עֲלֵיהֶם שִׁיר הַנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי קוֹל הַמּוֹכִיחַ הָרָאוּי הוּא נוֹתֵן רֵיחַ טוֹב בְּהַנְּשָׁמוֹת כַּנַּ"ל ב. אַךְ לָבוֹא לָזֶה, לִבְחִינַת קוֹל הַנַּ"ל הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה

כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים (כַּמְבאָר בְּפֶרֶק ב דְּאָבוֹת) וְעִקַּר הָרַחֲמִים תָּלוּי בְּדַעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה י"א) : "לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים" כִּי לֶעָתִיד יִגְדַּל הַדַּעַת, וְאָז לֹא יִהְיֶה שׁוּם הֶזֵּק וַאֲכָזְרִיּוּת כִּי יִתְפַּשֵּׁט הָרַחֲמָנוּת עַל יְדֵי הַדַּעַת כִּי עִקַּר הָרַחֲמִים תָּלוּי בְּדַעַת וְלִפְעָמִים, כְּשֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא יוֹנֶקֶת מִן הָרַחֲמָנוּת אֲזַי הֵם מַמְשִׁיכִין לְעַצְמָן הָרַחֲמָנוּת וַאֲזַי נִתְמַעֵט הָרַחֲמָנוּת אֶצְלֵנוּ וַאֲפִלּוּ מְעַט הָרַחֲמָנוּת שֶׁנִּשְׁאָר הוּא בְּבְחִינַת אַכְזָרִיּוּת כִּי עַל יְדֵי שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִן הָרַחֲמָנוּת נִתְקַלְקֵל הָרַחֲמָנוּת וְנַעֲשֶׂה אַכְזָרִיּוּת, כִּי "רַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי" (מִשְׁלֵי י"ב) וְעַל כֵּן גַּם מְעַט הָרַחֲמָנוּת הַנִּשְׁאָר אֶצְלֵנוּ הוּא בְּבְחִינַת אַכְזָרִיּוּת כִּי נִתְקַלְקֵל עַל יְדֵי שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִן הָרַחֲמָנוּת, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (אֵיכָה ד) : "גַּם תַּנִּים חָלְצוּ שַׁד" זֶה בְּחִינַת רַחֲמָנוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, בְּחִינַת: "כְּשֹׁד מִשַּׁדַּי" (יְשַׁעְיָה י"ג) כִּי שַׁדַּי הוּא בְּחִינַת רַחֲמָנוּת דִּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ג) : "וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים" שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהוּא שִׁדּוּד הַמַּעֲרָכוֹת וְעַל יְדֵי "שַׁד מִשַּׁדַּי", בְּחִינַת הָרַחֲמָנוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת: גַּם תַּנִּים חָלְצוּ שַׁד עַל יְדֵי זֶה בַּת עַמִּי לְאַכְזָר כִּי עַל יְדֵי זֶה שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִן הָרַחֲמָנוּת עַל יְדֵי זֶה גַּם מְעַט הָרַחֲמָנוּת הַנִּשְׁאָר אֶצְלֵנוּ נִפְגָּם וְנַעֲשֶׂה אַכְזָרִיּוּת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁנִּתְקַלְקֵל הָרַחֲמָנוּת וְנַעֲשֶׂה אַכְזָרִיּוּת נִפְגָּם הַדַּעַת בִּבְחִינַת כָּל הַכּוֹעֵס, חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ (פְּסָחִים סו:) וַאֲזַי נִקְטָן הַדַּעַת וְנַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת וַאֲזַי הֵם יוֹנְקִים, חַס וְשָׁלוֹם, מִפְּגַם הַדַּעַת בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג) : "וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם" הַיְנוּ דַּעַת דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁיּוֹנֵק עַל יְדֵי נְפִילַת הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּפְגָּם עַל יְדֵי אַכְזָרִיּוּת וְכַעַס כַּנַּ"ל וּמִזֶּה בָּא, חַס וְשָׁלוֹם, תַּאֲוַת נְאוּף כִּי הַמֹּחַ הוּא מְחִצָּה פְּרוּסָה בִּפְנֵי תַּאֲוָה זוֹ כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת (סוֹטָה ג) אֲבָל כְּשֶׁהַמֹּחַ וְהַדַּעַת שָׁלֵם, הוּא מֵגֵן בִּפְנֵי הַתַּאֲוָה הַזֹּאת כִּי יֵשׁ שִׁלְשָׁה מֹחִין וְכָל אֶחָד וְאֶחָד הוּא בְּחִינַת מְחִצָּה פְּרוּסָה בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה וּמַאֲלוּ הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין נִמְשָׁךְ שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת כִּי יֵשׁ שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית כ"א) : "אִם תִּשְׁקֹר לִי וּלְנִינִי וּלְנֶכְדִּי" עַד כָּאן רַחֲמֵי הָאָב עַל הַבֵּן (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, וַיֵּרָא פָּרָשָׁה נד וְהוּבָא בְּפֵרוּשִׁ"י שָׁם) שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת וְהֵם נִמְשָׁכִין מִשְּׁלֹשָׁה מֹחִין כִּי מֹחַ הַבֵּן מִמֹּחַ הָאָב (תִּקּוּן י"ח) וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם כִּי כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה הוּא בְּחִינַת מֹחַ מְיֻחָד מֵאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת הַתְּלוּיִים בַּמֹּחַ כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַדַּעַת נִפְגָּם, חַס וְשָׁלוֹם, כַּנַּ"ל מִזֶּה בָּא, חַס וְשָׁלוֹם, תַּאֲוַת נְאוּף כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁנִּפְגָּם הָרַחֲמָנוּת וְהַדַּעַת אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים וְאָז הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וּכְשֶׁהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין אָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא בּוֹלַעַת

אֶת הַתְּפִלָּה, חַס וְשָׁלוֹם כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הִיא מִבְּחִינַת דִּינִים שֶׁהֵם מִחִין דְּקַטְנוּת בְּחִינַת אֱלֹקִים, כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן הֵם נֶאֱחָזִין, חַס וְשָׁלוֹם בִּתְפִלָּה זוֹ שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּין וּבוֹלְעִין אוֹתָהּ, חַס וְשָׁלוֹם. ג. וְאָז כְּשֶׁהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין אָז צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כְּמוֹ פִּינְחָס בְּעֵת שֶׁקִּנֵּא עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ו) : "וַיַּעֲמֹד פִּנְחָס וַיְפַלֵּל" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין) : שֶׁעָשָׂה פְּלִילוֹת עִם קוֹנוֹ הֵינוּ תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כִּי קִנֵּא עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת (אִיּוֹב ל"א) : "כִּי הוּא זִמָּה וְהוּא עָוֹן פְּלִילִים" הֵינוּ שֶׁהוּא עָוֹון שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּלִילִים, בְּחִינַת: וַיַּעֲמֹד פִּנְחָס וַיְפַלֵּל כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ פְּגַם תַּאֲוַת נְאוּף, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאָז הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בּוֹלַעַת אוֹתָהּ, חַס וְשָׁלוֹם אָז צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כְּמוֹ בְּעֵת שֶׁהָיָה מַעֲשֵׂה זִמְרִי שֶׁהֶצֶרֶךְ פִּינְחָס לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין כִּי כְּשֶׁזֶּה הַבַּעַל כֹּחַ מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין וְאָז הַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצָה לִבְלֹעַ אוֹתָהּ כִּי הִיא בּוֹלַעַת תָּמִיד הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת דִּין כַּנַּ"ל וְאָז כְּשֶׁהִיא רוֹצָה לִבְלֹעַ זֹאת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין אָז זֹאת הַתְּפִלָּה הִיא עוֹמֶדֶת בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת (שָׁם מ"א) : "בְּצַוָּארוֹ יָלִין עֹז" הֵינוּ הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הִיא עוֹמֶדֶת לוֹ בְּצַוָּארוֹ, בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ וְאָז הוּא מֻכְרָח לִתֵּן הֶקְאוֹת הֵינוּ שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מֻכְרָח לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל הַדַּעַת וְהָרַחֲמָנוּת וְהַתְּפִלּוֹת שֶׁבָּלַע בִּבְחִינַת (שָׁם כ) : "חַיִל בָּלַע וַיְקִאֲנוּ" וְלֹא דַּי שֶׁהוּא מֻקְיָא וּמוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלַע אַף גַּם הוּא מֻכְרָח לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא עַצְמוּת הַחִיּוּת שֶׁלּוֹ מַמָּשׁ בִּבְחִינַת: "מִבִּטְנוֹ יוֹרִישֶׁנּוּ אֵל" הֵינוּ שֶׁמּוֹצִיא וּמַקִּיא עַצְמוּת חִיּוּתוֹ מַמָּשׁ וְזֶהוּ בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין שֶׁהֵם הָיוּ תְּחִלָּה מֵעַצְמוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא מַמָּשׁ וְעַכְשָׁו חוֹזְרִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא מֻכְרָח לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא עֶצֶם חִיּוּתוֹ מַמָּשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים ק"י) "מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח ה מִצִּיּוֹן רְדֵה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ" בְּקֶרֶב דַּיְקָא בְּחִינַת: "מִבִּטְנוֹ יוֹרִישֶׁנּוּ אֵל" כִּי מַטֵּה עֹז, הֵינוּ הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל הִיא יוֹרֶדֶת בְּקִרְבּוֹ מַמָּשׁ כִּי עַל יָדֵהּ הוּא מוֹצִיא וּמַקִּיא עַצְמוּת חִיּוּתוֹ מַמָּשׁ, מִקִּרְבּוֹ וּמִבִּטְנוֹ בְּחִינַת: מִבִּטְנוֹ יוֹרִישֶׁנּוּ אֵל כַּנַּ"ל (שָׁם ע"ד) : "אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם, שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמָּיִם" כִּי עַל יְדֵי מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל, הוּא מְשַׁבֵּר רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמָּיִם הֵינוּ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַנָּחָשׁ, שֶׁהָיְתָה יוֹנֶקֶת מִן הָרַחֲמָנוּת וְהַדַּעַת שֶׁהִיא בְּחִינַת: "כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים" בְּחִינַת: "וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם", כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל, הֵינוּ הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ בְּחִינַת פִּינְחָס עַל יְדֵי זֶה הוּא מוֹצִיא קְדֻשַּׁת הַדַּעַת וְהַתְּפִלּוֹת שֶׁבָּלַע וּמְשַׁבֵּר רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמָּיִם כַּנַּ"ל כִּי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין בִּבְחִינַת: "וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל" הִיא עוֹמֶדֶת

בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַנָּחָשׁ וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מֻכְרָח לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא הַכֹּל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ צָרוּף וַיְכַלֵּל רָאשֵׁי תֵּבוֹת: וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי פַּרְעֹה יְהִי לְתַנִּין (שְׁמוֹת ז) כִּי צְרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ מַטֵּה עֹז, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל לְהַתַּנִּין בִּבְחִינַת: "וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי פַּרְעֹה יְהִי לְתַנִּין" שֶׁמַּשְׁלִיכִין בְּכַוָּנָה הַמַּטֵּה עֹז לִפְנֵי הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְהַתַּנִּין הַיְנוּ כְּדֵי שֶׁיִּבְלַע הַתַּנִּין אֶת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת כִּי עַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלַע כִּי הִיא עוֹמֶדֶת בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ" מַה שְּׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא, קְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק (זְבָחִים קטז) כִּי עֲמָלֵק טִמֵּא אֶת יִשְׂרָאֵל בִּפְגַם תֵּאָוַת נְאוּף כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כ"ה) : "אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדָּרֶךְ" בְּחִינַת מִקְרֶה לַיְלָה, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁבָּא עַל יְדֵי בְּחִינַת עֲמָלֵק (בַּמִּדְבָּר כ"ד) "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק", שֶׁזֶּה בְּחִינַת: "וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם" כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא, חַס וְשָׁלוֹם, טֻמְאַת הַתַּאֲוָה הַזֹּאת כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף בְּחִינַת: "אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם, שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמָּיִם" הַיְנוּ בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ מֵימֵי הַדַּעַת, שֶׁבָּלַע מִן הַקְּדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ, הַיְנוּ בְּחִינַת גֵּרִים כִּי עַל יְדֵי מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף בְּחִינַת אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם וְכוּ שֶׁהוּא מְתַקֵּן וּמַכְנִיעַ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים, בְּחִינַת וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כִּי מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ גַּם עֲצְמוּת חִיּוּתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּרִים כַּנַּ"ל ד. וְזֶה בְּחִינַת רְעָמִים כִּי עַל יְדֵי גֵּרִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא מֻכְרַחַת לְהַחֲזִיר כָּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלְעָה עִם עֲצְמוּת חִיּוּתָהּ כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים צ"ו) : "הָבוּ לַה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים, הָבוּ לַה כָּבוֹד וָעֹז" (שָׁם כ"ט) : "אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים, ה עַל מַיִם רַבִּים" מַיִם רַבִּים, זֶה בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה י"א) : "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים" הַיְנוּ בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁיּוֹצְאִין מִן הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְחוֹזְרִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים, וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רְעָמִים בְּחִינַת "אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים" כִּי הָרַעַשׁ וְהַפְרִסּוּם שֶׁנִּתְפָּרְסֵם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַגֵּרִים זֶה בְּחִינַת רְעָמִים, שֶׁהֵם קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל (בְּרָכוֹת נט). מַאי רְעָמִים עֲנָנֵי דְּשָׁפְכִי מַיָּא לַהֲדֵי עֲנָנֵי דְּשָׁפְכִי מַיָּא, זֶה בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת (אֵיכָה ג) : "סַכּוֹתָ בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבֹר תְּפִלָּה" הַיְנוּ הַקְּלִפּוֹת הַמְעַכְּבִים אֶת הַתְּפִלָּה כְּשֶׁחוֹזְרִים וְשׁוֹפְכִים מֵימֵי הַדַּעַת שֶׁבָּלְעוּ זֶה בְּחִינַת: עֲנָנֵי דְּשָׁפְכִי מַיָּא וְאָז נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת: "וּכְבוֹד ה נִרְאָה בֶּעָנָן" (שְׁמוֹת ט"ז) וְזֶהוּ בְּחִינַת רְעָמִים כַּנַּ"ל גֵּרִים הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת: "רַעַם גְּבוּרָתוֹ מִי יִתְבּוֹנָן" (אִיּוֹב כ"ו) כִּי גֵּרִים הֵם בִּבְחִינַת רְעָמִים כַּנַּ"ל. ה. וְעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה בָּא הִתְפַּשְׁטוּת הַנְּבוּאָה כִּי הַנְּבוּאָה בָּאָה מִבְּחִינַת שָׂרְשֵׁי נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים נֶפֶשׁ בִּבְחִינַת (דְּבָרִים י) : "בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ

אֲבוֹתֶיךָ" רָאשֵׁי תֵּבוֹת נָבִיא וְשֹׂרֵשׁ הַנְּפָשׁוֹת הוּא בְּחִינַת כָּבוֹד בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ט) : "בְּסֹדָם אַל תָּבֹא נַפְשִׁי, וּבִקְהָלָם אַל תֵּחַד כְּבֹדִי" וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת שֹׂרֵשׁ הַנְּפָשׁוֹת עַל יְדֵי זֶה בָּא הִתְפַּשְׁטוּת הַנְּבוּאָה וְזֶה בְּחִינַת (שַׁבָּת צב) : אֵין הַנְּבוּאָה שׁוֹרָה אֶלָּא עַל חָכָם, גִּבּוֹר וְעָשִׁיר כִּי כָל בְּחִינוֹת אֵלּוּ הֵם בִּבְחִינַת כָּבוֹד, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנְּבוּאָה חָכָם בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ג) :"כָּבוֹד חֲכָמִים יְנְחָלוּ" גִּבּוֹר בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כ"ד) :"מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, ה עִזּוּז וְגִבּוֹר" עָשִׁיר בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"א) : "וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַכָּבֵד הַזֶּה" וְזֶה בְּחִינַת (בְּרָכוֹת ג) : אוֹי לִי שֶׁהֶחֱרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי, וְשָׂרַפְתִּי אֶת הֵיכָלִי, וְהִגְלֵיתִי אֶת בָּנַי לְבֵין אֻמּוֹת הָעוֹלָם הֶחֱרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי זֶה בְּחִינַת פֶּגֶם הַתְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"ו) : "כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה" וְשָׂרַפְתִּי אֶת הֵיכָלִי זֶה בְּחִינַת פֶּגֶם הַכָּבוֹד בְּחִינַת (תְּהִלִּים כ"ט) : "וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד" וְהִגְלֵיתִי אֶת בָּנַי זֶה בְּחִינַת בְּטוּל הַנְּבוּאָה שֶׁבָּאָה מִנַּפְשׁוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת: "בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתֶיךָ מִצְרַיְמָה" כִּי גָּלוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַנְּבוּאָה שֶׁבָּאָה מִנַּפְשׁוֹתָם כַּנַּ"ל. ו. וְזֶה בְּחִינַת רְפוּאָה כִּי כָל בְּחִינוֹת הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת רְפוּאָה כִּי הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד הַנַּ"ל זֶה בְּחִינַת זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ס) : "וּכְבוֹד ה עָלַיִךְ זָרָח" וְעַל יְדֵי זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ בָּא רְפוּאָה (בָּבָא בַּתְרָא טז:) אִדְּלֵי יוֹמָא אִדְּלֵי קְצִירֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג) : "וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא" כִּי רוּחַ נְבוּאָה שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד זֶה בְּחִינַת הָרְפוּאָה הַבָּאָה עַל יְדֵי זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי י"ח) : "רוּחַ אִישׁ יְכַלְכֵּל מַחֲלֵהוּ" וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד הוּא עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָהּ הָעֲנָנִים שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת, כָּלִים וְהוֹלְכִים וְאָז נַעֲשִׂין גֵּרִים וְנִתְגַּלֶּה הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת סִלּוּחַת הֶעָוֹן, שֶׁבָּא עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַשֶּׁמֶשׁ זוֹרַחַת, שֶׁעַל יָדָהּ בָּא רְפוּאָה כִּי הֶעָוֹן הוּא בְּחִינַת עָנָן, שֶׁמַּחֲשִׁיךְ אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ כִּי טֶבַע הֶעָוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כ"ט) "וְהָיָה בְּמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם" וְזֶה בְּחִינַת הַחוֹלַאַת כִּי עִקַּר הַחוֹלַאַת בָּאָה מֵעֲוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת נה).אֵין יִסּוּרִין בְּלֹא עָוֹן שֶׁנֶּאֱמַר: "וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם" כִּי הָעֲוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת עֲנָנִים שֶׁמַּחֲשִׁיכִים אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁעַל יָדָהּ הָרְפוּאָה וְעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִתְכַּפְּרִין הָעֲוֹנוֹת כִּי הַתְּפִלָּה מְכַפֶּרֶת, כִּי הִיא בִּמְקוֹם קָרְבָּן (ברכות כו:) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נ"ו) : "וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי, וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם" וּכְשֶׁנִּתְכַּפְּרִין הָעֲוֹנוֹת, זֶה בְּחִינַת שֶׁהָעֲנָנִים כָּלִים וְהוֹלְכִים בִּבְחִינַת (שָׁם מ"ד) : "מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ" וְכוּ וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם הָרְפוּאָה כִּי עִקַּר הַחוֹלַאַת הִיא בְּחִינַת הֶעָוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת עָנָן וְחֹשֶׁךְ שֶׁמַּחֲשִׁיךְ אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת רְפוּאָה וּכְשֶׁנִּסְלַח הֶעָוֹן, הוּא בְּחִינַת שֶׁהֶעָנָן כָּלֶה

וְאָז הַשֶּׁמֶשׁ זוֹרַחַת וַאֲזַי בָּא רְפוּאָה כַּנַּ"ל מְכַפֶּרֶת עֲוונוֹת כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל יָדָהּ נִסְלָח הֶעָוון וְנִצּוֹלִין מֵהַחוֹלַאַת הוּא בָּא עַל יְדֵי שֶׁנִּתּוֹסֵף שָׂכֵן מִיִּשְׂרָאֵל כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּתּוֹסֵף שָׂכֵן מִיִּשְׂרָאֵל נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל הַתְּפִלָּה בִּמְאד מְאד וְזֶה בְּחִינַת הַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּי כָּל מַה שֶּׁנִּתְקַבְּצִין וְנִתְרַבִּין בְּיוֹתֵר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל בְּיוֹתֵר מְאד מְאד בֵּית הַתְּפִלָּה כִּי שְׁלֹשׁ אֲבָנִים בּוֹנוֹת שִׁשָּׁה בָּתִּים, אַרְבַּע אֲבָנִים בּוֹנוֹת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתִּים, חָמֵשׁ מֵאָה וְעֶשְׂרִים בָּתִּים וְכוּ עַד שֶׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשֹׁב, כִּדְאִיתָא בְּסֵפֶר יְצִירָה נִמְצָא שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּתּוֹסֵף אֶבֶן אַחַת נִתְרַבִּין הַבָּתִּים בְּיוֹתֵר מְאד מְאד בְּכִפְלֵי כִפְלַיִם כַּנַּ"ל וְהַנְּפָשׁוֹת הֵם בְּחִינַת אֲבָנִים בְּבְחִינַת (אֵיכָה ד) "תְּשׁתַּפַּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ" וְכוּ וְהַבָּתִּים זֶה בְּחִינַת: "כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה" נִמְצָא שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּתּוֹסֵף וְנִתְרַבֶּה נֶפֶשׁ אַחַת לְהַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל מְאד בֵּית הַתְּפִלָּה כִּי עַכְשָׁו, כְּשֶׁנִּתּוֹסֵף עוֹד נֶפֶשׁ אֶחָד לְהַקִּבּוּץ נַעֲשִׂין צֻרּוּפִים אֲחֵרִים חֲדָשִׁים הַרְבֵּה מְאד מְאד כִּכְפָלֵי כִפְלַיִם כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּתּוֹסֵף שָׂכֵן מִיִּשְׂרָאֵל כְּגוֹן בְּמָקוֹם שֶׁדָּרִים שָׁם יְהוּדִים, כְּשֶׁנִּתּוֹסֵף עֲלֵיהֶם עוֹד שָׂכֵן מִיִּשְׂרָאֵל אָזַי נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל הַתְּפִלָּה בִּמְאד מְאד כִּי נִתּוֹסֵף נֶפֶשׁ אַחַת לְהַקִּבּוּץ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי זֶה סְלִיחַת הֶעָוון, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְפוּאָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ל"ג) וּבַל יֹאמַר שָׁכֵן חָלִיתִי כִּי עַל יְדֵי שֶׁנִּתּוֹסֵף שָׂכֵן עַל יְדֵי זֶה נְצוֹלִין מֵהַחוֹלַאַת כַּנַּ"ל כִּי: הָעָם הַיּשֵׁב בָּהּ נְשׂוּא עָוון כִּי עַל יְדֵי הַשָּׂכֵן נִתְרַבֶּה הַתְּפִלָּה, וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת נְשִׂיאוּת עָוון כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה בָּא רְפוּאָה, וְנִתְבַּטֵּל הַחוֹלַאַת כַּנַּ"ל [וְדַע, שֶׁלִּפְעָמִים הוּא בְּחִינַת נְשֹׂא עָוון עַל יְדֵי הַקִּבּוּץ כַּנַּ"ל וְלִפְעָמִים הוּא בְּחִינַת, חַס וְשָׁלוֹם (שָׁם נ"ב) : "אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא" כִּי כְּשֶׁאֵין בְּנֵי הַקִּבּוּץ זַכָּאִים אֲזַי אֵין זוֹכִים לִבְחִינַת נְשֹׂא עָוון וְאָז הַצַּדִּיק מֻכְרָח לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ יִסּוּרִין בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְאֵין נְצוֹלִים מֵחוֹלַאַת רַק הָעוֹלָם אֲבָל לֹא הַצַּדִּיק, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הוּא מְקַבֵּל יִסּוּרִים בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת: אָכֵן חֳלָיֵנוּ וְכוּ אֲבָל כְּשֶׁהֵם זַכָּאִים וּתְפִלָּתָם הֲגוּנָה אָזַי הוּא בְּחִינַת: "הָעָם הַיּשֵׁב בָּהּ נְשׂוּא עָוון" וְאָז נְצוֹל גַּם הַצַּדִּיק מֵחוֹלַאַת בִּבְחִינַת: "וּבַל יֹאמַר שָׁכֵן חָלִיתִי, הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּהּ נְשֹׂא עָוון", כַּנַּ"ל] ז. וְעַל יְדֵי הִתְפַּשְׁטוּת הַנְּבוּאָה עַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר וְנִתְתַּקֵּן בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה בִּבְחִינַת (הוֹשֵׁעַ י"ב) : "וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה" כִּי עִקַּר תִּקּוּן וּבֵרוּר הַמְדַמֶּה הוּא כְּשֶׁהוּא בְּיַד הַנְּבִיאִים וּכְשֶׁנִּתְתַּקֵּן הַמְדַמֶּה עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה הָאֱמִתִּית דְּקְדֻשָּׁה וְנִתְבַּטֵּל אֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בְּכֹחַ הַמְדַמֶּה כִּי בַּמֶּה שֶׁהַשֵּׂכֶל מֵבִין אֵין שַׁיָּךְ אֱמוּנָה וְעִקַּר אֱמוּנָה הִיא רַק בְּמָקוֹם שֶׁהַשֵּׂכֶל נִפְסָק וְאֵינוֹ מֵבִין הַדָּבָר בְּשִׂכְלוֹ שָׁם צְרִיכִין אֱמוּנָה וּכְשֶׁאֵינוֹ מֵבִין הַדָּבָר בְּשִׂכְלוֹ אָזַי נִשְׁאָר רַק בִּבְחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה וְשָׁם צְרִיכִין אֱמוּנָה נִמְצָא שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה הִיא בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הִתְפַּשְׁטוּת הַנְּבוּאָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר וְנִתְתַּקֵּן הַמְדַמֶּה עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן

הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל כִּי יֵשׁ עֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת בִּנְבוּאָה (עין מ"ר לך פ) וְהֵם כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה (דְּבָרִים ה) "פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה עִמָּכֶם" דִּבֶּר ה זוֹ נְבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קלח:) וְעַל כֵּן עַל יְדֵי נְבוּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת, בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת זוֹכִין לֶאֱמוּנָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל בָּרָא ה בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִמְצָא שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא עַל יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה. ח. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאד אַחֲרֵי מַנְהִיג אֲמִתִּי לְהִתְקָרֵב אֵלָיו כִּי כָּל מַנְהִיג וּמַנְהִיג יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה וְגַם עַכְשָׁו שֶׁבְּטֵלָה הַנְּבוּאָה אַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לְהַמַּנְהִיג בְּחִינַת (בְּמִדְבַּר י"ד) : "רוּחַ אַחֶרֶת" מַה שֶּׁאֵין נִמְצָא בִּשְׁאָר הֶהָמוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה זָכָה לִהְיוֹת מַנְהִיג כִּי בְּלֹא זֶה, מִפְּנֵי מַה יִּזְכֶּה זֶה דַּיְקָא לִהְיוֹת מַנְהִיג וְלֹא אַחֵר אַךְ בֶּאֱמֶת כָּל מַנְהִיג וּמַנְהִיג שֶׁל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ אַחֶרֶת כִּי הַמַּנְהִיג הוּא בְּחִינַת (בְּמִדְבַּר כ"ז) : "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ, אֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וַאֲשֶׁר יְבִיאֵם" כִּי הַמַּנְהִיג הַמּוֹצִיא וְהַמֵּבִיא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ אַחֶרֶת אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה נַעֲשָׂה הוּא דַּיְקָא מַנְהִיג לְיִשְׂרָאֵל וְזֶה הָרוּחַ אַחֶרֶת שֶׁיֵּשׁ לְהַמַּנְהִיג הוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, רוּחַ נְבוּאָה אַף עַל פִּי שֶׁעַכְשָׁו אֵין נִמְצָא רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מַמָּשׁ אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ אַחֶרֶת, הַנִּמְשָׁךְ מִן הַקְּדֻשָּׁה מַה שֶּׁאֵין נִמְצָא בִּשְׁאָר הֶהָמוֹן שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מַמָּשׁ לֵידַע עֲתִידוֹת אַף עַל פִּי כֵן הוּא בְּבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, רוּחַ נְבוּאָה וְעַל יְדֵי בְּחִינַת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁיֵּשׁ לְהַמַּנְהִיג הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה עַל יְדֵי זֶה כָּל הַמִּתְקָרְבִים אֵלָיו נִתְחַזֵּק וְנִתְתַּקֵּן אֶצְלָם הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית דִּקְדֻשָּׁה כִּי כָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לַמַּנְהִיג הָאֲמִתִּי עַל יְדֵי הִתְקָרְבוּתוֹ אֵלָיו נִתְתַּקֵּן וְנִתְבָּרֵר אֶצְלוֹ בְּחִינַת הַמַּדָּמָה עַל יְדֵי בְּחִינַת הָרוּחַ נְבוּאָה שֶׁל הַמַּנְהִיג כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמַּדָּמָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הַמַּדָּמָה נִתְתַּקֵּן וְנִתְבָּרֵר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַ"ל עַל כֵּן כָּל הַמִּתְקָרְבִים לְמַנְהִיג אֲמִתִּי, זוֹכִין לֶאֱמוּנָה יְשָׁרָה דִּקְדֻשָּׁה. אֲבָל בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאד מְאד אַחַר מַנְהִיג אֲמִתִּי כָּזֶה וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְמַנְהִיג אֲמִתִּי, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לֶאֱמוּנָה אֲמִתִּית בִּשְׁלֵמוּת כִּי כְּשֶׁמִּתְקָרְבִין, חַס וְשָׁלוֹם, לְמַנְהִיג שֶׁל שֶׁקֶר עַל יְדֵי זֶה בָּאִין, חַס וְשָׁלוֹם, לֶאֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת כִּי מַנְהִיג שֶׁל שֶׁקֶר הוּא בְּחִינַת נְבִיא הַשֶּׁקֶר בְּחִינַת (מְלָכִים א כ"ב) : "רוּחַ שֶׁקֶר" וְעַל יְדֵי זֶה אַדְרַבָּא נִתְקַלְקֵל הַמַּדָּמָה, וּבָאִים לֶאֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת כִּי עִקַּר תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הִיא עַל יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁיֵּשׁ לְהַמַּנְהִיג הָאֲמִתִּי שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמַּדָּמָה וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה כַּנַ"ל אֲבָל בְּלֹא בְּחִינַת נְבוּאָה אֵין הַמַּדָּמָה בָּרוּר וּמְתֻקָּן וַאֲזַי הַמַּדָּמָה מְעָרֵב וּמְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם בֶּאֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת וְזֶה בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כִּי עֵרוּב וּבִלְבּוּל הַמַּדָּמָה, שֶׁמְּעָרֵב

וּמְבַלְבֵּל בֶּאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת זֶה בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ כִּי כָל הַמְנַחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים כֻּלָּם הֵם עַל יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵר וּמְתַקֵּן שֶׁמְּעָרֵב וּמְבַלְבֵּל אוֹתָם בֶּאֱמוּנוֹת כָּזְבִיּוֹת שֶׁל שְׁטוּת וְשֶׁקֶר שֶׁהֵם זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי פָּסְקָה זֶהֱמָתָן (שַׁבָּת קמו) כִּי שָׁם זָכוּ כֻּלָּם לִנְבוּאָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים, שֶׁהָיָה מַנְהִיג הָאֱמִתִּי שֶׁלָּהֶם וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר וְנִתְתַּקֵּן הַמְדַמֶּה אֶצְלָם וְזָכוּ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּה וְעַל כֵּן פָּסְקָה זֶהֱמָתָן, זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא אֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת כִּי זָכוּ לִשְׁלֵמוּת אֱמוּנָה הַיְשָׁרָה דְּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי בְּרוּר הַמְדַמֶּה, שֶׁזָּכוּ עַל יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת ה דְּהַשְׁשִׁי, הַנֶּאֱמָר בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח) שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תָּלוּי עַד שִׁשָּׁה בְּסִיוָן, שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה כִּי עִקַּר חִדּוּשׁ הָעוֹלָם דְּהַיְנוּ לֵידַע שֶׁהָעוֹלָם מְחֻדָּשׁ וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בִּרְצוֹנוֹ הוּא תָּלוּי בֶּאֱמוּנָה כִּי עַל יְדֵי שֵׂכֶל אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין חִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְעַל כֵּן הָאֶפִּיקוֹרְסִים כּוֹפְרִים בָּזֶה מֵחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זאת בַּשֵּׂכֶל כִּי עִקַּר חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה כִּי אָנוּ מַאֲמִינִים בַּה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ כִּי בֶּאֱמֶת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הָיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ג) : "וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה" נִמְצָא שֶׁעִקַּר חִדּוּשׁ הָעוֹלָם תָּלוּי בֶּאֱמוּנָה וְעַל כֵּן הָיָה הָעוֹלָם תָּלוּי עַד קַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי אָז זָכוּ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כִּי עִקַּר חִדּוּשׁ הָעוֹלָם תָּלוּי בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל ט. וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד כִּי הִתְקַבְּצוּת הַחֲסָדִים שֶׁעַל יָדָם יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בִּבְחִינוֹת (תְּהִלִּים פ"ט) "כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה" הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה, בִּבְחִינַת (שָׁם צ"ב) : "לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת" אֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת זֶה בְּחִינַת הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא תְּלוּיָה בְּכֹחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה בְּחִינַת חֲלוֹם לַיְלָה (איוב ל"ג) שֶׁבָּא עַל יְדֵי הַמְדַמֶּה וְעַל יְדֵי זֶה לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ הַיְנוּ בְּחִינַת חֶסֶד הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדוֹ יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (אֵיכָה ג) : "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ" רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ הַיְנוּ אֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ: "לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ" וְכוּ כַּנַּ"ל. י. וּכְשֶׁיִּהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד, אָז יִתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל יְדֵי נִפְלָאוֹת הַיְנוּ עַל יְדֵי הַשְׂגָּחָה לְבַד שֶׁהִיא בְּחִינַת נִפְלָאוֹת, שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע כִּי חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד הוּא בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי עִקַּר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי"א) "כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ" וְכוּ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית מִשּׁוּם "כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם" כְּדֵי שֶׁלֹּא יאמְרוּ הָאֻמּוֹת הָעוֹלָם לִסְטִים אַתֶּם וְכוּ עַל כֵּן פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָאהּ וְכוּ וְנִמְצָא שֶׁעִקַּר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי כֹּחַ

מַעֲשָׂיו עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וְלֶעָתִיד יְחַדֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּבְחִינָה זוֹ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אָז יִתְגַּלֶּה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וְאָז יְחַדֵּשׁ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא, שֶׁשָּׁם הוּא הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בִּבְחִינַת (דְּבָרִים י"א) "תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה" וְלֶעָתִיד, שֶׁיְּחַדֵּשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל אָז יִתְנַהֵג כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עַל יְדֵי הַשְׂגָּחָה לְבַד, כְּמוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאָז יִתְבַּטֵּל הַטֶּבַע לְגַמְרֵי, וְיִתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַשְׂגָּחָה לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת נִפְלָאוֹת, שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע וְאָז יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ, בְּחִינַת (תְּהִלִּים צ"ח) : "שִׁירוּ לַה' שִׁיר חָדָשׁ, כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה" הֵינוּ הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, שֶׁהוּא נִגּוּן שֶׁל הַשְׂגָּחָה, בְּחִינַת נִפְלָאוֹת כִּי אָז יִתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַשְׂגָּחָה וְנִפְלָאוֹת כִּי יֵשׁ נִגּוּן שֶׁל בְּחִינַת דֶּרֶךְ הַטֶּבַע וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם י"ט) : "הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל, וּמַעֲשֵׂי יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ" שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּגּוּן וְהַשִּׁיר שֶׁל דֶּרֶךְ הַטֶּבַע, שֶׁל תְּכוּנוֹת הַשָּׁמַיִם הֵינוּ בְּחִינַת הַשִּׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁמְּשַׁבְּחִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הַהַנְהָגָה שֶׁל עַכְשָׁו שֶׁמַּנְהִיג הָעוֹלָם בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע אֲבָל לֶעָתִיד יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ שֶׁל בְּחִינַת נִפְלָאוֹת, בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה כִּי אָז יִהְיֶה הַהַנְהָגָה עַל יְדֵי הַשְׂגָּחָה לְבַד וְשִׁיר הֶחָדָשׁ הַזֶּה שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד הוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע שֶׁעוֹלֶה ע"ב בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁעַל יָדוֹ יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד, בְּחִינַת: "עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה" וְשִׁיר הַזֶּה הוּא בְּחִינַת קוֹל הַנַּ"ל שֶׁהוּא מַשְׁקֶה אֶת הַגָּן, שֶׁעַל יְדֵי קוֹל הַזֶּה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ בִּבְחִינַת: "הֲרֵם כַּשֹּׁפָר קוֹלֶךָ וְהַגֵּד" וְכוּ, כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי קוֹל הַזֶּה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ בִּבְחִינַת: "הֲרֵם כַּשֹּׁפָר קוֹלֶךָ וְהַגֵּד" וְכוּ, כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכִין לַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּאִין לַבְּחִינוֹת קוֹל הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה הַנַּ"ל נַעֲשִׂין גֵּרִים, וְנִתְגַּלֶּה הַכָּבוֹד וְעַל יְדֵי זֶה נִתְפַּשֵּׁט הַנְּבוּאָה וְעַל יְדֵי נְבוּאָה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לֶעָתִיד וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵינוּ בִּבְחִינַת הַשְׂגָּחָה כְּמוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאָז יִתְעַר הַשִּׁיר שֶׁל הַשְׂגָּחָה וְנִפְלָאוֹת וְשִׁיר הַזֶּה הוּא בְּחִינוֹת קוֹל הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "וַיַּרְא מְנֻחָה כִּי טוֹב וְאֶת הָאָרֶץ כִּי נָעֳמָה, וַיֵּט שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל, וַיְהִי לְמַס עֹבֵד" (בְּרֵאשִׁית מ"ט) מְנֻחָה זֶה בְּחִינַת נְבוּאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּבָרוּךְ בֶּן נֵרִיָּה (יִרְמְיָה מ"ה) "וּמְנוּחָה לֹא מָצָאתִי" זוֹ נְבוּאָה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְכִילְתָּא פָּרָשַׁת בא וְהוּבָא בְּפֵרֵשׁ"י שָׁם) וְאֶת הָאָרֶץ הֵינוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיֵּט שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל זֶה בְּחִינַת נִגּוּן, בְּחִינַת שִׁיר חָדָשׁ הַנַּ"ל בְּחִינַת: "בַּכָּתֵף יִשְׂאוּ" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲרָכִין יא). אֵין יִשְׂאוּ אֶלָּא לָשׁוֹן שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף" וְעַל יְדֵי הַנִּגּוּן, בְּחִינַת שִׁיר חָדָשׁ עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הֶרֵיחַ כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, בְּחִינַת (אֵיכָה ד) "רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה'" וַיְהִי לְמַס עוֹבֵד זֶה בְּחִינַת מָשִׁיחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (רוּת ד) : "בָּרוּךְ ה' אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ גֹּאֵל וְכוּ וְתִקָּרֵאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד"

לְמַס בְּחִינַת מִסְמוֹס שֶׁמְּמַסְמְסִין בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הָרֵיחַ נוֹדֵף כִּי עַל יְדֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל נִתְתַּקֵּן הָרֵיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל יא. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז הִתְפִּלָּה בִּבְחִינַת דִּין וּמִשְׁפָּט כִּי "הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹקִים הוּא" (דברים א) וְעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין כָּל הַחִיּוּת שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיָּנַק מִדַּעַת וּמִתְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים פ"א). "כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא, מִשְׁפָּט לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב" חֹק לִשָּׁנָא דִּמְזוֹנָא, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה (בֵּיצָה טז) הַיְנוּ שֶׁמּוֹצִיאִין כָּל הַמָּזוֹן וְהַחִיּוּת מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא כִּי הוּא מָכְרָח לְהוֹצִיא וּלְהָקִיא הַכֹּל עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב הַיְנוּ עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין וּמִשְׁפָּט שֶׁהִיא בִּבְחִינַת מַטֵּה עֹז שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא מַקִּיא כָּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלַע מִן הַדַּעַת וּמִתְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת תִּשְׁרֵי בְּחִינַת "אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם, שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמָּיִם" (תְּהִלִּים ע"ד) יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים רָאשֵׁי תֵּבוֹת הוּא צֵרוּף תִּשְׁרֵי וְאָז כְּשֶׁמַּחֲזִיר קְדֻשַּׁת הַדַּעַת שֶׁבָּלַע, אָז הַדַּעַת וְהַמּחַ בְּשְׁלֵמוּת וְזֶהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה רֹאשׁ דַּיְקָא בְּחִינַת תִּקּוּן הָרֹאשׁ וְהַמּחַ עַל יְדֵי מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל וּכְשֶׁמּוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא מַה שֶּׁבָּלַע אָז מוֹצִיאִין גַּם עֲצָמוּת חִיּוּתוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת גֵּרִים (שְׁמוֹת כ"ג) : "וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת נֶפֶשׁ הַגֵּר כִּי גֵרִים הֱיִיתֶם" וְכוּ סוֹפֵי תֵּבוֹת תִּשְׁרֵי וְעַל יְדֵי גֵּרִים נִתְגַּלֶּה הַכָּבוֹד וְנִתְפַּשֵּׁט הַנִּבוּאָה וְנִתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְנִתְבַּטֵּל אֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת וְזֶה בְּחִינוֹת תְּקִיעָה, תְּרוּעָה שְׁבָרִים תְּקִיעָה זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כ"ב) "וּתְקַעְתִּיו יָתֵד בְּמָקוֹם נֶאֱמָן וְהָיָה לְכִסֵּא כָבוֹד" תְּרוּעָה זֶה בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה בִּבְחִינַת (בְּמִדְבַּר כ"ג) : "ה אֱלֹקָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ" וְתַרְגּוּמוֹ: וּשְׁכִינַת מַלְכֵּיהוֹן בְּהוֹן הַיְנוּ הַשְׁרָאַת הַשְׁכִינָה בְּחִינַת נְבוּאָה שְׁבָרִים זֶה בְּחִינַת בִּטּוּל אֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת כ"ג) : "שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבֹתֵיהֶם", (כַּמּוּבָא בְּתִקּוּן י"ח וּבְתִקּוּן כ"א) הַיְנוּ בְּחִינַת בִּטּוּל אֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת וְתִקּוּן הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ה) : "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ" וְזֶה בְּחִינַת תִּשְׁרֵי (רֹאשׁ הַשָּׁנָה י:) וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם יִהְיֶה בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת הַשְׂגָּחָה וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה בִּבְחִינַת: "תָּמִיד עֵינֵי ה אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה" וְכוּ וְאָז יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינוֹת תִּשְׁרֵי, בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) : "תָּבוֹאִי תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה" יב. וְזֶה בְּחִינַת הֶרְאָה כְּשֶׁמַּגֶּזֶג הֶרְאָה בְּשְׁלֵמוּת, נִמְצָאִין בָּהּ כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כִּי זֶה הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל, שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשָּׁה מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת "וַיַּעֲמד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל" הוּא בְּחִינַת צִיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו כִּי הוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְזֶה בְּחִינַת הֶרְאָה בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ"ה) : "כְּצִנַּת שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר כֵּן צִיר נֶאֱמָן לְשׁלְחָיו" וְצִנָּה וּקְרִירוּת הוּא בְּחִינַת הֶרְאָה, כִּי הֶרְאָה מְקָרֵר חֲמִימוּת הַגּוּף כִּי אִלְמְלֵא כַּנְפֵי רֵאָה דְּנָשְׁבִין עַל לִבָּא, הֲוֵי לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא (תִּקּוּן י"ג, דַּף כז:) שְׁלֵמוּת הַדַּעַת

הַנַּ"ל הוּא בְּבְחִינַת הָרֵאָה כִּי עִקַּר הַדַּעַת וְהַמּחִין הוּא עַל יְדֵי שַׁמְנוּנִית הַגּוּף כִּי הַשֵּׂכֶל דּוֹלֵק כְּמוֹ נֵר עַל יְדֵי שַׁמְנוּנִית הַגּוּף וְהָרֵאָה הִיא מַעֲלָה שַׁמְנוּנִית הַגּוּף אֶל הַמּחַ עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה שֶׁל הָרֵאָה גַּם עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה נִתְקַיֵּם כָּל הַשַּׁמְנוּנִית שֶׁל הַגּוּף שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַשֵּׂכֶל וְעַל כֵּן נִקְרָאִין הַמּחִין נְשָׁמָה בְּבְחִינַת (אִיּוֹב ל"ב) : "וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם" כִּי עִקַּר הַמּחַ וְהַדַּעַת עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה כַּנַּ"ל (מִשְׁלֵי כ) : "נֵר ה נִשְׁמַת אָדָם" כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא נֵר דּוֹלֵק עַל יְדֵי הַשַּׁמְנוּנִית שֶׁמִּתְקַיְּמִין וְעוֹלִין אֶל הַמּחַ עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה שֶׁל הָרֵאָה נִמְצָא שֶׁעִקַּר קִיּוּם הַדַּעַת עַל יְדֵי הָרֵאָה גָּרִים הַנַּ"ל זֶה בְּחִינַת הֶבֶל נָחִית הֶבֶל סָלִיק, הַנֶּאֱמָר בְּהָרֵאָה, כַּמּוּבָא (בְּתִקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן ס"ט דַּף צו) (יִרְמְיָה י נ"א) : "הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים" הַיְנוּ הַבְלֵי עוֹלָם שֶׁל שְׁטוּת וּכְשֶׁמְקַבְּלִין אֵלּוּ הֲבָלִים וּמַכְנִיסִין אוֹתָם בְּתוֹךְ תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם הֲבָלִים דְּקְדֻשָּׁה זֶה בְּחִינַת גָּרִים כִּי מֵהֶבֶל מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים נַעֲשֶׂה הֶבֶל דְּקְדֻשָּׁה שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁזֶּה הוּא בְּחִינַת גָּרִים וְזֶה בְּחִינַת: הֶבֶל נָחִית הֶבֶל סָלִיק הַנֶּאֱמָר בְּהָרֵאָה, שֶׁמְּקַבֶּלֶת הֶבֶל וּמוֹצִיאָה הֶבֶל הַיְנוּ בְּחִינַת גָּרִים הַנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין הֲבָלִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶבֶל הַמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים וּמַעֲלִין אוֹתָן לִבְחִינַת הֶבֶל דְּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּנַּ"ל הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד הַנַּ"ל זֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ג) : "כְּבֹד אֶת ה מֵהוֹנֶךָ" אַל תִּקְרֵי מֵהוֹנֶךָ, אֶלָּא מִגְּרוֹנְךָ (עין משלי ג ברש"י שם, וכן הובא בבאה"ט או"ח סי נג) (בשם הפסיקתא. אמנם בפסיקתא עצמה איתא ממה שחננך אם נתן לך קול ערב וכו) וְהַגָּרוֹן יוֹצֵא מֵהָרֵאָה הִתְפַּשְׁטוּת הַנְּבוּאָה הַנַּ"ל, זֶה בְּחִינַת הָרוּחַ שֶׁל כַּנְפֵי רֵאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל ב כ"ג) :"רוּחַ ה דִּבֶּר בִּי" תִּקּוּן הַמְּדַמֶּה הוּא בְּבְחִינַת הָרֵאָה כִּי שֵׁנָה וְדִמְיוֹן הוּא תָּלוּי בְּהָרֵאָה כִּי עִקַּר שֵׁנָה וְדִמְיוֹן הוּא עַל יְדֵי קַר וָלַח וְעַל כֵּן בְּעֵת הַגְּשָׁמִים אָז נוֹפֵל שֵׁנָה עַל הָאָדָם וְהָרֵאָה הִיא קַר וָלַח, שֶׁעַל יְדֵי זֶה בָּא שֵׁנָה וְדִמְיוֹן הַיְנוּ הַדִּמְיוֹנוֹת הַבָּאִין לָאָדָם בָּעֵת הַשֵּׁנָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּבְחִינַת הָרֵאָה, זֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ק"ד) "תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה" בְּחִינַת הָרוּחַ שֶׁל כַּנְפֵי רֵאָה הַשְּׁגָחָה, בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְזֶה בְּחִינַת הָרֵאָה בְּבְחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין מט) לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ רֵאָה שֶׁמְּאִירַת אֶת הָעֵינַיִם זֶה בְּחִינַת: "תָּמִיד עֵינֵי ה אֱלֹקֶיךָ בָּהּ" וְכוּ, הַנֶּאֱמָר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְּׁגָחָה כַּנַּ"ל נִגּוּן וְשִׁיר חָדָשׁ הַנַּ"ל בְּבְחִינַת הָרֵאָה זֶה בְּחִינַת: "קְרָא בְגָרוֹן אַל תַּחְשֹׂךְ כַּשּׁפָר הָרֵם קוֹלֶךָ" וְהַגָּרוֹן הוּא הָרֵאָה כַּנַּ"ל, וְשָׁם הוּא בְּחִינַת הַנִּגּוּן כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּשּׁפָר וְכוּ כַּנַּ"ל תִּקּוּן הָרֵיחַ וְהַיְרָאָה, שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל יְדֵי כָּל בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, הוּא בְּבְחִינַת הָרֵאָה כִּי צָרוּף הָרֵאָה הוּא סוֹפֵי תֵּבוֹת ה רַעְיִ לֹא אֶחְסָר (תְּהִלִּים כ"ג) "ה רַעְיִ לֹא אֶחְסָר", זֶה בְּחִינַת מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא וְזֶהוּ: לֹא אֶחְסָר בְּחִינַת (שָׁם לד) : "כִּי אֵין מַחְסוֹר

לִירֵאָיו'' הַיְנוּ בְּחִינַת יִרְאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רֵיחַ, שֶׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמְתָא כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן. אָמַר: מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל כַּמָּה הֲוֵי, תְּלָתָא פַּרְסֵי אֵזִיל וְאַעֲקַר טוּרָא בַּת תְּלָתָא פַּרְסֵי, וְאִשְׁתְּדִי עֲלַיְהוּ עֲקַר טוּרָא בַּת תְּלָתָא פַּרְסֵי, וְאוֹתְבֵהּ אַרְישֵׁהּ אַיְתִי עֲלֵהּ קוּמְצָא וּנְקַבּוּהָ, וְנָחֵת עֲלֵהּ אַצַּוָּארֵהּ לְהַאי גִּיסָא וּלְהַאי גִּיסָא מֹשֶׁה כַּמָּה הֲוֵי, עֶשֶׂר אַמִּין שְׁקַל נַרְגָּא בַּת עֶשֶׂר אַמִּין וּשְׁוַר עֶשֶׂר אַמִּין, וּמַחְיֵהּ בְּקַרְסֻלֵּהּ, וּקְטַלֵּהּ (בְּרָכוֹת נד:). כִּי עוֹג הָיָה אֲחִזָתוֹ בְּיָמִין, כַּמּוּבָא (זֹהַר חֻקַּת דַּף קפד) וְהָיָה יוֹנֵק מִבְּחִינַת הַדַּעַת דְּקְדֻשָּׁה כִּי מִסְטְרָא דִּימִינָא מִחָא חִוָּרָא בְּכַסְפָּא (תִּקּוּן ע, דַּף קיח) וְעַל כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל וְזֶה שֶׁאָמַר.מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל כַּמָּה הֲוֵי, תְּלָתָא פַּרְסֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל זֶה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַמַּחֲנֶה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת (דְּבָרִים כ"ג) ''וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ'' וְעִקַּר קְדֻשַּׁת מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי שְׁמִירָה מִתַּאֲוַת נְאוּף מִבְּחִינַת מִקְרֶה לַיְלָה, חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּפָּרָשָׁה וְעִקַּר הַשְּׁמִירָה מִתַּאֲוָה זוֹ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינוֹת תְּלָתָא פַּרְסֵי הַיְנוּ תְּלַת מִחִין שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד הוּא מְחִצָּה פְּרוּסָה בִּפְנֵי תַּאֲוָה זוֹ כַּנַּ"ל מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל כַּמָּה הֲוֵי, תְּלָתָא פַּרְסֵי הַיְנוּ עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּהְיוּ קְדוֹשִׁים מִתַּאֲוָה זוֹ מִמִּקְרֶה לַיְלָה, חַס וְשָׁלוֹם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת תְּלָתָא פַּרְסֵי הַיְנוּ תְּלַת מִחִין, שֶׁהֵם מְחִצָּה פְּרוּסָה בִּפְנֵי הַתַּאֲוָה הַהִיא כַּנַּ"ל אֵזִיל וְאַעֲקַר טוּרָא בַּת תְּלָתָא פַּרְסֵי, וְאִשְׁתְּדִי עֲלַיְהוּ זֶה בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת ''וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי, וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי'' וְזֶהוּ בַּת תְּלָתָא פַּרְסֵי כִּי הַתְּפִלָּה נִמְשֶׁלֶת גַּם כֵּן מִשְּׁלֹשׁ הַמִּחִין שֶׁהֵם בְּחִינַת מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁךְ שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת שֶׁהֵם בְּחִינוֹת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם כַּנַּ"ל הַיְנוּ שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁיֵּשׁ לָהּ יְנִיקָה מִן הַדַּעַת, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת עוֹג הִיא רוֹצָה לַעֲקֹר, חַס וְשָׁלוֹם, תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיכָם אֲלֵיהֶם וּלְבַלְעָם, חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁאָמַר: וְאִשְׁתְּדִי עֲלַיְהוּ כִּי עִקַּר רְצוֹנוֹ הוּא רַק לְהַמְשִׁיךְ אֵלָיו תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִתְאַחֵז בָּהֶם אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהֵם אֶצְלוֹ חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי מְרֻצֶּה לַחֲזֹר וּלְהַשְׁלִיכָם עַל יִשְׂרָאֵל כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר יָנַק מֵהֶם אֲזַי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַעֲצְמוֹ מַחֲזִיר וּמַשְׁלִיכָם לְיִשְׂרָאֵל עֲדַיִן הֵם פְּגוּמִים עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְנִיקָה מֵהֶם כִּי רַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁהוּא יוֹנֵק, חַס וְשָׁלוֹם, מֵהָרַחֲמָנוּת וּמִתְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נוֹתְנָם מֵעַצְמוֹ לְיִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי כֵן הֵם פְּגוּמִים עַל יְדֵי אֲחִיזָתוֹ בָּהֶם כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמַר וְאִשְׁתְּדִי עֲלַיְהוּ כִּי אַחַר כָּךְ שֶׁיַּעֲקֹרֵם וְיִבְלָעֵם, חַס וְשָׁלוֹם הוּא רוֹצֶה לַחֲזֹר וּלְהַשְׁלִיכָם לְיִשְׂרָאֵל, כִּי כְּבָר הֵם פְּגוּמִים עַל יָדוֹ כַּנַּ"ל [כִּי מֵאַחַר שֶׁהַסִּטְרָא אָחֳרָא לֹא נִכְנַעַת רַק מֵעַצְמָהּ הִיא מַחֲזֶרֶת לְיִשְׂרָאֵל עַל כֵּן הֵם פְּגוּמִים אֲבָל כְּשֶׁמּוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ בְּעַל כָּרְחוֹ עַל יְדֵי מַטֵּה עֹז כַּנַּ"ל אֲזַי הַסִּטְרָא אָחֳרָא נִכְנַעַת לְנַמְרֵי וְאָז חוֹזֵר הַכֹּל אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת, וְהָבֵן. נִרְאֶה לִי] אָזַל עֲקַר טוּרָא בַּת תְּלָתָא פַּרְסֵי וְאוֹתְבֵהּ בְּרֵישֵׁהּ הַיְנוּ שֶׁהִתְגַּבֵּר

וְעֻקַּר תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת טוּרָא בַּת תְּלָתָא פַּרְסֵי כַּנַּ"ל וְאוֹתְבֵהּ בְּרֵישֵׁהּ שֶׁהִמְשִׁיךְ הַתְּפִלּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת דַּעַת וְרַחֲמִים לְתוֹךְ הָרֹאשׁ וְהַמּחַ שֶׁלּוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת: וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, כַּנַּ"ל אַיְתִי קוּמְצָא זֶהוּ בְּחִינוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ שֶׁהִיא בִּבְחִינַת קְמוּץ וְדִין, בְּחִינוֹת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל וּנְקֻבוּהָ זֶה בְּחִינַת: "נָקַבְתָּ בְמַטָּיו רֹאשׁ פְּרָזָו" (חֲבַקּוּק ג) כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת קְמוּץ וְדִין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַטֵּה עֹז עַל יָדָהּ מְשַׁבְּרִין וּמַכְנִיעִין אוֹתוֹ כַּנַּ"ל כִּי הִיא עוֹמֶדֶת בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ, בִּבְחִינַת: "בְּצַוָּארוֹ יָלִין עֹז" וְזֶהוּ וְנֶחֱת אַצַּוָּארֵהּ שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּצַוָּארוֹ, בִּבְחִינַת "בְּצַוָּארוֹ יָלִין עֹז" כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: בְּעָא לְמִשְׁלְפֵהּ כִּי הוּא מֻכְרָח לְהוֹצִיא וּלְהַקִּיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל הַתְּפִלּוֹת וְהַדַּעַת שֶׁבָּלַע בִּבְחִינַת: "חַיִל בָּלַע וַיְקִאֵנוּ" כַּנַּ"ל מְשָׁכוּהָ שִׁבְּהּ וְכוּ כִּי לֹא דַּי שֶׁהוּא מַקִּיא וּמוֹצִיא קְדֻשַּׁת תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל וְכוּ אַף גַּם "מִבִּטְנוֹ יוֹרִישֶׁנּוּ אֵל" הַיְנוּ שֶׁמַּכְרָח לְהוֹצִיא עַצְמוּת חִיּוּתוֹ מִמֶּנּוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים וְזֶהוּ בְּחִינַת: מְשָׁכוּהָ שִׁבְּהּ, בְּחִינַת "מֵעָיו עֻשַּׁת שֵׁן" (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) הַיְנוּ שֶׁמַּכְרָח לְהוֹצִיא עַצְמוּת חִיּוּתוֹ מִתּוֹךְ קִרְבּוֹ וּמֵעָיו בִּבְחִינַת: "מִבִּטְנוֹ יוֹרִישֶׁנּוּ אֵל", בְּחִינַת "רִדָּה בְּקֶרֶב אוֹיְבֶיךָ", כַּנַּ"ל מֹשֶׁה כַּמָּה הָוֵי, עֲשַׂר אַמִּין מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת נְבוּאָה, כִּי מֹשֶׁה רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים וְזֶה בְּחִינַת עֲשַׂר אַמִּין, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה כִּי עַל יְדֵי מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ נִתְגַּלָּה הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִנְבוּאָה כַּנַּ"ל שְׁקַל נַרְגָּא בַּת עֲשַׂר אַמִּין נַרְגָּא זֶה בְּחִינַת כְּלֵי מְלָאכָה שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְזֶהוּ: בַּת עֲשַׂר אַמִּין בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלֵי מְלָאכָה שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כִּי עַל יְדֵי נְבוּאָה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם כְּלֵי מְלָאכָה שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כִּי עַל יְדֵי אֱמוּנָה מַאֲמִינִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד וְאָז יִתְעַר שִׁיר חָדָשׁ הַנַּ"ל וְזֶהוּ: וּשְׁוַר עֲשַׂר אַמִּין זֶה בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁלֶּעָתִיד שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט וְכוּ, שֶׁהוּא יוּד אוֹתִיּוֹת, בְּחִינַת עֲשַׂר אַמִּין וּשְׁוַר זֶה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) : "מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים, מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת" הָרִים וּגְבָעוֹת הֵם בְּחִינַת רֵיחוֹת בִּבְחִינַת (שָׁם ד) : "אֵלֵךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה" הַיְנוּ הָרֵיחוֹת הַגְּדֵלִים בַּגַּן עַל יְדֵי קוֹל הַנִּגּוּן, שֶׁהוּא מַשִּׁקֶה אֶת הַגַּן כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים מְקַפֵּץ" וְכוּ זֶה בְּחִינַת הַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ גְּדֵלִים הָרֵיחוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרִים וּגְבָעוֹת וְזֶהוּ מְדַלֵּג וְכוּ זֶה בְּחִינַת הַמִּדּוֹת שֶׁל הַנִּגּוּן שֶׁקּוֹרִין מָאסִין [תווים] שֶׁהֵם נַעֲשִׂין עַל יְדֵי דִּלּוּג וּקְפִיצָה עַל הַנִּימִין שֶׁבַּכִּנּוֹר וְזֶהוּ בְּחִינַת וּשְׁוַר עֲשַׂר אַמִּין, הַיְנוּ בְּחִינַת הַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת: מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים וְכוּ כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי בְּחִינוֹת הַנַּ"ל זוֹכִין לָזֶה הַנִּגּוּן וְזֶה הַנִּגּוּן הוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַנַּ"ל, בְּחִינַת קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא מַכְנִיעַ עֵקֶב דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְזֶהוּ: וּמַחֲזֵהּ בְּקַרְסֻלֵּהּ וּקְטַלֵּהּ שֶׁהִכָּה וְהִכְנִיעַ עֵקֶב דְּסִטְרָא אָחֳרָא עַל

יְדֵי בְּחִינַת קוֹל הַנִּגּוּן הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא מַכְנִיעַ עֵקֶב דְּסִטְרָא אָחֳרָא בִּבְחִינַת: וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ: תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר תִּקְעוּ זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד בְּחִינַת וּתְקַעְתִּיו יָתֵד בְּמָקוֹם נֶאֱמָן וְהָיָה לְכִסֵּא כָּבוֹד בַּחֹדֶשׁ זֶה בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, בְּחִינַת שִׁיר חָדָשׁ הַנַּ"ל שׁוֹפָר, בְּחִינַת הָרֵם כַּשּׁפָר קוֹלֶךָ כַּנַּ"ל וְהָדַר מְפָרֵשׁ אֵיךְ זוֹכִין עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקְעוּ לְבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּחִינַת שִׁיר חָדָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר וְזֶהוּ: בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ זֶה בְּחִינַת נְבוּאָה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית י"ח) : "הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה" שֶׁזֶּה בְּחִינַת נְבוּאָה בְּחִינַת (עָמוֹס ג) : "כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה אֱלֹקִים דָּבָר, כִּי אִם גָּלָה סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים" לְיוֹם חַגֵּנוּ הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל יְדֵי תִּקּוּן כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת חַג בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה מ"ד) "וּבַמְחוּגָה יְתָאֲרֵהוּ" יְתָאֲרֵהוּ הַיְנוּ תְּאָרִים וּשְׁבָחִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה כִּי כָּל הַתְּאָרִים וְהַשְׁבָחִים שֶׁאָנוּ מְדַמִּין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ הֵם בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה כִּי בִּפְנִימִיּוּת הַשֵּׂכֶל הוּא יִתְבָּרַךְ מֻפְשָׁט לְגַמְרֵי מִכָּל הַשְׁבָחִים וְהַתְּאָרִים נִמְצָא שֶׁכָּל הַשְׁבָחִים וְהַתְּאָרִים הֵם בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַמְדַמֶּה מְבָרֵר וּמְתַקֵּן אָז יְכוֹלִים לְסַדֵּר שְׁבָחִים וּתְאָרִים לוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי כְּשֶׁאֵין הַמְדַמֶּה מְתֻקָּן אֲזַי אֵין יוֹדְעִים כְּלָל לְתָאֵר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, בְּשִׁבְחִים וּתְאָרִים כִּי כָּל הַשְׁבָחִים וְהַתְּאָרִים הֵם בִּבְחִינַת הַמְדַמֶּה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת חַג בְּחִינַת "וּבַמְחוּגָה יְתָאֲרֵהוּ" וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי עִקַּר רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁאָז הוּא חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כִּי בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם, הוּא תְּלוּי בֶּאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְזֶה: בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמְדַמֶּה וְהָאֱמוּנָה הִיא עַל יְדֵי נְבוּאָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה עִקַּר רֹאשׁ הַשָּׁנָה תָּלוּי בְּסִיוָן שֶׁהוּא קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי תִּקּוּן הַמְדַמֶּה וְהָאֱמוּנָה, שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל יְדֵי נְבוּאָה בְּחִינַת: "בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ" עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, בְּחִינַת שִׁיר חָדָשׁ הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת "בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר" וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד, בְּחִינַת תִּקְעוּ כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד זוֹכִין לְהִתְפַּשְׁטוּת הַנְּבוּאָה וְכוּ כַּנַּ"ל וּכְלַל כָּל הַבְּחִינוֹת הָאֵלּוּ נַעֲשִׂין עַל יְדֵי בְּחִינַת כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת מַטֵּה עֹז הַנַּ"ל, כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל כַּנַּ"ל

ט - אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו

אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ (יְחֶזְקֵאל א) אִיתָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר (תִּקּוּן יג, דַּף כז). כֻּלְּהוּ עָרְקִין דְּלִבָּא מִתְנַהֲגִין בָּתַר רוּחָא הַדָּא הוּא דִּכְתִיב: "אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה הָרוּחַ לָלֶכֶת" וְכוּ דְּהַיְנוּ הָרוּחַ הַיּוֹצֵא מִכַּנְפֵי הָרֹאשׁ כִּי אִלְמָלֵא כַּנְפֵי רֹאשׁ דְּנָשְׁבִין עַל לִבָּא, הֲוֵי לִבָּא

אוֹקִיד כָּל גּוּפָא (שָׁם בְּתִקּוּנֵי זֹהַר) כִּי עַל יְדֵי הָרוּחַ מְכַבִּין הַנֵּר וּמַדְלִיקִין הַנֵּר כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁלִּפְעָמִים נִכְבֶּה הַנֵּר עַל יְדֵי הָרוּחַ הַמְנַשֵּׁב וְלִפְעָמִים מַדְלִיקִין הַנֵּר שֶׁנִּכְבֶּה עַל יְדֵי הָרוּחַ שֶׁמְּנַשְּׁבִין בּוֹ כִּי כִּבּוּי הַנֵּר הוּא עַל יְדֵי שֶׁנּוֹפֵל עַל הַנֵּר עַפְרוּרִיּוּת וְנִפְרָדִין חֶלְקֵי הָאֵשׁ, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִיסוֹד הָאֵשׁ וְאֵינָם יְכוֹלִים לִבְעֹר וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּנַפְּחִין בּוֹ אָזַי הָרוּחַ מְנַפֵּחַ מִן הַנֵּר הָעַפְרוּרִיּוּת וְעַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וְנִתְחַבְּרִים וְנִתְקַשְּׁרִים חֶלְקֵי הָאֵשׁ וּמַתְחִילִין לִדְלֹק [וְכֵן לִפְעָמִים מְכַבִּין הַנֵּר עַל יְדֵי הָרוּחַ, שֶׁמְּנַפֵּחַ וּמַפְרִיד הָאֵשׁ מֵהַנֵּר] וּמַנְהִיגֵי הַדּוֹר הֵם בְּחִינַת רוּחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כ"ז) "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ" שֶׁיּוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד (מ"ר פ פנחס, ומובא בפרש"י שם) וְיִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת לִבָּא כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם לִבָּא דְּכָל עַלְמָא (זֹהַר פִּינְחָס רכא:) וּצְרִיכִין מַנְהִיגֵי הַדּוֹר לְנַשֵּׁב בִּבְחִינַת רוּחָם עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם לִבָּא דְּעָלְמָא לְנַפֵּחַ מֵהֶם הָעַפְרוּרִיּוּת, דְּהַיְנוּ מָרָה שְׁחוֹרָה שֶׁנּוֹפֵל עֲלֵיהֶם שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל הָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵב לִדְלֹק וְלִבְעֹר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גַּם יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵרֶב רַב וּכְשֶׁהֵם נוֹפְלִים עַל הַלֵּב, דְּהַיְנוּ עַל יִשְׂרָאֵל זֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת עַפְרוּרִיּוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יָכוֹל לִבְעֹר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין מַנְהִיגֵי הַדּוֹר לְנַפֵּחַ הָעַפְרוּרִיּוּת מִן הַלֵּב דְּהַיְנוּ מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְחוֹזְרִין וְנִתְחַבְּרִין חֶלְקֵי הָאֵשׁ שֶׁבְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְנִתְקַשְּׁרִין יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד וְנַעֲשִׂין בְּחִינַת לֵב וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה בְּחִינַת לֵב לַמָּקוֹם שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׁם בְּחִינַת לֵב וְחוֹזֵר וּבוֹעֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל אַךְ לִפְעָמִים, כְּשֶׁמְּנַשֵּׁב רוּחַ סְעָרָה אֲזַי הוּא מַבְעִיר הָאֵשׁ מְאד חוּץ מִן הַמִּדָּה כְּמוֹ כֵן לִפְעָמִים יֵשׁ שֶׁמְּנַשֵּׁב בְּהָאָדָם בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה וּמַבְעִירוֹ בְּיוֹתֵר חוּץ מִן הַמִּדָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת הֲרִיסָה, בְּחִינַת (שְׁמוֹת י"ט) : "פֶּן יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה' וְכוּ כִּי בְּמַפָּלְא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ (חֲגִיגָה יג) וְאָסוּר לַהֲרֹס לַעֲלוֹת אֶל ה מַה שֶּׁאֵינוֹ רָאוּי לוֹ לְפִי בְּחִינָתוֹ עַל כֵּן כְּשֶׁרוֹאֶה אָדָם שֶׁבּוֹעֵר בְּיוֹתֵר חוּץ מֵהַמִּדָּה יֵדַע שֶׁזֶּה בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה כַּנַּ"ל וְאֵלְיָהוּ הָיָה יָכוֹל לְהַכְנִיעַ זֹאת (עַיֵּן זֹהַר פִּינְחָס דַּף רכז: וּבְזֹהַר חָדָשׁ עַל רוּת) וְזֶה בְּחִינַת: אִישׁ אֲשֶׁר רָכַב עַל סוּסֵי אֵשׁ בְּסַעֲרָה שֶׁהָיָה רוֹכֵב וּמַכְנִיעַ סוּסֵי אֵשׁ בְּסַעֲרָה דְּהַיְנוּ הָאֵשׁ הַדּוֹלֵק בְּיוֹתֵר מִן הַמִּדָּה, שֶׁבָּא עַל יְדֵי הַסַּעֲרָה כַּנַּ"ל הָיָה אֵלְיָהוּ רוֹכֵב עַל זֶה וּמַכְנִיעוֹ כִּי הָרוּחַ צָרִיךְ לְנַשֵּׁב בַּמִּדָּה כְּדֵי שֶׁיִּדְלַק הָאֵשׁ שֶׁבַּלֵּב בְּמִדָּה עַל פִּי מֶזֶג הַשָּׁוֶה כַּנַּ"ל.

י - העולם רחוקים מהשם יתברך, מחמת שאין להם ישוב הדעת

מַה שֶּׁהָעוֹלָם רְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵינָם מִתְקָרְבִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם יִשּׁוּב הַדַּעַת וְאֵינָם מְיַשְּׁבִין עַצְמָן וְהָעִקָּר לְהִשְׁתַּדֵּל לְיַשֵּׁב עַצְמוֹ הֵיטֵב מָה הַתַּכְלִית מִכָּל הַתַּאֲוֹוֹת וּמִכָּל עִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הֵן תַּאֲוֹוֹת הַנִּכְנָסוֹת לַגּוּף הֵן תַּאֲוֹוֹת שֶׁחוּץ לַגּוּף, כְּגוֹן

כָּבוֹד וְאָז בְּוַדַּאי יָשׁוּב אֶל ה. אַךְ דַּע, שֶׁעַל יְדֵי מָרָה שְׁחוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לְהַנְהִיג אֶת הַמּחַ כִּרְצוֹנוֹ וְעַל כֵּן קָשֶׁה לוֹ לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ רַק עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה יוּכַל לְהַנְהִיג הַמּחַ כִּרְצוֹנוֹ, וְיוּכַל לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ כִּי שִׂמְחָה הוּא עוֹלָם הַחֵרוּת בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ה) : "כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ" שֶׁעַל יְדֵי שִׂמְחָה נַעֲשִׂין בֶּן חוֹרִין וְיוֹצְאִין מִן הַגָּלוּת וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְקַשֵּׁר שִׂמְחָה אֶל הַמּחַ אָז מחוֹ וְדַעְתּוֹ בֶּן חוֹרִין, וְאֵינוֹ בִּבְחִינַת גָּלוּת וַאֲזַי יוּכַל לְהַנְהִיג אֶת מחוֹ כִּרְצוֹנוֹ וּלְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ מֵאַחַר שֶׁמּחוֹ בְּחֵרוּת וְאֵינוֹ בְּגָלוּת כִּי עַל יְדֵי גָּלוּת אֵין הַדַּעַת מְיֻשָּׁב כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִילָה יב:) עַל בְּנֵי עַמּוֹן וּמוֹאָב דִּמְיָתְבָא דַּעְתַּיְהוּ מֻחֲמַת שֶׁלֹּא הָלְכוּ בְּגָלוּת שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה מ"ח) : "שַׁאֲנַן מוֹאָב מִנְּעוּרָיו וְכוּ וּבַגּוֹלָה לֹא הָלָךְ, עַל כֵּן עָמַד טַעְמוֹ בּוֹ" וְכוּ וְלָבוֹא לְשִׂמְחָה הוּא עַל יְדֵי מַה שֶּׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה עַל כָּל פָּנִים כַּמְבֹאָר עַל פָּסוּק: "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי" [בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן, בְּסִימָן רפב], עַיֵּן שָׁם לוֹ לִשְׂמֹחַ בַּמֶּה שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִין : בָּרוּךְ אֱלֹקֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ, וְהִבְדִּילָנוּ וְכוּ וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְכוּ מִכָּל זֶה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה רָאוּי לוֹ לִקַּח לוֹ שִׂמְחָה לְשַׂמֵּחַ דַּעְתּוֹ כַּנַּ"ל (שַׁבָּת עז:) בְּדִיחָא דַּעְתֵּהּ, שֶׁהוּא דָּבָר גָּדוֹל דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר הַשִּׂמְחָה לְמחוֹ וְדַעְתּוֹ וַאֲזַי הַמּחַ מְשֻׁחְרָר וְיֵשׁ לוֹ יִשּׁוּב הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְגַם לְמַעְלָה נַעֲשֶׂה מִזֶּה יִחוּד גָּדוֹל עַל יְדֵי בְּדִיחָא דַּעְתֵּהּ

יא - כשאדם מתפלל בשדה

דַּע, כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל בַּשָּׂדֶה אָז כָּל הָעֲשָׂבִים כֻּלָּם בָּאִין בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וּמְסַיְּעִין לוֹ, וְנוֹתְנִין לוֹ כֹּחַ בִּתְפִלָּתוֹ וְזֶה בְּחִינַת שֶׁנִּקְרֵאת הַתְּפִלָּה שִׂיחָה, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) : "שִׂיחַ הַשָּׂדֶה" שֶׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה נוֹתְנִין כֹּחַ וְסִיּוּעַ בִּתְפִלָּתוֹ (שָׁם כ"ד) : "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה" שֶׁתְּפִלָּתוֹ הָיְתָה עִם סִיּוּעַ וְכֹחַ הַשָּׂדֶה שֶׁכָּל עִשְׂבֵי הַשָּׂדֶה נָתְנוּ כֹּחַ וְסִיּוּעַ בִּתְפִלָּתוֹ כַּנַּ"ל שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרֵאת הַתְּפִלָּה שִׂיחָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בַּקְּלָלָה נֶאֱמַר (דִּבְרִים י"א) : "וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ" כִּי כָּל יְבוּל הָאָרֶץ צְרִיכִין לִתֵּן כֹּחַ וְסִיּוּעַ בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וּכְשֶׁיֵּשׁ פֻּגָּם וְעִכּוּב עַל זֶה, אֲזַי נֶאֱמַר: "וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ" כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל בַּשָּׂדֶה, נוֹתְנִים גַּם כֵּן יְבוּל הָאָרֶץ סִיּוּעַ בִּתְפִלָּתוֹ דְּהַיְנוּ כָּל מַה שֶּׁסָּמוּךְ אֶל הָאָדָם, כְּגוֹן אֳכִילָתוֹ וּשְׁתִיָּתוֹ וְכַיּוֹצֵא רַק כְּשֶׁהוּא בַּשָּׂדֶה, שֶׁאָז סָמוּךְ לָהֶם בְּיוֹתֵר אָז כָּל הָעֲשָׂבִים וְכָל יְבוּל הָאֲדָמָה נוֹתֵן כֹּחַ בִּתְפִלָּתוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה יְבוּל רָאשֵׁי תֵבוֹת: וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה שֶׁכָּל יְבוּל הַשָּׂדֶה הִתְפַּלְּלוּ עִמּוֹ, כַּנַּ"ל וְזֶה הָעִנְיָן מְבֹאָר הֵיטֵב בַּמַּאֲמָר תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר הַמַּתְחִיל בְּדַרְ א, עַיֵּן שָׁם]

יב - כשאדם הולך אחר שכלו וחכמתו

כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ אַחַר שִׂכְלוֹ וְחָכְמָתוֹ יוֹכַל לִפֹּל בְּטָעוּתִים וּמַכְשׁוֹלוֹת רַבִּים וְלָבוֹא לִידֵי רָעוֹת גְּדוֹלוֹת, חַס וְשָׁלוֹם וְיֵשׁ שֶׁקִּלְקְלוּ הַרְבֵּה כְּגוֹן הָרְשָׁעִים הַגְּדוֹלִים מְאד הַמְפֻרְסָמִים, שֶׁהִטְעוּ אֶת הָעוֹלָם וְהַכֹּל הָיָה עַל יְדֵי חָכְמָתָם וְשִׂכְלָם וְעִקַּר הַיַּהֲדוּת הוּא רַק לֵילֵךְ בִּתְמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת, בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה, שֶׁיִּהְיֶה שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִבְלִי לְהַשְׁגִּיחַ כְּלָל עַל כְּבוֹד עַצְמוֹ רַק אִם יֵשׁ בָּזֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה, וְאִם לָאו לָאו וַאֲזַי בְּוַדַּאי לֹא יִכָּשֵׁל לְעוֹלָם וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לִסְפֵקוֹת וְיֵשׁ שֶׁנְּפִילָתוֹ גְּדוֹלָה מְאד מְאד, רַחֲמָנָא לִצְלָן שֶׁנּוֹפֵל לִסְפֵקוֹת וְהִרְהוּרִים, וּמְהָרְהֵר אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַף עַל פִּי כֵן הַנְּפִילָה וְהַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה כִּי דַּע, כִּי שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה הוּא הַכָּבוֹד כִּי כָל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בְּרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כֹּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו" וְכוּ (יְשַׁעְיָה מג ז) וּמֵאַחַר שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְצָא שֶׁכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה וְאַף עַל פִּי שֶׁכָּלוּ אֶחָד עַל כָּל זֶה בְּהַבְּרִיאָה יֵשׁ חֲלָקִים וּבְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק מֵהַבְּרִיאָה יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת כָּבוֹד מְיֻחָד, שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ה) בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם וַהֲלֹא בְּמַאֲמָר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרְאוֹת אֶלָּא בִּשְׁבִיל שָׂכָר וְעֹנֶשׁ נִבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וּבְכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת כָּבוֹד מְיֻחָד, שֶׁהוּא שָׁרְשׁוֹ כִּי הַכָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים כ"ט) : "וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד" שֶׁבְּכָל מַאֲמָר מְלֻבָּשׁ בּוֹ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם כִּי מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ (יְשַׁעְיָה ו) וַאֲפִלּוּ בַּעֲבֵרוֹת וּדְבָרִים רָעִים, חַס וְשָׁלוֹם שָׁשָׁם אֵין כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה מ"ב) : "וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן" שֶׁיֵּשׁ גְּבוּל לְהַכָּבוֹד שֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט לְשָׁם וְאַף עַל פִּי שֶׁמִּלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ עִם כָּל זֶה יֵשׁ גְּבוּל לְכָל כָּבוֹד וְכָבוֹד, שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר מַעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת כַּנַּ"ל שֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט לַמְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים כַּנַּ"ל אֲבָל דַּע, כִּי אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי גַּם הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וַאֲפִלּוּ מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים אוֹ בְּחֵי עֲבוֹדָה זָרָה צְרִיכִין גַּם הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ אַךְ דַּע, כִּי הֵם מְקַבְּלִים מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם (עַיִן חא"ג שַׁבָּת קד ד"ה מֶם סְתוּמָה, מַאֲמָר סָתוּם) שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל הַמַּאֲמָרוֹת, וְכֻלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ וְהַכָּבוֹד שֶׁל הַמַּאֲמָר סָתוּם הוּא סָתוּם וְנֶעְלָם בְּתַכְלִית הַהֶסְתֵּרָה וּמִשָּׁם הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת כִּי מִבְּחִינַת הַכָּבוֹד וְהַמַּאֲמָרוֹת הַמִּתְגַּלִּים אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְקַבֵּל חִיּוּת מִשָּׁם, בִּבְחִינַת: וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן כַּנַּ"ל רַק מֵהַמַּאֲמָר סָתוּם שֶׁהוּא נִסְתָּר בְּתַכְלִית הַהֶסְתֵּרָה מִשָּׁם מְקַבְּלִין חִיּוּת וְדָבָר זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין, וְאָסוּר לְהַרְהֵר בָּזֶה כְּלָל וְעַל כֵּן כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת

אֵלּוּ דְּהַיְנוּ לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים וְנוֹפֵל לִסְפֵקוֹת וְהֶרְהוּרִים וּבִלְבּוּלִים גְּדוֹלִים וַאֲזַי מַתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ, וְרוֹאֶה שֶׁרָחוֹק מְאד מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְשׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁרָחוֹק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁנָּפַל לִמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן וְזֶה זֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ וַעֲלִיָּתוֹ בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, הַמּוּבָא בַּסְּפָרִים כִּי אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ זֶה בְּחִינַת הַכָּבוֹד עֶלְיוֹן שֶׁל הַמַּאֲמָר הָעֶלְיוֹן דְּהַיְנוּ הַמַּאֲמָר סָתוּם בְּרֵאשִׁית כַּנַּ"ל שֶׁמִּמֶּשֶׁךְ חִיּוּת לַמְּקוֹמוֹת הָאֵלּוּ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ בָּזֶה בְּעַצְמוֹ הוּא חוֹזֵר וְעוֹלֶה אֶל הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁמִּגְּדֶל הַסְּתָרָתוֹ וְהֶעְלֵמוֹ הוּא מְחַיֶּה מְקוֹמוֹת הַלָּלּוּ וְעַכְשָׁו, עַל יְדֵי שֶׁהוּא נָפַל לְשָׁם וַאֲזַי מְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וּבָזֶה חוֹזֵר וּמְדַבֵּק עַצְמוֹ לְשָׁם, וּמְחַיֶּה אֶת נְפִילָתוֹ וְעוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וְזֶה בְּחִינַת קָרְבָּן עוֹלָה שֶׁמְּכַפֵּר עַל הָרְהוּר הַלֵּב (מִדְרָשׁ רַבָּה, וַיִּקְרָא, פָּרָשָׁה ז) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְהָעוֹלָה עַל רוּחֲכֶם" שֶׁעוֹלָה מְכַפֵּר הַהֶרְהוּר (תְּהִלִּים ל"ח). "לִבִּי סְחַרְחַר" כִּי יֵשׁ קְלִפָּה שֶׁהִיא מְעַקֶּמֶת וּמְסַבֶּבֶת הַלֵּב בְּעִקּוּמִים וְסִבּוּבִים וּבִלְבּוּלִים הָרַבֵּה וְהִיא בְּחִינַת קְלִפַּת נֹגַהּ וְעַל כֵּן נִקְרָא סְחַרְחַר תַּרְגּוּם שֶׁל סָבִיב: סְחוֹר סְחוֹר, בְּחִינַת (יְחֶזְקֵאל א) "וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב" (עֵין בְּלִקּוּטֵי א סִימָן יט) וְעַל כֵּן כְּתִיב בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם וּכְשֶׁאָדָם נוֹפֵל לְשָׁם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים וַאֲזַי מְבַקֵּשׁ וְצוֹעֵק אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְזֶה בְּעַצְמוֹ תִּקּוּנוֹ כִּי חוֹזֵר וְשָׁב אֶל הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה כַּנַּ"ל (בְּרֵאשִׁית כ"ב) "וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעוֹלָה" אַיֵּה הִיא בְּחִינוֹת שֶׂה לְעוֹלָה לְתַקֵּן וּלְכַפֵּר הָרְהוּר הַלֵּב שֶׁבָּא מִמְּקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים כַּנַּ"ל אַיֵּה נִתְתַּקֵּן וְעוֹלֶה מִשָּׁם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינוֹת מַה שֶּׁמּוּבָא בְּסוֹף תִּקּוּנִים (תִּקּוּן תְּנִינָא דַּף א) בְּרֵאשִׁי"ת בָּרָ"א תַּי"ש דְּהַיְנוּ הַשֶּׂה לְעוֹלָה, שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה שֶׁהוּא בְּחִינוֹת בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר סָתוּם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינוֹת תְּשׁוּבָה כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁאָדָם מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְרוֹאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁרָחוֹק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִתְגַּעְגֵּעַ וְשׁוֹאֵל וּמְצַטַעֵר אַיֵּ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ תְּשׁוּבָתוֹ וְתִקּוּנוֹ כַּנַּ"ל וְהֶבֵן הֵיטֵב וְיֵשׁ בָּזֶה עוֹד הַרְבֵּה דְּבָרִים כִּי כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ אוֹ כְּשֶׁהוֹלֵךְ בַּדְּרָכִים בְּרוּחָנִיּוּת אֲזַי הַתּוֹרָה הוֹלֶכֶת לְפָנָיו, בִּבְחִינוֹת (מִשְׁלֵי ו) "בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ" כִּי יֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת כִּי כָל אֶחָד לְפִי תּוֹרָתוֹ וְלִפְנֵי כָל תּוֹרָה יֵשׁ בְּחִינוֹת סְפֵקוֹת הַנַּ"ל כְּגוֹן בְּחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה קֹדֶם שֶׁמְּחַדְּשִׁין יֵשׁ כַּמָּה סְפֵקוֹת וּבִלְבּוּלִים קֹדֶם שֶׁמְּבָרֵר וּמְלַבֵּן הַדָּבָר כָּרָאוּי וְאֵלּוּ הַסְּפֵקוֹת הֵם בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת נֹגַהּ וּכְשֶׁמַּגִּיעַ אֶל הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ זֶה בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים וְכוּ שַׂיָּךְ לְעֵיל וְזֶהוּ בְּחִינוֹת: אִם יֹאמַר לְךָ אָדָם, הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ תֹּאמַר לוֹ: בִּכְרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי (יְרוּשַׁלְמִי תַּעֲנִית פֶּרֶק א) שֶׁגַּם שָׁם שֶׁמַּלְאִים גְּלוּלִים וַעֲבוֹדָה זָרָה, גַּם שָׁם מֻסְתָּר הוּא יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְהַכְּלָל כְּשֶׁנּוֹפֵל לְשָׁם, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי כְּשֶׁמַּתְחִיל לְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ בָּזֶה הוּא מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ מֵחִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה כִּי

חִיּוּת הַקְּלִפּוֹת הוּא רַק מֵהַהַסְתָּרָה מַה שֶּׁנִּסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שָׁם בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּלָל אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁמְּבַקְּשִׁין אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ נִמְצָא שֶׁיּוֹדְעִין עַל כָּל פָּנִים שֶׁיֵּשׁ אֶלּוֹ"ק יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁהוּא נִסְתָּר וְנֶעְלָם וְעַל כֵּן מְבַקְּשִׁין אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ מְחַיֶּה עַצְמוֹ בְּמָקוֹם נְפִילָתוֹ כִּי אַיֵּה הוּא בְּחִינוֹת מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁהֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִשָּׁם רַק שֶׁחִיּוּת הַקְּלִפּוֹת הוּא מֵהַהַסְתָּרָה אֲבָל הוּא מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינוֹת חִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה בְּמָקוֹם נְפִילָתוֹ עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ שֶׁמְּחַפֵּשׂ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל וְאַחַר כָּךְ זוֹכֶה לַעֲלוֹת מִשָּׁם לְנַמְרֵי אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּעַצְמָהּ דְּהַיְנוּ בְּמָקוֹם הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ [זאת הַתּוֹרָה, וְגַם מַאֲמָר הַמַּתְחִיל: אֵלּוּ הַמִּתְפָּאֲרִין עַצְמָן וְכוּ וְכָל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּדֶּרֶךְ וְכוּ כְּגוֹן הִקְשׁוּ וְכוּ הַכֹּל אֶחָד כִּי כָּל אֵלּוּ הַמַּאֲמָרִים קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה וְהֵם מְרֻמָּזִים וְנִסְתָּרִים בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת דַּף עז) בְּתוֹךְ הָאַגָּדָה הַפְּלִיאָה מְאד, מַה שֶּׁשָּׁאַל רַבִּי זֵירָא אֶת רַב יְהוּדָה כַּד הֲוֵי בְּדִיחָא דַּעְתֵּיהּ, וְאִי בָּעֵי מִנֵּה כָּל חֲלָלֵי דְּעָלְמָא וְכוּ וְשָׁאַל אוֹתוֹ כַּמָּה שְׁאֵלוֹת, וְהֵם פְּלִיאוֹת נִשְׂגָּבוֹת מְאד, כְּגוֹן: מַאי טַעֲמָא תּוֹרָא אֲרִיכָא גְּנוּבְתֵּהּ וְכוּ, מַאי טַעֲמָא תַּרְנְגוֹלָא מִדְּלָא עֵינָא וְכוּ וְכָל הַשְּׁאֵלוֹת הַנֶּאֱמָרוֹת שָׁם כֻּלָּם הֵם פְּלִיאוֹת גְּדוֹלוֹת מְאד וְשָׁם מְרֻמָּז וְנִסְתָּר כָּל הַנַּ"ל וּמַה שֶּׁמּוּבָא לְעֵיל בְּעִנְיַן שִׂמְחָה וּבְדִיחָא דַּעְתֵּיהּ שַׁיָּךְ גַּם כֵּן לָזֶה, וּמְרֻמָּז גַּם כֵּן בְּאַגָּדָה הַנַּ"ל שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בְּעֵת שֶׁהָיָה בְּדִיחָא דַּעְתֵּיהּ גַּם מַה שֶּׁמּוּבָא בַּמַּאֲמָר הַזֶּה עַל פָּסוּק: "וְאַיֵּה הַשָּׂה לְעֹלָה", מְרֻמָּז בָּאַגָּדָה הַנַּ"ל, שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם: אִי בָּעֵי מִנֵּיהּ כָּל חֲלָלֵי דְּעָלְמָא זֶה סוֹד בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי שֶׁהוּא כִּבְיָכוֹל פָּנוּי מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּבֶאֱמֶת בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁם גַּם כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כֵּן מֵהֵיכָן יָקַבֵּל חִיּוּת אַךְ זֶהוּ בְּחִינַת הַנַּ"ל, שֶׁמְּקַבֵּל חִיּוּת מִבְּחִינַת מַאֲמָר סָתוּם, בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית וְכוּ גַּם מַה שֶּׁמּוּבָא לְקַמָּן בְּעִנְיַן יִרְאָה יֵרֵא שַׁבָּת, שַׁיָּךְ גַּם כֵּן לָכָאן כִּי כָּל יִרְאָה יֵשׁ לָהּ מַאֲמָר וְכוּ, וְיֵשׁ מַאֲמָר שֶׁכּוֹלֵל כֻּלָּם וְכוּ כַּנַּ"ל גַּם מַה שֶּׁמּוּבָא לְקַמָּן בְּעִנְיַן הַשְׁגָּחָה שַׁיָּךְ גַּם כֵּן לָזֶה עַל אַגָּדָה הַנַּ"ל. מַאי טַעֲמָא תַּרְנְגוֹלָא מִדְּלֵי עֵינָא וְלֹא זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ בֵּאוּר כָּל זֶה]

יג - כל מה שחולקין עליו יותר, מקרבין אותו יותר להשם יתברך

כְּשֶׁחוֹלְקִין עַל הָאָדָם נִמְצָא שֶׁרוֹדְפִין אוֹתוֹ וְהוּא בּוֹרֵחַ בְּכָל פַּעַם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכָל מַה שֶּׁחוֹלְקִין עָלָיו יוֹתֵר, מְקָרְבִין אוֹתוֹ יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קל"ט) : "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה, וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ" נִמְצָא שֶׁבְּכָל מָקוֹם בּוֹרֵחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶה בְּחִינַת: "וּפֹרֵעָה הִקְרִיב" שֶׁהִקְרִיב אֶת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם (מִדְרָשׁ רַבָּה, בְּשַׁלַּח פָּרָשָׁה כא) שֶׁעַל יְדֵי רְדִיפָתוֹ אוֹתָם נִתְקָרְבוּ יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל

יד - רבים לוחמים לי מרום

"רַבִּים לוֹחֲמִים לִי מָרוֹם" (תְּהִלִּים נ"ו), הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׂוֹנְאִים לְמַעְלָה בַּמָּרוֹם וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עַיִן סַנְהֶדְרִין : וּבְדַף קג) : כְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ צָרִים לְמַטָּה, כָּךְ יֵשׁ צָרִים מִלְמַעְלָה.

טו - אלו המתפארין עצמן בשקר בגדולות ונפלאות

אֵלּוּ הַמִּתְפָּאֲרִין עַצְמָן בְּשֶׁקֶר בִּגְדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת וּכְאִלּוּ אֵין שׁוּם דָּבָר נִמְנָע מֵהֶם, וְהַכֹּל בְּיָדָם וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁהֵם מַנְהִיגֵי הַדּוֹר הִנֵּה עִקַּר כֹּחָם וִינִיקָתָם הוּא רַק מֵהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים כִּי יֵשׁ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה, וְיֵשׁ לָהֶם פֶּה קָדוֹשׁ וְדַרְכָּם לְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת וְהֵם בֶּאֱמֶת יְכוֹלִים לַעֲבֹד ה בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּשְׁאָר דְּבָרִים וְכַמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שֶׁלִּפְעָמִים מַמְתִּיקִין דִּינִים עַל יְדֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְיֵשׁ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁיְּכוֹלִין לַעֲשׂוֹת פִּדְיוֹן עַל יְדֵי אֲכִילָתָם וְכַיּוֹצֵא וּמֵחֲמַת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיהֶם הַקָּדוֹשׁ מִזֶּה בָּא, שֶׁנִּמְצָאִים צְבוּעִים שֶׁקָּרָנִים שֶׁמִּתְדַּמִּים עַצְמָן כְּקוֹף וּמִתְפָּאֲרִין עַצְמָן גַּם כֵּן מַמָּשׁ בְּאֵלּוּ הַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁל הִתְפָּאֲרוּת שֶׁיּוֹצֵא מִפֶּה קָדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּכְעֵין שֶׁמָּצִינוּ בַּנְּבִיאִים, שֶׁיִּרְמְיָה הָיָה מִתְנַבֵּא בַּשּׁוּק הָעֶלְיוֹן. "הִנְנִי שֹׁבֵר אֶת קֶשֶׁת עֵילָם" וְכוּ (יִרְמְיָה מ"ט) וַחֲנַנְיָה בֶּן עַזּוּר, נְבִיא שֶׁקֶר, הָיָה מִתְנַבֵּא בְּלָשׁוֹן זֶה מַמָּשׁ לְהֵפֶךְ, (סַנְהֶדְרִין פט) כְּמוֹ כֵן מִתְנַהֵג עַכְשָׁו כַּנַּ"ל אֲבָל עִקַּר יְנִיקָתָם רַק מִצַּדִּיקִים כָּאֵלּוּ שֶׁהוֹלְכִים בִּגְדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת כַּנַּ"ל כִּי מְצַדִּיקִים פְּשׁוּטִים עוֹבְדֵי ה בְּפִשְׁיטוּת, בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֵין לָהֶם שׁוּם כֹּחַ מֵאַחַר שֶׁהַצַּדִּיקִים בְּעַצְמָן אֵינָם מְדַבְּרִים גְּדוֹלוֹת וּמִתְנַהֲגִים בְּפִשְׁיטוּת בַּעֲבוֹדָה תָּמָה עַל כֵּן אֵין לְהַשֶּׁקֶר וְהַגְּדֻלּוּת שֶׁלָּהֶם אֲחִיזָה בָּהֶם כָּל כָּךְ שֶׁיִּמְצְאוּ שַׁקְרָנִים צְבוּעִים בְּדָרָךְ זֶה כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא שֶׁיֵּשׁ אֲנָשִׁים שֶׁיּוֹשְׁבִים מְעַטְּפִים בְּטַלִּית וּתְפִלִּין כָּל הַיּוֹם, וְהֵם צְבוּעִים עִם כָּל זֶה אֵין לָהֶם כֹּחַ לְהַטְעוֹת הָעוֹלָם כָּל כָּךְ כְּמוֹ אֵלּוּ הַמִּתְפָּאֲרִין בִּגְדוֹלוֹת כַּנַּ"ל כִּי דַע, שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל מְקַבֵּל דִּבּוּר פִּיו הַקָּדוֹשׁ מִבַּעֲלֵי צְדָקָה וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי"ט) "נְדָבוֹת פִּי רְצֵה נָא ה" שֶׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל דִּבּוּר פִּיו מִנְּדִיבֵי לֵב, דְּהַיְנוּ בַּעֲלֵי צְדָקָה (שָׁם קי"ד) : "הַהִפְכִּי הַצּוּר אֲגַם מָיִם", הַצּוּר זֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ע"ג) : "צוּר לְבָבִי" כִּי יֵשׁ "לֵב אֶבֶן" (יְחֶזְקֵאל ל"ו), דְּהַיְנוּ "אַבִּירֵי לֵב הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה" (יְשַׁעְיָה מ"ו) וְזֶהוּ: "הַהִפְכִּי הַצּוּר אֲגַם מָיִם" דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְהַפֵּךְ לְלֵב רַךְ, בְּחִינַת (אֵיכָה ב) : "שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה" הַיְנוּ לֵב רַךְ לְהִתְנַדֵּב לִצְדָקָה וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא צְדָקָה מַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (עָמוֹס ה) : "וּצְדָקָה כְּנַחַל אֵיתָן" וְזֶה בְּחִינַת (קֹהֶלֶת י"א) : "שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל פְּנֵי הַמָּיִם", הַנֶּאֱמָר בִּצְדָקָה וְעַל יְדֵי הַצְּדָקָה נַעֲשֶׂה פֶּה קָדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת

(ראש הַשָּׁנָה ו:) "בְּפִיךָ" זוֹ צְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה נַעֲשָׂה הַפֶּה שֶׁל הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל (דִּבָּרִים ל"ג) "בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ", וּבְכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם הַיְנוּ שֶׁשִּׁבּוּר פִּיו הַקָּדוֹשׁ יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי מַשְׁמָעוֹת וּמִזֶּה בָּא שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ וְיניקה לְהַצְּבוּעִים הַנַּ"ל לִינק מֵהֶם לַהֶפֶךְ דִּבְרֵיהֶם אֶל הַשֶּׁקֶר שֶׁלָּהֶם מֵאַחַר שֶׁהַשִּׁבּוּר הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי מַשְׁמָעוֹת בִּבְחִינַת פִּי שְׁנַיִם כַּנַּ"ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת הוּא טוֹבָה לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מַה שֶּׁנִּמְצָאִים אֵלּוּ הַשַּׁקְרָנִים הַמִּתְדַּמִּים אֲלֵיהֶם כִּי יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה לְצַדִּיקִים וְעַל יְדֵי הַצְּדָקָה נַעֲשָׂה בְּחִינַת יַבֵּק הַיְנוּ יְחוּד בְּרָכָה קְדֻשָּׁה וְכָל שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ נֶאֱמְרוּ בְּמַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל (בְּרֵאשִׁית א) "יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד" בְּרָכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם) : "יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה" וְכוּ קְדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר ה) : "מַיִם קְדֹשִׁים" וּמֵחֲמַת זֶה נִמְצָאִים בַּעֲלֵי צְדָקָה שֶׁהֵם נוֹאֲפִים כִּי הֵם יוֹנְקִים מִבְּחִינַת הַיַּבֵּק הַנַּ"ל וּבְחִינַת הַיַּבֵּק בְּקֻדֻּשָּׁה הוּא בְּחִינַת זוּגִין דִּקְדֻשָּׁה וְאֶצְלָם נִתְקַלְקֵל זאת הַיְנִיקָה וְנַעֲשָׂה אֶצְלָם נְאוּף, רַחֲמָנָא לִצְלָן וְעַל כֵּן הַצְּדָקָה שֶׁלָּהֶם הִיא רָעָה אֵצֶל הַצַּדִּיק כִּי הַצַּדִּיק מְקַבֵּל דִּבּוּר פִּיו הַקָּדוֹשׁ מִן הַצְּדָקָה וּכְשֶׁנִּתְקַלְקֵל אֶצְלָם כַּנַּ"ל גּוֹרֵם פְּגָם לְדִבּוּר פִּיו שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁמְּקַבֵּל מִשָּׁם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא טוֹבָה מַה שֶּׁנִּמְצָאִים הַשַּׁקְרָנִים הַנַּ"ל שֶׁאֲזַי אֵלּוּ הָרְשָׁעִים הַנּוֹתְנִים צְדָקָה פּוֹנִין אֲלֵיהֶם וְנוֹתְנִין לָהֶם וּכְמַאֲמַר יִרְמְיָה הַנָּבִיא הַכְשִׁילֵם בָּעֲנִיִּים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא קַמָּא טז:) וַאֲזַי נִצּוֹל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מִפְּגַם הַצְּדָקָה שֶׁלָּהֶם כַּנַּ"ל אֲבָל עִקַּר כֹּחַ יְניקַת הַשַּׁקְרָנִים הַנַּ"ל הוּא רַק מֵאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, הַהוֹלְכִים בִּגְדוֹלוֹת כַּנַּ"ל אֲבָל מֵאֵלּוּ הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה תָּמִיד וּמִתְנַהֲגִים בִּפְשִׁיטוּת אֵין לָהֶם יְניקָה וְכֹחַ כַּנַּ"ל. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא: מַאי טַעְמָא גַּמְלָא זוּטְרֵי גְּנוּבְתֵּהּ, מִשּׁוּם דְּאָכֵל כִּיסֵּי מַאי טַעְמָא תּוֹרָא אֲרִיכָא גְּנוּבְתֵּהּ, מִשּׁוּם דְּדָיֵר בַּאֲגַמֵּי, וּבָעֵי לְכַרְכּוּשֵׁי בָּקֵי רַשׁ"י: דְּאָכְלָה כִּיסֵּי קוֹצִים, לְפִיכָךְ זָנְבוֹ קָצָר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִדְבָּקוּ בּוֹ הַקּוֹצִים וּבָעֵי לְכַרְכּוּשֵׁי בָּקֵי לְהַבְרִיחַ הַיַּתּוּשִׁים וְזֶהוּ שֶׁשָּׁאַל רַבִּי זֵירָא אֶת רַב יְהוּדָה. מַאי טַעְמָא גַּמְלָא זוּטְרֵי גְּנוּבְתֵּהּ וְתוֹרֵי אֲרִיכָא גְּנוּבְתֵּהּ (שַׁבָּת עז:) גַּמְלָא זֶה בְּחִינוֹת הַצַּדִּיק הַפְּשׁוּט בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קל"א) : "וְלֹא הִלַּכְתִּי בִּגְדלוֹת וְנִפְלָאוֹת כְּגָמֵל עָלַי אִמּוֹ" כִּי הוּא מִתְנַהֵג בִּפְשִׁיטוּת, וְאֵינוֹ מְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת וְכָל עֲבוֹדָתוֹ הוּא בִּבְחִינַת שְׁתִיקָה כִּי אֵין יוֹצֵא מִפִּיו גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת וְהוּא רַק כְּגָמוּל עָלַי אִמּוֹ וְזֶהוּ בְּחִינַת גַּמְלָא וְזוּטְרֵי גְּנוּבְתֵּהּ זֶה בְּחִינַת נָבִיא וּמוֹרֶה שֶׁקֶר הוּא הַזָּנָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בִּישַׁעְיָה ט) הַיְנוּ אֵלּוּ הַצְּבוּעִים הַמְשַׁקְרִים בְּחִינַת נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר, שֶׁאֲחִיזָתָם הוּא רַק בַּצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים כַּנַּ"ל אֲבָל בְּהַצַּדִּיקִים הַפְּשׁוּטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת גַּמְלָא, אֵין לָהֶם אֲחִיזָה כָּל כָּךְ וְזֶהוּ זוּטְרֵי גְּנוּבְתֵּהּ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: תּוֹרֵי אֲרִיכָא גְּנוּבְתֵּהּ זֶהוּ בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, בְּחִינַת: "בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ" כַּנַּ"ל וַאֲרִיכָא גְּנוּבְתֵּהּ הַיְנוּ שֶׁעִקַּר יְניקַת הַנָּבִיא וּמוֹרֶה הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא הַזָּנָב

הוּא רַק אֶצְלָם כַּנַּ"ל וְזֶהוּ שֶׁהַשִּׁיב: מִשּׁוּם דְּאָכְלִי קוֹצֵי הַיְנוּ שֶׁאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַפְּשׁוּטִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת גַּמְלָא אָכְלִי קוֹצֵי שֶׁאוֹכְלִים וּמְכַלִּים אֶת הַקּוֹצִים וְהַחוֹחִים, הַסּוֹבְבִים אֶת הַשּׁוֹשַׁנָּה הָעֶלְיוֹנָה וְשׁוֹשַׁנָּה זֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ, בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) : ''שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים'' וְכוּ כִּי הֵם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה יוֹם וָלַיְלָה וּמְכַלִּים כָּל הַחוֹחִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם יְנִיקָה מֵהַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ כִּי מֵעֲבוֹדָה פְּשׁוּטָה בְּתָמִימוּת אֵין לָהֶם יְנִיקָה כַּנַּ"ל כִּי אֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְדַּמּוֹת אֲלֵיהֶם וְלִנְהֹג שֶׁקֶר שֶׁלָּהֶם עַל יְדֵי מֵאַחַר שֶׁהַנְהָגָתָם רַק בְּתָמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת כַּנַּ"ל וְתוֹרֵי אֲרִיכָא גְּנוּבְתָּהּ מִשּׁוּם דְּדָיְרִי בַּאֲגַמֵּי וּבָעֵי לְכַרְכּוּשֵׁי בָּקֵי בְּחִינַת יַב"ק הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְגָרֵשׁ הַיַּבְק שֶׁל הַצַּדָּקָה שֶׁנּוֹתְנִין רְשָׁעִים כִּי אֶצְלָם נִפְגָּם הַיַּבְק כַּנַּ"ל וְגוֹרֵם רָעָה לְהַצַּדִּיק שֶׁמְּקַבֵּל דִּבּוּר פִּיו מֵהֶם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה מַה שֶּׁיּוֹנֵק מֵהֶם הַנָּבִיא וְכוּ שֶׁהוּא הַזָּנָב שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְגָרְשִׁין הָרְשָׁעִים מֵעַצְמָן כִּי מַכְשִׁילִין אוֹתָן בְּשִׁקְרָנִים הַנַּ"ל שֶׁפּוֹנִין אֲלֵיהֶם וְנוֹתְנִין לָהֶם הַצַּדָּקָה, וְנִצּוֹלִין הַצַּדִּיקִים, כַּנַּ"ל

טז - מפני מה כשהאדם מבקש פרנסה

הִקְשׁוּ מִפְּנֵי מַה כְּשֶׁהָאָדָם מְבַקֵּשׁ פַּרְנָסָה, אֵין נוֹתְנִין לוֹ תֵּכֶף מִן הַשָּׁמַיִם כִּי אִם עַל יְדֵי סִבּוֹת, לְכָל אֶחָד לְפִי סִבָּתוֹ שֶׁזֶּה צָרִיךְ לִזְרֹעַ תְּבוּאָה וְלַחֲרֹשׁ וְלִקְצֹר וְכוּ וְזֶה צָרִיךְ לִנְסֹעַ וְלִמְצֹא צֶרֶךְ פַּרְנָסָתוֹ שָׁם, וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה וְלָמָּה לֹא נוֹתְנִין לוֹ תֵּכֶף, בְּשָׁעָה שֶׁמְּבַקֵּשׁ פַּרְנָסָתוֹ, מְזֻמָּן ? וְהַתֵּרוּץ. דַּע, שֶׁכָּל הַפַּרְנָסָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְקַבֵּל עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ (עין זוהר תרומה קנג) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמֶלֶךְ (דָּנִיֵּאל ד) : ''אִילָנָא דִּי חֲזַיְתָ דִּי רְבָה וּתְקֹף וְכוּ וּמְזוֹן לְכֹלָּא בֵּהּ אַנְתְּ הוּא מַלְכָּא'' וְעִקַּר הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי עֲנָוָה, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ט''ו) : ''וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה'' שֶׁעִקַּר כְּבוֹד וּגְדֻלַּת הַמַּלְכוּת הוּא עַל יְדֵי עֲנָוָה דַּיְקָא כִּי כֵן דֶּרֶךְ הַמַּלְכוּת, בְּכָל פַּעַם שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיַּקְדִּים עֲנָוָה לִכְבוֹדוֹ וּגְדֻלָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁבְּכָל יוֹם בְּשָׁעָה שֶׁקָּם מִמִּטָּתוֹ שֶׁאֲזַי עֲדַיִן הוּא בְּקַטְנוּת שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּמַלְבּוּשִׁים פְּשׁוּטִים וְגַם פָּנָיו אֵינוֹ בְּצַחוּת וְזַכוּת עֲדַיִן קֹדֶם הָרְחִיצָה וְאַחַר כָּךְ מְיַפֶּה עַצְמוֹ וּמִתְלַבֵּשׁ בִּבְגָדִי כָּבוֹד וּמִתְפַּשֵּׁט בִּגְדֻלָּתוֹ כְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא כב:). מִפְּנֵי מָה לֹא נִמְשְׁכָה מַלְכוּתוֹ שֶׁל שָׁאוּל, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ שׁוּם דִּפְי כִּי אֵין מְמַנִּין פַּרְנָס עַל הַצִּבּוּר אֶלָּא אִם כֵּן קֶפֶה שֶׁל שְׂרָצִים תְּלוּיָה מֵאֲחוֹרָיו שֶׁאִם תְּזוּחַ דַּעְתּוֹ עָלָיו, אוֹמְרִים לוֹ: כֹּלֶךְ מֵאַחֲרֶיךָ כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת עַל יְדֵי עֲנָוָה כַּנַּ"ל וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהַמֶּלֶךְ עֲנָוָה בְּיוֹתֵר, מִתְפַּשֵּׁט מַלְכוּתוֹ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ הַמָּזוֹן עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ כַּנַּ"ל, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ בְּרוּרִים כְּגוֹן תְּבוּאָה, שֶׁהַרְבֵּה מִמֶּנָּה אוֹכְלִין בְּהֵמוֹת וְאַחַר

כָּךְ מִתְבָּרֵר עוֹד, וְאוֹכְלִין מִמֶּנָּה עַכּוּ"ם עַד שֶׁמִּתְבָּרֵר מִמֶּנָּה לְיִשְׂרָאֵל וְגַם בְּהָאֲכִילָה יֵשׁ בֵּרוּרִים עַד שֶׁמִּתְבָּרֵר וְנַעֲשִׂין מֵהֶם אִמְרֵי שֶׁפֶר דְּהַיְנוּ בְּרָכוֹת שֶׁמְּבָרְכִין עֲלֵיהֶם תְּחִלָּה וְסוֹף וּמִתְפַּלְּלִין וְעוֹבְדִין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכוֹחוֹת הָאֲכִילָה (בְּרֵאשִׁית מ"ט). "מֵאָשֵׁר שְׁמֶנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלוּחָה הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר" שְׁמֶנָה לַחְמוֹ וְכוּ, דְּהַיְנוּ הַפַּרְנָסָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ, כִּי מְקַבְּלִין אוֹתָהּ עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַל כֵּן תֵּכֶף כְּתִיב אַחֲרָיו נַפְתָּלִי וְכוּ הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר דְּהַיְנוּ אִמְרֵי שֶׁפֶר שֶׁל בְּרָכוֹת וּתְפִלּוֹת וְכֵיוֹצֵא שֶׁנַּעֲשִׂין מִן הַבֵּרוּרִים שֶׁל מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ כַּנַּ"ל וְאֵלּוּ הַבֵּרוּרִים הֵם בְּחִינַת קְטֹרֶת, כַּיָּדוּעַ שֶׁקְּטֹרֶת הִיא בְּחִינַת בֵּרוּרִים וּמֵאֵלּוּ אִמְרֵי שֶׁפֶר שֶׁנַּעֲשִׂין מִן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ נַעֲשֶׂה עֲטָרָה לְהַמֶּלֶךְ, וְגַם יְכוֹלִין לִרְאוֹת זאת הָעֲטָרָה וְזֶהוּ בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) : "צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמה, בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ" הַיְנוּ לִרְאוֹת הָעֲטָרָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁנַּעֲשָׂה בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ כִּי הִתְחַבְּרוּת שֶׁמִּתְחַבְּרִין הָאִמְרֵי שֶׁפֶר עִם הַמֶּלֶךְ זֶה בְּחִינַת חֲתֻנָּה, בְּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ"ב) "חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ" שֶׁחֵן הַשְּׂפָתִים, דְּהַיְנוּ הָאִמְרֵי שֶׁפֶר מִתְחַבְּרִין עִם הַמֶּלֶךְ בִּבְחִינַת רֵעוּת וְזֶהוּ "בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ" וְזֶהוּ "וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ" זֶה בְּחִינַת קְטֹרֶת בְּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כ"ז) : "שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב" כִּי הַבֵּרוּרִים שֶׁמֵּהֶם נַעֲשֶׂה אִמְרֵי שֶׁפֶר כַּנַּ"ל שֶׁמֵּהֶם נַעֲשָׂה הָעֲטָרָה כַּנַּ"ל, הֵם בְּחִינַת קְטֹרֶת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ" הַיְנוּ בְּחִינַת חַוָּה, שֶׁהִיא הָיְתָה "אֵם כָּל חָי" (בְּרֵאשִׁית ג) כִּי חַוָּה רֹאשֵׁי תֵּבוֹת הַמְעַטְּרֵי חֶסֶד וְרַחֲמִים (תְּהִלִּים ק"ג) הַיְנוּ בְּחִינַת הָעֲטָרָה הַנַּ"ל שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת: "הַמַּשְׂבִּיעַ בַּטּוֹב עֶדְיֵךְ" דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ כַּנַּ"ל [וְהָעִקָּר חָסֵר] וְהַכְּלָל שֶׁצְּרִיכִין לִרְאוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ל"ג) : "מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ תֶּחֱזֶינָה עֵינָךְ" דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהוּא בְּיָפְיוֹ וּגְדֻלָּתוֹ, וְלֹא בִּשְׁעַת קְטָנוּת וְאִם הָיוּ נוֹתְנִין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ תֵּכֶף וּמִיָּד, לֶחֶם מְזֻמָּן הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁיִּרְאֶה אֶת הַמֶּלֶךְ בִּשְׁעַת קְטָנוּת כְּגוֹן בְּשָׁעָה שֶׁמְּקַטְּנִין אֶת עַצְמוֹ וּמְחַשֵּׁב אֶת עַצְמוֹ שֶׁקַּפָּה שֶׁל שְׂרָצִים תְּלוּיָה מֵאָחוֹרָיו וְכֵיוֹצֵא כַּנַּ"ל אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁנּוֹתְנִין הַפַּרְנָסָה עַל יְדֵי סִבּוּבִים נִמְצָא שֶׁבָּאָה בְּעִתִּים מְיֻחָדִים כִּי לְכָל סִבָּה צְרִיכָה עֵת מְיֻחָד, עַד שֶׁתֵּצֵא הַפַּרְנָסָה אֵלָיו וְעַל כֵּן לֹא יָבוֹא לִרְאוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ בְּקַטְנוּתוֹ, רַק בְּיָפְיוֹ כַּנַּ"ל כִּי אֵין נוֹתְנִין לוֹ הַפַּרְנָסָה תֵּכֶף רַק בְּעֵת מְיֻחָד בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִרְאֶהוּ רַק בְּיָפְיוֹ, בִּבְחִינַת: מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ וְכוּ כִּי עַל יְדֵי הַפַּרְנָסָה רוֹאִין הַמֶּלֶךְ בָּעֲטָרָה כַּנַּ"ל וְזֶה הַסּוֹד מֻרְמָז בַּפָּסוּק (תְּהִלִּים קמ"ה) : "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ" וְכוּ עֵינֵי כֹל וְכוּ זֶהוּ הַקֻּשְׁיָא הַנַּ"ל הַיְנוּ: "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ" דְּהַיְנוּ שֶׁמְּבַקְּשִׁין עַל פַּרְנָסָה, וְאֵין נוֹתְנִין תֵּכֶף, רַק בְּעִתּוֹ כַּנַּ"ל וְהַתֵּרוּץ : "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן" [וְלֹא סִיֵּם].

יז - צריך לזהר מאד להיות שמח וטוב לב בשבת

צָרִיךְ לְזָהֵר מְאד לִהְיוֹת שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב בְּשַׁבָּת כִּי מַעֲלוֹת וּקְדֻשּׁוֹת שַׁבָּת גְּדוֹלָה וְיקָרָה מְאד, כַּמּוּבָא וּבְפָרָט בְּ"רֵאשִׁית חָכְמָה" בְּשַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה בִּתְחִלָּתוֹ, עַיֵּן שָׁם וְרָאוּי וְנָכוֹן לִלְמד בְּ"רֵאשִׁית חָכְמָה" בַּשַּׁעַר הַנַּ"ל וְלִשּׁוֹם לִבּוֹ הֵיטֵב עַל כָּל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם בְּעִנְיַן קְדֻשַּׁת וּמַעֲלוֹת שַׁבַּת קדֶשׁ כִּי יֵשׁ שָׁם כַּמָּה דְּבָרִים פְּרָטִיִּים יְקָרִים מִקְּדֻשַּׁת וּמַעֲלוֹת שַׁבָּת כִּי כָל עִנְיַן וּמַעֲלָה הַנֶּאֱמָר שָׁם עַל שַׁבָּת הוּא דָּבָר בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְהָבֵן שָׁם הֵיטֵב, כְּדֵי שֶׁיִּתְלַהֵב לִבּוֹ לְקַבֵּל שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה כָּרָאוּי וְעַל יְדֵי זֶה הַיִּרְאָה בִּשְׁלֵמוּת דְּהַיְנוּ עִם דַּעַת כִּי בְּחֹל אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הַיִּרְאָה עִם כְּסִילוּת בִּבְחִינַת (אִיּוֹב ד) : "הֲלֹא יִרְאָתְךָ כִּסְלָתֶךָ" וְעִקַּר הַכְּסִילוּת הוּא מֵחֲמַת הַשִּׁעְבּוּד שֶׁיֵּשׁ בְּחֹל כִּי עַל יְדֵי הַשִּׁעְבּוּד אֵין הַדַּעַת שָׁלֵם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמוֹאָב (יִרְמְיָה מ"ח) : "שַׁאֲנַן מוֹאָב מִנְּעוּרָיו וְכוּ וּבַגּוֹלָה לֹא הָלָךְ, עַל כֵּן עָמַד טַעְמוֹ בּוֹ" וְכוּ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה יב:), כִּי עַל יְדֵי שִׁעְבּוּד וְגָלוּת הַדַּעַת מִבֶּלְבֵּל אֲבָל בְּשַׁבָּת הוּא חֵרוּת וּכְשֶׁיֵּשׁ חֵרוּת וְאֵין שִׁעְבּוּד וְגָלוּת, אֲזַי הַדַּעַת שָׁלֵם כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַחֵרוּת עַל יְדֵי הַתַּעֲנוּג וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נ"ח) : "אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'", הַנֶּאֱמָר בְּשַׁבָּת (שָׁם נ"ה) : "כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ", שֶׁעַל יְדֵי שִׂמְחָה יוֹצְאִין לְחֵרוּת וּכְשֶׁיֵּשׁ חֵרוּת, הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל וַאֲזַי הַיִּרְאָה כָּרָאוּי בִּבְחִינַת יָרֵא שַׁבָּת (תִּקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן ט) כִּי אָז הַיִּרְאָה בְּלִי כְּסִילוּת שֶׁיֵּשׁ בִּימֵי הַחֹל כִּי עִקַּר הַכְּסִילוּת מֵחֲמַת הַשִּׁעְבּוּד כַּנַּ"ל וּבָזֶה מַעֲלִין הַיִּרְאוֹת הַנִּפּוּלוֹת דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁיְּרֵאִים לִפְעָמִים מִשֵּׂר וְכַדּוֹמֶה כִּי עַל יְדֵי הַדַּעַת מְרִימִין אוֹתָן וְעִקַּר הַדַּעַת הוּא בְּשַׁבָּת עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ חֵרוּת וַאֲזַי הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל. וְהַכְּלָל, שֶׁצָּרִיךְ לִנְהֹג שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּשַׁבַּת קדֶשׁ וְלִבְלִי לְהַרְאוֹת שׁוּם עַצְבוּת וּדְאָגָה כְּלָל רַק לְהִתְעַנֵּג עַל ה וּלְהַרְבּוֹת בְּתַעֲנוּגֵי שַׁבָּת בְּכָל מִינֵי תַּעֲנוּג הֵן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, הֵן מַלְבּוּשִׁים כְּפִי מַה שֶּׁיָּכוֹל כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת הִיא כֻּלָּהּ רוּחָנִיּוּת, כֻּלּוֹ קדֶשׁ, וְעוֹלֶה לְמָקוֹם אַחֵר לְגַמְרֵי מִן אֲכִילַת חֹל כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר [לְעֵיל בְּסִימָן נו וּבְסִימָן רעז], (וְעַיֵּן זֹהַר וַיַּקְהֵל דַּף ריח ובמק"מ שָׁם) דֶּרֶךְ הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ לְהַבִּיט עַל הַטּוֹבוֹת שֶׁעוֹשִׂין וְאַף שֶׁנִּמְצָא בָּהֶם גַּם כֵּן מַה שֶּׁאֵינוֹ טוֹב, אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל זֶה שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כ"ג) "לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב" (עין ילקוט ובתד"א רבה פ"א) מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁהָאָדָם אָסוּר לוֹ לְהַבִּיט עַל חֲבֵרוֹ לְרָעָה לִמְצא בּוֹ דָּוְקָא מַה שֶּׁאֵינוֹ טוֹב וּלְחַפֵּשׂ לִמְצא פְּגָמִים בַּעֲבוֹדַת חֲבֵרוֹ רַק אַדְרַבָּא, מֻחְיָב לְהַבִּיט רַק עַל הַטּוֹב וְלָזֶה טוֹבָה גְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ טֶבַע וְהַשְׁגָּחָה כִּי כְּשֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה טוֹב, אֲזַי מַנְהִיג אוֹתוֹ בְּהַשְׁגָּחָה וּכְשֶׁהוּא אֵינוֹ טוֹב וְאִם הָיָה מַנְהִיג אוֹתוֹ בְּהַשְׁגָּחָה לֹא הָיָה יָכוֹל לְהָגִיעַ לוֹ שׁוּם טוֹבָה אֲזַי מַנִּיחַ אוֹתוֹ עַל הַטֶּבַע וְיָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּהְיֶה לוֹ טוֹבוֹת עַל פִּי הַטֶּבַע וְאִם לֹא הָיָה רַק הַשְׁגָּחָה, הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁתִּתְבַּטֵּל הַהַשְׁגָּחָה לְגַמְרֵי כִּי

כְּשֶׁהָיָה רוֹאֶה יִתְבָּרַךְ, שֶׁאֵין הָאָדָם מִתְנַהֵג כָּרָאוּי הָיָה כּוֹעֵס, וְהָיָה מֵסִיר הַהַשְׂגָּחָה לְגַמְרֵי אֲבָל עַכְשָׁו מַנִּיחוֹ עַל פִּי הַטֶּבַע וּכְשֶׁהוּא חוֹזֵר לְמוּטָב, מַשְׂגִּיחַ עָלָיו כַּנַּ"ל וּבֶאֱמֶת אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהָבִין מַהוּ טֶבַע וְהַשְׂגָּחָה כִּי בֶּאֱמֶת גַּם הַטֶּבַע הִיא הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְהָבִין שְׁנֵי דְּבָרִים כְּאֶחָד דְּהַיְנוּ הַטֶּבַע שֶׁבֶּאֱמֶת הִיא הַשְׂגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ

יח - סכנה גדולה להיות מפרסם ולהנהיג העולם

סַכָּנָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת מְפֻרְסָם וּלְהַנְהִיג הָעוֹלָם לָא מִבָּעְיָא כְּשֶׁאֵינוֹ רָאוּי כְּלָל, וְלוֹבֵשׁ טַלִּית שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ רַק אֲפִלּוּ עוֹבְדֵי הַשֵּׁם בֶּאֱמֶת גְּדוֹלֵי הַדּוֹר יֵשׁ עֲלֵיהֶם סַכָּנוֹת נוֹרָאוֹת בְּהַנְהָגַת הָעוֹלָם כִּי אִישׁ פָּשׁוּט רָחוֹק מְאד, שֶׁיַּעֲבר עַל רְצִיחָה אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ אִישׁ כָּשֵׁר כִּי אֵין לוֹ תַּאֲוָה לָזֶה וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ, חַס וְשָׁלוֹם, לְתַאֲוָה כָּזוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלָן אֵינוֹ בָּא לְיָדוֹ, וְיֵשׁ לוֹ כַּמָּה מְנִיעוֹת לָזֶה וַאֲפִלּוּ אִם יַעֲבר, לֹא יַעֲבר כִּי אִם לְעִתִּים רְחוֹקוֹת וְקָרוֹב שֶׁלֹּא יַעֲבר רַק פַּעַם אֶחָת כָּל יָמָיו אֲבָל בְּהַנְהָגַת הָעוֹלָם וּבְחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁמְּחַדְּשִׁין יְכוֹלִים לַעֲבר מַמָּשׁ גָּנב וְנָאף וְרָצחַ בְּכָל פַּעַם, בְּכָל רֶגַע, רַחֲמָנָא לִצְלָן (עין זוה"ק בהק ד"ה ע"א)

יט - עקר התכלית והשלמות הוא רק לעבד השם בתמימות גמור

[זאת הַתּוֹרָה לֹא שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ וְעַיִן בַּהַשְׂמָטוֹת מִזֶּה] עִקַּר הַתַּכְלִית וְהַשְׁלֵמוּת הוּא רַק לַעֲבד הַשֵּׁם בִּתְמִימוּת גָּמוּר, בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת כְּלָל כִּי יֵשׁ מְחַקְּרִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית וְהָעוֹלָם הַבָּא הוּא רַק לָדַעַת כָּל דָּבָר כְּמוֹת שֶׁהוּא כְּגוֹן לֵידַע הַכּוֹכָב כְּמוֹ שֶׁהוּא, לֵידַע מַהוּתוֹ, וּמִפְּנֵי מָה עוֹמֵד בַּמָּקוֹם הַהוּא כִּי יֵשׁ מַשְׂכִּיל וּמֻשְׂכָּל וְשֵׂכֶל דְּהַיְנוּ הַכֹּחַ הַמַּשְׂכִּיל וְהַשֵּׂכֶל בְּעַצְמוֹ וְהַדָּבָר הַמֻּשְׂכָּל וְזֶהוּ הַתַּכְלִית וְהָעוֹלָם הַבָּא אֶצְלָם שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה אֶחָד מֵהַמַּשְׂכִּיל וְהַמֻּשְׂכָּל וְהַשֵּׂכֶל וְהֵם מְבַלִּים יְמֵיהֶם עַל זֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה לַחֲקר וּלְהַשִּׂיג הַמֻּשְׂכָּלוֹת, שֶׁזֶּהוּ הַתַּכְלִית אֶצְלָם וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ הָעוֹלָם הַבָּא לְדַעְתָּם רַק שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁמְּלֻבָּשִׁין בְּגוּף אֵין לָהֶם תַּעֲנוּג כָּל כָּךְ מִן הַחֲקִירוֹת וּבָעוֹלָם הַבָּא שֶׁיִּתְפַּשְׁטוּ מֵהַגּוּף יִתְעַנְּגוּ מְאד מִזֶּה וּלְדַעְתָּם הָרָעָה עִקַּר הַשְׁגַּת הַתַּכְלִית הוּא עַל יְדֵי חֲקִירוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁלָּהֶם אֲבָל בֶּאֱמֶת, אֶצְלֵנוּ עִקַּר הַשְׁגַּת הַתַּכְלִית הוּא רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה וּמִצְוֹות מַעֲשִׂיּוֹת לַעֲבד הַשֵּׁם עַל פִּי הַתּוֹרָה בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ זוֹכִין לְמַה שֶּׁזּוֹכִין, עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי"א) : "רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה" שֶׁעִקַּר רֵאשִׁית וּקְדִימַת הַחָכְמָה הוּא רַק יִרְאַת ה שֶׁצָּרִיךְ לְהַקְדִּים הַיִּרְאָה לְהַחָכְמָה וְתֵדַע שֶׁאֵין הַדָּבָר כְּדַעְתָּם, חַס וְשָׁלוֹם כִּי אִם כֵּן לֹא יִשְׁגּוּ הַתַּכְלִית, רַק מִתֵּי מְעַט מְעַט מְאד דְּהַיְנוּ הַבַּעֲלֵי שֵׂכֶל פִּילוֹסוֹפִים וּמַה יַּעֲשׂוּ קְטַנֵּי הָעֵרֶךְ שֶׁאֵין לָהֶם שֵׂכֶל כָּזֶה לַחֲקר חֲקִירוֹת לְדַעַת

הַמַּשְׂכִּילוֹת שֶׁהֵם רב וְעִקָּר הָעוֹלָם אֵיךְ יַשִּׂיגוּ הֵם אֶת הַתַּכְלִית אֲבָל בֶּאֱמֶת עִקַּר הַשָּׂגַת הַתַּכְלִית הוּא רַק עַל יְדֵי תְּמִימוּת דַּיְקָא דְּהַיְנוּ יִרְאַת הַשֵּׁם וּמִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת בִּפְשִׁיטוּת גָּמוּר (סוֹף קֹהֶלֶת). "סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע, אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם" הַיְנוּ שֶׁשְּׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, מְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁעִקַּר הַשָּׂגַת הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת סוֹף דָּבָר הוּא רַק עַל יְדֵי תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת לְיִרְאָה אֶת ה וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו בִּפְשִׁיטוּת וְזֶהוּ "סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע, אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר" שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת לְיִרְאָה אֶת ה וּלְקַיְּמָם מִצְוֹתָיו בְּעֲבָדָא וְכוּ בִּפְשִׁיטוּת כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁסִּיֵּם : "כִּי זֶה כָּל הָאָדָם" הַיְנוּ כִּי זֶה יְכוֹל כָּל אָדָם לְקַיֵּם וּלְהַשִּׂיג עַל יְדֵי זֶה אֶת הַתַּכְלִית מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הוּא "אֶת אֱלֹקִים יְרָא" וְכוּ עַל כֵּן יָכוֹל כָּל אָדָם לְהַשִּׂיג הַתַּכְלִית, כִּי זֶה כָּל אָדָם יָכוֹל לְקַיֵּם וּבֶאֱמֶת הוּא אִסּוּר גָּדוֹל מְאד לִהְיוֹת מְחַקֵּר, חַס וְשָׁלוֹם וְלִלְמד סִפְרֵי הַחָכְמוֹת, חַס וְשָׁלוֹם רַק הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מְאד הוּא יָכוֹל לְהַכְנִיס עַצְמוֹ בָּזֶה, לִלְמד הַשֵּׂבַע חָכְמוֹת כִּי מִי שֶׁנִּכְנַס בְּתוֹךְ הַחָכְמוֹת הִלְּלוּ, חַס וְשָׁלוֹם, יָכוֹל לִפֹּל שָׁם כִּי יֵשׁ אֶבֶן נֶגֶף בְּכָל חָכְמָה וְחָכְמָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁעַל יְדֵי הָאֶבֶן הַנֶּגֶף הַזֶּה יְכוֹלִין לִפֹּל, חַס וְשָׁלוֹם כִּי עֲמָלֵק הָיָה פִּילוֹסוֹף וּמְחַקֵּר וְכַפֶּר בָּעִקָּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כ"ה) "וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים" דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא רַק נוֹהֵג עַל פִּי חָכְמוֹת, וְאֵין לוֹ יִרְאָה כְּלָל אֲבָל הַצַּדִּיק כְּשֶׁנִּכְנַס בְּאֵלּוּ הַשֵּׂבַע חָכְמוֹת הוּא מַחֲזִיק עַצְמוֹ וְנִשְׁאָר קַיָּם עַל עָמְדוֹ עַל יְדֵי אֱמוּנָה בִּבְחִינַת (חֲבַקּוּק ב) : "וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה" "שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם" (מִשְׁלֵי כ"ד) הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הוֹלֵךְ דֶּרֶךְ אֵלּוּ הַשֵּׂבַע חָכְמוֹת וְאַף עַל פִּי שֶׁשָּׁם יְכוֹלִין לְהַחֲלִיק וְלִפֹּל עַל יְדֵי הָאֶבֶן נֶגֶף בְּחִינַת עֲמָלֵק כַּנַּ"ל אֲבָל הַצַּדִּיק שֶׁבַע יִפֹּל, וָקָם עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל שבע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם סוֹפֵי תֵּבוֹת עֲמָלֵק שֶׁהוּא הָאֶבֶן נֶגֶף שֶׁל הַשֵּׂבַע חָכְמוֹת, שֶׁעַל יָדוֹ נוֹפְלִין, חַס וְשָׁלוֹם אַךְ הַצַּדִּיק שֶׁבַע יִפּוֹל, וָקָם עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּמשֶׁה רַבֵּנוּ (שְׁמוֹת י"ז) : "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה", בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק כִּי עַל יְדֵי אֱמוּנָה הֶחֱלִישׁ אֶת עֲמָלֵק דְּהַיְנוּ הַחָכְמוֹת וְהַחֲקִירוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה" יָדָיו הַיְנוּ בְּחִינַת מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי"ט) : "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה" שֶׁעַל יְדֵי אֱמוּנָה וּמִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, שֶׁהֵם הֶפֶךְ בְּחִינַת עֲמָלֵק הֶחֱלִישׁוֹ כַּנַּ"ל וֶאֱמוּנָה זֶה תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם פְּרִישָׁן בְּצִלּוֹ כִּי הַתְּפִלָּה מְשַׁנָּה הַטֶּבַע וְנִתְבַּטְּלִין הַחָכְמוֹת וְהַחֲקִירוֹת, שֶׁהֵם הוֹלְכִים עַל פִּי הַטֶּבַע וְזֶהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית אֲצָלֵנוּ שֶׁתִּהְיֶה הַתְּפִלָּה נִכְלֶלֶת בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (דְּבָרִים י) : "הוּא תְהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹקֶיךָ" שֶׁהַתְּפִלָּה וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶחָד, כְּבֵיכוֹל וְזֶהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית בֶּאֱמֶת וְהַמְחַקְּרִים וְהַכּוֹפְרִים מְפָרְשִׁים כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ עַל פִּי חָכְמוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁכָּל הַתּוֹרָה, וַאֲפִלּוּ מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת הַכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה מְפָרְשִׁים הַכֹּל עַל פִּי צוּרָה וְשִׂכֶל לֹא מִבָּעְיָא מַעֲשִׂיּוֹת הַכְּתוּבִים

בַּתּוֹרָה אוֹמְרִים שֶׁהֵם מְרַמְּזִים רַק עַל הַנִּמְשָׁל וְהַצּוּרָה לְבַד דְּהַיְנוּ שִׂכְלִיּוּת שֶׁלָּהֶם אֶלָּא אֲפִלּוּ מִצְווֹת מַעֲשִׂיּוֹת הַמְפֹרָשִׁים בַּתּוֹרָה מְפֹרָשִׁים הַכֹּל שֶׁהֵם מְרַמְּזִים רַק עַל שִׂכְלִיּוּת וְחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם וְכוֹפְרִים בִּפְשׁוּטוֹ לְגַמְרֵי וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּנְחוּמָא וְהוּבָא בְּרַשִׁ"י תֵּצֵא) שֶׁהָיָה עָמָלֵק חוֹתֵךְ מִילוֹת וְזוֹרֵק כְּלַפֵּי מַעְלָה כִּי מִילָה הִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוָּה בָּהּ אַבִינוּ, שֶׁהָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וַעֲמָלֵק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפִּילוֹסוֹפִים וְהַכּוֹפְרִים הוּא כּוֹפֵר בְּכָל הַמִּצְווֹת וּמְפָרֵשׁ הַכֹּל עַל שִׂכְלִיּוּת לְבַד כַּנַ"ל וְזֶהוּ: חוֹתֵךְ מִילוֹת וְזוֹרֵק כְּלַפֵּי מַעְלָה שֶׁכּוֹפֵר בְּמִצְוַת מִילָה, וְזוֹרְקָהּ כְּלַפֵּי מַעְלָה אֶל הַשֵּׂכֶל כִּי הֵם מְפָרְשִׁים הַכֹּל רַק עַל שִׂכְלִיּוּת לְבַד וְכוֹפְרִים בַּעֲשִׂיּוֹת הַמִּצְווֹת כַּנַ"ל אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵהֶם כְּלָל וְעַל כֵּן עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל יְדֵי אֱמוּנָה, בְּחִינַת: "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה" וְכוּ כַּנַ"ל [זאת הַתּוֹרָה לֹא שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ וְעַיִן בַּהַשְׁמָטוֹת מִזֶּה]

כ - על ידי המחלקת שיש בעולם, נעשין מפרסמים קדם זמנם

שַׂיָּךְ לְא"ב חָדָשׁ, מְרִיבָה, אוֹת י עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין מְפָרְסָמִים קֹדֶם זְמַנָּם הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁאֶחָד נִכְנָס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם הוּא צָרִיךְ לִשְׁהוֹת וּלְהִתְמַהְמֵהַּ עַד שֶׁיִּתְפָּרְסֵם בָּעוֹלָם וְעַל יְדֵי פֻּגַם הַמַּחֲלֹקֶת נִתְפָּרְסֵם קֹדֶם זְמַנּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה הֵם גּוֹרְמִים הֶזֵּק וְהֶפְסֵד לְהָאִישׁ הַזֶּה שֶׁנַּעֲשָׂה מְפֹרְסָם קֹדֶם זְמַנּוֹ אוֹ גַּם לְהַדֶּרֶךְ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, שֶׁהָיָה זֶה רוֹצֶה לְגַלּוֹת בָּעוֹלָם וַאֲזַי גּוֹרְמִין מִיתָה לְבַעֲלֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְלִפְעָמִים, שֶׁאֵין הַפֻּגָם גָּדוֹל כָּל כָּךְ אֲזַי גּוֹרְמִין עֲנִיּוּת וְזֶה הַסּוֹד מְבֹאָר בַּתּוֹרָה בַּפָּסוּק (שְׁמוֹת כ"א) "וְכִי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים יַחְדָּו וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ" וְכוּ כִּי כְּשֶׁמַּתְחִיל לִכְנֹס לְאֵיזֶה דֶּרֶךְ הוּא בְּחִינַת הֲרִיוֹן וְצָרִיךְ לְהִתְעַלֵּם שָׁם בִּבְחִינַת עִבּוּר כִּי עֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה זֶה הַדֶּרֶךְ בָּעוֹלָם, רַק הוּא נִכְנָס לְשָׁם לְגַלּוֹתוֹ וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת הֲרִיוֹן בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ד) "בְּדֶרֶךְ חָכְמָה הוֹרִיתִיךָ" בְּחִינַת הֲרִיוֹן וְצָרִיךְ לִשְׁהוֹת שָׁם וּלְהִתְמַהְמֵהַּ לְחַמֵּם עַצְמוֹ שָׁם כְּמוֹ עֻבָּר בְּמֵעֵי אִמּוֹ עַד שֶׁיַּגִּיעַ הַזְּמַן, שֶׁיֵּצֵא לָאֲוִיר הָעוֹלָם, לְגַלּוֹת זֶה הַדֶּרֶךְ בָּעוֹלָם וּכְשֶׁיּוֹצֵא קֹדֶם זְמַנּוֹ, זֶה בְּחִינַת נֶפֶל וּפֻגָם זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי מַחֲלֹקֶת כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "וְכִי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים יַחְדָּו" הַיְנוּ מַחֲלֹקֶת עַל יְדֵי זֶה: "וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ" הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְפֹרְסָמִים שֶׁנַּעֲשִׂין קֹדֶם זְמַנָּם שֶׁהֵם בְּבְחִינוֹת נְפָלִים כַּנַ"ל, וְעָנְשָׁם מִיתָה אוֹ עֹנִי, לְפִי הַפֻּגָם כַּנַ"ל וְזֶה: "אִם לֹא יִהְיֶה אָסוֹן" פֵּרַשׁ רַשִׁ"י: בָּאִשָּׁה הַיְנוּ שֶׁלֹּא יַפְסִידוּ וִיקַלְקְלוּ אֶת הַדֶּרֶךְ חָכְמָה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אִשָּׁה הָרָה כַּנַ"ל רַק יַפְסִידוּ הַנְּפָלִים דְּהַיְנוּ הָאֲנָשִׁים בְּעַצְמָן, שֶׁנִּתְפָּרְסְמוּ וְיָצְאוּ בָּעוֹלָם קֹדֶם זְמַנָּם כִּי כְּמוֹ שֶׁבְּאִשָּׁה הָרָה, כְּשֶׁנּוֹגְפִין אוֹתָהּ עַד שֶׁמַּפֶּלֶת נְפָלִים יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת דְּהַיְנוּ שֶׁלִּפְעָמִים הִיא מַפֶּלֶת הַנְּפָלִים לְבַדָּם שֶׁמַּפֶּלֶת אוֹתָם עַל יְדֵי שֶׁיְּצָאוּ בִּלֹא עִתָּם

וְלִפְעָמִים גַּם הָאִשָּׁה הָרָה בְּעַצְמָהּ נִזּוֹקֶת עַל יְדֵי זֶה וְנִסְתַּלְּקָה כְּמוֹ כֵן בִּבְחִינוֹת הַנַּ"ל הַיְנוּ שֶׁלִּפְעָמִים נִפְסָדִין הָאֲנָשִׁים בְּעַצְמָן שֶׁנִּתְפַּרְסְמוּ קֹדֶם זְמַנָּם שֶׁהֵם בְּחִינַת נְפָלִים אֲבָל עֲדַיִן לֹא נִסְתַּלֵּק הַדֶּרֶךְ חָכְמָה בְּעַצְמוֹ, רַק הַנְּפָלִים לְבַד וְיכוֹלִין אֲחֵרִים לְהִתְעַבֵּר שָׁם בִּבְחִינַת הֵרָיוֹן הַנַּ"ל כְּמוֹ בְּמָשָׁל אִשָּׁה הָרָה כַּנַּ"ל וְלִפְעָמִים נִפְסָד גַּם הַדֶּרֶךְ חָכְמָה בְּעַצְמוֹ בְּאֹפֶן שֶׁאֲפִלּוּ אִישׁ אַחֵר אֵינוֹ יָכוֹל לִכְנֹס לְשָׁם בִּבְחִינַת הֵרָיוֹן לְגַלּוֹת וּלְהוֹצִיא זֶה הַדֶּרֶךְ לָעוֹלָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת מִיתַת הָאִשָּׁה הָרָה כַּנַּ"ל וּלְפִי הַפְּגָם, כֵּן הָעֹנֶשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה "אִם לֹא יִהְיֶה אָסוֹן" בָּאִשָּׁה "עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ" בְּמָמוֹן הַיְנוּ עֲנִיּוּת, שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּשֶׁאֵין הַפְּגָם גָּדוֹל כָּל כָּךְ כַּנַּ"ל "וְאִם יִהְיֶה אָסוֹן" בָּאִשָּׁה, שֶׁגָּרְמוּ לְהַפְסִיד גַּם הַדֶּרֶךְ בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל אֲזַי "וְנָתַתָּ נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ", הַיְנוּ מִיתָה כַּנַּ"ל

כא - כשמחדשין חדושי תורה

כְּשֶׁמְּחַדְּשִׁין חִדּוּשֵׁי תוֹרָה וַאֲזַי יֵשׁ אֵלּוּ הַיְדוּעִים, הַמִּסְתַּכְּלִים וּמְצַפִּים עַל זֶה וְצָרִיךְ לְהַעֲמִיד אֲנָשֵׁי חַיִל, לְהַעֲמִידָם לִפְנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב זָר וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי לִמּוּד הַפּוֹסְקִים שֶׁצָּרִיךְ לִלְמֹד פּוֹסְקִים קֹדֶם הַחִדּוּשׁ שֶׁמְּחַדֵּשׁ וְאַחַר כָּךְ וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בְּחִינַת אֲנָשֵׁי חַיִל מִלִּפְנֵיהֶם וּמֵאַחֲרֵיהֶם וְהַתּוֹרָה יוֹרֶדֶת וְהוֹלֶכֶת בֵּינֵיהֶם לְבֶטַח כִּי הָאֲנָשֵׁי חַיִל עוֹמְדִים עִם הַכְּלֵי זַיִן וְאֵינָם יְכוֹלִים אֵלּוּ הַנַּ"ל לְהִתְקָרֵב

כב - בענין ההכנעה, טועים העולם הרבה

בְּעִנְיַן הַהַכְנָעָה, טוֹעִים הָעוֹלָם הַרְבֵּה כִּי הֲלֹא כַּמָּה אָנוּ מְיַגְּעִין עַצְמֵנוּ בַּעֲבוֹדוֹת וּבִתְפִלָּה כְּדֵי לָצֵאת מִמַּחְיִן דְּקַטְנוּת לְמַחְיִן דְּגַדְלוּת וְאִם כֵּן אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הַהַכְנָעָה בִּפְשִׁיטוּת כִּי אִם כֵּן הוּא נִכְנָס לְקַטְנוּת וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה דַּעַת וְעַל כֵּן לָאו כָּל אָדָם יָכוֹל לִהְיוֹת עָנָו כָּרָאוּי רַק מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם הוּא הָיָה "עָנָו מִכֹּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה" (בַּמִּדְבָּר י"ב) וְרִבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, קָרְאוּ לַעֲנָוָה שֶׁאֵינוֹ כָּרָאוּי חֲנָפָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה מא:) עַל יִרְמְיָה הַנָּבִיא שֶׁהָיָה עָנָו נֶגֶד הַנָּבִיא שֶׁקֶּר חֲנַנְיָה וְאָמַר לוֹ בְּהַכְנָעָה: אָמֵן, כֵּן יַעֲשֶׂה ה וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל זֶה. כָּל הַמַּחֲנִיף וְכוּ לַסּוֹף נוֹפֵל בְּיַד בְּנוֹ וְכוּ.

כג - בענין השמחה

בְּעִנְיַן הַשִּׂמְחָה עַל פִּי מָשָׁל שֶׁלִּפְעָמִים כְּשֶׁבְּנֵי אָדָם שְׂמֵחִים וּמְרַקְּדִים אֲזַי חוֹטְפִים אִישׁ אֶחָד מִבַּחוּץ שֶׁהוּא בְּעַצְבוּת וּמָרָה שְׁחֹרָה וּמַכְנִיסִים אוֹתוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ לְתוֹךְ מְחוֹל

הַמְרַקְּדִים וּמַכְרִיחִים אוֹתוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ שֶׁיִּהְיֶה שָׂמֵחַ עִמָּהֶם גַּם כֵּן כֵּן יֵשׁ בְּעִנְיַן הַשִּׂמְחָה כִּי כְּשֶׁאָדָם שָׂמֵחַ אֲזַי הַמָּרָה שְׁחֹרָה וְיסוּרִים נִסְתַּלְּקִים מִן הַצַּד אֲבָל מַעְלָה יְתֵרָה לְהִתְאַמֵּץ לְרַדֵּף אַחַר הַמָּרָה שְׁחֹרָה דַּוְקָא לְהַכְנִיס אוֹתָהּ גַּם כֵּן בְּתוֹךְ הַשִּׂמְחָה בְּאֹפֶן שֶׁהַמָּרָה שְׁחוֹרָה בְּעַצְמָהּ תִּתְהַפֵּךְ לְשִׂמְחָה שֶׁיְּהַפֵּךְ הַמָּרָה שְׁחֹרָה וְכָל הַיִּסּוּרִין לְשִׂמְחָה כְּדֶרֶךְ הַבָּא לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁאָז מִגְדֶּל הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה מְהַפֵּךְ כָּל הַדְּאָגוֹת וְהָעַצְבוּת וְהַמָּרָה שְׁחֹרָה שֶׁלּוֹ לְשִׂמְחָה נִמְצָא שֶׁחוֹטֵף הַמָּרָה שְׁחֹרָה וּמַכְנִיס אוֹתָהּ בְּעַל כָּרְחָהּ לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה, כַּמָּשָׁל הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה ל"ה) : "שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה" שֶׁהַיָּגוֹן וַאֲנָחָה בּוֹרְחִים וְנָסִים מִן הַשִּׂמְחָה כִּי בְּעֵת הַשִּׂמְחָה דֶּרֶךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לַעֲמד מִן הַצַּד כַּנַּ"ל אֲבָל צָרִיךְ לְרַדֵּף אַחֲרֵיהֶם דַּיְקָא וּלְהַשִּׂיגָם וּלְהַגִּיעָם, לְהַכְנִיס אוֹתָם דַּוְקָא לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ "שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ" וְכוּ שֶׁהַשָּׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְיִתְפְּסוּ אֶת הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁהֵם נָסִים וּבוֹרְחִים מִן הַשִּׂמְחָה לְהַכְנִיס אוֹתָם בְּעַל כָּרְחָם לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל כִּי יֵשׁ יָגוֹן וַאֲנָחָה שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁאֵינָם רוֹצִים לִהְיוֹת מֻרְכָּבָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְעַל כֵּן הֵם בּוֹרְחִים מִן הַשִּׂמְחָה עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַכְרִיחַ אוֹתָם לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה דְּהַיְנוּ הַשִּׂמְחָה בְּעַל כָּרְחָם, כַּנַּ"ל

כד - מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד

מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וּלְהִתְגַּבֵּר לְהַרְחִיק הָעַצְבוּת וְהַמָּרָה שְׁחֹרָה בְּכָל כחו וְכָל הַחוֹלַאַת הַבָּאִין עַל הָאָדָם, כֻּלָּם בָּאִין רַק מִקְּלְקוּל הַשִּׂמְחָה כִּי יֵשׁ עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צ"ב) : "עֲלֵי עָשׂוֹר וְכוּ כִּי שִׂמַּחְתַּנִי ה בְּפָעָלֶךָ" וְכוּ וְאֵלּוּ יוּד מִינֵי נְגִינָה בָּאִין בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה מִינֵי דְּפָקִין וְהֵם מְחַיִּין אוֹתָן (עין תיקון סט דף קה) וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ קִלְקוּל וּפְגָם בְּהַשִּׂמְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת יוּד מִינֵי נְגִינָה עַל יְדֵי זֶה בָּאִין חוֹלַאַת מִן הַיּוּד מִינֵי דְּפָקִין שֶׁנִּתְקַלְקְלִין עַל יְדֵי קִלְקוּל הַיּוּד מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל כִּי כָּל מִינֵי חוֹלַאַת כְּלוּלִים בְּיוּד מִינֵי דְּפָקִין וְכֵן כָּל מִינֵי נִגּוּנִים כְּלוּלִים בְּיוּד מִינֵי נְגִינָה וּכְפִי קִלְקוּל הַשִּׂמְחָה וְהַנִּגּוּן, כֵּן בָּא חוֹלַאַת כַּנַּ"ל וְגַם חֲכְמֵי הָרוֹפְאִים הָאֱמִיכוּ בָּזֶה שֶׁכָּל הַחוֹלַאַת עַל יְדֵי מָרָה שְׁחֹרָה וְעַצְבוּת וְהַשִּׂמְחָה הִיא רְפוּאָה גְּדוֹלָה וְלֶעָתִיד תִּתְגַּדֵּל הַשִּׂמְחָה מְאד וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְרוּשַׁלְמִי סַכָּה פֶּרֶק לוּלָב וַעֲרָבָה וּבְמִדְרָשׁ רַבָּה שְׁמִינִי פָּרָשָׁה יא). עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָיוֹת רֹאשׁ חוּלָה לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה מָחוֹל לַצַּדִּיקִים, וְהוּא יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה רֹאשׁ חוּלָה כִּי שְׁכִינָה לְמַעְלָה מְרַאֲשׁוֹתָיו שֶׁל חוֹלֶה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים מ), שֶׁנֶּאֱמַר: "ה יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוִי" כִּי אֵין לְהַחוֹלֶה שׁוּם חִיּוּת, רַק הַשְּׁכִינָה מְחַיָּה אוֹתוֹ וְלֶעָתִיד עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה יִתְתַּקֵּן כָּל הַחוֹלַאַת כַּנַּ"ל וְאָז יִהְיֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רֹאשׁ חוּלָה, דְּהַיְנוּ רֹאשׁ

הַמָּחוֹל כַּנַ"ל כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַחוֹלֶה כַּנַ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִין הַשִּׂמְחָה וְהָרִקּוּדִין חוֹלֶה כַּנַ"ל כִּי הֵם תִּקּוּן הַחוֹלַאַת כַּנַ"ל. וְהַכְּלָל, שֶׁצָּרִיךְ לְהַתְגַּבֵּר מְאד בְּכָל הַכּחוֹת לִהְיוֹת אַך שָׂמֵחַ תָּמִיד כִּי טֶבַע הָאָדָם לִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ לְמָרָה שְׁחוֹרָה וְעַצְבוּת מֵחֲמַת פְּגָעֵי וּמִקְרֵי הַזְּמַן וְכָל אָדָם מָלֵא יִסּוּרִים עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכֹחַ גָּדוֹל לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל אֲשֶׁר יוּכַל וַאֲפִלּוּ בְּמִלֵּי דִּשְׁטוּתָא אַף שֶׁגַּם לֵב נִשְׁבָּר הוּא טוֹב מְאד עִם כָּל זֶה הוּא רַק בְּאֵיזוֹ שָׁעָה וְרָאוּי לְקַבֵּעַ לוֹ אֵיזֶה שָׁעָה בַּיּוֹם לְשַׂבֵּר לִבּוֹ וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא אֲבָל כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה כִּי מֹלֵב נִשְׁבָּר בְּקַל יְכוֹלִין לָבוֹא לְמָרָה שְׁחוֹרָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר יְכוֹלִין לִכָּשֵׁל עַל יְדֵי שִׂמְחָה, חַס וְשָׁלוֹם לָבוֹא לְאֵיזֶה הוֹלֵלוּת, חַס וְשָׁלוֹם כִּי זֶה קָרוֹב יוֹתֵר לָבוֹא מִלֵּב נִשְׁבָּר לְמָרָה שְׁחוֹרָה עַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה תָּמִיד רַק בְּשָׁעָה מְיֻחֶדֶת יִהְיֶה לוֹ לֵב נִשְׁבָּר

כה - ההתבודדות הוא מעלה עליונה וגדולה מן הכל

הַ הִתְבּוֹדְדוּת הוּא מַעֲלָה עֶלְיוֹנָה וּגְדוֹלָה מִן הַכֹּל דְּהַיְנוּ לְקַבֵּעַ לוֹ עַל כָּל פָּנִים שָׁעָה אוֹ יוֹתֵר לְהִתְבּוֹדֵד לְבַדּוֹ בְּאֵיזֶה חֶדֶר אוֹ בַּשָּׂדֶה וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בִּטְעָנוֹת וַאֲמִתְלָאוֹת בְּדִבְרֵי חֵן וְרִצּוּי וּפִיּוּס לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּקָרְבוֹ אֵלָיו לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת. וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה זוֹ יִהְיֶה בַּלָּשׁוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ דְּהַיְנוּ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז (בְּמִדְינָתֵנוּ) כִּי בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ קָשֶׁה לוֹ לְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ וְגַם אֵין הַלֵּב נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי הַדִּבּוּרִים, מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מֻרְגָּל כָּל כָּךְ בְּהַלָּשׁוֹן כִּי אֵין דַּרְכֵּנוּ לְדַבֵּר בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אֲבָל בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז שֶׁמְּסַפְּרִים וּמְדַבְּרִים בּוֹ קַל וְקָרוֹב יוֹתֵר לְשַׁבֵּר לִבּוֹ כִּי הַלֵּב נִמְשָׁךְ וְקָרוֹב יוֹתֵר אֶל לְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז, מֵחֲמַת שֶׁהוּא מֻרְגָּל בּוֹ וּבִלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז יָכוֹל לְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ וְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לִבּוֹ יָשִׂיחַ וְיסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ הֵן חֶרְטָה וּתְשׁוּבָה עַל הֶעָבָר וְהֵן בַּקָּשַׁת תַּחֲנוּנִים לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מֵהַיּוֹם וּלְהָלְאָה בֶּאֱמֶת וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה כָּל חַד לְפוּם דַּרְגֵּהּ וְ יִזְהֵר מְאד לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַתְמִיד בָּזֶה מִדֵּי יוֹם בְּיוֹם שָׁעָה מְיֻחֶדֶת כַּנַ"ל וּשְׁאָר הַיּוֹם יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה כַּנַ"ל וְ הַנְּהָגָה זוֹ הִיא גְּדוֹלָה בְּמַעֲלָה מְאד מְאד וְהוּא דֶּרֶךְ וְעֵצָה טוֹבָה מְאד לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי זֹאת הִיא עֵצָה כְּלָלִית שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל כִּי עַל כָּל מַה שֶּׁיֶּחְסַר לוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם אוֹ אִם הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי מִכֹּל וְכֹל מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל הַכֹּל יְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וִיבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים נִסְתַּתְּמִין דִּבְרֵיו וְאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתֹּחַ פִּיו לְדַבֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל אַף עַל פִּי כֵן זֶה בְּעַצְמוֹ טוֹב מְאד דְּהַיְנוּ הַהֲכָנָה שֶׁהוּא מוֹכֵן וְעוֹמֵד לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְחָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק לְדַבֵּר, אַך שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל זֶה בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן טוֹב מְאד וְ גַּם יוּכַל לַעֲשׂוֹת לוֹ שִׂיחָה וּתְפִלָּה מִזֶּה בְּעַצְמוֹ וְעַל זֶה בְּעַצְמוֹ יִצְעַק וְיִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְרַחֵק כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל אֲפִלּוּ לְדַבֵּר

וְ יְבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁיַּחֲמל עָלָיו וְיִפְתַּח פִּיו, שֶׁיּוּכַל לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו וְדַע, שֶׁכַּמָּה וְכַמָּה צַדִּיקִים גְּדוֹלִים מְפֻרְסָמִים סִפְּרוּ שֶׁ לֹא בָּאוּ לְמַדְרֵגָתָם, רַק עַל יְדֵי הַנְהָגָה זוֹ וְ הַמַּשְׂכִּיל יָבִין מַעֲצְמוֹ גֹּדֶל מַעֲלַת הַנְהָגָה זוֹ, הָעוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְ הוּא דָּבָר הַשָּׁוֶה לְכָל נֶפֶשׁ מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל, כִּי כֻּלָּם יְכוֹלִים לִנְהֹג הַנְהָגָה זוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יָבוֹאוּ לְמַעְלָה גְּדוֹלָה אַשְׁרֵי שֶׁיאחַז בָּזֶה גַּם טוֹב לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה דְּהַיְנוּ כְּשֶׁלּוֹמֵד אוֹ שׁוֹמֵעַ אֵיזֶה מַאֲמַר תּוֹרָה מְצַדִּיק הָאֱמֶת אָז יַעֲשֶׂה מִזֶּה תְּפִלָּה דְּהַיְנוּ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל כָּל מַה שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בְּאוֹתוֹ הַמַּאֲמָר מָתַי יִזְכֶּה גַּם הוּא לָבוֹא לְכָל זֶה וְכַמָּה הוּא רָחוֹק מִזֶּה וִיבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְזַכֵּהוּ לָבוֹא לְכָל הַנֶּאֱמָר שָׁם בְּאוֹתוֹ הַמַּאֲמָר וְהַמַּשְׂכִּיל וְהֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת, יוֹלִיכוֹ ה בְּדֶרֶךְ אֱמֶת וְיָבִין בְּעַצְמוֹ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו דִּבְרֵי חֵן וּטְעָנוֹת נְכוֹנוֹת לְרָצוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיְקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת מְאד וּבִפְרָט כְּשֶׁעוֹשֶׂה מִתּוֹרָה תְּפִלָּה מִזֶּה נַעֲשֶׂה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים מְאד לְמַעְלָה

כו - צריך להרחיק משכרות

שַׁיָּךְ לְא"ב הֶחָדָשׁ, שִׁכְרוּת, אוֹת ד צָרִיךְ לְהַרְחִיק מִשִּׁכְרוּת וּלְדַקְדֵּק שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת יוֹתֵר מִיכָלְתּוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי שִׁכְרוּת כִּי מְעַט הַשְׁתִּיָּה לְפִי הַצֹּרֶךְ הוּא טוֹבָה לְהַרְחִיב דַּעְתּוֹ וְדַע, כִּי הַדַּעַת מְלֻבָּשׁ בַּחֲסָדִים וּכְשֶׁשּׁוֹתֶה בְּמִדָּה כָּרָאוּי לְפִי עֶרְכּוֹ אָז נִתְרַחֵב דַּעְתּוֹ וְנִתְרוֹמֵם מחוֹ וַאֲזַי נִגְדָּלִין הַחֲסָדִים בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי הַשְׁתִּיָּה כִּי כְּשֶׁנִּתְרוֹמֵם הַדַּעַת, נִתְרוֹמְמִין וְנִגְדָּלִין הַחֲסָדִים כִּי הַדַּעַת מְלֻבָּשׁ בָּחֲסָדִים כַּנַּ"ל (עֲרוּבִין ס"ה) "כָּל הַמִּתְפַּתֶּה בְּיֵינוֹ, יֵשׁ בּוֹ מִדַּעַת קוֹנוֹ" מִתְפַּתֶּה דַּיְקָא, בְּחִינַת חֲסָדִים שֶׁעַל יְדֵי הַיַּיִן נִגְדָּלִין הַחֲסָדִים וְזֶהוּ מִתְפַּתֶּה שֶׁעַל יְדֵי הַגְדָּלַת הַחֲסָדִים הוּא מִתְפַּתֶּה יָכוֹל לִהְיוֹת רַק אֲבָל עַל יְדֵי הַגְדָּלַת הַחֲסָדִים עַל יְדֵי הַיַּיִן הוּא מִתְפַּתֶּה כַּנַּ"ל אֲבָל הַשּׁוֹתֶה יוֹתֵר מִדַּאי וּמְשֻׁתַּכֵּר אֲזַי אַדְרַבָּא, מִתְגַּבְּרִין תְּקֻף הַגְּבוּרוֹת, וְנַעֲשֶׂה כַּעַס וְרַגְז וְלִפְעָמִים מִתְגַּבְּרִין גְּבוּרוֹת דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְיוּכַל לָבוֹא לִידֵי רָעוֹת וְכוּ, חַס וְשָׁלוֹם וְדַע, שֶׁעַל יְדֵי שִׁכְרוּת שׁוֹכְחִין כָּל הַמִּצְווֹת וְהָאַזְהָרוֹת שֶׁצִּוָּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם כִּי מֹשֶׁה הוּא מְלֻבָּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר וּמַזְכִּיר כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר, שֶׁיַּעֲשֶׂה הַמִּצְוָה הַשַּׁיָּכָה לְאוֹתוֹ אֵיבָר כִּי רַמַ"ח מִצְווֹת כְּנֶגֶד רַמַ"ח אֵיבָרִים מְחֻקָּק (דְּבָרִים ל"ג), שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּא רַמַ"ח, שֶׁמַּזְכִּיר רַמַ"ח מִצְווֹת כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הַשִּׁכְרוּת שׁוֹכֵחַ אוֹתָם בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ל"א) : "פֶּן יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח מְחֻקָּק" שֶׁעַל יְדֵי הַשְׁתִּיָּה וְהַשִּׁכְרוּת שׁוֹכֵחַ רַמַ"ח מִצְווֹת שֶׁל מֹשֶׁה כַּנַּ"ל וְהִתְלַבְּשׁוּת מֹשֶׁה בָּאֵיבָרִים זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת

הַדַּעַת בַּחֲסָדִים כַּנַּ"ל כִּי מֹשֶׁה הוּא הַדַּעַת וְהָאֲיָבְרִים הֵם רְמַ"ח בְּחִינַת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד, שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּא רְמַ"ח אֲיָבְרִים.

כז - מי שהוא פרנס חדש או מנהיג

מִי שֶׁהוּא פַּרְנַס חָדָשׁ אוֹ מַנְהִיג, (שֶׁקּוֹרִין רוֹגְיֶירִיר) וְהוּא מַנְהִיג בְּכַשְׁרוּת וּבִישֶׁר וְרוֹאֶה וּמְסְתַּכֵּל לְהַטִּיל הַמַּשָּׂאוֹי עַל כָּל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ כְּפִי מַה שֶּׁמַּעֲרִיךְ אֶת כָּל אֶחָד בְּיִשֶׁר לְהַכְבִּיד עַל זֶה וּלְהָקֵל עַל זֶה כָּרָאוּי עַל יְדֵי זֶה מְבַטֵּל הָאַרְבַּע מִדּוֹת רָעוֹת דְּהַיְנוּ עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים וּלְשׁוֹן הָרַע וְהַסּוֹד כִּי הַנָּדָר שֶׁנּוֹדְרִין צְרִיכִין לְשַׁלֵּם מִיַּד וְהַמְאַחֵר נִדְרוֹ גּוֹרֵם אֲלוּ הָאַרְבַּע מִדּוֹת הַנַּ"ל כדאיתא במדרש (וַיִּקְרָא פָּרָשָׁה לז), שֶׁלָּמַד מִיַּעֲקֹב שֶׁבִּשְׁבִיל שֶׁאֵחֵר נִדְרוֹ בָּא לִידֵי אַרְבַּע הַנַּ"ל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁנֶּאֱמַר: "הָסִירוּ אֶת אֱלֹקֵי הַנֵּכָר" גִּלּוּי עֲרָיוֹת "וַתֵּצֵא דִּינָה" וְכוּ שְׁפִיכוּת דָּמִים בִּשְׁכֶם לְשׁוֹן הָרַע "וַיִּשְׁמַע אֶת דִּבְרֵי בְּנֵי לָבָן" (שָׁם) ואיתא, שֶׁבִּשְׁבִיל שֶׁרָאָה מֹשֶׁה בְּסִבְלוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיַּרְא בְּסִבְלוֹתָם" דְּהַיְנוּ שֶׁנָּתַן לֵב עַל סִבְלוֹתָם, שֶׁהָיוּ מַכְבִּידִין עֲלֵיהֶם וְהָעֲבוֹדָה הַשַּׁיָּךְ לְאִישׁ נָתְנוּ עַל אִשָּׁה, וְכֵן לְהֶפֶךְ וְהָיָה מֹשֶׁה מְסְתַּכֵּל עַל זֶה, וְהִפֵּךְ הַדָּבָר וְנָתַן עַל כָּל אֶחָד הָעֲבוֹדָה הָרְאוּי לוֹ, מַה שֶּׁרָאוּי לְאִישׁ וְכוּ וְכֵן בֵּין אֲנָשִׁים בְּעַצְמָן הִסְתַּכֵּל לִתֵּן עַל כָּל אֶחָד מַה שֶּׁרָאוּי לוֹ וְאָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּזְכֶּה לְהַתִּיר נֶדֶר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ גַּם כֵּן "בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ" וְכוּ נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכְּלִין לְהַעֲרִיךְ כָּל אֶחָד כָּרָאוּי עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַתָּרַת נְדָרִים וְעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מֵאַרְבַּע מִדּוֹת הַנַּ"ל, כַּנַּ"ל

כח - יש חלוקים בין התורות

דַּע, שֶׁיֵּשׁ חִלּוּקִים בֵּין הַתּוֹרוֹת כִּי יֵשׁ תּוֹרָה שֶׁלֹּא נִתְּנָה אֶפְלוּ לִדְרֹשׁ וְיֵשׁ תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה לִדְרֹשׁ וְלֹא נִתְּנָה לִכְתֹּב וְיֵשׁ שֶׁנִּתְּנָה לִכְתֹּב וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (גִּטִּין ס:). דְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְאָמְרָם בִּכְתָב וְכוּ וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַבְחִין וּלְהַכִּיר בֵּין הַתּוֹרוֹת אֵיזֶהוּ נִתְּנָה לִכְתֹּב, וְאֵיזֶהוּ לֹא נִתְּנָה לִכְתֹּב הוּא יָכוֹל לְהַכִּיר אֶת אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי בֵּין הָאֻמּוֹת וַאֲפִלּוּ אִם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹמֵד בֵּין כַּמָּה אֻמּוֹת, יָכוֹל לְהַכִּירוֹ וְסוֹד זֶה מְרֻמָּז בַּפָּסוּק (הוֹשֵׁעַ ח) : "אֶכְתֹּב לוֹ רֻבֵּי תּוֹרָתִי כְּמוֹ זָר נֶחֱשָׁבוּ" (ילקוט שם) הַיְנוּ כְּשֶׁכּוֹתְבִין רֻבֵּי תּוֹרָתִי הַיְנוּ רַב יוֹתֵר מֵהָרָאוּי דְּהַיְנוּ שֶׁכּוֹתְבִין מַה שֶּׁלֹּא נִתַּן לִכְתֹּב כַּנַּ"ל אֲזַי "כְּמוֹ זָר נֶחֱשָׁבוּ" הַיְנוּ שֶׁאֵין יוּכַל לְהַכִּיר אֶת הַיִּשְׂרְאֵל וּכְמוֹ זָר נֶחֱשָׁב אֶצְלוֹ, שֶׁנִּדְמֶה לוֹ לְזָר וּלְנָכְרִי וְכֵן לְהֶפֶךְ, שֶׁיּוּכַל לִטְעוֹת עַל הַנָּכְרִי שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הַהֶבְדֵּל שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לָאֻמּוֹת הוּא בִּבְחִינַת מַה שֶּׁלֹּא נִתַּן לִכְתֹּב, בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה (עין מ"ר תשא פ מז

הובא בתוספות גיטין ס: ד"ה אתמוה וע ירושלמי פאה פ"ב) שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מֻחְמֶּצֶת שֶׁצָּפָה שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת וְיִעְתִּיקוּ הָאֻמּוֹת לְעַצְמָן תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עַל כֵּן נָתַן לָנוּ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁזֶּה אֵינָם יְכוֹלִים לְהַעְתִּיק, מֻחְמֶּצֶת שֶׁהוּא בְּעַל פֶּה נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַהֶבְדֵּל וְהַיִּתְרוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל הָאֻמּוֹת הוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁלֹּא נִתַּן לִכְתֹּב וְיֵשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל חֵלֶק מִבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁלֹּא נִתַּן לִכְתֹּב וְעַל כֵּן מִי שֶׁמַּכִּיר בֵּין הַתּוֹרוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לִכְתֹּב וְשֶׁלֹּא נִתְּנוּ לִכְתֹּב הוּא יָכוֹל לְהַכִּיר בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֻמּוֹת כִּי זֶה עִקַּר הֶבְדֵּלָם כַּנַּ"ל

כט - כשארע שאלה בבית האדם על ידי תערבת אסור בהתר

כְּשֶׁאֵרַע שְׁאֵלָה בְּבֵית הָאָדָם עַל יְדֵי תַּעֲרֹבֶת אִסּוּר בְּהֶתֵּר וְאֵין בְּהֶתֵּר כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת הָאִסּוּר בָּזֶה מַרְאִין לוֹ, שֶׁפָּגַם בְּאֵיזֶהוּ יִחוּד שֶׁל מַעְלָה כִּי כָל הַיִּחוּדִים וְהַזִּוּוּגִים הֵם בְּחִינַת בִּטּוּל אִסּוּר וְזֶה בְּחִינַת וְאָסַר לָנוּ אֶת הָאֲרוּסוֹת וְהִתִּיר לָנוּ אֶת הַנְּשׂוּאוֹת נִמְצָא שֶׁמֵּאִסּוּר נַעֲשָׂה הֶתֵּר כִּי בַּתְּחִלָּה הִיא אֲרוּסָה, וְאָז הִיא אֲסוּרָה וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֵׂית הֶתֵּר בְּנִשּׂוּאִין וְעַל כֵּן גַּם בַּזִּוּוּג הַתַּחְתּוֹן שֶׁל זֶה הָעוֹלָם נֶאֱמַר (תְּהִלִּים ס"ח) : "אֱלֹקִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה", הַיְנוּ זִוּוּגִים כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (סוֹטָה ב) זֶה הַפָּסוּק לְעִנְיַן זִוּוּגִים אֲזַי: "מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת" הַיְנוּ שֶׁנַּעֲשָׂה הָאִסּוּר כָּשֵׁר וְהֶתֵּר בְּחִינַת בִּטּוּל הָאִסּוּר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֵין נִתְבַּטֵּל הָאִסּוּר, וְהַשְּׁאֵלָה אֲסוּרָה הִיא סִימָן שֶׁפָּגַם בְּיִחוּד שֶׁל מַעְלָה כִּי הַיִּחוּד הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הָאִסּוּר כַּנַּ"ל

ל - כשבא ספר חדש לעולם

כְּשֶׁבָּא סֵפֶר חָדָשׁ לָעוֹלָם וְזֶה מְבֹאָר אֶצְלֵנוּ, שֶׁיֵּשׁ חִדּוּשִׁים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי דְּמָעוֹת [כַּמּוּבָא בְּסִימָן רסב] אֲזַי אֵלּוּ הַדְּמָעוֹת שֶׁל הַחִדּוּשִׁים, שֶׁמֵּהֶם נַעֲשָׂה הַסֵּפֶר הֶחָדָשׁ הֵם עוֹמְדִים כְּנֶגֶד גְּזֵרוֹת הָאֻמּוֹת, וּמְבַטְּלָן. וְהַדָּבָר מְבֹאָר כִּי כָל כֹּחַם הִיא מִן הַדְּמָעוֹת שֶׁל עָשָׂו (עין זוהר שמות יב) וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ אֵלּוּ הַדְּמָעוֹת הַנַּ"ל, הֵם עוֹמְדִים כְּנֶגְדָּם וּמְבַטְּלָן בְּכִיָּה רִאשׁוֹנִי תֵּבוֹת: "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם" (הוֹשֵׁעַ ב) מַה חוֹל הַיָּם מֵגֵן מִן גַּלֵּי הַיָּם, שֶׁלֹּא יִשְׁטְפוּ הָעוֹלָם (עין זוהר פקודי רכה וברש תהלים ב), כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵגֵן עֲלֵיהֶם הַבְּכִיָּה וְהַדְּמָעוֹת כְּנֶגֶד גְּזֵרוֹת הָאֻמּוֹת כַּנַּ"ל "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם" מִסְפַּר הַיְנוּ מִסֵּפֶר הַנַּ"ל, מִשָּׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם הַיְנוּ בְּכִיָּה וּדְמָעוֹת שֶׁל הַחִדּוּשִׁין שֶׁבַּסֵּפֶר, שֶׁמֵּגֵן עֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל

לא - על ידי הנגינה אדם נכר

עַל יְדֵי הַנְּגִינָה אָדָם נִכָּר, אִם קִבֵּל עָלָיו עַל תּוֹרָה וְסִימָן "בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ" (בְּמִדְבַּר ז) וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲרָכִין יא) : אֵין יִשָּׂאוּ אֶלָּא לְשׁוֹן שִׁירָה שֶׁנֶּאֱמַר: "שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף" וּמִקְרָא זֶה נֶאֱמַר בְּמַשָּׂא בְּנֵי קְהָת שֶׁהָיוּ נוֹשְׂאִין בַּכָּתֵף אֶת הָאָרוֹן הַיְנוּ בְּחִינַת עַל תּוֹרָה

לב - יש צדיקים גנוזים

יֵשׁ צַדִּיקִים גְּנוּזִים, וְהֵם יוֹדְעִים פָּנִים בַּתּוֹרָה אַךְ הֵם צְרִיכִים לְהַעֲלִים תּוֹרָתָם וּכְמוֹ שֶׁמְּסַפְּרִין מַעֲשֶׂה מֵהַבַּעַל שֵׁם טוֹב עִם הַדַּרְשָׁן וְגַם אֶצְלוֹ יֵשׁ לִפְעָמִים, שֶׁיּוֹדֵעַ תּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ פָּנִים, דְּהַיְנוּ פָּנִים בַּתּוֹרָה וְהוּא צָרִיךְ לְהַעְלִימָהּ, וְאֵינוֹ אוֹמְרָהּ וְלִפְעָמִים אֵינוֹ כּוֹתְבָהּ כְּלָל וְלִפְעָמִים כּוֹתְבָהּ וְאַחַר כָּךְ שׂוֹרְפָהּ וּבֶאֱמֶת אִם הָיְתָה נִכְתֶּבֶת, הָיָה מִזֶּה סֵפֶר וְהָיָה בָּא בְּתוֹךְ הָעוֹלָם וְגַם יֵשׁ בָּהֶם שֵׁמוֹת בְּחִינַת שְׁמֵי שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה אַךְ הָעוֹלָם מְקַלְקְלִין זאת, וּצְרִיכִין לְהַעְלִימָהּ וּלְשׂוֹרְפָהּ אֲבָל הוּא טוֹבָה לָהָעוֹלָם, מַה שֶּׁנַּעֲלָם וְנִשְׂרָף תּוֹרוֹת וּסְפָרִים הַלָּלוּ כִּי גַּם יֵשׁ כַּמָּה סְפָרִים, שֶׁכְּבָר נַעֲשׂוּ סְפָרִים וְנִמְחוּ וְנֶאֱבְדוּ מִן הָעוֹלָם כִּי בְּוַדַּאי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַקְּדוֹמוֹנִים תַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם, עָשׂוּ סְפָרִים הַרְבֵּה אַךְ נֶאֱבְדוּ אַךְ הוּא טוֹבָה לְהָעוֹלָם כִּי אִם לֹא הָיָה זאת, לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָנוּ כְּלָל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה סִפְרֵי מִינִין שֶׁאִם הָיוּ, חַס וְשָׁלוֹם, מִתְפַּשְׁטִין בָּעוֹלָם, לֹא הָיָה אֶפְשָׁר כְּלָל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי יֶרְבֶּעָם בֶּן נְבָט, שֶׁעָשָׂה שְׁנֵי עֶגְלֵי זָהָב וְאָמַר: "הִנֵּה אֱלֹקֶיךָ יִשְׂרָאֵל" וְכוּ (מְלָכִים א י"ב) וְהִטְעָה כָּל יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵיהֶם הֲיַעֲלֶה עַל הַדַּעַת, שֶׁהִטְעָה עַם רַב בִּשְׁטוּת כָּזֶה לַעֲבד עֶגְלִים אַךְ בְּוַדַּאי הָיָה בָּזֶה חָכְמוֹת גְּדוֹלוֹת מְאד מְאד שֶׁל אֶפִּיקוֹרְסוּת וְאִם הָיָה, חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, נִמְצָא עַתָּה דַּף אֶחָד מִסְּפָרִים הַלָּלוּ, חַס וְשָׁלוֹם הָיוּ מִתְרַחֲקִים מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא טוֹבָה מַה שֶּׁנִּתְעַלְּמִין וְנִשְׂרָפִין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל כִּי הַסֵּפֶר הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה בִּבְחִינַת: "מִגְדַּל עֹז שֵׁם ה, בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב" (מִשְׁלֵי י"ח בְּרֵאשִׁית דַּף לז:) שֵׁם ה דָּא סֵפֶר כִּי סֵפֶר בְּמִסְפַּר שֵׁם, כַּמּוּבָא כִּי הַסֵּפֶר הוּא בְּחִינַת שְׁמֵי שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה וְנִתְפַּשֵּׁט בָּעוֹלָם וְעוֹשֶׂה שֵׁם וְדַע, שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיךְ לִשְׁמר אֶת בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כִּי כָל אֶחָד כְּפִי קְדֻשָּׁתוֹ וְטָהֳרָתוֹ, כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת מָשִׁיחַ וְצָרִיךְ לִשְׁמר מְאד, שֶׁלֹּא יְתַקְלְקֵל בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁלּוֹ וְעִקַּר הַדָּבָר שֶׁבּוֹ תָּלוּי בְּחִינוֹת מָשִׁיחַ הוּא שְׁמִירָה מִנְּאוּף כִּי מָשִׁיחַ הוּא בְּחִינוֹת חֹטֶם, בִּבְחִינוֹת (אֵיכָה ד) : "רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה" וְנִאוּף תָּלוּי בַּחֹטֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ) : "לֹא תִנְאָף" וְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (רַבָּה פָּרָשַׁת נָשֹׂא פָּרָשָׁה

י) : לא תֵהָנֶה אַף וְצָרִיךְ לִשְׁמר עַצְמוֹ מְאד אֲפִלּוּ מֵרֵיחַ נאוּף כִּי הוּא פּוֹגֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹטֶם כַּנַּ"ל וּבְחִינַת מָשִׁיחַ הוּא שׁוֹרֶה עַל אַנְפֵּי אוֹרַיְתָא דְּהַיְנוּ הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּגַלִּין הַפָּנִים שֶׁל תּוֹרָה וְשָׁם מְרֻחָף רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית א) : ''וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם'' רוּחַ אֱלֹקִים דָּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ (זֹהַר וַיְחִי דַף רמ) שֶׁמְּרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם וּמַיִם הוּא הַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא (תענית ד, ב''ק י''ז) וְדַע, שֶׁבְּחִינַת ''רוּחַ אֲפֵינוּ מְשִׁיחַ ה'' נַעֲשֶׂה רוּחַ קְנָאָה שֶׁהוֹלֵךְ וּמְקַנֵּא בְּכָל מָקוֹם שֶׁמּוֹצֵא שָׁם נאוּף, הוּא נַעֲשֶׂה רוּחַ קְנָאָה וּמְקַנֵּא עַל זֶה לְגַדֵּל קְדֻשָּׁתוֹ וְטָהֳרָתוֹ וּפְעָמִים ''מְקַנֵּא וְהִיא נִטְמָאָה, אוֹ עָבַר עָלָיו רוּחַ קְנָאָה וְכוּ וְהִיא לֹא נִטְמָאָה'', (בְּמִדְבַּר ה) כִּי לְגַדֵּל עַצְם קְדֻשָּׁתוֹ וְטָהֳרָתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִטְמְאָה, הוּא מְקַנֵּא עַל הַסְּתִירָה לְבַד כִּי נֶחְשָׁב פְּגָם כְּנֶגֶד עַצְם טָהֳרָתוֹ שֶׁל הָרוּחַ קְנָאָה וְנַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה לִפְעָמִים גֵּט וְעַל כֵּן נִקְרָא הַגֵּט ''סֵפֶר כְּרִיתוּת'' (דְּבָרִים כ''ד) כִּי נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַסֵּפֶר, שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא הָרוּחַ קְנָאָה כַּנַּ"ל אוֹ שֶׁמַּשְׁקֶה אוֹתָהּ מַיִם מְאֹרָרִים, וַאֲזַי נִבְדֶּקֶת אִם נִטְמְאָה וְכוּ וְאִם לָאו, אֲזַי אַדְרַבָּא: ''וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע'' וְכוּ וְדַע, שֶׁיֵּשׁ יְחוּדָא תַּתָּאָה שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּכַשְׁרוּת גָּדוֹל בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁבּוֹ תְּלוּי יְחוּדָא עִלָּאָה שֶׁהַזּוּג, דְּהַיְנוּ הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה, כְּשֵׁרִים כָּל כָּךְ שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה מְאד וְאֵין בָּהּ שׁוּם שֶׁמֶץ פְּסוּל וְגַם הוּא כָּשֵׁר מְאד וְזִוּוּגָם בְּכַשְׁרוּת וּבְקְדֻשָּׁה כָּל כָּךְ, שֶׁבּוֹ תְּלוּי יְחוּדָא עִלָּאָה כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה, זְכוּ שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סוֹטָה יז) כִּי יֵשׁ בּוֹ יו''ד וּבָהּ ה''א שֶׁזֶּהוּ יְחוּדָא עִלָּאָה וְזֶה הַזִּוּוּג וְהַיְחוּדָא תַּתָּאָה הוּא יָקָר מְאד מְאד מֵאַחַר שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם נַעֲשֶׂה יְחוּדָא תַּתָּאָה בְּקְדֻשָּׁה כָּזוֹ, שֶׁבּוֹ תְּלוּי יְחוּדָא עִלָּאָה וְהִנֵּה הָרוּחַ קְנָאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל שֶׁהוּא מְקַנֵּא עַל נְאוּף מַה הוּא עוֹשֶׂה כָּאן, מֵאַחַר שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים מְאד אַךְ דַּע, שֶׁכָּאן בָּא הָרוּחַ קְנָאָה בִּשְׁבִיל אַהֲבָה (וַיְחִי דַף רמה:) כָּל רְחִימוּתָא דְּלָא קְשִׁיר עִמָּהּ קְנָאָה, לַאו רְחִימוּתָא רְחִימָא הַדָּא הוּא דִּכְתִיב: ''כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה'' כִּי הַקִּנְאָה מוֹרָה עַל אַהֲבָה כִּי מֵחֲמַת גֹּדֶל הָאַהֲבָה הוּא מְקַנֵּא בָּהּ: ''אַל תִּסְתְּרִי'' כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל הָאַהֲבָה, חַס וְשָׁלוֹם וְזֶה פּוֹעֵל כָּאן הָרוּחַ קְנָאָה הַנַּ"ל בִּשְׁבִיל אַהֲבָה כַּנַּ"ל אַךְ מֵחֲמַת שֶׁאַף עַל פִּי כֵן זֶה הַיְחוּדָא תַּתָּאָה הוּא בְּזֶה הָעוֹלָם יוֹכֵל לְהִתְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם שֶׁבֵּינֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הָרוּחַ קְנָאָה כִּי הַקִּנְאָה, אַף עַל פִּי שֶׁהִיא בִּשְׁבִיל אַהֲבָה יְכוֹלָה לְהַטִּיל מַחֲלֹקֶת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי שֶׁמְּקַנֵּא לָהּ וְכוּ וְעַל כֵּן דַּע שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים לְהַעֲלִים תּוֹרָתָם לְשָׁרְפָן וּלְהַאֲבִידָן כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִסְתַּלֵּק הָרוּחַ קְנָאָה שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל, חַס וְשָׁלוֹם, שְׁלוֹם הַזּוּג הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל כִּי יְחוּדָא תַּתָּאָה שֶׁלָּהֶם יָקָר מְאד וּכְשֶׁנִּתְקַלְקֵל שָׁלוֹם שֶׁבֵּינֵיהֶם עַל יְדֵי הָרוּחַ קְנָאָה כַּנַּ"ל הוּא הֶפְסֵד גָּדוֹל מְאד וְעַל כֵּן מֻכְרָחִין שֶׁיִּהְיוּ נֶאֱבָדִין הַתּוֹרוֹת

וְהַסְּפָרִים הַנַּ"ל כְּדֵי לְסַלֵּק הָרוּחַ קְנָאָה כִּי הָרוּחַ קְנָאָה הוּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא שׁוֹרֶה עַל אַנְפֵּי אוֹרַיְתָא, דְּהַיְנוּ הַסְּפָרִים כַּנַּ"ל נִמְצָא כְּשֶׁנִּשְׂרָפִין וְנֶאֱבָדִין הַסְּפָרִים מִמֵּילָא נִסְתַּלֵּק הָרוּחַ קְנָאָה, שֶׁהוּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁשּׁוֹרֶה עַל הַסְּפָרִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ סוֹד "שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בְּקִדֻּשָּׁה יְמָחֶה" כִּי הַסֵּפֶר הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה, בְּחִינַת שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בְּקִדֻּשָּׁה כַּנַּ"ל וְאָמְרָה תּוֹרָה, שֶׁיִּמָּחֶה וְיֵאָבֵד כְּדֵי לְהַטִּיל שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, דְּהַיְנוּ זוּג הַקְּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁבְּשָׁבִיל הַשָּׁלוֹם שֶׁבֵּיניֵהֶן נִמְחִין וְנֶאֱבָדִין הַסְּפָרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בְּקִדֻּשָּׁה כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (שַׁבָּת קטז). וּמָה שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בְּקִדֻּשָּׁה, שֶׁהוּא הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּ"ל אָמְרָה תּוֹרָה יִמָּחֶה בִּשְׁבִיל לְהַטִּיל שָׁלוֹם וְכוּ סִפְרֵי הַמִּינִין שֶׁהֵם מַטִּילִין שִׂנְאָה וְתַחֲרוּת בֵּין יִשְׂרָאֵל וְכוּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁיִּמָּחוּ וְיֵאָבְדוּ וְיֵעָקְרוּ מִן הָעוֹלָם, שֶׁיִּמַּח וְיֵעָקֵר זִכְרָם מִן הָעוֹלָם נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי אֲבֵדַת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים בָּא טוֹבָה שֶׁנֶּאֱבָדִין וְנֶעֱקָרִין סִפְרֵי הַמִּינִין וַאֲזַי יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אָמֵן

לג - ויחד יתרו על כל הטובה

"וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ עַל כָּל הַטּוֹבָה" וְכוּ (שְׁמוֹת י"ח) וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין צד), שֶׁנַּעֲשָׂה בְּשָׂרוֹ חִדּוּדִין חִדּוּדִין כִּי כָּל הַשְּׂמָחוֹת הֵם רַק בִּשְׂעָתָן כְּגוֹן, לְמָשָׁל שִׂמְחָה שֶׁל חֲתֻנָּה אוֹ בְּרִית הַשִּׂמְחָה הוּא רַק בִּשְׂעָתָן וְאִם יִסְתַּכֵּל עַל הַסּוֹף, אֵין שׁוּם שִׂמְחָה בָּעוֹלָם, כִּי סוֹף אָדָם [למות] וְכוּ (בְּרָכוֹת יז) אֲבָל אִם יִסְתַּכֵּל עַל הַסּוֹף שֶׁל הַסּוֹף אָז יֵשׁ לוֹ לִשְׂמֹחַ מְאד כִּי סוֹף כָּל סוֹף, דְּהַיְנוּ הַתַּכְלִית הוּא טוֹב מְאד וְהַנֵּה זֶהוּ רַק מִצַּד הַנִּשְׁמָה, שֶׁמִּצַּדָּהּ הַמָּוֶת טוֹב מְאד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה ט) : "וְהִנֵּה טוֹב מְאד" זֶה [מלאך המוות] וְכוּ כִּי הוּא טוֹב מְאד, שֶׁעַל יָדוֹ בָּאִין לְתַכְלִית הַטּוֹב אַךְ מִי שֶׁהוּא צַדִּיק, וְאַפְלוּ גּוּפוֹ נָקִי וְקָדוֹשׁ מְאד אֲזַי יָכוֹל לִשְׂמֹחַ גַּם עִם גּוּפוֹ אֲפִלּוּ אִם מִסְתַּכֵּל עַל הַסּוֹף מֵאַחַר שֶׁגַּם גּוּפוֹ טָהוֹר וְקָדוֹשׁ (תְּהִלִּים נ"ו) "בֵּאלקִים בָּטַחְתִּי מַה יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי" שֶׁהַבָּשָׂר, דְּהַיְנוּ הַגּוּף אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לוֹ שׁוּם הֶזֵּק וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ט"ז) : "אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח" שֶׁהַצַּדִּיק בָּטוּחַ, שֶׁגַּם לְהַגּוּף יִהְיֶה טוֹב מְאד וְעַל כֵּן יָכוֹל לִשְׂמֹחַ גַּם עִם גּוּפוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הַסּוֹף אֲבָל מִי שֶׁאֵין גּוּפוֹ קָדוֹשׁ כָּל כָּךְ בִּפְרָט גֵּר שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ גְּבוֹהָּ מְאד אַף עַל פִּי כֵן גּוּפוֹ נוֹצַר מִטִּפָּה טְמֵאָה וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לְשַׂנּוֹת זֹאת נִמְצָא שֶׁזֶּה הָאִישׁ שֶׁאֵין גּוּפוֹ קָדוֹשׁ כָּל כָּךְ, בִּפְרָט גֵּר אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִשְׂמֹחַ עִם גּוּפוֹ כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית וְזֶהוּ: "וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ עַל כָּל הַטּוֹבָה" שֶׁיִּתְרוֹ הָיָה שָׂמֵחַ עַל כָּל הַטּוֹבָה פֵּרוּשׁ, אֲפִלּוּ כְּשֶׁהִסְתַּכֵּל לְהַלְאָה מִן הַטּוֹבָה וְזֶהוּ: "עַל כָּל הַטּוֹבָה" לְמַעְלָה וּלְהַלְאָה עַל הַטּוֹבָה אַף עַל פִּי שֶׁהִסְתַּכֵּל עַל זֶה, הַיְנוּ לְהַלְאָה מִן הַטּוֹבָה, הַיְנוּ עַל הַסּוֹף אַף עַל פִּי כֵן הָיָה

שָׁמֵחַ מְאד כִּי מִצַּד הַנִּשְׁמָה אַף כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הַסּוֹף, הוּא טוֹב מְאד כַּנַ"ל אַךְ שֶׁנַּעֲשָׂה בְּשָׁרוֹ חִדּוּדִין חִדּוּדִין בְּשָׁרוֹ דַּיְקָא דְּהַיְנוּ הַגּוּף כִּי מֵאַחַר שֶׁהָיָה גֵּר לֹא הָיָה שִׂמְחָתוֹ בְּגוּפוֹ כְּשֶׁהִסְתַּכֵּל עַל הַסּוֹף כַּנַ"ל וְזֶהוּ: נַעֲשָׂה בְּשָׁרוֹ חִדּוּדִין חִדּוּדִין בְּשָׁרוֹ דַּיְקָא כַּנַ"ל

לה - לומדי תורה ראוי להם לידע עתידות

לוֹמְדֵי תוֹרָה רָאוּי לָהֶם לֵידַע עֲתִידוֹת וְזֶה שֶׁכָּתוּב: "קֶדֶם יָדַעְתִּי" (תְּהִלִּים קי"ט) שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ מִקֶּדֶם מַה שֶּׁיִּהְיֶה וּמֵהֵיכָן "מֵעֲדֹתֶיךָ" דְּהַיְנוּ מִן הַתּוֹרָה

לו - תכף שנעשה ספר מן התורות הגבוהות והנפלאות

תֵּכֶף שֶׁנַּעֲשֶׂה סֵפֶר מִן הַתּוֹרוֹת הַגְּבוֹהוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת מְאד מְאד מֵאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהֶם סֵפֶר, יֵשׁ עֲלֵיהֶם חִפּוּיִים וְהַסְתָּרוֹת שֶׁנֶּחְפֶּה וְנִסְתָּר אוֹתָם הַצַּח וְהַנִּפְלָא וְהַדַּפִּין שֶׁל כְּרִיכָה הֵם מְחַפִּים וְכוּ.

לז - עקר התכלית הוא רק לעבד ולילך בדרכי ה לשמו יתברך

"מְמְתִים יָדֶךָ ה מְמְתִים מֵחֶלֶד וְכוּ אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ" וְכוּ (תְּהִלִּים י"ז) הַכְּלָל שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא רַק לַעֲבד וְלֵילֵךְ בְּדַרְכֵי ה לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית וְזֶהוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאֲנַחְנוּ נַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵין רָאוּי לְאָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כַּוָּנָה אַחֶרֶת בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם לְמַלְאוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָמַר וְנַעֲשָׂה רְצוֹנוֹ כִּי יֵשׁ מִי שֶׁעוֹבֵד כָּל יָמָיו וְרוֹדֵף אַחַר תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְמַלְאוֹת בִּטְנוֹ וּכְרֵסוֹ בְּתַאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה ויש מִי שֶׁעוֹבֵד וּמִשְׁתַּדֵּל, כְּדֵי לִזְכּוֹת לָעוֹלָם הַבָּא וְגַם זֶהוּ נִקְרָא מִלּוּי בֶּטֶן שֶׁרוֹצֶה לְמַלְאוֹת בִּטְנוֹ וְתַאֲוָתוֹ עִם עוֹלָם הַבָּא וְזֶהוּ בְּחִינוֹת, "חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם" חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפוּנְךָ הַיְנוּ הֵן אוֹתָן שֶׁבּוֹחֲרִין חֶלְקָם בַּחַיִּים דְּהַיְנוּ לְמַלְאוֹת תַּאֲוָתָם בְּחַיִּים חִיּוּתָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהֵן אוֹתָן שֶׁבּוֹחֲרִין בְּרֹב טוּב הַצָּפוּן, דְּהַיְנוּ עוֹלָם הַבָּא וְזֶהוּ וּצְפוּנְךָ, שֶׁבּוֹחֲרִין בַּטּוֹב הַצָּפוּן, דְּהַיְנוּ עוֹלָם הַבָּא וּשְׁנֵיהֶם הֵם בְּחִינַת מִלּוּי בֶּטֶן כַּנַ"ל וְזֶהוּ חֶלְקָם בְּחַיִּים וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם שֶׁאֵלּוּ שְׁתֵּי הַכִּתּוֹת הֵן הַבּוֹחֲרִין בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהֵן הָעוֹבְדִין בִּשְׁבִיל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהֵם בְּחִינוֹת חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפוּנְךָ, כַּנַ"ל שְׁנֵיהֶם הֵם בִּבְחִינַת תְּמַלֵּא בִטְנָם שֶׁרוֹצִים לְמַלְאוֹת בִּטְנָם וְתַאֲוָתָם, זֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְזֶה בָּעוֹלָם הַבָּא רַק שֶׁזֶּה הַבּוֹחֵר בָּעוֹלָם הַבָּא הוּא חָכָם יוֹתֵר שֶׁבּוֹחֵר בְּעוֹלָם עוֹמֵד, הַקַּיָּם וְהַנִּצְחִי, וּמְמָאֵס עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא עוֹבֵר וְכָלֶה וְגַם בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי טוֹב יוֹתֵר הַרְבֵּה לַעֲבד ה אֲפִלּוּ אִם עוֹבֵד בִּשְׁבִיל עוֹלָם הַבָּא אַךְ אַף עַל פִּי כֵן גַּם זֶה נִקְרָא בְּחִינַת מִלּוּי בֶּטֶן כַּנַ"ל וְזֶהוּ:

יִשְׂבְּעוּ בָנִים שֶׁהַשְׂבִּיעָה שֶׁלָּהֶם הוּא בָּנִים כְּדֶרֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁכָּל עֲבוֹדָתָם הוּא כְּדֵי לְהַשְׁאִיר יְרֻשָּׁה לְבָנָיו וּבֶאֱמֶת מִי שֶׁאֵינוֹ אִישׁ קָדוֹשׁ וְרוֹדֵף אַחַר תַּאֲוֹוֹת וּמַנִּיחַ מָמוֹנוֹ לְבָנָיו הוּא כְּמוֹ מִי שֶׁמְּלַכְלֵךְ עַצְמוֹ בְּטִנּוּף וְלוֹקֵחַ טִנּוּף וּמְכַסֶּה עַל הַטִּנּוּף כִּי בֶּאֱמֶת מָמוֹן דִּקְדֻשָּׁה הוּא גָּבוֹהַּ מְאד וְיֵשׁ בּוֹ כַּמָּה בְּחִינוֹת גְּבוֹהוֹת וּקְדוֹשׁוֹת עֶלְיוֹנוֹת מְאד כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר אֲבָל הַמָּמוֹן שֶׁל תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה הוּא מוֹתָרוֹת שֶׁנִּשְׁאָר מִן הָאָדָם מוֹתָרוֹת, אַחַר שֶׁמִּלֵּא תַּאֲוָתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַמּוֹתָרוֹת אַחַר כָּל תַּאֲוֹתָיו הוּא הַמָּמוֹן שֶׁנִּשְׁאָר אַחֲרָיו גַּם הַבָּנִים שֶׁאֵינָם נוֹלָדִים בִּקְדֻשָּׁה, הֵם גַּם כֵּן מוֹתָרוֹת מַמָּשׁ כִּי הֵם בָּאִים מִמּוֹתָרוֹת וְסִרְחוֹן וַעֲכִירַת הַמֹּחַ שֶׁיּוֹצֵא לַחוּץ וּמִזֶּה נִתְהַוּוּ הַבָּנִים, בְּחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ג) טִפָּה סְרוּחָה, סִרְחוֹן מַמָּשׁ וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים הַבָּנִים עוֹלְלִים, לְשׁוֹן טִנּוּף כִּי "עוֹלֵל" פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (תְּהִלִּים ח) טִנּוּף וְלִכְלוּךְ, וְכַנַּ"ל וּמִי שֶׁמַּנִּיחַ בָּנִים כָּאֵלּוּ, הוּא גְּנַאי וּבְזָיוֹן כִּי הֵם בְּחִינוֹת מוֹתָרוֹת וְטִנּוּף עַל כֵּן הוּא רוֹצֶה לְכַסּוֹת אוֹתָם וּלְיַפּוֹת אוֹתָם עִם הַמָּמוֹן שֶׁהוּא גַּם כֵּן מוֹתָרוֹת גָּמוּר שֶׁנִּשְׁאָר אַחַר כָּל הַתַּאֲוֹוֹת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ הַיְרֻשָּׁה שֶׁמַּשְׁאִיר לָהֶם אַחַר מוֹתוֹ נִמְצָא שֶׁמְּכַסֶּה בְּטִנּוּף עַל טִנּוּף וְזֶהוּ: "יִשְׂבְּעוּ בָנִים" שֶׁהַשְׂבִּיעָה שֶׁלָּהֶם הוּא בָּנִים שֶׁבִּשְׁבִילָם הֵם מְבַלִּים אֶת יְמֵיהֶם וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם שֶׁמְּכַסִּים בְּמוֹתָרוֹת עַל הָעוֹלְלִים, שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינוֹת מוֹתָרוֹת כַּנַּ"ל הַיְנוּ הַיְרֻשָּׁה שֶׁמַּנִּיחִים לַבָּנִים, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מְבַלִּים יְמֵיהֶם כַּנַּ"ל אֲבָל אֲנִי אֵין בּוֹחֵר לְעַצְמִי מִשְּׁתֵּי הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל כִּי אִם לִזְכּוֹת לַחֲזוֹת בִּנְעַם ה וְזֶהוּ: "אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ", שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אָמַר שֶׁבָּחַר לוֹ רַק לִזְכּוֹת בִּצְדָקוּת שֶׁלּוֹ לַחֲזוֹת פְּנֵי ה וּלְהַכִּיר הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְגַם הַבָּנִים שֶׁהוּא חָפֵץ לְהַשְׁאִיר כַּוָּנָתוֹ רַק בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְהַשְׂלִים, כְּבָיְכוֹל, צֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ כִּי הַבָּנִים דִּקְדֻשָּׁה הֵם גְּבוֹהִים מְאד וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְבָמוֹת סג:). כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה, כְּאִלּוּ מְמַעֵט אֶת הַדְּמוּת כִּי כְּשֶׁבָּא וְנוֹלָד בֵּן בָּעוֹלָם, נוֹלָד וּבָא צֶלֶם אֱלֹקִים, כְּבָיְכוֹל וְנִשְׁלָם צֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ וְזֶהוּ: אֶשְׂבְּעָה דְּהַיְנוּ הַשְׂבִּיעָה שֶׁל בָּנִים, בְּחִינַת יִשְׂבְּעוּ בָנִים הוּא רַק: "בְּהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ" שֶׁעִקַּר שְׂבִיעָתוֹ שֶׁל בָּנִים הוּא רַק מַה שֶּׁהוּא מַקִּיץ וּמְעוֹרֵר בָּזֶה תְּמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת צֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ, כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "מְמִתִּים יָדֶךָ ה" וְכוּ כִּי יֵשׁ שֶׁהֵם מֻתִּים מִיתָה טֶבַעִית שֶׁהֵם נוֹלָדִים בְּלַחוּת שְׂרֹשִׁית וּשְׁאָר דְּבָרִים כָּאֵלּוּ שֶׁעַל יָדָם רָאוּי לָהֶם לְחָיוֹת מִסְפַּר שָׁנִים כָּאֵלּוּ וְהֵם מִתְקַיְּמִים וְחַיִּים כָּל אוֹתָן הַשָּׁנִים עַד שֶׁנִּפְסָק וְנִכְלֶה לַחוּתָם וְחִיּוּתָם, וְהֵם מֵתִים מֵחֶלֶד וְיֵשׁ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גּוֹזֵר עֲלֵיהֶם מִיתָה קֹדֶם זְמַנָּם בִּשְׁבִיל עָנְשׁ וְזֶהוּ: "מִמְּתִים יָדֶךָ ה" וְכוּ וְאֵלּוּ רָאוּי לָהֶם עוֹלָם הַבָּא, מֵאַחַר שֶׁמֵּתוּ קֹדֶם זְמַנָּם אֲבָל הַמֵּתִים מֵחֶלֶד הֵם בְּחִינַת בְּנֵי עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁאֵין לָהֶם עוֹלָם הַבָּא כִּי הֵם חַיִּים וְקַיָּמִים בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּלִי שׁוּם עָנְשׁ, עַד שֶׁמֵּתִים מֵחֶלֶד כַּנַּ"ל וְדָוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אָמַר שֶׁמִּשְּׁתֵּי הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ בְּנֵי

עוֹלָם הַזֶּה וּבְנֵי עוֹלָם הַבָּא וְזֶהוּ: "מִמְּתִים יָדְךָ ה", מִמְּתִים מֵחֶלֶד הַיְנוּ מִן הַמֵּתִים עַל יְדֵי ה, וְיֵשׁ לָהֶם עוֹלָם הַבָּא וּמִן הַמֵּתִים מֵחֶלֶד, דְּהַיְנוּ בְּנֵי עוֹלָם הַזֶּה וְזֶהוּ: "חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפוּנְךָ", הַיְנוּ שְׁתֵּי הַכְּתוֹת כַּנַּ"ל שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּחִינַת: "תְּמַלֵּא בִטְנָם" הַיְנוּ מִלּוּי בֶּטֶן בָּעוֹלָם הַזֶּה אוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם", כַּנַּ"ל וְגַם מִי שֶׁבּוֹחֵר בָּעוֹלָם הַבָּא, וְרוֹצֶה לְהַשְׁאִיר זְכוּתוֹ לְבָנָיו גַּם זֶה בְּחִינַת: "יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ" וְכוּ אֲבָל אֲנִי בּוֹחֵר לְעַצְמִי מִשְּׁתֵּי הַכְּתוֹת הַנַּ"ל "בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ", שֶׁעִם כָּל הַצַּדְקוּת שֶׁלִּי אֶזְכֶּה לַחֲזוֹת פְּנֵי ה אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ, כַּנַּ"ל וְעִם כָּל זֶה טוֹב מְאד אֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹבֵד בִּשְׁבִיל עוֹלָם הַבָּא וְגַם טוֹב לְהַשְׁאִיר זְכוּתוֹ לְבָנָיו, כַּמּוּבָא שֶׁאֵין לָאָדָם לְקַבֵּל כָּל שְׂכָרוֹ רַק יַשְׁאִיר מִזְּכוּתוֹ לְבָנָיו אַחֲרָיו רַק שֶׁהַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים, אוֹהֲבֵי ה בֶּאֱמֶת, כְּגוֹן דָּוִד וְכַיּוֹצֵא אֵין בּוֹחֲרִים בְּכָל זֶה כְּלָל וְאֵין רוֹצִים לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא וְלֹא לְהַשְׁאִיר זְכוּתָם וְצִדְקָתָם לִבְנֵיהֶם רַק לְמַלְאוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל

לח - לפעמים הגדול הולך ונוסע להקטן, ולפעמים להפך

לִפְעָמִים הַגָּדוֹל הוֹלֵךְ וְנוֹסֵעַ לְהַקָּטָן, וְלִפְעָמִים לְהֵפֶךְ דְּהַיְנוּ שֶׁלִּפְעָמִים הַצַּדִּיק נוֹסֵעַ עַל הַמְּדִינָה וּמֵאִיר לְהַתַּלְמִידִים וְלִפְעָמִים הַתַּלְמִידִים בָּאִים אֶצְלוֹ וְדַע, שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה הִיא גְּדוֹלָה דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהַגָּדוֹל נוֹסֵעַ לְהַקָּטָן, זאת הַבְּחִינָה הִיא גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר כִּי זֶה פָּשׁוּט שֶׁהַקָּטָן צָרִיךְ לָבוֹא לְהַגָּדוֹל כִּי הוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ אַךְ לִפְעָמִים אוֹרוֹ שֶׁל הַגָּדוֹל הוּא גָּדוֹל מְאד מְאד עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַקָּטָן לְקַבֵּל מִן הַגָּדוֹל בִּמְקוֹמוֹ מֵחֲמַת רִבּוּי הָאוֹר הַגָּדוֹל מְאד עַל כֵּן מֻכְרָח הַגָּדוֹל לְהוֹרִיד וּלְהַכְנִיעַ עַצְמוֹ אֵצֶל הַקָּטָן וְלֵילֵךְ אֲחָרָיו כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְמַעֵט וְיִתְגַּשֵּׁם הָאוֹר קְצָת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הַקָּטָן לְקַבְּלוֹ נִמְצָא כְּשֶׁהַגָּדוֹל צָרִיךְ לֵילֵךְ לְהַקָּטָן, זֶהוּ מִגְדָּל עִצָּם מַעֲלָתוֹ מְאד כַּנַּ"ל וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיָה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֲפִלּוּ לִפְנֵי גְּדוֹלִים הָיָה צָרִיךְ לְהַקְטִין עַצְמוֹ וּלְהַרְאוֹת הַכְנָעָה נֶגְדָּם (בַּמִּדְבָּר י"ב). "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאד מִכָּל הָאָדָם" וְכוּ הַיְנוּ אַף עַל פִּי שֶׁגַּם הֵם הָיוּ גְּדוֹלִים מְאד, כְּגוֹן יְהוֹשֻׁעַ וְאַהֲרן עִם כָּל זֶה הָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּמַעֲלָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאד עַד שֶׁהֻכְרַח לְהַקְטִין עַצְמוֹ וּלְהַכְנִיעַ עַצְמוֹ נֶגְדָּם, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל אוֹרוֹ כַּנַּ"ל (מְגִלָּה לא). בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדֻלָּתוֹ, שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ גְּדֻלּוּת בְּיוֹתֵר שָׁם צָרִיךְ עֲנָוָה וְקַטְנוּת, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל הָאוֹר כַּנַּ"ל וְהִנֵּה כְּשֶׁהַקָּטָן בָּא לִפְנֵי הַגָּדוֹל כְּדֵי לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ וַאֲזַי הַגָּדוֹל מֵאִיר בּוֹ וְעִקַּר הַדִּבּוּר לַעֲשׂוֹת מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת מֹחִין דְּגַדְלוּת דְּהַיְנוּ לְהָאִיר בְּהַקָּטָן, לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ שֶׁיִּתְגַּדֵּל מִקַּטְנוּתוֹ וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה גָּדוֹל דְּהַיְנוּ שֶׁיָּבוֹא לְמֹחִין דְּגַדְלוּת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַמְתָּקָה וְלִפְעָמִים מֵאִיר בּוֹ עַל יְדֵי הֶאָרַת פָּנִים וְנֶחָמוֹת שֶׁמֵּאִיר לוֹ

פָּנָיו בְּפָנִים שׁוֹחֲקוֹת, אַנְפִּין נְהִירִין וְלִפְעָמִים אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל עַל יְדֵי זֶה וְהוּא בִּבְחִינַת: אָעָא דְּלָא דְּלִיק, מְבַטְּשִׁין לֵהּ שֶׁצָּרִיךְ לְהָאִיר בּוֹ עַל יְדֵי יִסּוּרִין שֶׁצָּרִיךְ לְיַסְּרוֹ וּלְבַזּוֹתוֹ, כְּדֵי לְבַטֵּל אוֹתוֹ שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל וְדַע, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהַגָּדוֹל צָרִיךְ לְהוֹרִיד עַצְמוֹ וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ קְצָת מִגְּדֻלּוּתוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הַקָּטָן לְקַבֵּל אַף עַל פִּי כֵן אֵין נֶחֱשָׁב זֶה הַגֵּרָעוֹן וְהַהֶפְסֵד שֶׁל הַגָּדוֹל שֶׁצָּרִיךְ לְבַטֵּל אוֹרוֹ לְפִי שָׁעָה כְּנֶגֶד הַתִּקּוּן שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּהַקָּטָן, שֶׁהוּא מְתַקֵּנוֹ וּמַגְדִּילוֹ כִּי בְּטוּל וְקַטְנוּת הַגָּדוֹל הוּא רַק לְפִי שָׁעָה וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לְמַעֲלָתוֹ, וְהוּא מְתַקֵּן וּמַגְדִּיל אֶת הַקָּטָן לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ חִלּוּקִים בְּעִנְיַן קְטָנוּת וְהַכְנָעַת הַגָּדוֹל אֵצֶל הַקָּטָן כְּדֵי לְקַבֵּל אוֹרוֹ כַּנַּ"ל כִּי הַכֹּל לְפִי הָעִנְיָן. לִפְעָמִים הוּא בִּתְנוּעָה בְּעֶלְמָא וְלִפְעָמִים צָרִיךְ לֵילֵךְ וְלִנְסֹעַ אֵלָיו וְהַכֹּל לְפִי הָעִנְיָן כְּמוֹ נֵר שֶׁכְּבָה כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ קְצָת אוֹר, עֲדַיִן יְכוֹלִין לְהַדְלִיקוֹ רַק עַל יְדֵי מַה שֶּׁמְּקָרְבִין אוֹתוֹ קְצָת לְנֵר הַדּוֹלֵק דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹחֲזִין אוֹתוֹ לְמַטָּה אֵצֶל נֵר הַדּוֹלֵק כַּיָּדוּעַ בְּחוּשׁ וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן קְצָת אוֹר אֲבָל כְּשֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם אוֹר אֵין יְכוֹלִין לְהַדְלִיקוֹ מֵרָחוֹק כִּי אִם כְּשֶׁמְּקָרְבִין אוֹתוֹ מַמָּשׁ לְהָאוֹר אוֹ לְהַפֶּךְ וְכוּ

מא - לפעמים השם יתברך עושה מופתים

לִפְעָמִים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה מוֹפְתִים עַל יְדֵי בַּעֲלֵי הַפּוֹסְקִים בִּבְחִינַת (דִּבְרֵי הַיָּמִים א ט"ז) : "מִפָּתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ" שֶׁעַל יְדֵי מִשְׁפְּטֵי פִיהוּ, שֶׁפּוֹסֵק שֶׁיִּהְיֶה כָּךְ, נַעֲשֶׂה מוֹפֵת כִּי מֵחֲמַת שֶׁנִּתְקַבֵּל לְבַעַל פּוֹסֵק וּכְשֶׁפּוֹסֵק בְּאֹסּוּר וְהֶתֵּר וְכִיּוֹצֵא, מְקַבְּלִין דַּעְתּוֹ כְּמוֹ כֵן כְּשֶׁפּוֹסֵק בְּאֵיזֶה עִנְיָן, מְקַבְּלִין דַּעְתּוֹ, וְנַעֲשִׂין מוֹפְתִים עַל יָדוֹ וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמּוֹפְתִים שֶׁמְּסַפְּרִין מֵהַגְּאוֹנִים שֶׁהָיוּ בַּדּוֹרוֹת שֶׁלְּפָנֵינוּ

מב - כי אני יי רפאך

"כִּי אֲנִי יְיָ רֹפְאֶךָ" (שְׁמוֹת ט"ו) רָאשֵׁי תֵבוֹת: אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן [וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר בֵּאוּר עִנְיָן זֶה]

מג - על ידי חלישו"ת הלב נופלים פחדים עליו

עַל יְדֵי חֻלְשׁוּת הַלֵּב נוֹפְלִים פְּחָדִים עָלָיו כִּי הַגְּבוֹר אֵין לוֹ שׁוּם פַּחַד וְעִקַּר הַגְּבוּרָה הוּא בְּלֵב דְּהַיְנוּ מִי שֶׁלִּבּוֹ חָזָק, אֵינוֹ מִתְיָרֵא מִשּׁוּם דָּבָר וְרָץ לְתוֹךְ קִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה, וּמִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי חֹזֶק וְאֹמֶץ לִבּוֹ וְכֵן לְהֶפֶךְ, רַכֵּי לֵבָב הֵם מִתְפַּחֲדִים (דְּבָרִים כ) : "אִישׁ הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּבָב" פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: הַיָּרֵא וְכוּ כִּי עַל יְדֵי רַךְ לֵבָב עַל יְדֵי זֶה הוּא מִתְיָרֵא כַּנַּ"ל

מד - האמונה תולה בפה של אדם

הָאֱמוּנָה תּוֹלָה בְּפֶה שֶׁל אָדָם בִּבְחִינַת: "אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי" (תְּהִלִּים פ"ט) הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִין הָאֱמוּנָה בַּפֶּה, זֶהוּ בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה וְגַם עַל יְדֵי זֶה בָּאִים לֶאֱמוּנָה וּמֵחֲמַת זֶה צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאד מִדִּבּוּרִים שֶׁל כְּפִירָה וְאֶפִּיקוֹרְסוּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ אוֹמְרָם מִלִּבּוֹ הַיְנוּ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ מַאֲמִין וְאֵינוֹ כּוֹפֵר, חַס וְשָׁלוֹם רַק שֶׁהוּא חוֹזֵר וְאוֹמֵר דִּבְרֵי אֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁשָּׁמַע בְּשֵׁם אֲחֵרִים, שֶׁהֵם אֶפִּיקוֹרְסִים וְהוּא מִתְלוֹצֵץ מֵהֶם אַף עַל פִּי כֵן גַּם מִזֶּה צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאד כִּי הַדִּבּוּר הַזֶּה שֶׁל כְּפִירָה מַזִּיק לֶאֱמוּנָה גַּם, הוּא אִסּוּר גָּמוּר כִּי עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בָּרוּךְ הוּא, אָסוּר לוֹמַר דִּבְרֵי הֶלָצוֹת אֲפִלּוּ בְּדֶרֶךְ שְׂחוֹק וּכְבָר מְבאָר בִּסְפָרִים וּבִדְבָרֵינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת לְהַרְחִיק עַצְמוֹ מְאד מְאד לִבְלִי לְעַיֵּן כְּלָל בְּסִפְרֵי הַמַּחֲקָרִים הַפִּילוֹסוֹפְיָא וַאֲפִלּוּ מִסְּפָרִים שֶׁל חַקִירָה שֶׁחִבְּרוּ גְּדוֹלִים מֵאַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גַּם מֵהֶם צָרִיךְ לְהַרְחִיק מְאד כִּי הֵם מַזִּיקִים מְאד לֶאֱמוּנָה כִּי דַּי לָנוּ בֶּאֱמוּנָתֵנוּ שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים וְזֶה כְּלָל גָּדוֹל וְיסוֹד וְעִקַּר בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם לִהְיוֹת תָּם וְיָשָׁר וְכוּ לַעֲבד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת וַחֲקִירוֹת כְּלָל כְּלָל לא גַּם מֵחָכְמוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְהַרְחִיק מְאד כִּי כָל אֵלּוּ הַחָכְמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ לְהַנִּכְנָסִין וּמַתְחִילִין קְצָת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם אֵינָם חָכְמוֹת כְּלָל וְהֵם רַק דִּמְיוֹנוֹת וּשְׁטוּתִים וּבִלְבּוּלִים גְּדוֹלִים וְאֵלּוּ הַחָכְמוֹת מַפִּילִין מְאד אֶת הָאָדָם מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁחוֹשֵׁב וְחוֹקֵר וּמְדַקְדֵּק בְּיוֹתֵר, אִם הוּא יוֹצֵא כָּרָאוּי בַּמֶּה שֶׁעוֹשֶׂה כִּי בָּשָׂר וָדָם אִי אֶפְשָׁר לוֹ שֶׁיֵּצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא וְכוּ (עֲבוֹדָה זָרָה ג) וְלא נִתְּנָה תּוֹרָה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת (קִדּוּשִׁין נד) וְעַל אֵלּוּ הַמְדַקְדְּקִים וּמַחְמִירִים בְּחֻמְרוֹת יְתֵרוֹת עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא י"ח) : "וְחַי בָּהֶם", וְלא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם, (יוֹמָא פה:) כִּי אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת כְּלָל וְתָמִיד הֵם בְּמָרָה שְׁחוֹרָה מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁאֵינָם יוֹצְאִים יְדֵי חוֹבָתָם בְּהַמִּצְוֹות שֶׁעוֹשִׂין וְאֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת מִשּׁוּם מִצְוָה מֵחֲמַת הַדִּקְדּוּקִים וְהַמָּרָה שְׁחוֹרוֹת שֶׁלָּהֶם [וְהוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ מַחְמִיר שׁוּם חֻמְרָא כְּלָל] וּבֶאֱמֶת, אַחַר כָּל הַחָכְמוֹת, אֲפִלּוּ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ חָכְמוֹת בֶּאֱמֶת אַחַר כָּל הַחָכְמוֹת צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַחָכְמוֹת וְלַעֲבד אֶת ה בִּתְמִימוּת בִּפְשִׁיטוּת גָּמוּר בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת וְזֶה הִיא הַחָכְמָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבְּכָל הַחָכְמוֹת, לִבְלִי לִהְיוֹת חָכָם כְּלָל כִּי בֶּאֱמֶת אֵין חָכָם בָּעוֹלָם כְּלָל וְאֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ (משלי כ"א סַנְהֶדְרִין קו: זֹהַר תֵּצֵא דַף רפא:)

מה - בענין בני אדם שרוצים לנסע לצדיק האמת

בְּעִנְיַן בְּנֵי אָדָם שֶׁרוֹצִים וּמְכִינִים עַצְמָן כַּמָּה פְּעָמִים לִנְסֹעַ לְצַדִּיק הָאֱמֶת וְאַחַר כָּךְ יֵשׁ לָהֶם מְנִיעוֹת, וְנִמְנָעִים דַּע, כִּי שַׁבָּת הִיא נְקֵבָה הַפְּנִימִית וּמְמֻנָּה יוֹנְקִים כָּל הַשִּׁשָּׁה יָמִים

שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעִגּוּלִים סְבִיב הַנְּקֻדָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (וַיַּקְהֵל דַּף רד וְכַמּוּבָא) וְהַקְּלִפּוֹת מוֹלִיכִין אֶת הָרְשָׁעִים סְבִיב הַנְּקֻדָּה, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים י"ב) : "סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן" וְאֵינָם מַנִּיחִים אוֹתָם לְהִתְקָרֵב לִפְנִים אֶל הַנְּקֻדָּה הַפְּנִימִית וְכָל זְמַן שֶׁהֵם עֲדַיִן בְּתוֹךְ הָעִגּוּלִים עֲדַיִן יֵשׁ לָהֶם תִּקְוָה לְהִתְקָרֵב אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָצָא מִן הָעִגּוּלִים לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְהִתְקָרֵב אֶל הַנְּקֻדָּה הַפְּנִימִית אֲבָל מִי שֶׁכְּבָר יָצָא לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, מִן הָעִגּוּלִים כְּגוֹן מְשֻׁמָּדִים אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְקָרֵב כְּלָל וְהַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה פְּנִימִית שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹנְקִים הַכֹּל כַּמּוּבָא

מו - מסירת נפש יש לכל אחד ואחד מישראל בכל יום ובכל שעה

מְסִירַת נֶפֶשׁ יֵשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה כְּגוֹן שֶׁנּוֹתֵן מָמוֹנוֹ לִצְדָקָה וְהַמָּמוֹן הוּא הַנֶּפֶשׁ "כִּי אֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ" (דְּבָרִים כ"ד) דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ בִּיגִיעוֹת וְסַכָּנוֹת קֹדֶם שֶׁמַּרְוִיחַ הַמָּמוֹן וְאַחַר כָּךְ נוֹטֵל הַמָּמוֹן וְנוֹתְנוֹ בִּשְׂבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ וְכֵן בִּתְפִלָּה אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ הַנֶּעְלָם (חַיֵּי שָׂרָה דַּף קכד:), שֶׁהִיא בְּחִינַת, "כִּי עָלֶיךָ הרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם" וְכוּ הַיְנוּ מְסִירַת נֶפֶשׁ כִּי צָרִיךְ יְגִיעָה גְּדוֹלָה וּמִלְחָמָה גְּדוֹלָה עִם הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְתַחְבּוּלוֹת לָנוּס וְלִבְרֹחַ מֵהֶם וְעַל זֶה נֶאֱמַר: כִּי עָלֶיךָ הרַגְנוּ וְכוּ, כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ הַנֶּעְלָם שֶׁהוּא מְסִירַת נֶפֶשׁ וְכֵן כַּיּוֹצֵא בָּזֶה וְדַע, שֶׁהַמְּנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ כְּגוֹן לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְכַיּוֹצֵא וּלְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִדְמֶה לוֹ שֶׁהַמְּנִיעוֹת שֶׁלּוֹ גְּדוֹלִים יוֹתֵר מִשֶּׁל חֲבֵרוֹ וְקָשֶׁה לַעֲמֹד בָּהֶם דַּע שֶׁלְּכָל אֶחָד אֵין לוֹ מְנִיעוֹת רַק כְּפִי כֹּחוֹ כְּפִי מַה שֶּׁיָּכוֹל לְשֵׂאת וְלַעֲמֹד בָּהֶם אִם יִרְצֶה וּבֶאֱמֶת אֵין שׁוּם מְנִיעָה כִּי גַּם בְּהַמְּנִיעָה בְּעַצְמָהּ מְלֻבָּשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכַמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר [בְּלִקּוּטֵי א סִימָן קטו] וְהַמְּנִיעָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבְּכָל הַמְּנִיעוֹת הִיא מְנִיעַת הַמֹּחַ דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמֹּחוֹ וְלִבּוֹ חֲלוּקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹ מֵהַצַּדִּיק כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּשַׂבֵּר הַמְּנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּבָא לְשָׁם עִם כָּל זֶה כְּשֶׁמֹּחוֹ חָלוּק וְקָשֶׁה לוֹ קֻשְׁיוֹת עַל הַצַּדִּיק וְיֵשׁ לוֹ עַקְמוּמְיוּת בְּלִבּוֹ עַל הַצַּדִּיק זאת הַמְּנִיעָה מוֹנַעַ אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכָּל הַמְּנִיעוֹת וְכֵן בִּתְפִלָּה שֶׁבִּתְחִלָּה יֵשׁ לוֹ כַּמָּה מְנִיעוֹת עַל הַתְּפִלָּה וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם וּבָא לְהִתְפַּלֵּל כְּשֶׁלִּבּוֹ עָקֹם וּפְתַלְתֹּל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, זאת הַמְּנִיעָה גְּדוֹלָה מִכֻּלָּם כַּנַּ"ל הַיְנוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים ל"ח) : "לִבִּי סְחַרְחַר" תַּרְגּוּם סָבִיב סְחוֹר סְחוֹר דְּהַיְנוּ שֶׁלִּבּוֹ מְסֻבָּב וּמְקֻלְקָל וּמְעֻקָּם בְּעַקְמוּמְיוּת וְקֻשְׁיוֹת וּכְפִירוֹת עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת (שְׁמוֹת א) : "וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה" וְכוּ וְאִיתָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן יג דַּף כח.) בְּקֻשְׁיָא וְכוּ הַיְנוּ הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ שֶׁהֵם הַמְּנִיעָה הַגְּדוֹלָה מִכֻּלָּם וַאֲזַי צָרִיךְ לִצְעֹק לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם בְּקוֹל חָזָק מֵעִמְקֵי הַלֵּב וַאֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ

וּפוֹנֶה לְצַעֲקָתוֹ וְיָכוֹל לְהִיוֹת שֶׁמִּזֶּה בְּעַצְמוֹ יִפֹּל וְיִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי כָּל הַקַּשְׁיוֹת וְהַמְנִיעוֹת הַנַּ"ל וְעַל כָּל פָּנִים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ, שֶׁזֶּה יְשׁוּעָתוֹ קָשְׁיָא רָאשֵׁי תֵּבוֹת: "שְׁמַע יְיָ קוֹלִי אֶקְרָא" (תְּהִלִּים כ"ז) שֶׁצָּרִיךְ רַק לִקְרוֹת לָה, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו הַקַּשְׁיָא וְהַכְּפִירָה כַּנַּ"ל וּמֵעַיִן זֶה מַה שֶּׁמְּסַפְּרִים בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה מָשָׁל, שֶׁמֶּלֶךְ אֶחָד הִנִּיחַ אוֹצָר גָּדוֹל בְּמָקוֹם אֶחָד וְסִבֵּב בַּאֲחִיזַת עֵינַיִם כַּמָּה וְכַמָּה חוֹמוֹת סְבִיב הָאוֹצָר וּכְשֶׁבָּאוּ בְּנֵי אָדָם לְאֵלּוּ הַחוֹמוֹת, נִדְמֶה לָהֶם שֶׁהֵם חוֹמוֹת מַמָּשׁ וְקָשֶׁה לְשַׁבְּרָם וּקְצָתָם חָזְרוּ תֵּכֶף וּקְצָתָם שִׁבְּרוּ חוֹמָה אַחַת וּבָאוּ אֶל הַשְּׁנִיָּה וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁבְּרָהּ וּקְצָתָם שִׁבְּרוּ יוֹתֵר וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁבֹּר הַנִּשְׁאָרִים עַד שֶׁבָּא הַבֵּן מֶלֶךְ אָמַר: אֲנִי יוֹדֵעַ, שֶׁכָּל הַחוֹמוֹת הֵם רַק בַּאֲחִיזַת עֵינַיִם וּבֶאֱמֶת אֵין שׁוּם חוֹמָה כְּלָל וְהָלַךְ לְבָטַח עַד שֶׁעָבַר עַל כֻּלָּם וּמִזֶּה יָבִין הַמַּשְׂכִּיל הַנִּמְשָׁל מֵאֵלָיו עַל כָּל הַמְנִיעוֹת וְהַהֶסָּתוֹת וּפִתְוֵיִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹמוֹת, שֶׁיֵּשׁ עַל אוֹצָר שֶׁל יִרְאַת שָׁמַיִם שֶׁבֶּאֱמֶת אֵינָם כְּלוּם וְהָעִקָּר לֵב חָזָק וְאַמִּיץ וְאָז אֵין לוֹ שׁוּם מְנִיעָה וּבִפְרָט הַמְנִיעוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת, כְּגוֹן מֵחֲמַת מָמוֹן אוֹ שֶׁמּוֹנֵעַ אוֹתוֹ אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וְחוֹתְנוֹ אוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְכוּ, וְכֵיוֹצֵא הֵם כֻּלָּם בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים לְמִי שֶׁלִּבּוֹ חָזָק וְאַמִּיץ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְגַם אֲפִלּוּ גְּבוּרָה שֶׁל הַגִּבּוֹרִים, הוּא רַק מֵחֹזֶק וְאֹמֶץ הַלֵּב שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב חָזָק בְּיוֹתֵר לָרוּץ בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים [עי לקו"א סי רמ"ט ולעיל בסי מ"ג]

מז - סכנה גדולה לומר תורה

סַכָּנָה גְּדוֹלָה לוֹמַר תּוֹרָה וְצָרִיךְ לָזֶה יְגִיעָה גְּדוֹלָה וְאֶמְנוּת יְתֵרָה שֶׁיּוּכַל לִשְׁקֹל בְּפֶלֶס דְּבָרָיו בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִשְׁמַע כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִין כִּי אִם מַה שֶּׁצָּרִיךְ לוֹ, לֹא יוֹתֵר וְאַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל שׁוֹמְעִין כָּל הַתּוֹרָה שֶׁאוֹמֵר עִם כָּל זֶה לֹא יִשְׁמַע כָּל אֶחָד רַק מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְבַד וְכַמּוּבָא עַל פָּסוּק "וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ" : וַהֲלֹא כָּל הָעוֹלָם שָׁמְעוּ, אֶלָּא יִתְרוֹ שָׁמַע וְכוּ (זֹהַר יִתְרוֹ דַּף סח) כִּי רַק שְׁמִיעַת יִתְרוֹ נֶחֱשָׁב לִשְׁמִיעָה, שֶׁנִּכְנַס בְּאָזְנָיו וּשְׁמִיעַת כָּל הָעוֹלָם אֵינוֹ נֶחֱשָׁב שְׁמִיעָה כְּלָל וּמִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר תּוֹרָה בִּבְחִינָה זוֹ, אָסוּר לוֹ לוֹמַר תּוֹרָה כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּשֶׁבָּא אֶל הַצַּדִּיק לִשְׁמֹעַ תּוֹרָה בָּא עִמּוֹ גַּם הָרַע שֶׁלּוֹ דְּהַיְנוּ הַקְּלִפּוֹת הַנִּבְרָאִים עַל יְדֵי עֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְהֵם הַדּוֹחֲקִים אֶת הָעוֹלָם וְעוֹשִׂים בַּלְבּוּל וְדַחַק גָּדוֹל בִּשְׁעַת אֲמִירַת הַתּוֹרָה כִּי הָרַע הַנַּ"ל שֶׁל כָּל אֶחָד רוֹצֶה לְבַלְבֵּל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו) : הַאי דָּחְקָא דְּכֻלָּה מִנַּיְהוּ הַיְנוּ מֵהָרַע שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל וְאֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת רוֹצִים גַּם כֵּן לִינק מִן הַתּוֹרָה וְיִנְיָקְתָם הוּא רַק מֵהַמּוֹתָרוֹת דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאֶחָד שׁוֹמֵעַ יוֹתֵר וּלְמַעְלָה מִמַּחוֹ וַהֲבָנָתוֹ זֶה בְּחִינַת מוֹתָרוֹת, וּמִשָּׁם יְנִיקָתָם וְזֶה בְּחִינַת רָזֵי תּוֹרָה שֶׁנִּמְסָר לַחִיצוֹנִים כִּי יְנִיקָתָם רַק מִבְּחִינַת רָזֵי תּוֹרָה דְּהַיְנוּ מִמַּה שֶּׁהוּא לְמַעְלָה

מִמֹּחַ הָאָדָם, כָּל אֶחָד לְפִי הֶבְנָתוֹ עַל כֵּן צָרִיךְ הֶחָכָם הָאוֹמֵר תּוֹרָה, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנוּת הַנַּ"ל שֶׁלֹּא יִשְׁמַע שׁוּם אֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִין מַה שֶּׁאֵינוֹ לְפִי מֹחוֹ וַהֲבָנָתוֹ שֶׁאֵינוֹ שַׁיָּךְ לוֹ כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁלֹּא לִתֵּן לָהֶם יְנִיקָה, חַס וְשָׁלוֹם וְדַע, שֶׁיֵּשׁ קְלִפָּה דַּקָּה, שֶׁסְּמוּכָה לְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֹּאת הַקְּלִפָּה הַדַּקָּה יְכוֹלָה לִינק אֲפִלּוּ מִגּוּף הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ אֲפִלּוּ אִם אֵין בָּהּ מוֹתָרוֹת וְהַתִּקּוּן לָזֶה כְּשֶׁמְּדַבְּרִים מִישׁוּעַת יִשְׂרָאֵל שֶׁאָז בּוֹרַחַת אוֹתוֹ הַקְּלִפָּה הַדַּקָּה וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (זְבָחִים קטז), שֶׁיִּתְּרוּ בָּא וְהִלַּל לוֹ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה כִּי יִתְּרוֹ הוּא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה הַדַּקָּה שֶׁבּוֹרַחַת כְּשֶׁשּׁוֹמַעַת יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת יֵשׁ לוֹ אֵימָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁאוֹמֵר תּוֹרָה יוֹתֵר מֵאֵימַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים.

מח - כשאדם נכנס בעבודת השם, אזי מראין לו התרחקות

כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם אֲזַי הַדֶּרֶךְ שֶׁמַּרְאִין לוֹ הִתְרַחֲקוּת וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁמַּרְחִיקִין אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה וְאֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ כְּלָל לִכְנֹס לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וּבֶאֱמֶת כָּל הַהִתְרַחֲקוּת הוּא רַק כֻּלּוֹ הִתְקָרְבוּת וְצָרִיךְ הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל מְאד מְאד לְבַלִּי לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁעוֹבְרִים כַּמָּה יָמִים וְשָׁנִים שֶׁהוּא מִתְיַגֵּעַ בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת בִּשְׁבִיל עֲבוֹדוֹת הַשֵּׁם וַעֲדַיִן הוּא רָחוֹק מְאד, וְלֹא הִתְחִיל כְּלָל לִכְנֹס לְשַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה כִּי רוֹאֶה עַצְמוֹ שֶׁהוּא מָלֵא עֲדַיִן עֲבֵיוּת וְגַשְׁמִיּוּת וְהִרְהוּרִים וּבִלְבּוּלִים גְּדוֹלִים וְכָל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבְּקְדֻשָּׁה אֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ אֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִסְתַּכֵּל עָלָיו כְּלָל וְאֵין רוֹצֶה כְּלָל בַּעֲבוֹדָתוֹ מֵחֲמַת שֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁהוּא צוֹעֵק בְּכָל פַּעַם וּמִתְחַנֵּן וּמִתְנַפֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעְזְרֵהוּ בַּעֲבוֹדָתוֹ וְאַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן הוּא רָחוֹק מְאד מְאד עַל כֵּן נִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ אֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִסְתַּכֵּל עָלָיו כְּלָל וְאֵין פּוֹנֶה אֵלָיו כְּלָל כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ אֵין רוֹצֶה בּוֹ כְּלָל הֵן עַל כָּל אֵלֶּה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה צָרִיךְ הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל לְחַזֵּק עַצְמוֹ מְאד מְאד, וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל זֶה כְּלָל כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַהִתְרַחֲקוּת הוּא רַק כֻּלּוֹ הִתְקָרְבוּת כַּנַּ"ל וְכָל הַנַּ"ל עָבַר עַל כָּל הַצַּדִּיקִים, כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ מִפִּיהֶם בְּפֵרוּשׁ שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵין מִסְתַּכֵּל וּפוֹנֶה אֲלֵיהֶם כְּלָל מֵחֲמַת שֶׁרָאוּ שֶׁזֶּה זְמַן רַב שֶׁהֵם מְבַקְּשִׁים וְיוֹגְעִים וְעוֹשִׂים וְעוֹבְדִים עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַעֲדַיִן הֵם רְחוֹקִים מְאד מְאד וְאִלּוּ לֹא הָיוּ מְחַזְּקִים עַצְמָן מְאד לְבַלִּי לְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה הָיוּ נִשְׁאָרִים בִּמְקוֹמָם הָרִאשׁוֹן וְלֹא הָיוּ זוֹכִים לְמַה שֶּׁזָּכוּ וְהַכְּלָל אָהוּבִי אְחִי חֲזַק וֶאֱמַץ מְאד וֶאֱחֹז עַצְמְךָ בְּכָל הַכֹּחוֹת לִשְׂאֹר קַיָּם בַּעֲבוֹדָתֶךָ וְאַל תְּחוּשׁ וְאַל תִּסְתַּכֵּל כְּלָל עַל כָּל הַנַּ"ל אוֹ כַּיּוֹצֵא בָּזֶה וְאִם אַתָּה רָחוֹק מְאד מְאד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְנִדְמֶה לְךָ, שֶׁאַתָּה פּוֹגֵם בְּכָל שָׁעָה מַמָּשׁ נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ עִם כָּל זֶה כְּנֶגֶד זֶה תֵּדַע שֶׁאִישׁ כָּזֶה שֶׁהוּא מְגֻשָּׁם כָּל כָּךְ כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁהוּא מְנַתֵּק עַצְמוֹ מֵעַט מְעַט מִן גַּשְׁמִיּוּתוֹ וּפוֹנֶה לְהַשֵּׁם

יִתְבָּרַךְ הִיא גְּדוֹלָה וְיקָרָה מְאד מְאד וַאֲפִלּוּ נְקֻדָּה קְטַנָּה מְאד, שֶׁהוּא נֶעְתָּק מִגַּשְׁמִיּוּתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ הוּא רַק בָּזֶה כַּמָּה וְכַמָּה אֲלָפִים פַּרְסָאוֹת בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים כַּאֲשֶׁר תָּבִין הֵיטֵב מִן הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלָיו מְאד הָעֲצָבוּת וְכוּ, כַּמּוּבָא אֶצְלֵנוּ [בשיחות שבסוף הספר סיפורי מעשיות] וְעַל זֶה יִשְׂמַח מְאד וְיחַזֵּק עַצְמוֹ בְּשִׂמְחָה תָּמִיד כִּי עֲצָבוּת מַזִּיק מְאד מְאד וְדַע, שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לִכָּנֵס בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ אָזַי תֵּכֶף הִיא עֲבֵרָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲצָבוּת, חַס וְשָׁלוֹם כִּי עֲצָבוּת הִיא סִטְרָא אָחֳרָא (זהר נח דף עא) וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׂוֹנֵא אוֹתָהּ וְצָרִיךְ לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם לְבַלִּי לְהָנִיחַ אֶת מְקוֹמוֹ דְּהַיְנוּ מְעַט מִקְצָת עֲבוֹדָתוֹ שֶׁהִתְחִיל אַף אִם יַעֲבר עָלָיו מָה וּזְכר דָּבָר זֶה הֵיטֵב כִּי תִּצְטָרֵךְ לָזֶה מְאד, כְּשֶׁתַּתְחִיל קְצָת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם כִּי צָרִיךְ עַקְשָׁנוּת גָּדוֹל מְאד מְאד לִהְיוֹת חָזָק וְאַמִּיץ לֶאֱחֹז עַצְמוֹ לַעֲמד עַל עָמְדוֹ אַף אִם מַפִּילִין אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָל פַּעַם כִּי לִפְעָמִים יֵשׁ שֶׁמַּפִּילִין אֶחָד מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, כַּיָּדוּעַ אַף עַל פִּי כֵן עָלָיו לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלּוֹ לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁיּוּכַל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְאַל יָנִיחַ עַצְמוֹ לִפֹּל לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם כִּי כָל אֵלּוּ הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה צְרִיכִים בְּהֶכְרֵחַ לַעֲבר בָּהֶם, קֹדֶם שֶׁנִּכְנָסִין בְּשַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה וְגַם הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים עָבְרוּ בְּכָל זֶה וְדַע, שֶׁיֵּשׁ אֶחָד שֶׁכְּבָר הוּא אֵצֶל הַפֶּתַח שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וְהוּא חוֹזֵר לַאֲחוֹרָיו מֵחֲמַת הַבִּלְבּוּלִים הַנַּ"ל אוֹ שֶׁאָזַי כְּשֶׁהוּא סָמוּךְ אֵצֶל הַפֶּתַח אָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַבַּעַל דָּבָר מְאד מְאד, רַחֲמָנָא לִצְלָן בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאד מְאד, רַחֲמָנָא לִצְלָן וְאֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ לִכָּנֵס לְתוֹךְ הַפֶּתַח וּמַחֲמַת זֶה הוּא חוֹזֵר לְאָחוֹר, חַס וְשָׁלוֹם כִּי כֵן דֶּרֶךְ הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהָאָדָם סָמוּךְ סָמוּךְ מַמָּשׁ לְשַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה, וְכִמְעַט שֶׁיִּכְנס אָזַי הוּא מִתְפַּשֵּׁט עָלָיו בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל מְאד מְאד, רַחֲמָנָא לִצְלָן וְשָׁמַעְנוּ מִצַּדִּיק אֲמִתִּי שֶׁאָמַר שֶׁאִלּוּ הָיָה אוֹמֵר לוֹ אֶחָד, יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה בְּעֵת שֶׁעוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בְּתִחְלָּתוֹ. אָחִי, חֲזַק וֶאֱחֹז עַצְמְךָ הֱיֵיתִי רָץ וּמְזֻדָּרז מְאד בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי גַּם עָלָיו עָבַר כָּל הַנַּ"ל וְלֹא הָיָה שׁוֹמֵעַ שׁוּם הִתְחַזְּקוּת מִשּׁוּם אָדָם עַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לִכָּנס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִזְכּר זֹאת הֵיטֵב וְחַזֵּק עַצְמְךָ מְאד וַעֲשֵׂה מַה שֶּׁתּוּכַל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים תִּכָּנס לַבָּטַח בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְתוֹךְ שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְרוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתְךָ מְאד וְדַע, שֶׁכָּל הַתְּנוּעוֹת וְהַהַעְתָּקוֹת שֶׁאַתָּה נִתָּק וְנֶעְתָּק בְּכָל פַּעַם אֵיזֶה מְעַט מִן גַּשְׁמִיּוּת לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כֻּלָּם מִתְקַבְּצִים וּמִתְחַבְּרִים וּמִתְקַשְּׁרִים וּבָאִים לְעֶזְרָתְךָ בְּעֵת הַצָּרֶךְ דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה דִּחַק וְעֵת צָרָה, חַס וְשָׁלוֹם וְדַע, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲבר עַל גֶּשֶׁר צַר מְאד מְאד וְהַכְּלָל וְהָעִקָּר שֶׁלֹּא יִתְפַּחֵד כְּלָל וְדַע, שֶׁיֵּשׁ אֵילָן, שֶׁגְּדֵלִים עָלָיו עָלִים שֶׁכָּל עָלֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת גָּדֵל מֵאָה שָׁנִים וְהוּא נִמְצָא בַּפַּרְדֵּסִים שֶׁל הַשָּׂרִים וְקוֹרִין אוֹתוֹ בִּלְשׁוֹנָם מֵאָה שָׁנִים וּמִסְתָּמָא כְּשֶׁגָּדֵל מֵאָה שָׁנִים, בְּוַדַּאי עוֹבֵר

עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר וְאַחַר כָּךְ בְּסוֹף הַמַּאֲה שָׁנִים הוּא יוֹרֶה בְּקוֹל גָּדוֹל כְּמוֹ קְנֵי שְׂרָפָה, שֶׁקּוֹרִין אוֹרְמַאטְיֶיץ [תותח] וְהֶבֶל הַנִּמְשָׁל הֵיטֵב. וְרָאוּי לֵילֵךְ עִם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּמַּאֲמָר אֲזַמְּרָה לֵאלקַי בְּעוֹדִי [בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן רפ"ב] דְּהַיְנוּ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה זְכוּת וְאֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה וּבָזֶה הַמְּעַט טוֹב שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ, יִשְׂמַח וְיַחֲזֵק עַצְמוֹ וְאַל יַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ, אַף אִם נָפַל לְמַה שֶּׁנָּפַל, רַחֲמָנָא לִצְלָן אַף עַל פִּי כֵן יְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּמַעַט דְּמַעַט טוֹב שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן עַד אֲשֶׁר יִזְכֶּה לְשׁוּב עַל יְדֵי זֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכָל הַזְּדוֹנוֹת יִהְיוּ נַעֲשִׂין זְכֻיּוֹת (עַיֵּן יוֹמָא פו:) וּמֶה עֲשָׂה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, עַל הַיָּם כְּשֶׁהֶסִיתוֹ הַבַּעַל דָּבָר וְכוּ וּמִזֶּה תָּבִין, עַד הֵיכָן אַתָּה צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וְלִבְלִי לְיָאֵשׁ עַצְמְךָ, חַס וְשָׁלוֹם אַף אִם יִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה וְהָעִקָּר לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וִישַׂמַּח עַצְמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי מִלֵּי דִּשְׁטוּתָא לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כְּשׁוֹטֶה וְלַעֲשׂוֹת עָנְיְנֵי שְׁטוּת וּצְחוֹק אוֹ קְפִיצוֹת וְרִקּוּדִים כִּדֵי לָבוֹא לְשִׂמְחָה שֶׁהוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאד

מט - לפי גדלות השם יתברך ועצם רוממותו יתברך

לְפִי גְּדֻלּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעֶצֶם רוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְנוּעָה קַלָּה בָּעוֹלָמָא וּבְהִסְתַּכְּלוּת בָּעוֹלָמָא, שֶׁאֵינוֹ כָּרָאוּי לְפִי כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הָיָה רָאוּי לָבוֹא עַל הָאָדָם מַה שֶּׁרָאוּי, חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְכָל הָעוֹלָם מָלֵא רַחֲמָנוּת, וְהוּא רוֹצֶה מְאד בְּהָעוֹלָם עַל כֵּן צָרִיךְ לְחַזֵּק עַצְמוֹ מְאד בַּעֲבוֹדָתוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל אַף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא וְיִסְמךְ עַל רַחֲמָיו הַמְרֻבִּים מְאד בְּלִי שִׁעוּר כִּי בְּוַדַּאי לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ אַף אִם עָבַר מַה שֶּׁעָבַר וּלְהַבָּא לֹא יַעֲשֶׂה עוֹד וְיִהְיֶה שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה עַל כָּל פָּנִים הֵן בְּמַחֲשָׁבָה וְהֵן בְּמַעֲשֶׂה כִּי גַּם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁל אֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ הִיא גַם כֵּן עֲשִׂיָּה כִּי גַּם בָּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה יֵשׁ מַחֲשָׁבָה וְצָרִיךְ לִהְיוֹת שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה בְּמַעֲשֶׂה וּבְמַחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל וּמָה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ מְמֵילָא, אַל יָחוּשׁ וְאַל יִסְתַּכֵּל עַל זֶה כְּלָל וְדַע, שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה הִיא כְּשֶׁאָדָם עוֹבֵר בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת מַמָּשׁ שֶׁהָיָה מְקֻדָּם הַתְּשׁוּבָה כָּל אֶחָד לְפִי מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו בַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים וּכְשֶׁעוֹבֵר בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת וְהָעִנְיָנִים שֶׁהָיָה מִתְחִלָּה מַמָּשׁ וְעַכְשָׁו פּוֹנֶה עֹרֶף מֵהֶם, וְכוֹפֶה יִצְרוֹ לִבְלִי לַעֲשׂוֹת עוֹד מַה שֶּׁעָשָׂה זֶהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה, וְרַק זֶה נִקְרָא תְּשׁוּבָה. וְהוּא מַעֲלָה גְּדוֹלָה, כְּשֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן יֵצֶר הָרַע לְהָאָדָם כִּי אִי יָכוֹל לַעֲבד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עִם הַיֵּצֶר הָרַע דַּיְקָא דְּהַיְנוּ לִקַּח כָּל הַהִתְלַהֲבוּת וְהַחֲמִימוּת וּלְהַכְנִיסוֹ בְּתוֹךְ עֲבוֹדַת הַשֵּׁם דְּהַיְנוּ לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן בַּחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב וְכַיּוֹצֵא וְאִם אֵין יֵצֶר הָרַע לְהָאָדָם, אֵין עֲבוֹדָתוֹ שְׁלֵמָה כְּלָל וְהָעִקָּר לַעֲצר וּלְעַכֵּב הַחֲמִימוּת בְּעֵת הַתַּאֲוֹוֹת וּלְהַנִּיחוֹ בְּעֵת הַתְּפִלָּה וְהֶעָבוֹדָה שָׁם יַנִּיחַ חֲמִימוּתוֹ וְהִתְלַהֲבוּתוֹ לְתוֹךְ הָעֲבוֹדָה כַּנַּ"ל וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ אִישׁ כָּשֵׁר, נִזְדַּמֵּן לוֹ לִפְעָמִים, שֶׁמִּתְפַּלֵּל

בְּהִתְלַהֲבוּת וְזֶה בָּא גַּם כֵּן מֵחֲמִימוּת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַק שֶׁהוּא אֵינוֹ מְקַבֵּל עַל זֶה שָׂכָר אֲבָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְנַהֵג בְּכַשְׁרוּת הוּא מַעֲלָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן יֵצֶר הָרָע כַּנַּ"ל

נ - המחשבה ביד האדם להטותה כרצונו

הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ כִּרְצוֹנוֹ לְמָקוֹם שֶׁהוּא רוֹצֶה. וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת בְּיַחַד כְּלָל. וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים מַחֲשַׁבְתּוֹ פּוֹרַחַת וּמְשׁוֹטֶטֶת בִּדְבָרִים אֲחֵרִים וְזָרִים הִיא בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ בְּעַל כָּרְחָהּ אֶל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר לַחֲשֹׁב מַה שֶּׁרָאוּי. וְהוּא מָמָשׁ כְּמוֹ סוּס שֶׁפּוֹנֶה מִן הַדֶּרֶךְ וְסָר לְדֶרֶךְ אַחֵר שֶׁתּוֹפְסִין אוֹתוֹ בְּרִסְנוֹ וּמַחֲזִירִין אוֹתוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ אֶל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. כְּמוֹ כֵן יְכוֹלִים לִתְפֹּס אֶת הַמַּחֲשָׁבָה בְּעַל כָּרְחוֹ לַהֲשִׁיבָהּ אֶל הַדֶּרֶךְ הָרָאוּי

נא - היצר הרע נוקש באדם בכל פעם

הַיֵּצֶר הָרָע נוֹקֵשׁ בָּאָדָם בְּכָל פַּעַם וּמְעוֹרְרוֹ לְמַה שֶּׁמְּעוֹרְרוֹ וְאַף אִם אֵין הָאָדָם שׁוֹמֵעַ לוֹ וּפוֹנֶה עֹרֶף מִמֶּנּוּ אַף עַל פִּי כֵן הוּא נוֹקֵשׁ בּוֹ עוֹד פַּעַם שֵׁנִי וּשְׁלִישִׁי וּרְבִיעִי וְיוֹתֵר אֲבָל אִם הָאָדָם הוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ וְעוֹקְשָׁן נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע וְאֵינוֹ פּוֹנֶה אֵלָיו כְּלָל אָז הַיֵּצֶר הָרָע מִסְתַּלֵּק וְהוֹלֵךְ לוֹ וְכֵן בִּתְפִלָּה, בְּעִנְיַן הַמַּחֲשָׁבוֹת הַבָּאִים לְבַלְבֵּל, הוּא מָמָשׁ כַּנַּ"ל שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה בָּאָה כַּמָּה פְּעָמִים פַּעַם אַחַר פַּעַם, לְבַלְבֵּל וְצָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עָלֶיהָ כְּלָל בְּשׁוּם אֹפֶן וַאֲזַי תִּסְתַּלֵּק וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה

נב - מה שקשה קשיות על הצדיקים

מַה שֶּׁקָּשֶׁה קֻשְׁיוֹת עַל הַצַּדִּיקִים, זֶהוּ מֻכְרָח לִהְיוֹת כִּי הַצַּדִּיקִים מִתְדַּמִּים לְיוֹצְרָם, כַּמּוּבָא וּכְמוֹ שֶׁקָּשֶׁה קֻשְׁיוֹת עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ כֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה קָשֶׁה קֻשְׁיוֹת עַל הַצַּדִּיק כִּי הוּא מִתְדַּמֶּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּבְעִנְיַן הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁקָּשֶׁה עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַרְגְּלָא בְּפֻמֵּהּ לוֹמַר אַדְרַבָּא, כָּךְ רָאוּי לִהְיוֹת דַּיְקָא, שֶׁיִּהְיוּ קֻשְׁיוֹת עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכָךְ נָאֶה וְיָפֶה לוֹ יִתְבָּרַךְ לְפִי גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ כִּי מֵעֶצֶם גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ, שֶׁהוּא מְרוֹמָם מְאֹד מִדַּעְתֵּנוּ עַל כֵּן בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר שֶׁנָּבִין וְנַשִּׂיג בְּשִׂכְלֵנוּ הַנְהָגָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיוּ עָלָיו יִתְבָּרַךְ קֻשְׁיוֹת כִּי כָּךְ נָאֶה וְיָפֶה לְהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּהְיֶה מְרוֹמָם וְנִשָּׂא מִדַּעְתֵּנוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה קָשֶׁה הַקֻּשְׁיוֹת כַּנַּ"ל וְאִם הָיָה הַנְהָגָתוֹ כְּפִי חִיּוּב דַּעְתֵּנוּ אִם כֵּן הָיָה, חַס וְשָׁלוֹם, דַּעְתּוֹ כְּדַעְתֵּנוּ.

נג - גדל יקרת המחשבה

גָּדֵל יְקָרַת הַמַּחֲשָׁבָה נוֹדַע לִי עַתָּה כִּי הַמַּחֲשָׁבָה יְקָרָה מְאֹד מְאֹד שֶׁנַּעֲשָׂה מִמֶּנָּה דְּבָרִים שְׁלֵמִים מַמָּשׁ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם קִיּוּם כָּל הַיָּמִים שֶׁיִּתְקַיְּמוּ הָעוֹלָמוֹת כָּל זְמַן אֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

וְכוּ וְכוּ וְחָכְמָה יָקָר יוֹתֵר כִּי מַחֲשָׁבָה הוּא שֶׁעוֹלָה עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ לְבַד וְחָכְמָה הוּא שֶׁבּוֹנֶה בְּחָכְמָתוֹ בִּנְיָנִים בְּשִׂכְלוֹ וְהוּא יָקָר מְאד וְעִקַּר הַדָּבָר שֶׁיִּהְיֶה בֶּאֱמֶת וַאֲפִלּוּ פְּשָׁט שֶׁמְּחַדְּשִׁין, הוּא גַם כֵּן דָּבָר גָּדוֹל מְאד וְצָרִיך גַּם כֵּן שֶׁיִּהְיֶה בֶּאֱמֶת וְגַם לְהֵפֶך כְּשֶׁהוּא בְּלא אֱמֶת נַעֲשֶׂה מִמֶּנּה גַם כֵּן דְּבָרִים לְהֵפֶך

נד - הבחירה ביד האדם לעשו"ת כרצונו

הַבְּחִירָה בְּיַד הָאָדָם לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹנוֹ וַאֲפִלּוּ כָּל הַדְּבָרִים, הַכֹּל בְּיַד הָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לְהִתְנַהֵג הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ כִּבְחִירָתוֹ כִּי בְּיַד יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּחִירָה בְּיָדָם עַל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם כִּי אֵצֶל אֲחֵרִים יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵם מֻכְרָחִים בָּהֶם אֲבָל אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כְּגוֹן לִנְסֹעַ לְאֵיזֶה מָקוֹם וְכַיּוֹצֵא יֵשׁ בּוֹ עֲבוֹדָה וְעַל כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה עַל הַכֹּל

נה - רוח העולם הזה אין לשער

רֻוַח הָעוֹלָם הַזֶּה אֵין לְשַׁעֵר דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָאָדָם יָכוֹל לְהַרְוִיחַ בָּזֶה הָעוֹלָם וְאֵין צָרִיך עַל זֶה הוֹצָאוֹת מְשֻׁלָּו, שֶׁקּוֹרִין אוֹישׁ לַאג רַק, מִמַּה שֶּׁהַכֹּל לְפָנָיו הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַך יָכוֹל לְהַרְחִיב יָדוֹ וּלְהַרְוִיחַ הַרְבֵּה מְאד

נו - כשיש להאדם לב, אין שיך אצלו מקום כלל

כְּשֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם לֵב, אֵין שַׁיָּךְ אֶצְלוֹ מָקוֹם כְּלָל כִּי אַדְרַבָּא, הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ כִּי הָאֱלקוּת הוּא בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ע"ג) : "צוּר לְבָבִי" וְאֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַך נֶאֱמַר (שְׁמוֹת ל"ג) : "הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי" שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ (כמובא בפרש"י שם והוא ב"ר שם) נִמְצָא, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב יִשְׂרְאֵלִי אֵין רָאוּי לוֹ לוֹמַר שֶׁמָּקוֹם זֶה אֵין טוֹב לְפָנָיו כִּי אֵין שַׁיָּךְ אֶצְלוֹ מָקוֹם כְּלָל כִּי אַדְרַבָּא הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ כַּנַּ"ל

נז - כשצדיק גדול אמתי מגלה תורה

דַּע, כְּשֶׁצַּדִּיק גָּדוֹל אֲמִתִּי מְגַלֶּה תּוֹרָה חִדּוּשִׁים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים הוּא טוֹבָה לְהַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל הַקָּטָן בְּמַעֲלָה שֶׁהַכֹּל רָצִים וּבָאִים אֵלָיו וְגַם בְּהַסִּטְרָא אָחֳרָא נִתְגַּדֵּל אֶחָד עַל יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁמְּצִינוּ בְּבִלְעָם כְּשֶׁנִּתַּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַך אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בָּאוּ כָּל הָאֻמּוֹת לְבִלְעָם (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זְבָחִים קטז) נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי נְתִינַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל נִתְגַּדֵּל בִּלְעָם וּבָאוּ אֵלָיו כָּל הָעוֹלָם וְהוּא עָמַד עַצְמוֹ עַל אֵיזֶה פָּסוּק וְאָמַר לָהֶם תּוֹרָה כִּי אָז כְּשֶׁבָּאוּ אֵלָיו, שְׁאָלוּ אוֹתוֹ מַה שֶּׁשְּׁאָלוּ "ה לַמַּבּוּל יָשָׁב" וְהוּא

עָמַד עַל פָּסוּק, וְהֵשִׁיב לָהֶם : "ה עז" וְכוּ וְכֵן בְּיִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן שֶׁהֵם בִּקְדֻשָּׁה וְאֵינָם בָּאִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְבַלְעָם וְכַיּוֹצֵא בּוֹ אַךְ כְּשֶׁצַּדִּיק גָּדוֹל אֲמִתִּי מְגַלֶּה חִדּוּשִׁים וְנַעֲשֶׂה רַעַשׁ גָּדוֹל, שֶׁזֶּה מְגַלֶּה חִדּוּשִׁים נוֹרָאִים כָּאֵלּוּ אֲזַי כֻּלָּם מִתְקַבְּצִים וּבָאִים לְאֵיזֶה קָטָן בְּמַעֲלָה וְנֶאֱסָפִים אֶצְלוֹ לִשְׁמֹעַ מִפִּיו מֵחֲמַת הָרַעַשׁ שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַחִדּוּשִׁים, שֶׁמְּגַלֶּה הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל וְהוּא עוֹמֵד עַצְמוֹ עַל אֵיזֶה פָּסוּק וְאוֹמֵר לָהֶם מַה שֶּׁאוֹמֵר

נח - יש בני אדם שאומרים, שכשהצדיק גדול במעלה

יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁאוֹמְרִים שֶׁכְּשֶׁהַצַּדִּיק גָּדוֹל בְּמַעֲלָה מֵחֲמַת גְּדֻלָּתוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁגִּיחַ וּלְהִסְתַּכֵּל עַל בְּנֵי הָעוֹלָם כִּי הוּא רָחוֹק מֵהָעוֹלָם וּבֶאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן כִּי אַדְרַבָּא, כְּשֶׁהַצַּדִּיק גָּדוֹל מְאד הוּא יָכוֹל לְהַשְׁגִּיחַ וּלְהִסְתַּכֵּל יוֹתֵר עַל הָעוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁבְּוַדַּאי הָיָה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאד מְאד יוֹתֵר וְיוֹתֵר הָרְבֵּה מֵהַצַּדִּיקִים שֶׁבִּזְמַן הַזֶּה וְאַף עַל פִּי כֵן אָמַר: אוֹי לִי אִם אמַר, אוֹי לִי אִם לא אמַר (כֵּלִים פֶּרֶק יז מִשְׁנָה טז) נִמְצָא שֶׁרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי הָיָה בָּקִי כָּל כָּךְ בְּתוֹךְ הָעוֹלָם עַד שֶׁהָיָה מִתְיָרֵא לוֹמַר דִּבְרֵי תוֹרָה שֶׁלֹּא יִלְמְדוּ מִמֶּנּוּ הָרַמָּאִים הֲרֵי שֶׁהָיָה בָּקִי מְאד בְּהָעוֹלָם עַד שֶׁאַדְרַבָּא, הָיָה מִתְיָרֵא פֶּן יִלְמְדוּ מִמֶּנּוּ רַמָּאוּת כִּי בֶּאֱמֶת כָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר יָכוֹל לְהַשְׁגִּיחַ וּלְהִסְתַּכֵּל בָּעוֹלָם יוֹתֵר כִּי הֲלֹא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא מְאד מְאד מִן הָעוֹלָם וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא מַשְׁגִּיחַ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית עַל כָּל הָעוֹלָם כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁהוּא יֵשׁ אֲזַי אֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת בְּכָל מָקוֹם בְּבַת אַחַת כִּי מַה שֶּׁהוּא יֵשׁוּת כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד כָּאן אֵינוֹ כָּאן כְּגוֹן כְּשֶׁהוּא בְּאֵיזֶה עֲבוֹדַת הַשֵּׁם אֵינוֹ יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בָּעוֹלָם אֲבָל מִי שֶׁהוּא אַיִן אֵין מָקוֹם שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁם, כִּי אֵין לוֹ מָקוֹם כְּלָל וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק נִכְלָל יוֹתֵר בָּאַיִן הוּא יָכוֹל לְהַשְׁגִּיחַ וּלְהִסְתַּכֵּל בָּעוֹלָם בְּיוֹתֵר כִּי אֵין שַׁיָּךְ לוֹמַר עָלָיו שֶׁהוּא בְּמָקוֹם גָּבוֹהַּ וְרָחוֹק מֵהָעוֹלָם כִּי אֵין לוֹ מָקוֹם כְּלָל וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בִּדְבָרֵינוּ [בְּלִקּוּטֵי קַמָּא, סִימָן קסב] בְּשֵׁם הַמַּגִּיד עַל הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים, יַדְרִים וְכוּ, עַיֵּן שָׁם

נט - יש זריז ונשכר, זריז ונפסד

יֵשׁ זָרִיז וְנִשְׂכָּר, זָרִיז וְנִפְסָד (עַיֵּן פְּסָחִים נ:) כִּי דַע, כִּי "מִצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה" (אָבוֹת פֶּרֶק ד) נִמְצָא שֶׁהַמִּצְוָה גּוֹרֶרֶת אֶת חֲבֶרְתָּהּ וּבְוַדַּאי יֵשׁ אֵיזֶה בְּחִינָה בֵּין הַמִּצְוֹות מַה שֶּׁהוּא בֵּין מִצְוָה לְמִצְוָה שֶׁהוּא מְקֻשָּׁר מִצְוָה אַחַת לַחֲבֶרְתָּהּ אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה הַמִּצְוֹות נִגְרָרִים אַחַת אַחַר חֲבֶרְתָּהּ וּבֶאֱמֶת זֹאת הַבְּחִינָה בְּעַצְמָהּ, הַיְנוּ מַה שֶּׁהוּא בֵּין הַמִּצְוֹות כַּנַּ"ל זֹאת הַבְּחִינָה הִיא גַּם כֵּן יְקָרָה מְאד וְעַל כֵּן מִי שֶׁהוּא צַדִּיק מְנַעְוֵרָיו וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר מִיָּמָיו

מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאַבְרָהָם (בְּרֵאשִׁית כ"ד) : "וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים" שֶׁאַבְרָהָם בָּא לַדַּרְגָּא שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי הַיָּמִים, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (חַיֵּי שָׂרָה דַף קכט) כִּי בֵּן שָׁלֹשׁ שָׁנִים הִכִּיר אֶת בּוֹרְאוֹ (נְדָרִים לב) וְהָיָה הוֹלֵךְ תָּמִיד מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינָה זוֹ, הוּא מַפְסִיד עַל יְדֵי הַזְּרִיזוּת כִּי כְּשֶׁהוּא זָרִיז גָּדוֹל וְרָץ בִּזְרִיזוּת מִמְּצָוָה לְמִצְוָה אָזַי הוּא מַפְסִיד עַל יְדֵי זֶה אֶת בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה מַה שֶּׁהוּא בֵּין מִצְוָה לְמִצְוָה כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי זֶה הַזְּרִיזוּת הוּא עוֹבֵר וּמְדַלֵּג עַל הַבְּחִינָה הַזֹּאת כִּי הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ הוֹלֶכֶת אֲלֵיו כִּי הִיא נִמְשֶׁכֶת וְנִגְרֶרֶת אֲלֵיו עַל יְדֵי הַמִּצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁגּוֹרֶרֶת אֶת הַשְּׁנִיָּה כַּנַּ"ל וּכְשֶׁגַּם הוּא רָץ בִּזְרִיזוּת אֶל הַמִּצְוָה אָזַי יוּכַל לְדַלֵּג וְלַעֲבֹר אֶת הַבְּחִינָה הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהוּא בֵּין הַמִּצְוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא זָרִיז וְנִפְסָד אֲבָל כְּשֶׁשּׁוֹהֶה קְצָת, יוּכַל בְּתוֹךְ כָּךְ לְהַשִּׂיג גַּם הַבְּחִינָה שֶׁבֵּין הַמִּצְוֹת כַּנַּ"ל וְכָל זֶה לְמִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי ה כַּסֵּדֶר מִנְּעוּרָיו אֲבָל מִי שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה הוּא צָרִיךְ דַּוְקָא לִהְיוֹת זָרִיז גָּדוֹל מְאד מְאד לְמַהֵר וְלָרוּץ מְאד, לְהִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ וְאָסוּר לוֹ לִשְׁהוֹת כְּלָל לַעֲמד וּלְהִתְיַשֵּׁב כִּי בַּעַל תְּשׁוּבָה אֵינוֹ הוֹלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כְּלָל וְאֵין בֵּינוֹ וּבֵין הַקְּדֻשָּׁה שׁוּם בְּחִינָה הַנַּ"ל כִּי הוּא צָרִיךְ לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ וְהוּא צָרִיךְ לָרוּץ וּלְדַלֵּג אֶל הַקְּדֻשָּׁה כַּמּוּבָא, שֶׁהַבַּעַל תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לְדַלֵּג עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְדַלֵּג וְלִקְפֹּץ אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּזְרִיזוּת גָּדוֹל וְאִישׁ כָּזֶה הוּא זָרִיז וְנִשְׁכָּר כַּנַּ"ל. וּבְחִינָה שֶׁבֵּין הַמִּצְוֹת כַּנַּ"ל הוּא כְּגוֹן : "וַיְדַבֵּר ה אֶל מֹשֶׁה לֵאמר וְעָשִׂיתָ" וּבְוַדַּאי יֵשׁ עֲבוֹדָה גַּם בְּאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים, שֶׁהֵם קֹדֶם הַמִּצְוָה כִּי עִקַּר הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה אַחַר כָּךְ, אַחַר תֵּבַת "וְעָשִׂיתָ" אֲבָל בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי גַּם בַּפְּסוּקִים הַנַּ"ל שֶׁבֵּין מִצְוָה לְמִצְוָה, יֵשׁ בָּהֶם עֲבוֹדָה וְזֶהוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל מַה שֶּׁבֵּין מִצְוָה לְמִצְוָה וּראה במקום אחר [בְּלִקּוּטֵי א סִימָן כב] מֵעִנְיָן זֶה שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ עֲבוֹדָה גַּם בַּפְּסוּק וַיְדַבֵּר וְכוּ

ס - כשיש מלחמות בעולם, השכל מחיב שיהיה יקרות

כְּשֶׁיֵּשׁ מִלְחָמוֹת בָּעוֹלָם, הַשֵּׂכֶל מְחַיֵּב שֶׁיִּהְיֶה יַקְרוּת כִּי נִתְעוֹרֵר הַקְּלָלָה שֶׁל קַיִן : "כִּי תַעֲבד אֶת הָאֲדָמָה, לֹא תֹסֶף תֵּת כֹּחָהּ לָךְ" (בְּרֵאשִׁית ד) עַל יְדֵי הַשְׁפִּיכוּת דָּמִים שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם כִּי קְלָלָה זוֹ נֶאֱמְרָה עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים כִּי הָאֲדָמָה הִיא חַיֶּבֶת בָּזֶה כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁפִיכוּת דָּמִים כִּי הַנְּשָׁמִים נַעֲשִׂין עַל יְדֵי הָאֵדִים הָעוֹלִים מִן הָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) : "וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה" כִּי מִן הָאֵדִים הָעוֹלִים מִן הָאָרֶץ, מִזֶּה נַעֲשִׂים גְּשָׁמִים וּכְשֶׁיֵּשׁ מִלְחָמוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים אָזַי נַעֲשֶׂה מִן הָאֵדִים הַנַּ"ל שְׁפִיכוּת דָּמִים וְזֶה שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל ל"ה) : "וַהֲגִר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֶרֶב בְּעֵת אֵידָם" הַיְנוּ בְּחִינַת אֵדִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם נַעֲשֶׂה הַשְׁפִיכוּת דָּמִים וְכֵן בְּכַמָּה אֲמוֹת: מִצְרַיִם וְעַמּוֹן וּמוֹאָב כְּשֶׁנִּבָּא

עַל מַפַּלְתָּם נָאֱמַר שָׁם "בְּעֵת אֵידָם" בְּחִינַת אֵדִים הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדָם נַעֲשֶׂה הַשְׁפִּיכוּת דָּמִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ מִלְחָמוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים אֲזַי הָאֲדָמָה נוֹתֶנֶת כֹּחָהּ לְשָׁם כִּי מִן הָאֵדִים הָעוֹלִים מִמֶּנָּה נַעֲשֶׂה הַשְׁפִּיכוּת דָּמִים וְעַל כֵּן אֵין יוֹרְדִין גְּשָׁמִים כִּי הַגְּשָׁמִים נַעֲשִׂין מִן הָאֵדִים וְעַכְשָׁו נַעֲשֶׂה מִן הָאֵדִים עָנָן אַחֵר דְּהַיְנוּ שְׁפִיכוּת דָּמִים כַּנַּ"ל (תַּעֲנִית ח:) : בְּשָׁעַת גְּשָׁמִים אֲפִלּוּ גְּיָסוֹת פּוֹסְקוֹת בּוֹ כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ גְּשָׁמִים נִפְסָקִים הַגְּיָסוֹת וְהַמִּלְחָמוֹת כַּנַּ"ל וְלָזֶה מְקֻשָּׁר מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כְּשֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא בַּתְּפִיסָה, אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי רַבִּי, לַמְּדֵנִי תּוֹרָה, וְאִם לָאו, אֲנִי אוֹמֵר לְיוֹחַאי אַבָּא וּמוֹסֵרְךָ לַמַּלְכוּת (פְּסָחִים קיב) וְהַדְּבָרִים תְּמוּהִים מְאד מְאד שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן יאמַר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְרַבּוֹ, שֶׁיִּמְסְרוֹ לַמַּלְכוּת וְגַם כִּי מִסְתָּמָא כְּשֶׁרַבִּי עֲקִיבָא רַבּוֹ לא רָצָה לְלַמְּדוֹ בְּוַדַּאי כְּוַן לְטוֹבָה וְגַם הֲלא כְּבָר הָיָה תָּפוּס בַּתְּפִיסָה, וּמַה יִמְסְרֵהוּ עוֹד אַך דַּע, כִּי גַּם עַל יְדֵי מִי שֶׁאוֹמֵר תּוֹרָה בָּרַבִּים וְשׁוֹמְעִים תַּלְמִידִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים עַל יְדֵי זֶה בָּא גַּם כֵּן עֲצִירַת גְּשָׁמִים כִּי עַל יְדֵי כְּבוֹד הַתּוֹרָה בָּא גְּשָׁמִים, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת ט"ז) : "וּכְבוֹד ה נִרְאָה בֶּעָנָן" וְעַל יְדֵי הֶעָנָן בָּא גְּשָׁמִים וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים כ"ט) : "אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים, ה עַל מַיִם רַבִּים" הַיְנוּ בְּחִינַת גְּשָׁמִים שֶׁבָּאִים עַל יְדֵי כְּבוֹד ה, בְּחִינַת כְּבוֹד הַתּוֹרָה וְהַלּוֹמֵד תּוֹרָה לְתַלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (חֻלִּין קלג) שֶׁהוּא כְּזוֹרֵק אֶבֶן לְמַרְקוּלִיס וּפָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עין תוספות סנהדרין סד ד"ה מרקוליס) שֶׁמַּרְקוּלִי"ס פֵּרוּשׁוֹ: מַ"ר קְלוּ"ס, הַיְנוּ חִלּוּף הַכָּבוֹד נִמְצָא כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה לְתַלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, הוּא הֶפֶךְ הַכָּבוֹד וְעַל כֵּן בָּא עַל יְדֵי זֶה עֲצִירַת גְּשָׁמִים הֶפֶךְ הַכָּבוֹד, שֶׁעַל יָדוֹ בָּאִין גְּשָׁמִים (מִשְׁלֵי כ"ו) : "כַּמָּטָר בַּקָּצִיר כֵּן לֹא נָאוֶה לִכְסִיל כָּבוֹד" הַיְנוּ כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה לְתַלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת "נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד" (שָׁם) (כמבואר שם בחולין), שֶׁנּוֹתֵן כְּבוֹד הַתּוֹרָה לִכְסִיל דְּהַיְנוּ תַּלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן וְעַל יְדֵי זֶה מְקַלְקֵל הַגְּשָׁמִים וְזֶהוּ: "כַּמָּטָר בַּקָּצִיר" הַיְנוּ קִלְקוּל הַגְּשָׁמִים שֶׁיּוֹרְדִין שֶׁלֹּא בְּעוֹנָתָן כִּי בְּשָׁעַת הַקָּצִיר, אֲזַי אַדְרַבָּה, מַזִּיק הַמָּטָר כֵּן לֹא נָאוֶה לִכְסִיל כָּבוֹד כִּי עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא קִלְקוּל הַגְּשָׁמִים כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי לְרַבִּי עֲקִיבָא: לַמְּדֵנִי תּוֹרָה וְאִם לָאו, אֲנִי אוֹמֵר וְכוּ כִּי רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה מַקְהִיל קְהִלּוֹת וְדוֹרֵשׁ בָּרַבִּים וְסָבַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁמִּפְּנֵי זֶה נִתְפַּס בַּתְּפִיסָה מֵחֲמַת שֶׁהָיָה דּוֹרֵשׁ בָּרַבִּים, וְשָׁמְעוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים כִּי עַל יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁמְּגַלִּין עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ אֲלָקוּת, כִּבְיָכוֹל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ"ה) : "וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה" הַיְנוּ כְּשֶׁתִּרְצוּ לִקַּח וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹתִי אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה מַמְשִׁיכִין אוֹתוֹ, כִּבְיָכוֹל וּלְהֵיכָן נִמְשָׁךְ הָאֲלָקוּת לְתוֹךְ מֹחַ הַשּׁוֹמֵעַ וְאַף עַל פִּי שֶׁזֶּהוּ תְּפִיסָה, כִּבְיָכוֹל, בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) : "מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים" בְּרַהֲטֵי מֹחִין (סוֹף הַתִּקּוּנִים תִּקּוּן ו דַף ה) (ועין בתיקון ו דף כא:)

אָסוּר דַּיְקָא שֶׁמַּה שֶׁנִּמְשָׁךְ אֱלֵקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, בְּרַהֲטֵי מוֹחִין הוּא בְּחִינַת תְּפִיסָה, בְּחִינַת (תְּהִלִּים ס"ח) "שָׁבִיתָ שֶׁבִי" אַף עַל פִּי כֵן הוּא נַיָחָא לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ, כִּבְיָכוֹל, עַל יְדֵי הַתּוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִיסָה אֲבָל כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה לְתַלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן וּמַמְשִׁיךְ אֱלֵקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְתוֹךְ מֹחַ שֶׁלּוֹ, זֶהוּ תְּפִיסָה מַמָּשׁ וְעַל כֵּן עָנְשׁוֹ תְּפִיסָה וְעַל כֵּן סָבַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְפַּס רַבִּי עֲקִיבָא בַּתְּפִיסָה כַּנַ"ל כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִיסָה יִתְתַּקֵּן, וְיִזְדַּכְּכוּ הַדִּבּוּרִים, שֶׁהִכְנִיס לְתַלְמִידִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים בְּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ב) : "וְאַתֶּם הֵאָסְרוּ וְיִבָּחֲנוּ דִּבְרֵיכֶם" וְעַל כֵּן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי לְרַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁיְּלַמְּדֵנוּ תּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁיְּלַמֵּד עַתָּה לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי עַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן פְּגַם הַנַ"ל, שֶׁלִּמֵּד תּוֹרָה לְתַלְמִידִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים וְאִם לָאו, אֲנִי אוֹמֵר וְכוּ אֲנִי אוֹמֵר דַּיְקָא הַיְנוּ שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר לְרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁאִם הוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לְלַמְּדוֹ תּוֹרָה, אֲזַי אֲנִי אוֹמֵר תּוֹרָה וְזֶהוּ: אֲנִי אוֹמֵר לְיוֹחַאי אַבָּא כִּי כָּל חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁמְּגַלִּין עַל יְדֵי זֶה מְגַלִּין חֲסָדִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כְּתֻבּוֹת צו) : כָּל הַמּוֹנֵעַ תַּלְמִידוֹ מִלִּשַׁמְּשׁוֹ, כְּאִלּוּ מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ חֶסֶד שֶׁנֶּאֱמַר: "לַמַּס מֵרֵעֵהוּ חֶסֶד" וְיֵשׁ בְּכָל אֶחָד חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת חֲסָדִים מִצַּד הָאָב וְכוּ וְרַבִּי עֲקִיבָא לֹא הָיָה לוֹ מִצַּד הָאָב חֲסָדִים כִּי הָיָה בֶּן גֵּרִים, וְלֹא הָיָה לוֹ זְכוּת אָבוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כז:), שֶׁלֹּא רָצוּ לְמַנּוֹתוֹ נָשִׂיא לְרַבִּי עֲקִיבָא מִשּׁוּם דְּלֵית לֵהּ זְכוּת אָבוֹת וְסָבַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא אֵין רוֹצֶה לוֹמַר תּוֹרָה מֵחֲמַת זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ חֲסָדִים מִצַּד הָאָב אֲבָל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי בְּוַדַּאי הָיָה לוֹ חֲסָדִים מִצַּד אָבִיו רַבִּי יוֹחַאי, [שֶׁהָיָה גָּדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל] (עין בהקדמת הזוהר דף י"א יוחאי הברנא) וְעַל כֵּן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן : וְאִם לָאו, אֲנִי אוֹמֵר לְיוֹחַאי אַבָּא הַיְנוּ שֶׁאֲנִי אוֹמֵר לְהַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹחַאי אַבָּא בְּחִינַת הַחֲסָדִים מִצַּד הָאָב, שֶׁמִּשָּׁם הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה כִּי הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה הוּא הִתְגַּלּוּת הַחֲסָדִים כַּנַ"ל וְזֶהוּ: וּמוֹסָרָךְ לַמַּלְכוּת כִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, שֶׁזֶּה שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא אֵינוֹ רוֹצֶה לוֹמַר תּוֹרָה וּלְגַלּוֹת הַחֲסָדִים וְעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַחֲסָדִים עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר עַתָּה הָיָה מְתַקֵּן פְּגַם הַנַ"ל, שֶׁלִּמֵּד תּוֹרָה לְתַלְמִידִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים אַךְ רַבִּי עֲקִיבָא אֵינוֹ רוֹצֶה לְגַלּוֹת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה וּלְגַלּוֹת הַחֲסָדִים מֵחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ חֲסָדִים מִצַּד הָאָב וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר שֶׁזֶּהוּ רַק מֵחֲמַת עֲנִיּוּת שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁמֵּחֲמַת עֲנִיָּתְנוּתוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא הוּא סוֹבֵר שֶׁאֵין יְכוֹל לְגַלּוֹת תּוֹרָה מֵחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ חֲסָדִים מִצַּד הָאָב, וְאֵין יָכוֹל לְתַקֵּן פְּגַם הַנַ"ל כִּי אִם עַל יְדֵי הַתְּפִיסָה כִּי הַתְּפִיסָה הוּא תִּקּוּן וְזִכּוּךְ לְהַדִּבּוּרִים כַּנַ"ל אֲבָל בֶּאֱמֶת רַבִּי עֲקִיבָא הוּא רַבִּי גָּדוֹל כָּזֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲסָדִים מִצַּד עַצְמוֹ וְאֵין צָרִיךְ לִזְכוּת אָבוֹת כְּלָל וְיָכוֹל רַבִּי עֲקִיבָא לְגַלּוֹת תּוֹרָה עַל יְדֵי הַחֲסָדִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִצַּד עַצְמוֹ לְבַד וְעַל יְדֵי זֶה יְתַקֵּן פְּגַם הַנַ"ל כַּנַ"ל וְעַל כֵּן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן אֲנִי אוֹמֵר וְכוּ, הַיְנוּ שֶׁאֲנִי אוֹמֵר תּוֹרָה,

שֶׁיֵּשׁ לִי חֲסָדִים מִצַּד הָאָב וְעַל יְדֵי זֶה יָבִיא אֶת רַבִּי עֲקִיבָא לְתוֹךְ בְּחִינַת גְּדֻלּוּת עַד שֶׁיְּכָרַח רַבִּי עֲקִיבָא בְּעַל כָּרְחוֹ לוֹמַר תּוֹרָה כִּי בֶּאֱמֶת רַבִּי עֲקִיבָא יָכוֹל בְּוַדַּאי לְגַלּוֹת תּוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ זְכוּת אָבוֹת כִּי רַבִּי עֲקִיבָא גָּדוֹל כָּל כָּךְ שֶׁיָּכוֹל לְגַלּוֹת תּוֹרָה עַל יְדֵי חֲסָדִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִצַּד עַצְמוֹ רַק שֶׁהוּא עָנָו וְעַל יְדֵי שֶׁיְּגַלֶּה רַבִּי שִׁמְעוֹן תַּלְמִידוֹ תּוֹרָה שֶׁהוּא יֵשׁ לוֹ חֲסָדִים מִצַּד הָאָב עַל יְדֵי זֶה יָבִיא אֶת רַבִּי עֲקִיבָא לִבְחִינַת גְּדֻלּוּת עַד שֶׁיְּכָרַח בְּעַל כָּרְחוֹ לוֹמַר תּוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה וְזֶהוּ: וְאִם לָאו הַיְנוּ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי עֲקִיבָא אִם אֵין אַתָּה רוֹצֶה לוֹמַר תּוֹרָה וְזֶהוּ מֻחָמַת עַנְוָתָנוּתְךָ אֲזַי אֲנִי אוֹמֵר לְיוֹחַאי אַבָּא, הַיְנוּ שֶׁאֲנִי אוֹמֵר תּוֹרָה כִּי יֵשׁ לִי חֲסָדִים מִצַּד הָאָב כַּנַּ"ל וּמוֹסֶרְךָ לַמַּלְכוּת שֶׁאָבִיא אוֹתְךָ וְאֶמְסְרֶךָ בְּעַל כָּרְחֲךָ לַמַּלְכוּת, לִבְחִינַת גְּדֻלּוּת וְתִהְיֶה מֻכְרָח בְּעַל כָּרְחֲךָ לְגַלּוֹת תּוֹרָה שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת הַחֲסָדִים כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי תַּלְמִידוֹ יֹאמַר תּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה יָבִיא אֶת רַבִּי עֲקִיבָא לִבְחִינַת גְּדֻלּוּת בְּעַל כָּרְחוֹ וְיֻכְרַח לוֹמַר תּוֹרָה, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַחֲסָדִים שֶׁהוּא תִּקּוּן פְּגָם הַנַּ"ל [וְלֹא בַּאֲר אֵיךְ עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁמְּגַלֶּה חֲסָדִים עַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן פְּגָם הַנַּ"ל גַּם לֹא בֵּאַר אֵיךְ עַל יְדֵי הַתַּלְמִיד שֶׁיֵּשׁ לוֹ זְכוּת אָבוֹת, כְּשֶׁמְּגַלֶּה תּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה רַבּוֹ מֻכְרָח לְבוֹא בְּגְדֻלּוּת וְלוֹמַר תּוֹרָה] וְזֶהוּ: וּמוֹסֶרְךָ לַמַּלְכוּת מְסִירָה הוּא לְשׁוֹן בְּעַל כָּרְחוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר ל"א) : "וּמָסְרוּ מַאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל" פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: שֶׁנִּמְסְרוּ בְּעַל כָּרְחָם כִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי יָבִיא אֶת רַבִּי עֲקִיבָא בְּעַל כָּרְחוֹ לִבְחִינַת גְּדֻלּוּת עַל יְדֵי שֶׁהוּא יאמַר תּוֹרָה כַּנַּ"ל

סא - השם יתברך הוא למעלה מהזמן

הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כַּמּוּבָא וְזֶה הָעִנְיָן הוּא בֶּאֱמֶת דָּבָר נִפְלָא וְנֶעְלָם מְאד וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זאת בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי אַךְ דַּע, שֶׁעִקַּר הַזְּמַן הוּא רַק מֻחְמַת שֶׁאֵין מְבִינִים דְּהַיְנוּ מֻחְמַת שֶׁשִּׂכְלֵנוּ קָטָן כִּי כָּל מַה שֶׁהַשֵּׂכֶל גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, הַזְּמַן נִקְטָן וְנִתְבַּטֵּל בְּיוֹתֵר כִּי בַּחֲלוֹם, שֶׁאָז הַשֵּׂכֶל נִסְתַּלֵּק, וְאֵין לוֹ רַק כֹּחַ הַמְדַמֶּה אֲזַי בְּרֶבַע שָׁעָה יְכוֹלִים לַעֲבר כָּל הַשִּׁבְעִים שָׁנָה כַּאֲשֶׁר נִדְמֶה בַּחֲלוֹם שֶׁעוֹבֵר וְהוֹלֵךְ כַּמָּה וְכַמָּה זְמַנִּים בְּשָׁעָה מֻעֶטֶת מְאד וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְעוֹרְרִים מֵהַשֵּׁנָה אֲזַי רוֹאִים, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַזְּמַנִּים וְהַשִּׁבְעִים שָׁנָה שֶׁעָבְרוּ בַּחֲלוֹם הוּא זְמַן מֻעָט מְאד בֶּאֱמֶת וְזֶה מֻחְמַת שֶׁאַחַר כָּךְ בְּהַקִּיץ אָז חוֹזֵר הַשֵּׂכֶל אֵלָיו וְאָצֶל הַשֵּׂכֶל כָּל אֵלּוּ הַשִּׁבְעִים שָׁנָה שֶׁעָבְרוּ בַּחֲלוֹם הֵם רַק רֶבַע שָׁעָה אֶצְלוֹ רַק שִׁבְעִים שָׁנָה מַמָּשׁ, הֵם שִׁבְעִים שָׁנָה גַּם אֶצֶל הַשֵּׂכֶל שֶׁלָּנוּ וּבֶאֱמֶת בְּהַשֵּׂכֶל הַגָּבוֹהַּ לְמַעְלָה מִשִּׂכְלֵנוּ גַּם מַה שֶּׁנֶּחְשָׁב אֶצְלֵנוּ לְשִׁבְעִים שָׁנָה מַמָּשׁ הוּא גַּם כֵּן רַק רֶבַע שָׁעָה אוֹ פָּחוֹת כִּי כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁיְּכוֹלִין לַעֲבר שִׁבְעִים שָׁנָה בַּחֲלוֹם וּבֶאֱמֶת אָנוּ יוֹדְעִין אַחַר כָּךְ בַּשֵּׂכֶל שֶׁלָּנוּ שֶׁהוּא רַק רֶבַע שָׁעָה

כְּמוֹ כֵּן מַמָּשׁ, מַה שֶּׁנֶּחְשָׁב לְפִי שִׁכְלֵנוּ שִׁבְעִים שָׁנָה מַמָּשׁ הוּא בַּשֵּׂכֶל הַגָּבוֹהַּ לְמַעְלָה יוֹתֵר רַק רֶבַע שָׁעָה רַק שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִים זֹאת כִּי גַּם בַּחֲלוֹם אִם הָיָה אֶחָד בָּא אֶצְלוֹ בְּשָׁעַת הַחֲלוֹם וְהָיָה אוֹמֵר לוֹ, שֶׁכָּל זֶה שֶׁנִּדְמָה לוֹ שֶׁעוֹבְרִים יָמִים וְשָׁנִים שֶׁבֶּאֱמֶת אֵינָם כְּלוּם, וְהַכֹּל הוּא רַק רֶבַע שָׁעָה בְּוַדַּאי לֹא הָיָה מַאֲמִין לוֹ כְּלָל כִּי לְפִי הַדִּמְיוֹן שֶׁבַּחֲלוֹם נִדְמֶה לוֹ שֶׁעוֹבְרִים יָמִים וְשָׁנִים מַמָּשׁ כְּמוֹ כֵּן מַמָּשׁ, אַף עַל פִּי שֶׁאֶצְלֵנוּ לְפִי שִׂכְלֵנוּ נִדְמֶה שֶׁזֶּהוּ זְמַן שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה בַּשֵּׂכֶל הַגָּדוֹל יוֹתֵר הוּא רַק רֶבַע שָׁעָה וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה שֶׁבַּשֵּׂכֶל שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ עוֹד יוֹתֵר לְמַעְלָה גַּם אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁבַּשֵּׂכֶל הַגָּבוֹהַּ מִשִּׂכְלֵנוּ אֵינוֹ נֶחְשָׁב שָׁם, בַּשֵּׂכֶל הַגָּבוֹהַּ עוֹד יוֹתֵר רַק לִזְמַן מֻעָט וּפְחוּת מְאד וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה עַד אֲשֶׁר יֵשׁ שֵׂכֶל גָּבוֹהַּ כָּל כָּךְ שֶׁשָּׁם כָּל הַזְּמַן כֻּלּוֹ אֵינוֹ נֶחְשָׁב כְּלָל כִּי מֵחֲמַת גֹּדֶל הַשֵּׂכֶל מְאד, כָּל הַזְּמַן אַיִן וְאֶפֶס לְגַמְרֵי כְּמוֹ שֶׁאֶצְלֵנוּ הַשִּׁבְעִים שָׁנָה שֶׁעוֹבְרִים בַּחֲלוֹם הֵם רַק רֶבַע שָׁעָה בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ שֵׂכֶל לְמַעְלָה מִשֵּׂכֶל, עַד שֶׁהַזְּמַן נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי וְעַל כֵּן מָשִׁיחַ שֶׁעָבַר עָלָיו מַה שֶּׁעָבַר מִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְסָבַל מַה שֶּׁסָּבַל וְאַחַר כָּל זֶה, בַּסּוֹף יֹאמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ : "בְּנִי אַתָּה, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ" (תְּהִלִּים ב) וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ וְנִפְלָא מְאד, לְכְאוֹרָה אַךְ כָּל זֶה מֵחֲמַת גֹּדֶל עַצְם שִׂכְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ לְפִי גֹּדֶל מַדְרֵגָתוֹ שֶׁיֹּאחַז אָז וּמֵחֲמַת הַפְלָגַת עַצְם מַעֲלַת שִׂכְלוֹ שֶׁיִּגְדַּל אָז מְאד מְאד עַל כֵּן יִהְיֶה כָּל הַזְּמַן שֶׁעָבַר עָלָיו מִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן כֻּלּוֹ אַיִן וְאֶפֶס מַמָּשׁ וְיִהְיֶה מַמָּשׁ כְּאִלּוּ נוֹלַד הַיּוֹם כִּי יִתְבַּטֵּל כָּל הַזְּמַן בְּשִׂכְלוֹ, שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל מְאד וְעַל כֵּן יֹאמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ "אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ" הַיּוֹם מַמָּשׁ כִּי כָּל הַזְּמַן שֶׁעָבַר, אַיִן וְאֶפֶס לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל וְכֵן אָנוּ רוֹאִים בְּמָקוֹם, גַּם כֵּן שֶׁהַבַּעַל כֹּחַ יָכוֹל לַעֲבר מָקוֹם גָּדוֹל בְּשָׁעָה מֻעֶטֶת נִמְצָא שֶׁאֶצְלוֹ כָּל זֶה הַמָּקוֹם הוּא קָטָן וְאֵצֶל הַחֲלוּשֵׁי כֹחַ נֶחְשָׁב זֶה הַמָּקוֹם גָּדוֹל וּצְרִיכִים לֵילֵךְ שָׁעָה מְרֻבָּה עַד שֶׁעוֹבְרִים אוֹתוֹ הַמָּקוֹם וּכְמוֹ כֵּן לְמַעְלָה מַעְלָה כָּל מַה שֶּׁהַכֹּחַ גָּדוֹל יוֹתֵר, הַמָּקוֹם נִקְטָן אֶצְלוֹ יוֹתֵר וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה עַד שֶׁהַמָּקוֹם נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי רַק שֶׁבִּשְׂכְלֵנוּ אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כָּל זֶה כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בַּחֲלוֹם אֶת הָאֱמֶת שֶׁכָּל אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁנִּדְמָה בַּחֲלוֹם אֵינוֹ כְּלוּם בֶּאֱמֶת כְּמוֹ כֵּן גַּם אָנוּ אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָבִין שֶׁכָּל הַזְּמַן שֶׁלָּנוּ אֵינוֹ כְּלוּם לְמַעְלָה בַּשֵּׂכֶל הַגָּבוֹהַּ כַּנַּ"ל.

סב - אלה מסעי בני ישראל

"אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (בַּמִּדְבָּר ל"ג) [עיין בלקוטי קמא סי מ בשם ס עשרה מאמרות] שֶׁמַּסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל דְּהַיְנוּ הַנְּסִיעוֹת שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל נוֹסְעִין מִמָּקוֹם לְמָקוֹם הֵם רַק רֶבַע שָׁעָה בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ שֵׂכֶל לְמַעְלָה מִשֵּׂכֶל, עַד שֶׁהַזְּמַן נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי וְעַל כֵּן מָשִׁיחַ שֶׁעָבַר עָלָיו מַה שֶּׁעָבַר מִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְסָבַל מַה שֶּׁסָּבַל וְאַחַר כָּל זֶה, בַּסּוֹף יֹאמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ : "בְּנִי אַתָּה, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ" (תְּהִלִּים ב) וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ וְנִפְלָא מְאד, לְכְאוֹרָה אַךְ כָּל זֶה מֵחֲמַת גֹּדֶל עַצְם שִׂכְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ לְפִי גֹּדֶל מַדְרֵגָתוֹ שֶׁיֹּאחַז אָז וּמֵחֲמַת הַפְלָגַת עַצְם מַעֲלַת שִׂכְלוֹ שֶׁיִּגְדַּל אָז מְאד מְאד עַל כֵּן יִהְיֶה כָּל הַזְּמַן שֶׁעָבַר עָלָיו מִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן כֻּלּוֹ אַיִן וְאֶפֶס מַמָּשׁ וְיִהְיֶה מַמָּשׁ כְּאִלּוּ נוֹלַד הַיּוֹם כִּי יִתְבַּטֵּל כָּל הַזְּמַן בְּשִׂכְלוֹ, שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל מְאד וְעַל כֵּן יֹאמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ "אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ" הַיּוֹם מַמָּשׁ כִּי כָּל הַזְּמַן שֶׁעָבַר, אַיִן וְאֶפֶס לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל וְכֵן אָנוּ רוֹאִים בְּמָקוֹם, גַּם כֵּן שֶׁהַבַּעַל כֹּחַ יָכוֹל לַעֲבר מָקוֹם גָּדוֹל בְּשָׁעָה מֻעֶטֶת נִמְצָא שֶׁאֶצְלוֹ כָּל זֶה הַמָּקוֹם הוּא קָטָן וְאֵצֶל הַחֲלוּשֵׁי כֹחַ נֶחְשָׁב זֶה הַמָּקוֹם גָּדוֹל וּצְרִיכִים לֵילֵךְ שָׁעָה מְרֻבָּה עַד שֶׁעוֹבְרִים אוֹתוֹ הַמָּקוֹם וּכְמוֹ כֵּן לְמַעְלָה מַעְלָה כָּל מַה שֶּׁהַכֹּחַ גָּדוֹל יוֹתֵר, הַמָּקוֹם נִקְטָן אֶצְלוֹ יוֹתֵר וְכֵן לְמַעְלָה מַעְלָה עַד שֶׁהַמָּקוֹם נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי רַק שֶׁבִּשְׂכְלֵנוּ אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כָּל זֶה כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בַּחֲלוֹם אֶת הָאֱמֶת שֶׁכָּל אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁנִּדְמָה בַּחֲלוֹם אֵינוֹ כְּלוּם בֶּאֱמֶת כְּמוֹ כֵּן גַּם אָנוּ אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָבִין שֶׁכָּל הַזְּמַן שֶׁלָּנוּ אֵינוֹ כְּלוּם לְמַעְלָה בַּשֵּׂכֶל הַגָּבוֹהַּ כַּנַּ"ל.

הַבַּעַל שֵׁם טוֹב) עַל פָּסוּק (דְּבָרִים י"א) : "וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹקִים אֲחֵרִים" שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁסָּרִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וְעַל יְדֵי הַנִּסְיעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִתְכַּפֵּר וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה זָרָה בָּעוֹלָם, חֲרוֹן אַף בָּעוֹלָם (סִפְרִי פָּרָשַׁת רְאֵה וְהוּבָא בְּפִרַשׁ"י שָׁם) נִמְצָא כְּשֶׁנִּתְכַּפֵּר פְּגַם עֲבוֹדָה זָרָה כַּנַ"ל נִמְתָּק הַחֲרוֹן אַף, וְנִמְשָׁךְ רַחֲמָנוּת וְעִקַּר רַחֲמָנוּת הוּא בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ג) : "וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים" לָכֶם דַּיְקָא הַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לָנוּ הָרַחֲמָנוּת, שֶׁיִּמְסֹר אֶת הָרַחֲמָנוּת בְּיָדֵינוּ כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לִהְיוֹת, שֶׁגַּם הַחוֹלַאַת הַקָּשָׁה וְכָל הַיִּסּוּרִין הֵם הָרַחֲמָנוּת שֶׁלּוֹ כִּי בְּוַדַּאי כָּל מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה לְהָאָדָם, אֲפִלּוּ יִסּוּרִין קָשִׁים הַכֹּל הוּא רַק רַחֲמָנוּת אֲבָל אָנוּ מְבַקְּשִׁים, שֶׁיִּתֵּן וְיִמְסֹר בְּיָדֵינוּ אֶת הָרַחֲמָנוּת כִּי אֵין אָנוּ מְבִינִים הָרַחֲמָנוּת שֶׁלּוֹ וְגַם אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹתוֹ הָרַחֲמָנוּת שֶׁלּוֹ הַנַ"ל רַק שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן בְּיָדֵינוּ אֶת הָרַחֲמָנוּת שֶׁאֲנַחְנוּ בְּעַצְמֵנוּ נָרְחֵם עָלֵינוּ וְאֶצְלֵנוּ הָרַחֲמָנוּת בִּפְשִׁיטוּת, לְהִתְרַפֵּא מִן הַחֹלִי וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי תֵּבוֹת: אֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים, כַּנַ"ל כִּי הָרַחֲמָנוּת נַעֲשָׂה עַל יְדֵי מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל.

סג - יעקב אבינו, כששלח את בניו

דַּע, כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ, כְּשֶׁשָּׁלַח אֶת בָּנָיו עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים לְיוֹסֵף שָׁלַח עִמָּהֶם נִגּוּן שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְזֶה סוֹד "קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ בִּכְלֵיכֶם" וְכוּ (בְּרֵאשִׁית מג) בְּחִינַת זֶמֶר וְנִגּוּן שֶׁשָּׁלַח עַל יְדֵי לְיוֹסֵף וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: "מִזִּמְרַת" לְשׁוֹן זֶמֶר וְכוּ כִּי דַּע, כִּי כָּל רוֹעֶה וְרוֹעֶה יֵשׁ לוֹ נִגּוּן מְיֻחָד לְפִי הָעֲשָׂבִים וּלְפִי הַמָּקוֹם שֶׁהוּא רוֹעֶה שָׁם כִּי כָּל בְּהֵמָה וּבְהֵמָה יֵשׁ לָהּ עֵשֶׂב מְיֻחָד, שֶׁהִיא צְרִיכָה לְאָכְלוֹ גַּם אֵינוֹ רוֹעֶה תָּמִיד בְּמָקוֹם אֶחָד וּלְפִי הָעֲשָׂבִים וְהַמָּקוֹם שֶׁרוֹעֶה שָׁם, כֵּן יֵשׁ לוֹ נִגּוּן בְּחִינַת פֶּרֶק שִׁירָה וּמִשִּׁירַת הָעֲשָׂבִים נַעֲשָׂה נִגּוּן שֶׁל הָרוֹעֶה וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁכָּתוּב (שָׁם ד) : "וַתֵּלֶד עָדָה אֶת יָבָל, הוּא הָיָה אֲבִי יֹשֵׁב אֹהֶל וּמִקְנֶה וְשֵׁם אָחִיו יוּבָל, הוּא הָיָה אֲבִי כָּל תֹּפֵשׂ כִּנּוֹר וְעוּגָב" כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁהָיָה בָּעוֹלָם רוֹעֶה מִקְנֶה, הָיָה תֵּכֶף כְּלִי זֶמֶר כַּנַ"ל וְעַל כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה "יֹדֵעַ נַגֵּן" (שְׁמוּאֵל א ט"ז) עַל כֵּן הָיָה רוֹעֶה (שָׁם) כַּנַ"ל [גַּם מָצִינוּ בַּאֲבוֹת הָעוֹלָם כֻּלָּם, שֶׁהָיוּ רוֹעֵי מִקְנֶה] (יְשַׁעְיָה כ"ד) "מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרת שָׁמַעְנוּ" הַיְנוּ שֶׁזְּמִירוֹת וְנִגּוּנִים יוֹצְאִים מִכְּנַף הָאָרֶץ כִּי עַל יְדֵי הָעֲשָׂבִים הַגְּדֵלִים בָּאָרֶץ נַעֲשֶׂה נִגּוּן כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי שֶׁהָרוֹעֶה יוֹדֵעַ הַנִּגּוּן עַל יְדֵי זֶה הוּא נוֹתֵן כֹּחַ בְּהָעֲשָׂבִים וְאָז יֵשׁ לַבְּהֵמוֹת לֶאֱכֹל (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) "הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ, עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ" הַיְנוּ שֶׁהַנִּצָּנִים גְּדֵלִים בָּאָרֶץ עַל יְדֵי הַזֶּמֶר וְהַנִּגּוּן הַשַּׁיָּךְ לָהֶם כַּנַ"ל נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הַזֶּמֶר וְהַנִּגּוּן שֶׁהָרוֹעֶה יוֹדֵעַ הוּא נוֹתֵן כֹּחַ בָּעֲשָׂבִים וְיֵשׁ מִרְעֶה לַבְּהֵמוֹת גַּם הַנִּגּוּן הוּא טוֹבָה לְהָרוֹעֶה בְּעַצְמוֹ כִּי מֵחֲמַת שֶׁהָרוֹעֶה הוּא תָּמִיד בֵּין בְּהֵמוֹת הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁיַּמְשִׁיכוּ וְיוֹרִידוּ

אֶת הָרוֹעֶה מִבְּחִינַת רוּחַ הָאָדָם לְרוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת עַד שֶׁיִּרְעֶה הָרוֹעֶה אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"ז) : "וַיֵּלְכוּ לִרְעוֹת אֶת צאן אֲבִיהֶם" וְכוּ וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: שֶׁהָלְכוּ לִרְעוֹת אֶת עַצְמָן וְעַל יְדֵי הַנִּגּוּן נִצּוֹל מִזֶּה כִּי הַנִּגּוּן הוּא הִתְבָּרְרוּת הָרוּחַ שֶׁמִּבָּרְרִין רוּחַ הָאָדָם מִן רוּחַ הַבְּהֵמָה בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ג) : "מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה" כִּי זֶהוּ עִקַּר הַנִּגּוּן לְלַקֵּט וּלְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה, כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַנִּגּוּן נִצּוֹל מֵרוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת כִּי נִתְבָּרֵר רוּחַ הָאָדָם מֵרוּחַ הַבְּהֵמָה עַל יְדֵי הַנִּגּוּן כַּנַּ"ל וְיֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בְּנִגְינָה כִּי יֵשׁ נִגּוּן שָׁלֵם וְיֵשׁ נִגּוּן שֶׁהוּא בְּכַמָּה בְּחִינוֹת, וְיכוֹלִים לְחַלְּקוֹ לְבָחוֹת וְעִנְיָנִים וְדַע, שֶׁהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ כָּל הַנִּגּוּן כֻּלּוֹ בִּשְׁלֵמוּת אֲבָל הַשָּׂרִים אֵין לָהֶם רַק אֵיזֶה חֵלֶק בַּנִּגּוּן כָּל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ וְעַל כֵּן אָמַר דָּנִיֵּאל לִנְבוּכַדְנֶצַּר (דָּנִיֵּאל ד) : "אַנְתְּ הוּא אִילָנָא וְכוּ וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּהּ" כִּי נְבוּכַדְנֶצַּר שֶׁהָיָה מֶלֶךְ וְיֵשׁ לוֹ כָּל הַנִּגּוּן עַל יָדוֹ נִמְשָׁךְ כָּל הַמָּזוֹן כִּי הַמָּזוֹן נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַנִּגּוּן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ אַף שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ אָז שֶׁהוּא יוֹסֵף רַק כְּפִי מַה שֶּׁסִּפְּרוּ לוֹ הַשִּׁבָטִים הַנְּהָגוֹתָיו שֶׁל יוֹסֵף שָׁלַח לוֹ נִגּוּן הַשַּׁיָּךְ לְשֹׁר כְּמוֹתוֹ כְּפִי מַה שֶּׁשָּׁמַע מִבָּנָיו דְּרָכָיו וְהַנְהָגוֹתָיו כִּי יַעֲקֹב רָצָה לִפְעֹל אֲצִלוֹ עַל יְדֵי הַנִּגּוּן מַה שֶּׁהָיָה צָרִיךְ עַל כֵּן שָׁלַח לוֹ אוֹתוֹ הַנִּגּוּן שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לְבָנָיו: "קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ בִּכְלֵיכֶם" הַיְנוּ שֶׁיִּקְחוּ בְּחִינַת הַנִּגּוּן הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת זִמְרַת הָאָרֶץ כַּנַּ"ל בַּכֵּלִים שֶׁלָּהֶם "וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מִנְחָה, מְעַט צֳרִי וּמְעַט דְּבַשׁ, נְכאת וָלט, בָּטְנִים וּשְׁקֵדִים" הֵם בְּחִינַת מְשָׁקוֹלוֹת וּמִדּוֹת הַנִּגּוּן כִּי הַנִּגּוּן נַעֲשֶׂה מִגִּדּוּלֵי הָאָרֶץ כַּנַּ"ל

סד - כל הנגידים הגדולים, כמעט כלם, הם משגעים ממש

מַה שֶּׁאָנוּ רוֹאִים, שֶׁכָּל הַנְּגִידִים הַגְּדוֹלִים, כִּמְעַט כֻּלָּם, הֵם מְשֻׁגָּעִים מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא עָשִׁיר, יֵשׁ לוֹ שִׁגָּעוֹן גָּדוֹל דַּע, כִּי הַמָּמוֹן עוֹשֶׂה אוֹתוֹ מְשֻׁגָּע כִּי הַמָּמוֹן הוּא מִנְּפִילַת הָעֲשִׁירוּת שֶׁל הַנְּבִיאִים כִּי כָּל הַנְּבִיאִים הָיוּ עֲשִׁירִים (נְדָרִים לח) וְהַנְּבוּאָה כְּשֶׁבָּאָה עַל הַנָּבִיא, הָיָה כְּמוֹ מְשֻׁתָּגֵּעַ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: "וַיִּתְנַבֵּא" וְאִשְׁתַּטֵּי (שְׁמוּאֵל א י"ח). וְאֵצֶל הַנְּגִידִים הַנַּ"ל נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמָּמוֹן שִׁגָּעוֹן גָּמוּר וְעַל כֵּן הֵם נַעֲשִׂים מְשֻׁגָּעִים עַל יְדֵי הָעֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם

סה - כשמקנאין קנאת ה צבאות, נחשב כמו צדקה

כְּשֶׁמְּקַנְּאִין קִנְאַת ה צְבָאוֹת, נֶחֱשָׁב כְּמוֹ צְדָקָה כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּפֶרֶק הַשָּׁתְפִין עַל מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא י:) : "צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי" אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל,

"וְחֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת" אֵלּוּ הָעַכּוּ"ם שֶׁכָּל חֶסֶד שֶׁעוֹשִׂין וְכוּ וְהֵבִיאוּ רְאָיָה מִנְּבוּזַרְאֲדָן, עַיֵּן שָׁם וְכָתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת שָׁם : וּנְבוּזַרְאֲדָן עָשָׂה אָז צְדָקָה, שֶׁקִּנֵּא לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

סו - הצדיק הוא מכרח לעשו"ת תשובה בעד ישראל

הַצַּדִּיק הוּא מֻכְרָח לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּעַד יִשְׂרָאֵל דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיּוֹצֵא אֶחָד חוּץ לַשּׁוּרָה וּפוֹרֵק עַל אֲזַי הַצַּדִּיק מֻכְרָח לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בִּשְׁבִילוֹ עַל פִּי מָשָׁל שֶׁפַּעַם אֶחָד נָסְעוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם עִם סוּס מְבֹהָל וּמְשֻׁגָּע וְנָשָׂא אוֹתָם הַסּוּס וְהִשְׁלִיכָם מִן הָעֲגָלָה וְעָמַד אֶחָד וְהִתְחִיל לְהַכּוֹת אֶת הַסּוּס בְּאֶגְרוֹף וְהִכָּה אוֹתוֹ הַרְבֵּה וְשָׁחַק מִמֶּנּוּ הַשֵּׁנִי וְאָמַר לוֹ הֲלֹא אַתָּה מַכֶּה אֶת יָדְךָ, וּמַה תּוֹעִיל לְהַסּוּס הַכָּאָה זוֹ רַק אַתָּה צָרִיךְ לִקַּח רְצוּעָה, שֶׁמַּכִּין בָּהּ הַסּוּסִים, לְהַכּוֹת אוֹתוֹ וְהָלַךְ וְעָשָׂה כֵּן וְלָקַח רְצוּעָה וְהִתְחִיל לְהַכּוֹת אֶת הַסּוּס וְעָמַד הַסּוּס וְרָץ בְּבֶהָלָה גְּדוֹלָה וּבָרַח וְנָשָׂא אוֹתָם וְהִשְׁלִיךְ אוֹתָם לְתוֹךְ רֶפֶשׁ וְטִיט וְהַסּוּס בָּרַח לוֹ לְהַלָּן נִמְצָא, שֶׁגַּם זֶה אֵינוֹ עֹצֶה טוֹבָה וְיַעֲצוּ אוֹתוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּךְ שֶׁיִּקַּח חֶבֶל יָפֶה, וְיִקְשֹׁר אֶת הַסּוּס לְאֵיזֶה אִילָן וְיַכֶּה אוֹתוֹ הַרְבֵּה, וּבָזֶה יִלְמְדוּ לְהֵיטִיב וְעָשָׂה כָּךְ, וְהִכָּה הַסּוּס הַרְבֵּה וְנִתְיַגֵּעַ וְרָאָה שֶׁגַּם זֶה אֵינוֹ עֹצֶה טוֹבָה כִּי אֵינוֹ כְּדַאי הַסּוּס כֻּלּוֹ בְּעַד הַיְגִיעָה וְהַקְּצָר רוּחַ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל יְדֵי הַהַכָּאָה וְאֵין תַּקָּנָה לְסוּס כָּזֶה רַק לִירוֹת אוֹתוֹ עַל יְדֵי קְנֵי שְׂרֵפָה וְזֶה צַר לוֹ כָּךְ כְּשֶׁאֶחָד יוֹצֵא לַחוּץ וְאֵינוֹ מִתְנַהֵג כַּשּׁוּרָה אֵין יְכוֹלִין לִמְצֹא עֵצָה מַה לַּעֲשׂוֹת לוֹ כִּי הָיָה אֶפְשָׁר לְהַעֲנִישׁ אוֹתוֹ בְּעַצְמוֹ אוֹ עַל יְדֵי שְׁלִיחַ אוֹ בְּאֹפֶן אַחֵר אַךְ כָּל הָעֲנָשִׁים הֵם נוֹגְעִים לְהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּצִינוּ אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ "שֶׁבְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר" (יְשַׁעְיָה ס"ג) כִּי הֵם חֵלֶק אֱלוֹ"ק מִמַּעַל וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם צָרָה, חַס וְשָׁלוֹם לוֹ צַר כִּבְיָכוֹל כְּמוֹ כֵן אֵצֶל הַצַּדִּיק גַּם כֵּן "כִּי גַּם עָנוֹשׁ לַצַּדִּיק לא טוֹב" (מִשְׁלֵי י"ז) כִּי הָעֹנֶשׁ שֶׁמַּעֲנִישׁ אֶת אֶחָד, הוּא נוֹגֵעַ לְהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ (ע זוהר בראשית כז) אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם עָפָר וְכָל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת נִמְשָׁכִין מִיסוֹד הַפָּשׁוּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י) "צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם" שֶׁהַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַפָּשׁוּט, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) : "וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן" וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים "נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן" זֶה בְּחִינַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, בְּחִינַת יְסוֹד הַפָּשׁוּט אֲשֶׁר "מִשָּׁם יִפָּרֵד" הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעָה רָאשִׁים כַּנַ"ל נִמְצָא שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק וְעַל כֵּן אִם הוּא מַעֲנִישׁ אֶת אֶחָד, נוֹגֵעַ אֶת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ וְעַל כֵּן "גַּם עָנוֹשׁ לַצַּדִּיק לא טוֹב" כַּנַ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ הַבַּעֲלֵי מוּסָר שֶׁכְּשֶׁבָּאִים לַצַּדִּיק וְרוֹאִים אוֹתוֹ, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ל) : "וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ" רָאוּי שֶׁיִּמְצָא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַצַּדִּיק שֶׁיִּסְתַּכֵּל בְּעַצְמוֹ עַל כָּל הַמִּדּוֹת, אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בָּהֶם עַל יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק כִּי כָּל הַמִּדּוֹת נִמְשָׁכִין מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת הַנַּ"ל, כַּמּוּבָא (במשנת

חסידים) [עי בלקו"א סי ד אות ח] וְעַל כֵּן כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַפָּשׁוּט, שֶׁמַּמְנוּ נִמְשָׁכִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת רָאוּי לוֹ שֶׁיִּסְתַּכֵּל וְיַרְגִּישׁ עַל יְדֵי זֶה אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בְּכָל הַמִּדּוֹת, שֶׁבָּאִין מִן הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַפָּשׁוּט כַּנַ"ל וְזֶה: וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ רָאשֵׁי תֵּבוֹת: אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר שֶׁהֵם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק כַּנַ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁרוֹאִין אֶת הַצַּדִּיק, שֶׁזֶּה בְּחִינַת: וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ עַל יְדֵי זֶה רוֹאִין בְּעַצְמוֹ אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בְּכָל הַמִּדּוֹת שֶׁבָּאִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק כַּנַ"ל וְזֶה שֶׁקּוֹרִין הָעוֹלָם אֶת מָחָרַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֵׁם ה כִּי אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, אָז נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת שֵׁם ה וְזֶה שֶׁנִּצְטַוּוּ תֵּכֶף לְמָחָרַת יוֹם הַכִּפּוּרִים עַל שַׁבָּת כִּי לְמָחָרַת יוֹם הַכִּפּוּרִים נִתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל וְהִזְהִירִם עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן וַאֲזַי הִקְהִילָם מֹשֶׁה וְהִזְהִירָם עַל שַׁבָּת כִּדֵּי שֶׁלֹּא יִטְעוּ לוֹמַר שֶׁמְּלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן דּוֹחָה שַׁבָּת (כַּמּוּבָא בְּפֵרַשׁ"י פָּרָשַׁת וַיַּקְהֵל) נִמְצָא שֶׁתֵּכֶף לְמָחָרַת יוֹם הַכִּפּוּרִים הֶזְהָרוּ עַל שַׁבָּת וְשַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (זֹהַר יִתְרוֹ דַּף פח:) כִּי אָז, אַחֲרֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת שֵׁם ה כִּי כְּשֶׁמַּעֲנִישִׁין אֶת אֶחָד, עוֹקְרִין אוֹתוֹ מִשָּׁרֶשׁ חִיּוּתוֹ כִּי אֲפִלּוּ שְׁאָר עֲנָשִׁים נִקְרָאִים בְּחִינַת מִיתָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ד) : "כִּי מֵתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְבַקְּשִׁים אֶת נַפְשֶׁךָ" וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲבוֹדָה זָרָה ה), שֶׁנַּעֲשׂוּ עֲנִיִּים וְהַשֵּׁם הוּא הַחִיּוּת, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) : "נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ" וּשְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ כִּבְיָכוֹל (יְרוּשַׁלְמִי תַּעֲנִית פֶּרֶק ב, וּבְפֵרַשׁ"י יְהוֹשֻׁעַ ז, יִרְמְיָה יד, וּבְיַלְקוּט יְהוֹשֻׁעַ ז) וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ לְיִשְׂרָאֵל אֵיזֶה עֹנֶשׁ, חַס וְשָׁלוֹם נוֹגֵעַ אֶת עַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל כִּי עִקַּר הָעֹנֶשׁ נוֹגֵעַ בְּהַחִיּוּת שֶׁהוּא הַשֵּׁם וּשְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁאָמַר מֹשֶׁה: "וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא" (שְׁמוֹת ל"ב) וְהֻשִׁיבוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ : "מִי אֲשֶׁר חָטָא לִי אֶמְחֶנּוּ" וְכוּ (שָׁם) בְּקֹשׁ מֹשֶׁה, שֶׁיַּעֲשֶׂה לְמַעַן שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הַמְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ (עין ברכות לב ובמ"ר תשא פ וברש קהלת) כִּי מֵאַחַר שֶׁשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ נִמְצָא כְּשֶׁיַּעֲנִישׁ אוֹתָם, נוֹגֵעַ אֶת עַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל, כַּנַ"ל וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה י:) : הוּא אֵינוֹ שָׁשׁ וְכוּ כִּי נוֹגֵעַ בְּעַצְמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ כַּנַ"ל נִמְצָא כְּשֶׁנִּתְרַצָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְאָמַר: "סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶיךָ" אָז, כִּבְיָכוֹל, נִגְדַּל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ כַּנַ"ל וְעַל כֵּן נִצְטַוּוּ תֵּכֶף אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים עַל שַׁבָּת כַּנַ"ל כִּי שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּנַ"ל וְעַל כֵּן קוֹרִין מָחָרַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֵׁם ה כִּי אַחַר הַמְּחִילָה וְהַסְּלִיחָה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִגְדַּל שֵׁם ה, כַּנַ"ל

סז - בראשית לעיני כל ישראל

[חִבּוּר הַתְּחָלַת הַתּוֹרָה בְּסוֹפָהּ] "בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל" כִּי יֵשׁ עֲנָנִין דִּמְכַסְיָן עַל עֵינָא, שֶׁהֵם רוֹמֵי רַבָּתִי וְרוֹמֵי זְעִירָתָא כַּמּוּבָא (בְּרַעְיָא מְהֵימְנָא, פִּינְחָס דַּף ר"וְב קְהִלָּת י"ב) : "וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם" זֶה מְאוֹר עֵינַיִם, שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר הַבְּכִיָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנא:), שֶׁעַל יְדֵי הַבְּכִי הוֹלֵךְ וּמִסְתַּלֵּק מְאוֹר עֵינַיִם וְזֶה בְּחִינַת שְׁקִיעַת הָאוֹר בְּמַעֲרָב כִּי בְּמִזְרָח חַמָּה זוֹרַחַת וּבְמַעֲרָב שׁוֹקַעַת נִמְצָא שֶׁמַּעֲרָב הוּא שְׁקִיעַת הָאוֹר וְכָל זֶה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַבְּכִי, שֶׁעַל יָדוֹ מִסְתַּלֵּק מְאוֹר הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁקִיעַת הָאוֹר כַּנַּ"ל כִּי מַעֲרָב רָאשֵׁי תֵבוֹת: "רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ" (יִרְמְיָה ל"א), (כַּמּוּבָא בְּכְתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל) כִּי שְׁכִינָה בְּמַעֲרָב (בָּבָא בַּתְרָא כה) וְהַשְׁכִינָה בּוֹכָה וּמְיַלֶּלֶת, כִּבְיָכוֹל עַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת (יִרְמְיָה ל"א) : "רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ" שֶׁהִיא בּוֹכָה עַל צָרַת יִשְׂרָאֵל, הַמְפֻזָּרִים בַּגּוֹיִים וְאֵינָם עַל מְקוֹמָם וְעַל כֵּן שְׁקִיעַת הָאוֹר בְּמַעֲרָב כִּי עַל יְדֵי הַבְּכִיָּה מִסְתַּלֵּק מְאוֹר עֵינַיִם שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁקִיעַת הָאוֹר כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת כֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי שֶׁשָּׁם הַשְׁכִינָה בּוֹכָה וּמְיַלֶּלֶת עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כִּי בְּ"מַעֲרָב" שָׁם רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, כַּנַּ"ל וְיֵשׁ מְאוֹרֵי אוֹר וּמְאוֹרֵי אֵשׁ (עין זוהר בראשית כ:) וְהֵם זֶה לְעֻמַּת זֶה שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לִמְאוֹרֵי אוֹר, אֲזַי נִכְנָעִין מְאוֹרֵי אֵשׁ וְכֵן לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁכְּשֶׁנִּכְנָעִין וְנִסְתַּלְּקִין מְאוֹרֵי אוֹר, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי מִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אֵשׁ וְזֶה בְּחִינַת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בְּחִינַת (אֵיכָה א) : "מִמָּרוֹם שָׁלַח אֵשׁ בְּעַצְמוֹתַי" כִּי נִתְגַּבְּרוּ מְאוֹרֵי אֵשׁ עַל יְדֵי שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ מְאוֹרֵי אוֹר בִּבְחִינַת "רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ" כִּי הַבְּכִיָּה הוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מְאוֹרֵי אוֹר כַּנַּ"ל וַאֲזַי מִתְגַּבְּרִין, חַס וְשָׁלוֹם, מְאוֹרֵי אֵשׁ בְּחִינַת: "מִמָּרוֹם שָׁלַח אֵשׁ" וְכוּ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַהַעֲלָמָה, שֶׁנִּתְעַלֵּם הַיִּפְי וְהַפְאֵר שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כִּי יֵשׁ צַדִּיק, שֶׁהוּא הַיִּפְי וְהַפְאֵר וְהַחֵן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"ט) : "וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה" בְּחִינַת (תְּהִלִּים מ"ח) : "יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ" (ועין זוהר ויגש רו:) כִּי זֶה הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף הוּא הַהֲדוּר וְהַיִּפְי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וּכְשֶׁזֶּה הַיִּפְי וְהַפְאֵר נִתְגַּלֶּה בָּעוֹלָם דְּהַיְנוּ כְּשֶׁזֶּה הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַיִּפְי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, נִתְפַּרְסֵם וְנִתְגַּדֵּל בָּעוֹלָם, אֲזַי נִפְתָּחִין הָעֵינַיִם שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּכְלָל בְּזֶה הַחֵן הָאֱמֶת שֶׁל זֶה הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַחֵן וְהַיִּפְי שֶׁל הָעוֹלָם דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו וְנִכְלָל בּוֹ נִפְתָּחִין עֵינָיו וְיָכוֹל לִרְאוֹת וְהָעִקָּר לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ [בְּסִימָן סו] שֶׁעַל יְדֵי שֶׁמִּתְקָרֵב לַצַּדִּיק אֱמִתִּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י) "צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם" בְּחִינַת יְסוֹד הַפְּשׁוּט, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב) : "וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים" נָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן זֶה בְּחִינַת: צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד הַפְּשׁוּט אֲשֶׁר "מִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה

לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים'' הַיְנוּ בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁנִּמְשָׁכִין מִן הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל וּכְשֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו עַל יְדֵי זֶה רָאוּי לוֹ לְהִסְתַּכֵּל בְּעַצְמוֹ עַל כָּל הַמִּדּוֹת, אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בָּהֶם כִּי כָּל הַמִּדּוֹת נִמְשָׁכִין מִן הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, כַּיָּדוּעַ [עיין בלקו"א סי ד אות ה] וְהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת נִמְשָׁכִין מִן הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה זֶה הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הַחֵן וְהַיְפִי שֶׁל הָעוֹלָם כָּל מִי שֶׁמִּתְקָרֵב וְנִכְלָל בְּזֶה הַחֵן הָאֱמֶת נִפְתָּחִין עֵינָיו וְרוֹאֶה וּמִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בְּכָל הַמִּדּוֹת, שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק כַּנַּ"ל וְגַם יָכוֹל לִרְאוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל בִּגְדֻלַּת הַשֵּׁם וּלְהִסְתַּכֵּל בָּעוֹלָם עַל יְדֵי שֶׁנִּפְתְּחוּ עֵינָיו עַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַפְּאֵר שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל כִּי כְּשֶׁזֶּה הַצַּדִּיק נִתְגַּלֶּה וְנִתְפָּרְסֵם בָּעוֹלָם, זֶה בְּחִינַת שֵׁם דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְפָּרְסֵם וְיֵשׁ לוֹ שֵׁם בָּעוֹלָם וּבְתוֹךְ זֶה הַשֵּׁם שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְלֻבָּשׁ וּמְשֻׁתָּף שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ [מצויין לעיל בסי סו בפנים] נִמְצָא כְּשֶׁנִּתְגַּדֵּל שֵׁם הַצַּדִּיק, נִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְכָל מַה שֶּׁנִּתְגַּדֵּל יוֹתֵר שֵׁם הַצַּדִּיק, נִתְגַּדֵּל יוֹתֵר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ כַּנַּ"ל (זֶכַרְיָה י"ד) : ''ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד'' כִּי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא אַחְדוּת פָּשׁוּט אַךְ לְמַטָּה מִשְּׁתַּלְשֵׁל מִשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כִּי שְׁמוֹ אֶחָד יִתְבָּרַךְ, הוּא בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְעַל כֵּן לְמַטָּה נִשְׁתַּלְשֵׁל מִשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּמִתְּחִלָּה מִשְׁתַּלְשֵׁל מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן וְאַחַר כָּךְ מִשְׁתַּלְשֵׁל לְאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וּמִקֹּדֶם מִשְׁתַּלְשֵׁל לִבְחִינַת: צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁמַּמְשִׁיךְ נִמְשָׁכִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת (שְׁמוֹת ל"ה) (ועין זוהר תרומה קנב) רְאוּ דַּיְקָא כִּי עַל יְדֵי שֶׁנִּתְגַּדֵּל וְנִתְגַּדֵּל שֵׁם בְּצַלְאֵל עַל יְדֵי זֶה רְאוּ כִּי עַל יְדֵי זֶה נִפְתָּחִין הָעֵינַיִם וְרוֹאִים כַּנַּ"ל וְזֶה: ''כִּי קָרָא ה בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל'' הַיְנוּ כִּי ה הוּא בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל, כִּי שְׁמוֹ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ וְעַל יְדֵי זֶה רְאוּ כַּנַּ"ל כִּי כֹּחַ הָרְאוּת נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִבְּחִינַת הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁמַּמְשִׁיךְ נִמְשָׁךְ תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת שַׁבָּת שִׁין בַּת שִׁין תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא, בַּ''ת עַיִן (תִּקּוּן ע) כִּי שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (זֹהַר יִתְרוֹ דַּף פח:) גַּם הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּזֹּהַר נָשָׂא דַּף ק:) אַנְתְּ הוּא שַׁבָּת דְּכֹלְהֵי יוֹמֵי וְזֶה: ''רְאוּ כִּי ה נָתַן לָכֶם אֶת הַשַּׁבָּת'' (שְׁמוֹת ט"ז) רְאוּ דַּיְקָא, כִּי שַׁבָּת, שֶׁהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הָרְאוּת בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּזְכָּר בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, נִזְכָּר שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא י"ט) : ''אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ'' וְכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַזְהִיר עַל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, הִזְהִיר מִקֹּדֶם עַל שַׁבָּת כִּי שַׁבָּת מֵאִיר לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כִּי הַמִּקְדָּשׁ הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת עֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל כ"ד) : ''נְאוֻן עֻזָּכֶם, מַחְמַד עֵינֵיכֶם'' (עַיֵּן בָּבָא בַּתְרָא ד) וְשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת הַגְּוָנִין הַמְאִירִין בַּמִּקְדָּשׁ כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הָרְאוּת שֶׁהֵם תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן הַמְאִירִין לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא

בְּחִינַת עֵינַיִם וְזֶה בְּחִינַת מוחין כִּי מִתְחַלֶּה נַעֲשֶׂה מִבְּחִינַת שֵׂם ה, שֶׁהוּא אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, בְּחִינַת אַרְבָּעָה מוחין בְּחִינַת (שְׁמוֹת ל"א) : "וַאֲמַלֵּא אתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה" חָכְמָה, תְּבוּנָה וְדַעַת וְכָל מְלָאכָה זֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מוחין (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר דַּף יג. בְּהַקְדָּמָה) שֶׁהֵם נַעֲשִׂין מִבְּחִינַת שֵׂם ה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: רְאוּ כִּי קָרָא ה בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל, וַאֲמַלֵּא אוֹתוֹ וְכוּ בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה" וְכוּ וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן וְאַחַר כָּךְ אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת כַּנַּ"ל וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים הַצַּדִּיקִים "עֵינֵי הָעֵדָה" (בַּמִּדְבָּר טו) (עַיִן בָּבָא בַּתְרָא ד) כִּי עַל יְדָם נִפְתָּחִין הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה הַפְּאֵר וְהַיפִי שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְנִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַגְדֻלַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין הַמוחין וְכֹחַ הָרְאוּת וְנִפְתָּחִין הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל אֲזַי יֵשׁ לְהָעוֹלָם בַּעַל הַבַּיִת, שֶׁהוּא מַשְׁגִּיחַ עַל הָעוֹלָם וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁי"ת רא"ש בַּי"ת (תִּקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן ג דַּף יח) ראשׁ זֶה בְּחִינַת מוחין בַּיִת זֶה בְּחִינַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁעִקַּר קִיּוּמוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת הַמוחין שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן בְּחִינַת שַׁבָּת, שֶׁמֵּאִיר לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל גַּם בַּיִת זֶה בְּחִינַת הַבָּתִּים שֶׁל הַתְּפִלִּין שֶׁשָּׁם הֵם הַמוחין, בְּחִינַת: וַאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה וַאֲמַלֵּא דַיְקָא, בְּחִינַת הַבָּתִּים, שֶׁהַמוחין מְמַלְּאִין אוֹתָם וַאֲזַי יֵשׁ בַּעַל הַבַּיִת בְּחִינַת רֹאשׁ הַבַּיִת שֶׁהוּא מְחַזֵּק בְּדָקֵי הַבַּיִת כִּי תִּקּוּן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל אֲבָל יֵשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, הַהֶפֶךְ מַמָּשׁ כְּשֶׁנִּתְפָּרְסֵם, חַס וְשָׁלוֹם, מִי שֶׁאֵין בּוֹ שֵׁם ה כְּלָל וּכְשֶׁנִּתְפָּרְסֵם וְנִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ שֶׁל זֶה כִּבְיָכוֹל נִתְמַעֵט וְנִתְעַלֵּם שֵׁם ה וַאֲזַי נִתְגַּדְּלִין בָּעוֹלָם בַּעֲלֵי שֵׁמוֹת וְקֻדְרִיִּים, שֶׁקּוֹרִין טַאטֶירִין וּבְאֵין לָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, דְּבָרִים שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶם, כִּי אִם שְׁמוֹת הַטֻּמְאָה, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁכָּל זֶה הֵפֶךְ שֵׁם ה כִּי נִתְעַלֵּם שֵׁם ה, חַס וְשָׁלוֹם וַאֲזַי נִסְתַּלְּקִין וְנִכְנָעִין מְאוֹרֵי אוֹר חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהֵם בְּחִינַת מְאוֹר הָעֵינַיִם בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשֵּׁם ה כַּנַּ"ל וּכְשֶׁנִּכְנָעִין מְאוֹרֵי אוֹר, אֲזַי מִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אֵשׁ וּמִזֶּה בָּאִין שְׂרֵפוֹת בָּעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבְּרִין וְנִתְגַּדְּלִין בְּשֵׁם אֵלּוּ הַמְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְעַלֵּם שֵׁם ה, חַס וְשָׁלוֹם וְנִכְנָעִים מְאוֹרֵי אוֹר, וּמִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אֵשׁ בְּחִינַת: "מְמָרוֹם שָׁלַח אֵשׁ" שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׂרֵפַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנַּעֲשִׂין גַּם כֵּן עַל יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּבְּרוּ מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "וַיֵּצֵא אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יְסוֹדוֹתֶיהָ" (אֵיכָה ד) יְסוֹדוֹתֶיהָ זֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר מִבְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן שֶׁנֶּאֱכְלוּ וְנִשְׂרְפוּ עַל יְדֵי וַיֵּצֵא אֵשׁ בְּצִיּוֹן עַל יְדֵי הַהִתְגַּבְּרוּת מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל. וְהִנֵּה מַה שֶּׁעָבַר אַיִן, כִּי כְּבָר נִשְׂרַף בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ אַךְ כָּעֵת, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַפֶּה לָשׁוּב אֵלֵינוּ וְלַחֲזֹר וְלִבְנוֹת בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ רָאוּי לָנוּ שֶׁלֹּא לְעַכֵּב, חַס וְשָׁלוֹם, בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ רַק לְהִשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיָנוֹ עַל כֵּן מְאד צָרִיךְ

לְזֹהַר לָקוּם בַּחֲצוֹת, לִהְיוֹת מִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כִּי אוּלַי בַּגִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן הָיָה הוּא הַגּוֹרֵם שֶׁיֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וַאֲפִלּוּ אִם לָאו אוּלַי הוּא מְעַכֵּב עַתָּה בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנֶחְשָׁב גַּם כֵּן כְּאִלּוּ הוּא גָּרַם לְהַחֲרִיבוֹ (עין ירושלמי יומא פ"א ה"א) עַל כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד לָקוּם בַּחֲצוֹת וְלִהְיוֹת מִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִבְטִיחַ לְכָל הַמִּתְאַבֵּל עַל צִיּוֹן לְשׂוֹשׂ לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן "פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר" (יְשַׁעְיָה ס"א) פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר דַּיְקָא פְּאֵר זֶה בְּחִינַת הַמֹּחִין בְּחִינַת תְּפִלִּין בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעִינָא וּבַת עַיִן בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר בְּחִינַת שַׁבָּת הַמַּאִיר לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל תַּחַת אֵפֶר אֵפֶר זֶה בְּחִינַת מְאוֹרֵי אֵשׁ, [שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ מֵהַנַּ"ל] הַיְנוּ שֶׁיִּהְיוּ נִכְנָעִין מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁעַל יָדָם נִשְׂרָף הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְיִתְגַּבְּרוּ מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם קִיּוּם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר, כַּנַּ"ל נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהוּא מִתְאַבֵּל עַל הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ, וּמִתְגַּבְּרִין מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל מִתְאַבֵּל רָאשֵׁי תֵבוֹת: "לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם" (שְׁמוֹת ל"ה) כִּי עַל יְדֵי שֶׁמִּתְאַבְּלִין, נִכְנָעִין מְאוֹרֵי אֵשׁ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "בְּיוֹם הַשַּׁבָּת" כִּי אָז מְאִירִין מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת שַׁבָּת בְּחִינַת תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן שֶׁהֵם מְאִירִין לְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בִּבְחִינַת "אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ" כַּנַּ"ל (שְׁמוֹת ל"א) : "לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם" וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (זֹהַר פִּינְחָס דַּף רמג: וּבְתִקּוּן כד) : לְדֹרֹתָם כְּתִיב לְשׁוֹן דִּירָה הַיְנוּ כִּי עַל יְדֵי שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה דִּירָה דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁקִּיּוּמוֹ עַל יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל גַּם דִּירָה מַמָּשׁ כִּי עַל יְדֵי שַׁבָּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר עַל יְדֵי זֶה נִכְנָעִין מְאוֹרֵי אֵשׁ, וְנִצּוֹלִין מִשְּׂרֵפוֹת כַּנַּ"ל (עין שבת קיט) נִמְצָא שֶׁקִּיּוּם דִּירוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי שַׁבָּת כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: בְּרֵאשִׁית רֹאשׁ בַּיִת, בְּחִינַת הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם הַיְנוּ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא הַיְפֵי וְהַפְּאֵר שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ב) : "וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט הוּא הַמַּשְׁבִּיר" וְכוּ בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, בְּחִינַת בַּעַל הַבַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם כִּי עַל יָדוֹ קִיּוּם הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְקִיּוּם הַבָּתִּים וְהַדִּירוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי שֶׁנִּתְגַּדֵּל הַשֵּׁם שֶׁל זֶה הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת עַל יְדֵי זֶה נִפְתָּחִין הָעֵינַיִם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל בְּרֵאשִׁית, הַיְנוּ רֹאשׁ בַּיִת, בְּחִינַת הַצַּדִּיק הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַפְּאֵר שֶׁל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל עַל יָדוֹ נִפְתָּחִין עֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הֶסְפֵּד עַל סִלּוּק הַצַּדִּיק כִּי בְּרֵאשִׁית הוּא הֶסְפֵּד עַל נַח הַיְנוּ מַאֲמָר הַנַּ"ל עַל בְּרֵאשִׁית הוּא הֶסְפֵּד עַל סִלּוּק הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת נַח כִּי שָׁם נֶאֱמַר מִבְּחִינַת הַהַעֲלָמָה שֶׁנִּתְעַלֵּם הַפְּאֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַיְנוּ שֶׁנִּסְתַּלֵּק וְנִתְעַלֵּם הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַפְּאֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּה לְהַצַּדִּיק שֶׁנִּסְתַּלֵּק, אֵין לוֹ הֶפְסֵד כְּלָל בַּמֶּה שֶׁנִּתְעַלֵּם וְנִסְתַּלֵּק כִּי אִם נִתְעַלֵּם וְנִסְתַּלֵּק מִכָּאן, הוּא גָּדוֹל וּמְפֹאָר שָׁם בָּעוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית

ו) "אֶת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֶּךָ נֹחַ" אֲבָל עַל הַדּוֹר יָתוֹם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ וְעַל הַתּוֹלָדוֹת, דְּהַיְנוּ הַבָּנִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ, הוּא רַחֲמָנוּת גָּדוֹל מְאד וְעָלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּמְקוֹנֵן: "אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ" כִּמְקוֹנֵן וְאוֹמֵר אֵלֶּה הֵם הַתּוֹלָדוֹת וְהַבָּנִים שֶׁל הַצַּדִּיק, בְּחִינַת נֹחַ שֶׁנִּסְתַּלֵּק וְאֵלֶּה הֵם הַתּוֹלָדוֹת הַיְתוֹמִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ כִּי דַע, שֶׁכָּל הַדֹּרוֹת כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִן הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת, בְּחִינַת הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה מ"א) : "קוֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ" שֶׁכָּל הַדֹּרוֹת נִמְשָׁכִין מִן הָרֹאשׁ דְּהַיְנוּ הַצַּדִּיק הַנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁיֵּשׁ זֶה הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת אֲזַי יֵשׁ בְּחִינַת רֹאשׁ וְיֵשׁ בְּחִינַת בַּיִת וַאֲזַי כֻּלָּנוּ, דְּהַיְנוּ כָּל בְּנֵי הַדּוֹר כֻּלָּם בְּחִינַת בְּנֵי בַּיִת אֲבָל כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק וְנִתְעַלֵּם זֶה הָרֹאשׁ שֶׁהוּא הַפְּאֵר, בְּחִינַת שֵׁם ה כַּנַּ"ל אֲזַי מִתְגַּבְּרִין, חַס וְשָׁלוֹם, שְׁמוֹת הַטֻּמְאָה שֶׁל הַחִיצוֹנִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַמְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר כַּנַּ"ל וְהֵם בְּחִינַת רֹאשׁ שֶׁל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד רֹאשׁ הַנַּ"ל דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת "רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת" שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רֹאשׁ דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּחִינַת מְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר בְּחִינַת שֵׁם הַטֻּמְאָה שֶׁל הַחִיצוֹנִים, חַס וְשָׁלוֹם וַאֲזַי אֵין בַּיִת, וּמִתְגַּלְגְּלִים בַּחוּצוֹת, חַס וְשָׁלוֹם וְעַל כֵּן נִקְרָא רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת כִּי נִתְעַלֵּם, חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת רֹאשׁ בַּיִת וַאֲזַי אֵין בַּיִת, וּמִתְגַּלְגְּלִים בַּחוּצוֹת, חַס וְשָׁלוֹם וְעַל זֶה נֶאֱמַר: "תִּשְׁתַּפֵּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְסֻלָּאִים בַּפָּז" וְכוּ (אֵיכָה ד) דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים מִתְגַּלְגְּלִים, חַס וְשָׁלוֹם, בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת כִּי נִסְתַּלֵּק וְנִתְעַלֵּם הָרֹאשׁ בַּיִת, דְּהַיְנוּ הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי וְנִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, הַהֵפֶךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁם שֶׁל הַטֻּמְאָה שֶׁל הַחִיצוֹנִים, בְּחִינַת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת כַּנַּ"ל וְיִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא הָיָה מְקוֹנֵן וּמְחַבֵּב דַּם יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁפַּךְ וְהָיָה מִשְׁתַּתֵּף בְּצָרָתָן וְהָיָה רוֹאֶה יִשְׂרָאֵל מוֹלִיכִים בְּקוֹלָרִין, וִידֵיהוֹן מְהָדְקִין לַאֲחוֹרָא, וְרַחֲיָא עַל צַוְּארֵיהוֹן וְהָיָה מִשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם וְהָיָה מְקוֹנֵן עַל כָּל טִפָּה דָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל "בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְסֻלָּאִים בַּפָּז וְכוּ תִּשְׁתַּפֵּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ" וְכוּ וְזֶהוּ: "אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ" הַיְנוּ כְּמִקוֹנֵן עַל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה", הַיְנוּ שֶׁהָיָה וְנִסְתַּלֵּק וְכוּ כַּנַּ"ל. וְהִנֵּה כָּל הַדֹּרוֹת כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִן הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הָרֹאשׁ, בְּחִינַת "קוֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ" כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ" שֶׁכָּל הַתּוֹלְדוֹת, דְּהַיְנוּ הַדֹּרוֹת, כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִן נֹחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק, בְּחִינַת הָרֹאשׁ, בְּחִינַת קוֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ, כַּנַּ"ל וְדַע, שֶׁגַּם הַדּוּר הָאָתְרוֹג נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִן הָרֹאשׁ הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת קוֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ בְּחִינַת הַדּוּר הָאָתְרוֹג, שֶׁנִּמְשָׁךְ גַּם כֵּן מֵהָרֹאשׁ הַנַּ"ל דְּהַיְנוּ הַצַּדִּיק הַנַּ"ל, שֶׁהוּא הָרֹאשׁ וְהַפְּאֵר וְהַהֲדוּר שֶׁל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וְהִנֵּה עִקַּר הַהֲדוּר הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּאִים מִבְּנֵי שֵׁם וְזֶה בְּחִינַת הַדּוּר מִצְוָה עַד שְׁלִישׁ (בָּבָא קַמָּא ט: וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים סִימָן תרנו) זֶה בְּחִינַת שֵׁם, שֶׁהוּא הַשְּׁלִישׁ מִשְּׁלֹשָׁה בְּנֵי נֹחַ [וְעַיֵּן בְּסַנְהֶדְרִין מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק:

"וְהַשְּׁלִישִׁית יִוָּתֵר בָּהּ" שְׁלִישִׁי שֶׁל נַחַ, שְׁלִישִׁי שֶׁל שֵׁם] שֶׁהוּא עִקַּר הַהַדּוּר וְהַפְּאֵר כַּנַּ"ל וְהוּא בְּחִינַת שֵׁם, שֵׁם דַּיְקָא, בְּחִינַת שֵׁם הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּאֵר וְהַדּוּר כַּנַּ"ל [וְהֶבֶן הֵיטֵב לְקַשֵּׁר כָּל זֶה עִם מַה שֶּׁמְּבאָר לְעֵיל בְּמַאֲמָר בְּרֵאשִׁית, וּבְסִימָן סו, כִּי הַכֹּל מְקֻשָּׁר יַחַד, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב] שַׁיָּךְ לְעֵיל: "רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ" זֶה בְּחִינַת עוּלְמְתָּא שַׁפִּירְתָּא דְּלֵית לָהּ עֵינִין (זֹהַר מִשְׁפָּטִים דַּף צה) כִּי "רָחֵל הָיְתָה יְפַת תֹּאַר וִיפַת מַרְאֶה" (בְּרֵאשִׁית כ"ט) וְעַל כֵּן עִקַּר הַהוֹלָדָה שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, שֶׁהָיָה יְפֵה תֹּאַר וְיפֵה מַרְאֶה בְּחִינַת הַפְּאֵר וְהַיפִי שֶׁל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל הוּא מֵרָחֵל אֲבָל עַכְשָׁו בַּגְּלוּת, אַחַר הַחֻרְבָּן הִיא בִּבְחִינַת רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ וְעַל כֵּן הִיא בְּחִינַת עוּלְמְתָּא שַׁפִּירְתָּא דְּלֵית לָהּ עֵינִין כִּי מְאוֹר עֵינַיִם נִסְתַּלְּקִין עַל יְדֵי הַבְּכִי כַּנַּ"ל, וְהֶבֶן הֵיטֵב וְעַל יְדֵי זֶה מְקֻשָּׁר הֵיטֵב מַאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁמַּתְחִיל לְדַבֵּר מֵעִנְיַן רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ וְאַחַר כָּךְ מְדַבֵּר מֵהַהַעֲלָמָה, שֶׁנִּתְעַלֵּם הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הַפְּאֵר וְהַיפִי בְּחִינַת יוֹסֵף בְּחִינַת: "וְיוֹסֵף הָיָה יְפֵה תֹּאַר" וְכוּ כִּי הַכֹּל עִנְיָן אֶחָד כִּי עִקַּר הוֹלָדַת הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף וְכוּ כַּנַּ"ל הוּא מֵרָחֵל וְכוּ כַּנַּ"ל.

סח - עקר שלמות הצדיק שיוכל להיות למעלה ולמטה

עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיק שֶׁיּוּכַל לִהְיוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה שֶׁיִּהְיֶה יָכוֹל לְהַרְאוֹת לְמִי שֶׁהוּא לְמַעְלָה וְנִדְמֶה בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה יִהְיֶה מַרְאֶה לוֹ שֶׁהוּא הַהֵפֶךְ וְכֵן לְהֵפֶךְ, לְמִי שֶׁהוּא לְמַטָּה מְאד בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מַמָּשׁ יִהְיֶה מַרְאֶה לוֹ שֶׁאַדְרַבָּא הוּא סָמוּךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶה הַשְּׁלֵמוּת מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה לְהַצַּדִּיק וּבְלא זֶה אֵינוֹ צַדִּיק כְּלָל כִּי צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לְמִי שֶׁהוּא לְמַטָּה מְאד בְּדִיּוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה לְגַמְרֵי שֶׁעַדַיִן הוּא סָמוּךְ לַה מַמָּשׁ, כִּבְיָכוֹל וּלְעוֹרְרוֹ וּלְגַלּוֹת לוֹ: ה עִמָּךְ, וְאַל תִּירָא וְאַל תְּפַחֵד וְאַל תֵּחַת כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ עִמָּךְ וֶאֱצִלְךָ וְקָרוֹב לְךָ מַמָּשׁ, כִּי "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" (יְשַׁעְיָה ו) עַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם הָאָדָם נוֹפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לְמָקוֹם שֶׁנּוֹפֵל, רַחֲמָנָא לִצְלָן וְהוּא בְּשֶׁפֶל הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מַמָּשׁ גַּם מִשָּׁם יוּכַל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בַּה וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּכְבָר דִּבַּרְנוּ מִזֶּה, שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם מֵנִח לְמַטָּה לְגַמְרֵי וְרוֹאֶה שֶׁהוּא בַּדִּיּוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה, חַס וְשָׁלוֹם, רָחוֹק מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רָאוּי לוֹ לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ בָּזֶה בְּעַצְמוֹ הַיְנוּ כִּי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ הוּא הִתְקָרְבוּת מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה שֶׁהוּא רָחוֹק כִּי מִקֹּדֶם הָיָה מֻרְחָק כָּל כָּךְ, עַד שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהוּא רָחוֹק וּמֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים יוֹדֵעַ שֶׁהוּא רָחוֹק זֶהוּ בְּעַצְמוֹ הִתְקָרְבוּת וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וְלָשׁוּב אֶל ה וְכֵן לְהֵפֶךְ, לְמִי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מְאד צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְהַרְאוֹת לוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָה חָמִית מַה יָדַעְתְּ וְכוּ (הק הזוהר דף א: דִּבְרֵי הַיָּמִים א כ"ט) : "כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ", שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק, כַּיָּדוּעַ

דְּאָחֵד בְּשָׁמַיָּא וּבְאַרְעָא (תרגום שם וע בזוהר בראשית לא ובתיקון כ"ב), דְּהַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה שֶׁיִּהְיֶה מַרְאֶה לְמִי שֶׁהוּא לְמַעְלָה, בִּבְחִינוֹת שָׁמַיִם, שֶׁהוּא לְהֵפֶךְ שֶׁהוּא רָחוֹק מְאד וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינוֹת מָה חָמִית מַה יָדַעַתְּ וְכוּ כִּי שָׁם לְמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם, שָׁם דַּיְקָא שׁוֹאֲלִים אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ וּלְהֵפֶךְ, לְמִי שֶׁהוּא לְמַטָּה בָּאָרֶץ מַמָּשׁ יִהְיֶה מַרְאֶה לוֹ כִּי ה עִמּוֹ, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְזֶהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת, לִהְיוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְזֶה בְּחִינוֹת בָּנִים וְתַלְמִידִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַנִּיחַ בָּעוֹלָם כִּי לְכְאוֹרָה הַדָּבָר תָּמוּהַּ כִּי הֲלֹא הָעִקָּר שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְשַׁבֵּר עַצְמוֹ לְגַמְרֵי מִן הַחֹמֶר וְאִם כֵּן לָמָּה הוּא חִיּוּב כְּשֶׁהָאָדָם נִסְתַּלֵּק לְגַמְרֵי לְמַעְלָה דְּהַיְנוּ אַחַר הַהִסְתַּלְקוּת שֶׁיַּנִּיחַ אֲחֵרִים בָּנִים בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, שֶׁיְּמַלְּאוּ מְקוֹמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם הֲלֹא אַדְרַבָּא, טוֹב לְהִסְתַּלֵּק לְגַמְרֵי לְמַעְלָה אַךְ בֶּאֱמֶת הָעִקָּר הַשְׁלֵמוּת לִהְיוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי כְּשֶׁהוּא בְּעוֹלָם אֶחָד לְבַד, אֵין זֶה שְׁלֵמוּת רַק שְׁנֵיהֶם יַחַד מַעְלָה וּמַטָּה זֶהוּ עוֹלָם שָׁלֵם וְעַל כֵּן מֻחֲיָב הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ, בֵּן אוֹ תַּלְמִיד כְּדֵי שֶׁגַּם כְּשֶׁיִּהְיֶה לְמַעְלָה אַחַר הַהִסְתַּלְקוּת יִהְיֶה לְמַטָּה גַּם כֵּן בְּזֶה הָעוֹלָם דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנִּשְׁאָר מִמֶּנּוּ לְמַטָּה בֵּן אוֹ תַּלְמִיד הַנִּמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ וְעִקַּר הוּא הַמַּחַ, שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר לְמַטָּה מִמחוֹ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַנִּיחַ בֵּן אוֹ תַּלְמִיד כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (בָּבָא בַּתְרָא קטז) עַל פָּסוּק: "אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ" חַד אָמַר בֵּן, וְחַד אָמַר תַּלְמִיד כִּי הַתַּלְמִיד הוּא מִמַּחַ הָרַב וְכֵן הַבֵּן נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מִמַּחַ הָאָב וְרַבִּי יוֹחָנָן סָבַר תַּלְמִיד, כִּי לֹא הָיָה לוֹ בָּנִים כִּי אֵצֶל הַתַּלְמִיד הַמַּחַ מֻפְשָׁט מִגַּשְׁמִיּוּת אֲבָל אֵצֶל הַבֵּן הַמַּחַ מְלֻבָּשׁ בְּהַטִּפָּה זַרְעִית אֲבָל גַּם זֶה צְרִיכִים. וְהַכְּלָל, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ בָּנִים וְתַלְמִידִים וְהַתַּלְמִידִים יָאִירוּ יוֹתֵר לְתַלְמִידִים אֲחֵרֵיהֶם, וְכֵן לְהַלָּן יוֹתֵר שֶׁגַּם הַתַּלְמִידִים יִפְרוּ וְיִרְבּוּ וְיַעֲשׂוּ תַּלְמִידִים אֲחֵרִים וְתַלְמִידֵי תַלְמִידָיו יַעֲשׂוּ יוֹתֵר תַּלְמִידִים וְכֵן לְהַלָּן יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר מחוֹ גַּם לְמַטָּה לְעוֹלָם וָעֶד וְכֵן הַבָּנִים צְרִיכִים גַּם כֵּן שֶׁיִּשָּׁאֵר זִכְרָם לְדוֹרֵי דוֹרוֹת בָּנִים וּבְנֵי בָנִים וְכוּ כִּי זֶהוּ עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁיִּהְיֶה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, בִּבְחִינַת כִּי כל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ דְּאָחֵד בְּשָׁמַיָּא וְאַרְעָא [עַיֵּן כָּל זֶה בַּמַּאֲמָר וַיְהִי מִקֵּץ כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם (בְּסִימָן ז], עַיֵּן שָׁם כִּי שָׁם מְבאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב]

סט - מה שנוהגים לתן ברכה

מַה שֶּׁנּוֹהֲגִים לִתֵּן בְּרָכָה לְהָאִישׁ, הַמֵּבִיא הַמַּשְׁקֶה לְאוֹרְחִים אוֹ עַל הַחֲתֻנָּה וְכֵיוֹצֵא [הַיְנוּ כְּשֶׁנּוֹשְׁאִין יַיִן אוֹ דְּבַשׁ לְאוֹרְחִים אוֹ עַל חֲתֻנָּה אָזַי נוֹהֲגִין לִתֵּן מִן הַמַּשְׁקֶה לְהַשְׁלִיחַ, הַנּוֹשֵׂא אֶת הַמַּשְׁקֶה לְעָשׂוֹת בְּרָכָה] הוּא עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (פְּקוּדֵי דַף רמב) שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁהֵם נִשְׁאִים וְנוֹשְׁאִים וְחוֹשֵׁב שָׁם כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁהֵם נִשְׁאִים דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹשְׁאִים אוֹתָם

וּבָאֱמֶת אֵלּוּ הַדְּבָרִים הֵם נוֹשְׂאִים כְּגוֹן הַמָּרְכָּבָה, שֶׁהִיא נִשֵּׂאת וְנוֹשֵׂאת וְכֵן הָאָרוֹן, שֶׁהָיוּ נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ "וְהוּא נָשָׂא אֶת נוֹשְׂאָיו" וְכוּ וְזֶה בְּחִינַת בְּרָכָה שֶׁנּוֹתְנִין כַּנַ"ל כִּי בְּרָכָה רָאשֵׁי תֵבוֹת: "כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים" (יְחֶזְקֵאל א) בְּחִינַת נִשֵּׂאת וְנוֹשֵׂאת כִּי הָאוֹפַנִּים נוֹשְׂאִים הַחַיּוֹת וְהַחַיּוֹת נוֹשְׂאִים אוֹתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים וְכֵן הוּא כָּל הַמָּרְכָּבָה שֶׁהָאוֹפַנִּים נוֹשְׂאִים אֶת הַחַיּוֹת וְהַחַיּוֹת אֶת הַמָּרְכָּבָה וּבָאֱמֶת הַמָּרְכָּבָה נוֹשֵׂאת הַכֹּל וְעַל כֵּן זֶה שֶׁנּוֹשֵׂא אֶת הַמַּשְׂקֶה נוֹתְנִין לוֹ בְּרָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת: כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים בְּחִינַת נוֹשֵׂא וְנִשָּׂא כִּי הוּא נוֹשֵׂא אֶת הַמַּשְׂקֶה, וְעַתָּה הַמַּשְׂקֶה מְנַשֵּׂא אוֹתוֹ [או שנעשה מזה שְׁבָרִים כִּי הַמַּשְׂקֶה הוּא מְכַבֶּה וְגַם מְחַמֶּמֶת קָצַת וְלֹא בֵּאֵר הַדָּבָר הַזֶּה כְּלָל]

ע - מי שגדול יותר, צריך לבקש מבקשו ברחוק מקום יותר

כָּל מִי שֶׁגָּדוֹל יוֹתֵר, צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מְבַקְּשׁוֹ בְּרִחוּק מָקוֹם יוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁהַצּוֹמֵחַ חִיּוּתוֹ וּמְבַקְּשׁוֹ סָמוּךְ לוֹ מִיָּד כִּי הוּא צוֹמֵחַ מִן הָאָרֶץ בְּסָמוּךְ לוֹ מַמָּשׁ וּבְהֵמָה מְבַקְּשָׁהּ סָמוּךְ לָהּ גַּם כֵּן עַל הָאָרֶץ אַךְ הוּא בְּרִחוּק יוֹתֵר קְצַת מִן הַצּוֹמֵחַ כִּי הַבְּהֵמָה גְּדוֹלָה בְּמַעֲלָה מִן הַצּוֹמֵחַ אֲבָל בֶּן אָדָם צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מְבַקְּשׁוֹ בְּרִחוּק יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִן הַבְּהֵמָה וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאד הָיָה צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מְבַקְּשׁוֹ בְּרִחוּק מָקוֹם בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן הֻצְרַךְ לְבַקֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה מִמִּדִּין כִּי מְבַקְּשׁוֹ הָיָה רָחוֹק מֵחֲמַת גְּדֻלָּתוֹ

עא - יש מחין של ארץ ישראל ויש מחין של חוץ לארץ

דַּע כִּי יֵשׁ מִחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ מִחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ וְגַם הַמִּחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הֵם מְקַבְּלִים וְיוֹנְקִים גַּם כֵּן מֵהַמִּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי עִקַּר הַמּחַ וְהַחָכְמָה הִיא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשַׁת ט"ז) : אֵין חָכְמָה כְּחָכְמַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכָל אֶחָד כְּפִי חֶלְקוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כֵּן הוּא מְקַבֵּל וְיוֹנֵק מֵהַמִּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִמְצָא שֶׁכָּל הַמִּחִין הֵם בְּחִינַת מִחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִשָּׁם כִּי שָׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עִקַּר הַמּחַ וְהַחָכְמָה כַּנַ"ל אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ מִחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ וְזֶה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי פְּגַם הַכְּבוֹד, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמִּי שֶׁפּוֹגֵם, חַס וְשָׁלוֹם בִּכְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲזַי עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל וְלִינק מֵהַמִּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּכְפִי הַפְּגָם שֶׁפּוֹגֵם בִּכְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ כֵן אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל וְלִינק מֵהַמִּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַאֲזַי נִשְׁאָרִין הַמִּחִין בִּבְחִינַת מִחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ מַמָּשׁ וּכְשֶׁהַמִּחִין הֵם בְּחִינַת מִחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ אֲזַי אֵין יְכוֹלִין לְהַשְׁוֹת דַּעְתָּן יַחַד וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם כִּי מִחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ אֵין

יְכוֹלִין לְהַשְׁוֹוֹת עַצְמָן יַחַד אֲבָל הָיָה רָאוּי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מַחֲלֹקֶת כִּי אִם בְּחוּץ לָאָרֶץ וּבֶאֱמֶת אָנוּ רוֹאִין שֶׁגַּם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יֵשׁ מַחֲלֹקֶת אַךְ דַּע, כִּי אִלּוּ הַמַּחְיִן שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל הֵם מְבַקְּשִׁים לְעַצְמָן תִּקּוּן וְהַתִּקּוּן שֶׁל אִלּוּ הַמַּחְיִן שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הוּא בְּעֵת שֶׁשּׁוֹפֵעַ נַעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד אָז הוּא זְמַן תִּקּוּנָם שֶׁל אִלּוּ הַמַּחְיִן שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ כִּי כָּבוֹד הוּא תִּקּוּן הָעוֹלָם כִּי כָל הָעוֹלָם נִבְרָא בִּשְׁבִיל הַכָּבוֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מג) : "לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו" וְכוּ (יוֹמָא לח), הַיְנוּ בִּשְׁבִיל כָּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי יֵשׁ כָּבוֹד פְּרָטִי לְכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר שֶׁל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ הַכָּבוֹד הָיָה זֶה הַמַּאֲמָר שֶׁעַל יְדוֹ נִבְרָא חֵלֶק פְּלוֹנִי מֵהַבְּרִיאָה נִמְצָא שֶׁכָּל מַאֲמָר וּמַאֲמָר יֵשׁ לוֹ כָּבוֹד מְיֻחָד שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הַכָּבוֹד הָיָה אוֹתוֹ הַמַּאֲמָר כִּי זֶה הַמַּאֲמָר, שֶׁבּוֹ נִבְרָא חֵלֶק פְּלוֹנִי מֵהַבְּרִיאָה הָיָה בִּשְׁבִיל כָּבוֹד זֶה כְּדֵי שֶׁיִּגִּיעַ כָּבוֹד זֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכֵן מַאֲמָר אַחֵר, שֶׁבּוֹ נִבְרָא חֵלֶק אַחֵר מֵהַבְּרִיאָה הָיָה בִּשְׁבִיל כָּבוֹד אַחֵר, שֶׁיַּגִּיעַ אוֹתוֹ הַכָּבוֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכֵן כָּל הַמַּאֲמָרוֹת, כֻּלָּם הָיוּ רַק בִּשְׁבִיל כָּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה לִרְאוֹת בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד הֵינוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה כָּבוֹד אָזַי הוּא צָרִיךְ לֵידַע מֵאֵיזֶה מַאֲמָר נִתְהַוֶּה זֶה הַכָּבוֹד אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה הַכָּבוֹד הָיָה אוֹתוֹ הַמַּאֲמָר שֶׁעַל יְדוֹ נִבְרָא חֵלֶק מֵהַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל וּבְוַדַּאי לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה לְהַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ הִתְגַּלּוּת כָּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲבָל אִלּוּ שֶׁהֵם בְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֵיזֶה כָּבוֹד, אָזַי אֵין לוֹקְחִין לְעַצְמָן כְּלָל מִן הַכָּבוֹד רַק הֵם מַעֲלִין כָּל הַכָּבוֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּדֵּל וְיִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה עַל יְדֵי זֶה תִּקּוּן הָעוֹלָם כַּנַּ"ל וְהֵם מְבִינִים בְּהַכָּבוֹד מֵאֵיזֶה מַאֲמָר נִתְהַוֶּה זֶה הַכָּבוֹד אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה הַכָּבוֹד הָיָה אוֹתוֹ הַמַּאֲמָר שֶׁעַל יְדוֹ נִבְרָא חֵלֶק מֵהַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל (תְּהִלִּים כ"ט) : "וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד" הַיְנוּ שֶׁאֵצֶל אִלּוּ שֶׁהֵם בְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא הַכָּבוֹד הוּא כֻּלּוֹ אוֹמֵר, הַיְנוּ כֻּלּוֹ מַאֲמָר כִּי הַכָּבוֹד שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הוּא כֻּלּוֹ רַק בִּשְׁבִיל הַמַּאֲמָר שֶׁנִּתְהַוֶּה בִּשְׁבִיל זֶה הַכָּבוֹד אֲשֶׁר עַל יְדוֹ נִבְרָא חֵלֶק מֵהַבְּרִיאָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ" (דָּנִיֵּאל א) כֹּחַ זֶה בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן דְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית (תִּקּוּנֵי זֹהַר, תִּקּוּן יח) בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם הֵינוּ שֶׁאִלּוּ שֶׁהֵם בְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא הֵם מְגַלִּין וּמְאִירִין כ"ח אַתְוָן הַנַּ"ל עַל יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד" וְכוּ לְפִי פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא, הַיְנוּ כֹּחַ מַמָּשׁ כִּי בְּוַדַּאי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֹּחַ וּגְבוּרָה לַעֲמֹד בָּזֶה שֶׁיִּזְכּוּ לִהְיוֹת בְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, אֲשֶׁר שָׁם הַכָּבוֹד הוּא כֻּלּוֹ אוֹמֵר בְּחִינַת כ"ח אַתְוָן דְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַכָּבוֹד שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלֶּה רַק עַל יְדֵי הָאָדָם כִּי הָאָדָם הוּא תַּכְלִית כָּל הַנִּבְרָאִים כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל הָאָדָם (ברכות ו:) כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי הָאָדָם וְעַל כֵּן

עַל יְדֵי הַהוֹלָדָה, כְּשֶׁנּוֹלָדִין וְנִתְרַבִּין בְּנֵי אָדָם בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ בְּיוֹתֵר כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד עַל יְדֵי בְּנֵי אָדָם כַּנַּ"ל וְדַע, כִּי מִחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת נעם וּמחין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה י"א) : "לְאַחַד קָרָאתִי נעם וּלְאַחַד קָרָאתִי חוֹבְלִים" וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין כד) נעם אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁמַּנְעִימִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה חוֹבְלִים אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁבְּחוּץ לָאָרֶץ שֶׁחוֹבְלִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה וְעִקַּר הַהוֹלָדָה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת נעם הָעֶלְיוֹן כִּי מִנּעַם הָעֶלְיוֹן נִתְעוֹרְרִין שַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא (עין תיקון טז) אֲשֶׁר עַל יָדָם בָּא הַהוֹלָדָה, בִּבְחִינַת (שְׁמוּאֵל ב א) : "נָעַמְתָּ לִי מְאד, נִפְלְאַתָה אַהֲבָתְך לִי מֵאַהֲבַת נָשִׁים" שֶׁעַל יְדֵי נעם הָעֶלְיוֹן מִתְעוֹרֵר הָאַהֲבָה בְּחִינַת שַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא שֶׁעַל יָדָם הַהוֹלָדָה. וְנעם הָעֶלְיוֹן שׁוֹפֵעַ תָּמִיד אֲבָל צְרִיכִין כְּלִי לְקַבֵּל עַל יָדוֹ שֶׁפַּע נעם הָעֶלְיוֹן וְדַע, שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה נַעֲשֶׂה הַכְּלִי לְקַבֵּל עַל יָדָהּ מִנּעַם הָעֶלְיוֹן שַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא כִּי צְדָקָה הִיא נְדִיבוּת לֵב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ"ה) : "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי" וּנְדִיבוּת לֵב, הַיְנוּ שֶׁנִּפְתָּח וְנִתְנַדֵּב הַלֵּב וְעַל יְדֵי זֶה נִפְתָּחִין שְׁבִילִין דִּלְבָּא וְנַעֲשִׂין כְּלִי לְקַבֵּל שַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּתָא שֶׁנִּמְשָׁכִין מִנּעַם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל וְיֵשׁ צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ צְדָקָה שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ וְעִקַּר הוּא הַצְּדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יָדָהּ נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל מִנּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל (הוֹשֵׁעַ י) : "זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה", כִּי עִקַּר הַהוֹלָדָה עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"ז) : "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקב יוֹסֵף" הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַהוֹלָדָה עַל יְדֵי יַעֲקב וְיוֹסֵף כִּי יַעֲקב הוּא בְּחִינַת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צ"ט) "מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקב אַתָּה עָשִׂיתָ" וְעִקַּר הַהוֹלָדָה עַל יְדֵי צְדָקָה כַּנַּ"ל וְשֶׁהִיא הַכְּלִי לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת נעם הָעֶלְיוֹן כַּנַּ"ל וְיוֹסֵף הוּא בְּחִינַת נעם, כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר לְקַמָּן] וְעַל יְדֵי הַהוֹלָדָה, דְּהַיְנוּ שֶׁנּוֹלָדִין וְנִתְרַבִּין בְּנֵי אָדָם עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל (שָׁם כ"ב) : "כָּל זָרַע יַעֲקב כַּבְּדוּהוּ" כִּי עַל יְדֵי הַהוֹלָדָה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקב שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה כַּבְּדוּהוּ כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וַאֲזַי כְּשֶׁשּׁוֹפֵעַ נעם הָעֶלְיוֹן עַל יְדֵי הַכְּלִי הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי צְדָקָה בְּשִׁבְיל הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל וְגַם בְּחִינַת הַנעם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא הַמחִין, מְקַבֵּל וְנִשְׁפָּע עוֹד מִלְּמַעְלָה יוֹתֵר, כַּיָּדוּעַ אֲזַי אֵלּוּ הַמחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים הֵם נוֹפְלִים גַּם כֵּן בְּאֵלּוּ הַמחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נעם כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי זֶה כִּי אָז הוּא זְמַן תִּקּוּנָם שֶׁל אֵלּוּ הַמחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ כִּי עִקַּר פְּגַם וְקִלְקוּל הַמחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הוּא עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵינָם יְכוֹלִים לִינק מִמחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַאֲזַי הֵם בְּחִינַת מחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ מַמָּשׁ וְזֶהוּ קִלְקוּלָם כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י"ג) : "בָּז לְדָבָר יֵחָבֵל לוֹ" בָּז לְדָבָר, הַיְנוּ בִּזְיוֹנוֹת, הֵפֶךְ הַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה: יֵחָבֵל לוֹ הַיְנוּ מחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת

חוֹבְלִים כִּי עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד נִשְׁאָרִין הַמּחִין בִּבְחִינַת חוֹבְלִים, שֶׁהֵם מחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ כַּנַ"ל נִמְצָא שֶׁעִקַּר קִלְקוּל הַמחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הוּא עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד וְעַל כֵּן בְּעֵת שֶׁשּׁוֹפֵעַ נעַם הָעֶלְיוֹן עַל יְדֵי הַכְּלִי שֶׁל צַדָּקָה בִּשְׁבִיל הוֹלָדָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד כַּנַ"ל אָז הוּא זְמַן תִּקּוּנָם שֶׁל הַמחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַכָּבוֹד עַל יְדֵי זֶה הֵם יְכוֹלִין לְהִתְתַּקֵּן כִּי עִקַּר הַקִּלְקוּל שֶׁלָּהֶם הָיָה עַל יְדֵי פְּגַם הַכָּבוֹד כַּנַ"ל וְעַל כֵּן בְּעֵת שֶׁשּׁוֹפֵעַ נעַם הָעֶלְיוֹן בִּשְׁבִיל הוֹלָדָה כַּנַ"ל אָז בָּאִים הַמחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים וְנוֹפְלִים בְּמחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נעַם כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי זֶה כַּנַ"ל (תְּהִלִּים ט"ז) : "חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִימִים" חֲבָלִים, הַיְנוּ הַמחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים הֵם נוֹפְלִים בַּנְּעִימִים הַיְנוּ בְּמחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נעַם כַּנַ"ל כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי זֶה כַּנַ"ל וְזֶהוּ "אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי" נַחֲלַת זֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת (דְּבָרִים ל"ב) : "יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ", בְּחִינַת צַדָּקָה שָׁפְרָה זֶה בְּחִינַת יוֹסֵף בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"ט) : "וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר" וְכוּ' וִיפֵה תֹאַר זֶה בְּחִינַת יְפֵה תֹאַר, הַנֶּאֱמַר בְּדָוִד וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין צג:) : אִישׁ תֹאַר, שֶׁמַּרְאֶה פָּנִים בַּהֲלָכָה הַיְנוּ בְּחִינַת מחִין, בְּחִינַת נעַם, שֶׁמַּנְעִימִים בַּהֲלָכָה כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, יַעֲקֹב וְיוֹסֵף, שֶׁהֵם בְּחִינַת "נַחֲלַת שָׁפְרָה" עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַהוֹלָדָה, שֶׁאָז הַחוֹבְלִים נוֹפְלִים בַּנְּעִימִים כַּנַ"ל וְזֶה "יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ" חֶבֶל זֶה בְּחִינַת חוֹבְלִים הַנַ"ל שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב, בְּחִינַת צַדָּקָה שֶׁעַל יָדָהּ הַהוֹלָדָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִים הַחוֹבְלִים, שֶׁהֵם הַמחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת חֶבְלֵי לֵדָה בְּחִינַת חוֹבְלִים הַנַ"ל שֶׁנִּתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי הַלֵּדָה כַּנַ"ל גַּם זֶהוּ בְּחִינַת שָׁפְרָה הַנַ"ל בְּחִינַת שִׁפּיר וְשַׁלְיָא, בְּחִינַת הוֹלָדָה וְכַנַ"ל. וּמֵחֲמַת שֶׁהַמחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים שֶׁחוֹבְלִים זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה, כִּי אֵינָם יְכוֹלִים לְהַשְׁווֹת דַּעְתָּן יַחַד כַּנַ"ל הֵם נוֹפְלִים בְּמחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת נעַם, כְּדֵי לְהִתְתַּקֵּן כַּנַ"ל עַל כֵּן לִפְעָמִים כְּשֶׁפּוֹגְמִים הָרִבּה, חַס וְשָׁלוֹם אָזַי אֵינָם יְכוֹלִין לְהִתְתַּקֵּן אַדְרַבָּא, גּוֹרְמִים פְּגַם גַּם לְהַמחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַאֲזַי גַּם הַמחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵינָם יְכוֹלִים לְהַשְׁווֹת עֲצָמָן כִּי נִפְגְּמוּ, חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הַמחִין הַפְּגוּמִים שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ, שֶׁנִּפְלוּ לְתוֹכָם כַּנַ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן וּכְלַל הַדְּבָרִים כִּי כָּל הַנִּבְרָאִים וְכָל הַהוֹלָדוֹת כֻּלָּם הֵם רַק בִּשְׁבִיל הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר הַהוֹלָדָה עַל יְדֵי הַצַּדָּקָה שֶׁעַל יָדָהּ נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל מִנעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַהוֹלָדָה וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל וְזֶה אוֹתִיּוֹת תְּרוּמָה הֵם סוֹפֵי תֵּבוֹת: לַחֲזוֹת בְּנעַם ה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ (תְּהִלִּים כ"ז) כִּי תְרוּמָה, הַיְנוּ צַדָּקָה שֶׁהִיא נְדִיבוּת לֵב בְּחִינַת: "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי" עַל יָדָהּ נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל מִנעַם ה שֶׁעַל יְדֵי

וֶה נִמְשָׁךְ הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת: ''וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד'' וְזֶהוּ ''לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ'' סוֹפֵי תֵּבוֹת: תְּרוּמָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁירָה, בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל ב כ"ג) : ''נְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל'' (וְלֹא גִּלָּה יוֹתֵר) אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהַרְגִּישׁ נְעִימוּת הַתּוֹרָה כִּי יֵשׁ נְעִימוּת בַּתּוֹרָה וְזֶהוּ הָעִקָּר לִזְכּוֹת לְהַרְגִּישׁ הַנְּעִימוּת שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה ["דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם'' (מִשְׁלֵי ג) נִרְאֶה לִי]

עב - לראות את עצמו עם הצדיק האמת

דַּע, שֶׁ לִּרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא גַּם כֵּן דָּבָר גָּדוֹל מְאד בְּוַדַּאי כְּשֶׁזּוֹכִין לִשְׁמֹעַ תּוֹרָה, הוּא מַעֲלָה יְתֵרָה אֲבָל גַּם כְּשֶׁאֵין שׁוֹמְעִין תּוֹרָה הָרְאִיָּה לְבַד, שֶׁזּוֹכִין לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק, הוּא גַּם כֵּן טוֹב מְאד כִּי עַל יְדֵי שֶׁרוֹאִין אֶת עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק עַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין גְּדֻלָּה וְ עִקַּר הַגְּדֻלָּה הִיא שְׁפָלוּת כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ : כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ (מְגִלָּה לא) כִּי עִקַּר הַגְּדֻלָּה הִיא שְׁפָלוּת לֶעָתִיד, שֶׁיַּעַמְדוּ בִּתְחִיָּה וְיִחְיוּ חַיִּים נִצְחִיִּים עִקַּר מַה שֶּׁיִּהְיֶה נְחָיֶה וְיָקוּם בִּתְחִיָּה הוּא הַשְׁפָלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד כִּי הַשְׁפָלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִהְיֶה נְחָיֶה וְיָקוּם בִּתְחִיָּה לֶעָתִיד, וְיָקוּם בִּתְחִיָּה בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כ"ו) : ''הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר'' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה ה) : מִי שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁכֵן לֶעָפָר בְּחַיָּיו כִּי עִקַּר הַתְּקוּמָה בִּתְחִיָּה יִהְיֶה רַק לְהַשְׁפָלוּת שֶׁהַשְׁפָלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִהְיֶה נְחָיֶה וְיָקוּם בִּתְחִיָּה לֶעָתִיד כִּי תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא אִי אֶפְשָׁר לְנוּ לְהַשִּׂיג עַכְשָׁו וְזֶה מֻחְמָת שֶׁאְנוּ עַכְשָׁו בִּגְבוּל, וְכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּבוּל אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשִּׂיג תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא הָרוּחָנִי וְעַל כֵּן גַּם עֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קיח) : כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת, נוֹתְנִין לוֹ נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים הַיְנוּ בְּלִי גְּבוּל כִּי עֹנֶג שַׁבָּת שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא הוּא בְּחִינַת בְּלִתִּי גְּבוּל וְעַל כֵּן עִקַּר חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל לֶעָתִיד לָבוֹא בְּחִינַת תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא יִהְיֶה רַק לְהַשְׁפָלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד כִּי שְׁפָלוּת וַעֲנִיווּת הוּא בְּחִינַת בְּלִתִּי גְּבוּל כִּי הוּא בְּחִינַת אַיִן מַמָּשׁ וְאֵין לוֹ שׁוּם גְּבוּל מֻחְמַת שֶׁהוּא בְּתַכְלִית הָעֲנִיווּת וְ עִקַּר חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא הוּא רַק בִּבְחִינַת בְּלִתִּי גְּבוּל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן שַׁבָּת שֶׁהוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, נֶאֱמַר בּוֹ: ''טוֹעֲמֶיהָ חַיִּים זְכוּ'' כִּי מִי שֶׁטּוֹעֵם טַעַם עֹנֶג שַׁבָּת, זוֹכֶה לְחַיִּים, בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים כַּנַּ"ל וְדַע, שֶׁ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, כֵּן זוֹכֶה לְקַבֵּל גְּדֻלָּה בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ו) : ''מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים'' בְּרְהָטֵי מֹחִין (סוֹף הַתִּקּוּנִים תִּקּוּן ו, דַּף ה) הַיְנוּ שֶׁ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, דְּהַיְנוּ גְּדֻלָּה הוּא אָסוּר וְקָשׁוּר בְּרְהָטֵי מֹחִין שֶׁ לְפִי הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין כֵּן מְקַבֵּל גְּדֻלָּה וְ הַמֹּחִין וְהַדַּעַת הֵם בְּחִינַת בְּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג) : כָּל מִי

שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו כִּי דֵּעָה נִתָּן בֵּין שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִתָּן בֵּין שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת וְכוּ וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד כְּפִי מחוֹ וְדַעְתּוֹ וּכְפִי שֶׁהוּא מַכְנִיס עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַדַּעַת כָּל מַה שֶׁהוּא עוֹסֵק יוֹתֵר לְהַגְדִּיל מחוֹ וְדַעְתּוֹ כֵּן הוּא עוֹסֵק בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כִּי עִקַּר בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא הַדַּעַת כַּנַּ"ל וְיֵשׁ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ מָהִיר וְחָרִיף וְהוּא עוֹסֵק תָּמִיד לְהַגְדִּיל מחוֹ וְדַעְתּוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עוֹסֵק בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּכְפִי הַגְדָּלַת דַּעְתּוֹ וּמחוֹ כֵּן זוֹכֶה לְקַבֵּל גְּדֻלָּה (מִשְׁלֵי כ"ב) : "חֲזִית אִישׁ מָהִיר בְּמְלַאכְתּוֹ, לִפְנֵי מְלָכִים יִתְיַצָּב" אִישׁ מָהִיר בְּמְלַאכְתּוֹ זֶה בְּחִינַת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ מָהִיר וְחָרִיף כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מָהִיר בְּמְלַאכְתּוֹ, הַיְנוּ בְּמְלֶאכֶת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ (עין רש שה"ש בתחלתו) כִּי מְלֶאכֶת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא כְּפִי מחוֹ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה: לִפְנֵי מְלָכִים יִתְיַצָּב הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לִגְדֻלָּה, בְּחִינַת מַלְכוּת כִּי הַגְּדֻלָּה הִיא כְּפִי הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחַ, בִּבְחִינַת: מֶלֶךְ אָסוּר בָּרָהָטִים, כַּנַּ"ל וְיֵשׁ מֹחַ כְּלָלִי וְיֵשׁ מֹחִין פְּרָטִים וְכָל הַמֹּחִין הַפְּרָטִים הֵם מְקַבְּלִין מִמֹּחַ הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא חָכְמָה הַדּוֹר וְ זֶהוּ מַעֲלַת הַזּוֹכֶה לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא חָכְמָה הַדּוֹר, בְּחִינַת חָכְמָה הַכּוֹלֵל כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי שֶׁזֶּה הֶחָכְמָה הַכּוֹלֵל רוֹאֶה אוֹתוֹ וּמְסְתַּכֵּל בּוֹ עַל יְדֵי זֶה מִתְנוֹצֵץ מחוֹ וְעַל יְדֵי שֶׁמִּתְנוֹצֵץ מחוֹ עַל יְדֵי זֶה מְקַבֵּל גְּדֻלָּה כִּי עִקַּר הַגְּדֻלָּה הוּא עַל יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחַ כַּנַּ"ל כִּי עֵינַיִם עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג) : "וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם" וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י: עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁזֶּה הֶחָכְמָה, שֶׁהוּא מֹחַ הַכּוֹלֵל, מְסְתַּכֵּל בּוֹ עַל יְדֵי זֶה מֵאִיר בּוֹ חָכְמָה וּמֹחִין, וּמִתְנוֹצֵץ מחוֹ וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבֵּל גְּדֻלָּה כַּנַּ"ל כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה מֹחַ וְדַעַת לְפִי מַדְרֵגָתוֹ אֲבָל הַמֹּחַ וְהַדַּעַת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוּא מֻגָּן בְּקַטְנוּת, וְאֵינוֹ מִתְנוֹצֵץ וְעַל יְדֵי שֶׁמְּסְתַּכֵּל בּוֹ הֶחָכְמָה הַדּוֹר, שֶׁהוּא מֹחַ הַכּוֹלֵל עַל יְדֵי זֶה מִתְנוֹצֵץ מחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַדְרֵגַת מחוֹ וְ עַל יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחַ מְקַבֵּל כָּל אֶחָד גְּדֻלָּה כְּפִי מַדְרֵגַת מחוֹ כִּי עִקַּר הַגְּדֻלָּה הִיא עַל יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחַ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא הָיָה הַדַּעַת הַכּוֹלֵל שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל עַל כֵּן עַל יְדֵי רְאִיָּתוֹ לְבַד, שֶׁהָיָה מְסְתַּכֵּל בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל יְדֵי זֶה הָיָה יָכוֹל לְחַלֵּק הַגְּדֻלָּה וְהַשְׁרָרָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּרָאוּי לוֹ לְפִי מַדְרֵגַת מחוֹ וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת י"ח) : "וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם, וְשַׂמְתָּ עֲלֵיהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת" וְכוּ וְאַתָּה תֶּחֱזֶה דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי הָרְאִיָּה לְבַד שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה רוֹאֶה וּמְסְתַּכֵּל בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד הָיָה מִתְנוֹצֵץ מחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְעַל יְדֵי זֶה קִבֵּל כָּל אֶחָד וְאֶחָד גְּדֻלָּה וּשְׁרָרָה כְּפִי עֶרְכּוֹ כְּפִי הָרְאוּי לוֹ לְפִי מַדְרֵגַת מחוֹ דְּהַיְנוּ בְּחִינַת שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת וְכוּ וְזֶהוּ: וְאַתָּה תֶּחֱזֶה וְכוּ וְשַׂמְתָּ עֲלֵיהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים וְכוּ כִּי עַל יְדֵי שֶׁיֶּחֱזֶה מֹשֶׁה וְיִסְתַּכֵּל בָּעָם עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מֵשִׂים אוֹתָם שָׂרֵי אֲלָפִים וְכוּ כִּי עַל יְדֵי הִסְתַּכְּלוּתוֹ בָּהֶם מְקַבֵּל כָּל אֶחָד גְּדֻלָּתוֹ עַל יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת מחוֹ

שֶׁמִּתְנוֹצֵץ עַל יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת שֶׁמִּסְתַּכֵּל בּוֹ חָכָם הַדּוֹר, בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ"ל וְגַם מֹשֶׁה הָיָה יָכוֹל לְצַוּוֹת, שֶׁזֶּה יִהְיֶה שׂר אֶלֶף וְזֶה שַׂר מֵאָה וְכוּ' כִּי עַל יְדֵי הִסְתַּכְּלוּתוֹ בָּהֶם הָיָה יוֹדֵעַ הַגְּדֻלָּה הַמַּגִּיעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כִּי עַל יְדֵי הִסְתַּכְּלוּתוֹ הָיָה יוֹדֵעַ הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחַ שֶׁל כָּל אֶחָד אֲשֶׁר כְּפִי הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחַ כֵּן מַגִּיעַ לוֹ גְּדֻלָּה כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁמְּקַבֵּל כָּל אֶחָד גְּדֻלָּה כְּפִי הָרְאוּי לוֹ בֶּאֱמֶת לְפִי מַדְרֵגַת מֹחוֹ עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ מַנְהִיג אֲמִתִּי בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁיָּכוֹל לְחַלֵּק הַגְּדֻלָּה לְכָל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ עַל יְדֵי הִסְתַּכְּלוּתוֹ לְבַד אֲזַי יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד מֵהַשָּׂרִים וְהַמַּנְהִיגִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא כְּפִי הָרְאוּי לוֹ לְפִי מַדְרֵגַת מֹחוֹ לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר כִּי מֵאַחַר שֶׁכָּל אֶחָד עוֹמֵד עַל מְקוֹמוֹ הָרָאוּי לוֹ בֶּאֱמֶת דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׂרָרָה וּגְדֻלָּה כְּפִי הָרְאוּי לוֹ בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל עַל כֵּן כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ לְפִי גְּדֻלָּתוֹ וְהִתְמַנּוּתוֹ אֵיךְ וְכַמָּה הוּא צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה וּבִפְנֵי כַּמָּה אֲנָשִׁים הוּא צָרִיךְ לוֹמַר תּוֹרָה כִּי זֶה שֶׁמְּמֻנֶּה עַל אֶלֶף מִיִּשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ שַׂר הָאֶלֶף הוּא צָרִיךְ לוֹמַר תּוֹרָה בִּפְנֵי אֶלֶף אֲנָשִׁים, וְכֵן כֻּלָּם כִּי יֵשׁ בְּחִינַת רוּחַ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד וְ הַמַּנְהִיג הָאֲמִתִּי שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת רוּחַ הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר כ"ז) : "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: שֶׁיּוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד רוּחַ הַכּוֹלֵל, שֶׁיּוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד כָּל רוּחַ וְרוּחַ כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא בְּחִינַת רוּחַ הַכּוֹלֵל בְּחִינַת (יְחֶזְקֵאל ל"ז) : "כֹּה אָמַר ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ" וְ רוּחַ הַזֶּה הוּא בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹקִים שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַמֹּחִין בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת ל"א) "וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה" דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְלֶאכֶת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּנַּ"ל וְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינַת הָרוּחַ אֱלֹקִים שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, רוּחַ נְבוּאָה כְּמוֹ כֵן הוּא זוֹכֶה לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה כִּי זֶה הָרוּחַ אֱלֹקִים, הוּא שׁוֹרֶה עַל פְּנֵי הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית א) "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם" הַיְנוּ עַל פְּנֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת מַיִם כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תענית ז ב"ק י"ז) עַל כֵּן עַל יְדֵי הָרוּחַ אֱלֹקִים הַזֶּה זוֹכִין לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה כִּי הָרוּחַ אֱלֹקִים שׁוֹרֶה עַל פְּנֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל עַל כֵּן עַל יְדֵי הַמַּנְהִיג הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּחִינַת דַּעַת הַכּוֹלֵל, בְּחִינַת רוּחַ הַכּוֹלֵל שֶׁעַל יָדוֹ מִתְנוֹצֵץ מֹחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת רוּחַ אֱלֹקִים שֶׁמַּמְשִׁיךְ לְכָל אֶחָד כִּי הָרוּחַ אֱלֹקִים הוּא בְּעַצְמוֹ הַמֹּחִין כַּנַּ"ל עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ לְכָל אֶחָד חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא כִּי הַחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא הֵם עַל יְדֵי בְּחִינַת הָרוּחַ אֱלֹקִים שֶׁהוּא שׁוֹרֶה עַל פְּנֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַמַּנְהִיג, בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא דַּעַת הַכּוֹלֵל, רוּחַ הַכּוֹלֵל כַּנַּ"ל אֲבָל זֶה הַמַּנְהִיג צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה פָּרוּשׁ גָּדוֹל בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וְאָז דַּוְקָא הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת מַנְהִיג יִשְׂרָאֵל כִּי עַל יְדֵי פְּרִישׁוּתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ הַגְּדוֹלָה הוּא יָכוֹל לְחַזּוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְלַחֲלֹק הַגְּדֻלָּה לְכָל אֶחָד עַל יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת

לְבַד בִּבְחִינַת: "וְאַתָּה תֶּחֱזֶה" כַּנַּ"ל כִּי הִסְתַּכְּלוּת הַזֹּאת הִיא תְּלוּיָה בְּקְדֻשָּׁה וּפְרִישׁוּת גָּדוֹל וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה קָדוֹשׁ וּפָרוּשׁ גָּדוֹל מְאד עַל פִּי הַדִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ה) : "וְאַתָּה פֹּה עֲמד עִמָּדִי" עַל כֵּן הָיָה יָכוֹל לַחֲזוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל בְּיִשְׂרָאֵל, וּלְחַלֵּק לָהֶם הַגְּדֻלָּה עַל יְדֵי זֶה וְזֶהוּ: "וְאַתָּה תֶּחֱזֶה" אַתָּה דַּיְקָא כִּי רַק מֹשֶׁה שֶׁהָיָה פָּרוּשׁ גָּדוֹל מְאד בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה זוֹכֶה לְהִסְתַּכְּלוּת הַזֹּאת כִּי הִסְתַּכְּלוּת הַזֹּאת, בְּחִינַת "וְאַתָּה תֶּחֱזֶה" הִיא תְּלוּיָה רַק בִּקְדֻשָּׁה וּפְרִישׁוּת מִתַּאֲוָה זאת וְזֶה בְּחִינַת (מְלָכִים א כ"ב) : "וְהַזֹּנוֹת רָחֲצוּ" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין לט:) : לְמֵרָק שְׁתֵּי חֶזְיוֹנוֹת הַיְנוּ, שֶׁ כְּפִי מַה שֶׁרוֹחֲצִין עַצְמָן מִתַּאֲוָה זאת, בְּחִינַת: וְהַזֹּנוֹת רָחֲצוּ דְּהַיְנוּ שֶׁרוֹחֲצִין עַצְמָן מִתַּאֲוָה זוֹ כְּמוֹ כֵן הוּא מָמָרֵק וּמְצַחְצֵחַ שְׁתֵּי חֶזְיוֹנוֹת בְּחִינַת: וְאַתָּה תֶּחֱזֶה, בְּחִינַת: חָזִית אִישׁ מָהִיר בְּמְלַאכְתּוֹ וְכוּ דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת הַנַּ"ל כִּי עִקַּר הִסְתַּכְּלוּת הַנַּ"ל הִיא עַל יְדֵי קְדֻשָּׁה וּפְרִישׁוּת מִתַּאֲוָה זוֹ כַּנַּ"ל כִּי תַּאֲוָה הַזֹּאת הִיא בְּחִינַת פְּגַם הָעֵינַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר ט"ו) "וְלֹא תָתוּרוּ וְכוּ וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זנים אַחֲרֵיהֶם" וְ עַל כֵּן צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר בִּפְרִישׁוּת גָּדוֹל מִזֹּאת הַתַּאֲוָה וְאָז יֵשׁ לוֹ עֵינַיִם זַכִּים לַחֲזוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל וְלִתֵּן הַגְּדֻלָּה לְכָל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ עַל יְדֵי הִסְתַּכְּלוּתוֹ לְבַד כַּנַּ"ל וְאָז דַּוְקָא הוּא יָכוֹל לְהָיוֹת מַנְהִיג יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וּ כְשֶׁאֵין לְיִשְׂרָאֵל מַנְהִיג וּמַשְׁגִּיחַ כָּזֶה בֶּאֱמֶת כָּל הָעוֹלָם מְעָרֵב וּמְבֻלְבָּל וְכָל הָרוֹצֶה לִטֹּל אֶת הַשֵּׁם, נוֹטֵל כְּמוֹ שֶׁמְּתַנַּהֵג עִכְשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים כִּי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה עֲלֵיהֶם מַשְׁגִּיחַ שֶׁיַּשְׁגִּיחַ וְיִרְאֶה בָּהֶם שֶׁיַּעֲמד כָּל אֶחָד עַל מְקוֹמוֹ הָרָאוּי לוֹ בֶּאֱמֶת וְ הַמַּשְׁגִּיחַ הַזֶּה יִהְיֶה פָּרוּשׁ וְקָדוֹשׁ גָּדוֹל בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת וּפְרִישׁוּת מֹשֶׁה וְאָז יָכוֹל לְהַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל לִתֵּן לְכָל אֶחָד גְּדֻלָּה כָּרָאוּי לוֹ עַל יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת לְבַד כַּנַּ"ל וְ עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא עַל יְדֵי הַבּוּשָׁה וְ עַל יְדֵי זֶה הַמַּנְהִיג בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד וּמִתְנַצֵּץ מִחוֹ וְזוֹכֶה לְבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ לְחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בּוּשָׁה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְאָז רוֹאֶה כָּל אֶחָד אֶת בָּשְׁתּוֹ וּכְלִמָּתוֹ כִּי עֲבֵרָה הִיא בְּוַדַּאי בּוּשָׁה גְּדוֹלָה כִּי עֲבֵרָה אֵינָהּ רְאוּיָה כְּלָל לְיִשְׂרָאֵל וּבְוַדַּאי אֵין נָאֶה כְּלָל לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם אֲבָל גַּם מִצְוָה, כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ גַּם כֵּן בּוּשָׁה גְּדוֹלָה כִּי אֵיזֶה זְכוּת יֵשׁ לוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה וְאֵיךְ יָעֵז פָּנָיו לִכְנס בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וְיִשַּׁעֵר בְּדַעְתּוֹ לִפְנֵי מִי הוּא עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה וְ גַּם גְּדֶל מַעֲלַת הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ כִּי הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ יְקָרָה מְאד אֲשֶׁר אֵין לְשַׁעֵר וּבְוַדַּאי רָאוּי שֶׁיִּפֹּל עָלָיו בּוּשָׁה גְּדוֹלָה כְּשֶׁבָּא לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה כְּשֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ וְיִרְאֶה שֶׁהוּא רָחוֹק מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵין לוֹ שׁוּם זְכוּת שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וְ אִם הָיָה לְהָאָדָם בּוּשָׁה הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ אֲפִלּוּ לִקַּח הַמַּאֲכָל, לְהוֹשִׁיטוֹ לְפִיו כִּי מָאן דְּאָכֵל דְּלָאו דִּילֵהּ בָּהִית לְאִסְתַּכּוֹלֵי בְּאַפֵּהּ (יְרוּשַׁלְמִי פֶּרֶק

א דְּעָרְלָה) וּ מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם זְכוּת, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֹכֶל אִם כֵּן הוּא אָכֵל דְּלָאו דִּילֵהּ וּבָהִית לְאִסְתַּכּוּלֵי בְּאַפֵּהּ עַל כֵּן בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ לְהִתְבַּיֵּשׁ אֲפִלּוּ לְהוֹשִׁיט הַמַּאֲכָל לְפִיו אֲבָל עִקַּר הַבּוּשָׁה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמַּנְהִיג הַנַּ"ל בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁמַּמְשִׁיךְ בֶּאוּרֵי הַתּוֹרָה לְכָל אֶחָד עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בּוּשָׁה עַל כָּל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁבִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה שֶׁהִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר שָׁם (שְׁמוֹת כ) : ''וּלְבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶחֱטָאוּ'' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים כ).זֶה הַבּוּשָׁה וְזֶהוּ: ''לְבִלְתִּי תֶחֱטָאוּ'' דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם בּוּשָׁה לְבִלְתִּי לַעֲשׂוֹת חֵטְא וְעָוֹן, חַס וְשָׁלוֹם וְגַם אֲפִלּוּ לְבִלְתִּי תֶחֱטָאוּ לִבְלִתִּי לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה גַּם כֵּן יִרְאָתוֹ עַל פָּנָיו, דְּהַיְנוּ בּוּשָׁה כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹשִׂין מִצְוָה, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ גַּם כֵּן בּוּשָׁה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל כִּי אֵיךְ בָּאִים לַחֲטף הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם כִּתְרֵי דְּמַלְכָּא וְלַהֲנִיחָם פִּתְאֹם עַל הָרֹאשׁ בְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בּוּשָׁה גְּדוֹלָה כְּשֶׁבָּא לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה וְזֹאת הַבּוּשָׁה נִמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי בֶּאוּרֵי הַתּוֹרָה עַל יְדֵי הַמַּנְהִיג הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה זָכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לִבְחִינַת קְדֻשָּׁה וּפְרִישׁוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י''ט) : ''הֱיוּ נְכוֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים, אַל תִּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה'' כִּי כֻּלָּם נִתְקַדְּשׁוּ בִּבְחִינַת פְּרִישׁוּת עַל יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁהָיָה קָדוֹשׁ וּפָרוּשׁ גָּדוֹל, שֶׁהִמְשִׁיךְ לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם קְדֻשָּׁה וּפְרִישׁוּת גַּם כֵּן וּ כְשֶׁזּוֹכִין לְבוּשָׁה, אֲזַי רוֹאֶה כָּל אֶחָד אֶת רְחוּקוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵיךְ הוּא רָחוֹק מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְנוֹפֵל עָלָיו בּוּשָׁה גְּדוֹלָה וְ עַל יְדֵי הַבּוּשָׁה עוֹשִׂין תְּשׁוּבָה כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי הַבּוּשָׁה (עין ירמיה ג) וּ תְשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת (יְחֶזְקֵאל י''ח) : ''וְהָשִׁיבוּ וְחִיוּ'' בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת: טוֹעֲמֶיהָ חַיִּים זָכוּ (תִּקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן ז וְתִקּוּן ט) כִּי הַיִּרְאָה וְהַבּוּשָׁה, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַחַיִּים הוּא לְהַשְׁפָּלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד כִּי הַשְׁפָּלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא יְהִיֶה נִחְיֶה, וְיָקוּם בִּתְחִיָּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִחְיֶה וְקָם בִּתְחִיָּה הַשְׁפָּלוּת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר כִּי דַע, שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּחִינַת הַשְׁפָּלוּת שֶׁל מֹשֶׁה בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר וְזֶה זְכוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמַד הַר סִינַי שֶׁאָז הִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה הַשְׁפָּלוּת שֶׁלּוֹ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר אֲבָל אוֹתוֹ הַשְׁפָּלוּת שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהוּא מֻשְׁרָשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא מָנָּח וְשׁוֹכֵב אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּבְחִינַת שְׁכִיבָה וּמִיתָה כִּי זֹאת הַשְׁפָּלוּת נִתְעַלֵּם אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֵינוֹ מִתְעוֹרֵר וּמִתְגַּלֶּה אֲצָלוֹ אֲבָל עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִחְיֶה הַשְׁפָּלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד כִּי עִקַּר הַתְּחִיָּה הוּא לְהַשְׁפָּלוּת כִּי הַשְׁפָּלוּת יִהְיֶה נִחְיֶה וְיָקוּם בִּתְחִיָּה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וְנִחְיֶה הַשְׁפָּלוּת שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהוּא מֻשְׁרָשׁ בְּכָל

אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל אֵיבָר שֶׁמִּקְדָּם הָיָה מֻנָּח וְשׁוֹכֵב זאת הַשִּׁפְלוּת בְּהֶעְלֵם וְאִתְכַּסְיָא אֶצְלוֹ, בִּבְחִינַת מִיתָה וְעַכְשָׁו חוֹזֵר וְנֶעוֹר וְנִחְיֶה אוֹתוֹ הַשִּׁפְלוּת עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הַחַיִּים נִצְחִיִּים בְּחִינַת תְּחִיָּה שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד יִהְיֶה רַק לְהַשִּׁפְלוּת כִּי הַשִּׁפְלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד יִהְיֶה נִחְיֶה וְיָקוּם בִּתְחִיָּה כַּנַּ"ל וַאֲזַי כְּשֶׁנִּחְיֶה הַשִּׁפְלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד בְּחִינַת שִׁפְלוּת שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר כַּנַּ"ל אָזַי רוֹאֶה וּמַרְגִּישׁ כָּל אֶחָד שִׁפְלוּתוֹ מֵאַחַר שֶׁחָזַר וְנִתְגַּלֶּה אֶצְלוֹ בְּחִינַת הַשִּׁפְלוּת שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר כַּנַּ"ל וְזֶה פֵּרוּשׁ: "בְּאֵר חָפָרוּהָ שָׂרִים, כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם בְּמְחֹקֵק בְּמִשְׁעֲנֹתָם וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה" (בַּמִּדְבָּר כ"א) בְּאֵר זֶה בְּחִינַת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין הַשָּׂרִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי שֶׁמְּסִתַּכֵּל בָּהֶם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַבֵּל כָּל אֶחָד אֶת גְּדֻלָּתוֹ כָּרָאוּי לוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם זוֹכִין לְבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה, בְּחִינַת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לְבוּשָׁה וּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ:בְּאֵר חָפָרוּהָ שָׂרִים זֶה בְּחִינַת בּוּשָׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כ"ד) : "וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה" כִּי עַל יְדֵי בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, בְּחִינוֹת בְּאֵר, זוֹכִין לְבוּשָׁה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: חָפָרוּהָ שָׂרִים, הַיְנוּ שָׂרִים הַנַּ"ל בְּחִינַת שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת וְכוּ כַּנַּ"ל כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם נְדִיבֵי הָעָם זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק (שׁוֹפְטִים ה) "בְּהִתְנַדֵּב עָם" בְּהִתְנַדֵּב לִבָּם לְתִשׁוּבָה וְזֶהוּ בְּמְחֹקֵק בְּמִשְׁעֲנֹתָם מְחֹקֵק דְּא מֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא טו) מְחֹקֵק בְּגִימַטְרִיָּא רַמַ"ח הַיְנוּ בְּחִינוֹת הַשִּׁפְלוּת שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁמִּלְבָּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּרַמַ"ח אֵיבָרָיו, בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר כַּנַּ"ל בְּמִשְׁעֲנֹתָם זֶה בְּחִינַת תְּחִיָּה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (פְּסָחִים סח) עַל פָּסוּק: "וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ" עֲתִידִין צַדִּיקִים שֶׁיְּחַיּוּ מֵתִים וְכוּ בְּמְחֹקֵק בְּמִשְׁעֲנֹתָם, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִחְיֶה הַשִּׁפְלוּת שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל הָרַמַ"ח אֵיבָרִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה מִדְבָּר הַיְנוּ שִׁפְלוּת שֶׁמְּשִׁישׁ עַצְמוֹ כַּמִּדְבָּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (עֵרוּבִין נד) עַל יְדֵי זֶה: מַתָּנָה, הַיְנוּ שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת י:). מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ כִּי עִקַּר תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא בְּחִינַת שַׁבָּת, בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים יִהְיֶה רַק לְהַשִּׁפְלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁכָּתוּב: סֶלַע יִשְׁכֹּן וְיִתְלַנָּן (אִיּוֹב ל"ט) סֶלַע זֶה הַבְּאֵר, בְּחִינַת בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה, בְּחִינַת: בְּאֵר חָפָרוּהָ שָׂרִים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: מִשָּׁם חָפַר אֹכֶל בְּחִינַת בּוּשָׁה כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְבוּשָׁה כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "מִשָּׁם חָפַר אֹכֶל" כִּי הוּא מִתְבַּיֵּשׁ לְהוֹשִׁיט הָאֹכֶל לְפִיו, עַל יְדֵי הַבּוּשָׁה שֶׁבָּאָה אֵלָיו כַּנַּ"ל לְמֵרָחוֹק עֵינָיו יַבִּיטוּ הַיְנוּ שֶׁרוֹאֶה וּמַבִּיט אֵיךְ הוּא רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן יִתְרוֹ דַּיְקָא אָמַר לְמֹשֶׁה: "וְאַתָּה תֶּחֱזֶה" כִּי מֹשֶׁה הָיָה חָתָנוֹ, וְיָדַע יִתְרוֹ גֹּדֶל קְדֻשָּׁתוֹ וּפְרִישׁוּתוֹ וְעַל כֵּן הוּא דַּיְקָא אָמַר לְמֹשֶׁה:

"וְאַתָּה תֶּחֱזֶה" וְאַתָּה דַּיְקָא כִּי יָדַע יִתְרוֹ בְּגִדֻּל קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁהוּא יָכוֹל לַחֲזוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל אֶחָד וּלְחַלֵּק לָהֶם הַגְּדֻלָּה וְהַשְׂרָרָה עַל יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת לְבַד כַּנַּ"ל וְגַם יִתְרוֹ הָיָה גֵּר, וְהַגֵּרִים בָּאִים מִקְּדֻשַּׁת הַזִּוּוּג שֶׁל הַצַּדִּיקִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית י"ב) "וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן" וְאִיתָא (בַּזֹּהַר שְׁלַח לְךָ דַף קסח) שֶׁ אַבְרָהָם וְשָׂרָה בְּעֵת שֶׁהָיוּ עֲקָרִים, הוֹלִידוּ מִזִּוּוּגָם נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים וְעַל כֵּן יִתְרוֹ שֶׁהָיָה גֵּר, שֶׁהוּא בָּא מִקְּדֻשַּׁת הַזִּוּוּג שֶׁל צַדִּיקִים עַל כֵּן הוּא יוֹדֵעַ גְּדֻל יְקָר קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקִים שֶׁלְּגַדֵּל קְדֻשָּׁתָם נַעֲשֶׂה מִזִּוּוּגָם נַפְשׁוֹת הַגֵּרִים מִכָּל שֶׁכֵּן קְדֻשַּׁת פְּרִישׁוּתָם וְעַל כֵּן הוּא יוֹדֵעַ, שֶׁלְּגַדֵּל קְדֻשַּׁת וּפְרִישׁוּת מֹשֶׁה הוּא יָכוֹל לַחֲזוֹת בָּעָם וְעַל יְדֵי רְאִיָּתוֹ לְבַד יִתֵּן לָהֶם הַגְּדֻלָּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן יִתְרוֹ דַּיְקָא אָמַר לְמֹשֶׁה: וְאַתָּה תֶּחֱזֶה וְכוּ, כַּנַּ"ל יִתְרוֹ סוֹפֵי תֵּבוֹת: "וְרַבִּים מְיֻשָּׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ" (דָּנִיֵּאל י"ב) כִּי יִתְרוֹ דַּיְקָא אָמַר לְמֹשֶׁה: וְאַתָּה תֶּחֱזֶה, כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי בְּחִינַת וְאַתָּה תֶּחֱזֶה עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְגֻדְלָּה וְזוֹכִין לְבֵאוּרֵי הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה בָּאִין לְבוּשָׁה וּתְשׁוּבָה וְעַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים חוֹזֵר וְנִחְיֶה הַשִּׁפְלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד כִּי עִקַּר הַתְּחִיָּה הוּא לְהַשִּׁפְלוּת, בִּבְחִינַת "הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר", כַּנַּ"ל וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי יִתְרוֹ דַּיְקָא כִּי יִתְרוֹ סוֹפֵי תֵּבוֹת וְאַתָּה תֶּחֱזֶה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין כָּל הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל וְעַל כֵּן מֻרְמָז בְּאוֹתִיּוֹת יִתְרוֹ. וְרַבִּים מְיֻשָּׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ, שֶׁהוּא סוֹפֵי תֵּבוֹת יִתְרוֹ כִּי עַל יְדֵי יִתְרוֹ, שֶׁאָמַר: וְאַתָּה תֶּחֱזֶה עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת תְּחִיָּה, בְּחִינַת: "הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר" בְּחִינַת: "וְרַבִּים מְיֻשָּׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ" מְיֻשָּׁנֵי אַדְמַת עָפָר דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּחִינַת שִׁפְלוּת כַּנַּ"ל וְזֶה (יְשַׁעְיָה ד) "וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ" וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם זֶה בְּחִינַת יִתְרוֹ, עַל יָדוֹ דַּיְקָא: קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ לְהַצַּדִּיק כִּי יִתְרוֹ, שֶׁהוּא גֵּר, הוּא יוֹדֵעַ קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אָמַר לְמֹשֶׁה: וְאַתָּה תֶּחֱזֶה, מֵחֲמַת שֶׁיֵּדַע קְדֻשָּׁתוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ כַּנַּ"ל וּכְלַל הַיּוֹצֵא מִכָּל הַנַּ"ל שֶׁ מִי שֶׁבָּא אֵצֶל צַדִּיק אֲמִתִּי וְשׁוֹמֵעַ מִפִּיו תּוֹרָה רָאוּי שֶׁיְּמָשֵׁךְ עָלָיו בּוּשָׁה וְשִׁפְלוּת גָּדוֹל מְאֹד וְ זֶה סִימָן שֶׁהָיָה אֵצֶל צַדִּיק אֲמִתִּי כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו בּוּשָׁה וְשִׁפְלוּת עַל יְדֵי שֶׁשָּׁמַע מִפִּיו אֵיזֶה דָּבָר תּוֹרָה כִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בּוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הַבּוּשָׁה, דְּהַיְנוּ תְּשׁוּבָה עַל יְדֵי זֶה נִחְיֶה הַשִּׁפְלוּת שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר וְאָז מְחֻיָּב שֶׁיִּרְגִּישׁ כָּל אֶחָד שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת אֲבָל מִי שֶׁהוּא בָּא אֵצֶל אֵיזֶה מְפֻרְסָם וְשׁוֹמֵעַ מִפִּיו תּוֹרָה, וּבָא עָלָיו גַּדְלוּתעַל יְדֵי זֶה וְכוּ [הַהֵפֶךְ מוּבָן מִמֵּילָא] אֲבָל אֵין אָנוּ יוֹדְעִים כְּלָל מַהוּ שִׁפְלוּת אֲמִתִּי כִּי בְּוַדַּאי אֵין זֶה תַּכְלִית שֶׁיִּהְיֶה שָׁפָל וְנִבְזֶה וְעָצֵל, שֶׁקּוֹרִין רַע מַזָּל [וּבְלַעַ"ז: שְׁלֵים מַזָּלְנִיק] כִּי הַשִּׁפְלוּת הוּא עִקַּר הַחַיִּים שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר וְהוּא כָּל תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל וּבְוַדַּאי אֵין זֶה הַתַּכְלִית שֶׁל עוֹלָם הַבָּא שֶׁיִּהְיֶה נִבְזֶה וְעָצֵל

וְכוּ, חַס וְשָׁלוֹם עַל כֵּן צְרִיכִין רַק לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעֲזֹר לִזְכּוֹת לַעֲנִיּוּת וְשִׁפְלוּת אֲמִתִּי שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּעֲנוּג שֶׁל עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל

עג - מי שרוצה לזכות לתשובה, יהיה רגיל באמירת תהלים

מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה, יִהְיֶה רָגִיל בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים כִּי אֲמִירַת תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה כִּי יֵשׁ נוּן שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה ומ"ט שְׁעָרִים יָכוֹל כָּל אָדָם לִכְנס בָּהֶם וּלְהַשִּׁיגָם אַך שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים הוּא בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל כִּי גַּם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מָצִינוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג) : "שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם" וְאֵלּוּ הַמ"ט שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה הֵם בְּחִינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּשִׁמּוֹת שִׁנִּים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ כִּי כָּל שַׁעַר וְשַׁעַר יֵשׁ לוֹ אוֹת מִמ"ט אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים וְהִנֵּה הַכֹּל חֻפָּצִים לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ וְאַף עַל פִּי כֵן לְאוּ כָּל אָדָם זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה כִּי יֵשׁ אֶחָד שֶׁאֵין לוֹ הִתְעוֹרְרוּת כְּלָל לִתְשׁוּבָה וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה אֵינוֹ זוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל הָאוֹת וְהַשַּׁעַר שֶׁל תְּשׁוּבָה הַשַּׁיָּךְ לוֹ וַאֲפִלּוּ אִם מַגִּיעַ לְשָׁם, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַשַּׁעַר שֶׁל תְּשׁוּבָה סָגוּר וּמֻחְתָּם כָּל זֶה אֵין הָאָדָם זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה וְעַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים, אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה הוּא מִתְעוֹרֵר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְגַם זוֹכֶה עַל יְדֵי תְּהִלִּים לְהַגִּיעַ אֶל הַשַּׁעַר וְאוֹת הַשַּׁיָּךְ לוֹ וְלִפְתֹּחַ הַשַּׁעַר נִמְצָא שֶׁזּוֹכֶה עַל יְדֵי תְּהִלִּים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל ב כ"ג) : נְאֻם הַגֶּבֶר הוּקַם עַל וְדֻרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (מוֹעֵד קָטָן טז:) : שֶׁהַקִּים עֲלֵיהּ שֶׁל תְּשׁוּבָה וּנְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיְּסֵד עַל יְדֵי זֶה הוּקַם עֲלֵיהּ שֶׁל תְּשׁוּבָה כִּי עַל יְדֵי תְּהִלִּים זוֹכִין לִתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲבוֹדָה זָרָה ד:) : לֹא הָיָה דָּוִד רָאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְיָחִיד וְכוּ נִמְצָא שֶׁעִקַּר הוֹרָאַת הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ הוּא סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁאָמְרוּ בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל מְאד וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַד שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶׁהוּא יָכוֹל לִמְצא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ סֵפֶר תְּהִלִּים וְלִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה עַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים כַּנַּ"ל וְעִקַּר הַזְדַּכְּכוּת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ שֶׁהֵם מ"ט אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת מ"ט שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה הָיָה בְּמִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַר הַגָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עִלָּאָה (כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל וְעַיֵּן שָׁם וְהָבֵן הֵיטֵב) וְעַל כֵּן אַחַר שֶׁנִּזְדַּכְּכוּ שָׁם בְּמִצְרַיִם וְזָכוּ לָצֵאת מִשָּׁם סָפְרוּ מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד מ"ט שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת הַנַּ"ל וּבְיוֹם הַחֲמִשִּׁים, אָז "וַיֵּרֶד ה עַל הַר סִינַי" (שְׁמוֹת י"ט) זֶה בְּחִינַת "וְאֶשׁוּבָה אֲלֵיכֶם" בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיְמָה אֵת יַעֲקב אִישׁ וּבֵיתוֹ"

סוֹפֵי תֵּבוֹת הֵם אוֹתִיּוֹת תְּהִלִּים וְאוֹתִיּוֹת תְּשׁוּבָה כִּי עַל יְדֵי תְּהִלִּים זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצָּרְיְמָה וְכוּ כִּי מ"ט שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה הֵם בְּחִינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הַבָּאִים מִצָּרְיְמָה, לְהַזְדַּכֵּךְ שָׁם כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִין, שֶׁבִּימֵי תְּשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ בֶּאֱלוּל וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כָּל יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִין אָז בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים כִּי אֲמִירַת תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאד מְאד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַשְׁרֵי שֶׁיאחַז בּוֹ

עד - אחר פורים קורין פרשת פרה

אַחַר פּוּרִים קוֹרִין פָּרָשַׁת פָּרָה, שֶׁהִיא הֲכָנָה לְפֶסַח כִּי פָּרָשַׁת פָּרָה קוֹרִין, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נִזְהָרִין לִטָּהֵר מִטֻּמְאַת מֵת כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ טְהוֹרִין לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח פּוּר, כִּי פּוּרִים עַל שֵׁם הַפּוּר (אֶסְתֵּר ט) (וְעַיֵּן בְּכַוָּנוֹת הָאַרִיזַ"ל בְּסוֹד הַפִּיל פּוּר וּבְסוֹד פָּרָה אַדֻמָּה), וְאַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה פָּרָ"ה כִּי גַּם פּוּרִים הוּא בְּוַדַּאי הִלּוּךְ וְדֶרֶךְ לְפֶסַח (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) "שְׁפָתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נִטְפוֹת מוֹר עֹבֵר" שִׂפְתוֹתָיו זֶה בְּחִינַת פֶּסַח פֶּה סָח (כַּמּוּבָא) שׁוֹשַׁנָּה הִיא אֶסְתֵּר, (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכְתְבֵי הָאַרִיזַ"ל,) [שׁוֹשַׁנָּה גִּימַטְרִיָּא אֶסְתֵּר] נִטְפוֹת מוֹר עֹבֵר זֶה בְּחִינַת מָרְדֳּכַי מָר דְּרוֹר (חֻלִּין קלט:), לְשׁוֹן חֲרוּת, בְּחִינַת חֵרוּת שֶׁל פֶּסַח וְעַל כֵּן צְרוּף שֶׁל פּוּרִים מְרֻמָּז בְּפֶסַח, בַּפָּסוּק (שְׁמוֹת כ"ג) : "שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב, כִּי בוֹ יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם וְלֹא יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם" מִמִּצְרַיִם וְלֹא יֵרָאוּ פָּנַי רֵיקָם רָאשֵׁי תֵּבוֹת פּוּרִים כִּי פּוּרִים הוּא דֶּרֶךְ לְפֶסַח, שֶׁיִּהְיוּ יְכוֹלִים לִהְיוֹת נִזְהָרִין מֵחָמֵץ [וּפֶסַח בְּאֶמְצַע הָעִנְיָן וְלֹא גְּלָה יוֹתֵר] כִּי בַּתְּחִלָּה הָיוּ כָּל הַהַתְחָלוֹת מִפֶּסַח וְעַל כֵּן כָּל הַמִּצְוֹוֹת הֵם זָכָר לִיצִיאַת מִצְרַיִם [וְלֹא סֵיִם]

עה - הסתכלות פני הצדיקים לבד הוא גם כן דבר גדול מאד

הִסְתַּכְּלוּת פְּנֵי הַצַּדִּיקִים לְבַד הוּא גַּם כֵּן דָּבָר גָּדוֹל מְאד כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהַתַּלְמִיד חָכָם הוּא גָּדוֹל מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כב:). כַּמָּה טִפְּשָׁאֵי שְׁאָר אֻמּוֹת, דְּקַיְמוּ מִקַּמֵּי סֵפֶר תּוֹרָה וְלָא קַיְמֵי מִקַּמֵּי גַּבְרָא רַבָּה נִמְצָא שֶׁהַתַּלְמִיד חָכָם הוּא גָּדוֹל יוֹתֵר מִן הַתּוֹרָה וְאֵצֶל הַתּוֹרָה מָצִינוּ, שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (מִדְרָשׁ רַבָּה אֵיכָה בַּפְּתִיחְתָּא) כִּי הַמָּאוֹר שֶׁבָּהּ מַחֲזִירוֹ לְמוּטָב מִכָּל שֶׁכֵּן אוֹר הַצַּדִּיק שֶׁהַהִסְתַּכְּלוּת בּוֹ לְבַד הוּא מוֹעִיל לְקָרְבָה מְאד בְּוַדַּאי כְּשֶׁזּוֹכִין לְדַבֵּר עִמּוֹ טוֹב יוֹתֵר אַךְ גַּם הַהִסְתַּכְּלוּת לְבַד הוּא גַּם כֵּן דָּבָר גָּדוֹל

עו - ישראל הם נעשים אדונים לבעליהם

יִשְׂרָאֵל הֵם נַעֲשִׂים אֲדוֹנִים לְבַעֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (סַנְהֶדְרִין קד) : כָּל מָקוֹם שֶׁהֵם הוֹלְכִים, נַעֲשִׂים שָׂרִים לַאֲדוֹנֵיהֶם כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם בָּאִין בַּגָּלוּת, בַּתְּחִלָּה הֵם כְּבוּשִׁים בַּגּוֹלָה אֲבָל אַחַר כָּךְ הֵם נַעֲשִׂים אֲדוֹנִים לְבַעֲלֵיהֶם כִּי אַחַר כָּךְ הֵם כּוֹבְשִׁים אֶת הַמָּקוֹם הַהוּא, שֶׁהֵם בָּאִים בַּגּוֹלָה שָׁם כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם מְרִימִין וּמַעֲלִין כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַשְּׁפָלִים וְהַנְּפוּלִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה ו) : עֲתִידִין בָּתֵּי תֵּרְטִיאוֹת וְקִרְקְסִיאוֹת, שֶׁיִּלְמְדוּ בָּהֶן תּוֹרָה בָּרַבִּים שֶׁנֶּאֱמַר (זְכַרְיָה ט) ''וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ'' וְכוּ (עַיֵּן שָׁם) כִּי יִשְׂרָאֵל מַעֲלִין וּמְנַשְּׂאִין כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּפוּלִין וְעַל כֵּן נִקְרָאִין יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, בְּנֵי הַגּוֹלָה כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ הֵם נַעֲשִׂים אֲדוֹנִים, וּמְקִימִים וּמְנַשְּׂאִין וּמַעֲלִין הַכֹּל אַף עַל פִּי כֵן בִּתְחִלָּה הֵם בַּגָּלוּת כִּי אַף עַל פִּי כֵן הֵם נָע וָנָד בַּגָּלוּת אֲבָל אַחַר כָּךְ הֵם מַעֲלִין וּמְנַשְּׂאִין הַכֹּל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָאִין בְּנֵי הַגּוֹלָה כִּי זֶה אוֹתִיּוֹת גּוֹלָה רָאשֵׁי תֵּבוֹת: וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ כִּי אַחַר כָּךְ הֵם מַעֲלִין וּמְנַשְּׂאִין הַכֹּל, בִּבְחִינַת וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עֲתִידִין בָּתֵּי תֵּרְטִיאוֹת וְקִרְקְסִיאוֹת וְכוּ, כַּנַּ"ל

עז - דע, שכל אחד מישראל, צריך שיהיה לו איזה צער בכל יום

דַּע, שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ צַדִּיק גָּדוֹל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה צַעַר בְּכָל יוֹם וְגַם מִי שֶׁדַּעְתּוֹ יוֹתֵר גְּדוֹלָה, צַעֲרוֹ גָּדוֹל בְּיוֹתֵר בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת א) : ''יוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מַכְאוֹב'' וְהַהַמְתָּקָה הוּא עַל יְדֵי אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם הַיְנוּ, שֶׁעַל יְדֵי אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַמְתָּקָה, שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הַצַּעַר בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם וְגַם שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִשְׁתַּלְשֵׁל מִן הַצַּעַר, חַס וְשָׁלוֹם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהִיא דִּין קָשֶׁה, חַס וְשָׁלוֹם וְעַל יְדֵי זֶה, הַיְנוּ עַל יְדֵי אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַהַמְתָּקָה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַפֶּה בִּבְחִינַת קוֹמַת אָדָם בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת ד) : ''מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם'' הַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה וּמֵשִׂים הַפֶּה לִבְחִינַת קוֹמַת אָדָם כִּי מִי שֶׁאֵין אֲכִילָתוֹ בִּקְדֻשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם אָז פִּיו הוּא בְּחִינַת בַּעַל חַי מַמָּשׁ אֲבָל כְּשֶׁאוֹכֵל בִּקְדֻשָּׁה, אָז מֵשִׂים אֶת הַפֶּה לְאָדָם שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהַפֶּה בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה הִיא בָּאָה לְאָדָם בִּשְׁעַת אֲכִילָה דַּיְקָא בִּבְחִינַת (רוּת ב) : ''לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשִׁי הֲלֹם'' [כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ מִזֶּה [בְּמָקוֹם אַחֵר] לְעֵיל בְּסִימָן ז אוֹת י] אֵין הֲלֹם אֶלָּא מַלְכוּת (זֹהַר קב), שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (אָבוֹת פֶּרֶק ג) : אִלְמָלֵא מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת נִמְצָא שֶׁבִּשְׁעַת אֲכִילָה אֲזַי בָּאָה הַיִּרְאָה לְהָאָדָם [וְכַמְבאָר בַּמַּאֲמָר וַיְהִי מִקֵּץ כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם שֶׁעִקַּר הָאֲכִילָה וְהַפְּרָנְסָה נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת

יִרְאָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב] וְעַל כֵּן כְּשֶׁאוֹכֵל בְּקְדֻשָּׁה וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַיִּרְאָה הַבָּאָה לוֹ בְּשָׁעַת אֲכִילָה דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹכֵל עִם יִרְאַת שָׁמַיִם בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כָּרָאוּי אֲזַי הוּא מַכְנִיס אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל לְתוֹךְ הַפֶּה וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַפֶּה בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם בִּבְחִינַת: "מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם" כַּנַּ"ל כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בְּקְדֻשָּׁה וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם אֲזַי הַיִּרְאָה הַבָּאָה בְּשָׁעַת אֲכִילָה כַּנַּ"ל הִיא עוֹמֶדֶת מֵרָחוֹק וְאֵינָהּ נִכְנֶסֶת בּוֹ אֲבָל כְּשֶׁאוֹכֵל בְּקְדֻשָּׁה וּבְיִרְאָה דְּהַיְנוּ שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַיִּרְאָה קְדוֹשָׁה הַנַּ"ל אֲזַי נִכְנָס בְּחִינַת הַיִּרְאָה מַלְכוּת בְּפִיו וְנַעֲשֶׂה מֵהַפֶּה בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם כַּנַּ"ל וּבִשְׁכַר זֶה, שֶׁאוֹכֵל בְּקְדֻשָּׁה וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם וְעוֹשֶׂה מֵהַפֶּה קוֹמַת אָדָם עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַעֲלִיָּה יוֹתֵר גְּדוֹלָה שֶׁנִּתְעַלֶּה בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם הַנַּ"ל וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת אָדָם הָעֶלְיוֹן בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל א) : "וְעַל הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמַעְלָה" (עיין זוהר פנחס רכה) שֶׁזֶּה בְּחִינַת אָדָם הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת: שְׁכִינָה מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ בְּחִינַת: "אֲדנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח" שֶׁבִּפְתִיחַת פִּיו הוּא בְּחִינַת אֲדנָי בְּחִינַת שְׁכִינָה מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁעוֹשֶׂה מֵהַפֶּה בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם אֲזַי הוּא בְּגֶדֶר מְדַבֵּר כִּי גֶּדֶר הָאָדָם הוּא הַדִּבּוּר אֲבָל אַחַר כָּךְ זוֹכֶה שֶׁנִּתְעַלֶּה הַפֶּה בִּבְחִינַת אָדָם הָעֶלְיוֹן הַיְנוּ בְּחִינַת: שְׁכִינָה מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ בְּחִינַת: אֲדנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, כַּנַּ"ל וּמַה שֶּׁנִּמְתָּק הַצַּעַר עַל יְדֵי אֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה כִּי דַּע, כִּי זאת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל וּבָא צַעַר יוֹתֵר גָּדוֹל לְמִי שֶׁהוּא בַּר דַּעַת בִּבְחִינַת: "יוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מַכְאוֹב", כַּנַּ"ל וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה מִפְּנֵי מָה יִהְיֶה כָּךְ, שֶׁמִּי שֶׁמּוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף צַעַר, חַס וְשָׁלוֹם אַךְ דַּע, כִּי זֶה בְּחִינַת מַעְבֶּרְתָּא שֶׁל תְּפִלִּין כִּי "רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה" (תְּהִלִּים קי"א) וְאִם אֵין יִרְאָה אֵין חָכְמָה (אָבוֹת פֶּרֶק ג) וְעַל כֵּן כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְאֵיזֶה חָכְמָה וְדַעַת עוֹבֵר עָלָיו יִרְאָה גַּם כֵּן, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת מַעְבֶּרְתָּא שֶׁל תְּפִלִּין כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת מֹחִין וְהָרְצוּעָה הִיא בְּחִינַת יִרְאָה כִּי רְצוּעָה בִּישָׁא הִיא יִרְאָה נְפוּלָה (הַקְּדָמַת הַזֹּהַר דַף יא:) וְכֵן הַיִּרְאָה דִּקְדֻשָּׁה הִיא גַּם כֵּן בְּחִינַת רְצוּעָה דִּקְדֻשָּׁה וְזֶה בְּחִינַת הָרְצוּעָה שֶׁעוֹבֶרֶת בְּתוֹךְ הַמַּעְבֶּרְתָּא שֶׁל תְּפִלִּין הַיְנוּ שֶׁהָרְצוּעָה שֶׁהִיא הַיִּרְאָה הִיא עוֹבֶרֶת בְּתוֹךְ הַמֹּחִין וְהַתְּפִלִּין כִּי "רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה", כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁזּוֹכֶה בְּכָל יוֹם לִבְחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת תְּפִלִּין עוֹבֵר עָלָיו יִרְאָה גַּם כֵּן בִּבְחִינַת הָרְצוּעָה שֶׁעוֹבֶרֶת בְּמַעְבֶּרְתָּא שֶׁל תְּפִלִּין וּמִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל וּבָא לְכָל אֶחָד אֵיזֶה צַעַר בְּכָל יוֹם וְכָל מִי שֶׁדַּעְתּוֹ יוֹתֵר גְּדוֹלָה, צַעֲרוֹ יוֹתֵר גָּדוֹל כִּי הַצַּעַר נִשְׁתַּלְשֵׁל מִן הַיִּרְאָה וְהַיִּרְאָה הִיא כְּפִי הַמֹּחַ וְהַדַּעַת כַּנַּ"ל וְיֵשׁ צַעַר שֶׁבָּא מִיִּרְאָה דִּקְדֻשָּׁה אֲבָל יֵשׁ שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל, חַס וְשָׁלוֹם עַד שֶׁבָּא הַצַּעַר מִבְּחִינַת יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת רְצוּעָה בִּישָׁא וַאֲפִלּוּ בַּר יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה אֲזַי, חַס וְשָׁלוֹם, יֵשׁ לוֹ צַעַר מֵרְצוּעָה בִּישָׁא, חַס וְשָׁלוֹם אֲבָל עַל יְדֵי אֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה, שֶׁאוֹכֵל בְּקְדֻשָּׁה וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו הַיִּרְאָה דִּקְדֻשָּׁה בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁבָּאָה

וְנִגָּשֶׁת אֵלָיו אָז כַּנַ"ל אָזַי עַל יְדֵי זֶה הוּא מַמְתִּיק הַצַּעַר וְהַדִּין הַבָּא מֵרְצוּעָה בִּישָׁא, חַס וְשָׁלוֹם כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ עָלָיו הַיִּרְאָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלִין וְנִמְתָּקִין הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רְצוּעָה בִּישָׁא, חַס וְשָׁלוֹם וְזֶה בְּחִינַת מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה רְצוּעָה הָיְתָה יוֹצְאָה מֵחֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה לְחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין וְעַל זֶה הָיָה אוֹתוֹ צַדִּיק מִצְטַעֵר בְּכָל יוֹם, וּבִקֵּשׁ לְבָלְעָהּ וְזָכָה וְנַעֲשָׂה אַשְׁפִּיזְכָן לַשְׁכִינָה (מְגִלָּה כו) בִּנְיָמִין הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, בְּחִינַת מוֹחִין תְּפִלִּין כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין (סִפְרֵי פָּרָשַׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה וּבְרֵשִׁ"י שָׁם, יוֹמָא יב, סוֹטָה לז, זְבָחִים נג קיח) וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג) כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה, כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו כִּי דֵּעָה נִתַּן בֵּין שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִתַּן בֵּין שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת וְכוּ יְהוּדָה הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת יִרְאָה וְזֶהוּ רְצוּעָה הַיְנוּ רְצוּעָה הַנַּ"ל בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת רְצוּעָה שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁיּוֹצֵאת מֵחֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה לְחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין הַיְנוּ כִּי הָרְצוּעָה בָּאָה מִבְּחִינַת חֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה מִבְּחִינַת יִרְאָה וְנִכְנֶסֶת בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, הַיְנוּ בְּתוֹךְ הַתְּפִלִּין מִחִין בִּבְחִינַת רְצוּעָה הָעוֹבֶרֶת בְּהַמַּעֲבַרְתָּא שֶׁל תְּפִלִּין כַּנַ"ל וְעַל זֶה הָיָה אוֹתוֹ צַדִּיק מִצְטַעֵר בְּכָל יוֹם כִּי מִזֹּאת הָרְצוּעָה בָּא הַצַּעַר בְּכָל יוֹם לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וּבִפְרָט לְהַצַּדִּיק שֶׁדַּעְתּוֹ יוֹתֵר גְּדוֹלָה כַּנַ"ל וְזֶהוּ: וּבִקֵּשׁ לְבָלְעוֹ הַיְנוּ שֶׁהָיָה מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ תָּמִיד לְתַקֵּן וּלְהַמְתִּיק הַצַּעַר הַבָּא מֵרְצוּעָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי הָאֲכִילָה כַּנַ"ל וְזָכָה וְנַעֲשָׂה אַשְׁפִּיזְכָן לַשְׁכִינָה הַיְנוּ שֶׁזָּכָה לְהַמְתִּיק הַצַּעַר הַבָּא מֵרְצוּעָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי הָאֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם כַּנַ"ל וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה אַשְׁפִּיזְכָן לַשְׁכִינָה הַיְנוּ שֶׁנַּעֲשָׂה הַפֶּה בִּבְחִינַת קוֹמַת אָדָם וְזֶה בְּחִינַת אַשְׁפִּיזָא כִּי רַבִּי יוֹסֵי בַּר אַסְיָן (עֲרוּבִין נג:) כַּד הֲוֵי מִשְׁתָּעֵי בִּלְשׁוֹן חָכְמָה הֲוֵי אָמַר עַל אַשְׁפִּיזָא: גְּבַר פּוּם דֵּין הַיְנוּ: אִישׁ פִּי זֶה כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וְזֶה בְּחִינַת: "מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם" שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהַפֶּה קוֹמַת אָדָם הַיְנוּ בְּחִינַת אִישׁ פִּי זֶה שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהַפֶּה בְּחִינַת אִישׁ בְּחִינַת קוֹמַת אָדָם כַּנַ"ל וְזֶהוּ וְנַעֲשָׂה אַשְׁפִּיזְכָן לַשְׁכִינָה כִּי עַל יְדֵי הַהַמְתָּקָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת מֵהַפֶּה בְּחִינַת אָדָם כַּנַ"ל עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לִבְחִינַת אָדָם הָעֶלְיוֹן בְּחִינַת שְׁכִינָה מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ וְזֶהוּ: וְנַעֲשָׂה אַשְׁפִּיזְכָן לַשְׁכִינָה שֶׁזָּכָה לִבְחִינַת: שְׁכִינָה מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ, כַּנַ"ל

עח - בענין הנהגת הפשיטות של הצדיק האמת

בְּעִנְיַן הַנְהָגַת הַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַיְנוּ כִּי לִפְעָמִים הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא אִישׁ פָּשׁוּט מַמָּשׁ [שֶׁקּוֹרִין פְּרָאסְטִיק] שֶׁמִּתְנַהֵג עַצְמוֹ בְּדַרְכֵי הַפְּשִׁיטוּת וְאֵינוֹ מְגַלֶּה שׁוּם תּוֹרָה וְעוֹסֵק בְּשִׂיחַת חֻלִּין וְכַיּוֹצֵא וְהוּא אָז בְּחִינַת אִישׁ פָּשׁוּט מַמָּשׁ דַּע, כִּי עִקַּר הַחַיִּים הִיא

הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ" (דְּבָרִים ל) וְכָל הַפּוֹרֵשׁ מִן הַתּוֹרָה כְּפוֹרֵשׁ מִן הַחַיִּים (זֹהַר לֶךְ לְךָ דַף צב, בְּהַעֲלוֹתְךָ דַף קמח, וְאֶתְחַנַּן דַף רס) וְעַל כֵּן לִכְאוֹרָה, הַדָּבָר תָּמוּהַּ וְנִפְלָא אֵיךְ אֶפְשָׁר לִפְרֹשׁ עַצְמוֹ מִן הַתּוֹרָה אֲפִלּוּ שָׁעָה קַלָּה וּבֶאֱמֶת זֶהוּ מִן הַנִּמְנָע וּבִלְתִּי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת דְּבוּק בְּהַתּוֹרָה, תָּמִיד יוֹמָם וָלַיְלָה, בְּלִי הֶפְסֵק רֶגַע וְכָל בַּעַל תּוֹרָה הֵן לַמְּדָן שֶׁעוֹסֵק בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה בְּגמפ"ת [בְּגִמָּרָא, פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י תּוֹסָפוֹת] וְכַיּוֹצֵא, כָּל אֶחָד כְּפִי עֶרְכּוֹ, כְּפִי עֵסֶק לִמּוּדוֹ בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיְּבַטֵּל מֵהַתּוֹרָה אֵיזֶה שָׁעָה בַּיּוֹם וְכֵן אֲפִלּוּ בַּעַל הַשָּׂגָה, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא גְּבוֹהַּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְמַעְלָה לְמַעְלָה אַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּפְסִיק וִיבַטֵּל מֵהַשָּׂגָתוֹ אֵיזֶה זְמַן כִּי אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת דְּבוּק תָּמִיד בְּתוֹרָה וְהַשָּׂגָה בְּלִי הֶפְסֵק כִּי צְרִיכִין בְּהֶכְרֵחַ לְהַפְסִיק אֵיזֶה שָׁעָה אִם לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ כַּיּוֹצֵא בָּזֶה כִּי צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּצָרְכֵי הַגּוּף גַּם כֵּן וְהַכְּלָל כִּי אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אפֶן לִהְיוֹת דְּבוּק בְּהַתּוֹרָה וּבַהַשָּׂגָה בְּלִי שׁוּם הֶפְסֵק וּבְהֶכְרֵחַ צְרִיכִין לְבַטֵּל אֵיזֶה שָׁעָה וּבְאוֹתוֹ שָׁעָה שֶׁמְּבַטְּלִין מֵהַתּוֹרָה אֲזַי זֶה הַלַּמְּדָן אוֹ הַבַּעַל הַשָּׂגָה הוּא בְּחִינַת אִישׁ פָּשׁוּט מַמָּשׁ [הַיְנוּ פְּרָאסְטִיק] וְלִכְאוֹרָה, זֶה הַדָּבָר קָשֶׁה מְאד אֵיךְ אֶפְשָׁר לִפְרֹשׁ עַצְמוֹ מִן הַתּוֹרָה אֲפִלּוּ שָׁעָה קַלָּה הֲלֹא הִיא חַיֵּינוּ וְכוּ וּמִי הוּא זֶה שֶׁיִּרְצֶה לִפְרֹשׁ עַצְמוֹ מִן הַחַיִּים אֲפִלּוּ רֶגַע קַלָּה וְאַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת צט). בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ אַף עַל פִּי כֵן טוֹב יוֹתֵר בְּוַדַּאי לִהְיוֹת דְּבוּק בְּהַתּוֹרָה אֲשֶׁר הִיא הַחַיִּים וְאֹרֶךְ הַיָּמִים וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר יִתְרַצֶּה לִפְרֹשׁ מִן הַחַיִּים אֲפִלּוּ רֶגַע אַחַת בִּפְרָט מִי שֶׁזּוֹכֶה לְאַהֲבַת הַתּוֹרָה, וּמַתְמִיד מְאד בַּתּוֹרָה, וְדָבוּק בָּהּ מְאד מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַרְגִּישׁ אֵיזֶה מְתִיקוּת בַּתּוֹרָה לְחַדֵּשׁ אֵיזֶה חִדּוּשׁ אֲפִלּוּ אֵיזֶה פְּשָׁט בְּגמפ"ת [בְּגִמָּרָא, פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י, תּוֹסָפוֹת] מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בַּעַל הַשָּׂגָה וּבִפְרָט מִי שֶׁזּוֹכֶה לְגַנְּזָיָא דְּמַלְכָּא, וּמַעֲלָה זוֹ אִי אֶפְשָׁר לְשַׁעֵר בְּמַחַ וְאֵיךְ יִתְרַצֶּה לִפְרֹשׁ מִן הַתּוֹרָה אֲפִלּוּ שָׁעָה קַלָּה וּבֶאֱמֶת זֶהוּ בְּלִתִּי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת דְּבוּק בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה תָּמִיד כַּנַּ"ל כִּי בְּהֶכְרֵחַ צְרִיכִין לְבַטֵּל וּלְהַפְסִיק אֵיזֶה שָׁעָה וְאִם כֵּן בַּמֶּה מְחַיִּין עַצְמָן בְּזוֹ הַשָּׁעָה שֶׁבְּטֵלִין מִן הַתּוֹרָה הֲלֹא עִקַּר הַחַיִּים הוּא מִן הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. אַךְ דַּע כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְחַיֶּה עַצְמוֹ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהוּא אִישׁ פָּשׁוּט כַּנַּ"ל מֵהַדֶּרֶךְ שֶׁל נְסִיעַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי דַּע, כִּי כָּל אֵלּוּ הַפְּשׁוּטִים דְּהַיְנוּ זֶה הַלַּמְּדָן בְּשָׁעָה שֶׁבְּטֵל מִן הַתּוֹרָה, שֶׁאָז הוּא אִישׁ פָּשׁוּט כַּנַּ"ל וְכֵן יֵשׁ אִישׁ פָּשׁוּט מַמָּשׁ, שֶׁאֵינוֹ לַמְּדָן כְּלָל וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא אִישׁ כָּשֵׁר וְיָרֵא שָׁמַיִם וּבְוַדַּאי מְקַבֵּל חִיּוּת מִן הַתּוֹרָה וְכֵן אֲפִלּוּ הַנִּמּוֹכִים לְמַטָּה יוֹתֵר וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, גַּם הֵם מְקַבְּלִים בְּוַדַּאי גַּם כֵּן חִיּוּת מִן הַתּוֹרָה וְכָל אֵלּוּ הַפְּשׁוּטִים צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה עֲלֵיהֶם אִישׁ פָּשׁוּט גָּדוֹל שֶׁכֻּלָּם יְקַבְּלוּ עַל יָדוֹ חִיּוּת כִּי כָּל הַפְּשׁוּטִים הַנַּ"ל כֻּלָּם צְרִיכִין לְקַבֵּל אֵיזֶה חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה שֶׁהִיא עִקַּר הַחַיִּים וּבֶאֱמֶת הֵם

רְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה, כִּי הֵם אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים (שֶׁקּוֹרִין פְּרָאסְטַאקֶיס) עַל כֵּן צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה עֲלֵיהֶם אִישׁ פָּשׁוּט גָּדוֹל שֶׁעַל יָדוֹ הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה כִּי דַּע, כִּי כָּל הַפְּשׁוּטִים הַנַּ"ל הֵן לַמְּדָן שֶׁהוּא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְשֵׁם שָׁמַיִם [כִּי כְּשֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, אֵינוֹ מוֹעִיל בְּלִמּוּדוֹ לְיַשּׁוּב הָעוֹלָם כִּי שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ הוּא נִצְרָךְ רַק בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ וְגַם בָּזֶה יֵשׁ בְּחִינוֹת רַק כְּשֶׁעוֹסֵק לִשְׁמָהּ, שֶׁזֶּהוּ עוֹסֵק בְּיַשּׁוּב הָעוֹלָם] כְּשֶׁמְּבַטֵּל מִלִּמּוּדוֹ שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת אִישׁ פָּשׁוּט מַמָּשׁ כַּנַּ"ל הֵן שְׁאַר הַפְּשׁוּטִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי אֲחִיזָתוֹ בְּהַתּוֹרָה כֵּן הוּא מְחֻיֶּה עַצְמוֹ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ מִבְּחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה כִּי קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה הָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיְּם רַק בְּחַסְדּוֹ כִּי לֹא הָיָה עֲדַיִן תּוֹרָה וְשׁוּם עֲשִׂיָּה שֶׁל מִצְוָה, שֶׁעַל יָדוֹ יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם וְהָיָה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי חַסְדּוֹ לְבַד וְהַצַּדִּיק בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ בְּשָׁעָה שֶׁבּוֹדֵל מִן הַתּוֹרָה הוּא מְקַבֵּל חִיּוּת מִבְּחִינָה זוֹ וְזֶה בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם כִּי יֵשׁ אוֹצָר שֶׁל מַתְּנַת חִנָּם שֶׁמִּי שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם זְכוּת כְּלָל מְקַבֵּל מִשָּׁם (מִדְרָשׁ רַבָּה תְּשָׁא פָּרָשַׁת מה) וּבְוַדַּאי אֵין זֶה הָאוֹצָר מוּכָן בִּשְׁבִיל רְשָׁעִים כִּי אִם כֵּן הָרָשָׁע הוּא גָּדוֹל מִן הַצַּדִּיק כִּי הָרָשָׁע בְּוַדַּאי אֵין לוֹ שׁוּם זְכוּת כְּלָל וְכִי יִזְכֶּה בִּשְׁבִיל זֶה לְקַבֵּל מֵאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם אַךְ בֶּאֱמֶת הָרָשָׁע בְּוַדַּאי אֵינוֹ מְקַבֵּל מִשָּׁם רַק זֶה הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם הוּא בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיק לְבַד הַיְנוּ בְּשָׁעָה שֶׁהַצַּדִּיק הוּא אִישׁ פָּשׁוּט כַּנַּ"ל אָזַי הוּא מְקַבֵּל מִזֶּה הָאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהָיָה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחֶסֶד חִנָּם לְבַד בִּבְחִינַת: "כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ", הַנֶּאֱמָר עַל קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה [כַּמּוּבָא בַּגְּמָרָא פְּסָחִים. הַנֵּי עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ כְּנֶגֶד מִי כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דוֹרוֹת וְכוּ] כִּי אָז לֹא הָיָה שׁוּם תּוֹרָה, וְהָיוּ עוֹסְקִין רַק בְּיַשּׁוּב הָעוֹלָם וּבְדֶרֶךְ אֶרֶץ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּדְרָשׁ (רַבָּה צַו פָּרָשָׁה ט) גְּדוֹלָה דֶּרֶךְ אֶרֶץ, שֶׁקְּדָמָה לַתּוֹרָה עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת וְאָז הָיָה עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי חֶסֶד חִנָּם לְבַד וּבֶאֱמֶת גַּם קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּוַדַּאי גַּם אָז הָיְתָה הַתּוֹרָה בִּמְצִיאוּת, כִּי הַתּוֹרָה הִיא נִצְחִית אָמְנָם אָז, קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, הָיְתָה הַתּוֹרָה בְּהֶעְלֵם וּבְהֶסְתֵּר הַיְנוּ כִּי כָּל הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת וְאָז קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיוּ הָעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת נֶעְלָמִין בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם נִמְצָא שֶׁהָיְתָה כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ נֶעְלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת בְּתוֹךְ יְשׁוּב הָעוֹלָם, שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וּבְכָל הַדִּבּוּרִים שֶׁל הָעוֹלָם וּבְכָל הָעֲבוֹדוֹת וְהָעֲשִׂיּוֹת הֵן מִי שֶׁחוֹטֵב עֵצִים אוֹ אֵיזֶה עֲבוֹדָא שֶׁיִּהְיֶה בְּכֻלָּם נֶעְלָם הַתּוֹרָה כִּי הַכֹּל נִבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת אֲשֶׁר שָׁם הַתּוֹרָה נֶעְלָמָה וְנִסְתָּרָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְהַצַּדִּיק, בְּשָׁעָה שֶׁפּוֹרֵשׁ מִן הַתּוֹרָה וְהוּא בְּחִינַת אִישׁ פָּשׁוּט הוּא מְקַבֵּל חִיּוּת מִבְּחִינָה זוֹ שֶׁל קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַנֶּאֱמָר לְמַעְלָה שֶׁהַצַּדִּיק מְחֻיֶּה עַצְמוֹ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ מִשָּׁם כִּי עִקַּר כֹּחַ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת: "כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם

נַחֲלַת גּוֹיִם" כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בַּפָּסוּק בְּרֵאשִׁית וְכוּ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה פָּתַח בִּ"בְּרֵאשִׁית, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ גַּזְלָנִים אַתֶּם וְכוּ עַל כֵּן פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל, וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם וּבִרְצוֹנוֹ וְכוּ נִמְצָא שֶׁעִקַּר כֹּחַ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא מִבְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשָׂיו שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיוּ יִשְׂרָאֵל יְכוֹלִים לֵילֵךְ וְלִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְגַם כָּאן, בְּחוּץ לָאָרֶץ, נִמְצָא בְּחִינָה זוֹ כִּי יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ בָּאִים לִפְעָמִים בְּמָקוֹמוֹת שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מְאד מְאד מִקְדֻּשַׁת יִשְׂרָאֵל כְּגוֹן בְּמָקוֹם שֶׁהָיוּ מִתְחִלָּה שֶׁל עַכּוּ"ם וְגַם עַכְשָׁו הוּא בִּרְשׁוּת מִי שֶׁהוּא רָחוֹק מְאד מִקְדֻּשַׁת יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל בָּאִים לְשָׁם וְכוֹבְשִׁים הַמָּקוֹם וּמְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ, שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם יִשְׂרְאֵלִי שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ יְכוֹלִים לוֹמַר גַּזְלָנִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם זֶה הַמָּקוֹם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּכֶם אַך עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ רְשׁוּת לִכְבֹּשׁ כָּל הָעוֹלָם וּלְקַדְּשׁוֹ בִּקְדֻּשַׁת יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָאהּ, וּבִרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָנוּ נִמְצָא שֶׁעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם מְלַבְּשִׁין בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ הַיְנוּ בִּישׁוּב הָעוֹלָם, כִּי בָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם הֵם דֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת יְכוֹלִין לִכְבֹּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ הַיְנוּ שֶׁהוּא דֶּרֶךְ וְנָתִיב לְאֶרֶץ, הַיְנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהוּא יִשּׁוּב הָעוֹלָם, שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת זֶה זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא דֶּרֶךְ וּנְתִיב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְזֶהוּ דֶּרֶךְ אֶרֶץ, הַיְנוּ דֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וּבָזֶה הַדֶּרֶךְ אֶרֶץ, הַיְנוּ הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁשָּׁם נֶעֱלָמֹת הַתּוֹרָה שֶׁבָּזֶה הָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּחַסְדּוֹ עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דוֹרוֹת שֶׁקֹּדֶם מַתַּן תּוֹרָה בָּזֶה בְּעַצְמוֹ הַצַּדִּיק מְחַיֶּה עַצְמוֹ בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה כִּי אָז הוּא מְחַיֶּה עַצְמוֹ בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנֶּעֱלֶמֶת בְּתוֹךְ הָעוֹלָם בְּכָל הַדִּבּוּרִים וּבְכָל הָעֲבֹדוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁשָּׁם נֶעֱלֶמֶת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן מֻכְרָח הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל לֵירֵד וְלִפֹּל לְתוֹךְ פְּשִׁיטוּת וְלִהְיוֹת אִישׁ פָּשׁוּט מַמָּשׁ אֵיזֶה עֵת כִּי עַל יְדֵי זֶה הוּא מְחַיֶּה אֶת כָּל הַפְּשׁוּטִים הַנַּ"ל, יְהֶיה מִי שֶׁיִּהְיֶה וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם כִּי הוּא מְחַיֶּה עַצְמוֹ בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת מֵאֲמָרוֹת, הַמְלַבְּשִׁין בְּתוֹךְ הָעוֹלָם וּמִמֶּנּוּ מְקַבְּלִין חִיּוּת כָּל הַפְּשׁוּטִים הַנַּ"ל וְכָל אֶחָד כְּפִי קִרְבּוֹ יוֹתֵר אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְאֶל הַצַּדִּיק הַנַּ"ל כֵּן הוּא מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ חִיּוּת גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְעַל כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם כְּשֶׁבִּקֵּשׁ לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּקֵּשׁ מַתְּנַת חִנָּם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ג) : "וָאֶתְחַנַּן אֶל ה'' בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם (ר שם ומובא בפרש"י שם) וְזֶהוּ: "בָּעֵת הַהִיא לֵאמר'' הַיְנוּ שֶׁתְּפִלָּתוֹ הָיָה עִם כֹּחַ בְּחִינַת: "בָּעֵת הַהִיא לֵאמר'' הַיְנוּ בְּכֹחַ אוֹתוֹ הָעֵת שֶׁהָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עַל יְדֵי הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהוּא קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז הָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עַל יְדֵי הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם הָיְתָה הַתּוֹרָה נֶעֱלֶמֶת וְאָז הָיָה קִיּוּם הָעוֹלָם עַל יְדֵי מַתְּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל וּבְכֹחַ הַזֶּה שֶׁל קִיּוּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הַיְנוּ

בְּחִינַת מַתָּנַת חִנָּם, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הַנַּ"ל בַּבֹּהַ הַזֶּה זוֹכִין לָבוֹא וְלִכְבּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּקֵשׁ מֹשֶׁה לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ וְזֶהוּ: "וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' הַיְנוּ מַתָּנַת חִנָּם "בָּעֵת הַהִיא לֵאמר" הַיְנוּ עִם כֹּחַ בְּחִינַת עֵת הַהִיא שֶׁהָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עַל יְדֵי הַמַּאֲמָרוֹת לְבַד שֶׁאָז הָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עַל יְדֵי בְּחִינַת מַתָּנַת חִנָּם כַּנַּ"ל אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּקֵשׁ מֹשֶׁה לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "בָּעֵת הַהִיא" הַהִיא זֶה בְּחִינַת סְתוּם וְנֶעְלָם כִּי בְּאוֹתָהּ הָעֵת, קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, הָיְתָה הַתּוֹרָה נֶעְלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת בְּתוֹךְ הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכוּ כַּנַּ"ל. וְהַכְּלָל, כִּי אִסּוּר לְיֵאוּשׁ עַצְמוֹ כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא אִישׁ פָּשׁוּט וְאֵינוֹ יָכוֹל לִלְמד כְּלָל אוֹ שֶׁהוּא בְּמָקוֹם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִלְמד וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה אַף עַל פִּי כֵן גַּם בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ צָרִיךְ לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בְּיִרְאַת ה וּבַעֲבוֹדָה פְּשׁוּטָה לְפִי בְּחִינָתוֹ כִּי גַּם אָז הוּא מְקֻבָּל חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי אִישׁ פָּשׁוּט הַגָּדוֹל הַיְנוּ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁהוּא לִפְעָמִים אִישׁ פָּשׁוּט שֶׁהוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם כַּנַּ"ל וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא, חַס וְשָׁלוֹם, בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלָן אֲפִלּוּ אִם מָנַח בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן אַף עַל פִּי כֵן אַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ, וְיקַיֵּם "מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי" (יוֹנָה ב) וְיַחֲזִיק עַצְמוֹ בַּמָּה שֶׁיּוּכַל כִּי גַּם הוּא יָכוֹל לַחֲזר וְלִשּׁוּב וּלְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַנַּ"ל וְהָעִקָּר לְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר [כִּי אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל (וְאָמַר אָז בְּזֶה הַלָּשׁוֹן קַיִּין יְאוּשׁ אִיז גָאר נִיט פַּאר הַאנְדִין) וּמֶשֶׁךְ מְאד אֵלּוּ הַתֵּבוֹת אֵין יְאוּשׁ וְכוּ וַאֲמָרַם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבְעֻמְקוּת נִפְלָא וְנוֹרָא מְאד כְּדֵי לְהוֹרוֹת וּלְרַמֵּז לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְדוֹרוֹת שֶׁלֹּא יִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, אֲפִלּוּ אִם יַעֲבר עָלָיו מָה] וְאֵיךְ שֶׁהוּא, אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, רַחֲמָנָא לִצְלָן מֵאַחַר שֶׁמְּחַזֵּק עַצְמוֹ בַּמָּה שֶׁהוּא עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לָשׁוּב וְלַחֲזר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וַאֲפִלּוּ אִישׁ פָּשׁוּט גַּם כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת יְרָאוֹת כִּי לְמַעְלָה דִּבַּרְנוּ מִבְּחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ הַיְנוּ הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אָמְנָם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָהּ יֵשׁ בָּהּ גַּם כֵּן בְּחִינַת עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת כִּי יֵשׁ שָׁם יוּד [עֶשֶׂר] בְּחִינוֹת קְדֻשּׁוֹת זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ וְהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְכָל מַאֲמָר יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי"ט) "הָקֵם לְעַבְדְּךָ אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר לְיִרְאָתֶךָ" כִּי יֵשׁ יִרְאָה לְמַעְלָה מִיִּרְאָה [וְלֹא סִיֵּם לְבָאר זֶה הָעִנְיָן] וְצָרִיךְ לְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם גַּם בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל וְיוּכַל לָבוֹא לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַל יְדֵי תְּמִימוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ כִּי חָכְמוֹת אֵין צְרִיכִין כְּלָל רַק אֱמוּנָה וּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת בְּלִי שׁוּם חָכְמָה כְּלָל כִּי חָכְמוֹת מַזִּיקִים מְאד לְהָאָדָם וְהַחֲכָמִים נִלְכָּדִים בְּחָכְמָתָן שֶׁל עַצְמָם כִּי הַחָכְמָה מַתְעָה אוֹתוֹ מֵחָכְמָה לְחָכְמָה וּמֵאוֹתָהּ הַחָכְמָה לְחָכְמָה אַחֶרֶת וְכֵן מֵחָכְמָה לְחָכְמָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁנִּלְכָּד וְנִתְעֶה בְּחָכְמוֹת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת (אִיּוֹב ה) : "לֹכֵד חֲכָמִים בְּעָרְמָם" בְּעָרְמָם דַּיְקָא, הַיְנוּ בַּעֲרִמִימוּת וְחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם

בְּעַצְמָם הוּא לוֹכֵד אוֹתָם אַשְׁרֵי הַהוֹלֵךְ בְּתָמִימוּת. וּצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְזָכוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת כִּי אַשְׁרֵי לְמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב בְּעוֹדוֹ בְּחַיִּים חִיּוּתוֹ לַצַּדִּיק הָאֱמֶת אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ [כִּי אַחַר כָּךְ [הַיְנוּ לְאַחַר מִיתָה] קָשֶׁה אָז מְאד לְהִתְקָרֵב וּצְרִיכִין מְאד לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים מְאד שֶׁיִּזְכֶּה בְּחַיִּים חִיּוּתוֹ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת] כִּי הַבַּעַל דָּבָר שָׁם לִבּוֹ עַל זֶה מְאד עַכְשָׁו, לְבַלְבֵּל אֶת הָעוֹלָם כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם עַכְשָׁו קְרוֹבִים אֶל הַקֵּץ מְאד וְיֵשׁ עַכְשָׁו לְיִשְׂרָאֵל גַּעֲגוּעִים גְּדוֹלִים וּכְסוּפִין גְּדוֹלִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה כָּזֹאת בִּימֵי קֶדֶם וְכָל אֶחָד נִכְסָף מְאד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כֵּן הֵעֱרִים הַבַּעַל דָּבָר וְהִכְנִיס מַחֲלֹקֶת בֵּין הַצַּדִּיקִים וְהַקִּים בָּעוֹלָם מְפָרְסָמִים הַרְבֵּה שֶׁל שֶׁקֶר וְגַם בֵּין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הִכְנִיס מַחֲלֹקֶת גְּדוֹל עַד שֶׁאֵין אֶחָד יוֹדֵעַ הֵיכָן הָאֱמֶת עַל כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְזָכוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת [הַעִתָּקָה מִכְּתָב יַד רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּעַצְמוֹ, מַה שֶׁמָּצָאנוּ אֶצְלוֹ וְהֵם רָאשֵׁי פְּרָקִים מֵעִנְיַן הַנַּ"ל וְעוֹד נוֹסָף דְּבָרִים בָּהֶם מַה שֶּׁלֹּא בֵּאֵר בְּפֵרוּשׁ וּכְפִי הַמּוּבָן מֵאֵלּוּ הָרָאשֵׁי פְּרָקִים יִרְאֶה הַמְעַיֵּן שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה הָעִנְיַן הַנַּ"ל עוֹד דְּבָרִים רַבִּים כָּהֵמָּה אַךְ אֲנַחְנוּ לֹא זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ בְּפֵרוּשׁ כִּי אִם עִנְיַן הַנַּ"ל] וְאִתְחַנַּן מַתְּנַת חִנָּם חִנָּם עֲרָיוֹת פְּגַם הַדַּעַת מִשָּׁה, דַּעַת פְּרִישׁוּת פֶּה עֲמד עִמְּדִי הַבְּרִיאָה, מַתְּנַת חִנָּם עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה הַבְּרִיאָה קֶדֶם מַתַּן תּוֹרָה עֵת לַעֲשׂוֹת לַה, הַיְנוּ עֲשִׂיַּת הָעוֹלָם הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ, בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה בְּעֵת הַהִיא לֵאמר, בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת הַהִיא, הַהַעְלָמָה כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ

עט - הקול קול יעקב

[עוֹד מָצָאנוּ כְּתַב יַד רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְהֵם רָאשֵׁי פְּרָקִים מֵאֵיזֶה תּוֹרָה נִפְלָאָה] הַקּוֹל קוֹל יַעֲקב כְּרוּז עֲשָׂו, וַיִּשָּׂא קוֹלוֹ יִצְחָק זְמַן קוּף צַדִּיק יְשֵׁנִים וְכוּ וְשַׁבָּתַ עַד ה אֱלֹקֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם זְמַן נִתְאַחֵד אַבְרָהָם אוֹהֲבִי בְּעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים בְּאַהֲבָתוֹ וּשְׁאָר יָשׁוּב בְּנָךְ אִם תָּשׁוּב וַאֲשִׁיבְךָ לְפָנַי תַּעֲמד כִּי בָא הַשָּׁמֶשׁ (תִּקּוּן יח) קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם אֲבָנִים אוֹתִיּוֹת מְרַאֲשׁוֹתָיו מַחֲשָׁבָה מְבָרֵר הַכֹּל וַיִּשְׁלַח יַעֲקב מַלְאָכִים מְצִוּוֹת זְמַנִּיּוֹת עֲשָׂה מִצְווֹת הָרִבֵּה נִבְרָא כַּמָּה מַלְאָכִים לְפָנָיו תְּשׁוּבָה וַאֲשִׁיבְךָ לְפָנַי אַרְצָה שֵׂעִיר נדתהר [נוקבא דתהומא רבה] אֲצִינָה סֻכָּה תְּשׁוּבָה תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי הוֹלָדָה וַיֵּשֶׁב יַעֲקב בְּאֶרֶץ לְקַיֵּם כְּבוּד אָב לְבַטֵּל כֹּחַ כִּבּוּד שֶׁל עֲשָׂו אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פּוֹסֵל זַרְעוֹ שֶׁל עֲשָׂו יוֹסֵף תְּשׁוּבָה תּוֹסְפוֹת עַל צַדִּיקִים בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים בֵּית עֲשָׂו לְקַשׁ בֵּית יוֹסֵף לֶהָבָה מִקֵּץ שְׁנָתַיִם אַחֲרִית הַיָּמִים וּפַרְעֹה חוֹלֵם סְטָרָא אָחֳרָא מִתְחַזֵּק וְהִנֵּה עוֹמֵד שָׂתָם יְאוֹר תְּשׁוּבָה מִבְּכִי נְהָרוֹת חֲבשׁ וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָא תִּקְרֻבְתָּא מַלְכָּא בְּמַלְכָּא

נִתְאַחֲדוּ בְּמִצְווֹת כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים אֱזַי עָבְרוּ כָּל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה יְדַבֶּר נָא בְּאָזְנַי וְלֹא יְבַלְבְּלוּ אֶת קוֹלִי וְאַל יִחַר אַפְּךָ בַּצַּר לְךָ כְּפַרְעֹה תְּשׁוּבָה בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת בְּהִתְנַדֵּב כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה תְּשׁוּבָה הַמַּשְׁקֵל וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת הִתְאַחֲדוּת הַזְּמַן לָמוּת זֶה וְכוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף תְּשׁוּבָה שְׁאָר יָשׁוּב בְּנָךְ הִטְמִין חָרְפָּתִי אַל תִּקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם בְּמֵצַר הַגָּרוֹן בִּשְׁעַת בְּחִינַת בַּצַּר לְךָ וְאֵלֶּה שְׁמוֹת לְכוּ חֲזוּ מִפְעָלוֹת וְכוּ שְׁמוֹת פְּעָלוֹת מִצְווֹת שְׁמוֹת פֶּרוּד בֵּין הַמִּצְווֹת וַיְהִי כָּל נֶפֶשׁ וְכוּ שִׁבְעִים נֶפֶשׁ וְאֵרָא אֶל אַבְרָהָם וְכוּ בְּאֵל שַׁדַּי זְמַן וּגְבוּל גְּלוּת וּשְׁמִי ה כְּשֶׁיִּדְפְּקוּ עַל דַּלְתֵי רַחֲמִים (עין אור החיים פרשת וארא) זֶהוּ הִתְקָרְבוּת הַזְּמַנִּים וְגַם הֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי וְכוּ לָתֵת לָהֶם אֶרֶץ מְגֻרֵיהֶם תּוֹתְבוּתְהוֹן תְּשׁוּבָה וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זֶה קוֹל מְגֻרֵיהֶם אֲסִיפַת הַנִּיצוֹצוֹת בִּתְשׁוּבָה בא אֶל פַּרְעֹה מַשֶּׁה בְּחִינַת אַחְדוּת הַזְּמַנִּים מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה פַּרְעֹה, קוֹלֹהּ כַּנָּחָשׁ יֵלֵךְ אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ לְמַעַן שִׁתִי אֹתֹתַי אִם לֹא יַאֲמִינוּ לְקוֹל הָאוֹת בְּקִרְבּוֹ הַכְבָּדָתוֹ שֶׁהִכְבִּיד עַל יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְעוֹרְרָם בִּתְשׁוּבָה וּפַרְעֹה הִקְרִיב. וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ קְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֲמוֹת עֲמָלֵק קְרִיעַת יַם סוּף, זֶה בְּטוּל הַזְּמַנִּים וַיִּשָּׁקֶף ה אֶל מַחֲנֵה מִצְרַיִם בְּעַמּוּד אֵשׁ וְעָנָן וַיָּהָם עַמּוּד אֵשׁ זֶה לַיְלָה וְעָנָן זֶה יוֹם וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֵרְבָּבָם וּבִטֵּל הַזְּמַנִּים מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק זֶה תְּשׁוּבָה מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר פֶּרֶשׁ רַשׁ"י בְּתַעֲנִית הָיוּ שְׁרוּיִים עַל יְדֵי זֶה וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ שָׁמַע הַקּוֹל. [עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה] כָּל זֶה מָצָאנוּ מִכְּתַב יַד רַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְהָעִתָּקְנוּ אוֹת בְּאוֹת וְהִנֵּה הַדְּבָרִים סְתוּמִים וַחֲתוּמִים מֵעֵין כֹּל, אֵין יוֹצֵא וְאֵין בָּא אַךְ מֵעִצָּם תְּשׁוּקָתֵנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל כָּל מַה דְּאֶפְשָׁר מִנְּעִימַת נִפְלְאוֹת הַשְּׂגוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, יָגַעְתִּי וּמָצָאתִי מְעַט מִזְּעִיר כְּמֻצִּיץ מִן הַחֲרַכִּים. וְהִנֵּה אָנכִי הָרוֹאֶה, כִּי דְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּתָבָם בְּדֶרֶךְ רָאשֵׁי פְּרָקִים בְּרֶמֶז בְּעַלְמָא לְזָכְרוֹן. וְאַחֲרֵי הָעִיּוּן הֲבַנְתִּי אֵיזֶה הַקְּדָמוֹת שֶׁכְּוָנָתָם, אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם יִסֹּד כָּל הָעִנְיָן הַזֶּה. אֶפֶס קָצֵהוּ מָצָאתִי, לֹא כָּלוּ. כִּי כְּפִי הַנִּרְאֶה בְּוַדַּאי כְּוָנָתוֹ עוֹד לְאֵיזֶה הַקְּדָמוֹת, אֲשֶׁר לֹא זָכִיתִי לַעֲמד עֲלֵיהֶם. וּמֵחֲמַת זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ הָעִנְיָן הַזֶּה הֵיטֵב, שֶׁיִּהְיֶה מוּבָן כָּל דְּבָרָיו. אַךְ אַף עַל פִּי כֵן מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְהָבִין מְעַט עַל פִּי הַהַקְדָּמָה, שֶׁהֲבַנְתִּי מִדְּבָרָיו, אֲמַרְתִּי לְבָאֵר מַה שֶּׁבִּידִי, וְאוּלַי עַל יְדֵי זֶה יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֵף לֶקַח, וְיָבִין עוֹד דָּבָר מִתּוֹךְ דְּבָרַי, לְבָאֵר הַשְּׁאָר עַל נָכוֹן וְהִנֵּה מַה שֶּׁהֵאִיר ה עֵינַי הוּא, כִּי רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, רוֹצֶה לְגַלּוֹת שֶׁתְּשׁוּבָה וּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן דְּהַיְנוּ בְּטוּל הַזְּמַנִּים, הֵם בְּחִינָה אַחַת וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִשְׁמעַ הַקּוֹל דְּקֻדָּשָׁה וּלְהַכְנִיעַ הַקּוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא וְכֵן מִבְאָר בְּהָאֶלֶף בֵּית הֶחָדָשׁ, בְּאוֹת תָּו תְּשׁוּבָה, סִימָן א וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: יוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּמַעֲלֶה כָּל הַיָּמִים לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכֵן יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ נִמְצָא מְבאָר, שֶׁתְּשׁוּבָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְלַעֲנְיוּת

דַּיְתִי זֶהוּ מַה שֶּׁרוֹצֶה לְבָאֵר בִּפְסוּקִים אֵלּוּ בְּצֵרוּף עוֹד אֵיזֶה הַקְדָּמוֹת, שֶׁלֹּא זָכִיתִי לַעֲמד עֲלֵיהֶם כַּנַ"ל וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה, וְתָבִין מְעַט מִדְּבָרָיו וְנַתְחִיל לְדַגְמָא מִסּוֹף דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, וְהוּא וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ קְרִיעַת יַם סוּף וְכוּ כַּנַ"ל קְרִיעַת יַם סוּף זֶה בְּטוּל הַזְּמַנִּים, וַיַּשְׁקֵף ה וְכוּ פֵּרוּשׁ, בָּזֶה רוֹצֶה לְבָאֵר וּלְהוֹכִיחַ בְּקִצּוּר נִפְלָא שֶׁקְּרִיעַת יַם סוּף הוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַנִּים כִּי בְּקְרִיעַת יַם סוּף כְּתִיב (שְׁמוֹת י"ד) "וַיַּשְׁקֵף ה אֶל מַחֲנֵה מִצְרַיִם בְּעַמּוּד אֵשׁ וְעָנָן וַיָּהֶם" עַמּוּד אֵשׁ זֶה לַיְלָה, וְעָנָן זֶה יוֹם וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֵרְבְּבָם וּבְטֵל הַזְּמַנִּים נִמְצָא שֶׁקְּרִיעַת יַם סוּף הוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַנִּים וְהוֹלֵךְ וּמְבָאֵר הַהַקְדָּמָה הַנַ"ל שֶׁבְּטוּל הַזְּמַנִּים וּתְשׁוּבָה הוּא בְּחִינָה אַחַת וְכוּ וְזֶה שֶׁכָּתַב: מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק זֶה תְּשׁוּבָה מֹשֶׁה אַהֲרן וְחוּר פֵּרַשׁ רַשִׁ"י בְּתַעֲנִית הָיוּ שְׁרוּיִים פֵּרוּשׁ, שֶׁמֵּבִיא רְאָיָה שֶׁמִּלְחֶמֶת עֲמָלֵק זֶה תְּשׁוּבָה כִּי אָז הָיוּ שְׁרוּיִים בְּתַעֲנִית מֹשֶׁה אַהֲרן וְחוּר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה נִמְצָא שֶׁקְּרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק זֶהוּ בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַנִּים וּתְשׁוּבָה שֶׁהֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ שְׁמַע הַקּוֹל, הַיְנוּ כַּנַ"ל כִּי עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּטוּל הַזְּמַנִּים עַל יְדֵי זֶה שׁוֹמְעִין הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל וְעַל פִּי דֶּרֶךְ זֶה תָּשׁוּב וְתִרְאֶה כָּל הָעִנְיָנִים הָאֵלֶּה, הַכְּתוּבִים לְעֵיל וְתִמְצָא בָּהֶם דְּבָרִים עֲרֵבִים וְעַתָּה נָשׁוּב לְתַחְלַת דְּבָרָיו הַקל קוֹל יַעֲקב כְּרוּז עֵשָׂו וַיִּשָּׂא קוֹלוֹ הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַגְבִּיר הַקּוֹל קוֹל יַעֲקב עַל הַקּוֹל דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵשָׂו, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ "וַיִּשָּׂא קוֹלוֹ" שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר לְהַעֲלִים, חַס וְשָׁלוֹם, הַקּוֹל שֶׁל יַעֲקב וּצְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לְהַכְנִיעַ הַקּוֹל שֶׁל עֵשָׂו כְּדֵי שֶׁנּזְכֶּה לִשְׁמעַ הַקּוֹל שֶׁל יַעֲקב וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּטוּל הַזְּמַנִּים כַּנַ"ל וְזֶהוּ יִצְחָק זְמַן קוּף צַדִּיק יְשֵׁנִים וְכוּ הַיְנוּ שֶׁיִּצְחָק מְרַמֵּז עַל זְמַן, כִּי יִצְחָק אוֹתִיּוֹת קֵץ חַי, כַּמּוּבָא קֵץ מְרַמֵּז עַל הַזְּמַן שֶׁהוּא בְּחִינַת אַחֲרִית הַיָּמִים כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא לְקַמָּן : מִקֵּץ שְׁנָתַיִם, אַחֲרִית הַיָּמִים וְזֶה מַה שֶּׁאִיתָא, שֶׁאוֹתִיּוֹת קוּף צַדִּיק יְשֵׁנִים וְכוּ שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל הַזְּמַן, כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁעִקַּר הַזְּמַן הוּא בִּבְחִינַת שֵׁנָה [כַּמְבאָר לְעֵיל בְּסִימָן סא] וְשַׁבָּתְּ עַד ה אֶלקַיִךְ וְשָׁמַעְתְּ בְּקוֹלוֹ הַיְנוּ עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה זוֹכִין לִשְׁמעַ קוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ"ל כִּי תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה שׁוֹמְעִין הַקּוֹל כַּנַ"ל וְעַתָּה הוֹלֵךְ וּמְבָאֵר, שֶׁתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן דְּהַיְנוּ שֶׁהַזְּמַן נִתְאַחֵד דְּהַיְנוּ שֶׁהַזְּמַן עוֹלֶה וְנִתְקַשֵּׁר וְנִכְלָל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְזֶהוּ שֶׁמְּבָאֵר בִּלְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ יִצְחָק בֵּן אַבְרָהָם זְמַן נִתְאַחֵד אַבְרָהָם אוֹהֲבִי בְּעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים בְּאַהֲבָתוֹ וּשְׁאָר יָשׁוּב בְּנָךְ וְכוּ הַיְנוּ שֶׁמְּבָאֵר, שֶׁאַבְרָהָם הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַזְּמַן כִּי מִדָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם הִיא אַהֲבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מ"א) : אַבְרָהָם אֹהֲבִי וְאַהֲבָה הוּא בְּחִינַת הִתְאַחֲדוּת הַזְּמַן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ט) : "בְּעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים בְּאַהֲבָתוֹ" וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁעַל זֶה מְרַמֵּז תֵּבַת בֵּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ז) "וּשְׁאָר יָשׁוּב בְּנָךְ" כִּי תְּשׁוּבָה הִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כְּמוֹ

שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ט"ו) : "אִם תָּשׁוּב וַאֲשִׁיבְךָ לְפָנַי תַּעֲמֹד", וּלְפָנָיו יִתְבָּרַךְ הוּא בְּוַדַּאי לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כַּיָּדוּעַ נִמְצָא שֶׁיִּצְחָק בֶּן אַבְרָהָם מְרַמֵּז עַל הִתְאַחֲדוּת הַזְּמַן עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה כִּי יִצְחָק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזְּמַן כַּנַּ"ל עוֹלֶה וְנִתְאַחֵד וְנִכְלָל בִּבְחִינַת אַבְרָהָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה, בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן עַל יְדֵי בְּחִינַת בֵּן שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי מִתְגַּבֵּר הַקּוֹל יַעֲקֹב עַל קוֹל שָׁל עֵשָׂו וְכוּ כַּנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן עַל יְדֵי זֶה שׁוֹמְעִין הַקּוֹל דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל יַעֲקֹב כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ נִתְקַצֵּר הַזְּמַן כִּי הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה שֶׁלֹּא בְּעוֹנָתָהּ בִּשְׁבִיל יַעֲקֹב וְנִתְקַצֵּר הַזְּמַן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בִּטּוּל הַזְּמַן וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם, וְאִיתָא שֶׁתֵּבֵת וַיִּשְׁכַּב הוּא בְּחִינַת יֵשׁ כ"ב הַיְנוּ כ"ב אַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא, שֶׁמֵּהֶם כָּל הַדִּבּוּרִים וְזֶה מְרַמֵּז עַל תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ י"ד) : קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ וְזֶהוּ: מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם אָבָנִים אוֹתִיּוֹת הַיְנוּ אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּחִינַת: קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ, כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: מְרַאֲשׁוֹתָיו מַחֲשָׁבָה מְבָרֵר הַכֹּל כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה הִיא עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁמְּבָרֶרֶת וּמְתַקֶּנֶת כָּל הַפְּגָמִים כִּי כֻּלָּם בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבְּרָרוּ (עין זוהר פקודי ר"ן"ד:) נִמְצָא שֶׁפָּסוּק "וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא וְכוּ, כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו" כָּל זֶה מְרַמֵּז שֶׁתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּבְדָרָךְ זֶה תְּעַיֵּן הֵיטֵב בְּכָל הַדְּבָרִים הַנַּ"ל, הַנִּכְתָּבִים בְּרָמָז בְּדֶרֶךְ רָאשֵׁי פְּרָקִים, וְתָבִין וְתִרְאֶה הַקְּדֻמוֹת הַנַּ"ל בְּכָל עִנְיָן וְעִנְיָן אֶפֶס קָצֵהוּ תִּרְאֶה, לֹא כֵּלּוֹ, כִּי עֲדַיִן חֲסֵרִים כַּמָּה הַקְּדֻמוֹת שֶׁכֻּנּוּ אֲלֵיהֶם כָּאן, שֶׁלֹּא זָכִיתִי לֶעָמד עֲלֵיהֶם עֲדַיִן. גַּם אֵלּוּ הַהַקְדָּמוֹת שֶׁכְּבָר מָצָאנוּ בִּדְבָרָיו, תְּהִלָּה לָאֵל, עֲדַיִן צְרִיכִין בֵּאוּר רָחָב כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הָעֲבוֹדָה הוּא לְקַשֵּׁר וּלְבַטֵּל בְּחִינַת הַזְּמַן לְהַעֲלוֹתוֹ וּלְיַחֲדוֹ בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְזֶה בְּחִינַת מִצְווֹת זְמַנִּיּוֹת כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל יְדֵי הַמִּצְווֹת זְמַנִּיּוֹת, שֶׁיִּתְאַחֵד הַזְּמַן וַיַּעֲלֶה הַזְּמַן לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְכָל הַצָּרוֹת וְהַדִּינִים וַאֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, הוּא רַק בִּבְחִינַת הַזְּמַן שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (דְּבָרִים ד) "בַּצַּר לְךָ" וְכוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים דַּיְקָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת זְמַן וְאָז "וְשַׁבְתָּ עַד ה אֱלֹקֶיךָ", דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לָשׁוּב וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְבַטֵּל הַזְּמַן כַּנַּ"ל וְאָז יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַצָּרוֹת וְהַדִּינִים וְכָל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְנִזְכֶּה לִשְׁמעַ קוֹל דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת: "וְשַׁבְתָּ עַד ה אֱלֹקֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקֹלוֹ" כָּל זֶה מְבאָר מִתּוֹךְ דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהָרְאשֵׁי פְּרָקִים הַלָּלוּ תֵּן לְחָכָם וְיֶחְכַּם עוֹד, לְהָבִין קְצָת עַל פִּי דְּרָכִים הַנַּ"ל רב דִּבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַכְּתוּבִים כָּאן, וְהָבֵן הֵיטֵב.

פ - בראשונה כל מי שרצה לתרם תרומת הדשן תורם וכו

אִיתָא בְּפֶרֶק שֵׁנִי מַסֶּכֶת יוֹמָא בָּרִאשׁוֹנָה כָּל מִי שֶׁרָצָה לִתְרֹם תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן תּוֹרֵם וְכוּ פֵּרוּשׁ, דּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים בִּשְׁבִיל זֶה כָּל מִי שֶׁרָצָה לִזְכּוֹת בְּהִתְנַשְּׂאוּת הַנִּקְרָא דֶּשֶׁן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כ"ג) : "דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי" תּוֹרֵם, וְהָיָה מַנְהִיג הַדּוֹר וּבִזְמַן שֶׁהֵן מְרֻבִּין, רָצִין וְעוֹלִין בַּכֶּבֶשׁ כָּל הַקּוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ בְּאַרְבַּע אַמּוֹת זָכָה הֵינוּ כְּשֶׁהָיוּ מְרֻבִּין רָצִין שֶׁכָּל אֶחָד אוֹמֵר: אֲנִי רוֹצֶה לְהַנְהִיג הַדּוֹר (עַיֵּן חֲגִיגָה יג) הֵינוּ מִי שֶׁיֹּדֵעַ וְהִשִּׂיג יוֹתֵר בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה לָזֶה הָיוּ מְמַנִּין פַּרְנָס עַל הַצִּבּוּר וְזֶהוּ: כָּל הַקּוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ בְּאַרְבַּע אַמּוֹת הֵינוּ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה (בְּרָכוֹת ח) זָכָה זֶה הָיָה זוֹכֶה לִתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן, לִבְחִינַת: "דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן" וְכוּ וְאִם הָיוּ שְׁנֵיהֶן שָׁוִין הַמְמֻנֶּה אוֹמֵר לָהֶן הַצְּבִיעוּ וּמַה הֵן מוֹצִיאִין, אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם, וְאֵין מוֹצִיאִין אֲגוּדָל בַּמִּקְדָּשׁ פֵּרוּשׁ כְּשֶׁהָיוּ שְׁנַיִם שָׁוִין בְּהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָהּ הָיוּ זוֹכִין לְהִתְנַשְּׂאוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח) : "בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ" וְכָל אֶחָד רָצָה הַהִתְנַשְּׂאוּת אֲזַי הַמְמֻנֶּה, הֵינוּ הַיֵּצֶר הָרָע, הָיָה מֵסִית וְאוֹמֵר לָהֶם. הַצְבִּיעוּ, הֵינוּ שֶׁיִּרְאֶה אֵיזֶה צְבִיעוּת בִּפְנֵי הֲמוֹן עָם כְּדֵי שֶׁיַּחֲזִיקוּ אוֹתוֹ וְיַקְבִּלוּ אוֹתוֹ לְרַב וְהַמְמֻנֶּה, הֵינוּ הַיֵּצֶר, פֹּתֶה אֶת כָּל אֶחָד עַל צְבִיעוּת וְהֵקֵל לָהֶם וְאָמַר לָהֶם : וּמַה הֵן מוֹצִיאִין, אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם פֵּרוּשׁ, אָמַר: וּמַה הֵן הֵינוּ מַה הִיא עֲבֵרָה בָּזֶה, שֶׁתּוֹצִיא צְבִיעוּת פַּעַם אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁתְּהֵא מֻחְזָק אֵצֶל הֲמוֹן עַם לְצַדִּיק אֲזַי תַּחֲזִיר לְצִדְקָתְךָ וְלַאֲמִתָּתְךָ אֲבָל הַצַּדִּיקִים הָאֵלּוּ אֵין מוֹצִיאִין שׁוּם צְבִיעוּת וְאֵין שׁוֹמְעִין לַעֲצַת יֵצֶר הָרָע מֵחֲמַת גֹּדֶל הַכָּרָתָם בְּגֻדְלוּת הַבּוֹרֵא, שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ (יְשַׁעְיָה ו) וְרוֹאֶה וְיוֹדֵעַ הַכֹּל וּמִתְבַּיְּשִׁין לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִרָּאוֹת אֵיזֶהוּ צְבִיעוּת וְזֶהוּ אֵין מוֹצִיאִין אֲגוּדָל בַּמִּקְדָּשׁ, הֵינוּ שֻׁכְלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (בְּרָכוֹת לג) : מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה מִקְדָּשׁ בְּיָמָיו מַעֲשֶׂה שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִין וְרָצִין וְעוֹלִין בַּכֶּבֶשׁ וְדָחַף אֶחָד מֵהֶן אֶת חֲבֵרוֹ וְנָפַל, וְנִשְׁבְּרָה רַגְלוֹ וְכֵיוָן שֶׁרָאוּ בֵּית דִּין שֶׁבָּאִין לִידֵי סַכָּנָה, הִתְקִינוּ שֶׁלֹּא יְהֵא תּוֹרְמִין אֶלָּא בְּפִיס הֵינוּ כְּפִירָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (מַכּוֹת כג). בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה מֻחְמַת קִנְאָה שֶׁקִּנְּאוּ אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁהָיָה שְׁנֵיהֶם שָׁוִים בְּהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה וַחֲבֵרוֹ דָּחַף אוֹתוֹ עַל יְדֵי זֶה כָּפַר בָּעִקָּר (סַנְהֶדְרִין קב) כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּדּוֹר הַזֶּה, שֶׁכַּמָּה בְּנֵי אָדָם נָפְלוּ מֵאֱמוּנָתָם מֻחְמַת שֶׁרוֹאִים שֶׁבְּנֵי גִילָם עָלוּ לְגֻדְלָה וּבְוַדַּאי מַה שֶּׁדָּחַף אוֹתוֹ וְלָקַח גְּדֻלָּה לְעַצְמוֹ הִיא עַזּוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין קה) : עַזּוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תַּגָּא הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא תּוֹרְמִין עַל יְדֵי פִּיוּס הֵינוּ מִתְּחִלָּה הָיוּ רוֹצִים בְּהִתְנַשְּׂאוּת לְשֵׁם שָׁמַיִם אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁהַהִתְנַשְּׂאוּת הִיא בִּשְׁבִיל כְּבוֹד עַצְמוֹ הִתְקִינוּ שֶׁלֹּא יְרַדֵּף שׁוּם אָדָם אַחַר הִתְנַשְּׂאוּת אֶלָּא יִבְרַח מִן הַהִתְנַשְּׂאוּת וְאֵין תּוֹרְמִין אֶלָּא עַל יְדֵי פִּיס פֵּרוּשׁ הֵינוּ

לא יִרְצֶה שׁוּם אָדָם בְּהִתְנַשְּׂאוּת אֶלָּא עַד שֶׁיְּבוֹאוּ כָּל הָעָם וִיפַיְּסוּ אוֹתוֹ שֶׁיְּקַבֵּל רַבָּנוּת, אֲזַי יְקַבֵּל אֲבָל בְּלֹא פִּיּוּס לֹא יְקַבֵּל וְלֹא יִרְדֹּף אַחַר הִתְנַשְּׂאוּת כִּי לֹא מָצִינוּ בַּדּוֹר הַזֶּה שֶׁיִּהְיֶא כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם כמו שמצינו (הוֹרִיוֹת יג:) שֶׁהִתְקִין רַבָּן גַּמְלִיאֵל כָּבוֹד לְעַצְמוֹ וְכָבוֹד לַנָּשִׂיא וְכָבוֹד לְאַב בֵּית דִּין וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁרָאוּ רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי נָתָן הִתְיַעֲצוּ לְבַטֵּל הַדָּבָר וּבְוַדַּאי לֹא הָיוּ כַּוָּנָתָם, חַס וְשָׁלוֹם, בְּשִׁבִיל כְּבוֹד עַצְמָם אֶלָּא בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

פא - כשאדם משמח עצמו בשמחה של מצוה

כְּשֶׁאָדָם מְשַׂמֵּחַ עַצְמוֹ בְּשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה וְהַשִּׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁנּוֹגַעַת עַד רַגְלָיו הַיְנוּ שֶׁמְּרַקֵּד מֵחֲמַת שִׂמְחָה זֶה הַבְּחִינָה נִקְרָא: "וְנָבִיא לְבַב חָכְמָה" (תְּהִלִּים צ) הָרַגְלַיִם הֵם נָצַח וְהוֹד בְּחִינַת נְבִיאִים נִתְעַלִּים לִבְחִינַת לֵב עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁבַּלֵּב כִּי הַשִּׂמְחָה מַעֲלָה אוֹתָם וְזֶהוּ הָרִקּוּד שֶׁמַּעֲלֶה רַגְלָיו בְּכָל פַּעַם וּכְשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה אוֹ שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה בְּכָל כָּךְ שִׂמְחָה שֶׁהַשִּׂמְחָה נוֹגַעַת עַד רַגְלָיו, וּמַעֲלֶה אֶת רַגְלָיו לְמַעְלָה בָּזֶה נִתְעַלִּים כָּל תּוֹמְכֵי דְּאוֹרַיְתָא, שֶׁהֵם נִקְרָאִים סָמְכֵי קְשׁוֹט (יְשַׁעְיָה מ"א). "צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ", כִּי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה נִקְרָאִים צֶדֶק כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין פט) : צֶדֶק תְּדַבְּרוּן וְכוּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי"ט) :כִּי כָל מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק" גַּם הַדִּבּוּר הָרָע נִקְרָא רֶגֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט"ו) : "לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ" גַּם הוּא נִתְעַלֶּה אָדָם נִתְעַלֶּה בְּמָמוֹן, הַנִּקְרָא רֶגֶל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י"א) "וְאֶת הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם" (פסחים קיט) גַּם כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת הַמְכֻנִּים בְּשֵׁם רַגְלַיִם נִתְעַלִּים עַל יְדֵי שִׂמְחַת תּוֹרָה וּמִצְוָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ" שֶׁהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה הֵם קוֹרְאִים לְמַעְלָה אֶת אֵלּוּ הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא י). מִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים, יְשַׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ בְּדָבָר מִצְוָה כִּי אִשָּׁה נִקְרֵאת רֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל א ב) : "רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר" (עין זוהר וירא קיב:) נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הוּא מַעֲלֶה וּמְקַשֵּׁר אוֹתָהּ לִבְחִינַת צֶדֶק, הַנִּקְרָא הֵא וְשָׁם עִקַּר הַזֶּרַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ז) : "הֵא לָכֶם זֶרַע" (עֵרוּבִין ע:) גַּם אֱמוּנָה נִקְרֵאת רֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כד). בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְכוּ [וְכֵן] כָּל הַדְּבָרִים הַנִּקְרָאִים רֶגֶל נִתְעַלִּים

פה - אגוזים הנקראים לוזים

אֱגוֹזִים הַנִּקְרָאִים לוּזִים הֵם רוֹמְזִים לִבְחִינַת לֵאָה שֶׁהִיא בָּעֶרֶף שֶׁהִיא נֶקְבָּא רֹאשׁוֹנָה וְאַחַר כָּךְ נִכְנְסִין לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת: יַעֲקֹב קְרָאוֹ בֵּית אֵל (פְּסָחִים פח) וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (שׁוֹפְטִים א), שֶׁדֶּרֶךְ לוּז, נִכְנָסִין לְבֵית אֵל וְזֶהוּ (יְשַׁעְיָה מ) :"נַחֲמוּ נַחֲמוּ" נַחֲמוּ

גִּימַטְרִיָּא קְדֻקְד שֶׁהוּא בְּחִינַת עֹרֶף, שֶׁעַל יָדָהּ נִכְנָסִין לְבֵית אֵל וְזֶהוּ שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם שֶׁבֵּין הַמְּצָרִים וּכְנֶגְדּוֹ בְּאֵילַן לוּז בִּשְׁבִיל זֶה נוֹהֲגִין לֶאֱכל בֵּיצָה בַּסְּעֻדָּה הַמַּפְסֶקֶת בְּתִשְׁעָה בְּאָב כִּי הַבֵּיצָה נִגְמֶרֶת בְּעֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּכוֹרוֹת ח) (עין תוספות שם). תַּרְנְגֹלֶת מוֹלֶדֶת לְעֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם וְכוּ, וּכְנֶגְדּוֹ בְּאֵילַן לוּז וְזֶהוּ הָעֶצֶם לוּז שֶׁיֵּשׁ בְּעֹרֶף אָדָם, שֶׁיִּשָּׁאֵר אַחַר כִּלְיוֹן הַגּוּף וּמִמֶּנּוּ יִתְחַדֵּשׁ בְּנְיַן הַגּוּף בְּשָׁעַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים וְזֶהוּ עִקַּר נֶחָמוֹתֵינוּ בְּחִינַת נַחֵם נַחֵמוּ כַּנַּ"ל כִּי עַל הַגּוּף נֶאֱמַר (רוּת ג) : "שְׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר", שֶׁהוּא עֵת הַתְּחִיָּה וְהִנֵּה בַבֹּקֶר וְהִנֵּה הִיא לְאָה (בְּרֵאשִׁית כ"ט) הַיְנוּ עֶצֶם לוּז הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדָהּ נִתְבַּנֶּה הַגּוּף וּבִשְׁבִיל שֶׁכָּל כְּוָנָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה בִּשְׁבִיל רָחֵל נֶאֱמַר בִּבְנֵי רָחֵל, דְּהַיְנוּ יוֹסֵף "וּלְקָדְקד נְזִיר אֶחָיו" (בְּרֵאשִׁית מ"ט) וּבִבְנְיָמִין כְּתִיב (דְּבָרִים ל"ג) "וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכַן" רָמָז, שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת לֵאָה שֶׁהִיא רֹאשׁוֹנָה יָכוֹל לָבוֹא לִבְחִינַת רָחֵל קָדְקד וּכְתֵפָיו זֶה בְּחִינַת לוּז הַנַּ"ל עֹרֶף גִּימַטְרִיָּא ש"נ רָאשֵׁי תֵבוֹת: שַׁבַּת נַחֲמוּ רֶמֶז לְהַנַּ"ל

פו - על ידי שהעולם הם מקטני אמנה

דַּע, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָעוֹלָם הֵם מִקְּטַנֵּי אֱמָנָה עַל כֵּן הֵם צְרִיכִים לְתַעֲנִית, דְּהַיְנוּ עֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת כִּי בְּוַדַּאי יָדוּעַ, שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲבד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בְּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו (עֲבוֹדָה זָרָה ג) אַךְ מַה שֶּׁצְּרִיכִין לִפְעָמִים לַעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת הוּא בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין עד:) בִּשְׁעַת שְׁמַד אֲפִלּוּ אַעֲרָקְתָא דְּסָאנֵי יְהָרֵג וְאַל יַעֲבר נִמְצָא שֶׁאַף שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין רָאוּי שֶׁיֵּהָרֵג עַל זֶה אַךְ מֵחֲמַת שֶׁהוּא שְׁעַת שְׁמַד וְהֵם מִתְגַּבְּרִים וְרוֹצִים דַּיְקָא לְהַעֲבִירוֹ עַל דָּת וְלַהֲבִיאוֹ לִכְפִירוֹת, חַס וְשָׁלוֹם עַל כֵּן הוּא מֻכְרָח לִמְסֹר נַפְשׁוֹ אֲפִלּוּ עַל דָּבָר קַל וְהָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת הֵם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קל"ה) : "אַף אֵין יֵשׁ רוּחַ בְּהֶם" שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם רוּחַ כְּלָל וְהַקְּטַנֵּי אֱמָנָה הֵם בִּבְחִינַת "מִקְצָר רוּחַ" שֶׁהוּא כְּמוֹ מְמֻצָּע דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַאֲרִיךְ רוּחוֹ, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר [בְּלִקּוּטֵי א סִימָן קנה] וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינָם כּוֹפְרִים לְגַמְרֵי, שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם רוּחַ כְּלָל רַק הֵם כְּמוֹ מְמֻצָּע וְרוּחָם קְצָרָה בְּחִינַת מִקְצָר רוּחַ וְזֶהוּ (שְׁמוֹת ו) : "מִקְצַר רוּחַ וּמַעֲבדָה קָשָׁה" שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת "קְצַר רוּחַ", מֵחֲמַת שֶׁהֵם קְטַנֵּי אֱמָנָה כַּנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה צְרִיכִין לַעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת וּלְתַעֲנִיתִים כַּנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁבִּשְׁעַת הַשְׁמָד שֶׁהִיא קְלִקּוּל אֱמוּנָה לְגַמְרֵי צְרִיכִין אֲפִלּוּ לִמְסֹר נַפְשָׁם מַמָּשׁ אֲפִלּוּ עַל דָּבָר קַל כְּמוֹ כֵן כְּשֶׁיֵּשׁ קְטָנוּת וּפְגָם בֶּאֱמוּנָה, צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת כַּנַּ"ל וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּקְטַנֵּי

אֱמוּנָה כִּי יֵשׁ אֲפִלּוּ צַדִּיקִים שֶׁהֵם קְטַנֵּי אֱמָנָה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה מח:) עַל פָּסוּק. "כִּי מִי בַז לְיוֹם קְטַנּוֹת" מִי גָּרַם לַצַּדִּיקִים וְכוּ

פז - כונת אלול הם תקון לפגם הברית

דַּע, שֶׁכַּוָּנַת אֱלוּל הֵם תִּקּוּן לִפְגַם הַבְּרִית כִּי סוֹד כַּוָּנוֹת אֱלוּל הוּא "הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ" (יְשַׁעְיָה מ"ג) (וְכַמְבאָר בְּכַוָּנַת הָאֲרי"ז זַ"ל) לְהָאִיר בְּחִינַת דֶּרֶךְ בַּיָּם וְדֶרֶךְ זֶה נִפְתָּח בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל (וְעַיֵּן שָׁם בַּכַּוָּנוֹת כָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל אֱלוּל) וְעִקַּר פְּגַם הַבְּרִית הוּא בִּבְחִינַת דֶּרֶךְ הַזֶּה כִּי הָיָה צָרִיךְ לְהָאִיר בְּחִינַת הָרכ"ד [מָאתַיִם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה] אוֹרוֹת בִּבְחִינַת יָם, בְּחִינַת אֱמוּנָה וְהוּא נְטָה מְזֶה, וּפָגַם בִּבְחִינַת דֶּרֶךְ בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ו) : "כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ" כִּי אִשָּׁה נִקְרֵאת דֶּרֶךְ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ב:) וְיֵשׁ דֶּרֶךְ אַחֵר, בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ל) :"דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאֲפֶת" וְהַכְּלָל שֶׁעִקַּר הַפְּגַם בִּבְחִינַת דֶּרֶךְ, שֶׁלֹּא הֵאִיר הַדֶּרֶךְ בַּיָּם וְלִפְעָמִים מֵחֲמַת זֶה הַפְּגַם יוֹכַל לֶאֱבֹד אֶת זִוּוּגוֹ (עין תיקון יד) כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּטָּה מִזִּוּוּגוֹ, קָשֶׁה לוֹ לִמְצֹא אֶת זִוּוּגוֹ וַאֲפִלּוּ אִם יִמְצָא אֶת זִוּוּגוֹ, תִּהְיֶה לוֹ מְנֻגָּדֶת וְלֹא תִּהְיֶה נוֹטָה אַחַר רְצוֹנוֹ מֵחֲמַת שֶׁנִּטָּה מִמֶּנָּה וְלֹא הֵאִיר בָּהּ מִזֶּה נִתְהַוֶּה שֶׁיֵּשׁ לָהּ רָצוֹן אַחֵר כְּנֶגְדּוֹ וְאָז.לֹא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ (יְבָמוֹת סג) וְחֹדֶשׁ אֱלוּל שֶׁאָז יְכוֹלִין לְתַקֵּן זֶה וּלְהָאִיר הַדֶּרֶךְ בַּיָּם כַּנַ"ל (עַל כֵּן כַּוָּנַת אֱלוּל הֵם תִּקּוּן לָזֶה] וּכְשֶׁמְתַקֵּן זֶה, אָז מוֹצֵא זִוּוּגוֹ, וְהִיא אֵינָהּ כְּנֶגְדּוֹ, רַק כִּרְצוֹנוֹ וְיֵשׁ בָּזֶה סוֹד נִפְלָא כִּי דַּע, שֶׁזֶּה הַסּוֹד מָסַר אַבְרָהָם לֶאֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ כְּשֶׁשְּׁלָחוֹ לְבַקֵּשׁ הַזִּוּוּג שֶׁל יִצְחָק בְּנוֹ הַיְנוּ סוֹד כַּוָּנַת אֱלוּל, שֶׁהֵם מְסֻגָּלִים לְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁעַל יְדֵי זֶה מוֹצְאִין הַזִּוּוּג כִּי עַל יְדֵי הַתִּקּוּן הַנַּ"ל נַעֲשָׂה בָּהּ רָצוֹן אֲלֵיהֶם כִּי מִקֹּדֶם לֹא הָיְתָה נוֹטָה אַחַר רְצוֹנָם, כִּי נִטְּתָה מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא זִוּוּגוֹ וַאֲפִלּוּ אִם מוֹצְאָהּ, אֵינָהּ נוֹטָה אַחַר רְצוֹנוֹ כַּנַּ"ל אֲבָל עַל יְדֵי כַּוָּנַת אֱלוּל שֶׁהֵם הַתִּקּוּן לָזֶה עַל יְדֵי זֶה חָזַר וְנַעֲשָׂה בָּהּ רָצוֹן אֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל וְזֶה הַסּוֹד מְבאָר בַּתּוֹרָה בְּפָרָשַׁת אֱלִיעֶזֶר כִּי אַבְרָהָם מָסַר לוֹ הַסּוֹד הַזֶּה וְזֶה שֶׁאָמַר אַבְרָהָם לֶאֱלִיעֶזֶר (בְּרֵאשִׁית כ"ד) : "וְאִם לֹא תֹּאבֶה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ" רְאֵה וְהַבֵּט נִפְלָאוֹת תּוֹרָתֵנוּ כִּי רָאשֵׁי תֵּבוֹת פָּסוּק זֶה הֵם אוֹתִיּוֹת אֱלוּל וּבָאֱמְצַע הֵם תֵּבוֹת תֹּאבֶה הָאִשָּׁה כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱלוּל, הַיְנוּ סוֹד כַּוָּנוֹת אֱלוּל עַל יְדֵי זֶה תֹּאבֶה הָאִשָּׁה כִּי עַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה בָּהּ רָצוֹן אֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁבְּאֵלּוּ הַתֵּבוֹת בְּעַצְמָן שְׁדִּבֵּר אַבְרָהָם עִם אֱלִיעֶזֶר מֵעִנְיַן הַחֻשָּׁשׁ, שֶׁמָּא לֹא תִּתְרַצֶּה לֵילֵךְ אַחֲרָיו דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאָמַר לוֹ: "וְאִם לֹא תֹּאבֶה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ" בְּאֵלּוּ הַתֵּבוֹת עַצְמָן גִּלָּה לוֹ סוֹד הַתִּקּוּן לָזֶה דְּהַיְנוּ סוֹד אֱלוּל, הַמְרֻמָּז בְּרֵאשֵׁי הַתֵּבוֹת, שֶׁהוּא הַתִּקּוּן לָזֶה שֶׁעַל יְדֵי זֶה תֹּאבֶה הָאִשָּׁה וְעוֹד יֵשׁ בָּזֶה סוֹדוֹת נוֹרָאִים מְאד גַּם עַיֵּן בַּמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל: "וַיֹּאמֶר ה אֶל מֹשֶׁה קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ" [בְּלִקּוּטֵי א סִימָן ו] כִּי

שָׁם מְדַבֵּר מִכַּוָּנוֹת אֱלוּל, וְהוּא תִּקּוּן לִפְגַם הַבְּרִית כַּנַּ"ל הַיְנוּ לְעַיֵּן בְּאוֹתוֹ הַמַּאֲמָר וְלִזְכּוֹת לְהָבִין בּוֹ וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ אֵיזֶה עֲבוֹדָה בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם עַל יְדֵי זֶה יְתַקֵּן פְּגַם הַבְּרִית

פח - שלא לאכל פרי, שלא נתבשלה כל צרכה

צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאד, שֶׁלֹּא לֶאֱכל פְּרִי, שֶׁלֹּא נִתְבַּשְּׁלָה כָּל צָרְכָּהּ וּכְמוֹ שֶׁאָסוּר לָקֵץ אִילָן בְּלֹא זְמַנּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא כו) כֵּן אָסוּר לְתְלֹשׁ פְּרִי קֹדֶם בִּשּׁוּלָהּ וְכֵן אָסוּר לֶאֱכָלָהּ וְהָאוֹכֵל פְּרִי קֹדֶם גְּמַר בִּשּׁוּלָהּ, יְכוֹלָה לְהַזִּיק לוֹ מְאד לְנִשְׁמָתוֹ כִּי יוּכַל לְאַבֵּד נַפְשׁוֹ עַל יְדֵי זֶה כִּי הַפְּרִי כָּל זְמַן שֶׁהִיא צְרִיכָה לְהִתְגַּדֵּל, יֵשׁ לָהּ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כִּי הִיא צְרִיכָה חִיּוּת לְהִתְגַּדֵּל וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי יֵשׁ לָהּ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁמּוֹשֶׁכֶת יְנִיקָתָהּ וְחִיּוּתָהּ וּכְשֶׁתּוֹלְשִׁין אוֹתָהּ קֹדֶם זְמַנָּהּ, קֹדֶם שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה עֲדַיִן כָּל צָרְכָּהּ עֲדַיִן יֵשׁ לָהּ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כִּי כְּשֶׁמִּתְבַּשֶּׁלֶת כָּל צָרְכָּהּ, שׁוּב פָּסַק מִמֶּנָּה כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כִּי אֵינָהּ צְרִיכָה עוֹד לְמָשְׁךְ חִיּוּת אֲבָל כְּשֶׁצְּרִיכָה לְהִתְבַּשֵּׁל עוֹד, עֲדַיִן יֵשׁ לָהּ הַכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ וְעַל כֵּן זֶה הָאוֹכְלָהּ קֹדֶם גְּמַר בִּשּׁוּלָהּ תּוֹכַל הַפְּרִי לִמְשֹׁךְ לְעַצְמָהּ חִיּוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל זֶה הָאָדָם מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ לְהַפְּרִי כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ כַּנַּ"ל עַל כֵּן תּוּכַל הַפְּרִי לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמָהּ חִיּוּת נַפְשׁוֹ וְיוּכַל לְאַבֵּד נַפְשׁוֹ וְעִם כָּל זֶה, אִם מְבָרֵךְ הַבְּרָכָה שֶׁל הַפְּרִי בְּכַוָּנָה וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם אָזַי יוּכַל לְהִנָּצֵל מִזֶּה וְגַם אִם הוּא חָזָק בְּיוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת ה יוּכַל גַּם כֵּן לְהוֹצִיא עוֹד חִיּוּת מֵהַפְּרִי וְלִמְצא שָׁם אֲבֵדוֹת כִּי יֵשׁ דְּבָרִים אֲבוּדִים וְיֵשׁ בָּזֶה דְּבָרִים נִפְלָאִים, סוֹדוֹת נִסְתָּרִים וְנוֹרָאִים מְאד רָזִין עִלָּאִין וְהַעִקָּר, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִזָּהֵר מִזֶּה מְאד הַיְנוּ שֶׁלֹּא לֶאֱכל פְּרִי, קֹדֶם שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה כָּל צָרְכָּהּ וְדַע, כִּי גַּם כֻּשֶּׁמְבַשְּׁלִין הַפֵּרוֹת בְּבֵיתוֹ אֵינוֹ מוֹעִיל לָזֶה אֲבָל אִם הַפֵּרוֹת שֶׁלֹּא נִתְבַּשְּׁלוּ כָּל צָרְכָּן עַל הָאִילָן הֵם מֻנָּחִים אֵיזֶה זְמַן, עַד שֶׁנַּעֲשִׂין מְבֻשָּׁלִין מֵאֲלֵיהֶן בְּתָלוּשׁ זֶה מוֹעִיל וּמַתִּר לֶאֱכָלָן וְזֶה דּוֹמֶה כְּמוֹ הָאָדָם שֶׁהוּא יָגֵע וְהוּא מְרַחֵף רְחִיפוֹת הָרִבְיָה בְּפִיו [שֶׁקּוֹרִין התנשפות] עַד אֲשֶׁר יָנוּחַ כְּמוֹ כֵן אֵלּוּ הַפֵּרוֹת שֶׁנִּתְלְשׁוּ קֹדֶם שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ כָּל צָרְכָּן צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיָּנוּחוּ מֵרְחִיפָתָן וְאָז יֵשׁ הֶתֵּר לֶאֱכָלָן וְהַדְּבָרִים סְתוּמִים וְדַע, שֶׁיֵּשׁ מַלְאָךְ, וְתַחְתָּיו כַּמָּה מְמֻנִּים וְכֻלָּם אוֹחֲזִים בְּיָדָם שׁוֹפָרוֹת וְהֵם עוֹמְדִים וְחוֹפְרִים תָּמִיד וּמְחַפְּשִׂים תָּמִיד אַחַר אֲבֵדוֹת וְהֵם תּוֹקְעִים תְּקִיעָה תְּרוּעָה, וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִים וְתוֹקְעִים תְּקִיעָה וּכְשֶׁהֵם מוֹצְאִים אֵיזֶה אֲבֵדָה, נַעֲשֶׂה רַעַשׁ וְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כִּי יֵשׁ כַּמָּה דְּבָרִים אֲבוּדִים הַיְנוּ מַה שֶּׁאוֹבְדִים אֲבֵדוֹת הַרְבֵּה עַל יְדֵי הַתַּאֲווֹת בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קי"ב) : "תַּאֲוַת רְשָׁעִים תאבד" וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא צַדִּיק הוּא אוֹבֵד גַּם כֵּן לִפְעָמִים בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ז) : "יֵשׁ צַדִּיק אבד בְּצִדְקוֹ" וַאֲפִלּוּ הַצַּדִּיקִים הַחוֹפְרִין וּמְבַקְּשִׁים אַחַר אֲבֵדוֹת הֵם אוֹבְדִים גַּם כֵּן לִפְעָמִים, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים פ"ג) "יַחְפְּרוּ וְיאבֵדוּ" שֶׁאֲפִלּוּ הַחוֹפְרִים אַחַר אֲבֵדוֹת חוֹזְרִים וְאוֹבְדִים לִפְעָמִים וְזֶה בְּחִינַת

(קהלת ג) :"עֵת לְאַבֵּד" תַּאֲוַת רְשָׁעִים תאבד רָאשֵׁי תֵבוֹת: תְּקִיעָה, תְּרוּעָה, תְּקִיעָה כִּי הַמַּלְאָכִים הַמְחַפְּשִׂים אַחַר הָאֲבֵדוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּאֲוַת רְשָׁעִים תאבד הֵם אוֹחֲזִים בְּיָדָם שׁוֹפָרוֹת וְתוֹקְעִים תַּר"ת כַּנַּ"ל וְגַם הִזְכִּיר אָז, שֶׁקָּשֶׁה מְאד מְאד לִהְיוֹת מְקַבֵּל וְגַם הִזְכִּיר אָז קִנְאַת סוֹפְרִים תַּרְבֶּה חָכְמָה (בָּבָא בַּתְרָא כא) וְלא בֵּאֵר כָּל זֶה, כִּי הֵם דְּבָרִים סְתוּמִים וַחֲתוּמִים גַּם נִשְׁכַּח קְצָת, כִּי לא כְּתַבְתִּים בִּזְמַנּוֹ כִּי אִם בְּדֶרֶךְ רֶמֶז [כַּאֲשֶׁר נִדְפַּס כְּבָר בְּהַדְפָּסָה רִאשׁוֹנָה] וְאָמַר: שֶׁכָּל הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ עִנְיַן כַּוָּנַת אֲלוּל, שֶׁהֵם תִּקּוּן לִפְגַם הַבְּרִית וְעִנְיַן הַפֵּרוֹת הַנַּ"ל, וְעִנְיַן זֶה שֶׁל הַמַּלְאָךְ וְכוּ כַּנַּ"ל הַכֹּל אֶחָד, וְיֵשׁ בָּזֶה רָזִין גְּדוֹלִים.

פט - הדעת משדך כל השדוכים

הַדַּעַת מְשַׁדֵּךְ כָּל הַשִּׁדּוּכִים כִּי כָּל הַשִּׁדּוּכִים הֵם שְׁנֵי הֲפָכִים וְהַדַּעַת הוּא הַמְתַוֵּךְ בֵּין שְׁנֵי הֲפָכִים [עין לקוטי הראשון סי ד] עַל כֵּן כָּל הַשִּׁדּוּכִים שֶׁבָּעוֹלָם כֻּלָּם נַעֲשִׂים עַל יְדֵי הַבַּר דַּעַת שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם וְעַל כֵּן לִפְעָמִים קָשֶׁה לִמְצא זִוּוּגוֹ כִּי לִפְעָמִים שְׁנֵי הַמְשֻׁדָּכִים רְחוֹקִים מְאד וְהֵם שְׁנֵי הֲפָכִים בְּיוֹתֵר זֶה מִזֶּה עַל כֵּן קָשֶׁה לִמְצא זִוּוּגוֹ וְהַתִּקּוּן לָזֶה שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיָּבוֹא לְהַבַּר דַּעַת לִשְׁמעַ תּוֹרָה מִפִּיו וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִמְצא הַשִּׁדּוּךְ שֶׁלּוֹ כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַדַּעַת בְּכחַ אֲזַי לִפְעָמִים אִי אֶפְשָׁר לְחַבֵּר הַמְשֻׁדָּכִים כְּשֶׁהֵם בְּהֶפֶךְ גָּדוֹל זֶה מִזֶּה כִּי לִפְעָמִים הֵם בְּהֶפֶךְ גָּדוֹל מְאד זֶה מִזֶּה כַּנַּ"ל וְאָז אִי אֶפְשָׁר לְהַדַּעַת לְחַבֵּר אוֹתָם כָּל זְמַן שֶׁהַדַּעַת בְּכחַ עַל כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמעַ תּוֹרָה מִפִּיו שֶׁאָז יוֹצֵא הַדַּעַת בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ב) "מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה" וַאֲזַי כְּשֶׁיּוֹצֵא הַדַּעַת מִכּחַ אֶל הַפּעַל, אֲזַי יָכוֹל לְשַׁדְּכָם אַף אִם הֵם בְּהֶפֶךְ גָּדוֹל זֶה מִזֶּה שִׁידּוּךְ רִאשֵׁי תֵבוֹת (מַלְאָכִי ב) : "כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה" וְזֶהוּ: "יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ" כִּי צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּיו דַּוְקָא כְּדֵי לְהוֹצִיא הַדַּעַת מִכּחַ אֶל הַפּעַל כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמעַ תּוֹרָה דַּוְקָא מִפִּיו אַף שֶׁגַּם בְּדִבּוּרִים פְּשׁוּטִים שֶׁל הַבַּר דַּעַת יֵשׁ בָּהֶם גַּם כֵּן דַּעַת אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לִשְׁמעַ תּוֹרָה דַּוְקָא כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת כֻּלָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים מט:) : אַל תִּקְרֵי מוֹרָשָׁה, אֶלָּא מְאֹרָסָה וְיֵשׁ בָּהּ גַּם כֵּן שְׁנֵי הֲפָכִים כִּי יֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי מִינֵי אוֹתִיּוֹת [עיין הקדמת הזוהר, אתוון רברבין ואתוון זעירין] וּכְשֶׁהַצַּדִּיק אוֹמֵר תּוֹרָה, הוּא בְּחִינַת מְשַׁדֵּךְ שִׁדּוּכִין כִּי דִּבְרֵי תוֹרָה עֲנִיִּים בְּמָקוֹם זֶה וַעֲשִׁירִים בְּמָקוֹם אַחֵר (יְרוּשַׁלְמִי ראש הַשָּׁנָה פֶּרֶק רְאוּהוּ בֵּית דִּין) וְצָרִיךְ לְחַבֵּר דִּבְרֵי תוֹרָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם כִּי מְחַבְּרִים דִּבְרֵי תוֹרָה מִמְּקוֹמוֹת מְפֻזָּרִים, שֶׁהֵם רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה וּמְחַבְּרִים אוֹתָם יַחַד וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַחִדּוּשׁ שֶׁמְּחַדְּשִׁים נִמְצָא כְּשֶׁהַצַּדִּיק הַבַּר דַּעַת אוֹמֵר תּוֹרָה הוּא מְשַׁדֵּךְ שִׁדּוּכִים עַל כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמעַ מִפִּיו תּוֹרָה דַּוְקָא וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִמְצא זִוּוּגוֹ כַּנַּ"ל

צ - טעם על שבירת כלי חרס בשעת השדוך

טַעַם עַל שְׁבִירַת כְּלִי חֶרֶס בִּשְׁעַת הַשִּׁדּוּךְ הוּא בִּשְׁנֵי עִנְיָנִים כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְזַהֵר מְאד מְאד, שֶׁלֹּא לְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֵרוּבִין מא:) שְׁלֹשָׁה אֵינָם רוֹאִים פְּנֵי גֵּיהִנֹּם וְכוּ, וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה רָעָה לְמַאי נַפְקָא מִנָּהּ לְקִבּוּלֵי בְּאַהֲבָה וּפָרְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים, שֶׁמְּפָנֵי זֶה לֹא אָמַר כָּאן הַנַּפְקָא מִנָּהּ דִּלְעֵיל כִּי קֹדֶם לָזֶה אִיתָא שָׁם. שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים מַעֲבִירִין אֶת הָאָדָם עַל דַּעְתּוֹ וְעַל דַּעַת קוֹנוֹ לְמַאי נַפְקָא מִנָּהּ לְמַעֲבִי רַחֲמֵי וְכָאן לֹא אָמַר נַפְקָא מִנָּהּ זוֹ כִּי בְּאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה צְרִיכִין לְקַבֵּל בְּאַהֲבָה דַּוְקָא מֵאַחַר שֶׁעַל יָדָם אֵינוֹ רוֹאֶה פְּנֵי גֵּיהִנֹּם וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁבִירַת כְּלִי חֶרֶס בִּשְׁעַת הַשִּׁדּוּךְ כִּי שַׁעַר הַחַרְסִית הָיָה בִּירוּשָׁלַיִם [שֶׁהָיוּ מַשְׁלִיכִין שָׁם שִׁבְרֵי חֲרָסִים, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם] וְזֶה הַשַּׁעַר הוּא כְּנֶגֶד פִּתְחָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה י"ט) : "וְיָצָאתָ אֶל גֵּי בֶן הִנֹּם אֲשֶׁר פֶּתַח שַׁעַר הַחַרְסִית" וְגֵי בֶן הִנֹּם זֶהוּ בְּחִינַת הַגֵּיהִנֹּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין לב: וְעֵרוּבִין יט). שְׁתֵּי תְּמָרוֹת יֵשׁ בְּגֵי בֶן הִנֹּם, וְעוֹלֶה עָשָׁן מִבֵּינֵיהֶם וְזֶהוּ פִּתְחָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם וְזֶהוּ שֶׁשּׁוֹבְרִין כְּלִי חֶרֶס בִּשְׁעַת הַשִּׁדּוּךְ כִּי מְרַמְּזִים לוֹ בָּזֶה שְׁנֵי עִנְיָנִים הֵיְנוּ שֶׁמְּרַמְּזִין לוֹ: אִם הִיא אִשָּׁה רָעָה תִּזָּהֵר לְבַל תִּבְגֹּד בָּהּ רַק תְּקַבֵּל בְּאַהֲבָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה אַיְנָךְ רוֹאֶה פְּנֵי גֵּיהִנֹּם כַּנַּ"ל וְאִם הִיא אִשָּׁה טוֹבָה, דַּע וּזְכֹר כִּי יֵשׁ גֵּיהִנֹּם וְלֹא תִּהְיֶה נִמְשָׁךְ אַחַר תַּאֲוָתְךָ, וּתְקַדֵּשׁ עַצְמְךָ כָּרְאוּי כִּי זְכוֹר תִּזְכֹּר שֶׁיֵּשׁ גֵּיהִנֹּם וְכָל זֶה מְרַמְּזִין לוֹ עַל יְדֵי שְׁבִירַת כְּלִי חֶרֶס שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחַרְסִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּתְחָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שְׁבִירַת כְּלִי חֶרֶס מְרַמְּזִין לוֹ שְׁנֵי עִנְיָנִים הַנַּ"ל.

צא - וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר

וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמר (שְׁמוֹת כ) דַּע, כִּי הַהִתְקַשְּׁרוּת בֶּאֱמֶת לְצַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים הוּא תּוֹעֶלֶת גָּדוֹל מְאד מְאד כִּי עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְכַפָּרַת עָוֹון וְנִמְתָּקִין הַדִּינִין וְנִתְבַּטְּלִין לְגַמְרֵי וְנַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ כִּי אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וַיִּגַּשׁ דַּף רו:) : "כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ" תְּרֵין עָלְמִין קַדִּישִׁין, עַלְמָא עִלָּאָה וְעָלְמָא תַּתָּאָה וְכוּ, כַּד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא כְּדֵין כָּל אַנְפִּין נְהִירִין וְכָל חוֹבִין אִתְעַבְּרוּ וְכוּ, עַיֵּן שָׁם כִּי דַע כִּי יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת חָכְמָה: חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה נִמְשָׁךְ מֵחָכְמָה עִלָּאָה, וְיוֹנֵק וּמְקַבֵּל מִשָּׁם וְהוּא כְּמוֹ הָרֵב וְהַתַּלְמִיד כִּי מַה שֶּׁהָרֵב מְלַמֵּד עִם תַּלְמִידוֹ וְהַתַּלְמִיד מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה וְחָכְמָה עִלָּאָה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָרֵב מְלַמֵּד לְהַתַּלְמִיד זֶה בְּחִינַת יוּד וּמַה שֶּׁהַתַּלְמִיד מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה הוּא בְּחִינַת לָמֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת מִגְדָּל הַפּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר (חֲגִיגָה טו: עַיֵּן רַשִׁ"י

שָׁם) כִּי הַלֵּב פּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר וְשׁוֹמֵעַ מַה שֶּׁהָרַב אוֹמֵר וְעַל יְדֵי זֶה מֵבִין הָאָדָם הַשּׁוֹמֵעַ כִּי עִקַּר הֲבָנַת הַתַּלְמִיד הוּא עַל יְדֵי הַלֵּב כִּי הָרַב צָרִיךְ לוֹמַר דְּבָרִים הַמִּתְיַשְּׁבִין עַל הַלֵּב וּלְהִתְבּוֹנֵן, בַּמֶּה שֶׁאָמַר הָרַב, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י"ז) : "לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֵב אָיִן" וְעַל כֵּן מַה שֶּׁהַתַּלְמִיד מְקַבֵּל הוּא בְּחִינַת לָמֶד בְּחִינַת מִגְדָּל הַפּוֹרֵחַ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת לָמֶד, לְשׁוֹן תַּלְמִיד הַלָּמֵד מֵהָרַב נִמְצָא שֶׁהָרַב וְהַתַּלְמִיד, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה הֵם בְּחִינַת לָמֶד יוּד וְדַע, כִּי כְּלַל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה וּכְלַל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה וּכְשֶׁהַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיּוֹנְקִים מֵחָכְמָה תַּתָּאָה הֵם נִפְרָדִים מֵהַתּוֹרָה וּמֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִבְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה כְּמוֹ הַתַּלְמִיד שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהָבִין מַה שֶּׁהָרַב אוֹמֵר זֶה בְּחִינַת מִעוּט הַלְּבָנָה, בְּחִינַת גָּלוּת הַשְּׁכִינָה כִּי כָּל אָדָם בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם הוּא צָרִיךְ לְקַשֵּׁר שִׂכְלוֹ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא לְהַתּוֹרָה וּלְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה אֲבָל אִם מַפְרִיד שִׂכְלוֹ וְחָכְמָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ט"ז) : "וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף" שֶׁמַּפְרִיד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם וְגוֹרֵם, חַס וְשָׁלוֹם, פְּגִימַת הַלְּבָנָה עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ מְקַשֵּׁר חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ מְקַשֵּׁר הַחָכְמוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה כַּנַּ"ל אֲבָל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הֵם מְקַשְּׁרִים חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה כִּי שִׂיחָתָן שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם מְשִׂיחִין וּמְסַפְּרִים שִׂיחַת חֻלִּין, הֵיא יְקָרָה מְאד מְאד וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲבוֹדָה זָרָה יט) : שִׂיחָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים צְרִיכִין לִמּוּד כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת הַחֲרֵבִין וּמַגְבִּיהַּ חָכְמָה תַּתָּאָה וּמְקַשְּׁרָהּ לְחָכְמָה עִלָּאָה עַל יְדֵי שִׂיחָתוֹ וְסִפּוּרֵי דְּבָרָיו, שֶׁמְּדַבֵּר עִם הֶמּוֹן עַם כִּי הַשֵּׂכֶל שֶׁל הֶמּוֹן עַם שֶׁאֵינָם מְקַשְּׁרִים אוֹתוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא נִפְרָד מֵחָכְמָה עִלָּאָה אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְקַשֵּׁר הַשֵּׂכֶל שֶׁל הֶהָמוֹן אֲפִלּוּ הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה שֶׁל הָרָשָׁע לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶה עִנְיַן מַה שֶּׁהַצַּדִּיקִים מְדַבְּרִים עִם אֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים אוֹ אֲפִלּוּ עִם עַכּוּ"ם [אַךְ כְּשֶׁמְּדַבֵּר עִם עַכּוּ"ם אָז הַצַּדִּיק מוֹצִיא הַטּוֹב מִמֶּנּוּ, וְהוּא נִשְׁאָר אֶפֶס וָרִיק שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָרַג מֹשֶׁה אֶת הַמִּצְרִי] כִּי כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר עִם רְשָׁעִים וְהַצַּדִּיק מַגְבִּיהַּ שִׂכְלוֹ וּמְקַשְּׁרוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אָז מַעֲלֶה וּמְקַשֵּׁר שִׂכְלָם מִמָּקוֹם שֶׁהֵם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְצַמְצֵם שִׂכְלוֹ וּמְדַבֵּר עִמָּם בְּחָכְמָה נִפְלָאָה וּבְמִלְאכָה גְּדוֹלָה וּמְקַשֵּׁר כָּל הַדִּבּוּרִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה מְבִיאָם לִידֵי תְּשׁוּבָה וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים ל"ג) "וְהֵם תֵּכוּ לְרַגְלֶךָ יִשָּׂא מִדַּבְּרוֹתֶיךָ" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא ח) : אַלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהוֹלְכִים וּמְכַתְּתִים רַגְלֵיהֶם מֵעִיר לְעִיר וְנוֹשְׂאִים וְנוֹתְנִין בִּדְבָרָיו שֶׁל מָקוֹם כִּי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים מְדַבְּרִים לִפְעָמִים עִם רְשָׁעִים וּמְסַפְּרִים עִמָּהֶם מֵעִסְקֵי מִלְחָמוֹת וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה מֵעִסְקֵי הָעוֹלָם אַךְ הוּא מַלְבִּישׁ בָּזֶה הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה כִּי הוּא מַלְבִּישׁ אוֹר הַתּוֹרָה

בִּלְבוּשִׁים שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה עַד שֶׁמַּלְבִּישׁוֹ בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ וְהָאוֹר הַתּוֹרָה מִתְלַבֵּשׁ בְּצַדּוּפִים אֲחֵרִים כִּי אִם הָיָה הַצַּדִּיק מְדַבֵּר תֵּכֶף תּוֹרָה בְּפֵרוּשׁ עִם הָרָשָׁע הָיָה יָכוֹל לְהִתְפַּקֵּר יוֹתֵר וְהָיָה נַעֲשֶׂה רָשָׁע יוֹתֵר כִּי צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפִשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם (הוֹשֵׁעַ י"ד) כִּי זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם מָוֶת (יוֹמָא עב:) וְעַל כֵּן אִם הָיוּ מְגַלִּין לוֹ תּוֹרָה כְּמוֹת שֶׁהִיא, הָיָה מִתְפַּקֵּר יוֹתֵר כִּי הָיָה נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ סַם מָוֶת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הוּא רָחוֹק מִן הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַלְבִּישׁ לוֹ הַתּוֹרָה בְּצַדּוּפִים אֲחֵרִים וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּתַלְמֵי הַמֶּלֶךְ, כְּשֶׁהוֹשִׁיב שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם זְקֵנִים וְנָתַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַלְבִּישׁ הַתּוֹרָה בְּצַדּוּפִים אֲחֵרִים, וְכָתְבוּ אֱלֹקִים בָּרָא בְּרֵאשִׁית וְכוּ (מְגִלָּה ט), וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם כִּי אִם הָיוּ כּוֹתְבִין הַתּוֹרָה כְּמוֹת שֶׁהִיא, הָיָה מִתְפַּקֵּר יוֹתֵר וְכוּ וְעַל כֵּן צְרִיכִין הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים לְדַבֵּר עִם הֶהָמוֹן שִׂיחַת חֻלִּין וְהֵם מַלְבִּישִׁין בָּהֶם הַתּוֹרָה וְהֵם מְקַשְּׁרִים אוֹתָם בְּאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים מִמָּקוֹם שֶׁהֵם כִּי הֵם אֵינָם רְחוֹקִים מֵאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים וְהַסִּפּוּרִים שֶׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר עִמָּם וְעַל יְדֵי זֶה מְקַשֵּׁר אוֹתָן וּמַעֲלֶה אוֹתָן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶה בְּחִינַת שֶׁהוּא נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בִּדְבָרָיו שֶׁל מָקוֹם דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא וְהוּא נוֹשֵׂא אוֹתָן הַדִּבּוּרִים וְנוֹתֵן אוֹתָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא מְקַשְּׁרָם לְשָׁרְשָׁם, לִבְחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְקַשֵּׁר חָכְמָה תַּתָּאָה עִם חָכְמָה עִלָּאָה וּבְשִׁבִיל זֶה כְּשֶׁהַצַּדִּיק נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם אֲזַי יֵשׁ צַעַר גָּדוֹל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ רוֹצֶה בְּמִיתָתָן שֶׁל רְשָׁעִים כִּי אִם בְּטוּבָתָן, שֶׁיְּזכוּ לְשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וְהַצַּדִּיק הָיָה מְקַשְּׁרָם וּמַעֲלֶה אוֹתָן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהָיָה מְשִׁיבָן בִּתְשׁוּבָה וְכַנַּ"ל כִּי הוּא מְקַשֵּׁר חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה וְכַנַּ"ל (וּבְסוֹטָה יג:) : כַּד מִית מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, צָוַח קֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא: וַי מִי יָקוּם לִי עִם מְרֵעִים לִי דַּיְקָא, בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת לָמֶד יוּד, בְּחִינַת לִי הַיְנוּ מִי יָקוּם וְיַעֲלֶה וְיקַשֵּׁר בְּחִינוֹת לִי הַיְנוּ חָכְמָה תַּתָּאָה עִם חָכְמָה עִלָּאָה עִם מְרֵעִים הַיְנוּ שֶׁהוּא מַעֲלֶה הַחָכְמָה תַּתָּאָה מִכָּל הָרָעִים שֶׁבָּעוֹלָם וּמְקַשְּׁרָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ לְחָכְמָה עִלָּאָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת לִי בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת חָכְמָה תַּתָּאָה עִם חָכְמָה עִלָּאָה כַּנַּ"ל כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּוַדַּאי הָיָה יָכוֹל זאת מְאד לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַחָכְמָה תַּתָּאָה מִכָּל הָרָעִים וּרְשָׁעִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן הָעִקָּר לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כִּי הַצַּדִּיק מַגְבִּיהַּ וּמְקַשֵּׁר חָכְמָה תַּתָּאָה לְחָכְמָה עִלָּאָה כַּנַּ"ל וַאֲזַי מִפְּגִימַת הַלְּבָנָה נַעֲשָׂה מִלּוּי הַלְּבָנָה וְזֶהוּ: "כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו" כַּד מְלָכִים אִזְדַּמְנוּ תַּרְוַיְהוּ בְּרַעוּתָא חֲדָא, כְּדֵין וְכוּ כֻּלְּהוּ מָארֵי דְּדִינָא אִתְכַּפְיָן וְאִתְעַבְּרוּ מֵעָלְמָא וְכוּ (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר וַיִּגַּשׁ הַנַּ"ל) וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת (מְלָכִים א ה) : "וַתֶּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה", וְתַרְגּוּמוֹ וְאִתְרְבִיאַת סְהֲרָא דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְכַנַּ"ל וַאֲזַי נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְנִתְכַּפְּרִין כָּל הָעַוֹנוֹת

[כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַנַּ"ל וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁעִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים וְכַפָּרַת הָעֲוֹונוֹת וּשְׁלֵמוּת כָּל הָאוֹרוֹת וּמִלּוּי פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְתִקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הַכֹּל הוּא עַל יְדֵי שֶׁנִּתְחַבֵּר עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהֵם בְּחִינוֹת חָכְמָה תַּתָּאָה וְחָכְמָה עִלָּאָה כַּנַּ"ל וְכָל זֶה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁמְּקַשֵּׁר חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה עַל יְדֵי שִׂיחָתוֹ שֶׁמַּלְבִּישׁ אוֹר הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי דְּבָרִים וְכַנַּ"ל] וְזֶהוּ: וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֵת לְשׁוֹן זוּוּג וְהִתְקַשְּׁרוּת כְּמוֹ: רָאוּהָ מְדַבֶּרֶת (כְּתֻבּוֹת יג) אֱלֹקִים אֵת זֶה בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה וְחָכְמָה עִלָּאָה אֱלֹקִים בְּחִינַת חָכְמָה תַּתָּאָה, כַּנּוֹדָע אֵת זֶה בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה, בְּחִינַת: "אֵת הַשָּׁמַיִם" (עין תקון כב) הַיְנוּ לְזַוֵּג וּלְקַשֵּׁר חָכְמָה תַּתָּאָה בְּחָכְמָה עִלָּאָה זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת: הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמר הַיְנוּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁמַּלְבִּישׁ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, הַיְנוּ דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה הוּא מַלְבִּישׁ בְּסִפּוּרֵי דְּבָרִים לֵאמר לְשׁוֹן הַלְבָּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ב) : "בִּצַּע אָמְרָתוֹ" שֶׁפֵּרוּשׁוֹ לְבוּשׁ וְעַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מַלְבִּישׁ אוֹר הַתּוֹרָה בְּסִפּוּרֵי דְּבָרִים עַל יְדֵי זֶה מְקַשֵּׁר חָכְמָה תַּתָּאָה עִם חָכְמָה עִלָּאָה וְכַנַּ"ל. בָּרוּךְ ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

צב - תקון למקרה לילה

תִּקּוּן לְמִקְרֵה לַיְלָה, חַס וְשָׁלוֹם לוֹמַר עֲשָׂרָה קַפִּיטְל תְּהִלִּים כַּמְבאָר בַּסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן [בְּסִימָן רה], עַיֵּן שָׁם הָעִנְיָן כִּי עֲשָׂרָה קַפִּיטְל תְּהִלִּים הֵם כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים (פְּסָחִים קיז, זֹהַר אֱמוֹר דַּף קא, פִּינְחָס דַּף רכג, תִּקּוּן יג) (עין רש שוח"ט תהלים ובהמפרש שם), שֶׁהֵם : בְּרָכָה, אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל וְכוּ כִּי עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה הַנַּ"ל יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְבַטֵּל כֹּחַ הַקְּלִפָּה וְהַפְּגָם הַנַּ"ל כִּי הֵם הֶפֶךְ הַקְּלִפָּה וְהַפְּגָם הַנַּ"ל כַּמְבאָר מִזֶּה שָׁם בַּסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן וְדַע, כִּי זֶה הָעִנְיָן שֶׁל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד פְּגָם הַנַּ"ל הוּא מְרֻמָּז בְּפְסוּקִים אֵלּוּ. בְּרָכָה "אֲבָרֵךְ אֶת ה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף לֵילוֹת" וְכוּ (תְּהִלִּים ט"ז) אַשְׁרֵי "אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חַטָּאָה" (שָׁם ל"ב) מַשְׂכִּיל "וּמֵה אִשָּׁה מַשְׂכָּלֶת" (מִשְׁלֵי י"ט) שִׁיר "בַּלַּיְלָה שִׁירה עִמִּי" (תְּהִלִּים מ"ב) נְצוּחַ "לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת" (שָׁם נ"ט) נִגּוּן "אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלַּיְלָה" (שָׁם ע"ז) תְּפִלָּה "הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי מֶלַח" (אִיּוֹב ו) (עין רש"י שם וע תיקון מז) הוֹדוּ "פֶּן תִּתֵּן לַאֲחֵרִים הוֹדֶךָ" (מִשְׁלֵי ה) מִזְמוֹר "הַנּוֹתֵן זְמִירוֹת בַּלָּיְלָה" (אִיּוֹב ל"ה) הַלְלוּיָהּ "אִשָּׁה יִרְאַת ה הִיא תִּתְהַלָּל" (מִשְׁלֵי ל"א) וְהֶבֶן הֵיטֵב רְמָזִים אֵלּוּ וְדַע, כִּי אֵלּוּ הֵם הָעֲשָׂרָה קַפִּיטְל שֶׁצְּרִיכִים לְאָמְרָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁאֵרַע לוֹ מִקְרֵה בִּלְתִּי טְהוֹר, חַס וְשָׁלוֹם. "מִכְתָּם לְדָוִד" טז "לְדָוִד מַשְׂכִּיל" לב "אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל" מא "כְּאַיָּל תַּעֲרֹג" מב "לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת" נט "לַמְנַצֵּחַ עַל יְדוּתוּן" עז "תְּפִלָּה לְמשֶׁה" צ "הוֹדוּ לַה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ" קה "עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל" קלז "הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ" קן וְאֵלּוּ הָעֲשָׂרָה קַפִּיטְל תְּהִלִּים הֵם

תִּקּוּן גָּדוֹל מְאד מְאד לָעִנְיָן הַנַּ"ל וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְאָמְרָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אֵין צָרִיךְ לְפַחֵד עוֹד כְּלָל מִפְּגָם הַנּוֹרָא שֶׁל הַמִּקְרֶה, חַס וְשָׁלוֹם כִּי בְּוַדַּאי נִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי זֶה וּבִזְכוּת תִּקּוּן חֵטְא זֶה יָבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ לְקַבֵּץ נְפוּצוֹתֵינוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ז) : "בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס" בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן [חַזֵּק נִשְׁלַם סֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן תִּנְיָנָא תְּהִלָּה לְאֵל עֶלְיוֹן אֲשֶׁר שָׁמַיִם וָאָרֶץ קָנָה וְאֵלֶּה מוֹסִיף עַל הָרִאשׁוֹנִים, מַה שֶּׁלִּקַּטְתִּי מִתּוֹךְ שִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים]

צג - לענין המחלקת שהיו חולקים עליו

שָׁמַעְתִּי בְּשֵׁמוֹ, שֶׁאָמַר לְעִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהָיוּ חוֹלְקִים עָלָיו כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו:) : "כְּרֵם זָלֶת לִבְנֵי אָדָם" אֵלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהֶם, וּמַאי נִיהוּ, תְּפִלָּה עַל כֵּן מַחֲמַת שֶׁכָּל עִסְקוֹ תְּפִלָּה כִּי בְּעִנְיַן תְּפִלָּה הָיָה מַרְבֶּה לְדַבֵּר עִם אֲנָשָׁיו וְהִזְהִירָם מְאד לְהַרְבּוֹת בְּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כַּמְבאָר בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְיוֹתֵר מִזֶּה הִרְבָּה לְדַבֵּר עִמָּנוּ וְחִזֵּק אוֹתָנוּ בְּהִתְחַזְּקוּת בְּלִי שִׁעוּר לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת עַל כֵּן בְּנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בּוֹ וּמְבַזִּין אוֹתוֹ וְחוֹלְקִין עָלָיו כִּי כָל עִסְקוֹ הוּא תְּפִלָּה שֶׁהֵם דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהֶם

צד - ענין שצריכין לנסע לצדיקים על ראש השנה

שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁהָיָה כָּתוּב אֶצְלוֹ תּוֹרָה עַל עִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁצְּרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְהָיָה מְבאָר שָׁם מֵעִנְיַן שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים שֶׁמִּתְקַבְּצִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּשֶׁזּוֹכִין אָז לִהְיוֹת אֵצֶל הַצַּדִּיק כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ, כִּי הוּא רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת רֹאשׁ, כִּי הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכָל אֶחָד בָּא עִם מחוֹ וְדֵעָתוֹ לְהַצַּדִּיק וּמְקַשֵּׁר דַּעְתּוֹ וּמחוֹ שֶׁבְּרֹאשׁוֹ שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת רֹאשׁ לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (שמות ל) בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִמְצָא שֶׁנִּתְקַבְּצוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים יַחַד וְהָיָה לוֹ בָּזֶה תּוֹרָה שְׁלֵמָה, וְלֹא זָכִיתִי לְקַבְּלָהּ

צה - לענין התבודדות ושיחה בינו לבין קונו

לְעִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וַאֲמִירַת תְּהִלִּים וּתְחִינוֹת וּבַקָּשׁוֹת טוֹב מְאד כְּשֶׁזּוֹכִין לְאָמְרָם בְּלֵב שָׁלֵם בֶּאֱמֶת עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְכּוֹת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבֵן הַבּוֹכֶה לִפְנֵי אָבִיו אֲבָל אָמַר: שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם אוֹמֵר תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְחוֹשֵׁב בְּלִבּוֹ וּמְצַפֶּה שֶׁיְּבָכֶּה זאת הַמַּחֲשָׁבָה אֵינָהּ טוֹבָה, וְהִיא מְבַלְבֶּלֶת גַּם כֵּן אֶת דַּעְתּוֹ כִּי מֵחֲמַת זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר

הַבַּקָּשׁוֹת בְּלֵב שָׁלֵם בִּשְׁלֵמוּת כִּי צְרִיכִין בִּשְׁעַת אֲמִירַת תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת לְהַרְחִיק מֵעַצְמוֹ כָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת חוּץ שֶׁבָּעוֹלָם רַק לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ אֶל הַדִּבּוּרִים, שֶׁהוּא מְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְאִם מֵאֵילָא בְּקַל יִתְעוֹרֵר לִבּוֹ עַד שֶׁיָּבוֹא לִבְכִיָּה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת אֲבָל כְּשֶׁחוֹשֵׁב וּמְצַפֶּה עַל זֶה שֶׁיִּבְכֶּה אֲזַי זֶה וְזֶה אֵינוֹ עוֹלֶה בְּיָדוֹ כִּי הָאֱמִירָה בְּעַצְמָהּ נִתְבַּלְבְּלָה עַל יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל כִּי זֶה שֶׁחוֹשֵׁב וּמְצַפֶּה שֶׁיִּבְכֶּה הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה זָרָה שֶׁמְּבַלְבֶּלֶת, הַכַּוָּנָה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁמֹעַ הֵיטֵב מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר עַל יְדֵי זֶה כִּי הָעִקָּר לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת אֲחֵרוֹת כְּלָל כַּנַּ"ל וְאִם יִזְכֶּה לִבְכִיָּה בֶּאֱמֶת מַה טּוֹב וְאִם לָאו לָאו וְלֹא יְבַלְבֵּל אֲמִירָתוֹ בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל.

צו - לענין התבודדות

עוֹד אָמַר לְעִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁהָיָה דַּרְכּוֹ זַ"ל לְזָרֵז מְאד בָּזֶה לִהְיוֹת רָגִיל מְאד בְּהִתְבּוֹדְדוּת לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם וְאָמַר: שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין יְכוֹלִין לְדַבֵּר כְּלָל אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּדַבְּרִין רַק דִּבּוּר אֶחָד, גַּם כֵּן טוֹב מְאד וְאָמַר: שֶׁאֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר רַק דִּבּוּר אֶחָד יְהִיֶה חָזָק בְּדַעְתּוֹ, וִידַבֵּר אוֹתוֹ הַדִּבּוּר כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ וַאֲפִלּוּ אִם יִבָּלֶה כַּמָּה וְכַמָּה יָמִים בְּדִבּוּר זֶה לְבַד גַּם זֶה טוֹב וְיִהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ וְיַרְבֶּה לְדַבֵּר אוֹתוֹ הַדִּבּוּר פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר עַד שֶׁיְּרַחֵם עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִפְתַּח פִּיו, וְיוּכַל לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וְאָמַר: שֶׁהַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל מְאד כִּי הֲלֹא יְכוֹלִין לִלְחֹשׁ עַל קְנֵה שְׁרָפָה שֶׁלֹּא תּוּכַל לִירוֹת. וְהָבֵן. וְאָז כְּשֶׁדִּבֵּר מִזֶּה, דִּבֵּר הַרְבֵּה מֵהִתְבּוֹדְדוּת וְהֶאֱרִיךְ מְאד בְּשִׂיחָה נִפְלָאָה בְּכַמָּה מִינֵי לְשׁוֹנוֹת וְחִזֵּק אוֹתָנוּ מְאד מְאד בָּזֶה לְהִתְחַזֵּק לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְאָמַר שֶׁרְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ הִתְבּוֹדְדוּת וּלְבָלוֹת כָּל הַיּוֹם עַל זֶה אַךְ לָאו כָּל אָדָם יָכוֹל לְקַיֵּם זאת עַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ לְצַוּוֹת לָהֶם שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם עַל כָּל פָּנִים אֵיזֶה שָׁעָה הִתְבּוֹדְדוּת כִּי גַּם זֶה טוֹב מְאד אֲבָל מִי שֶׁלִּבּוֹ חָזָק בַּה, וְרוֹצֶה לְקַבֵּל עָלָיו עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת רְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כָּל הַיּוֹם הִתְבּוֹדְדוּת (בְּרָכוֹת כא) : וּלְוַאי שֶׁיִּתְפַּלֵּל אָדָם כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ

צז - לענין מעלת השיחה בינו לבין קונו

עוֹד שָׁמַעְתִּי בִּשְׁמוֹ לְעִנְיַן מַעֲלַת הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁאָמַר שֶׁעַל תְּפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת הַסְּדוּרוֹת מִכְּבָר כְּבָר יוֹדְעִין מֵהֶם כָּל הַמְחַבְּלִים וְהַמְקַטְרְגִים וְהֵם אוֹרְבִים עַל הַדְּרָכִים שֶׁל אֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדְעִים מֵהֶם מִכְּבָר כְּמוֹ, לְמָשָׁל, עַל הַדֶּרֶךְ הַכְּבוּשָׁה, הַיְדוּעַ וּמְפֻרְסָם לַכֹּל שָׁם אוֹרְבִים רוֹצְחִים וְגַזְלָנִים תָּמִיד מֵחֲמַת שֶׁיּוֹדְעִים מִדֶּרֶךְ זֶה כְּבָר

אֲבָל כְּשֶׁהוֹלְכִין בְּנָתִיב וְדֶרֶךְ חָדָשׁ, שֶׁאֵינוֹ נוֹדָע עֲדַיִן שָׁם אֵינָם יוֹדְעִים לֶאֱרֹב שָׁם כְּלָל כְּמוֹ כֵן לָעִנְיָן הַנַּ"ל כִּי הַשִּׂיחָה שֶׁמְּדַבֵּר הָאָדָם עַצְמוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הוּא דֶּרֶךְ חָדָשׁ וּתְפִלָּה חֲדָשָׁה שֶׁהָאָדָם אוֹמְרָהּ מִלִּבּוֹ מֵחָדָשׁ עַל כֵּן אֵין הַמְקַטְרְגִים מְצוּיִים כָּל כָּךְ לֶאֱרֹב וְאַף עַל פִּי כֵן הַזְהִיר מְאד גַּם עַל אֱמִירַת שִׂאָר תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת כַּמְבאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים.

צח - לענין התחזקות בהתבודדות ותחנות ובקשות

עוֹד אָמַר לְעִנְיַן הִתְחַזְּקוּת בְּהִתְבּוֹדְדוּת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁאֵין לוֹ לֵב אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁיְּדַבֵּר הַרְבֵּה דִּבְרֵי הִתְעוֹרְרוּת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְכֵיוֹצֵא זֶהוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁמְּדַבֵּר הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הִתְעוֹרְרוּת לִבּוֹ וְנַפְשׁוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) "נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ" שֶׁהַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ הוּא הִתְגַּלּוּת הַנֶּפֶשׁ וְהַלֵּב וְלִפְעָמִים עַל יְדֵי שֶׁיְּדַבֵּר הַרְבֵּה אַף עַל פִּי שֶׁיִּהְיֶה בְּלֹא לֵב כְּלָל אַף עַל פִּי כֵן יָבוֹא אַחַר כָּךְ עַל יְדֵי זֶה לְהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל בְּלֵב וְנֶפֶשׁ וְהַכְּלָל כִּי הַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל

צט - עקר ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו בשלמות הוא

אָמַר: שֶׁעִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בִּשְׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁיְּפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ כָּל כָּךְ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה סָמוּךְ מְאד שֶׁתֵּצֵא נִשְׁמָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם עַד שֶׁכִּמְעַט יִגְוַע, חַס וְשָׁלוֹם עַד שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נִשְׁמָתוֹ קְשׁוּרָה בְּגוּפוֹ כִּי אִם כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה מֵעִצָּם צַעֲרוֹ וְנַעֲגוּעוֹ וְכִסּוּפָיו לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת (תַּעֲנִית ח), שֶׁאָמְרוּ: אֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת, אֶלָּא אִם כֵּן מֵשִׂים נַפְשׁוֹ בְּכַפּוֹ וְכוּ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְאָמַר: הֶלּוֹא כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר בְּהִתְבּוֹדְדוּת אֲזַי הַהִתְבּוֹדְדוּת הוּא כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ

ק - כלם לא באו למדרגתם כי אם על ידי התבודדות

סִפְּרוּ לִי שֶׁאָמַר, שֶׁ מִקָּטן וְעַד גָּדוֹל אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת, כִּי אִם עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְהָיָה מַזְכִּיר כַּמָּה וְכַמָּה צַדִּיקִים מְפֻרְסָמִים אֱמִתִּיִּים וְאָמַר, שֶׁ כֻּלָּם לֹא בָּאוּ לְמַדְרֵגָתָם כִּי אִם עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְגַם תָּפַס אִישׁ אֶחָד פְּשׁוּט מְנֻכְדֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְאָמַר: גַּם זֶה מְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בְּכָל פַּעַם לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְכִיָּה גְּדוֹלָה וְאָמַר שֶׁזָּרַע הַבַּעַל שֵׁם טוֹב רְגִילִים בָּזֶה בְּיוֹתֵר, כִּי הֵם מְזֶרַע דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְ כָל עִסְקוֹ שֶׁל דָּוִד הָיָה עִנְיָן זֶה, שֶׁהָיָה מְשַׁבֵּר לִבּוֹ מְאד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד שֶׁזֶּהוּ עִקַּר סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיָּסַד, כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר

קא - על ידי אמירת תקון חצות יכולין לפרש שיחתו

אָמַר: שֶׁעַל יְדֵי אֱמִירַת תִּקּוּן חֲצוֹת יְכוֹלִין לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ כְּמוֹ עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת כִּי מִסְתָּמָא אֵין אוֹמְרִים חֲצוֹת עַל הֶעָבָר וְעִקַּר אֱמִירַת חֲצוֹת הוּא עַל מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עַכְשָׁו עִם הָאָדָם וּכְשֶׁיֵּאמַר חֲצוֹת בִּבְחִינָה זוֹ יְכוֹלִין לִמְצֹא כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ בְּתוֹךְ אֱמִירַת חֲצוֹת וְכֵן אֱמִירַת תְּהִלִּים וְכֵיוֹצֵא צָרִיךְ לִרְאוֹת, שֶׁיִּמְצָא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ כָּל מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים וּבְתוֹךְ כָּל הַתְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּסְלִיחוֹת וְכֵיוֹצֵא וּבְקַל בִּפְשִׁיטוּת בְּלִי חָכְמוֹת יְכוֹלִין לִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ כָּל הַתְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּבִפְרָט בִּתְהִלִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בִּשְׁבִיל כְּלַל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָט וְכָל אָדָם כָּל מִלְחָמוֹת הַיֵּצֶר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו וְכָל מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עִמּוֹ הַכֹּל מְבֹאָר וּמְפֹרָשׁ בִּתְהִלִּים כִּי עִקָּרוֹ נֶאֱמַר עַל מִלְחָמוֹת הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו שֶׁהֵם עִקַּר הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים שֶׁל הָאָדָם שֶׁרוֹצִים לְמָנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים וּלְהוֹרִידוֹ לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם אִם לֹא יִשְׁמֹר עַצְמוֹ מֵהֶם וְרַק עַל עִנְיַן מִלְחָמָה זֹאת נִתְיַסֵּד כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים כִּי עִקַּר כְּלָל וְשֹׁרֶשׁ וְיסוֹד שֶׁל כָּל הָעֵצוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא רַק אֱמִירַת תְּהִלִּים וּשְׁאָרֵי תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְהִתְבּוֹדְדוּת לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ לְבַקֵּשׁ מִלְפָנָיו, שֶׁיְּקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְרַק עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה אִם יִהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ מְאד תָּמִיד לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אָז בְּוַדַּאי יְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁרֵי לוֹ כָּךְ הֵבִינוּ מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כִּי אַף עַל פִּי שֶׁנִּמְצָאִים כַּמָּה עֵצוֹת טוֹבוֹת בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהֵם מְלֵאִים עֵצוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַף עַל פִּי כֵן עַל פִּי רב קָשֶׁה לְהָאָדָם לְקַיֵּם הָעֵצָה בְּעַצְמָהּ עַל כֵּן הָעִקָּר הוּא תְּפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים יְדַבֵּר בְּפִיו בְּאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁהוּא וְיבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד שֶׁיּוֹצִיא אוֹתוֹ מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר וְיַחֲזִירֵהוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת וְאַל יִתֵּן דָּמִי לוֹ עַד שֶׁיַּעֲנֵהוּ וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא קוֹרֵא וְצוֹעֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זֶה זְמַן רַב מְאד וְעַדַיִן הוּא רָחוֹק מְאד מְאד אַף עַל פִּי כֵן אִם יִהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יַעֲנֵהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי בְּלִי סָפֵק, רַק חָזָק וֶאֱמֶץ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לב) שֶׁתְּפִלָּה צְרִיךְ חִזּוּק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כ"ז) : "קַוֵּה אֶל ה חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל ה" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י וְאִם לֹא תִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתְךָ חֲזַר וְקַוֵּה וְכֵן לְעוֹלָם, עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה מִשָּׁמַיִם וּכְבָר מְבֹאָר זֹאת בְּדִבְרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים אַךְ צְרִיכִין לִכְפֹּל וְלִשְׁנוֹת זֹאת וְלִזְכֹּר זֹאת בְּכָל יוֹם וָיוֹם כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי חֲלִישׁוּת וּבִלְבּוּלִים עַל זֶה בְּלִי שִׁעוּר מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשֹׁב עַל כֵּן צְרִיכִין לַחֲזֹר זֹאת אֲלָפִים פְּעָמִים כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזֵּק וְיִתְאַמֵּץ לַעֲמֹד עַל עָמְדוֹ לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד

שֶׁיְקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה "נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה אֶת עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב"

קב - מענין בעז ורות

פַּעַם אֶחָד בָּאתִי אֵלָיו, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְסִפֵּר לִי, שֶׁזֶּה בְּסָמוּךְ הָיָה אֶצְלוֹ רַב אֶחָד, וְדִבֵּר עִמּוֹ וְאָמַר לְפָנָיו תּוֹרָה [הַיְנוּ שֶׁרַבֵּנוּ, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, אָמַר לִפְנֵי הָרַב הַנַּ"ל תּוֹרָה] וְלֹא זָכִיתִי, שֶׁיַּחֲזֹר וְיֹאמַר אוֹתָהּ הַתּוֹרָה לְפָנַי רַק אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁסִּפֵּר לִי שֶׁאָמַר אָז מֵעִנְיַן בֹּעַז וְרוּת שֶׁבֹּעַז וְרוּת הֵם סוֹד סְמִיכַת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה כִּי בֹּעַז הוּא בְּחִינַת גּוֹאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (רוּת ג) : "כִּי גוֹאֵל אָנכִי" וְכוּ וְרוּת הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרכוֹת ז:) : לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ רוּת, שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה דָּוִד, שֶׁרָוְיָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהָיָה מוּבָן מִדְּבָרָיו, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁגִּלָּה בָּזֶה תּוֹרָה גְּבוֹהָה, אַךְ לֹא זָכִיתִי לִשְׁמֹעַ גַּם שָׁמַעְתִּי בְּשִׁמּוֹ, שֶׁאָמַר אָז שֶׁכָּל הַהַשְׁגוֹת הַגְּבוֹהוֹת מְאד שֶׁהוּא מַשִּׂיג אֵינוֹ עוֹלֶה אֶצְלוֹ כְּנֶגֶד אֵיזֶה דִּבּוּר, שֶׁהוּא מְגַלֶּה בִּפְנֵי הָעוֹלָם כִּי בְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁהוּא מְגַלֶּה בִּפְנֵי הָעוֹלָם, תְּלוּיִים בּוֹ כָּל הָעוֹלָמוֹת, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. [פֵּרוּשׁ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי הַהַשָּׂגוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁאֵינוֹ מְגַלֶּה הֵם גְּבוֹהִים אֲלָפִים וְרִבְבוֹת פְּעָמִים בְּלִי שִׁעוּר, כְּנֶגֶד מַה שֶּׁהוּא מְגַלֶּה בִּפְנֵי הָעוֹלָם כַּמְבאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר כַּמָּה פְּעָמִים אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן זֶה אֵינוֹ חָשׁוּב וְיָקָר בְּעֵינָיו כָּל כָּךְ מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מְזַכֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל כָּל כָּךְ בָּזֶה וְהָעִקָּר הוּא אֶצְלוֹ, כְּשֶׁהָעוֹלָם זוֹכִין לִשְׁמֹעַ מִמֶּנּוּ אֵיזֶה דִּבּוּר כִּי בְּכָל דִּבּוּר וְכוּ כַּנַּ"ל]

קג - כל זמן שהאדם שומע עוד איזה אדם, הוא לא טוב

בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם שׁוֹמֵעַ עוֹד אָז אֵיזֶה אָדָם דְּהַיְנוּ שֶׁשּׁוֹמֵעַ וּמַרְגִּישׁ, שֶׁעוֹמֵד עוֹד אָדָם אֶחָד בְּשָׁעַת תְּפִלָּתוֹ הוּא לֹא טוֹב כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם בְּשָׁעַת תְּפִלָּתוֹ שֶׁיְיַצֵּר בַּדַּעְתּוֹ, שֶׁאֵין שָׁם אֶלָּא אֲנִי וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד וּבַמַּאֲמָר אַבָּא שָׁאוּל וְכוּ פַּעַם אַחַת רָצִתִי אַחַר צְבִי וְכוּ [בְּסִימָן נה] שָׁם מְבאָר בְּטוּל גָּדוֹל יוֹתֵר בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁמְּחֻיָּב הָאָדָם לְבַטֵּל עַצְמוֹ כָּל כָּךְ בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה עַד שֶׁלֹּא יַרְגִּישׁ אֲפִלּוּ אֶת עַצְמוֹ כְּלָל בְּשָׁעַת תְּפִלָּתוֹ רַק אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ כִּי אָז, בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, הָאָדָם עוֹמֵד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ וְכוּ עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם (בְּאוֹת ו). "מִי הוּא, הֲלֹא יֵשׁוּתוֹ נִתְבַּטֵּל, וְאֵין כָּאן אֶלָּא הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ וְכוּ", עַיֵּן שָׁם.

קד - היה אוהב מאד את העבודות הפשוטות

הָיָה אוֹהֵב מְאד אֶת הָעֲבוֹדוֹת הַפְּשׁוּטוֹת שֶׁל סְתָם בְּנֵי אָדָם הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים הַכְּשֵׁרִים וְהָיָה אוֹהֵב מְאד מִי שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר הַרְבֵּה תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בְּתוֹךְ הַסִּדּוּרִים הַגְּדוֹלִים כְּדֶרֶךְ הַהֶמוֹן עַם הַכְּשֵׁרִים וְהָיָה מַזְהִיר וּמוֹכִיחַ אוֹתָנוּ כַּמָּה פְּעָמִים, לְזַמֵּר זְמִירוֹת בְּשַׁבָּת וְהָיָה מַקְפִּיד וְכוֹעֵס מְאד עַל מִי שֶׁהוּא חָכָם בְּעֵינָיו וְאֵינוֹ מִתְאַמֵּץ לְזַמֵּר זְמִירוֹת בְּשַׁבָּת וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אוֹ שְׁאָר עֲבוֹדוֹת פְּשׁוּטוֹת כִּי עִקַּר הַיְּהֻדוּת הוּא בִּפְשִׁיטוּת וּבְתָמִימוּת גָּמוּר בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת כַּמְבאָר אֶצְלֵנוּ כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים וְגַם הוּא בְּעַצְמוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ לוֹ הַחוֹלַאַת הַכָּבֵד שֶׁנִּסְתַּלֵּק עַל יָדוֹ, קֹדֶם לָזֶה כָּל יָמָיו הָיָה מְזַמֵּר זְמִירוֹת הַרְבֵּה בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת

קה - ישתדל לעין בתורתו, ויראה לחדש איזה דבר

שָׁמַעְתִּי מֵאָחָד, שֶׁהִזְהִיר אוֹתוֹ שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְעַיֵּן בְּתוֹרָתוֹ, וְיִרְאֶה לְחַדֵּשׁ בְּתוֹרָתוֹ אֵיזֶה דָּבָר [כַּאֲשֶׁר הִזְהִיר עַל זֶה לְכַמָּה וְכַמָּה מֵאֲנָשָׁיו] וְאָמַר לוֹ: אִם תִּזָּכֶה לְכַוֵּן אֶל תִּכֶּן כַּוָּנָתִי בְּתוֹרָתִי מַה טּוֹב וַאֲפִלּוּ אִם לֹא תּוּכַל לְכַוֵּן כַּוָּנָתִי אַף עַל פִּי כֵן טּוֹב מְאד כְּשֶׁזּוֹכִין לְחַדֵּשׁ אֵיזֶה דָּבָר בַּתּוֹרָה כִּי הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לְהָרְהוּרִים כִּי כָל הַהָרְהוּרִים בָּאִים עַל יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה וְעַל יְדֵי שֶׁמְּחַדְּשִׁין אֵיזֶה דָּבָר בַּתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא עַל יְדֵי זֶה מְתַקְּנִין גַּם הָהָרְהוּרִים שֶׁבָּאִין עַל יְדֵי הַמְדַמֶּה גַּם אָנכִי בְּעַצְמִי שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים שֶׁהִזְהִיר מְאד לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה וְאָמַר שֶׁהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאד מְאד עַל הֶעָבָר וְאָמַר שֶׁאֲפִלּוּ דִּבּוּר אֶחָד לְבַד כְּשֶׁזּוֹכִין לְחַדֵּשׁ הוּא גַּם כֵּן טּוֹב מְאד כִּי הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאד גַּם אָמַר שֶׁהוּא טוֹבָה לִנְשָׁמַת אֲבוֹתָיו, שֶׁכְּבָר נִסְתַּלְּקוּ (עין זוהר שלח קעא וקעד ובז"ח רות)

קו - ראוי להרהר בדברי תורה בשעת זווג

רָאוּי לְהַרְהֵר בְּדִבְרֵי תוֹרָה בִּשְׁעַת זִוּוּג (עין זוהר מצורע נו ובמק"מ שם) וְאַף עַל פִּי כֵן יוּכַל לְהוֹלִיד בָּנִים אַף עַל פִּי שֶׁמַּחֲשַׁבְתּוֹ תִּהְיֶה דְּבוּקָה אָז בְּהִרְהוּרֵי תּוֹרָה וְטוֹב מְאד לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ בְּכָךְ.

קז - מענין מאוס והרחקת התאוה הכללית

פַּעַם אֶחָד דִּבֵּר מֵעִנְיַן מְאוּס וְהַרְחָקַת הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִית, שֶׁהִיא תַּאֲוַת נְאוּף עָנָה וְאָמַר הִנֵּה אֲכִילָה, עַל כָּל פָּנִים נִתּוֹסֵף לְהָאָדָם כֹּחַ וְחִיּוּת עַל יְדֵי זֶה אֲבָל זאת הַתַּאֲוָה הֲלֹא אַדְרַבָּא,

הִיא מַפְסֶדֶת וּמַזֶּקֶת הַחִיּוּת מְאד וּמַתֶּשֶׁת כּחוֹ שֶׁל אָדָם מְאד בְּוַדַּאי אֵין צְרִיכִין אוֹתָהּ כְּלָל כִּי אִם בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַמִּין לְבַד

קח - מענין מעשה בני אדם

פַּעַם אֶחָד סִפֵּר מֵעִנְיַן מַעֲשֶׂה בְּנֵי אָדָם עָנָה וְאָמַר: הֲלֹא הָאָדָם בִּשְׁבִיל תַּעֲנוּג קָטָן אֶחָד שֶׁל רֶבַע שָׁעָה הוּא יָכוֹל לְאַבֵּד וּלְהַפְסִיד כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה עִם הָעוֹלָם הַבָּא וְאָמַר בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז בֶּזֶה הַלָּשׁוֹן : אַ מֶענְטְשׁ פּוּן אַיין תַּעֲנוּגל וֶועְגְן פּוּן אַ פָּעְרְטָל שָׁעָה, קָאן עֶר אָן וֶועְרְן גָאר דֶעם עוֹלָם הַזֶּה מִיט דֶעם עוֹלָם הַבָּא

קט - מענין קבר הבעל שם טוב

סִפֵּר עִמִּי מֵעִנְיַן קֶבֶר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה שֶׁטּוֹב מְאד לִהְיוֹת שָׁם עַל קִבְרוֹ וְאָמַר כִּי "צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ" (תְּהִלִּים ל"ז) הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים יוֹרְשִׁים אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁזּוֹכִין שֶׁמְּקוֹם גְּנִיזָתָם הוּא קָדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לִפְגַם הַבְּרִית

קי - כיצד הוא הבחירה

שָׁמַעְתִּי שֶׁאִישׁ אֶחָד שָׁאַל אוֹתוֹ כֵּיצַד הוּא הַבְּחִירָה הֵשִׁיב לוֹ בְּפִשְׁיטוּת: שֶׁהַבְּחִירָה הִיא בְּיַד הָאָדָם בְּפִשְׁיטוּת אִם רוֹצֶה עוֹשֶׂה וְאִם אֵינוֹ רוֹצֶה אֵינוֹ עוֹשֶׂה וְרַשַּׁמְתִּי זֹאת, כִּי הוּא נִצְרָךְ מְאד כִּי כַּמָּה בְּנֵי אָדָם נִבּוּכִים בָּזֶה מְאד מֵחֲמַת שֶׁהֵם מֻרְגָּלִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם וּבְדַרְכֵיהֶם מִנְּעוּרֵיהֶם מְאד עַל כֵּן נִדְמֶה לָהֶם שֶׁאֵין לָהֶם בְּחִירָה חַס וְשָׁלוֹם וְאֵינָם יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת מַעֲשֵׂיהֶם אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ לְכָל אָדָם בְּחִירָה תָּמִיד עַל כָּל דָּבָר וּכְמוֹ שֶׁהוּא רוֹצֶה עוֹשֶׂה וְהֶבֵן הַדְּבָרִים מְאד

קיא - על ידי תפלה יכולין לבוא לכל, לכל טוב

אֶחָד שָׁאַל אוֹתוֹ בְּעִנְיַן הַנְּהָגַת הִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְצִוָּה לוֹ לִלְמד וְכוּ וְשָׁאַל אוֹתוֹ: הֲלֹא אֵינִי יָכוֹל לִלְמד הֵשִׁיב לוֹ: עַל יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לָבוֹא לַכֹּל, לְכָל טוּב לְתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וּלְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת וּלְכָל הָעֲבוֹדוֹת וּלְכָל הַטּוֹבוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת פַּעַם אֶחָד אָמַר אִם הָיוּ מַנִּיחִין מֵת לָעוֹלָם הַזֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּוַדַּאי הָיָה מִתְפַּלֵּל יָפֶה יָפֶה בְּכָל כּחוֹ

קיב - אם אתה מאמין, שיכולין לקלקל, תאמין שיכולין לתקן

לְעִנְיַן הִתְחַזְּקוּת לְבַל יִפֹּל הָאָדָם בְּדַעְתּוֹ מֵחֲמַת רִבּוּי הַפְּגָמִים וְהַקִּלְקוּלִים שֶׁקִּלְקֵל עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו עָנָה וְאָמַר אִם אַתָּה מַאֲמִין, שֶׁיְּכוֹלִין לְקַלְקֵל, תַּאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְתַקֵּן.

קיג - מי שרק מתנוצץ לו השם יתברך

מִי שֶׁרַק מִתְנוֹצֵץ לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁעוֹשֶׂה, חַס וְשָׁלוֹם, אֶפִּלּוּ דָּבָר אֶחָד שֶׁלֹּא כָּרָאוּי בְּשִׁלֻּמוּת [כְּלוֹמַר, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בְּזֶה הַדָּבָר שׁוּם נִדְנוּד עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם וְלֹא שׁוּם תַּאֲוָה גְּמוּרָה בְּנַשְׁמִיּוּת רַק שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה הַדָּבָר בְּתַכְלִית שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה כָּרָאוּי בֶּאֱמֶת] רָאוּי לוֹ שֶׁתִּכְלֶה נַפְשׁוֹ לְגַמְרֵי מֵעֹצֶם הַחֲרָטָה וְהַבּוּשָׁה

קיד - עצם פגם ההרהור חס ושלום

פַּעַם אֶחָד דִּבַּרְתִּי עִמּוֹ זַ"ל וְהֵבַנְתִּי, שֶׁהָיָה חָפֵץ מְאד לְגַלּוֹת לִי אֵיזֶה דָּבָר מֵהַשְׁגּוֹתָיו שֶׁהִשִּׂיג, כְּדַרְכּוֹ תָּמִיד אַך הָיָה קָשֶׁה עָלָיו וְהָלַכְתִּי עִמּוֹ יַחַד בִּשְׁתִיקָה, כִּי לֹא דִּבֵּר עִמִּי מְאוּמָה אַך בְּתוֹךְ זֶה יָצְאוּ מִפִּיו הַקְּדוֹשׁ דִּבּוּרִים אֵלּוּ סָע הָאט אַ פְּנִים אַז מָע מוּז זִיךְ פּוּן אַ הֶרְהוּר זַייֶעֶר הִיטֶן וְהֵבַנְתִּי אָז בְּלִשּׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ וּמִתְנוּעוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּעֵת שֶׁדִּבֵּר זֹאת שֶׁאָז נִתְגַּלָּה לוֹ בְּהַשְׁגּוֹתָיו הַנּוֹרָאוֹת עֹצֶם פְּגַם הַהֶרְהוּר חַס וְשָׁלוֹם שֶׁפּוֹגֵם מְאד מְאד, רַחֲמָנָא לִצְלָן וְאִי אֶפְשָׁר לְצַיֵּר זֹאת בִּכְתָב

קטו - ספר שהיה לו התחזקות גדול בעבודתו

סִפֵּר שֶׁהָיָה לוֹ הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל בַּעֲבוֹדָתוֹ וְלֹא הִנִּיחַ עַצְמוֹ לְבַלְבֵּל כְּלָל וְדַרְכּוֹ הָיָה שֶׁהָיָה בּוֹרֵר לוֹ אֵיזֶהוּ דֶּרֶךְ יָשָׁרָה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְהִתְחִיל לְהִתְנַהֵג בְּאֵלּוּ הַהַנְהָגוֹת וּבְאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ שֶׁבָּחַר לוֹ וְהָיָה מִתְנַהֵג בְּאֵלּוּ הַהַנְהָגוֹת אֵיזֶה זְמַן וְכָל מַה שֶׁהָיוּ בָּאִים עָלָיו מַחֲשָׁבוֹת אֲחֵרוֹת לְבַלְבְּלוֹ מֵהַנְהָגָה זֹאת וּלְהִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ אַחֵר לֹא הָיָה שׁוֹמֵעַ לְאֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת כְּלָל וְהָיָה דּוֹחֶה אֶת אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת מִדַּעְתּוֹ וְלֹא הִנִּיחָם לִכָּנֵס בְּדַעְתּוֹ כְּלָל רַק הָיָה חָזָק וְאַמִּיץ בְּדַעְתּוֹ מְאד וְהָיָה הוֹלֵךְ וּמִתְנַהֵג בַּדֶּרֶךְ שֶׁבָּחַר לוֹ אֵיזֶה זְמַן אַך אַחַר כָּךְ בְּהֶמְשֵׁךְ הַזְּמַן, אַחַר כַּמָּה שְׁבוּעוֹת חָזַר וּבָא עַל דַּעְתּוֹ אֵיזֶה מַחֲשָׁבוֹת, שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ אַחֵר וְאָז, אַחַר שֶׁכְּבָר עָבַר זְמַן אֹרֶךְ אָז יִשֵּׁב עַצְמוֹ וּבָחַר לוֹ אֵיזֶה דֶּרֶךְ וְסָדַר אַחֵר כִּפִי שֶׁהָיָה נִרְאֶה לוֹ אָז אֲבָל לֹא הִנִּיחַ עַצְמוֹ לְבַלְבֵּל בְּכָל פַּעַם מֵעֲבוֹדָה לַעֲבוֹדָה וּמִדֶּרֶךְ זֶה לְדֶרֶךְ אַחֵר רַק הָיָה חָזָק לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ אֶחָד זְמַן גָּדוֹל כַּנַּ"ל.

קטז - ארץ ישראל היא בזה העולם ממש

סִפֵּר, שֶׁכְּשֶׁהָיָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, סִפְּרוּ לוֹ שָׁם הַחֲשׁוּבִים שֶׁהָיוּ שָׁם שֶׁבָּאוּ מִמְּדִינוֹת אֵלּוּ וְקִבְּעוּ דִּירָתָם שָׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּמְפֹרָסָם וְסִפְּרוּ לוֹ, שֶׁקֹּדֶם שֶׁהָיוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְצַיֵּר לְעַצְמָן שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא עוֹמֶדֶת בְּזֶה הָעוֹלָם וְהָיוּ סוֹבְרִים שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עוֹלָם אַחֵר לְגַמְרֵי לְפִי גֹּדֶל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַמְבֹאָר בַּסְּפָרִים וּמְפֹרָשׁ בְּתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה מַעֲלַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים וְהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מְפֹרָשֶׁת כָּל גְּבוּלֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְגַדֶּל מַעֲלָתָהּ וּקְדֻשָּׁתָהּ הֶעָצוּם וְהַנּוֹרָא מְאֹד מְאֹד עַל כֵּן לֹא הָיוּ יְכוֹלִין לְצַיֵּר לְעַצְמָן בְּעֵינֵיהֶם שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה בְּזֶה הָעוֹלָם עַד אֲשֶׁר בָּאוּ לְשָׁם וְרָאוּ, שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא בְּזֶה הָעוֹלָם מַמָּשׁ כִּי בֶּאֱמֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא כְּמוֹ מְדִינוֹת אֵלּוּ מַמָּשׁ וַעֲפַר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּמַרְאֶה וּדְמוּת כְּמוֹ עֲפַר מְדִינוֹת אֵלּוּ מַמָּשׁ כִּי מַה שֶּׁמְּבִיאִין לִפְעָמִים עָפָר לָבָן מִשָּׁם זֶהוּ רַק בִּמְקוֹמוֹת פְּרָטִיִּים וְגַם בִּמְדִינָה זוֹ נִמְצָא עָפָר לָבָן וְעָפָר שֶׁל נֶתֶר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת אֲבָל עִקַּר הֶעָפָר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא כְּמוֹ עֲפַר מְדִינוֹת אֵלּוּ מַמָּשׁ כִּי בֶּאֱמֶת בִּדְמוּת וּתְמוּנָה אֵין חִלּוּק כְּלָל בֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבֵין שְׁאָר מְדִינוֹת, לְהַבְדִּיל וְאַף עַל פִּי כֵן הִיא קְדוּשָׁה מְאֹד מְאֹד בְּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה עֲצוּמָה וְנוֹרָאָה מְאֹד אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכֶה לָהֶלֶךְ שָׁם אֲפִלּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת וְכוּ כַּאֲשֶׁר הִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכָל הַסְּפָרִים בְּעִצָּם קְדֻשָּׁתָהּ הַגְּדוֹלָה וְהַנּוֹרָאָה. וְסִפֵּר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, זאת כִּי הוּא עִנְיָן נִצְרָךְ מְאֹד לְכַמָּה עִנְיָנִים שֶׁבְּנֵי אָדָם נְבוּכִים בָּהֶם בְּטָעוּתִים כִּי יֵשׁ טוֹעִים סוֹבְרִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַכִּיר אֶת הַצַּדִּיק אוֹ שְׁאָר דָּבָר שֶׁבְּקְדֻשָּׁה לְהַכִּירוֹ בְּפָנָיו בְּצַלְמוֹ וּדְמוּתוֹ שֶׁיִּהְיֶה מְשֻׁנֶּה בִּדְמוּתוֹ וּבִתְנוּעוֹתָיו דַּיְקָא וּבֶאֱמֶת לֹא כֵן הוּא כִּי הַצַּדִּיק הוּא בִּדְמוּת וְצֶלֶם כְּכָל הָאֲנָשִׁים וְאֵין בּוֹ שׁוּם שִׁנּוּי וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא עִנְיָן אַחַר לְגַמְרֵי וּשְׁאָרֵי בְּנֵי אָדָם אֵינָם בִּדְמוּתוֹ כְּלָל בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאִישׁ הַכָּשֵׁר נִדְמֶה, שֶׁהוֹלֵךְ עִם כַּרְכָּשׁוֹת וְדַקִּין כְּמוֹ שְׁאָר בְּנֵי אָדָם וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי וְכֵן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת הִיא מֻבְדֶּלֶת וּמְפֹרֶשֶׁת לְגַמְרֵי מִשְּׁאָר אֲרָצוֹת בְּכָל עִנְיָנֶיהָ וּבְחִינוֹתֶיהָ וְאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהּ רָקִיעַ אַחֵר מִשְּׁאָר אֲרָצוֹת וְכַמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת תְּרוּמָה (ועין זוהר ויקהל ר"ט) אַךְ אַף עַל פִּי כֵן בְּנַשְׁמִיּוּת לְפִי מַרְאֵה עֵינֵי הָאָדָם אֵין רוֹאִים שׁוּם שִׁנּוּי בֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לִשְׁאָר אֲרָצוֹת כִּי אִם מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַאֲמִין בִּקְדֻשָּׁתָהּ, יָכוֹל לְהַבְחִין קְצָת הַהֶפְרֵשׁ כְּמוֹ כֵן הַצַּדִּיק וְהָאֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים לְעֻמָּת שְׁאָר הָעוֹלָם שֶׁבֶּאֱמֶת הֵם דּוֹמִים בְּכָל תְּנוּעוֹתֵיהֶם כִּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם בִּדְמוּתָם וְצַלְמָם וְאֵין בֵּינֵיהֶם הֶפְרֵשׁ בְּנַשְׁמִיּוּת לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי בָשָׂר וְאַף עַל פִּי כֵן בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהֵם מֻפְרָשִׁים וּמֻבְדָּלִים לְגַמְרֵי כִּי אִישׁ כָּשֵׁר הוּא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל מִכָּל שֶׁכֵּן הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים

קיז - מה שמבלבל את האדם, כשנכנס לקדשה גבוהה

מַה שֶּׁמְּבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם, כְּשֶׁנִּכְנָס לִקְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה כְּגוֹן כְּשֶׁמִּתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת וְכַיּוֹצֵא אֲזַי דַּיְקָא יִקָּרֶה לוֹ מִקְרֶה בִּלְתִּי טָהוֹר, חַס וְשָׁלוֹם כְּבָר מְבאָר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר [שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם נִכְנָס לִקְדֻשָּׁה מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרָע בְּיוֹתֵר כִּי כָל מַה שֶּׁנִּכְנָס בִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר יֵשׁ לוֹ בְכָל פַּעַם יֵצֶר הָרָע חָדָשׁ גָּדוֹל מִבַּתְּחִלָּה עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי הֲרַאשׁוֹן בְּסִימָן עב וּבְמָקוֹם אַחֵר] וּבֶאֱמֶת הַבִּלְבּוּל הַזֶּה שְׁטוּת כִּי מִמָּה נַפְשָׁךְ אִם יִקָּרֶה לוֹ מֵחֲמַת הִרְהוּר מִי חַיָּב בָּזֶה וְאֵין לוֹ לְהִתְרַעֵם כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ גָּרַם לוֹ וְאִם אֵינוֹ מֵחֲמַת הִרְהוּר, אֲזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ סִימָן רַע כְּלָל כִּי אִם הָיָה עִנְיָן רַע לֹא הָיוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, נוֹתְנִין אוֹתוֹ לְסִימָן יָפֶה לְחוֹלֶה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת נז), שֶׁקְּרִי סִימָן יָפֶה לְחוֹלֶה וּבֶאֱמֶת אַדְרַבָּא, מֵחֲמַת שֶׁנִּתְקָרֵב לִקְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מְאד מֵחֲמַת זֶה נִזְדַּמֵּן לוֹ כִּי כָל הַמַּצְדִּיק אֶת עַצְמוֹ מִלְּמַטָּה, מַצְדִּיקִין עָלָיו הַדִּין מִלְּמַעְלָה שֶׁנֶּאֱמַר: "וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ח) נִמְצָא כְּשֶׁאָדָם מַצְדִּיק עַצְמוֹ וְנִכְנָס בִּקְדֻשָּׁה מְדַקְדְּקִין עָלָיו יוֹתֵר וּמִתְעוֹרְרִין עָלָיו קְטָרוּגִים וְדִינִים, חַס וְשָׁלוֹם וּמֵהַשְׁתַּלְשְׁלוּת הַדִּינִים נַעֲשֶׂה הַיֵּצֶר הָרָע וְכַמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִימָן עב הַנַּ"ל] וְעַל כֵּן אֵין לוֹ לְהִתְרַעֵם כְּלָל עַל זֶה כִּי אַדְרַבָּא, מֵחֲמַת שֶׁנִּכְנָס לִקְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה כָּזוֹ מֵחֲמַת זֶה נִתְגַּלֶּה בּוֹ הַיֵּצֶר הָרָע, מֵהַשְׁתַּלְשְׁלוּת הַדִּינִים כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן חָשְׁבוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְגַן גָּדוֹל מַה שֶּׁלֹּא אֵרַע קֶרִי לְכֹהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ה) כִּי מֵחֲמַת שֶׁנִּכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לִקְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה כָּזוֹ לִפְנֵי וְלִפְנִים הָיָה בְּוַדַּאי עָלָיו קְטָרוּגִים וְהִתְגָּרוּת הַרְבֵּה שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַיֵּצֶר הָרָע כַּנַּ"ל עַל כֵּן נֶחְשָׁב לְגַן, מַה שֶּׁנִּצּוֹל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מִמִּקְרֶה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְעַתָּה רְאֵה וְהָבֵן, אֵיךְ יְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם עִנְיָן הַנַּ"ל וְכִי יֵשׁ לוֹ לְהִתְרַעֵם עַל שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ גַּם כְּמוֹ לַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים גַּם דַּע, שֶׁלִּפְעָמִים יֵשׁ בְּאָדָם טֻמְאָה טְמוּנָה שֶׁאֵין יוֹדְעִין לָהּ שׁוּם תִּקּוּן, מֵחֲמַת שֶׁהִיא טְמוּנָה וְנִסְתֶּרֶת בּוֹ וְעַל כֵּן זֶהוּ טוֹבָה מַה שֶּׁאֵרַע לוֹ כְּשֶׁמִּתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי יוֹצֵא מִמֶּנּוּ הַטֻּמְאָה הַטְּמוּנָה הַנַּ"ל כִּי אֲזַי כְּשֶׁיּוֹצֵאת, יְכוֹלִין לִמְצא לָהּ תִּקּוּן מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִקֹּדֶם כְּשֶׁהָיְתָה טְמוּנָה כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת זֶה לֹא הוֹלִיד אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק עַד שֶׁהוֹלִיד תְּחִלָּה אֶת יִשְׁמָעֵאל וְכֵן יִצְחָק הוֹלִיד אֶת עֵשָׂו וְאַחַר כָּךְ אֶת יַעֲקב כְּדֵי לְהוֹצִיא הַזֶּהֱמָא תְּחִלָּה, כַּמּוּבָא

קיח - לענין חדושי תורה

לְעִנְיַן חִדּוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁיֵּשׁ גְּדוֹלִים, שֶׁהָיוּ מְשַׁבְּחִים אוֹתָם שֶׁאוֹמְרִים תּוֹרָה בְּלִי מַחֲשָׁבָה וְעִיּוּן מִקֹּדֶם אָמַר שֶׁאֵין זֶה מַעֲלָה כָּל כָּךְ כִּי בְּוַדַּאי יְכוֹלִים לוֹמַר תּוֹרָה בְּלִי מַחֲשָׁבָה וְעִיּוּן

כִּי יְכוֹלִין לְקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה וְהַדִּבּוּר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלוֹמַר תּוֹרָה בְּלִי מַחֲשָׁבָה וְעִיּוּן מִקֹּדֶם אֲבָל טוֹב יוֹתֵר כְּשֶׁחוֹשְׁבִין תּוֹרָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשַׁת כִּי תִשָּׂא פָּרָשָׁה מ) שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁרוֹצֶה לְגַלּוֹת תּוֹרָה, הוּא חוֹזְרוֹ אַרְבַּע פְּעָמִים קֹדֶם שֶׁאוֹמְרָהּ וְלָמְדוּ מִפָּסוּק: "אָז רָאָה וַיְסַפְּרָהּ, הֱכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ" שֶׁנִּכְתַּב בְּכָאן אַרְבַּע בְּחִינוֹת: "רָאָה וַיְסַפְּרָהּ" וְכוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּבְיָכוֹל, רוֹאֶה וְסוֹפֵר וּמֵכִין וְחוֹקֵר דִּבְרֵי הַתּוֹרָה אַרְבַּע פְּעָמִים קֹדֶם שֶׁאוֹמְרָהּ וְאַחַר כָּךְ מְגַלֶּה אוֹתָהּ לְהָעוֹלָם מִכָּל שֶׁכֵּן בֶּן אָדָם שֶׁצָּרִיךְ לַחֲשֹׁב וּלְעַיֵּן וְלַחֲקֹר וּלְבָרֵר הַדִּבְרֵי תוֹרָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ תְּחִלָּה הֵיטֵב, קֹדֶם שֶׁאוֹמְרָהּ וְאָמַר שֶׁעַכְשָׁו בְּנָקֵל מְאד לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה מֻחָמָת שֶׁכְּבָר נִתְפַּשְּׁטוּ חִבּוּרִים קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה מִצַּדִּיקִים שֶׁבְּדוֹרוֹתֵינוּ וּכְפִי הַשִּׂיחוֹת וְהַהִתְגַּלּוּת שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט בְּיָמֵינוּ בְּנָקֵל מְאד לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה גַּם אָמַר עַל מַה שֶּׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר וכו, וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר הַחֻבָּרַיָּא קַדִּישָׁא אָמַר: פָּתַח רַבִּי יִצְחָק כְּשֶׁהָיָה רַק פּוֹתֵחַ אֶת פִּיו, תֵּכֶף וּמִיָּד הָיָה אוֹמֵר וּמְגַלֶּה תּוֹרָה וְאַף עַל פִּי כֵן כְּבָר מְבאָר שֶׁטּוֹב יוֹתֵר לְעַיֵּן וְלַחֲשֹׁב (שֶׁקּוֹרִין טְרַאכְטִין) תּוֹרָה

קיט - מענין יסורי עולם הזה

דִּבֵּר עִמָּנוּ כַּמָּה פְּעָמִים מֵעִנְיַן יִסּוּרֵי עוֹלָם הַזֶּה שֶׁ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם כֻּלָּם מְלֵאִים יִסּוּרִים אֵין גַּם אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עוֹלָם הַזֶּה וַ אֲפִלּוּ הָעֲשִׁירִים הַגְּדוֹלִים וַאֲפִלּוּ הַשָּׂרִים אֵין לָהֶם שׁוּם עוֹלָם הַזֶּה כְּלָל כִּי כָּל יְמֵיהֶם כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וְכֻלָּם מְלֵאִים טְרָדוֹת וּדְאָגוֹת וְעַצְבוּת וְיָגוֹן וַאֲנָחָה תָּמִיד וְכָל אֶחָד יֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים מְיֻחָדִים וְאֵין גַּם אֶחָד מִכָּל הַגְּבִירִים וְהַשָּׂרִים, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הַכֹּל כְּסֵדֶר כִּרְצוֹנוֹ תָּמִיד וְכֻלָּם כְּאֶחָד מְלֵאִים יִסּוּרִים וּדְאָגוֹת תָּמִיד וְזֶה בָּרוּר וְיָדוּעַ לְכָל מִי שֶׁבָּקִי קְצָת בָּהֶם וּבְדַרְכֵיהֶם וְכַמָּה פְּעָמִים דִּבַּרְנוּ מִזֶּה, וְהֵיינוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ כָּל זאת וַ אֲפִלּוּ מִי שֶׁנִּדְמֶה עָלָיו שֶׁיֵּשׁ לוֹ הָעוֹלָם הַזֶּה בִּשְׁלֵמוּת וְיֵשׁ לוֹ כָּל הַתַּעֲנוּגִים. עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְהוֹן רַב וְאַרְמוֹנִים גְּדוֹלִים וְכֵלִים נִפְלָאִים וְתַכְשִׁיטִין וּסְגֻלַּת מְלָכִים וְכוּ אִם יִסְתַּכְּלוּ בּוֹ הֵיטֵב, הוּא גַּם כֵּן מָלֵא כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת הַרְבֵּה תָּמִיד בְּכַמָּה מִינֵי אֲפָנִים וְעִנְיָנִים, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ וְאֵין צָרִיךְ לְבָאֵר זאת לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִקְדֻּקּוֹ וּמִסְתַּכֵּל קְצָת בָּהֶם בֶּאֱמֶת וּכְמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלמה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (קֹהֶלֶת ב) : "גַּם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת" וכו וּכְתִיב: "אָדָם לְעָמָל יוּלָּד קֶצֶר יָמִים וּשְׂבַע רֹגֶז" (אִיּוֹב י"ד) וְ זֶה כּוֹלֵל כָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל כִּי כֻּלָּם נוֹלְדוּ לְעָמָל וּמְלֵאִים רֹגֶז וְיִסּוּרִין וְאֵין שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה לְהִנָּצֵל מֵעָמָל וְיָגוֹן הַזֶּה כִּי אִם לְבָרֵחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה יג:) "אָדָם לְעָמָל יוּלָּד" אַשְׁרֵי מִי שֶׁעָמְלוֹ בַּתּוֹרָה הֵיינוּ מֵאַחַר שֶׁ כָּל אָדָם נוֹלָד לְעָמָל וְאִי אֶפְשָׁר לְהִמָּלֵט מִזֶּה בְּשׁוּם אֹפֶן אֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה לוֹ כָּל חֲלָלֵי דְּעָלְמָא בְּוַדַּאי יִהְיֶה לוֹ עָמָל

וְיִסּוּרִין וּדְאָגוֹת הַרְבֵּה עַל כֵּן הֶחָכָם עֵינָיו בְּראשׁוֹ שֶׁיְּהֶפֵךְ הֶעָמֶל לְעָמֶל שֶׁל תּוֹרָה אֲשֶׁר בְּשִׁבְיל זֶה נוֹלָד שֶׁיֵּעָמֵל בַּתּוֹרָה וְאָז אַשְׁרֵי לוֹ, כִּי נִצּוֹל מֵעָמֵל הָעוֹלָם הַזֶּה וְזוֹכֶה לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא עָנָה וְאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הִנֵּה הַכֹּל אוֹמְרִים, שֶׁיֵּשׁ עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא וְהִנֵּה עוֹלָם הַבָּא אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁיֵּשׁ עוֹלָם הַבָּא אֶפְשָׁר יֵשׁ גַּם עוֹלָם הַזֶּה גַּם כֵּן בְּאֵיזֶה עוֹלָם כִּי בְּכָאן נִרְאֶה שֶׁהוּא הַגֵּיהִנֹּם כִּי כֻּלָּם מְלֵאִים יִסּוּרִים גְּדוֹלִים תָּמִיד וְאמר ש אין נמצא שום עולם הזה כלל.

קכ - לא יתפלל עם כוונות, רק יכון פרוש המלות כפשוטו

אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ סִפֵּר לִי שֶׁהָיָה מְדַבֵּר עִם רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם כְּדַרְכּוֹ וְהֵבִין רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁהוּא עוֹסֵק קְצָת לְכַוֵּן כַּוָּנוֹת בִּתְפִלָּתוֹ וְהִקְפִּיד עָלָיו רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מְאד וְאָמַר לוֹ שֶׁלֹּא יַעֲסֹק עוֹד בָּזֶה, וְלֹא יִתְפַּלֵּל עִם כַּוָּנוֹת רַק יְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת כְּפְשׁוּטוֹ [אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה הָאִישׁ לָמַד כְּתְבֵי הָאֲרִ"י, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַל פִּי פְּקֻדָּתוֹ אַף עַל פִּי כֵן לֹא רָצָה שֶׁיִּתְפַּלֵּל עִם כַּוָּנוֹת כְּלָל] וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָזֶה כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל עִם כַּוָּנוֹת הוּא כְּמוֹ כִּשּׁוּף כִּי בְּכִשּׁוּף נֶאֱמַר "לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת" (דְּבָרִים י"ח) וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת עה ראש הַשָּׁנָה כד סַנְהֶדְרִין סח) : לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת, אֲבָל אַתָּה לָמֵד לְהָבִין וּלְהוֹרוֹת כָּךְ הוּא בְּעִנְיַן הַכַּוָּנוֹת לְהַבְדִּיל שֶׁאֵין צְרִיכִין לִלְמד אוֹתָם כִּי אִם לְהָבִין וּלְהוֹרוֹת אֲבָל לא לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם, דְּהַיְנוּ לְכַוְּנָם בַּתְּפִלָּה מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָזֶה וְאָמַר כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא דְּבֵקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהָיָה טוֹב יוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל בְּלָשׁוֹן לַעַז, שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ כִּי כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִים בַּלָּשׁוֹן, שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ אֲזַי הַלֵּב סָמוּךְ וְדָבוּק מְאד בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה וְיָכוֹל לְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַךְ כְּבָר תִּקְּנוּ לָנוּ אַנְשֵׁי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה סֵדֶר הַתְּפִלָּה [מַחֲמַת שֶׁלֹּא כָּל אָדָם יָכוֹל לְסַדֵּר סֵדֶר הַתְּפִלָּה לְעַצְמוֹ כַּמּוּבָא] עַל כֵּן אָנוּ חַיָּבִים לְהִתְפַּלֵּל בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁסִּדְּרוּ לָנוּ אֲבָל הָעִקָּר הוּא רַק לְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת כְּפְשׁוּטוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר וְעַל יְדֵי זֶה מִתְקָרְבִין וּמִתְדַּבְּקִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהִנֵּה מִי שֶׁמְּדַבֵּר בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ תָּמִיד, כְּגוֹן יְרוּשַׁלְמִי אֵין צָרִיךְ לַחֲשֹׁב בְּדַעְתּוֹ פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת רַק שֶׁיַּטֶּה אָזְנוֹ מַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר וְזֶה עִקַּר כַּוָּנָתוֹ בַּתְּפִלָּה וְאַצֶּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה אֶצְלָם כָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל הָאֲרִ"י, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְכוּ הֵם פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת שֶׁבְּפֵרוּשׁ הַמִּלּוֹת שֶׁלָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַכַּוָּנוֹת

קכא - היה מחזק את אנשיו

הָיָה מְחַזֵּק אֶת אֲנָשָׁיו שֶׁקִּבְּלוּ לְפָנָיו בְּקַבָּלָנָא גְּדוֹלָה, עַל שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִתְּפִלָּה מְאד וְקָשֶׁה עֲלֵיהֶם מְאד לְהִתְפַּלֵּל וְהָיָה מְחַזֵּק אוֹתָם וּמְנַחֵם אוֹתָם בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת שֶׁלֹּא יִפְּלוּ בְּדַעְתֵּיהֶן בִּשְׁבִיל זֶה וְאָמַר הֲלֹא אֵצֶל הַגֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר כַּמָּה זְכָיָה הוּא אֶצְלוֹ כְּשֶׁזּוֹכֶה לֵידַע אֲמִירַת הַתּוֹבוֹת לְבַד עַד בָּרוּךְ שֶׁאָמַר! עַל כֵּן רְאוּי לְאָדָם לְנַחֵם אֶת עַצְמוֹ וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ עַל אֲשֶׁר עַל כָּל פָּנִים הוּא זוֹכֶה לוֹמַר הַתּוֹבוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה וְשָׁמַעְתִּי שֶׁהָיָה מְדַבֵּר עִם אִישׁ פָּשׁוּט אֶחָד מַעְנִין תְּפִלָּה שֶׁקָּשֶׁה מְאד לְהִתְפַּלֵּל וְנָתַן לוֹ עֵצָה וְאָמַר לוֹ שֶׁיַּחֲשֹׁב בְּלִבּוֹ, שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל כִּי אִם עַד בָּרוּךְ שֶׁאָמַר כִּי אוּלַי הוּא צָרִיךְ בְּגִלְגּוּל זֶה לְתַקֵּן רַק חֵלֶק זֶה מֵהַתְּפִלָּה כִּי אוּלַי בְּגִלְגּוּל הָרִאשׁוֹן כְּבָר הִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה שְׁאָר חֶלְקֵי הַתְּפִלָּה רַק חֵלֶק זֶה עַד בָּרוּךְ שֶׁאָמַר הוּא צָרִיךְ עַכְשָׁו בְּגִלְגּוּל זֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְעַל כֵּן יַכְנִיס כָּל כֹּחוֹ בָּזֶה הַמַּעַט לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה עַד בָּרוּךְ שֶׁאָמַר בָּרוּךְ שֶׁאָמַר יַחֲשֹׁב: אוּלַי צָרִיךְ לְתַקֵּן חֵלֶק זֶה כְּגוֹן מִבָּרוּךְ שֶׁאָמַר עַד וַיְבָרֶךְ דָּוִד וְיִתְפַּלֵּל עוֹד אוֹתוֹ הַחֵלֶק בְּכַוָּנָה וְכֵן לְהַלָּן וְהַכְלָל שֶׁלֹּא יְבַלְבֵּל דַּעְתּוֹ בַּתְּחִלָּה בְּכָל הַתְּפִלָּה כִּי יִהְיֶה קָשֶׁה וְכָבֵד עָלָיו רַק יִתְאַמֵּץ בְּכָל פַּעַם לוֹמַר מְעַט מְעַט בְּכַוָּנָה כִּי מְעַט יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, וְאַחַר כָּךְ עוֹד מְעַט וְכוּ כַּנַּ"ל. גַּם כְּבָר מְבֹאָר שֶׁבֶּאֱמֶת עַל פִּי הָרֹב אֵין יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל כָּל הַתְּפִלָּה בְּכַוָּנָה רַק מְעַט כִּי כָּל אֶחָד מִתְפַּלֵּל אֵיזֶה חֵלֶק מֵהַתְּפִלָּה לְפִי בְּחִינָתוֹ כִּי אִית מָארֵי דְּיִדִין וּמָארֵי דְּרַגְלִין וְכוּ כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר

קכב - לענין המחשבות זרות שבתפלה

לְעִנְיַן הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה וּכְבָר יָדוּעַ, שֶׁ כָּל מַחֲשָׁבָה וּמַחֲשָׁבָה הִיא קוֹמָה שְׁלֵמָה, כַּמּוּבָא וְאָמַר שֶׁ כְּשֶׁהָאָדָם עוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל כְּסֵדֶר וְאֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מְנַצֵּחַ אוֹתָם וּמַעֲבִירָם מִמֶּנּוּ [וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁ אֵין צְרִיכִין לְהִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם כְּלָל רַק לֵילֵךְ כְּסֵדֶר בִּתְפִלָּתוֹ וְלִבְלִי לְהַבִּיט לְאַחֲרָיו כְּלָל וְעַל יְדֵי זֶה מְמֵילָא יִסְתַּלְּקוּ] אֲזַי בְּדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ בִּתְפִלָּתוֹ הוּא מַפִּיל אוֹתָם לָזֶה חוֹתֵךְ יָד, וְלָזֶה חוֹתֵךְ רֶגֶל, וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר הָאֵיבָרִים פֵּרוּשׁ, כְּמוֹ לְמָשָׁל בְּעִנְיַן מִלְחָמָה, כְּשֶׁצָּרִיךְ לֵילֵךְ וְלַעֲבֹר בֵּין הַרְבֵּה רוֹצְחִים וְאוֹרְבִים וּכְשֶׁהוּא גִּבּוֹר וְעֹבֵר בֵּינֵיהֶם אֲזַי בְּדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ הוּא מַפִּיל אוֹתָם כִּי לָזֶה חוֹתֵךְ יָד בְּדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ וּמַפִּילוֹ, וְלָזֶה חוֹתֵךְ רֶגֶל וְכוּ, וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה כֵּן הוּא מַמָּשׁ בְּעִנְיַן הַתְּפִלָּה, שֶׁכְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין כְּסֵדֶר וְאֵין מַשְׁגִּיחִין עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְדוֹחִין אוֹתָם וּמַפִּילָם אֲזַי בְּדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ בִּתְפִלָּתוֹ הוּא חוֹתֵךְ לָזֶה יָד וְלָזֶה רֶגֶל וְכוּ כַּנַּ"ל כִּי כָּל מַחֲשָׁבָה זָרָה הוּא קְלִפָּה,

וְהִיא קוֹמָה שְׁלֵמָה, כַּמּוּבָא וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר לְהִתְפַּלֵּל כְּסֵדֶר וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם אֲזַי הוֹרֵג אוֹתָם אוֹ חוֹתֵךְ מֵהֶם אֵיבָרִים אֵיבָרִים כַּנַּ"ל.

קכג - מקוה אינה מזקת כלל

אָמַר: שֶׁמִּקְוֶה אֵינָהּ מַזֶּקֶת כְּלָל וְהַדַּאקְטֶיר שֶׁיאמַר לוֹ, שֶׁמִּקְוֶה מַזֶּקֶת, אֵינוֹ דַּאקְטֶיר כְּלָל אַדְרַבָּה, טְבִילַת מִקְוֶה טוֹבָה מְאד לִבְרִיאוּת הַגּוּף כִּי יֵשׁ נְקֵבִים קְטַנִּים הַרְבֵּה בְּגוּפוֹ שֶׁל אָדָם וְהֵם נִקְבֵי הַזֵּעָה, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם יוֹצֵא הַזֵּעָה מִן הָאָדָם וְהֵם צְרִיכִין לִפָּתַח כִּי אִם נִסְתָּמִין נִקְבֵי הַזֵּעָה יוּכַל לֵחָלֵשׁ וְלִפֹּל לְחֻלְשָׁה, חַס וְשָׁלוֹם וְעַל יְדֵי טְבִילָה בְּמַיִם נִפְתָּחִין נִקְבֵי הַזֵּעָה וְזֶה טוֹב מְאד לִבְרִיאוּת הַגּוּף רַק שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַמַּיִם קָרִים בְּיוֹתֵר כִּי אָז מַיָּא מְטָרְשֵׁי לְהַנְּקֵבִים הַנַּ"ל אֲבָל כְּשֶׁאֵין הַמַּיִם קָרִים מְאד אֲזַי הַטְּבִילָה בָּהֶם טוֹבָה מְאד גַּם כְּבָר מְבאָר, שֶׁאֵין הָעֲבוֹדוֹת וְסִגּוּפִים, שֶׁקּוֹרִין הָאִרְיוָואנִי מַזִּיקִים כְּלָל וּמִי שֶׁמַּזִּיק לוֹ הָעֲבוֹדָה וְהַסִּגּוּפִים זֶהוּ רַק מֵחֲמַת גַּדְלוּת

קכד - לפעמים מגיע לאדם הרהור תשובה

שָׁמַעְתִּי בְּשֵׁמוֹ שֶׁאָמַר שֶׁלִּפְעָמִים מַגִּיעַ לָאָדָם הִרְהוּר תְּשׁוּבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֵיזֶה מָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ שָׁם בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם דַּיְקָא לְהִתְחַזֵּק בְּזֶה הַהִרְהוּר תְּשׁוּבָה וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת כְּגוֹן לְדַבֵּר שָׁם אֵיזֶה דִּבּוּרִים שֶׁל תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת אוֹ דִּבְרֵי הִשְׁתּוֹקְקוּת בַּפֶּה וּבַלֵּב כְּפִי הָעִנְיָן וְלֹא יַמְתִּין וְלֹא יָזוּז מִמְּקוֹמוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין זֶה הַמָּקוֹם מוּכָן לְכָךְ כְּגוֹן שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם קְבִיעוּת לְתוֹרָה וּתְפִלָּה, רַק בְּדֶרֶךְ הֲלוּכוֹ וְכַיּוֹצֵא כִּי כְּשֶׁיָּזוּז מִמְּקוֹמוֹ, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּפָּסֵק וְכֵן מִמֶּנּוּ זְכֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּעַצְמוֹ רָאִינוּ עִנְיָן כָּזֶה כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁלִּפְעָמִים נִשְׁאָר עוֹמֵד בְּאֶמְצַע הַבַּיִת וְדִבֵּר עִמָּנוּ וְגִלָּה לָנוּ תּוֹרָה נִפְלָאָה וְשִׂיחָה נָאָה מְאד וְגִלָּה דְּרָכִים נִפְלָאִים לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל וְכוּ וְלֹא רָצָה לָזוּז מִמְּקוֹמוֹ, עַד שֶׁגָּמַר מַה שֶּׁרָצָה וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים

קכה - מענין אמירת תהלים

מֵעִנְיַן אֲמִירַת תְּהִלִּים דִּבֶּר עִם אֶחָד וְאָמַר לוֹ שֶׁעִקַּר אֲמִירַת תְּהִלִּים לוֹמַר כָּל מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים עַל עַצְמוֹ לְמְצא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ כָּל מִזְמוֹר וּמִזְמוֹר וְשַׁאֵל אוֹתוֹ זְכֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה: אֵיךְ ? וּפֵרֵשׁ לוֹ רַבֵּנוּ, זְכֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה, קְצָת כִּי כָּל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁיַּצִּילֵהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵהֶם הַכֹּל צְרִיכִין לְפָרֵשׁ לְעַצְמוֹ עַל מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר הַמִּזְמוֹרִים [וְכַמְבאָר מִזֶּה לְעֵיל בְּסִימָן קא] וְשָׁאַל אוֹתוֹ. אֵיךְ יְפָרֵשׁ לְעַצְמוֹ

מֵהַפְּסוּקִים, שָׁדוּד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, מְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ כְּגוֹן : "שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי" (תְּהִלִּים פ"ו), וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הֵשִׁיב לוֹ: גַּם זֶה צְרִיכִין לְפָרֵשׁ עַל עַצְמוֹ כִּי צְרִיכִין לָדוּן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה זְכוּת וּנְקֻדָּה טוֹבָה אֲשֶׁר בִּבְחִינַת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת חָסִיד וְכַיּוֹצֵא וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ, זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. הֲלֹא אֵצֶל יְהוֹשָׁפָט כְּתִיב (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב יז) : "וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה" שֶׁבְּדַרְכֵי ה וַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ הִגְבִּיהַּ לִבּוֹ קְצָת עוֹד אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ, זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. הֲלֹא בַּבֹּקֶר אָנוּ אוֹמְרִים בַּתְּחִלָּה: מָה אָנוּ מָה חַיֵּינוּ וְכוּ וְאָנוּ מַקְטִינִים עַצְמֵנוּ מְאֹד וְאַחַר כָּךְ אָנוּ אוֹמְרִים : אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ וְכוּ שֶׁאַחַר כָּךְ אָנוּ מְחַזְּקִים עַצְמֵנוּ וּמְרִימִים אֶת עַצְמֵנוּ וְאָנוּ מְסַפְּרִים אֶת גְּדֻלָּתֵנוּ וּמִתְפָּאֲרִים, שֶׁאֲנַחְנוּ עַמּוֹ בְּנֵי בְרִיתוֹ זֶרַע אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְכוּ כִּי כָּךְ צְרִיכִין לְהִתְנַהֵג בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם כַּנַּ"ל וְעַיֵּן מִזֶּה סֵפֶר הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן רפ"ב עַל פָּסוּק: "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי" חַזָּק חַזָּק חַזָּק

תורות מכת"י - בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וכו

[הוספות לתורות מכתב יד רבנו ז"ל] בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וכו. כי כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולמות כדי להיטב לזולתו כי מידתו להיטב והיה אורו מתפשט לאין סוף וצמצם את אורו לצדדין ונשאר חלל פנוי ובתוך החלל ברא כל העולמות בדבורו ובחכמתו כ"ש בדבר ה שמים נעשו וכו וכ"ש כולם בחכמה עשית והחלל הפנוי מכונה בשם פרעה כי שם גילה אורותיו אח"כ וקודם הבריאה היה להשי"ת כל המידות הן רחמים הן חכמה אבל היו בבחי אין סוף כי לא היו מוגבלים וע"י הצמצום עשה אח"כ גבול לכל המידות עד שאנחנו בני אדם יכולין להבחין מידת טובו ורחמנותו וההבחנה היא מהשכל והחכמה שהגביל בנו ובכל העולמות ודע שיש חכמות שהם רחוקים מהקדושה ואעפי"כ יש בהם מעט אלקות מעט קדושה מאותיות שנפלו בהם בשעת בריאת עולמות שנשברו הכלים מחמת רבוי אור שלא יכלו לסבול את האור ונשברו ונפלו ונתהוה מהם הקליפות וחיותם מנצוצי [כאן חסר הרבה כי חצי הדף נחתך ונאבד] החכמה היה מן הצמצום היינו מהחלל הפנוי הנ"ל ועל החכמות כאלו נאמר כל באיה לא ישובון וכו כמו החלל הפנוי שפינה משם אור אלקותו כן החכמות הללו לא תוכל למצוא שם שיש אלקי ואדרבא שמורין להיפך כמו החלל הפנוי וזאת החכמה אסור לספר ממנה כי אין לה כוח הדיבור כי החלל הפנוי היא קודם הבריאה קודם אותיות הדיבור ואין כוח במדבר לדבר בה ואין כוח בשכל להבינו כי צמצם חכמתו כדי שישאר חלל פנוי ועל זה נאמר שתוק כך עלה במחשבה כי על הדברים שקשים להבינם

נאמר שתוק וכו וכל שכן שצריך לברוח מאלו החכמות אבל מחמת שכבר נפלו כמה וכמה מבני עמינו הותר לצדיק הדור שהוא בחי משה ואדרבא מצוה הוא לעיין בחכמות אלו כדי להעלות את עמינו משוחה עמוקה ולא תחשוב שע"י עיון של הצדיק בחכמות הללו יוכל להבין בהם היפך הדבר היינו שיוכל אפשר להביא מופת חותך על חידוש העולם והוא הדין על חכמות כמו זה ויוכל למצוא שם אלקותו ולהראות טעותם דע כי זה לא אפשר אלא עד לעתיד לבא שאז יתקיים ולא יכנף עוד מוריך שיבינו הכל אפי במקום חלל הפנוי היינו בבחי הצמצום שהוא בחי הסתרת אלקותו אעפי"כ יתגלה לעתיד שכל וידיעה גדולה שימצאו אלקות אפי בבחי אלו אבל עכשיו העיון של הצדיק שהוא בחי משה בחכמות הללו הוא תועלת להכניע כוח של החכמות הללו מחמת רוב קדושתו של הצדיק ולהוציא את בני ישראל משם כי כל דבר חושק לשרשו וכשהצדיק עוסק באלו החכמות אזי כל הנשמות שנפלו באלו המבוכות חושקים ונתלהבים לדבק בנשמת הצדיק והוא מוציא אותם משם וזהו פי בא אל פרעה שצוה הקב"ה להצדיק שהוא בחי משה שיבא לבחי פרעה בחי החלל הפנוי הנ"ל. כי אני הכבדתי לשון לבוש והסתרה. את לבו ולב עבדיו למען שתי אותותי בקרבו היינו שהסתיר וצמצם הקב"ה את אלקותו את האור אין סוף לצדדין כדי לברוא אח"כ הבריאה כולה וזה למען שיתי אותותי היינו בריאת העולמות שהיה ע"י אותיות ולמען תספר באזני בנך ובן בנך פי רש"י [במקום אחר] עד כאן רחמי האב היינו כי ע"י הבריאה תוכל לספר בהרחמנות שתבחון בהבחנת שכלך באזני, זה בחי הבחנה, כמו אוזן מלין תבחן כי הסיפור בא מכח אותיות הדיבור שנברא בהן העולמות והבחנה באה מחכמתו ית"ש שברא בה העולמות ועבדי פרעה הן ההקדמות של אלו החכמות שהן עוזרין להחכמות האלו כמו שאין מלך בלא עבדים כן אין חכמה בלתי הקדמות ופרעה הוא בחי הצמצום והחלל הפנוי ולב זה בחי תוכו של החכמה. והצמצום הי גם כן בחכמה אבל א"א להבין כי איך סילק משם אור חכמתו שלא יהי בבחי אין סוף הלא גם הצמצום גם כן ע"י חכמתו נמצא שאין כאן חלל פנוי מחכמתו וזה כי אני הכבדתי היינו הלבשתי והסתרתי את לב ותוכו של החלל הפנוי של החכמות הנ"ל והלבשתי את תוך ולבן של הקדמותיהם שלא יוכל שום אדם להבין זאת וזה שאין אדם יכול להבין זאת החלל הפנוי כל זה כדי שבתוכו אשים בתוכו כל העולמות וזה למען שיתי אותותי וכו אבל אלו החכמות שיש בהם מעט קדושה מאותיות השבורים והם בחי אדם דקליפה שהוא כקוף בפני אדם כשאדם נופל לשם יוכל לידע משם את השי"ת ע"י האותיות הקדושה שנפלו לשם וזהו: את אשר התעללתי במצרים פי שחקתי ואת אותותי אשר בם [היינו] אדם הבליעל שהוא כקוף בפני אדם כמו שחוק

שמשחקין שקורין נאך גשפעט הבליעל הוא כמו קוף שעושה מה שאדם עושה ואת אותותי אשר שמתי בם [וידעתם] כי אני ה היינו [שם מי] [*שמי] שנופל לשם [יוכל] לידע כי אני ה כנ"ל וכשבא משה לפרעה כה אמר ה אלקי העברים שלח עמי ויעבדוני אלקי העברים היינו אלקותו ואורו שצמצם לצדדין וזה לשון עברים לשון עבר הנהר ועל שם זה אנו נקראים עברים שאנו משליכים כל החכמות ודבקים בהש"י לבד באמונה לבד ומשה בא לפרעה כדי להכניע אותו כנ"ל וזהו עד מתי מאנת לענות מפני ועיקר הדבר שלח עמי כנ"ל כי אם מאן אתה לשלח וכו מביא מחר ארבה בגבוליך ארבה זה בחי הצמצום כמו ארבה דלבושי מני וביה כן הצמצום והסתרת והלבשת אורו הוא מיניה וביה היינו כי אפילו הה [ההלבשה] הי בחכמה נמצא כי הכל אחד הוא [דגם הצמצום של] החלל הפנוי הכל אלקותו אבל עכשיו אין [יכולת] בידינו להבינו כי תיכף כשאנו [אומרים] שסילק אורו זה מורה כי אינו הוא שם ותיכף כשאנו אומרים שיש שם חכמתו קשה להבין הצמצום והחלל כי אין כאן חלל אבל לעתיד יתקיים ולא יכנף עוד מוריך שיתגלה שכל של חידוש העולם שכל ההסתרה והצמצום וזה מחר היינו לעתיד כמו ולמחר לקבל שכרם וזה מביא מחר היינו לעתיד ארבה בגבוליך היינו גבוליך שהוא בחי חלל הפנוי יתגלה שם לעתיד הארבה היינו ה דם דלבושי מני וביה וזה וענתה בי צדקתי ביום מחר כי תבא על שכרי היינו לעתיד יענה ר [ויסביר] לי תרוצים על כל הספיקות וזה צדקתי היינו לבושין והסתרה וצמצום כמו צדק לבשתי וזה וענתה כמו ענה כסיל שתען ותשיב לי תירוץ על כל הספיקות צדקתי שהן לבושין שלי הן ישיבו לי על לבושין והצמצום של השי"ת וזהו שלפעמים נעשה כל זה בין הצדיקים כי הם בוראים עולמות כמובא לאמר לציון עמי אתה וכו והצדיקים הם נמשכים כל אחד ואחד לצד אחד זה מושך לכאן וזה לכאן וזה בחי צמצום האור לצדדין כדי שיתהווה בתוך החלל הנשאר בין החכמים איזהו התהוות וזה שמעון בנו אומר כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה בין החכמים דייקא שאינם באחדות וכל אחד נמשך לצד אחר וטוב לזה שתיקה כנ"ל היינו בחי משה שהוא כבד פה כנ"ל שעל ידו נכנעים אפיקורסית שנזרקה על בני אדם מחמת שרואים מחלוקת בין החכמים וזה הפירוד שביניהם זה בחי חלל הפנוי הנ"ל ולא המדרש עיקר אלא המעשה היינו אעפ"י שאם היו החכמים באחדות היו מחדשים חדושי דרשו"ת אבל דע שאז היו בבחי התפשטות אור אין [סוף] ובהתפשטות אור אין סוף אי אפשר להתהוות שום התהוות וזה לא המדרש עיקר אלא המעשה היינו שיעשה איזהו התהוות בתוך הצמצום וכל המרבה דברים מביא חטא כי אחר הצמצום נעשה ע"י דיבוריהם איזהו התהוות ואפי ע"י שיחת חולין שלהם ואפילו

מאלו שכל [אחד] דיבר על חבירו החכם נעשה איזהו התהוות ומרבוי דיבורם מזה בא התהוות הקליפות כמו שנתהווה הקליפות מריבוי אור שלא יכלו הכלים לסבול ונפלו ונשברו כן מריבוי דבורם של החכמים מביא חטא היינו בחי חכמות שיש בהם מעט קדושה כנ"ל וזהו שמעון בנו אומר זה בחי ולמען תספר בנו, זה בחי רחמנות הנ"ל שמעון, זה בחי באזני היינו בחי הבחנה [כנ"ל:] [ע"כ מצאתי מכת"י רבינו ז"ל מהתורה בא אל פרעה שנדפסה בספר בסי ס"ד והדפין היו קרועים ושרופים מהצדדין ובאיזה מקום לא נמצא כ"א חצי דף והעתקתים אות באות ובמקום החסר רשמתי סימן כזה* ובקצת מקומות שניכר החסרון הצגתיו בתוך שני חצאי לבינה כנ"ל]

תורות מכת"י - כי איש הישראלי אם צריך לעצה

[הוספות לתורות מכתב יד רבינו ז"ל] [שמעתי מהרב וכו יום ב עקב תקס"ו לפ"ק] כי איש הישראלי אם צריך לעצה אזי ישאל עצה מבנים קטנים או מבני הצדיקים וכו הן בגשמי והן ברוחני כי שם גמר העצה ועל פיהם יהי כל דבר שבעולם ועל ידם נמתקו הדינים דהנה ידוע כי מקור העצה הוא בהחכמה המתפשט ומתהווה ע"י הדעת ונגמר ע"י הכליות כ"ש שהכליות יועצות כי הכליות הם כלי ההולדה להוציא מכח אל הפועל וע"כ ישאל להצדיק בעצמו או לתלמידי הצדיקים זולת לתלמידים של צדיקי אמת כי האדם אינו שואל בעצה אא"כ צר לו דהיינו כשהוא שרוי בצער ואינו יודע מה לעשו"ת אם כך ואם כך ופעם הוא במקום דחוק יותר אשר אין יכול לנטות ימין ושמאל וכשהוא שואל בעצה להצדיק אז הצדיק יתן לו עצה או ישאל לבני הצדיקים כי שם נמתקה העצה כי הדינים הם למטה ונקראים צמצומים וזה הוא מקום צר והצדיק נותן לו עצה וממשיך חסד אל לאברהם להכליות היועצות והם נקראים בני הצדיקים כ"ש וכל בניך לימודי ה ונאמר ה צבאות יעץ וממתיק לו הדין ההוא ומרחיב לו המקום צר ואפי מבני הצדיקים וזהו שמובא בזוה"ק כי חסד אל היא נהירו דחכמתא היינו שהצדיק או בני הצדיקים על ידם נגמר העצה ונמתק הדין ומרחיבין לו המקום צר ויודע באיזה דרך להלוך ואפי כשנותן לו עצה ואחר כך אינה טובה העצה הזאת אעפי"כ ישאל כי כבר נודע כי היסורים אשר המה צמצומים גדולים ודינים והם שורין למטה בבחי רגלין הנקראים בחי ארץ כ"ש הארץ הדום רגלי והיסורים הם התגלות אלקותו כ"ש יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו וארץ היינו דינא דמלכותא נוקמת ממנו נקם ברית וזהו והארץ הדום רגלי אך יש שני מיני המתקת היסורים המתקה אחת קודם ביאת היסורין עליו להמתיק הדין שלא יבוא עליו והמתקה שניה להגביהם ולקבלם בשמחה בכדי שלא יצאו לריק וזה אם

שואל בעצה להצדיק ואעפי"כ באו עליו היסורים ידע שמהשי"ת הם הייסורים ויקבלם ויגביהם למעלה ואם אינו שואל בעצה להצדיק אזי יוכל להיות מאותם שכתוב בהם אוולת אדם תסלף דרכו ועל ה יזעף לבו ועיקר הגבהת היסורים לקבלם ברוב שמחה וזהו המתקתם כי היסורים הם טובה גדולה ומתוקים מאד אחר אשר כבר עברו ובאו עליו כי השי"ת מצמצם שכינתו בתוך הייסורים כי השי"ת אוהב כל נפש ונפש מישראל באהבה רבה ובאהבה עזה כשבאו יסורים על נפש ישראל אזי נפש שלו אינו עריבה לו וכאלו נטלו היסורים את נפשו והשי"ת מצמצם א"ע בתוך היסורים האלה ונותן לו כוח לקבל היסורים באהבה ובחיבה כדי שיגיע לו לרוב טוב ולדבר גדול מתוק וכן יחשוב בדעתו כי הלא כל היסורים שלי הם כלולים ותלויים בהבלי עולם וזמניהם אשר לע"ע הוא חסר מהם ואין זה חשוב לכלום אם חושב בשכלו תכלית כל הדברים האלו מה המה ומה תכליתם ובפרט אשר יש בהיסורים ההם התגלות אלקותו ושהשי"ת מצמצם א"ע בהם כנ"ל ובשביל אלקותו מקבלם בשמחה ומגביה היסורים ממתיק הדין בבחי רגלין והוא כמו העלאת ריקודין היינו ע"י שמקבלם בשמחה אזי יבא שמחה ליסורין שלו אשר הם שורין ברגלין כמ"ש והארץ הדום רגלי וכשמכניס שמחה ליסורין אזי מגביה הרגלין וזהו ריקודין, שמעלה רגלין מתוך שמחה היינו אעפ"י שכבר בא הדין ח"ו הוא מסלק אותו וזהו בחי ריקודין היינו שהרגלין ישמעו השמחה ויקבלו בשמחה ויגביהו א"ע וירקידון ואז יגיע להתגלות אלקותו וזה פירוש, והי עקב תשמעון את המשפטים האלה כל מקום שנאמר והי אינו אלא שמחה היינו שבחי עקב בחי דין בחי ארץ בחי רגלין ישמעו שמחה מאת המשפטים האלה היינו מאת הדינים האלה מאת היסורים ואז ע"י השמחה יזכה להיות צדיק כי צדיק נקרא מאן דנטר ברית כמ"ש בזוה"ק ומאן דנטר ברית זכי למלכות ואז אין צריך לשמור א"ע בשמירת הברית כי השי"ת ישמור אותו כי פגם הברית ח"ו במקרה הוא עפ"י רוב ע"י מרה שחורה אשר נמשך מטחול לילית הרשעה מיסוד העפר אשר שם שורש המרה שחורה וכשמקבל היסורים בשמחה אזי הוא תמיד בשמחה זהו ושמר ה אלקיך לך את הברית היינו שהשי"ת בעצמו ינטור ברית שלו ואת החסד שיתגלה אלקותו שינהיר חסד אל כל היום כמ"ש בזוה"ק כי טפת חסד מתגלה בפומא דאמה וע"י עצה של הצדיק יכולין לבא לשמחה זו ואז יומתק הדין מקודם בוא היסורין עליו... להצדיק ליתן שמחה לרגלין

תורות מכת"י - כי אם אין טומאה אין צריך טהרה

[הוספות לתורות מכתב יד רבנו ז"ל] [זה מצאתי מכתיבת ידו הקדושה מהתורה אר"ע כשתגיעו לאבני שיש טהור הנדפס בסי נ"א אך לא מצאתי ההתחלה ומה שמצאתי העתקתי וזהו] כי אם אין טומאה אין צריך טהרה כי אל טומאה שייך טהרה כ"ש וטהרתם מכל טומאותיכם ודרך הטהרה יכולה לתקן את עצמה והטומאה שהיא השקר היא מחמת הריחוק מאחד כי עיקר הרע הוא מחמת הריחוק מאחד כי הרע הוא נגדיות הוא נגד רצונו של אדם ונגדיות אין שייך באחד אלא בשנים שאחד מתנגד לשני אבל באחד אין שייך נגדיות נמצא שאחד הוא טוב וזה שאמרו חז"ל ביום ההוא יהי ה אחד אטו האידנא לאו הוא אחד אלא לעתיד [כולא] [*כולו] הטוב עיין שם ואחד הוא אמת כי אמת הוא אחד למשל כשאומרים על כסף שהוא כסף הוא אמת והשקר הם רבים כי כשאומרים על כסף שהוא זהב הוא שקר גם כשאומרים שהוא נחושת הוא שקר גם כשאומרים עליו שאר דברים זה כולו שקר נמצא שהאמת הוא אחד והוא טוב ובשביל זה שפת אמת תכון לעתיד כי אז יהי ה אחד ואז יתבטל הרע היינו ההתנגדיית כ"ש לא ירעו ולא ישחיתו וכו וגר זאב עם [גדי] [כבש] וזה בחי מי יתן טהור מטמא [הלא] [*לא] אחד כי יומתק הטומאה בשורשה שהיא הטהרה וקודם הבריאה כשהיו ישראל בכח אצל הקב"ה באחדות עם הקב"ה כביכול כמו הבן שהוא בכח אצל האב קודם ההזרעה והוא באחדות עם אביו ואז בוודאי אין רע ואין שקר ואין טומאה ואז כולא טוב וכולא אמת וכולא אחד וכולא קודש כי אפילו טהרה אין שייך כי לשון טהרה שייך כשיש טומאה וכשהוציא את ישראל מכח אל הפועל אזי יצאו מבחי אחד כי נתפסים במנין כי שייך לומר שם שניים והם נחשבים במספר בפני עצמם ומפעולה הזאת שהוא הוציא אל הפועל נעשה הבחירה כי הבחירה שייך בשני דברים ועכשיו שהם שניים אב ובן שייך בחירה וזה בחי טהור כי הטהרה היא בין הקדושה ובין הטומאה ויכולין לעלות ע"י הטהרה מטומאה לקדושה ע"י שהוא בוחר בטוב וגם ח"ו להיפך להיפך וזה בחי כעצם השמים לטוהר כי הטהרה היא בחי שנעשה מספר בפני עצמו שהוציא אותנו מכח אל הפועל ודע שע"י השגחה שהקב"ה משגיח עלינו עי"ז אנחנו באחדות עמו בבחי כוח אבל כשמסיר השגחתו ח"ו היינו ע"י שקר כ"ש דובר שקרים לא יכון לנגד עיני עי"ז האדם יורד לתוך הרע הגמור הרחוק מאמת הרחוק מאחד בתכלית הריחוק וזה בחי אבני שיש טהור אבן זה בחי כוח אב ובן כחדא כתרגומו משם רועה אבן ישראל ושיש טהור הוא בחי ישו"ת בחי פועל ומשם הטהרה שהיא הבחירה ומי שרוצה להגיע ולהמשיך האחדות לתוך הישו"ת שיהי עכשיו [*אחר] הפעולה כמו קודם הפעולה עצה

על זה שישמור עצמו משקר שהוא בחי מים מים כנ"ל כי ע"י השקר מסיר השגחתו ואז הוא רחוק מאחד ואז הוא בעצמו בחי פועל וזה שמא תסכנו בעצמיכם בעצמיכם דייקא וזה מה רב טובך אשר צפנת ליראיך מחמת זה זוכים לטוב הגנוז מחמת פעלת לחוסים בך שהוא הוציא אותם מכח אל הפועל ומחמת הפעולה נתהווה ונשתלשל הנגדיית כנ"ל וזה נגד בני אדם ואלו היראים בחרו בטוב ולא ברע מחמת זה נכללו באחד בטוב וזוכים לרב טוב הצפון הצפון דייקא כי באחד שהוא הטוב אין שני שישיג אותו

תורות מכת"י - כשרואה אדם שהקליפות והתאות גוברים עליו

[הוספות לתורות מכתב יד רבנו ז"ל] כשרואה אדם שהקליפות והתאות גוברים עליו אזי יתענה וע"י התענית נזדווגו קוב"ה ושכינתי אחור באחור כדי שלא יאחזו באחוריים וזהו רבינו עובדיה מברטנורא שמרעיב א"ע בתענית אותיות רי"ש ע"ב רי"ש אחוריים דשכינתיה שהיא אלקים ע"ב אחוריים של שם העצם שע"י הרעב שע"י התענית מזווגם אחור באחור שלא יינקו החצונים כנ"ל וע"י התענית נמשך הדיבור כי נתלחלחל הגרון מנגיבה דילה ויוצא מבחי ניחר גרוני ובא לבחי קרא בגרון ואל תחשוך וזהו ויהי רבינו עובדיה מברטנורא בארץ היינו ע"י התענית וירד אברם מצרימה אברם בחי מים החסדים המלחלחים מיצר הגרון בבחי הלוך ונסוע הנגבה שהחסדים הולכים ללחלח נגיבה דילה והקליפות שהם בחי פרעה עורף שעיקר יניקתם מאחוריים יש להם שלש שרים שר המשקים והאופים וטבחים שהם עיקר התאוות שהם קנה ושט ווורידין שהם תאוות אכילה ושתיה שהם ראשי התאוות כלם והם להדיבור היוצא מהגרון סמוכים. אבל אין להם כוח לינק ממנה כי מאחוריים אי אפשר לחם לינק כי נתדבקו אחוריים כנ"ל ע"י התענית ומפנים אי אפשר להם לינק מגודל הארה אבל הקב"ה בגודל חכמתו נותן להם כוח להשיג מהארת פניה כדי שיתגברו לינק ממנה ועי"ז תוציא מהם נצוצות הקדושה שיש בהם מכבר בבחי עת שליט האדם באדם לרע לו וזה ויראו אותה שרי פרעה עי"ז ויהללו אותה אל פרעה וכו עי"ז וינגע ה בית פרעה היינו הוצאות ניצוצות הקדושה וע"י הניצוצות נתוסף לחלוחית על לחלוחית וזה ולאברם היטב בעבורה כנ"ל וזה שקר החן והבל היופי שהם הקליפות אשה יראת ה היא תתהלל. שהם מהללים את השכינה בבחי ויהללו אותה (שרי) אל פרעה כנ"ל בשביל תנו לה מפרי ידיה כדי להוציא ניצוצות הקדושה כנ"ל ועי"ז נתוסף בה הארה גדולה עד שנתבטל הקליפות ונכנעים תחת הקדושה בבחי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לעובדו שכם וזהו ויהללוה בשערים מעשיה מעשיה דייקא אפילו מעולם עשיה ששם רוב הקליפות יתהפכו לעבדו

שכם אחד וכשנתעלין כל ניצוצותיה עד שיתקיים לעובדו שכם אחד אזי נשלם האמונה בחי עולימתא שפירתא דלית לה עיינין כנ"ל כי עיקר שלימות וקישוט של אמונה אינו אלא ע"י שגם אחרים מקרבים א"ע תחת כנפיה בבחי ואתקשטת בקישוטין דלא הוו כנ"ל וכשאמונה בשלימות אזי אין צריך לתענית ומותר לו לאכול בבחי ורעה אמונה ורעה בחי אכילה ואכילה הזאת מעורר זווג פב"פ בבחי והי האוכל לפקדון לארץ פקדון בחי זווג ארץ בחי אמונה שכינה בחי שכן ארץ כי אז אין הקליפות יכולין לינק ממנה אפי מאחוריים כי אז נתבטל הקליפות וזה בחי ויאמר בועז אל רות לעת האוכל גשי הלם היינו בחי זווג פב"פ ע"י אכילה וכל אחד ואחד לפי בחי תיקונו את האמונה בשלימות כן מיחד את השכינה שהיא אמונה עם הקב"ה פב"פ והאמונה מתקנת בעצמה כל הכפירות שהיה בו מקודם והיא מתחננת (וממליץ) וממלצת טוב עליו לפני הקב"ה שימחול לו השי"ת ועיקר המליצה כי אין יודעים את השי"ת אלא מן הגלוי על הסתום היינו מן המידות המגולות אנו מכירים גדולתו ועי"ז יש בני אדם שכופרים בו ואומרים עולם כמנהגו נוהג ויש שמודים במציאות אבל אומרים שגם העולם קדמון והעולם מחויב המציאות כמו חיוב האור מן השמש ועי"ז כופרים במצוות כי אומרים שלא ישונה דבר ממנהגו ע"י מצוות ויש מודים במצוות ובעבודות אבל עובדים את כחות וצורות עליונות ועושים את הצורות שיהיו אמצעים בינם לבין הבורא וכל הכפירות נעשים מחמת שרואים שמערכת השמים לא נשתנים ממעמדם ורואים צדיק ורע לו רשע וטוב לו אבל כשהקב"ה משדד המערכה בשביל תפילת צדיק אזי מודים שהוא המחדש והמהוה את העולם כרצונו ומנהיג את העולם כרצונו וזהו ויגש אליו יהודה איתא בזוהר תקרובתא מלכא במלכא היינו יחוד קוב"ה ושכינתיה כנ"ל אזי ויאמר אליו בי אדוני היינו שהשכינה שהיא האמונה מבקשת רחמים ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני שהיא מבקשת את השי"ת שיקרב את האיש הזה שתיקן אותה והעלה אותה לבחי פב"פ באזני אדוני היינו שהיא ממלצת על האיש הזה שלא יעשה עוד אמצעי בינו לבין השי"ת וכל ההצטרכות שלו ידבר באזני [*אדוני] שלא ישמע אחר אמצעי ואל יחר אפך עליו שהיה מלא פניות וע"ז עד עכשיו כי כמוך כפרעה לשון התגלות היינו לפי התגלות כן מכירין אותך כנ"ל ועי"ז נפל בטעות כנ"ל שראה במערכת השמים המנהיגים את העולם עי"ז כל אחד נפל בטעות לפי טעותו כנ"ל אבל ע"י שידוד המערכות יודו הכל בבורא ומשגיח ולעתיד יתבטל מערכת השמים כ"ש כי שמים כעשן נמלחו ואז יכירו כל יושבי תבל כי יש בורא ומנהיג וכן עכשיו כשרואים כשהצדיק בתפילתו משדד המערכה והטבע אז מודים שלד הארץ ומלואה וזה כמוך כפרעה מה פרעה גוזר ואינו מקיים היינו כשרואים

שידוד מערכת השמים הגלוים לכל טבעם וגזירתם ורואים שגזירתם נתבטל מזה יודעים שאף אתה גוזר ואין מקיים מחמת הצדיק שהקב"ה גוזר והצדיק מבטל היינו שיודעים עי"ז שגם הטבע של מערכת השמים היא ברצון השי"ת היתה עד עכשיו ועכשיו בטל הקב"ה גזירתו ורצונו מחמת תפילת הצדיק מחמת [*זה] נתבטל טבע של מערכת השמים הגלוים לכל אבל כל זמן שאין רואים ביטול הטבע בגלוי אין יודעין שיש בורא ועי"ז טועה כל אחד לפי שכלו העכור כי אינם יודעין אלא מן הגלוי אל הסתום בשביל זה לעתיד שיתבטלו כל האמונות כוזביות ויאמינו הכל בה אחד עי"ז יתקרא שבת כי אמונה בשלימות נקרא שבת כי שבת מורה על מחדש את עולמו בששת ימים וביום השביעי שבת וינפש בשביל זה אמרו חז"ל כל השומר שבת אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו כי שבת עיקר אמונה והשבתת עבודות זרות וזהו אם תשיב משבת רגליך רגל זה בחי אמונה כי הכפירות מכונים בשם כמעט נטוי רגלי ואמונה מכונה בשם רגלי עמדה במישור כי אמונות כוזביות יונקים מבחי רגלין דקדושה בבחי הני ברכי דרבנן וכו היינו אמונה קדושה בחי איש אמונות רב ברכות ברכות היינו ברכי דרבנן אודך ביושר לבב וכו כל המחלוקות שרשם מהתורה היינו מהמחלוקות התנאים נשתלשל למטה ומהסיגים נעשה מחלוקות שלא לשם שמים וצריך לראות להשלים את לבו שלא יהי לבו חלק עליו היינו שיעבוד את השם בשני יצרין כמאמר בכל לבבך וכו שלא יהי בבחי חלק לבם והמחלוקת של היצר שבלב האדם הן הן הכפירות שמטיל על האדם ומונע מן האדם שבילי אמונה ומחשיך את שכלו מלהבין תשובות על הכפירות ועצה ע"ז ללמוד פוסקים ועי"ז ישלים מחלוקת היצר שבלב ששרשו מהתורה כנ"ל כי הפוסקים הם בחי השלום של מחלוקת התנאים שבגמרא וכשיעשה שלום בהשורש היינו בהתורה אזי נעשה שלום גם למטה ואז גם אויביו ישלים אתו ואותיות שלום מרמזין על זה נוטריקון ודע מה שתשיב לאפיקורס כי זה עיקר השלום שנזדכך שכלו ויודע תשובות על הכפירות וזהו אודך ביושר לבב היינו בשני יצרין אימתי כד בלי משפטי צדקך היינו ע"י לימוד פוסקים שהם שלום שבבחי תורה וע"י שלום שבתורה נשלם הכל ונפתח לו תשובות [*על] אפיקורסין כנ"ל [אלו השני מאמרים הנ"ל כלולים בתורה אחת בסי ס"ב וה יודע נסתרות למה חלקן כאן לשנים גם יש הרבה דברים שמבוארין שם מה שלא נכתבו כאן וכן יש כמה דברים שמבוארין כאן ביותר ודע שגם שם בסי ס"ב הנ"ל הוא לשון רבינו ז"ל בעצמו רק ששם הוא לשונו הקודש שאמר בע"פ לפני א מאנשיו בלשון הקודש והאיש כתב לפניו וכאן הוא לשונו וכתיבתו של רבינו ז"ל בעצמו ומחמת זה נמצא ביניהם כמה שינויים כי כן הי דרכו שלעוצם קדושת רהיטת מוחו הנורא היו משתנים

כמה ענינים מהאמירה להכתיבה וכן בין כתיבה לכתיבה ועוד יש בזה נסתרות שנעלמו ממני כי מאד עמקו מחשבותיו]

תורות מכת"י - ע"י צדקה מקררין חמימות תאוות ממון

[הוספות לתורות מכתב יד רבנו ז"ל] [זאת התורה נדפסה בסגנון אחר קצת בסי י"ג וגם שם הוא לשון רבינו ז"ל כפי מה ששמעתי מפיו הק בלה"ק שהי יושב על ספרו הנכתב ואמר לי מלה במלה בלה"ק אפס איזה דברים מעוטים אמר לי בלשון אשכנז ואני כתבתים בלה"ק וזאת התורה שמצאתי עתה היא כתיבת ידו בעצמו ויש ביניהם קצת שינויים וכנ"ל ע"כ העתקתיהו וזהו] איתא בזוהר רוחא נחית לשכך חימום הלב זה בחי צדקה שהוא רוח נדיבה ע"י מקררין חמימות תאוות ממון וזה בחי יבצור רוח נגידים שהרוח ממעט תאוות הנגידות ועשירות וכד נחית רוחא הלב מקבל ליה בחדוה דנגונא דליואי זה בחי משא ומתן באמונה ששמח בחלקו ואין אץ להעשיר כי נגינה זה משא ומתן כ"ש שאו זמרה ותנו תוף וחדוה זה ששמח בחלקו וזה בחי קטורת לשון קשר שמקשר חימום הלב עם הרוח [וזה] שמן וקטורת ישמח לב וזה בחי ישימו קטרה באפך שע"י בחי קטרת הנ"ל נתבטל בחי בזעת אפך תאכל וזה בחי התגלות משיח שאז יתבטל חמדת הממון כ"ש והשליכו איש אלילי כספו ואלילי זהבו וזה בחי רוח אפינו משיח ה וכל זמן שיש עבודה הזרה הזאת של ממון בעולם חרון אף בעולם וכפי הביטול של ע"ז הזאת כן יתמשך חסד בעולם וזה בחי ועושה חסד למשיחו וכשיתגלה חסד הזה יתמשך הדעת שהוא בנין הבית כ"ש בזוהר וימינא זמין למיבנא בי מקדשא בבחי ואני ברוב חסדך אבוא ביתיך כי הדעת הוא בחי בית כמאמר חז"ל מי שיש בו דיעה כאלו נבנה בית המקדש בימיו כי דעת ניתנה בין שתי אותיות ומקדש בין שתי אותיות וזה בחי התגלות התורה שלעתיד לבא כמובא בזוהר שלעתיד יתגלה אורייתא דעתיקא סתימאה כי עיקר קבלת התורה ע"י השכל כ"ש עיר גבורים עלה חכם שהוא משה משיח ומי שהוא בבחי משה משיח כנ"ל יוכל לקבל תורה גם מי שהוא במדריגה הזאת של בחי משה משיח בחי חכם כנ"ל יכול להמשיך הארת התורה ללמד לשאר בני אדם כי התגלות התורה בא מיחודא דאבא ואמא כ"ש שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך ויחודם מהעלאות נפשו"ת ישראל בבחי מיין נוקבין והחכם יכול ליקח הנפשו"ת בבחי ולוקח נפשו"ת חכם ועי"ז היחוד נולד התורה שהיא עץ החיים וזה בחי פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשו"ת חכם וכשעולה החכם עם אלו הנפשו"ת בבחי עיר גבורים עלה חכם ואז ויורד עוז מבטחה ונפש זה בחי רצון שכל אלו בני אדם הבאים לחכם הדור

כל אחד ואחד יש לו איזהו רצון והצדיק לוקח כל הרצונות ועולה עמהם ואח"כ ויורד עוז מבטחה בבחי והחיות רצוא ושוב רצוא בעליות הנפשו"ת ושוב בחזרת הנפשו"ת עם התגלות התורה וזה שמובא בזוהר רצוא דא נוריאל ושוב דא מט"ט שר הפנים דאיהו רש"ים בשם משה דאיהו משיח שהוא רוח אפינו שעל ידו נשתכך החמימות וזה שככה גי משה שהוא משכך אלילי כסף וזהב רצוא דא רצון שהוא הנפש ושוב דא משה שמקבל התורה וזהו פי הכתוב אלקים צבאות שוב נא הבט משמים וראה והלשון כפול לכאורה הבט וראה אבל דע כי עיקר הראיה מחמת שכח הראות מכה בדבר הנראה וחוזר הכוח הראות מחמת ההכאה לעינים ונצטייר הדבר הנראה בעינים ואז העינים רואים את הדבר הנראה כי הראות מביא את הדבר לתוך העינים אבל כשהדבר הנראה הוא רחוק ואז קודם שיגיע כוח הראות להדבר הנראה נתפזר בתוך האויר ונעכר ואין מגיע בהכאה על הדבר ועי"ז אין חוזר הראות לעינים ואז אין העינים רואים כי עיקר הראות מחמת ההכאה וזה שוב נא הבט משמים שישיב ההבטה שמביט משמים עלינו ישיב ע"י ההכאה ישיב הראות לעיניו ואז וראה כי הראיה ע"י השבת הבטה וזה בחי והחיות רצוא ושוב היינו התורה שהיא החיים רצוא בבחי הבטה מעילא לתתא ושוב בבחי הכאת הראות בדבר הנראה ונחזר לעינים ונצטייר בעינים כי העינים הם כמראה לטושה שנתראה בהם כל דבר שעומד כנגדם והתורה היא טנתא שהם תלת גווני דעינא ובת עין וזה שהתורה נקראת בראשית תמן ראשי תמן בת ראשי אלה ראשי בית אבותם שהאבות הם תלת גווני דעינא תמן בת עין נמצא כשחכם מביא תורה כמובא לעיל נמצא שמביא כוח הראות של השגחת השי"ת עלינו כנ"ל וע"י שאנחנו קרובים אל התורה נמצא שאנחנו קרובים אל כוח הראות ועי"ז כוח הראות נחזר לעיניו ונתראים ונצטיירים אנחנו בעיניו שהם כמראות הצובאות כביכול אבל אומות העולם מחמת שהם רחוקים מהתורה הם רחוקים מהשגחה והשגחתו אין מגיע אליהם בהכאה נמצא שאין נחזר הראות לעיניו ואין נצטיירים בעיניו נמצא השגחתו על האומות בחצי הראות בבחי רצוא ואין בבחי שוב כי השבת הראות מחמת הכאה והכאה אינו אלא על דבר קרוב ולא על רחוק וזה שמביא בתענית מעשה דר יונה כד הוי מצטרך עלמא [*למיטרא] היינו לתורה כ"ש יערוף כמטר לקחי הוי אמר איזיל ואייתי בזוזי עבורא עיבור זה בחי עב ריו עב זה קרירות רי"ו זה בחי חמימות כידוע בזוזי זה בחי תאוות ממון היינו דאזיל לשכך תאוות ממון כנ"ל והוי קאי באתרא עמיקא באתרא צניעא היינו ע"י ששיכך תאוות ממון זכה לאתרא עמיקא שהוא בחי חסד כמראה חמה עמוקה מן הצל וחסד הוא אור יום כ"ש יומם יצוה ה חסדו וע"י החסד זכה לבנין הבית לבחי שכל כנ"ל וזה אתרא

צניעא שהוא בית המקדש שהוא השכל כ"ש ואת צנועים חכמה והוי מיכסא שקא זה בחי לקיחת הנפשו"ת להעלות אותם כנ"ל לוקח נפשו"ת חכם וכלליות הנפשו"ת הם מכונים בשם שק כי הם מתעדנים משקיא דנחלא בבחי והשביע בצחצחות נפשך ועי"ז אתי מטרא שהמשיך תורה לתתא כנ"ל בבחי ויורד עוז מבטחה ויש ארבע חיות בבחי נפש וארבע חיות בתורה נושאין הכסא אריה שור נשר אדם אריה [שבבחי] נפש זה בחי אריתי מורי עם בשמי מורי זה בחי מרת נפש בחי ונפשה מרה לה זה בחי פגם הנפש פגם הרצון כשרוצה דבר תאוה זה הרצון הוא פגם ומרה לנפש ועכשיו כשבא זה האדם לחכם הדור עם רצון טוב עם נפש טוב והצדיק לוקח כל הרצונות ולוקט אותם אחד לאחד כדי להעלות אותם כנ"ל ואז מלקט גם הרצונות הנפשו"ת שנפלו וזה בחי אריה לשון לקט שמלקט מורי מרת נפש עם בשמי עם הרצון הטוב שמעלה ריח טוב ובחי שור שבנפש זה האור המצוחצח שנתוסף [בנפש מחמת] הקיבוץ שנתקבץ פיזורי הנפש ואז מאיר [הנפש ביותר] כי כשהרצון אין מאיר אזי הנפש בבחי ונפש רבינו עובדיה מברטנוראה כי עיקר הרעב מחמת העדר האור כ"ש חז"ל ויענך וירעיבך ויאכילך את המן מכאן [*ש] הסומא אין שבע כי עיקר השובע מחמת האור שיראה בעיניו וע"י שאין רואה אין נתמלא נפשו היינו רצונו כי טוב מראה עינים מהלך נפש וכשמצחצח נפשו בצחצחות האור אזי ונפש רבינו עובדיה מברטנוראה מלא טוב בבחי והשביע בצחצחות [נפשך] וזה בחי שור לשון הסתכלות בחי טוב מראה עינים מהלך נפש נשר שבבחי נפש זה החידוש שנתחדש הנפש בעלייתה בבחי עיבור זה בחי נשר תתחדש כנשר נעוריכי אדם שבנפש זה בחי ויהי האדם לנפש חיה כי האדם בחי מסכני ועתירי כ"ש נעשה אדם בצלמינו עתירי כדמותינו מסכני וכשנתלקטו הנפשו"ת אזי הם בבחי אדם נפשו"ת גדולות וקטנות בבחי מסכני ועתירי כי לא כל הרצונות שוות כי יש מי שרוצה דבר גדול ויש מי שרוצה דבר קטן וארי שבתורה, התורה נקרא עוז מה עז מארי ושור זה בחי שרים ישורו ונשר זה בחי התחדשו"ת התורה בבחי תתחדש כנשר ואדם זה בחי זאת התורה אדם כי בה קלות וחמורות ויש בה קומה שלימה רמ"ח אברים ושס"ה גידים וכסא של החיות של הנפש היא נפש החכם שנתכסה נפש החכם בנפשו"ת ההם בבחי ומיכסי שקא כי יקרה היא מפנינים כי מחמת שהיא יקרה, היא מלפני ולפנים וכל הנפשו"ת נעשין לבושין אצלה וכסא של החיות של התורה הם דברים עתיקין שכיסה עתיק יומין בבחי ולמכסה עתיק והם מכסים א"ע בספורי התורה ואדם היושב על הכסא זה החכם שהוא בעל הנפש בבחי אם בעל נפש אתה ואדם שעל הכסא של התורה הוא עתיק יומין בבחי ועתיק יומין יתיב והאופנים הן הגופין כי עיקר פעולותיהם של הגופים אינה

אלא מן החיות שבנפש שהנפש מראה פעולותיה ע"י אברי הגוף ואין לגוף שום תנועה עצמית אלא הכל ע"י הנפש ע"י כחות הנפש ואופנים שבתורה הן הן גופי הלכות וזה בלכתם ילכו ובעמדם יעמודו וארבע אופנים שבגוף הן ארבע יסודות וארבע אופנים שבתורה הן ארבע מידות בתלמידים ספוג ומשפך משמרת ונפה וזה פי אמר רבה בר בר חנה אישתעו לי נחותי ימא היינו ממשיכי התורה לזה העולם בין גלא לגלא תלתא מאה פרסה תלתא מאה פרסה אלו חכמי הדור שהם בבחי מה בשלש דברים כ"ש אל יתהלל בחכמתו ובגבורתו ובעשרו כי אם בזאת וכו וכתיב אל תקרי מה אלא מאה ואלו החכמים הם בין גלא לגלא היינו מחברים כל הנפשו"ת בבחי ולוקח נפשו"ת חכם כנ"ל ונפשו"ת הם גלגלים בבחי עגולים כידוע. זימנא חדא אזלינן באורחא היינו שהלכנו ונכנסנו לעורר זווג הנקרא אורח כ"ש ארחי ורבעי. ודלינן גלא. היינו שדלינן הנפשו"ת למעלה בבחי עיר גבורים עלה חכם כי עיקר עליית הנפשו"ת ע"י החכם כנ"ל ורומא דגלא תלת מאה פרסה היינו התרוממות הנפשו"ת למעלה אינה אלא ע"י החכם שהוא בחי תלת מאה פרסה. עד דחזינן [כי] [*בי] מרבעתיה דכוכבא זוטא היינו שגרמנו זווגא עילאה וזה [כי] [*בי] מרבעתיה בחי זווג כ"ש ארחי ורבעי ושכינה נקראת בשעת זווג כוכבי זוטא כמובא בזוהר פ פינחס. דאתעבידת נקודה זעירא מגו רחימותא כדין אתחבר בה בעלה עיין שם. דהוי כמבזר ארבעין גריוי ביזרא דחרדלא כמובא בפרשת פנחס והאי חיה כד אתעברת אסתתמת ולא יכילת לאולדא עד דאתי נחש ונשיך לה כדין אתפתחת ונפיק מינה דמא והוא שתית לדמא וזה בחי ביזרא דחרדלא היינו בחי טפת דם כחרדל דנפיק מינה מחמת הנשיכה בבית הזרע ביזרא בית זרע ואח"כ אולידת והולדה הזאת היא התורה כנ"ל והתורה הזאת היא הולכת דרך ארבעים היינו בחי שאר חיותא שהם ארבעים לכל סטר עשרה כמובא בפ פנחס ובחודש הראשון וכו. וזה בחי ארבעין גריוי בחי ארבעין חיותא ואי דלינן טפי הוא מקלינין מהבלא כי יש הבל אשר יש צדיקים שמגיעים להם כמעשה רשעים והוא הדין להיפך וע"י הבל הזה רבים נתפקרו שרואים צדיק ורע לו רשע וטוב לו אבל זה מחמת שהעולם נידון אחר רובו ואז צדיקים נתפסים בעון הדור והוא הדין להיפך ואי דלינן הרבה נפשו"ת אזי בוודאי הוי מקלינין לשון קולא מהבלא היינו שע"י שהיה רוב העולם טוב עי"ז היה טוב לצדיקים ולא היה הבל הזה כל כך קשה על הצדיקים ורמיא גלא קלא לחברתה מי שבקית מידי בעלמא דלא שטפתיה וניתי אנא וניחרביה היינו אח"כ כשכל אלו הנפשו"ת חוזרות מעיבור הנ"ל ואז מעוררים אלו לאלו ואומרים זה לזה ומזכירים זה את זה אחי שמא שבקת איזהו דבר בעולם הזה שעדיין היא מושלת עליך ואין אתה יכול להתגבר עליה וניתי אנא וניחרביה היינו אכלה

את הדבר הזה ממך והשיב לו פוק חזי גבורתיה דמרך שהוא החכם הנ"ל ראה כמה כחו גדול דאפילו כמלא חוטא דחלא לית דעבר פי ר"ש אפי כמלא רוחב החוט אין יכולתי לצאת חוץ מן החול פי אתה שואלת אותי שמא שבקתי מידי בעלמא שעדיין לא תקנתי אותה תדע חברתי שעדיין אני משוקע בכל התאוות ועדיין לא יצאתי מן החול אל הקודש אפי כמלא חוט וזה ידוע לך שמי שהוא בחול אזי הוא בבחי אין יכול לבא אל הקודש וזה בחי כמלא חוטא דחלא לית דעבר היינו מי שהוא בחול אפי כמלא חוט עי"ז לית דעבר אין יכול לבא בבחי עיבור כ"ש אני שאני משוקע בחול שלא יכולתי לצאת מן החול אל הקודש אפי כמלא רוחב החוט כ"ש שאין אני ראוי לבא אל הקודש בבחי עיבור אבל פוק חזי גבורתיה דמרך היינו כוח החכם שכל כך כוחו חזק שאפילו נפש שלי העלה בעיבור וזה ונגלה כבוד ה זה בחי חכמה כ"ש כבוד חכמים ינחלו בחי בית המקדש כ"ש כסא כבוד מרום מראשון עי"ז וראו כל בשר יחדיו וראו זה בחי המשכת התורה שהיא ראיה טנת"א כנ"ל כל בשר יחדיו זה בחי לקיטת הנפשו"ת כולם בבחי לוקח נפשו"ת חכם כנ"ל כי פי ה דיבר כל זה נעשה ע"י רוח נדיבה כנ"ל שהוא פי ה כ"ש חז"ל בפיך זו צדקה

תורות מכת"י - רב לכם סוב את ההר פנו לכם צפונה

[הוספות לתורות מכתב יד רבנו ז"ל] רב לכם סוב את ההר פנו לכם צפונה הנה הגדלות מפיל את האדם ומשפילו הן בגשמיות והן ברוחניות כי איש ישראל אם הוא דבוק בהשי"ת ובאמונתו הקדושה אזי אינו יכול לשלוט עליו שום דין ולא יהי לו שום נפילה כי מי יוכל ליגע בו באשר הוא קרוב אל המלך ובאיזה מקום אשר הוא חונה שם הר אלקים וממשלת הקב"ה עליו אבל אם הוא נופל מאמונה היינו שנפל בגדלות ואזי הוא מובדל מהקב"ה ואז אין אני והוא יכולין לדור במקום אחד ואז כל הדינין שורין עליו ומאין בא לו הגדלות מחמת שהוא לומד או מתפלל בפניה ומחמת זה בא לידי גדלות ואיתא בזוה"ק כד בר נש נפיל מאמונה כדין כל דינין מתנוצצין ומתלהטין ביה כי הם תמיד מצפים מתי יפול מאמונה כי תיכף ומיד שנפל מאמונה בא לידי כפירה וזה נקרא בחי ערב שמערבב האמונה ואזי דינין שורין עליו כי נטו צללי ערב וכבר נודע שההר נקרא אמונה כי ההר נקרא ירושלים כ"ש ההר הטוב הזה והלבנון ופירש"י ההר הטוב זה ירושלים והלבנון זה ביהמ"ק וירושלים נקרא אמונה כ"ש קריה נאמנה וע"כ כשנפל מאמונה הנקרא ירושלים ובא לידי כפירה זה נקרא מחריבי ירושלים וכמ"ש שוטטו בחוצות ירושלים ובקשו איש אמונה א"כ כשנופל מהאמונה נקרא מחריבי ירושלים

מחמת הפרדתו מהשי"ת ובאים ישראל בגלות כי השי"ת נתן מתנה לישראל שנקראו עליון וכ"ש ולתתך עליון על כל גויי הארץ וכשחרבה ירושלים אזי בחי עליון בגוים וזהו שכתוב בהנחל עליון גוים דהיינו שבחי עליון בגוים מחמת שנתפרדו מהקב"ה זהו בהפרידו בני אדם שבני אדם הנפרדים מהשי"ת מחמת הגדלות והפניה שלמד בה ועי"ז חרבה ירושלים אזי אותו בחי עליון בגוים כי האמונה האמיתי אם הוא באמת אזי משפעת שפע ברכה וכל טוב מהשי"ת על ישראל וגם אם הוא מאמין באמונה שלימה בהשי"ת אזי ירא מהשי"ת יראה ואז אינו יכול ליפול מהאמונה כי האמונה היא למטה וכשהיא בשלימותה אזי נשפעים ממנה כל ההשפעות והברכות כ"ש איש אמונה רב ברכות וג"כ נקרא שדה כי כמו השדה שגדילה בה כל התבואות ונלקטין בה כל הפירות כן ע"י האמונה הזאת כל הטוב ויעקב נקרא ג"כ שדה כ"ש ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה ויתן לך וכו וכל הדינין מתבטלין אבל כשהוא נופל מהאמונה ובא לידי כפירה נקרא מחריבי ירושלים וכל הדינין שורין עליו וזהו ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב יצחק הוא בחי דין היינו אימתי דינין שורין באותה בחי הנקרא שדה לפנות ערב דהיינו כשמערבב האמונה ובא לכפירה אז הוא נקרא מחריבי ירושלים ובמה יוכל לתקן זאת ע"י בינה דהיינו כשההתבוננות בגדלות הבורא ית וזהו חדשים לבקרים רבה אמונתיך דהיינו כשעומד בזריזות בבוקר לעבודת בוראו ביראה ופחד לשמו הגדול ית אשר בהיותו מתבונן בבוקר שהחזיר לו במידת טובו את נשמתו הנמסרת תמיד בכל יום אזי נופל עליו היראה ופחד משמו הגדול ית ואז נתרחבה ונתרבה האמונה וזה חדשים לבקרים רבה אמונתיך שנתרחבה ונתרבה האמונה וזהו הנקרא סוד העיבור כעצמים בבטן המליאה ואז אינו יכול ליפול ולבא לידי גדלות כי אז נתרבה ונתרחבה האמונה הק הנקרא ירושלים ואז ע"י ההתבוננות הזה נעשה ממחריבי ירושלים בנין ירושלים ולעתיד לבוא בב"א אז ימלא הארץ דיעה ואז יהי בנין ירושלים בכולו ולע"ע בהתבוננות זה נעשה בנין בחי ירושלים של כאו"א מזאת הבחינה הנקרא אחד וזאת הבחי נקרא עוה"ב כי לעתיד לבא ב"ב אז יהי דיעה שלימה וגם כי זה נקרא סוד העיבור דבר אשר לא הי מקודם ועוה"ב נקרא שבת וגם בשבת נפתחין שערי בינה להתבונן האדם בעצמו היכן המקום אשר הוא עומד כי בחול משוקע בטרדות ואינו יכול להתבונן היטב הדק אבל אם יש לו בחי שבת דהיינו בחי עוה"ב דהיינו בחי התבוננות היכן המקום שעומד שם שלא יהי עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס דהיינו שאינו מבין המקום שהוא עומד כי לפעמים עומד במדרגה הפחותה שבכולם ונדמה לו שעומד במקום גדול אבל כשיש לו בחי שבת היינו שיתבונן בעצמו היכן הוא עומד אזי אינו נופל בגדלות ואינו

מבקש שכר פנחס ובשביל זה נקרא בחי שבת כי בשבת יכול להתבונן בעצמו וגם איתא בזוה"ק שבת שין בת תלת גווונין דעינא ובת עין בחי עיני השכל נמצא שבת נקרא עין לראות וזה שאמר משה ראו כי ה נתן לכם את השבת דהיינו כשיש לכם בחי שבת אז תראו ותתבוננו היטב היכן המקום שאתם שם שלא תהיו עושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס על כן שבו איש תחתיו היינו כאו"א יחשב בעיני עצמו ללא כלום היינו שיחשוב בעיני עצמו במדרגה הפחותה שהוא תחת מדריגתו ואם אין אתה יכול לבא לידי ענוה זו עכ"פ אל יצא איש ממקומו היינו שלא יהא עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס וזה רב לכם סוב את ההר דהיינו הגדלות שבכם הסובב את האמונה הנקרא הר כנ"ל ובשביל זה שורין דינין עליכם ומה תקנתו, פנו לכם צפונה היינו שתפנו לכם אל לבבכם בחי צפונה דבר הצפון בחי שבת בחי עוה"ב דהיינו התבוננות ואז יהי נקרא בנין ירושלים אמן ואמן